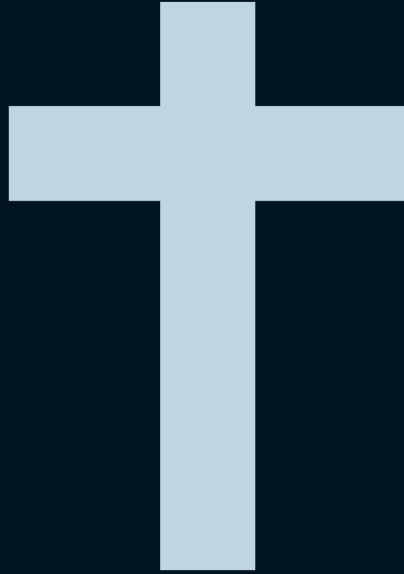

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e

Contents

GENESI	1
EXODO	83
LEVITICO	152
NUMERO	165
DEUTERONOMIO	194
JOSUE	195
JUECE	219
1 SAMUEL	239
2 SAMUEL	276
1 REYE	283
2 REYE	300
1 CRONICA	315
2 CRONICA	319
ESDRA	322
NEHEMÍA	325
JOB	328
JONÁ	331
MATEO	335
MARCO	398
LUCA	438
JUAΛ	503
HECHO	554
ROMANO	614
1 CORINTO	641
2 CORINTO	666
GALATA	683
EPESO	693
PILIPO	702
COLOSA	708
1 TESALONICA	714
2 TESALONICA	720
1 TIMOTEO	723
2 TIMOTEO	731
TITO	736
PILEMOΛ	740
HEBREO	742
SANTIAGO	762
1 PEDRO	769
2 PEDRO	776
1 JUAΛ	781
2 JUAΛ	788
3 JUAΛ	790
JUDA	792
APOCALIPSI	795

GENESI NAĀRĀEDABEMA BEDEA

Naļ cartara Moiseba ʘasia dadjirāba cawadamārēā sāwā Ācōrēba naļ ējūāra osida idjaba sāwā israelerāda idji puru bamārēā edasida. Israelerā Egipto druadeba ēdrʘpedadacarea Moiseba naļ cartara ʘasia.

Genesi trʘba jara ʘʘa “naārāedabema.” Maļ bēra naļ cartade ʘʘ ʘʘa Ācōrēba ne jūma oḁadebemada, ēberārāba naārā cadjirua ēpēpedadadebemada, Ācōrēba dopapa zebidadebemada, ēberārāba naļ ējūā birapedadadebemada, idjaba ēberārāba naārā Ācōrēa ewari iwidipeḁadadebemada. Jūma maļgʘara 1:1ḁeba aba 11:26ḁaa ʘʘ ʘʘa.

Maļare ʘʘ ʘʘa Ācōrēba Abrahaʘneba israelerā yōbidadebemada (11:27ḁeba aba 50:26ḁaa). Dji crīcha droma naļ Genesi cartadebemara Ācōrēba Abraʘa nāwā jarasia: “Bʘḁeba puru dromada mʘa yōbiya...Bʘḁeba mʘa naļ ējūāne ʘea purura jūma carebaya (12:2,3).” Wārāda naļ cartade ebuda ʘʘa ēberārāba cadjiruada o panenamīna Ācōrēba jūmarā carebai carea jʘwa ʘʘsida. Naārā jarasia diaurura poyaida (3:15). Māwānacarea dopapa zeside Ācōrēba Noéra idji ēberārā sida ēdrʘ edapeḁa ādjideba naļ ējūāra wayacusa birabisia (6:9ḁeba aba 9:19ḁaa). Māwānacarea Abraʘa jarasia idjideba jūma naļ ējūāne ʘeara carebaida (12:2,3). Idjaba Joseḁeba ēberārāra cābana carebasia jarrababa quinarānamārēā (40:1ḁeba aba 50:26ḁaa).

Ācōrēba naļ ējūā oḁa

- 1 Naārāeda Ācōrēba bajāda idjaba naļ ējūāda osia.
- 2 Maļne naļ ējūāra mīā cawaiē ʘasia idjaba ne neē ʘasia. Pusa nābuada pāimaba pāisosa ūmasia. Maļne Ācōrē Jaureda pusa ʘtrʘ domica ʘabadjia.*
- 3 Maļbe Ācōrēba jarasia:
-ʘnada.-
Ara maļda ʘnasia.
- 4 Maļ ʘnaara Ācōrēba bia unusia. Maļbe Ācōrēba ʘnaara pāima umebemada awara ʘasia.
- 5 ʘnaara trʘ ʘʘsia “āsa.” Pāimara trʘ ʘʘsia “diamasi.” Ācōrēba nabema ewaride māwā osia.†
- 6 Maļbe Ācōrēba jarasia:
-Baido ēsi deḁaada ʘaya baido aba ʘtaa wāmārēā, aba edre ʘemārēā.-
- 7 Ara māwā jarabʘrʘba Ācōrēba maļ deḁaara osia. Maļne baidora aba ʘtaa wāsia. Aba edre ʘesia.
- 8 Ācōrēba maļ deḁaara trʘ ʘʘsia “bajā.” Umēbema ewaride māwā osia.
- 9 Maļbe Ācōrēba jarasia:
-Deḁaa edrebema baidora jūma ābaa ūmedua ējūā pōāsada odjamārēā.-
Ara maļda ējūā pōāsada odjasia.
- 10 Maļra Ācōrēba bia unusia. Ējūā pōāsara Ācōrēba trʘ ʘʘsia “egoro.” Baido ābaa ūmenada trʘ ʘʘsia “pusa.”
- 11-12 Maļbe Ācōrēba jarasia:
-Egorode ne quīrātanoa tununadua; chirua ta zaubari ʘeada idjaba nejō bacuru sida. Jūma maļra ta zauḁia ara ādji ʘea quīrāca tununamārēā.-

* **1:2 Domica babadjia.** Maļba jara ʘʘa Ācōrē Jaureba naļ ējūāra waga ʘasida idjaba bia oi carea ʘasida. † **1:5 Ācōrēba nabema ewaride māwā osia.** Hebreo beḁeade nāwā ʘʘ ʘʘa: “Queupeḁa idjaba ʘnadrʘpeḁa nabema ewari ʘasia.”

Ara maŕda egorode ne quĩrãtanoa tunusidaa. Jũma chirua ta diabari beara idjaba bacuru nejõ zaubari bea sida ãdji ta bara tunusidaa ara ãdji bea quĩrãca tununamãrẽã. Maŕra ãcõrẽba bia unusia.

¹³ Ûbeabema ewaride mãwã osia.

¹⁴⁻¹⁵ Maŕbe ãcõrẽba jarasia:

-Urua beada bajãne beada dua naŕ ãjũã ãna bamãrẽã idjaba ãsara, diamasi ume quĩrã awara bamãrẽã. Maŕgãba cawabi baya ewarida, poda idjaba sãŕbe ewari dromada odida panãda.-

¹⁶ Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba ãmãdauda ãsabema carea osia. Jedecoda diamasibema carea osia. Idjaba chĩdau sida ocuasìa.

¹⁷⁻¹⁸ ãcõrẽba maŕra jũma bajãne bãcuasia naŕ ãjũã ãna bamãrẽã, ãsa be-seamãrẽã, diamasi ãna bamãrẽã, idjaba ãsara diamasi ume quĩrã awara bamãrẽã. Maŕra idjia bia unusia.

¹⁹ Quĩmãrẽbema ewaride mãwã osia.

²⁰ Maŕbe ãcõrẽba jarasia:

-Dojãne ne jũma zocai beada baraa baya. Idjaba ãtã wãbaribada sida baraa baya.-

²¹ Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba beda waibãga beada ocuasìa. Dojãne zocai beada quĩrãtanoa ocuasìa. Idjaba i bara beada quĩrãtanoa ocuasìa. Maŕra idjia bia unusia.

²² Maŕbe ãdjirãra nãwã bia jarasia:

-Zocãrã yõnada. Pusara, do sida biradada. Idjaba ãbana sida naŕ ãjũãne zocãrã yõnada.-

²³ ãcõrẽba juesumabema ewaride mãwã osia.

²⁴⁻²⁵ Maŕbe ãcõrẽba jarasia:

-Animarã quĩrãtanoa beada naŕ ãjũãne baraa baya: daupẽbada animarãda, ãdji jãne wãbada animarãda, mẽãbema animarã sida baraa baya.-

Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba mẽãbema animarãda, daupẽbada animarãda, animarã ãdji jãne wãbada sida quĩrãtanoa ocuasìa. Maŕra idjia bia unusia.

²⁶ Maŕbe ãcõrẽba jarasia:

-Jãŕbe ãberãda odadrã dadji quĩrãca. Maŕ ãberãba ãbana beada, animarã pusade beada, daupẽbada beada, mẽãbema beada, idjaba jũma ãdji jãne wãbada sida poya erobaya.-

²⁷ Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba ãberãda osia idji quĩrãca. Wãrãda idji quĩrãca osia. Dji umaquĩrã, dji wẽrã sida osia.

²⁸ Maŕbe ãcõrẽba ãdjira nãwã bia jarasia:

-Warra zocãrã ununada. Naŕ ãjũãra biradada idjaba jũma naŕ ãjũãne beara bãrã jãwaeda erobeadada. Beda beara, ãbana beara, druabema animarã sida jũma poya erobeadada.-

²⁹ Maŕ awara ãcõrẽba ãdjia jarasia:

-Acãdada, mã bãrãa diaya jũma naŕ ãjũãne chirua ta bara beada, jũma bacuru nejõ ta bara bea sida. Maŕnebemada bãrãba jũma codida panã.

³⁰ Idjaba animarã druabemaa, ãbana beaa, jũma animarã ãdji jãne wãbada bea bida mã chiruara diaya codamãrẽã.-

Ara maŕda mãwã besia.

³¹ Maŕbe ãcõrẽba idjia odara jũma bio bia unusia. Seibema ewaride mãwã osia.

2

¹ Mãwã ãcõrẽba bajãra, naŕ ãjũã sida jũma pãrãsia. Jũma bajãne beara, naŕ ãjũãne bea sida pãrãsia.

2 Sietebema ewaride jūma pārā erobasia. Maļ bēra sietebema ewaride ʾnāūsia.

3 Jūma pārāpeḏa ʾnāūna bēra, sietebema ewarira dji biara ʔada ʔasia jūmarāba idjia bia beḏea pananamārēa idjaba ʾnāū pananamārēa.

4 Māwā Ācōrēba bajāra, naļ ējūa sida jūma osia.

Ācōrēba naārābema ēberā oḏa

Ācōrēba naļ ējūa, bajā sida osi ewaride,

5-6 chiruada pōājārā sida neē basia Ācōrēba naļ ējūāne wadibida cueda zebica bada bēra. Baribʾra egoroḏeba ʾtaa towaada odjabadjia naļ ējūa jūma beguea oi carea.* Idjaba ēberāda neē basia ējūa oi carea.

7 Maļne Ācōrēba egoro poroḏeba ēberāda osia. Maļ ēberā quēbʾḏe Ācōrēba jārāpuasia ʾyāba edamārēa. Māwā ēberāra zocai ʔesia.

8 Māwānacarea Ācōrēba néu ējūāda ʾmāḏau odjabariare osia.† Maļ néu ējūāra Edeʾ abadaa. Ācōrēba ēberā oḏara néu ējūāne ʔasia.

9 Mama quīrātanoa bacuru bia queḏeada nejō bia zaubadada waribisia. Maļ ējūa ēsi ūsia nejō zocai ʔai diabarida. Idjaba ūsia nejō crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari sida.

10 Edeʾ ējūāne doda ʔasia maļ néu ējūāra jūma cūrāsa erobamārēa. Maļ dora dji taḏeaa quīmārē nērā ʔasia.

11 Do nērā ʔara aba Pisoʾ basia. Pisoʾra Havila druade ʔaa. Havila druara oro bara ʔaa.

12 Dji orora bio bia ʔaa. Idjaba ónice mōgara sida bara ʔaa. Bacuru ʔa tūāpa ʔa bedelio abada sida bara ʔaa.

13 Dewarabema dora Gihoʾ abadaa. Gihoʾra Cus druade ʔaa.

14 Maļarebema dora Tigri abadaa.‡ Maļ dora Asiria puruḏeba ʾmāḏau odjabariare ʔaa. Jīrūarebema dora Euprate abadaa.

15 Maļne Ācōrēba ēberāra edapeḏa Edeʾ néu ējūāne ʔasia acʾ ʔamārēa.

16 Maļbe Ācōrēba ēberā jara ʔasia:

–Jūma naļ néu ējūāne ʔea nejōra ʔaa jōida ʔaa.

17 Baribʾra crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari nejōra jōcara ʔaa. Maļda jōsira ara maļ ewaride ʔara wārāda beuya.–

18 Maļbe Ācōrēba jarasia:

–Bia ʔāa ēberā iduba ʔaida. Carebabari biada idji itea oya.–

19 Maļne Ācōrēba egoroḏeba jūma animarā druabemada, jūma ībana sida osia. Maļ animarā ʔeara ēberāmaa enesia cārē trʾda ādjiza ʔacuai cawaya. Ara maļda ēberā Adaʾba animarā ʔeara trʾ ʔacuasias. Animarā trʾra ādjiza ʔesia Adaʾba trʾ ʔacuada quīrāca.

20 Māwā Adaʾba daupēbada animarāra, ībana bajāne wābaribadara, mēābema animarā sida jūma trʾ ʔacuasias. Māwāmīna Adaʾ itea carebabari biada wadi neē basia.

21 Maļ carea Ācōrēba Adaʾra bio cāibisia. Adaʾ cāi ʔaḏe Ācōrēba idji orro ʔawʾraḏa aba edasia. Edapeḏa waya dji djarara cara ʔasia.

22 Maļbe Ācōrēba Adaʾ orro ʔawʾraḏa edaḏara wērāda osia. Opeḏa Adaʾmaa enesia.

23 Maļne Adaʾba jarasia:

¡Idibʾra naʾra mʾ orroa! Idjira wārāda mʾ djaradeba oḏaa.§

* 2:5-6 *Egoroḏeba ʾtaa towaada odjabadjia.* ʾʕʕʕmaarā maļ beḏeaba jara ʔaa: “Baidoda egoroḏeba ʾta zebadjia.” † 2:8 *ʾmāḏau odjabariare.* Maļba jara ʔaa maļ ējūāra Israel druadeba ʾmāḏau odjabariare ʔada wa Jordaʾ doḏeba ʾmāḏau odjabariare ʔada. ‡ 2:14 *Tigri.* Hebreo beḏeade “Hidekel” ʔa ʔaa. § 2:23 *Idjira wārāda mʾ djaradeba oḏaa.* Hebreo beḏeade nāwā ʔa ʔaa: “Naʾra ʔawʾraḏa mʾ ʔawʾraḏebemaa idjaba djara mʾ djaradebemaa.”

M̄la tr̄l ɓaya “wērā”, Ācōrēba idjira umaquĩrāneba oɗa bērā.*

²⁴ Mañ carea umaquĩrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa ɓeya. Māwā cacua aba ɓl quĩrāca panania.

²⁵ Mañne Adañra, dji wērā sida ācada panasidaa baribara peradaca basía.

3

Adañba dji wērā bida Ācōrē ÿjā amapedada

¹ Jūma Ācōrēba ocuada animarā cāyābara damada crīcha cawara ɓasia djārā cūrūgai carea. Mañ damaba wērāa jarasia:

–¿Ācōrēba wārāda jarasica jūma nañ néude ɓea nejōra bārāba jōcara panada?–

² Wērāba panusia:

–Māwāéa. Nañ néudebema nejōra daiba jōnida panaa.–

³ Baribara bacuru néu ēsi nūmānebemada Ācōrēba jarasia: “Jālgā nejōra jōrānada idjaba jidarānada. Māwā oɗibara beudia.”–

⁴ Mañne damaba wērāa jarasia:

–Bārāra beudaéa.–

⁵ Ātebāra mañ nejō jōbada ewaride bārāba abeda jūma cawadia biada, cadjirua sida. Māwā Ācōrē quĩrāca crīcha cawa panania. Mañgāra idjia cawa ɓaa, mañ carea bārāa jōbi ama ɓaa.–

⁶ Mañne wērāba unusia bacuru néu ēsi nūmā nejōra biya purea jira ɓada idjaba jōi biya quiruda. Ara mañda jō quĩrāsia crīcha cawa ɓai carea. Mañbe ɓa edapeda jōsia. Jōpeda dji quimaa diasia. Mañne idjia bida jōsia.

⁷ Ara mañda ādjia umena abeda cawasidaa ādjira ācada panada.* Mañ carea higojō queduada ĩgudapeda jāsidaa.

⁸ Qewara cūrādrābāra néu ējūāne nībasia. Adañba dji wērā bida mañ ūrīsidade néude mīrūsidaa.

⁹ Mañ bērā Ācōrēba Adañra nāwā trāsia:

–¿Bāra sāma ɓa?–

¹⁰ Adañba panusia:

–Ba zebāra ūrīsida ne wayaaba māra mīrūsia ācada ɓa bērā.–

¹¹ Mañne Ācōrēba iwidisia:

–¿Caiba jarasi bāra ācada ɓada? ¿Bāa jōsica māa jōrāduada nejōra?–

¹² Adañba panusia:

–Bāa māa wērā diadaba jōbisia.–

¹³ Mañ bērā Ācōrēba wērāa iwidisia:

–¿Bāa cārē cārēā jāwā osi?–

Wērāba panusia:

–Damaba māra cūrūgasia. Mañ bērā māa jōsia.–

¹⁴ Mañ bērā Ācōrēba damara nāwā biē jara ɓasia:

Bāa jāwā cūrūgada bērā, māa bāra daupēbada animarā idjaba mēābema animarā cāyābara biēara ɓaya.

Nāwā ɓaya: idiba ātaa ɓadi jāne nībaya idjaba ewariza ɓa itera egoro pora caita ɓaya aba beubāra.†

¹⁵ Idjaba māa bāra wērā ume dji quĩrūda ɓaya. Idiba ātaa ɓa warrara wērā warra ume dji quĩrū baya.

Bāa wērā warrara jīrūgarronane caya. Baribara idjia ɓa borora berradagaya.‡

¹⁶ Mañne Ācōrēba wērāa jarasia:

* **2:23** Wērā. Hebreo beedeade bedea “wērā” idjaba bedea “umaquĩrā” abari quĩrāca jīguabaria. * **3:7** Cawasidaa. Hebreo beedeade ɓa ɓaa: “Dau uruasidaa.” † **3:14** Ba itera egoro pora caita ɓaya. Hebreo beedeade ɓa ɓaa: “Egoro porada co nībaya.” ‡ **3:15** Romano 16:20; Apocalipsi 12:17.

BΛ biogoa bΛde mĭa bΛra bia mĭgabiya. Warra tobΛrΛde puadeba toya. Mĭwā bia mĭga baimĭna bΛ quima ume ba quĩrĭā baya,§ baribΛrΛ idjia bΛra idji jΛwaeda erobaya.

17-18 Maĭne Ācōrēba umaquĩrĭā jarasia:

Mĭa bĭa jarasia jĭĭ nejōra jōrāmārēā. Mĭwāmĭna bΛ wērā bedeada ĭjĭasia. Maĭ bērā mĭa naĭ ějũāra jũma biē bΛya. ArΛda, jũĭchichi sida odjacuaya. BΛra bio bia mĭga baya bΛ néudebemada coi carea. Idjaba bΛa chiruada co baya.

19 Ne coi carea traja bΛde bΛ dratude jΛa zowua nũmaya aba beubΛrΛdaa. BΛra egoro poradebema. Maĭ carea bΛra wayacusa egoro pora baya.

20 Adaĭba idji wērāra trĭ bΛsia Eva, idjira jũma dadji zocai bea papa bērā.*

21 Maĭbe Ācōrēba animarā edebema wuada opeĭa ādjĭa jĭbisia.

22 Mĭwānacarea Ācōrēba jarasia:

–Naĭ ēberāba jĭĭ nejōra jōna bērā biada cadjirua sida jũma cawa bΛa. Mĭwā dadji quĩrĭaca besia. Maĭ bērā zocai bai diabari nejōda idjĭa idu jōbidaēa. Maĭda jōsira beuca baya.–

23 Ara maĭda Ācōrēba ēberāra Edeĭ néu ějũānebemada āyā jΛretasia ějũā o bamārēā. Ācōrēba idjira egoroĭeba osia. Maĭ bērā idjira bΛsia egoroĭe ne u bamārēā.

24 Ācōrēba ēberāra āyā jΛretapeĭa Edeĭ néu ějũā ĭmāda u odjabariare bajānebema nezocarā i bara panΛda bΛsia. Idjaba bΛsia djōbada neco urua bΛda, iduba pΛrrΛga tucua jira bΛda. MaĭgΛrĭāba zocai bai diabari nejōra waga panesidaa ni abaĭba jōrāmārēā.

4

Caiĭba idji djaba Abel beada

1 Maĭbe Adaĭra dji quima Eva ume cĭisia. Evara biogoa bepeĭa warra tosia. Maĭne Evaba jarasia: “Mĭa umaquĩrĭā warrada erobesia Ācōrēba carebaĭa bērā.” Mĭwā dji warrara trĭ bΛsia Caiĭ.*

2 Mĭwānacarea dji djaba Abelda tosia. Maĭ Abelera oveja daupēbari basĭa. Maĭne Caiĭra ne ubari basĭa.

3 Mĭwā panΛne ewari aba Caiĭba idji néudebemada Ācōrēa diasia.

4 Maĭne Abelba oveja zaquerā dji naĭrā topeĭadada beapeĭa dji dragada Ācōrēa diasia. Ācōrēba Abelera idjia diada sida bia unusia.†

5 BaribΛrΛ Caiĭda idjia diada sida bia unuē basĭa. Maĭ carea Caiĭra bio quĩrũsia. Aĭbeĭa quĩrĭā cadjirua nũmesia.

6 Maĭ carea Ācōrēba Caiĭa jarasia:

–ĭCārē cārēā quĩrũ nũmΛ? ĭCārē cārēā quĩrĭā cadjirua nũmΛ?

7 BΛa biada oibΛrΛ ĭbΛra bΛsrĭda bāēca?‡ BaribΛrΛ bΛa biada oēbΛrΛ cadjirua jΛwaeda baya. BaribΛrΛ bΛa cadjiruara poyaida bΛa.–

8 Ewari aba Caiĭba idji djabaa jarasia: “Āyā pΛrrΛade wāna.”§ Ara maĭda wāsidāa. Néude ābaa nĭnane Caiĭba Abelera adua bΛde beatasia.

9 Maĭ bērā Ācōrēba Caiĭa iwĭdisia:

–ĭSĭma bΛ bΛ djaba Abelera?–

Maĭne Caiĭba panusia:

§ 3:16 BΛ quima ume ba quĩrĭā baya. Maĭra hebreo bedeade ebuda bΛēa. ΛcΛrΛmaarā jara bΛa “bΛ quimara bΛ jΛwaeda eroĭba quĩrĭā baya.” * 3:20 Hebreo bedeade Eva trĭra zocai bΛada abΛrΛ quĩrĭaca jĭguabaria. * 4:1 Hebreo bedeade Caiĭ trĭba jara bΛa “erobeda.” † 4:4 Hebreo 11:4; 1 Juaĭ 3:12. ‡ 4:7 ĭbΛra bΛsrĭda bāēca? Maĭra hebreo bedeade ebuda bΛēa. ΛcΛrΛmaarā jara bΛa: “ĭMĭa bΛra bia unuēca?” § 4:8 Āyā pΛrrΛade wāna. Griego bedeade mĭwā bĭ bΛa. Hebreo bedeade neēa.

-Cawaëa. Māwāra ζmāra idji acΛbarica?-

10 Ācōrēba jarasia:

-ζCārē cārēã bΛ djabara jāwā beasi? Idji oa egorode erozoada baba jīgua jara bΛa māa jipa cawa omārēã.

11 BΛ djabada beada bērã māa bΛra biē bΛya. Māa bΛra idji oa erozoada mΛba āyã jΛretaya.

12 BΛa ējūã obΛΓΛmīna bΛ néura bia zauca baya. BΛra naļ ējūãne ara jāwā pΛΓΓΛa nībaya. Λnāūi sida neē baya.-

13 Caiļba Ācōrēba jarasia:

-Mā māwā baira jūmawāyã zarea bΛa. Maļra māa droaëa.

14 Idi bΛa māra naļ druadebemada āyã jΛretabΛΓΛa. BΛ quīrāpita māra wācara baya. Idiba λtaa māra naļ ējūãne pΛΓΓΛa nībaya drua āībema quīrāca. Bariduaba māra ununibΛΓΛ, beadia.-

15 Ācōrēba jarasia:

-Bariduaba bΛda beaibΛΓΛ, māa idjira bΛ cāyābara auđuara cawa oya.-

Maļ bērã Ācōrēba Caiļ cacuađe sēyāda bΛsia, bariduaba maļ sēyāda unisidara Caiļra bearānamārēã.

16 Ara maļda Caiļra Ācōrē quīrāpitabemada āyã wāpeđa Nod druade bađe wāsia. Maļ Nod druara Edeļneba λmāđau odjabariare bΛa.

Caiļneba yōpeđada

17 Caiļra idji quima ume cāisia. Dji wērāra biogoa bepeđa Enocoda tosia. Maļ Enoco toside Caiļba puruda o bΛsia. Dji puru trĀra dji warra trĀ quīrāca Enoco trĀ bΛsia.

18 Enocora Irá zeza basía. Irára Mehujael zeza basía. Mehujaelera Metusael zeza basía. Metusaelera Lame zeza basía.

19 Maļ Lameba wērāda umé ero bΛsia. Abara Adá abadžidaa, dewarabemara Zila abadžidaa.

20 Adába Jabalda tosia. Jabalđeba yōsidaa wua dede beabadada, animarã daupēbadarã sida.

21 Dji djaba trĀra Jubal basía. Jubalđeba yōsidaa arpa zá cawa beada idjaba chiru zá cawa bea sida.

22 Zilaba Tubal-Caiļda tosia. Idjia broncedebemada idjaba jiorrodebema sida ne o cawa bΛsia. Tubal-Caiļ djabawērāra Naamá abadžidaa.

23 Ewari aba Lameba idji quimarã Adáa, Zilaa biđa jarasia:

Adá, Zila, mĀ beđeada ūrīnada. Māa ēberã cūdra bΛda beasia idjia mĀ djara tuđa carea, mĀ puođa carea.

24 Bariduaba Caiļda beaibΛΓΛ, Ācōrēba maļgΛra bio cawa oya. BaribΛΓΛ bariduaba mĀda dji cūdra carea beaibΛΓΛ Ācōrēba maļ ēberāra auđuara cawa oya.*

Adaļba, Eva biđa dewara warra unupeđada

25 Maļ ewaride Adaļra wayacusa dji quima ume cāisia. Maļbe dji quimaba umaquīrã warrada tosia. Maļne jarasia: “Caiļba Abel beađacarea Ācōrēba mĀa dewara warrada Abel cacuabari diasia.” Māwã dji warrara trĀ bΛsia Se.†

26 Maļbe Seba warrada unusia. Dji trĀra bΛsia Enó. Maļ ewarideba λtaa ēberārāba Ācōrēba ewari iwiđibΛdade idji trĀra “Jhová” a panesidaa.

* 4:24 Bio cawa oya. Hebreo beđeade nāwã bĀ bΛa: “Barima siete cawa oya.” Auđuara. Hebreo beđeade “Barima setenta y siete.” † 4:25 Hebreo beđeade Se trĀba jara bΛa “diađa.”

5

Adałneba yõpedada

¹ Nama ɓ́ɓ ɓɓa Adałneba yõpedadadebemada. Ācõrēba ēberārā oside ara idji quĩrāca osia.

² Dji umaquĩrā, dji wērā sida osia. Małne Ācõrēba ādjira yõnamārēā bia jara ɓɓasia.* Ādji osi ewaride ādjira trɔ ɓɓasia “ēberārā.”

³ Adał ciento treinta poa ɓaside warrada unusia ara idji quĩrāca ɓɓada. Idjira trɔ ɓɓasia Se.

⁴ Se ununacarea Adałra ochociento poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

⁵ Jūma ābaa Adałba noveciento treinta poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

⁶ Sera ciento cinco poa ɓaside Enóda unusia.

⁷ Enó ununacarea Sera ochociento siete poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

⁸ Jūma ābaa Seba noveciento doce poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

⁹ Enó noventa poa ɓaside idji warra Cainałda unusia.

¹⁰ Cainał ununacarea Enóra ochociento quince poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹¹ Jūma ābaa Enóba noveciento cinco poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

¹² Cainał setenta poa ɓaside idji warra Majalaleelda unusia.

¹³ Majalaleel ununacarea Cainałra ochociento cuarenta poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁴ Jūma ābaa Cainałba noveciento die poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

¹⁵ Majalaleel sesenta y cinco poa ɓaside idji warra Jaréda unusia.

¹⁶ Jaré ununacarea Majalaleelera ochociento treinta poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁷ Jūma ābaa ochociento noventa y cinco poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

¹⁸ Jaré ciento sesenta y dos poa ɓaside idji warra Enocoda unusia.

¹⁹ Mał Enoco ununacarea Jaréra ochociento poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁰ Jūma ābaa Jaréba noveciento sesenta y dos poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

²¹ Enoco sesenta y cinco poa ɓaside idji warra Matusalełda unusia.

²² Matusaleł ununacarea Enocora tresciento poa Ācõrē ume jipa nĩbasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²³ Jūma ābaa tresciento sesenta y cinco poa unusia.

²⁴ Enocora ewariza Ācõrē ume jipa nĩbasia. Māwā ɓɓade nēbasia Ācõrēba zocai ededa bēra.

²⁵ Matusaleł ciento ochenta y siete poa ɓaside idji warra Lameda unusia.

²⁶ Mał Lame ununacarea Matusalełra seteciento ochenta y dos poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

²⁷ Jūma ābaa noveciento sesenta y nueve poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

²⁸ Lame ciento ochenta y dos poa ɓaside warrada unusia.

²⁹ Małne Lameba jarasia: “Ācõrēba nał ējũāra biē ɓɓasia. Mał bēra dadjirā jɓwaba ējũā o panɓra zarea ɓɓa, baribɓra nał warrabɓra dadjirāra ɓnāũbiya.” Māwā dji warrara trɔ ɓɓasia Noé.†

³⁰ Mał Noé ununacarea Lamera quiniento noventa y cinco poa ɓasia. Małne warrarā, wērācaurā sida unusia.

³¹ Jūma ābaa seteciento setenta y siete poa unusia. Māwā ɓɓada jaidasia.

³² Noé quiniento poa ɓaside dji warrarā Sełda, Całda, Jape sida unusia.

* 5:2 Genesi 1:28. † 5:29 Hebreo beedeade Noé trɔba jara ɓɓa “ɓnāũya.”

6

Ēberārāba cadjiruada ēpē panana

¹ Naļ ējūāne ēberārā yōsideade caurāda unucuasidaa.

² Maļbe Ācōrē warrarāba maļ awērārāra quīrāwārēā unusidaa.* Maļ bērā ādjirāba awuabādada edasidaa.

³⁻⁴ Edapedadacarea warrarāda yōsideaa. Maļ warrarāra naļ ējūāne drasoa waibāa warisidaa. Ādjirāra trā bāga bēasia maļ drōāenabema ewaride, no-coarebema ewaride bida. Ādjirā carea Ācōrēba jarasia: “Māa ēberārāa lyaāba diasia zocai pananamārēā baribāra djara bērā beudia. Poa ciento veintebe beadia.”†

⁵ Ācōrēba unusia ēberārāba jūma naļ ējūāne cadjiruada jūmawāyā o panāda. Unusia ādjia ababe cadjirua odirā ewariza crīcha panāda.

⁶ Maļne Ācōrēra sopua bēsia naļ ējūāne ēberārā oda carea. Idjimaarā biara bacasia ādjira odaēbara.

⁷ Nāwā crīchasia: “Māa ēberārāda, animarāda, animarā ādji jāne wābadada, ībana sida jūma jōbiya. Māa ādjira odaēbara biara bacasia.”

⁸ Baribāra Ācōrēba Noēda bia unusia.

Ācōrēba Noēa jāba droma baurude quīrāca bā obida

⁹ Nama Noēdebemada nēbāra bāa.

Noēra ēberā jipa bēasia. Ācōrē ume jipa nībabadjia. Idji ewaridebemarā tāēna ababe idjidrā jaradi neē basia.

¹⁰ Noēba warrarāda ūbea unusia: Seļ, Caļ, idjaba Jape.

¹¹ Maļne naļ ējūāne bēara Ācōrē quīrāpita biē duanesidaa baridua cadjirura jūmawāyā o bēa bērā.

¹² Ācōrēba naļ ējūā acābāra de wārāda jūma biē bāda unusia jūma ēberārāba ne jūmane cadjirua o bēa bērā.

¹³ Maļ carea Ācōrēba Noēa jarasia:

–Māa naļ ējūāne zocai bēara jūma jōbiya jūmawāyā cadjiruada o bēa bērā. Idjaba naļ ējūā sida jūma ārīya.

¹⁴⁻¹⁶ Maļ carea bāa jāba dromada bacuru biadebemada odua.‡ Opeda cādorronaba soadua edaare, dajadaare bida. Maļ jābara naļ waibāade odua: dji drasoadā setenta y cinco braza, dji jedēada doce braza, idjaba dji ātāda siete braza. Jāba dromara cādapō ūbea odua. Cādapōza zocārā tāajucuaada. Maļbe cādapō ātaarebemanē dajadaa acābadada odua. Dji ātāra bicaca abā baida bāa dji āquidēbeba edaa. Idjaba eda wābadada jāba droma orrode odua.

¹⁷ Pārānacarea māa dopapada zēbiya naļ ējūāra jūma ū wāmārēā. Māwā jūma zocai bēara māa jōbiya. Animarā bēara, ēberārā sida jūma quininia.

¹⁸ Baribāra māra bā ume beēda bāya bārā ēdrā edai carea. Bāda, bā warrarāda, bā quimada, bā āīgurā sida jāba dromane badoēda.

¹⁹ Idjaba jūma animarāda umē umēa, dji umaquīrāda dji wērāda jāba dromane eda wābidia bā quīrāca zocai beadamārēā.

²⁰ Ībanada, dewara animarāda, animarā ādji jāne wābada sida umē umēa bāmaa zēdia bāa ādjirā zocai wagamārēā.

²¹ Idjaba codi careabemada jāra pepeda wagadua bārāba maļ animarā bida co panani carea.–

* **6:2** Acāpāmaarā maļ Ācōrē warrarāra bajānebema nezocarāa. Dewaramaarā Sedēba yōpedadarāda māwā panāa. † **6:3-4** Māa ēberārāa lyaāba diasia zocai pananamārēā baribāra djara bērā beudia. Acāpāmaarā maļ beēbeba nāwā jara bāa: “Mā Jaurera ewariza ēberārā ume djō baēa ādjirāra djara bērā.” ‡ **6:14-16** Bacuru bia. Hebreo beēbeade “gofer” bā bāa. Baribāra hebreo beēbea cawa beaba maļ gofer bacurura adua panāa.

22 Ācōrēba jarada quīrāca Noéba jūma osia.

7

Dopapa zeda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Naļ ējūānebema ēberārā tāēna māa ababe bΛdrΛ jipa unu bΛa. Maļ bērā bΛra jūma bΛ ēberārā sida jāba dromane eda wānadua.

² Dji māa babue diaida bΛ animarānebemada dji umaquīrārāda siete idjaba dji wērārāda siete edadua, baribΛrΛ animarā māa babue diacara panΛnebemada aba dji umaquīrāda, aba dji wērāda edadua.

³ Ara maļ quīrāca ībanaza dji umaquīrārāda siete, dji wērārāda siete edadua naļ ējūāne zocai beadamārēā.

⁴ Siete ewari badacarea māa cuarenta ewari āsa diamasi bida cueda zebiya. Maļba māa naļ ējūāne zocai bea odara jūma jōbiya.–

⁵ Ara maļda Noéba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca.

⁶ Noé seisciento poa bāsīde dopapaba naļ ējūāra jūma ū wāsia.

⁷ Dopapa carea Noéra jāba dromane eda wāsia. Dji warrarāda, dji quimada, dji āigurā sida eda wāsīdaa.

⁸ Jāba dromane eda wāsīdaa Ācōrēa babue diabada animarāda, Ācōrēa babue diacara panΛ animarā sida. Ībana beada, jūma ādji jāne wābada animarā sida eda wāsīdaa.

⁹ Umé uméa dji umaquīrāda dji wērārā sida jāba dromane eda wāsīdaa Ācōrēba Noéa jarada quīrāca.

¹⁰ Siete ewari badacarea dopapaba ējūāra ū wāsia.

¹¹ Noé seisciento poa bāsīde ara maļ poade jedeco aba auđu diecisiete ewari bΛde ū wāsia. Ara maļ ewarīde pusa edrebema baidora ātaa bogadrΛ ze nūmesia, idjaba cue sida bio ze nūmesia.

¹² Naļ ējūāne cue ze nūmesia cuarenta ewari āsa, diamasi bida.

¹³ Cue ze nūmesīde Noéra idji warrarā Seļ, Caļ, idjaba Jape sida jāba dromane eda wāsīdaa. Noé quimada, dji āigurā sida eda wāsīdaa.

¹⁴ Ādjirā ume quīrātanoa animarā mēābemada, daupēbadada, ādji jāne wābadada, ībana sida jāba dromane eda wāsīdaa.

¹⁵ Animarā beara jūma umé uméa Noémaa zesedapeda jāba dromane eda wāsīdaa.

¹⁶ Animarā beaza eda wāsīdaa dji umaquīrāda dji wērāda, Ācōrēba Noéa jarada quīrāca. Noé eda wānacarea Ācōrēba dji eda wābadara jūātrΛ nūmΛsia wagai carea.

¹⁷ Cuarenta ewarīde dopapaba jūma ū wābΛrΛ basía. Λtaa ū wābΛrΛde jāba dromara baido ārļ ūmesia.

¹⁸ Dora ewariza ātaa ū wāsia. WaibΛa ū wāsia. Maļ bērā jāba dromara baido ārļ pΛrrΛga ūmesia.

¹⁹ Māwā bΛde doba naļ ējūāra jūma ū wāsia. Eya ātlara bea sida jūma ū wāsia.

²⁰ Eyara jūma ū nūmepeda wadi braza quīmārē auđu ū wāsia.

²¹ Maļ bērā naļ ējūāne zocai beara jūma quinisīdaa. Ībana beada, daupēbada animarāda, mēābemada, jūma animarā ādji jāne wābada sida quinisīdaa. Idjaba ēberārā sida jūma quinisīdaa.

²² Jūma druabema āyābabada beara quinisīdaa.

²³ Wārāda jūma druabema zocai beara quinisīdaa. Ēberārāda, animarāda, ādji jāne wābadada, ībana sida quinisīdaa. Māwā Ācōrēba naļ ējūāne beadara

jūma jōbisia. Mañne ababe panesidaa Noéda, idji ume jāba dromane eða wāpedada sida.

²⁴ Nañ ējūāra dopapaba ciento cincuenta ewari ũ nūmasia.

8

Dopapa wāna

¹⁻² Nañ ējūā ũ nūmaside Ācōrēba Noéra jūma animarā jāba dromane duana sida quĩrādoae basia. Mañ bērā Ācōrēba nāūrāda jūma nañ ējūāne tλbisia, pusa edrebema baidora tλdrλbisia, idjaba cue sida poabisia.

³⁻⁴ Mañ bērā dora pĩaca eḏaa erru wāsia. Cue zesi ewarideba ciento cincuenta ewari baḏacarea jāba dromara Ararat eyaida bλ druade poa besia. Cue zesi poade sei jedeco auḏu diecisiete ewari bλde māwā poasia.

⁵ Baribλra wadibiḏa dora erru basia. Pĩaca erru wāne diebema jedeco nabema ewaride waabema eya borora odjacuasía.

⁶ Cuarenta ewari baḏacarea Noéba jāba dromane dajadaa acλbada oḏara ewasia.

⁷ Ewapeda ĩbana ne mĩguia cobarida ēdrλbisia egoro pōāsada unui cawaya.* Mañ ĩbanara wāpeda waa zeē basía, ātebλra pλrrλa wābari nĩbabadjia do erubλrλmisa.

⁸ Māwā bλde Noéba puchirāda wābisía dora errusi cawaya.

⁹ Mañ puchirāra jāba dromanaa waya jēda zesía sāma b̄arida unue bērā. Mañbe Noéba puchirāra idji jλwaba edapeda jāba dromane eḏa bλsia.

¹⁰ Siete ewari jλāpeda Noéba wayacusa puchirāra jāba dromaneba wābisía.

¹¹ Queubλrλde puchirāra waya jēda zesía. Mañne dji quidade olivo bacuru queduada enesia. Mañneba Noéba cawasia ējūā ũ nūmanara wārāda erubλrλda.

¹² Waya siete ewari jλāpeda Noéba wayacusa puchirāra wābisía. Mañne puchirāra waa Noémaa zeē basía.

¹³ Noé 601 poa baside nañ ējūāne dora jūma errusia. Ara mañ poade dji nabema jedecode nabema ewaride Noéba jāba droma de ēcarrara ogapetasía. Mañne ējūāra pōāsa bλda unusía.

¹⁴ Jedeco aba auḏu veintisiete ewari bλde ējūāra wārāda bio pōāsa basía.

¹⁵ Mañbebλra Ācōrēba Noéa jarasia:

¹⁶ –Bλra, bλ quima, bλ warrarā, bλ āĩgurā sida jāba dromaneba ēdrλḏadua.

¹⁷ Idjaba ēdrλbigadua jūma animarā bλ ume duanara: ĩbanada, animarā daupēbadada, animarā ādji jāne wābadada sida jūma nañ ējūāne wānapeda yōnamārēā.–

¹⁸ Ara mañda Noéra, dji quima, dji warrarā, dji āĩgurā sida ēdrλsidaa.

¹⁹ Idjaba jāba dromaneba ēdrλsidaa jūma animarā daupēbadada, mēābemada, ādji jāne wābadada idjaba wābaribada sida.

²⁰ Mañbe Noéba mōgarada λtλ pā buesia animarā Ācōrēa babue diai carea. Māwā opeda Ācōrēa babue diaida bλ animarāda, ĩbana sida aba aba beacuasía. Beacupeda mōgara λtλ pā bueda λrλ Ācōrēa babue diasía.

²¹ Mañ babue diadara Ācōrēba bia unusía. Mañne jarasia:

–Idiba λtaa mλa nañ ējūāra waa biē bλēa, ēberārāba caibe eḏaλba ādji soḏe cadjirua odidrλ crĩcha b̄eamĩna. Idjaba mλa jūma zocai b̄eara waa quinibiēa mλa oḏa quĩrāca.

* **8:7** ĩbana ne mĩguia cobarida. Cāpūrīā beḏeade bλ bλa “cuervo.” Baribλra dopeda jaraē bλa. Idjaba āgoso sida jaraē bλa ne mĩguiada cobarimĩna.

22 Nañ ãjũã ðamisa ãberãrãra ne u panania, ne ewa panania. Ewari jãwãrããra, ewari cũrãsa sida ðaya. Doidaada, poa sida ðaya. ãsa, diamasi sida ðaya.-

9

Ãcõrẽba Noé ume bedea ðãda

1 Mañbe ãcõrẽba Noéa, dji warrarãa bida nãwã bia jarasia:
-Warra zocãrã yõnadua. Nañ ãjũãra jũma biradadua.

2 Jũma animarã nañ ãjũãne ðeaba bãrãra wayaãia. Ìbanara, animarã druabemara, pusaddebema sida jũma bãrã jãwaeda beadia.

3 Mãa naëna chiruada, nejõ sida codamãrẽã diasia.* Ara mañ quĩrãca idi mãa jũma animarã ðea sida diabatãra codamãrẽã.

4 Baribatã animarã oara cocara panãa, oadẽba jũmarãda zocai duanã bãrã.

5 Ëberãba wa animarãba ãberãda beabatãra, mãa cawa oya.

6 Mãa ãberãra ara mãdji quĩrãca osia. Mañ carea bariduada mãã beabatãra, bãrã bororãba mañ ãberãra beabitãda panãa.

7 Mãa bãrãa jaraya: warra zocãrã yõnadua. Nañ ãjũãra jũma biradadua.-

8 Mañ awara ãcõrẽba Noéa, dji warrarãa bida nãwã jarasia:

9-10 -Ûrĩnadua, mãa bedeada ðãya bãrã ume, bãrãneba yõbdarã ume bida, jũma animarã bãrã ume jãba dromaneba ãdrãpedada ume bida. Animarã daupẽbada, mẽãbema, ìbana, jũma nañ ãjũãne ðea animarã ume mãa bedeada ðãya.

11 Mãa bedea ðabatãra naããra: nañ ãjũãne zocai ðeara waa dopapaba jõbiẽa. Waa nañ ãjũãra ù wãéa nañ ãjũãne ðea quinãnamãrẽã. Mãa bedea ðãdara wãrãda mãwã ðaya.-

12-13 Mañ awara ãcõrẽba jarasia:

-Mãa bãrã ume, bãrãneba yõbdarã ume, animarã ume bida bedea ðãdara jõca ðaya. Mañ carea mãa sëyãda jãrãrãne jira ðabatãra cawadãmãrẽã mãa nañ ãjũãne ðea ume bedea ðãdara wãrãda mãwã ðaida. Mañ sëyãra eumaa.

14 Mãa jãrãrã zebibatãde mã eumara odjabari ðaya.

15 Maããdeba mãa quĩrãneba ðaya mãa bãrã ume animarã ume bida bedea ðãdara. Waa dopapara wãbiẽa nañ ãjũãne ðea quinibi carea.

16 Euma jãrãrãne jira ða unubatãde mãa quĩrãneba ðaya jũma nañ ãjũãne zocai ðea ume bedea ðãdara. Mããra jõca ðaya.

17 Wãrãda eumaba quĩrãnebabì ðaya mãa jũma nañ ãjũãne zocai ðea ume bedea ðãdara.-

Ãcõrẽba Noéa mãwã jarasia.

Noé warrarãba opedada

18 Noé warrarã jãba dromaneba ãdrãpedadara Seã, Caã, idjaba Jape basía. Caãra Canaaã zeza basía.

19 Noé warrarãra ùbea panasídaa, baribatã adjideba yõpedadarãba nañ ãjũãra wayacusa birasídaa.

20 Mañbe Noéba peada opeda uvada úsia.

21 Ewari aba Noéba uva ða aseada do basia. Mããba idjira beu besia. Mãã bãrã idji dejãne ãcada tabasia.

22 Mãwã tabãde dji warra Caãda eða zesia. Caãra Canaaã zeza basía. Mããne Caãba idji zeza ãcada tabãda unupeða idji djabarã dajadaare panãa jarade wãsia.

* 9:3 Genesi 1:29.

²³ Mañ carea Sełba Jape biða borobada aba edasidaa. Mañ borobara ādji equiade bɔdapeda ādaunaa wāsidaa ādji zezamaa. Mañbe araa acɔdaē ādji zezara ānēbari bɔsidaa. Māwā ādji zeza cacuara ununaē basía.

²⁴ Noé quĩrā badacarea cawasia idji warra tēābema Całba odara.

²⁵ Mañ carea jarasia:

Cañ warra Canaałra młā biē jara bɔya. Canaałra idji zeza djabarā nezoca edaara bɔda baya.

²⁶ Māwā jaradacarea Noéba idji warrarā Sełra Jape sida nāwā bia jara bɔsia: Mł Ācōrēba Sełra bia bɔya. Canaałra Seł nezoca baya.

²⁷ Japera Ācōrēba dji dromada bɔya. Idji djaba Seł ume necai baya. Canaałra idji nezoca baya.

²⁸ Dopapa wānacarea Noéra 350 poa bɔsia.

²⁹ Māwā 950 poa bɔside jaidasia.

10

Noé warrarāneba yōpedada

¹ Dopapa wānacarea Noé warrarā Sełba, Całba, Jape biða warrarāda uncuasidaa. Nama bɔ bɔa ādjideba yōpedadabemada.

² Japedeba yōpedadara nałgarā basía: Gomer, Magog, Madai, Javał, Tubal, Mesec, Tiras sida.

³ Jape warra Gomerdeba yōpedadara nałgarā basía: Asquenaz, Ripat, Togarmá sida.

⁴ Jape warra Javałneba yōpedadara nałgarā basía: Elisá, Tarsi, Quitił, Rodanił sida.*

⁵ Javałneba yōpedadara pusa icawa drua osidaa. Mañne jūma Jape warrarāba ādjirāza puruda osidaa idjaba ādji puruza ādji quĩrāmera awara awara bedeā beasia.

⁶ Całneba yōpedadara nałgarā basía: Cus, Mizraił, Put, Canaał sida.

⁷ Cañ warra Cusdeba yōpedadara nałgarā basía: Sebá, Havila, Sabtá, Raamá, Sabteca sida. Raamáneba yōpedadara Chebá idjaba Dedał basía.

⁸ Cusba idjaba Nimroda unusia. Mañ Nimrora nał ējūāne nabema ēberā dji droma basía.

⁹ Nimrora mēā wāi carea dji bia basía Ācōrēba māwā quĩrāna bērā.† Mañ bērā ēberārāba jarabadjidaa: “Nimro quĩrāca jāł ēberāda mēā wāi carea dji bīaa, Ācōrēba māwā quĩrā bɔ bērā.”

¹⁰ Idji jɔwaeda eroḃasia puru dromarāda. Naārā Sinar druade eroḃasia Babelda, Erecoda, Acada, Calne sida.

¹¹ Mamałba Asiria druadaa wāsia.‡ Mama puru osia Niniveda, Rehoboda, Cala sida.

¹² Idjaba Reseł puru dromada osia Ninive idjaba Cala ēsi.

¹³ Cañ warra Mizraiłneba yōsidaa nałgarāda: Ludił, Anamił, Lehabił, Naptuhił,

¹⁴ Patrusił, Casluhił, Captorił sida. Captoriłneba pilisteorāda yōsidaa.§

¹⁵ Cañ warra Canaałba idji warra iwina Sidołda unusia. Mañare unusia Het.

¹⁶ Idjaba Canaałneba yōsidaa jebuseorāda, amorreorāda, gergeseorāda,

¹⁷ heveorāda, araceorāda, sineorāda,

* **10:4** *Rodanił*. Hebreo bedeade Dodanił bɔ bɔa. † **10:9** *Ācōrēba māwā quĩrāna bērā*. Hebreo bedeade bɔ bɔa: “Ācōrē quĩrāpita.” ‡ **10:11** *Mamałba Asiria druadaa wāsia*. Δɔɔɔmaarā nāwā jara bɔa: “Ēberā Asur abadara mamałba wāsia.” § **10:14** Hebreo bedeade bɔ bɔa pilisteorāra Casluhiłneba yōsidaa baribɔɔ Jeremia 47:4de, Amos 9:7de biða jara bɔa Captoriłneba yōsidaa.

18 arvadeorāda, zemareorāda, hamateorā sida. Canaaļneba yōpedadaba puru zocārā o wāsidaa.

19 Naārā ādji druara basia Sidoļ purudeba aba Gaza purudaa idjaba Guerar caita bida. Maļ awara ādji puru Sodomada, Gomorrada, Admada, Zeboiāda, Lasa sida ādji drua daucha icawa panasidaa.

20 Jūma maļgarāra Caļneba yōsidaa. Ādjirāza ādji ēberārāra erobeasia, ādji bedeara quirā awara beasia, ādji druara awara erobeasia, idjaba ādji puru sida awara erobeasia.

21 Seļra Jape djaba dji nabema basia. Seļ bida warrarāda unusia. Hebere warrarāda jūma Seļneba yōsidaa.*

22 Seļneba yōpedadara naļgarā basia: Elaļ, Asur, Arpaxa, Lud, Araļ sida.

23 Seļ warra Araļneba yōpedadara naļgarā basia: Uz, Hul, Gueter, Mas sida.

24 Seļ warra Arpaxaba Salada unusia. Salara Hebere zeza basia.

25 Hebereba warrarāda umé unusia. Ababemara trļ bāsidaa Pele, idji ewaride ēberāra druaza āyā wābrāsidea bēra.†

Pele djabara Joctaļ basia.

26 Joctaļneba yōpedadara naļgarā basia: Almodad, Selep, Hazar-mavet, Jerá,

27 Adoraļ, Uzal, Dicla,

28 Obal, Abimael, Sebá,

29 Opir, Havila, Jobá sida. Jūma maļgarāra Joctaļ warrarā basia.

30 Ādjirāba birasidaa Mesá purudeba Sepa ējūā eyaida bādaa. Separa Mesádeba ģmādaud odjabariare bāa.

31 Jūma maļgarāra Seļneba yōpedadarā basia. Ādjirāza ādji ēberārāra erobeasia, ādji bedeara quirā awara beasia, ādji druara awara erobeasia, idjaba ādji puru sida awara erobeasia.

32 Jūma maļgarāra Noé warrarāneba yōsidaa. Dopapa wānacarea ādjirāra āyā wābrāsidea ādjiza druada osidaa. Māwā jūma naļ ējūāne duanesidaa.

11

Babel puru opedada

1 Ēberārā druaza wābrāsidea naēna jūmarāda abari bedeade bedeadadidaa.

2 Ādjirāra arima pananaca basia. Maļba ģmādaud odjabariare parrāa nīnane Sinar ējūāne jūēne wāsidaa. Maļ ējūāne jewedada ununapeda mama panesidaa.

3 Ewari aba ābaa nāwā bedeadruasidaa: “Egoroda mōgara quirāca odapeda tlabāde bādadrā de odi carea.” Ara maļda egorora mōgara quirāca odapeda básidaa mōgarara neē bada bēra. Maļbe cādorronada edasidaa maļ mōgara quirāca odara caradi carea.

4 Maļbe jarasidaa:

–Jāļbe puruda odadrā. Idjaba de ģtā drasoga bāda odia. Dji de borora abeda bajānaa tēūbidia. Māwā osidara dadjirāra trļ bāga beadia idjaba ni abāba dadjirāra namabemada āyā memenebidaēa druaza wānamārēa.–

5 Ēberārāba puru idjaba de ģtā drasoga bā o panāra Ācōrēba bajāneba acāde zesia.

6 Maļne Ācōrēba jarasia:

* **10:21** Λαγαμααρά Heberera dji naārābema hebreo basia. † **10:25** Āyā wābrāsidea. Hebreo bedeade Pele trļba jara bāa: “Āyā wābrāsidea.” Λαγαμααρά maļ bedeaba jara bāa “de uremiada wāsia” wa “purudebemada āi tasidaa.”

-Ādjirāra jūma ābaa duanΛa idjaba abari bedeade bedeabadaa. Mañ bēřā jΛwa bΛsidaa jāñ de drasoga bΛra odi carea. Mañba bariduada o quĩrĩā panΛbΛrΛ poya odia. Dadjia māwā iduaribidaēa.

⁷ Biara bΛa dadjira wānapeda ādji bedeara quĩrātanoa bedeabidida ara āduba cawa ũrĩnaē duanenamārēā.-

⁸⁻⁹ Ara mañda Ācōrēba jūma nañ ējūāne bea ēberārāra quĩrātanoa bedeabisia cawa ũrĩrānamārēā. Māwā dji puru trΛra bēsia Babel.* Mañ bēřā ēberārāba puru o pananara idu bΛsidaa. Māwā Ācōrēba ādjirāra mamaΛba druaza wābΛrΛbigasia.

Noé warra Señneba yōpedada

¹⁰ Nama bΛ bΛa Señneba yōpedadadebemada. Dopapa wānacarea poa umé bΛde, Señ 100 poa bΛside, dji warra Arpaxada unusia.

¹¹ Mañ Arpaxa ununacarea Señra 500 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

¹² Arpaxa 35 poa bΛside dji warra Salada unusia.

¹³ Mañ Sala ununacarea Arpaxara 403 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

¹⁴ Sala 30 poa bΛside dji warra Hebereda unusia.

¹⁵ Mañ Hebere ununacarea Salara 403 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

¹⁶ Hebere 34 poa bΛside dji warra Peleda unusia.

¹⁷ Mañ Pele ununacarea Heberera 430 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

¹⁸ Pele 30 poa bΛside dji warra Reúda unusia.

¹⁹ Mañ Reú ununacarea Pelera 209 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

²⁰ Reú 32 poa bΛside dji warra Seruda unusia.

²¹ Mañ Seru ununacarea Reúra 207 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

²² Seru 30 poa bΛside dji warra Nacoda unusia.

²³ Mañ Naco ununacarea Serura 200 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

²⁴ Naco 29 poa bΛside dji warra Tareda unusia.

²⁵ Mañ Tare ununacarea Nacora 119 poa bΛsia. Mañne warrarā, wēřācaurā sida unusia.

²⁶ Tare 70 poa bΛside dji warrarā Abrañda, dewarabema Nacoda, Harañ sida unusia.

Abrañ zeza Tare ēberārānebema

²⁷ Nama bΛ bΛa Taredeba yōpedadadebemada. Tareba nañ warrarāda unusia: Abrañda, Nacoda, Harañ sida. Mañ Harañra Lo zeza basía.

²⁸ Harañra idji topedada puru Ur abadaēe Caldea druade dji zeza na jaidasia.

²⁹ Abrañra Naco sida quima barasidaa. Nacoba Milcada edasia. Milcara Harañ cau basía, Isca djabawēřā basía. Mañne Abrañba Saraida edasia.

³⁰ Mañ Saraira warra neē basia warra toca bēřā.

³¹ Abrañ zeza Tarera caldeorā puru Urdeba ēdrΛsia Canaañ druadaa wāi carea. Idji warra Abrañda, idji wiuzaque Loda, idji āigu Sarai sida edesia. BaribΛrΛ Harañ purude jūēne wānapeda mama panesidaa.

³² Tare 205 poa bΛside Harañ purude jaidasia.

* **11:8-9** Babel trΛba jara bΛa “dji cawa ũrĩnaca.” Hebreorāba Babilonia purura Babel abadjidaa.

12

Ācōrēba Abraā trāna

¹ Ewari aba Ācōrēba Abraā jarasia:

-BΛ druara, bΛ ēberāra, bΛ zeza dedebemarā sida amepeda wādua. Māa druada bΛa acΛbiya maaaa wāmārēā.

² BΛdeba puru dromada māa yōbiya, bΛra bia bΛya, trā bΛga bΛya, idjaba bΛdeba dewararāda bia duanania.

³ BΛ carebabΛdara māa carebaya. BΛ biē obΛdara māa biē bΛya. BΛdeba māa naļ ējūāne bea purura jūma carebaya.-

⁴ Ara maāda Abraāra wāsia Ācōrēba jarada quīrāca. Lo sida idji ume wāsia. Haraā purudeba ēdrΛside Abraāra 75 poa basia.

⁵ Abraāba idji quima Saraida, idji tēābea Loda, ne jūma idjia erobΛ sida edesia. Idji nezocarā Haraāne edada sida edesia. Haraāneba ēdrΛdapeđa wāsidaa. WābΛdade Canaaļ druade jūēsidaa.

⁶ Maā ewaride cananeorāda maā druade duanasidaa. Abraāra Canaaļ druade nīne Siqueā purude jūēne wāsia, Moré bacuru droma nūmΛma.

⁷ Mama Ācōrēra Abraāma odjapeđa nāwā jarasia: “Māa naļ ējūāra bΛdeba yōbΛdarāa diaya.”

Maābe Abraāba mōgarada ātΛ pā buesia ara maā Ācōrē idjima odjadaa bia bedeai carea.

⁸ Māwānacarea Abraāra Beteldeba āmādau odjabariare bΛ eyadaa wāsia. Mama idji wua dera osia. Idji wua demaΛba Betelera āmādau baebariare basia. Amādau odjabariare Hai puruda basia. Idji wua de caita wayacusa mōgarada ātΛ pā buesia Ācōrēa ewari iwidi carea.

⁹ MamaΛba Abraāra ānāū eda wāsia aba Negue abada ējūānaa.

Abraā Egipto druade bada

¹⁰ Maā ewaride jūma Canaaļ druade jarrabada zesia. Maāne Abraāra Egiptoadaa bađe wāsia codira abeda neē bērā.

¹¹ Egiptođe jūēbodeđe Abraāba dji quima Saraia jarasia:

-BΛra wārāda wērā quīrāwārēā bΛa.

¹² Egiptodebemarāba bΛ unubΛdade jaradia: “Jāāra idji quimaa.” Maā bērā māra beadia. BaribΛrΛ bΛra zocai bΛdia edadi carea.

¹³ Maāba mΛ quīrā djaburia jaradua bΛra mΛ djabawērāda. Māwāra māra beadaēa, ātebΛrΛ bΛdeba māra bia beya.-

¹⁴ Abraā jūēnacarea Egiptodebemarāba unusidaa idji quima Saraira quīrāwārēā bΛda.

¹⁵ Dji dromarā biđa unusidaa Saraira wārāda bio quīrāwārēā bΛda. Maā bērā ādjia Egiptodebema boroa Saraidebemada bia jarasidaa. Ara maāda ādji boroba Saraira idji dedaa edebisia.

¹⁶ Sarai carea Egiptodebema boroba Abraāra bia osia. Abraā diacuasia ovejada, pacada, burroda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyo sida.

¹⁷ BaribΛrΛ Abraā quima Sarai carea Ācōrēba dji borora, idji de dromane panabada sida cacua biē bΛcuasia.

¹⁸⁻¹⁹ Maāneba dji boroba cawasia Saraira Abraā quimada. Maā bērā Abraāra trābipeđa jarasia:

-¿Cārē cārēā māa jaraē basi Saraira bΛ quimada? ¿Cārē cārēā bΛ djabawērāana asi? Māa bΛ quimara berara edasia. ¿Cārē cārēā māra jāwā osi? Za bΛa bΛ quimara. Edapeđa isabe wādua.-

²⁰ Maā bērā dji boroba idji zarrarāa jarasia Abraāra idji quima ume āyā ededamārēā. Jūma ādjia eropanΛ sida edebisia.

13

Lo Abrañ umebemada awara wāna

¹ Māwānacarea Abrañra dji quima ume Egiptodeba jēda wāsia Negue ējūānaa. Jūma idjia erobara edesia. Idji tēābea Lo sida idji ume wāsia.

² Mañne Abrañba paratada, oro sida waiβa erobasia. Animarā sida zocārā erobasia.

³ Mañbe Neguedeba jēda ānāū eda wāsia idji wua de erobadamaa, Betel puru idjaba Hai puru ēsi.

⁴ Idjia mōgara āta pā buedama jūēpeda Ācōrēa ewari iwidiisia.

⁵ Mañne Lora Abrañ ume basia. Idjia biāda ovejada, paca sida zocārā erobasia. Wua deda zocārā erobasia idji ēberārā itea, idji nezocarā itea biāda.

⁶ Baribara Abrañra Lo sida bio bara panā bērā ējūāba araē basia. Mañ carea abari ējūāne ābaa poya pananaē basia.

⁷ Mañ awara Abrañ animarā wagabadada Lo animarā wagabada ume ijarabadida. Idjaba cananeorāda, perezeorā sida mama βeasia.

⁸ Mañ bērā Abrañba Loa jarasia:

-Dadjira abari ēberārā bērā bia βāēa ijaradida; bia βāēa βa animarā wagabadara mā animarā wagabada ume ijara pananida.

⁹ Mañ bērā māa bedea djuburiaya βara awara wāmārēā. Nañ druade ējūā baraa. Βabara cawa βa sāmaa wāida. Βada jawa acada wāibara, māra jawa arada wāya. Βada jawa arada wāibara, māra jawa acada wāya.-

¹⁰ Mañne Loba Jordañ do jewedada jūma unusia aba Zoar purudaa. Mañ jewedade dji ējūāra bia basia Ācōrē néu βada quirāca idjaba Egipto druā quirāca. Mañ jewedara māwā basia Ācōrēba Sodoma puruda Gomorra puru sida babuei naēna.

¹¹⁻¹² Mañ bērā Loba Jordañ do jewedara jūma edasia. Mañbe āmādaudjabariare edaa wāsia. Abrañra Canaā eyaida βa ējūāne βesia. Māwā ādjira awara wāsidaa. Mañne Lora puru jewedade bea caita βesia. Idji wua dera osia Sodoma puru caita.

¹³ Sodomanebemarāra dji cadjiruarā basia. Ādjirāba Ācōrē quirāpita cadjiruada awua obadida.

¹⁴ Lo Abrañ umebemada awara wānacarea Ācōrēba Abrañra jarasia:

-Jāñbe βadji βamaβa acada jawa acada, jawa arada, āmādaudjabarida idjaba āmādaudbaebarida biāda.

¹⁵ Jūma nañ ējūāra māa βā, βadeba yōβadarā biāda diaya ewariza bārāne bamārēā.

¹⁶ Māa βa warrarāra zocārā yōbiya. Egoro pora poya juachadaca quirāca βa warrarā sida poya juachadaca baya.

¹⁷ Māa βā nañ ējūāra diai bērā dji drasoara dji jedea sida acade wādua.-

¹⁸ Ara māda Abrañba idji wua dera ērāpeda Mamre abada ējūāne βade wāsia. Mamre ējūāra bacuru dromaida βa idjaba Hebroñ puru caita βa. Mama Abrañba mōgarada āta pā buesia Ācōrēa ewari iwidi carea.

14

Abrañba Lo ēdra edada

¹ Mañ ewaride Quedorlaóme abadada Elañ druadebema boro basia. Idjiare nañ bororāda panasidaa: Amrapel, Sinar ējūānebemada; Ario, Elasar purudebemada; idjaba Tidale, Goiñ druadebemada.

² Mañ Quedorlaómeare βeara Berā abada ume djō panasidaa. Mañ Berāra Sodoma purudebema boro basia. Idjiare nañ bororāda panasidaa: Birsa, Gomorra purudebemada; Sinabo, Admā purudebemada; Semebé, Zeboiñ

purudebemada; idjaba Bela purudebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa.

³ Maḷḷarāra Sidim jewedade jūma ābaa dji ḷaresidaa Pusa Beuda abada icawa Quedorlaómeare bea ume djōni carea.

⁴ Maḷ Quedorlaómeba Sodomanebema boroare panḷara idji ḷawaeda doce poa erobasia. Baribḷḷa trecebema poade maḷḷarāba Quedorlaómera waa ḷjānaē basía.

⁵ Maḷ carea poa catorcebemane Quedorlaómera idjiare panḷ bororā sida wāsidaa ādjirā ume djōni carea.

Wābḷadade naārā Astarot-carnaim purude jūēsidaa. Mama repairāda poyasidaa. Mamaḷba Ham puruḷdaa wānapeda zuzirāda poyasidaa. Mamaḷba Quiriataim jewedade jūēne wānapeda emirāda poyasidaa.

⁶ Maḷbe Seír eyade jūēnapeda horeorāda quena wāsidaa aba Paraḷ ḷjūā ewara ḷḷamaa.

⁷ Jēda zebḷadade En-mispat purude jūēsidaa. Maḷ purura idjaba Cadé abadaa. Mama amalecitarāda poyadapeda jūma ādjia eropanḷara ārīsidaa. Amorreorāda ara maḷ quīrāca osidaa Hazon-tamar purude.

⁸⁻⁹ Quedorlaómeare panḷba maḷ puru beara jūma poyadapeda Sidim jewedadaa wāsidaa. Mama Sodomanebema boroare panḷara ābaa dji ḷare panasidaa ādjirā ume djōni carea. Sodomanebema boroare panḷara naḷḷarā basía: Gomorraḷebema boroda, Admānebema boroda, Zeboiḷnebema boroda, idjaba Beladebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa. Maḷ bororāra juesuma panasidaa. Maḷne Elaḷnebema boro Quedorlaómeare panḷara naḷḷarā basía: Goiḷnebema boro Tidaleda, Sinarḷebema boro Amrapelda, Elasarḷebema boro Ario sida. Ādjira quīmārē panasidaa.

¹⁰ Djōbḷadade Quedorlaómeare panḷba poyasidaa. Maḷ carea Sodomanebema boroare beara mīrū wābḷḷasidaa. Maḷ Sidim jewedara egorodebema cādorrona susuaida basia. Maḷ bērā mīrū wābḷadade ḷcḷḷa maḷ susuade eda baesidaa. Waabemarāra eyadaa mīrū wāsidaa.

¹¹⁻¹² Maḷne Quedorlaómeare panḷba Sodomanebema nebiada, cobada sida jūma jārīsidaa. Abarica osidaa Gomorraḷe. Maḷne Abraḷ tēābea Lora Sodomane baḷa bērā Quedorlaómeare panḷba jida edesidaa. Ne jūma jārīnapeda wāsidaa.

¹³ Māwānacarea mīrū wāna abaḷba Abraḷa jūma nēbḷḷasia. Maḷ ewaride Abraḷ “hebreo” abadara bacuruida ḷ ḷjūāne babadjia. Maḷ ḷjūāra Mamre abadjidaa Mamrera djibari bērā. Idji djabarāra Escol idjaba Aner basía. Maḷḷa amorreorāra Abraḷare panasidaa.

¹⁴ Maḷne Abraḷba ūrīsia Quedorlaómeare panḷba idji tēābeara jida eropanḷda. Maḷ carea Abraḷba idji dede tocuaḷa mēsrā beada 318 ḷaresia. Maḷbe Quedorlaómeare panḷ caidu ēpē wāsidaa Daḷ puruḷdaa.

¹⁵ Mama diamasi Abraḷba dji mēsrā beara zocārā awara awara wābipeḷa djōsidaa. Maḷne Quedorlaómeare panḷara poyadapeda dji mīrū wābḷda caidu wāsidaa Hobá puruḷdaa, Damasco wagaa.

¹⁶ Maḷbe Quedorlaómeare panḷba nebia jārīpedadara Abraḷba jūma jārīsia. Lode sida jārīsia. Maḷne idji tēābea Lora, wērārāda, dewara ēberārā sida ēdra edasia.

Melquisedéba Abraḷ bia jara bḷda

¹⁷ Abraḷba Quedorlaómera dji bororā idjiare djō panḷ sida poyapeda idji druadaa jēda zesia. Savé jeweda “Ēberārā Boro Jeweda” abadade wābḷḷade Sodomanebema boroda Abraḷ audiabaride zesia.

¹⁸ Māwā bΛde Saleλnebema boro Melquisedéda zesia.* Maλ Melquisedéba paλda uva ba sida enesia. Melquisedéra Ācōrē dji Dromaara bΛ sacerdote basía.

¹⁹ Maλne idjia Abraλra nāwā bia jara bΛsia:
Abraλ, Ācōrē dji Dromaara bΛba, bajā idjaba naλ ējūā ođaba bΛra carebaya.
²⁰ Ācōrē dji Dromaara bΛra bio biya quirua. Idjia bΛ dji quĩrūrāra bΛa poyabisia.

Maλne Abraλba ne jūma jārĩnanebemada die juachabΛrΛza Melquisedéa aba dia wāsia.

²¹ Māwānacarea Sodomanebema boroba Abraλa jarasia:
-Māa diadua mλ ēberārā ēdrΛ edadada. BaribΛrΛ bΛa nebia waya jārĩnara edadua, mλre sida edadua.-

²²⁻²³ Maλne Abraλba Sodomanebema boroa jarasia:
-Edaéa. Māa wārā arada Ācōrē dji Dromaara bΛ, naλ ējūā idjaba bajā ođa ume nāwā bedea bΛsia: mλa bΛrera edaéa. Ni maārĩara quiru sida edaéa. BΛ jĩrũne jλbari jλcara sida edaéa. Māwā edaéa bΛa jararāmārēē mλra ne bara bΛsida.

²⁴ Mλ nezocarāba copeđada awara mλa waa quĩrĩāéa. BaribΛrΛ mλare djō panana Anerba, Escolba, Mamre biđa ara ādjia quĩrĩābΛdada edađia.-

15

Ācōrēba Abraλ ume bedea bΛda

¹ Māwānacarea Abraλba cāimocara quĩrāca Ācōrēba idjía nāwā bedebΛrΛda unusia:

-Abraλ, wayarādua. Mλra bΛ wagabaria. Māa bΛra auđuara ne bara bΛya.-

² Maλne Abraλba jarasia:
-Ay, Ācōrē, ¿cārē cārēē mλra ne bara bΛi? Mλra warra sida neē bΛa. Mλ beuđacarea mλa eroβΛra mλ nezoca Elieze Damasco puruđebemaba jūma edaya.-

³ Idjaba Abraλba jarasia:
-BΛa mλa warra unubiē bΛ bērā mλa eroβΛra nezoca mλ dede tođaba jūma edaya.-

⁴ Maλne Ācōrēba Abraλa jarasia:
-Eliezeba bΛa eroβΛra edaéa, ātebΛrΛ bΛ warra araba edaya.-

⁵ Maλbe dajadaa edepeđa Ācōrēba jarasia:
-Bajānaa acΛdua, maλbe chĩdauda jūma poya juachaibΛrΛ, juachadua. Jāā chĩdau zocārā bΛ quĩrāca bΛdeba yōbΛdarā sida zocārā duanania.-

⁶ Abraλba Ācōrēra wārāda ĩjāsia. Maλ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.*

⁷ Maλbe Ācōrēba jarasia:
-Mλra Ācōrēa. MλabΛrΛ bΛra caldeorā puru Urđeba ēdrΛ enesia naλ Canaaλ ējūāra diai carea.-

⁸ Maλne Abraλba jarasia:
-Mλ Boro Ācōrē, ¿sāwā cawai mλa naλ ējūāra wārāda edaida?-

⁹ Ācōrēba panusia:
-Māa nāwā unubiya naλ ējūāra diaida: enedua paca zaque poa ũbea bΛda, chiwatu poa ũbea bΛda, oveja umaquĩrā poa ũbea bΛda, puchirāda, putuju sida.-

* **14:18** Saleλ purura idjaba Jerusaleλ abadaa. * **15:6** Hebreo bedeađe Abraλ trλba jara bΛa “zeza jipa bΛ.”

¹⁰ Ara mañda Abrañba mañ animarã beara jũma enesia. Enepeda, beapeda, ãsidra drapetapeda, orro aba dewara orro ume quĩrã djica cobãsia. Ìbanara drapetaẽ basía.

¹¹ Mañne āgosora zesesidaa animarã beada codi carea. Zesebãdaẽ Abrañba ãyã jãrecuabadjia.

¹² Queubãrãde Abrañra bio cãĩ nũmesia. Cãĩ bãde unusia bio pãĩsosa minijĩchia nũmãda. Mañ bẽrã bio ne wayasia.

¹³⁻¹⁵ Mãwã bãde ãcõrẽba Abraña jarasia:

-Bãra drõã bedacarea necai waraga jaidapeda tãbaridã. Baribãrã cawa badua bãdeba yõĩ purura djãrã druade baida. Mañ druadebemarãba ãdjirãra nezocarãda bãdapeda cuatrociento poa bia mĩga eropanania.† Baribãrã ãdjirã biẽ o panãra mãa biẽ bãya. Mañbe bãdeba yõĩ purura mamaãba ne bara ãdrãya.

¹⁶ Mañ cuatrociento poa badacarea bãdeba yõĩ purura namaa jẽda zeya. Mañ ewaride mãa amorreorã nañ ãjũãne duanãra cawa opeã nañ ãjũãra bãdeba yõĩ purua diaya. Bã zocai bã ewaride mãa ãdjirãra cawa oẽa ãdjia cadjirua odida panãra wadi jũma odaẽ panã bẽrã.-

¹⁷ Queudacarea pãĩma nũmesia. Mãwã bãde cawaẽne cuguru waibãa cowa nũmãda idjaba cãdorrõna ãbĩrã urua nũmã sida odjadapeda dji animarã drapetada ãsi wãsidãa.

¹⁸ Ara mañba ãcõrẽba Abrañ ume nãwã beãea bãsia:‡

-Wãrãda mãa bãdeba yõĩ purua naãgã ãjũãra diaya Egipto quĩrãpe bã dodeba aba do waibãa Euprate abadãdaa.

¹⁹ Quenitarã, quenizirã, cadmoneorã,

²⁰ hititarã, perezeorã, repairã,

²¹ amorreorã, cananeorã, gergeseorã, jebuseorã ãjũã sida mãa bãdeba yõbãdarãa jũma diaya.-

16

Agaraba Ismael toda

¹ Abrañ quima Saraira warra toca basía, baribãrã Saraiba Egiptodebema nezocawẽrãda erobasia. Mañ nezocawẽrã trãra Agara abadjidaa.

² Ewari aba Saraiba Abraña jarasia:

-Mãra ãcõrẽba warra toca wẽrãda bãda bẽrã, mãa bãa beãea djuburiaya mã nezocawẽrã ume cãĩmãrẽã. ãbẽrã mãa warrada idjideba erobaisicada.-

Saraiba jaradara Abrañba ãjãsia.

³ Ara mañda Saraiba idji Egiptodebema nezocawẽrãra Abraña quima quĩrãca diasia warrada to diamãrẽã. Mãwã osia ãdji Canaañne die poa panasidãde.

⁴ Ara mañda Abrañra Agara ume cãĩsia. Mañne Agarara biogoa besia. Mañ cawaãacarea Agaraba idji boro Saraira igara besia.

⁵ Mañ bẽrã Saraiba Abraña jarasia:

-Bãdrã beãeãde bãa Agaraba mã igara bã carea. Mãa bãa idjira diasia quima quĩrãca. Baribãrã idji biogoa bã cawasidãba ãtaa mãra igara bãa. ãcõrẽbãrã cawa bãa caida beãeãde bãda: mãda wa bãda.-

⁶ Mañne Abrañba Saraia jarasia:

† **15:13-15** Exodo 1:1-7; 12:40-41. ‡ **15:18** Mañ ewaride ãberãba dewara ume beãea bãbãrãde Abrañba oda quĩrãca animarãda beabadjidaa. Beãdapeda, drapetadapeda, orro aba dewara orro ume quĩrã djica cobãbadjidaa. Mañbe dji beãea bã panã ãberãrãra animarã ãsi wãbadjidaa. ãsi wãbadãde jarabadjidaa ãdjia beãea bãpedãdara wãrãda odida. Mañ awara jarabadjidaa abããba mañ beãea bãdãra oẽbãrã, beuida bãda dji animarã beuda quĩrãca. Jeremia 34:18-19.

–Acɿdua, bɿ nezocawērāra bɿ jɿwaeda bɿa. Bɿdjia quĩrĩā bɿ quĩrāca odua.–
Ara maɿda Saraiba dji nezocawērāra biē o besia. Maɿ carea dji nezocawērāra mĩrũ wāsia.

⁷ Agara mĩrũ wāne Ācōrē nezoca bajānebemaba idji acɿde zesia.* Idjia Agarara unusia ējũā pōāsa ewaraga bɿde egorodeba baido ɿta bogadrɿ bɿama. Maɿ baido ɿta bogadrɿ bɿara Sur ējũānaa wābada ode bɿa.

⁸ Maɿne Ācōrē nezoca bajānebemaba Agaraa iwidisia:

–Agara, Sarai nezocawērā, ¿bɿara sāmabɿa zebɿrɿ? ¿Sāmā wā?–

Agaraba panusia:

–Mɿra mɿ boro Sarai ume badada mĩrũ wā.–

⁹ Maɿne Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:

–Bɿ boro Saraimā jēda wādua. Idji bedeara jũma ɿjā odua.–

¹⁰ Maɿ awara jarasia:

–Mɿa bɿdeba zocārā yōbiya. Māwā zocārā yōni bērā poya juachadaca baya.–

¹¹ Idjaba jarasia:

Bɿ biogoa bɿara umaquĩrā warrada toya. Maɿ warrara trɿ bɿdua Ismael, mɿa bɿ bia mĩga bɿdebemada ũrĩna bērā.†

¹² Idjira ni abaa jɿwaeda baēa. Jũmarā ume djō baya. Idjaba jũmarāda idji ume djō beadia. Idji ēberārānebemada jĩga babari baya.‡

¹³ Agaraba cawasia Ācōrēdrɿ māwā bedea basida. Maɿ bērā Agaraba jarasia “Mɿ unubari Ācōrēda mɿa unusia.” Maɿ carea Ācōrē trɿra nāwā jarasia: “Bɿara mɿ unubari Ācōrēa.”

¹⁴ Maɿ bērā dji egorodeba baido bogadrɿ bɿara trɿ bɿasia “baido bogadrɿ bɿ Ācōrē zocai bɿ mɿ unubaride.”§ Maɿ baidora Cadé puru idjaba Bered puru ēsi bɿa.

¹⁵ Agara jēda wāpeda umaquĩrā warrada Abraɿa to diasia. Abraɿba Agara warrara trɿ bɿasia Ismael.

¹⁶ Agaraba idji warra Ismael toside Abraɿra 86 poa basia.

17

Ācōrēba Abraɿra cacua wēāgobiāda

¹ Abraɿ 99 poa baside Ācōrēra idjima odjapeda nāwā jarasia:

–Mɿra ne jũma poya obari Ācōrēa. Bɿara mɿ quĩrāpita jipa nĩbadua.

² Mɿa bɿ ume bedea bɿdara wārāda oya. Māwā bɿdeba zocārā yōbiya.–

³ Ara maɿda Abraɿba Ācōrēra bio waya bɿ bērā chĩrāborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tēũ cobesia. Maɿne Ācōrēba jarasia:

⁴ –Mɿa bɿ ume bedea bɿdara naɿgɿa: bɿara zocārā puru zeza baya.

⁵ Maɿ bērā bɿara waa Abraɿ adaēa. Idiba ɿtaa bɿ trɿra Abrahaɿ adia, mɿa bɿara zocārā puru zezada bɿbɿrɿ bērā.*

⁶ Mɿa bɿdeba zocārā yōbiya; bɿdeba mɿa puruda zocārā ocuaya. Idjaba bɿdeba ēberārā bororāda odjadia.

⁷ Mɿa bɿ ume, bɿdeba yōbɿda ume biāda bedea bɿdara naɿgɿa: mɿra ewariza bɿ Ācōrēa idjaba ādjirā Ācōrē baya. Mɿa bārāra waga baya idjaba bārāba mɿra ēpē panania.

* **16:7** Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 13de ebuda bɿa Ācōrēda māwā bɿda. † **16:11** Hebreo bedeaɿde Ismael trɿba jara bɿa “Ācōrēba ũrĩbaria.” ‡ **16:12** Idji ēberārānebemada jĩga babari baya. Maɿ bedeaɿda idjaba jara bɿa “idji ēberārā quĩrāpe babari baya” wa “ara idji ēberārā ume biē baya.” Genesi 25:17-18. § **16:14** Hebreo bedeaɿde maɿ baido bogadrɿ bɿara Beer-Lajai-Roi trɿbadaa. * **17:5** Hebreo bedeaɿde Abrahaɿ trɿba jara bɿa “zocārā puru zeza.” Abraɿba jara bɿa “zeza jipa bɿ.” Genesi 15:6.

8 Idjaba b_Λ b_Λbari ējũāra b_Λa, b_Λdeba yōb_Λdarāa bi_Δa m_Λa diaya. M_Λa b_Λrāa jũma Canaa_Λ druara diaya ewariza b_Λrāne bamārēā. Ma_Λne m_Λdr_Λ b_Λrā Ācōrē baya.-

9-10 Idjaba Ācōrēba Abraha_Λa jarasia:

-M_Λa b_Λ ume bedea b_Λda b_Λrā, b_Λa ne oida b_Λa. Idjaba idiba _Λtaa b_Λ warrarāba, ādjideba yōb_Λdarā bi_Δa abarica odida pan_Λa. B_Λrāba nāwā odida pan_Λa: b_Λrā tāēnabema umaquĩrā_Λ jũmarāba ādji cacuara wēāgo_Δida pan_Λa.

11 B_Λrā umaquĩrā cacua wēāgo_Δara m_Λa b_Λrā ume bedea b_Λda sēyā baya.

12-13 Idiba _Λtaa umaquĩrā warrada todib_Λr_Λ, ocho ewari b_Λde idji cacuara wēāgo_Δida pan_Λa. Ma_Λ awara nezoca warrarā b_Λrā dede tob_Λdarāda idjaba āibema nēdo_Δa nezocarā sida cacua wēāgo_Δida pan_Λa. Māwā m_Λa b_Λrā ume bedea b_Λda sēyāra ara bādji cacua_Δe ero_Δeadia. M_Λa bedea b_Λdarā ewariza māwā baya.

14 Ma_Λ carea baridua umaquĩrāba idji cacuada wēāgo_Δeb_Λr_Λ, ma_Λ ēberāra b_Λrānebemada āyā b_Λdidida pan_Λa, m_Λa b_Λrā ume bedea b_Λdarā igara b_Λ b_Λrā.-

15-16 Ma_Λ awara Ācōrēba Abraha_Λa jarasia:

-M_Λa b_Λ quima Saraira nāwā bia b_Λya: idjideba m_Λa b_Λa warrada wārāda diaya. Ma_Λ awara idjideba puruda zocārā yōnia idjaba idjideba ēberārā bororāda odja_Δia. Ma_Λ carea b_Λ quimara waa Sarai arādua, āteb_Λr_Λ idji tr_Λra Sara adua.-†

17 Ma_Λbe Abraha_Λba Ācōrēra waya b_Λ b_Λrā chīrāborode cobepeda idji dratura egorode b_Λrru tēū cobesia. Barib_Λr_Λ ipidasia. Idji sode crīchasia: “Ēberā cien poa b_Λba ¿sāwā warrada oi? Sara noventa poa b_Λda ¿sāwā māwā biogoa bei?”

18 Ma_Λne Abraha_Λba Ismaeldebemada crīchasia. Ma_Λ b_Λrā Abraha_Λba Ācōrēa jarasia:

-Ismaelda b_Λ quĩrāpita bia b_Λbara bia b_Λcasia!-

19 Ma_Λne Ācōrēba panusia:

-Māwāēā. B_Λ quima Sarab_Λr_Λ umaquĩrā warrada b_Λa to diaya. B_Λa idji tr_Λra b_Λdua Isa. M_Λa b_Λ ume bedea b_Λdarā jōca baya. Ma_Λ b_Λrā ma_Λ bedeara idjaba Isa itea baya, idjideba yōb_Λdarā itea bi_Δa.

20 Idjaba b_Λ warra Ismaeldebema jaradara m_Λa ũrīsia. M_Λa idji sida bia b_Λya. Ma_Λ b_Λrā warra zocārā unubiya. Māwā idjideba ēberārā zocārā yōnia. Idjia doce warra dji dromarāda unuya. Māwā m_Λa idjideba puru wai_Δada oya.‡

21 Barib_Λr_Λ m_Λa b_Λ ume bedea b_Λdarā Isa itea baya. Idiba poa aba bab_Λr_Λde Isara Saraba b_Λa to diaya.-

22 Ācōrēra Abraha_Λ ume bedea b_Λpeda wāsia.

23 Ara ma_Λ ewaride Abraha_Λba idji warra Ismaelda, nezocarā idji dede topedad_Δarāda, idjia nēdo_Δa nezocarā sida tr_Λcuapeda Ācōrēba jarada quĩrāca jũmarāda cacua wēāgocuasias.

24 Abraha_Λra 99 poa b_Λsia idji cacua wēāgoside.

25 Dji warra Ismaelera trece poa b_Λsia idji cacua wēāgoside.

26 Abraha_Λ cacua wēāgoside abari ewaride dji warra Ismael sida cacua wēāgosia.

27 Jũma umaquĩrā_Λ idji dede panabadada, nezocarā idji dede topedad_Δada, āibemarā nēdo_Δarā sida abari ewaride cacua wēāgosidaa.

† 17:15-16 Hebreo bedea_Δe Sara tr_Λba jara b_Λa “ēberārā boro cau.” ‡ 17:20 Genesi 25:16.

18

Ăcōrēba Abrahaġa warra diai jarada

¹ Abrahaġ Mamre ējūā bacuru dromaida bġama baside Ăcōrēra idjima nāwā odjasia: Abrahaġra idji wua dede eda wābadama umatipa chūmasia.

² Acġbġġde ēberāda ūbea caita nūpanġda unusia.* Maġ ēberārā unubġġde araa pira wāsia audiabaride. Chīrāborode cobepeda idji dratura egorodaā barru tēū cobesia.

³ Maġbe jarasia:

-Mġ Boro, mġ quīrā djoburia wāyā wārādua.

⁴ Bġmaa bia bġbġġ, mġa baidoda enebiya bārā jīrū sġġdamārēā.† Maġbe bacuru edre ġnāūnida panġa.

⁵ Mġmaa ze panġ bērā mġa bārā itea ne djubiya ne codapeda cacua ġbġdamārēā. Māwānacarea wānida panġa.-

Ădjia panusidaa:

-Bīa bġa, odua bġa jara bġ quīrāca.-

⁶ Ara maġda Abrahaġra idji dede isabe edaa wāpeda Saraa jarasia:

-Harinada cuarenta libra edapeda isabe bġrachiradua. Maġbe ābucuadaa jari panġ ēberāba codamārēā.-

⁷ Maġbe Abrahaġra idji pacamaa pira wāpeda paca zaque boreguea bġda aba edapeda idji nezocaa diasia isabe beapeda omārēā.

⁸ Opeda Abrahaġba dji paca zaque djarara ādjīa cobisia. Idjaba paca jubada diasia. Paca jubadeba ne oda sida diasia.‡ Ădji ne co panġne Abrahaġra bacuru edre nūmasia.

⁹ Māwā panġne ādjirāba iwīdisidaa:

-ġBġ quīma Sarara sāma bġ?-

Abrahaġba panusia:

-Nama wua dede eda bġa.-

¹⁰ Maġne ādjirānebema abaġba jarasia:

-Za zei poade mġra wayacusa bġ acġde zeya. Maġne bġ quimaba umaquīrā warrada to erobaya.-

Māwā bedea panġda Saraba Abrahaġ ēcarraare ādji dede edaa wābadadeba jūma ūrī basia.

¹¹ Abrahaġra Sara sida drōāda panasidaa. Maġ bērā Saraba idji jedeco unuca basia.

¹² Maġ carea Saraba nāwā crīchasia: “Mġ jāwā djora bġba, mġ quīma sida drōā bġba ġsāwā warrada odi?” Māwā crīchapeda iduba ipīdasia.

¹³ Maġ bērā Ăcōrēba Abrahaġa jarasia:

-ġCārē cārēā Sarara ipīdasi? ġCārē cārēā crīcha bġ idji djora bġba warrara poya toēda?

¹⁴ ġMġa ne jūma poya o bġēca? Mġa jaraġa quīrāca za zei poade mġra bġmaa wayacusa zeya. Maġ ewaride Saraba umaquīrā warrada to erobaya.-

¹⁵ Maġne Sara dauperabġġba jarasia:

-Mġra ipīdaē basia.-

Baribġġ Ăcōrēba jarasia:

-Māwāēā. Mġa cawa bġa bġra ipīdasida.-

Abrahaġba Sodoma puru carea Ăcōrēa bedea djoburiada

* **18:2** *Ēberāda ūbea caita nūpanġda.* Aba Ăcōrē basia. Genesi 18:13. Umébemara bajānebema nezocarā basia. Genesi 19:1. † **18:4** Maġ ewaride ēberā bia edai carea de djibariba baidoda diabadjia idji jīrū sġġdamārēā. ‡ **18:8** Paca jubadeba ne odara yogurt quīrāca wa queso torro quīrāca bġa.

16 Mañbe mañ ëberãrã ùbea panΛra piradrΛdapeda Sodoma puruđaa wãbΛda basía. Abrahañra ãdji ume wãsia bia wãnaduada ai carea.

17-19 Mañne ãcõrẽba nãwã crĩchasia: “Abrahañneba yõbΛdara puru droma baya, idjaba idjideba m̃a jũma nañ ëjũãne ðea purura carebaya. M̃a idjira edasia idji warrarãa, ãdjirãneba yõbΛdarãa biđa jaradiamãrẽã. Idjia ãdjirãa jaradiaya m̃a ode nĩbađamãrẽã idjaba jipa ođamãrẽã. Mãwã ođibΛrΛ m̃a Abrahañ ume beđea ðΛđara jũma oya. Mañ bẽrã m̃a idjía jaraya m̃a Sodoma purura sãwã oida.”

20 Mañbe ãcõrẽba Abrahañra jarasia:

–M̃a ùrĩ ðΛa Sodoma puruđebemarãba, Gomorrađebemarã biđa cadjiru-ada jũmawãyã o panΛda.

21 Mañ bẽrã m̃ra eđaa wãya ãdjirãba wãrãda jũmawãyã cadjiruada o panΛ cawaya.–

22 Mañbe ãdjidebemada umé Sodomanaa wãsidaa, baribΛrΛ Abrahañra ãcõrẽ ume ðesia.

23 Abrahañra ãcõrẽ caitaara wãpeda jarasia:

–BΛa Sodomanebemarã cawa obΛrΛde, ¿ëberã jipa ðeada dji cadjiruarã ume ãbaa quinibica?

24 Jãñ puruđe ëberã jipa ðeada cincuenta panΛbΛrΛ, ¿bΛa ãdji purura jũma ãrĩca? BΛa mañ cincuenta ëberã jipa ðea carea ¿ãdji puru ãrĩ crĩcha ðΛra idu ðΛẽca?

25 BΛa ëberã jipa ðeara ëberã cadjiruarã ume ãbaa quinibicaa. BΛra jũma nañ ëjũãne ðea cawa obaria. Mãwãra ¿bΛa jipa cawa oẽca?–

26 Mañne ãcõrẽba panusia:

–M̃a Sodoma puruđe jipa ðeada cincuenta unuibΛrΛ, mañ cincuenta ëberãrã carea jãñ purura ãrĩẽa.–

27 Wayacusa Abrahañba jarasia:

–M̃ Boro, m̃ra ne wayaa neẽ ðΛ quĩrãca bΛ ume beđea ðΛa. M̃ra ëberãda quirumĩna, egoro quĩrãca ðΛmĩna, tΛbΛ pora quĩrãca ðΛmĩna, m̃ra bΛ ume wađi idu beđeabidua.

28 ãĩbẽrã cincuenta jipa ðeadebemarãda bΛa juesuma unuẽsicada. Mañ juesuma unuẽ carea ¿ãdji purura jũma ãrĩca?–

Mañne ãcõrẽba panusia:

–M̃a jipa ðeada 45 unuibΛrΛ, ãdji purura ãrĩẽa.–

29 Abrahañba wayacusa jarasia:

–ãĩbẽrã cuarentabe unuiscada.–

Mañne ãcõrẽba jarasia:

–Jipa ðeada cuarenta panΛbΛrΛ, ãrĩẽa.–

30 Abrahañba jarasia:

–M̃ Boro, quĩrũrãdua m̃a bΛa waya iwidibΛrΛ carea. ãĩbẽrã treintabe panΛsicada.–

Mañne ãcõrẽba panusia:

–M̃a treinta unuibΛrΛ, ãrĩẽa.–

31 Abrahañba jarasia:

–M̃ Boro, m̃ra ne wayaa neẽ ðΛ quĩrãca bΛ ume beđea ðΛa. ãĩbẽrã arima veintebe panΛsicada.–

ãcõrẽba panusia:

–Jipa ðeada veinte panΛbΛrΛ, ãrĩẽa.–

32 Abrahañba wayacusa jarasia:

-Mā Boro, māa bedeada ababe jaraya. Quĩrũrãdua. Māa maĩ bedeara jarasira waa jaraēa. Āĩbērã arima diebe panasicada.-

Maĩne Ācõrēba jarasia:

-Jipa beada die panabara, āĩēa.-

³³ Ācõrēra Abrahaĩ ume māwã bedeapeda wāsia. Maĩne Abrahaĩra jēda wāsia idji babarimaa.

19

Ācõrēba Sodoma, Gomorra sida āĩnia

¹ Queubode bajānebema nezoca umébemara Sodoma purude jūesidaa. Maĩne Abrahaĩ tēābea Lora dji puru eđa wābadama chūmasia. Māwã bade Loba maĩ bajānebema nezocarãra unusia. Ara maĩda ādji audiābaride wāsia. Wayaadeba chĩrãborode cobepeda idji dratura egorodāa barru tēũ cobesia.

² Maĩbe Loba ādjia jarasia:

-Mā bororã, māa bārãa beđa djaburiaya naĩ diamasi mā dede cāine zedamārēã. Mama bārã jĩrũra sabada panaba. Nu diapeda wānada bādji wābadama.-

Maĩne bajānebema nezocarãba panusidaa:

-Māwāēa. Naĩ diamasi दौरa puru jāne cāinia.-

³ Baribara Loba mĩã sē jara besia idji diguidāa wānamārēã. Maĩ carea Lo ume wāsidaa. Jūenacarea Loba djico biada osia idjaba paĩ dji ēsābari neē bāda ocuasidaa. Maĩda cosidaa.

⁴ Waĩ cāini naēna jūma purudebema umaquĩrãba Lo dera jũrã edasidaa. Cũdrarãda, drõrã sida duanasidaa.

⁵ Maĩbe dajadaareba Loa bia iwidisidaa:

-Naĩ diamasi ēberã bamaa zepedara ¿sāma panaba? Dajadaa enedua dairãra ādji ume cāini carea.-

⁶ Maĩne Lora dajadaa ādjirã ume bedeade wāpeda dji eđa wābadara bio jũātra nūmasia.

⁷ Maĩbe jarasia:

-Achirã, māa bārãa beđa djaburiaya maĩ cadjiruara orānamārēã.

⁸ Baribara māa caurã umaquĩrã adua panaba ume erobāa. Māa ādjira dajada bāya bādjia quĩrã panaba quĩrãca odamārēã. Baribara naĩ ēberãra mā diguidaa ze panaba bērã māa wagaida bāa. Maĩ bērã ādjira biē orānada.-

⁹ Maĩne purudebemarãba jarasidaa:

-Bāra drua āiba dai purude bade zesia. Maĩba idira ¿dairãra jāwã quēã bāca? ¡Āyã wādua! Bāda āyã wāēbāra, daiba ādji cāyābara bāda cadjiruaara odia.-

Ara maĩda Lora chātadapeda dji eđa wābada āĩnia carea panasidaa.

¹⁰ Baribara bajānebema nezocarã Lo diguidaa panaba Lora ādji jawaba eđa edadapeda dji eđa wābadara jũātra nūmasidaa.

¹¹ Ara maĩda ādjia dji eđa wābadama duanara jūma dauberreabisidaa, cũdrarãra drõrã sida. Maĩne ādjirãra dji eđa wābada jara panaba sēsidaa.

¹² Maĩbe bajānebema nezocarã Lo dede panaba idjia jarasidaa:

-Naĩ purude ¿bāa ēberãra dewara erobāca? Bā warrarã, bā caurã, bā wigurã, idjaba jūma naĩ purude erobā sida namabemada āyã ededua.

¹³ Daiba naĩ purura jūma āĩnia. Ācõrēba ũrĩ bāa naĩ purudebemarãba bio cadjirua obadada. Maĩ bērã Ācõrēba दौरa diabuesia ādjirã cawa odamārēã.-

¹⁴ Ara maĩda Lora cũdra idji caurã ume beđa bia panarã acade wāpeda jarasia:

-Pirabaridapeda namabemada isabe äyã wãnadua. Äcörëba nañ purura äriya.-

Mãwãmĩna cũdrarãba crĩchasidaa Loba ijaramiada o ðada.

15 Anadrabodode bajãnebema nezocarãba Loa jarasidaa:

-Ba quimada, ba caurã umé panã sida isabe äyã ededua daiba nañ puru äribadae beuranamãrẽã.-

16 Mãwãmĩna Lora isabe wãé basia. Mã bërã bajãnebema nezocarãba idjida, idji quimada, idji caurã sida jawade jidadapeda puru dajadaa errebari edesidaa êdra ðadi carea. Mãwã Äcörëba Lora idji ëberãrã sida quĩrã djuburiasia.

17 Puru dajada badacarea bajãnebema nezocarãba Loa jarasidaa:*

-Êdrai carea pira wãdua. Jëda acãrãdua idjaba ni maãrĩ bida nañ jewedade nũmerãdua. Beu amaaba eya baramaa wãdua.-

18 Baribara Loba jarasia:

-Mãwãéa, mã bororã. Mã quĩrã djuburia jã eyadaa wãbirãdua.

19 Bãrãba mãra bio quĩrã djuburiasidaa purudebemada êdra enepedada bërã. Baribara mãra eya barama poya jũéã. Pĩaca wãbarade bãrãba dji puru äribadaba mãra ota jidaisicada. Mãba mãra beaya.

20 Nama caita puru zaqueda ðaa. ¿Mãra mamaa mãrũ wãida ðaca? Dji purura wãrãda caibe quirua. ¿Bãrãba mãgara ärinaẽame? Mãra mamaa idu wãbidadua beu amaaba.-

21 Mãne Äcörë nezoca ababa jarasia:

-Mãẽteara bia ðaa. Baa jara ða quĩrãca mã iduaribiya. Baa jara ða purura mã äriã.

22 Baribara isabe wãdua jãma jũei carea. Mã ni cãrẽ sida poya oãa ba jãma jũei naẽna.-

Loba mã purura wãrãda caibe quiruada ada bërã dji puru trãra besia Zoar.†

23 Lo Zoarde jũebarabara ãmãdaura odjabara basia.

24 Mãbebara Äcörëba azupre uruada Sodomane, Gomorrae bida bajãneba jurrubisia.

25 Mãba puru umé panara, mã purude eda duanara, idjaba chirua mã jewedade ða sida jũma bá wãsia.

26 Baribara Lo quima caiãu nĩba jëda acãsia. Ara mãda idjira abeda zarea tã ba nũmesia.

27 Nurẽma diapeda Abrahãra wãsia Äcörë ume bedea badamaa.

28 Mamaaba Sodomara, Gomorrara, jũma dji jeweda sida acãsia. Mãne unusia dji ëjũãra ãta cowaga nũmada pea bada cowabari quĩrãca.‡

29 Äcörëba puru mã jewedade panara ärinãmĩna Abrahãra quĩrãdoãẽ basia. Mã carea Abrahã tẽãbea Lora Sodoma äribaradebemada äyã êdra edesia.

Lo caurãba warrarã topedada

30 Mãwãnacarea Lora Zoar purude baida wayasia. Mã carea idji caurã ume ëjũã eyaida ðamaa wãsia. Mama ãdjira eya uriade panesidaa.

31 Ewari aba dji cau nabemaba dji tẽãbema jarasia:

-Dadji zezara drõãda quirua. Mã awara nama nañ ëjũãne ni abaa umaquĩrãda neã dadji edadamãrẽã jũmarãda quima edabada quĩrãca.

* 19:17 *Bajãnebema nezocarãba Loa jarasidaa.* Griego bedede mãwã ðã ðaa. Hebreo bedede mãwã ðaa: "Idji jarasia." † 19:22 Hebreo bedede Zoar trãba jara ðaa "caibe quiru." ‡ 19:28 *Pea bada cowa quĩrãca.* Hebreo bedede mãwã ðã ðaa: "Egoro caã zareabibari tabã urua cowabari quĩrãca."

³² Mañ carea dadji zezaa uva ba aseada dobidia beu bemārēã. Māwã osidara idji ume poya cãinia idji warrada eropanani carea.–

³³ Ara mañ diamasi ãdji zeza Loa uva ba aseara dobidia. Lora beu bẽpeda idji cau nabemada araa wãpeda idji ume cãisia. Baribara Lora beu ba bẽrã cawaẽ basia idji caura cãĩ bẽpeda ayã wãnada.

³⁴ Nurẽma dji nabemaba dji tẽãbema jarasia:

–Mãra nuena diamasi dadji zeza ume cãisia. Nane bida uva ba aseada dobidia ba sida idji ume cãimārēã. Māwã dadji zeza warrarãda eropania.–

³⁵ Ara mañ diamasi uva ba aseara ãdji zezaa dobidia. Mañbe dji tẽãbemara idji ume cãisia. Baribara Loba cawaẽ basia dji caura cãĩ bẽpeda ayã wãnada.

³⁶ Māwã Lo caura umena biogoa panesidaa ara ãdji zezadeda.

³⁷ Mañbe dji nabemaba umaquĩrã warrada tosia. Dji trãra basia Moab. § Moab abadadeba moabitarãda yõsidaa.

³⁸ Dji tẽãbema bida umaquĩrã warrada tosia. Dji trãra basia Benamí. Benamíneba amonitarãda yõsidaa.*

20

Abrahañ Abimele ume

¹ Māwãnacarea Abrahañra idji badamaaba Negue ejũãna wãpeda Guerar purude besia. Mañ purura Cadé puru idjaba Sur ejũã esi ba.

² Mama baside Abrahañba jarabadjia idji quima Sarara idji djabawērãda. Mañ bẽrã Guerardebema boro Abimele abadaba Sarara idji dedaa edebisia edai carea.

³ Māwãmĩna diamasi Ācõrẽba Abimelea cãimocarade nãwã jarasia: “Bãra beuya ba edebida wērãra quima bara ba bẽrã.”

⁴⁻⁵ Baribara Abimelera waĩ Sara ume cãitẽ basia. Mañ bẽrã idjia Ācõrẽa jarasia:

–Mã Boro, Abrahañba mã jarasia jãlga wērãra idji djabawērãda. Dji wērã bida jarasia Abrahañra idji djabada. Mañ bẽrã mã crĩcha biadeba edai carea enebisia. Mãra bedeade baẽa. ¿Ba nẽbara neẽ ba cawa oica?–

⁶ Mañne Ācõrẽba cãimocarade panusia:

–Mã bio cawa ba ba crĩcha biadeba mãwã osida. Mañ bẽrã mã bãra mã quĩrãpita idu cadjirua obiẽ basia. Mã bãra mã wērã ume idu cãibiẽ basia.

⁷ Jãlbe idjira Abrahañ jẽda diadua. Abrahañra mãneba bedebaria. Idjia mã iwĩdida ba ba beurãmārēã. Baribara ba jẽda diaẽbara, bãra ba eberãrã sida abeda jũma quinia.–

⁸ Nurẽma diapeda Abimelera pirabaripeda idjiare dji droma beara jũma trãsia. Mañbe Ācõrẽba jaradara ãdjirã jũma jarasia. Mañ bedea urĩbadade ãdjirã bio dauperasidaa.

⁹ Māwãnacarea Abimeleba Abrahañra trãpeda jarasia:

–¿Ba mãra, mã druadebemara sida Ācõrẽ quĩrãpita bedeade basia! Mã bãra biẽ oẽ basia. Baribara ba mã ume osia mã oiẽ ba.

¹⁰ Ba ¿cãrẽ crĩchadeba jãwã osi?–

¹¹ Mañne Abrahañba panusia:

–Mã crĩchasia namabemara ba Ācõrẽra wayadacada. Mañ bẽrã crĩchasia mãra beadida mã quima edadi carea.

¹² Idjira wãrãda mã djabawērã mã zeza cau bẽrã, baribara mã papa cauẽa. Mañ bẽrã mã edasia.

§ 19:37 Hebreo bedeade Moab trãba jara ba “zezadeba.” * 19:38 Benamí trãba jara ba “mã eberãrã warra.” Hebreorãba amonitarãra “benijamon” abadjidaa.

¹³ Ācōrēba m̄ra m̄ zeza diguidabemada āyā wābisiḁe m̄a m̄ quimaa nāwā jarasia: “B̄a wārāda m̄da quīrīā b̄ab̄a, dadji wāb̄adama ēberārā jaradua m̄ra b̄a djabada.”–

¹⁴ Mābe Abimeleba Abrahā quima Sarara jēda diasia. Idjaba ovejada, pacada, nezoca umaquīrāda, nezoca wērā siḁa zocārā diacuasia.

¹⁵ Diacuapēda jarasia:

–Ac̄dua, m̄ druara b̄a. B̄ad̄jia ējūā awuab̄amaa b̄ade wādua.–

¹⁶ Māne Abimeleba Saraa jarasia:

–M̄a b̄a djabamanaa parata torroda mil diasia b̄a ume beaba cawad̄amārēā b̄ara daunemaē basida. B̄ara bedēade b̄āēa.–

¹⁷⁻¹⁸ Abimeleba Abrahā quima Sara edai basiḁe Ācōrēba wērārā Abimele dede panabadada idu biogoabigaē basia. Mā carea Abrahāba Ācōrēa iwidisia. Mābe Ācōrēba Abimele cacua biē b̄adada biabisia. Mā awara d̄ji quimada, nezocawērārā siḁa biabisia warra ununamārēā.

21

Isa toda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Sarara carebasia id̄jia wārāneba jarad̄a quīrāca.

² Abrahāra bio drōāda b̄amīna Sarara biogoa b̄epeda Ācōrēba jarad̄a ewaride warrada tosia.*

³ Saraba warra toḁara Abrahāba tr̄ā b̄asia Isa.†

⁴ Id̄ji warra Isa ocho ewari b̄ade Abrahāba Isa cacuara wēāgosia Ācōrēba jara b̄ad̄a quīrāca.

⁵ Abrahāra cien poa b̄asia id̄ji warra Isa tosiḁade.

⁶ Māne Saraba crīchasia: “Ācōrēba m̄ra ipid̄abi b̄a. Bariduaba m̄ warra toḁadebemada ūrīnib̄a m̄ carea b̄asriḁaba ipid̄adia.”

⁷ Idjaba jarasia: “Ni ab̄a b̄a crīchad̄aca basia m̄ra warra toida. Abrahāra drōāda b̄amīna m̄a id̄jia warrada to diasia.”

Abrahāba Ismael, Agara siḁa wābida

⁸ Ād̄ji warra Isara warisia. Ju amasiḁe Abrahāba b̄asriḁa ewari waib̄ada osia.

⁹ Mama b̄asia Ismael, Egiptodebema nezocawērā Agara warrada. Māwā b̄ade Saraba unusia Ismaelba id̄ji warra Isara biē ipid̄a jara b̄ada.‡

¹⁰ Mā carea Saraba Abrahāa jarasia:

–Jāā nezocawērāra, id̄ji warra siḁa j̄aretadua. B̄a beudacarea b̄a ero b̄adebemara jāā Ismaelba m̄ warra ume edaiē b̄a.–

¹¹ Mā bedea ūrīb̄ade Abrahāra bio sopua b̄esia Ismael siḁa id̄ji warra b̄ērā.

¹² Mā carea Ācōrēba Abrahāa jarasia:

–B̄a warra Ismael carea, b̄a nezocawērā carea b̄ida sopuarādua. Saraba jara b̄ara jūma odua, m̄a warrarā diai jarad̄ara Isadebab̄a zedi b̄ērā.

¹³ Barib̄a b̄a nezocawērā warrad̄eba m̄a puru dromada yōbiya, id̄jira b̄a warra b̄ērā.–

¹⁴ Nurēma diapēd̄eda Abrahāra pirabarisia. Mābe baidoda animarā e od̄ade t̄p̄eda mā baidora paā siḁa Agaraa diasia. Agara equiade b̄ap̄eda d̄ji warra Ismael siḁa diasia. Mābeb̄a ādjira wābisia. Mā wāb̄adade baridua n̄basid̄aa Beersebā ējūā ewaraga b̄ade.

* **21:2** Genesi 17:15-21. † **21:3** Hebreo bedēade Isa tr̄āba jara b̄a “ipid̄ab̄a.” Genesi 21:6; 18:10-15. ‡ **21:9** *Ismaelba id̄ji warra Isara biē ipid̄a jara b̄ada.* Griego bedēade māwā b̄ā b̄a. Hebreo bedēade jara b̄a “Ismaelera jemene b̄ada” barib̄a ebuda b̄āēa.

¹⁵ Māwā nīnane ādji baidora jōsia. Maļ carea Agaraba idji warrara bacuru zaque edrecare beesia.

¹⁶ Nāwā crīchasia: “Māa unu quīrīāē bāa mā warrara beubarāda.” Maļ bērā tāmāa ariđe chūmane wāsia. Mama chūmāne idji warrara jīgua jīā nūmesia. §

¹⁷ Māwā bāde Ācōrēba dji warrara jīā bāda ūrīsia. Maļne bajāneba Ācōrē nezocaba Agarada trā jarasia:

–Agara, ģsāwāsi? Wayarādua. Ācōrēba bā warra jīā bāda ūrī bāa.

¹⁸ Piradrādua. Bā warrara piradrā edapeđa sobiabidua. Māa idjideba puru dromada yōbiya.–

¹⁹ Maļbe Ācōrēba Agaraa unubisia egorodeba baidoda ātaa bogadrā nūmāda. Ara maļda wāpeđa animarē e odara bira tā edasia. Maļbe Ismaelea dawasia.

²⁰ Ācōrēba Ismaelera carebabadjia. Maļba Ismaelera waripeđa bio cha drā cawa beesia idjaba ējūā pōāsa ewaraga bāde babadjia.

²¹ Maļ ējūāra Paraļ abadjidaa. Māwā bāde dji papaba Egiptodebema wērāda diasia idji quima bamārēā.

Abrahaļba Abimele ume bedea bāda

²² Maļ ewariđe Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume wāsia Abrahaļ ume bedeađe. Abimeleba Abrahaļa jarasia:

–Bāa ne jūma obarāza Ācōrēba bāra carebabaria.

²³ Maļ carea māa quīrīā bāa bāa Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida bāa māra, mā warrarāra, ādjirāneba yōbādarā sida cūrūgaēda. Bāra drua āībemamīna māa bāra bia o bāa. Maļ bērā wārāneba jaradua bāa biđa māra idjaba mā druadebemarā sida bia o baida.–

²⁴ Abrahaļba panusia:

–Māa wārāneba jaraya bārāra bia o baida.–

²⁵ Maļ ewariđe Abrahaļba baido juebada uriada coro erobasia. Baribarā maļgāra Abimele nezocarāba jārīsidaa. Maļnebemada Abrahaļba Abimelea jarasia.

²⁶ Maļne Abimeleba panusia:

–Māa adua bāa caiba māwā osida. Idibe māa maļnebemada ūrībarāa, bāa māa jaraē bađa bērā.–

²⁷ Maļ ewariđe ādji umērāba bedea bāsidāa. Maļne Abrahaļba ovejada, paca sida zocārā enepeda Abimelea diasia.

²⁸ Maļbe oveja wērāda siete awara bāsia.

²⁹ Maļ carea Abimeleba Abrahaļa iwidisia:

–ģCārē cārēā za panā oveja wērāra siete awara bāsi?–

³⁰ Abrahaļba panusia:

–Naļ siete oveja māa diabarāda bāa edaibarā, cawabiya māabarā maļ baido juebada uriara corosida.–

³¹ Umērāba bedea bāpedađa bērā maļ baido juebada uria trāra Beersebā besia.*

³² Beersebāde bedea bāpedađacarea Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume jēda wāsidaa ādji panabadamaa pilisteorā druade.

³³ Maļbe Beersebāde Abrahaļba tamarisco bacuruda u bāsia. Mama Ācōrē beucāa ewari iwidisia.

³⁴ Abrahaļra pilisteorā druade dārā besia.

§ **21:16** *Idji warrara jīgua jīā nūmesia.* Griego bedeađe māwā bā bāa. Hebreo bedeađe jara bāa Agaradrā jīāsida. * **21:31** Hebreo bedeađe Beersebā trāba jara bāa “wārā bedea bāpedađa” idjaba “siete panānebema.”

22

Abrahaḷba Ācōrē wārāda ḷjāna

¹ Māwānacarea Ācōrēba nāwā osia Abrahaḷba wārāda ḷjā ḅḷ cawaya. Idjia Abrahaḷra trḷ jarasia:

-ḷAbrahaḷ!-

Abrahaḷba panusia:

-ḷMḷra nama ḅḷa!-

² Maḷne Ācōrēba jarasia:

-ḅḷ warra Isa aḅabe quiruda bio quīrīā eroḅḷda edapeḅa wādua Moria druḅaa. Mama mḷa bḷa eyada jaradiaya. Maḷ eyaḅe ḅḷa Isara mḷa babue diadua.-

³ Ara maḷda Abrahaḷra diapedeḅa pirabaripeḅa idjia edeida ḅḷra burro ḷrḷ ḷcuasia. Tḷḅḷda ḅḷasia idji warrara Ācōrēa babue diai carea. Maḷbe idji warra Isara, nezocarā sida umé edesia Ācōrēba jarada eyada.

⁴ Ewari ūbea babḷrḷḅe Abrahaḷba dji eyara tḷmḷba unusia.

⁵ Maḷne idji nezocarā jarasia:

-Nama panenadua. Burro sida eropanadua. Mḷra mḷ warra ume awuá nocoda wānia Ācōrēa bia bedeaḅi carea. Māwānacarea bārāmaa waya zedia.-

⁶ Maḷbe Abrahaḷba dji tḷḅḷra edapeḅa idji warra Isa equiade coḅḷasia. Necoda, tḷḅḷdau sida edasia. Maḷbe umena āḅaa wāsidaa Ācōrēa ne babue diaḅi carea.

⁷ Wāḅḷdade Isaba Abrahaḷa jarasia:

-ḷZeza!-

Abrahaḷba panusia:

-ḷCārē, warra?-

Isaba iwiḅisia:

-Nama dadjia tḷḅḷda, tḷḅḷdau sida eropanḷa baribḷrḷ ḷsāma ḅḷ oveja zaque Ācōrēa babue diaḅira?-

⁸ Abrahaḷba panusia:

-Warra, Ācōrēḅḷrḷ oveja zaquera diaya babue diaḅi carea.-

Maḷbe nocoda wāsidaa.

⁹ Ācōrēba jarada eyaḅe jūēnapeda Abrahaḷba mōgarada pā buesia Ācōrēa babue diabadada oi carea. Maḷ ḷrḷ tḷḅḷra cajērāpeda idji warra Isara cabḷrḷ ḷḷpeda tḷḅḷ ḷrḷ coḅḷasia.

¹⁰ Maḷbe Abrahaḷba necora ḷḷwade edasia idji warra beai carea.

¹¹ Baribḷrḷ Ācōrē nezocaba bajāneba trḷ jarasia:

-ḷAbrahaḷ, Abrahaḷ!-

Abrahaḷba panusia:

-Mḷra nama ḅḷa.-

¹² Maḷne bajānebema nezocaba jarasia:

-ḅḷ warrara bearādua. Idjira ni maārī biē orādua. ḅḷa idibḷrḷ mḷa cawabisia ḅḷa Ācōrēra wārāda waya ḅḷda, ḅḷ warra aḅabe quiruda Ācōrēa wāgaē diai baḅa bērā.-

¹³ Abrahaḷba jēda acḷḅḷrḷḅe oveja umaquīrāda unusia. Maḷ oveja cachura bacuru zaque ḷḷwateḅe jūē nūmasia. Ara maḷda Abrahaḷra wāpeda maḷ ovejara jidasia. Maḷdrḷ Ācōrēa babue diasia idji warra cacuabari.

¹⁴ Maḷ carea Abrahaḷba dji eyara trḷ ḅḷasia “Ācōrēba diabararia.” Maḷ bērā hebreorāba waḅibida jarabadaa: “Ācōrēba idji eyaḅe diabararia.”

¹⁵ Maḷne Ācōrē nezocaba wayacusa bajāneba Abrahaḷra trḷ jarasia.

¹⁶⁻¹⁷ Nāwā jarasia:

–Ăcōrēba nāwā jara ɓɓa: “ɓɓ warra ababe quiruda wāgaē diai bada bēra, ara mādji trāneba māa wārāneba jarabɓɓa ɓɓa careba ɓaida. Māa ɓɓdeba zocārā yōbiya chīdau zocārā panɓ quīrāca, pusa icawa īɓɓ pichi zocārā baraa quīrāca. Mañ awara ɓɓdeba yōɓɓdaba ādji dji quīrū puru ɓeara jārīnia.

¹⁸ ɓɓa mñ bedeara ījā oda bēra māa ɓɓdeba yōɓɓɓdeba nañ ējūāne ɓea purura jūma carebaya.”–

¹⁹ Māwānacarea Abrahañra jēda wāsia idji nezocarā amenamaa. Mamaɓɓa ābaa wāsidaa Beersebaāda. Mama Abrahañra ɓesia.

Abrahañ djaba Naco warrarā

²⁰ Māwānacarea Abrahañba ūrīsia idji djaba Nacoba dji quima Milca ume warrarāda unusidaa.

²¹ Dji nabema warrara Uz abadjidaa. Mañare dji djaba Buzuda ɓasia. Buzuare Quemelda ɓasia. Quemelera Arañ zeza ɓasia.

²² Idjaba Milcaba tosia Queseda, Hazoda, Pildāda, Jidlada, Betuel sida.

²³ Betuelera Rebeca zeza ɓasia. Milcaba mañ ocho warrarāra Abrahañ djaba Nacoa to diasia.

²⁴ Nacoba dewara wērāda Reuma abadada eroɓasia. Reumaba tosia Tebada, Gahañda, Tahada, Maacā sida.

23

Abrahañba Sara tɓbari carea ējūā nēdoā

¹ Abrahañ quima Sarara 127 poa ɓasia.

² Mañne Arbā purude Canaañ druade jaidasia. Arbā purura idjaba Hebroñ abadaa. Abrahañra Sara carea jīā ɓɓa sopua ewarira wagasia.

³ Māwā ɓɓde Abrahañra idji quima jaidadamaɓɓa hititarāmaa bedede wāsia. Ādjirāa nāwā jarasia:

⁴ –Māra drua āībema bēra bārā tāēna ējūā neē ɓɓa. Māa quīrīā ɓɓa bārāba māa ējūāda nēdobuedida mñ quima tɓbari carea.–

⁵ Mañne hititarāba Abrahaña panusidaa:

⁶ –Dai boro, ūrīdua dai bedeara. Ācōrēba ɓɓa dairā tāēna dji dromada ɓasia. Mañ bēra ɓɓ quimara tɓbaridua daiba coro eropanɓ uria dji biara ɓɓde. Dairāba wāgadaēa.–

⁷ Mañne Abrahañra āta nūmepeda quīrā edaa ɓarrusia hititarā quīrāpita bia quiruāda ai carea.

⁸ Mañbe jarasia:

–Bārāmaa mñ quimara nama tɓbarida wārāda bia ɓɓɓɓɓ, mñ djuburia Zohar warra Eproñ ume bedeadada.

⁹ Iwididada bēwārā joubada uria Macpela abadara māa nēdobuemārēā. Mañ uriara idji ējūā icawa ɓɓa. Mañ uria carea māa diaya idjia iwidibɓɓ quīrāca. Māwāra nañ druade ējūāda eroɓaya mñ ēberārā tɓbari carea.–

¹⁰ Mañ Eproñra hitita ɓasia. Idjira arima chūmasia. Mañne idji ēberārā quīrāpita, purude eda wāɓɓdarā quīrāpita biāda idjia Abrahañra nāwā jīgua jarasia:

¹¹ –Māwāēa, mñ boro, ūrīdua. Mñ ēberārā quīrāpita māa mañ ējūāra dji uria sida bari diaya ɓɓ quima tɓbarimārēā.–

¹² Mañne Abrahañra hititarā quīrāpita waya quīrā edaa ɓarrusia.

¹³ ɓarrupeāda jūmarā quīrāpita Eproñra nāwā jīgua jarasia:

–Mñ quīrā djuburia waya ūrīdua. Dji ējūābari ɓɓa parata iwidibɓɓ quīrāca māa diaya. Māa jara ɓɓra ījādua. Māwāɓɓɓ mñ quimara mañ ējūāne tɓbariya.–

¹⁴ Eproñba panusia:

15 –Mā boro, ūrīdua. Dji ējūāra nēdobueida b̄la cuatrociento parata torrobari, barib̄l̄l̄ ħdadjimaarā maāda parataca? B̄l̄ quimara t̄b̄aridua.–

16 Eproāba jaradara Abrahaāba bia ūrīsia. Ara maāda hititarā quīrāpita cuatrociento parata torroda juachapeda Eproā jūma daucha diasia.

17-18 Maā juachadara hititarāba, purude eēda wāb̄l̄darā biēda unusidāa. Māwā cawasidāa Abrahaāba Eproā ējūā Macpela abadara nēdosida. Maā ējūāra Mamredeba āmādaud odjabariare b̄la. Abrahaāba nēdosia dji ējūāra, dji joubada uriara, bacuru dji ējūāne bea sida.

19 Māwānacarea Abrahaāba idji quima Sarara idjia nēdoēda uriade t̄b̄arisia. Maā uriara ējūā Macpela abadade b̄la. Maā ējūāra Mamredeba āmādaud odjabariare b̄la. Mamrera idjaba Hebroā abadaa. Hebroāra Canaaā druade b̄la.

20 Māwā Macpela ējūā, dji uria sida hititarāne baēda Abrahaāba jūma edasia.

24

Abrahaā nezocaba Isa itea quima j̄l̄l̄da

1 Abrahaāra bio drōāda b̄asia idjaba Ācōrēba idjira ne jūmane careba b̄asia.

2 Ewari aba Abrahaāba idji nezoca dji dromada tr̄l̄sia. Abrahaāba ne ero b̄l̄ra maā nezocaba jūma wagabadjia. Abrahaāba idjia jarasia:

–B̄l̄ j̄lwara mā bacara edre b̄l̄dua m̄l̄a wārāneba jarai carea.

3 Maābe bajāne idjaba naā ējūāne b̄l̄ Ācōrē quīrāpita m̄l̄a jaradua b̄la mā warra itea naā Canaaā druadebema wērāda j̄l̄l̄ēda.

4 Āteb̄l̄l̄ wādua mā baēda druadaa mā ēberārāmaa. Wārāneba jaradua mamabema wērāda mā warra Isa itea eneida.–

5 Maāne dji nezocaba panusia:

–Barib̄l̄l̄ dji wērāda mā ume naā druadea ze quīrīāēb̄l̄l̄ ħmā b̄l̄ warrara b̄l̄ baēda druadaa edeica?–

6 Abrahaāba panusia:

–j̄Mā warrara jāmaa ederādua!

7 Ācōrē bajāne b̄l̄ba māra nama enesia mā zeza dedebemada, mā ēberārā druadebemada. Ācōrēba m̄l̄a wārāneba jarasia idjia mā warrarāa naāgl̄l̄ druada diaida. Ara maā Ācōrēba idji bajānebema nezocada b̄l̄ na diabueya b̄la mā warra itea mamabema wērāda enemārēā.

8 Dji wērāda b̄l̄ ume ze quīrīāēb̄l̄l̄, b̄l̄ra naā wārāneba jaradebemada ēdr̄l̄ya. Barib̄l̄l̄ mā warrara jāmaa ederādua.–

9 Ara maāda dji nezocaba idji j̄lwara Abrahaā bacara edre b̄l̄sia. Maāne wārāneba jarasia Abrahaāba jaradara idjia oida.

10 Maābe dji nezocaba Abrahaā nebiadebemada quīrātanoa pesia dji wērā ēberārā diai carea. Idjaba Abrahaā cameyoda die edapeda Naco purudea wāsia Mesopotamia druade.*

11 Wāb̄l̄l̄de Naco puru caita baido juebada uria corodama jūēne wāsia. Qewara jūēna bēā dji nezocaba cameyora ānāūnamārēā egode chūmebigasia. Maāne wērārāra baido jueēde zesetidāa ādjia ewariza obada quīrāca.

12 Māwā b̄l̄de dji nezocaba Ācōrēa jarasia:

–Mā Ācōrē, mā boro Abrahaā Ācōrē, mā b̄l̄a beēda djuburiaya nane b̄la quīrīāneba mā boro Abrahaāra quīrā djuburiamārēā idjaba mā sida carebamārēā.

* **24:10** Naco. Genesi 11:27-31; 22:20-24. *Mesopotamia*. Maā druara hebreo beēdeade Aram Najaraīm abadaa. Genesi 25:20.

13 M̃ra nã baidoma b̃a. Nã purudebema awērãra namaa baido juede zebadaa.

14 M̃a ab̃a awērãa jaraya: “M̃ quĩrã djoburia b̃a zocora egode b̃apẽa m̃a baidoda diadua.” Mãne dji awērãba m̃a doduada aib̃a, idjaba b̃a cameyoa bida baidora diayada aib̃a, m̃a cawaya b̃a mã awērãra b̃a nezoca Isa itea erob̃ada. M̃wãb̃a m̃a cawaya b̃a m̃ borora quĩrãneba careba b̃ada.-

15 Wadi Ācõrãa iwidi b̃ade unusia awērãda zeb̃ada. Idjia zocoda equiade erob̃asia. Mã awērãra Rebeca abadjidaa. Idjira Betuel cau basia. Betuelera Abrahã djaba Naco warra basia. Betuel papara Milca basia.

16 Rebecara bio quĩrãwãrẽã basia idjaba wadi umaquĩrã adua basia. Idjira baido jebada uriamã jũesia. Mãbe idji zocode baidora t̃apẽa diguidaã wãb̃a basia.

17 Mãne Abrahã nezocara Rebecamaã pira wãpẽa jarasia:

-M̃ quĩrã djoburia, b̃a zocodebema baidoda m̃a mãrĩ diadua.-

18 Mãne Rebecaba jarasia:

-Dodua, m̃ boro.-

Ara mãda idji zocora eda edapẽa idji j̃wade erob̃ade Abrahã nezocaa dobisia.

19 Dobidacarea jarasia:

-B̃a cameyo itea bida m̃a baidoda jueya ãdjia do quĩrãb̃ada quĩrãca dodamãrẽã.-

20 Ara mãda baido idji zocode b̃ara animarãba dobadade weasia. Weapẽa b̃arima zocãrã baidora juesia jũmarã cameyoba dodamãrẽã.

21 M̃wã jue b̃ade Abrahã nezocaba chupea ac̃a basia Ācõrẽba mã awērãra Isa itea wãrãda erob̃a cawaya.

22 Cameyo baido dopedadacarea dji nezocaba Rebecaã pĩrũ oro oda bio nẽb̃a b̃ada quẽb̃ade jãmãrẽã diasia. Idjaba mania oro oda nẽb̃a beada bio z̃ag̃a beada umé diasia.

23 Mãne iwidiãsia:

-¿B̃ara cai cau? M̃ djoburia jaradua, ¿b̃a zeza dera bari b̃aca dai cãni carea?-

24 Rebecaba panusia:

-M̃ra Betuel caua. Betuelera Naco warraã. Idji papara Milcaã.

25 Dai dera bari b̃a bãrã cãnamãrẽã, idjaba b̃a cameyoba codamãrẽã barã.-

26 Mã carea dji nezocara chĩrãborode cobepeda Ācõrãa bia bedesia.

27 Nãwã jarasia:

-Bia quirua Ācõrẽ, m̃ boro Abrahã Ācõrẽ. B̃a m̃ boro Abrahãra quĩrã djoburiadeba wãrãda careba b̃a. M̃ra ode jipa enesia idji eberãrãmaa.-

28 Mãne Rebecara dji papa diguidaã pira wãsia. Jũpẽa Abrahã nezocaba jaradara jũma nẽb̃a basia.

29-30 Rebecaba djabada erobasia Labã abadada. Mã Labãba urĩsia idji djabawērãba nẽb̃a b̃ada. Idjaba unusia idji djabawērãba pĩrũda quẽb̃ade jã b̃ada, mania sida j̃waza jã b̃ada. Mã carea baido jebadamaã pira wãsia Abrahã nezoca j̃a b̃ade. Jũeb̃ade unusia dji nezocara idji cameyo ume baido jebadama pañada.

31 Mãne Labãba jarasia:

-Ācõrẽba careba b̃a eberã, m̃ diguidaã zedua. B̃ra ¿cãrẽ cãrẽã puru dajada b̃a? M̃ dera b̃a b̃a cãmãrẽã idjaba b̃a cameyo panani sida b̃a.-

32 Ara maãda dji nezocara Labaã diguidaa wãsia. Jũenapeãda Labaãba cameyo ãrã jã beãdara jũma êrãcuapeãda ne cobigasiasia. Maã awara baidoda jue diasiasia Abrahaã nezoca ume zepedaãdara jĩrũ saɣɣdamãrẽã.

33 Maãbe Labaãba ne codamãrẽã diabisiasia baribaɣɣa Abrahaã nezocaba jarasiasia:

-Mãra poya ne coẽa mãa bedea enena jarai naẽna.-

Labãba jarasiasia:

-Mãẽteara jaradua.-

34 Ara maãda dji nezocaba jarasiasia:

-Mãra Abrahaã nezocaa.

35 Mã borora ãcõrẽba bio careba ba bẽrã idjira bio ne bara ba. ãcõrẽba idjiasia ovejada, pacada, parata torroda, oroda, nezoca umaquĩrãda, nezoca wẽrãda, cameyoda, burro sida zocãrã diasiasia.

36 Maã awara mã boro quima Sara djora baaba umaquĩrã warrada tosia. Mã boroba eroɣɣa mã warraa jũma diasiasia.

37 Idjaba mã boroba mã wãrãneba jarabisiasia. Idjiasia nãwã jarasiasia: "Mãra naã Canaaã druade babariasia, baribaɣɣa mã warra itea Canaaãnebema wẽrãda jarãrãdua.

38 ãtebaɣɣa mã zeza druadaa wãdua. Mama wẽrã mã ãberãrãnebemada mã warra itea jarãde wãdua."

39 Maãne mã jarasiasia: "Dji wẽrãda mã ume ze quĩrããẽbaɣɣa ¿mãa sãwã oi?"

40 Mã boroba jarasiasia: "Mãra ãcõrẽba ume ewariza nĩbabariasia. Ara mã ãcõrẽba idjiasia bajãnebema nezocada ba ume diabueya ba wãbaɣɣama carebamãrẽã. Mãwã ba wẽrã mã zeza basi ãberãrãnebemada mã warra itea poya eneyasiasia.

41 Mã ãberãrãma jũenacareasia ãdjirãba wẽrãda diadaẽbaɣɣa, naã wãrãneba jaradaãebemada baãrã ãdrãya."

42 Maãda idi mãra baido juebadama jũẽpeda ãcõrẽba nãwã iwidiasiasia: ãcõrẽba, mã boro Abrahaã ãcõrẽba, carebadua mã oãde zeãdara bia odjamãrẽã.

43 Mãra naã baidoma ba. Awẽrãda baido jueãde zebaɣɣade mã idjiasiasia jarayasiasia: "Mã quĩrã djoburiasia, ba zocodẽbema baidoda mããrã diaãdua."

44 Mã awẽrãba mã doduada aibaɣɣa, idjaba ba cameyoa bida baidora diaãda aibaɣɣa, mã cawaya ba mã wẽrãra mã boro warra Isa itea eroɣɣada.

45 Waã mã soãde bedea baãde unusiasiasia Rebecabasiasia idjiasiasia zocorasiasia equiasiasia eronãdasiasia. Idjirasiasia baido juebadamaa zepedaã baidorasiasia juesiasiasia. Mãne mã idjiasiasia jarasiasiasia: "Mã quĩrã djoburiasiasia baidoda diaãdua."

46 Ara maãda zoco equiasiasia erobaãdara eãã edapeãda mã jarasiasiasia: "Dodua, idjaba ba cameyoa bida baidorasiasia diaãda." Ara maãda mã dosiasiasia. Idjabasiasia mã cameyoa bida idjiasiasia baidorasiasia dobigasiasiasia.

47 Mãbe mã iwidiasiasiasia: "¿baãra cai cau?" Idjiasiasia panusiasiasia: "Mãra Betuel cauasiasia. Betuelerasiasia Naco warra. Idjiasiasia paparasiasia Milcaasiasia." Mã carea mã pĩrũda idjiasiasia quẽbaãde jã baãsasiasia. Maniasiasia sida idjiasiasia jãwãde jã baãsasiasia.

48 Mãbe mãra chĩrãborode cobepedaã ãcõrẽbasiasia bia bedebasiasiasia. Mã boro Abrahaã ãcõrẽbasiasia bia quiruãdasiasia. Idjiasiasia mãra bia enesiasiasia mã boro djabasiasia aãzaquedasiasia idjiasiasia warra itea edemãrẽã.

49 Bãrãba mã borodasiasia wãrãda quĩrãã djoburiasiasiasia carebaãdibaɣɣa, mã jaradaãdua Rebecarasiasia mã ume diaãbuedidasiasia. Baribaɣɣaã diaãbuedaãbaãbaã jaradaãdua mã cawa crĩchaisiasia careasiasia.-

50 Mã ãrãnapedaã Labaãba Betuel bida panusiasiasiasia:

-Mããraã wãrãda ãcõrẽnebasiasia ze baã. Mã bẽrãã daibasiasia poyasiasia jaradaãbasiasia bia baãdasiasia waã biãã baãdasiasia.

⁵¹ Rebecara nama bΛ quĩrãpita bΛa. Ededua idjira bΛ boro warra quima bamãrẽã Ācõrẽba jarada quĩrãca.-

⁵² Mañ bedea carea Abrahañ nezocara chĩrãborode cobepeda Ācõrẽa bia bedeasia.

⁵³ Mañbe oro odada, parata odada, cacuade jãbada sida Rebecaa diasia. Idjaba nebia nẽbΛa beada Rebeca djabaa, dji papaa bida diasia.

⁵⁴ MañbebΛΓΛ dji nezocara, idji ume zepedada sida ne cosidaa. Ne codapeda cãisidaa. Nurẽma pirabaripeda dji nezocaba jarasia:

-Mãra idu wãbidadua mã boromaa.-

⁵⁵ BaribΛΓΛ Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

-Rebecara wadibida die ewari dai ume baida bΛa. Mãwãnacarea bΛ ume wãida bΛa.-

⁵⁶ Mañne dji nezocaba jarasia:

-Ācõrẽba mãa dji wẽrãda unubida bẽrã mãra nama dãrãbirãnadua. Mãra idu wãbidadua mã boromaa.-

⁵⁷ BaribΛΓΛ Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

-Mãwã baibΛΓΛ, Rebecara trãnia cãrẽda jarai cawaya.-

⁵⁸ Ara mañda Rebecara trãnapeda iwidisidaa:

-¿BΛara nañ õberã ume nawena wãica?-

Mañne Rebecaba panusia:

-Mãẽ, mãra wãya.-

⁵⁹ Ara mañda Rebecara idji wagabari wẽrã ume idu wãbisidaa. Idjaba Abrahañ nezocara, idji ume zepedada sida idu wãbisidaa.

⁶⁰ Mañne Rebeca djabarãba idjira nãwã bia jarasidaa:

Djabawẽrã, daiba quĩrã panΛa bΛa warrarãra zocãrã unuida.

Idjaba quĩrã panΛa bΛ warrarãba ãdji dji quĩrãrãda poyadida.

⁶¹ Mañbe Rebecara idji nezocawẽrãrã sida cameyo ãrã chũmenapeda Abrahañ nezoca ume wãsisidaa. Mãwã Abrahañ nezocaba Rebecara edesia.

⁶² Mañmisa Abrahañ warra Isara Beer-Lajai-Roideba zedada Negue druade basia.

⁶³ Ewari aba quewara babΛΓΛde idjira drua pΛΓΓΛa nĩbasia.† Mañne cameyoda zesebΛdada unusia.

⁶⁴⁻⁶⁵ Ara mañne Rebeca cameyo ãrã chũmΛba Isara unusia. Mañ bẽrã Rebecaba Abrahañ nezocaa iwidisia:

-¿Cai awuá dadjirãmaa zebΛΓΛra?-

Nezocaba panusia:

-Jããra mã boro Isaa.-

Mañ bedea ãrãpeda Rebecara cameyodeba udaa badosia. Mãwãpeda idji quĩrãdarrara quẽbΛ daucha wuaba bΛrasia, Isa quima baida bedea bΛda bẽrã.

⁶⁶ Mañne Abrahañ nezocaba odara jũma Isaa nẽbΛΓΛsia.

⁶⁷ Ara mañda Isaba Rebecara idji papa querasi wua demaa edesia. Mãwã Isaba Rebecara edapeda bio quĩrã besia. Idjaba idji papa jaidada carea sopuara jõsia.

25

Abrahañba Queturá ume warrarã ununa

¹ Abrahañra waya quima edasia. Dji wẽrã trãra Queturá basia.

² Mañ Queturãba tosia Zimrañ, Jocsañ, Medañ, Madiañ, Isbac, Súa sida.

³ Jocsañ warrarãra naãgΛrã basia: Sebá, Dedañ sida. Dedañneba yõsidaa asureorã, letuseorã, leumeorã sida.

† **24:63** *Drua pΛΓΓΛa nĩbasia.* Hebreo bedede mãra ebuda bΛãa. NaãgΛrã crĩchada diaisicada: “Crĩcha jΛΓΛde wãsia”, “Ācõrẽa ewari iwidiide wãsia”, “aujãne wãsia”, “idji achirã ume nẽbΛΓΛde wãsia” wa “bacuru zaqueda ude wãsia.”

⁴ Madiañ warrarãra nañgarã basía: Epá, Eper, Hanoc, Abidá, Eldá sida. Jūma mañgarãda Queturádeba yōsidaa.

⁵⁻⁶ Abrahañ wadi zocai ðade Queturába toda warrarãa, Agaraba toda warraa bida Abrahañba nebiada diacuasia. Mañbe ãdjirãra Isa ðamañba ãmãdau odjabariare tam wãbigasia. Mañbebãra Abrahañba idjia erobãra jūma Isaa diasia.

Abrahañ jaidada

⁷ Abrahañra 175 poa basia.

⁸ Mañne bio drõãda quiruda waraga jaidasia.

⁹⁻¹⁰ Dji warrarã Isaba, Ismael bida idjira tãbarisidaa bẽwãrã joubada uria Macpela abada de Sara tãbaripeadama. Mañ uriara Mamre ãjũãneba ãmãdau odjabariare ða. Dji ãjũãra Abrahañba hitita Zohar warra Eproñeda nẽdosia.*

¹¹ Abrahañ jaidadacarea ãcõrẽba dji warra Isara bia ðasia. Isara baido juebada uria caita ðabadjia. Dji baido juebada uriara Beer-Lajai-Roi abadjidaa.†

Ismaeldeba yõpedadarã

¹² Nama ða ða Ismaeldeba yõpedadadabemada. Mañ Ismaelera Abrahañba unusia Agaradeba. Agarara Sara nezocawẽrã Egiptodebema basia.

¹³ Ismael warrarã trãra nañgarã basía: dji iwinada Nebayo basía. Idjiare Cedar basía. Mañare Adbeel basía. Mañare Mibsañ basía.

¹⁴ Mañare Mismá basía. Mañare Dumá basía. Mañare Masá basía.

¹⁵ Mañare Hadar basía. Mañare Temá basía. Mañare Jetu basía. Mañare Napi basía. Dji jĩrũarebemara Cedemá basía.

¹⁶ Mañgarã docera Ismael warrarã basía. ãdjirãneba puruda doce yõsidaa. ãdjira mañ puru bororãda ðeasia. Mañ doce purura ara ãdji trãda ðcuasidaa. Dji ãberãrã sida ara mañ trãra eropanesidaa.‡

¹⁷ Ismaelera 137 poa baside jaidasia.

¹⁸ Idji warrarãba birasidaa Sur ãjũãneba aña Havila ãjũãnaa. Sur ãjũãra Egipto drua caita ða. Havilara Asiria druaãda wãbada ode ða. ãdji ãberãrãnebemada jĩga panabadjidaa.§

Isa warrarã topedada

¹⁹ Nama ða ða Isa warrarãnebemada. Isara Abrahañ warra basía.

²⁰ Isa cuarenta poa baside idji quima Rebecara edasia. Rebecara Betuel cau basía idjaba Labañ djabawẽrã basía. ãdjirãra arameorã basía. Padan-Arañ druadebemarã basía.

²¹ Isa quima Rebecara warra toca basía. Mañ carea Isaba ãcõrẽa iwidisia Rebeca ðiogoamãrẽã. Idjia iwididara ãcõrẽba bia ãrĩa. Mãwã Rebecara mĩguisoda ðiogoã ðesia.

²² Mañne warrarãra idji ðiteda djõ panã bẽrã idjia crĩchasia: “¿Sãwãẽrã mãra jãwã mĩga ða?”* Mañ carea ãcõrẽa iwidide wãsia.

²³ Mañne ãcõrẽba panusia:

Þa ðiteda warrada umé djõ panã bẽrã ðãra jãwã ða. ãdjidẽba puruda umé odjadia.

* **25:9-10** Genesi capítulo 23. † **25:11** *Beer-Lajai-Roi*. Hebreo bedeade mañ trãba jara ða: “Baido bogadrã ða ãcõrẽ zocai ða mã unubariide.” Genesi 16:13-14. ‡ **25:16** Genesi 17:20. § **25:18** *ãdji ãberãrãnebemada jĩga panabadjidaa*. Mañ bedeaba idjaba jara ða “ãdji ãberãrã quĩrãpe panesidaa” wa “ara ãdji ãberãrã ume biẽ panesidaa.” Genesi 16:12. * **25:22** *¿Sãwãẽrã mãra jãwã mĩga ða?* Mãra hebreo bedeade ebuã ða. ΛCΛΓmaarã jara ða: “Mãra jãwã ðaibãrã, ¿cãrẽ cãrẽã zocai ða?” Dewararãmarã jara ða: “Mãra ¿cãrẽ cãrẽã nañ warrara jãwã iwidisi?”

Aba_Λda dewarabema cāyābara mēs_rāra baya. Dji nabemada dji tēābema j_Λwaeda baya.

²⁴ Dji toi ewari jūēs_ide Rebecaba umé tosia.

²⁵ Dji nabemara bio caraida basia. Idjira cara purea basia. Mañ carea dji tr_Λra b_Λsidaa Esaú.[†]

²⁶ Esaú tob_Λr_Λde dji tēābemaba idji jīrūgarronane jida to baesia. Mañ carea idjira tr_Λ b_Λsidaa Jacobo.[‡] Rebeca warra toside Isara sesenta poa basia.

Esaúba edaida badara Jacoboa nēdobueda

²⁷ Mañ warrarāra warisidaa. Esaúra mēā wā cawa basia. Barib_Λr_Λ Jacobora diguida necai b_Λbadjia.

²⁸ Esaúba animarā beapeda dji zezaa cobibadjia. Mañ bē_rā Isaba Esaúra bio quīrīā basia. Mañne Rebecaba biara Jacoboda quīrīā basia.

²⁹ Ewari aba Jacobora ne dju basia. Mañne Esaúra mēā nībadada jarra jūēs_ia.

³⁰ Esaúba jarasia:

–M_Λ djuburia, b_Λa lenteja purea dju b_Λda m_Λā cobidua. M_Λra cacua _Λb_Λaē b_Λa, ne coē b_Λ bē_rā.–

Lenteja purea b_Λ carea Esaúra idjaba tr_Λ b_Λsidaa “Edo_Λ.”[§]

³¹ Mañne Jacoboba jarasia:

–B_Λra dji warra iwina bē_rā dadji zezaba erob_Λdebemada b_Λa waib_Λara edaya. B_Λa edaida b_Λra za b_Λ lentejabari m_Λā nēdobuedua.–

³² Esaúba jarasia:

–M_Λra jarrababa beubo_Λoa. M_Λda beuib_Λr_Λ, dadji zezade edaida b_Λra _Λs_Λw_Λ edai?–

³³ Mañne Jacoboba jarasia:

–Na_rā w_rā_rneba jaradua b_Λa dadji zezade edaida b_Λra m_Λā diaida.–

Ara mañda Esaúba w_rā_rneba jarasia. M_Λw_Λ dji warra iwinaba edaida b_Λra Esaúba Jacoboa nēdobuesia.

³⁴ Mañbeb_Λr_Λ Jacoboba lentejara pañ sida Esaúa diasia. Esaúba cope_Λda baido do bape_Λda w_Λsia. M_Λw_Λ dji warra iwinaba edaida badara Esaúba igarasia.

26

Isara Guerarde bada

¹ Mañ ewaride Isa druade jarrabada zesia Abrahañ ewaride zeda quīrāca.* Mañ carea Isara Guerar puru_Λdaa w_Λsia pilisteorā boro Abimelemaa.

² Isa mama b_Λde _Λcō_rēra idjimaa zepeda jarasia:

–Egipto druade_Λ w_rā_rdua, āteb_Λr_Λ m_Λā jarab_Λr_Λ druade bedua.

³ B_Λra drua āibemamīna nama bedua. M_Λra b_Λ ume baya. M_Λa b_Λra carebaya: m_Λā b_Λa, b_Λ warrarāa bi_Λda nañ druara diaya. M_Λw_Λ m_Λā b_Λ zeza Abrahañ w_rā_rneba jaradara oya.

⁴ M_Λa b_Λ warrarāra zoc_rā yōbiya bajāne chī_Λdau zoc_rā pan_Λ quīrāca. M_Λa jūma nañ druara b_Λdeba yōb_Λdarāa diaya idjaba m_Λā b_Λdeba yōb_Λr_Λdeba nañ ējūāne bea purura jūma carebaya.

⁵ M_Λa m_Λw_Λ oya Abrahañba m_Λ bedeara jūma ījā oda bē_rā; m_Λā obidada, m_Λā jara b_Λedada, m_Λā jaradiadada, m_Λ ley sida idjia jūma ījā osia.–

⁶ Mañ bē_rā Isara Guerar purude besia.

[†] 25:25 Esaúra tr_Λ jarabadaa Edo_Λ idjaba Seír. Hebreo bedea_Λde Edo_Λ tr_Λba jara b_Λa “purea b_Λ.” Seír tr_Λba jara b_Λa “caraida b_Λ.” Edo_Λba biara jara b_Λa Esaúdeba yōna puruda. Seírba biara jara b_Λa Esaúdeba yōpe_Λdarā ējūāda. Genesi 36:9. [‡] 25:26 Jacobo tr_Λba jara b_Λa “jīrūgarrona.” Mañ awara cūrūgabaria_Λda ab_Λr_Λ quīrāca jīguabaria. Genesi 27:36. [§] 25:30 Hebreo bedea_Λde Edo_Λ tr_Λba jara b_Λa purea b_Λda. * 26:1 Genesi 12:10.

7 Mañne Guerardebemarãba Isaa dji quima Rebecadebemada iwidisiðaa, idjira quiñwãrẽã ða bẽrã. Mañ carea Isara ne wayasia. Iduba crĩcha besia mñ quimaana aibara, mñra beadisicada edadi carea. Mañ carea ãdjia iwidibadaðe panubadjia: “Idjira mñ djabawẽrãa.”

8 Isa mama dãrã ðade pilisteorã boro Abimeleba dajadaa acbadadeba unusia Isaba idji quima Rebecara yãga nũmada.

9 Mañ bẽrã Abimeleba Isara trãbipeða jarasia:

–Jãñ wẽrãra wãrãda ða quimaa. ¿Cãrẽ cãrẽã ða jarasi ða djabawẽrãda?–

Isaba panusia:

–Mñ crĩchasia bãrãba mñra beadida mñ quima edadi carea.–

10 Abimeleba jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã osi? Mñ purudebemarã abada ða quima ume cãinabara, babara daia mañ cadjiruara obicasia.–

11 Mañ bẽrã Abimeleba idji ëberãrã jarasia:

–Bariduaba Isada mñ sãibara wa dji quimada mñ sãibara, mañ ëberãra beuida ða.–

12 Mañ druade Isara ne úsia. Abari poade idjia waibara ewasia, ãcõrẽba idjira ne jũmane careba ðada bẽrã.

13 Mãwã idjira bio bara besia.

14 Ovejada, pacada, nezocarã sida zocãrã erobesia. Mañ carea pilisteorãra idji ume biẽ panesiðaa.

15 Idji zeza Abrahañ zocai baside Abrahañ nezocarãba baido juebada uriada corocuasiðaa. Baribara pilisteorãra Isa ume biẽ panã bẽrã mañ baido juebada uriara jũma egoroba ãnãcuasiðaa.

16 Mañbe dji boro Abimeleba Isaa jarasia:

–Dai tãenabemada ãyã wãdua, bara dairã cãyãbara dji dromaara bebara bẽrã.–

17 Ara mãda Isara Guerar purude ðadada ãyã wãsia. Guerar jewedade jũpeða idji wua dera opeða mama besia.

18 Abrahañ wadi zocai baside idjia baido juebada uriada mama corobicuasias.† Idji beudacarea pilisteorãba mañ baido juebada uriara egoroba jũma ãnãcuasiðaa. Baribara Isa mama ðade zeside waya corobicuapeða abari trãda ðacuasia dji zezaba naẽna ðadada.

19 Ewari aba Isa nezocarãba dji jewedade coro panasidaa. Coro panane baido ãtaa bogadra ðada unusidaa.

20 Baribara mañ baido carea Guerardebema oveja wagabadada Isa oveja wagabada ume ijarasiðaa. Guerardebemarãba jarasiðaa:

–Nañ baidora dairãnea.–

Mañ carea ijarapeðada bẽrã Isaba baido juebada uriara trã ðasia Esec.‡

21 Mãwãnacarea Isa nezocarãba dewara baido juebada uriada corosiðaa. Baribara mañ carea bida ijarasiðaa. Mañ baido juebada uriara trã ðasia Sitna.§

22 Mañbe Isara mamabemada ãyã ðade wãsia. Mama dewara baido juebada uriada corosia. Mañ baido carea ijaradaẽ basia. Mañne Isaba jarasia:

–Arãbara ãcõrẽba dadjirãra bia ðasia naãgã ëjũãne ne bara paneni carea.–

Mãwã dji baido juebada uriara trã ðasia Rehobo.*

23 Mamaaba Beersebadaa wãsia.

24 Mañ diamasi ãcõrẽra Isama odjapeða nãwã jarasia:

Mñra ða zeza Abrahañba iñã ðada ãcõrẽa. Ne wayarãdua. Mñra ða ume ða.

† 26:18 Genesi 21:25-31. ‡ 26:20 Hebreo bedede esec trãba jara ða: “Ijara panã.” § 26:21 Hebreo bedede Sitna trãba jara ða: “Dji quiñũ panã.” * 26:22 Hebreo bedede Rehobo trãba jara ða: “Ëjũã baraa.”

Mãa bΛra nãwã careba ðaya: bΛ warrarãra mãa zocãrã yõbiya mã nezoca Abrahãra carebayada ada bẽrã.

²⁵ Æcõrẽda mama odjada bẽrã Isaba mõgarada ãtΛ pã buepeda idjía ewari iwidiisia. Mañbe idji wua dera osia mama dãrã ðai carea. Idjaba idji nezocarãba mama baido juebada uriada corosidaa.

Isaba Abimele ume bedea bΛda

²⁶ Ewari aþa Guerar purudebema boro Abimelera Isamaa zesia. Abimelera zesia idji crĩcha diabari Ahuzat ume, idji djõbadarã boro Picol ume biða.

²⁷ Mañne Isaba Abimelea jarasia:

–Bãrãba mãra unu ama panana bẽrã, bãrã tãẽnabemada ãyã jΛretasidaa. Mañda ¿cãrẽ cãrẽã mãmaa ze panΛ?–

²⁸⁻²⁹ Mañne ãdjia panusidaa:

–Daiba unu panΛa Æcõrẽra bΛ ume bΛda. Mañ carea daiba crĩcha panΛa bΛ ume necai panani carea bedeadã bΛdida. Daiba bΛra necai wãbisidaa idjaba bΛ ume ababe biada osidaa. Mañ bẽrã wãrãneba nãwã bedea bΛdia: daiba bΛ mã sãnaẽ panΛ quĩrãca bΛa bida दौरã mã sãẽda. Wãrãda Æcõrẽba bΛra bio careba bΛa.–

³⁰ Mañ carea Isaba ðasridã ne cobada waibΛada opeða ãdjirãra ne codrusidaa.

³¹ Nurẽma pirabaridapedã wãrãneba bedea ðasidaa necai panani carea. Mañbe Isaba ãdjía bia wãnaduada asia. Ædjirã bida bia ðeduada adapedã wãsidaa.

³²⁻³³ Mãmisa Isa nezocarãba egoro coro panΛne baidoda unusidaa. Ununapedã Isamaa jarade zesidaa. Idjia mãgΛ ewaride bedea bΛda carea mã baido juebada uriara trã ðasia Sebã.† Mã carea mamabema purura wadibida Beersebã abadaa.

³⁴ Isa warra Esaú cuarenta poa ðaside Beerí cau Judida edasia. Mã awara edasia Eloã cau Basemã sida. Mã Judira, Basemã sida hitita wẽrãrã basía.

³⁵ Mãne ãdji umena Isa ume Rebeca ume bida bia pananaca basía.

27

Isaba idji warrarã bia jara bΛda

¹ Isara drõãda bΛ bẽrã dauba unuca basía. Ewari aþa idji warra nabema Esaúda trãpedã jarasia:

–jWarra!–

Esaúba panusia:

–¿Cãrẽ, zeza?–

² Mãne Isaba jarasia:

–AcΛdua, warra, mãra drõãda bΛa. Mã beui ewarira adua bΛa.

³ Mã carea mã djuburia bΛ enedrΛmada cha sida edapedã mẽã wãdua.

⁴ Ne beasira mã itea djudua mãa awua cobari quĩrãca. Mãda cobisira mãa bΛra bia jara bΛya mã beui naẽna.–

⁵ Isara idji warra Esaú ume bedea bΛda Rebecaba ùrĩ ðasia. Mãbe Esaúra mẽã wãsia dji zezaa cobi carea.

⁶ Esaú wãnacarea Rebecaba idji warra Jacoboa jarasia:

–Warra, mãa ùrĩsia bΛ zezara bΛ djaba Esaú ume bedea bΛda. BΛ zezaba Esaúa nãwã jarasia:

⁷ “Mẽã ne beade wãpedã mã itea djudua. Mã djicora copeða mã beui naẽna bΛda Æcõrẽ quĩrãpita bia jara bΛya.”

⁸ Jãñbe, warra, mãa jarabΛrΛda odua.

† **26:32-33** Hebreo bedeadẽ Sebã trãba jara bΛa: “Bedeã bΛpedada.” Genesi 21:30-31.

9 Dadjì animarã ðeamaa wãpeda chiwatu zaque boreguea panada umè enedua. Mañbe mñra bñ zeza itea ne djuya idjia awua cobari quĩrãca.

10 Mañda bñ bñ zezamaa edeya idjia comãrẽã. Mãwã idji beui naẽna bñdrñ bia jara bñya.-

11 Mañne Jacoboba dji papa Rebecaa jarasia:

-Mñ djaba Esaúra caraida bñ, mañne mñra cara neẽ bñ.

12 Mñ zezaba mñda tãibñrñ, cawaya mñ idjira cñrũga bñda. Mañda cawasira idjia mñra bia jara bñã, ãtebñrñ biẽ jara bñya.-

13 Mañne dji papaba panusia:

-Mãwã biẽ jara bñsira mñmaabñrñ zeya. Warra, odua mñ jara bñ quĩrãca. Chiwatu zaquera isabe jñrñde wãdua.-

14 Ara mañda Jacobora wãpeda chiwatu zaquera enesia idji papamaa. Enepeda idji papaba djicoda osia Jacobo zezaba awua cobari quĩrãca.

15 Mañbe dji warra nabema Esaúba jñbari dji biara bñda Rebecaba enesia. Esaúba mañ jñbarira ãdji dede erobasia. Mañda Rebecaba Jacoboa jñbisia.

16 Mañ awara Jacobora cara neẽ bñ bẽrã Rebecaba chiwatu zaque eda idji jñwade, ãrñmñside bida caracuasìa. Mãwã osia dji zezaba Esaúdrñ crĩchamãrẽã.

17 Mañbe djico warra djudada pañ sida idji warra Jacoboa diasia dji zeza-maa edemãrẽã.

18 Idji zezamaa wãpeda Jacoboba jarasia:

-jZeza!-

Isaba panusia:

-¿Cãrẽ, warra? Bñra ¿caida mãwã bñ?-

19 Mañne Jacoboba idji zezaa jarasia:

-Mñra bñ warra nabema Esaú. Mñ osia bñ jarada quĩrãca. Æta chũmepeða ne codua. Mañbe mñra bia jara bñdua.-

20 Isaba dji warra iwidiisia:

-Mñ warra, ¿sãwã jãcua isabe ne beasi?-

Jacoboba panusia:

-Bñ ume bñ Æcõrẽba mñ unubisia.-

21 Mañne Isaba jarasia:

-Warra, mñ caita zedua. Mã idu tãbidua bñra wãrãda mñ warra Esaú cawaya.-

22 Ara mañda Jacobora dji zezaba tãmãrẽã caita wãsia. Mañne Isaba jarasia:

-Bñ bedeara Jacobo bedeaca bñ, baribñrñ bñ jñwara Esaú jñwaca bñ.-

23-24 Isaba Jacobora cawaẽ basìa idji jñwara Esaú jñwa quĩrãca caraida bñ bẽrã. Isaba Jacobo bia jara bñbñrñde wayacusa iwidiisia:

-¿Bñra wãrãda mñ warra Esaúca?-

Jacoboba panusia:

-Mãẽ, zeza. Mñra Esaú.-

25 Mañne dji zezaba jarasia:

-Warra, bñ ne beadara diadua mñ coi carea. Mañbe mñ bñra bia jara bñya.-

Ara mañda Jacoboba diasia. Diañacarea Isaba cosia. Mãwã bñde Jacoboba uva ða sida diasia. Mañgñ sida Isaba dosia.

26 Mañbebñrñ Isaba jarasia:

-Jãñbe warra, mñ caita chũmepeða mñ uridarrade isõdua.-

27 Ara mañda Jacobora caita chũmepeða isõsia. Mañne Jacoboba jñ basia Esaúba jñbarida. Isaba mañra ãpeda crĩchasia wãrãda Esaúda idji ume bñda. Mañ bẽrã idjia Jacobodrñ nãwã bia jara bñsia.

Mñ warrara tũãpa bñ Æcõrẽba bia zaubi bñ ãjũã quĩrãca.

28 M̄la quĩrĩã ðla Ācõrēba ðl itea bajãneba cue zebi ðaida ðla ubarara bia zaumãrẽã.

Mãwã ðl trigora aduba zauya. ðl uva sida bia zauya.

29 M̄la quĩrĩã ðla puruda zocãrã ðl jãwaeda ðeada, druazabemada ðl quĩrãpita wayaadeba chĩrãborode cobeada.

M̄la quĩrĩã ðla ðla ðl djabarã boro baida, ðl papa warrarãda ðl quĩrãpita chĩrãborode cobeada.

M̄la quĩrĩã ðla ðl biẽ jarabãdara biẽ ðeada idjaba ðl bia jarabãdara bia ðeada.

30 Isaba mãwã bia jara ðadacarea Jacobora idji zeza ume ðadada êdrasia. Ara êdrabarade idji djaba Esaúra mẽã wã ðadada jũesia.

31 Idjia ðida djicoda warra osia. Mãda dji zezamaa edepeða jarasia:

-Zeza, m̄ra ne beasia. ðta chũmepeda codua. Mãbe m̄ra bia jara ðdua.-

32 Mãne Isaba Esaúa jarasia:

-ðara ¿caida mãwã ðl?-

Esaúba panusia:

-M̄ra ðl warra iwina Esaúa.-

33 Isaba mã ũrĩbarade dauperapeda ure nũmesia. Mãne jarasia:

-Mãẽteara ¿caida ðl na ze basi? Idjia ðadara m̄a diasia. Mãda mã jũma cosia ðl zei naẽna. M̄la idjira bia jara ðasia. Mã bẽrã idjidrã bia ðaya.-

34 Esaúba dji zeza ðeða ũrĩsida aþeða bio sopuasia. Mãne jã ðba jĩgua jarasia:

-¿Zeza, mã sida bia jara ðdua!-

35 Mãne dji zezaba panusia:

-ðl djababa m̄ra cũrũgade ze basia. Mãwã mã ðl bia jara ðl ðadara idjiabarã edasia.-

36 Mãne Esaúba jarasia:

-¿Bãrãba jã cũrũgabari Jacobora aride trã ðasidaa!* ¿Idjia m̄ra ðarima umé cũrũgabara! M̄la warra iwinaba edaida ðadara idjia edasia. Jãbe idi ðla mã bia jara ðl ðadara idjia jãrsia.-

Mãne Esaúba wayacusa iwĩdisia:

-¿ðla mã sida poya bia jara ðeða?-

37 Isaba panusia:

-M̄la Jacobora ðl boroda ðasia. ðl ãberãrãra, ðdeba yõbada sida idji jãwaeda ðasia. Idjaba mã jara ðasia idji trigora uva sida aduba zaumãrẽã. Mãba, warra, mã ðla ¿cãrẽda poya diai?-

38 Mãne Esaúba dji zezaa ðia iwĩdisia:

-Zeza, ðla ¿ababe idjidrã poya bia jara ðaica? ¿Ay, zeza, mã sida bia jara ðdua!-

Mãwã jara ðde Esaúra bio jã nũmasia.

39 Mãwã ðde dji zeza Isaba jarasia:

ðla ãjũã biadabemada, cue zebarimabemada jĩga ðaya.

40 ðla dewara ãberãrã ume djõ ðaya, idjaba ðl djaba jãwaeda ðaya.

Baribarã ðla jã o ama ðebarade idji jãwaeda ðadada êdraya.†

Rebecaba Jacoboa mĩrũ wãduada ada

41 Ādji zeza Isaba Jacoboda bia jara ðda bẽrã Esaúba Jacobora bio quĩrãma besia. Mã carea nãwã crĩchasia: “Mã zeza beudacarea mã sopua ewarida wagaya. Mãbebarã mã djaba Jacobora beaya.”

* 27:36 Hebreo beedeade Jacobo trãra cũrũgabariada abarã quĩrãca jĩguabaria. Genesi 25:26. † 27:40 Dãrãbarãde Esaú puru Edoãba Jacobo puru Israelera igarasia. 1 Reye 11:14-25; 2 Reye 8:20.

⁴² Esaúba oi crícha b̄ara dji papa Rebecaba cawasia. Mañ carea idji warra tēābema Jacobora tr̄peda jarasia:

-Ūrīdua, b̄a oda carea b̄a djaba Esaúba b̄ara bea quīrīā b̄a.

⁴³⁻⁴⁵ Idjia b̄ada beaib̄ara, idji sida beadida pan̄a. Māwāra m̄a abari ewaride b̄arā umena aduaya. Mañ carea, warra, m̄a jarab̄arada iñā odua. Isabe Harañ purudaa m̄rū wādua m̄ djaba Labañmaa. Jāma idji ume dārā badua aba b̄a djaba quīrūbi jōb̄arada. B̄a odada idjia quīrādoasira m̄a b̄a bedeada diabueya waya zemārēā.-

⁴⁶ Jacobo wāi naēna Rebecaba dji quima Isaa jarasia:

-M̄ra sē b̄a Esaú quima hititarā carea. Jacobo biēa nañ druadebema hitita wērāda edaib̄ara, biara b̄a m̄ra beuida.-

28

¹ Mañ b̄erā Isaba Jacobora tr̄peda bia jara b̄asia. Idjaba nāwā jarasia:

-Canaañnebema wērāda edarādua.

² Padan-Arañ druadaa wādua b̄a zezadrōā Betuelmaa. Mama b̄a djabadrōā Labañ caurānebemada aba edadua.

³ Ācōrē ne jūma poya o b̄aba b̄ara careba b̄aya warra zocārā unumārēā. Māwā b̄adeba puruda zocārā yōnia.

⁴ Idjaba Ācōrēba Abrahañ diai jarada ējūāda idjia b̄a, b̄adeba yōb̄adarāa biēa diaya. * Māwā nañ ējūāra b̄arāne baya, b̄ara nawena nama āibema quīrāca b̄amīna.-

⁵ Māwā Isaba Jacobora wābisia Padan-Arañ druadaa. Mañbe Jacobora wāsia idji djabadrōā Labañ dedaa. Mañ Labañra Betuel warra basía. Betuelera arameo basía. Labañra Rebeca djaba basía. Rebecara Jacobo idjaba Esaú papa basía.

Esaúba dewara quima edada

⁶ Jacobo wāi naēna idji zeza Isaba idjira bia jara b̄apeda jarasia Canaannebema wērāda edarāmārēā. Āteb̄ara wābisia Padan-Arañ druadebema wērāda edamārēā. Esaúba mañḡara jūma unu basía.

⁷ Mañ awara unu basia Jacoboba idji zeza bedea, idji papa bedea sida iñā opeđa Padan-Arañ druadaa wāsida.

⁸ Mañḡadeba Esaúba cawasia idji zezaba Canaannebema wērārāra quīrīācada.

⁹ Mañ carea Esaúra wāsia Abrahañ warra Ismaelmaa. Ismaelera Esaú djabadrōā basía. Mañne Esaúba Ismael cau Majalada edasia. Majalara Nebayo djabawērā basía. Esaúba dewara quimarā pe erob̄ade mañ wērā sida edasia.

Jacoboba Betelde cāimocarada

¹⁰ Mañne Jacobora Beersebādeba Harañ purudaa wāsia.

¹¹ Wāb̄arade ota queusia. Mama mōgarada cob̄asia idji borocau carea. Mañbe egode tabepeda cāisia.

¹² Cāi b̄ade cāimocarade unusia dume drasoga b̄ada chū nūm̄ada. Mañ dumerā duđalaba bajānaa tēū nūmasia. Mañne Jacoboba unusia Ācōrē bajānebema nezocarāda dumene āta wā duan̄ada idjaba edaa ze duan̄ada.

¹³ Idjaba unusia Ācōrēda dume borode nūm̄ada. Māwā b̄ade Ācōrēba jarasia:

-M̄ra b̄a zezadrōā Abrahañ Ācōrēa, b̄a zeza Isa Ācōrēa. B̄a cāi b̄a ējūāra m̄a b̄a, b̄a warrarāa biēa diaya.

* 28:4 Genesi 17:4-8.

¹⁴ BΛ warrarāra zocārā yōnia egoro pora quĩrāca. Ādjirāra wābΛrΛdia λmādaudjabariare, λmādaudbaebariare, jΛwa araare, jΛwa acΛare bida. Idjaba bΛdeba, bΛdeba yōbΛrΛdeba bida mΛa jūma naλ ējūāne bea purura carebaya.

¹⁵ MΛra bΛ ume bΛa. MΛa bΛra wagaya bΛ wābΛrΛza, idjaba mΛa bΛra naλ ējūānaa waya eneya. BΛra igaraēa, ātebΛrΛ wārāda mΛa jara bΛdada jūma bΛ itea oya.-

¹⁶ Maλne Jacobora cāi bađada λrλmapeda nāwā crīchasia: “Wārāda Ācōrēra nama bΛa, baribΛrΛ mΛa adua bΛasia.”

¹⁷ Ne wayaadeba jarasia: “iNama bio minijīchia bΛa! Ācōrē dera nama bΛa, idjaba bajānaa wābada o sida nama bΛa.”

¹⁸ Nurēma diapedeđa Jacobora pirabaripeda borocau erobada mōgarara λta nūmasia sēyāda bamārēā. Maλ mōgara λrλ nedragada weasia Ācōrēra mama bΛ bērā.

¹⁹⁻²² Mama Jacoboba wārāneba nāwā jarasia:

-Ācōrēda mΛ ume wāibΛrΛ, mΛ wābΛrΛma wagaibΛrΛ, ne coi carea diaibΛrΛ, cacuade jλbarida diaibΛrΛ, idjaba mΛ zezamaa waya jēda eneibΛrΛ, mΛa idjidrΛ ijā baya. Maλ carea naλ mōgara sēyā bΛđara Ācōrē de baya.-

Māwā dji mama bΛ puru Luz abadara Jacoboba trλ bΛasia Betel.† Idjaba Jacoboba Ācōrēra jarasia:

-BΛa mΛa die diabΛrΛza mΛa bΛa aba dia baya.-

29

Jacobo idji djabadrōāma jūēna

¹ Māwānacarea Jacobora nocodaa wāsia. Wāne λmādaudjabariarebema ēberārā druade jūēne wāsia.

² Mama baido juebada uria corodada unusia. Maλ caita ovejada zocārā panasidaa. Maλ ovejara ādji djibarirā ūbea panΛ caita awara awara λnāū duanasidaa. Djibarirāba maλ baidora ādji ovejaa jue diabadjidaa. Dji baido juebada uria λrλ mōgara waiβΛada cobasia.

³ Ewariza oveja jūma enepedadacarea dji oveja wagabadaba maλ mōgarara āyā bΛbadjidaa ādji ovejaa baido jue diadi carea. Jue diapedadacarea wayacusa mōgarara dji uria λrλ cobΛbadjidaa.

⁴ Maλne Jacoboba dji oveja wagabadaa iwidisia:

-Djabarā, ¿bārāra sāmabema?-

Ādjia panusidaa:

-Daira Haraλ purudebemaa.-

⁵ Jacoboba iwidisia:

-¿Bārāba Naco warra Labaλra unubadaca?-

Ādjia panusidaa:

-Māē, daiba unubadaa.-

⁶ Jacoboba waya iwidisia:

-¿Idjira bia bΛca?-

Ādjia panusidaa:

-Idjira bia bΛa. AcΛdua, jari urua dji cau Raquelda. Idji zeza ovejada pe enebΛrΛa.-

⁷ Maλne Jacoboba jarasia:

-AcΛdadua, wadi āsa nūmΛ bērā animarāra cāine edediē panΛa. Ovejara baido dobigadapeda waya pōājārā cobide ededadua.-

⁸ Ādjirāba panusidaa:

† 28:19-22 Hebreo beđeade Betel trλba jara bΛa “Ācōrē de.”

-Wadibida poya baido dobidãeã. Daiba jããbadaa jũmarãba ãdji ovejara enenamãrẽã. Maãbebe_{ΛΛ} mōgara baido juebada uria ãrã cob_Λra ãyã ð_Λbadaa ovejara baido dobigaedi carea.-

⁹ Jacobo ãdjirã ume bedea ð_Λde Raquelba idji zeza ovejara pe enesia. Idjira dji oveja wagabari basía.

¹⁰ Raquel zeza Labaãra Jacobo papa Rebeca ume dji djaba basía. Jacoboba Raquel, Labaã oveja sida unusiðe baido juebada uriamaa wãpeda dji mōgara uria ãrã cob_Λra ãyã ð_Λsia. ãyã ð_Λpeda idji djabadrõã Labaã ovejara baido dobigasía.

¹¹ Maãne Jacobora ð_Λsriðasia idji papa ëberãrãma jũena bërã. Maã carea Raquel uridarrade isõpeda jãsía.

¹² Maãbe Jacoboba jarasia:

-Mãra b_Λ zeza Labaã tẽãbeaa. Mã papa Rebecara b_Λ apipia.-

Ara maãda Raquelera diguidaã pira wãsia idji zeza jarade.

¹³ Labaãba maã ãrãpeda pira wãsia idji djabawërã warra Jacobo audiabariðe. Jacobo ð_Λmaa wãpeda ojũe edapeda uridarrade isõsia. Maãbe diguidaã edesia. Diguidaã jũenapeda Jacoboba Labaã idji sãwãnanebemada jũma nẽb_Λrasía.

¹⁴ Maãne Labaãba Jacoboa jarasia:

-Wãrãda b_Λra mã ëberãrãa.-

Mãwãnacarea Jacobora Labaã ume jedeco aba ðesia.

Jacoboba Labaã caurã edada

¹⁵ Jedeco aba ðadacarea Labaãba Jacoboa jarasia:

-B_Λra mã tẽãbeamãna mã itea bari trajaiẽ ð_Λa. Mãa jaradua jũmasãwã diaida ð_Λda b_Λ trajubari.-

¹⁶ Labaãba cauda umé eroðasia. Dji nabema trãda Lea basía. Raquelera dji tẽãbema basía.

¹⁷ Leara mãcua quãrãwãrẽãé ðasia.* Barib_{ΛΛ} Raquelera bio quãrãwãrẽã ðasia.

¹⁸ Maãne Jacoboba Raquelda bio quãrã ðasia. Maã carea Labaã jarasia:

-B_Λ cau tẽãbema Raquel edai carea mãra siete poa b_Λ itea bari traja ðaya.-

¹⁹ Maãne Labaãba panusia:

-Biara ð_Λa mã caura b_Λa diaida dewara ëberãa diai cãyãbara. Mãẽteara mã itea bari traja ðedua.-

²⁰ Ara maãda Jacobora Raquel edai carea Labaã itea siete poa bari trajasia. Jacoboba Raquelera bio quãrã ð_Λ bërã idjimaarã maã siete poara dãrãé basía.

²¹ Siete poa ðadacarea Jacoboba Labaã jarasia:

-Dadjia ð_Λpedada ewarira jũena bërã b_Λ caura diadua mã quima bamãrẽã.-

²² Ara maãda Labaãba mamabemarãra jũma trãbigasia dji cau quima edab_{ΛΛ} ð_Λsriðada oi carea.

²³⁻²⁴ Barib_{ΛΛ} diamasi maã ð_Λsriða o panasiðade Labaãba idji cau nabema Leada Jacoboa diasía. Idjaba idji nezocawërã Zilpa abadada Leaa diasía nezoca bara bamãrẽã. Maãne Jacoboba Leada mãwã ð_Λda adua ðasia, diamasi nũm_Λ bërã. Ara maãda Jacobora Lea ume cãsía.

²⁵ Nurẽma Jacoboba unusía Leadr_Λ idji cãðade ð_Λda. Maã carea Labaãmaa wãpeda jarasia:

-¿Cãrẽ cãrẽã b_Λa mãra jãwã osi? ¿Mãra Raquel carea b_Λ itea bari trajaé basica? ¿Cãrẽ cãrẽã mãra cãrũgasi?-

²⁶ Maãne Labaãba panusia:

* **29:17** Leara mãcua quãrãwãrẽãé ðasia. Hebreo bedeaðe ð_Λ ð_Λa: “Lea daura ð_Λãé ðasia.” Barib_{ΛΛ} maãba jara ð_Λra ebuda ð_Λãa.

-Nama dai druade dji nabemadrΛ na quima diabadaa.

²⁷ Lea edabΛΓΛ bΛsridara domia aba odua. Māwānacarea mΛa dewarabema sida diaya baribΛΓΛ bΛra wayacusa siete poa idji carea mΛ itea bari trajaida bΛa.-

²⁸ Jacoboba bia bΛada asia. Maλ bērā bΛsridara domia aba osia. Maλbe Labaλba idji cau Raquelera Jacoboa diasia dji quima bamārēā.

²⁹ Labaλba idji nezocawērā Bilha abadada idji cau Raquelea diasia nezoca bara bamārēā.

³⁰ Ara maλda Jacobora Raquel ume cāisia idjaba idjira Lea cāyābara quīrīāra erobesia. Maλbe Jacobora wadi siete poa bari traja besia Labaλ itea.

Jacoboba warrarā ununa

³¹ Maλne Ācōrēba unusia Jacoboba Leara quīrīāé bΛda. Maλ carea Ācōrēba Leaa warrarāda diasia, baribΛΓΛ Raquelera warra toca basía.

³² Leara biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “MΛ mīga bΛra Ācōrēba acasia. IdibΛΓΛ mΛ quimaba mΛra biara quīrīāya.” Māwā dji warrara trΛ bΛsia Rubeλ.†

³³ Leara wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “Ācōrēba mΛa naλ warra sida diasia mΛ quimaba mΛ quīrīāé bΛ ūrīna bērā.” Māwā dji warrara trΛ bΛsia Simeoλ.‡

³⁴ Wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “IdibΛΓΛ mΛ quimara mΛ ume ābaa baya, mΛa idji warrada ūbea tobΛΓΛ bērā.” Māwā dji warrara trΛ bΛsia Levi.§

³⁵ Wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Maλne crīchasia: “Naλne mΛa Ācōrēba bia bedeaya.” Māwā dji warrara trΛ bΛsia Juda.*

Maλare Leara dārāsia warra toē bΛda.

30

¹ Raquelera warra toca bērā idji djabawērā Lea ume sode biē besia. Maλ carea Raquelba Jacoboa jarasia:

-MΛra warra quīrīā bΛa. Warrada unuēbΛΓΛ, biara bΛa mΛra beuida.-

² Maλ carea Jacobora Raquel ume quīrūpeda jarasia:

-¿Māwāra mΛda Ācōrēca? IdjiabΛΓΛ bΛra warra idu unubiē bΛa.-

³ Maλbe Raquelba jarasia:

-MΛ nezocawērā Bilhada bΛa. Idji ume cāidua. Idjia warrada toibΛΓΛ, maλ warrara mΛre baya. Māwā mΛra Bilhadeba warra erobaya.-

⁴ Ara maλda Raquelba idji nezocawērā Bilhara Jacoboa quima quīrāca diasia. Maλbe Jacobora Bilha ume cāisia.

⁵ Bilhara biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia.

⁶ Maλne Raquelba jarasia: “MΛa iwidadara Ācōrēba ūrīsia. Idjia mΛa warra diadaba cawabi bΛa mΛa jipa osida.” Māwā dji warrara trΛ bΛsia Daλ.*

⁷ Māwānacarea Raquel nezocawērā Bilhara wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada Jacoboa to diasia.

⁸ Raquelba jarasia: “MΛ djabawērā ume bio djō bΛde mΛa poyasia.” Māwā dji warrara trΛ bΛsia Neptali.†

⁹ Maλ ewaride Leaba crīchasia waa warrara toēda. Maλ carea idji nezocawērā Zilpada Jacoboa quima quīrāca diasia.

† **29:32** Hebreo bedeade Rubeλ trΛba jara bΛa: “AcΛdua warrada jāwā quiru.” ‡ **29:33** Hebreo bedeade Simeoλ trΛba jara bΛa: “Ūrīna.” § **29:34** Hebreo bedeade Levi trΛba jara bΛa: “Ābaa baida.”

* **29:35** Hebreo bedeade Juda trΛba jara bΛa: “Bia bedeaida.” * **30:6** Hebreo bedeade Daλ trΛba jara bΛa: “Cawabisia jipa odada.” † **30:8** Hebreo bedeade Neptali trΛba jara bΛa: “Djō bΛ.”

10 Māwā Zilpaba umaquĩrā warrada Jacoboa to diasia.

11 Mañne Leaba jarasia: “Māra boro biasia.” Māwā dji warrara trā ḅasia Ga.‡

12 Māwānacarea Lea nezocawērā Zilpaba wayacusa umaquĩrā warrada Jacoboa to diasia.

13 Mañne Leaba jarasia: “Māra bio ḅasriḁa ḅaa. Idibara wērārāba jaraḁia māra ḅasriḁa ḅada.” Māwā dji warrara trā ḅasia Aser.§

14 Trigo ewabada ewaride Jacobo warra iwina Rubeāra trigo udamaa wāsia. Mama unusia mandragojōda.* Maāra Rubeāba ḅa edapeda idji papa Lea itea edesia. Lea djabawērā Raquelba mañ unupeda Leaa jarasia:

–Mā quĩrā djuburia ḅa warraba mandragojō enenanebemada māa diadua.–

15 Mañne Leaba jarasia:

–¿Ya bia ḅāca ḅaa mā quima jāriñada? Mañ awara ¿ḅaa mā warra mandragojō sida jāriñca?–

Raquelba panusia:

–ḅa warra mandragojōda māa diasira nane diamasi Jacobora ḅa ume cāiya.–

Raquelba jaraḁara Leaba bia ũrĩa.

16 Mañ bēra Jacobo quewara idji ējūāneba jūēbaraḁe Leara idji audiabariḁe wāsia. Mañbe jarasia:

–Nane diamasi bara mā ume cāiya mā warra mandragojōra Raquelea diadabari.–

Mañ diamasi Jacobora idji ume cāisia.

17 Leaba iwididara Ācōrēba ũrĩa. Māwā Leara waya biogoa ḅepeda umaquĩrā warrada tosia. Mañ warrara idjia juesuma toḁa basia.

18 Mañne Leaba jarasia: “Mā nezocawērāda mā quimaa diadabari Ācōrēba māa nebiada diasia.” Māwā dji warrara trā ḅasia Isacar.†

19 Māwānacarea Leara wayacusa biogoa ḅepeda umaquĩrā warrada Jacoboa to diasia. Mañ warrara idjia sei toḁa basia.

20 Leaba jarasia: “Ācōrēba māa nebiada diasia. Māa sei umaquĩrā warra toḁa bēra mā quimaba māra bia unuya.” Māwā dji warrara trā ḅasia Zabuloā.‡

21 Māwānacarea wērācauda tosia. Idjira trā ḅasia Dina.

22 Mañne Ācōrēba Raquelera quĩrādoaeḁ basia. Raquelba iwididara idjia ũriña bēra warrada idu unubisia.

23 Mañ warra toside Raquelba jarasia: “Mā warra toca carea pera ḅaḁara Ācōrēba āyā ḅasia.

24 Māa quĩrā ḅaa Ācōrēba warrada dewara diaida.” Māwā dji warrara trā ḅasia Jose.§

Jacobo Labaḁ ume dji cūrūgapedada

25 Jose toḁacarea ewari aba Jacoboba dji zāwārē Labaā nāwā jarasia:

–Māra mā druadaa idu wābidua.

26 Mā quimarāda, mā warrarā sida idu edebidua. Mā quimarā carea ḅa itea bari traja basia. Mañ bēra māra idu wābidua. ḅaa cawa ḅaa māra ḅa itea bio trajasida.–

‡ 30:11 Hebreo bedeade Ga trāba jara ḅaa: “Boro biasia.” § 30:13 Hebreo bedeade Aser trāba jara ḅaa: “ḅasriḁa ḅa.” * 30:14 Mañ druade crīchabadjidaa wērāba mandragojōda jōibara warra toida.

† 30:18 Hebreo bedeade Isacar trāba jara ḅaa: “Ne oḁabari nebia diai.” ‡ 30:20 Hebreo bedeade Zabuloā trāba jara ḅaa “nebia diaḁa” idjaba “bia unui.” § 30:24 Hebreo bedeade Jose trāba jara ḅaa “āyā ḅaya” idjaba “dewara diaya.”

27 BaribΛΓΛ Labaλba jarasia:

-Mλ quĩrã djuburia mλ ume ðedua. Mλa quĩrãcuíta aϭ ðΛðeba cawa ðΛa Ācõrēba mλra ðΛðeba careba ðΛda.*

28 Mλa jaradua ðΛ traja ðΛbari jũmasãwã quĩrã ðΛda. Ara maλ quĩrãca mλa diaya.-

29 Jacoboba jarasia:

-ÐΛa cawa ðΛa mλra ðΛ itea sãwã bia traja ðΛda idjaba ðΛ animarã queðeara sãwã panΛda.

30 Mλ zei naēna ðΛa zocãrãébe erobasia. BaribΛΓΛ mλ jũēnacarea zocãrã yõsia Ācõrēba ðΛra careba ðΛ ðērã. Idiba λtaa mλra mλdji warrarã itea traja quĩrã ðΛa.-

31-32 Maλne Labaλba iwidisia:

-¿ÐΛ waya nama traja ðei carea paratada jũmasãwã iwidi ðΛ?-

Jacoboba panusia:

-Mλa paratara iwidiē ðΛa. Mλa ðΛ ovejara wayacusa waga ðeya mλa jarabΛΓΛda ijãibΛΓΛ: nane mλra ðΛ ovejamaa, chiwatumaa ðida wãpeda dji gorogoroa queðeada, dji bagabaga queðeada, oveja zaque pãima queðea sida awara ðΛya.† Jũma mãwã ðeara mλa edaya nama traja ðei carea.

33 Mλ animarã ðΛa aϭðe zebΛΓΛðe ababe chiwatu bagabaga ðeada, gorogoroa ðeada, idjaba oveja pãima ðeada unuibΛΓΛ cawaya mλa aride o ðΛda. BaribΛΓΛ mãwã ðeaðda mλ animarã tãēna unuibΛΓΛ, ebuða ðaya mλa ðΛreda drΛasida.-

34 Labaλba jarasia:

-Bia ðΛa, odua ðΛa jara ðΛ quĩrãca.-

35 BaribΛΓΛ ara maλ ewaride Jacoboba oveja, chiwatu sida awara ðΛðe wãĩ naēna Labaλba chiwatu dji umaquĩrã bagabaga ðeara, gorogoroa ðeara, chiwatu wērãrã bagabaga ðeara, jĩjĩjĩã ðeara, toðotodoa ðeara idjaba oveja pãima ðea sida chupea ãyã ðΛsia. MaλgΛ animarãra Jacoboba edaida ðaðamĩna Labaλba idji warrarãa diasia ara idji itea wagaðamãrēã.

36 Maλbe ãdjirãba Jacobo ðΛmaλba ãyã ewari ũbea edesidaa. Maλne Jacoboba waabema animarã idjia edaiē ðΛda arima waga ðesia.

37 Maλbe Jacoboba animarã idji itea edai carea nãwã osia: bacuru jΛwate onoadã ðΛá tu edasia. Álamoda, almendroda, castaño sida ðΛá tu edasia. Maλra erruerrua joðacuasia.

38 Maλbe bacuru erruerrua joðacuadara dji animarã baido dobadama ðΛcuasia. Mama animarãra warra obadjidaa.

39 Ādjia maλ bacuru quĩrãpita warra osidara, bagabaga, jĩjĩjĩã ðea sida tocuabadjidaa.

40 MaλgΛ animarã queðeara Jacoboba awara ðΛ wãsia. Maλ awara oveja warra o panΛne Jacoboba dji oveja wērãa Labaλ animarã patrupalrua ðeada, pãima ðea sida aϭbibadjia. Maλ ovejaba patrupalrua queðeada, pãima ðea sida toside ðērã Jacoboba awara ðΛ wãsia ara idji itea. Labaλ animarã ume ãbaa ðΛē basía.

41 Maλ awara animarã boregueara ðeara warra obΛdaza Jacoboba bacuru joðacuadara ãdji baido dobadama ðΛbadjia maλ bacuru ununamãrēã. Mãwã dji boreguea ðeaba patrupalrua ðeada, bagabaga ðeada jĩjĩjĩã ðea sida tocuabadjidaa.

* 30:27 Quĩrãcuíta aϭ ðΛðeba. Hebreo ðeðeade maλba idjaba jara ðΛa “daubaribΛΓΛðe.” † 30:31-32 Hebreo ðeðeade maλ versicolora ebuða ðΛēa.

⁴² Barib_ΛΓ_Λ animarã caya quedeã mamaa zeb_Λdaðe Jacoboba bacurura b_Λca basía. Mañ bẽrã animarã caya quedeãra Labañ itea bẽsia, barib_ΛΓ_Λ dji boreguea beara Jacobo itea bẽsia.

⁴³ Mãwã Jacobora ne barasia. Ovejada, chiwatuda, nezoca umaquĩrãda, nezoca wẽrãda, cameyoda, burro sida zocãrã erobesia.

31

Jacobo idji druadaa mĩrũ wãna

¹ Mañ ewaride Labañ warrarãba Jacoboda nãwã biẽ jara panasidaa:

–Jacoboba jũma dai zezadeda edapeda bio ne bara bẽsia.–

Mãwã jara pan_Λda Jacoboba cawasia.

² Mañ awara unubadjia Labañra idji ume naãrã bia baða quĩrãca b_Λẽða.

³ Mãwã b_Λðe Æcõrẽba Jacoboa jarasia:

–Wãdua b_Λ djibarirã druadaa, b_Λ õberãrãmaa. Mãra b_Λ ume baya.–

⁴ Mañbe Jacoboba idji quimarã Raquelda, Lea sida trãbisia idji oveja erob_Λmaa zedamãrẽã.

⁵ Adjì jũpedaðacarea Jacoboba jarasia:

–Mãa unu b_Λa bãrã zezara mã ume naãrã baða quĩrãca b_Λẽða, barib_ΛΓ_Λ mã zezaba ãjã b_Λ Æcõrẽda mã ume b_Λa.

⁶ Bãrãba cawa pan_Λa mãra bãrã zeza itea bio trajasida.

⁷ Barib_ΛΓ_Λ idjia mãra cũrũgabadjia. Mãa edaida b_Λra idjia b̃arima zocãrã quĩrã awara obadjia. Wãrãda idjia mã ume biẽ o quĩrã b̃asia. Barib_ΛΓ_Λ Æcõrẽba idu mãwã obiẽ basía.

⁸ Labañba mã traja b_Λbari jũma dji animarã gorogoroa beada edaida b_Λada aside mama_Λba ãtaa jũma ovejaba gorogoroa tobadjidaa. Idjaba dji patrupatrua beada mãa edaida b_Λada aside mama_Λba ãtaa jũma ovejaba patrupatrua tobadjidaa.

⁹ Mãwã Æcõrẽba bãrã zeza animarãra jãr̃isia mãa diai carea.

¹⁰ Mañ ewaride animarã dji wẽrãrã põnõ beaside mãa cãimocarasia. Mañ cãimocarãde mãa unusia animarãra warra o beada. Dji umaquĩrãra ãc_ΛΓ_Λ gorogoroa beasia, ãc_ΛΓ_Λ patrupatrua beasia, idjaba ãc_ΛΓ_Λ bagabaga beasia.

¹¹ Mãwã b_Λðe Æcõrẽba mãra trãsia:* “¡Jacobó!” Mãa panusia: “Nama b_Λa.”

¹²⁻¹³ Mañne idjia jarasia: “Mãra b_Λa Betelðe ununa Æcõrẽa.† Mañ Betelðe b_Λa mõgara ãrã nedraga weaðama b_Λa wãrãneba jarasia mãa b_Λda wagaib_ΛΓ_Λ, b_Λa mãdr_Λ ãjã baída. Bio ac_Λdua animarãra warra o beada. Dji umaquĩrãra jũma gorogoroa beaa, patrupatrua beaa, idjaba bagabaga beaa. Mãwã mãa b_Λra careba b_Λa Labañba b_Λra biẽ o b_Λ bẽrã. Jãñbe piradr_Λpeda nama_Λba b_Λ toða druadaa wãdua.”–

¹⁴ Mañne Raquelba Lea bida jarasidaa:

–Dai zezaba erob_Λðebemada daia ni cãrẽ sida diaẽa.

¹⁵ Æteb_ΛΓ_Λ दौरa drua ãibema quĩrãca osia. Idjia दौरa nẽdobuesia. Mañ awara dai nẽdobuedabari edaðara jũma cobuesia.

¹⁶ Barib_ΛΓ_Λ Æcõrẽba dai zezadera jãr̃isia. Mañg_Λra wãrãda dadjideã idjaba dadji warrarãnea. Mañ carea jũma Æcõrẽba b_Λa jara b_Λ quĩrãca odua.–

¹⁷⁻¹⁹ Mañ ewaride Labañra idji oveja cara t_Λ b_Λda t_Λm_Λ b̃asia. Mañmisa Raquelera chupea idji zeza dede eða wãpeda dji zeza j_Λwaba oða ãcõrẽda dr_Λasia. Mañbe Jacoboba idji warrarãra, idji quimarã sida cameyo ãrã chũm_Λsia. Ara mãnda Canaañ druadaa wãsia idji zeza Isamaa. Jũma idjia Padan-Arañ druade edaðara edesia. Dji animarã sida j_Λre edesia.

* **31:11** Æcõrẽ. Hebreo beðeade b_Λ b_Λa: “Æcõrẽ nezoca bajãnebema.” † **31:12-13** Genesi 28:18-22.

20 Jacoboba idji wāinebemada Labaλa jaraē basía. Māwā Jacoboba arameo Labaλra cūrūgasia.

21 Jacobora jūma idjia erobλ bara mīrū wāsia. Wābλrλde Euprate do quīrārā chāsia. Maλbe Gala eyaida bλ druadaa wāsia.

Labaλba Jacobo ēpēna

22 Ewari ūbea bađacarea Labaλba cawasia Jacobora mīrū wāsida.

23 Maλ bērā Labaλba idji ēberārā edapeda Jacobo caidu ēpē wāsia. Siete ewari ēpē wābλrλde Labaλba Jacobora tλmλba unusia Gala eyaida bλ druade.

24-25 Maλne Labaλra idji ēberārā sida ota cāisidaa. Maλ diamasi Ācōrēba arameo Labaλa cāimocarađe nāwā jarasia: “¡Labaλ, ūrīdua! ¡Jacobu ume quīrū bedearādua!”

Nurēma Labaλra idji ēberārā ume Gala druade Jacobo bλma jūēnapeda ādji wua dera ocuasidaa.

26 Maλbe Labaλba Jacobo jarasia:

–¿Cārē cārē bλa mλra cūrūgasi? Bλa mλ caurāra namaa enesia djōbadarāba ādjia poyapedadara jida edebada quīrāca. ¿Cārē cārē jāwā osi?

27 Bλ wāira mλa jaraē basía. ¿Cārē cārē jāwā chupea wāsi? Bλa jaradabara mλa bλsrida ewarida ocasia. Trλābiba, tōnōāba, arpa bida bλsridada ocasidaa.

28 Maλ awara bλa mλ wiuzaquerāra, mλ caurā sida idu isōbiē basía. Crīcha neē bλ quīrāca bλa osia.

29 Mλa bārāra poya biē oida bλa. Māwāmīna idi diamasi bλ zeza ume bλ Ācōrēba mλa jarasia: “¡Jacobu ume quīrū bedearādua!”

30 Bλra waya bλ zezamaa wā quīrā bλbλrλ, bia bλa. Baribλrλ ¿cārē cārē bλa mλ jλwaba oda ācōrēra drλasi?–

31 Jacoboba panusia:

–Mλ wāira jaraē basía bλda waya bλ bērā. Mλa crīchasia bλa bλ caurāda jārīda.

32 Mλa bλ jλwaba oda ācōrēra drλaē basía. Baridua nama bλba erobλbλrλ, beuida bλa. Jūmarā quīrāpita jλrλdua mλa bλreda erobλ cawaya. Mλa erobλbλrλ, edadua.–

Jacoboba adua basia Labaλ jλwaba oda ācōrēra Raquelba drλa erobλda.

33 Ara maλda Labaλba Jacobo wua dede eđa jλrλde wāsia. Maλare nezocawērārā wua dede eđa jλrλde wāsia. Lea wua dede bida jλrλde wāsia. Māwāmīna idji jλwaba oda ācōrēra unuē basía. Maλ bērā Lea wua dedeba ēdrλpeda Raquel wua dedaa wāsia.

34 Baribλrλ eđa wāi naēna Labaλ jλwaba oda ācōrēra Raquelba cameyo λrλ chūmebada edrecare mērāsia. Maλbe maλgλ λrλ chūmesia. Labaλba jūma dji dejāne jλrλdamīna unuē basía.

35 Maλne Raquelba jarasia:

–Zeza, quīrūrādua mλra bλ quīrāpita poya piradrλē bērā. Mλra jedeco unu bλa.–

Labaλba idji jλwaba oda ācōrēra unuē bađamīna wađi jλrλ basia.

36 Maλ carea Jacobora quīrūpeda jarasia:

–¿Cārē cadjiruada oda bērā bλa mλra jācua ēpē bλ?

37 Bλa mλ netatara abeđa jūma ware acλsia. Dai dede ¿bλreda unusica? Mλa drλadada unusibλrλ, jūmarāa ebuđa acλbidua. Māwā ādjirāba poya cawa jaradā dadji umēbemarā caida jipa bλda.

38 Mλra veinte poa bλ itea traja basia. Maλne bλ ovejara, bλ chiwatu sida warra λradλgadaca basía. Mλa bλ oveja umaquīrāda coida bađamīna ni aba bida coē basía.

39 Animarã cadrΛaba bΛ animarãda beasira, mΛa maΛ animarã beudara bΛmaa edeca basía cawabi carea. ĀtebΛrΛ maΛbari ara mΛdji animarãnebemada bΛa aba diabadjia. MaΛ awara āsa wa diamasi biða bΛ animarãda drΛasidara bΛa maΛbari mΛreda jēda diabibadjia.‡

40 Āsa mΛra beseaba bia mīga bΛbadjia. Diamasi jīsuaba mīga bΛ bērã poya cãica basía.

41 Veinte poa mΛra bΛ diguida bΛasia. BΛ cau umé panΛ carea mΛra catorce poa bΛ itea bari trajasia. BΛ animarã carea mΛra sei poa bari trajasia, baribΛrΛ mΛa edaida bΛra bΛa bΛrima zocãrã quĩrã awara obadjia.

42 AbrahaΛ Ācōrēda, mΛ zeza Isaba waya bΛ Ācōrēda mΛ ume baðaēbara, bΛa mΛra ne neē wābicasia. BaribΛrΛ Ācōrēba mΛ bia mīga bΛra, mΛ bio traja bΛ sida unusia. MaΛ carea idi diamasi idjia bΛra quēāsia.–

LabaΛba Jacobo ume bedea bΛda

43 MaΛ ūrīpeða LabaΛba Jacoboa jarasia:

–NaΛ wērãrãda mΛ caurãa, naΛ warrarãda mΛ wiuzaquerãa, za bea ovejara mΛrea. Za bΛa unu bΛra jūma mΛrea. Māwãmīna mΛ caurãra, ādjia topeðaða warrarã sida ¿mΛa sãwã oi?§

44 Jãlbe djōna amaaba dadjia bedeada bΛdia. Dadjia umérãba mōgarada boromea buedia dadjia bedea bΛpedadara quĩrãneba panani carea.–

Jacoboba maΛra bia bΛada asia.

45 MaΛ carea mōgara wai bΛada edapeða ģta nūmΛsia.

46 MaΛbe Jacoboba idji ēberãrãa jarasia:

–NaΛ mōgara jīgabe mōgarada boromea buedadua.–

Ara maΛda jūmarãba mōgarara ābaa boromea buesidaa. MaΛbe maΛ mōgara boromea bue nūmΛna ne cosidaa.

47-48 LabaΛba jarasia:

–Idi naΛ mōgara boromea bue nūmΛba cawabi bΛa dadjira bedea bΛsidada.–
LabaΛba mōgara boromea bue nūmΛra idji bedeade trΛ bΛsia Jegar Sahaduta. Jacoboba idji bedeade trΛ bΛsia Gala.*

49-50 LabaΛba idjaba jarasia:

–Dadjira awara wābΛdamīna Ācōrēba dadjia umena acΛ baya. BΛa mΛ caurãda biē oibΛrΛ wa mΛ caurã awara dewara wērãda edaibΛrΛ, ēberã naΛ bedea bΛpedaða ūrĩnada arima bΛēmīna Ācōrēba acΛ baya.–

Māwã mōgara boromea bue nūmΛra idjaba trΛ bΛsia Mizpa.†

51 Idjaba LabaΛba Jacoboa jarasia:

–AcΛdua za boromea nūmΛ mōgarada, za mōgara ģta nūmΛ sida. MΛa maΛra dadjia ēsi bΛbisia.

52 NaΛ mōgarara sēyãda baya. NaΛ mōgara auðu bΛra mΛ ume djōne zecara bΛa idjaba mΛ sida bΛ ume djōne wãcara bΛa.

53 Dadjidebema abaΛda naΛ mōgara auðu djōne wāibΛrΛ, Ācōrē bΛ zezadrõã AbrahaΛ ume baða idjaba mΛ zezadrõã Naco ume baðaba cawa oya.‡ ¿Bia bΛca?–

MaΛne Jacoboba idji zeza Isaba waya bΛ Ācōrē quĩrãpita LabaΛa wãrãneba jarasia “bia bΛa.”

‡ 31:39 Dji wagabariba adua bΛde animarãra beuibΛrΛ wa abaΛba drΛadibΛrΛ, idjia djibaría maΛ animarã cacubariba diaiē basia. Exodo 22:10-13. § 31:43 ¿MΛa sãwã oi? ΛcΛrΛmaarã LabaΛba iwidi

bΛa: “MΛa ¿cãrē cãrēã biē ocasi?” * 31:47-48 Jegar Sahaduta trΛba, Gala trΛ biða jara panΛa: “Bedeada bΛpedaðadebema boromea.” † 31:49-50 Hebreo bedeade Mizpa trΛba jara bΛa “acΛbari.” ‡ 31:53

Ācōrē bΛ zezadrõã AbrahaΛ ume baða idjaba mΛ zezadrõã Naco ume baðaba cawa oya. MaΛ bedeara idjaba nãwã traducida bΛa: “Ācōrē bΛ zezadrõã AbrahaΛ ume baðaba, mΛ zezadrõã Naco ume baða biða cawa odia.”

⁵⁴ Māwāpeda Jacoboba Gala eyade animarāda Ācōrēa babue diasia. Małbe ēberārāra trāsia ne codamārēā. Ne codapeda mał eyade cāisia.

⁵⁵ Nurēma diapededa Labałra piradrapeda dji wiuzaquerā, dji caurā sida isōsia. Māwāpeda ādjia bia wānaduada apeda idji druadaa jēda wāsia.

32

Jacoboba Esaú wayada

¹ Mamałba Jacobora nocodaa wāsia. Wābārāde Ācōrē nezocarā bajānebemada idjima zesidaa.

² Małgarā unubārāde Jacoboba jarasia: “Ācōrē sordaorāda nama duana.” Mał carea mama trā ḅasia Mahanaił.*

³ Mamałba Jacoboba idji nezocarāda Seír druadaa diabuesia idji djaba Esaúmaa. Seír druara idjaba Edoł abadaa.

⁴ Idji nezocarā diabuei naēna Jacoboba jarasia:

–Mł djaba Esaúa nāwā jarade wānadua: “Dai boro, bā nezoca Jacoboba nāwā jarabisia: mł wāna ewarideba łtaa młra dadji djabadrōā Labałma ḅasia.

⁵ Mła pacada, burroda, ovejada, nezoca umaquīrāda, nezoca wērārā sida erobāa. Mła nał bedeara diabuebārāa mł quīrā djuburia bāra mł ume bia bamārēā.”–

Māwā jarapeda idji nezocarāra diabuesia.

⁶ Dji nezocarā Jacobomaa jēda zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairāra bā djaba Esaúmaa wānapeda bā bedeara jarasidaa. Ara nawena idjira bāmaa zebārāa. Mał awara idji ume ēberārāda cuatrociento zebādaa.–

⁷ Mał ūrībārāde Jacobora bio ne wayasia. Małba cawa crīchaē basia. Mał bēra idji ēberārāda ēsadra awara ḅasia. Idji ovejada, pacada, cameyo sida ara mał quīrāca osia.

⁸ Nāwā crīcha ḅasia: “Esaúda zepeda ababemada uraibārā, waabemada ēdrādia.”

⁹ Małbe Jacoboba Ācōrēa iwidisia:

–Mł zezadrōā Abrahał Ācōrē, mł zeza Isa Ācōrē, mł Boro, bāa mła jarasia: “Wādua bā djibarirā druadaa. Mła bāra ne jūmane carebaya.”

¹⁰ Młra ēberā biaē bēra bāa młra quīrā djuburiaiē ḅāa. Baribārā bāa młra wārāda careba ḅāa. Labałmaa wāi carea nał Jordał do chāside mł jawade ababe bacuruda erobasia. Baribārā idira mła ēberārāra zocārā pe erobā bēra दौरa puru umé panā quīrāca panā.

¹¹⁻¹² Mła waya ḅāa mł djaba Esaúra zepeda młda, mł wērārāda, mł warrarā sida quenaida. Bāa jarasia młra ne jūmane careba baida idjaba mł warrarāra zocārā yōni bēra pusa ībā quīrāca poya juachadaca baida. Wārāda māwā baibārā, mł quīrā djuburia młra ēdrā edadua mł djaba Esaú jawadebemada.–

¹³ Mał diamasi Jacobora mama cāisia. Nurēma idjia animarā erobādebemada jarā pesia idji djaba Esaúa diai carea:

¹⁴ chiwatu wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte, oveja wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte,

¹⁵ cameyo wērā warra bara beada treinta, paca wērāda cuarenta, dji umaquīrāda die, burro wērāda veinte, idjaba dji umaquīrāda die.

¹⁶ Māwā opeda mał animarāra idji nezocarāa diasia. Małne ādjia jarasia:

* **32:2** Hebreo bedeadē Mahanaił trāba jara ḅāa “puru umé.” Jacoboba māwā trā ḅasia idji ēberārāra, Ācōrē sordaorā sida mama panā bēra. Idjaba māwā trā ḅasia mama idji ēberārāra ēsadra awara ḅāda bēra. Małnebemada ḅā ḅāa versículo 7-10de.

-Bārāra mǎ na wānadua. Chiwatura, ovejara, cameyora, paca sida awara awara pe ededadua.-

17 Maǎbe dji nocoare wǎb_{AR} nezocaa jarasia:

-Mǎ djaba Esaúba b_A unub_{AR}de b_{LA} nǎwǎ iwídisicada: “¿B_{AR} cai nezoca, sǎmaa wǎ, naǎ animarǎ edeb_{AR}ara caide?”

18 Mǎwǎ iwídisira nǎwǎ panudua: “Mǎ boro Esaú, naǎg_{AR} b_A nezoca Jacoboba b_A itea diabueb_{AR}. Idjira dai caidu zeb_{AR}.”-

19 Jacoboba waabema nezoca dji animarǎ edeb_{AR}darǎ jarasia:

-Esaú unub_{AR}de abarida jara_{AR}adua.

20 Maǎ awara jara_{AR}adua: “B_A nezoca Jacobora dairǎ caidu zeb_{AR}.”-

Jacoboba críchasia: “Mǎa jǎwǎ diabueb_{AR}deba Esaú quírübira tumabiya. Maǎbe dji unub_{AR}de ãibērǎ idjia mǎra bia edaisicada.”

21 Mǎwǎ Jacoboba Esaúa diaira na diabuesia barib_{AR} maǎ diamasi wa_{AR}di arima cǎisia.

Jacobo bajǎnebema ume djõna

22 Ara maǎ diamasi Jacobora piradr_{AR}peda idji quima umena, idji nezocawērǎ umena, idji once warrarǎ sida Jabó do íchitade chǎbigasia.

23 ãdjirǎ chǎbigapeda jũma idjia erob_A sida chǎbisia.

24 Mǎwǎ Jacobora iduba ðesia. Maǎne ēberǎda idji ume djõsia aba ãmǎdau odjab_{AR}daa.

25 Djõ pan_{AR}ne maǎ ēberǎba cawasia Jacobora poyaēda. Maǎ bērǎ Jacobo chǎde_{AR}de chǎisia. Maǎba Jacobo chǎdera ãi dogosia.

26 Maǎne dji ēberǎba Jacoboa jarasia:

-Mǎra quenab_{AR}aridua. Anadr_{AR}b_{AR}daa.-

Jacoboba panusia:

-B_{LA} mǎda bia jara ð_{AR}eb_{AR}, mǎa quenab_{AR}ariēa.-

27 Maǎbe dji ēberǎba iwídisia:

-¿B_{AR} casa trǎbada?-

Jacoboba panusia:

-Mǎra Jacobo abadaa.-

28 Maǎne dji ēberǎba jarasia:

-Waa b_{AR}ara Jacobo adaēa. Nama_{AR}ba ãtaa b_A trǎra Israel adia, b_{AR}ara ãcõrē ume, ēberǎrǎ ume bida djõna bērǎ.† Maǎne b_{LA} poyasia.-

29 Maǎbe Jacoboba jarasia:

-Jǎǎbe mǎ djuburia b_A trǎra jaradua.-

Dji ēberǎba panusia:

-¿Cǎrē cǎrēã mǎ trǎra iwídi b_A? Mǎ trǎra mǎa b_{LA} jaraēa.-

Mama dji ēberǎba Jacobora bia jara ð_{AR}sia.‡

30 Maǎne Jacoboba jarasia: “Mǎdji dauba ãcõrē quírǎdarrada ununamĩna mǎra wa_{AR}di zocai b_{LA}.” Mǎwǎ mama trǎ ð_{AR}sia Penuel.§

31 ãmǎdau odjab_{AR}de Jacobora maǎ Penueldeba wǎsia. Barib_{AR} idji chǎdera ãi wǎna bērǎ pĩãca ð_{AR}caeda wǎsia.

32 Bajǎnebemaba Jacobora chǎde_{AR}de chĩna bērǎ idibema ewaride israelerǎba chǎde_{AR}debema quēgura codacaa.

33

Jacobo Esaú ume ibiapedada

† 32:28 Hebreo bedeade Israel trǎba jara b_{AR}ara ebuda ð_{AR}ea. An_{AR}amaarǎ jara b_{LA}a: “ãcõrēra djõ b_{LA}.” Dewararǎmaarǎ jara b_{LA}a: “Idjira ãcõrē ume djõ b_{LA}.” ‡ 32:29 Bia jara ð_{AR}sia. Maǎ bedeaba idjaba jara b_{LA}a: “Jarasia bia wǎmǎrēã.” § 32:30 Penuelera idjaba trǎ b_{LA}a Peniel. Umérǎba jara pan_{AR}la “ãcõrē quírǎdarra.”

¹ Jacoboba unusia Esaúra idji cuatrociento ēberārā ume zebΛrΛda. Mañ carea Jacoboba idji warrarāra ādjirā papa ume awara awara bΛsia.

² Dji nezocawērārā umé panΛda ādji warrarā ume nocoare bΛsia. Ādjirāare Leada idji warrarā ume bΛsia. Jirūare Raquelda idji warra Jose ume bΛsia.

³ Mañbe Jacobora ādjirā na wāsia. Idji djaba waya bΛdeba chīrāborode cobepeda b̄arima siete egode b̄arru cobe eda wāsia aba idji djaba caita jūēbΛrΛdaa.

⁴ BaribΛrΛ Esaúra araa pira wāsia Jacobo audiabaride. Ojūēpeda uridarrade isōpeda ādji umena bΛsriδaba jīāsidaa.

⁵ Māwā panΛne Esaúba Jacobo wērārāra, jūma idji warrarā sida unupeδα iwidisia:

-Za panΛra ¿cai?-

Jacoboba panusia:

-Mñ boro, nañgarāra mñ warrarāa, Ācōrēba idji biadeba mñā diadaa.-

⁶ Jacobo nezocawērārā ādji warrarā ume Esaúmaa wānapeda wayaadeba egode chīrāborode b̄arru copanesidaa.

⁷ Mañare Leada idji warrarā sida wānapeda chīrāborode b̄arru copanesidaa. Jirūare Joseda Raquel sida wānapeda chīrāborode b̄arru copanesidaa.

⁸ Mañbe Esaúba iwidisia:

-Mñā animarā cābana ota unucuadaa bΛa ¿cārē crīchadeba jāwā diabuesi?-

Jacoboba panusia:

-Mñ boro, jāwā osia bΛra mñ ume bia b̄amārēā.-

⁹ Esaúba jarasia:

-Crīcharādua, djaba, mñā aduba erobΛa. BΛdjidera wagadua.-

¹⁰ Jacoboba jarasia:

-Māwāéā. BΛda mñ ume bia bΛbΛrΛ, mñā dia bΛra edadua. Mñmaarā bΛ unubΛrΛra Ācōrē quīrādarra unubΛrΛ quīrāca bΛa, bΛa mñra bia edada b̄erā.

¹¹ Mñ quīrā djuburia, bΛ itea enenara edadua. Ācōrēba mñra bio careba bΛ b̄erā ne jūmada erobΛa.-

Jacoboba mañra ara pichia jara b̄esia aba Esaúba edabΛrΛdaa.

¹² Mañbe Esaúba jarasia:

-Wāna. Mñra bΛ na nībaya.-

¹³ Jacoboba jarasia:

-Māwāéā, mñ boro. BΛa unu bΛa mñ warrarāra wadi caibe quedada, idjaba mñ ovejaba, mñ paca bida warra djiwidi todada erobeada. Isabe wānibΛrΛ jūmawāyā sēnia. Mañba abari ewaride mñ animarāra jūma quininia.

¹⁴ Mañ b̄erā, mñ boro, bΛra mñ na wādua. Mñra pīāca caidu wāya mñ animarā, mñ warrarā nībabada quīrāca. Mañbe Seír druade bΛ b̄abarima dji ununia.-

¹⁵ Mañne Esaúba jarasia:

-Mñā ēberārā mñ ume zepedada ameya b̄arā wagadamārēā.-

Jacoboba jarasia:

-Māwāéā, mñ boro. BΛra mñ ume bia b̄eda b̄erā ¿cārēda waa iwidi?-

¹⁶ Ara mañ ewaride Esaúra Seír druadaa jēda wāsia.

¹⁷ BaribΛrΛ Jacobora Suco puruδaa wāsia. Mama deda osia idjaba de zaquerāda idji animarā itea ocuasía. Mañ carea mama trā bΛsia Suco.*

¹⁸ Māwānacarea Jacobora Siqueñ puruδaa wāsia. Māwā Arañ druade badada jēda zepeda Canaañ druade bia jūēsía. Siqueñ puru quīrāpe idji wua dera osia.

* 33:17 Hebreo beedeade Suco trāba jara bΛa “de zaquerā.”

¹⁹ Dji ějũãda Hamo warrarãne basía. Hamora Siqueã zeza basía. Jacoboba maã ějũãra nēdosia cien parata torrobari. Nēdopeða idji wua dede mama besia.

²⁰ Mama Jacoboba mōgarada λτλ pã buesia Ācōrēa bia bedesai carea. Maã mōgara λτλ pã buedara trλ βλsia El-Elohe-Israel.†

34

Jacobo warrarãba Siqueãnebemarã cūrũgapedada

¹ Jacoboba Lea ume cauda aβa eropanasidaa Dina abadada. Ewari aβa Dinara maã druadebema awērārãmaa ρλrrλade wāsia.

² Maã druadebema borora Hamo abadjidaa. Idjira heveo basía. Hamoba warrada erobasia Siqueã abadada. Maã Siqueãba Dina unubλrλde awuasias. Maã bērã jidapeða idji ume cãisia. Mãwã Dinara biē osia.

³ Baribλrλ idji sode Siqueãba Lea cau Dinara wārãda quĩrĩã βλ bērã ijara o babadjia.

⁴ Maã ewaride Siqueãba idji zeza Hamoa jarasia:

–Zeza, jãλ wērãra mλ itea iwidide wãdua.–

⁵⁻⁶ Ara maãda Siqueã zeza Hamora Jacobo ume bedeaðe wāsia. Idji jũēi naēna Jacoboba ũrĩsia Siqueãba Dinara biē osida. Baribλrλ idji warrarãba idji animarãra acλde wã panλ bērã Jacobora chupea besia aβa ãdji zebλdadaa.

⁷ Jũēsidade ũrĩsidaa Siqueãba ãdji djabawērãra biē osida. Maã carea sopuasidaa. Bio quĩrũsidaa Siqueãba mãwã israelerãda bio cadjirua oða bērã. Israelerãba mãrã abeða quĩrĩãnacao.

⁸ Siqueã zeza Hamo jũēsiede ãdjia nãwã jarasia:

–Mλ warra Siqueãba bãrã djabawērãda bio quĩrĩã βλa. Mλ quĩrã djuburia, idjira mλ warra diadada.

⁹ Mãwã bãrãra dai ēberãrã baya. Dairã caurã ume poya dji edaðia, dairã sida bãrã caurã ume poya dji edaðia.

¹⁰ Nama dairã ume pananadua. Naã druara bãrã itea βλa. Naã ějũãne bãdjia awuabλdama pananadua. Ne nēdoðida panλa idjaba nēdobuedida panλa.* ějũã sida nēdoðida panλa.–

¹¹ Maãne Siqueãba Dina zezaa, idji djabarãa biða jarasia:

–Mλ quĩrã djuburia, jãλ wērãda mλa diadadua. Bãrãba iwidibλdada mãa diaya.

¹² Bãrãba idji carea waibλa iwididibλrλ, mãa diaya. Baribλrλ mã quĩrã djuburia jãλ wērãra mλa diadadua.–

¹³⁻¹⁴ Siqueãba Dinara biē oða bērã Jacobo warrarãba Siqueã zezaa, Siqueãba biða sewadeba nãwã jarasidaa:

–Dai djabawērãra umaquĩrã cacua wēãgoē βλa poya diadaða. Mãwã diadibλrλ, daimaarã cadjiruada o panλa.

¹⁵ Baribλrλ jũma bãrã umaquĩrãrãda dai quĩrãca cacua wēãgoðibλrλ, dairãba idjira diaðia.

¹⁶ Mãwãbλrλ bãrãra dai caurã ume poya dji edaðia idjaba dairã sida bãrã caurã ume poya dji edaðia. Mãwã dairãra bãrã tãēna panania. Dadjirãra puru ababe beya.

¹⁷ Baribλrλ daiba jara panλ quĩrãca bãrãda cacua wēãgoðaēbλrλ, daiba dai djabawērãra namabemada ãyã edeðia.–

¹⁸ Mãrã Hamoba, idji warra Siqueã biða bia ũrĩsidaa.

† **33:20** *El-Elohe-Israel.* Maã trλba jara βλa “Ācōrēra Israel Ācōrēa” idjaba “Israel Ācōrēra dji λβλaa.”

* **34:10** *Ne nēdoðida panλa idjaba nēdobuedida panλa.* Hebreo bedeaðe mãba idjaba jara βλa: “Naã druade ρλrrλadeida panλa.”

19 Ara maŕda Siqueŕra cacua wēāgosia Jacobo caura quĩrĩã ʙ ʙērã.

Hamo ēberãrã tãēna jūmarãba Siqueŕra biara waya panasidaa.

20 Maŕ ʙērã idjira dji zeza Hamo ume purude eda wābadamaa wānapeda purudebemarãa nãwã jarasidaa:

21 –Jacobora, idji warrarã sida ēberã biarãa. Ējũãra baraa ādjirã pananamãrēã. Maŕ ʙērã ādjirãra dadjirã druade idu ʙebidã. Idu ne nēdobidã idjaba nēdobuebidã.† Dadjirãra ādjirã caurã ume poya dji edadã. Ādjirã sida dadjirã caurã ume poya dji edadã.

22 Baribʙʙ dadjirãra ādjirã ume puru aba ʙei carea ādjirãba jara panʙa jūma dadjirã umaquĩrã cacuara wēāgoēida panʙa ādjia obada quĩrãca.

23 Mãwã oēibʙʙ ādjidera, ādji animarã erobeã sida jūma dadjirãne baya. Dadjirãba ababe maŕ obi panʙa iã oēida panʙa. Mãwãra ādjirãra dadjirã ume panenia.–

24 Hamoba, Siqueŕ bida jarapedadara jūma maŕ purude eda wābadama panʙa iãsidã.‡ Ara maŕda jūmarãda cacua wēāgosidaa.

25 Ewari ũbea babʙʙde ādjirã cacuara wadi bio pua panasidaa. Maŕne Dina djabarã Simeoŕba, Levi bida ādji djōbada necora edadapeda Siqueŕ purudaa wãsidã. Ādji quenane zebʙdara puruba adua ʙasia. Ara maŕda Jacobo warrarã Simeoŕba, Levi bida jūma dji umaquĩrãrãra quenasidaa.

26 Hamora dji warra Siqueŕ sida necoba ʙasidaa. Maŕbe Dinara Siqueŕ dede ʙadada edadapeda wãsidã.

27 Maŕbe Jacobo warrarã waabemarã sida ādji djabarãba ʙapedada ēberãrãmaa zedapeda deza edaa wãsidã. Mama ne jūma pesidaa. Mãwã osidaa Siqueŕba ādji djabawērã ʙiē oda carea.

28 Siqueŕnebema ovejada, pacada, burro sida pesidaa. Ne jūma purude ʙeara, ādji ējũãne ʙea sida jūma pesidaa.

29 Ādji nebiada jūma pesidaa. Ādjia diguida erobeada sida jūma pedapeda ādji warrarãda, wērãrã sida jūma jida edesidaa.

30 Mãwãnacarea Jacoboba Simeoŕa, Levia bida jarasia:

–Bãrãba ʙiē opedada ʙērã mŕra nēʙʙrade ʙasidaa. Naŕ druadebema cana-neorãba, perezeorã bida mŕra quĩrãma panesidaa. Ādjirãda ʙedeã audapeda mŕ ume djōne zedibʙʙ, dadjira zocãrãēbe panʙ ʙērã mŕra jūma mŕ ēberãrã sida ʙeadã.–

31 Maŕne ādjia panusidaa:

–¿Mãwãra idjia dai djabawērãra wērã audua quĩrãca oida ʙasica?–

35

Ācōrēba Jacobo bia jara ʙʙda

1 Mãwãnacarea Ācōrēba Jacoboa jarasia:

–Piradrʙpeda Beteldaa ʙade wãdua, ʙ ʙdjaba Esaú wayaadeba mĩrũ wãside mŕ ʙʙma odjadamaa.* Mama mōgarada pã buedua mŕa bia ʙedeai carea.–

2 Ara maŕda Jacoboba idji ēberãrãa, waabema idji ume duanʙa bida jarasia:

–Bãrãba jʙwaba oēa ācōrēda eropanʙʙʙʙ, jūma ʙatacuadua. Maŕbe cuidapeda cacuade jʙbada tãtoēada jʙnada Ācōrē quĩrãpita bia ʙeadã carea.

† 34:21 Idu ne nēdobidã idjaba nēdobuebidã. Maŕ ʙedeaba idjaba jara ʙʙa: “Idu dadjirã druade pʙʙʙʙʙʙʙʙ.” ‡ 34:24 Jūma maŕ purude eda wābadama panʙa. Hebreo ʙedeade nãwã ʙʙ ʙʙa: “Maŕ purude eda wābadadeba dajadaa wābadarã.” Maŕ crĩchara ebuēda ʙʙēa. ʙʙʙʙʙʙʙʙ maãrã nãwã jara ʙʙa:

“Jūma maŕ purudebema djō cawa ʙeaba.” * 35:1 Genesi 28:10-22.

³ Maãbeba Betel^{da} wãnia. Mama mãa mōgarada pã bueya ãcōrēa bia bedelai carea. Mã nēb^{da}re baside idjia mãra carebasia idjaba mã wãb^{da}za mã ume babaria.–

⁴ Ara maãda jũma ãdji j^{da}waba oda ãcōrēa Jacoboa diasidaa. ãdji c^{da}w^{da}re pĩrũ jã pan^{da} sida ērãnapeda Jacoboa diasidaa.† Jũma maãg^{da}ra Jacoboba Siqueã puru caita bacuru droma nũm^{da} edre jou b^{da}sia.

⁵ Mãwãnacarea Jacobora, ēberãrã idji ume pan^{da} sida wãsidaa. Wãb^{da}re ãcōrēba jũma mama bea purua ãdjirãra bio wayabisia. Maã bērã ãdjirãba Jacobo ēberãrã biē odi carea caidu ēpēnaē basia.

⁶ Canaaã druade nĩne Jacobora jũma idji ēberãrã ume Luz purude jũesidaa. Luz purura idjaba Betel abadjidaa.

⁷ Mama Jacoboba mōgarada pã buesia ãcōrēa bia bedelai carea. Maã mōgara pã buedara trã b^{da}sia El-Betel, idji djaba carea mĩrũ wãside mama ãcōrēa idjima odjada bērã.‡

⁸ Maã Betel^{de} Deborãda jaidasia. Deborãra Jacobo papa Rebeca wagabari basia. Jacoboba Deborãra t^{da}b^{da}risia Betel caita, bacuru droma nũm^{da} edre. Maã bacurura trã b^{da}sia Alon-Bacut.§

⁹⁻¹⁰ Jacobo Padan-Araã druadeba jēda zesi ewaride ãcōrēa idjima waya zesia. Maã ewaride ãcōrēba idjira nãwã bia jara b^{da}sia:

–Ba trãra Jacobo abadaa barib^{da}ra b^{da}ra waa Jacobo adaēa.* ãteb^{da}ra b^{da} trãra Israel adia.–

Mãwã ãcōrēba Jacobora trã b^{da}sia Israel.

¹¹ ãcōrēba mãwã trã b^{da}peda jarasia:

–Mãra ne jũma poya b^{da} ãcōrēa. Warrada zocãrã yōdua. B^{da}deba puruda zocãrã yōnia. Idjaba b^{da}deba ēberãrã bororãda yōnia.

¹² Mãa naã druara Abrahaã, Isaa bida diasia. Idjaba mãa b^{da}a, b^{da}deba yōb^{da}darãa bida diaya.–

¹³ Mãwãpeda ãcōrēa Jacobo ume bedea badada wãsia.

¹⁴ Mãwãnacarea Jacoboba ãcōrē ume bedea badama mōgarada ãta nũm^{da}sia. Maã mōgara ãrã uva bada, nedraga sida ãcōrēa wea diasia.

¹⁵ Maãne Jacoboba ãcōrē ume bedea badama trã b^{da}sia Betel.†

Raquel jaidada

¹⁶ Mãwãnacarea Betel^{de}ba wãsidaa. Wadi Eprata purude jũeni naēna Jacobo quima Raquelera warra pua nũmesia. Poya tocara nũm^{da} bērã bia mĩga basia.

¹⁷ Wetara pua nũmeb^{da}re dji warra careba tobibari wērãba Raquelea jarasia:

–Wayarãdua, b^{da}a umaquĩrã warrada tob^{da}ra.–

¹⁸ Barib^{da}ra Raquelera beub^{da}ra basia. Wadi beui naēna idji warrara trã b^{da}sia Benoní.‡ Barib^{da}ra Jacoboba trã b^{da}sia Benjamiã.§

¹⁹ Raquelera mãwã jaidasia. Idjira t^{da}b^{da}risia Eprata purudaa wãbada o icawa. Maã Eprata purura Beleã abadaa.

²⁰ Jacoboba dji quima t^{da}b^{da}ridama mōgarada ãta nũm^{da}sia. Idi ewaride mã mōgarara wadibida nũm^{da}a.

† 35:4 ãdji c^{da}r^{da}chabadjidaa maã pĩrũba ãdjira wagabarida idjaba carebabarida. Maã bērã ãdji c^{da}w^{da}re jãbadjidaa. ‡ 35:7 Hebreo bedea^{de} El-Betel trãba jara b^{da}a “Betel ãcōrē.” § 35:8 Alon-Bacut trãba jara b^{da}a: “Bacuru droma nũm^{da}ma jãna.” * 35:9-10 Genesi 32:28. † 35:15 Genesi 28:18. ‡ 35:18 Hebreo bedea^{de} Benoní trãba jara b^{da}a: “Warra mã bia mĩga b^{da}debema.” § 35:18 Benjamiã trãba jara b^{da}a: “Mã j^{da}wa araarebema warra.” Idji trãba naãg^{da}rã c^{da}r^{da}cha sida dia b^{da}a: “Mã drõã b^{da}ba ununa warra”, “mãa ero^{da}ba jũma edaida b^{da} warra”, idjaba “boro biasi warra.”

²¹ Jacobo, Israel abadara mamaλba wāpeḏa idji wua dera Migdal-edar puru zaque wagaa osia.

²² Israel mañ druade ḅaside idji warra iwina Rubeλra idji zeza nezocawērã Bilha ume cãisia. Mañra Israelba cawapeḏa bio quĩrũsia.*

Jacobo warrarã

Israel warrarãra doce panasiḏaa:

²³ Leaba toḏara naλgārã basía: dji iwinada Rubeλ, idjiare Simeoλ, Levi, Juda, Isacar, Zabuloλ sida.

²⁴ Raquelba toḏara naλgārã basía: Jose idjaba Benjamiλ.

²⁵ Raquel nezocawērã Bilhaba toḏara naλgārã basía: Dañ idjaba Neptali.

²⁶ Lea nezocawērã Zilpaba toḏara naλgārã basía: Ga idjaba Aser.

Jũma mañgārã basía Jacobo warrarã Padan-Araλ druade topeḏaḏada.

Isa jaidada

²⁷ Mañ ewaride Jacobora Mamre ějũãnaa idji zeza Isa acλde wãsia. Mamrera idjaba Arbá wa Hebroλ abadaa. Mama Abrahañra, Isa sida panabadjiḏaa.

²⁸ Isara 180 poa ḅasia.

²⁹ Mãwã idjira bio waraga jaidasia. Idji warrarã Esaúba, Jacobo biḏa tλbarisiḏaa.

36

Esaúdeba yõpeḏada

¹ Nama ḅλ ḅλa Esaúdeba yõpeḏaḏadebemada. Esaúra idjaba Edoλ abadjiḏaa.

² Esaúba quimada ũbea eroḅasia. Canaañnebemada umé eroḅasia. Aḅa Adá abadjiḏaa. Adára hitita Eloλ cau basía. Dewarabemara Aholibamá basía. Aholibamára Aná cau basía; Anára heveo Zibeoλ warra basía.

³ Dewarabema quima Esaúba eroḅaḏara Ismael cau Basemá basía. Basemára Nebayo djabawērã basía.

⁴⁻⁵ Esaúra waḏibiḏa Canaañ druade ḅaside warrarãda unusia. Dji quima Adába Elipada tosia. Basemába Reuelda tosia. Aholibamába Jeúda, Jaalañda, Core sida tosia.

⁶⁻⁷ Mañne Esaúba idji djaba Jacobo biḏa animarãra, nebia sida zocãrã eropanasidaa. ãdjia animarãra zocãrã eropanλ bẽrã dji ějũãba araẽ basía. Mañ bẽrã ãdjira poya ābaa pananaẽ basía. Mañ carea Esaúra Jacobo umebemada āyã wãsia dewara druade ḅai carea. Idji quimarãda, warrarãda, caurãda, ěberãrã idji dede eroḅλda, idji animarãda, idjia Canaañne edaḏa sida jũma edesia.

⁸ Mãwã Esaú, Edoλ abadara Seír eyaiḏa ḅλ druade besia.

⁹ Esaúdeba Edoλ puruda yõsia. Mañ edomitarãra Seír eyaiḏa ḅλ druade duanabadjiḏaa.

¹⁰ Esaú warrarã trλra naλgārãa: Elipa idjaba Reuel. Esaú quima Adába Elipada tosia. Esaú quima Basemába Reuelda tosia.

¹¹ Elipaba nañ warrarãda unusia: Temaλ, Omar, Zepo, Gataλ, Quenaz sida.

¹² Elipaba Timnada idji quima quĩrãca eroḅasia. Timnaba Amaleda tosia. Mañ warrarãra Adá wiuzaquera basía.

¹³ Mañne Reuelba nañ warrarãda unusia: Nahat, Zerá, Samá idjaba Miza. Mañ warrarãra Basemá wiuzaquera basía.

¹⁴ Esaú quima Aholibamáda Aná cau basía, Zibeoλ ãizaque basía. Aholibamába nañ warrarãda Esaú to diasia: Jeú, Jaalañ, Core sida.

* **35:22** Bio quĩrũsia. Griego bedeaḏe mãwã ḅλ ḅλa. Hebreo bedeaḏe neẽa. Genesi 49:3-4.

¹⁵⁻¹⁶ Esaúdeba yõna purudebema bororã trãda nama ðá ðaa. Dji warra iwina Elipadeba yõna bororãda naãgrã basía: Temaã, Omar, Zepo, Quenaz, Core, Gataã, Amale sida. ãdjirãra Edoã druade duanabadjidaa. Jũma ãdjirãda Esaú quima Adádeba yõsidaa.

¹⁷ Esaú warra Reueldeba yõpedada bororãda naãgrã basía: Nahat, Zerá, Samá, Miza sida. ãdjirã sida Edoã druade duanabadjidaa. Jũma ãdjirãda Esaú quima Basemáneba yõsidaa.

¹⁸ Esaú quima Aholibamáneba yõpedada bororãda naãgrã basía: Jeú, Jaalaã, Core sida. Aholibamára Aná cau basía.

¹⁹ Maã ëberãrãra jũma Esaú, Edoã abadadeba yõsidaa. ãdjirãra Edoã druade ãdji ëberãrã bororã basía.

²⁰⁻²¹ Esaú Edoã druadaa wãï naëna horeorãda maã druade panabadjidaa. Maã horeorãra Seírdeba yõsidaa. Seír warrarãra naãgrã basía: Lotaã, Sobal, Zibeoã, Aná, Disoã, Ezer, Disaã sida. Maãgrãra Edoã druade horeorã bororã basía.

²² Seír warra Lotaãba unusia Hori, Hemaã sida. Lotaã djabawërãra Timna basía.

²³ Seír warra Sobalba unusia Alvaã, Manahat, Ebal, Sepo, Onaã sida.

²⁴ Seír warra Zibeoãba Ajada idjaba Aná sida unusia. Maã Anába idji zeza burrorã ëjũã ewaraga ðade ne cobi baside egorodeba baidoda ãtaa bogadrã ðada unusia.*

²⁵ Aná warrara Disoã basía. Dji caura Aholibamá basía.

²⁶ Disoã warrarãra naãgrã basía: Hemdaã, Esbaã, Itraã, Queraã sida.

²⁷ Seír warra Ezerba unusia Bilhaã, Zaavaã, Acaã sida.

²⁸ Seír warra Disaãba unusia Uz, Araã sida.

²⁹ Horeorã bororãra naãgrã basía: Lotaã, Sobal, Zibeoã, Aná,

³⁰ Disoã, Ezer, Disaã sida. Jũma maãgrãra Seír druade ãdji ëberãrã bororã basía.

³¹ Israelerãba ãdji boro eropanani naëna Edoã ëberãrã bororãra naãgrã basía:

³² Beor warra Belara Edoã ëberãrã boro basía. Idji purura Dinabá abadjidaa.

³³ Bela beudacarea Zerá warra Jobáda dji boro basía. Jobára Bosra purudebema basía.

³⁴ Jobá beudacarea Husaãda dji boro basía. Husaãra Temaã druadebema basía.

³⁵ Husaã beudacarea Bedad warra Hadada dji boro basía. Hadaba madianitarãra Moab druade poyasia. Idji purura Avit abadjidaa.

³⁶ Hada beudacarea Samlada dji boro basía. Samlara Masreca purudebema basía.

³⁷ Samla beudacarea Saulda dji boro basía. Saulora dji do icawa ða Rehobo purudebema basía.†

³⁸ Saul beudacarea Baal-hanaãda dji boro basía. Idjira Acbor warra basía.

³⁹ Baal-hanaã beudacarea Hadarda dji boro basía. Idji purura Pau abadjidaa. Hadar quimada Mehetabel abadjidaa. Idjira Matred cau basía idjaba Mezaab ãizaque basía.

⁴⁰⁻⁴³ Esaúdeba yõpedada bororãra naãgrã basía: Timna, Alva, Jetet, Aholibamá, Ela, Pinoã, Quenaz, Temaã, Mibzar, Magdiel, Iraã sida. Jũma maãgrãra Edoã purudebema bororã basía. Maã bororãneba yõpedadarãba dji bororã trãra ëpësidea. Idjaba ãdji beaza dji bororã trãda ðacuasidea.

* **36:24** Baidoda. Hebreo beedeade maãra ebuða ðaëa. ACAAmaarã jara ðaa baido jãwãgrãda. † **36:37** Dji do icawa ða Rehobo. ACAAmaarã Euprate dodebemada beëa ðaa.

37

Jose idji djabarã ume

¹ Idji zeza Isa jaidadacarea Jacobora Canaañ druade idji zeza badama besia.

² Nama nêbΛrΛ bΛa Jacobo warrarãba opedadadebemada.

Jacobo warra Jose dieciete poa baside idji djabarã ume oveja waga babadjia. Idji zezaba quima quĩrãca erobΛ wêrãrã Bilhaba idjaba Zilpaba topedada ume Josera biara trajabadjia.* Diguída wãbΛrΛde Joseba idji zezaa jarabadjia idji djabarãba cadjirua o panΛda.

³ Israelba Joseda waabema warrarã cãyãbara biara quĩrã basia Josera idji drõã bΛde tosida bêrã. Mañ carea Israelba Jose itea cacuade jãbada draso bio bia quiruda osia.

⁴ Jose djabarãba cawasidaa ãdji zezaba Josera ãdjirã cãyãbara biara quĩrã bΛda. Mañ carea idjira quĩrãma panesidaa. Idji ume bia bedeadaca basia.

⁵ Ewari aba Josera cãimocarasia. Nurẽma mañ cãimocaradara idji djabarãa nêbΛrΛsia. Mañ carea ãdjirãba idjira wetara quĩrãmasidaa.

⁶ Idjia nãwã jarasia:

-Ûrĩnada, mãa cãimocaradada nêbΛrΛya.

⁷ Mãa unusia dadjirãba dadji êjũãne trigoda tΛdapeda ãbaa cajã panΛda. Cawaene mãa trigo cajãnara ãta nũmesia. Mañne bãrãba cajãpedadara mãre quĩrãpita edaa barru copanesidaa.-

⁸ Mañ carea Jose djabarãba quĩrũbideba nãwã jarasidaa:

-Mãwãra ¿bΛra dai boroda beica? ¿Daira bΛ jΛwaeda erobaica?-

Joseba mañ cãimocaradaba ãdjirã boro baida nêbΛrΛda carea dji djabarãba idjira wetara quĩrãmasidaa.

⁹ Mãwãnacarea Josera wayacusa cãimocarasia. Mañ cãimocarada sida idji djabarãa nêbΛrΛsia. Nãwã jarasia:

-Ûrĩnada, mãa waya cãimocarasia. Unusia ãmãdauda, jedecoda, idjaba once chĩdauda. MañgΛrãra êberã quĩrãca mã quĩrãpita chĩrãborode barru copanesidaa.-

¹⁰ Joseba idji djabarãa nêbΛrΛdacarea dji zezaa bida nêbΛrΛsia. Mañ bêrã idji zezaba idjira nãwã quẽãsia:

-Mañ cãimocaradaba bΛa ¿cãrẽda jara bΛ? Mãwãra ¿bΛ papara, bΛ djabarãra, mã sida bΛ quĩrãpita chĩrãborode barru copanenica?-

¹¹ Mañ carea dji djabarãra idji ume sođe biẽ panesidaa baribΛrΛ dji zezaba mañ cãimocaradabemada bio crĩcha besia.

Jose djabarãba idji nêdobuepedada

¹² Ewari aba Jose djabarãba dji zeza ovejara Siqueã puru caita põãjãrã cobide edesidaa.

¹³ Mañne Israelba Josea nãwã jarasia:

-Warra, bΛ djabarãba Siqueã caita mã ovejara waga panΛa. Mãa quĩrã bΛa bΛa ãdjira acΛde wãida.-

Joseba panusia:

-Bia bΛa, mãa ãdjira acΛde wãya.-

¹⁴ Israelba jarasia:

-BΛ djabarã, dadji animarã sida sãwã panΛ cawaya acΛde wãdua. Mañbe mãa jarade zedua.-

Mãwã jarapeda Israelba Josera Hebroã jewedadeba Siqueãnaa wãbisia. Wãne Josera Siqueãne jũesia.

* 37:2 Mañ warrarã trãra unu panΛa Genesi 35:23-26de.

15 Joseba idji djabarã jΛrΛ nĩne ēberãba idjira unupeða nãwã iwĩdisia:

-¿Cãrẽda jΛrΛ bΛ?-

16 Joseba panusia:

-Mã djabarãda jΛrΛ bΛa. Ådjirãba ovejada waga panΛa. ¿BΛa cawa bΛca sãma panΛda?-

17 Ēberãba panusia:

-Mãē, ådjirãra nama duananapeða wãbΛrΛsidaa. MΛa ũrĩsia Dotaã ĕjũãnaa wãniana abΛdada.-

Ara maãda Josera idji djabarã caidu wãsia. WãbΛrΛde ådjirãra Dotaã ĕjũãne unune wãsia.

18 Maãne ådjirãba Josera tΛmΛ uruda unusidaa. Jose ådji caita jũēi naēna ådjirãra beðea ausidaa idji beaði carea.

19 Nãwã jarasidaa:

-AcΛdadua, cãĩmocarabarira jari bueábΛrΛa.†

20 Idjira beaðapeða baido juebada uriaðe batabuedia. Maãbe dadji zezaa jaradia animarãba cobuesida. ¡Mãwã osidara acΛdia idjia cãĩmocaradara wãrãda mãwãi cawaya!-

21 Maã beðea ũrĩbΛrΛde ådji djaba Rubeãba Josera ådji jΛwadebemada ĕdra bΛida crĩchasia. Maã carea nãwã jarasia:

-Beaðaēa.

22 Idji oara erozoabidaēa. Za bΛ baido juebada uriaðe batabuedia, baribΛrΛ beaðaēa.-

Rubeãba mãwã jarasia Josera ĕdra bΛpeða dji zezamaa wayacusa edeida crĩchada bẽrã.

23 Jose idji djabarãma jũēside ådjirãba idjira jidaðapeða idji cacuaðe jã bΛ draso bio bia quiruda ĕrã edasidaa.

24 Maãbe idjira baido juebada uriaðe batabuesidaa. Dji uriara põasa baido neğ basia.

25 Mãwã odapeða ne co chũpanesidaa. Maãne ismaelerãda Gala druadeba zebΛdada unusidaa. Maã ismaelerãba cameyoðe quera tũãpa beada Egipto druadaa nẽdobueðe edebΛda basia.

26 Maãne Judaba idji djabarãa jarasia:

-Dadji djabada beaðapeða mẽrãnibΛrΛ, mãbba ¿cãrẽ biada edadi?

27 Idjira dadjirã djabaa. Maã bẽrã idji beaði cãyãbara biara bΛa jari uda ismaelerãa nẽdobueðida.-

Juda djabarãba idji crĩchara bia ũrĩsidaa.

28 Mãwã panΛne mã ismaelerã madianita abadara ådji caita zebΛda basia. Ådjirãra ne nẽdodapeða nẽdobuebadarã basia. Jose djabarãba idjira uriaðe bΛda ãtaa errebari edaðapeða mã ismaelerãa veinte parata torrobari nẽdobuesidaa. Ara maãda ismaelerãba Josera Egiptoðaa edesidaa.

29 Mãwãnacarea Rubeãra ãyã wã baðada dji uriamaa jẽda zesia. Maãne Josera eða unue bẽrã sopuaðeba idjia cacuaðe jã bΛra cõãtasia.

30 Maãbe idji djabarãmaa wãpeða jarasia:

-¡Warrara uriaðe neēa! Jããbe mã ¿sãwã oi?-

31 Maã carea ådjirãba chiwatu zaqueda beaðapeða Joseba cacuaðe draso jã baðara dji oaba jũma tãũcuasidaa.

32 MaãgΛra ådji zezamaa diabuesidaa. Nãwã jarabisidaa: “Dairãba za bΛda unusidaa. ¿NaãgΛra bΛ warraba cacuaðe jã baðaeça?”

33 Jacoboba mã unuside nãwã jarasia:

-Za bΛra mã warraba cacuaðe jã baðaa. Animarãba idjira beapeða cobuesia.-

† 37:19 Cãĩmocarabari. Hebreo beðeade bΛ bΛa “cãĩmocara djibari.”

³⁴ Mañ bĕrã sopuadeba Jacoboba cacuađe jã b̂ara cõãtapeda sopua care-abema jãbadada jãsia. Mañbe dji warra carea sopua ewarida dãrã wagasia.

³⁵ Dji warrarãba, dji caurã biđa obadjidaa sobiabidi carea, barib̂ara idjia iduaribica basía. Nãwã jarabadjia:

-Mã sopuara quĩrãdoaeã aba mã beub̂ara.-

Mãwã Jose carea aujãsia.

³⁶ Mañmisa madianitarãba Josera ĕberã Potipa abadaa Egiptode nĕdobuesidaa. Mañ Potipara Egiptodebema boro wagabadarã dji droma basía.

38

Judaba idji ãigu ume warrarã ununa

¹ Mañ ewariđe Judara idji djabarãnebemada ãyã wãsia. Adulañ puruđe ĕberã Hira abadama bađe wãsia.

² Mama Judaba cananeo Súa cauda unusia. Judaba Súa caura edapeda idji ume cãisia.

³ Dji wĕrãra biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Judaba idjira trã b̂asia Ere.

⁴ Dji wĕrãra wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Idjira trã b̂asia Onañ.

⁵ Wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada tosia. Idjira trã b̂asia Sela. Sela toside Judara Quezib puruđe basia.*

⁶ Juda warra iwina Ere cũdra badacarea Judaba idji itea wĕrãda ĵara. Mañ wĕrãra Tamarã abadjidaa.

⁷ Juda warra iwina Erera Ācõrĕ quĩrãpita dji cadjirua basía. Mañ carea Ācõrĕba idjira beubisia.

⁸ Mãwãnacarea Judaba idji warra Onaãa jarasia:

-Bã djaba quima badara edadua dadjia obada quĩrãca.† Mãwã b̂a b̂a djaba basi itea warrada oya.-

⁹ Barib̂ara Onaãba cawa basia mã warrara idjideada adaĕda, ãteb̂ara idji djaba basideada adida. Mañ carea dji wĕrã ume cãĩ bađe wagabadjia wĕrã biogoa berãmarĕã.‡ Mãwã idji djaba basi itea warra oĕ basía.

¹⁰ Idjia mãwã o b̂ada Ācõrĕba biĕ unusia. Mañ bĕrã Onañ sida beubisia.

¹¹ Mãwãnacarea Judaba idji ãigu Tamarãa jarasia:

-Mã warra Sela warib̂aramisa quima edaĕ b̂a zeza dede bađe wãdua. Sela drõã badacarea idjia b̂ara edaya.-

Ara mãda Tamarãra dji zeza dede bađe wãsia. (Idji zezara Timnata puruđe babadjia.) Barib̂ara Judaba wãrãda quĩrãca basia Selaba Tamarã edaida. Waya basia Sela sida dji djabarã quĩrãca beuida.

¹² Dãrã badacarea Juda quimara beusia. Idji quimara Súa cau basía. Idji sopua jõnacarea Judara Timnata puruđaa wãsia idji oveja cara t̂abadamaa. Idji dji bia Hira Adulañ puruđebemara idji ume wãsia.

¹³ Mañne Timnatadebemarãba Tamarãa jarasidaa:

-Bã zãwãrĕra namaa zeb̂ara idji oveja cara t̂abi carea.-

¹⁴ Mañ ũr̂side Tamarãba pĕdrarãba jãbada jã badara ĕrãpeda idji quĩrãra quĕb̂a daucha wuaba b̂arasia ni abaãba cawarãnamãrĕã. Mañbe Enaiñ puruđaa wãsia. Mañ purura Timnatadaa wãbada o caita basia. Tamarãra dji

* **38:5** Judara Quezib puruđe basia. Hebreo beedeade mãwã b̂a. Griegođe jara b̂a Juda quimadra Quezib puruđe basida. † **38:8** Mañ ewariđe umaquĩrãda warra neĕ beusira, dji djababa idji itea warra oida basia dji pĕdra ume. Deuteronomio 25:5-10. ‡ **38:9** Wagabadjia wĕrã biogoa berãmarĕã. Hebreo beedeade b̂ã b̂a: "Umaquĩrã b̂ara dajada batabuebadjia."

purude eða wābadama chūmesia wērā auðuaba obada quĩrāca. Idjia māwā osia Judara idji ume cāimārēã. Cawa þasia Selara cūdra þΛmīna Judaba idjía diaēða idji quima bamārēã.

¹⁵ Judaba Tamará unubΛrΛde wērā auðuada crīchasia, idji quĩrāra wuaba bΛrá erobΛ bērā.

¹⁶ Judaba adua þasia idji āīguda māwā þΛda. Mañ bērā Tamarámaa wāpeða jarasia:

-¿BΛra mñ ume cāĩca?-

Tamarába panusia:

-Mñda bΛ ume cāĩbΛrΛ, ¿bΛa mñá cārēða diai?-

¹⁷ Judaba jarasia:

-Mñ animarānebema chiwatu zaqueda aba diabueya.-

Tamarába jarasia:

-Bia þΛa, baribΛrΛ mañ diabuebΛrΛmisa bΛa nebia erobΛdebemada mñ ume beedua cawai carea bΛa wārāða diabueida.-

¹⁸ Judaba iwíðisia:

-¿Cārē nebiada mñá bΛa diai?-

Mañne Tamarába panusia:

-Mñ ume beedua bΛa sēyā obarida dji jΛcara bara, idjaba bacuru bΛ jΛwade erobΛ síða.-

Ara mañda idjia iwíðidara Judaba diapeda idji ume cāĩsia. Māwā Tamarába Juda warrada þiogoa þesia.

¹⁹ Māwānacarea Tamarára diguíða wāsia. Idji quĩrā bΛrá erobΛ wuara ērāpeða wayacusa pēdrarāba jΛbadara jΛsia.

²⁰ Mañbe Judaba idji dji bia Hira Adulañnebemara diabuesia chiwatu zaquera wērā auðuaa diamārēã. Diapeda Hiraba Juda nebia beedara wayacusa edaída þasia. BaribΛrΛ Hiraba dji wērāra unuē basía.

²¹ Mañ carea idjia mamabemarāa iwíðisia:

-Wērā auðuua nama Enaiñ puruðaa zebada o icawa chūmanara ¿sāma þΛ?-

Ådjirāba panusíðaa:

-Nama wērā auðuara ni aba bíða neēa.-§

²² Mañbe Hirara Judamaa jēða zepeða jarasia:

-Jāñ wērāra mñá unuē basía. Arimabemarāba jarasíðaa jāma wērā auðuara ni aba bíða neēða.-

²³ Mañne Judaba jarasia:

-Mñá nebia beedara idjide baya. Mñá chiwatu zaquera idji itea dia-buedamīna bΛa idjira unuē basía. Waa diabueēa jāmabemarāba dadjira ipíða jararānamārēã.-

²⁴ Jedeco ūbea babΛrΛde Judaa nāwā jarasíðaa:

-BΛ āĩgu Tamarába auðuada oda bērā þiogoa þesia.-

Mañ carea Judaba jĩgua jarasia:

-¿Puruðeba dajadaa edeðapeda bá beaðadua!-

²⁵ Ara mañda Tamará edade wāsíðaa. BaribΛrΛ dajadaa edebΛdaðe Tamarába dji zāwārē Judaa nāwā beða diabuesia: “Nañ nebia djibariba mñra þiogoa osia. AcΛdua za þΛ sēyā obarida dji jΛcara bara, idjaba za þΛ bacuru síða. ¿Caida djibari?”

²⁶ Judaba mañ nebiara idjideda cawada bērā nāwā jarasia:

-Jāñ wērāba oðara mñá oða cāyābara jipaara þΛa, mñ warra Selara idjía diaðaðē bērā.-

§ 38:21 *Wērā auðuua.* Canaañ druade λcΛrΛ wērārāba ādji jΛwaba oða ācōrē ēpē panΛneba auðuada obadjíðaa. Mañrā ācōrē ēpē þeaba crīchabadjíðaa mañneba cuera aríde zeída, ādjia upedaðara bia zauída, idjaba ādji animarā síða bia waríðíða.

Idjira ēdr̃a b̃apēda Judara idji ume waa cãíe basía.

²⁷ Tamará warra toi ewaride cawasia m̃guisoda toida.

²⁸ Tob̃ar̃ade j̃awada na odjasia. Mañne dji warra careba tobibari wēr̃aba mañ j̃awade j̃acara purruda j̃ã basía. Jarasia: “Za b̃ada na odjasia.”

²⁹ Barib̃ar̃a j̃awara waya eđa wāsía. Mañne dewarabemada na tosia. Dji careba tobibari wēr̃aba jarasia: “B̃ara ç̃sãwãb̃ar̃a na tosi?” Mãwã idjira tr̃ã b̃asidaa Paré.*

³⁰ Mãwãnacarea idji djaba, j̃awade j̃acara purru j̃ã b̃ada tosia. Mañ carea idjira tr̃ã b̃asidaa Zará.†

39

Potipa quima carea Jose preso beda

¹ Ismaeler̃aba Josera Egipto druadaa nēdobuede edesidaa. Mama ēber̃a Potipa abadaba idjira nēdosia idji nezocada b̃amār̃eã. Potipara Egiptodebema basía. Idjira mañ druadebema boro wagabadarã dji droma basía.

² Ācōrēda Jose ume b̃ã b̃ēr̃ã idjia o b̃ara j̃ũma bia odjabadjia. Mañ carea idji boro dede traja besia.

³ Joseba o b̃ara Ācōrēba j̃ũma bia odjabibadjia. Mãwã Jose boro Potipaba cawasia Ācōrēra Jose ume b̃ada.

⁴ Mañ b̃ēr̃ã idjia Josera bia unupēda idji nezocarã boroda b̃asia. Idjaba j̃ũma idjia erob̃ara Jose j̃awade b̃asia.

⁵ Mañ ewarideba ãtaa Ācōrēba Potipaba idji dede, idji ējũãne erob̃ã sida Josedeba auđuara waribisia.

⁶ Potipaba j̃ũma idjidēda Jose j̃awade b̃ada b̃ēr̃ã j̃ũmawãyã cr̃ichaca basía. Ababe idjia coidebemadr̃ã cr̃ichabadjia.*

Josera j̃ũma quĩr̃ãwār̃eã basia.

⁷ Mañ b̃ēr̃ã Potipa quimaba idjira awua nũmesia. Ewari aba mañ wēr̃aba Josea jarasia:

–Wãnaa cãíne.–

⁸ Mañne Joseba quĩr̃ãé b̃ēr̃ã Potipa quimaa jarasia:

–M̃ra b̃ã ume cãíeã. M̃ boroba idjidēra j̃ũma m̃ã j̃awade b̃asia. Mañ b̃ēr̃ã idjia erob̃adebemada j̃ũmawãyã cr̃icha bacaã.

⁹ Nañ dede nezoca m̃ã cãyãbara dji dromaara b̃ara neã. M̃ã boroba j̃ũma nañ dede b̃ara m̃ã j̃awade b̃asia. Ababe b̃adr̃ã m̃ã j̃awade b̃ã b̃ã, idji quima b̃ēr̃ã. Mañ cadjirua waib̃ada m̃ã ç̃cãr̃eã oi? ¡Mãwã oib̃ar̃ã Ācōrē quĩr̃ãpita cadjiruada oya!–

¹⁰ Potipa quimaba nurēmaza Josea jara b̃abadjia idji ume cãimār̃eã wa idji ume nēb̃ar̃ã b̃amār̃eã. Mãwãm̃ina Joseba idji bedeara ãjãca basía.

¹¹ Ewari aba Josera Potipa dede trajade wāsíde ni ab̃ã nezocada neã basía.

¹² Mañne Joseba j̃ã b̃ara Potipa quimaba jida dogopēda nãwã jarasia:

–¡M̃ã ume cãídua!–

Barib̃ar̃ã Joseba j̃ã b̃ara wēãtapeda dajadaa pira wāsía. Mãwã idjia j̃ã b̃ãdara dji wēr̃ã j̃awade besia.

¹³ Dji wēr̃aba unusia Josera pira wãb̃ar̃ada idjaba Joseba j̃ã b̃ãdara idji j̃awade b̃ada.

¹⁴ Mañ b̃ēr̃ã idji dedebema nezocarãda tr̃ãpeda nãwã jarasia:

* **38:29** Hebreo bedeade Paré tr̃ãba jara b̃ãã “ēdr̃ãida.” † **38:30** Hebreo bedeade Zará tr̃ãba jara b̃ãã “porea b̃ã.” * **39:6** Ababe idjia coidebemadr̃ã cr̃ichabadjia. Josera Egiptodebemaē b̃ēr̃ã Potipa itea ne djucara basia idjaba idji ume ne cocara basia. Ac̃dua Genesi 43:32.

-Acɔɔɔɔɔɔ, mɔ̃ quimaba jã̃ hebreora dadjirãmaa enesia. Baribɔɔɔ̃ jã̃ ãberãba dadjirãra biẽ oya ɔ̃ɔ. Idjira nama zepeda mɔ̃ ume cã̃ quĩrĩã nũmasia. Maã carea mɔ̃ra jĩgua ɔ̃iasia.

¹⁵ Mɔ̃ biabɔɔɔ̃ carea idjira dajadaa mĩrũ pira wãsia. Acɔɔɔɔɔɔ, idjia jã̃ badara nama beesia.-

¹⁶ Maãbe Joseba jã̃ badara dji wẽrãba wagasia aba idji quima Potipa diguidaa zebɔɔɔ̃ɔ̃ɔ̃.

¹⁷ Idji quima jũeside idjia abarida jarasia:

-Bɔ̃ɔ dadji itea enena hebreo nezocara nama zepeda mɔ̃ra biẽ o quĩrĩã basia.

¹⁸ Baribɔɔɔ̃ mɔ̃ jĩgua biabɔɔɔ̃ carea idjira dajadaa mĩrũ pira wãsia. Acɔɔɔɔɔɔ, idjia jã̃ badara nama beesia.

¹⁹ Bɔ̃ nezocaba mɔ̃ra jãwã osia.-

Idji quimaba jara ɔ̃ ãrĩside Potipara bio quĩrũsia.

²⁰⁻²¹ Maã carea Joseba jidabipeda preso ɔ̃ɔɔ̃ɔ̃ Egiptodebema boroba preso ɔ̃ɔɔ̃ɔ̃ dede.

Baribɔɔɔ̃ Jose mama preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ bida ãcõrẽra idji ume basia. Idjira bio careba basia. Maã carea dji preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ boroba Joseba bia unusia.

²² Maã bẽrã idjia preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ Jose jɔ̃wãɔ̃ jũma ɔ̃ɔ̃ɔ̃ wagamãrẽã. Mãwã jũma mama oida ɔ̃ɔ̃ Joseba ɔ̃ɔ̃ɔ̃ obibadjia.

²³ Joseba jũma bia o ɔ̃ɔ̃ bẽrã dji preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ boroba idjia o ɔ̃ɔ̃ quĩrãcuitaca basia. Mãwã ɔ̃ɔ̃ɔ̃ ãcõrẽra Jose ume ɔ̃ɔ̃ bẽrã. Jũma Joseba o ɔ̃ɔ̃ ãcõrẽba bia odjabisia.

40

Cãimocara umé Joseba cawa jarada

¹⁻² Jose preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ Egiptodebema boro itea umé traja panasidaa. Aba uva ɔ̃ɔ̃ jue diabada boro basia. Dewarabemada paã obada boro basia. Maã uméɔ̃ɔ̃ Egiptodebema borora bio quĩrũbisidaa.

³ Maã carea dji boroba ãdjira idji wagabadarã boro dede preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃. Joseba maã preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ dede basia.

⁴ Dji preso ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃ boroba Joseba ɔ̃ɔ̃ɔ̃ maã uméɔ̃ɔ̃ acɔ̃ ɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃. Mama ãdjira dãrã preso panesidaa.

⁵ Ewari aba Egiptodebema boro uva ɔ̃ɔ̃ jue diabari badara, paã obari bada sida abari diamasi cãimocarasiãã. Cãimocaraza ne jara awara ɔ̃ɔ̃ɔ̃.

⁶ Diapededa Jose ãdjimã wãbɔ̃ɔ̃ɔ̃ unusia ãdjira sopua panɔ̃.

⁷ Maã carea Joseba ãdjia iwidisia:

-¿Cãrẽ cãrẽã bãrãra sopua panɔ̃?-

⁸ ãdjia panusidaa:

-Daiba idi cãimocarapedadara caiba cawa jarada neẽ bẽrã jãwã sopua panɔ̃.-

Maãne Joseba jarasia:

-Aba ãcõrẽbɔ̃ɔ̃ cãimocarara poya cawa jarabiya. Bãrãba cãimocarapedadara mãã nẽbɔ̃ɔ̃ɔ̃ɔ̃.-

⁹ Ara maãda uva ɔ̃ɔ̃ jue diabada boro badaba idji cãimocarara Joseba nẽbɔ̃ɔ̃ɔ̃. Nãwã jarasia:

-Mãã cãimocarã unusia uva jãcarada mɔ̃ caita nũmɔ̃.

¹⁰ Maã uva jãcarara jɔ̃wãte ãbea basia. Maã jãcarara tucupeda, põnõpeda, bio zau nũmesia.

¹¹ Maãne nama dai druadebema boro tazada mɔ̃ jɔ̃wãde erobasia. Maã tazade mãã uvada bãrrajupeda dai boroa diasia.-

12 Mañ jaradacarea Joseba nãwã jarasia:

–BΛ cãimocaraba nañda jara ðΛa: uva jΛwate ùbea bΛa ununaba jara ðΛa ewari ùbea.

13 Ewari ùbeade Egiptodebema boroba bΛra idji quĩrãpita trãya bΛa naãrã o ðada quĩrãca wayacusa o ðamãrẽã. Mãwã bΛa waya idjía uva ðara jue dia baya bΛa naẽna o ðada quĩrãca.

14 BΛ bia ðebΛrΛde mñ djuburia mñra quĩrãdoarãdua. BΛ boroa mñnebemada jaradua nañ deðebemada ãdrΛ ðΛmãrẽã.

15 Mñra hebreorã druadebemada jida enesidaa idjaba mñ ni cãrẽ sida oẽ ðada nama preso eropanΛa.–

16 Pañ obada boro ðadaba ùrĩ ðasia Joseba mañ cãimocarara cawa jara ðΛda. Joseba cawa jaradara bia ðada ðãrã idjia jarasia:

–Mñ sida cãimocarasia. Mñ unusia mñ boro ãrã jamara pañ bara ðeada ùbea eronĩda.

17 Dji ãrãbemanẽ pañ cũãda quĩrãtanoa erobasia nama dai druadebema boro itea. BaribΛrΛ cawaẽne mañ pañ cũãra ïbanaba co duanesidaa.–

18 Mãwã jaradacarea Joseba idjía jarasia:

–BΛ cãimocaraba nañda jara ðΛa: mañ jamara ùbea bΛa ununaba jara ðΛa ewari ùbea.

19 Ewari ùbeade Egiptodebema boroba bΛra idji quĩrãpita trãya. BaribΛrΛ bΛra obΛá tubipeða bacuru cãmiane ãtΛ su jira ðΛbiya. Mañbe ãgosoba bΛ djarara codia.–

20 Ewari ùbea ðadacarea Egiptodebema boroba idji toða ewari ðΛsridada osia. Dji dromarã itea djicoda waibΛa obisia. Mañne uva ða jue diabada boro ðadara, pañ obada boro ðada sida idji quĩrãpita enebisia.

21 Mañbe uva ða jue diabada boro ðadara ðΛsia wayacusa idjia naãrã o ðada quĩrãca o ðamãrẽã. Mãwã idjia wayacusa uva ðara Egiptodebema boroa jue dia ðesia Joseba jarada quĩrãca.

22 BaribΛrΛ pañ obada boro ðadara bacuru cãmiane ãtΛ su jira ðΛbisia Joseba jarada quĩrãca.

23 Uva ða jue diabada borora bia ðedamñna Josera aþeda quĩrãdoasia.

41

Egiptodebema boroba cãimocarada Joseba cawa jarada

1 Jose poa umé preso ðadacarea Egiptodebema borora cãimocarasia. Mañ cãimocarade unusia idjira Nilo do icawa nũmΛda.

2 Mañne siete paca biya boreguea queðeada doedaΛba odjadapeða põãjãrã co duanasidaa.

3 Ådji caidu dewara siete paca mititia caya ðeada doedaΛba odjasidaa. Mañ caya ðeara dji boreguea ðea caita do icawa nũpanesidaa.

4 Mañne dji mititia caya ðeaba dji biya boreguea queðeara cocuasidaa.

Mañne Egiptodebema borora ãrãmasia.

5 BaribΛrΛ wayacusa cãipeða cãimocarade unusia trigo ðΛwΛrΛ abalde siete cΛmΛ biya uga ðeada.

6 Mañbe unusia dewara trigo ðΛwΛrΛde siete cΛmΛ ugaẽ ðeada. Mañgara nãũrã jΛwΛrãã ãmãdau odjabariareba tΛ nũmΛba jãrãzaza ðesia.

7 Mañne cΛmΛ ugaẽ ðeaba dji biya uga queðeara cocuasidaa.

Mãwã ðade Egiptodebema borora ãrãmasia. Mañne cawasia idjia ununara cãimocara basida.

8 Nurẽma diapeda idjia cãimocarada carea cawa crĩchaẽ ðesia. Mañ ðãrã Egiptodebema daubararãda, ne cawa ðea sida trãcuabipeða idjia

cãimocaradara ãdjía nêbΛΓΛsia cawa jaradãmãrêã.* Mãwãmĩna ni abΛba poya cawa jaradaẽ basía.

⁹ Mãwã panΛne uva ba jue diabada boroba Egiptodebema boroa jarasia:
-Mã boro, mã biẽ osia. Mã ne jaraida badara quĩrãdoa basía. Idibe quĩrãnebabΛΓΛ.

¹⁰ BΛ paλ obada boro ume, mã ume bida quĩrũpeda दौरa preso bΛbisía bΛ wagabadarã boro dede.

¹¹ Dai preso panasidaẽ abari diamasi दौरa cãmocarasiãaa. Cãmocaraza ne jara awara beasia.

¹² Mãne hebreo cũdrada dai ume basía. Mã hebreora bΛ wagabada boro nezoca basía. Daiba cãmocarapedadara idjía nêbΛΓΛsiãaa. Mãne idjia dai cãmocarara umena cawa jarasia.

¹³ Idjia daia jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. BΛ mãra wayacusa bΛsia mã naẽna bΛ itea o bada quĩrãca o bamãrêã. Mãne dewarabemara bΛa beabipeda bacuru cũmiane λΓΛ su jira bΛbisía.-

¹⁴ Mã carea Egiptodebema boroba Josera trΛbisía. Ara mãda preso badada isabe êdrΛ bΛsiãaa. Josera icara wẽpeda, buãda tΛpeda, bia djiopeda Egiptodebema boromaa wãsia.

¹⁵ Mãbe dji boroba Josea jarasia:
-Mãra cãmocarasia, mãwãmĩna ni abΛba poya cawa jaradaẽ panΛa. BaribΛΓΛ mã ũrĩsia bΛa cãmocarara cawa jarabarida.-

¹⁶ Joseba jarasia:
-Mã boro, mãgΛra mãduba poya oẽa. BΛa cãmocaradara ãcõrẽbΛΓΛ cawa jarabiya necai bamãrêã.-

¹⁷ Egiptodebema boroba Josea jarasia:
-Mã cãmocarasia mãra Nilo do icawa nũmΛda.
¹⁸ Mãne siete paca biya boreguea quedeada doedaΛba odjadapeda põãjãrã co duanasidaa.

¹⁹ ãdji caidu dewara siete paca mititia caya beada doedaΛba odjasidaa. Naã Egipto druade mã unucua paca jãcua mititia beada.

²⁰ Mã paca mititia caya beaba dji naãrã odjapedada boreguea beara cocuasidaa.

²¹ Dji caya beaba dji boreguea quedeara cocuapedadãmĩna ara mãwã bio caya panesidaa ãdji naãrã panana quĩrãca.

Mãne mãra λrλmasia.
²² BaribΛΓΛ mãra waya cãmocarasia. Unusia trigo bΛwΛΓΛ abΛde siete cΛmΛ biya uga beada.

²³ Mãare unusia trigo bΛwΛΓΛde siete cΛmΛ ugaẽ beada. MãgΛra nãũrã jλwλrãã λmãdau odjabariareba tΛ nũmΛba jãrãzaza beasia.

²⁴ Mãne ugaẽ beaba dji uga quedeara jũma cosidaa. Mã mã cãmocaradara daubararã jarasia. Mãwãmĩna poya cawa jaradaẽ basía.-

²⁵ Mãne Joseba Egiptodebema boroa jarasia:
-Mã boro, mã cãmocara umẽba abarida jara bΛa. ãcõrẽba sãwã oida bΛa unubisia.

²⁶ Dji siete paca bia quedeaba jara bΛa siete poa codidebema aduba eropananida. Dji siete trigo cΛmΛ uga quedea bida abari quĩrãca jara bΛa siete poa codidebema aduba eropananida.

²⁷ BaribΛΓΛ dji siete paca mititia caya bea ãdji caidu odjapedadaba jara bΛa siete poa jarrabada zeida. Dji siete trigo cΛmΛ ugaẽ beaba abarida jara bΛa.

* **41:8** *Daubara.* Egiptode daubararãra ne cawa beasia. Bedea cawa beasia, ne ununacada obadjidaa, cacua biẽ beara biabibadjidaa, dau êsã beasia, idjaba egiptorãba ãcõrẽ quĩrãca ãjãbada sacerdoterã basía. Abeda dji dromarãda beasia.

Mañ cΛmΛra nãũrã jλwλrλã λmãdau odjabariareba tΛ nũmΛba jãrãzaza ðeasia. Mañba jara ðΛa siete poa jarrabada zeida.

²⁸ Mλ boro, Æcõrẽba blá unubisia idjia oida mλa jara ðΛ quĩrãca.

²⁹ Siete poa nañ Egipto druade codidebemara aduba eropanania.

³⁰⁻³¹ Mañare siete poa nañ Egipto de jarrabada zeya. Mañ jarrabara bio dãrãi bẽrã egiptorãba dji aduba eropanana ewarira abeda quĩrãdoadia. Mañne codidebema nañ druade ðΛra jõya. Dji aduba eropananebemada ni maãrĩ bida neẽ ðaya.

³² BΛa ðarima umé cãimocaradaba jara ðΛa Æcõrẽba dãrãẽne wãrãda mãwã oida.

³³ Mañ bẽrã, mλ boro, ðΛa ãberã crĩcha cawa ðΛda jΛrΛpeda ðΛida ðΛa nañ Egipto druara acΛ ðamãrẽã.

³⁴⁻³⁵ Mañare jũma nañ Egipto druade trigo wagabada bororãda ðΛcuaida ðΛa. Siete poa aduba eropanane ãberãrãba ewabΛdadedbemada mañ bororãba maãrĩ wagaðida panΛa. Ë juesuma ewabΛdaza aba wagaðida panΛa. Mãwã odida panΛa puru ðeaza. Ædjia wagaðedara ðΛabΛrΛ cawa jaraya sãwã jedeida.

³⁶ Mãwã osira siete poa jarraba zebΛrΛde trigora waga eropanania nañ Egipto druadebemarã quinirãnamãrẽã.-

Jose Egiptodebema boroare beda

³⁷ Mañ crĩchara Egiptodebema boroba, dji dromarã bida bio bia ãrĩsidaa.

³⁸ Dji boroba ãdjirãa jarasia:

-Æcõrẽ Jaureda nañ ãberã ume ðΛa. Dadjirãba dewara ãberãda idji quĩrãca ununaẽa.-

³⁹ Ara mañda idjia Josea jarasia:

-Æcõrẽba blá mañra cawabisia. BΛ quĩrãca crĩcha cawa ðΛra neẽa.

⁴⁰ Mañ carea mλa ðΛra dji dromarã boroda ðΛya. BΛa jarabΛrΛra jũmarãba ãjã odia. Ababe mλdrΛ ðΛ cãyãbara dji dromara ðaya.

⁴¹ Mλa jũma nañ druadebemara ðΛ jΛwaeda ðΛbΛrΛa.-

⁴² Mañne Egiptodebema boroba idji sãyã bara ðΛ sortijada Jose jΛwade wẽãju ðΛsia Joseba dji boro trãneba jũma poya o ðamãrẽã. Dji biara ðΛ lino oda djioda, oro oda carena sida Josea jλbisia.

⁴³ Mañbe idji carreta de ðadopeða Josea idjiare dewara carreta de pΛrrΛa edesia. WãbΛdade idji wagabadarãda Jose na wãbibadjia nãwã jĩgua jaradamãrẽã: “¡Chĩrãne cobeadadua!”† Mãwã Egiptodebema boroba jũma Egipto druara Jose jΛwaeda ðΛsia.

⁴⁴ Mañbe idjia Josea jarasia:

-Mλra jũmarã boroa, baribΛrΛ jũma nañ druadebemarãra ðΛ jΛwaeda beadia. Ædjirãba blá iwidiãde ni cãrẽ sida o cara panΛa.-

⁴⁵ Egiptodebema boroba Jose trãra ðΛsia Zapnat-panea.‡ Mañ awara wẽrã Asena abadada Josea diasia idji quima bamãrẽã. Mañ Asenara Potipera cau basia. Potiperara Oλ purude λmãdaúa bia bedeabadarã sacerdote basia. Mãwã Josea jũma Egipto druade dji dromada ðesia.

⁴⁶ Egiptodebema boroba Josea idji dromada ðΛside idjira treinta poa basia. Josea dji boroma ðadada jũma Egipto druade pΛrrΛa wãsia.

⁴⁷ Mañbe siete poa ne jũmada bia zauda bẽrã codidebemara aduba nũmasia.

† **41:43** *Chĩrãne cobeadadua.* MañgΛra hebreo bedeã cawa ðeaba cawadaẽ panΛa. ΛcΛrΛmaarã egiptorã bedeã. NañgΛrã crĩchada jaraiscada: “¡Æyã wãnadua dadjirã boro zebΛrΛ bẽrã!” wa “¡dadjirã boro nezoca dromada zebΛrΛ!” wa “¡Quĩrãcuita ãrĩnadua!” ‡ **41:45** *Zapnat-panea.* Mañ trãba egiptorã bedeãde jara ðΛa “Æcõrẽra bedeabaria; idjira zocai ðΛa.”

⁴⁸ Mañ siete poade Egipto druade ewapedada ebemada Joseba waga b̄abisia. Puruza dji puru caita ewapedadara maãrĩ waga b̄abisia.

⁴⁹ Māwã trigora waib̄la waga b̄asidaa. Pusa ĩb̄la quĩrãca ãdjirãba waib̄la waga eropanasidaa. Mañ b̄erã juacha pananada idu b̄asidaa.

⁵⁰ Jarraba ewari zeĩ naẽna Joseba idji quima Asena ume warrarãda umé unusia. Asena zeza Potiperara Oã purude ãmãdaúa bia bedeabadarã sacerdotē basía.

⁵¹ Idji warra iwina toside Joseba nãwã crĩchasia: “Ãcõrẽba jũma m̄ã bia mĩga b̄adara, m̄ã ãberãrã sida quĩrãdoabisia.” Māwã idji warra iwinara tr̄ã b̄asia Manase. §

⁵² Dewarabema warra toside Joseba nãwã crĩchasia: “M̄ã biẽ b̄ada druade ãcõrẽba m̄ãa warrarãra unubisia.” Māwã dji warrara tr̄ã b̄asia Epraĩ. *

⁵³⁻⁵⁴ Siete poa Egipto druade aduba zau nũmana jõnacarea siete poa jarrabada zesia Joseba jarada quĩrãca. Druaza jarrabara wãsia. Barib̄la egiptorãba codira eropanasidaa.

⁵⁵ Māwã b̄ãde egiptorãba codi carea erobeada sida jõsia. Mañ b̄erã ãdji boromaa codira iwidide wãsidea. ãdji boroba jũmarãa jarasia:

–Josemaa wãnadua. Idjia jarab̄la quĩrãca oãadua.–

⁵⁶ Jarraba Egipto druade zeside Joseba trigo wagabada dera jũma ewabicuasias. Mañbe trigora egiptorãa nẽdobuebadjia, jarrabara wãrãda jũma Egipto druade zeda b̄erã.

⁵⁷ Mañ awara druazabemada Josemaa trigo nẽdode zebadjidaa jarrabara jũma druaza wãna b̄erã.

42

Jose djabarãba trigo nẽdode wãpedada

¹⁻² Mañ ewaride Jose zeza Jacobora wadi Canaañ druade b̄abadjia. Jacoboba cawasia Egipto druade trigora baraada. Mañ b̄erã idji warrarãa nãwã jarasia:

–M̄ãa ũrĩsia Egiptode trigora baraada. ¿Cãrẽda jãã pan̄? Jãmaa nẽdode wãnadua dadjirãba codi carea. Māwã dadjirãra jarrababa beudaẽa.–

³⁻⁴ Ara mañda Jose djabarãra Egiptodaa trigo nẽdode wãsidea. Jacoboba Jose djaba Benjamiãra diabueẽ basía, wayada b̄erã Benjamiãra beuida. Mañ b̄erã Jose djabarãra diebe wãsidea.

⁵ Israel warrarãra dewara ãberãrã ume trigo nẽdode wãsidea, jũma Canaañ druade jarrabara zeda b̄erã.

⁶ Mañne Josera Egipto druade dji droma basía. Idjiab̄la jũma druazabemarãa trigora nẽdobuebadjia. Māwã b̄ãde Jose djabarãra jũsidea. Jũnapeda Jose quĩrãpita wayaadeba egorode b̄arru copanesidaa.

⁷⁻⁸ Joseba idji djabarã unuside cawasia ãdjida mãwã pan̄da barib̄la adua b̄la quĩrãca besia. Idji djabarãba idjira cawadaẽ basía. Mañne Josera ãdji ume quĩrũ b̄la quĩrãca bedeasia. Iwidisia:

–Bãrãra ¿sãmāba zebãda?–

ãdjia panusidaa:

–Canaañ druadeba trigo nẽdode ze pan̄a.–

⁹ Mañne Joseba quĩrãnebasia ãdjidebema cãimocaradada. * Mañ b̄erã jarasia:

–jãrãba dairã sãwã poyadi cawaya aãde ze pan̄a!–

¹⁰⁻¹¹ ãdjia panusidaa:

§ **41:51** Hebreo bedeade Manase tr̄ãba jara b̄la “quĩrãdoabi.” * **41:52** Hebreo bedeade Epraĩ tr̄ãba jara b̄la “warra unubida.” * **42:9** Genesi 37:4-9.

-¡Māwāéa, dai boro! ¡Daira mañ carea nīnaéa! Dai b_Λ nezocarāra jipa beaa. Daira jūmaena abari zezadebemaa. Daiba trigodr_Λ nēdode ze pan_{ΛΛ}.-

¹² Joseba jarasia:

-¡Sewaa! Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya ac_Λde ze pan_{ΛΛ}.-

¹³ Ādjirāba panusidaa:

-Dai b_Λ nezocarāra wārāda abari zezadebemaa. Daira doce djabarā panasidaa. Barib_Λr_Λ dai djaba tēābemara dai zeza ume Canaa_Λ druade besia. Mañne aba nēbasia.-

¹⁴ Joseba jarasia:

-Māa jara_Λda quīrāca ebuda b_{ΛΛ} bārāba ac_Λde ze pan_Λda dairā sāwā poyadi cawaya.

¹⁵ Barib_Λr_Λ māa ac_Λya bārāba jara pan_Λra wārā cawaya. Dai Egiptodebema boro tr_Λneba māa wārāneba jaraya bārāra namabemada ēdr_Λdaéa aba bārā djaba tēābemada namaa zeb_Λr_Λdaa.

¹⁶ Bārānebemada aba wābidadua bārā djaba tēābemada enemārēā. Mañmisa waabemarāra nama preso panenia. Idjida zeib_Λr_Λ, māa cawaya bārāba jara pan_Λra wārāda. Idjida zeēb_Λr_Λ, dai Egiptodebema boro tr_Λneba māa wārāneba jaraya bārāra bedeade pananida dairā sāwā poyadi cawaya ac_Λde ze pan_Λ carea.-

¹⁷ Ara mañda Joseba ādjira ewari ūbea preso b_Λsia.

¹⁸ Ewari ūbea bab_Λr_Λde Joseba ādjia jarasia:

-Māa Ācōrēra waya b_{ΛΛ}. Mañ bērā bārāba nāwā odib_Λr_Λ, māa beabiéa.

¹⁹ Bārāda wārāda ēberā jipa beab_Λr_Λ, nama bārānebemada aba preso beya. Mañne waabemara bārā diguidaa trigo diade wānadia bārā ēberārāba codamārēā.

²⁰ Barib_Λr_Λ bārā djaba tēābemara enenadia. Māwā māa cawaya bārāba jara pan_Λra wārāda. Māwā o_Λdaēb_Λr_Λ, bārāra beudia.-

Ādjirāba mañ bedeara ījāsidaa.

²¹ Māwā pan_Λne ādjiduba jara duanesidaa:

-Wārāda dadi djaba Josedā biē osidaa. Dadjirāba unusidaa idji biē orānamārēā dadjirāa bedea djuburia b_Λda. Māwāmīna dadjirāba ījānaé basia. Mañ carea nama bia mīga pan_{ΛΛ}.-

²² Mañne Rube_Λba jarasia:

-Mañ carea māa bārāa jarasia idjira biē orānamārēā, māwāmīna bārāba ījānaé basia.† Idji beapedada carea idib_Λr_Λ Ācōrēba dadjira cawa ob_Λr_ΛΛ.-

²³ Mañne Josera egiptorā bedeade ādji ume bedea basia. Idjia jarab_Λr_Λra dewaraba ādjia jarabadjia hebreo bedeade. Mañ bērā adua panasidaa ādjia jara pan_Λra Joseba jūma ūrī b_Λda.

²⁴ Ādjia biē opedadebema bedea pan_Λ ūrīside Josera iduba āyā wāpeda jīasia. Māwā bapeda waya poya bedeasia. Mañbe ādji ume bedeade wāpeda Simeo_Λda jidabisia preso bemārēā. Ara mañda ādjia ac_Λ pan_Λne Simeo_Λra jītabisia.

²⁵ Mañbe Joseba idji nezocarāa jarasia idji djabarāba trigo nēdopedadaba ādji sacora biracuadamārēā. Mañne ādji parata sida waya saccoza b_Λcuabisia. Mañ awara Joseba diabisia ode ne codamārēā. Ara mañda idji nezocarāba māwā osidaa. Barib_Λr_Λ parata ādji saccoza b_Λpedadada Jose djabarāba adua panasidaa.

²⁶ Mañbe Jose djabarāba trigora ādji burro _Λr_Λ b_Λcuadapeda wāb_Λr_Λsidaa.

²⁷ Wāb_Λdade ota cāinima jūesidaa. Mañbe aba_Λba idji burro ne cobi carea sacco ewab_Λr_Λde idji paratara eda cob_Λda unusia.

† 42:22 Genesi 37:21-30.

- ²⁸ Dauperapeda idji djabarãa jarasia:
 –Mã paratara jêda diasidaa. Za mã sacode eda cobãa.–
 Mã carea jûmarãda dauperasidaa. Ne wayaaba ure duanane nãwã jarasidaa:
 –¿Cãrê cãrêã Ãcõrêba dadjira jãwã o bã?–
²⁹ Canaaã druade ãdji zeza Jacoboma jûenapeda ãdji Egipto druade sãwãpedadara jûma nêbãrãsidaa. Nãwã jarasidaa:
³⁰ –Jãã druadebema êberã dji droma bãba daia quĩrũbideba nãwã jarasia:
 “Bãrãba dairã sãwã poyadi cawaya acãde zesidaa.”
³¹ Baribãrã dairãba jarasidaa mãwã odi carea ze panãêda, ãtebãrã êberã jipa beada.
³² Idjaba jarasidaa dairãra abari zezadebemada doce djabarã panasidada. Jarasidaa abara nêbasida, abara dai zeza ume Canaaã druade bãda.
³³ Mãne jãã dji dromaba dairãa jarasia:
 “Nãwã cawaya bãrãra êberã jipa beada: bãrã djabarãnebemada abã mã ume amenapeda trigora ededãdua bãrã êberãrã jarra quedëaa cobidi carea.
³⁴ Mãbe bãrã djaba têãbemara mãmaa enenãdua mãã cawai carea bãrãra jipa beada. Mãwã mãã cawaya bãrãba wãrãda acãde zedãê panãda dairã sãwã poyadi cawaya. Mãwã osidara mãã bãrã djabara jêda diaya. Idjaba naã druade bãrãba quĩrãbãdada poya nêdodia idjaba nêdobuedia.”–
³⁵ Mãwã nêbãrãdapeda ãdji sacco êrãcuabãdãde saccoza ãdji paratara eda cobëada unusidaa. Mã unubãdãde ãdji zezara, ãdjirã sida bio dauperasidaa.
³⁶ Mã carea ãdji zeza Jacoboba jarasia:
 –Bãrãba mãra warra neê obãdaa. Joseda idjaba Simeoã sida neêã. Mã awara Benjamiã sida jãmaa ede quĩrãã panãa. Mãneba mãdrã bia sopua unu bãa.–
³⁷ Mãne Rubeãba jarasia:
 –Zeza, mãã Benjamiãra waya bãmaa eneya. Eneẽbãrã, mã warrarãda umé beida bãa. Mãã idu Benjamiãra edebidua. Wãrãda waya jêda eneya.–
³⁸ Mãwã jaradãmãna Jacoboba jarasia:
 –Mã warrara bãrã ume diabueêã. Idji djaba arara beuda bêrã abã idjidrã bãa. Idjida ode beuibãrã, bãrãba mãra sopuaba beadia.–

43

Jose djabarãba Benjamiã Egiptodaa edepedada

- ¹ Mãwã panãne Canaaã druade jarrabara wetara zesia.
² Mãne ãdjia trigo Egipto druade nêdopedadara jûma cosidaa. Mã bêrã ãdji zeza Jacoboba jarasia:
 –Wayacusa Egiptodaa trigo nêdode wãnadua.–
³ Baribãrã Judaba panusia:
 –Jãã êberãba daia ebuêda jarasia: “Bãrãra mãmaa zecara panãa, bãrã djaba têãbemada enenaẽbãrã.”
⁴ Mãba, zeza, dai djaba têãbemara bãa dai ume diabueibãrã, दौरã trigo nêdode wãnia.
⁵ Baribãrã dai ume diabueẽbãrã, poya wãnaêã jãã êberãba jarada bêrã:
 “Bãrãra mãmaa zecara panãa, bãrã djabada enenaẽbãrã.”–
⁶ Mãne Jacobo Israel abadaba iwidisia:
 –Bãrãba ¿cãrê cãrêã mã êberãã jarasida dewara djabada eropanãda? Mã jarapedadãba mãra biê osidaa.–
⁷ ãdjirãba panusidaa:

-Jãl ãberãba daia bio iwidisia daidebemada, dai ãberãrãnebema sida. Nãwã iwidisia: "Bãrã zezara çwadi bΛca? Bãrãba çdewara djabada eropanΛca?" Maã bërã daiba idjía wãrãda jarasidaa. Daiba adua panasidaa idjia jaraida dai djaba ededamãrãeã.-

⁸ Maãne Judaba idji zeza Israelea jarasia:

-BΛa Benjamiãda mã ume diabueibΛrΛ, दौरा ara nawena trigo nãdodẽ wãbΛrΛdia. WãnaẽbΛrΛ bΛda, daida, dai warrarã sida jũma quininia.

⁹ MãabΛrΛ Benjamiãra wagaya. Mãa idjira enepeda wayacusa bΛ quĩrãpita bΛẽbΛrΛ, mãda bedede beya aba mã beubΛrΛdaa.

¹⁰ Daida nama jãcua dãrãnaẽ pananabara, Egiptodaa b̄arima umẽ wãnoacasidaa.-

¹¹ Maãne dji zeza Israelba panusia:

-Wãrãda Benjamiãda ededida panΛbΛrΛ, nãwã odadua. Dadjirã ãjũãnebema ne biara beada bãrã sacodẽ bΛdapeda maã ãberãa diaẽ wãnadua. Balsamo nãrãda, urrajõda, mirra querada, dewara quera tũãpa beada, pistacho bacuru tada, almendra sida maãrĩ diadadua.

¹² Parata sida waibΛara ededadua dji parata bãrã sacodẽ zedara jẽda diaði carea. ãibãrã quĩrãdoa eda bΛsidaa.

¹³ Bãrã djaba tãebema sida maã ãberãmaa isabe ededadua.

¹⁴ Mãa quĩrã bΛa ãcõrẽ ne jũma poya obariba bãrãra quĩrã djuburiaida maã ãberãba bãrã djaba jãma preso bΛra, Benjamiã sida idu jẽda zebimãrãeã. BaribΛrΛ idu zebiẽbΛrΛ mãra warra neẽ beya. Mãwã warra neẽ beibΛrΛ, mãwã baya.-

¹⁵ Ara maãda ãdjirãba nebiada pedapeda Egiptodaa wãbΛrΛsidaa. ãdjia parata naẽna edepedada cãyãbara waibΛara edesidaa. Benjamiã sida edesidaa. Jũenapeda Josemaa wãsidaa.

¹⁶ Joseba Benjamiã ãdji ume unuside idji nezocarã boroa jarasia:

-Naã ãberãrãra mã diguidaa ededua. Maãbe pacada beapeda ne djudua ãdjirãra nane umatipa mã ume ne codi bërã.-

¹⁷ Ara maãda dji nezocarã boroba Joseba jarada quĩrãca osia. Dji djabarãra Jose dedaa edesia.

¹⁸ WãbΛdade Jose djabarãra daupera panΛ bërã nãwã jara panasidaa:

-Naãrã zesidade parata dadji sacodẽ bΛpedada carea jãwã idji diguidaa edebibΛrΛa. Idjia jaraya dadjia maã paratara drΛsidadada. Maã carea dadjira jidabiya idji nezocarãda beadamãrãeã. Dadjirã burro sida jãrãya.-

¹⁹ Jose dede eda wãbadade dji nezocarã boro caita wãnapeda idji ume bedesidaa.

²⁰ ãdjia nãwã jarasidaa:

-Dai boro, dairã naãrã ze panasidade wãrã arada trigo nãdodẽ ze panasidaa.

²¹⁻²² Dai jẽda wãsidade ota cãinima jũesidaa. Mama dai saco ewabΛdade trigo nãdopedada paratada jũma daucha dairã sacozã eda bΛda unusidaa. Dairãba adua panΛa caiba maã paratara eda bΛsida. Jũma maã paratara daiba jẽda enesidaa diaði carea. Maã awara daiba paratara enesidaa wayacusa trigo nãdodi carea.-

²³ Dji nezocarã boroba panusia:

-Jũmawãyã crĩcharãnadua. Dauperarãnadua. Bãrãba parata diapedadara mãa edapeda mã boroa diasia. Bãrãba, bãrã zezaba ãjã bΛ ãcõrẽba mãã paratara bãrã sacodẽ bΛsia.-

Maãbe idjia Simeoã preso badada ãdjimaa enesia.

²⁴ Enepeḁa ādjirāra Jose deḁe eḁa edesia. Idjia baidoda diasia ādji jīrū saḡaḁamārēā. Ādji burro sida ne cobigasia.

²⁵ Māwā panane cawasiḁaa ādjira Jose deḁe ne coḁida. Jose umatipa zeida jāā panamisa ādjia nebia enepeḁadara edasiḁaa Josea diadi carea.

²⁶ Jose diguida jūēnacarea ādjirāba nebia enepeḁadara idjia diasidaa. Mañne wayaaḁeba idji quīrāpita egode ḁarru copanesidaa.

²⁷ Joseba ādjia iwidiḁia sāwā panane cawaya. Mañ awara iwidiḁia:

-Bārā zezara ḡbia ḁaca? ḡDrōāra waḁi ḁaca?-

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

-Dairā zeza ḁa nezocara bia ḁaa. Idjira waḁi ḁaa.-

Mañne wayaaḁeba ādjira ḁarru copanesidaa.

²⁹ Joseba acḁḁaḡaḁe idji djaba ara Benjamiāda unupeḁa nāwā jarasia:

-Bārā djaba tēābema māa jarapeḁadara ḡnaḡaca?-

Mañbe Benjamiā jarasia:

-Mā warra, Ācōrēba ḁara carebaya.-

³⁰ Idji djaba arada ununa bērā Josea ḁasriḁaba so borequeasia. Ara maāda dji eḁaara ḁa deḡāne iduḁa jīāne wāsia.

³¹ Jīā ḁapeḁa so zareadacarea quīrā saḡaḁeḁa waya ādjimaa zesia. Mañbe jarasia:

-Daiba coḁira enenadua.-

³² Ara maāda dji nezocarāba enesidaa. Joseba coira awara ḁasidaa, dji djabarāba coḁi sida awara ḁasidaa, idjaba Josema ne cobada egiptorāba coḁi sida awara ḁasidaa. Māwā osidaa egiptorāra hebreorā ume ābaa ne cocara panane bērā. Egiptorāmaārā maāra cadjiruaa.

³³ Mañne Joseba idji djabarāra chūmebisia dji nabemaneba aba dji tēābemanaa. Mañ carea idji djabarāba cawa crīchaḁaḁe panaba aḁarica dji quīrā acḁ duanesidaa.

³⁴ Mañne Jose itea diapēḁada djicōḁebemada ādjiza jeḁecabisia, baribḁaḁ Benjamiā waibḁara diabisia. Māwā jeḁecadapeḁa ādjira Jose ume ḁasriḁa ne codruasidaa.

44

Jose taza

¹ Māwānacarea Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

-Nañ ēberārā sacora trigoba biracuadua. Ādji parata sida ādji sacozā eḁa ḁacuadua.

² Mañbe mā taza parata oḁada dji tēābema sacode trigo nēḁoda parata ume ḁadua.-

Ara maāda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia.

³ Nurēma āsabōḁe Jose djabarāra ādji burroḁe idu wābisidaa.

⁴ Ādjira puruḁeba waḁi taḁa wāe panane Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

-Jāñ ēberārā caidu wādua. Jidaḁe wāsira nāwā jaradua: “ḡCārēneba mā boroba bārāra biē oḁa bērā bārāba jāwā idjira biē osida? ḡCārē cārēā bārāba idji taza parata oḁara drasiḁa?”

⁵ Jāñ tazade mā borora ne dobaria. Idjaba aḁari tazadeba ne cawaiē beara cawabaria. Bārāba opeḁadara biē ḁaa.”-

⁶ Ara maāda caidu wāsia. Jidaḁe wāpeḁa Joseba jarabiḁara jarasia.

⁷ Mañne dji djabarāba jarasidaa:

-ḡCārē cārēā dadji boroba māwā jara ḁa? Dairāra ne dradāca.

⁸ AcΛdua, parata dai sacode badada daiba ununapeda Canaañ druadeba jēda enesidaa. Māwā daiba jipa osidabΛrΛ ζcārē cārēã bΛ boro paratara wa oro sida drΛadi?

⁹ BΛa mañ tazada dairã sacode unuibΛrΛ dji erobΛra beuida bΛa. Mañ awara dairãra bΛ boro nezocarãda beadia.-

¹⁰ Mañne Jose nezocarã boroba jarasia:

-Bia bΛa, mǎēteara bārãba jara panΛ quĩrãca oya. Dji ne drΛadara mΛ nezoca baya, baribΛrΛ waabemara bedea neē beadia.-

¹¹ Ara mañda ãdji sacora burrode jΛ beada ērãnapeda egode bΛsidaa. Mañbe ãdjiza ewacuasidaa.

¹² Ewacuapedadacarea Jose nezocarã boroba jΛrΛ wāsia dji nabema djaba sacodeba aba dji tēãbema sacodaa. Mañne tazara dji tēãbema Benjamiñ sacode unusia.

¹³ Ara mañda sopuadeba dji djabarãba cacuade jΛ panΛra cūētacuasidaa. Mañbe ãdji sacora wayacusa ãdji burrode bΛcuadapeda jēda puruđaa wāsidaa.

¹⁴ Jose wadi diguida bΛde Judara dji djabarã sida idjima jūēsidaa. ãdjirãra ne wayaađeba idji quĩrãpita egode bΛrru copanesidaa.

¹⁵ Mañbe Joseba ãdjirãa jarasia:

-Bārãba ζcārē cārēã mΛ tazara jãwã drΛasida? ζBārãba adua panΛca ne cawaiē beada mΛa cawabarida?-

¹⁶ Judaba panusia:

-Dai boro, ζcārēda jaradi? ζSãwã jaradi दौरa bedede panΛēda? Jūma daiba biē opedada carea Ācōrēba cawa obΛrΛa. Dairãra bΛ jΛwaeđa panΛa. BΛ nezocarã badia, idjaba bΛ taza drΛa erobađa sida bΛ nezoca baya.-

¹⁷ Mañne Joseba jarasia:

-MΛa mǎwã oēa. Dji taza drΛa erobadadrΛ mΛ nezoca baya. Waabemara necai wãnadua bārã zezamaa.-

¹⁸ Mañbe Judara Jose caita wãpeda jarasia:

-MΛ boro, mΛ ume quĩrũrãdua. BΛra Egiptodebema boro quĩrãca bΛmĩna mΛ quĩrã djuburia bΛ ume idu bedebidua.

¹⁹ Dai naãrã zesidade bΛa iwidisia दौरa zeza bara panΛ cawaya idjaba djaba bara panΛ cawaya.

²⁰ Mañne daiba panusidaa zeza drõã quiruda eropanΛda idjaba djaba cūdra bΛda aba eropanΛda. Mañ warrara dai zezaba drõã bΛde unusia. Idji djaba arada beusia. ãdji papađebemara ababe idjidrΛ bΛa. Idjira dai zezaba bio quĩrã bΛa.

²¹ Idjaba bΛa daia jarasia, “Mañ warrara enenadua mΛa unui carea.”

²² BaribΛrΛ daiba bΛa jarasidaa mañ warrara dji zeza bΛmaΛba ãyã wãcara bΛda. Āyã wãibΛrΛ dji zezara sopuaba beuyada asidaa.

²³ Mañne bΛa daia jarasia: “Bārã djaba tēãbemada bārã ume zeēbΛrΛ, bārãra mΛmaa wayacusa zecara panΛda.”

²⁴ Mañbe dairãra dai zezama jūēnapeda bΛa jaradara jūma nēbΛrΛsidaa.

²⁵ DārãbΛrΛde dai zezaba jarasia: “Waya trigo nēdode wãnadua.”

²⁶ Mañne dairãba idjia jarasidaa: “Dairãra poya wãnaēa. Ababe dai djaba tēãbemada dai ume wãibΛrΛ wãnia. Idjida dai ume wãēbΛrΛ, jãñ ēberãmaa wãcara panΛa.”

²⁷ Mañne mΛ zeza bΛ nezocaba daia jarasia: “Bārãba cawa panΛa mΛ wērãba warra umébe mΛa to diasida.

²⁸ Abara nēbasia. Mañ ewarideba ãtaa waa unuē bΛ bērã mΛmaarã animarãba beapeda cobuesia.

²⁹ Mañ bērã idji djaba arada ededapeda beuibΛrΛ, bārãba mΛra sopuaba beadia.”

30-31 Dairã boro, dji cūdra carea dai zezara wadi b_ΛA. Mañ bēřã m_Λra dji cūdra neñ m_Λ zezamaa wāsira ma_Λne idji warrada unuēb_Λr_Λ m_Λ zezara beuya. Māwã dai b_Λ nezocarãba dai zeza drõã b_Λra sopuaba beadia.

32 M_Λ b_Λ nezocaba m_Λ zezaa wārãneba jarasia dji cūdrara waya eneida. M_Λa jarasia: “Zeza, m_Λa waya b_Λmaa eneēb_Λr_Λ, b_Λ quĩrãpita m_Λra bedeade baya aba m_Λ beub_Λr_Λēdaa.”

33 Mañ bēřã m_Λa b_Λa bedea djuburiaya dji cūdrabari m_Λdr_Λ nama erobemārēã b_Λ nezoca bai carea. Mañne dji cūdrara idji djabarã ume idu wãbidua.

34 ¿Sãwã m_Λda dji cūdra neñ m_Λ zezamaa wã? M_Λ zeza sopuaba biē b_Λda unu quĩrãē b_ΛA.-

45

Joseba ara idjida cawabida

1-2 Mañ bedea ũrĩb_Λr_Λde Josera so borequea nūmesia. Waa poya droaē bēřã jūma idji nezocarã arima beaa jĩgua jarasia:

-jūma dajadaa wãnadua!-

Ara ma_Λda wāsidaa. Ababe idji djabarãda idji ume panesidaa. Māwã pan_Λne Josera bio jĩasia. Mañ jĩãbira idji nezocarã dajada pan_Λba ũrĩsidaa. Mañ awara idji jĩãnanebemada Egiptodebema boro dede panabadarãba ũrĩsidaa. Jĩãnacarea Joseba idji djabarãa cawabisia idjida māwã b_Λda.

3 Nāwã jarasia:

-M_Λra Josea. ¿M_Λ zezara wadi b_Λca?-

Mañne idji djabarãba poya panunaē basía bio dauperasida bēřã.

4 Mañ carea Joseba ãdjía jarasia:

-M_Λ caita zedadua.-

Ara ma_Λda Jose caita wāsidaa. Mañne Joseba ãdjía jarasia:

-M_Λra bārã djaba Josea, bārãba nēdobuepedadaa Egiptoda ededamārēã.*

5 Barib_Λr_Λ sopuarãnadua. Bārãba m_Λra nēdobuepedadamĩna jūmawãyã crĩcharãnadua. Ācõrēb_Λr_Λ m_Λra nama bārã na diabuesia ēberãrã beudidebemada ēdr_Λ edamārēã.

6 Poa umé bab_Λr_Λa jarraba zedada. Idjaba wadi poa juesuma māwã baya. Mañne poya ne uđãã ni ewadaã.

7 Ācõrēba m_Λra bārã na diabuesia bārã ēberãrã nañ ējũãne jūma beurãnamārēã. M_Λra nama b_Λsia bārãra beudidebemada ēdr_Λ edamārēã.

8 Bārãba m_Λra namaa diabuedaē basía, ãteb_Λr_Λ Ācõrēb_Λr_Λ m_Λra diabuesia. Idjiab_Λr_Λ m_Λra b_Λsia Egiptodebema boroa crĩcha diabarida bamārēã, idji dedebema boroda bamārēã, idjaba Egipto druade dji dromada bamārēã.

9 Jãlbe bārãra isabe wãnadua m_Λ zezamaa. Idjía nãwã jaradadua:

“B_Λ warra Joseba nãwã jara b_ΛA: Ācõrēba m_Λra Egiptodebema boroare b_Λsia. M_Λmaa isabe zedua. Dãrãrãdua.

10 Zepeda Gose_Λ ējũãne beya. Māwã b_Λra, b_Λ warrarã sida, b_Λ wiuzaquera sida m_Λ caita duania. B_Λ animarã beara, jūma b_Λa erob_Λ sida enedua.

11 M_Λa b_Λra mama ne cobi baya, wadi poa juesuma jarrabara bai bēřã. Māwã b_Λra, b_Λ ēberãrãra, b_Λ animarã sida jarrababa beudaã.

12 Bārãba, m_Λ djaba Benjami_Λ bida bãdji dauba unu pan_Λa wãrãda m_Λda bārã ume māwã bedea b_Λda.

13 M_Λ zezaa jaradadua m_Λra nañ Egipto druade dji dromada. Bārãba unupedada sida jūma m_Λ zezaa jaradadua. Isabe wãnapeda m_Λ zezara namaa enenadua.-

14 Mañbe idji djaba Benjami_Λ ume ojũēnapeda jĩāsidaa.

* 45:4 Genesi 37:12-36.

15 Māwānacarea Joseba waabema djabarāra uridarrade isōcuapeda jīāsia. Mañbeb^ΛΛ idji djabarāra idji ume bedesidaa.

16 Egiptodebema boro dede panabadaba ūrīsidaa Jose djabarāra zesidada. Dji boroba, dji droma bea bida mañnebemada bia crīchasiidaa.

17 Mañ carea dji boroba Josea jarasia:

–B^Λ djabarāa jaradua: “Bārā animarā ārā ne ataubidapeda Canaañ druadaa wānadua.

18 Mañbe bārā zezara, bārā ēberārā sida māmaa enenadua. Māa bārāa Egipto druade ējūā biara b^Λda diaya. Bārāba nañ druadebema dji biara b^Λda codia.”

19 Idjaba b^Λ djabarāa jaradua nama Egiptodeba carretada edecuađamārēā ādji warrarā, ādji wērārā, bārā zeza sida enenamārēā.

20 Mañ awara jaradua ādjia erobeara becuađamārēā, Egiptodebema ne biara b^Λda jūma ādjide bai bērā.–

21 Israel warrarāba māwā osidaa. Egiptodebema boroba jarada quīrāca Joseba ādjia carretara diacuasias. Ādjia ode codi sida diasias.

22 Ādjiza cacuade j^Λbada djiwidida aba aba diacuasias. Barib^ΛΛ Benjamiāa cacuade j^Λbadada juesuma diasias. Parata torro sida tresciento diasias.

23 Idji zeza itea Egiptodebema ne bia queđeada die burrode diabuesias. Mañ awara die burro wērāne trigoda, pañda, idji zeb^ΛΛde coi sida diabuesias.

24 Mañbe idji djabarāra wābigasia. Ādji wāb^Λdade Joseba ādjia jarasia:

–Ode ijararānadua.–†

Jacoboba Jose zocai b^Λda cawada

25 Mañbe Egiptodeba wānapeda Canaañ druade ādji zeza Jacoboma jūesidaa.

26 Jūēnapeda ādjia Jacoboa jarasidaa Josea wađi zocai b^Λda idjaba idjira Egiptodebema boroare b^Λda. Barib^ΛΛ Jacoboba cawa crīchaē basia. Mañg^Λra ijāē basia.

27 Mañne ādjirāba Joseba jaradara jūma nēb^ΛΛsidaa. Mañ awara Jacoboba unusia Joseba carreta diabuecuadada idji edeđamārēā. Mañ unub^ΛΛde Jacobora sobiasias.

28 Jacobo Israel abadaba jarasia:

–Ara nañba bia b^Λa. Mā warra Josea wārāda wađi zocai b^Λa. Mā beui naēna idji ac^Λde wāya.–

46

1 Ara mañda Jacobo Israel abadara wāsias jūma idjias erob^Λ bara. Wāb^ΛΛde Beersebáde jūesia. Mama idjias animarāda idji zeza Isaba ijā bađa Ācōrēa babue diacuasias.

2 Mañ diamasi Israelba cāimocara quīrāca ūrīsias Ācōrēa idji ume bedea b^Λda. Ācōrēba trā jarasia:

–Jacobo, Jacobo.–

Jacoboba panusias:

–Māra nama b^Λa.–

3 Ācōrēba jarasia:

–Māra b^Λ zezaba ijā bađa Ācōrēa. Wayarādua Egiptodaa wāi carea. Jāma māa puru waib^Λada b^Λdeba yōbiya.

4 Māra b^Λ ume Egiptodaa wāya. Mañbe b^Λdeba yōb^Λdarāra jēda eneya. Idjaba b^Λ beub^Λde Josea arima baya.–

† 45:24 ^Λcl^Λba crīcha pan^Λa ādjira ijaradida Josea Benjamiāa waib^Λara diada bērā. Idjaba ^Λcl^Λba crīcha pan^Λa ādjira ijaradida Jose nēdobuepedada carea.

⁵ Ara mañda Jacobora Beersebádeba wāsia. Egiptoḏebema boroba carreta diabuecuade Jacobo warrarāba idjira, ādji warrarāra, ādji quimarā sida edesidaa.

⁶ Jacoboba idji warrarā bida ādji animarā beara idjaba jūma ādjia Canaañ druade edapeḏada sida Egiptodaa edesidaa.

⁷ Jacoboba idji warrarāra, idji caurāra, idji wiuzaquerāra, idji āizaquerā sida Egiptodaa jūma edesia.

Jacobo ēberārā Egiptodaa wāpeḏada

⁸ Jacobo Israel abada warrarā Egiptodaa wāpeḏadara naḷgarā basía:

Jacobo warra iwina Rubeñda wāsia.

⁹ Rubeñba edesia idji warrarā Hanoc, Palú, Hezroñ, Carmi sida.

¹⁰ Jacobo warra Simeoñ sida wāsia. Simeoñba edesia idji warrarā Jemuel, Jamiñ, Ohad, Jaquiñ, Zohar, Saul sida. Saulora cananeo wērāba toḏa basía.

¹¹ Jacobo warra Levi sida wāsia. Leviba edesia idji warrarā Gersoñ, Coá, Merari sida.

¹² Jacobo warra Juda sida wāsia. Judaba edesia idji warrarā Sela, Paré, Zará sida. Idji warrarā Erera, Onañ sida Canaañ druade beusidaa. Paréba idji warrarā Hezroñda, Hamul sida edesia.

¹³ Jacobo warra Isacar sida wāsia. Isacarba idji warrarā Tola, Puvá, Job, Simroñ sida edesia.

¹⁴ Jacobo warra Zabuloñ sida wāsia. Zabuloñba idji warrarā Sered, Eloñ, Jahleel sida edesia.

¹⁵ Mañ warrarā sei panara Leaba Jacoboa Arañ druade to diasia. Leaba Jacobo cau Dina sida tosia. Ādjideba yōpeḏadara 33 wāsidaa dji umaquĩrārā, dji wērārā ābaa.

¹⁶⁻¹⁸ Jacoboba Lea edaside dji zāwārē Labañba nezocawērā Zilpara Lea diasia. Zilpaba warrarāda Jacoboa to diasia. Maḷgarā sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Jūma ābaa diecisei wāsidaa.

Ādji warra Gaba idji warrarā Zipioñ, Hagui, Ezboñ, Suni, Eri, Arodi, Areli sida edesia.

Ādji warra Aserba edesia idji warrarā Imna, Isúa, Isúi, Beria, dji cau Será sida. Beria warrarāra Hebere idjaba Malquiel basía.

¹⁹ Jacobo quima Raquel warrarāra Jose idjaba Benjamiñ basía.

²⁰ Jose warrarā Egiptode topeḏadara Manase idjaba Epraiñ basía. Ādji papara Asena basía. Asena zezara Potipera basía. Idjira Oñ purude amādaúa bia bedeabadarā sacerdote basía.

²¹ Benjamiñ warrarāra naḷgarā basía: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamañ, Ehi, Ros, Mupiñ, Hupiñ, idjaba Ard.

²² Jūma maḷgarāra Raqueldeba Jacobo ume yōsidaa. Jūma ābaa catorce wāsidaa.

²³⁻²⁵ Jacoboba Raquel edaside dji zāwārē Labañba nezocawērā Bilhara Raquelea diasia. Bilhaba warrarāda Jacoboa to diasia. Maḷgarā sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Ādji warra Dañba idji warra Husiñ edesia. Ādji warra Neptaliba edesia idji warrarā Jahzeel, Guni, Jezer, Sileñ sida. Jūma ābaa siete wāsidaa.

²⁶ Jūma Jacobodeba yōpeḏadarāra idji ume Egiptodaa wāsidaa. Idji āigurā juachaē, jūma ābaa 66 wāsidaa.

²⁷ Maḷga awara Jose warrarā Egiptode topeḏadada umé panasidaa. Jūma ābaa Jacobo ēberārā Egiptode jūpeḏadara setenta panasidaa.

Jacoboba waya Jose ununa

28 Jacobo Israel abadaba Judada Josemaa na wābisia ādjira Goseļ ējūāne acΛde zemārēā. Maļmisa ādjirāra Goseļ ējūāne jūēsidaa.

29 Ādji jūēsidade Joseba idji nezocaa jarasia idji carreta enemārēā. Ara maļda Goseļnaa idji zeza Israel audiabaride wāsia. Idji zeza unuside ojūēpeda dārā jīāsia.

30 Māwā bΛde Israelba Josea jarasia:

-Mā bΛ quīrāra unubΛrΛ bērā cawa bΛa bΛra wadi zocai bΛda. Jāļbe māra necai beuya.-

Joseba idji djabarā Egiptodebema boromaa ededa

31 Maļbe Joseba idji djabarāa, jūma idji zeza ēberārāa biða jarasia:

-Egiptodebema boromaa mā jarade wāya bārāra jūēsidade. Mā idjia jaraya: “Mā djabarāra, mā zeza ēberārā Canaaļ druade duananara jūma māmaa zesidaa.

32 Ādjirāra animarā wagabada bērā ādji ovejada, paca sida enesidaa. Jūma ādjirāba erobeā sida enesidaa.”

33-34 Maļbe dji boroba bārā trāpeda iwidibΛrΛde “¿Bārāba cārēda obada?”, nāwā jaradada: “Daira warra edaΛba animarā daupē cawa beaa, dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.” Māwā jarasidara dji boroba bārāra jīga Goseļ ējūāne idu bebiya, egiptorāmaarā oveja wagabadara dji biaē bērā.-

47

1 Ara maļda Josera Egiptodebema boro ume bedeade wāsia. Idjia jarasia:

-Mā zezara, mā djabarā sida Canaaļ druadeba zesidaa ādji oveja bara, ādji paca bara, jūma ādjia eropanΛ bara. Ādjirāra Goseļ ējūāne duanΛa.-

2 Maļbe Joseba idji djabarāda juesuma Egiptodebema boro quīrāpita edesia ādjira cawamārēā.

3 Maļne dji boroba Jose djabarāa iwidisia:

-Bārāba ¿cārēda obada?-

Ādjirāba panusidaa:

-Dairāra oveja wagabadaa dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.-

4 Maļ awara jarasidaa:

-Canaaļ druade jarrabara dji cābāyā bΛa. Idjaba dairā oveja itea pōājārā neēa. Maļ bērā dairāra naļ druade panane zesidaa. Dairāra bΛ nezocarāa. Dai quīrā djoburia Goseļ ējūāne idu bebidua.-

5-6 Maļne Egiptodebema boroba Josea jarasia:

-Naļ Egipto druara bΛ jΛwaeda bΛa. BΛ zezara, bΛ djabarā sida ze panΛ bērā ādjia Goseļ ējūāda diadua. Māwā dji biara bΛ ējūāne duanania. Idjaba ĩcΛrΛ bΛ djabarānebemaba animarāda bio daupē cawa beabΛrΛ, ādjirāra mā animarā wagabada bororāda bΛcuadua.-

7 Idjaba Joseba idji zeza Jacobora Egiptodebema boromaa edesia cawamārēā. Maļne Jacoboba dji boroa bia jarasia.

8 Dji boroba Jacoboa iwidisia:

-BΛra ¿poa jūmasāwā bΛ?-

9 Jacoboba panusia:

-Māra ciento treinta poa bΛa. Naļ ējūāne pΛrrΛa bΛde bio bia mīga bΛa. Mā drōāenabemarā jaidasidade mā cāyābara drōāara panasidaa. Māra ādjirā quīrāca jācua dārā baēa.-

10 Maļbe Jacoboba Egiptodebema boroa wayacusa bia jarapeda dajadaa wāsia.

¹¹ Ara maŕda dji boroba jarada quĩrãca Joseba idji zezaa, idji djabarãa biãa Egiptodebema ãjũã biara ðada diasia. Nocoarebema ewaride maŕ ãjũãne Ramese puruda osidaa.*

¹² Idjaba Joseba idji zezaa, idji djabarãa, jũma ãdji ãberãrãa biãa codira dia babadjia ãdjia cobada quĩrãca.

Joseba druazabema ne cobigada

¹³ Druaza codira neã basia. Abeda jarrabara zareara nũmã bẽrã ãberãrãa Egiptode, Canaaŕ druade biãa jarrababa quinibodo basia.

¹⁴ Maŕ carea jũma egiptorãra, Canaaŕnebemarã sida Josemaa trigo nẽdode wãbadjidaa. Joseba dji paratara jũma pepeãa Egiptodebema boro dede wagabadjia.

¹⁵ Mãwã panãne egiptorã paratara, Canaaŕnebemarãne sida jõsia. Maŕ bẽrã egiptorãra wayacusa Josemaa zedapeãa nãwã jarasidaa:

-Dairã paratara jõsia. Dairãa trigora diadua. Diaẽbãrãa dairãra beudia.-

¹⁶ Joseba panusia:

-Bãrã paratara jõsibãrã, bãrã animarãda enenadua. Maŕbari mãã bãrãa trigora diaya.-

¹⁷ Ara maŕda ãdji animarãra Josemaa enesidaa. Jũma maŕ poade Joseba ãdjirãa trigora diasia ãdji cawayobari, ovejabari, chiwatubari, pacabari, burrobari biãa.

¹⁸ Maŕ poa jõnacarea wayacusa Josemaa zedapeãa nãwã jarasidaa:

-Dairã boro, bãã cawa ðãã dai paratara jõsida, dai animarã sida jũma bãre basida. Dewara diadida waa neã panãã. Ababe dairãdrã, dai ãjũã sida ðãã.

¹⁹ Dairãra idu beubirãdua. Iduaribirãdua dai ãjũãra iduba tabeida. Dairãda, dai ãjũã sida trigobari nẽdodua. Mãwã dairãra, dai ãjũã sida Egiptodebema borode baya. Trigoda dairãa diadua udi carea. Mãwã beudaãã idjaba dai ãjũã sida iduba tabeãã.-

²⁰ Ara maŕda Joseba egiptorã ãjũãra jũma nẽdosia Egiptodebema boro itea. Egiptorãba ãdji ãjũãra nẽdobuesidaa jarrabara ãdjirãma wetara nũmã bẽrã. Mãwã ãdji ãjũãra jũma dji borode basia.

²¹ Maŕne jũma Egiptodebema ãberãrãra dji boro nezocarã basidaa.†

²² Joseba ababe ãmãdaúa bia bedeabada sacerdoterã ãjũãdrã nẽdoã basia, Egiptodebema boroba ãdjirã codira diabadji bẽrã. ãdjirãba maŕgãda cobadjida bẽrã ãdji ãjũãra nẽdobuedãã basia.

²³ Maŕbe Joseba ãberãrãa jarasia:

-Mãã bãrãra, bãrã ãjũã sida dadjirã boro itea nẽdoda bãrã mãã trigoda diaya udamãrãã.

²⁴ Maŕ ewabãdade ã juesumanebemada abã dadjirã boroa diadida panãã. ã quĩmãrã bãrãba edadia wayacusa udi carea idjaba bãrãba, bãrã dede panabadaba, bãrã warrarã biãa codamãrãã.-

²⁵ Maŕne ãdjirãba panusidaa:

-Bãã dairãra zocai ðãsia. Dairãra quĩrã djuburia ðãã. Maŕ bẽrã dairãra Egiptodebema boro nezocarã badia.-

²⁶ Ara maŕda Joseba leyda ðãsia egiptorãba ewabãdade ã juesumanebemada abã Egiptodebema boroa diadida panãã. Wadibida Egipto druade mãwã obadaa. Ababe ãmãdaúa bia bedeabada sacerdoterãba mãwã diadããã, Egiptodebema boroba ãdji ãjũãra nẽdodaãã bẽrã.

Jacoboba Josea bedeã djuburiada

* 47:11 Exodo 1:11. † 47:21 Maŕne jũma Egiptodebema ãberãrãra dji boro nezocarã basidaa. Griego bedeãde mãwã ðã ðãã. Hebreo bedeãde nãwã ðãã: "Maŕbe Joseba ãberãrã jũma Egipto druade beara puru droma beãããã wãbãrãbisia."

²⁷ Mañ ewaride Jose ēberārā israelerā abadara Egipto druade duanesidaa. Goseñ ējũāra eropanesidaa. Ādjirāra zocārā yōsidaa.

²⁸ Jose zeza Jacobora Egipto druade diecisiete poa basia. Mañne Jacobora 147 poa basia.

²⁹ Jacobo Israel abadaba cawasia dārāéne idjira beuida. Mañ bēřā idji warra Jose da trābipe da jarasia:

–Mā quĩrā djoburia b_Λ j_Λwara m_Λ bacara edre b_Λpe da wārāneba jaradua m_Λa jarab_Λr_Λda quĩrāneba b_Λa jũma oida. M_Λra nañ Egiptode t_Λbarirādua.

³⁰ Āteb_Λr_Λ nañ Egiptodeba m_Λ drōēnabemarā t_Λbaripe da da maa edepe da m_Λra mama t_Λbaridua.–

Joseba panusia:

–Māwā oya, zeza.–

³¹ Mañne Jacoboba jarasia:

–M_Λa wārāneba jaradua.–

Ara mañda Joseba wārāneba jarasia. Mañ bēřā Jacobo Israel abadara idji c_Λde de chĩrāborode b_Λrru c_Λesia.‡

48

Jacoboba Jose warrarā bia jara b_Λda

¹ Māwānacarea Jose ēberārāba idjía jarasidaa idji zezara cacua biē b_Λda. Mañ carea Joseba idji warrarā Manase, Epraiñ sida idji zeza ac_Λde edesia.

² Mañne Jacoboa jarasidaa Jose ra zesida. Mañ carea Jacobo Israel abadara b_Λbaē b_Λmīna idji c_Λde de āta chũmesia.

³ Mañne Josea jarasia:

–Canaañ druade m_Λ Luz purude b_Λsida ne jũma poya b_Λ Ācōrēra m_Λma odjape da m_Λra nāwā bia jara b_Λsia:

⁴ “M_Λa b_Λdeba ēberārā zocārā yōbiya. Idjaba b_Λdeba puruda zocārā yōbiya. Mañ awara m_Λa b_Λ ēberārā nañ Canaañ druara diaya ewariza ādjide bamārēā.”*

⁵ M_Λ b_Λmaa ze naēna b_Λ warrarā Epraiñra, Manase sida nañ Egiptode tosidāa. Ādjira Rubeñ quĩrāca idjaba Simeoñ quĩrāca m_Λ warrarā araada aya.

⁶ Barib_Λr_Λ b_Λa dewara warrarāda unuib_Λr_Λ, ādjirāra m_Λ warrarā araada aēa. Mañ bēřā Canaañ druade m_Λ warrarā araba ējũā edab_Λda quĩrāca ādjirāba edadaēa. Āteb_Λr_Λ Epraiñba, Manase bida edab_Λda ējũānebemada ādjia edadida pan_Λa.

⁷ M_Λ Padan-Arañ druadeba zeb_Λr_Λde b_Λ papa Raquelera Canaañ druade jaidasia Eprata Beleñ abada caita. Mama m_Λa idjira t_Λbarisia. M_Λra idji carea bio sopua basia. Mañ carea m_Λa b_Λ warra umēbemarā m_Λreana ab_Λr_Λa.–

⁸ Jacobo Israel abadaba Jose warrarāra unupe da iwidisia:

–Za pan_Λra ¿cai?–

⁹ Joseba idji zeza panusia:

–M_Λ warrarāa, Ācōrēba m_Λa nañ Egiptode diadaa.–

Israelba jarasia:

–M_Λ djoburia m_Λ caita zebidua ādjira bia jara b_Λi carea.–

¹⁰ Israelera drōāda quiru bēřā dau towa basia. Mañne Joseba idji warrarāra idji zeza caitaara edasia. Israelba ādjira b_Λr_Λ edape da isōsia.

¹¹ Israelba Josea jarasia:

–M_Λa crīcha basia b_Λ quĩrāra waa unuēda, barib_Λr_Λ ĩĀcōrēba m_Λa b_Λra b_Λ warrarā sida unubisia!–

‡ 47:31 Hebreo 11:21de jara b_Λa māwā osida Ācōrēa bia bedeai carea. * 48:4 Genesi 35:9-15.

¹² Maãbe Joseba idji warrarã idji zeza ðacarade chũpanãda äyã ðasia. Äyã ðapeda idji zeza quĩrãpita chĩrãborode ðarru cobesia.

¹³ Joseba idji warrarãra wayacusa idji zeza quĩrãpita caita ðasia. Epraiãra idji jãwa araare ðasia idji zeza jãwa acãare ðemãrẽã. Manasera idji jãwa acãare ðasia idji zeza jãwa araare ðemãrẽã.

¹⁴ Baribãrã Israelba idji jãwara carusia. Epraiãra dji tẽãbemamĩna Israelba idji jãwa arada Epraiã boro ãrã ðasia. Manasera dji iwinamĩna Israelba idji jãwa acãda Manase boro ãrã ðasia.

¹⁵ Maãne Israelba Joseba nãwã bia jara ðasia:

Mã zezadrõã Abrahaãba idjaba mã zeza Isa bida Äcõrẽda ãjã panasidaa. Mã tosida ewarideba ãtaa ara mã Äcõrẽba mãra waga ðabaria.

¹⁶ Idjia jũma mã bia mãga ðãdebemada ëdrã edabaria.† Maãgã Äcõrẽba naã warrarãra carebaya.

Mãa quĩrãã ðãa ädjideba naã ëjũãne zocãrã yõnida. Mãwã naã warrarãneba mã trãra, mã zezadrõã Abrahaã trãra, mã zeza Isa trã sida jũmarãba quĩrãneba panania.

¹⁷⁻¹⁸ Joseba unusia idji zeza jãwa arara dji tẽãbema Epraiã boro ãrã ðãda. Mãra Joseba biẽ unusia. Mã carea idji zezaa jarasia:

-Zeza, jãwãã. Za ðãdrã mã warra iwinaa. Idji boro ãrããbãrã bã jãwa arara ðãdua.-

Mãwã jarabãrãde idji zeza jãwara Epraiã borode ðãda jidapeda Manase boro ãrã ðã quĩrãã ðasia.

¹⁹ Baribãrã idji zezaba mãwã o quĩrããẽ basia. Ätebãrã jarasia:

-Warra, mãa cawa ðãa mã jãwara cai ãrã ðãsida. Bã warra iwinaneba ëberãrãda zocãrã yõnia. Idjira dji dromada ðaya. Baribãrã dji djaba tẽãbemara idji cãyãbara dji dromaara ðaya. Dji tẽãbema warrarãneba puruda zocãrã yõnia.-

²⁰ Mã ewaride Israelba Jose warra tẽãbema Epraiãra dji nabema Manase cãyãbara dji dromaara ðasia. Mãne ädjira nãwã bia jara ðasia:

-Nocoarebema ewaride israelerãba bãrã trãneba nãwã dewaraa bia jaradia: "Äcõrẽba Epraiã, Manase sida bia oãa quĩrãca bã sida bia oya."-

²¹ Mãwãpeda Israelba Josea jarasia:

-Dãrããne mãra beuya. Baribãrã Äcõrẽra bãrã ume ðaya. Idjia bãrãra bãdji drõãenabemarã druãdaa jẽda edeya.

²² Mãa bãa ëjũãra auãuara diabãrãã bã djabarã cãyãbara. Mãa bãa Siqueã eyada diabãrãã.‡ Mã ëjũãra mãa jãrãsia necoba cha bida amorreorã ume djõ ðãdeba.-

49

Jacoboba idji warrarã sãwãni jarada

¹⁻² Maãbe Jacoboba jũma idji warrarã trãbigapeda jarasia:

-Mã warrarã, mã bedea ãrãne caita zedãdua. Mãa jaraya nocoarebema ewaride bãrãra sãwãnida.

³ Rubeã, bãra mã warra iwinaa. Mã drõã ðãdacarea bãdrã naãrã unusia.

Mã ðããara ðãdeba unubi ðãa. Bãdrã biara wayabadaa. Bãra dji dromaara ðãa.

⁴ Baribãrã do zebãrãde poyãdaca quĩrãca ðãa ara bãdji cacuara poyãẽ basia. Bãra mã wẽrã ume cãisia.

† **48:16** *Idjia.* Hebreo bedeadẽ bã ðãa "bãjãnebema nezoca." ‡ **48:22** *Mãa bãa Siqueã eyada diabãrãã.* Hebreo bedeadẽ mãra ebuda ðããa.

- Mã cãdãde cadjiruada osia.* Mã carea bãra bã djabarãnebemada dji dro-
maara bããa.
- ⁵ Simeoã, Levi, bãrãba abari crĩchada jãrãbadaa. Bãrãra bedea ausidaa biẽ odi
carea.
- ⁶ Quĩrũbideba bãrãba ëberãrãra quenasidaa.† Bãdji quĩrĩãã paca jĩrũ quẽgura
necoba tãcuasidaa.
Bãrã abaa dji jãrebãdãde mãra eda bããa. Bãrãba crĩcha panã quĩrãca mã oãa.
- ⁷ Bãrãra cadrãa panã bãrã djãrãra jũmawãyã biẽ obadaa. Mã carea bio biẽ
panania. Mã bãrã ëberãrãra jũma israelerã tãena wãbiya.
- ⁸ Juda, bã dji quĩrũrãda bã jãwaeda erobaya. Bã djabarãba wayaadeba bã
quĩrãpita barru copanapeda bia jaradia.
- ⁹ Juda, bãra imama quĩrãca bãa. Imamara ne beapeda, ne copeãda jãwũãbaria.
Mãbe egode chũmepeda ãnãũbaria.
- ¿Caiba idjira mã sãi? Ara mã quĩrãca bãa ëberãrãra poyapeda ãnãũya,
dewararãba wayadi bãrã.
- ¹⁰ Ni abããba dji boro bacuru Juda jãwãde bãra jãrĩnaãa. Idjideba yõbãdarãba
mã bacurura ewariza erobeadia.
Mã bacuru djibari zebãrãde jũmarãba idji bedeara ãjã o duania.‡
- ¹¹ Juda ëberãrãra bio bara panania. ãdji uvara bio zaui bãrã ãdji burro
zaquera uva jãcarama jãnia jõnamãrẽã.
Uva bã sida bio barai bãrã ãdjirãba quĩrãã panãbara ãdji wuara uva bãde
tãtocasidaa.
- ¹² ãdjirã daura uva bã cãyãbara purea pãĩmaara beadia. ãdjirã quidara totroa
beadia paca juba quĩrãca.
- ¹³ Zabuloã, bã ëberãrãda pusa icawa duania. ãdji druade barcora necai
wibaridia. ãdji ëjũãra abã Sidoã druã daucha bãya.
- ¹⁴ Isacar, bãra burro quĩrãca zarea bãa. Baribãrãã bãa atãu bã edre tabãbaria.
- ¹⁵ Bã ëberãrãba ëjũã biada ãnãũni carea unubãdãde ãdjirãra nezocarãda dua-
nenia. Mãne edaa jũrã tãdia ne atãudi carea.
- ¹⁶ Daã, bã purura jipa pe erobaya waabema israelerãba ãdji puru obada
quĩrãca.
- ¹⁷ Daã, bã ëberãrãra minijĩchia panania dama o icawa bã quĩrãca.
Damaba cawayora jĩrũne capeda dji cawayo ãrã chũmãra udu bæbibaria.
Abãri quĩrãca bã ëberãrãra zocãrãẽ panãmĩna mãsrã panania.
- ¹⁸ ¡Ay ãcõrẽ, mã jãã bãa bãa mãra ëdrã bãmãrẽã!
- ¹⁹ Ga, dewararãba bã purura urade zedimĩna bã ëberãrãba ãdjirãra poyadia.
- ²⁰ Aser, bã ëberãrãba codira dji bia baya. Mãda ëberãrã bororãa cobigadia.
- ²¹ Neptali, bã ëberãrãra begui mãã nĩbabari quĩrãca duania. ãdji warrarãra
quĩrãwãrẽã quedea.
- ²² Jose, bãra bacuru do icawa bã quĩrãca bãa. Dji jãwatera bia zaubarãa,
mõgara puru audu jũrã ca bã cãyãbara ãtãara waribaria.
- ²³ Cha drã cawa beaba bãra bariduaareba chaba drã panesidaa. Bãra quĩrãma
panasidaa.
- ²⁴ Baribãrãã bã enedrãmara bio enatã eronũmasia jãwa wãsa ãdjimãa drãã carea.
Bãa ãdjirãra poyasia mã ãcõrẽ ne jũma poya bãba bãra carebãda bãrã, dadji
israelerã wagabari ãcõrẽba bãra waga bã bãrã, dadji israelerã ãcõrẽ
mõgara droma quĩrãca bãba bãra jũãtrã erobã bãrã.
- ²⁵ Bã zezaba ãjã bã ãcõrẽneba bãa poyasia. Ara mã ãcõrẽba bãra carebaya.

* **49:4** Genesi 35:22. † **49:6** Genesi 34:25-31. ‡ **49:10** Mã bacuru djibari. Hebreo bedeadã jara
bãa “Silo.” Mã bedẽaba jara bãra ebuãã bããa.

Ācōrē ne jūma poya o ʘaba bʘ ēberārā bajāneba cueda diaya. Idjaba nañ ējūāne baidoda diaya.

Bʘdeba yōbʘada wērārāba, bʘ animarā bea biḁa warrarāda zocārā to beaḁia idjaba ju dawa beaḁia.

²⁶ Jose, mʘa bʘra biara jara ʘasia mʘ djibarirāba mʘ bia jara ʘapeḁaḁa cāyābara.Ḡ

Eya jōca quīrāca bʘ bia jara ʘḁara jōca baya, bʘ djabarā cāyābara bʘdrʘ Ācōrēba biara ʘḁa bērā.

²⁷ Benjamiʘ, bʘra usa cadrʘa quīrāca ʘʘa. Usa cadrʘaba diapēda beaḁara copeḁa dji aḁubaḁada quewara jeḁecabaria.

Ara mañ quīrāca bʘa dji quīrūra poyapeḁa ādji nebiada jeḁecaya.–

²⁸ Māwā Jacoboba idji warrarāra bia jara ʘasia. Ādjiza idjia aride jarasia. Idji warrarā doce panʘneba yōpeḁaḁara Israel puru doce panasidaa.

Jacobo jaidada

²⁹⁻³² Mañbe Jacoboba idji warrarāra jarasia:

–Mʘra beubʘrʘa. Mʘra tʘbaridua mʘ drōēnabemarā tʘbaripeḁaḁama Macpela ējūā uriade. Macpelara Canaañne ʘʘa Mamreḁeba ʘmāḁau odjabariare. Abrahañba mañ ējūāra dji uria siḁa hitita Eproñne baḁada nēdosia idji quima tʘbari carea.* Mama Abrahañ siḁa tʘbarisidaa. Mʘ zeza Isara, dji quima Rebeca siḁa mama tʘbarisidaa. Mʘa Lea siḁa mama tʘbarisia.–

³³ Jacoboba idji warrarāra māwā jarapeḁa idji cʘḁaḁe wayacusa tabesia. Tabepeḁa jaidasia.

50

¹ Mañne Joseba idji zezara bʘrʘ edapeḁa jīā ʘaba isōsia.

² Māwānacarea Joseba dji nēārā obadarāa idji zeza Israel cacuara pʘrʘbisia berawarāmārēā. Ara mañda pʘrʘ panesidaa.

³ Cuarenta ewari māwā pʘrʘ panasidaa, jūma daucha oi carea dārābari bērā. Jūma ābaa egiptorāra setenta ewari Jacobo carea sopua ewarida wagasidaa.

⁴ Sopua ewari jōnacarea Joseba Egiptodebema boro deḁe panabadaa jarasia:

–Mʘ djuburia, dadjirā boroa nāwā jaraḁadua:

⁵ “Mʘ zezaba mʘa wārāneba jarabisia idjira Canaañ druade tʘbaride edemārēā. Idjia jarasia: ‘Mʘra beuya. Canaañ druade mʘa joubada uriada eroʘʘa. Mama mʘra tʘbaridua.’ Mañ carea mʘa beḁe djuburiaya idu mʘ zeza tʘbaride wābimārēā. Tʘbaripeḁa waya zeya.”–

⁶ Ādjia Egiptodebema boroa māwā jarapeḁaḁacarea dji boroba Josea jarasia:

–Bʘ zeza tʘbaride wādua idjia bʘa wārāneba jarabida quīrāca.–

⁷ Ara mañda Joseba idji zeza tʘbaride wāsia. Idji ume wābʘrʘsidaa jūma Egiptodebema boroare beaḁa, dji boro ēberārānebema dji dromarāda, jūma Egipto druadebema dji dromarā siḁa.

⁸ Jose ēberārāda, idji djabarāda, idji zeza ēberārā siḁa jūma wābʘrʘsidaa. Ādji warrarāda, ādji ovejada, ādji paca siḁa Goseñne amesidaa.

⁹ Carreteḁa djōbadarāda idjaba cawayoḁeba djōbadarā siḁa Jose ume wāsidaa. Ēberārāra bio cābana wāsidaa.

¹⁰ Wābʘḁaḁe trigo tēūbada Atad abadama jūēsidaa. Mañgʘra Jordañ doḁeba ʘmāḁau odjabariare ʘʘa. Mama Joseba waabemarā siḁa idji zeza Jacobo carea wayacusa aujīāsidaa. Siete ewari bio ororoa aujīāsidaa.

Ḡ 49:26 Hebreo beḁeade mañ versículora ebuḁa ʘʘa. * 49:29-32 Genesi 23:1-20.

11 Mamabema cananeorāba ādji bio ororoa aujĩā duanara ũrĩsidaa. Maã bẽrã jarasidaa:

–Egiptorāda sopuaba bio jĩābi ororoa duanara.–

Maã carea Atad ējũāra trã ðasidaa Abel-mizraiã.*

12 Jacobo warrarāba ādji zezaba jarada quĩrãca osidaa.

13 Idji cacuara edesidaa Canaañ druadaa. Maãbe Macpela joubada uriaðe tãbarisidaa. Dji ējũāra Mamreðeba ãmãdau odjabariare ðara. Abrahaãba maã ējũāra, dji uria sida hitita Eproãne baðada nẽdosia idji ēberārã jaidabãdada tãbari carea.

14 Jacobo tãbaripeðadacarea Josera, idji djabarã, waabemarã sida waya Egipto druadaa wãsidea.

Joseba idji djabarã sobiabida

15 Ādji zezara beuda bẽrã Jose djabarāba nãwã crĩcha panesidaa: “Āĩbẽrã Joseba dadjirãra quĩrãma ðara. Ārãbãrã dadjirãra biẽ oya idji biẽ opeðada carea.”

16-17 Maã bẽrã naã bedeeda Josemaa diabuesidaa: “Dadji zeza jaidai naẽna daia jarasia bãa nãwã jaradãmãrẽã: ‘Bã djabarāba wãrãda cadjirua opeðadãmãna mã djuburia maãra quĩrãdoadua.’ Maã bẽrã dai djuburia, bã biẽ opeðadara quĩrãdoadua. Daira dadji zeza Jacoboba ĩjã baða Ācõrẽ nezocarãa.”

Maã ũrĩbãrãde Josera jĩasia.

18 Maãbe Jose djabarãra idjima wãsidea. Ne wayaadeba idji quĩrãpita chĩrãborode copanenapeða jarasidaa:

–Daira bã nezocarãa.–

19 Maãne Joseba panusia:

–Wayarãnadua. Mãra Ācõrẽã bãrã cawa oi carea.

20 Bãrãba mãra biẽ odida crĩchasidea baribãrã maã biẽ opeðadadeba Ācõrẽba biada osia maãneba zocãrã ēberãrãda jarrababa beudidebemada ēdra edai carea. Maãgãra bãrãba naã ewaride unu panara.

21 Wayarãnadua. Mãa bãrãra careba ðaya. Mãa dia ðaya bãrãra, bãrã warrarã sida ne codãmãrẽã.–

Mãwã quĩrãneba jarada bẽrã Joseba ādjira sobiabisia.

Jose jaidada

22 Josera, idji zeza ēberārã sida Egiptode panesidaa. Josera ciento die poa basia.

23 Beui naẽna idji warra Epraiã wiuzaquerãra, ādji warrarã sida unusia. Idjaba Manase wiuzaquerã sida unusia. Ādji zezara Maquir basia. Joseba maãgãrãra idji ðacarde edapeða idji warrarã araada asia.

24 Ewari aba Joseba idji djabarã jarasia:

–Mãra dãrãẽne beuya, baribãrã Ācõrẽba bãrãra carebaya. Idjia bãrãra, bãrãneba yõbãdarã sida naã druadeba Canaañ druadaa edeya. Maã druara idjia Abrahaã, Isaa, Jacoboa bida wãrãneba diai jarasia.–

25 Maãne Joseba Israel ēberãrã jarasia:

–Wãrãda Ācõrẽba bãrãra carebaya. Maã ewaride bãrãba mã ðawãrãra namaãba Canaañ druadaa tãbaride edeðadua.–

Maãgãra Joseba Israel ēberãrã wãrãneba jarabisia.

26 Jose ciento die poa ðada Egipto druade jaidasia. Idji cacuara nẽarãba pãrasidaa berawarãmãrẽã. Pãrãðapeða cajona biade ðasidaa.

* 50:11 Hebreo bedeede Abel-mizraiã trãba jara ðara: “Egiptorã aujĩãpeðada.”

EXODO

ĂCŌRĒBA ISRAELERĂ EGIPTODEBEMA ĒDRA BΛDA

Exodo trλba jara bΛa “ēdrΛpedada.” Naλ cartara māwā trλ bΛsidaa israelerāra Egipto druadeba ēdrΛpedadadebemada eda bΛ bΛ bĕrā. Zocārāmaarā israelerāra Egiptodeba ēdrΛsidaa 1445 poa Jesu todi naēna. Moiseba naλ carta bΛdaadeba cawabisia sāwā Ācōrēba israelerāra zocārāēbe edapeđa puru dromada idji itea osida.

Māwā oi carea Ācōrēba naārā israelerāra egiptorā jΛwaeda bia mīga pananada ēdrΛ edasia. Maλnebemada bΛ bΛa 1:1neba aba 15:21naa. Maλare Ācōrēba israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bΛde waga basia. Maλnebemada bΛ bΛa 16:1neba aba 18:27daa. Maλare Ācōrēra israelerā ume bedea bΛsia ādjirāra idji itea beadamārēā. Maλ bĕrā idji leyra ādjirāa diasia idjaba ādjia jūma ĩjā odiada asidaa. MaλgΛra 19:1neba aba 24:18daa bΛ bΛa. Jīrūare Ācōrēba cawabisia sāwā israelerāra idjia bia bedeadida panΛda. Maλ bĕrā idji wua deda obisia idjaba idji sacerdoterāda bΛbisia. Jūma maλgΛra bΛ bΛa 25:1neba aba 40:38daa.

Israelerā Egipto druade bia mīgapedada

¹ Israel warrarā idji ume ādji warrarā bara Egiptodaa bade wāpedadara naλgΛrā basia:

² Rubeλ, Simeoλ, Levi, Juda,

³ Isacar, Zabuloλ, Benjamiλ,

⁴ Daλ, Neptali, Ga, Aser sida.

⁵ Israel warra Josera dārābΛrΛ basia Egiptode bΛda. Maλ ewaride Jacobo Israel abadadeba yōpedadara Egiptode setentabe panasidaa.*

⁶ Māwā bΛde Josera, idji djabarāra idjaba jūma idji daucha beada sida jaidasidaa.

⁷ BaribΛrΛ ādjirāza warrarā zocārā unubadjida bĕrā isabe yōnapeda bio cābana panesidaa. Maλ bĕrā dji druara ādjirāba birasidaa.

⁸ Māwā bΛde dewara ēberāda Egiptodebema boroda besia. MaλgΛba Josedebemada adua bada bĕrā idji purua nāwā jarasia:

⁹ –iQuīrācuitedadua! Jāλ israelerāra dadjirā cāyābara cābanaara panΛ bĕrā ΛbΛara panΛa.

¹⁰ Maλ bĕrā crīcha cawaadeba dadjirāba odia ādjirāra auđuara yōrānamārēā. Māwā odaēbΛrΛ, dji quīrūda dadjirā ume djōbΛdade israelerāra ādjirāare djōnia. Māwāra naλ druadebemada ēdrΛdia.–

¹¹ Maλ carea egiptorāba israelerāa traju zareada ōgo obidi carea dji bororāda bΛcuasidaa. MaλgΛrāba israelerāa Egiptodebema boro itea puruda umé obisidaa. Aba Pitoλ, aba Ramese abadjidaa. Maλ puru umé panΛne dji boroba idji itea ewapedadara wagabadjia.

¹² Egiptorāba wetara mīgabibadjidamīna israelerāra auđuara yō wāsidaa. Maλ bĕrā egiptorāba israelerāra waya panesidaa.

¹³ Maλ carea egiptorāba quīrā djuburia neē israelerāra wetara trajabibadjidaa.

¹⁴ Traju zarea obi panΛneba israelerāra bio bia mīgabibadjidaa. Egoroda chiruadaa pueradapeđa de obada mōgarara obibadjidaa. Idjaba jūma ādji

* 1:5 Genesi 46:8-27.

ējũānebema trajuda obibadjidaa. Jũma maḷgḷara ādjirāba quĩrā djuburia neē israelerāa obibadjidaa.

¹⁵ Maḷ ewaride wērāda umé panasidaa, Siprada idjaba Púada. Maḷgḷarāba hebreo wērārāda careba warra tobibadjidaa.† Egiptodebema boroba ādjía jarasia:

¹⁶ –Bārāba hebreo wērāda careba warra tobibadaḷe acḷḷadua dji cārēda tosi cawaya. Umaquĩrā warrada toibḷḷḷ, beadadua. Wērācauda toibḷḷḷ, idu bḷḷadua.–

¹⁷ Baribḷḷḷ dji wērārā careba warra tobibadarāba Ācōrēda wayasidaa. Maḷ bērā Egiptodebema boroba jarada quĩrāca odaē basía, ātebḷḷḷ umaquĩrā warra zaquerāra zocai bḷḷbadjidaa.

¹⁸ Maḷ carea Egiptodebema boroba ādjira trḷpeḷa iwidisia:

–¿Cārēā bārāba jāwā o panḷ? ¿Cārēā umaquĩrā warra zaquerāra zocai bḷ panḷ?–

¹⁹ Ādjirāba panusidaa:

–Hebreo wērārāra dai Egiptodebema wērārā quĩrāca beaēa. Ādjirāra warra to bia bea bērā dai jũēbḷḷdabara ādji warrara to eropanabadaa.–

²⁰ Maḷ bērā israelerāra waḷibida auḷuara yō wāsidaa. Maḷba bḷḷara panesidaa. Ācōrēba dji wērārā careba warra tobibadarāra carebasia.

²¹ Idjida wayapedada bērā ādjía warrarāda zocārā unubisia.

²² Maḷbe Egiptodebema boroba idji purua jarasia:

–Hebreorāba umaquĩrā warrada todibḷḷḷ daiḷu bḷatacuadadua, baribḷḷḷ wērācauda todibḷḷḷ zocai bḷḷadua.–

2

Moise topedada

¹ Umaquĩrā Levideba yōnaba wērāda edasia. Dji wērā sida Levideba yōna basía.

² Maḷ wērāra biogoapeda umaquĩrā warrada tosia. Maḷ warrara quĩrāwārēā ununa bērā jeḷeco ũbea mērā eroḷbasia.

³ Baribḷḷḷ waa poya mērā eroḷaē bērā jamarada capeḷa cādorronaba soasia. Maḷbe idji warrara eḷa bḷpeḷa Nilo do ĩchitade dojoro tāēna ũmasia.

⁴ Maḷne dji warra zaque djabawērāba tḷmḷba acḷ basia idjira sāwāi cawaya.

⁵ Māwā bḷḷe Egiptodebema boro cauda doḷda cuide wāsia. Idji nezocawērārāda doya pḷrrḷḷa panasidaa. Maḷne idjia unusia dji jamarara dojoro tāēna ũmḷda. Ara maḷda idji nezocawērāa edaḷe wābisia.

⁶ Enepeḷa Egiptodebema boro cauba dji jamara ewa acḷbḷḷḷḷe warra zaqueda eḷa mīā djuburi jīā quiruda unusia. Maḷne idjia jarasia:

–Naḷra hebreo warra zaqueda jāwā quirua.–

⁷ Maḷne dji warra zaque djabawērāra caita zepeda Egiptodebema boro caua jarasia:

–¿Bḷmaarā bia bḷca mḷa hebreo wērāda trḷne wāida naḷ warra bḷ itea daupēmārēā?–

⁸ Egiptodebema boro cauba jarasia:

–Bia bḷa. Trḷne wādua.–

Ara maḷda wērācaura wāpeḷa dji papada enesia.

⁹ Maḷbe Egiptodebema boro cauba dji warra papaa jarasia:

–Naḷ warrara edepeḷa mḷ itea daupēdua. Maḷbari mḷa bḷa ne diaya.–

Maḷ bērā dji warra papaba edepeḷa daupēsia.

† 1:15 Israelerāra idjaba hebreorā abadaa. Māwā trḷ jarabadaa hebreo beḷeade beḷeabada bērā.

¹⁰ Dji warra dawara bedacarea dji papaba Egiptodebema boro caua diađe wāsia. Mañbe Egiptodebema boro cauba mañ warrara idjide ara quĩrãca erobesia. Dji warrara trã ðasia Moise, nãwã jarada bẽrã:

-Mãa idjira doeda ùmãda edasia.-

Moise Egiptodeba mĩrũ wãna

¹¹ Moise drõã badacarea ewari aba idji ãberãrã hebreorãda acãde wāsia. Mañne unusia sãwã ãdjirãra bia mĩga traja panãda. Idjaba unusia Egiptodebemaba hebreoda aba u erobãda.

¹² Mañ carea idjia pãrrãa acãbãrãde ni abãda unuẽ bẽrã dji Egiptodebemara beatapeda ìbãde joutasia.

¹³ Nurẽma wayacusa araa wãbãrãde unusia abarica hebreorãda umé djõ panãda. Mañ carea dji djõ jãrãdaa iwidisia:

-¿Abarica hebreoda bla cãrẽ cãrẽã jãwã puo ðã?-

¹⁴ Dji djõ jãrãdaba panusia:

-¿Caiba bãra dai boroda ðasi? ¿Caiba bãra dai cawa obarida ðasi? ¿Mã sida bla beaida crĩcha ðaca Egiptodebema beada quĩrãca?-

Mañ ùrĩbãrãde Moiserã dauperasia cawada bẽrã idji mĩã beadara cawasidada.

¹⁵ Egiptodebema boroba Moise mĩã beada cawaside idjira jidabisia beabi carea. Baribãrã jidadi naẽna Moiserã Egiptodeba Madiañ druadaa mĩrũ wāsia. Mama jũẽpeda Moiserã baido juebada uria coroda caita chũmesia.

¹⁶ Mañne wẽrãrãda siete zesidaa. Mañ wẽrãrãra Madiañnebema sacerdote caurã basia. ãdjirãra zesidaa animarãba baido dobadade baido juedapeda ãdji zeza ovejara baido dobidã carea.

¹⁷ Baribãrã dewara oveja wagabadarãda zedapeda mañ wẽrãrãra ãyã jãretasidaa. Mañ carea Moiserã araa wãpeda dji wẽrãrãra carebapeda ãdji ovejara baido dobigasia.

¹⁸ Mãwãnacarea dji wẽrãrã wayacusa ãdji zeza Reuelma jũesidade idjia iwidisia:

-¿Idi bãrãra sãcua isabe zesida?-

¹⁹ ãdjirãba panusidaa:

-Oveja wagabadaba dai ãyã jãretasidade Egiptodebemaba daira carebasia. Mañ awara baido juepeda dadjirã ovejara baido dobigasia.-

²⁰ Reuelba idji caurãa iwidisia:

-¿Mañ ãberãra sãma ðã? ¿Cãrẽ cãrẽã idjira ðeesida? Trãne wãnadua ne codẽ zemãrẽã.-

²¹ Mãwã Moiserã Reuel diguida ðesia. Mama ðãde Reuelba idji cau Seporãda Moisea diasia idji quima bamãrẽã.*

²² Mãwã ðãde dji wẽrãba umaquĩrã warrada tosia. Moiseba mañ warra trãra ðasia Gersoñ, nãwã jarada bẽrã: “Nañ druade mãra drua ãibemada jãwã ðãa.”

²³ Mãwãnacarea dãrãbãrãde Egiptodebema borora beusia. Baribãrã egip-torãba israelerãra waði zoca eropanã bẽrã ãduba mĩã sopua bedeadadãda. ãdjirãba ãcõrẽa quĩrã djuburiada iwidibadãda. Mañra ãcõrẽba ùrĩsia.

²⁴ Idjaba mĩã sopua bedea panã sida ùrĩsia. Mañne idjia Abrahãñ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida ãdji carebai carea bedea ðãdara quĩrãdoã ðasia.†

²⁵ Mañ bẽrã israelerã bia mĩga panãra acã ðapeda carebai carea ðesia.

* 2:21 Reuelera idjaba Jetro abadãda. Exodo 3:1; 18:1. † 2:24 Genesi 12:1-3; 15:13-16.

3

Ãcõrêba Moise trãna

¹ Moise zãwãrê Reuel Jetro abadada Madiaãnebemarã sacerdote basía. Moiseba idji ovejara wagabadjia. Ewari aãa Moiseba dji ovejara dewara orroare ne cobide edesia. Maãne idjira êjũã põãsa ewaraga ðãde Horeb eyade jũêne wãsia. Maã eyara Ãcõrê eya abadaa.*

² Mama Ãcõrêba ara idjida unubisia bacuru zaquede uruga nũmãda.† Moiseba unusia maã bacurura eradra nũmãmĩna baẽ ðãda.

³ Maã carea crĩchasia: “¿Cãrêda jãwã uruga nũmã? Caitaara acãde wãya sãwãẽrã jãwã baẽ ðã cawaya.”

⁴ Ãcõrêba Moise caitaara zebãrãda unuside maã bacuru zaque uruga nũmãneba trã jarasia:

-Moise, Moise.-

Moiseba panusia:

-Mãra nama ðãã.-

⁵ Maãne Ãcõrêba idjía jarasia:

-¿Caitaara zerãdua! Nama ðãra mã quĩrãpita ðã bẽrã ðã jĩrũ jãne jã ðãra êrãdua.‡

⁶ Mãra ðã zezaba ãjã ðãda Ãcõrêã. Abrahaãba, Isaba, idjaba Jacoboba mãra ãjã panasidaa.-

Maãne Moiseba Ãcõrêra waya ðã bẽrã idji quĩrãdarrara jũãtrãsia Ãcõrê acã amaaba.

⁷ Ãcõrêba jarasia:

-Mãã unu ðãã mã purura Egipto druade bio bia mĩga ðãda. Idjaba mãã ãrĩ ðãã ãdjirãba quĩrã djuburiada iwidi panãda. Iwidi panãã mãã ãdjirãra dji traju obibada bororã jãwãedabemada êdra ðããmãrẽã. Mãã cawa ðãã ãdjirãra wãrãda bia mĩga panãda.

⁸ Maã bẽrã mãã ãdjirãra egiptorã jãwãeda panãnebemada êdra ðãã carea ze ðãã. Egipto druadebemada êdra ðãrẽda mãã dewara druadeã edeya. Maã druara bio bia ðãã idjaba waibãã ðãã. Maã druade baridua ne upedaãra bia zaubaria.§ Mama cananeorãda, hititarãda, amorreorãda, perezeorãda, heveorãda, idjaba jebuseorã sida duanãã.

⁹ Israelerãba quĩrã djuburia iwidi panãra mãã ãrĩ ðãã. Idjaba unu ðãã egiptorãba ãdjirãra bia mĩga eropanãda.

¹⁰ Maã carea mãã ðãã Egiptodebema boromaa diabueya. Idjía jaradua mãã puru Israel êdra ðããmãrẽã. Êdra ðããsira ãdjirãra Egiptodebemada ãyã pe ededua.-

¹¹ Baribãrã Moiseba jarasia:

-¿Mãwãra mããra cai Egiptodebema boro quĩrãpita bedede wãã carea idjaba israelerãra Egiptodeba ãyã edei carea?-

¹² Maãne Ãcõrêba panusia:

-Wãdua. Mããra ðã ume ðãya. Mãã nãwã unubiya ðããra wãrãda diabuesida. ðãã israelerãra Egiptodebemada ãyã edepeda bãrãba naã eyade mãã bia bedede zedia.-

¹³ Baribãrã Moiseba jarasia:

* **3:1** Horeb eyara Ãcõrê eya abadaa Ãcõrêra mama odjãda bẽrã. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa.
 † **3:2** *Ãcõrê*. Hebreo bedede ðã ðãã “Ãcõrê nezoca bajãnebema.” ‡ **3:5** Idji jĩrũ jãne jã ðããra êrãda basia acãbi carea Ãcõrêra waya ðãda. § **3:8** Hebreo bedede nãwã ðã ðãã: “Maãgã druade jubara, miare sida wea nũmãã.”

-Israelerāmaa wāpeda bārā drōā naēnabemarāba ijā panana Ācōrēba m̄ra bārāmaa diabuesiada abarade ādjirāba iwididia: “Ķidjira casa trābada?” Maļne Ķmā cārēda jarai?-

¹⁴ Ācōrēba panusia:

-Mā trāra nāwā jarabadaa: “Māra māa.” Maļ bēra israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrē ‘Māra māa’ abadaba m̄ra bārāmaa diabuesia.”-

¹⁵ Idjaba jarasia:

-Israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrēba m̄ra bārāmaa diabuesia. Dadji drōā naēnabema Abrahaāba, Isaba, idjaba Jacobo bida idjira ijā panasidaa.” Mā trā Jehová abadara ewariza bayā. Maļ trāneba ēberārāba m̄ra cawa panania.*

¹⁶ Egiptodaa wādua. Jāma jūēpeda israelerā bororā ume bedeadua. Ādjirāa jaradua: “Dadji Boro Ācōrēba māa ara idjida unubisia. Dadji drōā naēnabema Abrahaāba, Isaba, idjaba Jacoboba idjira ijā panasidaa. Idjia nāwā jarasia: māa bārā israelerāra acā bā bēra unu bāa egiptorāba bārāra biē o panada.

¹⁷ Idjia bārāra Egiptode bia mīga panada ēdrā bāpeda dewara druadaa edeyada asia. Maļ druade baridua ne upedaada bia zaubarā. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sīda duanaa.”

¹⁸ Bāa jarabarāra israelerā bororāba ijānia. Maļbe ādjirāra bā ume ededua Egiptodebema boromaa. Bārāba idjia jaradua: “Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeda jarasia idjia animarā babue diade wānamārēā. Maļ bēra dairāra ējūā pōāsa ewaraga bāde ewari ūbea idu wābidua māwā odi carea.”

¹⁹ Baribarā māa cawa bāa Egiptodebema boroba israelerāra ēdrā bāēda māa idjia māwā obiēbarā.

²⁰ Maļ bēra mā abāada egiptorāa unubiya. Zocārā ne ununaca waibāa beada oya ādjirāra cawa oi carea. Māwābarā Egiptodebema boroba israelerāra idu wābiya.

²¹ Idjaba māa o bā carea egiptorāba israelerāra bia ununi bēra ne diaēda. Māwā israelerāra Egiptodeba ēdrābadade ara jāwā ēdrādaēa.

²² Jūma israelerā wērārāba ādji caita panā egiptorāa parata odada, oro oda sīda iwididida panāa. Cacuaēde jābada sīda ādji warrarā itea, wērācaurā itea bida iwididida panāa. Ara mā quīrāca baridua Egiptodebema wērā mā deēde bāa bida iwididida panāa. Māwā israelerāba ne jūma bia Egiptodebemara edaēda.

4

¹ Baribarā Moiseba jarasia:

-Israelerāba māa jarabarāra ijānaēa idjaba ūrī quīrānaēa. Ādjirāba jaradia: “Ācōrēba ara idjida bāa unubiē bāa.”-

² Maļne Ācōrēba iwidisia:

-Ķbāa cārēda jāwade erobā?-

Moiseba panusia:

-Bacuruda erobāa.-

³ Ācōrēba jarasia:

-Egode baebidua.-

Baebibarāde bacurura dama ba dogosia. Maļ unuside Moiserā āyā jādrasia.

⁴ Baribarā Ācōrēba jarasia:

-Dji drude jidadua.-

* **3:15** *Jehová*. Genesi 4:26. Hebreo bedeaēde bā bāa “YHWH.” Hebreorāba mā bedeara sāwā jīguabarida adua panāa.

Ara mañda Moiseba dji drude jidabarude waya bacuru basía.

⁵ Mañbe Ñcõrẽba Moisea jarasia:

-Bla mañda osira israelerãba ñjãnia mña ara mñdjida bla unubisida. Cawadia mñra ãdji drõã nañnabemarã Abrahãba, Isaba, idjaba Jacobo bida ñjã panana Ñcõrẽda.-

⁶ Mañ awara Ñcõrẽba jarasia:

-Bla jawara bla jã ða edre berajudua.-

Ara mañda Moiseba berajupeña eũta edabarude abeña idji jawara aidaba bira basia.*

⁷ Ñcõrẽba jarasia:

-Wayacusa bla jawara bla jã ða edre berajudua.-

Ara mañda Moiseba waya berajupeña eũta edabarude idji jawara abeña bia basia.

⁸ Mañbe Ñcõrẽba jarasia:

-Dji nabema ne ununaca obarude israelerãba bla jara ðada ñjãnaẽbarã, dji umébema ne ununaca obarude ñjãnia.

⁹ Baribarã mañ ne ununaca umé obarude ãdjirãba wadibida bla jara ðada ñjãnaẽbarã, nañ quĩrãca odua. Nilo dode baidoda jue edapeña drua weatdua. Mañne mañ baidora oa baya.-

¹⁰ Ñcõrẽba mãwã jaradãmña Moiseba idjía jarasia:

-¡Ay, mã Boro! Mñra ãberãrã quĩrãpita warrã bedeacaa. Mñra idibemaña. Bãra mã ume bedeña ðãmña mñra ara mãwã warrã bedeacaa. Mñra ãberãrã quĩrãpita cawa bedeacaa.-

¹¹ Baribarã Ñcõrẽba jarasia:

-¿Caiba ãberãrã itera osi? ¿Mñabarã oẽ basica ãberãrã quĩrãme cara ðeada, cawarã qui ðeada, dau bia ðeada, idjaba dauberrea ðe sida? Mñra Ñcõrẽ ðerã mãwã oida bla.

¹² Bla bedeabarude mã carebaya. Mã cawabiya bla cãrẽda jaraida ðada. Jãñbe Egiptoda wãdua.-

¹³ Baribarã Moiseba panusia:

-¡Ay, mã Boro! Mã quĩrã djuburia dewara ãberãda diabuedua.-

¹⁴ Mañ carea Ñcõrẽra Moise ume quĩrũsia. Nãwã jarasia:

-¿Bla djaba Aarõ Leviðeba yõnada ðãcã?† Mã cawa bla idjira bia bedeabarida. Idjira bla acãde zebarã. Bla unubarude idjira ðasridaya.

¹⁵⁻¹⁶ Idjira Egiptode bla cacuabari bedeaya. Mã jarabi ðada bla idjía jaraya. Mãgãra idjia purua jaraya. Mã bãrãra carebaya bia bedeadamãrẽã idjaba cawabiya sãwãbarã odida panãda. Bla ãcõrẽ quĩrãca Aarõa bedeña baya idjaba idjira ðãdeba bedeña baya.

¹⁷ Bla jawade eroñ bacurura ededua mãgãdeba ne ununacada oi ðerã.-

Moise jẽda Egiptoda wãna

¹⁸ Mañbe Moiserã idji zãwãrẽ Jetro abadamaa wãpeña jarasia:

-Mñra Egiptoda wãya mã ãberãrã acãde wadi zocai panã cawaya.-

Jetroba jarasia:

-Bia bla. Necai wãdua.-

¹⁹ Moise wadi Madiañ druade ðaside Ñcõrẽba idjía jarasia:

-Egiptoda wãdua. Bla bea quĩrã pananara jũma beusida.-‡

²⁰ Mañbe Moiseba dji quimada, dji warrãrã sida burro ãrã ðapeña Egiptoda wãsida. Idji jawade edesia Ñcõrẽba ne ununaca obi ðada bacurada.

* **4:6** Hebreo bedeade nãwã bla bla: "Idji jawara aidaba nieve quĩrãca basia." † **4:14** Exodo 6:20.

‡ **4:19** Exodo 2:15.

²¹ Moise wāb_{AR}Λde Ācōrēba idjía jarasia:

–Egiptode jūēpeda jūma ne ununaca m̄la obi b_Λda Egiptodebema boro quīrāpita odua. Barib_{AR}Λ m̄la idjira so zarea b_Λya israelerā ēdr_Λ b_{AR}rāmārēã.

²² Māwānacarea Egiptodebema boroa jaradua: “Ācōrēba nāwā jara b_Λa: m̄la Israel purura m̄l umaquīrā warra dji nabemaana abaria.

²³ Mañ carea m̄la jara b_Λa: m̄l warrara ēdr_Λ b_Λdua m̄l_Λa animarāda babue diade wāmārēã. Barib_{AR}Λ b_Λa jarasia ēdr_Λ b_Λēda. Mañ carea b_Λ umaquīrā warra dji nabemada beuya.”–

²⁴ Moise idji warrarā bara Egiptodaa wāb_Λdade ota cāisidaa. Mama Ācōrēra ādjimaa zesia. Mañne idjia Moiserā beai basía.

²⁵⁻²⁶ Barib_{AR}Λ Moise quima Seporába ādji warra zaque cacuara neco mōgara odaba wēãgosia. Mañ e wēãgodara Moise jīrū caita cob_Λsia. Mañ bērā Ācōrēba Moiserā beaē basía. Mañ carea Seporába Moisea jarasia:

–Wārāda b_{AR}a m̄l quima arada b_Λsia warra zaque cacua wēãgoda oadeba zocai beda bērā.–§

²⁷ Mañ naēna Ācōrēba Aaroñ jarasia:

–Ējūã pōãsa ewaraga b_Λde Moise ac_Λde wādua.–

Ara mañda Aaroñra wāpeda Moiserā unusia Ācōrē eya abadama.* Unupeda b_Λsridaba idji uridarrade isōsia.

²⁸ Mañbe Moiseba Aaroñra jūma nēb_{AR}Λsia Ācōrēba Egiptode jarabi b_Λda idjaba ne ununaca obi b_Λ sida.

²⁹ Egiptode jūēnapeda Moiserā Aaroñ sida israelerā bororā ume ābaa dji j_Λresidaa.

³⁰ Mañne Aaroñba ādjirāa nēb_{AR}Λsia jūma Ācōrēba Moisea jaradada. Idjaba ne ununaca Ācōrēba obicuadaara ādjirā quīrāpita osia.†

³¹ Mañ bērā Aaroñba jaradara ijāsidaa. Ācōrēba ādji bia mīga pan_Λda unupeda ādjirā carebai carea b_Λda ijāsidaa. Mañ bērā chīrāborode barru copanenapeda Ācōrēa bia bedesidaa.

5

Moise Aaroñ sida Egiptodebema boro ume bedepedada

¹ Māwānacarea Moiserā, Aaroñ sida Egiptodebema boromaa wānapeda jarasidaa:

–Israelerā Ācōrēba nāwā jara b_Λa: “M̄l purura ējūã pōãsa ewaraga b_Λde idu wābidua m̄l_Λa animarāda babue diadamārēã.”–

² Mañne Egiptodebema boroba panusia:

–¿Cai mañ Ācōrē māwā idjia israelerā idu wābiduada adara m̄la ijāi carea? M̄la idjira adua b_Λa. Mañ bērā m̄la bārā israelerāra idu wābiēa.–

³ Moiseba Aaroñ bida jarasidaa:

–Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeda jarasia idji itea animarāda babue diade wānamārēã. Mañ bērā dairāra ējūã pōãsa ewaraga b_Λde ewari ūbea idu wābidua māwā odi carea. Māwā odaēb_{AR}Λ, Ācōrēba dairāra cacua biē b_Λpeda quinibiya wa necoba quenabiya.

⁴⁻⁵ Barib_{AR}Λ Egiptodebema boroba jarasia:

–jMoise, Aaroñ! Israelerāra zocārā pan_Λa. ¿Cārē cārēã bārāba ādjirā trajura obi ama pan_Λ? Bārā israelerāra jūma trajade wāb_{AR}Λdadua.–

§ 4:25-26 Seporába jaradara ebu_Λa b_Λēa. Hebreo bedeade nāwā b_Λ b_Λa: “Wārāda oadeba b_{AR}a m̄l quima basía.” * 4:27 Exodo 3:1. Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjada bērā. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 4:30 Exodo 4:2-9.

6 Ara mañ ewaride Egiptodebema boroba dji traju obibada bororãa, dji traja panΛ bororã israelerãa bida jarasia:

7 –Idiba λtaa israelerãa chiruada waa diarãnadua. ãdjirãbΛΛΛ chiruara jΛΛΛ pede wãnapeda de obada mōgarara odida panΛΛ.

8 BaribΛΛΛ wadibida ãdjia o panana quĩrãca obidada. Ni aba bida edaara odiẽ panΛΛ. ãdjirãra coaida tabea bẽrã nãwã jara panΛΛ: “Dairãra idu wãbidua dai ãcõrãa animarãda babue diacuadi carea.”

9 Israelerãra wetara trajabidada bari bearãnamãrẽã. Mãwã ãdjirãba Moise sewara ãjãnaẽa.–

10 Ara mañda dji traju obibada bororãra, dji traja panΛ bororã israelerãa sida Egiptodebema boromaΛba ãdrΛdapeda israelerãa nãwã jarade wãsidaa:

–Egiptodebema boroba nãwã jara bΛΛ: “Mãa waa chiruara diabiẽa de obada mōgara odamãrẽã.

11 BãdjiabΛΛΛ chiruara jΛΛΛ pede wãnida panΛΛ bãdjia jΛΛΛbΛdamaa. BaribΛΛΛ naãrã o panana quĩrãca odida panΛΛ. Ni aba bida edaara odiẽ panΛΛ.”–

12 Mañ bẽrã israelerãba jũma Egipto druade chiruara jΛΛΛ pede wãsidaa.

13 Mãwã dji traju obibada bororãba israelerãra wetara trajabisidaa. Nãwã jarasidaa:

–Ewariza daucha odada naẽna chirua diabadjidade o panana quĩrãca.–

14 Idjaba dji traju obibada bororãba dji traja panΛ bororã israelerãda ubad-jidaa ãdjia bΛpedadamĩna. Dji traju obibada bororãba ãdjirãa iwidibadjidaa:

–¿Sãwãẽrã nuena, idi bida bãrãba de obada mōgarara daucha odaẽ panΛ? Naẽna bãrãba ewariza daucha obadjidaa.–

15 Mañ bẽrã dji traja panΛ bororã israelerãra Egiptodebema boromaa wãnapeda nãwã jarasidaa:

–Dairã bΛ nezocarãra bΛΛ jãwã oiẽ bΛΛ.

16 Idira chiruada diadaẽ panΛΛ, baribΛΛΛ wadibida dji traju obibada bororãba de obada mōgarara abarica daucha obi panΛΛ. Mãwã poya odaẽ panΛΛ carea ãdjirãba dairãra ubadaa. BaribΛΛΛ dairãra bedede panΛã, ãtebΛΛΛ bΛΛ bΛcuada traju obibada bororãda bedede panΛΛ.–

17 Mañne Egiptodebema boroba panusia:

–Bãrãra coaida tabeaa. Mañ bẽrã nãwã jara panΛΛ: “Dairãra wãnia ãcõrãa animarãda babue diacuadi carea.”

18 Wãnadua bãdji trajudaa. Daiba chiruara bãrãa waa diadaẽa. BaribΛΛΛ bãrãba de obada mōgarara naãrã o panana quĩrãca odida panΛΛ.–

19 Mañ ãrĩsidade dji traja panΛ bororãba cawasidaa nẽbΛrade panΛda.

20 ãdjirã Egiptodebema boromaΛba ãdrΛbΛdade unusidaa Moiseba Aaroã bida dajadaare ãdji jãã panΛda.

21 Dji traja panΛ bororãba ãdjia jarasidaa:

–ãcõrãba bãrãra cawa oya. BãrãdrΛ bedede panΛΛ dairãra Egiptodebema boro quĩrãpita, dji dromarã quĩrãpita bida biẽ panebΛda carea. IdibΛΛΛ bãrãba dairãra quenabiẽia.–

Moiseba ãcõrãa iwidida

22 Mañbe Moiseba ãcõrãa iwidisia:

–jMã Boro! ¿Cãrẽ cãrẽã bΛ purura biẽ o bΛ? ¿Cãrẽ cãrẽã mãra diabuesi?

23 Mãa Egiptodebema boro ume bΛ trãneba bedeadamĩna, mañ ewarideba idjia Israel purura wetara biẽ o bΛΛ. Mañ awara bΛΛ ãdrΛ bΛyada adara wadibida oẽ bΛΛ.–

6

1 Mañne ãcõrãba Moiseba panusia:

-Idib_{ΛΓΛ} b_{ΛΛ} unuya s_wwā m_Λ Egiptodebema borora cawa oida. M_Λ _Λb_Λadeba cawa o b_Λ carea idjia b_Λr_Λ israeler_Λra idu w_Λbiya. Abeda b_Λr_Λra idji druadebemada _Λy_Λ j_Λrecuaya.-

² Idjaba _Λc_Λōr_Λēba jarasia:

-M_Λra _Λc_Λōr_Λēa.

³ M_Λra Abraha_Λra, Isaa, idjaba Jacoboa bida cawabisia m_Λra ne j_Λma poya obari _Λc_Λōr_Λēda.* Barib_{ΛΓΛ} m_Λ tr_Λ Jehovah_Λ abadada _Λdjir_Λā cawabiē basia.

⁴ M_Λra _Λdjir_Λā ume bedea b_Λsia Canaa_Λ druara _Λdjir_Λā diai carea.† Mama _Λdjir_Λāra drua _Λibemar_Λ quir_Λca panasidaa.

⁵ Barib_{ΛΓΛ} m_Λra _Λr_Λ israeler_Λra m_Λra sopua bedea pan_Λda egiptor_Λba _Λdjira _Λgo trajabi pan_Λ b_Λr_Λ. Ma_Λ awara m_Λra quir_Λdoae b_Λra _Λdji dr_Λā naēnabemar_Λ ume bedea b_Λdarā.

⁶ J_Λbe israeler_Λra jaradua:

“M_Λra _Λc_Λōr_Λēa. M_Λ _Λb_Λadeba ne waib_Λada oya egiptor_Λ cawa oi carea. M_Λw_Λ m_Λra b_Λr_Λra Egiptode bia m_Λga traja pan_Λnebemada _Λdr_Λ b_Λya. Egiptor_Λ j_Λwaeda pan_Λnebemada _Λdr_Λ b_Λya.

⁷ M_Λra b_Λr_Λra m_Λra puru babiya. Ma_Λne m_Λra b_Λr_Λra _Λc_Λōr_Λē baya. M_Λw_Λ b_Λr_Λba cawa_Λia m_Λdr_Λ b_Λr_Λra _Λc_Λōr_Λēda, m_Λra b_Λr_Λra Egiptode bia m_Λga traja pan_Λnebemada _Λdr_Λ b_Λda b_Λr_Λ.

⁸ B_Λr_Λra m_Λra diai jarada _Λj_Λānaa edeya. Ma_Λ _Λj_Λāra m_Λra Abraha_Λra, Isaa, idjaba Jacoboa bida w_Λr_Λneba diai jarasia. M_Λra _Λc_Λōr_Λē b_Λr_Λra ma_Λ _Λj_Λāra diaya b_Λr_Λne bam_Λr_Λēa.”-

⁹ J_Λma ma_Λg_Λra Moiseba israeler_Λra jarasia. M_Λw_Λm_Λna _Λj_Λānaē basia. _Λdjir_Λāra sopua panasidaa Moiseba naēna jarada _Λj_Λ pan_Λ carea wetara m_Λga traja panesida b_Λr_Λ.

¹⁰ Ma_Λbe _Λc_Λōr_Λēba Moisea jarasia:

¹¹ -Egiptodebema boromaa w_Λpeda jaradua israeler_Λra idji druadebemada idu _Λdr_Λbim_Λr_Λēa.-

¹² Barib_{ΛΓΛ} Moiseba _Λc_Λōr_Λēa jarasia:

-Israeler_Λba m_Λra bedeada _Λj_Λānaē pan_Λ. M_Λra warr_Λ bedeaca b_Λr_Λra ¿Egiptodebema boroba m_Λra bedeara _Λj_Λica?-

¹³ Moiseba m_Λw_Λ jaradam_Λna _Λc_Λōr_Λēba idjira Aaro_Λ sida israeler_Λmaa idjaba Egiptodebema boromaa diabuesia. Ma_Λne jarasidaa _Λc_Λōr_Λēba _Λdjira diabuesida israeler_Λra Egiptodeba _Λdr_Λ ededam_Λr_Λēa.

Moise idjaba Aaro_Λ dr_Λā naēnabemar_Λ tr_Λ

¹⁴ Israeldeba y_Λpedadar_Λ boror_Λda na_Λg_Λr_Λ basia: Rube_Λra Israel warra iwina basia. Rube_Λ warrar_Λra na_Λg_Λr_Λ basia: Hanoc, Pal_Λ, Hezro_Λ, idjaba Carmi. Ma_Λg_Λr_Λra Rube_Λneba y_Λpedada boror_Λ basia.

¹⁵ Simeo_Λ warrar_Λra na_Λg_Λr_Λ basia: Jemuel, Jami_Λ, Ohad, Jaqui_Λ, Zoha, idjaba Saul. Saulora cananeo w_Λr_Λba toda basia. Ma_Λg_Λr_Λra Simeo_Λneba y_Λpedada boror_Λ basia.

¹⁶ Levi jaidaside 137 poa basia. Levi warrar_Λra dji nabemaneba aba dji t_Λābemanaa na_Λg_Λr_Λ basia: Gerso_Λ, Co_Λ, idjaba Merari.

¹⁷ Gerso_Λ warrar_Λra na_Λg_Λr_Λ basia: Libni idjaba Simei. _Λdjira Gerso_Λneba y_Λpedada boror_Λ basia.

¹⁸ Co_Λ jaidaside 133 poa basia. Co_Λ warrar_Λra na_Λg_Λr_Λ basia: Amra_Λ, Izhar, Hebro_Λ, idjaba Uziel.

¹⁹ Merari warrar_Λra na_Λg_Λr_Λ basia: Mahli idjaba Musi. J_Λma ma_Λg_Λr_Λra Levi warrar_Λ basia dji nabemaneba aba dji t_Λābemanaa _Λdji warrar_Λ bara.

* 6:3 Genesi 17:1. † 6:4 Genesi 17:8.

²⁰ Amraãda idji apipi Jocabé ume dji edasidaa. Jocabéba warrada umé tosia. Āba Aaroã basía, āba Moise basía. Amraã jaidaside 137 poa basia.

²¹ Izar warrarãra naãgãrã basía: Core, Nepeg, idjaba Zicri.

²² Uziel warrarãra naãgãrã basía: Misael, Elzapaã, idjaba Sitri.

²³ Aaroãra Elisabe ume dji edasidaa. Elisabera Aminadá cau basía, Naasoã djabawẽrã basía. Idjia warrada quĩmãrẽ tosia. ãdjirã trãra naãgãrã basía: Nadá, Abiu, Eleaza, idjaba Itamar.

²⁴ Core warrarãra naãgãrã basía: Asir, Elcana, idjaba Abiasá. Maã ùbears Coredeba yõpedada bororã basía.

²⁵ Aaroã warra Eleazara Putiel cau ume dji edasidaa. Maã wẽrãba warrada tosia. Dji warrara trã basia Piné. Jũma maãgãrãra Leviẽba yõpedada bororã basía.

²⁶ ãcõrẽba maã Aaroã, Moisea bida jarasia israelerã Egiptodeba êdra ededamãrẽ sordaorã djõne wãbada quĩrãca.

²⁷ ãdjidrã Egiptodebema boro ume bedeasidaa israelerã Egiptodeba êdra ededi carea.

Moise Aaroã sida ãcõrẽba edada

²⁸⁻²⁹ Egiptode ãcõrẽba Moisea jarasia:

-Mãra ãcõrẽa. Mãa bãa jarabãrãda Egiptodebema boroa jũma jaradua.-

³⁰ Baribãrã Moiseba ãcõrẽa jarasia:

-Mãra warrá bedeacaa. ¿Mãa jarabãrãra Egiptodebema boroba ùrĩca?-

7

¹ Maãne ãcõrẽba Moisea jarasia:

-Ùrĩdua. Mãa Egiptodebema boroa bãra ãcõrẽ quĩrãca unubiya. Maãne bã djaba Aaroãra bãdeba bedeabarida baya.

² Mãa jarabi bãda bã djaba Aaroã jũma jaradua. Maãgãra idjia Egiptodebema boroa jaraya bãrã israelerãra idji druadeba idu êdrãbimãrẽã.

³ Baribãrã mãa Egiptodebema borora so zarea bãya. Maãbe Egiptode mãa ne ununacada zocãrã ocuaya cawabi carea mãdrã dji dromaara bãda.

⁴ Baribãrã bãrãba jara panãra Egiptodebema boroba ãjãéa. Maã bẽrã mã bãadeba mãa ne ununaca waibãa beada oya egiptorã cawa oi carea. Mãwã mã puru Israelera Egipto druadeba êdra edeya sordaorã djõne wãbada quĩrãca.

⁵ Mã bãadeba mãa egiptorã cawa obãrãde idjaba israelerã Egiptodeba êdra edebãrãde egiptorãba cawadia mãdrã ãcõrẽda.-

⁶ Maãbe Moiseba Aaroã bida osidaa ãcõrẽba jarada quĩrãca.

⁷ Egiptodebema boro ume bedeade wãsidade Moiserã 80 poa basia. Aaroãra 83 poa basia.

Aaroã bacuru dama bada

⁸ ãcõrẽba Moisea Aaroã bida jarasia:

⁹ -Egiptodebema boroba jaraya ne ununacada odamãrẽã bãrãba jara panãra ãjãi carea. Ne ununacada oaduada abãrãde Aaroã jaradua idji bacurura dji boro quĩrãpita egode bæbimãrẽã. Maãne bacurura dama ba dogoya.-

¹⁰ Ara mãda Moiserã Aaroã sida Egiptodebema boromaa wãnapeda ãcõrẽba jarada quĩrãca osidaa. Aaroãba idji bacurura egode bæbisia Egiptodebema boro quĩrãpita, Egiptodebema dji dromarã quĩrãpita bida. Ara mãda bacurura dama ba dogosia.

11 Barib_{ΛΓΛ} Egiptodebema boroba idji druadebema ne cawa bæada, daubararã sida trãcuasia. Mañne ãdjia bida necawaadeba Aaroãba oða quĩrãca osidaa.

12 ãdji bacurura egode bæebib_Λdade dama bacuasidaa. Barib_{ΛΓΛ} Aaroã bacuru dama baðaba ãdji bacuru dama bacuaðara mĩcuasia.

13 Mãwã ununamĩna Egiptodebema borora so zarea bæsia ãcõrẽba jarada quĩrãca. Mañ bẽrã Moiseba Aaroã bida jarapeðadara ãjãé basía.

Ãcõrẽba baido oa babida

14 Mañbe ãcõrẽba Moisea jarasia:

–Egiptodebema borora so zarea bæ_Λ. Mañ bẽrã israelerãra êdr_Λbueña.

15-16 Jãñbe nu diapeda Egiptodebema boro doeda wãb_{ΛΓΛ}dade idjima wãdua. Dama baða bacurura b_Λ j_Λwade ededua. Do icawa Egiptodebema boro quĩrãpita nũmepeda jaradua:

“Dai hebreorã ãcõrẽba mãra b_Λmaa diabuesia. Idjia nãwã jara bæ_Λ: mã puru Israelera idu wãbidua êjũã põãsa ewaraga bædaa. Mama ãdjirãba mãa animarãda babue diadida pan_Λ. Mãa mãwã jara bæmĩna bæa wadibida ãjãé bæ_Λ.

17 Mañ bẽrã ãcõrẽba nãwã jara bæ_Λ: naãg_Λdeba bæa cawaya mãdr_Λ ãcõrẽda; Moiseba j_Λwade erob_Λ bacuruba mãa Nilo dode tawebiya. Mañne dora abeda oa baya.

18 Mañba bedara jũma quininia. Dora abeda mĩguia bæi bẽrã, bãrã egiptorãba baidora poya doðaẽa.”–

19 Idjaba ãcõrẽba Moisea jarasia:

–Aaroãa jaradua b_Λ bacuruda edamãrẽã. Idjia mañ bacuru ãtaa wab_{ΛΓΛ}dade jũma Egiptode bæ baidora oa baya. Dora, do zaquera, amenera, baido juebada uriaade bæra, zoco waib_Λdade jue erobeara, jiadode jue erobea sida jũma oa baya.–

20 Moiseba Aaroã bida ãcõrẽba jarada quĩrãca osidaa. Moise j_Λwade baða bacuruda Aaroãba edapeda ãtaa wasia. ãtaa wapeda Nilo dode tawesia Egiptodebema boro quĩrãpita, Egiptodebema dji dromarã quĩrãpita bida. Ara mañda dora oa basía.

21 Mañba bedara jũma quinisidaa. Dora mĩguia beda bẽrã egiptorãba baidora poya doðaẽ basía. Abeda jũma Egipto druade baidora oa basía.

22 Barib_{ΛΓΛ} Egiptodebema daubararãba ãdji necawaadeba abarica baidora oa babisidaa. Mañ bẽrã Egiptodebema borora so zarea bæsia. Moiseba Aaroã ume jarapeðadara idjia ãjãé basía ãcõrẽba jarada quĩrãca.

23 Mañ ne ununacara ununamĩna ne crĩchaẽ diguida wãsia.

24 Mañbe egiptorãba do icawa corosidaa baido biada ununi carea. Mãwã osidaa doedabema baidora poya doðaẽ bẽrã.

Ãcõrẽba baujã diabueda

25 ãcõrẽba Nilo do oa babidacarea siete ewari basia.

8

1 Mañne ãcõrẽba Moisea jarasia:

–Egiptodebema boroa nãwã jarade wãdua: “ãcõrẽba nãwã jara bæ_Λ: mã purura idu wãbidua mãa animarã babue diadamãrẽã.

2 Barib_{ΛΓΛ} bæa mã puruda idu wãbiẽb_{ΛΓΛ} mãa cawa oya. Jũma b_Λ druara baujãba birabiya.

³ Nilo dora baujiãba biraya. Maãne doedaaba baujiãra ba diguida wabaradia. Mãwã ba cãibarima, ba cãdãde, dji dromarã dede, ba druadebemarã dede bida baujiãra baraya. Baujiãra bãrã paã ãbubadade, bãrã paã baratãbadade bida baraya.

⁴ Ba ãrã, dji dromarã ãrã, ba druadebemarã ãrã bida baujiãra jãdrãcuadia.”-

⁵ Maãbe ãcõrãba Moisea jarasia:

-Aaroã nãwã jaradua: “Ba jawade eroba bacurura dojã ãrã, do zaque ãrã, amene ãrã, baido juebada uria ãrã bida ãtaa wadua. Mãwã baidodeba baujiãda jũma Egipto druade odjacuaya.”-

⁶ Ara maãda Aaroãba idji bacurura Egiptodebema do ãrã wasia. Maãne baujiãra doedaaba odjacuadapeãda jũma Egipto druara birasidaa.

⁷ Baribarã Egiptodebema daubararãba ãdji necawaadeba abarica osidaa. ãdjirã bida baujiãda doedaaba Egipto druade odjabisidaa.

⁸ Maãbe Egiptodebema boroba Moiserã Aaroã sida trãbipeãda ãdjia nãwã jarasia:

-ãcõrã iwididua naã baujiãra mãnebemada idjaba mã purudebemada ãyã wãbimãrã. Maãbebãrã mãa bãrã israelerãra idu wãbiya ãcõrã animarã babue diacuãdamãrã.-

⁹ Moiseba panusia:

-Bia ba. Jaradua sããbe ba quĩrã ba mãa ãcõrã iwidida ba carea, dji dromarã carea, idjaba ba druadebemarã carea bida. ¿Sããbe quĩrã ba mãa ãcõrã iwidida naã baujiãra ba debemada, ba diguidabema sida jõbimãrã? Iwidisira ababe doedãrã baujiãra baraa baya.-

¹⁰ Egiptodebema boroba panusia:

-Nu iwididua.-

Moiseba jarasia:

-Ba jara ba quĩrãca oya. Mãwã ba cawaya dewara ãcõrã neãda dai Boro ãcõrã quĩrãca.

¹¹ Nu ba diguida, dji dromarãma, ba druadebema ãberãrãma bida baujiãra neã baya. Baujiãra ababe doedãrã baraa baya.-

¹² Maãbe Moiserã Aaroã sida Egiptodebema boromaaba ãdrãsidã. Nurãma Moiseba ãcõrã iwidisia baujiã Egiptodebema boromãa diabuedãra jõbimãrã.

¹³ Ara maãda ãcõrãba Moiseba iwidida quĩrãca osia. Baujiãra egiptorã dede, uãda bida, ãdji ãjũãne bida jũma quinisidaa.

¹⁴ Maãbe egiptorãba baujiã quininãra ãbaa boromea bue nũmãsidã. Maãba Egipto druara jũma mĩguia nũmesia.

¹⁵ Egiptodebema boroba unusia baujiãba waa mĩã sãnaã panãda. Maã bãrã idjira so zareapeãda Moiseba Aaroã bida jarapeãdãra ãjãã basia ãcõrãba jarãda quĩrãca.

ãcõrãba pochãda diabuedã

¹⁶ Maãbe ãcõrãba Moisea jarasia:

-Aaroã jaradua idji jawade eroba bacuruda ãtaa wapeãda egorodãa umãrã. Maãne egoro porãra pochãda baya jũma Egipto druade.-

¹⁷ Ara maãda ãdjia mãwã osidaa. Aaroãba idji bacurura ãtaa wapeãda egorodãa usia. Maãne egoro porãra pochãda basia jũma Egipto druade. Abeda ãberãrãra, animarã sida pochãda ca eropãnesidaa.

18 Mañbe Egiptoðebema daubararāba ādji necawaadeba abari quĩrāca pochĩdauda o quĩrĩāsidaa.* Māwāmĩna poya odaē basía. Māwā panane ēberārāra, animarā sida pochĩdauba ca eropanasidaa.

19 Mañ bērā daubararāba Egiptoðebema boroa jarasidaa:

–Moiseba Aaroñ ume pochĩdau opeðadara Ācōrē ððadeba osidaa.–

Māwā jarapeðadamĩna Egiptoðebema borora so zarea besia. Idjia ĩjāé basía Moiseba Aaroñ biða jarapeðadara Ācōrēba jaraða quĩrāca.

Ācōrēba ĩganana diabueda

20 Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapededa piradrðpeda Egiptoðebema boro doeda wāððððde idjima wāpeda nāwā jaradua: “Ācōrēba nāwā jara ððð: mñ purura idu wābidua mña animarāda babue diadamārēā.

21 Baribððð mñ puruda idu wābiēðððð, mña ĩganana bðma, dji dromarāma, ðð druaðebemarāma biða quĩrātanoa diabueya. Mañ ĩganana jūma Egiptoðebema dede, ādjirā wāðððma biða powuaga nūmaya.

22-23 Baribððð mañ ewaride Goseñ druaðe mña māwā oēa. Mñ ēberārāda mama panð bērā ĩganana neē baya. Mñ purura ðð puru quĩrāca oēa. Mañba ðð cawaya mñabððð nañ druaðe māwā o ððð. Mañ ne ununacara nu oya.”–

24 Nurēma Ācōrēba māwā osia. Egiptoðebema boro dera, dji dromarā dera, idjaba jūma Egipto drua sida ĩganana quĩrātanoaba birasia. Abeda jūma Egipto druara biē nūmesia ĩganana.

25 Mañbe Egiptoðebema boroba Moiserā, Aaroñ sida trðbipedā nāwā jarasia:

–Bārā Ācōrēa animarāda babue diaðe wānida panð ara nañ Egipto druaðe.–

26 Baribððð Moiseba panusia:

–Dairāba nañ Egipto druaðe māwā poya odaēa, animarā dairāba Ācōrēa babue diaðida panð bārā egiptorāba idu babue diabiðca bērā. Mañ animarāda bārā quĩrāpita Ācōrēa babue diaðibððð, çbārāba dairā mōgaraba tabari beaðēca?

27 Mañ bērā dairā ewari ũbea ējūā pōāsa ewaraga ððð wānia. Mamabððð dai Ācōrēa animarāda babue diacuadía idjia jara ðð quĩrāca.–

28 Mañbe Egiptoðebema boroba jarasia:

–Māēteara bia ðð. Mña bārāra ējūā pōāsa ewaraga ððð idu wābiya bārā Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā. Baribððð bārāra tððð wācara panð. Idjaba mñ carea biða Ācōrēa iwididua.–

29 Moiseba jarasia:

–Mñra namaðba ēððpeda Ācōrēa iwidia. Mañbe nu ĩganana neē baya bðma, dji dromarāma, ðð druaðebemarāma biða. Baribððð dairāra waa cūrūgarādua. Dairāra idu wābidua Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā.–

30 Moiserā Egiptoðebema boromaðba ēððpeda Ācōrēa iwidisia.

31 Ara mañda Ācōrēba Moiseba iwidida quĩrāca osia. Idjia ĩganana jōbisia Egiptoðebema boroma, dji dromarāma, idjaba Egipto druaðebemarāma biða. Ni aba biða beē basía.

32 Baribððð Egiptoðebema borora wadibiða so zarea beða bērā israelerāra idu wābiē basía.

9

Ācōrēba animarā quinibida

* 8:18 Pochĩdauda o quĩrĩāsidaa. Hebreo beðeðe mañba idjaba jara ðð: “Pochĩdauda quena quĩrĩāsidaa.”

1 Mañbe Ñcõrẽba Moisea jarasia:

-Egiptodebema boroa nãwã jarade wãdua: “Dai hebreorã Ñcõrẽba nãwã jara ðaa: mñ purura idu wãbidua mña animarãda babue diaðamãrẽã.

2-3 Baribãã ðaa dai israelerãda idu wãbiẽã ãtebãã nañ druade ðebibãã, Ñcõrẽba bãrã animarãra idji ðãadeba quinibiya. Bãrã cawayoda, burroda, cameyoda, pacada, oveja sida quininia.

4 Baribãã Ñcõrẽba animarã dai israelerãneda mãwã oẽa. Dai animarãra ni aba bida beudaẽa egiptorã animarã quĩrãca.

5 Ñcõrẽba ewarida ðasia nañ Egiptode mãwã oi carea. Nubãã mãwã oya.”-

6 Nurẽma Ñcõrẽba mãwã osia. Jũma egiptorã animarãra quinisidaa. Baribãã israelerã animarãra ni aba bida beudaẽ basía.

7 Egiptodebema boroba ãberãrãda israelerã animarã acãde diabuesia. Wãnapeda unusidaa israelerã animarãra ni aba bida beudaẽ basida. Baribãã Egiptodebema boroba mãnda cawasimña so zarea ðesia. Mañ bãrã israelerãra idu wãbiẽ basía.

Ñcõrẽba cabã diabueda

8 Mañbe Ñcõrẽba Moisea, Aaroã bida jarasia:

-Jãñbe tãã porada jãwade edaðapeda Egiptodebema boro quĩrãpita ãtaa jãmãpodadua.*

9 Mañ tãã porara jũma Egipto druade cowa nũmaya. Mañba Egipto druade ãberãrãra animarã sida jũma cabãba biracuaya.-

10 Ara mãnda Moiseba Aaroã ume tãã porada edaðapeda Egiptodebema boromaa wãsidaa. Jũnapeda Moiseba tãã porara idji quĩrãpita ãtaa jãmãposia. Ara mãnda ãberãrãra animarã sida jũma cabãba biracuasia.

11 Mañne Egiptodebema daubararãra Moise quĩrãpita poya wãnaẽ basía ãdjirã sida waabemarã quĩrãca cabãba jũma birapedada bãrã.

12 Baribãã Ñcõrẽba Egiptodebema borora so zarea ðasia. Mañ bãrã Moiseba Aaroã bida jarapedadara ãjãẽ basía Ñcõrẽba jarada quĩrãca.

Ñcõrẽba hielu jurrubida

13 Mañbe Ñcõrẽba Moisea jarasia:

-Nu diapeda Egiptodebema boromaa wãpeda jaradua: “Dai hebreorã Ñcõrẽba nãwã jara ðaa: mñ purura idu wãbidua mña animarãda babue diaðamãrẽã.

14 Baribãã ðaa mãwã oẽãã mñ ðãadeba ðãã, dji dromarãra, jũma ðãã druadebemarã sida wetara mĩgabiya. Mãwã ðãã cawaya mãã obari quĩrãca nañ ãjũãne neẽda.

15 Wãrãda nañ naẽna mñ ðãadeba ðãã, ðãã druadebemarã sida jũma quinibida ðasia ni aba bida nañ ãjũãne ðerãmãrẽã.

16 Baribãã mãã mãwã oẽ ðãã. Mãã ðãã zocai ðasia ðãã mĩgabi ðããdeba mãã ðããada unubi carea. Mãwã mããra jũma nañ ãjũãne trã ðããga ðaya.

17 Baribãã ðãã waðibida mñ puruda biẽ o ðãã. Waðibida ãdjirãra idu wãbiẽ ðãã.

18 Mañ carea nu nañ horaca mãã hielu waibããda bajãneba jurrubiya. Egipto puru osida ewarideba waðibida hielora mãã quĩrãca jurrucã.

19 Mañ bãrã jũma bãrã animarãda de edre ðãbicuadua. Mãwã oẽãã hielu waibãã jurrubããba quenaya. Baridua ãberãda, animarã sida de edre beadaẽãã, hielu waibãã jurrubããba beaya.”-

* 9:8 Tãã pora. Hebreo bedeaðe jara ðãã egoro caða zareabibaridebema tãã porada.

20 Ne wayaaba ḤCARA Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jarađara iḵāsidaa. Mañ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre isabe ḤCUASIDA.

21 BaribARA ḤCARA Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jarađara iḵānaē basía. Mañ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre ḤCUADAÉ basía.

22 Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–BA JAWARA bajānaa ḵtaa wadua. Mañne jūma Egipto druade hielora ēberārā ḵrā, animarā ḵrā, idjaba néude biđa jurruzoaya.–

23-24 Ara mañda Moiseba idji bacurura bajānaa ḵtaa wasia. Mañne Ācōrēba jūma Egipto druade hieloda jurrubisia. Abeđa baa bara bae nūmesia. Egipto puru osida ewarideba mañ quĩrāca wadibiđa ununaca basía.

25 Mañ hielu waiḤAA jurrubARABA Egipto druade jūma de edre beadaēra quenasia. Ēberārāda, animarāda, néu bea sida jūma quenasia. Bacuru sida jūma ārĩa.

26 Ababe Goseḵ druade israelerā duanamaa hielora jurruē basía.

27 Mañbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroḵ sida trābipeđa ādjía nāwā jarasia:

–IdibARA mḵa cawasia biē o ḤADA. ĀcōrēBARA jipa o ḤAA. Māda, mḵ puru sida beadeđe panAA.

28 Mañ bēra Ācōrēba iwididadua nañ hielu jurru nūmARA, baa sida jōbimārēā. Mañbe mḵa israelerāra idu wābiya. Waa ādjirāra Egiptode bebiēa.–

29 Moiseba Egiptodebema boroa jarasia:

–Nañ purudeba ēdrAđacarea mḵ JAWARA umena ḵtaa wapeđa Ācōrēba iwidiya. Mañne hielu jurru nūmARA, baa sida jōya. Mañneba ḤAA cawaya Ācōrēra nañ ējūā djibarida.

30 BaribARA mḵa cawa ḤAA dji dromarāba, ḤAA biđa wadibiđa Ācōrēra wayadaē panADA.–

31 (Egiptorāba u eropanana linoda pōnō bađa bēra idjaba cebadada zau bađa bēra hielu jurrubARABA jūma ārĩa.)

32 BaribARA ādjirāba u eropanana trigora, centeno sida wadi zauē bađa bēra ārīē basía.)

33 Mañbe Moiserā Egiptodebema boromaABA ēdrApeđa puru dajadaa wāsia. Mama idji JAWARA umena ḵtaa wapeđa Ācōrēba iwidisia. Ara mañda hielu jurru nūmanara, baara, cue sida Egipto druade cābasia.

34-35 Mañ unuside Egiptodebema boroba wayacusa biē osia. Idjida, dji dromarā sida so zarea panena bēra israelerāra idu wābiē basía Ācōrēba Moiseđeba jarađa quĩrāca.

10

Ācōrēba ađichichi diabueda

1-2 Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mḵa Egiptodebema borora, dji dromarā sida so zarea ḤASIA ne unacada ādjirā tāēna oi carea. Māwāra bārā warrarāa, bārā wiuzaquerāa biđa nēBARADIA sāwā mañ ne ununacadeba mḵa unubisida egiptorāra siriē beada. Māwā bārāba cawadía mḵdrA Ācōrēda. Jāḵbe Egiptodebema boromaa jarađe wādua mḵa ađichichida zocārā idji druade baebida.–

3 Ara mañda Moiserā Aaroḵ sida Egiptodebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ḤAA: “¿ḤAA sāḵbeBARA mḵra wayai? Mā purura idu wābidua mḵa animarāda babue diađamārēā.

⁴ Barib_{ΛΓΛ} m_Λ puruda idu wābiēb_{ΛΓΛ}, nu m_Λa adichichida b_Λ druade zocārã baebiya.

⁵ Ma_Λne b_Λ druara adichichiba jūma biraya. Egorora abeda poya ununaēa. Ma_Λ adichichiba bārã néu hieloba ārīnaēra jūma codia. Bacuru quedua sida bārã ējūāne adichichiba jūma codia.

⁶ B_Λ dera, dji dromarã dera, jūma waabema egiptorã de sida adichichiba biraya. Bārã drōã naēnabemarāba, bārã zeza bida ununaca basía adichichira na_Λ quĩrāca bæb_{ΛΓΛ}da. Na_Λ druade jūēpedada ewarideba waēbida na_Λ quĩrāca ununaca.”-

Moiseba Egiptodebema boroa m_Λwā jarapeda wāsia.

⁷ Ma_Λbe Egiptodebema dji dromarāba dji boroa jarasidaa:

-¿B_Λa waēbida jā_Λ ēberāa idu dadjirāra mīā sēbi baica? Israelerāra idu wābidua ādji Ācōrēa animarāda babue diadamārēã. ¿B_Λa waēbida adua b_Λca Egipto druara jūma ārīb_{ΛΓΛ}da?-

⁸ Ma_Λbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaro_Λ sida wayacusa trābipeđa nāwā jarasia:

-Bārã Ācōrēa animarāda babue diade wānida pan_Λa. ¿Barib_{ΛΓΛ} bārāra jūmasāwā wāni?-

⁹ Moiseba panusia:

-Dairāra jūma wānia. Warra zaquerāra, drōārāra, dai warrarāra, dai caurā sida wānia. Dai animarā sida ededia. Dairāra jūma wānia Ācōrēa animarā babue diadi bērā.-

¹⁰⁻¹¹ Barib_{ΛΓΛ} Egiptodebema boroba panusia:

-Māwāēa. Ebuđa b_Λa bārāba biē o quĩrā pan_Λda. Ācōrēba bārāra careba b_Λada a pan_Λa. Barib_{ΛΓΛ} m_Λa bārāra warrarā bara idu wābiēa. Ababe drōārāda wānida pan_Λa Ācōrēa animarāda babue diadi carea. ¿Ma_Λdr_Λ bārāba iwiđi pan_Λēca?-

Ma_Λbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaro_Λ sida idji quĩrāpitabemada āyā j_Λretabisia.

¹² Ācōrēba Moisea jarasia:

-B_Λ j_Λwara na_Λ Egipto druade wadua adichichida zocārã bæmārēã. Māwā jūma Egipto druara adichichiba biraya. Ma_Λ adichichiba jūma chirua hieloba ārīnaēra codia.-

¹³ Ara ma_Λda Moiseba idji j_Λwade ero_Λ bacurura Egiptode wasia. Ma_Λne Ācōrēba nāūrāda āmāda_Λ odjabariareba t_Λbisia. Āsa, diamasi bida Egipto druade t_Λ nūmasia. Ma_Λ nāūrāba nurēma diapeda adichichida zocārã bæbisia.

¹⁴⁻¹⁵ Ma_Λne jūma Egipto druara adichichiba birasia. Abeda egorora poya ununaca basía. Ma_Λ ewari naēna adichichira ma_Λ quĩrāca Egipto druade ununaca basía idjaba waa ma_Λ quĩrāca ununaēa. Hieloba ārīnaē chiruara, nejō bea sida adichichiba jūma cosidaa. Jūma Egipto druade chiruada, bacuru quedua sida abeda neē besia.

¹⁶ Ma_Λbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaro_Λ sida isabe trābipeđa nāwā jarasia:

-Idib_{ΛΓΛ} bārã Ācōrē quĩrāpita, bārã quĩrāpita bida m_Λa biē osia.

¹⁷ Ma_Λ bērã m_Λa bārāa bedea djuburiaya m_Λa biē ođada quĩrādoadamārēã. Idjaba bārã Ācōrēa iwidid_Λdua na_Λ adichichira m_Λ druade jōbimārēã. Māwā ođaēb_{ΛΓΛ} dairāra jarrababa quininia.-

¹⁸ Ara ma_Λda Moiserā Egiptodebema boroma_Λba ēdr_Λpeda Ācōrēa iwidisia.

19 Iwidi_{ba} de Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā ģmāda_u baebariareba t_{ab}isia.* Mañ nāūrāba adichichira Pusa Purru abada_{de} jūma batabuesia. Abeda adichichira Egipto druade ni aba bida beē basía.

20 Barib_{ba} Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea b_{ada} bē_{rā} idjia israelerāra idu wābiē basía.

Ācōrēba ewari quibida

21 Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Ba j_{aw}ara ģtaa bajānaa wadua. Mañne ewarira qui dogoya. Jūma Egipto druade abeda pāisosa nūmeya.-

22 Ara mañda Moiseba idji j_{aw}ara ģtaa bajānaa wasia. Mañne ewarira qui dogope_{da} ewari ūbea Egipto druade bio pāisosa nūmesia.

23 Mañ ewari ūbeade ni ab_{ada} idji diguid_{aba} poya āyā wānaē basía. Ni ādji caita bea sida poya ununaē basía. Barib_{ba} israelerā pan_{ama} ģna basia.

24 Mañbe Egiptodebema boroba Moiserā trābipe_{da} nāwā jarasia:

-Bārāra bādji warrarā bara wānida pan_{aa} Ācōrēa animarāda babue diadi carea. Barib_{ba} bārā animarāra amenida pan_{aa}.-

25 Moiseba panusia:

-Māwāēa. B_{aa} dai animarāra idu edebida b_{aa} ģc_{ara} dai Ācōrēa bea diadida pan_a bē_{rā} idjaba ģc_{ara} idjía babue diadida pan_a bē_{rā}.†

26 Mañ bē_{rā} dai animarā sida ededia. Ni aba bida amenaēa. Dai animarānebemada ģc_{ara} dai Ācōrēa babue diadida pan_{mīna} ara nawena adua pan_{aa} sā_gdr_a māwā odida pan_{ada}. Araa jūpe_{da}adacarea cawaēa.-

27 Barib_{ba} Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea b_{asia}. Mañ bē_{rā} Egiptodebema boroba israelerāra idu wābiē basía.

28 Mañne idjia Moisea jarasia:

-M_ā quīrāpitabemada āyā wādua. M_āmaa waa zerādua. B_{ada} m_āmaa zeib_{ara}, m_ā b_{ara} beaya.-

29 Moiseba panusia:

-Bia b_{aa}. M_āra b_{ama} waa zeēa.-

11

Ācōrēba dji nabema umaquīrā warra beudi jarada

1 Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-M_ā Egiptodebema borora, egiptorā sida wayacusa cawa oya. Māwā cawa odacarea dji boroba bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druadebemada āyā j_{arecuaya}.

2 Mañ bē_{rā} israelerā jaradua ādjirā caita bea egiptorā oro odada, parata oda sida iwidi_{damārēa}.-

3 Ācōrēba egiptorā israelerāra bia unubisia. Dji dromarāba, waabema egiptorā bida Moiserā dji dromada cawasidaa.

4 Egiptodebema boroma_{ba} āyā wāi naēna Moiseba idjía jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara b_{aa}: “Ariquētra m_āra jūma Egipto druade p_{ara}aya.

5 Mañne umaquīrā warra dji nabemarāra jūma beudia. Egiptodebema boro umaquīrā warra dji nabemara beuya. Dji edaara b_a nezocawērāba

* **10:19** Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā t_{ab}isia ģmāda_u baebariareba. Hebreo bedea_{de} nāwā b_a b_{aa}: “Ācōrēba nāūrā ģmāda_u odjabariareba t_{ab}i bādara dji cābāyā ģmāda_u baebariareba t_{ab}isia.” † **10:25** B_{aa} dai animarāra idu edebida b_{aa} ģc_{ara} dai Ācōrēa bea diadida pan_a bē_{rā}. ģc_{ara}maarā mañ hebreo bedeba jara b_{aa}: “Māwāra g_badj_i animarānebemada diaica dai Ācōrēa bea diadamārēa?”

erob_Λ umaquĩrã warra dji nabema sida beuya.* Idjaba animarã warra dji umaquĩrã naãrã toda sida jũma beudia.

⁶ Maãne jũma Egiptode sopua dromaba eberãrãra jĩãbi b_Λgadia. Maã ewari naẽna sopuara maã quĩrãca ununaca basía ni maã quĩrãca waa ununaẽa.

⁷ Barib_{ΛΓΛ} dai israelerã duan_Λma chupea nũmaya sopuadaẽ bẽrã. Usa sida berudaẽa ni cãrẽ sida sãwãnaẽ bẽrã.”

Mãwã bãrã egiptorãba cawadia ãcõrẽba dai israelerãra quĩrã awara obarida.

⁸ Mãwãb_{ΛΓΛ}de dji dromarãda mãmaa zedia. ãdjirãra mã quĩrãpita chĩrãborode copanenapeda jaradia: “Wãdua. Jũma israelerã sida pe ededua.” Bãrãba mãwã jarab_Λdadeb_{ΛΓΛ} mãra wãya.–

Moisera bio quĩrũ b_Λda Egiptodebema boroma_Λba êdr_Λsia.

⁹ Naẽna ãcõrẽba Moisea jara_Λoasia:

–Egiptodebema boroba bãrãba jara pan_Λra i_Λjãé baya. Mãwã mãa ne ununacada Egiptode zocãrã ocuaya.–

¹⁰ Moiseba Aaroã biãda maã ne ununaca bẽara Egiptodebema boro quĩrãpita ocuasidaa. Barib_{ΛΓΛ} ãcõrẽba idjira so zarea b_Λsia. Maã bẽrã Egiptodebema boroba israelerãra idji druadebemada idu êdr_Λbiẽ basía.

12

Israelerã êdr_Λdi ewaride ãcõrẽba obida

¹ Egiptode panasidade ãcõrẽba Moisea, Aaroã biãda nãwã jarasia:

² –Idiba ãtaa naã jedecora bãrã israelerã itea dji nabema jedeco baya.*

³ Jũma israelerãa jarad_Λdua: naã jedecode die ewari jũẽnacarea jũma de bara bea umaquĩrãrãba oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda aba awara b_Λdida pan_Λa ãdji dedebemarã itea.

⁴ Barib_{ΛΓΛ} ãc_Λra dede zocãrãẽbe pan_Λ bẽrã maã animarã djarara jũma poya codaẽa. Maã bẽrã dji de djibariba idji caitabema de djibari ume animarãda aba awara b_Λdida pan_Λa. Maã animarã beab_Λda ewaride dji djarara ãdji dede bearãba cobada quĩrãca diadia.

⁵ Maã animarãra jũma bia baida b_Λa, dji umaquĩrã baida b_Λa, poa aba baida b_Λa.

⁶ Maã animarãra ewari quĩmãrẽ bio wagadida pan_Λa.

Catorcebema ewari queub_{ΛΓΛ}de jũma israelerãba maã animarãra beadida pan_Λa.

⁷ Beab_Λdade dji oada piadapeda maã oaba ãdji dede eda wãbada icawa p_Λra_Λdida pan_Λa. Ara maã dede dji djarada codia.

⁸ Maã diamasi dji djarara bá codida pan_Λa. Chirua aseada, paã dji êsãbari neẽ b_Λ sida codida pan_Λa.

⁹ Dji djarara õgo õgoa codacara pan_Λa idjaba djudada codacara pan_Λa. Ababe báada codida pan_Λa. Bábadade dji boro bara, dji jĩrũ bara, idjaba dji jãsira s_Λg_Λdapeda biteda b_Λdapeda jũma báada pan_Λa.

¹⁰ Dji djarara ni maãrĩ biãda wagadiẽ pan_Λa nurẽma codi carea. Jũma codaẽb_{ΛΓΛ} nurẽma diapeda dji adubadara babuedida pan_Λa.

¹¹ Maã co pan_Λne bãrã cacuade jãbadara jũma jã beadida pan_Λa, jĩrũne jãbadara jã beadida pan_Λa, idjaba bãrã bardonara j_Λwade erobeadida pan_Λa.

* **11:5** *Dji edaara b_Λ nezocawẽrã.* Hebreo beedeade b_Λ b_Λa: “Nezocawẽrã yude ne b_Λ chũm_Λ.” * **12:2** Hebreorãba jedeco juachabada dadjirãba juachabada quĩrãca b_Λãa. Jedeco zaque odjab_{ΛΓΛ}za aba dewarabema odjab_{ΛΓΛ}daa jedeco aba abadaa. Maãza trã bara b_Λa. ãdjia jedeco juachabada quĩrãca dji nabema jedecora marzode wa abrilde odjabaria. Exodo 12:5de maã jedecora Abib abadaa. Nehemia 2:1de Nisaã abadaa.

Isabe ne codida panΛa, Egiptodeba ēdrΛdida panΛ bēra. Mañ ewarira bārāba trΛ bΛdia “Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewari.”

¹² Mañ diamasi mΛra jūma Egipto druađe pΛrrΛaya. Mañne mΛa quinibiya jūma Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarāda idjaba Egiptodebema animarā warra dji umaquīrā naārā tođa sida. Māwā mΛa unubiya egiptorāba ācōrē quīrāca erobeara siriē beada. MΛdrΛ Ācōrēa.

¹³ BaribΛrΛ bārāba pΛrΛpedada oaba cawabiya bārāra sālgΛ dede panΛda. Mañ oa unubΛrΛde mΛra wāyā wāya. Māwā mΛa Egiptodebema warrarā quinibibΛrΛde bārā umaquīrā warra dji nabemarāda ni aba biđa beuđaəa.

¹⁴ Idiba λtaa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōbΛda biđa ewari dromada mΛ itea odida panΛa mΛa mañ diamasi obΛrΛda quīrānebađi carea. Mañ ewari dromada nāwā odida panΛa:

¹⁵ siete ewari bārāba pañ dji ēsābari neē bΛda codida panΛa. Mañ ewaride ni abaΛba pañ ēsābarida idji diguida erobacara bΛa. Mañ siete ewaride abaΛba pañ ēsābari bara bΛda coibΛrΛ idjira āyā jΛretabuedida panΛa bārā israelerā tāēnabemada.

¹⁶ Mañ siete ewari o panΛne dji naārābema ewaride, dji jīrūarebema ewaride biđa jūma bārā israelerāra ābaa dji jΛredida panΛa mΛa bia bedeađi carea. Mañ ewari umēbemane ni abaΛda trajacara panΛa. Ababe poya ne djuđida panΛa mañ ewaride ne codi carea.

¹⁷ Bārāba pañ dji ēsābari neē cobada ewarida o pananida panΛa, mañ ewaride mΛa bārāra Egiptodeba ēdrΛ ededa bēra sordaorā djōne wābada quīrāca. Poa zebΛrΛza bārāba, bārā warrarāneba yōbΛda biđa mañ ewari dromara o pananida panΛa.

¹⁸ Poaza dji nabema jedecode siete ewari bārāba pañ dji ēsābari neē bΛda codida panΛa. Mañ jedecode catorce ewari queuđadeba aba siete ewari queubΛrΛdaa bārāba māwā odida panΛa.†

¹⁹ Mañ siete ewaride bārāba pañ ēsābarida bārā diguida erobeacara panΛa. Baridua bārānebemaba, āibema bārā tāēna bΛ biđa pañ ēsābarira coibΛrΛ, idjira āyā jΛretabuedida panΛa bārā tāēnabemada.

²⁰ Mañ siete ewaride bārāba ni cārē sida codiē panΛa pañ ēsābari bara bΛda. Bāđji wābΛdama ababe codida panΛa pañ ēsābari neē beada.–

²¹ Ācōrēba māwā jaradacarea Moiseba Israeldebema dji bororāda trΛpeda nāwā jarasia:

–Dji de bara bea umaquīrāba āđji dedebemarā itea oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda edađapeda awara bΛđadua. Dji ewari jūēpeda queubΛrΛde małgΛ animarāra beađida panΛa.

²² BeabΛdade dji oara epedeco waibΛade piadida panΛa. Mañbe chirua hisopo abadada ābaa cajłnapeda mañ oade begueađapeda bārā dede eđa wābada icawa pΛrΛdađua. ΛnadrΛi naēna ni abaΛda idji dedeba ēdrΛiē bΛa.

²³ Ācōrēba Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarāda quinibi carea pΛrrΛabΛrΛde mañ oa bārā dede eđa wābada icawa pΛrΛdara unuya. Mañ bēra idjira wāyā wāya. Mañ oa unubΛrΛde dji beabarida bārā dede idu eđa wābiēa bārā umaquīrā warra dji nabemarā quinibirāmārēa.

²⁴ Idiba λtaa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōbΛda biđa mañ ewari dromada o pananida panΛa Ācōrēba jarađa quīrāca.

²⁵ Ācōrēba diai jarađa ējūāne jūēpedađadacarea bārāba poaza mañ ewari dromara o pananida panΛa idjia jarađa quīrāca.

† **12:18** Catorce ewari queuđadeba aba siete ewari queubΛrΛdaa. Cāpūrīā bedeađe bΛ bΛa “el día catorce hasta el día veintiuno.”

26-27 Bārã warrarãba iwidibɔdada: “¿Cārẽ cārẽã naɓ ewari dromara jãwã o panɔ?”, bārãba panunida panɔ: “Naɓ animarãra bea panɔ ãcõrẽa bia bedeadɪ carea. Naɓ ewaride quĩrãneba panɔ ãcõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warra dji nabemarã quinibiside dadjirã dedebemada wãya wãside dadji umaquĩrã warra dji nabemarã beurãnamãrẽã.”-

Moiseba mãwã jaradacarea israelerãra chĩrãborode b̃arru copanenapeda ãcõrẽa bia bedeasidaa.

28 Maɓbe jũma osidaa ãcõrẽba Moisea Aaroɓa bida jaraɗa quĩrãca.

Ãcõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warrarã dji nabemarã quinibida

29 Maɓ diamasi ariquẽtra ãcõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warra dji nabemarãda jũma quinibisia.‡ Egiptodebema boro umaquĩrã warra dji nabemada beusia. Preso bea umaquĩrã warra dji nabemarã sida beusidaa. Idjaba jũma Egiptodebema animarã warra dji umaquĩrã naãrã toda sida beusidaa.

30 Diamasi Egiptodebema borora, dji dromarãra, jũma waabema egiptorã sida piraposidaa. Maɓne deza jĩãbi b̃agasia ãdji umaquĩrã warra dji nabemara jũma quinisida bẽrã.

31 Ara maɓ diamasi Egiptodebema boroba Moiserã Aaroɓ sida tr̃bipeɗa nãwã jarasia:

-Bārã israelerãra isabe m̃ɔ druadebemada ãya wãbɔrɔɗadua. ãcõrẽa animarãda babue diade wãnadua bārãba jara panɔ quĩrãca.

32 Bārã animarã sida jũma edeɗadua bārãba jara panɔ quĩrãca. Idjaba ãcõrẽa iwididadua m̃ɔ carebamãrẽã.-

33 Egiptorãba israelerãra ãdji druadebemada isabe ãya wãbi panasidaa nãwã cr̃icha panana bẽrã: “Israelerãda ãya wãnaẽbɔrɔɗ dairãra jũma quininia.”

34 Maɓ bẽrã israelerãba ãdji paɓ odi carea b̃aratɔpedadada epedecode b̃asidaa. Maɓ b̃aratɔpedadara ẽsãbari neẽ b̃asia. Jũma maɓgɔra wuade b̃radapeda equiade edadapeda edesidaa.

35 Êdrɔɓɔdada israelerãba Moiseba jaraɗa quĩrãca osidaa. ãdjirãba parata odada, oro odada, cacuade jɔbada sida egiptorãa iwidisidaa.

36 ãcõrẽba egiptorãa israelerãra bia unubida bẽrã ne jũma israelerãba iwidipedadara ãdjirãba diasidaa. Mãwã ne jũma egiptorãba eropananada israelerãba edasidaa.§

Israelerã Egiptodeba êdrɔpedada

37 Egiptodeba êdrɔsidade israelerãra Ramese purudeba Suco purudaa wãsidea. Seisciento mil dr̃õrãda jĩrũba wãsidea wẽrãrã, warrarã sida juachadaẽ.

38 ãdji animarã zocãrã eropanɔ sida jũma edesidaa. Israelerã ume dewara ẽberãrã sida zocãrã wãsidea.

39 Egiptorãba isabe wãbisida bẽrã israelerãra poya ne djudaẽ basia ededi carea. Maɓ bẽrã ãdjia Egiptode b̃aratɔpedada paɓ dji ẽsãbari neẽ b̃ada ota ãbusidaa.

40 Egiptode israelerãra cuatrociento treinta poa panasidaa.*

41 Maɓ cuatrociento treinta poa daucha jũside israelerãra ãcõrẽ sordaorã quĩrãca Egipto druadeba jũma êdrɔsidaa.

42 Maɓ diamasi ãcõrẽba israelerãra waga b̃asia Egiptodeba êdrɔ edei carea. Maɓ bẽrã poaza israelerãba, ãdji warrarãneba yõbɔda bida abari ewari quĩrãca diamasi idji itea wagadida panɔ.

Egiptodeba êdrɔpedada quĩrãnebabada ewari

‡ 12:29 Exodo 4:23. § 12:36 Exodo 3:21-22. * 12:40 Genesi 15:13-15.

⁴³ Ācōrēba Moisea Aaroļa biða jarasia:

–Bārā Egiptodeba ēdr̄pedada quīrānebađi carea ne cobadara nāwā odida pan̄a. Ni abā āībema israelerā tāēna Ɂaba maļ cobadara cocara Ɂa.

⁴⁴ Barib̄ Israeldebema abāba āībemada idji nezoca bamārēā nēdoib̄, maļ nezocara cacua wēāgosira ne cobadara coida Ɂa.

⁴⁵ Barib̄ parata carea traja Ɂ āībemaba maļ cobadara cocara Ɂa. Idjaba baridua bārā tāēna Ɂ āībemaba maļ cobadara cocara Ɂa.

⁴⁶ Maļ ne cobadara bādji dede eða codida pan̄a. Maļne dji djarada ni maārī biða dajadaa edeđacara pan̄a. Idjaba dji Ɂaw̄ara Ɂawedacara pan̄a.

⁴⁷ Jūma israelerāba maļ cobadara codida pan̄a.

⁴⁸ Bārā tāēna Ɂ āībemaba maļ ne cobadara co quīrīā Ɂab̄, naārā idji cacuara wēāgoida Ɂa. Idjaba jūma umaquīrā idji ēberārā sida māwā odida pan̄a. Maļbeb̄ idjia maļ cobadara coida Ɂa, israelerā quīrāca Ɂ bēra. Barib̄ cacua wēāgoē Ɂaba maļ cobadara cocara Ɂa.

⁴⁹ Maļ ne cobadara bārā israelerāba, āībema bārā tāēna pan̄a biða ara mā jara Ɂ quīrāca odida pan̄a.–

⁵⁰ Israelerāba Ācōrēba Moisea Aaroļa biða jarada quīrāca jūma osidaa.

⁵¹ Ara maļ ewaride Ācōrēba israelerāra Egiptodeba jūma ēdr̄ edesia sor-daora djōne wābada quīrāca.

13

Jūma umaquīrā warra dji nabemarāda Ācōrēba diadida pan̄a

¹ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāba ādji umaquīrā warra dji nabemarāda, ādji animarā dji umaquīrā naārā topedada sida mā jūma diadida pan̄a. Jūma maļgrāra mārea.–

³ Maļbe Moiseba israelerāa jarasia:

–Naļ ewarira quīrānebadua Ācōrēba idji Ɂab̄eba bārāra Egiptode nezoca beadada ēdr̄ edada bēra. Poaza ara naļ ewari quīrāca bārāba paļ ēsābari bara Ɂada cocara pan̄a bārā Egiptodeba ēdr̄pedadara quīrānebađi carea.

⁴ Idi naļ jedeco Abib abadađe bārāra Egiptodeba ēdr̄b̄ada.

⁵ Ācōrēba bārāra Canaaļ druadaa edeya. Maļ druade baridua ne upedadara bia zaubaria. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duana. Barib̄ Ācōrēba bārā drōā naēnabemarāa wārāneba jarasia maļ druara bārāa diaida. Jāma jūpedadacarea poaza naļ jedecode bārāba naļ quīrāca odida pan̄a bārā Egiptodeba ēdr̄pedada ewarida quīrānebađi carea.

⁶⁻⁷ Siete ewari bārāba paļ dji ēsābari neē Ɂada codida pan̄a. Maļ si-ete ewaride paļ ēsābarira ni maārī biða bārā druade eroheadiē pan̄a. Jirūarebema ewaride Ācōrēba bia bedeadī carea bārāra ābaa dji jaredida pan̄a.

⁸ Māwā o pan̄ne bārā warrarāa nāwā jaradida pan̄a: “Dadjirāba nāwā o pan̄a Ācōrēba dadji israelerāra Egiptodeba ēdr̄ edada quīrānebađi carea.”

⁹ Naļ ewari obadara bārā jwade wa dratude sēyā quīrāca Ɂa. Maļba quīrānebabi Ɂaya bārāba Ācōrē leyra jaradia pananida pan̄a idji Ɂab̄eba dadji israelerāra Egiptodeba ēdr̄ edada bēra.

¹⁰ Maļ carea poaza ara naļ ewari quīrāca bārāba maļ ewari dromada o pananida pan̄a.

¹¹ Ācōrēba bārāra cananeorā druadaa edepeda maļ druara diaya idjia bārā drōā naēnabemarāa, bārāa biða wārāneba diaida jarada bēra.

12 Jāma jūēpedadacarea bārāba jūma bārā umaquĩrā warra dji nabema tobɔdara, jūma bārā animarā dji nabema umaquĩrā tobɔda sida Ācōrēa diaɔɔda panɔa. Jūma maɔgɔrāra Ācōrēnea.

13 Bārā burro warra dji nabema umaquĩrā tobɔɔɔda Ācōrēnemĩna, bārāba maɔ animarāra poya edaɔɔda panɔa. Edaɔɔi carea ovejada wa chiwatuda maɔ burro cacuabari Ācōrēa babue diaɔɔda panɔa. Baribɔɔɔ maɔ burroda eda quĩrānaɔbɔɔɔ, bārāba otapuya beaɔɔda panɔa. Idjaba bārā umaquĩrā warra dji nabema tobɔdara Ācōrēne bēra, idji cacuabari ovejada wa chiwatuda Ācōrēa babue diaɔɔda panɔa maɔ warrara zocai bemaɔrēa.

14 Idiba ɔta bārā warrarāba iwidiɔɔɔda: “¿Cārē cārēa jāwā obada?”, bārāba nāwā panunida panɔa: “Jāwā obadaa Ācōrēba idji ɔɔɔdaɔda dadjirāra Egiptode nezoca beaɔɔda ɔɔɔɔ edaɔɔ bēra.

15 Maɔ ewaride Egiptodebema borora so zarea beɔa bēra dadjirāra ɔɔɔɔ ɔɔ quĩrāɔɔ basia. Maɔ carea Ācōrēba jūma Egiptodebema umaquĩrā warra dji nabemarāda quinibisia. Egiptodebema animarā warra dji umaquĩrā naāra topeɔda sida quinibisia. Maɔ carea dadjirāba jūma animarā warra dji nabema umaquĩrā tobɔdara Ācōrēa babue diabadaa. Baribɔɔɔ jūma dadjirā umaquĩrā warra dji nabema tobɔda cacuabari oveja zaqueda Ācōrēa babue diabadaa.

16 Māwā obadara dadji jawade wa dratude sēyā quĩrāca ɔɔa. Maɔba quĩrānebabi ɔɔa Ācōrēba idji ɔɔɔdaɔda dadjirāra Egiptodeba ɔɔɔɔ edasida.”-

Jārārā ɔtaɔa edaa draso a jira baɔa

17 Egiptodebema boroba israelerā idu wābiside Ācōrēba ɔɔɔɔra dji caitaara ɔɔ ɔare edeɔɔ basia, maɔ ora pilistorā druade wā ɔɔ bēra. Ācōrēba nāwā crīchasia: “Israelerā wāɔɔdaɔda pilistorāda ɔɔɔi ume djōne zedibɔɔɔ, Canaaɔ druadaa wāni crīcha eropananara igaraɔpeda Egiptodaa jēda wānia.”

18 Maɔ carea Ācōrēba ɔɔɔɔra ɔjūā pōasa ewaraga ɔɔde wā ɔɔ ɔare edesia. Maɔ ora Pusa Purru abadaɔda wā ɔɔa.*

Egiptodeba ɔɔɔɔɔdaɔda israelerāra djōne wāɔɔda quĩrāca wāsidaa.

19 Maɔne Moiseba Jose querasi ɔɔɔɔɔɔra edesia Canaaɔ druade tɔbari carea. Māwā osia Jose querasiba naēna israelerā wārāneba jarabida bēra māwā oɔamārēa.† Jose querasiba nāwā jarasia:

-Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Maɔ ewaride bārāba mɔ ɔɔɔɔɔɔra namaɔba Canaaɔ druadaa tɔbaride edeɔdaɔa.-

20 Egiptodeba ɔɔɔɔɔdaɔda israelerāra naāra Suco purude jūene wānapeda Etaɔ puruda wāsidaa. Maɔ purura ɔjūā pōasa ewaraga ɔɔ icawa ɔɔa. Mama ɔɔɔi wua dera ocusidaa.

21 Israelerā wāɔɔdaɔda Ācōrēra ɔɔɔi na wāɔɔɔda cawaɔamārēa sāma wānida panɔda. Āsa idjira jārārā quĩrāca ɔtaɔa edaa draso a jira ɔɔɔɔɔda. Diamasi maɔ jārārāra tɔɔ quĩrāca uruga jira ɔɔɔɔɔda ɔnaane pananamārēa. Māwā āsa, diamasi bida israelerāra poya wānida panasidaa.

22 Maɔ jārārā ɔtaɔa edaa draso a jira ɔɔra ɔɔɔɔɔda ɔyā wāca basia. Āsa jārārā quĩrāca basia. Diamasira tɔɔ quĩrāca uruga jira ɔɔɔɔɔda.

14

Israelerā Pusa Purruɔe chāpedaɔa

1 Maɔbe Ācōrēba Moisea jarasia:

* **13:18** Pusa Purru. Maɔ trāra griego beɔeɔdaɔa ze ɔɔa. Hebreo beɔeɔdaɔa “Chiru Pusa” wa “Chiru Amene” ɔɔ ɔɔa. † **13:19** Genesi 50:25; Josue 24:32.

2 –Israelerāa jaradua Pi-Ajiroḏaa jēda wānamārēā. Jāma Migdol puru quīrāpe pusa icawa ādji wua dera Baal-Zepoḗ caita ocuadida panḗa.

3 Māwāra Egiptodebema boroba crīchaya ējūā pōāsa ewaraga ḅḗde bārā israelerāra nocōḏaa poya wānaē bērā baridua nīnada.

4 Maḗne mḗa Egiptodebema borora so zarea ḅḗya. Maḗ bērā idjia bārāra caidu ēpēya. Baribḗḗ mḗa idjira, idji sordaorā sida poyaya mḗḏḗ dji dromaara ḅḗda unubi carea. Māwā egiptorāba cawadía mḗra Ācōrēda.–

Ara maḗda israelerāra Ācōrēba jarada quīrāca jēda wāsidaa.

5 Maḗ ewaride Egiptodebema boroa israelerā mīrū wāsidadada jarasidaa. Maḗne idjia, dji dromarā bida israelerā idu wābipedadada jēda crīchasedaa. Nāwā jarasidaa: “¿Cārē cārēā jāwā israelerāra idu wābisida? Dadjirāba ogo trajabibadara neē panesidaa.”

6 Ara maḗda Egiptodebema boroba djōbada carretara cawayode jḗbicuasía israelerā caidu wāi carea. Idjaba idji sordaorāra trḗbisía idji ume wānamārēā.

7 Carreta dji biara ḅeada seisciento edesía. Maḗ awara jūma dewara carreta sida pe edesía. Carretaza sordaorā boroda aba ḅeasía.

8 Maḗne Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea ḅḗsía israelerā caidu wāmārēā. Ācōrē ḅḗḗdeba israelerāra Egiptodeba ēḏḗpedadamīna Egiptodebema borora idji sordaorā ume caidu wāsidaa.*

9 Jūma Egiptodebema sordaorāra israelerā caidu wāsidaa; cawayodeba djōbadarāda, carretadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida. Israelerāra pusa icawa Pi-Ajiro caita Baal-Zepoḗ quīrāpe unune wāsidaa.

10 Israelerāba Egiptodebema boro, idji sordaorā ume ādji caidu zebḗdada unusidade bio ne wayadapeda Ācōrēa quīrā djuburiada iwidi duanesidaa.

11 Maḗne ādjirāba Moisea jarasidaa:

–¿ḅḗa cārē cārēā jāwā osi? ¿Cārē cārēā Egiptodeba dairāra nama pe enesi? ¿Egiptode dairā jouḏi carea ējūāra neē básica? ¿ḅḗa dairāra naḗ ējūā pōāsa ewaraga ḅḗde beubi carea enesica?

12 ¿Egiptode panasidade dairāba ḅḗa egiptorā itea idu trajabiduada adaē básica? Naḗ ējūā pōāsa ewaraga ḅḗde beuḏi cāyābara biara ḅacasia egiptorā nezocarāda beadida.–

13 Baribḗḗ Moiseba ādjirāa jarasía:

–Ne wayarānadua. Necai duananadua. Idi ununia sāwā Ācōrēba bārāra egiptorāba ēpē panḗnebemada ēḏḗ ḅḗida. Idiba ḗtaa bārāba naḗ egiptorā bārā caidu zebḗdara waa ununaēa.

14 Ācōrēra bārā carea djōya. Maḗ bērā necai pananida panḗa.–

15 Maḗbe Ācōrēba Moisea jarasía:

–¿ḅḗa cārē cārēā wadibida mḗa quīrā djuburiada iwidi ḅḗ? Israelerāa jaradua nocōḏaa wānamārēā.

16 ḅḗa jḗwade erobḗ bacurura pusadaa wadua oda pusa ēsi ewamārēā. Maḗ ode israelerāra pusa quīrā chānia.

17-18 Maḗne mḗa egiptorāra so zarea ḅḗya bārā ēpēnamārēā. Maḗbe mḗa Egiptodebema borora, carretadeba djōbada sordaorāra, cawayodeba djōbada sordaorāra, waabema sordaorā sida jūma poyaya mḗḏḗ dji dromaara ḅḗda unubi carea. Māwā egiptorāba cawadía mḗra Ācōrēda.–

19-20 Maḗbe Ācōrē bajānebema nezoca israelerā na nībadara ādjirā jēdaare ḅesía. Māwā israelerā nocoare bada jḗrārā ḗḗba edaa draso jira ḅḗra ādjirā jēdaare ḅesía idjaba egiptorā nocoare ḅesía. Diamasi maḗ jḗrārāba

* 14:8 Ācōrē ḅḗḗdeba. Hebreo bedeade ḅḗ ḅḗa: “Jḗwa ḗta wa panḗne.” ḗḗḗḗḗmaarā maḗ bedeaba jara ḅḗa: “Ādjirāra sozaradeba ēḏḗsidedaa.”

israelerāma āna erobasia baribara egiptorāma pāisosoa erobasia. Mañ bēra mañ diamasi egiptorāra israelerāma poya jūnaē basía.

²¹ Moiseba idji jawara pusadaa āta wasia. Ara mañda āmādau odjabariareba Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā tabisia. Mañ diamasi nāūrāra tabnūmada ānadrasia. Mañba pusa ēsi oda ewasia.

²² Israelerāra mañ o ewa jira bade chāsidaa. Chāsidade pusara ādjirā jawara araare idjaba ādjirā jawara aclare bida ātāba edaa jūātrā nūma quīrāca nūmesia.

²³ Mañbe jūma Egiptodebema boroba ededa cawayodeba djōbada sordarāra, carretadeba djōbada sordarāra, waabema sordarā sīda mañ o ewa jira bade israelerā caidu wāsidaa.

²⁴ Anadrabodode Ācōrēba egiptorāra dji jārārā ātāba edaa draso uruga jira badeba acā basia. Mañne idjia ādjirāra cawadaē errunībabisia.

²⁵ Idjaba ādji carreta jīrūra ēcuabisia.† Egiptorāra nocodaa poya wānaē bēra nāwā jara duanesidaa:

–jēda wānadrā! ¡Israelerāra waa ēpēnaē! ¡Ācōrēra ādjirāare dadjirā ume djō bāa!–

²⁶ Israelerā chāpedadacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ba jawara pusadaa āta wadua Egiptodebema sordarāra, carretadeba djōbada sordarāra, cawayodeba djōbada sordarā sīda pusaba ānēbari edamārē.–

²⁷ Ara mañda Moiseba idji jawara pusadaa āta wasia. Anadrabara pusara wayacusa idji bada quīrāca dogosia. Mañne egiptorāra ēdrādi carea jēda piracuasiāmīna pusaba ānēbari edasia. Māwā Ācōrēba ādjirāra pusade quinibisia.

²⁸ Pusa idji bada quīrāca ūmeside Egiptodebema boroba ededa carretadeba djōbada sordarāra, cawayodeba djōbada sordarā sīda jūma ānēbari edasia. Abeda jūma israelerā caidu wāpedadara pusaba ānēbari edasia. Ni aba bida zocai beē basia.

²⁹ Baribara israelerāra pusa ēsi o ewa jira bade chāsidaa. Chāsidade pusara ādjirā jawara araare, ādjirā jawara aclare bida ātāba edaa jūātrā nūma quīrāca nūmesia.

³⁰ Mañ ewaride Ācōrēba israelerāra egiptorāba ēpē panananebemada ēdrā edasia. Mañne israelerāba unusidaa Egiptodebema quinipedadara pusa ībade tabeada.

³¹ Israelerāba unusidaa sāwā Ācōrēba idji abadeba egiptorāra poyasida. Mañ bēra idjira wayasidaa. Idjia jara bāra, idji nezoca Moiseba jara bā sīda ādjirāba ījāsidaa.

15

Moiseba trāna

¹ Mañbe Moiseba jūma israelerā bida Ācōrēba nāwā trānsidaa:

Mā Ācōrēba trāya idjira dji dramaara bāda unubida bēra.

Pusade batabuebara quīrāca idjia Egiptodebema sordarāda ādji cawayo bara pusade quinibisia.

² Ācōrēba mā abada dia bāa. Idji carea māra trā bāa. Idjia māra ēdrā edasia. Idjira mā Ācōrēba. Mā idjia bia bedeaya.

Idjira mā zezaba ījā bada Ācōrēba. Idjira dji dramaara bāda aya.

³ Ācōrēra djō cawa bāa. Idji trāra Jehová abadaa.

† 14:25 *Ādjirā carreta jīrūra ēcuabisia.* Acaramaara mañ bedeaba jara bāa: “Ācōrēba ādjirā carretara jou nūmebisia.”

4 Egiptodebema boro sordaorãda ãdji carreta bara Æcõrẽba jũma pusaðe batacuasia.

Mañ sordaorã bororã dji biara ðea sida Pusa Purruðe jũma nãb̄ar̄ā quinisidaa.

5 Egiptorãra pusa nãbuaba ãnẽbari edasia. Ædjirãra mõgara quĩrãca pusa nãbuade ta wãsidaa.

6 Æcõrẽ, b̄ā j̄awa arara bio ʌ̄bā ʌ̄aa. B̄ā ʌ̄bāaðeba dji quĩrũra jũma poyasia.

B̄ā j̄awa araba ãdjirãra berrachisia.

7 B̄ā ʌ̄bā waībā ʌ̄aðeba jũma b̄amaa djõne zepedaðara poyasia.

B̄ā quĩrũbira ãdjirãa unubisia. Mañne jũma ãdjirãra chirua quĩrãca bá wãsia.

8 B̄ā quẽb̄aba jãrãpuab̄ar̄aba pusa ãsi oda ewasia.

Mañ o orroza pusara ʌ̄tāba edaa jũãtr̄a nũma quĩrãca nũmesia.

Pusajãne biða baidora mañ o orroza ipi nũmesia.

9 Mañne dji quĩrũba crĩchasiðaa:

“Israelerã caidũ epẽnapeda jidaðia. Mañbe ne jũma ãdjia eropan̄ara jãrĩnapeda dadjirãza jedecadia.

Mãwã ne jũma dadjirãba quĩrã pan̄ara eropanania.

Dadjirã necora ãũta edaðapeða ãdjirãra beacuadia.”

10 Barib̄ar̄ā b̄aa nãũrã t̄abib̄ar̄aðe dji quĩrũra pusaba jũma ãnẽbari edasia.

Ædjirãra mõgara quĩrãca pusa quĩrũ nũma ne ta wãsidaa.

11 Æcõrẽ, ãberãrãba ãcõrẽ abada tãena dewarada neða b̄ā quĩrãca.

Ni abaaða neða b̄ā cãyãbara dji dromaara ʌ̄ada.

B̄aa o ʌ̄ā carea jũmarãba b̄ara wayabadaa.

B̄ab̄ar̄ā ne ununaca waībā beara obaria.

12 B̄ā ʌ̄bāara b̄aa unubisia. Mañneba pusaba dji quĩrũra mĩsia.*

13 B̄ā quĩrã jõcaðeba dairã b̄aa ãdr̄a edaða purura cawa edeya.

B̄ā ʌ̄bāaðeba dairãra b̄ā babarima bia jũebiya.

14 Mañ ãrĩb̄aðe dewara puru beara ne wayaaba ure duanania.

Pilisteorãra sopua duanania.

15 Edoñ druadebema bororãra bio ne waya duanania.

Moab druadebema mẽsrã bearãda ne wayaaba ure duanania.

Jũma Canaañnebemarãra sozarra pananada ne waya duanania.

16 Jũma mañgãrã ãberãrãra bio ne waya duanania.

Æcõrẽ, b̄ā ʌ̄bā carea ãdjirãra mõgara quĩrãca chupea panania b̄ā purura wãyã wãb̄ar̄aðe.

Ædjirãra chupea panania b̄aa edaða purura wãyã wãb̄ar̄aðe.

17 Æcõrẽ, b̄aa dairãra b̄ā itea edaða eyaðe pananamãrẽã edeya.

B̄aa dairãra edeya b̄aa dairã tãena bai carea edaða ãjũãnaa.

Æcõrẽ, mama b̄ā de dromara dairã tãena osia.

18 Æcõrẽra ewariza jũmarã boro baya.

Mariaba trããna

19 Israelerãra pusa ãsi o ewa jira ʌ̄aðe chãsidade pusa quĩrãrẽ bia jũesidaa. Barib̄ar̄ā Egiptodebema boroba edeða cawayoðeba djõbada sordaorãba, carretaðeba djõbada sordaorã biða israelerã caidũ epẽsidade Æcõrẽba pusara ãdjirã ãrã ãnẽbari wãbisia.

20 Mañne Aaroñ djabawẽrã Mariada Æcõrẽneba bedeabari basia. Mañ Mariaba, jũma Israeldebema wẽrãrã biða tãõõaða edaðapeða ʌ̄srĩðaba cari duanasia.

21 Mariaba ãdjirãa nãwã trããsia:

Trããnadia Æcõrẽa, idjira dji dromaara ʌ̄ada unubiða bẽrã.

* 15:12 Pusa. Hebreo bedeade jara b̄aa “nañ ãjũã.”

Idjia Egiptodebema sordaorãda ãdji cawayo bara pusade batacuasia.

Baido asea bada

²² Pusa Purru abadaðeba Moiseba israelerãra ëjũã põãsa ewaraga ðãde pe edesia. Mañ ëjũã põãsa ewaraga ðãra Sur abadaa. ãdjirãra ewari ùbea baido ununaë nĩbasidaa.

²³ Mãwã nĩnane baido ðãma jũesidaa. Baribãrã mañ baidora asea ðã bërã poya dodaë basía. Mañ carea mañ baidora trã ðãsidaa Mará.†

²⁴ Mañne ãdjirãba Moisea quĩrũbideba nãwã bië jarasidaa:

-¿Dadjirãba nama cãrẽda dodí?-

²⁵ Mañ carea Moiseba ãcõrẽa quĩrã djuburiada iwidisia. Mañne ãcõrẽba Moisea bacuru tabãda unubisia. Mañ bacuruda Moiseba baidode batabueside baido asea ðãðara cũã besia.

Mama ãcõrẽba nañ bedeada ðãsia israelerãba ïjãni cawayã.

²⁶ Nãwã jarasia: “Mãra bãrã ãcõrẽa. Mãra jara ðãda bãrãba quĩrãcuia ùrĩnibãrã, idjaba ne jũmane mã quĩrãpita jipa odibãrã, idjaba mã leyda jũma odibãrã, mã bãrãra cacua bië bebiëa egiptorã cacua bië bebiëa quĩrãca. Mãra bãrã cacua biabibari ãcõrẽa.”

²⁷ Marãðeba israelerãra Eliã abadaðe jũene wãsidaa. Mama baido egoroðeba ãtaa bogadrã ðãda doce panasidaa. Idjaba uruta quĩrãca ðeada setenta panasidaa. Mañ baido caita israelerãra duanesidaa.

16

ãcõrẽba manã diada

¹ Egiptodeba ëðrãpedadacarea jedeco aba babãrãde israelerãra Eliã abadaðeba ëjũã põãsa ewaraga ðã Siã abadaðaa wãsidaa. Siãra Eliã idjaba Sinai eya ësi ðãa.

² Mañ ëjũã põãsa ewaraga ðãde codi neë ðã bërã jũma israelerãba Moiserã, Aaroã sida bië jarasidaa.

³ Quĩrũbideba ãdjirãba Moisea, Aaroãa bië nãwã jarasidaa:

-Biara ðacasia ãcõrẽba dairãra idu Egipto druade beubidabara. Jãma dairãra necai ne co duanabadjidaa. Nedjarada, pañ sida aðuba eropanasidaa. Baribãrã bãrãba dairãra nañ ëjũã põãsa ewaraga ðãmaa jarrababa quenani carea enesidaa.-

⁴ Mañne ãcõrẽba Moisea jarasia:

-Mãra cue bajãneba zebibari quĩrãca pañda bajãneba zebiya israelerãba codamãrẽã. Nãwã mã cawayã ãdjirãba jũma mãra jara ðãra ïjã pananida wa ïjã pananaëda: diapedaza ãdjirãba ara mañ ewaride codira jãrã pede wãnida panãa. Ewari juesuma mãwã odida panãa.

⁵ Baribãrã seibema ewaride diapedeða jãrã pedida panãa ara mañ ewaride codira idjaba nurẽma codi sida.-

⁶⁻⁸ Mãbe Moiseba Aaroã ume israelerãa jarasidaa:

-¿Daira mãwãra cai, bãrãba mãwã daidrã bië jaradi carea? Bãrãba daida bië jara panãa; ãcõrẽdrã bië jara panãa. Idjia mãra ùrĩ ðãa. Mañ carea nane quewara idjia bãrãa cawabiya idjiabãrã bãrãra Egiptodeba nama ëðrã enesida. Idjaba nu diapeda bãrãba ununia idjia ne ununaca waibãlada obãrãda. Nane quewara idjia nedjarada diaya idjaba nu diapeda pañda aðuba diaya bãrãra jãwũã ne codamãrẽã.-

⁹ Mãbe Moiseba Aaroãa jarasia:

† 15:23 Hebreo bedeade Mará trãba jara ðãa: “Asea ðã.”

-Israelerāba ne codi carea quĩrũbideba biẽ jara panΛ bẽrã ādjirãa jaradua jũmaena Ācõrẽ quĩrãpita ābaa dji jΛredida panΛda.-

¹⁰ Aaroλba israelerãa mãwã jara bΛde jũmarãba ějũã põãsa ewaraga bΛdaa acasidaa. Maλne jλrãrã ādji na jira bΛde Ācõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroda unusidaa.

¹¹ Maλbe Ācõrẽba Moisea mãwã jarasia:

¹² -Mλa ũrĩ bΛa israelerãba quĩrũbideba biẽ jara panΛda. Maλ bẽrã ādjirãa jaradua: "Nane queubodode bãrãba nedjarada codia. Nu diapeda paλda jãwũã codia. Maλneba cawadia mλra bãrã Ācõrẽda."-

¹³ Qewara israelerã duanΛma põrãba birasia. Maλ awara diapededa cũrãsaba ějũãra bæguea nũmesia.

¹⁴ ějũã põãsabΛrΛde mãũcha torroa quededa odjacuapeda ecasia.

¹⁵ Maλ unusidade israelerãba cawaẽ panasidaa cãrẽda mãwã bΛda. Maλ bẽrã ādjiduba iwidi duanasidaa:

-¿Jãλra cãrẽ?-

Maλne Moiseba ādjirãa jarasia:

-Jãλra Ācõrẽba dia bΛ paλa. Idjia dia bΛa dadjirãba codamãrẽã.

¹⁶ Ācõrẽba mãwã obi bΛa: jãλ paλra dadjirãba dadji diguidabemarã itea jΛrΛ pedida panΛa ara dadjia ewari abΛde cobada quĩrãca. Ādjiza epedeco jũgurua aba ededida panΛa.-*

¹⁷⁻¹⁸ Ara mãda israelerãba ādji diguidabemarãba cobada quĩrãca jΛrΛ pesidaa. ΛcΛrΛba waitabeara jΛrΛ pesidaa idjaba λcΛrΛba mãrĩara jΛrΛ pesidaa. Maλbe ādji diguidabemarã itea epedeco jũgurua de zasidaa. Dji waitabeara jΛrΛ pedaba aduba erobaẽ basía idjaba dji mãrĩara jΛrΛ pedaba cΛrebaeẽ basía.

¹⁹ Maλbe Moiseba ādjirãa jarasia:

-Ni abΛba nurẽmabema carea wagaiẽ bΛa.-

²⁰ BaribΛrΛ Moiseba jaradara λcΛrΛba ĩjãnaẽ basía. Ādjirãba waga bΛsidaa nurẽma codi carea. BaribΛrΛ ādjia waga bΛpedadara oregueapeda qui barasia. ĩjãnaẽ panΛ carea Moiserã ādjirã ume quĩrũsia.

²¹ Nurẽmaza mã paλra jΛrΛ pepadjidaa ādji diguidabemarãba ewari abΛde cobada quĩrãca daucha. Diapededa jΛrΛ pepadjidaa besea jλwλrλãba mã paλra dorrabaripeda nẽbabadji bẽrã.

²² Seibema ewaride ādjirãba ewari umé carea jΛrΛ pesidaa. Ādji diguidabemarã itea epedeco jũgurua umé edasidaa. Maλbe israelerã bororãba Moisea jara de wãsidaa ādjia ari de osidada.

²³ Maλne Moiseba ādjirãa jarasia:

-Ara mã quĩrãca Ācõrẽba obi bΛa. Ācõrẽba jarasia: "Nubema ewarira bãrã λnãũbada ewaria. Mλ itea mã ewarira bãrãba waga dida panΛa. λnãũbada ewaride bãrãra ne djudiẽ panΛ bẽrã, nane odadua bãrãba nu co quĩrã panΛ quĩrãca. Ne djudibΛrΛ nane ne djudadua. ĀbudibΛrΛ nane ābudadua. MaλgΛra nubema carea waga bΛdadua."-

²⁴ Moiseba jarada quĩrãca israelerãba jũma odapeda waga bΛsidaa nurẽma codi carea. Nurẽma mã djico waga bΛpedadara oregueaẽ basia idjaba qui neẽ basia.

²⁵ Maλne Moiseba israelerãa jarasia:

* **16:16** Epedeco jũgurua. Hebreo bedede jara bΛa "gomer." Cãpurĩã bedede jara bΛa "litro umé."

-Bārāba waga bapedada djicora idi coɔɔdua ʎnāũbada ewari bēřā. Naʎ ewarira Ācōrē itea wagadida panʎa. Maʎ bēřā idira Ācōrēba dia bʎ paʎra neē baya.

²⁶ Domiaza sei ewaride bārāba paʎra jʎrʎ pedida panʎa. Baribʎrʎ sietebema ewaridera neē baya, Ācōrēba maʎ ewarira bārā ʎnāũnamārēā bʎda bēřā.-†

²⁷ Moiseba māwā jaraɔamīna ʎcʎrʎra maʎ ʎnāũbada ewaride Ācōrēba dia bʎ paʎra jʎrʎ pede wāsidaa. Māwāmīna ununaē basía.

²⁸ Maʎ carea Ācōrēba Moisea jarasia:

-¿Aba sāʎbe israelerāba mʎa jara bʎra ʎjānaē panani?

²⁹ Bio cawadɔdua mʎabʎrʎ bārāa ʎnāũbada ewarida diasida. Maʎ carea domiaza seibema ewaride paʎra ewari umébema carea diabaria. Baribʎrʎ sietebema ewaride bārāra díguida ʎnāũnida panʎa. Maʎ ewaride mʎa dia bʎ paʎra jʎrʎ pede wāniē panʎa.-

³⁰ Maʎ bēřā israelerāra sietebema ewaride ʎnāũbadjidaa.

³¹ Ācōrēba dia bʎ paʎra israelerāba trʎ bʎsidaa “maná.” Culādrʎ ta quĩrāca pichia querasia. Torroa bʎsia idjaba cūā bʎsia urrajōnaa oɔa quĩrāca.

³² Maʎbe Moiseba israelerāa jarasia:

-Ācōrēba nāwā jarasia: “Manára epedeco jūgurua aba zadapeda waga bʎɔɔdua bārā warrarāneba yōbɔdarāba ununamārēā. Māwā ādjirāba cawadɔ mʎa bārā Egiptodeba ēdrʎ eneside cārēda naʎ ējūā pōāsa ewaraga bʎde cobisida.”-

³³ Maʎbe Moiseba Aaroʎa jarasia:

-Manára epedeco jūgurua aba zapeda zocode wagadua. Maʎra Ācōrē quĩrāpita bʎɔɔdua.‡ Jáma waga eropanania dadji warrarāneba yōbɔdarāba ununamārēā.-

³⁴ Ara maʎda Aaroʎba manáda zapeda waga bʎsia Ācōrēba Moisea jaraɔa quĩrāca. (Nocoarebema ewaride maʎ manára Ācōrē baurudeɔe waga bʎsidaa.)§

³⁵ Israelerāba manáda cuarenta poa cosidaa Canaaʎ druaɔe jūēbɔdamisa. Canaaʎ druaɔe jūēsidaɔe manára waa coɔaē basía maʎ druaɔebemarāba upedaɔada baraɔa bēřā.*

³⁶ (Ādji epedeco jūgurua aba ēberā abaʎba ewari abaʎde cobari quĩrāca daucha poya bʎa.)†

17

Ācōrēba mōgaradeba baido zebida

¹ Maʎbe israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bʎ Siʎ abadaɔeba jūma wābʎrʎsidaa. Wānane Ācōrēba cawabibadjia sāma wānida panʎa idjaba sāma cānida panʎa. Maʎne Repidiʎ abadama jūēne wāsidaa. Baribʎrʎ mama baidora neē basía doɔi carea.

² Maʎ bēřā ādjirāba quĩrūbideba Moiseda biē jarasidaa:

-Bʎa dairāa baidora diaida bʎa doɔi carea.-

Maʎne Moiseba ādjirāa jarasia:

-¿Cārē cārēā jāwā mʎa biē beɔea panʎ? ¿Ācōrēba sāwā oi cawaya jāwā panʎca?-

³ Baribʎrʎ israelerā opichia panʎ bēřā quĩrūbideba Moisea jara duanasia:

† 16:26 Genesis 2:3. ‡ 16:33 Ācōrē quĩrāpita. Zocārāmaara māʎba jara bʎa: “Ācōrē baurude quĩrāpita.”

§ 16:34 Hebreo 9:4. * 16:35 Josue 5:12. † 16:36 Hebreo beɔeɔe, cāpūrīāne bida nāwā bʎ bʎa: “Un gomer es la décima parte de un efa.”

-¿Cārē cārēā dairāra Egiptođeba ēdrΛ enesi? Dairāra, dai warrarāra, idjaba dai animarā sida opichiaba jūma quininia.-

⁴ Maļne Moiseba Ācōrēa quīrā djoburiada nāwā iwidisia:

-Mā naļ ēberārāra ¿sāwā oi? Mā isabe baidoda diaēbΛrΛ ādjirāba māra mōgaraba tabari beadia.-

⁵ Ācōrēba panusia:

-Israelerā duanΛmaΛba nocōđaa wādua. Israelerā bororāda bΛ ume ededua. Idjaba bΛ bacuru Egiptođe Nilo dode tawedara bΛ jΛwade ededua.* Maļbe wānadia Horeb eyadaa.

⁶ Mama mōgara waiβΛa βΛda ununia. Māra ara maļ mōgara λrλ baya bΛ carebai carea. BΛ bacuruba maļ mōgarara udua. Ara maļda baidora wea dogoya israelerāba dođamārēā.-

Ara maļda Moiseba israelerā bororā quīrāpita Ācōrēba jarađa quīrāca osia. Maļne baidora wea dogosia jūma israelerāba dođamārēā.

⁷ Israelerā baido neē pananama Moiseba trλ βΛsia Masá idjaba Meribá. Idjia trλ βΛsia Meribá, israelerāba quīrūbiđeba biē beđeasida bērā. Idjaba trλ βΛsia Masá, Ācōrēba sāwā oi cawaya israelerāba nāwā jarasida bērā:

-¿Ācōrēra dadjirā tāēna βΛca wa neē?-

Amalecitarā ume djōpedada

⁸ Israelerāra wadi Repidiļne panasidađe amalecitarāda zedapeda ādjirā ume djōni carea panasidaa.

⁹ Maļ bērā Moiseba idji carebabari Josueda trλpeda jarasia:

-ΛcΛrΛ umaquīrārāda jΛrΛ pedua nu amalecitarā ume djōne wāni carea. Maļne māra eya zaque borode baya. Ācōrēba ne ununaca obi βađa bacuruda mλ jΛwade erobaya.-

¹⁰ Nurēma Josuera idjia jΛrΛ peda ēberārā sida amalecitarā ume djōne wāsidaa Moiseba jarađa quīrāca. Maļmisa Moiserā, Aaroļra, Hur sida eya zaque borodaa wāsidaa.

¹¹ Mama Moiseba idji jΛwara λtaa wa nūmesia. Idji jΛwa λtaa wa nūmΛne israelerāba amalecitarāra poyabΛda basía. BaribΛrΛ idji jΛwara sēpeda edaa norrabaribΛrΛđe amalecitarāba israelerāra poyabΛda basía.

¹² Maļne Moise jΛwara bio norrabari βΛ bērā Aaroļba Hur ume mōgara waiβΛada enesidaa Moiserā maļ λrλ chūmemārēā. Maļbe Aaroļba Hur biđa idji jΛwara λtaa jira eropanesidaa, abΛba jΛwa acΛare, dewarabemaba jΛwa araare. Māwā Moiseba idji jΛwara λtaa jira erobasia abΛ λmāđau βaebΛrΛđaa.

¹³ Maļne Josueba idjia edađa ēberārā ume amalecitarāra poyasidaa.

¹⁴ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Bārāba amalecitarā poyapedadara cartade βΛdua israelerāba quīrādoarānamārēā. Idjaba Josuéa jaradua mā amalecitarāra naļ ējūāne jūma jōbida.-†

¹⁵ Moiseba mōgarada λtΛ pā buesia Ācōrēba poyabiđada quīrānebađi carea. Maļ mōgara λtΛ pā buedara Moiseba trλ βΛsia “Ācōrēba dadjirāa poyabibaria.”‡

¹⁶ Moiseba nāwā jarasia:

-Amalecitarāra Ācōrē ume djōne zepedada bērā idiba λtaa Ācōrēra ādjirā ume djō baya.-§

* **17:5** Exodo 7:20. † **17:14** 1 Samuel 15:2-8. ‡ **17:15** Ācōrēba dadjirāa poyabibaria. MaļgΛra hebreo beđeade Jehovah-Nisi βΛ βΛa. Maļba jara βΛa “Ācōrēra dadjirā banderaa.” § **17:16** Amalecitarāra Ācōrē ume djōne zepedada bērā. Maļra hebreo beđeade ebuda βΛēa. ΛcΛrΛmaarā jara βΛa: “Ācōrē banderada λtaa wadua.”

18

Jetroba Moise acude wāna

¹ Moise zāwārē Jetro abadara Madiañnebemarā sacerdote basía.* Jetroba ūrīsia sāwā Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēdrΛ enesida. Idjaba ūrīsia sāwā Ācōrēba idji puru Israelera, Moise sida carebasida.

² Naēna Moiseba idji quima Seporāda ādji warrarā sida dji zezamaa diabuesia. Mañne Jetroba idji caura, dji warrarā umé panΛ sida idji dede bia edasia.

³ Idji warra nabema toside Moiseba jarasia: “Nañ druade mñra drua āībemada jāwā bΛa.” Māwā dji warrara trΛ bΛasia Gersoñ.†

⁴ Dji tēābema toside Moiseba jarasia: “Mñ zezaba ĩjā bāda Ācōrēba mñra carebasia. Egiptodebema boroba beai bađada idjia mñra ēdrΛ bΛasia.” Māwā dji warrara trΛ bΛasia Elieze.‡

⁵⁻⁶ Ējūā pōāsa ewaraga bΛde Moiserā israelerā ume Ācōrē eya caita duanasidaa. § Mañne Moise zāwārē Jetroba idjia nañ bedeada diabuesia: “Mñda, bΛ quimada, bΛ warrarā sida bΛmaa wānia.”

Mañ bedea diabuedacarea ādjirāra Moisemaa wāsidaa.

⁷ JūēbΛdade Moiseba idji zāwārēra bio bΛsrida audiabaride wāsia. Idji zāwārē quīrāpita quīrā edaa bΛrupeda idji uridarrade isōsia. Mañne sāwā bΛ cawaya dji iwididapeda Moise wua dede eda wāsidaa.

⁸ Mañbe Moiseba idji zāwārēra Ācōrēba israelerā itea odada jūma nēbΛrΛasia. Ācōrēba Egiptodebema boro, jūma egiptorā sida cawa odadebemada, ādjirā ode zesidade bia mīga panananebemada, idjaba Ācōrēba ādjirā ne jūmane carebađadebema sida jūma nēbΛrΛasia.

⁹ Mañ ūrīpeda Jetrorā bio bΛsridasia Ācōrēba israelerāra ne jūmane carebađa bēra idjaba ādjirāra egiptorā jΛwaedabemada ēdrΛ edada bēra.

¹⁰ Jetroba nāwā jarasia:

–Bio biya quirua Ācōrēra, idjia bārā israelerāra egiptorā jΛwaedabemada, ādjirā boro jΛwaedabema sida ēdrΛ edada bēra.

¹¹ IdibΛrΛ mñra cawasia Ācōrēra dji dromaara bΛda. Dewara ācōrēda idji quīrāca neēa. Māwā cawa bΛa Ācōrēba israelerā biē o eropananarā poyasi bēra.–

¹² Māwā jarapeda Moise zāwārē Jetroba Ācōrēa animarāda babue diasia. Dewara animarā sida Ācōrēa bea diaside Aaroñra, jūma israelerā bororā sida idji ume ābaa dji jΛredapeda Ācōrē quīrāpita mañ animarā djarara cosidaa.

Moiseba israelerā bororā bΛcuada

¹³ Nurēma Moiserā chūmesia israelerā nēbΛra cawa oi carea. Dia-pedabemada aba queubΛrΛdaa israelerāra Moisema powua duanasidaa ādji nēbΛrada cawa omārēā.

¹⁴ Moise zāwārēba mañ unuside idjia jarasia:

–¿Cārē cārēā jāwā bΛdubaΛba nañ ēberārā nēbΛrara cawa o bΛ? BΛduba bΛ bēra ādjirāra bΛma ĩta powua duana diapedabemada aba queubΛrΛdaa.–

¹⁵ Moiseba idji zāwārēba panusia:

–Jāwā o bΛa nañ ēberārāra mñmaa zebada bēra Ācōrēba obi bΛra cawadi carea.

¹⁶ Ādjirā nēbΛrade panebΛdade mñmaa zebadaa cawa omārēā. Cawa obΛrΛde mñā ādjirāra Ācōrē leyda cawabibaria.–

* **18:1** Exodo 2:18-21de mañ Jetrorā Reuel abadaa. † **18:3** Hebreo bedeade Gersoñ trΛba jara bΛa “drua āībema.” ‡ **18:4** Hebreo bedeade Elieze trΛba jara bΛa “Ācōrēba carebabaria.” § **18:5-6** Ācōrē eyara Horeb abadaa. Mañ eyade Ācōrēra Moise ume nañā bedeasia. Exodo 3:1.

17 Moise zāwārēba jarasia:

–Māmaarā b̄la o b̄lara bia b̄lēa.

18 Diapeda b̄ba aba queub̄l̄adaa b̄la cawa o b̄l b̄ērā s̄ēya. Ēberārā b̄lamaa ze pan̄l s̄ida jūma s̄ēnia. B̄la o b̄lara jūmawāyā b̄la. Nālra b̄aduba b̄ba jūma poya oēa.

19 Māl b̄ērā m̄l bedeada quīrācuīta ūrīdua. M̄la jarab̄l̄a quīrāca oib̄l̄a Ācōrēba b̄lara carebaya. M̄la jara b̄lara nālḡla: b̄lab̄l̄a nāl ēberārā n̄ēb̄l̄ara Ācōrēa jaraida b̄la idjia cawa omārēā.

20 Mālne Ācōrē leyda b̄la ādjirāa jaradiaida b̄la. Idjaba b̄la ādjirāa cawabida b̄la cārēda odida pan̄l̄a quīrāipa n̄ībađamārēā.

21 Māl awara b̄l carebađamārēā āc̄l̄a umaquīrā poya cawa odida beada edadua. Mālḡl̄a Ācōrēra waya beađida pan̄l̄a, beđea aba beađida pan̄l̄a, idjaba paratada awua beađiē pan̄l̄a. M̄wā beadr̄l̄ b̄dua israelerā bororāda beađamārēā. Mil ēberārā juachab̄daza dji boroda aba b̄l̄dua. Cien ēberārā juachab̄daza aba b̄l̄dua. Cincuenta ēberārā juachab̄daza aba b̄l̄dua. Idjaba die ēberārā juachab̄daza aba b̄l̄dua.

22 Māl bororāba ēberārā n̄ēb̄l̄ara cawa odida pan̄l̄a. Baridua n̄ēb̄l̄rada āduba poya cawa ođāēb̄l̄a, b̄lamaa zedida pan̄l̄a b̄la cawa omārēā. Barib̄l̄a jūma n̄ēb̄l̄ara mācua zareaē beara āduba cawa odida pan̄l̄a. Māl bororāba careba cawa o pan̄l̄ b̄ērā b̄lara jūmawāyā s̄ē baēa.

23 M̄la jara b̄lara Ācōrēba obi b̄la. Māl b̄ērā b̄la m̄wā oib̄l̄a nāl ēberārā cawa o b̄l̄debemada biara ān̄ūya. Idjaba dji n̄ēb̄l̄rade pananara ādji deđaa necai w̄nia.–

24 Moiseba idji zāwārēba jaradara jūma ījā osia.

25 Idjia Israeldebema umaquīrā poya cawa odida beada edapeda israelerā bororāda b̄lcuasia. Mil ēberārā juachab̄daza dji boroda aba b̄l̄asia. Cien ēberārā juachab̄daza aba b̄l̄asia. Cincuenta ēberārā juachab̄daza aba b̄l̄asia. Idjaba die ēberārā juachab̄daza aba b̄l̄asia.

26 Māl bororāba ēberārā n̄ēb̄l̄rada cawa obadjidaa. Baridua n̄ēb̄l̄rada āduba poya cawa ođāē paneb̄dade Moisemaa w̄badjidaa cawa omārēā. Barib̄l̄a jūma n̄ēb̄l̄ara mācua zareaē beara māl bororāba āduba cawa obadjidaa.

27 M̄wānacarea Moiseba bia w̄duada apeda dji zāwārēra idji druadaa jēda w̄sia.

19

Israelerā Sinai eya caita jūēpedada

1-2 Israelerā Repidiāneba w̄b̄l̄adapeda Sinai ējūā pōāsa ewaraga b̄l̄de jūēne w̄sidaa. Jūēnapeda Sinai eya caita duanesidaa. Ādjirā Egiptodeba ēdr̄pedadacarea jedeco uméne mama jūēsidaa.

3-4 Mālbe Moiserā Sinai eyade ātaa w̄sia Ācōrē ume beđeai carea. Māl eyade Ācōrēba idjira tr̄peda n̄wā jarasia:

–Israelerā n̄wā jaradua: “Bārā Jacobodeba yōpedađarāba unusidaa m̄la s̄wā egiptorāra cawa osida. Idjaba unusidaa s̄wā m̄la bārāra nama m̄lama bio waga enesida nejb̄l̄ba idji warrarāra waga enibabari quīrāca.

5-6 Idi m̄la bārā ume bedeada b̄l̄ya. Māl bedeada ījā odib̄l̄a, m̄la dewara puru bea cāyābara bārāda bio quīrā erobaya. Jūma nāl ējūāne beara m̄lremīna m̄la bārādr̄l̄ b̄l̄ya m̄l itea beađamārēā idjaba jūmarā itea sacerdoterāda beađamārēā.” B̄la māl̄da israelerā jarade w̄ida b̄la.–

7 Mālbe Moiserā Sinai eyadeba eđaa w̄sia israelerā duan̄lamaa. Jūēpeda dji bororāra tr̄peda ādjirāa ebuda n̄ēb̄l̄l̄asia jūma Ācōrēba idjia jaradada.

8 Mañne jūmarã israelerãba abari quĩrãca panusidãa:

–Ăcõrẽba jara b̂ara dairãba jūma odia.–

Ara mañda Moiserã Sinai eyade ãtaã wãpedã Ācõrẽã mãwã panupedađara jarasia.

9 Mañne Ācõrẽba idjia jarasia:

–M̂ra ĵrãrã pãĩmane b̂a ume bedede zeya israelerãba dadji bedeadara ũrĩnamãrẽã. Mãwã ãdjirãba jūma b̂a jarab̂ara ãjã panania.–

10-11 Idjaba Ācõrẽba Moiseã jarasia:

–Israelerãã jarade wãdua nu nurẽma ãdjia aĉ duanane m̂ra Sinai eyadãã zeida. Mañ bẽrã idi, nu bida ãdjirãba odida panãã mã ewaride m̂ itea bia duanani carea. M̂ quĩrãpita duanani bẽrã wua tãtođada ĵ pananida panãã.

12 Idjaba nañ eya carra sẽyãda auđu jũrã b̂dua. Israelerãã mã sẽyã b̂deba edãã wãnacara panãã. Ādjirãã jaradua: “Nañ eyade ãtaã bãrãã wãnacara panãã ni dji carraya bida wãnacara panãã. Bariduada wãib̂ara wãrãda beuida b̂ãã.”

13 Bariduada mã sẽyã b̂deba edãã wãib̂ara ni abãba idjira jidade wãcara b̂ãã, ãteb̂ara m̂garaba tabari beadida panãã wa chaba dr̂ beadida panãã. Animarãda wa eberã sida edãã wãib̂ara idjira beadida panãã. Ababe cachiru dãrã jĩguab̂ara bãrãã nañ eya carra sẽyã jũrã b̂ãã caitã wãnida panãã.–

14 Mañbe Moiserã Sinai eyadeba edãã wãsia israelerããã. Jũpedã ãdjirãã jarasia:

–Bãrãba odida panãã nu nurẽma Ācõrẽ itea bia duanani carea.–

Ara mañda ãdji wuara tãtosidãã.

15 Idjaba Moiseba ãdjirãã jarasia:

–Nu nurẽmabema carea bãrãã bãdji quima ume quĩrãipa cãĩnida panãã.–

16 Ewari ũbeade diapedã baada bæe nũmesia. Mañne ĵrãrã pãĩmaba Sinai eyara ãnã eronũmesia idjaba cachiru quĩrãca dãrã jĩgua nũmesia. Mãã carea jūma israelerãã dauperab̂adaba ure duanesidãã.

17 Mañbe Moiseba israelerãã ãdjirãã duanã mãba Sinai eya carrađãã edesia Ācõrẽã bedea b̂ada ũrĩnamãrẽã.

18 Sinai eyara cowaga nũmesia Ācõrẽã t̂b̂ urua bara zeda bẽrã. Mãã cowaara pea bađã cowa quĩrãca nũmasia.* Idjaba jūma mãã eyara minijichia ure nũmesia.

19 Mañne cachiru quĩrãca jĩguabarira jĩguara nũmesia. Moiseba Ācõrẽã bedeadara Ācõrẽã panubadjia baa jĩguab̂ara quĩrãca.

20 Ācõrẽã Sinai eya borodãã zeside Moiserãã trãsia ãtaã zemãrẽã. Ara mañda Moiserãã ãtaã wãsia.

21 Mañne Ācõrẽã Moiseã jarasia:

–Israelerããã edãã wãdua. Ādjirãã jaradua nañ eya carra auđu jũrã b̂ãã sẽyãneba edãã zecara panãã m̂ aĉdi carea. Mãwã odib̂ara beudia.

22 Sacerdoterãã eberãã carea m̂ãã bedeadamãã mãã sẽyãneba edãã zedacara panãã m̂ aĉdi carea. Ādjirãã bida odida panãã mãã itea bia duanani carea. Mãwã ođãb̂ara m̂ãã ãdjirãã quinibiya.–

23 Moiseba Ācõrẽã jarasia:

–Israelerããã nañ Sinai eyade ãtaã poya zedađãã, b̂ãã dairãã mãwã jara b̂ããã bẽrã. B̂ããã nañ eya carra auđu jũrã dairãã sẽyãda b̂ãbisia, nañ eyara ababe b̂ããã itea b̂ãããrẽã.–

24 Ācõrẽã idjia jarasia:

* **19:18** *Pea bađã cowa quĩrãca.* Hebreo bedede mãwã b̂ããã: “Egoro cađã zareabibari t̂b̂ urua cowabari quĩrãca.”

-Israelerāmaa edaa wādua. Maḽbe Aaroḽda nama ḽtaa enedua. Barib_ΛΓ_Λ sacerdoterāra, dewararā sida naḽ eya carra auḽu jūrā ḽ_Λ sēyāneba edaa zedacara pan_Λ ḽtaa mḽmaa zedi carea. Māwā odib_ΛΓ_Λ mḽa ādjirāra quinibiya.-

²⁵ Ara maḽda Moiserā edaa wāpeda israelerāa Ācōrēba jaradara jūma nēb_ΛΓ_ΛAsia.

20

Ācōrēba ḽjā obi ḽ_Λ bedea die diada

¹ Ācōrēba naḽg_Λda jūma jarasia:

² -Mḽra Ācōrēa. Mḽab_ΛΓ_Λ bārāra Egiptode nezoca beadada ēdr_Λ enesia.

³ Mḽ awara bārāba bariduada ācōrē quīrāca erobearānada.

⁴ Baridua bajānebema za quīrāca, naḽ ējūānebema za quīrāca, doedabema za quīrāca bida orānada maḽa iwididi carea.

⁵ Baridua j_Λwaba oda quīrāpita quīrā edaa ḽarrudapeda maḽa iwidirānada idjaba bia bedearānada. Mḽdr_Λ Ācōrē bēra mḽa quīrā ḽ_Λ bārāba ababe mḽab_ΛΓ_Λ iwididida idjaba bia bedeadida. Maḽ bēra bārāba mḽda igaradapeda cadjiruada o pananib_ΛΓ_Λ, mḽa bārāda, bārā warrarāda, bārā wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o baya.

⁶ Barib_ΛΓ_Λ bārāba mḽda quīrā panananib_ΛΓ_Λ, idjaba mḽ leyra ḽjā o pananib_ΛΓ_Λ, mḽa bārāra, jūma bārā warrarāneba yōb_Λdarā sida ewariza quīrā baya.

⁷ Mḽra bārā Ācōrēa. Mḽ trḽra bariduade trḽ jararānada. Aba_Λba mḽ trḽda bariduade trḽ jaraib_ΛΓ_Λ, mḽa maḽ ēberāra cawa oya.

⁸ Quīrānebadada ḽnāūbada ewarira mḽ itea wagaḽi carea.

⁹ Bārāba odida pan_Λra sei ewaride jūma odada.

¹⁰ Sietebema ewarira ḽnāūbada ewaria. Maḽ ewarira mḽ itea wagaḽida pan_Λ. Maḽ ewaride bārāba ni cārē trajura odacara pan_Λ. Bārā warrarāba, bārā caurāba, bārā nezoca umaquīrārāba, bārā nezoca wērārāba, bārā animarāba, āibemarā bārā tāēna bea bida ni cārē trajura odacara pan_Λ.

¹¹ Mḽa bajāda, ējūāda, pusada, jūma ādjide bea sida sei ewaride jūma opeḽa sietebema ewaride ḽnāūna bēra, maḽ ewarira dji biara ḽ_Λda ḽ_Λsia idjaba mḽ itea wagaḽamārē_Λ ḽ_Λsia.*

¹² Bārā zezara, bārā papa sida waya pananada. Māwā bārāra dārā duanania mḽa bārā diai ējūāne.

¹³ Mīā bearānada.

¹⁴ Daunemarānada.

¹⁵ Ne dr_Λarānada.

¹⁶ Djārāda sewadeba bedede ḽ_Λrānada.

¹⁷ Djārā dera awuarānada. Djārā quimara awuarānada. Djārā nezoca umaquīrāda, djārā nezoca wērāda, djārā pacada, burro sida awuarānada. Abeda ne jūma djārāba erob_Λra awuarānada.-

Israelerāba Ācōrē wayapedada

¹⁸ Israelerāba cachiru quīrāca jīgua nūm_Λda, baa sida ūrīsidaa. Idjaba Sinai eyade cowaga nūm_Λda unusidaa. Maḽne ne wayaaba ure duan_Λda t_Λm_Λ jīga duanesidaa.

¹⁹ Ādjirāba Moisea jarasidaa:

-Dairāba quīrānaēa Ācōrēra dairā ume bedeaida. Idjida dairā ume bedeaib_ΛΓ_Λ, beuḽia. B_Λab_ΛΓ_Λ dairāa bedeadua. Maḽdr_Λ quīrācu_Λta ūrīnia.-

* 20:11 *Genesis* 2:3.

20 Moiseba panusia:

-Ne wayarānadia. Ācōrēra nāwā ze ʙʌa bārāba sāwā odi cawaya. Idjia quīrīā ʙʌa bārāba idji wayaadeba cadjiruara o pananaēda.-

21 Maʎbe Moiserā Sinai eyade ʎtaa wāsia jʎrārā pāima cowaga nūmʎne eēda Ācōrē ʙʎmaa. Baribʎrʎ israelerāra tʎmʎ jīga duanesidaa.

Ācōrēa animarā babue diabada

22 Maʎne Ācōrēba Moisea jarasia:

-Israelerā nāwā jaradia: “Bārā cʎwʎrʎba ūrīsidea mʎa bajāneba bārāba beēda ʙʎda.

23 Maʎ bērā oro oēda idjaba parata oēda baridia za quīrāca orānadia maʎa iwididi carea.

24 Animarā babue diabada mʎ itea odi carea egoroda ʎtʎ boromea buedadua. Bārā ovejada, chiwatuda, paca sida beadede maʎ ʎrʎ mʎa babue diadida panʎa. Maʎ awara mʎ ume necai bai careabema animarāda maʎ ʎrʎ diadida panʎa.† Mʎa bārā jarabʎrʎma ara maʎ quīrāca oēdua mʎda bia jaradi carea. Mama mʎra zeya bārā carebai carea.

25 Mʎ itea animarā babue diabada obʎdade mōgarada ʎtʎ pā buedibʎrʎ, maʎ mōgarara daucha chī orānadia. Bārāba mōgarada daucha chī oēibʎrʎ maʎ mōgarara mʎ quīrāpita biē ʙʎa.

26 Idjaba animarā babue diabadade ʎtaa dumeneba wārānadia dewararāba bārāra ācada jira ʙʎ quīrāca unurānamārēa.”-

21

Nezocadebema ley

1 Ācōrēba Moisea jarasia:

-Naʎ leyda israelerā jaradia.

2 Bariduaba abarica hebreoda idji nezoca bamārēā nēdoibʎrʎ, sei poabe idji nezoca baya. Siete poa jūēnacarea maʎ ēberāra nezoca badada ēdrʎa. Ēdrʎabʎrʎde idjia ēdrʎi careabema parata diaida badara diaēa.

3 Maʎ nezoca nēdoside deu ʙasibʎrʎ, ēdrʎabʎrʎde iduba ēdrʎida ʙʎa. Quima bara ʙasibʎrʎ, ēdrʎabʎrʎde dji quima bara ēdrʎida ʙʎa.

4 Baribʎrʎ dji nēdoēdaba maʎ nezocada quima diaibʎrʎ, maʎne nezocaba warrarāda wa caurāda unuibʎrʎ, ēdrʎabʎrʎde iduba ēdrʎida ʙʎa. Idji quimara, warrarā sida dji nēdoēdaba idji itea jūma peida ʙʎa.

5 Baribʎrʎ maʎ nezocaba dji quimada, dji warrarāda, idji nēdoēda sida quīrīā ʙʎabʎrʎ, ēdrʎ amaaba nāwā jaraida ʙʎa: “Mʎ quimada, mʎ warrarāda, mʎ nēdoēda sida quīrīā ʙʎ bērā mʎra ēdrʎ quīrīāē ʙʎa.”

6 Maʎne dji nēdoēdaba idjira dji bororāmaa edeida ʙʎa jūmarāba cawaēdamārēā maʎ nezocara ēdrʎ quīrīāē ʙʎda.* Maʎbe dji nezocara deēda eēda wābada icawa edepeēda dji nēdoēdaba idji cʎwʎrʎra cūmia ʙʎba uya suida ʙʎa. Maʎbe maʎ nezocara idji nēdoēdade baya aba jaidabʎrʎdaa.

7 Bariduaba idji cauda nezoca bamārēā nēdobueibʎrʎ, maʎ wērācaura poya ēdrʎēa umaquīrā nezoca ēdrʎbari quīrāca.

8 Dji nēdoēdaba maʎ wērācaura edai carea nēdosibʎrʎ, baribʎrʎ idjira biē unupeēda edaēbʎrʎ, idji ēdrʎi careabema paratara idu diabida ʙʎa. Dji nēdoēdaba maʎ wērāra igarasimīna drua āibemarā nēdobuecara ʙʎa.†

† 20:24 Levitico 3:1-17. * 21:6 Dji bororāmaa. Hebreo beēdeade jara ʙʎa “Ācōrē quīrāpita.” † 21:8 Idjira baridia drua āibemarā nēdobuecara ʙʎa. ʎcʎrʎ traduccioʎne idjaba ʙʎ ʙʎa: “Māwā obʎrʎbara idjira cūrūgacasia.”

⁹ Dji nēdoḁaba maļ wērācauda idji warra quima bamārēā nēdosibara, idji cau quīrāca erobaida ba.

¹⁰ Dji nēdoḁaba dewara wērāda edaibara, idjia naārā erobaḁara igaraiē ba. Idjia wadibida ne coi careabemada, wua sida dia baida ba. Wadibida idji quima ara quīrāca erobaida ba.

¹¹ Idjia ne coi careabemada, wua sida dia baēbara, idjaba idji quima araa quīrāca erobaēbara, maļ wērāra ēdrāida ba idji ēdrai careabema parata diaida baḁa diaē.

Djārā biē obada careabema ley

¹² Bariduaba djārā puo baḁe beaibara, idjira beadida panā.

¹³ Baribara mīā beai crīchaē baḁe abaaba djārāda beaibara, idjira beadiē panā Ācōrēba maļgara iduaribida bēra. Baribara djārā beaḁara māa jara baḁama wāida ba. Mama dewararāba idjira jidaḁacara panā beadi carea.‡

¹⁴ Baribara bariduaba mīā beai crīcha erobaḁe djārāda beaibara, idjira animarā babue diabadamaa mīrū wābara sida dji bororāba jidaḁapeḁa beadida panā.

¹⁵ Bariduaba dji zezada dji papa sida puoibara, idjira beadida panā.

¹⁶ Bariduaba djārāda nēdobuei carea jidaibara, idjira beadida panā. Idjia jidaḁada nēdobuesibara wa wadibida jida erobaḁara, idjira beadida panā.

¹⁷ Bariduaba dji zezada, dji papa sida biē jaraibara, idjira beadida panā.

¹⁸⁻¹⁹ Ijara panāne abaaba dewarabemada mōgaraba wa jawaba chībara, baribara beaēbara, idjira beadiē panā. Idjia puoḁara caḁaḁe beibara idjaba pirabaribaraḁe bardonaba wāida baḁara, djārā puoḁaba idji cacua bia bemārēā diaida ba. Idji traju poya oē ba ewari sida jūma diaida ba.

²⁰ Bariduaba idji nezoca wērāda wa nezoca umaquīrāda bacuruba u erobaḁe beaibara, idjira cawa oḁida panā.

²¹ Baribara ewari umé babaraḁe idji nezocara wadi zocai baḁara, idjira cawa odiē panā maļ nezocara idjide bēra.‡

²² Umaquīrā djō panāne abaaba wērā biogoa baḁa puopeḁa warrada aradgaibara, baribara dji wērāda bia besira, dji puoḁaba diaida ba dji wērā quimaba bārā bororā bida jara panā quīrāca.

²³ Baribara maļ wērāra beusira dji beaḁara abarica beadida panā. Dji wērāra bio cacua biē besira dji māwā oḁara nāwā oḁida panā.

²⁴ Dauda ārīsira abarica dau ārīnida panā. Quidada baasira abarica quida baḁatadida panā. Jawaḁa biē besira abarica jawa biē baḁida panā. Jīrūda biē besira abarica jīrū biē baḁida panā.

²⁵ Ōgo bātasira abarica bātaḁida panā. Djarada cōāsira abarica cōātadida panā. Idjaba parreba osira abarica parreba oḁadida panā.

²⁶ Bariduaba idji nezoca wērā daude wa nezoca umaquīrā daude chīpeḁa ārībara, maļ nezocara ēdra baḁida ba idji dau ārīna carea.

²⁷ Idji nezoca wērā quidada wa nezoca umaquīrā quidada baibara, maļ nezocara ēdra baḁida ba idji quida baḁa carea.

Animarā nēbara carea Ācōrēba obi jarada

²⁸ Pacaba umaquīrāda wa wērāda cachuba su beaibara, maļ pacara mōgaraba tabari beadida panā. Beadapeḁa dji djarada cocara panā. Maļne djibarira beḁeḁe baēa dji ēberā beuda carea.

‡ 21:13 Josue 20:1-9. § 21:21 Acaramaara maļ versículoba nāwā jara ba: “Baribara idji nezocara beuēbara idjaba ewari umé babaraḁe piradraibara, idjira cawa odiē panā maļ nezocara idjide bēra.”

²⁹ Baribara djibariba mañ pacara cadrada bada cawa bamina era erobaibara, idjira bedeade baya mañ pacaba werada wa umaquirada beaibara. Mañ pacara mōgaraba tabari beadida panla. Djibari sida beadida panla.

³⁰ Baribara beabidi cāyābara dji beuda ēberāra paratada iwidiidibara, paca djibariba beu amaaba dji bororāba jarabada quirāca diaida bla.

³¹ Ara mañ quirāca odida panla pacaba umaquirā warrada su beaibara wa werācauda su beaibara.

³² Pacaba djārā nezoca umaquirāda wa djārā nezoca werāda cachuba su beaibara, mañ pacara mōgaraba tabari beadida panla. Mañ paca djibariba nezoca djibarīa parata torroda treinta diaida bla.

³³⁻³⁴ Bariduaba baido juebada uria coroda ara jūātra bada āyā baibara, wa baido juebada uria coropeada ewa beibara, djārā pacada wa burroda mañ uria eda baepeda beuibara, dji uria ewa badaba djibariba iwidiidibara quirāca diaida bla. Mañne mañ animarā beudada idjide baya.

³⁵ Pacaba djārā pacada beaibara, djibarirāba dji zocai ba pacada nēdobuedapeda mañ paratara ādjiza esadra edadida panla. Dji paca beuda sida ādjiza esadra edadida panla.

³⁶ Baribara bariduaba idji pacada cadrada bada cawa bamina era erobaibara, mañne idji pacaba djārā pacada beaibara, idji pacada diaida bla dji paca beudabari. Mañne dji paca beudada idjide baya.

22

Ne drada jēda diaidebema ley

¹ Bariduaba pacada wa ovejada drapeda beaibara wa nēdobueibara, nañ quirāca oida bla. Pacada drasira paca juesuma jēda diaida bla. Ovejada drasira oveja quimārē jēda diaida bla.

² Bariduada diamasi ne draa bade de djibariba beaibara, mīā beada carea bedeade bača.

³ Baribara āsa de djibariba mañ ne draa bada beaibara, mīā beada carea bedeade baya.

Bariduada ne drapeda jidadibara, idjia dradabari jēda diaida bla. Jēda diai carea neē babara, idjira nezoca bamārē nēdobuedida panla idjia dradabari jēda diai carea.

⁴ Bariduaba pacada, burroda, wa ovejada draibara, idji jidabade mañ animarāda wači zocai erobabara, jēda diaida bla. Mañ awara aba auđu diaida bla.

⁵ Bariduaba idji ējūāne wa uva u erobama idji animarāda ne codamārē ērābueibara, baribara mañ animarāra djārā ējūāne ne code wānibara, djibarira bedeade bla. Mañ bēra dji ējūā djibarīa idji nēdebema dji biara bada diaida bla.

⁶ Bariduaba idji ējūā babuebarade djārā néu ewadada wa ewaē ba sida bá wāibara, dji bādaba jūma dji bá wānabari diaida bla.

⁷ Abaaba paratada wa ne bariduada djārā dede waga erobade dewaraba draibara, dji ne dradara jidadapeda idjia dradada jēda diaida bla. Mañ awara aba auđu diaida bla.

⁸ Baribara dji ne dradada jidadaēbara, dji ne waga erobadara bārā bororāmaa edeida panla. Mañbe ādjia quirācuīta iwidiidida panla idjia mañ ne waga erobadara drasi cawaya.

⁹ Paca carea, burro carea, oveja carea, cacuade jābada carea, ne baridua adua bada carea bida ijaradibara, ādjira bārā bororāmaa wānida panla.*

* 22:9 Bārā bororāmaa. Hebreo bedeade ba bla “Ācōrē quirāpita.”

Mañne dji bororāba quĩrācuíta iwídidapeda cawa jaradia caida bedede b̂ada. Mañbe dji bedede b̂aba djibaría ādji ijara pan̂ careabemada umé diaida b̂aa.

10-11 Bariduaba burroda, pacada, ovejada, wa baridua animarā sida dewaraa wagabi b̂ade mañ animarāda beuib̂ara, wa cawaēne iduba puaib̂ara, wa ni abaaba ununaēne dr̂adib̂ara, dji animarā waga erobadaba Ācōrē quĩrāpita wārāneba jaraida b̂aa mañ animarā dr̂aaē b̂ada. Mañ jaradara djibariba ijāida b̂aa. Māwāra dji animarā waga erobadaba djibaría mañ animarābari diaiē b̂aa.

12 Barib̂ara idjia idu dr̂aabib̂ara, mañ animarābari djibaría diaida b̂aa.

13 Idjia waga erob̂a animarāda mēābema animarāba beuib̂ara, dji beudara edeida b̂aa aĉabi carea mēābema animarāba wārāda beasida. Māwāra mañ animarābari djibaría diaiē b̂aa.

14 Bariduaba trajabada animarāda iwídi edepeda djibari neñe mañ animarāra iduba puaib̂ara wa beuib̂ara, dji ededaba mañ animarābari djibaría diaida b̂aa.

15 Barib̂ara mañ animarā puab̂ara de wa beub̂ara de djibarida aria baib̂ara, dji animarā ededaba mañ animarābari diaiē b̂aa. Idjaba mañ animarā edei carea paratada diasib̂ara, mañ animarāda iduba puaib̂ara wa beuib̂ara, dji ededaba mañ animarābari waa diaiē b̂aa.

Jipa odi careabema ley

16 Ēberāba wērā umaquĩrā adua b̂ada cūrūgapeda idji ume cāib̂ara, mañ wērāra dewara ume quima edai carea bedea b̂alē b̂ab̂ara, mañ ēberāba quima edai careabema paratara dji wērā zezaa diaida b̂aa idjaba dji wērāra edaida b̂aa.

17 Barib̂ara dji wērā zezaba idji cauda mañ ēberā dia quĩrāēb̂ara, dji ēberāba mañ wērāra edaēmīna quima edai careabema paratara diaida b̂aa.

18 Jūma jāibana wērārāda beadida pan̂aa.

19 Bariduaba animarāda oib̂ara, idjira beadida pan̂aa.

20 Bariduaba animarāda m̂āa babue diai cāyābara dewara ācōrēa babue diaib̂ara, idjira beadida pan̂aa.

21 Āibema bārā tāēna beada biē orānadua. Quĩrānebadadua bārā sida Egiptode āibemarā basida.

22 Pēdra wērāra wa jērāmārā sida biē orānadua.

23 Bārāba ādjirā biē o pan̂ carea m̂āa quĩrā djuburiada iwídidib̂ara, ādjia iwídi pan̂ara m̂āa ūrīpeda carebaya.

24 M̂a quĩrūbideba iduaribiya dji quĩrūba djōne zedapeda bārāra necoba beadida. Māwā bārā quimara pēdra badia idjaba bārā warrarā sida jērāmārā badia.

25 M̂a purudebema ne neē quiruba parata iwídidara diadib̂ara, idjia jēda diab̂ara de auđu iwídirānadua āĉaraaba auđu jēda diabibada quĩrāca.

26-27 Bariduaba parata iwídi da wārāda jēda diaida cawabi carea idjia jīsua carea jābarida beib̂ara, dji parata diadaba mañra erobeiē b̂aa. Queui naēna dji parata diadaba mañra diade wāida b̂aa djibariba boro cāi carea waa neē b̂a bērā. Diade wāēb̂ara, djibariba jīsua carea m̂āa quĩrā djuburiada iwídidib̂ara, m̂āa carebaya m̂āa quĩrā djuburiada b̂a bērā.

28 M̂ada, bārā bororā sida biē jararānadua.

29 M̂āa b̂ada ewaride bārā néu naārā ewab̂adadebemada, uva badebema sida aride diadadua.

Jūma bārā umaquĩrā warra dji nabema tob̂ara da m̂āa diadida pan̂aa.†

† 22:29 Exodo 13:11-15.

³⁰ Paca umaquĩrã dji nabema tobΛrΛda, oveja umaquĩrã dji nabema tobΛrΛ sida bārãba jũma m̃la bea diadida panΛa. Mañ animarã zaquera dji papa ume siete ewaribe ðaya. Nurẽma ochobema ewaride m̃la bea diadida panΛa.

³¹ Bārã israelerãra m̃ itea bia beadida panΛa. Mañ bẽrã baridua animarã mẽãbemaba beadada bārãba codacara panΛa. Mañ djarara usaa diadadua codamãrẽã.

23

¹ Djārãda sewadeba jararãnadua. Ēberã cadjirua odara sewadeba carebarãnadua dji cawa obari quĩrãpita.

² Dewararãba cadjirua o duanΛne abarica orãnadua. Dji cawa obari quĩrãpita dewararãba dji cadjirua odaare sewadeba bedea duanΛne abarica orãnadua.

³ Idjaba dji cawa obari quĩrãpita mĩã djuburi quiruare sewadeba bedearãnadua.

⁴ BΛ dji quĩrũ paca aduadada wa burro aduadada unuibΛrΛ, idjía diade wãdua.

⁵ Burroda ne zΛgΛaba ðae tabΛda unusira ara m̃wã ðerãdua. Djibarira bΛ ume dji quĩrũmĩna carebadua mañ animarãra piradrΛmãrẽã.

⁶ Mĩã djuburi quiru cawa obΛdade aride odida panΛa.

⁷ Sewadeba djārã jara panΛra ũrĩniẽ panΛa. Ēberã bedea neẽ ðara beadiẽ panΛa. M̃wã obΛrΛra m̃ quĩrãpita bedeadẽ ðeya.

⁸ Bariduaba paratada idjiare bedeamãrẽã diaibΛrΛ, mañ paratara edarãnadua. EdadibΛrΛ dauberrea panΛ quĩrãca panenapeda jipa cawa odaẽa. M̃wãra dji bedea neẽ ðada bedeadẽ ðadia.

⁹ Āibema bārã tãẽna ðeara biẽ orãnadua. Bārãba cawa panΛa djārã druade ðade dadjira sãwã ðabarida, bārãra Egiptode drua āibemarã basi bẽrã.

Anãũbada poa

¹⁰ Sei poa bārã ějũãra odapeda ewadida panΛa.

¹¹ BaribΛrΛ siete poa jũẽbΛrΛde ějũãra odiẽ panΛa. Mañ poade bārãnebema ne neẽ quedeaa dji tununa pureabΛrΛra idu ewabidadua, idjaba ādjia ewapedadaẽra idu ðadadua animarã mẽãbemarãba codamãrẽã. Ara mañ quĩrãca odadua bārã uvara, olivo sida.

Anãũbada ewari

¹² Bārãra sei ewari trajadida panΛa. BaribΛrΛ sietebema ewaride bārãra ãnãũnida panΛa. Bārã pacada, burroda, nezocada, idjaba drua āibema bārã tãẽna panΛ sida ãnãũnida panΛa wayacusa ΛðΛadi carea.

¹³ Jũma m̃la jaradada quĩrãcuita odadua. Dewara ācõrẽca ðeaa ni maãrĩ bida iwidirãnadua.

Ewari droma ũbea Ācõrẽba obi jarada

¹⁴ Poaza ðarima ũbea bārãba ewari dromada m̃ itea odida panΛa.

¹⁵ Naãrã pañ ěsãbari neẽ cobada ewarida odida panΛa. Bārãba siete ewari pañ ěsãbari neẽ ðada codida panΛa m̃la jarada quĩrãca. Mañra odadua m̃la jara ðada ewari Abib jedecode, bārãra mañ jedecode Egiptodeba ědrΛpedada bẽrã. Mañ ewaride m̃la ne diai carea neẽ ðara m̃ quĩrãpita wãcara ðla.

¹⁶ Mañ awara bārã nẽudebema naãrã ewapedada carea ðsrida ewarida odida panΛa.* Idjaba bārã nẽu jũma ewapedadacarea bida ðsrida ewarida odida panΛa.†

* 23:16 Levitico 23:15-21. † 23:16 Levitico 23:33-43.

17 M̄ra b̄r̄a Boroa. Poaza j̄ma umaqūr̄r̄ba m̄ qūr̄pita mā ũbeabema ewari dromara ode ze pananida pan̄a.

18 Animar̄a m̄la babue diab̄dade dji oada pāl ẽs̄bari bara b̄a ume babue diar̄nadua. Idjaba ̄nadr̄ai naẽna dji dragara j̄ma babuedida pan̄a.

19 B̄r̄a n̄eu nār̄a ewab̄dadebemada dji biara b̄adr̄a m̄ dedaa diade zedadua.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djur̄nadua.

Ãcõr̄eba baj̄ãnebema nezoca israeler̄a na w̄bida

20 Ũr̄ĩnadua. M̄ nezoca baj̄ãnebemada b̄r̄a na w̄biya bia waga edem̄r̄ẽ m̄la b̄r̄a itea erob̄a ẽjũãnaa.

21 J̄ma idjia jara b̄ara ỹã odadua. ỹã odaẽb̄ara idjia b̄r̄ara qūr̄a djuburiaẽa, m̄ tr̄neba bedea b̄a b̄r̄a.

22 Barib̄ara idjia jara b̄ada qūr̄acuita ỹã odib̄ara idjaba m̄la obi jaradada j̄ma ỹã odib̄ara, b̄r̄a dji qūr̄u ume m̄ra dji qūr̄u baya. B̄r̄a ume djõne zeb̄dade m̄dr̄a ̄djir̄a ume djõya.

23 M̄ nezoca baj̄ãnebemada b̄r̄a na w̄ya. Idjia b̄r̄ara edeya amorreor̄a, hititar̄a, perezeor̄a, cananeor̄a, heveor̄a, jebuseor̄a druadaa. Mār̄a ẽber̄r̄a m̄la j̄ma jõbiya.

24 Mama j̄ueb̄dade ̄djir̄aba obada qūr̄aca or̄ãnadua. ̄dji j̄waba ocuada ̄cõr̄e qūr̄apita qūr̄a edaa barrudapēa iwidir̄ãnadua ni bia bedear̄ãnadua. ̄dji j̄waba ocuada ̄cõr̄era idjaba mā ̄cõr̄ea bia bedead̄i carea eropan̄a sida abeda j̄ma ̄r̄ĩnadua.

25 Ababe m̄lab̄ara bia bedeadadua. Māne m̄la b̄r̄ara carebaya. M̄la baidoda, codi sida diaya. M̄la iduaribiẽa b̄r̄ara cacua biẽ beadida.

26 B̄r̄a druade w̄r̄r̄ara warra ̄rad̄gadaẽa. W̄r̄r̄a warra tođacara neẽ baya. Idjaba m̄la b̄r̄ara d̄r̄a zocai b̄aya.

27 B̄r̄a w̄b̄adaza m̄la mā druadebemar̄ara ne wayabiya. ̄djir̄aba s̄aw̄a odida cawaẽ panania. Māba b̄r̄a j̄ueb̄dade ̄yã m̄r̄u pirapod̄ia.

28 M̄la heveor̄ara, hititar̄ara, cananeor̄a sida ̄yã pirapobiya ned̄r̄aba ̄djir̄a ̄yã pirapobibari qūr̄aca.

29 Barib̄ara poa ab̄ade m̄la ̄djir̄ara j̄ma ̄yã j̄retaẽa. M̄w̄a ob̄r̄abara mā druara ẽber̄a neẽ b̄epeda m̄ẽbema animar̄ara j̄maw̄yã yõnapeda b̄r̄ara biẽ ocasidaa.

30 Mā carea m̄la mā druadebemar̄ara p̄ãca ̄yã j̄recuaya. Māne b̄r̄a yõ w̄nane mā ẽjũãra j̄ma edad̄ia.

31 M̄la b̄r̄a dia b̄a ẽjũãra b̄a Pusa Purru abadadeba aba Pusa Mediterraneo abadadaa idjaba ẽjũã põãsa ewaraga b̄deba aba Euprate dođaa.† M̄la b̄r̄ara carebaya j̄ma ẽber̄r̄a mā ẽjũãne pan̄ra poyadapēa ̄yã j̄recuadam̄r̄ẽ.

32 Mā ẽber̄r̄a ume bedea b̄r̄ãnadua. ̄dji ̄cõr̄eca beada b̄r̄a druade erob̄ear̄ãnadua.

33 Mā ẽber̄r̄ara b̄r̄a druade idu beb̄r̄ãnadua. Iduaribiđib̄ara ̄djir̄aba b̄r̄a ̄dji ̄cõr̄eca beara ẽp̄bid̄ia. M̄w̄a b̄r̄aba cadjiruara odapēa biẽ panania.-

24

Israeler̄a ̄cõr̄e ley j̄ma ỹã odiada apedada

1 Mābe ̄cõr̄eba Moisea jarasia:

† 23:31 Pusa Mediterraneo. Hebreo bedead̄e jara b̄a “Pilistor̄a Pusa.”

-Aarołda, Nadáda, Abiuda, idjaba setenta israelerã bororã sida b_Λ ume naĩ eyade łtaa enedua. Ādjirãra t_Λm_Λ chĩrãborode b_Λrru copanenapeda m_Λã bia bedeadida pan_Λ.

² Ādjirãra m_Λ caita zecara pan_Λ. Ababe b_Λdr_Λ m_Λ caita zeida b_Λ. Maĩ awara ni aba_Λda b_Λ ume naĩ eyade łtaa zecara b_Λ.

³ Maĩbe Moiserã israelerãmaa edaa zepeda Ācõrẽ leyra jũma nẽb_Λr_Λsia. Maĩne jũma israelerãba abari quĩrãca nãwã jarasidaa:

-Dairãba Ācõrẽ leyra jũma ĩjã odia.-

⁴ Ara maĩda Moiseba Ācõrẽ leyra jũma b_Λsia. Nurẽma diapededa pirabaripeda Moiseba animarã babue diabadada Sinai eya carra osia. Maĩ awara animarã babue diabada caita idjia mōgara wai_Λlada doce łta nũm_Λcuasia. Maĩ doce mōgaraba jara b_Λ Israel warrarãneba doce puru yōpedadada.

⁵ Maĩbe Moiseba cũdrarãda diabuesia paca zaquerãda Ācõrẽba babue diacuadamãrẽã idjaba Ācõrẽ ume necai bai careabema paca zaquerãda bea diacuadamãrẽã.

⁶ Maĩ paca zaque oa piapedadada ěsadra Moiseba epedecode wea edasia. Dji ěsadra bedada animarã babue diabada łr_Λ ĩjãposia.

⁷ Maĩbe Ācõrẽ leyra edapeda Moiseba israelerã quĩrãpita ĩjgua lesia. Maĩ ũrĩnapeda israelerãba jarasidaa:

-Ācõrẽ leyra dairãba jũma ĩjã odia.-

⁸ Maĩbe Moiseba epedecode wea erob_Λ oada edapeda israelerã łr_Λ ĩjãpo b_Λde nãwã jarasia:

-Naĩ oaba jara b_Λ Ācõrẽba dadjirã ume bedea b_Λđara dadjirãba, idjia bida jũma odida.-

⁹ Mãwãnacarea Moiserã, Aarołra, Nadára, Abiura, idjaba setenta israelerã bororã sida Sinai eyade łtaa wãsidã.

¹⁰ Maĩne israelerã Ācõrẽda unusidaa. Idji ĩrũ edrera zapiro mōgara ođã quĩrãca basia. Bajã quĩrãca ěsã pãwãrã basia.

¹¹ Israelerã bororãba Ācõrẽra unusidamĩna Ācõrẽba Ādjirãra beubiẽ basia. Ācõrẽ quĩrãpita ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

Moise Sinai eyade łtaa wãna

¹² Mãwãnacarea Ācõrẽba Moisea jarasia:

-Sinai eyade m_Λmaa łtaa zepeda ĩjã bedua. M_Λã mōgara pewedea b_Λda umé diaya. Maĩ mōgarade m_Λã ĩjã obi b_Λ bedeadã b_Λ erob_Λã israelerãa jaradia bamãrẽã.-

¹³ Ara maĩda Moiserã idji carebabari Josue ume Sinai eyade łtaa wãsidã Ācõrẽ b_Λmaa.

¹⁴ Wãni naẽna Moiseba israelerã bororãa jarasia:

-Nama pananadua aba dai zeb_Λdadaa. Aarołra, Hur sida bãrã ume panania. Bariduaba nẽb_Λrada oib_Λr_Λ, Ādjimãa wãnida pan_Λã maĩ nẽb_Λra cawa odamãrẽã.-

¹⁵ Moise Sinai eyade łtaa wãside ĩrãrãba maĩ eyara ãnã edasia.

¹⁶⁻¹⁷ Maĩne Ācõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroara Sinai eya łr_Λ zesia. Dji jewedadeba israelerãba Ācõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroara maĩ eya borode t_Λb_Λ eradr_Λ nũm_Λ quĩrãca unusidaa. ĩrãrãba Sinai eyara sei ewari ãnã erob_Λsia. Sietebema ewaride Ācõrẽba maĩ ĩrãrãneba Moiserã tr_Λsia.

¹⁸ Ara maĩda Moiserã eyade łtaara wãsia ĩrãrãne edã. Mama besia cuarenta ewari ãsa diamasi bida.

25

Idji wua de odamārēã Ācōrēba diabida

¹ Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerãa jaradua jūma mñ itea ne dia quĩrĩã ðeaba bΛmaa enenida panΛda ara ãdji sodeba dia quĩrĩã panΛ quĩrãca.

³ Ādjirãba diaðida panΛra naλgΛa: oroda, paratada, bronceda,

⁴ oveja cara nayãna pãwãrã oðada, pursupursua oðada, purea oða sida. Mañ awara diaðida panΛa wua dji biara ðΛ lino oðada, wua chiwatu cara oðada,

⁵ oveja e purea oðada, animarã e biada,* acacia bacuruda,

⁶ olivo dragada ïbĩrã coaði carea. Idjaba querada diaðida panΛa olivo dragadaa pueradi carea. Mañba ne jūma Ācōrē iteabemada soaðida panΛa. Mañ awara diaðida panΛa quera baði careabemada,

⁷ ónice mōgarada, dewara mōgara bia queðea sida sacerdote dji droma djioðe caradi carea.†

⁸ Jūma maλgΛra pedapeða bãrãba mñ itea wua deda oðida panΛa mñ bãrã tãēna ðai carea.

⁹ Mañ wua dera, dji eða ðea sida jūma mñã obi ðΛ quĩrãca daucha oðida panΛa.

Ācōrē baurude

¹⁰ Baurude acacia bacurudeða oðadua. Mañ baurude drasoara bicaca umé ãrã ãsadra ðaيدا ðΛa. Dji jouðΛara bicaca aða ãrã ãsadra ðaيدا ðΛa. Dji ãtΛara bicaca aða ãrã ãsadra ðaيدا ðΛa.

¹¹ Dji jãra, dajadaare biða oro idji awa quiruba bΛraðadua. Iquidaza jūma pΛrrΛga oroba tuca ðΛðadua.

¹² Idjaba pĩrũ orodeða quĩmãrē omoa oðadua. Mañ pĩrũra baurude jĩrũza cara ðΛðadua. Mãwã orroza pĩrũra umé panania.

¹³ Idjaba acacia bacuruda umé biya eraðapeða oroba bΛraðadua.

¹⁴ Mañ bacurura pĩrũne eða berajudadua baurude jira edeði carea.

¹⁵ Bacurura pĩrũne eða berajusidara waa ãũtarãnadua.

¹⁶ Mañ baurude mñã ïjã obi ðΛ beða mōgarade ðΛ diaira waga ðΛðadua.

¹⁷ Mañbe oro idji awa quiruda peweða baða aride oðadua baurude ãrã cobΛði carea. Dji drasoara bicaca umé ãrã ãsadra ðaيدا ðΛa. Dji jouðΛara bicaca aða ãrã ãsadra ðaيدا ðΛa.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba oroda edaðapeða mñ nezoca bajãnebema i bara ðΛ za quĩrãca umé toa chĩ oðadua. Mañra bio cara ðΛðadua dji baurude ãrã cobΛði carea opeðada ãrã. Quĩrãza iquida aða ðΛðadua. Mãwã jūma maλgΛra aða ðΛ oða quĩrãca ðeya.

²⁰ Mñ nezoca bajãnebema i bara ðΛ za quĩrãca panΛra quĩrã djica eða barru ðΛðadua. Ādji iba dji baurude ãrã cobΛði carea opeðadara jũãtrΛ eropanania.

²¹ Mãwã oðapeða dji baurude ãrã cobΛðadua. Mañ baurude mñã ïjã obi ðΛ beða mōgarade ðΛ diaira waga ðΛðadua.

²² Mama mñra zeya ðΛ ume beðei carea. Mñ baurude ãrã bajãnebema nezoca i bara panΛ ãsi mñã israelerãa obi ðΛra cawabiya.

Ācōrē quĩrãpita pañ ðΛbada mesa

* **25:5** *Animarã e biada.* Hebreo beðeade ebuða ðããã cãrē animarã eða jara ðΛda. † **25:7** *Sacerdote dji droma dji.* Hebreo beðeade ðΛ ðΛa: “Sacerdoteba jãare jãida ðΛ idjaba Ācōrēba quĩrã ðΛ cawabibari.” Exodo 28:6-8, 15-30.

²³ Mesa acacia bacurudeda odadua. Dji drasoara bicaca umé baida bΛa. Dji joubΛara bicaca aba baida bΛa. Idjaba dji λΛara bicaca aba λrλ ēsadra baida bΛa.

²⁴ Maλ mesara oro idji awa quiruba jūma bΛradadua. Dji icawa orroza pΛrrΛga oroba tuca bΛdadua.

²⁵ Mesa λrλ icawa bacuruda cara bΛdadua jūgurua bemārēã. Maλ bacuru λΛara jΛwa jīwīnī quīmārē baida bΛa. Maλ sida icawa pΛrrΛga oroba tuca bΛdadua.

²⁶⁻²⁸ Maλbe pīrū orodeda quīmārē omoa odadua. Maλra mesa jīrūza cara bΛdadua dji jūgurua oda edrecarebe. MaλgΛde eda bacuruda berajudadua jira ededi carea. Maλra acacia bacuru oda baida bΛa. Biya erapeda oroba bΛradadua.

²⁹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda epedeco beada, epedeco jūgurua beada, taza beada, zoco bea sida mesade bΛdi carea odadua. Taza beara, zoco bea sida mesade bΛdadua uva ba mΛa wea diadi carea.

³⁰ Idjaba paλ mλ quīrāpita baida bΛra maλ mesade ewariza eropananadua.

Ībīrā bΛbada

³¹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda ĩbīrā bΛbadada toa chī odadua. Dji jīrūda, dji cacuada, dji gλrλgλrλã nepōnō zaca beara, dji ĩbīrā bΛdi care-abema sida abari oro idji awa quirudebemada baida bΛa.

³² Maλ ĩbīrā bΛbada cacuara sei jΛwate erobaya. Orro abaare ũbea baya. Dewarabema orroare bida ũbea baya.

³³ JΛwateza gλrλgλrλã nepōnō zaca beada ũbea odida panΛa.‡

³⁴ Dji cacuade bida gλrλgλrλã nepōnō zaca beada quīmārē odida panΛa.

³⁵ Dji jΛwate cara beaza aba odida panΛa.

³⁶ Dji gλrλgλrλã nepōnō zaca beara, dji jΛwate beara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chī odadua.

³⁷ Idjaba ĩbīrāda siete odadua. MaλgΛrā ĩbīrāra dji ĩbīrā bΛbada jΛwate quēbΛza bΛdadua mλ dejāra λna erobamārēã.‡

³⁸ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda ĩbīrā quīrā tΛbadara, ĩbīrā quīrā tΛda āyā edebada epedeco zaque sida odadua.

³⁹ Oro idji awa quiru ĩbīrā bΛbadara idjaba ne jūma idjidebema sida zabΛdade dji zΛgΛara 75 libra baida bΛa.

⁴⁰ Jūma daucha odadua mΛa naλ eyade unubida quīrāca.

26

Ācōrē wua de

¹ Idjaba wua deda mλ itea nāwā odadua. Dji biara bΛ lino wuada die edadapeda maλ wuade eda mλ nezoca bajānebema i bara bΛ zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya cadadua.

² Maλ die lino wuara abari quīrāca beadida panΛa. Dji drasoara veintiocho bicaca beadida panΛa. Dji joubΛara bicaca quīmārē beadida panΛa.

³ Maλ die wuadebemada juesuma edadapeda ābaa cajudadua joubΛa bemārēã. Abari quīrāca ābaa cajudadua dewarabema juesuma panΛ sida.

⁴⁻⁵ Maλ wua joubΛa cajudaza i orro abaare cincuenta cΛwΛrΛ cajudadua. Maλ cΛwΛrΛra wua pāwārā bΛba odida panΛa. Dji cΛwΛrΛra daucha quīrā tēū cobΛdadua.

‡ **25:33** *Nepōnō.* Hebreo bedeade jara bΛa “almendro pōnō.” § **25:37** *Mλ dejāra λna erobamārēã.* Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Nocoare λna bamārēã.”

6 Mañbe oroda edadapeda wua jũebarida cincuenta odadua. Mañgude cawaraza jũecuadadua mañ umébema wuara ababe ða quĩrãca bemãrẽã. Mañba mñ dera ãnẽbari cobadadua.

7 Mañbe wua chiwatu cara odada once edadapeda draso joubãa cajudadua dji nabema wua ãrã ãnẽbari cobadi carea.

8 Mañ once wua chiwatu cara odara abari quĩrãca beadida panãa. Dji drasoara treinta bicaca beadida panãa. Dji joubãara bicaca quĩmãrẽ beadida panãa.

9 Mañ once wuadebemada sei edadapeda ãbaa cajudadua joubãa bemãrẽã. Dewarabema juesuma sida abari quĩrãca cajudadua. Dji sei wua ãbaa cajupedada nocoare ða wuara ãsadra ãtaa bedá cobadadua.

10 Mañ wua joubãa cajudaza i orro abaare cincuenta cawarã cajudadua.

11 Idjaba bronceda edadapeda wua jũebarida cincuenta odadua. Mañgude cawaraza jũecuadadua mañ umébema wuara ababe ða quĩrãca bemãrẽã.

12-13 Mañ chiwatu cara oda wuara dji edrebema wua cãyãbara joubãara ða bẽrã idjaba drasoara ða bẽrã, mñ de jẽdaare drasoara jira ðadadua. Idjaba orrozara bicaca aba audu jira ðadadua mñ dera bio ãnẽbari bamãrẽã.

14 Mañbe oveja e purea odada ãbaa cajudadua joubãa draso bemãrẽã. Mañgaba chiwatu cara oda wua ãrã ãnẽbari cobadadua. Mañ ãrã dewarabema animarã e biada joubãa draso cajudapeda ãnẽbari cobadadua.

15 Idjaba mñ wua de carea acacia bacuruda arradadua mañba daucha ãta catã pẽni carea. Mañgara dji wua cajudaba ãnẽbariya.

16 Dji bacuru arrada drasoara die bicaca beadida panãa. Dji joubãara bicaca aba ãrã ãsadra beadida panãa.

17 Dji edaa beira quidate bara odadua. Jũma mñ wua de carea bacuru arradara mãwã odadua.

18-21 Mñ wua de orroza veinte bacuru arradada ãta catã pẽnida panãa. Mañ bacuru arradaza edre parata oda uria beada umé uméa ðadadua dji quidatera mañne eda berajudi carea. Mãwã orroza cuarenta parata oda uria beara ðadia mañ bacuru arradada daucha pẽ wãni carea.

22 Mñ wua de jẽdaarebemara ãmãdau bæbãriare beida ða. Mañare sei bacuru arradada ãta catã pẽnida panãa.

23 Mañ awara bacuru arradada umé iquidaza ãta catã pẽnida panãa.

24 Dji quẽbara jũebari bara odadua ãtãba edaa ara catã cobemãrẽã. Iquidaza mãwã baida ða.

25 Jũma ãbaa ocho bacuru arradada ãta catã pẽnida panãa. Mañ bacuru arradaza edre parata oda uria beada umé uméa ðadadua dji quidatera mañne eda berajudi carea. Mãwã jẽdaarebema parata oda uria beara diecisei ðadia.

26-27 Idjaba acacia bacuruda juesuma eraadua de orroza pĩrũ omoa beade berajudi carea. Jẽdaare ãmãdau bæbãriare bida acacia bacuruda juesuma pĩrũ omoa beade berajudadua mñ wua dera zarea cobemãrẽã.

28 Orroza dji ãsibema bacuru berajudara dji de draso daucha baida ða. Dji jẽdaare ða bacuru ãsi berajudara dji de jẽda daucha baida ða.

29 Mñ wua de carea bacuru arradara oroba jũma bãracuadadua. Idjaba pĩrũ omoa beara orodeda odadua. Mañ pĩrũ beara bacuru arradada cara ðadadua mañne eda bacuru eraadara berajudi carea. Bacuru eraadara oroba jũma bãradadua.

30 Mñ wua dera odadua mã na eyade unubida quĩrãca.

31 Idjaba wuada odadua mñ dejãne eatã jira ðadi carea. Dji biara ða lino wuada edadapeda mañ wuade eda mñ nezoca bajãnebema i bara ða zaca

beada oveja cara nayāna pāwārā ođaba, pursupursua ođaba, purea ođa biđa biya cađadua.

³²⁻³³ Małbe acacia bacuruda quĩmārē tēnapeda oroba bΛracuađadua. Mał bacurura parata ođa uria beade berajudadua mł dejāne łta nūmeanamārēã. Bacuruza wua jũebari oro ođada cara bΛđadua. MałgΛde wua capedađara eatΛ jira bΛđadua mł dejāra tΛaju bemārēã. Māwã mł wua dera dejā umé erobaya. Dji nocoarebema dejāra “Ăcōrē itea bΛ dejā” adia. Dji edaare bΛ dejāra “Ăcōrē itea biara bΛ dejā” adia. Mł baurudera dji mł itea biara bΛ dejāne bΛđadua.

³⁴ Mama dji oro pewedeã bađaa aride ođapedađara baurude łrł cobΛđadua.

³⁵ Idjaba wua eatΛ jira bΛ nocoare bΛ dejāne pał bΛbada mesara jΛwa araare bΛđadua. JΛwa acΛare ĩbĩrã bΛbadada dji mesa quĩrãpe bΛđadua.

³⁶⁻³⁷ Idjaba dji biara bΛ lino wuada edađapeda mał wuade eda oveja cara nayāna pāwārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa siđa biya cađadua. Małbe acacia bacuruda juesuma tēnapeda oroba bΛracuađadua. Mał bacurura bronze ođa uria beade berajudadua mł wua dede eda wābadamaa łta nūmeanamārēã. Bacuruza wua jũebari oro ođada cara bΛđadua. MałgΛde wua cađara dji eda wābadađe jũãtrΛ jira bΛđadua.

27

Animarã babue diabada

¹ Idjaba animarã babue diabada acacia bacurudeđada ođadua. Dji drasoara bicaca juesuma baıda bΛa. Dji joubΛa siđa bicaca juesuma baıda bΛa quĩrã quĩmārēena abarica bamārēã. Dji łtΛara bicaca ũbea baıda bΛa.

² Abari bacurude iquidaza cachu quĩrãca ođapeda mał animarã babue diabadara bronzeba jũma bΛrađadua.

³ Idjaba tΛbΛ pora āyã cuabadada, tΛbΛ pora tãĩbadada, oa piabadada, warebada mĩāsuda, tΛbΛdau edebada siđa jũma broncededa ođadua.

⁴⁻⁵ Idjaba jΛrrΛjΛrrΛa broncededa ođadua. Mał jΛrrΛjΛrrΛara animarã babue diabadade dji ideba edaa ěsidra cara bΛđadua.* Małbe pĩrũ omoa broncededa quĩmārē ođapeda jΛrrΛjΛrrΛa bΛmaa animarã babue diabada iquidaza cara bΛđadua.

⁶⁻⁷ Małbe acacia bacuruda umé erađapeda bronzeba bΛrađadua. Mał bacurura animarã babue diabada orroza pĩrũ beade berajudadua jira edeđi carea.

⁸ Animarã babue diabadara wāyã uria baya bacuru łrradađeda ođi bērã. Ara młã nał eyade unubiđa quĩrãca jũma daucha ođadua.

Ăcōrē wua de auđu jũrã bΛđa

⁹⁻¹¹ Mł wua dera auđu jũrã bΛđadua dji biara bΛ lino wuaba. Mał auđu jũrã bΛ orroza veinte bronze ođa uria beada bΛđapeda bacuru tēnara małgΛde eda wēãju nūmΛnadua. Mał bacuru quēbΛra parataba bΛrađadua idjaba wua jũebari parata ođa siđa cara bΛđadua. Lino wuara małne eatΛ jũěcuadadua. Mł wua de auđu jũrã bΛ drasoara cien bicaca baya.

¹² Jēdaare biđa bronze ođa uria beada die bΛđapeda małne bacuru tēnara eda wēãju nūmΛnadua. Lino wuara małgΛde eatΛ jũěcuadadua. Mł wua de auđu jũrã bΛ jēdaarebemara cincuenta bicaca baya idjaba łmāđau baebariare baıda bΛa.

* **27:4-5** JΛrrΛjΛrrΛara...dji ideba edaa ěsidra cara bΛđadua. Hebreo beedeade małra ebuđa bΛěa. Ni abΛbΛ adua bΛa animarã babue diabadara sãwã basida.

¹³ Dji nocoarebemara ãmãdau odjabariare bæida bΛa. Maã sida cincuenta bicaca baya.

¹⁴⁻¹⁵ Maãne dji eda wãbadara êsidra baya. Dji eda wãbada jΛwa aclare bronze oda uria bæada ùbea bΛdapeda bacuru tẽnara maãne eda wẽãju nũmΛnadua. JΛwa araare bida abari quĩrãca odadua. Maãne lino wuara eatΛ jũẽcuaedua. Dji eda wãbada orro abaaare wuara quince bicaca baya idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca baya.

¹⁶ Mã wua de auðu jũrã bΛde eda wãbadara veinte bicaca baya. Bronze oda uria bæada quĩmãrẽ dji eda wãbadama bΛdapeda bacuru tẽnara wẽãju nũmΛnadua. Maãbe dji biara bΛ lino wuada edadapeda maã wuaede eda oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua. Maã wuaba dji eda wãbadara jũãtrΛ bΛdada.

¹⁷⁻¹⁸ Jũma mã wua de auðu jũrã bΛ bacuru tẽnara bronze oda uria bæede eda wẽãju nũmeania. Bacuru quẽbΛza parata oda wua jũẽbarida erobeadia idjaba parataba bΛrã bædia. Maã bacurude eatΛ jũẽ bΛ lino wua joubΛara bicaca juesuma baya. Mã wua de auðu jũrã bΛ ãjũã drasoara cien bicaca baya. Dji jedeara cincuenta bicaca baya.

¹⁹ Jũma mã wua de dajadaarebema sida bronze oda baya. Dji egorode cachiði careabema sida bronze oda baya.

Olivo draga ìbĩrã coadi careabema

²⁰ Israelerãa jaradua olivo draga idji awa quiruda enenamãrẽã. Maã dragara ìbĩrãne weadia urua bamãrẽã.

²¹ Aaroãba idji warrarã bida mã wua dede bΛ ìbĩrãra quewaraza coadida panΛa mã quĩrãpita urua bamãrẽã quewara edaΛba aba ãnadrΛbΛrΛdaa.† Maã ìbĩrãra mã baurude quĩrãpe baya dji wua eatΛ jira bΛ nocoare. Mãa ìbĩrã coabi bΛ leyra bãrã israelerãba, bãrã warrarãneba yõbΛdarã bida ewariza ìjã o pananida panΛa.

28

Sacerdoterã djio

¹ BΛ djaba Aaroãra, idji warrarã Nadára, Abiura, Eleazara, Itamar sida bΛmaa trãcuadua mã sacerdoterã bΛmãrẽã.

²⁻³ BΛ djaba Aaroã itea djioda quĩrãwãrẽã obidua unubi carea idjidrΛ mã sacerdote dji dromaara bΛda. Mãwã israelerãba idjira waya panania. Mãa ãcΛrΛa necawaada diasia maã djiora odamãrẽã. ãdjía maã djiora obidua.

⁴ NaãgΛda bΛ djaba Aaroã itea odida panΛa: idjia cacuaede wẽãju jãida bΛ torro bΛda, aba pãwãrã bΛda, idji jãare jãida bΛda, borode jãida bΛda, “mãa quĩrã bΛ cawabibari” idji so ãrã jãida bΛda, cΛrrΛ trãjãbari sida. Aaroã warrarã itea bida djiora odadua. Mãwã Aaroãra, idji warrarã sida mã sacerdoterãda bædia.

⁵ Oro bΛrachidada, lino wuada, oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida edadapeda maãgΛ djiora odida panΛa.

⁶ Idji jãare jãida bΛra dji biara bΛ lino wuaba odadua. Maã wuaede eda oro bΛrachidada, oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadida panΛa.

⁷ Equiaza jãbari bara baya.

⁸ Dji cΛrrΛ trãjãbarida dji biara bΛ lino wuaba odadua. Maã cΛrrΛ trãjãbarira idji jãare jãida bΛ ume ãbaa cadida panΛa aba bΛ quĩrãca bemãrẽã.

† 27:21 Mã wua dede. Hebreo bedede bΛ bΛa “dji jΛrebada wua dede.” Maã dera mãwã trã jarabadjidaa mama ãcõrãra Moise ume bedeadadji bẽrã. Israelerãra maã dede ãbaa dji Jaredaca basía.

Mañ cARRA trāj̄lbaride eða oro bARACHIDADA, lino nayānada, oveja cara pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadida panAA.

⁹⁻¹⁰ Idjaba mōgara ónice abadada umé edadapeda mañ mōgarade Israel doce warrarā tr̄ra jaya BĀDADUA dji nabemaneba aba dji tēābemanaa. Mōgara abAAde tr̄ra sei panania. Dewarabema mōgarade bida tr̄ra sei panania.

¹¹ Djio obariba sēyā jaya corobari quīrāca ādji tr̄ra mañ umébema mōgarade biya jaya BĀDIDA panAA. Mañbe mōgarara oro odadaa cara BĀDADUA.

¹² Mañ mōgarara Aarołba jāare j̄lida BĀ equiaza aba cajudadua. Mañ mōgarade BĀ BĀBA Israel warrarāda quīrānebabiya. Māwā Ācōrē quīrāpita wābARĀde Aarołba Israel warrarā tr̄ra idji equiade edeya ādjirānebema quīrānebabi carea.

¹³⁻¹⁴ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua. Dji quēbARA Aarołba jāare j̄lida BĀ equiaza oro odadaa cara BĀDADUA.

¹⁵ Idjaba “m̄a quīrīā BĀ cawabibarida” biya odadua Aarołba idji so ĩr̄ j̄mārēā.* MañgARA dji biara BĀ lino wuaba odadua. Mañ wuade eða oro bARACHIDADA, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua Aarołba jāare j̄lida BĀ capedada quīrāca.

¹⁶ Mañ wua cadara ēsidra bedá capirudadua ne wagabari quīrāca bamārēā. Dji drasoara, dji jouBĀA sida jAWajā ewarama aba baida BĀA.

¹⁷ Mañ ĩr̄ mōgara biya quedeada errecama quīmārē cara BĀDADUA.† Dji nabema errecade naġgA mōgarada BĀDADUA: rubí, crisólito, esmeralda.

¹⁸ Umébema errecade BĀDADUA: granate, zapiro, jade.

¹⁹ Ūbeabema errecade BĀDADUA: jacinto, ágata, amatista.

²⁰ Quīmārēbema errecade BĀDADUA: topacio, ónice, jaspe. Jūma mañ mōgarara oro odadaa cara cadadua.

²¹ Mañ doce mōgaraba jara BĀA Israel warrarāneba doce puru yōpedadada. Mōgaraza sēyā quīrāca ādji tr̄ra aba aba jaya BĀDADUA.

²² Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadadua “m̄a quīrīā BĀ cawabibarira” Aarołba idji so ĩr̄ j̄mārēā.

²³ Pīrū orodeda umé odapeda “m̄a quīrīā BĀ cawabibari” ĩr̄bema iquidaza cajudadua.

²⁴ Pīrūza carena oro cada quēbARA aba aba cara BĀDADUA.

²⁵ Dewarabema quēbARA cara BĀDADUA umébema oro odadaa Aarołba jāare j̄lida BĀ equiaza.

²⁶ Dewara pīrū orodeda umé odapeda “m̄a quīrīā BĀ cawabibari” eðaarebema iquidaza edrecare cajudadua.

²⁷ Dewara pīrū orodeda umé odapeda Aarołba jāare j̄lida BĀde cajudadua dji cARRA trāj̄lbari ĩtaarebe.

²⁸ JĀcara pāwārā odaba mañ pīrūra ābaa j̄lnadua “m̄a quīrīā BĀ cawabibari” edre panA pīrūnaa. Māwā “m̄a quīrīā BĀ cawabibarira” Aaroł so ĩr̄ catA cobeya.

²⁹ “M̄a quīrīā BĀ cawabibarira” Aarołba j̄ baida BĀA m̄ wua dede eða wābARĀde. Māwā m̄ quīrāpita BĀde Israel warrarā tr̄ra idji so ĩr̄ j̄ erobaya israelerānebemada quīrānebabi carea.

³⁰ “M̄a quīrīā BĀ cawabibaride” UriĀ idjaba TumiĀ abadada eða BĀDADUA Aarołba idji so ĩr̄ j̄ erobamārēā. Māwā m̄ quīrāpita wābARĀza mañ UriĀ idjaba TumiĀneba Aarołba poya cawaya m̄a israelerā obi BĀda.

³¹ Idjaba wua pāwārā BĀda edadapeda Aarołba djio wēāju j̄lida BĀda odadua.

* **28:15** Exodo 28:30. † **28:17** Hebreo bedede ebuda BĀēa cārē mōgarada jara BĀda.

³² Mañ wuara idji boro berajumārēã ěsidra uria ođadua. Mañ uria ira beđata cajueđadua cõrãmārēã.

³³⁻³⁴ Idjaba granadajõ za quĩrãca cađadua oveja cara nayãna pãwãrã ođaba, pursupursua ođaba, purea ođa bida. Mañra Aarołba jłida ßa pãwãrã ßa eđubema ide mimizua parraga cajueđadua. Idjaba mimizua parraga cajueđadua pĩrãchiru oro ođada. Granadajõ za quĩrãca cađada aba ide cajueđapeđa mañare pĩrãchiru oro ođada aba cajueđadua. Jũma parraga mãwã cajueđadua.

³⁵ Mañ djio pãwãrã ßara Aarołba jł ßaida ßala mł wua dede ne ode wãbarraza. Mł wua dede eđa mł quĩrãpita wãbarrade aba eđrabbarradea pĩrãchirura jĩguadia. Mãwã idjira beuẽa.

³⁶ Idjaba oroda pewedeã berrachidua. Mañne nañ beđeada jaya ßađadua: “Aba Ācõrẽ itea ßa.”

³⁷ Mañ oro pewedeã berrachidara Aarołba borode jłida ßa dratuare jłcara pãwãrã ßaba jł cobãđadua.

³⁸ Mañra idji dratude jł ßaida ßala jũma israelerãba dia panada mla bia edai carea. Idjaba israelerãba mla ne diabada mł quĩrãpita biẽ ođibarrã, mañ biẽ opeđadara Aarołba edaya.

³⁹ Idjaba Aarołba djio wẽãju jłida ßa torroa ßada dji biara ßa linoba cađadua. Carrã trãjłbari sida biya cađadua. Idji borode jłida ßa sida dji biara ßa lino wuaba cađadua.

⁴⁰ Aaroł warrarã itea bida djio torroa ßada, carrã trãjłbarida, ãdji borode jłnida panã sida ođadua. Mañ djio quĩrãwãrẽã ßada jł panane israelerãba ãdjirãra waya panania.

⁴¹ Bãrãba jũma opeđadacarea ßa djaba Aarołba idji warrarãba bida mañ djiora jłbidua. Jłnapeda olivo dragada ãdjirã boro ãrã weadua unubi carea ßala ãdjirãra mł sacerdoterãda ßabarrãda.

⁴² Ādjirãba edre jłnida panãra lino wuadeda ođadua. Mañra carrãdeba aba bacara daucha ßaida ßala.

⁴³ Aarołba, idji warrarã bida mañ edrebemara jłnida panãa mł wua dede eđa wãbdaza idjaba mla animarã babue diabada. Mãwã jłnaẽbarrã, ãdjirãra beudia cadjiruada o panã bẽrã. Mañ djio jłbi ßa beđeara Aarołba, idji warrarãba, idji warrarãneba yõbdarã bida ewariza jã o pananida panãa.

29

Sacerdoterã ßamãrẽã Ācõrẽba obi jarada

¹ Aarołra, idji warrarã sida mł sacerdoterãda ßaĩ carea ßala nãwã oida ßala: paca zaque dji umaquĩrãda aba, oveja dji umaquĩrãda umé edadua. Mañ animarãra dji biara ßadrã beađida panãa.

² Idjaba dji biara ßa harina trigodeda edapeđa pał ěsãbari neẽ beada quĩrã cacua ũbea odua; ãcarrã harina awa queđeada, ãcarrã nedraga bara beada, idjaba ãcarrã nedragaba ãrã parrãdeada.

³ Mañ pałra jamarade ßapeđa mł wua dedea ededua. Paca zaquera, oveja sida ededua.

⁴ Aarołra idji warrarã sida mł wua dede eđa wãbadamaa ededua.* Mama ãdjirãra baidoba sagadua.

⁵ Mañbe Aarołba jłmãrẽã opeđadara idjia jłbidua. Idjia wẽãju jłida ßa torroa ßada naãrã jłbidua. Mañ ãrã dji pãwãrã ßada jłbidua. Mañ ãrã idji

* **29:4** Mł wua dede. Hebreo beđeade ßa ßala “dji jãrebada wua dede.” Mañ dera mãwã trã jarabadjidaa mama Ācõrẽra Moise ume beđeabadji bẽrã. Mañ dede israelerãra abaa dji jãređaca basia.

jāare jāida b̄ara j̄lbipeḁa c̄rr̄a trāj̄l̄bariba trāj̄l̄ coḁḁua. Mālbe idji so ḁr̄l̄ “m̄la quīr̄iā b̄a cawabibarida” j̄l̄ coḁḁua.

⁶ Idji borode j̄l̄ida b̄ara j̄lbipeḁa idji dratude j̄l̄ida b̄a oro pewedeḁa odada j̄l̄ coḁḁua.

⁷ Mālbe Aaroḁ boro ḁr̄l̄ olivo draga quera bara b̄ada weadua sacerdote dji dromada b̄a carea.

⁸ Idjaba Aaroḁ warrarā sīda tr̄peḁa ādjia j̄l̄namārēā opeḁada torroa beada wēāju j̄l̄bidua.

⁹ Ādjia j̄l̄ pan̄ra, Aaroḁba j̄l̄ b̄a sīda c̄rr̄a trāj̄l̄bariba trāj̄l̄ coḁḁua. Ādjia borode j̄l̄nīda pan̄ sīda j̄l̄bidua. Māwā oida b̄a ādjirāra sacerdoterāda b̄ab̄r̄de. Ādjirādr̄a, ādji warrarāneba yōb̄darā sīda ewariza m̄l̄ sacerdoterāda beāia.

¹⁰ Mālbe paca zaqueda m̄l̄ wua dede eda wābada quīr̄ape enepeḁa Aaroḁba idji warrarā bīda ādji j̄l̄wara māl̄ paca zaque boro ḁr̄l̄ b̄adīda pan̄a.

¹¹ Mama paca zaquera m̄l̄ quīr̄āpita beadua.

¹² Mālbe dji oara piapeḁa b̄a j̄l̄wa j̄l̄wīnīra mār̄i begueapeḁa animarā babue diabada cachu quīr̄āca beḁe soadua. Māwā soapeḁa oa beḁara animarā babue diabada coḁḁa caita weadua.

¹³ Mālbe paca zaque b̄itedabemada edadua: dji t̄r̄ida, nequimada, idjaba cotrua umena dji draga bara. Mālra j̄l̄ma babuedua animarā babue diabadaḁe.

¹⁴ Māl paca zaque cacuara, dji era, dji ā sīda āyā t̄m̄a edepeḁa j̄l̄ma babuedua. Māl animarāra māwā oida b̄a Aaroḁba idji warrarā bīda cadjirua opeḁadara m̄la quīr̄adoamārēā.

¹⁵ Māwānacarea umébema oveja m̄l̄ wua dede enenada aba edapeḁa Aaroḁba idji warrarā bīda ādji j̄l̄wara māl̄ oveja boro ḁr̄l̄ b̄adīda pan̄a.

¹⁶ Mālbe beab̄r̄de dji oara piadua. Māl oaba j̄l̄āpodua animarā babue diabada ḁr̄l̄ idjaba orrocawa bīda.

¹⁷ Mālbe ovejara drapetapeḁa t̄cuadua. Dji j̄r̄ura, dji j̄l̄si sīda s̄ḡapeḁa j̄l̄ma ābaa buedua dji boro bara.

¹⁸ Mālbe animarā babue diabadaḁe j̄l̄ma m̄l̄a babue diadua. Mālra m̄la bia unuya.†

¹⁹ Oveja beḁara edapeḁa Aaroḁba idji warrarā bīda ādji j̄l̄wara oveja boro ḁr̄l̄ b̄adīda pan̄a.

²⁰ Mālbe beab̄r̄de dji oara piapeḁa soadua Aaroḁ j̄l̄wa araarebema c̄w̄r̄a ide, idji j̄l̄wa araarebema j̄l̄wapapeḁe, idjaba idji j̄l̄wa araarebema j̄r̄ūpapeḁe bīda. Ara māl̄ quīr̄āca idji warrarā sīda odua. Oa beḁara animarā babue diabada orroza j̄l̄āpodua.

²¹ Māl oa dji animarā babue diabadaḁe j̄l̄āpodada mār̄i edapeḁa pueradua olivo draga quera bara b̄adaa. Mālḡaba Aaroḁ ḁr̄l̄, idji warrarā ḁr̄l̄, ādjia j̄l̄ pan̄a ḁr̄l̄ bīda j̄l̄āpodua. Māwā Aaroḁra, idji warrarāra, ādjia j̄l̄ pan̄a sīda m̄l̄ itea beāia.

²² Mālbe dji oveja dragada, dji druda,‡ dji t̄r̄ida, nequimada, cotruada umena dji draga bara, idjaba j̄l̄wa araarebema chīde sīda edadua. (B̄a māl̄ ovejara beaya Aaroḁra, idji warrarā sīda m̄l̄ sacerdoterāda b̄lcuai carea.)

²³ Idjaba m̄l̄ quīr̄āpita enena jamarade b̄a paḁ ḁsābari neḁ beada ūbea edadua; aba harīna awa odada, aba nedraga bara oḁada, idjaba nedragaba ḁr̄l̄ p̄r̄adada.

† 29:18 Mālra m̄la bia unuya. Hebreo beḁeḁe nāwā b̄l̄ b̄a: “Māl babue diab̄r̄a bia l̄baria.”

‡ 29:22 Dji druda. Māl beḁeaba idjaba jara b̄a “dji animarā drude b̄a dragada.”

²⁴ Mañ pañra, dji oveja bitedabema edadara, dji chide sida bΛdua Aaroñ jΛwade, idji warrarã jΛwade bida. Jũma ãdji jΛwade bΛdara ãdjirãba ãtaa wadida panΛa m'la diadi carea.

²⁵ ãtaa wapedadacarea wayacusa edapeda jũma babuedua dji animarã babue diabadade oveja naãrã babueda ãrã. Mañ babue diabΛrΛra m'la bia unuya.

²⁶ Mañbe oveja jã nocoarebema djarada bΛ jΛwade edapeda ãtaa wadua m'la diai carea. ãtaa wapeda mañ djarara bΛre baya.

²⁷⁻²⁸ Idiba ãtaa bãrã israelerãba m'ã ume necai bai careabema oveja m'la diade zebΛdaza dji jã nocoarebema djarada, jΛwa araarebema chide sida Aaroñba idji warrarã bida ãtaa wadapeda ãdji itea edadida panΛa.

²⁹⁻³⁰ Aaroñ jaidadacarea idjideba yõbΛdarãba idjia jΛ bΛdara eropanania. ãdjidebemada aba edadapeda mañra domia aba jΛ baida bΛa sacerdote dji droma bai carea. Mãwãnacarea m'ã wua dede Aaroñba obabada quĩrãca o baida bΛa.

³¹ Aaroñra m'ã sacerdoteda bΛbΛrΛde oveja jã nocoarebema djarada edapeda m'ã wua de audu jũrã bΛde eda djudua.

³² Djupeða Aaroñba idji warrarã bida mañ oveja djarara, pañ jamarade beda sida codida panΛa m'ã wua dede eda wãbada caita.

³³ Mañ djaradebemada, pañnebema sida m'la babue diaya ãdjirãra m'ã itea bai carea idjaba ãdjirãba cadjirua opeðadara m'la quĩrãdoamãrẽã. Mañ bẽrã ababe ãdjiabΛrΛ mañ adubadara codida panΛa. Mañra m'la diada bẽrã dewara ãberãba cocara bΛa.

³⁴ Mañ oveja djara djudara, pañ sida jũma codaẽbΛrΛ nurẽma diapededa dji adubadara jũma babuedida panΛa. Dji adubadara cocara panΛa mañ ovejara m'la diapedada bẽrã.

³⁵ Domia aba m'la jarada quĩrãca odua Aaroñra idji warrarã sida m'ã sacerdoterãda bΛi carea.

³⁶⁻³⁷ Mañne ewariza paca zaque dji umaquĩrãda aba beapeda m'la babue diadua Aaroñba idji warrarã bida cadjirua opeðadara m'la quĩrãdoamãrẽã idjaba animarã babue diabadara m'ã quĩrãpita bia bΛmãrẽã. Ewariza animarã babue diabadara olivo draga quera bara bΛba soadua m'ã itea bia bΛmãrẽã. Mãwã animarã babue diabadara m'ã itea bio bia bepeda bariduaba waraibΛrΛ mañ sida m'ã itea beya.

Ewariza animarã babue diadi jarada

³⁸ Ewariza sacerdoterãba animarã babue diabadade oveja zaque poa aba beada umé babue diadida panΛa.

³⁹ Diapededa aba babue diadida panΛa, dewarabemara queubΛrΛde babue diadida panΛa.

⁴⁰⁻⁴¹ Diapededa oveja babue diabadade dji biara bΛ harinada epedeco jũgurua umé edadapeda olivo dragadãa boteya aba bΛratΛdapeda mañ sida m'la babue diadida panΛa. § Mañ awara animarã babue diabada ãrã uva bada boteya aba weadida panΛa. QueubΛrΛde oveja babue diabadade ara mañ quĩrãca odida panΛa. Mañra m'la bia unuya.

⁴²⁻⁴³ Aaroñ warrarãneba yõbΛdarã bida ara mañ quĩrãca ovejara m'ã quĩrãpita babue diadida panΛa m'ã wua dede eda wãbada quĩrãpe. Mama m'ãra bãrã israelerãmaa zepeda bΛ ume bedea baya. Mañne m'ã quĩrãwãrẽã dorrodorroaba jũma m'ã wua de audu jũrã bΛde eda bΛra m'ã itea erobaya.

§ 29:40-41 *Epedeco jũgurua umé.* Hebreo bedeadẽ bΛ bΛa “una décima de un efa.” *Boteya aba.* Hebreo bedeadẽ bΛ bΛa “un cuarto de hin.”

⁴⁴ Māwā wua dera, animarā babue diabada sida m̄ itea bia b̄aya. Aaroḷra, idji warrarā sida m̄ itea bia b̄aya m̄ sacerdoterāda beadamārēã.

⁴⁵ M̄ra bārā israelerā tãena baya idjaba bārā Ācōrē baya.

⁴⁶ Maḷne bārāba cawad̄ia m̄ra bārā Ācōrēda. Cawad̄ia m̄ab̄ara bārāra Egiptoḗba ēdra enesida bārā tãena bai carea. M̄ra bārā Ācōrēa.–

30

Quera bá diabada

¹ Idjaba Ācōrēba jarasia:

–Quera bá diabadada acacia bacurudeda odadua.

² Dji drasoara, joub̄a sida bicaca aba baida b̄a quĩrã quĩmārēena abarica bamārēã. Dji ḷtara bicaca umé baida b̄a. Iquidaza abari bacurude cachu quĩrãca odadua.

³ Oro idji awa quiruba jūma b̄radadua. Icawa p̄rr̄ga oroba tuca b̄dadua.

⁴ Pĩrũ omoa bea orodeda quĩmārē odapeda orroza umé cara b̄dadua dji tuca b̄ edrecare. Maḷ pĩrũne eda bacurada berajudadua jira ededi carea.

⁵ Maḷra acacia bacurudeda baida b̄a. Biya eradapeda oroba b̄radadua.

⁶ Quera bá diabadara m̄ wua dede eda b̄dadua dji edaarebema wua eat̄a jira b̄ quĩrãpe. Maḷ wua jēdaare m̄ baurudeda dji ḷr̄ cob̄i bara baya. Mama m̄ra b̄ ume bedea baya.

⁷ Diapedaza Aaroḷba ĩbĩrã ac̄de zeb̄raḷde quera bá diabadaḗ querada bá diaida b̄a.

⁸ Qewaraza bida ĩbĩrã coade zeb̄raḷde querada bá diaida b̄a. Ara maḷ quĩrãca ewariza bārāba bārā warrarāneba yōb̄darā bida querada m̄ quĩrãpita bá dia pananida pan̄a.

⁹ Quera bá diabadaḗ baridua quera m̄a jaradaēra bá diarānadua. Idjaba animarāda, harina oda sida maḷ ḷr̄ m̄a babue diarānadua. Uva ba sida maḷ ḷr̄ m̄a wea diarānadua.

¹⁰ Quera bá diabadara m̄ itea bio bia baida b̄a. Maḷ bērã poaza b̄arima aba Aaroḷba maḷ quera bá diabada cachu quĩrãca beade oaba soaida b̄a m̄ itea bia bamārēã. Maḷ oara idjia edaida b̄a bārā israelerāba cadjirua opedada carea animarā beab̄raḷde. Idji warrarāneba yōb̄darā bida ara maḷ quĩrãca poaza o pananida pan̄a.–*

Beuda amaaba israelerāba parata diaḗida pan̄a

¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹² –Israeldebema umaquĩrã juachab̄raḷde beuda amaaba jūma ādjirāba m̄a paratada diaḗida pan̄a. Māwā ādjirã juachab̄raḷde quininaēa.

¹³ Juachab̄raḷde ādjirāza paratada sei gramo m̄ dede zabada quĩrãca m̄a diaḗida pan̄a.†

¹⁴ Jūma umaquĩrã veinte poḗeba ḷtaa bea juachab̄raḷde maḷ paratara m̄a diaḗida pan̄a.

¹⁵ Dji parata bara b̄ba sei gramo auḗu diaiē b̄a idjaba dji parata neḗ quiruba sei gramo edaara diaiē b̄a. Ādjirã juachab̄raḷde beuda amaaba jūmarāba daucha diaḗida pan̄a.

¹⁶ Ādjirāba diapedada paratara edapeda m̄ wua dedebema parataba odida pan̄ara obidua. Maḷ parataba m̄a quĩrãnebabi baya bārā israelerāba maḷḡra diasidada beuda amaaba.–

Ne saḡbada

* **30:10** Levitico 16. † **30:13** Sei gramo. Hebreo bedeaḗ b̄ b̄a: “Siclo ēsidra. Siclora veinte geras.”

17 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

18 –Ne sɔgɔbada epedeco waibɔlada dji acɔ bɔdi bara broncededa odadua. Mañra animarã babue diabada jēdaare mɔ wua de caita bɔdadua. Mañgɔde baidoda jue ũmanadua.

19-21 Aaroñra idji warrarã sida mɔ wua dede eda wãni naēna wa animarã mɔa babue diadi naēna ādji jɔwara jĩrũ sida mañ baidoba sɔgɔdida panɔa. Mãwã ādjirãra beudaēa. Mañ sɔgɔbi jaradara Aaroñba idji warrarãneba yōbɔdarã biɔa ewariza ĩjã o pananida panɔa.–

Olivo draga quera bara bɔ Ācōrē iteabema pɔrɔdi carea

22 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

23-24 –Nañgɔ querada edadadua: mirra querada doce libra, canela querada sei libra, cáamo querada sei libra, casia querada doce libra. Mañ quera zɔgɔara mɔ dede zabada quĩrãca zadua. Mañ awara olivo dragada galoñ aba edadadua.‡

25 Jũma mañ querara olivo dragadaa pueradadua quera o cawa bɔba obari quĩrãca. Mañ olivo draga quera bara bɔba ne jũma mɔ iteabemara soadãa.

26-28 Mañgɔba mɔ wua deda soadua: mɔ baurudeda, pañ bɔbada mesada, jũma mañ mesade beada, ĩbĩrã bɔbadada, jũma mañ ĩbĩrãnebemada, quera bá diabadada, animarã babue diabadada, jũma mañ animarã babue diabadabemada, idjaba ne sɔgɔbada epedeco waibɔlada dji acɔ bɔbada bara.

29 Jũma mañgɔara mɔ itea bio bia bɔi carea mãwã soadida panɔa. Mãwãnacarea bariduaba waraibɔrɔ, mañ sida mɔ itea beya.

30 Mañ olivo draga quera bara bɔda Aaroñ boro ãrã, idji warrarã boro ãrã biɔa weadua mɔ sacerdoterãda beadamãrẽã.

31 Israelerã nãwã jaradua: “Nañ ewarideba ãtaa nañ olivo draga quera bara bɔba ababe Ācōrē iteabemadrɔ soadida panɔa, idji itea oda bẽrã.

32 Baridua ēberã ãrã weacara panɔa. Idjaba ni abaɔba nañ olivo draga quera bara bɔ quĩrãca ara idji itea ocara bɔa. Nañ olivo draga quera bara bɔra ababe mɔ itea bɔ bẽrã baridua quera quĩrãca erobeadiẽ panɔa.

33 Bariduaba nañ olivo draga quera bara bɔ quĩrãca ara idji itea oibɔrɔ, idjira ãyã jɔretabuedida panɔa bãrã israelerã tãēnabemada. Idjaba baridua ēberã ãrã nañ olivo draga quera bara bɔda weaibɔrɔ, dji weadara ãyã jɔretabuedida panɔa.”–

Bai careabema quera

34-35 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nañgɔ querada edadadua: estacte querada, ámbar querada, gálbano querada, idjaba incienso quera idji awa quiruda. Mañ quera beara abari quĩrãca edadapeda ābaa pueradadua bai careabema quera oi carea, quera o cawa bɔba obari quĩrãca. Ābaa puerabɔdade tãda eda bɔdadua mañ querara mɔ itea bio bia bemãrẽã.

36 Mañbe mãrĩ edadapeda nãũcha ɔrabadadua. Mañra bá nũmanida panɔa quera bá diabada ãrã mɔ baurude quĩrãpe. Mama mɔra bɔ ume bedea baya. Mañ bai careabema querara ababe mɔ itea baya.

37 Ni abaɔba mañ quera quĩrãca ara idji itea ocara bɔa. Mañra ababe mɔ itea bɔ bẽrã, baridua bai careabema quera quĩrãca erobeadiẽ panɔa.

38 Bariduaba mañ quera quĩrãca ara idji itea oibɔrɔ, mañ ēberãra bãrã israelerã tãēnabemada ãyã jɔretabuedida panɔa.–

‡ 30:23-24 *Doce libra.* Hebreo bedeadẽ bɔ bɔa “quinientos siclos.” *Galoñ aba.* Hebreo bedeadẽ bɔ bɔa “un hin.”

31

Ācōrē wua de odi ēberārā

- ¹ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:
- ² –Ūrīdua. Mļa Uri warra Bezalelda edasia mļ wua de odi ēberārā boroda bamārēā. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea.
- ³ Mļ Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa bai crīcha sida mļa idjía diasia.
- ⁴ Māwā idjira biya ne o cawa bļa orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida.
- ⁵ Mōgara biya quedeadebemada o cawa bļa idjaba cara cawa bļa. Bacurudebema sida o cawa bļa. Abeda ne jūmada o cawa bļa.
- ⁶ Maļ awara mļa Ahisamá warra Aholiáda edasia Bezaleel carebamārēā. Idjira Daļneba yōnaa. Jūma mļ wua de odi ēberārā mļa necawaada diasia mļa obi jaradara jūma odamārēā.
- ⁷ Ādjirāba naļda odida panļa: mļ wua deda, mļ baurudeda, maļ baurude ārļ cobeida, jūma mļ wua dede beadi sida.
- ⁸⁻⁹ Mļ wua dede beadira naļgļa: paļ bļbada mesada, jūma maļ mesade baida, ibīrā bļbada oro idji awa quiruda, jūma maļ ibīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma maļ animarā babue diabadadebemada, ne saļgļbada epedeco wai bļa sida dji acļ bļdi bara.
- ¹⁰ Idjaba Aaroļba jļida bļra, idji warrarāba jļnida panļa sida ādjirāba odia. Māwā Aaroļra idji warrarā sida mļ sacerdoterāda beadia.
- ¹¹ Maļ awara mļ wua de o panļba olivo draga quera bara bļda odia mļ iteabemada soadi carea. Idjaba mļ dejāne quera badi careabemada odia. Ādjirāba jūma maļgļra mļa jarada quīrāca daucha odida panļa.–

Ānāūbada ewari

- ¹² Idjaba Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:
- ¹³ –Israelerāa nāwā jaradua: “Idiba ļtaa ļnāūbada ewarida mļ itea waga pananida panļa. Ānāūbada ewari wagadira sēyā quīrāca baya bārā israelerāba bārā warrarāneba yōbļdarā bida cawadamārēā mļa bārāra mļ itea bļsida.
- ¹⁴ Ānāūbada ewarira waga pananida panļa maļ ewarira mļ itea bļda bērā. Bariduaba maļ ewarida mļ itea wagaēbļrļ wa maļ ewaride trajuda oibļrļ, maļ ēberāra bārā tēnabemada āyā bļdapeda beadida panļa.
- ¹⁵ Sei ewari bārā trajura odida panļa, baribļrļ sietebema ewaride ļnāūnida panļa. Maļ ewarira mļ itea wagadida panļa. Bariduaba ļnāūbada ewaride trajuda oibļrļ, idjira beadida panļa.
- ¹⁶ Bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōbļdarā bida ļnāūbada ewarira waga pananida panļa. Maļra māwā baya.
- ¹⁷ Ānāūbada ewari wagadira sēyā quīrāca baya bārā israelerāba cawadamārēā mļa bārāra mļ itea bļsida. Māwā baya mļa sei ewaride bajāda, naļ ējūā sida jūma opeða sietebema ewaride ļnāūna bērā.”–
- ¹⁸ Ācōrēba Moisea Sinai eyade maļra jūma jarapeda mōgara pewedeā bļda umé diasia. Maļ mōgarade idjia ļjā obi bļ beedeā bļ diasia.

32

Paca zaque quīrāca opedada

- ¹ Moiserā Sinai eyadeba edaa zeļ bļda dārābļrļ bērā israelerāra Aaroļmaa wānapeda nāwā jarasidaa:
- Jāļ Moiseba dairāra Egiptodeba ēdrļ enesia, baribļrļ idji sāwānada dairāba cawadaēa. Maļ bērā dairā nocoðaa edemārēā ācōrēda odua.–

² Aarołba panusia:

–Bia ɓɓa. Bārã wērārãba, bārã warrarãba, bārã caurã bida pīrū oro odada m̄la jūma ērã diadadua.–

³ Ara małda ādjirāba pīrū oro odara Aarołba jūma ērã diacuasiɗaa.

⁴ Aarołba mał pīrūra edapeɗa tɓɓɗe dorrabaribisia. Mał oro dorrabaridaba paca zaque quīrāca osia. Mał ununapeɗa israelerāba jarasiɗaa:

–Nałdrɓ dadjirā Egiptodeba ēdrɓ enena ācōrēa.–

⁵ Mał ūrīpeɗa Aarołba animarā babue diabadada osia paca zaque jɓwaba oɗa caita. Małbe israelerā nāwā jarasia:

–Nu ewari dromada Ācōrē itea oɗia.–

⁶ Nurēma diapedeɗa israelerāra pirabaridapeɗa animarāda babue diacuasiɗaa idjaba Ācōrē ume necai ɓai careabema animarāda beacuasiɗaa. Małbe chūpanapeɗa ɓasriɗa ne co duanasiɗaa idjaba itua do duanasiɗaa. Māwānacarea pirabaridapeɗa ādji cacuaba o quīrā ɓɓa o duanesiɗaa.

⁷ Małne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Isabe eɗaa wādua ɓɓ ēberārā Egiptodeba enenaba cadjiruada o duanɓ bērā.

⁸ Ādjirāba dārāéne m̄ leyra igaradapeɗa oroda dorrabaribidapeɗa paca zaque quīrāca osiɗaa. Małgɓa ādjirāba bia beɗea panɓa idjaba animarāda babue diacuadapeɗa jara panɓa: “Nałdrɓ dadjirā Egiptodeba ēdrɓ enena Ācōrēa.”–

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–M̄la unu ɓɓa nał ēberārāra cɓwara zarea beada.

¹⁰ Ādjirā carea m̄la beɗea djuburiarādua. M̄ quīrūbideba ādjirāra jūma quinibiya. Baribarɓ ɓɗeɓa m̄la puru waiɓɓada oya.–

¹¹ Māwāmīna Moiseba idji Ācōrēa beɗea djuburiasia. Nāwā jarasia:

–Ay, Ācōrē, ɓɓ quīrūbideba ɓɓ puru Egiptodeba enenara māwā orādua. ¿ɓɓ ɓɓa waiɓɓa ɓɗeɓa mał purura Egiptodeba ēdrɓ enesiɗca?

¹² Ādjirāda māwā quinibibarɓ egiptorāba jaraɗia ɓɓa israelerāra ēdrɓ enesida biē oi carea. Jaraɗia nał eyaɗaa enesida quenai carea ni aɓaɓ ādjiɗebemada nał ējūāne ɓerāmārēā. ¿ɓɓa quīrā ɓɓca egiptorāba māwā jaraɗida? Mał bērā ɓɓ quīrūbira tumadua. ɓɓ puru quinibi crīcha eroɓara quīrādoadua.

¹³ Quīrānebadua ɓɓ nezocarā Abrahał ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida beɗea ɓɗɗada. ɓɓa ara ɓɗɗi trāneba ādjirāa wārāneba nāwā jarasia: “M̄la bārāneba ēberārā zocārā yōbiya chīdau zocārā bajāne panɓ quīrāca.* Idjaba jūma m̄la diai jaraɗa druara m̄la bārāneba yōɓɗarāa diaya ādjirāne bamārēā.”–†

¹⁴ Moiseba jara ɓɓ carea Ācōrēba idji puru quinibi crīcha eroɓara idu ɓasia.

¹⁵ Małbe Moiserā Sinai eyaɗeɓa eɗaa zesia. Idji jɓwade mōgara peweɗeɓa ɓɓa umé enesia. Mał mōgarade Ācōrēba ĩjā obi ɓɓ beɗeada quīrā umena ɓɓ ɓasia.

¹⁶ Ācōrēɓarɓ mał umébema mōgara peweɗeɓa ɓɓa osia; idjiabarɓ mał mōgarade jaya ɓasia.

¹⁷ Mał zebɗade Josueba israelerāra ɓɓga nūmɗa ūrīsia. Małne idjia Moisea jarasia:

–M̄la israelerā duanɗama djō panɓ quīrāca ūrī ɓɓa.–

¹⁸ Moiseba panusia:

* 32:13 Genesi 22:16; 26:3-4. † 32:13 Genesi 17:8.

-M̄la ũrĩ ɓara dji quĩrũ poyabɓdaɗe biabada quĩr̄ca ɓɓɛa, ni dji quĩrũba poyabɓdaɗe biabada quĩr̄ca ɓɓɛa. M̄la ũrĩ ɓa quĩr̄ca ādjir̄ara ɓasriɗa tr̄ɓ duanɓa.-

¹⁹ Moise israeler̄a duanɓ caita jũɛside unusia ādjir̄ara cari duanɓda idjaba paca zaque ādji jɓwaba opeɗaɗada. Maɓ carea bio quĩrũpeɗa Ācōr̄ɛba diaɗa mōgara pewedeɗada Sinai eya carraɗaa jĩaw̄ɛsia. Maɓ mōgarara jũma toɗozoasia.

²⁰ Ara maɓda ādji jɓwaba opeɗaɗa paca zaquera edapeɗa tɓɓɗe dorraɓaripeɗa ɓrabasia. Maɓ porara doeɗa jĩāposia ādjir̄a dobi carea.

²¹ Maɓbe Moiseba Aaroɓa jarasia:

-¿Naɓ ēber̄ar̄aba ɓara s̄aw̄a osiɗa ɓa naɓ cadjirua waibɓada ādjir̄a obi carea?-

²² Aaroɓa idji djabaa n̄aw̄a panusia:

-Ay, m̄ boro, m̄ ume quĩr̄r̄ɗua. ɓa bio cawa ɓa naɓ ēber̄ar̄aba cadjiruadr̄a o quĩr̄ɓadada.

²³ Ādjir̄aba m̄ɓa jarasiɗaa: “J̄ɓ Moiseba dair̄ara Egiptodeba ēdr̄a enesia, baribɓr̄a idji s̄aw̄anada dair̄aba cawaɗaɛa. Maɓ b̄er̄a dair̄a nocɗaa edem̄ar̄ɛ Ācōr̄ɛda odua.”

²⁴ Maɓ carea m̄ɓa panusia: “Oro oɗa p̄r̄u eroɓeaba m̄ɓa ēr̄a diaɗadua.” Ara maɓda ādjir̄aba ēr̄a diacuasiɗaa. Maɓda m̄ɓa tɓɓɗe batabuepeɗa cawaɛne paca zaque quĩr̄ca ɓɓda odjasia.-

²⁵ Moiseba unusia israeler̄aba baridua quĩr̄a perada o duanɓda Aaroɓa iduaribida b̄er̄a. Idjia cawasia maɓgɓ carea dji quĩrũba ādjida ipiɗa jara duananiɗa.

²⁶ Maɓ carea Moiser̄a ādji duanɓma eɗa w̄ɓada ode ɓta nũmepeɗa jarasia:

-Ācōr̄ɛare panɓra m̄maa zedadua.-

Ara maɓda jũma Levideba yōpeɗaɗadr̄a idjimaa w̄asiɗaa.

²⁷ Maɓne Moiseba ādjir̄a jarasia:

-Dadji israeler̄a Ācōr̄ɛba n̄aw̄a jara ɓa: “B̄adjiza b̄ar̄a djōbada necora eɗaɗapeɗa j̄ɛda w̄anadua israeler̄a duanɓmaa. Deza m̄ igara panɓra beaɗe w̄anadua. B̄ar̄a djabar̄a siɗa, b̄ar̄a ume dji biar̄a siɗa, b̄ar̄a de caitabemar̄a siɗa beaɗadua.”-

²⁸ Ara maɓda Levideba yōpeɗaɗar̄aba Moiseba jarada quĩr̄ca osiɗaa. Maɓ ewaride ādjir̄aba israeler̄ada mil ũbea beasiɗaa.

²⁹ Maɓbe Moiseba jarasia:

-B̄ar̄a warrar̄ara, b̄ar̄a djabar̄a siɗa beasiɗa b̄er̄a idira Ācōr̄ɛ itea panesiɗaa. Ācōr̄ɛba obidara ījasiɗa b̄er̄a idira idjia b̄ar̄ara bia carebaya.-

³⁰ Nur̄ema Moiseba israeler̄a jarasia:

-B̄ar̄aba cadjirua waibɓada osiɗaa. Maɓ b̄er̄a m̄ra Sinai eyaɗe ɓta Ācōr̄ɛmaa w̄aya. Āib̄er̄a m̄ɓa Ācōr̄ɛa b̄ar̄aba cadjirua opeɗaɗara quĩr̄adoabisicada.-

³¹ Ara maɓda Moiser̄a wayacusa Sinai eyaɗe ɓta w̄apeɗa Ācōr̄ɛa n̄aw̄a beɗe djuburiasia:

-W̄ar̄ada j̄ɓ ēber̄ar̄aba cadjirua waibɓada osiɗaa. Paca zaque orɗeɗa osiɗaa ādji ācōr̄ɛ bam̄ar̄ɛ.

³² M̄aw̄am̄ina m̄ quĩr̄a djuburia ādjir̄aba cadjirua opeɗaɗara quĩr̄adoadua. Baribɓr̄a poya quĩr̄adoaɛɓɓr̄a, m̄ tr̄ siɗa āȳa ɓɓɗa ɓa ēber̄ar̄a tr̄ ɓa eroɓɗeɓemada.-

³³ Ācōr̄ɛba Moisea panusia:

-M̄ɓa aɓabe cadjirua oɗa ēber̄a tr̄ɗa āȳa ɓɓɗa.

³⁴ Jãlbe wãdua. Jãl ãberãrãra ededua mãa bãa jaraða druaðaa. Mã nezoca bajãnebemara bãrã na wãya. Baribãrã mãa cawa oi ewaride ãdjirãra cawa oya cadjirua opedada carea.–

³⁵ Maãbe Æcõrẽba israelerãra zocãrã quinibisia Aaroãba jãwaba oða paca zaquea bia bedeã duanana carea.

33

Æcõrẽba nocodaa wãnamãrẽã jarada

¹ Maãbe Æcõrẽba Moisea jarasia:

–Namaãba bãra, ãberãrã bãa Egiptodeba ãdrã enena ume wãnadua mãa diai jarada druaðaa. Maã druara mãa Abrahãa, Isaa, Jacoboa biða wãrãneba jarasia ãdjideba yõbãdarãa diaida.*

² Mã nezoca bajãnebemada bãrã na wãbiya cananeorãda, amorreorãda, hititarãda, perezeorãda, heveorãda, jebuseorã sida jũma ãyã jãrecuai carea.

³ Maã druade baridua ne upedadara bia zaubarã. Baribãrã mãra bãrã ume wãéa cãwãrã zarea bea carea quinibi amaaba.–

⁴ Maã bedeã ãrãsidade israelerãra sopua duanesidãa. Maã bãrã ni abããba djiora jãnaé basía.

⁵ Mãwã osidãa Æcõrẽba Moisea mãwã jarada bãrã:

–Israelerãa mãwã jaradua: “Bãrãra cãwãrã zarea beaa. Mãda bãrã ume mãrã biða wãibãrã, abeda jũma quinibiya. Jãlbe bãrã djiora jũma ãrãcuadapeda mãa bãrãra sãwã oida cawa jaraya.”–

⁶ Maã carea israelerãba ãdji djiora jũma ãrãcuadapeda idu bãsidãa Horeb eya jewedade duanasidãe.

Æcõrẽ ume bedeabari de

⁷ Maã ewaride Moiseba wua deda israelerã panãmaãba jãgãbe obadjia. Maã wua dera idjia trã bãsia “Æcõrẽ ume bedeabari de.”† Bariduaba Æcõrẽa iwidi quĩrã bãde israelerã panãmaãba mã dedãa wãbadjia.

⁸ Moise mã dedãa wãbãrãza israelerã jũmarãda ãdji wua dede eda wãbadade ãta piradrãdapeda idjira eda wãbãrãda acã duanabadjidaa.

⁹ Moise eda wãnacarea israelerã na wãbari jãrãrã ãtãba eda drasoã jira bãda mã wua dedãa zepeda dji eda wãbada caita bebadjia. Mãne Æcõrẽra Moise ume bedeabadjia.

¹⁰ Israelerãba jãrãrã wua dede eda wãbada caita bebãrãda unusidãe jũmarãda chĩrãborode copanenapeda ãdji wua dede eda wãbadamaãba Æcõrẽa bia bedeabadjidaa.

¹¹ Mãne Æcõrẽra Moise ume jãgua bedeabadjia ãberã umé nẽbãrã panã quĩrãca. Nẽbãrãpedadacarea Moiserã jẽda zebadjia israelerã duanãmaa. Baribãrã idji carebabari Josueda mã wua dede bebadjia. Mã cũdrãra Nuã warra basía.

Moiseba Æcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorãa unui carea iwidida

¹² Moiseba Æcõrẽa jarasia:

–Bãa mãã jara bãa mã ãberãrãra nocodaa edemãrẽã. Baribãrã bãa jaraé bãa caida diabueida mã carebamãrẽã. Idjãba bãa jara bãa mããra bio cawa bãda idjãba bio bia unu bãda.

* **33:1** Genesi 28:13. † **33:7** Æcõrẽ ume bedeabari de. Mããrã Æcõrẽba obiða wua deã.

13 Wārāda māwā baibara, bla oi crīcha bada māa cawabidua. Māwā māa bara biara cawaya idjaba bla m̄ra bia unu beya. Quĩrānebadua naĩ ēberārāra bareda.-

14 Ācōrēba panusia:

-M̄ra ba ume wāya necai bamārēā.-

15 Moiseba jarasia:

-Bada jūmarā ume wāēbāra, namaaba āyā wābirādua.

16 Bada dairā ume wāēbāra, ¿dewararāba sāwā cawadi māda, ba puru sida bla bia unu bada? ¿Sāwā cawadi dairāra jūma naĩ ējūāne bea puru cāyābara awara panada?-

17 Ācōrēba panusia:

-Bla jara ba quĩrāca māa oya, bara bia unu ba bēā idjaba māa bara bio cawa ba bēā.-

18 Moiseba Ācōrēba jarasia:

-M̄ quĩrā djuburia ba quĩrāwārēā dorrodorroda māa ebuā unubidua.-

19 Ācōrēba panusia:

-M̄ biada bāa jūma unubiya. M̄ trā sida bāa jaraya. Māwā bla cawaya māa quĩrā djuburia quĩrā ba ēberāda quĩrā djuburiaida, idjaba māa quĩrāneba careba quĩrā ba ēberāda quĩrāneba carebaida.

20 Baribara m̄ quĩrādarrada bla poya unuēa. Bariduaba māda unusira beuya.-

21 Maĩne Ācōrēba jarasia:

-M̄ caita mōgarada bla. Maĩ trā nūmedua.

22 M̄ quĩrāwārēā dorrodorroda ba caita wāyā wābāra de māa bada mōgara uria de bāpeda m̄ jawaba jūātrāya.

23 Wāyā wānacarea m̄ jawā āyā edabāra de bla m̄ ēcarradrā unuya baribara m̄ quĩrādarrara unuēa.-

34

Ācōrēba Moisea idji quĩrāwārēā dorrodorroa unubida

1 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

-Mōgarada umé peweēa odua māa naārā o diaā quĩrāca.* Maĩ mōgarade māa mōgara naārā o diaāde jaya bāāra wayacusa jaya bāya, dji naārābemara bla jūma todozoabiā bēā.-

2 Jūma opeā nu diapēēda Sinai eya borōāa zedua m̄ quĩrāpita bai carea.

3 Ni abaāda ba ume zecara bla idjaba ni abaāda eya de bacara bla. Ovejara paca sida eya carrāde ne coācara panā.-

4 Ara maāda Moiseba mōgarada umé peweēa osia Ācōrēba naārā o diaā quĩrāca. Nurēma diapēēda Sinai eya de ātaā wāsia Ācōrēba idjāa jaraā quĩrāca. Mōgara umé peweēa oāda idji jawāde edesia.

5 Maĩne Ācōrēba jārārāne eāa zepēda Moise caita nūmesia. Mama idji trā Jehovahā Moisea jarasia.

6 Idji wāyā wābāra de Moisea nāwā jarasia:

-M̄ra Ācōrēba. M̄ra Ācōrēba. M̄ra quĩrā djuburiaida bla idjaba quĩrāneba carebābaria. M̄ra baridua quĩrāca. Māa ēberārāra bio quĩrā bla idjaba beēa aba bla.

7 M̄ quĩrā jōcada zocārā ēberārāa unubibāria. Ādjia cadjirua obadara, m̄ beēa igarabadara idjaba āi obada sida māa quĩrādoabāria. Baribara dji

* 34:1 Exodo 32:16.

bedeade b̄ara m̄la cawa obaria. Dji zezaba cadjirua oda carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaquērāda, ādjirā warrarā sida cawa o babaria.–

⁸ Ara maḷda Moiserā chīrāborode idji dratura egorode tēū cobepeda Ācōrēa bia bedeasia.

⁹ Nāwā jarasia:

–Mḷ Boro, b̄la m̄da bia unu b̄abara, dairā ume wādua. Naḷ ēberārāra cawara zarea panamīna dairāba cadjirua opedadara quīrādoada idjaba dairāra edadua b̄a puru bamārēa.–

¹⁰ Ācōrēba panusia:

–Ūrīdua. Mḷra bārā puru ume bedea b̄aya. Bārā quīrāpita m̄la ne unacara o b̄aya. Maḷ ne ununacara m̄la wadibiḷa nī abaa puru naḷ ējūā beade ocaa. Māwā obara ēberārā b̄a ume panaba bārā israelerā carea o b̄ada ununapeda m̄ abara waya panania.†

¹¹ Jūma m̄la idi jara b̄ara iḷā odadua. Maḷne bārā quīrāpita m̄la amorreorāda, cananeorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida jūma āyā jarecuaya.

¹² Quīrācuitadadua. Bārā wābada druadebemarā ume bedea b̄arānadua. Māwā odibara cawaēne bārā bida ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeada.

¹³ Maḷ bērā ādji animarā babue diabadara jūma ārīnadua. Idjaba ādji ācōrē mōgara odada, ādji ācōrēwērā Aserā bacuru oda sida jūma toapetacuadadua.

¹⁴ Dewara ācōrēa bia bedearānadua. Mḷa quīrā b̄la bārāba ababe m̄la bia bedeada. Maḷ carea m̄ trāra “Ācōrē jiwaiḷa b̄a” abadaa.

¹⁵ Quīrācuitadadua. Bārā wābada druadebemarā ume bedea b̄arānadua. Māwā odibara ādjirāba ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeade wābadade idjaba animarā bea diade wābadade bārāa jaraḷa abarica odamārēa. Maḷne bārā bida ādji ācōrēa animarā bea diapedada djarada codia.

¹⁶ Idjaba bārā warrarā maḷ druadebema wērārāda idu edabidibara, maḷ wērārāba ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeabada bārā warrarā bida maḷ jawaba oda ācōrēa bia bedeada daunema pan quīrāca.

¹⁷ Jawaba obada ācōrēra orānadua.

Ewari droma Ācōrēba obi jaraḷa

¹⁸ Paḷ ēsābari neē cobada ewarida odadua. Bārāba siete ewari paḷ ēsābari neē b̄ada codida panla m̄la jaraḷa quīrāca. Maḷra odadua m̄la jara b̄ada ewari Abib jedecode, bārāra maḷ jedecode Egiptodeba ēdrapedada bērā.

¹⁹ Jūma bārā umaquīrā warra dji nabemarā, bārā animarā dji umaquīrā naārā topedada sida m̄rea.

²⁰ Bārā burro warra dji nabema umaquīrā tobarda m̄remīna bārāba maḷ animarāda poya edadida panla. Edaḷi carea ovejada wa chiwatuda maḷ burro cacubari m̄la babue diadida panla. Baribara maḷ burroda eda quīrānaēbara, otapuya beadida panla. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema tobada m̄re bērā idji cacubari ovejada wa chiwatuda m̄la babue diadida panla maḷ warrara zocai bēmārēa.

Maḷ ewaride m̄la ne diai carea neē b̄ara m̄ quīrāpita zecara b̄la.

²¹ Sei ewari bārā trajura odida panla, baribara sietebema ewaride ānāūnida panla. Bārā ējūā obada, ewabada bida sietebema ewaride ānāūnida panla.

²² Bārā néudebema naārā ewapedada carea b̄srida ewarida odida panla trigo naārā ewabada. Idjaba bārā néu jūma ewapedada carea b̄srida ewarida odida panla.

† 34:10 *Ēberārā b̄a ume panaba.* Acaramaārā maḷ bedeaba jara b̄la: “Puru b̄a caita beaba.”

²³ M̃ra Ācōrēa, bārā israelerā Boroa. Poaza b̃arima ũbea umaquĩrārāra m̃ quĩrāpita jūma zedida paña.‡

²⁴ Bārā quĩrāpita m̃la Canaañ druadebemarāra jūma āyā j̃lrecuaya idjaba bārāa druara waiβ̃la diaya. Mañ b̃erā poaza b̃arima ũbea bārā m̃ quĩrāpita wāβ̃dade ni ab̃aβ̃ba bārā ějūāra jārīne zedača.

²⁵ Animarā m̃la babue diab̃dade dji oada pañ ěsābari bara β̃a ume babue diarānada. Bārā Egiptoēba ědr̃pedada quĩrānebađi carea ne cobadara ob̃dade oveja m̃la bea diapedada djarara ni maārī bida wagadič̃ paña nurēma carea.

²⁶ Bārā néu naārā ewab̃dadebemada dji biara β̃adr̃a m̃ dedaa diađe zedada.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djurānada.–

Moise quĩrādarra dorrodorroa beda

²⁷ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–M̃la jaradara jūma β̃adua, mañneba m̃ra β̃a ume idjaba israelerā ume bedea β̃ab̃r̃a b̃erā.–

²⁸ Mañne Moiserā Ācōrē ume Sinai eyade b̃asia cuarenta ewari āsa diamasi bida. Idjira ne coč̃ b̃asia idjaba baido sida doč̃ b̃asia. Mōgara umé pewedeade odade Ācōrēba ĩjā obi β̃a bedea die diadara jūma jaya β̃asia.§

²⁹ Mañbe Moiserā Sinai eyadeba edaa zesia. Ācōrē ley mōgara umé pewedeade jaya β̃a β̃ada idji j̃lwade enesia. Ācōrē ume bedea bada b̃erā idji quĩrādarrara dorrodorroa b̃asia barib̃r̃a mañnebemada adua b̃asia.

³⁰ Moise quĩrādarra dorrodorroa β̃ada Aaroñba israelerā bida unusidade idji caita wānida wayasidaa.

³¹ Barib̃r̃a Moiseba ādjirāra tr̃cuasia. Ara mañda Aaroñra israelerā bororā sida wānapeda Moiserā ādjirā ume bedeasia.

³² Māwānacarea jūma israelerā sida idjima wāsidaa. Mañbe Ācōrēba Sinai eyade jaradara Moiseba ādjirāa jūma jarasia.

³³ Ādjirāa jaradacarea Moiseba idji quĩrādarrara quēβ̃a daucha wuaba b̃arasia idji quĩrādarra dorrodorroa β̃ada unurānamārēā.

³⁴ Barib̃r̃a Ācōrē ume bedebari dedaa wāβ̃r̃za Ācōrē ume bedea β̃ade Moiseba mañ wuara ěr̃abadjia. Mamaβ̃ba ědr̃edacarea idjia israelerāa Ācōrēba obi jaradada jarabadjia.

³⁵ Mañne israelerāba unubadjidaa Moise quĩrādarrara dorrodorroa nūmada. Jūma jaradacarea Moiseba idji quĩrādarrara wayacusa quēβ̃a daucha wuaba b̃arasia. Māwā b̃r̃a b̃esia ab̃a wayacusa Ācōrē ume bedeade wāβ̃r̃adaa.

35

Ānāūbada ewari

¹ Mañbe Moiseba israelerāra jūma tr̃peda nāwā jarasia:

–Nañda Ācōrēba bārāa obi β̃la.

² Sei ewari bārā trajura odida paña, barib̃r̃a sietebema ewariđe bārāra ānāūnida paña. Mañ ewarira Ācōrē itea wagadida paña. Bariduaba ānāūbada ewariđe trajuda oib̃r̃a, idjira beadida paña.

³ Ānāūbada ewariđe bārā diguida t̃β̃a sida coadacara paña.–

Ācōrē wua de odi careabema Moiseba enebida

⁴ Moiseba jūma israelerāa jarasia:

‡ 34:23 Exodo 23:17. § 34:28 Ḷc̃r̃ba cr̃cha paña Moiseba mañ bedeara jūma jaya β̃asida. Barib̃r̃a 34:1de Ācōrēba jarasia idjiab̃r̃a jūma jaya β̃aida.

-Nañ sida Ñcõrẽba obi b̂la.

⁵ Bãrãba erobeadebemada Ñcõrẽa diadada. Sodeba ne dia quĩrĩa beaba Ñcõrẽa naŕgla diadida panla: oroda, paratada, bronceda,

⁶ oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida. Idjaba diadida panla wua dji biara b̂l lino odada, wua chiwatu cara odada,

⁷ oveja e purea odada, animarã e biada, acacia bacuruda,

⁸ olivo draga ãbĩrã coadi careabemada, querada olivo dragadaa pueradi carea. Mañ quera olivo dragadaa pueradara odia ne jũma Ñcõrẽ iteabemada soadi carea. Idjaba quera badi careabemada,

⁹ ónice mõgarada, dewara mõgara bia quedea sida diadida panla sacerdoteba jãare jãida b̂lde, “Ñcõrẽba quĩrĩa b̂l cawabibaride” bida cajudi carea.

Ñcõrẽ wua de carea Moiseba obida

¹⁰ Ne o cawa bearãra jũma zedapeda ne jũma Ñcõrẽba obi b̂lada odada.

¹¹ Ñcõrẽ wua dedebema odida panla naŕgla: de añẽbari cob̂ladi wuada, mañ ãrã añẽbari cob̂ladi sida, wua jũẽbarida, bacuru ãrradada, bacuru eradada orroza berajudi carea, bacuru tẽnada, edrebema parata oda uria bea sida.

¹² Nañ sida odida panla: Ñcõrẽ baurudeda dji jira ededi bacuru bara, mañ baurude ãrã cob̂ladi, baurude nocoare eatl jira bai wuada,

¹³ Ñcõrẽ quĩrãpita pañ b̂lbada mesada dji jira ededi bacuru bara, jũma mañ mesade baida, pañ Ñcõrẽ quĩrãpita b̂l careabemada,

¹⁴ ãbĩrã b̂lbada, ãbĩrãda, jũma mañ ãbĩrãnebemada, olivo dragada ãbĩrã coadi carea,

¹⁵ quera bá diabadada dji ãyã jira ededi bacuru bara, quera badi careabemada, olivo draga quera bara b̂lada jũma Ñcõrẽ iteabema soadi carea, Ñcõrẽ wua dede eda wãbada eatl jũãtrã bai wuada,

¹⁶ animarã babue diabadada dji jãrrãjãrrã bronze oda bara idjaba dji jira ededi bacuru bara, jũma mañ animarã babue diabadadebemada, bronze oda ne sãgãbadada dji acã b̂ladi bara,

¹⁷ Ñcõrẽ wua de auđu jũrã b̂l eatl jira bai wuada, mañ auđu jũrã bai bacuru tẽnada, bronze oda uria beada bacuru berajudi carea, dji auđu jũrã b̂lde eda wãbada eatl jũãtrã bai wuada,

¹⁸ jãcarada, dji egorode cachidi careabemada Ñcõrẽ wua de, dji auđu jũrã bai sida errebari jãni carea.

¹⁹ Idjaba Aarõba cacuade jãida b̂lada, idji warrarãba cacuade jãnida panla sida odida panla ãdjirãra sacerdoterãda beadamãrẽã. Mañra ãdjia jãnida panla Ñcõrẽ wua dede ne ob̂lde.-

Israelerãba Ñcõrẽ wua de carea enepedada

²⁰ Moiseba mãwã jarađacarea jũma israelerãra idji ume pananada wãbãrãsidaa.

²¹ Mañbe ãdji sodeba wãrãda dia quĩrĩa panlaba Ñcõrẽ itea ne enesidaa idji wua de, mañ dede eda beadi sida odi carea. Idjaba enesidaa Aarõba cacuade jãida b̂l, idji warrarãba cacuade jãnida panla sida odi carea.

²² Umaquĩrãrãba, wẽrãrã bida ara ãdji sodeba dia quĩrĩa panla quĩrãca quĩrãtanoa djio oro odada Ñcõrẽa diade zesidaa: carenada, chidichidida, jãwã jãwãine jãbadada, dewara djio sida.* Jũmarãba oro odara Ñcõrẽa diasidaa.

²³ Mañ awara dji erobeaba oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida dia de zesidaa. Idjaba wua dji biara b̂l lino odada, wua

* 35:22 Hebreo beade mañ versículora ebuđa b̂lã.

chiwatu cara odada, oveja e purea odada, dewara animarã e bia sida diade zesidaa.

²⁴ Mañ awara dji erobeaba paratada, bronce sida ãcõrẽa diade zesidaa. Acacia bacuru erobeaba ãcõrẽ wua de odi carea diade zesidaa.

²⁵ Jũma wẽrãrã ne ca cawa beaba oveja cara pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida nayãnapeda diade zesidaa. Dji biara bΛ lino wua sida cadapeda diade zesidaa.

²⁶ Jũma wẽrãrã ne ca cawa beaba sodeba careba quĩrã panΛneba chiwatu cara nayãnapeda wuada osidaa ãcõrẽa diadi carea.

²⁷ Mañ awara israelerã bororãba ónice mõgarada, dewara mõgara biya quẽdea sida diade zesidaa sacerdoteba jãare jãida bΛde, “ãcõrẽba quĩrã bΛ cawabibaride” bida cajudi carea.

²⁸ Idjaba olivo dragada ãbĩrã coadi carea diade zesidaa. Quera sida diade zesidaa olivo dragadaa pueradapeda ne jũma ãcõrẽ iteabemada soadi carea. Quera badi careabema sida diade zesidaa.

²⁹ Mãwã jũma Israeldebema umaquĩrãrãba wẽrãrã bida ara ãdji sodeba dia quĩrã panΛ quĩrãca ãcõrẽa diasidaa idji wua de, jũma mañ wua dedebema sida odi carea ãcõrẽba Moisedeba jarada quĩrãca.

ãcõrẽ wua de odi õberãrã

³⁰ Mañbe Moiseba israelerãa jarasia:

-Ûrĩnadua. ãcõrẽba Uri warra Bezaleelda edasia idji wua de odi õberãrã boro bamãrẽã. Idjira Judadeba yõna Hur wiuzaquea.

³¹ ãcõrẽba idji Jaureda, necawaada, crĩcha cawaada, idjaba ne o cawa bai sida Bezaleelea diasia.

³² Mãwã orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida biya o cawa bΛa.

³³ Mõgara biya quẽdeadebemada o cawa bΛa idjaba cara cawa bΛa. Bacurudebema sida o cawa bΛa. Abeba ne jũmada o cawa bΛa.

³⁴ Mañ awara ãcõrẽba necawaara diasia jaradia bamãrẽã. Dañneba yõna Ahisamá warra Aholiáa bida necawaara diasia jaradia bamãrẽã.

³⁵ Mañ umébebarãa ãcõrẽba ne o cawa bai crĩchada diasia. Mãwã ãdjirãba dji biara bΛ lino wuade oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida eda ca cawa panΛa. Abeba ne jũmada biya o cawa panΛa.

36

1 Mañ bẽrã Bezaleelba, Aholiáa, idjaba jũma ne o cawa bea bida ãcõrẽ wua deda, mañ wua dedebema sida odida panΛa. ãcõrẽba jũma ãdjirãa crĩcha cawaada, ne o cawa bai crĩcha sida diasia idjia obi jaradara biya odamãrẽã.-

Israelerãba aduba diapedada

2 Mañbe Moiseba Bezaleelda, Aholiáa, jũma ne o cawa bea sida trãsia ãcõrẽ wua dera odamãrẽã. ãdjirãba ãcõrẽ wua dera careba o quĩrãsidaa. Mañne ãcõrẽba ãdjirãa ne o cawa bai crĩchada diasia.

3 Israelerãba ãcõrẽ wua de odamãrẽã enepedadara Moiseba ãdjirãa jũma diasia. BaribΛrΛ israelerãba wadibida ewariza ãcõrẽ de odamãrẽã diade zebadjidaa.

4 Mañ bẽrã jũma ne o cawa bearãba ãcõrẽ wua de o panΛra idu bΛdapeda Moisemaa wãsidaa.

⁵ Idjia jarasidaa:

-Puruba jũmawãyã enebΛdaa ãcõrẽba obi bΛ de pãrãni carea.-

6 Mañ bēřā Moiseba deza jaracuabisia umaquĩrārāba, wērārā bida Ācōrē wua de odi careabemada waa diarānamārēã. Māwā israelerāa waa idu diabidaē basía.

7 Ādjia diapedadara adubasia Ācōrē wua de pārāni carea.

Ācōrē wua de opedada

8 Mañbe jūma ne o cawa beaba Ācōrē wua dera osidaa. Dji biara bΛ lino wuada die edadapeda mañ wuade eđa Ācōrē nezoca bajānebema i bara bΛ zaca beada oveja cara nayāna pāwārā ođaba, pursupursua ođaba, purea ođa bida biya casidaa.

9 Mañ die lino wuara abari quĩrāca beasia. Dji drasoara veintiocho bicaca beasia. Dji joubΛara bicaca quĩmārē beasia.

10 Mañ die wuadebemada juesuma edadapeda ābaa cajusidaa joubΛa bemārēã. Abari quĩrāca ābaa cajusidaa dewarabema juesuma panΛ sida.

11-12 Mañ wua joubΛa cajudaza i orro abaare cincuenta cΛwΛrΛ cajusidaa. Mañ cΛwΛrΛara wua pāwārā bΛba osidaa. Dji cΛwΛrΛara daucha quĩrā tēũ cobΛsidaa.

13 Mañbe oroda edadapeda cincuenta wua jūēbarida osidaa. MañgΛde cΛwΛrΛza jūēcuasidaa mañ umébema wuara ababe bΛ quĩrāca bemārēã. Māwā osidaa Ācōrē dera ānēbari cobΛdi carea.

14 Mañbe wua chiwatu cara ođada once edadapeda draso joubΛa cajusidaa dji nabema wua ĩrĩ ānēbari cobΛdi carea.

15 Mañ once wua chiwatu cara ođara abari quĩrāca beasia. Dji drasoara treinta bicaca beasia. Dji joubΛara bicaca quĩmārē beasia.

16 Mañ once wuadebemada sei edadapeda ābaa cajusidaa joubΛa bemārēã. Dewarabema juesuma sida abari quĩrāca cajusidaa.

17 Mañ wua joubΛa cajudaza i orro abaare cincuenta cΛwΛrΛ cajusidaa.

18 Idjaba bronceda edadapeda wua jūēbarida cincuenta osidaa. MañgΛde cΛwΛrΛza jūēcuasidaa mañ umébema wuara ababe bΛ quĩrāca bemārēã.

19 Mañbe oveja e purea ođada ābaa cajusidaa joubΛa draso bemārēã. MañgΛara osidaa chiwatu cara ođa wua ĩrĩ ānēbari cobΛdi carea. Mañ ĩrĩ dewarabema animarā e biada joubΛa draso cajusidaa ānēbari cobΛdi carea.

20 Idjaba Ācōrē wua de carea acacia bacuruda Λrrasidaa mañba daucha ĩta catΛ pēni carea.*

21 Dji bacuru Λrrada drasoara die bicaca beasia. Dji joubΛara bicaca aba ĩrĩ ēsidra beasia.

22 Dji edaa beira quidate bara osidaa. Jūma Ācōrē wua de carea bacuru Λrradara māwā osidaa.

23-26 Ācōrē wua de orroza veinte bacuru Λrradada ĩta catΛ pēsidaa. Mañ bacuru Λrradaza edre parata ođa uria beada umé uméa bΛsidaa dji quidatera mañne eđa berajudi carea. Māwā orroza cuarenta parata ođa uria beara bΛsidaa mañ bacuru Λrradada daucha pē wāni carea.

27 Ācōrē wua de jēdaarebemara ĩmādu baebariare bebadjia. Mañare sei bacuru Λrradada ĩta catΛ pēsidaa.

28 Mañ awara bacuru Λrradada umé iquidaza ĩta catΛ pēsidaa.

29 Dji quēbΛra jūēbari bara osidaa ĩtΛba edaa ara catΛ cobemārēã. Iquidaza māwā osidaa.

30 Jūma ābaa ocho bacuru Λrradada ĩta catΛ pēsidaa. Mañ bacuru Λrradaza edre parata ođa uria beada umé uméa bΛsidaa dji quidatera mañne eđa berajudi carea. Māwā jēdaarebema parata ođa uria beara diecisei bΛsidaa.

* 36:20 Mañ bacuruba daucha ĩta catΛ pēnapeda dji cajuda wuaba ānēbari cobΛbadjidaa.

31-32 Idjaba acacia bacuruda juesuma erasidaa de orroza pĩrũ omoa beade berajudi carea. Jẽdaare ãmãdau bæbaniare bida acacia bacuruda juesuma pĩrũ omoa beade berajusidaa ãcõrẽ wua dera zarea cobemãrẽã.

33 Orroza dji ẽsibema bacuru berajudara dji de draso daucha basia. Dji jẽdaare ɓɓ bacuru ẽsi berajudara dji de jedea daucha basia.

34 ãcõrẽ wua de carea bacuru ɓɓadara oroba jũma ɓɓracuasidaa. Idjaba pĩrũ omoa beara orodeda jũma osidaa. Maã pĩrũra bacuru ɓɓadadaa cara ɓɓasidaa maãne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba jũma ɓɓracuasidaa.

35 Idjaba wuada osidaa ãcõrẽ dejãne eatɓ jira ɓɓdi carea. Dji biara ɓɓ lino wuada edadapeda maã wuade eda ãcõrẽ nezoca bajãnebema i bara ɓɓ zaca beada oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casidaa.

36 Maãbe acacia bacuruda quĩmãrẽ tẽnapeda oroba ɓɓracuasidaa. Maã bacurura parata oda uria beade berajusidaa ãcõrẽ dejãne ãta nũmeanamãrẽã. Bacuruza wua jũẽbari oro odada cara ɓɓasidaa wua capeadara eatɓ jira ɓɓdi carea.

37-38 Idjaba dji biara ɓɓ lino wuada edadapeda maã wuade eda oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casidaa. Maãbe acacia bacuruda juesuma tẽnapeda dji quẽɓɓde oroba ɓɓracuasidaa. Maã bacurura bronze oda uria beade berajusidaa ãcõrẽ wua dede eda wãbadamaa ãta nũmeanamãrẽã. Bacuruza wua jũẽbari oro odada cara ɓɓasidaa wuara dji eda wãbada jũãtrɓ jira ɓɓdi carea.

37

Bezaleelba ãcõrẽ baurude oda

1 Bezaleelba baurude acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca umé ãrã ẽsadra basia. Dji joubɓara bicaca aba ãrã ẽsadra basia. Dji ãtlara bicaca aba ãrã ẽsadra basia.

2 Dji jãra, dajadaare bida oro idji awa quiruba ɓɓrasia. Iquidaza jũma pɓrrɓga oroba tuca ɓɓasia.

3 Idjaba pĩrũ orodeda quĩmãrẽ omoa osia. Maã pĩrũra baurude jĩrũza cara ɓɓasia. Mãwã orroza pĩrũra umé cara ɓɓasia.

4 Idjaba acacia bacuruda umé biya erapeda oroba ɓɓrasia.

5 Maã bacurura pĩrũne eda beraju ɓɓasia baurude jira ededi carea.

6 Maãbe Bezaleelba oro idji awa quiruda pewedea badaa aride osia baurude ãrã cobɓi carea. Dji drasoara bicaca umé ãrã ẽsadra osia. Dji joubɓara bicaca aba ãrã ẽsadra osia.

7-8 Idjaba oroda edapeda ãcõrẽ nezoca bajãnebema i bara ɓɓ za quĩrãca umé toa chĩ osia. Maãra dji baurude ãrã cobɓi carea oda ãrã bio cara ɓɓasia. Quĩrãza iquida aba ɓɓasia. Mãwã jũma maãgɓara aba ɓɓ oda quĩrãca besia.

9 ãcõrẽ nezoca bajãnebema i bara ɓɓ za quĩrãca panɓra idjia quĩrã djica eda barru ɓɓasia. ãdji iba dji baurude ãrã cobɓi carea odara jũãtrɓ eropanesidaa.

Bezaleelba ãcõrẽ quĩrãpita paã ɓɓbada mesa oda

10 Idjaba Bezaleelba mesa acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca umé osia. Dji joubɓara bicaca aba osia. Dji ãtlara bicaca aba ãrã ẽsadra osia.

11 Maã mesara oro idji awa quiruba jũma ɓɓrasia. Dji icawa orroza pɓrrɓga tuca ɓɓasia.

12 Mesa ãrã icawa bacuruda cara ɓɓasia jũgurua bemãrẽã. Maã bacuru ãtlara jɓwa jĩwĩnĩ quĩmãrẽ osia. Maã sida icawa pɓrrɓga oroba tuca ɓɓasia.

¹³⁻¹⁴ Maãbe pĩrũ orodeda quĩmãrẽ omoa osia. Maãra mesa jĩrũza cara ßasia dji jũgurua oda edrecarebe. Mãwã ßasia maãne eda bacuruda berajudapeda mesa jira ededi carea.

¹⁵ Maãra acacia bacurudeda osia. Biya erapeda oroba ßarasia.

¹⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edapeda epedeco ßeada, epedeco jũgurua ßeada, taza ßeada, zoco ßea sida osia mesade ßa carea. Taza ßeara, zoco ßea sida osia uva ßada Æcõrẽa diadi carea.

Bezaleelba ïbĩrã ßabadada oda

¹⁷ Idjaba Bezaleelba oro idji awa quiruda edapeda ïbĩrã ßabadada toa chĩ osia. Dji jĩrũda, dji cacuada, dji gãrãgãrãã nepõnõ zaca ßea sida abari oro idji awa quirudebemada osia.

¹⁸ Maã ïbĩrã ßabadada cacuara sei jawate bara osia. Orro abaare ùbea osia. Dewarabema orroare bida ùbea osia.

¹⁹ Jawateza dji gãrãgãrãã nepõnõ zaca ßeada ùbea osia.

²⁰ Dji cacuada bida gãrãgãrãã nepõnõ zaca ßeada quĩmãrẽ osia.

²¹ Dji jawate cara ßeaza aba osia.

²² Dji gãrãgãrãã nepõnõ quĩrãca ßeara, dji jawate ßeara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chĩ osia.

²³ Idjaba oro idji awa quiruda edapeda siete ïbĩrãda, ïbĩrã quĩrã tabadada, ïbĩrã quĩrã tãda ãyã edebada epedeco zaque sida osia.

²⁴ Maã ïbĩrã ßabadada oro idji awa quiru odada idjaba ne jũma idjidebema sida ãbaa zasideade dji zãgãra 75 libra ßasia.

Bezaleelba quera bá diabada oda

²⁵ Idjaba Bezaleelba quera bá diabada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara, joubãa sida bicaca aba osia quĩrã quĩmãrẽena abarica ßamãrẽã. Dji ãtãara bicaca umé osia. Iquidaza abari bacurude cachu quĩrãca osia.

²⁶ Oro idji awa quiruba jũma ßarasia. Icawa pãrrãga oroba tuca ßasia.

²⁷ Pĩrũ omoa ßea orodeda quĩmãrẽ opeada orroza umé cara ßasia dji tuca ßada edrecare. Mãwã cara ßasia maãne eda bacuruda berajudapeda quera bá diabada jira ededi carea.

²⁸ Maãra acacia bacurudeda osia. Biya erapeda oroba ßarasia.

Olivo draga quera bara ßa idjaba quera baði careabema

²⁹ Idjaba Bezaleelba olivo draga quera bara ßada osia ne jũma Æcõrẽ itebemada soadi carea. Quera baði careabema sida osia. Mãgãra jũma osia quera o cawa ßaba ovari quĩrãca.

38

Animarã babue diabada bronze ßarada

¹ Idjaba Bezaleelba animarã babue diabada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca juesuma osia. Dji joubãa sida bicaca juesuma osia dji quĩrã quĩmãrẽena abarica ßamãrẽã. Dji ãtãara bicaca ùbea osia.

² Abari bacurude iquidaza cachu quĩrãca opeada maã animarã babue diabada bronzeba jũma ßarasia.

³ Idjaba tãtã pora ãyã cuabadada, tãtã pora tãĩbadada, oa piabadada, warebada mĩãsuda, tãtãdau edebada sida jũma broncededa osia. Abeda ne jũma Æcõrẽa animarã babue diabadaebemada broncededa osia.

⁴ Idjaba jãrrãjãrrã broncededa osia. Maã jãrrãjãrrãara animarã babue diabada dji ideba edaa ãsidra cara ßasia.

⁵ Mañbe pĩrũ omoa broncededa quĩmãrẽ odapeða jΛrrΛjΛrrΛΛa bΛmaa animarã babue diabada iquidaza cara bΛsia mañne eda bacuruda berajupeða jira ededi carea.

⁶ Acacia bacuruda erapeða bronceba bΛrasia.

⁷ Mañ bacurura animarã babue diabada orroza pĩrũ beade berajusia jira ededi carea. Mañ animarã babue diabadara wãyã uria basia. Bacuru Λrraða basía.

Ne sΛgΛbada

⁸ Idjaba Bezaleelba ne sΛgΛbada epeðeco waibΛada dji acΛ bΛbada bara broncededa osia. Ācõrẽ wua dede eda wãbadama ne obada wẽrãrãba ãdji bronze oda quĩrã acΛbadara diasidaa mañra omãrẽã.*

Ācõrẽ wua de auðu jũrã bΛða

⁹⁻¹¹ Idjaba Bezaleelba Ācõrẽ wua dera auðu jũrã bΛsia dji biara bΛ lino wuaba. Mañ auðu jũrã bΛ orroza veinte bronze oda uria beada bΛcuapeða bacuru tẽnara mañne eda wẽãju nũmΛsia. Mañ bacuru quẽbΛra parataba bΛrasia idjaba wua jũẽbari parata oda sida cara bΛsia. Lino wuara mañne eatΛ jũẽcuasia. Ācõrẽ wua de auðu jũrã bΛ drasoara cien bicaca basia.

¹² Jẽdaare bida bronze oda uria beada die bΛcuapeða bacuru tẽnara mañne eda wẽãju nũmΛsia. Mañ bacuru quẽbΛra parataba bΛrasia idjaba parata oda wua jũẽbari sida cara bΛsia. Mañne wuara eatΛ jũẽcuasia. Ācõrẽ wua de auðu jũrã bΛ jẽdaarebemara cincuenta bicaca basia idjaba ãmãdau bæbariare basia.

¹³ Dji nocoarebemara ãmãdau odjabariare basia. Mañ sida cincuenta bicaca basia.

¹⁴⁻¹⁵ Mañne dji eda wãbadara ãsidra osia. Dji eda wãbada jΛwa acΛare bronze oda uria beada ũbea bΛpeða bacuru tẽnara mañne eda wẽãju nũmΛsia. JΛwa araare bida abari quĩrãca osia. Mañne lino wuara eatΛ jũẽcuasia. Dji eda wãbada orro abaare wuara quince bicaca basia idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca basia.

¹⁶ Jũma Ācõrẽ wua de auðu jũrã bΛra dji biara bΛ lino wua basía.

¹⁷ Dji bacuru tẽnara Bezaleelba bronze oda uria beade eda wẽãju nũmΛsia. Bacuru quẽbΛza parataba bΛrasia idjaba parata oda wua jũẽbarida cara bΛsia.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba Ācõrẽ wua de auðu jũrã bΛde eda wãbadara osia. Bronze oda uria beada quĩmãrẽ dji eda wãbadama bΛpeða mañne eda bacuru tẽnara wẽãju nũmΛsia. Mañ bacuru quẽbΛra parataba bΛrasia idjaba parata oda wua jũẽbari sida cara bΛsia. Mañbe dji biara bΛ lino wuada edadapeða mañ wuade eda oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casía. Mañ wuaba dji eda wãbadara jũãtrΛ bΛsia. Mañ wua jũãtrΛ jira bΛ drasoara veinte bicaca basia. Dji joubΛara bicaca juesuma basia. Jũma Ācõrẽ wua de auðu jũrã bΛ eatΛ jira bΛ wuara ara mañ joubΛade beasia.

²⁰ Jũma Ācõrẽ wua de egorode cachidi careabemara, mañ de auðu jũrã bΛ egorode cachidi careabema sida bronze oda basía.

Ācõrẽ wua de odi careabema zΛgΛ

²¹⁻²³ Uri warra Bezaleelba ne jũma Ācõrẽba Moisea obi jaradara osia. Idjira Judadeba yõna Hur wiuzaque basía. Ahisamá warra Aholiába idjira careabadjia. Aholiára Dañneba yõna basía. Idjia ne jũmada biya o cawa basia idjaba dji biara bΛ lino wuade eda oveja cara nayãna pãwãrã odada,

* **38:8** Ācõrẽ wua dede eda wãbadama ne obada wẽrãrã. Hebreo beedeade jara bΛãa mañ wẽrãrãba obabadaebemada.

pursupursua odada, purea oda sida ca cawa basia. Mañ de opedadacarea Æcõrẽ baurudeda eda wagabadjidaa.

Israelerãba mañ wua de odi carea diapedadara levitarãba juachasidaa Moiseba jarada quĩrãca. Dji juacha pan^ borora sacerdote Aaroñ warra Itamar basia.

²⁴ Ædjia Æcõrẽa diapedada oro zΛgΛara jũma ãbaa 2,000 libra auðu basia Æcõrẽ dede zabada quĩrãca. MañgΛba Æcõrẽ wua dede orodebema oida badara jũma osidaa.

²⁵⁻²⁶ Israeldebema umaquĩrãrã veinte poadeba ãtaa beada juachasidade 603,550 panasidaa. Juachasidade ãdjirãza sei gramo paratada diasidaa Æcõrẽ dede zabada quĩrãca. Jũma ãbaa ãdjia diapedada parata zΛgΛara 7,550 libra basia.

²⁷ Mañ paratadebemada 7,500 libra edapeda Bezaleelba parata oda uria beada 100 ocuasias mañne eda Æcõrẽ wua de bacuru Λrradara ãta wẽãju pẽi carea idjaba Æcõrẽ wua dejãnebema bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmΛi carea. Mañ bacurude dji edaarebema wuara eat^ jira basia. Parata oda uria beaza dji zΛgΛara 75 libra basia.

²⁸ Parata oda uria bea odacarea israelerãba diapedada parata adubadada 50 libra basia. Mañra edapeda wua jũẽbari beada ocuasias idjaba bacuru tẽna quẽbΛra jũma bΛracuasias.

²⁹ Israelerãba Æcõrẽa diapedada bronze zΛgΛara jũma ãbaa 5,300 libra basia.

³⁰⁻³¹ Mañ bronze edapeda Bezaleelba bronze oda uria beada ocuasias Æcõrẽ wua dede eda wãbadama bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmΛi carea, Æcõrẽ wua de auðu jũrã bΛ bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmΛi carea, idjaba dji auðu jũrã bΛde eda wãbadama bacuru tẽnara ãta wẽãju nũmΛi carea. Idjaba mañ bronzeba idjia osia animarã babue diabadada dji jΛrrΛjΛrrΛa bara idjaba jũma mañ animarã babue diabadadebema sida. Idjaba mañ bronzeba idjia osia jũma Æcõrẽ wua dera egorodaa errebari cachidi careabemara, mañ de auðu jũrã bΛra egorodaa errebari cachidi careabema sida.

39

Sacerdoterã djio

¹ Bezaleelba idji ume traja pan^ biãda Aaroñba cacuaãde jãida bΛda osidaa oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea oda biãda Æcõrẽba Moiseba jarada quĩrãca. Aaroñba mañra jãbadjia Æcõrẽ wua dede ne o bΛde.

²⁻³ Aaroñba jãare jãida bΛra dji biara bΛ lino wuaba osidaa. Mañ wuaãde eda ãdjirãba oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa. Idjaba oroda pewedeã berrachidapeda chõda tΛcuadapeda mañ oro sida dji wuaãde eda biya casidaa.

⁴ Equiaza jãbari bara osidaa.

⁵ Idjaba cΛrrΛ trãjãbarida dji biara bΛ lino wuaba osidaa. Mañ cΛrrΛ trãjãbarira idjia jãare jãida bΛ ume ãbaa casidaa aba bΛ quĩrãca bemãrẽã. Mañ cΛrrΛ trãjãbaride eda oro bΛrachidada, oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa Æcõrẽba Moiseba jarada quĩrãca.

⁶ Idjaba ónice mõgarada umé edadapeda mañ mõgarade Israel doce warrarã trãda sãyã quĩrãca jaya basidaa. Mañ mõgarara oro odade cara basidaa.

⁷ Mañ mõgarara Aaroñba jãare jãida bΛ equiaza aba cajusidaa Æcõrẽba Moiseba jarada quĩrãca. Mañ mõgarade bΛdaba Israel doce warrarãda quĩrãnebabibadjia.

⁸ Idjaba “Ăcōrēba quĩrĩã ɓɓ cawabibarida” Bezaleelba idji ume traja panɓ bida osidaa Aaroɓba idji so ɓrɓ jɓ ɓamārēã. Maɓgɓara dji biara ɓɓ lino wuaba osidaa. Maɓ wuade eɗa oro ɓarachidada, oveja cara nayãna pãwãrã oɗada, pursupursua oɗada, purea oda sida biya casidaa Aaroɓba jãare jɓida ɓɓde capedada quĩrãca.

⁹ Maɓ wua caɗara ẽsidra ɓeɗa capirusidaa ne wagabada quĩrãca ɓamārēã. Mãwã dji drasoara, joubɓa sida jɓwajã ewarama aba ɓasia.

¹⁰ Maɓ ɓrɓ mōgara biya queɗeada errecama quĩmārē cara ɓɓcuasidaa. Dji nabema errecade naɓgɓ mōgarada ɓɓsidaa: rubí, crisólito, esmeralda.

¹¹ Umébema errecade ɓɓsidaa: granate, zapiro, jade.

¹² Ũbeabema errecade ɓɓsidaa: jacinto, ágata, amatista.

¹³ Quĩmārēbema errecade ɓɓsidaa: topacio, ónice, jaspe. Jũma maɓ mōgarara oro oɗadaa cara ɓɓsidaa.

¹⁴ Maɓ doce mōgaraba jara ɓɓa Israel warrarãneba doce puru yōpedadada. Mōgaraza sēyã quĩrãca ãdji trɓra aba aba jaya ɓɓsidaa.

¹⁵ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé casidaa “Ăcōrēba quĩrĩã ɓɓ cawabibarira” Aaroɓba idji so ɓrɓ jɓmārēã.

¹⁶ Pĩrũ orodeda umé oɗapeda “Ăcōrēba quĩrĩã ɓɓ cawabibari” ɓrɓbema iquidaza cajusidaa.

¹⁷ Pĩrũza carena oro caɗa quēɓara aba aba cara ɓɓsidaa.

¹⁸ Dewarabema quēɓara cara ɓɓsidaa umébema oro oɗadaa Aaroɓba jãare jɓida ɓɓ equiaza.

¹⁹ Dewara pĩrũ orodeda umé oɗapeda “Ăcōrēba quĩrĩã ɓɓ cawabibari” eɗaarebema iquidaza edrecare cajusidaa.

²⁰ Dewara pĩrũ orodeda umé oɗapeda Aaroɓba jãare jɓida ɓɓde cajusidaa cɓrrɓ trãjɓbari ɓtaarebe.

²¹ Jɓcara pãwãrã oɗaba maɓ pĩrũra ɓbaa jɓsidaa “Ăcōrēba quĩrĩã ɓɓ cawabibari” edre panɓ pĩrũnaa. Mãwã “Ăcōrēba quĩrĩã ɓɓ cawabibarira” Aaroɓ so ɓrɓ catɓ cobesia. Ādjirãba maɓgɓara jũma osidaa Ācōrēba Moisea jaraɗa quĩrãca.

²² Idjaba wua pãwãrã ɓɓda eɗadapeda Aaroɓba djio wēãju jɓida ɓɓda osidaa.

²³ Maɓ wuara ẽsidra uria osidaa. Maɓ uria ira ɓeɗatɓ cajusidaa cōãrãmārēã.

²⁴ Idjaba granadajō za quĩrãca casidaa oveja cara nayãna pãwãrã oɗaba, pursupursua oɗaba, purea oɗa bida. Maɓra Aaroɓba jɓida ɓɓ pãwãrã ɓɓ eɗubema ide mimizua pɓrrɓga cajusidaa.

²⁵⁻²⁶ Idjaba oro idji awa quiruda eɗadapeda pĩrãchiruda ocuasidaa. Maɓ sida mimizua pɓrrɓga cajusidaa Aaroɓba jɓida ɓɓ pãwãrã ɓɓ ide. Granadajō za quĩrãca caɗada aba maɓ ide cajudapeda maɓare pĩrãchiruda aba cajusidaa. Jũma pɓrrɓga mãwã caju wãsidaa. Ācōrēba Moisea jaraɗa quĩrãca maɓ djio pãwãrã ɓara osidaa Aaroɓba jɓ ɓamārēã Ācōrē wua dede ne o ɓɓde.

²⁷ Idjaba Aaroɓ itea, idji warrarã itea bida ãdjia cacuade jɓnida panɓ torroa beada dji biara ɓɓ lino wuaba osidaa.

²⁸ Idjaba ãdji borode jɓnida panɓra, ãdjia edreare jɓnida panɓ sida dji biara ɓɓ lino wuaba osidaa.

²⁹ Idjaba ãdji itea cɓrrɓ trãjɓbarida dji biara ɓɓ lino wuaba osidaa. Maɓ wuade eɗa oveja cara nayãna pãwãrã oɗada, pursupursua oɗada, purea oɗa sida casidaa. Jũma maɓgɓara ãdjirãba osidaa Ācōrēba Moisea jaraɗa quĩrãca.

³⁰ Aaroñ itea borobarida osidaa mañ jã bãde Æcõrẽ itea bamãrẽã. Oro idji awa quiruda pewedeã berrachi odapeda nañ bedeada jaya bãsidaa: “Aba Æcõrẽ itea bã.”

³¹ Mañbe jãcara pãwãrã bãba mañ oro pewedeã berrachi odara ãdjirãba jã cobãsidaa Aaroñba borode jãida bãde. Jũma mañgãra osidaa Æcõrẽba Moisea jarada quĩrãca.

³² Mãwã israelerãba ne jũma Æcõrẽ wua de careabemada pãrãsidaa. Mañgãra jũma osidaa Æcõrẽba Moisea jarada quĩrãca.

Æcõrẽ wua de careabema Moisemaa edepedada

³³ Æcõrẽ wua de careabemara jũma pãrãnapeda Moisemaa edesidaa. Mañ de odi careabema wuara edesidaa. Idjaba jũma mañ de careabema sida edesidaa: wua jũẽbarida, bacuru arradada, bacuru erada orroza berajudi careabemada, bacuru tẽnada, bacuru tẽna berajudi careabema sida.

³⁴⁻³⁵ Edesidaa Æcõrẽ wua de ãnẽbari bãdi oveja e purea odada, mañ ãrã ãnẽbari bãdi animarã e biada, Æcõrẽ baurudeda dji jira ededi bacuru bara, mañ baurude ãrã cobãdi careabemada, baurude nocoare eatã jira bai wua sida.

³⁶ Idjaba pañ bãbada mesada, jũma mañ mesade baira, pañ Æcõrẽ quĩrãpita bai careabema sida edesidaa.

³⁷ Ìbĩrã bãbada oro idji awa quiru odada, ìbĩrãra mañ ãrã erreca bãdi carea, jũma mañ ìbĩrãnebemada, idjaba olivo draga ìbĩrã coadi careabema sida edesidaa.

³⁸ Quera bá diabada oro odada, quera badi careabemada, olivo draga quera bara bãda jũma Æcõrẽ iteabema soadi carea, Æcõrẽ wua dede eda wãbadama eatã jũãtrã bai wua sida edesidaa.

³⁹ Animarã babue diabada bronce bãradada, dji jãrrãjãrrãa bronce odada, dji jira ededi bacuruda, jũma mañ animarã babue diabada debema sida edesidaa. Idjaba ne sãgãbadada dji acã bãdi bara edesidaa.

⁴⁰ Æcõrẽ wua de auđu jũrã bãdi careabema wuada, dji bacuru tẽnada, mañ bacuru berajudi careabemada, dji auđu jũrã bãde eda wãbadama eatã jũãtrã bai wuada, dji egorode cachidi careabemara jãcara bara edesidaa. Ne jũma Æcõrẽ wua de careabemada edesidaa.

⁴¹ Idjaba Aaroñ djiora, idji warrarã djio sida edesidaa ãdjira sacerdoterãda beadamãrẽã. Mañ djiora jãnida panãa Æcõrẽ wua dede ne ode wãbãdade.

⁴² Jũma israelerãba opedadara Æcõrẽba Moisea obi jarada quĩrãca bãsia.

⁴³ Mãra Moiseba acãpeda unusia ãdjirãba jũma aride osidada Æcõrẽba jarada quĩrãca. Mañ bẽrã ãdjirãra bia jarasia.

40

Moiseba Æcõrẽ wua de carawada

¹ Mañbe Æcõrẽba Moisea jarasia:

² –Poa djiwidide nabema jedecode dji nabema ewaride mã wua dera carawadua.*

³ Mã baurudeda mañ dede edaara bã dejãne bãdadua. Mañ baurude nocoare wuada eatã jira bãdadua.

⁴ Idjaba mesada eda enenapeda jũma mañ mesade baida bãra ãrã bãdadua. Ìbĩrã bãbada sida eda enenapeda ìbĩrãra jãwateza bãcuadua.†

* **40:2** Nota Exodo 12:2de bãda acãdua. † **40:4** Ìbĩrãra ãrã bãcuadua. Acããmaarã mañ bedeaba jara bã: “Ìbĩrãra coacuadua.”

⁵ Quera babada oro odada m̃ wua dede eda b̃dadua m̃ baurude quĩrãpe. Mãwã b̃dapeda dji eda wãbadara wuaba eat̃ jũãtr̃ b̃dadua.

⁶ M̃ wua dede eda wãbada quĩrãpe animarã babue diabadara b̃dadua.

⁷ Ne s̃g̃badada b̃dadua animarã babue diabada jẽdaare m̃ wua de caita. Maãg̃de baidoda jue ũmanadua.

⁸ Maãbe m̃ dera wuaba auđu jũrã b̃dadua. Maã auđu jũrã b̃de eda wãbadara wuaba eat̃ jũãtr̃ b̃dadua.

⁹ Maãbe olivo draga quera bara b̃ara edapeda m̃ wua deda, jũma maã dede nũmea sida soadua m̃ itea bia bemãrẽã.

¹⁰ Animarã babue diabadada, jũma maã animarã babue diabadadebema sida soadua m̃ itea bio bia bemãrẽã.

¹¹ Ne s̃g̃bada sida dji ac̃ b̃di bara soadua m̃ itea bemãrẽã.

¹² Maãbe Aaroãra idji warrarã sida m̃ wua dede eda wãbadamaa edepeda baidoba s̃g̃dua.

¹³ S̃g̃dacarea djio Aaroã itea opedadara idjía j̃bidua. Maãbe olivo draga quera bara b̃ada Aaroã boro ãr̃ weadua m̃ sacerdote dji dromada bemãrẽã.

¹⁴ Aaroã warrarãra caita zebipeda ãdjia j̃nida pañ torroa beada j̃bidua.

¹⁵ ãdjirã boro ãr̃ olivo draga quera bara b̃ada weadua ara ãdji zeza boro ãr̃ weada quĩrãca. Mãwã ãdjirãra m̃ sacerdoterãda beadia. Olivo draga ãdjirã boro ãr̃ weab̃r̃ba ãdjirãdr̃, ãdjideba yõb̃darã sida m̃ sacerdoterãda beadia.-

¹⁶ Ara maãda Moiseba jũma osia ãcõrẽba jarada quĩrãca.

¹⁷⁻¹⁸ Egiptodeba êdr̃pedadacarea poa aba bab̃r̃de nabema jedecode dji nabema ewaride Moiseba ãcõrẽ wua dera carawabisia. Idjia parata oda uria beara erreca b̃cuabisia. Maãg̃de eda bacuru ãrrada quidatera berajucubisia maã bacurura ãta cat̃ p̃ni carea. Orroza bacuru erađara p̃rũ omoa beade berajucubisia maã dera zarea cobemãrẽã. Dji dejãnebema bacuru t̃nara, dji eda wãbadama bacuru t̃na sida ãta nũmbisia.

¹⁹ Jũma maã ãr̃ idjia wuada umé ãnẽbari b̃bisia. Maã ãr̃ animarã e odada umé ãnẽbari b̃bisia ãcõrẽba idjía jarada quĩrãca.

²⁰ ãcõrẽba ãjã obi b̃ beade mõgarade b̃ b̃ada Moiseba baurudede eda waga b̃asia. Waga b̃peda maã baurude ãr̃ cobeira cob̃asia. Bacuru erađara p̃rũ omoa beade eda beraju b̃asia jira ededi carea.

²¹ Baurudera ãcõrẽ wua dede eda b̃bisia. B̃dapeda wuada eat̃ jira b̃bisia baurude jũãtr̃ erobamãrẽã ãcõrẽba idjía jarada quĩrãca.

²² Maã wua eat̃ jira b̃ nocoare Moiseba mesada ãcõrẽ wua dede j̃wa araare b̃bisia.

²³ Maã mesa ãr̃ paãda ãcõrẽ quĩrãpita b̃asia ãcõrẽba idjía jarada quĩrãca.

²⁴ ãcõrẽ wua dede j̃wa ac̃are dji mesa quĩrãpe Moiseba ãb̃rã b̃badara b̃bisia.

²⁵ Maã ãb̃rã b̃bada j̃wateza ãb̃rãda b̃cuabisia ãcõrẽ quĩrãpita coai carea ãcõrẽba idjía jarada quĩrãca.

²⁶ ãcõrẽ dejãne eat̃ jira b̃ wua nocoare Moiseba quera bá diabadada b̃bisia.

²⁷ Maã ãr̃ querada bá diasia ãcõrẽba idjía jarada quĩrãca.

²⁸ Dji eda wãbadara Moiseba wuaba eat̃ jũãtr̃ b̃bisia.

²⁹ ãcõrẽ wua dede eda wãbada quĩrãpe Moiseba animarã babue diabadara b̃bisia. Maã ãr̃ animarãda, harina oda sida ãcõrẽa babue diasia ãcõrẽba idjía jarada quĩrãca.

30 Animarã babue diabada jēdaare Ācōrē wua de caita Moiseba ne sΛgΛbadada bΛbisía. MaλgΛde baidoda jue ũmΛbisía.

31 Moiseba, Aaroλba, Aaroλ warrarã bida ādji jΛwara, jīrū sida maλ baidoba sΛgΛbadjidāa.

32 Māwā sΛgΛbadjidāa Ācōrē wua dede eda wābΛdaza idjaba Ācōrēa animarã babue diabΛdaza Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

33 Moiseba Ācōrē wua dera, animarã babue diabada sida wuaba auđu jūrã bΛbisía. Maλne eda wābadara wuaba eatΛ jūãtrΛ bΛbisía. Māwā Moiseba Ācōrē wua dera pārsía.

Ācōrē wua de λrλ jλrārã beda

34-35 Jūma pārnacarea jλrārã λtΛba edaa jira bΛba Ācōrē wua dera ānã edasia. Maλne Ācōrē quīrāwārēã dorrodorroda maλ dede eda wāsía. Maλba Moiserā eda poya wāé basía.

36 Maλ ewarideba λtaa maλ jλrārã Ācōrē wua de λrλ bΛda nocodaa wābΛrΛde israelerã sida nocodaa wābadjidāa.

37 BaribΛrΛ jλrārã Ācōrē wua de λrλ besira israelerã sida aria panebadjidāa aba jλrārã wayacusa nocodaa wābΛrΛdāa.

38 Jūma israelerãba acΛ panΛ daide āsa Ācōrē jλrārã idji wua de λrλ babadjia. Diamasi tΛbΛ quīrāca uruga jira babadjia. Māwā bāsía ādjirã wābΛdaza.

LEVITICO

Israelerãra Egipto druadeba êdrasidaa 1445 poa Jesu todi naêna. Maãbe jedeco uméne Sinai êjũãne jũene wãsidea. Sinai eyade ãcõrêba naã Levitico cartada Moisea ßabisia (27:34). Naã cartade ãcõrêba Moisea jarasia sãwã sacerdoterãba odida panãda. Naã cartara Levitico abadaa israelerã sacerdoterãra Levideba yõpedada bêrã.

Dadji êberã bedeade naã Levitico cartadebemada ßá eropanãa israelerãba cadjirua opeada carea ãcõrêa diadida panananebemada. ãdjia diapedadada sacerdoterãba ãcõrêa babue diabadjidaa (1:1neba aba 6:7daa). Maãare ßá eropanãa ãcõrêba cadjirua quĩrãdoabari ewaride sãwã sacerdoterãba odida pananada (capítulo 16). Maãare ßá eropanãa sãwã israelerãba ãdji ewari droma ßeara odida pananada (capítulo 23). Jĩrũare ßá eropanãa sacerdoterãba ãbĩrã ãcõrê wua de coadida panananebemada idjaba êberãba ãcõrê biê jaraadebemada (capítulo 24).

Sãwã animarã ãcõrêa babue diaida ßadebema

¹ ãcõrêba idji wua dedeba Moisea jarasia:

² –Israelerãa nãwã jaradua: “Abaãba idji animarãnebemada ãcõrêa diaibãrã, pacada, ovejada, wa chiwatuda diaida ßãa.

³ Pacada babue diaibãrã, dji umaquĩrãdrã diaida ßãa. Maã pacara jũma bia ßaida ßãa. Maãra ãcõrê wua dede eda wãbadamaa edeida ßãa idjia diabãrãra ãcõrêba bia unumãrẽã.

⁴ Dji diabãrãba idji jãwara paca boro ãrã ßaida ßãa. Mãwã ãcõrêba maã pacara dji êberã cacuabari edaya idjia cadjirua oda quĩrãdoai carea.

⁵ Maãbe ãcõrê quĩrãpita pacara o arrãgo beaida ßãa. Maãne Aaroã warrarã sacerdoterãba dji oara piadapeã animarã babue diabada orroza jããpodida panãa ãcõrê wua de quĩrãpe.

⁶ Dji diadaba pacara epapeã, drapetapeã tãcuaida ßãa.

⁷ Mãwã o ßãde sacerdote Aaroã warrarãba animarã babue diabada ãrã tãbãra uruga nũmanida panãa.

⁸⁻⁹ Dji diadaba paca jãsira, dji jĩrũ sida baidoba sãgãida ßãa. Sãgãdeacarea Aaroã warrarã sacerdoterãba maãgãra, dji animarã tãcuadara, dji borora, dji draga sida animarã babue diabadade tãbã uruga nũmã ãrã ßãdapeã jũma babue diadida panãa. Maã paca babue diabãrãra ãcõrêba bia unuya.*

¹⁰ Abaãba idji animarãnebema ovejada wa chiwatuda ãcõrêa babue diaibãrã, dji umaquĩrãdrã diaida ßãa. Maã animarãra jũma bia ßaida ßãa.

¹¹ Maãra ãcõrê quĩrãpita animarã babue diabada jãwa araare o arrãgo beaida ßãa. Maãne Aaroã warrarã sacerdoterãba dji oara piadapeã animarã babue diabada orroza jããpodida panãa.

¹²⁻¹³ Dji diadaba animarãra drapetapeã tãcuaida ßãa. Tãcuapeã dji jãsira, dji jĩrũ sida baidoba sãgãida ßãa. Maãgãra, dji animarã tãcuadara, dji borora, dji draga sida sacerdoteba animarã babue diabadade tãbã uruga nũmã ãrã ßãpeã jũma babue diaida ßãa. Maã animarã babue diabãrãra ãcõrêba bia unuya.

¹⁴ Abaãba ãbanada ãcõrêa babue diaibãrã, puchirãda wa putujuda diaida ßãa.

* **1:8-9** Maã paca babue diabãrãra ãcõrêba bia unuya. Hebreo bedeade ßá ßãa: “Maã babue diabãdara ãcõrêba bia ãya.”

¹⁵ Sacerdoteba mañ ĩbanara animarã babue diabadamaa edepeda otapuya beida b̄la. Beapeda dji borora animarã babue diabadade babueida b̄la. Dji oara animarã babue diabada orrode zowuabida b̄la.

¹⁶ Mañbe carabapeda, j̄sapeda dji j̄sida, dji cara sida animarã babue diabada orrocawa b̄aida b̄la dji t̄b̄la pora b̄amaa.† Dji t̄b̄la porara animarã babue diabada ãmãdau odjabariare b̄la.

¹⁷ Mañbe dji ide jidapeda ĩbanara drawe ewara cob̄aida b̄la. Mãwã cob̄apeda animarã babue diabadade babue diaida b̄la. Mañ ĩbana babue diab̄ara Ācõrẽba bia unuya.”-

2

Néudebema sãwã Ācõrẽa diadida pan̄a

¹ Ab̄al̄ba idji néudebema harina odada Ācõrẽa diaib̄ara, dji biara b̄a hari-nada diaida b̄la. Mañ harina ãrã nedragada weapeda incienso querada ãrã cob̄aida b̄la.

² Mañra idjia Aaroñ warrarã sacerdoterãmaa edeida b̄la. Mañ harinanebemada sacerdoteba j̄l̄wa baratama aba edaida b̄la nedraga bara idjaba jũma dji incienso quera bara. Mañḡara animarã babue diabada ãrã babue diaida b̄la. Mañ mañrĩ babue diab̄ara deba ac̄bi b̄la jũma mañ harinara Ācõrẽa dia b̄ada. Mañ babue diab̄ara Ācõrẽba bia unuya.

³ Mañ harinanebemada mañrĩ Ācõrẽa babue diaida b̄rã jũma dji b̄eda sida Ācõrẽ itea b̄esia. Mañ b̄rã ababe Aaroñba idji warrarã bida arima codida pan̄a.

⁴ Ab̄al̄ba pañ ãbudada Ācõrẽa diaib̄ara, dji biara b̄a harina odada diaida b̄la. Mañ pañra ãs̄bari neñ b̄aida b̄la. Nedraga bara oida b̄la wa nedragaba ãrã r̄ara b̄la.

⁵ Jiorro pewedeada odade pañ ãbudada diaide edeib̄ara, dji biara b̄a harina nedraga bara odada diaida b̄la. Mañḡara ãs̄bari neñ b̄aida b̄la.

⁶ Mañ pañra jũma cõr̄acuapeda nedragada ãrã weida b̄la, Ācõrẽa diai b̄rã.

⁷ Pañ cuguruđe ãbudada diaide edeib̄ara, dji biara b̄a harina nedraga bara odada diaida b̄la.

⁸ Mañ pañ ãbudadebemada dji Ācõrẽa diab̄ara sacerdotemaa edepeda sacerdoteba animarã babue diabadamaa edeida b̄la.

⁹ Mañbe mañrĩ edapeda mañḡara animarã babue diabadade Ācõrẽa babue diaida b̄la. Mañ mañrĩ babue diab̄ara deba ac̄bi b̄la jũma mañ pañra Ācõrẽa dia b̄ada. Mañ pañ babue diab̄ara Ācõrẽba bia unuya.

¹⁰ Mañ pañnebemada mañrĩ Ācõrẽa babue diaida b̄rã jũma dji b̄eda sida Ācõrẽ itea b̄esia. Mañ b̄rã ababe Aaroñba idji warrarã bida arima codida pan̄a.

¹¹ B̄rã néudebemada Ācõrẽa diab̄ada pañ ãs̄bari bara b̄ada diacara pan̄a, pañ ãs̄barida, urrajõ sida Ācõrẽa babue diacara pan̄a b̄rã.

¹² B̄rãba nañrã ewab̄adebemada Ācõrẽa diab̄ada pañ ãs̄bari bara, urrajõ bara diadida pan̄a. Barib̄ara animarã babue diabadade babue diacara pan̄a, Ācõrẽba bia unue b̄rã.

¹³ Jũma b̄rã néudebemada Ācõrẽa diab̄ada tã bara diadida pan̄a. Tã neñ b̄ara diacara pan̄a. Tãba cawabi b̄la Ācõrẽba b̄rã ume bedea b̄adada jõeda. Mañ b̄rã jũma Ācõrẽa diab̄ara tã bara b̄aida b̄la.

¹⁴ B̄rãba nañrã ewab̄adebemada Ācõrẽa diab̄ada jututiadapeda tẽñnada Ācõrẽa diadida pan̄a.

† 1:16 Hebreo bededeada mañ versículora ebuda b̄ãa.

¹⁵ Mañ ãrã nedragada weadapeða incienso querada ãrã cobãðida panãa, Æcõrëa diadi bërã.

¹⁶ Sacerdoteba mañnebemada Æcõrëa babue diaida ðãa dji nedraga bara idjaba jũma dji incienso quera bara. Mañ maãrĩ babue diabãrãdeba acãbi ðãa jũma mañ jututiadara Æcõrëa dia ðãa.

3

Æcõrë ume necai bai carea sãwã animarã diaida ðã

¹ Aðããba Æcõrë ume necai bai carea pacada diaibãrã, dji umaquĩrãda wa dji wërãda diaida ðãa. Mañ pacara jũma bia ðãida ðãa.

² Dji dia ðãba idji jãwara paca boro ãrã ðãpeða o ãrrãgo beaida ðãa Æcõrë wua dede eða wãbada caita. Mañbe Aaroã warrarã sacerdoterãba dji oara animarã babue diabada ãrã idjaba orroza biða jĩãpoðida panãa.

³⁻⁴ Dji dia ðãba dji tãrida, ðitedabema dragada, cotruada umena dji draga bara, nequima siða Aaroã warrarãa diaida ðãa Æcõrëa babue diaðamãrëã.

⁵ Ædjirãba jũma maãgara animarã babue diabadae Æcõrëa babue diaðida panãa animarã bá nũmãcãda ãrã.* Mañ babue diabãrãra Æcõrëba bia unuya.

⁶ Aðããba Æcõrë ume necai bai carea ovejada wa chiwatuda diaibãrã, dji umaquĩrãda wa dji wërãda diaida ðãa. Mañra jũma bia ðãida ðãa.

⁷ Ovejada diaibãrã, Æcõrë quĩrãpita edeida ðãa.

⁸ Idji jãwara oveja boro ãrã ðãpeða o ãrrãgo beaida ðãa Æcõrë wua de quĩrãpe. Mañbe Aaroã warrarãba dji oara animarã babue diabada ãrã idjaba orroza biða jĩãpoðida panãa.

⁹⁻¹⁰ Dji dia ðãba dji dragada, dji dru carraya tãdada, dji tãrida, cotrua umena dji draga bara, nequima siða sacerdoterãa diaida ðãa Æcõrëa babue diaðamãrëã.

¹¹ Sacerdoteba jũma maãgara animarã babue diabadae Æcõrëa babue diaida ðãa. Mañ babue diabãrãra Æcõrëa djico diabãrã quĩrãca ðãa.

¹² Æcõrë ume necai bai carea dia ðãba chiwatuda diaibãrã, Æcõrë quĩrãpita edeida ðãa.

¹³ Mama idji jãwara chiwatu boro ãrã ðãpeða o ãrrãgo beaida ðãa Æcõrë wua de quĩrãpe. Mañbe Aaroã warrarãba dji oara animarã babue diabada ãrã idjaba orroza biða jĩãpoðida panãa.

¹⁴⁻¹⁵ Dji dia ðãba dji tãrida, cotruada umena dji draga bara, nequima siða sacerdotea diaida ðãa Æcõrëa babue diamãrëã.

¹⁶ Mañbe sacerdoteba jũma maãgara animarã babue diabadae Æcõrëa babue diaida ðãa. Mañ babue diabãrãra Æcõrëa djico diabãrã quĩrãca ðãa. Æcõrëba mañra bia unuya. Jũma dji dragada Æcõrëa babue diaida ðãa.

¹⁷ Idiba ãtaa nañ beðeada iãã oðida panãa: bãrã wãbãdaza bãrãba, bãrã warrarãneba yõbãdarã biða animarã dragada, oa siða cocara panãa.

4

Cadjirua oða carea cãrëda Æcõrëa diaida ðã

¹ Idjaba Æcõrëba Moisea jarasia:

² -Israelerãa nãwã jaradua: “Aðããba cadjirua oi crĩchaẽ ðãde Æcõrë leyda ãĩ oibãrã, mañ cadjirua oða carea nãwã oida ðãa:

* **3:5** Æcõrë ume necai bai careabema animarã diai naẽna dji dia ðãba naãrã Æcõrëa dewara animarãda jũma babue diaida ðãa. Capitulo 1ne mañnebemada ðã ðãa.

³ Sacerdote dji dromaara baba māwā cadjiruada oibara, puru sida Ācōrē quīrāpita bedede baya. Mañ cadjirua oda carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrēa babue diaida bala. Mañ pacara jūma bia baida bala.

⁴ Mañra Ācōrē wua dede eda wābada quīrāpe edepeda idji jawara paca boro arā bape da o arāgo beaida bala Ācōrē quīrāpita.

⁵ Mañbe dji oada mañra edepeda Ācōrē wua dede eda edeida bala.

⁶ Mama eda idji jawara jiwīnira mañ oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jāpoida bala wua eatā jira bala quīrāpe.

⁷ Mañbe quera bá diabadade cachu quīrāca beara mañ oaba soaida bala Ācōrē quīrāpita. Ācōrē wua dedeba dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabadade cobala caita jūma weaida bala.

⁸⁻⁹ Mañbe cadjirua oda carea paca beada bitedabema dragada jūma edaida bala: dji larida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida.

¹⁰ (Ācōrē ume necai bai carea animarā draga edabari quīrāca oida bala.) Edape da jūma mañra animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida bala.

¹¹⁻¹² Pacadebema bedara israelerā duanmaaba jūma āyā edeida bala: dji eda, dji djarada, dji boroda, dji jirūda, jūma bitedabemada, dji ā sida. Jūma mañra edeida bala animarā babueda pora cuabadamaa. Mañ pora arā tala cajērāpeda pacara jūma babueida bala.

¹³ Cadjirua oi crīchaē bade Israel puruba Ācōrē leyda āi oibara, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedede baya.

¹⁴ Baribara puruba cawasira, mañ cadjirua carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrē wua demaa edeida bala babue diabi carea.

¹⁵ Mañbe Ācōrē quīrāpita israelerā bororāba ādji jawara paca boro arā bape da o arāgo beaida panala.

¹⁶ Mañbe sacerdote dji dromaara baba dji oada mañra Ācōrē wua dede eda edeida bala.

¹⁷ Mama eda idji jawara jiwīnira mañ oade beguea edepeda barima siete Ācōrē quīrāpita jāpoida bala wua eatā jira bala quīrāpe.

¹⁸ Mañbe Ācōrē quīrāpita quera bá diabadade cachu quīrāca beara mañ oaba soaida bala. Ācōrē wua dedeba dajadaa zepeda dji eda wābada quīrāpe paca oa bedara animarā babue diabadade cobala caita jūma weaida bala.

¹⁹ Mañbe paca bitedabema dragada jūma edape da animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida bala.

²⁰ Idjia oida bala ara idji cadjirua carea oda quīrāca. Sacerdoteba māwā oida bala bārāba cadjirua ope da carea. Māwābāra Ācōrēba mañ cadjiruara quīrādoaya.

²¹ Mañbe pacadebema bedara israelerā duanmaaba āyā edepeda jūma babueida bala ara idji cadjirua carea beada paca āyā edepeda jūma babueda quīrāca. Māwā oida bala mañ pacara beada bēra Israel puruba cadjirua oda carea.

²² Cadjirua oi crīchaē bade bārā bororānebemaba Ācōrē leyda āi oibara, cadjirua odara adua bamīna Ācōrē quīrāpita bedede baya.

²³ Baribara cadjirua odada cawasira, chiwatu dji umaquīrāda edeida bala Ācōrē quīrāpita babue diabi carea. Mañ chiwatura jūma bia baida bala.

²⁴ Animarā babue diabi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro arā bape da Ācōrē quīrāpita o arāgo beaida bala idjia cadjirua oda carea.

²⁵ Mañbe sacerdoteba mañ cadjirua carea beada chiwatu oade idji jawara jiwīnira beguea edape da animarā babue diabadade cachu quīrāca beara

soaida ɓɓa. Chiwatu oa ɓeɗara animarã babue diabada cobɓa caita jũma weaida ɓɓa.

²⁶ Maɓbe jũma dji draga ɓitedabemada Ɓcõrẽa babue diaida ɓɓa Ɓcõrẽ ume necai ɓai careabema animarã dragada babue diabari quĩrãca.* Maɓɓara sacerdoteba oida ɓɓa ɓãrã boroba cadjirua oda carea. Mãwãɓara Ɓcõrẽba maɓ cadjiruara quĩrãdoaya.

²⁷ Cadjirua oi crĩchaẽ ɓaɗe ɓãrãnebemaba Ɓcõrẽ leyda ãi oibara, cadjirua oɗara adua ɓamĩna Ɓcõrẽ quĩrãpita bedeade ɓaya.

²⁸ Baribara cadjirua oɗada cawasira, chiwatu wẽrãda edeida ɓɓa Ɓcõrẽ quĩrãpita babue diabi carea. Maɓ chiwatura jũma bia ɓaida ɓɓa.

²⁹ Animarã babue diadi careabema beabadama idji jawara chiwatu boro ɓara ɓapeɗa o ɓrãgo beaida ɓɓa idjia cadjirua oda carea.

³⁰ Maɓbe sacerdoteba chiwatu oade idji jawara jĩwĩnĩra ɓeguea edapeɗa animarã babue diabadaɗe cachu quĩrãca ɓeara soaida ɓɓa. Chiwatu oa ɓeɗara animarã babue diabada cobɓa caita jũma weaida ɓɓa.

³¹ Maɓbe dji dragada jũma edaida ɓɓa Ɓcõrẽ ume necai ɓai careabema animarã draga edabari quĩrãca. Edapeɗa dji dragara animarã babue diabadaɗe jũma babue diaida ɓɓa Ɓcõrẽba bia unumãrẽã. Maɓɓara sacerdoteba oida ɓɓa aɓaɓa cadjirua oda carea. Mãwãɓara Ɓcõrẽba maɓ cadjiruara quĩrãdoaya.

³² Aɓaɓa chiwatu cãyãbara ovejada idjia cadjirua oda carea babue diabi quĩrã ɓara, oveja wẽrãda edeida ɓɓa. Maɓ ovejara jũma bia ɓaida ɓɓa.

³³ Animarã babue diadi careabema beabadama idji jawara oveja boro ɓara ɓapeɗa o ɓrãgo beaida ɓɓa idjia cadjirua oda carea.

³⁴ Maɓbe sacerdoteba maɓ cadjirua carea oveja beaɗa oade idji jawara jĩwĩnĩra ɓeguea edapeɗa animarã babue diabadaɗe cachu quĩrãca ɓeara soaida ɓɓa. Oveja oa ɓeɗara animarã babue diabada cobɓa caita jũma weaida ɓɓa.

³⁵ Maɓbe dji dragada jũma edaida ɓɓa Ɓcõrẽ ume necai ɓai careabema animarã draga edabari quĩrãca. Edapeɗa dji dragara Ɓcõrẽa jũma babue diaida ɓɓa animarã babue diabadaɗe bá nũmãcãda animarã ɓara. Maɓɓara idjia oida ɓɓa aɓaɓa cadjirua oda carea. Mãwãɓara Ɓcõrẽba maɓ cadjiruara quĩrãdoaya.

5

¹ Ɓãrã bororãba ẽberã cawa obadaɗe aɓaɓa trãnibara, maɓɓa ẽberãba ununada wa ƙĩnada jaraɓara cadjiruada o ɓɓa. Maɓ carea bedeade ɓaya.

² Ɓãrãba cocara panɓ animarã mẽɓbemada, daupẽbadada, wa jãne wãbada beudada aɓaɓa waraibara, waradada adua ɓamĩna maɓ ẽberãra Ɓcõrẽ quĩrãpita biẽ ɓeɗa ɓeãrã bedeade ɓɓa.*

³ Aɓaɓa Ɓcõrẽ quĩrãpita biẽ ɓa ẽberãda waraibara wa maɓ ẽberãnebemada waraibara, mãwã waradara adua ɓamĩna cawabaraɗe bedeade ɓaya.†

⁴ Aɓaɓa quĩrãcuita crĩchaẽne bariduade oida wãrãneba jaraibara, mãwã jaradara quĩrãdoaimĩna cawabaraɗe Ɓcõrẽ quĩrãpita bedeade ɓaya.

⁵ Mãwã ɓea cadjirua oɗaba idjia oɗara jũmarãa ebuɗa jaraida ɓɓa.

⁶ Idjia cadjirua oda carea idji animarãnebema oveja wẽrãda wa chiwatu wẽrãda edeida ɓɓa Ɓcõrẽa babue diabi carea. Maɓbe sacerdoteba maɓɓa animarã dragara Ɓcõrẽa babue diaida ɓɓa maɓ ẽberãba cadjirua oda carea.

* 4:26 Levitico capítulo 3. * 5:2 Levitico capítulo 11. † 5:3 Levitico capítulo 12-15.

7 Ne neë quiruba ovejada diai carea neë ʘʘʘʘʘʘ, puchirãda umé wa putujuda umé edeida ʘʘʘʘ. Aʘa ʘcõrẽ quĩrãpita beabida ʘʘʘʘ idjia cadjirua oða carea idjaba aʘa ʘcõrẽa jũma babue diabida ʘʘʘʘ.

8 Mañ uméʘbema ʘʘanara sacerdotemaa edepeda sacerdoteba aʘa otapuya beaida ʘʘʘʘ dji ededaba cadjirua oða carea. Otapuya beabʘʘʘʘde abeða dji borora tʘcara ʘʘʘʘ.

9 Mañ cadjirua carea ʘʘana beada oara animarã babue diabada orro abaare maãrĩ jĩãpoida ʘʘʘʘ. Oa ʘedara animarã babue diabada coʘʘ caita jũma weaida ʘʘʘʘ. Mãwã oida ʘʘʘʘ dji ededaba cadjirua oða carea.

10 Mañbe sacerdoteba dewarabema ʘʘanara jũma ʘcõrẽa babue diaida ʘʘʘʘ ʘcõrẽba obi jarada quĩrãca.‡ Jũma mañʘʘʘʘ idjia oida ʘʘʘʘ dji ededaba cadjirua oða carea. Mãwãʘʘʘʘ ʘcõrẽba mañ cadjiruara quĩrãdoaya.

11 Baribʘʘʘʘ ne neë quiruba puchirãda umé wa putujuda umé diai carea neë ʘʘʘʘʘʘ, dji biara ʘʘʘʘ harinada epedeco jũgurua umé diaida ʘʘʘʘ idjia cadjirua oða carea.§ Mañ harinane nedragada, incienso quera sida ʘʘcara ʘʘʘʘ cadjirua carea dia ʘʘʘʘ bẽrã.

12 Mañ harinara sacerdotemaa edepeda sacerdoteba jʘwa baratʘma aʘa edapeda ʘcõrẽa babue diaida ʘʘʘʘ animarã babue diabada ʘe bá nũmʘcãda ʘʘʘʘ. Mañ maãrĩ babue diabʘʘʘʘdeba acʘbi ʘʘʘʘ harinara jũma ʘcõrẽa dia ʘʘʘʘ. Mañ harina diaðara cadjirua carea diasia.

13 Sacerdoteba mãwã oida ʘʘʘʘ dji ededaba cadjirua oða carea. Mãwãʘʘʘʘ ʘcõrẽba mañ cadjiruara quĩrãdoaya. Harina ʘedara sacerdote itea ʘaya bãrã nẽudebema ʘcõrẽa babue diabʘʘʘʘde dji ʘedara idji itea ʘebari quĩrãca.”–

Bedede ʘʘʘʘ diaida ʘʘʘʘ

14 Idjaba ʘcõrẽba Moisea jarasia:

15 –Cadjirua oi crĩchaẽ ʘʘʘde aʘaʘa ʘcõrẽa diaida ʘʘʘʘdeʘemada jũma diaẽʘʘʘʘ, mañ cadjirua oða carea idji animarãneʘema oveja dji umaquĩrãda ʘcõrẽa diaida ʘʘʘʘ. Mañ ovejara jũma bia ʘaida ʘʘʘʘ. Dji nẽʘʘʘʘ daucha ʘaida ʘʘʘʘ idjia diaida ʘʘ quĩrãca. Mañbari paratara diabʘʘʘʘbara ʘcõrẽ dede zabada quĩrãca diaida ʘacasia.

16 Idjia ʘcõrẽa diaẽ ʘʘʘda diapeda sacerdotea mañ auðu diaida ʘʘʘʘ.* Mañbe idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba ʘcõrẽa babue diaya. Mãwãʘʘʘʘ ʘcõrẽba mañ cadjiruara quĩrãdoaya.

17 Aʘaʘa ʘcõrẽ leyda ãĩ oibʘʘʘʘ, ãĩ oðada adua ʘʘmĩna ʘcõrẽ quĩrãpita mañ cadjirua carea bedede ʘʘʘʘ.

18 Cawabʘʘʘʘde idji animarãneʘema oveja dji umaquĩrãda sacerdotemaa edeida ʘʘʘʘ ʘcõrẽa babue diamãrẽã mañ cadjirua oða carea. Mañ ovejara jũma bia ʘaida ʘʘʘʘ. Dji nẽʘʘʘʘ daucha ʘaida ʘʘʘʘ idjia diaida ʘʘ quĩrãca. Ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba ʘcõrẽa babue diaya. Mãwã idjia adua ʘʘʘde cadjirua oðara ʘcõrẽba quĩrãdoaya.

19 Mañ ẽberãba ʘcõrẽ leyda ãĩ oða bẽrã bedede ʘʘʘʘ. Mañ bẽrã ovejara babue diaida ʘʘʘʘ.

6

1 Idjaba ʘcõrẽba Moisea jarasia:

‡ 5:10 Levitico 1:14-17. § 5:11 *Epedeco jũgurua umé.* Hebreo bedede ʘʘ ʘʘʘʘ “décima parte de un efa.” * 5:16 *Mañ auðu.* Hebreo bedede ʘʘ ʘʘʘʘ “la quinta parte.”

² –Abaaba idjia wagamārēã ne beɗada sewadeba adua baada aibara, wa idjia dradaɗa drade baada aibara, wa cūrūga baɗeɗa djārāneɗa jārībara, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o ba.

³ Mañ awara abaa ne aduadada unupeɗa sewadeba unuē baada aibara, wa baridua mañ quīrāca beada opeɗa mērāibara, Ācōrē quīrāpita cadjiruada o ba.

⁴⁻⁵ Bariduaba mañ cadjirua quīrāca beada oibara, Ācōrē quīrāpita beɗeɗe baya. Mañ bērã idjia dra erobara, wa cūrūga baɗeɗa jārī erobara, wa idjima beɗa sewadeba jēda diaē bara, wa djārã ne aduada mērã erobara, wa baridua djārāne mērã erobara siɗa djibaríã jēda diaida ba. Jēda diapeɗa mañ auɗu diaida ba. * Māwã diaida ba idjia cadjirua oɗa carea oveja beabara ewaride.

⁶ Mañne idji animarāneɗe bema oveja dji umaquīrāda sacerdotema eɗeida ba babue diamārēã idjia cadjirua oɗa carea. Mañ ovejara jūma bia baɗa ba. Dji nēbara daucha baɗa ba idjia diaida ba quīrāca.

⁷ Idjia ovejara beapeɗa idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrē quīrāpita babue diaya. Māwābara Ācōrēba mañ cadjiruara quīrādoaya.

10

Nadaba, Abiu bida cadjirua opeɗaɗa

¹ Aaroñ warrarã Nadaba, Abiu bida ãdji quera babada epeɗecoda eɗaɗapeɗa tɓɓaɗa quera siɗa mañ epeɗecode baɗsiɗa. Mañda Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita baɗsiɗa.*

² Mañ carea Ācōrēba tɓɓa uruada idji baɗmaaba eradrabisia. Mañ uruaba ãdjira ba beasia. Māwã idji quīrāpita beusiɗa.

³ Mañbe Moiseba Aaroñ jarasia:

–Nañra jãwãsia Ācōrēba jarada quīrāca opeɗaɗaē bērã. Ācōrēba nãwã jarasia:

Mã caita zebɗaɗa mñra waya pananida panla. Mñdra jūmarã quīrāpita bia jaradida panla.

Mañda ũrīpeɗa Aaroñra chupea besia.

⁴ Mañbe Moiseba Aaroñ djabadrõã Uziel warrarã Misaelda, Elzapañ siɗa trāpeɗa jarasia:

–Zedaɗa. Bãrã ēberãrã beupeɗaɗara Ācōrē wua de caitabemada puru jīga eɗeɗaɗa.–

⁵ Ara mañda zedaɗa Moiseba jarada quīrāca dji beupeɗaɗara ãdji djio jã panla bara puru jīga eɗeɗaɗa.

16

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

¹ Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita quera babada carea Aaroñ warrarã umé beusiɗa. Beupeɗaɗacarea Ācōrēba Moise ume beɗeɗeɗa.

² Nãwã jarasia:

–Ba djaba Aaroñ jaradua mñ dede wua eat jira ba jēdaare mñ itea biara ba de jãne baridua ewaride eɗa wārãmārēã. Baridua ewaride eɗa wãsira beuya, mñra baurude ãrã jãrãrãne ba bērã. Ababe mñ baɗa ewaride eɗa wãɗa ba.

³ Mañ ewaride Aaroñba nãwã oida ba: idjia cadjirua oɗa carea paca dji umaquīrã zaqueda eneida ba babue diai carea. Idjaba oveja dji umaquīrã eneida ba jūma babue diai carea.

* **6:4-5** Mañ auɗu. Hebreo beɗeɗe ba ba “la quinta parte.” * **10:1** Exodo 30:7-9ɗe jara ba sãwã Ācōrē quīrāpita querada baɗa ba.

4 Maãbe cuipeða idjia edre jãbari lino wua oðada jãida ðaa. Maã ãrã idjia jãbari lino wua oða torroa ðada jãpeða çarrã trãjãbari lino oðaba trãjã cobãida ðaa. Idji borode jãbari lino oða sida jãida ðaa. Maãgãra idjia jãida ðaa mã quĩrãpita ne obãgãde.

5 Maã awara israelerãba cadjirua opeðada carea idjia chiwatu dji umaquĩrãda umé diadida panãa dji draga babue diamãrẽã. Idjaba oveja dji umaquĩrãda diadida panãa jũma babue diamãrẽã.

6 Aaroãba cadjirua oða carea, idji ëberãrãba cadjirua opeðada carea bida paca umaquĩrã zaquera eneya babue diai carea.

7 Chiwatura umena mã quĩrãpita eneida ðaa mã wua dede eða wãbada caita.

8 Maãbe bãrãba cawadi carea jemenebada quĩrãca Aaroãba oya cawai carea sãlgã chiwatuda mã itea ðaida idjaba sãlgãda ëjũã põãsa ewaraga ðađe ërãbueida.*

9 Chiwatu mã itea ðedara Aaroãba babue diai carea ðaya israelerãba cadjirua opeðada carea.

10 Chiwatu ërãbuei carea ðedara Aaroãba mã quĩrãpita zocai erobaya israelerãba cadjirua opeðadara ãyã edemãrẽã ëjũã põãsa ewaraga ðadaa.

11 Aaroãba paca zaquera o ãrrãgo beaida ðaa idjia cadjirua oða carea idjaba idji ëberãrãba cadjirua opeðada carea bida.

12 Maãbe quera babada epeðecoda edapeða tãbãdau mã quĩrãpita ða animarã babue diabadadebemaba biraida ðaa. Idjaba incienso quera dji ãrabãdada jãwa baratãma umé edaida ðaa. Maãra jũma edeida ðaa mã dede wua eatã jira ða jẽdaare.

13 Mama mã quĩrãpita querada tãbãdau ãrã cuaida ðaa cowa nũmemãrẽã. Maã cowaaba mã baurude ãrã cobãra ãnã edaya. Mãwãbãrã Aaroãra beuça.

14 Maãbe paca oada edapeða idji jãwa jĩwĩnĩba mãrĩ jĩãpoida ðaa baurude ãrã iquida. Idjaba baurude quĩrãpe egode ðarima siete jĩãpoida ðaa.

15 Maãbe dajadaa wãpeða chiwatu mã itea ðedara o ãrrãgo beaida ðaa israelerãba cadjirua opeðada carea. Chiwatu oara mã wua dede eatã jira ða jẽdaare edepeða baurude ãrã, baurude quĩrãpe egode bida jĩãpoida ðaa idjia naãrã paca oa jĩãpoida quĩrãca.

16 Mã wua dera bãrã dji cadjirua obadarã tãëna ða bãrã Aaroãba mãwã oaba jĩãpoida ðaa. Mãwã mã itea biara ða dejãda mã quĩrãpita bia ðaya israelerãba cadjirua o panãnebemada, mã quĩrãpita biẽ panãnebemada, idjaba mã beðea jã oðae panãnebema sida. Mã itea ða dejãra ara mã quĩrãca oida ðaa mã quĩrãpita bia ðemãrẽã.

17 Aaroãba cadjirua carea mã itea biara ða dejãne oa jĩãpode wãbãrãde aba ëdrãbãrãdeã ni abãda mã wua dede ðacara ðaa. Mama eða ðađe Aaroãba oara jĩãpoya idjia cadjirua oða carea, idji ëberãrãba cadjirua opeðada carea, idjaba israelerãba cadjirua opeðada carea bida.

18 Mã wua dedeba dajadaa zepeda mã quĩrãpita ða animarã babue diabadamaa wãida ðaa bia ða carea. Idjia paca oara, chiwatu oa sida mãrĩ edapeða animarã babue diabadade cachu quĩrãca ðeara soaida ðaa.

19 Maãbe animarã babue diabada ãrã idji jãwa jĩwĩnĩba oada ðarima siete jĩãpoida ðaa animarã babue diabadara mã quĩrãpita bia ða carea. Mãwã oida ðaa animarã babue diabadara israelerã mã quĩrãpita biẽ panãneba biẽ ðebari bãrã.

* **16:8** Sãlgãda ëjũã põãsa ewaraga ðađe ërãbueida. Hebreo beðeade jara ðaa “sãlgãda Azazel carea diabueida.” Azazel trãba jara ðara ebuða ðaã. Naãgãrã çrĩchada dia ðaa: chiwatu ëjũã põãsa ewaraga ðađe ërãbueida, ëjũã chiwatu ërãbuebadada, wa jai põãsa ewaraga ða ëjũãne ðabarida.

20 Mā itea biara ḅa dejā, mā itea ḅa dejā, animarā babue diabada sida mā quīrāpita bia ḅadacarea Aaroḅba chiwatu wadi zocai erobara caita eneida ḅa.

21 Idji jḅwara chiwatu boro ḅrḅ ḅapeda jūma israelerāba cadjirua opeḅadara, mā beḅea ḅjā oḅaḅ panana sida Aaroḅba ebuḅa jaraida ḅa maḅ cadjiruara chiwatu ḅrḅ ḅaḅi carea. Maḅbe aḅaḅda ḅya chiwatura ḅjū pōḅsa ewaraga ḅḅdaa edemārē.

22 Maḅ chiwatuba jūma bārā cadjiruara āyā edeya ēberārā neḅmaa. Mama ḅjū pōḅsa ewaraga ḅḅde dji edeḅaba chiwatura ērāḅueida ḅa.

23 Maḅmisa Aaroḅra mā wua dede eḅa wāḅeḅa idjia jḅ ḅa lino wua oḅara ērāḅeḅa mama ameida ḅa. Maḅra idjia jḅbaria mā itea biara ḅa dejāne wāi carea.

24 Maḅbe arima cuipeḅa idjia ewariza jḅbarida jḅida ḅa. Maḅbe dajadaa wāḅeḅa idjia enena ovejada, israelerāba diapedada oveja sida beapeḅa jūma babue diaida ḅa idjia cadjirua oḅa carea, israelerāba cadjirua opeḅada carea biḅa.

25 Maḅbe cadjirua carea paca, chiwatu sida beḅa dragada animarā babue diabadaḅe jūma babueida ḅa.

26 Chiwatu ḅjū pōḅsa ewaraga ḅḅde ērāḅueḅara jḅda zebḅḅde cuida ḅa idjaba idjia cacuaḅe jḅ ḅara tātoida ḅa. Maḅbebḅḅ bārā duanḅmaa zeida ḅa.

27 Bārā cadjirua carea beḅa pacara, chiwatu sida israelerā duanḅmaḅba āyā edeida ḅa babuei carea. Dji era, dji djarara, dji ā sida jūma babueida ḅa. Aaroḅba maḅ animarā oara mā itea biara ḅa dejāne jḅḅposia.

28 Ēberā maḅ animarā āyā báḅe wā ḅadara jḅda zebḅḅde cuida ḅa idjaba idjia cacuaḅe jḅ ḅara tātoida ḅa. Maḅbebḅḅ bārā duanḅmaa zeida ḅa.

29 Idiba ḅtaa bārā israelerāba naḅ beḅeada ḅjā oḅida panḅa. Poaza si-etebema jedecode die ewari ḅḅde bārāba ne codaca ewarida oḅida panḅa.† Maḅ ewaride trajacara panḅa. Āḅbemarā bārā tāḅna panḅ sida trajacara panḅa.

30 Poaza maḅ ewaride sacerdote dji dromaara ḅḅba māa jaraḅa quīrāca oya bārāba cadjirua opeḅada carea. Māwā bārāra mā quīrāpita bia beḅia.

31 Maḅ ewarira ḅnāḅbada ewari dromaa. Maḅne bārāra ne codacara panḅa. Idiba ḅtaa poaza maḅ ewaride māwā oḅida panḅa.

32 Sacerdote dji dromaara ḅa jaidabḅḅde idji warra boro ḅrḅ olivo dragada weḅida panḅa idji zeza cacuabari ḅemārē. Maḅ warraba israelerāba cadjirua opeḅada carea oida ḅa quīrāca oya. Maḅ ewaride sacerdoteba lino wua oḅa jḅida ḅara jḅya.

33 Maḅne oa jḅḅpo ḅḅdeba idjia mā itea biara ḅa dejāda, mā itea ḅa dejāda, animarā babue diabada sida bia ḅya. Idjaba sacerdoterāba cadjirua opeḅada carea, jūma bārāba cadjirua opeḅada carea biḅa idjia oida ḅa quīrāca oya.

34 Idiba ḅtaa māa naḅra ḅjā obi ḅa: poaza ḅarima aḅa sacerdote dji dromaara ḅḅba māa jaraḅa quīrāca oida ḅa jūma israelerāba cadjirua opeḅada carea.

Maḅbe Ācōrēba Moisea jaraḅa quīrāca o panesidaa.

23

Ewari droma bea Ācōrēba obida

1 Maḅbe Ācōrēba Moisea jarasia:

2 -Israelerāa jaradua māa naḅḅ ewari droma beḅa poaza obi ḅḅda. Maḅ ewari beḅe bārāra āḅaa dji jḅredida panḅa māa bia beḅeḅi carea.

† 16:29 ḅḅḅḅmaarā israelerā ne codaca ewaride baido docara panasidaa, ādji quima ume jipa cānida panasidaa, ādji jḅrūne jḅbadada jḅcara panasidaa idjaba cuicara panasidaa.

Anãũbada ewari

³ Sei ewari bārã trajura odida panΛa, baribΛrΛ sietebema ewaride ãnãũnida panΛa. Mañ ewaride bārãra ni maãrĩ bida trajadacara panΛa. Mañ awara ābaa dji jΛredida panΛa m̃la bia bedeadı carea. Bārã panane wãbΛdama bida ãnãũbada ewarira m̃ itea wagadida panΛa.

Egiptodeba êdrΛpedada quĩrãnebabada ewari idjaba pañ êsãbari neẽ bΛ cobada ewari

⁴ M̃la nałgΛ ewari droma beada poaza obi bΛa. M̃la bΛda ewaride mañ ewari beara bārãba odida panΛa. Mañ ewaride ābaa dji jΛredida panΛa m̃la bia bedeadı carea.

⁵ Poaza dji naãrãbema jedecode catorce ewari queubΛrΛde bārã Egiptodeba êdrΛpedada quĩrãnebabada ewarira odida panΛa m̃la bia bedeadı carea.*

⁶ Mañbe abari jedecode quince ewarideba łtaa bārãba pañ êsãbari neẽ bΛ cobada ewarira odida panΛa m̃la bia bedeadı carea.† Mañne siete ewari bārãba pañ êsãbari neẽ bΛda codida panΛa.

⁷ Dji naãrãbema ewaride bārãra ābaa dji jΛredida panΛa m̃la bia bedeadı carea. Mañ ewaride bārãra trajadacara panΛa.

⁸ Mañ siete ewaride animarãda m̃la ewariza babue diabidida panΛa. Jĩrũarebema ewaride bārãra wayacusa ābaa dji jΛredida panΛa m̃la bia bedeadı carea. Mañ ewaride bida bārãra trajadacara panΛa.-

Néudebema naãrã ewabΛda Ācõrẽa diabada ewari

⁹ Idjaba Ācõrẽba Moisea jarasia:

¹⁰ -Israelerãa nãwã jaradua: “M̃la bārãa diai jarada êjũãne jũẽpedadacarea poaza bārã néu naãrã ewabΛdadebemada jΛwa jãmãtΛma aba sacerdotemaa ededida panΛa.

¹¹ Mañra idjia m̃ quĩrãpita łtaa waida bΛa m̃la bārã bia unui carea. Mãwã oida bΛa bārã Egiptodeba êdrΛpedada quĩrãnebabada ewari nurẽma.

¹² Ara mañ ewaride bārãba oveja poa aba bΛda m̃la babue diabidida panΛa. Mañ ovejara jũma bia baida bΛa.

¹³ Mañ awara dji biara bΛ harinada epedeco jũgurua umé nedragadaa bΛratΛpeda mañnebema sida m̃la maãrĩ babue diabidida panΛa.‡ Mañ harina babue diabΛrΛra m̃la bia unuya. Idjaba uva bada boteya aba animarã babue diabada łrã m̃la wea diabidida panΛa.§

¹⁴ Poaza małgΛara m̃la diadi naẽna mañ poadebema ewabΛdara cocara panΛa. Djiwidi pureadara, dji jututiada sida cocara panΛa. Pañ sida odapeda cocara panΛa. Idiba łtaa bārã panane wãbΛdaza mañ bedeara łjã odida panΛa.

Néu naãrã ewapedada carea bΛsrida obada ewari

¹⁵ Bārã Egiptodeba êdrΛpedada quĩrãnebabada ewari nurẽma bārã néu naãrã ewabΛdadebemada m̃la jΛwa jãmãtΛma aba diadapeda domia siete juachadida panΛa.

¹⁶ Mañ siete domia juachapedadacarea nurẽma cincuenta ewari baya. Mañ ewaride bārã néu naãrã ewapedadadebemada m̃la wayacusa diade zedida panΛa.*

* **23:5** Exodo 12:1-11. † **23:6** Exodo 12:14-20. ‡ **23:13** *Epedeco jũgurua umé.* Hebreo bedeadı bΛ bΛa “una décima de un efa.” § **23:13** *Boteya aba.* Hebreo bedeadı bΛ bΛa “un cuarto de hin.”

* **23:16** Mañ ewarira Nuevo Testamento de Pentecoste abadaa.

¹⁷ Nāwā odida panΛa: bārā diguidaΛba paΛda umé enenida panΛa mΛa λtaa wa diabidi carea. Mañ paΛra epedeco jūgurua umé dji biara bΛ harina ēsābari bara oda baida bΛa.

¹⁸ Mañ pañ diablΛdade paca dji umaquĩrā zaqueda aba, oveja dji umaquĩrāda umé, idjaba oveja dji umaquĩrā zaquerā poa aba beada siete diadida panΛa. Mañ animarāra jūma bia beadida panΛa. MañgΛra diadia sacerdoteba mΛa jūma babue diamārēā. MañgΛrā animarā babue diablΛrΛde bārā néudebema harina ođara mΛa diabidida panΛa, uva ba sida wea diabidida panΛa. Mañ babue diablΛrΛra mΛa bia unuya.

¹⁹ Mañbe bārāba cadjirua opeđada carea chiwatu dji umaquĩrāda aba beadapeda sacerdoteba babue diaida bΛa. Idjaba Ācōrē ume necai bai carea oveja zaquerā poa aba beada umé beadapeda sacerdoteba dji dragada babue diaida bΛa.

²⁰ Mañ umébema oveja zaque djarara, bārā néu naārā ewapedadadebema pañ oda sida sacerdoteba mΛa λtaa wa diaida bΛa. Mañne jūma mañgΛra mñ itea beya. Mañ bērā sacerdoterāba jūma edadida panΛa codi carea.

²¹ Ara mañ ewaride bārāra ābaa dji jΛredida panΛa mΛa bia bedeadī carea. Mañ ewaride trajadacara panΛa. Idiba λtaa bārā panane wābΛdaza bārāba, bārā warrarāneba yōbΛdarā bida mañ beđeara ĩjā odida panΛa.

²² Bārā néu ewabΛdade jūma ewarānadia. Icawa maārī beđadia. Dji baeda sida jΛrΛ perānadia. MañgΛra beđadia dji ne neē queđea itea idjaba āibemarā bārā tāēna panΛ itea. MΛra bārā Ācōrēa.”-

Cachiru zabada ewari

²³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴⁻²⁵ -Israelerāa nāwā jaradia: “Poaza sietebema jedecode dji nabema ewaride bārāba λnāūbada ewarida wagadida panΛa. Bārāra trajadacara panΛa. Mañ ewaride bārāba cachiruda zadapeda ābaa dji jΛredida panΛa mΛa bia bedeadī carea. Idjaba animarāda mΛa babue diabidida panΛa.”-

Ācōrēba cadjirua quĩrādoabari ewari

²⁶ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁷ -Poaza sietebema jedecode die ewari bΛde mΛa cadjirua quĩrādoabari ewarida bārāba odida panΛa.† Mañ ewaride bārāra ne codacara panΛa, ābaa dji jΛredida panΛa mΛa bia bedeadī carea, idjaba animarāda mΛa babue diabidida panΛa.

²⁸ Mañ ewarira mΛa cadjirua quĩrādoabari ewari bērā bārāra trajadacara panΛa. Mañ ewaride sacerdoteba oya bārāba cadjirua opeđadara mΛa quĩrādoamārēā.

²⁹ Mañ ewaride bariduaba ne codaca ewarida oēbΛrΛ, idjira bārā tāēnabemada āyā jΛretadida panΛa.

³⁰ Idjaba bariduaba trajuda mañ ewaride oibΛrΛ, mañ ēberāra mΛa beubiya.

³¹ Mañ ewaride bārāra ni maārī bida trajadacara panΛa. Idiba λtaa bārā panane wābΛdaza bārāba, bārā warrarāneba yōbΛdarā bida mañ beđeara ĩjā odida panΛa.

³² Mañ ewarira bārā λnāūbada ewari dromaa. Mañ ewaride bārāra ne codacara panΛa. Mañ λnāūbada ewarira wagadida panΛa poaza sietebema jedecode nueve ewari queudadeba aba nurēma queubΛrΛđaa.-

Warrewarrebema de zaquede panabada ewari

³³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

† 23:27 Levitico 16:1-34.

³⁴–Israelerãa nãwã jaradua: “Poaza sietebema jedecode quince ewarideba ãtaa siete ewari warrewarreabema de zaquede pananida panãa m’ãa bia bedeadì carea.

³⁵ Dji nabema ewaride bãrãra ãbaa dji jãredida panãa m’ãa bia bedeadì carea. Mañ ewaride bãrãra trajadacara panãa.

³⁶ Mañ siete ewaride animarãda m’ãa ewariza babue diabidida panãa. Mañ siete ewari jõnacarea nurẽma bãrãra wayacusa ãbaa dji jãredida panãa m’ãa bia bedeadì carea. Idjaba mañ ewaride bãrãba m’ãa animarãda babue diabidida panãa. Mañ ewarira m’ã itea waga panã bãrã bãrãra trajadacara panãa.

³⁷ Jũma m’ãa jarada ewari droma beara bãrãba odida panãa. Mañ ewari beade bãrãra ãbaa dji jãredida panãa m’ãa bia bedeadì carea idjaba m’ãa animarãda babue diabidì carea. Ewariza m’ãa jarada quĩrãca bãrãba animarã beada babue diabidida panãa, bãrã néudebemada diabidida panãa, m’ã ume necai beadi carea animarã beada babue diabidida panãa, idjaba uva bada wea diabidida panãa.

³⁸ Domiazabema ãnãũbada ewari awara m’ãa jarada ewari droma beara bãrãba odida panãa. Bãrãba ewariza m’ãa diadida panã awara, soðeba m’ãa dia panã awara, m’ãa diadida jarapedada awara, m’ãa jarada ewari droma beade diabi ßara diadida panãa.

³⁹ Bãrã néu jũma ewapedadacarea siete ewari bãrãra warrewarreabema de zaquede panabada ewarida odida panãa m’ãa bia bedeadì carea. Mañ ewarira odida panãa poaza sietebema jedecode quince ewarideba ãtaa. Dji nabema ewaride bãrãba ãnãũbada ewarida wagadida panãa. Idjaba mañ siete ewari jõnacarea nurẽma bãrãba ãnãũbada ewarida wagadida panãa.

⁴⁰ Dji nabema ewaride bãrãba dji biara bea nejõda, uruta queduaca beada, bacuru jãwate quedua bara beada, do icawabema bacuru jãwate quedua bara bea sida edadida panãa.† Mañbe siete ewari bãrãra m’ã quĩrãpita ßãsrida duananida panãa.

⁴¹ Poaza sietebema jedecode bãrãba mañ ewari dromada siete ewari odida panãa m’ãa bia bedeadì carea. Idiba ãtaa bãrãba, bãrã warrarãneba yõbãdarã bida nañ bedeara ãjã odida panãa.

⁴² Mañ siete ewari droma o panãne jũma bãrã israelerãra warrewarreabema de zaquede pananida panãa.

⁴³ Mãwã bãrã warrarãneba yõbãdarãba cawadia bãrãra warrewarreabema de zaquede panabadjidada m’ãa bãrãra Egiptodeba ãdrã eneside. M’ãra bãrã ãcõrã.”–

⁴⁴ ãcõrãba mãwã jaradacarea Moiseba israelerãa jarasia jũma ãcõrãba jarada ewari droma bea odamãrãã.

24

ãcõrã wua dede ãbãrã coadidebema

¹ ãcõrãba Moisea jarasia:

² –Israelerãa jaradua olivo draga idji awa quiruda ßãmaa enenamãrãã. Mañ olivo dragaba m’ã dede ãbãrãra quewaraza coadia.

³ M’ã dede eatã jira ßã wua nocoare Aarõba ãbãrãra quewaraza coa ßãya urua ßamãrãã ãba ãnadrãßãrãdaa. Idiba ãtaa bãrãneba yõbãdarãba nañ bedeara ãjã odida panãa.

† 23:40 Dji biara bea nejõda. Hebreo bedeaðe ebuða ßããa cãrãda jara ßãda.

⁴ Ìbĩrã bΛbada oro idji awa quiru oda jΛwateza ìbĩrãra mΛ quĩrãpita quewaraza coadida panΛa.

Ãcõrẽ quĩrãpita bΛbada paΛ

⁵ Dji biara bΛ harinada edadapeda paΛra doce ãbudadua. PaΛza harinara epedeco jũgurua umé baida bΛa.*

⁶ MaΛ paΛra mesa oro idji awa quiru odade Ãcõrẽ quĩrãpita errecama umé bΛdada. Errecamaza sei paΛ bΛdada.

⁷ Errecamaza orrocawa incienso quera idji awa quiruda cobΛdada. MaΛ querara dji paΛ cacuabari Ãcõrẽa bá diaya. MaΛ quera bá diabΛrΛba acΛbiya paΛra jũma Ãcõrẽa dia bΛda.

⁸ Λnãubada ewariza paΛ djiwidida Ãcõrẽ quĩrãpita bΛdida panΛa. Ãcõrẽa israelerã ume bedea bΛda bẽrã idiba ãtaa mãwã odida panΛa.

⁹ MaΛ paΛ cacuabari querara Ãcõrẽa bá diai bẽrã jũma mã paΛra Ãcõrẽ itea beya. MaΛ bẽrã ababe AaroΛba, idji warrarã bida arima coeida panΛa.-

Ëberãba Ãcõrẽ biẽ jarada

¹⁰ Ëberãda basia. Dji papara Israeldebema basía baribΛrΛ dji zezara Egip-todebema basía. Ewari aba mã ãberãra israelerã tãena pΛrrΛde wãsia. PΛrrΛa nĩne idjira ãberã Israeldebema ume djõsia.

¹¹ Djõ panΛne idjia Ãcõrẽda biẽ jarasia. MaΛ carea israelerãba idjira Moisemaa edesidaa cawa omãrẽã. MaΛ ãberã papara DaΛneba yõna Dibri cau Selomí basía.

¹² MaΛ ãberãra jida eropanesidaa aba Ãcõrẽba cawabibΛrΛdaa sãwã odida panΛda.

¹³ MaΛne Ãcõrẽba Moisea jarasia:

¹⁴ -JãΛ ãberã mΛ biẽ jaradara bãrã duanΛmaΛba ãyã ededadua. Jũma idjia mΛ biẽ jara bΛ ùrĩpedadaba ãdji jΛwara idji boro ãrΛ bΛdida panΛa acΛbidi carea wãrãda bedede bΛda. Mãwãnacarea jũmarãba idjira mõgaraba tabari beadida panΛa.

¹⁵ Israelerãa nãwã jaradua: “Bariduaba mΛda biẽ jaraibΛrΛ, idjira bedede bΛ bẽrã beuida bΛa.

¹⁶ MaΛ bẽrã jũma bãrãba idjira mõgaraba tabari beadida panΛa. MΛ biẽ jaradada Israeldebema baibΛrΛ wa ãibema baibΛrΛ, idjira beadida panΛa.

¹⁷ AbaΛda mã beaibΛrΛ, idji sida beadida panΛa.

¹⁸ AbaΛba djãrã animarãda beaibΛrΛ, mã animarã beadabari abarica animarãda djibaría diaida bΛa.

¹⁹ AbaΛba djãrãda puoibΛrΛ, ara idjia puoda quĩrãca idji sida puodida panΛa.

²⁰ Djãrã bΛwΛrΛda bΛasira, idji bΛwΛrΛ sida bΛadida panΛa. Djãrã dauda ãrĩsira, idji dau sida ãrĩnida panΛa. Djãrã quidada bΛasira, idji quida sida bΛadida panΛa. Ara idjia djãrã puoda quĩrãca idji sida puodida panΛa.

²¹ AbaΛba djãrã animarãda beaibΛrΛ, mã animarã cacuabari abarica animarãda djibaría diaida bΛa. BaribΛrΛ mã beaibΛrΛ, idjira beadida panΛa.

²² Dji puodara Israeldebema baibΛrΛ wa ãibema baibΛrΛ, abarica odida panΛa. Mãra bãrã Ãcõrẽa.”-

²³ Moiseba jũma mãgΛra israelerãa jarasia. Mãwã jaradacarea ãdjirãba dji Ãcõrẽ biẽ jaradara ãyã ededapeda mõgaraba tabari beasidaa Ãcõrẽba Moisea jarada quĩrãca.

* **24:5** *Epedeco jũgurua umé.* Hebreo bedede bΛ bΛa “dos décimas de un efa.”

NUMERO

Israelerã Sinai ějũãne jũepedadacarea Ācõrẽba Moisea israelerã dji umaquĩrãra jũma juachabisia. Juachabida bẽrã naã cartara Numero abadaa. Naã cartade b̃l̃ b̃la Ācõrẽba israelerãra Sinai ějũãneba Canaaã drua daucha pe ededadebemada. Zocãrãmaarã naã cartara Moiseba b̃asia 1405 poa Jesu todi naẽna.

Ācõrẽba Canaaã druara ãdjirãa diai jaradamĩna israelerãra isabe edeẽ basia idjia jaradara ĩjãpedadaẽ bẽrã. Āteb̃ara cuarenta poa ějũã põãsa ewaraga b̃ade p̃ar̃abisia. Ācõrẽ igaradarã quinipedadacarea idjia waabema israelerãa dewara puru beada poyabipeda Canaaã drua daucha jũẽbisia.

Dadji ěberã bedeade Numero cartadebemada naãda b̃l̃ eropaña:

Capítulo 6: Nazareodebemada idjaba sacerdoterãba sãwã israelerã bia jara b̃adĩdebemada.

Capítulo 10-14; 16-17; 20-21: Israelerã Sinai ějũãneba Moab druadaa wãpedadadebemada.

Capítulo 22-25; 27; 32: Israelerã jeweda Moab druade b̃ade panananebemada.

6

Nazareodebema

¹ Ācõrẽba Moisea jarasia:

² -Israelerãa nãwã jaradua: Umaquĩrãba wa wẽrãba ara idjida Ācõrẽ itea beyada aib̃ara, maã ewarideba ãtaa idjira nazareo adia.

³ Maã bẽrã idjia uva ba aseada, baridua ba aseada, uva ba oregueada, baridua ba asea oreguea odada, uva ba cũã sida docara b̃la. Idjaba uvada, uva beseade paeda sida cocara b̃la.

⁴ Idji nazareo beyada ada ewarideba aba idji ědr̃ai jarada ewaridaa ne jũma uva bara b̃ada cocara b̃la. Uva tada, dji e sida cocara b̃la.

⁵ Maã awara Ācõrẽ itea beyada ada ewarideba aba idji ědr̃ai jarada ewaridaa idji budara t̃cara b̃la. Maã ewaride idjira Ācõrẽ itea b̃l̃ bẽrã idji budara idu urea zebida b̃la.

⁶ Idjaba Ācõrẽ itea beyada ada ewarideba aba idji ědr̃ai jarada ewaridaa ěberã jaidada caita wãcara b̃la.

⁷ Dji zezada, dji papada, dji djabada, dji djabawẽrã sida jaidasira dji bẽwãrã caita wãcara b̃la Ācõrẽ quĩrãpita biẽ be amaaba. Maã ewaride idji budara Ācõrẽ itea urea erob̃l̃ bẽrã Ācõrẽ quĩrãpita bia beida b̃la.

⁸ Ācõrẽ itea beyada ada ewarideba aba idji ědr̃ai jarada ewaridaa idjira Ācõrẽ itea bia b̃aida b̃la.

⁹ Cawaẽne ěberãda idji caita beuib̃ara, idji buada Ācõrẽ itea urea erob̃l̃ara Ācõrẽ quĩrãpita biẽ beya. Maã bẽrã idjira Ācõrẽ quĩrãpita wayacusa bia bei ewaride borobichia t̃lida b̃la. Mãwã oya sietebema ewaride.

¹⁰ Nurẽma puchirãda wa putujuda umé sacerdotea diade wãida b̃la Ācõrẽ wua dede eda wãbadamaa.

¹¹ Maãbe sacerdoteba aba Ācõrẽa bea diaida b̃la maã ěberãba cadjirua oda carea. Dewarabemara Ācõrẽa jũma babue diaida b̃la. Mãwã Ācõrẽba maã cadjiruara quĩrãdoaya. Maã ěberãba cadjiruada osia ěberã beuda caita baeda bẽrã. Maã ewarideba ãtaa idji budara Ācõrẽ itea idu urea zebida b̃la.

12 Mañ ewaride oveja dji umaquĩrã poa aba b̄da babue diabida b̄a idji biẽ beda carea. Mañ ewarideba ãta idjira wayacusa ãcõrẽ itea beida b̄a ara idjia naẽna ewari jara b̄da quĩrãca. Naẽna idjia ãcõrẽ itea bei jaraða ewari o baside ãcõrẽ ume biẽ beda bẽrã, mañ ewarira juachaiẽ b̄a ãcõrẽ itea bei jaraða ewari jũma daucha oi carea.

13 ãcõrẽ itea beyada ada ewari jõnacarea nazareoba nãwã oida b̄a: ãcõrẽ wua dede eda wãbadamaa wãida b̄a.

14 Mama oveja dji umaquĩrãda poa aba b̄da sacerdotea diaida b̄a ãcõrẽa jũma babue diamãrẽã. Mañ ovejara jũma bia baida b̄a. Mañ awara idjia cadjirua oða carea oveja wẽrãda poa aba b̄da sacerdotea diaida b̄a dji dragara ãcõrẽa babue diamãrẽã. Mañ oveja sida jũma bia baida b̄a. Idjaba ãcõrẽ ume necai bai carea oveja dji umaquĩrãda sacerdotea diaida b̄a dji dragara babue diamãrẽã.

15 Néudebema sida sacerdotea diaida b̄a ãcõrẽa diamãrẽã. Uva ba sida diaida b̄a ãcõrẽa wea diamãrẽã. Mañ awara pañ êsãbari neẽ b̄da jamara aba diaida b̄a. Mañ pañra quĩrã cacua umé baida b̄a: aba dji biara b̄ harina nedraga bara oðaa, dewarabemara nedragaba ãrã pañda.

16 Sacerdoteba dji oveja wẽrã dragada ãcõrẽa babue diaya nazareoba cadjirua oða carea. Oveja dji umaquĩrãda ãcõrẽa jũma babue diaya.

17 Mañare ãcõrẽ ume necai bai careabema oveja dragada babue diaya. Mañ babue diab̄rãde jamarade b̄ pañ êsãbari neẽ b̄da, néudebema sida ãcõrẽa diaya. Idjaba uva bada ãcõrẽa wea diaya.

18 Mañbe ãcõrẽ wua dede eda wãbada caita nazareora borobichia tãpeda idji buða ãcõrẽ itea idu ureabi badara babueida b̄a ãcõrẽ ume necai bai careabema oveja djara dju panã tãbãde.*

19 Borobichia tãdacarea sacerdoteba oveja jĩrũ nocoarebema djudada nazareo jãwade b̄aya. Idjaba jamarade b̄ pañ êsãbari neẽ b̄da umé edapeda mañ sida idji jãwade b̄aya: aba nedraga bara oðada idjaba aba nedragaba ãrã pañdada.

20 Mañbe sacerdoteba jũma mañgãra ãcõrẽ quĩrãpita ãta waida b̄a diai carea. Mãwã jũma mañgãra ãcõrẽ itea beda bẽrã sacerdoteba edaida b̄a. Mañ awara oveja jã nocoarebema djara ãcõrẽ quĩrãpita ãta wadada, chĩde ãta wada sida idji itea beya.† Jũma mãwã oðacarea nazareo badaba uva bada doida b̄a.

21 Jũma mañgãra ãcõrẽ ley nazareoðebemaa. ãcõrẽ itea badada êdrãbãrãde mañ leyba jara b̄ quĩrãca jũma diaida b̄a. Mañ awara idjia ãcõrẽ itea beyada ada ewaride auðu poya diayada asibãrã, êdrãbãrãde idjia jaraða quĩrãca jũma diaida b̄a.

Sacerdoteba sãwã israelerã bia jara b̄ai

22 ãcõrẽba Moisea jarasia:

23 –Aaroã, idji warrarãa bida jaradua nãwã israelerã bia jara b̄damãrẽã:

24 ãcõrẽba bãrãra carebaya idjaba wagaya.

25 ãcõrẽba bãrãra bia unu baya idjaba idji biadeba bia erobaya.‡

26 ãcõrẽba bãrãra quĩrã baya idjaba necai b̄aya.§

* **6:18** ãcõrẽ ume necai bai careabema animarã dragada babue diapeda dji enenaba dji djarara arima djupeda cobadjia. Sacerdote bida mañ djaradebemada ara idji itea edabadjia. † **6:20** Exodo 29:27-28.

‡ **6:25** Bãrãra bia unu baya. Hebreo bedeadẽ nãwã b̄ b̄a: “ãcõrẽba idji quĩrãdarrara bãrãmaa uruabiya.”

§ **6:26** Bãrãra quĩrã baya. Hebreo bedeadẽ b̄ b̄a: “ãcõrẽba bãrãre acã baya.”

27 Aaroḷba, idji warrarā bida mḷ trḷneba israelerāra māwā bia jara bḷdibḷrḷ, mḷa wārāda carebaya.–

10

Ācōrēba cachiru obida

1 Ācōrēba Moisea jarasia:

2 –Paratada edadapeda cachiruda umé chī odadua. Maḷ cachirura zadia puru ābaa trḷni carea idjaba nocodaa wābidi carea.

3 Cachiru umena dārā jḷguabḷrḷde puruda jūmaena bḷ ume ābaa dji jḷredida panḷa mḷ wua dede eda wābadama.

4 Cachiru aba dārā jḷguabḷrḷde israelerā bororā awa bḷ ume ābaa dji jḷredida panḷa.

5 Cachiru ara pichia jḷguabḷrḷde israelerā ḷmādau odjabariare duanḷra nocodaa wānida panḷa.

6 Wayacusa ara maḷ quīrāca jḷguabḷrḷde israelerā jḷwa acḷare duanḷra wānida panḷa. Ara maḷ quīrāca jḷguabḷrḷde israelerā jḷwa araare duanḷra, ḷmādau baebariare duanḷ sida wānida panḷa.

7 Israelerā ābaa dji jḷredamārēā cachirura dārā zadadua. Nocodaa wānamārēā quīrā awara zadadua.

8 Aaroḷ warrarā sacerdoterāba maḷ cachirura zadida panḷa. Idiba ḷtaa ādjirāba, ādji warrarāneba yōbḷdarā bida māwā odida panḷa.

9 Bārā druade jūpedadacarea dji quīrūda bārā ume djōne zesidara, bārā djōne wābḷdade cachirura zadadua. Māwā mḷa bārāra quīrādoāēa ātebḷrḷ dji quīrūnebemada ēdrḷ edaya.

10 Maḷ awara mḷa jarada ewari droma bea bḷsridaba obḷdade, jedeco djiwidi ewari obḷdade bida cachirura zadadua. Animarā babue diabḷdade, mḷ ume necai bai careabema animarā beabḷdade bida cachirura zadadua. Maḷ zabḷdaba mḷa bārānebemada quīrānebabi baya. Mḷra bārā Ācōrēa.

Israelerā Sinaideba nocodaa wāpedada

11 Israelerā Egiptodeba ēdrḷpedadacarea poa aba ḷrḷ jedeco umé veinte ewari bḷde jḷrārā Ācōrē wua de ḷrḷ badara nocodaa wāsia.

12 Ara maḷda israelerāra Sinai ējūā pōāsa ewaraga bḷdeba maḷ jḷrārā caidu wāsidaa. ḷnāū eda wābḷdade Paraḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷde jūēne wāsidaa. Mama jḷrārāra jira besia.

13 Sinaideba ēdrḷsideba israelerāra wābḷrḷsideba Ācōrēba Moisea jaraḷa quīrāca.

14 Naārā Judadeba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Aminadá warra Naasoḷ basía.

15 Ādjirā ume Isacardeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zuá warra Natanael basía.

16 Idjaba Zabuloḷneba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Heloḷ warra Eliá basía.

17 Maḷ ūbeaare Levi warra Gersoḷneba yōpedadarāba, Levi warra Merarideba yōpedadarā bida Ācōrē wua deda jūma ērācuadapeda edesidaa.

18 Ādjirāare Rubeḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Sedeu warra Elisu basía.

19 Ādjirā ume Simeoḷneba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zurisadai warra Selumiel basía.

20 Idjaba Gaḷdeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Deuel warra Eliasa basía.

21 Mañ ũbeaare Levi warra Coádeba yõpedadarāba Ācõrē wua dede edabemada jūma edesidaa. Ādji cāinima jūēbadae Ācõrē wua de naēna edepedadaba mañ dera o eropanabadjidaa.

22 Ādjirāare Epraiñneba yõna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Amiú warra Elisamá basía.

23 Ādjirā ume Manasedeba yõna puruda wāsia. Ādji borora Pedasu warra Gamaliel basía.

24 Idjaba Benjamiñneba yõna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādjirā borora Gedeoni warra Abidañ basía.

25 Jirūare Dañneba yõna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādjirāra panasidaa dji quirūba ēpēsidara mañ ēberārā ume djõni carea. Ādji borora Amisadai warra Ajieze basía.

26 Ādjirā ume Aserdeba yõna puruda wāsia. Ādji borora Ocrañ warra Pagiel basía.

27 Idjaba Neptalideba yõna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Enañ warra Ahira basía.

28 Israelerā nocodaa wābadaza ara mañ quirāca wābadjidaa.

Hobá ādjirā ume wāmārēā Moiseba jarada

29 Israelerā Sinaiđeba ēdradi naēna Moiserā Hobá ume bedeasia. Hobára Moise zāwārē Reuel warra basía.* Madiañ druadebema basía. Moiseba Hobáa jarasia:

–Dairāra wābadađia Ācõrēba dai jarada druadaa. Dairā ume wādua. Ācõrēba dai israelerāa ne biada diayađa asia. Mañ bēra dairāba bāa ne biada waibada diadia.–

30 Hobáa panusia:

–Māra wāēa. Mā druadaa jēda wāya mā ēberārāmaa.–

31 Mañne Moiseba jarasia:

–Mā quirā djuburia jēda wārādua. Bāa bio cawa bāa sāma ējūā pōāsa ewaraga bāde dairāra cānida panada. Bāa dairāra poya jipa pe edeya.†

32 Bāda dairā ume wāibada, ne jūma bia Ācõrēba dairāa diabadađebemada bāa diadia.–

33 Māwā bedeadacarea israelerāra Sinai eya Ācõrē eya abadađeba wāsidaa. Ewari ũbea nībasidaa. Māwā nīnane Ācõrē baurudera ādjirā na eronībasidaa cawabimārēā sāma ñnāūnida.

34 Āsa israelerā nocodaa wābadađe Ācõrē jārārāra ādjirā ñrāñ wābadjia.

35 Ācõrē baurude nocodaa edebadaza Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācõrē, na wādua. Bā ume dji quirūra āyā jarecuada. Bā quirīānacara āyā mīrū wābicuada.

36 Ācõrē baurude ādji cāinima jūēbibadađe Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācõrē, jēda zedua dai israelerā zocārā duanāmaa.‡

11

Ācõrēba taba urua eradrađida

1 Māwā nīnane israelerāra ādji bia mīga panā carea Ācõrē quirāpita biē bedeā duanesidaa. Mañ ũrīsīde Ācõrēra quirūpeda taba uruada ādjirāmaa eradrađisia. Mañ taba uruaba puru iquidabema deda ñcārā bācuasia.

2 Mañ carea israelerāba Moisea quirā djuburiada iwidisidaa. Ara mañda Moiseba ādjirā carea Ācõrēa bedeā djuburiabadađe taba uruara quisia.

* 10:29 Ñcārāmaara Hobára Moise zāwārē basía. † 10:31 Bāa dairāra poya jipa pe edeya. Hebreo bedeade bā bāa: “Bāra dai dau baya.” ‡ 10:36 Dai israelerā zocārā duanāmaa. Hebreo bedeade mañra ebuda bāēa.

³ Mama trã b̄asidaa Taberá, Ācōrēba t̄b̄a uruada ādjirã tãēna erad̄r̄b̄ida b̄ērã.*

Ācōrēba pōrã diabueda

⁴ Λc̄ar̄a āibemarã israelerã ume n̄naba ādjia co pan̄a awara dewara djicoda co quĩrã panasidaa.† Mañ b̄ērã israelerã sida sode biē panenapeda nãwã jarasidaa:

–¡Ay, nedjarada cob̄adabara!

⁵ Dadjirãba quĩrãneba pan̄a Egiptode bedada bari co panabadjidada. Idjaba pepinoda, nejōda, ceboyada, puerroda, recao sida co panabadjidada.

⁶ Barib̄ar̄a idira abari co pan̄ba sē pan̄a. Ababe nañ manádr̄a co tapan̄a.–

⁷ Manára culádr̄a ta quĩrãca pichia querasia. Bedelio quĩrãca torroa cuaracuara b̄asia.‡

⁸⁻⁹ Diamasiza ējũã cūrāsaba b̄eguea n̄m̄eb̄ar̄a de manára odjabadjia. Israelerãba manára j̄ar̄a pedapeda birajubadjidaa wa yude arababadjidada. Mañḡara djubadjidaa wa pañda obadjidaa. Dji warraara pañ olivo dragadaa odaca b̄asia.

¹⁰ Mañne Moiseba ũr̄sia deza dji eda wãbadama israelerãra ādjia co quĩrã pan̄a carea j̄ã pan̄da. Mañ carea Ācōrēra ādjirã ume bio quĩr̄usia. Moise bida mañra biē unusia.

¹¹ Mañ carea Moiseba Ācōrēra jarasia:

–M̄ra b̄a nezocaa. Mañda ¿cārē cārēã b̄a m̄ra jãwã biē o b̄a? ¿M̄a cārēda b̄a quĩrãpita biē oda b̄ērã b̄a jãwã nañ purura m̄ j̄awade b̄asi?

¹² ¿M̄ra ādji papaca? ¿M̄ab̄ar̄a ādjirãra tocuasica? Mãwãra ¿cārē cārēã jara b̄a ādjirãra b̄a ādji drõã nañnabemarãa diai jarađa druadaa edemãrēã daupēbariba warra j̄awade bara edebari quĩrãca?

¹³ Nañ ēberãrã j̄ã pan̄ba m̄ã jara pan̄a: “Dairãa nedjarada codi carea diadua.” Barib̄ar̄a m̄ã ¿sãma nedjarada edai ādjirãa diai carea?

¹⁴ M̄dubāba nañ purura poya edeã. Mãwã edeira j̄umawãyã zarea b̄a.

¹⁵ B̄a nañ puruda m̄dubāba edebib̄ar̄a biara b̄a m̄ra beaida. B̄a wãrãda m̄da bia unu b̄ab̄ar̄a, m̄ra beadua waa bia m̄garãmãrēã.–

¹⁶ Ācōrēba panusia:

–Israelerã bororã b̄a bio cawa b̄da setenta edapeda m̄ wua de caita ededua. Mama b̄a ume j̄ãñida pan̄a.

¹⁷ Mañne m̄ra mama edaa zepeda b̄a ume bedeaya. M̄a b̄ã diada Jaureda ādjirãa bida diaya nañ puruda careba ededamãrēã. Mãwã b̄adubāba nañ purura edeã.

¹⁸ Israelerãa jaradua nedjarada nu codi b̄ērã nane ādjirãba odida pan̄a nu m̄ quĩrãpita bia duanani carea.§ M̄a ũr̄sia ādjirã j̄ã pan̄ba nãwã jara pan̄da: “¡Ay, nedjarada cob̄adabara! ¡Dadjirãra Egiptode biara duanabadjidada!” Mãwã jara pan̄ b̄ērã m̄ã ādjirãa nedjarada diaya codamãrēã.

¹⁹⁻²⁰ Mañ nedjarara ādjirãba ewari ababe, ewari umé, ewari juesuma, die ewari, veinte ewari bida codaã, ãteb̄ar̄a jedeco aba codia aba nedjaraba jaitab̄adadaa.* Mãwã oya m̄ra b̄arã ume b̄am̄ina. Ādjirãba m̄da igaradapeda j̄ã pan̄ba m̄ quĩrãpita nãwã jara pan̄a: “¿Dadjirãra cārē cārēã Egiptodeba ēdr̄asida?”–

²¹ Moiseba jarasia:

* **11:3** Hebreo bedeade Taberá trãba jara b̄a “t̄b̄a urua.” † **11:4** Λc̄ar̄a āibemarãra israelerã ume Egipto druadeba ēdr̄asidaa. Exodo 12:38. ‡ **11:7** Bedeliora bacuru baa. § **11:18** Ācōrē quĩrãpita bia duanani carea ādjirãra cuidapeda wua tãtoãda j̄ñida panasidaa. Idjaba ādji quima ume j̄pa cãñida panasidaa. * **11:19-20** Aba nedjaraba jaitab̄adadaa. Hebreo bedeade b̄ã b̄a: “Aba ādji quēb̄ade odjab̄ar̄adaa.”

-Umaquĩrãrã awa m̃l ume seisciento mil pañla. Mãlda bla jara bla jedeco aba nedjarada dairãba codamãrẽã diaida.

²² Dai ovejada, pacada jũma beab̃lda sida jũmarã itea araẽa. ¡Pusadebema beda jũma beab̃lda sida araẽa!-

²³ Ācõrẽba Moisea jarasia:

-¿M̃la jũma poya oẽca? Idi bla unuya m̃la jarađara poya oida wa poya oẽda.-

²⁴ Ācõrẽ ume bedea badara Moiseba israelerãa jarade wãsia. Mãlne israelerã bororãda setenta edapeda Ācõrẽ wua de caita pe edesia.

²⁵ Mama Ācõrẽra j̃rãrãne edaa zepeda Moise ume bedesia. Idjia Moisea diada Jaureda mãl setenta israelerã bororãa bida diasia. Mãl Jaurera ãdjirãmaa zepeda cawaẽne Ācõrẽneba bedea duanesidaa.† Mãwãnacarea waa ara mãl quĩrãca bedeađe basía.

²⁶ Mãlne Moiseba setenta bororã edadebema umé Ācõrẽ wua demaa wãnaẽ basía, ãteb̃la israelerã duañma panesidaa. Abara Eldá basía. Dewarabemara Medá basía. Ācõrẽ wua demaa wãnaẽ badamĩna Ācõrẽba diada Jaurera ãdjia bida edasidaa. Mãl bẽrã ãdji sida cawaẽne Ācõrẽneba bedea panesidaa israelerã duañma.

²⁷ Mãl carea cũdra aba Moisemaa pira wãpeda nãwã jarasia:

-¡Eldáda, Medá sida Ācõrẽneba bedea pañla israelerã duañma!-

²⁸ Mãlne Nũl warra Josueba jarasia:

-M̃l boro Moise, ãdjia idu mãwã bedebirãdua.- (Josuera cũdra edaaba Moise carebabari basía.)

²⁹ Moiseba jarasia:

-¿Bla crĩcha bla ababe m̃lab̃la Ācõrẽ Jaurera erobaida bla? M̃lmaarã bia bacasia Ācõrẽba idji Jaureda jũmarãa diab̃l̃bara idjaba jũmarãda idjideba bedeb̃dabara.-

³⁰ Mãwãnacarea Moiserã, israelerã bororã sida jẽda wãsidaa israelerã duañmaa.

³¹ Mãlbe Ācõrẽba nãurãda pusaareba t̃bisia. Mãl nãurãba põrãda zocãrã enesia israelerã duañmaa. Israelerã duañmaaba ewari aba wãida bla quĩrãca mãl põrãra jeweda jãrẽbaribusi basía. Egorodeba dji ãt̃lara dadji bacara daucha basía.

³² Mãl ewaride ãsa, diamasi, nurẽma bida israelerãba põrãra quenabadjidaa. Dji maãrãra beadaba eda cincuenta birasia.‡ Mãlg̃ara beseade pae duanesidaa ãdjirã duañma.

³³ Mãl põrã djara jũma codi naẽna Ācõrẽra ãdjirã ume quĩrũsia.§ Mãl bẽrã israelerãra zocãrã quinibisia.

³⁴ Dji zocai panenaba maná awara co quĩrã pananara joucuasidaa. Mãl carea mãl ejuãra tr̃l basidaa Kibro-hataava.*

³⁵ Kibro-hataavadeba israelerãra Hazerođaa wãnapeda mama duanesidaa.

12

Mariaba Aarõl bida Moise biẽ jarapedada

† **11:25** Hebreo bedeađe ebuda blaẽa sãwã bedeesidada. Zocãrãmaarã ãdjia cawadaẽne Ācõrẽ bedeađe mĩã cawaiẽ jara duanesidaa waa dadjia ãrĩnaca bedeađe bedea duanesidaa. ‡ **11:32** *Eda cincuenta*. Hebreo bedeađe bl̃ bla “diez homeres.” § **11:33** Ebuda blaẽa cãrẽ cãrẽã Ācõrẽra ãdjirã ume quĩrũsia. ¶ Mãlmaarã israelerã jũmawãyã ne co pañla carea quĩrũsia idjaba dewarãmaarã ãdjia biẽ bedeađeđada carea quĩrũsia. * **11:34** Hebreo bedeađe mãl tr̃lba jara bla: “Nedjara awua pañla carea beupeđada joubada ejuã.”

1 Mariaba, Aaroḷ bida ādji djaba Moiseda biē jara panesidaa āibema wērā edada carea.*

2 Ādjia nāwā jarasidaa:

-¿Ācōrēra ababe Moisedeba bedebarica? ¿Dadjideba bida bedecaca?-

Māwā bedea panḷara Ācōrēba biē ūrīsia. (

3 Jūma naḷ ējūāne Moiserā dji dromaara bai crīchara neē basia.)

4 Ara maḷda Ācōrēba Moisea, Aaroḷa, Mariaa bida jarasia:

-Bārā ūbea mḷ wua demaa zedadua.-

Ara maḷda wāsidaa.

5 Maḷne Ācōrēra jḷrārā ḷḷaba edaa drasoā jira bḷde edaa zesia idji wua dede eda wābadamaa. Mama Aaroḷra Maria sida caitaara trḷsia. Ara maḷda caitaara wāsidaa.

6 Maḷbe Ācōrēba ādjia jarasia:

-Mḷa jarabḷḷada bio ūrīnadua. Mḷneba bedebadarā bārā tāēna bea ume mḷra cāimocaraēba idjaba cāimocara quīrāca ne unubi bḷdeba bedebaria.

7 Baribḷḷa mḷ nezoca Moise ume māwā bedecaca. Jūma mḷ ēberārā cāyābara idjiabḷḷa mḷra biara iḷā bḷa.†

8 Idji ume mḷra nēbḷḷbaria. Ne jara bḷdeba idji ume bedecaca. Ātebḷḷa ebuda jarabaria. Idjia mḷra unubaria. Māwā bḷ bērā ¿bārāba cārē cārēā wayadaē basi mḷ nezoca Moiserā biē jaradi carea?-

9 Ācōrēra ādji ume bio quīrūpeda wāsia.

10-11 Ācōrē wua demaḷba jḷrārā ḷḷaa wābḷḷde Mariara aidaba bira nūmesia.‡ Maḷ unuside Aaroḷba Moisea nāwā bedea djuburiasia:

-Mḷ boro, mḷ quīrā djuburia daiba crīchadaēne cadjirua opedadara quīrādoadua.

12 Maria cacuara idu jūma ārī bebirādua warra ḷradḷgaēda quīrāca.-

13 Ara maḷda Moiseba Maria carea Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwidisia:

-Ācōrē, mḷ quīrā djuburia mḷ djabawērā Mariara biabidua.-

14 Ācōrēba panusia:

-Idji zezaba cawa obḷḷde idji quīrādarrade idodabara, ¿siete ewari puru jīga bḷdaē bacasidaca quīrā peramārēā?§ Ara maḷ quīrāca bārāba idjira siete ewari puru jīga bḷēida panḷa. Māwānacarea poya jēda zeya.

15 Ara maḷda israelerāba Mariara puru jīga bḷde wāsidaa siete ewari mama bamārēā. Maḷ siete ewaride israelerāra nocodaa wānaē basia aba Maria jēda zebḷḷdaa.

16 Zedacarea Hazeroḷeba Paraḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷde jūēne wāsidaa.

13

Canaaḷ drua acḷde wā panana

1 Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

2 -ḷcḷḷa umaquīrārāda Canaaḷ drua acḷde diabuedua. Maḷ druara mḷa israelerāa diaya. Israeldeba yōna doce purudebemada aba aba edadua diabuei carea. Ādjira puru boroda beadida panḷa.-

3 Ara maḷda Moiseba ḷcḷḷa umaquīrārāda Paraḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷdeba Canaaḷnaa diabuesia Ācōrēba jarada quīrāca. Jūma ādjirāra israelerā bororā basia.

* 12:1 *Āibema wērā.* Hebreo bedeaḷe bḷ bḷa: “Cusita wērā.” Ebuda bḷēa maḷ wērāra Seporá basida wa Moiseba dewarada edasida. † 12:7 *Idjiabḷḷa mḷra biara iḷā bḷa.* ḷcḷḷamaarā nāwā jara bḷa: “Mḷ purura idjia diasia wagamārēā.” ‡ 12:10-11 *Mariara aidaba bira nūmesia.* Hebreo bedeaḷe bḷ bḷa: “Mariara aidaba nieve quīrāca basia.” § 12:14 *Abḷba djārā quīrādarrade idosira maḷ ēberāra Ācōrē quīrāpita biē besia.*

4 Ādjirāra naḷgārā basía: Rubeḷneba yōna purudebema Zacu warra Samuada,

5 Simeoḷneba yōna purudebema Hori warra Sapada,

6 Judadeba yōna purudebema Jepone warra Caleda,

7 Isacardeba yōna purudebema Jose warra Igalda,

8 Epraiḷneba yōna purudebema Nuḷ warra Oseada,

9 Benjamiḷneba yōna purudebema Rapu warra Paltida,

10 Zabuloḷneba yōna purudebema Sodi warra Gadielda,

11 Jose warra Manaseḷneba yōna purudebema Susi warra Gadida,

12 Daḷneba yōna purudebema Gemali warra Amielda,

13 Aserdeba yōna purudebema Micael warra Setuda,

14 Neptalideba yōna purudebema Vapsi warra Nahbida,

15 idjaba Gaḷeba yōna purudebema Maqui warra Geuelda.

16 Moiseba Canaaḷ drua acḷde diabuedarā trḷra maḷgārā basía. (Nuḷ warra Oseara Moiseba trḷ ḷasia Josue.)

17 Moiseba maḷ ēberārā Canaaḷ drua acḷde diabueside nāwā jarasia:

–Negue ējūā pōāsa ewaraga ḷareba ējūā eyaida ḷadaa wānada.

18 Acḷdadua maḷ druara sāwā ḷada idjaba maḷ druadebemarāra sāwā beada; mēsrā beada wa mēsrāé beada; zocārā panḷda wa zocārāé panḷda.

19 Acḷdadua ādji druara sāwā ḷada; bia ḷada wa biē ḷada. Idjaba acḷdadua ādji purura sāwā beada; mōgaraba auḷu jūrā ca beada wa ara jāwā beada.

20 Acḷdadua dji ējūāda; ējūā biada wa ējūā biaēda, bacuru baraada wa neēda. ¡Sozarra beadadua! Idjaba maḷ druadebema nejōda ḷcḷra ḷa enenada.–

(Moiseba ādjirāra uva jara diabuesia.)

21 Ara maḷda Canaaḷ drua acḷde wāsidaa. Ādjirāba jūma acḷsidaa Ziḷ ējūā pōāsa ewaraga ḷadeba aba Reho purudaa. (Reho purura Hamá drua caita ḷaa.)

22 Negue ējūā pōāsa ewaraga ḷare wānapeda Hebroḷ purude jūēne wāsidaa. Maḷ purude Ahimaḷda, Sesaida, Talmai sida panabadjidaa. Ādjira Anacadeba yōpedada basía.* (Ādji drōā naēnabemarāba Hebroḷ purura osidaa siete poa egiptorāba Zoaḷ puru odi naēna.)

23 Dji acḷde wā panḷra jeweda Escol abadade jūēne wāsidaa. Mama uva cḷmḷ droma ḷada aba tḷ edasidaa. Maḷgārā bacurude jḷnapeda ēberā uméba equiadeba edesidaa. Idjaba granadajōda, higojō sida ḷa edesidaa.

24 Maḷ jewedara ādjirāba trḷ ḷasidaa Escol, uva cḷmḷ droma ḷada tḷ edapedada bērā.†

25 Cuarenta ewari Canaaḷ druara jūma acḷ pananapeda jēda wāsidaa.

26 Paraḷ ējūā pōāsa ewaraga ḷade Cadé abadama ādjirāra Moise ume, Aaroḷ ume, idjaba jūma israelerā ume ābaa dji jḷresidaa. Maḷne jūma ādjia unupedadada nēḷarḷapeda Canaaḷ druadebema nejōda acḷbidaa.

27 Ādjirāba Moisea nāwā nēḷarḷasidaa:

–ḷa wābida druade dairāra jūēsidaa. Wārāda maḷ druade baridua ne upedadara bia zaubarā. Maḷ druadebema nejōda acḷdua.

28 Baribḷra maḷ druade bea ēberārāra bio mēsrā bea. Ādji purura waibḷa bea idjaba mōgaraba auḷu jūrā ca bea. Mama dairāba Anacadeba yōpedadarāda unusidaa.

* 13:22 Anacadeba yōpedadara draso waibḷaga beasia. † 13:24 Hebreo bedede Escol trḷba jara ḷaa “cḷmḷ.”

²⁹ Ādjirā awara Negue ējūā pōāsa ewaraga bΛde amalecitarāda panabadaa. Ējūā eyaida bΛde hititarāda, jebuseorāda, amorreorā sida panabadaa. Pusaare, Jordaā doare bida cananeorāda panabadaa.–

³⁰ Maā beċea carea puru Moise quīrāpita bΛga nūmΛra Caleba chupeabisia. Maābe jarasia:

–jWāna! jMaā druara dadjirāba poya edadia! jMaā druade bea ēberārāra wārāda poyadia!–

³¹ BaribΛrΛ idji ume acΛde wā pananaba jarasidaa:

–jDadjirāra wānaēa! jMaā druade bea ēberārāra dadjirā cāyābara mēsrāra beaa!–

³² Maābe sewadeba ādjirāba israelerāa jara panesidaa ādjia acΛde wā panana druara dji biaēda. Nāwā jarasidaa:

–Jāā drua daiba acΛde wā pananane ēberārāra dji quini nūmabaria.‡ Maā awara ēberārā daiba unupeċadara jūma waibΛga beaa.

³³ Mama dairāba unusidaa Anacadeba yōpeċada ēberārā drasoā waibΛga beada. Ādjirā acΛdabara dairāra djuburi queċeaa adichichi quīrāca. Idjaba ādjirāba dairāra ara maā quīrāca unusidaa.–

14

Israelerāba Ācōrē igarapedada

¹ Maā ūrīsidade israelerā jūmarāda bΛga nūmesia idjaba maā diamasi jīā panΛda ānadrasidaa.

² Puruba Moiseda, Aaroā sida biē jaradapeda ādjia nāwā jarasidaa:

–jDairāra Egiptode beupeċadabara biara bΛcasia! jNaā ējūā pōāsa ewaraga bΛde bida beupeċadabara biara bΛcasia!

³ ¿Ācōrēba cārē cārēā dairāra maā druadaa edebΛrΛ? ¿Mama djō panΛne maā druadebemarāba dairāra quenanamārēā edebΛrΛca? ¿Dai wērārāra, warrarā sida maā ēberārāba ara ādjirā itea jidadamārēā edebΛrΛca? ¿Egiptodaā jēda wānida biara bΛēca?–

⁴ Maābe ādjiduba jara duanesidaa:

–Aba edadia dadjirā boro bamārēā. Maābe Egiptodaā jēda wānia.–

⁵ Maā ūrīsidade Moiserā, Aaroā sida jūma israelerā quīrāpita chīrāborode barru copanesidaa.*

⁶ Maāne Nuā warra Josueba, Jepone warra Cale bida ādjia cacuaċe jā panΛda sopuaba cōātasiċaa. Maā umēbemara Canaaā drua acΛde wā panananebema basia.

⁷ Ādjia israelerāa jarasidaa:

–Dairāba acΛde wā panana ējūāra bio bia bΛa.

⁸ Maā druade baridua ne upēċadara bia zaubaria. Ācōrēba dadjirāda bia unu bΛbΛrΛ maā druadaa edepeċa jūma diaya.

⁹ Maā bērā Ācōrēra igararānada. Idjaba maā druadebemarāda wayarānada. Dadjirāba poyadia, ādjirāra caiba carebai neē panΛ bērā. BaribΛrΛ Ācōrēda dadjirā ume bΛa. Maā bērā ādjirāra wayarānada.–

¹⁰ Māwā jara pananamīna puruba ādjira mōgaraba tabari beadiada asiċaa. Māwā duanΛne cawaēne ādjirāba unusidaa Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda idji wua dede ānaga dogoda.

‡ **13:32** *Ēberārāra dji quini nūmabaria.* Hebreo beċeade nāwā bΛ bΛa: “Maā ējūāba dji panabadara mībaria.” ΛcΛrΛmaarā maāba jara bΛa maā ējūāne ēberārā djō panΛneba dji quini nūmabarida. * **14:5** ΛcΛrΛmaarā ādjira chīrāborode barru copanesidaa Ācōrēa beċea djuburiaċi carea idjaba ΛcΛrΛmaarā māwā osidaa puru jēda wārānamārēā beċea djuburiaċi carea.

11 Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:

-¡Nañ ēberārāba baridua carea m̄ra igarabadaa! ¡M̄la ādjirā tāēna ne ununaca waib̄la beada odam̄na wadibida m̄ra ĩjā amabadaa!

12 Mañ carea m̄la ādjirāra quinibiya. Barib̄ra b̄deba m̄la ādjirā cāyābara puru waib̄lara b̄da idjaba ʌb̄lara b̄da yōbiya.-

Moiseba israelerā carea Ācōrēba bedea djuburiada

13-14 Moiseba Ācōrēba jarasia:

-B̄la ʌb̄ladeba nañ ēberārāra Egiptodeba ēdr̄ enesia. Mañda b̄la ādjirāda quinibib̄ra egiptorāba ūr̄napeda Canaañ druaдебemarāa nēb̄ra. M̄ Boro, Canaañnebemarāba naēna ūr̄sidaa b̄ra dairā ume b̄da, dairāma ebuēda odjasida, b̄ j̄r̄rāda dairā ĩr̄ n̄babarida, āsa b̄ra j̄r̄rā ʌt̄ba edaa draso jira b̄de dairā na wābarida idjaba diamasi ara mañ j̄r̄rāda t̄b̄ quīrāca eradr̄ n̄mabarida.

15 B̄la nañ ēberārāda jūma quinibib̄ra, b̄la o b̄la ūr̄pedadaba nāwā jaradia:

16 “Ācōrēba israelerāra idjia diai jaraēda ējūānaa poya edeē basía. Mañ b̄rā ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga b̄de jūma quinibisia.”

17 M̄ Boro, māwā jararānamārēā m̄ quīrā djuburia b̄ ʌb̄lara unubidua ara b̄la jaraēda quīrāca.

18 B̄la jarasia b̄ra baridua quīrūcada idjaba ēberārāra bio quīrīā b̄da. Mañ awara jarasia ādjia cadjirua obadara, b̄ beēda igarabada sida b̄la quīrādoabarida. Māwām̄na dji beēde b̄ra b̄la cawa obariada asia. Dji zezaba cadjirua oēda carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sida cawa o b̄bariada asia.†

19 Mañ b̄rā b̄la quīrīā waib̄la b̄deba nañ ēberārāba cadjirua opedadara quīrādoadua ādji Egiptodeba ēdr̄pedada ewarideba aba idēdaa b̄la quīrādoada quīrāca.-

20 Ācōrēba jarasia:

-Ādjia cadjirua opedadara m̄la quīrādoasia b̄la beēda djuburiada b̄rā.

21 Māwām̄na m̄ra wārāda zocai b̄la b̄rā, idjaba wārāda jūma nañ ējūāne dji dromaara b̄la b̄rā, wārāda nāwā cawa oya.

22-23 Nañ ēberārā ni ab̄ada m̄la ādji drōā naēnabemarāa diai jaraēda ējūāne idu jūēbiēa. Ādjirāba m̄ quīrāwārēā dorrodorroadā unupedadam̄na idjaba Egiptode, ējūā pōāsa ewaraga b̄de bida m̄la ne ununaca o b̄da unupedadam̄na m̄ra ĩjānaē basía. Āteb̄ra m̄la poya oē quīrāca b̄rima zocārā biē beēasidaa.‡ M̄da igarapedada b̄rā ādjirā ni ab̄ada Canaañ druaē jūēnaēa.

24 Barib̄ra m̄ nezoca Cale cr̄chara awara b̄la. Idjiab̄ra m̄ra ne jūmane bia ēpēbaria. Mañ b̄rā idjia ac̄de wā b̄da ējūāne m̄la idjira jūēbiya. Idjia, idjideba yōb̄darā bida mañ ējūāra edadia.

25 Barib̄ra nu b̄rāra Pusa Purrudaa wābada oē jēda wānada ējūā pōāsa ewaraga b̄daa. Ara nawena amalecitarāda cananeorā sida Canaañ drua jewedade duan̄a.-

26 Idjaba Ācōrēba Moisea, Aaroā bida nāwā jarasia:

27 -¿Aba sālbe nañ puru cadjiruaba m̄ra biē jara panani? M̄la ūr̄ b̄la ādjia m̄da biē jara panabadada.

28 Mañ b̄rā ādjirā nāwā jaraēda wānada: “Ācōrēba nāwā jara b̄la: m̄ra wārāda zocai b̄la b̄rā b̄rāba jarapedada quīrāca wārāda oya.

29 Jūma b̄rā veinte poa audu bea m̄la juachabidaba m̄da biē jarapedada b̄rā nañ ējūā pōāsa ewaraga b̄de beud̄ia.

† 14:18 Exodo 34:6-7. ‡ 14:22-23 *B̄rima zocārā*. Hebreo beēde jara b̄la “b̄rima die.”

³⁰ Bārānebema ni abada māa wārāneba bārā diai jarada ējūānaa jūēne wānaēa. Ababe Jepone warra Caledra, Nuā warra Josue sida māā ējūāne jūēne wānia.

³¹ Bārāba jarasidaa māā druadebemarāba bārā warrarāra ara ādji itea jida ededida. Baribara māā drua bārāba igarapedadara māā bārā warrarāa diaya. Maābe ādjirāra māā druade bia panania.

³² Baribara bārā dji drōārāra naā ējūā pōāsa ewaraga bade beudia.

³³ Bārā warrarāra bārā ume naā ējūā pōāsa ewaraga bade cuarenta poa para nībadia oveja wagabari para nībabari quīrāca. Bārāba māā igarapedada bārā, bārā warrarāra bia mīga panania aba bārā jūma beubadadaa.

³⁴ Canaaā drua acade wā panana ēberārāra cuarenta ewari mama panasida bārā, bārāra cuarenta poa bia mīga pananida panā māā igarapedada carea. Māwā bārāba cawadia māā quīrūbira sāwābara bada.”

³⁵ Māāra Ācōrēa. Māā jaradara wārāda oya. Naā puru dji cadjiruada māā cawa oya jūmarāba māāda igarapedada bārā. Naā ējūā pōāsa ewaraga bade beudia.-

³⁶⁻³⁷ Maābe Moiseba Canaaā drua acade diabuedarāra Ācōrēba cawaēne quinibisia. Māwā quinibisia Canaaā druadeba jēda zedapeda israelerāa idjida biē jarabisida bārā idjaba sewadeba māā ējūāra biē tabada asida bārā.

³⁸ Canaaā drua acade wā panananebemada umēbe beudaē basia; Nuā warra Josueda idjaba Jepone warra Cale sida.

Canaaā druadebemarāba israelerā poyapedada

³⁹ Moiseba jūma Ācōrēba jaradara israelerāa jarasia. Maā carea ādjirāra sopuadeba bio jīa duanesidaa.

⁴⁰ Maā bārā nurēma diapedada ādjirāra piradradapeda Canaaā druade eyaida bamaa wāni carea panasidaa. Nāwā jarasidaa:

-Dairāba cadjiruada osidaa māā druara poya edadaēana asidade. Dairāra wānia Ācōrēba diai jarada druadaa.-

⁴¹ Baribara Moiseba jarasia:

-¿Bārāba cārē cārēā Ācōrēba jaradara ijānaē? Bārāda Canaaā druadaa wānibara, bia wānaēa.

⁴² Mama wārānadia. Ācōrēra bārā ume wāē bārā dadjirā dji quīrūba bārāra quenania.

⁴³ Bārāba Ācōrēra igarasida bārā idjira bārā ume baēa. Maā bārā amalecitarā ume idjaba cananeorā ume djōbadaē ādjirāba bārāra quenania.-

⁴⁴ Māwā jaradamīna israelerāba ijānaē basia. Canaaā druade eyaida bare wāsidaa. Baribara Moiserā wāē basia. Ācōrē baurude sida israelerā wua de eropanama besia.

⁴⁵ Maāne eyade panā amalecitarāra, cananeorā sida israelerā ume djōne zesidaa. Israelerāra poyadapeda ādjirā caidu ēpē quena wāsidaa aba Hormā abadadaa.Š

16

Ēberā Core abadaba Moise, Aaroā sida igarada

¹⁻² Izar warrada Core abadidaa. Idjira Levi warra Coādeba yōna basia. Corera dewara ēberārā ūbea panā ume bedeā ausidaa Moise āyā badi carea. Maā ūbeabemara Rubeāneba yōpedada basia; aba Eliā warra Dataā basia, aba

Š 14:45 Hebreo bedeade Hormā trāba jara ba “jūma ārīpedada.”

idji warra Abirañ basía, idjaba aba Pele warra Oñ basía. Ādjirāare israelerā bororāda 250 panasidaa. Mañ bororāra dji biara beada puruba edada basía.

³ Jūma mañ ēberārāra Moisemaa Aaroñmaa bida wānapeda nāwā jarasidaa:
–¡Aba idibe bārāra dairā boro badia! Purura jūmaena Ācōrēba idji itea edasia. Idjira dairā ume bida b̄la. Māwā b̄la bēřā ¿cārē cārēā jūma Ācōrē puru cāyābara bārāra dji dromaara pan̄da crīcha pan̄?–

⁴ Mañ ūřiside Moiserā chīrāborode barru cobesia Ācōrēa bedea djuburiai carea.*

⁵ Mañbe Corea, idjiare pan̄rāa bida jarasia:

–Nu diapeda Ācōrēba cawabiya caida idjideda idjaba caida edasida idji sacerdote bamārēā. Idjia edada ēberādr̄a idji caita idu wābiya.

⁶⁻⁷ Core, b̄la, b̄lare pan̄rāa bida nāwā odadua: bādjiža quera babada epedecoda edadapeda nu t̄lb̄ladauda, quera badi careabema sida mañ epedecode b̄ladua. Mañda Ācōrē quīrāpita b̄lde wānadua. Mañne Ācōrēba cawabiya caida edasida idji sacerdote bamārēā. ¡Bārā levitarāra jūmawāyā bedea pan̄la. Ya besia!–

⁸ Moiseba Corea idjaba jarasia:

–Bārā levitarā, ūřinadua.

⁹ Dadji israelerā Ācōrēba bārādr̄a awara b̄lasia idji caita poya wānamārēā. Māwā israelerāba Ācōrēa animarā babue diade wāb̄l̄dade bārāb̄r̄a ādjirāra carebabadaa idjaba dadjirā nocodaa wāb̄l̄dade Ācōrē wua dera edebadaa. ¿Ara mañba bia b̄lēca?

¹⁰ Core, Ācōrēba b̄lara, waabema levitarā sida idji caita idu wābibaria māwā odamārēā. Barib̄r̄a bārāmaara mañḡara bia b̄lēa āteb̄r̄a Ācōrē sacerdoterā ba quīrā pan̄la.

¹¹ Mañ bēřā b̄la, b̄lare bea bida Ācōrēra igara pan̄la. ¿Cārē cārēā Aaroñra biē jara pan̄? ¿Aaroñra beade b̄lca Ācōrēba idji sacerdote bamārēā b̄lde bēřā?–

¹² Mañbe Moiseba Eliá warrarā Datañda, Abirañ sida tr̄lb̄bisia. Barib̄r̄a ādjia jarabisidaa:

–Daira b̄lamaa wānaēa.

¹³ B̄la daira drua biadeba ēdr̄a enesia. Mañ druadeb̄r̄a baridua ne upedadara bia zaubaria. B̄la daira nañ ējūā pōāsa ewaraga b̄lde jūma quinibib̄r̄a. Mañda ¿b̄lara wadibida dai boroda ba quīrā b̄lca?

¹⁴ B̄la drua biadaa edeyada asia. Mañ druade baridua ne upedadara bia zaubariada asia. Barib̄r̄a b̄la daira mamaa edeē tab̄la. Ējūāda, uva bara b̄la ējūā sida diaē tab̄la. ¿B̄la wadibida daira cūrūga quīrā b̄lca?† Daira b̄lamaa wānaēa.–

¹⁵ Māwā jara pan̄ carea Moiserā bio quīrūpeda Ācōrēa jarasia:

–Ādjia b̄la diab̄dara bia unurādua. M̄ra ādji boromīna ādji burroda, ni cārē sida ādjidera jārīē b̄la. M̄ra ādjira ni aba bida biē oē b̄la.–

¹⁶ Mañbe Moiseba Corea jarasia:

–Nu b̄lara, b̄lare pan̄rāa sida Ācōrē quīrāpita wānadua idji wua demaa. Aaroñ sida mama baya.

¹⁷ B̄lare pan̄ 250 ēberārāba ādji quera babada epedecora edadapeda querara coa nūm̄nadua. Mañḡara Ācōrē wua demaa idji quīrāpita ededadua. B̄la, Aaroñ bida bārā quera babada epedecora ededadua.–

* **16:4** Λc̄l̄amaara Moiserā chīrāborode barru cobesia ne wayaaba. † **16:14** ¿B̄la wadibida daira cūrūga quīrā b̄lca? Hebreo beade b̄l b̄la: “¿B̄la nañ ēberārā daura nūētaica?”

¹⁸ Nurēma ādjirāza quera babada epeḏecoda edaḏapeḏa tḁḁdauda eḏa ḁḁapeḏa querada coa nūmasiḏaa. Ādjirāra, Moiserā, Aaroḁ siḏa Ācōrē wua dede eḏa wābada caita duanasiḏaa.

¹⁹ Coreba jūma Israel purura Ācōrē wua dede eḏa wābadamaa zebisia Moise, Aaroḁ siḏa āyā ḁḁḁi carea. Cawaēne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda ādjirā quīrāpita ḁnaga dogosia.

²⁰ Maḁne Ācōrēba Moisea, Aaroḁa biḏa jarasia:

²¹ –Naḁ ēberārā caitabemada āyā wānadua. Mḁa ādjirāra aḁeḏa jūma quinibiya.–

²² Baribḁḁḁ Moiserā Aaroḁ siḏa chīrāborode ḁarru copanenapeḏa Ācōrēa nāwā beḏea djuburiasiḏaa:

–Ācōrē, ḁḁeḁa ēberārāra jūma zocai ḁeaa. ¿Aḁaḁba cadjirua oda carea ḁḁḁa jūma naḁ puru ume quīrū ḁaica?–

²³ Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴ –Purua jaradua Core wua de caitabemada, Dataḁ wua de caitabemada, idjaba Abiraḁ wua de caitabemada āyā wānamārēā.–

²⁵ Ara maḁda Moiserā piradrḁpeḏa Dataḁ ḁḁmaā idjaba Abiraḁmaā biḏa wāsia. Israelerā bororā siḏa Moise caidu wāsiḏaa.

²⁶ Maḁne Moiseba purua jarasia:

–Jāḁ cadjirua obadarā wua de caitabemada āyā wānadua. Ādjia eropanḁneḁemada tārānadua. Tānibḁḁḁ bārā siḏa beuḁia jūma ādjia cadjirua opeḏada carea.–

²⁷ Ara maḁda israelerāra Core wua de caitabemada, Dataḁ wua de caitabemada idjaba Abiraḁ wua de caitabemada āyā wāsiḏaa. Maḁne Dataḁra, Abiraḁ siḏa ādji wua de dajada zedapeḏa ādji dede eḏa wābada caita ḁta nūmeasia. Ādji ume dji quimada, jūma ādji warrarā siḏa nūpanasiḏaa.

²⁸ Maḁne Moiseba jarasia:

–Nāwā bārāba cawadīa ara mḁdjia quīrāḁ ḁḁeḁa bārā boroda ḁeḁ basida, āteḁḁḁḁ Ācōrēḁḁḁḁ mḁra ḁḁsiḏa:

²⁹ naḁ ēberārāda dadji beubada quīrāca beuḁibḁḁḁ, bārāba cawadīa Ācōrēba mḁra ḁḁḁ basida bārā boro bamārēā.

³⁰ Baribḁḁḁ Ācōrēba egoroda cawaēne yā dogobipeḏa ādjira, jūma ādjia eropanḁ siḏa egoroba mībḁḁḁ, ādjirā zocai panḁne beuḁarā jaure panabadamaa wānibḁḁḁ, bārāba cawadīa ādjiabḁḁḁ Ācōrēda igarasiḏada. Māwā cawadīa, ēberārā maḁ quīrāca beuḁḁdada dadjirāba wadibiḏa ununaca ḁērā.

³¹ Moiseba māwā jarabḁḁḁde Dataḁ ḁḁmaḁba aḁa Abiraḁ ḁḁmaā egorora yā dogosia.

³² Maḁne egoroba ādjira, ādji ēberārāra, Corera, idji ēberārāra, idjaba jūma ādjia eropanana siḏa mīsia.

³³ Ādjirā mīpeḏa egorora wayacusa araa catḁ dogosia. Māwā zocai panḁne maḁ ēberārāra jūma ādjia eropanana siḏa beuḁarā jaure panabadamaa wāsiḏaa. Israelerā tāēnabemada nēbasidaa.

³⁴ Egoroba mībḁḁḁde maḁ ēberārā ḁiabḁda carea ādjirā caita duanḁra āyā pira wāsiḏaa. Maḁne nāwā ḁiasidaa:

–¡Egoroba dadjirā siḏa mīcuaya!–

³⁵ Maḁ awara Ācōrēba tḁḁḁ uruada idji ḁḁmaḁba quera bá dia panḁ ēberārāmaā eradḁḁḁḁ. Māwā eradḁḁḁḁḁba maḁ 250 ēberārāra jūma bá quenasia.

³⁶ Maḁbe Ācōrēba Moisea jarasia:

37-38 –Sacerdote Aaroļ warra Elezaa jaradua quera babada epedecora tλbλ cowa nūmλnebemada jλrλ pemārēã. Tλbλdau epedecode wadi bλra āyã tλmλ peabueida bλa. Maļ epedecode mļa querada bá diasida bērã epedecora mļ itea besia. Jãã ēberārãba cadjiruada opeðada bērã beusidaa. Maļ bērã ādji epedecora peweðea berrachidapeða animarã babue diabadaðe cara bλðadua israelerãba quĩrãnebadamārēã baridua ēberãba querada mļa bá diacara bλda.–

39 Ara maļda sacerdote Elezaba ēberārã tλbλba bá beupeðada quera babada epedecora jλrλ pesia. Jλrλ pepeða maļ epedeco bronco oðara peweðea berrachibisia animarã babue diabadaðe cara bλi carea.

40 Maļra cara bλsia israelerãba quĩrãnebadamārēã Aaroļ idjaba idjideba yōbλdarã awara ni abλλba querada Ācōrēa bá diacara bλda Ācōrēba Moisea jarada quĩrãca. Ādjirã awara bariduaba Ācōrēa querada bá diaibλrλ, maļ ēberã sida beuya, Core, idjiare panana sida beupeðada quĩrãca.

41 Nurēma jūma israelerãba wayacusa Moiseda Aaroļ sida nãwã biē jara duanesidaa:

–jBārãba Ācōrē ēberārãra beasidaa!–

42 Mãwã biē jara panλra Moisea, Aaroļma biða powua nūmasia. Maļne Ācōrē wua demaa acλbλðade cawaēne jλrārãba dera ãnã edapeða Ācōrē quĩrãwārēã dorrodorroadã λnaga dogosia.

43 Ara maļda Moiserã Aaroļ sida Ācōrē wua de quĩrãpe wãsidaa.

44 Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

45 –jNaļ puru caitabemada āyã wãnadua! jMļa ādjirãra abeða jūma quinibiya!–

Ara maļda Moiserã Aaroļ sida chĩrãborode bλrru copanesidaa.

46 Moiseba Aaroļa jarasia:

–Bλ quera babada epedecora isabe enedua. Animarã babue diabadaðe bλ tλbλdauda eða bλpeða incienso querada coa nūmλdua. Maļbe israelerã duanλmaa isabe wãpeða Ācōrēa diadua ādjirãba cadjirua opeðadara quĩrãdoamārēã. Ācōrēa bio quĩrũ bλ bērã ādjirãra quinibλdaa.–

47 Ara maļda Aaroļba osia Moiseba jarada quĩrãca. Idji quera babada epedecora edapeða israelerã duanλmaa pira wãsia. Jũēbλrλbara israelerãra λcλrλ beucuadoasia. Maļne idjia querada coa nūmλsia ādjirãba cadjirua opeðadara Ācōrēba quĩrãdoamārēã.

48 Idjira nūmesia dji quinipeðada tabea, dji zocai panλ ēsi. Mãwã ādjirãra waa quininaē basía.

49 Maļ ewaride 14,700 ēberārãra quinisidaa Coreare beaða naēna quinipeðada juachadaē.

50 Ēberārãra waa quininaē bērã Aaroļra Moisea wãsia Ācōrē wua deðe eða wãbada caita.

17

Aaroļ bacuru quedua barada

1 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

2 –Israelerãa jaradua bacuruda doce enenamārēã. Israeldeba yōna doce purudebema bororãba bacuruda aba aba diadida panλa. Maļ bacurude dji bororã trλda bλdua.

3 Levideba yōna puruba enena bacurude Aaroļ trλda bλdua. Israeldeba yōna puruza bacuru aba diadida panλa ādji boro trλda bλmārēã.

4 Mañ bacurura m̃ wua dede baurude quĩrãpe ðdua m̃ bãrã ume bedebarima.

5 Nu bacuru aba quedua bara ðaya. Mañ bacuru djibarira m̃a edasia m̃ sacerdote bamãrẽã. Mañ ununapeda israelerãba bãrãda waa biẽ jaradaẽa. Mãwã m̃a ãdjirãra chupeabiya.-

6 Moiseba israelerãa mãwã jarasia. Ara mañda Israeldeba yõna doce purudebema bororãba ãdji bacuru cawacawa Moisea diade zesidaa. Doce bacurura diasidaa. Aaroñne sida diasia.

7 Moiseba mañ bacurura Æcõrẽ wua dede baurude quĩrãpe ðasia.

8 Nurẽma Moise Æcõrẽ wua dede eda wãbãrãde unusia Levideba yõna Aaroñ bacurura pãwãrã quedua bara ðada, põnõ bara ðada, idjaba almendra tada zaupeda purea jira ðada.

9 Moiseba bacurura Æcõrẽ wua dedeba dajada israelerãmaa jũma edesia. Israelerãba acãdapeda ãdjide cawacawa edasidaa.

10 Mañbe Æcõrẽba Moisea jarasia:

-Aaroñ bacurura wayacusa m̃ baurude quĩrãpe waga ðdua. Mañ bacurura waga eropananida panãa m̃ igarabadarãba quĩrãnebadamãrẽã m̃a Aaroñdrã, idjideba yõbãdarã sida edasida m̃ sacerdoterã ðadamãrẽã. Mãwã ãdjirãba m̃ biẽ jara panãda ða chupeabiya quinirãnamãrẽã.-

11 Ara mañda Moiseba jũma osia Æcõrẽba idjia jarada quĩrãca.

12 Mañbe israelerãba Moisea jarasidaa:

-¡Dairãra beudia! ¡Abeãda jũma quininia! ¡Jũma nẽbaãdia!

13 ¡Bariduada Æcõrẽ wua de caita wãibãrã beuya! ¡Dairãra jũma quininia!-

20

Æcõrẽba baido mõgaraãbea weabida

1 Poa djiwidide dji nabema jedecode israelerãra Cadé abadama jũene wãsidea.* Mañ Cadera Ziã ãjũã põãsa ewaraga ðde ða. Mama Moise djabawẽrã Mariara jaidapeda tãbarisidaa.

2 Mama baido doãdi carea neẽ basia. Mañ bẽrã purura Moiseama, Aaroñmaa bida wãsidea biẽ jaradi carea.

3 Quĩrũbideba Moisea nãwã jarasidaa:

-¡Æcõrẽba dai djabarã quinibiside dairã sida quinipedadabara biara bacasia!†

4 ¿Bãrãba cãrẽ cãrẽã dairã, Æcõrẽ purura naã ãjũã põãsa ewaraga ðdaa enesidaa? ¿Dairãra dai animarã sida nama beudamãrẽã enesidaca?

5 ¿Cãrẽ cãrẽã Egiptodeba naã ãjũã biẽ tabãdaa enesida? ¡Nama poya ne ucara tabãa! ¡Higojõda, uvada, granadajõ sida neẽ tabãa! ¡Baido sida neẽ tabãa!-

6 Ara mañda Moiserã Aaroñ sida israelerã duanãmaãba Æcõrẽ wua dede eda wãbada caita wãnapeda chĩrãborode ðarru copanesidaa Æcõrẽa iwididi carea. Mañne Æcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroadã ãdji quĩrãpita ãnaga dogosia.

7 Æcõrẽba Moisea jarasia:

8 -Bã bacuruda edapeda ða djaba Aaroñ ume purura ededãdua awuã mõgara wãibãa ðamaa. Ædjirã quĩrãpita mañ mõgaraa bedeadua baidoda weamãrẽã. Ara mãwã bedebãrãde baidora mõgaraãbea wea dogoya. Mãwã ða baidora weabiya israelerãba ãdji animarã bida doãdamãrẽã.-

* **20:1** Ebuã ðãã sããgã poa djiwidida jara ða. Zocãrãmaarã naã capítulode ðã ða israelerãra cuarenta poa ãjũã põãsa ewaraga ðde ðãrãpedadãcãrea mãwãnada. † **20:3** Numero 16:23-33.

9 Ara maŕda Moiseba idji bacurura Ācōrē wua dede ɓɔda edasia Ācōrēba jarada quĩrāca.

10 Idjia Aaroŕ ume purura ābaa jɔresidaa Ācōrēba jarada mōgara quĩrāpe. Maŕne Moiseba israelerāa jarasia:

–jBārā ɔɔɔɔ zarea ɓea, ũrĩnada! ɔBārāba ijānamārēā daiba bārā itea baidoda naŕ mōgaradeba weabidida panɔca?–

11 Māwā jarapeda Moiseba idji bacurura ɔtaa wapeda mōgaradaa ɓarima umé usía. Ara maŕda baidora wea dogopeda israelerāba ādji animarā bida dosidaa.

12 Māwānacarea Ācōrēba Moisea Aaroŕa bida nāwā jarasia:

–Mŕ ijānaē panɔneba bārāba israelerā quĩrāpita cawabidaē basía mŕa wārāda Ācōrēda. Maŕ bērā bārāra naŕ puru ume jūēne wānaēa mŕa diai jarada druadaa.–

13 Maŕ baido weabidama trŕ ɓasidaa Meribá, israelerāra baido carea quĩrūbideba Ācōrē quĩrāpita biē bedepedada bērā.‡ Maŕ baido weabi ɓɔdeba Ācōrēba ādjirāa cawabisia idjira wārāda Ācōrēda.

Edoŕnebema boroba israelerā idji druade idu wābiē bada

14 Cadé abadaɓeba Moiseba ɔɔɔ ēberārāda Edoŕnebema boromaa nāwā jarade diabuesia:

–Dai israelerāra bārā djabarāa.Ŗ Maŕ bērā dairāra ɓɔ ume bedeade ze panɔa. ɓɔa bio cawa ɓɔa dairā bia mīga panɔnebemada.

15 Dairā drōā naēnabemara Egiptodaa wānapeda mama dārā panasidaa. Maŕne egiptorāba ādjirāra, dairā sida biē o eropanasidaa.

16 Maŕ carea Ācōrēa quĩrā djuburiada iwidisidaa. Maŕra Ācōrēba ũrĩpeda idji nezoca bajānebemada aba diabuesia dairā Egiptodeba ēdrɔ enemārēā. Idira ɓɔ drua caita Cadé abadaɓe panɔa.

17 Dai quĩrā djuburia, ɓɔ druade idu wāyā wābidua. Bārā néude eɓa wānaēa, bārā uva ējūāne eɓa wānaēa, ni bārā baido juebada uriadebemada doɓaēa. Ēberārā Boro abada ode quĩrāipa wānia. ɓɔ druade panɔne maŕ odebemada jɔwa araare ni jɔwa aɔare bida āyā wānaēa.–

18 Baribɔɔ Edoŕnebema boroba panusia:

–Bārāra mŕ druade wānacara panɔa. Maŕda ijānaēɓɔɔ dairāra bārāmaa djōne wānia.–

19 Dji iwidide wā panɔba jarasidaa:

–Wārāda quĩrāipa ode wānia. Maŕne dairāba wa dai animarāba bārā baidoda doɓibɔɔ, maŕbari paratada diaɓia. Ababe ɓɔ druade wāyā wāna quĩrā panɔa. Ababe maŕdrɔ iwidide panɔa.–

20 Baribɔɔ Edoŕnebema boroba wayacusa panusia:

–Bārāra mŕ druade wānacara panɔa.–

Ara maŕda Edoŕnebema boroba sordaorā bio mēsrā ɓeara zocārā israelerāmaa djōne edesia.

21 Edoŕnebema boroba idji druade idu wābiē bērā israelerāra dewara óare wāsidaa.

Aaroŕ jaidada

22 Cadé abadaɓeba Israel purura Hor eyadaa wāsidaa.

23 Hor eyara Edoŕ drua caita ɓɔa. Mama Ācōrēba Moisea Aaroŕa bida jarasia:

‡ 20:13 Hebreo bedeade Meribá trŕba jara ɓɔa “quĩrūbideba biē bedeadide” wa “caicayaɓi.” § 20:14 Israelerāra Jacobodeba yōsidaa. Edoŕnebemarāra Jacobo djaba Esaúdeba yōsidaa. Genesi 36:6-8.

²⁴ –Nama Aaroŕra jaidaya. Idjira mŕa israelerŕa diai jarada druada eða wŕcara ɓŕa, Meribáde mŕa baido weabidama bŕrŕba mŕa jaradara iŕŕa odaē basi bŕrŕ.

²⁵ Moise, ɓŕ djaba Aaroŕra idji warra Eleaza sida Hor eyade ŕtaa ededua.

²⁶ Mama Aaroŕba jŕ ɓŕ djiora ērŕpeda idji warra Eleaza jŕbidua sacerdote dji dromada bemŕrŕ. Maŕbe Aaroŕra mama jaidaya.–

²⁷ Ara maŕda Moiseba jŕma osia Ācŕrŕba jarada quŕrŕca. Jŕma israelerŕba acŕ panŕne Aaroŕra, Eleaza sida Hor eyade ŕtaa edesia.

²⁸ Mama Aaroŕba jŕ ɓŕ djiora jŕma ērŕpeda Moiseba Aaroŕ warra Eleazaa jŕbisia. Maŕbe Aaroŕra eya borode jaidasia. Mŕwŕnacarea Moiserá Eleaza sida eyadeba edaa zesidaa.

²⁹ Israelerŕba Aaroŕ jaidada cawasidade idji carea jŕmarŕda jedeco aba jŕsidaa.

21

Israelerŕba Arad purudebema boro poyapedada

¹ Arad purudebema borora cananeo basía. Negue ējŕŕ pŕŕsa ewaraga ɓŕra idji drua basía. Idjia ŕrŕsia israelerŕra Atariŕnaa wŕbada ode zebŕdada. Maŕ bŕrŕ idji sordaorŕda israelerŕa ume djŕne edesia. Djŕ panŕne ŕdjirŕba ŕcŕŕŕ israelerŕra jida edesidaa.

² Maŕ bŕrŕ israelerŕba Ācŕrŕba wŕrŕneba nŕwŕ jarasidaa: “Dairŕba naŕ ēberŕrŕ poyadamŕrŕ ɓŕa carebaibŕŕŕ, ŕdji purura jŕma ŕrŕcuadapeða babuedia.”*

³ Israelerŕba wŕrŕneba jarapedadara Ācŕrŕba bia ŕrŕsia. Idjia carebasia ŕdjirŕba maŕ cananeorŕda poyadamŕrŕ. Israelerŕba jŕma quenapeða ŕdji purura jŕma ŕrŕnapeða babuesidaa. Maŕ bŕrŕ mama trŕ ɓŕsidaa Hormá.†

Moiseba bronca dama oda

⁴ Hor eyadeba israelerŕra Pusa Purruada wŕbada óare wŕsidaa Edoŕ drua auða pŕrrŕgadi carea. Mŕwŕ wŕnane sŕ panesidaa.

⁵ Maŕ carea Ācŕrŕda, Moise sida nŕwŕ biŕ jara duanesidaa:

–¿ɓŕa dairŕra Egiptodeba ēdrŕ enesica naŕ ējŕŕ pŕŕsa ewaraga ɓŕde quin-inamŕrŕ? Codira neŕa. Baido sida neŕa. Idjaba naŕ maná warraē tabŕ co panŕba sŕ panŕa.–

⁶ Maŕgŕ carea Ācŕrŕba israelerŕmaa dama dji arada zocŕrŕ diabuesia. Maŕ damaba israelerŕra cácuadapeða zocŕrŕ quinisidaa.

⁷ Maŕ bŕrŕ israelerŕra Moisemaa wŕnapeða jarasidaa:

–Dairŕba cadjiruada osidaa Ācŕrŕda, ɓŕ sida biŕ jarasida bŕrŕ. Dai quŕrŕ djuburia Ācŕrŕba iwiðidua naŕ damara ŕyŕ wŕbicuamŕrŕ.–

Ara maŕda Moiseba ŕdjirŕ carea Ācŕrŕba beða djuburiasia.

⁸ Maŕne Ācŕrŕba Moisea jarasia:

–Bronceda dama quŕrŕca aba opeða bacuru eradade ŕtŕ jira ɓŕdua. Damaba abaŕda casira, maŕ ēberŕba bronca oda damada acŕibŕŕŕ biaya.–

⁹ Ara maŕda Moiseba bronceda dama quŕrŕca opeða bacuru eradade ŕtŕ jira ɓŕsia. Damaba aba cabŕŕde maŕ ēberŕba bronca oda damada acŕsira biabadjia.

Israelerŕ Moab druada jŕpedada

¹⁰ Mamaŕba wŕnapeða israelerŕra Obot abadade duanesidaa.

* **21:2** Hebreo beðeade naŕ crŕchada dia ɓŕa: “Dji quŕrŕra poyadapeða jŕma idjia erobŕra Ācŕrŕ itea beya. Maŕ bŕrŕ jŕma ŕrŕnapeða babuedia ni abaŕba ara idji itea edarŕnamŕrŕ.” † **21:3** Hebreo beðeade Hormá trŕba jara ɓŕa “jŕma ŕrŕpedada.”

11 Mamaλba wānapeda Ije-Abariλne duanesidaa. Maλra Moab druadeba λmādaud odjabariare ējūā pōāsa ewaraga λde λa.

12 Mamaλba wānapeda Zared do jewedade duanesidaa.

13 Mamaλba wānapeda Arnoλ do quīrārē duanesidaa ējūā pōāsa ewaraga λde. Maλ ējūāra amorreorā druade λa. Arnoλ dora Moab drua idjaba amorreorā drua ēsi λa.

14-15 Maλ bēra carta Ācōrē Djōna abadaade nāwā λ λa:

Vaheb puru Supa druade λare, Arnoλ do jλwateare bida wāyā wāsidaa.

Do zaque bea caita Ar abadaada wāsidaa Moab drua orrocawa.‡

16 Mamaλba israelerāra baido juebada uria Beer abadaada wāsidaa. Mama Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

-Purura ābaa jλredua. Mλa ādjirāa baidoda diaya.-

17 Maλne israelerāra nāwā trλāsidaa:

Baido juebada uriara bogadrλ badua. Maλ baido carea trλānia.

18 Dadjirā bororāba ādji bacuruba naλ baido juebada uriara corosidaa. Dji dromarāba ādji bardonaba corosidaa.

Mama ējūā pōāsa ewaraga λdeba Matanánaa wāsidaa.

19 Mamaλba Najaliēdaa wāsidaa. Mamaλba Bamōdaa wāsidaa.

20 Mamaλba jeweda Moab druade λde jūēne wānapeda Pisga eyade duanesidaa. Pisga eyadeba Jesimoλ ējūā pōāsa ewaraga λra unubaria.

Israelerāba amorreorā poyapedada

21 Maλbe israelerāba amorreorā boro Sehoλ abadamaa λcλrλ diabuesia nāwā jarađamārēa:

22 -Dai quīrā djoburia λ druade idu wāyā wābidua. Dairāra bārā néude eda wānaēa, bārā uva ējūāne bida eda wānaēa, ni bārā baido juebada uriađebemada dođaēa. Ēberārā Boro abada ode quīrāipa wānia.-

23 Baribλrλ Sehoλba israelerāra idji druade idu wābiē basía. Idji sordaorāra jūma trλcuapeda ējūā pōāsa ewaraga λde israelerāma wānapeda Jahaza puru caita djōsidaa.

24 Baribλrλ israelerāba ādjirāra poyadapeda ādji druara jārīsidaa Arnoλ dođeba aba Jabó dođaa amonitarā drua daucha. Amonitarāba ādji druara bio waga eropanasidaa.

25 Israelerāba amorreorā puru beada jūma poyasidaa; dji puru droma Hesboλ abadara, puru zaquerā sida. Poyadapeda maλ purude panesidaa.

26 Amorreorā boro Sehoλra Hesboλ purude λbadjia. Naēna idjira moabitarā boro ume djōpeda ādji druara jūma jārīsia aba Arnoλ do daucha.

27 Maλ carea nāwā jarabadaa:

¡Hesboλ purura wayacusa ode zedadua! Sehoλ purura idji bađa quīrāca bia ođia.

28 Sehoλ sordaorāra Hesboλ purudeba wāsidaa. Tλbλ urua eradrλbλrλ quīrāca Sehoλ purudeba wāsidaa.

Maλne Ar puru Moab druade λra babuesidaa. Arnoλ do icawa eyade bea puru sida jūma babuesidaa. §

29 ¡Ay, moabitarā! ¡Bārāra mīā djoburi beaa! Bārā ācōrē Quemo ēpēbadara beusidaa.

Amorreorā boro Sehoλba bārā warrarāra memenebisia. Bārā caurāra jida edesia.

‡ 21:14-15 Hebreo bedeađe jūma maλ versículora ebuda λāēa. § 21:28 Do icawa eyade bea puru. Hebreo bedeađe maλra ebuda λāēa.

30 Barib_{ΛΓΛ} dadjirāba ādjira jūma poyasidaa.* Hesbo_Λ purudeba aba Dibo_Λ purudaa jūma quenasidaa.

Nopa purudeba aba Medebá purudaa jūma ārīnapeda babuesidaa.

Israelerāba Basa_Λnebema boro Og poyapedada

31 Māwā israelerāra amorreorā druade panesidaa.

32 Ma_Λne Moiseba _{ΛCΛΓΛ} diabuesia Jazer drua ac_Λdamārēā. Israelerāba puru ma_Λ druade beara poyadapeda amorreorā āyā j_Λretasidaa. Mama bida israelerāra panesidaa.

33 Mama_Λba israelerāra Basa_Λnaa wābada ode wāsidaa. Ma_Λne Basa_Λnebema boro Og abadaba idji sordaorāda Edrei puru _Λmaa edesia israelerā ume djōni carea.

34 Māwā pan_Λne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ne wayarādua. M_Λā idjida, idji sordaorā sida bārāa jūma poyabiya. Idji drua sida m_Λā bārāa diaya. Bārāba Hesbo_Λne bada amorreorā boro Seho_Λ beapedada quīrāca idji sida beadadua.–

35 Ara ma_Λda israelerāba Basa_Λnebema boro Og abadara, idji warrarāra, idji sordaorā sida jūma quenasidaa. Ni aba_Λda zocai _Λdaē basía. Ma_Λbe idji druara jūma edasidaa.

22

Moabitarā boro Balába Balaa_Λ tr_Λbida

1 Ma_Λbe israelerāra Moab drua jeweda _Λmaa wāb_{ΛΓΛ}sidaa. Mama Jorda_Λ do caita duanesidaa. Wa quīrārē ādjirā quīrāpe Jerico puruda basia.

2-4 Ma_Λ ewariē Zipor warra Baláda moabitarā boro basía. Ma_Λ Balába cawasia israelerāba amorreorāda poyadapeda ādji druara jārīsidaa. Idjira, jūma moabitarā sida bio ne waya duanesidaa israelerā cābana pan_Λ bē_Λrā. Ma_Λ carea moabitarāba Madia_Λnebema dji dromarāa jarasidaa:

–Na_Λ israelerāra cābana pan_Λ bē_Λrā dadjirā druara jūma jārīnia pacaba chirua jūma cobari quīrāca.–

5 Ma_Λ bē_Λrā moabitarā boro Balába _{ΛCΛΓΛ} diabuesia Beor warra Balaa_Λ tr_Λne. Ma_Λ Balaa_Λra Amav druade babadjia Petor purude. Petor purura Euprate do icawa basia.* Balába nāwā jarabisia: “Egipto_Λdeba israelerāda m_Λ druade cābana duanane zesidaa. Ādjirāba m_Λ druara abeda birasia.

6 Ādjirāra dairā cāyābara _Λh_Λlara pan_Λa. Ma_Λ bē_Λrā ādjirā biē jara _Λde zedua. Māwā m_Λā ādjirāra poyapeda m_Λ druadebemada āyā j_Λrecuaisicada. M_Λā cawa _Λa _Λa bariduada bia jara _Λib_{ΛΓΛ}, ma_Λg_Λara bia bebaria. Idjaba bariduada biē jara _Λib_{ΛΓΛ}, ma_Λg_Λara biē bebaria.”

7 Moab druadebema dji dromarāra, Madia_Λnebema dji dromarā sida Balaa_Λmaa wāsidaa. Paratada Balaa_Λa dia_Λi carea edesidaa israelerā biē jara _Λde zemārēā. Balaa_Λma jūēsida_Λe jūma Balába jarabidada nēb_{ΛΓΛ}sidaa.

8 Balaa_Λba jarasia:

–Nama cāinadua. Nub_{ΛΓΛ} m_Λā bārāa jaraya Ācōrēba m_Λra idu wābida wa idu wābiēda.–

Māwā jarada bē_Λrā Moab druadebema dji dromarāra mama cāīsidaa.

9 Ma_Λ diamasi Ācōrēra Balaa_Λma odjapeda nāwā iwidisia:

–Ĵēberārā _Λ de_Λde pan_Λra cairāda jāwā pan_Λ?

10 Balaa_Λba Ācōrēa panusia:

* **21:30** Dadjirāba ādjira jūma poyasidaa. Hebreo bedeade māwā _Λ _Λa. Griego bedeade jara _Λa “ādjia eropananara jūma ārīsidaa.” * **22:5** Amav druade babadjia...Euprate do icawa basia. Hebreo bedeade nāwā _Λ _Λa: “Petor purude babadjia. Ma_Λra do icawa basia idji puru warrarā druade.”

-Nañ ēberārāra moabitarā boro Zipor warra Balába nāwā jarađamārēē diabuesia:

¹¹ “Egiptodeba ēberārāda cābana mñ druade jūēsidaa. Mñ druara mañ ēberārāba abeda birasia. Mañ carea ādjirā biē jara bΛde zedua. Māwā mñā ādjirāra poyapeđa mñ druadebemada poya āyā jΛrecuaisicada.”-

¹² Ācōrēba Balaañra jarasia:

-Nañ ēberārā ume wārādua. Ādjia jara panΛ ēberārāra biē jara bΛrādua mñā ādjirāra careba bΛ bēřā.-

¹³ Nurēma Balaañra pirabaripeđa Balába diabueđa dji dromarāa nāwā jarasia:

-Bārā druadaa jēda wānadua. Ācōrēba mñra bārā ume idu wābiēa.-

¹⁴ Moab druadebema dji dromarāra jēda Balámaa wānapēđa jarasiđaa:

-Balaañra dairā ume ze quĩrāē basía.-

¹⁵ Mañ carea Balába wayacusa dewararāda Balaañmaa diabuesia. MañgΛrāra dji nařā wā panana cāyābara dji dromaara beasia idjaba cābañara wāsidaa.

¹⁶ Ādjirāra Balaañma jūēnapēđa jarasiđaa:

-Zipor warra Balába nāwā jarabisia: “Mñ quĩrā djuburia bΛra mñmaa ze ama bΛrādua.

¹⁷ Mñā bġa paratada wai bΛa diaya. Idjaba jūma bΛa jarabΛrΛ quĩrāca mñā oya. Mañ bēřā mñ quĩrā djuburia nañ ēberārāra biē jara bΛde zedua.”-

¹⁸ BaribΛrΛ Balaañba panusia:

-Balába idji de parataba idjaba oroba bira cobΛda diabΛrΛ siđa mñā ni cārē siđa oēa mñ Boro Ācōrēba māwā obiēbΛrΛ.

¹⁹ Mñ djuburia bārā siđa idi nama cāñadua. Nañ diamasi Ācōrēba mñā quĩrā awara jaraisicada.-

²⁰ Mañ diamasi Ācōrēra Balaañma odjapeđa nāwā jarasia:

-Nañ ēberārāba bΛ jΛrΛde ze panΛ bēřā ādjirā ume wādua. BaribΛrΛ ababe odua mñā bġa jarabΛrΛ quĩrāca.-

Balaañ Balámaa wāna

²¹ Nurēma Balaañra pirabaripeđa idji burro ġrġ chūmebarira jġpeđa Moab druadebema dji dromarā ume wāsia.

²² Balaañ nezocarāda umé idji ume wāsidaa. Idjira burro ġrġ nġbasia. BaribΛrΛ idji wābΛrΛ carea Ācōrēra bio quĩrūsia. Mañ bēřā Ācōrē nezoca bajānebemada idji nocoda wārāmārēē o ēsidra nūmesia.

²³ Djōbada necoda idji jΛwade erobasia. Balaañ burroba idjira o ēsidra nūmΛda unuside o āyā wāsia. Mañ carea Balaañba idji burroba ubadjia wayacusa ođaa wāmārēē.

²⁴ Nocoda wābΛdade uva ējūāne jūēsidaa. Dji ora mañ ējūā ēsi wābadjia. Orroza ējūāra mōgaraba auđu jūrā ca basia. Mama pēsua wābadjidaa mañ mōgaraba auđu jūrā ca bΛ ēsi. Mañbe Ācōrē nezoca bajānebemara wayacusa o ēsidra nūmesia Balaañ nocoda wārāmārēē.

²⁵ Balaañ burroba Ācōrē nezoca bajānebema unuside dji mōgaraba auđu jūrā ca bΛdaa catΛ ġra nġbade wāsia. Mañba Balaañ jġrūra catΛ ġrātΛ edesia. Mañ carea Balaañba idji burroba wayacusa u jidasia.

²⁶ Mañbe o pēsua wābadađe Ācōrē nezoca bajānebemara ādji nocoare nūmane wāsia. Mama poya āyā wāē basia.

²⁷ Mama Balaañ burroba Ācōrē nezoca bajānebema waya unuside abeda egode tabesia. Mañ carea Balaañra bio quĩrūpeđa idji burroba bacuruba wayacusa u jidasia.

28 Mañne Ācōrēba Balaañ burrorra bedeabisia. Dji burroba iwidisia:

–¿Mña cārēda oda bērã b̄la m̄ra jãwã b̄arima ũbea usí?–

29 Balaañba panusia:

–Jãwã o b̄la b̄la m̄ra m̄ã sē b̄l bērã. ¡Necoda m̄l j̄lwade erob̄lbara ara nawena b̄lra beatacasia!–

30 Mañne burroba jarasia:

–M̄ra b̄l burroa. B̄la m̄l edada ewarideba m̄l ãrã n̄babaria. B̄la bio cawa b̄la nañ naēna m̄ra b̄l ume jãwã n̄baca basida.–

Balaañba jarasia:

–Wãrãda m̄wã b̄la.–

31 Mañbe Ācōrēba idji nezoca bajãnebemara o ēsidra n̄m̄da Balaañ unubisia. Djōbada neco idji j̄lwade erob̄l sida unusia. Mañne Balaañra ch̄rãborode b̄rru cobesia.

32 Ācōrē nezoca bajãnebemaba Balaañ jarasia:

–¿B̄la cārē cārēã b̄l burrorra b̄arima ũbea usí? M̄lab̄r̄l ora j̄ũãtr̄l erob̄la b̄l nocodaa wãrãmãrēã. B̄la ode wãb̄r̄lra m̄la quĩrãéa.†

33 B̄l burroba m̄da b̄arima ũbea unupeda m̄l caita zeē basía. M̄l caita zedabara m̄la b̄lra beacasia barib̄r̄l b̄l burrorra zocai b̄casia.–

34 Balaañba panusia:

–M̄la cadjiruada osia. Adua b̄asia b̄dr̄l o ēsidra n̄m̄da m̄l nocodaa wãrãmãrēã. B̄lmaarã m̄da Balámaa wãida biē b̄lb̄r̄l, jēda wãya.–

35 Ācōrē nezoca bajãnebemaba jarasia:

–Nañ ēberãrã ume b̄lra wãida b̄la, barib̄r̄l ababe m̄la jarabi b̄dr̄l jaradua.–

Ara mañda Balaañra Balába diabueda dji dromarã ume wãsia.

Balába Balaañ audiabariã

36 Balába Balaañ zeb̄r̄l cawaside Ar purudaa audiabariãde wãsia. Ar purura Arnoñ do icawa b̄la Moab drua daucha.

37 Balaañ j̄ũeside Balába idjía jarasia:

–M̄la b̄l naãrã tr̄lbiside ¿cārē cārēã isabe zeē basi? ¿Mña paratada waib̄la poya diaēda cr̄cha b̄sica?–

38 Balaañba panusia:

–B̄la tr̄lbueda bērã m̄ra nama b̄la. Barib̄r̄l m̄la bariduada jaracara b̄la. Ababe Ācōrēba jarabi b̄dr̄l jaraida b̄la.–

39 Mañbe Balaañra Balá ume Quiriat-huzot purudaa wãsidea.

40 Mama Balába pacada, oveja sida beapeda dji dragada Ācōrēba babue diasia. Dji djarada Balaañ, idji ume pan̄l dji dromarãa bida codamãrēã diasia.

41 Nurēma diapededã Balába Balaañra eya Bamo-baal abadade ãtaa edesia. Mamañba israelerã caitaara pan̄lra unusia.

23

Balaañba israelerã bia jara b̄lã

1 Balaañba Baláa jarasia:

–Nama animarã babue diabadada siete odua. Mañbe paca dji umaquĩrãda siete idjaba oveja dji umaquĩrãda siete enedua Ācōrēba babue diaēdi carea.–

2 Ara mañda Balába osia Balaañba jarada quĩrãca. Animarã babue diabadaza ãdji umérãba pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēba babue diasidaa.

3 Mañbe Balaañba jarasia:

† 22:32 B̄la ode wãb̄r̄lra m̄la quĩrãéa. Hebreo bedeade mañra ebuda b̄lã.

-Nama jããdua b_Λa animarã Ãcõrẽa babue dia b_Λma. Mãra awuá wãya. Mama Ãcõrẽra mãma odjaisicada. Idjia mããa bedeasira bãa jarade zeya.-

Mãwã jarapeda Balaaãra eya zaque chirua neẽ bããda wãsia.

⁴ Mama Ãcõrẽra idjima zesia. Balaaãba idjãa jarasia:

-Mãa animarã babue diabadara siete obisia. Mãza mãa paca zaqueda aãa idjaba ovejada aãa bãa babue diasia.-

⁵ Mãne Ãcõrẽba Balaaãa cawabisia cãrẽda jaraida bãda. Cawabipeda Balaaãa jarasia jẽda Balãmaa jarade wãmãrẽã.

⁶ Ara mãda jẽda wãsia. Jũẽbãrãde Balaaãba unusia Balãra, jũma Moab druadebema dji dromarã sida Ãcõrẽa animarã babue dia panã caita duanãda.

⁷ Mãbe Balaaãra nãwã bedeasia:

Moab druadebema boro Balãba mãra Araã druadeba zebisia. Amãdau odjabariare bãa druã eyaãda bãmaãba mãra zebisia.

Idjia mããa jarasia: "Mã quĩrã djuburia israelerã biẽ jara bãde zedua. Naã Jacobodeba yõpedadarãra biẽ o bãdua."

⁸ Mãwãmĩna Ãcõrẽba bia jara bãda eberãrãda ¿mãa sãwã biẽ jara bãi? Ãcõrẽba bia o bãda eberãrãda ¿mãa sãwã biẽ o bãi?

⁹ Naã eya mõgarãda bãdeba mãa israelerãra unu bãa. Naã eya zaquedeba mãa ãdjirãra aãã bãa.

Jãã purura ãduba jĩga panabaria. Cawa panãa ãdjirãra dewara puru quĩrãca panãeda.

¹⁰ Jacobodeba yõpedadarãra ãbã quĩrãca zocãrã panã bẽrã ni aããba ãdjirãra poya juachããã. ¿Caiba israelerãra mãrĩ poya juachai?*

Jãã eberãrã jipa bea beubãdade bida bia beããã. Mã beubãrãde ara ãdji quĩrãca be quĩrãã bãa.

¹¹ Balaaã mãwã bedebãrãã carea Balãba quĩrũbideba jarasia:

-¿Bãa cãrẽda jara bã? Mãa bãra zebisia mã ume dji quĩrũda biẽ jara bãmãrẽã. Baribãrãã bãa ãdjirãra bia jara bãa.-

¹² Balaaãba panusia:

-Mãwãra ¿Ãcõrẽba jarabi bãra mãa jaracara bãca?-

¹³ Balãba jarasia:

-Wãna. Dewara orroare wãnia. Mamaãba bãa israelerãra unuya jũma poya unuẽmĩna. Mamaãba ãdjirãra biẽ jara bãdua.-

¹⁴ Ara mãda Balãba idjira Pisga eyade ãtaã edesia Zopiã eãũãnaã. Mama Balãba wayacusa animarã babue diabadada siete osia. Mãza paca dji umaquĩrãda aãa idjaba oveja dji umaquĩrãda aãa Ãcõrẽa babue diasia.

¹⁵ Mãbe Balaaãba idjãa jarasia:

-Nama jããdua bãa animarã Ãcõrẽa babue dia bãmaa. Mãra awuá wãya Ãcõrẽ ume bedeiã carea.-

¹⁶ Mama Ãcõrẽra Balaaãmaa zepeda cawabisia cãrẽda jaraida bãda. Cawabipeda Balaaãa jarasia jẽda Balãmaa jarade wãmãrẽã.

¹⁷ Ara mãda Balaaãra jẽda wãsia. Jũẽbãrãde unusia Balãra jũma Moab druadebema dji dromarã sida Ãcõrẽa animarã babue dia panã caita duanãda. Balãba idjãa iwidisia:

-¿Ãcõrẽba cãrẽda jarasi?-

¹⁸ Mãne Balaaãra nãwã bedeasia:

Zipor warra Balã, mãa jara bãra bio quĩrãcuãta ãrĩdua.

¹⁹ Ãcõrẽra eberã quĩrãca bããã. Idjira sewa ocaã. Idjia jarããda quĩrã awara ocaã.

* **23:10** Mãrĩ poya juachai. Hebreo bededeã bããã: "El número de la cuarta parte."

Idjia jarabara obaria. Idjia wārāneba jaraɗara obaria.

²⁰ Idjia m̄la jarasia israelerā bia jara b̄amārēā. Bia jara b̄aduada ada b̄ērā m̄la quīrā awara jaracara b̄la.

²¹ Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mīgabiēa. Idjia israelerā idu sopuabiēa.†

Ācōrēba ādjirā ume b̄la. Maḷ b̄ērā b̄asriɗa jara pan̄la idjira ādjirā boroda.

²² Ācōrēba ādjirāra Egiptodeba ēdr̄a enesia. Idjideba ādjirāra bio ḷb̄la beaa, paca mēā wariēa quīrāca.

²³ Ni ab̄al̄ba Jacobodeba yōpedadara poya ne āi odaēa. Ni ab̄al̄ba israelerāra poya biē b̄adaēa.

Ēberārāba nāwā jaradia: “Ac̄dua s̄awā Ācōrēba israelerāra bio careba b̄la.”

²⁴ Israelerāra imama quīrāca pan̄la. Jarra b̄l̄de imamara ḷnāūcaa, āteb̄ara ne bepeda jūma cobaría. Dji oa siɗa jūma senebaría.

Ara maḷ quīrāca israelerāra ḷnāūnaēa ab̄a naḷ druadebema ēberārā jūma poyab̄adaa.

²⁵ Balaaḷ m̄wā beɗeab̄ara carea Balába quīrūbideba nāwā jarasia:

–j̄b̄la naḷ ēberārāda poya biē jara b̄ēb̄ara chupeadua! j̄Ādjirāra waa bia jara b̄arādua!

²⁶ Maḷne Balaaḷba panusia:

–j̄M̄la ab̄abe Ācōrēba jarabiɗadr̄a jaraida b̄ada asiēca?

²⁷ Maḷbe Balába idjía jarasia:

–Wāna. M̄la b̄ara dewara orroare edeya. Āib̄erā mamab̄ara Ācōrēba b̄la israelerāra idu biē jarabiscada.–

²⁸ Ara maḷda Balába idjira Peor eya borodaa edesia. Mamaḷba ējūā pōāsa ewaraga b̄ara jūma unubaría.

²⁹ Mama Balaaḷba jarasia:

–Nama animarā babue diabadada siete odua. Paca dji umaquīrāda siete idjaba oveja dji umaquīrāda siete enedua Ācōrēba babue diadi carea.–

³⁰ Ara maḷda Balába osia Balaaḷba jaraɗa quīrāca. Maḷbe animarā babue diabadaza pacada ab̄a idjaba ovejada ab̄a Ācōrēba babue diasia.

24

¹ Barib̄ara Balaaḷba cawasia idjia israelerā bia jara b̄ara Ācōrēba bia unu b̄la. Maḷ b̄ērā idjia naār̄o o baɗa quīrāca āyā wāé basía Ācōrēba cārēda jarabi cawaya. Āteb̄ara ējūā pōāsa ewaraga b̄adaa ac̄l nūmesia.

² Maḷne unusia Israeldeba yōpedada doce puruda duan̄da. Ādjirā ac̄l nūm̄ne Ācōrē Jauredeba besia.

³ Maḷne nāwā beɗeasia:

M̄ra Beor warra Balaaḷa. M̄la ēsā unu b̄la. M̄ra nāwā beɗea b̄la.

⁴ M̄la ūrī b̄la Ācōrēba jara b̄la. M̄la ēsā unu b̄la Ācōrē jūma poya b̄ba unubi b̄la.

Idji quīrāpita chīrāborode cob̄l̄de m̄l̄ dauba ēsā unu b̄la.

⁵ Israelerā, bārā wua dera bio biya queɗeaa. Jacobodeba yōpedadarā, bārā purura bio biya quirua.

⁶ Israel purura waib̄la b̄la do zaque draso a b̄ quīrāca.* Bio wari b̄la néu do icawa u tab̄l̄ quīrāca.

† **23:21** Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mīgabiēa. Idjia israelerāra idu sopuabiēa. Maḷ beɗeara idjaba nāwā traducida b̄la: “Ācōrēba unuē b̄la Jacobodeba yōpedadarāba cadjirua obadada. Unuē b̄la israelerāba āi obadada.” * **24:6** Israel purura waib̄la b̄aya do zaque draso a b̄ quīrāca. Maḷ beɗeara idjaba nāwā jaraida b̄la: “Israel purura waib̄la b̄aya uruta ējūā waib̄la ēsa tababari quīrāca.”

Bio biya ʙᵛᵃ áloe bacuru Ǻcōrēba uᵛᵃ quĩrāca idjaba ogo do icawa nūmea quĩrāca.

7 Ǻdjirāneba yōbᵛᵃdarāba baidoda aduba eropanania. Ǻdji zocodeba baidoda wewezoaya.

Ǻdji boroba amalecitarā boro Agáda poyaya. Ǻdji boroba puruda zocārā idji jᵛᵃwaeda erobaya.

8 Ǻcōrēba israelerāra Egiptodeba ēdrᵛᵃ enesia. Idjideba Ǻdjirāra bio ʙᵛᵃ ʙea, paca mēā wariᵛᵃ quĩrāca.

Ǻdji dji quĩrūra jūma poyadía imamaba animarā beapeda dji ʙᵛᵃwᵛᵃrᵛᵃrᵛᵃ ʙᵛᵃgapeda jūma cobari quĩrāca. Ǻdji dji quĩrūra chaba drᵛᵃ quenania.

9 Imamara egode chūmepeda ʙᵛᵃñāūbaria. ¿Caiba idjira mīā sēi?

Ara maᵛᵃ quĩrāca Israel puruba ēberārāra poyapeda ʙᵛᵃñāūya, dewararāba wayadī bērā.

Jūma israelerā bia jara panᵛᵃ ēberārāra Ǻcōrēba carebaya.† Baribᵛᵃrᵛᵃ jūma Ǻdji biē jara panᵛᵃrᵛᵃ Ǻcōrēba biē ʙᵛᵃya.

10 Balaaᵛᵃ māwā bedeabᵛᵃrᵛᵃ carea Balára idji ume bio quĩrūsia. Quĩrūbideba jᵛᵃwa tawepeda jarasia:

–jᵛᵃmᵛᵃ ʙᵛᵃrᵛᵃ zebisia mᵛᵃ dji quĩrūra biē jara ʙᵛᵃmārēā! jᵛᵃmāwāmīna ʙᵛᵃrima ūbea Ǻdjirāra bia jara ʙᵛᵃsia!

11 jᵛᵃᵛᵃdji druadaa jēda wādua! Ǻcōrēba ʙᵛᵃ israelerāra idu biē jarabiē bērā parata waiᵛᵃrᵛᵃ diayada adara mᵛᵃ diaēa.

12-13 Balaaᵛᵃrᵛᵃ panusia:

–ʙᵛᵃ mᵛᵃmaa diabueda ēberārāra mᵛᵃ ebuda nāwā jarasia: “Balába idji de parataba idjaba oroba bira cobᵛᵃda diabᵛᵃrᵛᵃ siᵛᵃ mᵛᵃ ni cārē siᵛᵃ oēa Ǻcōrēba māwā obiēbᵛᵃrᵛᵃ.” Ababe Ǻcōrēba jarabi ʙᵛᵃdrᵛᵃ jaraida ʙᵛᵃaᵛᵃ asia.

14 Mᵛᵃ druadaa jēda wāya. Baribᵛᵃrᵛᵃ wāi naēna mᵛᵃ jaraya israelerāba jĩrūarebema ewaride ʙᵛᵃ purura sāwā odida.–

15 Ara maᵛᵃda Balaaᵛᵃrᵛᵃ nāwā bedeasia:

Mᵛᵃrᵛᵃ Beor warra Balaaᵛᵃ. Mᵛᵃrᵛᵃ ēsā unu ʙᵛᵃ. Mᵛᵃrᵛᵃ nāwā bede ʙᵛᵃ.

16 Ǻcōrēba jara ʙᵛᵃrᵛᵃ mᵛᵃ ūrī ʙᵛᵃ. Ǻcōrē dji Dromaara ʙᵛᵃ necawaada mᵛᵃ eroᵛᵃ.

Ǻcōrē jūma poya o ʙᵛᵃba unubi ʙᵛᵃrᵛᵃ mᵛᵃ ēsā unu ʙᵛᵃ. Idji quĩrāpita chĩrāborode cobᵛᵃde mᵛᵃ dauba ēsā unu ʙᵛᵃ.

17 Jĩrūarebema ewaride cārēda sāwāida mᵛᵃ ēsā unu ʙᵛᵃ. Mᵛᵃ unu ʙᵛᵃrᵛᵃ ara nawenabemaēa.

Jacobodeba dji dromada zeya chĩᵛᵃda ebuda odjabari quĩrāca. Israeldeba dji boroda zeya.

Maᵛᵃba moabitarā borora jūma berradᵛᵃgaya. Sédeba yōpedadarā siᵛᵃ jūma quenaya.

18 Idji dji quĩrū Edoᵛᵃnebemarāda poyaya. Ǻdji drua Seír abadara idji jᵛᵃwaeda erobaya. Maᵛᵃne Israel purura ʙᵛᵃrᵛᵃrᵛᵃ wariya.

19 Jacobodeba yōna dji dromaba naᵛᵃ Ar purude panenara jūma quenaya.‡

20 Māwā bedeada carea Balaaᵛᵃrᵛᵃ Amale purura ēsā unupeda nāwā bedeasia: Amale purura dji dromaara ʙᵛᵃ. Baribᵛᵃrᵛᵃ ewari aba nēbaya.

21 Māwā bedeada carea Balaaᵛᵃrᵛᵃ quenitarāda ēsā unupeda nāwā bedeasia:§ Quenitarā, bārā dera bio o eropanᵛᵃrᵛᵃ nejōbᵛᵃrᵛᵃ idji de mōgara eya ʙᵛᵃrᵛᵃ ʙᵛᵃde o eroᵛᵃ quĩrāca.

22 Māwāmīna bārāra nēbadía asiriarāba jūma āyā jida edebᵛᵃdade.

23 Maᵛᵃ awara Balaaᵛᵃrᵛᵃ nāwā bedeasia:

† 24:9 Genesi 12:3. ‡ 24:19 Naᵛᵃ Ar purude panenara. Hebreo bedeade ababe jara ʙᵛᵃ “purude panenara.” § 24:21 Quenitarānebemada Jucece 4:11de ʙᵛᵃ ʙᵛᵃ.

Ay, ¿caida zocai bei Ācōrēba jūma nāwā obarade?*

²⁴ Chipredēba barcoda zedia. Mañ barcode zebadaba Asiria druara, Hebere ēberārā sida jūma poyadia.

Baribarā jirūare mañ barcode zepedada sida nēbadia.

²⁵ Māwā jaradacarea Balaaāra idji druadaa jēda wāsia. Balá sida idji ode jēda wāsia.

25

Madianitarāba israelerā cadjirua obida

¹ Israelerā Sitiāne duanasidaē ācarā umaquīrārāba moabitarā wērārā ume cadjiruada o duanesidaa.

² Mañ wērārāba dji umaquīrārāra edobadjidaa moabitarāba ādji ācōrēa animarā babue diabadaē. Mañne umaquīrārāra ne codapeda mañ ācōrē quīrāpita chīrāborode copanenapeda bia bedeadadjidaa.

³ Māwā israelerāba moabitarā ācōrē Baal-peor abadada ēpē panesidaa. Mañ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda quinibibarā basía.

⁴ Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Jūma Baal-peor ēpē panā dji bororāda jidadapeda beadadua. Mñ quīrāpita āsa ādjirāra bacuru cūmiane āta su jira bādadua jūmarāba acādamārēā. Māwābarā mñ quīrūbira bārā israelerā ume bāda tumaya.–

⁵ Ara mañda Moiseba israelerā bororā jarasia:

–Bārā jawaedā bearā dji Baal-peor ēpē beada jūma beadadua.–

⁶ Mañne Moiserā puru sida Ācōrē wua dede eđa wābada caita sopuaba jīā duanasidaa. Moiseba acā bāde, puruba acā bāde bida Israeldebema abaaba madianita wērāda diguidaa edesia.*

⁷ Mañ unuside Eleaza warra Pinéra israelerā ābaa dji jare panāmaaba idji miāsu edade wāsia. (Pinéra sacerdote Aaroā wiuzaque basía.)

⁸ Idji miāsura edapeda dji ēberā caidu wāsia. Mañ ēberā wua dede eđa wāpeda dji umaquīrāra dji wērā ume ābaa bide su beasia. Māwā beada bērā israelerā quini nūmanara waa quininaē basía.

⁹ Māwābarābara 24,000 ēberārāra quininoasidaa.

¹⁰ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹¹ –Mñā quīrā bāa israelerāba ababe mñdrā ēpēnida. Mañ carea Baal-peor ēpēsidade mñ quīrūbideba ādjirāra jūma quinibi basía. Baribarā Eleaza warra Pinéba mñ quīrūbira tumabisia. Idjia odadeba unubisia idjia bida quīrā bāda ēberārāba ababe mñdrā ēpēnida. Idjia oda carea mñā israelerāra jūma quinibiē basía. (Pinéra sacerdote Aaroā wiuzaque basía.)

¹² Pinéa jaradua idjia oda carea mñra idji ume beada bābarāda idji ume necai bai carea.

¹³ Mñā beada bābarāba jara bāa idjira, idjideba yōbdarā sida idiba āta mñ sacerdoterāda beadida. Māwā obarāa idjia quīrā bā bērā ēberārāba ababe mñdrā ēpēnida. Mñ igara bāda beada bērā israelerāba cadjirua opedāra mñā quīrādoabisia.–

¹⁴ Ēberā madianita wērā ume ābaa beudara Zimri abadjidaa. Idjira Salu warra basía. Simeoāneba yōna purudebema dji droma basía.

¹⁵ Dji madianita wērā trāra Cozbi abadjidaa. Idjira Zu cau basía. Zura Madiaānebema dji droma basía.

¹⁶ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁷ –Madianitarāda quenane wānadua.

* **24:23** Hebreo bedeaē mañ versículora ebuđa bāēa. “Idji djabarāmaa.”

* **25:6** *Diguidaa*. Hebreo bedeaē bā bāa:

18 Māwā ođadua ādjirāba bārāra quinibisida bēřā. Cūrūga panΛneba bārāa ādji ācōrē Baal-peor abadada ēpēbisidaa mĭa bārāra quinibimārēā. Cozbiba ođa carea bida mĭa bārāra quinibibΛrΛ basía. Baal-peor ēpē panΛ carea bārā quinibΛda baside Pinéba maĭ wērāra beasia.– (Cozbira Madiaĭnebema dji droma cau basía.)

27

Zelopeha querasi caurāba bedea djuburiapedada

1 Wērārāda juesuma panasidaa: Maala, Noa, Hogla, Milca idjaba Tirsa. Ādji zeza querasira Zelopeha basía. Idjira Jose warra Manasedeba yōna basía. Heper warra basía idjaba Gala wiuzaque basía. Galara Maqui warra basía. Maquira Manase warra basía.

2 Ewari aba Zelopeha querasi caurāra Ācōrē wua dede eda wābadamaa wāsidaa. Mama Moise quīrāpita, sacerdote Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida nūpanenapeda nāwā jarasidaa:

3 –Dai zezara ējūā pōāsa ewaraga bΛde jaidasia. Coreba, idjiare bea bida Ācōrē igarasidaa dai zezara beuē basía, ātebΛrΛ idjia cadjirua ođa carea jaidasia. Idjira umaquīrā warra neē basia.

4 Daimaarā biē bΛa maĭ carea dai, idjideba yōbΛdarāba ējūāda edadaēda.* Dai zeza djabarāba edabΛda ējūānebemada dairāa bida diadadua.–

5 Ādjia bedea djuburia panΛra Moiseba Ācōrēa jarasia.

6 Maĭne Ācōrēba panusia:

7 –Zelopeha caurāba aride jara panΛa. Ādji zeza djabarāba edabΛda ējūānebemada diadadua ādjideba yōbΛdarāba erobeadamārēā.

8 Israelerāa nāwā jaradua: “AbΛda umaquīrā warra neē jaidaibΛrΛ, idji ējūāra dji caua diadadua.

9 BaribΛrΛ idjia cau sida neē bΛbΛrΛ, ējūāra idji djabarāa diadadua.

10 Djabarā sida neē bΛbΛrΛ, ējūāra idji zeza djabarāa diadadua.

11 Idji zeza bida djabarāda neē bΛbΛrΛ, idji ēberārānebema dji caitaara bΛa diadadua maĭgΛde bamārēā.” Israelerāba maĭ leyra ēpēnida panΛa mĭa bĭa jara bΛ quīrāca.–

Moise cacuabari Josue bei jarada

12 Maĭbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Abariĭ eyade ĭtaa wādua. MamaΛba mĭa israelerāa diai druara acΛdua.

13 Maĭ druua ununacarea bΛra jaidaya bΛ djaba Aaroĭ jaidada quīrāca.†

14 Māwā jaidaya bārāba Ziĭ ējūā pōāsa ewaraga bΛde mĭa jaradara ĭjā ođāē basi bēřā. Mama israelerāba quīrūbideba baido iwidisidade bārāba ādjirāa mĭra wārāda Ācōrēda cawabidaē basía.–

(Maĭra māwāsia Ziĭ ējūā pōāsa ewaraga bΛde Cadé abadama. Mama Ācōrēba mōgaradeba baido weabidama trĭ bΛsidaa “Meribá.”)‡

15 Moiseba jarasia:

16 –Mĭ Boro Ācōrē, bΛdeba jūmarāda zocai beaa. Maĭ bēřā mĭ cacuabari aba bΛdua naĭ puru boro bamārēā.

17 Maĭ ēberāra puru na nĭbaida bΛa bia pe enibai carea. Māwā bΛ purura oveja dji wagabari neē bΛ quīrāca baēa.

18-19 Ācōrēba jarasia:

* 27:4 Biē bΛa dai, idjideba yōbΛdarāba ējūāda edadaēda. Hebreo beedeade nāwā bĭ bΛa: “Biē bΛa idji trĭda nēbaida idji ēberārānebemada.” † 27:13 Numero 20:22-29. ‡ 27:14 Exodo 20:1-13.

-Māēteara israelerā boro bamārēã Nuļ warra Josueda b̄adua. Idjia m̄ Jaureda erob̄aa.Š Idjira sacerdote Eleaza quĩrāpita, puru quĩrāpita bida ededua. Mama b̄a j̄awara idji boro ãr̄ã b̄adua ac̄abi carea idjira ādji boroda b̄ab̄ar̄ada.

²⁰ Idjira b̄adua berara ne jūmane b̄aa o bada quĩrāca poya o bamārēã. Māwã Israel puruba jūma idjia jarab̄ar̄ara ãjã o panania.

²¹ Israelerā boro b̄edacarea Josuera sacerdote Eleazamaa wãida b̄aa m̄aa quĩrã b̄ara cawai carea. M̄ quĩrāpita b̄ade Eleazaba Uriã abadađeba m̄aa quĩrã b̄ara cawaya.* Maļbe idjia jarab̄ar̄ara Josueba, israelerā bida jūma ãjã o pananida pan̄aa.†

²² Ara maļda Moiseba osia Ācōrēba jarađa quĩrāca. Josuera edesia sacerdote Eleaza quĩrāpita, puru quĩrāpita bida.

²³ Mama idji j̄awara Josue boro ãr̄ã b̄asia ac̄abi carea Josuera ādjirã boroda b̄ab̄ar̄ada Ācōrēba jarađa quĩrāca.

32

Rubeļneba yōpedadaba Gadeba yōpedada bida ējūã edapedada

¹ Rubeļneba yōpedadaba, Gadeba yōpedada bida pacada, oveja sida zocārã eropanasidaa. Ādjirãba cawasidaa Jazer ējūãra Gala ējūã sida animarã daupēni carea bia b̄ada.

² Maļ b̄erã Moisemaa, sacerdote Eleazamaa, israelerā dji dromarãmaa bida wānapeda nãwã jarasidaa:

³⁻⁴ -Ācōrēba dadjirãa naļ puru b̄eada poyabisia: Atarot, Diboļ, Jazer, Nimra, Hesboļ, Eleale, Sebaļ, Nebo, Beoļ sida. Maļ ējūãra bio bia b̄aa animarã daupēni carea. Dairãba animarãda zocārã eropan̄aa.

⁵ Maļ b̄erã dai quĩrã djoburia maļ ējūãra dairãa diađadua. Dairãra Jordaã do wa quĩrãrã wābirānada.-

⁶ Barib̄ar̄a Moiseba panusia:

-Māwãra dewararã nocodaa djōne wāb̄adade ķbārãra nama panenica?

⁷ Bārãda nama panesidara ķdewararã sida Ācōrēba diada ējūãnaa wãna ama panenaēca?

⁸ ķAra maļ quĩrāca bārã drōã naēnabemarãba osidaēca m̄aa ādjirã Cadēbarneadeba Canaaļ drua ac̄ade diabueside?

⁹ Jūma maļ drua p̄ar̄ra ac̄adapeda Escol jewedade jūēne wāsidaa. Barib̄ar̄a jēda zedapeda ējūãra biē tab̄ada asidaa, purura Ācōrēba dia b̄a ējūãnaa wārānamārēã.*

¹⁰⁻¹¹ Maļ carea Ācōrēra ādjirã ume bio quĩrūsia. Maļ ewaride idjia wārāneba jarasia jūma Egiptodeba ēdr̄apedadarã veinte poa ãtaa b̄eaba sodeba ãjãnaē b̄erã, idjia Abrahaļa, Isaa, Jacoboa bida diai jarađa ējūãra ununaēda.

¹² Ababe Jepone warra Caleb̄ar̄a idjaba Nuļ warra Josue bida sodeba ãjã pan̄a b̄erã maļ ējūãra ununiana asia. (Jepone cenezeo basia.)

¹³ Maļ ewaride Ācōrēra dadji israelerã ume bio quĩrūna b̄erã, ējūã pōãsa ewaraga b̄ade cuarenta poa p̄ar̄rabisia jūma maļ ēberãrã Ācōrē quĩrāpita biē opedada beub̄adamisa.†

¹⁴ ķIdi bida bārã zezarãba cadjirua opedada quĩrāca o quĩrã pan̄aca? ķBārã dji cadjirua obadarãba wetara Ācōrēra dadji israelerã ume quĩrūbidia!

Š 27:18-19 M̄ Jaureda erob̄aa. Hebreo b̄edeade jara b̄aa idjira jaure bara b̄ada. Λc̄ar̄amaarã maļba nãwã jara b̄aa: “Ēberãrãra bio biya pe eniba cawa b̄aa.” * 27:21 Uriã. Exodo 28:29-30. † 27:21 Josueba, israelerã bida jūma ãjã o pananida pan̄aa. Hebreo b̄edeade jara b̄aa: “Josuera, israelerã sida nocodaa wãnia idjaba jarab̄ar̄ade jēda zedãa.” * 32:9 Numero 13:17-33. † 32:13 Numero 14:26-35.

¹⁵ Bārāba Ācōrēda igara pananib_{ΛΓΛ}, idjia dadjirāra wadibi_Δ na_Λ ējūā pōāsa ewaraga b_Λde p_{ΛΓΓΛ}abiya. Māwā bārāra be_Δeade panania jūma dadjirā biē paneb_Δda carea.–

¹⁶ Dji ējūā iwidi pan_Λra Moise_Δmaa caitaara wānapeda jarasidaa:

–Dai boro, nama puru be_Δada o quīrīā pan_Λā dai wērārā itea, dai warrarā itea bi_Δ. Idjaba corra be_Δada o quīrīā pan_Λā dai animarā itea.

¹⁷⁻¹⁸ Ma_Λbe dairāra djōne wāni carea panania. Bārā djōne wāb_Δdade dairāra bārā na nība_Δia idjaba djōnia aba jūmarāba ējūā edab_Δdadaa. Māwā djō pan_Λne dairāra jēda dai ēberārāmaa zedaēa. Barib_{ΛΓΛ} dai wērārāra, dai warrarā si_Δda nama puru mōgaraba au_Δdu jūrā ca be_Δde duanania na_Λ druadebemarāba bearānamārēā.

¹⁹ Dairāra djōne wāb_Δdamīna Jorda_Λ do quīrārēbema ējūāra edadaēa bārā quīrāca, āteb_{ΛΓΛ} dairāba edab_Δda ējūāra nama baya Jorda_Λ do_Δdeba āmā_Δdau odjabariare.–

²⁰⁻²² Moiseba ādjirāa jarasia:

–Bārāba wārāda māwā odib_{ΛΓΛ} na_Λ ējūāra edadia. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba jara b_Λ quīrāca djōni carea pananida pan_Λā. Jūma bārā dji mēs_Δrā be_Δada Jorda_Λ do wa quīrārē wānapeda djōnida pan_Λā aba Ācōrēba dji quīrūrā āyā j_Λretab_{ΛΓΛ}dadaa. Jūma ma_Λ drua Ācōrē j_Λwaeda be_Δacareab_{ΛΓΛ} bārāra namaa jēda zedida pan_Λā. Ācōrēba bārāa waabemarā itea obi b_Λra jūma osidara Ācōrēba jara b_Λ quīrāca na_Λ ējūāra bārāne baya.

²³ Barib_{ΛΓΛ} māwā odaēb_{ΛΓΛ} bio cawadadua Ācōrē quīrāpita cadjiruade pananida. Ma_Λ cadjirua carea Ācōrēba bārāra wārāda cawa oya.

²⁴ Bārā ēberārā itea puru be_Δada na_Λ druade ocuadadua. Idjaba bārā animarā itea corra be_Δada na_Λ druade ocuadadua. Barib_{ΛΓΛ} wārāda djōni carea pananidua bārāba jara pan_Λ quīrāca.–

²⁵ Ma_Λbe Gadeba yōpedadaba, Rube_Λneba yōpedada bi_Δda panusidaa:

–Dai boro, dairāba jūma odia b_Λā jara b_Λ quīrāca.

²⁶ Na_Λ Gala druade bea purude dai wērārāra, dai warrarāra, dai animarā si_Δda be_Δedia.

²⁷ Barib_{ΛΓΛ} dairāra djōne wāni carea pan_Λā. Ācōrēba jarab_{ΛΓΛ}de dairāra Jorda_Λ do wa quīrārē djōne wānia b_Λā jara b_Λ quīrāca.–

²⁸ Ma_Λbe Moiseba sacerdote Eleazaa, Nu_Λ warra Josuéa, jūma Israeldeba yōpedada puru bororāa bi_Δda nāwā jarasia:

²⁹ –Dadji israelerā Jorda_Λ do wa quīrārē djōne wāb_Δdade Gadeba yōpedadara, Rube_Λneba yōpedada si_Δda Ācōrēba jara b_Λ quīrāca wānib_{ΛΓΛ}, ma_Λ drua poyapedadacarea bārāba ādjirāa na_Λ Gala druara diadadua ādjirāne bamārēā.

³⁰ Barib_{ΛΓΛ} bārā ume Jorda_Λ do wa quīrārē djōne wānaēb_{ΛΓΛ}, ādjirāba ējūāda Canaa_Λ druade edadida pan_Λā bārā quīrāca.–

³¹ Gadeba yōpedadarāba, Rube_Λneba yōpedadarā bi_Δda jarasidaa:

–Dai boro, dairāba jūma odia Ācōrēba jara b_Λ quīrāca.

³² Dairāra Jorda_Λ do wa quīrārē Canaa_Λ druadaa djōne wānia Ācōrēba jara b_Λ quīrāca. Barib_{ΛΓΛ} dairāba edab_Δda ējūāra Jorda_Λ do namaarecare baya.–

³³ Ma_Λbe Moiseba Gadeba yōpedadarāa, Rube_Λneba yōpedadarāa, idjaba āc_{ΛΓΛ} Jose warra Manasedeba yōpedadarāa bi_Δda amorreorā boro Seho_Λba ero_Δba_Δ druara, Basa_Λnebema boro Ogba ero_Δba_Δ drua si_Δda diasia. Jūma ma_Λ druara, puru bea si_Δda ādjirāa diasia.

³⁴ Ma_Λ druade Gadeba yōpedadarāba na_Λ puru be_Δada wayacusa osidaa: Dibo_Λ, Atarot, Aroer,

³⁵ Atarot-sopa_Λ, Jazer, Jogbeha,

³⁶ Bet-nimra idjaba Bet-Araã. Jũma maã puru beara mōgaraba auðu jũrã casidaa. Idjaba corra beada ãdjirã animarã itea osidaa.

³⁷ Rubeãneba yõpedadarãba naã puru beada wayacusa osidaa: Hesboã, Eleale, Quiriataim,

³⁸ Nebo, Baal-meoã, Sibmá sida. Maã puru beara trã awara b̂asidaa.

³⁹ Manase warra Maquideba yõpedadarãda Gala druadaa wãnapeda amorreorã mama beara poyadapeda ãyã ĵretasidaa.

⁴⁰ Moiseba ãdjirãa maã druara diada bẽrã mama panesidaa.

⁴¹ Manasedeba yõna Jaír sida wãpeda ḲḲḲḲ puru zaquerãda poyasia. Maã puru beara idjia trã b̂asia Havot-Jaír.

⁴² Ara maã quĩrãca Nobá abadada wãpeda puru zaquerã Kenat druade beara poyasia. Mama idjia trã b̂asia Nobá.

DEUTERONOMIO

34

Moise jaidada

¹ Mañbe Moab drua jewedadeba Moisera Pisga eyade ãtaa wãsia Nebo eya borodaa. Mañ eyara Jerico puru quĩrãpe ðaa. Mamaaba Æcõrẽba Moisea Canaañ druara jũma acabisia. Gala eñjũãneba aba Dañ purudaa acabisia.

² Neptalideba yõpedadarãba edadi eñjũãda, Epraiñneba yõpedadarãba edadi eñjũãda, Manasedeba yõpedadarãba edadi eñjũã sida jũma acabisia. Judadeba yõpedadarãba edadi eñjũã sida jũma acabisia aba Pusa Mediterraneo daucha.*

³ Negue eñjũãda, Jerico puru icawa ða jeweda sida jũma acabisia aba Zoar purudaa. Jerico purura idjaba Uruta Puru abadaa.

⁴ Mañbe Æcõrẽba Moisea jarasia:

–Mña Abrahaña, Isaa, Jacoboa bida wãrãneba jarasia jãñ druara ãdjirãneba yõbdarãa diaida.† Mña jãñ druara ðaa idu unubi ðaa, baribara ðara jãmaa wããa.–‡

⁵ Mãwãnacarea Æcõrẽ nezoca Moisera Moab druade jaidasia Æcõrẽba jarada quĩrãca.

⁶ Idjira tãbarisia Moab druade ða jewedade Bet-peor caita.§ Baribara idi bida idji tãbaridada ni abaa adua panaa.

⁷ Moisera 120 poa ðada jaidasia. Jaidaside idjira dau towaẽ basia idjaba wadibida cacua ðaa basia.

⁸ Moise jaidadacarea Moab drua jewedade israelerãa jedeco aba idji carea jãñ panasidaa ãdjia sopua ewari wagabada quĩrãca.

⁹ Mañbe Nuñ warra Josuera israelerã boroda basia. Moiseba idji jawara Josue ãrã ðada bẽrã Æcõrẽba cricha cawaada diasia. Jũma Josueba jarabara, jũma Æcõrẽba Moisedeba jarada sida israelerãa ãjã o panasidaa.

¹⁰ Mañ ewarideba Moise quĩrãca Æcõrẽneba bedebarida waa neẽ basia. Æcõrẽra idji ume nẽbarabadjia.

¹¹ Mañ awara Æcõrẽba ne ununaca Egiptode obi jaradada Moiseba jũma ocuasias. Moisedeba Egiptodebema borora, dji dromarãra, jũma egiptorã sida cawa osia.

¹² Idjaba Æcõrẽ ðaa waibaa ðadeba Moiseba ne ununaca israelerã quĩrãpita ocuadara jũmarãba wayasidaa. Moise quĩrãca ni abada neẽ basia.

* **34:2** *Pusa Mediterraneo.* Hebreo bedeade ða ðaa “ãmãdau bæbariare pusa.” † **34:4** *Genesis* 12:7; 26:3; 28:13. ‡ **34:4** *Numero* 20:7-12. § **34:6** Hebreo bedeade ebuda jaracaa caiba Moisera tãbarisida. Baribara hebreo bedea bio cawa beaba jarabadaa Æcõrẽba Moisera tãbarisida.

JOSUE

1405 poa Jesu toi naēna israelerāra Canaañ drua daucha jūēne wāsidaa. Mañ ewaride Ācōrēba Josueda edasia Canaañ drua poyamārēã. Mañ bēã nañ cartara Josue abadaa. Cawadaē panla caiba ßasida. ΛcΛΓΛmaarã Josueba ßasia baribΛΓΛ dewararāmaarã sacerdote Elezaba wa idji warra Pinéba ßasia.

Genesi 15:13-21de Ācōrēba Abrahañ jarasia Canaañ druara idjideba yōbΛdarāa diaida. Nañ Josue carta ßΛdaba cawabisia Ācōrēba māvã diai jaradara wārāda jūma osida (Josue 5:10-12; 21:43-45; 24:11-13). BaribΛΓΛ idjaba cawabisia israelerāba Ācōrēda igaradibΛΓΛ bia pananaēda ātebΛΓΛ mañ druade nēbaēda (Josue 23:1-16).

Dadji ēberã bedeade Josue cartadebemada nañda ßá eropanla: Ācōrēba Josue israelerã pe edemārēã edadadebemada (1:1-9), israelerã Gala druade ējūã edapedadara waabemaare djō panΛnebemada (1:10-18; 4:10-14; 22:1-8), Jerico puru chupea acΛde wāpedadada (2:1-24), Jordañ dode chāpedadada (3:1neba aba 4:18daa), puru Canaañ druade ßea poyapedadadebemada (6:1neba aba 11:23daa), israelerã wayacusa Ācōrē ume bedeade ßapedadadebemada (5:1-10; 22:9neba aba 24:28daa) idjaba Josueba jīrūare jaradada (23:1neba aba 24:28daa).

Ācōrēba Josue trāna

¹ Nuñ warra Josuera Ācōrē nezoca Moise carebabari basía. Moise jaidadacarea Ācōrēba Josuéa nāvã jarasia:

² –Mñ nezoca Moiserã jaidada bēã ßΛ israelerāra ededua Jordañ do wa quīrārē chānamārēã mñ diai jarada druadaa.

³ Mñ Moisea jarada quīrāca bārã wābΛdaza jūma ējūãda bārã diai.

⁴ Mñ diai jarada druara ßΛ ējūã pōãsa ewaraga ßΛdeba aba Libano eyadaa idjaba Euprate dodeba aba pusa droma Mediterraneo abadaada. Hititarã ējūãra jūma edadia.

⁵⁻⁶ Mñ bārã drōāenabemarāa mañ druara diai jarasia ewariza bārāne bamārēã. BΛabΛΓΛ purura edeya mañ ējūã edadamārēã. Mañ bēã ΛßΛ ßapeda sozarra ßadua. Mñ ßΛra ßΛduba ameēa idjaba igaraēa. BΛ zocai ßΛmisa ni abaΛba ßΛra poyadaēa. Mñra ßΛ ume ßaya Moise ume ßada quīrāca.

⁷ Mañ bēã ΛßΛ ßapeda bio sozarra ßadua. Mñ nezoca Moiseba ley ßá amenara jūma ijā o ßadua. Ni maārī biēa āi oēbΛΓΛ ßΛ obΛΓΛra jūma bia odjaya.

⁸ Mñ ley cartade ßá ßΛra jaradia ßadua. Mañ leyra āsa, diamasi biēa bio crīcha ßadua jūma jipa oi carea. Māvã ßΛ obΛΓΛra jūma bia odjaya.

⁹ Mñra ßΛ Ācōrēa. BΛ wābΛΓΛza mñra ßΛ ume ßaya. Mañ bēã mñ ßΛ wayacusa jaraya: ΛßΛ ßapeda sozarra ßadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.–

Rubeñneba, Gaēba, Manasedeba yōpedadaba carebaēi jarapedada

¹⁰ Mañbe Josueba israelerã bororāa nāvã jarasia:

¹¹ –Deza israelerāa nāvã jarade wānadua: “Ewari ūbeade dadjirāra namaΛba wābΛΓΛdia. Codira ededadua. Jordañ do wa quīrārē chānapeda dadji Ācōrēba diai jarada druara eda wānia.”–

¹² Mañne Josueba Rubeñneba, Gaēba, idjaba ĩcΛΓΛ Manasedeba yōpedadarāa nāvã jarasia:

13 –Ăcōrē nezoca Moiseba jarađara quĩrãnebadadua.* Idjia jarasia bārã Ācōrēba naļ druara diabara necai duananamārēã.

14-15 Jãlbe bārã quimara, warrarãra, animarã siđa nama amenadua naļ Jordaļ do orroare Moiseba diđa ějũãne. Baribara bārã mēsra beaba djõni careabemada edadapeđa na chãnida panla. Chãnapeđa dairãare djõnida panla aba dadi Ācōrēba dairãa diai jarađa ějũã edabadađa. Idjia bārã naļ ějũãne necai bala quĩrãca dairã siđa maļ ějũãne necai balya. Mãwãnacarea bārãra namaa jēda zedida panla bārã ějũã Jordaļ dodeba ľmãdau odjabariare bala, Ācōrē nezoca Moiseba naļ ějũãra bārãa diđa bēra.–

16 Ādjirãba panusidaa:

–Bala jara bala dairãba jũma ođia idjaba bala diabuebaramaa wãnia.

17 Dairãba maļra jũma ľjã ođia, Moise bedeã ľjã opeđađa quĩrãca. Dairãba quĩrã panla Ācōrēra ba ume baıda Moise ume bađa quĩrãca.

18 Ba bedeã igara bala, bala jara ba ľjã ođ bala beıda bala. Baribara bala lala bapeđa sozara badua.–

2

Israelerãba Jerico puru chupea acade wãpedada

1 Maļbe Nuļ warra Josueba ěberãda umé trãpeda nãwã jarasia:

–Canaaļ druara acade wãnadua. Sãwã ba cawaya Jerico puruda chupea acadadua.–

Mãwã jarapeđa Josueba adjira Sitiļ ějũãneba diabuesia. Wãbadade Jericode jũēne wãsidaa. Mama wērã auđuã ba Rahã abada dede cãine wãsidaa.

2 Baribara ľcãrãba adjira ununapeđa Jericobema boroã nãwã jarade wãsidaa:

–Queubarade israelerãda umé jũesidaa. Dadjirã drua acade ze panla sãwã poyadi cawaya.–

3-4 Maļ careã Jericobema boroba zarrarãda Rahãmaa diabuesia. Maļmisa Rahãba israelerã umé panlãra mĩrũbisia. Zarrarãra jũenapeđa nãwã jarasidaa:

–Ēberãrã ba diguida jũēpedadara isabe dajadaã zebidua. Dadjirã drua acade ze panla sãwã poyadi cawaya.–

Rahãba jarasia:

–Wãrãda mã dede ěberãrãra zesidaa, baribara adjira sãmabemada mãã adua basia.

5 Queubarade purude eđa wãbada jũãtrãdi naēna adjira wãsidaa. Mãã adua bala sãmaa wãsidaa. Baribara bãrãda adjã caidu isabe wãnibara jidađe wãnisicada.–

6 Rahãba jarađara sewa basia. Idjia maļ ěberãrãra idji de ľrã edepeđa lino cajãna pae eroã edrecare mĩrũbisia.

7 Rahãba mãwã jarađa bēra zarrarãra israelerã caidu wãsidaa jidađi careã. Puru dajadaã wãnapedã dewararãba purude eđa wãbadara jũãtrãsidaa. Zarrarãra Jordaļ dođaã wãbada ode israelerã jãrãde wãsidaa aba Jordaļ do chãbadamaa.

8 Israelerã cãini naēna Rahãra idji de ľrã wãpedã jarasia:

9 –Mãã cawa bala Ācōrēba wãrãda naļ Canaaļ druara bãrãa diaida. Maļ bēra dairãba bãrãra bio wayã panla. Jũma naļ druadebemarãra bãrã bio wayã panlãneba ure duanla.

* 1:13 Numero 32:1-33.

¹⁰ Daiba cawa pan_Λ bārā Egiptodeba ēdr_Λsidade Ācōrēba Pusa Purru_{de} oda ewasida bārā chānamārēā.* Ma_Λ awara cawa pan_Λ bārāba amorreorā Jorda_Λ do quīrārē pananara poyadapeda ādji bororā Seho_Λda, Og sida beasidada.†

¹¹ Ma_Λ cawasidade dairāra bio ne waya panesidāa. Sozarra bea sida ne wayasidāa bārā Ācōrēra dji wārā Ācōrē bērā. Idjia bajāne, na_Λ ējūāne bida ne jūmada poya b_Λa.

¹²⁻¹³ Ma_Λ carea m_Λ quīrā djuburia, Ācōrē tr_Λneba bārāba wārāneba jaradadua m_Λ ēberārāra carebadida m_Λa bārā carebada quīrāca. M_Λ djibarirāra, m_Λ djabarāra, m_Λ djabawērārāra, jūma ādji ēberārā sida bearānada. ¡Daira zocai b_Λdadua! Bārāba māwā wārāneba jaradib_Λr_Λ, m_Λa ebuda cawabidada.–

¹⁴ Ādjia panusidāa:

–Bia b_Λa. Bārānebemada beadib_Λr_Λ, dai sida beudida pan_Λa. Barib_Λr_Λ daiba o pan_Λra b_Λa djārāa jaracara b_Λa. Ācōrēba na_Λ drua dairāa diab_Λr_Λde bārāra biadeba carebadia. Daiba jara pan_Λ quīrāca wārāda odia.–

¹⁵ Rahá dera dji puru mōgaraba jūrā ca b_Λde e_Λda basia. Ma_Λ bērā dajadaa ac_Λbadade idjia j_Λcarada j_Λ jira b_Λsia ādji ēdr_Λdamārēā.

¹⁶ Wāni naēna Rahába nāwā jarasia:

–Ējūā eyaida b_Λdaa mīrū wānada zarrarāba unurānamārēā. Mama ewari ūbea mīrū pananada aba bārā j_Λr_Λ pan_Λra jēda zeb_Λda_Λaa. Ma_Λbeb_Λr_Λ wānada bādji wāb_Λdamaa.–

¹⁷ Ādjia nāwā jarasidāa:

–Daiba b_Λa wārāneba jarapedadara jūma odia.

¹⁸ Barib_Λr_Λ na_Λ druade djōne zeb_Λda_Λde b_Λa dai ēdr_Λ b_Λda dajadaa ac_Λbadade na_Λ j_Λcara purruda j_Λ jira b_Λida b_Λa. Idjaba b_Λ djibarirāda, b_Λ djabarāda, jūma b_Λ ēberārā sida nama b_Λ diguida eneida b_Λa.

¹⁹ Aba_Λda dajadaa wāib_Λr_Λ ma_Λne daiba beadib_Λr_Λ, daira bedede pananaēa. Barib_Λr_Λ nama b_Λ diguida beada beadib_Λr_Λ, dai sida wārāda beudida pan_Λa.

²⁰ Ma_Λ awara daiba o pan_Λda b_Λa djārāa jaraib_Λr_Λ, daiba b_Λa wārāneba jarapedadara odaēa.–

²¹ Ma_Λne Rahába jarasia:

–Bia b_Λa, bārāba jara pan_Λ quīrāca odia.–

Ma_Λbe ādjira wābisia. Wāpedadacarea Rahába j_Λcara purrura dajadaa ac_Λbadade j_Λ b_Λsia.

²² Israelerā umé pan_Λra ējūā eyaida b_Λdaa wānapeda ewari ūbea mīrū panasidāa. Ma_Λmisa zarrarāba ādjira o beaza j_Λr_Λ pan_Λmīna ununaē basia. Ma_Λ bērā wayacusa Jerico purudaa jēda wāsidaa.

²³ Ma_Λbeb_Λr_Λ ējūā eyaida b_Λde mīrū pananara ēdr_Λsidāa. Jorda_Λ do chānapeda wayacusa Nu_Λ warra Josue b_Λama jūēsidaa. Ādji sāwāpedadara idjia jūma nēb_Λr_Λsidāa.

²⁴ Ādjia Josuéa nāwā jarasidāa:

–Wārāda Ācōrēba jā_Λ Canaa_Λ druara dadjirāa diaya. Dadjirā carea ādjirāra bio ne waya pan_Λa.–

3

Jorda_Λ do chāpedada

¹ Nurēma diapededā Josuera israelerā ume Siti_Λneba wānapeda Jorda_Λ do icawa jūēne wāsidaa. Barib_Λr_Λ chāni naēna mama duanesidaa.

* **2:10** Exodo capítulo 14. † **2:10** Numero 21:21-35.

² Ewari ũbea badacarea dji bororãra deza wãsidãa.

³ Mañne jũmarãa nãwã jarasidãa:

-Dãrãéne sacerdoterã Levideba yõpedadaba dadji Æcõrẽ baurudeda nocodãa ededãa. Mañda unusidara caidũ wãnadua.

⁴ Mãwã cawadã sãmaa wãnida panãda, bãrãra wadi nañ ode wãnaca bẽrã. Baribãrã Æcõrẽ baurude caita wãrãnadua; aba unuicha Æmaãba nĩbadida panãa.-*

⁵ Mañ awara Josueba israelerãa jarasia:

-Nu Æcõrẽba dadjirã quĩrãpita ne ununacada oya. Mañ bẽrã idji quĩrãpita bia duanani carea odadua.-†

⁶ Mañbe Josueba sacerdoterãa jarasia:

-Æcõrẽ baurude jira edadapeda puru na wãnadua.-

Ara mañda sacerdoterãba baurudera jira edadapeda puru na wãsidãa.

⁷ Mañne Æcõrẽba Josuãa jarasia:

-Idiba ãtaã israelerã quĩrãpita mãra Æra dji dromada Æya. Mãwã ãdjirãba cawadã mãra Æ ume Æda Moise ume Æda quĩrãca.

⁸ Sacerdoterã mã baurude edebãdarãa jaradua do icawa jũesidara doeda nũpanenamãrẽã.-

⁹ Ara mañda Josueba israelerãa nãwã jarasia:

-Dadji Æcõrẽba jaraãara ũrĩne zedadua.

¹⁰⁻¹¹ Æcõrẽ zocai Æra dadjirã tãena Æãa. Idjia jũma nañ ãjũãra poya Æãa. Idjiãrãã cananeorãda, hititarãda, heveorãda, perezeorãda, gergeseorãda, amorreorãda, jebuseorã sida dadjirãa jũma poyabiya. Mañra bãrãba nãwã cawadã: sacerdoterãba Æcõrẽ baurudera Jordaã dode bãrã na ededãa.

¹² Israeldeba yõna doce purudebemada aba aba edadadua.

¹³ Sacerdoterã Æcõrẽ baurude edebãdara doeda ãgabãdade oda ewa dogopedã dora wãrãga jũãrã Æ quĩrãca tuma nãbua ũmeya. Æcõrẽ nañ ãjũã jũma poya Æãba mãwã oya.-

¹⁴ Ara mañda israelerãba ãdji wua dera Æradapedã wããrãsidãa Jordaã do wa quĩrãrẽ chãni carea. Ædji na sacerdoterãba Æcõrẽ baurudera edesidãa.

¹⁵⁻¹⁶ Mañne Jordaã dora nãbua ũmasia. Poaza mãwã Æbaria cebada jara. Sacerdoterã doeda ãgabãdade oda do quĩrãrã ewa dogosia. Mañne dora wãrãga jũãrã Æ quĩrãca tuma nãbua ũmesia. Dji tumara Adam puruma jũesia Saretã caita. Ærrea dora põãsasãa aba Pusa Beudããã. Mãwã Æde israelerãra Jordaã do chãnapedã Jerico puruare wãsidãa.

¹⁷ Israelerã chããdamisa sacerdoterãba Æcõrẽ baurudera doeda jira eronũpanasidãa. Mama nũpanasidãa aba jũmarãda põãsadã chããdadãã.

4

Jordaã dode mõgara edapedada

¹ Jũmarãda Jordaã do quĩrãrãã chãpedadacarea Æcõrẽba Josuãa nãwã jarasia:

² -Israeldeba yõpedadã doce purudebemada aba aba edadua.

³ Ædjirãra doeda wãbidua sacerdoterãba mã baurude jira eropanãmaa. Mamaãba mõgarada doce enebidua bãrã cãinimãã ededãmãrẽã.-

⁴ Ara mañda Israeldeba yõpedadã doce purudebema edadãra Josueba trãcuasia.

⁵ Mañne nãwã jarasia:

* **3:4** *Aba unuicha Æmaãba.* Hebreo bedeadã jara Æãa “2000 bicaca.” † **3:5** Exodo 19:10-15de jara Æãa Æcõrẽ quĩrãpita bia duanani carea israelerãra cuidapedã wua tãtodãda jãnida panasidãa. Mañ awara ãdji quima ume jipa cãinida panasidãa.

-Bārāra doeda wānadua dadji Ācōrē baurude jira eropanΛmaa. Bādjiza mōgarada aba equiade edadapeda enenadua dadji cānimaā λtΛ boromea buedi carea. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba eneida hΛa.

⁶ Mañ mōgara λtΛ boromea buedaba quīrānebabi h̄aya s̄awā Ācōrēba dadjirāra carebasida. Nocoarebema ewaride bārā warrarāba mañ mōgara unubΛdade nāwā iwidiidiscada: “Nañ mōgarara ζcārēā jāwā λtΛ boromea buesida?”

⁷ Māwā iwidiididara nāwā panunadua: “Sacerdoterāba Ācōrē baurude Jordaλ dode edesidade oda pōāsa ewasia. Nañ mōgarara λtΛ boromea buesidaā dadji israelerāba ewariza quīrānebadamārēā s̄awā Ācōrēba dadjirāra carebasida.”-

⁸ Ara mañda israelerāba jūma osidaā Josueba jarada quīrāca. Doce mōgarara Jordaλ doeda edasidaā. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba edasidaā. Mañbe ādjirā cānimaā ededapeda jūma ābaa buesidaā Ācōrēba Josuéa jarada quīrāca.

⁹ Mañ awara Josueba mōgarada doce jarΛΛ pepeda doeda λtΛ boromea buesia sacerdoterāba Ācōrē baurude jira eronūpanΛma. Mañ mōgarara wadibida mama bue nūmΛa.

¹⁰ Sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanΛra Jordaλ doeda nūpanasidaā aba Ācōrēba Josuéa jaradara puruba jūma obΛdadāa. Moiseba Josuéa naēna jarada quīrāca puruba jūma osia. Purura isabe chāsidaā.

¹¹ Jūmarā chāpedadacarea sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanΛra chānapeda wayacusa puru na wāsidaā.

¹² Mañ awara Rubeλneba, Gadeba, idjaba λcΛrΛΛ Manasedeba yōpedada mēsra beara chānapeda waabema israelerā na wāsidaā Moiseba ādjirāa jarada quīrāca.

¹³ Mañ mēsra beara cuarenta mil panasidaca hΛa. Ādjia Ācōrē quīrāpita jarapedada quīrāca Jerico jewedadaā wāsidaā djōni carea.

¹⁴ Mañ ewaride Ācōrēba Josuera israelerā quīrāpita dji dromada h̄asia. MamaΛba λtaa ewariza israelerāba Josuera waya panesidaā Moise waya panana quīrāca.

¹⁵ Jūmarā chāpedadacarea Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

¹⁶ -Sacerdoterā mñ baurude jira eropanΛrāa jaradua drua zedamārēā.-

¹⁷ Ara mañda Josueba sacerdoterāa jarasia Jordaλ dodeba drua zedamārēā.

¹⁸ Mañne sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanΛra drua zesidaā. Ējūā pōāsa tΛgabΛdade dora wayacusa wea dogopeda nābua ūmesia idji baēa quīrāca.

¹⁹ Poa djiwidi nabema jedecode die ewaride israelerāra Jordaλ do chānapeda Gilgal abadadaā wābarΛsidaā. Gilgalera Jericodeba λmādaū odjabariare hΛa.

²⁰ Mama doce mōgara Jordaλ dodeba edepedadara Josueba λtΛ boromea buesia.

²¹ Mañne idjia israelerāa nāwā jarasia:

-Nocoarebema ewaride bārā warrarāba nāwā iwidiidiscada: “Nañ mōgarara ζcārēā λtΛ boromea buesida?”

²² Māwā iwidiididara nāwā panunadua: “Dairāba māwā osidaā quīrānebadi carea dadji israelerāra Jordaλ dojā pōāsade chāsidaā.

²³ Dadji Ācōrēba dora jūātrΛ erobasia dadji israelerā dojā pōāsade jūma chābΛdamisa. Ara mañ quīrāca Pusa Purruēda oda ewasia pusajā pōāsade chānamārēā.

24 Dadjí Ācōrēba mǎwǎ osia bǎrǎba idjira ewariza waya pananamǎrēã idjaba jũma naǎ ějũãnebemarǎba cawadamǎrēã idjira bio ᵕᵕᵕ ᵕᵕᵕ.”-

5

Israelerǎ Gilgalde panana

1 Maǎ ewaride ᵕᵕᵕᵕ amorreorǎda Jordaǎ dodeba ᵕmǎdau baebariare panasidaa. Cananeorǎda pusa Mediterraneo abadaare panasidaa. Ādji bororǎba ũrĩsidaa Ācōrēba Jordaǎ dora pōãsbisida israelerǎ chǎnamǎrēã. Maǎba bio ne wayadapeda israelerǎ ume djōni crĩchara neǎ panesidaa.

2 Maǎ ewaride Ācōrēba Josuėja jarasia:

-Mōgarada edapeda neco zaqueda ocuadua. Maǎba wayacusa israelerǎ dji umaquĩrǎda jũma cacua wēãgobicuadua.-

3 Ara maǎda Aralot eya zaquede Josueba mōgarada edapeda neco zaquera ocuapeda jũma israelerǎra cacua wēãgobicuasía.*

4-5 Josueba mǎwǎ osia israelerǎ Egiptoᵕeba ědrᵕpedadacarea ějũã pōãsa ewaraga ᵕᵕᵕde nĩnane umaquĩrǎ warra topedadara cacua wēãgoǎ beada bēřǎ. Jũma mēsrǎ bea Egiptoᵕeba ědrᵕpedadara cacua wēãgo beasia baribᵕᵕᵕ ějũã pōãsa ewaraga ᵕᵕᵕde quinisidaa.

6 Ācōrēba ādjirǎa nǎwǎ jarasia: “Mǎa bǎrǎ drōã naēnabemarǎa wǎrǎneba jarasia Canaaǎ druada diaida. Maǎ druade baridua ne upedadara bia zaubaria.” Baribᵕᵕᵕ Ācōrēba jaradara ādjirǎba ĩjǎ odaǎ basía. Maǎ carea idjia wǎrǎneba jarasia ādjirǎba maǎ ějũãra edadaǎda. Mǎwǎ jarada bēřǎ ādjirǎra cuarenta poa ějũã pōãsa ewaraga ᵕᵕᵕde pᵕᵕᵕᵕ nĩbabadjidaa. Mǎwǎ nĩnane jũma dji mēsrǎ bea Egiptoᵕeba ědrᵕpedadara quinisidaa.

7 Ādjirǎ cacuabari Ācōrēba ādji warrarǎa Canaaǎ druara diayada asia. Baribᵕᵕᵕ ādjirǎra cacua wēãgoǎ beasia ode nĩnane topedada bēřǎ. Maǎ carea Josueba ādjirǎra cacua wēãgobicuasía.

8 Jũma cacua wēãgopedadacarea diguida duanesidaa aba ādji cacua anibᵕᵕᵕadaa.

9 Ācōrēba Josuėja jarasia:

-Egiptoᵕe nezoca panasidade bǎrǎra mĩã pera panasidaa baribᵕᵕᵕ idi bǎrǎ cacua wēãgosida bēřǎ maǎ mĩã perara mǎa āyǎ ᵕᵕᵕᵕ.-

Maǎ bēřǎ maǎ ějũãra wadibida Gilgal abadaa.†

10 Israelerǎra Gilgalde duanesidaa. Ādji jũēpedada jedecode ewari catorcede quewara Egiptoᵕeba ědrᵕpedada quĩrǎnebada ewarida osidaa mama Jerico caita ᵕᵕ jewedade.

11 Nurēma Canaaǎ ějũãne zau ᵕᵕᵕda co panesidaa. Paǎ ěsǎbari neǎ ᵕᵕᵕda odapeda cosidaa. Cebada jututiada sida cosidaa.

12 Mamaᵕᵕᵕ ᵕᵕᵕa manǎra waa odjaǎ basía israelerǎba codamǎrēã. Maǎ poade Canaaǎ ějũãne zau ᵕᵕᵕda co panesidaa.

Ācōrē sordaorǎ boro zeda

13 Mama Jerico caita ᵕᵕᵕde ewari aba Josueba ēberǎda neco jũē nũmᵕᵕᵕa unusia. Maǎ ēberǎ caita wǎpeda iwidisia:

-¿ᵕᵕᵕᵕa daiare ᵕᵕᵕᵕa wa dai dji quĩrũare ᵕᵕᵕᵕ?-

14 Ēberǎba nǎwǎ panusia:

-Mǎra ni abaᵕᵕᵕare ᵕᵕᵕᵕᵕ. Mǎra Ācōrē sordaorǎ boro bēřǎ ze ᵕᵕᵕᵕ.-

Maǎ ũrĩside Josuera idji waya ᵕᵕᵕᵕᵕeba chĩrǎborode barru cobepeda iwidisia:

-Mǎ Boro, mǎra ᵕᵕᵕ nezocaa. ¿Cǎrēda obi quĩrĩã ᵕᵕᵕᵕ?-

* 5:3 Hebreo bedede Aralot trᵕᵕᵕa jara ᵕᵕᵕᵕ: “Umaquĩrǎ cacua wēãgopedada e.” † 5:9 Hebreo bedede Gilgal trᵕᵕᵕa jara ᵕᵕᵕᵕ: “ᵕᵕᵕᵕᵕᵕa ĩyǎ ᵕᵕᵕᵕᵕᵕ.”

15 Mañne Ācōrē sordaorā boroba jarasia:
 –B̄ara Ācōrē quīrāpita b̄a b̄ērā b̄a jīrūne j̄ā b̄ara ērādua.–
 Ara mañda Josueba iñā osia.

6

Israelerāba Jerico puru poyapedada

1 Jericodebemarāba israelerā wayaaba ādji purude eda wābadara bio jūātr̄a eropanasidaa. Mañba ni abañda purudeba ēdr̄adaca basía, ni eda zedaca basía.

2 Mañne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Ūrīdua. M̄a Jerico puruda, dji boroda, sordaorā sida bārāa poyabiya.

3 Bārā sordaorāra ewariza b̄arima aba Jerico auđu p̄arr̄agañadaua. Sei ewari māwā oñadaua.

4 Mañne sacerdoterāba m̄a baurudera eronībadida pan̄a. Dewara sietē sacerdoterāda ādji na nībadida pan̄a. Ādjirāza cachiru oveja cachu oñada edeñida pan̄a. Sietebema ewaride bārāra b̄arima sietē Jerico auđu p̄arr̄agañadaua. Mañne jūma mañ cachiru eropan̄a jīgua zadida pan̄a.

5 Cachiru dārā jīguab̄adade bārāra jīgua biadadaua. Mañne Jerico auđu jūrā ca b̄ara iduba tođogozoaya. Mañne bārāra daucha pirapoñapeda purude eda djōne wāb̄ar̄adadaua.–

6 Ara mañda Nuñ warra Josueba israelerā sacerdoterāra jūma tr̄cuapeña jarasia:

–Ācōrē baurudera Jerico puru auđu p̄arr̄agañadaua. Idjaba bārānebemada sietē edañapeda baurude nocoare cachiru bara nībadadaua.–

7 Mañbe sordaorāa nāwā jarasia:

–Bārā sida wānapēña Jerico puru auđu p̄arr̄agañadaua. Āc̄ara sordaorā djōni careabema bara Ācōrē baurude na nībadadaua.–

8 Josueba jarañara jūma iñā osidaa.* Sacerdoterā sietē pan̄ara Ācōrē baurude nocoare nībasidaa ādji cachiru zá pan̄a.

9 Ādjirā nocoare āc̄ara sordaorāda djōni careabema bara nībasidaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basía.

10 Barib̄ara Josueba sordaorāa nāwā jarasia:

–Biarāñadaua. Ni mañrī bida bedearāñadaua. Chupea pananadaua aba m̄a jarab̄ar̄adaa. M̄a bārāa jarab̄ar̄ade biadadaua.–

11 Mañ ewaride Josueba Ācōrē baurudera b̄arima aba Jerico puru auđu p̄arr̄agañadaua edebisia. Māwā oñapeda wayacusa ādji cāibadamaa zesidaa.

12 Nurēma diapedēña Josuera piradr̄apeda sacerdoterāa Ācōrē baurudera wayacusa Jerico puru auđu p̄arr̄agañadaua edebisia.

13 Sacerdoterā sietē pan̄ara Ācōrē baurude nocoare nībasidaa. Ādjiza cachirura zá nībasidaa. Ādjirā nocoare āc̄ara sordaorāra djōni careabema bara nībasidaa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basía.

14 Mañ umēbema ewaride ādjirāra wayacusa b̄arima aba Jerico puru auđu p̄arr̄agañadaua ādji cāibadamaa jēda zesidaa. Sei ewari māwā osidaa.

15 Sietebema ewaride ādjirāra diapedēña piradr̄apeda Jerico puru auđu p̄arr̄agasidaa nañrā opedada quīrāca. Barib̄ara mañ ewaride b̄arima sietē p̄arr̄agasidaa.

* **6:8** Josueba jarañara jūma iñā osidaa. Hebreo beñea āc̄ara cartade nāwā b̄a b̄a: “Josueba māwā jarañacarea.”

16 Barima siete parragapedadacarea cachirura dārã jĩgua zasia. Mañne Josueba jĩgua jarasia:

–jĩadadua! Ācōrēba nañ Jerico purura dadjirãa poyabibara.

17 Jūmarāda quenapeda purura, ne jūma purude ba sida babuedadua Ācōrēba idji itea māvã obi ba bēã. Ababe wērã audua ba Rahadr, idji dede pan sida zocai badadua dadjia wārãneba māvã odida jarapedada bēã. Nañ puru sāvã poyadi cawaya māa diabueda ēberārãda idjia mērãsia.

18 Baribara bārãra bio quĩracuitadadua. Purude ne bia beara ni cārē sida edarãnadua, Ācōrēba idji itea ne jūmada babuedaduada ada bēã. Bārãba jĩãaēbara, dadjia purura bedeade badapeda Ācōrēba quinibiya.

19 Paratada, oroda, bronce odada, jiorro oda sida jūma Ācōrēa diadida pan. Mañdra Ācōrēa diada wagabadade badida pan.–

20 Sacerdoterãba ādji cachiru dārã jĩgua zasia jūmarāda jĩgua biasida. Mañne Jerico puru auđu jūrã ca bara iduba todogozoasia. Ara mañda israelerãra daucha djõne pirapodapeda purura poyasida.

21 Mañ purudebema umaquĩrãrãda, wērãrãda, warrarãda, drõãrã sida necoba jūma quenasida. Ādji pacada, ovejada, burro sida jūma quenasida.

22 Mañne Josueba Canaã drua acde diabueda ēberārã nāvã jarasia:

–Wērã audua ba Rahá diguida wãnapeda idjira, idji dede duan sida ēdra enenadua. Bārãba idjia wārãneba jarapedadara ode wãnadua.–

23 Ara mañda Rahá diguida wãnapeda dji zezada, dji papada, dji djabarãda, dji djabawērãda, jūma ādji ēberārã sida dajadaa enesida. Mañbe israelerã duanmaaba jĩga acde wãsidã.

24 Mañmisa waabema israelerãba Jerico purura abeda jūma babuesida. Baribara paratada, oroda, bronce odada, jiorro oda sida Ācōrēa diada wagabadade basida.

25 Josueba wērã audua ba Rahãra, idji ēberārã sida zocai basia, mañ wērãba idjia Jerico chupea acde diabuedara mērãna bēã. Rahã ēberārãra wadibida israelerã tãena pan.

26 Māvãnacarea Josueba wārãneba nāvã jarasia:

Ababa nañ Jerico puru wayacusa oi carea jawa baibara, mañ ēberãra Ācōrēba biẽ ba.

Dji mōgara jūrã ca bada wayacusa obara idji warra iwinada beuya.

Dji eda wãbada pãrãbara idji warra tããbemada beuya.

Māvã idji warrarãra jūma quininia.†

27 Ācōrēra Josue ume basia. Mañ bēã Josuera jūma mañ druade trã ba basia.

7

Acañ ne drada

1 Judadeba yõna ēberãda aba basia Acañ abadada. Idjira Carmi warra basia. Carmira Zabdi warra basia. Zabdira Zerã warra basia. Jerico de Ācōrēba israelerã ne jūma babuedaduada adamĩna Acañba jĩãé acra mērã edasia. Māvã oda bēã israelerãra Ācōrē quĩrãpita bedeade panesida. Ācōrēra ādjirã ume bio quĩrũna bēã nañda māvãsia.

2 Jerico de Josueba ēberãrãda Hai puru acde diabuesia. Hai purura Betel deba ãmãdau odjabariare Bet-Aveñ caita basia.* Josueba diabuedarãra wãnapeda Hai purura quĩracuita acsida sāvã poyadi cawaya.

3 Mañbe wayacusa jēda zedapeda Josueã nāvã jarasida:

† 6:26 Josueba jaradara wãrãda māvãsia. Acdua 1 Rey 16:34.

* 7:2 Hebreo bedeade Bet-aveñ trãba jara ba “cadjirua obada de.”

-Haidebema sordaorãra zocãrãébe panΛa. Dadjirãba mil uméba wa mil ùbeaba ãdjirãra poyadida panΛa. Mañ bẽrã dadjirã sordaorãra jũma dia-buerãdua.-

⁴ Mañba Josueba sordaorãra mil ùbeabe diabuesia Hai purudebemarã ume djõnamãrẽã. BaribΛrΛ Haidebemarãba poyadapeda israelerãra mĩrũ wãsidãa.

⁵ Mañne Haidebemarãba purude eda wãbadamaΛba israelerãra êpẽ wãsidãa eya edaa tuca jira bΛdaa.† Edaa wãbΛdade israelerãra 36 beasidãa. Mañ carea israelerãra ne wayadapeda abeda djõni crĩchara neẽ panesidãa.‡

⁶ Josuera, israelerã bororã sida bio sopuasidãa. Mañ carea ãdjia jã panΛra jũma cõãtadapeda ãdji boro ΛrΛ egoro porada cuasidãa. Mañbe ãcõrẽ baurude caita chĩrãborode b̃arru copanesidãa aba queubododãa.

⁷ Mãwã panΛne Josueba ãcõrẽa nãwã jarasia:

-¡Ay, dai Boro ãcõrẽ! ¿Cãrẽ cãrẽã dairãra Jordañ do quĩrãrã chãbisi? ¿Dairãra amorreorã jΛwaeda bΛi carea enesica? ¿Ãdjirãba dairã quenanamãrẽã enesica? ¡Jordañ do quĩrãrẽ panenabara biara b̃acasia!

⁸ ¡Ay, mñ Boro! Haidebemarã wayaadeba dai israelerãra jẽda pira zesidãa. Mañba mñra bedea jaure neẽ bΛa.

⁹ Cananeorãba waabemarã bida mañra ùrĩnia. Mañda cawasidãra ãdjirãra dairã ume djõne zedãa. Mañne dairãda jũrã edadapeda abeda jũma quenani bΛrΛ, ¿bΛa sãwã cawabi bΛra wãrãda ãcõrẽda?-

¹⁰ Mañne ãcõrẽba jarasia:

-¿Cãrẽ cãrẽã sopuaba bΛra egode cobΛ? ¡PiradrΛdua!

¹¹ Bãrã israelerãba cadjiruada osidãa. Mñra jaradãra bãrãba ãjã odaẽ basía.§ Mñra Jericodẽbema nebiara edarãnaduada adamĩna edasidãa. Mãwã mñreda drΛadapeda diguida mẽrã eropanΛa. Mañne sewadeba edadaẽ panΛana a panΛa.

¹² Mañ carea bãrã israelerãba dji quĩrũra waa poyadaẽa. DjõnibΛrΛ bãrãdrΛ mĩrũ pirapodia. Bãrãra bedede panΛ bẽrã mñra jũma quenabiya. Bãrãba mẽrã eropanΛda isabe jũma babuedaẽbΛrΛ, mñra bãrã ume waa b̃aẽa.

¹³ Jãñbe purua nãwã jarade wãdua: “Nu ãcõrẽ quĩrãpita dji jΛredida panΛ bẽrã idji itea bia panani carea odida panΛra nane odadua.* Dadjì israelerã ãcõrẽba nãwã jara bΛa: mñra Jericodẽbema jũma babuedaduada adamĩna bãrã israelerãba ãcΛrΛ edadapeda mẽrã eropanΛa. Bãrãba mañgΛra ãyã ededapeda jũma babuedaẽbΛrΛ, bãrã dji quĩrũra poyadaẽa.”

¹⁴ Nu mñ quĩrãpita jũmarãda zedida panΛa. Mañne mñra cawabiya Israel doce purudebemada aba bedede bΛda. Mañ purura caitaara zepeda mñra cawabiya cai drõã basideba yõpedadarãda bedede panΛda. MañgΛrãra caitaara zedapeda mñra cawabiya abaΛ drõãda idji ëberãrã sida bedede panΛda. ãdjidebema umaquĩrãrãda caitaara zedida panΛa.

¹⁵ ZebΛdade mñra cawabiya caida bedede bΛda. Mañba Jericodẽbema babueida badada mẽrã erobΛa. Waabema israelerã tãẽna cadjirua oda bẽrã idjaba mñra jaradãra ãjã odaẽ bẽrã idjida, idji ëberãrã sida beadadua. Mañbe ãdjira, ãdjia eropanΛ sida jũma babuedadua.-

Acañ bedede bΛda ãcõrẽba cawabida

† 7:5 Eya edaa tuca jira bΛdaa. Hebreo bedede “Sebarim” bΛ bΛa. Mañba idjaba jara bΛa “mõgara edabadama.” ‡ 7:5 Abeda djõni crĩchara neẽ panesidãa. Hebreo bedede bΛ bΛa: “Baido quĩrãca panesidãa.” § 7:11 Mñra jaradãra. Hebreo bedede bΛ bΛa: “Mñ bãrã ume bedea bΛdãra.” * 7:13

ãcõrẽ quĩrãpita bia duanani carea ãdjirãra cuidapeda wua tãtodada jãnida panasidãa. Idjaba ãdji quima ume jipa cãnida panasidãa.

16 Nurēma diapedēda Josuera piradrΛpeda israelerāra ābaa jΛresia. Maļne Ācōrēba cawabisia Judadeba yōna puruda bedede bΛda.

17 Maļbe ādji drōā bāsīdeba yōpedadarā caitaara zebΛdade Ācōrēba cawabisia Zerādeba yōpedadarāda bedede panΛda. Zerādeba yōpedadarā caitaara zebΛdade Ācōrēba cawabisia Zabdi ēberārāda bedede panΛda.

18 Zabdi debema umaquīrārā aba aba zebΛdade Ācōrēba cawabisia Carmi warra Acaļda bedede bΛda. Acaļra Zabdi wiuzaque basía. Zabdira Zerā warra basía. Ādjira Judadeba yōna purudebema basía.

19 Maļne Josueba jarasia:

–Acaļ, dadji israelerā Ācōrē quīrāpita jūma bΛa ođada wārāda jaradua.† Ni maārī biēda mērārādua.–

20 Acaļba panusia:

–Wārāda mΛa dadji israelerā Ācōrē quīrāpita nāwā cadjiruada osia.

21 Jericođe djō panasiēda mΛa wua biya quiruda Babilonia druađe capedādada, paratada libra juesuma, idjaba oroda libra aba auđu unusia.‡ Jūma maļgΛra awuāda bērā edapeda mΛ wua dejāne jou bΛsia. Dji paratara edrecare bΛsia.–

22 Ara maļda Josueba ēberārāda diabuesia acΛde wānamārēā. Acaļ wua deđaa pira wānapēda Acaļba jarāda quīrāca jūma unusiēda. Dji paratara edrecare basia.

23 Jūma edadapeda Ācōrē quīrāpita cobΛsiēda Josueba israelerā biēda unamārēā.

24 Maļbe Josueba, waabema israelerā ume Acaļra Acor jogađaa edesiēda. Idjia drΛa erobađa siēda edesiēda: wua Babiloniane cađada, paratada, oro siēda. Maļ awara idji warrarāda, idji caurāda, idji pacada, idji burroda, idji ovejada, idji wua de siēda edesiēda. Idjia erobađara abeda jūma edesiēda.

25 Maļne Josueba Acaļra nāwā quēāsia:

–¿BΛa cārē cārēā दौरā nēbΛrade bΛsi? ¡BΛa nēbΛra ođara Ācōrēba ara bΛdji ĀrĀ bΛebiya!–

Māwā jaradacarea israelerāba Acaļra idji ēberārā siēda mōgaraba tabari beadapeda jūma babuesiēda. Jūma idjia erobađa siēda babuesiēda.

26 Maļbe ādji ĀrĀ mōgarada boromea buesiēda. Maļra wađibiēda boromea nūmΛa. Maļ jogaara wađibiēda Acor abadaa.§ Israelerāba māwā opedāda bērā Ācōrē quīrūbira tumasia.

8

Israelerāba Hai debemārā poyapedada

1 Maļbe Ācōrēba Josuēa nāwā jarasia:

–BΛ sordaorāda jūma trĀcuapeda waya Hai debemārā ume djōne wānadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua. MΛa Hai debemārāda, ādji boro siēda bΛa poyabiya. Ādji ējūāra, ādji puru siēda bΛ jΛwaēda bΛya.

2 Bārāba Jerico debemārā quenapedada quīrāca Hai debemārāra, ādji boro siēda quenadua. BaribΛrΛ ādjia erobeara, ādji animarā siēda bārāba edadiēda panΛa. Bārāra puru jēdaare wānapēda ādjia adua panΛne quenane wānadua.–

† 7:19 Ācōrē quīrāpita jūma bΛa ođada wārāda jaradua. Hebreo bedede nāwā bΛ bΛa: “Ācōrēra dji dromaara bΛda jaradua. Idjia bia bedeadua.” ‡ 7:21 Paratada libra juesuma. Hebreo bedede bΛ bΛa: “Doscientos siclos de plata.” Oroda libra aba auđu. Hebreo bedede bΛ bΛa: “Oro barrada dji zΛgΛara cincuenta siclos.” § 7:26 Hebreo bedede Acor trĀba jara bΛa “nēbΛra.”

³ Ara maŕda Josuera jũma idji sordaorã sida Haidebemarã ume djõne wãsidaa. Josueba sordaorã bio mësãrã beada treinta mil awara bapeda diamasi Hai purudaa na diabuesia.

⁴ Diabuei naëna nãwã jarasia:

-Bio ũrĩnada. Bãrãra Hai puru wagaa wãnapeda mĩrũnada. Jẽda Haidaa djõne zedi carea pananada.

⁵⁻⁶ Maŕmisa waabemara mŕ ume wãnia puru quĩrãpe. Maŕne Haidebemarã dairã ume djõne zebadade sewada dairãra jẽda pira wãnia naãrã mĩrũ wãpedada quĩrãca. Mãwã unubadade ãdjia crĩchadia wayacusa ãdji waya pananeba mĩrũ wãbadada. Maŕ bẽrã dairãra epẽnia.

⁷ ãdjirãba dai epẽbadade bãrãra mĩrũ pananada purude eđa wãnapeda poyadada, ãcõrẽba bãrãa poyabi bẽrã.

⁸ Purura poyadapeda jũma babuedada dadji ãcõrẽba jarada quĩrãca. Mŕa jara bŕa oada.

⁹ Mãwã jarapeda Josueba dji treinta mil panara Hai purudaa diabuesia. ãdjirãra puru wagaa wãnapeda ãmãdau bæbariare Betel yagaa mĩrũsidaa. Maŕmisa Josuera waabema sordaorã panama cãisia.

¹⁰ Nurẽma diapeda piradrapeda Josueba idji sordaorãra ãbaa jarepeda Haidaa wãsidaa. Josuera israelerã bororã ume sordaorã na nĩbasidaa.

¹¹ Jũma sordaorã idji ume panara Hai quĩrãpe jũenapeda mama panesidaa. Puru quĩrãpe jewedada basia.

¹² Maŕne Josueba idji sordaorãnebemada cinco mil edapeda Hai puru wagaa ãmãdau bæbariare Betel yagaa mĩrũbisia. Mãwã osia Haidebemarãba adua panane ãdjirã ume djõne zedamãrẽã.

¹³ Mãwã Hai wagaa mĩrũ panane waabemada Hai quĩrãpe panesidaa. Maŕ diamasi Josuera idji sordaorã ume dji jeweda eãsi jũene wãsidaa.

¹⁴ Diapedada Haidebema boroba unusia israelerãra djõne zebadada. Maŕ bẽrã idji sordaorãda isabe edesia Arabã ejũãare israelerã ume djõni carea.* Baribŕa Haidebema boroba adua basia idji puru wagabe dewara israelerãra mĩrũ panada.

¹⁵ Josueba Haidebemarã zebada unubadade ne wayabada quĩrãca idji sordaorãra ejũã põasa ewaraga bŕada wãbada óare pira wãbisia.

¹⁶⁻¹⁷ Maŕ bẽrã Haidebema boroba jũma idji sordaorãra trãcuasia israelerã epẽnamãrẽã. Jũma Beteldebema sida israelerã caidu wãbŕasidaa Haiare djõ panã bẽrã. Ni abaa sordaoda purude beẽ basia. Mãwã epẽ panane ãdjirã purudeba tãmã wãsidaa. Maŕ awara isabe wãpedada bẽrã dji puru eđa wãbadara jũãtrãdãẽ basia.

¹⁸ Maŕne ãcõrẽba Josuãa jarasia:

-Hai purura mŕa bãrãa poyabibŕa. Maŕ bẽrã bŕ mĩãsurã purudaa ãtaa wada.

Ara maŕda Josueba idji mĩãsurã Hai purudaa ãtaa wasia.

¹⁹ Mãwã obadade dji puru wagabe mĩrũ pananara isabe purude eđa wãsidaa. Poyadapeda ara maŕda babuesidaa.

²⁰⁻²¹ Josueba idji sordaorã bida Hai purura cowaga nũmãda unusidaa. Maŕba cawasidaa dji mĩrũ pananaba purura poyadapeda babuebadada. Maŕ carea ãdjirãra waya jẽda pirasidaa Haidebemarã ume djõni carea. Haidebema sordaorãba ãdji purudaa jẽda acbadade cowaga nũmãda unusidaa. Idjaba unusidaa israelerã mĩrũ pira wãpedadara waya jẽda ãdjirã ume djõne zebadada. Maŕ bẽrã neẽ basia sãmaa edradida.

* **8:14** Arabã ejũãara Jordaã doare bŕa.

22 Māwā panane dji puru poyapedadara Haidebema sordaorā caidu zesidaa. Māwā israelerāba Haidebemarāra jūrā edadapeda quenasidaa. Ni abaada idu mīrū wābidaē basía ni zocai bādaē basía.

23 Ababe Haidebema borodra zocai jidadapeda Josuema edesidaa.

24 Israelerāba Haidebemarā ādjirā caidu zepedadara ādji ējūāne idjaba ējūā pōāsa ewaraga bare necoba quenanapeda wayacusa Haida wāsidaa dji wadi zocai beara beadi carea.

25-26 Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēā aba Haidebemarā jūma beabadaa.† Mañ ewaride Haidebema umaquĩrārāda wērārā sida doce mil quenasidaa.

27 Mañbe israelerāba Haidebema animarāra, purude ba nebia sida ādjirā itea jūma edasidaa Ācōrēba Josuéa jarada quĩrāca.

28 Māwānacarea Josueba Hai purura jūma babuesia. Ni cārē sida beē basía. Wadibida ni cārē sida neē ba Hai puru badama.

29 Mañbe Josueba Haidebema borora beapeda bacuru cūmiane lta su jira babisia aba queubarda. Queudacarea edaa edadapeda Hai purude eda wābadama tabasidaa. Mañbe idji lra mōgarada boromea buesidaa. Mañ mōgarara wadibida boromea nūma.

Josueba Ācōrē ley jīgua leda

30 Māwānacarea Josueba Ebal eyade mōgarada lta pā buesia animarā israelerā Ācōrēa babue diai carea.

31 Josueba mañra osia Ācōrē nezoca Moiseba israelerāa jarada quĩrāca. Ācōrē ley Moiseba cartade bādaba nāwā jara ba: “Animarā babue diabada obdade mōgarada lta pā buedibara, mañ mōgarara daucha chĩ orānada.”‡ Mañ mōgara pā bueda lra israelerāba lara animarāda Ācōrēa jūma babue diasidaa. Idjaba Ācōrē ume necai beadi carea animarā dragada Ācōrēa babue diasidaa.

32 Mama Josueba israelerā quĩrāpita Ācōrē ley Moiseba bādara mōgarade jaya basia.§

33 Mañne israelerā ēsi levitarā dji sacerdoterāba Ācōrē baurudera equiade eronūpanasidaa. Israelerāra, āibemarā ādjirā tāēna panabada sida arima panasidaa. Dji bororāra, dji dromarāra, dji cawa obadarā sida panasidaa. Guerizim eya orroare ādjirā ēsidra panasidaa, idjaba Ebal eya orroare ēsidra panasidaa. Ācōrē nezoca Moiseba naēna jaradoasia māwā odamārēā. Māwā jarasia sacerdoterāba israelerā bia jara bādamārēā.

34 Māwā panane Josueba israelerā quĩrāpita Ācōrē ley cartade bādada jūma jīgua lesia. Idjia lesia israelerāba mañ leyda ijā odibara Ācōrēba careba baida baribara ijānaēbara Ācōrēba biē baida.*

35 Moiseba bādara Josueba israelerā dji umaquĩrārā, wērārā, warrarā, drua āibema ādjirā tāēna panā quĩrāpita jūma jīgua lesia.

9

Gabaoñebema ume bedea bāpedada

1 Mañ ewaride hititarāda, amorreorāda, cananeorāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida Canaā druade panabadjidaa. Jordaā dodeba lmadau

† 8:25-26 Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēā. Hebreo bedeade nāwā ba ba: “Josueba idji mīāsura purudaa lta wa nūmesia.” ‡ 8:31 Exodo 20:25. § 8:32 Deuteronomio 27:1-8. * 8:34 Deuteronomio 27:9deba aba 28:68daa.

baebariare jewedade, eyade bida ḥḥḥḥ panabadjidaa, idjaba jūma Mediteraneo pusa orroare ḥḥḥḥ panabadjidaa aba Libanona. Ādji bororāba ūrīsidea israelerāba Jericora, Hai sida poyasidada.

² Maḥ carea jūma ābaa bedea ausidaa Josue ume idjaba israelerā ume djōne wāni carea.

³ Baribḥḥḥḥ heveorā Gabaoḥnebemada maḥ bororā ume bedea audaē basía. Ādjia bida ūrīsidea Josueba Jericōdebemará, Haidebemarā sida jūma quenabisida.

⁴⁻⁵ Maḥba crīchasidea israelerāra cūrūgaidida ādji quenarānamārēā. Maḥ carea ḥḥḥḥ edasidea israelerāmaa wānamārēā. Ādjia edapedadaba cacuade jḥbada soresorea beada jḥsidea. Ādjia jīrūne jḥbada sida capirudaida beada jḥsidea. Maḥbe Josuemaa wābḥḥḥḥsidea. Ādji netata edebadara soresorea beada burro ḥḥḥ edesidaa. Uva ba ḥḥbada animarā e odara capirudaida beada, paḥ zarea ārīna sida edesidaa.

⁶ Gilgal ējūāne Josue ḥḥḥḥ jūēnapeda Josuéa waabema israelerā bida nāwā jarasidaa:

-Daira drua ḥḥḥḥba zebḥḥḥḥ. Quīrīā panḥḥḥḥ bārāra dai ume bedea ḥḥḥḥḥḥḥḥ necai duanani carea.-

⁷ Maḥne israelerāba nāwā jarasidaa:

-Āībērā bārāra dairā caita panḥḥḥḥḥḥḥḥ jāwā panḥḥḥḥḥḥḥḥ. Māwāra ḥḥḥḥḥḥḥḥ bārā ume bedea ḥḥḥḥḥḥḥḥ?*-

⁸ Gabaoḥnebemarāba nāwā panusidaa:

-Daira bārā nezocarā.-

Maḥne Josueba nāwā iwidisia:

-ḥḥḥḥḥḥḥḥ cairāda jāwā panḥḥḥḥ? ḥḥḥḥḥḥḥḥ ze panḥḥḥḥ?-

⁹ Ādjia panusidaa:

-Daira drua āība ḥḥḥḥḥḥ ze panḥḥḥḥḥḥḥḥ bārā Ācōrēra trḥḥḥḥ ḥḥḥḥḥḥḥḥ bērā. Daiba ūrīsidea idjia sāwā Egiptode osida.

¹⁰ Idjaba ūrīsidea sāwā Jordaḥ quīrārēbema amorreo bororāda poyasida. Naārā Sehoḥ, Hesboḥ purudebemada poyasia. Maḥare Og, Basaḥ druadebema Astarot purude ḥḥḥḥḥḥḥḥ sida poyasia.†

¹¹ Maḥ bērā dai bororāba, dai druadebemarā bida nāwā jarasidaa: “Ota codira edadapeda israelerāmaa wānadua. Ādjirā jaradadua dadjirāra ādji nezocarā bērā necai beadi carea ādjirā ume bedea ḥḥḥḥḥḥḥḥ quīrīā panḥḥḥḥḥḥḥḥ.”

¹² Acḥḥḥḥḥḥḥḥ, dai zesida ewaride naḥ paḥra wadibida jḥwḥḥḥḥḥḥḥḥ beasia baribḥḥḥḥḥḥḥḥ idira zareacuapeda jūma ārīcuasia.

¹³ Idjaba za panḥḥḥḥḥḥḥḥ uva ba ḥḥḥḥḥḥḥḥ animarā e oda sida enesidade wadibida djiwidida beasia. Baribḥḥḥḥḥḥḥḥ jūma dji sore bacuasia. Daiba cacuade jḥbadara, jīrūne jḥ panḥḥḥḥḥḥḥḥ sida dji sore bacuasia.-

¹⁴ Gabaoḥnebemarāba paḥ enepedadara israelerāba ḥḥḥḥḥḥḥḥ cosidaa. Māwā cawabasidea Gabaoḥnebemarā ume bedea ḥḥḥḥḥḥḥḥ. Baribḥḥḥḥḥḥḥḥ māwā odi naēna Ācōrēa iwididaē basía.

¹⁵ Maḥne Josuera Gabaoḥnebemarā ume bedea ḥḥḥḥḥḥḥḥ necai panani carea. Wārāneba jarasia ādjirāra beadaēda. Waabema israelerā bororā bida abarida wārāneba jarasidaa.

¹⁶ Ewari ūbea badacarea israelerāba cawasidaa Gabaoḥnebemarāba ādjirāra cūrūgasidada. Cawasidaa ḥḥḥḥḥḥḥḥ zeḥḥḥḥḥḥḥḥ basida, ātebḥḥḥḥḥḥḥḥ ādjirā caita panabadada.

* **9:7** Exodo 23:31-33. † **9:10** Numero 21:21-35.

17 Ara maŕda israelerāra ādjirā caidu wāsidaa. Ewari ūbea babarade ādji puru beadaa jūēne wāsidaa. (Ādji purura naŕgarā basía: Gabaoŕ araa, Capira, Beerot idjaba Quiriat-jeariŕ.)

18 Baribararā israelerāba Gabaoŕnebemarāra beadaē basía, Ācōrē trŕneba dji bororāba wārāneba jarapedada bērā ādjirāra beadaēda. Maŕ carea israelerāba ara ādji bororāda biē jara panesidaa.

19 Baribararā dji bororāba nāwā jarasidaa:

–Dadji israelerā Ācōrē trŕneba naŕ Gabaoŕnebemarā ume bedea bāsidaa. Maŕ bērā ādjirāra beadacara panara.

20 Ātebararā zocai bādia. Dadjirāba wārāneba jarapedadara iŕā odaēbararā Ācōrēda dadjirā ume quīrūya.–

21 Maŕba israelerā bororāba jarasidaa Gabaoŕnebemarā zocai bādamārēā. Baribararā ādjirāra bāsidaa israelerā itea tararā bāpā pananamārēā idjaba baido jue pananamārēā. Māwā israelerā bororāba wārāneba jarapedadara osidaa.

22 Josueba Gabaoŕnebemarāra trŕbipeda nāwā jarasia:

–Bārāba ŕcārē cārēā dairāra cūrūgasida? ŕCārē cārēā tararāba ze panana asida? ŕBārāra dairā caita panabadaa!

23 Bārāba dairāda cūrūgapedada bērā dai Ācōrēba bārāra biē erobaya. Idiba ŕta bārāra dai nezocarāda panania. Dai Ācōrē de itea tararā bāpā panania idjaba baido jue panania.–

24 Ādjia Josuéa nāwā panusidaa:

–Ne wayaadeba dairāba māwā osidaa. Cawasidaa bārā Ācōrēba idji nezoca Moisea jarasida dai drua bārāa jūma diamārēā idjaba dairā jūma quenamārēā. Maŕ bērā crīchasidaa bārāba dairāra jūma quenanida.

25 Dairāra bārā jarapedada panara. Bararā jipa oida crīcha bā quīrāca odua.–

26 Māwā jarapedada bērā Josueba israelerāa Gabaoŕnebemarāra idu beabiē basía.

27 Baribararā ādjirāra bāsia israelerā itea tararā bāpā pananamārēā idjaba baido jue pananamārēā. Ācōrēa animarā babue diabada itea bida māwā o panesidaa. Wadibida māwā obadaa Ācōrēba idji de obidama.

10

Israelerāba amorreorā poyapedada

1 Maŕ ewaride Adonisedéda Jerusaleŕnebema boro basía. Adonisedéba ŕrīsia Josueba Haidebemarāra poyapeda purura jūma babuepeda dji borora beasida Jericode oda quīrāca. Maŕ awara ŕrīsia Gabaoŕnebemarāda israelerā ume necai panani carea bedea bādapeda ādjirāare panesidada.

2 Maŕba idjira bio ne waya besia, Gabaoŕra Hai puru cāyābara waibararā bada bērā. Dji bororā panabada puru quīrāca bāsia. Maŕ awara Gabaoŕnebema sordaorāra bio mēsrā beasia.

3 Maŕ bērā Jerusaleŕnebema boro Adonisedéba bedea diabuesia Hebroŕnebema boro Hohaŕmaa, Jarmudebema boro Pireaŕmaa, Laquidebema boro Japiamaa, idjaba Egloŕnebema boro Debiramaa bida.

4 Nāwā jarabisia:

–Mŕ carebade zedadua. Gabaoŕnebemarā ume djōne wānia. Ādjira Josue ume idjaba israelerā ume necai panani carea bedea bāsidaa.–

5 Ara maŕda amorreorā bororā juesuma panara jūma ādji sordaorā ume ābaa wānapeda Gabaoŕ purura jūrā edasidaa uradi carea. Jerusaleŕnemada, Hebroŕnemada, Jarmudebemada, Laquidebemada idjaba Egloŕnebema sida wāsidaa.

6 Mañ unusidaade Gabaoñnebemarãba Gilgaldaa Josue ðamaa nãwã jara-bisidaa:

–Eyadebema amorreo bororãra jũma ãbaa dairã ume djõne zesidaa. Dairãra bãrã nezocarã bêrã daduba djõbirãnadua. ¡Isabe dairã carebaade zedadua!–

7 Ara mañda Josuera, idji sordaorã bio mësãrã beada, waabema sordaorã sida Gilgaldeba ãdjimaa wãbãrãsidã.

8 Mañne ãcõrẽba Josuãa nãwã jarasia:

–Amorreorãra wayarãdua. Mãa bãrãa ãdjirãra poyabiya. Djõbãdade ãdjirã ni abãba droadaã.–

9 Gilgaldeba jũma mañ diamasi nãbaapeã Josuera idji sordaorã ume araa jũenapeã amorreorãba adua panãne urasidaa.

10 Israelerãba urabãdade ãcõrẽba amorreorãra ne wayabipeã memenesidaa. Mãwã israelerãba ãdjirãra Gabaoñ druade zocãrã quenasidaa. Amorreorã ãtaa Bet-horoãnaa mĩrũ wãbãdade israelerãba caidũ quena wãsidãa aba Azecã purudãa idjaba Maquedã purudãa biã.

11 Amorreorã Bet-horoãneba edãa Azecãdaa mĩrũ wãbãdade ãcõrẽba hielõ waibãlada cue quĩrãca ãdjirã ãrã jurrubisia. Israelerãba necoba quenapeãdaã cãyãbara maãgãba zocãrãara quenasia.

12 ãcõrẽba israelerãa amorreorã poyabiãa ewaride Josueba israelerã quĩrãpita nãwã jĩgua jarasia:

ãcõrẽ, ãmãdaura Gabaoñ ãjũãne ipi cobãdua; jedeco sida Ajaloñ jewedãde ipi cobãdua.

13 Ara mañda ãmãdaura, jedeco sida ipi copanesidaa aba israelerãba ãdjirã dji quĩrũ jũma quenabãdãdaa.

Maãgãra Jaserba idji cartãde jũma ðasia.* Josueba mãwã jarabãrãde ãmãdaura umatipa cobãda berara ewari aba bæẽ basia.

14 Josueba ãcõrẽa iwididãra ne ununaca droma basia. Mañ naẽna ãberãba ne ununaca droma iwididãra ãcõrẽba ãjã oca basia. Idjaba mañ ewarideba ãtaa ãjã oẽ ðaa. Baribãrã mañ ewaride ãcõrẽba ãjã osia israelerãare djõ ðã bêrã.

15 Mãwãnacãrea Josuera israelerã sida wayacusa Gilgaldaa ãdji cãĩbadamaa wãsidãa.

16 Maãmisa amorreo bororã juesuma panãra Maquedã puru caita uriaãde mĩrũsidãa.

17 Baribãrã mama mĩrũ panãda ununapeãa ãcãrãba Josuãa jarãde wãsidãa.

18 Mañne Josueba idji sordaorãa nãwã jarasia:

–Mõgara waibãlada bãrabãri ededapeãa uriara jũãtrã nũmãnadua. Maãbe ãcãrãba mama jãã panenadua ãdjirã ãdrãrãnamãrẽã.

19 Waabemarãba dji quĩrũra ãpẽnapeãa jẽdaareba quena wãnadua ãdji purude jũãrãnamãrẽã. Dãdji ãcõrẽba bãrãa ãdjirãra jũma poyabibãrã.–

20 Mãwã Josueba israelerã ume amorreorãra berara jũma quenasidaa. Zocãrãẽbe ãdji puru mõgaraba jũrã ca beãde jũenapeãa mĩrũ panesidaa.

21 Mañne israelerã ni abãda beudãẽ basia. Jũmaena bia jẽda zesidaa Maquedã purudãa Josue ðamaa. Mañ bêrã jũmarãba wayasidaa israelerã biẽ odi carea.

22 Mañne Josueba idji sordaorãa jarasia:

–Isabe mõgara uria jũãtrã ðãra ãyã ðãdadua. Maãbe dji bororã juesuma panãra dajãdaa mãmaa enenadua.–

23 Ara mañda dji bororã juesuma panãra dajãdaa enesidaa: Jerusaleñnebema boro, Hebroñnebema boro, Jarmudebema boro, Laquidebema boro, Egloñnebema boro sida.

* **10:13** Hebreo bedãde Jaser trãba jara ðaa: “Jipa ðã.” Idji cartãra idi neãa.

24 Mañ bororã Josuema enenapeda Josueba idji sordaorãra jũma trãpeda sordaorã bororã idji ume panãa nãwã jarasia:

-Nama zedapeda jĩrũba ãdji ochirude tãga eronũpananadua.-

Ara maãda zedapeda ochirude tãga eronũpanesidaa.

25 Mañne Josueba israelerãa jarasia:

-Za dadjirãba obãda quĩrãca ãcõrẽba jũma dadjirã dji quĩrũ sida oya. Ne wayarãnadua. Ni maãrĩ bida jẽda crĩcharãnadua. Ìbãa beadapeda sozarra beadadua.-

26 Mãwã jarapeda Josueba dji bororã juesuma panãra beasia. Beapeda ãdjira bacuru cũmiane su jira bãcuabisia. Mãwã jira panesidaa aba queubãrãdaa.

27 Queubodode Josueba ãdjira edaa edabipeda ãdji mĩrũ panana uriaede batacuabisia. Mañbe mõgara waiãbãa beaba dji uriara jũãtrã nũmasidaa. Mañ mõgarara wadibida mama beaa.

Israelerãba puru bea poyapedada

28 Mañ ewaride Josueba idji sordaorã ume Maquedã purura poyadapeda jũma babuesidaa. Mamabemarãda necoba jũma quenasiidaa. Ni abãda zocai bãdaẽ basia. Josueba Maquedãdebema borora beasia Jericodebema boro beada quĩrãca.

29 Mamaãba Josuera idji sordaorã ume Libna purudaa djõne wãsidea.

30 ãcõrẽba Libna purura, dji boro sida israelerãa poyabipeda Josueba jũma quenabisia. Ni abãda zocai bãẽ basia. Dji boro sida beasia Jericodebema boro beada quĩrãca.

31 Mamaãba Josueba idji sordaorã ume Laqui purura jũrã edadapeda araa djõne wãsidea.

32 Ewari umé babãrãde ãcõrẽba israelerãa Laquidebemarãra poyabisia. ãdjirã sida necoba jũma quenasiidaa Libnanebemarã quenapedada quĩrãca.

33 Mañne Guezerdebema boro Horaãra idji sordaorã ume Laquidebemarã carebade wãsidea. Baribãrã Josueba idjira, idji sordaorã sida poyapeda ãdjirãra jũma quenabisia. Ni abãda zocai bãẽ basia.

34 Mamaãba Josuera idji sordaorã ume wãbãrãsidea Egloã purudaa. Purura jũrã edadapeda araa djõne wãsidea.

35 Ara mañ ewaride Josue sordaorãba poyadapeda necoba jũma quenasiidaa Laquide opedada quĩrãca.

36 Egloãneba Josuera idji sordaorã ume Hebroã purudaa djõne wãsidea.

37 Poyadapeda necoba jũma quenasiidaa. Dji borora, puru caita bea eberãrã sida quenasiidaa. Ni abãda zocai bãdaẽ basia. Egloãne opedada quĩrãca Hebroãnebemarãra quenapeda purura jũma babuesidaa.

38 Mamaãba Josuera israelerã ume Debir purudaa djõne wãsidea.

39 Poyadapeda dji borora, puru caita bea eberãrã sida necoba jũma quenasiidaa. Ni abãda zocai bãdaẽ basia. Hebroãnebemarã, Libnanebemarã, idjaba mañ purudebema bororã opedada quĩrãca jũma quenasiidaa.

40 Mãwã Josueba mañ ejuãne beadarãra jũma poyasia. Eyade beadada, Negue ejuãne beadada, jewedade beadada, eya carrade beadada, dji puru bororã sida jũma poyapeda quenasia israelerã ãcõrẽba jarada quĩrãca. Ni abãda zocai bãẽ basia.

41 Josueba jũmarãda poyasia Cadé-barneadeba aba Gazadaa idjaba Goseãneba aba Gabaoãnaa.†

† 10:41 Mañ Goseã purura Canaã druade bãa. Jose ewaride israelerãra dewara Goseã ejuãne panesidaa Egipto druade. Genesi 46:31neba aba 47:6daa.

⁴² Dārãéne Josueba jūma mañ ëjũãne ðea puru bororãda poyapeða ãdji ëjũãra edasia Æcõrëra israelerãare djõna bërã.

⁴³ Mãwãnacarea Josuera idji sordaorã ume Gilgaldaa jëda wãsidaa.

11

Josueba Jabiãare ðea poyada

¹ Mañ ewaride Jabiã abadada Hazor purudebema boro basía. Mañ Jabiãba ùrñsia Josueba zocãrã poyasida. Mañ carea dewara puru bororãmaa bedëada diabuecuasia israelerã ume djõne wãni carea. Mañ bedëara diabuesia Madoã purudebema boro Jobámaa, Simroã purudebema boromaa, Acsap purudebema boromaa,

² dji wãrãga eyaida ða Ëjũãne ðea bororãmaa, Cineret amene caita ðea bororãmaa,* Dor puru caita ðea bororãmaa, ãmãdau ðaebariare ða jewëdãde ðea bororãmaa,

³ ãmãdau odjabariare ðea cananeorã bororãmaa, ãmãdau ðaebariare ðea cananeorã bororãmaa, amorreorã bororãmaa, hititarã bororãmaa, perezeorã bororãmaa, eyaida ða Ëjũãne ðea jebuseorã bororãmaa, Hermoã eya carrãde ðea heveorã bororãmaa idjaba Mizpa jewëdãde ðea bororãmaa biða.

⁴ Mañ bororãba cawayodeba djõbadarãda, carretãdeba djõbadarãda, waabema sordaorã sida jūma djõne edesidãa. Bio cãbana wãsidãa. Pusa ïbã quĩrãca ãdjirãra poya juachãdãca basía.

⁵ Mañ bororãra israelerã ume djõni carea ãbaa wãnapëða Meroã do zaquëde duanesidãa.

⁶ Mañne Æcõrëba Josuéa jarasia:

- Ædjirãra wayarãdua. Nu ara nañ hora quĩrãca mãa bãrãa ãdjirãra jūma quenabiya. Mañne ãdji cawayo jĩrũ quëgura jūma tãcuadãdua idjaba ãdji djõbada carretara jūma bácuadãdua.-

⁷ Mañbe Josueba idji sordaorã ume Meroã do zaquëde cawaëne urãde wãsidãa.

⁸ Æcõrëba israelerãa ãdjirãra poyabisia. Mañne israelerãba ãcãrã Ëpësidãa abã Misrepot doðaa idjaba Sidoã puru caita. Mañ awara ãcãrã Ëpësidãa abã Mizpa ëjũãnaa. Abëða jūma quenãsidãa. Ni abããda zocai ðãdãë basía.

⁹ Æcõrëba jarãda quĩrãca Josueba jūma osia. Ædji cawayo jĩrũ quëgura jūma tãcuasia idjaba ãdji djõbada carretara jūma bácuasia.

¹⁰ Mañbe Josue idji sordaorã ume jëda zebãdãde Hazor puruðaa djõne wãsidãa. Poyãdãpeða Josueba dji borora beasia. (Hazorðebema borora dewararã cãyãbara dji dromaara basia.)

¹¹ Mama jūmarãda necoba quenãsidãa. Ni abããda zocai ðãdãë basía. Puru sida jūma babuesidãa.

¹² Israelerã ume djõpëdãda bororãra Josueba necoba jūma beasia. Mañ bororã puru ðëara poyapeða jūma babuesia Æcõrë nezoca Moiseba jarãda quĩrãca.

¹³ Israelerãba puru eya zaquëde ðëara jūma babuëdãë basía. Josueba ababe Hazordrã babuesia.

¹⁴ Baribãrã puruza jūmarãda necoba quenãsidãa. Ni abããda zocai ðãdãë basía. Ædji animarãra, ne bia quëdeã sida ãdji itea jūma edãsidãa.

¹⁵ Æcõrëba Moisea jarãdara Moiseba Josuéa jūma jarasia. Mañra Josueba jūma daucha osia.

* 11:2 Mañ Cineret amenerã idjaba trã jarabadaa Quinëret, Galilea, Genesare idjaba Tiberia.

¹⁶ Josueba poyapeda ējūāda jūma edasia: Negue ējūāda, maļare ɓɓ eyaida ɓɓ ējūāda, Goseļ ējūāda, λmādau baebariare ɓɓ jewedada, Jordaļ do jewedada, idjaba eyaida ɓɓ ējūā Israel abadada dji jeweda sida.

¹⁷ Jūma edasia Halac eyadeba aba Baal-ga purudaa. Halac eyara Seír druade ɓɓa. Baal-ga purura Libano ējūāne ɓɓa Hermoļ eya carrade. Puruza dji borora Josueba jidapeda jūma beasia.

¹⁸ Idjira maļ bororā ume dārā djōsia.

¹⁹ Ababe heveorā Gabaoļnebemada israelerā ume necai panani carea bedea ɓɓsidaa. Waabema purura israelerāba poyasidaa.

²⁰ Wārāda Ācōrēba[†] maļ purudebemarāra so zarea ɓɓasia israelerā ume djōne wānamārēā. Māwā quīrā djuburia neē israelerāba ādjirāra jūma quenasidea Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.[†]

²¹ Maļ ewaride Josueba anaquitarā ējūā eyaida ɓɓde pananara poyapeda jūma quenasia. Hebroļ purude beadedada, Debir purude beadedada, Anab purude beada sida quenapeda ādji purura jūma babuesia. Māwā Juda ējūā eyaida ɓɓde, waabema israelerā ējūā eyaida ɓɓde bida anaquitarāra jūma quenasia.

²² Anaquitarā ni abaɓda Israel druade zocai beē basia.[‡] Ababe Gaza purude, Gat purude, Asdo purude bida panasidea.

²³ Māwā Josueba jūma maļ druara edasia Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Dji ējūāra Josueba israelerāa jūma jedecasia. Israeldeba yōpedada puruza ējūāda diasia ādjirāne bamārēā. Maļbe israelerāra ādji druade necai duanasidea.

20

Mīrūbada puru

¹ Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

² –Israelerāa jaradua mīrūbada puruda ɓɓcuadamārēā mļa Moisedeba bārāa jarada quīrāca.*

³ Mīā beai crīchaē ɓɓde abaɓba djārāda beaibara, dji beuda ēberārāba idji beadi naēna maļ purudaa mīrū wāida ɓɓa.

⁴ Mama jūēpeda eda wāi naēna purude eda wābadama dji bororāa jūma nēbārāida ɓɓa sāvāsida. Dji bororāba cawasidara maļ ēberāba jara ɓara wārāda, idjira purude idu eda wābidapeda jaradida panāa sāma beida ɓɓda.

⁵ Maļne dji beuda ēberārāba idjida beadi carea maļ purude iwidide wānibara, dji bororāba idjira diacara panāa mīā beai crīchaē ɓɓde beada bērā idjaba quīrūbideba mīā beadaē bērā.

⁶ Baribara idjira mamaɓba āyā wācara ɓɓa aba dji cawa obadarāba jūmarā quīrāpita wārāda bedeade ɓɓēana abadaada. Maļ awara āyā wācara ɓɓa aba sacerdote dji dromaara ɓɓda jaidabara.[‡] Māwānacarea wayacusa idji purude bade wāida ɓɓa.–

⁷ Māwā jarada bērā israelerāba mīrūbada puruda ɓɓcuasidaa. Neptali ējūā eyaida ɓɓde Quedé puruda ɓɓsidaa. Maļ purura Galilea druade ɓɓa. Epraiļ ējūā eyaida ɓɓde Siqueļ puruda ɓɓsidaa. Juda ējūā eyaida ɓɓde Quiriat-arbā puruda ɓɓsidaa. Maļ purura idjaba Hebroļ abadaa.

⁸ Jordaļ quīrārē Jericođeba λmādau odjabariare mīrūbada puruda ūbea ɓɓsidaa. Rubeļ ējūāne eya boro jewedade Beser puruda ɓɓsidaa. Maļ purura ējūā pōāsa ewaraga ɓɓde ɓɓa. Ga ējūāne Ramo puruda ɓɓsidaa. Maļ purura

[†] 11:20 Deuteronomio 7:16. [‡] 11:22 Numero 13:33. Anaquitarāra Anacadeba yōpedadarā basia. Ādjirāra drasoā waibaga beasia. * 20:2 Numero 35:9-29.

Gala druade ʙΛΛ. Manase ẽjũãne Golaã puruda ʙΛsidaa. Maã purura Basaã druade ʙΛΛ.

⁹ Maã mĩrũbada puruda ʙΛcuasidaa israelerã, drua aĩbema ãdjirã tãena panΛ sida poya mĩrũnamãrẽã. Mĩã beai crĩchaẽ ʙΛde abaΛba djãrãda beasira mama mĩrũ ʙaida ʙasia aba dji cawa obadarãba puru quĩrãpita wãrãda beɔea neẽ ʙΛada abΛdadaa.

22

Galade ẽjũã edapedadarã jẽda wãpedada

¹ Mãwãnacarea Josueba Rubeãneba yõpedadada, Gadeba yõpedadada, idjaba ʕCΛΓΛ Manasedeba yõpedada sida trĩcuasia.

² ãdjirãna nãwã jarasia:

– ãcõrẽ nezoca Moiseba obi jaradara bãrãba jũma ãjã osidaa. Mãa jarada sida jũma ãjã osidaa.

³ Dairãra bãrã djabarã bẽrã, bãrãra dairãare dãrã djõsidaa. Idi bida wadi mãwã panΛΛ. Dadjì ãcõrẽba obi jaradara jũma osidaa.

⁴ Dadjì ãcõrẽba jarada quĩrãca dairã, bãrã djabarãra naã ẽjũãne necai ʙasia. Jããbe bãrãra jẽda diguida wãnadua ãcõrẽ nezoca Moiseba Jordaã do quĩrãrẽ ẽjũã diadamaa.

⁵ BaribΛΓΛ ãcõrẽ nezoca Moiseba ley diadara quĩrãcuita jũma ãjã oɔadua. Maã leyba nãwã jara ʙΛΛ: dadjì ãcõrẽra quĩrãnadua. Idji quĩrãpita jipa nĩbadadua. Idjia obi ʙΛra ãjã oɔadua. Ewariza idjira ẽpẽnadua. Jũma bãrã soɔeba, jũma bãrã jauredeba bida idjia jara ʙΛra oɔadua.–

⁶⁻⁸ Mãwã jarapeda Josueba ãdjirãra nãwã bia jara ʙasia:

– Jããbe bãrã diguida jẽda wãnadua. Bãrã dji quĩrũ nebiara edapedada bẽrã idibΛΓΛ bio ne bara panesidaa. Animarãda, oroda, paratada, bronceda, jiorroda, cacuaɔe jãbada sida zocãrã edasidaa. Maãra bãrã djabarãa jedecadadua.–

Mãwã jarapeda Josueba ãdjirãra wãbisia. Ara mãda jẽda ãdji druadaa diguida wãsidaa. (Naẽna Moiseba Basaã druara ʕCΛΓΛ Manasedeba yõpedadarãa diasia. Mãwãnacarea Josueba waabema Manasedeba yõpedadarãa Jordaã doɔeba ãmãdau ʙaebariare ʙΛ ẽjũãda diasia ãdji djabarã israelerã tãena.)

Mõgara ʕTΛ pã buepedada

⁹ Rubeãneba yõpedadara, Gadeba yõpedadara idjaba ʕCΛΓΛ Manasedeba yõpedada sida waabema israelerã ume Canaaã druade pananada Silo purudeba ãdji drua Galadaa jẽda wãbΛΓΛsidaa. Gala druara ãdjirãba naẽna edasidaa ãcõrẽba Moisedeba jarada quĩrãca.

¹⁰ Gala druadaa wãbΛdade Jordaã doɔe jũene wãsidaa.* Mama Canaaã orroare Jordaã do icawa mõgarada waibΛΛ ʕTΛ pã buesidaa animarã babue diabada quĩrãca.

¹¹ Mãwã opedadara waabema israelerãba ãrĩsidaa.

¹² Mããba ãdjirãba crĩchasiada Galade panΛba ãcõrẽra igarasidada. Maã carea Silo purude jũma ãbaa dji jΛresidaa Galade panΛ ume djõne wãni carea.

¹³ BaribΛΓΛ djõne wãni naẽna sacerdote Eleaza warra Piné abadada Gala druadaa na diabuesidaa Rubeãneba yõpedadarã ume, Gadeba yõpedadarã ume, idjaba mama panΛ Manasedeba yõpedadarã ume beɔeamãrẽã.

* **22:10** Jordaã doɔe. ʕCΛΓΛmaarã mããba jara ʙΛΛ “Guelilot, Jordaã do icawa ʙΛma.”

14 Piné ume israelerã bororãda die diabuesidaa. Adjira dji dromarãda beasia. Israeldeba yõpedada puruzabemada aba aba diabuesidaa.

15 Maḷgarãra Galadaa wãsidea Rubeḷneba yõpedadarã ume, Gadeba yõpedadarã ume, idjaba mama panḷ Manasedeba yõpedadarã ume bedeadamãrẽã. Jũenapeda nãwã jarasidaa:

16 –Daira Ācõrẽ puru trḷneba nãwã bedeabḷdaa. ¿Bãrãba cãrẽ cãrẽã dadji israelerã Ācõrẽra igarasida? ¿Cãrẽ cãrẽã dadji Ācõrẽ epẽ pananada idu bḷdapeda mõgarara ḷḷḷ pã buesida dewara ãcõrẽa animarã babue diadi carea? ¿Cãrẽ cãrẽã idjia jara bḷra ḷjã odaẽ basi?

17 Dadji israelerãba Peor abadade jũmawãyã cadjiruada osida bẽrã zocãrã quinisidaa.† Maḷ cadjirua opedada carea wadibida bia mĩga panḷa.‡ ¿Ara maḷba bia bḷẽca?

18 Mãwãra ¿bãrãba wayacusa Ācõrẽra igaradica? Idi bãrãba mãwã odibḷḷ, nu Ācõrẽra wayacusa jũma dadji israelerã ume bio quĩrũya.

19 Bãrãmaa naḷ Gala ejũãda Ācõrẽ quĩrãpita biẽ bḷbḷḷḷ, idji wua de obida druadaa zedapeda dairã tãena ejũãra edadadua. Baribḷḷ Ācõrẽba jaradara igararãnadua. Daiba jara panḷ sida igararãnadua.§ Dadjirãba Ācõrẽ wua de caita animarã babue diabadada aba eropanḷa. Maḷ bẽrã dewarada orãnadua.

20 Quĩrãnebadadua Jericode Ācõrẽba ne jũma babuedaduada adamĩna Zerã warra Acaḷba ḷjãẽ ḷcḷḷḷ mẽrã edasida. Maḷ carea Ācõrẽra jũma dadji israelerã ume bio quĩrũsia. Acaḷba cadjirua oda carea idji awa beuẽ basía ãtebḷḷḷ dewararã sida beusidaa.–

21 Maḷne Rubeḷneba yõpedadaba, Gadeba yõpedadaba idjaba mama panḷ Manasedeba yõpedada bida israelerã bororãa nãwã panusidaa:

22 –Ācõrẽ dji dromaara bḷba cawa bḷa daiba ḷjã oẽ panḷneba ni idji igara panḷneba mãwã odaẽ basida. Maḷra jũma Israel puru bida cawadida panḷa. Dairãba Ācõrẽ igaradi carea mãwã osidabḷḷḷ, wa ḷjã oẽ panḷneba mãwã osidabḷḷḷ, dairãra jũma quenanadua.

23 Dairãba Ācõrẽ igaradi carea maḷ mõgarada ḷḷḷ pã buesidabḷḷḷ idjia cawa oya. Maḷ awara dewara ãcõrẽa animarã jũma babue diadi carea osidabḷḷḷ, néudebema babue diadi carea osidabḷḷḷ, waa maḷ ãcõrẽ ume necai beadi carea animarã draga babue diadi carea osidabḷḷḷ, Ācõrẽba cawa oya.

24 Wãrãda dairãba maḷ mõgarara ḷḷḷ pã buesidaa bãrã warrarãba dai warrarã igararãnamãrẽã. Crĩchasidea ewari aba bãrã warrarãba dai warrarãa nãwã jaradisicada: “Bãrãra dai israelerã Ācõrẽ eberãrãẽa.

25 Dai Ācõrẽba Jordaḷ dora dadjirã esi bḷsia bãrã Rubeḷneba yõpedadara, Gadeba yõpedada sida awara beadamãrẽã. Maḷba bãrãra Ācõrẽ eberãrãẽa.” Bãrã warrarãba mãwã jarasidara dai warrarãa Ācõrẽra igarabidida.

26 Maḷ carea dairãba mõgarara ḷḷḷ pã buesidaa. Dewara ãcõrẽa animarã jũma babue diadi carea odaẽ basía, ni dewara sida babue diadi carea odaẽ basía.

27 Ātebḷḷḷ jãwã osidaa bãrãba, dairãba, dadji warrarã bida quĩrãnebadamãrẽã dairã bida Ācõrẽ de bḷma animarãda babue diadida panḷda, dewara sida babuedida panḷda, idjaba Ācõrẽ ume necai beadi carea

† 22:17 Numero 25:1-9. ‡ 22:17 Maḷ cadjirua opedada carea wadibida bia mĩga panḷa. Hebreo bedeadẽ nãwã bḷ bḷa: “Maḷ cadjirua opedadara wadibida jũma sagḷdaẽ panḷa.” ḷcḷḷḷmaarã maḷba jara bḷa ḷcḷḷḷ israelerãba wadibida maḷ cadjiruara o panasidada. § 22:19 Daiba jara panḷ sida igararãnadua. Hebreo bedeadẽ maḷba idjaba jara bḷa: “Dairãra bãrã ume bedeadẽ bḷrãnadua.”

animarã dragada babue diadida panΛda. Mãwãra nocoarebema ewaride bãrã warrarãba dai warrarãa nãwã poya jaradaëa: “Bãrãra Æcõrë ëberãrãëa.”

²⁸ Dairãba crĩchasiadaa abalΛba dairãa wa dai warrarãa bida mãwã jaradibΛrΛ dairãba nãwã poya panunida: “AcΛdadua, dai drõãrãba za panΛ mõgara Æcõrëa animarã babue diabada quĩrãca bΛda ãtΛ pã buesidaa. BaribΛrΛ animarã Æcõrëa babue diadi carea odaë basida. ÆtebΛrΛ maãra osidaa bãrãba, dairã bida quĩrãnebadamãrëã jũma dadjirãra Æcõrë ëberãrãda.”

²⁹ Dairãba Æcõrë igaradira ni maãrĩ bida crĩchadacaa. Idji ëpë panΛda idu bΛdaëa. Ababe idji wua de bΛma animarãda jũma babue diadia, néudebemada babue diadia, dewara sida babue diadia. Dewara animarã babue diabadada odaëa.–

³⁰⁻³¹ Rubeãneba yõpedadaba, Gadeba yõpedadaba, idjaba mama panΛ Manasedeba yõpedada bida jarapedadara sacerdote Eleaza warra Pinéba, israelerã bororã die panΛ bida bia ãrĩsidaa. Maãne Pinéba ãdjirãa nãwã jarasia:

–Idi cawa panΛa Æcõrëra dadjirã ume bΛda. Bãrãba Æcõrëra igaradaë panΛ bërã idjia dadi israelerãra cawa oëa.–

³² Mãwã bedeapedadacarea sacerdote Eleaza warra Pinéra, israelerã bororã sida jëda Canaaã druadaa wãsidaa. Maãbe Rubeãneba yõpedadaba, Gadeba yõpedada bida Gala druade jarapedadara ãdjirãba israelerãa jũma nëbΛrΛsidaa.

³³ Maãra israelerãba bia ãrĩnapeda Æcõrëa bia bedeasidaa. MamaΛba ãtaa Rubeãneba yõpedadarã ume idjaba Gadeba yõpedadarã ume djõnida waa bedeadaë basía. Ædji ëjũã jũma ãrĩni sida waa bedeadaë basía.

³⁴ Rubeãneba yõpedadaba Gadeba yõpedada ume mõgara ãtΛ pã buepedadara nãwã trã bΛsidaa: “Za panΛ mõgara ãtΛ pã buepedadaba bãrãa, dairãa bida quĩrãnebabu bΛa dadjirã Borora Æcõrëda.”

23

Josueba israelerãa bedeada

¹ Israelerã dji quĩrũ ume djõ pananada Æcõrëba necai bΛdacarea dãrãbΛrΛde Josuera drõãda besia.

² Maãne idjia israelerã dji drõãrãda, dji bororãda, dji cawa obadarãda, dji dromarã sida jũma trãbipeada nãwã jarasia:

–Mãra drõãda bΛ bërã dãrã droaëa.

³ Bãrãba unusidaa sãwã dadjirã Boro Æcõrëra dadjirãare djõsida. Idjia carebasia naã druade bea purura poyadamãrëã.

⁴ Mãwãnacarea mãã ãdji ëjũãra dadi Israelëba yõpedada puru doce panΛa jũma jedecasia. Maã awara dadjirãba wadi edadaë panΛ ëjũã sida mãã jarasia sãwã jedecadida panΛda. Jordaã dodeba aba ãmãdau bæbariare bΛ Pusa Droma Mediterraneo abadadaa mãã jarasia sãwã ëjũãra jedecadida panΛda.

⁵ Dadi Boro Æcõrëba mãã ëjũãne bea ëberãrãra bãrã quĩrãpitabemada jũma ãyã jΛrecuaya. Mãwã bãrãba ãdji ëjũã sida jũma edadia idjia jarada quĩrãca.

⁶ Quĩrãcuita beadada. Æcõrë ley Moiseba cartade bΛdara jũma ãjã o pananada. Ni maãrĩ bida ãi orãnadua.

⁷ Æberãrã wadi naã druade bea ume ãbaa bearãnadua. Ædji ãcõrë beara ëpërãnadua. Maãrã quĩrãpita chĩrãborode copanenapeda bia bedearãnadua idjaba iwidirãnadua. Wãrãneba jaradibΛrΛ ãdji trãneba mãwã orãnadua.

⁸ Ewariza aba dadjirã Æcõrëdrã ãjã pananada idi ãjã panΛ quĩrãca.

9 Dadji Ācōrēba puru droma mēsra beada bārā quīrāpitabemada āyā jaretacuasia. Aba idi bida ni abaaba bārāra droadaē panāa.

10 Dadjirānebema abaaba ādjirā mil panāra āyā mīrū pirabibaria Ācōrēra dadjirāare djō bā bēra idjia jarađa quīrāca.

11 Mañ bēra quīrācuīta beadađua. Dadji Ācōrēra bio quīrānadua.

12-13 Idjira igararānadua. Mañ awara nañ druadebemarā wadi dadjirā tāēna bea ume ābaa bearānadua. Bārāba ādji caurāda edadibāra wa bārā caurāda ādjirāa diadibāra, bio cawađada dadji Ācōrēba ādjirāra bārā quīrāpitabemada waa āyā jaretaēda. Ātebāra jācaraba animarā jidabada quīrāca ādjirāba bārāra biē bāđia. Soaba bārā ēcarrade ubāda quīrāca wa bārā daude bā quīrāca ādjirāneba bārāra bio mīga panania aba nañ ējūā bio bia bā Ācōrēba diadađe bārā jūma quinibādađaa.

14 Dārāēne māra beuya. Māwāmīna bārāba sođeba, jauređeba bida cawa panāa dadji Ācōrēba dadjirā itea oyada adara wārāda jūma osida. Ni maārī bida āi oē basīa.

15 Dadji Ācōrēba dadjirā itea ne bia oyada adara wārāda osimīna idjida igaradibāra idjia dadjirā biē bāi jarađa sida wārāda oya.* Māwā nañ ējūā bio bia bā idjia diadađe dadjirāra jūma quinibiya.

16 Ācōrēba dadjirā ume beđe bāđada bārāba ijā odaēbāra, dewara ācōrē beada ēpēnapeda ādji quīrāpita chīrāborode copanenibāra, dadji Ācōrēra bārā ume bio quīrūya. Mañba bārāra dārāēne nañ ējūā bio bia bā idjia diadađe jūma quininia.–

24

Beui naēna Josueba israelerāa jarađa

1 Josueba Siqueñ purude israelerāra jūma ābaa jaresia. Mañne dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida caita trācuapeđa Ācōrē quīrāpita nūpanesidaa.

2 Mañbe Josueba purua nāwā jarasia:

–Dadji Ācōrēba nāwā jara bāa: “Bārā drōā naēnabemarā Euprate do quīrārē panabadjidađe jāwaba oda ācōrērāda ēpēbadjidaa. Tareba māwā obadjia. Abrahañba, Naco bida Tarera ādji zeza basīa.

3 Baribāra māa Abrahañda Euprate do quīrārēba enepeda nañ Canaañ druade parrābisia. Idjideba māa ēberārāda zocārā yōbisia. Māa idji warra Isada unubisia.

4 Māa Isaa warrada umé unubisia: Jacobo idjaba Esaú. Esaúa Seír eyaida bā druada diasia. Mañne Jacobora idji warrarā sida Egiptode panane wāsidaa.*

5 Māwānacarea māa Moiseda Aaroñ sida Egiptodađia diabuesia bārā ēdra enenamārēā. Māa egiptorāra bia mīgabipeđa bārāra ēdra enesia.

6 Egiptodeba ēdra enebārađe Pusa Purru icawa jūesidaa. Mañne Egiptodebema carreteđaba djōbadarāba, cawayodeba djōbadarā bida bārāra ēpēsidaa aba Pusa Purruđaa.

7 Mañne bārāba quīrā djuburiada iwididapeđa māa bārā jēdaare jārārā pāimada jira bāsia egiptorā nocoare. Egiptorāba Pusa Purruđe bārā ēpēsidađe māa pusaa ādjirāra ānēbari edabisia.† Māa egiptorā cawa odara bārāba bio cawa panāa bārā drōārāba unupedađa bēra.

Māwānacarea bārāra ējūā pōāsa ewaraga bāđe bio dārā parrā nībasidaa.

* 23:15 Deuteronomio 28:15-68. * 24:4 Genesi 46:8deba aba 47:12đaa. † 24:7 Exodo 14:15-30.

⁸ Māwā nīnane m̄la bārāra Jordaā dodeba ĩmādau odjabariare pan̄ amorreorāmaa edesia. Maāne ādjirāra bārā ume djōsidaa. Barib̄la m̄la bārāa ādjirāra poyabisia. Bārā djōsidaa m̄la ādjirāra quenabipeđa bārāba ādji ějūāra jūma edasidaa.

⁹ Māwānacarea moabitarā boro Zipor warra Baláda bārā israelerā ume djō quĩrā b̄asia. Maāne idjia Beor warra Balaaāda tr̄b̄isia bārā biē jara b̄amārēā.

¹⁰ Barib̄la m̄la Balaaā idu māwā obiē basía. Āteb̄la idjia bārāra b̄arima zocārā bia jara b̄asia. ‡ Māwā idjia biē jara b̄li bađađebemada m̄la bārāra ědra edasia.

¹¹ Mamāba Jordaā do chānapeda bārāra Jerico caita jūēne wāsidaa. Maāne Jericodēbemarāra bārā ume djōsidaa barib̄la m̄la bārāa poyabisia. Ara maā quĩrāca m̄la amorreorāda, perezeorāda, cananeorāda, hititarāda, gerge-seorāda, heveorāda, jebuseorā sida bārāa jūma poyabisia.

¹² Bārāba chaba idjaba necoba ādjirāra poyadaē basía. Āteb̄la bārā djōne wāsidaa m̄lab̄la ādjirāra ne wayabipeđa m̄rū wāb̄lasidaa ned̄rr̄ba orrab̄la quĩrāca. Ara maā quĩrāca m̄la naēna osia amorreo bororā umē pananara. §

¹³ M̄la ādji ějūāra néu bara, puru sida bārāa jūma diasia. Māwā uva, olivo sida bārāba upedadaēda cobadaa. Idjaba bārāba opedadaē puru beade panabadaa.”-

¹⁴ Maā awara Josueba nāwā jarasia:

-Ācōrēba māwā oda bēra idjira wayadadua. Ewariza sođeba idjira ĩjā pananadua. J̄waba oda ācōrē bea dadji drōā naēnabemaba Euprate do quĩrāre ěpē pananada idjaba Egiptode ěpē panana sida jūma b̄atacuadua. Ababe dadjirā Ācōrēdra ěpēnadua.

¹⁵ Barib̄la bārāba dadji Ācōrēda ěpē quĩrānaēb̄la, idi jaradadua sāl̄ḡda ěpēnida: dadji drōā naēnabemaba Euprate do quĩrāre ěpē pananada wa naā druade amorreorāba ěpē panada. Barib̄la m̄la, m̄ quimaba, m̄ warrarā bida Ācōrēdra ěpēnia.-

¹⁶ Josueba māwā jaradacarea israelerāba nāwā panusidaa:

-Dairā bida Ācōrēdra ěpēnia. Idjira ni maārī bida igaradaēa dewara ācōrē ěpēni carea.

¹⁷ Dadji Ācōrēb̄la dadjirāra, dadji drōārā sida Egiptode nezocarā pananada ědra enesia. Idjiab̄la dadjirā quĩrāpita ne ununaca dromada ocuasía. Dadjirā Egiptodeba zesidaa idjiab̄la ode, djārā druaza bida waga basia.

¹⁸ Idjiab̄la jūmarāda dadjirā quĩrāpitabemada āyā j̄retacuasía. Amorreorā naā druade panana sida āyā j̄retacuasía. Maā bēra dairā bida idjidra ěpēnia. Idjidra dai Ācōrēa.-

¹⁹ Maāne Josueba nāwā jarasia:

-Bārāba Ācōrēra poya ěpēnaēa. Dewarada idji quĩrāca neēa. Idjia quĩrā b̄la bārāba ababe idjidra quĩrānida. Maā bēra idjia jara b̄da ĩjā odaēb̄la idjaba cadjiruada oēib̄la idjia maāra quĩrādoāēa.

²⁰ Bārāba Ācōrēda igaradapeđa dewara ācōrē beada ěpēnib̄la, idjia bārāra biē b̄aya. Māwā bārā careba bađada idjia quinibiya.-

²¹ Maāne puruba jarasia:

-Dairāba dewara ācōrē beara ěpēnaēa; ababe Ācōrēdra ěpēnia.-

²² Josueba wayacusa jarasia:

‡ 24:10 Numero 22:1neba aba 24:25daa. § 24:12 Numero 21:21-35. Abariđebemada beđeasia versículo 8de.

-Bārāne b̄la. Bārāba wārāneba jarab̄adaa Ācōrēdr̄a ēpēnida.-

Ādjirāba jarasidaa:

-Māē, māwā wārāneba jarab̄adaa.-

²³ Mañne Josueba jarasia:

-Māwā baib̄ara bārā j̄awaba oda ācōrē beara isabe b̄atacuadapēda sodeba dadji israelerā Ācōrēda ēpēnada.-

²⁴ Puruba panusia:

-Dadji Ācōrēdr̄a ēpēnia; ababe idjia jara b̄adr̄a ĩjā odia.-

²⁵ Mañ ewaride Siqueñ purude Josuera israelerā ume bedea b̄asidaa aba Ācōrēdr̄a ēpēnida. Mañbe idjia leyda b̄asia ādjirāba ĩjā odamārēā.

²⁶ Mañgara Josueba Ācōrē ley cartade b̄asia. Mañbe mōgara waib̄ada ãta nūmasia encina bacuru edre Ācōrē wua de caita.

²⁷ Mañne jūma israelerā nāwā jarasia:

-Za b̄a mōgarara b̄ab̄ara bārāba Ācōrē ēpēniana apedadara quĩrānebamārēā. Bārāba Ācōrēda igarad̄ib̄ara nañ mōgaraba jūmarā cawabiya bārāba sewada osidada.-

²⁸ Māwā jarapēda Josueba purura ādjia edapedada ējūāza wābisia.

Josue, Eleaza sida jaidapedada

²⁹ Māwānacarea Nuñ warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa b̄aside jaidasia.

³⁰ Timnat-sera abada de idjia edada ējūāne israelerāba idjira t̄barisidaa. Mañ ējūāra Epraiñ eyaida b̄a druade b̄a Gaa eya caita.

³¹ Josue zocai b̄aside israelerāba Ācōrēra ēpē panasidaa. Idji jaidadacarea dji bororā idji ume panana zocai panasidade bida ēpē panasidaa. Mañ bororāba jūma unusidaa Ācōrēba israelerā itea odada.

³² Israelerāba Jose querasi b̄awara Egiptodeba enepedadara Siqueñne t̄barisidaa.* Dji ējūāra Jacoboba Hamo warrarāa cien parata torrobari nēdosia. Hamora Siqueñ zeza basía. Mañ ējūāra Josedeba yōpedadarāba edasidaa.

³³ Aaroñ warra Eleaza sida jaidasia. Idjira Epraiñ eyaida b̄a druade t̄barisidaa idji warra Pinéba eya zaque edade.

* **24:32** Genesi 50:25; Exodo 13:19.

JUECE ISRAELERÃ ĒDRA BĀBADARÃ

Josue jaidadacarea israelerãba Ācõrẽra igaradapeda dewara ãcõrẽ beada ĕpẽbadjidada. Mãwã obadaza Ācõrẽba ãdjirãra dewara puru jãwãeda bãbadjia. Israelerã jũmawãyã mĩga panane Ācõrẽba quĩrã djoburiada iwidi badjidada. Maã bẽrã idjia ĕberãda bãbadjia ãdjirã ĕdra bãmãrẽã. Israelerãra 300 poa auẽu mãwã panasidada aba Samuel ewaridada. Maã ewaride Israel druade dji boroda neẽ basía. Jũmarãba ãdjia quĩrãbadada obadjidada (Jucece 21:25).

Naã cartara Jucece abadaa. Dadjirãba edaude crĩchabadaa Jucece bedeaba jara bãda cawa obadarãda. Baribãrã hebreo bedeade maã bedeaba biara jara bãa ĕdra bãbadarãda. Maã carea ĕberã bedeade naã cartara trã bãsidada “Israelerã ĕdra bãbadarã.”

Adua panã caiba naã cartara bãsida. Āĩbẽrã Samuelba wa Nataãba wa Gaba bãsisicada (1 Cronica 29:29). Dji bãdaba cawabisia sãwã Ācõrẽba israelerãra ãdji dji quĩrũ jãwãedabemada ĕdra bãbadjida. Idjaba cawabisia israelerãba Ācõrẽra igaradibãrã biẽ pananida.

Dadji ĕberã bedeade Jucece cartadabemada naãda bã eropanã: israelerãba Ācõrẽ igarapedadabemada (2:1-23), Deborãba, Baraco biã cananeorã poyapedadabemada (4:1-24), Gedeoãba madianitarã poyadabemada (6:1neba aba 7:25dada), Jepteba amonitarã poyadabemada (10:1neba aba 12:15dada), idjaba Sansoãba pilisteorã poyadabemada (13:1neba aba 16:31dada).

2

Ācõrẽ nezoca bajãnebemaba Boquiãne jarada

¹ Ācõrẽ nezoca bajãnebemada Gilgaldeba Boquiãnaa wãpeda israelerãa nãwã jarasia:

–Mãa bãrãra Egipto druadeba ĕdra edapeda mãa diai jarada ĕjũãnaa enesia. Mãa bãrã drõãenabemarãa nãwã jarasia: “Mãa bãrã ume bedeaba bãdara ãyã bããa.

² Baribãrã naã druade beara ume bedeaba bãrãnadua. Mõgara ãdji ãcõrẽ bea itea ãtrã pã buepedadada corapetacuadada.” Mãwã jaradamãna bãrãba ĩjãnaẽ basía. ¿Cãrẽ cãrẽã mãwã odaẽ basi?

³ Bãrãba ĩjãnaẽ bẽrã mãa jaraya: puru naã druade beara mãa waa bãrã quĩrãpitabemada ãyã jãretaãa. Ātebãrã soaba bãrã ĕcarrade ubãda quĩrãca ãdjirãneba bãrãra bia mĩga panania. Maã awara bãrãba ãdji ãcõrẽ bea ĕpẽnapeda bio biẽ panania.–

⁴ Ācõrẽ nezoca bajãnebemaba mãwã jaraside jũma israelerãra jĩgua jĩã duanesidada.

⁵ Maã bẽrã mama trã bãsidada Boquiã.* Idjaba mama animarãda Ācõrẽba babue diasidada.

Josue jaidada

⁶ Josueba israelerã wãbiside ãdjia edapedada ĕjũãza wãsidada.†

⁷ Josue zocai baside israelerãba Ācõrẽra ĕpẽ panasidada. Idji jaidadacarea dji bororã idji ume panana zocai panasidade biã ãdjirãba ĕpẽ panasidada. Maã bororãba jũma unusidada Ācõrẽba israelerã itea odada.

* 2:5 Hebreo bedeade Boquiã trãba jara bãa “jãbadarã.” † 2:6 Josue 24:1-28.

⁸ Nuñ warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa baside jaidasia.

⁹ Timnat-sera abadade idjia edada ējūāne israelerāba idjira tɫbarisidaa. Mañ ējūāra Epraiñ eyaida bɫ druade bɫa Gaa eya caita.

¹⁰ Josue ewaridebemarā jūma jaidapedadacarea ādjideba yōpedadarāba Ācōrēra, idjia israelerā itea o bada sida quĩrādoasidaa.

Israelerāba Ācōrē igarapedada

¹¹ Māwānacarea israelerāba Ācōrē quĩrāpita cadjiruada osidaa. Jɫwaba oda ācōrē Baal abadada ēpēsidaa.

¹² Ācōrēba ādji drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdrɫ edadāmīna idjira igarapeda ādji caita beara ācōrēda ēpēsidaa. Māwā Ācōrēra quĩrūbisidaa.

¹³ Ādjirāba Ācōrēra igarapeda Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa.

¹⁴ Mañ carea Ācōrēra israelerā ume bio quĩrūsia. Mañba idjia ne drɫabadarāa ādjia erobeara idu jārībisia. Idjaba ādji dji quĩrūa ādjirāra idu poyabisia. Djōbɫdade israelerāba waa poyadaē basía.

¹⁵ Djōne wābɫdaza Ācōrēra dji quĩrūare djōbadjia. Mañ bēra israelerāba poyadaca basía Ācōrēba naēna jarađa quĩrāca. Māwā bia mīga duanabadjidaa.

Ācōrēba ēdrɫ bɫbadarā diada

¹⁶ Māwā bia mīga panɫne Ācōrēba ĩɫɫɫ ēberārāda bɫbadjia israelerāra ne drɫabadarā jɫwaedabemada ēdrɫ bɫdamārēā.

¹⁷ Baribɫɫɫ israelerāba mañ ēdrɫ bɫbadarā beđeara ĩjānaca basía. Ātebɫɫɫ dārāēne Ācōrēra wayacusa igarapeda dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia beđeabadjidaa. Ācōrēba obi jarađara ādji drōā naēnabemaba ĩjā o pananamīna ādjirāba ĩjā odaē basía.

¹⁸ Dji quĩrūba ādjirā biē o panɫne bia mīga panɫ bēra āduɫa mīā sopua beđeabadjidaa. Ācōrēba mañ ũrībɫɫɫɫ ādjirāra quĩrā djuburiapeda aba bɫbadjia ādjirā dji quĩrū jɫwaedabemada ēdrɫ bɫdamārēā. Ācōrēra mañ ēberā ume bɫ bēra idji zocai bɫmisa israelerāra dji quĩrū jɫwaedabemada ēdrɫ bɫbadjia.

¹⁹ Baribɫɫɫ dji ēdrɫ bɫbari jaidadacarea israelerāba wayacusa dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia beđeabadjidaa. Mañ cadjirua obɫdaza ādji djibarirāba opeđada cāyābara auđuara obadjidaa. Cɫwɫɫɫ zaređeba ādjia cadjirua obadara igaradaca basía.

²⁰ Mañ carea Ācōrēra israelerā ume bio quĩrūpeda nāwā jarasia:

–Mā israelerā drōā naēnabemarā ume beđea bɫđara nañ ēberārāba igarasidaa. Mā jarađara ĩjānaca.

²¹ Mañ bēra puru bea Josueba poyadaēra mā israelerā quĩrāpitabemada ni aba bida āyā jɫretaēa.–

²² Ācōrēba mañ puru beara Canaañ druade idu bebisia israelerāba idjida ēpēni cawaya ādji drōā naēnabemaba ēpēpedada quĩrāca.

²³ Josue ewaride Ācōrēba mañ puru beara āyā jɫretaē basía. Idjia Josuéa poyabiē basía, ātebɫɫɫ Canaañ druade idu bebisia.

4

Deborāba Baraco ume Sisarā poyapedada

¹ Ehud jaidadacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o panesidaa.

² Mañ carea Ācōrēba ādjirāra cananeorā boro Jabiñ jΛwaeda bΛsia. Jabiñra Hazor purude babadjia. Jabiñ sordaorā borora Sisará basía. Mañ Sisarára Haroset-goilne babadjia.

³ Jabiñba djōbada carreta jiorro odada noveciento erobasia. Veinte poa israelerāra quīrā djuburia neē bio bia mīga erobasia. Mañne israelerāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisidaa.

⁴ Mañ ewaride Deboráda israelerā cawa obari basía. Idjira Ācōrēneba bedeabadjia. Lapidot quima basía.

⁵ Mañ Deborára Epraiñ eyaida bΛ druade babadjia Ramá puru idjaba Betel puru ēsi. Israelerā nēbΛraade panΛne idjima wābadjidāa cawa omārēā. Cawa obΛrΛde Deborára urutaca bΛ edre chūmabadjia. Mañ bērā mañ bacurura Deborá Uruta trΛ bΛsidaa.

⁶ Ewari aba Deborába Abinoañ warra Baracoda trΛbisia. Idjira Neptali druade Quedé purude babadjia. Baraco zeđacarea Deborába nāwā jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba bΛa nāwā jara bΛa: “Sordaorā Neptalidebemada Zabuloñnebema sida die mil ededua Tabor eyadaa.

⁷ MΛa Jabiñ sordaorā boro Sisaráda bΛ ume djōne wābiya. Dji carretadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida eneya Quisoñ do zaquedaa. BaribΛrΛ mΛa bΛa ādjirāra poyabiya.”–

⁸ Mañne Baracoba Deboráa jarasia:

–BΛda mΛ ume wāibΛrΛ mΛra wāya. BΛda wāébΛrΛ mΛ sida wāéa.–

⁹ Deborába jarasia:

–Bia bΛa, mēteara mΛra bΛ ume wāya. BaribΛrΛ Sisará poyadacarea bΛra trΛ bΛgaéa, Ācōrēba Sisarára wērāa poyabi bērā.–

Ara mañda Deborára Baraco ume Quedes puruđaa wāsia.

¹⁰ Mama Baracoba sordaorā Zabuloñnebemada, Neptalidebemada sida die mil ābaa jΛrepeda Tabor eyadaa edesia. Deborá sida idji ume wāsia.

¹¹ Mañ ewaride quenita Hebere abadada Quedes puru caita babadjia. Naēna idjira waabema quenitarā ume badada Zaanaim jewedade idji wua dera o erobasia.* Mañ Heberera Moise zāwārē Hobádeba yōna basía.†

¹² Mañne Sisarába ūrīsia Abinoañ warra Baracora idji sordaorā ume Tabor eyadaa wāsidaa.‡

¹³ Mañ carea idji jiorro oda djōbada carreta noveciento panΛda, idji sordaorā sida ābaa jΛrepeda Haroset-goilneba Quisoñ do zaquedaa wāsidaa.

¹⁴ Mañbe Deborába Baracoa jarasia:

–jĀdjirā ume isabe djōne wānadia! jĀibΛrΛ Ācōrēba bΛa Sisarára poyabiya! jĀcōrēra bΛ na wābΛrΛa!–

Ara mañda Baracora idji sordaorā die mil panΛ ume Tabor eyadeba edaa djōne wāsidaa.

¹⁵ Djōne wābΛdade Ācōrēba Sisarára, carretadeba djōbadarāra, waabema sordaorā sida bio ne wayabisia. Mañ bērā Baracoba idji sordaorā ume necoba zocārā quenasidaa. BaribΛrΛ Sisarára idji carretadeba uđu jĀdrΛpeda mīrū pira wāsia.

¹⁶ Mañne Baracoba Sisará carretadeba djōbadarāra, waabema sordaorā sida ēpēsidaa aba Haroset-goilnaa. Māwā Sisará sordaorāra jūma quenāsidaa. Ni aba bida zocai beē basía.

* **4:11** Zaanaim jeweda. Mañ bedeaba idjaba jara bΛa “Zaanaim encina bacuru droma.” † **4:11** Moise zāwārē Hobá. Numero 10:29de jara bΛa Hobára Moise zāwārē Reuel warra basida. ‡ **4:12** Abinoañ warra. ΛcΛrΛ traduccioñne mañ bedeara neēa.

17-18 Mañ ewaride Hazordebema boro Jabiłra quenita Hebere eberãrã ume necai basia. Mañ carea Sisarára ãdjimaa mĩrũ wãsia. Jũeside wẽrã Jael abadaba idjira audiabariide wãsia. Mañ wẽrãra Hebere quima basía. Jaelba nãwã jarasia:

-Mñ boro, diguidaa zedua. Ne wayarãdua.-

Ara mañda Sisarára Jael wua dede edaa wãpeda tabesia. Mañne Jaelba idjira borobaba ãnẽbari basia.

19 Sisarába jarasia:

-Mñ quĩrã djuburia baidoda diadua. Mñra opichia basia.-

Jaelba paca jubada animarã e odade ta erobasia. Mañra ewapeda paca jubara diasia. Mañbe Sisarára wayacusa ãnẽbari basia.

20 Sisarába jarasia:

-Wua dede eda wãbadama chũmedua. Bariduada zepeda nãwã iwidibara: “¿caida nama basia?”, jaradua eberã neẽda.-

21 Sisarára sã basia bẽrã bio cã basia. Mañbe Hebere quima Jaelba wua de egorodaa cachibada bacuru cũmiada, dji cachibada sida edasia. Jaelera chupea eda wãpeda mañ bacuruba Sisará borora egorodaa wãyã cachi nũmasia. Mãwã Sisarára beasia.

22 Baracoba Sisará jara basia Jael purude jũesia. Mañne Jaelba idji audiabariide wãpeda nãwã jarasia:

-Zedua, basia jara mña acubiya.-

Ara mañda Baracora Jael wua dede eda wãpeda Sisarára beu tabada unusia. Jaelba cachida bacurura wadi Sisará borode su nũmasia.

23 Mañ ewaride Æcõrẽba israelerã quĩrãpita cananeorã boro Jabiłra mãwã poyasia.

24 Mama basia ãtaa israelerãra cananeorã boro Jabił ume djõbadaza poyabadjidaa aba idji beabadadaa.

6

Æcõrẽba Gedeoã trãna

1 Mãwãnacarea israelerãba wayacusa Æcõrẽ quĩrãpita cadjiruada o panesidaa. Mañ carea Æcõrẽba ãdjirãra siete poa madianitarã jawaeda basia.

2 Madianitarãba ãdjirãra bio bia mĩga eropanã bẽrã eyadaa wãnapeda uria beade, jogoa beade, ãta dji quĩrũ poya wãcara basia bida mĩrũ panesidaa.

3 Israelerãba u eropanãra madianitarãba, amalecitarãba, idjaba ãmãdau odjabariarebemarã bida jãrĩcuade zebadjidaa.

4 Ædjirã israelerã ejuãne panãne israelerãba u eropanãra jũma ãrĩbadjidaa aba Gaza ejuãnaa. Mañ bẽrã israelerãba codi carea ni cãrẽ sida neẽ panesidaa. Ovejada, pacada, burro sida neẽ panesidaa.

5 Madianitarãra, waabemarã sida ãdji wua de bara idjaba ãdji animarã bara israelerã druadaa zedapeda ne jũma ãrĩ wãbadjidaa adichichi zocãrãba néu jũma cobada quĩrãca. Ædjirãra ãdji cameyo sida zocãrã panã bẽrã poya juachadaca basia.

6 Madianitarãba ne jũma jãrĩcuabadjida bẽrã israelerãra ne neẽ panesidaa. Mañ carea israelerãba Æcõrẽba quĩrã djuburiada iwidisidaa.

7-8 Mãwã quĩrã djuburiada iwidibã panã bẽrã Æcõrẽba idjideba bedeabarida aba ãdjirãmaa diabuesia. Mañ eberãba ãdjirãba nãwã jarasia:

-Dadji israelerã Æcõrẽba nãwã jara basia: “Mña bãrãra Egiptode nezoca pananada edra enesia.

⁹ Egiptorã jɿwaedabemada, jũma bārã biẽ o erobeã jɿwaedabema sida m̃a bārãra êdrɿ ɸasia. M̃a ãdjirãra bārã quĩrãpitabemada jũma ãyã jɿretapeda ãdjirã druara bārãa diasia.

¹⁰ Idira bārãra amorreorã drua badade panabadaa, baribɿɿ m̃a bārãa jarasia ãdjirã ãcõrẽ beada êpẽrãnamãrẽã. Ababe m̃, bārã ãcõrẽdrɿ êpẽnida panɿana asia. Baribɿɿ m̃a jaradara ãjãnaaa.”-

¹¹ Mañ ewaride ãcõrẽ nezoca bajãnebemada zepeda Opra puru caita encina bacuru edre chũmesia.* Mañ bacuru djibarira Abiezedeba yõna Joasa basia. Mama caita Joasa warra Gedeoɿba trigoda uva biwadɿgabada uriade mẽrã ezoa ɸasia madianitarãba unurãnamãrẽã.

¹² ãcõrẽ nezoca bajãnebemara Gedeoɿma odjaside nãwã jarasia:

-Ëberã mẽsrã ɸɿ idjaba sozarra ɸɿ, ãcõrẽra ɸɿ ume ɸɿa.-

¹³ Mañne Gedeoɿba nãwã jarasia:

-M̃ boro, ãcõrẽda wãrãda dadjirã ume ɸɿbɿɿ, çsãwã jãcua m̃ga panɿ? ãcõrẽba dadjirãra madianitarã jɿwaeda ɸasia. Dadji drõãrãba nẽbɿɿsidaa ãcõrẽba ne ununaca o ɸɿdeba dadjirãra Egiptode nezoca pananada êdrɿ edasida. Mañda çsãlbe waya ne ununacara dadjirã itea oi?-

¹⁴ Mañne ãcõrẽba Gedeoɿ acɿpeda nãwã jarasia:

-Bɿ ɿɸaadeba israelerãra madianitarã jɿwaedabemada êdrɿ ɸɿdua. çM̃abɿɿ bɿra wãbi ɸɿẽca?-

¹⁵ Baribɿɿ Gedeoɿba panusia:

-M̃ boro, çm̃a sãwã dadji israelerãra êdrɿ ɸɿi? M̃ ãberãrãra jũma Manasedebema dji ne neãara quedeaa. Mañ awara m̃ra m̃ ãberãrãnebema dji edaara quirua.-

¹⁶ ãcõrẽba jarasia:

-M̃ra ɸɿ ume ɸai bẽrã ɸɿa madianitarãra poyaya ãberã aɸa poyabɿɿ quĩrãca.-

¹⁷ Mañne Gedeoɿba jarasia:

-Bɿa wãrãda m̃da bia unu ɸɿbɿɿ, cawabidua bɿdrɿ wãrãda m̃ ume bedea ɸɿda.

¹⁸ M̃a ɸɿ itea ne enepeda ɸɿ quĩrãpita ɸɿya. M̃ quĩrã djuburia ãyã wãrãdua mañ enebɿɿmisa.-

ãcõrẽba panusia:

-M̃a jãya aɸa ɸɿ zebɿɿdaa.-

¹⁹ Ara mañda Gedeoɿra wãpeda chiwatu zaqueda beapeda djusia. Idjaba harinada veintidos libra edapeda pañ dji ãsãbari neẽ ɸɿda ocuasía.† Jũma wiðacarea nedjarara jamarade ɸɿpeda dji ɸara cuguruðe jue edapeda encina bacuruðaa jũma edesia.

²⁰ Mañne ãcõrẽ nezoca bajãnebemaba Gedeoɿa jarasia nedjarara, pañ sida mõgara ɿrɿ coɸɿpeda dji ɸara jũma ɿrɿ weamãrẽã. Ara mañda Gedeoɿba mãwã osia.

²¹ Mañbe ãcõrẽ nezoca bajãnebemaba nedjarara, pañ dji ãsãbari neẽ ɸɿ sida bacuru quẽbɿba warasia. Ara mañne mõgaradeba tɿbɿda eradɿpeda nedjarara, pañ sida jũma bá wãsia. Mãwãbɿɿde ãcõrẽ nezoca bajãnebema sida nẽbasia.

²² Mañne Gedeoɿba cawasia idjia ãcõrẽ nezoca bajãnebemada unusida. Mañ carea jarasia:

-¡Ay, m̃ Boro ãcõrẽ! Idibɿɿ m̃ra beuya ɸɿ nezoca bajãnebema quĩrãda ununa bẽrã.-

* **6:11** ãcõrẽ nezoca bajãnebema. Versículo 14de jara ɸɿa mañra ãcõrẽ basida. † **6:19** Veintidos libra. Hebreo beedeade jara ɸɿa “efa.”

²³ Bariba^{ΛΓΛ} Ācōrēba jarasia:

–Ba^Λra beuēa. Ne wayarādua. Necai ba^Λdua.–

²⁴ Mama Gedeo^Λba mōgarada ^Λta pā buesia Ācōrēda idji ume bedeada bē^Λrā. Ma^Λ mōgara ^Λta pā buedara tr^Λ ba^Λsia “Ācōrēba necai bai diabari.”[‡] Ma^Λ mōgara ^Λta pā buedara wadibi^Λda Opra purude ba^Λ Abiezedeba yōpedadarā ējūāne.

²⁵ Ara ma^Λ diamasi Ācōrēba Gedeo^Λa nāwā jarasia:

–Ba^Λ zeza paca dji umé^Λbemada siete poa ba^Λda edadua. § Ma^Λba ba^Λ zezaba mōgara Baal quī^Λrāca oda ^Λta nūm^Λcārīda errebari coratadua. Ma^Λ orrocawa ba^Λ bacuru Aserá quī^Λrāca oda nūm^Λcārī sīda coratadua.

²⁶ Ma^Λbe na^Λ eya boro^Λde mōgarada ^Λta pā buedua animarā m^Λā babue diai carea. Ma^Λ mōgara pā bueda ^Λr^Λ bacuru Aserá quī^Λrāca odara cajērāpeda ba^Λ zeza paca dji umé^Λbemara beape^Λda m^Λā babue diadua.–

²⁷ Ara ma^Λda Gedeo^Λba idji nezocarāda die tr^Λpeda Ācōrēba jarada quī^Λrāca diamasi osia. Āsa oē basía idji zeza ēberārāda, purudebemarā sīda waya ba^Λda bē^Λrā.

²⁸ Nurēma purudebemarā piradr^Λba^Λdade unusīdaa mōgara Baal quī^Λrāca odara tab^Λda idjaba bacuru Aserá quī^Λrāca oda mama ba^Λda sīda neēda. Ma^Λ awara unusīdaa aba^Λba Gedeo^Λ zeza paca dji umé^Λbemara mōgara ^Λta pā bueda ^Λr^Λ babuesīda.

²⁹ Ma^Λne ādjiza dji iwīdi duanesīdaa:

–¿Caiba jāwā osi?–

Jūmarā iwīdīdape^Λda cawasīdaa Gedeo^Λba māwā osīda. Ma^Λ carea Gedeo^Λ zeza Joasamaa wānapeda jarasīdaa:

³⁰ –Ba^Λ warrara dajadaa zebīdua. Mōgara Baal quī^Λrāca odara idjaba bacuru Aserá quī^Λrāca oda mama ba^Λda sīda coracuasīa. Ma^Λ carea dairāba idjira bea^Λda.–

³¹ Ma^Λne Joasaba idji ume quī^Λrū pan^Λa nāwā jarasia:

–¿Māwāra bārāba Baalda carebaēica? ¿Idjiare djōnica? M^Λā jaraya barīduaba Baalera carebaib^Λra^Λ ānadr^Λī naēna beuīda ba^Λa. Baalda wārāda ācōrēb^Λra^Λ, idjidr^Λ idji mōgara coratada ume djōīda ba^Λa.–

³² Gedeo^Λba mōgara Baal quī^Λrāca odara coratada bē^Λrā ma^Λ ewarīdeba ^Λtaa idjira tr^Λ jarasīdaa Jerobaal.*

Ācōrēba jarada wārā arada Gedeo^Λa cawabīda

³³ Ma^Λ ewarīde madianitarāda, amalecitarāda, āmā^Λdau odjabariarebemarā sīda jūma ābaa dji j^Λredape^Λda Jorda^Λ do chānapeda Jezreel jewedade duanesīdaa.

³⁴ Ma^Λne Ācōrē Jaurera Gedeo^Λmaa zesīa. Ma^Λ bē^Λrā Gedeo^Λba oveja cachuda jīgua zāsīa Abiezedeba yōna purura ābaa j^Λrei carea.

³⁵ Ma^Λbe idjīa bedeada diabuesīa Manasedeba, Aserdeba, Zabulo^Λneba, idjaba Neptalīdeba yōpedadarā zedamārēā. Jūmarā zedape^Λda Gedeo^Λ careba djōnī carea panesīdaa.

³⁶ Ma^Λne Gedeo^Λba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Ba^Λa jarasia m^Λneba dai israelerāra ēdr^Λ ba^Λīda.

³⁷ M^Λā cawa quī^Λrā ba^Λa ba^Λa jaradara wārāda. Daiba trigo c^Λrad^Λgabada ma m^Λā oveja cara mōda ba^Λda egode ba^Λya. Nurēma ma^Λ oveja carada beguea baib^Λra^Λ ma^Λne egorora pōāsa baib^Λra^Λ, m^Λā cawaya wārāda m^Λneba dai israelerāra ēdr^Λ ba^Λīda, ba^Λa jarada quī^Λrāca.–

[‡] **6:24** Ācōrēba necai bai diabari. Hebreo bedeade Jehová-salom ba^Λ ba^Λa. § **6:25** Paca dji umé^Λbemada siete poa ba^Λda. Hebreo bedeade ma^Λra ebuda ba^Λēa. * **6:32** Hebreo bedeade Jerobaal tr^Λba jara ba^Λa: “Baaldr^Λ djōīda ba^Λa.”

³⁸ Gedeoꝓba jaraða quiĩrãca mãwãsia. Nurẽma piradrꝓpeða oveja carara tapuyabꝓꝓde baidoda taza aba piasia.

³⁹ Baribꝓꝓ Gedeoꝓba Ãcõrẽba jarasia:

-Mãa jãwã mã sã ðꝓmĩna mã djuburia quiĩrãdua. Waya cawabidua ðꝓa jaraðara wãrãda. Naã diamasi ëjũãra ðegueabidua baribꝓꝓ oveja carara põãsa ðꝓdua.-

⁴⁰ Mã diamasi Ãcõrẽba mãwã osia. Nurẽma ëjũãra jũma ðeguea ðasia, mãne oveja carara põãsa ðasia.

7

Gedeoꝓba madianitarã poyada

¹ Nurẽma diapedeða Gedeoꝓ, Jerobaal abadara idji ume panꝓ sida pirabaridapeða Harod baido ãta bogadrꝓ ðꝓmaa wãsidãa. Mama madianitarã ume djõni carea panesidãa. Madianitarãra ãdjirã quiĩrãpe duanasidãa Jezreel jewedeða Moré eya caita.

² Mãbe Ãcõrẽba Gedeoꝓa jarasia:

-Þꝓa sordaorãra jũmawãyã eroðꝓa. Mãa bãrã israelerã zocãrã panꝓa madianitarãda idu poyabibꝓꝓ, bãrãba jaraðia ara bãdji ððꝓaðeba poyasidãa.

³ Mã carea ðꝓ sordaorãa jaradua abaðda ne waya ððꝓꝓ, naã Gala eyaðeba diguidãa wãida ðꝓda.-*

Gedeoꝓba mãwã jarabꝓꝓde veintidos mil jẽda wãsidãa. Mãne die mil panesidãa.

⁴ Mãbe Ãcõrẽba jarasia:

-Waðibida jũmawãyã zocãrã panꝓa. Do zaquedaa baido doðamãrẽã ede-
dua. Mama mãa cawabiya cairãda djõne wãnida panꝓda. Mãa naã ëberãda ðꝓ
ume wãyana aibꝓꝓ, idjira wãida ðꝓa. Wãéana aibꝓꝓ wãie ðꝓa.-

⁵ Ara mãda Gedeoꝓba idji sordaorãra edesia baido doðamãrẽã. Mãwã panꝓne Ãcõrẽba Gedeoꝓa mãwã jarasia:

-Ðꝓꝓba baidora ãdji jꝓwa jãne jue edaðapeða usa quiĩrãca sene do panꝓa. Waabemaba çĩrãborode copanenapeða baidora do panꝓa. ãdji jꝓwa jãneba do nõpanꝓara awara ðꝓdua.-

⁶ Dji jꝓwa jãneba do nõpanꝓara tresciento panasidãa. Waabemaba çĩrãborodeba baidora do panasidãa.

⁷ Mãbe Ãcõrẽba Gedeoꝓa jarasia:

-Mã tresciento panꝓa mãa ðꝓa madianitarãra poyabiya. Mãwã mãa bãrã israelerãra ëdrꝓ ðꝓa. Waabema sordaorãa jaradua ãdji diguidãa wãnãmãrẽã.-

⁸ Ara mãda Gedeoꝓba ãdjirãa jarasia diguidãa wãnãmãrẽã baribꝓꝓ ãdjia codi careabemada, oveja cachu sida amebisia. ãdjirã wãpedaðacarea Gedeoꝓ sordaorãra trescientobe panesidãa. Mãne madianitarãra edaa Jezreel jewedeða duanasidãa.

⁹ Diamasi Ãcõrẽba Gedeoꝓa mãwã jarasia:

-Pirabaridapeða madianitarã ume djõne wãnadua. Mãa ðꝓa ãdjirãra poyabiya.

¹⁰ Baribꝓꝓ ðꝓa ãdjirã ume djõne wã carea waya ððꝓꝓ, mããrã ãdjirã duanꝓmaa ðꝓ nezoca Purá ume edãa wãdua.

¹¹ Mãbe ãdjirãba jara panꝓda ãrĩdua. Mãba ðꝓa sozarraara ðeya ãdjirã ume djõ carea.-

* 7:3 Mã Gala eya. Hebreo beðeade mããra ebuða ðããa.

Ara mañda Gedeoñra idji nezoca Purá ume edaa wāsia madianitarã panΛ caita.

¹² Mañne Jezreel jewedara bira nūmasia madianitarãba, amalecitarãba, ãmãdau odjabariarebemarã bida. ãdjirãra cãbana panasidaa adichichi néu code zebada quĩrãca. ãdji cameyora poya juachadaca basia ìbΛ pusa icawa bΛ quĩrãca.

¹³ Gedeoñ madianitarã duanΛma jũeside ùrĩsia ēberãda umé beēda panΛda. AbaΛba nēbΛrΛ basia idjia cãimocarade ununada. Nãwã jarasia:

-Mã cãimocarade unusia cebada pañ borococoa odada nama dadjirã duanΛmaa bΛrabari zebΛrΛda. Mañba wua deēda tabaride zebΛrΛba coratasia.-

¹⁴ Mañne dewarabemaba jarasia:

-MañgΛba jara bΛa jãñ Israeldebema Joasa warra Gedeoñda idji neco bara djõne zebΛrΛda. Wãrãda ãcõrēba idjia dadji madianitarãra dadjirãare panΛ sida jũma poyabiya.-

¹⁵ Gedeoñba mañ cãimocarara, dji cawa jarada sida ùrĩpeda ãcõrēa bia beēasia. Mañbe israelerã sordaorã panΛmaa jēda wãpeda jarasia:

-ãcõrēba dadjirãa jãñ madianitarãra poyabiya. ¡Ara nawena pirabaridada dua djõne wãni carea!-

¹⁶ Mañbe Gedeoñba idji sordaorã tresciento panΛda awara awara basia. Idjia cien edasia, dewara boro umé panΛa ãdjiza cien diasia. Mañbe oveja cachuda, zoco sida jũmarãa jedecasia. Cãdorrõna ìbĩrãda mañ zocode eda bΛbicuasias ebuda ãnarãmãrēã.

¹⁷⁻¹⁸ Mañbe ãdjirãa jarasia:

-Naãrã dadjirãba madianitarãra jũrã edadia. Mãda acΛdadua. Mãda ãdjirã duanΛ wagabe jũesira mΛa obΛrΛ quĩrãca odadua. MΛa, mΛ ume wãbΛda bida cachura jĩgua zabΛdade bãrã bida zadadua. Mañbe nãwã biadadua: “¡ãcõrē trãneba, Gedeoñ trãne bida djõbΛdaa!”-

¹⁹ Mañbe Gedeoñra idji sordaorã cien panΛ ume madianitarã panΛ waga jũesidaa. Dãrãé basia madianitarãba ãdji ariquētra wagabadarãda bΛcuapedadada. Mañne Gedeoñba idji ume panΛ bida cachura jĩgua zasidaa. Zoco ãdji jΛwade eropanΛ sida abeda bogatasidaa.

²⁰ Ara mañne dji bororã umé panΛba ãdji sordaorã bida cachura zasidaa. ãdji zoco sida bogatasidaa. Mañbe dji ìbĩrãda ãdji jΛwa acΛare edasidaa. Cachura ãdji jΛwa araare eropanasidaa. Mañne nãwã biasidaa:

-¡ãcõrē trãneba, Gedeoñ trãne bida djõbΛdaa!-

²¹⁻²² Mañne israelerã tresciento panΛba cachura ãdji duanΛma zá panesidaa. ãdjirãba madianitarãra jũrã eropanana bērã madianitarãra biadapeda mĩrũ piraposidaa. Mañne ãcõrēba madianitarãra ara ãdjiduba necoba djõbigasia. Mãwã panΛne madianitarãra Zererađaa wãbada ode Betsita puruđaa mĩrũ wãsidaa. Idjaba Abel-mehola puruđaa Tabat caita mĩrũ wãsidaa.

²³ Mañne Gedeoñba israelerã Neptalidebemada, Aserdebemada, jũma Manasedebema sida trãbigasia madianitarã epēnamãrēã.

²⁴ Gedeoñba beēada Epraiñ eyaıda bΛ ējũãnaa diabuesia Epraiñnebemarã djõne zedapeda madianitarã Jordañ dode idu chãbirãnamãrēã. Ara mañda Epraiñnebemarãra eda zedapeda Bet-barade, Jordañ jewedade bida do chãbadama jãsidaa.

25 Māwā panane madianita bororāda umé jidasidaa, Oreb idjaba Zeeb.† Oreb abadara beasidaa eya ara jira bama. Mama trā bāsidaa “Oreb eya ara jira ba.” Zeeb abadara beasidaa uva biwadagabada uriade. Mama trā bāsidaa “Zeeb uva biwadagabada.” Israelerāba waabema madianitarā ēpēpedadacarea ādjia Oreb borora, Zeeb boro sida bāá tudapeda Jordaā do quīrārē Gedeoāmaa edesidaa.

10

Tola idjaba Jaír

1 Abimele jaidadacarea Puvá warra Tola abadaba israelerāra dji quīrū jawaedabemada ēdra bābadjia. Idjira Dodo wiuzaque basía. Isacarēba yōna basía. Epraiā eyaida ba ējūāne Samir purude bābadjia.

2 Tolaba israelerāra 23 poa ēdra bābadjia. Jaidaside Samir purude tbarisidaa.

3 Tola jaidadacarea Jaír Gala druadebemada 22 poa israelerā ēdra bābari basía.

4 Idjia warrarāda treinta erobasia. Maāgarāra treinta burro ārā nībabadjidaa. Gala druade treinta puru ādjirā jawaeda eropanasidaa. Maā puru beara wadibida Jaír puru abadaa.

5 Jaír jaidaside Camoā purude tbarisidaa.

Amonitarāba israelerā biē eropanana

6 Maā ewaride israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa. Idjaba Siriadebemarā, Sidoānebemarā, moabitarā, amonitarā idjaba pilisteorā ācōrē beada ēpēsidaa. Ācōrēra abeda igarasidaa.

7 Maā carea Ācōrēra bio quīrūpeda israelerāra pilisteorā idjaba amonitarā jawaeda basia.

8 Maā ewaride pilisteorāba, amonitarā bida israelerā Gala ējūāne beada poyadapeda dieciocho poa biē o panasidaa. Gala ējūāra amorreorā ējūā bada basía. Jordaā doēba āmādaū odjabariare ba.

9 Maābe amonitarāra Jordaā do chāsidaa Judadebemarā ume, Benjamiānebemarā ume, idjaba Epraiānebemarā ume djōni carea. Māwā jūma israelerāra bio bia mīga duanabadjidaa.

10 Māwā panane israelerāba Ācōrēa quīrā djoburiada nāwā iwidisidaa:

-Dai Ācōrē, ba quīrāpita dairāba cadjirua waibāada osidaa. Bāra igaradapeda Baalda ēpēsidaa.-

11-12 Ācōrēba panusia:

-Egiptorāba, amorreorāba, amonitarāba, pilisteorāba, Sidoānebemarāba, amalecitarāba, madianitarā bida bārā biē obadaza bārāba quīrā djoburia iwidibadade māa bārāra ēdra bābadjia.*

13 Māwā odamīna bārāba māra igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēsidaa. Maā bēra māa bārāra waa ēdra bāā.

14 jBādjia ēpēbada ācōrē beaa quīrā djoburiada iwidide wānada! jĀdjirābāra bārā bia mīga pananebemada ēdra bādisicada!-

15 Maāne israelerāba Ācōrēa jarasidaa:

-Daiba wārāda cadjiruada osidaa. Bāa dairā cawa o quīrā ba quīrāca odua, baribāra j dai quīrā djoburia nawena ēdra bādua!-

† 7:25 Hebreo bedeaē Oreb trāba jara ba “Āgoso.” Zeeb trāba jara ba “Mēābema Usa.” * 10:11-12 Madianitarā. Griego bedeaē māwā bā ba. Hebreo bedeaē “Maoā” bā ba.

16 Mañne dewara ãcõrẽ beara israelerãba batacuadapeda ãcõrẽra waya-cusa êpẽsidaa. Israelerã bia mĩga panΛ bẽrã ãcõrẽba waa droaẽ basia.

17 Mañ ewaride amonitarãra Gala êjũãne dji jΛresidaa israelerã ume djõni carea. Mañne Galadebema israelerãra Mizpa purude dji jΛresidaa.

18 Mãwã panΛne ãdjirãba, dji bororã bida ãdjiza iwidisidaa:

-¿Caida naãrã amonitarã ume djõne wãï?-

Mañbe nãwã bedea bΛsidaa:

-DjõbΛdade dji nocoare bebΛrΛda jũma dadji Galadebemarã boro baya.-

11

Jepteba amonitarã poyada

1 Mañ ewaride Jepteda Gala êjũãne babadjia. Idjira bio mẽsrã basia idjaba sozarra basia. Dji zezara Gala abadjidãa. Galaba wẽrã auɖua ume Jeptera unusia.

2 Gala quima bida warrarãda tosia. Mañ warrarã waripedadacarea Jeptea jarasidaa ãdji zezaba erobΛdebemada edaẽda, dewara wẽrãba toɖa bẽrã. Mãwã jaradapeda Jeptera ãyã jΛretasidaa.

3 Mañ carea idji djabarã ume baɖada Tob êjũãne baɖe wãsia. Mama eberãrã cadjirua beada pepeda ãdjia quĩrĩãbΛdada ode wãbadjidãa.

4 Mañmisa amonitarãra Mizpa puruɖaa zesidaa Galadebema israelerã ume djõni carea.

5 Mañ carea Galadebema israelerã bororãra Tob êjũãnaa Jepte trãne wãsidaa.

6 Dji bororãba idjia nãwã jarasidaa:

-Amonitarãra dairã ume djõne zesida bẽrã daiba quĩrĩã panΛa bΛra dai ume wãpeda dai sordaorã boro baida.-

7 Dji bororã tãena idji djabarãda panΛ bẽrã Jepteba nãwã jarasia:

-¿Bãrãba mãra quĩrãma panasidaẽca? ¿Mã zeza dedebemada ãyã jΛretadaẽ basica? Bãrãra minijichiaɖe panΛ bẽrã ¿mãra jãwã jΛrΛde ze panΛca?-

8 Mañne dji bororãba nãwã jarasidaa:

-Mãẽ, mañ carea dairãba bΛra jΛrΛde ze panΛa. Quĩrĩã panΛa bΛra dairãare amonitarã ume djõne wãida. Wãsira bΛra dai Galadebema israelerã boro baya.-

9 Jepteba jarasia:

-Bãrãba mãra jẽda amonitarã ume djõne ededapeda ãcõrẽba mãa ãdjirãda poyabibΛrΛ, ¿wãrãda mãra bãrã boroda bΛɖica?-

10 Dji bororãba panusidaa:

-Mãẽ, dairãba ãcõrẽ quĩrãpita jarabΛdaa bΛa jara bΛra wãrãda odida.-

11 Ara mañda Jeptera ãdjirã ume wãpeda Galadebema israelerãba idjira bΛsidaa ãdji sordaorã boroda idjaba puru boroda. Mañbe Mizpa purude Jepteba dji bororãa jaradara waya ãcõrẽ quĩrãpita jarasia.

12 Mãwãnacarea Jepteba ãcΛrΛ diabuesia amonitarã boroa nãwã iwidiɖamãrẽã:

-BΛra ¿cãrẽ cãrẽã dairã ume quĩrũ bΛ? ¿Cãrẽ cãrẽã dai druade djõne ze bΛ?-

13 Amonitarã boroba Jepteba diabuedarãa nãwã panusia:

-Bãrã israelerã Egipodeba zesidade dai druara jãrĩsidaa Arnoã dodeba aba Jabó doɖaa. Jũma Jordaã do icawa bΛ êjũã ãmãɖau odjabariare bΛra jãrĩsidaa. Bãrãba mañ êjũãda biadeba jẽda diaɖibΛrΛ bãrã ume djõnaẽa.-

14-15 Mañbe Jepteba dewararãda diabuesia amonitarã boroa nãwã jaradãmãrẽã:

-Jepteba nāwā jara ʙΛA: “Dai israelerāba bārā amonitarā druara ni moabitarā drua sīda jārīnaē basía.

¹⁶ Dai israelerā Egiptodeba ēdrΛside naārā ējūā pōāsa ewaraga ʙΛde Pusa Purruḁaa wāsīdaa. MamaΛba Cadé puruḁe jūēne wāsīdaa.

¹⁷ Mañne dai israelerā bororāba ḷCARΛ diabuesīdaa Edoḷ druadebema boro-maa. Idjía iwīdisīdaa dai israelerā idji druade wāyā wābimārēā. BaribΛRΛ idjia iduaribiē basía.* Moab druadebema boroa bīda abarīda iwīdisīdaa. BaribΛRΛ idjia bīda iduaribiē basía. Mañ bērā dai israelerāra Cadéde du-anesīdaa.

¹⁸ Mañbe ējūā pōāsa ewaraga ʙΛde Edoḷ drua auḁu idjaba Moab drua auḁu pΛRRΛga wānapeda Arnoḷ do icawa jūēne wāsīdaa. Mama Moab drua quīrāpe ḷmāḁau odjabariare duanesīdaa baribΛRΛ do chānaē basía, wa quīrārē moabitarā drua bērā.†

¹⁹ Mañbe dai israelerā bororāba ḷCARΛ Hesboḷ puruḁaa diabuesīdaa amorreorā boro Sehoḷmaa. Idjía bīda iwīdisīdaa dai israelerāra idji druade idu wāyā wābimārēā dai druadaa.

²⁰ BaribΛRΛ dai israelerāba iwīdipeḁadara Sehoḷba sewada crīchada bērā idji druade idu wāyā wābīē basía. Mañ awara idji sordaorāda jūma ābaa jΛrepeda Jahaza puru caita zedapeda dai israelerā ume djōsīdaa.

²¹ BaribΛRΛ dai israelerā Ācōrēba Sehoḷra, idji sordaorā sīda jūma poyabisia. Mañbe dai israelerāba mañ druade ʙea amorreorā ējūāra jūma edasīdaa.‡

²² Arnoḷ doḁeba aba Jabó doḁaa idjaba ējūā pōāsa ewaraga ʙΛdeba aba Jordaḷ doḁaa ādji ējūāra jūma edasīdaa.

²³ Dai israelerā Ācōrēba amorreorāra āyā jΛretapeda mañ ējūāra dairā, idji purua diada bērā ¿ʙΛra cai māwā jārī carea?

²⁴ ¿ʙΛ ācōrē Quemoba bΛa diadara ʙΛreēca? Abari quīrāca dai Ācōrēba dairā diadara daīdea.

²⁵ ¿ʙΛa moabitarā boro baḁa Zipor warra Baláda quīrāneba ʙΛca? Nañ ējūā carea idjira dairā ume ijaraē basía ni djōne zeē basía.§ ¿ʙΛra Balá cāyābara dji dromaara ʙΛca?

²⁶ Dai israelerāra Hesboḷ puruḁe, Aroer puruḁe, mañ caita ʙea puru zaquede, idjaba Arnoḷ do icawa ʙea puruḁe bīda tresciento poa panΛa. Dairāra nañ druade dārābΛdaa. Bārāba ¿cārē cārēā ḷrābΛRΛ nañ druara iwīdi panΛ?

²⁷ Mḷa ʙΛra biē oē ʙΛa. ʙΛdrΛ dairā ume djō quīrīā ʙΛ bērā biē o ʙΛa. Ācōrē dadji cawa obariba idi cawabiya cairāba jīpa o panΛda: dai israelerāba wa bārā amonitarāba.”-

²⁸ Jepteba māwā jarabīdamīna amonitarā boroba ījāē basía.

²⁹ Mañne Ācōrē Jaurera Jeptemaa zesia. Mañ bērā Jeptera Gala ējūāne, Manasedeba yōpeḁadarā ējūāne bīda jūma pΛRRΛasia sordaorā jΛrei carea. Sordaorā ābaa jΛrepeda Gala druade ʙΛ Mizpa puruḁe jūesia. MamaΛba amonitarā ume djōne wāsia.

³⁰⁻³¹ Māwā ʙΛde Jepteba Ācōrēa wārāneba nāwā jarasia:

-ʙΛa amonitarāda mḷa poyabībΛRΛ, diguídaa wābΛRΛde naārā mḷ au-diabarīde zebΛRΛda mḷa bΛa babue diaya.-

³² Māwā jarapeda amonitarā ume djōne wāsia. Mañne Ācōrēba idjía poyabisia.

³³ Jepteba amonitarāra zocārā quenasia. Aroer puruḁeba aba Minit puruḁaa idjaba Abel-queramiḷ puruḁaa bīda veinte puru poyasia. Māwā amonitarāra israelerā jΛwaeda panesīdaa.

* **11:17** Numero 20:14-21. † **11:18** Numero 21:10-15. ‡ **11:21** Numero 21:21-30. § **11:25** Numero 22:1-6.

Jepteba idji cau Ācōrēa diada

³⁴ Māwānacarea Jeptera Mizpa puruḍaa jēda wāsia. Diguḍaa jūēb_ΛΛde idji cauba audiabarisia. Tōnōã zá ḅΛde cari basia. Jepteba dewara cauda ni warra sida neē basia. Aba idjid_ΛΛ erobasia.

³⁵ Idji cau unub_ΛΛde Jeptera bio sopuasia. Maḅ carea idjia cacuaḍe jḅ ḅΛda cūētacuaḍe idji caua nāwā jarasia:

–¡Ay, cau, ḅΛa mḅra bio sopuabib_ΛΛa! Mḅa Ācōrēa wārāneba diai jaraḍara diaida ḅΛa.–

³⁶ Dji cauba nāwā jarasia:

–Zeza, ḅΛa Ācōrēa iwidida quīrāca idjia amonitarā ḅΛ dji quīrūra poyabisia. Maḅ bērā ḅΛa idjía wārāneba jaraḍara odua. Mḅra Ācōrēa babue diadua.

³⁷ Barib_ΛΛ mḅ quīrā djoburia jeḍeco umé mḅra eyaḍe idu p_ΛḅḅΛaḍe wābidua. Mḅ dji biarā ume jīāne wāya mḅra quima edaē beui bērā.–

³⁸ Jepteba panusia:

–Bia ḅΛa. Wādua.–

Idjira jeḍeco umé idu wābisia. Maḅne idji biarā ume eyaḍe jīā nībasidaa, quima edaē beui bērā.

³⁹ Māwānacarea idjira Jeptema jēda zesia. Maḅbe Jepteba Ācōrēa wārāneba jaraḍara osia. Māwā idji caura umaquīrā adua ḅΛda jaidasia.

⁴⁰ Maḅ carea Israelḍebema awērārāba poaza ewari quīmārē Galadebema Jepte cau carea jīābadaa.

12

Jepteba Epraiḅnebemarā poyada

¹ Jepteba amonitarā poyadacarea Epraiḅnebema sordaorāda dji jḅredaḍe Jordaḅ do chānaḍe Sapoḅ puruare Jepte ḅΛmaa wāsidaa.* Quīrūbideba Jeptea nāwā iwidisidaa:

–¿Cārē cārēā ḅΛduba amonitarā ume djōne wāsia? ¿Cārē cārēā dairāra trḅḅe basi ḅΛ ume wānamārēā? Māwā oḍa bērā dairāba ḅΛra, ḅΛ de sida jūma babueḍa.–

² Maḅne Jepteba ādjirāa nāwā panusia:

–Mḅra, mḅ ēberārā sida amonitarā ume djō panasidaa. Maḅne bārāra trḅḅisia barib_ΛΛ bārāba carebaḍe zedaē basía.

³ Carebaḍe zedaē bērā mḅra beaḍi adua amonitarā ume djōne wāsidaa Ācōrēba mḅa ādjirāra poyabisia. Maḅda bārāra ¿cārē cārēā mḅ ume djōne ze panΛ?–

⁴ Maḅne Epraiḅnebemarāba ādjira nāwā biē jarasidaa:

–Bārā Galade beara dadji Epraiḅneba yōḍeḍamīna dairāra igaraḍaḍe bādjia o quīrā panΛda obadaa. Dai Epraiḅneba yōḍeḍada tāēna idjaba Manaseḍeba yōḍeḍada tāēna panabadamīna bārāra awara quīrāca panabadaa.–†

Māwā jara panΛ carea Jepteba Galadebema sordaorāda ābaa jḅreḍe Epraiḅnebemarā ume djōne wānaḍe zocārā quenasidaa.

⁵⁻⁶ Maḅne Galadebemarāba Jordaḅ do chābadama jḅāsidaa. Mama Epraiḅnebemarāra chānida panasidaa jēda ādji druḍaa mīrū wāni carea. Abaḅba chāi carea iwidib_ΛΛde Galadebemarāba iwidibadjiḍaa:

–¿ḅΛra Epraiḅnebemaca?–

Maḅne Epraiḅnebemaba māwāēana asira Galadebemarāba jarabadjiḍaa:

–“Chibolet” adua.–‡

* **12:1** Sapoḅ trḅba jara ḅΛa “norte.” † **12:4** Hebreo beḍeḍe maḅ versícolora ebuḍa ḅΛēa. ‡ **12:5-6** Chibolet. Maḅ beḍeḍe jara ḅΛa “do jiraḍra.”

Epraiñebemarãba mañ bedeara poya aride jarađaca basía. Biara “Sibolet” abadjidaa. Mañne abaλba Sibolet asira Galadebemarãba cawabadjidaa idjira Epraiñebemada. Mañ bẽrã jidađapeda ara mama Jordañ do icawa beabadjidaa. Mañ ewaride Epraiñebemarãra 42 mil beasidaa.

⁷ Jepteba sei poa israelerãra dji quĩrũ jλwaedabemada êdrλ bλbadjia. Jaidadacarea Gala druade idji purude tλbarisidaa. §

Ibzañ, Eloñ, Abdoñ

⁸ Jepte jaidadacarea Ibzañ Beleñnebemada israelerã êdrλ bλbari basía.

⁹ Mañ Ibzañba warrarãda treinta, caurã sida treinta erobasia. Idji caurãda dewara purudebemarãa quima diasia. Idji warrarã itea dewara purudebema wẽrãrãda treinta enesia ãdji quimada beadamãrẽã. Ibzañra siete poa israelerã êdrλ bλbari basía.

¹⁰ Jaidaside Beleñ purude tλbarisidaa.

¹¹ Ibzañ jaidadacarea Eloñda die poa israelerã êdrλ bλbari basía. Mañ Eloñra Zabuloñneba yõna basía.

¹² Jaidaside Ajaloñ purude tλbarisidaa Zabuloñneba yõpedadarã êjũãne.

¹³ Eloñ jaidadacarea Hilel warra Abdoñda israelerã êdrλ bλbari basía. Mañ Abdoñra Piratoñ purudebema basía.

¹⁴ Idjia warrarãda cuarenta idjaba wiuzaquerãda treinta erobasia. ãdjirãra setenta burro λrλ nĩbabadjidaa. Abdoñra ocho poa israelerã êdrλ bλbari basía.

¹⁵ Hilel warra Abdoñ jaidaside Piratoñ purude tλbarisidaa Epraiñneba yõpedadarã êjũã eyaida bλde. Naẽna amalecitarãda mañ êjũãne panabadjidaa.

13

Sansoñ topedada

¹ Mãwãnacarea israelerãba wayacusa ãcõrẽ quĩrãpita cadjiruada o panesidaa. Mañ carea ãcõrẽba ãdjirãra cuarenta poa pilistorã jλwaeda basía.

² Mañ ewaride Zora purude eberãda babadjia Manoa abadada. Idjira Dañneba yõna basía. Idji quimada warra toca bẽrã warra neẽ basía.

³ Ewari aba ãcõrẽ nezoca bajãnebemada mañ wẽrãma odjapeda nãwã jarasia:*

–Mãa cawa bλa bλra warra toca bẽrã warra neẽ bλda. Baribλrλ bλra biogoa bepeda umaquĩrã warrada toya.

⁴⁻⁵ Mañ warrara bλ biteda bλ ewarideba λtaa ãcõrẽ itea baya. Mañ bẽrã uva ba aseada, dewara itua sida dorãdua. Mañ awara ãcõrẽba idu cobicara corãdua. Bλ warrara nazareo bai bẽrã idji budara tλcara bλa. † Idjia jλwa bλya bãrã israelerãra pilistorã jλwaedabemada êdrλ bλi carea.–

⁶ Mañbe dji wẽrãra idji quima Manoamaa wãpeda nãwã jarasia:

–Ëberã ãcõrẽba diabuedada mλmaa zesia. Idjira bajãnebema nezoca quĩrãca ununa bẽrã mλa wayasia. Idjira sãmabemada, idji trλ sida mλa iwidiẽ basía. Idjia mλa jaraẽ basía.

⁷ Baribλrλ idjia jarasia mλra biogoa bepeda warrada toida. Mañ warrara mλ biteda bλ ewarideba aba idji beubλrλdaa ãcõrẽ itea bayada asia. Idjira nazareo bai bẽrã mλa uva ba aseada, dewara itua sida docara bλada asia. Mañ awara ãcõrẽba idu cobicada mλa cocara bλada asia.–

§ 12:7 *Gala druade idji purude.* Hebreo bedeadẽ nãwã bλ bλa: “Gala druade bea purude.” * 13:3 ãcõrẽ nezoca bajãnebema. Versículo 8-9de jara bλa mλra ãcõrẽ basida. † 13:4-5 Numero 6:1-21.

8 Mañne Manoaba Ācōrēa nāwā iwidisia:

–Dai Ācōrē, mñ djuburia b_Λa diabueda ēberāda wayacusa daimaa diabue-
dua jaradiamārēã mñ quimaba toi warrara sãwã daupēnida pan_Λda.–

9 Manoaba iwididara Ācōrēba bia ūrīsia. Mañ bērã bajānebema nezocara
dji wērāmaa waya zesia. Mañne wērāra néude basia. Barib_Λr_Λ idji quima
Manoara neē basía.

10 Mañ bērã dji wērāra idji quimamaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–jMñã ēberã sãlbedã ununara waya zesia!–

11 Mañ carea Manoara piradr_Λpedã idji quima ume wāsia. Dji ēberã b_Λma
jūēpedã nāwā jarasia:

–Sãlbedã mñ quima ume bedea bādara ¿b_Λ basica?–

Dji ēberāba panusia:

–Mñē. Mñ basía.–

12 Mañne Manoaba nāwā iwidisia:

–B_Λa jaradã quīrāca mñ quimaba warrada tosira, daiba idjira ¿sãwã
daupēnida pan_Λ? ¿Idjira sãwã eropanida pan_Λ?–

13 Bajānebema nezocaba panusia:

–Mñã jaradã quīrāca b_Λ quimaba jūma ĩjã oida b_Λa.–

14 Uvara cocara b_Λa. Uva ba aseada, dewara itua sida docara b_Λa. Mañ
awara Ācōrēba idu cobicara ni maãrĩ bida cocara b_Λa. Mñã jaradara idjia jūma
ĩjã oida b_Λa.–

15 Manoaba bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

–Dai djuburia wadi wārãdua. Chiwatu zaqueda beadapedã b_Λ itea djuedã.–

16 Bajānebema nezocaba panusia:

–Mñ beb_Λr_Λ sida bārã djicora coēa. Barib_Λr_Λ bārãba quīrã pan_Λb_Λr_Λ, mañ
chiwatu zaquera Ācōrēa babue diadãdua.–

Manoaba bajānebema nezocada mñwã b_Λda wadi cawaē basia.

17 Mañne Manoaba Ācōrē nezoca bajānebemaa jarasia:

–B_Λ trãra daia jaradua. Mñwã b_Λa jaradã quīrãca dai warra tođacarea b_Λra
bia jaradã.–

18 Barib_Λr_Λ bajānebema nezocaba jarasia:

–B_Λa ¿cārē cārēã mñ trãra cawa quīrã b_Λ? Mñ trãra jūmawãyã bia quirua.
Ēberārãba poya cawadãã.–

19 Manoaba chiwatu zaquera beapedã néudebema sida edapedã umena
mōgara ãrã cob_Λpedã Ācōrēa jūma babue diasia. Mañne Manoaba idji quima
bida ac_Λ pan_Λne Ācōrēba ne ununacada nāwã osia:

20 Manoaba babue diadãra wai_Λba erad_Λ nūm_Λne Ācōrē nezoca
bajānebemara mañ uruadēba bajānaa wāsia. Manoaba idji quima bida
mañ ununapedã Ācōrē wayaadēba chīrãborodē copanenapedã ādji dratura
egorodãa tēũ copanesidãa.

21 Ācōrē nezoca bajānebemara Manoama, dji quimama bida waa od-
jaē basía. Mañ bērã Manoaba cawasia dji ēberāra wārãda Ācōrē nezoca
bajānebemada mñwã basida.

22 Mañne idji quimaa nāwã jarasia:

–Ācōrēda unupedãda bērã dadjira beudia.–

23 Barib_Λr_Λ dji quimaba jarasia:

–Mñwãã. Ācōrēba dadjida bea quīrã bādabara dadjia chiwatu idjaba
néudebema babue diapedãdãra bia edãē bacasia. Mañ awara idjia ne un-
unaca odãra unubiē bacasia ni dadji warra ununinebemada jaraē bacasia.–

²⁴ Māwānacarea dji wērāba warrada tosia. Mañ warrara trā ḅasia Sansoñ. Sansoñ waribara de Ācōrēba idjira careba ḅasia.

²⁵ Mañ ewaride Sansoñra Dañneba yōpedadarā purude babadjia Zora puru idjaba Estaol puru ēsi. Mama Ācōrē Jaureba unubibadjia idjira Sansoñ ume ḅada.

14

Sansoñba quima edai bada

¹ Ewari aba Sansoñra pilisteorā puru Timnatadaa wāsia. Mama pilisteo wērāda unupeḅa awuasía.

² Jēda diguidaa wāpeḅa idji djibarirāa nāwā jarasia:

–Māa Timnata purude pilisteo wērāda unusia. Mā djuburia, idji djibarirāa idjira iwididadaa māa edai carea.–

³ Mañne Sansoñ djibarirāba jarasidaa:

–¿Cārē cārē pilisteo wērāda eda quīrīā ḅa? Pilisteorāra cacua wēāgoē tabeaa. ¿Dadji Dañneba yōpedadarā idjaba waabema israelerā tāēna wērā biada neēca?–

Sansoñba panusia:

–Māa jāā wērāda awua ḅaa. Idjira mā itea iwididadaa.–

⁴ Idji djibarirāba adua panasidaa Ācōrēbara Sansoña māwā crīchabisida. Māwā osia Sansoñra pilisteorā ume djōne wāmārēā. Mañ ewaride israelerāra pilisteorā jawaeḅa panasidaa.

⁵ Mañbe Sansoñ djibarirāra Timnata purudaa wāsidaa. Idji sida ādji caidū wāsia. Sansoñ Timnatadebema uva ējūāne jūēbara de imamaba idjira orrasia.

⁶ Ara mañda Ācōrē Jaureḅeba Sansoñra bio juerza barapeḅa ara idji jawaba imamara beasia chiwatu zaque beabara quīrāca. Māwā beadamīna idji djibarirāa jaraē basía.

⁷ Mañbe Timnata de jūēpeḅa dji wērā ume beḅeasia. Mañ wērāra bio awuasía.

⁸ Dārābara de Sansoñra wayacusa Timnatadaa wāsia mañ wērā edai carea. Puru caita jūēbara de imama beḅada acāde wāsia. Mañne imama ḅawara de urrajō daraḅa powua nūmasia idjaba urrajōda eda ḅasia.

⁹ Mañ urrajōra idji jawaba tue edapeḅa jō wāsia. Idji djibarirā unuside urrajōra diasia. Mañne ādjia jōsidaa. Baribara Sansoñba jaraē basía imama beḅa ḅawara de urrajōra edasida.

¹⁰ Sansoñ zezara dji wērā ḅamaa wāsia. Mama Sansoñba ḅasrida ne cobada waibada osia cūdrarāba quima edabada de obada quīrāca.

¹¹ Pilisteorāba Sansoñ unusidade ādji dji biarāda treinta edasidaa idji ume pananamārēā.*

¹² Sansoñba mañ treinta panāa nāwā jarasia:

–Māa bārāa mīādjiruda jaraya. Siete ewari nañ ḅasrida cobada ewari o panane bārāba mañ mīādjiruda cawa jaraḅibara, māa bārāza lino oda djioda aba idjaba ḅasrida odi careabema djio sida aba diaya.

¹³ Baribara cawa jaraḅēbara, bārāza māa lino oda djioda aba idjaba ḅasrida odi careabema djio sida aba diadida panāa.–

Ādjia jarasidaa:

–Bia ḅaa. Jaradua.–

¹⁴ Mañne Sansoñba nāwā jarasia:

* **14:11** *Pilisteorāba Sansoñ unusidade.* Hebreo beḅeade māwā ḅā ḅaa. Griego de nāwā ḅaa: “Pilisteorāba Sansoñra waya panā bēra.”

–Mĩãdjiru, mĩãdjiru, mĩãdjiru. Dadji cobarideba cođida edasia. Dji mēsrāra b̄adeba cūãda edasia. Małḡara ¿cārē?–

Ewari ũbeade pilisteorã treinta pan̄ba mĩãdjirura cawa jaradaē basía.

¹⁵ Mał carea quĩmārēbema ewaride Sansołba edai wērãa nãwã jarasidaa:†
–¿Bārãba dairãra tr̄sidaaca dairãneda jārĩni carea? Jãł mĩãdjiruba jara b̄ara b̄adji quimaa iwididua. Mãwã oēb̄ara daiba b̄ara, b̄a ēberãrã sida babuedia.–

¹⁶ Ara małda dji wērãra Sansołmaa wãpeda jĩã b̄ba nãwã jarasia:
–¿B̄aa m̄ra quĩrĩãē b̄aa! Jãł mĩãdjiru m̄l ēberãrãa jarađara b̄aa m̄la jaraē b̄aa cārēda jara b̄ada. ¿B̄aa m̄ra quĩrãma b̄aa!–

Sansołba panusia:

–M̄la b̄la ¿cārēã jarai? M̄l djibarirãa bida jaraē b̄aa.–

¹⁷ Barib̄ara dji wērãra mał b̄asrida cobada ewari siete pan̄ne jĩãbadjia. Baridua mĩã sē b̄a b̄erã sietebema ewaride Sansołba idjia jarasia. Ara małda wērãba pilisteorã treinta pan̄la jarasia mĩãdjiruba jara b̄ada.

¹⁸ Sietebema ewaride queui naēna pilisteorãra Sansołmaa wãnapeda mĩãdjirura aride nãwã jarasidaa:

–Urrajō cãyãbara ¿cārēda cūãara b̄a? Imama cãyãbara ¿cārēda mēsrãara b̄a?–

Małne Sansołba jarasia:

–Bārãra m̄l wērã ume bedepedadaēbara poya panunaē bacasia.–‡

¹⁹ Małne Ācōrē Jauredeba Sansołra bio juerza barapeda pilisteorã puru Ascalołnaa wãsia. Mamabemarãda treinta beapeda ãdjia cacuade j̄badara edapeda mĩãdjiru aride jarapedadarãa diasia. Mãwãnacarea bio quĩrũ b̄ada idji zeza dedaa jēda wãsia.

²⁰ Mał b̄erã idji quima bai bađa zezaba dji caura Sansoł ume bađa ēberãa diasia.§

15

¹ Mãwãnacarea trigo jara Sansołba idji quima bai bađara ac̄de wãsia. Idjia diai carea chiwatu zaqueda edesia. Jũpeda dji zãwãrē bai bađaa jarasia:

–M̄l wērã cãibarimaa ac̄de wãya.–

Barib̄ara dji wērã zezaba idu wãbiē basía.

² Idjia jarasia:

–M̄la cr̄ichasia b̄aa m̄l caura abeda igarasida. Mał carea b̄a ume bađa ēberãa idjira diasia. M̄l cau tēãbemara biara quirua. Idjidr̄a dji nabema cacuabari edadua.–

³ Mał carea Sansołba jarasia:

–¿Bārãba mãwã opedada b̄erã m̄la b̄arã pilisteorã biē ob̄arađe bedeade baēa!–

⁴ Małbe Sansołba usa pãda tresciento jidacuasias. Małra umé uméa ābaa dji drude j̄cuapeda cãdorrõna ĩbĩrãda ãdji drude j̄cuasia.

⁵ Małbe ĩbĩrãra coacuapeda usa pãra pilisteorã néude buecuasias. Małba ãdji trigora jũma bá wãsia, dji ewapedadada, dji ewadaē pan̄la sida. Mał awara ãdji uva ējũãra, olivo ējũã sida jũma bá wãsia.

⁶ Mał carea pilisteorãba jũmarãa iwidisidaa caiba mãwã osi cawaya. Małne cawasidaa Sansołba mãwã osida idji zãwãrē bai bađaba idji caura Sansoła diai cãyãbara Sansoł ume bađa ēberãa diađa b̄erã. Mał carea pilisteorãba dji wērãra, dji zeza sida bá beasidaa.

⁷ Małne Sansołba jarasia:

† 14:15 *Quĩmārēbema ewaride.* Griego bedeade mãwã b̄l b̄aa. Hebreo bedeade nãwã b̄aa: “Sietebema ewaride.” ‡ 14:18 Hebreo bedeade nãwã b̄l b̄aa: “M̄l paca ume ējũãda odaēbara mĩãdjirura cawadaē bacasidaa.” § 14:20 *Sansoł ume bađa ēberãa.* Hebreo bedeade mãra ebuđa b̄aēa.

–Bārāba māwā opedada bēra mla wārāneba jaraya lnāūé bārāra biē o baida aba mla quīrīābΛrΛ quīrāca obΛrΛdaa.–

⁸ Māwā jarapeda quīrūbideba pilisteorāra zocārā quenasia. Małbe Sansołra Etam eya Λra jira bađaa wāsia. Mama uriade besia.

Sansołba burro beuda quidatrΛba pilisteorā quenana

⁹ Sansoł mama bΛde pilisteorāra Juda druadaa zedapeda ējūā Lehi abada caita duanesidaa.*

¹⁰ Małne Judadebemarāba ādjirāa nāwā iwīdisidaa:

–¿Cārē cārēā dairā ume djōne ze panΛ?–

Pilisteorāba panusidaa:

–Sansołda jidađe ze panΛa dairāra biē oda bēra.–

¹¹ Mał carea Judadebemarāra Etam eya Λra jira bΛdaa tres mil wāsidaa. Sansoł bābari uriama jūēnapeda idjīa nāwā jarasidaa:

–BΛa ¿cārē cārēā dadjirāra nēbΛrade bΛsi? ¿Adua bΛca dadjirāra pilisteorā jΛwaeda panΛda?–

Sansołba panusia:

–Ādjirāba młda biē opedada bēra mla ādjira ara mał quīrāca osia.–

¹² Małne Judadebemarāba jarasidaa:

–Dairāra ze panΛa bΛra pilisteorāa jida diadi carea.–

Małne Sansołba jarasia:

–Naārā wārāneba jaradadua bārāba młra beadaēda.–

¹³ Judadebemarāba jarasidaa:

–BΛra beadaēa. Ababe bΛ jΛwara jΛnapeda pilisteorāa jida diadia.–

Ara małda jΛcara djiwīdi umēba Sansołra jΛnapeda idji bābari uriadeba jida edesidaa.

¹⁴ Ējūā Lehi abadade jūēbΛdade pilisteorāra bΛsrida bΛga duanda idjima zesidaa. BaribΛrΛ Ācōrē Jauredaba Sansołra bio juerza barapeda idji jΛwa jΛ bađa jΛcarada tΛcuasia lino nayāna bá wāna quīrāca.

¹⁵ Małne burro beuda quidatrΛda unupeda edasia. Małba pilisteorāda mil quenasia.

¹⁶ Quenapeda nāwā jarasia:

Mła burro quidatrΛba ādjira boromea bue nūmΛsia.

Burro quidatrΛba mła ēberārāda mil quenasia.

¹⁷ Māwā jarapeda Sansołba quidatrΛra batabuesia. Mama trΛ bΛsidaa Ramat-Lehi.†

¹⁸ Sansołra bio opichia nūmΛ bēra Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwīdisia:

–BΛa mł, bΛ nezocaa ādjirāra poyabisia. Małda ¿młra opichiaba idu beubica? ¿Opichiaba cacua norrabaripeda młra pilisteorā idu jidabica?–

¹⁹ Małne Ācōrēba uriaadeba baidoda łtaa bogadrΛbisia. Sansołba dopedā cacua lΛlasia. Mał baido Lehide łtaa bogadrΛ bΛra trΛ bΛsidaa En-hacore.‡ Małra wadi Lehide bΛa.

²⁰ Israelerā pilisteorā jΛwaeda panasidađe Sansołra veinte poa ādji ēdra bΛbari basia.

16

Sansoł Gaza purude bađa

¹ Ewari aba Sansołra pilisteorā puru Gazadaa wāsia. Mama wērā auđuada unupeda idji ume cāine wāsia.

* **15:9** Hebreo bedeađe Lehi trΛba jara bΛa “quidatrΛ.” † **15:17** Hebreo bedeađe Ramat-Lehi trΛba jara bΛa “burro quidatrΛ eya zaque.” ‡ **15:19** Hebreo bedeađe En-hacore trΛba jara bΛa: “Quīrā djuburia iwīdida baido łtaa bogadrΛ bΛ.”

2 Mañne Gazadebemarāba cawasidaa Sansoñra mama b̄ada. Mañ carea diamasi purura jūrā edaɗapeda dji purude eda wābada caita m̄rūnapeda chupea j̄ā panesidaa. Ādjia nāwā cr̄ichasidaa:

-Nu diapeda idji wāb̄ar̄ade jidaɗapeda beadia.-

3 Barib̄ar̄a Sansoñra ariquētrabe cāisia. Piradr̄apeda dji purude eda wābadada, dji j̄rū egorode jou nūm̄a sida ēūta edasia. Mañḡara dji bacuru caru nūm̄a sida jūma idji equiade jira edapeda t̄m̄a Hebroñ puru quīr̄ape b̄a eyadaa edesia.

Sansoñ Dalila ume bada

4 Māwānacarea Sansoñba dewara wērāda awuasia. Mañ wērā Dalila abadara Sorec jewedade babadjia.

5 Ewari aba pilisteorā bororāra Dalilamaa wānapeda nāwā jarasidaa:

-Daiba quīr̄ā pan̄a b̄a Sansoñra cūrūgaida jaramārēā idji juerzara cārēneba ze b̄ada idjaba sāwā idjira poyadida. Māwā idjira j̄napeda dai j̄awaeda eropania. B̄a māwā osira daiza b̄a parata torroda mil cien diaɗia.-

6 Mañ carea Dalilaba Sansoñā nāwā iwidisia:

-M̄ djuburia, jaradua b̄a juerzara ¿cārēneba ze b̄a? ¿B̄ara sāwā j̄nida pan̄a poya ēdr̄r̄āmārēā?-

7 Sansoñba sewadeba panusia:

-Siete enedr̄ama j̄cara djiwidiba m̄da j̄nib̄ar̄a, m̄ra juerza neē b̄eya. Baridua ēberāca b̄eya.-

8 Mañ b̄erā pilisteorāba Dalilamaa enedr̄ama j̄cara djiwidida siete edesidaa. Mañba Dalilaba Sansoñra j̄sia.

9 Λ̄car̄a pilisteorāda idji dede m̄rū pan̄a b̄erā Dalilaba j̄gua jarasia:

-j̄Sansoñ, pilisteorāba b̄ara jidaɗe zeb̄adaa!-

Ara mañda Sansoñba j̄carara t̄cuasia oveja cara nayāna bá wāna quīr̄āca. Mañ b̄erā pilisteorāba wadibida cawadaē basia idji juerzara cārēneba ze b̄ada.

10 Māwānacarea Dalilaba Sansoñā jarasia:

-j̄B̄a m̄ra cūrūgasia! B̄a sewada osia. M̄ quīr̄a djuburia, wārāda jaradua sāwā b̄ara j̄nida poya ēdr̄r̄āmārēā.-

11 Sansoñba waya sewadeba jarasia:

-M̄ra j̄cara nayāna djiwidiba j̄nib̄ar̄a juerza neē b̄eya. Baridua ēberāca b̄eya.-

12 Ara mañda Dalilaba j̄cara nayāna djiwidi b̄eba Sansoñra j̄sia. Mañne pilisteorāda idji dede m̄rū pan̄a b̄erā Dalilaba j̄gua jarasia:

-j̄Sansoñ, pilisteorāba b̄ara jidaɗe zeb̄adaa!-

Ara mañda Sansoñba j̄cara omoa nayānara t̄cuasia j̄cara chōda quiru quīr̄āca.

13 Māwānacarea Dalilaba jarasia:

-j̄B̄a m̄ra waya cūrūgasia! B̄ara sewaida b̄a. M̄ā wārāda jaradua sāwā b̄ara j̄nida poya ēdr̄r̄āmārēā.-

Sansoñba waya sewadeba jarasia:

-M̄ buɗa cada siete pan̄da wua cabadaɗe wua ume ābaa capeda dji bacurudaa bio j̄ nūm̄asira m̄ra juerza neē b̄eya. [M̄ra baridua ēberāca b̄eya.-

Ara mañda Dalilaba Sansoñra cāibisia. Mañbe idji buɗa siete cadaɗa wua cabadaɗe wua ume ābaa casia.]*

14 Mañbe bacurudaa bio j̄ nūm̄apeda j̄gua jarasia:

-j̄Sansoñ, pilisteorāba b̄ara jidaɗe zeb̄adaa!-

* 16:13 Bedea corcheteɗe b̄ara griego bedeaɗe b̄ā b̄a. Hebreo bedeaɗe neēa.

Sansoãra cãĩ baðada piradrΛpeða wua cabadara dji bacuru siða idji budaba eũta edasia.

¹⁵ Mãwãnacarea Dalilaba jarasia:

-BΛa mãra quĩrĩã bΛada abaria. Mãwãmĩna mãa sewa obaria. B̄arima ũbea mãra cūrũgabΛrΛa. Wadibida jaraẽ bΛa bΛ juerzara cãrẽneba ze bΛda.-

¹⁶ Dalilaba ewariza ara pichia iwidibadjia. Mãwã mĩã sẽ bΛ bẽrã Sansoãra sẽpeða beu quĩrĩã nũmesia.

¹⁷ Maã carea idji juerzara cãrẽneba ze bΛda wãrãda jarasia:

-Mãra nazareo bẽrã mã budara tΛðacaa. Mã papa bitedaΛba mãra Æcõrẽ itea besia. Mã budada tΛðibΛrΛ mãra juerza neẽ beya. Baridua eberãca beya.-

¹⁸ Dalilaba cawasia Sansoãba jaraðara wãrãda. Maã bẽrã pilisteorã bororãa nãwã jarabisia:

-Wayacusa zeddua. Sansoãba idji juerzadebemada mãa wãrãda jarasia.-
Ara maãda pilisteorãra Dalilamaa zesidaa parata diadi carea.

¹⁹ Maãbe Sansoã boro idji bacarade bΛde Dalilaba Sansoãra cãibisia. Maãne aba trãsia Sansoã buða cada siete panΛra tΛmãrẽã. Mãwã Dalilaba Sansoãra biẽ osia. Juerza bara baðada Sansoãra juerza neẽ besia.†

²⁰ Maãbe Dalilaba jĩgua jarasia:

-jSansoã, pilisteorãba bΛra jidaðe zebΛdaa!-

Ara maãda Sansoãra ãrãmapeda eðrΛida crĩchasia naẽna eðrΛbari baða quĩrãca. BaribΛrΛ adua basia Æcõrẽra idji ume baðada ãyã wãsida.

²¹ Maãbe pilisteorãba idjira jidaðapeda idji daura nuẽtaðapeda Gaza puruðaa edesidaa. Mama bronce oda carena omoaba jãnapeda preso bΛsidaa. Maãne trigora yude babibadjidaa.

²² BaribΛrΛ idji budara waya ureabΛrΛ basía.

Sansoã beuða

²³ Sansoãra preso jidapedaða bẽrã pilisteorã bororãda dji jΛresidaa ãdji ãcõrẽ Dagoã ne babue diacuadi carea idjaba bΛsrida oði carea. Mãwã o panΛne nãwã trãsidaa:

Dadji ãcõrẽ Dagoãba dadjía dji quĩrũ Sansoãra poyabisia.

²⁴ Puruba Sansoã unusidaðe ãdjirã bida ãdji ãcõrẽ Dagoã nãwã trãsidaa:

Dadji ãcõrẽ Dagoãba dadjía dji quĩrũ Sansoãra poyabisia.

Dadji néu ãrĩbarira, dadji eberãrã beabarira poyabisia.

²⁵ Ædjirãra bio bΛsrida duanΛ bẽrã Sansoã carea ipida quĩrĩã panasidaa. Maã bẽrã iwidisidaa Sansoã enenamãrẽã. Ara maãda preso bΛbada dedeba enenapeda idji carea bio ipidasidaa. Maãne ãdji ãcõrẽ Dagoã de droma de jĩrũ umé panΛ eisi nũmasidaa.

²⁶ Cũdraba Sansoãra jΛwade errebari edebadjia. Maãne Sansoãba cũdraa nãwã jarasia:

-Mãra de jĩrũ caita ededua. Maãnaa chũ nũme quĩrĩã bΛa.-

Ara maãda cũdraba idjira de jĩrũ caita edesia.

²⁷ Maã dede pilisteorã bororãda jũma panasidaa. Umaquĩrãba, wẽrãrã bida dera bira nũmasia. Maã awara dejã ãtΛara bΛde pilisteorãra tres mil panasidaa. Ædjirã bida Sansoã acΛ panΛne ipida panasidaa.

²⁸ Maãne Sansoãba Æcõrẽra nãwã iwidisia:

-Mã Boro Æcõrẽ, mã djuburia mãa iwidi bΛra ũrĩdua. Waya b̄arima aba mãra juerza bara bΛdua mãa pilisteorã quenai carea mã daura nuẽtaðeða bẽrã.-

† 16:19 Hebreo beðeade maã versícolora ebuða bΛãa.

29-30 Mañbe idji jΛwaba tã jΛrΛsia dji ěsibema de jĩrũ umé panΛda. Mañ de jĩrũba dji de borora eronũmasia. Mañne idji jΛwaba de jĩrũra umena tãpeda nãwã biasia:

-jMãra pilisteorã ume beuya!-

Mañbe jũma idji juerzaba chãbaribΛrΛde pilisteorã ãcõrẽ Dagoñ de dromara ãdji bororã ãrã, dewararã ãrã biða todogozoasia. Sansoñ sida beusia. Mãwã idji beusi ewaride Sansoñba pilisteorãra auðuara quenasia idji zocai baside quenana cãyãbara.

31 Mãwãnacarea idji djabarãba, jũma idji zeza ěberãrã biða idjira edađe wãsidãa. Mañbe jẽda ededapeda tΛbarisidãa idji zeza Manoa tΛbaripedãda uriađe Zora puru idjaba Estaol puru ěsi. Sansoñra veinte poa israelerã ědra bΛbari basía.

1 SAMUEL NABEMA CARTA SAMUEL

Naãrã carta 1 Samuel abadara, 2 Samuel abada sída carta abaλde basia. Maλ cartara Samuel trã bλsidaa Ācōrēneba bedeabari Samueldebemada bλ bλ bērã. Baribλrλ carta bλrama umé panλne bλpedada bērã tēãbe trλda umé bλsidaa: 1 Samuel idjaba 2 Samuel. Naλgara nabema carta Samuel abadaa. Samuelera israelerã ēdrλ bλbari dji jīrūarebema basía. Ācōrēba idjía Saulda, Davi sída israelerã boroda bλbisía.

Ni abaλba adua bλa caiba naλ cartara bλsida baribλrλ dji bλdaba cawa basia Israel druadebemarãda Juda druadebemarã ume awara wāsídada. 1 Samuel 27:6de maλra ebuda bλa.

Dadji ēberã bedeade 1 Samuel cartadebemada naλda bλ eropanλa: Samuel topedadebemada (1:1neba aba 2:10daa), Samuel sacerdote Eli ume waridadebemada (2:11deba aba 4:1naa), Ācōrē baurude pilisteorã jλwade badadebemada (4:2deba aba 7:1naa), Ācōrēba Saulora israelerã boroda bλbidadebemada (8:1neba aba 12:25daa), Ācōrēba Saul igaradadebemada (13:1-15; 15:1-35), Ācōrēba Davira dji dromada bλdadebemada (16:1neba aba 17:58daa), Saulora Davi ume dji quīrū badadebemada (18:1neba aba 19:24daa, 21:1neba aba 22:23daa; 26:1neba aba 28:2daa), Saul beudadebemada (28:3-25; 31:1-13).

Ebuda bλa Saulora edaara wābλrλmisa Davira dji dromaara bebλrλ basía. Māwã Judadeba yōpedadarãra dji dromaara panesídaa Genesi 49:10de bλ bλ quīrãca.

Ācōrēba Anaa warra diada

¹ Ēberãda basia Elcana abadada. Elcanara Jerohaλ warra basía. Jerohaλra Elihú warra basía. Elihúra Tohu warra basía. Tohura Zup warra basía. Zup ēberãrãra Epraiλneba yōpedadarã basía. Maλ Elcanara Ramá purude Epraiλ ējūã eyaída bλde babadjia.*

² Elcanaba quimada umé eroβasia. Aba Ana abadjídaa. Dewarabemara Penina abadjídaa. Peninaba warrarãda eroβasia baribλrλ Anara warra unuca basía.

³ Poaza Elcanara idji purudeba Silođaa wābadjia jūma poya bλ Ācōrēa bia bedeai carea idjaba animarã babue diai carea. Maλ ewaride Elida, idji warrarã Opnida idjaba Pinéda Ācōrē sacerdoterã basía.

⁴ Elcanaba Ācōrēa animarã draga babue diabλrλza nedjarada idji quima Peninaa, idji warrarãa biđa diabadjia.

⁵ Baribλrλ idji quima Anaa nedjara dji biara bλda diabadjia.† Ācōrēba Anara warra unubicamīna Elcanaba idjira bio quīrīã basia.

⁶ Ācōrēba Anara warra unubica bađa bērã Peninaba idjira baridua mīã sēbadjia sopua bamārēã.

⁷ Poaza Ācōrē dedaa wābλdade Peninaba Anara mīã sēbadjia. Maλ carea Anara jīã bλba ne coca basía.

⁸ Baribλrλ dji quima Elcanaba jarabadjia:

–Ana, ¿cārē cārēã jīã bλ? ¿Cārēã bλra jāwã ne coē babari? ¿Cārēã sopua bλ? ¿Bλmaarã mλ quīrīãra biara bλēca die warrarã eroβai cāyābara?–

* **1:1** Ramá purura hebreo bedeade Ramataiλ abadaa. Nuevo Testamento de Arimatea abadaa.

† **1:5** *Ne djara dji biara bλda.* Maλra hebreo bedeade ebuda bλēa. λcrλmaarã jara bλa “audu diabadjia.”

9 Ewari aba Silode ne copeḏadacarea Anara piradrΛpeḏa Ācōrē dedaa wāsia. Maḗne sacerdote Elida dji eḏa wābada caita chūmasia.

10 Mama Anara bio sopuaba jīā bΛda Ācōrēa beḏea basia.

11 Idjia wārāneba nāwā jarasia:

–Ne jūma poya bΛ Ācōrē, mḗ sopua carea bΛa mḗda quīrā djuburiaibΛrΛ mḗa warrada diadua. Māwā diasira mḗa maḗ warrara bḗa diaya idji zocai bΛmisa bΛa quīrīā bΛda o bāmārēā. Maḗne idji buḏara tΛca baya.–‡

12-13 Anara dārā Ācōrēa beḏea djuburiasia. Chupea beḏea basia, jīgua beḏeaḗ basia. Maḗne Eliba idji i doudowa bΛda unu basia. BaribΛrΛ idjia beḏea bΛra ūrīé bērā Eliba crīchasia idjira beu chūmΛda.

14 Maḗ bērā Eliba jarasia:

–¿Aba sāḗbe bΛra jāwā beu chūmai? ¡Waa itua dorādua!–

15 Anaba jarasia:

–Mḗra beu bḗa. Uva ba aseada, ni dewara itua sida doḗ bΛa. ĀtebΛrΛ bio sopua bΛ bērā soḏeba Ācōrēa quīrā djuburiada iwiḏi basia.

16 Crīcharādua mḗra wērā cadjiruada. Bio sopua bΛ bērā Ācōrēa māwā iwiḏi basia.–

17 Maḗne Eliba jarasia:

–Māḗteara necai wādua. Mḗa quīrīā bΛa dadji israelerā Ācōrēba bΛa iwiḏidara diaida.–

18 Anaba jarasia:

–Bia bΛa.–§

Māwāpeḏa Anara jēda idji ēberārā panΛmaa wāsia. Jūḗpeḏa ne cosia. Waa sopuaḗ basia.

19 Nurēma diapēḏeḏa Ācōrēa bia beḏeadapeḏa Ramánaa ādji dedaa wāsidaa. Elcanara idji quima Ana ume cāisia. Maḗne Ācōrēba Anara carebasia.

20 Māwā Anara biogoa besia. Idji warra toi ewari jūḗside umaquīrā warrada tosia. Maḗne jarasia: “Mḗa Ācōrēa idjida iwiḏisia.” Māwā dji warrara trḗ bΛsia Samuel.

21 Māwānacarea Elcanaba poaza obari quīrāca jūma idji ēberārā ume Silodaa wāsia Ācōrēa animarā babue diai carea idjaba Ācōrēa diayaḏa aḏara jūma diai carea.

22 BaribΛrΛ Anara wāé basia. Idji quimaa nāwā jarasia:

–Mḗra wāéa aba mḗ warra ju amabΛrΛḏaa. Ju amasira mḗa idjira Ācōrē quīrāpita bΛḏe wāya. Maḗbe idjira mama beya.–

23 Maḗ carea dji quima Elcanaba jarasia:

–BΛa o quīrīā bΛ quīrāca odua. Beḏua aba bΛ warra ju amabΛrΛḏaa. Ācōrēba bΛra carebaya bΛa oi jaradara omārēā.–

Maḗ bērā Anara wāé basia aba dji warra ju amabΛrΛḏaa.

24 Warra ju amanacarea waḏi caibe quirude Anaba idjira Silode Ācōrē dedaa edesia. Maḗne paca zaque poa ūbea bΛda, harinada veintidos libra, idjaba animarā e oḏaḏe uva baḏa tΛ edesia.*

25 Paca zaque Ācōrēa babue diadapeḏa dji warra zaquera Elimaa edesia.

26 Maḗne Anaba Elia jarasia:

–Mḗ boro, ¿bΛa quīrāneba bΛca wērā nama bΛ caita Ācōrēa beḏea baḏara? Wārāneba jaraya: mḗra maḗ wērāa.

‡ 1:11 Anaba jara basia idji warrara nazareo baida aba beubΛrΛḏaa. Numero 6:1-5. § 1:18 Bia bΛa. Hebreo beḏeade jara bΛa: “Mḗa quīrīā bΛa bΛa mḗra bia unu baida.” * 1:24 Paca zaqueda poa ūbea bΛda. Hebreo beḏeade ḗcΛrΛ cartade nāwā bḗ bΛa: “Paca zaqueda ūbea.” Veintidos libra. Hebreo beḏeade bḗ bΛa “efa.”

27 M̄a Ācōrēa warrada iwidi basia. Mābe m̄a iwidiida quĩrāca idjia nā warrada m̄a diasia.

28 Mā carea m̄a warrada Ācōrēa diade ze b̄a. Idji zocai b̄amisa Ācōrē itea baya.-

Māne Ācōrēa bia bedeasia.†

2

Anaba Ācōrēa tr̄āna

1 Mābe Anaba Ācōrēa n̄wā bedeasia: Ācōrē, b̄a carea m̄ra sodeba w̄rāda b̄asrida b̄a. B̄ab̄a m̄a b̄ada dia b̄a.

M̄a dji quĩrū quĩrāpita ipidaya b̄a m̄ra ēdr̄a b̄ada b̄erā. W̄rāda m̄ra bio b̄asrida b̄a.

2 Ācōrē, ni ab̄ada b̄a quĩrāca neēa. Dai Ācōrē, ni ab̄aba दौरa poya wagacaa b̄a wagabari quĩrāca. Dewara ācōrēda b̄a quĩrāca neēa.

3 Ācōrēba ne jūmada cawa b̄a. Idjiab̄a dadjia o pan̄ra cawa obaria. Mā b̄erā ni ab̄ada dji droma quĩrāca bedeaiē b̄a. Ni mārī bida m̄wā bedeaiē b̄a.

4 Idjiab̄a ēberā m̄srā beara poyabaria barib̄a dji b̄aē quedeaa b̄ada diabaria.*

5 Ne bara beadara idira ne codi carea djārā itea traja pan̄a, barib̄a ne neē beadaba idira aduba eropan̄a.

W̄rā warra toca badaba warrarāda siete tosia.

Barib̄a warra zocārā todaba waa warra toēa.

6 Ācōrēb̄a zocai b̄aira, beui sida diabaria. Idjia ēberāra beudarā panabadama b̄abaria idjaba lr̄ēbabibaria.

7 Ācōrēb̄a ne neē beada, ne bara bea sida b̄abaria.

Dji droma beara edaara b̄abaria idjaba dji edaara beada dji dromada b̄abaria.

8 Ācōrēba nā ējūāra oda b̄erā idjidr̄a djibaria. Idjideba ne jūmada b̄a.

Mā b̄erā ne neē quirura dji dromada poya b̄a.

Ne batabuebadama b̄abarira dji bororā dede dji dromada poya b̄a.

9 Ācōrēba idji ĩjā beara wagabaria barib̄a dji cadjiruarāda beudarā panabadama p̄āmane b̄abaria.

Ni ab̄aba ara idji b̄adeba poyacaa.

10 Ācōrēba idji dji quĩrūra jūma poyaya. Bajāneba baa b̄eb̄a quĩrāca ādjirāra bio cawa oya.

Ācōrēba jūma nā ējūāne beara cawa oya. Idjia b̄ada boroa b̄ada diaya. Idjia edada borora dji dromaara b̄a.

11 M̄wānacarea Elcanara Ramá purudaa jēda w̄sia. Barib̄a idji warra zaquera sacerdote Eli ume b̄esia Ācōrē dede carebam̄rēā.

Eli warrarāba cadjirua o panana

12 Eli warrarāra dji cadjiruarā basía. Ācōrēda wayadaca basía.

13 Sacerdoterāba odida pan̄a quĩrāca odaca basía.† Āteb̄a n̄wā obadjidaa: ab̄aba Ācōrēa animarā dragada babue diabipeda dji djara dju b̄ade sacerdote nezocaba m̄āsu quida ūbea erob̄ara enebadjia.

† **1:28** Hebreo bedeade ebuḏa b̄ā caiba Ācōrēa bia bedeasida. * **2:4** Ēberā m̄srā beara poyabaria. Hebreo bedeade n̄wā b̄ā b̄a: “Ēberā m̄srā beara enedr̄amara b̄abaria.” † **2:13** Levítico 7:28-36.

14 Maḷba nedjara dju nūmḷara supeda idjia jira edadara edebadjia sacerdoteba comārēã. Israelerāba Silode Ācōrēã animarã draga babue diabḷdaza māwã obadjidaa.

15 Maḷ awara dji draga babue diai naēna sacerdote nezocara zepeda dji draga babue diabi ḷḷa nãwã jarabadjia:

-Ne djarara diadua sacerdoteba bá comārēã. Idjia nedjara djudada quĩrĩãéã, ātebḷḷḷ dji õgoada quĩrĩã ḷḷa.-

16 Maḷne ēberāba dji dragada naārã babue diadida panḷana aibḷḷḷ, dji nezocaba panubadjia:

-Mãwãéã. Ara nawena diadua. Mãwãéḷḷḷ mḷa jārĩ edaya.-

17 Mãwã Eli warrarāba cadjirua o panḷara Ācōrē quĩrãpita bio biē basia. Israelerāba animarã Ācōrēã babue diabadara ādjia siriē unubadjidaa.

18 Mãwã panḷne Samuelba Ācōrē dede careba ḷabadjia. Idjia sacerdote djio lino wua oḷara jḷbadjia.

19 Poaza dji papaba idjia cacuade jḷmārēã obadjia. Maḷra diade wābadjia dji quima ume poaza animarã babue diade wāḷdade.

20 Maḷne Eliba Elcanara dji quima sida nãwã bia jara ḷabadjia:

-Elcana, Ācōrēba ḷḷa dewara warrarāda ḷḷ quima Ana ume unubiya idjia warra naārã iwidiḷdada Ācōrēã diada bērã.-

Mãwãnacarea Elcanara idji quima ume jēda diguidaa wābadjidaa.

21 Maḷbe Ācōrēba Anara carebabadjia. Mãwã Anaba umaquĩrã warrada ũbea idjaba wērãcaurãda umé tosia. Maḷmisa Samuelera Ācōrē quĩrãpita ḷḷda warisia.

22 Maḷ ewaride Elira bio drõãda basia. Idjia ũrĩsia idji warrarāba israelerãra biē o panḷda. [Maḷ awara ũrĩsia ādjirãra wērãrã Ācōrē wua dede eḷa wābadama ne obadarã ume mĩã comḷa panabadada.]‡

23-24 Maḷ carea idji warrarãa nãwã jarasia:

-Mḷ warrarã, bārãba cadjirua o panḷara jūmarãba jara panḷa. Wārãda Ācōrē puruba jara ḷḷara bio cadjirua ḷḷa. ¿Cārē cārēã mãwã o panḷ?

25 Abaḷba djārãda biē oibḷḷḷ, Ācōrēba maḷ ēberãra poya carebaya dewarabema ume bia ḷemārēã. Baribḷḷḷ abaḷba Ācōrēda biē oibḷḷḷ ¿caiba idjira carebai?-

Mãwãmĩna Eli warrarãba ādji zezaba jaraḷara ãjãnaē basia. Ācōrēba ādjira mãwã erobasia beudida quĩrĩãna bērã.

26 Maḷmisa Samuelera wari basia. Ācōrēba, ēberãrã bida idjira bia unusidaa.

27 Maḷ ewaride Ācōrēneba bedeabarida aba Elimaa zepeda nãwã jarasia:

-Ācōrēba nãwã jara ḷḷa:

“Bārã drõã naēnabemarã Egiptodebema boro jḷwaeda panasidade mḷa ādjirãa ara mḷnebemada ebuḷa cawabisia.

28 Maḷne mḷa jūma israelerãnebemada Aaroḷdrḷ idjaba bārã, idjideba yōḷdarã sida edasia mḷ sacerdoterãda beadamārēã. Mãwã bārãba animarãda mḷa babue diabadaa, incienso querada bá diabadaa, idjaba mḷ quĩrãpita sacerdote djiora jḷbadaa. Maḷ awara mḷa bārã drõã naēnabemarãa jarasia israelerãba animarã draga mḷa babue diabḷdade bārã sacerdoterãba dji djaraḷebemada edadida panḷda codi carea.

29 ¿Bārãba cārē cārēã mḷa animarã babue diabi jaraḷara, dewara diabi jaraḷa sida siriē unubada? ¿Cārē cārēã ḷḷ warrarãra mḷ cãyãbara biara quĩrĩã

‡ 2:22 Bedea corchetede ḷḷara carta dji drõãara beade neãa.

ba? Mā puru israelerāba animarā draga babue diabada dji biara ba nedjara co pananeba ba warrarāra boreguea panaa.”

³⁰ Dadjī israelerā Ācōrēba naēna jarasia ba dedebemarāra, jūma ba ēberārā sida ewariza idji sacerdoterāda beadida. Bariba idira nāwā jara ba:

“Mā bārāra waa mā sacerdoterā idu babiēa. Āteba mā bia jara panada mā bia ba idjaba mā igara panara mā biē ba.

³¹ Mā bārā cawa oi ewarira jūeba. Mañe ba dedebema drōāē beara, ba ēberārā drōāē bea sida mā jūma quinibiya. Ni abada waraga beudaēa.

³² Mañ ewaride mā israelerāra bia o baaya bariba ba ēberārānebema ni abada waraga beudaēa. Mañ bēra ewariza bārāra sobiē panania idjaba sopua panania. §

³³ Mā ba ēberārānebemada aba idu sacerdote babiya. Māwāmīna idjira sobiē baaya idjaba sopua baaya. Mañe waabema ba deba yōbdarāra drōā badaēne beudia.*

³⁴ Naḡba cawabiya mā jaradara wārāda māwāida: ba warrarā Opnira, Piné sida abari ewaride beudia.

³⁵ Māwānacarea mā dewarāda ba mā sacerdotē bamārēā. Mā quīrā ba quīrāca idjia jūma aride o baaya. Idjideba yōbdarāda mā ba ewariza mā sacerdoterāda beadamārēā. Mā israelerā boro ba ewarideba āta adjira ewariza māwā beadida.

³⁶ Mañ ewaride ba ēberārānebema wadi zocai beara adji quīrāpita zedape da quīrā djuburiada iwidi dia paratada, codi sida maārī diadamārēā. Mañ awara ne codi carea iwidi dia sacerdoterā nezocarāda badamārēā.”-

3

Ācōrēba Samuel trāna

¹ Cūdra Samuelba Ācōrē quīrāpita Elira carebabadjia. Mañ ewaride Ācōrēra ēberārā ume ara cadra bedeaca basia. Mācua cāimocara quīrāca ne unubica basia.

² Elira dau towa ba bēra bia unuca basia. Ewari aba idji cāda cāi basia.

³ Mañe Samuelera Ācōrē wua dede cāi basia. Mama Ācōrē baurudeda basia idjaba ibirāra wadi urua nūmasia.

⁴ Māwā ba Ācōrēba Samuelera trā jarasia:

-jSamuel!-

Samuelba panusia:

-Nama ba.-

⁵ Ara māda Eli cāi ba mā pira wāpeda nāwā jarasia:

-Nama ba. ¿Cārē cārēā trā ba?-

Eliba panusia:

-Ba trā ba. Cāine wādua.-

Samuelera jēda wāpeda idji cāda tabesia.

⁶ Mañe Ācōrēba idjira waya trā jarasia:

-jSamuel!-

Ara māda Samuelera piradrapeda Eli ba mā wāsia. Mañe jarasia:

-Nama ba. ¿Cārē cārēā trā ba?-

Eliba panusia:

-Warra, ba trā ba. Cāine wādua.-

⁷ Samuelba Ācōrē sāwā bedeabarida adua basia Ācōrēra wadi idji ume bedeaca bada bēra.

§ 2:32 Bārāra sobiē panania idjaba sopua panania. Hebreo bedeade māra ebuda baēa. * 2:33 Hebreo bedeade mā versicūlora ebuda baēa. Elideba yōna sacerdoterā beupedadada 1 Samuel 22:6-23de ba ba.

8 Maãbe Æcõrēba waya Samuelera trã jarasia. Ara maãda Samuelera piradrãpeda Elimaa wãsia. Maãne jarasia:

-¿Cãrē cãrēã trã ðã?-

Maãnebarã Eliba cawasia Æcõrēbarã Samuelera trã jara ðãda.

9 Maã bēã idjia Samuelea jarasia:

-Cãine wãdua. Baribarã Æcõrēba barã waya trã jaraibarã idjia nãwã panudua: “Bedeadua mã Boro, mãã ãrã ðãã.”-

Maã bēã Samuelera jēda wãpeda idji clãde tabesia.

10 Maãne Æcõrēra wayacusa zepeda Samuelera trã jarasia naēna oãa quĩrãca:

-¡Samuel! ¡Samuel!-

Samuelba panusia:

-Bedeadua mã Boro, mãã ãrã ðãã.-

11 Æcõrēba jarasia:

-Dãrãēne mãã bãã israelerãra ãclãã bio cawa oya. Maã ãrãbarã bio dauperãdia.

12 Maã ewaride mãã Eli, idji ēberãã siãa cawa oi jaraãara jũma oya.

13 Idji warrarãba mã quĩrãpita cadjirua obadara bio cawa ðãmãna idu obi ðãã. Maã carea mãã jarasia idji ēberãã ewariza cawa o ðãida.

14 Mãã wãrãneba Eli ēberãã jarasia ãdjia cadjirua obadara ni maãrã bida quĩrãdoãã. Animarãra mãã babue diacuabãda siãa wãbibãda mãã quĩrãdoãã. Ne diabãda siãa mãã quĩrãdoãã.-

15 Æcõrē bedeadacarea Samuelera idji clãde cãã besia. Diapeda ãrãmapeda Æcõrē dede eda wãbadara ewa nũmãsia. Baribarã Samuelba cãimocara quĩrãca ãrãna Elia jara quĩrãã basia. Waya basia mãwã jaraida.

16 Baribarã Eliba Samuelera trãsia:

-¡Warra, Samuel!-

Samuelba panusia:

-Nama ðãã.-

17 Maãne Eliba iwidisia:

-¿Æcõrēba bãã cãrēda jarasi? Idjia jaraãara ni maãrã bida mēãããdua. ¡Æcõrēba barã bio cawa oya idjia jaraãada mãã jũma jaraēbarã!-

18 Maã carea Samuelba Elia jũma jarasia. Ni maãrã bida mēãã basia. Maãne Eliba sopuaba nãwã jarasia:

-Idjidrã Æcõrē bēã idjia quĩrãã ðãã quĩrãca oida ðãã.-

19 Samuel waribarã Æcõrēra idji ume basia. Idjia Samueldeba jaraãara jũma obadjia.

20 Maã bēã jũma israelerãba Daã eyãdeba abã Beersebã jewedãdaa cawãsidãa Samuelera wããã Æcõrēneba bedebarida.

21 Maã ewaride Æcõrēra Silode Samuelma odjapeda idji bedeara cawabãdjia.

4

1 Maãra Samuelba jũma israelerãa jarãbadjia.

Pilistorãba Æcõrē baurude edapedãda

Maã ewaride pilistorãra israelerã ume djõni carea Apec purude ãbaa dji jarãsidãa. Maã bēã israelerãa ãdjirãmaa djõne wãnapeda Ebenezer caita duãnesidãa.

2 Djõsidãde pilistorãba israelerãra mil quĩmãrē quenãnapeda poyãsidãa.

3 Israeldebema sordaorã jêda zebada unusidade dji bororãba ãdjiza iwidisidaa.*

-¿Cãrê cãrêã idi ãcõrêba pilistorãa idu poyabisi? ãcõrê baurudera Silode edade wãna dadjirã tãena bamãrêã. Mãwã ãcõrêba dadjirãra dji quĩrũ jãwaedabemada êdra baya.-

4 Mã carea sordaorãba ãcõrã Silodaa diabuesidaa ãcõrê baurude enenamãrêã. Mã baurude ãrã ãcõrê jũma poya bãra bajãnebema nezocarã zaca i bara panã ãsi babadjia. Eli warrarã Opnira, Piné sida ãcõrê baurude enebadarã ume zesidaa.†

5 ãcõrê baurude israelerã sordaorã duanama jũebisidade jũmarãda bãsriãdã jĩgua biasidaa. Mãba egorora uresia.

6 Mã bãga duanara pilistorãba ãrãnapeda ãdjiza iwidisidaa:

-¿Cãrê cãrêã hebreorãra jãcua bãga duanã?-

Mãne cawasidaa ãcõrê baurudera israelerã duanama enesidada.

7 Mã carea bio ne waya panãneba jarasidaa:

-¿Adjã ãcõrãra ãdjirã duanama jũesia! ¡Ay, dadjirãra mãã djuburi panã! Wadibida ni abãba adjã ãcõrãra dadjirã ume djõne enenaca basia.

8 ¡Ay, dadjirãra mãã djuburi panã! ¿Caiba dadjirãra jãã ãcõrê bãba bã jãwaedabemada êdra bã? Ara mãã ãcõrê bãba egiptorãra ãjũã põãsa ewaraga bãde ne quĩrãtanoaneba quinibisidaa.

9 Mã carea ¡dadjirãra sozarra beadadrã! ¡Mẽsrã djõnadrã hebreorã jãwaedã baedã amaaba, ãdjirãra dadjirã jãwaedã panana quĩrãca!-

10 Mãbe pilistorãra waya djõne wãnapeda israelerãra poyasidaa. Mãwã poyabãda carea israelerãra adjã dedã mãrũ wãbãrãsidã. Pilistorãba zocãrã quenasidaa. Israeldebema sordaorã jĩrũba djõne wãbadara treinta mil quenasidaa.

11 Mãbe pilistorãba ãcõrê baurudera edasidaa. Mã awara Eli warrarã Opnira, Piné sida beasidaa.

12 Benjamiãneba yõnada abã adjã djõ duanamaãba pira wãpedã abãri ewaride Silode jũene wãsia. Sõpuaba idjia cacuade jã bãra jũma cõãcuapedã egoro sida idjã boro ãrã cua erobãsia.

13-15 Mãne Elira idjã buguede óare chũmasia quĩrãcuia bã carea. Idjira 98 poã bã bẽrã dau towa basia. Baribãrã ãcõrê baurude carea jũmawãyã crĩcha bã bẽrã mãwã quĩrãcuia basia. Mãne dji ãberã mãrũ wãnara purude jũepeda israelerã sordaorã sãwãpedãdã jũma nẽbãrãsia. Mã ãrãnapeda sõpuaba purura bãga duanesia. Mãwã bãga duanã ãrãbãrãde Eliba iwidisia:

-¿Cãrê cãrêã ãberãrãra jãcua bãga duanã?-

Mãne dji ãberã mãrũ wãnaba israelerã sordaorã sãwãpedãdã Elia jarãde wãsia.

16 Idjã Elia mãwã jarasia:

-Dadjã israelerã djõ duanamaãba mãra mãrũ zesia.-

Eliba iwidisia:

-Warra ¿sãwãsi?-

17 Dji jarãde zedã ãberãba mãwã panusia:

-Pilistorãba poyabãda carea dadjã israelerãra mãrũsidã. ãdjirãba zocãrã quenasidaa. Bã warrarã Opnira, Piné sida beasidaa. Mã awara ãcõrê baurudera pilistorãba edasidaa.-

* 4:3 Dji bororã. Hebreo bedãde mãwã bã bã: "Israelerã dji drõãrã." † 4:4 Exodo 25:17-22.

18 Ācōrē baurudedebema ūrīb_Λr_Λde Elira purude eða wābada orrocawa jēdaa baesia. Idjira drōāda b_Λ bērā idjaba bio boreguea b_Λ bērā, baeb_Λr_Λde idji ŕ_Λm_Λsira b_Λapeda beusia. Elira cuarenta poa israelerā ēdr_Λ b_Λbari basía.

19 Mañ ewaride Eli āīguda biogoa basia, warra toi carea basia. Idjira Piné quima basía. Mañne idjia ūrīsia pilistorāba Ācōrē baurudera edasidada, idji quimara beasidada, idjaba dji zāwārē sida jaidasida. Mañ ūrīb_Λr_Λba cawaēne warra puapeda tosia. Barib_Λr_Λ warra puara droaē basía.

20 Beub_Λr_Λde idji carebab_Λda wērārāba idjía nāwā jarasidaa:

–Necai badua. Bla umaquĩrā warrada tosia.–

Māwā jarapedadamīna idjira quĩrā cawaē nūm_Λ bērā ni cārē sida panuē basía.

21-22 Āteb_Λr_Λ nāwā jarasia:

–Ācōrēra dadji israelerā tāēna badada neēa, idji baurudera dewaraba edapedada bērā.–

Māwā jarasia idji zāwārē Elida, dji quima Piné sida beupedada bērā idjaba Ācōrē baurudera dewaraba edapedada bērā. Ācōrēra dadji israelerā tāēna badada neēana ada bērā idji warrara tr_Λ b_Λsia Icabod.–

5

Pilistorāba Ācōrē baurude eropanana

1 Pilistorāba Ācōrē baurudera Ebenezerdeba ādji puru Asdodaa edesidaa.

2 Mañbe ādji ācōrē Dagoñ dede ededapeda idji caita cob_Λsidaa.

3 Nurēma diapedada Asdodebemarā Dagoñ dede edaa wāb_Λdade ādji j_Λwaba oða ācōrē Dagoñra egode b_Λr_Λru tab_Λda unusidaa Ācōrē baurude quĩrāpita. Mañda idji babarima ādjia waya ŕ_Λta nūm_Λsidaa.

4 Nurēma diapeda Dagoñ dedaa wāb_Λdade wayacusa unusidaa Dagoñra Ācōrē baurude quĩrāpita egode b_Λr_Λru tab_Λda. Dji borora j_Λwa sida umena dede eða wābadama b_Λá tapanasidaa. Dji cacua awa tabasia.

5 Mañ ewarideba ŕ_Λtaa Dagoñ sacerdoterāda, dewara ēberārā sida Dagoñ dede eða wāb_Λdade dji boro, j_Λwa sida tapananama jedad_Λgabadaa.

6 Mañ ewaride Ācōrēba Asdo purura, mañ puru caita bea sida bio biē b_Λsia. Ādji cacuade zarega odjacuabisia.

7 Mañ carea ādjirāba nāwā jarasidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera dadjirā tāēna eropananiē pan_Λ. Idjia dadjirāda, Dagoñ sida bio biē o b_Λ.–

8 Mañ carea pilistorāba jūma dji bororāra tr_Λbidapeda nāwā iwidisidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera ¿sāwā odi?–

Dji bororāba panusidaa:

–Gat purudaa ededadua.–

Ara mañda Gat purudaa edesidaa.

9 Edepedadacarea Ācōrēba mañ puru sida biē b_Λsia. Jūmarā cacuade zarega odjacuabisia. Drōārāda warrarā sida māwā osia. Mañba purura bio ne wayasidaa.

10 Mañ bērā pilistorāba Ācōrē baurudera Ecroñ purudaa edesidaa. Barib_Λr_Λ jūēb_Λdade mañ purudebemarāba Ācōrē baurudera ununapeda nāwā bia jarasidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera dadjirā quenani carea namaa eneb_Λdaa!–

11 Ācōrēba maļ purura bio biē bΛda bēra zocāra quinibΛda basía. Maļba purura bio ne wayasia. Pilistorāba ādji bororā wayacusa trλbidapeda nāwā jarasidaa:

-Israelerā Ācōrē baurudera ādjirāmaa jēda ededadua. Māwā odaēbΛra dadjirāra jūma quenaya.-

12 Jūma dji zocai bea cacuade zarega odjacuada bēra ādji ācōrē bea quīra djuburiada iwidi duanasidaa.

6

Pilistorāba Ācōrē baurude jēda diabuepedada

1 Pilistorāba Ācōrē baurudera ādji druade siete jedeco eropanasidaa.

2 Maļbe Dagoļ sacerdoterāda, dau ēsa unubadarā sida ābaa trλcuadapeda iwidisidaa:

-ĶĀcōrē baurudera sāwā odi? Daia jaradadua sāwā waya idji badamaa diabuedida.-

3 Ādjirāba panusidaa:

-Bārāba israelerā Ācōrē baurudera jēda diabuedibΛra ara jāwā dia-buerānadua. ĀtebΛra Ācōrēa ne diabuedida panΛa bārāba idji baurude nama eropana carea. MāwābΛra bārāba cawadia cārē cārēā Ācōrēba bārāra bio biē o bΛda. Maļ awara cacua biacuadia.-

4-5 Pilistorāba iwidisidaa:

-Māēteara Ķcārēda idjia diabuedi?-

Ādjirāba panusidaa:

-Bārā bororāra juesuma panΛ bēra nāwā odida panΛa: oroda edadapeda bārā cacuade zarega odjacuada quīraca juesuma odadua. Maļ awara dadji druā āri bΛ churi quīraca juesuma odadua. MaļgΛra israelerā Ācōrēa diabuedadua bārāra, bārā bororā sida bia mīga panΛ bēra. Māwā bārāba unubidia idjida waya panΛda. Āibērā idjia dadjirāra, dadji ācōrē beada, idjaba dadji ējūā sida waa biē oēsicada.

6 Ķcārē cārēā bārāra egiptorā ādji boro sida so zarea panana quīraca so zarea panΛ? Ācōrē baurudera jēda diabuedadua. Ācōrēba egiptorā bio cawa oside Ķādjirāba israelerāra idu wābisidaēca?

7 Maļ bēra carreta djiwidida obidadua. Idjaba paca warra bara panΛda umé edadadua. Maļ pacara wadi carreta errebaridacada beadida panΛa. Ādjira carretadaa jλ nūmΛnadua baribΛra dji warrara ādji ume idu wābirānadua; ātebΛra corrade bΛdadua.

8 Maļbe Ācōrē baurudera carretade cobΛdadua. Maļ orrocawa dewara baurudeda cobΛdadua. Maļne eda bārāba oro ocuadara bΛdadua. Maļra Ācōrēa diabuedadua idji baurude eropana carea. MaļbebΛra paca carretara idu edebidadua.

9 BaribΛra naļgΛda quīracuitadua: pacaba carretara israelerā puru Bet-semedaa ededibΛra, wārāda Ācōrēba dadjirāra biē erobasia. Mamaa ededaēbΛra dadjirāba cawadia idjia dadjirāra jāwā oē basida; ātebΛra ara jāwā biē panesidaa.-

10 Ara maļda māwā osidaa. Paca warra bara panΛda umé edadapeda carretadaa jλsidaa. Dji warrara corrade bΛsidaa.

11 Maļbe Ācōrē baurudera carretade cobΛdapeda dewara baurudeda orrocawa bΛsidaa. Maļne eda churi oro ocuadara, ādji cacuade zarega odjacuada quīraca oda sida bΛsidaa.

¹² Paca quenabuesidade jipa Bet-sembenaa bia wāsidaa, ni maārī bida o āyā wānaē basía. Mañne pilisteorā dji droma beara caidu acade wāsidaa aba Bet-semben daucha.

¹³ Mañ ewaride israelerā Bet-sembenemaba ādji trigoda jewedade ewa duanasia. Mañne cawaēne pacaba dji carretara Ācōrē baurude bara errebari enebadada unusidaa. Mañ carea bio bāsriadasidaa.

¹⁴⁻¹⁵ Dji carreta Bet-semben druade jūēside pacara nūpanesidaa ēberā Josue abada ējūāne, mōgara waibāa cobā caita. Mama levitarāba Ācōrē baurudera, oro ocuada bara bā baurude sida edadapeda mañ mōgara waibāa ārā cobāsidaa. Mañne ēberārāba carretara ēgawedapeda tlabāda cajērāsidaa. Mañbe pacara, dewara animarā sida Ācōrēa babue diasidaa.

¹⁶ Pilisteorā bororā juesuma panāba mañda ununapeda Ecroānaa jēda wāsidaa.

¹⁷ Pilisteorāba ādji cacuade zarega odjacuada quīrāca orodeda odapeda Ācōrē baurude eropanana carea Asdo puruba, Gaza puruba, Ascaloā puruba, Gat puruba, Ecroā puru bida Ācōrēa aba aba diasidaa.

¹⁸ Mañ awara pilisteorā boro juesuma panāba dewara puru beada ādjirā jalwaeda eropanasidaa. Puruza churi quīrāca oro odada aba diasidaa. ḶcāḶḶ purura mōgaraba jūrā ca beasia idjaba ḶcāḶḶ ara jāwā beasia. Mañ purura beasia pilisteo druadeba aba mōgara waibāa cobāma. Mañ mōgarara wadibida Josue Bet-Semedenemaba ējūāne bāa israelerāba Ācōrē baurudera ārā cobāpedadama.

¹⁹ Ācōrēba israelerā Bet-sembenemara setenta quinibisia idji baurudeede eda acapedada carea.* Mañne purura bio jīāsia Ācōrēba zocārā quinibida bērā.

²⁰ Mañ carea jarasidaa:

–Ācōrēra jipa bā bērā ¿caida idji quīrāpita poya bai? Nañ baurudera āyā diabuedida panāa baribāḶḶ ¿cairāmaa diabuedi?–

²¹ Mañ carea Quiriat-jeariā purudaa ḶcāḶḶ diabuesidaa nāwā jaradamārēā:

–Pilisteorāba Ācōrē baurudera waya jēda diabuesidaa. Mañ bērā jalāde zedadua.–

7

¹ Ara mañda Quiriat-jeariānebemarā zedapeda Ācōrē baurudera edesidaa. Mañbe eya zaquede Abinadā dede bādapeda Abinadā warra Elezada edasidaa waga bamārēā.

8

Israelerāba ādjirā boro bā quīrā panana

¹⁻² Samuelba warrada umé erobasia. Dji nabemara Joel abadjidaa. Dewarabemara Abías abadjidaa. Samuel drōā bedacarea idji warrarāra israelerā nēbāra cawa obadarāda bāsia. Ādjia Beersebā purude cawa obadjidaa.

³ BaribāḶḶ Samuel warrarāra idji quīrāca jipa nībadaca basía. ĀtebāḶḶ biara parata awua panasidaa. Abābā paratada diasira mañ ēberāare panebadjidaa. Mañ bērā jipa cawa odaca basía.

⁴ Mañ carea Israeldebema dji dromarāda ābaa dji jalredapeda Ramá purudaa Samuel ume bedeade wāsidaa.

⁵ Samuelea nāwā jarasidaa:

* **6:19** *Setenta.* Hebreo bedeade ḶcāḶḶ cartade nāwā bā bāa: “Ēberārāra setenta, ēberārāra cincuenta mil.”

–B̄ara drōāda b̄esia idjaba b̄a warrarāra b̄a quĩrāca jipa nĩbadacaa. Mañ b̄erā aba b̄adua dadjirā boroda b̄emārēā dewara druade erobeā quĩrāca.–

⁶ Māwā jarab̄adara Samuelba biē ũrĩna b̄erā Ācōrēa iwidisia s̄awā oida b̄a cawaya.

⁷ Mañne Ācōrēba nāwā panusia:

–Ādjirāba jara pan̄ara jūma odua. Māwā jara pan̄neba b̄ada igara pan̄ēa. M̄dr̄a igara pan̄a. Quĩrāē pan̄a m̄ra ādji boro baida.

⁸ M̄a ādjirā Egiptodeba ēdr̄a edadadeba ĩtaā abarida obadaa. Ādjia ara cadr̄a m̄ra igarabadaa dewara ācōrē beada ēp̄eni carea. Ara mañ quĩrāca b̄ada o pan̄a.

⁹ Mañ carea ādjirāba jara pan̄a quĩrāca aba b̄adua ādjirā boroda b̄emārēā. Barib̄ar̄a mañ naēna ādjirāba ebuēa jaradua mañ boroba s̄awā o b̄aida.–

¹⁰ Jūma Ācōrēba jaradara Samuelba dji boro iwid̄i pan̄rāa nāwā jarasia:

¹¹ –B̄arāba aba b̄arā boroda b̄adib̄ar̄a, idjia nāwā oya: b̄arā warrarā cūdra beara zocaya. Idjia ĩcar̄a b̄acuaya carretadeba idjaba cawayodeba djōnamārēā. Dewararāda idji carreta nocoare pira w̄abicuaya ēberāā odebemada āyā j̄arecuadamārēā.

¹² ĩcar̄a b̄acuaya mil sordaorā bororāda beadamārēā idjaba ĩcar̄a b̄acuaya cincuenta sordaorā bororāda beadamārēā. ĩcar̄a b̄acuaya idji ējūā odamārēā idjaba néu ewadamārēā. Mañ awara ĩcar̄a b̄acuaya carretadebema idjaba djōi careabema odamārēā.

¹³ Mañ awara b̄arā cau awērā beara zocaya. Ādjirāra b̄acuaya quera odamārēā, ne djudamārēā, idjaba pañ ābudamārēā.

¹⁴ Idjaba b̄arā ējūā dji biara beara, b̄arā uva ējūā dji biara beara, b̄arā olivo ējūā sida edapeđa idjiare bearāa diacuaya.

¹⁵ Mañ awara b̄arāba trigo ewab̄adadebemada, uva ewab̄adadebema sida edaya. B̄arāba ē die ewab̄adaza idjia aba edapeđa idjiare bearāa diacuaya.

¹⁶ Mañ awara b̄arā nezocarā dji umaquĩrāda, dji wērā sida idji itea edaya. B̄arā pacara, burro sida dji biara beada idji itea edaya.*

¹⁷ Mañ awara b̄arā ovejadebemada, b̄arā chiwatudebema sida edaya. B̄arāba die juachab̄adaza idjia aba edaya. Mañ awara ara b̄adjida idji nezocarāda beadia.

¹⁸ Mañ ewaride b̄arā boroba māwā o b̄a carea Ācōrēa quĩrā djuburiada iwid̄idia barib̄ar̄a idjia b̄arā beđeara ũrēā.–

¹⁹ Samuelba māwā jarad̄am̄na israelerāba ni maārī biēa ĩjānaē basía. Ātebar̄a nāwā jarasidaa:

–ĩjānaēa. Dairāba quĩrā pan̄a aba dadjirā boro baida.

²⁰ Māwā dewara druā beaba ādji boro eropan̄a quĩrāca dadjirā biēa eropanania. Mañ boroba dadjirāra pe erobaya. Idjaba djōne w̄ab̄adade idjidr̄a nocoare w̄aya.–

²¹ Mañ ũrīpeđa Samuelba ādji beđeara jūma Ācōrēa jarasia.

²² Mañne Ācōrēba panusia:

–Ādjirāba jara pan̄a quĩrāca odua. Aba b̄adua ādjirā boro bamārēā.–

Mañ b̄erā Samuelba israelerā boroda aba b̄ayada apeđa jūmarāda ādji puruza w̄abisia.

9

Samuel Saul ume dji unupeđada

* **8:16** *B̄arā paca.* Griego beđeade māwā בָּא בָּא. Hebreode בָּא בָּא “b̄arā cūdrarā.”

¹ Benjamiñneba yõna Quis abadada basia. Idjira Abiel warra basía. Abiel-
era Zero warra basía. Zerora Becorá warra basía. Becorára Apía warra basía.
Apíara Benjamiñneba yõna basía. Mañ ëberã Quis abadara dji droma basía.

² Idjia warra cûdrada erobasia Saul abadada. Saulora jûma israelerã
câyâbara quĩrãwãrẽãra basia idjaba drasoara basia.

³ Ewari aba Saul zeza Quis burroda ãcãrã nẽbasíada. Mañ carea idji warra
Sauloa nãwã jarasia:

-Dadji burrora jarãde wãdua. Nezocada aba ededua.-

⁴ Ara mañda Saulba Epraiñ eyaida ðã ëjũãne, Salisade, Saaliñne, Benjamiñ
ëjũãne bida jarã nĩbasia. Mãwãmĩna unuẽ basía.

⁵ Zup ëjũãne jũesíada Saulba idji nezocaa jarasia:

-Jẽda wãna. Nañbara mñ zezara idji burro carea sopua ðãẽa ãtebãrã dadji
carea sopua ðãa.-

⁶ Dji nezocaba panusia:

-Nañ purude ãcõrẽneba bedeabarida ðãa. Jũmarãba idjira waya panãa.
Jũma idjia jarabãrãra wãrãda mãwãbaria. Idjimaa wãna. Idjia poya jaraísicada
sãma burrora jarãde wãnida panãda.-

⁷ Saulba panusia:

-Mãẽteara wãna. Baribãrã ¿cãrẽda idji itea ededi? Dadjia enepedada pañra
jõsia. Ni cãrẽ sida neẽ panãa idjia diaedi carea.-

⁸ Dji nezocaba panusia:

-Mñã nama parata torroda aba erobãa.* Mañgãra idjia diaedia jaramãrẽã
sãma burrora jarãde wãnida panãda.-

⁹⁻¹⁰ Saulba jarasia:

-Bia ðãa. Wãna.-

Ara mañda Saulora idji nezoca ume purudeã ãcõrẽneba bedeabarimaa
wãsíada. (Mañ ewaride israelerãba ãcõrẽneba bedeabarira dau ësã unubarida
jarabadjidaa. Mañ bẽrã abããba ãcõrẽa iwidi quĩrã ðãde jarabadjia: “Dau ësã
unubarida acãde wãna.”)

¹¹ Jũebododade eyade ãtaã nĩbasíada. Mañne awẽrãrã baido juede wãbãdada
unusíada. ãdjia mañ awẽrãrã nãwã iwídisíada:

-Dji dau ësã unubarira ¿nañ purude ðãca?-

¹² Awẽrãrãba nãwã panusíada:

-Mãẽ, nocoare ðãa. Isabe wãnadua. Idi puruba eya borode animarãda
ãcõrẽa babue diaedi bẽrã idjira zesia.

¹³ Purude jũesídara idjira isabe jarãdãdua. Mãwãéãrã idjira eya borodaa
ne code wãya. Idjiabãrã animarã ãcõrẽa babue diapedadada bia jara ðãida
ðãa ëberãrãba codi naẽna. Isabe wãnibãrã idjira ununia.-

¹⁴ Ara mañda ãdjira purudeã ãtaã wãsíada. Jũebãdade Samuelera eya
borodaa wãbãrãda ãdji ume quĩrãdjusia.

¹⁵ Nurẽmaena Saul jũei naẽna ãcõrẽba Samuelea nañgãda cawabisia:

¹⁶ -Nu ara nañ horaca mãã Benjamiñ ëjũãnebemada aba ðãmaa diabueya.
Idjidrã ðãdua mñ puru Israel boro bamãrẽã. Idjiabãrã bãrãra pilisteorã
jarãwãdãbemada ëdrã ðãya. Mãã unu ðãa mñ purura bio bia mĩga ðãda. Idjaba
mãã ùrĩ ðãa ãdjirãba quĩrã djuburiada iwidi panãda.-

¹⁷ Samuelba Saul unusíde ãcõrẽba idjia jarasia:

-Jãñ ëberãdrã mãã bãã nuena jara basia. Idjiabãrã mñ purura pe erobaya.-

¹⁸ Purude eda wãbadama Saulora Samuel caita wãpeda jarasia:

-Mñ djuburia mãã jaradua dji dau ësã unubari dera sãma ðãda.-

* **9:8** Parata torroda aba. Hebreo bedeade nãwã ðã ðãa “un cuarto de siclo.”

19 Samuelba jarasia:

-Dau êsã unubarira m'á. Eya borodaa m' na wãdua. M'la quĩrĩã b'la idi b'ara m' ume ne coida. Nu diapeda b'la iwidib'ar'ada m'la jaraya. M'wãnacarea m'la b'ara idu wãbiya.

20 Burro ewari ũbea adua pan' carea sopuarãdua. B'la ěberãrãba unusidaa. Ma' awara jũma israelerãba quĩrĩã pan'la b'ada, b'la zezaeaba yõb'adarã sida ãdjirã boroda beadida.-†

21 Saulba panusia:

-Barib'ar' m'ra Benjami'neba yõnada jãwã b'la. Dai purura Israeldeba yõpedada doce purudebemada dji caibeara b'la. Ma' awara Benjami'neba yõpedadadebemada m' ěberãrãba dji edaara bea. Ma'lda ¿cãrẽ cãrẽã b'la m'la m'wã jara b'la?-

22 Ma'be Samuelba Saulora, idji nezoca sida eya borode b'la dedaa edepeda ěberãrã treinta pan' tãẽna chũmebisia dji dromaara bea chũmebadama.

23 Ma'be Samuelba ne djubaría nãwã jarasia:

-Ne djara m'la b'la awara b'abidara enedua.-

24 Ara ma'lda ne djubariba chĩdeebema djarada enesia Saulba comãrẽã. Ma'ne Samuelba jarasia:

-Codua. M'la purua ãbaa ne codi jaraside na'g'ara b'la itea awara b'abisia.-

Ara ma'lda Saulora Samuel ume ne cosia.

25 M'wãnacarea ãdjira eya borodeba purudaa edaa zedapeda Samuel dede dji ãtaarebema dejãne Saul itea c'adada osidaa.

26 Mama Saulora cãisia.‡

Nurẽma Samuelba Saul ma' ãtaarebema dejãne b'ada trãpeda jarasia:

-Pirabaridua, wãida b'la.-

Ara ma'lda Saulora piradr'apeda Samuel ume dajadaa wãsidaa.

27 Purudeba wãb'adae Samuelba Sauloa jarasia:

-B'la nezocaa jaradua na wãmãrẽã barib'ar' b'ara wadi wãrãdua. Ācõrẽba jarabi b'ara m'la b'la jaraida b'la.-

Ara ma'lda Saul nezocara na wãsia.

10

Samuelba Saul israelerã boroda b'ada

1 Ma'be Samuelba nedragada edapeda Saul boro ãr'ã weasia. Uridarrae isõpeda nãwã jarasia:

-Ācõrẽba idi b'ara b'ab'ar'la idji puru Israel boroda b'amãrẽã. [B'lab'ar'la na' purura pe erobaya idjaba ãdjirã dji quĩrũnebemada ědr'la b'aya. Nãwã b'la cawaya Ācõrẽba wãrãda b'ara israelerã boroda b'asida.]*

2 Nama'ba b'la wãb'ar'ade Benjami'neba yõpedadarã ějũãne Selsa purude ěberãda umé unuya. Ādjira Isa quima Raquel t'baripedada caita panania. Ādjia b'la nãwã jaradia: "B'la burro jar'la b'adara unusidaa. Ma' b'ãrã burro carea b'la zezara sopuaẽ b'la, ãteb'ar'la b'ãrã carea sopua b'la. Idjia iwidĩ b'la sãwã b'ara unuida."

3 Ma' awara Tabor ějũãne bacuru wai'b'ama jũeb'ar'ade ěberãda ũbea unuya. Ādjira Beteldaa wãb'adaa Ācõrẽã ne diadi carea. A'ba'ba chiwatuda ũbea

† 9:20 *Jũma israelerãba quĩrĩã pan'la b'ada, b'la zezaeaba yõb'adarã sida ãdjirã boroda beadida.* Hebreo bedeade nãwã b'la b'la: "Jũma israelerã ne biada ¿b'la, b'la zezaeaba yõb'adarã bida edadaẽca?" ‡ 9:26 *Dji ãtaarebema dejãne Saul itea c'adada osidaa. Mama Saulora cãisia.* Griego bedeade m'wã b'la b'la. Hebreo bedeade nãwã b'la: "Samuelera Saul ume bedeasia dji ãtaarebema dejãne. Nurẽma ãsabode ãr'ãmasidaa." * 10:1 *Bedeã corchete b'ara griego bedeade b'la b'la.* Hebreo bedeade neã.

erobaya. Abaaba paŕda ũbea erobaya. Dewarabemaba uva bada animarã e oadae erobaya.

⁴ Ædjia bla bedeadapeda paŕda umé diadia. Maŕra edadua.

⁵ Mamaaba bŕa Guibeade purudaa wãya pilisteorã sordaorã panabadama.† Purude jũeboode Æcõrẽneba bedeadadarãda eya borodeba edaa zebadada unuya. Ædjirãra Æcõrẽneba bedea panania.‡ Ædji nocoare eberãrãba tõnõada, chiruda, arpa sida zá nĩbaeia.

⁶ Maŕ unubŕŕde Æcõrẽ Jaurera bŕmaa zeya. Maŕ bẽrã bŕ sida Ædjirã quĩrãca Æcõrẽneba bedea. Mamaaba ŕta bŕa awara beya.

⁷ Mŕa jarada jũma mãwãnacarea bŕa o quĩrãbŕŕda odua, Æcõrẽra bŕ ume bai bẽrã.

⁸ Maŕ bẽrã Gilgaldaa na wãpeda mŕra jãdua. Domia abaŕde mŕra bŕma jũeya. Maŕbe Æcõrẽa animarãda jũma babue diadia idjaba idji ume necai bai careabema animarã dragada babue diadia. Mãwãnacarea mŕa jaraya bŕa cãrẽda oida bŕda.-

⁹ Saul Samuelmaaba wãbŕŕde Æcõrẽba idji crĩchara awara bŕasia. Ara mã ewaride Samuelba jaradara jũma mãwãsia.

¹⁰ Maŕ bẽrã Saul idji nezoca ume Guibeade jũesidade Æcõrẽneba bedeadadarãda zebadada unusidaa. Ara mãda Æcõrẽ Jaurera Saulmaa zesia. Maŕba Saul sida Ædjirã quĩrãca Æcõrẽneba bedea besia.

¹¹ Baribŕŕ Saul unubadarãba idjira Æcõrẽneba bedea bŕda unusidade ara Ædjiduba jarasidaa:

-¿Cãrẽda sãwãsi Quis warra Saulora jãwã nũmŕa? ¿Idji sida Æcõrẽneba bedearica?-

¹² Mamabema abaaba jarasia:

-¿Ædjirã zezara cai?-S

Maŕ carea abaaba ne oca badada cawaẽne o beibŕŕ israelerãba nãwã jarabadaa: “¿Saul sida Æcõrẽneba bedearica?”

¹³ Mãwãnacarea Saulora idji diguida jũesia.*

¹⁴ Maŕne idji djabadrõãba idjia, dji nezocaa bida nãwã iwidisia:

-Bãrãra ¿sãma panasida?-

Saulba panusia:

-Dai burroda jŕŕ panasidaa. Baribŕŕ ununaẽ bẽrã Samuelmaa bedead wãsidaa.-

¹⁵ Idji djabadrõãba iwidisia:

-¿Samuelba cãrẽda jarasi? Mŕ djuburia idjia jaradara jũma nẽbŕŕdua.-

¹⁶ Saulba jarasia:

-Idjia daia ebuada jarasia bãrãba burrorra unusidada.-

Baribŕŕ Saulba jaraẽ basia Samuelba idjira israelerã boro bai jaradara.

¹⁷ Mãwãnacarea Samuelba Mizpa purude israelerãra Æcõrẽ quĩrãpita ãba jŕresia.

¹⁸ Maŕbe jarasia:

-Dadji israelerã Æcõrẽba nãwã jara bŕa: “Mŕa bãrãra Egiptodeba eðra enesia. Ædji jŕwaedabemada idjaba jũma dewara puruba bãrã biẽ o panabemada eðra edasia.”

† 10:5 Hebreo bedeadade Guibeade trŕba jara bŕa “Æcõrẽ eya.” ‡ 10:5 Æcõrẽneba bedea panania. Hebreo bedeadade ebuada bŕã sãwã bedeadadada. Zocãrãmaarã Ædjia Æcõrẽ bedeadada mã cawaiẽ jara panasidaa waa dadjia ũrĩnaca bedeadade bedea panasidaa. § 10:12 Hebreo bedeadade mãra ebuada bŕã. Œŕŕamaarã eberãba Saulora biẽ jara bŕa. * 10:13 Idji diguida jũesia. Griego bedeadade mãwã bŕ bŕa. Hebreode bŕ bŕa: “Eya borode jũesia.”

19 Ācōrēba bārāra bia mīga panΛnebemada idjaba sopuadebemada ēdra edabarimīna naļ ewaride idjira igara panΛa. Maļ carea jara panΛa: “Aba bΛdua dadji boroda bamārēā.” Maļ bērā aba bΛdia. Bārā doce purura Ācōrē quīrāpita zedapeða idjia cawabiya sālgΛ purudebemada dji boro baida. Maļbe maļ purudebema ēberārāra idji quīrāpita zedapeða idjia cawabiya caida dji boro baida.–

20 Maļbe Samuelba israelerā doce puruda Ācōrē quīrāpita jūma trΛcuapeða Ācōrēba cawabisia dji borora BenjamiΛneba yōna purudebema baida.

21 Māwānacarea Samuelba BenjamiΛ purudebemarāra caitaara zebisia. Maļne Ācōrēba cawabisia dji borora Matrideba yōpedadadebema baida. Maļ ēberārānebemada Ācōrēba cawabisia Quis warra Sauldra edasida israelerā boroda bamārēā. Maļ bērā Saulora jΛrΛsidaa baribΛrΛ ununaē basía.

22 Maļ carea wayacusa Ācōrēa iwīdisidaa Saulora zesi cawaya. Maļne Ācōrēba jarasia Saulora bΛmīna netatade mīrū bΛda.

23 Ara maļda idjira jΛrΛde pira wānapeda puru quīrāpita enesidaa. Maļne puruba unusidaa idjira jūmarā cāyābara drasoara bΛda.

24 Samuelba purua jarasia:

–Ācōrēba naļ ēberāda edasia bārā boro bamārēā. Dadjirā tāēna dewarada idji quīrāca neēa.–

Ara maļda puruba nāwā bia jarasia:

–jBia bΛa dadjirā boroda!–†

25 Ara maļda Samuelba purua jarasia ādji boroba cārēda o baida bΛda. Maļra jūma cartade bΛsia. Maļbe dji cartara Ācōrē dede idji quīrāpita waga bΛsia. Māwānacarea Samuelba jūmarāda ādji deza wābicuasía.

26 Saul sida idji puru Guibeadaa wāsía. Idji ume λcΛrΛ ēberā sozara beada wāsidaa Ācōrēba ādjirā sode bΛda bērā idjiare pananamārēā.

27 BaribΛrΛ λcΛrΛ ēberā cadjiruarāba Saulora siriē bΛda ununa bērā idji itea nebiada diadaē basía. Maļ awara nāwā jarasidaa:

–Jāļ ēberāba dadjirāra λsāwā ēdra bΛi?–

BaribΛrΛ Saulba ādjia jara panΛra quīrācuītaē basía. ĀtebΛrΛ chupea besía.

11

Saulba amonitarā poyada

1 Māwānacarea amonitarā boro Nahasada idji sordaorā ume Gala druade wānapeda Jabe puruda jūrā edasidaa uraēi carea. BaribΛrΛ maļ purudebemarāba Nahasaa jarasidaa:

–Dai ume beðea bΛdua ābaa necai panani carea. Maļbe dairāra bΛ nezocarāda beaðía.–

2 Amonitarā boro Nahasaba panusia:

–Mā bārā ume beðea bΛya ābaa necai panani carea. BaribΛrΛ māwā odi naēna jūmarāba jΛwa araarebema dauda mĀa idu nuētabiēida panΛa. Māwā dewara puru quīrāpita mā jūma bārā israelerāra quīrā perabiya.–

3 Jabeðebema bororāba nāwā panusidaa:

–Daia domia aba diadua jūma israelerāmaa beðea diabuedi carea. Maļne ni abaΛba daida carebaðe zedaēbΛrΛ, दौरa bΛ jΛwaeda panenia.–

4 Jabeðebemarāba diabuepedadara Guibea purude Saul bΛbarima jūēsidaa. Mama Nahasaba jaraðara purua jūma nēbΛrΛsidaa. Maļ carea jūmarāda jĀbi bΛga nūmesía.

5 Māwā panΛne Saulora idji paca bara idji ējūāneba zepeda nāwā iwīdisia:

† 10:24 Hebreo beðeade bΛ bΛa: “Dadjirā borora zocai bΛdua.”

-¿Sāwāsida? ¿Cārē cārēã jãcua jĩã duana?-

Mañne puruba Saulo Jabeðebemarãba jarapedadara jũma nẽbãrsidaa.

⁶ Saulba mañ ùrĩside Ācõrē Jaureðeba besia. Nahasaba israelerã biẽ oi jarada carea Saulora bio quĩrũsia.

⁷ Ara mañda pacada umé beasia. Drapetapeda tãcuasia. Dji tãcuadara Israel puru beaza diabuecuasia. Dji edepedadaba puruza nãwã jarasidaa:

-Bariduada Saulo are idjaba Samueleare djõne wãnaẽbãrã, idji pacara ara nañ paca quĩrãca beadia.-

Ëberãrã mañ ùrĩpedadara Ācõrēba bio ne wayabisia. Mañ bẽrã abari crĩchada edadapeda djõne wãsidea.

⁸ Saulba ãdjirãra Beze purude jãresia. Ādji juachaside Judadabemada treinta mil panasidaa, waabema israelerãda tresciento mil panasidaa.

⁹ Mañbe Jabeðebemaba diabuepedadarãa Saulba nãwã jarasia:

-Jabeðebemarãa jaradadua nu umatipa bai naẽna dairãba ãdjirãra ãdra bãdida.-

Ara mañda ãberãrã Jabeðebemaba diabuepedadara jẽda wãnapeda Saulba jaradara purua jarasidaa. Mañ ùrĩside Jabeðebemarãra bio bãsrĩdasidaa.

¹⁰ Mañne ãdjirãba amonitarã boro Nahasaa sewadaba jarasidaa:

-Nu dairãra bã jãwaeda panenia. Mañne dairãra bãa quĩrĩã bã quĩrãca odua.-

¹¹ Baribãrã nurẽma Saulba idji sordaorãda cãbana awara awara bãsia. Idjia zocãrã edasia idjaba dewara boro umé panãa ãdjiza abari quĩrãca diasia. Waði pãimaena amonitarãra uraðe wãnapeda quena panasidaa aba umatipa babãrãdaa. Dji zocai panenara memenesidaa. Ni aba biða ãbaa panenaẽ basia.

¹² Mañne israelerãba Samuelea jarasidaa:

-¿Cairãbãrã Saulora dadjirã boro baida quĩrĩãẽ panasida? Dairãa jaradadua beadi carea.-

¹³ Baribãrã Saulba jarasia:

-Mãwãéa. Idi ni abãda beadaẽa Ācõrēba dadji israelerãra ãdra edada bẽrã.-

¹⁴ Mañbe Samuelba purua jarasia:

-Gilgaldaa wãna. Jãmabãrã Saulora dadjirã boroda wayacusa jara bãdia.-

¹⁵ Ara mañda jũma israelerãra Gilgaldaa wãnapeda Ācõrē quĩrãpita Saulora bãsidea ãdjirã boroda bãmãrẽã. Mañbe Ācõrē ume necai beadi careabema animarã dragada babue diadapeda purura Saul sida ãbaa bio bãsrĩda ne cosidaa.

12

Samuelba israelerã Saul jãwaeda bãda

¹ Mãwãnacarea Samuelba jũma israelerãa nãwã jarasia:

-Bãrãba jarapedadara mãã jũma osia. Mãã aba bãsia bãrã boroda bãmãrẽã.

² Idira idjiabãrã bãrãra pe erobaya. Mããra drõãda bã bẽrã boro torroa bãa. Mã warrarã drõã bea sida bãrã ume panãa. Mã cũdra edããba aba idi ewaridaa bãrãra pe erobasia.

³ Mããra bãrã quĩrãpita bãa. Mãã djãrã pacada, burro sida jãrĩca basia idjaba sewadaba djãrãra biẽ jaraca basia ni biẽ oca basia. Mããra paratabari ni abãare baca basia. Baribãrã mãã cadjiruada osibãrã, bãrãba Ācõrē quĩrãpita, dadjirã boro idjia edada quĩrãpita biða jaradadua. Biẽ o bãðeba djãrãneda edasibãrã mãã jũma jẽda diaya.-

⁴ Puruba panusia:

-Bla dairāra sewadeba biē jaraca basía ni biē oca basía. Djārāneda jārīca basía.-

⁵ Samuelba jarasia:

-Ācōrēba, dadjirā boro idjia edada bida ūrīsidāa bārāba māra bedeade bāēana a panāda.-

Puruba panusia:

-Māē, māwā bla.-

⁶ Małbe Samuelba jarasia:

-Ācōrēbāra Moiseda, Aaroł sīda edapeda dadji drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesia.

⁷ Mał bērā quīrācuīta ūrīnadua. Bārāba Ācōrē awara aba bārā boroda bamārēā bābisidāde biē osīdaa. Małgāra Ācōrē quīrāpita māla bārāa ebuā cawabiya. Ācōrēba bārāra, bārā drōā naēnabemarā sīda bio carebasia.

⁸ Jacobo Egiptode bade wānacarea egiptorāba idjideba yōpedadarāda biē osīdaa. Mał bērā ādjirāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwididapeda idjia Moiseda Aaroł sīda ādjirāmaa diabuesia. Małbe Moiseba Aaroł ume bārā drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra enesīdaa naļ ējūāne pananamārēā.

⁹ Baribāra dārāēne ādjirāba Ācōrēra igarasīdaa. Mał carea idjia Hazordebema sordaorā boro Sisarāa ādjirāra idu poyabisia. Mał awara pilisteorā, Moab druadebema boroa bida ādjirāra idu poyabisia.*

¹⁰ Māwā panane israelerāba Ācōrēa nāwā quīrā djuburiada iwidisīdaa: “Dairāba cadjiruada osīdaa. Bāra igaradapeda Bālda, Astarte sīda ēpēsīdaa. Baribāra bla dairāra dji quīrū jawaedabemada ēdra bālibāra, bādra ēpē panania.”

¹¹ Mał carea Ācōrēba Gedeoł Jerobaal abadada, Baracoda, Jepteda idjaba mā sīda diabuesia bārā dji quīrūnebemada ēdra bāmārēā. Māwā bārāra necai panebadjidāa.

¹² Baribāra amonitarā boro Nahasada bārā ume djōne zebāda cawasīdaa bārāba māla nāwā jarasīdaa: “Aba bādua dadjirā boroda bamārēā.” Ācōrēra dadjirā boromīna bārāba māwā jarasīdaa.

¹³ Idi bārāba edapedada borora nama bla. Bārāba iwidipedadara Ācōrēba diasia.

¹⁴ Baribāra Ācōrēra waya pananadua. Idjia jara bāra ija oadua. Ni maārī bida igararānadua. Bārāba, bārā boro bida idjida wārāda ēpēnibāra, bia duania.

¹⁵ Baribāra idjia jara bāda ijanāēbāra idjaba igaradibāra, idjia cawa oya bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca.†

¹⁶ Acādada. Bārāba ununia Ācōrēba bārā quīrāpita ne ununacada obāda.

¹⁷ Ara nawena trigo jara nūma bērā cue zecaa. Baribāra māla Ācōrēa iwidīya cue zebimārēā idjaba baa sīda baebimārēā. Małneba bārāba cawādia Ācōrē quīrāpita cadjiruada osīdada idji awara aba bārā boroda bamārēā iwidisīdaa.-

¹⁸ Ara maāda Samuelba Ācōrēa iwidisia. Małne Ācōrēba cuera zebisia. Baa sīda bae nūmebisia. Mał unubāda puruba Ācōrēda, Samuel sīda bio wayasīdaa.

¹⁹ Mał carea jūmarāba Samuelea jarasīdaa:

* **12:9** Sisarā. Juece 4:1-3. Pilisteorā, moabitarā. Juece 10:6-7. † **12:15** Bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca. Hebreo bedeade māwā bā bla. Griegode nāwā bla: “Bārā boro sīda cawa oya.”

-Dairã, bΛ nezocarã beurãnamãrẽã Ācõrẽa iwíidua. Dairãba naëna cad-jirua opedada awara wayacusa cadjiruada osídaa Ācõrẽ awara aba dairã boroda bamãrẽã iwídisidade.-

²⁰ Samuelba jarasia:

-Ne wayarãnadua. Wãrãda bãrãba bio cadjiruada osídaa. Jãlbe Ācõrẽra waa igararãnadua. Wãrãda soðeba idjira ëpënadua.

²¹ JΛwaba oda ãcõrẽ beada ëpëãnadua. Maλgrãba bãrãra poya carebadaëa ni poya ëdrΛ bΛdaëa, wãrã ãcõrẽë bãrã.

²² BaribΛrΛ Ācõrẽba quĩrãna bãrã bãrãra edasia idji puru bamãrẽã. Maλ bãrã idjia bãrãra igaraëa ni abaΛba idjida bië jararãnamãrẽã.

²³ Mλa bãrã carea iwídi ðaya. Mãwã oëbΛrΛ Ācõrẽ quĩrãpita cadjiruada o ðaya. Maλ awara mλa wadibída jaradia ðaya sãwã jipa nĩbadida panΛda.

²⁴ Bãrãba unusídaa Ācõrẽba bãrã itea ne waiðΛada o ðΛda. Maλ bãrã aba idjidrΛ wayadadua. Soðeba idjida ëpënadua.

²⁵ BaribΛrΛ cadjiruada o pananibΛrΛ, Ācõrẽba bãrãra, bãrã boro sída ãyã ðaya.-

13

Pilistorã ume djõpedada

¹ Saul 30 poa ðaside israelerã boroda ðesia. Idjira 42 poa ãdji boro basía.*

² Saulba sordaorãda mil ùbea edasia. Mil umé idji ume panasídaa Micmá purude Betel eyaída bΛ ëjũãne. Mil aba idji warra Jonataλ ume panasídaa Guíbea purude Benjamiλneba yõpedadarã ëjũãne. Saulba waabema sordaorãra ãdji diguídaa jũma wãbisía.

³ Guebá purude Jonataλra pilistorã sordaorã duanabadamaa wãpeda ãdjirãra quenasia.† Maλda pilistorãba cawasídaa. Maλ carea Saulba jũma Israel druade cachirura zabisía jũmarãda djõne zedamãrẽã. Maλne nãwã jarabisía: “Hebreorã, ùrĩnadua.”

⁴ Naλ bedeeda ãdjirãba ùrĩsídaa: “Saulba pilistorãra quenasia. Maλ carea pilistorãba dadji israelerãra quĩrãma panΛa.” Ara maλda israelerãra Gilgal purúdaa wásídaa Sauloare djõni carea.

⁵ Maλmisa pilistorãra dji jΛresídaa israelerã ume djõni carea. Djõbada caretada treinta mil idjaba cawayoðeba djõbada sordaorãda sei mil edesídaa.‡ Waabema sordaorã edepedadara bio cãbana panΛ bãrã poya juachadaë basía. ãdjirãra Micmánaa wãnapeda Bet-aveλneba λmãdau odjabariare duanesídaa.

⁶ Israelerãba cawasídaa ãdjirãra minijichiade panΛda, pilistorãra ãdji cãyãbara zocãrãra panΛ bãrã. Maλ carea uria ðeade, jogoa ðeade, mõgara waiðΛa coðeade, idjaba baido juebada uria baido neë ðeade bída mĩrũcuasídaa.

⁷ Idjaba Jordaλ do quĩrãrẽ λcΛrΛ mĩrũcuasídaa Gaðeba yõpedadarã duanΛma Gala druade. BaribΛrΛ Saulora Gilgalde ðesia. Idji ume panΛ sordaorãra bio ne wayaaba cacua ure duanasídaa.

⁸ Samuelba jaraða quĩrãca Saulba domia aba idjira jãã ðesia.§ Mãwãmĩna Samuelera wadibída Gilgalde jũëé ðesia. Maλne Saul sordaorãra memenebΛda basía.

⁹ Maλ carea Saulba jarasia:

-Animarãda jũma babue diadi carea enenadua. Animarã Ācõrẽ ume necai beadi careabema sída enenadua dji dragada babue diadi carea.-

* **13:1** Hebreo bedeede maλ versícolora ebuða bΛëa. † **13:3** Guebá. λcΛrΛmaarã Guebára Guíbea purua. ‡ **13:5** Treinta mil. λcΛrΛ cartade tres mil bΛ ðaa. § **13:8** 1 Samuel 10:8.

Małbe Saulba animarāra Ācōrēa jūma babue diasia.

¹⁰ Ara māwā ođacarea Samuelera jūēsia. Ara małda Saulba idjira audiabariđe wāsia.

¹¹ Małne Samuelba jarasia:

–¿Cārē cārēã bla jāwā animarāra Ācōrēa babue diasi?–

Saulba panusia:

–Māa jāwā osia mł sordaorāra memenebada bēra idjaba bla jarađa ewaride bĀra zeđ bađa bēra. Mał awara pilisteorāra Micmāne jĀre duanĀa dadjirā ume djōni carea.

¹² Māa crīchasia nama Gilgalde ādjirāra dadjirā ume isabe djōne zedida. Małne māa wađibiđa Ācōrēa diaē basia carebamārēã. Mał carea māwā ocara bađamīna māa animarāda babue diasia.–

¹³ BaribĀĀ Samuelba panusia:

–BĀa crīcha neđ bĀ quīrāca jāwā osia. Ācōrēba jarađara bla ĩjāē basía. ĩjānabara idjia bĀda, bĀđeba yōbĀdarā sida ewariza israelerā bororāda bĀcasia.

¹⁴ BaribĀĀ idjia jarađara ĩjānaē bēra bĀra dārā israelerā boro baēa. Ācōrēba dewara ēberāda bĀya idji puru boroda bamārēã. Mał ēberāba oya Ācōrēba quīrā bĀ quīrāca.–

¹⁵ Ara małda Samuelera Gilgaldeba Guibea puruđaa wāsia Benjamiłneba yōpeđadarā ējūāne. Małbe Saulba sordaorā wađi idji ume panĀda juachasia. Jūma ābaa seisciento panasidaa.

15

Ācōrēba Saul igarada

¹ Ewari aba Samuelba Sauloa jarasia:

–Ācōrēba mĀra diabuesia bĀra idji puru Israel boroda bĀmārēã. Mał bēra Ācōrēba jara bĀra quīrācuíta ūrīdua.

² Ācōrē ne jūma poya bĀba nāwā jara bĀa: “Māa amalecitarāda cawa oya israelerā biē opeđada carea. Israelerā Egiptođeba ēdrāsidade amalecitarāba ādjirāra idu wāyā wābidaē basía.*

³ Mał carea ādjirāra jūma quenane wānadua. Ādjirāba ne erobeja sida jūma babueđadua. Ni maārī biđa ādjirāra quīrā djuburiarānadua. Umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwiđi topeđada sida jūma quenanađua. Ādji pacada, ovejada, cameyoda, burro sida jūma quenanađua.”–

⁴ Ara małda Saulba idji sordaorāra Telaił puruđe ābaa jĀrepeđa juachasia. Małne Judadebemada die mil panasidaa. Waabema sordaorāda dosciento mil panasidaa.

⁵ Małbe Saulora idji sordaorā ume Amale puruđaa wāsidaa. Puru caita jūēnapeda do zaque orrocawa mīrūsidaa cawaēne urađe wāni carea.

⁶ Małne Saulba quenitarāa nāwā jarasia:†

–Dairāba amalecitarāra jūma quenania. Mał bēra ādjirā tāēnabemada isabe āyā wānadua. Dairāba bārāra bea quīrīāē panĀa, dai drōā naēnabemarā Egiptođeba ēdrāsidade bārāba carebapedada bēra.–

Ara małda quenitarāra amalecitarā tāēnabemada āyā wāsidaa.

⁷ Māwānacarea Saulba idji sordaorā ume amalecitarāra quenane wāsidaa Haviladeba aba Sur ējūānaa. Sur ējūāra Egiptođeba ĩmāđau odjabariare bĀa.

⁸ Amalecitarāra necoba jūma quenasidaa. BaribĀĀ ādjirā boro Agá abadada jidasidaa.

* **15:2** Exodo 17:8-16. † **15:6** Jucee 1:16-18.

9 Ācōrēba jūma quennaduada adamīna idjaba ādjia erobeā sīda babuedaduada adamīna Saulba idji sordaorā bīda māwā odaē basía. Amalecitarā boro Agára beadaē basía. Idjaba dji biara bea ovejada, pacada, paca zaque boreguea beada, oveja zaque sīda beadaē basía. Maļ awara jūma ne bia beada babuedaē basía. Ababe dji mācuaē beada idjaba siriē beada babuesīdaa.

10 Māwānacarea Ācōrēba Samuelea nāwā jarasia:

11 –Māra sopua b̄la Saul carea. Idjira bārā boroda b̄lamīna idjia māra igarasia. Māra jaradara ījā oē basía.–

Maļ ūrīna carea Samuelera biē besia. Jūma maļ diamasi Ācōrēa bedea basia.

12 Nurēma diapēdēda pirabaripēda Saulora j̄l̄r̄l̄de wāsia. Maļne āc̄l̄r̄l̄ba jarasīdaa Saulora Carmel purūdaa wāpēda mōgara wai b̄l̄ada āta nūm̄asīda amalecitarā poyadada quīrānebabi carea. Mama l̄ba idjira jēda Gilgalēda wāsīdaa asīdaa.

13 Samuel Saul b̄l̄ma jūēside Saulba nāwā jarasia:

–Ācōrēba b̄l̄ra carebaya. Idjia jaradara māra jūma ījā osia.–

14 Samuelba panusia:

–Māwā baib̄l̄l̄ ģmā sāwā ovejara, paca sīda bia duan̄da ūrī b̄l̄?–

15 Saulba jarasia:

–Mā sordaorāba amalecitarānēda jārīnapēda enesīdaa. Dji biara bea ovejara, paca sīda zocai b̄asīdaa b̄l̄ Ācōrēa babue diadī carea. Barib̄l̄l̄ waabemada dairāba jūma quenāsīdaa.–

16 Maļne Samuelba Sauloa jarasia:

–Chupea ūrīdua. Ācōrēba idi diamasi jaradada māra jaraya.–

Saulba panusia:

–Māēteara jaradua.–

17 Samuelba jarasia:

–Naēna b̄l̄ra dji dromaēda crīcha b̄damīna ģidira b̄l̄ra Israelēba doce puru yōpēdadarā boroēca?‡ ģĀcōrēba b̄l̄ra dadji israelerā boroda b̄l̄ē basica?

18 Ācōrēba b̄l̄a ebuēda jarasia jāl̄ cadjirua obada amalecitarā ume djōmārēā aba jūma quenab̄l̄l̄daa.

19 Maļda ģcārē cārēā idjia jaradara ījā oē basi? ģCārē cārēā ādjirā ne bia beara babueē basi? ģCārē cārēā edacuasi? Māwā odara Ācōrē quīrāpita cadjirua basía.–

20 Saulba panusia:

–jMāwāēā, māra Ācōrēba jaradara ījāsia! Idjia jarada quīrāca māra amalecitarā ume djōne wāsia. Ādjirāra quenapeđa ādjirā boro Agára nama enesia.

21 Mā sordaorā b̄l̄l̄ dji biara bea pacara, oveja sīda quenanaē basía. Āte b̄l̄l̄ nama Gilgalde enesīdaa b̄l̄ Ācōrēa babue diadī carea.–

22 Maļne Samuelba jarasia:

Animarā babue diadī cāyābara Ācōrēba biara quīrīā b̄l̄a idji bedeara ījā pananida.

Oveja draga babue diadī cāyābara biara b̄l̄a idjia jara b̄l̄ra ījā odida.

23 Ācōrēba jara b̄l̄ igara b̄l̄ba daubara quīrāca bio cadjiruada o b̄l̄a.

Cl̄w̄l̄l̄ zarea b̄l̄ba j̄l̄w̄ba oda ācōrē ēpē b̄l̄ quīrāca bio cadjiruada o b̄l̄a.

B̄l̄a Ācōrēba jaradara igarada bērā idjia b̄l̄ra israelerā boro badada igarasia.

24 Saulba Samuelea jarasia:

‡ 15:17 1 Samuel 9:21.

-M̄a cadjiruada osia. Ācōrēba jaradara, b̄a jarada sida m̄a ijā oē basía. M̄a sordaorāda wayada bēra ādjia o quĩrã pan̄da idu obisia.

²⁵ Barib̄ar̄a m̄a quĩrã djoburia m̄a cadjiruara quĩrãdoada. Sordaorã pan̄maa wāna m̄a Ācōrēa bia bedēai carea.-

²⁶ Samuelba panusia:

-M̄ra b̄a ume wāéa. B̄a Ācōrēba jaradara igarada bēra idjia b̄ara israelerã boro badada igarasia.-

²⁷ M̄wã jarapeda Samuelera w̄b̄ar̄a basía. Mañne Saulba idjia cacuaē jã b̄a ide jidab̄ar̄a maãrĩ cõã edasia.

²⁸ Samuelba idjia jarasia:

-B̄a m̄a wua cõã edada quĩrãca Ācōrēba b̄a israelerã boro badada idi jãr̄ipeda dewara ēberã diasia. Mañ ēberãra b̄a cãyãbara biara b̄a.

²⁹ Israel Ācōrē dji Droma b̄ara sewa ocaa idjaba bedea aba b̄a. Mañ bēra idjia oyada adara quĩrã awara ocaa ēberãba obada quĩrãca.-

³⁰ Saulba jarasia:

-M̄a wãrãda cadjiruada osia. Barib̄ar̄a m̄a quĩrã djoburia israelerã quĩrãpita, dji nocorã quĩrãpita bida m̄ra quĩrã perabirãdua. Sordaorã pan̄maa wāna m̄a Ācōrēa bia bedēai carea.-

³¹ Mañbe Samuelera Saul ume sordaorã pan̄maa wãnapeda Saulba Ācōrēa bia bedēasia.

³² M̄wãnacarea Samuelba jarasia:

-Amalecitarã boro Agára namaa enenadua.-

Samuelmaa eneb̄adaē Agára necai basia beadaēda cr̄icha bada bēra.

³³ Barib̄ar̄a Samuelba idjia jarasia:

-B̄a necoba zocãrã beapeda wērãrãda warra neē b̄asia. Ara mañ quĩrãca m̄a b̄a papa sida warra neē b̄aya.-

M̄wã jarapeda Gilgalde Ācōrē quĩrãpita Samuelba idjira necoba beatapeda pichipichia t̄acuasiasia.

³⁴ M̄wãnacarea Samuelera idji puru Ramánaa wãsia. Saulora idji puru Guibeadaa wãsia.

³⁵ Mamāba ãtaa Samuelba waa Saulora ac̄aē wãé basía. Barib̄ar̄a Ācōrēba Saulora israelerã boro badada igarada bēra Samuelera idji carea bio sopua basia.

16

Samuelba Davi israelerã boroda b̄ada

¹ Ācōrēba Samuelea jarasia:

-¿B̄ara aba sãñbe Saul carea sopua bai? M̄a idjira israelerã boro badada igarasia. M̄a quĩrã b̄a b̄ara Belexnaa wãida ēberã Jesé abadamaa.* Idji waradebemada m̄a aba b̄aya israelerã boroda bamãrẽã. Mañ carea nedragada cachude t̄a edapeda idjima wãdua.-

² Samuelba Ācōrēa jarasia:

-Barib̄ar̄a m̄da wãib̄ar̄a, Saulba cawasira m̄ra beaya.-

Ācōrēba panusia:

-Mãēteara paca zaqueda ededua. Bariduaba iwidib̄ar̄a jaradua b̄a animarãda Ācōrēa babue diade ze b̄ada.

³ B̄a animarã babue diade w̄b̄ar̄aē Jesera edodua b̄a ume wãmãrẽã. Mañne m̄a cawabiya b̄a sãwã oida b̄ada. M̄a jarab̄ar̄a ēberãda b̄adua israelerã boroda bamãrẽã. Mañne nedragara idji boro ãrã weadua.-

* **16:1** Jesé. Ac̄ar̄a cartade Jesera Isai abadaa.

4 Ācōrēba jaraḁa quīrāca Samuelba osia. Beleḁne jūēsīde mamabema no-corāba ne wayaaba idjira audiabarīḁapeḁa nāwā iwīḁīsidāa:

–¿Bḁara necai zebḁḁḁca?–

5 Samuelba panusia:

–Māē, mḁa naḁ paca zaqueda Ācōrēba babue diaḁe ze ḁḁa. Maḁ carea Ācōrē quīrāpita bia duanani carea oḁadua. Māwānacarea animarāda babue diaḁe wānia.–

Maḁbe Samuelba Jeséra idji warrarā sīḁa Ācōrē quīrāpita bia ḁḁapeḁa eḁosia idji ume animarā babue diaḁe wānamārēā.

6 Ādji jūēsīḁe Samuelba Jesé warra Eliáda unupeḁa nāwā crīchasia:

–Wārāda naḁḁḁḁ ḁcōrēba edasia israelerā boroda ḁamārēā.–

7 Barīḁḁḁ ḁcōrēba idjīa jarasia:

–Ababe dji drasoada, quīrāwārēā sīḁa acḁḁḁḁ. Ēberāba maḁra acḁbaria. Barīḁḁḁ mḁara sodḁḁ acḁbaria. Naḁ ēberāda mḁa eḁaē ḁḁa israelerā boroda ḁamārēā.–

8 Maḁbe Jeséba idji warra Abinadáda Samuel quīrāpita trḁsia. Barīḁḁḁ Samuelba jarasia:

–Naḁḁḁ sīḁa ḁcōrēba eḁaē ḁḁa.–

9 Maḁbe Jeséba idji warra Samáda Samuel quīrāpita trḁsia. Barīḁḁḁ Samuelba jarasia:

–Naḁḁḁ sīḁa ḁcōrēba eḁaē ḁḁa.–

10 Jeséba siete warrarāra Samuel quīrāpita trḁsia. Barīḁḁḁ Samuelba jarasia Ācōrēba ni abḁḁ ḁḁjīḁebemada eḁaē ḁḁa israelerā boroda ḁamārēā.

11 Maḁne Samuelba iwīḁīsia:

–Bḁa ¿waa warrarā neē ḁḁca?–

Jeséba panusia:

–Dji jīrūarebemada neēa ovejada waga ḁḁ bēḁ.–

Maḁ carea Samuelba jarasia:

–Idjira jḁḁḁḁ. Idji jūēi naēna ne cōḁaē.–

12 Ara maḁda Jeséba idjira jḁḁḁḁ. Maḁ warrara quīrāwārēā ḁasia idjaba cacua dowa ḁasia. Idjira dau biya querasia. Maḁne Ācōrēba Samuelea jarasia:

–Naḁḁḁ mḁa edasia. Maḁ bēḁ idji boro ḁḁ nedragara weadua israelerā boroda ḁamārēā.–

13 Ara maḁda Samuelba nedragara eḁapeḁa dji djabarā quīrāpita maḁ warra ḁḁ weasia israelerā boroda ḁamārēā. Maḁ ewarīḁeba ḁtaa Ācōrē Jaurera maḁ warra Davi ume ḁabadjīa. Māwānacarea Samuelera ḁḁjima ḁadada idji puru Ramóna wāsia.

Davi Saul itea traja beḁa

14 Maḁ ewarīḁe Ācōrē Jaurera Saul ume ḁadada āyā wāsia. Maḁne Ācōrēba jaida idjima idu zebisia ewariza mīā sē ḁamārēā.

15 Maḁ carea Sauloare beaba idjīa jarasīḁa:

–Dai djuburia ūḁḁ: Ācōrēba ḁḁra jai idu mīā sēbi ḁḁa.

16 Maḁ carea dai boro, dairā arpa zá cawa ḁḁ jḁḁḁḁ. Māwāra jaiba mīā sēḁḁḁe maḁ ēberāba arpara zaya ḁḁ necai ḁamārēā.–

17 Saulba jarasia:

–Māēteara arpa bio zá cawa ḁḁ jḁḁḁḁ wānapēḁa mḁmaa enenadua.–

18 Maḁne idjīare bea abḁḁba nāwā jarasia:

–Mḁa Beleḁnebema Jesé warrada abḁ unusia. Maḁ ēberāba arpara bio zá cawa ḁḁ. Idjira quīrāwārēā ḁḁ, sozarra ḁḁ, bio mēsḁḁ ḁḁ, idjaba crīcha cawaḁeba beḁeabaria. Maḁ awara Ācōrēra idji ume ḁḁ.–

¹⁹ Ara maãda Saulba Jesémaa ḶCΛΓΛ nãwã jarade diabuesia:
–Dadjirã boro Saulba nãwã jara ḶΛA: ḶΛ warra Davi, dji oveja wagabarida mãmaa diabuedua.–

²⁰ Ara maãda Jeséba idji warra Davira Saulmaa diabuesia. Maã awara paãda, uva Ḷa animarã e odade ḶΛ sida burro ḶrḶ jãcuapeda diabuesia. Chiwatu zaque sida aba diabuesia.

²¹ Davira jũepeda Saul itea traja Ḷesia. Saulba Davira bio quĩrã Ḷesia. Maã bẽrã idjira Ḷasia idji djõi careabemada eronĩbamãrẽã.

²² Saulba Davira bio bia unu ḶΛ bẽrã bedeada Jesémaa diabuesia Davira idji ume idu Ḷebimãrẽã.

²³ Jaiba Saul mĩã sẽḶΛrḶde Daviba arpada zabadjia. Mãwã zá ḶΛde Saulora necai Ḷebadjia jaira ãyã wãbadji bẽrã.

17

Davi Goliá ume djõna

¹ Maã ewaride pilisteo sordaorãda Soco purude Judadeba yõpedadarã ãjũãne ābaa dji jḶredapeda Epes-damiḶ abadaḶe duanasidaa. Maã ãjũãra Soco puru idjaba Azecá puru ãsi Ḷesia.

² Maãne Saulora israelerã sordaorã ume Ela do caita ḶΛ jewedade dji jḶresidaa. Mama chãwẽ duanasidaa pilisteorã ume djõni carea.

³ Pilisteorãra eya aḶΛde duanasidaa. Maãne israelerãra dewara eyade panasidaa. Jewedada ãdjirã ãsi Ḷesia.

⁴ Maãne pilisteorã duanḶmaḶba ēberã bio mẽsrã ḶΛda jewedadaa zesia. Maã ēberãra Goliá abadjidaa. Goliára Gat purudebema basía. Idji drasoara sei bicaca auḶu basia.

⁵ Idji borode ne zarea bronze odada jḶ Ḷabadjia. Idji jãare bronze cadaba jũãtrḶ jḶ Ḷabadjia. Dji zḶgḶara cien libra auḶu basia.*

⁶ Idji jĩrũ epanane bronze odaba jũãtrḶ jḶ Ḷabadjia. Maã awara mĩãsu zaque bronze odada ēcarrade awa Ḷabadjia.†

⁷ Idji mĩãsu waibḶada bio omoa Ḷesia. Dji quidaa jiorro oda basía. Dji quida zḶgḶara quince libra Ḷasica ḶΛ.‡ Idji djõi careabema eronĩbabarida idji nocoare nĩbasia.

⁸ Goliára jewedade nũmepeda israelerã sordaorãa nãwã Ḷesia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã chãwẽ duanḶ? MḶra pilisteoa. Jũma bãrãra Sauloare djõbadaa. MḶduba pilisteorã carea djõya. Maã bẽrã ēberãda aba edadadua bãrã carea mḶ ume djõne zemãrẽã.

⁹ Idjia mḶda poya beaibḶrḶ jũma dairãra bãrã nezocarãda panenia. BaribḶrḶ mḶa idjida beasira bãrãra dai nezocarãda panenia.

¹⁰ Idĩ mḶa bãrã israelerã orra bedeada ḶΛ: ēberãda aba namaa diabuedadua mḶ ume djõmãrẽã.–

¹¹ Maã ũrĩḶadade Saulora, idji sordaorã sida bio ne wayasidaa. Abeda sãwã odida cawa crĩchadaẽ basía.

¹² Davira Jesé warra basía. Jeséra Epratadeba yõna basía. Juda druade BeleḶ purude Ḷabadjia. Saul israelerã boro baside Jeséra bio drõãda Ḷesia. Idjia warrarãda ocho erobasía.

¹³ Idji warrarã drõãara panḶda ũbea Sauloare djõ panasidaa. Dji nabemara Eliá basía. Idjiarebemara Abinadá basía. Maãarebemara Samá basía.

¹⁴ Maã ũbeabema warrarãra Sauloare djõ panasidaa. Davira Jesé warra dji jĩrũarebema basía.

* **17:5** Cien libra auḶu. Hebreo bedeade ḶḶ ḶΛA “cincos mil siclos.” † **17:6** Mĩãsu zaque. ḶCḶḶmaarã maḶgara neco basía. ‡ **17:7** Hebreo bedeade ḶḶ ḶΛA “seiscientos siclos.”

15 Davira Saul bΛmaa wāpeða jēda Beleλnaa zebadjia idji zeza oveja waga bai carea.

16 Maλmisa pilisteo Goliába diapeda, quewara bida israelerāa orra bedeabadjia. Cuarenta ewari māwā osia.

17 Ewari aba Jeséba idji warra Davia jarasia:

-Warra, bΛ djabarā itea naλ die paλda, naλ trigo jututiada sida ē aba ededua.Š

18 Maλ awara sordaorā boro itea naλ die quesoda ededua. Maλbe bΛ djabarā sāwā panΛda iwidipeða ādjia jaradua ne diabuedamārēā. Maλneba mλa cawaya ādjira bia panΛda.

19 Maλmisa Saulora, Davi djabarāra, waabema sordaorā sida Ela jewedade pilisteorā ume djōni carea panasidaa.

20 Diapedeða Daviba idji ovejara dewara ume beesia wagamārēā. Maλbe idji zezaba jaradara edapeða wāsia. Davi jūēne wāsida israelerā sordaorāra djōne wābΛda bēra bΛga duanasidaa.

21 Maλne israelerāra pilisteorā chāwē duanΛ quīrāpe chāwē duanesidaa.

22 Daviba ededara ne wagabari jΛwade amepeda idji djabarā chāwē duanΛmaa pira wāsia ādji sāwā panΛda iwidida carea.

23 Ādji ume bedeā bΛde Gat purudebema mēsra bΛ Goliāra pilisteorā chāwē duanΛmaΛba jewedadaa zepeda israelerāa orra bedeasia idjia obari quīrāca. MaλgΛara Daviba jūma ūrīsia.

24 Israelerāba Goliá unubΛdade bio ne wayadapeða jēda pirasidaa.

25 Ādjiduba jarasidaa:

-¿Bārāba jāλ ēberāra unusidaca? Idjia dadjirāa orra bedeade zebaria. Bariduaba jāλ pilisteoda beibΛrΛ dadi boroba maλ ēberāra ne bara bΛya. Idji cau sida diaya. Maλ awara idjia parata diabi bΛra dji zeza ēberārāa waa diabiēa.-

26 Daviba idji caita duanΛ ēberārāa nāwā iwidisia:

-Jāλ pilisteo cacua wēāgoē tabΛra ¿cai jāwā Ācōrē zocai bΛ sordaorāda orra bedeai carea? Jāwā dadi israelerā biē jara bΛda abΛba beibΛrΛ, ¿cārēda idjia diadi?-

27 Ādjia naēna jarapedadara wayacusa jarasidaa.

28 Davi djaba dji nabema Eliába ūrīsia Davira dewararā ume nēbΛrΛ bΛda. Maλ carea quīrūpeða Davia nāwā jarasia:

-¿Cārē cārē zesi? ¿Jāλ oveja zocārēēbe tabΛda ējūā pōāsa ewaraga bΛde āduba beesica? Mλa cawa bΛa bΛra sāwā bΛda. BΛra namaa ze bΛa ababe dairā djō duanΛda acΛi carea.-

29 Daviba panusia:

-Mλa ¿cārē cadjiruada osi? ¿Ababe iwidida bΛēca?-

30 Ara maλda idji djaba caitabemada āyā wāsia. Maλbe dewara ēberārāa Goliá beaidebemada iwidisida ādjia bida abarida panusidaa.

31 Daviba māwā iwidida bΛda ūrīsidade λcΛrΛba Saulmaa jarade wāsidaa. Maλ carea Saulba idjira trλbisia.

32 Maλbe Daviba Sauloa jarasia:

-Mλ boro, ni abΛba jāλ pilisteora wayaiē bΛa. Mλ, bΛ nezocara idji ume djōne wāya.-

33 Saulba panusia:

-BΛduba jāλ pilisteo ume poya djōne wāēā. AcΛdua bΛra wadi cūdrada bΛda. Maλne idjira drōāda bΛa. Idjira cūdra edΛba djō bΛbaria.-

34-35 Daviba panusia:

Š 17:17 Ē aba. Hebreo bedeade bΛ bΛa "efa."

–Mā boro, mā zeza oveja waga bade imamada wa wida zepeda ovejada ca edesira māra caidu wāpeda idjia ca erobara jāribaria. Idjaba mā animarāba māda orraibara idji quidatrade jidapeda u jidabaria aba beabara daa.

³⁶ Wida imama sida māwā obaria. Mā jā pilisteo cacua wēāgoē tabara ara mā quirāca oya, Ācōrē zocai ba sordaorāda orra bedea ba bēra.

³⁷ Ācōrēba māra imama jawadebemada idjaba wi jawadebemada edra edasia. Ara mā Ācōrēba māra jā pilisteo jawadebemada edra edaya.–

Mañne Saulba idjia jarasia:

–Māēteara wādua. Ācōrēra ba ume bayā.–

³⁸ Ara māda Saulba idjia djōi careabema jābarida Davia jābisia. Ne zarea bronze odada Davi borode jābipeda jā jūatrabari sida Davia jābisia.

³⁹ Mañbe Daviba Saul necoda carrade jāpeda arima parra zasia. Baribara jāca bēra poya wāē basia. Daviba Sauloa jarasia:

–Nañra jāca bēra māra poya wāē.–

Ara māda Daviba jūma ērācuasia.

⁴⁰ Mañbe idjia eronibabari bacurura edapeda do zaquedaa wāpeda mōgara borogoa quedada juesuma idji buchacade pe edasia. Mōgara tabaribarida idji jawade edapeda pilisteo Goliá ume djōne wāsia.

⁴¹ Mañne Goliára Davimaa pīāca zebara basia. Idji djōi careabema eronibabarida idji nocoare nībasia.

⁴² Goliába bio acbarade unusia Davira cūdra quirāwārēā bada idjaba cacua dowa bada. Mā bēra siriē ba quirāca unusia.

⁴³ Mā carea nāwā jarasia:

–¿Cārē cārē jāwā bacuru catā zebara? ¿Māwāra māra usaca?–

Mañne idji ācōrē bea trāneba Davira biē jarasia.

⁴⁴ Mā awara nāwā jarasia:

–Zedua, mā ba djarara diaya āgosoba, mēābema animarā bida codamārē.–

⁴⁵ Baribara Daviba panusia:

–Bāra mā ume djōne ze ba neco bara, mīāsu bara, idjaba mīāsu zaque bara, baribara māra ba ume djōne ze ba Ācōrē ne jūma poya ba trāneba. Idjira dai israelerā sordaorā Ācōrē. Ba idjabara orra bedeasia.

⁴⁶ Idi ara mā Ācōrēba bāra mā poyabiya. Mā bāra beapeda obā tutaya. Ba djarara, waabema pilisteorā djara sida mā diaya āgosoba, mēābema animarā bida codamārē. Māwā jūmarāba cawādia wārā Ācōrēda dai israelerā tāēna bada.

⁴⁷ Mā awara nama duanba cawādia Ācōrēba edra edacada necoba ni mīāsuba. Nama Ācōrēdra djōya. Mā bēra idjia bārāra dairā poyabiya.–

⁴⁸ Mañne Goliára Davi beai carea caitaara wābāra basia. Ara māda Davira idji ume djōne pira wāsia.

⁴⁹ Idji jawara buchacade berajupeda mōgarada edapeda Goliáma tabarisia. Mā mōgarara pilisteo dratude jou dogosia. Māba Goliára barrubari baesia.

⁵⁰ Māwā Daviba mōgara tabaribariba Goliára poyasia. Neco neē idjira beasia.

⁵¹ Davira Goliá tabāma pira dogopeda Goliá necoda ēūta edasia. Māba abeda beatapeda obā tutasia.

Waabema pilisteorāba ādjiēbema mēsārāra bāra beu tabada ununapeda memenesidaa.

⁵² Ara māda Judadebema sordaorāra, waabema Israel sordaorā sida djōni carea bāga duanenapeda araa pira wāsidaa. Mañbe caidu quena wāsidaa Saarā purudeba aba Gat purudea idjaba Ecro purude eēda wābada daucha. Mā ora abeda jūma bira basia pilisteorā beapedadaba.

⁵³ Māwā ēpē wāpedadacarea israelerā jēda zebΛdade pilisteorāba ne beepedadara jūma edacuasidaa.

⁵⁴ Mañne Daviba Goliá borora edapeda Jerusaleā puruđaa edesia. BaribΛΛ Goliába djōi careabema erobađara idji wua dede wagasia.

⁵⁵ Mañ naēna Saulba Davira Goliá ume djōne wābΛΛada unuside idji sordaorā boro Abne abadaa nāwā iwidiisia:

-Abne, jāñ warra zezara ¿cai?-

⁵⁶ Abneba panusia:

-Ay, mñ boro, mñā wārāda adua bΛa.-

Mañ carea Saulba idjía jarasia:

-Māēteara iwidiide wādua idji zezara cai cawaya.-

⁵⁷ Daviba Goliá beapeda jēda zebΛΛade Goliá borora jΛwade erobasia. Abneba idjira unupeđa Saulmaa edesia.

⁵⁸ Mañne Saulba iwidiisia:

-Warra, ¿bΛ zezara cai?

Daviba panusia:

-Mñra bΛ nezoca Beleñnebema Jesé warraa.-

18

Jonatañ Davi ume dji bia

¹ Saul ume bedeadacarea Davira Saul warra Jonatañ ume dji biada panesidaa. Jonatañba Davira quĩrĩā basia ara idji quĩrĩā bΛ quĩrĩāca.

² Mañ ewaride Saulba Davira idji ume bebisia. Waa idji zeza ume bamārēā idu wābiē basía.

³ Jonatañba Davira quĩrĩā basia ara idji quĩrĩā bΛ quĩrĩāca. Mañ bērā beđea basidaa dji biada paneni carea.

⁴ Jonatañba idji djiora Davia ērā diasia. Mañ awara idji djōbada necoda, enedrΛmada, cΛrrΛ trājΛbadada, cacuade jΛbari sida diasia.

⁵ Saulba Davi djōne diabuebΛΛza Daviba poyabadjia. Mañ carea Saulba idjira idji sordaorā boro dji dromada bΛsia. Mañra jūma Saul sordaorāba, idjiare bea biđa bia unusidaa.

Davi trā bΛga bΛ carea Saul so ārĩna

⁶ Daviba pilisteo Goliá beadacarea israelerā sordaorāra jēda ādji puruza wāsidaa. Israelerā puruza jūēne wābΛdade wērārāba Saulora audiabaribadjidaa. Mañne bΛsrĩđaba trāābadjidaa, caribadjidaa, idjaba tññāda, dewara sida zabadjidaa.*

⁷ Māwā cari panΛne nāwā trāābadjidaa:

Saulba ēberāda mil beasia baribΛΛ Daviba die mil beasia.

⁸ Mañ ūrĩside Saulora so ārĩsia. Mañ carea quĩrĩbideba jarasia:

-Ādjirāba jara panΛa Daviba ēberāda die mil beasida mañne mñā milbe beasida. ¡Cawaēne idjira ādjirā boroda bΛđia!-

⁹ MamaΛba ĩtaa Saulba Davira quĩrĩcuíta babadjia.

¹⁰ Nurēma Ācōrēba jaida Saulmaa idu zebisia. Mañ jaiba idjira quĩrā cawaē nñmēbisia idji de dromane. Mañne Daviba Saul carebai carea idji arpara zá basia idjia obari quĩrĩāca. Saulba mñāsuda idji jΛwade erobasia.

¹¹ Cawaēne Saulba mañ mñāsuba araa tēūtasia. Idjia crĩchasia Davira dedaa su jidaida. BaribΛΛ Daviba barima umé aubuesia su bearāmārēā.

¹² Saulba cawa basia Ācōrēra idji ume bađada āyā wāsida baribΛΛ Davi ume bΛda. Mañ bērā idjia Davira waya basia.

* 18:6 Dewara sida. Hebreo beđeade mañra ebuda bΛđā.

13 Mañ ewaride Davira mil sordaorã boroda ðasia idji caita ðarãmãrẽã. Djõne wãbãdaza Daviba sordaorãda edepeda bia enebadjia.

14 Æcõrẽra idji ume ða bẽrã ne jũmane bia wãbadjia.

15 Davira ne jũmane bia wã bẽrã Saulba waya ðasia.

16 Baribãrã jũma Judadebemarãba, waabema israelerã bida Davira bio quĩrãã panasidaa djõne wãbãdaza ãdjirãra edepeda bia enebadjia bẽrã.

17 Ewari aba Saulba Davia jarasia:

–Mã cau dji nabema Merãda ðãa diaya ða quima bamãrẽã. Mãa ababe quĩrãã ðãa ðãra mã itea sozarra djõ ðaida Æcõrẽba djõbibãrãde.–

Baribãrã Saulba wãrãda nãwã crĩcha ðasia: “Mãa Davi beai cãyãbara biara ðãa pilistorãba beadida.”

18 Mãne Daviba panusia:

–Baribãrã mãra dji dromaẽa ða wigu bai carea. Mã ãberãrã sida dadji Israel druade dji dromarãẽa.–

19 Saulba Davia idji cau Merãra diai jaradãmĩna dji ewari jũside diaẽ ðasia. Ætebãrã ãberã Adriel abadaa diasia. Adriera Mehola purudebema ðasia.

20 Mãne Saulba dewara cau Mical abadada erobãsia. Mã wẽrãba Davira quĩrãã ðasia. Saulba cawapeda ðasridasia.

21 Nãwã crĩchasia: “Mã cau Micalera Davia diaya. Mãbe idjideba mãa Davira pilistorã jãwãde ðaebiya.” Mã carea Saulba wayacusa Davia jarasia:

–Idibãrã wãrãda ðãra mã wigu baya.–

22 Mã ewaride Saulba idjiare ðeaa nãwã jarasia:

–Bãduã Davi ume bedebãdãde jaradãdua mãa idjira bio quĩrãã ðãda idjaba bãrã bida idjira bia unu panãda. Mã bẽrã mã caura edaduaã adãdua.–

23 Sauloare beaba Davia mãwã jarasidaa. Baribãrã Daviba panusia:

–Mãra ne neẽ quirua idjaba dji dromaẽa. ¿Ara jãwã quiruda dadjirã boro wigu baida ðãca?–

24 Sauloare beara wãnapeda Daviba jaradãra Sauloã jũma nẽbãrãsidaa.

25 Baribãrã Saulba crĩcha ðasia Davira pilistorãa beabida. Mã bẽrã jarasia:

–Davia jaradãdua mã cau carea paratara iwidiẽ ðãda. Mãa ababe quĩrãã ðãa idjia pilistorã umaquĩrã cacua wẽãgoãda eda cien eneida. Idjia jaradãdua pilistorãba dadjirã biẽ opedãda carea mãa ãdjirãra abari quĩrãca biẽ o quĩrãã ðãda.–

26-27 Sauloare beaba Davia mãra jarasidaa. Mã bedeara Daviba bia ãrãsia dji boro Saul cauda eda quĩrãã ðãda bẽrã. Saulba jaradã ewari naẽna Davira idji sordaorã ume wãnapeda dosciento pilistorãra quenasidaa.† Daviba mã umaquĩrãra cacua wẽãgocuapeda dji era Saulmaa edesia idji cau edai carea. Ara mãnda Saulba idji cau Micalera diasia Davi quima bamãrẽã.

28 Mãne Saulba wãrãda cawasia Æcõrẽra Davi ume ðãda idjaba idji cau Micalba Davira bio quĩrãã ðãda.

29 Mã carea biara wayasia. Mãne Davi ume dji quĩrãda ðesia aba beubãrãdaa.

30 Mã awara pilistorã ãdjirã ume djõne zebãdaza Daviba dewara sordaorã bororã cãyãbara auãuara poyabadjia. Mã bẽrã idjira trã ðãga ðesia.

19

Saulba Davi beai bada

† 18:26-27 Doscientos pilistorã. 2 Samuel 3:14de jara ðãa Daviba cien beasida.

1-2 Saulba idji warra Jonataã, idjiare beaa bida jarasia Davira beadamãrẽã. Baribara Jonataãba Davira bio quĩrãã ba bẽrã maãgãdebemada idjia jũma nẽbarasia. Nãwã jarasia:

-Mã zeza Saulba bara bea quĩrãã ba. Mã bẽrã quĩrãcuita bada. Nu diapeda puru dajada mĩrũ beda.

³ Mãne mã zeza ume parãade wãnia ba mĩrũ ba caita. Mã ba debemada idji ume bedeaya. Idjia oi crĩcha bada cawasira mã bãa jaraya.-

⁴ Nurẽma Jonataãba Davidebemada idji zezaa nãwã bia jarasia:

-Mã boro, ba nezoca Davira biẽ orãdua. Aãdua, idjia bara ni cãrẽ cadjirua sida oẽ ba atebara bio careba ba.

⁵ Idji beadi adua Goliãra beasia. Mã ewaride Acõrẽba pilistorãra jũma dadji israelerãa poyabisia. Mã unuside bara bio basridasia. Baribara idi çcãrẽ cãrẽã idjira biẽ o quĩrãã ba? Idjia ni cãrẽ cadjiruada oẽ ba ba idjira beai carea.-

⁶ Jonataãba jara ba urĩbara Saulba panusia:

-Warra, Acõrẽ quĩrãpita wãrãneba jaraya: mã Davira beabiẽa.-

⁷ Saul wãnacarea Jonataãba Davira trãpeda idji zeza ume bedeadara jũma nẽbarasia. Mãbe Jonataãba Davira Saulmaa edepeda Davira Saul ume besia naẽna bada quĩrãca.

⁸ Mã ewaride israelerãa wayacusa pilistorã ume djõsidaa. Davira djõne wãpeda zocãrã quenabara carea pilistorãra memenesidaa.

⁹ Baribara Acõrẽba jaira waya Saulmaa idu zebisia. Saulora mããsu cata chũmasia Daviba arpa zá ba.

¹⁰ Cawaẽne Saulba Davira mããsuba su jidai basia baribara Daviba bera aubuesia. Mã bẽrã mããsura dedaa su nũmane wãsia. Ara mã diamasi Davira mĩrũ wãsia.

¹¹ Mã bẽrã Saulba sordaorãda Davi dedaa diabuesia aã pananamãrẽã idjaba nurẽma diapeda Davi beadamãrẽã. Baribara idji quima Micalba Davia nãwã jarasia:

-Bada mã diamasi mĩrũ wãẽbara nu bara beadia.-

¹² Mã bẽrã dji dajadaa aãbadaẽba Micalba Davira jãcaraẽba uãa bapeda Davira mĩrũ wãsia.

¹³ Mãbe Micalba jawaba oda acõrẽ waibada Davi cããde basia. Mã boroare chiwatu carada bapeda borobaba anẽbari cobasia.*

¹⁴ Diapeda Saulba sordaorãa Davi jidabisiẽ Micalba jarasia idjira cacua biẽ ba bẽrã cããde ba.

¹⁵ Sordaorãa Saulmaa jẽda wãnapeda mãra nẽbarasidaa. Baribara Saulba adjira wayacusa Davi jidãde wãbisia. Nãwã jarasia:

-jããde ba sida idjira jidãpeda mãmaa enenadua beai carea!-

¹⁶ Ara mããda sordaorãba Davira jidãde wãsidaa. Idji dede eda wãnapeda idji cããde jawaba oda acõrẽda chiwatu cara bara tabada unusidaa.

¹⁷ Mã carea Saulba idji cau Micalea jarasia:

-çcãrẽ cãrẽã mãra jãwã cũrũgasi? çcãrẽ cãrẽã mã dji quĩrũra mĩrũ wãmãrẽã carebasi?-

Micalba panusia:

-Idjia jarasia carebaẽbara mãra beadia.-

¹⁸ Davi mĩrũ wãside Ramã purudaa Samuel aãde wãsia. Mama Daviba jũma nẽbarasia sãwã Saulba idjira osida. Mãbe Davira, Samuel sida Nayo abadadaa panane wãsidaa.

¹⁹ Baribara acãrãba Sauloã jarasidaa Davira Nayode ba da Ramã puru caita.

* **19:13** Acãrãmaarã Micalba dji jawaba oda acõrẽra Daviba cacuaẽde jãbariba jã basia.

20 Ara maŕda Saulba sordaorãda Davi jidade diabuesia. Ådjirã jũesidade Åcõrẽneba bedeabadarãda unusidaa Åcõrẽneba bedea duanãda.† Samuelera ådji nocoare basia. Maŕne cawaẽne Åcõrẽ Jaurera Saulba diabuedarãmaa zesia. Maŕbe ådjirã sida Åcõrẽneba bedea duanesidaa.

21 Saulba maŕ cawaside dewara sordaorãda diabuesia. Jũesidade maŕgarã sida Åcõrẽneba bedea duanesidaa. Maŕ bẽrã Saulba dewararãda diabuesia. Baribãrã maŕgarã sida Åcõrẽneba bedea duanesidaa.

22 Maŕ carea ara idjida Ramã purudaa Davi jidade wãsia. Secú abadae baido juebada uriamã jũeside iwidisia Davida idjaba Samuelda sãma panã cawaya. Maŕne õberãrãba jarasidaa ådjira Nayode panãda Ramã puru caita.

23 Maŕ bẽrã Saulora Nayodaa wãsia. Wãbãrãde Åcõrẽ Jaurera idjimaa zepeda idji sida Åcõrẽneba bedea besia. Mãwã bedea wãbãrãda Nayode jũesia Ramã puru caita.

24 Mama idjia jã bãra õrãpeda Samuel quĩrãpita ãsa diamasi bida Åcõrẽneba bedea basia. Maŕ carea abãlba ne oca badada cawaẽne o beibãrã israelerãba nãwã jarabadaa:

-Saul sida ¿Åcõrẽneba bedeabarica?-

21

Davi mĩrũ wãna

1 Maŕ ewaride Davira Nobo purudaa sacerdote Ahimele acãde wãsia. Baribãrã Ahimeleba Davira iduba zebãrãda unuside dauperasia. Audiabaripeda nãwã iwidisia:

-¿Sãwã jãwã bãduba nĩ?

2 Daviba sewadeba panusia:

-Dadjirã boro Saulba mã ne obi bãa. Baribãrã ni abãa maŕgãdebemada cawabirãduaãda asia. Mã jaradama mã sordaorã ume dji ununia.

3 Mẽrã, ¿cãrẽda eroãl coi carea? Paãda juesuma wa ne baridua bãa eroãl sida mã diadua.-

4 Maŕne sacerdoteba panusia:

-Mã paã eroãlra baridua paãẽa. Åtebãrã Åcõrẽ quĩrãpita bãda paãda eroãl. * Bã ume panã sordaorãda idi wẽrãrã ume cãinaẽ panãbãrã maŕ paãra mã diaya.-

5 Daviba panusia:

-Ni abãlãda wẽrã ume cãinaẽ panãa. Dai djõne wãbãdaza Åcõrẽ quĩrãpita bia beadida panãa. Idi biara mãwã panãa dadjirã boro Saulba diabueda bẽrã.-

6 Maŕne sacerdoteba Davia paã Åcõrẽ quĩrãpita bãdara diasia dewarada neẽ bãda bẽrã. Maŕ paãra eroãsia paã djiwidida Åcõrẽ quĩrãpita bãda bẽrã.

7 Maŕ ewaride Saul nezoca Doé abadada Åcõrẽ quĩrãpita ne oi carea mama basia. Idjira Edoãnebema basia. Saul oveja wagabadarã boro basia.

8 Maŕne Daviba sacerdote Ahimelea jarasia:

-¿Bãa djõbada necoda wa mãsuda nama neẽ bãca? Dadjirã boro Saulba isabe zebida bẽrã mã necoda, dewara djõi careabema sida eneẽ basia.-

9 Ahimeleba panusia:

† 19:20 Åcõrẽneba bedea duanãda. Hebreo bedeade ebuda bãẽa sãwã bedeasidada. Zocãrãmaarã ådjia Åcõrẽ bedeada mã cawaiẽ jara duanasidaa waa dadjia ãrĩnaca bedeade bedea duanasidaa. * 21:4 Levitico 24:5-9.

-Bla Ela jewedade beada pilisteo Goliá neco badada nama erobla. Dai sacerdote djio waga erobla jēdaare wuaba bārá bla.† Quĩrĩa bābāra, edadua. Māa dewarada neē bla.-

Daviba jarasia:

-Jāā cāyābara biara bāra neēa. Māa diadua.-

¹⁰ Ara maā ewaride Davira Saul carea pilisteorā puru Gat abadadaa mĩrũ wāsia dji boro Aquisi abadamaa.

¹¹ Maāne Aquisiare beaba jarasidaa:

-¿Jari bāra Davi, Israeldebema boroēca?‡ Wērārā cari duane idjidebemada nāwā trāsidaa:

Saulba ēberāda mil beasia baribāra Daviba die mil beasia.

¹² Ādjia māwā jarapedada carea Daviba bio crīcha nūmesia. Bio waya bāsia Gat purudebema boro Aquisiba idjira beabida.

¹³ Maā carea ādji quĩrāpita quĩrāē bla quĩrāca bābadjia. Dji dede eda wābadade idji bichiwiba orrecuabadjia idjaba idobara idji icarade zowuabibadjia.

¹⁴ Maāne Aquisiba idjiare beaa nāwā jarasia:

-jāā ēberāra quĩrāē tabāa! ¿Cārē cārēā idjira mā quĩrāpita enesida?

¹⁵ ¿Idjira nama enesidaca mā quĩrāpita quĩrā cawaē bāmārēā? Bārāmaarā ¿quĩrāē beara nama neēca? jāā ēberāra mā dedebemada āyā ededadua!-

22

¹ Mamaaba Davira Adulaā puru caita eya uriade mĩrũ bade wāsia. Davi djabarāba, dji zezaba, jūma dji zeza ēberārā bida idjira mama bāda ūrīsidade idji ume panane wāsidaa.

² Maā awara jūma ēberārā bia mĩga beada, ne diai bara beada, sode biē bea sida idjimaa wāsidaa. Maāne Davira ādjirā boroda besia. Jūma ābaa cuatrociento panasidaca bla.

³ Mamaaba Davira Mizpa purudaa wāsia Moab druade. Idjia Moab druadebema boroa nāwā jarasia:

-Mā djuburia, mā zezada mā papa sida nama idu bebidua aba Ācōrēba sāwā oida māa cawabibāraā.-

⁴ Maābe Daviba djibarirāra Moab druadebema boromaa edepeda amesia. Ādjirāra mama panesidaa Davi eyade mĩrũ bāmisa.

⁵ Maāne Ācōrēneba bedeabari Ga abadaba Davia nāwā jarasia:

-Waa naā eyade mĩrūrādua. Jēda Juda druadaa wādua.-

Ara maāda Davira Haret oidaa wāsia.

Saulba sacerdoterā quenana

⁶ Ewari aba Saulora Guibea purude eya zaquede chūmasia tamarisco bacuru edre. Idji jawade mĩāsuda erobasia. Jūma idjiare beara idji ume panasidaa. Maāne ācāra idjimaa zedapeda jarasidaa Davida, idji ume panārā sida unusidada.

⁷ Saulba idjiare beaa nāwā jarasia:

-Ūrĩnadua, bārāra mā quĩrāca Benjamiāneba yōpedadarāa. Baribāra Judadeba yōna Jesé warra Davira dadji israelerā boroda beibāra, ¿idjia bārāa ējūāda, uva ējūā sida diaica? ¿Idjia bārāra idji sordaorā bororāda bāica?*

† 21:9 Sacerdote djio. Hebreo bedede bā bla “efod.” Maā versículode ebuda blēa cārēnebemada bedea bāda. ‡ 21:11 Davi, Israeldebema boro. Hebreo bedede bā bla “Davi, naā ējūānebema boro.” * 22:7 Hebreo bedede nāwā bā bla: “¿Idjia bārāra mil bororāda idjaba cien bororāda bāica?”

⁸ Māwāmīna bārāra bedea ausidaca b̄la m̄ āyā b̄l̄di carea. Ni ab̄ab̄ba m̄la jaradaē basía m̄ warra Jonataāra Jesé warra Davi ume bedea b̄l̄sidada. Ni ab̄ab̄ba m̄l̄da crīchadacaa. Idira m̄lare baēda Daviba m̄l̄ra beai carea b̄la m̄ warra Jonataāba māwā crīchabida b̄ērā. Barib̄l̄r̄l̄ bārāba mañnebemada m̄la jaradaē basía.–

⁹ Mañne Edoñnebema Doé ādji tāēna b̄l̄ba nāwā jarasia:

–Mā Jesé warra Davira Nobo purude unusia. Idjira Ahitob warra Ahimele ume bedea basía.

¹⁰ Ahimeleba Ācōrēa iwidisia Daviba sāwā oida b̄l̄ cawaya. Mañ awara djōbada neco pilisteo Goliáde badada, coi careabema sida diasia.–

¹¹⁻¹² Ara mañda Saulba Ahitob warra Ahimelera, idji zeza ēberārā sida jūma tr̄l̄bisia. Ādjirāra Nobo purude Ācōrē sacerdoterā basía. Ādjirā Saulma jūēsidade Saulba Ahimelea jarasia:

–Ahitob warra, m̄la jarab̄l̄r̄l̄ra ūrīdua.–

Ahimeleba panusia:

–Jaradua, m̄ boro.–

¹³ Mañne Saulba iwidisia:

–¿Cārē cārēa b̄l̄ra Jesé warra Davi ume m̄ beadi carea bedea ausida? M̄la cawa b̄la b̄la pañda, djōbada neco sida idjía diasida. Mañ awara b̄la Ācōrēa iwidisia Daviba sāwā oida b̄l̄ cawaya. Mañ b̄ērā idira idjia m̄l̄ra beai carea b̄la.–

¹⁴ Ahimeleba panusia:

–Māwāēa. M̄ boro, jūma b̄lare bea cāyābara Davira b̄l̄ ume jipaara b̄la. ¿Idjira b̄l̄ wiguēca? ¿B̄l̄ wagabada sordaorā boroēca?† ¿Jūma b̄l̄ diguidabemarāba idjira waya panlēca?

¹⁵ Idibeb̄l̄r̄l̄ m̄la Ācōrēa iwidī b̄l̄ēa idjia sāwā oida b̄l̄ cawaya. Mañ b̄ērā m̄ boro, jararādua m̄l̄ra m̄l̄ ēberārā sida bedeadē panl̄da. Wārāda m̄l̄, b̄l̄ nezocaba cārē sida adua b̄la nañ nēb̄l̄radebemada.–

¹⁶ Barib̄l̄r̄l̄ Saulba ĩjānaē b̄ērā nāwā jarasia:

–Ahimele, b̄l̄ra, b̄l̄ zeza ēberārā sida m̄la jūma beabiya.–

¹⁷ Ara mañda Saulba idji wagabada sordaorā nāwā jarasia:

–Ācōrē sacerdoterāra jūma quenadua! Ādjirā sida Daviare duanl̄a. Ādjia cawasidāa Davira m̄rū nīda barib̄l̄r̄l̄ m̄la jaradaē basía.–

Barib̄l̄r̄l̄ idji wagabada sordaorāba Ācōrē sacerdoterāra bea quĩrīānaē basía.

¹⁸ Mañ carea Saulba Edoñnebema Doéa jarasia:

–¿B̄l̄ab̄l̄r̄l̄ Ācōrē sacerdoterāra quenadua!–

Ara mañda Doéba ādjirāra quenasia. Mañ ewaride 85 sacerdoterāda ādji djio j̄l̄ beada quenasia.

¹⁹ Mañ awara sacerdoterā puru Nobodaa wāpeda umaquĩrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwidī toda quedea sida necoba jūma quenasia. Pacada, burroda, oveja sida quenasia.

²⁰ Barib̄l̄r̄l̄ Doéba quenab̄l̄r̄l̄de Ahimele warra Abiatada Davi b̄l̄maa m̄rū wāsia.‡

²¹ Mañne idjia Davia nēb̄l̄r̄l̄asia sāwā Saulba Ācōrē sacerdoterāra quenabisida.

²² Daviba idjía jarasia:

† **22:14** ḌḌḌḌmaarā mañ bedēaba jara b̄la: “¿B̄l̄a jarab̄l̄r̄l̄ra isabe ocaca?” ‡ **22:20** Ahimele warra Abiatada. Hebreo bedēade b̄l̄ b̄la: “Ahitob warra Ahimele warra Abiatada.”

-Mā Nobo purude baside Edoānebema Doé sida mama basia. Mā cawa basia idjira Saulmaa wāpeda mā jāma badara jaraida. Mā bēra mādra bedeade bΛa bΛ zeza ēberārā jūma quenana carea.

²³ Mā ume bedua. Ne wayarādua. Abari ēberāba māda, bΛ sida bea quīrīā bΛa. Mā ume besira idjia bΛra beaēa.-

26

Daviba Saul bea ama bada

¹ Mā ewarīde Zip purudebemarāda Guibeadaa wānapeda Sauloa nāwā jarasīdaa:

-Davira Haquila eya zaquede ējūā pōāsa ewaraga bΛ quīrāpe mīrū bΛa.-*

² Ara māda Saulba dji biara bea Israeldebema sordaorāda mil ūbea edapeda Zip ējūā pōāsa ewaraga bΛdaa Davi jarāde wāsīdaa.

³ Māne Haquila eya zaquede o icawa cāisīdaa. Mā eya zaquera ējūā pōāsa ewaraga bΛ quīrāpe bΛa.

Māne Davira ējūā pōāsa ewaraga bΛde basia. Idjia cawasia Saulba idjira jīdade zebΛrāda.

⁴ Mā bēra ācΛrΛ diabuesia Saulora idji sordaorā sida sāma panΛda cawai carea. Ādjirā jēda zesīdade jarasīdaa wārāda Saulda jūēsīda.

⁵ Mābe Davira Saul idji sordaorā ume panΛmaa chupea wāpeda quīrācuīta acΛsia Saulda, Ner warra Abne sida sāma cāi panΛ cawaya. Mā Abnera Saul sordaorā boro basīa. Daviba unusia Saulora idji sordaorā ēsi cāi bΛda.

⁶ Davira jēda wāpeda hititadebema Ahimele ume idjaba Seruyā warra Abisai ume bedeasia. Abisaira Joā djaba basīa. Daviba ādjīa iwīdīsia:

-¿Caida mā ume Saul cāi bΛmaa wāi?

Abisaiba panusia:

-Māda bΛ ume wāya.-

⁷ Mā diamasi Davira Abisai ume Saul sordaorā panΛmaa wāsīdaa. Jūēsīdade unusīdaa Saulora cāi bΛda. Idji boro nocoare mīāsuda egorode su nūmasia. Māne Abneda, idji sordaorā sida Saul cāi bΛ orrocawa cāi panasīdaa.

⁸ Mā carea Abisaiba Davia jarasia:

-Idi Ācōrēba bΛ dji quīrūra bΛ jawade bΛbΛrΛa. Saulora māā idu beabidua. Ara idji mīāsuba idjira egorodaa su jīdaya. Barima aba subΛrΛba beaya.-

⁹ BaribΛrΛ Daviba jarasia:

-Idjira bearādua. Ācōrēba bΛda boroda beasira idjia cawa oya.

¹⁰ Ācōrē quīrāpita māa jaraya ababe idjiabΛrΛ Saulora beubida bΛa. Āībērā ewari aba idjia Saulora ara jāwā beubiya wa dji quīrū ume djō bΛde beubiya.

¹¹ IdjiabΛrΛ Saulora dadjirā boroda bΛda bēra māa Saulora beaēa. BaribΛrΛ idji jīadoda, mīāsu sida idji boro nocoare beada edadapeda isabe wānia.-

¹² Ara māda Daviba mīāsuda, jīado sida Saul boro nocoare beada edadapeda wāsīdaa. Ādjia opedadara ni abΛba ununaē basīa ni ūrīnaē basīa. Ni abΛda ārāmanaē basīa Ācōrēba jūmarāda bio cāibigada bēra.

¹³ Mābe Davira dewarabema eya zaque borodaa wāsīa. Mama idjira Saul sordaorā panΛ quīrāpe tΛmΛ arīde besia.

¹⁴ Māne Daviba Saul sordaorā boro Abneda trΛ jarasia:

-¡Abne! ¿Ūrī bΛca?-

Abneba panusia:

-¿Caida jāwā dadjirā boro Sauloa bia bΛ?-

* **26:1** Ējūā pōāsa ewaraga bΛ. Hebreo bedeade bΛ bΛa "Jesimōā."

15 Daviba jarasia:

–¿B̄ara Israel druade dji mēs̄rāara b̄āēca? Mālda ¿cārē cārēã dadjirã boro Saulora wagaē b̄a? Idi ēberãda bārã cã duan̄amaa wāpeda dadjirã borora beida basia.

16 B̄a cadjiruada osia. B̄a dadjirã borora wagaē basia. Ācōrē quĩrãpita m̄a jaraya: Ācōrēba b̄a da borora bārãba wagapedadaē b̄erã, b̄a da b̄a sordaorã sida jūma beudida pan̄a. Saul m̄āsuda, jiado sida idji boro nocoare beada da j̄a r̄a dua unui cawaya.–

17 Saulba cawasia Davida m̄awã bedea b̄a da. Mā b̄erã jarasia:

–M̄ warra Davi, ¿b̄a da j̄awã bedea b̄a ca?–

Daviba panusia:

–M̄ãē, m̄ boro. M̄da m̄awã bedea b̄a a.

18 B̄a ¿cārē cārēã m̄, b̄a nezocada biē oi carea ēpē b̄a? ¿Cārēneba m̄a b̄a ra biē osi? ¿Cārē cadjiruada osi?

19 M̄ boro, m̄ djuburia m̄a jarab̄a r̄a ūr̄i dua. Ācōrēba b̄a da m̄ ume quĩr̄ubisib̄a r̄a m̄a idjia animarãda babue diaya b̄a quĩr̄ubira tumabimārēã. Barib̄a r̄a ēberārãba b̄a da m̄ ume quĩr̄ubisidab̄a r̄a, Ācōrēba ādjirãra biē b̄a ya. Ādjirãba m̄ra Ācōrēba diada druadebemada āyã j̄a retab̄a da quĩrãca nama m̄r̄u zebisidaa. Nãwã jarab̄a da ca b̄a a: āyã wãdua dewara ācōrē bea ēpēmārēã.

20 Nama Ācōrēba diada drua āi m̄ra bearãdua. M̄ra usa t̄l quĩrãca b̄a aē b̄a b̄erã ¿b̄a a cārē cārēã m̄ra beai carea j̄a r̄a b̄a? ¡Eyade suērru beai carea j̄a r̄a b̄a quĩrãca m̄ra ēpē b̄a a!–

21 Mā carea Saulba panusia:

–M̄ warra Davi, m̄a cadjiruada osia. Ēberã cr̄icha neē b̄a quĩrãca m̄a bio āi o basia. M̄ ume j̄eda wãna. Idi b̄a a m̄ra beadaē b̄erã m̄a b̄a ra waa biē oēã.–

22 Daviba panusia:

–M̄ boro, b̄a m̄āsura nama b̄a a. Sordaoda aba diabuedua edade zemārēã.

23 Ācōrēba ēberãza ne biada diaya ādjia jipa o pan̄a carea idjaba wārãda j̄ã o pan̄a carea. Idi Ācōrēba b̄a ra m̄ j̄a wade b̄a sia. Barib̄a r̄a m̄a b̄a ra beaē basia, idjiab̄a r̄a b̄a ra dai boroda b̄a da b̄erã.

24 M̄a Ācōrēã iwidi b̄a a m̄da zocai b̄a mārēã, m̄a idi b̄a ra zocai b̄a da quĩrãca. Idjaba iwidi b̄a a m̄ra jūma bia m̄iga b̄a debemada ēdr̄a b̄a mārēã.–

25 Saulba panusia:

–Ācōrēba b̄a ra carebaya, m̄ warra Davi. Wārãda b̄a a ne wai b̄a da o b̄a ya. B̄a a ob̄a r̄a ra jūma bia odjaya.–

Mābe Davira āyã wāpeda Saulora j̄eda idji druadaa wãsia.

27

Davi pilisteorãma bada

1 M̄awãnacarea Daviba nãwã cr̄ichasia: “Ewari aba Saulba m̄ra beaya. Biara b̄a a m̄ra pilisteorã druadaa m̄r̄u wãida. M̄awãra Saulba m̄ra beai carea nā Israel druade waa j̄a r̄a ēã. Mama idjia m̄ra poya jidaēã.”

2 Ara mālda Davira, seisciento sordaorã idji ume pan̄a sida pilisteorã puru Gat abada daa wãsidaa. Mā puru borora Maó warra Aquisi basia.

3 Māne Davira, idji sordaorã sida ādji ēberārã bara Aquisi caita Gat purude panesidaa. Daviba quimada umé erobasia. Aba Ahinoāl basia. Ahinoāra Jezreel purudebema basia. Dewarabemara Abigail basia. Abigailera Carmel purudebema basia. Idjira Nabal p̄dra w̄erã basia.

4 Saulba ūr̄isia Davira Gat puru daa m̄r̄u wãsida. Mā b̄erã Davi beai carea waa j̄a r̄a ē basia.

⁵ Ewari aba Daviba Aquisia nãwã jarasia:

–Bla mãda bia unu b̄ab̄aγ̄a, b̄a druade puru zaqueda aba m̄la diadua dai panani carea. M̄, b̄a nezocara b̄a puru dromane baiē b̄a.–

⁶ Ara mañ ewaride Aquisiba Sicla puruda Davia diasia. Mamaaba ãtaa mañ purura Juda druadebema bororãba eropanesidaa.

⁷ Davira poa aba auđu jedeco quĩmãrẽ pilisteorã druade basia.

⁸ Mama panane Davira idji sordaorã ume gesuritarãmaa, gezritarãmaa, idjaba amalecitarãmaa bida ne jãrĩcuade wãbadjidaa. Mañ ēberãrãra Telaiã purudeba Sur ējũãare aba Egipto drua daucha panabadjidaa.*

⁹ Ne jãrĩcuade wãb̄ada Daviba idji sordaorã ume umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida jũma quenabadjidaa. Ni abaada zocai b̄adaca basia. Barib̄aγ̄a ovejada, pacada, burroda, cameyoda, cacuade j̄b̄ada sida jũma edacuadapeda Aquisimaa jēda wãbadjidaa.

¹⁰ Mañne Aquisiba nãwã iwidibadjia:

–Idi bãrãra çsãma ne jãrĩcuade wã panasida?–

Mañne Daviba sewadeba nãwã panubadjia:

–Negue ējũãne Juda druade Jerameeldeba yõpedadarãba eropananada, quenitarãba eropanana sida jãrĩcuade wã panasidaa.–

¹¹ Ne jãrĩcuade wãb̄aγ̄ade Daviba umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida jũma quenabadjia. Ni abaada zocai b̄aca basia. Idjia nãwã crĩchasia: “Abaada zocai b̄asira mañne idjira Gat purudaa zeib̄aγ̄a Aquisia jaraiscada m̄la ođada.” Davi pilisteorã druade baside mãwã o b̄abadjia.

¹² Mañ carea pilisteorã boro Aquisiba crĩchasia Davira idjiare b̄ada. Idjia jarasia: “Daviba o b̄a carea idji puru Israelba idjira quĩrãma panaa. Mañ bẽrã idjira ewariza m̄are b̄aya.”

28

Saul daubara wẽrãmaa wãna

¹ Mañ ewaride pilisteorãda dji j̄aresidaa israelerã ume djõni carea. Mañne pilisteorã boro Aquisiba Davia nãwã jarasia:

–Bla bio cawa b̄a b̄ara, b̄a sordaorã sida m̄are djõne wãnida panada.–

² Daviba jarasia:

–Bia b̄a, b̄a unuya sãwã m̄, b̄a nezocara djõbarida.–

Aquisiba jarasia:

–Mãwã baib̄aγ̄a, b̄ara m̄ wagabarida b̄aya aba b̄a beub̄aγ̄adaa.–

³ Mañ naēna Saulba jũma daubararãda Israel druadebemada ãyã j̄arecuasia.* Mañ awara Samuelera jaidasia.† Israelerãra idji carea jĩãsidaa. Idji puru Ramãne t̄b̄arisidaa.

⁴ Pilisteo sordaorãra ãbaa dji j̄aredapeda Suneã purude duanesidaa. Mañne Saulba idji sordaorãra ãbaa j̄arepeda Guilboa eyade duanesidaa.

⁵ Barib̄aγ̄a pilisteo sordaorã unuside Saulora ne wayaaba cacua urea nũmesia.

⁶ Mañ carea Saulba ãcõrã iwidisia sãwã oida b̄a cawaya. Barib̄aγ̄a ãcõrãba cãimocaradeba ni Uriã abadađeba bida cawabiē basia.‡ Mañ awara ãcõrãneba bedeabadarãba poya cawabidaē basia.

⁷ Mañ carea Saulba idjiare beaa nãwã jarasia:

–Bẽwãrã jaure ume bedeabari daubara wẽrãda j̄aγ̄adadua, m̄la idjideba cawai carea sãwã oida b̄ada.–

Mañne idjiare beaba panusidaa:

* **27:8** *Telaiã purudeba.* Āc̄aγ̄amaarã mañba jara b̄a: “Drõã naēnabema ewarideba ãtaa.” * **28:3** Deuteronomio 18:9-14. † **28:3** 1 Samuel 25:1. ‡ **28:6** *Uriã.* Exodo 28:30.

-Endor purude daubara wērāda b̄la.-

⁸ Ara maḷda Saulora quĩrā awara djiosia ni abaḷba idjira cawarānamārēã. Maḷbe idjiare beada umé edapeda diamasi maḷ wērāmaa wāsia. Idjia daubara wērāa nāwā jarasia:

-Mḷ djuburia mḷa jarabḷḷā bēwārā jaureda zebidua idji ume bedeai carea.-

⁹ Baribḷḷā daubara wērāba panusia:

-¿Cārē cārēã b̄la mḷa māwā obi b̄l? ¿Saulba oḷara b̄la adua b̄lca? Idjia daubararāda naḷ Israel druadebemada jūma āyā jarecuasia. ¿Saulba mḷra beamārēã b̄la māwā obi b̄lca?-

¹⁰ Maḷne Saulba Ācōrē quĩrāpita wārāneba nāwā jarasia:

-Mḷa Ācōrē trḷneba jaraya naḷ obḷḷā carea bḷra biē odaēda.-

¹¹ Maḷ carea daubara wērāba iwidisia:

-Māēteara ¿b̄la cai jaureda zebi quĩrā b̄l?-

Saulba panusia:

-Samuel jaureda zebidua.-

¹² Ara maḷda daubara wērāba Samuel jaureda trḷsia. Samuel jaure unside mīādua biapeda Sauloa jarasia:

-B̄la ¿cārē cārēã mḷra cūrūgasi? ¡Bḷra Saulda jāwā b̄la!-

¹³ Saulba panusia:

-Ne wayarādua. B̄la unu b̄lāda mḷa jaradua.-

Daubara wērāba panusia:

-Jaureda egorodeba ḷtaa zebḷḷada unu b̄la.-§

¹⁴ Saulba iwidisia:

-Idjira ¿cai zaca b̄l?-

Daubara wērāba panusia:

-Idjira drōãda b̄la. Idjia cacuade jḷ bḷra drasoā b̄la.-

Maḷne Saulba cawasia Samuel jaureda māwā b̄lāda. Maḷ carea idjira chīrāborode barru cobesia.

¹⁵ Maḷne Samuel jaureba idjia iwidisia:

-¿Cārē cārēã b̄la mḷra mīā sē b̄l? ¿Cārē cārēã namaa zebisi?-

Saulba panusia:

-Bḷra namaa zebisia mḷa sāwā oida b̄lāda cawa crīchaē b̄l bērā. Pilisteorāra mḷ ume djōne zesidaa. Maḷne Ācōrēba mḷra igara b̄la. Mḷa sāwā oida b̄l iwidibḷḷāde idjia cāimocaradeba cawabicaa. Maḷ awara idjideba bedeabadarāba poya cawabidaēa. Maḷ carea b̄lāda trḷ b̄la mḷa sāwā oida b̄lāda cawabimārēã.-

¹⁶ Samuel jaureba panusia:

-¿Cārē cārēã mḷa iwidī b̄l? Ācōrēba b̄lāda igarapeḷa b̄l ume dji quĩrūda besia.

¹⁷ Idjia bḷra osia mḷneba jarada quĩrāca. Idjia b̄l israelerā boro badada jārīpeḷa b̄l ume baḷda Davia diasia.

¹⁸ Idjia jaradara b̄la ḷjā oē basía. B̄la amalecitarāra jūma quenaē basía idji quĩrūbideba obida quĩrāca.* Maḷ bērā idi bḷra jāwā o b̄la.

¹⁹ Maḷ awara Ācōrēba b̄lāda, israelerā sida pilisteorāa poyabiya. Nu bḷra, b̄l warrarā sida mḷ ume beudarā panabadama panania.-

²⁰ Samuel jaureba jarada carea Saulora bio ne wayapeda egode baesia. Idjira cacua norrabari basia ewari aba āsa diamasi bida ne coē baḷda bērā.

²¹ Daubara wērā Saul caita wāpeḷa unusia idjira ne wayaaba cacua urea nūmāda. Maḷne jarasia:

§ 28:13 *Jaure.* Hebreo bedeade b̄l b̄la “ācōrē beada.” * 28:18 1 Samuel 15:3-28.

–Mā, bΛ nezocaba bΛ beđeara iĵāsia. Mā beađi adua bΛa jarađara māa jūma osia.

²² Mā djuburia ūrīdua. Māa bΛa pałda maārī diaya comārēā. Māwā bΛra waya cacua ΔbΛaya nocoda wāmārēā.–

²³ BaribΛrΛ Saulba coēana asia. Mā bērā daubara wērāba, Sauloare bea bida jara panesidaa ne comārēā. Māwā jara panΛ carea Saulba ne coyada asia. Egode tabada cΛdade ĩta chūmesia.

²⁴ Daubara wērāba paca zaque boreguea bΛda idji de caita erobasia. Mā pacara beapeda djusia. Idjaba harinada bΛratΛpeda pał dji ēsābari neē bΛda ābusia.

²⁵ Małra Saulo, idjiare bea bida diasia codamārēā. Ara mał diamasi ne copedadacarea Saulora idjiare bea sida jēda wāsidaa.

31

Pilistorāba Saul beapedada

¹ Pilistorāda israelerā ume djōne wānapeda Guilboa eyade israelerā zocārā quenasidaa. Mā bērā israelerāra memenesidaa.

² Pilistorāba Saulora, idji warrarā sida caidu ēpēsidaa. Małne Saul warrarā Jonatałda, Abinadada, Malquisúa sida beasidaa.

³ Małbe Saul bΛma auđuara djōsidaa. EneđrΛmaba djōbadaba idjima cha drΛ panΛba Saulora sucuasidaa.*

⁴ Mā carea idji djōi careabema eronĭbabarĭa nāwā jarasia:

–BΛ necora ēūtapeda māra su beadua. Māwā oēra jāł pilistorā cacua wēāgoē tabeaba māra jidađapeda bio pua unubidia. Māwā odapeda māra necoba su beadia.–

BaribΛrΛ Saul djōi careabema eronĭbabarĭba Saul beaira wayasia. Mā carea Saulba idji necoda ĩta nūmΛpeda ĩrĭ ĩaesia iduba beui carea.

⁵ Saul djōi careabema eronĭbabarĭba mał unuside Saul caita abari quĭrāca idji neco ĩrĭ su ĩaesia iduba beui carea.

⁶ Māwā abari ewaride Saulora, idji warrarāda ũbea, idji djōi careabema eronĭbabarĭda, idjiare bearā sida jūma beusidaa.

⁷ Israelerā Guilboa quĭrāpe bΛ jewedade panabadaba, Jordał do quĭrārē panabada bida ūrĭsidaa pilistorāba poyadapeda Israeldebema sordaorāda memenesidada. Idjaba ūrĭsidaa Saulora idji warrarā sida beasidada. Mā carea mał israelerāra āđji purudebemada āyā mĭrŭ wācuasidaa. Małbe pilistorāra zedapeda mał puru beade panesidaa.

⁸ Nurēma pilistorāba israelerā quenapedadamaa wānapeda āđjia nebia erobeđara jūma jΛrΛ pe wāsidaa. Małne Saulda idji ũbeabema warrarā sida Guilboa eyade beu tapanΛda unusidaa.

⁹ Saulora obΛá tutadapeda idjia djōi carea erobeđara edasidaa. Małbe ĩcΛrΛ āđji druadaa diabuesidaa Saul beudadebemada waabema pilistorā jarađamārēā. Mā beđeara āđji jΛwaba oda ācōrē bea dede, puru quĭrāpita bida jarasidaa.

¹⁰ Małbe pilistorāba ne jūma Saulba djōi carea erobeđara āđji jΛwaba oda ācōrē Astarte dede eda bΛsidaa. Idji cacuara ĩtΛ jira bΛsidaa israelerā puru Bet-sał mōgaraba auđu jŭrā ca bΛde.

¹¹ Gala druade israelerā Jabe purudebemaba ūrĭsidaa sāwā pilistorāba Saul cacuara osidada.

¹² Ara małda dji sozarra beaba Saul cacuara edade wāsidaa. Jūma mał diamasi wābΛdade Bet-sał purude jŭēsidaa. Małbe Saul cacuara, dji warrarā

* **31:3** *Cha drΛ panΛba Saulora sucuasidaa.* Hebreo beđeade māwā bΛ bΛa. Griegode nāwā bΛa: “Saulora bio ne waya besia.”

cacua sida edaa edadapeđa jěda Jabeđaa enesidaa. Mama ãdji cacuara babuesidaa.

¹³ Mãwãnacarea ãdji ÐΛWΛΓΛda edadapeđa Jabeđe bacuru edre jou ÐΛsidaa. Maãbe domia aba ne codaě basía.

2 SAMUEL UMÉBEMA CARTA SAMUEL 2 Samueldeba aba Nehemianaa ḤCARA ḤAPEḌADA

NaḤGARā cartade ḤA ḤAA israelerā māwāpeḌadada Davi ādji boro beḌadeba aba Nehemiaba JerusaleḤ auḌu jūrā ca ḤaḌara wayacusa obARḤḌAA. Davira dji boroda Ḥesia 1010 poa Jesucrito toi naēna. Nehemiaba dji jūrā ca ḤaḌara waya osia 445 poa Jesucrito toi naēna. Dadji ēberā beḌeade naḤda ḤA eropanAA:

Umébema carta Samuelde ḤA ḤAA Davi Israeldebema boroda beḌada, Davideba yōḤḌARā ewariza israelerā bororāda beḌi Ācōrēba jaradada, Daviba Betsabé ume cadjirua oḌada, idjaba Davi warra SalomoḤ toḌada.

Nabema carta Cronicade ḤA ḤAA Ācōrēba Davia cawabidada sāma idji de dromara oida Ḥada idjaba Davi jaidadada. Umébema carta Cronicade ḤA ḤAA SalomoḤ Israeldebema boroda beḌeḌa Ācōrē de droma oḌada.

Nabema carta Reyede ḤA ḤAA SalomoḤ ne bara beḌada, idji necawaadebemada, idjaba wērā awua ḤḌeḌeḌa Ācōrē igaradada. MaḤ awara ḤA ḤAA israelerā drua aba Ḥadada umé beḌada: Juda druada idjaba Israel druada. MaḤare ḤA ḤAA Israel druadebema boro JeroboaḤba israelerā jAWABA oḌa ācōrē ēpēbidada. MaḤ awara ḤA ḤAA Ācōrēneba beḌeabari Elíaba oḌadebemada.

Umébema carta Reyede ḤA ḤAA Elía bajānaa wānada, idji cacuabari Eliseo Ācōrēneba beḌeabarida beḌada, idjaba israelerāba dewara ācōrē Ḥea ēpē panA carea Ācōrēba dji quīrūrā ādjirā jida edebidada.

Esdra cartade ḤA ḤAA Persia druadebema boro Ciroba idu israelerā ādji druadaa jēda wabidada idjaba Ācōrē de droma waya opeḌadada. Nehemia cartade ḤA ḤAA Nehemiaba JerusaleḤ auḌu jūrā ca ḤaḌara waya obidada.

5

Davi israelerā boroda beḌa

¹ Saul jaidadacarea Israeldeba doce puru yōpeḌadada HebroḤ puruḌaa Davimaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dadjirāra abari ēberārāa.

² Saulora dadjirā boro baḌamīna djōne wāḤḌAZA ḤABARḤ dadji israelerāra edeḌeḌa bia enebadjia. MaḤ awara Ācōrēba jarasia ḤḌḌA idji puru Israel boroda beida. ḤABARḤ oveja waga ḤA quīrāca idji ēberārāra pe erobayada asia.–

³ MaḤne HebroḤne Ācōrē quīrāpita Israeldebema dji dromarāda Davi ume beḌeḌa ḤḌḌeḌeḌa nedragada idji borode weasidaa israelerā boroda ḤḌḌi carea.

⁴ Davi israelerā boroda ḤASIDAḌE treinta poa basia. MaḤbe cuarenta poa ādjirā boroda Ḥesia.

⁵ Naārā HebroḤne idjira siete poa auḌu ēsidra Judadeba yōpeḌadarā boro basía.* Māwānacarea 33 poa JerusaleḤne jūma israelerā boroda basia.

Daviba JerusaleḤ puru poyada

* 5:5 Judadeba yōpeḌadarāba naārā Davira ādjirā boroda ḤASIDAḌA. 2 Samuel 2:1-11.

⁶ Israelerā boro Davira idji sordaorā ume Jerusaleānaa djōne wāsidaa. Mañ ewaride jebuseorāda jāma panabadjidaa. Ādjirāba crīchasiāda Davira poya ādji purude eda zeēda. Mañ carea idjīa jarasiāda:

–Bāra nama eda poya zeēa. Dauberrea beaba, jīrū biē bea bida nañ puruda poya wagađia bārā eda zerānamārēā.–

⁷ Bariba_{BARA} Daviba Jerusaleāra poyapeda mañ purude sordaorā panabada Sioā abada sida poyasia. Iđira Sioāra Davi puru abadaa.

⁸ Israelerāba jebuseorā poyadi naēna Daviba jarasia:

–Jebuseorāda poya quīrīā_{BARA}, Sioā purude eda baido weamārēā opedada uriadeba wāida_{BA}.† Māwā_{BARA} jāñ dauberrea beamanada, jīrū biē beamana sida beadia. Ādjirāra māa quīrāma_{BA}.–

Daviba māwā jarada bērā idira abāba djārāda quīrāma_{BARA} nāwā jarabaria: “Dauberrea beada, jīrū biē bea sida dadji boro de dromane eda wānacara_{BARA}.”‡

⁹ Mañbe Davira Sioāne besia. Sioāra trā_{BARA} bāsidaa Davi puru. Dji puru mōgaraba auđu jūrā ca bāra Daviba wai_{BARA} osia idjaba Milo abadađeba eda dji jogoa beara egoroba daucha pāri wāsia.§

¹⁰ Ācōrē ne jūma poya bāda idji ume bā bērā Davira ewariza dji dromaara besia.

¹¹ Mañ ewaride Tiro druadebema boro Hirañ abadaba ācāra_{BARA} Davimaa diabuesia idji ume dji bia bai carea. Mañ awara bacuru de obadarāda, mōgara de obadarāda, dji biara bā bacuru sida diabuesia. Ādjirāba Davi itea de dromada osidaa.

¹² Mañneba Daviba cawasia Ācōrēba idjira wārāda israelerā boroda bāsida. Mañ awara cawasia Ācōrēba idji puru Israelda quīrīā bā bērā idjira careba bāda israelerā bia pe ero_{BARA}mārēā.

Davi warrarā Jerusaleāne topedada

¹³ Hebroāneba wānacarea Jerusaleāne Daviba quimada zocārā edasia. De-wara wērārā sida zocārā ero_{BARA}sia. Ādjirāba warrarāda, caurā sida Davia to diasidaa.

¹⁴ Daviba nañ warrarāda Jerusaleāne unusia: Samúa, Sobab, Nataā, Salomoā,

¹⁵ Ibhar, Elisua, Nepeg, Japia,

¹⁶ Elisamá, Eliadá, idjaba Elipelet.

7

Daviba Ācōrē de droma oi crīcha bada

¹ Ācōrēba israelerā boro Davira dji quīrū ume necai bāsia. Mañ awara Davira idji de dromane besia.

² Ewari aba Daviba Ācōrēneba bedeabari Nataā nāwā jarasia:

–Acādua. Mā de dromara dji biara bā bacuru ođaa bariba_{BARA} Ācōrē baurud-era wua dede bāa.* Mañ carea māa Ācōrē itea de dromada o quīrīā bāa.–

³ Nataāba panusia:

–Ācōrēra bā ume bā bērā bāa crīcha bāra jūma odua.–

⁴ Bariba_{BARA} mañ diamasi Ācōrēba Nataā nāwā jarasia:

† **5:8** Sioā purude eda baido eda weamārēā opedada uriadeba. Mañra hebreo bedeade ebuda bāēa. Ādjirāra māa quīrāma bāa. ACARA_{BARA} mañgāba jara bāa: “Ādjirāba māra quīrāma panāa.” ‡ **5:8** De droma. Mañba jara bāa Ācōrē de dromada wa israelerā boro de dromada. § **5:9** Hebreo bedeade ebuda bāēa cārēda o panasidada. * **7:2** Dji biara bā bacuru. Hebreo bedeade bā bāa “cedro” bariba_{BARA} ogoēa.

5 –Mā nezoca Davia nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara b̄la: b̄la mā itea de dromada oiē b̄la.

6 Māa bārā israelerā Egiptodeba ēdr̄a enena ewarideba māra de arade bacaa. Āteb̄r̄a bārā wāb̄daza mā wua deda ededapeda māne eda babaria.

7 Mā bārā drōā naēnabemarā ume nībasiē mā puru Israel pe eronībapedadarā jaraca basía mā itea dji biara b̄ bacuru deda ođamārēā.”

8 Mā carea Nataļ, mā nezoca Davia nāwā jaradua: “Ācōrē jūma poya b̄ba nāwā jara b̄la: māa b̄ra oveja wagabari bađada edasia mā puru Israel boroda bamārēā.

9 B̄a wāb̄r̄a māra b̄ ume basia. Māa b̄ dji quīrūda poyabisia, idjaba māa b̄ra tr̄ b̄ga b̄sia naļ ējūāne dewara tr̄ b̄ga bea quīrāca.

10-11 Mā awara māa ējūāda mā puru Israel itea edasia ewariza mama beadamārēā. Ni abaaba ādjirāra mamaaba āyā b̄daēa.† Ēberā cadjiruarāba ādjirāra waa biē ođāēa māa ādji ēdr̄a b̄badarā diabuesi ewaride biē o panana quīrāca. Idira māa b̄ra dji quīrū ume necai b̄ya.

Mā awara māa jaraya idiba ļtaā b̄deba yōb̄dara israelerā boroda b̄ya.

12 Mā bērā b̄ jaidadacarea māa b̄ warrada aba b̄ya dji boroda bamārēā. Māa idjira carebaya mā purura bia pe erobamārēā.

13 Idjiab̄r̄a mā itea de dromada oya. Idjideba māa israelerā boroda jūma yōbigaya.

14 Māra idji zeza baya māne idjira mā warra baya. Idjia cadjiruada osira māa uya dji zezaba idji warra soaba ubari quīrāca.

15 Barib̄r̄a māa idjira quīrā baya. Idjira igaraēa Saul igarađa quīrāca. Māa Saulora igarasia b̄da dji boroda b̄i carea.

16 Māa b̄deba yōb̄dara idu jōbiēa. Idiba ļtaā māa ādjirāra israelerā boroda b̄ya.”–

17 Ācōrēba cawabidara Nataļba Davia jūma nēb̄r̄asia.

18 Mābe Daviba Ācōrē quīrāpita nāwā jarasia:

–Mā Boro Ācōrē, māra dji dromaēa. Mā ēberārā siđa dji dromarāēa. ¿Cārē cārēā māra israelerā boroda b̄si?

19 Mā awara b̄a jara b̄a mā, b̄ nezocadeba yōb̄dara ewariza israelerā boroda beadida. ¿Caiba b̄ quīrāca bia obari?‡

20 Mā Boro Ācōrē, b̄a mā crīchara cawa b̄a. Mā bērā za quiru nezocaba ¿cārēda poya jarai?

21 B̄a mā biara oyada ada bērā idjaba o quīrāna bērā wārāda jūma opeđa za quirúa cawabisia.

22 Mā Boro Ācōrē, b̄ra dji dromaara b̄a. B̄ quīrāca dewara neēa. Dairāba ūrībadjidāa wārā ācōrēda b̄ awara neēda.

23 Mā awara b̄ puru Israel quīrāca naļ ējūāne dewara puruda neēa. Ācōrē, b̄a dairāra Egiptodebemada ēdr̄a edasia b̄ puruda bamārēā. Māwā b̄ra tr̄ b̄gasia. Ne ununaca wai b̄a bea o b̄deba b̄a dewara ēberārāda, ādji ācōrē bea siđa dairā quīrāpita āyā j̄recuasía.

24 B̄a dai israelerāra b̄sia ewariza b̄ puruda bamārēā. Māne b̄ra dai Ācōrēda besia.

25 Ācōrē, b̄a za quiru nezoca itea idjaba mā warrarā itea idiba ļtaā oi jaradara wārāda odua.

† 7:10-11 Mamaaba āyā b̄daēa. Hebreo beedeade b̄ b̄la: “Mama waa ure duananaēa.” ‡ 7:19 ¿Caiba b̄ quīrāca bia obari? Hebreo beedeade māra ebuđa b̄ēa.

²⁶ Māwā ewariza b̄ara dji dromaana adia. Mañ awara nāwā jarad̄ia: “Ācōrē jūma poya b̄ara dai israelerā Ācōrēa.” Mañne b̄la m̄ra, m̄ warrarā sida waga erobadua ewariza israelerā boroda beadamārēa.

²⁷ Ācōrē ne jūma poya b̄, dai israelerā Ācōrē, b̄ab̄ar̄a cawabisia m̄ra, m̄ warrarā sida ewariza israelerā boroda beadida. Mañ carea m̄ra b̄ nezocam̄na ne wayaa neē nāwā bedea b̄la.

²⁸ M̄ Boro Ācōrē, b̄ara wārāda Ācōrēa. B̄ara bedea aba b̄la. B̄la za quiru nezocaa mañ ne biara oi jarasia.

²⁹ Mañ carea m̄ra, m̄ warrarā sida careba badua ewariza b̄ quīrāpita bia panani carea. B̄la jarada quīrāca oya. B̄la carebayada ada b̄erā wārāda ewariza bia panania.–

11

Davi daunemana

¹ Poade nañ ējūānebema bororāba ādji sordaorāda djōne edebadjidaa. Mañne Daviba jūma idji sordaorāda, ādji boro Joáda, idjiare bea sida amonitarā ume djōne diabuesia. Amonitarāda zocārā quenanapeda ādji puru Rabāda jūrā edasidaa. Māwā djō pan̄misa Davira Jerusaleñne basia.

²⁻⁴ Ewari aba quewara Davira cāi edapeda piradr̄asia. Mañbe idji de ĩr̄ā wāsia. Mamāba edaa ac̄b̄ar̄ade wērā biya quiruda unusia. Mañ wērāra idji jedeco ununa carea cui basia Ācōrē quīrāpita bia bai carea.* Daviba ĩc̄ar̄a diabuesia idjira caida cawai carea. Jēda zedapeda Davia jarasidaa Eliañ cau Betsabéda māwā b̄ada. Idji quimara Uría abadjidaa. Mañ Uríara hititarānebema basia. Mañbe Daviba ĩc̄ar̄a diabuesia Betsabéra idjima a enenamārēa. Betsabéra idjima zepeda ābaa cāisidaa. Māwānacarea diguida wāsia.

⁵ Betsabéra biogoa beda b̄erā Davia cawabisia.

⁶ Mañ carea Daviba idji sordaorā boro Joámaa bedeadā diabuesia hititad̄ebema Uría abadara idjima zebimārēa. Ara mañda Joába Uríara diabuesia.

⁷ Uría jūeside Daviba idjía iwídisia Joára, idji sordaorā sida sāwā pan̄ cawaya. Idjaba iwídisia ādjirā djō pan̄ne sāwā wānada.

⁸ Māwā nēb̄ar̄adapeda Daviba Uríaa jarasia diguida ĩnāūne wāmārēa.† Uría Davi dedeba wānacarea Daviba djico dji biara b̄ada Uríama diabuesia comārēa.

⁹ Barib̄ar̄a Uríara idji diguida wāé basia. Āteb̄ar̄a Davi wagabada sordaorā cāibadama Davi dede eda wābada caita cāisia.

¹⁰ Daviba ūr̄isia Uríara diguida wāé basida. Mañ carea tr̄peda nāwā iwídisia:

–B̄a t̄m̄ba zedada ¿sāwāērā diguida wāé basi?–

¹¹ Mañne Uríaba panusia:

–Ācōrē baurudera, Judad̄ebema sordaorāra, waabema israelerā sordaorā sida ādji wua de zaquede cāi pan̄la. M̄ boro Joára, idjiare bea sida puru t̄m̄ cāi pan̄la. Mañ b̄erā biē b̄la m̄ra diguida wāpeda ne coida idjaba m̄ quima ume cāida. M̄ boro, wārāneba m̄la jaraya: māwā oēa.–

¹² Mañne Daviba idjía jarasia:

–Idi bida nama bedua. Nub̄ar̄a jēda djōne wābiya.–

Daviba māwā jarada b̄erā Uríara Jerusaleñne basia.

* **11:2-4** Levítico 15:19-24. † **11:8** *ĩnāūne wāmārēa*. Hebreo bedeadē b̄ā b̄la: “Ĵirū saḡade wāmārēa.”

13 Mañne Daviba idjira ne code trãbisía. Ne co panane Daviba itua dawapeda Uríara beu nūmesía. Queudacarea Uríara dajadaa Davi wagabada sordaorãmaa cãine wãsia. Diguidaa wãé basía.

14 Uríara idji quima ume cãinaé bërã nurẽma Daviba cartada Joá itea ðasia. Mañ cartara Uría ume diabuesía.

15 Dji cartade nãwã ðá ðasia: “Dadjirã dji quĩrũ mẽsrãara ðea djõ panama Uríara djõbidua. Mañbe iduba ametadadua beadamãrẽã.”

16 Joába idji sordaorã ume amonitarã purura jũrã eropanasidãa uracadi carea. Mañ bërã idjia cawa ðasia sãma amonitarã dji mẽsrãara ðeara djõ panada. Uríara mama djõbisía.

17 Mãwã ðade amonitarãra Joá sordaorã ume djõni carea ãdji purudeba dajadaa zedapeda Davi sordaorãda ãcãrã beasidãa. Hititadebema Uría abada sida beasidãa.

18 Mañbe Joába ãdji djõ pananebemada aña Davia jũma jarađe diabuesía.

19 Wãinaẽna nãwã jarasia:

–Dadjì djõ pananebemara dadjirã boro Davia jũma nẽbãrãdua.

20 Dadjidebemada ãcãrã beasidãda ãrãbãrãde idjira quĩrũpeda ãibẽrã nãwã jaraisidãa: “Bãrã djõ panane ãcãrẽ cãrẽã dji puru auđu jũrã ca ða caita wãsidã? ¿Mamaña ãdjirãba ne bariduaba tabaribadada adua panasidãca?”

21 ¿Quĩrãdoasidãca sãwã wẽrãba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasidã? Dji puru auđu jũrã ca ðadeba yu waibãada Abimele ãrã ðaebisia.‡ Mãnda bãrãra ãcãrẽ cãrẽã dji puru auđu jũrã ca ða caita wãsidã?” Dadjì boro Davida mãwã quĩrũbãrã nãwã jaradua: “Mã boro, ða sordao hititadebema Uría sida beasidãa.”–

22 Ara mãnda Joába diabuedaba jarađe wãsia. Davima jũẽpeda Joába jarabidãda jũma nẽbãrãsia.‡

23 Nãwã jarasia:

–Amonitarãra ãdji purudeba dajadaa djõne zedapeda दौरa poyabãda basía. Baribãrã daiba ãdjirãra jẽda ãdji purude eđa wãbadamaa mãrũ wãbisidãa.

24 Mañne cha drãbadaba dji puru auđu jũrã ca ðadeba daimaa drã panesidãa. Mãña ða sordaorãra ãcãrã beasidãa. Hititadebema Uría abada sida beasidãa.–

25 Mã ãrãpeda Daviba dji jarađe zedãa nãwã jarasia:

–Joãa jaradua jũmawãyã crĩcharãmãrẽã. Djõ panane ãcãrã beubadaa. Baribãrã jaradua jãñ puru ume wetara djõnamãrẽã aña poyabãdadãa. Mã ðedeaba idjira sobiaya.–

26 Uría beapedãda cawasidã dji quimaba sopua ewarida wagasia.

27 Idji sopua ewari jõnacarea Daviba idji dedãa enebipedã edasia. Mãñbe wẽrãba Davi warrada tosia. Baribãrã Daviba oðara ãcõrẽba biẽ unusia.

12

Nataãba Davi quẽãna

1 Mãwãnacarea ãcõrẽba Nataãda Davimaa wãbisía. Jũẽpeda Davia nãwã nẽbãrãsia:

–Puru añaãde eberãda umé panasidãa.

2 Aña ne bara ðasia. Idjia ovejada, paca sida zocãrã eroðasia. Dewarabemara ne neẽ querasia.

‡ 11:21 Juece 9:50-54. § 11:22 Griego bedede idjaba nãwã ðá ðaa: “Mañne Davira Joá ume quĩrũpeda dji jarađe wãnaa nãwã jarasia: Bãrã djõsidãde ãcãrẽ cãrẽã dji puru jũrã ca ða caita wãsidã? ¿Mamaña ãdjirãba ne bariduaba tabaribadada adua panasidãca? ¿Quĩrãdoasidãca sãwã wẽrãba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasidã? Dji puru auđu jũrã ca ðadeba yu waibãada Abimele ãrã ðaebisia. Mãnda bãrãra ãcãrẽ cãrẽã dji puru auđu jũrã ca ða caita wãsidã?”

³ Idjia nêdoða oveja wêrã zaqueda ababe erobasia. Mañ oveja zaquera daupêsia. Ovejara dji êberã ume idjaba idji warrarã ume âbaa warisia. Dji êberãba coi carea erobadebemada ovejaa cobibadjia. Idji tazade baidoda dobibadjia. Idjaba ovejara idji caita cãibadjia. ¡Mañ êberãba dji oveja zaquera idji cau quĩrãca bio quĩrã basia!

⁴ Ewari aba êberãda dji ne bara bamaa zesia. Ne bara baba mañ êberãa ne cobida crĩchasia baribara idji animarãnebemada bea quĩrãé basia. Atebala ne neê quiru oveja zaqueda jãrĩpeða beasia. Mañbe djusia idjima zedaba comãrã.-

⁵ Mañ urĩbala de êberãba oveja zaque jãrĩna carea Davira bio quĩrũpeða Nataña nãwã jarasia:

-¡Acõrẽ quĩrãpita wãrãneba mla jaraya: mãwã oda êberãra beuida bala!

⁶ Ne neê quirura quĩrã djuburiadaê bẽrã dji oveja zaque nẽbala barima quĩmãrẽ jẽda diaida bala.-

⁷ Mañne Nataña Davia jarasia:

-¡Bala jãl êberãa! Mañ carea dadji israelerã Acõrẽba nãwã jara bala: “Mla bala basia israelerã boroda bamãrẽã. Idjaba Saulba bea quĩrã badadebemada edra basia.

⁸ Mañ awara mla Saul israelerã boro badada jãrĩpeða bla diasia. Idji wêrãrã sida diasia. Mla bala Judadebemarã, waabema israelerã boroda basia. Mla bla diaðada carebaedabara auðuara diacasia.

⁹⁻¹⁰ Bala çcãrẽ cãrẽã mla bedeara igarasi? Çcãrẽ cãrẽã osi mla cadjirua unu bala? Bala mãã beasia. Bala hititadebema Uría abadada amonitarãa beabisia. Mañbe idji quimara edasia. Bala mla mãwã igarada bẽrã idiba ãtaa bãrã djõbada bala warrarãra ãdjidaba yõbada sida ãcala beudia.

¹¹ Mla nãwã jaraya: bala êberãrãnebema ababala bala biẽ oya. Bala quĩrãpita mla bala wêrãrãda jãrĩpeða abala diaya. Mañ êberãra israelerã quĩrãpita bala wêrãrã ume cãya.

¹² Bala cadjirua odara mẽrã osia baribala mañ êberã bala wêrãrã ume cãibala de mla jũma israelerãa unubiya.”-

¹³ Daviba Nataña jarasia:

-Wãrãda mla Acõrẽ quĩrãpita cadjiruada osia.-

Nataña panusia:

-Bala cadjirua odara Acõrẽba quĩrãdoaya. Mañ bẽrã bala beuẽa.

¹⁴ Baribala bala Acõrẽ quĩrãpita bio cadjirua oda bẽrã bala warra zaqueda jaidaya.*

¹⁵ Natañ diguidaa wãnacarea Uría quimaba Davia to diaða warrara Acõrẽba bio cacua biẽ basia.

¹⁶ Mañne Daviba idji warra carea Acõrẽa beða djuburiasia. Ne coẽ basia idjaba egode cãibadjia.

¹⁷ Dji dromarã idji dede panabadaba jarabadjidaa piradramãrẽã. Mãwãmĩna ãjãca basia. Idjaba ãdjirã ume ne co quĩrãca basia.

¹⁸ Mãwã bala de siete ewaride dji warrara jaidasia. Mañne dji dromarãba Davia jaradida waya panasidaa. Nãwã crĩcha panasidaa:

-Idji warra waði zocai baside sobiamãrẽã idji ume bedeadadjidamĩna dadji bedeara ãjãca basia. Mãlda çsãwãbala idjia jaraði dji warrara jaidasida? Sopuaba ara iduba biẽ oisicada.-

¹⁹ Daviba unusia dji dromarãra ãdjiduba beða panada. Mãgladeba cawasia idji warrara jaidasida. Mañ bẽrã iwidiisia:

* **12:14** Bala Acõrẽ quĩrãpita bio cadjirua oda bẽrã. Hebreo beða ãcala cartade nãwã bala bala: “Bala Acõrẽ dji quĩrã idjidebemada biẽ bedebida bẽrã.”

-¿Mā warrara jaidasica?-

Ādjia panusidaa:

-Māē, jaidasia.-

²⁰ Ara maāda Davira egodeba piradrΛpeda cuide wāsia. Cuipeda quereda pāpeda djiopeda Ācōrē dede eda wāsia bia bedei carea. Māwānacarea diguidaa wāpeda jarasia idjira ne cobidamārēā. Maābe ne cosia.

²¹ Ne co bΛde dji dromarāba iwidisidaa:

-Dai boro, ¿cārēā jāwā o bΛ? BΛ warra wadi zocai baside bΛra ne coca basia idjaba idji carea jā bābadjia. BaribΛrΛ bΛ warra jaidadacarea jΛra piradrΛpeda ne co bΛa!-

²² Daviba panusia:

-Mā warra zocai baside māra ne coē jā basia. Mā crīcha basia āībērā Ācōrēba māra quīrā djuburiapeda mā warrara zocai bΛisicada.

²³ BaribΛrΛ jaidada bērā mā idjira poya waya zocai bΛēa. Maāda ¿cārē cārēā ne coē bai? Mā idjira unune wāya baribΛrΛ idjira māmaa waa zeēa.-

Salomoā toda

²⁴ Idji warra jaidada carea Daviba idji quima Betsabéra sobiabipeda idji ume cāisia. Betsabéra biogoa bēpeda warrada tosia. Maā warrara Daviba trΛ basia Salomoā.† Ācōrēba maā warrara bio quīrīasia.

²⁵ Bio quīrīana bērā idjideba bedebari Nataāra Davimaa diabuesia. Idjia jarabisia maā warrara Jedidía trΛ bΛmārēā.‡

Daviba Rabá puru poyada

²⁶ Maāmisa Joára idji sordaorā bara amonitarā ume Rabá purude djō panasidaa. Maāne purura poyabΛda basia.

²⁷ Maā bērā idjia ĀcΛrΛ Davimaa nāwā jarade diabuesia: “Māra Rabá puru ume djōpeda ādji baido juebadara mā jΛwaeda erobΛa.

²⁸ Waabema sordaorāda isabe enepeda purura jūrā edadadua. Māwā bΛabΛrΛ purura poyaya. BΛda zeēbΛrΛ, mā poyapeda purura mā trΛda bΛdia.”

²⁹ Ara maāda Daviba idji sordaorāda jūma jΛresia. Maābe Rabá purudeaa djōne edepeda poyasia.

³⁰ Daviba Rabá purudebema boro nepe oro odada edasia. Dji zΛgΛara 75 libra basia.§ Mōgara nēbΛa biya quedeada maā nepedaa cara beasia. Maāra Davi boro ārΛ jira bΛsidaa. Maā awara Daviba Rabá purudebema ne bia quedeada zocārā edasia.

³¹ Rabádebemarāra Daviba jidapeda ōgo trajabisia. ΛcΛrΛa bacuruda arabisia, ĀcΛrΛa egorode corobisia, ĀcΛrΛa zagaraba bacuruda tutabisia, idjaba ĀcΛrΛa de obada mōgarada obisia.* Amonitarā puruza Daviba māwā obisia. Māwānacarea Davira jūma idji sordaorā ume jēda Jerusaleānaa wāsidaa.

† **12:24** Hebreo bedede ebuda bΛēa caiba dji warrara trΛ bΛsida. ΛcΛrΛmaarā Betsabéba trΛ bΛasia.

‡ **12:25** Hebreo bedede Jedidía trΛba jara bΛa: “Ācōrēba quīrīā bΛ.” § **12:30** 75 libra. Hebreo bedede bΛ bΛa “talento aba.” Rabá purudebema boro. Hebreo bedede bΛ bΛa “Milcoā.” ΛcΛrΛmaarā Milcoāra ādji jΛwaba oda ācōrē basia. * **12:31** De obada mōgarada obisia. Hebreo bedede ebuda bΛēa cārēda obisida.

1 REYE NABEMA CARTA REYE

10

Sabá druadebema boroba Salomoã acãde wãna

¹ Wërãda Sabá druadebema boro basía. Maã wërãba ùrísia Salomoãra Æcõrëneba trã ßãga ßãda. Maã carea idjia Salomoãa ne cawaië beada iwidiëde wãsia poya panui cawaya.

² Idji ume zocãrã wãsidãa. Cameyo zocãrãne quera beada, mõgara biya quëdea nëßãa bea sida edesia. Idjaba oroda waibãa edesia. Jerusaleñne jũpeða Salomoã ume bedëade wãsia. Maãne idjia iwidi quĩrãã baðara jũma iwidiãia.

³ Idjia iwidiðara Salomoãba jũma ariëde panusia. Idjia poya panuëra neë basía.

⁴⁻⁵ Mãwã Sabádebema boro wërãba cawasia Salomoãra wãrãda bio ne cawa ßãda. Maã awara Salomoã de dromada, idjia coi carea erobãda, idjiare bea chũmebadada, idji nezocarãda ãdji djio bara, idji nezocarã dji dromarãda, idjia Æcõrë de dromane animarã babue diabari sida unupeða cawa crïchaë basía.*

⁶ Maãne idjia Salomoãa nãwã jarasia:

–ßã necawaðebemada, ßãa oðãdebema sida mã druade ùrísia. Idibãra cawasia maãra wãrãda.

⁷ Zei naëna mãa ïjãë basia. Baribãra ara mãdji dauba ununa bërã ïjãsia. Wãrãda ßãdebema jarapedãdara ni ësidra biða mãã jaradaë basía. Mãa ùrïna cãyãbara ßãra ne cawaara ßãa idjaba baraara ßãa.

⁸ ¡ßã ëberãrãra bio ßãsriða beaðida panãa!† ßãare bea sida bio ßãsriða beaðida panãa ewariza ßã quĩrãpita panãne ßã necawaada ùrï panã bërã.

⁹ ßã Æcõrëra bio bia ßãa. Idjia ßãra bia unupeða israelerã boroda ßãsia. Idjia israelerãra ewariza bio quĩrãã ßã bërã, ßãda ãdjirã boroda ßãsia bia pe erobãmãrëã idjaba jipa cawa o ßãmãrëã.–

¹⁰ Sabádebema boro wërãba Salomoãa oroda nueve mil libra diasia.‡ Maã awara quera quĩrãtãnoa beada, mõgara biya quëdea nëßãa bea sida zocãrã diasia. Maã wërãba Salomoãa quera waibãa diða quĩrãca ni aßãba Israel druadaa enenacaa.

¹¹⁻¹³ Maãbe Israeldebema boro Salomoãba erobãdebemada Sabádebema boro wërãa waibãa diasia. Maã awara ne jũma maã wërãba iwidiða sida diasia. Maãbe Sabádebema boro wërãra, idji ume zepedãdarã sida idji druadaa jëda wãsidãa.

Salomoã ne bara baða

Tiro puruðebema boro Hiraãba barcoda zocãrã erobãsia. Maã barcoba oroda, sãndalo bacuruda, idjaba mõgara biya quëdea nëßãa bea sida Opir druadeba Israel druadaa waibãa enebadjidaa. Maã sãndalo bacuruba Salomoãba dumene ãtaa jida wãbadada Æcõrë de dromane, idji de dromane biða obisia. Maã awara arpada, salterio sida dji zá cawa bea itea obisia. Sãndalo bacuru maã ewariðe waibãa enena quĩrãca maã naëna ni maãare biða enenacaa.

¹⁴ Poaza Salomoãba oroda cincuenta mil libra edabadjia.§

* **10:4-5** *Idjiare bea chũmebadada.* Hebreo bedëade maãra ebuda ßããa. Æcãraãmaarã jara ßãa: “Idjiare bea panabadada.” † **10:8** *ßã ëberãrãra.* Hebreo bedëade mãwã ßã ßãa. Griego bedëade, dewara carta drõãne biða “ßã quimarãra” ßã ßãa. ‡ **10:10** *Nueve mil libra.* Hebreo bedëade ßã ßãa “120 talentos.” § **10:14** *Cincuenta mil libra.* Hebreo bedëade ßã ßãa “666 talentos.”

¹⁵ Mañ awara Arabia druadebema bororãa, Israeldebema dji dromarãa bida oroda diabibadjia. Ne nêdobuebadarãa bida oroda diabibadjia Israel druade ne nêdobuedamãrẽã.

¹⁶ Israeldebema boro Salomoãba djõi careabema jũãtrabada waibãa beada dosciento berrachi obisia. Mañza quince libra oro oda basía.*

¹⁷ Idjaba dji caibeada tresciento berrachi obisia. Mañza libra ùbea auðu oro oda basía.† Jũma mañ djõi careabema jũãtrabada idji de dromane waga basia. Mañ dera trã jarabadjidaa “Libanonebema oi.”‡

¹⁸⁻¹⁹ Mañ awara Salomoãba bugue waibãada jãwa tãcabari bara obisia. Mañra elepante quida oda basía. Mañ buguera oro idji awa quiruba jũma barasia. Dji êcarra chũ chũmebarira borogoa basia. Jãwa acãare, jãwa araare bida orrocawa imama zaca beada panasidaa. Buguede chũmene wãi carea dumedã basia. Mañ dumerã sei quida basia.

²⁰ Dume quidade iquidaza imama zaca panãda beasia. Mãwã imama zaca beara doce panasidaa. Mañ bugue quĩrãca ni abãa dewara druadebema boro itea odaca basía.

²¹ Salomoã taza beara, epedeco bea sida oro idji awa quiru oda basía. Mañgara idji de droma “Libanonebema oi” abadaero basia. Parata odara neẽ basía. Salomoã ewaride parata odara israelerãmaarã mãcuaẽ basia oroda barcode waibãa enebadji bẽrã.

²² Salomoãba ne nêdobada barcode pe ero basia.§ Mañ barcorã Tiro purdebema boro Hirañ barco bea ume ne nêdode wãbadjidaa. Poa ùbeade barima aba jẽda zebadjidaa. Mañne oroda, paratada, elepante quidada, yarrecã beada, idjaba ìbana biya quedeã sida enebadjidaa.

²³ Israeldebema boro Salomoãra baraara basia idjaba ne cawara basia jũma nañ êjũãnebema bororã cãyãbara.

²⁴ Jũma nañ êjũãnebemarãba Salomoãra acãde ze quĩrãã panasidaa Æcõrẽba idjãa diada necawaada ùrĩni carea.

²⁵ Poa zebãrãza dji acãde ze panãba Salomoã itea ne enebadjidaa: oro odada, parata odada, wua biya quedeada, djõi careabemada, quera tũãpa beada, cawayoda, mula sida.

Salomoãba cawayo, carreta sida nêdoãa

²⁶ Salomoãba djõbada carretada, cawayo sida zocãrã edasia. Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Mañgara idji sordaorã panabada puruza idjaba Jerusaleãne idji babarima bida bacuasía.

²⁷ Salomoã dji boro baside paratada Jerusaleãne aduba ero basia mõgara quĩrãca. Idjaba dji biara bã bacuru Libanonebema enenada aduba ero basia mẽãbema higojõ eya carrade bara quĩrãca.*

²⁸ Salomoã itea ne nêdobadarãba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nêdobadjidaa.†

²⁹ Cawayo aba cuatro libra paratabari nêdobadjidaa. Egiptode carreta abã quince libra paratabari nêdobadjidaa. Mañbe ãdjirãba hititarã bororãa, Siriadebema bororãa bida cawayoda, carreta sida nêdobuebadjidaa.

11

Salomoãba Æcõrẽ igarada

* **10:16** *Quince libra.* Hebreo bedeade בָּאָ לָא “seiscientos siclos.” † **10:17** *Libra ùbea auðu.* Hebreo bedeade בָּאָ לָא “tres minas.” ‡ **10:17** Salomoã de dromarã mãwã trã jarabadjidaa Libanonebema bacuru oda bẽrã. § **10:22** *Ne nêdobada barco.* Hebreo bedeade בָּאָ לָא “Tarsidebema barco.” * **10:27** *Dji biara bã bacuru.* Hebreo bedeade בָּאָ לָא “cedro” baribãrã ogoẽa. † **10:28** *Egiptode.* אַסּוּדַמַּארא Musride nêdobadjidaa. Musri druara Cilicia druã caita bãa.

¹ Salomoꝓba aĩbema wērārāda zocārā awuasia. Maꝓ bērā idji quima Egip-todebema boro cau awara zocārā edasia: wērārā Moab druadebemada, Amoꝓ druadebemada, Edoꝓ druadebemada, Sidoꝓ druadebemada, idjaba hititarānebema sida.

² Naēna Ācōrēba israelerāa jarasia jūma maꝓ ēberārā ume mĩā cāĩniē panꝓda. Maꝓ ēberārā ume mĩā cāĩnibꝓꝓa ādji jꝓwaba oꝓa ācōrē beada ēpēniana asia.* Ācōrēba māwā jaradāmĩna Salomoꝓba maꝓ wērārāa awuapeda edacuasia.

³ Dji dromarā cauda seteciento edasia. Dewara wērārā sida tresciento erobasia. Maꝓ wērārā carea Salomoꝓba Ācōrēra igarasia.

⁴ Idji drōā beꝓacarea dji quimarāba ādji ācōrē beada ēpēbisidaa. Māwā Salomoꝓba soꝓeba Ācōrēra ēpēē basía idji zeza Daviba ēpē baꝓa quĩrāca.

⁵ Idjia Sidoꝓnebema jꝓwaba oꝓa ācōrēwērā Astarteda ēpēsia. Maꝓ awara amonitarā jꝓwaba oꝓa ācōrē Milcoꝓda ēpēsia. Milcoꝓra Ācōrēba abeꝓa quĩrĩca.

⁶ Māwā Salomoꝓba Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o besia. Idjia Ācōrēra ne jūmane ēpēē basía idji zeza Daviba ēpē baꝓa quĩrāca.

⁷ Jerusaleꝓneba ģmāꝓau odjabariare bꝓa eya boroꝓe Salomoꝓba de zaqueda osia moabitarā jꝓwaba oꝓa ācōrē Quemoa bia beꝓeadi carea idjaba amonitarā jꝓwaba oꝓa ācōrē Moloc abadaa bia beꝓeadi carea. Quemora, Moloc sida Ācōrēba abeꝓa quĩrĩca.

⁸ Ara maꝓ quĩrāca jūma idji aĩbema quimarā itea Salomoꝓba de zaqueda ocuasia ādji ācōrē bea querada bá diaꝓamārēā idjaba animarāda babue diaꝓamārēā.

⁹⁻¹⁰ Naēna israelerā Ācōrēra barima umé Salomoꝓma odjapeda jarasia aĩbemarā ācōrē beada ēpērāmārēā. Māwāmĩna Salomoꝓba ģjāē basía. Soꝓeba Ācōrēra ēpēē baꝓa bērā Ācōrēra idji ume quĩrūsia.

¹¹ Maꝓ carea Salomoꝓa nāwā jarasia:

-Bꝓa jꝓwā o bꝓa bērā idjaba mꝓa obi jaradara igarada bērā, mꝓa naꝓ drua bꝓa jꝓwaeꝓa bꝓda jārĩpeꝓa aba bꝓare bꝓa diaya.

¹² Bꝓa zeza Davi querasi carea mꝓa māwā oēa bꝓa wadi zocai bꝓaꝓe. Ātebꝓꝓa bꝓa warra jꝓwaeꝓabemada mꝓa naꝓ druara jārĩya.

¹³ Baribꝓꝓa jūma naꝓ druara idji jꝓwaeꝓabemada jārĩēa. Judadeba yōpeꝓadarā druara idji jꝓwaeꝓa beya mꝓ nezoca Davi querasi carea idjaba mꝓ de droma bamārēā edaꝓa puru Jerusaleꝓ carea.-

Jeroboꝓ Egiptoda a mĩrũ wāna

²⁶ Nabat warra Jeroboꝓda Salomoꝓare dji droma basía. Idjira Epraĩneba yōna basía. Sereꝓa puruꝓebema basía. Dji papa Zeruada pēꝓra wērā basía. Maꝓ Jeroboꝓba Israeꝓebema boro Salomoꝓra āyā bꝓa quĩrĩa basia.

²⁷ Maꝓra nāwā basía: Salomoꝓba Jerusaleꝓne idji zeza Davi basi puru mōgaraba auꝓu jūrā ca bꝓara daucha obi basia idjaba Milo abadaare dji jogaara egoroba daucha pāĩbi basia.†

²⁸ Maꝓne cūdra Jeroboꝓda mama traja basia. Idjira bio ꝓbꝓa basia.‡ Salomoꝓba idjira zoquea bꝓda ununa bērā jūma Joseꝓeba yōpeꝓadarā traja panꝓ boroda bꝓasia.

²⁹ Ewari aba Jeroboꝓra Jerusaleꝓneba āyā wābꝓꝓa basía. Maꝓne Ācōrēneba beꝓeabari Ahíada ode unusia. Maꝓ Ahíara Silodebema basía. Idjia cacuaꝓe jꝓ bꝓara djiwidi basía. Dji unusidaꝓe āꝓuꝓa panasidaa.

* **11:2** Exodo 34:16. † **11:27** Hebreo beꝓeade ebuda bꝓeā cārēda o panasidaa. ‡ **11:28** Bio ꝓbꝓa basia. Hebreo beꝓeade ebuda bꝓeā sāwā basida. Hebreoꝓe abari beꝓeaba jara bꝓa: bio mēsrā bꝓda, bio ne bara bꝓda, bio ne o cawa bꝓda, idjaba bio dji droma bꝓda.

³⁰ Mañne Ahíaba djiwidi jã b̄ara ěrãpeda pichia cõãcuasia doce jũemãrẽã.

³¹ Mañbe Jeroboãa nãwã jarasia:

-Nañ wua cõãcuadara die edadua. Israelerã Ācõrẽba nãwã jara b̄aa: “Israeldẽba yõpedada doce puruda Salomoã jãwaeda panãa. Baribãra mañ doce purudebemada m̄ãa die jãrĩpeda b̄ã jãwaeda b̄ãya.

³² Mañbe ababe Judadeba yõna purudra Salomoã jãwaeda b̄eya. Mañ purura idji jãwaeda b̄eya m̄ã nezoca Davi querasi carea idjaba m̄ãa edada puru Jerusaleã carea. M̄ãa jũma Israel druade Jerusaleã purudra edasia m̄ã de dromada b̄ãrã tãẽna b̄amãrẽã.

³³ M̄ãa jara b̄ã quĩrãca oya Salomoãba m̄ãra igarapeda Sidoãnebema ãcõrẽ Astartea, moabitarã ãcõrẽ Quemoa, amonitarã ãcõrẽ Milcoãa bida bia bedea b̄ã b̄ẽrã. Salomoãba o b̄ara m̄ã quĩrãpita biẽ b̄aa. Idjira m̄ã ode jipa nĩbacaa idjaba m̄ã leyda ãjãẽ b̄aa idji zeza Daviba ãjã b̄ada quĩrãca.

³⁴ Mãwãmĩna idji zocai b̄ãmisa m̄ãa israelerãra idji jãwaedabemada jãrĩẽã, ãtebãra idjira wadi ãdjirã boroda b̄aya m̄ãa edada nezoca Davi querasi carea. Davi querasibãra jũma m̄ãa obi jaraãara ãjã obadjia.

³⁵ Baribãra Salomoã warra israelerã boroda bebãra de m̄ãa Israeldẽba doce puru yõpedadabemada die jãrĩya b̄ã jãwaeda b̄ãi carea.

³⁶ Mañbe ababe Judadeba yõna purudra Salomoã warra jãwaeda b̄eya. Mãwã oya m̄ã nezoca Davideba yõbãradabemada abã Jerusaleãne dji boroda b̄amãrẽã poa zebãraza. M̄ãa Jerusaleã puruda edasia m̄ã de dromada b̄ãrã tãẽna b̄amãrẽã.

³⁷ Baribãra m̄ãa b̄ara israelerã boroda b̄ãya. Mañnebãra b̄ãa quĩrã b̄ara jũma b̄ã jãwaeda b̄aya.

³⁸ Jũma m̄ãa jara b̄ãda ãjã odua. M̄ã ode jipa nĩbadua. M̄ã quĩrãpita jipa o b̄adua. Idjaba m̄ã nezoca Davi querasiba ãjã o b̄ada quĩrãca jũma m̄ãa obi b̄ãda ãjã odua. Mãwã osira m̄ãra b̄ã ume b̄aya. M̄ãa israelerãra b̄ã jãwaeda b̄ãya. Mañbe Davideba yõbãdarã dji boroda b̄ãbari quĩrãca m̄ãa b̄ara, b̄ãdeba yõbãdarã sida poa zebãraza israelerã boroda b̄ãya.

³⁹ Salomoãba cadjirua oda carea m̄ãa Davideba yõbãdara bia mĩgabiya. Baribãra poa zebãraza mãwã b̄ãã.”-

⁴⁰ Salomoãba mãnebema ãrĩside Jeroboããra beai basía. Mañ carea Jeroboããra Egiptodẽbema boro Sisãmaa mĩrũ wãsia. Mama b̄esia abã Salomoã jaidabãraã.

Salomoã jaidada

⁴¹ Ne jũma Salomoãba oda nañ cartade b̄ãẽ b̄ara, idji necawaadẽbema sida dewara cartade b̄ã b̄aa. Mañ carta trãra Salomoãba odadẽbema abadaa. §

⁴² Salomoãba jũma israelerãra cuarenta poa pe erobasia. Mañne idjira Jerusaleãne b̄abadjia.

⁴³ Jaidadacarea idji zeza Davi querasi purude tãbarisidaa. Mañbe idji cacuabari idji warra Roboãda Israeldẽbema boroda b̄esia.

12

Israel drua umẽ beda

¹ Jũma israelerãra Siqueã purudaa wãsidaa Roboãda ãdjirã boroda b̄ãdi carea. Mañ b̄ẽrã Roboãã sida wãsia.

² Nabat warra Jeroboããba mã ãrĩside wadibida Egiptode basia. Idjira mama b̄abadjia Israeldẽbema boro Salomoã carea mĩrũ wãna b̄ẽrã.

³ Mañne israelerãba idjira trãbisidaa. Zedacarea idjira jũma israelerã sida Roboããmaa wãnapeda nãwã jarasidaa:

§ 11:41 Idi mã carta Salomoãba odadẽbemara neã.

4 –BΛ zeza Salomoλba dairāra jūmawāyā mīgabisia. Maλ bēra dairāba iwidī panΛa bΛa idji quīrāca waa orāmārēã. Paratada waiβΛa diabiēβΛrΛ idjaba jūmawāyā trajabiēβΛrΛ dairāra bΛare panenia.–

5 Roboaλba panusia:

–Diguidaa wānadua. Ewari ūbeade wayacusa zebΛdade mλa sāvā oida jaraya.–

Ara maλda ādjirāra wāsidaa.

6 Maλbe Roboaλba idji zeza Salomoλare panana drōārāa iwidisia:

–Bārāmaarā puruba iwidī βΛara ζmλa sāvā panui?–

7 Ādjirāba panusidaa:

–Idi bΛda ādjirā nezoca quīrāca βeibΛrΛ, idjaba ādjia iwidī panΛda bia βΛaada aibΛrΛ, ādjirāra ewariza bΛare panenia.–

8 BaribΛrΛ maλ drōārāba jarapedadara Roboaλba ĩjāé basía, āteβΛrΛ cūdra idjiare βearāa abarida iwidisia. Maλ cūdrarāra idji daucha waripeada basía.

9 Idjia nāvā iwidisia:

–Bārāmaarā puruba iwidī βΛara ζmλa sāvā panui? Mλa iwidī panΛa mλ zezaba ādjirā bia mīgabida quīrāca orāmārēã.–

10 Cūdrarā idji daucha waripeadadaba panusidaa:

–BΛ zezaba ādjirā bia mīgabida quīrāca orāmārēã iwidī panΛ bēra ādjirāa nāvā jaradua: “Mλ zezaba o βada cāyābara mλa wetara oya.*

11 Mλ zezaba bārāra bio mīgabisia, baribΛrΛ mλa wetara oya. Mλ zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribΛrΛ mλa bārāra soa quida bara βΛba ubiya.”–†

12 Ewari ūbeade Jeroboaλra, jūma israelerā sida ādji boro Roboaλmaa wayacusa wāsidaa idjia jarada quīrāca.

13 Maλne drōārāba jarapedadara ĩjānaē bēra Roboaλra israelerā ume idarra bedeasia.

14 Idjiare bea cūdrarāba jarapedada quīrāca nāvā jarasia:

–Mλ zezaba bārāra bio mīgabisia, baribΛrΛ mλa wetara oya. Mλ zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribΛrΛ mλa bārāra soa quida bara βΛba bārāra ubiya.–

15 Puruba iwididara Roboaλba ĩjāé basía Ācōrēba māvā quīrāna bēra. Idjia Silo purudebema Ahíadeba Nabat warra Jeroboaλa jaradara jūma māvābisia.

16 Israelerāba ādji boro Roboaλba ĩjāéda cawasidade idjia nāvā jarasidaa: Dairāra Davideba yōpedadaēa.

Jesé warra Daviba erobadadebemada edadaēa.

Israelerā, idguidaa wānadrΛ!

Davideba zeda Roboaλ, jara bΛdji puruda acΛ badua!

Ara maλda israelerāra diguidaa wāβΛrΛsidaa.

17 BaribΛrΛ israelerā Juda druadebema purude βeara Roboaλba wadi pe erobesia.

18 Roboaλba traju ōgo obibari boro Adoraλda israelerā dji awara wāpedadamaa edesia. BaribΛrΛ idjira mōgaraba tabari beasidaa. Maλ carea ne wayaaba Roboaλra idji carrete isabe badopeada Jerusaleλnaa wāsia.

19 Maλbe israelerā Davi ēberārāare pananada awara panesidaa. Idi bida ara māvā panΛa.

20 Dji awara wāpedada israelerāba Jeroboaλ Egiptodeba jēda zesida cawasidade idjira trΛnapeda ādjirā boroda βΛsidaa. Ādjirānebema ni abΛda

* 12:10 Hebreo bedeade nāvā βΛ βΛa: “Mλ jΛwa jīwīnīra mλ zeza cΛrΛ cāyābara omoaara βΛa.”

† 12:11 Soa quida bara βΛ. Hebreo bedeade “drusōrē” βΛ βΛa.

Davideba zeda boroare beẽ basia. Ababe Judadeba yõna purudra idjiare besia.

²¹ Salomõ warra Roboaãra Jerusaleãne jũẽpeda Judadebema idjaba Benjamiãnebema dji mẽsrãara bea sordaorãda jũma jãresia awara wãpedada israelerã ume djõne wãnamãrẽã. 180 mil jãresia. Idjia crĩcha basia poyasidara jũma israelerãra wayacusa idji jãwaeda erobaida.

²² Baribãra ãcõrẽba idjideba bedeabari Semaya abadaa nãwã jarasia:

²³ –Juda druadebema boro Salomõ warra Roboaãa, Judadebemarãa, Benjamiãnebemarãa, waabema israelerã ãdji tãena beaa bida nãwã jaradua:

²⁴ “Ãcõrẽba nãwã jara bãa: bãrã djabarã israelerã ume djõne wãrãnadua. Mãabãra ãdjirãra awara wãbisia. Maã bẽrã jũmarãda diguidaa wãnadua.”–

Ara maãda ãcõrẽba jaradara jũmarãba ãjãsidaa. ãdjirãra diguidaa wãsidaa ãcõrẽba jarada quĩrãca.

Jeroboaãba israelerãa jãwaba oda ãcõrẽ epẽbida

²⁵ Epraiã eyaida bã druade Jeroboaãba Siqueã puruda biara opeda mama babadjia. Mamaãba wãpeda Penuel puru sida biara osia.

²⁶ Maã ewaride Jeroboaãba crĩchasia: “Israelerãra wayacusa Davideba zeda boroare wãnisicada.

²⁷ ãdjirãba ãcõrẽa animarãda babue diaði carea Jerusaleãne ãcõrẽ de dromanaa wãnibãra, wayacusa Juda druadebema boro Roboaãare panenia. Maãbe mãra beadapeda idjidra epẽnia.”

²⁸ Maã carea idjiare beaa iwĩdisia sãwã oida bã cawaya. Maãbe ãdjia jarapedada quĩrãca idjia paca zaque orodeda umé obisia. Opedadacarea israelerãa nãwã jarasia:

–Bãrã israelerãra ara cadrãa Jerusaleãnaa wãniẽ panãa animarãda ãcõrẽa babue diaði carea. Naã paca zaquerãda bãrã ãcõrẽa. ãdjiabãra bãrãra Egiptoãda eãra enesidaa.–

²⁹ Maã oro oda paca zaquera Jeroboaãba Betel purude aba basia, dewarabemada Daã purude basia.

³⁰ Maãba israelerãba cadjiruada o panesidaa. ãdjirãra Betel purudaa idjaba Daã purudaa wãbadjidaa paca zaquea bia bedeadi carea.‡

³¹ Maã umébema puru caita bea eya borode Jeroboaãba deda paca zaquerã itea obisia. Maãbe idjia bariduada levitarãe sida basia paca zaque sacerdoterãda beadamãrẽã.

³²⁻³³ Eya boro Betel puru caita bãde maã sacerdoterãra basia animarãda oro oda paca zaquea babue diadamãrẽã. Maã awara ara idji crĩchadeba ochobema jedecode quince ewaride ewari dromada Betel purude obisia Juda druade sietebema jedecode obada quĩrãca. Maãne idjiabãra incienso querada oro oda paca zaquea bá diasia. Mamaãba ãtaa idjia bãda ewari dromara israelerãba poaza obadjidaa.

14

Ãcõrẽba Jeroboaã ayã bãi Ahíaba jarada

¹ Maã ewaride Jeroboaã warra Abíada bio cacua biẽ besia.

² Maã carea Jeroboaãba idji quimaa nãwã jarasia:

–Quĩrã awara djiodua ni abãba bãra mã quimada cawarãnamãrẽã. Maãbe Silo purudaa wãdua. ãcõrẽneba bedeabari Ahíada mama bãa. Idjiabãra mãra naã druadebema boroda bayada asia.*

‡ **12:30** *Betel puru.* Maãra griego bedeade bã bãa. Hebreo bedeade neãa. * **14:2** 1 Rey 11:29-31.

³ Idji itea paḷda die, paḷ poquea ḅḷda, idjaba urrajōda zoco zaque aḅa ededua. Idjía iwídidē wādua dadji warrara sāwāi cawaya.–

⁴ Ara maḷda Jeroboaḷba jaraḷa quírāca idji quimaba osia. Quírā awara djiopeḷa Silo puruḷaa wāsia. Maḷne Ahía dede jūēsia.

Ahíaba bia unuca basía. Drōāda ḅḷ bērá dau towa ḅasia.

⁵ Baribḷḷḷ naēna Ācōrēba idjía nāwā jarasia:

–Jeroboaḷ quimada ḅḷmaa zebḷḷḷḷ idji warra bio cacua biē ḅḷdebemada iwídi carea. Quírā awara djio ḅḷda jūēya idjira cawarāmārēā. Idjía jaradua mḷa jarabḷḷḷ quírāca.–

⁶ Ahíaba Jeroboaḷ quima idji dede jūēbḷḷḷḷda ūrísidē nāwā jarasia:

–Jeroboaḷ quima, eda zedua. ¿Cārē cārēā jāwā quírā awara djio ḅḷ? ¿Mḷa ḅḷra cawarāmārēā jāwā ḅḷca? Ācōrēba mḷa jarabi ḅḷ carea ḅḷra sopuaya.

⁷ ḅḷ quima Jeroboaḷa nāwā jarade wādua: “Israelerā Ācōrēba nāwā jara ḅḷa: mḷ puru Israelde mḷa ḅḷdrḷ edapeḷa ādjirā boroda ḅḷsia.

⁸ Mḷa israelerā Davideba yōḅḷda boro jḷwaedabemada jārpēda ḅḷ jḷwaeda ḅḷsia. Baribḷḷḷ ḅḷa oē ḅḷa mḷ nezoca Daviba o ḅaḷa quírāca. Jūma mḷa jaradara idjia ḷjā obadjia. Soḷeba mḷra ēpēbadjia. Jūma idjia o ḅadara mḷ quírāpita jipa ḅasia.

⁹ Baribḷḷḷ jūma dji bororā ḅḷ naēna ḅeada cāyābara ḅḷa cadjiruada wetara o ḅḷa. Mḷda igarapeḷa ḅḷ itea jḷwaba oḷa ācōrē orodēda obicuasía. Maḷba mḷra bio quírūbisía.

¹⁰ Maḷ carea mḷa Jeroboaḷ ēberārāra biē ḅḷya. Idji ēberārānebema dji umaquírāda mḷa jūma quinibiya: nezoca ḅeada, nezocāē ḅea sída. Mḷa idji ēberārāra aḅēda jūma jōbiya ācaca āyā ḅatabuebḷḷḷ quírāca.

¹¹ Idji ēberārā purude beubḷḷḷḷara usaba jūma coḷía. Idjaba puru jīga beubḷḷḷḷara āgosoba jūma coḷía. Mḷa māwā jara ḅḷ bērá wārāda māwāya.

¹² Jāḷbe diguídaa wādua. ḅḷ purude jūēbḷḷḷḷde ḅḷ warrara beuya.

¹³ Jūma israelerāba idji carea aujīā panḷne tḷbaridía. Jūma Jeroboaḷ ēberārānebemada ababe idjidrḷ tḷbaridía mḷa ababe idjidrḷ bia unu ḅḷ bērá.

¹⁴ Mḷa dewarada ḅḷya Israeldebema boroda ḅamārēā. Maḷba jūma Jeroboaḷ ēberārāra quenaya. Maḷra dārāēne māwāya.†

¹⁵ Māwānacarea mḷa israelerāra cawa oya. Doba cha urebari quírāca ādjirāra necai ḅeadaēa. Chirua ēūta edapeḷa āyā ḅatabuebḷḷḷ quírāca mḷa israelerāra naḷ drua bia quiru ādji drōā naēnabemarāa diaḷdebemada Euprate do waga tḷmḷ edeya. Mama ādjirāra djārā druaza ḅeada. Māwā cawa oya ādjirāba ācōrēwērā Aseráda ādji jḷwaba opeḷada bērá. Maḷba mḷra bio quírūbisídaa.

¹⁶ Mḷa ādjirāra waa carebaēa ādji boro Jeroboaḷba cadjirua oḷa carea idjaba purua cadjirua obida carea.”–

¹⁷ Maḷbe Jeroboaḷ quimara Tirsa puruḷaa jēda wāsia. Diguída jūēbḷḷḷḷde idji warrara jaidasia.

¹⁸ Jūma israelerāba idji carea aujīā duanḷne tḷbarisídaa Ācōrēba idji nezoca Ahíadeba jaraḷa quírāca. Ahíara Ācōrēneba beḷeabari basía.

¹⁹ Jūma Israeldebema boro Jeroboaḷba oḷa naḷ cartade ḅḷē ḅḷra, idji djōne wā ḅadadebemada, idjaba sāwā israelerāra pe erobadadebema sída dewara cartade ḅḷ ḅḷa. Maḷ carta trḷra “Israeldebema bororāba opeḷada” abadaa.

²⁰ Jeroboaḷba 22 poa israelerāra pe eroḅasia. Maḷbe jaidasia. Idji cacuabari idji warra Nadáda Israeldebema boroda besia.

Juda druadebema boro Roboaḷba oḷa

† 14:14 Maḷra dārāēne māwāya. Hebreo beḷeade maḷra ebuḷa ḅḷēa.

²¹ Salomoã warra Roboaã 41 poa bΛde Juda druadebema boroda besia. Idjia 17 poa Juda druadebemarãra pe erobasia. Jerusaleãne babadjia. (Jũma israelerã puru tãena Æcõrẽba Jerusaleãda edasia idji de dromada ãdjirã tãena bamãrẽã.) Roboaã papa Naamá abadada amonita wẽrã basía.

²² Roboaã dji boro basiẽde Juda druadebemarãba Æcõrẽ quĩrãpita cadjiruada o panesidaa. Mãwã ãdji drõã naẽnabemarãba opeðaða cãyãbara ãdjirãba Æcõrẽra wetara quĩrũbisidaa.

²³ Eya boroza, jũma bacuru waiβΛa nũmea edre bida ãdjirãba jΛwaba oða ãcõrẽda bΛcuasidaa bia bedeadĩ carea. Mõgara waiβΛada ãta nũmΛcuasidaa idjaba ãdji jΛwaba oða ãcõrẽ Aseráda ãta nũmΛcuasidaa.

²⁴ Maã awara Juda druade jΛwaba oða ãcõrẽ beama umaquĩrãrãda baridua ume cãĩbadjidaa. Aβeða jũma cadjirua Æcõrẽba quĩrãcada Juda druadebemarãba o panesidaa dewara puru beaba naẽna opeðaða quĩrãca. Maã puru beara Æcõrẽba israelerã quĩrãpita jũma ãyã jΛrecuasidaa.

²⁵ Poa juesuma Roboaã Juda druadebema boroda beðacarea Egip-todebema boro Sisáda Jerusaleãnaa djõne wãsia.

²⁶ Poyapeða nebia Æcõrẽ de dromane beada, Roboaã de dromane bea sida jũma jãrĩ edesia. Salomoãba oro oða djõĩ careabema jũãtrΛbada sida jũma jãrĩ edesia.

²⁷ Maã carea Juda druadebema boro Roboaãba broncededa obicuasidaa. MaãgΛra idji wagabada bororãa diacuasidaa. Ædjirãba idji de dromane eða wãbadara wagabadjidaa.

²⁸ Roboaã Æcõrẽ de dromanaa wãbΛrΛza idji wagabadarãba maã djõĩ careabema jũãtrΛbadara jΛwade edebadjidaa. Roboaã jẽda zedacarea maã jũãtrΛbadara ãdji duanabada dede waga bΛbadjidaa.

²⁹ Jũma Roboaãba oða naã cartade bΛẽ βΛra, idjia Juda druadebemarã pe erobadadebema sida dewara cartade bΛ βΛa. Maã carta trãra “Juda druadebema bororãba opeðaða” abadaa.

³⁰ Roboaã ewariẽde idji druadebemarãra Jeroboaã druadebemarã ume ara cadrΛa djõbadjidaa.

³¹ Roboaã jaidasiẽde Davi puru abadade tΛbarisidaa idji drõã naẽnabemarã tΛbaripeðaðama. Roboaã cacuabari idji warra Abiaãda Juda druadebema boroda besia.‡ (Roboaã papa Naamá abadada amonita wẽrã basía.)

1 Rey 16:29-34

16

Israel druadebema boro Acabo

²⁹ Asa 38 poa Juda druadebema boroda beðacarea Omri warra Acaboda Israel druadebema boroda besia. Maã Acaboba israelerãra 22 poa pe erobasia. Idjira Samaria purude babadjia.

³⁰ Jũma idji naẽna beaða bororã cãyãbara idjia Æcõrẽ quĩrãpita wetara cadjiruada osia.

³¹ Idjimaarã Nabat warra Jeroboaãba cadjirua oða quĩrãca o baira bia basia. Maã awara Sidoãnebema boro Et-baal cau Jezabelda edapeða Sidoãnebema jΛwaba oða ãcõrẽ Baalda ëpẽsia.

³² Samaria purude Baal deda opeða animarã babue diabadada Baal itea osia.

³³ Maã awara Acaboba ãcõrẽwẽrã Aseráda aba osia. Mãwã jũma idji naẽna beaða bororã cãyãbara idjia israelerã Æcõrẽra wetara quĩrũbisidaa.

‡ 14:31 Abiaã. ΛCΛΓΛ cartade Abías bΛ βΛa.

³⁴ Acabo ewaride ēberā Betel purudebema Hiel abadada basia. Mañ Hielba Jerico purura wayacusa osia. Baribara dji mōgara jūrā ca bada obara de idji warra iwina Abiraāda beusia. Dji eđa wābada pārābāra de idji warra tēābema Seguda beusia. Ācōrēba Nuā warra Josueēba jarađa quīrāca māwāsia.*

17

Elíaba ewari poai jarađa

¹ Mañ ewaride Ācōrēneba bedebari Elíada basia. Idjira Gala druade Tisbé purudebema basia. Mañ Elíaba Israeldebema boro Acaboa nāwā jarasia:

–Māra israelerā zocai ba Ācōrē nezocaa. Idji quīrāpita wārāneba jaraya idiba ātaa poa zocārā cue zeēda ni diamasi bida begueaēda aba māa jarabara daa.–

² Mañbe Ācōrēba Elíaa jarasia:

³ –Namaaba āyā wādua. Querit do zaquede mīrū bađe wādua. Mañra Jordaā dođeba āmādaud odjabariare ba.

⁴ Mañ do zaque baidoda ba do baya. Idjaba māa jarasia ībanaba djicoda ba itea ededamārēā.–*

⁵ Ara mañda Ācōrēba jarađa quīrāca Elíaba osia. Jordaā dođeba āmādaud odjabariare ba Querit do zaquede bađe wāsia.

⁶ Mañne diapedaza, quewaraza bida ībanaba paāda, nedjara sida idji itea edebadidaa. Do zaque baidora do babadja.

⁷ Baribara mañ druade cue zeē ba bēra do zaquera poasia.

Elía Sarepta purudebema pēdra wērāba bada

⁸ Mañbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

⁹ –Namaaba Sidoā druadaa wāpeda Sarepta purude bedua. Māa jāmabema pēdra wērāa jarasia bara ne cobimārēā.–

¹⁰ Ara mañda Elíara Sarepta puruda wāsia. Mañ purude eđa wābadama jūēbara de unusia pēdra wērāba tārā pe ba. Mañ pēdra wērāa trāpeda nāwā jarasia:

–Mā quīrā djuburia mā itea baidoda enedua doi carea.–

¹¹ Mañ pēdra wērā baido jueđe wābara de Elíaba wayacusa trāpeda jarasia:

–Idjaba mā quīrā djuburia paāda maārī mā itea enedua.–

¹² Pēdra wērāba panusia:

–Ba Ācōrē zocai ba quīrāpita wārāneba jaraya: māra paā neē ba. Ababe cugurude harinada jawa baratāma aba eroba idjaba zocode nedragada maārī eroba. Mañ carea māa tārā maārī jārā pe ba diguida edepeda māa harinara mā itea idjaba mā warra itea bida ābui carea. Mañda codapeda दौरa jarababa beudia.–

¹³ Elíaba panusia:

–Ne wayarādua. Ba jarađa quīrāca ode wādua. Baribara naārā ba eroba harinaba mā itea paā zaqueda aba ābui enedua. Mañbe ba itea idjaba ba warra itea bida ābudua.

¹⁴ Māwā odua israelerā Ācōrēba nāwā jara ba bēra: “Ba harina cugurude erobara, nedraga zocode eroba sida jōēa aba Ācōrēba wayacusa naā druade cue zebibara daa.”–

¹⁵ Ara mañda Elíaba jarađa quīrāca pēdra wērāba ode wāsia. Copedadacarea wadibida harinara besia Elíaba, pēdra wērāba, dji warra bida ewariza codamārēā.†

* **16:34** Josue 6:26. * **17:4** *Ībana*. Hebreo bedeađe jara ba “cuervos” baribara mañra dopeā.

† **17:15** *Dji warra*. Mañ bedeađe idjaba jara ba “pēdra wērā ēberā.”

16 Ācōrēba Elíadeba jaraḁa quĩrāca harina cugurude b̄ara, nedraga zocode b̄a sída jōé basía.

17 Ewari aba pēdra wērā warrara cacua biē besia. Ara maḁba jūācāyā nūmepeda jaidasia.

18 Maḁ carea pēdra wērāba Elíaa jarasia:

–Ācōrēneba bedeabari, ¿cārē cārēā m̄ra mīā sēne zesi?‡ ¿M̄ warra beumārēā m̄a cadjirua oḁara Ācōrēa quĩrānebabide zesica?–

19 Elíaba panusia:

–B̄a warrara m̄ā diadua.–

Ara maḁda warrara pēdra wērā b̄acarde b̄ada Elíaba bara edapeda ātaarebema dejāne idji cāi b̄abarimaa edesia. Mama idji c̄ade b̄asia.

20 Maḁbe Elíaba Ācōrēa nāwā beḁea djuburiasia:

–M̄ Boro Ācōrē, naḁ pēdra wērāba m̄ra idji diguida bia erob̄a. ¿B̄a cārē cārēā idjira sopua unubi b̄a? ¿Cārē cārēā idji warrara jaidabisi?–

21 Ara maḁda Elíara b̄arima ūbea warra jaidada ḁr̄ḁ b̄arrubari cobesia. Māwā o b̄ade Ācōrēa nāwā beḁea djuburiasia:

–M̄ Boro Ācōrē, m̄ quĩrā djuburia, naḁ warrara ḁr̄ēbabidua.–

22 Elíaba beḁea djuburiadada Ācōrēba bia ūrīna b̄ērā warrara ḁr̄ēbabisia.

23 Ara maḁda Elíaba warrara eḁaa dji papamaa diade wāsia. Diab̄ade nāwā jarasia:

–Ac̄dua, b̄a warrara zocai b̄a.–

24 Maḁne dji papaba Elíaa jarasia:

–Idib̄a m̄a cawasia b̄ara wārāda Ācōrēneba bedeabarida idjaba b̄a jara b̄ara wārāda Ācōrēneba ze b̄ada.–

18

Elíaba Acabo ac̄de wāna

1 Poa ūbea cue zeē basia. Maḁbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

–Israel boro Acaboda ac̄de wādua. Maḁbeb̄a idji druade m̄a cue ze-biya.–

2 Ara maḁda Elíara Acabo ac̄de wāsia. Maḁ ewaride Samaria druade jarrabara wetara nūmasia.

3 Maḁ carea Acaboba idji dedebema boro Abdíada tr̄asia. (Maḁ Abdíaba Ācōrēra bio waya basia.

4 Maḁ carea Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba bedeabadarā quenabiside Abdíaba ādjirānebemada cien edapeda eya uria umé pan̄ne m̄r̄ubicuasía. Uriaza cincuenta m̄r̄ubicuapeda baidoda, coḁi sída diasía.)

5 Acaboba Abdíaa nāwā jarasia:

–Dadji druade do zaqueza idjaba baido ātaa bogadr̄a b̄eaza wānia. Chiruda ununicada dadji cawayoba, mula bida codamārēā. Māwā dadji animarāra jūma quininaēa.–

6 Ādjiza jarasidaa s̄ama wānida. Acabora o ab̄aare wāsia. Abdíara dewara óare wāsia.

7 Oḁe n̄ine Abdíara Elía ume quĩr̄adjusidaa. Abdíaba Elíada jāwā b̄ada cawaside idji quĩr̄apita ch̄r̄aborode b̄arru cobepeda nāwā jarasia:

–M̄ boro Elía, ¿b̄ada jāwā b̄aca?

8 Elíaba panusia:

–M̄ē, m̄da jāwā b̄a. B̄a boro Acaboa jarade wādua m̄ra nama b̄ada.–

9 Maḁne Abdíaba panusia:

‡ 17:18 Ācōrēneba bedeabari. Hebreo bedeade b̄a b̄a “Ācōrē ēberā.”

-¿Māa cārē cadjiruada oda bēra bΛa Acaboa māwā jarade wābi bΛ? Māwā jarade wāibΛrΛ idjia māra beaya.

¹⁰ BΛ Ācōrē zocai bΛ quīrāpita māa wārāneba jaraya: mΛ boro Acaboba druaza bΛra jΛrΛbibadjia. BaribΛrΛ jūmarāba jarabadjidaa bΛra ādjirā druade neēda. Maāne Acaboba ādjirāa wārāneba jarabibadjia bΛra wārāda ādjirā druade neēda.

¹¹ Maāda ¿bΛ nama bΛda mΛ boro Acaboa jarade wābi bΛca?

¹² MΛ wānacarea Ācōrē Jaureba bΛra māa adua bΛmaa edeiscada. BΛ nama bΛda Acaboa jarasira maāne idjia bΛda unune zeēbΛrΛ, māra beaya. Quīrānebadua warra eđaΛba māa Ācōrēra bio waya bΛda.

¹³ ¿Māa ođara bΛa jaradaē panΛca? Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba bedeabadarā quenabiside māa eya uria umé panΛne ādjirānebemada cien mīrūbicuasía. Uriaza cincuenta mīrūbicuapeda baidoda, cođi sída ādjirā diasía.

¹⁴ Maāda ¿bΛ nama bΛda mΛ boro Acaboa jarade wābi bΛca? Māwā jarade wāibΛrΛ, idjia māra beaya.-

¹⁵ BaribΛrΛ Elíaba panusia:

-Māra Ācōrē jūma poya bΛ nezocaa. Idji quīrāpita wārāneba jaraya: idi māra Acabo ume bedeaya.-

¹⁶ Ara maāda Abdíaba Acabora jΛrΛde wāsía. Acabo unupeda jarasía Elíara sāmá unuida bΛda. Ara maāda Acaboba Elíara acΛde wāsía.

¹⁷ Acaboba Elía unuside nāwā jarasía:

-Israelerā mīgabibari, ¿bΛra nama bΛca?-

¹⁸ Elíaba panusia:

-Māa israelerāra mīgabiē bΛa. ĀtebΛrΛ bΛabΛrΛ, bΛ ēberārā bida israelerāra bia mīgabi panΛa. Ācōrēba obi jaradara bārāba igaradapeda Baalda ēpē panΛa.

¹⁹ Jāλbe israelerāra jūma trābidua Carmelo eyade ābaa dji jΛredí carea. Idjaba Baaldeba bedeabadarā 450 panΛda trābidua. Ādjirā awara Aserádeba bedeabadarā 400 panΛ sída trābidua. BΛ quima Jezabelba jūma ādjirāra ne cobibaria.-

Elíaba wārā Ācōrē cawabida

²⁰ Maābe Acaboba israelerāra Carmelo eyadaa jūma trābicuasía. Baaldeba bedeabadarā sída mama ābaa dji jΛresídaa.

²¹ Maāne Elíara jūmarā quīrāpita piradrΛpeda nāwā jarasía:

-¿Aba sālbe crīcha umé eropanani? Baalda wārā Ācōrē baibΛrΛ, idjidra ēpēnadua. BaribΛrΛ Ācōrēda dji wārā araa baibΛrΛ, idjidra ēpēnadua.-

BaribΛrΛ ēberārāba ni cārē sída jaradaē basía.

²² Maāne Elíaba jarasía:

-Ācōrēneba bedeabarira ababe mΛdrΛ besía. Maāne Baaldeba bedeabadarāda 450 panΛa.

²³ Paca zaque dji umaquīrāda umé dairāa diadadua. Baaldeba bedeabadarāba aba edadapeda beadía. TΛcuadapeda tΛbΛ ārā bΛdía Baalea babue diadí carea. BaribΛrΛ tΛbΛra coadaēa. Dewarabema paca zaquera māa bida beapeda, tΛcuapeda, tΛbΛ ārā bΛya Ācōrēa babue diai carea. Māa bida tΛbΛra coaēa.

²⁴ Maāne Baaldeba bedeabadarāba iwidídia Baalba ādji tΛbΛra jidabimārēā. Māa bida Ācōrēa iwidíya mΛ tΛbΛra jidabimārēā. Dji tΛbΛ jidabibΛrΛdrΛ dji wārā Ācōrēa.-

Maāne jūmarāba bia bΛada asídaa.

²⁵ Elíaba Baaldeba bedeabadarāa nāwā jarasía:

-Bārāra zocārā pan_Λ bērā bārāb_Λr_Λ paca zaqueda naārā edadadua. Beadapeda, t_Λcuadapeda, t_Λb_Λ ĩr_Λ b_Λdadua Baalea babue diadi carea. Barib_Λr_Λ t_Λb_Λra coarānadua. Małbe Baalea iwidi_Λdadua bārā t_Λb_Λra jid-abimārēā.-

²⁶ Ara małda israelerāba paca zaque diapedadara ādjirāba edasidaa. Beadapeda, t_Λcuadapeda, t_Λb_Λ ĩr_Λ b_Λsidaa Baalea babue diadi carea. Małbe diapeda_Λba aba umatipa ādjirāba Baalea iwidi panesidaa ādji t_Λb_Λra jid-abimārēā. Nāwā jarasidaa: “Baal, dairā beđeara panudua.” Barib_Λr_Λ panuē basia. Chupea nūmasia. Małbe ādjia animarā babue diadi carea opedada icawa carisidaa.

²⁷ Umatipa bab_Λr_Λde Elíaba ādjirāba nāwā ipida jarasia:

-Wetara biadadua. ĩdjira bārā ācōrēēca? Ne crīcha b_Λba ũrīé b_Λsicada. Āībērā doeda wā b_Λsicada wa āyā wā b_Λsicada. Āībērā cāi b_Λ bērā ĩr_Λmanida pan_Λsicada.-

²⁸ Mał carea ādjirāba wetara Baalea bia iwidi duanesidaa. Necoba, mīāsu bida ara ādjiduba cōcuasidaa ādjia Baal itea obada quīrāca. Małba ādjirāra oa purega duanesidaa.

²⁹ Umatipa eda_Λba aba quewara ādjirā cari duan_Λne Baalea bia iwidi panesidaa. Barib_Λr_Λ quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada horaca wadibida Baalba panuē basia ni ũrīé basia.* Chupea basia.

³⁰ Małbe Elíaba israelerāba nāwā jarasia:

-Māmaa zedadua.-

Ara małda caita wāsidaa. Małne Elíaba mōgara ĩt_Λ pā bue bađada waya bia osia paca zaqueda Ācōrēa babue diai carea.

³¹⁻³² Mōgarada doce edapeda dji animarā babue diabadada bia osia. (Mał doce mōgaraba jara b_Λa Jacobođeba yōpedada puru doce pan_Λda. Ācōrēba Jacobora tr_Λ b_Λsia Israel.) Elíaba mał animarā babue diabada icawa p_Λr_Λra corosia. Mał corodađe baidoda galoā ũbea auđu poyaida basia.†

³³ Małbe t_Λb_Λra cajērāpeda paca zaquera beasia. T_Λcuapeda t_Λb_Λ ĩr_Λ cob_Λsia.

³⁴ Małne Elíaba jarasia:

-Baidoda zoco quīmārē jue enenadua. Mał baidora paca t_Λcuada ĩr_Λ weadadua. T_Λb_Λra jūma beguea ođadua.-

Māwā opedadacarea Elíaba jarasia:

-Wayacusa ara mał quīrāca ođadua.-

Ara małda māwā osidaa. Elíaba wayacusa jarasia ara mał quīrāca ođamārēā. Ara małda wayacusa māwā osidaa.

³⁵ Māwā o pan_Λne baidora āyā wea nūmesia. Abedo dji animarā babue diabada icawa p_Λr_Λra corodađa baidoba bira ũmesia.

³⁶ Quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada horaca Elíara animarā babue diabada caita wāpeda Ācōrēa nāwā iwidi_Λsia: “Ācōrē, b_Λd_Λr_Λ Abrahā, Isa, idjaba Israel Ācōrēa. Ieli unubidua b_Λra wārāda israelerā Ācōrēda idjaba m_Λra b_Λ nezocada. Unubidua b_Λab_Λr_Λ m_Λa nāwā obi b_Λda.

³⁷ Mā beđeara panudua, Ācōrē, mā beđeara panudua. Māwā nał ēberārāba cawadia b_Λd_Λr_Λ wārā Ācōrēda idjaba b_Λab_Λr_Λ nāwā obi b_Λda ādjirāba wayacusa ĩjānamārēā.”

³⁸ Māwā iwidi b_Λde Ācōrēba t_Λb_Λ uruada bajāneba dji animarā babue diabada ĩr_Λ b_Λebisia. Małba dji animarā t_Λcuadara, t_Λb_Λra, mōgarara, egoro

* **18:29** *Israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada hora.* Exodo 29:38-41. † **18:31-32** *Baidoda galoā ũbea auđu.* Hebreo beđeade b_Λ b_Λa “dos seah de grano.”

sida jūma bá wāsia. Dji icawa corodađe baido ũmana sida tɒbɒ jɒwɒrɒãba jūma pōāsasia.

³⁹ Mañ unusidade israelerãra chĩrãborode ðarru copanenapeda nãwã jĩgua jarasidaa:

-Nañ Ācōrēdrɒ dji wārã araa. Nañ Ācōrēdrɒ dji wārã araa.-

⁴⁰ Mañbe Elíaba ãdjirãa jarasia:

-Baalðeba bedeabadarãda jūma jidaðadua. Ni abaɒda idu mĩrũ wãbirãnadua.-

Ara mañda israelerãba ãdjirãra jidacuadapeda Elíaba Quisoñ do zaquedaa edebisia. Mama idjia jūma quenasia.

Elíaba Ācōrēa iwidida cue zebimãrēã

⁴¹ Mañbe Elíaba Acaboa nãwã jarasia:

-Ne code wãdua. Mña cue droma zebɒrɒda ũrĩ ðɒɒ.-

⁴² Ara mañda Acabora ne code wāsia. Baribɒrɒ Elíara Carmelo eyađe ãtaa wāsia. Mama chĩrãborode cobepeda dratura egorodaa tẽũ cobesia.

⁴³ Mañbe Elíaba idji nezocaa nãwã jarasia:

-Łtaara wãpeda pusadaa acɒdua.-

Ara mañda idji nezocara łtaara wãpeda pusadaa acɒsia. Jẽda zepeda Elíaa jarasia:

-Ni cãrẽ sida unuẽ basía.-

Elíaba wayacusa jarasia acɒde wãmãrēã. Ara mañ quĩrãca ðarima siete mãwã osia.

⁴⁴ ðarima siete wãbɒrɒde Elía nezocaba jẽda zepeda nãwã jarasia:

-Mña unusia jɒrãrã mañrĩ jɒwajã quĩrãca quiruda pusaareba zebɒrɒda.-

Elíaba jarasia:

-Acaboa jarade wãdua idji carretade ðadopeda isabe diguidaa wãmãrēã.

Isabe wãéɒrɒ cueba poya wãéa.-

⁴⁵ Acaboba mañ ũrĩside idji carretade ðadopeda Jezreel purudaa wāsia. Mãwã ðɒde ewarira pãimaga bueasia. Nãũrã bara zesia. Mañne cuera dji cãbãyã ze nũmesia.

⁴⁶ Ācōrēba Elíaa idji ɒɒɒada diada bẽrã Elíaba cacuade jɒ ðɒra bio trãjãpeda Acabo na pira wāsia Jezreel purudaa.

19

Elía Horeb eyadaa mĩrũ wãna

¹ Elíaba odada, Baalðeba bedeabadarã necoba quenana sida Acaboba idji quima Jezabelea jūma nẽbɒrɒsia.

² Mañ carea Jezabelba aba Elíamaa nãwã jarade diabuesia: “Jezabelba idji ãcōrẽ ðea quĩrãpita wãrãneba jara ðɒɒ nu nañ horaca bai naẽna ðɒra beida ðɒɒ Baalðeba bedeabadarã quenana quĩrãca.”*

³ Mañ ũrĩside Elíara dauperapeda mĩrũ wāsia. Wãne Juda druade Beersebá purude jũene wāsia. Mama Elíaba idji nezocara ðeesia.

⁴ Mañbe idjira êjũã pōãsa ewaraga ðɒde ewari aba wāsia. Mama bacuru zaque edre chũmepeda nãwã crĩchasia: “Biara ðɒɒ beuida.” Mañ bẽrã idjia Ācōrēa jarasia:

-Ācōrẽ, waaẽa. Mñra beadua. Mñ drõã naẽnabemarã beupedada cãyãbara mñra biara ðɒã.-

⁵ Mãwã jarapeda Elíara bacuru zaque edre cãĩ cobesia. Mãwã ðɒde Ācōrẽ nezoca bajãnebemada idjima zepeda ɒrɒmatasia. Mañbe jarasia:

* **19:2** Griego bedeađe idjaba nãwã ðɒ ðɒɒ: “ɒɒda Elíabɒrɒ, mñra Jezabelea.”

-PiradrΛpeda ne codua.-

⁶ Elíaba acΛbΛrΛde idji boro nocoare paλ tΛbΛde ābudada idjaba zocode baidoda unusia. Ne copeða, baido sida dopeða wayacusa cāi cohesia.

⁷ Ācōrē nezoca bajānebemada idjima wayacusa zepeda ārλmatasia. Maλbe jarasia:

-PiradrΛpeda ne codua. BΛra tΛmΛ wāida bΛa.-

⁸ Ara maλda Elíara piradrΛpeda ne cosia, baido sida dosia. Māwā ne codaba cacua ΛbΛapeða cuarenta ewari, āsa, diamasi bida ode nībasia aba Horeb eyade jūēbΛrΛdaa. Maλ eyara Ācōrē eya abadaa.

⁹ Jūēna diamasi Elíara eya uriaēde cāine wāsia.

Maλne Ācōrēba idjía nāwā jarasia:

-Elía, ¿cārēda nama o bΛ?-

¹⁰ Elíaba panusia:

-Ācōrē jūma poya bΛ, mλra zoquea basia bΛa quĩrĩā bΛra oi carea. BaribΛrΛ bΛa israelerā ume bedea bΛdada ādjirāba igarasidaa. Maλne bΛ itea oda animarā babue diabadara jūma ārĩsidaa. Maλ awara bΛdeba bedebadarāda necoba jūma quenasidaa. Ababe mλdrΛ bΛa baribΛrΛ mλ sida beadi carea jΛrΛ panΛa.-

¹¹ Maλne Ācōrēba Elíaa jarasia:

-Dajadaa mλ quĩrāpita naλ eyade nūmane zedua, mλra wāyā wābΛrΛ bērā.-

Ara maλda Ācōrē na nāūrāda dji cābāyā tΛsia. Maλ nāūrāba eyara Λracuasias. Mōgara sida todozoasia. BaribΛrΛ Ācōrēda māwā baē basía. Nāūrā wānacarea de uremiada wāsia. BaribΛrΛ Ācōrēda māwā baē basía.

¹² De uremia wānacarea tΛbΛ uruada eradra nūmesia. BaribΛrΛ Ācōrēda māwā baē basía. TΛbΛ urua quidacarea Elíaba nāūrāda pīāca sλga nūmΛda ūrĩsia.

¹³ Maλ ūrĩbΛrΛde Elíaba jλ bΛba idji quĩrādarrara jūātrΛsia. Maλbe dajadaa wāpeda eya uria caita nūmesia. Maλne bedeada ūrĩsia. Maλba nāwā jarasia:

-Elía, ¿cārēda nama o bΛ?-

¹⁴ Elíaba panusia:

-Ācōrē jūma poya bΛ, mλra zoquea basia bΛa quĩrĩā bΛra oi carea. BaribΛrΛ bΛa israelerā ume bedea bΛdada ādjirāba igarasidaa. Maλne bΛ itea oda animarā babue diabadara jūma ārĩsidaa. Maλ awara bΛdeba bedebadarāda necoba jūma quenasidaa. Ababe mλdrΛ bΛa, baribΛrΛ mλ sida beadi carea jΛrΛ panΛa.-

¹⁵ Ācōrēba Elíaa jarasia:

-Jēda ējūā pōāsa ewaraga bΛare Damasco purudaa wādua. Mama jūēpeda nedragada Hazael boro ārλ weadua Siriadebema boroda bΛi carea.

¹⁶ Maλ awara Nimsi wiuzaque Jehúmaa wāpeda nedragada idji boro ārλ weadua Israeldebema boroda bΛi carea. Idjaba Abel-mehola purudebema Sapa warra Eliseomaa wāpeda nedragada idji boro ārλ weadua bΛ cacuabari mλneba bedebabarida bΛi carea.

¹⁷ Maλbe Israel druade mλ igara panΛra Hazaelba necoba zocārā quenaya. Idjia quenanaēra Jehúba necoba quenaya. Jehúba quenanaēra Eliseoba quenaya.

¹⁸ BaribΛrΛ Israel druade mλa ēberārāra siete mil waga erobΛa. Ādjirāra Baal quĩrāpita chĩrāborode barru coheadacaa ni idjira isōnacaa.-

Elíaba Eliseo trāna

¹⁹ Maλbe Elíara Horeb eyadeba wāsia. Wāne Sapa warra Eliseoda, once ēberārā idji ume ējūā o panΛ sida unusia. Ādjirāza pacada umé uméa ābaa jλ eropanasidaa. Maλ pacaba bacuru cūmia bΛda egorode errebari eronībasidaa

egorora bogajuḁapeḁa ne uḁi carea. Elíara Eliseo caita wāpeḁa idjia cacuaḁe jǎ ḁARA Eliseo ǎrǎ wēã coḁASIA acḁbi carea Eliseora idji cacuabari Ācōrēneba beḁeabari baida. Maḁbe wāsia.

²⁰ Ara maḁḁa Eliseoba idji pacara amepēḁa Elía caiḁu pira wāsia. Jidapeḁa nāwā jarasia:

–ḂA ume wāi naēna idu mǎ djibarirāḁa isōne wābidua. MaḁbeḁARḂ mǎra ḂA ume wāya.–

Elíaba jarasia:

–Wāḁua. Mǎa ḂARA wābi ama ḂAēa.–

²¹ Ara maḁḁa Eliseora jēḁa wāsia. Jūēpeḁa idji uméḁbema pacara beapeḁa dji pacaba erreḁari ḁaḁa bacuruda ḂAÁ tucuapeḁa tḁḂḂ cajērāsia. Maḁne dji paca djarara djupeḁa idji ēberārāra ne cobigasia. Māwānacarea idjira Elía caiḁu wāpeḁa Elía carebabarida ḁesia.

21

Acaboba Nabó ējūã jārīna

¹ Dārā baḁacarea naḁḁa māwāsia. Jezreel puruḁebema Nabó abadaba uva ējūãḁa Israelḁebema boro Acabo de droma caita erobasia.*

² Maḁ carea Acaboba Nabóa nāwā jarasia:

–ḂA uva ējūãḁa mǎ de caita ḂA bēḁā mǎa nēḁobuedua. Jāma ne u quīrīã ḂAA. Maḁ ējūãbari mǎa dewara uva ējūã biara ḂAḁa diaya. Ējūã cāyābara paratada quīrīã ḂABARḂ dji ējūã nēḂAA ḂA quīrāca diaya.–

³ BaribARḂ Nabóba panusia:

–Wārāneba jaraya: mǎ zeza ḁasiba mǎa diada ējūãra nēḁobueēa.–

⁴ Jezreelḁebema Nabóba māwā jarada bēḁā Acaboba sopuapeḁa quīrūquīrūa diguidaa wāsia. Diguida jūēpeḁa idji cḁḁaḁe quīrā āyā tabesia idjaba ne co quīrīãé basía.

⁵ Māwā ḂAḁe Acabo quima Jezabelera idjimaa zepeda iwidisia:

–¿ḂARA cārē cārēã sopua ḂA? ¿Cārēã ne co ama ḂA?–

⁶ Acaboba panusia:

–Mǎra Jezreelḁebema Nabó ume beḁeasia. Mǎa iwidisia idji uva ējūãra mǎa nēḁobuemārēã. Parata cāyābara dewara ējūãḁa quīrīã ḂABARḂ mǎa diayada asia. BaribARḂ idji ējūãra nēḁobueēana asia.–

⁷ Maḁne Acabo quima Jezabelba jarasia:

–¿Māwāra ḂARA Israelḁebema boroēca? Sopua ḁarāḁua. PiradrḂpeḁa ne codua. Mǎa Jezreelḁebema Nabó uva ējūãra b́a jārī diaya.–

⁸ Ara maḁḁa Jezabelba Acabo trǎneba cartada ḂACUapeḁa Acabo sēyāḁa ḁASIA. Maḁra Nabó puruḁebema bororāmaa, dji dromarāmaa biḁa diabuesia.

⁹ Maḁ cartade idjia nāwā ḁASIA:

“Jūmarāa jaradadua ne codaca ewarida oḁamārēã. Maḁ ewaride ābaa dji jḂredapeḁa Nabóra ēberārā nocoare chūmebidadua.

¹⁰ Idjaba ēberā cadjiruada umé idji caita chūmebidadua sewadeba jaradamārēã idjia Ācōrēḁa, Israelḁebema boro sida biē jarasida. Maḁbe Nabóra puru jīga edeḁapeḁa mōgaraba tabari beaḁadua.”

¹¹ Jezabelba maḁ cartade ḂAḁa quīrāca Jezreel puruḁebema bororāba, dji dromarā biḁa jūma osidaa.

¹² Ādjirāba jūmarāa jarasidaa ne codaca ewarida oḁamārēã. Maḁbe Nabóra ēberārā nocoare chūmebisidaa.

* **21:1** *Israelḁebema boro Acabo.* Hebreo beḁeade ḂA ḂAA “Samariadebema boro Acabo.” Māwā jara ḂAA Acaboba Samaria puruḁe biara ḁabadji bēḁā.

13 Ēberā cadjiruada umé zebidapeda Nabó caita chūmebisidaa. Mañ umébemaba jūmarā quīrāpita sewadeba jarasidaa Nabóba Ācōrēda, Israeldebema boro sida biē jarasida. Ara mañda ēberārāba Nabóra puru jīga ededapeda mōgaraba tabari beasidaa.

14 Māwānacarea Jezreel purudebema bororāba Jezabelea jarabisidaa Nabóra mōgaraba tabari beasidada.

15 Nabó mōgaraba tabari beapedada ūrīside Jezabelba idji quima Acaboa nāwā jarasia:

–Jezreel purudebema Nabóra beasidaa. Mañ bēra idjia uva ējūā nēdobue quīrāē badara edadua.–

16 Acaboba Nabó beapedada ūrīside ara mañda Jezreel purudaa Nabó uva ējūā edai carea wāsia.

17 Mañmisa Ācōrēba Tisbé purudebema Elíaa nāwā jarasia:

18 –Israeldebema boro Acabo Samariade babarira acade wādua. Idjia Nabó basi uva ējūā edai carea wāsia. Ara nawena mama bāa.

19 Idjia jaradua: “Ācōrēba nāwā jara bāa: bāa Nabóra beapeda idji ējūā edasia. Mañ carea usaba Nabó oa senepedadama bā oa sida senenia.”–

20 Elía Acaboma jūēside Acaboba idjia jarasia:

–Mā dji quīrū, ¿bāa māra acade ze bāca?–

Elíaba panusia:

–Māē, bāra acade ze bāa. Bāa Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjiruada o bāa.

21 Mañ carea Ācōrēba bāra bio cawa oya. Israel druada jūma bā ēberārā dji umaquīrāda quenabiya: nezoca beada, nezocāē bea sida. Abeda jūma bādeba yōbādarāda idjia jōbiya.

22 Idjia Nabat warra Jeroboañ ēberārā jōbiēda quīrāca idjaba Ahía warra Baasa ēberārā jōbiēda quīrāca bā ēberārā sida jōbiya. Bāa cadjirua o bādeba idjira bio quīrūbisia. Bāa israelerā bida cadjiruada obisia.

23 Mañ awara bā quima Jezabeldebemada Ācōrēba nāwā jara bāa: Jezreel puru caita idjira beapedada usaba codia.†

24 Jūma bā ēberārā purude beubādara usaba codia. Bā ēberārā puru jīga beubādara āgosoba codia.

(
25 Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjirua obarida Acabo quīrāca neēa, Acabo quima Jezabelba māwā cadjiruada obida bēra.)

26 Wārāda Acaboba jūmawāyā cadjiruada o babadjia. Jāwaba oda ācōrē beada ēpēbadjia amorreorāba naēna ēpē panana quīrāca. Mañ amorreorāra Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jāretasia.)

27 Acaboba mañ ūrīside idjia cacuade jā bāra sopuaba cōātasia. Mañbe sopua carea jābadara jāpeda cāibadjia. Mañ awara ne codaca ewarida obadjia idjaba sopua babadjia.

28 Mañ carea Ācōrēba Tisbédebema Elíaa nāwā jarasia:

29 –¿Bāa unu bāca sāwā Acabora sopua bāda idjia cadjirua oda carea? Mañ bēra idji zocai bāmisa māa idji ēberārāra jōbiēa, ātebāra idji warra Israeldebema boroda beacarea idji ēberārāra jōbiya.–

22

Acabo beapedada

1 Siriadebemarāra israelerā ume djōnaē panāda poa ūbea babāra basía.

† 21:23 Jezreel puru caita. Hebreo beedeade ācāra cartade nāwā bā bāa: “Jezreel puru mōgaraba audu jūrā ca bā caita.”

² Mañne Juda druadebema boro Josapada Israeldebema boro Acabo acade wāsia.

³ Māwā bade Israeldebema boro Acaboba idjiare bea nāwā jarasia:
–Bārāba cawa panla Gala druade Ramo purura dadjirāne basida. Baribara Siriadebemarāba jārpadaadeba āta dadjirāba ni cārē sida odaē panla ādji boro jawaedabemada ēdra edadi carea.–

⁴ Mañ bēra Acaboba Josapaa nāwā iwidisia:

–¿Bāra māare Gala druade djōne wāica Ramo ēdra edadi carea?–

Josapaba panusia:

–Māda, mā sordaorāda, mā cawayodeba djōbadarā sida ba ume wānia.–

²⁹ Mañbe Israeldebema boro Acaboda, Juda druadebema boro Josapa sida Gala druade Ramo puruda djōne wāsidaa.

³⁰ Wābade Acaboba Josapaa nāwā jarasia:

–Djōbade māra quīrā awara djio baya ni ababa cawarānamārēā māra dji boroda. Baribara ba badi djiora jā bada.–

Ara māda Israeldebema boro Acaboda quīrā awara djiopeda djōne wāsia.

³¹ Siriadebema boroba carretaadeba djōbada bororāda 32 erobasia. Djōbade ādjirā jarasia baridua ume djōrānamārēā, ātebā ababe Israeldebema boro Acabo ume djōnamārēā.

³² Carretaadeba djōbada bororāba Josapa unusiade idji djio carea crīchasiada idjira Israeldebema boro Acaboda. Mañ carea idjima djōne wāsidaa. Baribara Josapara biasia idji sordaorāba carebamārēā.

³³ Māwā biabade Siriadebema carretaadeba djōbada bororāba cawasiada idjira Israeldebema boro Acaboēda. Mañ bēra idu basidaa.

³⁴ Mañne Siriadebema sordaoba chada baridua drasia. Mañ chaba Acaboda sude wāsia idji jāare jā ba jātrābari ewara bāmaa. Ara māda Israeldebema boro Acaboba idji carreta edebā nāwā jarasia:

–Jēda ededua. Nañ djō pannebemada māra āyā ededua. Chaba māra dra ataubisidaa.–

³⁵ Mañ ewaride israelerāra Siriadebemarā ume dārā djōsidaa. Djō panne Israeldebema boro Acaboba idji carreta āta acā nūmasia. Acaboda dji cābāyā oa ze nūma bēra idji carreta jāra oaba purega nūmesia. Qewara Acaboda beusia.

³⁶ Amāda baebade israelerāba nāwā biasidaa:

–¡Waa djōnaē! ¡Dadji druaza, puruza bida wānia!–

³⁷ Māwā Israeldebema boro Acaboda beusia. Idjira Samariada ededape da tbarisidaa.

³⁸ Mañbe Samaria caita baido ūmaa idji carretara sagade edesidaa. Mama wērāra auada cuibadiada. Mañne usaba Acabo oara sene duanesidaa Ācōrēba Elíadeba jarada quīrāca.*

³⁹ Jūma Acaboda oda nañ cartade bāē bāra, idjia israelerā pe erobadebemada, idji de droma elepante quidaba bio djio badada, puru bea idjia oda sida dewara cartade bā ba. Mañ carta trāra “Israeldebema bororāba opedada” abadaa.

⁴⁰ Acabo beudacarea idji warra Ocozāda idji cacuabari Israeldebema boroda besia.

* 22:38 1 Reye 21:19.

2 REYE UMÉBEMA CARTA REYE

2

Ācōrēba Elía bajānaa ededa

¹ Ācōrēba Elía nāūrā jūrēbarib_{ΛΓΛ}ba bajānaa edei carea baside Elíara, Eliseo sida Gilgaldeba wāb_Λda basía.

² Ma_Λne Elíaba Eliseoa nāwā jarasia:

-Nama bedua. Ācōrēba m_Λra Betel puru_Λdaa wābi b_Λa.-

Barib_{ΛΓΛ} Eliseoba panusia:

-Ācōrē zocai b_Λ quīrāpita, b_Λ quīrāpita bida wārāneba jaraya: b_Λdub_Λ wābiēa.-

Ara ma_Λda Betel puru_Λdaa wāsidaa.

³ Jūēb_Λdade Ācōrēneba bedeabadarā Beteldebemada Eliseomaa zedape_Λda nāwā iwidi_Λsidaa:

-¿B_Λa cawa b_Λca idi Ācōrēba b_Λ boro Elíara edeida?-

Eliseoba panusia:

-Māē, cawa b_Λa. Chupea pananadua.-

⁴ Ma_Λbe Elíaba Eliseoa jarasia:

-Eliseo, nama bedua. Ācōrēba m_Λra Jerico puru_Λdaa wābi b_Λa.-

Eliseoba panusia:

-Ācōrē zocai b_Λ quīrāpita, b_Λ quīrāpita bida wārāneba jaraya: b_Λdub_Λ wābiēa.-

Ara ma_Λda Jerico puru_Λdaa wāsidaa.

⁵ Jūēb_Λdade Ācōrēneba bedeabadarā Jericodebemada Eliseomaa zedape_Λda iwidi_Λsidaa:

-¿B_Λa cawa b_Λca idi Ācōrēba b_Λ boro Elíara edeida?-

Eliseoba panusia:

-Māē, cawa b_Λa. Chupea pananadua.-

⁶ Ma_Λbe Elíaba Eliseoa jarasia:

-Nama bedua. Ācōrēba m_Λra Jorda_Λ do_Λdaa wābi b_Λa.-

Eliseoba panusia:

-Ācōrē zocai b_Λ quīrāpita, b_Λ quīrāpita bida wārāneba jaraya: b_Λdub_Λ wābiēa.-

Ara ma_Λda wāsidaa.

⁷ Ādji cai_Λdu Ācōrēneba bedeabadarāda cincuenta wāsidaa. T_Λm_Λba ādjirāba ac_Λ duanasidaa Elíada, Eliseo sida Jorda_Λ do icawa nūpan_Λda.

⁸ Māwā pan_Λne Elíaba cacuade j_Λ b_Λra ērāpe_Λda bedat_Λ edasia. Ma_Λba do_Λde tawesia. Taweb_{ΛΓΛ}de oda ewa dogosia. Elíara, Eliseo sida ma_Λ ode Jorda_Λ do chāsidaa.

⁹ Chānapeda Elíaba Eliseoa jarasia:

-Ācōrēba m_Λ edei naēna ¿b_Λa cārēda quīrā b_Λ m_Λa b_Λ itea oida?-

Eliseoba panusia:

-M_Λ quīrā djuburia b_Λa erob_Λ jauredeba poya obarira dewararā cāyābara m_Λa au_Λduara diadua.-*

¹⁰ Elíaba jarasia:

* **2:9** Dewararā cāyābara m_Λa au_Λduara diadua. Hebreo bedeade b_Λ b_Λa “doble porción.” Ma_Λba jara b_Λa idjira Elía cacuabari Ācōrēneba bedeabari dji droma baida.

-Bla iwidi b̄ara zarea b̄aa. Barib̄ara Ācōrēba m̄ edeb̄ara unuib̄ara, b̄a iwidiidara edaya. Unuēb̄ara edaēa.-

¹¹ Ādji nēb̄ara n̄nane cawaēne t̄b̄a uruada cawayo carreta bara b̄a quīrāca b̄ada zesia. Māra ādji ēsi dogosia j̄ga w̄namārēa. Mābe n̄ūrā j̄rēbarib̄ara Elīara bajānaa edesia.

¹² M̄wā unub̄ara Eliseoba Elīaa bia jarasia:

-jZeza, zeza! Carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā quīrāca b̄a israelerāra bio careba basia.-†

Māne Eliseoba cacuade j̄ b̄ara sopuaba ēsidra cōātasia. Elīara waa unuē basia.

¹³ Elīa ātaa w̄side idjia cacuade j̄ badara egode ērā baesia. Māḡara Eliseoba edapeda jēda Jordaā dodaa w̄peda do icawa n̄mesia.

¹⁴ Māne Elīaba cacuade j̄ badaba dode tawesia. Taweb̄ara n̄wā j̄gua jarasia:

-jElīa Ācōrēra s̄ama b̄a?-

Ara māne oda ewa dogosia. Mā ode Eliseora ch̄asia.

¹⁵ Idji ch̄ab̄ara Ācōrēneba bedeabadarā Jericobemaba ac̄a duanasidaa. Mā b̄erā jarasidaa:

-Elīaba erobada jaureda Eliseoba edasia.-

Ara māda ādjirāra Eliseomaa w̄napeda idji quīrāpita ch̄irāborode b̄aru copanesidaa.

¹⁶ Mābe jarasidaa:

-Dairāra b̄a nezocarāa. Dairā tāēna cacua l̄b̄a beada cincuenta pan̄a. Ādjirāra b̄a boro Elīara j̄ara w̄bidua. Āībērā Ācōrē Jaureba idjira ātaa edepeda eyade wa jewedade b̄asisicada.-

Barib̄ara Eliseoba panusia:

-M̄wāēa. Ādjirāra diabuerānada.-

¹⁷ M̄wā jaraēamīna ādjirāba āc̄ara diabuedi carea m̄ā sē panesidaa. Mā carea Eliseora perapeda ādjirāra jarasia āc̄ara diabuedamārēa. Ara māda ādjirāba cincuenta diabuesidaa. Mā ēberārāba Elīara ewari ūbea j̄arasidaa. M̄wāmīna ununaē basia.

¹⁸ Mābe Jericodaa Eliseo b̄amaa jēda zesidaa. Eliseoba ādjirāra jarasia:

-jM̄a jarasiēca b̄adji quīrābe j̄ara w̄nida?-

Eliseoba baido biē bada bia b̄ada

¹⁹ Jericobemārāba Eliseo n̄wā jarasidaa:

-Dairā boro, b̄a cawa b̄a nā purura bio bia b̄ada. Barib̄ara baidoda biē b̄a b̄erā dai ējūā sida biē b̄a.-

²⁰ Mā carea Eliseoba jarasia:

-Epedeco djiwidiē tāda m̄maa enenada.-

Ara māda edesidaa.

²¹ Māḡara idjia baido ātaa bogadr̄a b̄amaa edepeda mā baidode eēa peatasia. Māne jarasia:

-Ācōrēba n̄wā jara b̄a: m̄a nā baidora bia b̄ab̄ara b̄erā nā baidoba ni ab̄ada waa beudaēa. B̄arā ējūā sida bia zau baya.-

²² Mā ewarideba ātaa mā baidora bia besia Eliseoba jaraēa quīrāca.

Eliseo ipida jarapedada

²³ Jericobeba Eliseora Betel purudaa w̄sia. Ode n̄ne āc̄ara cūdrarāda Betel purudeba idjima w̄napeda n̄wā ipida jara duanesidaa:

-Boro uru, āyā w̄dua. Boro uru, āyā w̄dua.-

† 2:12 Hebreo bedede n̄wā b̄a b̄a: “M̄a zeza, m̄a zeza, Israeldebema carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā.”

²⁴ Mañ carea Eliseoba ãdjirãmaa acλpeda Ñcõrẽ trλneba biẽ jara ðasia. Ara mañda wi umé panλba cūdrarãra orraedapeda 42 beasidaa.

²⁵ Mañbe Eliseora Carmelo eyadaa wãpeda jẽda Samaria purudaa wãsia.

4

Eliseoba pẽdra wẽrã carebada

¹ Pẽdra wẽrãda ðasia. Idji quimara Ñcõrẽneba bedeabari basía. Mañ pẽdra wẽrãba Eliseoa jarasia:

-Mñ quima querasira bλ nezoca basía. Bλa cawa ðaa idjia Ñcõrẽra bio waya basida. Baribλrλ idji jaidaside paratada diai bara basía. Mañda jẽda diaẽ bλ bẽrã idi mañ parata djibariba mñ warrarãda umena edade zeya idji nezocarãda beadamãrẽã.-

² Mañne Eliseoba idjía iwídisia:

-¿Mña bλra sãwã carebai? Mña jaradua: ¿cãrẽda diguida erobλ nẽdobuei carea?-

Pẽdra wẽrãba panusia:

-Nẽdobuei carea mñ diguida ni cãrẽ sida neẽ quirua. Ababe zoco zaquede nedragada mañrẽ eroquirua.-

³ Mañne Eliseoba jarasia:

-Bλ de caita ðea ãberãrãmaa wãpeda zoco ne neẽ ðeada zocãrã iwídidua.

⁴ Edapeda bλra, bλ warrarã sida diguida wãnapeda bλ dede eda wãbadara jũãtrãdadua. Mañbe bλa erobλ nedragara mañ zoco ðeade bira weadua. Birasira ãyã bλ wãnadua.-

⁵ Ara mañda pẽdra wẽrãra wãsia. Zocoda zocãrã iwídidpeda idjira, idji warrarã sida diguida wãnapeda dji eda wãbadara jũãtrãsidaa. Mañbe dji warrarãba mañ zoco ðeara aba aba dji papamaa edesidaa nedragaba bira tλcuamãrẽã.

⁶ Jũma bira tλðacarea pẽdra wẽrãba idji warraa jarasia dewara zocoda enemãrẽã. Baribλrλ warraba jarasia zocora waa neẽda. Ara mañda nedraga idji zocode erobλra waa piaẽ basía.

⁷ Pẽdra wẽrãba Ñcõrẽneba bedeabari Eliseomaa jarade wãsia. Mañne Eliseoba jarasia:

-Mañ nedragara nẽdobuede wãdua. Nẽdobuepeda bλ quima querasiba parata diaida ðadara diadua. Dji parata ðedaba bλra, bλ warrarã sida necai panania.-

Eliseoba warra ãrẽbabida

⁸ Ewari aba Eliseora Suneñ purudaa wãsia. Mama wẽrã parata bara ðaba idjía jarasia ne code zemãrẽã. Mañ carea Suneñnaa wãbλrλza Eliseora mañ wẽrãma ne cobadjia.

⁹ Mañ wẽrãba idji quimaa jarasia:

-Mña cawa ðaa jãñ ãberã dadjima ne code zebarrã wãrãda Ñcõrẽneba bedeabarida.

¹⁰ Mañ bẽrã dadji de ãrλ de zaqueda idji itea odia. Mañne eda cλdada, mesada, bugueda, ãbãrã sida ðadã idji zebλrλde mama cãimãrẽã.-

¹¹ Mãwã opedadacarea ewari aba Eliseora jũẽpeda de zaquede cãine wãsia.

¹² Mama Eliseoba idji nezoca Guiezia nãwã jarasia:

-Nañ de djibari wẽrãda trλne wãdua.-

Ara mañda Guieziba trλne wãpeda wẽrãra idjima zesia.

¹³ Mañbe Eliseoba Guiezia jarasia:

-Idjía jaradua: “BΛa dai itea bio bia osia. ¿Daiba bΛ itea cārēda odi? ¿BΛa quĩrĩã bΛca दौरा bΛare Israelde bema boro ume wa idji sordaorã boro ume bedeadida?”-

Wērãba panusia:

-MΛa ni cārē sida quĩrĩãéa. MΛ ēberãrã tãēna bΛ bērã necai b̄abaria.-

¹⁴ Mañne Eliseoba idji nezoca Guiezia iwidisia:

-¿Idji itea cārēda odi?-

Guieziba panusia:

-Cawaéa, baribΛrΛ idjira warra neē bΛa idjaba idji quimara drõãda quirua.-

¹⁵ Mañne Eliseoba jarasia:

-Idjira wayacusa trãne wãdua.-

Ara mañda Guieziba trãne wãsia. Wērãra zepeda de zaquede eda wãbada caita nũmesia.

¹⁶ Mañbe Eliseoba idjía jarasia:

-Za uru poade ara nañ jedecode bΛa warrada topeda bara erobaya.-

Wērãba panusia:

-Mãwã jararãdua, mΛ boro. Ācõrēneba bedeabari, mΛra cūrũgarãdua.-*

¹⁷ Eliseoba jaraãa quĩrĩãca dewarabema poade wērãra biogoa b̄epeda warra tosia.

¹⁸ Mañ warra waridacarea ewari aba dji zezamaa wãsia. Dji zezaba dewararã ume néuda ewa panasiãaa.

¹⁹ Cawaéne warrara nãwã bia nũmesia:

-¡Aguidii, mΛ borora pua nũmΛa! ¡MΛ borora pua nũmΛa!-

Mañ carea dji zezaba idji nezocaa jarasia:

-MΛ warrara dji papamaa ededua.-

²⁰ Ara mañda idji nezocaba dji warrara bara edapeda dji papamaa edesia. Mañbe dji papaba warrara bacarade erobasia aba umatipa. Mañne warrara jaidasia.

²¹ Ara mañda dji papaba idjira ãtaa Eliseo de zaquedaa edepeda Eliseo cãdade b̄asia. Mañbe ēdrãpeda dji eda wãbadara jũãtrãsia.

²² Idji quimada trãpeda nãwã jarasia:

-MΛ djuburia burroda aba idjaba nezocada aba mΛmaa diabuedua. MΛra isabe Eliseomaa wãya. Jũepeda ara mañda jēda zeya.-

²³ Dji quimaba iwidisia:

-¿BΛra cārē cārēã idi idjimaa wãbΛrΛ? Ānãũbada ewariãa ni jedeco djiwidiãa idji ume ãbaa Ācõrãa iwididi carea.-

Wērãba panusia:

-Jũmawãyã crĩcharãdua.-

²⁴ Mañbe wērãba idji chũmeira burro ãrã jãbipeda dji nezocaa nãwã jarasia:

-Isabe wãnia. MΛa jaraēbΛrΛ ni maãrĩ biãa ãnãũnaãa.-

²⁵ Ara mañda wãnapeda Carmelo eyade Eliseo bΛma jũesidaa. Eliseoba tΛmΛba ãdji zebãdada unuside idji nezoca Guiezia jarasia:

-Acãdua, Suneã purudebema wērãra zebΛrΛa.

²⁶ Idji audiabariãe pira wãdua. Iwididua idjida, dji quimada, dji warra sida bia panΛ cawaya.-

Ara mañda idji nezocara pira wãsia. Mañne wērãba panusia:

-Daira jũmaena bia panΛa.-

* **4:16** Ācõrēneba bedeabari. Hebreo bedeade b̄Λ bΛa “Ācõrē ēberã.”

27 Eyađe Eliseo ɓama jūéside wērāba Eliseo jīrūne jida cobesia bedeada djuburiai carea. Mañ bēřā Guiezira araa dogosia wērā āyā ɓai carea. Baribara Eliseoba jarasia:

–Idu ɓadua. Nañ wērāra bio sopua ɓa. Baribara Ācōrēba m̄la cawabiē ɓa cārē cārē jāwā sopua ɓada.–

28 Mañne wērāba jarasia:

–M̄ boro, m̄ra sopua ɓa m̄ warrada jaidada bēřā. ¿M̄ra warrada ɓa iwidisica? ¿M̄ra jarasiēca m̄ra cūrūgarāmārē?–

29 Ara mañda Eliseoba Guiezia jarasia:

–ɓa cacuađe j̄ ɓara bio trāj̄ cobapeđa nañ wērā dedaa isabe wādua. M̄ bacuruda ededua. Isabe wāida ɓa bēřā ēberāda unusira bedearādua. Ēberāba ɓa bedeabara, panurādua. Nañ wērā dede jūēpeđa m̄ bacurura idji warra quīrādarra ɓara cobapeđu.–

30 Mañne dji warra papaba Eliseo jarasia:

–Ācōrē zocai ɓa quīrāpita, ɓa quīrāpita biēda wārāneba jaraya: ɓada wāēbara, m̄ sida wāē.–

Mañ bēřā Eliseora idji ume wāsia.

31 Guiezira ādji na wāsia. Jūēpeđa Eliseo bacurura dji warra quīrādarra ɓara cobesia. Māwāmīna cārē sida sāwāē basia. Ara mañda Guiezi jēda wābara Eliseora ota unusia. Mañne Guieziba nāwā jarasia:

–Warrara ɓara basia.–

32 Eliseo jūéside dji warra jaidadara idji cacuađe urraju nūmasia.

33 Ara mañda iduba eda wāpeđu dji eda wābadara jūātra nūmasia. Mañbe Ācōrē iwidisia.

34 Iwidipeđu idji cacuađe dji warra ɓara ɓarrubari cobesia. Idji iteda dji warra itema ɓa. Idji dauda dji warra dauma ɓa. Idjaba idji jawada dji warra jawā ɓa. Māwā cobapeđu warra jaidadara jawāria.

35 Mañbe Eliseora pirapeđu arima ɓara nībapeđu wayacusa dji warra ɓara ɓarrubari cobesia. Mañne warrara ɓara siete jaisapeđu dau ogasia.†

36 Eliseoba Guiezira trapeđu nāwā jarasia:

–Dji warra papara trāne wādua.–

Ara mañda trāne wāsia. Dji papa zeside Eliseoba jarasia:

–ɓa warrara edadua.–

37 Ara mañda dji papara eda wāpeđu Eliseo jīrū caita chīrāborode ɓara cobesia. Mañbe idji warrara edapeđu edesia.

Eliseoba ēberāra ne cobida

38 Ewari aba Eliseora Gilgaldaa wāsia. Mañ druade jarrabada baraasia. Mama Eliseora Ācōrēneba bedeabadarā ume ābaa dji jare panane idji nezocaa nāwā jarasia:

–Cuguru waibapeđu Ācōrēneba bedeabadarā itea ne djudua.–

39 Mañne cobada chiruada ababa mēā japeđu wāsia. Japeđu ɓa jaca zau ɓada unusia. Mañ tada idjia cacuađe j̄ ɓa pe edapeđu jēda wāsia. Mañgara pichia toacuapeđu dji cuguru waiba dju nūmaane eda ɓa. Baribara idjia adua ɓa mañgara cocacada.

40 Widacarea mañ djicora jedecasia. Baribara cobapeđu ādjirāba ɓa jarasidaa:

–Ācōrēneba bedeabari Eliseo, nañ djicora dadji beabari bara ɓa!–

Mañ carea ādjirāba codaē basia.

41 Eliseoba jarasia:

† 4:35 *Barima siete jaisapeđu.* ɓara mañ bedeaba jara ɓa: “Barima siete dji warra ɓara ɓarrubari cobesia.”

-Harinada maãrĩ enenadua.-

Eliseoba maã harinara dji cuguru waibΛade eda bΛpeda nãwã jarasia:

-IdibΛrΛ jedecadadua codi carea.-

CobΛdade maã djicora dadji beabari neẽ basia.

⁴² Mãwãnacarea Baal-salisa purudeba ãberãda Eliseomaa zesia. Maã ãberãba idji néu naãrã ewadadebemada Eliseo itea enesia. Paã cebada odada veinte, trigo djiwidi ewada sida cΛmΛne enesia. Maãbe Eliseoba idji nezocaa jarasia:

-Naãda Æcõrẽneba bedeabadarãa cobidua.-

⁴³ Idji nezocaba jarasia:

-Naã maãrĩ quiruba ¿mãa sãwã cien ãberãrãda ne cobì?-

Eliseoba panusia:

-Naãda Æcõrẽneba bedeabadarãa cobidua. Æcõrẽba nãwã jara bΛa: “Ædjirãba codapeda adubaya.”-

⁴⁴ Mãwã jarada bẽrã Eliseo nezocaba maãra jedecasia maã cien ãberãrãba codamãrẽã. Codapeda adubasia Æcõrẽba jarada quĩrãca.

5

Eliseoba Naamaã biabida

¹ Æberã Naamaã abadada basia. Idjira Siriadebema sordaorã boro basia. Æcõrẽba careba bΛdeba ãdji dji quĩrũra poyada bẽrã Siriadebema boroba idjira dewararã cãyãbara biara unubadjia. Idjira bio sozarra basia, baribΛrΛ aida bara basia.

² Naẽna Siriadebema sordaorãba Israel druade ne biada jãrĩne wãbadjidãa. Maãne wẽrã zaqueda jẽda jida edesidaa. Maã wẽrãcaura Naamaã quima nezocada basia.

³ Ewari aba wẽrãcauba idji boro Naamaã quimaa nãwã jarasia:

-Æcõrẽneba bedeabari Eliseoda Samaria purude bΛa. Mã boro Naamaãra idjimaa wãbΛrΛbara, idji aida anicasia.-

⁴ Maã wẽrãcau Israeldebemaba jaradada Naamaãba Siriadebema boroa jarade wãsia.

⁵ Maãne Siriadebema boroba jarasia:

-Bia bΛa. Wãdua. Mãa cartada Israeldebema boro itea bΛ ume diabueya.-

Ara maãda Naamaãra wãsia. Idjia paratada 750 libra, oroda 150 libra, idjaba cacuade jΛbadada 10 edesia.

⁶ Carta Israeldebema boro itea ededade nãwã bΛ basia: “Mãa naã cartara mã nezoca Naamaã ume bΛa diabuebΛrΛa. Mãa quĩrã bΛa bΛa idji aida anibida.”

⁷ Israeldebema boroba maã carta acΛside idjia cacuade jΛ bΛra sopuaba cõãtapeda nãwã jarasia:

-Mãwãra ¿mãra Æcõrẽca naã ãberã biabi carea? Mãra Æcõrẽã ãberãrã zocai bΛi carea idjaba beubi carea. Mãwãmĩna Siriadebema boroba naã ãberãra mãmãa diabuesia idji aida anibimãrẽã. Idjira mã ume djõbi jΛrΛ bΛa.-

⁸ Æcõrẽneba bedeabari Eliseoba ùrĩsia Israeldebema boroba cacuade jΛ bΛra sopuaba cõãtasida. Maã carea Eliseoba ãberãda idjimaa nãwã jarade diabuesia:

-¿Cãrẽ cãrẽã bΛa cacuade jΛ bΛra cõãtasi? Jãã ãberãra mãmãa diabuedua. Mãa biabiya. Mãwã idjia cawaya wãrãda Israel druade Æcõrẽneba bedeabarida aba bΛda.-

⁹ Ara maãda Naamaãra cawayo carreta bara bΛde Eliseomaa wãpeda dji dede eda wãbada dajadaare jũesia.

¹⁰ Eliseoba ãberãda dajadaa nãwã jarade diabuesia: “Jordaã dode cuide wãdua. Bãrima siete cuibΛrΛde bΛ cacuara biapeda Æcõrẽ quĩrãpita bia beya.”

11 Mañ ũrĩpeda Naamañra bio quĩrũ wāsia. Idjia jarasia:

–Mña crĩcha ðasia Eliseoba mñra dajadaa acłde zepeda idji Ācõrẽa iwĩdida idjaba idji jłwara mñ aida ãrã jãrẽwẽida animãrẽã.

12 Jũma Israel druađe ðea do cãyãbara Damasco druađe Abaná doda, Parpar do sida biara panł. Ababe cuibłrłba biaida ðłbłrł, biara ðłã jãma cuide wãida.–

Mãwã jarapeda bio quĩrũ wāsia.

13 Mañne Naamañ nezocarãda idji caita wãnapeda nãwã jarasidaa:

–Dai boro,* jãã Ācõrẽneba bedeabariba obi jaradara zarea ðadabara ðłã ocasia. Idjia ababe jara ðłã ðł biamãrẽã Jordaã dođe cuida ðłda. ¿ðłã mãwã oiẽ ðłca?–

14 Mãwã jarapedada bẽrã Naamañra Jordaã dođaa wãpeda ðarima siete cuisia Ācõrẽneba bedeabari Eliseoba jarađa quĩrãca. Ara mañda biapeda idji cacuara cũdra quĩrãca dowã ðesia. Ācõrẽ quĩrãpita bia ðesia.

15 Naamañra idji ume panł sida jẽda Eliseomaa wãnapeda Naamañba idji quĩrãpita nãwã jarasia:

–Idibłrł cawasia wãrã Ācõrẽda ababe nañ Israel druađe ðłda. Mñ djuburia, mña ne diabłrłra edadua.–

16 Baribłrł Eliseoba jarasia:

–Ācõrẽ zocai ðł quĩrãpita wãrãneba jaraya: ðłã dia ðłra edađa.–

Naamañba mña sẽ jara ðłmña Eliseoba edađ basía.

17 Mañne Naamañba jarasia:

–Mãẽteara mñ boro, mñ djuburia nañ druađebema egoroda mñ druađaa idu edebidua. Burro uméba poyadi daucha mña ede quĩrã ðłã. Mãwãra mñ druađe mña bãrã Ācõrẽa animarãda, dewara sida poya babue diaya. Dewara ãcõrẽ ðeaa mña waa ne babue diađa.

18 Baribłrł mña Ācõrẽa beđe djuburiaya nañ cadjirua obłrłde quĩrãdoamãrẽã: mñ druađebema boroda idji ãcõrẽ Rimoã de dromane eda wãbłrłde ðae amaaba mñ jłwade jida wãbaria. Mañne idjira Rimoã quĩrãpita chĩrãborode cobebłrłde mñ sida mãwã cobẽida ðłã. Mña Ācõrẽa beđe djuburiaya mañ cadjirua quĩrãdoamãrẽã.–

19-20 Eliseoba panusia:

–Necai wãdua.–

Ara mañda Naamañra wāsia. Wađi tłmł wãé ðłde Ācõrẽneba bedeabari Eliseo nezoca Guieziba nãwã crĩchasia: “Mñ boroba Siriadebema Naamañra idu necai wãbisia. Idjia enenara ni cãrẽ sida edađ basía. Ācõrẽ zocai ðł quĩrãpita wãrãneba jaraya: Naamañ caidũ pira wãya ne edai carea.”

21 Ara mañda Guiezira Naamañ caidũ wāsia. Naamañba idji pira zebłrłda unuside carretađeba uđaa ðadopeda nãwã iwĩdisia:

–¿Cãrẽda sãwãsi?–

22 Guieziba panusia:

–Ni cãrẽ sida sãwãnaẽ panł. Baribłrł mñ boroba nãwã jara ðłã: “Aretewa Ācõrẽneba bedeabada cũdrarãda umé Epraiã eyaida ðł ãjũãneba jũesidaa. Mñ djuburia paratada 75 libra idjaba cacuade jłbada sida umé diadua.”–†

23 Naamañba panusia:

–Bia ðłã. Baribłrł paratada 150 libra edadua.–‡

Mãwã jara ðasia aba Guieziba edabłrłdaa. Mãbe Naamañba sacco uméne paratada 150 libra eda ðabisia. Cacuađe jłbada sida umé diasia. Mãbe nezocada umé edapeda jũma mãgłra Guiezi na edebisia.

* 5:13 Dai boro. Hebreo bedeade ðł ðłã “mñ zeza.” † 5:22 75 libra. Hebreo bedeade ðł ðłã “talento aba.” ‡ 5:23 150 libra. Hebreo bedeade ðł ðłã “talento umé.”

²⁴ Eya zaquede jũenapeda Naamañ nezocarãba edepedadara Guieziba edasia. Diguída waga b̂apeda Naamañ nezocarãra jẽda wãbisía.

²⁵ Mañbe eda wãpeda idji boro Eliseo quĩrãpita nũmesía. Mañne Eliseoba idjía iwídisía:

-Guiezi, b̂ara ¿sãma b̂asi?-

Guieziba panusia:

-M̂, b̂a nezocara ãyã wãé b̂a.-

²⁶ Barib̂ar̂a Eliseoba jarasia:

-Jãñ ēberã idji carretadeba uda b̂adopedã b̂a audiabariside m̂ sora b̂a ume basía. Idi ãcõrẽba ne ununacada oda b̂erã biẽ b̂a paratada, cacuade ĵbadada, olivo ĩjũada, uva ĩjũada, ovejada, pacada, nezocarãda, nezoca wẽrãrã sida edaída.

²⁷ Mañ carea aídaba Naamañ jida b̂ada quĩrãca idiba ãtaa b̂ada, b̂adeba yõb̂darã sida aída bara beadia.-

Mamâba ēdr̂ab̂ar̂ade Guiezira aídaba bira nũmesía. §

6

Eliseoba zagara dojãneba ãtaa ũmane zebida

¹ Ewari aba ãcõrẽneba bedeabadarãba Eliseoa nãwã jarasídaa:

-Dadjirã pan̂ dera jũmawãyã caibe quirua.

² ¿Dairãra Jordañ dodaa wãnída pan̂ca? Mama daiza bacuruda tutadapeda de waîb̂ada odia ābaa panani carea.-

Eliseoba panusia:

-Bia b̂a. Wãnadua.-

³ Mañne abâba Eliseoa jarasia:

-¿Dai, b̂a nezocarã ume wãéca? Dai djuburia wãna.-

Eliseoba panusia:

-Bia b̂a. M̂ sida wãya.-

⁴ Ara mañda ãdjirãra Jordañ dodaa wãnapeda bacuruda tuta panasídaa.

⁵ Mãwã pan̂ne zagarada aba daidu baede wãsia. Dji zagara erobadaba Eliseoa jĩgua jarasia:

-ĵM̂ boro, jãñ zagarara djãrãne basía!-

⁶ ãcõrẽneba bedeabari Eliseoba nãwã iwídisía:

-¿Sãma daidu baede wãsi?-

Dji zagara erobadaba aĉbisía sãma baede wãsída. Eliseoba bacuru zaqueda b̂á edapeda araa b̂atabuesía. Ara mañda zagarara dojãneba ãtaa ũmane zesía.

⁷ Mañne Eliseoba jarasia:

-Jidadua.-

Ara mañda dji zagara erobadaba jidasía.

9

Jehú Israeldebema boro beda

¹ Ewari aba Eliseoba ãcõrẽneba bedeabarida aba tr̂peda nãwã jarasia:

-B̂a cacuade ĵ b̂ara bio trãĵ côb̂apeda Gala druade Ramo purudaa isabe wãdua. Nañ zoco zaquede nedragada ededua.

² Mama jũēpeda Josapa warra, Nimsi wiuzaque Jehúda aĉde wãdua.* Idjira dewararã ume b̂ada ãyã tr̂peda dewara dejãare ededua.

§ 5:27 Aídaba bira nũmesía. Hebreo bedeade b̂á b̂a: "Aídaba nieve quĩrãca basía." * 9:2 Josapa. Mañĝa Josapara Juda druadebema boro Josapã basía.

³ Maλbe naλ zoco zaquede βΛ nedragara idji boro λrλ weadua. WeabΛrΛde jaradua: “Ăcōrēba nāwā jara βΛa: mλa bΛra Israeldebema boroda βΛbΛrΛa.” Māwā opeđa dji dede eđa wābadara ewapeđa isabe pira wādua. Ni maārī biđa dārārādua.–

⁴ Ara maλđa Ăcōrēneba bedebari cūdrara Gala druade Ramo puruđaa wāsia.

⁵ Mama jūēside Israeldebema sordao bororāđa ābaa dji jΛre duanΛđa unupeđa nāwā jarasia:

–Mλ boro, mλa bλa ne jaraida eroβΛa.–

Maλne Jehúba iwidisia:

–¿Caia bedea βΛ?–

Cūdraba panusia:

–Mλa bλa bedea βΛa, mλ boro.–

⁶ Maλbe Jehúra piradrΛpeđa cūdra ume dewara dejāare wāsia. Mama panΛne cūdraba nedraga Jehú boro λrλ weabΛrΛde nāwā jarasia:

–Israelerā Ăcōrēba nāwā jara βΛa: mλa bΛra mλ puru Israeldebema boroda βΛbΛrΛa.

⁷ βΛ boro βasi Acabo ēberārāra jūma quenadua. Idji quima Jezabelba mλ nezocarā, mλneba bedebadarā siđa quenabiđa carea mλa bΛdeba cawa oya.†

⁸ Acabo ēberārāra jūma quinia. Ādjirā dji umaquīrāra mλa abeđa jūma jōbiya: nezoca beada, nezocāē bea siđa.

⁹ Mλa Nabat warra Jeroboal ēberārā jōbiđa quīrāca idjaba Ahía warra Baasa ēberārā jōbiđa quīrāca Acabo ēberārā siđa jōbiya.

¹⁰ Maλ awara Jezabel siđa beadapeđa Jezreel puru caita usaba codia. Idjira jouđaēa.–‡

Cūdraba māwā jarapeđa dji dede eđa wābadara ewapeđa pira wāsia.

¹¹ Jehú wayacusa sordao bororā duanΛma jūēbΛrΛde abΛba iwidisia:

–Mērā, jāλ cūdra quīrāē βΛra ¿cārē cārēā ze βasi? ¿Cārēđa sāwāsi?–

Jehúba panusia:

–Bārāba cawa panΛa jāλgΛca beara sāwā bedebadada.–

¹² Maλne ādjirāba jarasiđaa:

–βΛa sewada o βΛa. Idjia jarađara dairā nēbΛrΛdua.–

Jehúba panusia:

–Idjia mλa jarasia: “Ăcōrēba nāwā jara βΛa: mλa bΛra Israeldebema boroda βΛbΛrΛa.”–

¹³ Maλ ūrīnapeđa ādjirāba cacuade jλ panΛra dume quidađe isabe tōcuasiđaa Jehúra maλ λrλ nībamārēā. § Maλbe cachiru zadapeđa jīgua jarasiđaa:

–¡Jehúra dadjirā boroa!–

Jezabel beuđa

³⁰ Māwānacarea Jehúra Jezreel puruđaa wāsia. Jezabelba Jehú zebΛrΛđa ūrīside idji daura soacuasida idjaba idji buđara biya erusia. Maλbe dajadaa acΛbadadeba eđaa acΛ nūmesia.

³¹ Jehú dji puruđe eđa wābadama jūēside Jezabelba idjía jarasia:

–Mērā, Zimri quīrāca βΛ, βΛ boro beađa.–*

³² Maλne Jehúba λtaa dji dajadaa acΛbadamaa acΛpeđa jīgua jarasia:

–¿Jāma eđa caida mλare βΛ?–

Ara maλđa nezoca dji droma bea umé wa ūbea panΛba eđaa Jehúmaa acΛsiđaa.

† 9:7 1 Reye 18:4. ‡ 9:10 1 Reye 21:22-23. § 9:13 *Dume quida*. Maλra hebreo bedeade ebuda βΛēa. ΛcΛrΛmaarā jara βΛa “bugue droma.” * 9:31 1 Reye 16:8-20.

³³ Mañne Jehúba ádjirãa jarasia:

–Jezabelera udu batabuedadua!–

Ara mañda idjira udu batabuesidaa. Mañne cawayoba idji ãrã tãgabadae idji oaba cawayora, puru auðu jürã ca ßã sida tãucuasía.

³⁴ Mañbe Jehúra Jezabel dede eða ne coðe wãsia. Ne coðacarea nãwã jarasia:

–Jãñ wërã cadjiruara joude wãnadua. Idjira Sidoñnebema boro cau bërã joudia.–

³⁵ Baribãrã joudi carea wãsideade ababe dji boroda, dji jãwada, dji jürũ sida unusidaa.

³⁶ Ádjirãba Jehúa jarade wãsidea. Mañne Jehúba jarasia:

–Ácõrẽba jarada quĩrãca mãwãsia. Tisbédebema Elíadeba Ácõrẽba jarasia: Jezreel puru caita Jezabelera beaðapeda usaba coðía.†

³⁷ Idji cacua ãrĩcuadara ácaca quĩrãca Jezreel ëjũãne tabeadia. Mãwã ni abãlba poya jaradaeã: naãgãrã Jezabel basía.–

2 Reye 10:17-31

10

Jehúba Baal ëpẽ bea quenana

¹⁷ Jehúra Samaria purudea wãpeda Acabo ëberãrã wadi panãda jũma quenasia. Ádjirãra abeða jũma jõbisía Ácõrẽba Elíadeba jarada quĩrãca.

¹⁸ Mañbe Samariadebemarãda jũma ábaa jãrepeda nãwã jarasia:

–Acabo basiba Baalera ëpẽbadjia. Baribãrã mãã biara ëpẽya.

¹⁹ Mañ bërã Baaldeba bedeabadarãda, idji ëpẽbadada, idji sacerdoterã sida jũma trãnadua. Ni abãlba áyã becara ßã. Mãã ewari dromada oya Baalea animarã babue diadi carea. Mañ bërã abãlba zeëbãrã, beadia.–

Jehúba Baal ëpẽbadara jũma quenai carea cürũga ßãdeba mãwã jarasia.

²⁰ Mañbe jarasia:

–Ewarida ßãdadua ábaa dji jãredapeda Baalea bia bedeadi carea.–

Ara mañda ewarida ßãsidea.

²¹ Jehúba jũma Israel druade jarabisía Baal ëpẽbadara mãã ewaride zedamãrẽã. Mañne ádjirãra jũma zesidaa. Ni aba bida áyã beë basía. Mañ bërã Baal de dromara pësua cobesia.

²² Mãwã panãne Jehúba Baal ëpẽbadarã djio wagabaría nãwã jarasia:

–Jũmarãã ádji djiora diacuadua jãnamãrẽã.–

Ara mañda ádjirãra diacuasía.

²³ Mañbe Jehúra, Recab warra Jonadá sida Baal de dromane eða wãnapeda Jehúba Baal ëpẽbadarãã nãwã jarasia:

–Quĩrãcuitadadua. Ni abãl Ácõrẽ ëpẽbarira bãrã ume ßaië ßã. Ababe Baal ëpẽbadarã nama pananida panã.–

²⁴ Mañbe Baal ëpẽbadaba animarãda, dewara sida Baalea babue diacuabãda basía. Mãwã panãne ochenta sordaorãba dajadaare jãã panasidaa Jehúba jarada quĩrãca. Mañ sordaorãã nãwã jarasia:

–Baal ëpẽbadarãda mãã bãrã jãwade ßãya. Ádjirãra jũma quenana. Bãrãba aba idu mãrũ wãbidãrã, dji idu mãrũ wãbidara beadia.–

²⁵ Baal ëpẽbadarãba animarã babue diapedacarea Jehúba idji sordaorãã, ádji bororãã bida nãwã jarasia:

–Eða quenane wãnadua. Ni abãlba idu mãrũ wãbirãnadua.–

† 9:36 1 Reye 21:23.

Ara maãda sordaorãba, ãdji bororã bida necoba quenane wãsidaa. ãdjia quenapedadara dajadaa batabuadapeda Baal de dromane edaara bΛ dejãnaa wãsidaa.

²⁶ MamaΛba jΛwaba oda Baalera dajadaa pe enenapeda jũma babuesidaa.

²⁷ Mõgara oda Baalera jũma toapecuadapeda idji de droma sida jũma ãrãsidaa. Maãbe ãgabada deda mama ocuasidaa. Idi bida mãwã bΛa.

²⁸ Mãwã Jehúba Baal epēbadara Israel druađe jũma jõbisia.

²⁹ BaribΛrΛ Nabat warra Jeroboaãba cadjirua odara Jehúba igaraě basía. Oro oda paca zaquea idu bia bedeabisia. Maã paca zaquera Betel puruđe idjaba Daã puruđe bida wadi eropanasidaa. Naëna maãneba Jeroboaãba israelerãa cadjiruada obisia.*

³⁰ ãcõrēba Jehúa nãwã jarasia:

-Mãa quĩrãã bađa quĩrãca bΛa Acabo ēberãrãra jũma quenana bẽrã mã quĩrãpita bia osia. Maã bẽrã bΛ beuđacarea bΛ warrada Israeldebema boroda beya. Maãare idji warrada, idji wiuzaqueda, dji wiuzaque warra sida Israeldebema boroda beadia.-

³¹ BaribΛrΛ Jehúba israelerã ãcõrē leyra sodeba quĩrãcuita oě basía. Maã awara naëna Jeroboaãba israelerãa cadjirua obidara Jehúba igaraě basía.

2 Rey 13:14-21

13

Eliseoba jĩrũare cawabida

¹⁴ Eliseora cacua biě bēpeda jaidabΛrΛ basía. Mãwã bΛđe Israeldebema boro Joasaba idjira acΛđe wãsia. Idji carea jãã bΛđe Joasaba nãwã jarasia:

-Zeza, zeza, carretađeba djõbadarã idjaba cawayođeba djõbadarã quĩrãca bΛa israelerãra bio carebabaria.-*

¹⁵ Eliseoba idjía jarasia:

-EnedrΛmada cha bara namaa enedua.-

Ara maãda Joasaba edesia.

¹⁶ Maãne Eliseoba nãwã jarasia:

-EnedrΛmara jidadua.-

Joasaba jidabΛrΛđe Eliseoba idji jΛwara Israeldebema boro Joasa jΛwa ãrã bΛsia.

¹⁷ Maãne jarasia:

-Λmãdau odjabariare dajadaa acΛbadada ewadua.-

Joasaba ewađacarea Eliseoba idjía jarasia:

-Chada aba dajadaa drΛtadua.-

Ara maãda Joasaba dajadaa drΛtasia. Maãne Eliseoba jarasia:

-Jãã chaba jara bΛa: Siriadebemarãra ãcõrēba bãrãa poyabiya. Apec ējũãne bãrãba quenania.-

¹⁸ Maãbe Eliseoba jarasia:

-Chara pedua.-

Ara maãda Israeldebema boro Joasaba pesia. Maãne Eliseoba jarasia:

-Jãã chaba dejãda ucuadua.-

Ara maãda Joasaba b̄arima ũbea upeda waa uě basía.

¹⁹ Maã carea ãcõrē nezoca Eliseora idji ume bio quĩrũpeda jarasia:

-BΛa dejãra b̄arima juesuma wa b̄arima sei udabara, bãrãba Siriadebemarãra poyadapeda jũma quenacasidaa. BaribΛrΛ b̄arima ũbeabe uđa bẽrã b̄arima ũbeabe poyadia.-

* **10:29** 1 Rey 12:26-30. * **13:14** Hebreo bedeade nãwã bΛ bΛa: "Mã zeza, mã zeza, Israeldebema carretađeba djõbadarã idjaba cawayođeba djõbadarãa."

Eliseo jaidada

²⁰ Eliseora jaidapeda tɔbarisidaa. Poaza moabitarāba Israel druađe ne jārīcuade wābadjidāa.

²¹ Ewari aba ḶCḶḶḶ israelerāba ēberā jaidadada joude edebɔda basía. Maḷne unusidaa moabitarāba ne jārīcuade zebɔdada. Isabe mīrūni carea bēwārāra Eliseo tɔbaripedadade eda bɔtasidaa. Dji bēwārāba Eliseo bɔwɔḶḶ waraside Ḷrēbapeda piradrɔsia.

17*Asiriarāba israelerā poyapedada*

¹ Acá doce poa Juda druadebema boroda bedacarea Ela warra Oseara Israel druadebema boroda besia. Idjira Samaria purude babadjia. Nueve poa israelerāra pe erobasia.

² Oseaba Ācōrē quīrāpita cadjiruada obadjia. BaribɔḶḶḶ Israeldebema bororā idji naēna beadaba opedada quīrāca mācua oca basía.

³ Osea Israeldebema boroda baside Asiriadebema boro Salmanasada idji sordaorā bara israelerā ume djōne zesidaa. Poyadapeda Salmanasaba Oseara idji jɔwaeɔda erobesia. Maḷ bērā Oseaba Salmanasaa paratada poaza diabadjia.

⁴ Māwā bɔde Oseaba Egiptodebema boro So abadamaa ḶCḶḶḶ diabuesia idji carebade zemārēā. Maḷ awara Salmanasaba parata poaza diabi badada waa diaē basía. Māwā Salmanasaba cawasia Oseara idji jɔwaeɔdebemada ēdrɔḶḶ carea crīcha jɔḶḶḶ bɔda. Maḷ carea idjia Oseara jidabipeda preso bɔbisia.

⁵ Asiriadebema boro Salmanasara idji sordaorā sida Israel druaɔda wānapeda Samaria purura poa ũbea auɔu jūrā eropanasidaa.

⁶ Osea nueve poa Israeldebema boroda bedacarea Asiriadebema boroba Samaria purura poyasia. Maḷbe israelerāra Asiriadaa jida edepeda Halah druađe, Gozaḷ druađe Habor do caita, idjaba medorā puru beaza bɔbicusia.

⁷ Maḷra jūma māwāsia israelerāba ādji Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panana bērā. Ācōrēba ādjirāra Egiptodebema boro jɔwaeɔdebemada ēdrɔḶḶ bɔdamīna idjaba mamaɔba ēdrɔḶḶ enenamīna dewara ācōrē beada ēpēbadjidāa.

⁸ Dewara puru beaba cadjirua o panɔ carea Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jɔretasia. Māwāmīna israelerāba abari cadjiruada o panesidaa. Maḷ awara Israeldebema bororāba cadjirua obibadara israelerāba ēpēsidaa.

⁹ Idjaba Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa.* Ādji puru caita bea eya borode de zaqueda ocuasidaa dewara ācōrē beaa bia bedeadı carea. Puru zaque beaza idjaba puru waibɔḶḶ mōgaraba auɔu jūrā ca beaza māwā ocuasidaa.

¹⁰ Eya boroza idjaba jūma bacuru waibɔḶḶ nūmea edre ādjirāba jɔwaba oɔda ācōrē beada bɔcuasidaa. Mōgara waibɔḶḶada idjaba jɔwaba oɔda ācōrē Aserá sida Ḷta nūmɔcuasidaa.

¹¹ Eya boroza incienso querada ādji jɔwaba oɔda ācōrēba bá diabadjidāa dewara purudebemarāba naēna opedada quīrāca. Maḷ puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jɔretasia. Israelerāba cadjirua o panɔ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia.

¹² Idjia jarasia jɔwaba oɔda ācōrēra ēpēnacara panɔda. Māwāmīna israelerāba ēpēsidaa.

* **17:9** Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa. Maḷra hebreo bedeadı ebuda bɔḶḶ. ḶCḶḶḶmaarā jara bɔḶḶ: “Ācōrēnebemada biē bedeadadjidaa.”

13 Ācōrēba Juda druadaa, Israel druadaa bida idjideba bedeabadarāda diabuesia. Ādjirāneba israelerāa nāwā jarasia:

-Mā leyda bārā drōā naēnabemarāa jūma diasia idjaba mālneba bedeabadadeba bārāa bida diasia. Ādjirāra mā nezocarāa. Jālbe bārāba cadjirua obadara igaradapeda mā leyra jūma ĩjā oadaua.-

14 Barib^{ΔΓΛ} israelerāba ĩjā odaē basía, āteb^{ΔΓΛ} ādji drōā naēnabemarā quĩrāca c^{ΔWΔΓΛ} zarea panesidaa. Ācōrēra ĩjānaē basía.

15 Ācōrēba obi jaradara, ādji drōā naēnabemarā ume bedeā b^Δada sida igarasidaa. Mā awara Ācōrēba cawa oi jaradara ĩjānaē basía. J^Δwaba oda ācōrē siriē beada ēpē pan^Δ bēra ādjirā sida siriē panesidaa. Ādji caita bea puruba cadjirua obadara Ācōrēba orānaduada adamīna o panesidaa.

16 Ācōrēba obi jaradara israelerāba jūma igarasidaa. Mā bēra paca zaque zaca b^Δada umé osidaa bia bedeadi carea. Idjaba bacuruda ācōrēwērā Aserá quĩrāca ocuasidaa bia bedeadi carea. Chídaúa, jedecoa, ĩmādaúa bida bia bedeabadjidaa. Idjaba Baalea bia bedeabadjidaa.

17 Mā awara ādji warrarāda, wērācaurā sida j^Δwaba oda ācōrēa babue diabadjidaa. Dau ēsā ununi carea obadjidaa. Idjaba daubarada ēpēbadjidaa. Ācōrē quĩrāpita jūmawāyā cadjirua o pan^Δ carea idjira bio quĩrūsia.

18 Ācōrēra israelerā ume bio quĩrūna bēra idji quĩrāpitabemada āyā j^Δretasia. Ababe Juda druadebemarā^{dr^Δ} ādji druade panesidaa.

19 Barib^{ΔΓΛ} Juda druadebemarā bida Ācōrēba obi jaradara ĩjā odaē basía, āteb^{ΔΓΛ} Israel druadebemarāba cadjirua opedada quĩrāca o panesidaa.

20 Mā carea Ācōrēba israelerāra abeda jūma igarasia. Ādjirāra bia mīgabisia idjaba dewara druadebemarāa poyabipeda idji quĩrāpitabemada āyā j^Δretasia.

21 Naēna Ācōrēba israelerāa ādji boro Davideba zedada igarabisia. Mālbe ādjirāba Nabat warra Jeroboaāda ādji boroda b^Δsidaa. Mā Jeroboaāba cadjirua waib^Δada israelerāa obisia. Idjia Ācōrēra igarabisia.†

22 Jeroboaāba cadjirua o bādara israelerāba o panesidaa. Ni maārī bida igaradaē basía.

23 Māwā cadjirua o panasidaa aba Ācōrēba idji quĩrāpitabemada āyā j^Δretab^{ΔΓΛ}daa. Idjideba bedeabadarā idji nezocarāneba māwā oyaēda asia. Mā bēra asiriarāba israelerāra ādji druadaa jida edesidaa. Wadibida mama pan^Δ.

24 Mālbe israelerā pananama Asiriadebema boroba Babilonianebe-
marāda, Cutadebemarāda, Avadebemarāda, Hamánebemarāda, idjaba Sarpvaiānebemarā sida b^Δcuasia. Mā ēberārāra Samaria purude, dewara puru beade bida panesidaa.

2 Reye 24:8-25:12

24

Babiloniarāba Juda druadebemarā poyapedada

8 Joaquīl 18 poa baside Juda druadebema boroda besia. Jedeco ũbea Juda druadebemarāra pe erobasia. Idjira Jerusaleāne bābadjia. Idji papara Jerusaleānebema Elnataā cau Nehusta basía.

9 Joaquīlba Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o bābadjia idji zeza basiba o baēda quĩrāca.

10 Mā ewaride Babilonianebema boro Nabucodonosó sordaorāda Jerusaleānebemarā ume djōne wānapeda purura auēu jūrā eropanesidaa.

† 17:21 1 Reye 12:26-30.

11 Māwā auđu jūrā eropanane Nabucodonosóra jūēsia.

12 Mañne Juda druadebema boro Joaquiłba, dji papaba, idjiare beaba, idji sordao bororāba, dji dromarā bida jarasidaa Nabucodonosó jawaeda panenida. Nabucodonosó ocho poa idji druadebema boroda beacarea Juda druadebema boro Joaquiłra preso jidasia.

13 Mañbe Ācōrēba jarada quĩrāca Nabucodonosóba ne bia quedea Ācōrē de dromane beadada jūma pe edesia. Ne bia quedea Juda druadebema boro de dromane beada sida jūma pe edesia. Idjaba Israeldebema boro Salomołba Ācōrē de dromane oro ocuada sida toapecuapeda pe edesia.

14 Mañ awara Nabucodonosóba Jerusaleñebemarāda idji druadaa jida edesia: dji dromarāda, sordaorāda, ne o cawa beada, jiorroba ne o cawa bea sida. Jūma ābaa die mil jida edesia. Ababe dji ne neē quedeadra Juda druade panesidaa.

15 Nabucodonosóba Juda druadebema boro Joaquiłda, idji papada, idji quimarāda, idjiare beada, dji dromarā sida Babiloniana jida edesia.

16 Sordaorāda siete mil, ne o cawa beada idjaba jiorroba ne o cawa beada mil jida edesia. Dji mēsrā beara Babiloniana jūma jida edesia.

17 Mañbe Nabucodonosóba Joaquił djadrōā Mataníada Juda druadebema boroda basia. Mañ Mataníara trā basia Sedequía.

18 Sedequía 21 poa baside Juda druadebema boroda basia. Idjira Jerusaleñe babadjia. Once poa Judadebemarāda pe erobasia. Idji papara Libna purudebema Jeremia cau Hamutal basia.

19 Sedequíaba Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o babadjia idji djaba Joaciłba o bada quĩrāca.

20 Mañ carea Ācōrēra Jerusaleñebemarā ume idjaba Juda druadebemarā ume bio quĩrūsia. Mañ bērā ādjirāra idji quĩrāpitabemada āyā jaretasia.

Nabucodonosóba Jerusaleñ babueda

Mañ ewariēde Sedequíaba Babilonia druadebema borora igarasia.

25

1 Mañ carea nueve poa Sedequía Judadebema boroda beacarea diebema jedecode ewari diede Babiloniane boro Nabucodonosóra idji sordaorā bara Jerusaleñebemarā ume djōne wāsidaa. Mañne poa umé Jerusaleñra auđu jūrā eropanasidaa. Puru dajadaare acabadada ita draso ocuasidaa.*

2 Once poa Sedequía Juda druadebema boroda beacarea babiloniarāba wadibida Jerusaleñ purura auđu jūrā eropanasidaa.

3 Ara mañ poade quĩmārēbema jedecode ewari nuevede Jerusaleñ purude codira ni cārē sida neē basia. Mañba jūmarāda jarra duanasidaa.

4 Māwā panane puru auđu jūrā ca bāra uyapetasidaa. Babiloniarāba purura auđu jūrā eropanamina Juda druadebema boro Sedequíara, idji sordaorā sida diamasi mĩrũ wāsidaa. Dji boro néu caita ba eđa wābadaare ēdrāsidaa. Mama puru auđu jūrā ca bāra umé panasidaa. Mañne Arabádaa wābada ode pira wābārasidaa.

5 Mañ cawasidade Babiloniane boro sordaorāda Sedequía caidu wāsidaa. Idjira Jerico puru caita ba jewedade jidade wāsidaa. Mañne Sedequía sordaorāba idjira amenapeda memenesidaa.

6 Babiloniarāba Sedequíara jidadapeda Ribla purudaa edesidaa. Mama Babiloniane boro idjira cawa osia.

* 25:1 Acabadada ita draso ocuasidaa. Ebuđa bāēa cārēda osidada.

⁷ Sedequíaba ac^Λ b^Λde Nabucodonosóba idji warrarãda quenabisia. Jũma quenanapeda Sedequía daura umena nuẽtabisia. Maãbe bronze oða carenaba jãnapeda Babilonia druadaa jida edesidaa.

⁸ Nabucodonosó 19 poa Babiloniane bema boroda bedacarea jedeco juesumane ewari sietede idji sordaorã boro Nabuzaradaãda Jerusaleã puruãda wãsia.

⁹ Maãne ãcõrẽ de dromada, Juda druadebema boro de dromada, idjaba de Jerusaleãne bea sida jũma bácuasia. Dji droma beaba eropanana deda abeãda jũma bácuasia.

¹⁰ Maãbe idjia Babiloniane bema sordaorãa Jerusaleã puru auðu jũrã ca b^Λra jũma ãrĩbisia.

¹¹ Maãbe Nabuzaradaãba eberãrã Jerusaleãne wadi pan^Λda, Nabucodonosóare pan^Λana apedaãrãda, dewara eberãrã sida Babilonia druadaa jũma jida edesia.

¹² Ababe dji ne neẽ quedeadr^Λ amesia eãjũã o beadamãrẽã idjaba uva eãjũãda wagaãdamãrẽã.

1 CRONICA NABEMA CARTA CRONICA

21

Daviba Israeldebema sordaorã juachabida

¹ Mañ ewaride diauruba israelerãra biẽ osia. Idjia Davia crĩchabisia Israeldebema sordaorãra juachaida.

² Mañ bẽrã Daviba Joáa, waabema sordao bororãa bida nãwã jarasia:

-Jũma Israel druade umaquĩrã djõ cawa beada juachade wãnadua Beersebã purudeba aba Dañ purudaa. Juachadapeđa mĩa jarađe zedadua cawai carea jũmasãwã panãda.-

³ Baribãrã Joába jarasia:

-Mñ boro, ¡Ãcõrẽba idji puru Israelda ðarima cien auđu yõbibãrã bio bia baya! ¿Jũma ãdjirãra bãare panãca? ¿Cãrẽ cãrẽã bãa mãwã juachabi ðã? ¿Cãrẽã dadji israelerãra nẽbãrade bã quĩrãã ðã?-

⁴ Joába mãwã jaradamĩna Daviba waðibida juachabisia. Ara mãnda Joába jũma Israel druade juachade wãpeđa jẽda Jerusaleãnaa zesia.

⁵ Mañbe Davia jarasia Juda druade 470 mil sordaorãda panãda idjaba waabema israelerã druade miyoñ auđu cien mil panãda.

⁶ Baribãrã Joába Levideba yõpedadara, Benjamiãneba yõpedadarã sida juachaẽ basía, Daviba juachabi jaradara bia ãrĩnaẽ bẽrã.

⁷ Ãcõrẽ bida Daviba juachabidara bia unuẽ basía. Mañ carea israelerãra cawa osia.

⁸ Mañ bẽrã Daviba Ãcõrẽa nãwã jarasia:

-Wãrãda mãa sordaorã juachabidara cadjirua basía. Baribãrã mñ quĩrã djuburia mã cadjirua oðara quĩrãdoadua. Mãa wãrãda crĩcha neẽ ðã quĩrãca osia.-

⁹ Mañ ewaride Ga abadaba Davia Ãcõrẽneba beðeabadjia. Ãcõrẽba Gaa nãwã jarasia:

¹⁰ -Davimaa wãpeđa jaradua mãa cawa oida. Mãa cawa oi crĩchada ãbea eroðã. Mãgãðebemada idjia aba edaida ðã.-

¹¹ Ara mãnda Gara Davimaa wãpeđa nãwã jarasia:

-Ãcõrẽba nãwã jara ðã: "Mãa cãrẽneba cawa oida bãabãrã jaraida ðã. Nañnebemada aba edadua:

¹² poa ãbea jarraba zeida, jedeco ãbea dji quĩrũba bãrãra poya pananida, wa ewari ãbea Ãcõrẽba bãrãra cacua biẽ ðãida. Mañ ewari ãbeade bajãnebema nezocaba jũma Israel druade ãberãrãda quinibiya." Mãgãðebemada aba edadua mãa Ãcõrẽa jarai carea.-

¹³ Mãne Daviba Gaa panusia:

-¡Mñra nẽbãra dromane ðã! Baribãrã Ãcõrẽra quĩrã djuburiaida ðã bẽrã, biara ðãa mãra idji jãwade ãbeida ãberãrã jãwade ãbei cãyãbara.-

¹⁴ Daviba mãwã jarada bẽrã Ãcõrẽba israelerãra cacua biẽ ðãsia. Mãne setenta mil quinisiðaa.

¹⁵ Mãbe Ãcõrẽba bajãnebema nezocada Jerusaleãnebemarã quenane di-abuesia. Mãwã quena ðãda Ãcõrẽba acã basia. Mãne sopuapeđa waa quenabiẽ basía. Bajãnebema nezocaa nãwã jarasia:

-¡ðesia! ¡Waa quenarãdua!-

Mãwã jaraside bajãnebema nezocara jebuseo Ornaãba trigo cãrãbarima basia.

¹⁶ Daviba ãtaa ac̄ab̄a de unusia bajãnebema nezocara ãta jira b̄ada. Djõbada necoda idji j̄awa de erobasia. Maã necora Jerusaleã puruda wa nũmasia. Maã unub̄a de Davira, idjiare bea dji dromarã sida chĩrãborode barru copanesidaa. ãdjirãba sopua careabema j̄badara j̄ panasidaa.

¹⁷ Maãbe Daviba ãcõrẽa nãwã jarasia:

-Mãab̄a sordaorãra juachabisia. Mãab̄a mã cadjiruara osia. Naã bedea neẽ quedeaba ¿cãrẽ cadjiruada osida? Mã Boro ãcõrẽ, mã quĩrã djuburia mãra, mã eberãrã sida cawa odua. Waa b̄a puruda quinibirãdua.-

¹⁸ Maãne ãcõrẽ nezoca bajãnebemaba Gaa nãwã jarasia:

-Davira jaradua jebuseo Ornaãba trigo cāabarima animarã babue diabadada mã itea omãrẽã.-

¹⁹ Ara mãda Gaba ãcõrẽ trãneba jaradara Daviba ode wãsia.

²⁰ Ornaãba trigo cāa b̄a de jẽda ac̄a pedã bajãnebema nezocara unusia. Idji warrarã quĩmãrẽ pan̄a bida ununapedã mãrũsidaa.

²¹ Davi Ornaãma jũeb̄a de Ornaãba idjira unusia. Maã bẽrã idji trigo cāabarimaãba Davimaa wãpedã chĩrãborode barru cobesia.

²² Maãne Daviba Ornaã jarasia:

-Bã trigo cāabari eãjũãra mã nẽdobuedua animarã babue diabadada ãcõrẽ itea oi carea. Mã mãwã oib̄a dai israelerãra waa quininaẽa. Dji eãjũã nẽb̄ara mã jũma diaya.-

²³ Ornaãba panusia:

-Mã boro, ara jãwã bari edadua. Maãbe b̄a quĩrã b̄a quĩrãca odua. Mã pacada diaya ãcõrẽa babue diamãrẽã. Maã awara t̄b̄a carea dji trigo cāabari bacuruda diaya. Trigo sida diaya ãcõrẽa babue diamãrẽã. Mãgara mã jũma bari diaya.-

²⁴ Barib̄a israelerã boro Daviba panusia:

-Mãwãẽa. Mã bari edaẽa ãteb̄a dji nẽb̄a daucha diaya. Mã bareda ãcõrẽa diai carea bari edaẽa. Animarã bari edadara mã ãcõrẽa babue diaẽa.-

²⁵ Maã bẽrã Daviba Ornaã eãjũãbari oroda quince libra diasia.†

²⁶ Mama Daviba animarã babue diabadada ãcõrẽ itea osia. Maãbe ãcõrẽa animarãda jũma babue diacuasias idjaba ãcõrẽ ume necai bai carea animarã dragada babue diacuasias. Maãne ãcõrẽa quĩrã djuburiada iwidiãsia. ãcõrẽba mãra bia ùrãna bẽrã bajãneba t̄b̄a uruada animarã babue diabada ãrã baebisias.

²⁷ Maãbe ãcõrẽba bajãnebema nezocaa jarasia idji djõbari necoda wagamãrẽã.

²⁸ Maã unub̄a de Daviba cawasia ãcõrẽba idji bedeara ùrãsida. Mã carea jebuseo Ornaãba trigo cāa b̄a da animarãda ãcõrẽa babue diacuasias.

²⁹ Mã ewaride ãcõrẽ wua de Moiseba eãjũã põãsa ewaraga b̄a de odara, animarã babue diabada sida Gabaoã puru caita b̄a eyade panasidaa.

³⁰ Barib̄a Daviba ãcõrẽa iwidi carea mamaa poya wãẽ basia. ãcõrẽ nezocara idji djõbada neco bara ununa bẽrã mamaa wãida bio waya basia.

22

¹ Maãbe Daviba jarasia:

-Naã eyade dadjirã Boro ãcõrẽ de dromada, dadji israelerãba animarã babue diabada sida odia.-

* **21:17** Naã bedea neẽ quedea. Hebreo bedeadẽ b̄a b̄a “naã oveja.” † **21:25** Quince libra. Hebreo bedeadẽ b̄a b̄a “seiscientos siclos.”

Ācōrē de droma oi carea Daviba jΛΓΛ pēda

² Daviba āibemarā Israel druade panabadada ābaa jΛrebisia. Maλbe Ācōrē de droma oi carea λCARΛ BACUASIA mōgara toawedamārēā.

³ Maλ awara jiorroda waiβΛA jΛΓΛ pesia dji eða wābadara cachidi carea idjaba jira βΛdi carea. Bronce sida jΛΓΛ pesia. WaiβΛA edada bērā dji zΛgΛara poya zadaē basía.

⁴ Maλ awara dji biara βΛ bacuru Libano druadebemada waiβΛA jΛΓΛ pesia.* Maλra poya juachadaē basía Sidoλ purudebemarāba, Tiro purudebemarā bida zocārā enepēda bērā.†

⁵ Daviba māwā jΛΓΛ pesia nāwā crīcha βada bērā:

–Mλ warra Salomōra wadibida cūdrada βΛ bērā dera o adua βΛA. BaribΛΓΛ Ācōrē de dromara dji waiβΛara βΛda idjaba dji biara quiruda βaida βΛA jūma naλ ējūāne trλ βΛga bamārēā. Maλ bērā mλ warra Salomōba poya omārēā mλa jūma jΛΓΛ peya.–

Maλ carea Davi jaidai naēna jūma jΛΓΛ pesia.

⁶ Maλ ewaride Daviba idji warra Salomōra trλpēda jarasia israelerā Ācōrē de dromada omārēā.

⁷ Nāwā jarasia:

–Warra, mλ Boro Ācōrē itea mλa de dromada oida crīcha basía.

⁸ BaribΛΓΛ idjia mλa nāwā jarasia: “BΛra dewara puru βea ume βarima zocārā djōpēda ēberārāda quenasia. Mλ quīrāpita naλ ējūāne zocārā quenana bērā βΛA mλ itea de dromara o cara βΛA.

⁹ BaribΛΓΛ βΛA warrada djō quīrācada unuya. Mλa idjira jūma idji dji quīrū ume necai βΛya. Maλ bērā idji trλra Salomō adia.‡ Idjira israelerā boroda βΛmisa mλa israelerāra jūma necai βΛya.

¹⁰ IdjiabΛΓΛ mλ itea de dromada oya. Idjira mλ warra baya maλne mλra idji Zeza baya. Idji ewarideba λtaa mλa idjida, idjideba yōβΛdarā sida israelerā bororāda βΛya.”

¹¹ Maλ bērā warra, mλa quīrīā βΛA Ācōrēra βΛ ume βaida idji de dromara omārēā idjia jaraða quīrāca.

¹² Idjaba mλa quīrīā βΛA Ācōrēba necawaada, crīcha cawaa sida βΛa diaida. Māwā βΛA israelerā pe erobΛde idji leyra jūma ariðe ijā oya.

¹³ Ācōrēba Moisedeba israelerāa ley diadara βΛA quīrācuíta o βaibΛΓΛ βΛA obΛΓΛra jūma bia odjaya. ΛβΛa βapeda sozara βadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.

¹⁴ Mλa bio traja βΛdeba oroda 7 miyoλ 500 mil libra idjaba paratada 75 miyoλ libra jΛΓΛ pesia βΛA Ācōrē de dromada omārēā. Bronceda, jiorro sida waiβΛA jΛΓΛ pesia. Dji zΛgΛara dadjia poya zadaēa. Maλ awara mōgara toawedada, bacuru Λrrada sida jΛΓΛ pesia, baribΛΓΛ maλ auðu βΛA jΛΓΛ peida βΛA.

¹⁵ BΛA ne o cawa βeada zocārā erobΛA: mōgara toawe cawa βeada, mōgara de o cawa βeada, bacuru de o cawa βea sida.

¹⁶ Maλ awara orodebema ne o cawa βeada, paratadebema ne o cawa βeada, broncedebema ne o cawa βeada, jiorrodebema ne o cawa βea sida zocārā erobΛA. Jāλbe jΛwa βΛdua Ācōrē de dromara oi carea. Ācōrēra βΛ ume baya.–

¹⁷ Maλbe Daviba Israeldebema dji droma βea jarasia idji warrara carebadamārēā.

¹⁸ Nāwā jarasia:

* **22:4** *Dji biara βΛ bacuru.* Hebreo beðeade βÁ βΛA “cedro” baribΛΓΛ ogoēa. † **22:4** Sidoλ purura, Tiro puru sida Libano druade panΛA. ‡ **22:9** Hebreo beðeade Salomō trλba jara βΛA “necai.”

-Dadji Ācōrēra bārã ume þ̂la. Ara maļ Ācōrēba bārãra necai þ̂sia dewara puru þeara mļ ĵlwaeda þ̂da bēřã. Jũma ādjirãra Ācōrē ĵlwaeda panla idjaba dadji israelerã ĵlwaeda panla.

¹⁹ Maļ bēřã soðeba, jaureðeba bida bārã Ācōrēra ĵlraðadua. Ĵlwa þ̂ðadua idji de droma odi carea. Opeðaðacarea idji baurudera, ne jũma idji deðe baida þ̂ sida eða þ̂ðadua.-

1 Cronica 29:26-28

29

Davi jaidada

²⁶ Jesé warra Daviba jũma israelerãra pe eroþasia.

²⁷ Jũma ābaa cuarenta poa israelerã boroda þasia. Siete poa Hebroļne þasia.* Maļbe 33 poa Jerusaleļne þasia.

²⁸ Davira bio waraga jaidasia. Bio ne bara þasia idjaba trļ þ̂ga þasia. Idji cacuabari idji warra Salomoļda israelerã boroda þesia.

* **29:27** Davira siete poa Hebroļne þaside Judaðebema israelerã boro þasia. 2 Samuel 5:4-5.

2 CRONICA UMÉBEMA CARTA CRONICA

Salomoŕba necawaa Ācōrēa iwidida

¹ Davi warra Salomoŕba israelerāra bia pe erobesia Ācōrēra idji ume bΛ bēra idjaba bio dji dromada bΛda bēra.

² Ewari aba Salomoŕba israelerāra jūma trŕcuasia: idji sordaorā bororāda, nēbΛra cawa obadarāda, dji dromarāda, dji drōārā sida.*

³ Jūēpedadacarea Salomoŕra jūma ādjirā sida Gabaoŕ puru caita bΛ eyadaa wāsidaa Ācōrē wua deda mama bΛ bēra. Maŕ wua dera Ācōrē nezoca Moiseba ējūā pōāsa ewaraga bΛde obida basia.

⁴ BaribΛrΛ Salomoŕ ewariēde Ācōrē baurudera maŕ dede baē basia, Daviba Quiriat-jeariŕ purudeba Jerusaleŕ purudea ededa bēra. Mama idjia obida wua dede eda waga bΛsia.

⁵ BaribΛrΛ animarā babue diabada bronce odada wadibida Ācōrē wua de quīrāpe basia Gabaoŕ puru caita. Maŕra Uri warra Bezaleelba oda basia.† Bezaleelera Hur wiuzaque basia. Salomoŕra, idjia trŕcuada ēberārā sida maaaa wāsidaa Ācōrēa iwididi carea.

⁶ Mama Ācōrē wua de quīrāpe Salomoŕra animarā babue diabada bronce oda caita wāpeda Ācōrēa animarāda mil babue diacuasia.

⁷ Maŕ diamasi Ācōrēra Salomoŕma odjapeĊa nāwā jarasia:

–BΛa quīrīā bΛda mŕa iwididua.–

⁸ Salomoŕba panusia:

–BΛa mŕ zeza Davira quīrīāneba bio carebabadjia. Maŕbe bΛa mŕra idji cacuabari israelerā boroda bΛsia.

⁹ Mŕ Boro Ācōrē, bΛa mŕ zeza Davia jaraĊa quīrāca odua. BΛa mŕra israelerā boroda bΛsia. BaribΛrΛ ādjirāra zocārā panΛa ībΛ quīrāca.

¹⁰ Maŕ bēra necawaada, crīcha cawaa sida mŕa diadua israelerāra bia pe erobai carea. BΛa carebaēbΛrΛ ni abaΛba bΛ ēberārā zocārā panΛra poya bia pe erobaēa.–

¹¹⁻¹² Maŕne Ācōrēba jarasia:

–Mŕa bΛra mŕ ēberārā boroda bΛsia. Maŕne bΛa ababe necawaada, crīcha cawaa sida iwidisia ādjirā bia pe erobai carea. Sodeba maŕda quīrīā bΛ bēra mŕa necawaada, crīcha cawaa sida bΛa diaya. Maŕ awara bΛa parata waiΛada, ne jūma erobaida, bio dji droma baida, dārā zocai bai sida iwididaēmīna mŕa diaya. Maŕ awara bΛ dji quīrūda beudamārēā iwididaēmīna mŕa bΛra ādjidebemada wagaya. BΛa erobai quīrāca ni abaΛ boro bΛ naēna badaba neē basia idjaba ni abaΛ boro bΛare zebΛrΛ bida erobaēa.–

¹³ Maŕbe Gabaoŕ puru caita bΛ eyadeba Ācōrē wua de bΛmaΛba Salomoŕra Jerusaleŕnaa jēda wāpeda jūma israelerāra pe erobesia.

Salomoŕba cawayo, carreta sida jΛrΛ pedā

¹⁴ Salomoŕba djōbada carretada, cawayo sida zocārā edasia.‡ Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. MaŕgΛra idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusaleŕne idji bΛbarimaa bida bΛcuasia.

* **1:2** Idji sordaorā bororāda. Hebreo bedeade nāwā bΛ bΛa: “Mil sordaorā bororāda idjaba cien sordaorā bororāda.” † **1:5** Exodo 38:1-7. ‡ **1:14** Cawayo. ΛcΛrΛmaarā idjia cawayodeba djōbadarāda jΛrΛ pesia.

15 Salomoã dji boro baside oroda, parata sida Jerusaleãne aduba erobasia mōgara quĩrãca. Idjaba dji biara ða bacuru Libanonebema enenada aduba erobasia mẽãbema higojō eya carrade bara quĩrãca. §

16 Salomoã itea ne nēdobadarãba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidaa.*

17 Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Maãbe ãdjirãba hititarã bororãa, Siriadebema bororãa biða cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa.

2

Salomoãba ãcõrẽ de droma obida

1 Maãbe Salomoãba idji de dromada, ãcõrẽ de droma sida obisia.

2 Maã bẽrã ëberãrãda setenta mil edasia maã de odi careabemada wadamãrẽã. Idjaba ochenta mil edasia eyade mōgara toawedamãrẽã. Maã awara 3,600 ðasia dji traja panã bororãda ðeadamãrẽã.

3

1 Maãbe Salomoãba ãcõrẽ de dromada Jerusaleãne oi carea jãwa ðasia. Maã dera Moria eyade obisia jebuseo Ornaãba trigo çãrãbari baðama. Idji zeza Daviba ãcõrẽ de droma oi carea maã ëjũãra edasia mama ãcõrẽra idjima odjaða bẽrã.

2 Poa quĩmãrẽ Salomoã israelerã boroda ðeðacarea umébema jedecode ewari uméne jãwa ðasia.

5

ãcõrẽ baurude Salomoãba enebida

1 ãcõrẽ de droma Salomoãba obida pãrãpeðadacarea jũma idji zeza Daviba ãcõrẽ itea diadara maã deðaa enebisia: oroda, paratada, dewara nebia sida. Jũma maãgãra ãcõrẽ itea diaða wagabadaðe ðãbisia.

2 Maãbe Salomoãba Israeldebema dji dromarãda, nẽbãra cawa obadarãda, dji drõãrã sida Jerusaleãnaa jũma trãcuasia ãcõrẽ baurude Sioãne ðada ãcõrẽ de dromanaa edeðamãrẽã. (Sioã purura idjaba Davi puru abadaa.*)

3 Israeldebema dji umaquĩrãra Salomoã ðamaa jũma zesidaa ãdji warrewarrebema de zaquede panabada ewari obada jedecode. †

4 Israeldebema dji dromarã jũma jũẽpeðadacarea levitarãba ãcõrẽ baurudera edade wãsidea.

5 Maãne ãdjirãba, sacerdoterã biða baurudera, ãcõrẽ wua dera jũma maã dede ða sida ãcõrẽ de dromanaa edesidaa.

6 Maãne ãcõrẽ baurude quĩrãpe Israeldebema boro Salomoãba, jũma israelerã idji ume dji jãre duana biða ovejada, paca sida ãcõrẽa babue diacuasidaa. ãdjia babue diapedada animarãra zocãrã panana bẽrã poya juachadaẽ basia.

7 Maãbe sacerdoterãba ãcõrẽ baurudera idji de dromane dji edaara ða dejãnaa edesidaa. Maã dejãra “ãcõrẽ itea biara ða dejã” abadjidaa. Mama baurudera bajãnebema nezoca zaca panã i edre ðasidaa. ‡

8 Maã bajãnebema nezoca zaca panãra i pae panã quĩrãca nũpanasidaa. Mãwã ãdji ira baurude dji jira edebada bacuru bara ãrã panasidaa.

§ 1:15 *Dji biara ða bacuru.* Hebreo bedeaðe ðã ðãa “cedro” baribãrã ogoẽa. * 1:16 *Egiptode.* ãçããamaarã Musride nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia drua caita ðãa. * 5:2 2 Samuel 5:6-9. † 5:3 Levitico 23:33-43. ‡ 5:7 *Bajãnebema nezoca.* Hebreo bedeaðe “Querubiã” ðã ðãa. Maãgãrãra bajãnebema nezoca i bara ðeaa.

⁹ Baurude jira edebada bacurura drasoá b̄ b̄rã dji quēb̄lra Ācōrē itea b̄l dejãareba unubadjidaa. Barib̄lra Ācōrē de droma dajadaareba māl bacuru quēb̄lra ununaca basía. Wadibida māl bacurura mama pan̄la.

¹⁰ Umébema mōgara pewedea Moiseba b̄l̄dada baurudede eða panasidaa. Waa než basía. Israelerã Egiptodeba ēdr̄l̄dapeða Horeb eyade panasidae Ācōrēba ādjirã ume bedea b̄l̄peda māl mōgarara diasia.

¹¹ Baurudera Ācōrē de dromane eða b̄l̄dapeða sacerdoterãra Ācōrē itea b̄l̄ dejãneba dajadaa wāsidaa. Jūma ādjirã mama duan̄ba naēna osidaa ara ādjida Ācōrē quĩrãpita bia beadi carea. Λc̄l̄r̄ba m̄awã osidaa ādjia Ācōrē dede ne odi careabema ewariēm̄ina.

¹² Mālne tr̄l̄abi zá cawa pan̄l levitarã Asára, Hemālra, Jedutūlra, ādji warrarãra, jūma ādji ēberãrã sida animarã babue diabada ãm̄ad̄au odjabariare ãta duanasidaa. Dji biara b̄l̄ lino wua oðada j̄l̄ panasidaa. Tr̄l̄ãbida zá panasidaa címbaloba, arpaba, idjaba salterioba. Ādjirã ume 120 sacerdoterãba cachiruda zá panasidaa.

¹³ Cachiru zá pan̄lne dewararãda tr̄l̄ã duanasidaa jūmarãba ābaa Ācōrēa bia beadeadi carea idjaba bia b̄l̄ada adi carea. Cachiru zá pan̄lne, címbalo zá pan̄lne, dewarabema zá pan̄lne bida dji tr̄l̄ã duan̄ba Ācōrēda nãwã bia jarasidaa:

Ācōrēra bio biya quirua. Idjia ewariza dadjirãra quĩrã b̄l̄a.

Mãwã pan̄lne cawaēne Ācōrē de dromane eða j̄l̄rãrãba towaga nūmesia.

¹⁴ Mālne sacerdoterãba Ācōrē de dromane obadara poya oðã basía Ācōrē quĩrãwãrẽã dorrodorroda idji de dromane eða b̄l̄ b̄rã.

ESDRA

Ciroba judiorã jêda Jerusaleãnaa wãbida

¹ Persia druadebema boro Ciropa babiloniarã poyadacarea Ācōrēba Jeremianeba jarada quĩrãca osia.* Ara maã poade Ciro sode ðasia idji de dromada wayacusa omãrēã. Maãda Ciropa cartade ðapeða jũma drua idji jãwaeda beaa jarabisia. Nãwã ðasia:

² Persiadebema boro Ciropa nãwã jara ðaa: Ācōrē bajãne ðaba jũma naã ëjũãne bea druada mã jãwaeda ðasia. Maã awara mãra ðasia idji de dromada Juda druade Jerusaleã purude omãrēã.

³ Maã bẽrã jũma Ācōrē ëberãrãda Juda druadaa wãnida panãa Jerusaleã purude israelerã Ācōrē de dromada odi carea. Maãne Ācōrēba carebaya.

⁴ Idjaba ãdji caita panã ëberãrãba dji wãbãdarãa paratada, oroda, baridua nebiada, animarã bea sida diadida panãa. Maã awara ãdjirãba soðeba dia quĩrã panã quĩrãca diadida panãa Ācōrē de dromada Jerusaleãne odamãrēã.

Judiorã Jerusaleãnaa jêda wãpedada

⁵ Maãbe Judadeba yõpedada bororãda, Benjamiãneba yõpedada bororãda, levitarãda, sacerdoterãda, dewararã sida Jerusaleãnaa Ācōrē de droma ode wãni carea panasidaa Ācōrēba maã crĩchara ãdjirã sode ðada bẽrã.

⁶ Maãne jũma ãdji caita panã ëberãrãba oroda, paratada, netatada, animarãda, nebia nẽbãa bea sida diacuasidaa. Maã awara soðeba dia quĩrã panã quĩrãca ne diasidaa.

⁷ Maãne Persiadebema boro Ciropa Ācōrē de dromane baðada diabisia. Naẽna Babiloniane boro Nabucodonosoba maãgãra Jerusaleãneba enepeda idji ãcōrē dede ðasia.

⁸ Baribãra Persiadebema boro Ciropa idji parata wagabari Mitridate abadaa jũma diabisia. Mitridateba juachapeða Juda druadebema boro Sesbasãa jũma diasia.

⁹ Idjia diaðara naãgã basia: epeðeco jũguruu oro odada 30; epeðeco jũguruu parata odada 1000; neco zaqueda 29;

¹⁰ taza oro odada 30; taza parata odada 410; dewara nebiada 1000.

¹¹ Jũma ãbaa oro odara, parata oda sida 5400 basia. Sesbasãra, babiloniarãba jida edepedaðarã sida Jerusaleãnaa jêda wãsideðe jũma maãgãra edesidaa.

3

Animarã babue diabada wayacusa opeðada

¹ Juda druade jũenapeda israelerãra ãdji puruza panesidaa. Mãwãnacarea sietebema jedecode jũmarãda Jerusaleãne ãbaa dji jãresidaa.

² Maãne Josadá warra Jesúaba, waabema sacerdoterãba, Salatiel warra Zorobabelba, idji ëberãrã bida jãwa ðasidaa animarã babue diabadada odi carea. Mãwã osidaa israelerã Ācōrēba animarãda babue diadi carea idji nezoca Moiseba diada leyde ðã ðã quĩrãca.

³ ãdji caita bea ëberãrãra waya panãmĩna dji animarã babue diabadara naãrã baðama osidaa.* Odapeda animarãda diapeda, quewara bida Ācōrēba babue dia panesidaa.

* **1:1** Jeremia 25:9-11; 29:10-11. * **3:3** *Waya panãmĩna.* Hebreo bedeaðe maãba idjaba jara ðaa: “Waya panã bẽrã.”

⁴ Idjaba Ācōrē leyde b́ b́a quĩrāca warrewarreabema de zaquede panabada ewarida osidaa.† Mañne idji leyde b́ b́a quĩrāca ewariza animarāda idjía babue diasidaa.

⁵ Mamaᵐba ᵐtaa ādjirāba animarā babue diadida panᵐ quĩrāca babue diabadjidaa: ewarizabemada, jedeco djiwididebemada, idjaba Ācōrēba obi b́ ewari droma beazabemada. Mañ awara ādji soḏeba día quĩrīa panᵐ sida Ācōrēa babue diabadjidaa.

⁶ Ādjirāba Ācōrē de droma odi carea waḏi jᵐwa b́ḏaḏmīna sietebema jedecode nabema ewaride animarāda Ācōrēa babue dia panesidaa.

Ācōrē de droma wayacusa opedada

⁷ Mañbe israelerāba mōgara de o cawa beara, bacuru de o cawa beara bida paratada diasidaa Ācōrē de droma oḏamārēa. Idjaba Sidoᵐnebemarāa, Tiroḏebemarāa bida uva bada, coḏi careabemada, nedraga sida diasidaa dji biara b́ bacuruda Libanoneba Jope puruḏaa pusaare enenamārēa.‡ Persiḏebema boro Cioba mañ bacurura enebisia.

⁸ Israelerā Jerusaleᵐne jūḏpedaḏacarea dewarabema poḏe umébema jedecode Salatiel warra Zorobabelba, Josadá warra Jesúaba, waabema sacerdoterāba, levitarāba, jūma Babilonianeba Jerusaleᵐnaa zepedaḏarā bida jᵐwa b́sidaa Ācōrē de dromara odi carea. Mañne levitarā veinte poa ᵐtaa beada b́sidaa Ācōrē de droma o panᵐ bororāda beḏamārēa.

⁹ Naᵐgarāda b́sidaa: Jesúada, idji warrarāda, idji djabarā sida; Hodavíḏeba yōna Cadmielḏa, idji warrarā sida;§ Henadaḏeba yōpedaḏa ēberārāda, ādji warrarāda, ādji djabarā sida. Ādjirāba jūmaena levitarā basía.

¹⁰ Ācōrē de droma o panᵐba dji edrebema mōgara jūma b́pedaḏacarea sacerdoterāra djiodapeḏa cachiru bara araa wāsidaa Ācōrēa bia jara trᵐni carea Israelḏebema boro basi Daviba obi jarada quĩrāca.* Asáḏeba yōpedaḏa levitarā sida címbalo bara araa wāsidaa.

¹¹ Mañbe nāwā trᵐḏa duanesidaa Ācōrēa bia beḏeadi carea idjaba bia b́ḏaḏa adi carea: Ācōrēra bio biya quirua.

Idjía dai israelerāra ewariza bio quĩrīa b́a.

Ācōrē de droma edrebema mōgarara b́pedaḏa bēra jūmarāba Ācōrēa bia jara duanḏa b́ga duanasidaa.

¹² Zocārā sacerdoterā dji drōārāba, levitarāba, dewara bororā bida Ācōrē de droma naārā baḏada unusidaa. Mañ bēra edrebema mōgara djiwididi b́pedaḏa unusidade jīa duanesidaa. Baribᵐᵐ dewararāda b́sriḏaba bia duanesidaa.

¹³ Māwā b́ga duanᵐ bēra ni abaᵐba poya cawaḏ basía jīa duanḏa wa b́sriḏaba bia duanḏa. Mañ b́gaara tᵐᵐba ūrīsidaa.

Esdra 6:15-22

6

Ācōrē de droma pārāpedada

¹⁵ Darío sei poa Persiḏebema boroda beḏacarea Adar jedecode ewari ūbeade israelerāba Ācōrē de dromara pārāsidaa.*

† **3:4** Levítico 23:33-36. ‡ **3:7** Dji biara b́ bacuru. Hebreo beḏeade b́ b́a “cedro” baribᵐᵐ ogoḏa. § **3:9** Hodavía. ᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐᵐ mañba jara b́a “Juda.” * **3:10** 1 Cronica 25:1. * **6:15** Dadjirāba jedeco juachabada quĩrāca mañ Adar jedecora febreroḏe wa marzode baebaria.

¹⁶ Pārāpedadacarea jūma dji Babilonianeba zepedada israelerāba, sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē de dromara ḅasrida jarasidaa.

¹⁷ Jarasidade paca zaque dji umaquĩrāda cien, oveja dji umaquĩrāda doscientos, idjaba oveja zaquerāda cuatrocientos Ācōrēa babue diasidaa. Mañ awara ādjia cadjirua opedada carea chiwatu dji umaquĩrāda doce babue diasidaa.† Israeldeba doce puru yōpedada carea aba aba babue diasidaa.

¹⁸ Mañbe Moise cartade ḅá ḅá quĩrāca Jerusaleāne sacerdoterāba Ācōrē de dromane trajadida panḅ ewarida ādjide cawacawa ḅasidaa. Levitarā bida trajadida panḅ ewarida ādjide cawacawa ḅasidaa.

¹⁹ Mañbe Babilonianeba jēda zepedada israelerāba dewarabema poade dji nabema jedecode ewari catorcede ādji Egiptodeba ēdrḅpedada quĩrānebabada ewarida osidaa.‡

²⁰ Naārā sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē quĩrāpita bia duanani carea jūma osidaa. Mañ bēra levitarāba animarā mañ ewari dromane beadida panḅra beasidaa jūma Babilonianeba jēda zepedadarā itea, ādji djabarā sacerdoterā itea idjaba ara ādjirā itea bida.

²¹ Mañbe jūma Babilonianeba jēda zepedada israelerāba mañ ewaride cobadara cosidaa. Dewararā bida cosidaa, ādji caita ḅea puruba cadjirua obadara igaradapeda israelerā Ācōrēda ēpē panena bēra.

²² Siete ewari pañ ēsābari neē cobada ewarida ḅasrida osidaa. Ācōrēba ādjirāra bio ḅasridabisia. Idjia Persiadebema boroa ādjirāda bia unubida bēra dji boroba israelerā Ācōrē de dromada careba osia.§

† **6:17** Levítico capítulo 3. ‡ **6:19** Levítico 23:4-8. § **6:22** *Persiadebema boro*. Hebreo bedede ḅá ḅáa “Asiadebema boro.” Māwā jara ḅáa Persiadebema boroba Asiria druada idji jḅwaeda erobada bēra.

NEHEMIA

Nehemiaba Ācōrēa iwidiida

¹ Nañ cartara Hacialía warra Nehemiaba bΛdaa. Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Quisleu jedecode mΛra Susa puru dromane basia.*

² Māwā bΛde mΛ djaba Hananida dewararā ume Juda druadeba zesidaa. MΛa ādjirā judiorā Babilonianeba jēda wāpedadadebemada idjaba Jerusaleñ purudebema sida iwidiisia.

³ Ādjirāba mΛa nāwā jarasidaa:

–Judiorā Babilonianeba jēda wāpedadara bia mīga panΛa idjaba quīrā pera panΛa. Jerusaleñ puru audu jūrā ca badara wadibiða ārī bΛa. Dji purude eða wābada sida bá wāna bērā neēa.–

⁴ Mañ ūrīside mΛra chūmepeda jīasia. Sopusaba dārā ne codaca ewarida osia idjaba Ācōrē bajāne bΛa iwidi basia.

⁵ Nāwā iwidiisia:

–Ācōrē bajāne bΛ, bΛra dji dramaara bΛa. BΛdra wayadida panΛa. BΛ quīrīā bea ume, bΛ bedea ījā bea ume bedea bΛdara bΛa quīrīāneba jūma obaria.

⁶ MΛra bΛ nezoca bērā mΛ djuburia ūrīdua mΛa āsa diamasi biða bΛ nezocarā Israeldebema carea iwidi bΛda. MΛa ebuða jaraya: dai israelerāba bΛ quīrāpita cadjiruada osidaa. MΛa, mΛ zeza ēberārā biða bΛ quīrāpita cadjiruada osidaa.

⁷ Dairāba wārāda bΛ quīrāpita jūmawāyā cadjiruada osidaa. BΛ nezoca Moiseba diada leyda ījā odaē basia.

⁸ BaribΛra bΛ nezoca Moisea jaradara quīrānebadua. BΛa nāwā jarasia: “Bārā israelerāba ījānaēbΛra, mΛa bārāra drua beaza jΛrecuaya.

⁹ BaribΛra bārāba mΛda wayacusa ēpēnibΛra idjaba mΛa jaradada ījā odibΛra, mamaΛba wayacusa mΛa edada purudaa eneya bārā tāēna bai carea. Bārā tΛmΛ āyā jΛrecuabΛra sida mΛa pe eneya.”†

¹⁰ Dairāra bΛ nezocarā idjaba bΛ purua. BΛ ΛbΛa waibΛadeba dairāra ēdra edasia.

¹¹ Ācōrē, mΛ djuburia za quiru nezocaba iwidi bΛda idjaba bΛ nezoca waabemarāba iwidi panΛ sida ūrīdua. Dairāba bΛra bio waya panΛa. MΛ djuburia idi mΛ boromaa wābΛraēde carebadua. MΛa idjā iwidi bΛra da bia ūrībidua.–

Mañ ewaride mΛra Persiadebema boro uva ba jue diabari basia.

2

Nehemia Jerusaleñnaa wāna

¹ Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Nisañ jedecode mΛa uva bada idjima edesia.* Mañne idjia mΛra sopua bΛda unusia. Mañ naēna mΛra māwā unuca basia.

² Mañ bērā idjia mΛa iwidiisia:

–¿Cārē cārē bΛra sopua bΛ? Cacia bia bΛ bērā mañ carea sopua bΛēa. ¿Ne crīcha bΛba jāwā bΛca?–

Idjia māwā iwidiida bērā mΛra bio ne wayasia.

³ Mañne mΛa idjā jarasia:

* **1:1** Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca mañ Quisleu jedecora noviembrede wa diciembrede baebaria. † **1:9** Deuteronomio 30:1-4. * **2:1** Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca mañ Nisañ jedecora marzoēde wa abrilde baebaria.

-Mā boro, imā quīrīā bā bāra dārā zocai baida! Mā djibarirā t̄baripeda puruda jūma ārī bā. Dji purude eda wābada sida bá wāna bēā neā. Maāda imāra sāvā sopua bāē?-

⁴ Maāne Persiadebema boroba mā iwidisia:

-Māēteara imā sāvā carebai?-

Ara maāda sodeba mā bajāne bā Ācōrēa carebamārēā iwidisia.

⁵ Maābe mā Persiadebema boroa nāvā panusia:

-Bāma bia bābāra idjaba māda bia unu bābāra, māra Juda druadaa mā djibarirā t̄baripeda puruda diabuedua mā purura wayacusa oi carea.-

⁶ Maāne idji quima arima chūmāne Persiadebema boroba mā iwidisia:

-bāra ewari jūmasāvā mama bai? ĩsābe jēda zeī?-

Persiadebema boroba mā wāra bia unusia. Maā bēā mā ewarida bāsia.

⁷ Maāne mā Persiadebema boroa jarasia:

-Bāma bia bābāra, mā cartada Euprate do quīrārēbema bororā itea bā diadua. Maā cartade bādua ādjirāba māra idu Juda druadaa bia wābidamārēā.

⁸ Maā awara cartada oi wagabari Asā itea mā bā diadua. Maā cartade bādua bacuruda mā diamārēā. Maā bacuruba mā deda, dji eda wābada Ācōrē de droma caita bea sida oya. Maā awara dji puru auđu mōgaraba jūrā ca bā obāra de bacurura erobaida bā.-

Ācōrēba idji biadeba māra carebada bēā mā iwididara Persiadebema boroba jūma osia.

⁹ Mā wāsīde Persiadebema boroba sordao bororāda, cawayodeba djōbadarā sida ācāra diabuesia. Euprate do quīrārēbema bororāma jūēsīda mā Persiadebema boroba bāda cartara ādjirā diaisia.

¹⁰ Baribāra Horō purudebema Sanbalāba, Amōānebema dji droma Tobīa bida ūrīsīda māra israelerā carebade zesida. Maā carea ādji sode bio biē panesīda.

Jerusaleā auđu jūrā ca bāda wayacusa opeada

¹¹⁻¹² Jerusaleāne jūēnacarea ewari ūbeade diamasi pirabaripeda māra Jerusaleā auđu jūrā ca bāda acāde wāsia. Baribāra mā ni abāba jaraē basīa Ācōrēba mā sode Jerusaleāne oi crīchabi bāda. Wābāra de ēberāda zocārāēbe mā ume edesia. Abābe mādra animarā ārā wāsia. Waabemarāda animarā ārā wānaē basīa.

¹³ Maā diamasi māra purude eda wābada Jeweda abadaare ēdrasia. Mamaāba baido egorodeba bogadra bā Dama abadaare wāpeda purude eda wābada Tābā Pora abadama jūēne wāsia. Wāne mā Jerusaleā puru auđu jūrā ca bāda jūma ārī bāda acā basia. Dji purude eda wābada bá wāna sida jūma acāsia.

¹⁴ Mamaāba purude eda wābada “Baido egorodeba bogadra bā” abadaare wāsia. Dji Boro Amene abadama jūēne wāsīde mōgara wābāda tabea bēā mā animarāra poya nocodaa wāē basīa.

¹⁵ Maā bēā wādi diamasi nūmāne jewedaareba mā Jerusaleā auđu jūrā ca bāda acā wāsia. Jūma pāra acāpeda purude eda wābada Jeweda abadama jūēsīa. Mama wayacusa purude eda wāsia.

¹⁶ Jerusaleānebema bororāba adua panesīda māra sāma wāsīda, ni cārēda ode wāsīda. Mā judiorā, sacerdoterā, dji dromarā, dji bororā, dji traju odi ēberārā bida wadibida jaraē basia cārēda ode ze bāda.

¹⁷ Maābe mā ādjirā jarasia:

-Bārāba unu panā dadjirāra bia mīga panāda. Dadji puru Jerusaleāra jūma ārī bā idjaba dji eda wābada sida bá wāna bēā neā. Jābe puru auđu jūrā ca bāda wayacusa odia wā quīrā perāda amaaba.-

¹⁸ Mañ awara mña ãdjirãa nẽbΛrΛsia sãwã Ãcõrẽba idji biãdeba mñra carebasida, Persiãdebema boroba mña jarada sida. Mañne ãdjirãba jarasidaa:

-Mãẽteara wayacusa odia.-

Ara mañda ãdjirãba jΛwa bΛsidaa.

¹⁹ BaribΛrΛ Horoñ puruãdebema Sanbalába, Amoñnebema dji droma Tobíaba, Arabiãdebema Gesem bida mañ ùrĩsidade dairãra nãwã biẽ ipida jarasidaa:

-¿Cãrẽda odida crĩcha panΛ? ¿Mãwãra Persiãdebema borora igaradica?-

²⁰ Mña nãwã panusia:

-Ãcõrẽ bajãne bΛba dairãra carebaya jũma pãrãni carea. Dai, idji nezocarãba puru auđu jũrã ca badara wayacusa odia. Bãrãra Jerusaleñnebema bororãẽa. Nañ purura bãrãneẽa. Bãrãra nama pananaca basía.-

Nehemia 6:15-16

6

¹⁵ Mañbe Elul jedecode ewari 25de Jerusaleñ puru mõgaraba auđu jũrã ca bΛra jũma pãrãsidaa.* Pãrãni carea 52 ewari trajasidaa.

¹⁶ Dairã caita bea druãdebema dji quĩrũrãba mañ ùrĩsidade bio ne wayasidaa idjaba quĩrã perasidaa. ãdjirãba cawasidaa dai Ãcõrẽba carebasida mañ traju pãrãni carea.

* **6:15** *Elul jedeco*. Dadjirãba jedeco juachabada quĩrãca mañ Elul jedecora agosto de wa septiembrede baebaria.

JOB

¹ Ēberā Jo abadada Uz druade ḅasia. Maļ Jora ne jūmane jipa ḅasia idjaba jaradi neḅ ḅasia. Idjia Ācōrēra bio waya ḅasia idjaba cadjirua siḅa quīrīāca ḅasia.

² Joba siete warrarāda eroḅasia. Wērācaurāda ūbea eroḅasia.

³ Siete mil ovejada, mil ūbea cameyoda, mil pacada, burro siḅa quiniento eroḅasia.* Idjaba nezocarāda zocārā eroḅasia. Jūma Jordaļ do āmādaud odjabariare ḅearā cāyābara idjira ne baraara ḅasia.

⁴ Idji warrarāba ādji deza ḅasriḅa ābaa ne codi ewarida obadjidaa. Māwā obadaḅe ādji ūbeabema djabawērāra trābadjidaa ādjirā ume ābaa ne codamārēā.

⁵ Maļbe ādji ḅasriḅa ābaa ne codi ewari jōnacarea ādji zeza Joba ādjirāra trābadjia Ācōrē quīrāpita bia ḅai carea. Nāwā obadjia: diapedeḅa pirabaripeḅa idji warrarā carea animarāda aba aba Ācōrēa babue diabadjia. Idjia crīcha ḅasia: “Āībērā mļ warrarāba cadjiruada osiḅada wa ādji sodeba Ācōrēra biḅ jarasiḅada.”

⁶ Ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada idji quīrāpita zesidaa.† Diauru siḅa ādjirā ume zesia.‡

⁷ Maļne Ācōrēba diaurua iwidisia:

–ǰḅara sāmaḅba ze ḅa?–

Diauruba panusia:

–ḅḅa oḅa ējūāne parrḅa nībaḅada ze ḅḅa.–

⁸ Ācōrēba diaurua iwidisia:

–ḅḅa mļ nezoca Jora ǰsāwā unu ḅa? Mļḅa oḅa ējūāne dewarada idji quīrāca neḅa. Idjira ne jūmane jipa ḅḅa idjaba biḅ jaradi neḅ ḅḅa. Idjia mļra bio waya ḅḅa idjaba cadjiruara quīrīācaa.–

⁹ Maļne diauruba jarasia:

–Idjira ni cārē siḅa sāwāca bērā māwā ḅḅa waya ḅḅa.

¹⁰ ḅḅa idjira, idji ēberārā, jūma idjia eroḅḅa siḅa bio waga eroḅḅa auḅu jūrā eroḅḅa quīrāca. Idjia o ḅḅa ḅḅa jūma bia odjabi ḅḅa. Māwā idjia animarā ḅeara zocārā eroḅḅa.

¹¹ Baribḅḅḅa ḅḅa jūma idjia eroḅḅada jāriḅḅḅḅ, idjia ḅḅa biḅ jaraya ara ḅadji quīrāpita.–

¹² Maļne Ācōrēba diaurua jarasia:

–Māḅteara māwā oḅa. Jūma idjia eroḅḅara ḅḅa jḅḅaḅaḅa ḅḅa. Baribḅḅḅa idjira biḅ ocara ḅḅa.–

Ācōrēba māwā jaradacarea diaurura Ācōrē quīrāpitabemada āyā wāsia.

¹³ Ewari aba Jo warrarāba, wērācaurā biḅa ādji djaba nabema dede ḅasriḅa ābaa ne codi ewarida o panasiḅaa.

¹⁴ Maļne ēberāda Jo dede jūḅeḅa nāwā jarasia:

–Dairāra ḅḅa pacaba ḅḅa ējūāne traja panasiḅaa. ḅḅa burrorā dairā caita ne co duanasidaa.

¹⁵ Maļne cawaḅne sabeorāda ne drḅaḅe zedapeḅa ḅḅa nezocarāda jūma quenanapeḅa ḅḅa animarā ḅeara jūma drḅa edesidaa. Ababe mļdrḅa ēdrḅasia ḅḅa jarade zei carea.–

* **1:3 Mil paca.** Hebreo beḅeade jara ḅḅa quiniento pacada eroḅasida umé uméa ābaa jḅ panḅa. Maļba jara ḅḅa jūma ābaa mil eroḅasida. † **1:6 Ācōrē nezocarā bajānebema.** Hebreo beḅeade ḅḅ ḅḅa “Ācōrē warrarā.” ‡ **1:6 Diauru.** Hebreo beḅeade ḅḅ ḅḅa “Satana.” Satana trāba jara ḅḅa: “Djārā biḅ jarabari.”

16 Maḷba wadi jūma nēbΛΓΛēne dewara nezocada jūēsia. Maḷba jarasia:
 –Bajāneba baada dji cābāyā baesia. Maḷ baaba bΛ ovejara, bΛ oveja wagabadarā sida jūma quenasia. Ababe mḷdrΛ ēdrΛsia bḷa jarade ze carea.–

17 Maḷba wadi jūma nēbΛΓΛēne dewara nezocada jūēsia. Maḷba jarasia:
 –Caldeorāda o ūbeaareba ne drΛade zesidaa. MaḷgΛrāba bΛ nezocarāda jūma quenanapeda bΛ cameyora jūma drΛa edesidaa. Ababe mḷdrΛ ēdrΛsia bḷa jarade ze carea.–

18 Maḷba wadi jūma nēbΛΓΛēne dewara nezocada jūēsia. Maḷba jarasia:
 –BΛ warrarāba, bΛ caurā bida bΛsrida ābaa ne codi ewarida bΛ warra nabema dede o panasidaa.

19 Māwā panΛne cawaēne ējūā pōāsa ewaraga bΛareba nāūrāda dji cābāyā puāsia. Maḷ nāūrāba dera bΛ warrarā ḷrḷ cora edesia. Maḷba ādjirāra jūma quenasia. Ababe mḷdrΛ ēdrΛsia bḷa jarade ze carea.–

20 Jūma maḷ ūrīnacarea Jora piradrΛpeda sopuaba idjia cacuade jḷ bΛra cūētatasia idjaba borobichia tΛsia. Maḷbe chīrāborode bΛrru cobepeda Ācōrēa bia bedeasia.

21 Nāwā jarasia:

–Mḷra ara jāwā tosidaa. Ara jāwā beuya. Ācōrēba mḷa ne diasia. Idjaba maḷ diadara idjia jārīsia.

BaribΛrΛ Ācōrēa bia jaraya.–

22 Jūma māwānamīna Joba cadjiruada oē basía. Idjia jaraē basía Ācōrēa biē o bΛda.

2

1 Māwānacarea ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada wayacusa idji quīrāpita zesidaa. Diauru sida ādjirā ume zesia.

2 Maḷne Ācōrēba diaurua iwidisia:

–¿BΛra sāmaḷba ze bΛ?–

Diauruba panusia:

–BΛa oda ējūāne jūma pΛrrΛa nībadada ze bΛa.–

3 Maḷne Ācōrēba diaurua iwidisia:

–BΛa mḷ nezoca Jora ¿sāwā unu bΛ? Mḷa oda ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jipa bΛa idjaba biē jaradi neē bΛa. Mḷra bio waya bΛa idjaba cadjiruara quīrīācaa. Ni cārē cadjiruada oē bΛmīna bΛa mḷa jūma idjia erobadara jārībisia. Māwāmīna idjira wadibiēda jipa babaria.–

4 Maḷne diauruba jarasia:

–Idjira cacua bia bΛde jipa baya.* Ēberāba beu amaaba idjia erobΛra jūma diaya.

5 Maḷ bērā Jora puadeba cacua biē bΛdua. MaḷnebΛrΛ idjia bΛda biē jaraya ara bΛdji quīrāpita.–

6 Ācōrēba diaurua jarasia:

–Māēteara māwā odua. Idjira bΛ jΛwaeda bΛa. BaribΛrΛ idjira beacara bΛa.–

7 Ācōrēba māwā jaradacarea diaurua idji quīrāpitabemada āyā wāsia. Wāpeda idjia Jora chādaba bio pua bΛsia.

8 Maḷne Jora ne babuebadamaa dji pora ḷrḷ chūmane wāsia. Mama zoco ārīnaba idji chādara cΛrΛbadjia.

9 Māwā bΛde dji quimaba jarasia:

–¿BΛra wadibiēda jipa ba quīrīā bΛca? ¿Ācōrēda biē jarapeda beudua!–

10 Joba panusia:

* 2:4 Idjira cacua bia bΛde jipa baya. Hebreo bedeade bḷ bΛa: “Eda ebari.”

-Wērã crīcha neē ʙ quĩrãca bedearãdua. Ācõrēba ne biada diabʙrʙde dadjia bia edabadaa. Ara mañ quĩrãca Ācõrēba idu bia mĩgabibʙrʙde ¿mañ sida bia edadiē panʙca?-

Jũma mǎwǎnamĩna Joba Ācõrēra biē jaraē basía.

¹¹ Joba idji dji biarãda ũbea erobasia: Elipa, Temañ druadebemaa; Bildá, Súa druadebemaa; idjaba Zopar, Naamat druadebemaa. Ādjia ũrĩsidaa Jora ne jũmane biē ʙda. Mañ bērã bedea ausidaa Jomaa wǎnapeda sobiabiēi carea idjaba idji ume ābaa panani carea.

¹² Jũebʙdade tʙmʙba Jora unusidaa. Baribʙrʙ chãdaba idji cacuada jũma bira ʙ bērã idjida mǎwǎ ʙda cawadaē basía. Mañ carea ādjira jĩgua jĩã panesidaa. Mañne ādjia cacuada jʙ panʙra sopuaba cõãtasidaa idjaba ādji boro ʙrʙ egoro porada cuasidaa.

¹³ Mañbe Jo caita siete ewari egode chũpanesidaa āsa, diamasi biēda. Baribʙrʙ ni abaada idji ume bededaē basía. Unusidaa idjira bio pua ʙda.

Job 42:12-17

42

¹² Jũma mǎwǎnacarea jĩrũare Ācõrēba Jóa idjia naãrã erobaēda cǎyãbara auēuara diasia. Mǎwǎ Joba catorce mil ovejada, sei mil cameyoda, mil umé pacada, mil burro sida erobesia.*

¹³ Siete warrarãda idjaba wērãcaurãda ũbea unusia.†

¹⁴ Dji nabema caura trʙ ʙasia Jemima. Mañarebemada trʙ ʙasia Cesia. Jĩrũarebemada trʙ ʙasia Keren-hapuc.

¹⁵ Jũma nañ ējũãne wērãrã biya quedaēda Jo caurã quĩrãca neē basía. Joba erobʙdebemada idji warrarãa jedecaside idji caurãa biēda abarica diasia.

¹⁶ Jũma mǎwǎnacarea Jora ciento cuarenta poa basia. Mañne unusia idji warrarãda, idji wiuzaquerãda, idji wiuzaquerã warrarãda, ādjirã warrarã sida.

¹⁷ Mǎwǎ bio waraga jaidabarisia.

* **42:12** Mil umé pacada. Hebreo bededaē jara ʙla idjia 1000 pacada erobasida, umé uméa ābaa jʙ panada. Mañba jara ʙla jũma ābaa idjia 2000 erobasida. † **42:13** Siete warrarãda. ʙcaʙ cartada ʙla ʙla “catorce warrarãda.”

JONÁ

Joná Ācōrēnebemada mīrū wāna

¹ Ēberāda basia Joná abadada. Mañ Jonára Amitai warra basía.* Ewari aba Ācōrēba Jonáa jarasia:

² –Māa quīrīā bāa bāra Ninive puru dromanaa wāida. Māa unu bāa mañ purudebemarāba jūmawāyā cadjiruada o panāda. Mañ bērā ādjirāa jaradua māa cawa oida.–

³ Baribāra Ācōrēba jara bā ĩjā o amaaba Jonára Ācōrēnebemada mīrū wāsia. Wāne barco wibaribada puru Jope abadama jūesia. Mama barcoda unusia Tarsi druadaa wāi carea bāda.† Parata diapeda barcode badosia Ācōrēnebemada tāma mīrū wāi carea.

⁴ Baribāra mācua tāma wānaēne Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā puābisia. Mañba pusara quīrū nūmepeda baidora barcode eđa wā nūmesia. Barcora tođogozoica nūmesia.

⁵ Mañ bērā barco edebādarāba ne wayaaba ādjiza ādji ācōrēa beđe djuburia duanesidaa. Mañ awara barcora wēsaara ūmemārēā ādji netatara jūma daiđu batacuasidaa. Mañmisa Jonára barcode eđa wāpeda bio cāi basia.

⁶ Baribāra barcodebema boroba Jonára cāi bāda unune wāsia. Mañne jarasia:

–Bāra ¿cārē cārēā jāwā cāi tabā? ¡Pirabaripeda bādji Ācōrēa iwididua! Idjia careba quīrīāibāra āībērā dadjirāra ēdra bāisicada.–

⁷ Joná āta zedacarea barco edebādarāba ādjiza jara duanesidaa:
–Ne jemenenadrā cawadi carea caideba jāwā nañ minijīchiade panāda.–
Ara mañda ne jemenesidaa cawadi carea. Mañne cawasidaa Jonādra beđeade bāda.

⁸ Mañ carea ādjia jarasidaa:
–Daia jaradua bāa cārēda osida jāwā dadjirāra nañ minijīchiade panesidara. ¿Bāa cārēda obari? ¿Sāmaāba zebāra? ¿Bāra sāmabema? ¿Sāāga ēberārānebema?–

⁹ Jonāba panusia:
–Māra hebreoda jāwā bāa. Māa bajānebema Ācōrēa bia beđeabaria. Idjia pusara, nañ ējūā sida osia.–

¹⁰ Mañ awara jarasia idjira Ācōrēnebemada mīrū wābāra. Mañ cawasidade ādjirāra bio ne wayasidaa. Mañ carea ādjia iwidisidaa:
–¿Bāa cārē cārēā jāwā osi?–

¹¹ Mañmisa pusara auđuara quīrūbāra bērā ādjia iwidisidaa:
–¿Jāābe bāra sāwā odi pusa quīrūbira tumabidi carea?–

¹² Jonāba panusia:
–Māra daiđu batabledua. Māwābāra pusara tumaya. Māa cawa bāa mādra beđeade bāda nañ pusa jācua quīrū nūma carea.–

¹³ Baribāra barco edebādarāba auđuara wisidaa doyaa wāni carea. Māwāmīna poyadaē basía, pusara wetara quīrūna bērā.

¹⁴ Mañ carea Ācōrēa nāwā iwidisidaa:
–Ācōrē, nañ ēberā beabāda carea दौरa beubirādua. Idjida beđe neē bāda beadibāra, दौरa beđeade bāradua. Wārāda bāabāra ara bādji crīcha bā quīrāca o bāa.–

* 1:1 2 Reye 14:25. † 1:3 Hebreorāmaarā mañ Tarsira dji tāmaāra bā druā basía.

¹⁵ Māwā jaradapeda Jonára daidu batabuesidaa. Ara mañda pusara tuma-sia.

¹⁶ Mañ unusidade barco edebΛdarāba Ācōrē wayaadeba animarāda babue diasidaa. Mañ awara wārāneba jarasidaa idjira ēpēnida.

¹⁷ Mañne Ācōrēba beda waiβΛada diabuesia Joná mīmārēā. Mañ beda biteda Jonára ewari ūbea basia.

2

Jonába Ācōrēba iwidida

- ¹ Mañne Jonába beda bitedaΛba Ācōrēba nāwā iwidisia:
- ² Mā biē beside māa bedea djuburiasia, mā Boro Ācōrē, mañne bla mā bedeara panusia.
Mā beubodoba māa bedea djuburiasia, mañne bla mā bedeara ūrīsia.
- ³ Bla māra pusa nābuade batabuebisia. Mañne pusaba māra abeda jūma ānā edasia. Bla pusa bogozoa βΛ diabuedara mā λrλ wāsia.
- ⁴ Mañ bērā crīchasia bla māra igarapeda βΛ quīrāpitabemada āyā basida. Māa crīchasia βΛ de droma biya quiruda waa unuēda.*
- ⁵ Pusaba māra jūma ānā erobasia. Abeda māra pusajāne basia. Mañne pusajānebema chiruara mā borode bΛracuasiasia.
- ⁶ Abeda māra eđu pusajāne ta wāsia. MamaΛba māra waa ēdrΛēda crīchasia. BaribΛrΛ mā Boro Ācōrē, bla mañ beuidebemada māra ēdrΛ edasia.
- ⁷ Beubodo baside māa bΛra quīrānebasia. Mañne βΛ de droma bia quirudeba bla ūrīsia māa bedea djuburia βΛda.
- ⁸ JΛwaba oda ācōrē ΛβΛaē bea ēpēbadarāba bla careba βΛra igarabadaa.
- ⁹ BaribΛrΛ māa bio bia βΛada abΛrΛde animarāda bla babue dia baya. Mañ awara βΛ ume bedea βΛdara māa jūma daucha o baya. Mā Boro Ācōrē, ababe bΛabΛrΛ māra poya ēdrΛ βΛya.
- ¹⁰ Mañne Ācōrēba bedaa Jonára pusa icawa webisia.

3

Ninive puruba ūjāna

- ¹ Ācōrēra wayacusa Joná ume bedeasia. Nāwā jarasia:
- ² –Ninive puru dromanaa wādua. Māa bΛa jarabΛrΛda ādjirāa jaradua.–
- ³ Ara mañda Jonára Ninivedaa wāsia Ācōrēba jarada quīrāca. Mañ Ninivera puru droma basia. Mañ bērā puru jūma pΛrΓΛai carea ewari ūbea edebadjia.
- ⁴ Jonára purude edaa wāpeda nabema ewaride pΛrrΛa nībasia.* Nāwā jīgua jara nībasia:
–jCuarenta ewari babΛrΛde Ācōrēba nañ Ninive purura jūma ārīya!–
- ⁵ Māwā βΛde Ninivedebemarāba, drōārāba, warrarā bida Ācōrē bedeara ūjāsidaa. Mañ carea ne codaca ewarida osidaa. Idjaba sopua careabema jΛbadara jΛsidaa.
- ⁶ Ninivedebema boroba māra cawasia. Mañ carea idji bugue biya quirudebemada pirabaripeda idji djio biya quedeara ērāpeda sopua careabema jΛbarida jΛsia. Mañbe ne babueda pora λrλ chūmesia idji cadjirua oda carea sopua βΛda acΛbi carea.

* **2:4** Māa crīchasia βΛ de droma biya quiruda waa unuēda. Griego bedeade māwā βΛ βΛa. Hebreo bedeade nāwā βΛa: “Māwāmīna māa crīchasia βΛ de droma biya quiruda wayacusa unuida.” * **3:4** Nabema ewaride pΛrrΛa nībasia. Mañ bedeaba idjaba jara βΛa: “Ewari aba pΛrΓΛa nībasia.”

⁷ Mañne dji boroba, idjiare dji droma bearã biða nãwã jarasiðaa jũma idji purudebemarãba ãjã odamãrẽã:

–Jũmarãba ne coðaca ewarida oðadua. Idjaba ni cãrẽ sida dorãnadua. Mañ awara bãrã pacada, bãrã oveja sida ne cobirãnadua. Baido sida dawarãnadua.

⁸ Mañ awara sopua careabema jãbadada jãnadua. Idjaba sopua careabema wuada bãdji animarã ãrã ðacuadadua. Mañbe Æcõrẽa wãrã arada sodeba quĩrã djuburia iwidiðadua. Mañ awara bãrãba cadjirua obadara igaraðadua. Idjaba bãrãba djãrã bið obadara idu ðaðadua.

⁹ Mãwã o panãneba Æcõrẽba dadjirãra cawa oðsicada ãtebãrã idji quĩrũbira tumabiðisicada. Mãwãra dadjirãra quininaðsicada.–

¹⁰ Ninivedebemarãba mãwã o panãra Æcõrẽba unusia. Idjaba sãwã ãdji cadjiruara idu ðasiðada unusia. Mañ carea idjia cawa oi jaraðara oð basía.

4

Æcõrẽba Ninive quĩrã djuburiada

¹ Æcõrẽba mãwã quĩrã djuburiada Jonãba abeða bið unusia. Mañ bãrã bio quĩrũsia.

² Idjia Æcõrẽa nãwã jarasia:

–Mã Boro Æcõrẽ, wadibiða mã druade ðaside ¿mãa jarað basica ara mã quĩrãca mãwãida? Mañ carea mãra Tarsi druadaa mĩrũ wã quĩrãsia. Mãa bio cawa ðaa ða biadeba ãberãrãra carebabarida. Bãra quĩrã djuburiada ðaa. Isabe quĩrũcaa. Bã quĩrãra bio waibãa ða bãrã ãberãrãba cadjiruada idu ðasiðara ðaa ãdjirãa cawa oi jaraðara quĩrãdoabaria.

³ Mañ carea mã Boro Æcõrẽ, mãa bãa quĩrã djuburia iwidiya abeða mãra beamãrẽã. Zocai ðei cãyãbara biara ðaa mãra beuida.–

⁴ Baribãrã Æcõrẽba jarasia:

–¿Bãmaarã bia ðaca ða jãwã quĩrũ ðara?–

⁵ Mañbe Jonãra puru dajadaa wãpeða ãmãdau odjabariare de zaqueda osia. Mañ de zaque edre chũmepeða jã ðesia Ninive purura sãwãi cawaya.

⁶ Mãwã ða Æcõrẽba Jonã caita jãcara queda jouðaa ða tunubipeða waribisia.* Mañ jãcarara Jonã chũmã ãrã bãrã wãna bãrã Jonãra cãrãsade necai ðesia. Idjira capipia ðesia mã jãcara carea.

⁷ Baribãrã nurẽma dipeða Æcõrẽba caragada diabuesia mã jãcara comãrẽã. Mãba jãcarara beusia.

⁸ Besea odjadacarea Æcõrẽba ãmãdau odjabariareba nãũrã jãwãrããda puãbisia. Mañne beseaba Jonãra bá nũmesia. Mãwã ða Jonãra cacua norrabari nũmesia. Mañ carea idjira wetara beu quĩrãsia. Nãwã jarasia:

–Zocai ðei cãyãbara biara ðaa mãra beuida.–

⁹ Baribãrã Æcõrẽba idjia iwidiðia:

–¿Mã jãcara beuð carea bia ðaca ða jãwã quĩrũ ðara?–

Jonãba panusia:

–Mãẽ. Wãrãda mãmaarã bia ðaa jãwã quĩrũ baira. Mãra quĩrũbiðeba abeða beu quĩrã ðaa.–

¹⁰ Mã carea Æcõrẽba idjia jarasia:

–Jãcara ða caita tununara ðaa uð basía idjaba waribið basía. Diamasi tunupeða nurẽma diamasi beusia. Baribãrã mã jãcara beuð carea ðara sopua ðaa.

* **4:6** Wãrãda cawaðã panã cãrẽ queda basida, hebreo beða cawa bea biða cawaðã panã bãrã.

¹¹ Bada mañ jãcara carea sopua b̄ab̄ar̄a, ¿Ninive puru droma cawa oida bada carea auðurara sopua b̄ap̄eda m̄a quĩrã djuburialẽ basica? Wãrãda jãñ purude cadjirua o pan̄a adua beada 120 mil auðu pan̄a.† Mañ awara animarã sida baraa.-

† **4:11** *Cadjirua o pan̄a adua bea.* Mañ beðeara idjaba nãwã traducida b̄a: “Warrarã adua queðea.” Hebreo beðeade nãwã b̄á b̄a: “J̄awa arara idjaba j̄awa ac̄ra cawaẽ bea.”

MATEO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MATEOBA BΛΔΑ

Jesu ume nĩbabari Mateoba naĩ cartara βλσια. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jλγλ pe βasiɔe Jesuba idjira trλσia (9:9-13). Ασαρλmaarã Mateoba Marco cartada edapeɔa judiorã itea ebudaara βλσια cawaɔamãrẽã Jesura ãdjirã boroda idjaba Αcõrẽba ãdjirã eδrλ edabari diai jaradaa.

Naãrã βλσια Jesucritora Abrahaλneba, Davideba zedadebemada (1:1-18), Jesu toɔadebemada (1:19ɔeba aba 2:23ɔaa), Juaλba Jesu borocuedadebemada (3:1-17), idjaba diauruba Jesu miã sãnanebemada (4:1-11).

Maλare βλ βλα Jesuba Galilea amene droma caita oɔadebemada (4:12ɔeba aba 14:12ɔaa). Eɔa βλ βλα idjia eyade jaradiaɔada (5:1neba aba 7:29ɔaa), idjia ne ununaca ocuaɔada (8:1neba aba 9:38ɔaa), idjia eɔaɔarã doce diabueɔada (10:1-42), idjaba ne jara βλɔeba jaradiaɔada (11:1neba aba 14:12ɔaa).

Maλare βλ βλα Jesuba Galilea drua ãĩ pλγγλa jaradia βaɔadebemada (14:13ɔeba aba 17:21naa) idjaba Galileadeba Jerusaleλnaa wãβλγλɔe jaradia βaɔadebemada (17:22ɔeba aba 20:34ɔaa).

Jĩrũare βλ βλα Jesura Jerusaleλne mãwãnanebemada (21:1neba aba 28:20ɔaa). Eɔa βλ βλα Jesuba saduceorã, pariseorã, dewararã siɔa biẽ jaradaa (capítulo 21–23), Αcõrẽba cawa oiɔebemada (capítulo 24–25), Jesu crude beupeɔa λrẽbaɔada (26:1neba aba 28:15ɔaa) idjaba idji iγã bearã puru beaza diabueɔada (28:16-20).

Jesucrito eberãrã drõãenabemarã

Luca 3:23-38

¹ Naĩ cartara Jesucritodebema. Jesucritora dadji drõãenabemarã Abrahaλneba idjaba Davideba nãwã zesia.*

² Abrahaλba warra Isada unusia. Maλbe Isadeba Jacoboda yõsia. Jacobodeba Judada, idji djabarã siɔa yõsiɔaa.

³ Judadeba Paréda, Zará siɔa yõsiɔaa. Ådji papara Tamará basía. Parédeba Esroλda yõsia. Esroλneba Araλda yõsia.

⁴ Araλneba Aminadáda yõsia. Aminadádeba Naasoλda yõsia. Naasoλneba Salmoλda yõsia.

⁵ Salmoλneba Booda yõsia. Boo papara Rahá basía. Boodeba Obéda yõsia. Obé papara Rut basía. Obédeba Jeséda yõsia.

⁶ Maλbe Jesédeba dadji israelerã boro Davira yõsia.

Davideba Salomoλda yõsia. Salomoλ papara naẽna Uriaba eroβasia.†

⁷ Maλbe Salomoλneba Roboaλda yõsia. Roboaλneba Abíada yõsia. Abíadeba Asada yõsia.

⁸ Asadeba Josapada yõsia. Josapadeba Joraλda yõsia. Joraλneba Uzíada yõsia.

⁹ Uzíadeba Jotaλda yõsia. Jotaλneba Acáda yõsia. Acádeba Ezequiada yõsia.

¹⁰ Ezequiadeba Manaseda yõsia. Manasedeba Amoλda yõsia. Amoλneba Josíada yõsia.

¹¹ Josíadeba Jeconiada, idji djabarã siɔa yõsiɔaa.‡ Maλ ewariɔe Babiloni-anebemarãba israelerãra poyapeɔa ãdji druadeba jida edesiɔaa.§

* **1:1** Genesi 12:1-3; 2 Samuel 7:16. † **1:6** 2 Samuel 11; 12. ‡ **1:11** Maλ Jeconiara idjaba Joaquiλ abadaa. § **1:11** 2 Reye 24:8-16.

¹² Babilonia druade panenacarea Jeconianeba Salatielda yōsia. Salatieldeba Zorobabelda yōsia.

¹³ Zorobabeldeba Abiuda yōsia. Abiudeba Eliaquiŕda yōsia. Eliaquiŕneba Azoda yōsia.

¹⁴ Azodeba Sadoda yōsia. Sadodeba Aquiŕda yōsia. Aquiŕneba Eliuda yōsia.

¹⁵ Eliudeba Eleazada yōsia. Eleazađeba Mataŕda yōsia. Mataŕneba Jacoboda yōsia.

¹⁶ Jacobodeba Joseda yōsia. Jose quimara Maria basía. Idjaba Mariaba Jesuda tosia. Ara maŕ Jesura Ācōrēba diai jarađa ēdrΛ edabari abadaa.

¹⁷ Māwā Abrahaŕneba aba Davidaa catorce drōēnabemarāda panasídaa. Davi ewarideba aba Babilonia druadaa jida edepedađeadaa catorce drōēnabemarāda panasídaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedađeadeba aba Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađa zedaa catorce drōēnabemarāda panasídaa.

Jesucrito toda

Luca 2:1-7

¹⁸ Jesucrito todara nāwā basia: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bedea bia panasídaa. BaribΛrΛ dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba biogoa besia.

¹⁹ Dji quima Josera ēberā jipa basia. Maŕ bērā Mariara jūmarā quīrāpita biē jara amaaba chupea igara quīrīā basia.

²⁰ Māwā crīcha bΛde bajānebema nezocada cāimocardeba Josemaa zepeda nāwā jarasia:

–Jose, Davideba zeda, Maria edaira wayarādua, idjira Ācōrē JauredebabΛrΛ biogoa bΛ bērā.

²¹ Mariaba warrada toya. Maŕ warraba idji purura ādji cadjiruadebemada ēdrΛ edaya. Maŕ bērā idjira trŕ bΛdua Jesu.–

²² Jūma maŕgΛra māwāsia Ācōrēba naēna jarađa quīrāca. Idjideba bedebariba nāwā jarasia:

²³ Wērā umaquīrā adua bΛda biogoa bēpeda warrada toya.

Ēberārāba dji warrara Emanuel adia.*

(Maŕ trŕba jara bΛa “Ācōrēra dadjirā ume bΛda.”)

²⁴ Maŕne Josera cāimocara nūmanada ŕrŕmapeda Ācōrē nezoca bajānebemaba jarađa quīrāca osia. Mariara edasia.

²⁵ BaribΛrΛ ābaa cāinaca basía aba maŕ warra iwina tobΛrΛdaa.† Todacarea Joseba idjira trŕ bΛsia Jesu.

2

Chīdaudeba cawa jarabadaba Jesu acΛde zepedada

¹ Jesu Beleŕ purude Judea druade tosideade Herode dji Droma abadada dji boro basía.* Maŕ ewaride ŕcΛrΛ ēberārāda ŕmāđau odjabariare bΛ druadeba Jerusaleŕ purude jūesídaa. MaŕgΛrāba chīđau acΛ panΛneba ne cawabadjídaa.

² Maŕne ādjia iwīdisídaa:

–Naŕ druade judiorā boro bai warrada tosia. Idjira ¿sāma bΛ? Daiba ŕmāđau odjabariare bΛ druadeba chīđau idjidebemada unusídaa.† Nama ze panΛa idjía bia bedeadí carea.–

* **1:23** Isaía 7:14. † **1:25** *Iwina*. Griego bedeadé ŕcΛrΛ cartade maŕra neēa. * **2:1** MaŕgΛ Herodera “dji Droma” abadjídaa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22de, Luca 1:5de biđa odja bΛa. Waabema bororā Herode abadada idjideba yōsídaa. † **2:2** Numero 24:17.

³ Mañ ũrĩside Herodera biē ðesia abada idji cacuabari bei bēra. Idjaba Herodeba sãwã oida cawadaē pan bēra jũma Jerusaleñebemarã sida biē panesidaa.

⁴ Mañne Herodeba jũma sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabada sida trãcuapeda iwidisia:

–Ăcõrēba ēdra edabari diai jaradara ¿sãmabara toida ða?–‡

⁵ Ādjirãba panusidaa:

–Beleñ purude nañ Judea druade toida ða. Mañnebemada Ācõrēneba bedeabariba nãwã jarasia:

⁶ Beleñ purura Judadebema puru droma ðea tãēna dji edaara ðaēa.

Mañ purudeba dji boroda aba zeya.

Mañ boroba mñ puru Israelera bia pe erobaya.–§

⁷ Mañbe Herodeba chĩdaudeba cawa jarabadarãra mērã trãcuasia. Dji warra toda ewari cawai carea ādjia iwidisia dji chĩdaura sãlbede odjasida. Mañne dji ewarira jarasidaa.

⁸ Ādjira Beleñnaa wãbibara de Herodeba jarasia:

–Jãma wãnapeda dji warra zaquera bio quĩrãcuita iwidĩ wãnadua. Unusidara mña jarade zedada mñ sida idjima bia bedeade wã carea.–

⁹⁻¹⁰ Herodeba mãwã jaradacarea ādjira wãsidaa. Mañbe chĩdau ãmãdau odjabariare unupedada wayacusa unusidaa. Unusidade bio ðasridasidaa. Dji chĩdaura ādji na wãsia aba dji warra zaque ðama piqui nũmebaradaa.

¹¹ Dede eda wãbdade warra zaquera dji papa Maria ume ðada unusidaa. Ara mañda chĩrãborode copanapeda warra zaquea bia bedeasidaa. Mañbe ādjiza baurudeda ewadapeda warra zaquea oroda, incienso querada, mirra quera sida diasidaa.

¹² Mãwãnacarea Ācõrēba ādjirãa cãimocaradeba cawabisia Herodema jēda wãrãnamãrēa. Mañ bēra dewara óareba ādji druadaa wãsidaa.

Egipto druadaa mĩrũ wãpedada

¹³ Ādji wãpedadacarea Ācõrē nezoca bajãnebemada cãimocaradeba zepeda Josea jarasia:

–Herodeba ða warra zaquera jara ða beai carea. Mañba piradrpeda ða warra zaquera, dji papa sida edapeda Egipto druadaa wãnadua. Mama bedua aba mña jarabaradaa.–

¹⁴ Ara mañda Josea diamasi piradrpeda warra zaquera, dji papa sida edapeda Egiptoda edesia.

¹⁵ Ādjira mama panesidaa aba Herode beubaradaa. Mañgara mãwãsia Ācõrēba jarada quĩrãca. Idjideba bedeabariba nãwã jarasia: “Mña mñ war-rara trãsia Egiptodeba zemãrēa.”*

Herodeba Beleñnebema warrarã quenabida

¹⁶ Herodeba cawasia chĩdaudeba cawa jarabadarãba idjira cĩrũgasidada. Mañ carea bio quĩrũpeda Beleñnebema warra zaquerã poa umēneba edaa quedada jũma quenabisia. Ara caitabema sida quenabisia. Mãwã osia chĩdaudeba cawa jarabadarãba chĩdau unupedada ewarira idjia jarapedada bēra.

¹⁷ Mãwã jũmarãda sopusidaa Ācõrēneba bedeabari Jeremiaba jarada quĩrãca. Nãwã jarasia:

‡ **2:4** Ācõrēba ēdra edabari diai jarada. Mañra griego bedeade “Crito” ða ða. Critora trãēa. Jara ða “Ācõrēba ēdra edabari diai jaradada” wa “Ācõrēba dadjirã Boroda ðadada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” § **2:6** Miquea 5:2. * **2:15** Osea 11:1.

¹⁸ Ramá purude ũrísidaa aega jĩã ðada, sopua jĩã ðada, idjaba aujĩã ðada. Raquelera idji warrarã carea jĩã ðada mãwã basia. Idji sobiabiðira quĩrĩãé basia idji warrarã neé beða bẽrã.†

Jose Egiptodeba jẽda zeda

¹⁹ Herode beuside Josera wadi Egiptode basia. Mañne bajãnebema nezocada idjimaã cãimocaradeba zesia.

²⁰ Mañ nezocaba idjia jarasia:

-Ba warra zaque bea quĩrĩã beðara beusidaa. Mañ bẽrã piradrãpeða warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israeldaa ededua.-

²¹ Ara mañda Josera piradrãpeða idji warra zaquera dji papa sida Israeldaa edesia.

²² Baribãã Joseba ũrísia Arquelaoda idji zeza Herode cacuabari Judea druadebema boroda besida. Mañ carea mamaã wãida wayasia. Baribãã Æcõrẽba idjia cãimocaradeba jarada bẽrã Galilea druadaã wãsia.

²³ Mama puru Nazare abadade basia. Mañgãra mãwãsia Æcõrẽneba bedeabadarãba nãwã jarapedada quĩrãca: "Idjira Nazaredebemaana adia."‡

3

Borocuebari Juañnebema

Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

¹ Mãwãnacarea Borocuebari Juañba Judeade ãjũã põãsa ewaraga ðade jaradia besia.

² Nãwã jarabadjia:

-Æcõrẽra zebããã jũmarã Boro bai carea.* Mañ carea bãrãba cadjirua obadara igaradapeða idjimaã zedadua.-

³ Mañ Juañnebemada Æcõrẽneba bedeabari Isaíaba jarasia:

Ëberãda ãjũã põãsa ewaraga ðade jĩgua beða ðãã:

Ora jaridãdua dadjirã Boro bia edadãmãrẽã. Ora idji itea jipa jaridãdua.†

⁴ Juañba jãbarira cameyo cara oða basia. Idjia jã ðã trãjãbarira animarã e oða basia. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajõda jõbadjia.

⁵ Mañne ëberãrã Jerusaleñnebemarãda, jũma Judea druadebemarãda, idjaba jũma Jordaã do caita bearã sida Juañmaa wãbadjidaa.

⁶ Ædjia cadjirua opedãdada idji quĩrãpita ebuða jarabadjidaa. Mañbe Juañba ãdjirãra Jordaã doðe borocuebadjia.

⁷ Mãwã ðade ãããã judiorã ley jaradiabadada zesidaã Juañba borocuemãrẽã. Æããããã pariseorã basia; ãããããã saduceorã basia. Baribããã Juañba ãdjirã unubãããde jarasia:

-Dama ëberãrã, ¿caiba jarasi bãrãra Æcõrẽ quĩrũbidebemada poya mĩrũnida?

⁸ Bãrãba o panãneba unubidãdua wãrãda Æcõrẽmaa zesidada.

⁹ Crĩcharãnãdua Abrahãã warrarã bẽrã Æcõrẽba cawa oða. Mãã bãrãã ebuða jaraya: Æcõrẽba quĩrĩãibãããã, za tabea mõgarara Abrahãã warrarã babicuaya.

¹⁰ Mañ awara mãã jaraya: Æcõrẽba zagarada erobãã bacuru tutacuã carea. Jũma bacuru bia zaudãcara tutacuapeða tãããde batacuaya. Ara mañ quĩrãca Æcõrẽba cadjirua obadarãda cawa oya.

¹¹ Mãã bãrãra baidoba borocueya Æcõrẽmaa zesidada cawabi carea. Baribããã mãã caidũ zebãããda mãã cãyãbara dji dromaara ðãã. Mañ bẽrã idjia

† 2:18 Jeremia 31:15. ‡ 2:23 Idjira Nazaredebemaana adia. Nazare trãra hebreo bedeade "nezer" jarabadaa. Mañ bedeaba jara ðããã "bacuru tucudã." Isaía 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. * 3:2 Daniel 2:44. † 3:3 Isaía 40:3.

jĩrũne jã b̄a ěrãi carea m̄ra bia b̄aĕa. Idjiab̄ra Ācõrẽ Jaureda diaya.‡ Barib̄ra ĩjãnaĕb̄ra cawa oya.§

¹² Ezoai careabemara idji j̄wade erob̄a porara dji ta umebemada ãyã b̄a carea. Małbe dji tara wagaya barib̄ra dji porara t̄b̄a uruade babueya.-

Juałba Jesu borocueda

Marco 1:9-11; Luca 3:21-22

¹³ Mał ewaride Jesura Galilea druadeba Jordał doĕaa zesia Juałba idjira borocuemãrẽã.

¹⁴ Barib̄ra Juałba borocue amaaba jarasia:

-B̄ab̄ra m̄ra borocueida b̄a. ¿Cãrẽ cãrẽã b̄ra m̄maa ze b̄a?-

¹⁵ Małne Jesuba panusia:

-Nawena b̄a obari quĩrãca odua. Biara b̄a dadjia jũma jipa oĕida Ācõrẽba obi b̄a quĩrãca.-

Ara małda Juałba ĩjãsia.

¹⁶ Jesura borocuepeĕa doĕałba drua wãb̄raĕe cawaĕne bajãda ewasia. Małne Jesuba Ācõrẽ Jaurera puchirã quĩrãca idji łrã zeb̄raĕa unusia.

¹⁷ Mał awara Ācõrẽ bajãneba eĕa bedeab̄raĕa ũrĩsidaa. Nãwã jarasia:

-Nałdr̄a m̄ Warra quĩrã b̄a. M̄ra idji carea bio b̄srida b̄a.-*

4

Diauruba Jesu mĩã s̄na

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

¹ Mãwãnacarea Ācõrẽ Jaureba Jesura ějũã põãsa ewaraga b̄daa edesia. Małbe diauruba idjira mĩã s̄esia Ācõrẽra igarabi carea.

² Jesura cuarenta ewari ãsa, diamasi biĕa ne coĕ ĕada b̄rã jarra b̄esia.

³ Mãwã b̄aĕe mĩã s̄ebarira zesia. Idjia jarasia:

-B̄da wãrãda Ācõrẽ Warrab̄ra, jaradua za tãbea mõgaraa pał bamãrẽã.-

⁴ Barib̄ra Jesuba panusia:

-Ācõrẽ Bedeade nãwã b̄a b̄a: ababe ne co b̄aĕeba ěberãra zocai b̄aĕa, ãteb̄ra jũma Ācõrẽba jara b̄a ĩjã b̄aĕeba zocai b̄aya.-*

⁵ Mãwãnacarea diauruba Jesura Jerusaleł, Ācõrẽ itea b̄a purudaa edesia. Mama Ācõrẽ de droma boro łtara b̄amaa edesia.

⁶ Małbe diauruba jarasia:

-B̄da wãrãda Ācõrẽ Warrab̄ra, namałba uĕu jłdr̄dua. Ācõrẽ Bedeade nãwã b̄a b̄a:

Ācõrẽba idji bajãnebema nezocarãda diabueya b̄a carebamãrẽã.

B̄ra ĕdji j̄wade eĕaĕia b̄a jĩrũra mõgaraba puarãmãrẽã.†

⁷ Małne Jesuba diaurua jarasia:

-Ācõrẽ Bedeade idjaba jara b̄a: “Bariduada orãdua bãrã Boro Ācõrẽba carebai cawaya.”-‡

⁸ Mãwãnacarea diauruba Jesura eya łt̄a b̄aĕe edesia. Mamałba Jesua jũma nał ějũãne b̄ea puruda, puruza ne bia queĕea siĕa ac̄bisia.

⁹ Małbe diauruba jarasia:

-B̄da chĩrãborode cobepeda m̄la bia bedeai b̄ra, nałgara jũma m̄la b̄a diaya b̄a j̄waeĕa erobamãrẽã.-

¹⁰ Małne Jesuba diaurua jarasia:

‡ **3:11** Ācõrẽ Jaureda diaya. Griego bedeade nãwã b̄a b̄a: “Ācõrẽ Jaureba borocueya.” § **3:11** Cawa oya. Griego bedeade nãwã b̄a b̄a: “Uruaba borocueya.” * **3:17** Isaía 42:1-4. * **4:4** Deuteronomio 8:3. † **4:6** Salmo 91:11,12. ‡ **4:7** Deuteronomio 6:16.

-Satana, äyã wãdua. Ācōrē Bedeade nãwã ʙᴀ ʙᴀᴀ: “ʙᴀ Boro Ācōrēabᴀᴀᴀᴀ bia bedeadua. Aba idjidᴀᴀ ᵀᵀã ʙadua.”-§

¹¹ Ara maᵀda diaurura Jesu caitabemada äyã wãsia. Maᵀne Ācōrē nezoca bajãnebemarãda Jesumaa zedapeᵀa idjira ne cobisiᵀaa.

Jesuba jaradia beda

Marco 1:14-15; Luca 4:14-15

¹² Borocuebari Juaᵀ preso ʙᴀ ᵀᵀᵀside Jesura jēda Galilea druadeaa wãsia.

¹³ Baribᴀᴀᴀ Nazare purude beē basía, ātebᴀᴀᴀ Capernauᵀ purude bade wãsia. Maᵀ purura amene droma icawa ʙᴀᴀ. Neptaliᵀeba yōpeᵀada israelerã ējũãne ʙᴀᴀ idjaba Zabuloᵀneba yōpeᵀadarã ējũã caita ʙᴀᴀ.

¹⁴ Maᵀḡara mãwãsia Ācōrēneba bedebari Isaíaaba ʙᴀᵀda quĩrãca. Nãwã ʙᴀsia:

¹⁵ Bãrã Zabuloᵀ idjaba Neptali ējũãne beara, judiorãé Galileade beara, amene dromanaa wãbada o caita beara, Jordaᵀ do icawa beara:

¹⁶ Bãrãra pãĩmane duanasidaa Ācōrē adua panana bēra.

Baribᴀᴀᴀ idira ᵀnaane duanaa Ācōrēnebemada cawa panᴀ bēra.

Bãrãra zocai panᵀmĩna beuda quĩrãca duanabadjidaa.

Baribᴀᴀᴀ idira ᵀmãdau odjabᴀᴀᴀ quĩrãca Ācōrēba ara idjidebemada bãrãa cawabi ʙᴀᴀ.*

¹⁷ Maᵀ ewariᵀeba ᵀtaa Jesuba nãwã jara nĩbasia:

-Ācōrēra bãrã Boro bai carea zebᴀᴀᴀ.† Maᵀ carea bãrãba cadjirua obadara igaradapeᵀa idjima zedadua.-

Jesuba beda baribadarã trᵀna

Marco 1:16-20; Luca 5:1-11

¹⁸ Jesura Galilea amene droma icawa nĩne ēberãda umé unusia. Abara Simoᵀ basía, Pedro abadada. Dewarabemara dji djaba Andre basía. Maᵀ ēberãrãra beda beabadarã basía. Ādjira doeda beda bari panasidaa.

¹⁹ Jesuba ādjía jarasia:

-Mᵀ ume zedadua. Bãrãba beda baribada quĩrãca mᵀa bãrãa jaradiaya ēberãrãda mᵀmaa enenamãrēã.-

²⁰ Ara maᵀda ādji beda baribadara amenapeᵀa Jesu ume wãsiᵀaa.

²¹ Nocoᵀaa wãbᴀᴀᴀᵀde Jesuba dewara ēberãda umé unusia. Abara Zebedeo warra Santiago basía. Dewarabemara dji djaba Juaᵀ basía. Ādji zeza ume jãbade beda baribada cõã beada ca panasidaa. Maᵀbe Jesuba ādjira trᵀsia idji ume wãnamãrēã.

²² Ara maᵀda ādji jãbara, ādji zeza sida amenapeᵀa Jesu ume wãsiᵀaa.

Jesu Galilea druade pᴀᵀᵀada

Luca 6:17-19

²³ Jesura jũma Galilea druade pᴀᵀᵀaa wãsia. Judiorã dji jᴀrebada deza jaradiabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebᴀᴀᴀᵀda. Maᵀ beᵀea bia jaradiade wãbᴀᴀᴀᵀza jũma ēberãrã cacua biē beada biabicuasía.

²⁴ Maᵀ bēra idjira jũma Siria druade trᵀ ʙᴀḡasia. Maᵀ carea ēberãrãba jũma quĩrãtanoaneba cacua biē beada, cacua pua bara beada, jai bara beada, wawa beada, ʙᴀᵀadrᴀ bea sida idjima enebadjidaa. Jesuba ādjirãra jũma biabibadjia.

²⁵ Maᵀ carea zocãrã Galileadebemarãda, Decapoli druadebemarãda, Jerusaleᵀnebemarãda, Judeadebemarãda, Jordaᵀ do quĩrãrēbemarã sida Jesu caidu wãsiᵀaa.

§ 4:10 Deuteronomio 6:13. *Satana*. Maᵀ trᵀra hebreo bedebada ze ʙᴀᴀ. * 4:16 Isaía 9:1-2. † 4:17 Daniel 2:44.

5

*Dadji bia beadi Jesuba jarada**Luca 6:20-23*

¹ Eberārā zocārā unuside Jesura eyade λtaa wāpeda chūmesia. Maλne idji ume nībabadarāda idjima zesidaa.

² Maλbe Jesuba nāwā jaradiasia:

³ Bārāba ara bāduba dji biaēda cawa panΛbΛrΛ, bio bia panΛa Bajāne BΛba pe eroBΛ bērā.

⁴ Bārāda sopua beabΛrΛ, bio bia panΛa Ācōrēba maλ sopuara jōbi bērā.

⁵ Bārāba dji dromada beadi carea jΛrΛdaēbΛrΛ, bio bia panΛa Ācōrēba bārāa jūma naλ ējūāra diai bērā.

⁶ Wārāda sodeba jipa o quīrīā beadibΛrΛ, bio bia panΛa bārāba quīrīā beara Ācōrēba diai bērā.

⁷ Bārāda quīrā djuburiaya beadibΛrΛ, bio bia panΛa Ācōrēba quīrā djuburiai bērā.

⁸ Bārāra sodeba ababe Ācōrē itea beabΛrΛ bio bia panΛa Ācōrēra ununi bērā.

⁹ Bārāba jūmarāda ābaa necai beadamārēā o beabΛrΛ, bio bia panΛa Ācōrē warrarāana adi bērā.

¹⁰ Bārā jipa bea carea dewararāba biē odibΛrΛ, bārāra bio bia panΛa Bajāne BΛba pe eroBΛ bērā.

¹¹ Bārāda mλ carea biē jaradibΛrΛ, biē odibΛrΛ, idjaba quīrātanoa sewadeba biē jaradibΛrΛ, bio bia panΛa.

¹² Bio capīpia beadadua, bārāba nebia waiBΛada bajāne eropanΛ bērā.

Drōāenabema ewaride bida Ācōrēneba bedeabadarāda ara maλ quīrāca biē odi carea ēpēsidaa.

*Tā idjaba λnaa**Marco 9:49-50; Luca 14:34-35*

¹³ Bārāra naλ ējūāne tā quīrāca panΛa.* BaribΛrΛ tā cΛyada jōibΛrΛ ģsāwā wayacusa cΛya hei? Abedā biē beya. Biara BΛa dajadaa batabuedida λrλ tΛgadāmārēā.

¹⁴ Bārāra λnaa quīrāca beaa, naλ ējūāne beaba bārāneba Ācōrēnebemada unu panΛ bērā. Puru eyade BΛda ģsāwā mērāni?

¹⁵ Ni abaΛba ībīrāda coadapeda epedeco droma edre BΛdaca. ĀtebΛrΛ λtΛ dji BΛbadade nūmΛbadaa jūma dji deĵāne beara λnaane beadāmārēā.

¹⁶ Ara maλ quīrāca ēberārā quīrāpita biada o pananadua ādjirāba dadji Zeza bajāne BΛa bia bedeadamārēā.

Ācōrēba Moisea diada ley jūma odidebema

¹⁷ Crīcharānada mλra zesida Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeabadarāba BΛpedada sida āyā BΛi carea. Mλra maλ carea zeē basía, ātebΛrΛ zesia ādjia jara panΛda jūma aride oi carea.

¹⁸ Wārā arada mλa jaraya: naλ ējūā, bajā sida wađi BΛmisa maλ leydebemara ni maārī bida jōéa aba leyba jara BΛra jūma māwābΛrΛdaa.†

¹⁹ Maλ bērā bariduaba maλ leydebema dji edaara BΛ sida ījā oēbΛrΛ, idjaba dewararāa abarica ījā orānamārēā jaradiaibΛrΛ, idjira Ācōrē purude dji edaara quiruda BΛya. BaribΛrΛ leyra ījā o BΛibΛrΛ, idjaba māwā odāmārēā dewararāa jaradiaibΛrΛ, maλġΛra Ācōrē purude dji dromada BΛya.

* **5:13** *Tā quīrāca panΛa.* Maλba jara BΛca BΛa “bārāra naλ ējūāne panΛa ēberārā bia duananamārēā” wa “bārāba naλ ējūānebemarāa Ācōrē crīchada jaradiadia.” 2 Corinto 4:20. † **5:18** *Ni maārī bida.* Griego bedeade nāwā BΛ BΛa: “Caraga aba biēda idjaba letra aba biēda.”

20 Wārā arada m̄la jaraya: judiorā ley jaradiabadaba o pan_Λ cāyābara idjaba pariseorāba o pan_Λ cāyābara bārāba jipaara odaēb_{ΛΓΛ}, Bajāne B_Λba pe ero_Λbaēa.

Jesuba quīrūbidebema jaradiada

Luca 12:57-59

21 Bārāba cawa pan_ΛΛa dadji drōāena_Λba nāwā jarabadada: “Mīā bearādua.”‡
Idjaba “mīā beaib_{ΛΓΛ} bārā bororāba cawa o_Λdia.”§

22 Barib_{ΛΓΛ} m̄la jaraya: bariduada djārā ume quīrūib_{ΛΓΛ} Ācōrēba cawa oya. Bariduaba djārāda crīcha neē tab_Λada aib_{ΛΓΛ} bārā bororāba cawa o_Λdia.*
Idjaba bariduaba djārāda biē jaraib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba t_Λb_Λ uru_Λadaa wābiya.

23 Ma_Λ bē_Λrā b_Λ djabada b_Λ ume quīrū b_Λada quīrānebaib_{ΛΓΛ}, b_ΛΛa animarā Ācōrēa babue dia_Λde wānamīna babue diarādua.

24 Āteb_{ΛΓΛ} dji babue diabada caita amepeda b_Λ djaba ume ibi_Λde wādua. Ma_Λb_Λbeb_{ΛΓΛ} jēda zepeda b_Λ animarāra Ācōrēa babue di_Λdua.

25 B_ΛΛa o_Λda carea b_Λ dji quīrūba b_Λra dji cawa obarimaa edeib_{ΛΓΛ}, wa_Λdi o_Λde wāb_Λada_Λde jūma o_Λdua ibi_Λadi carea. Māwā oēb_{ΛΓΛ}, idjia b_Λra dji cawa obari j_Λwade b_Λya. Ma_Λb_Λe dji cawa obariba b_Λra dji zarraa jidabiya preso b_Λmārēā.

26 Wārā arada m̄la jaraya: b_Λra jāmbemada ēd_Λēa aba b_ΛΛa diaida b_Λ parata jūma diab_{ΛΓΛ}daa.

Daunemabadadebema

27 Bārāba cawa pan_ΛΛa nāwā jarabadada: “Daunemarādua.”†

28 Barib_{ΛΓΛ} m̄la bārāa jaraya: bariduaba wērāda ac_Λpeda awuaib_{ΛΓΛ} abe_Λda ma_Λ wērā ume idji so_Λdeba daunemasia.

29 Ma_Λ bē_Λrā b_Λ j_Λwa araarebema dauba b_ΛΛa cadjiruada obib_{ΛΓΛ}, ma_Λ cadjirua o amaaba b_Λ daura ēūtapeda batabuedua. B_Λ cacuadebema aba aduaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Ma_Λda biara b_ΛΛa Ācōrēba jūma b_Λ cacuada t_Λb_Λ uru_Λade batabuei cāyābara.

30 Idjaba b_Λ j_Λwa araarebemaba b_ΛΛa cadjiruada obib_{ΛΓΛ}, ma_Λ cadjirua o amaaba b_Λ j_Λwara b_ΛΛa tutapeda batabuedua. B_Λ cacuadebema aba aduaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Ma_Λda biara b_ΛΛa Ācōrēba jūma b_Λ cacuada t_Λb_Λ uru_Λade batabuei cāyābara.

Mīā amabadadebema

Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18

31 Idjaba nāwā jarabadaa: “Bariduaba idji wērāda amaib_{ΛΓΛ}, dji wērāa carta mīā amainebemada diaida b_ΛΛa.”‡

32 Barib_{ΛΓΛ} m̄la jaraya bariduaba idji wērāda dewara ume b_Λēda amaib_{ΛΓΛ}, ma_Λg_Λra dji wērā daunemabib_{ΛΓΛ} carea be_Λdeade baya. Idjaba idji wērā amanada dewaraba edaib_{ΛΓΛ}, dji edab_{ΛΓΛ} umaquīrā si_Λda daunema b_ΛΛa.

Ācōrē quīrāpita wārāda ne oi jarai_Λdebema

33 Bārāba cawa pan_ΛΛa dadji drōāena_Λba nāwā jarabadada: “B_ΛΛa Ācōrē quīrāpita wārāda ne oya aib_{ΛΓΛ} jūma oida b_ΛΛa.”§

34 Barib_{ΛΓΛ} m̄la jaraya: ni aba_Λ trāneba wārāda ne oya_Λda arān_Λdua. Bajā trāneba wārāda ne oya_Λda arān_Λdua, bajāra Ācōrē bugue quīrāca b_Λ bē_Λrā.

35 Na_Λ ējūā trāneba wārāda ne oya_Λda arān_Λdua, na_Λ ējūāra Ācōrē jīrū b_Λbari quīrāca b_Λ bē_Λrā. Idjaba Jerusale_Λ trāneba wārāda ne oya_Λda arān_Λdua, Jerusale_Λra dadjirā Boro Ācōrē puru bē_Λrā.

‡ 5:21 Exodo 20:13. § 5:21 Deuteronomio 17:8. * 5:22 Bārā bororā. Griego be_Λdeade “Sanedrín” b_Λ b_ΛΛa. Ma_Λg_Λde eda duanasidaa judiorā bororā dji dromarāda. † 5:27 Exodo 20:14. ‡ 5:31 Deuteronomio 24:1. § 5:33 Deuteronomio 23:21-23.

³⁶ Idjaba ara bΛdji trλneba wārāda ne oyađa arādua, bΛ buđara aba biđa poya torroa oě bĕrā idjaba poya pāima oě bĕrā.

³⁷ Bārāba ne odiada adibΛrΛ, ođadua. Idjaba odačana adibΛrΛ, orānadua. Maλ auđu baridua trλneba wārāda ne oida jarabΛrΛra cadjiruđeba ze bΛa.

BΛ biě ođa droaidebema

Luca 6:29-30

³⁸ Bārāba cawa panΛa nāwā jarabadada: “AbaΛba djārā dauda ārīsira dji māwā ođara abarica dau ārīnida panΛa.* Quidada bΛasira dji māwā ođara abarica quida bΛađida panΛa.”

³⁹ BaribΛrΛ mλa jaraya: bΛda biě osidara chupea droadua. Bariduaba bΛra uridarra dji jΛwa araarebemane uibΛrΛ, dewarabemaare biđa idu ubidua.

⁴⁰ BΛa jλbari jārī carea bariduaba bΛda dji cawa obarimaa edeibΛrΛ, idjia jārī quīrīā bΛra, dewarabema sida idu jārībidua.

⁴¹ Zarraba bΛa ne zΛgΛada tΛmΛa aride edebibΛrΛ, idjia jarađa auđu ededua.

⁴² Bariduaba bΛa ne iwidibΛrΛ diadua. Bariduaba bΛa ne iwidibΛrΛde jĕda diayada aibΛrΛ, idjia iwidi bΛra wāgarādua.

Dadji dji quīrū quīrīāida bΛdebema

Luca 6:27-28, 32-36

⁴³ Bārāba cawa panΛa nāwā jarabadada: “BΛ dji biara quīrīādua, baribΛrΛ bΛ ume dji quīrūra quīrīāmadua.”†

⁴⁴ BaribΛrΛ mλa jaraya: bārā dji quīrūra quīrīānadua. Bārā biě jarabΛdara bia jaradadua; bārā quīrāma panΛra bia ođadua.‡ Ācōrĕa iwididadua ādjirāra carebamārĕā.

⁴⁵ Māwā ebuda baya bārā Zeza bajāne bΛ warrarāda. Dadji Zezaba λmādaura ĕberā cadjiruarā carea, dji biarā carea biđa odjabibaria. Ēberā jipa beaĕ carea, dji jipa bea carea biđa cuera zebibaria.

⁴⁶ BaribΛrΛ bārāba ababe bārā dji biarādrΛ quīrīā pananibΛrΛ, ĵcārĕ nebiada Ācōrĕba diai? Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarā biđa maλ quīrāca obadaa.

⁴⁷ Bārāba ababe djabarāa “mĕrā” adibΛrΛ, ĵcārĕ biada o panΛ? Dji Ācōrĕ adua bea biđa māwā obadaa.

⁴⁸ Maλ bĕrā jūmarāda quīrīā beadadua bārā Zeza bajāne bΛba jūmarā quīrīā bΛ quīrāca.

6

Ne neě quedeaa diadidebema

¹ Bārāba ne biada o panΛne quīrācuitadadua. Dewararāba bia ununamārĕā orānadua. Māwā odibΛrΛ, bārā Zeza bajāne bΛba idji nebiadēbemada diaĕa.

² BΛa ne neě quedeaa ne diabΛrΛde dji biaca beaba obada quīrāca orādua. Ādjia ne diabΛdade cachiruda zabibadaa judiorā dji jΛrebada dede, purude biđa jūmarāba ādjidebemada bia bedeadamārĕā. Wārā arada mλa jaraya: ĕberārāba ādjidebemada bia bedeadida quīrīā panΛ bĕrā ababe maλdrΛ edadia. Ācōrĕneba ni cārĕ sida edadaĕa.

³⁻⁴ BΛa ne neě quedeaa ne diabΛrΛde jĵgua jararādua. Ni abΛa nĕbΛrΛrādua. BΛa chupea bia o bΛra bΛ Zeza Ācōrĕba unubaria. IdjiabΛrΛ bΛa nebiada diaya.*

* **5:38** Levitico 24:20. † **5:43** BΛ dji biara quīrīādua. MaλdrΛ Levitico 19:18de bΛa, baribΛrΛ λcΛrΛba maλ auđu dadji dji quīrū quīrīāmanida panΛda jaradiasidaa. ‡ **5:44** Bārā biě jarabΛdara bia jaradadua; bārā quīrāma panΛra bia ođadua. Griego bedeadē λcΛrΛ cartade maλra neĕa. * **6:3-4** Diaya. ΛcΛrΛ cartade versículo 3-4,6,18de maλ awara jara bΛa “ebuda diaya.”

Ācōrēa iwidibadadebema
Luca 11:2-4

⁵ BΛa Ācōrēa iwidibΛrΛde dji biaca beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba judiorā dji jΛrebada dede, purude bida ēberārāba bia ununamārēā ŀta nūpanenapeda Ācōrēa iwidibadaa. Wārā arada mĀa jaraya: ēberārāba ādji bia ununida quīrīā panΛ bērā ababe maĀdrΛ edadāia. Ācōrēneba ni cārē sida edadaēa.

⁶ BΛa Ācōrēa iwidibΛrΛde bΛ dede eda wādua. Dji eda wābadara jūātrΛpeda bΛduba bΛ Zeza Ācōrēa iwididua. BΛa chupea bia o bΛra bΛ Zeza Ācōrēba unubaria. IdjiabΛrΛ bΛa nebiada diaya.

⁷⁻⁸ BΛa Ācōrēa iwidibΛrΛde Ācōrē adua beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba abarida barima zocārā jarabadaa crīcha panΛ bērā dārā iwidibΛdade Ācōrēba biara ūrīda. BaribΛrΛ bārā Zeza Ācōrēa iwididi naēna idjia cawa bΛa bārāba cārēda quīrīā panΛda.

⁹ MaĀ carea Ācōrēa nāwā iwididada: Dairā Zeza bajāne bΛ, jūmarāba bΛra wayadida panΛa.

¹⁰ Daiba quīrīā panΛa bΛra jūmarā Boro bai carea isabe zeida.

Quīrīā panΛa bΛa quīrīā bΛra naĀ ējūānebemarāba odida, bajānebemarāba obada quīrāca.

¹¹ Codira ewariza daia diadua.

¹² Dairāba cadjirua opeḏadara quīrādoadua, dairā biē obΛdara daiba quīrādoabada quīrāca.

¹³ Dairāra cadjiruade idu baebirādua, ātebΛrΛ cadjiruadebemada ēdrΛ bΛdua.† [BΛa jūmarāda poya bΛa, bΛra dji ΛbΛara bΛa idjaba ewariza dji dro-maara bΛa.]‡

¹⁴ Djārāba bārā biē opeḏadada quīrādoadibΛrΛ, bārāba biē opeḏadara bārā Zeza bajāne bΛba quīrādoaya.

¹⁵ BaribΛrΛ djārāba bārā biē opeḏadada quīrādoadaēbΛrΛ, bārāba biē opeḏadara bārā Zeza bajāne bΛba quīrādoaeā.

Ne codaca ewari odidebema

¹⁶ Bārāba ne codaca ewari obΛdade sopua bea quīrāca bearānada dji biaca beaba obada quīrāca. Ādjirāra māwā panabadaa jūmarāba cawaḏamārēā ne codaca ewarida o panΛda. Wārā arada mĀa jaraya: ēberārāba ādji bia jaradida quīrīā panΛ bērā ababe maĀdrΛ edadāia. Ācōrēneba ni cārē sida edadaēa.

¹⁷ BaribΛrΛ bΛa ne codaca ewari o bΛde bΛ borora queraba pādua, quīrā sida sΛgΛdua.

¹⁸ Māwāra ēberārāba cawadaēa bΛa ne codaca ewarida o bΛda. Ababe bΛ Zeza ĀcōrēbΛrΛ cawaya. BΛa chupea bia o bΛra bΛ Zeza Ācōrēba unubaria. IdjiabΛrΛ bΛa nebiada diaya.

Nebia bajāne erobaidebema

Luca 12:33-34

¹⁹ NaĀ ējūāne nebia erobeadi carea jΛrΛrānada. NaĀ ējūānebemara mōgosiabaria, chimiaba ārībaria, idjaba ne drΛabadara eda wānapeda drΛabadaa.

²⁰⁻²¹ Bārāmaarā dji biara bΛra sodeba awuabadaa. MaĀ bērā Ācōrēba quīrīā bΛdrΛ ēpēnada nebiada bajānebΛrΛ erobeadi carea. Jāma chimiaba ārīca, nebiara mōgosiaca, idjaba ne drΛabadara poya eda wānaca.

† **6:13** *Cadjiruadebemada.* MaĀ bedeaba idjaba jara bΛa diauruda. ‡ **6:13** Griego bedeade zocārā cartade bedea corchetede bΛra neēa.

*Dadji dau ìbìrǎ quìrǎca òḷḷebema**Luca 11:34-36*

²² Dadji daura ìbìrǎ quìrǎca òḷḷa. Maḷ bērǎ òḷḷ dauda bia òḷḷḷḷ ḷnaane nìbaya.

²³ Baribḷḷḷ òḷḷ dauda cadjirua òḷḷḷḷ, ne cadjiruade nìda unuē baya. Ara maḷ quìrǎca òḷḷa jìpa o òḷḷa crìcha òḷḷara cadjiruabḷḷḷ, ḷḷara wǎrǎda pǎìmane nìa.

*Poya umé èpēnaēa**Luca 16:13*

²⁴ Abaḷba poya idji boroda umé eroḷaēa. Umé eroḷḷḷḷ aba biara quìrǎya. Aba èpēya, maḷne dewarabemara igaraya. Ara maḷ quìrǎca ne bara bai awua òḷḷa poya Àcōrēda èpēēa.

*Àcōrēba idjiderǎ wagabaria**Luca 12:22-31*

²⁵ Maḷ carea mḷa jaraya: bǎrǎ sǎwǎ beadida jǔmawǎyǎ crìcharǎnada. Codì careabemada, dodì careabemada, idjaba jḷni careabema sida jǔmawǎyǎ crìcharǎnada. ¿Dadji zocai òḷḷa djico cǎyǎbara biara òḷḷēca? ¿Dadjida dadjia cacuade jḷbada cǎyǎbara biara òḷḷēca?

²⁶ Acḷḷḷḷ, ìbanara ne uḷacaa, ne ewadacaa idjaba ne wagadacaa. Baribḷḷḷ bǎrǎ Zeza bajǎne òḷḷa ne cobibaria. ¿Àcōrēmaarǎ bǎrǎra ìbana cǎyǎbara biara beaēca?

²⁷ ¿Caida jǔmawǎyǎ crìcha òḷḷa dǎrǎara zocai bai?§

²⁸ ¿Cǎrē cǎrē bǎrǎba jḷninebemada jǔmawǎyǎ crìchabada? Acḷḷḷḷḷ nepōnōda sǎwǎ waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa.

²⁹ Baribḷḷḷ mḷa jaraya: dadji drōēnabema boro Salomoḷra bio ne bara baḷamìna nepōnō quìrǎca quìrǎwǎrēa djioca basía.*

³⁰ Idì chirua mēa unubadara nurēma babuebadamìna Àcōrēba wadibida pōnōbibaria. Maḷ bērǎ ¿idjia biara bǎrǎba jḷnamārēa diaēca? Maḷḷḷḷara ¿sǎwǎērǎ poya ìjǎnaē?

³¹ Maḷ bērǎ codì careabemada, dodì careabemada, wa jḷni careabema sida jǔmawǎyǎ crìcharǎnada.

³² Àcōrē adua beaba maḷḷḷḷḷebemada crìchabadaa, baribḷḷḷ bǎrǎ Zeza bajǎne òḷḷa cawa òḷḷa bǎrǎba cǎrēda eroḷeadida panḷda.

³³ Maḷ bērǎ naǎrǎ Àcōrēra bǎrǎ Boroda òḷḷḷḷḷ. Quìrǎcuita pananada idjia obi ḷḷara odì carea. Mǎwǎ bǎrǎba neē panḷra idjia jǔma diaya.

³⁴ Nubemada jǔmawǎyǎ crìcharǎnada, nu bida Àcōrēba bǎrǎra waga eroḷai bērǎ. Ewariza ne crìchaira baraya.

7*Djǎrǎ biē jarabadabema**Luca 6:37-38, 41-42*

¹ Djǎrǎra biē jararǎnada Àcōrēba bǎrǎ biē jararǎmārēa.

² Bǎrǎba djǎrǎ biē jarabḷda quìrǎca Àcōrēba bǎrǎra biē jaraya.

³ ¿Cǎrē cǎrē nejarra djǎrǎ daude ḷḷda acḷḷḷḷḷ? ¿Sǎwǎērǎ bacuru waiḷḷa bǎdji daude ḷḷda acḷḷḷḷḷ?

⁴ Bacuru waiḷḷa bǎdji daude ḷḷda ununaē panḷḷḷḷḷ ¿sǎwǎ djǎrǎa nǎwǎ jaradì? “Nejarra òḷḷ daude ḷḷara mḷa aubariya.”

§ 6:27 Maḷ versìculoba idjaba jara òḷḷa “¿Cai bǎrǎnebemaba jǔmawǎyǎ crìcha òḷḷa drasoara wari?”

* 6:29 Salomoḷ. 1 Reye 10:4-7, 23-25.

⁵ ¡Bārāba jarabada quĩrāca ođacaa! Naārā bacuru waiḅḅa bādjı daude ḅḅa aubarıdada. Māwā poya ununia nejarra djārā daude ḅḅa aubarıdi carea. Ara maḅ quĩrāca ḅḅa cadjırua o ḅḅa naārā idu ḅḅa. Maḅḅeḅḅa djārā poya carebaya.

⁶ Ācōrē iteabemada usaa diarānada bārā carāmārēā. Bārā neta nēḅḅa quedeada chinaa diarānada ḅḅa ḅḅa garāmārēā.*

Ācōrēa iwidıbadadebema
Luca 11:9-13; 6:31

⁷ Bārāba neḅ panḅḅa Ācōrēa iwidı pananada; maḅne idjıa bārā diaya. Idjıa dıamārēā ḅḅa pananada; maḅne ununia. Dede eḅa wāḅadamaḅḅa trḅḅa; maḅne dji eḅa wāḅadara ewaya dıai carea.

⁸ Dji iwidı ḅḅa edaya. Dji ḅḅa unuya. Dji trḅḅa itea dede eḅa wāḅadara ewaya ne dıai carea.

⁹ Warraba paḅ iwidıḅḅa ḅḅa ḅḅa zezaba mōgarada dıaıca?

¹⁰ Warraba beda iwidıḅḅa ḅḅa ḅḅa zezaba damada dıaıca?

¹¹ Bārā dji cadjırua ḅeaba bārā warrarā ne bıada dıa cawa panḅḅa, ḅḅa Zeza bajāne ḅḅa dji iwidı panḅḅa ne bıada dıaēca?

¹² Bārāba quĩrā panḅḅa djārāba ne jūmane bārā bıa ođıda. Ara maḅ quĩrāca djārā bıa ođıda. Ācōrēba Moısea dıada leyda idjıa Ācōrēba bedeadarāba ḅḅa sıda ara maḅ crıchadeba ze ḅḅa.

Eḅa wāḅada pēsua ḅḅa
Luca 13:24

¹³⁻¹⁴ Bārāba dji eḅa wāḅada pēsua ḅḅa wānada. ḅḅa uruade eḅa wāḅadara jedeḅa ḅḅa. Dji o sıda jedeḅa ḅḅa ḅḅa wāıcha ḅḅa. Mama zocārā eḅa wāḅada. Barıḅḅa Ācōrē ume ewarıza zocai bıa carea dji eḅa wāḅadara pēsua ḅḅa. Dji oḅe wācara ḅḅa ḅḅa zarea ḅḅa wāı carea. Maḅ ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji nejōneba cawabadaa
Luca 6:43-44

¹⁵ Quĩrācuıta ḅeadada. ḅḅa sewadeba Ācōrēneba bedea panḅḅa abadaa. Ādjırāba dji bıarā quĩrāca jaradıabadaa barıḅḅa māwā panḅḅa ēberārāba Ācōrē bedea ıgaraḅamārēā.

¹⁶⁻¹⁷ Ādjıa o panḅḅa bārāba cawadıa dji wārā arada wa dji wārāēda. Bacuru bıaba nejō bıada zaubarıa barıḅḅa bacuru cadjıruaba nejō cadjıruada zaubarıa. ḅḅa uvada zaubarıca? ḅḅa jūıchıchıba hıgojōda zaubarıca?

¹⁸ Bacuru bıaba nejō cadjıruada zaucaı idjıa bacuru cadjıruaba nejō bıada zaucaı.

¹⁹ Bacuru bıa zaucara tutadapeḅa babuebadaa.

²⁰ Ara maḅ quĩrāca bārāba Ācōrēneba bedeadarāba dji wārā arada wa dji wārāēda cawadıa ādjırāba o panḅḅa.

Jesu trḅḅa ne o beara ḅḅa idjıderāēa
Luca 13:25-27

²¹ Ēberārāba mḅḅa ādjı boroada abadamına jūmarāda Ācōrē purude ḅeadāēa. Ababe mḅ Zeza bajāne ḅḅa quĩrā ḅḅa o ḅeadḅḅa idjı purude pananıa.

²² Idjıa cawa oı ewarıde zocārāba mḅḅa jaradıa: “Dai Boro, dai Boro, dıarıa ḅḅa bedeasıdaa, ḅḅa trḅḅa jarıda āyā jıretasıdaa, idjıa ḅḅa trḅḅa ne ununaca waiḅḅada oasıdaa.”

* **7:6** Maḅ versıculoba nāwā jara ḅḅa ḅḅa: “ḅḅa Ācōrē bedeadada ūrı quĩrānacabḅḅa, ādjırāba waa jaradıarānada. Jaradııḅḅa bārā bıe ođıa.”

²³ Mañne mña ebuða jaraya: “Cadjirua obadarã, ãyã wãnadua. Mña bãrãra unucaa.”

De uménebema

Marco 1:22; Luca 6:47-49

²⁴ Mañ carea bariduaba mñ bedeada ùrĩpeda ïjã oibΛΓΛ, nañ quĩrãca ðaya: ãberã crĩcha cawa ðΛba idji dera mōgara ãrã osia.

²⁵ Mañne cue ze nũmesia, nãũrãra dji cãbãyã puá nũmesia, do sida ze nũmesia, baribΛΓΛ idji dera cora wãé basía mōgara ãrã oda bẽrã.

²⁶ BaribΛΓΛ mñ bedea ùrĩpeda ïjã oéβΛΓΛ, nañ quĩrãca ðaya: ãberã crĩcha neé ðΛba idji dera ïbΛde osia.

²⁷ Mañne cue ze nũmesia, nãũrãra dji cãbãyã puá nũmesia, do sida ze nũmesia. Mañba idji dera cora wãpeda abeda jũma ãrĩsia.–

²⁸ Jesuba jũma jaradiadacarea ãberãrãba cawa crĩchadaé basía.

²⁹ Judiorã ley jaradiabadarã quĩrãca jaradiaé basía. ãteβΛΓΛ bio cawa ðΛdeba ebuða jaradia basia.

8

Jesuba aida bara ðΛ biabida

Marco 1:40-45; Luca 5:12-16

¹ Jesu eyaðeba eða zesinde ãberãrãra zocãrã idji caidu wãsidaa.

² Mãwã ðΛde ãberã aida bara ðΛda Jesumaa zesia.* Chĩrãborode cobepeda nãwã bedea djuburiasia:

–Mñ Boro, ðΛa quĩrã ðΛβΛΓΛ, mñra poya biabida ðΛa.–

³ Mañne Jesuba jΛwa ãrã ðΛβΛΓΛde jarasia:

–Mãwã o quĩrã ðΛa. ¡Biadua!–

Ara mañda aida bara ðadara biasia.

⁴ Jesuba idjía jarasia:

–ðΛ biadara ni abΛΛa jararãdua. ãteβΛΓΛ sacerdotemaa wãdua ðΛra biasida unumãrẽã. Jãñbe Moiseba jaraða quĩrãca ne diacuadua.† Mãwã ãberãrãba cawaðia ðΛra wãrãda biasida.–

Jesuba sordaorã boro nezoca biabida

Luca 7:1-10

⁵ Mañbe Jesura Capernauñ puruðaa wãsia. Jũeside Romanebema sordaorã boroda idjímãa zesia. MañgΛba nãwã bedea djuburiasia:

⁶ –Mñ Boro, mñ nezocada diguida bio cacua pua ðΛ bẽrã cΛdaðe ðΛradra ðΛa.–

⁷ Mañne Jesuba jarasia:

–Idji biabi carea wãya.–

⁸ BaribΛΓΛ sordaorã boroba jarasia:

–Mñ Boro, mñra ãberã biaéa ðΛra mñ dede eða wãmãrẽã. BaribΛΓΛ mñ nezoca biamãrẽã ðΛa namaΛba jaraibΛΓΛ, idjira biaya.

⁹ Ara mañ quĩrãca mñ boroba jara ðΛra mña ïjãida ðΛa. Idjaba mña jara ðΛra sordaorã mñ jΛwaeða ðeaba ïjãnida panΛa; mña abΛΛa zeduada aibΛΓΛ zebaria; wãduada aibΛΓΛ, wãbaria; idjaba mñ nezocaa nãwã oduada aibΛΓΛ ara mañda idjia obaria.–

¹⁰ Mañ ùrĩside Jesuba bia crĩchasia. Mañne idji ãpẽ panΛrãa jarasia:

–Wãrã arada bãrãa jaraya: nañ ãberãba bio ïjã ðΛ quĩrãca israelerã tãena ni abã bida unucaa.

* **8:2** Aídara Jesu ewaride wãrãda sãwã basida dadjirãba cawadaé panΛa. BaribΛΓΛ judiorãmaarã abã ãcõrẽβΛΓΛ poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mañ awara abã aídaba jidasira ãyã ðade wãida basia (Levitico 13:45-46). † **8:4** Levitico 14:1-32.

11 M̄la b̄ar̄aa jaraya: λm̄ad̄au odjabariareba idjaba λm̄ad̄au bæb̄ariareba drua ãibemar̄ada zoc̄ar̄ã zedia. Maλgr̄ar̄a dadji dr̄õãenabemar̄ã Abrahãλ ume, Isa ume, Jacobo ume bida ãc̄õr̄ẽ purude ne co chũpanenia.

12 Barib̄ar̄ã ãc̄õr̄ẽba ãber̄ar̄ã naãr̄ã pe eroβa quĩr̄ã bæd̄ada pãĩmanaa ãyã j̄arecuaya. Mama aujã panania idjaba puaba quida ãchia panania.-

13 Maλbe Jesuba sordaor̄ã boroa jarasia:

-Diguidaa wãdua. Βλã ãjã βλ quĩr̄ãca m̄la oya.-

Sordaor̄ã boro nezocara ara maλda biasia.

Jesuba Simoλ Pedro pãc̄õr̄ẽ biabida

Marco 1:29-34; Luca 4:38-41

14 Maλbe Jesura Pedro dedaa wãsia. Eda wãside unusia Pedro pãc̄õr̄ẽda c̄awamiaba c̄ad̄ade β̄ada.

15 Maλ w̄er̄ã j̄awara Jesuba tãsia. Ara maλda c̄awamiara dugusia. Piradr̄ap̄eda ãdjira ne cobisia.

16 Queudacarea ãber̄ar̄ãba zoc̄ar̄ã jai bara bæda Jesumaa enesid̄aa. Maλne Jesuba ara jarab̄ar̄ãba dji jaira jũma ãyã j̄arecuasia. Idjaba cacua biẽ bear̄a jũma biabicuasias.

17 M̄awãsia ãc̄õr̄ẽneba bed̄eabari Isaiãba jarada quĩr̄ãca. Nãwã jarasia: “Dadjir̄ãra cacua biẽ bæside idjia biabisia, idjaba puã bæside idjia j̄õbisias.”‡

Jesu ãp̄ẽ quĩr̄ã panana

Luca 9:57-62

18 Jesuba ãber̄ar̄ãda zoc̄ar̄ã idji caita powua nũm̄ada unusia. Maλ carea idji ume nĩbabadar̄ã amene wa quĩr̄ãr̄ẽ chãniana asia.

19 Barib̄ar̄ã wãni naẽna judior̄ã ley jaradiabarida Jesumaa zesias. Maλ ãber̄ãba jarasia:

-Jaradiabari, βλ wãβ̄ar̄ãza m̄lra βλ ume wãya.-

20 Jesuba idjã jarasia:

-Usa pãra de bara β̄la, ãbana sida de bara β̄la, barib̄ar̄ã m̄l, Naλ Djara Edad̄ara sãma cãi sida neẽ β̄la.-

21 Maλne ab̄a idji ume nĩba jarasia:

-M̄l Boro, βλ ume wãi naẽna idu m̄l zezada t̄baribidua.-§

22 Jesuba idjã jarasia:

-M̄l ume zedua. Beu bear̄ãba beud̄ar̄ãra t̄barid̄ida pan̄la.-*

Jesuba amene bogozoa tumabida

Marco 4:35-41; Luca 8:22-25

23 Maλbe Jesura jãbade badop̄eda idji ume nĩbabadar̄ã sida wãsid̄aa.

24 M̄awã pan̄ne nãũr̄ãda dji cãbãyã puã nũm̄ep̄eda baido bogozoara jãbade eda wã nũmesia. Maλne Jesura cãi basia.

25 Maλ carea idji ume nĩbabadar̄ãba ãr̄ãmanap̄eda nãwã jarasid̄aa:

-j̄Dai Boro, carebadua! j̄Dadjir̄ãra bærrubod̄od̄aa!-

26 Maλne Jesuba jarasia:

-Bãr̄ãra ¿sãwãer̄ã ne waya pan̄? Bãr̄ãba ãc̄õr̄ẽra ãjãnaẽca β̄la.-

Piradr̄ap̄eda Jesuba nãũr̄ãra, baido bogozoa sida quẽãsia.† Ara maλda jũma tuma nũmesia.

27 Maλne ãdjir̄ãba cawa cr̄ichad̄ãẽ basia. Nãwã jarasid̄aa:

‡ 8:17 Isaiã 53:4. § 8:21 λc̄ar̄ãmar̄ã maλ ãber̄ãba nãwã jara β̄la: “βλ ume wãi naẽna, m̄la j̄lãida β̄la ab̄a m̄l zeza jaidab̄ar̄ãdaa.” *

† 8:22 Beu bear̄ãba beud̄ar̄ãra t̄barid̄ida pan̄la. Jesuba beuda t̄barid̄idebemada jara β̄lã. ãteβ̄ar̄ã ara ãdjia o quĩr̄ã pan̄ quĩr̄ãca o bæda quẽã β̄la. † 8:26 Baido bogozoa. Griego bed̄eade “pusa” β̄ã β̄la. Griego de pusa, amene sida abari bed̄eaa. Galilea amenera baido cũãa.

-NaŕgΛra ¿caida jãwã ðΛ? Nãũrãba, baido bogozoa biða idji beðeara ïjãbadaa.-

Jesuba jai zocãrã ãyã jΛretada

Marco 5:1-20; Luca 8:26-39

²⁸ Maŕbe amene droma quĩrãrẽ chãnapeda Gadara druade jũesidaa. Maŕne ãberã umé jai bara panΛda beudarã tΛbaribada uriadeba Jesumaa zesidaa. Maŕ ãberãra bio minijĩchia panΛ bẽrã ni abaΛda mamaare wãnaca basía.

²⁹ Maŕne Jesua jĩgua ðia jarasidaa:

-¡Ãcõrẽ Warra!‡ ¿Cãrẽ cãrẽã दौरa mĩã sẽ ðΛ? ¿Dai ewari jũei naẽna ðΛa cawa ode ze ðΛca?-

³⁰ TΛmΛ aride chinada ne co duanasidaa.

³¹ Maŕ bẽrã dji jairãba Jesua nãwã beðea djuburiasidaa:

-BΛa dairãda ãyã jΛretaibΛrΛ, jari duanΛ china cacuade idu eða wãbidua.-

³² Maŕne Jesuba jarasia:

-WãbΛrΛðadua.-

Ara maŕda jairãra maŕ ãberãrã cacuadebemada ãdrΛdapeda china cacuade eða wãbΛrΛsidaa. Maŕba chinara pirapoðapeda perawadeba daiðu tẽũcuasidaa. Mãwã jũma nãbΛrΛ quinisidaa.

³³ Maŕ china waga pananara daupera pira wãsidaa. Ådji purude jũenapeda ãberãrã jai bara beða sãwãpedaðada jũma nẽbΛrΛsidaa.

³⁴ Maŕ carea jũma dji purudebemarãra Jesu ðΛmaa zesidaa. Ununapeda Jesua beðea djuburiasidaa ådji druadebemada ãyã wãmãrẽã.

9

Jesuba ãberã cacua beu ðΛ biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

¹ Jesura jãbaðe ðadopeða wayacusa amene droma quĩrãrã chãpeda idji babari purude jũesia.

² Mama ãberã cacua beu ðΛda idji cΛðade Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia maŕ ãberã enepedaðaba wãrãda ïjã panΛda idjia dji cacua beu ðΛra poya biabida. Maŕ carea Jesuba dji cacua beu ðΛa jarasia:

-Sobiadua, cũdra. BΛa cadjirua oðara mΛa quĩrãdoasia.-

³ Mama judiorã ley jaradiabadarãda ãcΛrΛ panasidaa. MaŕgΛrãba crĩchasisidaa: "Idjira Åcõrẽ quĩrãpita biẽ beðea ðΛa."

⁴ BaribΛrΛ ådjia crĩcha panΛra Jesuba cawasia. Maŕ carea jarasia:

-Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽã jãwã biẽ crĩcha panΛ?*

⁵ Bãrãmaarã ¿sãŕgΛda zareaara ðΛ? ¿Cadjirua oðara quĩrãdoayada aida wa naŕ ãberã cacua beu ðΛra piradrΛbipeða nĩbabida?

⁶ Åcõrẽba mΛ, Naŕ Djara Edaðara ðΛsia naŕ ãjũãne duanΛba cadjirua obadara quĩrãdoamãrẽã. Maŕra bãrãa unubiya.-

Ara maŕda dji cacua beu ðΛa nãwã jarasia:

-PiradrΛdua. BΛ cΛðara edapeda diguidaa wãdua.-

⁷ Ara maŕda dji cacua beu ðaðara pirabaripeða diguidaa wãsia.

⁸ Maŕ unusidaðe dji arima ðeara ne wayasidaa.† BaribΛrΛ Åcõrẽa bia beðeasidaa idji ðΛΛada diaða bẽrã ãberãba cacua biẽ ðeara biabimãrẽã.

Jesuba Mateo trãna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

‡ **8:29** Åcõrẽ Warra. Griego beðeade ãcΛrΛ cartade ðΛ ðΛa: "Åcõrẽ Warra Jesu." * **9:4** Griego beðeade ãcΛrΛ cartade idjaba ðΛ ðΛa "bãrã soðe." † **9:8** Ne wayasidaa. Griego beðeade ãcΛrΛ cartade ðΛ ðΛa: "Cawa crĩhadaẽ basía."

⁹ Jesu mama_Λba wāb_Λr_Λde ēberā Mateo abadada unusia. Mañ ēberāra Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba Mateoa jarasia:

–Mā ume zedua.–

Ara mañda Mateora piradr_Λpeda Jesu ume wāsia.

¹⁰ Māwānacarea Jesura Mateo dede ne co basia. Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata j_Λr_Λ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida Jesu ume ne co duanasidaa.‡

¹¹ Λ_Λr_Λ pariseorāba maḷg_Λra unusidaa. Mañ carea Jesu ume nībabadarāda iwidisidaa:

–Bārā jaradiabarira ḷcārē cārēā Romanebema boro itea parata j_Λr_Λ pebadarā ume, dewara cadjirua obadarā ume biḷa ne co chūm_Λ?–

¹² Ādjia māwā iwidib_Λdada Jesuba ūrīpeda jarasia:

–Cacia bia beaba nēārā diabarira j_Λr_Λd_Λcaa. Dji cacua biē beab_Λr_Λ j_Λr_Λbadaa.

¹³ Nañ bedeaba cārēda jara b_Λda cawade wān_Λdua: “Animarā babue diadi cāyābara m_Λa quīrīā b_Λa bārāba djārā quīrā djuburiaḷda.”§ M_Λra jipa bea tr_Λi carea zeē b_Λa, āteb_Λr_Λ cadjirua obadarāda tr_Λ b_Λa Ācōrēmaa zedamārēā.–*

Ne codaca ewaridebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

¹⁴ Māwānacarea Borocuebari Juañ ume nībabadarāda Jesumaa zedapeḷa iwidisidaa:

–Daiba, pariseorā biḷa ara cadr_Λa ne codaca ewarira obadaa, barib_Λr_Λ b_Λ ume nībabadarāba ḷsāwāērā odaca?–

¹⁵ Jesuba ādjia jarasia:

–Umaquīrāba wērā edab_Λr_Λde ḷcaida sopua bai? Mañ umaquīrāra wadibiḷa idjia eḷodarā ume b_Λmisa b_Λsrida panania. Barib_Λr_Λ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā edeḷa. Maḷbe_Λr_Λ idjia eḷodarāba ne codaca ewarira oḷa.

¹⁶ Dadjirāba j_Λbada dji sore cōā b_Λmaa wua djiwidida cajud_Λcaa. Māwā odib_Λr_Λ djiwid_Λi cajuda errebarib_Λr_Λba dji wua sorera wai_Λara cōāya.

¹⁷ Idjaba ni aba_Λba uva ba djiwidira animarā e oḷa dji sorede t_Λd_Λcaa. Māwā odib_Λr_Λ aseab_Λr_Λde animarā e oḷa dji sorera cōāya. Maḷbe uva b_Λra, animarā e oḷa sida aduaya. Mañ carea uva ba djiwidira animarā e oḷa djiwidide t_Λd_Λida pan_Λa. Māwā umena dārā droaḷa.–†

Jesuba wērācau biabiḷa

Marco 5:21-43; Luca 8:40-56

¹⁸ Jesuba māwā jaradia b_Λde judio dji dromada zesia. Mañ ēberāra Jesu quīrāpita barru cobepeda jarasia:

–M_Λ caura aretewa jaidabarisia. Barib_Λr_Λ b_Λda wāsira b_Λ j_Λwada idji ḷr_Λ b_Λib_Λr_Λ ḷrēbaya.–

¹⁹ Jesura piradr_Λpeda mañ ēberā ume wāsia. Idji ume nībabadarā sida wāsidaa.

²⁰⁻²¹ Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida b_Λda nībasia. Mañ wērāba nāwā crīchasia: “M_Λa idjia j_Λ b_Λda tāib_Λr_Λ m_Λra biaya.” Mañ bērā Jesu jēdaareba wāpeda idjia j_Λ b_Λ ide tāsia.

²² Jesuba jēda ac_Λb_Λr_Λde wērā unupeda nāwā jarasia:

–Cau, b_Λsrid_Λdua. Wārāda biaida i_Λjāna bērā b_Λra biasia.–

Ara mañda wērāra bia besia.

‡ 9:10 Judiorā ley igara bea. Griego bedede “cadjirua obadarā” b_Λ b_Λa. § 9:13 Osea 6:6. * 9:13 Ācōrēmaa zedamārēā. Griego bedede Λ_Λr_Λ cartade ma_Λra neēa. † 9:17 Maḷg_Λdeba Jesuba cawabisia idji bedeara ādjirā drōāenabema crīcha ume ābaa jaradiacada.

23 Jesu judio dji droma dede jũeside chiru zabadarãda idjaba aujĩãbadarã sida unusia.†

24 Jesuba ãdjía jarasia:

–Áyã wãnadua. Wërãcaura jaidaẽ ßΛΑ, ãteβΛΓΛ cãĩ ßΛΑ.–

Mañ carea ëberãrãba idjimaa acΛðapeða ipidasidaa.

25 BaribΛΓΛ ëberãrãra ãyã jΛretacuapeða Jesura dede eda wãsia. Mañbe wërãcau jΛwade jidapeða pirabaribisia.

26 Jesuba odadebemada jũma mañ druade ùrĩsidaa.

Jesuba dauberrea bea biabida

27 Jesu mamaΛba wãside dauberrea beada umé idji caidu bia zesidaa. Mañ ëberãrãba jĩgua jarasidaa:

–jJesu, Davideba zeda, दौरा quĩrã djuburiadua!–

28 Jesu diguidaa jũeside mañ dauberrea panΛra idjimaa zesidaa. Mañbe Jesuba ãdjía iwidisia:

–¿Bãrãba wãrãda ijã panΛca mñã bãrãra poya biabida?–

Ádjia panusidaa:

–Mãẽ, dai Boro.–

29 Mañbe Jesuba ãdji daude tãpeða jarasia:

–Bãrãba ijã panΛ quĩrãca mñã oya.–

30 Ara mañda ãdji daura biasidaa. Mañbe Jesuba bio jara ßΛsia mañnebemada ni abΛΛa nẽβΛΓΛΓãnamãrẽã.

31 BaribΛΓΛ dedeba ëdrΛðapeða Jesuba ãdji ume odada jũma mañ druade jara wãsidaa.

32 Ara dauberrea panana ëdrΛβΛðade dewararãba ëberã quĩrãme cara ßΛ jai bara ßΛda enesidaa.

33 Jesuba mañ jai jΛretadacarea ëberã quĩrãme cara ßadara bedeasia. Ëberãrã mama duanΛba cawa crĩchadaẽ basía. Nãwã jarasidaa:

–Israel druade waðibida nañ quĩrãca ununaca basía.–

34 BaribΛΓΛ pariseorãba jara duanasidaa:

–Jãñ Jesuba jaira ãyã jΛretabaria, jairã boro Beelzebúba mañ ΛßΛada diaða bãrã.–

Néu waibΛΛa waraga ßΛra ¿cairãba ewadi?

35 Mãwãnacarea Jesura puru waibΛΛa ßeaza, puru zaque ßeaza pΛrrΛa wãsia. Judiorã dji jΛrebada deza jarabadjia Ácõrẽra ãdji Boro bai carea zebΛrΛda. Mañ beða bia jaradia nĩne jũma cacua biẽ ßeara, cacua pua ßea sida biabicuasía.

36 Idjia ëberãrã cãbana unuside mĩã djuburi unusia. Ne jũmane bia mĩga ßeasia idjaba ãduba ßeasia. Oveja dji wagabari neẽ queða quĩrãca panasidaa.§

37 Mañne idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

–Wãrãda nañ ëberãrãra néu waibΛΛa waraga taßΛ quĩrãca ßeaa. BaribΛΓΛ dji ewabadarãda zocãrãẽbe panΛa.

38 Mañ bãrã Néu Djibaría iwididada ewabadarãda idji néumaa dia-buemãrẽã.–

10

Jesuba doce diabuedarã

Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6

† 9:23 Israelerãba chiru zabadarãda, aujĩãbadarã sida paratada diabadjidaa careba aujĩãne zedamãrẽã.

§ 9:36 Numero 27:15-17.

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarã doce panara ãbaa trãsia. Maãbe ãdjirãa ʌʌada diasia jaida ãyã jʌretadamãrẽã, idjaba cacua biẽ beada, cacua pua bea sida biabidamãrẽã.

² Jesuba diabuedarã doce panara naãgarã basía: Simoã, Pedro abadada; dji djaba Andre; Zebedeo warrarã Santiago idjaba Juaã;

³ Pelipe; Bartolomé; Tomá; Romanebema boro itea parata jʌra pebari baða Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo;*

⁴ idjaba Simoã Cananeo.† Idjaba basia Juda Iscariote, Jesu jidabidada.

⁵ Maã doce ëberãra Jesuba wãbigasia. Baribʌra wãni naẽna idjia jarasia: –Judiorãémaa, Samaria puru beade biða wãrãnadua.

⁶ Atebʌra judiorãmaa, israelerã oveja aduá bea quĩrãca panamaa wãnadua.

⁷ Bãrã wãbʌdaza jaradadua ãcõrẽba jũesida jũmarã Boro bai carea.

⁸ Maã bẽrã cacua biẽ beara biabidadua, beupeðadara ʌrëbabidadua, aida bara beara biabidadua, jaira ãyã jʌretadadua. Mãwã odamãrẽã mã bãrã ʌʌada bari diabʌra. Maã bẽrã ëberãra bari carebadadua.

⁹⁻¹⁰ Bãrãba o panabari ãcõrẽba ne diaya. Maã carea orora, parata torroro ni maãrĩ biða ederãnadua. Bãrã wãbʌdade buchacara ederãnadua. Bãrãba jʌ panʌ awa ededadua. Jĩrũne jʌbadara, bardona sida ederãnadua.

¹¹ Bãrã puru waibʌade wa puru zaquede jũebʌdade bãrã bia edai ëberãda jʌradadua. Maã ëberã dede pananadua aba purudeba ëdrʌbʌdaa.

¹² Maã dede eda wãbʌdade ãcõrẽ trãneba dji ëberãra jaradadua necai pananamãrẽã.

¹³ Maã dedebemarãba bãrãda bia edaibʌra, necai panania. Baribʌra bia edaãebʌra, necai pananaãa.

¹⁴ Aʌaʌba bãrãda bia edaãbʌra, wa bãrã bedeada ãrĩ quĩrããebʌra, mamaʌba ëdrʌdadua. ãdji dedeaba wa purudeba ëdrʌbʌdade egoro pora bãrã jĩrũne ʌara jãrãpetadadua.

¹⁵ Wãrã arada mã jaraya: ãcõrẽba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cãyãbara mã purura wetara cawa oya.‡

Jesu ãjã bea mãgadidebema

Marco 13:9-13; Luca 21:12-19

¹⁶ Mã bãrãra ëberã cadjirua tãena diabuebʌra. ãdjirãba bãrãra biẽ odia usa cadrʌaba oveja orrabari quĩrãca. Maã carea ãdjirã tãena panane dama quĩrãca crĩcha cawaaẽba nĩbadadua, baribʌra puchirã quĩrãca ʌmʌmʌrãã beadedua.

¹⁷ Ëberãra tãena quĩrãcuita beadedua. ãdjirãba bãrãra dji bororãmaa jida ededapeða dji jʌrebada dede u jidadia.

¹⁸ Mã ãjã panʌ carea bãrãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita biða ededia. Maãne bãrãba ãdjirã quĩrãpita, judiorã quĩrãpita biða mãnebemada beedia.

¹⁹ Bãrã jida edebʌdade sopuarãnadua sãwã bedeadida. Dji bororã quĩrãpita panane ãcõrẽba cawabiya cãrẽda jaradida panada.

²⁰ Maã bedebʌdade bãrã crĩchadeba bedeaããa, azebʌra bãrã Zeza Jaureda bãrãneba bedeya.

²¹ Aʌaʌba ara idji djabada beabiya mã ãjã ʌ carea. Dewaraba idji warrada beabiya idjaba warrarãda ãdji djibarirã ume biẽ panenapeða beabidia.

²² Jũmarãba bãrãra quĩrãmania mã ãjã panʌ carea. Baribʌra bãrãba mã ewari zareade mã ãjã panada idu ʌããebʌra, ãcõrẽba ëdrʌ edaya.

* **10:3** *Tadeo.* Griego bedeaðe ʌʌra cartade mã trã cãyãbara ʌʌ ʌa “Lebeo, Tadeo abada.” Mã Tadeora Santiago warra Judaca ʌa. † **10:4** *Simoã Cananeo.* Luca 6:15de “Simoã Zelote” ʌʌ ʌa.

‡ **10:15** *Sodoma, Gomorra puru.* Genesi 19:1-29.

23 Puru aɓaɓde ēberārāba bārāda biē oɗi carea ēpēnibaɓa, dewara puruɗaa mīrū wānada. Wārāda m̄a jaraya: bārā Israeldēbema puru beaza jūma paɓɓaɗi naēna m̄, Naɓ Djara Edaɗara zeya.

24-25 Ne cawa quīrīā ɓara dji jaradiabari cāyābara ne cawaara ɓaēa. Baribaɓa dji jaradiabari quīrāca ɓaibaɓa, bia ɓa. Nezoca sida idji boro cāyābara auɗuara ɓaēa. Baribaɓa idji boro quīrāca ɓaibaɓa, bia ɓa. M̄ra jairā boro Beelzebú a paɓɓaɓa, bārāra ara maɓ quīrāca jaraɗia. §

¿Caida wayaɗida paɓa?

Luca 12:1-9

26 Ēberārāda wayarānada. Ne jūma ebuɗa ɓaēra mērā beēa. Dadjia cawadaē paɓara Ācōrēba ebuɗa cawabiya.

27 M̄a bārā pāimane jara ɓara ānaane jaraɗada. M̄a bārā caɓaɓa caita jaraɗara de āɓa jīgua jaraɗada.

28 Ēberārāda wayarānada. Ādjia naɓ cacuada poya beaɗia baribaɓa dadji jaureda poya beaɗaēa. Ātebaɓa naɓ cacua, dadji jaure taɓa uruade babueida ɓaɗra wayaɗada.

29 Ībana zaquda umé nēdoɗi carea parata pichida aɓa diabadaa. Baribaɓa bārā Zeza bajāne ɓaɓa iduaribiēbaɓa, ni aɓaɓ ĩbanada beuēa.

30 Maɓ awara Ācōrēba cawa ɓa bārāba buɗara jūmasāwā eropanada.

31 Ācōrēba bārāra ĩbana zocārā paɓa cāyābara biara waga ɓa bēra ne wayaɗiē paɓa.

Jesu carea quīrā peraiē ɓa

Luca 12:8-9

32 Aɓaɓa ēberārā quīrāpita m̄da ĩjā ɓaɗa aibaɓa, m̄ Zeza bajāne ɓa quīrāpita m̄a idjira m̄reana aya.

33 Ara maɓ quīrāca aɓaɓa ēberārā quīrāpita m̄da adua ɓaɗa aibaɓa, m̄a bida m̄ Zeza bajāne ɓa quīrāpita idjira adua ɓaɗa aya.

¿Caida biara quīrānida paɓa?

Luca 12:51-53; 14:26-27

34 Crīcharānada m̄ra naɓ ējūānaa zesida ēberārā ābaa necai ɓaɓi carea. M̄ra maɓ carea zeē ɓa, ātebaɓa ze ɓa ēberārāda ābaa bia panarānamārēa.

35 M̄ra zesia warrada dji zeza ume biē ɓaɓi carea, cauda dji papa ume biē ɓaɓi carea, idjaba āīguda dji pācōrē ume biē ɓaɓi carea.

36 Bārāba m̄ ĩjā paɓa carea ara bādji diguiɗa dji quīrūda beaɗia.*

37 Aɓaɓa dji zezada wa dji papada m̄ cāyābara biara quīrīā ɓaɓaɓa, maɓgara m̄ ume poya nībaēa. Aɓaɓa dji warrada wa dji cauda m̄ cāyābara biara quīrīā ɓaɓaɓa, maɓgara m̄ ume poya nībaēa.

38 Bia mīgai carea ɓaēbaɓa, poya m̄ ume nībaēa.

39 Aɓaɗa naɓ ējūāne bia beibaɓa, jīrūare bia ɓaēa. Baribaɓa aɓaɗa m̄ carea beuibaɓa Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya.

Ācōrēneba nebia edaɗidebema

Marco 9:41

40 Bārā bia edabaɓa m̄da bia edabaɓa. M̄ bia edabaɓa m̄ Dia-bueɗada bia edabaɓa.

41 Aɓaɓa Ācōrēneba beɗeabarida cawapeɗa bia edaibaɓa, Ācōrēba idjideba beɗeabarīa nebia diabari quīrāca maɓ ēberāa diaya. Ēberā jipa ɓaɗa aɓaɓa

§ 10:24-25 Griego beɗeade nāwā ɓa ɓa: “De djibarida jairā boro Beelzebú a paɓɓaɓa, idji ēberārāra ara maɓ quīrāca jaraɗia.” * 10:36 Miquea 7:6.

cawapeda bia edaibΛΓΛ, Ācōrēba ēberā jipa b́la nebia diabari quĩrāca maĩ ēberāa diaya.

⁴² Ḿla jaraya: abaΛba ḿl ume nĩbabadarā dji edaara b̄earā sida cawapeda baido cūrāsada diaibΛΓΛ, Ācōrēba wārāda maĩ ēberāa nebiada diaya.-

11

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarā doce pańla māwā jaradacarea mamaΛba puruza jaradiae wāsia.

Jesuba Borocuebari Juañnebema jarada
Luca 7:18-35

² Borocuebari Juañ preso b̄aside ũrĩsia Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaba o b̄Λdebemada. Maĩ carea idji ume nĩbabadarāda umé diabuesia Jesua nāwā iwididamārēā:

³ -¿B́ara dji zeida b̄adaca, wa dewarada j́ñnida panΛ?-

⁴ Jesuba ādjía nāwā panusia:

-Bārāba unu panΛda idjaba ũrĩ panΛda Juañ jarade wānadua.

⁵ Dauberrea b̄eadaba unu panΛa, jĩrũ biē b̄eadara bia nĩnaa, aida bara b̄eadara biasidaa, cΛwΛΓΛ qui b̄eadaba ũrĩ panΛa, idjaba beupedadara ĩrēbacuasidaa. Maĩ awara ne neē quedeaba b̄eċea bia Ācōrēba carebaidebemada ũrĩ panΛa.*

⁶ Ḿl igaraē ĩjā b́ra bio bia b̄aya.-

⁷ Juañba diabuedarā wāpedadacarea Jesuba arima duańla Juañnebemada b̄eċesia:

-Ējũā p̄ōāsa ewaraga b̄Λdaa bārāba Juañ acΛde wāsidade ¿cārēda ununida crĩchasiċa? ¿Nāūrāba cha ureurea eronũmΛda ununida crĩchasiċaca?

⁸ Māwā crĩchadaē basía. Mañda ¿cārēda ununida crĩchasiċa? ¿Ēberā bio djio b̄Λda ununida crĩchasiċaca? Māwāéa; dji bio djio b̄eara ēberārā bororā deċe panabadaa.

⁹ Mañda ¿cārēda ununida crĩchasiċa? ¿Ācōrēneba b̄eċeabarida ununida crĩchasiċaca? Māē, Ācōrēneba b̄eċeabarida acΛde wāsidaa. Juañra Ācōrēneba b̄eċebari dji dromaa.

¹⁰ Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā b́l b́la:

B̄eċea jarabarida ḿla bΛ na diabueya bΛ o jarimārēā.†

¹¹ Ḿla wārā arada jaraya: naĩ ējũāne ni abaΛda Juañ cāyābara dji dromaara b́l̄eā.‡ BaribΛΓΛ Ācōrē puruċebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara b́la.

¹² Borocuebari Juañba jaradia b̄eċadeba ĩtaa Ācōrē puruċebemarāra bia mĩga panΛa. Ēberā cadjiruarāba ādjira biē o quĩrĩā panΛa.§

¹³ Ācōrēneba b̄eċeabadarāba, Moise biċa Ācōrēba ēberārā pe erobaidebemada b̄eċeabadjidaa aba Borocuebari Juañ ewaridaa.

¹⁴ Ādjia jarasiċaa Elía quĩrāca b̄Λda aba naārā zeida. Bārāba cawa quĩrĩā panΛbΛΓΛ, Juañra maĩ ēberā zeida b̄adaa.*

¹⁵ Dji cΛwΛΓΛ bara b́ba quĩrācuċita ũrĩdua.

¹⁶ Idibema ēberārānebemada ḿla ¿sāwā jarai? Puruċe warrarā jemene panΛne nāwā ijarabada quĩrāca panΛa:

¹⁷ Daiba chiru zasiċade bārāra caridaē basía.

* **11:5** Isaía 26:19; 35:5-6; 61:1-3. † **11:10** Malaquía 3:1. ‡ **11:11** Naĩ ējũāne ni abaΛda. Griego b̄eċeade nāwā b́l b́la: “Wērārāba topedadadebemada.” § **11:12** Griego b̄eċeade maĩ versículora ebuċa b́l̄eā. ΛcΛΓΛmaarā nāwā jara b́la: “Borocuebari Juañba jaradia b̄eċadeba ĩtaa Ācōrē puruċebemarāda nocodaa wābΛdaa. Wārāda ēberārāba ne jũmada o panΛa Ācōrē puruċebemarāda beadi carea.” * **11:14** Malaquía 4:5.

Sopuadebema trãabi trãasidaede bãrãra jãnae basía.

¹⁸ Idibemarãra ara maã quĩrãca panãa. Borocuebari Juaãba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basía. Mãwãmĩna eberãrãba jarabad-jidaa idjira jai bara ðada.

¹⁹ Maãbe mã, Naã Djara Edadaba ne jũmada cobaria idjaba ne jũmada dobaria. Baribãrã ãdjirãba jarabadaa mãra ne coya ðada, itua awua ðada. Maã awara jarabadaa mãra cadjiruua obadarã ume, Romanebema boro itea parata jãrã pebadarã ume bida nĩbabarida. Baribãrã cawa panãa Æcõrẽ necawaara jipa ðada idji ãjã panãba jipa obada bẽrã.-

Jesuba idji ãjã bea puru quẽãna

Luca 10:13-15

²⁰ Maãbe Jesuba ãcãrã puruda quẽãsia. Maãgãrã purude idjia ne ununacada biara odamĩna ãdjia cadjiruada igaradae basía.

²¹ Nãwã jarasia:

-¡Coraziãnebemarãra, Betsaidadebemarã sida mĩã djuburi beaa Æcõrẽba cawa oi bẽrã! Mãa ne ununaca bãrã tãena odara Tirode, Sidoãne bida odabara, maã purudebemarãba isabe cadjiruada igaradapeda Æcõrẽda ãjãcasidaa.† Maã carea sopuadebema jãbadara jãcasidaa idjaba tãã porade chũpanecasidaa.

²² Baribãrã mãa bãrãa jaraya: Æcõrẽba jũmarã cawa oi ewaride Tirodebemarã idjaba Sidoãnebemarã cãyãbara bãrãra wetara cawa oya.

²³ ¿Capernauãnebemarãra bajãnaa wãnica? ¡Wãnaeã! ¡Æcõrẽba bãrãra beudarã panabadamaa batabueya!‡ Mãa ne ununaca bãrã tãena odara Sodoma purude odabara, jãã purura wadibida ðacasia.§

²⁴ Baribãrã mãa jaraya: Æcõrẽba jũmarã cawa oi ewaride Sodomanebemarã cãyãbara bãrãra wetara cawa oya.-

Jesu ãjã bea ãnãũninebema

Luca 10:21-22

²⁵ Maã ewaride Jesuba jarasia:

-Zeza, bãra bajãnebema Boroa idjaba naã eãjũãnebema Boroa. Bãa ne adua beaa mãa jaradiaðara cawabida bẽrã mãa bãra bia jaraya. Ne cawa beaa bãa cawabiẽ basía.

²⁶ Mãe, Zeza, bãa mãwã o quĩrãsia.

²⁷ Mã Zezaba mãa ara idjidebemada jũma cawabisia. Ni abããba adua panãa mã, dji Warrara sãwã ðada; aba mã Zezabãrã cawa ðaa. Ara maã quĩrãca ni abããba adua panãa mã Zezara sãwã ðada; ababe mã, dji Warrabãrã cawa ðaa. Mãa abããba mã Zezada cawabisira, maã eberã bida cawaya.

²⁸ Ne jũmaneba sã panãbãrã, mãmaa zedadua. Mãa bãrãra ãnãũbiya.*

²⁹ Idu mãa jipa pe edebidãdua. Mãneba cawa wãnadua. Mãa jũma droabaria idjaba soðeba djãrã cãyãbara dji dromaara ðada crĩchaca. Mãmaa zedibãrã bãrãra wãrãda ãnãũnia.

³⁰ Mãa jaradia bãra zareae ðaa. Mãa obi ðã sida oicha ðaa.-

12

Jesura ãnãũbada ewari djibaria

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

† **11:21** Æcõrẽba Tirora, Sidoã sida cawa osia. Amos 1:9-10. ‡ **11:23** Beudarã panabadamaa. Griego bedeade bã ðaa "Hades." § **11:23** Sodoma. Maã purura, Gomorra sida Æcõrẽba cawa osia. Genesi 18:16deba aba 19:29daa. * **11:28** Ne jũmaneba sã panãa. Judiorã ley jaradiabadaba ne zãgã ataubi panã quĩrãca eberãrã ne zareaa obibadjidaa. Mateo 23:4.

1 Anãũbada ewaride Jesura êjũã trigo uđade nĩbasia. Mañne idji ume nĩbabadarã jarra panΛ bẽrã trigora tΛ edadapeda co nĩbasidaa.

2 Ādjia mǎwǎ o panΛra ḷcΛrΛ pariseorãba ununapeda Jesua jarasidaa:

-BΛ ume nĩbabadarãba ãnãũbada ewaride ocara panΛda jǎwǎ o panΛa.-*

3-4 Mañne Jesuba ādjia jarasia:

-¿Bǎrãba Ācõrẽ Bedeara acΛđacaca? Davi, idji ume nĩbabadarã sida jarra panasidade ¿sǎwǎ osida?† Davira Ācõrẽ dede eda wǎpeda Ācõrẽ quĩrãpita bada pałda edasia.‡ Mał pałra ¿ababe sacerdoterãba codida panasidaẽca? BaribΛrΛ Daviba copeđa idji ume nĩbabadarãa diasia.

5 Mał awara Ācõrẽba Moisea diada leyde jara bΛa sacerdoterãra ãnãũbada ewaride Ācõrẽ de dromane ne odida panΛda.§ Mǎwǎmĩna ãnãũbada ewaridebema ley igara panΛ carea bedeade panΛẽa. ¿Bǎrãba małgΛ sida acΛđacaca?

6 Mǎa jaraya: Ācõrẽ de droma cǎyǎbara dji dromaara bΛda nama bΛa.

7 Ācõrẽ Bedeade nǎwǎ jara bΛa: “Animarã babue diadi cǎyǎbara mǎa biara quĩrã bΛa bǎrãba djǎrã quĩrã djuburia pananida.”* Mał bedeaba jara bΛda bǎrãba cawa pananabara, za bedea neẽ beada biẽ jaradaẽ bacasia.

8 Mǎ, Nał Djara Edadara ãnãũbada ewari djibaria.-

Jesuba ãnãũbada ewaride ẽberã biabida

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

9 Jesura mamaΛba judiorã dji jΛrebada dedaa wǎsia.

10 Mama ẽberã jΛwa beu bΛda basia. Mañne ḷcΛrΛba Jesura biẽ jara quĩrã panasidaa ãnãũbada ewari ley igara bΛ carea. Mał bẽrã idjia iwidiſidaa:

-¿Bia bΛca cacua biẽ bΛda ãnãũbada ewaride biabida?-

11 Jesuba panusia:

-Bǎrã ovejada ãnãũbada ewaride uriaide baesira ¿jΛwaba ẽdrΛ edaẽca? ¿Caiba mǎwǎ oẽ?

12 ¿Ëberãda oveja cǎyǎbara biara bΛẽca? Mał bẽrã bia bΛa ãnãũbada ewaride bia oida.-

13 Małbe dji jΛwa beu bΛa jarasia:

-JΛwara jiradua.-

Mǎwǎ jirabΛrΛde idji jΛwara abeđa biasia dewarabema jΛwa quĩrãca.

14 Ara małda pariseorãra ẽdrΛapeda wǎsidaa. Małbe Jesu beadi carea crĩcha jΛrΛsidaa.

Ācõrẽba nezoca edada

15 Jesuba małnebema cawaside ãyǎ wǎsia. Zocãrã ẽberãrãda idji caidu wǎsidaa. Mañne Jesuba dji cacua biẽ beara jũma biabicuasiasia.

16 Idjia ādjirãa bio jara bΛsia idjidebemada ebuđa jararãnamãrẽã.

17 MałgΛra mǎwǎsia Ācõrẽneba bedebari Isaiãba jarada quĩrãca.

18 Nǎwǎ jarasia:

NałgΛra mǎa edada nezocaa. Mǎa idjira quĩrã bΛa. Idji carea mǎra wǎrãda bio bΛsrida bΛa.

Mǎ Jaurera idjia diaya. Idjia puru beaza mǎa jipa oiđebemada jaraya.

19 Idjira ijaraẽa idjaba quĩrũbiđeba biaẽa. Mał bẽrã ni abΛba idji bedeabΛrΛda purude ũrĩnaẽa.

20 Cha cõrãicha quirura idjia cõrãtaẽa. Ībĩrã maĩrĩ urua quirura idjia quiaẽa. Ara mał quĩrãca dji bΛaẽ beara jipa o baya aba ne jũmane poyabΛrΛdaa.

* 12:2 Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25. † 12:3-4 1 Samuel 21:1-6. ‡ 12:3-4 Exodo 35:12-13; Levitico 24:5-9. § 12:5 Numero 28:9-10; Ezequiel 46:4-5. * 12:7 Osea 6:6.

21 Mañne puru beaza idjira jãñia ēdrΛ edamārēã.†

Jesu biē jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

22 Mañbe λcλrλba jai bara bΛ ēberāda Jesumaa edesidaa. Mañ ēberāra dauberrea b̄asia idjaba quĩrāme cara b̄asia. Jesuba idjira biabisia bedeamārēã idjaba unu bemārēã.

23 Jūmarāba cawa crīchadaē b̄erã iwidisidaa:

-Davideba zeida b̄ara ¿naλgΛ Jesuca?-

24 Baribλrλ ādjirāba māwā jara panλra pariseorāba ũr̄isidaa. Maλgrāba jarasidaa:

-Jãñ ēberāba jaira āyã jλretabaria, jairā boro Beelzebúba mañ λbλada diada b̄erã.-

25 Baribλrλ ādjia crīcha panλra Jesuba cawada b̄erã jarasia:

-Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibλrλ, āduba dji quininia. Abari purude wa abari dede dji ēberārāda ara ādjiduba djō pananibλrλ, dārã pananaēa.

26 Ara mañ quĩrāca Satanaba ara idji jaida āyã jλretaibλrλ, ara idji ume djō b̄aa. ¿Sāwā idjia poya b̄ara dārã erobai?

27 Bārāmaarā m̄la Beelzebúdeba jairāda āyã jλreta b̄aa. Māwāra bārã ēpē beaba ¿caideba jaira āyã jλretabada? Ādjirāba cawabiđia bārāba āi crīcha panλda.

28 Baribλrλ m̄la Ācōrē Jauredeba jairāda āyã jλreta bλbλrλ, Ācōrēba unubi b̄aa idjira jūesida bārã Boro bai carea.

29 Ēberā mēs̄rā b̄ara naārã jλ chūmλnaēbλrλ, ¿sāwā idji dede eda ne drλade wāni? Aba māwā jλ chūmλs̄idara poya idji nebiada drλad̄ida panλa.‡

30 Abaλda m̄lare b̄lēbλrλ m̄ ume dji quĩrūa. Abaλba m̄ ume ēberārāda Ācōrēmaa eneēbλrλ āyã jλrecuabaria.

31 Mañ carea m̄la bārã jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedēabada s̄ida Ācōrēba jūma quĩrādoaya. Baribλrλ abaλba Ācōrē Jaureba ođada diauruba jāwā osiada aibλrλ, Ācōrēba maλra quĩrādoae.

32 Abaλba m̄, Nañ Djara Edadada biē jaraibλrλ Ācōrēba maλra quĩrādoaya. Baribλrλ abaλba Ācōrē Jaureda biē jaraibλrλ, Ācōrēba maλra quĩrādoae. Nañ ewariđe, ewari ze nūmλza quĩrādoae b̄aya.

33 Nejō biada zauibλrλ cawa panλa bacuru biada. Baribλrλ dji biaēda zauibλrλ cawa panλa bacuru cadjiruada. Nejōza idji zau b̄λdeba cawa panλa.

34 ¡Dama ēberārã! ¿Bārã dji cadjiruarāba sāwā ne biada bedead̄i? Ēberāba idji sođe crīcha b̄a quĩrāca bedēabaria.

35 Ēberā biaba idji sođe ne bia erob̄λdeba ne biada jarabaria. Baribλrλ ēberā cadjiruaba idji sođe ne cadjirua erob̄λdeba ne cadjiruada jarabaria.

36-37 B̄aa ne biada jaraibλrλ Ācōrēba b̄ara bia b̄aya. Baribλrλ ne biaēda jaraibλrλ cawa oya. M̄la bārã jaraya: Ācōrēba cawa oi ewariđe jūmarāba idjia jarad̄ida panλa cārē cārēã ādji bedeadēba djārã crīcha ār̄isidada.

Jesuba Jonánebema jarada

Marco 8:12; Luca 11:29-32

38 Māwānacarea λcλrλ judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā b̄ida Jesua jarasidaa:

† 12:21 Isaía 42:1-4. ‡ 12:29 Mañ versículode Jesuba jara b̄aa ēberā mēs̄rā b̄a jλ chūmλ quĩrāca idjia diaurura poyabaria jaira jλretacuai carea.

-Jaradiabari, dairāba quĩrĩã panΛa bΛa ne ununacada oida. Māwāra cawadĩa bΛra bajāneba ze bΛda.-

³⁹ BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

-Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ĩjā ama panΛa. Bārāba mΛra bajāneba ze bΛda cawadĩ carea quĩrĩã panΛa mΛa ne ununacada oida. BaribΛrΛ mΛa ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Joná māwāna quĩrāca ununia.

⁴⁰ Jonára beda droma biteda ewari ũbea āsa, diamasi bida bada quĩrāca mΛ, NaΛ Djara Edadara ewari ũbea āsa, diamasi bida egorode baya.Š

⁴¹ MaΛ awara Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Ninive purudebemarāda piradrΛapeda bārāra biē jaradĩa. Jonába Ācōrēba cawa oyada aside ādjia cadjirua obadara igarasidaa.* BaribΛrΛ Joná cāyābara dji dromaara bΛda nama bΛmĩna bārāba ĩjānaē panΛa.

⁴² MaΛ awara SalomoΛ ewaride Sabá druadebema borora wērā basĩa. Idjira drua tΛmΛba zesia SalomoΛ necawaa ũrĩ carea.† BaribΛrΛ naΛ ewaride SalomoΛ cāyābara dji dromaara bΛda nama bΛmĩna bārāba ĩjānaē panΛa. MaΛ carea Ācōrēba cawa oi ewaride maΛ wērāba pirabaripeda bārāra biē jaraya.-

Jai jēda zeda

Luca 11:24-26

⁴³ Ēberā cacuadebemada ēdrΛdacarea jaira ējūã pōāsa ewaraga bΛde ĩnāũi carea jΛrΛ bābaria baribΛrΛ sāma ĩnāũida unucaa.‡

⁴⁴ MaΛ bērā idjiduba nāwā jarabaria: “MΛdji badamaa jēda wāya.” JūēbΛrΛde maΛ ēberā sora de bari bΛ quĩrāca unubaria. Bia ima nūmΛda idjaba ne jūma bia nūmeada unubaria.

⁴⁵ MaΛbe siete jai idji cāyābara cadjiruaara beada maΛ ēberāmaa enepeda dji ēberā sode eda panebadaa. MaΛ bērā dji ēberāra idji naārā bada cāyābara wetara biē bebaria. Ara maΛ quĩrāca mΛ ĩjāē panΛ carea bārā, dji cadjiruarāda naēna panana cāyābara biēara panania.-

Jesu ēberārā idjima zepedada

Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

⁴⁶ Jesuba wadibida ēberārāa beēa bΛde dji papa, dji djabarā sida dajada panΛda idji ume beēa quĩrĩã panasidaa.

⁴⁷ AbaΛba Jesua jarasia:

-BΛ papada, bΛ djabarā sida dajadaare panΛa. Ādjira bΛ ume beēa quĩrĩã panΛa.-

⁴⁸ BaribΛrΛ Jesuba maΛ ēberāa jarasia:

-BΛmaarā ¿cairāda mΛ papa idjaba mΛ djabarā?

⁴⁹ MaΛbe idji ume nĩbabadarāmaa jΛwa supeđa jarasia:

-NaΛgΛrāda mΛ papaa idjaba mΛ djabarāa.

⁵⁰ MΛ Zeza bajāne bΛba quĩrĩã bΛ o beadrΛ mΛ djabaa, mΛ djabawērāa, idjaba mΛ papaa.-

13

Pea podadebema ne jara bΛ

Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

¹ Ara maΛ ewaride Jesura dedeba ēdrΛpeda amene droma icawa chūmane wāsia.

Š **12:40** Joná 1:17. * **12:41** Joná 3:5-10. † **12:42** 1 Reye 10:1-13. ‡ **12:43** Israelerāba jarabadjidaa jairāra ējūã pōāsa ewaraga bΛde beabadada. Isaia 34:14.

² Mañne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Mañ bērā jābade badopeđa chūmesia. Ēberārāra ībade do icawa duanesidaa.

³ Mañbe Jesuba ādjirāa ne quīrātanoa ne jara badeba nāwā jaradisia.

-Ēberāda ne pode wāsia.

⁴ Māwā po nīne ḄCARA tara ode baecuasias. Mañne ībanada zedapeđa mīcuasidaa.

⁵ ḄCARA tara ējūā mōgaraida bade baecuasias. Dji egorora nāūcha bā bērā mañ tara isabe tunusia.

⁶ Māwāmīna besea jāwārāba purrubasia bio carra jidaē bada bērā.

⁷ Idjaba ḄCARA tara ējūā ARIDA bade baecuasias. Mama baecudara jācara ARA bara baba bará quenasias.

⁸ BaribARA ḄCARA tara ējūā biade baecuasias. Mañgara bio zausias. ḄCARA CAMABA ara aride diasias, dewaraba waitabeara diasias, waabemaba waiBARA diasias.*

⁹ Dji CARARA bara baba quīrācuīta ūrīdua.-

Jesuba ¿cārē cārēā ne jara badeba jaradisi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

¹⁰ Mañbe Jesu ume nībabadarāba idji caita zedapeđa iwīdisidaa:

-¿Cārē cārēā ēberārāa ne jara badeba jaradiabari?-

¹¹ Jesuba panusia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada jūmarāa cawabiē bāmīna bārāa cawabi baa.

¹² Ababa wārāda cawaibARA, Ācōrēba auduara cawabiya. BaribARA adua baba cawa bada crīchaibARA idjia crīcha bā sida Ācōrēba jāriya.

¹³ Mañ carea mā ādjirāa ne jara badeba jaradiabaria. Mā o bāra ādjirāba unu panāmīna cawadaē panāa, idjaba mā jara bāra ūrī panāmīna cawadaē panāa.

¹⁴ Ācōrēneba bedeabari Isaíaba jaradara wārāa:

Nañ ēberārāba ūrī panāmīna cawadaēa. Bio unu panāmīna cawadaēa.

¹⁵ Ādjirāba sođeba poya cawadaēa, ūrī quīrīānaēa idjaba unu quīrīānaēa.

Māwā beadaēbara ādjirāba unucasidaa, ūrīcasidaa idjaba sođeba cawacasidaa.

Mañbe māmaa zedapeđa mā ādjirāra biabicasias.†

¹⁶ BaribARA bārāra bio bia panāa. Bārāba unu panāra, ūrī panā sida cawa panāa.

¹⁷ Wārā arada mā jaraya: bārāba unu panāra zocārā Ācōrēneba bedeabadarāba, ēberārā jipa bea bida unu quīrīā panasidaa baribARA ununaē basia. Idjaba bārāba ūrī panāra ūrī quīrīā pananamīna ūrīnaē basia.-

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

¹⁸ Pea podadebema ne jara badeba jaradara nañgaa. Ūrīnadia.

¹⁹ Ta ode podaba nañda jara bāa: Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada ababa ūrīpeđa cawaēBARA, diauruba mañ bedea idji sođe jūēnara quīrādoabibaria.

²⁰ Ta mōgaraida bā ējūāne podaba nañda jara bāa: ḄCARA ēberārāba Ācōrē bedeara ūrīnapeda bio bāsrida edabadaa.

²¹ BaribARA bio carra jidaē bea bērā dārā droadacaa. Ewari zarea zebARADE wa Ācōrē bedea iñā panā carea ēberārāba biē obdade ādjia iñā panāra igarabadaa.

* **13:8** Griego bedeade nāwā bāa: “ḄCARA CAMABA treinta diasias, dewaraba sesenta diasias, waabemaba cien diasias.” † **13:15** Isaías 6:9-10.

22 Ta ějũã ʌʌida ʌʌde podaba naʌda jara ʌʌa: ʌʌʌʌ ẽberãrãba ʌcõrẽ bedeara ũrĩbadaa, baribʌʌʌ ãdjirã sãwã bia beadidebemada jũmawãyã crĩchabadaa. Ne jũmada erobeadibʌʌʌ, ʌʌsrida beadida crĩchabadaa. Jũma maʌ crĩchaba bedea ãdji sode bedara ʌʌrã beabaria. Maʌ bẽrã ãdjira waridacaa.

23 Baribʌʌʌ ta ějũã biade podaba naʌda jara ʌʌa: ʌʌʌʌba ʌcõrẽ bedeara bia ũrĩnapeda ĩjãbadaa. Maʌbe ʌʌʌʌba ne biada ara aride obadaa, ʌʌʌʌba waitabeara obadaa, idjaba ʌʌʌʌba waibʌʌara obadaa.‡

Trigo ějũãne chirua cadjirua uda

24 Maʌbe Jesuba dewara ne jara ʌʌdeba jarasia:

–Bajãne ʌʌba ẽberãrã pe erobʌʌra naʌ quĩrãca ʌʌa. Ẽberãda ʌasia. Maʌ ẽberãba idji ějũãne trigo ta dji biada úsia.

25 Baribʌʌʌ idji nezocarã cãĩ panasidade idji ume dji quĩrũda zepeda chirua cadjiruada trigo udade úsia. Maʌbe wãsia.

26 Mãwãnacarea dji trigora odjapeda ẽãpetasia. Chirua cadjirua sida odjasia.

27 Dji nezocarãba djibarãa iwidide wãsidaa: “Dai boro, ʌ ějũãne trigo biada usibʌʌʌ ʌjãĩ chirua cadjiruara sãwã odjasi?”

28 Djibariba panusia: “Mã ume dji quĩrũba mãwã osia.” Maʌne dji nezocarãba idjãa iwidisidaa: “Mãẽteara ʌquĩrãĩ ʌʌca dairãba ẽũcuade wãnida?”

29 Djibariba panusia: “Mãwã orãnadua. Mãwã odibʌʌʌ trigoda chirua cadjirua ume ãbaa ẽũcuadia.

30 Biara ʌʌa idu ãbaa waribidida aba ewabʌdadadaa. Maʌ ewaride mãa dji ewabʌdarãa jaraya: naãrã chirua cadjiruada jʌʌ pedapeda cajãnadua babuedi carea. Baribʌʌʌ trigora mã ne wagabada dede waga ʌʌdadadaa.”–

Mostaza tadebema ne jara ʌʌ

Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

31 Wayacusa Jesuba ne jara ʌʌdeba jarasia:

–Bajãne ʌʌba ẽberãrã pe erobʌʌra naʌ quĩrãca ʌʌa. Ẽberãba mostaza tada idji ějũãne úsia.

32 Maʌ mostaza tara jũma dadjia ubada cãyãbara djubibiara quirua. Baribʌʌʌ dewara nẽu ʌea cãyãbara waibʌʌara waribaria aba bacuru babʌʌʌadaa. Maʌ bẽrã ĩbanara dji jʌwatede de ocuade zebadaa.–

Paʌ ẽsãbaridebema ne jara ʌʌ

Luca 13:20-21

33 Idjaba Jesuba dewara ne jara ʌʌdeba jarasia:

–Bajãne ʌʌba ẽberãrã pe erobʌʌra paʌ ẽsãbari quĩrãca ʌʌa. Maʌ paʌ ẽsãbarira wẽrãba mãrĩ edapeda harina waibʌʌade abuesia. Maʌbe bio puerapeda chũmʌsia aba jũma ẽsãbʌʌʌadaa.–

Jesu ne jara ʌʌdeba bedeada

Marco 4:33-34

34 Jũma mãgʌra Jesuba ẽberãrãa ne jara ʌʌdeba jaradisia. Ababe ne jara ʌʌdeba ãdjirãa bedeadadjia.

35 ʌcõrẽneba bedebariba jaraɗa quĩrãca wãrãda mãwãsia: Mãa ne jara ʌʌdeba bedeyaa. ʌcõrẽba naʌ ějũã odadeba ʌtaa cawabiẽ badada mãa jaraya.§

Chirua cadjirua nẽude waridada Jesuba cawa jaraɗa

36 Maʌbe Jesura ẽberãrã ume badada diguidaa wãsia. Idji ume nĩbabadara zedapeda iwidisidaa:

‡ 13:23 Griego bedeeade nãwã ʌʌ ʌʌa: “ʌʌʌʌba treinta zaubadaa, ʌʌʌʌba sesenta zaubadaa, idjaba ʌʌʌʌba cien zaubadaa.” § 13:35 Salmo 78:2.

-Chirua cadjirua uđadebemada dairãa cawa jaradua.-

³⁷ Jesuba jarasia:

-Dji ta bia ubarira mǎ, Naǎ Djara Edadaa.

³⁸ Peara naǎ ějũãa. Dji ta biara Ācõrẽba pe erobǎ ěberãrãa. Chirua cadjiruara diauru ěpẽ panǎrãa.

³⁹ Dji quĩrũ, maǎ chirua cadjirua uđara diaurua. Dji néu ewadi ewariba jara bǎa naǎ ějũã jõi ewarida. Dji néu ewadira Ācõrẽ bajãnebema nezocarãa.

⁴⁰ Chirua cadjirua ěūtacuadapeda babuebada quĩrãca naǎ ějũã jõbǎrǎde mǎwãya.

⁴¹ Mǎ, Naǎ Djara Edadaba bajãnebema nezocarãda diabueya cadjirua obadarãda, cadjirua obibadarã sida mǎ puru tãĕnabemada jǎrǎ pedamãrẽã.

⁴² Maǎgǎrãra tǎbǎ uruade ħatacuadãia. Mama aujĩã panania idjaba puaba quida ĩchia panania.

⁴³ Baribǎrǎ dji jipa beada ħdjirã Zeza purude ħmãdau quĩrãca dorrodorroa beadãia. Dji cǎwǎrǎ bara bǎba quĩrãcuita ũrĩdua.

Ĕjũã nẽdoda idjaba perla nẽdoda

⁴⁴ Bajãne Bǎba ěberãrã pe erobǎra parata egorode mẽrã bǎda quĩrãca bǎa. Maǎ paratara ěberãba unupeda arima mẽrã bǎsia. Maǎbe bǎsrĩda wãpeda jũma idjia erobǎra nẽdobuepeda dji ějũãda nẽdosia.

⁴⁵ Maǎ awara Bajãne Bǎba ěberãrã pe erobǎra naǎ quĩrãca bǎa. Ĕberãda basia. Maǎ ěberãba perla neta dji biada nẽdoi carea jǎrǎ ħabadjia.

⁴⁶ Mǎwã bǎde aba bio biya quiru nẽbǎa bǎda unusia. Ara maǎda idjia erobǎra jũma nẽdobuepeda maǎ netara nẽdosia.

Ātarrayadebema

⁴⁷ Bajãne Bǎba ěberãrã pe erobǎra ātarraya quĩrãca bǎa. Ātarraya ħaribǎdade beda quĩrãtanoa jidabadaa.

⁴⁸ Biradacarea ĩbǎdaa erreħari edebadaa. Maǎbe chũpanenapeda beda biada jamarade jǎrǎ pebadaa. Dji cadjiruada ħatacuabadaa.

⁴⁹ Ara maǎ quĩrãca naǎ ějũã jõbǎrǎde mǎwãya. Ācõrẽ bajãnebema nezocarãda zedapeda ěberã cadjiruarãda dji jipa bea tãĕnabemada ãyã bǎdãia.

⁵⁰ Maǎbe tǎbǎ uruade ħatacuadãia. Mama aujĩã panania idjaba puaba quida ĩchia panania.-

Nebia djiwidã idjaba dji drõã

⁵¹ Maǎbe Jesuba iwidisia:

-Mǎa jaradara ħbãrãba jũma cawasidaca?-

Ādjia panusidãa:

-Mǎĕ, dai Boro.-

⁵² Maǎne Jesuba jarasia:

-Bajãne Bǎba ěberãrã pe erobǎdebemada judiorã ley jaradiabariba cawasira de djibari quĩrãca baya. Idjia waga erobǎdebemada nebia djiwidãda, dji drõã sida acǎbibaria.-

Jesu Nazarede bada

Marco 6:1-6; Luca 4:16-30

⁵³ Mǎwã ne jara bǎdeba jaradiadacarea Jesura ãyã wãsia.

⁵⁴ Maǎbe idji purude jũesia. Ewari aba judiorã dji jǎrebada dede jaradia basia. Dji ũrĩ duanǎba cawa crĩchadaĕ bẽrã nãwã jarasidãa:

-Naǎgǎba ħsãmaareba jǎǎ crĩcha cawaara edasi? ħsãwã ne ununacada poya oi?

⁵⁵ ¿Idjira dadji purudebema de obari warraēca? Idji papara ¿Mariaēca? Idji djabarāra ¿Santiago, Jose, Simoñ idjaba Judaēca?

⁵⁶ Jūma idji djabawērārā sida ¿dadjirā tāēna panΛēca? Māwā baibΛΓΛ, ¿idjia sāma jācua cawasi?–

⁵⁷ Ādjirāba Jesura ĩjā quĩrĩānaē basía. Mañ bērā Jesuba jarasia:

–Ācōrēneba bedeabarida djārā druade wayabadaa, baribΛΓΛ ara idji druadebemarāba wayadacaa. Idji dede panabada bida wayadacaa.–

⁵⁸ Ādjirāba ĩjānaē bērā Jesuba mama ne ununacada zocārāēbe osia.

14

Herodeba Jesudebema ũrĩna

Marco 6:14-29; Luca 9:7-9

¹ Mañ ewaride Herodera Galilea druadebema boro basía.* Mañ Herodeba ũrĩsia Jesura trĭ bΛga bΛda.

² Mañ carea idjiare beaa jarasia:

–ĭMāmaarā Borocuebari Juañ ĩrēbadada jāwā bΛa! Mañ bērā jūma ne ununacara poya o bΛa.–

³⁻⁴ Herodeba māwā jarasia Juañra beabida bērā. MañgΛra nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. BaribΛΓΛ Juañba idjía jarabadjia: “BΛ djaba quimada erobacara bΛa.”† Mañ carea Herodeba Juañra jidapeda preso bΛbada dede carenaba jĭ bΛsia.

⁵ Juañra beabi quĩrĩā basia baribΛΓΛ puruda waya baada bērā poya oē basia. Puruba crĩcha basia Juañra Ācōrēneba bedeabarida.

⁶ Herode toda ewari bΛsrida o panΛne Herodía cauda jūmarā quĩrāpita bairasia. Mañba Herodera bio bΛsridasia.

⁷ Mañ carea mañ awērā wārāneba jarasia ne baridua idjia iwidibΛΓΛda diaida.

⁸ Mañne dji papaba idji caua nāwā iwidibisia:

–Mĭa epedecode Borocuebari Juañ boroda diadua.–

⁹ Māwā iwidiside Herodera sopuasia. BaribΛΓΛ jūma idji ume ne co duanΛ quĩrāpita wārāneba jarada bērā Herodía cauba iwididara obisia.

¹⁰ Ara mañda Juañra preso bΛbada dede bΛda obΛá tΛbisia.

¹¹ Juañ borora epedecode enenapeda Herodía caua diasidaa. Mañbe dji cauba dji papaa diasia.

¹² Māwānacarea Juañ ume nĩbapedadaba idji cacuara edadapeda tΛbarisidaa. Mañbe Jesua jarade wāsidaa.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada

Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juañ 6:1-14

¹³ Jesuba Juañ jaidada ũrĩside iduba jābade ēberā neēmaa wābΛΓΛ basía. BaribΛΓΛ ēberārāba idji sāmaa wābΛΓΛda cawasidade puruzabemada jĩrūba araa wāsidaa.

¹⁴ Jesura jābadeba drua badobΛΓΛde mañ ēberārā zocārā duanΛda unusia. Ādjirāra mĩā djuburi ununa bērā dji cacua biē quedeada biabicuasia.

¹⁵ Queubodo bērā idji ume nĩbabadarāra idjima wānapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Mañ awara queubΛΓΛa. Ĕberārā jaradua puru beade codira nēdode wānamārēā.–

¹⁶ Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarāa jarasia:

–Ādjirāra wāniē panΛa. BārābΛΓΛ ne cobidadua.–

* **14:1** *Herode*. Mañ Herodera Antipa trĭ jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja bΛa Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23).

† **14:3-4** Levitico 18:16.

17 BaribΛΓΛ ādjia jarasidaa:

–Daiba paλda juesumabe idjaba bedada umébe eropanΛa.–

18 Jesuba jarasia:

–Mλmaa enenadua, mãēteara.–

19 Maλbe ēberārāa jarasia pōājārāne chūpanenamārēā. Maλ paλ juesuma panΛra, beda umé panΛ sida idji jΛwade edapeda bajānaa acΛpeda Ācōrēa bia jarasia. Maλbe paλra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā.

20 Jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. Dji adubadada jΛΓΛ pesidade doce jamara birasidaa.

21 Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca bΛa, wērārāda warrarā sida juachadaē.

Jesu do λrλ nībada

Marco 6:45-52; Juaλ 6:16-21

22 Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānamārēā. Maλne idjira besia ēberārā diguida wābigai carea.

23 Jūmarāda wābigapeda iduba eyadaa Ācōrēa iwidiide wāsia. Queuside iduba basia.

24 Maλmisa Jesu ume nībabadarāra do quēsidra panasidaa. Maλne nāūrāda ādji nocoareba puá nūmΛ bērā baido bogozoaba jābara jirawe eronūmesia.

25 Āsabodode Jesura do λrλ nīda ādjimaa wāsia.

26 BaribΛΓΛ idji ume nībabadarāba maλ unusidade bio dauperasidaa. Ne wayaaba ādjirāra biasidaa:

–jBēwārāda jāwā nīa!–

27 Ara maλda Jesuba jarasia:

–jSozarra beadedua! Mλda jāwā bΛa. jNe wayarānada!–

28 Maλne Pedroba idjía jarasia:

–Mλ Boro, wārāda bΛda jāwā bΛbΛΓΛ, mλra do λrλ bΛmaa wābidua.–

29 Ara maλda Jesuba jarasia:

–jZedua!–

Ara maλda Pedrora jābadeba doeda badopedā Jesumaa do λrλ wābΛrΛ basía.

30 BaribΛΓΛ Pedroba nāūrā dji cābāyā puá bΛ unuside dauperasia. Maλne ta dogo bērā biasia:

–jMλ Boro, carebadua!–

31 Ara maλda Jesuba jΛwade jidapeda jarasia:

–Ache, ¿cārē cārēā ījāé basi mλa bΛra do λrλ poya nībabida?–

32 Jābade badosidade nāūrāra cābasia.

33 Maλbe jūma jābade panΛra Jesu quīrāpita chīrāborode copanenapeda idjía bia bedeasidaa:

–jBΛra wārāda Ācōrē Warraa!–

Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida

Marco 6:53-56

34 Chā wānada Genesare druade jūēsidaa.

35 Mamabema ēberārāba Jesura cawasidaa. Maλ carea jūma ādji druade jarabisidaa Jesura jūēsida. Maλbe ēberārāba jūma dji cacua biē beara idjimaa enesidaa.

36 Ādjirāba idjía bedea djuburiasidaa ababe idjia cacuade jλ bΛ ida tābimārēā. Jesuba idu tābida bērā jūmaena biacuasidaa.

15

JΛWA sΛgΛbadadebema

Marco 7:1-23

1 Māwānacarea ḷCARḷA pariseorāda, judiorā ley jaradiabada sida Jerusaleḷ purudeba Jesumaa zedapeda iwidisidaa:

2 –Bḷ ume nībabadarāra jḷwa sḷgḷdaē ne cobadaa. ¿Cārē cārēā dadji drōāenabemaba jaradiapedadara igara panḷ?–*

3 Maḷne Jesuba panusia:

–Bārā bida ¿cārē cārēā ara bādji obadadeba Ācōrēba obi bḷ bedeara igarabada?

4 Idjia nāwā jarasia: “Bḷ zezada, bḷ papa sida waya pananadua.”† Naḷ sida jarasia: “Bariduaba idji zezada, idji papa sida biē jaraibḷḷ, idjira beadida panḷ.”‡

5-6 Baribḷḷ bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba nāwā jarabadaa: “Jūma mḷa erobḷara Ācōrēa diaḷa bērā mḷa bḷra poya carebaēa.” Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedada ēpē panḷneba Ācōrē bedeara igarabadaa.

7 Bārā dji biaca bearā, Ācōrēneba bedebari Isaiāba bārānebemada ariḷe bḷsia. Nāwā jarasia:

8 Naḷ puruba mḷa bia bedebaria, baribḷḷ wārāda ādji sodeba mḷma crīchadaca.

9 Ādji quīrābe mḷa bia bedebadaa. Mḷ bedea cāyābara ēberā crīchadrḷ jaradiabadaa.§

10 Maḷbe Jesuba ēberārā arima duanḷra trḷpeda nāwā jarasia:

–Mḷ bedeara ūrīnadua cawadamārēā.

11 Dadjia cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia bḷcaa. Ātebḷḷ itedeba ze bḷbḷḷ dadjira Ācōrē quīrāpita mititia bḷbaria.–

12 Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra caita zedapeda jarasidaa:

–¿Bḷa cawa bḷca pariseorāra sode biē duanḷda bḷa jāḷ bedea jarada carea?–

13 Jesuba panusia:

–Mḷ Zeza bajāne bḷba uḷaēra jūma ēūta bḷacuaya.

14 Maḷ bērā pariseorā carea crīcharānadua. Ādjirāra dauberrea bea quīrāca panḷ. Ādji ēpēbḷda sida dauberrea bea quīrāca panḷ. Dauberrea bḷba dewara dauberrea bḷda eronībaibḷḷ umena uriadē bḷedia.–

15 Maḷne Pedroba Jesua jarasia:

–Dadjia cobadadebema bḷa jaradiadada dairā cawa jaradua.–

16 Jesuba iwidisia:

–¿Bārā bida wadi adua panḷca?

17 ¿Dadjia cobadara biteda wāpeda dajadaa ēdrḷbarida cawadaē panḷca?

18 Baribḷḷ ēberā itedeba dajadaa ze bḷda sodeba ze bḷa. Maḷgḷba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia bḷbaria.

19 Crīcha cadjiruada, mīā beaida, daunemaida, audua baida, ne drḷaida, sewa o baida, djārā biē jarai sida sodeba ze bḷa.

20 Jūma maḷgḷba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia bḷbaria, baribḷḷ jḷwa sḷgḷē ne cobḷḷba dadjira mititia bḷcaa.–

Jesuba cananeo wērācau biabida

Marco 7:24-30

21 Jesura mamaḷba Tiro druade idjaba Sidoḷ druade pḷrrḷa wāsia.

22 Maḷne cananeo wērā maḷ druadebemada Jesu nīmaa zesia. Maḷ wērāba nāwā jīgua bedea nūmesia:

* 15:2 Levítico 22:4-8de jara bḷa sacerdoterāra cuidida panḷnebemada, baribḷḷ Jesu ewariḷe pariseorāba jaradiabadjidaa jūmarāba jḷwa sḷgḷdida panḷda drōāenabemarāba jarapedada quīrāca.

† 15:4 Exodo 20:12. ‡ 15:4 Exodo 21:17. § 15:9 Isaiā 29:13.

-¡M̃ Boro, Davideba zeda, m̃ra quĩrã djuburiadua! M̃ cauda jaiba bio bia mĩga erob̃aa.-

²³ Barib̃ar̃a Jesuba panuẽ basía. Mãne idji ume nĩbabadarãra caita wãnapeda idjía nãwã bedeã djuburiasidaa:

-Jãã wẽrãra dadjirã caidu bia nã. Idjía jaradua ãyã wãmãrẽã.-

²⁴ Wẽrãra cananeo bẽrã Jesuba idjía jarasia:

-Ãcõrẽba m̃ra Israeldebema dji adua beamaa diabuesia.-

²⁵ Mãne wẽrãra Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobepeda jarasia:

-M̃ Boro, ¡carebadua!-

²⁶ Jesuba panusia:

-Biẽ b̃aa warrarãba co pañda jãrĩda usaa diai carea.-

²⁷ Mãne wẽrãba jarasia:

-B̃aa jara b̃ara wãrãa, m̃ Boro, barib̃ar̃a usaba djibari mesa edre djico jurruzoadaada cobaria.-

²⁸ Jesuba jarasia:

-Wẽrã, b̃aa wãrãda ãjã b̃aa m̃a b̃ cauda poya biabida. Mã bẽrã b̃aa quĩrã b̃aa quĩrãca m̃a oya.-

Ara mãda dji caura biasia.

Jesuba cuatro mil ãberãrã ne cobida

Marco 8:1-10

²⁹ Mamãba Jesura amene droma Galileadaa wãsia. Eyade ãta wãpeda mama chũmesia.

³⁰ Mãbe ãberãrã zocãrã idji b̃amaa zesesisidaa. ãdjirãba jĩrũ biẽ beada, dauberrea beada, quĩrãme cara beada, j̃wa biẽ beada, quĩrãtanoa cacua biẽ bea sida zocãrã enesisidaa. Mãgãrãra Jesu caita b̃asidaa. Mãbe Jesuba jũma biabicuasidaa.

³¹ ãberã arima duañba unusidaa dji quĩrãme cara beadara bedeã pañda, dji j̃wa biẽ beadara bia pañda, jĩrũ biẽ beadara bia nĩnada, idjaba dauberrea beadaba unu pañda. Jũmarãba cawa crĩchadaẽ bẽrã israelerã ãcõrẽa bia bedeasidaa.

³² Mãwã pañne Jesuba idji ume nĩbabadarãra trãpeda jarasia:

-M̃a nã ãberãrãra mĩã djuburi unu b̃aa. M̃ ume duañda ewari ãbea bab̃ar̃aa. ãdjia codi carea eropananara jõsia. M̃a ãdjirãra ne codaẽ diguidaa wãbigaẽa ota cacua norrabarirãnamãrẽã.-

³³ Barib̃ar̃a idji ume nĩbabadarãba iwidisidaa:

-Nama ãberãrã neẽma ¿sãma codira edadi zocãrã nũm̃ itea?-

³⁴ Mãne Jesuba iwidisia:

-¿Bãrãba pãda jũmasãwã eropañ?-

ãdjia panusidaa:

-Sietebe eropañaa, idjaba beda zaqueda zocãrãẽbe eropañaa.-

³⁵ Mãbe Jesuba ãberãrãra jũma egode chũmebisidaa.

³⁶ Mã siete pãra, beda sida idji j̃wade edapeda ãcõrẽa bia b̃adaa asia. Mãwãpeda bedara pã sida cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa diasidaa jedecadamãrẽã. Ara mãda jedecasisidaa.

³⁷ Jũmarãba codaepeda jãwũãcuasidaa. Dji adubada j̃ra pesidade siete jamara birasidaa.

³⁸ Mama ne copeadara dji umaquĩrã awa mil quĩmãrẽ panasidaca b̃aa, wẽrãrãda warrarã sida juachadaẽ.

39 Maḷbe ēberārā wābigapeda Jesura jābade badopeda Magadaḷ druadaa wāsia.*

16

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Marco 8:11-13; Luca 12:54-56

1 Māwānacarea ḷCARḷ pariseorāda, saduceorā sida Jesumaa zesidaa. Idjira Ācōrēneba zeē ḷADA unubidida crīchasiadaa. Maḷ carea idjía iwidišidaa ne ununacada omārēā.

2 Maḷne Jesuba panusia:

–QueubARḷde ḷmādau bæbariare bajāda purea nūmḷBARḷ, bārāba jarabadaa nurēma ewari biaida.

3 Idjaba diapeda ḷmādau odjabariare bajāra purea nūmḷBARḷ idjaba towa nūmḷBARḷ, bārāba jarabadaa ewari cadjiruaida. Bārā dji biaca bearāba ewari quīrāra cawa panḷmīna Ācōrēba naḷ ewaride o ḷARA cawadaaca.

4 Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ḷjā ama panḷa. Mḷra bajāneba ze ḷADA cawadē carea quīrā panḷa mḷa ne ununacada oida. BaribARḷ mḷa ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Joná māwāna quīrāca ununia.–*

Maḷbe Jesura ādjirā amepeda wāsia.

Pariseorā harina ēsābibari

Marco 8:14-21

5 Amene droma chānapeda Jesu ume nībabadarāba cawasiadaa paḷda quīrādoasidada.

6 Maḷne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibarida, saduceorāne sida quīrācuitadada.–

7 Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeasidaa:

–Idjia māwā jarasia dadjirāba paḷda enepedadaē bērā.–

8 Jesuba cawa ḷasia cārēnebemada bedeā panḷa. Maḷ carea jarasia:

–¿Cārē cārēā paḷra neēana a panḷ? Bārāba Ācōrēra ḷjānaēca ḷA.–

9 ¿Mḷa ođara bārāba unusidamīna cawadaē basica? ¿Quīrādoasidaca paḷ juesumaneba mḷa ēberārāra mil juesuma ne cobidada?† ¿Quīrādoasidaca bārāba dji adubada jARḷ pesidade jamara jūmasāwā birasidada?

10 ¿Idjaba quīrādoasidaca paḷ siete panḷneba mḷa ēberārāra mil quīmārē ne cobidada?‡ ¿Quīrādoasidaca bārāba dji adubada jARḷ pesidade jamara jūmasāwā birasidada?

11 ¿Sāwāērā cawadaē mḷa paḷnebemada bedeāē ḷADA? Mḷa jarasia pariseorā harina ēsābibarida, saduceorāne sida quīrācuitadamārēā.–

12 MaḷbeBARḷ cawasiadaa Jesuba harina ēsābibaridebemada jaraē ḷasida, āteBARḷ pariseorāba, saduceorāba jaradiabadadebemada quīrācuitadamārēā jara ḷasia.

Pedroba Jesudebema jarada

Marco 8:27-30; Luca 9:18-21

13 Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druade jūēne wāsidaa. Maḷne Jesuba ādjía iwidišia:

–Mḷ, Naḷ Djara Edađara ¿ēberārāba caida crīcha panḷ?–

14 Ādjirāba jarasiadaa:

* **15:39** Magadaḷ. Griego bedeade ḷCARḷ cartade “Magdala” ḷA ḷA. * **16:4** Joná māwāna. Joná 3:3-9; Mateo 12:38-41. † **16:9** Mateo 14:17-21. ‡ **16:10** Mateo 15:34-38.

–ΛCΛΓΛba jara panΛa bΛra Borocuebari Juaλda. Dewararāba jara panΛa bΛra Elíada. Dewararāba jara panΛa bΛra Jeremiada wa Ācōrēneba bedēabarida.–

¹⁵ Maλne Jesuba iwidisia:

–BaribΛΓΛ bārāba mλra ¿caida crīcha panΛ?–

¹⁶ Simoλ Pedropa panusia:

–BΛra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađaa, Ācōrē zocai bΛ Warraa.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–BΛra bio bia bΛa, Simoλ, Joná warra. Ni abaa ēberāba bΛa maλgara cawabidaē basía, ātebΛΓΛ mλ Zeza bajāne bΛba cawabisia.

¹⁸ Mλa jaraya: bΛra Pedra. Mλa naλ mōgara λrλ mλ puruda oya.§ Ni beu bida mλ purura poyaēa.

¹⁹ Purudebema yave diabΛΓΛ quīrāca mλa bΛra Ācōrēba pe erobΛdebemará tāēna dji dromada bΛya.* BΛa naλ ējūāne iduaribiēra Ācōrē bajāne bΛ bida iduaribiēa. Idjaba bΛa naλ ējūāne iduaribi bΛra Ācōrē bajāne bΛ bida iduaribiya.–

²⁰ Maλbe Jesuba idji ume nībabadarāa bio jara bΛsia ni abaa jararānamārēā idjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađada.

Jesuba idji beadidebema jarada

Marco 8:31–9:1; Luca 9:22–27

²¹ Maλ ewarideba λtaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira Jerusaleλne bia mīgaida bΛda. Nāwā jarasia:

–Mλra purudebema bororā jΛwaeda, sacerdote bororā jΛwaeda, judiorā ley jaradiabadarā jΛwaeda bida bia mīgaya. Mλra beabidía baribΛΓΛ ewari ūbeade λrēbaya.–

²² Māwā jarađa carea Pedropa Jesura jīgabe edepeda quēā bΛ quīrāca jarasia:

–Mλ Boro, māwā bedearādua. Ācōrēba bΛra idu māwābiēa.–

²³ BaribΛΓΛ Jesuba jēda acΛpeda Pedra jarasia:

–Satana, mλ caitabemada āyā wādua. Mλa oida bΛra bΛa obi ama bΛa. BΛa Ācōrē quīrāca crīchaē bΛa. ĀtebΛΓΛ ēberā quīrāca crīcha bΛa.–

²⁴ Maλbe Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Abaa bΛa mλda ēpē quīrā bΛbΛΓΛ, idjia o quīrā bΛra igarapeda bia mīgai carea baida bΛa.† Maλbe mλra ēpēida bΛa.

²⁵ Abaa bΛa naλ ējūāne bia baida jΛΓΛ baibΛΓΛ, jīrūare bia baēa. BaribΛΓΛ abaa bΛa mλ carea beuibΛΓΛ, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

²⁶ Ēberāda naλ ējūāne ne jūma erobΛde beuibΛΓΛ, ¿idjia erobΛba carebaica? Beu amaaba idjia erobΛdebemada ¿jūmasāwā poya diai?

²⁷ Wārāda mλ, Naλ Djara Edađara bajānebema nezocarā ume zeya mλ Zeza λbΛadeba cawa oi carea. Maλne bia opeđadara mλa bia bΛya idjaba cadjirua opeđadara biē bΛya.

²⁸ Mλa wārāda jaraya: λCΛΓΛ nama panΛ beudi naēna ebuđa ununia mλ, Naλ Djara Edađara jūmarā Boro bai carea zebΛrΛda.–‡

§ **16:18** *Pedro*. Pedro trλba griego bedēade mōgarada jara bΛa. Naλ mōgara. Pedro trλba mōgara jara bΛ bērā λCΛΓΛmaarā Jesuba naλ mōgaraada abΛΓΛdeba Pedroda jara bΛa. Dewararāmaarā jara bΛa Pedropa versículo 16de jarađada. Idjaba λCΛΓΛmaarā Jesuda jara bΛa (1 Corinto 3:11; 10:4; 1 Pedro 2:6–8).

* **16:19** Jesu ewaride purudebema yave erobΛra dji droma basía. † **16:24** *Bia mīgai carea baida bΛa*. Griego bedēade nāwā bΛ bΛa: “Idji crura atau edeida bΛa.” ‡ **16:28** Daniel 7:13–14. *Ununia mλ, Naλ Djara Edađara jūmarā Boro bai carea zebΛrΛda*. Ebuđa bΛēa cārēda ununida. λCΛΓΛmaarā jara bΛa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara bΛa Jesu λrēbaidebemada, idji bajāna wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida.

17

Jesu quĩrã awara nũmena

Marco 9:2-13; Luca 9:28-36

¹ Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, dji djaba Juañ sida ãduba eya ãta ðamaa edesia.

² Mama ãdji quĩrãpita Jesura quĩrã awara nũmesia. Idji quĩrãra ãmãdau quĩrãca dorrodorrea nũmesia. Idjia jã ða sida ãnaa quĩrãca totroa nũmesia.

³ Cawaẽne ãdjia unusidaa Moiseda Elía sida Jesu ume bedea panãda.

⁴ Maã carea Pedroba Jesua jarasia:

–Dai Boro, bia ðaa दौरा नामा panãda. Baa quĩrã ða ðara daiba de zaqueda ãbea odia, aba ða itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.–

⁵ Pedro mãwã bedea ða ðe jãrãrã eradra ða ða ãdji ãrã zesia. Maã jãrãrãba ãdji ãnã edaside naã bedeadã jãgua ãrãsidaa:

–Naãgãra mã Warra bio quĩrã ðaa. Mãra idji carea ðasridã ðaa. Idjia jara ðara ãrãnadua.–*

⁶ Maã ãrãsidade ne wayaaba egode ðarrubari tapanesidaa.

⁷ Mãwã ða ðe Jesura zepeda ãdjira tãsia. Maãbe jarasia:

–Piradrãdãdua. Ne wayarãnadua.–

⁸ ãdjia wayacusa acãbãdade Jesura iduba nũmãda unusidaa.

⁹ Eyadeba edaa zesidade Jesuba ãdjia nãwã jara ðasia:

–Bãrãba unupedãdara ni abãaa jararãnadua aba mã, Naã Djara Edadã ãrãbabãrãdã.–

¹⁰ Mãne ãdjia Jesua iwãdisidaa:

–Mãwãra judiorã ley jaradiabadãba ¿cãrã cãrã jarabada Elíada naãrã zeida ða ða?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Wãrãda Elíara naãrã zeida ðaa ne jũmada bia ða carea.†

¹² Baribãra mãã jaraya Elíara zesida. Mãwãmãna ni abãaba idjira cawadãã basía. ãtebãra ãberãrãba o quĩrã panana quĩrãca idjira osidaa.‡ Ara mãã quĩrãca mã, Naã Djara Edadãra ãdji jãwãdã bia mãgãya.–

¹³ Mãne Jesu ume nãbabadarãba cawãsidaa idjia Borocuebari Juaãnebemada bedea basida.§

Jesuba warra jai bara ða biabida

Marco 9:14-29; Luca 9:37-43

¹⁴ ãdji eyadeba edaa zesidade ãberãrãda zocãrã ãbaa duanasidaa. Mãne ãberãda Jesumãa zesia. Mã ãberãra Jesu quĩrãpita çãrãborode cobepeda jarasia:

¹⁵ –Mã Boro, mã warrada quĩrã djuburiadua. Idjira ara pichia wawabaria, mãba bia bacaa. Edãude tãbãde bæebaria idjaba edãude doeda bæebaria.

¹⁶ Mãã idjira ða ume nãbabadarãmaa enesia, mãwãmãna poya biabidãã basía.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–jãrãba ãcãrãra ãjãnãca! jãrãra dji çãdjiruarã! Bãrãba ãjãnamãrãã ¿aba sããbe mãã droai? Warrara namaa enenadua.–

¹⁸ Jesuba jai quã jãretaside warra cacuãdebemada ãdrãsia. Ara mããda warrara biasia.

¹⁹ Mãwãnacarea Jesu ume nãbabadarãra idjimãa wãnapeda ãduba iwãdisidaa:

–¿Sãwãrã dairãba jãã jaira poya ãyã jãretadãã basi?–

²⁰ Jesuba panusia:

* 17:5 Deuteronomio 18:15; Isaía 42:1. † 17:11 Malaquía 3:1; 4:5-6. ‡ 17:12 Marco 6:14-29. § 17:13 Mateo 11:14.

-Bārāba mācua Ācōrēra ĩjānaē panΛ bērā poyadaē basía. Wārāda mā jaraya: mostaza ta maārĩ quiru quĩrāca bārāba maārĩ ĩjā panΛbara, naē eyaa namabemada āyā bađe wāduada acasidaa, maāne eyara āyā bađe wācasia. Māwā ĩjā panΛbara bārāba poya odaēra neē bacasia.

²¹ BaribΛrΛ jai naāca bea āyā jΛretadi carea Ācōrēa iwididida panΛa idjaba ne codaca ewarida odida panΛa.-*

Jesuba waya idji beadidebema jarada

Marco 9:30-32; Luca 9:43-45

²² Galilea druade ābaa panasidade Jesuba idji ume nĩbabadarāa jarasia:

-Dārāēne mΛ, Naā Djara Edadara abaΛba ēberārāa jidabiya.

²³ Ādjirāba mΛra beadia, baribΛrΛ ewari ũbeade mΛra ĩrēbaya.-

Maā carea ādjirāra bio sopuasidaa.

Jesuba parata Ācōrē de droma carea diada

²⁴ Jesu, idji ume nĩbabadarā sida CapernauΛ purudaa zesidade Ācōrē de droma carea parata jΛrΛ pebadarāda Pedromaa wāsidaa. Ādjirāba iwidisidaa:

-¿Bārāa Jaradiabariba Ācōrē de droma carea paratara diabarica?-†

²⁵ Pedroba panusia:

-Māē, diabaria.-

Pedro idji dede eda wāsida Jesuda naārā bedeasia. Nāwā iwidisia:

-BaΛ ¿sāwā crīcha bΛ, SimoΛ? ¿Cairāba paratara naā ējũāne bea bororāa diadida panΛ? ¿Ara ādji ēberārāba wa āibemarāba diadida panΛ?-

²⁶ Pedroba panusia:

-Āibemarāba diadida panΛa.-

Jesuba idjía jarasia:

-Māē. Dji boro ēberārāba diadaca.

²⁷ Dadjira dadji Boro Ācōrē ēberārāa, baribΛrΛ maā paratara diadia ēberārāba biē crīcharānamārēā. Maā bērā doeda beda wađe wādua. Dji naārā mĩbΛrΛ itede acasira paratada unuya. Maā paratara edapeda mΛ carea, bΛ carea bida diadua.-

18

Caida dji dromaara bΛ

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

¹ Maā ewaride Jesu ume nĩbabadarāra idji caita zedapeda nāwā iwidisidaa:

-Bajāne BΛba pe erobΛdebemarāda ¿caida dji dromaara bΛ?-

² Maāne Jesuba warra zaqueda trΛpeda ādjirā ēsi nũmΛsia.

³ Nāwā jarasia:

-Wārā arada mā jaraya: bārāba crīcha panΛra āyā bΛdapeda warrarā quĩrāca beadaēbΛrΛ, Bajāne BΛba pe erobaēa.

⁴ BaribΛrΛ abaΛda naā warra zaque quĩrāca dewararā cāyābara edaara beibΛrΛ, Bajāne BΛba pe erobΛdebemarāda dji dromaara baya.

⁵ Bariduaba mΛ ĩjā bΛdeba warrarāda bia edaibΛrΛ, mΛda bia edabΛrΛa.

⁶ Bariduaba mΛ ĩjā bea dji dromaē quedada cadjiruade baebibΛrΛ, Ācōrēba maā ēberāra bio cawa oya. Maā cawa oira bio zarea bai bērā biara bΛa

* **17:21** Griego bedeade ΛCΛrΛ cartade maā versículora neēa. † **17:24** Judiorā dji umaquĩrā veinte poa āta beaba poaza maā paratara diadida panasidaa Ācōrē de droma bia eropanani carea. Ewari umé trajadabari edadada diadida panasidaa. Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2 Cronica 24:9-14; Nehemia 10:32.

mañ ēberā ochirude yu waibΛada jΛnapeda pusade batabuedida nābΛra beumārēā.*

⁷ ĩMĩã djuburi beaa nañ ējũãnebemarāra! Cadjirua obibarira nañ ējũãne baraa. Mañra baraya baribΛra djārāa ne cadjirua obibari ēberāda bio mĩã djuburi bΛa.

⁸ Mañ carea bΛ jΛwaba wa bΛ jĩrũba bΛa cadjiruada obibΛra, mañ cadjirua o amaaba bΛá tutapeda āyā batabuedua. BΛa jΛwa ababe wa jĩrũ ababe erobaimĩna ewariza Ācōrē ume baya. Mañda biara bΛa Ācōrēba bΛra jΛwa umé wa jĩrũ umé erobΛada tΛbΛ urua quicamaa batabuei cāyābara.

⁹ Idjaba bΛ dauba bΛa cadjiruada obibΛra, mañ cadjirua o amaaba ēūtapeda āyā batabuedua. Dau ababe erobaimĩna ewariza Ācōrē ume baya. Mañda biara bΛa Ācōrēba bΛra dau umé erobΛada tΛbΛ uruade batabuei cāyābara.

Oveja aduadadebema ne jara bΛ

Luca 15:3-7

¹⁰ Warra zaquerāra igararānada. Mñã jaraya: bajãnebema nezocarã mñ Zeza quĩrãpita duanΛba ādjirāra wagabadaa.

¹¹ Wārāda mñ, Nañ Djara Edadaba dji aduá beada ēdrΛ edai carea zesia.†

¹² Bārāba ¿sāwā crĩchađi? Ēberāba cien oveja erobΛdebemada aba aduaibΛra ¿dji 99 panΛra eyade amepeda dji aduadada jΛrađe wāéca?

¹³ Mñã wārā arada jaraya: ēberāba idji ovejada unusira dji 99 aduaē bea cāyābara mañ oveja carea bΛsrídaara baya.

¹⁴ Ara mañ quĩrāca bārā Zeza bajãne bΛba quĩrĩāéa ni abaa warra zaquera aduaida.

BΛ djababa cadjiruada osira sāwā oida bΛ

Luca 17:3

¹⁵ BΛ djababa bΛda biē oibΛra, idjima wãpeda bãduba panΛne ibiadeba quēãdua. Idjia bΛ bedeada ĩjāsira bārāra ibiadia.

¹⁶ BaribΛra bΛ bedeara ĩjãébbΛra, ēberāda aba wa umé idjima ededua. Mañrāba jaradia jũma bΛa jara bΛra wārāda.‡

¹⁷ Ādjia jarabΛdara idjia ũrĩ quĩrĩāébbΛra, Ācōrē ĩjã beara jũma ābaa trΛpeda ādjirāa mañnebemada jaradua. BaribΛra Ācōrē ĩjã beaba jarabΛdara ũrĩ quĩrĩāébbΛra, idjira Ācōrē adua bΛ quĩrāca wa Romanebema boro itea parata jΛra pebari quĩrāca igaradua.

¹⁸ Wārā arada mñã jaraya: bārāba nañ ējũãne iduaribidaēra Ācōrē bajãne bΛ bida iduaribiēa. Idjaba bārāba nañ ējũãne iduaribi panΛra Ācōrē bajãne bΛ bida iduaribiya.

¹⁹⁻²⁰ Nañda mñã jaraya: mñ ĩjã panΛda umé wa ũbea ābaa dji jΛre panΛne mñ sida mama baya. Mañ bērā bārãnebemada umé nañ ējũãne mñ Zezaa iwidiđi carea beđea audibΛra, bārāba iwidiđidara mñ Zeza bajãne bΛba oya.–

Cadjirua quĩrãdoaē badadebema ne jara bΛ

²¹ Mañbe Jesu caita zepeda Pedropa iwidiđia:

–Mñ Boro, mñ djababa mñ biē obΛrađe ¿barima jũmasāwã quĩrãdoaida bΛ? ¿Barima siete bia bΛca?–

²² Jesuba panusia:

–Mñã jaraya: barima sietebe mñwã oiē bΛa ātebΛra 77 oida bΛa.§

* **18:6** Yu waibΛa. Griego bedeadē “burro yu” bΛ bΛa. † **18:11** Griego bedeadē zocārã cartade mañ versĩculora neēa. ‡ **18:16** Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. Mañrāba. Griego bedeadē bΛ bΛa: “Ēberā umé wa ũbea panΛba.” § **18:22** 77. Griego bedeadē “setenta veces siete” bΛ bΛa. Jesuba jara bΛa dadji biē obΛdara jũma quĩrãdoaēida panΛda.

²³ Bajãne Ðaba ëberãrã pe erobara nañ quĩrãca Ða: ëberãrã boroda basia. Ewari aba mañ boroba quĩrã basia idjiare beaba idjia parata diaðara jëda diaðida.

²⁴ Mãwã ÐaÐe aba enesidaa. Mañ ëberãba dji boroa paratada waibÐa jëda diaida basia.

²⁵ Mañne idjia cãrëba jëda diaida neë basia. Mañ bërã dji boroba idji parata edai carea mañ ëberãda, dji quimada, dji warrarã sida nëdobuei basia djãrã nezocada beadamãrëã. Jüma mañ ëberãba erobÐa sida nëdobuei basia.

²⁶ Mañne ëberãra chĩrãborode cobepeda dji boroa nãwã beþea djuburiasia: “Mñ boro, mñ quĩrã djuburia jããdua. Mña bña jüma jëda diaya.”

²⁷ Mañne quĩrã djuburiaÐeba dji boroba jüma dji ëberãba diaida Ðaðara quĩrãdoapeda idjira ëdrÐa Ðasia.

²⁸ Mañbe ëberãra wãsia. WãbÐrÐe idji boroare ÐaÐa aba unusia. MañgÐba idjia paratada mañrã jëda diaida basia. Mañra osãga jidapeda jarasia: “Mña diaida Ðara diaða.”

²⁹ Dewarabemaba idji quĩrãpita chĩrãborode cobepeda jarasia: “Mñ quĩrã djuburia jããdua. Mña bña jüma jëda diaya.”

³⁰ BaribÐrÐ quĩrã djuburiaë basia, ãtebÐrÐ preso Ðabisia aba idjia diaida Ðaðara jüma diabÐrÐaÐa.

³¹ Dji boroare beaba mañra unusidaa. Mañ carea bio sopuasidaa. Wãnapeda dji boroa jüma nëbÐrÐsidaa.

³² Dji boroba mañ ëberãra idji quĩrãpita trãpeda nãwã jarasia: “¡Ðara nezoca cadjiruaa! Ða beþea djuburiaside Ða jëda diaida Ðaðara çmña jüma quĩrãdoasiëca?”

³³ Mañda çcãrë cãrëã dewarabemara quĩrã djuburiaë basi?”

³⁴ Dji borora bio quĩrã Ða bërã mañ ëberãra preso bië obadarã jãwãÐa Ðasia aba idjia jëda diaida Ðaðara jüma diabÐrÐaÐa.-

³⁵ Mañbe Jesuba jarasia:

-Ara mañ quĩrãca bãrã djabarãba bië opedaÐada bãrãba soþeba quĩrãdoaðaëbÐrÐ, mñ Zeza bajãne Ðaba jüma bãrãra bië Ðaya.-

19

Jesuba mñã amaira bië ÐaÐa aÐa

Marco 10:1-12; Luca 16:18

¹ Mãwã jaraÐacarea Jesura Galilea druadeba Judea druaðaa wãsia Jorðaðo quĩrãare.

² Zocãrã ëberãrãba idjira ëpësidea. Mama dji cacua bië queþeara jüma biabisia.

³ Mãwã ÐaÐe ãcÐrÐa pariseorãda zesidaa idjira bië beþeabidi cawaya. MañgÐrãba iwiðisidaa:

-¿Umaquĩrãba dji quimada baridua carea amaida Ðaca?-

⁴ Jesuba panusia:

-¿Bãrãba Æcõrë Beþeade acÐacaca? Nañ ëjüã oside Æcõrëba umaquĩrãda, wërã sida osia.*

⁵ Idjaba jarasia: “Mañ carea umaquĩrãba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ãbaa þeya. Mãwã cacua aba Ða quĩrãca panania.”†

⁶ Ædjira umé panãëa, ãtebÐrÐ cacua aba Ða quĩrãca panãa. Mañ bërã Æcõrëba ãbaa Ðaðara dji amanacara panãa.-

⁷ Mañ carea Ædjirãba iwiðisidaa:

* 19:4 Genesi 1:27. † 19:5 Genesi 2:24.

–Māwāra Moiseba ¿cārē cārēã ðasi abaλba idji wērāa carta mĩã amainebe-mada diaibλrλ amaida ðada?–‡

8 Jesuba panusia:

–Bārāra cλwλrλ zarea ðea bērã Moiseba māwã iduaribisia. Baribλrλ Ācōrēba naλ ējũã oside māwã quĩrĩãé basia.

9 Māa jaraya: bariduaba idji wērã daunemaē ðada amapeda dewara wērāda edaibλrλ, maλ umaquĩrāra daunema ðaa. [Idjia amana wērāda dewara umaquĩrāba edaibλrλ maλ umaquĩrã siða daunema ðaa.]–§

10 Maλne Jesu ume nĩbabadarāba idjía jarasidaa:

–Māwã baibλrλ, biara ðaa quima edaēda.–

11 Maλ carea Jesuba jarasia:

–Jũmarāba quima edaē crĩchara poya droadaēa. Ababe Ācōrēba maλ crĩchada diaibλrλ poya deu ðaya.

12 λcλrλba poya warra odacaa māwã topedada bērã. λcλrλ māwã beaa warra orānamārēã õgo opedada bērã. Idjaba λcλrλba quima edaira crĩchadacaa biara ādji Boro Bajāne ðλ itea ne odi carea.* Bārāda poya deu ðeadibλrλ, māwã ðeadadua.–

Jesuba warra zaquerã bia jara ðada

Marco 10:13-16; Luca 18:15-17

13 Maλbe ēberārāba warra zaquerāda Jesumaa enesidaa idji jλwara ādjirã λrλ ðλpeda Ācōrēa iwidimārēã. Baribλrλ Jesu ume nĩbabadarāba djibarirāda quēãsiðaa.

14 Maλ carea Jesuba jarasia:

–Idu warra zaquerāra mλmaa zebidadua, Bajāne ðλba pe erobλdebemara ādjirã quĩrāca panλ bērã.–

15 Maλbe idji jλwara warra zaquerã λrλ ðλpeda wāsia.

Parata bara ðλ Jesu ume bedeada

Marco 10:17-31; Luca 18:18-30

16 Ewari aba cũdrada Jesumaa zesia. Maλ cũdraba iwidisia:

–Jaradiabari, Ācōrē ume ewariza zocai ðai carea ¿māa cārē biada oida ðλ?–†

17 Jesuba panusia:

–¿Cārē cārēã mλa biadebemada iwidì ðλ?‡ Ni abaλda dji biaēa, ababe Ācōrēdrλ dji bīaa. Bλda Ācōrē ume ewariza zocai ða quĩrĩã ðλbλrλ, idjia obi ðλ bedeada ïjã odua.–

18-19 Idjia iwidisia:

–¿Sãλgλda?–

Jesuba jarasia:

–Mĩã bearādua, daunemarādua, ne drλarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, ðλ zezara, ðλ papa siða wayadua,§ idjaba djārāra quĩrĩādua ara ðλdji quĩrĩã ðλ quĩrāca.–*

20 Cũdraba jarasia:

–Jũma maλgλra ïjã o ðaa.† Mλa ¿wadi cārēda oē ðλ?–

21 Maλne Jesuba idjía jarasia:

‡ 19:7 Deuteronomio 24:1-4. § 19:9 Griego bedeade λcλrλ cartade bedea corchetede ðara neēa.

* 19:12 1 Corinto 7:1-9. † 19:16 Griego bedeade λcλrλ cartade “Jaradiabari Bia” ðλ ðaa. ‡ 19:17 Bλa ¿cārē cārēã mλa biadebemada iwidì ðλ? Griego bedeade λcλrλ cartade nāwã ðλ ðaa: “¿Cārē cārēã mλra dji bīaada a ðλ?” § 19:18-19 Exodo 20:12-16. * 19:18-19 Levitico 19:18. † 19:20 Jũma maλgλra ïjã o ðaa. Griego bedeade λcλrλ cartade idjaba “cũdra edaλba” ðλ ðaa.

-Bada wārāda jipa ba quĩrĩã ßabara, ßa erobara jũma nēdobuede wāpeda dji paratara ne neẽ quedeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Mañbe m̃ ume nĩbade zedua.-

²² Cũdraba mañ ũrĩpeda sopua ßesia bio bara ßa bērã. Ara mañda wāsia.

²³ Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarāa jarasia:

-Wārāda bio zarea ßa eberã ne bara ßaba Ācōrēra idji Boroda ßai carea.

²⁴ Wayacusa m̃a jaraya: parata bara ßaba Ācōrēra idji Boroda ßai cāyābara cameyoda āguja uriade eða wāichaara ßa.-

²⁵ Mañne idji ume nĩbabadarāba cawa crĩchadaẽ basia. Ācōrēba ne bara ßeara bia pe erobada crĩcha panasidaa. Ādjirāba iwidisidaa:

-Māwāra Ācōrēba ¿caidrã ēdrã edai?-

²⁶ Jesuba ādjirã acãpeda jarasia:

-Ēberāba māwā poya ocaa baribara Ācōrēmaara oicha ßa.-

²⁷ Mañne Pedroba Jesua jarasia:

-Ba ēpēni carea daiba ne jũmada amesidaa. ¿Māēteara cārēda edadi?-

²⁸ Jesuba panusia:

-Wārā arada m̃a jaraya: Ācōrēba ne jũma djiwidi oi ewaride m̃, Nañ Djara Edadara m̃ bugue biya quirude chũmeya. Mañne bārã m̃ ume nĩnara doce buguede chũpanenia Israeldeba yōpedada doce purudebema bororāda ßeadi bērã.

²⁹ M̃ carea bariduaba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējũada ameibara, idjia amena cāyābara cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza zocai ßaya.‡

³⁰ Māwā dji jĩrũarebemada dji nabemarāda ßeadia, dji nabemarāda dji jĩrũarebemada ßeadia.

20

Uva néudebema ne jara ßa

¹ Ācōrēba eberārã pe erobara nañ quĩrãca ßa. Néu djibarida ßesia. Ewari aba diapedada eberārãda idji uva néude trajadamārēã jarade wāsia.

² Acara eberārã ume bedea ßasia ewari aba carea paratada daida. Mañbe ādjirāra idji uva néudaa trajade wābisia.

³ Amādau ita babaraede djibarira wayacusa purudaa wāsia. Mama eberārã bari ßeada dewara unusia.

⁴ Ādjirāa jarasia: “Bārã sida m̃ néude trajade wānada. Mañbari m̃a paratada aride diaya.” Ara mañda wāsidaa.

⁵ Umatipa idjaba amādau buyadacarea djibariba abarica osia.

⁶ Mañbe amādau ßeobodode wayacusa purudaa wāsia. Ēberārã bari ßeada dewara unupeda iwidisia: “¿Cārē cārēã ieli trajadaẽ pan?”

⁷ Ādjirāba panusidaa: “Ni ababa daia trajuda diadaẽ pan bērã.” Mañne idjia jarasia: “Bārã sida m̃ néudaa trajade wānada. Mañbari m̃a paratada aride diaya.”*

⁸ Queubodode djibariba trajudebema boroa jarasia: “Dji traja panra trãcuapeda ādji trajapedadabari paratada diadua. Dji jĩrũare zepedadarāa naārã diadua. Naārã zepedadarāa jĩrũare diadua.”

⁹ Amādau ßeobodode trajade wā pananara dji boromaa zesidaa. Mañne ādjiza ewari aba daucha trajada quĩrãca edasidaa.

‡ 19:29 *Quima*. Griego beedeade acara cartade mañra neẽa. * 20:7 *Mañbari m̃a paratada aride diaya*. Griego beedeade acara cartade mañra neẽa.

10 Mañ bërã dji naãrã trajade wã panana zesidãde crĩchasiãdaa parata waibΛara edadida baribΛrΛ abarica edasiãdaa.

11 Mañ carea néu djibari ume biẽ duanesiãdaa.

12 Nãwã jarasiãdaa: “Jãñ jĩrũare zepedaãdara hora ababe trajasiãdaa, baribΛrΛ bΛa dairãa diãda quĩrãca ãdjirãa biãda diasia. DairãdrΛ beseãde ewari daucha trajasiãdaa.”

13 BaribΛrΛ néu djibariba abΛΛa jarasia: “Ache, mΛa bΛra jipa o bΛa. ¿BΛra mΛ ume bedea bΛsiẽca ewari ababema parata carea trajaida?”

14 BΛ paratara edapeãda wãdua. MΛa bΛa diãda quĩrãca dji jĩrũare traja pananaa dia quĩrã bΛa.

15 ¿BΛmaarã mΛ paratara mΛdjia o quĩrã bΛ quĩrãca oiẽ bΛca? MΛra ëberã bia bërã ¿bΛra biẽ nũmΛca?”

16 Ara mañ quĩrãca dji jĩrũarebemada dji nabemarãda beãdia, dji nabemarãda dji jĩrũarebemada beãdia.-†

Jesuba idji beãdidebema waya jarada

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

17 Jesu Jerusaleñnaa wãbΛrΛde zocãrã ëberãrãda idji ume wãsiãdaa. Mañne idji ume nĩbabadarã doce panΛda jĩgabe edepeãda ãdjirãa jarasia:

18 -Ûrĩnãdua, dadjirãra Jerusaleñnaa wãbΛdaa. Jãma abΛba mΛ, Nañ Djara Edadara jidabiya sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã biãda cawa oãamãrẽã. ãdjirãba jaradia mΛra beuida bΛda.

19 Mañbe mΛra judiorãéa diãdia. MañgΛrãba mΛra ipiãda biẽ jaradapeãda, uãdapeãda crude cachidia. BaribΛrΛ ewari ùbeãde mΛra ãrẽbaya.-

Zebedeo warrarãba iwidipeãda

Marco 10:35-45

20 Mãwãnacarea Zebedeo quimada, idji warrarã sida Jesumaa zesidãda. Mañ wërãba Jesua bedea djuburiai carea idji quĩrãpita chĩrãborode cobesia.

21 Mañne Jesuba iwidisia:

-BΛa ¿cãrẽda quĩrã bΛ?-

Idjia panusia:

-BΛ jũmarã boroda bebΛrΛde za mΛ warrarã umé panΛda abΛ bΛ jΛwa araare, abΛ bΛ jΛwa aclare bΛdua.-

22 Mañne Jesuba jarasia:

-Bãrãba adua panΛa cãrẽda iwididi panΛda. MΛra bio bia mĩgaya. ¿Bãrã sida ara mañ quĩrãca bia mĩgaãdi carea panΛca?-‡

ãdjia panusiãdaa:

-Mãẽ, bia mĩgaãdi carea panΛa.-

23 Mañne Jesuba jarasia:

-Bãrã sida wãrãda mΛ quĩrãca bia mĩgaãdia. § BaribΛrΛ mΛ jΛwa araare, mΛ jΛwa aclare chũpananida mΛa poya diaẽa. MΛ ZezabΛrΛ mama chũpananida erobΛa.-

24 Santiagoba, Juañ ume iwidipeãdaãda waabema die panΛba ùrĩsiãde ãdji ume quĩrũsiãdaa.

25 Mañne Jesuba ãdjirã trΛcuapeãda jarasia:

-Bãrãba cawa panΛa nañ ëjũãnebema bororãba ãdji ëberãrãra jũmawãyã zocabadada. ãdjirãba unubibadaa ãdjia jarabΛdara jũmarãba ãjã oãida panΛda.

† 20:16 Griego bedeaãde λcΛrΛ cartade idjaba bΛ bΛa: “ãcõrẽba zocãrã trΛ bΛa, mãwãmĩna zocãrãébe edaya.” ‡ 20:22 Griego bedeaãde nãwã bΛ bΛa: “¿Bãrãra mΛ borocuedi quĩrãca borocuedica? ¿MΛa doida bΛra bãrã biãda poya doãica?” § 20:23 Jesuba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

²⁶ BaribΛΓΛ bārāra māwā beadiē panΛa. Bārānebemada dji dromada ba quĩrĩã bΛbΛΓΛ waabemarā nezocada baida bΛa.

²⁷ Dji dromaara ba quĩrĩã bΛra jūmarā cāyābara edaara baida bΛa.

²⁸ Mañ quĩrĩaca mñ, Nañ Djara Edadara zeē bΛa ēberārā mñ nezocarāda beadamārēã. ĀtebΛΓΛ ze bΛa ēberārā nezocada bai carea. Māwā mñra beuya zocārā ēberārāda ēdΓΛ bΛi carea.–

Jesuba dauberrea bea umé biabida

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹ Jerico purudeba ēdΓΛsidade Jesu caidu ēberārāda zocārā wāsidaa.

³⁰ Māwā wānane dauberrea panΛda umé o icawa chūpanasidaa. Jesu ādji caita wābΛΓΛda ũrĩsidade nāwā biasidaa:

–¡Dai Boro, Davideba zeda, दौरा quĩrĩã djuburiadua!–

³¹ Mañne ēberārāba ādjira chupeadamārēã quēāsidaa, baribΛΓΛ ādjia wetara biasidaa:

–¡Dai Boro, Davideba zeda, दौरा quĩrĩã djuburiadua!–

³² Mañbe Jesura nūmesia. Ādjira trĀpeda iwidisia:

–¿Cārēda quĩrĩã panΛ mñā oida?–

³³ Ādjia jarasidaa:

–Dai Boro, quĩrĩã panΛa dai dauba unu beida.–

³⁴ Jesuba ādjira mñã djuburi ununa bērā ādji daura tāsia. Ara mañda unu panenapeda Jesu ume wāsidaa.

21

Jesu Jerusaleñne jūēna

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

¹ Jerusaleñ caita jūēbΛdaē Betpague purude Olivo eya carra jūēsidaa. Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarāda umé purudaa diabuesia.

² Ādjia nāwā jarasia:

–Dadjirā quĩrāpe bΛ purudaa wānadua. Ara jūēbΛdaē burro wērā warra bara bΛda jĀ nūmΛda ununia. Ērā edadapeda umena mñmaa enenadua.

³ AbaΛba bārāa cārē cārēã māwā o panΛda iwidibΛΓΛ, nāwā jaraadua: “Dadjí Boroba quĩrĩã bΛa. BaribΛΓΛ nane jēda diabueya.”–

⁴ MañgΛra māwāsia Ācōrēneba beēdeabariba jaraēda quĩrĩaca. Nāwā jarasia:

⁵ Sioñ purudebemarāa nāwā jaraadua:

AcΛdadua, bārā boroda burro ĀrĀ bārāmaa zebΛΓΛa.

Dji droma quĩrĩaca zeē bΛa. Burro zaque ĀrĀ zebΛΓΛa.*

⁶ Ara mañda Jesu ume nĩbabadarā umé panΛra wānapeda Jesuba jaraēda quĩrĩaca osidaa.

⁷ Burro wērāra, dji warra sida Jesumaa ededapeda ādjia cacuaē jĀ panΛra burro ĀrĀ bΛsidaa. Mañbe Jesura ĀrĀ chūmesia Jerusaleñ purudaa wāi carea.

⁸ Ēberārā cābana cuabusiba Jesu bia edadi carea ādjia cacuaē jĀ panΛra ode tōcua wāsidaa. Dewararāba bacuru jΛwate quedua bara beada bΛá tucudapeda ode bΛcua wāsidaa.

⁹ Mañne zocārā ēberārā idji na nĩnaba, caidu zebΛda bida nāwā bΛga duanasidaa:

¡Bio bia quirua Davideba zedara!

¡Bio bia bΛa Ācōrē trĀneba zebΛΓΛra!† ¡Bio bia quirua Bajāne BΛra!

¹⁰ Jesu Jerusaleñne jūēsida purura bΛga duanesia. Nāwā iwidibadjidaa:

–Idjira ¿caida jāwā bΛ?–

* **21:5** Zacaria 9:9. † **21:9** Salmo 118:25-26. *Bio bia quirua*. Arameo beēdeē jarabadaa “Hosana.”

11 Iwidibɔdaza Jesu ume zepedadarāba panubadjidaa:
 –Jãḡara Jesua, Ācōrēneba bedeabaria. Idjira Nazare purudebema, Galilea druadebema.–

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jɔrecuada
Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; Juaḡ 2:13-22

12 Māwānacarea Jesura Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasidaa. Idjaba ḡcɔḡaba Ācōrē de dromane diaida bɔ paratara dji drua āiba zebɔdarāa nēbɔa nēdobuebadjidaa āibema paratara diacara panana bērā. Māwā duane Jesuba ādjirāra jūma āyā jɔretacuasias.‡ Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasias.

13 Ādjirāa nāwā jarasia:

–Ācōrē Bedeade nāwā bɔ bɔa: “Mḡ dera dji iwidibada de adia.” Baribɔḡ bārāba “ne drɔabadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanɔa.–§

14 Jesu Ācōrē de droma dajada baside dauberrea beada, jīrū biē bea sida idjima zesesidaa. Maḡne ādjirāra biabicuasias.

15 Baribɔḡ Jesuba mama ne ununaca o bɔda sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biɔa biē unusidaa.* Māwā duane warrarāba Jesua nāwā jīgua jara panasidaa: “jɔbio bia quirua Davideba zedara!” Maḡ ūrībɔdade sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida quīrūsidaa.

16 Ādjirāba Jesua nāwā jarasidaa:

–¿Māwāra naḡ warrarāba jara duanɔda bɔa bia ūrī bɔca?–

Jesuba panusia:

–Māē. ¿Bārāba naḡ bedeara acɔdacaca?–

Bɔa warrarāda, ju do queda sida bɔsia bɔa bia bedeadamārēā.–†

17 Maḡbe Jesuba ādjirā amepeda Jerusaleḡneba Betanianaa cāine wāsia.

Higojō purruba nūmena
Marco 11:12-14, 20-26

18 Nurēma diapeda Jesura wayacusa Jerusaleḡnaa wāsia. Wābɔḡde jarra nūmesia.

19 Maḡne higojōda o caita unusia. Baribɔḡ araa jūēsiede queda awa nūmɔda unusias.‡ Maḡ carea higojōa jarasia:

–jɔbɔara waa zauē baya!–

Ara maḡda higojōra purrubasias.

20 Jesu ume nībabadarāba maḡ unusiɔde cawa crīchadaē bērā iwidisidaa:

–¿Sāwāērā jāḡ higojōra abeda purrubasias?–

21 Jesuba panusia:

–Wārā arada mḡa jaraya: bārāba iwidī panɔra Ācōrēba wārāda oida jījānibɔḡ, idjaba poya oēda crīchadaēbɔḡ, mḡa jāḡ higojō oda cāyābara waibɔara odia. Bārāba za bɔ eyaa namaɔba pusade tēüne wāduaɔa adibɔḡ, bārāba jarabɔda quīrāca māwāya.

22 Bārāba Ācōrēa iwidibɔdara wārāda edaɔida jījānibɔḡ, edaɔia.–

‡ 21:12 Zacaria 14:21. § 21:13 Mḡ dera dji iwidibada de adia. Isaía 56:7. Ne drɔabadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11. * 21:15 2 Samuel 5:8 carea judiorāba jarabadjidaa dauberrea beada, jīrū biē bea sida Ācōrē de dromanaa wācara panɔda. † 21:16 Salmo 8:2. ‡ 21:19 Israel druade higojō dji ca zaqueda marzo jedecoɔde, abrilde biɔa codida panɔa. Dji ca zaquera ununibɔḡ cawabadaa junione maārī zauida idjaba agostoɔdeba aba octubreɔda waibɔa zauida. Baribɔḡ Jesuba queda awa ununa bērā cawasias jūma maḡ poade higojōra zauēda.

¿Cai trãneba Jesuba jaradia ðΛ?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

²³ Jesura waya Ācōrē de droma caita jũēpeða jaradia ðesia. Māwā ðæde sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā sida idjima zesiðaa. Ādjirāba idjia iwidiðidaa:

-ÐΛa nama o ðΛra ¿caiba obi ðΛ?-§

²⁴ Jesuba panusia:

-Māa biða bārāa iwidiya. Bārāba panusiðara māa jaraya caiba māa māwā obi ðΛda.

²⁵ ¿Caiba Juaãra diabuesi borocuemārēã? * ¿Ēberāba wa Bajāne ÐΛba?-

Maãne ara ādjiduba jara duanesiðaa:

-Bajāne ÐΛba diabuesiðada adibΛΓΛ, idjia jaraya: “Maãda ¿cārē cārēã ĩjānaē basi?”

²⁶ BaribΛΓΛ ¿sāwā jaradi ēberāba diabuesida?-

Ādjia māwā jara panasiðaa purura waya panΛ bērā. Purumaarā Juaãra Ācōrēneba beðeabari basía.

²⁷ Maã bērā Jesua jarasiðaa:

-Daiba adua panΛa.-

Maãne Jesuba jarasia:

-Māēteara māa biða bārāa jaraēa caiba māa jāwā obi ðΛda.-

Warra umé panΛnebema

²⁸ Māwā duanΛne Jesuba sacerdote bororāa, judiorā dji dromarāa biða jarasia:

-Bārāba naã ne jara ðΛðebemada ¿sāwā crīcha panΛ? Ēberāda ðesia. Maã ēberāba warrada umé erobasia. Ewari aba dji nabemaa nāwā jarasia: “Warra, nane māa néude trajade wādua.”

²⁹ Maãne dji warraba panusia: “¡Māra wāéa!” BaribΛΓΛ jēda crīchapeða trajade wāsia.

³⁰ Idjaba dewarabemaa dji zezaba abarida jarasia. Maãne dji warraba panusia: “Bia ðΛa, zeza, māra wāya,” baribΛΓΛ wāé basía.

³¹ Maãba bārāmaarā ¿sāãgΛba dji zezaba quĩrĩã ðaðara ĩjã osi?-

Ādjirāba panusiðaa:

-Dji nabemaba.-

Maãne Jesuba ādjirāa jarasia:

-Māē. BaribΛΓΛ wārā arada māa jaraya: Romanebema boro itea parata jΛΓΛ peðadarāda, wērārā auðua ðea sida bārā cāyābara Ācōrē puruðebemarāda beaðia.

³² Bārā jipa nĩbaðamārēã Juaãba jaradiðe zesia, māwāmĩna ĩjānaē basía. BaribΛΓΛ Romanebema boro itea parata jΛΓΛ peðadarāba, wērārā auðua ðea biða ĩjasiðaa. Idjaba bārāba maãra unusiðamĩna ĩjāni carea jēda crīchadaē basía.-

Djārā néu acΛbadadebema ne jara ðΛ

Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³ Ūrĩnada. Dewaradeba ne jaraya. Ēberāda ðesia. Ewari aba maã ēberāba uvada upeða idji néura mōgaraba auðu jūrā casía. Uva ða piabari sida osia. Idjaba deda ãtΛ osia mamaΛba jũma acΛi carea. Maãbe idji néura ãcΛΓΛ ēberāã

§ 21:23 ÐΛa nama o ðΛra. MaãgΛba jara ðΛca ðΛa Jesuba ne nēdobueðadarā āyã jΛrecuaðada. BaribΛΓΛ āĩberā jara ðΛa sāwā Jesura Jerusaleãne jũenada, idjia dauberrea ðea, jĩrũ biē ðea sida Ācōrē de droma caita biabiðada, wa purua jaradia ðΛda. * 21:25 Mateo 3:1-12; Juaã 1:6-28.

jɔwæda ɔʌsia. ʌdjirā ume bedea ɔʌsia néu zaubɔɔde jūmasāwā idjía diadida panɔda. Māwā bedea ɔʌpeda djibarira dewara druadaa wāsia.

³⁴ Maɔbe uva jara babodode djibariba idji nezocarāda diabuesia néudebema idjía diadida panɔra edade wānamārēā.

³⁵ Maɔne dji néu acɔ panɔba idji nezocarāra jidacuasidaa. Aba puosidaa, aba beasidaa, idjaba aba mōgaraba tabari jɔretasidaa.

³⁶ Māwānacarea djibariba dewara nezocarāda diabuesia. Maɔgɔrāra dji naārā wāpedada cāyābara cābanaara panasidaa, baribɔɔ néu acɔ panɔba ʌdjirā sida abari quīrāca biē osidaa.

³⁷ Jirūare djibariba idji warrada ʌdjirāmaa diabuesia. Nāwā crīchasia: “Mā warradrɔ wayadia.”

³⁸ Baribɔɔ ʌdjirāba maɔ warra unusidade ara ʌdjiduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobɔra jūma edaya. ɔIdjira beatadia! Māwābɔɔ dji ējūāra dadjirā itea beya.”

³⁹ Ara maɔda warrara jidadapeda néu ʌi ededapeda beasidaa.

⁴⁰ Jāɔbe djibari zebɔɔde idji néu acɔ panɔra ɔsāwā obá?–

⁴¹ Maɔne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida nāwā panusidaa: –Idjia quīrā djuburia neē maɔ ēberā cadjiruarāra beapeda dewara ēberārā ume bedea ɔɔya idji néu acɔdamārēā. Maɔgɔ ēberārāba idji néudebema diaidida panɔra uva jara diaida.–

⁴²⁻⁴³ Maɔne Jesuba ʌdjía jarasia:

–ʌcōrēba bārā cāyābara dewararāda pe erobeya. Maɔgɔrābɔɔ idjia quīrā bɔra odia. Bārāba ɔʌcōrē Bedeade acɔdacaca? Nāwā jara ɔɔa:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara ɔɔda ɔesia.

Dadjirā Boroba māwā oda bērā dadjirāmaarā bio biya quirua.†

⁴⁴ Bariduada maɔ mōgara ɔrɔ baeibɔɔ abeda jūma ɔgɔzoaya, idjaba maɔ mōgarada abɔɔ ɔrɔ baeibɔɔ dji ēberāra pepedea tabeya.‡

⁴⁵ Sacerdote bororāba, pariseorā bida maɔ ne jaradara ūrīsidade cawasidaa Jesuba ʌdji debemada bedea ɔɔda.

⁴⁶ Maɔ carea ʌdjirāba Jesura jida quīrā panasidaa. Baribɔɔ puruda waya panɔ bērā idu ɔsidaa. Puruba crīcha ɔasia Jesura ʌcōrēneba bedebarida.

22

Ne cobada waibɔada ne jara bɔ

Luca 14:15-24

¹ Jesuba wayacusa sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida dewara ne jara ɔɔdeba jarasia:

² –ʌcōrēba ēberārā pe erobɔra naɔ quīrāca ɔɔa: ēberārā boroda ɔasia. Idji warrada quima edabɔɔ bērā ɔsrida ne cobada waibɔada obisia.

³ Idji nezocarāda wābisia idjia jɔredarā trɔnamārēā. Baribɔɔ ze quīrānaē basía.

⁴ Maɔbe dewara nezocarā wābibɔɔde nāwā jarasia: “Mā jɔredarāra jaradadua pacada, dewara animarā boreguea bea sida beapeda codira jūma o erobɔda. ʌdjirā jaradadua jūma wi nūmɔ bērā mɔ warra quima edabɔɔ carea ɔsrida ne codimaa zedamārēā.”

⁵ Baribɔɔ idjia jɔredarāba ijānaē basía. Abɔda idji ējūā acɔde wāsia. Dewarada idji ne nēdobuebarimaa wāsia.

⁶ ɔcɔɔba dji boro nezocarāra jidadapeda puodapeda beasidaa.

† 21:42-43 Salmo 118:22-23. ‡ 21:44 Griego bedeade ɔcɔɔ cartade maɔ versículora neēa. Mōgara. Acɔdua Isaía 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

⁷ Mañ carea dji borora bio quĩrũsia. Idji sordaorãda wãbigapeda mañ mĩã beapedadara quenanapeda ãdji purura babuesidaa.

⁸ Mãwãnacarea dji boroba idji nezocarãa jarasia: “Mã warra quima edabΛΛ carea ßΛsriða codira jũma wisia baribΛΓΛ mã jΛredarãra nama panani carea bia pananaẽ basía.

⁹ Mañ carea dewara ãberãrãda o beaza jΛΛde wãnadua. Bãrãba unubΛdarãa jaradadua mã warra quima edabΛΛ carea ßΛsriða ne codimaa zedamãrẽã.”

¹⁰ Ara mãda idji nezocarãa o beaza wãsidaa. Ëberãrã dji biarãda, dji cadjiruarã sida zocãrã jΛresidaa. Mãwã de dromara ãberãrãba bira nũmesia.

¹¹ Dji boroba jΛrebidarã acΛde wãside ãberãda aba unusia djio quima edabΛda ewaride jΛbadara jΛẽ ßΛda.

¹² Dji boroba mã ãberãa iwidisia: “Ache, bΛra ¿sãwã nama eda ze ßΛ djio jΛẽ ßΛda?” Dji ãberãra chupea ßesia.

¹³ Mãne dji boroba idji nezocarãa jarasia: “Nañ ãberã jΛwara, jĩrũ sida cabΛradapeda dajadaa pãĩmane ßatabuedadua. Mama ßeara aujĩã panania idjaba puaba quida ãchia panania.”

¹⁴ Æcõrẽba zocãrã trΛ ßΛa, mãwãmĩna zocãrãẽbe edaya.–

¿Romanebema boro itea parata jΛΛ pebΛdade diadida panΛca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

¹⁵ Mãwãnacarea pariseorãra bedea ausidaa Jesu biẽ bedeabidi carea.

¹⁶ Mañ carea pariseorãba ãdji ume nĩbabadarãda, Herodeare ßea sida Jesumaa diabuesidaa. MãgΛrãba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panΛa bΛra ãberã jipa ßΛda. BΛa wãrã bedea Æcõrẽ odebemada jũmarãa jaradiabaria. Ni abaΛda biara unuca bẽrã ni abaΛba bΛa awara crĩchabidacaa.

¹⁷ Mãẽteara naãgΛdebemada sãwã crĩcha ßΛda dairãa jaradua. Romanebema boro itea parata jΛΛ pebΛdaza ¿dadji judiorãba diadida bia ßΛca wa biẽ ßΛ?–

¹⁸ Idji biẽ odi carea mãwã panΛra Jesuba cawa ßasia. Mã ßẽrã jarasia:

–Bãrã dji biaca ßearã, ¿cãrẽ cãrẽã mãra biẽ bedeabi quĩrĩã panΛ?

¹⁹ Parata pichi dadjia diabadada aba acΛbidadua.–

Ara mãda parata pichida aba acΛbisidaa.*

²⁰ Jesuba acΛpeda iwidisia:

–¿Cai quĩrãdarrada nañ paratade ßΛ? ¿Cai trΛda ßΛ?–

²¹ Ædjia panusidaa:

–Romanebema borodeda.–

Mãñbe Jesuba jarasia:

–Mãwã baibΛΛ Romanebema borodera Romanebema boroa diadadua, idjaba Æcõrẽnera Æcõrẽa diadadua.–

²² Mã ãrĩbΛdade cawa crĩchadaẽ basía. Ara mãda ãyã wãsidaa.

Beudarã ãrẽbadidebema Jesuba jarada

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

²³ Ara mã ewaride ãcΛΓΛ saduceorãda Jesumaa zesidaa. Saduceorãba jarabadaa beupedadara ãrẽbadacada.† Mã ßẽrã Jesua mãwã jarasidaa:

²⁴ –Jaradiabari, Moiseba jarasia ãberãda warra neẽ ßΛde jaidaiBΛΛ, idji djababa dji pẽdra wẽrãra edaida ßΛda dji djaba jaidada itea warra unui carea.‡

* **22:19** Parata pichi. Griego bedede “denario” ßΛ ßΛa. † **22:23** Hecho 23:8. ‡ **22:24** Deuteronomio 25:5-10.

²⁵ Ewari aba dairã tãena siete djabarãda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribara warra neê jaidada bẽrã idjiarebemaba dji pẽdra wẽrãra edasia.

²⁶ Baribara maã sida warra neê jaidasia. Idjaba dji ùbeabema sida abari quĩrãca mãwãsia. Jũma maã siete panara abarica mãwãsidaa.

²⁷ Mãwãnacarea dji wẽrã sida jaidasia.

²⁸ Maã siete djabarãba abari wẽrãda edasidaa. Mãwãra ãrẽbadi ewaride ¿sããgaba idjira erobei?–

²⁹ Maã carea Jesuba panusia:

–Bãrãba ãcõrẽ Bedeada, idji abala sida adua panã bẽrã ãi crĩcha panã.

³⁰ Ûrĩnadia. ãrẽbadi ewaride eberãra quima edadaãa ni quima diadaãa, ãtebãra ãcõrẽ bajãnebema nezocarã quĩrãca beadia.

³¹ ãcõrẽba beupedadarã ãrẽbadidebema jaradara ¿bãrãba acãdacaca?

³² Nãwã jarasia: “Mãra Abrahã ãcõrẽa, Isa ãcõrẽa, idjaba Jacobo ãcõrẽa.”§ Idjira beu bea ãcõrẽã, ãtebãra zocai bea ãcõrẽa.–

³³ Jesuba mãwã jaradia ba ùrĩbadade eberãrãba cawa crĩchadaẽ basía.

ãcõrẽba obi ba bedeã dji dromaara ba

Marco 12:28-34

³⁴ Pariseorãba cawasidaa Jesuba saduceorãra chupeabisida. Maã carea ãdjirãra abaa dji Jaredapedã Jesumã mãsidaa.

³⁵ Aba judiorã ley jaradiabari basía.* Mããgaba Jesu biẽ bedeabi carea nãwã iwidisia:

³⁶ –Jaradiabari, ãcõrẽba obi ba bedeadebemara ¿sããgãda dji dromaara ba?–

³⁷⁻³⁸ Jesuba nãwã panusia:

–Dji naãrãbema bedeaba nãwã jara ba: “Jũma ba soãeba, jũma ba jau-reãeba, idjaba jũma ba crĩchãeba ba Boro ãcõrẽra quĩrããdua.”† ãcõrẽba obi ba bedeadebemara mããra dji dromaara ba.

³⁹ Idjaba mããre bada abari quĩrãca ba. Mããgaba nãwã jara ba: “Djãrãra quĩrããdua ara badji quĩrãã ba quĩrãca.”‡

⁴⁰ Maã crĩcha droma umẽ panãda dadjirãba ãjã odibãra, jũma ãcõrẽba Moiseã diaã leyra idjaba ãcõrẽneba bedeabadarãba bãpedada sida odia.

ãcõrẽba eãra edabari diai jaradara ¿caĩ warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

⁴¹ Pariseorã wadi arima duãne Jesuba ãdjirãra iwidisia:

⁴² –Bãrãmaãrã ãcõrẽba eãra edabari diai jaradara ¿caideba zeĩ?–

ãdjirãba panusidaa:

–Davideba zeya.–

⁴³ Mããne Jesuba iwidisia:

–Mãwã baibãra, Daviba ¿sãwãẽrã ãcõrẽ Jaureãeba idjira mã Boroãda asi? Daviba nãwã jarasia:

⁴⁴ Dadjirã Boroã mã boroã jarasia: mã jãwa araãre chũmedua aba ba ume dji quĩrãrã mã ba jãwaãda bãbãraãda.§

⁴⁵ ãcõrẽba eãra edabari diai jaradada Daviba mã Boroãda asibãra, ¿sãwã Davi warra bai?–

⁴⁶ Mããne ni abãba Jesua poya panunaẽ basía. Idjaba mã ewarideba ãtaã idjã iwididira wayasidaa.

§ 22:32 Exodo 3:6. * 22:35 Judiorã ley jaradiabari basía. Mããra griego bedeade ãcãra cartade neãa.

† 22:37-38 Deuteronomio 6:4-5. ‡ 22:39 Levitico 19:18. § 22:44 Salmo 110:1.

23

*Jesuba pariseorã biẽ jarada**Marco 12:38-40; Luca 11:37-54; 20:45-47*

¹ Mãwãnacarea Jesuba idji ume nĩbabadarã, dewara ãberãrãa biða nãwã jarasia:

² –Judiorã ley jaradiabadaba, pariseorã biða Moiseba jaradia ßadara jardiabadaa.

³ Maã bẽrã ãdjirãba jarabadara jũma ãjã oðadua. Baribãrã ãdjirãba ara ãdjia jaradia panã quĩrãca oðacaa. Maã bẽrã ãdjirãba o panã quĩrãca orãnadua.

⁴ ãdjirãba ãberãrãa beðea zareada ãjã obibadaa ne zãgã ataubi panã quĩrãca. Baribãrã aride ãjã oðamãrẽã ni maãrĩ biða carebadacaa.

⁵ ãdjirãba ne jũmada obadaa dewararãba bia ununamãrẽã. ãcõrẽ beðea cartade ßadara buchaca zaquede eða ßadapeda ãdji dratude, jãwapotode biða jãbadaa. Baribãrã dji buchacara joubã obadaa dewararãba bia ununamãrẽã. Idjaba maã carea ãdjia jãbada ide jizojizoa drasoã beða cajudapeda jãbadaa.*

⁶ Ábaa ne cobãdade ãdjira dji dromarã chũmebadade chũme quĩrãbadaa. Judiorã dji jãrebada dede biða ara maã quĩrãca obadaa.

⁷ Idjaba purude nĩnane quĩrãbadaa ãberãrãba ãdjia wayaaðeba “Mẽrã, Jardiabari” adida.

⁸ Baribãrã bãrãra jũmaena djabarã bẽrã idjaba Jardiabarida aba eropanã bẽrã quĩrãniẽ panã ãberãrãba bãrã “Jardiabari” adida.†

⁹ Maã awara naã duðabema ni abãã “dai zeza” arãnadua, Zezada aba bajãne eropanã bẽrã.

¹⁰ Idjaba quĩrãrãnadua ãberãrãba bãrãã “dai boro” adida, bãrã Borora abããrã ßã bẽrã. Idjira ãcõrẽba ãdra edabari diai jaradaa.

¹¹ Bãrãnebemada dji dromaara ßãra waabemarã nezocada ßaida ßã.

¹² Bariduada dji dromaara ßã quĩrã ßããrã ãcõrẽba eðara ßãya. Abããba ara idjida eðara ßããrã ãcõrẽba dji dromaara ßãya.

¹³ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mĩã djuburi panã ãcõrẽba cawa oi bẽrã! Bãrãba ãberãrã ãcõrẽba pe erobãdebemada idu cawabiðacaa. Quĩrãnaẽ panã idjia bãrãra pe erobãida idjaba dewararãba mãwã quĩrã panã sida bãrãba iduaribiðacaa.

¹⁴ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mĩã djuburi panã ãcõrẽba cawa oi bẽrã! Pẽdra wẽrãrãba erobeara jũma jãrĩbadamĩna dji biarãda crĩchabidi carea jũmarã quĩrãpita ðãrã ãcõrẽba iwĩðibadaa. Maã carea ãcõrẽba bãrãra biara cawa oya.‡

¹⁵ ¡Bãrã pariseorã, judiorã ley jaradiabadarã, dji biaca bearã, mĩã djuburi panã ãcõrẽba cawa oi bẽrã! Naã ãjũãne, pusade biða pãrãabadaa bãrãba jaradia nĩnada abãã ãjãbidi carea. Baribãrã maã ãjããrã bãrã cãyãbara biẽara ßepeda wetara tãã uruaðe ßaida ßã.

¹⁶ ¡Bãrãra mĩã djuburi panã ãcõrẽba cawa oi bẽrã! Dauberrea bea quĩrãca panã. ¿Sãwã purura jipa pe edeði? Nãwã ãĩ jaradiabadaa: bariduaba ãcõrẽ de droma trãneba wãrãda ne oida jaraibãrã, mãwã oẽ sida cadjiruaẽana abadaa. Baribãrã ãcõrẽ dede ßã oro trãneba ne oida jaraibãrã, wãrãda oida ßãda abadaa.

* **23:5** Deuteronomio 6:6-9; Numero 15:37-41. † **23:8** Jardiabarida aba eropanã. Griego beðeade ãããã cartade mããre ßã ßãã: “Idjira Critoa.” ‡ **23:14** Griego beðeade ãããã cartade mãã versĩculora neã.

17 ¡Bārāra crīcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quīrāca panΛa! ¿Sālda biara bΛ? ¿Ācōrē de dromada dji oro cāyābara biara bΛēca? Maλ orora Ācōrē itea bia bΛa ababe Ācōrē dede bΛ bērā.

18 Bārāba naλ sida jarabadaa: “Bariduaba animarā babue diabada trāneba wārāda ne oida jaraibΛrΛ, māwā oē sida cadjiruaēa. BaribΛrΛ dji animarā trāneba ne oida jaraibΛrΛ, wārāda oida bΛa.”

19 ¡Bārāra crīcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quīrāca panΛa!§ ¿Sālda biara bΛ? ¿Ne babue diabada dji animarā cāyābara biara bΛēca? Maλ animarā Ācōrē itea bia bΛa ababe ne babue diabada λrλ bΛ bērā.

20 Ūrīnadia: ababba ne babue diabada trāneba wārāda ne oida jaraibΛrΛ, ababe maλ trāneba māwā oida jaraē bΛa. ĀtebΛrΛ maλ λrλ bΛ animarā trāneba māwā oida jara bΛa.

21 Maλ awara ababba Ācōrē de droma trāneba wārāda ne oida jaraibΛrΛ, ababe maλ trāneba māwā oida jaraē bΛa. ĀtebΛrΛ Ācōrē maλ dede bΛ trāneba māwā oida jara bΛa.

22 Maλ awara ababba bajā trāneba wārāda ne oida jaraibΛrΛ, Ācōrē bugue trāneba māwā oida jara bΛa idjaba Ācōrē mama chūmΛ trāneba wārāda ne oida jara bΛa.

23-24 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beara, mīā djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Burrumia sābada quīrāca Ācōrē leyde maārīara bΛda quīrācuīta obadaa. Menta queduada, aní tada, comino sida die ewabΛdaza aba Ācōrēa diabadaa. BaribΛrΛ cameyo mībuebΛda quīrāca Ācōrē leyde dji dromaara bΛda ođacaa. Djārā ume jipa ođacaa, quīrā djuburiadacaa, idjaba Ācōrēra ījānacaa. Bārāba idjā ne diabada awara ¿cārē cārē maλ sida ođaē panΛ? ¡Dauberrea bea quīrāca panΛa! ¿Sāwā purura jipa pe ededi?

25 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beara, mīā djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba tazara, epeđeco sida λrλbemada quīrācuīta sΛgΛbadaa, baribΛrΛ eda mititia bΛa. Ara maλ quīrāca bārā sođe ne jūmada ara bādji itea eda quīrābadaa idjaba ne drΛabadaa.

26 ¡Pariseo dauberre! Naārā tazara, epeđeco sida eda sΛgΛdua; māwābΛrΛ λrλbema sida bia sΛgΛ baya.*

27 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beara, mīā djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāra beudarā tΛbaripeđada λrλ totroa nūmΛ quīrāca beaa. MaλgΛra dajadaare bia quirua, baribΛrΛ edaare beudarā bΛwΛrΛba, ne jūma mititiaba bira bΛa.

28 Ara maλ quīrāca bārāra ēberā daumaarā jipa beaca panΛa, baribΛrΛ wārāda bārāba jaradiabadara ođacaa. Bārā sora ne jūma cadjiruaba bira beaa.

29 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca beara, mīā djuburi panΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Ācōrēneba beđeabadarā tΛbaripeđadama bārāba λrλbemada bia quiruda obadaa. Dewara jipa beara tΛbaripeđadama bida ara maλ quīrāca obadaa.

30 Maλne bārāba jarabadaa: “Dadji drōāenabema ewariđe pananabara, Ācōrēneba beđeabadarāda careba beađaē bacasia.”

31 Māwā bārāba jara panΛa Ācōrēneba beđeabadarā quenapeđadarāneba yōsidada. Bārāra ara ādjirā quīrāca beaa.

32 ¡Maλ bērā bārā drōāenabemaba opeđadaēra jūma ođadua!

§ 23:19 Bārāra crīcha neē beaa. Griego beđeade λcΛrΛ cartade maλra neēa. * 23:26 Epeđeco sida. Griego beđeade λcΛrΛ cartade maλra neēa.

³³ ¡Bārāra dama quĩrāca beaa! Ācōrēba bārāra wārāda tΛbΛ uruade biē bΛya.

³⁴ Māa Ācōrēneba bedeabadarāda, crīcha cawa beada, Ācōrē ley jaradiabada sida bārāmaa diabueya. BaribΛrΛ bārāba ĀcΛrΛ beadia idjaba ĀcΛrΛ crude cachi jira bΛdia. Dewararāda bārā dji jΛrebada dede soaba udia idjaba biē odi carea puruza ēpēnia.

³⁵ Mañ bērā jūma ēberā jipa bea naārēdaΛba beapedada carea Ācōrēba bārāra cawa oya: Abel jipa bΛ beapedada carea, Berequía warra Zacaria beapedada carea idjaba jūma dewararā beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa.†

³⁶ Wārā arada māa jaraya: jūma mañ ēberārā beapedada carea Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya.–

Jesu Jerusaleñ carea sopuada

Luca 13:34-35

³⁷ ¡Jerusaleñ, Jerusaleñ, bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda beabadaa! ¡Ācōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa!‡ Māa barima zocārā bārāra ābaa pe eda quĩrīā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quĩrāca. Māwāmīna bārāba quĩrīānaē basía.

³⁸ Mañ carea Ācōrēra waa bārā ume baēa.§

³⁹ Māa bārāa jaraya: ara idiba māra waa ununaēa aba mā bia edabΛdadaa. Mañ ewaride nāwā jaradia: “¡Bio bia bΛa Ācōrē trāneba zebΛrΛra!”–*

24

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Marco 13:1-23; Luca 21:5-24

¹ Jesura Ācōrē de droma dajadaare bađada wābΛrΛ basía. Mañne idji ume nībabadarāda idji caita zedapeda jarasidaa:

–AcΛdua Ācōrē de dromara, caita bea de sida sāwā bia quedada.–

² Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māē, bārāba unu panΛra bia quedada. BaribΛrΛ wārā arada māa jaraya: nañ mōgara capedadara jūma todogozoaya.–

³ Jesu Olivo eyade chūmaside idji ume nībabadarāra idjima wānapeda āduba nāwā iwīdisidaa:

–Dairāa jaradua, Ācōrē de dromara ¿sālbe todogozoai? ¿Cārēneba cawadi bΛra zebododa? Idjaba ¿cārēneba cawadi nañ ewarira jōbΛrΛda?–

⁴ Jesuba panusia:

–Quĩrācuīta beadadua ni abaΛba cūrūgarānamārēā.

⁵ Zocārāba jaradia ādjidrΛ Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadía.

⁶ Bārāba ūrīnia abaΛ puruda dewara ume djō duanΛda idjaba drua āyā bida māwā duanΛda. BaribΛrΛ ne wayarānada. MañgΛra jūma māwāida bΛa. BaribΛrΛ nañ ewarira wadi jōēa.

⁷ AbaΛ puruda dewara puru ume djōnia. AbaΛ druađebema boroda dewara druađebema boro ume djōnia.* Zocārā druađe jarrabada baraya idjaba de uremiada baraya.

⁸ BaribΛrΛ mañ naārā mīgabΛdara maārī baya wērā warra pua za bΛ quĩrāca.

† **23:35** Abel. Genesi 4:3-8. Zacaria. MañgΛ Zacaria zezara wārāda Joyadā basía. 2 Cronica 24:20-22. Berequía warra Zacaria. Zacaria 1:1. ‡ **23:37** 1 Reye 9:10; Jeremia 2:30. § **23:38** Jeremia 22:5.

* **23:39** Salmo 118:26. * **24:7** Griego bedeade ĀcΛrΛ cartade idjaba nāwā bΛ bΛa: “Cacua biē baida quĩrātanoa odjacuađía.”

9 Mañ ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diadia biē odapeđa beadamārēā. Māñ ijā panΛ carea jūmarāba bārāra quīrāmania.

10 Mañ carea zocārāba māñ ijā panΛra igaradia. Mañne dji jidabidia idjaba dji quīrāmania.

11 Ācōrēneba bedeabada dji wārāé beada zedia. MañgΛrāba ēberārāra zocārā cūrūgadia.

12 Cadjiruara auduara yōbΛrΛ bērā zocārāba djārā quīrā pananara igaradia.

13 BaribΛrΛ bārāba mañ ewari zareade māñ ijā panΛda igaradaēbΛrΛ, Ācōrēba ēdrΛ edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

14 Mañne bedeā bia Ācōrēba pe erobΛdebemada jūma nañ ējūāne jaradia puru beaza ūrīnamārēā. MāwānacareabΛrΛ nañ ewarira jōya.

15-16 Ācōrēneba bedeabari Danielba cartade bΛsia Ācōrē de dromane eda dji biara bΛ dejāne Ācōrēba quīrācada abaΛba bΛida.† (Dji carta acΛ bΛba cārē jara bΛda cawaida bΛa.) Bārāba mañ unubΛdade Judea druađe beara eyađaa mīrū wānida panΛa.

17 Ēberā idji de ħrħ bΛra idji dede eda wāiē bΛa ne edai carea.

18 Dji peade bΛba idjia ħrħ jħbarira jēda edade wāiē bΛa.

19 Mañ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobeā sida bio mīā djuburi beadia.

20 Ācōrēa iwididadua cue jara wa ħnāūbada ewaride mīrū wāna amaaba.

21 Mañ ewaride ēberārāra bio bia mīgadia. Ācōrēba nañ ējūā odadeba ħtaa ēberārāra mañ quīrāca bia mīgadaca idjaba māwānacarea waa ara mañ quīrāca mīgadaēa.

22 Mañ ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mīgabibara, ni abaΛda ēdrΛdaē bacasia. BaribΛrΛ Ācōrēba edada ēberārā carea jūma daucha bia mīgabiēa.

23-24 Mañ ewaride ħcΛrΛba sewadeba jaradia ādjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada. Idjaba ħcΛrΛba sewadeba jaradia ādjira Ācōrēneba bedeabarida. MañgΛrāba ne ununaca waibΛa beada odia ēberārā cūrūgađi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgađibara, ādjirā sida cūrūgacasidaa. Mañ bērā abaΛba bārāa jaraibΛrΛ, “AcΛđadua, Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara nama bΛa,” mañra ijārānada. DewaraΛba idjira jarima bΛada aibΛrΛ, mañ sida ijārānada.

25 Jūma mañgΛra māñ bārāa jarasia māwāi naēna.

26 Mañ bērā abaΛba bārāa jaraibΛrΛ: “Ūrīnada, Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara ējūā pōāsa ewaraga bΛde bΛa,” jāmaa wārānada. DewaraΛba jaraibΛrΛ: “AcΛđadua, idjira nama dede eda bΛa,” mañra ijārānada.

27 Nañ Djara Edada zebΛrΛra jūmarāba ebuđa ununia ħmāđau odjabariareba ħmāđau baebariđaa baa purewa edabΛrΛde ebuđa unubada quīrāca.

28 Jūmarāba cawa panΛa āgoso powua nūmΛma ne beuđara tabΛda. Ara mañ quīrāca māñ zebΛrΛra jūmarāba ununia.-

Nañ Djara Edada zeidebema

Marco 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

† 24:15-16 Daniel 9:27; 11:31; 12:11. Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia bΛsia 168 poa Jesu tođi naēna. BaribΛrΛ Jesuba jarasia mañ Antiocoba ođa quīrāca wayacusa māwāida. ħcΛrΛmaarā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleħ puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīside. ħcΛrΛmaarā jara bΛa cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ħcΛrΛmaarā Jesuba jaradara jīrūarebema ewaride māwāya.

29 Ēberārā bio bia mīga pananacarea ara maŕda ŕmādaura pāimaya. Jedeco sida ŕnaēa. Chīdaura bajāneba ŕaecuadia. Jūma bajāne ŕeara quīrā awara beya.‡

30 Maŕne bajāne ne ununia. Maŕgŕa mŕ, Naŕ Djara Edada zebŕgŕdebemaa. Maŕ unubŕdade jūma naŕ ējūāne ŕea purura ne wayaaŕeba jīānia.§ Mŕra jŕrārāne ŕŕa bara zebŕgŕda idjaba quīrāwārēā dorrodorŕoa ŕŕada ununia.*

31 Maŕne cachiru jīguabŕgŕde mŕa bajānebema nezocarāda drua ŕeaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jŕredamārēā.

32 Higojōneba ne jarabŕgŕda cawaŕadua. Dji jŕwatera tucu nūmepeda quedua barabaria. Maŕneba jūmarāba cawa panŕa dārāēne poara zeida.

33 Ara maŕ quīrāca mŕa jaraŕa unubŕdade cawaŕadua mŕ zeī ewarira jūēboŕoda.

34 Mŕa bārāa wārāda jaraya: naŕ ewaridebema ēberārā beuŕi naēna maŕra jūma māwāya.

35 Bajāra jōya, naŕ ējūā sida jōya, baribŕgŕ mŕa jaraŕara wārāda māwāya.

36 Baribŕgŕ ni abaŕba maŕ ewarira sāŕbe māwāida cawaŕaēa. Ācōrē bajānebema nezocarā biŕa adua panŕa. Mŕ, Naŕ Djara Edada biŕa adua ŕŕa.† Ababe mŕ Zezabŕgŕ cawa ŕŕa.

37 Naŕ Djara Edada zeī ewarira Noé ewaride baŕa quīrāca ŕaya.‡

38 Dopapa zeī naēna ēberārāra ne co duanabadjia, mīā cāi duanabadjia, dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dromane ŕadobŕgŕdaa.

39 Ādjirāba dopapa zeidebemada cawaŕaca baŕia. Baribŕgŕ wārāda zesiŕe ādjirāra jūma nābŕgŕ quinisidaa.§ Ara dopapa cawaēne zeda quīrāca mŕ, Naŕ Djara Edadara cawaēne zeya.

40 Maŕ ewaride ēberāda umé ādji ējūāne traja panŕne mŕ, Naŕ Djara Edadaba aba edeya baribŕgŕ dewarabemara beya.

41 Wērārāda umé abari yude ne ŕa panŕne mŕ, Naŕ Djara Edadaba aba edeya baribŕgŕ dewarabemara beya.

42 Maŕ carea dau ŕŕa beaŕadua. Bārā Borora sāŕbe zeida adua panŕa.

43 Naŕda cawaŕadua: de djibariba ne drŕabarira sāŕbe zeida cawa ŕŕara, cāiē bacasia ni cārē sida drŕabi amaaba.

44 Ara maŕ quīrāca bārā biŕa jŕā beaŕadua. Bārāba mŕ, Naŕ Djara Edada zeēda crīcha panŕne zeya.

Nezoca umé panŕneba ne jara ŕŕa

Luca 12:41-48

45 Nezoca crīcha cawa ŕŕa jipa obari quīrāca beaŕadua. Idji boroba waabema nezocarāda idji jŕwaeŕa ŕŕa aride ne cobī ŕamārēā.

46 Nezocaba māwā o ŕŕa idji boroba unune zeibŕgŕ, idjira bio bia ŕaya.

47 Wārā arada mŕa jaraya: dji boroba jūma idjia eroŕara maŕ nezoca jŕwaeŕa ŕŕa.

48 Baribŕgŕ maŕ nezocara dji cadjirua baibŕgŕ, idji soŕe mŕ boro zeira dārāyana aya.

49 Maŕne waabema nezocarāra biē o ŕaya idjaba beu nībabadarā ume ne co bepeda itua do ŕaya.

50 Abeda idji boro zeida jŕāē ŕaya. Māwā ŕŕe idji borora cawaēne zeya.

‡ 24:29 Isaía 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. § 24:30 Zacaria 12:10. * 24:30 Daniel 7:13-14. † 24:36 Mŕ, Naŕ Djara Edada biŕa adua ŕŕa. Maŕra griego beŕeade ŕcŕgŕ cartade neēa. ‡ 24:37 Genesi 6:5-8. § 24:39 Genesi 7:6-24.

⁵¹ Mañbe dji boroba bio cawa opeða dji biaca ðearã ume biẽ ðaya. Mama jũmarãda aujĩã panania idjaba puaba quĩða ïchia panania.

25

Die awẽrãrãnebema ne jara ða

¹ Bajãne ðaba ãberãrã pe erobara nañ quĩrãca ðaya: awẽrãrãda die panasĩdaa. Ædjiza ïbĩrãda edaðapeða quima edaya ða umaquĩrãda audiabariðe wãsidãa.

² Mañ awẽrãra juesuma crĩcha cawa panasĩdaa. Baribara juesuma crĩcha neẽ panasĩdaa.

³ Dji crĩcha neẽ panaba ãdji ïbĩrãra edesĩdaa baribara olivo dragada edeðã basĩa dãrã coa erobeadi carea.

⁴ Mañne dji crĩcha cawa panaba ãdji ïbĩrãra edesĩdaa, idjaba olivo draga siða auðu edesĩdaa.

⁵ Dji quima edaya ða umaquĩrãra dãrãna ðerã jũmarãda daupeaðapeða cãisĩdaa.

⁶ Mañne ariquẽtra bedeada jĩgua ïrĩsidãa: “¡Dji quima edaya ða umaquĩrãra zebara! ¡Idjira audiabariðe wãnadua!”

⁷ Ara mañda jũma mañ awẽrãra piradrãsidãa ãdji ïbĩrã biara uruabidi carea.

⁸ Mañne dji crĩcha neẽ panaba dji crĩcha cawa panãa jarasĩdaa: “Dai ïbĩrãra quicuaboðoðãa. Bãrã olivo dragadebemada diaðadua.”

⁹ Baribara dji crĩcha cawa panaba panusĩdaa: “Daiba bãrãa diaðibara ni abaa itea araẽa. Biara ða bãrã itea nẽdoðe wãnida.”

¹⁰ Ara mañda olivo dragara nẽdoðe wãsidãa. Mañmisa dji quima edaya ða umaquĩrãra jũesia. Mañbe dji crĩcha cawa panara idji ume dji ðasriða o panamaa eða wãsidãa. Ara mañda nezocaba eða wãbadara jũãtra ðasia.

¹¹ Mãwãnacarea dji olivo draga nẽdoðe wã pananara jẽda zedapeða jarasĩdaa: “Dai boro, dai boro, दौर idu eða wãbidua.”

¹² Baribara dji quima edabara umaquĩrãba jarasia: “Wãrã arada mãa jaraya: mãa bãrãra unucaa.”-

¹³ Mañbe Jesuba jarasia:

-Mañ carea bãrãra dau ðaba ðeaðadua. Mã, Nañ Djara Edaða zei ewarira, dji hora siða adua panãa.*

Paratadeba ne jara ða

Luca 19:11-27

¹⁴ Bajãne ðaba ãberãrã pe erobara nañ quĩrãca ða: ãberãda dewara druadaa wã carea ðasia. Mañ carea idji nezocarãda trãcuapeða idji paratara ãdjiza diasia ne o panãneba waribiðamãrẽã.

¹⁵ Ædjiza poya waribiðida crĩchaða quĩrãca diasia. Abaa paratada mil juesuma diasia. Dewarabemaa mil umé diasia. Dewaraa mil aba diasia. Mañbebara wãsia.

¹⁶ Dji mil juesuma edaðara mañ parata waribi carea trajade wãsia. Mãwã idjia dewara mil juesuma edasia.

¹⁷ Ara mañ quĩrãca dji mil umé edaðaba dewara mil umé edasia.

¹⁸ Baribara dji mil aba edaðaba mañ paratara egorode jou ðasia.

¹⁹ Dãrãbarãde ãdji borora jẽda zesia. Mañbe idjia parata amenanebemada idji nezocarãa iwĩðisia.

²⁰ Dji mil juesuma edaðara zepeda dewara mil juesuma enepeda jarasia: “Mã boro, ða mil juesuma diaðadeba mãa dewara mil juesuma enesia.”

* **25:13** Nañ Djara Edaða zei. Mãra griego bedeade ãcãã cartade neẽa.

21 Dji boroba jarasia: “Bia b̄ΛA, nezoca bia, b̄ΛA jipa obaria. M̄Λa maārī diadara b̄ΛA aride oda b̄ērā m̄Λa waīb̄Λara b̄Λ j̄Λwaeda b̄Λya. Eda zedua m̄Λ ume b̄Λsrida panani carea.”

22 Mālbe dji mil umé edadara zepeda jarasia: “M̄Λ boro, b̄ΛA mil umé diadadeba m̄Λa dewara mil umé enesia.”

23 Dji boroba jarasia: “Bia b̄ΛA, nezoca bia, b̄ΛA jipa obaria. M̄Λa maārī diadara b̄ΛA aride oda b̄ērā m̄Λa b̄ΛA waīb̄Λara b̄Λ j̄Λwaeda b̄Λya. Eda zedua m̄Λ ume b̄Λsrida panani carea.”

24 Barib̄Λr̄Λ dji mil aba edadara zepeda jarasia: “M̄Λ boro, m̄Λa cawa b̄ΛA b̄ΛA djārāra quīrā djuburiacada parata edai carea. MāΛ awara djārāba upedadara ewabarā.

25 MāΛ carea m̄Λra ne wayasia. B̄Λ parata aduabue amaaba egorode jou b̄Λsia. Barib̄Λr̄Λ nama erob̄ΛA.”

26 MāΛne dji boroba jarasia: “iNezoca cadjirua, b̄Λra djuburia tab̄ΛA! B̄ΛA wārāda cawa b̄Λsia m̄Λa djārāneda edabarida idjaba djārāba upedadara ewabarida.

27 MāΛ b̄ērā b̄ΛA m̄Λ paratara dji parata wagabada dede b̄Λida b̄Λsia. M̄Λwā odabara m̄Λ zeb̄Λr̄Λde m̄Λ parata edab̄Λr̄Λ awara dji eabada sida edacasia.”

28 Mālbe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil aba erob̄Λra jārīnapeda dji die mil erob̄ΛA diadadua.

29 M̄Λa diada auđu abāΛba eneib̄Λr̄Λ m̄Λa māΛ ēberā auđuara diaya. Barib̄Λr̄Λ m̄Λa diađa auđu eneēb̄Λr̄Λ, m̄Λa maārī diada sida jūma jārīya.

30 Jā̄Λ nezoca djuburia tab̄Λra dajada p̄āimane b̄atabuedadua. Mama beara aujīā panania idjaba puaba quīda īchia panania.”

Jūmarā cawa oidebema

31 M̄Λ, NāΛ Djara Edadara jūma bajānebema nezocarā ume Λb̄ΛA bara zeb̄Λr̄Λde, m̄Λ bugue quīrāwārēā b̄Λde chūmeya cawa oi carea.

32 MāΛne druazabema ēberārāda m̄Λ quīrāpita zedia. MāΛḡΛr̄Λra m̄Λa awara awara b̄Λya oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ābaa pananada awara b̄Λbari quīrāca.

33 Dji oveja quīrāca beada m̄Λ j̄Λwa araare b̄Λya. Dji chiwatu quīrāca beada m̄Λ j̄Λwa ac̄Λare b̄Λya.

34 Mālbe m̄Λ, dji Boroba j̄Λwa araare duanr̄Λā nāwā jaraya:

“Bārā, m̄Λ Zezaba bia b̄Λcuadarā, zedadua. Idji purude bia pananadua. NāΛ ējūā oda ewarideba ātaa māΛ purura bārā itea o b̄Λcārīa.

35-36 M̄Λ jarra b̄Λside bārāba ne cobisidaa; m̄Λ opichia b̄Λside baido dawasidaa; m̄Λra drua āibema quīrāca p̄Λrr̄Λa nīb̄Λside bārā dede bia edasidaa; m̄Λa cacuađe j̄Λi carea neē b̄Λside m̄Λa diasidaa; m̄Λ cacua biē b̄Λside ac̄Λde zesidaa; idjaba m̄Λra preso b̄Λside ac̄Λde zesidaa.”

37 MāΛne dji jipa beaba iwididia: “Dai Boro, ¿sā̄lbe b̄Λra jarra b̄Λsi? ¿sā̄lbe daiba b̄Λra ne cobisida? ¿sā̄lbe b̄Λra opichia b̄Λsi? ¿sā̄lbe daiba b̄Λra baido dawasida?

38 ¿sā̄lbe b̄Λra drua āibema quīrāca p̄Λrr̄Λa nīb̄Λsi? ¿sā̄lbe dai dede b̄Λra bia edasida? ¿sā̄lbe daiba b̄Λ cacuađe j̄Λmārēā diasida?

39 ¿sā̄lbe b̄Λra cacua biē b̄Λde wa preso b̄Λde daiba ac̄Λde wāsida?”

40 MāΛne m̄Λa panuya: “Wārā arada m̄Λa jaraya: bārāba m̄Λ djabarā dji edaara quedeada carebasidade m̄Λda carebasidaa.”

41 Mālbe m̄Λ j̄Λwa ac̄Λare duanr̄Λā jaraya: “Bārā, Ācōrēba biē b̄Λdarā, m̄Λ caitabemada āyā wānadua t̄Λb̄Λ urua quicadaa. MāΛḡΛra Ācōrēba coa b̄Λsia diauruda, idji nezocarā sida cawa oi carea.

42-43 M̄Λ jarra b̄Λside bārāba ne cobidaē basía; m̄Λ opichia b̄Λside baido dawadaē basía; drua āibema quīrāca p̄Λrr̄Λa nīb̄Λside bia edadaē basía; m̄Λa

cacuađe j̄li carea neě b̄aside b̄ār̄aba diadaě basía; m̄l cacua biě b̄aside, preso b̄aside b̄ida b̄ār̄aba m̄lra ac̄ade zedaě basía.”

⁴⁴ Małne ādjir̄aba iwidiđia: “Dai Boro, daiba b̄lra jarra b̄lda, opichia b̄lda, drua āibema qūr̄aca p̄lrr̄la n̄da, cacuađe j̄li carea neě b̄lda, cacua biě b̄lda, wa preso b̄lda ununaca basía. ¿S̄āłbe b̄lra carebadaě basi?”

⁴⁵ Małne m̄la panuya: “W̄ār̄a arada m̄la jaraya: b̄ār̄aba dji edaara queđeada carebadaě b̄aside m̄lda carebadaě basía.”

⁴⁶ Małbe Ācōrēba ādjir̄ara t̄l̄b̄l urua quicađaa b̄atacuaya, barib̄lra dji jipa beara idji ume ewariza zocai beadam̄rēā edeya.–

26

Jesu beađi carea cr̄icha j̄lra panana

Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juał 11:45-53

¹ Jūma mał jaradiadacarea Jesuba idji ume n̄babadar̄a jarasia:

² –B̄ār̄aba cawa pan̄la ewari umé bab̄lrađe Egiptodeba ēdr̄apedada qūr̄ānebabada ewarida ođida.* Małne abałba m̄l, Nał Djara Edađara jidabiya cruđe cachi beadam̄rēā.–

³ Małmisa sacerdote boror̄ada, judior̄a ley jaradiabadar̄ada, judior̄a dji dromar̄a siđa Caipá de dromane ābaa dji j̄residaa. Mał Caipára sacerdote dji dromaara b̄asia.

⁴ Małne beđe auidaa Jesura chupea jidadapeda beabiđi carea.

⁵ Barib̄lra jarasidaa:

–Ewari dromane jidadaēa ēber̄r̄a qūr̄ūbucar̄ānam̄rēā.–

Wēr̄aba nardo quera Jesu boro l̄r̄l weada

Marco 14:3-9; Juał 12:1-8

⁶ Mał ewaride Jesura Betania purude Simoł aida bara bađa dede b̄asia.

⁷ Małne wēr̄ada idjimaa zesia. Mał wēr̄aba boteya alabastro mōgara ođada enesia.† Boteyara quera bio nēb̄la b̄lba bira b̄asia. Jesu ne co chūm̄lne wēr̄aba mał querara idji boro l̄r̄l weabuesia.

⁸ Jesu ume n̄babadar̄aba mał unub̄dade qūr̄ūsidaa. Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēā j̄wā weatasi?

⁹ Nēdobuedabara paratada waib̄la edacasia. Małba ne neě queđeara carebacasia.–

¹⁰ Barib̄lra Jesuba małda ūr̄ina bēr̄a jarasia:

–¿Cārē cārēā idjira quēā pan̄l? Idjia m̄l j̄wā ođara bia b̄asia.

¹¹ Ne neě queđeara ewariza bār̄a t̄ēna panania, barib̄lra m̄lra bār̄a ume ewariza baēa.

¹² Dār̄ēne m̄lra beupeda t̄l̄bariđia. Nał wēr̄aba m̄lra mał carea queraba p̄sia.

¹³ W̄ār̄a arada m̄la jaraya: jūma nał ējūāne beđe bia m̄lnebema jarađiabadama nał wēr̄aba ođara nēb̄lrađia idji siđa qūr̄ānebadam̄rēā.–

Judaba Jesu jidabi carea cr̄ichada

Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

¹⁴ Juda Iscariote abadada Jesuba doce edađadebema basía. Mał Judara sacerdote boror̄āmaa w̄asia.

¹⁵ Idjia nāwā iwidiđia:

–M̄la bār̄a Jesuda jida diaib̄lra, ¿bār̄aba m̄lra cārēda diadi?–

Małne ādjir̄aba parata torroda treinta diasidaa.‡

* **26:2** Exodo 12:1-27. † **26:7** Alabastro. Małgara mōgara cuaracuara b̄la. Mācua zareaē b̄l bēr̄a ne obadaa. Judior̄aba alabastroa Egipto druađeba enebadiđaa. Jūma alabastro ođara nēb̄la b̄la. ‡ **26:15** Zacaria 11:12; Exodo 21:32.

16 Mama ɒba ɔta Judaba jaɾɒbadjia sɔwɔ Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarɔ ume ne coda

Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juaɔ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

17 Paɔ ɛsɔbari neɛ ɒ cobada ewarida jũɛsia. Domia ɒba mɔwɔ cobadjidaa. Dji nabema ewaride Jesu ume nɔbabadarɔba idjimaa wɔnapeda iwidiɛdaa:

-ɔɒa sɔma quɔrɔɔ ɒ daiba Egiptodeba ɛdrɒpedada quɔrɔnebaɛi carea cobadara ɒ itea odida?-

18 Jesuba panusia:

-Jerusaleɔne dadjia unubada ɛberɔmaa wɔnada. Idjia nɔwɔ jaradada: "Dadjirɔa Jaradiabariɒa jara ɒa idji ewarira caita ɒada. Idjia, idji ume nɔbabadarɔ biɛa Egiptodeba ɛdrɒpedada quɔrɔnebaɛi carea cobadara ɒ deɛ coda."-

19 Ara maɔda Jesuba jaraɛa quɔrɔca idji ume nɔbabadarɔba Egiptodeba ɛdrɒpedada quɔrɔnebaɛi carea cobadara osidaa.

20 Queudacarea Jesura, idji ume nɔbabadarɔ doce panɒ ume mesa icawa chũmesia.

21 Ne co panɒne idjia jarasia:

-Wɔrɔ arada mɔa jaraya: ɒba bɔrɔnebemaba mɔra jidabiya.-

22 Maɔ carea ɔdjira bio sopua panesiɛdaa. Ara maɔda ɒba ɒba idjia iwidiɛdaa:

-Mɔ Boro, ɔmɔa mɔwɔ oica?-

23 Idjia panusia:

-Mɔ ume ɒbari epeɛcode ne co ɒba mɔra jidabiya.‡

24 Wɔrɔda mɔ, Naɔ Djara Edadara beuida ɒa ɔcɔrɛ Bedeade ɒ ɒ quɔrɔca.* jBaribɒra mɔ jidabi ɛberɔra bio mɔa djuburi ɒa! Idjira topedadaɛbara biara ɒacasia.-

25 Maɔne Juda, Jesu jidabiya ɒba iwidiɛsia:

-Jaradiabari, ɔmɔa mɔwɔ oica?-

Jesuba panusia:

-Mɔɛ, ɒa mɔwɔ jara ɒa.-

26 Wadi ne co duanɒne Jesuba paɔda jaɒwade edapeɛa ɔcɔrɛa bia jarasia. Maɔbe cɔrɔcuapeɛa idji ume nɔbabadarɔa diabɒrɒɛe jarasia:

-Edadada. Codaɛa. Naɔgɒra mɔ cacua.-

27 Mɔwɔnacarea uva ɒa tazade ɒada edapeɛa ɔcɔrɛa bia ɒada asia. Maɔbe ɔdjirɔa diabɒrɒɛe jarasia:

-Jũmarɔba doɛada.

28 Naɔgɒra mɔ oaa. Mɔ oa erozoabɒrɒba ɔcɔrɛba beɛa djiwidida ɒbɒrɒa zocɔrɔ ɛberɔrɔba cadjirua opeɛada quɔrɔdoai carea.†

29 Mɔa jaraya: mɔa uva ɒara waa doɛa ɒa mɔ Zezaba jũma idji ɛberɔrɔ pe eroɛbɒrɒɛdaa. Maɔbebɒrɒ mɔa bɔrɔ ume uva ɒada wayacusa doya.-‡

Pedroba Jesu igaraɛana ada

Marco 14:26-31; Luca 22:31-34; Juaɔ 13:36-38

30 Maɔbe ɔcɔrɛ Bedeadebemada trɔɔnapeda Olivo eyadaa wɔsiɛdaa.‡

31 Maɔne Jesuba ɔdjia jarasia:

‡ 26:23 Salmo 41:9. * 26:24 Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:13ɛba ɒa 53:12ɛdaa. † 26:28 Bedeade djiwidida. Jeremia 31:31-34. ɔcɔrɛra naɔrɔ israelerɔ ume beɛa ɒasia (Exodo 24:6-8). Djiwidida. Griego beɛade ɔcɒra cartade maɔra neɛa. ‡ 26:29 Uva bada wayacusa doya. Griego beɛade maɔba idjaba jara ɒa: "Uva ɒa djiwidida doya." § 26:30 Maɔ ewari dromane judiorɔba ne codi naɛna Salmo 113ɛba ɒa 114ɛda trɔɔbadjidaa. Ne copedaɛacarea Salmo 115ɛba ɒa 118ɛda trɔɔbadjidaa.

-Nañ diamasi jũma bārãba m̃ra igaradia. Ācõrẽ Bedeade nãwã b̃l̃ b̃la: “M̃a oveja wagabarira beab̃r̃de dji ovejara jãrãzoadia.”*

³² Barib̃r̃ m̃ra ãrẽbapeða bārã na wãya Galilea druaða.-

³³ Mañne Pedroba Jesua jarasia:

-Jũmarãba b̃ra igaradim̃na m̃ab̃r̃ igaraẽ baya.-

³⁴ Jesuba Pedroa jarasia:

-Wãrã arada m̃a jaraya: ara nañ diamasi eterre berui naẽna b̃la b̃arima ũbea m̃ra unucaada aya.-

³⁵ Barib̃r̃ Pedroba jarasia:

-M̃ beab̃da sida b̃ra igaraẽa.-

Waabemarã biða abarica jarasidaa.

Jesu Getsemanine Ācõrẽa iwidida

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

³⁶ Jesura idji ume nĩbabadarã sida Getsemani abadama jũene wãsidaa. Mama Jesuba ãdjirãa jarasia:

-M̃ awuá Ācõrẽa iwidide wãb̃r̃misa nama chũpanenadua.-

³⁷ Mañbe Zebedeo warrarã umé pañda, Pedro sida jĩga edesia. Idji sãwãinebemada jũmawãyã crĩcha b̃l̃ b̃rã bio sopua b̃esia.

³⁸ Mañne ãdjía jarasia:

-M̃ra sopuaba beub̃r̃ quĩrãca b̃la. Nama panenadua. M̃ daucha zocai pananadua.-

³⁹ Jesura wagabe wãpeða idji dratura ějũãnaa tẽũ cobepeda Ācõrẽa iwidisia:

-M̃ Zeza, b̃la quĩrã awara oida b̃ab̃r̃ m̃ra idu bia mĩgabirãdua. Barib̃r̃ m̃a quĩrã b̃l̃ cãyãbara b̃la quĩrã b̃l̃ quĩrãca odua.-

⁴⁰ Mañbe Jesu idji ume nĩbabadarã ũbea pañmaa jẽda zeb̃r̃de unusia ãdjira cãĩ pañda. Pedroa jarasia:

-¿B̃ra m̃ daucha ni hora aba biða poya zocai baẽca?

⁴¹ Bãrãra dau ãb̃la beaðadua. Ācõrẽa iwididadua m̃ igaraða amaaba. M̃a cawa b̃la bãrãba biada o quĩrã pañda. Mãwãm̃na nañ djarade ãb̃laẽ pañla.-

⁴² Mañbe Jesura wayacusa wãpeða Ācõrẽa iwidisia:

-M̃ Zeza, m̃da bia mĩgaida b̃ab̃r̃, b̃la quĩrã b̃l̃ quĩrãca mĩgaya.-

⁴³ Idji ume nĩbabadarãmaa jẽda zeb̃r̃de cãĩ pañda unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nũpanasidaa.

⁴⁴ Ādjira waya amepeda wãsia. Ācõrẽa ara abarida iwidisia.

⁴⁵ Mañbe idji ume nĩbabadarãmaa jẽda zepeda jarasia:

-Bãrãra ¿wadibida cãĩ pañca? M̃ ewarira jũesia. M̃, Nañ Djara Edaðara ěberã cadjiruarã j̃wade beb̃r̃la.

⁴⁶ Piradr̃adua. Wãnia. Ac̃adua, jari urua m̃ jidabira.-

Jesu jidapedada

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juañ 18:2-11

⁴⁷ Jesu waði bedeã b̃de Judada zesia. Mañ Judara Jesuba doce edaðadebema basía. Zocãrã ěberãrãda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirãra sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã biða dia-buepedadarã basía.

⁴⁸ Dji jidabiya b̃ba ãdjía jaraðoasia sãwã oida Jesuda cawaðamãrẽã. Nãwã jarasia:

-M̃a uridarrade isõb̃r̃da Jesua. Idjida jidadadua.-

⁴⁹ Mañne Judara Jesu caita wãpeða jarasia:

* 26:31 Zacaria 13:7.

-¡Mērá, Jaradiabari!-

Māwā jarapeda Jesura uridarrade isōsia.

⁵⁰ Jesuba idjía jarasia:

-Ache, b_Λa ode ze b_Λara odua.-†

Ara maāda dewararāda caita zedapeda Jesura jidasidaa.

⁵¹ Maāne Jesu ume nībabari ab_Λba idji djōbada necoda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca c_Λw_Λr_Λda t_Λtasia.

⁵² Maābe dji c_Λw_Λr_Λ t_Λtadaa Jesuba jarasia:

-B_Λdji necora wagadua. Necoba djōbadara necoba beudia.

⁵³ M_Λ Zezaa iwīdīb_Λr_Λ ara maāda idjia bajānebema nezocarāda cābana diabueya. ¿B_Λa maāra adua b_Λca?

⁵⁴ Barīb_Λr_Λ māwā ob_Λr_Λbara idji Bedeade m_Λnebema b_Λ b_Λra ¿sāwācasi?-

⁵⁵ Maābe Jesuba dewararāa iwīdisia:

-Bārāba ¿cārē cārēā neco bara, bacuru bara m_Λra jāwā jidade ze pan_Λ? ¿Māwāra m_Λra ēberā minijīchiaca? M_Λa ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia chūmabadjia. ¿Cārē cārēā m_Λra mama jūmarā daide jidadaē basi?

⁵⁶ Barīb_Λr_Λ jūma na_Λg_Λra o pan_Λa Ācōrēneba bedeabadarāba b_Λpedada māwāmārēā.-

Māwā b_Λde Jesu ume nībabadarāba idjira b_Λesidaa. Jūmarāda mīrū wāb_Λr_Λsidaa.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juañ 18:12-24

⁵⁷ Maābe Jesu jidapedadarāba idjira sacerdote dji droma Caipámaa edesidaa. Maā Caipá dede judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji j_Λre duanasia.

⁵⁸ Maāne Pedropa Jesu t_Λm_Λba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūēsia. Dji de auđu jūrā ca b_Λde eda wāpeda Ācōrē de dromanebema zarrarā ume ābaa chūmesia Jesu sāwā odi cawai carea.

⁵⁹ Maāne sacerdote bororāba, jūma judiorā dji dromarā biđa ēberārāda j_Λr_Λsidaa sewadeba Jesura biē jaradāmārēā. Idjira nēb_Λrade b_Λdapeda beabidida crīchasidaa.

⁶⁰ Zocārāba Jesura sewadeba biē jarade zesidamīna idjidebema biē jaradida neē basía. Māwā duanane ēberāda umé zesidaa.

⁶¹ Maāg_Λrāba jarasidaa:

-Naā ēberāba jarasia: “M_Λa Ācōrē de dromara ārīda b_Λa, barīb_Λr_Λ ewari ūbeade wayacusa o cob_Λida b_Λa.”-‡

⁶² Maāne sacerdote dji dromaara b_Λba āta nūmepeda Jesua iwīdisia:

-Naāg_Λrāba b_Λra biē jara pan_Λa. Ādjia jara pan_Λra ¿wārāca? ¿B_Λa ni cārē sida panuēca?-

⁶³ Barīb_Λr_Λ Jesura chupea b_Λsia. § Māwā b_Λde sacerdote dji dromaara b_Λba idjía jarasia:

-Ācōrē zocai b_Λ quīrāpita daia wārāda jaradua. ¿B_Λra Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradaca? ¿B_Λra Ācōrē Warraca?-

⁶⁴ Jesuba panusia:

-Māē, b_Λa māwā jara b_Λa. Maā awara m_Λa jaraya: idiba ātaa bārāba m_Λ, Naā Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya b_Λ j_Λwa araare chūm_Λda idjaba jārārāne zeb_Λr_Λda.-*

† 26:50 B_Λa ode ze b_Λara odua. Maā bedeaba idjaba jara b_Λa: “¿Cārēda ode ze b_Λ?” ‡ 26:61 Juañ 2:19.

§ 26:63 Isaía 53:7. * 26:64 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

⁶⁵ Mañne sacerdote dji dromaara ða quĩrũbɔɾɔba idjia jã ðara cõãtapeda dewararãa jarasia:

–jãwã idjia Æcõrẽda biẽ jara ðaa! ¿Cãrẽ cãrẽã dewarada jɔɾɔdi idji biẽ jaramãrẽã? Bãrãba ùrĩsidaa idjia Æcõrẽda biẽ jarabɔɾɔda.

⁶⁶ Jãñbe bãrãmaara ¿idjira sãwã odi?–

Ædjirãba panusidaa:

–Idjira bedede ðaa. Mañ carea beadida panaa.–†

⁶⁷ Mañbe ãcɔɾɔba Jesu quĩrãne idosidaa idjaba chĩsidaa. Dewararãba idjira quĩrãne usidaa.‡

⁶⁸ Uðapeda jarasidaa:

–jɔɾɔda Æcõrẽba ãdrɔ edabari diai jaraða baibɔɾɔ, Æcõrẽneba bedeadua! jDaia jaradua caibɔɾɔ ðara usida!–

Pedroba Jesu unucaada ada

Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Pedro mañ de droma duða chũmãne nezocawẽrãda idjimaa zesia. Mañ wẽrãba jarasia:

–Bɔɾa Jesu Galileadebema ume nĩbasia.–

⁷⁰ Baribɔɾɔ Pedroba jũmarã quĩrãpita mẽrãsia. Nãwã jarasia:

–Mãa adua ðaa ðaa cãrẽda jara ðada.–

⁷¹ Mañbe Pedrora de jũrã ca ðade dji ãdrɔbadamaa wãsia. Mañne dewara nezocawẽrãba idjira unupeda arima duanãrãa jarasia:

–Za ðada Jesu Nazaredebema ume nĩbasia.–

⁷² Baribɔɾɔ Pedroba wayacusa mẽrãsia:

–Mãa wãrãneba jaraya: jãñ ãberãra unucaa.–

⁷³ Dãrãéne arima duanãba Pedromaa wãnapeda jarasidaa:

–Wãrãda ðara jãñ Jesu ume nĩbasia. Baa poya mẽrãéa, Galileadebema quĩrãca bedebari bẽrã.–

⁷⁴ Pedroba jarasia:

–jMãa sewada jaraibɔɾɔ Æcõrẽba cawa oya! Wãrãneba jaraya: mãa jãñ ãberãra unucaa.–

Ara mãwã jarabɔɾɔde eterrera berusia.

⁷⁵ Mañne Pedroba quĩrãnebasia Jesuba nãwã jaraðara: “Eterre berui naẽna ðaa ðarima ùbea mãra unucaada aya.”§ Mañbe Pedrora dajadaa wãpeda bio sopuaba jãsia.

27

Juda beuda

Hecho 1:18-19

¹ Ásabodode jũma sacerdote bororãda judiorã dji dromarã ume ãbaa bedea ausidaa Jesu beabiði carea.

² Mañbe idjira ãberã Poncio Pilato abadamaa jɔɾɔ jã edesidaa. Mañ Pilator Romanebema boroba Judea druadebema boroda ðasia.*

³ Mañne Judaba cawasia Jesura beadida. Idjiabɔɾɔ jidabida bẽrã bio sopuasias. Ara mãda idjia treinta parata edaðara sacerdote bororãmaa, judiorã dji dromarãmaa biða jẽda diade wãsia.

⁴ Ædjirãa jarasia:

† 26:66 Levítico 24:15-16. ‡ 26:67 Isaías 50:6. § 26:75 Mateo 26:34. * 27:2 Pilato. Romanorã boro Tiberio abadaba Pilator Judea druadebema boroda ðasia. Dji boroda ðasia poa 26ðeba aba 36ðaa. Judiorã bororãba Jesura Pilatormaa edesidaa ãdjia preso ðeara beacara panã bẽrã. Aba romanorãba mãwã odida panasidaa.

–Māa ēberā beḏea neḗ ḅada jidabiḏa bēra cadjiruada osia.–

Maāne ādjirāba jarasidaa:

–¿Dairāmaara māda sāwāi? Maāgāra ḅaḏe ḅaa.–

⁵ Maābe Judaba dji paratara Ācōrē de dromane eḏa cuabuesia. Puru dajadaa wāpeḏa iduba ojā beusia.

⁶ Juda wānacarea sacerdote bororāba maā paratara jara pedapeḏa jarasidaa:

–Naā paratara Ācōrēa diapedada parata ume ḅacara panāa, maāba ēberā beabiḏa bēra.–

⁷ Maā carea beḏea audapeḏa maā parataba ējūāda nēdosidaa drua āibemarā joubadada eropanani carea. Maā ējūāra Zoco Cabari Ējūā abadiḏa.

⁸ Baribara mamaaba ātaa Oa Ējūā abadaa.

⁹ Maāra māwāsia Ācōrēneba beḏeabari Jeremiaba jaraḏa quīrāca. Nāwā jarasia: “Ādjirāba treinta paratara edasidaa. Maā nēbāra israelerāba idji carea ḅasidaa.

¹⁰ Maā parataba ādjirāba zoco cabari ējūāda nēdosidaa Ācōrēba māa jaraḏa quīrāca.”†

Jesu Pilato quīrāpita baḏa

Marco 15:1-5; Luca 23:1-5; Juaā 18:28-38

¹¹ Maāne Jesura Pilato quīrāpita nūmasia. Pilatoba idjia iwidisia:

–¿ḅada wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, ḅaa māwā jara ḅaa.–

¹² Maāne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā biḏa Jesura biē jarasidaa baribara idjia panuē basia.

¹³ Maā bēra Pilatoba Jesua iwidisia:

–Ādjirāba bāra ne jūmaneba biē jara duanā. ¿Maāra ūrīē ḅaca?–

¹⁴ Baribara Jesuba ni beḏea aba biḏa panuē basia.‡ Maā carea Pilatoba cawa crīchaē ḅesia.

Jesu beaḏi carea jarapeḏada

Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Juaā 18:38-19:16

¹⁵ Poaza judiorāba maā ewari droma o panane Pilatoba preso beada aba ēdra ḅabadiḏa. Puruba jarabara idjia ēdra ḅabadiḏa.

¹⁶ Maā ewaride romanorāba aba preso eropanasidaa Barrabá abadada. Maā Barrabára trā ḅaga ḅasia.

¹⁷⁻¹⁸ Pilatoba cawa ḅasia judiorā dji dromarāda Jesu ume biē duanā bēra idjira jida diasidada. Maā carea dji ēberārā powua nūmāa iwidisia:

–¿Caida bārāba quīrā panā māa ēdra ḅaḏa: Barrabáda wa Jesu, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradamanada?–§

¹⁹ Pilatorā ēberārā cawa obari bugueḏe chūmāne dji quimaba naā beḏeada idjimaā diabuesia: “Jāā ēberā jipa ḅāra ēdra ḅaḏa. Idi idjidebema cāimocarada bēra māra bio ne waya ḅaa.”

²⁰ Maāne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā biḏa dji powua nūmāa ēberārā nāwā jarasidaa: “Pilatoa jaradada Barrabáda ēdra ḅapeḏa Jesuda beamārēa.”

²¹ Māwā panane Pilatoba dji powua nūmāa iwidisia:

–Naā umēbemada ¿sālgāda māa ēdra ḅaḏa quīrā panā?–

Ādjirāba Barrabáda ēdra ḅaḏada asidaa.

† 27:10 Jeremia 18:1-3; 19:1-4; 32:6-7; Zacaria 11:12-13. ‡ 27:14 Ni beḏea aba biḏa panuē basia. Isaia 53:7. § 27:17-18 Griego beḏeade ācāra cartade Barrabá cāyābara “Jesu Barrabá” ḅā ḅaa.

22 Pilatoba iwidiisia:
-Māwā baib_ΛΛ m_Λā ħsāwā oi Jesu, Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradamanada?-

Jūmarāba jarasidaa:
-ĭCrude cachi beabidua!-

23 Pilatoba iwidiisia:
-ĭCārē cārēā māwā oi? Idjia ħcārē cadjiruada osi?-

Māwā bedea b_Λde ādjirāba wetara b_Λga jara duanasidaa:
-ĭCrude cachi beabidua!-

24 Māwā pan_Λne Pilatoba cawasia ēberārāba idji bedeara ĭjānaēda. Ma_Λ awara unusia ēberārāra wetara quīrūbucab_Λdada. Ma_Λbe baidoba idji j_Λwara jūmarā quīrāpita s_Λg_Λb_Λr_Λde jarasia:

-Na_Λ ēberā jipa b_Λ beab_Λda carea m_Λra bedeade b_Λēa.* Ma_Λg_Λra ara bādjidē b_Λa.-

25 Ma_Λne jūmarāba panusidaa:

-ĭMāēteara daida, dai warrarā sida idji beab_Λda carea bedeade panania!-

26 Ma_Λbe Pilatoba Barrabáda ēdr_Λ b_Λsia. Barib_Λr_Λ idji sordaorāa jarasia Jesuda soaba u_Λpeda crude cachi bead_Λmārēā.

27 Ara ma_Λda Pilato sordaorāba Jesura de droma Pretorio abadaēda edesidaa. Mama waabema sordaorā tr_Λn_Λpeda idjira jūrā edasidaa.

28 Ma_Λbe Jesuba cacuade j_Λ b_Λra ērānapeda cacua ĭr_Λ j_Λbada purea b_Λda j_Λbisidaa.

29 Borobari _Λr_Λ caēda idji borode wēāju b_Λsidaa idjaba idji j_Λwa araare bacuruda diasidaa. Ma_Λbe idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda ipida jarasidaa:

-ĭBio bia b_Λa, judiorā boro!-

30 Ma_Λbe dau idobadjidaa idjaba bacuru idji j_Λwade b_Λda jārīnapeda borode ubadjidaa.†

31 Idjira ipida biē jaradapeda ādjia j_Λbipedadara wēāsidaa. Ma_Λbe idjia j_Λ badada wayacusa j_Λbidapeda crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi b_Λpedada

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Jua_Λ 19:17-27

32 Mama_Λba wāsidade sordaorāba ēberā Simo_Λ abadada unusidaa. Idjira Cirene purudebema basía. Ādjirāba ma_Λ Simo_Λa Jesu cruda ataubisidaa.

33 Wāb_Λdada ējūā Golgota abadama jūēsidaa. Golgota tr_Λba jara b_Λa Boro B_Λw_Λr_Λ.

34 Mama ādjirāba uva ba asea hiel abadaēda pueradada Jesua diasidaa pua droamārēā, barib_Λr_Λ do zapeda quīrāē basía.‡

35 Ma_Λbe sordaorāba Jesura crude cachi b_Λsidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade j_Λ badara sāwā jedecadi cawaya. [Māwā osidaa Ācōrēneba bedebariba jaradara māwāmārēā. Nāwā jarasia: “M_Λa cacuade j_Λ badara ādjiza jedecasiada. M_Λa cacuade j_Λ bada carea ādjirāra ne jemenesidaa sāwā jedecadi cawaya.”]§

36 Ma_Λbe chūpanenapeda j_Λā panesidaa ni aba_Λba Jesu carebade zerānamārēā.

37 Jesu boro nocoare bedeadada cachi jira b_Λsidaa cawabidi carea idjira cārē carea beab_Λdada. Nāwā b_Λ basia: “Na_Λg_Λra Jesua, judiorā boroa.”

38 Idjaba ne dr_Λabadada umé Jesu caita crude cachi jira b_Λsidaa, aba idji j_Λwa araare, aba idji j_Λwa a_Λare.

* 27:24 jipa b_Λ. Ma_Λra griego bedeade ĭc_Λr_Λ cartade neēa. † 27:30 Isaía 50:6. ‡ 27:34 Salmo 69:21. § 27:35 Salmo 22:18. Griego bedeade ĭc_Λr_Λ cartade bedea corchetede b_Λra neēa.

39 Mañne ãcãrã ãberãrãda caita wãnapeda boro ãrãtã ãrãtãdãpedã Jesua nãwã biẽ bedeadãjidaa.*

40 –Bãã ãcõrẽ de dromara ãrĩpeda ewari ãbeade wayacusa poya oibãrã, jara bãduba ãdrãdua! Bãda ãcõrẽ Warrabãrã, jãã crudeba uãaa zedua.–

41 Ara mañ quĩrãca sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarãba, judiorã dji dromarã biãda Jesura ipiãda biẽ jarabadãjidaa:

42 –Idjia dewararãda carebasia, baribãrã ara iduba poya ãdrãã.† Idjida Israeldebema Borobãrã, nawena jãã crudeba uãaa zeida bãã. Mãwãbãrã ãjãnia.

43 Idjia crĩcha bãã ãcõrẽra idji ume bããda. ¿Idjira ãcõrẽ Warraãda aẽ basica? Mãẽteara ãcõrẽba idjira wãrãda quĩrãã bãbãrã, ara nawena ãdrã bãida bãã.–‡

44 Idjaba ne drãabada idji caita crude cachipeãda biãda ara mañ quĩrãca biẽ jarasidaa.

Jesu crude beuda

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juañ 19:28-30

45 Umatipa ãmãdaura quisia.§ Mañba nañ ãjũãra hora ãbea jũma pãima nũmasia.

46 Hora ãbea badacarea Jesuba jĩgua jarasia:

–¿Eli, Eli, lama sabactani?–

Mañ arameo bedea jara bãã: “Mã ãcõrẽ, mã ãcõrẽ ¿cãrẽ cãrẽã mãduba beesĩ?”*

47 Mañ bedea ãrĩbãdade ãcãrã mama caita duanãba jarasidaa:

–Idjia Elíada trãã bãã.–

48 Ara mããda abã isabe pira wãpeda uva bã oregueada mõda quirude dodoba edasia. Bacurude jãpeda Jesua diasia domãrẽã.†

49 Baribãrã dewararãba jarasidaa:

–Jããdua, acãdia Elíaba ãdrã edade zeĩ cawaya.–

50 Mãwã bããde Jesura wayacusa jĩgua biasia. Mãñbebãrã jaidasia.

51 Ara mãwãbãrãde ãcõrẽ de dromane edã wua eatã jira bããda ãsidra ãtãba edãã cõã dogosia. Idjaba de uremiada wãsia.‡ Mãñba mõgarara dracuasia.

52 Bẽwãrã uriara ewacuasiasia. Mãñne ãcõrẽ ãjã bẽa beupedãdãda zocãrã ãrẽbaquasidaa.

53 ãdji beãda urideba ãdrãcuasidaa. Jesu ãrẽbadacarea ãcõrẽ itea bãã puru Jerusaleãnaa wãsidãã. Mama zocãrãba ãdjirãra unusidaa.

54 Romanebema sordaorã boroba, idji sordaorã biãda Jesura jãã panasidaa ni abããba carebarãnamãrẽã. Baribãrã de uremiaba mãwãcuabãrã unusidaãde bio dauperãdãpedã jarasidaa:

–Wãrãda nañ ãberãra ãcõrẽ Warra basia.–

55 Mãñne zocãrã wẽrãrãba tãmãba acã duanasidaa. Jesu Galileãdeba zeside idji careba nĩbasidaa.

56 ãdjirã tãẽna Maria Magdalenada, Zebedeo quima sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basia. Mãñgã Mariara Santiagoba, Jose biãda ãdji papa basia.

Jesu tãbaripãdãda

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juañ 19:38-42

* 27:39 Salmo 22:7; 109:25. † 27:42 Carebasia. Griego bedeadã bãã bãã “ãdrã edasia.” ‡ 27:43 Salmo 22:8. § 27:45 Amos 8:9-10. * 27:46 Salmo 22:1. † 27:48 Salmo 69:21. ‡ 27:51 Wua eatã jira bãã. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. De uremiada wãsia. Amos 8:8-10.

⁵⁷ Queuboðode ēberā parata bara ʘ Jose abadada zesia. Mañ Josera Arimatea purudebema basía. § Idji sida Jesu ume nĩbabadjia.

⁵⁸ Idjira Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidiisia tʘbari carea. Mañbe Pilatoba diabisia.

⁵⁹ Ara mañda Joseba Jesura edapeda boroba mititiaē ʘba bʘrá ʘasia.

⁶⁰ Mañbe mōjē uria djiwidi corodade eda ʘasia. Dji uriara mañ Josede basía. Mañbe mōgara waiʘaba uriara jũātrʘ ʘpeda wāsia.

⁶¹ Jesu tʘbarisidade Maria Magdalenara, dewarabema Maria sida arima chũpanasidaa.

Pilatoba sordaorāa Jesu tʘbarida jʘābida

⁶² Nurēma ʘnāūbada ewari basía. Mañne sacerdote bororāda, pariseorā sida ābaa Pilatoma wānapeda jarasidaa:

⁶³ –Dai boro, daiba quĩrāneba panʘa jʘā ēberā sewaida ʘ wadi zocai baside nāwā jarasida: “Mʘra ewari ũbeade ʘrēbaya.”

⁶⁴ Mañ carea idji tʘbaridara ewari ũbea bio jʘābidua idji ume nĩbabadarāba diamasi zedapeda idjira ederānamārēā. Māwābʘʘ ādjirāba purua poya jaradaēa idjira beu badada ʘrēbasida. Ādjia ʘrēbasidaa adibʘʘ, idjia naārā sewa oda cāyābara mañgʘ sewadeba purura biara cūrūga eropanania.–

⁶⁵ Pilatoba ādjirāa jarasia:

–Za duanʘ sordaorāda idji tʘbaridamaa ededapeda bio jʘābidua.–

⁶⁶ Ara mañda sordaorāba dji uria jũātrʘ ʘ mōgara ʘrʘ sēyāda ʘsidaa abaʘba ewasira cawadi carea. Mañbe jʘā panesidaa.

28

Jesu ʘrēbada

Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juañ 20:1-10

¹ ʘnāūbada ewari jōnacarea nabema ewari domianebema ara ʘnadrʘʘʘde Maria Magdalenada, dewarabema Maria sida Jesu tʘbaripedadamaa acʘde wāsidaa.

² Mañne cawaēne de uremiada dji cābāyā uresia. Ācōrē nezocada bajāneba zepeda uria jũātrʘ cobʘ mōgarara āyā ʘpeda mañ ʘrʘ chũmesia.

³ Idji quĩrāra baa purewa edabari quĩrāca urua basia. Idji cacuade jʘ ʘara bio totroa basia.

⁴ Idjida bio wayadaērā sordaorāra ure nũpanenapeda abeda beuda quĩrāca tapanesidaa.

⁵ Baribʘʘ bajānebema nezocaba wērārāa jarasia:

–Ne wayarānada. Mʘa cawa ʘa bārāba Jesu crude cachipedadada jʘʘ panʘda.

⁶ Idjira nama ʘāēa. Wārāda ʘrēbasia idjia jarada quĩrāca.* Idji tʘbaripedadamaa acʘde zedadua.

⁷ Jāñbe isabe wānapeda idji ume nĩbapedadarāa nāwā jaradadua: “Idjira beu badada ʘrēbasia. Idjira bārā na wāya Galilea druadaa. Jāma idjira ununia.” Mañda mʘa bārāa jarade zesia.–

⁸⁻⁹ Ara mañda wērārāa Jesu tʘbaripedada uriadeba ne waya panʘmīna bio ʘsrida pira wāsidaa. Jesu ume nĩbapedadarāa jarade wābʘdade Jesuda odjapeda –jMērā!– asia. Mañbe wērārāa idjimaa zedapeda jirūne bʘʘʘapeda idjia bia bedesidaa.

¹⁰ Māwā panʘne Jesuba jarasia:

§ 27:57 Arimatea. Hebreo bedede mañ purura Ramá wa Ramataiʘ trʘ jarabadjidaa. 1 Samuel 1:1.

* 28:6 Mateo 16:21; 17:23; 20:19.

-Ne wayarānadia. Djabarāa jarade wānadia Galilea druadaa wānamārēã. Jāma ādjirāba m̄ra ununia.-

Sordaorāba jarapedada

¹¹ Wērārā wāb̄damisa Ḅ̄c̄l̄r̄l̄ sordaorā Jesu t̄b̄aripedadama j̄ã pananada purudaa wāsidaa. Ādjia unupedadada sacerdote bororāa jūma nēb̄ar̄sidaa.

¹² Mañ carea sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji j̄aresidaa. Bedea audapeđa sordaorāa paratada waib̄la diasidaa.

¹³ Diab̄dade nāwā jarasidaa:

-Bariduaba iwidib̄r̄l̄, jaradadua bārā cāi duan̄misa Jesu ume n̄babadarāda diamasi zedapeđa idji cacuara dr̄la edesidada.

¹⁴ Pilatoba bārā cāisidada ūr̄ib̄r̄l̄, dairāda idji ume bārāare bedeadia nēb̄ar̄ade bearānamārēã.-

¹⁵ Mañbe sordaorāba paratara edapeđa jarasidaa Jesu ume n̄bapedadaba idji cacuara dr̄la edesidada. Judiorāba idi biđa māwā jarabadaa.

Jesuba edadarāa idjida unubiđa

Marco 16:14-18; Luca 24:36-49; Juañ 20:19-23

¹⁶ Māwānacarea Jesu ume n̄babadarā once pan̄da Galilea druadaa wāsidaa Jesuba jarada eyadaa.

¹⁷ Idji unusidade idjía bia bedesidaa barib̄r̄l̄ Ḅ̄c̄l̄r̄l̄ba mācua ĩjānaē basía.

¹⁸ Mañne Jesura ādjirā caita zeped̄a jarasia:

-Ācōrēba m̄la Ḅ̄l̄ada diasia bajāne, nañ ĩjūāne biđa ne jūmada poya erobamārēã.†

¹⁹ Mañ carea jūma puru beaza wānaped̄a jaradiadadua m̄lda ĩpēnamārēã. Ādjirāra dji Zeza tr̄neba, dji Warra tr̄neba, Ācōrē Jaure tr̄neba borocuedadua.

²⁰ Ādjirāa jaradiadadua m̄la bārāa jaradada jūma ĩjā odamārēã. Mañne m̄ra bārā ume ewariza baya aba nañ ewari jōb̄ar̄l̄daa.-

† 28:18 Daniel 7:13-14.

MARCO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MARCOBA BΛΔA

Nañ cartara Marcoba bΛsia. Idjira judio Jerusaleñnebema basica bΛa. Dji papaba deda Jerusaleñne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basía (Colosa 4:10). Pauloda carebadjia (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe bida Jesudebemada nañrã jaradiade wãsidade Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trãra Juañ Marco bΛ bΛa.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mñ warraada asia. Mañ bẽrã zocãrãmaarã Pedroba Jesudebemada nẽbΛrΛ baadada Marcoba cartade bΛsia. Mateoba, Luca bida ãdjiza cartada bΛdi naẽna Marcoba bΛsica bΛa. Roma purude Pedro ume baside djabarã judiorãé itea griego bedede bΛsia.

Marcoba nañrã bΛsia Juañba Jesu borocuedebemada (1:1-11) idjaba diauruba Jesu mĩã sãnanebemada (1:12-13). Mañare bΛ bΛa Jesuba Galilea druade o badadebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjaba Galileadeba Jerusaleñnaa wãbΛrΛde jaradia badadebemada (10:1-52). Eda bΛ bΛa Jesuba ne ununaca o badadebemada idjaba ãcõrẽba eberãrã pe erobΛdebema jaradia badada. Jĩrũare bΛ bΛa Jesura Jerusaleñne mãwãnebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Nañ cartade ebuða bΛa Jesura judiomĩna ãcΛrΛ judiorãéba biara ãjãbadjidada idjira ãcõrẽba ãdrΛ edabari diai jaradada (7:24-30; 15:33-39). Jesura nañ ãjũãnaa zeẽ basía dji dromada bai carea ãtebΛrΛ bia mĩga bai carea (8:31; 10:42-45). Dadjirã itea nañ crĩchada wai bΛa bΛa: “AbΛba mãda ãpẽ quĩrĩã bΛbΛrΛ, idjia o quĩrĩã bΛra igarapeda bia mĩgai carea baida bΛa. Mañbe mãra ãpẽida bΛa.” (Marco 8:34)

Borocuebari Juañnebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

1-2 Mãa bedea bia ãcõrẽ Warra Jesucritodebemada bΛya. Nañrã ãcõrẽneba bedebari Isaíaba nãwã bΛsia:

Bedea jarabarida mãa bΛ na diabueya bΛ o jarimãrẽã.*

3 Eberãda ãjũã põãsa ewaraga bΛde jĩgua bedea bΛa:

Ora jaridada dadjirã Boro bia edadamãrẽã.

Ora idji itea jipa jaridada.†

4 Ara mã quĩrãca Borocuebari Juañda ãjũã põãsa ewaraga bΛde eberãrã jaradia besia ãdji cadjiruara igaradapeda ãcõrẽmaa zedamãrẽã. Idjia jara-sia mãwã osidara ãcõrẽba ãdji cadjiruara quĩrãdoaida. Mañbe borocuedida panΛana abadjia.

5 Mãne eberãrã Jerusaleñnebemarãda, jũma Judea druadebemarã sida Juañmaa wãbadjidada. ãdjia cadjirua opeadada idji quĩrãpita ebuða jarabadjidada. Mañbe Juañba ãdjirãra Jordañ dode borocuebadjia.

6 Juañba jãbarira cameyo cara oda basía. Idjia jã bΛ trãjãbarira animarã e oda basía. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajõda jõbadjia.

7 Mãne nãwã jaradiabadjia:

-Mñ caidu aba zeya. Idjira mñ cãyãbara dji dromaara bΛa. Mañ bẽrã idjia jĩrũne jã bΛ ãrãi carea mãra bia bΛãa.

* 1:1-2 Malaquia 3:1. † 1:3 Isaía 40:3.

⁸ Wārāda m̄a bārāra baidoba borocuesia barib_{ΛΓΛ} idjiab_{ΛΓΛ} Ācōrē Jaureda diaya.–‡

Juaλba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22

⁹ Maλ ewaride Jesura Nazare purudeba Juaλ b_Λmaa wāsia. Nazare purura Galilea druade b_ΛA. Jesu wāsiede Juaλba idjira Jordaλ dode borocuesia.

¹⁰ Jesura doedaλba drua wāb_{ΛΓΛ}de unusia bajāda ewab_{ΛΓΛ}da. Maλne Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji λrλ zeb_{ΛΓΛ}da unusia.

¹¹ Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedeasia:

–B_Λra m̄λ Warra quīrīā b_ΛA. B_Λ carea m̄ra bio b_Λsrida b_ΛA.–§

Diauruba Jesu mīā sēna

Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13

¹² Mamaλba Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga b_Λedaa edesia.

¹³ Mama Jesura animarā cadjirua bea tāēna cuarenta ewari basia. Satanaba idjira mīā sēsia Ācōrēda igarabi carea. Idjaba Ācōrē bajānebema nezocarāba idjira ne cobisiāda.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15

¹⁴ Borocuebari Juaλ preso bedacarea Jesura Galilea druadaa wāpeda bedea bia Ācōrēnebemada jaradiabadjia.*

¹⁵ Nāwā jarabadjia:

–Ewarira jūēsia. Ācōrēra bārā Boro bai carea zeb_{ΛΓΛ}A.† Bārāba cadjirua obadara igaradapeđa maλ bedea biada ĩjanadua.–

Jesuba beda baribadarā trλna

Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11

¹⁶ Jesura Galilea amene droma icawa nīne Simoλda, dji djaba Andre sida unusia. Maλ ēberārāra beda beabadarā basia. Ādjira doeda beda bari panasiāda.

¹⁷ Māwā pan_Λne Jesuba ādjia jarasia:

–M̄λ ume zedadua. Bārāba beda baribada quīrāca m̄a bārāa jaradiaya ēberārāda m̄maa enenamārēā.–

¹⁸ Ara maλda ādji beda baribadara amenapeđa Jesu ume wāsidaa.

¹⁹ Nocoāda wāb_{ΛΓΛ}de Jesuba Santiagoda, dji djaba Juaλ sida unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Ādjia jābade beda baribada cōā beada ca panasiāda.

²⁰ Maλne Jesuba ādji sida trλsia idji ume wānamārēā. Ara maλda Santiagoba, Juaλ biāda ādji zeza Zebedeora idji nezocarā ume jābade amenapeđa Jesu ume wāsidaa.

Jesuba jai āyā j_Λretada

Luca 4:31-37

²¹ Ādjirāra Capernauλ purudaa wāsidaa. Maλbe λnāūbada ewaride Jesura judiorā dji j_Λrebada dedaa wāpeda Ācōrē bedeada jaradia besia.

²² Jaradia b_Λde jūmarāba cawa crīchadaē basia. Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia. Āteb_{ΛΓΛ} bio cawa b_Λdeba ebuda jaradia basia.

²³ Māwā pan_Λne jai bara b_Λ ēberāda cawaēne nāwā jīgua bedeasia:

‡ **1:8** Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedeade nāwā b_Λ b_ΛA: “Ācōrē Jaureba borocueya.” § **1:11** Isaía 42:1. * **1:14** Bedea bia Ācōrēnebema. Griego bedeade λc_{ΛΓΛ} cartade b_Λ b_ΛA: “Bedea bia Ācōrēba pe ero_Λdebema.” † **1:15** Daniel 2:44.

24 –¡Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārēã दौरा मीã sē ʙΛ? ¿Dai biē ʙΛi carea zesica? Māã cawa ʙΛa ʙΛara caida: ¡ʙΛara Ācōrēba diabuedaa!–

25 Jesuba dji jaia nāwā jarasia:

–Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdrΛdua.–

26 Ara maãda jaiba dji ēberāra wawabipeda, dji cābāyā ʙiapeda āyā wāsia.

27 Maã bēã jūma dji arima duanΛrāba cawa crīchadaē basia. Āduba bedeadrua duanesidaa:

–¡Ache! Jesuba jaradia ʙΛara awara ʙΛa. Bio cawa ʙΛdeba ebuða jaradia-
baria. Idjia jarabΛrΛra jairā biða ĩjā obadaa.–

28 Maã carea jūma Galilea druade dārāéne Jesura trΛ ʙΛga ʙesia.

Jesuba Simoã Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41

29 Judiorā dji jΛrebada dedeba ēdrΛdapeda Jesura, Santiagora, Juaã sida Simoã dedaa wāsidaa. Simoã djaba Andre sida mama ʙabadjia.

30 Maãne ādjia Jesua jarasidaa Simoã pācōrēda cΛwamiaba cΛdade ʙΛda.

31 Jesura idji ʙΛmaa wāsia. Idji jΛwade jidapeda piradrΛ ʙΛsia. Ara maãda cΛwamiara dugusia. Maãbe Simoã pācōrēba ādjira ne cobisia.

32 Queudacarea ēberārāba cacua biē ʙeada, jai bara ʙea sida Jesumaa enesidaa.

33 Purura dji dede eða wābadama powua nūmesia.

34 Maãne Jesuba cacua biē ʙeara zocārā biabisia idjaba jairā sida zocārā āyā jΛrecuasiasia. Jairāba idjida cawa panana bēã Jesuba chupeabibadjia.

Galileade jaradia nībada

Luca 4:42-44

35 Jesura āsabodode piradrΛsia. Waði pāimaena ēberā neēmaa Ācōrēba iwidide wāsia.

36 Maã carea Simoãba, idji ume panΛ biða Jesura jΛrΛ panasidaa.

37 Idji unusidade jarasidaa:

–Jūmarāba ʙΛara jΛrΛ duanΛa.–

38 Maãne Jesuba jarasia:

–Dewara puru ʙeadaa wānia māã jāma biða jaradiaida ʙΛ bēã. Māra maã carea zesia.–

39 Māwā jūma Galilea druade pΛrrΛa wāsia. Judiorā dji jΛrebada deza jaradiabadjia. Idji wāʙΛrΛma jaira āyā jΛrecuabadjia.

Jesuba aida bara ʙΛ biabida

Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16

40 Māwā ʙΛde ēberā aida bara ʙΛda Jesumaa zesia.‡ Maã ēberāra chīrāborode cobepeda nāwā beða djuburiasia:

–ʙΛa quīrīã ʙΛʙΛrΛ, māra poya biabida ʙΛa.–

41 Jesuba mīã djuburi ununa bēã idji jΛwada ĩrΛ ʙΛʙΛrΛde jarasia:

–Māwā o quīrīã ʙΛa. ¡Biadua!–

42 Jesu ara māwā bedebΛrΛde ēberāra biasia. Dji aidara aʙeda nēbasia.

43-44 Maãne Jesuba idjia bio jarasia:

–ʙΛ biadara ni aʙΛΛa jararādua. ĀtebΛrΛ sacerdotemaa wādua ʙΛara biasida unumārēã. Jāãbe Ācōrē quīrāpita bia ʙei carea Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.§ Māwā ēberārāba cawadia ʙΛara wārāda biasida.–

Māwā jarapeda Jesuba idjira wābisiasia.

‡ **1:40** Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē panΛa. BaribΛrΛ judiorāmaarā aʙa ĀcōrēʙΛrΛ poya biabida ʙasia (Numero 12:9-12; 2 Rey 5:7). Maã awara aʙa aidaba jidasira āyā ʙade wāida ʙasia (Levitico 13:45-46). § **1:43-44** Levitico 14:1-32.

⁴⁵ Barib_ΛΛ dji ēberāba Jesuba idji biabidādebemada jūmarāa nēb_ΛΛ wāsia. Mañ carea Jesura ni aba_Λ purude ebuda nībaca basía. Āteb_ΛΛ jīga nībabadjia ēberārā beadacamaa. Barib_ΛΛ ēberārā puruzabemada idjima wābadjidāa.

2

Jesuba ēberā cacua beu b_Λ biabida

Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

¹⁻² Dārāē b_Λde Jesura wayacusa Capernau_Λ purudāa wāsia. Idjira diguidā b_Λda cawasidāde ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Dera, dji eđa wābada sida pēsua nūmesia. Mañne Jesuba Ācōrē Bedeara jaradia basia.

³ Māwā b_Λde ēberāda quīmārē zesidāa. Mañrāba ēberā cacua beu b_Λda Jesumaa ede quīrīā panasidāa.

⁴ Barib_ΛΛ pēsua nūm_Λ bērā poya ededaē basía. Mañ carea de ĩr_Λ uria odapeda dji cacua beu b_Λra dji c_Λđadeba edaa b_Λsidaa.

⁵ Jesuba unusia ādjia wārāda ĩjā pan_Λda dji cacua beu b_Λra poya biabida. Mañ carea Jesuba dji cacua beu b_Λa jarasia:

–Cūdra, b_Λa cadjirua odara m_Λa quīrādoasia.–

⁶ Mañne judiorā ley jaradiabadarāda ĩc_ΛΛ arima chūpanasidāa. Mañg_Λrāba crīchasidāa:

⁷ “¿Cārē cārēā jāwā bedea b_Λ? ¿Ācōrē quīrāpita biē bedea b_Λa! Aba Ācōrēb_ΛΛ ēberāba cadjirua odara poya quīrādoaya.”

⁸ Ādjia māwā crīcha duan_Λra Jesuba idji sode abeda cawasia.* Mañ bērā ādjia jarasia:

–¿Cārē cārēā jāwā crīcha pan_Λ?

⁹ Bārāmaarā ¿sā_Λg_Λda zareaara b_Λ? ¿Cadjirua odara quīrādoayada aida wa na_Λ ēberā cacua beu b_Λra piradr_Λbipeđa idji c_Λđa edabipeđa nībabida?

¹⁰ Ācōrēba m_Λ, Na_Λ Djara Edadara b_Λsia na_Λ ējūāne duan_Λba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Mañra bārāa unubiya.–

Ara mañda dji cacua beu b_Λa nāwā jarasia:

¹¹ –Piradr_Λdua. B_Λ c_Λđara edapeda diguidāa wādua.–

¹² Ara mañda dji cacua beu badara pirabaripeđa idji c_Λđa edapeda jūmarā quīrāpita ēdr_Λ wāsia. Mañ carea jūmarāba cawa crīchadaē basía idjaba Ācōrēa bia bedea duanesidāa. Nāwā jarasidāa:

–¿Na_Λ quīrāca dadjirāba ununaca basía!–

Jesuba Levi trāna

Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

¹³ Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Mañne ēberārāda zocārā idjima wāsidaa. Idjia ādjirāa jaradisia.

¹⁴ Wāb_ΛΛde Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Mañ Levira Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba idjia jarasia:

–M_Λ ume zedua.–

Ara mañda Levira piradr_Λpeda Jesu ume wāsia.

¹⁵ Māwānacarea Jesura Levi dede ne co basia. Zocārāba Jesura ēpēb_Λda bērā ādjirā sida ne co chūmeasia: Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata j_ΛΛ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida panasidāa.†

¹⁶ Māwā pan_Λne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida unusidāa Jesura Romanebema boro itea parata j_ΛΛ pebadarā ume, judiorā ley igara bea ume bida ne co b_Λda. Mañ carea pariseorāba Jesu ume nībabadarāa iwīdisidāa:

* **2:8** Sode. Griego bedeađe b_Λ b_Λa: “Jaurede.” † **2:15** Judiorā ley igara bea. Griego bedeađe “cadjirua obadarā” b_Λ b_Λa.

-Bārãa jaradiabarira ¿cãrẽ cãrẽã cadjirua obadarã ume, parata jΛΛ pe-badarã ume bida ne co bΛ?-

¹⁷ Mañ ùrĩpeda Jesuba jarasia:

-Cacua bia beaba nẽãrã diabarira jΛΛdaca. Dji cacua biẽ beabΛΛ jΛΛbadaa. Mãra jipa bea trãi carea zeẽ bΛa, ãtebΛΛ cadjirua obadarãda trã bΛa ãcõrẽmaa zedamãrẽã.-

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34

¹⁸ Mañ ewaride Borocuebari Juañ ume nĩbabadarãba, pariseorã bida ne codaca ewarida o panasidaa. Mãwã panΛne dewararãda Jesumaa zedapeda iwidisidaa:

-Borocuebari Juañ ume nĩbabadarãba, pariseorã bida ne codaca ewarira obadaa. BaribΛΛ bΛ ume nĩbabadarãba ¿sãwãẽrã odaca?-

¹⁹ Jesuba panusia:

-Umaquĩrãba wẽrã edabΛΛde ¿caiba ne codaca ewarida oi? Mañ umaquĩrãra wadibida idjia edodarã ume bΛmisa ne codaca ewarira odaẽa.

²⁰ BaribΛΛ ewari aba dewara eberãrãba idjira ãyã ededia. Mañ ewaridebΛΛ idjia edodarãba ne codaca ewarira odia.

²¹ Dadjirãba cacuade jãbada dji sore cõã bΛmaa wua djiwidida cajudaca. Mãwã odibΛΛ djiwidi cajuda errebaribΛΛba dji wua sorera waibΛara cõãya.

²² Idjaba ni ababba uva ba djiwidira animarã e oda dji sorede tãdaca. Mãwã odibΛΛ aseabΛΛde animarã e oda dji sorera cõãya. Mañbe uva bara, animarã e oda sida aduaya. Mañ carea uva ba djiwidira animarã e oda djiwidide tãdida panΛ.-‡

Jesura ãnãübada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5

²³ ãnãübada ewaride Jesura eñũã trigo udade nĩbasia. Mañne idji ume nĩbabadarãba trigora tΛ eda nĩbasidaa.

²⁴ Mañ carea pariseorã ãdji caidu zebΛdaba Jesua jarasidaa:

-¡AcΛdua! BΛ ume nĩbabadarãba ¿cãrẽ cãrẽã ãnãübada ewaride ocara panΛda o panΛ?-

²⁵ Jesuba ãdjía jarasia:

-Ewari aba Daviba, idji ume nĩbabadarã bida codira neẽ panasidaa. Jarra panasidade ¿sãwã osida?§

²⁶ Abiata sacerdote dji droma baside Davira ãcõrẽ dede eda wãpeda ãcõrẽ quĩrãpita bada paãda edasia.* Mañ paãra ¿ababe sacerdoterãba codida panasidaẽca? BaribΛΛ Daviba copeada idji ume nĩbabadarãa diasia.-

²⁷ Mañbe Jesuba ãdjía jarasia:

-ãcõrẽba eberãra oẽ basia ãnãübada ewari wagadamãrẽã ãtebΛΛ ãnãübada ewarira basia eberãrã ãnãũnamãrẽã.

²⁸ Mã, Nañ Djara Edadara ãnãübada ewari djibaria.-

3

Jesuba ãnãübada ewaride eberã biabida

Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

¹ Wayacusa Jesura judiorã dji jΛrebada dedaa wãsia. Mama eberã jΛwa beu bada basia.

² ΛcΛΛba Jesura acΛ panasidaa ãnãübada ewaride mañ eberã biabi cawaya. Biabisira biẽ jaraẽda crĩcha panasidaa.

‡ 2:22 Mañgãdeba Jesuba cawabisia idji bedeara ãdji drõãenabema crĩcha ume ãbaa jaradiacada.

§ 2:25 1 Samuel 21:1-6. * 2:26 Levitico 24:5-9.

³ Mañne Jesuba ēberã jΛwa beu bΛa jarasia:

–PiradrΛpeda ēsi nūmane zedua.–

⁴ Mañbe Jesuba ādjía iwidiisia:

–¿Ānãũbada ewaride cārēda odida panΛ? ¿Biada wa cadjiruada? ¿Djãrã carebaida wa idu beubida?–

BaribΛrΛ ādjirãra chupea panesidaa.

⁵ Mañne Jesura sopuasía cΛwΛrΛ zarea bea bērã. Quĩrũbideba ādjirã acΛbΛrΛde dji jΛwa beu bΛa jarasia:

–JΛwara jiradua.–

Mãwã jirabΛrΛde idji jΛwara abeda biasia.

⁶ Ara mañda pariseorãra ēdrΛdapeda Herodeare bearãmaa wãsidaa. Ādjirã ume Jesu beadi carea crĩcha jΛrΛsidaa.

Galilea amene droma icawa duanana

⁷ Mañbe Jesura idji ume nĩbabadarã sida Galilea amene dromanaa wãsidaa. Mama Galilea druadebemarãda zocãrã idji caidu nĩbasidaa.*

⁸ Jesuba ne ununacada o bΛda dewararã bida ũrĩsidaa. Mañ carea Judea druadebemarãda, Jerusaleñ purudebemarãda, Idumea druadebemarãda, Jordañ do wa quĩrãrēbemarãda, Tiro druadebemarãda, Sidoñ druadebemarãda sida Jesu bΛmaa wãsidaa.

⁹⁻¹⁰ Idjia cacua biē beada biabi bađa bērã ēberãrãba idji tãni carea powuabadjidaa. Idjira pēsua eropantarãnamãrēã Jesuba idji ume nĩbabadarã jarasia jãbada enenamãrēã.

¹¹ Ēberã jai bara beaba Jesu unubΛdaē idji quĩrãpita chĩrãborode copane-napeda jaiba ne wayaadeba jĩgua jarabadjidaa:

–jBΛra Ācõrē Warraa!–

¹² BaribΛrΛ Jesuba jairãa bio jarabadjia idjidebemada ebuđa jararãnamãrēã.

Jesuba ēberã doce edada

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

¹³⁻¹⁴ Mãwãnacarea Jesura eyadaa wãpeda idjia quĩrĩãbΛrΛda idjima a trΛsia. Ādjirã zesidaē idjia doce edasia idji ume nĩbadamãrēã idjaba idji bedea jara nĩbadamãrēã. Mañgarãra Jesuba trΛ bΛsia “mãa diabuedarã.”†

¹⁵ Jesuba ādjirãa ΛbΛada diasia cacua biē beara biabidamãrēã idjaba jai sida ãyã jΛretadamãrēã.

¹⁶ Aba Simoñ basía.‡ Jesuba idjira trΛ bΛsia Pedro.

¹⁷ Mañ awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba Juañ sida edasia. Mañ umébemara Jesuba trΛ bΛsia Boanengerã. Mañ trΛba jara bΛa “baa warrarã.”

¹⁸ Nañgarã sida edasia: Andre, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjaba Simoñ Cananeo.§

¹⁹ Jesuba Juda Iscariote sida edasia. MañgΛba idjira jidabisia.

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰ Jesu diguidaa zeside ēberãrãda zocãrã powuasidaa. Mañba Jesura, idji ume nĩbabadã sida poya ne codaē basía.

²¹ Jesu djabarãba cawadapeda idjira edade wãsidaa. Ādjia crĩcha panasidaa idjira quĩrãē besida.

* **3:7** Griego beedeade ΛcΛrΛ cartade idjaba bΛ bΛa “Judeadebemarã sida.” † **3:13-14** Mañgarãra Jesuba trΛ bΛsia “mãa diabuedarã.” Griego beedeade ΛcΛrΛ cartade mañra neēa. ‡ **3:16** Griego beedeade ΛcΛrΛ cartade idjaba nãwã bΛ bΛa: “Nañgarã doce panΛda edasia.” § **3:18** Simoñ Cananeo. Luca 6:15de “Simoñ Zelote” bΛ bΛa.

22 BaribΛΓΛ judiorā ley jaradiabadarā Jerusaleλ purudeba zepedadaba jarasidaa:

–Jāλ Jesura jairā boro Beelzebúdeba βΛ bērā jāwā βΛΑ. Idjia jaira āyā jΛretabaria Beelzebúba maλ ΛβΛada diada bērā.–

23 Maλ ūrīpeda Jesuba ādjirā trāpeda ne jara βΛdeba bedeasia. Nāwā jarasia: –¿Sāwā Satanaba ara idjida āyā jΛretai?

24 Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibΛΓΛ dārā pananaēa.

25 Idjaba abari dede beada djō pananibΛΓΛ dārā pananaēa.

26 Ara maλ quīrāca Satanada ara idji jairā ume djōpeda awara wāibΛΓΛ ¿sāwā idjia poya βΛra dārā erobai? Abeda jōya.

27 Ēberā mēsra βΛda naārā jλ chūmΛnaēbΛΓΛ, ¿sāwā idji dede eda ne drΛade wāni? Jλ chūmΛnadrΛ poya idji nebiara drΛadīa.

28 Wārā arada mλa bārāa jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedebada sida Ācōrēba jūma poya quīrādoaya.

29 BaribΛΓΛ ababba Ācōrē Jaureba odada diauruba jāwā osiada aibΛΓΛ, Ācōrēba maλra quīrādoaeā. Maλ ēberāra ewariza bedeadē baya.–

30 Jesuba māwā jarasia idjira jai bara βΛada apedada bērā.

Jesu ēberārā idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

31 Maλne Jesu djabarāda, dji papa sida jūēnapeda Jesura dajadaareba trābisidaa.

32 Maλbe ēberārā Jesuare chūmeaba idjia jarasidaa:

–βΛ papara, βΛ djabarā sida dajadaare panΛA.* Ādjia βΛra jΛΓΛ panΛA.–

33 BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

–Bārāmaarā ¿cairāda mλ papa idjaba mλ djabarā?–

34 Idji caita chūmeada acΛpeda jarasia:

–NaλgΛrāda mλ papaa idjaba mλ djabarāa.

35 Ācōrēba quīrā βΛ o beadrΛ mλ djabaa, mλ djabawērāa, idjaba mλ papaa.–

4

Pea podadebema ne jara βΛ

Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8

1 Wayacusa Jesuba Ācōrē bedeara amene droma icawa jaradia besia. Maλne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Maλ bērā jāba doeda ūmΛne badopeba chūmesia. Ēberārāra do icawa duanesidaa.

2 Maλbe Jesuba ne quīrātanoa ne jara βΛdeba jaradisia. Nāwā jarasia:

3 –jŪrīnadia! Ēberāda ne pode wāsia.

4 Māwā po nīne λcΛΓΛ tara ode bæcuasia. Maλne ībanada zesedapeda mīcuasidaa.

5 λcΛΓΛ tara ējūā mōgaraida βΛde bæcuasia. Dji egorora nāūcha βΛ bērā maλ tara isabe tunusia.

6 Māwāmīna besea jλwλrλāba purrubasia bio carra jidaē bada bērā.

7 Idjaba λcΛΓΛ tara ējūā ΛrΛīda βΛde bæcuasia. Mama bæcuadara jΛcara ΛΓΛ bara βΛba βΛrā quenasia. Maλba poya zauēdē basia.

8 BaribΛΓΛ λcΛΓΛ tara ējūā biade bæcuasia. MaλgΛra bio zausia. λcΛΓΛ cΛmΛba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibΛara diasia.–*

9 Maλbe Jesuba jarasia:

* **3:32** Griego bedeadē λcΛΓΛ cartade idjaba “βΛ djabawērārā” βΛ βΛA. * **4:8** Griego bedeadē nāwā βΛA: “λcΛΓΛ cΛmΛba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

-Dji cawara bara baba quĩrãcuita ùrĩdua.-

Jesuba ¿cãrẽ cãrẽã ne jara badeba jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰ Ëberãrã wãpedadacarea Jesu ume nĩbabadarã doce panaba, dewara idjiare chũmea bida iwidisidaa idjia ne jara badeba jaradiadabemada.

¹¹⁻¹² Jesuba panusia:

-Ãcõrẽba ëberãrã pe erobadebemada jũmarãa cawabiẽ bãmĩna bãrãa cawabi baa. Baribara dewarãa mã ne jara badeba bedea baa adjirãba acã panãmĩna unurãnamãrẽã, idjaba ùrĩ panãmĩna cawarãnamãrẽã. Mãwã beadaẽbara Ãcõrẽmaa zedapeã adjia cadjirua obadara quĩrãdoacasia.-†

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³ Mãne Jesuba adjia jarasia:

-¿Bãrãba pea podadebema ne jara badeba jaradara cawadaẽca? Mãwã dewarada jarabara ¿sãwã cawadi?

¹⁴ Ùrĩnada. Pea pobarira Ãcõrẽ bedea jarabari quĩrãca baa.

¹⁵ Ta ode baedaba naãda jara baa: ãcãrã ëberãrãba Ãcõrẽ bedea ùrĩbadaa. Baribara Satanada zepeda mã bedea adji sode jũnara quĩrãdoabibaria.

¹⁶ Ta mõgaraida ba ëjũãne podaba naãda jara baa: ãcãrã ëberãrãba Ãcõrẽ bedea ùrĩnapeda bio basrida edabadaa.

¹⁷ Baribara bio carra jidaẽ bea bãrã dãrã droadaca. Ewari zarea zebara wa ãcõrẽ bedea ïã panã carea ëberãrãba biẽ obadaẽ adjia ïã panãra igarabadaa.

¹⁸ Ta ëjũã arida bade podaba naãda jara baa: ãcãrã ëberãrãba Ãcõrẽ bedeara ùrĩbadaa.

¹⁹ Baribara adjirã sãwã bia beadidebemada jũmawãyã crĩchabadaa idjaba ne jũmada awuabadaa. Crĩchabadaa ne jũmada erobeadibara, basrida beadida. Jũma mã crĩchaba bedea adji sode bedara barã beabaria. Mã bãrã adjira waridaca.

²⁰ Baribara ta ëjũã biade podaba naãda jara baa: ãcãrãba ãcõrẽ bedeara bia ùrĩnapeda ïãbadaa. Mãbe ãcãrãba ne biada ara aride obadaa, ãcãrãba waitabeara obadaa, idjaba ãcãrãba waibara obadaa.-‡

Ïbĩrãnebema ne jara ba

Mateo 5:15; Luca 8:16-18

²¹ Jesuba dewara ne jara badeba jarasia:

-Dadjirãba ïbĩrãra coadapeã ¿pedeco droma edre babadaca? Mẽrã nũmanaca, aãtebãrã ãta dji babadade nũmbadaa.‡

²² Ara mã quĩrãca ne jũma ebuda bãrã mẽrã beã. Dadjia cawadaẽ panãra ãcõrẽba ebuda cawabiya.

²³ Dji cawara bara baba quĩrãcuita ùrĩdua.-

²⁴ Mã awara Jesuba jarasia:

-Mã jaradia bara quĩrãcuitadua. Bãrãba cawadi carea bio quĩrãcuidibara ãcõrẽba bãrã auduara cawabiya.

²⁵ Abãba wãrãda cawabara, ãcõrẽba auduara cawabiya. Baribara adua baba cawa bada crĩchaibara, idjia crĩcha ba sida ãcõrẽba jãrĩa.-

Néu sãwã waribaridebema ne jara ba

† 4:11-12 Isaia 6:9-10. ‡ 4:20 Griego bedea nãwã ba baa: “ãcãrãba treinta zaubadaa, ãcãrãba sesenta zaubadaa, idjaba ãcãrãba cien zaubadaa.” § 4:21 Mẽrã nũmanaca. Griego bedea nãwã ba baa: “Cãda edre badaca.”

26 Jesuba idjaba jarasia:

–Ăcōrēba ēberārā pe erobara abalaba ne ta poda quīrāca b̄la.

27 Diamasi dji ēberā cāi b̄amisa idjaba āsa zocai b̄amisa dji tara quida buyapeđa waribaria. Dji podaba cārēba waribi b̄ada cawacamīna māwābaria.

28 Egorode ara iduba tunubaria. Naārā dji b̄awarada odjabaria. Małbe dji camada zebaria. Idjaba dji camaba dji tada diabaria.

29 Małbebarā dji tara waragabaria. Dji ewarira jūēna bērā ēberāba necoba ewabaria.–

Mostaza tadebema ne jara b̄a

Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19

30 Idjaba Jesuba jarasia:

–Ăcōrēba ēberārā pe erobara ĳcārē quīrāca b̄a? ĳSālḡa ne jara b̄adeba m̄la cawa jarai?

31 Mostaza ta quīrāca b̄la. Mał mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua.

32 Baribarā udacarea dewara néu bea cāyābara waiḃara waribaria. Dji j̄awatera waiḃa jedeguezobaria. Mał bērā ībanara dji j̄awatede cūrādra b̄ama de ocuade zebadaa.–

33 Māwā ne jara b̄adeba Jesuba jaradiabadjia ēberārāba poya cawadida pan̄a quīrāca.

34 Ababe ne jara b̄adeba ādjirāa bedeabadjia. Baribarā idji ume nībabadarā āduḃa pan̄a jūma cawa jarabadjia.

Jesuba nāūrā, amene droma sida tumabida

Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25

35 Mał ewaride queubodode Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–ĳWa quīrārē wānadr̄a!–

36 Ara małda ādjia ēberārā arima duanara amenapeđa Jesura ara idji b̄a j̄abade quīrārā edesidaa. Dewara j̄aba sida ādji daucha wāsidaa.

37 Māwā pan̄a nāūrā dji cābāyā puá nūmesia. Mał bērā baido bogozoara j̄abade eda wā nūmesia. Jābara biru baebodo basía.

38 Małne Jesura j̄aba ādauare borocau cāi basia. Mał carea idji ume nībabadarāba ĳr̄amanapeđa nāwā jarasidaa:

–Jaradiabari, ĳb̄amaarā dadjirā barrudida bia b̄aca?–

39 Małbe Jesura ĳta nūmepeda nāūrā, baido bogozoa sida nāwā quēāsia:

–ĳChupeadua! ĳipi bedua!–

Ara małda nāūrā ipi besia. Jūma tuma nūmesia.

40 Māwā b̄ade Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra ĳsāwāērā ne waya pan̄a? ĳCārē cārēā Ĳcōrēra ĳjānaē pan̄a?–

41 Baribarā Jesuba oḃa carea ādjirāa bio ne wayasidaa. Mał bērā āduḃa iwididrua duanesidaa:

–Nałḡara ĳcaida j̄awā b̄a? Nāūrāba, baido bogozoa bida idji beḃeara ĳjābadaa.–

5

Jesuba jai zocārā āyā j̄aretada

Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

1 Małbe amene droma chānapeda Gerasa druade jūēsidaa.*

2 Jesura j̄abadeba drua badoside cawaēne ēberā jai bara b̄ada idjima zesia.

* 5:1 Gerasa. Griego beḃeade ĳcarā cartade “Gadara” wa “Gergasa” b̄a b̄la.

³ Mañ ēberāra beudarā t̄baribada uriade ḥabadjia. Ni abaḷba idjira poyadaca basía, carenaba j̄ḷbada sida.

⁴ Barima zocārā idjira carenaba j̄rū j̄ḷbadjidamīna, j̄ḷwa sida j̄ḷbadjidamīna abeda jūma t̄cuabadjia. Idjira ni abaḷba poyadaca basía.

⁵ Diamasi, āsa bida idjira bēwārā t̄baribada uriade, eyade bida bia n̄bbadjia. Idjaba ara idji cacuara mōgaraba puobadjia.

⁶⁻⁷ Idjia t̄mḷba Jesu unuside pira zesia. Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda j̄gua jarasia:

–Ācōrē dji Dromaara ḥḷ Warra, Jesu, ¿cārē cārēā m̄ra mīā sē ḥḷ? ¿Ācōrē quīrāpita wārāneba jaradua ḥḷa m̄ra biē ḥḷēda!–

⁸ Māwā bedesia Jesuba idjía nāwā jara bada bērā:

–Jai, nañ ēberā cacuadebemada āyā wādua!–

⁹ Mañbe Jesuba dji jaia iwidisia:

–¿Bḷara casa tr̄ jarabada?–

Dji jaiba panusia:

–M̄ tr̄ra Cābana abadaa, dairāra cābana panḷ bērā.–

¹⁰ Mañne jaiba Jesua bedea djuburiasia mañ druadebemada āyā j̄ḷretarāmārēā.

¹¹ Māwā panḷne ara caita ḥḷ eyade chinada zocārā ne co duanasidaa.

¹² Mañ carea dji jairāba Jesua nāwā bedea djuburiasidaa:

–Dairāra j̄ḷgḷrā china cacuade idu eḷa wābidua.–

¹³ Mañne Jesuba iduaribisia. Ara mañda jairāra ēberā cacuadebemada ēdr̄cuadapeḷa china cacuade eḷa wābḷar̄sidaa. Baribḷr̄ḷ eḷa wānapeda chinara pirapodapeḷa perawadeba daidu tēūcuasidaa. Mama abeda jūma nābḷr̄ḷ quinisidaa. Mañgḷrā chinara mil umé panasidaa ḥḷa.

¹⁴ Mañ carea dji china acḷ pananara purudaa pira wāsidaa. Ādji purudebemarāa, dji puru caita bearāa bida jai bara badadebemada jūma nēbḷr̄sidaa. Mañ carea purudebemarāba acḷde zesidaa.

¹⁵⁻¹⁶ Jesu ḥḷma jūēbḷdade unusidaa jai zocārā erobaḷara Jesu caita chūmḷda. Quīrā ḥapeḷa cacuade j̄ḷbadara j̄ḷ basia. Mañ unupeḷadaba dewararāa nēbḷr̄sidaa jai bara baḷara sāwāsida. China sāwāpeḷada sida nēbḷr̄sidaa. Jūmarāda bio ne waya duanesidaa.

¹⁷ Mañ carea ādjirāba Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā.

¹⁸ Jesu jābade badoside dji jai bara badaba bedea djuburiasia idji ume wāi carea.

¹⁹ Baribḷr̄ḷ Jesuba idu wābiē basía. Ātebḷr̄ḷ jarasia:

–Diguidā wāpeḷa ḥḷ ēberārāa jaradua Ācōrēba ḥḷ ume ne waiḥḷa oḷada. Ādjía nēbḷr̄ḷdua sāwā idjia bḷra bio quīrā djuburiasida.–

²⁰ Ara mañda jai erobaḷara wāpeḷa jūma Decapoli druade nēbḷr̄ḷbadjia Jesuba idji ume ne waiḥḷa oḷada. Mañ bērā jūmarāba cawa cr̄chadaē basía.

Jesuba wērācau biabida

Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56

²¹ Jesu jēda jābade amene droma quīrārā chānacarea ēberārā zocārā idji ḥḷmaa zesidaa. Mañ carea Jesura do icawa besia.

²²⁻²³ Māwā ḥḷde ēberā Jairo abadada zesia. Mañ Jairoa judiorā dji j̄ḷrebada dede dji boro basía. Mañne Jairoa Jesu caita jūēpeḷa idji j̄rū caita barru cobepeda nāwā bedea djuburiasia:

–M̄ cauda jūācāyā nūmḷa. Bḷ j̄ḷwara idji ḷr̄ḷ ḥḷde zedua biamārēā.–

²⁴ Ara mañda Jesura Jairo ume wāsia. Ēberārā zocārā Jesu ume wābḷda bērā pēsua n̄basia.

- 25 Mañne ēberārā tāēna wērā doce poa oamiaba jida b̄ada n̄basia.
- 26 Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diaēoadamīna biaē basía. Zocārā nēārā diabadarāba idjira bia mīgabisidaa barib̄ara wetara wāsia.
- 27-28 Mañne Jesudebemada bedea pan̄ada ūrīpeda ēberārā tāēna Jesu jēdaare caita wāsia. Nāwā crīchasia: “Idji cacuaē j̄ b̄ada tāib̄ara, m̄ara biaya.” Ara mañda Jesu cacuaē j̄ b̄ara chupea tāsia.
- 29 Tāb̄araē idji oara t̄dr̄asia. Māwā cawasia idji cacua biē badara biasida.
- 30 Barib̄ara Jesuba cawasia idji ab̄adeba ab̄ada biasida. Mañ b̄erā jēda ac̄peda iwīdisia:
–M̄a cacuaē j̄ b̄ara ¿caiba tāsī?–
- 31 Mañne idji ume n̄babadarāba jarasidaa:
–¿Sāwā iwīdi b̄a caiba b̄ara tāsida? B̄a unu b̄a ēberārāba b̄ara p̄sua eropan̄ada.–
- 32 Māwā jarab̄adamīna Jesuba jūmarāda p̄rr̄aga ac̄asia idji t̄nada cawai carea.
- 33 Māwā b̄ade wērāra ne wayaaba ure nūmasia Jesudeba biadada cawa b̄a b̄erā. Mañbe Jesumaa zepeda idji quīr̄apita b̄arru cobepeda jarasia:
–M̄ab̄ara wārāda b̄ara tāsia.–
- 34 Mañ carea Jesuba idjia jarasia:
–Cau, wārāda biaida ījana b̄erā b̄ara biasia. Necai wādua. B̄ara waa bia m̄igaēa.–
- 35 Jesu wadi bedea b̄ade Jairo dedeba āc̄ara zedapeda idjia jarasidaa:
–B̄a caura jaidasia. ¿Cārēā jaradiabarira m̄iā sēi?–
- 36 Māwā jarab̄adara Jesuba quīr̄acuitaē basía. Āteb̄ara Jairoa jarasia:
–Ne wayarādua. Sodeba ījādua.–
- 37 Mañbe Jesuba Pedroa, Santiagoda, Santiago djaba Juañ sida Jairo dedea edesia. Waabemara idu wābiē basía.
- 38 Jairo dema jūēb̄adaē Jesuba ūr̄isia ēberārāra b̄aga aujīā duan̄ada.
- 39 Eda wāpeda Jesuba dji aujīā duan̄a jarasia:
–¿Cārē cārēā jācua aujīā duan̄a? Jāñ wērācaura beuē b̄a, āteb̄ara cāi b̄a.–
- 40 Mañ carea ēberārāba idjimaac̄apeda ipidasidaa. Barib̄ara Jesuba jūmarāda dajadaa wābisia. Mañbe idji ume n̄babadarāda ūbea, dji wērācau zezada, dji papa sida eda edesia wērācau b̄apedadamaa.
- 41 Wērācau j̄wade jidapeda Jesuba jarasia:
–Talita cumi.– (Mañ arameo bedeaba nāwā jara b̄a: “Cau zaque, m̄a b̄a jaraya: pirabaridua.”)
- 42 Ara mañda wērācaura pirabaripeda n̄bade wāsia. Idjira doce poa basia. Mañḡadebemada jūmarāba cawa crīchadaē basía.
- 43 Barib̄ara Jesuba ādjia bio jarasia ni ab̄ala jararānamārēā. Idjaba jarasia wērācaura ne cobidamārēā.

6

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

- 1 Mamāba Jesura idji purudaa wāsia. Idji ume n̄babadarā sida wāsidaa.
- 2 An̄ūbada ewaride Jesuba judiorā dji j̄rebada dede Āc̄orē bedeara jaradia basia. Mañne zocārā ūr̄i duan̄ba cawa crīchadaē basía. Nāwā jara duanasidaa:
–Idjia ¿sāmaareba jāñ crīcha cawaara edasi? ¿Caiba idjia necawaada diasi? ¿Sāwā ne ununacada poya oi?
- 3 ¿Idjira de obariēca? ¿Maria warrada jāwā b̄lēca? ¿Idji djabarāra Santiago, Jose, Juda idjaba Simoñēca? ¿Idji djabawērārā sida dadjirā tāēna pan̄lēca?–

Ādjirāba Jesura ĩjā quĩrĩānaē basía.

⁴ Maļ bērā Jesuba jarasia:

–Ācōrēneba bedeabarida djārā druade wayabadaa, baribara ara idji druadebemarāba wayadacaa. Idji puruba, idji dede panabada biē wayadacaa.–

⁵ Mama Jesuba ne ununacara poya oē basía. Ababe idji jawara ācara cacua biē bea āra bābada biabisia.

⁶ Idji puruadebemarāba ĩjānaē bada bērā Jesuba cawa crīchaē besia.

Jesuba doce edadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6

Jesuba puru zaque beaza jaradia wāsia.

⁷ Māwānacarea idjia doce edadarā ābaa trāsia. Ādjirā ābada diasia jaida āyā jaretaamārēā. Maļbe puru zaque beaza umé uméa diabuesia.

⁸ Ādji wāni naēna jarasia wābada ni cārē sida ederānamārēā. Ode codida, buchacada, parata sida edediē panana asia. Bardona awa ededida panada jarasia.

⁹ Idjaba jarasia zapato jānida panada baribara ādjia cacuaē jā panā awa ededida panada.

¹⁰ Maļ awara jarasia:

–Bārā baridua puruē jūēbadaē āba dede baē wānibara maļ dede pananadua āba puruēba ēdrabadaa.

¹¹ Aba puruba bārāda bia edaēbāra, ādjia bārā bedeada ūrī quĩrĩānaēbāra, mama āba ēdrabada. Ēdrabadaē egoro pora bārā jīrū jāne āra jārāpetadua. Maļba cawabiya ādjia Ācōrē igara panā carea idjia cawa oida.–*

¹² Ara maļda Jesu ume nībabadarā wāsidaa. Wābada ēberārā jarabadjidaa ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēma zedamārēā.

¹³ Maļ awara jaira zocārā ēberārā cacuaēbemada āyā jarecuasidaa idjaba zocārā cacua biē beara olivo dragaba parabadaē biabibadjidaa.†

Herodeba Jesuēbema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

¹⁴ Herodeda Galilea druadebema boro basía.‡ Maļ Herodeba Jesura trā bāga āda ūrīsia. Ācāra Jesuēbemada nāwā jarabadjidaa:

–Borocuebari Juaāda ārēbasia. Maļ bērā jūma ne ununacara poya o āba.–§

¹⁵ Dewararāba jarasidaa Jesura Ācōrēneba bedeabari Elíada. Dewararāba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēneba bedeabaria dadji drōāenabema ewaride beada quĩrāca.–

¹⁶ Baribara Herodeba māwā ūrīpeda jarasia:

–Maļgāra Juaā. Mā idjira oā tā beabisia baribara beudada ārēbasia.–

¹⁷⁻¹⁸ Herodeba Juaā beabidara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quimada edasia. Maļ wērā Herodía abadjidaa. Herodeba idji āyōrēra

* **6:11** Griego bedeade ācāra cartade naā sida ā āba: “Wārā arada mā jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cāyābara maļ purura wetara cawa oya.” Genesi 18:16deba āba 19:29daa. † **6:13** Jesu ume nībabadarāba cacua biē beara olivo dragaba paradaē basia biabidi carea. Ātebāra māwā parabadaē cawabisidaa Ācōrēba ēberārā biabi āda (Santiago 5:14-15). Edaē olivo dragaba paradaēne cacua biē beara biabisidaa (Hecho 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12). ‡ **6:14** Herode. Maļ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja āba Mateo 14:1-10de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). § **6:14** Griego bedeade ācāra cartade ā āba Herodebāra māwā jarasida.

edada bēṛā Juaḷba jarabadjia: “Bḷ djaba quimada erobacara bḷa.”* Maḷ carea Herodeba Juaḷra jidabipeḷa preso bḷbada dede carenaba jḷ bḷasia.

¹⁹ Maḷ awara Herodíaba Juaḷra quĩṛāma bḷasia. Idjira beabi quĩṛā bḷasia māwāmīna poya oē bḷasia.

²⁰ Dji boro Herodeba Juaḷra waya bḷasia idjaba cawa bḷasia Juaḷra ēberā jipa bḷada, Ācōrē itea bḷada. Maḷ carea Juaḷra idu biē obica basía. Herodeba Juaḷ beḷeara bia ũṛĩbadjia baribḷḷḷ cawa crĩchaē besia.

²¹ Ewari aba Herodíaba cawasia sāwā Juaḷra beabida. Nāwā bḷasia: dji boro Herode toḷa ewari jūēsīde ne cobada waiḷbḷada obisia. Idjiare bea dji dromarāda, dji djōbada bororāda, Galilea druadebema dji droma bea sída trḷbicusasia idji ume ne codamārēā.

²² Māwā ne co duanḷne Herodía cauda eḷa zepeda jūmarā quĩṛāpita bairasia. Maḷba Herodera, idji ume ne co duanḷ sída bio bḷsrīdasídaa. Herodeba maḷ awērāa jarasia:

–Bḷdjia quĩṛābḷḷḷda mḷā iwīdīdua. Ara maḷda mḷa bḷa diaya.–

²³ Idjia wārāneba jarasia:

–Bḷa mḷā iwīdībḷḷḷda mḷa jūma diaya. Mḷa poya erobḷ sída ēsídra diaya.–

²⁴ Maḷne Herodía caura dajadaa wāpeḷa idji papaa nāwā iwīdīsia:

–Mḷa ¿cārēda iwīdī?–

Maḷne dji papaba panusia:

–Borocuebari Juaḷ boroda iwīdīdua.–

²⁵ Dji caura Herodema isabe jēda wāpeḷa nāwā jarasia:

–Mḷa quĩṛā bḷa ara nawena bḷa Borocuebari Juaḷ boroda mḷā epeḷecode diaida.–

²⁶ Māwā iwīdīsīde Herodera bio sopuasia. Baribḷḷḷ idji ume ne co duanḷ quĩṛāpita wārāneba jarada bēṛā awērāba iwīdīda quĩṛāca o quĩṛāsia.

²⁷ Ara maḷda Herodeba zarrada wābisía Juaḷ borora enemārēā.

²⁸ Maḷ zarrara preso bḷbadamaa wāpeḷa Juaḷra obḷá tḷsia. Idji borora epeḷecode enepeḷa Herodía caua diasia. Maḷbe dji cauba dji papaa diasia.

²⁹ Juaḷ ume nĩbapeḷadaba maḷ ũṛīsīdaḷe Juaḷ cacuara jḷḷḷḷe wānapeda tḷbarīde edesídaa.

Jesuba mil juesuma auḷu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juaḷ 6:1-4

³⁰ Māwānacarea Jesuba diabueḷarāra idji ume ābaa dji jḷresídaa. Ādjia opeḷadara, jaradiapedada sída Jesua jūma nēbḷḷḷ panasídaa.

³¹ Māwā panḷne ēberārāra zocārā zesésídaa. Ādjirā careba panḷba poya ne codaē basía. Maḷ bēṛā Jesuba jarasia:

–Wānadrḷ ēberā neēmaa ḷnāūni carea.–

³² Ara maḷda āduba jābade wāsídaa ēberā neēmaa.

³³ Baribḷḷḷ zocārāba ādji wābḷadara unusídaa. Maḷne cawasídaa cairāda māwā wānada. Maḷ bēṛā puruzabemarāda ādji wābḷadamaa jīrūba wānapeda ādji na jūēsídaa.

³⁴ Jesura jābadeba drua bḷadobḷḷḷe maḷ ēberārā zocārā duanḷda unusia. Oveja dji wagabari neē queḷea quĩṛāca panḷ bēṛā Jesuba ādjirāra mīā djuburi unusia. Maḷ carea ādjirāa jaradía besia.

³⁵ Queubodode Jesu ume nĩbabadarāra idjīmaa zedapeda jarasídaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Maḷ awara queubḷḷḷa.

³⁶ Ēberārāa jaradua de beamaa wa puru beadaa codira nēdode wānamārēā. Ni cārē sída neē panḷa.–†

* **6:17-18** Levítico 18:16. † **6:36** Ni cārē sída neē panḷa. Griego beḷeade ḷcḷḷḷ cartade maḷra neēa.

37 BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

–BārābΛΓΛ ne cobidadua.–

Maλne ādjia jarasidaa:

–¿Cārēda daiba cobidi? ¿BΛa quĩrĩā bΛca daiba jūma naλ ēberārā itea paλ nēdode wānida? AbaΛda berara poa aba trajaida bΛa maλ parata edai carea.–

38 Maλne Jesuba iwidisia:

–¿Dadjirāba paλda jūmasāwā eropanΛ? AcΛde wānadua.–

Ara maλda wāsidaa. AcΛdapeda ādjia jarade zesidaa:

–Paλda juesumabe idjaba bēdada umébe eropanΛ.–

39 Maλbe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā.

40 Ara maλda λcΛΓΛ cien, λcΛΓΛ cincuenta awara awara chūpanesidaa.

41 Jesuba paλ juesuma panΛra, beda umé panΛ sida idji jΛwade edapeda bajānaa acΛpeda Ācōrēa bia jarasia. Maλbe paλra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā. Bēda umébema sida jedecadamārēā diasia.

42 Maλbe jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa.

43 Paλ adubadara, beda adubada sida jΛΓΛ pesidade doce jamara birasidaa.

44 Mama ne copedadara dji umaquĩrā awa mil juesuma panasidaa.

Jesu do λrλ nībada

Mateo 14:22-27; Juaλ 6:16-21

45 Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade badobisia idji na quĩrārā chānapeda Betsaidá puruđaa wānamārēā. Maλne idjira bēsia ēberārā diguidaa wābigai carea.

46 Jūmarāda wābigapeda eyadaa Ācōrēa iwidide wāsia.

47 Queuside Jesu ume nībabadarāra jābade do quēsindra panasidaa. Maλne Jesura drua iduba basia.

48 Idjia unusia ādjira dowiba poya wānaē panΛda nāūrāda ādji nocoareba puá nūmΛ bērā. Āsabodode Jesura do λrλ nīda ādjirā caita wāyā wābΛΓΛ basía.

49-50 Maλne jūmarāba idjira do λrλ nīda unusidaa. BaribΛΓΛ bēwārāda māwā bΛda crīchasiđaa. Maλ carea bio dauperadapeda ne wayaaba biasidaa. Ara maλda Jesuba jarasia:

–¡Sozarra beadadua! Mλda jāwā bΛa. ¡Ne wayarānada!–

51 Jesu jābade badoside nāūrāra cābasia. Maλ bērā bio ne wayasidaa idjaba cawa crīchadaē panesidaa.

52 Jesuba paλ maārī bΛdeba ēberārāra zocārā ne cobigadamīna ādjia wadibida idjidebemada cawadaē panasidaa. Abēda poya cawadaē basía.

Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida

Mateo 14:34-36

53 Chā wānada Genesare druade jūēnapeda doya wibarisidaa.

54 Jābadeba drua badosidade mamabemarāba abēda Jesura cawasidaa.

55 Maλ carea puruza pira wāsidaa ādji cacua biē bēara Jesumaa ededamārēā. Ēberārāba Jesura sāma bΛda ūrīsidadara dji cacua biē bēara cΛdade araa edebadjidaa.

56 Idji wābΛΓΛza ēberārāba cacua biē quedeara ode bΛbadjidaa. Puru zaquede, puru beade, puru āi bida māwā obadjidaa. Maλne Jesua beđea djuburiabadjidaa idjia cacuaēde jλ bΛ ida tābimārēā. Idji tābΛdara jūmaena biacuabadjidaa.

7

*JΛwa sΛgΛbadadebema**Mateo 15:1-20*

¹ Ewari aba pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida Jerusaleā pu-
rudeba Jesumaa zesidaa.

² Mañ ēberārāba unusidaa ḄCARΛ Jesu ume nībabadarāda jΛwa sΛgΛdaē ne co
panΛda. Drōāenabemaba jΛwa sΛgΛbadadebema jaradiapedada quīrāca odaē
panΛ bērā ādjira biē jarasidaa.* (

³ Pariseorāba, waabema judiorā bida jΛwara b̄arima zocārā sΛgΛbadaa
drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca.† Māwā sΛgΛdaēbΛrΛ ne codacaa.

⁴ Idjaba ne nēdobuebadamaΛba diguida zedapeda drōāenabemaba jaradi-
apedada quīrāca sΛgΛdaēbΛrΛ, ne codacaa. Mañ awara ādji sāūda, zocoda,
cuguruda, cΛda sida quīrācuīta sΛgΛbadaa.‡ Ne zocārā quīrācuīta obadaa
drōāenabemaba jaradiapedada ēpēni carea.)

⁵ Mañne pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesua iwīdisidaa:

-BΛ ume nībabadarāba jΛwa mititia ne cobadaa. ¿Cārē cārēā dadji
drōāenabemaba jaradiapedadara odaca?-

⁶ Jesuba panusia:

-Bārā dji biaca b̄earā, Ācōrēneba bedeabari Isaíaba bārānebemada nāwā
aride bΛsia:

Nañ puruba mĀa bia bedeabaria, baribΛrΛ wārāda ādji sodeba mĀma
crīchadacaa.

⁷ Ādji quīrīābe mĀa bia bedeabadaa.

MĀ bedeā cāyābara ēberā crīchadrΛ jaradiabadaa.§

⁸ Ara mañ quīrāca Ācōrēba obi bΛ bedeāra bārāba amabadaa
drōāenabemarāba jaradiapedada ēpēni carea.-*

⁹ Mañ awara Jesuba jarasia:

-Ara bārāba obadadeba Ācōrēba obi bΛ bedeāra igarabadaa.

¹⁰ Moiseba nāwā jarasia: “BΛ zezada, bΛ papa sida wayadua.”† Nañ sida
jarasia: “Bariduaba idji zezada wa idji papada biē jaraibΛrΛ, maḄgΛra beuida
bΛa.”‡

¹¹⁻¹² BaribΛrΛ bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba ababe naāda
jarabadaa: “Jūma mĀa erobΛra Ācōrēa diada bērā mĀa bΛra poya carebaēa.”§

¹³ Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedada ēpē panΛneba Ācōrē
bedeāra igarabadaa. Bārāba ne zocārā mañ quīrāca obadaa.-

¹⁴ Mañbe Jesuba ēberārā arima duanΛra jūma trĀpeda nāwā jarasia:

-Jūmarāba mĀ bedeāra ūrīnādua cawadāmārēā.

¹⁵ Dadjia cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia bΛcaa. ĀtebΛrΛ sodeba ze bΛbΛrΛ
dadjira mititia bΛbaria.

¹⁶ Dji cΛwΛrΛ bara bΛba quīrācuīta ūrīdua.-*

¹⁷ Mañbe Jesuba ēberārā arima duanΛra amepeda diguida wāsia. Mama
idji ume nībabadarāba dadji mititia bΛbaridebemada iwīdisidaa.

¹⁸⁻¹⁹ Mañne Jesuba jarasia:

* **7:2** *Ādjira biē jarasidaa.* Griego bedeade ḄCARΛ cartade maḄra neēa. † **7:3** Levitico 22:4-8de
sacerdoterā cuidida panΛnebemada bΛ bΛa, baribΛrΛ Jesu ewaride pariseorāba jarabadjidaa jūmarāba
māwā odida panΛda. ‡ **7:4** *CΛda.* Mañba jaraē bΛa borobada ātebΛrΛ ādji ne cođi carea chūmebadada.
Griego bedeade ḄCARΛ cartade maḄra neēa. § **7:7** Isaía 29:13. * **7:8** Griego bedeade ḄCARΛ cartade
idjaba nāwā bΛ bΛa: “Bārāba zocoda, sāū sida quīrācuīta sΛgΛbadaa. Bārāba ne zocārā mañ quīrāca
obadaa.” † **7:10** Exodo 20:12. ‡ **7:10** Exodo 21:17. § **7:11-12** *MĀa erobΛra Ācōrēa diada.* Griego
bedeade bΛ bΛa: “NaḄgΛra Corbaāa.” * **7:16** Griego bedeade ḄCARΛ cartade mañ versículora neēa.

-¿Bārā biða waði adua panΛca? Ūrīnadua: dadjia cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia ḅΛcaa, dadji sode eda wāé ḅΛ bērā. ĀteḅΛrΛ ḅiteda wāpeda dajadaa ēdrΛbaria.-

Māwā jara ḅΛdeba Jesuba cawabisia ne jūma codira bia ḅΛda.

²⁰ MaḅḅebΛrΛ jarasia:

-EdaΛba ze ḅΛba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia ḅΛbaria.

²¹⁻²² Crīcha cadjiruada, daunemaida, auḅua ḅaida, mīā beaida, ne drΛaida, jūma eroḅa quīrīā ḅaida, ne cadjirua o ḅaida, djārā cūrūgaida, peraē oida, djārāba eroḅΛ carea biē ḅaida, ēcarraare biē beḅeaida, djārā cāyābara biara ḅΛda crīchaida, idjaba crīcha neē ḅΛca o ḅai siḅa ēberā sodeba zebaria.

²³ Jūma maḅ cadjirua edaΛba ze ḅΛba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia ḅΛbaria.-

Jesuba wērācau biabida

Mateo 15:21-28

²⁴ Jesura mamaΛba Tiro druadaa wāpeda aḅaΛ ēberā dede ḅesia.† Idji sāma ḅΛda ni aḅaΛa cawabi quīrīāé ḅasia. Māwāmīna cawasidaa.

²⁵ Maḅ druade wērāda ḅasia. Idji caura jai bara ḅasia. Maḅ wērāba Jesudebema ūrīside idji ḅΛmaa wāpeda idji jīrū caita chīrāborode coḅesia.

²⁶ Maḅne beḅea djuburiasia Jesuba jaira idji cau cacuadebemada āyā jΛretamārēā. BaribΛrΛ wērāra judioē ḅasia.‡ Siropenicia druadebema ḅasia.

²⁷ Maḅ carea Jesuba idjīa jarasia:

-Warrarāda na idu ne cobida ḅΛa. Biē ḅΛa warrarāba co panΛda jārīda usaa diai carea.-

²⁸ Maḅne wērāba panusia:

-ḅΛa jara ḅΛra wārāa, mḅ Boro, baribΛrΛ warrarāba djico jurrusoabidada usaba mesa edre cobaria.-

²⁹ Maḅ ūrīpeda Jesuba jarasia:

-ḅΛa māwā bia panuna bērā necai diguidaa wādua. ḅΛ cau cacuade ḅaḅa jaira āyā wāsia.-

³⁰ Wērā idji dede jūēside idji caura cΛḅade necai ḅΛda unusia. Dji jaira wārāda āyā wāsia.

Jesuba ēberā cΛwΛrΛ qui ḅΛ biabida

Mateo 15:29-31

³¹ Jesura Tiro druade ḅaḅada jēda wāsia. Sidoḅ druade jūēne wāpeda Decapoli druareba Galilea amene dromanaa wāsia.

³² Mama ēberārāba cΛwΛrΛ qui ḅΛda Jesumaa enesidaa. Maḅ ēberāra idjaba quīrāme cara ḅasia. Ādjirāba Jesua beḅea djuburiasidaa idji jΛwara maḅ ēberā ḅΛpeda biabimārēā.

³³ Ara maḅda Jesuba cΛwΛrΛ qui ḅΛra jīga edesia. Maḅbe idji jΛwa jīwīnīra dji ēberā cΛwΛrΛ uriaza berajusia. Māwā opeḅa ara idji jΛwa quēḅΛde idosia. Ēberā quīrāmene ibaba maārī wara edasia.

³⁴ Maḅbe bajānaa acΛpeda ḅyāba drasoā ḅyāḅapeda arameo beḅeade jarasia: “¡Epata!” Maḅ beḅeaba jara ḅΛa “ogadrΛdua.”

³⁵ Ara maḅda ēberā cΛwΛrΛra ogadrΛpeda bia ūrī ḅesia. Idji quīrāmera biada bērā bia beḅea ḅesia.

³⁶ Jesuba ādjirāa jarasia maḅnebemada ni aḅaΛa jararānamārēā. Māwāmīna wetara nēḅΛrΛḅadjidaa.

³⁷ Dji arima panΛba bio cawa crīchadaē panesidaa. Nāwā jarasidaa:

† **7:24** Tiro. Griego beḅeade ḅcΛrΛ cartade maḅ awara “idjaba Sidoḅ” ḅΛ ḅΛa. ‡ **7:26** Judioē. Griego beḅeade ḅΛ ḅΛa “griego.”

-Jesuba ne jūmada bia o ʘaa. CΛWΛΓΛ qui ʘeara ũrĩbibaria, quĩrāme cara ʘeara bedeabibaria.-

8

Jesuba mil quĩmārē ēberārā ne cobida

Mateo 15:32-39

¹ Mañ ewaride wayacusa ēberārā Jesuma zocārā powuasidaa. Ādjirāba codira neē panasidaa. Mañ bērā Jesuba idji ume nĩbabadarā trāpeda jarasia:

² -Mā nañ ēberārā mĩā djuburi unu ʘaa. Mñ ume duanada ewari ũbea babarā. Ādjia codi carea eropananara jōsia.

³ Mā ādjirā ne codaē diguida wābigaibarā, ota cacua norrabaridia. Λcara wārāda tΛmΛba ze panΛa.-

⁴ Idji ume nĩbabadarāba iwidididaa:

-Nama ēberā neēma ¿sāma jāñ ēberārā itea codira edadi?-

⁵ Mañne Jesuba iwidisia:

-¿Bārāba pañda jūmasāwā eropanΛ?-

Ādjia panusidaa:

-Sietebe.-

⁶ Mañbe Jesuba ēberārā jūma egode chūmebicuasía. Mañ siete pañra idji jΛwade edapeda Ācōrēa bia ʘaaɗa asia. Mañbe pañra cōrācuapeda idji ume nĩbabadarā diasia jedecadamarēā. Ara mañda jedecasidaa.

⁷ Idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropanasidaa. Jesuba mañ carea Ācōrēa bia jarapeda ēberārā jedecabisia.

⁸ Ara mañda jūmarāba codapeda jāwūācuasidaa. Dji adubaɗa jΛrΛ pesidaē siete jamara birasidaa.

⁹ Mama ne copedadara mil quĩmārē duanasidaca ʘaa. Māwānacarea Jesuba ēberārā wābigasia.

¹⁰ Mañbe idjira, idji ume nĩbabadarā sida jābade badodapeda Dalmanuta druadaa wāsidaa.

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56

¹¹ Mañ ewaride pariseorāda zedapeda Jesu ume ijara panasidaa. Ādjia cawa quĩrā panasidaa idjira wārāda bajāneba ze ʘΛ cawaya. Mañ bērā ādjia Jesua iwidididaa ne ununacada omārēā.

¹² Ādjia māwā mĩā sē panΛ bērā Jesura ũyāba drasoā ũyābapeda jarasia:

-Idibema ēberārāba ¿cārē cārēā ne ununacada unu quĩrā panΛ? Wārā arada mā jaraya: mñra Ācōrēneba ze ʘada cawadamarēā mā ne ununacada oēa.-

¹³ Māwā jarapeda pariseorā amesia. Jesura idji ume nĩbabadarā sida jābade badosidaa wayacusa amene droma quĩrārā chāni carea.

Pariseorā harina ēsābibari

Mateo 16:5-12

¹⁴ Mañ chā wābΛdade Jesu ume nĩbabadarāba cawasidaa pañda quĩrādoasidaa. Jābade pañda ababe eropanasidaa.

¹⁵ Mañne Jesuba jarasia:

-Pariseorā harina ēsābibarida, Herodede sida quĩrācuidadua.-

¹⁶ Jesu ume nĩbabadarā aduba nāwā bedeasidaa:

-Idjia māwā jarasia dadjirāba pañda enepedadaē bērā.-

¹⁷ Jesuba cawa ʘasia cārēnebemada bedeā panΛda. Mañ carea jarasia:

-¿Cārē cārēā pañra neēana a panΛ? ¿Mā odara bārāba unusidamĩna cawadaē basica? ¿Abeda poya cawadaēca? ¿Adua panΛca mñra caida?

18 ¿Bārāra dau bara beamīna ununacaca? ¿CΛWΛΓΛ bara beamīna ūrīnacaca? Māa odara ¿quīrādoasidaca?

19 Māa paļ juesumaneba ēberārā mil juesuma ne cobigađacarea bārāba dji adubada jΛΓΛ pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Doce.–

20 Jesuba jarasia:

–Idjaba māa siete paļba ēberārā mil quīmārē ne cobigađacarea bārāba dji adubada jΛΓΛ pesidade ¿jamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Siete.–

21 Maļbe Jesuba ādjirāa iwidisia:

–¿Sāwāērā bārāba wadibida cawadaē?–

Jesuba ēberā dauberrea bΛ biabida

22 Betsaidá purude jūesidade λCΛΓΛba ēberā dauberrea bΛda Jesuma enenapeda bedea djuburiasidaa biabimārēā.

23 Jesuba maļ dauberrea bΛra jΛwade jidapeda puru āyā edesia. Maļbe dji ēberā daude idosia. Idji jΛwara λrλ bΛpeda iwidisia unubΛΓΛ cawaya.

24 Maļne ēberāba acΛpeda jarasia:

–Māa ēberārāda unu bΛa baribΛΓΛ bacuru quīrāca nīnada unu bΛa.–

25 Jesuba wayacusa idji jΛwara ēberā dau λrλ bΛsia. Maļne ēberāba bio unu besia idji daura biađa bērā. TΛmΛ ne jūmada ēsā unu besia.

26 Jesuba idjía nāwā jarasia:

–Diguida wābΛΓΛde purude eda wārādua. Māa odara ni abaΛa jararādua.–*

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21

27 Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druađe puru zaque beaza pΛrrΛđe wāsidaa. Ode nīnane Jesuba idji ume nībabadarāa iwidisia:

–Ēberārāba māra ¿caida crīcha panΛ?–

28 Ādjirāba panusidaa:

–ΛCΛΓΛba jara panΛa bΛra Borocuebari Juaļda. Dewararāba jara panΛa bΛra Elíada. Dewararāba jara panΛa bΛra Ācōrēneba bedebarida.–

29 Maļne Jesuba iwidisia:

–BaribΛΓΛ bārāba māra ¿caida crīcha panΛ?–

Pedroba panusia:

–BΛra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaa.–†

30 Jesuba ādjirāa bio jara bΛsia maļgΛra ni abaΛa jararānamārēā.

Jesuba idji beadidebema jarada

Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27

31 MamaΛba λtaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira bia mīgaida bΛda. Nāwā jarasia:

–Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada biđa mļ, Naļ Djara Edađada igaradapeda beabidida. BaribΛΓΛ māra ewari ūbeade λrēbaya.–

32 Jesuba maļgΛra ebuđa jarasia. Maļ carea Pedroba idjira jīgabe edepeda quēā bΛ quīrāca māwā bedearāduađa asia.

* **8:26** Māa odara ni abaΛa jararādua. Griego bedeađe λCΛΓΛ cartade māra neēa. † **8:29** Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada. Māra griego bedeađe “Crito” bΛ bΛa. Critora trāēa. Jara bΛa “Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bΛđada.” Arameo bedeađe jarabadaa “Mesías.”

33 BaribΛΓΛ Jesuba jēda idji ume nībabadarāmaa acΛbΛΓΛde Pedrora nāwā quēāsia:

–Satana, mǎ caitabemada āyā wādua. BΛa Ācōrē quīrāca crīchaē bΛa. ĀtebΛΓΛ ēberā quīrāca crīcha bΛa.–

34 Jesuba idji ume nībabadarāra, dewararā sida trǎpeda jarasia:

–AbΛbΛ mǎda ēpē quīrīā bΛbΛΓΛ, idjia o quīrīā bΛra igarapeda bia mīgai carea baida bΛa.‡ Maǎbe mǎra ēpēida bΛa.

35 AbΛbΛ naǎ ējūāne bia baida jΛΓΛ baibΛΓΛ, jīrūare bia baēa. BaribΛΓΛ abΛda mǎ carea beuibΛΓΛ wa bedea bia mǎnebema jara bΛ carea beuibΛΓΛ, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

36 Ēberāda naǎ ējūāne ne jūma erobΛde beuibΛΓΛ, ¿idjia erobΛba carebaica?

37 Beu amaaba idjia erobΛdebemada ¿jūmasāwā poya diai?

38 AbΛbΛ naǎ ējūāne cadjirua o bea tāēna mǎra, mǎ bedea sida adua bΛada aibΛΓΛ, mǎ, Naǎ Djara Edada ΛbΛa bara zebΛΓΛde maǎ ēberāra adua bΛada aya. Maǎ ewaride mǎ Zeza Ācōrē ΛbΛa bara idjaba idji bajānebema nezocarā ΛbΛa bara zeya.–

9

1 Idjaba Jesuba jarasia:

–Mǎa wārāda jaraya: ĀcΛΓΛ nama panΛ beuēi naēna ebuēa ununia Ācōrēba mǎ, jūmarā Boro bΛdara ΛbΛa bara zebΛΓΛda.–*

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

2 Sei ewari badacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, Juaǎ sida āduba eya ĩtΛ bΛmaa edesia. Mama ādji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia.

3 Idjia cacuade jǎ bΛra bio totroa besia. Naǎ ējūānebemaba tātobΛda sida maǎ quīrāca poya totroa odaēa.

4 Maǎne ādjia unusidaa Elíada, Moise sida Jesu ume bedea panΛda.

5 Maǎ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia bΛa दौरa nama panΛda. Daiba de zaqueda ũbea oēia; aba bΛ itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.–

6 Pedrora māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā. Ādjira wārāda dauperasidaa.

7 Māwā bΛde jǎrārāda ādji ĩrǎ zesia. Maǎ jǎrārāneba naǎ bedeada jīgua ũrīsidea:

–NaǎgΛra mǎ Warraa. Idjira mǎa bio quīrīā bΛa. Idjia jara bΛra ũrīnadia.–

8 Wayacusa acΛbΛdade waabemarāda ununaē basía. Ababe JesudrΛ ādjirā ume basia.

9 Maǎbe eyadeba edaa zebΛdade Jesuba ādjía bio jara bΛsia eyade unpedadara ni abΛa jararānamārēā aba Naǎ Djara Edada ĩrēbabΛΓΛdaa.

10 MaǎgΛra ara ādji crīchade eropanesidaa. Ādjiduba maǎ ĩrēbaidebemada iwididruabadjidaa.

11 Maǎbe Jesua iwidisidaa:

–Māwāra judiorā ley jaradiabadarāba ¿cārē cārēā jarabada Elíada naārā zeida bΛda?–

12 Jesuba panusia:

–Wārāda Elíara naārā zeida bΛa ne jūmada bia bΛi carea.† BaribΛΓΛ ¿cārē

‡ **8:34** *Bia mīgai carea baida bΛa.* Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Idji crura atau edeida bΛa.” * **9:1** *Ununia Ācōrēba mǎ, jūmarā Boro bΛdara ΛbΛa bara zebΛΓΛda.* Ebuēa bΛēa cārēda ununida. ΛcΛΓΛmaarā jara bΛa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara bΛa Jesu ĩrēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida. † **9:12** *Malaquia 3:1; 4:5-6.*

cārēã Ācōrē Bedeade b́ b́ Nał Djara Edadara bia mīgaida b́da idjaba ēberārāba igaradida?

¹³ Ḿa bārāa jaraya: Elíara wārāda zesia.‡ Māwāmína Ācōrē Bedeade b́ b́ quĩrāca ēberārāba o quĩrā pananara idji ume osidāa.§

Jesuba warra jai bara b́ biabida

Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

¹⁴ Jesura, Pedrora, Santiagora, Juał sida waabema Jesu ume nĩbabadarā duanamaa zesidāa. Małne unusidāa zocārā ēberārāda ādjirāma powua nūmada. ḌcḌḌ judiorā ley jaradiabadarāda ādjirā ume caicaya duanasidāa.

¹⁵ Jesu unusidāde jūmarāba bio cawa crīchadaē basía. Ara małda idjima pira wānapeda audiabarisidāa.

¹⁶ Jesuba ādjirāa iwidisia:

-¿Cārē cārēã caicaya duana?-

¹⁷ Mał powua nūmaneba ababa panusia:

-Jaradiabari, mł warrada enesia b́a biabimārēã. Idjira jai bara b́a. Mał jaiba idjira quĩrāme cara erob́a.

¹⁸ Jaiba jidabḌḌde baebibaria, yedaa cōpepeabibaria, quida cḌḌḌabibaria, idjaba cacua b́a tababaria. Ḿa b́ ume nĩbabadarāa jarasia jāł jaira āyā jaretadamārēã. Māwāmína poyadaē basía.-

¹⁹ Jesuba jarasia:

-¡Bārāba Ācōrēra ĩjānaca! ĩjānamārēã ¿aba sālbe ḿa droai? Warrara namaa enenadua.-

²⁰ Ara małda warrara Jesumaa edesidāa. Dji jaiba Jesu unubḌḌde warrara wawabisia. Warrara egode baepeda bḌḌbari tabesia, idjaba itedaa cōpepea tabesia.

²¹ Jesuba dji zezaa iwidisia:

-¿DārābḌḌca jāwā b́ra?-

Dji zezaba panusia:

-Caibe edaba jāwā b́a.

²² Jaiba idjira bea quĩrā b́a. Barima zocārā idjira tḌḌde baebibaria idjaba edaude doeda baebibaria. Daira quĩrā djuburiadua. Poya carebaibḌḌ, carebadua.-

²³ Małne Jesuba jarasia:

-B́a ¿sāwā ḿa poya carebaibḌḌ a b́? B́a ĩjāida b́a ḿa poya carebaida. Māwā ĩjābḌḌ itea Ācōrēba ne jūmada oida b́a.-

²⁴ Ara małda dji zezaba jīgua jarasia:

-Ḿa ĩjā b́a baribḌḌ carebadua biara ĩjāi carea.-

²⁵ Jesuba ēberārāda araa powuabḌḌda ununa bērā dji jaira nāwā quēāsia:

-Quĩrāme carabibari jai, cḌḌḌ quibibari jai, ḿa b́a jaraya: nał warra cacuaдебemada āyā wādua. Waa idji cacuađe eda zerādua.-

²⁶ Ara małda dji jaira biapeda wayacusa warrara biara wawabisia. Małbe idji cacuaдебemada ēḌḌsia baribḌḌ warrara abeda beuda quĩrāca tabesia. Mał bērā dji arima duanaba jara duanesidāa:

-¡Ay, jāł warrara jaidabarisia!-

²⁷ BaribḌḌ Jesuba warra jḌḌde jidapeda piradrḌḌbisia. Małne warrara Ḍta nūmesia.

²⁸ Jesura diguidāa wānacarea idji ume nĩbabadarāba āduba iwidisidāa:

-¿Sāwāērā dairāba jāł jaira poya āyā jaretadaē basi?-

²⁹ Jesuba panusia:

‡ 9:13 Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17. § 9:13 Marco 6:14-29.

-Jai naλca bea āyā jΛretađi carea Ācōrēa iwidiđida panΛa idjaba ne codaca ewarida odida panΛa.-*

Jesuba idji beadiđebema waya jarada

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

³⁰⁻³¹ MamaΛba Galilea druade pΛrrΛa wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jaradia bΛ bērā sāma panΛda ni abΛaΛa cawabi quīrīāé basia. Maλne ādjirāa jarasia:

-Mλ, Naλ Djara Edadara abΛba ēberārāa jidabiya. Ādjirāba mλra beadia, baribΛrΛ ewari ūbeade mλra λrēbaya.-

³² Māwā jaradara idji ume nībabadarāba poya cawadaē basía. Idjía iwidiđida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara bΛ?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

³³ Maλbe Capernauλ puruđaa jēda zesidaa. Diguida panenacarea Jesuba iwidiđia:

-¿Cārē cārēā ode caicaya zesida?-

³⁴ Ādjirāra chupea panesidaa wārāda caicaya zepedađa bērā. Ādjirāra ijara panasidaa caida dji dromaara bai cawaya.

³⁵ Maλbe Jesura chūmepeda idjia edada doce panΛra caitaara trλpeda jarasia:

-AbΛda dji dromaara ba quīrīā bΛbΛrΛ, jūmarā cāyābara edaara baida bΛa. Waabemarā nezocada baida bΛa.-

³⁶ Maλ carea warra zaqueda edapeda ādjirā ēsi nūmΛsia. Maλbe idji jΛwade bara edapeda jarasia:

³⁷ -AbΛba mλ ījā bΛđeba warrarāda bia edaibΛrΛ, mλda bia edabΛrΛa. Mλ bia edabΛrΛba ababe mλda edabΛrΛēa, ātebΛrΛ mλ Diabueda sida bia edabΛrΛa.-

³⁸ Maλne Juaλba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, daiba unusidaa ēberāba bΛ trλneba jaida āyā jΛrecua bΛda. BaribΛrΛ idjira dadjirā ume nīé bērā daiba jarasidaa waa māwā orāmārēā.-

³⁹ Maλne Jesuba jarasia:

-Māwā orānada. Mλ trλneba ne ununaca o bΛba mλnebemada poya biē bedeaēa.

⁴⁰ Dadjirā ume dji quīrūéra dadjirāare bΛa.

⁴¹ Wārā arada mλa jaraya: bārāra mλre bērā bariduaba bārāa baidoda dawaibΛrΛ, Ācōrēba wārāda maλ ēberāa nebiada diaya.

⁴² Bariduaba mλ ījā bea dji dromaē queđeada cadjiruade baebibΛrΛ, Ācōrēba maλ ēberāra bio cawa oya. Maλ cawa oira bio zarea bai bērā, biara bΛa maλ ēberā ochirude yuda jλnapeda pusade batabuedida.

⁴³⁻⁴⁴ BΛ jΛwaba bΛa cadjiruada obibΛrΛ, maλ cadjirua o amaaba bΛá tutadua. BΛa jΛwa ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maλda biara bΛa jΛwa umé erobΛda tΛbΛ urua quicamaa wāi cāyābara.†

⁴⁵⁻⁴⁶ Ara maλ quīrāca bΛ jīrūba bΛa cadjiruada obibΛrΛ, maλ cadjirua o amaaba bΛá tutadua. BΛa jīrū ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maλda biara bΛa Ācōrēba bΛra jīrū umé erobΛda tΛbΛ urua quicamaa batabuei cāyābara.‡

* **9:29** *Idjaba ne codaca ewarida odida panΛa.* Griego bedeađe λcΛrΛ cartade mλra neēa. † **9:43-44** Griego bedeađe λcΛrΛ cartade idjaba nāwā bΛ bΛa: "Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrΛ nūmΛ sida quicaa." ‡ **9:45-46** Griego bedeađe λcΛrΛ cartade idjaba nāwā bΛ bΛa: "Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradrΛ nūmΛ sida quicaa."

⁴⁷ Idjaba b_Λ dauba b_Λ cadjiruada obib_Λ r_Λ, ma_Λ cadjirua o amaaba e_Λ ũtadau. B_Λ dau ababe erobaim_Λ na ewariza Ācōrē ume baya. Ma_Λ da biara b_Λ Ācōrēba b_Λ ra dau umé erob_Λ da t_Λ b_Λ urua quicamaa batabuei cāyābara.

⁴⁸ Mama qui beudacada baraa, idjaba dji erad_Λ r_Λ n_Λ m_Λ sida quicaa. §

⁴⁹ Dadjirāra bia mīga pan_Λ neba Ācōrē itea bia beadia.*

⁵⁰ Tāda bia b_Λ a barib_Λ r_Λ c_Λ yada jōib_Λ r_Λ ħ_Λ s_Λ w_Λ wayacusa c_Λ ya bei? Ma_Λ bē_Λ rā Ācōrē itea bia beadadua. † Idjaba ābaa necai beadadua.–

10

Jesuba mīā amaira biē b_Λ ada ada

Mateo 19:1-12; Luca 16:18

¹ Ma_Λ be Jesura Capernau_Λ purudeba Judea druadaa wāsia Jorda_Λ do quīrāare. Ēberārā zocārā wayacusa idjima zesesidade idjia obari quīrāca ādjirāa jaradia besia.

² Māwā b_Λ de ħ_Λ c_Λ r_Λ pariseorāda zesidaa. Idji biē bedeabidi carea nāwā iwidisidaa:

–ħUmaquīrāba dji quimada amaida bia b_Λ ca?–

³ Jesuba panusia:

–ħMoiseba cārēda b_Λ si?–

⁴ Pariseorāba panusidaa:

–Moiseba iduaribisia. Idjia jarasia aba_Λ ba idji wērāa carta mīā amainebe-mada diaib_Λ r_Λ amaida b_Λ da.–*

⁵ Ma_Λ ne Jesuba jarasia:

–Moiseba ma_Λ bedeara b_Λ sia bārāra c_Λ w_Λ r_Λ zarea bea bē_Λ rā.

⁶ Barib_Λ r_Λ na_Λ ħjūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā sida osia. †

⁷ Ma_Λ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa bebaria.

⁸ Māwā cacua aba b_Λ quīrāca pan_Λ a. ‡ Ādjira umé pan_Λ ēa, āteb_Λ r_Λ aba b_Λ quīrāca pan_Λ a.

⁹ Ma_Λ bē_Λ rā Ācōrēba ābaa b_Λ dara dji amanacara pan_Λ a.–

¹⁰ Waya diguidaa wāpedadacarea Jesu ume nībabadarāba idjia abari quīrāca iwidisidaa.

¹¹ Ma_Λ ne Jesuba panusia:

–Baridua umaquīrāba idji quimada amapeda dewara wērāda edaib_Λ r_Λ, ma_Λ umaquīrāra daunema b_Λ a.

¹² Idjaba wērāba idji quimada amapeda dewara umaquīrāda edaib_Λ r_Λ, ma_Λ wērāra daunema b_Λ a.–

Jesuba warra zaquerā bia jara b_Λ da

Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17

¹³ Ma_Λ ne ēberārāba warra zaquerāda Jesuma enesidaa idji j_Λ wada ħ_Λ r_Λ b_Λ pēda bia jara b_Λ mārēā. Barib_Λ r_Λ Jesu ume nībabadarāba dji warrarā eneb_Λ dara quēāsidaa.

¹⁴ Ādjia māwā ob_Λ dara Jesuba bio biē ununa bē_Λ rā nāwā jarasia:

–Idu warra zaquerāra m_Λ maa zebidada, Ācōrēba pe erob_Λ debemara ādjirā quīrāca pan_Λ bē_Λ rā.

¹⁵ Wārā arada m_Λ a jaraya: warra zaqueba idji zeza ħpēbari quīrāca aba_Λ ba Ācōrēda ħpēēb_Λ r_Λ, ma_Λ ēberāra Ācōrēba pe erob_Λ debema baēa.–

§ 9:48 Isaías 66:24. * 9:49 Ma_Λ versícolora abeda ebuda b_Λ ēa. Griego bedeadē b_Λ b_Λ: “Jūmarāda t_Λ b_Λ uruaba c_Λ ya beadia.” † 9:50 Ma_Λ bē_Λ rā Ācōrē itea beadadua. Ma_Λ rā griego bedeadē ebuda b_Λ ēa. Nāwā b_Λ b_Λ: “Tāda ara bādjiēde eda erobeadadua.” * 10:4 Deuteronomio 24:1-4. † 10:6 Genesi 1:27; 5:2. ‡ 10:8 Genesi 2:24.

¹⁶ Māwā jarapeda Jesuba warra zaquerāra jΛwade bara edapeda idji jΛwara ĩrĭ ħΛpeda bia jara ħΛcuasia.

Parata bara ħΛ Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30

¹⁷ Jesu mamaΛba wābΛrΛde ēberāda idjima pira zesia. Maĭ ēberāra Jesu quĩrāpita chĩrāborode cobepeda iwidisia:

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai ħai carea ĳmĭa cārēda oida ħΛ?–

¹⁸ Jesuba panusia:

–ĳCārē cārēā mĭra dji biaada a ħΛ? Ni abaΛda dji biaēa, ababe ĀcōrēdrΛ dji bīaa.

¹⁹ BΛa cawa ħΛa Ācōrēba obi ħΛ bedeara: mīā bearādua, daunemarādua, ne drΛarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, djārā cūrūgarādua, ħΛ zezara, ħΛ papa sida wayadua.–

²⁰ Maĭne ēberāba jarasia:

–Jaradiabari, cūdra edaΛba mĭa jūma maĭgΛra ĩjā o ħΛa.–

²¹ Maĭne Jesuba ēberāra quĩrĩāneba acΛpeda jarasia:

–Wadi ħΛa ne aba oida ħΛa. BΛa erobΛra jūma nēdobuede wāpeda dji paratara ne neē quedeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Maĭbe mĭ ume nībade zedua.–§

²² Dji ēberāba maĭ ũrĩpeda sopua ħesia bio bara ħΛ bērā. Ara maĭda wāsia.

²³ Maĭne Jesuba pΛrrΛga acΛpeda idji ume nībabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea ħΛa ēberā ne bara ħΛba Ācōrēra idji Boroda ħai carea.–

²⁴ Idji ume nībabadarāba cawa crīchadaē basía. Ācōrēba ne bara beara bia pe erobΛda crīcha panasidaa. Maĭ carea Jesuba wayacusa jarasia:

–Djabarā, wārāda bio zarea ħΛa ēberā ne bara ħΛba Ācōrēra idji Boroda ħai carea.

²⁵ Parata bara ħΛba Ācōrēra idji Boroda ħai cāyābara cameyoda āguja uriaede eda wāichaara ħΛa.–

²⁶ Idji ume nībabadarāba wetara cawa crīchadaē basía. Maĭne āduba iwididruasidaa:

–Māwāra Ācōrēba ĳcaidrΛ ēdrΛ edai?–

²⁷ Jesuba ādjirā acΛpeda jarasia:

–Ĕberāba māwā poya ocaa baribΛrΛ Ācōrēba poya oida ħΛa. Ācōrēmaarā ne jūmada oicha ħΛa.–

²⁸ Maĭne Pedroba Jesua jarasia:

–BΛ ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.–

²⁹⁻³⁰ Jesuba jarasia:

–Wārā arada mĭa jaraya: mĭ carea idjaba bedea bia mĭnebema carea abaΛba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibΛrΛ, idjia amena cāyābara naĭ ewaride cien edaya: deda, djabarāda, djabawērārāda, papada, warrarāda idjaba ējūā sida. Ĕberārāba idjira biē odi carea ēpēnia baribΛrΛ jĩrūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai baya.

³¹ Māwā dji jĩrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jĩrūarebemada beadia.–

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

³² Jerusaleĭnaa wāsidade Jesura nocoare nībasia. Mama wābΛda carea idjia doce edadarāba cawa crīchadaē panasidaa. Jūma idji caidu wābΛdarā sida ne

§ 10:21 Griego bedeade ĭcΛrΛ cartade idjaba nāwā ħĭ ħΛa: “BΛra bia mĩgai carea ħΛbΛrΛ.”

waya panasiḁaa. Māwā duanane Jesuba wayacusa idjia edaḁa doce panara jīgabe edesia. Maḁbe idji sāwāinebemada jarasia:

³³ –Ūrīnadia, dadjirāra Jerusaleḁnaa wābadaa. Jāma abalaba mḁ, Naḁ Djara Edaḁara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biḁa cawa oḁamārēā. Ādjirāba mḁra beuida ḁada jaradapeḁa judiorāēa diadia.

³⁴ Maḁgarāba mḁra ipiḁa biē jaradapeḁa, idodapeḁa, uḁapeḁa beadia. Baribarara ewari ūbeade mḁra ḁrēbaya.–

Zebedeo warrarāba iwidipeḁada

Mateo 20:20-28

³⁵ Zebedeo warrarā Santiagoda, Juaḁ siḁa Jesumaa zedapeḁa jarasiḁaa:

–Jaradiabari, daiba quīrīā panara ḁla oida ara daiba iwidibada quīrāca.–

³⁶ Jesuba iwidisia:

–¿Cārēda quīrīā panara mḁra bārā itea oida?–

³⁷ Ādjia panusiḁaa:

–ḁara jūmarā boroda bebadaḁe daida aḁa ḁa jḁwa araare, aḁa ḁa jḁwa acḁare idu chūmebidua.–*

³⁸ Maḁne Jesuba ādjia jarasia:

–Bārāba adua panara cārēda iwidibada panada. Mḁra bio bia mīgaya. ¿Bārā siḁa ara maḁ quīrāca bia mīgadi carea panara?–†

³⁹ Ādjia panusiḁaa:

–Māē, bia mīgadi carea panara.–

Maḁne Jesuba jarasia:

–Bārā siḁa wārāda mḁ quīrāca bia mīgadia.‡

⁴⁰ Baribarara mḁ jḁwa araare, mḁ jḁwa acḁare chūpananida mḁra poya diaēa. Ācōrēbada mama chūpananida eroḁa.–

⁴¹ Maḁne Santiagoba, Juaḁ biḁa iwidibada waabema die panara ūrīsiḁaa. Maḁ carea ādji ume quīrūsiḁaa.

⁴² Baribarara Jesuba ādjirā trāpeḁa jarasia:

–Bārāba cawa panara naḁ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabada jūmarāba ijā oḁida panara.

⁴³ Baribarara bārāra māwā beadiē panara. Bārānebemada dji dromada ḁa quīrīā ḁabarara waabemarā nezocada ḁaida ḁa.

⁴⁴ Dji dromaara ḁa quīrīā ḁara jūmarā cāyābara eḁaara ḁaida ḁa.

⁴⁵ Maḁ quīrāca mḁ, Naḁ Djara Edaḁara zeē ḁa ēberārā mḁ nezocarāda beḁamārēā. Ātebada ze ḁa ēberārā nezocada ḁai carea. Māwā mḁra beuya zocārā ēberārāda ēdra ḁai carea.–

Jesuba ēberā dauberrea ḁa biabida

Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43

⁴⁶ Jesura, idji ume nībabadara, dewararā zocārā panara siḁa Jerico puruḁe jūēne wāsiḁaa. Ēdrabadaḁe ēberā dauberrea ḁada o icawa parata iwidibada chūmasia. Maḁ ēberāra Timeo warra Bartimeo basía.

⁴⁷ Bartimeoba ūrīsia Jesu Nazaredebemara mama wābada. Maḁ carea ḁia jarasia:

–¡Jesu, Davideba zeda, mḁra quīrā djuburiadua!–

⁴⁸ Maḁne zocārāba idjira chupeamārēā quēāsiḁaa baribarara idjia wetara biasia:

–¡Jesu, Davideba zeda, mḁra quīrā djuburiadua!–

* **10:37** Jūmarā boroda bebadaḁe. Griego beḁeade ḁá ḁa: “ḁa bia quirude.” † **10:38** Griego beḁeade nāwā ḁá ḁa: “¿Bārāra mḁ borocuedi quīrāca borocuedica? ¿Mḁra doida ḁara bārā biḁa poya doḁica?”

‡ **10:39** Jesuba jaraḁa quīrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

⁴⁹ Mañ ũrĩside Jesura nũmesia. Nãwã jarasia:

–Idjira trãnadua.–

Mañne ãcãrãba dauberrea ðara trãnapeda jarasidaa:

–Sobiadua. Piradrãdua. Jesuba ðara trã ðaa.–

⁵⁰ Ara mañda Bartimeoba idjia ãrã jã ðadara êrãpeda isabe piradrãpeda Jesumaa wãsia.

⁵¹ Mañne Jesuba idjia iwidisia:

–¿Cãrẽda quĩrã ða mãa oida?–

Dji dauberrea ðaba jarasia:

–Jaradiabari, mã dauba unuida quĩrã ðaa.–

⁵² Mañne Jesuba jarasia:

–Wãdua. ða ãjãna bẽrã biasia.–

Ara mañda dauberrea ðadaba unu ðesia. Mañbe Jesu ume ãbaa ode wãsia.

11

Jesu Jerusaleãne jũena

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; Juaã 12:12-19

¹ Jerusaleã purude jũebodo baside Betpague puru caita, Betania puru caita bida duanasidaa Olivo eya carrade. Mañbe Jesuba idji ume nĩbabadarãda umé diabuesia.

² ãdjia nãwã jarasia:

–Dadjirã quĩrãpe ða purudaa wãnadua. Jũebãdade bãrãba burro zaqueda ununia. Mañ burro zaque ãrã wadi ni ãbaada wãnacao. Êrã edadapeda enenadua.

³ ãbaaba bãrãa cãrẽ cãrẽã jãwã o panãda iwidibãrã jaradadua: “Dadji Boroba quĩrã ðaa baribãrã nane jẽda diabueya.”–

⁴ Ode wãbãdade burrora dede eda wãbada caita jã nũmãda unusidaa. Ara mañda êrã edasidaa.

⁵ ãcãrã arima duanãba iwidisidaa:

–¿Cãrẽda o panã? ¿Cãrẽ cãrẽã jãã burrora êrã panã?–

⁶ Jesuba jarada quĩrãca panusidaa dji arima duanãba idu edebisidaa.

⁷ Mañbe burro zaquera Jesumaa edadapeda ãdji cacuade jã panãra burro ãrã ðasidaa. Mañbeãrã Jerusaleã purudaa wãi carea Jesura ãrã chũmesia.

⁸ Zocãrãba Jesu bia edadi carea ãdjia cacuade jã panãda ode tõcua wãsidaa. Dewararãba bacuru jãwate quedua bara ðeada ðãã tudapeda o icawa ðacua wãsidaa.

⁹ Mãwã obãdade idji na nĩnaba, caidu zebãda bida jĩgua jara duanasidaa:

¡Bio bia quirua! ¡Bio bia ðaa dadji ãcõrẽ trãneba zebãrãra!*

¹⁰ ¡Bio bia ðaa dadji drõãenabema Davideba zedara! ¡Dadjirã Boro bai carea zebãrãra!

¡Bio bia quirua Bajãne ðara!

¹¹ Jesu Jerusaleãne jũeside ãcõrẽ de dromanaa wãsia. Jũma acã ðapeda queubãrã bẽrã idjia doce edadarã ume Betania purudaa jẽda wãsidaa.

Jesuba higojõ bacuru biẽ jara ðada

Mateo 21:18-19

¹² Nurẽma Betania purudeba wãbãdade Jesura jarra nũmesia.

* **11:9** Salmo 118:25-26. *Bio bia quirua*. Arameo bedeade “Hosana” jarabadaa.

¹³ Maãne higojõ quedua bara b̂ada t̂m̂ba unusia. Higojõ jaraẽmĩna Jesuba aĉde ŵsia dji ca zaqueda odja b̂ cawaya. Araa jũẽb̂r̂de quedua awa nũm̂da unusia.†

¹⁴ Maãne Jesuba higojõa jarasia:

–jNi ab̂a b̂a b̂a ne jõra waa jõnaẽa!–

Maã bedeara idji ume nĩbabadarãba ùrĩsidaa.

Jesuba ne nẽdobuebadarã ãyã ĵrecuada

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juaã 2:13-22

¹⁵ Jesura Jerusaleãne wayacusa jũẽpeda ãcõrẽ de dromanaa ŵsia. Mama dajada ãcõrẽa diaedi careabema nẽdobuebadarãda unusia. Ne nẽdo bea sida zocãrã duanasidaa. Idjaba ãĉr̂ba ãcõrẽ de dromane diaida b̂ paratara dji drua ãiba zeb̂darãa nẽb̂a nẽdobuebadjidaa ãibema paratara diacara panana bẽrã. Mãwã duane Jesuba ãdjirãra jũma ãyã ĵretacuasia. Dji parata nẽdobuebadarã mesa beada, puchirã nẽdobuebadarã bugue sida jũma coracua-sia.

¹⁶ Maã awara ni cãrẽ sida ãcõrẽ de droma caita idu enebiẽ basia.

¹⁷ ãdjirãa nãwã jaradisia:

–ãcõrẽ Bedeade nãwã b̂ b̂a: “Mã dera jũma puru bea itea dji iwidibada de adia.” Barib̂r̂a bãrãba “ne dr̂abadarã mĩrũbada uria” quĩrãca eropan̂a.–‡

¹⁸ Maã beã ùrĩsidaa sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabada bida Jesura wayasidaa idjia jaradia b̂ra jũmarãba bia ùrĩ pan̂a bẽrã. Mama b̂a ãtaa crĩcha ĵr̂a panesidaa beadi carea.

¹⁹ Queub̂r̂de Jesura idji ume nĩbabadarã ume Jerusaleãneba ãdr̂sidaa.

Higojõ purruba nũmena

Mateo 21:20-22

²⁰ Nurẽma diapeda Jesura idji ume nĩbabadarã sida wayacusa Jerusaleãnaa ŵsidaa. Wãb̂daa unusidaa higo bacurura dji carrade eã purruba nũm̂da.

²¹ Maãne Jesuba jaradara Pedroba quĩrãnebasia. Maã carea jarasia:

–Jaradiabari, aĉdua. B̂a biẽ jara b̂da higojõra purruba nũmesia.–

²² Jesuba jarasia:

–Bãrãba ãcõrẽra ãjãnida pan̂a.

²³ Wãrã arada mã jaraya: bariduaba za b̂ eyaa nama b̂a pusade tẽũne wãduaãa aib̂r̂a, idjia jarab̂r̂a quĩrãca mãwãya. Barib̂r̂a idji soã crĩchaiẽ b̂a idjia jarab̂r̂a mãwãẽda, ãteb̂r̂a wãrãda mãwãida ãjãida b̂a.

²⁴ Maã carea mã bãrãa jaraya: jũma bãrãba ãcõrẽa iwidib̂dara wãrãda edadida ãjãnib̂r̂a, edadia.

²⁵ Idjaba bãrãba ãcõrẽa iwidib̂dara baridua ãberã ume biẽ pan̂b̂r̂a, mã ãberãba biẽ odara naãrã quĩrãdoãdua. Mãwãb̂r̂a bãrãba biẽ opeãdara bãrã Zeza bajãne b̂ba quĩrãdoaya.

²⁶ Dewara b̂a biẽ odada quĩrãdoããb̂r̂a, bãrãba biẽ opeãdara bãrã Zeza bajãne b̂ba quĩrãdoãã.–§

¿Cai trãneba Jesuba jaradia b̂?

Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8

† **11:13** Israel druaãde higojõ dji ca zaqueda marzo jedecode, abrilde bida codida pan̂a. Dji ca zaquera ununib̂r̂a cawabadaa junione maãrĩ zauida idjaba agostodeba ab̂a octubreãa waib̂a zauida. Barib̂r̂a Jesuba quedua awa ununa bẽrã cawasia jũma mã poãde higojõra zauẽda. ‡ **11:17** Mã dera jũma puru bea itea dji iwidibada de adia. Isaia 56:7. Ne dr̂abadarã mĩrũbada uria. Jeremia 7:11.

§ **11:26** Griego bedeãde ãĉr̂a cartade mã versicula neã.

²⁷ Maãbe ãdjira wayacusa Jerusaleãne jũesidaa. Jesura Æcõrẽ de droma caita nĩne, sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadada, judiorã dji dromarã sida idjima zesisidaa.

²⁸ Ædjirãba iwidisidaa:

-Bãa nama o ðara çcaiba obi ða?-

²⁹ Jesuba panusia:

-Mãa bida bãrãa iwidiya. Bãrãba panusidara mãa jaraya caiba mãa nãwã obi ðada.

³⁰ çCaiba Juaãra diabuesi borocuemãrẽã? çËberãba wa Bajãne ðãba? Panunadua.-

³¹ Maãne ara ãdjiduba jara duanesidaa:

-Bajãne ðãba diabuesidaa adibãra, idjia jaraya: “Maãda çcãrẽ cãrẽã ãjãnaẽ basi?”

³² Baribãra çsãwã jaradi ãberãba diabuesida?-

Ædjia mãwã jara panasidaa purura waya panã bãrã. Purumaarã Juaãra wãrãda Æcõrẽneba bedeabari basia.

³³ Maã bãrã Jesua jarasidaa:

-Daiba adua panãa.-

Maãne Jesuba jarasia:

-Mãẽteara mãa bida bãrãa jaraẽa caiba mãa jãwã obi ðada.-

12

Djãrã néu acãbadadebema ne jara ða

Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19

¹ Maãne Jesuba ne jara ðãdeba ãdjirãa jarasia:

-Ëberãda basia. Ewari aba mãã ãberãba uvada upeda idji néura mõgaraba auðu jũrã casia. Uva ða piabari sida osia. Idjaba deda ãta osia mamaãba jũma acã carea. Maãbe idji néura ãcãra ãberãrã jãwaeda ðãsia. Ædjirã ume bedeã ðãsia néu zaubãra de jũmasãwã idjia diaedida panãda. Mãwã bedeã ðãpeda djibarira dewara druadãa wãsia.

² Uva jara djibariba nezocada aba diabuesia néudebema idjia diaedida panãra edade wãmãrẽã.

³ Baribãra néu acã panãba dji nezocara jidadapeda puosidaa. Maãbe jẽda jãretabuesidaa ni cãrẽ sida diadaẽ.

⁴ Mãwãnacarea djibariba dewara nezocada diabuesia idjia diaedida panãra diaãmãrẽã. Baribãra mãã nezocara boroma usidaa.* Maãbe wayadaẽ quẽsidaa.

⁵ Mãwãnacarea djibariba dewarada diabuesia baribãra mãã nezocara beasidaa. Mãwãnacarea dewara nezocarãda zocãrã diabuesia. Baribãra ãcãra puosidaa, dewararãda beasidaa.

⁶ Djibariba wadibida aba erobasia diabuei carea; mããgãra idji warra bio quĩrã ðã basia. Idjia crĩchasia: “Mãã warradrã wayadãia.” Ara mããda diabuesia.

⁷ Baribãra néu acã panãba dji warra jũẽbãrãda unusidade aũba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobãra jũma edaya. ãdjira beatadia! Mãwãbãra dji ãjũãra dadjirã itea beya.”

⁸ Ara mããda warrara jidadapeda beasidaa. Maãbe néu ãi ðatabuesidaa.

⁹ Mãã carea néu djibariba çsãwã obã? Araa wãpeda ãdjirã jũma quenapeda idji néura dewararãa acãbiya.

¹⁰ Bãrãba çÆcõrẽ Bedeade acãdacaca? Nãwã jara ðãa:

* **12:4** Mãã nezocara boroma usidaa. Griego bedeade ãcãra cartade nãwã ðã ðãa: “Mõgara batatabada mãã nezocara borode diasidaa.”

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bΛda besia.

¹¹ Dadjirā Boroba māwā oda bērā dadjirāmaarā bio biya quirua.†

¹² Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadaba, judiorā dji dromarā bida cawasidaa Jesuba maλ jara bΛdeba ādjirāda biē jarasida. Maλ carea Jesura jida quīrā panasidaa. BaribΛΛ puruda waya panΛ bērā idjira idu bΛdapeđa āyā wāsidaa.

¿Romanebema boro itea parata jΛΛΛ pebΛdade diadida panΛca?

Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26

¹³ Māwānacarea pariseorāba, Herodeare bea bida Jesumaa ācΛΛΛ dia-buesidaa idjía biē bedeabidi carea.

¹⁴ Jūēnapeda jarasidaa:

-Jaradiabari, daiba cawa panΛa bΛra ēberā jipa bΛda. Ni abaΛda biara unuca bērā ni abaΛba bΛa awara crīchabidacaa. ĀtebΛΛΛ bΛa wārā bedeā Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Maλda Romanebema boro itea parata jΛΛΛ pebΛdaza ¿dadjí judiorāba diaēda bia bΛca wa biē bΛ? ¿Diadida panΛca wa diacara panΛ?-

¹⁵ Jesuba cawa basia dji biarā quīrāca ze panΛda. Maλ bērā jarasia:

-Bārāba ¿cārē cārēā mΛra biē bedeabi quīrā panΛ? Parata pichida enenadua mΛa acΛi carea.-

¹⁶ Ara maλda enesidaa. Maλne Jesuba iwidisia:

-¿Cai quīrādarada naλ paratade bΛ? ¿Cai trΛda bΛ?-

Ādjia panusidaa:

-Romanebema borodeda.-

¹⁷ Maλne Jesuba jarasia:

-Māwā baibΛΛΛ Romanebema borodera Romanebema boroa diaēdada, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diaēdada.-

Ādjirāba Jesu carea cawa crīchadaē basía.

Beudarā lrēbaēdebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

¹⁸ Māwā panΛne ācΛΛΛ saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara lrēbaēdacada. Maλ bērā Jesua nāwā jarasidaa:

¹⁹ -Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea bΛsia ēberāda warra neē bΛde jaidai bΛΛΛ, idji djababa dji pēdra wērāra edaida bΛda dji djaba jaidada itea warra unui carea.‡

²⁰ Ewarí aba siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia baribΛΛΛ warra neē jaidasia.

²¹ Idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribΛΛΛ idji sida warra neē jaidasia. Ūbeabema sida abari quīrāca māwāsia.

²² Jūma maλ siete panΛra warra neē jaidasidaa. Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

²³ Maλ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra lrēbaēdi ewaride ¿sālgΛba idjira eropei?-

²⁴ Maλ carea Jesuba panusia:

-Bārāba Ācōrē Bedeada, idji bΛa sida adua panΛ bērā āi crīcha panΛa.

²⁵ Ūrīnada. Beupedadarā lrēbaēdi ewaride ēberāra quima edadaēa ni quima diadaēa, ātebΛΛΛ Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia.

²⁶ ¿Bārāba beupedadarā lrēbaēdebemada Moise cartade acΛdacaca? Ācōrēba bacuru zaque uruga nūmΛneba Moisea jarasia: “MΛra Abrahā Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§

† 12:11 Salmo 118:22-23. ‡ 12:19 Deuteronomio 25:5. § 12:26 Exodo 3:2-6.

27 ¡Idjira beu bea Ācōrēēa ātebΛrΛ zocai bea Ācōrēa! Bārāba abeċa āi crīcha panΛa.-

Ācōrēba obi bΛ beċea dji dromaara bΛ

Mateo 22:34-40

28 Māwā beċea panΛne judiorā ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Maļ jaradiabariba ūrīsia Jesuba saduceorāa bia panunada. Maļ carea iwidiisia:

-Ācōrēba obi bΛ beċeadebemara ģsālgΛda dji dromaara bΛ?-

29 Jesuba panusia:

-Ācōrēba obi bΛ beċeadebema dji dromaara bΛra naļgΛa: “Ūrīnadia, israel-erā. Dadjirā Boro Ācōrēra ababΛrΛ bΛa.

30 Jūma bΛ soċeba, jūma bΛ jaureċeba, jūma bΛ crīchadeba, idjaba jūma bΛ ΛbΛadeba bΛ Boro Ācōrēra quīrīādua.”* Ācōrēba obi bΛ beċeadebemara maļdrΛ dji dromaara bΛa.

31 Idjaba maļare bΛda abari quīrīca bΛa. MaļgΛba nāwā jara bΛa: “Djārāra quīrīādua ara bΛdji quīrīā bΛ quīrīca.”† Maļ umēbema beċea cāyābara dji dromaara beċa neċa.-

32 Maļne judiorā ley jaradiabariba jarasia:

-Bia bΛa, Jaradiabari, bΛa jara bΛ quīrīca Ācōrēra ababΛrΛ bΛa, dewarada neċa.

33 Dadjirāba wārāda Ācōrēra jūma dadji soċeba, jūma dadji crīchadeba, jūma dadji jaureċeba, jūma dadji ΛbΛadeba biċa quīrīānida panΛa. Idjaba djārāra ara dadji quīrīā bΛ quīrīca quīrīānida panΛa. MaļgΛra zocārā animarā Ācōrēa babue diai cāyābara biara bΛa.-

34 Judiorā ley jaradiabariba maļgΛra crīcha cawaadeba jarada bērā Jesuba jarasia:

-BΛra Ācōrēba pe erobΛċebemada baida boċoa.-

Māwānacarea dewararāba Jesua iwidiċida wayasidaa.

Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara ģcai warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

35 Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia baside ēberārāa nāwā iwidiisia:

-Judiorā ley jaradiabadaba ģsāwāērā jara panΛ Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara Davi warrada?

36 Ara maļ Daviba Ācōrē Jaureċeba nāwā jarasia:

Dadjirā Boroċa mΛ boroa jarasia: mΛ jΛwa araare chūmedua aba bΛ ume dji quīrūrā mΛa bΛ jΛwaċda bΛbΛrΛċaa.‡

37 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada Daviba mΛ Boroċa asibΛrΛ, ģsāwā Davi warra bai?-

Jesuba māwā jaradia bΛda zocārā ēberārāba bia ūrī duanasidaa.

Jesuba pariseorā biċ jarada

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

38 Jesuba waċi jaradia bΛċe nāwā jarasia:

-Judiorā ley jaradiabadarā ume quīrīċuita beċadua. Ādjirāba djio nēbΛa beċa jΛ awua bea. Maļ awara puruċe nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” aċida.

39 Judiorā dji jΛrebada dede ādjira dji dromarā chūmebadaċe chūme quīrīābadaa; ābaa ne cobΛċade biċa ara maļ quīrīca obadaa.

* **12:30** Deuteronomio 6:4-5. *Dadjirā Boro Ācōrēra ababΛrΛ bΛa.* MaļgΛra idjaba jara bΛa: “Aba ĀcōrēdrΛ dadjirā Boroa.” † **12:31** Levitico 19:18. ‡ **12:36** Salmo 110:1.

40 BaribΛΓΛ pēdra wērārāba eroquedeada sewadeba jārīnapeda jūmarā quīrāpita Ācōrēa dārā iwidibadaa ādjira jipa beada crīchadamārēā. Mañ carea Ācōrēba dewararā cāyābara ādjirāra wetara cawa oya.–

Pēdra wērā ne neē quiruba Ācōrēa parata diada

Luca 21:1-4

41 Ācōrē de droma carea parata bΛbada quīrāpe chūmaside Jesuba unusia ēberārāba paratada eda bΛ duanΛda. Zocārā ne bara beaba paratada waibΛa eda bΛ panasidaa.

42 Mañne pēdra wērā parata neē quiruda zepeda parata edaara quiruda umébe eda bΛsia.

43 Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Mā wārāda bārāa jaraya: jāñ pēdra wērā ne neē quiruba auđuara diasia jūmarāba diapeda cāyābara.

44 Ādjirāba dji adubadadrΛ eda bΛsidaa baribΛΓΛ wērā ne neē quiruba ne coi carea erobadada jūma diasia.–

13

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Mateo 10:16-25; 24:1-28; Luca 17:22-24; 21:5-24

1 Jesura Ācōrē de droma dajadaare badada wābΛΓΛ baside idji ume nībabariba jarasia:

–Jaradiabari, jacΛdua nañ mōgarara sāwā waibΛa beada idjaba nañ de sida sāwā quīrāwārēā quedeada!–

2 Mañne Jesuba jarasia:

–Māē, bΛa unu bΛra waibΛa beaa. BaribΛΓΛ wārā arada mā jaraya: nañ mōgara capeđadara jūma todogozoaya.–

3 Mañbe Olivo eyadaa wāsidaa. Dji eyara Ācōrē de droma quīrāpe bΛa. Jesu mama chūmaside Pedroba, Santiagoba, Juałba, Andre biđa āđuba idjā iwidisidaa:

4–Dairāa jaradua: Ācōrē de dromara ¿sāłbe todogozoai? ¿Cārēneba cawađi mañ ewarira caita bΛda?–

5 Mañne Jesuba jarasia:

–Quīrācuita beadadua ni abΛba cūrūgarānamārēā.

6 Zocārāba jaradīa ādjidrΛ Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadīa.

7 Bārāba ūrīnia abΛ puruda dewara ume djō duanΛda idjaba drua āyā biđa māwā duanΛda. BaribΛΓΛ ne wayarānada. Małgara jūma māwāida bΛa. BaribΛΓΛ nañ ewarira wađi jōéa.

8 AbΛ puruda dewara puru ume djōnia. AbΛ druađebema boroda dewara druađebema boro ume djōnia. De uremiada druaza wāya, idjaba zocārā druade jarrabada baraya. BaribΛΓΛ mañ naārā mīgabΛdara maārī baya wērā warra pua za bΛ quīrāca.

9 Quīrācuita beadadua. Bārāra jidabidapeda dji jΛrebada dedaa ededapeda bia uđia. Mā ĩjā panΛ carea ādjirāba bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita biđa ededīa. MañnebΛΓΛ bārāba mā beđeara ādjirā quīrāpita jaradīa.

10 Wārāda beđea bia mānebemada jūma puruza jaradīda panΛa.

11 Ēberārāba bārāra jida edebΛdade sopuarānada sāwā beđeadīda. Mañnebemada crīcharānada. Ababe jaradadua Ācōrēba jarabibΛΓΛda. Ara bāđji crīchadeba beđeadaēa, ātebΛΓΛ Ācōrē JauredrΛ bārāneba beđeaya.

¹² Abaaba ara idji djabada beabiya. Dji zezaba idji warrada beabiya idjaba warrarāra ādji djibarirā ume biē panenapeda beabidia.

¹³ Mā ījā panā carea jūmarāba bārāra quīrāmania. Baribara mā ewari zareade mā ījā panāda igaradaēbara, Ācōrēba ēdra edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴ Ācōrēba quīrācada idji baiē bama bārāba unubadae jūma Judea druada beara eyadaa mīrū wānida panā. * (Dji carta acā baba cārē jara bāda cawaida bāa.)

¹⁵ Mañne ēberā idji de ārā bāra idji dede eda wāiē bāa ne edai carea.

¹⁶ Dji peade bāba idjia ārā jābarira jēda edade wāiē bāa.

¹⁷ Mā ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobeā sīda bio mīā djuburi beadia.

¹⁸ Ācōrēba iwīdidadua cue jara mīrū wāna amaaba.

¹⁹ Mā ewaride ēberārāra bio bia mīgadaia. Ācōrēba naā ējūā odadeba ātaā ēberārāra mā quīrāca bia mīgadaca idjaba māwānacarea waa ara mā quīrāca mīgadaēa.

²⁰ Mā ewarira dārāya. Dadjirā Boroba jūma daucha bia mīgabibara, ni abaada ēdraē bacasia. Baribara Ācōrēba jūma daucha bia mīgabiēa idjia edada ēberārā carea.

²¹⁻²² Mā ewaride ācāra sewadeba jaradia ādjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada. Idjaba ācāra sewadeba jaradia ādjira Ācōrēneba bedeabarida. Mā ārāba ne ununaca waiba beada odia ēberārā cūrūgaēi carea. Ācōrēba edadarā sīda poya cūrūgaēibara, ādjirā sīda cūrūgacasīdaa. Mā bēra abaaba bārāa jaraibara, “Acadada, Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara nama bāa,” māra ījārānada. Dewaraba idjira jarima bāda aibara, mā sīda ījārānada.

²³ Quīrācuīta beadada. Jūma mā bārāa jarasia māwāi naēna.

Naā Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36

²⁴ Ēberārā bio bia mīga pananacarea āmādaura pāimaya. Jedeco sīda ānaēa.

²⁵ Chīdaura bajāneba baecuada. Jūma bajāne beara quīrā awara beya.

²⁶ Mā āra ewaride mā, Naā Djara Edadara jārārāne ābaa bara zebāda idjaba quīrāwārēā dorrodorā bāda ununia.†

²⁷ Mañne mā bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jaredamārēā.

²⁸ Higojōneba ne jarabāda cawadada. Dji jāwātera tucu nūmepeda quedua barabaria. Mañneba jūmarāba cawa panā dārāēne poara zeida.

²⁹ Ara mā quīrāca mā jarada unubadae cawadada mā zeī ewarira jūēbododa.

³⁰ Mā bārāa wārāda jaraya: naā ewaridebema ēberārā beudi naēna māra jūma māwāya.

³¹ Bajāra jōya, naā ējūā sīda jōya, baribara mā jaradara wārāda māwāya.

³² Baribara ni abaaba mā ewarira sābe māwāida cawadaēa. Ācōrē nezoca bajāne bea bīda adua panā. Mā, Naā Djara Edada bīda adua bāa. Ababe mā Zebara cawa bāa.

* **13:14** Ācōrēba quīrāca. Griego bedeade ācāra cartade naā sīda bā bāa: “Ācōrēneba bedeabari Danielba jarada” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antiocho Epipaneba Ācōrē de dromara mititia bāsia 168 poa Jesu todi naēna. Baribara Jesuba jarasia mā Antiocho oda quīrāca wayacusa māwāida. ācāra Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleā puruda, Ācōrē de droma sīda poa 70de jūma ārīsidade. ācāra jara bāa cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ācāra Jesuba jaradara jīrūarebema ewaride māwāya. † **13:26** Daniel 7:13-14.

³³ Quĩrãcuíta beada dua. Dau ʌbʌa beada dua idjaba Ācõrẽa iwidi beada dua. Bãrãba dji ewari sãlbe zeida adua panʌa.

³⁴ Mañ ewari zebʌrʌra nañ quĩrãca baya: eberãda dewara druadaa wãbʌrʌde dji nezocarãda idji de wagađamãrẽã amesia. Ādjiza ne ođamãrẽã bʌsia. Dji eđa wãbada acʌbaría jarasia quĩrãcuíta acʌ bamãrẽã.

³⁵⁻³⁶ Ara mañ quĩrãca bãrã biđa adua panʌa bãrã De Djibarira sãlbe waya zeida: queubʌrʌde, ariquẽtra, eterre berubʌrʌde wa diapeda. Mañ bẽrã dau ʌbʌa beada dua, mʌ cawaẽne zebʌrʌde bãrãra cãĩ duanʌda unurãmãrẽã.

³⁷ Mʌa bãrãa jara bʌra jũmarãa jarabʌrʌa: dau ʌbʌa beada dua.-

14

Jesu beadi carea crĩcha jʌrʌ panana

Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

¹ Ewari umé babʌrʌde judiorãba Egiptodeba eđrʌpedada quĩrãnebabada ewarida ođi basía. Mañ ewari dromane pañ ešãbari neẽ bʌda cobadaa. Mañne sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã ume crĩcha jʌrʌ panasiđaa Jesura chupea jidađapeda beabidi carea.

² Baribʌrʌ jarasidaa:

-Ewari dromane jidađaeđa eberãrã quĩrũbucarãnamãrẽã.-

Wẽrãba nardo quera Jesu boro ãrã weada

Mateo 26:6-13; Juañ 12:1-8

³ Mañ ewaride Jesura Betania purude Simoñ aida bara bađa dede basia. Ne co chũmʌne wẽrãda idjima zesia. Mañ wẽrãba boteya alabastro mōgara ođada enesia. Boteyara nardo quera idji awa bʌba bira basia. Mañ nardo querara bio nẽbʌa basia. Mañne wẽrãba dji boteya ochiruda bʌapeda querara Jesu boro ãrã weasia.

⁴ Mañ carea ʌcʌrʌ arima duanʌda quĩrũnapeda ađuba jarasidaa:

-¿Cãrẽ cãrẽã jãñ querara weatasi?

⁵ Nẽdobuedabara poa aba trajabʌrʌde edabari quĩrãca edacasia. Mañ parataba ne neẽ queđeara carebacasia.-

Mañ wẽrãra bia quẽãsidaa.

⁶ Baribʌrʌ Jesuba jarasia:

-Idu bʌdadua. ¿Cãrẽ cãrẽã idjira quẽã panʌ? Idjia mʌ jãwã ođara bia basia.

⁷ Ne neẽ queđeara ewariza bãrã tãẽna panania; bãrãba quĩrĩãbʌdađe poya ađjirãra carebađida panʌa. Baribʌrʌ mʌra bãrã ume ewariza baẽa.

⁸ Nañ wẽrãba aride osia. Dãrãẽne mʌra beupeda tʌbaridia. Idjia mʌra mañ carea queraba pãsia.

⁹ Wãrã arada mʌa jaraya: jũma nañ ejuãne beđea bia mʌnebema jara-diabʌdama nañ wẽrãba ođara nẽbʌrʌdia idji siđa quĩrãnebadamãrẽã.-

Judaba Jesu jidabi carea crĩchada

Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6

¹⁰ Juda Iscarioteda Jesuba doce edadađebema basía. Mañ Judara sacerdote bororãmaa wãsia Jesu jidabi carea.

¹¹ Mañ ũrĩsidađe ađjirãra bʌsridađapeda Judaa paratada diadiada asidaa. Ara mañda Judaba jʌrʌbadjia sãwã Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarã ume ne coda

Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹² Pañ ešãbari neẽ bʌ cobada ewarida jũesia. Domia aba mãwã cobadjidaa. Dji nabema ewaride judiorãba Egiptodeba eđrʌpedada quĩrãnebadi carea

oveja zaqueda beadapeda cobadaa. Mañne Jesu ume nĩbabadarãba idjía iwídisídaa:

-¿Blaa sãma quĩrĩã ða daiba Egiptodeba êdrapedada quĩrãnebadi carea cobadara ode wãnida?-

¹³ Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarãda umé trãpeda nãwã jarasia:

-Jerusaleñ puruđaa wãnadua. Jãma bãrãba ununia umaquĩrãba zocoda eronĩda. Idji caidũ wãnadua.

¹⁴ Idji eda wãbãrãma dji de djibaría jarađadua: “Dadjirãa Jaradiabariba nañda iwídisisia: mla, mñ ume nĩbabadarã bida Egiptodeba êdrapedada quĩrãnebadi carea cobadara ¿sãma codi?”

¹⁵ Mañ de djibariba ãtaarebema dejã waiðada jũma biya o nũmãda acãbiya. Mama ne cobadara dadjirã itea ođadua.-

¹⁶ Ara mañda Jesu ume nĩbabadara Jerusaleñ puruđaa umé wãsidãa. Wãbdade Jesuba ãdjía jarađa quĩrãca unusidãa. Mañbe Egiptodeba êdrapedada quĩrãnebadi carea cobadara osidãa.

¹⁷ Queuđacarea Jesura, idjia edada doce panã ume jũesidãa.

¹⁸ Ne co chũpanãne Jesuba jarasia:

-Wãrã arada mla jaraya: aba mñ ume ne co ðãba mñra jidabiya.-

¹⁹ Mañ carea ãdjira sopua panesidãa. Ara mañda aba aba Jesua iwídisidãa:

-¿Mla mãwã oica?-

²⁰ Jesuba jarasia:

-Aba bãrã docedebemaba jidabiya. Idjia bida abari epedecođe pañda su co ðãa.

²¹ Wãrãda mñ, Nañ Djara Edadara beuida ðãa ãcõrẽ Bedeade ðã ðã quĩrãca.*
;Baribãrã mñ jidabi ãberãra bio mñã djuburi ðãa! Idjira topedadaẽbara biara bacasia.-

²² Wadi ne co duanãne Jesuba pañda jãwade edapeda ãcõrẽa bia jarasia. Mañbe cõrãcuapeda ãdjía diabãrãde nãwã jarasia:

-Codadua. Nañgãra mñ cacuaa.-

²³ Mañbe uva ðada edapeda ãcõrẽa bia ðãada asia. Mañ uva ðara ãdjirãza diasia. Jũmarãba dosidãa.

²⁴ Mañne Jesuba jarasia:

-Nañgãra mñ oa erozoabãrãa. Mñ oadeba ãcõrẽba zocãrã ume bedea djiwidida ðãbãrãa.†

²⁵ Wãrã arada mla jaraya: uva ðara waa doẽa aba ãcõrẽba jũma idji ãberãrã pe erobebãrãdaa. Mañbebãrã mla bãrã ume uva ðada wayacusa doya.-‡

Pedroba Jesu igaraẽana ada

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juañ 13:36-38

²⁶ Mañbe ãcõrẽ Bedeadebemada trããnapeda Olivo eyadaa wãsidãa.§

²⁷ Wãbdade Jesuba jarasia:

-Nañ diamasi jũma bãrãba mñra igarađia. ãcõrẽ Bedeade nãwã ðã ðã: “Mla oveja wagabarira beabãrãde dji ovejara jãrãzoađia.”*

²⁸ Baribãrã mñra ãrẽbapeda bãrã na wãya Galilea druadaa.-

²⁹ Mañne Pedroba Jesua jarasia:

-Jũmarãba ðãra igarađimĩna mla igaraẽa.-

³⁰ Jesuba Pedroa jarasia:

* **14:21** Salmo 22; Salmo 118:22; Isaía 52:15deba aba 53:12daa. † **14:24** Bedea djiwididi. Jeremia 31:31-34. ãcõrẽra naãrã israelerã ume bedea ðasia (Exodo 24:6-8). ‡ **14:25** Uva ðada wayacusa doya. Griego bedeade mãba idjaba jara ðãa: “Uva ða djiwidida doya.” § **14:26** Mañ ewari dromane ne codi naẽna Salmo 113deba aba 114daa trããbadjidãa. Ne copedadacarea Salmo 115deba aba 118daa trããbadjidãa. * **14:27** Zacaria 13:7.

⁴⁹ M̄la ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia b̄asia. ¿Cārē cārēã m̄ra mama jūmarā daide jidadaē basi? Barib̄ara nāwā o pan̄a Ācōrē Bedeade b̄l̄ b̄ara māwāida b̄l̄ b̄ērā.-†

⁵⁰ Māwā b̄l̄de Jesu ume n̄babadarāba idjira b̄esidaa. Jūmarāda m̄rū wāb̄ar̄asidaa.

⁵¹ Barib̄ara cūdra ab̄aada Jesu caidu wāsia. Mañ cūdrara borob̄aba añēbari n̄basia. Māwā b̄l̄de idji sida jidasidaa.

⁵² Barib̄ara idjia borob̄ara wēātapēda ācada m̄rū pira wāsia.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juañ 18:12-24

⁵³ Mañbe Jesura sacerdote dji dromaara b̄ama jida edesidaa. Mama jūma sacerdote bororāda, judiorā dji dromarāda, judiorā ley jaradiabadarā sida ābaa dji j̄are duanasidaa.

⁵⁴ Mañne Pedroba Jesu t̄m̄ba ep̄e n̄da sacerdote dji droma dema jūesia. Dji de auđu jūrā ca b̄l̄de eda Pedrora Ācōrē de dromanebema zarrarā ume t̄b̄l̄ cā chūmesia.

⁵⁵ Mañne sacerdote bororāba, jūma dji dromarā bida ēberārāda j̄ar̄asidaa Jesudebemada biē jaradamarēã. Idjira nēb̄rade b̄l̄dapēda beabidida cr̄ichasidaa. Māwām̄na Jesu biē jaradida neē basia.

⁵⁶ Zocārāba sewadeba Jesura biē jarasidaa, barib̄ara ādjia jarapēdara abari quīrāca b̄aē basia.

⁵⁷ Māwā pan̄ne āc̄ar̄aba piradr̄apēda sewadeba jarasidaa:

⁵⁸ -Daiba ūr̄isidaa idjia nāwā jarab̄ar̄ada: “Ēberārāba opēda Ācōrē de dromada m̄la ār̄iya, barib̄ara ewari ūbea bab̄ar̄ade m̄la dewarada oya ēberārāba odaēda.”-‡

⁵⁹ Māwām̄na ādjiza mañnebema jarapēdara quīrā awara basia.

⁶⁰ Mañbe sacerdote dji dromaara b̄ara ēsi nūmepēda Jesua iwidiisia:

-Nañḡar̄aba b̄ara biē jara pan̄a. Ādjia jara pan̄ara ¿wārāca? ¿B̄la ni cārē sida panuēca?-

⁶¹ Jesura chupea b̄esia. Panuē basia. Māwā b̄l̄de sacerdote dji dromaara b̄aba wayacusa Jesua iwidiisia:

-¿B̄ara Ācōrēba ēdr̄a edabari diai jaradaca? ¿B̄ara dadjia bia jarabada Ācōrē Warraca?-

⁶² Jesuba panusia:

-Māē, m̄la. Bārāba m̄l̄, Nañ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya b̄l̄ j̄awa araare chūm̄da idjaba j̄r̄ārāne zeb̄ar̄ada.-§

⁶³ Mañne sacerdote dji dromaara b̄l̄ quīr̄ub̄ar̄aba idjia j̄l̄ b̄ara cōātapēda jarasia:

-¿Cārē cārēã dewarada j̄ar̄adi idji biē jaramārēã?

⁶⁴ ¡Bārāba ūr̄isidaa idjia Ācōrēda biē jara b̄ada! Jāñbe bārāmaarā ¿idjira sāwā odi?-

Mañne jūmarāba jarasidaa Jesura bedeade b̄l̄ carea beadida pan̄a.

⁶⁵ Mañbe āc̄ar̄aba Jesura dau idosidaa idjaba idji quīrā b̄ar̄apēda ch̄ibadjidaa. Ch̄inapēda jarabadjidaa:

-¡Ācōrēneba jaradua caiba b̄ara ch̄isida!-

Māwā duan̄ne Ācōrē de dromanebema zarrarāba Jesura jidapēda puobadjidaa.

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-29

† 14:49 Isaías 53:12. ‡ 14:58 Juañ 2:19-22. § 14:62 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

⁶⁶ Pedro mañ de droma duða baside sacerdote droma nezocawērāda aba zesia.

⁶⁷ Mañ wērāba idjira tλbλ cā chūmλda unusia. Acλ nūmepeda jarasia:

–Bλra Jesu Nazaredebema ume nībasia.–

⁶⁸ Mañne Pedroba nāwā mērāsia:

–Mλa jāλ ēberāra unucaa. Mλa adua bλa bλa cārēda jara bλda.–

Māwā jarapeda Pedrora de auðu jūrā ca bλde dji ēdrλbadamaa wāsia.

Mañne eterreda berusia.*

⁶⁹ Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeða dji arima duanλrāa jarasia:

–Za bλda ādjidebema.–

⁷⁰ Pedroba māwā ūrīpeda wayacusa mērāsia. Dārāéne arima duanλba wayacusa Pedroa jarasidaa:

–Wārāda bλra ādjidebema. Bλra Galileadebemada jāwā bλa. Ādji quīrāca bedeabaria.–†

⁷¹ Pedroba jarasia:

–¡Mλa sewada jaraibλrλ Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: bārāba jara panλ ēberāra mλa unucaa.–

⁷² Māwā bλde eterreda wayacusa berusia. Ara mañne Pedroba quīrānebasia Jesuba jaradara: “Eterrera b̄arima umé berui naēna bλa b̄arima ūbea mλra unucaaða aya.”‡ Pedroba mañnebema crīchabλrλde dārā jīāsia.

15

Jesu Pilato quīrāpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; Juañ 18:28-38

¹ Āsabodode sacerdote bororāra, judiorā dji dromarāra, judiorā ley jaradi-abada sida ābaa bedeā ausidaa Jesura Pilatomaā ededi carea.* Ara mañda Jesura jλwa jā edesidaa.

² Pilatoba Jesua iwidisia:

–¿Bλda wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, bλa māwā jara bλa.–

³ Mañne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura biē jarasidaa.

⁴ Mañ bērā Pilatoba waya Jesua iwidisia:

–Ūrīdua, ādjirāba bλra ne jūmaneba biē jara duanλa. ¿Bλa panuēca?–

⁵ Baribλrλ Jesuba mañ sida panuē basía. Mañ bērā Pilatoba cawa crīchaē besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Luca 23:13-25; Juañ 18:38-19:16

⁶ Poaza judiorāba mañ ewari droma o panλne Pilatoba preso beada aba ēdrλ bλbadjia. Ādjirāba iwidibλdada ēdrλ bλbadjia.

⁷ Mañne ēberā Barrabá abadada basia. Mañ Barrabára idjiare b̄earā sida puru quīrūbigasidaa mīā beasidaa. Mañ bērā preso panasidaa.

⁸ Mañne zocārā judiorāda Pilatomaā zedapeda iwidī duanesidaa idjia poaza obarida omārēā.

⁹⁻¹⁰ Pilatoba cawa basia sacerdote bororāda Jesu ume biē duanλ bērā idjira jida diasidaa. Mañ carea dji ēberāra powua nūmλa iwidisia:

* **14:68** *Mañne eterreda berusia.* Griego bedede λcλrλ cartade mañra neña. † **14:70** *Ādji quīrāca bedeabaria.* Griego bedede λcλrλ cartade mañra neña. ‡ **14:72** Marco 14:27-31. * **15:1** *Pilato.* Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatorā Judea druadebema boroda bλasia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36daa. Judiorā bororāba Jesura Pilatomaā edesidaa ādjia preso b̄earā beacara panλ bērā. Aba romanorāba māwā odida panasidaa.

-¿Bārāba quĩrĩa panꝰca mĩa za bꝰ judiorã borora ēdrꝰ bꝰida?-

¹¹ Mañne sacerdote bororãba dji powua nũmꝰa nãwã jarasidaa: “Pilatoa jaradadua Barrabádrꝰ ēdrꝰ bꝰmãrẽã.”

¹² Mañ carea Pilatoba wayacusa ādjirãa iwidisia:

-Mãwãra bārãba judiorã boro abadara ¿mĩa sãwã oi?-

¹³ Mañne ādjirãba jĩgua jara duanesidaa:

-¿Crude cachi beabidua!-

¹⁴ Pilatoba iwidisia:

-¿Cãrẽ cãrẽã mãwã oi? ¿Idjia cãrẽ cadjiruada osi?-

Mãwã bedea bꝰde ādjirãba wetara bꝰga jara duanasidaa:

-¿Crude cachi beabidua!-

¹⁵ Pilatora ēberãrã ume biẽ be amaaba Barrabádrꝰ ēdrꝰ bꝰasia. Baribꝰꝰ Jesura soaba ubipeđa sordaorãa diasia crude cachi beadamãrẽã.

¹⁶ Ara mãnda sordaorãba Jesura ādji de droma Pretorio abadade eđa edesidaa. Mama waabema sordaorãda trãsidaa.

¹⁷ Mañbe djiõ pursupursua bꝰda Jesua jãbisidaa. Boroþari ꝰꝰ cađada idji borode wẽãju bꝰsidaa.

¹⁸ Mañbe jĩgua jara duanesidaa:

-¿Bio bia bꝰa, judiorã boro!-

¹⁹ Idji borode bacuruba ubadjidaa idjaba dau idobadjidaa. Chĩrãborode copanesidaa idjira wãrãda bio waya panꝰ quĩrĩaca.

²⁰ Idjira ipiđa biẽ jaradapeđa mã pursupursua bꝰ jãbipedadara wẽãsidaa. Wẽãnapeda idjia jã badada wayacusa jãbisidaa. Mañbe crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi bꝰpedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; Juañ 19:17-27

²¹ Jesu puru dajadaa edesidaa eberã Simoñ abadada Jerusaleñnaa zebꝰꝰ basía. Alejandroba Rupo bida mã Simoñra ādji zeza basía.† Idjira Cirene purudebema basía. Sordaorãba idjía Jesu crura ataubisidaa.

²² Mãwã Jesura ējũã Golgota abadamaa edesidaa. Golgota trãba jara bꝰa Boro Bꝰwꝰꝰ.

²³ Mama uva ba asea mirrada pueradada Jesua diasidaa pua droamãrẽã. Baribꝰꝰ Jesuba doẽ basía.

²⁴ Mañbe crude cachi bꝰsidaa. Mãwãnacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jã badara sãwã jedecadi cawaya.

²⁵ Jesu crude cachi bꝰsidaa ãmãdau ãtꝰ basia.

²⁶ Mañne bedeadada cachi jira bꝰsidaa cawabidi carea idjira cãrẽ cãrẽã beabꝰdada. Nãwã bꝰ basia: “Judiorã Boro.”

²⁷ Idjaba ne drꝰabadada umé Jesu caita crude cachi jira bꝰsidaa, aba idji jꝰwa araare, aba idji jꝰwa acꝰare.

²⁸ Mãwãsia ãcõrẽ cartade jara bꝰ quĩrĩaca. Nãwã jara bꝰa: “Idjira eberã cadjirua quĩrĩaca beasidaa.”‡

²⁹⁻³⁰ Mañne ãcꝰꝰ eberãrãda caita wãnapeda boro ãrãtꝰ ãrãtꝰdapeđa Jesua nãwã biẽ bedeadadjidaa:

-Ãjãã, bꝰa ãcõrẽ de dromara ārĩpeda ewari ũbeade wayacusa poya oibꝰꝰ, jara bꝰduba ēdrꝰdua! jãã crudeba uđaa zedua!-

³¹ Aþari quĩrĩaca sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã bida Jesura ipiđa biẽ jarabꝰdade nãwã jarabadjidaa:

-Idjia dewararãda carebasia, baribꝰꝰ ara iduba poya ēdrꝰẽa.§

† 15:21 Romano 16:13. ‡ 15:28 Isaía 53:12. Griego bedeadade ãcꝰꝰ cartade versículo 28 neẽa.

§ 15:31 Carebasia. Griego bedeadade bꝰ bꝰa “ēdrꝰ edasia.”

³² Māwāra ¿idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jarađaca? ¿Idjira Israeldebema boroca? Jāñ crudeba uđaa zeida bła dairāba cawadapeda ĩjāni carea.–

Mañne Jesu caita crude cachipedada bida abari quĩrāca biē jarasidaa.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Luca 23:44-49; Juañ 19:28-30

³³ Umatipa ľmādaura quisia.* Maľba naľ ějũāra hora ũbea jũma pāĩma nũmasia.

³⁴ Hora ũbea badacarea Jesuba jĩgua jarasia:

–Eloi, Eloi, ¿lama sabactani?–

Maľ arameo bedebaba jara bła: “Mľ Ācōrē, mľ Ācōrē, ¿cārē cārēā mľduba beesĩ?”

³⁵ Maľ bedea ũrĩbładade ľcłłł mama caita duanłba jarasidaa:

–Ũrĩnada, idjia Elíada trľ bła.–

³⁶ Ara maľda aba pira wāpeda uva ba oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacurude jłpeda Jesua diasia domārēā. Maľbe dji ěberāba jarasia:

–Jľñnada; acłđia Elíaba idjira uđaa błde zeĩ cawaya.–

³⁷ Maľne Jesura mĩādua biapeda ĩyādrłsia.

³⁸ Ara māwābłrłde Ācōrē de dromane eda wua eatł jira błda ěsidra ľtłba edaa cōā dogosia.†

³⁹ Romanebema sordaorā boro Jesu quĩrāpita błba idji māwā beubłrł unuside jarasia:

–Wārāda naľ ěberāra Ācōrē Warra basía.–

⁴⁰ Maľne ľcłłł wērārāba tłmłba acł duanasidaa. Ādjirā tēēna Maria Magdalenada, Salomé sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basia. Santiago Tēābema abadaba, Jose bida maľgł Mariara ādji papa basía.

⁴¹ Jesu Galileade baside maľ wērārāra idji ume nĩbasidaa idjaba careba panasidaa. Arima dewara wērārāda baraasia Jesu ume Jerusaleñnaa wāpedadada.

Jesu tłbaripedada

Mateo 27:57-61; Luca 23:50-56; Juañ 19:38-42

⁴²⁻⁴³ Nurēma ľnāũbada ewari basía. Maľ ewari carea judiorāra ne o panasidaa. Queubodode Jose Arimatea purudebemada Pilatoma wāsia. Maľ Josera judiorā bororānebema basía. Jũmarāba idjira bio bia unubadjidaa. Idjia jľā babadjia Ācōrēba jũmarāda pe erobamārēā. Ne waya neē Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidisia tłbari carea.

⁴⁴ Maľne Pilatoba cawa crĩchaē basía sāvā Jesura isabe beusida. Maľ carea sordaorā boroda trľpeda iwidisia Jesura wārāda beusi cawaya.

⁴⁵ Sordaorā boroba wārāda beusida ada bērā Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisia.

⁴⁶ Joseba borobada nēdopedu Jesu cacuara crudebemada uđaa błpeda maľ borobaba błrá błsia. Maľbe mōjē uria corodade eda błpeda mōgara waibłaba uriara jũātrł błsia.

⁴⁷ Maria Magdalenaba, Jose papa Maria bida acł panasidaa Jesu cacuara mama błbłdada.‡

16

Jesu ľrēbada Ācōrē nezocaba jarada

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juañ 20:1-10

* **15:33** Amos 8:9-10. † **15:38** Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. ‡ **15:47** Jose. Maľgł Josera Arimateadebemaēa, ātebłł Santiago Tēābema abada ume dji djaba basía. Marco 15:40; 16:1.

¹ Anãũbada ewari jõnacarea Maria Magdalenaba, Santiago papa Mariaba, Salomé bida querada nẽdosidaa Jesu cacuara pΛrΛdi carea.

² Nabema ewari domianebemane diapeda ara ãmãdau odjabΛrΛde ãdjira Jesu tΛbaripedadamaa wãsidaa.

³ Maãne nãwã jara nĩbasidaa:

-Dadjira eda wãni carea ¿jãã mõgara waibΛa uria jũãtrΛ bΛra caiba ãyã bΛi?-

⁴ BaribΛrΛ araa acΛbΛdade unusidaa mõgara waibΛara orrocawa cobΛda.

⁵ Ara maãda uriade eda wãsidaa. Eda wãbΛdade cũdrada unusidaa. Idjia drasoã jã bΛra totroã querasia. ãdji jΛwa araare chũmasia. Idji carea wẽrãrãra dauperasidaa.

⁶ Maã cũdraba ãdjia jarasia:

-Dauperarãnãdua. Bãrãba Jesu Nazaredebemada crude cachipedadada jΛrΛ panΛ. Idjira ãrẽbasia. Idji bΛpedadamaa acΛdadua. Nama bΛã.

⁷ Jããbe idji ume nĩbapedadarãmaa wãnãdua. Pedroa, waabemarãa bida jaradãdua Jesura ãdji na Galilea druadãa wãbΛrΛda. Jãma idjira ununia idjia naẽna jarada quĩrãca.-*

⁸ Maãne daupera panΛba cacua ure nũpanasidaa. Ara maãda wẽrãrãra Jesu cacua tΛbaripedada uriadeba pira wãsidaa. Ne waya panΛ bẽrã ni abala bedeadaẽ basia.†

Jesuba Maria Magdalenaã ara idjida unubida

Juaã 20:11-18

⁹ Jesura diapededa nabema ewari domianebemane ãrẽbapeda naãrã Maria Magdalenaã unubisia. Maã wẽrãnebemada Jesuba naẽna jairãda siete ãyã jΛrecuasiasia.

¹⁰⁻¹¹ Maãbe Mariara Jesu ume nĩbapedadarãmaa wãsia. Idji jũẽside ãdjirãra wadi sopuaba jãã panasidaa. Mãwã panΛne Mariaba ãdjirãa jarasia Jesura zocai bΛda unusida. Mãwã ãrĩbΛdamĩna ãjãnaẽ basia.

Jesuba dewara umé panΛa ara idjida unubida

Luca 24:13-35

¹² Mãwãnacarea Jesu ume nĩbapedadarãda umé puru dajada nĩbasidaa. MaãgΛrãa Jesuba ara idjida quĩrã awara unubisia.

¹³ ãdjira jẽda wãnapeda waabemarãa jarasidaa. Mãwãmĩna wadibida ãjãnaẽ basia.

Jesuba edadarãã ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juaã 20:19-23

¹⁴ Mãwãnacarea Jesuba edadarãã once panΛ ne co chũpanasidade ara idjida unubisia. ãdji cΛwΛrΛ zareadeba ãjãnaẽ panana carea quẽãsia. Idji ãrẽbada unupedadaba ãdjirãa jarasidamĩna ãjãnaẽ panasidaa.

¹⁵ Maãbe Jesuba ãdjirãa jarasia:

-Drua beaza wãnapeda bedeã bia mãnebemada jũmarãa jaradãdua.

¹⁶ Maã bedeada ãjãsidara idjaba borocuesidara ãcõrẽba ãdrΛ edaya. BaribΛrΛ maã bedeã ãjããra idjia cawa oya.

¹⁷ Mã ãjã beaba naãgΛda odia ãcõrẽ ãbΛa eropanΛda unubidi carea: mã trãneba jairãda ãyã jΛretadia idjaba adua panΛ bedeade bedeadia.

¹⁸ Dama arada ãdji jΛwaba jidadia. Nẽãrã dadji beabarida dodibΛrΛ maãba biẽ oẽa. Idjaba cacua biẽ beara ãdji jΛwa ãrã bΛbΛdade biacuadia.-

* **16:7** Marco 14:28. † **16:8** Griego bedeade ãcΛrΛ cartade Marcoba bΛdara namabe bΛa. Versículo 9deba aba 20daa neãa.

Jesu bajānaa wāna

Luca 24:50-53

¹⁹ Māwā jaradacarea dadjirā Boro Jesura Ācōrēba ũtaa bajānaa edesia. Mama Ācōrē jΛwa araare chūmesia.

²⁰ Maŕbe Jesuba edadarāba idji bedeara ādji wābΛdaza jarasidaa. Dadjirā Boroba ādjirāra carebasia. Ne ununaca obi bΛdeba cawabisia ādjia jara panΛra wārā arada.

LUCA BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA LUCABA BΛΔΑ

Nañ cartara Lucaba ḅasia. Idjira griego basica ḅaa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de biða jara ḅaa Lucara Paulo ume nĩbasida. Mateoba, Marco biða ãdjiza carta Jesucritodebema ḅapedadacarea Lucaba nañ cartara ḅasia.

Lucaba nañ cartara ēberã dji droma Teopilo itea ḅasia cawamãrẽã Jesudebema idjia jaradiapedadara wãrãda (1:1-4). Lucaba waabemarã cãyãbara ebudaara ḅasia Borocuebari Juañ topedadadebemada (1:5-80), Jesu topedadadebema sida (2:1-52). Mañare ḅá ḅaa Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-22), Jesu drõã naēnabemarã trãda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu mĩã sē ḅadadebemada (4:1-13). Mañare ḅá ḅaa Jesuba Galilea druade jaradia nĩbadadebemada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleñnaa wãbΛrΛde jaradia ḅadadebemada (9:51neba aba 19:27daa).

Jĩrũare ḅá ḅaa Jesu Jerusaleñne mãwãnanebemada: Jerusaleñ puru carea jĩãnada, crude beapedadada, ãrẽbadada, idjaba idji ãjã bearã quĩrãpita bajãnaa wãnada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuda ḅasia ãcõrẽba cawa oiðebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarã idjima jẽda zebΛdarãda ēdrΛ edaiðebemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). ḅarima zocãrã ḅasia cadjirua obadarã Jesuba quĩrã djuburiadada: judiorãda, judiorãẽda, Samariadebemarãda, ne neẽ queðeada, Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarã sida.

Luca cartade ebuda ḅaa wẽrãrã sida Jesuare panasidada. ḅá ḅaa Elisabedebemada (1:5-66), Mariadebemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebemada (2:36-38), idjaba Jesu carebabadarãnebemada (8:1-3). Mañ awara wẽrãrãba idji ãrẽbadadebemada naãrã cawasidaa (24:1-12).

Lucaba Teopiloa ḅá diabueda

¹ ãcõrẽba dadjirã tãēna odaðebemada zocãrãba ḅá quĩrĩãsidaa.

² Jũma mañ oda unupedadaba nẽbΛrΛsidaa idjaba jaradiasidaa. Dji carta ḅapedadaba mañda ḅasidaa.

³ BΛ dji droma ḅΛ Teopilo, mãa biða jũma mañ mãwãnada bio quĩrãcuita iwiðida bẽrã, mãmaarã bia ḅaa ḅΛ itea ariðe ḅá diabueida.

⁴ Mãwã ḅaa cawaya ḅáa jaradiapedadara wãrãda.

Borocuebari Juañ todi cawabida

⁵ Herode Judea druadebema boro baside sacerdote Zacariada ḅasia.* Mañ Zacariara sacerdoterã idji ume trajabada sida Abiãrã abadjidaa.† Dji quima Elisabera Aaroñ ēberãrãneba yõna basia.

⁶ ãdjira umena ãcõrẽ quĩrãpita jipa panasidaa. ãcõrẽba obi jaradara jũma ãjã o panΛ bẽrã biẽ jaradi neẽ panasidaa.

⁷ BaribΛrΛ Elisabera warra toca ḅada bẽrã warra neẽ panasidaa. Mañ awara bio drõãda panasidaa.

⁸ Mãwã panΛne Zacaria ãcõrẽ de dromane trajai ewarida jũesia. Mañ bẽrã idjira, waabema sacerdoterã idji ume trajabada sida ãcõrẽ quĩrãpita traja panasidaa.

⁹ Mañne sacerdoterãba obada quĩrãca ne jemenesidaa caiba ãcõrẽ de dromane eða incienso querada bá diaida ḅΛ cawaya. Mañne Zacaria trãda odjasia.

* 1:5 Herode. Mañ Herodera “dji Droma” abadaa. † 1:5 Abiã. 1 Cronica 24:10.

10 Incienso quera bá diai horada jũena bẽrã Zacariara eda wãsia.‡ Maãne puruba dajadaare ãcõrẽa iwidi panasidaa.

11 Mãwã ðade bajãnebema nezocada quera bá diabada jawa araare odjasia.

12 Idji unuside Zacariara bio dauperapeda abeda cawa crichaẽ basia.

13 Baribara bajãnebema nezocaba jarasia:

–Ne wayarãdua. Bã ãcõrẽa iwidi badara idjia ùrĩa. Bã quima Elisabeba warrada toya. Idji trãra ðadua Juaã.

14-15 Maã warra carea zocãrã ðasridadia. Idjira ãcõrẽ quĩrãpita dji droma bai bẽrã ða sida bio ðasrida baya. Uva ba aseada, itua sida doca baya. Biteda bebã ewarideba ãcõrẽ Jaurera idji ume baya.§

16 Idjia zocãrã israelerã ãcõrẽmaa jẽda zebiya.

17 Elãba erobada jaureda, ðãã sida ða warraba erobaya. Maãneba idjira dadjirã Boro na wãya dji zezada adji warrarã ume ibiabi carea.* Maã awara ijãnaẽ bea sida carebaya jipa beaba crichabada quĩrãca crichadamãrẽã. Mãwã carebaya puruba dadjirã Borora bia edadamãrẽã.–

18 Maãne Zacariaba bajãnebema nezocaa iwidiãsia:

–¿Mãã sãwã cawai ðãã jara ðãã wãrãda? Mãã bio drõãda ðãã. Mãã quima sida djorada ðãã.–

19 Bajãnebema nezocaba Zacaria jarasia:

–Mãã Gabriel, ãcõrẽ nezocaa. Idjia mããra ðããmaa diabuesia mãã bedea biada jaramãrẽã.

20 Mãã jara ðããra ãcõrẽba ðãã ewaride wãrãda mãwãya. Baribara ijãnaẽ bẽrã ðããra quĩrãme cara baya abã ðãã quima warra tobããda.–

21 Mããmisa eberãrãba dajada jãã panasidaa. Adjia cawadaẽ panasidaa sãwãerã Zacariara jãcua eda dãrããda.

22 Mãwã ðade idjira dajadaa zesia baribara poya bedeaẽ basia. Quĩrãme cara beda bẽrã ababe sãyãneba bedea basia. Mããba eberãrãba cawããda ãcõrẽba idjia ne unubisida.

23 Idji ãcõrẽ de dromane trajai ewari jõnacarea Zacariara diguidã wãsia.

24 Mãwãnacarea idji quima Elisabera biogoa besia. Mãã bẽrã Elisabera jedeco juesuma diguidã besia. Nãwã crichasia:

25 “ãcõrẽba mããra carebasia biogoa bemãrẽã. Jãwã bia odaba mãã quĩrã perara ayã ðããsia. Eberãrãba mããra waa biẽ jaradaẽã.”

Bajãnebema nezocaba Mariaa jarada

26-27 Elisabe sei jedeco biogoa bedacarea ãcõrẽba bajãnebema nezoca Gabrielda Galilea druade Nazare purudãã diabuesia awẽrã umaquĩrã adua ðãã Mariamaa. Mãã Mariara Jose ume dji edãã carea bedea bia panasidaa. Joserã Davideba zeda basia.

28 Bajãnebema nezocara Mariama jũẽpedã nãwã jarasia:

–jMẽrã! ãcõrẽba ðããra bia erobãã.† Idjira ðãã ume ðãã.–

29 Mãã bedea ùrĩside Mariaba abeda cawa crichaẽ basia cãrẽ cãrẽã bajãnebema nezocara mãwã bedea ðããda.

30 Mããne bajãnebema nezocaba idjia jarasia:

–Maria, ne wayarãdua; ãcõrẽba ðããra careba ðãã.

31 Mãã bẽrã ðããra biogoa bẽpedã warrada toya. Mãã warra trãra ðadua Jesu.‡

‡ 1:10 Incienso querada bá diaida ðãã. Exodo 30:34-38. § 1:14-15 Numero 6:1-5; Juece 13:2-5. * 1:17 Malaquã 4:5-6. † 1:28 ãcõrẽba ðããra bia erobãã. Griego bedeaã ðãããã cartãã nãwã ðãã ðãã: “ãcõrẽba ðãã dewara wẽrãã cãyãbara biara erobãã.” ‡ 1:31 Mateo 1:21.

³² Idjira dji droma baya idjaba Ācōrē dji dromaara baba idji Warraada aya. Ācōrēba idjira israelerā boroda baya idji drōāenabema Davi bada quĩrāca.

³³ Idjira Jacobodeba yōpedadarā boroda baya. Ewariza ādjirāra pe erobaya.–§

³⁴ Mañne Mariaba bajānebema nezocaa iwidisia:

–Māra umaquĩrā adua bada ħsāwā biogoa bei?–

³⁵ Bajānebema nezocaba panusia:

–Ācōrē Jaurera bamaa zepeda idji abara ba ume baya. Mañ bēra idjia dia ba warra ba tobarda Ācōrēba idji Warraada aya.

³⁶ Ba apipi Elisabe sida warra toya.* Djorada bamina idjaba warra tocaada abadamina sei jedeco ba biogoa bada.

³⁷ Ācōrēba poya oera neča.–

³⁸ Mariaba panusia:

–Māra Ācōrē nezocaa. Bia ba ba jarada quĩrāca idjia oida.–

Mañbe bajānebema nezocara idji quĩrāpitabemada wasia.

Mariaba Elisabe acade wāna

³⁹ Māwānacarea Mariara isabe Elisabe puruāa wasia. Mañ purura Judea dru eyaida ba ba.

⁴⁰ Mama Zacaria dede eda wāpeda Elisabea jarasia:

–jMēra!–

⁴¹ Elisabeba Maria bedea ūribarda idji warra biteda quirura domicasia. Ara mañda Elisabera Ācōrē Jauredaba besia.

⁴² Mañne Mariaa nāwā jigua jarasia:

–Bāra wārāda dewara wērāra cāyābara Ācōrēba biara careba ba. Ba warra sida Ācōrēba bio bia ba.

⁴³ ħMāra cai mā Boro papaba jāwā acade ze bāra?

⁴⁴ Ara ba bedea ūribarda warra mā biteda bāra bāsrīdaba domicasia.

⁴⁵ Ācōrēba jaradara wārāda māwāida ijāna bēra bāra bio bia ba.–

⁴⁶ Mañne Mariaba jarasia:

Sodeba mā jaraya: Ācōrēra dji dromaa.†

⁴⁷ Ācōrē mā ēdra edabari ume māra bio bāsrīda ba.

⁴⁸⁻⁴⁹ Idjia za quĩru nezocara bia eroba.

Idiba āta jūmarāba jaradia Ācōrē jūma poya baba māra bio careba bada, mā itea ne waiabada o ba bēra.

jāba idjīdra Ācōrēa!

⁵⁰ Mañ bēra idji waya beara ewariza quĩrā djuburia baya.

⁵¹ Ācōrēba idji abadeba ne waiabada ocuasía.

Ara ādjīdūba dji dromada crīcha beara idjia memenebisía.

⁵² Dji droma beadara āyā bacuapeda dji edaara quedada dji dromada bacuasía.

⁵³ Dji ne neḡ quedea ne jūma biada diasía, baribarda dji ne bara beara jawa bari āyā wābicuasía.

⁵⁴⁻⁵⁵ Idji nezoca Israel purura carebasía. Idjia Abrahāra, idjīdeba yōbdarā sida ewariza quĩrā djuburiaya dadji drōā naēnabemarāa jarada quĩrāca.

⁵⁶ Mariara Elisabe dede jedeco ūbea bapeda digūda wasia.

Borocuebari Juañ toda

⁵⁷ Idji ewari jūeside Elisabera warra tosia.

§ 1:33 2 Samuel 7:8,16. * 1:36 Ba apipi. Griego bedea māra ebuā bača. † 1:46 1 Samuel 2:1-10; Salmo 113:5-9.

58 Idji caita panabadaba, idji ēberārā bida mañ ūrīsidade idji ume b̄sridasidaa Ācōrēba bio quĩrā d̄juburiada bērā.

59 Warra todacarea ocho ewari b̄ade ābaa d̄ji j̄aresidaa warra cacuara wēãgodi carea.‡ Mañne λ̄cλrλba idji zeza tr̄ Zacariada b̄λ quĩrā panasidaa.

60 Baribλrλ d̄ji papaba jarasia:

–Māwā tr̄ b̄λdaēa, ātebλrλ idji tr̄ra b̄λdia Juañ.–

61 Ādjirāba jarasidaa:

–¿Cārēã mañ tr̄ra b̄λdi? Bārā ēberārā tãēna mañ tr̄ra neēa.–

62 Mañbe d̄ji zeza Zacariaa sēyāneba iwidisidaa cārē tr̄da b̄λ quĩrā b̄λ cawaya.

63 Mañ carea Zacariaba bacuru pewedeada enebisia. Mañgλde nāwā b̄asia: “Idji tr̄ra b̄λdia Juañ.”

Mañ unusidade jūmarāba cawa cr̄ichadaē basía.

64 Ara mañne Zacariara quĩrāme cara b̄adada waya bedeasia. Ara mañda idjia Ācōrēa bia bedeasia.

65 Jūma ād̄ji caita panabadaba mañnebema ūrīsidade Ācōrē waya panλba jūma Judea drua eyaida b̄ade nēbλrλbadjidaa.

66 Jūma mañ ūr̄pedadaba jarabadjidaa: “Māwā baibλrλ, mañgλ warrara d̄ji droma baya.” Māwā jarasidaa Ācōrē λ̄b̄lara d̄ji warra ume b̄λ bērā.

67 Zacariara Ācōrē Jauredeba bepeda nāwā bedeasia:

68 ¡Israelerā Ācōrēra bio bia b̄λa, idji ēberārāra ēdrλ edai carea ze b̄λ bērā!

69 Idji nezoca Davideba zedada diabuebλrλa dad̄ji Ēdrλ Edabarida b̄amārēã. §

70 Naēna Ācōrēba idjideba bedeabadarāa mañnebemada jarabisia.

71 Idjia jarabisia jūma dad̄jirā d̄ji quĩrūnebemada, dad̄jirā quĩrāma panλnebema sida ēdrλ edaida.

72 Māwā oya dad̄ji drōã naēnabemarāa quĩrā d̄juburiayada ada bērā idjaba ādjirā ume bedea b̄adada jūma oyaada ada bērā.

73-74 Idjia dad̄ji drōãenabema Abrahaña jarasia dad̄jirā d̄ji quĩrū j̄λwaedabemada ēdrλ b̄λida.

Māwā ne wayaa neē dad̄jirāba idjira poya ēpē panania.

75 Dad̄jirā zocai panλmisa idji quĩrāpita biya, j̄ipa n̄b̄adia.

76 Mañbe Zacariaba idji warradebemada nāwā jarasia:

Warra, b̄lara Ācōrē d̄ji dromaara b̄λdeba bedeabariada adia. B̄lara dad̄jirā Boro na wāya idji o jari carea.*

77 B̄λa israelerāa cawabiya s̄awā Ācōrēba ād̄ji cad̄jiruara quĩrādoapeda ēdrλ edaida.

78 Ācōrē quĩrāra bio waib̄λa b̄λa. Dad̄ji Ēdrλ Edabarira bajāneba zeya λ̄mādaud̄jabari quĩrāca.

79 Mañba d̄ji p̄āĩmane beaa, d̄ji beudi waya beaa bida Ācōrēra cawabiya. Idjaba dad̄jirāa cawabiya s̄awā idji ume necai pananida.

80 D̄ji warrara warisia idjaba Ācōrē Jauredeba zarea besia. Drōã b̄adacarea ējūã p̄ōãsa ewaraga b̄ade b̄ade w̄asia. Mama b̄abad̄jia aba jūmarā quĩrāpita bedebλrλ ewaridaa.

2

*Jesu toda ewari
Mateo 1:18-25*

‡ 1:59 Genesi 17:10-12. § 1:69 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17. * 1:76 Malaquia 3:1.

1 Mañ ewaride Romanebema boro Cesar Augustoba idji j_Λwaeda beara jūma juachabisia.* Mañ bērā jarasia puru āi beara ādji puruḍaa wānamārēā.

2 Mañ ēberārā juachabidara idjia naārā obida basía. Mañ ewaride Cirenioda Siria druade dji boro basía.

3 Mañne jūmarāda juachadamārēā ādji puruza wāsidaa.

4 Mañ ewaride Josera Galilea druade Nazare purude babadjia. Idjira Davideba zeda bērā Judea druade Beleñ puruḍaa wāsia. Beleñra Davi topedada puru basía.

5 Ādji juachadamārēā idji quima bai Maria ume wāsia. Mañ ewaride Mariara biogoa basia.

6 Beleñne pan_Λne Maria warra toi ewarira jūēsia.

7 Cāibada de bari b_Λra neē bērā idji warra iwina toḍara wuaba b_Λrapeda animarā ne cobadaḍe coquirusia.

Bajānebema nezoca oveja wagabadarāma odjada

8 Mañ diamasi oveja wagabadarāba ādji ovejara Beleñ caita waga panasidaa.

9 Cawaēne bajānebema nezocada ādjima odjasia. Mañne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroaba ādjima bio _Λnaga nūmesia. Mañ carea oveja wagabadara bio dauperasidaa.

10 Barib_Λr_Λ bajānebema nezocaba ādjia jarasia:

-Ne wayarānada. M_Λa beḍea biada bārāa jarade ze b_Λa. Mañ beḍea carea jūmarāda b_Λsridada.

11 Idi Davi topedada puru Beleñne bārā ēdr_Λ edabarida tosidaa. Idjira Critoa, dadjirā Boroa.†

12 Na_Λg_Λdeba bārāba cawadia m_Λa jarab_Λr_Λra wārāda: bārāba mañ warra zaquera wuaba b_Λr_Λada animarā ne cobadaḍe ununia.-

13 Ara māwā jarab_Λr_Λde bajānebema nezocarāda zocārā odjasidaa. Jūma ādjirāba Ācōrēa nāwā bia bedeasidaa:

14 ¡Ācōrē _Λt_Λ bajāne b_Λra bio bia quirua! ¡ēberārā Ācōrēba bia unu b_Λra na_Λ ējūāne necai beadia!‡

15 Mañbe bajānebema nezocarāra bajānaa wāsidaa. Ara mañda oveja wagabadarāba jarasidaa:

-Māēteara dadjirā Boroba cawabidara Beleñnaa ac_Λde wānia.-

16 Ara mañda wāb_Λr_Λsidaa. Jūēsidaḍe Mariada, Joseda, dji warra zaque sida unusidaa. Warra zaquera animarā ne cobadaḍe basia.

17 Mañ unupedaḍacarea bajānebema nezocaba warradebema jaradara ādjia jūmarāa nēb_Λr_Λsidaa.

18 Oveja wagabadaba jara pan_Λ ūrīsidaḍe jūmarāba cawa crīchadaē panesidaa.

19 Barib_Λr_Λ dji papa Mariaba ma_Λg_Λdebemada idji soḍe jūma quīrācuita crīcha babadjia.

20 Oveja wagabadarā jēda wāb_Λdadaḍe ādjia unupedaḍa carea idjaba ūrīpedada carea Ācōrēa bia bedeasidaa. Bajānebema nezocaba jarada quīrāca wārāda jūma māwāsia.

Jesu Ācōrē de dromanaa edepedada

* 2:1 Idjia māwā obisia puru beaza idji itea paratara aride j_Λr_Λ pedi carea. † 2:11 Crito. Ma_Λg_Λra trāēa, āteb_Λr_Λ griego beḍeaa. Arameo beḍeade jarabadaa “Mesías.” Jara b_Λa “Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradaa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bamārēā b_Λda.” ‡ 2:14 ¡ēberārā Ācōrēba bia unu b_Λra na_Λ ējūāne necai beadia! Griego beḍeade ma_Λra ebuḍa b_Λēa.

21 Warra todacarea ocho ewari bΛde dji warra cacuara wēāgosidaa. Maļne idji trλra bΛsidaa Jesu, dji papa bιogoi naēna bajānebema nezocaba jarađa quĩrāca.

22 Warra toda carea dji papaba wagaida bΛ ewarira wagasia Ācōrēba Moisea diada leyde bΛ bΛ quĩrāca. § Maļ ewari jōnacarea idjia dji zeza ume warra zaquera Jerusaleλnaa edesidaa Ācōrē quĩrāpita bΛdi carea.

23 Māwā osidaa Ācōrē leyde nāwā bΛ bΛ bērā: “Jūma warra iwinara Ācōrēba diadida panΛa.”*

24 Maļ awara Ācōrē quĩrāpita bia bei carea dji papaba puchirāda babue diabisia Ācōrē leyde nāwā bΛ bΛ bērā: “Puchirāda wa putujuda umé diaida bΛa.”†

25 Maļ ewaride ēberā Simeoλ abadada Jerusaleλne bΛsia. Maļ Simeoλra jipa bΛsia idjaba Ācōrēba jara bΛra quĩrācuitta ĩjā obadjia. Idjia jλā bΛsia Ācōrēba Israel puru sobiabi ewarida. ‡ Ācōrē Jaurera idji ume bΛsia.

26 Naēna Ācōrē Jaureba idjia cawabisia idji jaidai naēna Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađara unuida.

27 Ācōrē leyde bΛ bΛ quĩrāca odi carea djibarirāba Jesura Ācōrē de dromanaa edesidade Ācōrē Jaureba Simeoλra araa wābisia.

28 Simeoλba dji warra unuside bara edapeda Ācōrēba nāwā bia jarasia:

29 Mλ Boro, jλλbebrΛrΛ bΛ nezocara idu necai beubidua bΛa jarađa quĩrāca oda bērā.

30 BΛa ēdrΛ edabari diai jarađara mλa unubisia.

31 BΛa idjira bΛsia jūma puru beaba ununamārēā. §

32 Idjira λnaa quĩrāca baya judiorāēba bΛdebemada cawadamārēā.

Idji carea bΛ puru Israelera bia jarađia.*

33 Simeoλba ādji warradebema jara bΛ ũrīsidade Jesu djibarirāba cawa crīchadaē basia.

34 Maļne Simeoλba ādjira bia jara bΛpeda Mariaa nāwā jarasia:

-Ācōrēba naļ warrara diasia israelerā zocārā bia bΛmārēā idjaba zocārā biē bΛmārēā. Cawabiya idjira Ācōrēneba ze bΛda, māwāmīna idjira biē jarađia.

35 Māwā zocārāba ādji sođe mērā erobeara unubidia. Idjaba bΛra bio sopua baya mīāsuba subΛda quĩrāca.-

36 Arima Ācōrēneba bedeabari Ana abadada bΛsia. Idjira Aserdeba yōna Panuel cau basia. Idjira dgorada bΛsia. Awērā quiruda quima edapeda siete poa bΛde pēdra basia.

37 Idji pēdra bedara 84 poa basia. † Ewariza āsa, diamasi bida Ācōrē de dromanaa wābadjia Ācōrēba bia jarai carea, ne cođaca ewari oi carea idjaba Ācōrēba iwidi carea.

38 Maļ dgorara Jesu djibarirā caita wāpeda Ācōrēba bia bedeasia. Maļbe Ācōrēba Jerusaleλ puru ēdrΛ edai ewari jλā beaa dji warra zaquedebemada bedeasia. ‡

39 Ācōrē leyde bΛ bΛ quĩrāca jūma opedađacarea Josera, Maria sida Galilea druade ādji puru Nazaređaa jēda wāsidaa.

40 Dji warrara cacua λbΛa warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ācōrēba ne jūmane idjira carebabadjia.

§ 2:22 Levitico 12:1-8. * 2:23 Warra iwina. Exodo 13:2. † 2:24 Levitico 12:6-8. ‡ 2:25 Isaía 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3. § 2:31 Isaía 40:5; 52:10. * 2:32 Isaía 42:6; 46:13; 49:6. † 2:37 Idji pēdra bedara 84 poa basia. Griego bedeade ebuđa bΛēa. ΛcrΛrΛmaarā jara bΛa Anara 84 poa basida. ‡ 2:38 Isaía 52:10.

Jesu Ācōrē de dromane bada

⁴¹ Poaza Jesu djibarirāra Jerusaleġnaa wābadjidaa judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari ođi carea. §

⁴² Jesu doce poa baside ādjira wāsidaa maġ ewari droma badi carea jūma judiorāba obada quīrāca. Jesu sida ādji ume wāsia.

⁴³ Maġ ewari droma jōnacarea ādjira jēda wāsidaa. Baribara ādji warra Jesura Jerusaleġne besia. Maġra ādjia adua panasidaa.

⁴⁴⁻⁴⁵ Crīcha panasidaa Jesura ēberārā tāēna nīda. Māwā ewari aba nībasidaa. Qewara idji jarasidaa ādji ēberārā tāēna ununaē basia. Ara maġda jēda Jerusaleġnaa Jesu jarade wāsidaa.

⁴⁶ Ewari ūbea babara idjira unusidaa Ācōrē de droma dajadaare judiorā ley jaradiabadarā tāēna chūmada. Ādjia jaradia panara ūrī basia idjaba ādjia iwidibadjia.

⁴⁷ Maġne ādjia iwidibada idjia aride panubadjia. Jūma idji ūrī panaba cawa crīchadaē panasidaa necawaadeba panu ba bēra.

⁴⁸ Djibarirāba idji unusidaa cawa crīchadaē basia. Dji papaba idjia iwidisia:

-Warra, ġba cārē cārēā jāwā osi? ġCārē cārēā nama besi? Bio sopua panaba māa, ba zeza bida bara jarā panasidaa.-

⁴⁹ Jesuba panusia:

-Bārāba ġcārē cārēā māra jarā panasida? ġMā Zeza dede baida bada adua panaca?-

⁵⁰ Baribara Jesuba jaradara djibarirāba cawadaē basia.

⁵¹ Maġbe Jesura ādji ume Nazaredaa wāsia. Ādjia jarabada idjia jūma ijā obadjia. Jūma Jerusaleġne māwānara dji papaba bio quīrācuita crīcha babadjia.

⁵² Jesura cacua ba warisia idjaba ewariza ne cawaara wāsia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa.

3*Borocuebari Juaġnebema*

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juaġ 1:19-28

¹ Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro ba de Poncio Pilatoda Judea druade dji boro basia. Herodeda Galilea druade dji boro basia.* Dji djaba Pelipeda Traconite druade idjaba Iturrea druade dji boro basia.† Lisaniada Abilene druade dji boro basia.

² Anāda idjaba Caipāda sacerdote dji dromarā basia.‡

Maġ ewaride ējūā pōasa ewaraga ba de Ācōrēba Zacaria warra Juaġa bedeasia.

³ Maġ bēra Juaġra jūma Jordaġ do caita bearāa jarade wāsia ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Idjia jaradisia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaida. Dji ijābada idjia doeda borocuebadjia.

⁴ Jūma maġara māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaíaba naēna ba da quīrāca: Ēberāda ējūā pōasa ewaraga ba de jīgua beba ba:

§ 2:41 Exodo 12:1-27. * 3:1 Maġ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. Idjidebemada beba ba Mateo 14:1-10de, Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de. † 3:1 Maġ Pelipebemada aba naġ versículo de ba ba. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3de, Marco 6:17de, idjaba Luca 3:19de. Herode dji Droma abadara ādji zeza basia. Antipa ume dji djabarā basia. ‡ 3:2 Caipāra Anā wigu basia. Anāra sacerdote dromada basia poa 6deba aba 15daa. Caipāra sacerdote dromada basia poa 18deba aba 36daa.

Ora jaridadua dadjirã Boro bia edadamãrẽã. Ora idji itea jipa jaridadua.

⁵ Jogoa beara jũma daucha ocuaya. Eya ãta beara, eya jewedeã bea sida daucha ocuaya.

O jũrẽã beara jipa jariya, o biẽ beara jũma biya ocuaya.

⁶ Mãwã jũmarãba ununia sãwã ãcõrẽba êdrã edabarida. §

⁷ Zocãrã êberãrãda zebadjidaa Juaãba borocuemãrẽã. Baribãrã Juaãba ãcãrã jarabadjia:

-Dama êberãrã, ¿caiba jarasi bãrãra ãcõrẽ quĩrũbidebemada poya mĩrũnida?

⁸ Bãrãba o panãneba unubidadua wãrãda ãcõrẽmaa zesidada. Crĩcharãnadua Abrahaã warrarã bẽrã ãcõrẽba cawa oẽda. Mãã bãrãã ebuãda jaraya: ãcõrẽba quĩrãibãrã za tabeã mõgarara Abrahaã warrarã babicuaya.

⁹ Mã awara mãã jaraya ãcõrẽba zagarada erobãa bacuru tutacuãi carea. Jũma bacuru bia zaudacara tutacuãpeda tabãde batacuaya. Ara mãã quĩrãca ãcõrẽba cadjirua obadarãda cawa oya.-

¹⁰ Mãã carea êberãrãba idjia iwidibadjidaa:

-Mãẽteara daiba ¿cãrẽda oẽida panã?-

¹¹ Juaãba panusia:

-Cacuãde jãbada umé erobãba dji neẽ quirúa abã diaida bãa. Dji coi erobãba dji coi neẽ quirúa diaida bãa.-

¹² Mãwã bãde Romanebema boro itea parata jãrã pebadarãda borocuedi carea zesidã. Mããbe ãdjia iwidisidãa:

-Jaradiabari, dairãba ¿cãrẽda oẽida panã?-

¹³ Juaãba ãdjia jarasia:

-Bãrãba parata jãrã pedida panã auãdu diabirãnadua.-

¹⁴ Mããne sordaorã arima duanãba Juaãba iwidisidãa:

-Dairãba ¿cãrẽda oẽida panã?-

Juaãba panusia:

-Bãrã trajubari parata dia panãneba necai beãdadua. Waraga panãneba djãrã paratara jãrãrãnadua idjãba sewãdeba djãrã biẽ jararãnadua.-

¹⁵ Arima duanãba mãã ãrĩsidade bio quĩrãcuãta duanesidãa cãrẽda sãwãã cawaya. Ara ãduã nãwã crĩcha panasidãa: “¿Juaãra ãcõrẽba êdrã edabari diai jaradaca?”

¹⁶ Baribãrã Juaãba jũmarãã jarasia:

-Wãrãda mãã bãrãra baidoba borocue bãa. Baribãrã mãã cãyãbara dji dromaara bãda zeya. Idjia jĩrũne jã bã erãi carea mããra bia bãã. Idjiabãrã ãcõrẽ Jaureda diaya.* Baribãrã jããnaẽbãrã cawa oya.†

¹⁷ Ezoãi careabemara idji jãwãde erobãa porara dji ta umebemada ãyã bãi carea. Mããbe dji tara wagaya baribãrã dji porara tabã uruãde babueya.-

¹⁸ Ara mãã quĩrãca ne quĩrãtanoaneba Juaãba beãdeã bia dadji êdrãdidebemada jaradia bãpedã jarabadjia jããnamãrẽã.

¹⁹ Baribãrã Juaãba Galileãdebema boro Herodera quẽãbadjia idjia wẽrã erobã Herodãã carea. Mãã Herodããra ara Herode djãba Pelipe quima basãã. Mãã awara Juaãba idjira quẽãbadjia ne jũma cadjirua o bãã carea.

²⁰ Herodeba mãã cadjirua o bãã awara naãgã cadjirua sida osia: Juaãra preso bãbisia idji quẽã bãã carea.‡

Juaãba Jesu borocuedã
Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

§ 3:6 Isaia 40:3-5. * 3:16 ãcõrẽ Jaureda diaya. Griego beãdeãde bãã bãã: “ãcõrẽ Jaureba borocueya.”

† 3:16 Cawa oya. Griego beãdeãde bãã bãã: “Uruãba borocueya.” ‡ 3:20 Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28.

²¹ Juaλba ēberārā borocuecua ḅaside Jesu sida borocuesia. Mañne Jesuba Ācōrēa bedēabΛΓΛde bajāda ewasia.

²² Ewapeda Ācōrē Jaureda bajāneba puchirā quīrāca idji λΓλ zesia. Mañne Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedēasia:

–BΛra mλ Warra quīrā ḅΛa. BΛ carea mλra bio ḅΛsrida ḅΛa.–§

Jesu drōā naēnabemarā trā

Mateo 1:1-17

²³ Jesuba jaradia ḅeside treinta poa ḅasica ḅΛa. Ēberārāba idjira Jose warrada crīcha panasīdaa. Josera Eli warra basía,

²⁴ Elira Matá warra basía, Matára Levi warra basía, Levira Melqui warra basía, Melquira Janai warra basía, Janaira Jose warra basía.

²⁵ Josera Matatía warra basía, Matatíara Amó warra basía, Amóra Nahuλ warra basía, Nahuλra Esli warra basía, Esliira Nagai warra basía.

²⁶ Nagaira Máha warra basía, Máhara Matatía warra basía, Matatíara Semei warra basía, Semeira Jose warra basía, Josera Juda warra basía.

²⁷ Judara Johanaλ warra basía, Johanaλra Resa warra basía, Resara Zorobabel warra basía, Zorobabelera Salatiel warra basía, Salatielera Neri warra basía.

²⁸ Nerira Melqui warra basía, Melquira Adi warra basía, Adira Cosaλ warra basía, Cosaλra Elmodaλ warra basía, Elmodaλra Ere warra basía.

²⁹ Erera Josue warra basía, Josuera Elieze warra basía, Eliezera Joriλ warra basía, Joriλra Matá warra basía.

³⁰ Matára Levi warra basía, Levira Simeoλ warra basía, Simeoλra Juda warra basía, Judara Jose warra basía, Josera Jonaλ warra basía, Jonaλra Eliaquiλ warra basía.

³¹ Eliaquiλra Melea warra basía, Meleara Mainaλ warra basía, Mainaλra Matata warra basía, Matatara Nataλ warra basía, Nataλra Davi warra basía.

³² Davira Jesé warra basía, Jeséra Obé warra basía, Obéra Boo warra basía, Boora Salmoλ warra basía, Salmoλra Naasoλ warra basía.

³³ Naasoλra Aminadá warra basía, Aminadára Araλ warra basía, Araλra Esroλ warra basía, Esroλra Paré warra basía, Paréra Juda warra basía.

³⁴ Judara Jacobo warra basía, Jacobora Isa warra basía, Isara Abrahaλ warra basía, Abrahaλra Tare warra basía, Tarera Naco warra basía, Nacora Seru warra basía.

³⁵ Serura Ragau warra basía, Ragaura Pele warra basía, Pelera Hebere warra basía, Heberera Sala warra basía.

³⁶ Salara Cainaλ warra basía, Cainaλra Arpaxa warra basía, Arpaxara Seλ warra basía, Seλra Noé warra basía, Noéra Lame warra basía.

³⁷ Lamera Matusaleλ warra basía, Matusaleλra Enoco warra basía, Enocora Jaré warra basía, Jaréra Majalaleel warra basía, Majalaleelera Cainaλ warra basía.

³⁸ Cainaλra Enó warra basía, Enóra Se warra basía, Sera Adaλ warra basía, Adaλra Ācōrē warra basía.

4

Diauruba Jesu mīā sē bada

Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

¹ Jesura Ācōrē Jauredēba ḅΛda Jordaλ dodeba jēda wāsia. Mañne Ācōrē Jaureba idjira ējūā pōāsa ewaraga ḅΛdaa edesia.

§ 3:22 BΛ carea mλra bio ḅΛsrida ḅΛa. Griego bedēade maλba idjaba jara ḅΛa: “Mλa ḅΛda jΛΓΛ edasia.”

² Cuarenta ewari mama basia. Mañne diauruba idjira mĩa sē basia Ācōrēda igrabi carea. Mañ ewaride Jesuba ni cārē sida coē bā bērā jarra basia.

³ Māwā bāde diauruba Jesua nāwā jarasia:

–Bāda wārāda Ācōrē warrabara, nañ mōgarada pañ babidua.–

⁴ Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa: ababe ne co bādeba ēberāra zocai baēa, [ātebarā jūma Ācōrēba jara bā ĩjā bādeba zocai baya].–*

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura eya āta bāde edesia. Mamaaba nañ ējūāne bea puruda jūma acbitasia.

⁶ Mañne diauruba jarasia:

–Nañ ējūāne bea purura, mañ purude ne bia bea sida jūma bā jawaeda bāya. Māre bērā māa dia quīrābarā diaida bāa.

⁷ Mā quīrāpita chīrāborode cobepeda māa bia bedeaibara māa jūma diaya.–

⁸ Baribara Jesuba jarasia:

–Satana, āyā wādua.† Ācōrē cartade nāwā bā bāa: “Abā bārā Boro Ācōrēabara bia bedeadua. Idjia jara bādra ĩjā o pananadua.”–‡

⁹⁻¹⁰ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleñnaa edesia Ācōrē de droma boro ātara bāmaa. Mañbe jarasia:

–Bāda wārāda Ācōrē warrabara, namaaba udu jādraua. Ācōrē cartade nāwā bā bāa:

Ācōrēba idji nezocarāda bāmaa diabueya carebaamārēā.

¹¹ Bāra ādji jawade edadia bā jūrā mōgaraba puarāmārēā.§

¹² Baribara Jesuba jarasia:

–Idji bedeade nañ sida bā bāa: “Bariduada orānadua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”–*

¹³ Māwā mĩa sē bāpeda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia abā dewara ewarīdaa.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

¹⁴ Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure bādeba bāda Galilea druadaa jēda wāsia. Jūma mañ druade idjira bio trā bāgasia.

¹⁵ Judiorā dji jārebada deza idjia Ācōrē bedeara jaradia bābadjia. Mañ bērā jūmarāba idjira bia jarabadjīdaa.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

¹⁶ Māwānacarea Jesura idji warīda puru Nazaredaa wāsia. Anāūbada ewaride idjia obari quīrāca judiorā dji jārebada dede eda wāsia. Mañbe idjira piradrasia Ācōrē Bedeada nocoare lei carea.

¹⁷ Mañne Ācōrēneba bedebari Isaía cartada idjia diasīdaa. Māra ewara edapeda nañ bedeada jārapeda jīgua lesia:

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrē Jaurera mā ume bāa. Idjia māra edasia dji ne neē quedeaa jaramārēā Ācōrēba ādjirāra carebaida.

Idjia māra diabuesia sopua beada sobiabicuamārēā,† jida edepedarā ēdrēdida jaramārēā,

dauberrea beaa unubimārēā, djārā jawaeda mīga beara bia bācuamārēā,

* **4:4** Deuteronomio 8:3. Griego bedeade ācāra cartade bedea corchetede bāra neēa. † **4:8** Satana, āyā wādua. Griego bedeade ācāra cartade māra neēa. ‡ **4:8** Deuteronomio 6:13. § **4:11** Salmo 91:11,12. * **4:12** Deuteronomio 6:16. † **4:18-19** Sopua beada sobiabicuamārēā. Griego bedeade ācāra cartade māra neēa.

idjaba jaramārēã Ācōrēba ēdr̄a edai ewarira jūēsida.‡

²⁰ Ledacarea cartara b̄rapeda dji wagabaría diasia. Mañbe chūmesia jaradiai carea. Jūmarāba idjira ac̄a duanasidaa.

²¹ Mañne Jesuba jarasia:

-Mañ bedeaba jara b̄ara idi bārã quīrāpita māwāb̄ra.-

²² Jūmarāba idjidebemada bia bedeasidaa. Idjia bia jaradia b̄a carea cawa crīchadaē basía. Ara ādjiduba jara duanasidaa: “¿Idjira Jose warrada jāwã b̄lēca?”

²³ Jesuba jarasia:

-Bārāba nañ bedeada m̄ã jaradia: “Nēārã diabari, ara b̄adjida biabidua. B̄a Capernauñne odara daiba ūrīsidaa. Nama b̄a purude bida abarica odua.”-

²⁴ Mañ awara jarasia:

-M̄ã bārãa wārãda jaraya: ni ab̄a Ācōrēneba bedebarida ara idji druade bia edadacaa.

²⁵ Quīrānebadadua, Elía b̄asi ewaride Israel druade pēdra wērārãra zocārã panasidaa. Mañ ewaride poa ūbea ēsidra cue zeē bada b̄rã jarrabada zesia.

²⁶ Barib̄ra Ācōrēba Elíara ni ab̄a pēdra wērã Israeldebema carebade wābiē basía. Āteb̄ra pēdra wērã Sidoñ druade Sarepta purude b̄amaa wābisía. §

²⁷ Ara mañ quīrãca Eliseo b̄asi ewaride aida bara beada Israel druade zocārã panasidaa barib̄ra ādjirānebema ni ab̄ada idjia biabiē basía. Āteb̄ra Siria druadebema Naamañda biabisía.-*

²⁸ Mañ ūrīsidade jūma dji j̄rebada dede duan̄ra quīrūbucasidaa.

²⁹ Ara mañda Jesura puru dajadaa errebari ededapeda eya edaa tuca jira b̄ade batabuedi carea edesidaa.

³⁰ Barib̄ra Jesura ara ādji daidu necai wāsia.

Jesuba ēberã jai bara b̄a biabida

Marco 1:21-28

³¹ Māwānacarea Jesura Galilea druade Capernauñ purudaa wāsia. Anñubada ewaride idjia jaradia basía.

³² Bio cawa b̄deba ebuda jaradia b̄a b̄rã jūmarāba cawa crīchadaē basía.

³³ Judiorã dji j̄rebada dede ēberã jai bara b̄ada basía. Cawaēne idjia j̄gua jarasia:

³⁴ -¡Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārēã दौरा m̄ã sē b̄a? ¿Dai biē b̄a carea zesica? M̄ã cawa b̄a b̄ara caida: ¡B̄ra Ācōrēba diabuedaa!-

³⁵ Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

-Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdr̄dua.-

Ara mañda jaiba ēberãra egode bæbipeđa ēdr̄sia. Barib̄ra mañ ēberãra ni cārē sida biē oē basía.

³⁶ Mañ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía. Ādjiza iwidi duanesidaa:

-Idji bedeaba ¿sãwã jāwã o b̄a? Idjia jarab̄ra jairãba ĩjãbadaa. Idjira b̄a b̄rã bedeb̄ra jaira ēdr̄cuabadaa.-

³⁷ Mañ b̄rã idjira puru caita beaza bio tr̄ b̄gasia.

Jesuba Simoñ Pedro pãcōrē biabida

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

³⁸ Judiorã dji j̄rebada dedeba ēdr̄peda Jesura Simoñ dedaa wāsia. Mama Simoñ pãcōrēda bio c̄wa nūmasia. Mañ carea Jesua bedea djuburiasidaa biabimārēã.

³⁹ Jesuba edaa ac̄peda dji c̄wamiara quēāsia. Ara mañda c̄wamiara dugusia. Mañbe wērãra piradr̄peda ādjira ne cobisia.

‡ 4:18-19 Isaías 61:1-2; 58:6. § 4:26 1 Rey 17:1-16. * 4:27 2 Rey 5:1-14.

*Jesuba zocārã biabicuada**Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34*

⁴⁰ QueubΛΛde zocārã quĩrãtanoa cacua biẽ beada Jesumaa enesidaa. Jesuba idji jΛwara ãdjirã λrλ bΛpeda biabicuasiasia.

⁴¹ Ara maλ quĩrãca zocārã jairãda eberãrã cacuadebemada eδrΛbicuasiasia. EδrΛbΛdade nãwã bia jarasidaa: “jBΛra wãrãda ãcõrẽ warraa!” ãdjia cawa panasidaa idjira ãcõrẽba diai jarada eδrΛ edabarida. Maλ carea Jesuba ãdjira quẽãbadjia chupeadamãrẽã.

*Galileade jaradia nĩbada**Marco 1:35-39*

⁴² Diapededa Jesura puru dajadaa wãsia eberã neẽmaa. BaribΛrΛ eberãrãba idjira jΛrΛ panasidaa. Unusidade jarasidaa ãdji purude bemãrẽã.

⁴³ BaribΛrΛ Jesuba ãdjia jarasia:

–Mãa dewara puru beade jaradiaida bΛa ãcõrẽra zebΛrΛda ãdji Boro bai carea. Maλ beɔea bia jaramãrẽã ãcõrẽba mλra diabuesiasia.–

⁴⁴ Maλ bẽrã Jesuba judiorã druade dji jΛrebada deza jaradia wãsia.†

5*Beda quenapedada**Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20*

¹ Ewari aba Jesura amene droma Genesare abada icawa b̄asia.* Maλne ãcõrẽ beɔea jaradia bΛ ũrĩni carea eberãrãra zocārã idjima powua duanasidaa.

² Arima do icawa jãbada umé ũ panasidaa. Maλ jãba djibarirãba ãdji beda jidabadada caita sΛgΛ panasidaa.

³ Maλne Jesura Simoλ Pedro jãbaɔe badopeɔa jarasia quẽsaarabe edemãrẽã. Maλbe jãbaɔe chũmepeɔa jũma arima duanΛrãa jaradia b̄esia.

⁴ Jaradiaɔacarea Jesuba Simoλa jarasia:

–Jãλbe bΛ jãbara do quẽsaara edepeɔa beda b̄aridadua.–

⁵ BaribΛrΛ Simoλba panusia:

–Jaradiabari, दौरa diamasi beda b̄ari panΛda λnadrΛsidaa. Mãwãmĩna ni cãrẽ sida jidaɔaẽ basía. BaribΛrΛ bΛa mãwã jara bΛ bẽrã ãjãya.–

⁶ Ara mãnda ãdjira beda b̄arisidaa. Bio zocārã jidabΛda bẽrã dji beda jidabadara cõãbΛrΛ basía.

⁷ Maλ carea dewara jãbaɔe beada jΛwaba trãsidaa carebaɔe zedamãrẽã. Zedapeɔa jãbara umena beɔaba birasidaa. Maλba biru bæebododa basía.

⁸⁻¹⁰ Simoλ Pedroba idji ume panΛ bida beda zocārã jidapedada unusidade cawa crĩchadaẽ basía. Idji ume panΛra Santiago idjaba Juaλ basía. ãdjira Zebedeo warrarã basía. Maλne Simoλra Jesu caita wãpeɔa chĩrãborode cobepeda jarasia:

–Mλ Boro, biara bΛa bΛra mλ caitabemada ãyã wãida, mλra cadjirua obari bẽrã.–

Jesuba Simoλa jarasia:

–Dauperarãdua, idiba λtaa bΛra mλ itea eberã enebarida b̄eya.–

¹¹ ãdjirãba jãbara doyaa enenapeɔa jũma amesidaa. Maλbe Jesu ume wãsidaa.

*Jesuba aida bara bΛ biabida**Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44*

† 4:44 Judiorã drua. Griego beɔeade λcΛrΛ cartade Judea druada wa Galilea druada bΛ bΛa. * 5:1 Genesare amenera idjaba Galilea abadaa.

12 Ewari aba Jesura purude basia. Mañne ēberā aidaba jūma bira bāda jūēsia.† Mañ ēberāba Jesu unuside idji quīrāpita chīrāborode barru cobepeda nāwā quīrā djuburiada iwīdisia:

–Mā Boro, bāa quīrīā bābāra, māra poya biabida bāa.–

13 Mañne Jesuba jawa lra bābāra de jarasia:

–Māwā o quīrīā bāa. ¡Biadua!–

Ara mañda aidara anisia.

14 Mañne Jesuba idjia jarasia:

–Bā biadara ni abāa jararādua. Ātebāra sacerdotema wādua bāra biasida unumārēā. Jābe Ācōrē quīrāpita bia bei carea Moiseba jara da quīrāca ne diacuadua.‡ Māwā ēberārāba cawāda bāra wārāda biasida.–

15 Baribāra Jesura trā bāgaara wāsia. Mañ bēra ēberārāra zocārā zebadjidaa idjia jaradia bā ūrīni carea. Cacia biē beara zebadjidaa biabicuamārēā.

16 Baribāra Jesura edaude ēberā neēmaa wābadjia Ācōrēa bedēai carea.

Jesuba ēberā cacua beu bā biabida

Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

17 Ewari aba Jesuba jaradia bāde pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima duanasidaa. Ādjirāra Galilea druadeba, Judea druadeba idjaba Jerusaleñ purudeba zepedāda basia. Mañne Ācōrē bādeba Jesuba cacua biē beara biabibadjia.

18 Māwā bāde lra ēberā cacua beu bāda idji cāda enenape da eda ede quīrīā panasidaa Jesu quīrāpita bādi carea.

19 Baribāra ēberārā cābana nūma bēra poya Jesuma jūēbidaē basia. Mañ carea ādjirāba dji cacua beu bāra de lra edesidaa. Mañbe de lra bemada ogadape da dji cacua beu bāra dji cādaēba edā bāsidaa. Ēberārā ēsi Jesu quīrāpita bāsidaa.

20 Jesuba unusia ādjia wārāda ĩjā panāda idjia cacua beu bāra poya biabida. Mañ carea dji cacua beu bāa nāwā jarasia:

–Ache, bāa cadjirua odara māa quīrādoasia.–

21 Mañ ūrīsidaē arima duanā pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida nāwā crīchāsidaa:

“Idjira ¿caida crīcha bā? ¿Cārē cārēā māwā Ācōrē quīrāpita biē bedēa bā? Abā Ācōrēbāra ēberāba cadjirua odara poya quīrādoaya.”

22 Baribāra Jesuba ādjia crīcha panāra cawāda bēra nāwā iwīdisia:

–¿Cārē cārēā bārā sode jāwā crīcha panā?

23 Bārāmarā ¿sāgāda zareaara bā? ¿Cadjirua odara quīrādoayada aida wa nañ ēberā cacua beu bāra piradrābipe da nībabida?

24 Ācōrēba mā, Nañ Djara Edadara basia nañ ējūāne duanāba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Māra bārāa unubiya.–

Ara mañda dji cacua beu bāa nāwā jarasia:

–Piradrādua. Bā cāda edape da diguida wādua.–

25 Ara māwā jarabāra de cacua beu bāda pirabaripe da idji cāda edape da jūmarā quīrāpita nībaē wāsia. Mañbe Ācōrēra bio bia jara bāda diguida wāsia.

26 Mañ unusidaē jūmarāba cawa crīchadaē basia. Mañ bēra Ācōrēra bio bia jarasidaa. Ācōrē wayaadeba jarasidaa:

–¡Idi wārāda ne ununaca waibāda unusidaa!–

† 5:12 Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawādaē panāa. Baribāra judiorāmarā abā Ācōrēbāra poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mañ awara abā aidaba jidasira āyā baē wāida basia (Levitico 13:45-46). ‡ 5:14 Levitico 14:1-32.

*Jesuba Levi trãna**Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17*

²⁷ Mãwãnacarea Jesu wãbΛrΛde parata Romanebema boro itea jΛrΛ pebarida unusia. Idji trãra Levi abadjidaa. Maã ëberãra parata diabada dede chũmasia. Jesuba unupeða jarasia:

–Mã ume zedua.–

²⁸ Ara maãda Levira piradrΛpeda idjia o baðara amepeda Jesu ume wãsia.

²⁹ Maãbe Jesu carea Leviba idji dede ne codi waibΛada osia. Zocãrã Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarãda, dewara ëberãrã sida ãdji ume ne co panasidaa.

³⁰ Maã unusidade judiorã ley jaradiabadarãba, pariseorã biða Jesu ume nĩbabadarãa nãwã biẽ jarasidaa:

–¿Cãrẽ cãrẽ parata jΛrΛ pebadarã ume idjaba dewara cadjirua obadarã ume biða ãbaa ne co panΛ?–

³¹ Jesuba ãdjía jarasia:

–Cacua bia ðeaba nẽãrã diabarira jΛrΛðacaa. Ababe cacua biẽ ðeabΛrΛ jΛrΛbadaa.

³² Mãra jipa ðea trãi carea zeẽ ðΛa, ãtebΛrΛ cadjirua obadarãda trã ðΛa ãcõrẽmaa zedamãrẽã.–

*Ne codaca ewaridebema**Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22*

³³ ΛcΛrΛba Jesua jarasidaa:

–Borocuebari Juaã ume nĩbabadarãba ãcõrẽa iwidibΛdade ara cadrΛa ne codaca ewarira obadaa. Ara maã quĩrãca pariseorã ëpëbadarã biða obadaa. BaribΛrΛ bΛ ume nĩbabadarãba ¿sãwãẽrã oðaca?–

³⁴ Jesuba ãdjía jarasia:

–Mãwãra wẽrã edabΛrΛba ðΛsrida ewari o ðΛde ¿idjia edodarãa ne codaca ewarida obica?

³⁵ BaribΛrΛ ewari aba dewara ëberãrãba idjira ãyã ededia. Maã ewaridebΛrΛ idjia edodarãba ne codaca ewarira oðia.–

³⁶ Maã awara Jesuba ãdjía ne jara ðΛðeba nãwã jarasia:

–Ni abaΛba wua djiwidida tΛðepeda wua sorede capirudacaa. Mãwã oðibΛrΛ wua djiwidira ãrĩya. Maã awara dji wua djiwidi tΛðara dji sore ume bia ðeã.

³⁷ Idjaba ni abaΛba uva ða djiwidira animarã e oða dji sorede tΛðacaa. Mãwã oðibΛrΛ aseabΛrΛde animarã e oða dji sorera cõãya. Maãbe uva ðara, animarã e oða sida aduaya.

³⁸ Maã carea uva ða djiwidira animarã e oða djiwidi tΛðida panΛa. Mãwã umena ðãrã droadia.

³⁹ Idjaba uva ða ase dji drõã dobΛrΛba djiwidira do quĩrãca. ãtebΛrΛ jarabaria: “Uva ða dji drõãra djiwidi cãyãbara biara ðΛa.”–

6*Jesura ãnãũbada ewari djibaria**Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28*

¹ ãnãũbada ewaride Jesura idji ume nĩbabadarã sida ëjũã trigo udade nĩbasidaa. Mama nĩnane Jesu ume nĩbabadarãba trigora tΛ edaðepeda jΛwaba cΛratΛðepeda co nĩbasidaa.*

² ΛcΛrΛ pariseorãba maã unusidade iwidisidaa:

–¿Bãrãba cãrẽ cãrẽ ãnãũbada ewaride ocara panΛda o panΛ?–

³ Jesuba panusia:

* 6:1 Deuteronomio 23:24-25.

-¿Bãrãba Æcõrẽ Bedeara acΛdacaca? Davi, idji ume nĩbabadarã sida jarra panasidade ¿sãwã osida?†

⁴ Davira Æcõrẽ dede eda wãpeda Æcõrẽ quĩrãpita bada pañda edasia. Mañ pañra ¿ababe sacerdoterãba codida panasidaẽca? BaribΛΛ Daviba copeða idji ume nĩbabadarãa diasia.-

⁵ Idjaba Jesuba jarasia:

-Mñ, Nañ Djara Edadara ãnãũbada ewari djibaria.-

Jesuba ãnãũbada ewaride õberã biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶ Dewara ãnãũbada ewaride Jesura judiorã dji jΛrebada dedaa wãpeda jaradia basia. Mama õberã jΛwa ara beu bΛda basia.

⁷ Judiorã ley jaradiabadarãda, pariseorã sida panasidaa. Ædjia Jesura acΛ panasidaa ãnãũbada ewaride õberã jΛwa beu bΛda biabi cawaya. Biabisira biẽ jaradida crĩcha panasidaa.

⁸ BaribΛΛ Ædjia crĩcha panΛra Jesuba cawa bada bẽrã dji õberã jΛwa beu bΛa nãwã jarasia:

-PiradrΛpeda õsi nũmane zedua.-

Ara mañda dji õberãra piradrΛpeda õsi nũmane wãsia.

⁹ Mañbe Jesuba Ædjia jarasia:

-Mñã bãrãa iwidiya: ãnãũbada ewaride ¿cãrẽda odida panΛ? ¿Biada wa cadjiruada? ¿Djãrã carebaida wa idu beubida?-

¹⁰ Mañbe arima panΛra acΛpeda dji õberãa nãwã jarasia:

-JΛwa jiradua.-

Mãwã jirabΛrΛde idji jΛwara biasia.

¹¹ Mañ carea arima panΛra bio quĩrũnapeda Ædjiduba iwidi duanesidaa Jesura sãwã odi cawaya.

Jesuba õberã doce edada

Mateo 10:1-4; Marco 3:13-19

¹² Ewari aba Jesura eyadãa wãsia. Mama Æcõrẽa iwidi bΛda ãnadrΛsia.

¹³ Æsa badacarea idji õpẽ beara ãbaa trΛcuapeda doce edasia. Mañ doce edadara idjia trã bΛsia “mñã diabuedarã.”‡

¹⁴ Ædji trãra nañgΛa: Simoñ (Jesuba idjira trã bΛsia Pedro), dji djaba Andre, Santiago,§ Juañ, Felipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomás, Alpeo warra, Santiago, Simoñ Zelote abada,

¹⁶ Santiago djaba Juda, idjaba Juda Iscariote. Jĩrũare mañgΛba Jesura jidabisia.

Jesuba cãbana duanã jaradiada

Mateo 4:23-25

¹⁷ Mañbe Jesura idjia edadãra ume eyadeba edaa zesidaa. Jewedade idji õpẽ bea zocãrã panΛ ume idjaba õberãrã cãbana zebΛda ume besia. Mañ õberãrãra Judea druadeba, Jerusaleñneba, pusa icawabema puru Tirodeba idjaba Sidoñneba zesesisidaa Jesuba jaradia bΛ ãrĩni carea idjaba cacua biẽ beara biabicuamãrẽã.

¹⁸ Mañ awara Jesuba jai beara õberãrã cacuadebemada ãyã jΛrecuasiasia.

¹⁹ Jũma dji cacua biẽ beaba idjira tã quĩrã panasidaa Æcõrẽ bΛadeba biabi bΛ bẽrã.

† **6:3** 1 Samuel 21:1-6. ‡ **6:13** Mñã diabuedarã. Cãpũrãã bedeadẽ jara bΛa “apóstoles.” § **6:14** Mañ Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cãpũrãã bedeadẽ Santiago trãra zesia “San Jacobo” isabe jarabΛrΛdeba.

*Dadji bia beadi Jesuba jarada**Mateo 5:3-12*

²⁰ Jesuba idji epē bea acΛpeda nāwā jarasia:

Bio bia beadia bārā dji ne neē panΛra Ācōrēba bārāra pe eroβΛ bērā.

²¹ Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwūābi bērā.*

Bio bia beadia sopuaba jīā beara Ācōrēba βΛsridabi bērā.†

²² Bio bia beadia ēberāba mΛ, NaΛ Djara Edada carea bārā quīrāmabΛdade, igarabΛdade idjaba biē jarabΛdade.

²³ Bārā biē obΛdade bio capipiadada, bārāba nebia waiβΛada bajāne eropanani bērā.‡

Ādji drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedeabadarāra ara maΛ quīrāca biē obadjidaa.

²⁴ BaribΛrΛ mīā djuburi beadia bārā dji ne bara beara.

Bārāba eropanΛneba necai panΛ bērā nocoarebema ewaride necai pananaēa.

²⁵ Mīā djuburi beadia bio ne co panΛneba jāwūā beara, nocoarebema ewaride jarra panani bērā.

Mīā djuburi beadia ara nawena ipida beara nocoarebema ewaride jīāni bērā idjaba sopuadi bērā.

²⁶ Mīā djuburi beadia ēberārāba bārāda bia jaradibΛrΛ.

Bārā drōā naēnabemarāba ēberārā Ācōrē trΛneba sewa jaradia beara bia jarabadjidaa.

*Dadji dji quīrūrā quīrānida panΛ**Mateo 5:38-42, 44*

²⁷ BaribΛrΛ mΛa jara βΛ ūrī panΛa jaraya: bārā dji quīrūra quīrānada. Bārā quīrāma panΛra bia oadaua.

²⁸ Bārā biē jarabadara bia jaradada. Bārā biē obada carea Ācōrēa iwididada ādjirāra carebamārēā.

²⁹ AbaΛba bΛda uridarrade uibΛrΛ, dewarabema uridarrade idu ubidua. AbaΛba bΛa cacuade jΛ βΛdebemada aba jārībΛrΛ, dewarabema bΛa jΛ βΛ sida idu edebidua.

³⁰ AbaΛba bΛa ne iwidibΛrΛ, wāgarādua. MaΛ awara bΛa eroβΛdebemada abaΛba jārīsira iwidirādua jēda diamārēā.

³¹ Bārāba quīrīā panΛa djārāba bārāra bia oēida. Ara maΛ quīrāca bārāba djārāra bia oadaua.

³² Ababe bārā dji biarādrΛ quīrīā panΛbΛrΛ, ¿caiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ādji dji biarāra quīrīābadaa.

³³ MaΛ awara ababe bārā dji biarādrΛ bia oēibΛrΛ, ¿caiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maΛ quīrāca obadaa.

³⁴ MaΛ awara bārāba ababe dji poya jēda diaēida bea diaēibΛrΛ ¿caiba bārāra bia jarai? Cadjirua obadarā bida ara maΛ quīrāca obadaa ādjia diapadadara waya jēda edadida crīcha panΛ bērā.

³⁵ MaΛ carea bārā dji quīrūra quīrānada. Ādjirāra bia oadaua. Ādjirāa ne diaēadaua. BaribΛrΛ diabΛdade ādjirāneba edadida crīcharānada. MāwābΛrΛ bārāba Ācōrēneba edadira bio waiβΛa βaya idjaba unubidia wārāda bārāra Ācōrē dji dromaara βΛ warrarāda. Idjia cadjirua obadarāda, idjīa bia βΛada adaca sida idji biaēeba carebaria.

* **6:21** Jeremia 31:25. *Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwūābi bērā.* MaΛba naΛ crīcha sida dia βΛa: “Bio bia beadia soēba Ācōrē cawa quīrīā beara, Ācōrēba cawabi bērā.” † **6:21** Salmo 126:5-6; Isaia 57:18; 61:2-3; Apocalipsi 7:16-17. ‡ **6:23** 2 Cronica 36:16.

³⁶ Ara mañ quĩrãca bārãba quĩrã djuburia beadida panãa bārã Zeza bajãne bãba quĩrã djuburiabari quĩrãca.

Djārã biẽ jarabadadebema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djārãra biẽ jararãnadua Ācõrẽba bārã biẽ jararãmãrẽã. Ni abãada bedede bãada arãnadua, Ācõrẽba bārãda bedede beada arãmãrẽã. Bārã biẽ opeadara quĩrãdoadadua. Mãwã bārãba biẽ opeadara Ācõrẽba quĩrãdoaya.

³⁸ Djārãa ne diadadua. Mãwãbãrã Ācõrẽba bārãa bio aduba diaya ã bio birapeda cuguzoa bã quĩrãca. Idjia diaya bārãba djārãa diabada quĩrãca.-

³⁹ Mañ awara Jesuba jarasia:

-¿Dauberrea bãba dewara dauberrea bãda poya eronĩbaica? ¿Eronĩbaibãrã, ãdjira umena uriade bædaẽca?

⁴⁰ Ne cawa quĩrã bãra dji jaradiabari cãyãbara ne cawaara bããa. Baribãrã idjia bio cawadacarea dji jaradiabari quĩrãca beya.

⁴¹ Bārãba ¿cãrẽ cãrẽã nejarra djārã daude bãda acãbada? ¿Sãwãẽrã bacuru waibãa bãdji daude bãda acãdaca?

⁴² Bacuru waibãa bãdji daude bãda ununaẽ panãbãrã ¿sãwã djārãa nãwã jaradi? “Nejarra bã daude bãra mãa aubariya.” ¡Bārãba jarabada quĩrãca odacaa! Naãrã bacuru waibãa bãdji daude bãda aubaridãdua. Mãwã poya ununia nejarra djārã daude bãra aubaridã carea. Ara mañ quĩrãca bãa cadjirua o bãra naãrã idu bãdua. Mañbebãrã djārãa carebaida bãa.-

Bacurura dji nejõneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³ Bacuru cadjiruaba nejõ biada zaucaa. Ara mañ quĩrãca bacuru biaba nejõ cadjiruada zaucaa.

⁴⁴ Bacurura dji nejõneba cawabadaa. ãrã bara bãba higojõda zaucaa. Idjaba jũichichiba uvada zaucaa.

⁴⁵ Ara mañ quĩrãca ãberã biaba idji sode ne bia erobãdeba ne biada jarabaria. Baribãrã ãberã cadjiruaba idji sode ne cadjirua erobãdeba ne cadjiruada jarabaria. Ëberãba idji sode crĩcha bã quĩrãca bedebaria.

De uménebema

Mateo 7:24-27

⁴⁶ Mãa jara bãra bārãba odacaa. Mañda ¿cãrẽ cãrẽã mãra bārã boroada abada?

⁴⁷ Mãmãa zebãrãba mã bedeeda ùrĩpeda ãjã oibãrã mãa jaraya idjira cai quĩrãca bãda.

⁴⁸ Idjira ãberãba de obãrã quĩrãca bãa. Mañ ãberãba bio eðu corosia abã mõgara zarea unubãrããda. Mañ ãrã de jĩrũra u nũmasia. Mañ dera bio zarea nũma bẽrã do waibãa zebãrãde cora edeẽ basía.

⁴⁹ Baribãrã mã bedeeda ùrĩpeda ãjãera nañ quĩrãca bãa. Ëberãba deda osia baribãrã de jĩrũra eðu uẽ basía. Mañ bẽrã do waibãa zebãrãde idji dera cora wãsia. Abẽda jũma ãrĩsia.-

7

Jesuba sordaorã boro nezoca biabida

Mateo 8:5-13

¹ Jesuba ãberãrãa mãwã jaradacarea Capernauãnaa wãsia.

² Mama sordaorã boroda basia. Idjia nezoca bio quĩrã bãda erobasia. Baribãrã mañ nezocara cacua biẽ bã bẽrã jũãcãyã nũmasia.

³ Dji sordaorã boroba Jesudebema ùrĩsiẽ ãcãrã judiorã dji dromarãda Jesumãa diabuesia idji nezoca biabide zemãrẽã.

⁴ Ādjirāra wānapeda nāwā beḏea dĵuburiasidaa:

-Jāḷ sordaorā borora ēberā bĭaa. Maḷ bĕrā bia ḅḷa ḅḷa carebaida.

⁵ Idĵia dadĵi judiorāra bio quĭrĭā ḅḷ bĕrā dadĵirā dĵi jḷrebada deda o diasia.-

⁶ Māwā jarapedada bĕrā Jesura ādĵi ume sordaorā boro dedaa wāsĭa. Baribḷḷ de caita jūēḅḷadaḏe sordaorā boroba idĵi dĵi biarāda Jesua nāwā jarade diabuesia:

-Mḷ Boro, mḷra dĵi biaē bĕrā, biara ḅḷa ḅḷra mḷ dede eḏa zeḏda.

⁷ Maḷ carea mḷra ḅḷmaa wāē basĭa. Baribḷḷ mḷ nezoca biamārēā ḅḷa jāmaḷba jaraibḷḷ biaya.

⁸ Mḷ boroba jara ḅḷra mḷa ḷjāida ḅḷa. Idĵaba mḷa jara ḅḷra sordaorā mḷ jḷwaēda ḅeaba ḷjānĭda panḷa; mḷa aḅḷa zeduada aibḷḷ zebaria; wāduada aibḷḷ, wābaria; idĵaba mḷ nezocaa nāwā oduada aibḷḷ ara maḷda idĵia obaria.-

⁹ Maḷ ūrĭside Jesuba idĵidebemada bia crĭchasia. Maḷ carea idĵi ēpē panḷra acḷpeda jarasia:

-Mḷa jaraya: naḷ ēberāba bio ḷjā ḅḷ quĭrāca israelerā tāēna ni aba biḏa unucaa.-

¹⁰ Sordaorā boroba diabuedarā jēda wāsĭdade unusĭdaa nezoca cacua biē ḅḷara biasĭda.

Jesuba pēdra wērā warra biabĭda

¹¹ Māwānacarea Jesura, idĵi ume nĭbabadarā sĭda Naiḷ puruḏaa wāsĭdaa. Ādjirā ume ēberārāra zocārā wāsĭdaa.

¹² Jesu dĵi puruḏe eḏa wābada caita jūēsĭde unusĭa ēberārāba cūdra jaidadada tḷbaride edeḅḷdada. Dĵi papara pēdra wērā basĭa. Ababe maḷ warrada erobasia. Dĵi pēdra wērā ume ēberārāra cābana duanasĭdaa.

¹³ Jesuba dĵi pēdra wērāra mĭā dĵuburi unupeḏa nāwā jarasia:

-Waa jĭārādua.-

¹⁴ Maḷbe caita wāpeda dĵi bĕwārā edebada bacuruda tāsia. Maḷ carea dĵi edeḅḷdarāra nūpanesĭdaa. Maḷne Jesuba jarasia:

-Cūdra, mḷa ḅḷa jaraya, piradrḷdua.-

¹⁵ Ara maḷda dĵi beu ḅḷara piradrḷpeda beḏeasia. Maḷbe Jesuba idĵira dĵi papaa diasia.

¹⁶ Maḷ carea dĵi arima duanḷra bio dauperasĭdaa. Jūmarāba Ācōrēra nāwā bia jarasĭdaa:

-Wārāda Ācōrēneba beḏeabari dĵi dromada dadĵirā tāēna jūēsĭa. Ācōrēba idĵi purura carebade ze ḅḷa.-

¹⁷ Maḷ bĕrā Jesura jūma Judea druade idĵaba mama caita bea puruḏe biḏa trḷ ḅḷgasia.

Jesuba Borocuebari Juaḷnebema jarada

Mateo 11:2-19

¹⁸⁻¹⁹ Juaḷ ume nĭbapedadaba Jesuba oḏara Juaḷa jūma nĕḅḷrasĭdaa. Maḷ carea Juaḷba umé trḷpeda Jesua nāwā iwidĭde wābisĭa: “¿ḅḷra dĵi zeida ḅḷaca, wa dewarada jḷānĭda panḷ?”

²⁰ Ara maḷda Jesumaa wānapeda iwidĭsĭdaa:

-Borocuebari Juaḷba daira ḅḷmaa diabuesia. Idĵia nāwā iwidĭbisĭa: “¿ḅḷra dĵi zeida ḅḷaca, wa dewarada jḷānĭda panḷ?”-

²¹ Ara maḷ ewaride Jesuba cacua biē ḅeada, jai bara ḅeada, dauberrea bea sĭda zocārā biabicua ḅasia.

²² Maḷ bĕrā Jesuba ādĵĭa nāwā panusĭa:

-Bārāba unu panḷda idĵaba ūrĭ panḷda Juaḷa jarade wānadua: dauberrea beadaba unu panḷa, jĭrū biē ḅeada bia nĭnaa, aĭda bara beada biasĭdaa,

κλωμα qui beadaaba ūrī panλα, idjaba beupedaara λrēbacuasidaa. Mañ awara ne neē quedeaba bedea bia Ācōrēba carebaidebemada ūrī panλα.*

²³ Mñ igaraē ijā λara bio bia baya.–

²⁴ Juañba diabuedarā wāpedadacarea Jesuba arima duanía Juañnebemada nāwā jarasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga λadaa bārāba Juañ acade wāsidade ¿cārēda ununida crīchasiada? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmada ununida crīchasiada?†

²⁵ Māwā crīchadaē basía. Mañda ¿cārēda ununida crīchasiada? ¿Ēberā bio djio λada ununida crīchasiada? Māwāēa; dji bio djio bea, jūma nebia eroḃeara dji bororā de dromane panabadaa.

²⁶ Mañda ¿cārēda ununida crīchasiada? ¿Ācōrēneba bedebarida ununida crīchasiada? Māē, Ācōrēneba bedebarida acade wāsidaa. Juañra Ācōrēneba bedebari dji dromaa.

²⁷ Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā λλ λa:

Bedeā jarabarida mñā λ na diabueya λ o jarimārēā.‡

²⁸ Mñā jaraya: nañ ējūāne ni abaλda Juañ cāyābara dji dromaara λēa.§ Baribλra Ācōrē purudebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara λa.–*

²⁹ Jesuba jara λ ūrīsideade ēberārāba, Romanebema boro itea parata jλra pebadarā bida jarasiada Ācōrēba o λara jipa λada, Juañba ādjirāra borocueā bēā.

³⁰ Baribλra pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Ācōrēba ādji itea o quīrā bāda igarasidaa. Mañ carea Juañba ādjirāra borocueē basía.

³¹ Dadjirā Boro Jesuba idjaba jarasia:

–Idibema ēberārāra ¿cārē quīrāca panλ?

³² Purude warrarā jemene panλne nāwā ijarabada quīrāca panλα:

Daiba chiru zasideade bārāra caridaē basía.

Sopuadebema trābi trāsidade bārāra jīānaē basía.

³³ Bārāra ara mañ quīrāca panλα. Juañ zeside bariduada coca basía idjaba uva ba aseada doca basía. Mañne bārāba jarasiada idjira jai bara λada.

³⁴ Mañbe mñ, Nañ Djara Edaara ze λa. Mñā ne jūmada cobaria idjaba ne jūmada dobaria. Mañne bārāba jarabadaa mñra ne coya λada idjaba itua awua λada. Mañ awara jarabadaa mñra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jλra pebadarā ume bida nībabarida.

³⁵ Baribλra cawa panλα Ācōrē necawaara jipa λada idji ijā panλba jipa obada bēā.–

Pariseo Simoñ dede Jesu ne coda

³⁶ Pariseoda basia. Mañ pariseoba Jesura edosia idjima ne code wāmārēā. Ara mañda Jesura wāpeda ne co chūmesia.

³⁷ Mañ purude wērā bio cadjirua obarida basia. Mañ wērāba Jesu pariseo dede ne co λada cawaside alabastro mōgara oḃade querada enesia.†

³⁸ Jesu caita cobepeda jīā λa idji daubaba Jesu jīrūra sλgasia. Mañbe idji buḃaba jarepeda Jesu jīrūra isōpeda idjia quera enenaba pλasia.

* **7:22** Isaía 29:18-19; 35:5-6; 26:19. † **7:24** Nāūrāba cha ureurea eronūmada. Mañba jara λa “ēberā peramiaida λada.” ‡ **7:27** Malaquia 3:1. § **7:28** Nañ ējūāne ni abaλda. Griego bedeade nāwā λλ λa: “Wērārāba topedadadebemada.” * **7:28** λcaλmaarā Jesuba versículo 29, 30 sida jarasia. † **7:37** Alabastro mōgarara cuaracuara λa. Mācua zareaē λ bēā ne obadaa. Judiorāba alabastro Egipto druadeba enebadjidaa. Jūma alabastro oḃara nēbλa λa.

39 Mañ unusiđe Jesu eđoda pariseoba nãwã crĩchasia: “Nañ ěberãda wãrãda Ācõrẽneba bedeabari badabara cawacasia cadjirua obari wẽrãba jãwã o ðada.”

40 Mañ carea Jesuba nãwã jarasia:

–Simoñ, mña bła ne jara quĩrĩa ðaa.–

Simoñba jarasia:

–Mãẽteara jaradua, Jaradiabari.–

Jesuba jarasia:

41 –Ĕberãda umé panasidaa. Ādjia ěberã bara ðaa diai bara panasidaa. Aðaaaba quiniento ewari trajabarãde edabari quĩrãca diaida basia.‡ Dewarabemaba cincuenta ewari trajabarãde edabari quĩrãca diaida basia.

42 Baribarã ãdjia poya diađađa cawada bẽrã, dji bara ða ěberãba ãdjia diađida panra quĩrãdoasia. Mña bła iwidiya: ¿sããgãba dji bara ða ěberãra biara quĩrĩa?–

43 Simoñba panusia:

–Mñmaarã dji auđuara diaida ðadaba biara quĩrĩa.–

Jesuba jarasia:

–Baa aride panusia.–

44 Mañbe wẽrãmaa aɔpeda Simoña jarasia:

–¿Baa nañ wẽrãra unu ðaca? Ba dede jũesiđe mñ jĩrũ saɔamãrẽã baa baidoda diađe basia, baribarã nañ wẽrãba ara idji daubaba mñ jĩrũra saɔpeda idji buđaba põasa jaresia.

45 Mñ jũesiđe bia edai carea baa isõé basia, baribarã nañ wẽrãba mñ jĩrũra isõ jõé ðaa.

46 Mñ bia edai carea baa mñ boro ãrã olivo dragara weađe basia, baribarã nañ wẽrãba mñ jĩrũra queraba parasia.

47 Mañ bẽrã mña nãwã jaraya: idjia cadjirua zocãrã odara mña jũma quĩrãdoasia. Mañ carea idjia mñra bio quĩrĩa ðaa. Baribarã abaaba mãcua cadjirua ođađa mña quĩrãdoabãrã mañba mñra mãcua quĩrĩa bađa.–

48 Mañbe idjia wẽrãa jarasia:

–Baa cadjirua odara mña jũma quĩrãdoasia.–

49 Baribarã dewararã arima ne co chũmeaba nãwã jara duanesidaa:

–Nañra ¿caida crĩcha ða? ¿Mãwãra dewaraba cadjirua odara idjia poya quĩrãdoaida ðaca?–

50 Mañne Jesuba wẽrãa jarasia:

–Baa mñra ãjãna bẽrã cadjiruadebemada ědrasia. Necai wãdua.–

8

Wẽrãrãba Jesu careba panana

1 Mãwãnacarea Jesura puru waiðaa beaza idjaba puru zaque beaza wãsia. Mañne jarabadjia Ācõrẽra ãdji Boro bai carea zebãrãda. Mañ beđa bia jaradia nĩne idjia doce edađarãda idji ume nĩbadjidaa.

2 Mañ awara wẽrãrãda idji ume nĩbadjidaa. Mañ wẽrãrã ãcãrã cacua biđe beđada Jesuba biabisia idjaba ãcãrã jai bara beđada Jesuba dji jaira ãyã jãretasia. Aða Maria Magdalena basia.* Jesuba idji cacuadebemada jairãda siete ãyã jãretasia.

‡ 7:41 *Quiniento ewari trajabarãde edabari quĩrãca.* Griego beđeade ða ðaa “quinientos denarios.”

* 8:2 Maria Magdalenara Magdala purudebema bẽrã mãwã trã jarabadjidaa.

³ Cuza quima Juana sida ðasia. Cuzaba Herode dedebemada jũma cawa obadjia.† Susana sida ðasia. Mañ awara dewara wērārāda zocārā panasidaa. Ādjirāba Jesu carebadi carea ne diabadjidaa.

Pea podadebema ne jara ða

Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

⁴ Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa zesidaa. Mañne ne jara ða ðeba Jesuba ādjirāa nāwā jaradiasia:

⁵ –Ēberāda idji ējũāne ne pode wāsia. Māwā po nĩne ðara tara ode ðaecuasiasia. Mañ bēřā ēberārāba ðara tãgasidaa idjaba ĩbanaba mĩcuasidaa.

⁶ ðara tara mōgara ðara egoro nāũcha ða ðe ðaecuasiasia. Tununacarea mācua baido ne ða bēřā jũma purrubasiasia.

⁷ ðara tara ējũā ðara ðe ðaecuasiasia. Tununacarea jãcara ðara bara ðaba ðara quenasiasia.

⁸ Baribara ðara tara ējũā biade ðaecuasiasia. Mañ tara bia waridapeda bio zausidaa.–‡

Māwā jarapeda Jesuba jĩgua jarasiasia:

–Dji ðara bara ðaba quĩrãcuia ũrĩdua.–

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

⁹ Mañ carea Jesu ume nĩbabadarāba idjia iwidisidaa:

–Ba māwā ne jara ða ðeba jaradia ðaba çcārēda jara ða?–

¹⁰ Jesuba panusiasia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobaddebemada jũmarāa cawabiē ðamĩna bārāa cawabi ða. Baribara dewararāa mā ne jara ða ðeba bedea ða Ācōrē cartade jara ðara māwāmārēā. Nāwā jara ða:

Nañ ēberārāba ũrĩ panamĩna cawadaēa. Unu panamĩna cawadaēa. §

¹¹ Mā ne jara ða ðeba jaradara naãgã: dji tara Ācōrē bedea.

¹² Ta ode ðadaba naãda jara ða: ðara ēberārāba Ācōrē bedeadada ũrĩnapeda diauruba mañ bedea ādji so ðe jũnara quĩrãdoabibaria ĩjārānamārēā. Māwā ādjirāra cadjiruaddebemada ēdradaca.

¹³ Ta mōgara ðara egoro nāũcha ða ðe ðadaba naãda jara ða: ðara ēberārāba Ācōrē bedeadada bio ðasrida edabadaa baribara bio carra jidadaca bēřā so ðe ĩjānaca. Mañ bēřā dārēne bia mĩgabadae idu ðabadaa.

¹⁴ Ta ējũā ðara ðe ðadaba naãda jara ða: ðara ēberārāba Ācōrē bedeadada ũrĩnapeda nañ ējũāne sāvā bia beadida, ne jũma erobeadida, sāvā ðasridadi sida biara crĩchabadaa. Mañ bēřā ādjia ũrĩpedadara igaradapeda waridaca.

¹⁵ Baribara ta ējũā biade ðadaba naãda jara ða: so jipa beaba idjaba crĩcha bia beaba Ācōrē bedeara ũrĩnapeda wārāda ĩjābadaa. Ādjia ĩjā panara idu ðadaca bēřā ne biada obadaa.

Ībĩrānebema ne jara ða

Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶ Ni ababa ĩbĩrāda coadapeda mēřā nũmanaca wa epedeco droma edre ðadaca.* Ātebãra ðara dji ĩbĩrā ðabadae nũmanada dji dede e ða zebadarāba ðnaa ununamārēā.

¹⁷ Ara mañ quĩrãca ne jũma ebuda ðara mēřā beēa. Dadjia cawadaē panara Ācōrēba ebuda cawabiya.

† **8:3** Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidaa. ‡ **8:8** Bio zausidaa. Griego bedeadada ða ða: “Ta aba quiruba cien tada diasia.” § **8:10** Isaia 6:9. * **8:16** Mēřā nũmanaca. Griego bedeadada ða ða: “Cada edre ðadaca.”

18 Mañ bēřā bio quĩrācuíta ũrĩ pananadua. Aḅaḅa wārāda cawaibḅḅḅ, Ācōrēba auḁuara cawabiya. Baribḅḅḅ adua ḅḅba cawa ḅḅda crĩchaibḅḅḅ idjia crĩcha ḅḅ siḁa Ācōrēba jāřīya.

Jesu ēberārā idjimaa zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

19 Ewari aba Jesu papaba, idji djabarā biḁa idjira acḅḅde wāsidaa. Baribḅḅḅ poya araa jũēnaē basía ēberārāda zocārā duanḅḅ bēřā.

20 Mañ carea ḅḅḅḅḅḅḅ idjía jarasidaa:

-ḅḅ papara, ḅḅ djabarā siḁa dajadaare panḅḅ. Ādjia ḅḅ acḅḅde ze panḅḅ.-

21 Jesuba jarasia:

-Ācōrē beḁea ũrĩnapeda ĩjā ḅeada mḅ papaa idjaba mḅ djabarā.-

Jesuba amene bogozoara tumabida

Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41

22 Ewari aba Jesuba idji ume nĩbabadarā nāwā jarasia:

-Amene wa quĩrārē wānadrḅḅ.-

Ara maḅḅda jāḅade ḅadodapeda wāsidaa.

23 Chāḅḅḅḅḅḅḅ Jesura cāi ḅasia. Māwā ḅḅḅde nāūrāda dji cāḅḅyā puá nũmesia. Mañ bēřā jāḅara baidoba biru ḅaeḅodosa. Aḅḅḅ minijĩchiḅḅde panasidaa.

24 Mañ carea Jesura ḅḅḅḅḅḅḅ nāwā jarasidaa:

-jJaradiabari, Jaradiabari, dadjirāra ḅarrubododaa!-

Jesura pirabaripeda nāūrā, baido bogozoa biḁa jarasia tumanamārēā. Ara maḅḅda jũma tuma nũmesia.

25 Mañbe idji ume nĩbabadarā nāwā jarasia:

-Bārāba ĩjā panḅḅra ¿sāwāsi?-

Baribḅḅḅ idji ume nĩbabadarāba ne wayaaba cawa crĩchadaē basía. Ara ādjiduba iwidi duanesidaa:

-¿Naḅḅḅḅḅḅḅ caida jāwā ḅḅ? Idji beḁeara nāūrāba, baido bogozoa biḁa ĩjāḅadaa.-†

Jesuba jai zocārā āyā jḅḅretada

Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20

26 Amene chānapeda Gerasa druade jũēsidaa.‡ Gerasara Galilea amene wa quĩrārē ḅḅḅ.

27 Jesu drua ḅadobḅḅḅḅḅḅde ēberā mañ purudebemada idjimaa zesia. Mañ ēberāra jai bara ḅḅḅda dārāḅḅḅḅḅḅḅ basía. Idjia cacuade ni cārē siḁa jāca basía. Deḁḅḅ biḁa ḅaca basía, āteḅḅḅḅḅḅḅ beudarā tḅḅbaribada uriaḅḅde ḅabadjia.

28 Idjia Jesu unuside ḅiasia. Mañbe Jesu quĩrāpita chĩrāborode cobepeda jĩgua jarasia:

-Jesu, Ācōrē dji Dromaara ḅḅ Warra, ¿cārē cārēā mḅḅra mĩā sē ḅḅ? jMḅ djuburia mḅḅra biē ḅḅḅḅḅḅḅ!-

29 Jaiba māwā jarasia Jesuba mañ ēberā cacuadebemada ēdrḅḅmārēā jaraḁa bēřā. Dārāḅḅḅḅḅḅḅḅḅḅḅḅḅ mañ jaiba ēberāra biē o erobḅḅḅḅḅḅḅ. Dewararāba dji ēberāra carenaba jānapeda quĩrācuíta wagabadjidamĩna carenara tucupeda ēberā neēmaa jaiba edebadjia.

30 Mañne Jesuba idjía iwidiḅḅḅḅḅḅḅ:

-¿ḅḅḅḅḅḅḅ casa trḅḅ jarabada?-

Idjia panusia:

-Mḅḅḅḅḅḅḅ Cāḅana abadaa.-§

† 8:25 Salmo 107:28-30. ‡ 8:26 Gerasa. Griego beḁeade ḅḅḅḅḅḅḅḅ cartade “Gadara” ḅḅḅḅḅḅḅ. § 8:30 Cāḅana. Griego beḁeade “Legioḅḅ” ḅḅḅḅḅḅḅḅ. Mañba jara ḅḅḅḅḅḅḅḅ sei mil sordaorāda.

Idjia māwā jarasia ādjira ēberā cacuade bio cābana panΛ bērā.

³¹ Mañne ādjia Jesua bedea djuburiasidaa uria dau cΛre bΛdaa dia-buerāmārēā.*

³² Māwā panΛne ādji caita eya zaquede chinada zocārā ne co duanasidaa. Mañ carea jairāba Jesua bedea djuburiasidaa mañ china cacuade idu eða wābimārēā. Mañne Jesuba iduaribisia.

³³ Ara mañda jairāra ēberā cacuadebemada ēdrΛdapeða china cacuade eða wācuasidaa. Mañbe cawaēne chinara pirapodapeða perawadeba daiðu tēūcuadapeða nābΛrΛ quinisidaa.

³⁴ Mañ unusidade dji china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādjia unupeðadara purude beaa, puru jīga beaa biða nēbΛrΛsidaa.

³⁵ Ēberārāba acΛde zesidade dji ēberā jai zocārā erobadara Jesu caita chūmΛda unusidaa. Quīrā bapeða cacuade jΛbadara jΛ basia. Mañ carea ēberārāra dauperasidaa.

³⁶ Dji unupeðadaba nēbΛrΛsidaa sāwābΛrΛ idjira biasida.

³⁷ Mañba jūma Gerasadebemarāra ne wayadapeða Jesua bedea djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā. Ara mañda Jesura wayacusa jābade badopeða Galileadaa wāsia.

³⁸ Wāi naēna ēberā jai bara badaba Jesua bedea djuburiasia idji ume wāi carea. BaribΛrΛ Jesuba nāwā jarasia:

³⁹ –Diguida wāpeða jūmarāa jaradua Ācōrēba bΛ ume ne waibΛa oðada.–

Ara mañda ēberāra idji puruðaa wāsia. Mama jūmarāa nēbΛrΛsia Jesuba idji ume ne waibΛa oðada.

Jesuba wērācau ĩrēbabida

Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

⁴⁰ Galilea druade ēberārā cābana panΛba Jesura jΛā panasidaa. Idji jūēsiede ādjirāba bio capipia edasidaa.

⁴¹⁻⁴² Mañne ēberā Jairo abadada idjimaa zesia. Mañ Jairoa judiorā dji jΛrebada dede dji boro basía. Idjia cauda ababe erobasia doce poa bΛda. Mañ wērācaura jūācāyā nūmasia. Jairoa Jesu jīrū caita cobepeda bedea djuburiasia idji diguida wāmārēā.

Ara mañda Jesura wāsia baribΛrΛ wābΛrΛde ēberārāba idjira pēsua eropanasidaa.

⁴³ Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida bΛda nībasia. Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diadoasia,† baribΛrΛ ni abΛba poya biabidaē basía.

⁴⁴ Wērāra jēdaareba zepeda Jesuba cacuade jΛ bΛ ide maārī tāsia. Ara mañda oara poasia.

⁴⁵ Mañne Jesuba iwidisia:

–¿Caiba mΛra tāsí?–

Jūmarāba panusidaa tānaē panΛda. Mañ carea Pedroba jarasia:

–Jaradiabari, ēberārāba bΛra pēsua eropanΛa. ¿Sāwā bΛa iwidí bΛ caiba bΛra tāsida?–‡

⁴⁶ BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

–AbΛba mΛra tāsia. MΛa cawa bΛa mΛ ΛbΛdeba idjira biasida.–

* **8:31** *Uria dau cΛre bΛdaa.* Griego bedede bΛ bΛa “abismo.” Mama Ācōrēba jairāra cawa o bΛcārīa. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3. † **8:43** *Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diadoasia.* Griego bedede ΛcΛrΛ cartade mañra neēa. ‡ **8:45** *¿Sāwā bΛa iwidí bΛ caiba bΛra tāsida?* Griego bedede zocārā cartade mañra neēa.

47 Wērāba oðara poya mērāéda cawaða bërā ne wayaaba ure nūmlda wāpeða Jesu jīrū caita chīrāborode cobesia. Mañbe jūmarā quīrāpita idjia jarasia cārē cārēã Jesura tāsida idjaba ara mañba biasida.

48 Mañne Jesuba jarasia:

-Cau, wārāda biaida ijāna bërā bΛra biasia. Necai wādua.-

49 Waði mama beðea panΛne Jairo dedeba aba zepeda Jairoa nāwā jarasia:

-BΛ caura jaidasia. Jaradiabarira waa mīã sērādua.-

50 Mañ ūrīside Jesuba jarasia:

-Ne wayarādua. BΛa soðeba ijāibΛrΛ, idjira lrēbaya.-

51 Jairo deðe jūēpeða Jesuba Pedroda, Santiagoda,§ Juañda, dji wērācau zezada, dji papa sida eða edesia. Waa dewarada eða wābiē basía.

52 Mañne ēberārāda dji wērācau carea aujīã duanasidaa. Mañ carea Jesuba jarasia:

-Jīārānada, nañ wērācaura beuē bΛa, ātebΛrΛ cāi bΛa.-

53 Mañ carea ēberārāba Jesumaa acΛapeða ipidasidaa, wērācaura wārāda beusida cawa panana bërā.

54 BaribΛrΛ Jesuba dji wērācau jΛwade jidapeða jarasia:

-jCau zaque, pirabaridua!-

55 Māwā jarabΛrΛde wērācaura lrēbapeða pirabarisia. Mañbe Jesuba jarasia wērācaura ne cobidamārēã.

56 Mañ unusidade djibarirāba cawa crīchadaē basía. BaribΛrΛ Jesuba ādjía jarasia ni abΛa jararānamārēã.

9

Jesuba idji ume nībabadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13

1 Jesuba idji ume nībabadarā doce panΛra ābaa trΛpeða ΛbΛada diasia jaida āyā jΛretadamārēã idjaba cacua biē bea sida biabidamārēã.

2 Mañbe ādjía jarasia:

-Ācōrēra dji Boro bai carea zebΛrΛda jarade wānada idjaba cacua biē beada biabidada.-

3 Wāni naēna Jesuba ādjirāa jarasia:

-Bārā wābΛdaðe ni cārē sida ederānada. Bardonada, buchacada, coðida, parata sida ederānada. Cacuaðe jΛ panΛ awa edeðada.

4 Djārā purude jūēnapeða abΛba bārāda bia edasira mañ dedebemada āyā wārānada aba purudeba ēdrΛbΛdaðaa.

5 BaribΛrΛ puruba bārāda bia edaēbΛrΛ mamaΛba ēdrΛðada. ĒdrΛbΛdaðe egoro pora bārā jīrūne bΛra jārāpetada. Mañba cawabiya ādjia Ācōrē igara panΛ carea idjia cawa oida.-

6 Ara mañda wānapeða puru beaza jarasidaa Ācōrēra ādji Boro bai carea zebΛrΛda. Mañ beðea bia jaradia panΛne cacua biē beada biabicuabadjidaa.

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29

7 Herodeda Galilea druadebema boro basía. Mañ Herodeba jūma Jesuba o bΛda ūrīsia.* Idjia cawa crīchaē basia lcΛrΛba nāwā jara panΛ bërā:

-Borocuebari Juañda lrēbasia.-

8 Mañne dewararāba jara panasidaa:

-Elíada waya dadjirā tāēna zesia.-

Dewararāba jara panasidaa:

§ 8:51 Mañ Santiagora trΛ jarabadaa Jacobo. * 9:7 Mañ Herodera Antipa trΛ jarabadjidaa.

-Ăcōrēneba bedeabari naēna badada ărēbasia.-

⁹ Maă carea Herodeba jarasia:

-Măa Borocuebari Juaăra obăá tă beabisia. Măēteara za jara panăra ŷcaida măwă bă?-

Maă carea Jesura unu quărăă basia.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juaă 6:1-14

¹⁰ Jesuba diabuedară jēda zesidade adjia opedadada jūma nēbărsidăa. Măwănacarea Jesuba adjirăra Betsaidă puru caita ēberă neēmaa edesia.

¹¹ Baribărsă ēberărăba idjira mama băda cawadapeda araa wăbărsidăa. Maăne Jesuba adjirăra bia edapeda jaradia basia Ăcōrēra adji Boro bai carea zebărsada. Maă bedeă bia jaradia băde dji cacua biē quedeara biabicuasă.

¹² Queubărsăde Jesuba doce edadarăra idjimăa wănapeda jarasidăa:

-Ēberărăa jaradua puru beamăa idjaba de beamăa wănamărēă. Mamăbărsă poya căinia idjaba codida nēdodia. Namara ne neăa.-

¹³ Jesuba jarasia:

-Bărăbărsă ne cobidădua.-

Baribărsă adjirăba panusidăa:

-Dairăba ne nēdode wănaēbărsă, naă ēberără căbana panăra poya ne cobidăă. Paăda juesumabe idjaba bedada umébe eropanăa.-

¹⁴ Mama panăra umaquără awa mil juesuma panasidăca băa. Maă bēră Jesuba idji ume năbabadarăa năwă jarasia:

-Ădjirăa jaradădua cincuenta awara awara egode chūpanenamărēă.-

¹⁵ Idji ume năbabadarăba idjia jaradă quărăca osidăa. Ēberărăra jūma chūpanesidăa.

¹⁶ Jesuba paă juesuma panăra, beda umé pană sidă idji jăwăde edapeda bajănaa acăpeda Ăcōrēa bia jarasia. Maăbe cōrăcuapeda idji ume năbabadarăa jarasia jedecadămărēă.

¹⁷ Jūmarăda ne codapeda jăwăsidăa. Dji adubadada jărsă pesidăde doce jamara birasidăa.

Pedroba Jesudebema jaradă

Mateo 16:13-28; Marco 8:27-9:1

¹⁸ Ewari abă Jesura ēberărănebemada ayă wăpeda Ăcōrēa iwidi basia. Idji ume năbabadarăda arima panasidăa. Ăcōrēa iwidiđacarea Jesuba adjia năwă iwidiŝia:

-ŷĒberărăba măra caiada a pană?-

¹⁹ Ădjirăba panusidăa:

-Ăcărsăba jara panăa bărsă Borocuebari Juaăda. Dewarărăba jara panăa bărsă Elíada. Dewarărăba jara panăa bărsă naēnabema Ăcōrēneba bedeabari badada ărēbapeda jăwă băda.-

²⁰ Maăne idjia waya iwidiŝia:

-Bărăba măra ŷcaida crăcha pană?-

Pedroba panusia:

-Bărsă Ăcōrēba ēdră edabari diai jaradăa.-

²¹ Jesuba bio jara bărsă maărsăra ni abăa jararănamărēă.

²² Maă awara jarasia:

-Mă, Naă Djara Edadara bio bia măgăida băa. Purudebema bororăba, sacerdote bororăba, dadji judioră ley jaradiabadară bidă măra igaradapeda beabidă. Baribărsă măra ewari ũbeade ărēbaya.-

²³ Jesuba jūmarăa jarasia:

–Aba_Λba m_Λda ēpē quīrīā b_Λb_Λr_Λ, idjia o quīrīā b_Λra igarapeda ewariza bia mīgai carea baida b_Λa.† Ma_Λbe m_Λra ēpēida b_Λa.

²⁴ Aba_Λba na_Λl ējūāne bia baida j_Λr_Λ b_Λaib_Λr_Λ, jīrūare bia b_Λaēa. Barib_Λr_Λ aba_Λda m_Λl carea beuib_Λr_Λ Ācōrē ume ewariza zocai baya.

²⁵ Bio crīchadadua: ēberāda na_Λl ējūāne ne jūma erob_Λde beupeda t_Λb_Λ uruadaa wāib_Λr_Λ, ĳidjia erobadaba carebaica?

²⁶ Aba_Λba m_Λra, m_Λl bedea sida adua b_Λada aib_Λr_Λ, m_Λl, Na_Λl Djara Edada_Λ b_Λa_Λ bara zeb_Λr_Λde ma_Λl ēberāra adua b_Λada aya. Ma_Λl ewaride m_Λl Zeza Ācōrē b_Λa_Λ bara idjaba idji bajānebema nezocarā b_Λa_Λ bara zeya.

²⁷ M_Λa wārāda jaraya: āc_Λr_Λ nama pan_Λ beudi naēna Ācōrēba m_Λra jūmarā Boro b_Λdada ebuda ununia.–‡

Jesu quīrā awara nūmena
Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

²⁸ Māwā jaradacarea ocho ewari b_Λde Jesura eyade ātaa Ācōrēa iwidiide wāsia. Pedroda, Jua_Λda, Santiago sida edesia.

²⁹ Mama Jesuba Ācōrēa iwidi b_Λde idji quīrādarrara dorrodor_Λroa nūmesia. Idjia cacuade j_Λ b_Λ sida totroaba dorrodor_Λroa nūmesia.

³⁰ Cawaēne ēberāda umé odjadapeda Jesu ume bedeasidaa. Aba Moise basía. Dewarabemara Elía basía.

³¹ Ādji sida Ācōrē quīrāwārēāneba dorrodor_Λroa panasidaa. Ādjia bedea panasidaa Jesu Jerusale_Λne beadidebemada. §

³² Māwā b_Λde Pedrora dewararā sida bio daupea panasidamīna cāinaē basía. Ma_Λne Jesura dorrodor_Λroa b_Λda idjaba ēberā umé idji caita pan_Λ sida unusidaa.

³³ Ma_Λl ēberārā Jesu ume pananada wāb_Λdade Pedroba Jesua jarasia:
 –Jaradiabari, bio bia b_Λa दौरa nama pan_Λda. De zaqueda ūbea odia: aba b_Λ itea, aba Moise itea idjaba aba Elía itea.–

Pedrora māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā.

³⁴ Māwā b_Λde j_Λrārāda edaa zepeda ādjirāra ānēb_Λari edasia. Ma_Λl carea ādjira bio ne wayasidaa.

³⁵ Ara māwāb_Λr_Λde bedeada j_Λrārāne ūrīsidaa. Ma_Λba nāwā jarasia:
 –Na_Λdr_Λ m_Λl Warraa. M_Λa idjira edasia. Idjia jara b_Λra ūrīnada.–*

³⁶ Ma_Λl bedea chupeadacarea Jesura iduba nūm_Λda unusidaa. Ādjia unupedadara dārāsidaa ni abala nēb_Λr_Λdeā pan_Λda.

Jesuba warra jai bara b_Λ biabida
Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷ Nurēma eyadeba edaa zesidade ēberārā zocārāba Jesura ac_Λde zesidaa.

³⁸ Ma_Λne abal_Λba nāwā jīgua jarasia:
 –Jaradiabari, m_Λl djoburia m_Λl warrada ac_Λdua. M_Λra waa warra neē b_Λa.

³⁹ Idjira jai bara b_Λa. Ma_Λba cawaēne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yedaa cōpepea nūmebibaria. Idjia m_Λl warrara idu b_Λca.

⁴⁰ M_Λa b_Λ ume nībabadarā jarasia jaira āyā j_Λretadamārēā, māwāmīna poyadaē basía.–

⁴¹ Ma_Λl carea Jesuba panusia:

† 9:23 *Bia mīgai carea baida b_Λa.* Griego bedeade nāwā b_Λ b_Λa: “Idji crura atau edeida b_Λa.” ‡ 9:27 *Ebuda ununia Ācōrēba m_Λra jūmarā Boro b_Λdada.* Ebuda b_Λaēa cārēda ununida. āc_Λr_Λmaarā jara b_Λa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara b_Λa Jesu ārēbaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida. § 9:31 *Jesu Jerusale_Λ beadidebemada.* Griego bedeade b_Λ b_Λa: “Jesu wāinebemada.” * 9:35 *Isaía 42:1. Idjira edasia.* Griego bedeade āc_Λr_Λ cartade nāwā b_Λ b_Λa: “Idjira bio quīrīā b_Λa.”

-¡Bārāba Ācōrēra ĩjānaca! ¡Bārāra dji cadjiruarā! Bārāba ĩjānamārēã ¿aba sālbe mĭa droai? Bĭ warrara namaa enedua.-

⁴² Warrara Jesumaa wābĭrĭde jaiba egode bæbipeða biara wawabisia. Baribĭrĭ Jesuba jaira āyã ĩĭretasia. Warrara biabipeða dji zezaa diasia.

⁴³ Ācōrē ĭĭadeba mĭwāna unusidade ĩumarāba cawa crĭchadaē basia.

Jesuba waya idji beuidebema jarada

Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o ĭĭ carea ēberārāba wadibida bio crĭcha duanĭne Jesuba idji ume nĭbabadarāa jarasia:

⁴⁴ -Mĭa bārāa jarabĭrĭra bio quĭrĭcuita ũrĭnadia. Mĭ, Naĭ Djara Edadara abĭĭba ēberārāa jidabiya.-

⁴⁵ Baribĭrĭ ādjirāba cawadaē basia cārē cārēã Jesura mĭwā bedebĭrĭda. Ācōrēba wadibida ādjirāa cawabiē basia. Maĭne ādjia Jesua iwidiðida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara bai?

Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

⁴⁶ Mĭwā panĭne ara ādjiduba bedea duanesidaa caida dji dromaara bai cawaya.

⁴⁷ Baribĭrĭ Jesuba maĭra cawada bĕrā warra zaqueda edapeða idji caita nĭmĭsia.

⁴⁸ Maĭne nĭwā jarasia:

-Bariduaba mĭ ĩjã ĭĭdeba warrarāda bia edaibĭrĭ, mĭda bia edabĭrĭ. Idjaba mĭ bia edabĭrĭba mĭ Diabuedada bia edabĭrĭ. Bārānebema dji edaara quirura Ācōrē quĭrĭpita dji dromaara ĭĭ.-

Dadjirã dji quĭrĭera dadjirãare ĭĭ

Marco 9:38-40

⁴⁹ Maĭbe Juaĭba nĭwā jarasia:

-Jaradiabari, daiba ēberāda unusidaa ĭĭ trĭneba jaida āyã ĩĭreta ĭĭda. Baribĭrĭ dadjirã ume nĭbaca bĕrā daiba idjia jarasidaa waa mĭwā orāmārēã.-

⁵⁰ Jesuba jarasia:

-Bārāba mĭwā jaradiē panasidaa. Dadjirã dji quĭrĭera dadjirãare ĭĭ.-

Jesuba Juaĭ, Santiago sida quēãna

⁵¹ Jesu bajānaa wāi ewari ĩūēboðoside wārāda Jerusaleĭnaa wāida crĭchapeða wāsia.

⁵² Wābĭrĭde ĭĭrĭda Samaria druadaa na diabuesia. Puru zaquede ĩūēnapeda sĭma cĭnida ĩĭrĭsidaa.

⁵³ Baribĭrĭ maĭ purudebemarāba cawasidaa Jesura Jerusaleĭnaa wābĭrĭda. Maĭ carea idjira bia edadaē basia.

⁵⁴ Maĭ bĕrā Juaĭba, Santiago bida Jesua jarasidaa:

-Dai Boro, Elĭaba oda quĭrĭca ¿Ācōrēa iwidiðica tĭĭ urua bajāneba diabuebĭrĭba ādjirāra ĩūma quenamārēã?†

⁵⁵ Jesuba ādji acĭpeða quēãsia. [Nĭwā jarasia:

-Bārāra ¿cārē cārēã mĭwā bedea panĭ?‡

⁵⁶ Mĭ, Naĭ Djara Edadara zeē ĭĭ ēberārã biē ĭĭ carea ātebĭrĭ ze ĭĭ edra edai carea.-]§

Maĭbe dewara puruðaa wāsidaa.

† 9:54 2 Rey 1:9-16. *Elĭaba oda quĭrĭca*. Griego bedede ĭĭrĭ cartade maĭra neã. ‡ 9:55 Griego bedede ĭĭ ĭĭ: "Bārāba ¿cārē jauredaba mĭwā jara panĭ?" § 9:56 Griego bedede ĭĭrĭ cartade bedea corcheteðe ĭĭra neã.

Jesu ĕpĕni carea zarea bΛa

Mateo 8:19-22

⁵⁷ Ode wābΛdade abΛba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bΛ wābΛΓza mΛra bΛ ume wāya.–

⁵⁸ Jesuba jarasia:

–Usa pāra de bara bΛa, ĩbana sida de bara bΛa, baribΛΓ mΛ, NaΛ Djara Edadara sāma cāi sida neĕ bΛa.–

⁵⁹ MaΛne Jesuba dewara ĕberāa jarasia:

–MΛ ume zedua.–

Dji ĕberāba panusia:

–MΛ Boro, bΛ ume wāi naĕna idu mΛ zezada tΛbaribidua.*

⁶⁰ Jesuba idjĳa jarasia:

–Beu bearāba beudarāra tΛbaridida panΛa. BaribΛΓ bΛa ĕberārāa jarade wādua Ācōrĕra ādji Boro bai carea zebΛΓda.–

⁶¹ MaΛne dewaraba Jesua jarasia:

–MΛ sida bΛ caiĕu wāya, baribΛΓ naārā mΛ ĕberārāmaa jarade wāida bΛa.–

⁶² Jesuba panusia:

–AbΛda trajade wāpeda waya jĕda crĳchaibΛΓ, idjira bia bΛĕa Ācōrĕ purude trajai carea.–

10

Jesuba setenta ĕberārā diabueda

¹ Māwānacarea dadji Boro Jesuba idji ĕpĕ beada setenta edasia Ācōrĕ bedea jarade wānamārĕā.* Idji wāida bΛ puruza umĕ umĕa wābisia.

² Ādjirāa nāwā jarasia:

–Zocārāba mΛ bedeara ĳjāni carea panΛa. MaΛ ĕberārāra nĕu waibΛa waraga tabΛ quĳrāca beaa. BaribΛΓ dji ewabadarāda zocārāĕbe panΛa. MaΛ bĕrā Nĕu Djibarĳa iwidiĕdadua ewabadarāda idji nĕumaa diabuemārĕā.

³ ĳwānadia! MΛa bārāra ĕberā cadjirua tāĕna diabuebΛΓΛa. Ādjirāba bārāra biĕ odia usa cadrΛaba oveja zaque orrabari quĳrāca.

⁴ WābΛdade buchacada, parata sida ederānadia. Bārāba ĳrĭne ĳĳbadara dewara ederānadia. Wānane ni abΛa ume ode bedearānadia.

⁵ Dede eda wābΛdade maΛ dedebemarāa nāwā jaradadia: “Ācōrĕneba necai pananadia.”

⁶ MaΛ dedebemarāba bārāda necai edadibΛΓΛ, bārāba bedapedada quĳrāca ādjirāra necai panania. Necai edadaĕbΛΓΛ, ādjirāra necai pananaĕa.

⁷ Bārāra necai edadibΛΓΛ, maΛ dede panenadia. Deza cĳrānadia. Bārāba o panΛbari ne edadida panΛ bĕrā mama panΛmisa ādjia diabΛdara codadia.

⁸ Purude ĳĕbΛdade ĕberārāba bārāda bia edadibΛΓΛ, ādjia bārāa diabΛdara codadia.

⁹ MaΛ awara dji cacua biĕ beara biabicuadadia. Ādjĳa nāwā jaradadia: “Ācōrĕra bārā Boro bai carea zebΛΓΛa.”

¹⁰ BaribΛΓΛ purude ĳĕbΛdade ĕberārāba bārāda bia edadaĕbΛΓΛ, ādjĳa nāwā jaradadia:

¹¹ “NaΛ purudebema pora dai ĳrĭnebemada bārā quĳrāpita ĳārĕpetabΛdaa unubidi carea Ācōrĕba cawa oida. Bio cawadadia Ācōrĕra dji Boro bai carea zebΛΓΛda.”

* **9:59** *Idu mΛ zezada tΛbaribidua.* MaΛba griego bedede naΛ crĳcha sida dia bΛa: “MΛa ĳāida bΛa aba mΛ zeza jaidabΛΓΛdaa.” * **10:1** *Setenta.* Griego bedede ΛcΛΓΛ cartade bΛ bΛa “setenta y dos.”

12 Mañ bēṛā m̄la jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride idjia mañ purura wetara cawa oya Sodomanebema ēberārā cawa oi cāyābara.†

Jesuba idji iḡāē bea puru quēāna

Mateo 11:20-24

13 iCoraziḷnebemarāra, Betsaidadebemarā sida mīā djuburi bea Ācōrēba cawa oi bēṛā! M̄la ne ununaca bārā tāēna oḡara Tirode, Sidoḷne biḡa oḡabara, mañ puruḡebemarāba isabe cadjiruada igaradapeḡa Ācōrēba iḡacasidaa. Mañ carea tḷba porade chūpanecasidaa idjaba sopuadebema jḷbadara jḷcasidaa.

14 Mañ bēṛā Ācōrēba cawa oi ewaride Tirodebemarā idjaba Sidoḷnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

15 iCapernauḷnebemarāra bajānaa wānica? iWānaēa! iĀcōrēba bārāra beudarā panabadamaa ḡatabueya!–‡

16 Maḷbe idji ume nībabadarāa jarasia:

–Bārā beḡea iḡā ḷba mḷ beḡeada iḡā ḷba. Bārā igara ḷba mḷda igara ḷba. Idjaba mḷ igara ḷba mḷ Diabueḡada igara ḷba.–

Jesuba setenta diabueḡa jēda zepedada

17 Jesuba setenta diabueḡara jēda bio ḷsrida zesidaa.§ Maḷbe ādjia Jesua nāwā jarasidaa:

–iDai Boro, ḷ trḷneba jairā āyā jḷretabḷdade ādjirāba iḡābadaa!–

18 Mañ carea Jesuba ādjia jarasia:

–Māē, m̄la unu ḷasia diaurura bajāneba baa purepurea quīrāca ḷaebḷḷda.

19 M̄la bārāa ḷḷada diasia diauru poyadāmārēā idjaba dama ḷḷ, drusōrē ḷḷ biḡa poya tḷgaḡamārēā. Ni cārē biḡa bārāra poya biē oēa.

20 Baribḷḷ ababe ḷsridaēiḡ panḷa bārāba jairā āyā jḷretabḷdade ādjia iḡābada bēṛā, ātebḷḷ biara ḷsridaḡida panḷa Ācōrēba bārā trḷrā bajāne ḷa eroḷ bēṛā.

Jesu ḷsridada

Mateo 11:25-27; 13:16-17

21 Māwā beḡea panḷne Jesura Ācōrē Jaureḡeba bio ḷsrida nūmesia. Mañ bēṛā Ācōrēa nāwā jarasia:

–Zeza, ḷḷra bajānebema Boroa idjaba naḷ ējūānebema Boroa. ḷḷa ne adua bea m̄la jaradiḡara cawabida bēṛā m̄la ḷḷra bia jaraya. Ne cawa ḷea ḷḷa cawabiē basia. Māē, Zeza, ḷḷa māwā o quīrāsia.

22 Mḷ Zezaba m̄la ara idjidebemada jūma cawabisia. Ni abḷba adua panḷa mḷ, dji Warrara sāwā ḷḷda; abḷ mḷ Zezabḷḷ cawa ḷḷa. Ara mañ quīrāca ni abḷba adua panḷa mḷ Zezara sāwā ḷḷda; ababe mḷ, dji Warrabḷḷ cawa ḷḷa. M̄la abḷḷa mḷ Zezada cawabisira, mañ ēberā biḡa cawaya.–

23 Maḷbe idji ume nībabadarāra awara edepeḡa nāwā jarasia:

–Bārāra bio bia panḷa m̄la o ḷḷda unu panḷ bēṛā. Dewaraba unusira mañ ēberā sida bio bia ḷaya.

24 Wārāda zocārā Ācōrēneba beḡeabadarāba, ēberārā bororā biḡa bārāba unu panḷda unu quīrā panasidaa, baribḷḷ ununaē basia. Idjaba bārāba ūrī panḷra ūrī quīrā pananamīna ūrīnaē basia.–

Samariadebema ēberā bia

25 Ewari aba Jesu wārāda ne cawa ḷ cawaya judiorā ley jaradiabarida piradrḷpeḡa nāwā iwidisia:

† 10:12 Genesi 18:16ḡeba aba 19:29ḡaa. ‡ 10:15 Beudarā panabadamaa. Griego beḡeade ḷḷ ḷḷa “Hades.” § 10:17 Setenta. Griego beḡeade ḷḷḷḷ cartade ḷḷ ḷḷa “setenta y dos.”

-Jaradiabari, ¿māa cārēda oida bΛ Ācōrē ume ewariza zocai bai carea?-

²⁶ Jesuba panusia:

-Ācōrē leyde ¿cārēda bΛ bΛ? ¿BΛmaarā cārēda jara bΛ?-

²⁷ Judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Jūma bΛ soḏeba, jūma bΛ jaureḏeba, jūma bΛ ΛbΛaḏeba idjaba jūma bΛ crīchaḏeba bΛ Boro Ācōrēra quĩrĩādua.* Idjaba djārāra quĩrĩādua ara bΛdji quĩrĩā bΛ quĩrĩāca.-†

²⁸ Maāne Jesuba jarasia:

-BΛa aride panusia. Maā quĩrĩāca bΛa osira ewariza Ācōrē ume zocai baya.-

²⁹ BaribΛrΛ judiorā ley jaradiabariba ara idjida jipa bΛda unubi quĩrĩāsia. Maā carea Jesua iwidisia:

-BaribΛrΛ djārā a bΛḏe ¿caida jara bΛ?-

³⁰ Jesuba panusia:

-Ewari aba ēberāda Jerusaleāneba Jericoḏaa wāsia. WābΛrΛḏe ne drΛabadarāba idjira jidadapeḏa bio puoḏapeḏa beuda quĩrĩāca tabΛsidaa. Idjia erobaḏara jūma jārĩnapēḏa wāsidaa.

³¹ Māwā bΛḏe sacerdotēda abari oḏe zesia. Dji ēberāra tabΛda ununamĩna wāyā wāsia.

³² Ara maā quĩrĩāca Levideba yōnada maā oḏe zesia.‡ Idjia biḏa ēberā tabΛda ununamĩna wāyā wāsia.

³³ Maāare ēberā Samariadebemada maā oḏe zesia. Dji ēberā tabΛ unusiḏe sopuasia.

³⁴ Araa wāpeḏa dji ēberā cacua cōādrΛcuapeḏaḏara olivo dragaba, uva ba biḏa soapeḏa wuaba bΛrasia. Maābe idji burro ārā bΛpeḏa cāibada ḏeḏaa edesia. Mama dji ēberāra biara carebasia.

³⁵ Nurēma Samariadebemaba de djibaría paratada diapeḏa nāwā jarasia: “Idjira bio carebadua.§ Za māa diḏa parataba araēbΛrΛ, bΛ parataba carebadua. Mā jēḏa zebΛrΛḏe bΛ parata bΛḏara māa jūma jēḏa diaya.”-

³⁶ Māwā nēbΛrΛpeḏa Jesuba iwidisia:

-Ēberā ūbeabemaba dji ne drΛabadaba puopeḏaḏara unusidaa. BΛmaarā ¿sāāgΛba idjira quĩrĩāsia?-

³⁷ Maāne judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Dji quĩrā djuburiaḏaba.-

Jesuba idjía jarasia:

-Ara maā quĩrĩāca djārāra quĩrĩādua.-

Jesu Marta ḏeḏaa wāna

³⁸ Nocoḏaa wābΛḏaḏe puru zaquede jūēsidaa. Mama wērā Marta abadada babadjia. Maā Martaba Jesura idji ḏeḏe bia edasia.

³⁹ Martaba djabawērāda erobasia Maria abadada. Mariara Jesu jĩrū caita chūmasia idjia jaradia bΛ ūrĩ carea.

⁴⁰ Māwā bΛḏe Martara jΛwa tābΛra bΛ bērā sobiē ḏesia. Jesu caita wāpeḏa jarasia:

-Jaradiabari ¿bΛmaarā bia bΛca mā djabawērāba māra carebaē bΛda? Idjía jaradua mā carebamārēā.-

⁴¹ Jesuba jarasia:

-Marta, Marta, bΛa ne zocārā oida bΛ carea jūmawāyā crīcha bΛa.

⁴² BaribΛrΛ ¿Ācōrē beḏea ūrĩda biara bΛēca? MaāgΛda Mariaba o bΛa. Ni abΛba idjía māra ocara bΛaḏa aḏaēa.-

* **10:27** Deuteronomio 6:5. † **10:27** Levitico 19:18. ‡ **10:32** Levideba yōpeḏaḏaba Ācōrē de dromane carebabadjidaa. § **10:35** Paratada. Griego beḏeḏe bΛ bΛa “dos denarios.”

11

Ācōrēa iwidiididebema
Mateo 6:9-15; 7:7-11

¹ Ewari aba Jesuba Ācōrēa iwidi basia. Māwānacarea idji ume nībabari abalaba nāwā iwidi sia:

–Dai Boro, daiba Ācōrēa aride iwidi carea jaradiadua Juaiba idji ume nībabadarā jaradiada quīrāca.–

² Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēa iwidi bade nāwā bedeadadua:

Dai Zeza bajāne ba, jūmarāba bāra wayadida panāa.*

Daiba quīrā panā bāra jūmarā Boro bai carea isabe zeida. [Idjaba quīrā panā nañ ējūānebemarāba ba quīrā bāra odida bajānebemarāba obada quīrāca.]†

³ Codira ewariza daia diadua.

⁴ Daiba cadjirua opeadara quīrādoadua djārāba dai biē opeadara quīrādoabada quīrāca.

Daira idu cadjiruade baebirādua, ātebāra cadjiruadebemada ēdra bādua.‡

⁵ Idjaba Jesuba nāwā jarasia:

–Āibērā bārānebemaba ariquetra dji biamaa wāpeda nāwā jaraisicada: “Ache, mā paāda ūbea diadua.

⁶ Nañ diamasi abāda cawaēne mā dede jūesia baribāra ne cobi carea mā neē ba.”

⁷ Mañne dji eā ba nāwā panuisicada: “Ache, mīā sērādua. Mā dede eā wābadara jūātra erobāa. Daira jūma cāde duanā, mā warrarāra cāi duanā. Mañ bērā mā ni cārē sida poya diaēa.”

⁸ Mā jaraya: idjia paāra diaēa ba ume dji bia bērā, ātebāra diaya ba mīā sē ba bērā.

⁹ Mā jaraya: ara mañ quīrāca Ācōrēa iwidi pananadua; mañne idjia bārā diaya. Idjia diamārēā jara pananadua; mañne ununia. Dede eā wābadamaaba trānadua; mañne dji eā wābadara ewaya diai carea.

¹⁰ Dji iwidi bāba edaya. Dji jara bāba unuya. Dji trā ba itea dede eā wābadara ewaya ne diai carea.

¹¹ Warraba pañ iwidi bāra de ¿dji zezaba mōgarada diaica?§ Warraba beda iwidi bāra de ¿dji zezaba damada diaica?

¹² Warraba ne āmāda iwidi bāra de ¿dji zezaba drusōrēda diaica?

¹³ Bārā dji cadjiruarāba bārā warrarā ne biada dia cawa panā bāra, ¿bārā Zeza bajāne bāba idji Jaureda dji iwidi panā diaēca?–

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴ Ewari aba Jesuba jaida āyā jaretasia. Mañ jaiba ēberāda quīrāme cara erobasia. Jai ēdrādacarea dji ēberāra bedeasia. Mañ unusidāde ēberārāba cawa crīchadaē panesidaa.

¹⁵ Baribāra ācāra bā jarasidaa:

–Jāñ Jesuba jaira āyā jaretabaria, jairā boro Beelzebúba mañ abāda diaēda bērā.–

¹⁶ Mañne Jesu Ācōrēneba ze ba cawaya dewararāba idjia iwidi sidaa ne ununacada omārēā.

¹⁷ Baribāra Jesuba ādji crīchara cawa bāda bērā nāwā jarasia:

* **11:2** *Bajāne ba.* Griego bedēde ācāra cartāde māra neēa. † **11:2** Griego bedēde ācāra cartāde bedēde corchete de bāra neēa. ‡ **11:4** *Ātebāra cadjiruadebemada ēdra bādua.* Griego bedēde ācāra cartāde māra neēa. § **11:11** *¿Pañ iwidi bāra de...mōgarada diaica?* Griego bedēde ācāra cartāde māra neēa.

-Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibara, āduba dji quininia. Ara mañ quĩrāca abari dede beada djō pananibara dārā pananaēa.

¹⁸ Bārāba jara panā mā jaira Beelzebú abadeba āyā jaretabarida. Mañ carea mā bārāa iwiđiya: Satanada ara idji jairā ume djō baibara ĩsāwā idjia poya bara dārā erobai?

¹⁹ Bārāmaarā mā Beelzebúdeba jairāda āyā jareta bara. Māwāra bārā ēpē beaba ĩcaideba jaira āyā jaretabada? Ādjirāba cawabidā bārāba āi crīcha panāda.

²⁰ Baribara Ācōrē abadeba mā jairāda āyā jareta barabara, Ācōrēba bārāa unubi bara idjira jūesida bārā Boro bai carea.

²¹ Ēberā mēsrā bara djōbada necoba bio waga erobarabara, idjia erobara ni ababā poya dradaēa.

²² Baribara idji cāyābara ēberā abara bada zepeda idjira poyaibara, idji djōbada necora jāriya. Mañbe jūma idjia erobadara jāripeđa dji biarā ume jedecaya.

²³ Māare bāera mā ume dji quĩrūa. Mā ume ēberārā careba jara peē bara dji jara pedara ējzoabibaria.

Jai jēda zeda

Mateo 12:43-45

²⁴ Ēberā cacuadebemada ēdradacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga bade anāui carea jara babaria. Unuē bēra idjiduba nāwā jarabaria: “Mā dji badamaa jēda wāya.”

²⁵ Jūebarade mañ ēberā sora de bia ima ba quĩrāca unubaria. Ne jūma bia nūmeada unubaria.

²⁶ Mañbe siete jai idji cāyābara cadjiruara beada mañ ēberāmaa enepeda dji ēberā sođe eda panebadaa. Mañ bēra dji ēberāra idji naārā bada cāyābara wetara biē bebaria.-

ĩCairāda wārāda bia bea?

²⁷ Jesuba māwā jara bade wēra ēberārā tāēna bara jīgua jarasia:

-jBa tođa idjaba ju dawada wērāra bio bia bara!-

²⁸ Baribara Jesuba jarasia:

-Mañ cāyābara Ācōrē bedea ūrīnapeda ĩjā obadarāda biara bea.-

Jesuba Jonānebema jarađa

Mateo 12:38-42; Marco 8:12

²⁹ Ēberārā zocārā idjima zebada unuside Jesuba jarasia:

-Idibema ēberārāra dji cadjiruarā. Bārāba māra bajāneba ze bada cawadi carea quĩrā panā mā ne ununacada oida. Baribara mā ne ununacada oēa. Bārāba ababe Jonā māwāna quĩrāca ununia.

³⁰ Jonā māwānaba Ninivedebema ēberārā cawabisia idjira Ācōrēneba ze bada.* Mā, Nañ Djara Edadara ara mañ quĩrāca māwāya idibemarāba cawadamārēā Ācōrēneba ze bada.

³¹ Salomō ewaride Sabā druadebema borora wēra basía. Idjira drua tamāba zesia Salomō necawaa ūrī carea.† Baribara nañ ewaride Salomō cāyābara dji dromaara bada nama bamīna bārāba ĩjānaē panā. Mañ carea Ācōrēba cawa oi ewaride mañ wērāba pirabaripeđa bārāra biē jaraya.

³² Ācōrēba cawa oi ewaride Ninivedebemarā sida pirabaridapeđa idibemarāra biē jarađa.‡ Jonāba jarađa ūrīside ādjirāba cadjiruada

* **11:30** Joná 3:3-4. † **11:31** 1 Reye 10:1-13. ‡ **11:32** Joná 3:1-10.

igaradapeda Ācōrēmaa zesidaa. BaribΛΓΛ bārāba nama aba eropanΛa Jonā cāyābara dji dromaara bΛda. Māwāmīna ĩjānācaa.

Daura dadji cacuadebema ĩbīrā

Mateo 5:15; 6:22-23

³³ Ni abaΛba ĩbīrāda coadapeda mērā nūmΛnācaa wa epedeco droma edre bΛdācaa. ĀtebΛΓΛ ĩtΛ dji ĩbīrā bΛbadade nūmΛbadaa dji dede eda zebΛdarāba ĩnaa ununamārēā.

³⁴ BΛ daura ĩbīrā quīrāca bΛa. Maĭ bērā bΛ dauda bia bΛbΛΓΛ, ĩnaane bΛa. BaribΛΓΛ bΛ dauda biē bΛbΛΓΛ, pāĩmane bΛa.

³⁵ Maĭ carea bio quīrācuīta bΛdua. BΛa ĩnaa quīrāca crīcha bΛra pāĩmanebemasicada.

³⁶ BaribΛΓΛ bΛda wārāda ĩnaane bΛbΛΓΛ, pāĩmane ni maārī bida bΛēbΛΓΛ, wārā bedeara ebuēda cawaya ĩbīrāba bio ĩna erobΛ quīrāca.–

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

³⁷ Jesuba māwā jaradacarea pariseo abaΛba idjira edosia idji ume ne code wāmārēā. Ara maĭda Jesura maĭ ēberā dedāa wāpeda ne coi carea chūmesia.

³⁸ BaribΛΓΛ Jesu ne coi naēna jΛwa sΛgΛē basía ādjia obada quīrāca. Maĭ unuside pariseoba cawa crīchaē basía.

³⁹ Maĭne Jesuba idjía jarasia:

–Bārā pariseorāba tazara, epedeco sida ĩrĭbemada quīrācuīta sΛgΛbadaa, baribΛΓΛ bārā sode ne jūmada awuabadaa idjaba cadjirua sida crīchabadaa.

⁴⁰ Bārāra crīcha neē panΛ quīrāca panabaria. ¿Dji ĩrĭbema oēaba dadji so sida oē basica?

⁴¹ Sobiadeba ne neē quedearāa bārāba eropanΛnebemada diaēdua. MāwābΛΓΛ wārāda bārāra bia sΛgΛ beadia.

⁴² ¡Bārā pariseorā mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba menta queduada, ruda queduada, idjaba néuēdebema sida die ewabΛdaza aba Ācōrēa diabadaa. Māwāmīna djārā ume jipa oēacaa idjaba Ācōrēra quīrānācaa. Bārāba Ācōrēa ne diabΛda awara ¿cārē cārēā maĭ sida oēāē panΛ?

⁴³ ¡Bārā pariseorā mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāra judiorā dji jΛrebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa. Maĭ awara purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida.

⁴⁴ ¡Mīā djuburi beaa Ācōrēba bārāra cawa oi bērā! Bārāra bēwārā joupedaēda ējūā quīrāca beaa.Š Dji boromeada neē bērā dji ĩrĭ wā duanΛba adua panΛa bēwārāda tΛga panΛda. Ara maĭ quīrāca bārāba obadara ēberārāba ēpēbadaa baribΛΓΛ ādjia adua panΛa maĭneba cadjirua obΛdada.–

⁴⁵ Maĭne judiorā ley jaradiabari abaΛba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, māwā jarabΛΓΛde dairā sida biē jara bΛa.–

⁴⁶ Maĭ carea Jesuba idjía jarasia:

–¡Judiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ne poya odiē beada ēberārāa obibadaa. BaribΛΓΛ māwā oēamārēā bārāba ni maārī bida carebadācaa.

⁴⁷⁻⁴⁸ ¡Bārāra mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārā drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedēabadarāda beasidaa. Maĭbe ādji tΛbaripedadama bārāba ĩrĭbemada bia quiruda obadaa. Māwā o panΛneba unubibadaa bārā drōā naēnabemarāba opedadada bia unubadada.

Š 11:44 Griego bedeaēde ĩcΛra cartade maĭ versículode naĭ sida bΛ bΛa: “Pariseorā, dadjirā ley jaradiabadarā, bārā dji biaca bearā.”

49 Mañ carea Ācōrēba idji necawaadeba nāwā jarasia: “Māneba bedeabadarāda idjaba māa diabuedarā sīda bārā israelerāmaa wābiya. Mañne ḁcḁrḁ beadia idjaba dewararāda biē odi carea ēpēnia.”

50-51 Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya bārā drōā naēnabemarāba jūma idjideba bedeabadarā beapedāda carea. Māē, māa jaraya: nañ ējūā odadeba ḁtaa beapedadarā carea Ācōrēba bārāra cawa oya; Abel beapedāda carea, Zacaria beapedāda carea idjaba jūma dewararā beapedāda carea bīda. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasīdaa.*

52 jJudiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīā djoburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ēberārā Ācōrēra idu wārāda cawabīdācaa. Bārāba adua panḁa Ācōrēra wārāda sāwābḁrḁ ḁḁda. Mañ awara dewararāba cawa quīrīā panḁ sīda bārāba idu cawabīdācaa.–

53 Jesu ēdrḁdacarea pariseorāba, judiorā ley jaradiabada bīda caicayadeba Jesua auḁuara zarea beada iwīdi panesīdaa.

54 Ādjia quīrīā panasīdaa Jesuba āi panuida idji biē jaradi carea.

12

Pariseorāba biē obadadebema

1 Māwā panḁne ēberārā bio zocārā ābaa powua nūmesia. Bio pēsua nūmḁ bērā djārāra tḁ chāḁbari duanasīdaa. Mañne Jesuba naārā idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Pariseorā harina ēsābībarīda quīrācuitadadua. Ādjirāra dji biaca beaa.

2 Ne jūma mērā odara Ācōrēba cawabiya. Dadjia cawadaē panḁra mērā beēa.

3 Bārāba pāīmane jarapedadara ēberārāba ḁnaane jūma ūrīnia. Bārā diguīda djārā cḁwḁrḁ caita jarapedāda sīda abaḁba de ḁrḁba jīgua jaraya jūmarāba cawadāmārēā.–

¿Caida wayadīda panḁ?

Mateo 10:26-31

4 Mā dji biarā, māa bārāa jaraya: nañ cacua beabadarāda wayarānadua, ādjia beapedadacarea waa poya odaē bērā.

5 Māa bārāa jaraya caidrḁ wārāda wayadīda panḁda. Bārāba wayadīda panḁa nañ cacua beapeda poya dadji jaure tḁbḁ uruadāa diabueida ḁḁdrḁ. Māa wārāda jaraya idjidrḁ wayadīda panḁa.

6 Ībana zaqueda juesuma nēdoēi carea parata pichida umé diabadaa. Barībḁrḁ Ācōrēba ībanara jūma wagabaria.

7 Mañ awara Ācōrēba cawa ḁḁa bārāba buḁara jūmasāwā eropanḁda. Ācōrēba bārāra ībana zocārā panḁ cāyābara biara waga ḁḁ bērā ne wayadiē panḁa.

Jesu carea quīrā peraiē ḁḁa

Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

8 Māa naḁda jaraya: abaḁba ēberārā quīrāpita māda ījā ḁḁda aībḁrḁ, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita mā, Nañ Djara Edadāba idjira māreana aya.

9 Ara mā quīrāca abaḁba ēberārā quīrāpita māda adua ḁḁda aībḁrḁ, Ācōrē nezocarā bajānebema quīrāpita māa idjira adua ḁḁda aya.

10 Abaḁba mā, Nañ Djara Edadāda biē jaraībḁrḁ, Ācōrēba māra quīrādoaya. Barībḁrḁ abaḁba Ācōrē Jaureda biē jaraībḁrḁ Ācōrēba māra quīrādoeā.

* 11:50-51 Abel. Genesi 4:3-10. Zacaria. 2 Cronica 24:17-25.

11 Bārāda mǎ ĩjǎ pan_Λ carea judiorǎ dji j_Λrebada dedaa, wa dji cawa obadarǎ quĩrǎpita, wa dji bororǎmaa cawa ode ededib_Λr_Λ, sopuarǎnadua sǎwǎ bedeadida.

12 Cawa ob_Λdade Ācōrē Jaureb_Λr_Λ bārǎa cawabiya cǎrēda jaradida pan_Λda.–

Ne bara b_Λdebema ne jara b_Λ

13 Maǎne ēberǎrǎ tǎēna b_Λba nǎwǎ jarasia:

–Jaradiabari, mǎ djabaa jaradua dai zezadeba edadada mǎa biǎa di-amǎrēǎ.–

14 Barib_Λr_Λ Jesuba idjǎa jarasia:

–Ache, ¿caiba mǎra b_Λsi bārǎ nēb_Λra cawa omǎrēǎ?–

15 Maǎne idjia jūmarǎa jarasia:

–jQuĩrǎcuita beadadua! Paratada awua bēarǎnadua. Parata bara b_Λdeba dadjira zocai b_Λcaa.–

16 Maǎne Jesuba ne jara b_Λdeba nǎwǎ jaradisia:

–Ēberǎda b_Λsia bio ne bara b_Λda. Maǎ ēberǎba ne udara bio zausia.

17 Maǎ carea nǎwǎ crīchasia: “¿Mǎa sǎwǎ oi? Naǎg_Λra wagai carea neē b_Λa.”

18 Maǎbe crīchasia: “Nǎwǎ oya. Mǎa ewada wagabari dera ēgapetapeda waib_Λara oya. Mama eǎa ne jūma mǎa erob_Λra wagaya.

19 Mǎwǎnacarea ara mǎdjiduba jaraya: mǎa waga erob_Λra poa zocǎrǎ droaya. Jǎlbe bio necai baya. Mǎdjia quĩrǎ b_Λda co baya idjaba b_Λsrida baya.”

20 Barib_Λr_Λ Ācōrēba idjǎa jarasia:

“j_Λra crīcha neē tab_Λa! Ara naǎ diamasi b_Λra beuya. Maǎbe b_Λa waga erob_Λra ¿cai itea bei?”

21 Ab_Λba naǎ ējūǎnebemada auduara edaida crīcha b_Λb_Λr_Λ, barib_Λr_Λ Ācōrēnebemada mǎcua crīchaē b_Λb_Λr_Λ, maǎ quĩrǎca mǎwǎya.–

Ācōrēba idjiderǎ wagabaria

Mateo 6:25-34

22 Maǎ carea Jesuba idji ume nībabadarǎa jarasia:

–Bārǎ sǎwǎ beadida, codi careabemada, cacuade jǎni careabema sida jūmawǎyǎ crīcharǎnadua.

23 Dadji zocai baida djico cǎyǎbara biara b_Λa. Dadjida dadji cacuade jǎbada cǎyǎbara biara b_Λa.

24 Ac_Λdadua, ĩbanara ne udacaa idjaba ewadacaa. Ne wagabada de sida odacaa. Barib_Λr_Λ Ācōrēba adjira ne cobibaria. ¿Bārǎra ĩbana cǎyǎbara biara beaēca?

25 Jūmawǎyǎ crīcha b_Λdeba ni ab_Λda dǎrǎara zocai baēa.*

26 Dǎrǎara zocai baēb_Λr_Λ, ¿cǎrē cǎrēǎ codira, cacuade jǎbada sida jūmawǎyǎ crīchabada?

27 Ac_Λdadua nepōnōda sǎwǎ waribarida. Nepōnōra trajacaa idjaba wuara cacaa. Barib_Λr_Λ mǎa jaraya: dadji drōēnabema boro Salomōra bio ne bara badamīna nepōnō quĩrǎca quĩrǎwǎrēǎ djioca basía.†

28 Idi chirua mēǎ unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba wadibida pōnōbibaria. Maǎ bērǎ ¿idjia biara bārǎba jǎnamārēǎ diaēca? Maǎg_Λra ¿sǎwǎērǎ poya ĩjǎnaē?

29 Maǎ carea ababe codi careabemada, doǎi careabema sida j_Λr_Λrǎnadua. Jūmawǎyǎ crīcharǎnadua.

30 Jūma maǎg_Λra naǎ ējūǎnebemarǎba j_Λr_Λbadaa, barib_Λr_Λ bārǎ Zeza Ācōrēba cawa b_Λa bārǎba cǎrēda erobeadaida pan_Λda.

* 12:25 Dǎrǎara zocai baēa. Ac_Λr_Λmaarǎ maǎba jara b_Λa “drasoara waridaēa.” † 12:27 1 Rey 10:4-7, 23-25.

31 Mañ bĕrĕ Ācōrĕra bĕrĕ Boroda ðadadua. Mañne idjia jŭma maŕgĕra diaya.–

Nebia bajĕne erobaid ebema

Mateo 6:19-21

32 Bĕrĕra cĕbana panĕmĭna ne waya ðearĕnadua. Ācōrĕba quĭrĭĕna bĕrĕ bĕrĕra bia pe erobesia.

33 Mañ carea bĕrĕba erobead ebemada nĕdobuedapeda ne neĕ quedeaa diaadua. Nebiada bajĕne erobeadĭ careabĕra jĕradadua. Bajĕnebemara jōcaa. Chimia biĕa cocoa. Ne drĕabadarĕ biĕa poya drĕadacaa.

34 Bĕrĕmaarĕ dji biara ðĕra sodeba awuabadaa.

Nezoca biade ebema

35-36 Nezoca bia quĭrĕca Ācōrĕba jara ðĕra ĭjĕ odi carea ðeadadua.‡ Nezoca biaba ĭbĭrĕda coa erobabaria idji boro zebĕrĕde bia edai carea. Quima edabĕda ðĕsrĭĕda o panĕmaĕba zepeda dji boroba trĕbĕrĕde nezoca biaba ara maĕda dede eda wĕbadara ewaya.

37 Nezocaba jĕĕ ðada dji boroba unune zeibĕrĕ, wĕrĕda mañ nezocara bio bia ðaya. Mĕa wĕrĕda jaraya: ara maĕda idji borora nezoca quĭrĕca djiopeda idji nezocara ne cobarima chumebiya ne cobĭ carea.

38 Nezoca biaba ariquĕtra, ĕsabodeĕde biĕa dji borora jĕĕya. Dji boroba idji jĕĕ ðada unune zeibĕrĕ mañ nezocara bio bia ðaya.

39 Naĕda cawadadua: de djibariba ne drĕabarĭra sĕĕbe zeida cawa ðĕbara, cĕĕ bacasia ni cĕrĕ sĭda drĕabi amaaba.

40 Ara mañ quĭrĕca bĕrĕ biĕa jĕĕ ðeadadua. Bĕrĕba mĕ, Nañ Djara Edaĕa zeĕda crĭcha panĕne zeya.–

Nezoca umĕ panĕneba ne jara ðĕ

Mateo 24:45-51

41 Pedroba Jesua iwidisia:

–Dai Boro, ĕmaŕgĕra ðĕa dairĕa jara ðĕca, wa jŭmarĕa jara ðĕ?–

42 Jesuba panusia:

–Nezocaba crĭcha cawaadeba jĭpa o ðĕbĕrĕ, de djibariba idji dede ðea nezocarĕra mañ nezoca jĕwaeĕa ðĕya ĕdjia codĭra arĭde diamĕrĕĕ.

43 Nezocaba mĕwĕ o ðada idji boroba unune zeibĕrĕ, idjira bio bia ðaya.

44 Mĕa wĕrĕda jaraya: dji boroba jŭma idjia erobĕra mañ nezoca jĕwaeĕa ðĕya.

45 Barĭbĕrĕ mañ nezocaba idji sode mĕ boro zeira dĕrĕyana aĭbĕrĕ, waabema nezocarĕda, nezoca wĕrĕrĕ sĭda biĕ o ðeya, ðĕsrĭĕda ne cobada ewarĭda o ðeya idjaba ituaba beu nĭbaya.

46 Aĕeda idji boro zeida jĕĕĕ ðaya. Mĕwĕ ðĕde idji borora cawaĕne zeya. Mañ nezocara bio cawa opeda dji ĭjĕnaca ume biĕ ðaya.

47 Nezocaba idji boroba obi ðĕra cawa ðada oĕbĕrĕ, dji boroba mañ nezocara dji cĕbĕyĕ uya.

48 Barĭbĕrĕ nezocaba adua ðadeba dji boroba jara ðĕ ĕĭ osira mañ nezocara mĕcua uĕa. Wĕrĕda Ācōrĕba ĕcĕra waĭĕa dia ðĕa idji itea oĕamĕrĕĕ. Dji waĭĕara edadarĕba idji itea waĭĕara oĕida panĕ.–

Jesu carea nĕbĕra odjaide ebema

Mateo 10:34-36

‡ 12:35-36 ĭjĕ odi carea ðeadadua. Griego bedeadĕ nĕwĕ ðĕ ðĕa: “Cĕrĕra bio trĕjĕ cobadadua.”

⁴⁹ M̄ra zesia nāl ējũā cawa oi carea. § Ara nawena māwā obarabara bio bia bacasia.

⁵⁰ Baribarabā naārā m̄ra bio bia mīgaida b̄a. * Māl carea bio sopua babaria aba māl ewari jūēbarādaa.

⁵¹ ¿M̄ā ēberārā ābaa necai b̄a carea zesida crīcha panaca? M̄ā jaraya māl carea zeē b̄a, ātebarā ze b̄a ēberārāda ābaa bia panarānamārēā.

⁵² Namaaba ātaa abari dedebemada m̄l carea dji quĩrũda beadia. Juesuma panane umebemada dewara ūbea panā ume dji quĩrũda beadia.

⁵³ Dji zezada dji warra ume dji quĩrũda beadia. Dji warrada dji zeza ume dji quĩrũda beadia. Dji papada dji cau ume dji quĩrũda beadia, dji cauda dji papa ume dji quĩrũda beadia. Dji pācōrēda dji āigu ume dji quĩrũda beadia. Idjaba dji āigura dji pācōrē ume dji quĩrũda beadia.

Ewari sāwā baida cawa jarabada

Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

⁵⁴ Māl awara Jesuba ēberārā nāwā jarasia:

–Bārāba jārārā pāimada āmādaū baebariare unubadae jarabadaa cuera zeida. Mālne wārāda cuera zebaria.

⁵⁵ Baribarabā nāūrāda ējũā pōāsa ewaraga b̄areba puāsira jarabadaa ewarira bio j̄wārā b̄aida. † Mālne ewarira wārāda j̄wārāb̄aria.

⁵⁶ Bārā dji biaca bearāba ewari quĩrāra cawa panamīna Ācōrēba nāl ewaride o b̄ara cawadaca.

⁵⁷ Bārāba ¿sāwāērā poya cawadaca cārēda jipa b̄ada?

⁵⁸ B̄a dji quĩrũba b̄ada ēberārā cawa obarimaa edeibarā, wābadae jūma odua ibiadi carea. Māwā oēbarā idjia b̄ara dji cawa obari j̄wade b̄aya. Mālbe dji cawa obariba b̄ara dji zarraa jidabiya preso b̄amārēā.

⁵⁹ M̄ā jaraya: b̄ara jāmbemada ēdrāēa aba b̄a diaida b̄a parata jūma diabarādaa.–

13

Ācōrēmaa zedaēbarā beudia

¹ Māwā panane ēberārāba Jesua jarasidaa ācārā Galileadebemarāba animarā Ācōrēa babue dia panane Pilatoba ādjirāra quenabisida.

² Māl carea Jesuba jarasia:

–Māl ēberārāra bia mīga beupedada b̄erā ¿bārāba crīcha panaca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Galileadebemarāba obada cāyābara?

³ M̄ā jaraya: māwāēā. Baribarabā bārāba cadjirua obadara igaradapeđa Ācōrēmaa zedaēbarā bārā sida beudia.

⁴ Siloede de ātā drasoā b̄ada dieciocho ēberārā ārā baeside jūma beusidaa. Māwā beupedada b̄erā ¿bārāba crīcha panaca ādjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Jerusalēne beaba obada cāyābara?

⁵ M̄ā jaraya: māwāēā. Baribarabā bārāba cadjirua obadara igaradapeđa Ācōrēmaa zedaēbarā, bārā sida beudia.–

Higojō zaucadebema ne jara b̄a

⁶ Mālbe ne jara b̄adeba Jesuba ādjirā nāwā jaradisia:

–Ēberāba idji néude higojō bacuruda erobasia. Ewari aba māl bacuru zau b̄a cawaya acāde wāsia baribarabā zauē basia.

§ 12:49 Griego bedede nāwā b̄ā b̄a: “M̄ra zesia taba uruada nāl ējũānaa batabuei carea.” * 12:50 M̄ra bio bia mīgaida b̄a. Griego bedede nāwā b̄ā b̄a: “M̄ra wadī borocueida b̄a.” † 12:55 Ējũā pōāsa ewaraga b̄areba. Griego bedede b̄ā b̄a: “Surdeba.”

⁷ Mañ carea djibariba idji néu wagabaríá nãwã jarasia: “Nañ bacuru zau ða cawaya nañba poa ùbea acade ze ðaa baribara zaucaa. Mañ bẽrã biara ðaa tutabueida. ¿Cãrẽ cãrẽã bacuru zaucada erobai?”

⁸ Baribara dji néu wagabariba jarasia: “Mñ boro, biara ðaa poa aba jãñida. Mña dji carrade egorora bogajupeda ne ðaya. Áibẽrã mañba zauisicada.

⁹ Za ze poade zausira idu ðaya. Zauẽbara tutabueya.”-

Anãubada ewaride Jesuba wẽrã biabida

¹⁰ Anãubada ewaride Jesuba judiorã dji jarebada dede jaradia basia.

¹¹ Mama wẽrãda basia. Mañ wẽrãra dieciocho poa jaiba ejũrẽã erobasia. Mañ bẽrã poya jipa jĩrũca basia.

¹² Jesuba idji unuside caita trãpeda nãwã jarasia:

-Wẽrã, ða cacua biẽ ðadebemada biadua.-

¹³ Mãwã jarapeda Jesuba idji jawara ãrã ðasia. Ara mañda wẽrãra jipa ãta nũmepeda Ácõrẽã bia jarasia.

¹⁴ Baribara Jesuba anãubada ewaride biabida bẽrã dji jarebada dedebema borora quĩrũsia. Mañne jũmarãa nãwã jarasia:

-Anãubada ewari awara sei ewarida eropanãa trajadi carea. Mañga ewaridebãra zeddua bãrãra biabidamãrẽã. Baribara anãubada ewaridera zerãnadua.-

¹⁵ Mañ carea Jesuba jarasia:

-¿Bãrãba jaradiabada quĩrãca odacaa! ¿Anãubada ewaride bãrã pacada wa burroda ãrãnapeda baido dode ededacaca?

¹⁶ Mãwã baibara ¿biẽ ðaca nañ wẽrãra, diauruba dieciocho poa biẽ erobadebemada anãubada ewaride biabida? ¿Idji sida Abrahãneba yõnaẽca?-

¹⁷ Jesuba mañ jaraside idji biẽ jara panãra bio perasidaa, baribara idjia ne bia o ða carea purura bio ðasrida panasidaa.

Mostaza tadebema ne jara ða

Mateo 13:31-32; Marco 4:30-32

¹⁸ Mañbe Jesuba jarasia:

-Ácõrẽba ãberãrã pe erobãra ¿cãrẽ quĩrãca ða?

¹⁹ Mostaza ta quĩrãca ða. ãberãba mañ tada idji ejũãne úsia. Tunupeda warisia aba bacuru waitabe nũmẽbãrãdaa. Mañ bẽrã ãbanara dji jawatede de ocuade zesidaa.-

Pañ ãsãbaridebema ne jara ða

Mateo 13:33

²⁰ Mañ awara jarasia:

-Ácõrẽba ãberãrã pe erobãra ¿cãrẽ quĩrãca ða?

²¹ Pañ ãsãbari quĩrãca ða. Mañ pañ ãsãbarira wẽrãba maãrĩ edapeda harina waibãade abuesia. Mañbe bio puerapeda chũmasia aba jũma ãsãbãrãdaa.-

Eda wãbada pẽsua ða

Mateo 7:13-14, 21-23

²² Jerusaleãnaa wãbãrãde Jesuba puru waibãade, puru zaquede bida jardiãsia.

²³ Mañne abaãba idjia iwidisia:

-Mñ Boro, ¿Ácõrẽba zocãrãẽbe ãdrã edaica?-

Jesuba panusia:

²⁴ -Ne jũma odadua dji eda wãbada pẽsua ðade eda wãni carea. Wãrãda eda wãni carea beara zocãrã panãa baribara poa jũma eda wãnaẽa.

25 De djibariba dji eða wābadara jūātrα nūmΛnacarea dji dajada panΛba ewamārēã nāwā trλ jaradía: “Dai boro, dai boro, ewadua.” BaribΛrΛ de djibariba panuya: “Māã bārāra unucāa idjaba sāmabemada adua bΛa.”

26 Dji dajada panΛba nāwā jaradía: “Dairāra bΛ ume ābaa ne cosidāa, idjaba bΛa dai purude jaradia nībaside arima panasidāa.”

27 Mañne idjia bārāa jaraya: “Māã bārāra unucāa idjaba sāmabemada adua bΛa. Cadjirua obadarā, āyā wānadua.”

28 Bārā dji dajada beara aujīã panania idjaba puaba quida ïchia panania. Abrahañda, Isada, Jacoboda idjaba Ācōrēneba bedeabadarā sida Ācōrē purude ununia, baribΛrΛ bārāda Ācōrēba idu eðaa wābiēã.

29 Mañ ewaride drua āibemarāda ãmāðau odjabariareba, ãmāðau bæbariareba, jΛwa acΛareba, jΛwa aradeba bida zedia. Mañgarāra Ācōrē purude ne co chūpanenia.

30 Mañne dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.-*

Jesu Jerusaleñ carea sopuada

Mateo 23:37-39

31 Mañ ewaride ãcΛrΛ pariseorāda zedapeda Jesua jarasidāa:

-Namabemada isabe wādua. Herodeba bΛra bea quīrīã bΛa.-†

32 Mañne Jesuba ādjía jarasia:

-Jāã ēberā usa pā quīrāca bΛa nāwā jarade wānadua:‡ “Nane, nu bida mΛa cacua biē beara, jai bara bea sida biabicuaya. Māã oida bΛra ewari ūbeade jūma o erobaya.”

33 BaribΛrΛ idi, nu, nu nurēma bida ode nībaya Jerusaleñne jūēi carea. Ācōrēneba bedeabadarāda Jerusaleñne beabada bērā mama wāida bΛa.

34 ¡Jerusaleñ, Jerusaleñ, bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda beabadaa! ¡Ācōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa! Māã þarima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīã basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaē basía.

35 Mañ carea Ācōrēra waa bārā ume þaēã. Bārāba mΛra waa ununaēã aba mΛ bia edabΛdadaa. Mañ ewaride nāwā jaradía: “¡Bio bia bΛa dadji Ācōrē trāneba zebΛrΛra!”-

14

Jesuba ēberā ogoro bΛ biabida

1 Ānāūbada ewaride Jesura pariseo dji droma dede ne code wāsia. Mañne dewara pariseorāba bio acΛ panasidāa idjia biē oi cawaya.

2 Jesu caita ēberā ogoro bΛda basia.

3 Jesuba judiorā ley jaradiabadarāa, pariseorāa bida nāwā iwidisia:

-¿Bārāmaa bia bΛca ãnāūbada ewaride cacua biē beara biabida?-

4 BaribΛrΛ ādjirāba ni cārē sida jaradaē basía. Mañ carea Jesuba dji cacua biē bΛra jidapeda biabipeda diguidāa wābisía.

5 Mañbe Jesuba ādjía jarasia:

-Ānāūbada ewaride bārā warrada wa pacada baido juebada uriade þaesira ¿ara mañda errebari ēdrΛ edadaēca?-*

6 BaribΛrΛ ādjirāba ni cārē sida panunaē basía.

* **13:30** Dji jīrūarebema abΛrΛde judiorāéda jara bΛa. Dji nabemarā abΛrΛde judiorāda jara bΛa.

† **13:31** Mañ Herodera Antipa trλ jarabadjidāa. ‡ **13:32** Jāã ēberā usa pā quīrāca bΛa. Crīchada ūbea dia bΛa: ēberā crīcha cawa bΛda, ēberā cadrΛa bΛda, wa ēberā siriē bΛda. * **14:5** Warra. Griego bedeade ãcΛrΛ cartade “burro” bΛ bΛa.

Edaara baidebema

⁷ Jesuba unusia ne code zepedadarāda bugue dji droma bea careabemane chūmebadada. Mañ carea Jesuba ne jara badeba ādjia nāwā jarasia:

⁸ –Ēberāba quima edabarade bāa bāsrida ne code wāmārēā jaraibara, dji droma chūmebadama chūmerādua. Āibērā bā cāyābara dji dromaara bada jūēisicada.

⁹ Māwāra djibariba bāa jaraya: “Āyā wādua. Za bā ēberāda nama chūmeya.” Māwā obarade bara bio quirā peraya dji edaara bea ume chūmei bēā.

¹⁰ Mañ bēā bada edodibara dji edaara beama chūmedua. Māwāra bā edodaba unobarade nocodaa trāpeda jaraya: “Zedua, nama dji dromarā ume chūmedua.” Māwā bā edodaba jūma dji chūmea quirāpita bara dji dromada unubiya.

¹¹ Bariduada dji dromaara ba quirā bābarā Ācōrēba edaara bāya. Abābara ara idjida edaara bābarā Ācōrēba dji dromaara bāya.–

¹² Mañbe Jesuba idji edodaa nāwā jarasia:

–Bāa ēberārā ne code trābarade bā dji biarāda, bā djabarāda, bā ēberārā sida trārādua. Ne bara bea bā caita panabada sida trārādua. Ādjirāda trābarā dewara ewaride ādjia ēberārā trābada bā sida trānia. Māwā bā odabari ne edaya.

¹³ Mañ bēā bāa ēberārā trābarade biara dji ne neē beada, dji nācanaca beada, jirū biē beada, dauberrea bea sida trācuadua.

¹⁴ Māwābarā wārāda bara bio bia bāya. Ādjia ni cārē sida bāa poya diadaē bēā, dji jipa bea ārēbabada ewaride Ācōrēba bāa nebiada diaya.–

*Ne cobada waibadeba ne jara bā**Mateo 22:1-10*

¹⁵ Jesu ume chūpanaba mañ ūrīsidade abāba jarasia:

–Ācōrē purude ne cobada ēberāra bio bia beadia.–

¹⁶ Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

–Ewari aba ēberāba ābaa ne codi waibada obara bēā zocārā jarasia ābaa ne codida.

¹⁷ Djico wibodode djibariba idji nezocaa nāwā jarade wābisia: “Zedua, djicora wisia.”

¹⁸ Baribara ēberārāba wāna amaaba jarasidaa jāwa tābara panada. Abāba jarasia: “Aretewa māa ējūāda nēdosia. Mañda acade wāida bā bēā poya wāēa. Mā djuburia mañ carea biē crīcharādua.”

¹⁹ Dewaraba jarasia: “Māa aretewa pacada die nēdoda bēā poya wāēa. Mañ pacada acade wābarā wārāda bia bea cawaya. Mā djuburia mañ carea biē crīcharādua.”

²⁰ Mañne dewaraba jarasia: “Māra aretewa quima edada bēā poya wāēa.”

²¹ Dji nezocara jēda wāpeda ādjia jarapedadara de djibarā jarasia. Mañ carea djibarira bio quirūpeda idji nezocaa jarasia: “Purudaa isabe wādua. Mañbe dji ne neē beada, dji jirū biē beada, dji dauberrea beada, dji nācanaca bea sida jūma zebicuadua.”

²² Dji nezocaba māwā odacarea jarasia: “Bāa jarađa quirāca māa osia, māwāmīna wadi dera bari cobāa.”

²³ Mañ carea de djibariba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jīga o beaza wādua. Ēberārāda unusira isabe zebicuadua mā dera bio bira cobemārēa.

²⁴ Māa jaraya: māa nārā trācuadarāba māa waibāa djubidara ni maārī bida codaēa.”–

*Jesu ēpēira zarea bΛa**Mateo 10:37-38*

²⁵ Ēberārāda Jesu caidū zocārā nībabadjidaa. Mañ carea Jesuba ādjimaa acΛpeda nāwā jarasia:

²⁶ –AbaΛba mλda ēpē quĩrĩā bΛbΛrΛ, naārā bio crīchaida bΛa. Idji djibarirāda, quimada, warrarāda, djabarāda, djabawērārāda, wa idji zocai baida mλ cāyābara biara quĩrĩā bΛbΛrΛ, poya mλ ume nībaēa.

²⁷ Bia mĩga bai carea bΛēbΛrΛ, poya mλ ume nībaēa.†

²⁸ AbaΛba de waibΛada o quĩrĩā bΛbΛrΛ, naārā quĩrācuita crīchaida bΛa idjia erobΛ parataba jūma pārāi cawaya.

²⁹ Āibērā de jĩrū joudacarea cawaisicada poya pārāēda. Dewararāba mañ ununapeda nāwā ipida jaradia:

³⁰ “¿Jāñ acheba aba poya oi quĩrāca nañ dera jāwā jΛwa osica?”

³¹ AbaΛ druadebema boroba sordaorāda die mil erobΛbΛrΛ, mañne dewara druadebema boroda veinte mil sordaorā bara idji ume djōne zeibΛrΛ, djōni naēna ¿idjia quĩrācuita crīchaēca poyai cawaya?

³² Idjia poyaēda cawasira dewarabema wadi tΛmΛ bΛde ¿ΛcΛrΛ diabueēca idji ume bedeade wānamārēā?

³³ Ara mañ quĩrāca mλ ēpēni naēna bārāba bio crīchadapeda ne jūma igaradi carea beadaēbΛrΛ mλ ume poya nībadaēa.

*Tāda cΛyaa jōibΛrΛ**Mateo 5:13; Marco 9:50*

³⁴ Wārāda tāra bio bia bΛa, baribΛrΛ cΛyaa jōibΛrΛ ¿sāwā wayacusa cΛyaa bei?

³⁵ Mañ tāra egorode jīāpoi carea ni animarā ācaca ΛrΛ bΛi carea abeda biē bΛa. Biara bΛa batabuedida. ¿Dji cΛwΛrΛ bara bΛba quĩrācuita ūrĩdua!–

15*Oveja aduadadebema ne jara bΛ**Mateo 18:10-14*

¹ Ewari aba Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarāda, cadjirua obadarā sida Jesuba jaradia bΛ ūrĩni carea zesidaa.

² Mañ carea pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā biēda idjira nāwā biē jarasidaa:

–Idjia cadjirua obadarāda bia edapeda ādji ume ne cobaria.–

³ Mañ carea Jesuba ādjia ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

⁴ –AbaΛba cien oveja erobΛdebemada aba aduaibΛrΛ ¿sāwā oi? ¿Dji 99 panΛra ējūā ewaraga bΛde amepeda dji aduadada jΛrΛde wāēca aba unubΛrΛdaa?

⁵⁻⁶ Unusira idji equiade edapeda bio bΛsrīdaa diguidaa edeya. Mañbe idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida trΛcuapeda jaraya: “Bārāra mλ ume bΛsrīdadadua. Mλ oveja aduadara unusia.”

⁷ Ara mañ quĩrāca mλa bārāa jaraya: 99 jipa bea carea bajānebemarāra bΛsrīdabadamĩna, biara bΛsrīdabadaa ēberā aba cadjirua obarida Ācōrēmaa zebΛrΛde.–

Parata torro aduada

⁸ Wērāba parata torro die erobΛdebemada aba aduaibΛrΛ, ¿ibĩrā coapeda idji dera bio imaēca aba dji parata unubΛrΛdaa?

⁹ Unusira idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida trΛcuapeda jaraya: “Zedadua, mλ ume bΛsrīdadadua. Mλ parata aduadara unusia.”

† **14:27** Mλ carea bia mĩga bai carea bΛēbΛrΛ. Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “AbaΛba idji crura atau edēbΛrΛ.”

10 M̄a jaraya ara māl quĩr̄aca cadjirua obarida aba Ācōrēmaa zeb̄ara Ācōrēra bajānebema nezocarā ume bio b̄asridabadaa.

Warra cadjiruade n̄badadebema ne jara b̄a

11 Māl awara Jesuba jarasia:

–Ēberāda b̄asia. Māl ēberāba warrada umé erob̄asia.

12 Ewari aba dji tēābemaba dji zezaa jarasia: “Zeza, b̄a erob̄adebema m̄a edaida b̄ara m̄a diadua.” Māl carea dji zezaba erob̄ara ādjiza diasia.

13 Dārēne dji tēābemaba edadara jūma nēdobuepeda t̄m̄a dewara druadaa w̄asia. Mama ne jūma cadjiruada o b̄esia aba dji parata jōb̄ara daa.

14 Ni cārē sida neē b̄edacarea māl druade jarraba waib̄ada zesia. Māl b̄erā warrara bio jarra b̄abadjia.

15 Māl carea idjira māl druadebema ne bara b̄a ēberāmaa traju j̄ara w̄asia. Māl ḡaba chinada idjia wagabisia.

16 Bio jarra b̄ada b̄erā chinaba co pan̄nebemada idjia bida co quĩr̄a b̄abadjia. M̄w̄m̄ina ni ab̄a idjia diaēaca basia ne comārēā.

17 Mālbe cawasia biē oda b̄erā m̄w̄a b̄ada. Mālne ara idjiduba jarasia: “M̄l zeza itea trajabadarāra bio ne cobadaa mālne m̄ra nama jarrababa beubōda.

18 Biara b̄a ara nawena idjima w̄aida. Jūēnacarea m̄a idjia jaraya: Zeza, w̄arāda m̄a Ācōrē quĩr̄apita, b̄a quĩr̄apita bida cadjiruada osia.

19 Māl b̄erā biara b̄a m̄ra waa b̄a warraada aēda. Āteb̄ara m̄ra b̄a nezocada b̄adua.”

20 Ara māl dji zezama w̄asia.

Dji zezaba idjira t̄m̄a zeb̄ara unusia. M̄iā djoburi unupeđa idjima pira w̄asia. Idjira b̄ara uridarrade isōsia.

21 Mālne dji warraba jarasia: “Zeza, w̄arāda m̄a Ācōrē quĩr̄apita, b̄a quĩr̄apita bida cadjiruada osia. Māl b̄erā biara b̄a m̄ra waa b̄a warraada aēda.”

22 Barib̄ara dji zezaba idji nezocarā jarasia:

“Djio biyaara quiruda edadapeđa idjia j̄bidadua. Idji j̄wade sortijada j̄bidadua. Māl awara j̄r̄ne j̄bada sida j̄bidadua.

23-24 Mālbe paca zaque boreguea b̄ada beadadua ne codi carea. j̄sridada odia! M̄l warrara beu b̄adada ĩr̄ebasia; adua b̄adada dadjirāba waya unusidaa.” Mālbe bio b̄srida duanesidaa.

25 Mālne dji djaba nabemara traja b̄adada diguida zeb̄ara basia. De caita jūēb̄ara ūr̄sia chiru zá pan̄ada idjaba cari duanda.

26 Māl carea nezoca aba tr̄peda iwidisia cārē cārēā m̄w̄a o pan̄ cawaya.

27 Dji nezocaba jarasia: “B̄a zezaba paca zaque boreguea b̄ada beabisia b̄a djabada jēda bia zeda b̄erā.”

28 Māl ūr̄side quĩr̄peda dji dede eda w̄a quĩr̄āé basia. M̄w̄a b̄ade dji zezara idjima w̄apeđa beđa djoburiasia eda w̄m̄r̄ēā.

29 Mālne dji warra nabemaba dji zezaa jarasia: “Ewari ze nūm̄za m̄ra b̄a itea bio trajabaria. B̄a jarab̄ara jūma o b̄abaria. M̄w̄m̄ina wadibida b̄a chiwatu zaqueda aba bida m̄a diaca m̄l dji biarā ume āba b̄srida ne codi carea.

30 Barib̄ara b̄adji warraba b̄a paratara w̄er̄r̄a audua bea ume jūma cosia. Mālbe b̄ama zeb̄ara b̄a idji itea paca zaque boreguea b̄ada beabisia āba b̄srida ne codi carea.”

31 Mālne dji zezaba jarasia: “Warra, b̄ara ewariza m̄l ume b̄abaria. Jūma m̄a erob̄ara b̄area.

³² Barib_{ΛΓΛ} bia b_{ΛΛ} b_Λ djaba waya dadjimaa zeb_{ΛΓΛ} carea b_Λsridada odida. Idjira beu baɗada λrēbasia; adua baɗada dadjirāba waya unusidaa.”-

16

Parata cawa obaridebema ne jara b_Λ

¹ Jesuba idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

-Ēberā bio bara b_Λba nezoca dji dromada erobasia. Małne λc_{ΛΓΛ}ba dji boroa jarasidaa mał nezocaba idji paratara āi o b_Λda.

² Mał carea dji boroba idjira tr_λpeɗa nāwā quēāsia: “B_{ΛΛ} m_λ parata āi o b_Λra m_λa ūrīsia. B_{ΛΛ} s_wā odara cartade ac_Λbidua. M_λa b_Λra batabueya.”

³ Mał ūrīside nezocaba ara idjiduba jarasia: “M_λ boroba m_λra batabueb_{ΛΓΛ}. ¿Jāłbe m_λa s_wā oi? M_λra traju zarea oi carea λb_Λāē b_Λ; mał awara bio pera baya djārāa ne iwidi carea.

⁴ M_λa cawa b_{ΛΛ} s_wā oida m_λ wāi naēna. Māwāra dewararāba m_λra ādji dede bia edadia.”

⁵ Ara małda idji boroa diadi bara beada aba aba tr_λc_Λusia. Dji naārābema iwidiisia: “¿B_{ΛΛ} jūmasāwā m_λ boroa diaida b_Λ?”

⁶ Małba panusia: “M_λa olivo dragada mil galoł diaida b_{ΛΛ}.”* Małne nezocaba jarasia: “Māēteara isabe chūmepeɗa b_Λ cartade b_Λ b_Λra quīrā awara odua. B_Λdua b_{ΛΛ} quinientobe diaida b_Λda.”

⁷ Małbe dewaraa iwidiisia: “¿B_{ΛΛ} jūmasāwā diaida b_Λ?” Małba panusia: “M_λa trigoda cien ē diaida b_{ΛΛ}.”† Nezocaba jarasia: “B_Λ cartade b_Λ b_Λra quīrā awara odua. B_Λdua b_{ΛΛ} ochentabe diaida b_Λda.”

⁸ Nezoca cadjiruaba māwā oda carea dji boroba jarasia idjira crīcha cawa b_Λda. Wārāda Ācōrē ēberārā cāyābara nał ējūānebemarāba ne edadi carea ādji abaricarā ume biara crīcha cawaadeba obadaa.‡

⁹ Ara mał quīrāca m_λa bārāa jaraya: nał ējūānebema parataba zocārā ēberārāda carebaɗada. Māwā bārā dji biarāda zocārā eropanania. Małbe bārā beub_Λdade bajāne bia edadia.§

¹⁰ Aba_Λba maārī erob_Λda bia o cawa b_Λb_ΛΓ_Λ, wai_bΛa erob_Λ sida bia o cawa baya. Idjaba maārī erob_Λda bia ocab_ΛΓ_Λ, wai_bΛa erob_Λ sida bia oca baya.

¹¹ Ara mał quīrāca bārāba nał ējūānebema nebiada jipa odaēb_ΛΓ_Λ ¿Ācōrēba bajānebema nebiada bārāa diaica?

¹² Idjaba Ācōrēba nał ējūāne diadada bārāba jipa odaēb_ΛΓ_Λ ¿idjia bārā itea bajāne erob_Λra diaica?*

¹³ Ni aba_Λ nezocaba poya idji boroda umé erobaēa. Umé erob_Λb_ΛΓ_Λ aba biara quīrīāya. Aba ēpēya małne dewarabemara igaraya. Ara mał quīrāca ne bara bai awua b_Λba poya Ācōrēda ēpēēa.-

¹⁴ Jesuba jara b_Λra pariseorāba jūma ūrī duanasidaa. Ādjirāra parata awua bea bērā isudapeɗa ipidasidaa.

¹⁵ Małne Jesuba ādjirāa jarasia:

-Bārāra dewararā quīrāpita ēberā bia quīrāca panabadaa. Barib_ΛΓ_Λ Ācōrēba cawa b_{ΛΛ} bārāra wārāda s_wā beada. Ēberārāba bia unubadara Ācōrēba bia unucaa.

Ācōrē purudebema

* **16:6** *Mil galoł.* Griego bedede b_Λ b_{ΛΛ} “cien barril.” Mał jēda diai carea mil ewari trajaida basia.

† **16:7** *Cien ē.* Mał jēda diai carea 2500 ewari trajaida basia. ‡ **16:8** *Ācōrē ēberārā.* Griego bedede b_Λ b_{ΛΛ} “λnaanebema warrarā.”

§ **16:9** *Bārā beub_Λdade.* Griego bedede b_Λ b_{ΛΛ}: “Bārā parata jōb_ΛΓ_Λde.”

Bajāne bia edadia. Małba āibērā jara b_{ΛΛ}: “Ācōrēba bārāra bajāne bia edaya.” * **16:12** Griego bedede nāwā b_Λ b_{ΛΛ}: “Bārāba djārāneda aride odaēb_ΛΓ_Λ, ¿caiba bārāa ne diai?”

16 Juañ zeí naēna Ācōrēba Moísea diada leyda, Ācōrēneba bedebadarāba bapedađa sida dadjirāba eropanasidaa. Mamaaba ãtaa daiba bedea bia Ācōrē purudebemada jaradia panaa. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panaa Ācōrē purudebemarāda beadi carea.

17 Baribara Ācōrēba diada leyra ni maārī bida jōéa. Bajāda idjaba nañ ējūā sida jōichaara baa.

Jesuba mīā amaira biē bāda ada
Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12

18 Ēberāba idji quimada amapeda dewara wērāda edaibara daunema baa. Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaibara mañ umaquīrā sida daunema baa.

Lazaro idjaba ēberā bio bara bađa

19 Ēberāda basia bio bara bađa. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjaba dji biara ba lino cadaba djio badjia. Mañ awara ne cobada dromada ewariza obadjia. Mañ ēberāra nañ ējūāne bio bia basia.

20 Mañne ēberā ne neē quiru Lazaro abadada basia. Lazarora ne bara ba dede eđa wābadama egode babadjia. Idjira bio chādaida basia.

21 Idjia ne bara ba ne cobada eba jurruđada co quīrā babadjia. Mañne usaba zedapeda idji chāđara senebadjidaa.

22 Māwā panane dji ne neē queradara jaidasia. Ara mañda bajānebema nezocarāba idjira Abrahañ ba maa edesidaa. Māwānacarea dji ne bara ba sida jaidasia. Mañbe idjira tabarisidaa.

23 Taba uruade bia mīga bađe ne bara bađaba Abrahañda, Lazaro ume ābaa panada tamaba unusia.†

24 Mañ carea jīgua jarasia: “Zeza Abrahañ, mñ quīrā djuburia Lazarora diabuedua. Idji jawa jīwīnīra baidoba beguepeda mñ quīrāme begueade zebidua. Nañ taba uruade mñra bio bia mīga baa.”

25 Baribara Abrahañba panusia: “Poya diabueēa. Warra, quīrānebadua ba zocai baside ne jūmane bia basida, baribara Lazarora biē basia. Idira Lazarora necai baa, mañne bara bio bia mīga baa.

26 Mañ awara uria dau care bađa dadjirā ēsi baa. Mañ bēra bamaa wā quīrā bea sida poya wānaēa. Idjaba jāmaaba ni abađa poya daimaa zedaēa.”

27-28 Mañne ne bara bađaba jarasia: “Zeza Abrahañ, mñēteara mñ quīrā djuburia Lazarora mñ zeza diguidaa diabuedua mñ djabarā juesuma panāa jaramārēa nama sāwā bađa. Mñ quīrāē baa ādjirā sida nama bia mīgade zedida.”

29 Baribara Abrahañba idjia jarasia: “Ācōrēba Moísea diada leyda, Ācōrēneba bedebadarāba bapedađa sida ādjirāba eropanaa. Mañdra ãjānida panaa.”

30 Mañne dji ēberāba panusia: “Zeza Abrahañ, mañga carea ãjānaēa. Baribara abaa beudada ārēbapeda ādjimaa jarade wāibara, ādjia cadjiruara igaradapeda ãjānia.”

31 Baribara Abrahañba jarasia: “Ācōrēba Moísea diada leyra, Ācōrēneba bedebadarāba bapedađa sida ãjānebara, beuda ārēbađaba jarabara sida ãjānaēa.”-

17

Ācōrēba cadjirua obadarā cawa oya
Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42

† 16:23 Taba urua. Griego bedeađe ba baa “Hades.”

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Ĕberã cadjiruade ðaebibadara baraa. Maãra ewariza mãwã ðaya baribara ne cadjirua obibari Ĕberãda mãã djuburi ðaa.

² Bariduaba dji dromaẽ queðeada cadjiruade ðaebibara, Ācõrẽba mãã Ĕberãra bio cawa oya. Mãã cawa oira bio zarea ðai bẽrã biara ðaa mãã Ĕberã ochirude yuda jãnapeda pusaðe ðatabuedida.

³ Mãã bẽrã quĩrãcuíta ðeadaua. Ba djababa bada biẽ oibara, idjira queãdua. Idjia biẽ oðada igaraibara mãã oðara quĩrãdoadaua.

⁴ Abari ewariðe idjia bada ðarima siete biẽ oibara, mããbe ðarima siete ðamaa wãpeda mãã biẽ oðara quĩrãdoadaua aibara, idjia oðara quĩrãdoadaua.–

Daia biara ãjãbidua

⁵ Mããne Jesuba edaðarãba idjia jarasidaa:

–Daira carebadua biara ãjãni carea.–

⁶ Jesuba jarasia:

–Mostaza ta djuburi quiru quĩrãca bãrãba mããrĩ biða ãjã panbara, za ða bacurua ða carrara Ĕutapeda pusade ðaðe wãduada abadaðe ara mããda bacuruba bãrã bedeara ãjãcasia.

Nezocaba oida ða

⁷ Ba nezocada Ĕjũãne traja ðapeda wa oveja waga ðapeda zedacarea çba idjia jaraica “chũmedua ne comãrẽã”?

⁸ Mãwã jaraẽa. Ātebãra jaraya: “Ara nawena ne djudua. Mããbe djiopeða mããma enedua coi carea. Mããbebãra ðara ne coida ðaa.”

⁹ Baã jaradãra ða nezocaba oða bẽrã çba idjia bia ðada aica? Mãwã oða idjia oida ðadrã oða bẽrã.

¹⁰ Ara mãã quĩrãca bãrãba oðida panãra jũma osidãra mãwã jaradãda panãra: “Daira dji nezoca edaara queðeaa; ababe daiba oðida panãdrã osidaa.”–

Die Ĕberãrã aida bara beada

¹¹ Mãwãnacarea Jesura Galileadeba Jerusaleãnaa mããsia. Wãbãraðe Samaria druade jũene mããsia.

¹² Puru zaquede jũebãraðe die Ĕberã aida bara beada idjimaã zesidaa. Baribãra caita jũenaẽ basia.

¹³ Jesua mãwã jãgua ðiasidaa:

–jãradiabari, Jesu, dairãra quĩrã djuburiadua!–

¹⁴ Jesuba ãdji unuside mãwã jarasia:

–Sacerdoterãmaa mããnãdua bãrã biapedãðara açãdamãrẽã.–*

Ara mããda ãdjira wãbãraðida. Wãbãraðe abeda biacuasidaa.

¹⁵ Mãã unuside aba Ācõrẽa jãgua bia beða bada Jesumãã jẽda zesia.

¹⁶ Egode ðarru cobepeda Jesua bio bia ðada asia idji biabida carea. Mãã Ĕberãra Samariãdebema basia.

¹⁷ Jesuba idjia iwidisia:

–çDji biapedãðara die panãca? Waabema nueva çããma panã?

¹⁸ Naã judioẽ awara çni abããda Ācõrẽa bia beðeade jẽda zeẽ basica?–

¹⁹ Mããne Jesuba dji Ĕberãa jarasia:

–Pirãbaripeda necai mããduã. Ba mããrãda ãjãna bẽrã biasia.–†

Ācõrẽ jũmarã Boro baidebema

Mateo 24:23-28, 36-41

²⁰ Pariseorãba Jesua iwidisidaa:

–çĀcõrẽ jũmarã Boro bebãraðada mããbe ununi?–

* **17:14** Levitico 14:1-32. † **17:19** *Biasia*. Griego beðeade mãã beðeaba idjaba jara ðaa “ẽdrãsia.”

Mañne Jesuba panusia:

-Ăcōrē jūmarā boro bebarade ni cārē sida ununaēa.

²¹ Mañ bērā poya jarađaēa: “Dadjirā Borora nama b̄la” wa “awuá b̄la.”
Ătebarade Ācōrēra ēberārā sodebarade dji boroda bebaria.-‡

²² Mañbe Jesuba idji ume nībabadarā nāwā jarasia:

-Ewari zareada zeya. Mañ ewaride bārāba m̄l, Nañ Djara Edadara maārī bida unu quīrānia, baribarade ununaēa.

²³ Mañne Ācōrēba jaradia idjira nama b̄lada wa awuá b̄lada. Baribarade acade wārānada. Ādjira ēpērānada.

²⁴ Baa purewa edabarade jūma nañ ējūāra ĩnabaria. Ara mañ quīrāca m̄l, Nañ Djara Edada zebarede jūmarāba ununia.Š

²⁵ Baribarade mañ ewari jūēi naēna m̄ra bio bia mīgaida b̄la. Idjaba idibema ēberārāba m̄ra igaradida panla.

²⁶ Nañ Djara Edada zei ewarira Noé ewaride bada quīrāca baya.

²⁷ Mañ ewaride ēberārāra ne co duanabadjia, mīā cāi duanabadjia, idjaba dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dro- mane badobarade. Māwānacarea dopapada zepeda ēberārāra jūma nābarade quinisidaa.*

²⁸ Lo ewaride bida ara mañ quīrāca basia. Ēberārāra ne co duanabadjia, ne nēdo duanabadjia, ne nēdobue duanabadjia, de o duanabadjia idjaba ne u duanabadjia.

²⁹ Baribarade Lo Sodomaneba ēdradacarea bajāneba t̄ba uruada cue quīrāca zesia.† Mañgareba dji ēberārāra jūma bá quenasia.‡

³⁰ M̄l, Nañ Djara Edada zebarede ewaride ara mañ quīrāca māwāya.

³¹ Mañ ewaride dji de ĩrā b̄ra idji dede eda wāiē b̄la ne edai carea. Dji peade b̄ra diguida ne jarade wāiē b̄la.

³² Lo quima sāwānada quīrānebadada.Š

³³ Baridubaba nañ ējūāne bia bai carea jarade b̄barade aduaya. Baribarade ne jūmada aduabarade, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

³⁴ M̄la jaraya: mañ ewaride abari c̄dade umé panania.* Mañne Ācōrēba aba edeya baribarade dewarabemara beeya.

³⁵ Wērārāda umé ne ba panania. Mañne Ācōrēba aba edeya baribarade dewarabemara beeya.

³⁶ Ēberāda umé ādji néude panania. Mañne Ācōrēba aba edeya baribarade dewarabemara beeya.-†

³⁷ Ādjirāba Jesua iwidisidaa:

-¿Mañgareba sāma māwāi?-

Jesuba panusia:

-Jūmarāba cawa panla āgoso powua nūmama ne beudara tabada. Ara mañ quīrāca jūmarāba cawadia.-

18

Pēdra wērāba mīā sēna

¹ Jesuba ne jara b̄deba jaradisia Ācōrēra sēnaē iwididida panla.

‡ **17:21** Ēberārā sodebarade. Griego bedede mañba idjaba jara b̄la “bārā tāēnabarade.” Š **17:24** Nañ Djara Edadara zebarede. Griego bedede Ācōrē cartade ababe b̄l b̄la “Nañ Djara Edadara.” * **17:27** Genesi 6:5-17; 7:6-24. † **17:29** T̄ba urua. Griego bedede b̄l b̄la: “T̄ba urua, azupre bara.” ‡ **17:29** Genesi 18:20deba aba 19:25daa. Š **17:32** Genesi 19:26. * **17:34** Mañ ewaride. Griego bedede “diamasi” b̄l b̄la. † **17:36** Griego bedede Ācōrē cartade versículo 36 neēa.

² Nāwā jarasia:

–Purude cawa obarida basia. Idjia Ācōrēda, ēberā sida wayaca basía.

³ Ara mañ purude pēdra wērāda basia. Mañgara dewara ume nēbāra bara basia. Mañ bēra ewariza wābadjia cawa obariba carebamārēā.

⁴⁻⁵ Baribara wābaraza cawa obariba idjia jara bāra ūrī quīrīāca basía. Māwāmīna jūmawāyā mīā sē bā bēra ara idjiduba jarasia: “Mā Ācōrēda, ēberā sida wayaca. Baribara nañ wērāra baridua ze bā bēra mñ sēbi naēna idjia iwidī bāra oya.”–

⁶ Mañbe Jesuba jarasia:

–Bārāba dji cawa obari jipaē bāba jarađara ūrīsīdaa.

⁷ Ācōrēba edađarāba diamasi āsa bīda quīrā djuburia iwidī panane ĳidjia jipa o bāđeba carebaēca? ĳDārāica panui carea?

⁸ Mā jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. Baribara mñ, Nañ Djara Edada zebārađe ĳnañ ējūāne wadī mñ bedea ĳjā panāda unune zeica?–

Pariseo idjaba Romanebema boro itea parata jara pebari

⁹ Ācāra ara ādjīdra jipaara bēada crīcha panasīdaa. Mañ carea dewarārāda igarabadjīdaa. Jesuba ādjīrāa ne jara bāđeba nāwā jarasia:

¹⁰ –Ēberāda umé Ācōrē de dromanaa ewari iwidīde wāsīdaa. Aba pariseo basía. Dewarabemara Romanebema boro itea parata jara pebari basía.

¹¹ Pariseo āta nūmāba ara idjīdebemada nāwā jarasia: “Ācōrē, mā bā bia jaraya māra dewarārā quīrāca bāca bēra. Ādjira ne drābadaa, cadjirua obadaa, daunemabadaa. Idjaba māra jari bā Romanebema boro itea parata jara pebari quīrāca bāēa.

¹² Domiaza bārima umé ne codaca ewarida obaria, idjaba die edabāraza mā bā aba diabaria.”

¹³ Mañne Romanebema boro itea parata jara pebarira jīga nūmasia. Baribara bajānaa acāē basía. Ātebāra sopuāđeba idji so ārā upēda jarasia: “Ācōrē, māra quīrā djuburiadua. Mā jūmawāyā cadjiruada obaria.”

¹⁴ Mā bārāa jaraya: pariseo cāyābara mañ ēberāra diguīdaa wāsīde Ācōrē quīrāpita jipa basia. Bariduada dji dromaara bā quīrā bābarā Ācōrēba edaara bāya. Abāba ara idjīda edaara bābarā Ācōrēba dji dromaara bāya.–

Jesuba warra zaquerā bia jara bāda

Mateo 19:13-15; Marco 10:13-16

¹⁵ Mañne ācāra ādji warra zaquerāda Jesuma enesīdaa idji jāwada ārā bāpēda bia jara bāmārēā. Jesu ume nībabadarāba mañ unusīdađe djībarīrāda quēāsīdaa.

¹⁶ Baribara Jesuba warrārāra trācuapēda idji ume nībabadarāa jarasia:

–Idu warra zaquerāra māmaa zebīdadua, Ācōrēba pe erobāđebemara ādjīrā quīrāca panā bēra.

¹⁷ Mā wārāda jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abāba Ācōrēda ēpēbāra, mañ ēberāra Ācōrēba pe erobāēa.–

Parata bara bā Jesu ume bedēda

Mateo 19:16-30; Marco 10:17-31

¹⁸ Ēberā dji droma bāba Jesua iwidīsia:

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bāi carea ĳmā cārēda oida bā?–

¹⁹ Jesuba idjīa jarasia:

–ĳCārē cārēā māra dji bīada a bā? Ni abāda dji bīāēa, ababe Ācōrēdra dji bīa.

20 BΛa cawa bΛa Ācōrēba obi bΛ beɔeara. Nāwā jara bΛa: daunemarādua, mīā bearādua, ne drΛarādua, sewaɔeba djārāra biē jararādua, bΛ zezara bΛ papa sida wayadua.-*

21 Dji ēberāba panusia:

-Cūdra eɔaΛba mĭa jūma maġara o bΛa.-

22 Maĭ ūrīpeɔa Jesuba idjia jarasia:

-Wadi bΛa ne aba oida bΛa: bΛa ne erobΛara jūma nēdobuepeɔa dji paratara ne neē queɔeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Maĭbe mĭ ume nībaɔe zedua.-

23 Maĭ ūrīside dji ēberāra bio sopuasia bio bara bΛ bēra.

24 Jesuba idjira māwā bΛda unuside nāwā jarasia:†

-Wārāda bio zarea bΛa ēberā ne bara bΛba Ācōrēra idji Boroda bΛi carea.

25 Ne bara bΛba Ācōrēra idji Boroda bΛi cāyābara cameyoda āguja uriaɔe eɔa wāichaara bΛa.-

26 Maĭ ūrīpeɔaɔaba iwidiɔidaa:

-Māwāra Ācōrēba ĵcaidrΛ ēdrΛ eɔai?-

27 Jesuba panusia:

-Ēberāba poya ocara Ācōrēmaara oicha bΛa.-

28 Maĭne Pedroba jarasia:

-BΛ ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.-

29-30 Jesuba ādjia jarasia:

-Mĭa wārāda jaraya: abaΛba Ācōrēda idji Boro bΛi carea idji deda, djibarirāda, djabarāda, quimada, warrarā sida ameibΛrΛ, idjia amena cāyābara naĭ ewaride bio auɔuara eɔaya. Idjaba jīrūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai baya.-

Jesuba idji beadiɔebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Marco 10:32-34

31 Jesuba doce eɔaɔara awara eɔepeɔa jarasia:

-Ācōrēneba beɔeabadarāba mĭ, Naĭ Djara Eɔaɔaɔebemada cartae bΛsidaa. Dadjirā Jerusaleĭne jūēbΛdaɔe ādjia bΛpeɔaɔara jūma māwāya.

32 ΛcΛrΛba mĭra judiorāéa jida diaɔia. Mĭra ipiɔa biē jaradia idjaba mĭ quīrāɔarrara iɔoɔia.‡

33 Maĭbe mĭra uɔapeɔa beadia. BaribΛrΛ ewari ūbeaɔe mĭra ĭrēbaya.-

34 Maġaɔebemada ādjirāba ni maārī biɔa cawaɔaē basia. Ādjia cawa crīchadaē bēra adua panasidaa idjia cārēda jara bΛda.

Jesuba dauberrea bΛ biabiɔa

Mateo 20:29-34; Marco 10:46-52

35 Jesu Jerico puru caita jūēbΛrΛɔe ēberā dauberrea bΛda o icawa parata iwidi bΛda chūmasia.

36 Idjia ēberāra bΛga zebΛdada ūrīside iwidiɔia cārē cārēā māwā duanΛa.

37 Maĭne ĭcΛrΛba jarasiɔa:

-Jesu Nazareɔebemada zebΛrΛ bēra bΛga duanΛa.-

38 Maĭ carea dauberrea bΛra jīgua biasia:

-¡Jesu, Daviɔeba zea, mĭra quīrā djuburiadua!-

39 Idjira Jesu nocoare wābΛdarāba queēsiɔa chupeamārēā. BaribΛrΛ jīguaara biasia:

-¡Daviɔeba zea, mĭda quīrā djuburiadua!-

* **18:20** Exodo 20:12-16. † **18:24** Idjira māwā bΛda. Griego beɔeɔe ĭcΛrΛ cartae mĭra neēa. Idjaba ĭcΛrΛ cartae bΛ bΛa: "Idjira sopua bΛa." ‡ **18:32** Isaia 50:6; 53:5.

40 Mañ ũrĩside Jesura nũmesia. Mañbe dauberrea b̄ara caita enebipeða iwidiſia:

41 –¿Cārēda quĩrĩã b̄a m̄ã oida?–

Dauberrea b̄aba panusia:

–M̄ Boro, m̄ dauba unuida quĩrĩã b̄a.–

42 Jesuba jarasia:

–Unu b̄edua. B̄a ãjãna b̄erã biasia.–

43 Ara mañda unu b̄epeða Jesu caiðu nĩbađe w̄asia. Idjia ãcõrẽra bio bia jara nĩbasia. Mañ unupeðadarã biða ãcõrẽra bia jara panesiðaa.

19

Zaqueoba Jesu ununa

1 Jesura Jerico puruđe jũepeða w̄yã w̄ab̄ar̄a basia.

2 Mama ēberã Zaqueo abadada basia. Mañ Zaqueora Romanebema boro itea parata jar̄a peðadarã boro basia. Bio ne bara basia.

3 Idjia Jesura unu quĩrĩã basia. Baribar̄a ēberã maãrĩ quiru b̄erã ēberãrã powua nũm̄ba poya unuē basia.

4 Mañ b̄erã Jesu w̄ab̄ar̄a na pira w̄apeða sicomoro bacuruđe ãta w̄asia.

5 M̄wã b̄ađe Jesura arima jũesia. Mañbe ãtaa ac̄apeða jarasia:

–Zaqueo, isabe edaa zedua. Idi m̄ra b̄a dede cãine w̄ya.–

6 Ara mañda Zaqueora b̄asrida edaa zepeda Jesura idji dedaa edesia.

7 Mañ ununapeða jũmarãba Jesuðebemada nãwã biē beða duanesiðaa:

–Jãñ Jesura ēberã cadjirua obari dede cãine w̄asia.–

8 Idji dede Zaqueora Jesu quĩrãpita nũmepeda jarasia:

–M̄ Boro, ne neē queðearã m̄ã ero b̄aðebemada ēsadra diaya. Mañ awara sewadeba djãrãneda auðu edaðabari m̄ã b̄arima quĩmãrẽ jẽda diaya.–

9 Jesuba idjia jarasia:

–Idi ãcõrẽba b̄ara, b̄a ēberãrã sida ēdr̄a edasia, Abrahãba ãjãna quĩrãca b̄a ãjã b̄a b̄erã.*

10 Wãrãda m̄, Nañ Djara Edaðaba dji adua beða ēdr̄a edai carea jar̄ađe zesia.–

Paratadeba ne jara b̄a

Mateo 25:14-30

11 Jesura Jerusaleñ caita b̄a b̄erã dji arima duan̄ba crĩcha panasiðaa ara mañ ewaride ãcõrẽra ãdjirã Boro bai carea zeida. Jesuba jara b̄ara ũrĩ pan̄a b̄erã ne jara b̄aðeba nãwã jarasia:

12 –Èberã dji dromada t̄am̄a dewara druaðaa w̄asia jũmarã boroba idjira ara idji druaðebema boroda b̄amãrẽã. Idjia crĩchasia m̄wãnacarea jẽda zeida.

13 Wã naēna idji nezocarãda die tr̄apeða paratada waib̄a ãdjiza diasia.† Mañne jarasia: “M̄ neēmisa nañ paratara waribiðada.”

14 Baribar̄a idji druaðebemarãba idjira bio quĩrãma pan̄a b̄erã, ēberãrãda diabuesiðaa jũmarã boroa nãwã jaradamãrẽã: “Daiba quĩrãé pan̄a idjira dai boro baida.”

15 M̄wãmĩna dji boroda besia. Jẽda zedacarea idji nezocarãra tr̄acuasida idjia parata diðara waribisiða cawaya.

16 Mañne aba na zepeda jarasia: “M̄ boro, b̄a parata diðara m̄ã b̄arima die auðu waribisia.”

* **19:9** Abrahãba ãjãna quĩrãca b̄a ãjã b̄a b̄erã. Griego beðeade b̄ã b̄a: “B̄ara Abrahã warra b̄erã.”

† **19:13** Paratada waib̄a. Griego beðeade b̄ã b̄a “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida basia.

¹⁷ Mañ carea dji boroba jarasia: “Bia bΛa, nezoca bia. Mñā mañrĩ diaðara bΛa aride oða bẽrã mñā bΛ jΛwaeda die puruda bΛya.”

¹⁸ Dewara nezocada zepeda jarasia: “Mñ boro, bΛa parata diaðara mñā ðarima juesuma auðu waribisia.”

¹⁹ Mañ carea dji boroba jarasia: “Mñā puruda juesuma bΛ jΛwaeda bΛya.”

²⁰ Mañbe dewara nezocada zepeda jarasia: “Mñ boro, bΛa parata diaðara nama bΛa. Mñā wuaðe bΛrã waga erobasia.”

²¹ Mñwã osia bΛra waya bΛ bẽrã. Mñā cawa bΛa bΛa quĩrã djuburiacada djãrãneda edai carea. Mañ awara djãrãba upedaðara ewabaria.”

²²⁻²³ Mañ carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara bΛdjia jara bΛðeba ebuda bΛa mñā jaraðara oð basida. BΛa mñra mñwã bΛda bio cawa ðasibΛrΛ çcãrẽ cãrẽã parata wagabada dede mñ paratara bΛde wãé basi? Mñwã oðabara mñ paratara dji eabaða sida edacasia.”

²⁴ Mañbe dji boroba dji arima duanΛa jarasia: “Idjia erobΛra jãrĩnapeda dji die erobΛa diaðadua.”

²⁵ Ædjirãba jarasidaa: “BaribΛrΛ, dai boro, idjia die erobΛa.”

²⁶ Dji boroba jarasia: “Mñā jaraya: dji aride obarĩa mñā auðuara diaya, baribΛrΛ dji aride ocaa mñā mañrĩ diaða sida jãrĩa.”

²⁷ Mañ awara mñ Ædji boro baida quĩrĩãé pananara enenapeda mñ quĩrãpita quenanaðua.”-

Jesu Jerusaleñne jũena

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juañ 12:12-19

²⁸ Mñwã jaraðacarea Jesura nocoðaa Jerusaleñnaa wãsia.

²⁹ WãbΛrΛde Betpague puru idjaba Betania puru caita Olivo eyaðe jũesia. Mañbe idji ume nĩbabadarãda umé puruðaa diabuesia.

³⁰ Ædjĩa nãwã jarasia:

-Puru quĩrãpe bΛðaa wãnaðua. JũebΛdaðe bãrãba burro zaqueda ununia.

Mañ burro zaque ãrã wadi ni abaΛda wãnacaa. Ærã edaðapeda enenada.

³¹ Mañne abaΛba bãrãa cãrẽ cãrẽã jãwã Ærã panΛda iwidibΛrΛ jaraðadua: “Dadji Boroba quĩrĩã bΛa.”-

³² Ara mañda wãnapeda Jesuba Ædjĩa jaraða quĩrãca unusidaa.

³³ Burro Ærã panΛne djibariba Ædjĩa iwidisia:

-çCãrẽ cãrẽã mñ burrora jãwã Ærã panΛ?-

³⁴ Ædjirãba panusidaa:

-Dadjirã Boroba idjimaa edebisia.-

³⁵ Ara mañda burrora Jesumaa ededapeda Ædjia cacuaðe jã panΛra burro ãrã bΛsidaa. Mañbe Jesura ãrã chũmanapeda edesidaa.

³⁶ Jesu wãbΛrΛ nocoare Æberãrãba cacuaðe jã panΛra tõcua wãsidaa idji bia edaði carea.

³⁷ Jesu Olivo eyaðeba edaa wãi carea bΛde jũma idji ume nĩnaba Æcõrẽa jĩgua bia beðea duanesidaa. Bio bΛsriða panasidaa Jesuba ne ununacada Ædji quĩrãpita o ðada bẽrã.

³⁸ Ædjirãba jara duanasidaa:

¡Bio bia bΛa jũmarã Boro Æcõrẽ trãneba zebΛrΛra!‡

¡JãlbebΛrΛ dadjirãra Æcõrẽ ume necai duania! ¡Bajãne BΛra dji Dromaara bΛa!

³⁹ Mañ carea ãcΛrΛ pariseorã arima duanΛba Jesua jarasidaa:

-Jaradiabari, ¡bΛ ume nĩbabadarãra chupeabidua!-

⁴⁰ BaribΛrΛ Jesuba Ædjĩa jarasia:

‡ 19:38 Salmo 118:26.

-M̄la wārāda bārāa jaraya ādjirāda chupeadibara mōgarada b̄gadia.-

⁴¹ Jesu nocodaa wāb̄ra de Jerusalē puruda unusia. Māl puru carea j̄āsia.

⁴² Mālne jarasia:

-j̄b̄la cawabara nāḡa ewaride caideba b̄ra necai baida! Baribara dau b̄ra b̄a quĩrāca b̄a b̄erā b̄la mālḡara poya cawaēa.

⁴³ Māl b̄erā ewari aba b̄a dji quĩrāra b̄a ume djōne zedia. B̄ra j̄urā edadapēda b̄a icawa mōgarara egoro sida boromea buedia ni ab̄ada ēdr̄ānamārēā.

⁴⁴ B̄a egode baebib̄dade j̄uma b̄a ēberārāa quenania.Š̄ Ādjirāba ni ab̄a mōgarara dewara mōgara l̄r̄l̄ b̄edaēa. Māwā odia Ācōrēba ēdr̄a edamārēā diabuedara b̄a cawaēa b̄erā.-

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā j̄arecuada

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juāl 2:13-22

⁴⁵ Jesu Ācōrē de droma dajadaare j̄ūb̄ra de Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasid̄aa. Jesuba j̄uma ādjirāra āyā j̄aretacuasia. Nāwā jarasia:

⁴⁶ -Ācōrē Bedeade nāwā b̄l̄ b̄la: “M̄l dera dji iwidibada dea.” Baribara bārāba “ne dr̄abadarā m̄r̄ubada uria” quĩrāca eropan̄a.-*

⁴⁷ Jesuba ewariza Ācōrē de droma dajada jaradia b̄abadjia. Mālne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, ēberārā dji droma bea bida idjira bea quĩrā panasid̄aa.

⁴⁸ Baribara poya beadaē basia j̄umarāba idji bedeara ewariza ūr̄i pan̄a b̄erā.

20

¿Cai tr̄āneba Jesuba jaradia b̄a?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

¹ Ewari aba Jesuba Ācōrē de droma dajada ēberārāa bedēa bia Ācōrē ādjirā Boro baidebemada jaradia basia. Mālne sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida zesid̄aa.

² Ādjirāba Jesua nāwā iwidisid̄aa:

-Daia jaradua, b̄la nama o b̄ra ¿caiba obi b̄a?-*

³ Jesuba ādjia jarasia:

-M̄la bida bārāa iwidiya. Panunadua.

⁴ ¿Caiba Juālra diabuesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne B̄lba?-

⁵ Mālne ara ādjiduba jara duanesid̄aa:

-Bajāne B̄lba diabuesiada adibara idjia jaraya: “Mālnda ¿cārē cārēā ĩjānaē basi?”

⁶ Baribara ēberāba diabuesiada adibara, puruba dadjirāra mōgaraba tabari beadia. Purumaarā Juālra Ācōrēneba bedeabari basia.-

⁷ Māl b̄erā ādjirāba nāwā panusid̄aa:

-Daiba adua pan̄a caiba diabuesida.-

⁸ Māl carea Jesuba jarasia:

-Māēteara m̄la bida bārāa jaraēa caiba m̄la jāwā obi b̄ada.-

Djārā néu ac̄badadebema ne jara b̄a

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

⁹ Māwānacarea Jesuba ēberārāa ne jara b̄l̄deba nāwā jarasia:

§ 19:44 Jeremia 29:3-4. * 19:46 M̄l dera dji iwidibada dea. Isaía 56:7. Ne dr̄abadarā m̄r̄ubada uria. Jeremia 7:11. * 20:2 B̄la o b̄ra. Mālba jara b̄la Jesuba ne nēdobuebadarā āyā j̄arecuadada, cacua biē bea biabidada, idjaba purua jaradia b̄ada.

-Ëberãda ðasia. Mañ ëberãba uvada idji ëjũãne úsia. Mañbe idji néura ãcãra ãberãrã jãwaeda ðasia. Ádjirã ume bedea ðasia néu zaubarãde jũmasãwã idjía diadida panãda. Mañbe tamã wãpeda mama dãrãsia.

¹⁰ Uva jara idji nezocada abã diabuesia néudebema idjía diadida panãra edade wãmãrãã. Baribarã néu acã panãba dji nezocara puodapeda jêda jãretabuesidaa ni cãrẽ sida diadaẽ.

¹¹ Mañ carea dewara nezocada diabuesia. Baribarã mañgã sida puodapeda biẽ jaradapeda jêda jãretabuesidaa ni cãrẽ sida diadaẽ.

¹² Mañ carea dewarada diabuesia, baribarã mañgã sida bio puodapeda ãyã jãretabuesidaa.

¹³ Mañ carea néu djibariba ara idjiduba jarasia: “¿Jãñbe mãã sãwã oi? Mã warra bio quĩrã ðada ádjimaa diabueya; ãñbã idjidrã wayaëisicada.”

¹⁴ Mãwãmãna idji néu acã panãba dji warra unubãdade jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobãra jũma edaya. ¡Idjira beatadia! Mãwãbãra dji ëjũãra dadjirã itea ðeya.”

¹⁵ Ara mañda dji warrara néu ãñ ededapeda beasidaa.

Bãrãmaarã néu djibariba ¿sãwã obá?

¹⁶ Araa wãpeda ádjirã jũma quenapeda idji néura dewararãã acãbiya.-

Dji arima ðeaba mañ ãrãsidade jarasidaa:

-Biara ðãã Ácõrãba mañgãra idu mãwãbiẽda.-

¹⁷ Baribarã Jesuba ádjimaa acãpeda jarasia:

-Mãẽteara ¿cãrẽ cãrãã Ácõrã Bedeade nãwã ðã ðã?

De obadaba mõgara igarapedadara dji biara ðãda ðesia.†

¹⁸ Bariduada mañ mõgara ãrã ðaeibarã abeda jũma ðãgãzoaya, idjaba mañ mõgarada abãã ãrã ðaeibarã dji ëberãra pepedea tabeya.-‡

¹⁹ Sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã biã cawasidaa Jesuba mañ jara ðãdeba ádjirãda biẽ jarasida. Jesura jida quĩrãã panasidaa baribarã puruda waya panasidaa.

¿Romanebema boro itea parata jãra pebdade diadida panãca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

²⁰⁻²¹ Mañbe judiorã dji dromarãba ãcãra diabuesidaa Jesuda quĩrãcuíta acãdamãrãã. Mañgãrãba Jesu biẽ bedebãrãda ãrãsidara ara mañda jidãdapeda ádji druadebema boro jãwãde diadida crãcha panasidaa. Ëberã biarã quĩrãca wãnapeda Jesua nãwã iwãdisidaa:

-Jaradiabari, daiba cawa panãã ðãã jãpa jaradiabarida. Bãra ni abããare bacada, átebãrãã wãrã bedea Ácõrã odebemada jũmarãã jaradiabarida.

²² Mãẽteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata jãra pebdadã ¿dadji judiorãba diadida bia ðãca wa biẽ ðã?-

²³ Baribarã Jesuba cawa ðasia idjira nãbãrade ðãdi carea mãwã panãda. Mañ bãrã jarasia:

-[¿Bãrãba cãrẽ cãrãã mãra biẽ bedebã quĩrãã panã?]

²⁴ Mãã parata pichida abã acãbiãdua. ¿Cai quĩrãdarrada nañ paratade ðã? ¿Cai trãda ðã?-

Ádjirãba panusidaa:

-Romanebema borodeda.-

²⁵ Mañ carea Jesuba ádjía jarasia:

-Mãwã baibãrãã Romanebema borodera Romanebema boroã diadadua, idjaba Ácõrãnerã Ácõrãã diadadua.-

† 20:17 Salmo 118:22. ‡ 20:18 Isaías 8:13-15. § 20:23 Griego bedede ãcãra cartade bedea corchete ðãã neã.

²⁶ Ādjirāba Jesura jūmarā quiṛāpita poya biē bedeabidaē basía. ĀtebΛΓΛ idjia jarada carea bio cawa crīchadaē bēṛā abēda chupea duanesidaa.

Beudarā ḗrēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

²⁷ Māwā panΛne ḗcΛΓΛ saduceorāda idjima zesidaa. Saduceorāba ḗjānaca beupedadara ḗrēbadida. Maḗ bēṛā Jesua nāwā iwidisidaa:

²⁸ –Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea ḗsía ēberāda warra neē ḗade jaidaiβΛΓΛ, idji djababa dji pēdra wērāra edaida ḗada dji djaba jaidada itea warra unui carea.*

²⁹ Ewari aba djabarāda siete panasidaa. Dji nabemada quima edasia, baribΛΓΛ warra neē jaidasia.

³⁰ Maḗ carea dji djaba idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribΛΓΛ idji sida warra neē jaidasia.

³¹ Maḗ carea dji ūbeabemaba edasia baribΛΓΛ idji sida warra neē jaidasia. Jūma dji djabarāba maḗ wērāra edasidaa baribΛΓΛ warra neē jaidasidaa.

³² Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

³³ Maḗ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra ḗrēbadi ewaride ¿sāḗgΛba idjira eroḗei?–

³⁴ Maḗ carea Jesuba panusia:

–Naḗ ējūāne ēberāra quima edabadaa idjaba quima diacuabadaa.

³⁵⁻³⁶ BaribΛΓΛ ēberārā Ācōrēba bia unu ḗada ḗrēbada. Maḗne ādjirāra quima edadaēa ni quima diadaēa. Waa beudaēa. Ādjirāra Ācōrē bajānebema nezocarā quiṛāca beada. ḗrēbapedada bēṛā Ācōrē warrarāa.

³⁷ Maḗ awara Moiseba bacuru zaque uruga nūmΛnebemada cartade ḗside cawabisia beudarāra ḗrēbadida. Idjia Ācōrēra nāwā trḗ jarasia: Abrahaḗ Ācōrē, Isa Ācōrē, idjaba Jacobo Ācōrē.†

³⁸ Idjira beu ḗea Ācōrēēa ātebΛΓΛ zocai ḗea Ācōrēa. Ācōrēmaarā jūmarāda zocai ḗea.–

³⁹ Maḗ carea ḗcΛΓΛ judiorā ley jaradiabadaba Jesua jarasidaa:

–BΛa aride panusia, Jaradiabari.–

⁴⁰ Jesuba jūma bia panuna bēṛā dewararāba iwididida wayasidaa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ¿cai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

⁴¹ Maḗbe Jesuba ādjía iwidisia:

–¿Sāwāērā ēberārāba jara panΛ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada?

⁴²⁻⁴³ Daviba Salmo cartade nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mḗ boroa jarasia: mḗ jΛwa araare chūmedua aba bΛ ume dji quiṛūrā mḗa bΛ jΛwaeda ḗbΛΓΛdaa.‡

⁴⁴ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba mḗ Boroada asibΛΓΛ, ¿sāwā Davi warra bai?–

Jesuba judiorā ley jaradiabadarā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

⁴⁵ Jūmarāba ūrī duane Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

⁴⁶ –Judiorā ley jaradiabadadebemada quiṛācuiteda beadedua. Ādjirāba djio nēbΛa beada jḗ awua bea. Maḗ awara purude nīnane quiṛīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida. Judiorā dji jΛrebada dede ādjira dji dromarā

* 20:28 Deuteronomio 25:5-10. † 20:37 Exodo 3:2-6. ‡ 20:42-43 Salmo 110:1.

chũmebadae chũme quĩrĩãbadaa; ãbaa ne cobãdae bida ara maã quĩrãca obadaa.

⁴⁷ Pẽdra wẽrãrãba erobeara jũma jãrĩbadamĩna dji biarãda crĩchabidi carea jũmarã quĩrãpita dãrã ãcõrẽa iwidibadaa. Maã carea ãcõrẽba ãdjirãra biara cawa oya.-

21

*Pẽdra wẽrãba ãcõrẽa ne diada
Marco 12:41-44*

¹ Mãwã bãde Jesuba unusia ne bara beaba ãcõrẽ de dromane ne dia panãda.

² Maãne unusia pẽdra wẽrã ne neẽ quiruba parata eãara quiruda umé diabãrãda.*

³ Maã carea Jesuba jarasia:

-Mãa wãrãda bãrãa jaraya: jãã pẽdra wẽrã ne neẽ quiruba auãuara diasia jũmarãba diapedada cãyãbara.

⁴ ãdjirãba dji adubadadrã diasidaa, baribãrã wẽrã ne neẽ quiruba ne coi carea erobadada jũma diasia.-

*ãcõrẽ de droma jũma ãrĩni Jesuba jarada
Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23*

⁵ Ñcãrãba jara duanasidaa ãcõrẽ de dromara mõgara biya quedeaba o cobãcãdada idjaba eberãrãba ãcõrẽ itea nebia edepedadaba biya cobãcãdada. Mãwã panãne Jesuba ãdjia jarasia:

⁶ -Bãrãba nama unu panãra ewari aba jũma ãrĩnia. Naã mõgara capedadara jũma todogozoaya.-

⁷ Maã bẽrã ãdjia Jesua nãwã iwidisidaa:

-Jaradiabari, ãcõrẽ de dromara ¿sããbe todogozoai? ¿Cãrẽneba cawaãdi maã ewarira caita bãda?-

⁸ Jesuba panusia:

-Quĩrãcuita beadadua ni abãba cũrũgarãnamãrẽã. Zocãrãba jaradia ãdjidrã ãcõrẽba ãdrã edabari diai jaradada. Maã awara dji ewarira bio caita bãada adia. Mãwãmĩna ãdjirãra epẽrãnadua.

⁹ Bãrãba ãrĩnia puruda dewara puru ume djõ duanãda idjaba ara ãdjiduba djõ duanãda, baribãrã dauperarãnadua. Maãgãra jũma mãwãida bãa. Baribãrã jĩrũrebema ewarira ara mãda jũẽã.-

¹⁰ Maã awara Jesuba jarasia:

-Abãã puruda dewara puru ume djõnia; abãã druadẽbema borora dewara druadẽbema boro ume djõnia.

¹¹ De uremia minijĩchiada baraya, puru zocãrãne jarrabada zeya, idjaba cacua biẽ baida quĩrãtãnoa odjacuadia. Maã awara bajãne ununaca badada ununia. Maãba eberãrãra bio ne wayadia.

¹² Baribãrã maã naẽna bãrãra biẽ odi carea epẽnia. Ñcãrã jidadapeda judiorã dji jãrebada dede ededia. Maãbe cawa odapeda preso bãbidia. Idjaba mã ãjã panã carea bãrãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita bida ededia.

¹³ Maãne bãrãba mãnebemada ãdjirã quĩrãpita jaradia.

¹⁴ Baribãrã crĩcharãnadua maã ewaride dji bororãa cãrẽda jaradida bãrã bedede panããda cawabidi carea.

¹⁵ Mãabãrã bãrãa crĩcha cawaada diaya bedea cawaãdamãrẽã. Maã bẽrã bãrãba jarabãdara bãrã quĩrãma panãba ni cãrẽ sida poya biẽ jaradaãa.

* **21:2** Parata eãara quiruda umé. Griego bedede bã bãa "lepta umé."

16 Ara bārā zezaba, bārā djabarāba, bārā ēberārāba, bārā ume dji biarā bida bārāra jida diadia. Māwā bārāra ḶCΛΓΛ quenabidia.

17 Mā Ḷjā panΛ carea jūmarāba bārāra quīrāmania.

18 BaribΛΓΛ bārā jaurera mā ewariza bio waga erobaya.†

19 MaḶ ewari zareade bārāba mā Ḷjā panΛda igaraēaēbΛΓΛ, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

20 Bārāba ununia sordaorāba JerusaleḶ purura jūrābΛdada. MaḶ unubΛdade cawaēia dji puru jūma ārīni ewarira jūēsida.

21 MaḶne Judea druade beara eyadaa isabe wānada, JerusaleḶne beara ēdrΛēada, dji puru caita beara puruēada wārānada.

22 MaḶ ewaride Ācōrēba idji purura cawa oya.‡ Idji cartade ḶΛpedadara jūma māwāya.

23 MaḶ ewaride wērārā biogoa beara, warra ju dawa erobeā sida bio mīā djuburi beadia. Jūmarāda bia mīgaēia Ācōrēba naḶ purura cawa obΛΓΛ bērā.

24 ΛCΛΓΛ necoba quenania, ḶCΛΓΛ druā beaza jida edecuada. MaḶne ju-diorāēba JerusaleḶra ādji jΛwaeā eropanania aba Ācōrēba ḶΛda ewaridaa.§

NaḶ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

25 Bārāba Ḷmādaura, jedecora, chīdau sida quīrā awara ununia. MaḶgΛba unubiya ewari minijīchiada zebΛΓΛda.* MaḶ carea naḶ ējūāne ēberārāra bio dauperaēia. Ādjirāba cawa crīchaēaēa pusa quīrū ḶΛba dji cābāyā jīgua nūmΛ bērā.

26 Bajāne bea quīrā awara bebΛΓΛde ēberārāra bio dauperaēia. NaḶ ējūāra minijīchia nūmΛda unu panΛ bērā abeda Ḷyāba neē baecuada.

27 MaḶnebΛΓΛ mā, NaḶ Djara Edada jḶrārāne ḶḶba bara zebΛΓΛda idjaba quīrāwārēā dorrodorrea ḶΛda ununia.†

28 MaḶ unubΛdade ḶΛsridadada, bārā ēdrΛdi ewarira ḶrḶ ḶΛ bērā.–

29 MaḶbe Jesuba ne jara ḶΛdeba nāwā jarasia:

–Higojōda wa baridua bacuruda bio quīrācuīta acΛdadada.

30 Bacuru itucu nūmebΛΓΛde bārāba cawabadaa dārāēne poara zeida.

31 Ara maḶ quīrāca bārāba jūma maḶ unubΛdade cawaēia Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caita ḶΛda.

32 Mā bārā wārāda jaraya: naḶ ewaridebema ēberārā beuēi naēna māra jūma māwāya.

33 Bajāra jōya, naḶ ējūā sida jōya baribΛΓΛ mā jaradara wārāda māwāya.

34-35 Quīrācuīta beadada Ācōrēra quīrādoada amaaba. Beu nībarānada idjaba naḶ djaraba o quīrā ḶΛra orānada. NaḶ ējūānebemada jūmawāyā crīcharānada. Quīrācuīta beadaēbΛΓΛ, maḶ ewariba bārāra jidaya animarā jidabada dji animarā ḶrḶ cawaēne baebari quīrāca. MaḶ ewarira jūmarā ḶrḶ cawaēne zeya.

36 MaḶ carea bio quīrācuīta beadada. Ācōrēa ewariza iwidi pananada maḶ ewari minijīchiadebemada ēdrΛdi carea idjaba mā, NaḶ Djara Edada quīrāpita peraēi neē panani carea.–

37 Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradia Ḷpeda diamasi Olivo eyadaa wābadjia.

38 MaḶ bērā diapēdēda ēberārāra Ācōrē de dromanaa wābadjidaa Jesuba jaradia ḶΛ ūrīni carea.

† 21:18 Mā bārā jaurera ewariza bio waga erobaya. Griego bedeade ḶΛ ḶΛa: “Bārā budara ni abaΛda aduaēa.” ‡ 21:22 Daniel 9:25-27; Osea 9:7. § 21:24 Isaías 63:18. * 21:25 Isaías 13:9-10. † 21:27 Daniel 7:13-14.

22

Jesu beadi carea crīcha jΛrΛ panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; Juañ 11:45-53

¹ Pañ ēsābari neñ cobada ewarira caita basia. Mañ ewarira judiorã Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebabada ewari abadaa.

² Mañne sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã biða Jesu beadi carea crīcha jΛrΛ panasidaa. BaribΛrΛ puruda waya panΛ bẽrã ebuða o quĩrĩãé panasidaa.

³ Māwã bΛde diauruba Juda Iscariote crīchara poyasia. Mañ Judara Jesuba doce edadadebema basia.

⁴ Judara sacerdote bororãmaa, Ācõrẽ de droma zarrarã dji bororãmaa biða wāsia. Ādjirãa jarasia sãwãbΛrΛ Jesura jidabida.

⁵ Mañ ũrĩsidade ādjirãa bio bΛsrĩdadapeda idjía paratada diadiada asidaa.

⁶ Bia bΛada apeda Judara wāsia. Mañbe idjia jΛrΛbadjia ēberãrã neñe Jesura jidabi carea.

Jesuba doce edadarã ume ne coda

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

⁷ Pañ ēsābari neñ bΛ cobada ewarira jũesia. Mañ ewaride judiorã Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebadi carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa.*

⁸ Mañ carea Jesuba Pedroda, Juañ sida diabuesia mañ cobadara ādji itea ode wānamārẽã. Nāwã jarasia:

–Dadji judiorã Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebadi carea cobadara jũma ode wānadua.–

⁹ Mañne ādjia iwidisidaa:

–¿BΛa sãma quĩrĩã bΛ daiba mañgΛra ode wānida?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Puruðe eða wãbΛdade bãrãba ununia umaquĩrãba zocoda eronĩda. Idji caidu wānadua idji wãbΛrΛ dedaa.

¹¹ Mañ de djibaría nãwã jaradadua: “Dadjirãa Jaradiabariba nañda iwidibisia: mñã, mñ ume nĩbabadarã biða Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebadi carea cobadara ¿sãma codi?”

¹² Mañne idjia ātaarebema dejã waibΛada jũma biya o nũmΛda acΛbiya. Mama odadua.–

¹³ WãbΛdade Jesuba ādjía jarada quĩrãca unusidaa. Ara mañda Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrãnebadi carea cobadara osidaa.

¹⁴ Ne codi bẽrã Jesura, idjia diabuedarã sida mesa icawa chũpanesidaa.

¹⁵ Mañne ādjía jarasia:

–Mñ bio bia mĩgai naẽna mñã wãrãda nañ cobadara bãrã ume ābaa co quĩrĩã basia.

¹⁶ Mñã bãrãa wãrãda jaraya: nañ codaba waa coẽa aba Ācõrẽba jũma idji ēberãrã pe erobebΛrΛdaa. Nañ cobadaba jara bΛ jũma mñwãnacarea wayacusa coya.–

¹⁷ Mañbe tazada idji jΛwade edapeda Ācõrẽa bia jarapeda nãwã jarasia:

–Nañra dodadua.

¹⁸ Mñã jaraya: uva bara waa doẽa aba Ācõrẽba jũma idji ēberãrã pe erobebΛrΛdaa.–

¹⁹ Mañbe pañda idji jΛwade edapeda Ācõrẽa bia bΛada asia. Cõrãcuapeda ādjía diabΛrΛde nãwã jarasia:

–Nañra mñ cacuaa, bãrã carea diabΛrΛa. Codadua. Mñ quĩrãnebadi carea ara nañ quĩrãca o pananadua.–

* 22:7 Exodo 12:1-28.

20 Ara mañ quĩrãca ne copeđadacarea tazara idji jΛwade edapeđa jarasia:
 –Nañ tazade bΛra mΛ oa bãrã carea erozoabΛrΛa. MΛ oadeba ãcõrẽba bãrã ume beđe djiwiđida bΛbΛrΛa.†

21 BaribΛrΛ mΛ jidabira nama mΛ ume ne co bΛa.‡

22 Wãrãda mΛ, Nañ Djara Edadara bia mĩgaida bΛa ãcõrẽba jarađa quĩrãca, jbaribΛrΛ mΛ jidabi ēberãra bio mĩã djuburi bΛa!–

23 Mañ carea idji ume nĩbabadarãba ara ãdjiduɓa iwidi duanesidaa caibΛrΛ Jesura mãwã oida.

¿Caida dji dromaara bΛ?

Mateo 20:25-28; Marco 10:42-45

24 Mãwã panΛne ara ãdjiduɓa iwidi duanesia caida dji dromaara bΛ cawaya.

25-26 Mañ carea Jesuba ãdjía jarasia:

–Ni ababba idjira dji dromaara bΛda crĩchaiē bΛa. Nañ ējũãnebema bororãba ãdji ēberãrãra jũmawãyã zocabadaa idjaba ãdji purura carebabariada abadaa. BaribΛrΛ bãrãra mãwã beadiē panΛa. Dji drõãara bΛra dji cũdraara bΛ quĩrãca baida bΛa. Dji borora nezoca quĩrãca baida bΛa.

27 Èberãmaarã ¿caida dji dromaara bΛ: dji mesade ne coi carea chũmebarida wa dji ne cobibarida? ¿Dji mesade chũmebarida dji dromaara bΛēca? BaribΛrΛ mΛra dji dromada bΛmĩna nama bãrã tãēna nezoca quĩrãca bΛa.

28 MΛ bia mĩga baside bãrãba mΛ ume jũma droasidaa.

29 Mañ bẽrã mΛ Zezaba mΛ bΛda quĩrãca mΛa bãrãra dji bororãda bΛcuaya.

30 MΛ purude bãrãra mΛ ume ne codia. Bãrãra Israeldeba yõpedeđa doce purudebema bororãda beadi bẽrã bugue biya quedeade chũpanania.–

Pedroba Jesu igaraẽana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Juañ 13:36-38

31 Mañ awara Jesuba jarasia:

–Simoñ, Simoñ, diauruba ãcõrẽa iwidisia bãrã mĩã sē bΛdeba mΛ ïjã panΛra igarabi carea.

32 BaribΛrΛ mΛa ãcõrẽa iwidisia bΛa ïjã bΛra igararãmãrẽã. Mãwãmĩna igaraya. BaribΛrΛ bΛa jēda crĩchapeđa bΛ djabarãra carebadua biara ïjãnamãrẽã.–

33 Mañ carea Pedroba Jesua nãwã panusia:

–MΛ Boro, mΛra bΛ ume ababe preso wãida crĩcha bΛēa; ãtebΛrΛ bΛ ume beuida crĩcha bΛa.–

34 Jesuba idjía jarasia:

–MΛa jaraya, Pedro, ara nañ diamasi eterre berui naēna bΛa bΛrima ũbea mΛra unucaada aya.–

Ewari zarea jũēbΛrΛa

35 Mañbe Jesuba ãdjía jarasia:

–MΛa bãrã parata neē, buchaca neē idjaba jĩrũne jΛbada neē diabueside ¿ne care bΛesidaca?–§

Ãdjirãba panusidaa:

–Ni cãrē sida care bΛeē basía.–

36 Mañ carea idjia jarasia:

–BaribΛrΛ mΛa jaraya: idira parata ero bΛbΛrΛ ededua. Buchaca bara bΛbΛrΛ mañ sida ededua. Djõbada neco neē bΛba idjia cacuade jΛbarira nēdobuepeđa aba nēdodua.

† 22:20 Exodo 24:5-8; Jeremia 31:31-34. ‡ 22:21 Salmo 41:9. § 22:35 Luca 10:1-20.

³⁷ M̄la jaraya: Ācōrēneba bedeabariba m̄nebema b̄ada wārāda māwāida b̄a. Nāwā b̄asia: ara idjida ēberā cadjirua quīrāca idu beabisia.* M̄nebema b̄apedadara wārāda jūma māwāya.–

³⁸ Mañ carea ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, nama djōbada necoda umé eropan̄a.–

Jesuba jarasia:

–Besia. Waa bedearānada.–

Jesuba Olivo eyade Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

³⁹ Mañbe Jesura wayacusa Olivo eyadaa wāsia idjia obari quīrāca. Idji ume n̄babadarā sida wāsidaa.

⁴⁰ Araa jūesidade Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēa iwididadua m̄ igarada amaaba.–

⁴¹ Mañbe Jesura mōgara tabarida b̄a t̄m̄ane wāsia. Chīrāborode cobepeda Ācōrēa nāwā iwidisia:

⁴² –Zeza, b̄amaa bia b̄abara, m̄ra idu bia m̄gabirādua. Baribara m̄la quīrā b̄a quīrāca orādua, ātebara b̄a quīrā b̄a quīrāca odua.–

[⁴³ Māwā b̄ade bajānebema nezocaba b̄ada idjia diae zesia.

⁴⁴ Jesura bio sopua b̄a b̄erā Ācōrēa wetara iwidi basia. Mañne idji jara oa quīrāca egorodaa erozoasia.]†

⁴⁵ Jesuba Ācōrēa iwidi b̄apeda jēda wāsia. Mañne idji ume n̄babadarāra sopuaba cāi pan̄a unusia.

⁴⁶ Mañ carea ādjia jarasia:

–¿Cārē cārē bārāra cāi pan̄a? Pirabaridapeda Ācōrēa iwididadua m̄ igarada amaaba.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juañ 18:2-11

⁴⁷ Wadi Jesu bedea b̄ade ēberārāda zocārā jūecuasidaa. Judada ādji nocoare basia. Idjira Jesuba doce edadadebema basia. Jesu uridarrade isōi carea caita wāsia.

⁴⁸ Mañne Jesuba idjia jarasia:

–Juda, isōbaradeba ¿m̄, Nañ Djara Edadara b̄a jida diaica?–

⁴⁹ Jesu ume n̄naba cawasidaa idjira jidada. Mañ carea nāwā iwidisidaa:

–Dai Boro, ¿necoba djōnica?–

⁵⁰ Ara māwābarade ababa sacerdote dji droma nezoca cawara jawa araarebemada t̄tasia.

⁵¹ Mañ carea Jesuba jarasia:

–¡Djōrānada! ¡Idu b̄adada!–

Ara mañda dji ēberā cawara tāpeda anibisia.

⁵² Mañbe Jesuba sacerdote bororā, Ācōrē de dromanebema zarrarā, dji droma bea zepedadarā bida nāwā jarasia:

–Bārāba ¿cārē cārē neco bara, bacuru bara m̄ra jāwā jidade ze pan̄a? ¿Māwāra m̄ra ēberā minijichiaca?

⁵³ Ewariza m̄ra Ācōrē de droma dajada bārā tāēna badamīna jidadaca basia. Baribara ara nawena Ācōrēba diaurua idu poyabi b̄a. Māwā bārāba o quīrā pan̄a o pan̄a.–

* **22:37** Isaía 53:12. † **22:44** Griego bedea zocārā cartade mañ umébema versícolora neēa.

*Pedroba Jesu unucaada ada**Mateo 26:57-58, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juañ 18:12-18, 25-27*

⁵⁴ Jesura jidaadepeda sacerdote dji droma dedaa edesidaa. Pedroba tɒɒɒba epẽ nĩbasia.

⁵⁵ Mañne ãcɒɒɒba de dudu tɒɒɒda coadepeda caita chũpanesidaa. Pedro sida ãdjirã tâena chũmesia.

⁵⁶ Māwã bɒde nezocawērã abɒɒba Pedrora tɒɒɒ cã chũmɒda unupeɒa bio acɒ nũmesia. Mañne jarasia:

-Za bɒra Jesu ume nĩbabadjia.-

⁵⁷ Baribɒɒɒ Pedroba nãwã mērãsia:

-Bɒa jara bɒ ēberãra mɒa unucaa.-

⁵⁸ Dãrãēne dewaraba Pedrora unupeɒa nãwã jarasia:

-Bɒra ãdjidebemada jãwã bɒa.-

Mañ carea Pedroba jarasia:

-Ache, mãwãéa.-

⁵⁹ Mãwãnacarea dewaraba jarasia:

-Wãrãda za bɒra Jesu ume nĩbabadjia. Idjira Galileadebemada jãwã bɒa.-

⁶⁰ Baribɒɒɒ Pedroba panusia:

-Ache, mɒa adua bɒa bɒa cãrẽda jara bɒda.-

Pedro waɒibida bedea bɒde eterrera berusia.

⁶¹ Ara mãwãbɒɒɒde Jesuba Pedrora jẽdaa pɒɒɒɒga acɒsia. Mañne Pedroba quĩrãnebasia Jesuba idjãa jaraɒara: eterre berui naēna bɒa b̄arima ũbea mɒra unucaada aya.‡

⁶² Ara mãda Pedrora ãyã wãpeda bio sopuaba jĩãsia.

*Jesu biẽ opedada**Mateo 26:67-68; Marco 14:65*

⁶³ Mañne Jesu jida eropanã ēberãrãba idjira ipiɒa biẽ jarabadjidaa idjaba puobadjidaa.

⁶⁴ Jesura quĩrã bɒraɒadepeda ubadjidaa. Mañne nãwã jarabadjidaa:

-¡Ãcõrẽneba bedeadua! ¡Daia jaradua caibɒɒɒ bɒra usida!-

⁶⁵ Mañ awara ne quĩrãtanoa jara panãneba Jesura biẽ jarabadjidaa.

*Jesu dji dromarã quĩrãpita bada**Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juañ 18:19-24*

⁶⁶ ãsa badacarea purudebema dji dromarãda ãbaa dji jɒresidaa. Sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarã sida duanasidaa. Mañbe Jesura ãdjirã quĩrãpita enebisidaa. Idjãa nãwã jarasidaa:

⁶⁷ -Dairãa jaradua: ¿bɒra Ãcõrẽba ēdrɒ edabari diai jaradaca?-

Jesuba panusia:

-Mɒa bãrãa jarabɒɒɒ sida ijãnaēa.

⁶⁸ Mañ awara mɒa bãrãa cãrẽ cãrẽã ijãnaē panɒda iwidibɒɒɒ panunaēa. Idjaba mɒra ēdrɒ bɒdaēa.§

⁶⁹ Baribɒɒɒ idiba ãtaa mɒ, Nañ Djara Edadara Ãcõrẽ ne jũma poya bɒ jɒwa araare chũmaya.-*

⁷⁰ Mañ carea jũmarãba iwidisidaa:

-Mãwã baibɒɒɒ ¿bɒra Ãcõrẽ Warraca?-†

Jesuba panusia:

-Mãē, bãrãba mãwã jara panɒa.-

⁷¹ Mañne ãdjirãba jarasidaa:

‡ 22:61 Luca 22:34. § 22:68 *Idjaba mɒra ēdrɒ bɒdaēa.* Griego bedeaɒe ãcɒɒɒ cartade mãra neēa.

* 22:69 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. † 22:70 Salmo 2:6-7.

-¿Dadjirāba waa cārēda jΛrΛdi? ¿Ara idji iteba jara bΛēca idjira Ācōrē Warrada?-

23

Jesu Pilato quīrāpita bada

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juañ 18:28-38

¹ Ara mañda jūma dji dromarā ābaa dji jΛre panΛra piradrΛdapeða Jesura Pilatoma edesidaa.*

² Mañbe Jesura Pilato quīrāpita nāwā biē jara duanesidaa:

-Dairāba ūrīsidea nañ ēberāba dai purura quīrūbiga bΛda. Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebΛdade idjia diabi ama bΛa. Mañ awara jara bΛa idjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada. Mañba idjira jūmarā boroada a bΛa.-

³ Mañ carea Pilatoba Jesua iwidisia:

-¿BΛda wārāda judiorā boroca?-

Jesuba panusia:

-Māē, bΛa māwā jara bΛa.-

⁴ Mañbe Pilatoba sacerdote bororāa, ēberārā arima duanāa biða jarasia:

-Māa unuē bΛa nañ ēberāra bedede bΛda.-

⁵ BaribΛrΛ wetara jara duanesidaa:

-Idjia jaradia bΛdeba dai judiorāra quīrūbiga bΛa. Naārā Galilea druade māwā osia idjaba nañ purude biða māwā o bΛa.-

Jesu Herodema edepedada

⁶ Mañ ūrīside Pilatoba ādjia iwidisia Jesura Galileadebema cawaya.

⁷ Mamabemada cawaside Jesura Herodema diabuesia cawa omārēā.† Herodera Galileade dji boro basia baribΛrΛ mañ ewaride Jerusaleñ purude basia.

⁸ Jesura trΛ bΛga bΛ bērā dārābΛrΛ basia Herodeba idjira unu quīrīā bΛda. Mañ bērā Jesu unuside bio bΛsriedasia. Idjia unu quīrīā basia Jesuba ne ununacada obΛrΛda.

⁹ Herodeba Jesua quīrātanoa iwidisia, baribΛrΛ Jesuba ni cārē sida panuē basia.

¹⁰ Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima panasidaa. Ādjia Jesura bio biē jara panasidaa.

¹¹ Māwā panΛne Herodeba idji sordaorā biða Jesuda ipida biē jara duanasidaa. Djio biya quiruda Jesua jΛbidapeða idji carea ipida duanasidaa. Māwānacarea Herodeba idjira Pilatoma jēda diabuesia.

¹² Mañ ewarideba ātaa Pilatora Herode ume dji quīrū badada dji biada panesidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juañ 18:39-19:16

¹³ Mañbe Pilatoba puru bororāda, sacerdote bororāda, puru sida ābaa trΛcuasia.

¹⁴ Ādjirāa nāwā jarasia:

-Bārāba mΛmaa nañ ēberāra enesidaa jaradi carea idjia purura quīrūbiga bΛda; baribΛrΛ bārā quīrāpita bio iwididamīna bedede bΛda unuēa.

¹⁵ Herode biða idjira bedede bΛēda ununa bērā mΛmaa jēda diabuesia. Mañ bērā ebuda bΛa idjira beadiē panΛda.

¹⁶ Ababe soaba ubipeða ēdrΛ bΛya.-

* **23:1** Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda bΛsia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36 babΛrΛdaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso bearā beacara panΛ bērā. Aba romanorāba māwā cawa odida panasidaa. † **23:7** Mañ Herodera Antipa trΛ jarabadjidaa.

17 Poaza mañ ewaride Pilatoba preso beada aba êdra ðadja.‡

18 Baribara jûma dji powua nûma êberârâba nãwã bia jarasidaa:

–jãgara beabidua! ¡Barrabâdra êdra ðadua!–

19 Mañ Barrabâra preso basia puru quîrûbigada carea idjaba mîã beada carea.

20 Pilatoba Jesuda êdra ða quîrîã ða bêrã purua waya bedeasia.

21 Mâwãmîna waya jîgua bia jarasidaa:

–¡Crude cachi beabidua, crude cachi beabidua!–

22 Mañne Pilatoba waya âdjia jarasia:

–¿Baribara nañ êberâba cãrê cadjiruada osi? Idjia cadjiruara oê ða beadi carea. Mañ bêrã soaba ubipeða êdra ða.–

23 Baribara âdjirâra wadibida jîgua bia duanasidaa Jesu crude cachi beabimârêã. Mañ awara sacerdote bororâba ara mañ quîrâca jîgua jara duanasidaa aba Pilatoba jãbardaa.§

24 Mañ bêrã Pilatoba âdjirâba jara pan quîrâca osia.

25 Barrabâba purura quîrûbigadamîna idjaba mîã beadamîna Pilatoba idjira êdra ðasia êberârâbara iwidipeða bêrã. Mañbe âdjia quîrîã pan quîrâca Jesura obisia.

Jesu crude cachi ðapedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juañ 19:17-27

26 Jesu crude cachidi carea edesida de Cirenenebema Simoñda puru daa zebara basia. Jesuba cru eronîbadara mañ Simoña ataubidapeða idji caidu edebisidaa.

27 Âdji caidu êberârâda bio cãbana wãbada basia. Mañne ðara wêrârâda Jesu carea jã panasidaa.

28 Jesuba âdjimaa acpeða jarasia:

–Jerusaleñnebema wêrârã, mñ carea jîârãnada; âtebara ara bãdji carea, bãrã warrarã carea bida jîãnada.

29 Ewari aba êberârâba jara dia: “Bio bia beaa wêrârã warra toðacara idjaba ju dawadacara.”

30 Mañne eyaa nãwã jara dia: “Dai ðrã ða edua.” Dewara eyaa jara dia: “Daira ânã nûma dua.”*

31 Êberârâba mñ, bacuru onoa quîrâca ðada beadibara,† bacuru põ quîrâca beara ¿sãwãni?–‡

32 Jesu ume crude beadi carea êberã cadjiruarãda umé edesidaa.

33 Êjûã Boro Bawara abadama jûesida de Jesura crude cachi jira ðasidaa. Dji êberã cadjiruarã sida crude cachi jira ðasidaa, aba Jesu jawa araare, aba idji jawa acare.

34 [Mañne Jesuba jarasia:

–Zeza, âdjia o panara quîrãdoada. Âdjia adua panã cãrêda o panãda.–]§

Mañ awara sordaorãra ne jemenesidaa Jesuba cacuade jã badara sãwã jedecadi cawaya.*

35 Jûma mañgara êberârâba ac duanasidaa. Mañne dji bororâba idjira ipida biã jara duanasidaa:

‡ 23:17 Griego bedeade zocãrã cartade mañ versíçulora neã. § 23:23 Sacerdote bororãba. Griego bedeade ðara cartade mañra neã. * 23:30 Osea 10:8. † 23:31 Âcõrêba êdra edabari diai jaraðara edaude “bacuru tucuda” abadjidaa. Isaía 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13.

‡ 23:31 Ezequiel 15:1-8. § 23:34 Griego bedeade ðara cartade beada corchetede bara neã.

* 23:34 Salmo 22:18.

-Dewararāda carebasia.† Ācōrēba idjida dadjirā ēdrΛ edamārēā bΛsibΛrΛ, ¿ara iduba poya ēdrΛēca?-

36-37 Mañ awara sordaorā arima duanΛba Jesura ipida biē jarabadjidaa. Ādjia Jesua uva ba oregueada diade wānapeda jarabadjidaa:

-BΛda wārāda judiorā borobΛrΛ, ara bΛduba ēdrΛdua.-

38 Jesu boro nocoare bedeada cachi jira bΛsidaa cawabidi carea idjira cārē carea beabΛdada. [Griego bedeade, latiñ bedeade, hebreode bida] nāwā bΛ basia: “NañgΛra judiorā boroa.”‡

39 Mañne ēberā aba cadjirua oda carea crude cachipedadaba Jesura nāwā biē jarabadjia:

-BΛda wārāda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraΛabΛrΛ, bΛduba ēdrΛpeda dai sida ēdrΛ bΛdua.-

40 BaribΛrΛ dewarabemaba idjira nāwā quēāsia:

-¿BΛ sida cawa o panΛmīna wadibida Ācōrēra wayaēca?

41 Wārāda dadjira nama jira pananida panΛa cadjiruada opedada bērā. BaribΛrΛ za bΛ ēberāba ¿cārē cadjiruada osi?-

42 Mañbe idjia Jesua nāwā jarasia:

-BΛ jūmarā boroda bebΛrΛde mΛra quīrānebadua.-

43 Mañ carea Jesuba idjía jarasia:

-MΛa wārāda jaraya: bΛra nane mΛ ume bajāne baya.-§

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juañ 19:28-30

44-45 Umatipa ãmādaura quisia. Mañba nañ ējūāra hora ũbea jūma pāima nūmasia. Ācōrē de dromane eða wua eatΛ jira bΛra ēsidra cōā dogosia.*

46 Ara mañne Jesuba jīgua jarasia:

-Zeza, mΛ jaurera bΛ jΛwade bΛbΛrΛa.-†

Māwā jarapeda ãyādrΛsia.

47 Mañ unuside sordaorā boro arima bΛba Ācōrēra nāwā bia jarasia:

-Wārāda nañ ēberāra jipa basia.-

48 Jesu crude beabΛda acΛde wāpedadaba jūma māwānara ununapeda sopuadeba ādji so ãrΛ u duanΛda jēda wāsidaa.

49 Māwā duanΛne jūma Jesu unubadarāba, wērārā Galileadeba idji caidu nībapedadarā bida tΛmΛba acΛ panasidaa.

Jesu tΛbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juañ 19:38-42

50-51 Ēberā Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druadebema basía. Ēberā bia basía idjaba jipa basia. Ācōrēra jūmarā Boroda bemārēā jΛā basia. Idjira judiorā dji bororānebema basía baribΛrΛ bedeada ausidade bia bΛada añ basía. Ādjia opedadara biē unusia.

52 Mañ Josera Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidisia tΛbari carea.

53 Mañbe Jesura eða edapeda borobaba bΛrapeda mōjē uria corodade eða basia. Mañ uria corodade ni abaΛ bēwārāda wadi bΛdaca basía.

54 Anāūbada ewarira ãrΛ bΛ bērā judiorāba mañ ewari carea ne jūmada o eropananida panasidaa.

55 ΛcΛrΛ wērārā Jesu ume Galileadeba zepedadada Jose caidu wāsidaa. Jūēnapeda mōjē corodara unusidaa. Idjaba unusidaa Jesura eða bΛbΛdada.

† 23:35 Carebasia. Griego bedeade bΛ bΛa: “ĒdrΛ edasia.” ‡ 23:38 Griego bedeade ãcΛrΛ cartade bedeada corchetede bΛra neña. § 23:43 Bajā. Griego bedeade bΛ bΛa “paraíso.” Mama jipa bea jaidapedadarāra bia duanΛa. * 23:44-45 Exodo 26:31-33. † 23:46 Salmo 31:5.

⁵⁶ MamaꞤba jēda wānapeda ādjirāba bēwārā pꞤꞤbada querada osidaa. Nurēma ĩnāũsidaa Ācōrē leyba jara ꞤꞤ quĩrāca.‡

24

Jesu ĩrēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juañ 20:1-10

¹ Nabema ewari domianebemane wērārāra diapededa Jesu tꞤbaripedadamaa wāsidaa. Ādjia bēwārā pꞤꞤbada quera opedadara edesidaa. [Ādji ume dewara wērārā sida wāsidaa.]*

² BaribꞤꞤ mōgara waibꞤa dji uria jūāꞤꞤ Ꞥadara orrocawa cobꞤa unune wāsidaa.

³ Dji uridae eða wāꞤꞤdade dadjirā Boro Jesu beudara ununaē basía.

⁴ Mañ carea ādjia abeða cawa crīchaðē basía. Cawaēne ādji caita ēberāda umé odjasidaa. Mañ ēberāba cacuade jꞤ ꞤꞤꞤꞤ dorrodorrea basía.

⁵ Mañ carea wērārāra bio dauperabꞤdaba eðaꞤa Ꞥarrusidaa. Mañne dji ēberārāba ādjía jarasidaa:

–¿Cārē cārēā bārāba zocai ꞤꞤa beudarā tāēna jꞤꞤ ꞤꞤꞤ?

⁶ Idjira nama ꞤꞤēa ĩrēbada bērā.† Wadi Galileade Ꞥanasidade idjia bārāa jaradara quĩrānebadada.

⁷ Idjia nāwā jarasia: “ꞤꞤꞤꞤba mñ, Nañ Djara Edadara ēberā cadjiruarāa jida diaðida ꞤꞤꞤ. Mñra crude beaðia, baribꞤꞤ ewari ũbeade ĩrēbaya.”–‡

⁸ MañꞤꞤꞤ ādjirāba quĩrānebasidaa Jesuba māwā jaradada.

⁹ Ara mañda wērārā jēda wānapeda Jesuba edadārā once ꞤꞤꞤꞤ, waabemarāa bida ādjia unupedadara nēꞤꞤꞤꞤꞤꞤ.

¹⁰ Maria Magdalenaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārā ādji ume ꞤꞤꞤ bida Jesuba edadārāa māwā nēꞤꞤꞤꞤꞤꞤ.

¹¹ BaribꞤꞤ wērārāba jara ꞤꞤꞤꞤ crīcha neē ꞤꞤca Ꞥada bērā ādjirāba ĩjānaē basía.

¹² Māwāmñna Pedrora ara mañda Jesu tꞤbaripedadamaa pira wāsia. Dji uridae eða acꞤside ababe dji bēwārā ꞤꞤꞤꞤ Ꞥada wuada unusia. Mañ carea cawa crīchaðē diguidaa wāsia.

Emaú purudaa wābada ode nĩbapedada

Marco 16:12-13

¹³ Ara mañ ewaride Jesu ĩjā beadada umé Emaú puru zaquedaa wāꞤꞤa basía. Mañ purura Jerusaleñeba mĩgaē ꞤꞤꞤ.§

¹⁴ Ādjia jūma Jesu māwānanebemada beða nĩbasidaa.

¹⁵ Māwā beða nĩnane Jesura caita zepeda ādji ume nĩbasia.

¹⁶ BaribꞤꞤ Jesuda māwā ꞤꞤa Ācōrēba ādjía idu cawabiē basía.

¹⁷ Mañne Jesuba ādjía iwidisia:

–¿Bārāba cārēda jara nĩna?–

Mañ ũrĩsidade nĩꞤanesidaa. Ebuða basia bio sopua ꞤꞤꞤꞤ.*

¹⁸ Aba Cleopa abadaba Ꞥanusia:

–Zocārā Jerusaleñne jūēpedadadebemaba ¿ababe ꞤꞤꞤꞤꞤ adua ꞤꞤca nañ ewaride sāwānada?–

¹⁹ Jesuba ādjía iwidisia:

–¿Cārēnebemada jara ꞤꞤꞤꞤ?–

‡ **23:56** Exodo 20:10. * **24:1** Griego beðeade ꞤꞤꞤꞤ cartade beða corchetede ꞤꞤꞤ neða. † **24:6** Idjira nama ꞤꞤēa ĩrēbada bērā. Griego beðeade ꞤꞤꞤꞤ cartade mañra neða. ‡ **24:7** Luca 9:22; 18:31-33.

§ **24:13** Mĩgaē ꞤꞤꞤ. Griego beðeade ꞤꞤ ꞤꞤꞤ “sesenta estadia.” Mañ tꞤꞤꞤꞤ once kilómetro quĩrāca ꞤꞤꞤ.

* **24:17** Mañ ũrĩsidade nĩꞤanesidaa. Ebuða basia bio sopua ꞤꞤꞤꞤ. Griego beðeade ꞤꞤꞤꞤ cartade ꞤꞤ ꞤꞤꞤ: “¿Cārē cārēā sopua ꞤꞤꞤꞤ?”

Ādjia panusidaa:

–Jesu Nazaredebemada jara panΛa. Idjia odadeba idjaba jaradadeba cawabisia idjira Ācōrēneba bedebarida. Ācōrēba, puru bida idjira bia unusidaa.

²⁰ BaribΛrΛ puru bororāba, sacerdote bororā bida idjira crude cachi beabisidaa.

²¹ Daiba crīchāsidaa idjiabΛrΛ dadji Israel purura biē bΛdebemada ēdrΛ bΛida. Māwāmīna idji beapedadara idiba ewari ūbea bΛa.

²² BaribΛrΛ ḄcΛrΛ wērārā dai tāēnabemaba jarapedada carea दौरa wētara cawa crīchadaē panesidaa. Ādjira idi diapedada idji tΛbaripedadamaa wāsidaa.

²³ Dji bēwārāra ununaē bērā daimaa jarade zesidaa ādjia bajānebema nezocarāda unusidada. MaḗgΛrāba ādjia jarasidamanaa Jesura ḗrēbasida.

²⁴ Maḗ carea ḄcΛrΛ dairānebemaba acΛde wāsidaa. Idji tΛbaripedadama ara wērārāba jarapedada quīrāca unusidaa. BaribΛrΛ idjida ununaē basia.–

²⁵ Maḗ carea Jesuba ādjia jarasia:

–jŭma Ācōrēneba bedebadarāba jarapedadara bārāba ūjāna ama panΛa! jBārāra crīcha neē panΛa!

²⁶ ¿Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara dji Dromada bei naēna bia mīgaida basiēca?–†

²⁷ Maḗbe Ācōrē cartade idjidebema bΛpedadada jūma cawa jarasia. Moiseba bΛdada, Ācōrēneba bedebadarāba bΛpedada sida jūma cawa jarasia.

²⁸ Māwā nīnane ādji wābΛda purude jūesidaa. Maḗne Jesura nocodaa wābΛrΛ basia.

²⁹ BaribΛrΛ ādjirā ume bemārēā nāwā bio bedea djuburiasidaa:

–Ewarira queubodo bērā wārādua. Dai ume bedua.–

Maḗ bērā ādji ume besia.

³⁰ Ne cobΛdade Jesuba paḗda edapeda Ācōrēba bia jarasia. Cōrācuapeda ādjia diasia.

³¹ MaḗnebΛrΛ Ācōrēba ādjia idu cawabisia Jesuda māwā bΛda. BaribΛrΛ Jesura ara maḗda nēbasia.

³² Maḗne ādjiduba nāwā jarasidaa:

–Idjia Ācōrē bedea cawa jara nībaside ¿dadjira bio bΛsrida pananaē basica?–

³³ Ara maḗda ādjira jēda Jerusaleḗnaa wāsidaa. Maḗne Jesuba edadarā once panΛra dewararā ume ābaa dji jΛre panΛda unune wāsidaa.

³⁴ MaḗgΛrāba nāwā jara panasidaa:

–jJesura wārāda ḗrēbasia! Simoḗa ara idjida unubisia.–

³⁵ Ara maḗda ādjia bida nēbΛrΛsidaa ode sāwāpedadada. Ādjia jarasidaa:

–Jesuba paḗ cōrācuaside daiba cawasidaa idjida māwā bΛda.–

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juaḗ 20:19-23

³⁶ Wadibida maḗgΛdebema bedea duane Jesuda ādji ēsi odjasia. [Maḗbe ādjirāa jarasia:

–jNecai pananadua!–]‡

³⁷ Maḗ unusidade ādjirāra bio dauperasidaa, bēwārāda māwā bΛda crīchāsida bērā.

³⁸ BaribΛrΛ Jesuba ādjia jarasia:

–¿Cārē cārēā bārāra daupera panΛ? ¿Cārē cārēā ūjānaē panΛ mḗra ḗrēbasida?

† 24:26 Isaia 53:7-12. ‡ 24:36 Griego bedede ḄcΛrΛ cartade bedea corchete de bΛra neēa.

39 Mǎ jΛwara, mǎ jīrū sida acΛdadua. Mǎda jāwā bΛa. Mǎra tānadua. Jaurera djara neē bΛa, maǎne acΛdadua: mǎra djara bara bΛa.–

40 Mǎwā jarapeda idji jΛwara, jīrū sida acΛbisia. §

41 Mǎwāmīna bΛsridaba ādjia wadi poya ījānaē basía. Ādjia abeda cawa crīchadaē basía. Maǎ carea Jesuba ādjía nǎwā iwīdisia:

–¿Bārāba codira neē panΛca?–

42 Maǎ carea ādjirāba Jesua beda badada diasidaa. Urrajō sida diasidaa.*

43 Ara maǎda ādji quīrāpita cosia.

44 Mǎwānacarea ādjía jarasia:

–Mǎ wadi bārā ume bāsīde jara babadjia mǎnebema naēna bΛpedadara jūma mǎwāida bΛda. Maǎra Moiseba bΛsia, Ācōrēneba bedēabadarāba bΛsidaa, idjaba Salmo cartade bida bΛ bΛa.–

45 Maǎbe Jesuba ādji crīchara ewasia Ācōrē bedea cawadamārēā.

46 Nǎwā jarasia:

–Ācōrē cartade nǎwā bΛ bΛa: Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara bia mīgaida bΛa. Beudacarea ewari ūbeade ĩrēbaya.

47 Maǎbe idji trĭneba idji ījā beaba ēberārāa jaradia cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. MǎwābΛrΛ Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaya. MaǎgΛra naārā Jerusaleĭ purude jaradapeda jūma puru beaza jarade wānia.

48 Ara bādji dauba mǎ mǎwānara jūma unusidaa.

49 Wārāda mǎa bārāmaa mǎ Zezaba diai jaradada diabueya. Maǎra idji Jaurea. Maǎ bērā bārāra nama Jerusaleĭne pananadua aba idji ΛbΛa bajāneba zeida bΛ edabΛdadāa.–

Jesu bajānaa wāna

Marco 16:19-20

50 Mǎwānacarea Jesuba ādjirāra Jerusaleĭ puru dajadaa Betania caita pe edesia. Maǎbe idji jΛwara ĩtaa wapeda ādjirāra bia jarasia Ācōrēba careba bamārēā.

51 Mǎwā bedea bΛde Ācōrēba idjira bajānaa edesia. †

52 Ādjirāba Jesua bia bedea pananapeda bio bΛsridaa Jerusaleĭnaa jēda wāsidaa.

53 MamaΛba ĩtaa ādjirāra ewariza Ācōrē de droma dajadaare wābadjīdaa Ācōrēa bia bedēadi carea. ‡

§ 24:40 Griego bedēade ἄλλα cartade maǎ versículora neēa. * 24:42 Urrajō sida diasidaa. Griego bedēade zocārā cartade maǎra neēa. † 24:51 Hecho 1:9-11. ‡ 24:53 Griego bedēade ἄλλα cartade maǎare bΛ bΛa: “Amén.”

JUAΛ

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA JUAΛBA ΒΛΦΑ

Jesu ume nĩbada Juaλba naλ cartada βasia. Poa 80are Epeso purude baside βasia. Baribλγλ cartade jaraē βλα idjia βλδada. Λcλγλmaarā naλ cartade Juaλba ara idjida “Jesuba bio quĩrĩā βλ” trλ jarabadjia (21:20-24).

Juaλba naλ cartara djabarā itea βasia cawadamārēā ādjia Jesudebema ĩjāpedadara wārāda. Idjaba jūmarā itea βasia Jesura wārāda Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Maλ crĩcha dromara Juaλba βasia 20:31ne: “Jūma naλγλara βasia bārāba Jesura Ācōrēba ēdrλ edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Māwā ĩjānibλγλ idjideba zocai bai arada erobeadia.”

Naλ cartade Juaλba ebuda cawabisia Jesura wārāda Ācōrēneba zesida. Maλγλara naārā cawabisia ēberārāba jara panλneba (1:1-51). Maλare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o βλdeba (2:1neba aba 11:44daa). Maλare Juaλba βasia Jesu beui carea βλdebemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara beaba jidadapeda crude beapedadadebemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji ĩjā beaba idji λrēbada unupedadadebemada (20:1neba aba 21:25daa).

Naλ cartade Jesuba ebudaara jaradisia Ācōrē Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Maλ awara ebuda bedea βλα Ācōrēba idji Warra quĩrĩā βλdebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sāwā idji ĩjā beara quĩrĩā βλda (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26daa).

Jesucritora Bedea abadaa

¹ Naārāeda “Bedeā” abadada basia.* Maλ Bedea abadara Ācōrē ume ābaa basia. Wārāda Ācōrēda māwā basia.

² Idjira naārāeda Ācōrē ume basia.

³ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Idji neē Ācōrēba ni cārē sida oē basia.†

⁴ Bedea abadaba zocai bai arada dia βλα. Maλ zocai bai arara λnaa quĩrāca βλα, maλneba Ācōrēba ēberārāa idjidebemada cawabi βλ bērā.

⁵ Ācōrēba cawabi βλara pāĩmane urua eradrλ βλ quĩrāca βλα. Maλ uruara pāĩmaba poya quiaēa.‡

⁶⁻⁷ Ēberāda basia Borocuebari Juaλ abadada.§ Ācōrēba idjira diabuesia λnaanebemada bedeamārēā, jūmarāba ĩjānamārēā.

⁸ Juaλra maλ λnaaē basia, ātebλγλ maλ λnaanebemada bedeadadjia.

⁹ Naλ ējūāne zeida badadrλ maλ λnaa dji ara basia. Idjira jūmarā itea urua βλα.*

¹⁰ Maλγλ λnaara naλ ējūāne basia. Ācōrēba idjideba naλ ējūāra odamĩna naλ ējūānebemarāba idjira cawadaē basia.

¹¹ Bajāneba idji druadebemarāmaa zesia. Māwāmĩna idjira bia edadaē basia.

¹² Baribλγλ idji bia edapedadarāba idjira ĩjāsidaa. Maλ bērā idjia ādjirāra βasia Ācōrē warrarāda beadamārēā.

* **1:1** Maλ versículo de Juaλba Jesucritora Bedeada trλ jarasia. Ara maλ quĩrāca Jesucritora Bedeada trλ jarasia Apocalipsi 19:13de. † **1:3** Proverbio 8:22-31. Λcλγλ judiorāba jarabadjidaa Bedea abadara Ācōrē necawaada. Acλdua 1 Corinto 1:30. ‡ **1:5** Maλ uruara pāĩmaba poya quiaēa. Griego bedeade maλba idjaba jara βλα: “Maλ uruara pāĩmaba poya cawaēa.” § **1:6-7** Griego bedeade ababe “Juaλ” βλ βλα. * **1:9** Isaía 49:5-6.

13 Ādjira Ācōrē warrarā badaē basía ādji papaba todadeba wa ādji djibarirāneba. ĀtebΛrΛ ĀcōrēbΛrΛ idji warrarāda bΛsia.

14 Bedea abadara naļ djara edapeða dadjirā tāēna nībabadjia. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirāa ebuða cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā bΛda. Maļne dairāba unusidaa idjira dji droma bΛda, dadjirā Zeza Warrada māwā bΛ bērā.

15 Borocuebari Juaļba idjidebemada nāwā jīgua jarabadjia:

-Mā naļ ēberānebemada nāwā jara bΛbadjia: “Mā caidu zebΛrΛra mā cāyābara dji dromaara bΛa, idjira mā naēna bada bērā.”-

16-17 Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirāa diasia, baribΛrΛ Jesu-critodeba dadjirāa cawabisia idjira wārāda sāwā bΛda idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba bΛda. Wārāda idji bia waibΛa bΛdeba jūma dadjirāra barima zocārā careba bΛa.

18 Ni abaΛba Ācōrēra ununacaa.† BaribΛrΛ dji Warra ababe bΛra Ācōrē bērā idjaba dji Zeza ume ābaa bΛ bērā, dadjirāa cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā bΛda.‡

Borocuebari Juaļnebema

Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17

19-20 Judiorā dji dromarāba Jerusaleñneba sacerdoterāda, levitarā sida Juaļmaa diabuesidaa. Maļgarāba Juaļa iwidišidaa:

-¿BΛra cai? ¿BΛra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraðaca?-

Maļne idjia ebuða jarasia:

-Māra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraðaēa.-§

21 Ādjirāba wayacusa iwidišidaa:

-¿Māēteara bΛra cai? ¿BΛra Elíaca?-*

Idjia panusia:

-Māra Eliaēa.-

Ādjirāba waya iwidišidaa:

-BΛra ¿Ācōrēneba bedebari dji droma bΛ zeida baðaca?-†

Idjia panusia:

-Māra maļgΛēa.-

22 Maļ carea ādjirāba iwidišidaa:

-¿Māēteara bΛra cai? Dai diabuepedadarāa bΛdebemada jaraðe wānida panΛa. Ara bΛdjidebemada daia ¿cārēda jarai?-

23 Maļne Juaļba panusia:

-Ācōrēneba bedebari Isaiāba nāwā jarasia: “Ējūā pōāsa ewaraga bΛde abaΛba naļda jara bΛa: Dadjia Boro ora jīpa jaridadua.”‡ Māra maļ ēberāa.-

24 Juaļmaa diabuepedadarāra ācΛrΛ pariseorā basía.§

25 Maļgarāba idjia iwidišidaa:

-BΛda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraðaēbΛrΛ, idjaba EliaēbΛrΛ, idjaba Ācōrēneba bedebari dji dromaēbΛrΛ, ¿cai trāneba bΛa ēberārāra jāwā borocuecua bΛ?-

26-27 Juaļba nāwā panusia:

† 1:18 Exodo 33:18-20. ‡ 1:18 Dji Warra ababe bΛra. Griego bedede ācΛrΛ cartade bΛ bΛa: “Ācōrē ababe bΛra.” Ācōrē bērā idjaba. Griego bedede ācΛrΛ cartade māra neā. § 1:19-20 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraðada. Māra griego bedede “Crito” bΛ bΛa. Critora trāēa. Jara bΛa “Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraðada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bΛðada.” Arameo bedede jarabadaa “Mesías.”

* 1:21 Malaquia 4:5-6. † 1:21 Deuteronomio 18:15-19. ‡ 1:23 Isaiā 40:3. § 1:24 Griego bedede māba idjaba nāwā bΛ bΛa: “Juaļmaa diabuepedadarāra pariseorāba diabuesidaa.”

-Młara baidoba borocuebaria. BaribΛrΛ mł caiđu zeida ɓadara ɓārã tãēna ɓamīna ɓārãba idjira adua panΛa. Idjira mł cāyābara dji dromaara ɓΛ ɓērã, idjia jīrūne jΛ ɓΛ ērãi carea młra bia ɓΛēa.-

²⁸ Jūma małgΛra māwāsia ējūã Betania abadama, Jordaλ do waa quīrārē ãmādau odjabariare Juaλba borocue ɓadama.*

Jesura Ācōrē Oveja Zaquea

²⁹ Maλ nurēma Juaλba Jesuda idjima zebΛrΛda unusia. Maλne idjia jarasia: -¡AcΛɗadua! JāλdrΛ Ācōrē oveja zaquea. Idjideba Ācōrēba naλ ējūãnebemarãba cadjirua obadara quīrãdoaya.†

³⁰ Idjidebemada mła naēna jarasia: “Mł caiđu zebΛrΛra mł cāyābara dji dromaara ɓΛa, idjira mł naēna ɓada ɓērã.”

³¹ Naēna mła adua ɓasia Jesuda māwã ɓΛda. BaribΛrΛ mła baidoba borocue ɓΛa israelerãba cawadamārēã caida Ācōrēba diabuedada.-

³² Idjaba jarasia:

-Mła unusia Ācōrē Jaurera bajãneba puchirã quīrãca zepeda Jesu ume bebΛrΛda.

³³ Mła adua ɓasia idjira dji dromaara ɓΛda. BaribΛrΛ mła borocuemārēã Ācōrēba diabueside nāwã jarasia: “ɓΛa unuya mł Jaurera abaΛ ēberã λrλ zepeda idji ume bebΛrΛda. UnubΛrΛde ɓΛa cawaya maλ ēberãɓΛrΛ mł Jaurera dia ɓeida.”‡

³⁴ Mła małgΛra unusia. Maλ carea mła jara ɓΛa idjira wārãda Ācōrē Warrada.-

Jesu ume nībabadarã dji naārãbemarã

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11

³⁵ Maλ nurēma Borocuebari Juaλra wayacusa arima ɓasia. Idjaba idji ume nībabadarãda umé panasidaa.

³⁶ Maλne Juaλba Jesura caita wãɓΛrΛda unupeɗa jarasia:

-¡AcΛɗadua! Jari ɓΛdrΛ Ācōrē Oveja zaquea.-

³⁷ Maλ ũrīnapeda Juaλ ume nībabadarã umébemara Jesu caiđu wāsidaa.

³⁸ Jesuba jēda acΛɓΛrΛde idji caiđu zebΛdada unusia. Maλne iwidisia:

-Bārãba ¿cārēda quīrĩã panΛ?-

Ādjia jarasidaa:

-Rabi, ɓΛra ¿sãma ɓabari?-(Maλ bedea Rabiba jara ɓΛa “Jaradiabari.”)

³⁹ Jesuba panusia:

-AcΛde zedadua.-

Ara maλda wãnapeda unusidaa sãma ɓabarida. Maλ ewaride idji ume panesidaa quewara babΛrΛ ɓērã.

⁴⁰ Juaλba jaraɗa ũrīnapeda Jesu caiđu wãpedadara umé panasidaa. Aɓa Simoλ Pedro djaba Andre basía.

⁴¹ Andrera Jesuma ɓapeda naārã idji djaba Simoλda jΛrΛde wāsia. Unupeɗa jarasia:

-Daiba unusidaa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraɗada.-§

⁴² Maλbe Andreba Simoλra Jesumaa edesia. Jūēpedadacarea Jesuba Simoλmaa acΛpeda jarasia:

* **1:28** Maλ Betaniara dji Jerusaleλ caita ɓΛ puruēa. ΛcΛrΛmaarã Juaλba Betaniada ɓΛsia Batanea drua trΛda ãi ɓΛɓΛrΛdeba. Idjaba λcΛrΛ cartade “Betãbara” ɓΛ ɓΛa. † **1:29** Levitico 16:20-22. ‡ **1:33** Mł Jaurera dia beida. Griego bedeaɗe “mł Jauredeba borocue beida” ɓΛ ɓΛa. Ezequiel 36:25-27; Isaía 11:1-2; Joel 2:28-29. § **1:41** Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraɗada. Maλra griego bedeaɗe “Crito” ɓΛ ɓΛa. Critora trΛēa. Jara ɓΛa “Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraɗada” wa “Ācōrēba dadjirã Boroda ɓΛdada.” Arameo bedeaɗe jarabadaa “Mesías.”

-BΛra Joná warra Simoḷa, baribΛrΛ idiba ḷtaa bΛra Cepa adia.-* (Maḷ trḷ Cepara idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael sida trḷna

⁴³ Nurēma Jesuba Galilea druadea wāida crīchasia. Maḷ bēra Pelipeda jΛrΛsia. Unupeda jarasia:

-Mḷa quīrīā bΛa bΛra mḷ ume nībaida.-

⁴⁴ Maḷ Pelipera Betsaidá purudebema basía. Andrera idjaba Pedro sida mamabema basía.

⁴⁵ Maḷne Pelipeba Natanaelda jΛrΛde wāsia. Unupeda jarasia:

-Moiseba bΛda leyde jara bΛ ēberāda daiba unusidaa. Ācōrēneba bedeabadarāba idjidebemada bΛsidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebemaa.-

⁴⁶ Natanaelba Pelipea jarasia:

-¿Māwāra dadjirā bia duananira Nazaredeba zeica?-

Pelipeba jarasia:

-Wāna acΛde.-

⁴⁷ Jesuba Natanael idjimaa zebΛrΛ unuside jarasia:

-¡AcΛdadua! NaḷdrΛ wārāda israelerā dji araa. Djārāra cūrūgacaa.-

⁴⁸ Natanaelba Jesura unuca bada bēra iwidisia:

-BΛa mḷnebemada ¿sāwā cawa bΛ?-

Jesuba panusia:

-Pelipeba bΛ jΛrΛde wāi naēna mḷa cawa basia bΛra higojō bacuru edrecare bΛda.-

⁴⁹ Maḷ carea Natanaelba jarasia:

-Jaradiabari, bΛra wārāda Ācōrē Warraa. BΛra dadji israelerā Boroa.-

⁵⁰ Maḷne Jesuba jarasia:

-Mḷa bΛra higojō bacuru edrecare bΛda cawasiaada a bΛ carea ¿bΛa māwā crīcha bΛca? Maḷ cāyābara ne ununaca wai bΛara beada zocārā unuya.-

⁵¹ Maḷbe Jesuba jarasia:

-Wārā arada mḷa jaraya: bārāba bajāra ewa nūmΛda ununia. Idjaba ununia bajānebema nezocarāra mḷ, Naḷ Djara Edada bΛmaa uḷaa zedapeḷa ḷtaa wā duanΛda.-†

2

Jesuba baidoda uva ba babisia

¹ Ewari ūbea badacarea ēberāda dji edasidaa Caná purude Galilea druade. Maḷ carea bΛsriḷa ewarida o panasidaa. Jesu papada mama basia.

² Jesura, idji ume nībabadarā sida maḷ quima edabΛrΛ bΛsriḷa o panΛmaa jarasidaa wānamārēā.

³ Māwā panΛne uva bΛra jōna bēra dji papaba Jesua jarasia:

-Uva bΛra jōsia.-

⁴ Maḷne Jesuba jarasia:

-Papa, ¿cārē cārēā bΛa mḷa maḷgΛra jara bΛ? Mḷ ewarira wadi jūēé bΛa.-*

⁵ BaribΛrΛ Jesu papaba dji jede panΛa jarasia:

-Idjia jarabΛrΛra jūma oḷadua.-

* **1:42** *Joná*. Griego bedeade maḷ trḷra Juaḷ abadaa. *Cepa, Pedro*. MaḷgΛrā trḷba jarabadaa “mōgara.” † **1:51** *Genesis* 28:12. * **2:4** *Mḷ ewari*. ΛcΛrΛmaarā Jesuba jara basia idji beaidebemada. Dewararāmaarā Jesuba jara basia idjira Ācōrēba diai jarada ebuda cawabi ewaridebemada. Idjaba ḷcΛrΛmaarā jara bΛa Jesuba uva ba diaidebemada wa idjia ne ununaca oi ewaridebemada.

6 Mañne sei zoco waibΛa mōgara odada arima panasidaa. Judiorāba mañ zocodeba baidoda juebadjidaa ne sΛgΛdapeda Ācōrē quĩrāpita bia beadi carea. Zocoza veinte wa treinta galoλ poya beasia.†

7 Mañne Jesuba uva ba jede panΛa jarasia:

–Za bea zocoda baidoba biradadua.–

Ara mañda bira tΛ nūmasidaa.

8 Mañbe Jesuba jarasia:

–Jāñbe mañrĩ jueadapeda uva ba jede panΛ boromaa ededadua.–

Ara mañda māwā osidaa.

9 Mañbe uva ba jede panΛ boroba mañ baido badada do zasia. Wārāda uva bada dosia, baribΛrΛ idjia adua basia sāma juesidada. Ababe dji jede panΛbΛrΛ cawa panasidaa. Uva ba jede panΛ boroba dji umaquĩrā quima edaya bΛda trΛpeda jarasia:

10 –Jūmarāba naārā uva ba biara bΛda jedebadaa. Jĩrūare quĩrā pΛrrΛa duanenacarea uva ba mācuaē bΛda jedebadaa. BaribΛrΛ bΛa uva ba dji biara bΛ mērā erobadada lrābΛrΛ jedebibΛrΛa.–

11 Mañ ne ununaca naārā odara Jesuba Caná purude Galilea druadae osia. MañgΛdeba idjira dji Dromada unubisia. Māwā idji ume nĩbabadarāba idjira wārāda ĩjāsidaa.

12 Māwānacarea Jesura Capernauñ purudaa wāsia. Idji papada, idji djabarāda, idji ume nĩbabadarā sida idji ume ābaa wāsidaa. Mama dārā pananaē basía.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jΛrecuada

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

13 Judiorā Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrānebabada ewarida caita basia.‡ Mañ bērā Jesura Jerusaleñnaa wāsia.

14 Mama Ācōrē de droma dajada unusia Ācōrēa babue diaedi careabemada nēdobue panΛda. Pacada, ovejada, puchirā sida nēdobue panasidaa. Idjaba ĩcΛrΛba Ācōrē de dromane diaida bΛ paratara dji drua āĩba zebΛdarāa nēbΛa nēdobuebadjidaa āĩbema paratara diacara panana bērā.

15 Mañ carea Jesuba jΛcarada soa quĩrāca osia. Mañba Ācōrē de dajada duanΛra, ādji ovejada, ādji paca sida jūma āyā jΛretacuasia. Dji parata nēdobuebada mesa coretacuabΛrΛde ādji paratara egode cua dogosia.

16 Māwā obΛrΛde idjia puchirā nēdobuebadarāa jarasia:

–Jūma naλgΛra āyā ededadua. Mñ Zeza dera ne nēdobuebada deda orānadua.–

17 Mañne idji ume nĩbabadarāba quĩrānebasidaa Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛda: “BΛ de dromara mñ bio quĩrā bΛ bērā mñra beuya.”§

18 Māwā bΛde judiorā dji dromarāda arima panasidaa. MañgΛrāba Jesua jarasidaa:

–Dairāa unubidua Ācōrēba bΛa jāwā obi bΛda.–

19 Jesuba panusia:

–Nañ de dromada ārĩnibΛrΛ, mñ ewari ũbeade wayacusa oya.–

20 Mañne judiorā dji dromarāba jarasidaa:

–Nañ Ācōrē de dromara 46 poa edesia jūma pārāni carea.* Mañda bΛa ¿sāwā ewari ũbeade jūma oyada a bΛ?–

21 Jesuba nañ de dromaana aside ara idjidebemada bedea basia.

† 2:6 *Veinte wa treinta galoλ.* ΛcΛrΛ traduccioñne basidaa ochenta wa cien litro. Griego bedeade bΛ bΛa “metreta umé wa ũbea.” ‡ 2:13 Exodo 12:1-27. § 2:17 Salmo 69:9. Griego bedeade bΛ bΛa: “BΛ de dromara mñ bio quĩrā bΛ bērā mñra babueya.” * 2:20 Ācōrē de droma pārānada cuarenta y sei poa edesia baribΛrΛ waibΛara o panana bērā pārānaca basía.

22 Idji λrēbaɗacarea idji ume nībabadarāba quīrānebasidaa idjia māwā jaradada. Maλbe ādjirāba Ācōrē Bedeade bλ bλra, Jesuba jarada sida wārāda ījāsidaa.

Jesuba ēberārā sāwā bea cawada

23 Judiorā Egiptodeba ēdrλpedada quīrānebabada ewaride Jesura Jerusaleλne basia. Maλne zocārā ne ununacada osia. Maλ carea zocārāba idjira ījāsidaa.

24 Baribλrλ Jesuba jūmarā crīchada cawa bλ bērā ījāé basía ādjia wārāda ījā panλda.

25 Jūmarā soda cawa bλ bērā ni abaλba idjía ēberārā sāwā beada jaradiē panasidaa.

3

Jesu Nicodemo ume bedeada

1 Pariseoda basia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basía.

2 Maλ Nicodemora diamasi Jesumaa wāsia. Maλbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairāba cawa panλa bλra Ācōrēba diabuedada. Bλa o bλ ne ununacara ni abaλ ēberāba poya oēa Ācōrēda idji ume bλēbλrλ.–

3 Jesuba idjía jarasia:

–Wārā arada mλa bλa jaraya: ēberāda wayacusa todaēbλrλ Ācōrē puruɗebema baēa.–*

4 Maλ carea Nicodemoba idjía iwidisia:

–ζSāwā dadji drōā bλda wayacusa todi? Māēteara ζdadji papa biteda wāida bλca wayacusa todamārēā?–

5 Jesuba panusia:

–Wārāda mλa bλa jaraya: baidodeba, Ācōrē Jauredeba bida todaēbλrλ, Ācōrē puruɗebema baēa.†

6 Dadji papaba toɗara naλ djaradeba zedaa, baribλrλ wayacusa toɗara Ācōrē Jauredeba toɗaa.

7 Mλa wayacusa toɗida panλana ada carea jūmawāyā crīcharādua.

8 Nāūrāra bariduaareba puábaria. Dji jīguara ūrībarimīna cawacaa sāmaareba zeida idjaba sāmaa wāida. Ara maλ quīrāca bλa Ācōrē Jauredeba toɗara. Ācōrē Jaurera ununacamīna cawa panλa ēberā soɗe sāwā o bλda.–

9 Nicodemoba jarasia:

–Ācōrē Jaureba ζsāwā maλra māwā oi?–

10 Jesuba panusia:

–Bλra Israeldebe marāa Ācōrē bedeada jaradiabari dji dromamīna ζmaλda adua bλca?

11 Wārā arada mλa bλa jaraya: daiba cawa panλnebemada, unu panλnebema sida bedeada panλa baribλrλ daiba bedeada panλra bārāba ījānacaa.

12 Mλa naλ ējūāne unubadebema jara bλda bārāba ījānacabλrλ, bajānebemada jaraibλrλ ζsāwā ījāni?

13 Ni abaλda bajānaa wānacaa maλ cawai carea. Ababe mλ, Naλ Djara Edadaba maλra cawa bλa, bajāneba zeda bērā.‡

* **3:3** Wayacusa toēbλrλ. Griego bedeade maλba idjaba jara bλa: “Bajāneba toēbλrλ.” † **3:5** λcλrλmaarā maλ bedeaba nāwā jara bλa: “Ācōrē Jaureba ēberā sλgλpeda wayacusa tobiēbλrλ, maλ ēberāra Ācōrē puruɗebema baēa.” ‡ **3:13** Griego bedeade λcλrλ cartade idjaba bλ bλa: “Idjira bajāne bλ bērā.”

14-15 Moiseba ējūā pōāsa ewaraga bΛde dama λtΛ jira bΛda quĩrāca,§ mΛ, Naλ Djara Edadara λtΛ jira bΛdia mΛ ĩjābdara Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēā.*

16 Wārāda Ācōrēba ēberārā bio quĩrā bΛ bērā idji Warra aba bΛda naλ ējūānaa diabuesia jūma idji ĩjābdara aduarānamārēā, ātebΛrΛ idji ume ewariza zocai beadamārēā.

17 Ācōrēba idji Warrara naλ ējūānaa diabueē basía ēberārā bedeade bΛmārēā ātebΛrΛ diabuesia ēdrΛ edamārēā.

18 Ācōrēba idji Warra ĩjā bΛra bedeade bΛada aēa. BaribΛrΛ idji Warra ĩjāē bΛra Ācōrēba bedeade bΛada abaria, idji Warra aba bΛda igara bΛ bērā.

19 Ācōrēba naλ ējūānebemarāra bedeade panΛana abaria naλ carea: λnaara naλ ējūāne zesia jūmarāba sāwā nībadida panΛda ununamārēā. BaribΛrΛ ēberārāba obadara cadjirua bērā pāimadrΛ biara quĩrāsidāa.

20 Jūma cadjirua obadaba λnaara quĩrānacaa. Λnaanaa zedacaa ādjia cadjirua o panΛra cawarānamārēā.

21 BaribΛrΛ jūma wārā ēpē beara λnaanaa ze panΛa ādjia Ācōrēba quĩrā bΛ quĩrāca obadada jūmarāba cawadamārēā.

Borocuebari Juaλba Jesudebema bedeada

22 Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Judea druadaa wāsidāa. Mama panasidade idji ĩjābdara borocuebadjia.

23 Maλmisa Juaλba borocue babadjia Enoλne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba λtaa bogadrΛ nūmabadjia. Ēberārāra idjimaā wābadjidāa, maλne idjia borocuebadjia. (

24 MaλgΛra māwāsia Juaλ preso jidadi naēna.)

25 Maλ ewaride λcΛrΛ Juaλ ume nībabadarāda dewara judio ume caicayasidāa Ācōrē quĩrāpita bia beadi carea ne sΛgΛbadadebema carea.†

26 Māwānacarea Juaλmaa wānapeda jarasidāa:

–Jaradiabari, bΛ ume Jordaλ quĩrārē bađaba ēberārāra borocue bΛa. Idjidebemada bΛa bedeasia. Jūmarāda idjimaā wā duanΛa.–

27 Maλ carea Juaλba jarasia:

–Ācōrēba iduaribiēbΛrΛ, ni abaλba ēberārāra zocārā jΛrΛ peēa.

28 Bārāba mΛa jaradara ūrīsidāa. MΛa jarasia mΛra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaēda. Idjaba jarasia mΛra Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawadamārēā mΛ caidu zeidebemada.

29 Quima edabΛdade dji wērā edabΛrΛ umaquĩrāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima bebaria idjia jarabΛrΛra ĩjā oi carea. BaribΛrΛ bΛsrīda bΛa idji bedeada ūrī bΛ bērā. Ara maλ quĩrāca mΛa ūrī bΛa mΛ dji biaba ēberārāra jΛre bΛda. Maλ carea mΛra bio bΛsrīda bΛa.

30 Idjida dji dromaara baida bΛa. MΛra edaara baida bΛa.–

Ataarebema ēberā

31 Ataareba ze bΛra jūmarā cāyābara dji dromaara bΛa. Naλ ējūāne beara naλ ējūānebema bērā aba namabemadrΛ bedeabadaa. Maλ bērā bajāneba ze bΛra jūmarā cāyābara dji dromaara bΛa.

32 IdjiabΛrΛ bedea bΛa bajāne ununanebemada, ūrīnanebema sida. Māwāmīna idjia bedea bΛra naλ ējūānebemarā ni abaλba ĩjānacaa.

33 BaribΛrΛ idji bedea ĩjā bΛba cawa bΛa Ācōrēba jara bΛra wārāda.

§ 3:14-15 Numero 21:4-9. * 3:14-15 Griego bedeade λcΛrΛ cartade idjaba bΛ bΛa: “Beudapeda aduarānamārēā.” † 3:25 Dewara judio. Griego bedeade λcΛrΛ cartade bΛ bΛa “judiorā.”

³⁴ Ācōrēba diabuedaba Ācōrē bedeada jarabaria, Ācōrēba idji Jaureda idji ume bemārēã djaða bēã.

³⁵ Dadji Zeza Ācōrēba idji Warrara quĩrĩã ßaa; maã bēã ne jũmada diasia idji jawaeda erobamārēã.

³⁶ Idji Warra ĩjã ßara Ācōrē ume ewariza zocai ßaya, baribara dji Warra igara ßara Ācōrē ume ewariza zocai ßaã. Ara nawena Ācōrēba idjira cawa o ßacãrĩa.

4

Jesu Samariadebema wērã ume bedeada

¹ Maã ewaride pariseorãba ũrĩsidaa Jesuba Juaã cãyãbara ēberãrã zocãrãara erobada idjaba borocue ßada. (

² Wãrãda Jesuba ēberãrãara borocueẽ basía. Idji ume nĩbabadarãbara borocuebadjidaa.)

³ Pariseorãba maã ũrĩpedadada Jesuba cawada bēã Judea druade badada Galilea druadaa wayacusa wãsia.

⁴ Baribara Galileadaa wãi carea Samaria druade wãida basia.

⁵ Wãbara Samariade ßa puru Sicar abadama jũene wãsia. Maã purura Jacoboba idji warra Josea diada ējũã caita ßaa.*

⁶ Mama baido juebada uriada basia Jacobo queraside badada. Umatipa babodode Jesura ode nĩba sē basia. Maã bēã maã baido juebada uria caita chũmesia.

⁷⁻⁸ Jesu ume nĩbabadarãara purudaa wãnoasidaa codi carea ne nēdode. Mãwã ßade wērã Samariadebemada baido juede zesia. Jesuba maã wērãa jarasia:

–Mãa baidoda diadua.–

⁹ Maãne wērãba Jesua jarasia:

–Mãra Samariadebema wērãa. ¿Cãrē cãrēã judioba mãa baidoda iwidi ßa?– Idjia mãwã jarasia judiorãba Samariadebemarã quĩrĩãnaca bēã.†

¹⁰ Jesuba panusia:

–Ācōrēba dia ßada ßaa cawabara idjaba za baido iwidi ßada caida cawabara, ßaa mãa baidoda iwidicasia. Maãbe mãa baido zocai ßai djiwidi diabarida diacasia.–

¹¹ Wērãba jarasia:

–ßaa ¿cãrēba baido juei? Naã baidora edu ßaa. Maã zocai ßai djiwidi diabari baidora ¿ßaa sãma juei?

¹² Dairã drõã naēnabema Jacoboba naã baidora dairã itea amesia. Naãgabemada idjia do ßabadjia. Idji warrarãba, idji animarã biã dobadjidaa. ¿Mãwãra ßara Jacobo cãyãbara dji dromaara ßaca?–

¹³ Jesuba panusia:

–Bariduaba za ßa baidoda doibara, wayacusa opichiaya.

¹⁴ Baribara mãa dia ßa baido dobara waa opichiaã. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai ßaya, mãa dia ßa baidora idjide ewariza bogadra ßa quĩrãca ßai bēã.–

¹⁵ Maãne wērãba jarasia:

–Mãēteara maã baidora mãa diadua waa opichiarãmārēã, idjaba waa nama baido juede ze amaaba.–

¹⁶ Maã carea Jesuba jarasia:

–ßa quimada trãne wãpeda namaa zedadua.–

* **4:5** Genesi 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32. † **4:9** Judiorãba Samariadebemarã quĩrĩãnaca bēã. Griego bedeade mããba idjaba mãwã jara ßaa: “Judiorãara Samariadebema epedecode ne codaca bēã.”

17 Wērāba jarasia:

–Māra quima neē ɓaa.–

Jesuba jarasia:

–Baa jara ɓara wārāa. Baa quima neē ɓaa.

18 Wārāda baa quima juesuma edabarāa. Idjaba baa naā ewaride erobara ba quimaēa. Baa jara ɓara wārāa.–

19 Maā carea wērāba jarasia:

–Māmaarā baa Ācōrēneba bedebarida jāwā ɓaa.

20 Dai drōā naēnabemarāba naā eyade Ācōrēa bia bedeadjidāa,‡ baribarā bārā judiorāba jarabadaa Jerusaleñebārā idjāa bia bedeadida panāda. ¿Sāmabarā wānida panā Ācōrēa bia bedeadī carea?–

21 Jesuba panusia:

–Māa jara ɓara ĩjādua. Ewari aba naā eyade idjaba Jerusaleñe bīda dadji Zeza Ācōrēa bia bedeadē wānaēa.

22 Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeadamīna idjira adua panāa. Baribarā dai judiorāba idjira cawa panāa, judiorāneba Ācōrēba sāwā ēberārā ēdrā edabarida cawabi ɓa bērā.§

23 Baribarā ewari jūēida ɓadara jūēsīa. Idira dadji Zezaba quīrīā ɓaa ēberārāba ādji beamāba bia bedeadida idji Jauredeba idjaba wārāda cawa panāneba. Aa māwābarā idjāa aride bia bedeadīa.

24 Ācōrēa jaurea. Maā bērā ēberārāba idjāa bia bedea quīrīā panābarā māwā odida panāa idji Jauredeba idjaba wārāda cawa panāneba.–

25 Wērāba jarasia:

–Māa cawa ɓaa Ācōrēba ēdrā edabari diai jaraɗara wārāda zeida.* Idji zebārāde dadjirāa ne jūmada cawabiya.–

26 Maā bērā Jesuba jarasia:

–Mā, ba ume bedea ɓada idjāa.–

27 Māwā ɓade Jesu ume nībabadarāra purudeba jēda zesīdaa. Ādjirāba cawa crīchadaē panesīdaa Jesura wērā ume bedea ɓada unune zepedāda bērā. Baribarā ni abaaba Jesua iwidīdaē basīa cārēda quīrīā basīda wa cārēā wērā ume bedea basīda.

28 Maābe wērāba idji zocora amepeda purūdaa wāsīa. Jūēpeda ēberārāa jarasia:

29 –Māa ununa ēberāda acāde wānadrā. Idjīa māa jarasia jūma māa naēna odada. Māa crīcha ɓaa idjira Ācōrēba ēdrā edabari diai jaraɗada.–

30 Ara maāda ēberārāra purudeba wābarāsīdaa Jesu ɓamaa.

31 Maāmīsa Jesu ume nībabadarāba idjāa bedea djuburia panasīdaa ne comārēā.

32 Baribarā Jesuba jarasia:

–Ne coēa, māa coi carea erobara bārāba adua panāa.–

33 Idji ume nībabadarāba ādjīduba jara duanesīa:

–Abaaba idjira ne cobīsīcada.–

34 Maā bērā Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mā Diabueɗaba obi ɓara jūma o ɓade ne co ɓa quīrīca ɓaa.

‡ 4:20 Samariadebemarāba Guerizim eyade Ācōrēa bia bedeadjidāa. Josuera, idji ume panā sīda mama Ācōrēa bia bedeasīdaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quīrāpe ɓaa. § 4:22 Isaía 2:2-3.

* 4:25 Ācōrēba ēdrā edabari diai jaraɗa. Griego bedeadē “Crito” ɓā ɓaa. Arameo bedeadē jarabadaa “Mesías.” Critora idjaba Mesīara trāēa, ātebarā jara panāa “Ācōrēba ēdrā edabari diai jaraɗa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ɓada.”

³⁵ Bārāba jarabadaa: “Wadi jedeco quimārē ḅΛa néu ewadi carea.” BaribΛrΛ mĭa jaraya: acΛēadua, ēberārā mĭmaa zebΛdara néu purea tabΛ quirāca panΛa. Ācōrē bedeara ara nawena ĩjāni carea beaa.

³⁶ Néu ewadi ewarira jūēsia. Néu ewabΛda quirāca bārāra trajadia ēberārāba mĭda ĩjānamārēā. Māwā ādjirāra Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabΛrΛ carea ḅΛsridabaria. Ara maĭ quirāca bārāra ḅΛsridadia ēberārāba mĭ ĩjābΛda carea. Maĭ bērā dji néu ewabarira dji ubari ume ḅΛsrida panania.

³⁷ Dadjia jarabadara wārāa: “AbΛda ne uida ḅΛa idjaba abΛba ewaida ḅΛa.”

³⁸ Ara maĭ quirāca mĭa bārāra diabuesia dewararāba upedadada ewadamārēā. Ādjia upedadada bārāba bia ewa panΛa.–

³⁹ Zocārā Samariadebemarā maĭ purude panabadaba Jesura ĩjāsidaa, wērāba nāwā jarada bērā: “Idjia mĭa jarasia jūma mĭa naēna odara.”

⁴⁰ Samariadebemarāra Jesumaa zedapeda bedea djuburiasidaa ādji ume bemārēā. Maĭbe Jesura ādji purude ewari umé ḅesia.

⁴¹ Idjia jaradia ḅΛde ādjirā awara zocārāba ĩjāsidaa.

⁴² Ādjirāba wērāa jarasidaa:

–Dairāba ababe ḅΛa jarada carea ĩjā panΛēa, ātebΛrΛ ĩjā panΛa idjia jaradia ḅΛda ũrĭpedada bērā. Dairāba cawasidaa idjira wārāda jūmarā ēdrΛ edabarida.–†

Jesuba Galileade warra biabida

⁴³ Samariade ewari umé ḅapeda Jesura Galilea druadaa wāsia.

⁴⁴ Maĭ naēna idjia jaradoasia Ācōrēneba bedebarira ara idji druadebemarāba wayadacada.‡

⁴⁵ Jesu Jerusaleāne ḅaside Galileadebemarā sida duanasidaa Egiptodeba ēdrΛpedada quirānebabada ewari baēi carea. Mama Jesuba ne ununaca o ḅΛda unusidaa. Maĭ carea idji Galileade jūēside ādjirāba bia edasidaa.

⁴⁶ Galilea druade ḅΛde Jesura wayacusa Caná puruḅaa wāsia idjia naēna baido uva ḅa babidamaa.§ Maĭmisa Capernauĭ purude ḅasia dji boroare trajabari dji dromada. Maĭ ēberā warrada bio cacua biē ḅasia.

⁴⁷ Maĭne idjia ũrĭsia Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesida. Ara maĭda Caná puruḅaa wāsia Jesu ḅΛmaa. Jūēpeda bedea djuburiasia idji warra jūācāyā nūmΛda biabide wāmārēā.

⁴⁸ Jesuba idjia jarasia:

–Bārāba ne ununacada ununaēbΛrΛ mĭa jara ḅΛra ĩjānaēa.–

⁴⁹ BaribΛrΛ dji ēberāba jarasia:

–Mĭ Boro, mĭ warra jaidai naēna isabe wāna.–

⁵⁰ Jesuba jarasia:

–Diguidaa wādua. BΛ warrara biasia.–

Dji ēberāba ĩjāna bērā ara maĭda wāsia.

⁵¹ Diguidaa jūēbΛrΛde idji nezocarāba audiabaridapeda jarasidaa:

–BΛ warrara biasia.–

⁵² Maĭne idjia iwidisia:

–¿Sāĭbe māwā biasi?

Ādjia panusidaa:

–Nuena ĩmāḅau buyadacarea dji cΛwamiara dugusia.–

† 4:42 Jūmarā ēdrΛ edabarida. Griego bedeaḅe ḅcΛrΛ cartade idjaba ḅΛ ḅΛa “Crito.” ‡ 4:44 Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24. § 4:46 Juaĭ 2:1-11.

⁵³ Mañne dji zezaba cawasia ara mañ hora quĩrãca Jesuba b_Λ warrara biasiada asida. Mañba idjia, jũma idji ãberãrã biãda Jesura ãjãsiãaa.

⁵⁴ Jesura Judeadeba Galileadaa jãda zeb_Λr_Λza ne ununacada o ðabadjia. Mañg_Λ ne ununaca oðara dji umãbema ne ununaca oða basía.

5

Jesuba ãnãũbada ewaride cacua biẽ b_Λ biabida

¹ Mãwãnacarea judiorãba Jerusaleñ purude ewari dromada osiãaa. Mañ bẽrã Jesura mamaa wãsia.

² Jerusaleñ purude cuibadada b_Λaa judiorãba coropedadada. Mañ cuibadara dji purude eða wãbada Oveja abada caita b_Λaa. Hebreo bedeade Betzatã abadaa.* Dji baido caita de zaqueda juesuma pan_Λa.

³ Mama egode cacua biẽ beada, dauberrea beada, jĩrũ biẽ beada, b_Λr_Λdr_Λ bea sida zocãrã baraasia. [Ãdjirãba domimiada jãã panabadjiaãaa.

⁴ Eðaude bajãnebema nezocada mañ baido domimia ode zebadjia. Mãwã ob_Λr_Λde dji naãrã mañ baidode eða wãb_Λr_Λda idji cacua biẽ ðaðara biabadjia.]†

⁵ Mañne ãberãda basia 38 poa cacua biẽ b_Λda.

⁶ Jesuba mañ ãberã egode tab_Λ unuside cawasia idjira mama ðãrãb_Λr_Λda. Mañ bẽrã idjia iwidisia:

–¿B_Λra bia quĩrã b_Λca?–

⁷ Mañne dji cacua biẽ b_Λba panusia:

–Mãẽ mã Boro, barib_Λr_Λ mãa neẽ b_Λaa caiba mãra doeda b_Λida domimiab_Λr_Λde. Mã eða wãya b_Λmisa dewarada mã na eða wãbaria.–

⁸ Jesuba jarasia:

–Piradr_Λdua. B_Λ c_Λðara edapeda nĩbade wãdua.–

⁹ Ara mañda dji ãberãra biasia. Idji c_Λðara edapeda nĩbade wãsia. Barib_Λr_Λ mañ ewaridera ãnãũbada ewari basía.

¹⁰ Mañ bẽrã judiorã dji dromarãba ãberã cacua biãdaa jarasiãaa:

–Idira ãnãũbada ewari bẽrã b_Λ c_Λðara edecara b_Λa.–

¹¹ Mañne idjia panusia:

–Barib_Λr_Λ mã biabidaba jarasia: “B_Λ c_Λðara edapeda wãdua.”

¹² Ãdjirãba iwidisiãaa:

–¿Caiba b_Λa mãwã b_Λ c_Λðara edapeda wãduaã asi?–

¹³ Barib_Λr_Λ idji cacua biabida trãra adua basia. Jesura ãberãrã zocãrã nũm_Λ tãẽna ðaðada ãyã wãna bẽrã idjia poya jaraẽ basía.

¹⁴ Mãwãnacarea Jesuba idjira ãcõrẽ de droma dajada unusia. Mañbe jarasia:

–Bio ãrĩdua: b_Λra biãda bẽrã waa cadjiruara orãdua b_Λ biẽ ðaða cãyãbara biẽara berãmãrẽã.–

¹⁵ Mãwãnacarea dji ãberãra judiorã dji dromarãmaa wãpeda jarasia idji biabidara Jesuda.

¹⁶ Mama_Λba ãtaa judiorã dji dromarãba Jesura bio biẽ jara panesiãaa mañ ãberãra ãnãũbada ewaride biabida bẽrã.‡

¹⁷ Barib_Λr_Λ Jesuba ãdjirãa jarasia:

–Mã Zeza ãcõrẽba waðibida ãnãũẽ ãberãrãra careba b_Λaa idjaba mãã biãda ãnãũẽ careba b_Λa.–

* **5:2** Betzatã. Griego bedeade zocãrã cartade “Betesda” wa “Betsaidã” b_Λ b_Λa. † **5:4** Griego bedeade ãcãrã cartade beãa corchetede b_Λra neãa. ‡ **5:16** Griego bedeade ãcãrã cartade idjaba b_Λ b_Λa: “Bea quĩrã panasiãaa.”

18 Jesuba māwā Ācōrēra idji Zezaada asiḁe judiorā dji dromarāba wārāda idjira bea quīrīā panesidaa. Idjia ānāūbada ewaride ocara panada oda awara jarasia ara idjida Ācōrēda.

Ācōrēba ḁḁa idji Warraa dia ḁḁebema

19 Maḁbe Jesuba ādjia jarasia:

-Mā wārā bedeada bārāa jaraya: mā, Ācōrē Warraba ara māḁuba cārē sida poya oēa. Baribḁḁ māa unu ḁḁa mā Zezaba o ḁḁa. Jūma mā Zezaba o ḁḁa māa biḁa o ḁḁa.

20 Mā Zezaba māra quīrīā ḁḁa. Maḁ bēra jūma idjia o ḁḁa māa unubibaria. Maḁ awara idjia naḁ ne ununaca oda cāyābara ne waiḁḁara ḁḁa unubiya. Maḁ carea bārāba cawa crīchadaē duanenia.

21 Mā Zezaba beudarā ārēbabipeḁa zocai ḁḁbari quīrāca māa zocai ḁaira māa dia quīrīāḁḁḁa diabaria.

22 Maḁ awara mā Zezaba ni abada cawa oēa. Āteḁḁ māra ḁasia jūmarāda cawa omārēā.

23 Māwā jūmarāba mā Zeza waya panḁ quīrāca mā sida wayadia. Mā wayaē ḁḁa mā Zeza sida wayaē ḁḁa, mā Zezaba māra naḁ ējūānaa diabueda bēra.

24 Wārā arada māa jaraya: bariduaba mā bedeada ūrīpeḁa mā Diabuedada ījāibḁḁ, maḁ ēberāra idji ume ewariza zocai ḁaya. Ācōrēba idjira biē ḁḁa. Wārāda maḁ ēberāra beu ḁada zocai ḁaya.

25 Wārā arada māa jaraya: ewari zeida ḁadara jūēsia. Namaḁba ḁtaa beuda quīrāca ḁeaba mā, Ācōrē Warra bedeada ūrīnia. Mā ījāḁḁa zocai ḁai arada edadia.

26 Mā Zezara zocai ḁai djibaria. Māa maḁ zocai ḁaira diabaria idjia māa diaḁa bēra.

27 Maḁ awara māra ḁasia jūmarāda cawa omārēā, māra Naḁ Djara Edada bēra. §

28 Māa jara ḁḁ carea cawa crīchadaē ḁearānada. Wārāda ewari aḁa jūmarā beudarāba mā, Naḁ Djara Edada bedeara ūrīnia.

29 Maḁne jūmarāda ārēḁadia. Ne bia o ḁadara ārēḁadia Ācōrē ume ewariza zocai ḁadi carea, baribḁḁ cadjirua o ḁadara ārēḁadia māa biē ḁḁmārēā.

30 Ara māḁuba cārē sida poya oēa. Māa ēberāra cawa obaria mā Zezaba jarabḁḁ quīrāca. Māa jipa cawa obaria. Māa quīrīā ḁḁ quīrāca ocaā āteḁḁ mā Zeza, mā Diabuedaba quīrīā ḁḁ quīrāca obaria.

¿Cairāda Jesuare bedebada?

31 Māa jara ḁḁara wārāmīna ara māḁjidebemada bedea ḁḁ bēra bārāmaarā wārāēca ḁḁa.*

32 Baribḁḁ mā Zezara māare bedea ḁḁa. Māa cawa ḁḁa idjia jara ḁḁara wārāda.

33 Maḁ awara bārāba ēberārāda Borocuebari Juaḁmaa diabuesidaa mānebemada iwididamārēā. Maḁne idjia jaraḁara wārā basia. †

34 Māa jḁḁḁ ḁḁa ēberāda māare bedeamārēā. Baribḁḁ Juaḁba mānebema jaraḁara māa biḁa bārāa jara ḁḁa ēdrḁdamārēā.

35 Juaḁra ībīrā urua quīrāca ḁasia. Bārāra idji ānaane ḁsrida panasidaa idjira bārā ume dārā ḁadaēmīna.

36 Baribḁḁ Juaḁba jaraḁa cāyābara naḁḁḁ māare biara bedea ḁḁa. Mā Zezaba obi ḁḁa māa jūma o ḁḁ bēra cawabi ḁḁa mā Zezaba māra wārāda diabuesida.

§ 5:27 Daniel 7:13-14. * 5:31 Deuteronomio 19:15. † 5:33 Juaḁ 1:19-34.

³⁷ Wārāda m̄ Zeza, m̄ Diabuedara m̄are bedeā b̄Λa. BaribΛrΛ bārāba idji bedeāra ūrīnacaā‡ idjaba idjira ununacaā. §

³⁸ Idjaba idji bedeāra bārā sođe neē beaa,* m̄, idjia Diabuedara ĩjānaca bērā.

³⁹ Bārāba Ācōrē Bedeāra quĩrācuīta acΛbadaā crīcha panΛ bērā maḷgΛdeba Ācōrē ume ewariza zocai beadida. Maḷ cartaba m̄nebemadrΛ bedeā b̄Λa.

⁴⁰ Māwāmīna bārāra m̄maa ze quĩrīānacaā zocai bai edađi carea.

⁴¹ M̄a jΛrΛē b̄Λa bārāba m̄ra bia ununamārēā.

⁴² Maḷ awara m̄a bārāra cawa b̄Λa. Cawa b̄Λa bārāba Ācōrēra quĩrīānacada.

⁴³ M̄ra m̄ Zeza tr̄neba ze b̄Λa, baribΛrΛ bārāba m̄ra bia edađaē panΛa. Maḷne dewarada ara idji tr̄neba zeibΛrΛ, maḷgΛra bārāba bia edabadaā.

⁴⁴ Bārāba ababe quĩrīā panΛa dewararāba bārāra bia ununida. Ācōrē aba b̄Λba bārāda bia unuida jΛrΛdaēbΛrΛ ḷsāwā idjida ĩjāni?

⁴⁵ Crīcharānada m̄ Zeza quĩrāpita m̄a bārāra biē jaraida. Bārāba Moisebeba bia pananida j̄ā panΛa. BaribΛrΛ ara maḷ Moiseba bārāra m̄ Zeza quĩrāpita biē jaraya.

⁴⁶ Bārāba Moiseba jaradada wārāda ĩjā pananabara m̄ra ĩjācasidaā, Moiseba m̄nebemada Ācōrē Bedeade b̄Λda bērā. †

⁴⁷ BaribΛrΛ Moiseba b̄Λda sida ĩjānaēbΛrΛ ḷsāwā m̄ bedeada ĩjāni?–

6

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

¹ Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quĩrārā wāsia. Maḷ amene dromara idjaba Tiberia abadaā.*

² Jesuba ne ununaca o b̄Λdeba cacua biē beara biabicuasias. Zocārā ēberārāba maḷra unu panana bērā idji caidu wāsidaā.

³ Maḷbe Jesura idji ume nībabadarā ume eya zaquedaa wānapeda egode chūpanesidaā.

⁴ Maḷ ewaride judiorā Egiptoēba ēdrΛpedada quĩrānebabada ewarida caita basia.

⁵⁻⁶ Maḷne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjimaā zebΛdada. Jesuba bio cawa basia cārēda oida baribΛrΛ Pelipea iwīdisia:

–Paḷra ḷsāma nēdođi jūma naḷgΛrā ēberārā ne cobīdi carea?–

Jesuba māwā iwīdisia Pelipeba casa panui cawaya.

⁷ Pelipeba panusia:

–Ēberā dosciento ewari trajada parataba paḷ nēdobΛda sida araēa ādjirāza maārī cobīdi carea.–

⁸ Maḷne Simoḷ Pedro djaba Andreda basia. Idjira Jesu ume nībabari basia. Maḷ Andreda jarasia:

⁹ –Warra nama b̄Λba cebada ođa paḷda juesuma erob̄Λa idjaba bedada umé erob̄Λa. BaribΛrΛ jācua ēberārā zocārā duanΛ itea maḷda ḷsāwāi?–

¹⁰ Mama pōājārā ida basia. Maḷ bērā Jesuba jarasia:

–Jūmarāa jaradadua pōājārāne chūpanenamārēā.–

Ara maḷda egode chūpanesidaā. Ādjirāra dji umaquĩrā awa mil juesuma panasidaā b̄Λa.

‡ 5:37 Exodo 33:11. § 5:37 Exodo 19:9. * 5:38 Josue 1:8-9. † 5:46 Deuteronomio 18:15-19.

Wārāda jūma Ācōrē drōāenabema cartade b̄Λ b̄Λra Jesuēbemaā. * 6:1 Galilea. Maḷ amene dromara Antigo Testamentoē “Quinéret” wa “Cineret” tr̄ jarabadjidaā. Luca 5:1de jara b̄Λa “Genesare.”

11 Jesuba paŕra jΛwade edapeda Ācōrēa bia bΛada asia. Maŕbe idji ume nĭbabadarāa jarasia ēberārāa jedecadamārēā. Bēda sida ara maŕ quĭrāca osia jūmarāba aduba codamārēā.

12 Jūmarāda jāwūā ne copedadacarea Jesuba idji ume nĭbabadarāa jarasia:

-Dji adubadara jūma jΛrΛ pedadua ni maārĭ bida ārĭrāmārēā.-

13 Ara maŕda jΛrΛ pesĭdaa. Doce jamara birasĭdaa maŕ paŕ cebada oĊa juesumanebema adubadaba.

14 Jesuba māwā odadeba cawabisia idjira Ācōrēneba ze bΛda. Ēberārāba maŕ ununapeda jarasĭdaa:

-Wārāda naŕgΛra Ācōrēneba bedeabari dji droma, dji naŕ ējūāne zeida badaa.-†

15 BaribΛrΛ Jesuba cawasia ēberārāba idjira ōgo ededĭda ādjirā boroda bΛĊi carea. Maŕ carea wayacusa iduba eyade ŕta wāsĭa.

Jesu do ŕrĭ nĭbada

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

16 Queudacarea Jesu ume nĭbabadarāra doĊa amene dromanaa wāsĭdaa.

17 Jābade badosĭdade Jesura ādjimaa wadĭbĭda jūēē basĭa. BaribΛrΛ waa quĭrārā chā wāsĭdaa Capernauŕne jūēni carea. Māwā bΛde bio pāĭsosa nūmesĭa.

18 Maŕne nāŭrāda dji cābāyā puá nūmΛ bērā amene dromara bogozoa nūmesĭa.

19 Do quēĭdra wābΛdade unusĭdaa Jesura do ŕrĭ nĭda.‡ Ādjimaa zebΛrΛ bērā ne wayasĭdaa.

20 BaribΛrΛ Jesuba jarasia:

-Māda jāwā bΛa. Ne wayarānada.-

21 Maŕne idjira jābade bΛsĭda edasĭdaa. Ara maŕda ādji wābΛdama jūēsĭdaa.§

Jesura zocai bai diabari paŕa

22 Maŕ nurēma ēberārā waa quĭrārē duanenaba quĭrānebasĭdaa jābada ababe basĭda. Cawa panasĭdaa maŕ jābade Jesu ume nĭbabadarāra wāsĭdada. Idjaba cawa panasĭdaa Jesura ādjirā ume wāē basĭda.

23 Maŕne dewara jābada Tiberia purudeba jūēcuasia Jesuba Ācōrēa bia bΛada apeda ēberārāa paŕ cobĭgadama.

24 Māwā bΛde ēberārāba cawasĭdaa Jesura, idji ume nĭbabadarā sida mama panΛĊda. Maŕ carea ādjirāra maŕ jābade badocuadapeda Capernauŕnaa Jesu jΛrΛde wāsĭdaa.

25 Jesu amene droma quĭrārē unusĭdade iwĭdisĭdaa:

-Jaradiabari, bΛra ħsāŕbe nama jūēsĭ?-

26 Jesuba panusia:

-Wārā arada māa jaraya: bārāba cawadaē panΛa māa ne ununaca oĊaba cawabi bΛda. Māra ababe jΛrΛ panΛa jāŕ paŕ copedadaba jāwūāpedada bērā.

27 Trajarānada paŕ berawabarĭda edaĊi carea. ĀtebΛrΛ trajadada paŕ Ācōrē ume ewarĭza zocai bai diabarĭda edaĊi carea. MaŕgΛra mŕ, Naŕ Djara Edadaba diaya. Dadjĭ Zeza Ācōrēba mŕra maŕ carea bΛsĭa.-

28 Maŕ bērā ādjirāba iwĭdisĭdaa:

-Dairāba ħcārēda oĊĭda panΛ Ācōrē trajū oĊĭ carea?-

29 Jesuba panusia:

† 6:14 Deuteronomio 18:15-18. ‡ 6:19 Maŕ amene dji jedeara die kilómetro bΛa. MaŕgΛba jara bΛa cinco wa sei kilómetro wĭ wābada basĭda. § 6:21 Maŕ versĭculora gĭego bedeade idjaba jara bΛa: "Maŕne idjira jābade eda quĭrā panΛne ādji wābΛdama jūēsĭdaa."

–Ăcōrēba obi ɓΛ trajura naŋgΛa: m̄, idjia Diabuedada ijānida panΛa.–

30-31 Maλ carea ādjirāba Jesua iwidiŋidaa:

–¿ɓΛa dairāa cārēda unubi ɓΛ bedeā ijānamārēā? Dadjirā drōā naēnabemaba ējūā pōāsa ewaraga ɓΛde manāda cosidaa. Ācōrē Bedeade jara ɓΛa: “Idjia bajānebema paλda diasia ādjirāba cođamārēā.”* ¿ɓΛa cārēda oi?–

32 Maλne Jesuba panusia:

–Wārā arada m̄a jaraya, maλ bajānebema paλra Moiseba diaē basía. M̄ ZezabΛra diasia. Maλ awara bajānebema paλ dji arada ēberārā dia ɓΛa.

33 Maλ paλ bajāneba zedaba zocai ɓai arada dia ɓΛa.–

34 Ādjirāba jarasiđaa:

–Dai Boro, maλ paλra dairāa ewariza dia ɓadua.–

35 Jesuba jarasia:

–M̄drΛ maλ paλa. M̄abΛra zocai ɓai arada diabarua. Maλ bērā m̄maa zebΛra waa jarra ɓaēa. M̄ ijā ɓΛra waa opichia ɓaēa.

36 BaribΛra m̄a jarada quīrāca, m̄a ne ununaca odada bārāba un-
usidamīna ijānaē panΛa.

37 M̄ Zezaba m̄a dia ɓΛ ēberārāra m̄ ijāne zedia. M̄maa zebΛdara m̄a
āyā jΛretaēa.

38 M̄ra bajāneba zeē ɓΛa m̄a quīrā ɓΛda oi carea. ĀtebΛra zesia m̄
Diabuedaba quīrā ɓΛda oi carea.

39 M̄ Diabuedaba quīrā ɓΛa idjia m̄a diadarāra ni aba bida aduaēda.
Quīrā ɓΛa naλ ewari jōnacarea m̄a jūma ādjirāra Ārēbabida.

40 M̄ Zezaba wārāda quīrā ɓΛa ēberārāba m̄ra idji Warrada cawadapeđa
ijānida idji ume ewariza zocai ɓeđamārēā. M̄wābΛra m̄a ādjirāra naλ ewari
jōnacarea Ārēbabiya.–

41 Jesuba jaradoasia “bajāneba zeda paλra m̄a.” Maλ carea judiorā arima
beaba idjidebemada biē bedeasiđaa.

42 Nāwā jarasiđaa:

–¿NaŋgΛra Jesu, Jose warraēca? Dji zeza, dji papa siđa dadjirāba unubadaa.
¿Cārē cārēā idjira bajāneba zesiađa a ɓΛ?–

43 M̄wā panΛne Jesuba jarasia:

–Waa biē beđearānada.

44 Ni abaΛba poya m̄ra ijāēa m̄ Zeza, m̄ Diabuedaba idjida m̄maa
eneēbΛra. BaribΛra m̄ Zezaba eneibΛra naλ ewari jōnacarea maλ ēberāra m̄a
Ārēbabiya ewariza zocai ɓamārēā.

45 Ācōrēneba beđeabadarā cartade nāwā jara ɓΛa: “ĀcōrēbΛra jūmarāa
jaradiaya.”† M̄wā bariduaba m̄ Zeza bedeā ūrīpeđa idjideba cawapeđa m̄
ijāne zeya.

46 MaλgΛba jaraē ɓΛa abaΛba dadjia Zezara unusida. Ababe m̄abΛra Ācōrēra
unubaria idjimaΛba zeda bērā.

47 Wārā arada m̄a jaraya: ēberāba m̄da ijāibΛra Ācōrē ume ewariza zocai
baida erobaya.

48 M̄ra paλ zocai ɓai araa.

49 Bārā drōā naēnabemarāba ējūā pōāsa ewaraga ɓΛde manā co pananara
ababe djico basía. Co pananamīna beusiđaa.

50 BaribΛra bariduaba naλ paλ bajāneba zedada coibΛra beuēa.

* 6:30-31 Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15. † 6:45 Isaía 54:13.

⁵¹ Paļ zocai ɓai arara mǎa. Bariduaba maļ paļda coibΛrΛ ewariza zocai ɓaya. Mǎa dia ɓΛ paļra mǎ djaraa. MaļgΛra mǎa diaya ēberǎrǎba zocai ɓai arada erobeadamǎrēǎ.-

⁵² Mǎwǎ ɓΛde judiorǎ ādjiduba quĩrũquĩrũ duanΛba jara duanesidaa:

-¿Sǎwǎ idji djarada dadjirǎa cobǎi?-

⁵³ Maļne Jesuba jarasia:

-Wǎrǎ arada mǎa jaraya: ɓǎrǎba mǎ djarada codaēɓΛrΛ, mǎ oa sida dodaēɓΛrΛ, zocai ɓai arada edadaēa.

⁵⁴⁻⁵⁵ Mǎ djarara cobada dji wǎrǎ araa. Mǎ oara dobada dji wǎrǎ araa. Maļ ɓērǎ mǎ djara co ɓΛ, mǎ oa do ɓΛba Ācōrē ume ewariza zocai ɓaira erobeΛa. Naļ ewari jōnacarea mǎa maļ ēberǎra ĩrēɓabiya.

⁵⁶ Mǎ djara co ɓΛ, mǎ oa do ɓΛra mǎ ume ɓΛa idjaba mǎra idji ume ɓΛa.

⁵⁷ Mǎ Zeza, mǎ Diabuedaba zocai ɓaida diai carea erobeΛa. Mǎra idjideba zocai ɓΛa. Ara maļ quĩrǎca mǎ djara co ɓΛba mǎneba zocai ɓai arada erobeΛa.

⁵⁸ Mǎra paļ ɓajǎneba zeda dji araa. ɓǎrǎ drōǎ naēnabemarǎba manǎra cobadjidamĩna jũma beusidaa. BaribΛrΛ mǎra manǎ quĩrǎca ɓΛēa. Naļ paļ co ɓΛra ewariza zocai ɓaya.-

⁵⁹ Jesuba jũma maļgΛra Capernauļne jaradisia judiorǎ dji jΛrebada dede.

Jesu bededeaba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebema

⁶⁰ Maļ jaradia ɓΛ ũrĩsidade zocǎrǎ Jesu ēpē ɓeaba jarasidaa:

-Idjia jaradara zarea ɓΛa. ¿Caiba poya ĩjǎi?-

⁶¹ Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirǎra mǎwǎ biē bedea panΛda. Maļ ɓērǎ jarasia:

-Mǎa jaradiadara ¿ɓǎrǎmaa zarea ɓΛca?

⁶² Mǎwǎ baibΛrΛ ɓǎrǎba ¿sǎwǎ crĩchadi mǎ, Naļ Djara Edadara ĩtaa naēna ɓadamaa wǎɓΛrΛda unusidara?

⁶³ Ācōrē JaurebΛrΛ zocai ɓai arara diabaria. Naļ djaraba diacaa. Mǎa ɓǎrǎa jaradia ɓΛra Ācōrē Jaureba zocai ɓai ara dia ɓΛdebemaa.

⁶⁴ BaribΛrΛ ĩcΛrΛ ɓǎrǎba wadibida mǎ bedeara ĩjǎnaē panΛa.-

Jesuba mǎwǎ jarasia idjia naēnaeda cawa ɓada ɓērǎ cairǎba idji bedeara ĩjǎnaēda idjaba caibΛrΛ idjira jidabida.

⁶⁵ Maļne Jesuba jarasia:

-Maļ carea mǎa jarasia: mǎ Zezaba ēberǎda mǎmaa eneēɓΛrΛ, maļ ēberǎba poya mǎra ĩjǎēa.-

⁶⁶ Maļ carea zocǎrǎ Jesu ēpē pananarǎba idjira igarasidaa. Waa idji ume nĩbadaē basía.

⁶⁷ Maļ ɓērǎ Jesuba idjia doce edadarǎa jarasia:

-¿ɓǎrǎ sida wǎɓΛrΛdica?-

⁶⁸ Simoļ Pedroba panusia:

-Dai Boro, daida ¿caimaa wǎni? Aɓa ɓΛabΛrΛ dairǎa jaradiabaria Ācōrē ume ewariza zocai ɓeadamǎrēǎ.

⁶⁹ Dairǎba ɓΛ bedeara wǎrǎda ĩjǎ panΛa, idjaba dairǎba wǎrǎda cawa panΛa ɓΛra Ācōrēba diabueda jipa ɓΛda.-

⁷⁰ Jesuba jarasia:

-ɓǎrǎ doce panΛra mǎa edasia mǎ ume nĩɓadamǎrēǎ. BaribΛrΛ ɓǎrǎnebemada aba diaurudea.-

⁷¹ Jesuba Juda, Simoļ Iscariote warradebemada bedea ɓasia. Idjia jĩrũare Jesura jidabisia idji ume nĩɓabadarǎ doce panΛnebemamĩna.

7

Jesu djabarǎba idji ĩjǎnaē panana

1 Māwānacarea Jesura Galilea druade pARRΛA nībasia. Judea druadaa wā quīrīāé basía judiorā bororāba idjira bea quīrīā panana bērā.

2 Mañne judiorā de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia.*

3 Mañ bērā Jesu djabarāba idjía jarasidaa:

–Biara bΛa bΛra Judeadaa wāida bΛ ēpē bea jāmabemarā bida bΛa obarira ununamārēā.

4 Trā bΛga ba quīrīā bΛba ne o bΛra mērā ocaa. BΛa ne ununacada o bΛ bērā ebuda odua jūmarāba cawadamārēā.–

5 Jesu djabarāba māwā jarasidaa ādjia bida idjira Ācōrēba diabuedada ijānaē panΛ bērā.

6 Mañne Jesuba ādjía jarasia:

–Mā wāi ewarira wadibida jūéé bΛa baribΛrΛ bārāra baridua ewaride wānida panΛa.

7 Nañ ējūānebemarāba bārāra quīrāma panΛēa. MādrΛ quīrāma panΛa, ādjirāba cadjirua obadada māa ebuda jara bΛ bērā.

8 Wānadia mañ ewari droma o panΛmaa. Māra waēi wāéa mā wāi ewarira jūéé bΛ bērā.–

9 Māwā jarapeđa Galilea druade besia.

De zaquede warrewarrea panabada ewari o panΛmaa Jesu wāna

10 Jesu djabarāra mañ ewari droma o panΛmaa wāsidaa. Māwānacarea Jesura wāsia. BaribΛrΛ ebuda wāé basía ēberārāba cawarānamārēā.

11 Judiorā bororāba idjira jΛrΛ panasidaa. Ādjirāba iwidibadjidaa:

–¿Jāñ Jesura sāma bΛ?–

12 Mañne zocārā arima duanΛba Jesudebemada iwidrΛa bedea duanasidaa. ΛcΛrΛba jarabadjidaa: “Idjira ēberā bīaa,” baribΛrΛ dewararāba jarabadjidaa: “Māwāéa; idjira sewaida bΛa.”

13 BaribΛrΛ judiorā bororāda waya panΛ bērā ni abaΛba Jesudebemada jīgua bedeadaca basía.

14 Mañ ewari droma ēsidra obadade Jesura Ācōrē de dromanaa wāpeđa dajadaare jaradia besia.†

15 Māwā bΛde judiorā bororāba cawa crīchadaē basía. Nāwā jīgua jarasidaa:

–Ni abaΛba nañ ēberāa jaradiadaē bađamīna ¿sāwā jācua cawa bΛ?–

16 Mañne Jesuba ādjía jarasia:

–Māa jaradia bΛra māreēa, ātebΛrΛ mā Diabuedadea.

17 Ācōrēba quīrīā bΛda bariduaba oi carea bΛbΛrΛ, mañ ēberāba ebuda cawaya ara māđji crīchadeba bedeaē bΛda. ĀtebΛrΛ idjia cawaya māa jaradia bΛra Ācōrēneda.

18 Bariduada ara idji crīchadeba bedea bΛbΛrΛ māwā o bΛa ēberārāba idjidebemada bia bedeadamārēā. BaribΛrΛ abaΛba quīrīā bΛbΛrΛ dewararāba idji diabuedadebemada bia bedeadida, wārā bedeada jarabaria; sewa ocaa.

19 Moiseba Ācōrē leyra bārāa diasia. BaribΛrΛ bārāba mañ leyra ijānacia. Mañ careabΛrΛ bārāba māra bea quīrīā panΛa.–

20 Mañne ēberārāba iwidisidaa:

–¿Caiba bΛra bea quīrīā bΛ? ¿Jai bΛ cacuaēde bΛba māwā crīchabi bΛca?–

21 Jesuba panusia:

–Māa ľnāūbada ewaride ne ununaca aba ođa carea bārāba cawa crīchadaē basía.‡

* 7:2 Levítico 23:33-43. † 7:14 Mañ ewari dromara ocho ewari obadjidaa. ‡ 7:21 Juañ 5:1-9.

22 BaribΛΓΛ bārā siða λnāūbada ewaride ne obadaa. Umaquĩrā cacuara wēāgobadaa Moiseba bΛda quĩrāca. (Wārāda māwā odira Moisedeba zeē basía, ātebΛΓΛ bārā drōā naēnabemaneba zesia.)§

23 Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā odi carea bārāba λnāūbada ewaride biða warra zaque cacuara wēāgobadaa. Maλda bārāra ¿cārē cārēā mλ ume quĩrū panΛ λnāūbada ewaride ēberā biabiða carea?

24 Bārāba unu panΛ carea biē bedearānada, ātebΛΓΛ wārā arada cawadapeða jipa bedeadada.-

¿Jesura Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaca?

25 Jesuba Jerusaleλne jaradia baside maλ purudebemarāba jara panasidaa: -¿Idjiēca beadi carea jΛΓΛ panΛra?

26 AcΛdadua, idjira nama ebuda bedea bΛa. BaribΛΓΛ ni abaλba idjía ni cārē siða jaradaē panΛa. Māēteara dadjirā bororāba crīcha panΛsicada idjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.*

27 BaribΛΓΛ dadjirāba cawa panΛa idjira sāmabemada. Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada zebΛrΛde ni abaλba cawadaēa idjira sāmaλba zebΛrΛda.-†

28 Maλne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia bΛde jīgua jarasia: -Wārāda bārāba mλra unubadaa idjaba cawa panΛa sāma bΛbarida. BaribΛΓΛ mλra ara mλdjideba zeē bΛa, ātebΛΓΛ mλra ze bΛa wārā jarabarideba. Bārāba idjira cawadaē panΛa.

29 Mλa idjira cawa bΛa idjideba zeda bērā. Idjia mλra diabuesia.-

30 Maλ carea ādjirāba Jesura jida quĩrīā panasidaa, baribΛΓΛ ni abaλba jidadaē basía idji ewarira jūēē bada bērā.

31 Maλne zocārāba idjira ĩjāsidaa. Ādjirāba jarasidaa:

-Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada zebΛrΛde ¿naλ ēberāba o bΛ cāyābara ne ununaca waiβΛara bΛda oica?-

Pariseorāba Jesu jidadi carea panana

32 Pariseorāba cawasidaa ēberārāba Jesudebemada iwidrΛa bedea duanΛda. Maλ carea ādjirāba, sacerdote bororā bida Ācōrē de dromanebema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidade wānamārēā.

33 Māwā panΛne Jesuba ēberārāa jarasia:

-Mλra bārā ume dārā baēa. Jāwā bapeda mλ Diabuedamaa wāya.

34 Bārāba mλra jΛrΛdia māwāmīna ununaēa. Mλ wābΛrΛmaa bārāra poya wānaēa.-

35 Maλ carea judiorā arima beaba ara āduba jara duanasidaa:

-¿Sāmaa wāi bērā dadjirāba idjira waa ununaē? ¿Griegorā druadaa wāica judiorā jāma beaa jaradiai carea?

36 ¿Cārē cārēā idjia māwā jara bΛ: “Bārāba mλra jΛrΛdia māwāmīna ununaēa”? Idjaba ¿cārēā jara bΛ “mλ wābΛrΛmaa bārāra poya wānaēa”?-

Baido zocai bai ara diabaridebema

37 Maλ ewari droma o panΛne dji jīrūarebema ewarira dji dromaara basia. Jesura jīrūarebema ewaride λta nūmepeda jīgua jarasia:

-Bariduada opichia bΛbΛrΛ mλmaa zedua, maλbe baido zocai bai aradebemada dodua.

38 Ācōrē Bedeade jara bΛa bariduaba mλda ĩjāibΛrΛ zocai bai arara idjideba do quĩrāca dewararāmaa wea jira beya ādjia biða edadamārēā.-‡

§ 7:22 Genesi 17:10-27. * 7:26 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada. Griego bedeade bΛ bΛa “Crito.”

† 7:27 AcΛra judiorāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara ni abaλba cawadaēda aba idjia Israel ēdrΛ edabΛrΛdaa. ‡ 7:38 Isaía 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1.

³⁹ Jesuba maλgΛdeba cawabisia idji ij̄abΛdaba Ācōrē Jaurera edaðida. Maλ ewaride Ācōrē Jaurera wadi zeē basia Jesura wadibida bajānaa wāé baða bēra.

Ēberārāba Jesudebema wariwaria bedea duanana

⁴⁰ Maλ bedea ūrīsidade arima duanΛrāba jarasidaa:

–Wārāda naλ ēberāra Ācōrēneba bedebari dji droma zeida baðaa.–§

⁴¹ Idjaba λCΛrΛba jarasidaa:

–Idjira Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaa.–

BaribΛrΛ dewararāba jarasidaa:

–Māwāéa. Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradara Galileadeba zeēa.

⁴² ¿Ācōrē Bedeade jara bΛéca idjira Davideba zeida? ¿Davi puru Beleλneba zeéca?–*

⁴³⁻⁴⁴ Māwā Jesudebemada wariwaria bedea duanΛne λCΛrΛba idjira jida quĩrĩa panasidaa, baribΛrΛ ni abaΛba jidadaé basía.

Judiorā bororāba Jesu ij̄ānaé panana

⁴⁵ Ācōrē de dromanebema zarrarāra jēda wāsidaa pariseorā, sacerdote bororā ume ābaa duanΛmaa. BaribΛrΛ Jesura jidadaé basía. Maλ bēra ādjirāba zarrarāa iwidisidaa:

–¿Cārē cārēā idjira enenaé basi?–

⁴⁶ Maλne zarrarāba panusidaa:

–Ni abaΛ ēberāda jāλ ēberā bedebari quĩrāca bedeacaa.–

⁴⁷ Maλ carea pariseorāba jarasidaa:

–¿Māēteara idjia bārā sida cūrūgasica?

⁴⁸ Dai pariseorāba, dewara dji droma bea bida ni abaΛba idjira ij̄ānaé panΛa.

⁴⁹ Idji ij̄ā beaba Ācōrē leyra adua tabeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.–

⁵⁰ Maλne Nicodemoda ādjirā ume basia. Idjira Jesumaa naēna diamasi bedeade wā baða basía.† MaλgΛba ādjirāa jarasia:

⁵¹ –BaribΛrΛ ¿dadjirā leyba jara bΛca baridua ēberāda cawa oðida panΛda idji bedea ūrĩni naēna? ¿Idjia oðada naārā cawadida panΛéca?–

⁵² Ādjirāba panusidaa:

–¿Māwāra bΛra Galileadebemaca? Ācōrē Bedeara bio acΛbari badua. Maλne bΛa cawaya ni abaΛ Ācōrēneba bedebarida Galileadeba zeéda.–‡

[

⁵³ Māwā duananapeda jūmarāda ādji deza wābΛrΛsidaa.§

8

Wērā daunemana Jesumaa edepedada

¹ Maλbe Jesura Olivo eyadaa wāsia.

² Nurēma diapeda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wāsia. Mama bΛde ēberārā zocārā idjima zesesidaa. Egode chūmepeda ādjirāa jaradia besia.

³⁻⁴ Māwā duanΛne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida wērā daunema bΛ jidapedadada enesidaa. Maλ wērāra arima duanΛ ēsi bΛdapeda Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, naλ wērāra daiba jidasidaa abaΛ ume daunema bΛda.

§ 7:40 Juaλ 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19. * 7:42 Davi. 2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. Beleλ. Miquea 5:2. † 7:50 Juaλ 3:1-12. ‡ 7:52 Pariseorāba āi jarasidaa. 2 Rey 14:25de jara bΛa Jonára Gat-heferdebemada. Maλ purura Nazare caita basia Galilea druade. § 7:53 Griego bedeade zocārā cartade versículo 7:53deba aba 8:11daa neēa. ΛCΛrΛ cartade Luca 21:38are odja bΛa.

5 Dadjirā leyde Moiseba nāwā ɓea wērārāda mōgaraba tabari beabisia.*
 ¿Bamaarā bia ɓaca māwā odida?–

6 Ādjirāba māwā jarasidaa Jesuba sāwā panui cawaya. Idjida biē jaradida crīchasidaa. Małne Jesura edaa ɓarru chūmepeda idji jawa jīwīnība egorode ɓa ɓesia.

7 Baribara ādjirāba mīā sē iwidi pan ɓērā piradrpeda jarasia:

–Dji cadjirua ocaba nał wērāra mōgaraba tabarida ɓaa.–†

8 Māwā jarapeda Jesura wayacusa edaa ɓarru chūmepeda egorode ɓa ɓesia.

9 Jesuba jarada ūrīsidaa ara małda aba aba wāɓara nūmesia.‡ Naārā drōārāda āyā wāsidaa. Małbe cūdrarā sida wāɓarasidaa. Jesura mał wērā ume iduba ɓesia.

10 Jesu λta nūmeɓara de wērāra iduba nūmada unusia.§ Małbe iwidisia:

–Ba biē jara duananara ¿sāma pan?* ¿Caiba ɓara biē ɓa?–

11 Wērāba panusia:

–Ni abaaba, mł Boro.–

Jesuba jarasia:

–Māa bida ɓara biē ɓaēa. Wādua, baribara waa cadjiruara orādua.–]

Jesu nał ējūānebemarā itea λnaa

12 Māwānacarea Jesuba ēberārāa wayacusa jarasia:

–Māra nał ējūānebemarā itea λnaa quīrāca ɓaa. Bariduaba młda ēpēibara pāīmane nībaēa, āteɓara λnaane ɓa ɓērā zocai ɓai arada erobaya.–

13 Małne pariseorāba Jesua jarasidaa:

–Baa ara ɓadjidebemada bedeaa ɓa ɓērā małba jaraē ɓaa ɓaa jara ɓara wārāda.–

14 Jesuba jarasia:

–Ara młdjidebemada bedeaa ɓamīna māa jara ɓara wārā araa. Māa cawa ɓaa māra sāmaaba zesida idjaba sāmaa waya wāida. Baribara ɓārāba małra adua panaa.†

15 Bārāba nał ējūānebema crīchadeba māra aca panaa. Māa ni abaada māwā acaaa.

16 Māa djārā sāwā beada acaɓada jaraibara, māa jara ɓara wārā araa, młdubaaba māwā jaraē ɓa ɓērā. Āteɓara mł Zeza, mł Diabuedaba mł ume māwā jara ɓaa.

17 Bārā leyde jara ɓaa ēberā umēba abari bedeada jaradibara ādjia jara panara wārāda.‡

18 Ara mał quīrāca ara młdjidebemada bedeaa ɓaa, idjaba mł Zeza, mł Diabuedara młare bedeaa ɓaa.–

19 Małne ādjirāba Jesua iwidisiaa:

–Māēteara ɓa Zezara ¿sāma ɓa?–

Jesuba panusia:

–Bārāba māra adua panaa idjaba mł Zeza sida adua panaa. Bārāba młda wārāda cawabara, mł Zeza sida cawacaisidaa.–

20 Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia ɓaside jūma małgara jarasia. Baribara ni abaaba idjira jidaaē ɓasia idji ewarira wadi jūēē ɓada ɓērā.

Mā wāɓaramaa ɓārāra poya wānaēa

* **8:5** Idjaba jara ɓaa dji umaquīrā sida beuida ɓada. Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22. † **8:7** Deuteronomio 17:6-7. ‡ **8:9** Griego bedeade λcara cartade nał sida ɓa ɓaa: “Ādji soe cawa panasidaa jipaē beada.” § **8:10** Wērā iduba nūmada unusia. Griego bedeade λcara cartade małra neēa. * **8:10** Ba biē jara duananara. Griego bedeade λcara cartade małra neēa. † **8:14** Juał 7:27-29. ‡ **8:17** Deuteronomio 17:6; 19:15.

21 Maãbe Jesuba jarasia:

-Mãra wãya. Wãnacarea bãrãba mãra jarãdia baribãra ununaëa. Bãrãba mãda ìjãnaë bãrã cadjiruade beudia. Wãrãda mã wãbãrãmaa bãrãra poya wãnaëa.-

22 Maã bãrã judiorã bororãda ãdjiduba bedea duanasidaa:

-Mãëteara ¿iduba beuica? ¿Idjia mã carea jara ðãca: "Mã wãbãrãmaa bãrãra poya wãnaëa"?-

23 Maãne Jesuba jarasia:

-Bãrãra naã ëjũãnebemaa baribãra mãra bajãnebemaa. Mãra naã ëjũãnebemaëa.

24 Maã carea mã jarasia bãrãra cadjiruade beudida. Bãrãba Mãra Mãda ìjãnaë bãrã cadjiruade beudia.-§

25 Maã carea ãdjirãba iwidisidaa:

-¿Bãra cai?-

Jesuba panusia:

-Dãrãbãra mã bãrãra jara ðãda.*

26 Mã ne zocãrãneba bãrãra bedeadã beada aida ðãa. Baribãra mã Diabuedãra cawa ðãa. Idji bedeara wãrã araa. Mã idjideba ùrã ðãda naã ëjũãnebemaã jarabaria.-

27 Baribãra ãdjirãba cawadaë basia Jesuba idji Zezadebemada bedea ðãda.

28 Maã carea idjia jarasia:

-Bãrãba mã, Naã Djara Edadara crude cachibãdade cawadia Mãra Mãda. Cawadia mã ni mãrã bida ara mãdjia quĩrã ðã quĩrãca oca basida. Idjaba cawadia mãra bedea basida mã Zezaba jaradiaã quĩrãca.

29 Mã Diabuedãra mã ume ðãa. Mã Zezaba mãduba amecaa mã ewariza idjia quĩrã ðãda o ðabari bãrã.-

30 Jesuba mãgãdebema bedea baside zocãrãba idjira ìjãsidaa.

Abrahaã warrarã dji ara

31 Maãbe Jesuba judiorã idji ìjãbãdarã jarasia:

-Bãrãba mã bedeadã ìjã pananibãra, wãrãda mã ume nãbãdarãda beadia.

32 Mãneba bãrãba Æcõrãra wãrãda cawadia. Maãba bãrãra djãrã nezoca beadada ëdrã ðãya.-

33 Ædjirãba jarasidaa:

-Baribãra dairãra Abrahaãneba yõpedãda bãrã djãrã nezocarãëa. ¿Sãwã ðã dairãra ëdrã ðãyada a ðã?-

34 Jesuba panusia:

-Wãrã arada mã jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarãa.

35 Nezocara idji boro ëberãrãëa, baribãra dji boro warrara idji zeza ume ewariza ðabaria.†

36 Maã bãrã Æcõrã Warraba bãrãra nezoca beadada ëdrã ðãlibãra, wãrãda ewariza Æcõrã ëberãrãda beadia.

37 Mã cawa ðãa bãrãra Abrahaãneba yõpedãdada, baribãra bãrãba mãra bea quĩrã panã mã bedeara ìjãnaë panã bãrã.

38 Mã jara ðãa jũma mã Zezaba mãã jaradiaãdada. Mãne bãrãba ìjã o panã bãrã zezadeba ùrãpedãdada.-

39 Ædjirãba panusidaa:

-Dai drõãenabema zezara Abrahaã.-

§ 8:24 Mãra Mãda. Mãgãdeba Jesuba jara basia idjira Æcõrãda. Exodo 3:13-14. * 8:25 Dãrãbãra mã bãrãra jara ðãda. Griego bedeadã mãra ebuã ðãëa. Æcãrãmaarã jara ðãa: "Mã bãrãra ¿cãrãda cawa jarãda ðã?" wa "Mãra ¿cãrã cãrã bãrã ume bedeaãda ðã?" † 8:35 Genesi 21:9-13.

BaribARΛ Jesuba jarasia:

–Bārāra AbrahaΛ warrarā dji ara badabara idjia oda quĩrāca ocasidaa.

⁴⁰ Māa bārāa wārā bedeada jara bΛa Ācōrēba mĀa cawabida quĩrāca. Māwāmīna bārāba mĀra bea quĩrā panΛa. ¿AbrahaΛba māwā osica?

⁴¹ Bārāba bādji zezaba obari quĩrāca obadaa.–

MaĀne ādjirāba jarasidaa:

–jBaribARΛ dairāra wērā deu bΛba todaēa! Dairāba Zezada ababe eropanΛa.

Idjira Ācōrēa.–

⁴² Jesuba jarasia:

–Ācōrēda bārā Zezabara, bārāba mĀra wārāda quĩrācasidaa, Ācōrēneba zepeda nama bΛ bērā. MĀra ara mĀdjideba zeē basía. IdjiabARΛ diabuesia.

⁴³ MĀa jara bΛra ¿sāwāērā bārāba cawadaē panΛ? Bārāba cawadaē panΛa, mĀ bedeada ūrī quĩrānaca bērā.

⁴⁴ Bārā zezara diaurua. MaĀ bērā idjia quĩrā bΛdrΛ bārāba o quĩrā panΛa. Idjira naārēdaΛba mīā beabaria. Wārāneba bΛcaa idjaba wārā bedeara jaracaa. Sewa obaria sewaida bΛ bērā idjaba sewa zeza bērā.

⁴⁵ MĀa wārā bedeada jara bΛa. MaĀ bērā bārāba mĀ bedeara ĩjānaca.

⁴⁶ MĀa cadjiruada o bΛbARΛ ¿cārē cadjiruada o bΛ? ¿Cai bārānebemaba poya jarai? MĀa wārā bedeada jara bΛbARΛ, ¿cārē cārēā mĀ bedeara ĩjānaē panΛ?

⁴⁷ Ācōrē ĩjā bΛba idji bedeara ĩjā obaria baribARΛ bārāra Ācōrē warrarāē bērā idji bedeara ĩjā odacaa.–

AbrahaΛ bai naēna MĀra MĀa

⁴⁸ MaĀbe judiorāba Jesua jarasidaa:

–BΛra Samariadebemada jāwā tabΛa idjaba jai bara bΛa. ¿Dairāba ariēde jara panΛēca?–

⁴⁹ MaĀne Jesuba jarasia:

–MĀra jai neē bΛa. MĀ Zezadebemada bia bedeabaria. BaribARΛ bārāba mĀnebemada bia bedeadacaa.

⁵⁰ MĀa jARΛē bΛa ēberārāba mĀnebemada bia bedeadamārēā. BaribARΛ abΛba quĩrā bΛa ēberārāba mĀnebemada bia bedeadida. IdjiabARΛ cawa obaria.

⁵¹ Wārā arada mĀa jaraya, mĀ beēde ĩjā o bΛra beuca baya.–

⁵² MaĀne judiorāba Jesua jarasidaa:

–IdibARΛ dairāba cawabΛdaa bΛra jai bara bΛda. AbrahaΛra beusia. Jūma Ācōrēneba bedeadadarā sida beusidaa, baribARΛ bΛa jara bΛa: “MĀ beēde ĩjā o bΛra beuca baya.”

⁵³ Māwāra ¿bΛra dai drōā naēnabema AbrahaΛ cāyābara dji dromaara bΛca? Idjira beusia, idjaba jūma Ācōrēneba bedeadadarā sida beusidaa. BΛra ¿caida crīcha bΛ?–

⁵⁴ Jesuba panusia:

–Ara mĀdjidebemada bia bedeaibARΛ maĀba jaraē bΛa mĀra dji biada. BaribARΛ mĀ Zezaba mĀnebemada bia beēde bΛa. Bārāba idjira bārā Ācōrēana a panΛa.

⁵⁵ BaribARΛ idjira adua panΛa. MaĀne mĀa idjira cawa bΛa. Idjida adua bΛada adabara mĀra bārā quĩrāca sewaida bΛcasia. BaribARΛ mĀa idjira cawa bΛ bērā idji bedeada ĩjā o bΛa.

⁵⁶ Bārā drōā naēnabema AbrahaΛra bΛsrīdasia mĀ naĀ ējūānaa zebARΛ ewarira unuida cawa baēda bērā. Wārāda unupeda bio bΛsrīda bΛsia.–

⁵⁷ MaĀne judiorāba Jesua jarasidaa:

–BΛra wadibida cincuenta poa bΛēa. ¿Sāwā bΛa AbrahaΛra unusiēda a bΛ?–

⁵⁸ Jesuba panusia:

-M̄la wārā arada jaraya: Abrahañ bai naēnaaba M̄ra M̄la.-‡

⁵⁹ Jesuba m̄wā jarada carea judiorāba mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea. § Baribara Jesura m̄rūpeda Ācōrē de dajadabemada āyā wāsia.*

9

Jesuba ēberā dauberrea topedada biabida

¹ Wābāra de Jesuba unusia ēberā dauberrea topedada.

² Mañne Jesu ume n̄babadarāba iwidišidaa:

-Jaradiabari, ¿caiba cadjirua odadeba nañ ēberāra jāwā dauberrea tošida?
¿Idji djibarirāba cadjirua opedadeba, wa idjia cadjirua odadeba?-

³ Jesuba panusia:

-Cadjirua opedadeba jāwā todaē basía. Idjira dauberrea tošidaa idjideba Ācōrēba ne obāra da jūmarāba ununamārēā.

⁴ Mañ bēra wadi āsa ba de eda m̄ Diabuedaba obi bāra m̄la oida ba. Queudacarea ni abāda poya trajadaca.

⁵ Baribara nañ ējūāne ba de m̄ra ēberārā itea ānaa quīrāca ba ādjirāba s̄wā n̄badida cawadamārēā.-

⁶ M̄wā jarapeda Jesura egorode idotasia. Mañba egorora susua osia. Mañ egoro susuaba dji dauberrea ba dauza parašia.

⁷ Mañbe Jesuba idjía jarasia:

-Cuibada Siloe abadamaa saḡa de wādua.- (Mañ trāba jara ba “diabueda.”)*
Ara mañda dauberrea bāra wāpeda idji dauza saḡapeda unu besia. Mañbe diguidā wāsia.

⁸ Idji de caita beabariba idjaba idji dauberrea ba unupedada jara duanasidaa:

-¿Naḡa deca ode chūmepeda ne iwidi babadara?-

⁹ Acaaba idjía asidaa. Dewararāba idji quīrāca bam̄na idjiēana asidaa. Baribara dji dauberrea badaba jarasia:

-Wārāda m̄la.-

¹⁰ Mañne idjía iwidišidaa:

-¿S̄wā ba unu besia?-

¹¹ Idjia panusia:

-Ēberā Jesu abadaba egoroda susua opeda m̄ dauza parašia. Mañbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa saḡa de wādua.” Wāpeda m̄ dau saḡabāra de unu besia.-

¹² Mañne ādjirāba iwidišidaa:

-Mañḡa ēberāra ¿s̄ma ba?-

Idjia panusia:

-M̄la adua ba.-

Pariseorāba dauberrea badaa bio iwidišidaa

¹³⁻¹⁴ Jesuba egoro susua opeda dauberrea ba biabida ewarira ānāubada ewari basía. Mañ carea dauberrea badara ācaaba pariseorāma edesidaa.

¹⁵ Mañbe pariseorā bida mañ ēberā iwidišidaa s̄wābāra unu besida. Mañne idjia jarasia:

-Idjia egoroda susua opeda m̄ dauza parašia. Mañbe m̄la baidode saḡabāra de unu besia.-

¹⁶ Acaaba pariseorāba jarasidaa:

-Mañ ēberāra Ācōrēneba zeē ba, ānāubada ewarida wayaca bēra.-

Baribara dewararāba jarasidaa:

‡ 8:58 Exodo 3:13-14. § 8:59 Levitico 24:14. * 8:59 Griego bedede ācaaba cartade ba ba: “Jesura ara ādji dai de necai ēdra wāsia.” * 9:7 Genesi 49:10; Isaía 8:5-8.

-¿Sāwā cadjirua obari ēberāba maλ ne ununacada poya osi?-

Māwā wariwaria bedeā duanasidaa.

¹⁷ Māwā duananapeda wayacusa dji dauberrea badaa iwidišidaa:

-Maλ ēberā, bΛ dau biabidara bΛmaarā ¿caida māwā bΛ?

Dauberrea badaba panusia:

-Mλmaarā idjira Ācōrēneba bedeabaria.-

¹⁸ Judiorā dji bororāba ijānaē panasidaa maλ ēberāra naēna dauberrea basida. Maλ carea idji djibarirāda trλbisidaa.

¹⁹ Maλbe ādjia iwidišidaa:

-¿NaλgΛra bārā warra dauberrea topedadaca? ¿Sāwā idira idjia unu bΛ?-

²⁰ Ādjia panusidaa:

-Daiba cawa panΛa naλgΛra dai warra dauberrea topedadada.

²¹ BaribΛrΛ adua panΛa sāwā idira unu besida, idjaba adua panΛa caiba idjira biabisida. Idjira drōā bēra idjia iwidišidua.-

²² Idji djibarirāba māwā jarasidaa judiorā bororāra waya panΛ bēra. Wārāda maλ judiorāba jaraēosidaa ēberāra Jesura Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradaada acara panΛda. AbaΛba māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jΛrebada dedebemada āyā jΛretadiada asidaa.

²³ Maλ carea djibarirāba jarasidaa: "Idjira drōā bēra idjia iwidišidua."

²⁴ Maλ bēra judiorā bororāba dauberrea badara wayacusa trλnapeda jarasidaa:

-Ācōrē quīrāpita daia wārā bedeadeba jāλ ēberānebemada jaradua.† Dairāba cawa panΛa idjira cadjirua obarida.-

²⁵ Dauberrea badaba jarasia:

-Mλa adua bΛa idjia cadjirua obarida wa ocada. Ababe cawa bΛa mλra dauberrea basida baribΛrΛ idira unu bΛda.-

²⁶ Maλne ādjirāba wayacusa idjia iwidišidaa:

-Idjia ¿sāwā osi? ¿Cārēda osi bΛ dau biabi carea?-

²⁷ Idjia panusia:

-Mλa bārā jarasia baribΛrΛ ijā quīrānaē basia. Maλda ¿cārē cārēā wayacusa ūrī quīrā panΛ? ¿Bārā sida idji ume nība quīrā panΛca?-

²⁸ Maλ carea ādjirāba idjira nāwā quēšidaa:

-BΛdrΛ jāλ ēberā ume nīa, baribΛrΛ dairāra Moise leydeba nībabadaa.

²⁹ Dairāba cawa panΛa Ācōrēba Moisea bedeasida,‡ baribΛrΛ jāλ ēberāra sāmabemada adua panΛa.-

³⁰ Maλne dauberrea badaba jarasia:

-¿Sāwāērā bārāba jara panΛ adua panΛda idjira sāmabemada? ¿Idjia mλ daura biabiē basica?

³¹ Dadjirāba cawa panΛa cadjirua obadaba iwidišidara Ācōrēba bia ūrīcada. Maλ awara cawa panΛa bariduaba Ācōrēda waya bΛbΛrΛ idjaba idjia quīrā bΛda o bΛbΛrΛ, maλgΛba iwidišidara Ācōrēba bia ūrībarida.§

³² Naārā eΛaΛba aba idibema ewaridaa ¿bārāba ūrībadjidaca ēberā dauberrea todada biabišidada?

³³ Naλ ēberāda Ācōrēneba zedaēbara ni cārē sida poya oē bacasia.-

³⁴ Maλne pariseorāba idjira quēšidaa:

-BΛ topedadadeba λtaa cadjirua obaria. ¿Sāwā dairā ne jaradai?-

Maλ carea idjira judiorā dji jΛrebada dedebemada āyā jΛretasidaa.

Dji wārāda dauberrea bea

† 9:24 Griego bedeade bΛ bΛa: "Ācōrēba bia bedeada." ‡ 9:29 Exodo 33:11. § 9:31 Salmo 66:18; Proverbio 15:29.

³⁵ Jesuba ũrĩsia dauberrea beadara äyã jaretasidada. Mañ carea idjira jarade wãsia. Unupeđa iwidiisia:

–¿Bla Nañ Djara Edadara wãrãda ïjã bñca?–*

³⁶ Idjia jarasia:

–Mñ boro, jaradua idjira caida mña wãrãda ïjãi carea.–

³⁷ Jesuba panusia:

–Bla idjira unu bla. Mñ, bñ ume bedea bñda idjia.–

³⁸ Ara mañda Jesu quĩrãpita chĩrãborode cobepedã jarasia:

–Mñ Boro, mña ïjã bla.–

³⁹ Mañne Jesuba jarasia:

–Mñra nañ ëjũãnaa zesia ëberãrã cawa oi carea. Mãwã dji dauberrea bea quĩrãca beaba ununia idjaba dji unu panana a panara dauberrea bea quĩrãca panenia.–

⁴⁰ Acara pariseorã Jesu caita duanba mañ bedea ũrĩside iwidiisidaa:

–Bla ¿cãrẽ cãrẽã mãwã jara bñ? ¿Dairãra dauberrea beaca?–

⁴¹ Jesuba panusia:

–Bãrãda wãrãda dauberrea beadabara, cadjirua obada carea bedede pananaẽ bacasia. Baribara bãrãba unu panana a panã bẽrã bedede panã.–

10

Oveja wagabari dji bia

¹ Mañ ewaride Jesuba jarasia:

–Mña wãrã arada jaraya: bariduada oveja corrade eda wãbadade eda wãẽbãra, ãtebãra äyã areba eda wãibãra, maãgãba ovejara drãbaria idjaba biẽ obaria.

² Baribara dji corrade eda wãbadama eda wãbaridra oveja wagabari araa.

³ Mañ iteabara corra wagabariba dji eda wãbadara ewabaria. Ovejaba ãdji wagabari bedeara cawa panã. ãdjiza trãcuapedã dajadaa edebaria.*

⁴ Jũma dajadaa edepedã ãdji na wãbaria. Ovejara idji caidu wãbadaa idji bedeara cawa panã bẽrã.

⁵ Baribara ãdjia ununacara ëpẽnacaa, ãtebãra mĩrũbadaa idji bededa adua panã bẽrã.–

⁶ Jesura ne jara bñdeba mãwã bedeasia baribara judiorãba cawadaẽ basia cãrẽda jara bñda.

⁷ Mañ bẽrã Jesuba nãwã jarasia:

–Mña wãrã arada jaraya, oveja eda wãbadara mña.

⁸ Mñ zeĩ naẽna zocãrã ne drãbadarã quĩrãca zebadjidaa idjaba purura biẽ obadjidaa. Baribara ãdjirã bedeara ãcõrẽ ëpẽ beaba ïjãnaẽ basia.†

⁹ Eda wãbadara mña. Mñneba eda wãbãrãra minijichia debemada ëdrãya. Bio necai baya idjia neẽ bñra ãcõrẽba jũma diai bẽrã.‡

¹⁰ Ne drãbarira zebaria oveja drãai carea, beai carea idjaba aduabi carea. Baribara mñra zesia ëberãrãba zocai bai arada aduba erobeadamãrẽã.

¹¹ Mñra oveja wagabari dji biala. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida bla.

¹² Baribara abãba parata carea ovejada waga baibara, usa cadrãa zebãrãde ovejara amecuapedã mĩrũ wãya. Ovejara idjideẽ bẽrã wãrãda wagacaa. Mañne usa cadrãba oveja abã ca edabãrãde dewararãda jãrãzoabadaa.

* **9:35** Nañ Djara Edada. Griego bedede acara cartade bñ bla “ãcõrẽ Warra.” * **10:3** Ezequiel 34:11-31. † **10:8** ãcõrẽ ëpẽ beaba. Griego bedede bñ bla “ovejaba.” ‡ **10:9** Griego bedede nãwã bñ bla: “Idjira eda wãya, dajadaa wãya idjaba pãjãrãda unuya.”

¹³ Mañ ēberāra mīrū wābaria ababe parata careab_{ΛΛ} ovejara wagabari bēřā. Idjia oveja bia pananamārēã crīchacaa.

¹⁴ Māra oveja wagabari dji bīaa. Mādjiderāra cawa b_Λ oveja wagabariba idji oveja cawa b_Λ quīrāca. Idjaba māreba māra cawa pan_Λ.

¹⁵ Ara mañ quīrāca m_Λ Zezaba māra cawa b_Λ idjaba mā m_Λ Zezara cawa b_Λ. Māra mādjī oveja carea beuida b_Λ.

¹⁶ Mā erob_Λ dewara oveja nañ corrade beaēda. § Mañgarā sida mā eđa eneya. Ādjirāba m_Λ beđeara ĩjānia. Māwā jūmarāda ābaa panania. Mañne ādjirā wagabarira aba baya.

¹⁷ M_Λ Zezaba māra quīrā b_Λ, ara mādjīda idu beabi bēřā. Mañbe wayacusa zocai baya.

¹⁸ Mā iduaribiēb_{ΛΛ} ni ab_Λba māra poya beadaēa, barib_{ΛΛ} māra beuya māwā quīrā b_Λ bēřā. Māra beupeđa poya ĩrēbaya. M_Λ Zezaba mā māwā obisia.–

¹⁹ Mañ beđea ũrīb_Λdade judiorāra wayacusa wariwaria beđea duanasīdaa.

²⁰ Zocārāba jarasīdaa:

–Jāñ ēberāra jai bara b_Λ. Idjira quīrāē b_Λ. ¿Cārē cārēã idji beđeada ũrīni?–

²¹ Barib_{ΛΛ} dewararāba jarasīdaa:

–Idjia jara b_Λara jai bara b_Λ beđeada. ¿Jaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapedada

²² Mañ ewarīde judiorāba Jerusaleñne ewari dromada o panasīdaa. Ādjirāba quīrāneba panasīdaa Ācōrē de dromara idji quīrāpita biē bādada waya bia b_Λpedadada. Mañ ewari dromara dji cūrāsaara b_Λ jeđeode obad-jīdaa.*

²³ Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca b_Λ eđare Jesura nībasia. Idji nībadama Salomōñ abadaa.

²⁴ Māwā b_Λde ĩc_{ΛΛ} judiorāba Jesura auđu jūrā edadapeđa iwīdisīdaa:

–Aba ¿sāñbe b_Λ dairā crīchara cawaē pe erobai? B_Λda Ācōrēba ēd_Λ edabari diai jaradab_{ΛΛ}, dairā ebuđa jaradua.–

²⁵ Jesuba panusia:

–Mā bārā jarasia barib_{ΛΛ} ĩjānaē duan_Λ. Jūma m_Λ Zeza trāneba o b_Λba mānebemada ebuđa cawabi b_Λ.

²⁶ Barib_{ΛΛ} bārāba ĩjānāca, m_Λ ovejarāē bēřā.

²⁷ M_Λ ovejarāba m_Λ beđeara cawa pan_Λ. Mā ādjirāra cawa b_Λ. Mañ bēřā ādjirāba māra ēpēbadaa.

²⁸ Mā ādjirā Ācōrē ume ewariza zocai baida dia b_Λ. Mañ carea ādjirāra aduadaēa idjaba ni ab_Λba ādjirāra mā j_Λwadebemada poya jārīnaēa.

²⁹ M_Λ Zezaba ādjirāra mā diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara b_Λ. † Ni ab_Λba ādjirāra mā Zeza j_Λwadebemada poya jārīnaēa.

³⁰ Māra m_Λ Zeza ume abarīda māwā b_Λ.–

³¹ Mañ carea arima bea judiorāba wayacusa mōgarada edasīdaa idji tabari beadi carea.

³² Mañne Jesuba jarasia:

–M_Λ Zezadeba ne zocārā biada bārā unubisia. ¿Sāñg_Λ ne bia ođa carea māra mōgaraba tabari beadi?–

§ **10:16** Mā erob_Λ dewara oveja nañ corrade beaēda. Mañ beđeadeba Jesuba jara basia judiorāē bīda idjīda ĩjānia. * **10:22** Judiorāba mā ewari Janucá abadada poa zeb_{ΛΛ}za obadaa diciembre jeđeode. Quīrānebabadaa Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia b_Λdada. Mañgarā māwāsia poa 164de Jesu tođi naēna. Mañ naēna griego Antioco Epipane abadaba Ācōrē de dromara biē basia. † **10:29** Māra griego beđeade ebuđa b_Λēa. ĩc_{ΛΛ}maarā nāwā jara b_Λ: “M_Λ Zezaba mā diađara ne jūma cāyābara dji dromaara b_Λ.”

³³ Judiorāba panusidaa:

–Dairāba bΛra mōgaraba tabaridaēa ne bia o bΛ carea, ātebΛrΛ tabaridia bΛ naļ djarade bΛba ara bΛdjida Ācōrēana a bΛ carea. Maļba bΛa Ācōrēra biē jara bΛa.–‡

³⁴ Jesuba jarasia:

–Bārā leyde nāwā bÁ bΛa: “Mļa jarasia bārāra ācōrērāda.”§

³⁵ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē Bedeara ewariza wārāda. Ācōrēba maļ ēberārāa bedeaside jarasia: “Bārāra ācōrērāa.”

³⁶ Maļne mļa ababe idji Warraada a bΛa Ācōrēba mļra ara idji itea bΛda bērā idjaba naļ ējūānaa diabueda bērā. ¿Bārāba maļ carea jara panΛca mļa idjidebemada biē bedeasida?

³⁷ Mļ Zezaba o bΛda mļa oē bΛbΛrΛ, mļ bedeara ļjārānada.

³⁸ BaribΛrΛ idjia o bΛda mļa o bΛbΛrΛ, mļa jara bΛ carea bārāba ļjānaē panΛmīna mļa o bΛ carea ļjānada. Māwā bārāba wārāda cawadīa mļ Zezara mļ ume bΛda idjaba mļra mļ Zeza ume bΛda.–

³⁹ Maļne ādjirāba wayacusa Jesura jida quĩrīa panasidaa, baribΛrΛ ēdra wāsia.

⁴⁰ Māwānacarea Jesura wayacusa Jordaļ do quĩrārā wāsia Borocuebari Juaļba naārā ēberārā borocue badamaa.* Jesura mama besia.

⁴¹ Māwā bΛde zocārā ēberārāda idjima wābadjidaa. Āduba nāwā jarabadjidaa:

–Juaļba ne ununacada oē basía baribΛrΛ jūma idjia naļ Jesudebema jaradara wārā araa.–

⁴² Mama zocārāba Jesura ļjāsidaa.

11

Lazaro jaidada

¹⁻² Maļ ewaride ēberā Lazaro abadada jūācāyā nūmasia. Maļ Lazarora Betanianebeba basía. Abari purude idji djabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. MaļgΛ Mariaba dadjirā Boro jĩrūne querada weapeda idji budaba pōāsa jareda basía.*

³ Maļne Lazaro djabawērārāba Jesua bedeeda diabuesidaa:

–Dai Boro, bΛ dji biara jūācāyā nūmΛa.–

⁴ Maļ bedea ūrīside Jesuba jarasia:

–Lazarora beuēa, baribΛrΛ jūācāyā nūmΛa ēberārāba cawadamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.–

⁵ Jesuba Lazarora, dji djabawērārā sida bio quĩrīa basia.

⁶ BaribΛrΛ Lazaro bio jūācāyā bΛda cawadacarea wadi ewari umé besia idji badama.

⁷ Māwānacarea idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–WānadrΛ wayacusa Judeadaa.–

⁸ Maļ bērā idji ume nībabadarāba jarasidaa:

–Jaradiabari, dārāē bΛa Judeadebemarāba bΛra mōgaraba tabari bea quĩrīa pananada. ¿BΛra wayacusa jāmaa wāica?–

⁹ Jesuba jarasia:

–¿Ewarira doce hora bΛēca? Āsa nĩra tenedrΛcaa, idjia ļnaa naļ ējūāne bΛda unu bΛ bērā.

¹⁰ BaribΛrΛ diamasi nĩra tenedrΛbaria, ļnaa neē bΛ bērā.–

¹¹ Māwā jaradacarea Jesuba jarasia:

‡ 10:33 Levitico 24:14-16. § 10:34 Salmo 82:6. * 10:40 Juaļ 1:28. * 11:1-2 Juaļ 12:3.

-Dadjirā dji bia Lazarora cāi ʙΛa baribΛrΛ mΛa idjira ʔrʔmane wāya.-

¹² Maʔne Jesu ume nībabadarāba idjía jarasidaa:

-Dai Boro, idjira cāi ʙΛbΛrΛ biabΛrΛa.-

¹³ Jesuba maʔ jaradadeba Lazaro beudadebemada bedea ʙasia, baribΛrΛ idji ume nībabadarāba crīchasiadaa Lazaro cāi ʙΛdebemada bedea ʙΛda.

¹⁴ Maʔbe Jesuba ebuɔa jarasia:

-Lazarora jaidasia.

¹⁵ Arima ʙadaē bērā mʔra ʙsrida ʙΛa maʔneba bārāba mʔra biara iʔjāni bērā. Waya idjima wānadrΛ.-

¹⁶ Maʔne Tomá, Mīguiso abadada ʙasia.† MaʔgΛba Jesu ume nībabadarā waabemarāa jarasia:

-Judeadaa wānadrΛ dadjirā siɔa beadamārēā.-

Beudarā Jesuba ʔrēbabidebema

¹⁷ Betania purude jūeside Jesuba cawasia Lazaro tʔbaripeɔadara ewari quimārē ʙΛda.

¹⁸ Betaniara Jerusaleʔneba mācua tΛmΛē ʙasia.‡

¹⁹ Maʔ bērā zocārā judiorāda zesidaa Marta, Maria sobiabiɔe ādji djaba jaidada carea.

²⁰ Māwā panΛne Martaba cawasia Jesura jūēbΛrΛda. Ara maʔda idji audiabariɔe wāsia. Maʔne Mariara diguidā ʙesia.

²¹ Martaba Jesu unuside idjía jarasia:

-Mʔ Boro, ʙΛda nama ʙadabara mʔ djabara jaidaē bacasia.

²² BaribΛrΛ mΛa cawa ʙΛa jūma ʙΛa Ācōrēa iwidibΛrΛra idjia oida.-

²³ Jesuba idjía jarasia:

-BΛ djabara ʔrēbaya.-

²⁴ Maʔne Martaba jarasia:

-Māē, mΛa cawa ʙΛa idjira jīrūarebema ewariɔe ʔrēbaida beudarā ʔrēbabΛdade.-§

²⁵ Jesuba jarasia:

-MʔdrΛ beudarā ʔrēbabibaria idjaba zocai ʙai diabaria. Bariduaba mʔda iʔjāibΛrΛ, naʔ djarade beubΛrΛ siɔa ewariza Ācōrē ume zocai ʙaya.

²⁶ Mʔ iʔjā ʙΛra maʔneba zocai ʙΛ bērā ewariza zocai ʙaya. ¿ʙΛa maʔgΛra iʔjā ʙΛca?-

²⁷ Maʔne Martaba panusia:

-Māē mʔ Boro, mΛa iʔjā ʙΛa ʙΛra Ācōrē Warrada, Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada, naʔ ējūāne zeida ʙadada.-

Jesu Lazaro carea jīāna

²⁸ Māwā jaradacarea Martara wāsia idji djabawērāmaa. Maʔbe iwidrΛa jarasia:

-Dji Jaradiabarira nama ʙΛa. Idjia ʙΛa ne jara quīrīā ʙΛa.-

²⁹ Maʔ ūrīpeɔa Mariara piradrΛpeɔa Jesu ʙΛmaa isabe wāsia.

³⁰ Jesura purude eɔa wāē ʙasia. Wadibiɔa Martaba idji ununama ʙasia.

³¹ Maʔne judiorā Maria sobiabiɔi carea idji diguidā panΛba unusidaa idjira isabe piradrΛpeɔa dajadaa wābΛrΛda. Maʔ carea idji caidu wābΛdaba jarasidaa:

-Idjira Lazaro tʔbaripeɔadamaa jīāne wābΛrΛa.-

³² Mariara Jesu ʙΛma jūeside ara idji unubΛrΛda idji jīrū caita ʙarru coʙesia. Maʔne jarasia:

† **11:16** *Mīguiso*. Griego trʔ Dídimoba jara ʙΛa mīguisoda. ‡ **11:18** *TΛmΛē ʙasia*. Griego beɔeade ʙΛ ʙΛa “quinze estadia.” Maʔra kilómetro ūbeaca ʙΛa. § **11:24** Isaía 26:19; Daniel 12:1-3.

-Mā Boro, bāda nama baḁabara, mā djabara jaiḁaē bacasia.-

³³ Jesuba Maria jīgua jīābāḁada idjaba judiorā idji ume zepedada sida jīābāḁada unuside ādjirā carea bio sopua nūmepeda jīgua āgasia.*

³⁴ Maābe iwidisia:

-Idjira ḁsāma tḁbarisida?-

Ādjirāba panusidaa:

-Dai Boro, aḁḁe wāna.-

³⁵ Jesura jīāsia.

³⁶ Māwā bāḁe judiorā arima duanāba jarasidaa:

-Aḁḁadua idjia sācua Lazarora quīrīā basida.-

³⁷ Baribāḁā āḁāḁā ādjirānebemaba jarasidaa:

-Dauberrea bā biabidaba ḁsāwāērā poya carebaē basi Lazaro beurāmārēā?-

Jesuba Lazaro ārēbabida

³⁸ Jesura wayacusa jīgua āgasia. Maābe Lazaro tḁbaripedadama jūēsia. Maāḁara eya uria basia. Dji eḁa wābadara mōgaraba jūātrā basia.

³⁹ Maāne Jesuba jarasia:

-Jāā mōgarara āyā bāḁadua.-

Marta, dji jaiḁada djabawērāba Jesua jarasia:

-Mā Boro, idji jaiḁadara ewari quīmārē bā bērā cōbusia cadjirua bāa.-

⁴⁰ Baribāḁā Jesuba jarasia:

-ḁMā jaraē basica bāa wārāda ījāibāḁā, Ācōrēra dji droma bāda unuida?-

⁴¹ Māwā bāḁe ēberārāba mōgarara āyā bāsidaa. Maābe Jesuba ātaa aḁḁeda jarasia:

-Zeza, māa bāa bia jaraya māa iwididara ūrīna bērā.

⁴² Māa cawa bāa bāa mā beḁeara ūrī bābarida, baribāḁā māa maāḁara jarasia naāḁāḁā ēberārāba cawaḁamārēā bāabāḁā māra diabuesida.-

⁴³ Māwā jaradacarea Jesuba jīgua trā jarasia:

-ḁLazaro, dajadaa zedua!-

⁴⁴ Ara maāda Lazaro beu baḁada dajadaa zesia. Idji jḁwara, idji jīrū sida wadi wuaba bāḁā beasia. Idjaba idji quīrāra wuaba ānēbāri basia. Maāne Jesuba jarasia:

-Ērānādua bia tḁgamārēā.-

Judiorā bororāba Jesu beadi carea beḁea aupeḁada

Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2

⁴⁵ Zocārā judiorā Maria aḁḁe wāpedadaba unusidaa Jesuba oḁara. Maā bērā ādjirāba ījāsidaa.

⁴⁶ Aḁḁara pariseorāmaa wāsidaa Jesuba oda jarade.

⁴⁷ Maā carea pariseorāra, sacerdote bororā sida jūma judiorā dji dromarā ume ābaa dji jḁresidaa. Nāwā jarasidaa:

-Dadjirāba ḁsāwā oḁi? Maā ēberāba ne ununacada zocārā o bāa.

⁴⁸ Idjida idu bāḁibāḁā jūmarāba crīchadia idjira dadjirā boroda. Idjida ēpēnibāḁā romanorāra zedapeḁa dadji Ācōrē de dromara babuedia idjaba jūma dadji judiorā sida quenania.-

⁴⁹ Mama āba basia Caipá abadada. Idjira maā poḁe dji dromaara bā sacerdote basia. Maā Caipāba jarasia:

-ḁBārāra crīcha neē panāa!

* **11:33** *Ādjirā carea.* Aḁḁāmaārā Jesura sopuasida ādjirāba ījānaē basi bērā idjia Lazarora ārēbabida. Dewarārāmaārā Jesura sopuasida naā ējūāne ēberārāra beubada, cacua biē beabada, idjaba cadjirua obada bērā.

⁵⁰ Romanorāba jūma dadjirā beadi cāyābara biara bΛa ēberā aba dadji judiorā carea beuida.-

⁵¹ Caipāba ara idji crīchadeba māwā jaraē basía. ĀtebΛrΛ idjira maλ poade dji dromaara bΛ sacerdote bērā ĀcōrēbΛrΛ idjía jarabisia Jesura jūma judiorā carea beuida bΛda.

⁵² BaribΛrΛ ababe judiorā carea beuē basía, ātebΛrΛ beusia jūma Ācōrē warrarā naλ ējūāne beara puru aba bΛi carea.†

⁵³ Judiorā dji dromarāba bedea bΛsidāa mamaΛba λtaa crīcha jΛrΛdida Jesu beadi carea.

⁵⁴ Maλ bērā Jesura judiorā tāēna ebuda nībaca basía, ātebΛrΛ Judeadebemada āyā wāsia. Epraiλ purude idji ume nībabadarā ume bađe wāsia. Maλ purura ējūā pōāsa ewaraga bΛ caita bΛa.‡

⁵⁵ Judiorā Egiptođeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewarira caita basia. Maλra ewari droma bērā puruzabemarāda Jerusaleλnaa wāsidaa ādjia obada quīrāca o panΛneba Ācōrē quīrāpita bia beadi carea.§

⁵⁶ Maλ ewaride ēberārāba Jesura jΛrΛ nībasidaa. Ācōrē de droma dajada ābaa duanΛne iwidibadjidaa:

-Bārāmaarā ζidjira naλ ewari droma obadađe zebá?-

⁵⁷ BaribΛrΛ sacerdote bororāba pariseorā biđa jarasidaa bariduaba Jesuda jūēsida cawasiđara jaraida bΛda idji jidadamārēā.

12

Mariaba quera Jesu jīrū λrλ weada

Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

¹ Egiptođeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewari jūēi carea wadi sei ewari bΛde Jesura Betania puruđaa wāsia Lazaro bΛbarimaa. Maλ Lazarora Jesuba λrēbabida basía.

² Jesura zeda bērā quewarabema codira waibΛa osidaa. Martaba codi careabemara jedeca basia. Maλne Lazaro sida Jesu ume ne co basia.

³ Māwā panΛne Mariaba nardo quera idji awa quiruda, nēbΛa bΛda taza umé enepeda Jesu jīrūne weasia.* Maλbe idji buđaba pōāsa jaresia. Maλ queraba dji dera jūma tūāpa nūmesia.

⁴ Maλne Jesu ume nībabarida aba basia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura jidabi basía. Maλ Judaba jarasia:

⁵ -ζCārē cārēā jāλ querara nēdobueē basi? Nēdobueđabara poa aba trajabΛrΛde edabari quīrāca edacasia. Maλba ne neē queđeara carebacasia.-

⁶ BaribΛrΛ idjia māwā jaraē basía ne neē queđeada crīcha bΛ bērā, ātebΛrΛ māwā jarasia ne drΛbari bērā. Ādji parata wagabada buchacara idjia erobabadjia baribΛrΛ maλnebemada drΛbadjia.

⁷ Maλne Jesuba jarasia:

-Naλ wērāa māwā jararādua. Idjia naλ querara waga erobasia mλ tΛbaridi ewari carea.†

⁸ Ne neē queđeara ewariza bārā tāēna panania, baribΛrΛ mλra bārā ume ewariza baēa.-

† **11:52** Isaía 11:12; Jeremia 23:3; Miquea 2:12. ‡ **11:54** Epraiλ purura Jerusaleλneba ewari aba basia. § **11:55** Ewari droma odi naēna judiorāra Ācōrē quīrāpita bia beadida panasidaa. AbaΛba ēberā beudada tāibΛrΛ wa waraibΛrΛ, siete ewari Ācōrē quīrāpita biē bebadjia. Maλ carea ne oida basia: acΛdua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Māwā oēbΛrΛ ewari dromara o cara basia. Jesu ewaride judiorāba jaradiabadjidaa judiorā Israel drua āi beara Ācōrē quīrāpita biē beada. Maλ carea Jerusaleλ puruđaa zedapeda siete ewari dārābadjidaa Ācōrē quīrāpita bia panani carea. * **12:3** Taza umé. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo. † **12:7** Idjia naλ querara waga erobasia mλ tΛbaridi ewari carea. Griego bedede maλra ebuda bΛēa.

Judiorā bororāba Lazaro beadi carea bedeā aupedada

⁹ Zocārā judiorāba cawasidaa Jesura Betaniane bāda. Mañ bēra idji acade wāsidaa. Mañ awara Lazaro, Jesuba ārēbābida sīda acade wāsidaa.

¹⁰⁻¹¹ Lazaro ārēbāda carea judiorā zocārāba sacerdote bororāra igaradapēda Jesuda ijāsidaa. Mañ carea sacerdote bororāra bedeā ausidaa Lazaro sīda beadi carea.

Jerusaleānebemarāba Jesu audiabaripeada

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40

¹² Nurēma zocārā ēberārā ewari droma odi carea Jerusaleānaa zepedadaba cawasidaa Jesura Jerusaleāne jūēbāda.

¹³ Mañ carea ādjirāba uruta quedua quīrāca beada tādapēda idjira audiabariēde wāsidaa. Nāwā jīgua jarasidaa:

–¡Bio biya quirua!‡ ¡Bio bia bāa dadjirā Ācōrē trāneba zebāra! ¡Bia quirua Israeldebema Borora!–

¹⁴ Mañne Jesuba burro zaqueda unupēda ārā chūmesia. Māwāsia Ācōrē Bedeade jara bā quīrāca:

¹⁵ Wayarānādua, Sioā eyade bēarā. Acādādua, bārā Borora burro zaque ārā zebāra. §

¹⁶ Jesu ume nībabadarāba mañra unu panāmīna cawadaē panasidaa. Baribāra Jesu ārēbapēda bajānaa wānacareabāra cawasidaa Ācōrē Bedeade idjidebema naēna bādada jūma wārāda māwāsida.

¹⁷ Jesuba Lazaro beu bādada trāpēda ārēbabiside zocārā ēberārāda arima duanasidaa. Māwānacarea ādjia unupedadada nēbābadjidaa.

¹⁸ Jesuba mañ ne ununaca odara zocārāba ūrāsidaa. Mañ bēra idji audiabariēde wāsidaa.

¹⁹ Mañne pariseorāba ara ādjiduba jara duanasia:

–¡Acādādua! Jūmarāda idji caidu wābādaa. Mañ bēra dadjirāba o quīrā panāra poya odaēa.–

Jesuba idji beadi jarada

²⁰ Mañ ewari droma o panāne ācāra griegorāda Ācōrēa bia beadeadi carea Jerusaleāne jūēsidaa.

²¹ Mañgarāra Pelipe, Jesu ume nībabarimaa wāsidaa. Mañ Pelipera Galileade bā puru Betsaidadebema basía. Ādjia Pelipea jarasidaa:

–Dairāba Jesura unu quīrā panāa.–

²² Mañ carea Pelipeba Andréa jarade wāsia. Mañbe ādjia Jesua jarasidaa.

²³ Mañne Jesuba jarasia:

–Ewarira jūēsia. Ācōrēba mā, Nañ Djara Edadara dji Dromada bāya.

²⁴ Māa wārā arada jaraya: beuda quīrāca trigo tada joudeābāra, ara māwā abari tada bābaria. Baribāra joudebāra mañ tara tunupēda bio zaubaria.

²⁵ Ara mañ quīrāca Ācōrē cāyābara nañ djaraēde zocai bāida biara jara bāba mañ zocai bāira aduaya. Baribāra nañ djaraēde zocai bāi jara cāyābara māda ēpēibāra Ācōrē ume ewariza zocai bāya.

²⁶ Bariduada mā nezoca ba quīrā bābāra, mā ume nībāida bāa. Mā wābāra mā nezoca sīda wāya. Bariduada mā nezocabāra, mā Zezaba idjira dji dromada bāya.

²⁷ Wārāda māra bio sopua bāa. ¿Māa cārēda jarai? ¿Māa jaraica “Zeza, mā bia mīgaidebemada ēdra bādua”? Māwā jaraēa māra mañ carea zēda bēra.

‡ **12:13** ¡Bio bia quirua! Mañgara arameo bedeade jarabadaa “Hosana.” § **12:15** Jerusaleā purura Sioā eyade bāa. Zacaria 9:9; Isaía 40:9-10; Sofonías 3:14-17.

28 ÆtebΛΓΛ jaraya: Zeza, maλgΛdeba jũmarãa cawabidua bΛra dji Dromaara bΛda.-

Ara mãwãbΛΓΛde ēberãrã arima duanΛba bedeada bajãnaa ũrĩsidaa. Maλ bedeaba jarasia:

-Mãa naēna cawabisia mãra dji Dromaara bΛda idjaba wayacusa cawabiya.-

29 Maλ bedeada ũrĩsidade λcΛΓΛba jarasidaa baada jururuasida. Dewararãba jarasidaa:

-Bajãnebema nezocaba Jesua bedeasia.-

30 Maλne Jesuba jarasia:

-Maλ bedeara mλ iteaē basía. Biara bãrã itea basía.

31 ΛrãbΛΓΛ Æcõrēba cawabiya naλ ējũãnebemarãra bedeade duanΛda. ΛrãbΛΓΛ diauru, naλ ējũãnebema borora Æcõrēba poyaya.

32 Mλ λtΛ jira bΛbΛdaede mλa jũmarãda eneya mλ ijãnamãrēã.-

33 Mãwã jarasia idjira crude cachi beadida cawabi carea.

34 Æberãrã mama duanΛba Jesua jarasidaa:

-Æcõrēba Moisea diada leydeba dairãba cawa panΛa Æcõrēba ēdrΛ edabari diai jaradara beuca baida.* BΛa ζsãwã jara bΛ Naλ Djara Edadara crude cachiēida? Naλ Djara Edadara ζcai?-

35 Jesuba jarasia:

-Naλ λnaara bãrã ume dãrã baēa. Maλ carea λnaane nĩbaadua idji bãrã ume bΛmisa cawadaēne pãĩmane beada amaaba. Pãĩmane nĩba adua bΛa sãmaa wãda.

36 Λnaa bãrã tãēna eropanΛne maλ λnaara ijãnadua λnaanebema ēberãrãda beadi carea.-

Maλ bedeada jaradacarea Jesura ara maλda wãpeda mĩrũsia.

Judiorãba wadibida Jesu ijãnaē duanana

37 Jesuba ne ununacada zocãrã ēberãrã quĩrãpita odamĩna ãdjirãba wadibida ijãnaē panasidaa.

38 Æcõrēneba bedeabari Isaíaba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Nãwã jarasia:

Dai Boro, ζdaiba jarapedadara caiba ijãsi?

Æcõrēba idji bΛara ζcaia cawabisi?†

39 Maλ bẽrã ãdjirãba poya ijãnaē basía, Isaíaba jarada quĩrãca:

40 Mλa ãdjirãra dauberrea bea quĩrãca bΛsia idjaba so zarea bΛsia ãdji dauba unu panΛmĩna cawarãnamãrēã idjaba ũrĩ panΛmĩna sodeba cawarãnamãrēã.

Mãwã panΛ bẽrã mλmaa zedacaa mλa biabimãrēã.‡

41 Isaíaba idji cartade mãwã bΛsia Jesura dji Dromada beida unupeda maλnebemada bedeada bẽrã.§

42 Isaíaba mãwã bΛdamĩna zocãrã judiorãba, judiorã dji dromarã bida Jesura ijãsidaa baribΛΓΛ ebuda jaradaē basía. Waya panasidaa pariseorãba ãdjirãra judiorã dji jΛrebada dedebemada ãyã jΛretadida.

43 Æcõrēba ãdjida bia jarai cãyãbara maλ judiorãba biara quĩrã panasidaa ēberãrãba bia jaradida.

Æcõrēba Jesu bedeadeba ēberãrã cawa oya

44 Maλbe Jesuba jĩgua jarasia:

-Mλ ijã bΛba mλ Diabueda sida ijã bΛa.

* 12:34 Isaía 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37. † 12:38 Isaía 53:1. ‡ 12:40 Isaía 6:10. § 12:41 Isaía 6:1-5.

⁴⁵ Mã unu baba mã Diabueda sida unu baa.

⁴⁶ Mãra naã ejũãnaa ãnaa quĩrãca ze baa mã ijãbdara pãĩmane bearãnamãrẽã.

⁴⁷ Abaaba mã bedeada ùrĩpeda ijãébdara, mã idjira biẽ bãã, mãra naã ejũãne bea biẽ bali carea zeẽ bã bẽrã. Mãra naã ejũãne bea edra edai careabara zesia.

⁴⁸ Baribara mã igara baa, mã bedea bia edaẽ baa ãcõrẽbdara cawa oya. Jĩrũarebema ewaride ãcõrẽba cawabiya idjira bedea baa mã jaraã bedeara ijãnaẽ bẽrã.

⁴⁹ Mãra ara mãdjideba bedea bãã. Mã Zeza, mã namaa diabuedaba mã jarasia cãrẽda jaraãda baa idjaba sãwã mã bedeara jaraãda bã sida.

⁵⁰ Mã cawa baa idjia mã bedeara jarabi baa eberã idji ume ewariza zocai duananamãrẽã. Mã carea mã Zezaba mã jaraã quĩrãca mã bedea baa.–

13

Jesuba idji ume nĩbabadarã jĩrũ sagãda

¹ Egiptodeba edrapedada quĩrãnebabada ewari bai naẽna Jesuba cawa basia idji ewarira jũbdara. Cawasia naã ejũãra amepeda idji Zezamaa wãida. Jesuba jũma idjiderã naã ejũãne beara bio quĩrã baa bẽrã idjia mã quĩrãra unubisia aba idji beubara ewaridaa.

² Quewara pãimabara ne co panasidaa. Baribara mã naẽna diauruba Simoã warra Juda Iscariote soã crĩchada diãoasia Jesu jidabimãrẽã.

³ Jesuba cawa basia idji Zezaba ne jũmada idji jawade basida, idjaba cawa basia idjira ãcõrẽmaaba zepeda waya ãcõrẽmaa wãida.

⁴ Baribara Jesuba osia nezocaba obari quĩrãca. ãdjirãra quewara ne co panãne pirabaripeda idjia ãrã jã babarida eãsia. Mãbe cacua jarebadada edapeda carra bãrã jãsia.

⁵ Epedeco jũguruade baidoda jue edapeda idji ume nĩbabadarã jĩrũra sagãsia. ãdjiza sagãpeda ãdji jĩrũra cacua jarebadaba pããsa jaresia.

⁶ Jesuba Simoã Pedro jĩrũ sagãbdara Pedroba jarasia:

–Mã Boro, ¿baa mã jĩrũda sagãica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Mã o baa baa nawena cawaẽ baa baribara nocoare ebuda cawaya.–

⁸ Baribara Pedroba jarasia:

–Mã jĩrũra baa sagãcara baa.–

Jesuba jarasia:

–Mã bã jĩrũda sagãbdara, baa mãrẽã.–

⁹ Mã bẽrã Simoã Pedroba jarasia:

–Mãwã baibara, mã Boro, mã jĩrũ awa sagãrãdua, jãtebã mã jawara, mã boro sida sagãdua!–

¹⁰ Mã carea Jesuba jarasia:

–Eberã cuidacarea ababe idji jĩrũ awa sagãida baa idji cacuara jũma bia sagã bã bẽrã. Bãrãra jũmaena sagã beaa, mãwãmĩna aba nama baa sagãẽ baa.–

¹¹ Jesuba cawa basia caiba idjira jidabida. Mã carea jarasia: “Aba nama baa sagãẽ baa.”

¹² ãdjirã jĩrũ sagãcuadacarea Jesuba wayacusa idjia ãrã jã babarira jãsia. Mãbe ne cobadama wayacusa chũmepeda jarasia:

–¿Cawasidaca cãrẽã mã bãrã jĩrũra sagãsida?

¹³ Bãrãba mãra Jaradiabariãda abadaa idjaba bãrã Boroãda abadaa. Wãrãda aride jara panã, mãwã bã bẽrã.

14 Maλba mλ, bārā Boroba idjaba Jaradiabariba nezoca quĩrāca bārā jĩrũra sΛgΛda bēřā bārā biđa nezoca quĩrāca bādjiza jĩrũ sΛgΛdida panΛa.

15 Mλa jāwā unubisia bādjiza dji carebađamārēā.

16 Mλa wārā arada jaraya: ni abaΛ nezocada idji boro cāyābara auđuara bΛēa. Diabueđara idji diabueđa cāyābara auđuara bΛēa. Nezocaba obari quĩrāca mλa ođa bēřā, bārā biđa abari quĩrāca ođida panΛa.

17 ¿Cawasiđaca? Māwā ĩjā ođibΛrΛ wārāda bia panania.

18 Mλa jaraē bΛa jũma bārāra bia beađida, mλa edađara sāvā beada cawa bΛ bēřā. Ācōrē Bedeade bΛ bΛ quĩrāca wārāda māwāmārēā mλa jarabΛrΛa: “Aba mλ ume ne co bađada mλ ume dji quĩrũda besia.”*

19 Mλa ara nawena maλgΛra jarabΛrΛa wađi māwāi naēna, wārāda māwābΛrΛde bārāba Mλra Mλda ĩjānamārēā.†

20 Wārā arada mλa jaraya: mλa diabuebΛrΛda abaΛba bia edaibΛrΛ mλda bia edabΛrΛa. Idjaba mλ bia edabΛrΛba mλ Diabueđara bia edabΛrΛa.–

Jesuba Judadebema jarada

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

21 Māwā jarapeđa Jesura bio sopua besia. Māwā bΛde ebuda jarasia:

–Wārā arada mλa jaraya: aba bārānebemaba mλra jidabiya.–

22 Idji ume nĩbabadarāra abarica dji acΛ duanesiđaa Jesuba jarađara cawadaē bađa bēřā.

23 Maλne aba basia Jesuare chũmΛda.‡ MaλgΛba ara idjida “Jesuba bio quĩrĩā bΛ” abadjia.

24 Simoλ Pedroba idjía boroba jarasia caidebemada beđa bΛda Jesua iwiđimārēā.

25 Maλbe Jesuare chũmΛba iwiđisia:

–Dai Boro, ¿caiba bΛra jidabi?–

26 Jesuba panusia:

–Mλa pałda sōberapeđa abaΛa diaya. Maλ ēberāra idjía.–

Ara małda pałra sōberapeđa Jesuba Simoλ Iscariote warra Judaa diasia.

27 Judaba maλ cođacarea Satana jΛwađa besia. Maλne Jesuba Judaa jarasia:

–BΛa oya bΛra isabe odua.–

28 BaribΛrΛ ne co duanΛba ni abaΛba cawadaē basía Jesuba cārē cārēā māwā jarasida.

29 Judaba ādji parata wagabada buchacara erobabadjia. Maλ bēřā λcΛrΛba crĩchasiđaa Jesuba dji ewari droma careabemada nēdomārēā jarasida wa parata neē queđeaa diabi bΛda.

30 Judaba pałra copeđa ara małda dajadaa wāsia. Małra pāĩmanacarea basía.

Jesuba obi bΛ beđa djiwiđi

31 Juda wānacarea Jesuba jarasia:

–ArābΛrΛ Ācōrēba unubiya mλ, Naλ Djara Edađara dji dromada. Maλ awara mλneba Ācōrēba unubiya ara idjida dji dromada.

32 Mλ, Naλ Djara Edađaba Ācōrēra dji dromada unubibΛrΛ, Ācōrēba mλra abarica dji dromada unubiya. Idjia dārāéne małra unubiya.

* **13:18** Salmo 41:9. † **13:19** Isaía 43:10. ‡ **13:23** Jesuare chũmΛda. Griego beđeade bΛ bΛa: “Jesumaa tũrĩ chũta bΛda.” Judiorā Egiptođeba ēdrapeđada quĩrānebada ewaride māwā ne cobadjidaa. “Jesuba bio quĩrĩā bΛ” abadjia. Juaλba ara idjida māwā jarabadjia.

³³ Bārāra m̄ dji biarā bērā m̄a jaraya: m̄ra bārā ume dārā ɓaēa. § M̄a judiorā bororāa jarada quīrāca nawena bārāa jaraya: bārāba m̄ra jaradēa, māwāmīna m̄ wāb̄arāmaa poya wānaēa.*

³⁴ M̄a obi ɓ̄a bedea djiwidida bārāa jaraya: bārāra bio dji quīrīā beadedua. † M̄a bārā bio quīrīā ɓ̄a quīrāca bārā sida abarica dji quīrīānada.

³⁵ Bārāda māwā dji quīrīā pananibarā, jūmarāba cawadēa bārāra m̄ ume nībabadarāda.–

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simō Pedroba Jesua iwidisia:

–Dai Boro, ɓ̄ara s̄amaa wāi?–

Māne Jesuba panusia:

–M̄ wāb̄arāmaa ɓ̄ara nawena poya wāēa, baribarā tēābe m̄ caidu wāya.–

³⁷ Pedroba iwidisia:

–Dai Boro, ɓ̄sāwāērā m̄ra ɓ̄a ume poya wāē? M̄ra ɓ̄a carea beuida ɓ̄a.–

³⁸ Māne Jesuba jarasia:

–ɓ̄ara m̄ carea wārāda beuida ɓ̄aca? Wārā arada m̄a jaraya: eterre berui naēna ɓ̄a ɓ̄arima ūbea jaraya m̄ra unucada.

14

Jesuba idjideba dadjirā Zezamaa wāni jarada

¹ Sopua ɓearānada. Ācōrēba aride o ɓ̄ada wārāda ījānada. Idjaba m̄a aride o ɓ̄a sida wārāda ījānada.

² M̄ Zeza ɓabarima dadjirā duananira baraa. M̄ra mamaa wāya bārā beadima bia oi carea. Māwāēbara m̄a jaraē bacasia.

³ M̄ra bārā beadima bia ode wāya. Mābe wayacusa zeya bārā edei carea m̄ ume beadamārēa.

⁴ Bārāba cawa panāa m̄ra s̄amaa wāida. Dji o sida cawa panā.–

⁵ Baribarā Tomāba jarasia:

–Dai Boro, adua panāa ɓ̄ara s̄amaa wāida. ɓ̄sāwā mā ora cawadi?–

⁶ Māne Jesuba jarasia:

–Mā ora m̄ā. M̄neba Ācōrēra wārāda cawa panāa idjaba zocai ɓ̄ai arada eropanāa. M̄neba wānaēɓ̄ara ni aɓ̄ada m̄ Zezamaa poya jūēnaēa.

⁷ Bārāba m̄da wārāda cawa panāɓ̄ara, m̄ Zeza sida cawa panā.* Idibarā bārāba idjira cawa panā unu panā bēra.–

⁸ Māne Pelipeba idjia jarasia:

–Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara māba bia ɓ̄a.–

⁹ Mā carea Jesuba jarasia:

–Pelipe, m̄ra dārāɓ̄ara bārā ume ɓ̄ada. ɓ̄a m̄ra ɓ̄wadibida cawaē ɓ̄aca? M̄ unu ɓ̄ba m̄ Zeza sida unu ɓ̄a. ɓ̄a ɓ̄sāwā jara ɓ̄a “dadjia Zezara daia unubidua”?

¹⁰ ɓ̄a ījāē ɓ̄aca m̄ra m̄ Zeza ume ābaa ɓ̄ada idjaba m̄ Zezara m̄ ume ābaa ɓ̄ada? M̄a bedea ɓ̄ara ara m̄djideba bedeaca. Āteɓ̄ara m̄ Zeza m̄ ume ābaa ɓ̄ara m̄neba bedea ɓ̄a. Wārāda m̄neba ne jūmada idjia obaria.

§ 13:33 M̄ dji biarā. Griego bedeade ɓ̄a ɓ̄a “m̄ warra zaquerā.” * 13:33 Juā 7:33; 8:21. † 13:34 M̄a obi ɓ̄a bedea djiwidī. Ācōrēba obi ɓ̄a bedea dji drōāda Levitico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaa. * 14:7 Bārāba m̄ra wārāda cawa panāɓ̄ara, m̄ Zeza sida cawa panā. Griego bedeade ācāra cartade ɓ̄a ɓ̄a: “Bārāba m̄ra wārāda cawa pananabara, m̄ Zeza sida cawacasidaa.”

11 Ījānadua m̄lra m̄l Zeza ume ābaa ɓɓda idjaba m̄l Zezara m̄l ume ābaa ɓɓda. M̄la m̄wā jara ɓɓ carea bārāba ĩjānaē panɓɓɓɓ, m̄la o ɓɓ carea ĩjānadua.

12 Wārā arada m̄la jaraya: bariduaba m̄lɓda ĩjā ɓɓɓɓɓ, m̄la o ɓɓɓɓ idjia biɓa oya. Wārāda m̄la o ɓɓ cāyābara idjia auɗuara oya, m̄lra m̄l Zezamaa wāi bērā.

13 Bārāba m̄lɓda ĩjā panɓ bērā m̄l tr̄neba iwidibɓɓɓda m̄la jūma oya. M̄wā m̄lneba ebuda ɓaya m̄l Zezara dji dromada.

14 Wārāda bārāba m̄lɓda ĩjā panɓ bērā jūma m̄l tr̄neba iwidibɓɓɓda m̄la oya.

Jesuba Ācōrē Jaure diai jarada

15 Bārāba m̄lɓda wārāda quīrīā panɓɓɓɓ, m̄l beɗeara ĩjā o panania.†

16 Mañ bērā m̄l Zezaa iwidiya bārā Carebabarida diabuemārēā. Mañgɓɓa bārā ume ewariza ɓaya.

17 Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēra wārāda cawabibaria. Nañ ējūānebemarāba idjira poya edadaēa, ununaca bērā idjaba adua panɓ bērā. Mañne bārāɓɓɓ idjira cawa panɓa, bārā ume ɓɓ bērā idjaba bārā soɗe ɓai bērā.‡

18 M̄la bārāra jērāmārā quīrāca ameēa. M̄lra wayacusa bārāmaa zeya.

19 Dārāēne nañ ējūānebemarāba m̄lra waa ununaēa baribɓɓ bārāba m̄lra ununia. M̄la zocai ɓai arada erobɓ bērā, bārā biɓa zocai ɓai arada erobeadi.

20 M̄l zedacarea bārāba cawadiā m̄lra m̄l Zeza ume ābaa ɓɓda, bārāra m̄l ume ābaa panɓda, idjaba m̄lra bārā ume ābaa ɓɓda.

21 M̄l beɗea ūrīpeɗa ĩjā o ɓɓba m̄lra quīrīā ɓɓa. Aɓaɓba m̄lɓda quīrīā ɓɓɓɓ, m̄l Zezaba idjira quīrīā ɓaya. M̄la biɓa idjira quīrīā ɓaya, idjaba ara m̄lɓda idjīa unubiya.-

22 Mañbe dewara Juda, Iscarioteēba Jesua iwidisia:

-Dai Boro, ¿sāwā ɓɓɓa dairāa unubi baribɓɓ nañ ējūānebemarāa unubiē?-

23 Jesuba panusia:

-M̄l quīrīā ɓɓba m̄l beɗeara ĩjā o ɓaya. M̄l Zezaba idjira quīrīā ɓaya. Mañbe दौर idjimaa zedīa idji ume ābaa panani carea.

24 M̄l quīrīāē ɓɓba m̄l beɗeara ĩjā ocaa. Bārāba ūrī panɓ beɗeara m̄lreēa, āteɓɓɓ m̄l Zeza, m̄l Diabueɗadea.

25 Mañgɓɓa m̄la bārāa jara ɓɓa waɗibiɓa bārā ume ɓɓ bērā.

26 Baribɓɓ m̄l Zezaba m̄l tr̄neba idji Jaureda diabueya bārā Carebabarida ɓamārēā. Ācōrē Jaureba ne jūmada bārāa jaradiaya. Idjia bārāa jūma m̄la jarada quīrānebabiya.

27 M̄la necai ɓaɓda bārā soɗe ameya. M̄la dia ɓɓ necai ɓaira nañ ējūānebemarāba poya diaɗacaa. Mañ bērā jūmawāyā sopuarānadua. Ne wayarānadua.

28 M̄la bārāa jarasia m̄lra wāɓɓɓɓda idjaba waya bārā ume ɓaɗe zeida.Š Bārāba m̄lɓda wārāda quīrīā panɓɓɓ ɓɓsriɗacasiɗaa m̄l Zezamaa wāyana aɗa carea. M̄l Zezara m̄l cāyābara dji dromaara ɓɓ bērā m̄lra wayacusa ɓaya m̄lɓdji naārā ɓaɗamaa.

29 M̄la mañgɓɓa jara ɓɓa waɗi m̄wāi naēna, wārāda m̄wāɓɓɓɓde bārāba ĩjānamārēā.

30 M̄lra bārā ume dārā beɗeaēa, nañ ējūānebema borora zebɓɓ bērā. Idjia m̄lra poyaēmīna beabiya.

31 M̄wā m̄l Zezaba obi ɓɓda m̄la ĩjā oya. Mañgɓɓeɗa nañ ējūānebemarāba cawadiā m̄la m̄l Zezara bio quīrīā ɓɓda.

† 14:15 ĩjā o panania. Griego beɗeade ḄCɓɓ cartade ɓɓ ɓɓa: “Ījā o pananadua.” ‡ 14:17 Bārā soɗe ɓai bērā. Griego beɗeade ḄCɓɓ cartade ɓɓ ɓɓa: “Bārā soɗe ɓɓ bērā.” Š 14:28 Juañ 14:3,18.

PiradrΛdadua. WānadrΛ.–

15

Jesura uva jλcara dji araa

¹ Jesuba jarasia:

–Mλra uva jλcara dji araa.* Mλ Zezara djibaria.

² Mλ jΛwate zauđacara idjia jūma tΛcuaya, baribΛrΛ dji zaubada jΛwatera quĩrācuita tΛcuabaria biara zauđamārēā.

³ Mλ beđeada ĩjā panΛ bērā bārāra jΛwate quĩrācuita tΛcuada quĩrāca biya beaa.†

⁴ Mλ ume ābaa beađadua mλ bārā ume ābaa bΛ quĩrāca. Jλcarađe caraē bΛ jΛwatera ara iduba zaucaa. Ara maλ quĩrāca bārāda mλ ume beadaēbΛrΛ zauđaēa.

⁵ Mλra uva jλcara dji araa. Bārāra mλ jΛwaterāa. Mλ ume ābaa beara bio zaubadaa, mλra bārā ume ābaa bΛ bērā. Bārāba mλ neē ni cārē sida Ācōrē itea poya ođaēa.

⁶ Mλ ume ābaa bΛēra mλ Zezaba āyā batabueya jΛwate zauca quĩrāca. Maλ jΛwate purrubadacarea dadjia ābaa buedapeđa babuebadaa.

⁷ Bārāda mλ ume ābaa beađibΛrΛ, mλ beđeada ĩjā o pananibΛrΛ, iwididada jūma bārāba quĩrīābΛdada. Maλne mλa diaya.

⁸ Bārāda bia zauđibΛrΛ unubidā wārāda mλ ume nĩbabadarāda māwā beada. Māwā unubidā mλ Zezara dji dromada.

⁹ Mλa bārāra quĩrīā bΛa mλ Zezaba mλ quĩrīā bΛ quĩrāca. Maλ bērā mλ quĩrīāneba pananadua.

¹⁰ Mλa obi bΛ beđeada ĩjā odibΛrΛ, wārāda mλ quĩrīāneba panania. Ara maλ quĩrāca mλ Zezaba obi bΛ beđeada ĩjā o bΛ bērā idji quĩrīāneba bābaria.

¹¹ Jūma maλgΛra mλa jara bΛa bārāra mλ ume bio bΛsrida beađamārēā.

¹² Mλa obi bΛ beđeara naλgΛa: bārāra dji quĩrīānadua mλa bārā quĩrīā bΛ quĩrāca.

¹³ Ēberāda idji dji bia carebai carea beuibΛrΛ, ni abaΛba maλ cāyābara poya biara quĩrīāra erođaēa.

¹⁴ Mλa obi bΛ beđeada bārāba ĩjā odibΛrΛ bārāra mλ dji biarāa.

¹⁵ Mλa bārāra waa mλ nezocaada aēa. Nezocaba idji boroba oi crīcha bΛra adua bΛa. Mλa bārāra mλ dji biarāana aya. Mλa bārāa cawabisia ne jūma mλ Zezadeba ũrīnada.

¹⁶ Bārāba mλra edadaē basía. MλabΛrΛ bārāra edasia. Mλa bārāra bΛsia wānapeda bia zauđamārēā, idjaba maλ zaubΛdara dārā droamārēā. Mλa bārāra edada bērā mλ Zezaba jūma bārāba mλ trλneba iwidibΛdara diaya.

¹⁷ Waya mλa bārāa jaraya: abarica dji quĩrīānadua.

Naλ ējūānebemarāba Jesu ĩjā beara quĩrāmabadaa

¹⁸ Naλ ējūānebemarāba bārāda quĩrāma panΛbΛrΛ, cawađadua ādjirāba naārā mλda quĩrāmasidada.

¹⁹ Bārāda naλ ējūānebema badabara ādjirāba bārāra quĩrīācasidāa ādjirānebema bērā. BaribΛrΛ mλa bārāra naλ ējūānebemada edasia ādjirā awara beađamārēā. Maλ bērā bārāra quĩrāmabadaa.

²⁰ Quĩrānebadadua mλa naλ jaradara: “Ni abaΛ nezocada idji boro cāyābara auđuara bΛēa.”‡ MaλgΛba jara bΛa ēberārāba mλ beđeada ĩjā o panΛbΛrΛ, bārā

* **15:1** Antiguo Testamentođe jara bΛa Ācōrēba Israelera uva jλcara quĩrāca usida, māwāmīna idjia quĩrīā bađa quĩrāca ādjirāba ođaē basía. AcΛdua Salmo 80:8-16; Isaía 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. BaribΛrΛ naλ Juaλ 15:1đe jara bΛa Jesuba o bΛda Ācōrēba quĩrīā bΛ quĩrāca. Maλ carea jara bΛa “uva jλcara dji ara.” † **15:3** Juaλ 13:10. ‡ **15:20** Juaλ 13:16.

bedea sida ijā odia. BaribΛΓΛ ādjirāba mλda biē odi carea ēpē panΛbΛΓΛ, bārā sida biē odi carea ēpēnia.

²¹ Bārāra mλ carea biē odia ādjia mλ Diabuedara adua panΛ bērā.

²² Mλa ādjirāa jaradiae zedaēbara ādjia cadjirua opeḍada carea bedeaē beadaē bacasia. BaribΛΓΛ mλ bedeada ūrīpeḍada bērā poya jaradaēa adua panasidada ādjia o panΛra cadjiruada.

²³ AbaΛba mλda quīrāma bΛbΛΓΛ, mλ Zeza sida quīrāma bΛa.

²⁴ Mλa ādjirā quīrāpita ne ununacada odaēbara, ādjirāba cadjirua o panΛ carea bedeaē beadaē bacasia. BaribΛΓΛ mλa odara ādjirāba unusidamīna mλra, mλ Zeza sida quīrāma panΛa.

²⁵ Māwā duanΛa ara ādjirā leyde jara bΛ quīrāca. Nāwā jara bΛa: “Mλra bedea neē bΛda quīrāmasidaa.”§

²⁶ Ācōrē Jaure bārā Carebabarira zeya. Idjia wārā bedeada jarabaria. Mλa idjira mλ ZezamaΛba diabuebΛΓΛde idjia mλnebemada bārāa bedea.

²⁷ Bārā bida mλnebemada bedeaēia, bārāra naārēdaΛba mλ ume panΛ bērā.

16

¹ Mλa jūma maλgΛra bārāa jara bΛa mλ ijā panΛra igararānamārēā.

² Judiorāba bārāra ādjirā dji jΛrebada dedebemada āyā jΛrecuaēia. Maλ awara bārā beaēi ewarira zeya. Bārā beabΛdaē ādjirāba crīchaēia Ācōrēba quīrā bΛda o panΛda.

³ Māwā odia mλ Zezada, mλ sida adua panΛ bērā.

⁴ BaribΛΓΛ mλa jūma maλgΛra bārāa jarabΛΓΛa, maλ ewari jūēbΛΓΛde mλa jaradara quīrānebadapeḍa sozarra beadamārēā.

Ācōrē Jaureba o bΛdebema

Mλa bārā bia mīgadidebemada naēna jaraē basía bārā ume bada bērā.

⁵ BaribΛΓΛ mλra mλ Diabuedamaa wāya. Māwāmīna ni abaΛ bārānebemaba mλa iwididaē panΛa “bΛra ¿sāma wāi?”

⁶ ĀtebΛΓΛ bārāra sopua panΛa mλra wāyana ada bērā.

⁷ Mλa wārā arada jaraya: bārā itea biara bΛa mλra wāida. Mλda wāēbΛΓΛ bārā Carebabarida zeēa. BaribΛΓΛ mλda wāibΛΓΛ idjira diabueya.

⁸ Ācōrē Jaure zebΛΓΛde naē ējūānebemarāa cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa bΛda, idjaba caida bedeaē bΛda. Cawabiya ādjirāba jūma maλgΛdebemada āi crīcha panΛda.

⁹ Ācōrē Jaureba ādjirāa cawabiya mλ bedea ijānaca bērā cadjirua obadada.

¹⁰ Cawabiya mλra jipa bΛda mλ Zezamaa wāna bērā. Maλne bārāba mλra waa ununaēa.

¹¹ Idjaba Ācōrē Jaureba cawabiya naē ējūānebemarāra wārāda bedeaē panΛda, Ācōrēba naē ējūānebema borora bedeaē bΛda ada bērā.*

¹² Mλa wadibida ne zocārā bārāa jara quīrā bΛa. Maλra bārāba nawena jūma poya cawadaēa.

¹³ BaribΛΓΛ Ācōrē Jaureba wārā bedeara cawabibari bērā idji zebΛΓΛde bārāa jaradiaya wārā bedea Ācōrēneba ze bΛda jūma cawadamārēā. Idjira ara idji crīchaēba bedeaēa, ātebΛΓΛ jūma mλneba ūrībΛΓΛda jaraya. Idjia bārāa cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāvāida.

¹⁴ Cawabiya mλra dji dromada, mλ bedea ūrīpeḍa jūma bārāa jaradiāi bērā.

§ 15:25 Salmo 35:19; 69:4. * 16:11 Juaλ 7:21-24; 8:42-47; 12:31.

¹⁵ Jũma m̃ Zezadera m̃rea. Mã carea m̃a jarasia Ācõrẽ Jaureba m̃ beɗea ũrĩpeda b̃rãa jaradiaida.

B̃rãra sopua pananapeda b̃sridadia

¹⁶ D̃rãéne b̃rãba m̃ra ununaéa, barib̃ra m̃wãnacarea wayacusa d̃rãéne m̃ra ununia.-†

¹⁷ Mãne ḷc̃ra idji ume ñbabadarãba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:

-Idjia dadjirãa “d̃rãéne b̃rãba m̃ra ununaéa, barib̃ra m̃wãnacarea wayacusa d̃rãéne m̃ra ununiana” a b̃ba ḷc̃rẽda jara b̃? Idji Zezamaa wãyana a b̃ba ḷc̃rẽda jara b̃?

¹⁸ Mã beɗea “d̃rãéne” a b̃ba ḷc̃rẽda jara b̃? Dadjirãba cawadaẽ paña cãrẽnebemada beɗea b̃da.-

¹⁹ Jesuba cawasia ādjia mãg̃debemada iwidi quĩrã pañda. Mã carea jarasia:

-M̃a b̃rãa jarasia d̃rãéne m̃ra ununaéda idjaba m̃wãnacarea d̃rãéne m̃ra wayacusa ununida. ḷMãg̃debemada ara b̃duba iwidi duañéca?

²⁰ W̃rã arada m̃a jaraya: b̃rãra sopuaba jĩnia barib̃ra nã ējũānebemarãra b̃sridadia. B̃rãra sopuaba jĩnimina mã sopuara jõpeda b̃sridadia.

²¹ W̃rãda w̃rã warra tob̃ra pua b̃a idji ewarira jũena b̃rã. Barib̃ra warra toɗacarea mã puara quĩrãdoabaria idji warra carea b̃srida b̃ b̃rã.

²² Ara mã quĩrãca b̃rãra ara nawena sopua paña, barib̃ra m̃ra wayacusa b̃rã ac̃de zeya. Mãbe b̃rãra b̃sridadia. Ni aba b̃a mã b̃sridara poya jõbiẽa.

²³ Mãg̃ ewaride b̃rãba ni cãrẽ sida m̃a waa iwidiãéa. W̃rã arada m̃a jaraya: b̃rãba m̃ Zezaa m̃ tr̃neba iwidiãdara idjia diaya.

²⁴ B̃rãba wadibida dadji Zezaa ni cãrẽ sida m̃ tr̃neba iwidiãé paña. Barib̃ra m̃wã iwidiãb̃ra edadia. M̃wã b̃rãra bio b̃srida beadia.

²⁵ M̃a ne jara b̃deba mãg̃ra b̃rãa jarasia, barib̃ra ewari aba m̃ra waa ne jara b̃deba beɗeaéa. Āteb̃ra m̃ Zezadebemada ebuda jaraya.

²⁶⁻²⁷ Mã ewaride b̃rãba m̃ tr̃neba Ācõrẽa iwidiãdia. M̃ra b̃rãbari Ācõrẽa beɗeaéa, m̃ Zezaba b̃rãra quĩrã b̃ b̃rã. Idjia b̃rãra quĩrã b̃a, m̃da quĩrã paña b̃rã idjaba m̃ra Ācõrẽneba zedada ĩjã paña b̃rã.

²⁸ M̃ Zezamaaba nã ējũānaa zesia. Barib̃ra m̃a nã ējũāra ameya m̃ Zezamaa wayacusa wã carea.-

²⁹ Mãbe idji ume ñbabadarãba jarasidaa:

-Ḷrãb̃ra b̃a jara b̃ra daima ebuda b̃a. Ne jara b̃deba beɗea b̃ã.

³⁰ Ḷrãb̃ra dairãba cawab̃daa b̃a ne jũmada cawa b̃da. Daiba iwidiã naẽna b̃a sãwã panuuda cawa b̃a. Mãneba dairãba cawa paña b̃ra Ācõrẽneba zesida.-

³¹ Jesuba jarasia:

-ḷḶrãb̃ra b̃rãba w̃rãda ĩjãb̃daca?

³² Ewari jũẽida b̃dada jũeb̃ra. B̃rãra jũma aba aba memenenapeda m̃duba amenia.‡ Barib̃ra m̃duba b̃ã m̃ Zezada m̃ ume b̃ b̃rã.

³³ Jũma mãg̃ra m̃a b̃rãa jarasia m̃neba necai beadamãrẽã. Nã ējũānebia m̃ga beadia, barib̃ra ne wayarãnada: nã ējũānebema cadjiruada m̃a poyasia.-

17

Jesuba ara idji carea Ācõrẽa iwidiãda

† 16:16 Griego beɗeade ḷc̃ra cartade b̃ b̃a: “M̃dji Zezamaa wã b̃rã.” ‡ 16:32 Zacaria 13:7.

¹ Jesuba mǎwǎ jaradacarea bajǎnaa acΛpeda jarasia:

–Zeza, mǎ ewarira jũesia. BΛ Warrara dji dromada unubidua bΛ Warraba bΛra wǎrǎda dji dromada unubimǎrǎ.

² BΛa jũma ēberǎrǎra mǎ jΛwaeda bΛasia. MaǎgΛrǎnebemada bΛa mǎa λcΛrΛ diasia. Mǎa ādjirǎa ewariza zocai baida diasia.

³ Ewariza zocai beaba cawa panΛa bΛra wǎrǎ Ācōrē aba bΛda. Idjaba za bΛa diabueda Jesucritoda cawa panΛa.

⁴ BΛa mǎa naǎ ējũǎne obidara mǎa jũma osia. Mǎwǎ cawabisia bΛra dji dromada.

⁵ Maǎ carea Zeza, mǎra bΛ quǎrǎpita dji dromada bΛdua bΛ ume naǎ ējũǎ oi naēna dji dromada bēda quǎrǎca.

Jesuba idji ume nǐbabadarǎ carea Ācōrēa iwidiida

⁶ BΛa mǎa ēberǎrǎ naǎ ējũǎne beada λcΛrΛ diasia. Mǎa jũma ādjirǎa bΛra cawabisia. Ādjirǎra bΛrea, baribΛrΛ bΛa mǎa diasia bΛ beēada jaradiamǎrǎ. Ādjia ĩjǎ o panΛa.

⁷ Maǎba cawa panΛa jũma mǎa erobΛra bΛēba ze bΛda.

⁸ BΛa mǎa jaradara mǎa ādjirǎa jaradiasia. Ādjirǎba wǎrǎda maǎ beēara ĩjǎsidaa. Maǎ bērǎ cawa panΛa wǎrǎda mǎra bΛmaΛba zesida. Wǎrǎda ĩjǎ panΛa bΛa mǎra diabuesida.

⁹ Mǎa bΛa iwidiya ādjirǎ carebamǎrǎ. Mǎa bΛa iwidiē bΛa naǎ ējũǎnebemarǎ carea. ĀtebΛrΛ bΛa mǎa diadarǎ careabΛrΛ iwidi bΛa, ādjirǎra bΛre bērǎ.

¹⁰ Jũma mǎrera bΛrea idjaba jũma bΛrera mǎrea. Ādjirǎba o panΛneba mǎra dji dromada unubi panΛa.

¹¹ Mǎra naǎ ējũǎne baēa baribΛrΛ ādjirǎra wadibida naǎ ējũǎne panania. Zeza, bΛra bio biya quirua. Mǎra bΛmaa wǎbΛrΛ bērǎ bΛ ΛbΛadeba ādjirǎra bio wagadua. BΛa mǎa maǎ ΛbΛara diasia.* Mǎwǎ ādjirǎra cacua aba bΛ quǎrǎca beadia, dadjicacua aba panΛ quǎrǎca.

¹² BΛ ΛbΛadeba mǎa jũma bΛa diadarǎra naǎ ējũǎne waga erobasia. Ādjirǎnebemarǎ ni abaΛda aduadaē basia. Ababe dji aduaida baēadrΛ adusia bΛ beēeba jara bΛ quǎrǎca wǎrǎda mǎwǎmǎrǎ.†

¹³ ArǎbΛrΛ mǎra bΛmaa wǎya. BaribΛrΛ wadibida naǎ ējũǎne bΛde jũma maǎgΛra jarabΛrΛa. Mǎwǎ mǎ bΛ ume bΛsrida bΛ quǎrǎca ādjirǎ sida bio bΛsrida panania.

¹⁴ BΛa jaradara mǎa ādjirǎa jaradiasia. BaribΛrΛ naǎ ējũǎnebemarǎba ādjirǎra quǎrǎma panΛa mǎ quǎrǎca naǎ ējũǎnebemarǎē bērǎ.

¹⁵ Mǎa bΛa iwidiē bΛa ādjirǎra naǎ ējũǎnebemada āyǎ edemǎrǎ, ātebΛrΛ iwidi bΛa cadjiruadebemada waga bamǎrǎ.‡

¹⁶ Ādjirǎra naǎ ējũǎnebemaēa mǎ naǎ ējũǎnebemaē quǎrǎca.

¹⁷ BΛ beēeba bΛra wǎrǎda cawabi bΛa. Maǎba ādjirǎra aba bΛ itea bia bΛdua.

¹⁸ BΛa mǎ naǎ ējũǎnebemarǎ tǎēna diabueda quǎrǎca mǎa ādjirǎra naǎ ējũǎnebemarǎ tǎēna diabuebΛrΛa.

¹⁹ Ādjirǎ carea ara mǎdjida aba bΛ itea bia bΛbΛrΛa, ādjirǎ sida aba bΛ itea bia beadamǎrǎ bΛ wǎrǎda cawa panΛneba.

Jesuba jũma idji ĩjǎbΛda carea Ācōrēa iwidiida

* **17:11** Ādjirǎra bio wagadua bΛ ΛbΛadeba. BΛa mǎa maǎ ΛbΛara diasia. Griego beēade λcΛrΛ cartade nǎwǎ jara bΛa: “Jũma bΛa mǎa diadarǎra bio wagadua bΛ ΛbΛadeba.” † **17:12** Salmo 41:9; 55:12-15.

‡ **17:15** Cadjiruadebemada. Zocǎrǎmaarǎ maǎgΛba jara bΛa diauruda.

²⁰ M̄la ababe ādjirā carea iwidiē bΛa. ĀtebΛrΛ ādjirāba m̄ beċea jarabΛdade m̄ ĩjābΛda carea biċa iwidi bΛa.

²¹ Zeza, bΛra m̄ ume bΛ bērā idjaba m̄da bΛ ume bΛ bērā m̄la iwidi bΛa ādjirā sida dadji ume cacua aba bΛ quĩrāca beaċamārēā. Māwā naļ ējūāne beaba ĩjānia bΛa m̄ra diabuesida.

²² BΛa m̄ra edasia dadjira ābaa pananamārēā. Māwā m̄ra dji dromada bΛsia. Ara maļ quĩrāca m̄la ādjirāra dji dromada bΛsia dadji ume cacua aba bΛ quĩrāca pananamārēā.

²³ M̄ra ādjirā ume bΛ bērā idjaba bΛra m̄ ume bΛ bērā dadjirāra jūma ābaa cacua aba bΛ quĩrāca panania. Māwā naļ ējūāne beaba cawadīa bΛa m̄ra diabuesida idjaba cawadīa bΛa ādjirāra quĩrīā bΛda m̄ quĩrīā bΛ quĩrāca.

²⁴ Zeza, bΛa naļ ējūā oi naēnaΛba m̄ra quĩrīā bΛa. Maļ bērā bajāne m̄ra dji dromada bΛsia. M̄la quĩrīā bΛa jūma bΛa m̄la diaċarāra mama m̄ ume ābaa beaċida bΛa m̄ dji dromada bΛċara ununamārēā.

²⁵ Zeza, bΛra jipa bΛa. Naļ ējūānebemarāba bΛra adua panΛa, baribΛrΛ m̄la bΛra cawa bΛa. Idjaba za bea biċa cawa panΛa bΛa m̄ra namaa diabuesida.

²⁶ M̄la ādjirāra bΛra cawabisia. Maļ awara wadibiċa auċuara cawabi baya bΛa m̄ quĩrīā bΛ quĩrāca ādjirā sida dji quĩrīā pananamārēā idjaba m̄ra ādjirā soċe eropanānamārēā.–

18

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53

¹ Jūma maļgΛ jaradacarea Jesura idji ume nĩbabadarā sida Cedroļ do zaque waa quĩrārē wāsidaa. Arima néuda bΛsia. Jesura idji ume nĩbabadarā sida maaaa wāsidaa.

² Juda, Jesu jidabiya bΛba maļ néura cawa bΛsia, Jesura idji ume nĩbabadarā ume mama bΛrima zocārā dji jΛrebadjida bērā.

³ Maļ bērā Judaba zocārā romano sordaorāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida maļ néuda pe edesia. Ādjirāra sacerdoterā bororāba, pariseorā biċa Juda ume diabuesidaa. Ādjirāba ĩbĩrāda idjaba mĩāsu sida eropanasidaa.

⁴ Maļne Jesuba jūma sāwāida cawa bΛ bērā ādjimaa wāpeċa iwidiċia:

–Bārāba ¿caida jΛrΛ panΛ?–

⁵ Ādjirāba panusidaa:

–Jesu Nazareċebemada.–

Jesuba jarasia:

–M̄da idjīa.–

Maļne Juda, Jesu jidabiya bΛra ādjirā ume bΛsia.

⁶ Jesuba m̄da idjīada abΛrΛċe ādjirāra jēda ΛradrΛbΛdade baecuasidaa.

⁷ Maļbe Jesuba wayacusa iwidiċia:

–¿Caida jΛrΛ panΛ?–

Ādjirāba wayacusa panusidaa:

–Jesu Nazareċebemada.–

⁸ Maļne Jesuba jarasia:

–M̄da idjīada asia. M̄da jΛrΛ panΛbΛrΛ, za duanΛ ēberārāra idu wābidadua.–

⁹ Māwā jarasia idjīa naēna jarada bērā: “Zeza, bΛa m̄la diaċara ni aba biċa aduadaēa.”* Idjīa jarada quĩrāca wārāda māwāsia.

* 18:9 Juaļ 6:39.

10 Mañne Simoñ Pedroba djõbada necoda erobasia. Mañda ãũta edapeða sacerdote dji droma nezoca $\text{C}\Lambda\text{W}\Lambda\text{R}\Lambda$ jΛwa araarebemada tΛtasia. Mañ nezoca trãra Malco abadaa.

11 Mañ carea Jesuba Pedroa jarasia:

-BΛdji necora wagadua. BΛmaarã ¿mñ Zezaba mñ mĩgayada adara mña droaida bΛẽca?-

Jesu Anámaa jida edepedada

Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54

12 Mañbe romano sordaorãba Jesura jidadapeða jΛwa jãsidaa. Ådji borora, Åcõrẽ de dromanebema zarrarã sida arima panasidaa.

13 Jesura naãrã ãberã Aná demaa edesidaa. Anára Caipá zãwãrẽ basía. Mañ poađe Caipára sacerdote dji droma basía.†

14 Ara mañ Caipába judiorãa jaradoasia biara bΛda ãberã aba jũmarã carea beuida.‡

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57

15 Mañne Jesu ume nĩbabadarã Simoñ Pedroda idjaba dewarada Jesu caidu wãsidaa. Simoñ Pedro ume wãnara sacerdote dji dromaba unubadjia. Mañ bẽrã idjira Jesu caidu eða wãsia sacerdote dji droma de duðaa.

16 BaribΛrΛ Pedrora eða wãbada dajadaare besia. Mañ bẽrã idji ume wãna, sacerdote dji dromaba unubarira dajadaa wãsia. Dji eða wãbada wagabari wẽrã ume bedeapeða Pedrora eða edesia.

17 Mañ wẽrãba Pedroa iwidisia:

-¿BΛ sida Jesu ume nĩbabariẽca?-

Pedroba panusia:

-Mñẽa.-

18 Mañne sacerdote dji droma nezocarãba, Åcõrẽ de dromanebema zarrarã bida tΛbΛda coa nũmΛsidaa cũrãsa nũmΛ bẽrã. Coadapeða tΛbΛ cã duanasidaa. Mañne Pedrora ådjirã ume tΛbΛ cã nũmasia.

Anába Jesua bio iwidida

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71

19 Mañbe sacerdote dji dromaba Jesua bio iwidisia idji ume nĩbabadarãnebemada, idjia jaradia badadebema sida.

20 Mañne Jesuba panusia:

-Mñra nañ ãjũãnebemarã quĩrãpita ebuða bedeã basia. Mña jaradia basia dadjirã dji jΛrebada deza idjaba Åcõrẽ de droma dajada, jũma dadji judiorã åbaa dji jΛrebada. Ni maãrĩ bida chupea jaraẽ basía.

21 ¿Cãrẽ cãrẽã mña iwidĩ bΛ? Mãwã oiẽ bΛa. ÅtebΛrΛ mñ bedeã ãrĩpedadarãa iwidida bΛa. ÅdjirãbΛrΛ cawa panΛa mña jaradiaadara.-

22 Jesuba mãwã jarabΛrΛde zarra idji caita nũmΛba jΛwajãba Jesu quĩrãdarrade upeda jarasia:

-¿BΛa sacerdote dji dromada wayaẽ bΛca?-

23 Jesuba panusia:

-Mñã biẽ jarasibΛrΛ, jaradua mña cãrẽneba biẽ jarasida. BaribΛrΛ bia jarasibΛrΛ, bΛa ¿cãrẽ cãrẽã mñra usí?-

24 Mañbe Anába Jesura jΛwa jã bΛda Caipámaa diabuesia, idjira sacerdote dji dromaara bΛ bẽrã.

Pedroba waya Jesu unucaada ada

Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62

† 18:13 Caipára 18 poa sacerdote dji boro basía, poa 18deba aba 36daa. ‡ 18:14 Juañ 11:50.

25 Pedrora wađibida łta nũmasia tΛba cã ħada. Małne ěberãrãba idjia iwidisidaa:

-¿BΛ sida jãłgΛ ěberã ume nĩbabariẽca?-

Pedroba mẽrã jarasia:

-Młẽa.-

26 Małne sacerdote droma nezoca aħaΛba Pedroa iwidisia:

-¿Młã bΛra idji ume nẽude unuẽ basica?-

Mał nezocara Pedroba cΛwΛrΛ tΛtada ume dji ěberãrã basia.

27 Pedroba wayacusa mẽrãsia. Ara mãwã jarabΛrΛde eterrera berusia. §

Jesu Pilato quĩrãpita bada

28 Małbe diapededa Jesura Caipá dedeba romanorã boro de dajadaa edesidaa. Jesu edepedada judiorãra mał de Pretorio abadaa eda wãnaẽ basia ãdjirãmaara eda wãsidara Ācõrẽ quĩrãpita biẽ panani bẽrã. Idji quĩrãpita bia ħa quĩrã panasidaa Egiptodeba ědrΛpedada quĩrãnebabada codi carea.*

29 Mał bẽrã Pilatoda ãdjirãmaa dajadaa wãpeda iwidisia:†

-Nał ěberã, bãrãba biẽ jara panΛba ¿cãrẽ cadjiruada osi?-

30 Ādjirãba panusidaa:

-NałgΛba cadjiruada ođaebara dairãba idjira bΛmaa enenaẽ bacasia.-

31 Mał carea Pilatoba ãdjirãa jarasia:

-BãrãbΛrΛ idjira ededapeda cawa odadua ara bãdji leyba jara ħΛ quĩrãca.-

Małne judiorãba jarasidaa:

-Daiba djãrãra beabidacara panΛa. BãrãbΛrΛ beabidida panΛa.-

32 MałgΛra wãrãda mãwãsia Jesuba jaraa quĩrãca. Idjia jarasia sãwã beuida ħada.‡

33 Małbe Pilatora wayacusa dede eda wãsia. Jesura eda edebipeda iwidisia:

-¿BΛda wãrãda judiorã boroca?-

34 Jesuba panusia:

-¿MałgΛra bΛa iwididi ħΛca bio cawai carea, wa iwididi ħΛ dewararãba bΛa młnebemada mãwã jarasida bẽrã?-

35 Mał carea Pilatoba jarasia:

-¿Mãwãra młda judioca? BΛ purubΛrΛ, sacerdote bororãbΛrΛ bΛra młmaa enesidaa. ¿BΛa cãrẽda osi ãdjirãba mãwã ođamãrẽã?-

36 Jesuba panusia:

-Młra ěberãrã boromĩna mł purura nał ějũãnebemaẽa. Nał ějũãnebema badabara mł purura djõcasidaa judiorãba mł jidarãnamãrẽã. BaribΛrΛ mł purura nał ějũãnebemaẽa.-

37 Mał bẽrã Pilatoba jarasia:

-¿Mãẽteara wãrãda bΛra ěberãrã boroca?-

Jesuba panusia:

-Mãẽ, bΛa mãwã jara quĩrã ħΛbΛrΛ, młra ěberãrã Boroa. BaribΛrΛ młra nał ějũãnaa zesia wãrã beđeada jaradiai carea.* Jũma wãrãare ħeaba mł beđeara ĩjãbadaa.-

38 Małne Pilatoba iwidisia:

-¿Cãrẽda wãrã?-

§ 18:27 Juał 13:38. * 18:28 Judiorãba jarabadjidaa aħaΛda judiorãẽ dede edaa wãsira Ācõrẽ quĩrãpita biẽ ħeida. AcΛdua Numero 9:9-11. † 18:29 Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda ħasia. Dji boroda ħasia poa 26deba aħa 36 babΛrΛdaa. Judiorã bororãba Jesura Pilatoma edesidaa ãdjia preso ħearã beacara panΛ bẽrã. Aħa romanorãba mãwã cawa odida panasidaa. ‡ 18:32 Juał 3:14; 8:28; 12:32. § 18:33 Luca 23:2de jara ħΛa judiorã bororãba Pilatoa małnebemada jarasidada. * 18:37 Nał ějũãnaa zesia. Griego beđeade nãwã ħΛ ħΛa: "Młra nał ějũãne todapeda zesia."

*Jesu beadi carea jarapedada**Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25*

Māwā jaradacarea Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:
 –Mā unuēa nañ ēberāba cārē cadjiruada osida.

³⁹ Barib_{ΛΓΛ} dai romanorāba poaza bārā itea obada quĩrāca odia. Bārā Egiptodeba ēdr_Λpedada quĩrānebabada ewari bērā māa preso _Λda aba ēdr_Λ _Λya, bārāba jarab_Λdada. ¿Bārāba quĩrā pan_Λca māa za _Λ judiorā boroda ēdr_Λ _Λida?–

⁴⁰ Mañne ādjirāba jĩgua jarasidaa:

–Jālg_Λēa. ¡Barrabádr_Λ ēdr_Λ _Λdua!–

Mañ Barrabára mīā beabada boro basía.†

19

¹ Mañbe Pilatoba Jesura soaba ubisia.

² Māwā _Λde romano sordaorāba borobari _{ΛΓΛ} cadada Jesu borode j_Λ _Λsidaa, idjaba cacua _Λr_Λ j_Λbada pursupursua _Λda j_Λbisidaa.

³ Mañbe Jesu caita zedapeda ipida jarasidaa:

–¡Bio bia _Λa, judiorā boro!–

Māwā jaradapeda j_Λwajāba idji quĩrādarraē ubadjidaa.

⁴ Mañbe Pilatora wayacusa dajada judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Ūrīnadua. Māa ēberāra dajadaa eneya bārā quĩrāpita. Māmaarā idjia cadjiruada oē basía.–

⁵ Jesu dajadaa eneb_Λdaē _{ΛΓΛ} cada borobarida idjaba cacuaē j_Λbada pursupursua _Λda j_Λ basia. Mañne Pilatoba jarasia:

–Za _Λa dji ēberāra.*

⁶ Barib_{ΛΓΛ} Jesu unub_Λdaē sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida jĩgua jarasidaa:

–¡Idjira crude cachi beabidua! ¡Crude cachi beabidua!–

Mañne Pilatoba jarasia:

–¡Bārāb_{ΛΓΛ} ededapeda crude cachi bead_Λdua! Māmaarā idjia cadjiruada oē basía.–

⁷ Mañne judiorāba panusidaa:

–Dairāba leyda eropan_Λa. Mañ leyde jara _Λ quĩrāca idjira beuida _Λa ara idjida Ācōrē Warraada a _Λ bērā.–†

⁸ Mañ beēa ūrīside Pilatora bio ne wayasia.

⁹ Mañbe idji de dromane eda wayacusa wāpeda Jesua iwidisia:

–¿B_Λra sāmabema?–

Barib_{ΛΓΛ} Jesuba panuē basía.

¹⁰ Māwā _Λde Pilatoba jarasia:

–¿B_Λa panuēca? ¿Adua _Λca māa b_Λra poya crude cachi beabida idjaba poya ēdr_Λ _Λida _Λda?–

¹¹ Mañne Jesuba panusia:

–Ācōrēba _Λda _Λdaēbara _Λa māra ni cārē sida oē bacasia. Mā b_Λ j_Λwade diapedadaba māwā o quĩrā panana bērā b_Λ cāyābara cadjiruada auđuara osidaa.–

¹² Mañ ūrīside Pilatoba crīcha besia Jesura sāwā ēdr_Λ _Λida. Barib_{ΛΓΛ} judiorāba wetara jĩgua jarasidaa:

† **18:40** _Λca_{ΛΓΛ} versioñe jara _Λa Barrabára ne dr_Λabari basida. Barib_{ΛΓΛ} Marco 15:7-8de nāwā jara _Λa: “Mañ Barrabára idjiarebema sida romanorā ume djōsidaa. Mañne mīā quenapedada bērā idjira preso basia.” * **19:5** Pilatoba Jesura dajadaa eneside ac_Λbi quĩrā básica _Λa Jesura ēberā minijīchiaēda. Barib_{ΛΓΛ} Jua_Λba “ēberā” _Λb_{ΛΓΛ}de jara _Λca _Λa Jesura Nañ Djara Edadada. Ac_Λdua Jua_Λ 1:1; 1:14. † **19:7** Levitico 24:15-16.

-BΛa jāā ēberāda ēdrΛ bΛibΛrΛ bΛra romanorā boro ume dji biaēa. Bariduaba ara idjida dji boroada aibΛrΛ, maā ēberāra romanorā boro ume dji quīrūa.-

¹³ Pilatoba maāgΛda ūrīna bērā Jesura dajadaa enebisia. Maābe idji ābuguede chūmesia dejā “mōgara dowā oda” abadama. Hebreo bedeade Gabata abadaa.

¹⁴ Judiorā Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewarira nurēma bērā ādjirāra ne o panasidaa. Umatipa babode Pilatoba judiorā jarasia:

-AcΛdadua. Bārā Borora nama bΛa.-

¹⁵ BaribΛrΛ ādjirāba jīgua jarasidaa:

-jBeabidua! jBeabidua! jCrude cachi beabidua!-

Maā carea Pilatoba jarasia:

-jMāwāra māa bārā Boroda crude cachi beabica?-

Maāne sacerdote bororāba panusidaa:

-jDairāba dewara borora neē panΛa! jAbabe romanorā borodrΛ dairā boroa!-‡

¹⁶ Maābe Pilatoba Jesura romano sordaorā diaisia crude cachi beadamārēā. Ara maāda idjira edesidaa.

Jesu crude cachipedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Luca 23:26-43

¹⁷ Jesuba idji cruda ataupeda sordaorāba idjira edesidaa ējūā Boro BΛwΛrΛ abadamaa. Hebreo bedeade Golgota abadaa. §

¹⁸ Mama ādjirāba Jesura crude cachisidaa. Idjaba idji caita ēberāda umé crude cachisidaa, aba Jesu jΛwa araare, aba jΛwa acΛare.

¹⁹ Maā awara Pilatoba bedea bΛdada Jesu boro nocoare jira bΛbisia. Nāwā bΛsia: “Jesu Nazaredebema, judiorā Boro.”

²⁰ Maā bedeara bΛsia hebreo bedeade, latiā bedeade, idjaba griegode bida.* Zocārā judiorāba maā bedeara unusidaa, Jesu crude cachipedadara puru caita bΛ bērā.

²¹ Judiorā sacerdote bororāba maā bedea unusidade Pilatoa jarasidaa:

-BΛrādua “Judiorā Boro.” ĀtebΛrΛ bΛdua: “Naā ēberāba jarasia idjira judiorā boroda.”-

²² BaribΛrΛ Pilatoba jarasia:

-Māa bΛdara ara māwā beya.-

²³ Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade jΛ badada edadapeda dji ĩrĩbemara quīmārē cōānapeda ādjiza edasidaa.† Idjia dewara jΛ bada sida edasidaa. MaāgΛra quīrā tēū cajuda neē basia, ātebΛrΛ ātΛba eda cada basía.

²⁴ Maāne sordaorāba ādjiduba jarasidaa:

-NaāgΛra cōānaēa. Biara bΛa naā carea ne jemenenida caiba edai cawaya.-

MaāgΛra māwāsia Ācōrē Bedeade naēnaena bΛda quīrāca: “Māa cacuade jΛ badara ādjiza jedecasidaa; māa jΛ bada edadi carea jemenesidaa.”‡ Wārāda sordaorāba māwā osidaa.

²⁵ Jesu crude jira bΛ caita Jesu papada, dji papa djabawērāda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa.

‡ **19:15** Ācōrē Bedeade jara bΛa israelerā boro arara aba Ācōrēda māwā bΛda. AcΛdua Juece 8:23; 1 Samuel 8:7. § **19:17** Hebreo. Idi ewaride maā bedeara arameo trĩ jarabadaa. * **19:20** Latiā bedeara romanorāba bedeadadidada. Hebreo bedeara judiorāba bedeadadidada. Griego bedeara berara jūma druazabemaba maārī cawa beasia. Griegode bedeadadidada druaza ne nēdobueēi carea. † **19:23** Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade jΛ badada edadapeda dji ĩrĩbemara quīmārē cōānapeda ādjiza edasidaa. Maā bedeara idjaba nāwā traducida bΛa: “Jesu crude cachipedadacarea romano sordaorā quīmārē panΛba idjia jΛ badara ādjiza abarica edasidaa.” ‡ **19:24** Salmo 22:18.

26 Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nĩbabari “idjia bio quĩrĩã ßΛ” abadada. Idjira arima nũmasia. Maĩne Jesuba idji papaa jarasia:

–Papa, za ßΛda ßΛ warraa.–

27 Maĩbe idji ume nĩbabarĩa jarasia:

–Za ßΛda ßΛ papaa.–

Maĩ ewarideba łtaa Jesu papara Jesu ume nĩbabari dede ßabadjia.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49

28 Mãwã jarađacarea Jesuba cawasia jũma idjia oida ßadara osida. Maĩne jarasia:

–Mĩra opichia nũmΛa.–

MaĩgΛra jarasia Ācõrẽ Bedeade jara ßΛ quĩrĩca. §

29 Maĩne arima zocoda uva ßa oregueaba bira nũmasia. ΛcΛrΛba maĩ uva ßa oregueaba mõda quiruda ßeguea edasidaa. Mõda quirura hisopo bacuru jΛwatede jΛnapeda Jesu itede tẽũ nũmasidaa.

30 Jesuba maĩ uva ßa oregueara dopedã jarasia:

–Mĩa oida ßadara jũma osia.–

Maĩbe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode mĩsuba suda

31 Judiorã Egiptodeba ēdrΛpedada quĩrĩnebabada ewarira nurẽma bẽrã ne o panasidaa. Maĩ ewari dromara łnãũbada ewari bẽrã ādjirãba quĩrĩãē panasidaa ēberãra crude jira ßeadida. Maĩ bẽrã Pilatoa jarasidaa crude cachi ßeara jĩrũ ßΛapetacuabimãrẽã isabe beudapeda ādji cacuara mamabemada āyã ßΛdamãrẽã.

32 Maĩ carea sordaorãra wãnapeda Jesu ume crude cachi panΛra aba naãrã jĩrũ ßΛapetasidaa. Ara maĩ quĩrĩca dewarabema ēberã jĩrũ sida ßΛapetasidaa.

33 BaribΛrΛ Jesuma jũesidaa unusidaa idjira beudoasida. Maĩ bẽrã idji jĩrũra ßΛapetađãē basía.

34 Mãwã ßΛde sordaoba Jesu orrode mĩsuba susia wãrãda beusi cawaya. Ara maĩda oara, ßa sida erozoasia.

35 Naĩ carta ßΛđaba wãrãda maĩra unusia. Idjia jara ßΛra wãrãa.* Idjia cawa ßΛa wãrã bedeada jara ßΛda bãrã bida sodeba łjãnamãrẽã.

36 Jũma maĩgΛra wãrãda mãwãsia Ācõrẽ Bedeade ßΛ ßΛ quĩrĩca. Nãwã ßΛ ßΛa: “Idji ßΛwΛrΛra ni aba bida ßΛadaẽa.”†

37 Idjaba Ācõrẽ Bedeade naĩ sida ßΛ ßΛa: “Ādjia supedađara acΛđia.”‡

Jesu tΛbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56

38 Jũma mãwãnacarea judio Jose abadada Pilatomaã wãsia. Maĩ Josera Arimateadebema basía. Idjira Jesu ume nĩbabari basía, baribΛrΛ ni abala jaraca basía dewara judiorãda waya ßΛ bẽrã. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidisia tΛbaride edei carea. Maĩ bẽrã Pilatoba idu edebisia. Ara maĩda Joseba Jesu cacuara edade wãpeda tΛbaride edesia.

39 Maĩ awara Nicodemo, § naẽna Jesuma diamasi bedeade ze ßadaba pora mirra quera áloe ume pueradada enesia. Maĩ zΛgΛara 34 kilo ßasica ßΛa.*

§ 19:28 Salmo 22:15; 69:21. * 19:35 Juałba jara ßΛa Jesura beuda bẽrã wãrãda ēberã basida. Juał drõã baside ΛcΛrΛba jarabadjidaa Jesura ēberã quĩrĩca basida baribΛrΛ naĩ djarada edaẽ basida.

† 19:36 Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ‡ 19:37 Zacaria 12:10. § 19:39 Juał 3:1-15.

* 19:39 34 kilo. Griego bedeade ßΛ ßΛa dji zΛgΛara cien litrada. Małba jara ßΛa 75 libra. Mirrara, áloe sida bacuru tũãpa panΛa. Dji querara pora basía.

⁴⁰ Ādjia Jesu cacua edadapeda mañ pora mirra quera áloe ume pueradada wua torrode posidaa. Podapeda idji cacuara mañ wua torroba bʌrá bʌsidaa judiorāba tʌbariedi naēna obada quĩrāca.

⁴¹ Jesu crude cachipedada caita néuda basia. Mañ néude beuda tʌbaribada uriada basia mōjē coroda djiwidida. Mama beudara wadibida bʌdaca basía.

⁴² Mañ uriara caita bʌ bēřā idjaba judiorā ānāũbada ewarira jũēbodo bēřā Jesura mama tʌbarisidaa.

20

Jesu ārēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12

¹ Nabema ewari domianebemane Maria Magdalenara diapededa wadi pāĩmaena Jesu tʌbaripedadamaa wāsia. Jũēbʌrʌde unusia mōgara waibʌa uria jũātrʌ badara orrocawa cobada.

² Mañ carea pira wāsia Simoñ Pedromaa. Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrā bʌ” abadara mama basia. Jũēpeda jarasia:

–Dadjirā Borora idji tʌbaripedadamaʌba āyā edesidaa. Daiba adua panʌa sãmaa edesidada.–

³ Mañbe Jesu ume nĩbapedadarā Pedroda idjaba dewarada Jesu tʌbaripedadamaa wāsidaa.

⁴ Umena pira wāsidaa, baribʌrʌ dewarabemara Pedro cāyābara isabeara pira wāna bēřā Jesu tʌbaripedadama naārā jũesia.

⁵ Jũēpeda eda acʌi carea edaa bʌrussia. Mañne wua Jesu cacua bʌrá badara arima tabʌda unusia, baribʌrʌ edaa wāé basía.

⁶ Simoñ Pedrora idji jĩrũare jũēpeda uriade eda wāsia. Idjia bida unusia Jesu cacua bʌrá bada wuara arima tabʌda.

⁷ Mañ awara unusia wua Jesu boro ānēbari badada. Baribʌrʌ mañgʌra dewarabema wua ume ābaa baē basía, ātebʌrʌ jĩga bedá cobasia.

⁸ Mañbe naārā jũena sida edaa wāsia. Wua māwā tabʌra unuside wārāda ĩjāsia Jesura ārēbasida.

⁹ Baribʌrʌ ādjia wadibida bio cawadaē panasidaa Ācōrē Bedeade Jesu ārēbaida bʌdebemada bʌ bʌda.*

¹⁰ Mañbe Jesu ume nĩbapedadarāra ādji pananamaa jēda wāsidaa.

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida

Marco 16:9-11

¹¹ Mañmisa Mariara uria icawa jĩā basia. Māwā jĩā bʌba edaa bʌrussia eda acʌi carea.

¹² Mañne bajānebema nezocarā cacuade jʌbada torroa jʌ panʌda umé eda unusia. Aba Jesu bada boro nocoare chūmasia. Dewarabemada idji jĩrũ badaare chūmasia.

¹³ Ādjia iwidisidaa:

–Wēřā, ¿cārē cārēā jĩā bʌ?–

Mañne idjia panusia:

–Mñ Boro Jesuda edesidaa. Mñā adua bʌa sãmaa edesidada.–

¹⁴ Ara māwā jarabʌrʌde Mariara āyā pʌrʌwasia. Mañne Jesuda unusia baribʌrʌ cawaē basía Jesuda māwā bʌda.

¹⁵ Jesuba idjia iwidisia:

–Wēřā, ¿cārē cārēā jĩā bʌ? ¿Caida jʌrʌ bʌ?–

Mariaba crīchasia néu wagabarida māwā bʌda. Mañ bēřā jarasia:

* **20:9** Ācōrē Bedeade bʌ bʌda. ʌcʌrʌmaarā Juaʌba jara bʌa Salmo 16:8-11; Isaía 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Levitico 23:11. Baribʌrʌ dewararāmaarā Juaʌba jara bʌa jūma Antiguo Testamentoda.

-Bla Jesu cacuada ãyã edesibara, mla jaradua sama basida mla ayã tabaride edei carea.-

¹⁶ Mañne Jesuba trã jarasia:

-¡Maria!-

Mariaba araa acãpeda -¡Raboni!- asia. (Mañra hebreo bedede jara bla "Jaradiabari.")

¹⁷ Jesuba jarasia:

-Mñra barãdua mñ Zezamaa wadi wãé bla bërã. Jãlbe mñ djabarãmaa wãpeda jaradua mñ Zezamaa wãbarãda. Idjira bãrã Zezaa. Mñ Æcõrã idjaba bãrã Æcõrã.-

¹⁸ Ara mañda Maria Magdalenara Jesu ume nĩbabadarãmaa wãpeda jarasia:

-Mla dadjirã Boroda unusia.-

Mañ awara Jesuba jaradara jũma nẽbarasia.

Jesuba edadarã ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49

¹⁹ Mañgã ewarira nabema ewari domianebema basia. Queudacarea Jesu ume nĩbabadarã dede eda ãbaa dji jãre panasidaa. Dewararã judiorãda waya panã bërã dji eda wãbadara bio jũãtrã nũmasidaa. Mañne Jesura cawaẽne eda odjasia. Ædjirã ãsi nũmepeda jarasia:

-¡Mërã! ¡Necai duananadua!-†

²⁰ Mañ jarapeda idji jãwada, idji orro sida ãdjirã acãbisia. Dadjirã Boro unubãda carea basridasidaa.

²¹ Mañbe Jesuba wayacusa ãdjirã jarasia:

-Necai duananadua. Mñ Zezaba mñ nañ ãjũãnaa diabueda quĩrãca mla bãrãda puru beaza diabueya.-

²² Mãwã jarapeda ãdjirãmaa jãrãpuasia.‡ Jãrãpuapeda jarasia:

-Æcõrã Jaurera edadãda.§

²³ Æberãba cadjirua odada bãrãba Æcõrã Jauredaba quĩrãdoadibara, mañba jara bla Æcõrãba mañ cadjiruara quĩrãdoasida. Idjaba ãberãba cadjirua odada bãrãba Æcõrã Jauredaba quĩrãdoadãbarã mañba jara bla Æcõrãba mañ cadjiruara quĩrãdoãẽ bla.-

Jesuba Tomãa ara idjida unubida

²⁴ Tomãra Jesuba edada doce panãnebema basia. Idji ãyãgãda trãra Mĩguiso abadjidaa.* Jesu odjaside idjira waabemarã ume baẽ basia.

²⁵ Mañ bërã idjia jarasidaa:

-Dairãba dadjirã Borora unusidaa.-

Baribara Tomãba jarasia:

-Mãdji dauba idji jãwa clavoba cachipedadada unũbarã, idjaba mñ jãwa jĩwĩnãda dji clavo cachi baẽde berajuẽbarã, idjaba mñ jãwada idji orrode berajuẽbarã, idji ãrãbadara mla ãjãã.-

²⁶ Ocho ewari badacarea Jesu ume nĩbabadarã wayacusa dede eda ãbaa dji jãre duanasia. Mañne Tomã sida basia. Mãwã panãne dji eda wãbadara bio jũãtrã nũmamãna Jesura cawaẽne odjasia. Ædjirã ãsi nũmepeda Jesuba jarasia:

-¡Mërã! ¡Necai duananadua!-

²⁷ Mãwã jarapeda Tomãa jarasia:

-Bã jãwa jĩwĩnãra nama berajudua, mñ jãwaza acãdua, idjaba bla jãwara mñ orrode berajudua. Waa ãjãẽ barãdua, ãtebarã ãjãdua mñra wãrãda ãrãbasida.-

† **20:19** ¡Necai duananadua! Judiorãba mãwã saludabadaa. ‡ **20:22** Genesis 2:7; Ezequiel 37:1-14.

§ **20:22** Æcõrã Jaure edapedadãdebemada acãdua Hecho 1:4-8; 2:1-4. * **20:24** Mĩguiso. Griego bedede Dídimo bla bla.

28 Mañne Tomába jarasia:

-¡M̃ Boro! ¡M̃ Ācōrē!-

29 Māwā b̃ade Jesuba idjía jarasia:

-B̃a m̃ra unub̃ra b̃erã ñ̃b̃ra. ¡Barib̃ra ēberãrãba m̃ra ununaēm̃na ñ̃ñ̃b̃ra, bio bia beadia!-

Nañ carta ¿cãrē cãrēã b̃asi?

30 Jesuba dewara ne ununacada idji ume ñbabadarã quĩrãpita zocãrã osia, barib̃ra j̃ma mañg̃ra nañ cartade b̃ãa.

31 Barib̃ra j̃ma nañg̃ra b̃asia b̃arãba Jesura Ācōrēba ēdr̃a edabari diai jaradada, Ācōrē Warrada ñ̃ñ̃amãrã. Māwã ñ̃ñ̃b̃ra idjideba zocai bai arada erobeadia.

21

Jesuba idji ume ñbabadarã siete pañrãa idji unubida

1 Māwãnacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume ñbabadarãa unubisia Tiberia amene droma icawa.* Nāwã basía:

2 mañ ewaride ābaa panasidaa Simoñ Pedroda, Tomá idji ñ̃yãgãda tr̃ra “M̃guiso” abadada, Natanael Galileade b̃a puru Canánebemada, Zebedeo wararãda, idjaba dewararãda umé.

3 Māwã pañne Simoñ Pedroba jarasia:

-M̃ra beda beade wãya.-

Mañne ãdjirãba jarasidaa:

-Dairã sida b̃a ume wãnia.-

Ara mañda jãbade badodapeda wãsidaa. Māwãm̃na mañ diamasi bedara jidadaẽ basía.

4 Diapedada Jesuda ñ̃b̃ade ñmasia barib̃ra ãdjia unusidam̃na adua panasidaa Jesuda māwã b̃ada.

5 Māwã b̃ade Jesuba ãdjirãa j̃gua iwidiisia:

-Warrarã, ¿bedara jidasidaca?-

Ãdjia panusidaa:

-Jidadaẽ basía.-

6 Jesuba jarasia:

-Mãẽteara j̃wa araare baribuedadua. Mañne jidadia.-

Ara mañda idjia jaradaare baribuesidaa. Mañne ãtarrayara poya errebaridaẽ basía bedara zocãrã jidapedada b̃erã.

7 Mama basia Jesu ume ñbabari “Jesuba bio quĩrã b̃a” abadada. Mañg̃ba Pedroa jarasia:

-j̃ãg̃ra dadjirã Boroa!-

Simoñ Pedrorã cacua egoã basia. Mañ ēberãra dadjirã Boroda ñ̃r̃side ara mañda idjia cacuaẽ j̃barira j̃peda daid̃u tẽũ dogosia.

8 Barib̃ra waabemarãra doya aride pañ b̃erã ãtarrayara bedaba bira b̃ada jãbadeba ñ̃b̃ada errebari edesidaa. Doya j̃ñ̃ni carea dji t̃m̃ara cien metro basica b̃a.

9 Drua badocuasidade t̃b̃ada urua b̃ada unusidaa. B̃eda bá b̃ada idjaba pañ̃ ãbuda sida unusidaa.

10 Jesuba jarasia:

-Bãrãba beda jidapedadada ñ̃c̃ra enenadua.-

* 21:1 Tiberia amenera idjaba Galilea abadaa.

11 Ara maãda Simoã Pedrora jãbadaa wãpeda ãtarrayara ïbãdaa errebari enesia. ãtarrayara beda waibãa beaba bira basia. 153 juachasidaa. Baribãrã zocãrã jidasidamĩna dji ãtarrayara cõãé basia.

12 Maãbe Jesuba jarasia:

-Ne code zedãdua.-

Maãne ãdjirãba wayasidaa idjira caida iwidiãi carea. Cawasidaa idjira dadjirã Boroda.

13 Mãwã panãne Jesuba paãra edapeda ãdjirãa diasia. Bëda sida diasia.

14 Maãba barima ùbea babãrã basia Jesu ãrëbadãcarea ara idjida idji ume nĩbabadarãa unubibãrãda.

Jesuba Pedro waya edada

15 Ne copedãdãcarea Jesuba Simoã Pedroa iwidiãia:

-Simoã, Jonã warra, ¿bãa mãra biara quĩrãã bãca za beaba mã quĩrãã panã cãyãbara?†

Pedroba panusia:

-Mãe mã Boro, bãa cawa bãa mãã bãra quĩrãã bãda.-

Jesuba jarasia:

-Mã ïjã beara bio waga bãdua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.-

16 Jesuba wayacusa Pedroa iwidiãia:

-Simoã, Jonã warra, ¿mãra quĩrãã bãca?-

Pedroba panusia:

-Mãe mã Boro, bãa cawa bãa mãã bãra quĩrãã bãda.-

Jesuba jarasia:

-Mã ïjã beara bio waga bãdua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.-

17 Jesuba wayacusa iwidiãia:

-Simoã, Jonã warra, ¿mãra quĩrãã bãca?-

Maãgãba barima ùbea iwidiãibãrã basia. Pedrora sopua nũmesia, Jesuba barima ùbea abarida iwidiãida bërã. Maãbe idjia jarasia:

-Mã Boro, bãa ne jũmada cawa bãa. Bãa cawa bãa mãã bãra quĩrãã bãda.-

Jesuba jarasia:

-Mã ïjã beara bio waga bãdua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.

18 Wãrã arada jaraya: cũdraeda bãdubã djio badjia bãdji wã quĩrããbãrããmaã wãã carea. Baribãrã bã drõã bedãcarea dewararãba bã jãwara jirãdapeda õgo djiodia. Maãbe ededia bã wã quĩrããé bããmaã.-‡

19 Maã jara bãdeba Jesuba cawabisia Pedrora sãwã beuida, idji beubãrãdeba ëberãrãba cawãdamãrãã ãcõrãra dji dromada. Mãwã jarapeda Jesuba Pedroa jarasia:

-jMã ume nĩbãdua!-

Jesu, idjia bio quĩrãã bã ume

20 Pedroba jëda acãpeda Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrãã bã” abadara caidu zebãrãda unusia. Maãgãra Jesu caita chũmasia Egiptõdeba ëdrãpedada quĩrãnebabada cobada cosidãde. Idjia iwidiãia: “Dai Boro, ¿caiba bãra jidãabi?”§

21 Pedroba mãgã ëberã unupeda Jesua iwidiãia:

-Mã Boro, za zebãrãra ¿sãwã bai?-

22 Jesuba panusia:

-Mãã quĩrãã bãbãrã idjira zocai bãida abã mã waya zebãrãdãã ¿bãã mããda sãwãã? Mãã quĩrãã bãã bãra mã ume nĩbãida.-

† 21:15 Ìcãrããmaãrã Jesuba mãwã iwidiãibãã: “¿bãã mããra biara quĩrãã bãca ne jũma cãyãbara?” ‡ 21:18 Maãgãba jara bãã Pedro jidãdapeda beãdidebemada. § 21:20 Juaã 13:25.

²³ Māwā jaraḁa carea zocārā djabarāba crīchasiḁaa Jesuba bio quĩrĩā ḁa abadara beuēḁa. BaribΛrΛ Jesuba jaraē basía idjira beuēḁa. ĀtebΛrΛ jarasia: “Mā quĩrĩā ḁΛḁΛrΛ idjira zocai ḁaida aba mΛ waya zebΛrΛḁaa, ¿ḁΛa maḁḁa sāwāi?”

²⁴ Ara maḁ Jesu ume nĩ ḁaḁaba maḁnebemada jara ḁΛa idjaba naḁ cartade nāwā ḁΛḁΛrΛa. Dadjirāba cawa panΛa idjia jara ḁΛra wārāḁa.

Jesuba maḁ auḁu ne zocārā oḁa

²⁵ Wadi baraa Jesuba ocuaḁara. BaribΛrΛ jūma maḁgΛḁa cartade aba aba ḁΛḁḁabara, mΛmaarā maḁ carta ḁΛcuaḁara naḁ ḁuḁa araē bacasia.

HECHO JESUBA DIABUEDARĀBA OPEĐADA

Nañ cartara Lucaba ḅasia. Idjira griego basica ḅaa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara ḅaa mañ Lucara Paulo ume nībasida. Mañgara ebudaara ḅaa ara nañ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aba 21:18daa, idjaba 27:1neba aba 28:16daa. ΛCΛΓΛmaarā 60 poa Jesucrito todacarea Lucaba nañ cartara ḅasia.

Bedeā bia Jesucritoḅebema ēberā dji droma Teopilo itea ḅadacarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea ḅasia Jesuba diabuedarāba opeḅadadeḅemada cawamārēā. Dji crīcha dromara 1:8de ḅaa. Dadjī Boro Jesuba nāwā jarasia: “Ācōrē Jaure bārā ume ḅade zebΛrΛde bārāba idji Λḅada edadia. Mañba bārāba Jerusaleñne, jūma Judea druade, Samaria druade, drua tΛmΛara ḅeade bida mñneḅemada beḅeadaia.”

Dji naārāḅema capítuloḅe (1:1-26) eḅa ḅá ḅaa Jesuba Ācōrē Jaure diai jaradada, Jesu bajānaa wānada, idjaba Matía Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabuedada beḅadeḅemada.

Mañare ḅá ḅaa Jesuba diabuedarāba Jerusaleñne beḅea bia idjideḅema jarapeḅadada (2:1deba aba 8:3daa). Eḅa ḅá ḅaa Ācōrē Jaure ādjimaa zedada, Pedroba Ācōrē de droma caita jaradiadada, Jesuḅerā sāwā āḅaa pananada, idjaba judiorāba Estebañ beapeḅadadeḅemada.

Mañare ḅá ḅaa Jesuba diabuedarāba Judea druade, Samaria druade bida beḅea bia idjideḅema jarapeḅadada (8:4deba aba 9:43daa). Eḅa ḅá ḅaa Ācōrē Jaure Samariadeḅema djabarāmaa zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadeḅemaa jaradiadada idjaba Sauloba Jesucrito ĩjāneḅemada.

Īrūare ḅá ḅaa Jesuba diabuedarāba beḅea bia idjideḅema judiorāēa jarapeḅadada. Eḅa ḅá ḅaa Ācōrē Jaure judiorāēmaa zedada (10:1deba aba 11:18daa), Pedro Herode jΛwaeda ēḅrΛdada (11:19deba aba 12:25daa), Paulo Jesu beḅea jarade wāna dji naārāḅemada (13:1deba aba 14:28daa), djabarā dji dromarā Jerusaleñne dji jΛrepeḅadada (15:1-35), Paulo Jesu beḅea jarade wāna dji umēḅemada (15:36deba aba 18:22daa), dji ūbeaḅemada (18:23deba aba 20:38daa), idjaba Paulo Romanaa preso edepeḅadada (21:1deba aba 28:31naa).

Jesuba Ācōrē Jaure diai jarada

¹⁻² Teopilo, naārā mñā cartade ḅΛ itea jūma ḅá diabuesia Jesuba o ḅadadeḅemada, idjia jaradia ḅada sida aba Ācōrēba bajānaa edebΛrΛdaa. Wadi bajānaa wāi naēna idjia diabuei carea edadarāa Ācōrē Jaureḅeba jaraḅiasia cārēda odida panΛda.

³ Jesu beudacarea ādjirāa ara idjida ḅarima zocārā unubisia cawaḅamārēā idjira wārāda ĩrēbasida. Cuarenta ewari māwā osia. Mañne ādjirāa jaradiaḅadja sāwā Ācōrēba idji ĩjā ḅeara bia pe eroḅΛda.

⁴ Ewari aba Jesu ādjirā ume ḅaside nāwā jarasia:

–Jerusaleñ puruḅeba āyā wārānada. Nama jĭānada aba dadjirā Zezaba idji Jaure diai jarada diabΛrΛdaa.* Mañneḅemada mñā bārāa naēna jarasia.

⁵ Wārāda Juañba ēberārāra baidoba borocuesia, baribΛrΛ dārāēne Ācōrēba idji Jaureḅa bārāa diaya.–†

⁶ Mañbe Jesu ume āḅaa duanΛba idjia iwidiḅidaa:

* **1:4** Luca 24:49; Juañ 14:26-27; Isaía 32:14-15; Joel 2:28-32. † **1:5** *Idji Jaureḅa bārāa diaya.* Griego beḅeade nāwā ḅá ḅaa: “Ācōrēba bārāra idji Jaureḅa borocueya.”

-Dai Boro, ¿idibara baa dadji Israel purura djārā jawaedabemada ēdra bapeda dji boroda beica?-

⁷ Jesuba panusia:

-Māwāi ewarira bārāba cawadiē panaa. Ababe mā Zezabara cawa baa mā ewarira bāda bēra.

⁸ Baribara Ācōrē Jaure bārā ume baē zebare bārāba idji abada edadia. Maaba bārāba Jerusaleāne, jūma Judea druade, Samaria druade, drua tamarara beade bida mānebemada bededia.-

⁹ Jesuba māwā jaradacarea jūmarāba aca duane ātaa jira wāsia. Maāne jārāba idjira ānā edada bēra waa ununaē basia.

¹⁰ Wadibida Jesu ātaa wānamaa aca duane cawaeēne ādjirā caita ēberāda umé odjasidaa. Ādjia cacuade jā panara totroa basia.

¹¹ Mā ēberāba nāwā jarasidaa:

-Achirā Galiledebema, ¿cārē cārēā bajānaa aca panā? Jesu bārā ume baē bajānaa wānara wayacusa zeya idji bajānaa wāna quīrāca.-‡

Matía edapedada

¹² Maabe Jesuba diabuedarāra Olivo eyadeba Jerusaleānaa jēda wāsidaa. Mā eyara Jerusaleā caita baa. Dji tamarara judiorā ānāūbada ewariē wābada quīrāca baa.

¹³ Jerusaleāne jūēnapeda ātarebema dejāne ādji cāibadamaa wāsidaa. Ādjirā naāgrā basia: Pedro, Juaā, Santiago, Andre, Pelipe, Tomā, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoā Celote, idjaba Santiago warra Juda.Š

¹⁴ Jūma ādjirāra Jesu djabarā ume, idji papa Maria ume, dewara wērārā ume bida ābaa dji jarebadjidaa Ācōrēa iwidiidi carea.

¹⁵ Māwā duane ewari aba Pedrorā djabarā ēsi āta nūmesia bedēai carea. Ādjirāra ciento veinte panasidaca baa. Maāne jarasia:

¹⁶ -Djabarā, naēnaēda Ācōrē Jaureba Judaba oidebemada Davia babisia.* Ācōrē Bedēade bā bā quīrāca wārāda māwāida baē bēra Judaba ēberārāda pe edesia Jesu jidadamārēā.

¹⁷ Judara dadjirā quīrāca Jesuba edada basia. Dadjirāba obadara idjia bida o babadjia.-

(
¹⁸ Judaba Jesu jidabida carea paratada edasia. Mā parataba ējūāda nēdosia. Baribara ara mā ējūāne Judara quīrā edaa boroare baesia. Idji bira jēsapeda idji jāsira jūma ēdrasia.

¹⁹ Jūma Jerusaleānebemarāba mā cawasidade dji ējūāra trā basidaa Aceldama. Mā trāra ādji bedēade jara baa Oa Ējūā.)†

²⁰ Maāne Pedrorā jarasia:

-Judara māwāsia Salmo cartade bā bā quīrāca:
Idji dera deduma beya. Ni abāda mama beadaēa.‡
Idjaba jara baa:

Idjia o badara dewaraaba o beya.Š

²¹⁻²² Mā bēra idji cacuabari bārānebemada aba dairā ume beida baa ēberārā jarai carea Jesura wārāda ārēbasida. Mā ēberāra dadjirā ume baida baa Juaāba dadji Boro Jesu borocuedadeba aba Ācōrēba Jesu bajānaa ededa ewaridaa.-

‡ **1:11** Apocalipsi 1:7. Š **1:13** Santiago warra. Griego bedēade ācāra cartade bā bā “Santiago djaba.”

* **1:16** Salmo 41:9. † **1:19** Mateo 27:3-10. ‡ **1:20** Salmo 69:25. Š **1:20** Salmo 109:8.

²³ Mañne ēberāda umé ʙasidaa ādjidebemada aba edadi carea. Aba Jose basía. Idjira Barsabá wa Justo abadaa. Dewarabemara Matía basía.

²⁴⁻²⁵ Mañbe jūmarāba Ācōrēa nāwā iwidisidaa:

-Dai Boro, Judara ʙaa diabuedada ʙaesia. Idjia oida ʙara igarasia idji ʙaida ʙamaa wāi carea. Jūmarāba sode crīcha panara ʙaa cawa ʙaa. Mañ bērā dairāa cawabidua naḡga ēberā umébemarā sāḡga edabara ʙaa diabuedaba obadara omārēā.-

²⁶ Mañbe ne jemenesidaa caida ʙei cawaya. Mañne Matíadrā ʙesia. Ara mañda idjira Jesuba diabuedarā once panā ume ābaa ʙesia.

2

Ācōrē Jaure zeda

¹ Māwānacarea Pentecoste ewarida jūēsia. Mañne Jesu ījā ʙeara jūma ābaa dji jare duanasidaa.*

² Māwā panane cawaēne ūrīsidaa bajānaa jīgua nūmāda nāūrā dji cābāyā puá nūmā quīrāca. Dji dede jūmarāba mañ jīguara ūrīsidaa.

³ Ara māwābāra de tʙa uruada unusidaa. Mañ tʙa uruara ādji boroza mañi uruasia.

⁴ Mañne Ācōrē Jauredeba panesidaa.† Ara mañda ādjia ūrīnaca bedeade bedeā duanesia Ācōrē Jaureba bedeabida quīrāca.

⁵ Pentecoste ewari bērā judiorā druazabema Ācōrē waya ʙeada Jerusaleñne duanasidaa.

⁶ Ādjirāba mañ jīgua ūrīsidade acāde wāsidaa. Mañne ūrīsidaa Jesu ījā ʙeaba ādji bedeaza bedeā duanda. Mañ bērā cawa crīchadaē basía.

⁷ Māwā panane jarasidaa:

-¿Za bedeā duanara jūma Galiledebemaēca?

⁸ ¿Sāwā dadjirāba ūrī panā ara dadji bedeaza bedeā duanda?

⁹ Dadjirā tāēna Partidebemada, Medidebemada, Elañnebemada, Mesopotamiadebemada, Judeadebemada, Capadociadebemada, Pontodebemada, Asiadebemada,

¹⁰ Prigiadebemada, Panpiliadebemada, Egiptodebemada, Romanebemada, ḡcaḡa Libia druade Cirene puru caita ʙeabada sida nama duana. Dadji judiorā arada, judiorā crīcha ēpēbada sida nama panā.

¹¹ Idjaba ēberārā Cretadebemada, Arabiadebemada sida nama panā. jūmarāba ara dadji bedeaza ūrī panā Ācōrēba waibāa odadebemada bedeā duanda!-

¹² Mañ carea jūmarāba cawa crīchadaē bērā nāwā jara duanesidaa:

-Nañ ēberārāra ¿sāwā jāwā bedeā duana?-

¹³ Mañne dewararāba ipida jara duanasidaa:

-Ādjirāra ituaba beu duana.-

Pedroba Jerusaleñne jaradiada

¹⁴ Mañne Pedrora dewara once ume ābaa ʙada piradrāpeda jīgua jarasia:

-Achirā judiorā, jūma Jerusaleñne ʙeabari bida nañda cawaadua; mā jarabara quīrācuīta ūrīnada.

¹⁵ Bārāba crīcha panā dairāra ituaba beu duanda baribara māwāēa. jwadibida diapeda nūmā!

¹⁶ Ātebāra dai māwā bedeā duanebemada Ācōrēneba bedeabari Joelba nāwā ʙasia:

* **2:1** Pentecoste ewarira naēna “néu naārā ewapedada carea ʙasrida obada ewari” abadjidaa. Levitico 23:15-21. † **2:4** Hecho 1:8.

17 Ācōrēba nāwā jara ʙΛa:

Jīrūarebema ewaride m̄ Jaurera jūma ēberārāa diaya.

Māwā bārā warrarāra, bārā caurā sida m̄neba bedeađia.

M̄la cūdrarāa cāimocara quīrāca ne unubiya. Drōārāa biđa cāimocarade ne unubiya.

18 Mał ewaride m̄ Jaurera m̄ nezocarāa diaya, wērāa, umaquīrāa biđa. Małne ādjirāra m̄neba bedeađia.

19 Mał ewaride ne ununacada bajāne unubicuaya. Nał ējūāne biđa unubicuaya.

Oada, uruada, nārī cowa sida unubicuaya.

20 Ācōrēba cawa oi ewari jūēi naēna λmādaura quiya. Jedeco sida oa baya. Mał ewarira ewari droma baya.

21 BaribΛrΛ dadjirā Boroa quīrā djuburia iwidibΛdara idjia jūma ēdrΛ edaya.‡

22 Achirā Israeldebema, nał bedeara ūrīnadia: Ācōrēba Jesu Nazaredebemaa ne ununaça waiʙΛa beada bārā tāēna obicuasias. Māwā o ʙΛdeba Jesuba cawabisia Ācōrēra idji ume ʙΛda. MałgΛra bārāba bio cawa panΛa.

23 Ācōrēba naēna crīcha ʙada quīrāca aʙaΛa idu Jesura bārā jΛwaeda ʙΛbisias. Małbe bārāba ēberārā cadjiruarāa crude cachi beabisidaa. Ācōrēba cawa ʙasia małra jūma māwāida.

24 Jesura bia mīga beusias. BaribΛrΛ Ācōrēba idjira λrēbabida bērā beuba poya erobeē ʙasia.

25 Dadjia boro Daviba idjidebemada nāwā jarasia:

M̄la unusia dadjia Borora ewariza m̄ ume ʙΛda.

Idjira m̄ jΛwa araare ʙΛ bērā ne wayaa neē ʙΛa.

26 Mał carea m̄ sora ʙΛsrida ʙΛa; m̄ra bio ʙΛsrida trāā ʙΛa.

M̄la cawa ʙΛa idjia m̄ra λrēbabida. Mał bērā beuimīna necai ʙΛa.

27 M̄la cawa ʙΛa ʙΛa m̄ra beuđarā jaure panabadama ameēda.

M̄, ʙΛ nezoca jipa ʙΛra idu ʙerawabiēda.

28 ʙΛa cawabisia m̄ra wayacusa zocai baida,§ idjaba ʙΛra m̄ ume ʙΛ bērā m̄ra bio ʙΛsridabiya.*

29 M̄ djabarā judiorā, m̄la ebuđa jaraya: dadjirā drōāenabema Davi beuđacarea idjira tΛʙarisidaa. Idji tΛʙaripeđadara dadjirāba wađibida unubadaa.

30 Davira Ācōrēneba bedebari ʙasia. Mał bērā cawa ʙasia Ācōrēba wārāneba jarasida idjideba yōbΛrΛda aba idji cacuabari israelerā boroda ʙΛida.†

31 Māwāida cawa ʙada bērā idjia bedeasia Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada λrēbaidebemada.‡ Idjia jarasia Ācōrēba ēdrΛ edabarira beuđarā jaure panabadama ameēda idjaba idji cacuara ʙerawabiēda.

32 Daviba jarada quīrāca Ācōrēba Jesura beu ʙadada λrēbabisias. Jūma dairāba małgΛra unusidaa.

33 Dadjia Zeza Ācōrēba idji jΛwa araare Jesura dji dromada ʙΛsias. Małbe idji Jaure diai jarađada Jesua diasia idjiderāa diamārēā. Jesuba mał Jaurera wārāda dairāa diasias. Bārāba unu panΛra, ūrī panΛ sida idji Jaureba māwā obi ʙΛa.

34-35 Dadjirāba cawa panΛa Davira ara idjidebemada bedeaē ʙasida bajāne dji dromada beē ʙada bērā. ĀtebΛrΛ idjia nāwā jarasia:

‡ 2:21 Joel 2:28-32. § 2:28 Wayacusa zocai baida. Griego bedeađe ʙΛ ʙΛa “o zocai ʙaidebemada.”

* 2:28 Salmo 16:8-11. † 2:30 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-12. ‡ 2:31 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarada. Małba jara ʙΛa “Crito.”

Dadjirā Boroba mǎ boroa jarasia: mǎ jΛwa araare chūmedua aba bΛ ume dji quĩrūrā mǎa bΛ jΛwaeda bΛbΛrΛdaa.Š

36 Mañ carea jūma israelerā, wārāda cawadadua: Jesu, bārāba crude cachibipedadara Ācōrēba jūmarā Boroda bΛsia. IdjidrΛ dadji ēdrΛ edabari diai jaradaa.-*

37 Mañ ūrīsidade jūmarāda bio sopuasiada. Mañ carea ādjirāba Pedroa, Jesuba diabueda dewararāa bida iwidišidaa:

-Djabarā, ġēdrΛdi carea cārēda odida panΛ?-

38 Mañne Pedroba panusia:

-Cadjiruada igaradapeđa Ācōrēmaa zedadua. Jesucrito trĀneba borocuedadua. Mañne bārāba cadjirua opeđadara Ācōrēba quĩrādoapeđa idji Jaureda bārāa diaya.

39 Ācōrēba idji Jaure diai jaradara bārā itea bΛa, bārā warrarā itea bΛa, ēberārā tΛmΛ beabadarā itea bida bΛa.† Jūma dadji Boro Ācōrēba trĀ bΛ ēberārā itea bΛa.-

40 Pedrora dārā bedeasia ādjirāba ĩjānamārēā. Nāwā jara bΛsia:

-ĳĀcōrēba idibema ēberā cadjiruarā cawa oidebemada ēdrΛdadua!-‡

41 Zocārā ēberārāba idji bedeara ĩjānapeda borocuesidaa. Mañ ewaride Jesu ĩjāpedadada mil ūbea panasiđaca bΛa.

42 Jesuba diabuedarāba jaradia panΛra ādjirāba bio ēpēbadjidaa. Ābaa bia duanabadjidaa. Jesu quĩrānebađi carea cobada siđa cobadjidaa.Š Idjaba Ācōrēa iwidi panabadjidaa.

Jesu ĩjā beaba o panananebema

43 Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā obadjidaa. Mañ carea jūmarāba Ācōrēra bio wayasidaa.

44-45 Jūma Jesu ĩjā beara ābaa bia duanabadjidaa. ΛcΛrΛba ādji ējūāda, nebia siđa nēdobuedapeđa djaba aba ne neē bebΛrΛde paratara diabadjidaa. Māwā ādjia erobeaba dji carebabadjidaa.

46 Ewariza Ācōrē de droma dajadaare ābaa dji jΛrebadjidaa idjaba djabarā deza sobiađeba bΛsriđa ābaa ne cobadjidaa.

47 Ādjirāba Ācōrēa bia bedeabadjidaa. Idjaba dewararāba ādjirāra bia unubadjidaa. Mañne dadji Boroba ewariza ēberārāra ēdrΛ edabadjia. Māwā Ācōrēneba ādjirāra yō wāšidaa.

3

Pedroba ēberā ĳrū biē bΛ biabida

1 Ewari aba Āmāđau ĀtΛeda judiorāba Ācōrēa iwidiđada horade Pedrora Juañ siđa Ācōrē de dromanaa wāšidaa.

2 Mañne Ācōrē de dromane eđa wābada Quĩrāwārēā bΛ abadade ēberā ĳrū biē topeđadada bΛsia. Ĕberārāba idjira ewariza maaaa edebadjidaa dji eđaa wābΛdarāa parata iwidiđmārēā.

3 Idjia Pedro, Juañ siđa eđa wābΛdada unuside paratada iwidiđisia.

4 Pedroba, Juañ bida idjimaa acΛšidaa. Mañne Pedroba jarasia:

-Daimaa acΛđua.-

5 Idjia ne diadida crīchada bērā ādjimaa acΛšia.

Š 2:34-35 Salmo 110:1; Luca 20:41-44. * 2:36 ĔdrΛ edabari diai jarada. Mañba jara bΛa “Crito.”

† 2:39 Ezequiel 36:23-28. ‡ 2:40 Ezequiel 11:19-21; 18:30-32. § 2:42 Jesu quĩrānebađi carea cobada siđa cobadjidaa. Griego bedeade bΛ bΛa “pañ cōrācuadapeđa cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26.

⁶ Barib_ΛΛ Pedroba jarasia:

–M_Λla paratada, oro sida neē b_Λla, barib_ΛΛ m_Λla erob_Λda b_Λla diaya: ¡Jesucrito Nazaredebema tr_Λneba piradr_Λpeda n_Λbade w_Λdua!–

⁷ Ma_Λne Pedroba dji ēber_Λ j_Λwa araare jidapeda piradr_Λ edasia. Piradr_Λb_ΛΛde dji ēber_Λ j_Λr_Λra, idji cōr_Λcōr_Λ sida biasia.

⁸ Ara ma_Λda _Λtl j_Λdr_Λpeda taibade w_Λsia. J_Λdr_Λ j_Λdr_Λ n_Λne Ācōr_Λēa bia be_Λea b_Λda ādji ume Ācōr_Λē de dromane eda w_Λsia.

⁹ Jūmar_Λba idjira Ācōr_Λēa bia be_Λea n_Λda unusidaa.

¹⁰ Ma_Λ unusida_Λde cawa crīchadaē basia. Ādjir_Λba cawasidaa idjira ewariza Ācōr_Λē de dromane eda w_Λbada Quir_Λw_Λr_Λēā b_Λ abadama parata iwidi chūmabadjida.

Pedroba Ācōr_Λē de droma dajadaare j_Λgua jaradiada

¹¹ Ēber_Λ j_Λr_Λ biē badaba Pedrora, Jua_Λ sida quenabarica basia. Ādjira Ācōr_Λē de droma mōgaraba au_Λdu j_Λr_Λ ca b_Λ edaare panasidaa. Ādji pananamaa Salom_Λ abadaa. Jūmar_Λba cawa crīchadaē b_Λr_Λ ādjimaa pira w_Λsidaa.

¹² Pedroba ma_Λ unuside jarasia:

–Achir_Λ Israeldebema, ¿c_Λr_Λē c_Λr_Λēā cawa crīchadaē pan_Λ? ¿C_Λr_Λē c_Λr_Λēā daida ac_Λ pan_Λ? ¿Crīcha pan_Λca dai _Λb_Λadeba wa daira Ācōr_Λē quir_Λpita jipa pan_Λ b_Λr_Λ na_Λ ēber_Λra biabisidaa? ¡M_Λw_Λéa!

¹³ Ācōr_Λē dadjir_Λ drōāenabema Abraha_Λ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume badaba idji nezoca Jesura dji Dromada b_Λsia.* B_Λr_Λba idjira Pilatoa jida disidaa beam_Λr_Λēā. Pilatoba idjira ēdr_Λ b_Λ quir_Λā badam_Λna b_Λr_Λba igarasidaa.

¹⁴ B_Λr_Λba Ācōr_Λē Nezoca Jipa b_Λra igaradapeda m_Λā sē iwidi panasidaa Pilatoba m_Λā beadada ēdr_Λ b_Λm_Λr_Λēā.†

¹⁵ M_Λw_Λ b_Λr_Λba dadji Zocai b_Λi Diabarida beasidaa. Barib_ΛΛ Ācōr_Λēba idjira beu badada _Λr_Λēbabisia. Ma_Λ _Λr_Λēbadara daiba unusidaa.

¹⁶ Ara ma_Λ Jesu _Λb_Λaba na_Λ ēber_Λ b_Λr_Λba unubadara biasia. Daiba _Λj_Λ pan_Λ Jesuba cacua biē b_Λera biabibarida. M_Λw_Λ _Λj_Λ pan_Λneba na_Λ ēber_Λra w_Λr_Λda biasia. Ma_Λra b_Λr_Λba ebu_Λda unu pan_Λ.

¹⁷ M_Λ djabar_Λ judior_Λ, m_Λla cawa b_Λla b_Λr_Λba, b_Λr_Λ boror_Λ bida Jesura beasidaa idjira Ācōr_Λēba diai jarada ēdr_Λ edabarida cawadaē basi b_Λr_Λ.

¹⁸ Barib_ΛΛ ma_Λg_Λdeba Ācōr_Λēba naēna jaradara jūma m_Λw_Λbisia. Idjideba bedeabadar_Λneba jarasia idjia ēdr_Λ edabari diai jaradara bia m_Λgape_Λda beuida.‡

¹⁹ J_Λl_Λbe b_Λr_Λba cadjiruada igaradapeda Ācōr_Λēmaa zed_Λdua. M_Λw_Λ osidara b_Λr_Λba cadjirua oped_Λara Ācōr_Λēba quir_Λadoapeda sobiabiya.

²⁰ Idjia Jesura diabueya naēnaena b_Λr_Λ Boroda b_Λda b_Λr_Λ.

²¹ Nawena Jesucitora baj_Λne b_Λla aba Ācōr_Λēba ne jūmada wayacusa bia ob_ΛΛdaa. Ācōr_Λēba drōāenabema ewaride idjideba bedeabadar_Λneba w_Λr_Λda m_Λw_Λ oyada asia.

²² Moiseba dadji drōāenabemar_Λā n_Λw_Λ jarasia: “Dadji Boro Ācōr_Λēba m_Λ diabueda quir_Λca idjideba bedeabarida aba b_Λr_Λmaa diabueya. Ma_Λ ēber_Λra ara b_Λr_Λ purudebema baya. Idjia jarab_ΛΛra jūma _Λj_Λn_Λdua.

²³ Idjia jara b_Λda ab_Λba _Λj_Λé_ΛΛ, Ācōr_Λēba ma_Λ ēber_Λra idji purudebemada āy_Λ b_Λya.”§

* **3:13** Nezoca. Ma_Λ bedeaba idjaba jara b_Λla “Warra.” † **3:14** Marco 15:6-15. ‡ **3:18** Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaia 52:13deba aba 53:12daa. *Ēdr_Λ edabari diai jarada.* Ma_Λba jara b_Λla “Crito.” § **3:23** Deuteronomio 18:15-19.

²⁴ Mañ awara Samuel ewarideba łtaa jūma Ācōrēneba bedeabadarāba nañ ewaridebemada bedeasidaa.

²⁵ Ācōrēba ādjirāneba bedeadara idi wārāda unu panla.

Mañ awara Ācōrēba bārā drōāenabemarā ume bedeada ḅasia. Idjia Abrahāna nāwā jarasia: “Mla ḅadeba yōḅaradeba nañ ējūāne ḅea purura jūma carebaya.”* Mañ bedeada ḅadara bārāba idi wārāda unu panla.

²⁶ Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeda naārā bārāmaa diabuesia carebamārēā.† Bādjiza careba ḅla bārāba cadjirua obadara igaradamarēā.–

4

Pedro, Juañ sida judiorā bororāmaa jida edepedada

¹ Pedro, Juañ sida ēberārā ume wadi bedeada panane sacerdoterāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā boroda, saduceorā sida ādjimaa zesidaa.

² Mañne Pedroba Juañ bida ēberārā jaradia panasidaa Jesu lrēbaada quīrāca ēberārā sida lrēbada. Mañ carea dji bororāra quīrūsidea.

³ Pedrora, Juañ sida jidadapeda queuboḅo bēra aba nurēma preso ḅasidaa.

⁴ Baribarla Pedroba jaradia bada ūrī panana zocārāba Jesura ĩjāsidaa. Mañrā bara Jesu ĩjā ḅeara dji umaquīrārā awa mil juesuma panasidaca ḅla.

⁵ Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā sida Jerusalelne ābaa dji jarasidaa.

⁶ Sacerdote dji droma Anāda arima ḅasia. Idjaba idji ēberārāda zocārā panasidaa: Caipāda, Juañda, Alejandroda, dewararā sida.*

⁷ Mañne ādjirāba Pedrora Juañ sida enebisidaa. Ādjirā quīrāpita nūmanapeda nāwā iwidisidaa:†

–Jāñ ēberā jīrū biē ḅadara bārāba ¿caī ḅladeba biabisida? ¿Cai trāneba jāwā osida?–

⁸ Mañne Pedroba Ācōrē Jauredeba nāwā panusia:

–Dadji purudebema bororā, Israeldebema drōārā dji dromarā:

⁹ idi bārāba दौरا cawa obadaa ēberā jīrū biē bada carebapedada carea. Iwidi panla idjira sāwā biasida.

¹⁰ Māēteara daiba ebuḅa panunia bārāba, jūma israelerā bida bio cawadamarēā. Naḅla ēberā bārā quīrāpita nūmara Jesucrito Nazaredebema ḅladeba biasia.‡ Mañ Jesucritora bārāba crude cachi beasidaa, baribarla Ācōrēba idjira lrēbabisia.

¹¹ Ācōrē cartade ḅl ḅla: “De obadaba mōgara igarapedadara dji biara ḅada ḅesia.”§ Jesura mañ mōgara quīrāca ḅla. Bārā dji de obada quīrāca panla idjira igarasidaa. Baribarla Ācōrēba idjira dji biara ḅada ḅasia.

¹² Aba idjiabarla dadjirāra poya ēdra edaya. Idji awara Ācōrēba ni abada nañ ējūāne ḅlē basía ēberārā ēdra edamarēā.–

¹³ Dji bororāba Pedro, Juañ sida ne wayaa neē bedeada panla unusidade cawa crīchadaē basía. Ādjirāba cawa panasidaa Pedrora Juañ sida mācua carta cawa panlēda. Mañ awara cawasidaa ādjira Jesu ume nībabadjidada.

¹⁴ Baribarla dji ēberā biadara ādji ume nūma bēra ādjira poya biē jaradaē basía.

* **3:25** Genesi 22:18; 26:4. † **3:26** *Nezoca*. Mañ bedeada idjaba jara ḅla “Warra.” * **4:6** Mañ ewaride Caipāra sacerdotē dji droma basía baribarla idji zāwārē Anāra mañ naēna sacerdotē dji droma bada bēra idjira wadibida māwā trā jarabadjidada. † **4:7** Luca 12:11-12. ‡ **4:10** *Jesucrito Nazaredebema ḅladeba*. Griego bedeade “Jesucrito Nazaredebema trāneba” ḅl ḅla. § **4:11** Salmo 118:22; Luca 20:9-19.

15 Mañne dji bororāba Pedroa, Juaña bida jarasidaa dajadaa jãne wãnamārēã. Mañbe ara ādjiduba bedeasidaa.

16 Nãwã jarasidaa:

–Jãl ēberārāra ¿sãwã odi? Ādjia mañ ne ununaca odapedadara jūma Jerusaleñebemarāba cawa panãa. Dadjia poya sewaada adaēa.

17 Baribara mañnebemada dewararāa idu cawabida amaaba jãl Jesuare panarāa waragadia idji trãneba waa bedearãnamārēã.–

18 Ara mañda Pedrora Juañ sida waya trãnapeda ebuda jarasidaa ni mañrã bida Jesudebemada bedearãnamārēã idjaba jaradiarãnamārēã.

19 Baribara Pedroba, Juañ bida jarasidaa:

–Bio crĩchadua. ¿Biara ðaca Ācõrēda ĩjãnida wa bãrãba jara panãda ĩjãnida? Daimaarã biara ða Ācõrēdra ĩjãnida.

20 Daiba unupedada, ũrĩpedada sida jaradia panania. Poya chu-peadaēa.–

21 Mañbe dji bororāba wetara waragadapeda Pedrora Juañ sida ēdra ðasidaa. Puruda waya panã bẽrã cawadaē basia sãwã cawa odida. Dji ēberã biada carea jūmarāda Ācõrēa bia bedea duanasidaa.

22 Mañ ēberã ne ununacadeba biadara cuarenta poa audu basia.

Jesu ĩjã beaba sozarrada iwidipedada

23 Pedrora Juañ sida preso pananada ēdrãdapeda waabema Jesu ĩjã bea ābaa duanãmaa wãsidaa. Mañbe sacerdote bororāba, drõarã dji dromarã bida ādjia jarapedadada jūma nẽbarãsidaa.

24 Mañ ũrĩsidade jūma ābaa Ācõrēa iwidisidaa:

–Dai Boro jūma poya ða, ðabara bajãra, nañ ējũara, pusara, jūma ādjide nũma sida osia.

25 ða Jauredeba ða nezoca Davia nãwã jarabisia:*

¿Cãrē cãrēã judiorãe puru ðeara quĩrũ duanã? ¿Cãrē cãrēã puru ðeara ādji quĩrãbe bedea au panã djõni carea?

26 Druazabema bororãda dji dromarã ume ābaa dji jarasidaa dadji Ācõrē ume, idjia ðada Boro ume bida djõni carea.†

27-28 Ara mañ quĩrãca nañ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorãeda, dadji Israel puru sida dji jarapedada bedea ausidaa ða nezoca jipa ða Jesu beadi carea.‡ ða idjira dadjirã Boroda ðadamĩna ādjia mãwã osidaa ða naēna crĩcha ðada quĩrãca. ðara bio ða ða bẽrã naēna ðasia ādjia mãwã odamãrēã.

29 Dai Boro, acãdua sãwã ādjirãba dairãra waraga panãda. Sozarrada dairã ða nezocarãa diadua ða bedeara ne wayaa neẽ jaradi carea.

30 ða ða sida diadua cacua biẽ ðeara biabidi carea idjaba ða nezoca jipa ða Jesu trãneba ne ununacada odi carea.–

31 Ācõrēa iwidipedadacarea ādji duanã dera uresia. Mañne jūmarãda Ācõrē Jauredeba duanesidaa. Mañba Ācõrē bedeara ne wayaa neẽ jara duanesidaa.

Ananías Sapiro sida beupedada

32 Mañ ewaride Jesu ĩjã ðeara abari crĩchadeba, abari soðeba ābaa bia duanasidaa. Ni abarã jaradaca basia idjia ne erõara ababe idjideda, ātebarã ādjia erõbeaba dji carebadjidada.

* **4:25** ða Jauredeba. Griego bedeadẽ ðara cartade mãra neẽa. ða nezoca Davi. Griego bedeadẽ ðara cartade idjaba “dai drõenabema” ða ða. † **4:26** Salmo 2:1-2. Idjia dadjirã Boroda ðada. Mãgãba jara ða “idji Crito.” ‡ **4:27-28** Herode. Mã Herodera Antipa trã jarabadjidada. Nezoca. Mã bedea idjaba jara ða “Warra.”

Ãcõrẽ de droma mõgaraba auðu jũrã ca ʙʌ eðaare äbaa dji jʌrebadjidãa. Dji jʌre pananama Salomoʌ abadaa.

¹³ Djabarã awara ne wayaaba ni abaʌda ädjirã ume pananaẽ basía, baribʌrʌ zocãrãba ädjirãnebemada bia bedea duanasidãa.

¹⁴ Maʌne zocãrã umaquĩrãrãba wërãrã bida dadji Borora ijãsidãa. Mãwã idji ijã beara yõ wãsidãa.

¹⁵ Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã o panʌ bërã ëberãrãba cacua biẽ beada o icawa cʌðade wa jueporode ʙʌbadjidãa Pedro wãyã wãbʌrʌde idji cacua jaureba waramãrẽã.

¹⁶ Zocãrã ëberãrã Jerusaleʌ caita bea purudebema bida cacua biẽ beada, jai bara bea sida ädjimaa edebadjidãa. Maʌbe jũmarãda biacuabadjidãa.

Bajãnebema nezocaba Jesuba diabuedarã ëdrʌ ʙʌda

¹⁷ Jesuba diabuedarãmaa zocãrã wã panʌ carea sacerdote dji dromada, jũma saduceorã idjiare bea sida soðe biẽ duanesidãa.

¹⁸ Maʌ carea Jesuba diabuedarãra jidadapeda preso ʙʌcuasidãa.

¹⁹ Baribʌrʌ ara maʌ diamasi dadjirã Boro nezoca bajãnebemaba dji eða wãbadara ewapeda ädjirãra ëdrʌ ʙʌsia. Maʌbe jarasia:

²⁰ –Ãcõrẽ de dromanaa wãnapeda ëberãrãa dadji zocai bai djiwididebemada jaradadua.–

²¹ Ädjia ùrĩpedadara ijãsidãa. Nurẽma diapeda Ãcõrẽ de dromanaa wãnapeda jaradia panesidãa. Maʌmisa sacerdote dji dromaba, idji ume duanʌ bida jũma Israeldebema drõãrã dji dromarãda trʌsidãa äbaa dji jʌredi carea. Maʌne Ãcõrẽ de dromanebema zarrarãda preso ʙʌbada dedãa wãbisidãa Jesuba diabuedarã jʌrʌde wãnamãrẽã.

²² Baribʌrʌ zarrarãra preso ʙʌbada dede jũësidade ädjirãra ununaẽ basía. Maʌ bërã jẽda jaraðe wãsidãa.

²³ Zarrarãba dji dromarãa nãwã jarasidãa:

–Dairãba preso ʙʌbada dera bio jũãtrʌ ʙʌda idjaba zarrarãda dji eða wãbadaza panʌda unusidãa, baribʌrʌ ewa acʌbʌðade ni abaʌda ununaẽ basía.–

²⁴ Maʌ ùrĩsidade Ãcõrẽ de dromanebema zarrarã boroba, sacerdoterã bororã bida cawa crĩchadaẽ basía idjaba cawadaẽ basía mamaʌba ʌtaa cãrẽda sãwãida.‡

²⁵ Mãwã duanʌne ëberãda eða zepeda jarasia:

–jBãrãba preso ʙʌpedadarãba Ãcõrẽ de droma dajada jaradia panʌa!–

²⁶ Maʌ ùrĩsidade Ãcõrẽ de dromanebema zarrarãra, ädji boro sida Jesuba diabuedarã jʌrʌde wãsidãa. Baribʌrʌ enebʌðade biẽ odaẽ basía. Wayasidãa puruba ädjida mõgaraba tabari beaðida.

²⁷ Enenapeda dji jʌre duanʌ quĩrãpita nũmʌsidãa. Maʌbe sacerdote dji dromaba ädjirãa jarasia:

²⁸ –Naẽna dairãba bio jarasidãa bãrãba jãʌ ëberã trʌneba waa jaradiarãnamãrẽã. Baribʌrʌ bãrãba jũma Jerusaleʌnebemarãa jaradia panʌa. Maʌ awara jãʌ ëberã beapedada carea daidrʌ bedeaðe ʙʌ quĩrã panʌa.–

²⁹ Maʌne Pedroba, Jesuba diabuedarã waabemarã bida panusidãa:

–Ëberãrãba jara panʌ cãyãbara Ãcõrẽba jara ʙʌdrʌ ijãnida panʌa.

³⁰ Bãrãba Jesura crude cachi beasidãa. § Baribʌrʌ bãrãba beapedadara dadji drõã naẽnabemarã Ãcõrẽba ʌrëbabisia.

‡ 5:24 Sacerdoterã bororã. Griego bedeaðe ʌcʌrʌ cartade naʌ sida ʙʌ ʙʌa: “Sacerdote dji droma.”

§ 5:30 Deuteronomio 21:22-23.

³¹ Ācōrēba Jesura dadjirā Boroda bamārēā idji jawa araare ḅasia. Idjaba dadji Ēdra Edabarida ḅasia. Idjideba israelerāba cadjiruara igaradapeda waya Ācōrēmaa poya zedia. Māwāra ādjirāba cadjirua opeḅadara Ācōrēba quīrādoaya.

³² Maḷgḷdebemada dairāba ebuḅa jarabadaa. Ācōrē Jaure bida abarida jarabaria. Ācōrēba idji Jaurera idji ĩjābḷdarāa diabararia.–

³³ Maḷ ũrīsidade dji dromarāra bio quīrūsidaa. Maḷba Jesuba diabuedarāra bea quīrīā panesidaa.

³⁴ Maḷne pariseo Gamaliel abadada ḅasia. Maḷ Gamalielera judiorā ley jaradiabari dji droma basia. Jūmarāba idjira bio waya panasidaa. Gamalielera piradrḷpeda Jesuba diabuedarāra dajadaa edebisia.

³⁵ Maḷbe dji dromarāa jarasia:
–Achirā Israeldebema, bārāba maḷ ēberārā sāwā odidebemada bio crīchadadua.

³⁶ Ēberā Teudā sāwānada quīrānebadadua. Maḷra dārāé ḅla. Maḷ ēberāba ara idjida dji dromaana abadjia. Maḷ bērā cuatrociento ēberārāba idjira ēpēsidaa. Baribḷra romanorāba idji beasidade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa. Maḷbe jūma idjia oi crīcha badara jōsia.

³⁷ Māwānacarea Romanebema boroba jūmarāda juachabisia. Maḷ ewaride ēberā Juda Galiledebemada ḅasia. Maḷ Judaba ēberārāra zocārā idji ume eronībasia. Baribḷra romanorāba idji beasidade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa.

³⁸ Maḷ carea mḷa jaraya: naḷgḷ ēberārāra idu ḅadadua. Ādjirāra biē orānadua. Ādjia o panḷra, ādjia oi crīcha panḷ sida ara ādji crīchadeba ze ḅḷbḷra, dārāéne jūma jōya.

³⁹ Baribḷra Ācōrēba obi ḅḷbḷra, bārāba poyadaēa. Maḷ bērā quīrācuita beadadua Ācōrē ume djōna amaaba.–

Gamalielba jaradara jūmarāba ĩjāsidaa.

⁴⁰ Maḷbe Jesuba diabuedarāra wayacusa edaa trāsidaa. Soaba ubidapeda ādjirāa jarasidaa waa Jesu trāneba ēberārāa bedearānamārēā. Maḷbe ēdra ḅasidaa.

⁴¹ Ara maḷda Jesuba diabuedarāra dji dromarā ābaa jḷre panḷmaḷba ḅasrida wāsidaa. Cawasidaa Ācōrēba ādjirāra bia unusida, Jesu ĩjā panḷ carea idu bia mīgabiḅa bērā.

⁴² Ācōrē de droma dajadaare, ēberārā deza bida ādjirāba ewariza chupeadaē Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Ebuḅa jarabadjidaa Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

6

Djabarā carebabadarā siete edapedada

¹ Maḷ ewaride Jesu ĩjā beara auḅuara yō wāsidaa. Maḷne griego bedeade bedeadababa hebreo bedeade bedeadabara biē jara panesidaa. Jarasidaa djabarāba pēdra wērārā ewariza carebabḷdade ādji pēdra wērārāda carebadacada.

² Maḷ carea Jesuba diabueda doce panḷba jūma Jesu ĩjā beara ābaa jḷredapeda nāwā jarasidaa:

–Bia ḅlēa dairāba Ācōrē bedea jaradia panḷra idu ḅḷdida ababe pēdra wērārā carebaḅi carea.*

* **6:2** Pēdra wērārā carebaḅi carea. Griego bedeade ḅḷ ḅla: “Djārā ne cobigaḅi carea” wa “parata cawa jedecadi carea.”

³ Mañ bërã djabarã, bãrãnebema siete ëberãrã jipa ðeada edaðadua. Ædjira Æcõrë Jaureðeba ðeaðida panΛa idjaba crïcha cawa ðeaðida panΛa. Maλgrãra dairãba ðadã pëdra wërãrã, dewararã sida carebaðamãrëã.

⁴ Mãwã osidara dairãba poya biara Æcõrëa iwidi panania idjaba idji beðeara jaradia panania.-

⁵ Ædjia jarapeðadara jũmarãba bia ùrïsidaa. Mañ bërã Estebaλda edasidaa. Mañ Estebaλba Jesura bio ïjã ðasia; Æcõrë Jaureðeba ðasia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanorda, Timoλda, Parmenada, idjaba Nicolás Antioquía puruðebemada edasidaa.† Mañ Nicolára griego basía baribΛrΛ judio quïrãca ðabadjia.

⁶ Djabarãba maλgrãra Jesuba diabueðarãmaa edesidaa. Mañbe Jesuba diabueðarãba Æcõrëa iwidiðadade jΛwada Ædjirã λrλ ðasidaa Æcõrëba quïrïã ðada oðamãrëã.

⁷ Mañne djabarãba beðea dadji Boro Jesuðebemada auðuara jarasidaa.‡ Mãwã Jesu ïjã ðeara Jerusaleñne auðuara yõsidaa. Mañ awara zocãrã sacerdoterã bida ïjãsidaa.

Estebaλ dji bororãmaa edepeðada

⁸ Æcõrëba idji biðeba Estebaλra bio careba ðasia. Idji λðara Estebaλa diasia ne ununaca waiðadade ëberãrã tãena o ðamãrëã.

⁹ Mañne λcΛrΛ judiorã Cirene druaðebemada idjaba Alejandría puruðebemada panasidaa. Ædjirã dji jΛrebada dera “Nezoca ÆdrΛpeðadãrã” abadjidaa. Dewara judiorã Cilicia druaðebemada idjaba Asia druaðebema sida panasidaa. Jũma mañ judiorãra Estebaλ ume caicaya duanesidaa.

¹⁰ BaribΛrΛ Ædjirãba Estebaλra poyadaë basía, idjira Æcõrë Jaure necawaðeba beðeabadji bërã.

¹¹ Mañ carea Ædjirãba λcΛrΛ ëberãrã paratada diasidaa nãwã sewa oðamãrëã:

-Daiba ùrïsidaa jãλ ëberãba Moisedebemada, Æcõrënebema sida bië beðea ðada.-

¹² Mãwã Ædjirãba puruda, judio dji dromarãda, judiorã ley jaradiabada sida quïrũbigasidaa. Mañ carea Estebaλra jidaðapeða judiorã dji bororã ábaa jΛre ðuanΛmaa edesidaa.

¹³ Mañne sewa jaradamãrëã λcΛrΛ ëberãda maaaa edesidaa. Maλgrãba nãwã jarasidaa:

-Jãλ ëberãba Æcõrë de dromanebemada, dadjirã leyðebema sida bië beðea babaria.

¹⁴ Idjia jarasia Jesu Nazareðebemaba Æcõrë de dromara ãrïda idjaba Moiseba jaradia ðaðara quïrã awara oida. Idjira mãwã beðea ðada daiba ùrïsidaa.-

¹⁵ Jũma dji bororã mama chũmeaba Estebaλ acλðadade unusidaa idji quïrãra bajãnebema nezoca quïrãdarra quïrãca ðada.

7

Estebaλba Moise, Æcõrë sida bië jaracaada ada

¹ Mañne sacerdote dji dromaba Estebaλa iwidiisia:

-¿Ædjia jara panΛra wãrãca?-

² Estebaλba nãwã panusia:

† **6:5** Mañ Pelipeðebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40ðe, 21:8-9ðe bida. Idjira Jesuba diabueðã basía. Idjira biara trλ jarabadjidaa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, beðea bia jarabari.” ‡ **6:7** Beðea dadji Boro Jesuðebema. Griego beðeade ðá ðaa “Æcõrë beðea.”

–Mā djabarā judiorā, mā bororā, mā djuburia mā beḏeada ūrīnadua. Dadji drōā naēnabema Abrahañ waḏi Mesopotamia druade baḥside Harañ puruḏe baḏe wāi naēna Ācōrē dji Droma ḅara idjima odjasia.

³ Ācōrēba idjía jarasia: “ḅa druara, ḅa ēberāra sida amepeda wādua. Māa druada ḅāa acḅbiya maaaa wāmārēā.”*

⁴ Ara mañda Abrahañra caldeorā druadebemada ēdrḅpeda Harañne baḏe wāsia. Abrahañ zeza jaidadacarea Ācōrēba Abrahañra iḏi dadjirā duana druadaa enesia.†

⁵ Baribḅḅḅ Ācōrēba Abrahañ nañ druade ējūāra ni maārī biḏa diaē basía. Ātebḅḅḅ wārāneba jarasia idjía, idjiḏeba yōḅḅdarāa biḏa nañ druara diaida.‡ Ācōrēba māwā jarasia Abrahañba waḏi warra neē baḥside.

⁶ Idjaba Ācōrēba Abrahañ jarasia idjiḏeba yōḅḅḅ purura djārā druade baḥida, mama djārā nezocarāda beaḏida, idjaba mañ ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa biē eropananida.

⁷ Baribḅḅḅ Ācōrēba Abrahañ nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropana purura māa cawa oya. Māwānacarea ḅa purura ēdrḅpeda nañ druade māa bia beḏeada.”§

⁸ Mañbe Ācōrēba Abrahañ jarasia jūma idjiḏeba yōḅḅdarāda cacua wēāgoḏida panḅda Ācōrēneda cawabidi carea.* Mañ bērā idji warra Isa toḏacarea ocho ewari ḅaḏe dji warrara cacua wēāgosia.† Isaba idji warra Jacobora aḅari quīrāca osia. Jacoboba idji doce warrarā sida aḅari quīrāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume biē panḅneba idjira nēdobuesidaa Egipto druade nezocada ḅamārēā.‡ Baribḅḅḅ mama Ācōrēra idji ume basia.

¹⁰ Mañ bērā jūma idji bia mīga ḅaḏebemada Ācōrēba ēdrḅ ḅasia. Idjía necawaada diasia Egiptodebema boroba bia unumārēā. Mañ bērā dji boroba Jose idjiarebemada ḅasia. Māwā Egiptora idjaba dji boro ēberārā sida Jose jḅwaḏe panesidaa.§

¹¹ Mañ ewaride Egipto druade, Canaañ druade biḏa jarrabada zesia. Mañba jūmarāda bia mīga duanasia. Mañ bērā Jacobo warrarāba trigoda nēdo quīrā pananamīna ununaē basia.

¹² Mañne Jacoboba ūrīsia Egipto druade trigora barada. Mañ carea idji warrarāra maaaa trigo nēdoḏe diabuesia.* Mañra ādji naārā wāpedada basia.

¹³ Wayacusa wāsidade Joseba idji djabarāa cawabisia idjira ādji djabada.† Māwā Egiptodebema boroba Jose ēberārāra cawasia.

¹⁴ Mañbe Joseba idji zeza Jacobora, jūma idji ēberārā sida idji ḅama enebisia. Ādjirāra 75 panasidaa.‡

¹⁵ Māwā Jacobora Egipto druade jūesia. Mama dārā ḅapeda jaidasia.§ Idji warrarā sida mama jaidasidaa.

* 7:3 Genesi 12:1. † 7:4 Genesi 11:31neba aba 12:9ḏaa. ‡ 7:5 Genesi 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8. § 7:7 Genesi 15:13-16. * 7:8 Genesi 17:4-14. Mañgḅḅḅ Estebañba jara basia israelerāba ādjirā de droma neē pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basida. † 7:8 Genesi 21:3-4. ‡ 7:9 Genesi 37:26-28. Mañgḅḅḅ Estebañba jara ḅaa Ācōrēba Josera israelerā carebai carea diabueḏamīna ādjirāba idjira igarasidaa. Ara mañ quīrāca Jesuda, Ācōrēneba beḏeabadarā sida igarasidaa. § 7:10 Genesi 41:37-46. * 7:12 Genesi 42:1-3. † 7:13 Genesi 45:1-16. ‡ 7:14 Genesi 45:9ḏeba aba 47:12ḏaa. Genesi 46:27ḏe hebreo cartade jara ḅaa Jacobo ēberārāra 70 duanaḏa. Baribḅḅḅ traduccioñ drōā griego beḏeade ḅaḏe jara ḅaa 75 duanaḏa. Estebañba griego cartadeba nēḅḅḅ ḅaa. § 7:15 Genesi 49:33.

16 Mañbe ãdjira Siqueñ puruda edesidaa. Mama beuda tλbaribada uriaðe ðasidaa. Mañ uriara Abrahañba Hamo warrarãa nẽdoða basía.*

Estebañba Moise bia jarada

17 Æcõrẽba Abrahañ ume bedea ðadara dãrãéne oida basía. Mañ ewaride israelerãra Egipto druade isabe yõðada bẽrã zocãrã panasidaa.

18 Baribλrλ dewarada Egiptodebema boroda besia. Mañgλba Josedebedemada adua basia.

19 Mañ carea dadji purura cõrũgapeda bio biẽ osia. Ædji warrarã djiwidi todara õgo igarabisia beudamãrẽã.†

20 Mañ ewaride Moiserã tosidaa. Idjira bio quĩrãwãrẽã querasia.‡ Djibarirãba ãdji dede jedeco ùbea waga eropanasidaa.

21 Baribλrλ dji warra zaque ãyã ðasidaa Egiptodebema boro cauba unupeda idji warra ara quĩrãca daupẽsia.§

22 Mãwã ðade Egiptodebema ne cawa beaba Moisea ãdji crĩcha cawaara jũma jaradasidaa. Mãwã idjira crĩcha cawaadeba bedeadadja idjaba ne waibλada obadja.

23 Moise cuarenta poa ðaside idji eberãrã israelerã acλde wãida crĩchasia.

24 Wãbλrλde unusia Egiptodebemaba Israeldebemada aba biẽ o ðada. Mañ carea Moiseba Israeldebemara carebade wãsia. Mañne idjia Egiptodebemara beasia Israeldebema biẽ o ða carea.

25 Moiseba crĩchasia israelerãba cawadida idjideba Æcõrẽba ãdjirãra edrλ ðaída. Baribλrλ ãdjirãba cawadaẽ basía.

26 Nurẽma Moiseba unusia israelerãda umé djõ panλda. Ædji ibiadãmãrẽã nãwã jarasia: “¡Bãrãra abari purudebemaa! ¿Cãrẽ cãrẽã jãwã djõ panλ?”

27 Baribλrλ dji puo ðadaba Moiserã tλ chãtapeda jarasia: “¿Caiba bλra dai boroda ðasi? ¿Caiba bλra dai cawa obarida ðasi?”

28 ¿Mã sida bea quĩrã ðλca Egiptodebema nuena beada quĩrãca?”

29 Mañ ùrĩside Moiserã mĩrũ wãsia.* Mañbe Madiañ druade drua ãñbema quĩrãca ðabadja. Madiañne ðade warrada umé unusia.

30 Cuarenta poa badacarea ewari aba Moiserã eñjũã põãsa ewaraga ðade Sinai eya caita basia. Mañne bajãnebema nezocada bacuru zaque uruga nũmλne idjima odjasia.†

31 Moiseba mã unuside cawa crĩchaẽ basía. Mañ carea caitaara wãsia biara acλi carea. Mañne Æcõrẽ bedeadλrλda ùrĩsia.

32 Æcõrẽba idjia nãwã jarasia: “Mλra bλ drõã naẽnabemarãba ãjã panana Æcõrẽa. Abrahañba, Isaba, Jacobo bida mλra ãjã panasidaa.”‡ Mañ ùrĩside Moiserã ne wayaaba ure nũmesia. Mañba araa acλida waya basia.

33 Mañne dadji Boroba Moisea jarasia: “Nañ eyade bλra mã quĩrãpita ða bẽrã bλ jĩrũne jã bλra ãrãdua.

34 Mλa unu ða mã purura Egipto druade bio bia mĩga ðada. Idjaba mã ùrĩ ða ãduba mã sopua bedea panλda. Mañ bẽrã mλra ze ða ãdjirã edrλ ða carea. Mλa bλra Egiptoda diabueya.”§

Judiorãba Moise igarapedada Estebañba jarada

* **7:16** Wãrãda Hamo warrarã eñjũãra Jacobobλrλ nẽdosia. Mañ eñjũãra Siqueñ purude basia (Genesi 33:19). Abrahañba beuda tλbaribada uria Hebroñ caita ðada nẽdosia. (Genesi 23:15-18). Jacobora mã uriaðe tλbarisidaa (Genesi 50:13). Josera Siqueñne tλbarisidaa (Josue 24:32). † **7:19** Exodo 1:8-22.

‡ **7:20** Bio quĩrãwãrẽã querasia. Mañgλba idjaba jara ða “Æcõrẽba idjira bio bia unusia.” § **7:21**

Exodo 2:1-9. * **7:29** Exodo 2:11-21. † **7:30** Bajãnebema nezoca. Antiguo Testamentoðe Æcõrẽ odjabλrλde edaude ða ða “bajãnebema nezoca.” Versículo 31-34de ebuda ða Æcõrẽdrλ bedea ðada.

‡ **7:32** Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeb abadaa. § **7:34** Exodo 3:7-10.

³⁵ Israelerāba Moiserā igarasidaa. Idjía nāwā jarasidaa: “¿Caiba b̄ara dai boroda b̄asi? ¿Caiba b̄ara dai cawa obarida b̄asi?”* Barib̄ara ara mañ Moiserā Ācōrēba Egiptodaa diabuesia israelerā boroda bamārēā idjaba ādjirāra mamāba ēdr̄a edamārēā. Moiseba bajānebema nezoca bacuru zaque uruga nūm̄ane odjada ab̄adeba māwā osia.

³⁶ Moiseba zocārā ne ununaca o b̄adeba dadji drōā naēnabemarāra Egiptodebemada ēdr̄a enesia. Pusa Purruđe ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga b̄ade bida ne ununacada obadjia.†

³⁷ Ara mañ Moiseba israelerāa jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba m̄ diabueđa quīrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Mañ ēberāra bārā purudebema baya. Idjia jarab̄ara iñanada.”‡

³⁸ Idjaba Moiserā ējūā pōāsa ewaraga b̄ade jūma israelerā ume basia. Mama Sinai eyade idjira bajānebema nezoca ume bedeasia. Bedea dadji sāwā beadida pan̄nebemada edapeđa dadji drōā naēnabemarāa jarasia.

³⁹ Barib̄ara Moiseba jaradara dadji drōā naēnabemarāba iñā quīrānaē basia, āteb̄ara idjira igarasidaa. Egipto druadaa jēda wā quīrā panasidaa.§

⁴⁰ Moise eyade baside ādjirāba Aaroā jarasidaa: “Jāñ Moiseba dairāra Egiptodeba ēdr̄a enesia. Barib̄ara idji sāwānada cawadaēa. Mañ bēra dairā nocodaa edemārēā ācōrēda odua.”*

⁴¹ Ara mañda ādjirāba paca zaque zaca b̄ada osidaa. Mañḡa animarāda babue diasidaa. Mañne ādji j̄awaba opeđa carea b̄asrida ewarida osidaa.†

⁴² Mañ carea Ācōrēba ādjirāra igarapeđa dewara ācōrēda idu ēpēbisia. Mañne ādjirāba bajāne unubadarāa bia bedea panesidaa. Mañnebemada Ācōrēneba bedeabadarā cartade nāwā b̄a b̄a:

Israelerā, bārā cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga b̄ade duanasidaa ¿animarāda m̄a babue diabadjidaca?

⁴³ ¡Māwāéa! Āteb̄ara ācōrē Moloc abada wua deda jira edebadjidaa idjaba bārā ācōrē Repañ abada chīdau zaca oda sida edebadjidaa.

Mañra ara bādji j̄awaba osidaa ādjía bia bedeadi carea. Mañ carea m̄a bārāra Babilonia drua wagaa j̄aretaya.‡

Estebāba Ācōrē de dromanebema jarada

⁴⁴ Ējūā pōāsa ewaraga b̄ade dadji drōāenabemarāba Ācōrē wua deda eronībadjidada. Mañ wua deba cawabisia Ācōrēra ādjirā ume b̄ada. Ācōrēba Moisea wua dera obisia idjía unubida quīrāca.

⁴⁵ Māwānacarea ādjideba yōpedadarāba wua dera eropanasidaa. Josue ādji boro baside wua dera nañ druadaa enesidaa. Mañ ewaride dewara puru nañ druade beada Ācōrēba dadji drōāenabemarā quīrāpita āyā j̄arecuasia. Māwā nañ druara jūma jārīsidada.§ Ācōrē wua dera Davi ewaride wadibida nañ druade basia.

⁴⁶ Jacobo Ācōrēba Davira bia unusia. Daviba Ācōrēa iwidisia idji itea de biada oi carea.*

⁴⁷ Mañ dera idji warra Salomōba osia.†

⁴⁸ Barib̄ara Ācōrē dji Dromaara b̄ara j̄awaba oda dede b̄aca. Ācōrēneba bedeabariba cartade nāwā b̄asia:

* **7:35** Mañḡadeba Estebāba jara basia israelerāba Moise igarapeđa quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadarā sida igarasidaa. † **7:36** Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ‡ **7:37** Deuteronomio 18:15,18. *Idjia jarab̄ara iñanada.* Mañra griego bedeade ḗc̄ara cartade neēa. § **7:39** *Egipto druadaa jēda wā quīrā panasidaa.* Griego bedeade mañba idjaba jara b̄a: “Egiptorā ācōrēda ēpē quīrā panesidaa.” * **7:40** Exodo 32:1. † **7:41** Exodo 32:2-6. ‡ **7:43** Amos 5:25-27. § **7:45** Josue 21:43-45. * **7:46** 2 Samuel 7:1-16. † **7:47** 2 Cronica 3:1-2.

49 Mā chūmebarira bajāa. Naā ējūāra mā jīrū ḅabaría.
Bārāba ¿cārē deda mā itea odi? ¿Sāma māra ānāūbidi?
50 ¿Māa ara mādjī jḅwaba ne jūmada osiēca?‡

Judiorāba Ācōrē ijānaca Estebaḅba jarada

51 ¡Bārāra cḅwara zarea tabeaa! ¡Sodeba ijānaca!§ Ācōrē bedeara ūrī
quīrīānaca. Ācōrē Jaureba jara ḅara bārāba ewariza igarabadaa. Ara bādji
drōāenabemarā quīrāca panḅa.

52 Ādjirāba Ācōrēneba bedeadadarāda biē odi carea jūma ēpēsidaa. Ēberā Jipa
ḅa zeī jarapedadarā sida beabadjidaa.* Ara mā quīrāca bārāba māḅḅa Ēberā
Jipa ḅara jidadapeda beasidaa.

53 Ācōrēba idji leyra bajānebema nezocarāneba bārāa diadāmīna ¡bārāba ijā
odaca!–

54 Māa bedea ūrīsidade judiorā bororāra Estebaḅ ume bio quīrūḅadaba ādji
quidara cḅrrḅabisidaa.

55 Māwā duanane Estebaḅra Ācōrē Jauredēba ḅasia. Bajānaa acḅḅḅḅe
Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda idjaba Jesura Ācōrē jḅwa araare nūmḅda
unusia.

56 Māne Estebaḅba nāwā jarasia:

–¡Acḅḅḅḅ! ¡Māa bajāra ewa nūmḅda unu ḅa! ¡Naā Djara Edadara Ācōrē
jḅwa araare nūmḅda unu ḅa!–†

57 Mā ūrīsidade ādjirāra dji cāḅāyā bia duanenapeda ādji cḅwara jḅwaba
jūātrāsidaa. Māne jūmarāba Estebaḅra orra edasidaa.

58 Puru āyā ededapeda mōgaraba tabari jidasidaa. Idji naārā biē jara-
pedadaba ādjia ḅrḅ jḅbadara ērānapēda cūdra caita ḅcḅuasidaa wagamārēā.
Mā cūdrara Saulo abadjidaa.

59 Mōgaraba tabari eropanane Estebaḅba Ācōrēa nāwā iwidisia:

–Mā Boro Jesu, mā jaurera edadua.–

60 Mābe chīrāborode cobepēda jīgua jarasia:

–Mā Boro, naḅḅa ēberārāra bedēde ḅarādua naā cadjirua o panḅ carea.–

Māwā bedēpeda jaidasia.

8

1-2 Mābe ḅcḅḅ Ācōrē waya ḅeaba Estebaḅra tḅḅarisidaa. Idji carea jīābi
ḅaga duanesia. Māne Estebaḅ beapedadara Sauloba bia unusia.

Jesu ijā bea mīrū wāpedada

Mā ewaride ēberārāba Jerusaleḅne Jesu ijā ḅeara bio biē o panesidaa.
Mā carea Jesu ijā ḅeara jūma Judea druadāa idjaba Samaria druadāa mīrū
wāsidaa. Jesuba diabuedarādrḅ Jerusaleḅne panesidaa.

3 Māne Sauloba Jesu ijā ḅeara biē obadjia waa ijārānamārēā. Deza wāpeda
umaquīrāra, wērārā sida jidacuapeda preso ḅḅbadamaa errebari edebadjia.

Pelipe Samaria druadāa wāna

4 Baribḅḅ Jerusaleḅneba mīrū wāpedadaba ādji wāḅḅdaza bedea bia Jesu-
critodebemada jarabadjidaa.

5 Pelipera Samaria druade puru abāḅḅḅ wāsia.* Mama jaradiabadjia
Jesura Ācōrēba ēdrḅ edabari diai jaradada.

‡ 7:50 Isaía 66:1-2. Estebaḅba jara ḅa Ācōrē de dromanēbemada biē jarada carea bedea neē ḅḅda.
Davibḅḅ de dromada obi quīrīā ḅasia Ācōrē itea. Ēberārāḅḅḅ Ācōrēra dede eda wagaya panḅa. § 7:51
Sodeba ijānaca. Griego bedēde “so wēāgoē tabea” ḅḅ ḅa. * 7:52 Isaía 53:11; Jeremia 23:5; 33:15.

† 7:56 Estebaḅba mā bedēdeba jarasia Jesura Ācōrēda. Marco 14:62. * 8:5 Hecho 6:5.

⁶ Pelipeba jara bɔda ũrĩsidade idjaba ne ununaca o bɔda unusidade jũmarãba quĩrãcuíta ũrĩ duanabadjidaa.

⁷ Zocãrã ēberãrã jai bara beada biacuasidaa. Mañ jairãra ādji cacuadebemada bia ēdrɔcuabadjidaa. Idjaba zocãrã bɔradrɔ beada, jĩrũ biē bea sida biacuabadjidaa.

⁸ Mañ carea mañ purudebemarãra bio bɔsrida duanasidaa.

⁹ Jãibana Simoñ abadada mama basia. Ara idjida dji dromada crĩchabida bẽrã Samariadebemarãra cũrũga erobasia.†

¹⁰ Idjia jarabɔrɔra ēberãrã dji edaara beaba, dji dromaara bea bida quĩrãcuíta ũrĩbadjidaa. Jũmarãba jarabadjidaa idjira Ācõrẽ ɔbɔa Droma abadada.

¹¹ Ēberãrãba mañ jãibanara bio ēpẽ panasidaa idjia o bɔdeba dãrã cũrũga erobada bẽrã.

¹² Baribɔrɔ Pelipeba bedeã bia Jesucritodebemada idjaba Ācõrẽba idji ēberãrã bia pe erobɔdebemada ādjirãa jaradia bɔbadjia. Mañne zocãrã umaquĩrãrãba, wẽrãrã bida ijãnapeda borocuesidaa.

¹³ Simoñ bida ijãsia. Mañbe borocuepeda Pelipe ume nĩbade wãsia. Pelipeba ne ununaca waiɔbɔa o bɔda Simoñba unubɔrɔde cawa crĩchaē basia.

¹⁴ Mañne Jesuba diabuedarã Jerusaleñne beaba ũrĩsidaa Samariadebemarãba Ācõrẽ bedeara ijãsidada. Mañ carea Pedroda Juañ sida ādjirãmaa diabuesidaa.

¹⁵ Jũenapeda Ācõrẽa iwidisidaa ādjirãba Ācõrẽ Jaureda edadamãrẽã.

¹⁶ Mãwã osidaa Ācõrẽ Jaurera wadibida mañ djabarãmaa zeē bada bẽrã. Ababe dadji Boro Jesu trãneba borocuesidaa.

¹⁷ Pedroba Juañ bida Ācõrẽa iwidibɔdade ādji jɔwara djabarã ãrã bɔsidaa. Ara mañda Ācõrẽ Jaurera edasidaa.

¹⁸ Mañne Simoñba unusia Jesuba diabuedarãba ādji jɔwa djabarã ãrã bɔbɔdade djabarãba Ācõrẽ Jaurera edasidada. Mañ unuside ādjia parata diayada asia abari quĩrãca poya oi carea.

¹⁹ Nãwã jarasia:

–Jãñ ɔbɔada mãa diaɔɔdua, mãa bida mã jɔwa baridua ãrã bɔbɔrɔde Ācõrẽ Jaure edamãrẽã.–

²⁰ Baribɔrɔ Pedroba jarasia:

–¿Mãwãra bɔa crĩcha bɔca Ācõrẽba bari dia bɔra nẽdobadada? ;Bɔdji parata ume tɔbɔ uruɔɔdaa wãdua!

²¹ Bɔ sora Ācõrẽ quĩrãpita jipaē bɔ bẽrã nañ trajura dairã ume ocara bɔa.

²² Mañ crĩcha cadjiruara igaradua. Ācõrẽa quĩrã djuburiada iwididua. Āibẽrã mañ crĩcha cadjirua bɔ sođe bɔra idjia quĩrãdoaisicada.

²³ Mãa unu bɔa bɔra daiba o panɔ carea bio sobiē bɔda. Cadjiruaba bɔra preso erobɔa.–

²⁴ Mañne Simoñba jarasia:

–Mã carea dadjirã Boroa iwididada bãrãba jarapedadara mãwãrãmãrẽã.–

²⁵ Pedroba Juañ bida bedeã dadjirã Boro Jesudebemada jaradapeda Jerusaleñnaa jẽda wãsidaa. Wãbɔdade Samaria druade zocãrã puru bedeã mañ bedeã biara jara wãsidaa.

Pelipe Etiopíadebema ume bedeada

²⁶ Mãwãnacarea dadji Boro nezoca bajãnebemada aba Pelipemaa zepeda nãwã jarasia:

† 8:9 Griego bedeade mañ versículoba idjaba jara bɔa: “Mañ Simoñba o bɔ carea Samariadebemarãba bio cawa crĩchadaē basia. Mañne ara idjida dji dromada jarabadjia.”

-¡Piradrɿdua! Jerusaleɿneba Gaza purudaa wābada odaa wādua.- (Maɿ ora ẽjũã põasa ewaraga ɸɿde wā ɸɿa.)‡

27 Ara maɿda Pelipera wāsia. Ode nĩne ẽberã Etiopía druaɸebemada unusia. Maɿ ẽberãra Etiopíaɸebema boro nezoca droma basía.‡ Dji borora wẽrã basía.* Maɿ nezocaba dji boro paratara jũma wagabadjia. Idjira Jerusaleɿnaa wā ɸasia Ācõrẽa bia bedeai carea.

28 Idji druaɸaa jẽda wāɸɿɿde idji carretaɸe Ācõrẽneba bedeabari Isaía cartada acɿ chũmasia.

29 Māwā ɸɿde Ācõrẽ Jaureba Pelipea jarasia: “Jari ɸɿ carreta caita nĩbaɸe wādua.”

30 Ara maɿda araa pira wāpeɸa ũrĩsia dji nezocaba Isaía cartada jĩgua le chũmɿda. Maɿne Pelipeba iwidisia:

-¿ɸɿa le ɸɿra cawa ɸɿca?-

31 Idjia panusia:

-Ni abaɸba jaradiaẽɸɿɿ mɿa ¿sāwā cawai?-

Maɿne idjia Pelipea jarasia ɸadopeɸa idji caita chũmemārẽã.

32 Idjia Ācõrẽ Bedeade le ɸadara naɿgɿ basía:

Oveja beabadamaa edebada quĩrãca idjira beade edesidaa.

Dji cara tɿbarima ɸɿde oveja chupea ɸabari quĩrãca chupea ɸesia.

33 Idji carea ipidadapeɸa jipa cawa odaẽ basía. Beapeɸada bẽrã ¿caiba idji warrarãnebemada poya nẽɸɿɿi?†

34 Maɿbe Etiopíaɸebema nezoca dromaba Pelipea iwidisia:

-Ācõrẽneba bedeabariba nama ¿caidebemada ɸasi? ¿Ara idjidebemada ɸasica wa dewaradebemada ɸasi? Mɿ djuburia jaradua.-

35 Ara maɿda Pelipeba maɿ bedeadeba beɸea bia Jesudebemada jaradia ɸesia.

36 Māwā panɿne baido ɸama jũene wāsidaa. Maɿne nezoca dromaba jarasia:

-Acɿdua. Nama baidoda ɸaa. Mɿra ¿borocueiẽ ɸca?-

[

37 Pelipeba jarasia:

-ɸaa Jesura Ācõrẽ Warrada wārãda soɸeba ĩjã ɸɿɸɿɿ, borocueida ɸaa.-

Maɿne nezoca dromaba panusia:

-Mɿa wārãda ĩjã ɸaa Jesucritora Ācõrẽ Warrada.-]‡

38 Ara maɿda idji carretara nũmebisia. Ādji umena doedaa wānapeda Pelipeba idjira borocuesia.

39 Drua zebɿdade dadjirã Boro Jaureba Pelipera āyã edesia. Nezoca dromaba idjira waa unuẽ basía, baribɿɿ ode ɸasriɸa wāsia.

40 Maɿne Pelipera Azoto puruɸe odjasia. Maɿbe puruza beɸea bia Jesudebemada jara wāsia aba Cesarea puruɸe jũebɿɿɸaa.‡

9

Sauloba Jesu ĩjãna

‡ 8:26 Maɿ ora ẽjũã põasa ewaraga ɸɿde wā ɸɿa. Griego bedeade maɿra ebuɸa ɸɿã. Āĩberã jara ɸasicada “Maɿ ode naɿ ewaride wānaca” wa “Gaza puru drõane ẽberãrãra beadaaca.” § 8:27 Nezoca droma. Cãpũrĩã bedeade ɸɿ ɸaa “eunuco.” Maɿba jara ɸaa idjira cãrãta ja basida wẽrã nezoca bẽrã.

* 8:27 Dji borora wẽrã basía. Idjira “ãdji Candace” abadjidaa. † 8:33 Isaía 53:7-8. ‡ 8:37 Griego bedeade zocãrã cartade maɿ versículora neã. § 8:40 Maɿ Azoto purura Antiguu Testamentode “Asdo” ɸɿ ɸaa. Pilisteorã puru basía. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotoɸeba Cesarea purudaa wã carea noventa kilómetro jĩrũba wãida ɸasia Mediterraneo pusa icawa.

1-2 Mañ ewariđe Sauloba wadibida dadjirã Boro ñjã beara quenai carea waraga babadjia. Sacerdote dji droma bamaa wãpeda iwidisia cartada bacia diamãrẽã. Mañ cartara Damasco purude judiorã dji jarebada deza edeida crĩcha basia. Cartade bã basia ãdjirã tãena Jesu Ode nĩna umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida jidapeda Jerusaleĩnaa jũma edeida bada.

3 Mañ cartara edapeda wãsia. Ode nĩne Damasco caita jũebãrãde cawaẽne bajãneba uruada jãrã tẽũsia.

4 Mañba Saulora egode bæebisia. Mañne bedeada ãrĩsia. Mañ bedeaba jarasia:

-Saulo, Saulo, ¿cãrẽ cãrẽã mãra biẽ oi carea ãpẽ bã?-

5 Mañne Sauloba iwidisia:

-Mã boro, ¿bãra cai?-

Dji bedeaba panusia:

-Mãra Jesua. Bã biẽ oi carea ãpẽ bãra mã. Ara baduba puabãrã cũmia ãrã tagabãrã quĩrãca.*

6 Jãlbe piradrãpeda Damasco purudaa wãdua.† Jãma abãlba jaraya bã cãrẽda oida bada.-

7 Saulo ume wãbdara bio dauperasidaa. ãdjirãba bedeara ãrĩsidamĩna ni abãda ununaẽ basia.

8 Saulora egode tabapeda piradrãsia, baribãrã dau ogabãrãde poya unuẽ basia. Mañbe idji ume wãbdaba idji jawade jidapeda Damascoada edesidaa.

9 Mama idjia ewari ãbea unuẽ basia, ne coẽ basia, idjaba baido doẽ basia.

10 Damasco de ãberã Ananĩa abadada basia. Mañ Ananĩaba Jesucritora ñjã basia.‡ Cãĩmocara quĩrãca idjia unusia dadjirã Boroba nãwã jarabãrãda:

-¡Ananĩa!-

Idjia panusia:

-Mãra nama bã, mã Boro.-

11 Dadjirã Boroba jarasia:

-Piradrãpeda Juda dedaa wãdua. Mañ dera O Jipa Bã abadade bã. Jũesira jaradua bã ãberã Saulo Tarsodebemada acãde ze bada. Ara nawena idjia ãcõrẽa iwidi bã.

12 Idjia cãĩmocara quĩrãca unusia umaquĩrã Ananĩa abadada idjima zepeda idji ãrã jawã bãbãrãda idji dauba wayacusa unumãrẽã.-

13 Mañne Ananĩaba jarasia:

-Mã Boro, mã jãl ãberãnebemada ãrĩ bã. Zocãrãba jarabadaa Jerusaleĩne idjia bã ãberãrãra bio biẽ o bada.

14 Mañ awara sacerdote bororã trãneba nañ purudaa ze bã bã ñjã beara jũma jida edei carea.-

15 Baribãrã dadji Boroba jarasia:

-Wãdua. Mã idjira edasia mãnebemada judiorãã, ãdjirã bororã, idjaba israelerã bida bedeamãrẽã.

16 Mã idjia cawabiya sãwã bia mĩga baida bada mãnebemada bedei carea.-

17 Ara mãda Ananĩara Saulo bamaa wãsia. Dji dede eda wãpeda idji jawara Saulo ãrã bãpeda jarasia:

* 9:5 Ara baduba puabãrã cũmia ãrã tagabãrã quĩrãca. Griego bedeade zocãrã cartade mãra neã.

† 9:6 Λαλα versioãne versículo 6 nocoare naãgãda bã bã: "Mañbe ne wayaaba cacua ure nũmãda Sauloba jarasia: Mã Boro, bã ¿cãrẽda quĩrã bã mã oida? Mañne Dadji Boroba jarasia." Baribãrã mãgãra griego bedeade neã. ‡ 9:10 Mãgã Ananĩara nañ capítulo 9de, capítulo 22de bida odja bã. Capítulo 5de dewara Ananĩanebemada bã bã. Idjaba capítulo 23de dewara Ananĩanebemada bã bã.

-Djaba Saulo, dadji Boro Jesu bama ode odjadaba m̄ra zebisia wayacusa b̄ dauba unum̄rēã idjaba Ācōrē Jauredeba bem̄rēã.-

¹⁸ Ara mālda Saulo daudeba beda e quĩr̄ca beada jurrusia. Mālne wayacusa unu besia. Mālbe piradr̄peda borocuesia.

¹⁹ Mālbeb̄ra ne copēda cacua ab̄lasia.

Saulo Damasco purude bada

Saulora Damascoe Jesu ījã bea ume d̄ar̄sia.

²⁰ Mālne judiorã dji j̄rebada deza idjia jaradia besia Jesura w̄rãda Ācōrē Warrada.

²¹ J̄ma māl ūr̄b̄adaba cawa cr̄ichadaē basia. Ādjir̄ba n̄wã iwidi duanasidaa:

-¿Nālḡeca Jerusalēne Jesu ījã beara j̄obi quĩr̄ã badara? ¿Nama ze b̄eca ādjir̄ra sacerdote bororãmaa preso edei carea?-

²² Barib̄ra Sauloba ewariza ebudaara cawabibadjia Jesura w̄rãda Ācōrēba ēdr̄ edabari diai jaradada. Mālba Damascoebema judiorãba cawa cr̄ichadaē panesidaa.

Saulo m̄rũ w̄na

²³ Ewari zoc̄arã badacarea judiorã Damascoebemara Saulo beadi carea beada ausidaa.

²⁴ Māl carea āsa, diamasi bida dji purude eda w̄badama j̄ã panasidaa. Barib̄ra ādjia cr̄icha pan̄ra Sauloba cawasia.

²⁵ Māl b̄rã diamasi Jesu ījã beaba Saulora ē waib̄ade b̄dapēda dji puru m̄garaba aūdu j̄rã ca b̄deba ūdaa puru dajada ar̄bari b̄sidaa.

Saulo Jerusalēnaa w̄na

²⁶ Saulo j̄eda Jerusalēnaa w̄side Jesu ījã bea ume be quĩr̄ã basia. Š Barib̄ra idjira waya panasidaa. Ādjir̄ba ījãnaē panasidaa idjia w̄rãda Jesura ījã b̄da.

²⁷ Barib̄ra Bernabeba Saulora edesia Jesuba diabuedarãmaa. Mālbe idjia n̄b̄rasia s̄wã Sauloba dadji Borora ode unusida, dadji Borora idji ume bedeadada, idjaba s̄wã Sauloba Damascoe Jesudebemada ne wayaa neē bedeadadjida.

²⁸ M̄wã Saulora ādjir̄ ume besia. Mālne Jerusalēne Jesudebemada ne wayaa neē beada n̄babadjia.

²⁹ Judiorã dji griego bedede bedeadarã ume Jesudebemada bedeadadjia barib̄ra idjira bea quĩr̄ã panasidaa.

³⁰ Djabarãba māl cawasidade Saulora Cesarea puruda edesidaa. Mamāba idji puru Tarsōda diabuesidaa.

³¹ M̄wãnacarea Judea druade, Galilea druade, Samaria druade bida djabarãra necai duanasidaa. Ācōrē Jauredeba biara ījãsidea, dadjir̄ Boro waya pan̄neba n̄basidaa idjaba Ācōrē Jaure ab̄adeba ȳ w̄sidea.

Ēberã Enea abada biada

³² Māl ewaride Pedrora Ācōrē ēberãra ac̄ n̄babadjia. Ewari aba Lida purude beada ac̄de w̄sia.

³³ Mama ēberã Enea abadada unusia. Māl ēberãra b̄radr̄ b̄ b̄rã ocho poa c̄de basia.

³⁴ Mālne Pedroba jarasia:

-Enea, Jesucritoba b̄ra biabisia. ¡Piradr̄dua! B̄ c̄dara bedadua.-

Ara mālda Eneara piradr̄asia.

³⁵ Lida purude, Saroñ ejũãne bida jũmarãba dji biadara unusidaa. Mañ carea dadjirã Borora ïjãsideaa.

Dorca ãrẽbada

³⁶ Mañ ewaride Jesu ïjã bã wẽrã Tabita abadada Jope purude basia. Griego bedede idji trãra Dorca abadjidaa.* Mañ djabawẽrãba ne biada o babadjia. Ne neẽ quedeara bio carebabadjia.

³⁷ Ewari aba Dorcara cacua biẽ bẽpeda jaidasia. Mañbe idjira sagãdapeða ãtaarebema dejãne urraju bãsideaa.

³⁸ Jope purura Lida caita basia. Jesu ïjã beaba ãrĩsideaa Pedrora Lidade bãda. Mañ carea eberãda umẽ idjima diabuesidaa nãwã bedeã djuburiadamãrẽã: “Daimaa isabe zedua.”

³⁹ Ara mañda Pedrora ãdji ume wãsia. Jũesidãde idjira dji bẽwãrã bãmaa edesidaa. Mama jũma pẽdra wẽrãrãda jã duanasidaa. ãdjia Pedroa Dorcaba wua cajudada acãbisidaa.

⁴⁰ Mañne Pedroba jũmarãda dajadaa wãbisia. Chĩrãborode cobẽpeda ãcõrẽa iwidisia Dorca ãrẽbabimãrẽã. Iwidipeða dji bẽwãrãmaa acãbãrãde jarasia:

–Tabita, ïpiradrãdua!–

Ara mañda idjira dau ogasia. Pedro unubãrãde ãta chũmesia.

⁴¹ Pedroba idjira jãwãde jidapeða ãta nũmebisia. Mañbe djabarãra, pẽdra wẽrãrã sida trãcuapeða Dorca ãrẽbadada acãbisia.

⁴² Jũma Jope purude mañnebemada cawasidaa. Mãwã zocãrãba dadjirã Borora ïjãsideaa.

⁴³ Mañbe Pedrora Jopede dãrãsia eberã Simoñ abadama. Mañ Simoñba animarã eda biya obadjia.

10

Bajãnebema nezocaba Cornelioa bedeada

¹ Cesarea purude Cornelioba basia. Idjira Italia druãdebema sordaorã boro basia.

² Mañ Cornelioba idji eberãrã sida jũma jipa beasia. ãcõrẽra waya panasidaa. Cornelioba judiorã carebai carea paratada waiãã diabadjia idjaba ãcõrẽa iwidĩ babadjia.

³ Ewari aba quewara ãmãdau ãtãdeã Cornelioba cãimocara quĩrãca bajãnebema nezocada idjima zebãrãda ebuã unusia. Mañba jarasia:

–ïCornelio!–

⁴ Cornelioba bajãnebema nezocara bio acãpeða ne wayaaba iwidisia:

–¿Cãrẽ, mñ boro?–

Mañne bajãnebema nezocaba jarasia:

–Bãã ãcõrẽa iwidĩ bãra, ne neẽ quedea careba bã sida idjia bia unu bãã idjia ne babue diabãrã quĩrãca.

⁵ Mañ bẽrã Jope purudãã eberãrãda diabuedua Simoñ Pedro abada jãrãde wãnamãrẽã.

⁶ Idjira pusa icawa dewarabema Simoñ dji animarã e biya obari dede bãã.–

*

⁷ Bajãnebema nezocara idji ume bedeã bapeða wãsia. Wãnacarea Cornelioba idji nezocada umẽ idjaba sordaoda aba trãsia. Mañ sordaoba Cornelioba carebabadjia idjaba ãcõrẽra waya basia.

⁸ Cornelioba ununara ãdjia jũma nẽbãrãpeða Jopeãã diabuesia.

* **9:36** *Tabita, Dorca.* Mañãrã trãba jara panãã “begui.” * **10:6** Griego bedede ãcããã cartãde naã sida bããã: “Mañ Simoñ Pedroba bãã jaraya sãwã oida bããã.”

Pedroba cãimocara quĩrãca ununa

⁹ Nurẽma ãdji ode nĩnane umatipa babodode Jope puru caita jũẽbada basía. Maãmisa Pedrora ãtaarebema dejãne ãcõrẽa iwidide wãsia.

¹⁰⁻¹¹ Jarra nũma bãrã ne co quĩrã basía. Ne dju panãmisa Pedroba cãimocara quĩrãca unusia bajãra ewabada. Bajãneba boroba waibã quĩrãca bada edaa zebada unusia. Maã borobara iquidaza jãcaraba jã basía.

¹² Borobade eda quĩrãtanoa animarã jĩrũ quĩmãrẽ beada, ãdji jãne wãbadada, ãbana sida beasia. (Ãcarã animarãra judiorãba codacara panasidaa.)

¹³ Mãwã bade Pedroba bedeada ãrĩa. Maã bedeaba jarasia:

–Pedro, piradrãdua. Beapeda codua.–

¹⁴ Baribã Pedroba jarasia:

–Mã coãa, mã Boro. Daiba codacara panãda wa bã quĩrãpita mititia bada mã cocaa.–†

¹⁵ Dji bedeaba wayacusa jarasia:

–Bãrãba codamãrẽã ãcõrẽba bia bãdara mititia bãada arãdua.–‡

¹⁶ Mãwã bedeabada Pedroba barima ãbea ãrĩa. Maãbe borobara wayacusa bajãnaa wãsia.

¹⁷ Maã ununa carea Pedroba abeda cawa crĩchaẽ besia. Wadibida mãgãba cãrẽ jara bada crĩcha bãmisa Cornelioba diabuedarãba Simoã dera iwidide wãnapeda dji eda wãbadama jũesidaa.

¹⁸ ãdjirãba jĩgua iwidisidaa Simoã Pedro abadara mã dede bã cawaya.

¹⁹ Pedroba ununara wadi crĩcha bade ãcõrẽ Jaureba idjĩa jarasia: “Èberãrã ãbea panãba bãra jãra panãa.

²⁰ Piradrãpeda duãa wãdua. ãdji ume wãida biẽ crĩcharãdua. Mã ãdjira zebisia.”

²¹ Ara mãda Pedrora edaa wãsia Cornelioba diabuedarãmaa. Idjĩa jarasia:

–Bãrãba mãdrã jãra panãa. ¿Cãrẽma ze panã?–

²² ãdjirãba panusidaa:

–Daira sordaorã boro Cornelioba diabuesia. Idjira èberã jipa bã idjãba ãcõrẽra waya bãa. Jũma judiorãba idjidebemada bia crĩcha panãa. ãcõrẽ nezoca bajãnebemaba idjĩa bãra idji dedaa trãbisias bã bedeada ãrĩ carea.–

²³ Maãbe Pedroba dede eda wãbisias. Maã diamasi Pedro ume panesidaa. Nurẽma Pedrora pirabaripeda ãdjirã ume wãsia. Idjãba ãcarã djabarã Jopedebemada ãdjirã ume wãsidada.

Pedro Cornelio ume bedeada

²⁴ Maã nurẽma Cesareade jũesidaa. Cornelioba idji èberãrãda, idji dji biarã sida ãbaa trãna bãrã idji dede jãã panasidaa.

²⁵ Pedro dji de caita jũeside Cornelioba araa audiabariide wãsia. Pedro quĩrãpita egode barru cobepeda bia bedeasia.

²⁶ Baribã piradrãmãrẽã Pedroba nãwã jarasia:

–jãpiradrãdua! Mãra èberãda jãwã bãa.–

²⁷ Pedrora Cornelio ume bedeada bada eda wãsia. Mama èberãrã zocãrã duãada unusia.

²⁸ Maãbe Pedroba jarasia:

–Bãrãba cawa panã dai judiorãra judiorãẽ ume nĩbacara panãda idjãba judiorãẽ dede eda wãcara panãda. Baribã ãcõrẽba mã cawabisias ni abãda jaraiẽ bada ãcõrẽ quĩrãpita biẽ bada wa idji quĩrãpita mititia bada.

²⁹ Maã bãrã mã nama zemãrẽã jarade wãsidada ara mãda ne jaraẽ zesias. Jããbe mã cawa quĩrã bã cãrẽ cãrẽã mãra trãsidada.–

† 10:14 Levítico 11:1-32. ‡ 10:15 Marco 7:13-19.

30 Mañne Cornelioba jarasia:

-Ewari quĩmãrẽ ðΛΛ ara nañ horaca mñã ne codaca ewarida o basia. Quewara ãmãdau ãtΛeda Æcõrẽa iwidi ðΛde ãberãda mñ quĩrãpita nũmΛda unusia. Idjia cacuade jã ðΛra dorrodorrea basia.

31 Mañ ãberãba mñã jarasia: "Cornelio, ðΛΛ iwidi ðadara Æcõrẽba bia ãrñsia. Idjia quĩrãdoã ðΛΛ ðΛΛ ne neẽ quẽdeara carebabarida.

32 Mañbe ãberãrãda Jopedaa diabuedua Simoã Pedro abadada jΛrΛde wãnamãrẽã. Idjira pusa icawa dewarabema Simoã dji animarã e biya obari dede ðΛΛ. Mañ Simoã Pedrora jũesira idjia ðΛã bedeaya."§

33 Ara mañda mñã ðΛra jΛrΛbisia. Bio bia ðΛΛ ðΛra namaa zeda bẽrã. Nawena jũma dairãra nama Æcõrẽ quĩrãpita duanΛa dadjirã Boroba ðΛã jarabi ðΛda ãrñni carea.-*

34 Mañne Pedroba jarasia:

-ΛrãðrΛ mñã cawabΛrΛa wãrãda Æcõrẽba ni abΛda quĩrã awara ocada.†

35 ÆteðrΛ puruzabema idji wayaaba jipa o ðeada bia unubaria.

36 Æcõrẽba bedea bia Jesucritodeba idji ume ibiadidebemada israelerã diabuesia. Mañ Jesucritora jũmarã Boroa.

37 Bãrãba cawa panΛa jũma judiorã druade Jesudebemada nẽðrΛðadada. Naãrã Galileade Juañba jaradia basia ãberãrã borocuedamãrẽã.

38 Mañ ewaride Æcõrẽba idji Jaureda, idji ððΛΛ sida Jesu Nazaredebemaa diasia.‡ Æcõrẽra idji ume ðΛ bẽrã Jesuba ne biada o nĩbasia idjaba ãberãrã diauruba biẽ erobΛra jũma biabibadjia.

39 Judiorã druade, Jerusaleñ purude biãda Jesuba odara daiba jũma unusidaa. Idjia ne biada odamñna judiorãba cruide cachi beasidaa.

40 Ara mañ Jesuda Æcõrẽba ewari ãbeade ãrẽbabipeða ãcΛrΛa unubisia.

41 Æcõrẽba jũmarãa unubiẽ basia baribΛrΛ dairãa unubisia mañ carea edada bẽrã. Idji ãrẽbaðacarea dairãra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

42 Jesuba dairãra diabuesia jũma ãberãrãa nãwã jaradamãrẽã: Æcõrẽba idjira ðΛsia zocai ðeara, beupeðada sida jipa cawa omãrẽã.

43 Jũma Æcõrẽneba bedeabadarãba mañnebemada bedeasidaa. Ædjirãba cawabisidaa bariduaba Jesuda ãjãibΛrΛ, mañ ãberãba cadjirua o ðadara Æcõrẽba idjideba quĩrãdoaida.-

Æcõrẽ Jaure judiorãẽmaa zeda

44 Pedro wadibida bedea ðΛde jũma idji ãrñ duanΛmaa Æcõrẽ Jaureda zesia.

45-46 Mañne dewara bedeade bedea duanesidaa idjaba Æcõrẽa bia bedea duanesidaa. Judiorã Jesu ãjã bea Pedro ume zepedaðaba mañ ãrñsidade cawa crĩchadaẽ basia Æcõrẽba idji Jaureda judiorãẽa biãda diada bẽrã.

47 Mañne Pedroba jarasia:

-NañgΛ ãberãrãba Æcõrẽ Jaurera edasidaa dadjirãba edapeðada quĩrãca. ¿Ædjirãra borocuediẽ panΛca?-

48 Mañbe Pedroba ãdjirãra Jesucrito trãneba borocuebisia. Mãwãnacarea ãdjirãba bedea djuburiasidaa idjira ãdjirã ume dãrã ðamãrẽã.

11

Pedroba djabarã Jerusaleñnebemarãa bedeada

§ 10:32 Mañ Simoã Pedro jũesira idjia ðΛã bedeaya. Mañra griego bedeade ãcΛrΛ cartaðe neẽa. * 10:33 Dadjirã Boro. Griego bedeade ãcΛrΛ cartaðe "Æcõrẽ" ðΛ ðΛΛ. † 10:34 Deuteronomio 10:16-17. ‡ 10:38 Luca 3:2-22.

¹ Māwānacarea Jesuba diabuedarāba, dewara djabarā Judea druade bea bida ūrīsidaa judiorāēba Ācōrē bedeara iḡāsidaa.

² Maḷ carea Pedro Jerusaleḷnaa wāsīde ḷCARḷ djabarā judiorāba idjira biē jarasidaa.

³ Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārē bḷra judiorāē dede eḷa wāpeda ādji ume ne co basi?–

⁴ Maḷne Pedroba idji māwānada ādjirāa jūma nēbḷḷasia.

⁵ –Jope purude basīde mḷa Ācōrēa iwīdi basia. Maḷne cāimocara quīrāca boroba waiḷḷa quīrāca bḷda unusia. Maḷra iquīdaza jḷcaraba jḷ bḷda bajāneba eḷaa zepeda mḷma jūēsīa.

⁶ Mḷa bio acḷsia cārēda eḷa bḷ cawaya. Maḷne daupēbada animarāda, mēābema animarāda, ādji jāne wābadada, ībana bea sīda unusia.

⁷ Māwā bḷde bedeada ūrīsīa. Maḷ bedeaba mḷa jarasia: “Pedro, piradrḷdua. Beapeda codua.”

⁸ Baribḷḷ mḷa jarasia: “Mḷa coēa, mḷ Boro. Dairāba cocara panḷda wa bḷ quīrāpita mititia bḷda mḷa cocaa.”

⁹ Maḷne bajāneba bedeaba mḷa jarasia: “Bārāba codamārēā Ācōrēba bia bḷdara mititia bḷada arādua.”

¹⁰ Māwā bedeabḷḷda mḷa bḷrima ūbea ūrīsīa. Maḷbe borobara wayacusa bajānaa wāsīa.

¹¹ Māwā bḷde ēberāda ūbea mḷ bḷ dede jūēsīdaa. Ādji boroba Cesarea purudeba mḷmaa diabuesīa.

¹² Ācōrē Jaureba mḷra ādji ume biē crīchaē wābisīa. Cesareade jūēnapeda dairāra ādji boro dede eḷaa wāsīdaa. Naḷ sei djabarāda mḷ ume panasīdaa.

¹³ Maḷ ēberāba daia nēbḷḷasia bajānebema nezocada idji dede nūmḷda unusīda. Maḷḷba idjīa jarasia: “Jope purūdaa ēberārāda diabuedua Simoḷ Pedro abadada jḷḷde wānamārēā.

¹⁴ Idjīa jaraya sāwābḷḷ Ācōrēba bḷra, bḷ dedebemarā sīda ēdrḷ edaida.”

¹⁵ Mḷa maḷnebema bedea nūmḷne Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dadjirāmaa naārā zeda quīrāca.*

¹⁶ Maḷne dadjirā Boroba jaradara mḷa quīrānebasīa: “Wārāda Juaḷba ēberārāra baidoba borocuesīa, baribḷḷ Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya.”†

¹⁷ Dadji Boro Jesucritoda iḡā panḷ bērā Ācōrēba dadjirāa idji Jaureda diasīa. Idji Jaureda ādjirāa bīda diada bērā ḡmḷa sāwā idjīa oḷadebemada biē jarai?–

¹⁸ Jerusaleḷnebema djabarāba maḷ ūrīsīade waa biē jaradaē basīa, ātebḷḷ Ācōrēa nāwā bia bedeasīdaa:

–¡Wārāda Ācōrēba judiorāē sīda carebasīa ādji cadjiruara igaradapeda idjīmaa zedamārēā! ¡Māwā ewarīza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquía purudebema

¹⁹ Estebaḷ beapedadacarea ēberārāba Jesu iḡā bea biē odi carea ēpēsīdaa. Maḷ bērā zocārā djabarāra Jerusaleḷneba mīrū wābḷḷasīdaa. ḷCARḷra Penicia druadaa, Chipre morroḷdaa idjaba Antioquía purūdaa bīda wāsīdaa. Ādji wābḷdaza bedea Jesudebemada ababe judiorāa jarabadjīdaa.

²⁰ Māwā panḷne ḷCARḷ Jesu iḡā bea Chipredebemada, Cirene purudebema sīda Antioquīade bade wāsīdaa. Maḷḷrāba griegorāa bīda bedea bia dadji Boro Jesudebemada jara panesīdaa.

* **11:15** Hecho 2:1-4. † **11:16** Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya. Griego bedeade nāwā bḷ bḷa: “Ācōrēba bārāa idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16.

21 Dadjí Boroba idji ʌʌadɛba ʌdjirāra carebasia. Maʌba ʌdjia jara panʌra zocārāba ʌjāsidaa. ʌdjia naēna ɛpɛ pananada igaradapɛda dadjirā Borora ʌjāsidaa.

22 Djabarā Jerusaleʌnebemaba maʌ cawasidaɛ Bernabeda Antioquíadaa diabuesidaa.

23-24 Maʌ Bernabera ɛberā jipa ʌbasia. Jesura bio ʌjā ʌbasia; ʌcōrē Jauredɛba ʌbasia. Bernabe Antioquíadaɛ jūēsidaɛ unusia ʌcōrēba idji biadɛba djabarāra careba ʌda. Maʌ carea idjira bio ʌsridasia. Maʌne idjia jūmarāa jarabadjia dadjí Borora soɛba wārāda ɛpɛnamārēā. Māwā ʌadɛ zocārāba dadjirā Borora ʌjāsidaa.

25 Māwānacarea Bernabera Tarso purudaa Saulo jarʌdɛ wāsia. Unupɛda Antioquíadaa edesia.

26 Mama djabarā ume poa aba dji jarɛbadjidaa. ʌdjia zocārā ɛberārāa Jesucritodɛbemada jaradiabadjidaa. Maʌ Antioquíadaɛ ɛberārāba Jesu ʌjā ɛbeara “cristiano” abadjidaa. Mamabarʌ maʌ trʌra naārā odjasia.

27 Maʌ ewarida ʌcōrēneba bedɛabadarāda Jerusaleʌneba Antioquíadaa wāsidaa.

28 Aba Agabo abadada ʌta nūmɛpɛda ʌcōrē Jauredɛba jarasia jūma naʌ ɛjūāne jarrabada zeida. Maʌ jarrabara wārāda zesia Claudio Romanebema boro basidaɛ.‡

29 Maʌ carea Jesu ʌjā ɛba Antioquíadaɛ duanʌra bedɛa ausidaa paratada djabarā Judea druadɛ ɛba itea diabuedi carea. ʌdjiza poya diabʌda quīrāca diaɛdaa asidaa.

30 Maʌ parata jarʌ pepɛdadacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarā bororāmaa edɛdamārēā.

12

Pedro preso badada cawaēne ɛdrʌda

1 Maʌ ewarida dewara Herodeda jūma judiorā druadɛbema boroda ɛbasia.* Maʌ Herodeba djabarāda ʌcarʌ jidabipɛda biɛ obisia.

2 Juaʌ djaba Santiagoda necoba beabisia.†

3 Herodeba unusia judiorāra maʌ carea ʌsridasidaa. Maʌ ɛberā Pedro sida jidabisia. Māwā osia paʌ ɛsābari neɛ ʌ cobada ewarida.‡

4 Pedrora jidabipɛda preso ʌabisia. Maʌbe sordaorāda diecisei edapɛda quīmārɛ quīmārɛ Pedrora bio wagabisia. Herodeba crīcha ʌbasia Pedrora jūmarā quīrāpita cawa oida judiorā Egiptodɛba ɛdrʌpɛdaa quīrānebabada ewari jōnacarea.

5 Pedrora preso ʌabada dedɛ jida eropanʌmisa djabarāba ʌcōrēa bio iwidi panasidaa idji carebamārēā.

6 Herodeba cawa oi ewari jūɛboɔo diamasi Pedrora sordaorā umé panʌ ɛsi cāi ʌbasia. Carena uméba jʌ ʌbasia. Preso ʌabada dedɛ eda wābadama dewara sordaorāda nūpanasidaa.

7 Māwā ʌadɛ cawaēne dadjirā Boro nezoca bajānebemada Pedromaa zesia. Maʌba preso ʌabada dera eda ʌna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrode tāpɛda ʌrʌmatasia. Maʌne jarasia:

–Isabe piradrʌdua.–

‡ 11:28 Maʌ Claudiara Romanebema boro basia poa 41neba aba 54daa. Poa 46dɛ Judea druadɛ jarrabada dji cābāyā zesia. * 12:1 Maʌ Herodera “Agripa dji naārābema” abadaa. Ababe naʌ Hecho capítulo 12dɛ odja ʌa. Herode dji Droma wiuzaque basia. Judiorā druadɛbema boro basia poa 41neba aba 44daa. Idji warra sida Agripa trʌ jarabadjidaa. Maʌgʌ Agripara odja ʌa Hecho 25:13dɛba aba 26:32daa. † 12:2 Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. ‡ 12:3 Exodo 12:1-27.

Cawaēne Pedro jɿwade carena jɿ ɸara ērā ɸaesidaa.

⁸ Maɿbe bajānebema nezocaba jarasia:

–Bɿa cacuade jɿ ɸara bio trājɿdua. Jirūne jɿbari sida jɿdua.–

Pedroba māwā odacarea bajānebema nezocaba jarasia:

–Bɿa ɿrɿ jɿbari sida jɿpeda mɿ caidu zedua.–

⁹ Ara maɿda Pedrora bajānebema nezoca caidu wāsia, baribɿɿ idjia adua ɸasia bajānebema nezocaba o ɸara wārāda māwā ɸada. Cāimocarada crīcha ɸasia.

¹⁰ Māwā ɸade sordaorā dji edaare panɿ caita wāyā wāsidaa. Maɿare dewararā caita wāyā wānapeda dji dajada wābada jiorro odama jūesidaa. Jūēɸadade maɿ jiorro odara iduba ewa dogosia. Ara maɿda ēdrɿsidaa. Mīgaē wāɸadade bajānebema nezocara Pedro ume ɸadada nēɸasia.

¹¹ Maɿbeɿɿ Pedroba cawasia wārāda ēdrɿsida. Idjiduba jarasia: “Arāɸɿɿ mɿa cawasia dadji Boroba wārāda bajānebema nezocada diabuepeda mɿra Herode jɿwaeɸabemada ēdrɿ ɸasida. Judiorāba biē o quīrīa panananebemada wārāda ēdrɿ ɸasia.”

¹² Pedroba wārāda ēdrɿsida cawaside Juaɿ Marco papa Maria dedaa wāsia. Maria dede zocārā djabarāba Ācōrēa iwidi panɿda āɸaa dji jɿre panasidaa.

¹³ Maɿne Pedroba dajadaareba trɿ ɸade nezocawērā Rode abadaba acade wāsia caiba trɿ ɸa cawaya.

¹⁴ Rodeba Pedro bedeera cawasia. Maɿ bērā ɸasridasia baribɿɿ eda wāɸadara ewaē ɸasia. Āteɿɿ eda pira wāpeda djabarāa jarasia Pedrora dajada ɸada.

¹⁵ Maɿne jūmarāba Rodea jarasidaa:

–Bɿara quīrāē nūmɿ.–

Baribɿɿ idjia wārāana asia. Maɿne ādjirāba jarasidaa:

–Māēteara idji bajānebema nezocada māwā ɸaa.–Š

¹⁶ Māwā panɿne Pedroba dajadaareba mīa sē trɿ ɸasia. Ewasidade ādjirāba unusidaa wārāda Pedroda māwā ɸada. Aɸeda cawa crīchadaē ɸasia.

¹⁷ Baribɿɿ Pedroba jɿwaba jarasia chupeadamārēa. Maɿbe jūma nēɸɿɿasia sāwāɿɿ dadji Boroba idjira preso ɸadada ēdrɿ edasida. Jūma nēɸɿɿpeda jarasia:

–Jūma maɿgɿara Santiagoa, waabema djabarāa bida jaradadua.–*

Maɿbe Pedrora mamaɿba āyā wāsia.

¹⁸ Anadrɿside sordaorāba cawadaē ɸasia Pedrora sāmaa wāsida. Aɸeda cawa crīchadaē ɸasia idjaba ne wayasidaa.

¹⁹ Herodeba idjira jɿɿɿbisia, baribɿɿ sordaorāba ununaē ɸasia. Herodeba ādjirāa maɿgɿɸebemada bio iwidiɸeda jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druadeba Cesarea puruɸaa wāpeda mama dārāsia.

Herode beuda

²⁰ Maɿ ewaride Herodera Tirodebeɸarā ume, Sidoɿnebeɸarā ume bida quīrū ɸasia. Baribɿɿ maɿgɿrāba cobadara Herode druade edabadjidaa. Maɿ carea ādjirāa bedeada audapeda āɸaa wāsidaa idji ume ibiadi carea. Naārā Blasto abadamaa wāsidaa. Maɿ Blastora Herodeare dji droma ɸasia. Maɿne ādjia jara panɿra Blastoa iɿābidapeda idjideba Herodea bedeada djuburiasidaa ibiadi carea.

²¹ Herodeba ɸada ewaride djio bia quiruda jɿpeda idji buguede chūmesia. Maɿbe ādjirā quīrāpita bedeasia.

Š 12:15 ɿɿɿ judiorāba crīchāsidaa jūmarāba ara ādji bajānebema nezocada erobeada. Maɿ nezocara ara dji ēberā za quīrāca ɸada crīchāsidaa. * 12:17 Maɿ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrā bedeade Santiago trɿra zesia “San Jacobo” isabe jarabɿɿdeba. Carta Santiago abadara maɿ Santiagoba ɸasia.

22 Māwā b̄ade ādjirāba jīgua jarabadjidaa:

–¡Za bedea b̄ara ēberāéa, āteb̄ara Ācōrēa!–

23 Barib̄ara Herodeba Ācōrēa bia bedeadaduada aē basía. Ara mañne dadjirā Boro nezoca bajānebemaba idjira cacua biē b̄asia. Mañbe idjira quiba co beasia.

24 Mañmisa djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada t̄m̄lara jaradia wāsidaa.† Mañne zocārāba ĩjāb̄ada b̄erā yō wāsidaa.

25 Bernabeba, Saulo bida Jerusaleñne parata djabarā itea diapedadacarea jēda wāsidaa. Juañ Marco abadada edesidaa.

13

Ācōrē Jaureba Saulo, Bernabe sida trāna

1 Djabarā Antioquía purudebema tãena Ācōrēneba bedeadadada, Critodebema jaradiabada sida beasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba Simoñda basía. Simoñ trā ĩyāgadara “Dji Pāima” abadjidaa. Manaeñ sida basía. Idjira Galilea druadebema boro Herode ume ābaa warisia.*

2 Ewari aba djabarāba ne codaca ewari o pan̄ne dadjirā Boroa bia bedea panasidaa. Māwā pan̄ne Ācōrē Jaureba ādjirāa jarasia:

–Bernabeda, Saulo sida m̄a trāsía. Mañ b̄erā ādjida b̄adadua m̄a obi b̄ara odamārēā.–

3 Ādjia ne codaca ewari odapeda Ācōrēa iwidib̄adade ādji j̄wara Bernabe ĩrā, Saulo ĩrā bida b̄asidaa. Mañbe ādjira diabuesidaa dadjirā Boroba obi b̄ara ode wānamārēā.

Saulo, Bernabe sida Chipre druadaa wāpedada

4 Ādjira Ācōrē Jaureba diabueda b̄erā Seleucia puruāa wāsidaa. Mamāba barcode Chipre morroāa wāsidaa.

5 Salamina purude jūēnapeda judiorā dji j̄rebada deza Ācōrē bedeara jaradiasidaa. Ādji carebai carea Juañ Marcoda ādji ume n̄basía.†

6 Jūma mañ morro dromane p̄r̄r̄ab̄adade Papo purude jūēne wāsidaa. Mama judio Barjesu abadada unusidaa. Mañ Barjesura jāibana basía. Sewadeba jaradjia Ācōrēneba bedebarida.

7 Idjira Chipredébema boro Sergio Paulo abadama b̄abadjia. Mañ Sergio Paulora crīcha cawa basía. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sida trābisia Ācōrē bedeada ũrī quĩrĩā bađa b̄erā.

8 Barib̄ara ādjia jaradia pan̄ne jāibana Barjesuba sewaāa abadjia dji boroba Ācōrē bedeara ĩjārāmārēā. (Barjesu trāra griego bedeade Elimá abadaa.)

9 Mañne Saulora Ācōrē Jauredéba basía. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimámaa bio ac̄a nūmepeda nāwā jarasia:

10 –¡B̄ara sewaida b̄aa! ¡b̄a sora cadjiruaba bira b̄aa! Diauru warra, ¡b̄a ne jūma jipa b̄ada quĩrĩācaa! ¿Cārē cārēā ara pichia Ācōrē wārā bedeara sewaāa a b̄a?

11 Jāñbe dai Boroba idji l̄b̄adéba b̄ara cawa oya. Nawena b̄ara dauberrea beya. Dārā ãmādaura unuē b̄aya.–

Ara mañda jāibanaba towa pāisosoa b̄ada unupeda dauberrea besia. Mañbe bedea djuburiasia bariduaba idji j̄wade jidapeda careba ededamārēā.

† 12:24 *Bedeā dadji Boro Jesudebema.* Griego bedeade b̄á b̄aa “Ācōrē bedea.” * 13:1 *Galilea druadebema boro Herode.* Mañḡa Herodera Antipa trā jarabadjidaa. † 13:5 Griego bedeade “Juañ” b̄á b̄aa. Idjira Bernabe ēberārānebema basía. Colosa 4:10.

12 Sergio Pauloba mañ unuside ãdjia dadjirã Boroðebema jaradia panΛra bio bia ũrĩna bẽrã ĩjãsia.

Pisidia druadaa wãpedada

13 Paulora idji ume nĩna sida Papo purudeba Panpilia druadaa barcode wãsidaa. Mama Pergue purude jũesidaa. BaribΛra Juañ Marcoba ãdjira amepeda Jerusaleñnaa jẽda wãsia.‡

14 Perguedebeba dewara Antioquía purudea wãsidaa. Mañ Antioquíara Pisidia druade bΛa. Mama ãnãũbada ewaride judiorã dji jΛrebada dede eða wãnapeda chũpanesidaa.

15 Mañbe dji bororãba ãcõrẽ leydebemada idjaba ãcõrẽneba bedeabadaba bΛpedadadebema sida jĩgua lesidaa. Mañbe abΛada Paulo, Bernabe chũpanΛmaa nãwã jarade wãbisidaa:

–Djabarã, bãrãba dai carebadi carea bedeada eropanΛbΛra, jaradada.–

16 Mañne Paulora piradrΛpeda jΛwaba jarasia jũmarãda chupeadamãrẽã. Mañbe jarasia:

–Achirã Israeldebema idjaba judiorãe ãcõrẽ waya bẽarã, ũrĩnadia:

17 Israel ãcõrẽba dadji drõã naẽnabemarãda edasia. ãdjirã Egipto druade ãĩbemarã quĩrãca panasidade ãcõrẽba puru dromada yõbisia. Mañbe idji bΛbaba ãdjirãra Egipto druadebemada eðra enesia.§

18 Mãwãnacarea ãdjirãba eñjũã põãsa ewaraga bΛde biẽ obΛdara ãcõrẽba cuarenta poa droa basia.*

19 Mañbe Canaañ druade ãcõrẽba siete puru poyabipeda ãdji eñjũãdadji drõã naẽnabemarãa diasia.†

20 Egiptoada wãpedadadeba aba ãdji eñjũã edabΛdadaa 450 poa basia.‡

Mãwãnacarea ãcõrẽba idji purua ãdji eðra bΛbadarãda diabadjia aba ãcõrẽneba bedeabari Samuel ewaridaa.§

21 Mañ ewaride ãdjirãba ãcõrẽba bedeada djuburiasidaa eberã aba ãdjirã boroda bΛmãrẽã. Mañ carea ãcõrẽba Quis warra Saulda bΛsia.* Mañ Saulora Benjamiñneba yõna basia. Cuarenta poa israelerã boroda basia.

22 BaribΛra ãcõrẽba Saulora ãyã bΛpeda Davida bΛsia ãdjirã boroda bamãrẽã. Davidebemada ãcõrẽba nãwã jarasia: “Mãa Jesé warra Davida bia unu bΛa. Mãa obi quĩrãã bΛra idjia jũma oya.”†

23 Mañbe ãcõrẽba naẽna jarada quĩrãca osia. Idjia Davideba yõpedadadebemada aba bΛsia israelerã Eðra Edabarida bamãrẽã.‡ Mañ eberãra Jesua.

24 Mañ Jesu zeĩ naẽna Juañba jũma israelerã jaradia basia ãdji cadjirua igaradapeda ãcõrẽmaa zedamãrẽã. Mãwã obΛdara idjia doeda borocuebadjia.

25 Idji beui ewari caita baside Juañba jarasia: “Bãrãba mãra ¿caida crĩcha panΛ? Mãra ãcõrẽba eðra edabari diai jaradaẽa.§ BaribΛra mã caidũ zebΛrada mã cãyãbara dji dromaara bΛa. Idjia jĩrũne jã bΛ eĩrãĩ carea mãra bia bΛẽa.”*

26 Achirã Abrahãneba yõpedadarã, judiorãe ãcõrẽ waya bea, ãcõrẽba dadjirãa mañ bedeada dadji eðra edaidebemada diabuesia.†

‡ **13:13** Mañ Juañ Marco jẽda wãnara Pauloba biẽ unusia. Hecho 15:38. § **13:17** Exodo 1:7; 12:51.

* **13:18** Droa basia. Griego bedeade Λcala cartade bΛ bΛa “waga basia.” Numero 14:34. † **13:19** Josue 11:15-23. ‡ **13:20** Griego bedeade mañba idjaba jara bΛa: “Mañbe 450 poa ãcõrẽba idji purua ãdji eðra bΛbadarãda diabadjia.” § **13:20** Jucee 2:16-19. * **13:21** 1 Samuel 8:1-9; 10:23-25. † **13:22** 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaía 44:28. ‡ **13:23** 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13,17. § **13:25** Juañ 1:20. * **13:25** Luca 3:16. † **13:26** Dadjirãa. Griego bedeade Λcala cartade bΛ bΛa: “Bãrãa.”

27 Jerusaleñnebemaba, ãdji bororã biða Jesura dadji ÊdrΛ Edabarida cawadaẽ basía. Æcõrẽneba bedeabadaba ßΛpedadara ãnãũbada ewariza jĩgua lebadamĩna idjidebema ßΛpedadada cawadaẽ basía. ÆtebΛrΛ Jesu be-abisidade mañ bedeaba jara ßΛra wãrãda osidaa.

28 Ni cãrẽ cadjirua odara ununaẽmĩna ãdjirãba Pilatoa jarasidaa beamãrẽã.

29 Æcõrẽ cartade idji beadidebema ßΛpedada jũma mãwãnacarea idjira crudebemada uðaa ßΛdapeda tΛbarisidaa.

30 BaribΛrΛ Æcõrẽba idjira ãrẽbabisia.

31 Mãwãnacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusaleñnaa wãpedadarã ara idjida barima zocãrã unubisia. Idi mañ õberãrãba idjidebemada jũma israelerã beðea panΛa.

32-33 Ara mañ quĩrãca daiba nañ beðea biada jara panΛa: Æcõrẽra dadji drõã naẽnabemarã ume beðea ßΛsia idjaba dadjirã, ãdjirãneba yõpedadarã ewaride mañ beðea ßΛdara jũma osia. Jesura ãrẽbabisia salmo umébbemane ßΛ ßΛ quĩrãca.‡ Nãwã jara ßΛa: “ßΛra mΛ Warraa. Idi ßΛra mΛ Warraada abΛrΛa.”§

34 Æcõrẽba Jesura beu badada ãrẽbabisia waa beurãmãrẽã. Mañnebemada idji cartade nãwã jarasia: “Mãa Davia carebai jaradara bãrã ume wãrãda oya.”*

35 Mañ carea dewara salmone nañda jara ßΛa: “Mã, ßΛ nezoca jipa ßΛra ßΛa idu berawabiẽa.”†

36 Davi zocai baside Æcõrẽba idjideba osia idjia quĩrãã bada quĩrãca. Mañbe Davira jaidapeda tΛbarisidaa idji drõãenabemarã tΛbaripedadama. Mañne idjira berawasia.

37 BaribΛrΛ Æcõrẽba ãrẽbabidara berawaẽ basía.

38-39 Mañ bãrã djabarã, naãgΛda cawadadua: bãrãba cadjirua obadara Æcõrẽba Jesudeba quĩrãdoaya. Moise ley ijã o panΛ carea Æcõrẽba bãrãra jipa panΛana acaa. BaribΛrΛ jũma Jesu ijãbdara Æcõrẽba jipa panΛana abaria. MaãdrΛ bãrãa jara panΛa.

40 Quĩrãcuita beadadua Æcõrẽneba bedeabadaba ßΛpedadada bãrã ume mãwãrãmãrẽã. Nãwã ßΛsidaa:

41 Æcõrẽba jara ßΛ igara bearã, jacladadua! ;Dauperadadua! ;Beudadua!

Mãa bãrã ewaride ne minijichiada oya.

Maãra abaΛba bãrãa jarabΛrΛ sida ijãnaẽa.‡

42 Paulo, Bernabe sida judiorã dji jΛrebada dedeba êdrΛbdade õberãrãba beðea djuburiasidaa dewarabema ãnãũbada ewaride biða mañnebemada beðeadamãrẽã.§

43 Dji jΛre panana wãside zocãrã judiorãba, judiorã crĩcha õpẽbada biða Paulora, Bernabe sida õpẽsidaa. Ædjia mañ õberãrã bio jarasidaa Æcõrẽba idji biadeba ãdjirã careba ßΛda ijã pananamãrẽã.

44 Dewarabema ãnãũbada ewaride purura berara jũma ãbaa dji jΛresidaa Æcõrẽ beðea ãrĩni carea.

45 BaribΛrΛ judiorã bororãba õberãrã cãbana unusidade soðe biẽ duanesidaa. Pauloba jaradia ßΛde ãdjirãba sewaada abadjidada idjaba Paulodebemada biẽ bedeabadjidada.

46 Mañne Pauloba, Bernabe biða ne wayaa neẽ ãdjirãa jarasidaa:

‡ 13:32-33 *Arẽbabisia.* Mañ bedeaba idjaba jara ßΛa Æcõrẽba idji Warrara nañ djara edamãrẽã jaradadebemada. § 13:32-33 Griego bedeade ßΛ ßΛa “idi mãra ßΛ zeza basía.” Salmo 2:7. Mañ salmoba beðea ßΛa Æcõrẽba idji Warrara israelerã Boroda ßΛdadebemada. * 13:34 Isaía 55:3.

† 13:35 Salmo 16:10. ‡ 13:41 Habacuc 1:5. § 13:42 *Õberãrãba.* Griego bedeade ãcΛrΛ cartade ßΛ ßΛa “judiorãẽ beaba.”

-Wārāda daiba bārāa Ācōrē bedeara naārā jaradida panasidaa. Baribara bārāba igara panā bēra idjaba bārāmaara ewariza Ācōrē ume zocai baida biē ba bēra, daiba judiorāea jarade wānia.

⁴⁷ Daiba māwā odamārēa dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Māa bara ānaa quīrāca basia judiorāeba mānebemada cawadamārēa.

Baa jūma naā ējūāne bearāa cawabiya māa ēdra edaidebemada.*

⁴⁸ Judiorāeba maā ūrīsidade basridasidaa. Ara maāda dadjirā Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Maāne Ācōrēba ewariza idji ume zocai beadi carea badarāba ijāsidaa.

⁴⁹ Maābe dadjirā Boro bedeara jūma maā druade jarasidaa.

⁵⁰ Baribara judiorāba Ācōrē waya bea wērārā dji dromarāa, umaquīrā dji dromarāa bida jarasidaa Paulo, Bernabe sida biē odamārēa. Māwā ādji purudebemada āyā jaretasidaa.

⁵¹ Maāne Pauloba Bernabe bida purudebema pora ādji jīrūnebemada jārāpetasidaa unubidi carea Ācōrēba cawa oida. Maābe Iconio puruāa wāsidaa.

⁵² Baribara Jesu ijā bea maā Antioquāde panara bio basrida panasidaa idjaba Ācōrē Jauredeba panasidaa.

14

Iconio purude panana

¹ Iconio purude ādjia obada quīrāca Paulora Bernabe sida judiorā dji jarebada dede edaa wāsidaa. Ādjia jaradia panā carea zocārā judiorāba griegorā bida Jesura ijāsidaa.

² Baribara judiorā Jesu ijāē beaba judiorāea djabarānebemada biē crīchabisidaa.

³ Māwāmīna Paulora Bernabe sida mama dārā panasidaa. Dadjirā Boroba careba bada sodeba ijā panā bēra idjidebemada ne wayaa neē jaradiabadjidaa. Maāne dadjirā Boroba ādjia badada diasia ne ununacada odamārēa. Māwā cawabisia idji biadebema ādjia jaradia panara wārāda.

⁴ Baribara maā purudebemarāba awara awara crīcha beasia. Acara Pauloare, Bernabeare bida panasidaa, maāne acara judiorāare panasidaa.

⁵ Maāne judiorāda, judiorāe sida dji purudebema bororā ume bedea ausidaa Paulo, Bernabe sida mōgaraba tabari beadi carea.

⁶ Baribara Pauloba, Bernabe bida maā cawasidaa Licaonia druadaa mīrū wāsidaa. Litra puruāa, Derbe puruāa bida wāsidaa. Jūma maā Licaonia druade para wāsidaa.

⁷ Mama ādjia bedea bia Jesudebemada jarabadjidaa.

Litra purude panana

⁸ Litra purude ēberā jīrū biē bada basia. Māwā topedada bēra poya nībaca basia.

⁹ Maā ēberāba ūrī chūmasia Pauloba Jesudebema bedea bada. Pauloba idjimaā acarade cawasia idjia wārāda ijā bada Jesuba idjira poya biabida.

¹⁰ Maā bēra Pauloba idjia jīgua jarasia:

-jPiradra! jĀta nūmedua!-

Ara maāda idjira āta jādrapeba nībade wāsia.

¹¹ Pauloba oda unusidade maā purudebemarāba licaonia bedea jīgua jara duanesidaa:

-jĀcōrēda umē dadjirāmaa ēberā quīrāca edaa zesidaa!-

* 13:47 Isaia 49:6.

¹² Ādjirāba jarasidaa Bernabera ādji ācōrē droma Zeuda idjaba Paulora ādji ācōrē Hermeda, idjira dji bedea jarabari bēra.*

¹³ Litra puru quīrāpe ādji ācōrē Zeu de dromada basia. Mamaλba Zeu sacerdoteba pacada, nepōnō sida dji purude eda wābadamaa enesia. Idjia, puru ume Pauloa, Bernabea bida maλ pacara babue dia quīrīā panasidaa.

¹⁴ Baribλγλ Jesuba diabueda Bernabea, Paulo bida maλ cawasidaade ādjia cacuadae jλ panλra cōācuadapeda ēberārā tāēna pira wānapeda nāwā jīgua jarasidaa:

¹⁵ –Achirā, ζcārē cārēā jāwā o panλ? Daira ācōrēēa. Daira ēberāa, bārā quīrāca. Bārāa jarade ze panλa naλ ācōrē siriē beada igaradapeda Ācōrē zocai bλdrλ ījānamārēā. Maλgλ Ācōrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūmλ sida osia.

¹⁶ Naēna Ācōrēba idji adua bea purua ara ādjia o quīrīā panλda idu obibadjia.

¹⁷ Māwāmīna ewariza bia o bλdeba idjia cawabi bλa idjira wārāda bλda. Idjia bajāneba cueda zebibaria idjaba néuda zaubibaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūā ne cobibaria idjaba sode bλsrīdabibaria.–

¹⁸ Pauloba Bernabe bida māwā jara panasidamīna maλ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasidaa.

¹⁹ Litrade panλne λcλγλ judiorā Antioquía purudebemada, Iconio purudebema sida jūēsīdaa.† Ādjirāba Litradebemarāa Paulodebemada biē crīchabisīdaa. Maλ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jidasīdaa. Idjira beusida crīchāsīda bēra errebari ededapeda puru dajada batabuesīdaa.‡

²⁰ Maλbe Jesu ījā beaba Paulora jūrānapeda acλ panasīdaa. Māwā panλne idjira piradrλsia. Piradrλpeda jēda purūdaa wāsīa. Nurēma Bernabe ume Derbe purūdaa wāsīdaa.

Siria druade bλ Antioquíadaa jēda wāna

²¹ Derbe purude Pauloba, Bernabe bida bedea bia Jesudebema jarasidaade zocārāba ījāsīdaa. Māwānacarea Litra purūdaa, Iconio purūdaa, Pisidia druade bλ Antioquíadaa bida jēda wāsīdaa.

²² Puruza djabarāra carebadjīdaa Jesuda biara ījānamārēā. Ādjia Jesu ījā panλra igararānamārēā nāwā jarabadjīdaa: “Ācōrēda dadjirā Boroda bλdībλγλ naλ ējūāne bio bia mīgadīa.”

²³ Puruza djabarā tāēna λcλγλ bλsīdaa dji bororāda beadamārēā. Maλbe Ācōrēa iwīdidapeda, ne codaca ewarīda odapeda dadjirā Boro ījā panλra idji jλwade bλsīdaa.

²⁴ Māwānacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jūēne wāsīdaa.

²⁵ Ācōrē bedea Pergue purude jaradiadapeda Atalia purūdaa wāsīdaa.

²⁶ Mamaλba barcode Siria druade bλ Antioquíadaa jēda wāsīdaa ādjia ode wāpedadara jūma opedada bēra. Maλgλ purudeba djabarāba ādjira naārā diabuesīdaa Ācōrēba quīrīā bλra odamārēā idjaba Ācōrē jλwade bλsīdaa idji biadeba carebamārēā.

²⁷ Jūēnapeda djabarā ume ābaa dji jλresīdaa. Maλne nēbλrλsīdaa jūma Ācōrēba ādjideba odada. Jarasīdaa sāwā Ācōrēba osīda judiorāē bida Jesura ījānamārēā.

²⁸ Mama Jesu ījā bea ume dārā panesīdaa.

* **14:12** Zeu, Herme. Latīλ bedeeade ādji ācōrē Zeura Júpiter abadaa. Ādji ācōrē Hermera Mercurio abadaa. Griegorā crīchade maλ Hermera ādji ācōrē bea carea dji bedea jarabari basia. † **14:19** Maλ Antioquíara Pisidia druade bλa. Hecho 13:44-51de. *Iconio*. Hecho 14:1-6de. ‡ **14:19** 2 Corinto 11:25.

15

Jesu ïjã bea Jerusaleãne dji jãrepedada

¹ Maã ewaride ãcãrã Judea druadebemarãda Antioquía puruãda wãsidãa. Mama ãdjia djabarã judiorãéa jaradia panesidãa Moiseba ðãda quĩrãca umaquĩrã cacuada wããgoããebãrã, ãcõrẽba ãdrã edããda.*

² Maã carea Paulora, Bernabe sida ãdjirã ume bio caicayasidãa. Maãbe djabarãba Pauloda, Bernabeda, dewararã sida Jerusaleãnaa diabuesidãa maãnebemada Jesuba diabuedarã ume, djabarã bororã ume bida ãbaa bedeadamãrẽã.

³ Djabarã Antioquíadebemaba diabuesidãde ãdjirãra Penicia druade, Samaria druade bida pãrrãa nĩbasidãa. Puruza nẽbãrãsidãa sãwã judiorãéba ãdji crĩcha drõãra igaradapeda Jesuda ïjãsidãda. Maã bedea ùrĩsidãde jũma djabarãra ðãsrĩdasidãa.

⁴ Jerusaleãne jũesidãde Jesuba diabuedarãba, djabarãba, dji bororã bida ãdjirãra bia edasidãa. Maãne Pauloba, Bernabe bida jũma ãcõrẽba ãdjiãdeba judiorãé tããna odada nẽbãrãsidãa.

⁵ Baribãrã ãcãrã pariseorã Jesu ïjã beaba ãta nũpanenapeda jarasidãa:
-Jũma djabarã judiorãéa cacua wããgoãida panã. ãdjirãa jaradiãdida panã ãcõrẽba Moisea diaã leyra ïjã odããrẽã.-

⁶ Maãnebemada bedeadã carea Jesuba diabuedarãra djabarã bororã ume ãbaa dji jãresidãa.

⁷ Dãrã bedeadãdãde Pedrora piradrãpeda jarasia:
-Djabarã, bãrãba cawa panã bãrã tããna ãcõrẽba mãda naãrã edasida judiorãéa jaradiããrẽã.† Maãne dãrãbãrãa judiorãéba bedea bia Jesudebemada ùrĩnapeda ïjãsidãda.

⁸ ãcõrẽba jũmarã sora cawa ðãa. Maã judiorãéba ïjãsidãde ãcõrẽba cawabisia ãdjirãra bia edasida. Idji Jaurera ãdjirãa diasia dadjirãa naãna diaãda quĩrãca.‡

⁹ ãcõrẽba dadjirãra ãdjirã ume quĩrã awara oẽ basía. ãdjia ïjãsidãde ãdji sora sãgãsia.

¹⁰ Bãrãba ¿cãrẽ cãrẽã ãcõrẽba cawabidãra igara panã? ¿Idjia sãwã oi cawaya mãwã panãca? ¿Cãrẽ cãrẽã dadjirãba, dadji drõãenabemarã bida poya odãã badãda ãdjirãa obi quĩrãã panã?

¹¹ Dadjirãba ïjã panã dadji Boro Jesuba idji biaãdeba dadjirãra, ãdjirã sida ãdrã edasida.-

¹² Maãne Bernabeba Paulo bida nẽbãrãsidãa ãcõrẽba ne ununacada ãdjiãdeba judiorãé tããna osida. Maãba cawabisia idjira ãdji ume ðãda. Maãne jũmarãba chupea ùrĩ duanasidãa.

¹³ Maã nẽbãrãpedãdacarea Santiagoba jarasia:§
-Djabarã, mã bedeara ùrĩnãdua.

¹⁴ Simoãba dadjirãa nẽbãrãsia ãcõrẽba judiorãé crĩcha ðãdeba ãdjirãra edasida idji puruãdebemada beãdamãrẽã.

¹⁵ Simoãba jarãdãra ãcõrẽneba bedeadãdãba ðãpedãda quĩrãca ðãa. Nãwã ðã ðãa:

¹⁶ Mãwãnacarea mãrã wayacusa zeya Davi jãwããda ðãda ãrĩ ðãda bia oi carea. Daviba pe eroãdãra wayacusa mãã bia ðãya.

* **15:1** Genesi 17:12. † **15:7** Hecho 10:1-43. ‡ **15:8** Hecho 10:44-47. § **15:13** Maã Santiagora Jesu djãbaa. Santiagora idjãba Jacobo abadaa. Cãpũrãã bedeadã Santiago trãra zesia "San Jacobo" isabe jarabãrãdeba. Carta Santiago abadãra mãã Santiagoba ðãsia.

- 17 Māwā waabema ēberārāba, judiorāé m̄la edadarāba m̄ra jΛrΛdia.
- 18 Dadjirā Boroba māwā jara bΛa. Idjia drōā naēnaΛba jūma maλgΛra ebuḁa cawabi bΛa.*
- 19 Maλ carea m̄maarā dadjirāba judiorāé Ācōrē ĩjābΛdara m̄iā sēniē panΛa jūma dadji judiorā ley ĩjā odamārēā.
- 20 BaribΛrΛ cartade bΛēida panΛa jΛwaba oda ācōrēa nedjara diaḁara codiē panΛda, auḁua n̄badiē panΛda, animarā otrājΛ beaḁara codiē panΛda, idjaba oa sida codiē panΛda.
- 21 Māwā odiē panΛa dadji drōā naēnabema ewarideba Ācōrēba Moisea diaḁa leyra puruza jaradiabada bērā. Λnāūbada ewariza maλ leyra dadji judiorā dji jΛrebada deza jĭgua lebadaa.–
- 22 Maλ crīchara Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā biḁa bia ūrīsidea. Maλ bērā λcΛrΛ edasidaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquíaḁaa wānamārēā. Silada, Juda Barsabá abada sida edasidaa. Ādjira djabarā tāēna dji dromarā basía.
- 23 Ādjirā ume cartada nāwā bΛ diabuesidaa:
Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā biḁa naλ cartara bΛbΛdaa djabarā judiorāé Antioquía puruḁebema itea, Siria druadebema itea, Cilicia druadebema itea biḁa. Dairāba quīrīā panΛa bārāra bia pananida.
- 24 Dairāba ūrīsidea λcΛrΛ ēberārāda namaΛba bārāmaa wānapeda ādjia jara-dia panΛ carea bārāra bio sopuḁapeda abeḁa cawa crīchadaē panesidada.†
- BaribΛrΛ maλ ēberārāra dairāba diabueḁaē basía.
- 25 Maλ carea ābaa dji jΛredapeda jūmarāba crīchasidea λcΛrΛ djabarāda edaḁapeda bārāmaa diabuedida. Ādjira dadjia quīrīā panΛ djaba Bernabe ume, Paulo ume biḁa wānia.
- 26 Minijichiade panΛne biḁa Bernabeba, Paulo ume dadjirā Boro Jesu-critoba quīrīā bΛda o panabaria.
- 27 Dairāba Judada, Sila sida diabuebΛdaa. Maλ djabarāba daiba naλ cartade bΛbΛda quīrīca jaradia.
- 28 Ācōrē Jauremaarā, dairāmaa biḁa bia bΛa jūma dai judiorā leyra bārāa ōgo ĩjā obidaēda. Ababe naλgΛda ĩjā obidia:
- 29 jΛwaba oda ācōrēa nedjara diaḁara codiē panΛa, oa sida codiē panΛa, animarā otrājΛ beaḁara codiē panΛa, idjaba auḁua n̄badiē panΛa. Jūma maλgΛda ĩjā osidara bia panania. Waaēa. Bia beaḁadua.
- 30 Maλbe ādjia diabuepeḁadarāra Antioquía puruḁaa wāsidaa. Jūenapeda jūma djabarāda ābaa tr̄nnapeda maλ cartara diasidaa.
- 31 Djabarāba maλ cartara jĭgua ledapeda bio bΛsridasidaa ādjirā crīchara biabiḁa bērā.
- 32 Judara, Sila sida Ācōrēneba bedeabadarā basía. Maλ bērā ne zocārā jarasidaa djabarāba biara ĩjānamārēā idjaba zarea pananamārēā.
- 33 Judara, Sila sida mama dārā pananapeda djabarāba ādji diabuepeḁadamaa jēda bia wābisidaa. [
- 34 BaribΛrΛ Silaba crīchasia biara bΛda Antioquíaḁe beida.]‡
- 35 Maλne Paulora Bernabe sida Antioquíaḁe panesidaa. Ādjia, zocārā djabarā biḁa dadji Boro bedeara jaradia panasidaa idjaba beḁea bia Jesuḁebemada ebuḁa jarabadjidaa.

* **15:18** Amos 9:11-12. † **15:24** Griego bedeade λcΛrΛ cartade naλ sida bΛ bΛa: “Ādjia jaradia panΛa bārāra cacua wēāgodida panΛda idjaba judiorā ley jūma oēida panΛda Ācōrēba ēdra edamārēā.” Hecho 15:1,5. ‡ **15:34** Griego bedeade λcΛrΛ cartade maλ versicolora neēa.

Paulo Bernabe umebemada awara wāna

³⁶ Dārāb_{ARΛ}de Pauloba Bernabea jarasia:

–Puruza dadji Boro bedea jaradia pananamaa wayacusa wānaa djabarā sāwā duan_Λ cawadi carea.–

³⁷ Maāne Bernabeba Juaā Marcoda ādji ume ede quīrīā basia.

³⁸ Naārā wāsidade maā Juaā Marcoba Panpilia druade ādjira amepeda jēda wāsia. § Ādji ume nocodaa jaradiade wāé basia. Maā carea Paulomaarā biē basia Juaā Marcora wayacusa edeida.

³⁹ Paulora Bernabe ume maā carea caicaya_Λpeda awara wāsidaa. Bernabeba Marcora edepeda barcode Chipre druadaa wāsidaa.

⁴⁰ Maāne Pauloba Silada edasia idji ume wāmārēā. Djabarāba ādjira dadji Boro j_Λwade b_Λsidaa idji biadeba carebamārēā.

⁴¹ Maābeb_{ARΛ} wāsidaa. Siria druade, Cilicia druade bida p_{ARRΛ}ab_Λadae puruza djabarāra carebadjidāa dadji Borora biara ijanamārēā.

16*Timoteo Paulo ume nībada*

¹ Maāne ādjira Derbe purudaa wāsidaa. Mama_Λba Litra purudaa wāsidaa.* Mama Jesu i_Ĵā b_Λ Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basia; Jesuda i_Ĵā basia. Idji zezara griego basia.

² Djabarā Litra_Λdebemaba, Iconio purudebema bida maā Timoteodebemada bia jarabadjidāa.

³ Maāne Pauloba Timoteora ede quīrīā basia. Barib_{ARΛ} jūmarāba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Maā carea Pauloba Timoteora cacua wēāgosia judiorā maā druade beaba idjidebemada biē crīcharānamārēā. Maābeb_{ARΛ} wāsidaa.

⁴ Ādji wāb_Λda puruza jarasidaa Jesuba diabuedarāba, djabarā bororā Jerusale_Λne beaba cartade b_Λpedadara djabarāba i_Ĵā o pananamārēā. †

⁵ Māwā djabarāba dadji Borora biara i_Ĵāsidaa idjaba ewariza cābanaara yō wāsidaa.

Pauloba Macedoniane bema ēberā ununa

⁶ Pauloda idji ume nīna sida Prigia druade, Galacia druade bida p_{ARRΛ} wāsidaa Ācōrē Jaureba bedea Jesudebemara Asia druade idu jarabidaē bērā.

⁷ Misia druade jūēne wāsidade crīchasi_Λda Bitinia druadaa wānida, barib_{ARΛ} Jesu Jaureba maaa bida idu wābiē basia. ‡

⁸ Maā bērā Misia druade wāyā wānapeda Troa purudaa jūēne wāsidaa.

⁹ Diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia ēberā Macedonia druadebemada āta nūm_Λda. Maā ēberāba Pauloa nāwā bedea djuburiasia: “Macedonianaa dairā carebade zedua.”

¹⁰ Pauloba maāda ununa bērā daiba cawasi_Λda Ācōrēba दौरā tr_Λ basida bedea bia Jesudebemada Macedoniadebemarāa jaradamārēā. Ara maāda wāni carea panesidaa.

¹¹ Troadeba jipa wānapeda Samotracia morrode wibarisidaa. Nurēma Neāpoli purude jūēsidaa.

¹² Mama_Λba Pilipo purudaa jīrūba wānapeda mama dārāsidaa. Maā purura Macedonia druade puru droma basia. Romanorāda mama panabadjidāa.

¹³ Anāūbada ewaride दौरā puru dajadaa wānapeda doedaa wāsidaa. Crīchasi_Λda maaa judiorāba Ācōrēa iwidibadada. Wāb_Λdade wērārāda ābaa dji j_Λre duan_Λda unusidaa. Egode chūpanenapeda daiba ādjirāa bedesidaa.

§ 15:38 Hecho 13:13. * 16:1 Paulora Bernabe ume naēna maā umébema purudaa wāsia. Hecho 14:6-23. † 16:4 Hecho 15:23-29. ‡ 16:7 Jesu Jaure. Griego bedede āCAR_Λ cartade b_Λ b_Λā “Ācōrē Jaure” wa ababe “Jaure.”

14 Mañ wērārānebemada aba Lidia abadjidaa. Idjira Tiatira purudebema basía. Wua pursupursuada nēdobuebadja. Mañ judioē wērāba Ācōrēra waya basia. Dadji Boroba idji sode tāna bēra Pauloba bedea b̄ara Lidiaba quīrācuīta ūrīpeda ījāsia.

15 Lidia, jūma idji dedebemarā sida borocuesidaē dairāa bedea djuburia-sia idji dede panenamārēā. Nāwā jarasia:

–Bārāmaa m̄la wārāda dadjirā Boroda ījāsib̄ar̄a, m̄la dede panane zed̄adua.–
Māwā दौरा idji dede panebisia.

16 Ewari aba Ācōrēa iwidibadamaa wāb̄adaē daiba nezocawērā jai bara b̄ada unusidaa. Mañ wērāba dji jaidēba jarabadja cārēda sāwāida. Mañneba idji bororāba bio parata edabadjidaa.

17 Mañ wērāra Paulo caiđu, dai caiđu bida zeb̄ar̄aē ara pichia jīgua jarabad-jia:

–jNañ ēberārāra Ācōrē dji Dromaara b̄a nezocarāa! Ādjia bārāa jara pan̄a sāwā mañ Ācōrēba ēdr̄a edabarida.–

18 Idjia ewari zocārā māwā jīgua jara nīmi bēra Paulora sēsia. Idjimaā ac̄peda dji jaia jarasia:

–M̄la Jesucrito tr̄lneba b̄a jaraya: nañ wērānebemada āyā wādua.–
Ara mañda dji jaira ēdr̄asia.

19 Mañne nezocawērā bororāba cawasidaa idjideba waa parata edadaēda. Mañ carea Paulora, Sila sida jidadapeda puru bororāmaa edesidaa.

20 Dji cawa obadarā quīrāpita nūm̄napēda jarasidaa:

–Za pan̄a judiorāba dadjirā purura quīrūbiga pan̄a.–

21 Dadji romanorāba ocara pan̄da ādjia jarad̄ia pan̄a.–

22 Mañne jūma dji arima duan̄ba Paulora, Sila sida orra edasidaa. Māwā duan̄ne dji cawa obadarāba ādjia cacuaē j̄l pan̄ra wēābidapeda bacuruba ubisidaa. §

23 Bio udapeda preso b̄asidaa. Dji preso bea wagabarīa jarasidaa bio wagamārēā.

24 Ara mañda preso bea wagabariba Paulora Sila sida preso b̄abada dede eduara b̄aē b̄apeda ādji jīrūra chicharode cat̄a nūmasia.

25 Ariquētra bab̄ar̄aē Pauloba Sila bida Ācōrēa iwid̄i panasidaa idjaba idjīa tr̄ā̄ panasidaa. Mañda waabema preso beaba ūrī panasidaa.

26 Cawaēne de uremiada wāsia. Mañḡaba preso b̄abada dera dji cābāyā uresia. Jūma eda wābadara ewacuas̄ia. Preso bea j̄l b̄a carena sida jūma ērā baecuas̄ia.

27 Mañne preso bea wagabarira l̄r̄lmasia. Eda wābada ewa nūmea unuside cr̄ichasia preso beara jūma mīrū wāb̄ar̄asid̄ada. Mañ carea idji necoda ēūta edasia iduba beui carea.

28 Barib̄ar̄a Pauloba jīgua jarasia:

–B̄aduba beurādua. Dairāra jūma nama duan̄a.–

29 Mañbe preso bea wagabariba ībīrāda enebipēda Paulo, Sila pan̄maa isabe edaa wāsia. Ne wayaaba cacua ure nūm̄ba ādji jīrū caita barru cobesia.

30 Mañbe ādjira dajadaare edepēda iwid̄isia:

–Achirā, m̄la ¿cārēda oida b̄a Ācōrēba m̄ra ēdr̄a edamārēā?–

31 Ādjia panusidaa:

–B̄aa, b̄a ēberārā bida dadji Boro Jesucritoda ījānib̄ar̄a, idjia bārāra ēdr̄a edaya.–

32 Mañbe dadji Boro bedeara idjīa, jūma idji dedebemarāa bida jarasidaa.

³³ Ara mañ diamasi preso ðea wagabariba ãdji djara cõãpedadara sagasia. Mãwãnacarea idjira, jũma idji dedebemarã sida borocuesidaa.

³⁴ Paulora, Sila sida idji dedaa edepeda ne cobisia. Æcõrẽ ijãpedada bẽrã idjira, idji dedebemarã sida bio ðasridasidaa.

³⁵ Nurẽma dji cawa obadaba zarrarãda preso wagabarimaa nãwã jaraðe diabuesidaa:

-Paulora, Sila sida ãdrã ðãdua.-

³⁶ Mañbe preso ðea wagabariba Pauloã jarasia:

-Dji cawa obadaba bãrãra ãdrã ðãbisidaa. Mañba necai wãnadua.-

³⁷ Baribãrã Pauloã dji zarrarãã jarasia:

-Daira romanorã bẽrã baridua carea preso ðãcara panasidaa. Baribãrã ãdjia daia bio iwididaã jũmarã quĩrãpita ubidapeda preso ðãsidaa. Mañda ¿daira chupea ãdrã ðãbidica? ¡Mãwãã! ¡Ãdjidrã zedida panãã dai ãdrã ðãdi carea!-

³⁸ Pauloã jaraðara zarrarãba dji cawa obadarãã jaraðe wãsidaa. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorãda. Mañ ãrĩsidaa dji cawa obadarãã ne wayasidaa.

³⁹ Ara mañda ãdjimaa wãnapeda quĩrã djuburia iwidisidaa ãdjia opedadara quĩrãdoãdamãrẽã. Mañbe ãdrã ðãdapeda bedea djuburiasidaa purudebemada ãyã wãnamãrẽã.

⁴⁰ Paulo, Sila sida preso panana ãdrãpedadacarea Lidia dedaa wãsidaa. Djabarã ume dji jãredapeda ãdjirã ume bedeasia dadji Borora biara ijãnamãrẽã. Mañbebãrã wãsidaa.

17

Tesalonica purude quĩrãbucapedada

¹ Paulora, Silara, ãdji ume nãna sida Anpipoli purude, Apolonia purude bida wãyã wãnapeda Tesalonica purude jũene wãsidaa. Mama judiorã dji jãrebada deda ðasia.

² Pauloã obari quĩrãca judiorã ume dji jãrede wãsia. Domia ãbea ãnãũbada ewariza ãdjirã ume bedea ðabadjia.

³ Æcõrẽ Bedeadeba idjia ebuda jaradiabadjia Æcõrẽba ãdrã edabari diai jaraðara bia mĩga ðaida ðasida, idjaba beupeda ãrẽbaida ðasida. Mañ awara nãwã jarabadjia:

-Mãã bãrãã jara ðã Jesura wãrãda Æcõrẽba ãdrã edabari diai jaraðaa.-

⁴ Æcãrã judiorãba maãgãra ijãnapeda Paulo ume, Sila ume bida ãbaa panesidaa. Idjaba zocãrã griegorã Æcõrẽ waya ðeaba, ãcãrã wẽrãã dji dromarã bida ijãsidaa.

⁵ Baribãrã judiorã Jesu ijãã ðeaba sode biã duanesidaa. Mañ carea ãberã cadjiruarãda zocãrã jãredapeda purura quĩrãbigade wãsidaa. Pirapodapeda Jasoã dede eda wãsidaa Pauloda, Sila sida jidadapeda jũmarã quĩrãpita nũmani carea.

⁶ Baribãrã ãdjira mañ dede ununaã basia. Mañ carea Jasoãda, ãcãrã djabarã sida jidadapeda dji purudebema bororãmaa errebari edesidaa. Jũmarãba bia jarasidaa:

-Ëberãrã jũma nañ ãjũãne nẽãra o panãba abari quĩrãca nama ode zesidaa.

⁷ Mañ awara za ðã Jasoãba ãdjirãra idji dede bia edasia. Jũma ãdjirãba dadji romanorã boroba obi ðãra igara panãã.* Jesumanada dadjirã boroãda abadaa.-

* **17:7** Romanorãba ãdjirã borora Cesar abadjidaa. Mañ ewaride Claudio abadada ãdjirã boro basia. Mañ Claudiora dji boroda basia poa 41ãeba aba 54ãaa.

⁸ Mañ ũrĩsidade purura, ãdjirã bororã sida quĩrũbucasiadaa.

⁹ Mãwã duanane dji bororãba Jasoña, waabemarãa bida jarasiadaa ãdrãdi carea paratada diadida panãda. Diapedadacarea idu wãbisidaa.

Paulo, Sila ume Bereade panana

¹⁰ Ara mañ diamasi djabarãba Paulora, Sila sida Berea purudaa diabuesidaa. Jũenapeda judiorã dji jãrebada dedaa wãsidaa.

¹¹ Bereadebema judiorãra Tesalonicadebemarã quĩrãca pananaẽ basía. ãtebãra Jesudebemara ũrĩ quĩrã panasiadaa. Ewariza ãcõrẽ Bedeara bio quĩrãcuita acãbadjidaa ãdjia jara panãra wãrã cawaya.†

¹² Mañba zocãrã judiorãba Jesura ãjãsidaa. Idjaba zocãrã griego wẽrãrã dji dromarãba, umaquĩrãrã dji dromarã bida ãjãsidaa.

¹³ Mañmisa judiorã Tesalonicadebemaba cawasidaa Pauloba ãcõrẽ bedeara Berea purude jaradia ããda. Mañ carea wãnapeda mamabemarã sida quĩrũbigasiadaa Paulo biẽ odamãrẽã.

¹⁴ Ara mañda djabarãba Paulora pusadaa diabuesidaa. Baribãra Silara, Timoteo sida Bereade panesidaa.

¹⁵ Paulo edepedadaba idjira Atena purudaa diade wãsidaa. Mañbe Pauloba ãdjirã ume bedeada diabuesia Silara, Timoteo sida idjimaã isabe zedamãrẽã. Ara mañda djabarãra jẽda wãsidaa.

Paulo Atena purude bada

¹⁶ Pauloba Sila, Timoteo sida Atena purude jãã ããde unusia mañ purura jãwaba oda ãcõrẽba bira ããda. Mañ bẽrã idji soãde biẽ besia.

¹⁷ Mãwã ããde Paulora judiorã dji jãrebada dede ãdjirã ume, judiorãẽ ãcõrẽ waya bea ume bida Jesudebemada beãdeã babadjia. Mañ awara purude ewariza ãberãrã duanama beãdeã babadjia.

¹⁸ ãcãra ãberãrã epicúreo crĩcha ãpẽ beãda, estoico crĩcha ãpẽ bea sida mama panasiadaa.‡ Mañ ãberãrã Paulo ume beãdeã panane ãcãraã ara ãdjiduba iwidi duanasidaa:

–Jãã ãberã nẽbãraã awua ããba ¿cãrẽnebemada beãdeã ãã?–

Dewararãba panusidaa:

–Ãĩbemarãba ãpẽ beã ãcõrẽnebemada jaradia ããca ãã.–

Mãwã jarasiadaa Pauloba beãdeã bia Jesudebemada idjaba dadji ãrẽbaãdebemada jaradia bada bẽrã.§

¹⁹⁻²⁰ Mãwã panane Paulora Areópago eyadaa edesidaa ãdji dji jãrebada demaa. Mañbe jarasiadaa:

–Bãã jaradia ããra dairãmaãrã crĩcha djiwidiã. Mañra dairãba waãdi ũrĩnacaã. Mañ bẽrã cawa quĩrã panãã cãrẽda jara ããda. ¿Bãã dairãã jaradiaẽca?–

²¹ Jũma Atenanebemarãba, druã ãĩbemarã mama beã bida ababe crĩcha djiwidi ũrĩpedadada nẽbãraãbada bẽrã mãwã iwidiãsidaa.

²² Mañne Paulora ãdjirã ãsi Areópago eyade ãta nũmepeda jarasia:

–Achirã Atenanebema, mãã unu ããã bãrãba zocãrã ãcõrẽda bio ãpẽbadada.

²³ Purude pãrrãã nĩne mãã unusia bãrãba ãdjirãã bia beãdeãdi carea opedadada. Mõgara oda abããde nañ beãdeãda ãã basia: “ãcõrẽ dadjia

† **17:11** ãdjia ãcõrẽ carta drõãra acãbadjidaa. Mañ ewaride ãcõrẽ carta djiwidiãra wadibida neẽ basía. ‡ **17:18** Griego Epicuro abadara basia 300 poã Jesu toãdi naẽna. Mañ Epicuroba jaradiabadjia ãberãrãba ababe ããsrida baidraã wa necai baidraã jããdida panãda. Idji ãpẽ beãda epicúreoãrã abadjidaa. ãdjirãba crĩchasiadaa ãdji ãcõrẽ beãba ãberãrãda crĩchaãdacada. Mañne estoicoãrãba griego Zeno abadara ãpẽbadjidaa. ãdjirãba jaradiabadjidaa nañ djaraba o quĩrã ããda igaradida panãda, crĩcha cawaãra wãnida panãda, idjaba ne jũmada odida panãda dewararãba carebadaãne. § **17:18** Mañ griegoãrãba crĩchasiãdaca ããã ãcõrẽ dji umaquĩrãda basida Jesu abadada mañne ãcõrẽ dji wẽrãda basida ãrẽba abadada.

adua panΛ itea oda.” Bārāba adua panΛ Ācōrēa bia bedeabadaa. Ara mañ Ācōrēnebemada mġa bārāa jaraya.

²⁴ Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūmΛ siġa jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oda dede baca.*

²⁵ Bia ħai carea iwidicaa ēberāba idji itea ne omārēā.† IdjiabΛrΛ jūma dadjirāa dia ħΛa zocai beadamārēā, ŷyābadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida ħΛra erobadamārēā.

²⁶ Idjia ēberā abΛdeba puruda zocārā yōbisia jūma nañ ējūāne beadamārēā. Idjia ħΛsia maġrΛrā purura aba sāġbe beadida idjaba sāma beadida.

²⁷ Māwā osia ēberārāba idjira jΛrΛdamārēā. Māwāra tānaca jΛrΛbΛda quīrāca āībērā ununicada. Wārāda Ācōrēra tΛmΛ ħġēa, ātebΛrΛ dadjirāza caita ħΛa.

²⁸ Idjideba dadjirāra zocai beaa, nībabadaa, idjaba panabadaa. Mañ bērā ġcΛrΛ bārānebemaba jarasidaa: “Dadjirāra idji warrarāa.”‡

²⁹ Dadjirāda Ācōrē warrarābΛrΛ, crīchadiē panΛa Ācōrēra oro odada, parata odada, wa mōgara odada, maġrΛra ēberāba ara idji crīchadeba oda bērā.

³⁰ Ēberārāba Ācōrē adua beadeba māwā opeġadara idjia naēna iduaribisia. BaribΛrΛ idira jara ħΛa jūma druazabemaba cadjirua igarġpeda idjida ġjānamārēā.

³¹ Māwā quīrā ħΛa idjia ħġda ewaride jūma nañ ējūānebemarā jipa cawa oi bērā. Mañ awara aba edasia māwā omārēā. Idjaba mañ ēberāra cawabisia beu badada ġrēbabida bērā.–

³² Mañ beu bada ġrēbabidadebema ŷrīsidade ġcΛrΛra ipidasidaa. BaribΛrΛ dewararāba jarasidaa:

–Dewara ewaride ħΛa maġnebema bedea ħġda waya ŷrīnia.–

³³ Mañbe Paulora ādjirā ume badada wāsia.

³⁴ ġcΛrΛ dji jΛre pananaba Paulo bedeara ġjāsidaa. Aba Dionisio basía. Idjira mañ Areópagoma dji jΛrebadaebema basía. Idjaba wērā Damari abadaba, dewararā bida ġjāsidaa.

18

Paulo Corinto purude bada

¹ Māwānacarea Paulora Atena purudeba Corinto purudaa wāsia.

²⁻³ Mama judio Aquila abadada unusia. Mañ Aquilara Ponto druadebema basía.* Dji quima Priscila ume Italia druadeba jūēpedadada dārāē basia. Italiaġeba ēdrΛsidaa Romanebema boro Claudioba jūma judiorā Romane ħeara āyā wābida bērā.† Corintode Paulora ādjimaa wāsia ādji quīrāca wua deda o cawa ħΛ bērā. Mañbe ādji ume besia ābaa trajai carea.

⁴ ġnāūbada ewariza Paulora judiorā dji jΛrebada dede bedea ħabadjia judiorāba, griegorā bida Jesura ġjānamārēā.

⁵ Māwā ħġde Silara, Timoteo siġa Macedonia druadeba jūēsidaa. Mamaġba ġtaa Pauloba ewariza Ācōrē bedeada jaradia ħabadjia. Idjia judiorāa jarabadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaradada.

⁶ BaribΛrΛ idjia jara ħΛra ādjirāba igarasidaa. Idjaba idjidebemada biē bedeabadjidaa. Mañ carea Pauloba cacuade jġ ħΛra jārāpetapeda jarasia:

–Bārāba mañ bedea igara panΛ carea Ācōrēba cawa obΛrΛde mġra bedeaġe baēa. MañrΛra ara bādjide ħΛa. Namaġba ġtaa mġra judiorāēmaa wāya.–

* **17:24** 1 Rey 8:27; Hecho 7:48-50. † **17:25** Salmo 50:9-12. ‡ **17:28** Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā ħΛsia. * **18:2-3** Ponto druara idjaba Bitinia abadjidaa. Hecho 16:7. † **18:2-3** Claudioba māwā osia poa 49de.

⁷ Ara maŕda judiorã dji jarebada dede jaradia bađada Ticio Justo dede jaradiade wãsia. Maŕ ãberãba Ācõrẽra waya ðasia. Idji dera judiorã dji jarebada de orrocawa ðasia.‡

⁸ Judiorã dji jarebada dedebema borora Crispo abadjidaa. § Maŕ Crispoba, jũma idji ãberãrã biđa dadji Borora ĩjãsidaa. Maŕ awara zocãrã Corintodebemarãba ũrĩsidaa Pauloba Jesudebema jaradia ðada. ĩjãnapeda borocuesidaa.

⁹ Ewari aba diamasi Pauloba cãimocara quĩrãca unusia dadji Boroba idjia nãwã jarabarađada: “Ne wayarãdua. Jaradia ðadua. Chupearãdua.

¹⁰ Mãra ða ume ðaa. Ni ababa ðara poya biẽ ođaeã, mãa ãberãrã zocãrã naŕ purude erobã bẽrã.”

¹¹ Maŕ bẽrã Pauloba poa aba ãsidra Ācõrẽ bedeara mama jaradia ðesia.

¹² Galioã abada Acaya druadebema boroda ðeside judiorãra bedea ausidaa Paulo biẽ odi carea.* Idjira maŕ Galioãmaa jida edesidaa.

¹³ Ādjirãba jarasidaa:

–Za ðaba ãberãrãa jara ðaa Ācõrẽra wayadida panada baribarađada dadji romanorã leyba jara ða quĩrãca jaradiacaa.–

¹⁴ Paulo bedebarađada baside Galioãba judiorãa jarasia:

–Naŕ ãberãba biẽ ođabara wa cadjirua dromada ođabara mãa bãrã bedeara sãẽ ũrĩcasia.

¹⁵ Baribarađada bãrãba ababe bedea carea, bãrã ãcõrẽ trã carea, bãrã ley carea biđa ijara panada. Maŕ bẽrã ara bãduba cawa ođadua. Mãa maŕgãdebemada cawa oi carea ðãã.–

¹⁶ Mãwã jarapeđa ayã jarecuasia.

¹⁷ Maŕne jũmarãba judiorã dji jarebada dedebema boro Sosteneda jidađapeđa ara mama puosidaa. † Baribarađada Galioãba maŕ carea crĩchaẽ basia.

Paulo jẽda Antioquiađada wãna

¹⁸ Paulora Corinto purude dãrã ðasia. Maŕne djabarã ãbaa jarepeda wãyana asia. Barcode badoi naẽna Paulora Cencrea purude borobichia tabisia Ācõrẽ itea ne oi jarađara jũma ođa bẽrã. ‡ Maŕbebarađada Siria druadeã wãsia. Aquilara dji quima Priscila sida idji ume wãsidaa.

¹⁹ Wãbadađada Epeso purude jũesidaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume bađada awara wãsia. Maŕne judiorã dji jarebada dedaa wãpeda judiorã ume Jesudebemada bedesia.

²⁰ Ādjirãba idjia bedea djuburiasidaa mama dãrã ðemãrẽã, baribarađada ðe quĩrãẽ basia.

²¹ Ātebarađada wãbarađada nãwã jarasia:

–Ācõrẽba quĩrãsira mãra waya bãrã acãde zeya.– §

Maŕbe barcode badopeđa Epesodeba wãsia.

²² Cesarea purude jũpeda Paulora Jerusaleãnaa djabarã acãde wãsia. Mamaaba Antioquia puruđaa wãsia.

Apolo Epesodaa zeda

²³ Paulo mama dãrã bađacarea Galacia druade, Prigia druade biđa parra wãsia. Puruza Jesu ĩjã bea jaradisia biara ĩjãnamãrẽã.

‡ **18:7** *Ticio Justo*. Griego bedeadede zocãrã cartade ababe “Justo” ðã ðaa. Acãraaba crĩcha panada maŕ Justora Pauloba “Gayo” trã jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. § **18:8** Maŕ Crispodebemada Pauloba ðasia 1 Corinto 1:14de. * **18:12** Maŕ Galioãra Acayadebema boroda ðesia poa 51de.

† **18:17** *Jũmarãba*. Griego bedeadede zocãrã cartade ðã ðaa: “Griegorãba.” ‡ **18:18** Numero 6:1-21.

§ **18:21** Griego bedeadede acãra cartade naŕ sida ðã ðaa: “Mãra Jerusaleãne ewari droma zebarađada báde wãida ðaa.”

²⁴ Mañmisa judio Apolo abadada Epeso purude jũesia. Mañ Apolora Alejan-
dría purudebema basía. Idjira bia bedeabadjia idjaba Ñcõrẽ carta sida bio
cawa basía.

²⁵ Apoloba dadji Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada
bio ßasrida bedeabadjia idjaba aride jaradia ßabadjia. BaribΛΛΛ
borocueidebemada ababe Juaλba jaradia ßadadrΛ cawa basía.*

²⁶ Mañne Apoloba judiorã dji jΛrebada dede ne wayaa neñ jaradia basía.
Idjia jaradia ßΛra Aquilaba, Priscila bida ùrĩsidaa. Mañ carea idjira ãyã
ededapeða Ñcõrẽ Odebemada biara jaradiasidaa.

²⁷ Mãwãnacarea Apolora Acaya druadaa wã quĩrĩã basía. Mañ carea djabarã
Epodebemaba idjira wãida bio bia ßΛada asidaa. Cartada ßΛsidaa Jesu ïjã
beaba idjira mama bia edadamãrẽã. Acayade jũeside Apoloba djabarã Ñcõrẽ
biaðeba Jesu ïjãpedaðada bio carebasía.

²⁸ Idjia jaradia ßΛde judiorãba sewaada abΛdaza jũmarã quĩrãpita ebuða
cawabibadjia ãdjia Jesudebemada ãi crĩcha panΛda. Ñcõrẽ Bedeadeba
cawabibadjia Jesura wãrãda Ñcõrẽba ãdrΛ edabari diai jaradada.

19

Paulo Epesode bada

¹ Apolo Corintode ßΛmisa Paulora ãjũã eyaida ßΛde wãyã wãpeda Epeso
purude jũesia. Mama Jesu ïjã beada ãcΛΛΛ unusia.

² Idjia mañ djabarãa iwidisia:

-Bãrãba Jesu ïjãside ãÑcõrẽ Jaurera edasidaca?

Ñdjirãba panusidaa:

-Dairãba wadibida Ñcõrẽ Jauredebemada ùrĩnaca.-

³ Mañne Pauloba iwidisia:

-Mãẽteara ãsãwã borocuesida?-

Ñdjirãba panusidaa:

-Juaλba jarada quĩrãca borocuesida.-

⁴ Mañne Pauloba jarasia:

-Juaλba jarabadjia ãberãrãba cadjirua obadara igaradapeða Ñcõrẽmaa
zedamãrẽã. Mãwã osidara idjia borocuebadjia. Mañ awara jarabadjia aba
idji caidu zebΛΛda ïjãnamãrẽã. MañgΛra Jesu basía.*

⁵ Mañ ùrĩside dadji Boro Jesu trãneba borocuesidaa.

⁶ Mañbe Pauloba idji jΛwa ãdji λrλ ßΛside Ñcõrẽ Jaurera ãdjirãmaa zesia.
Mañne dewara bedeade bedeasidaa idjaba Ñcõrẽneba bedeasidaa.

⁷ Jũma ãbaa ãdjira doce panasidaca ßΛa.

⁸ Jedeco ùbea Paulora judiorã dji jΛrebada dedaa wã ßabadjia. Mama ne
wayaa neñ judiorã ume beæa ßabadjia Ñcõrẽra ãdji Boroda ßΛdamãrẽã.

⁹ BaribΛΛΛ ãcΛΛΛra cΛwΛΛΛ zareacuadapeða ïjãnaẽ basía. ãberãrã quĩrãpita
Jesu Odebemada biẽ bedeabadjidaa. Mañ carea Paulora ãdji ume ßadada
ãyã wãsia. Idjia Jesu ïjã beara jaradiabada dedaa edesia. Mañ dera Tiranone
basía. Mama ewariza Pauloba jaradia besia.

¹⁰ Poa umé mãwã osia. Mãwã jũma Asia druadebema judiorãba, judiorãẽ
bida dadji Boro Jesudebemada ùrĩsidaa.

Esceva warrarã sãwãpedada

¹¹ Ñcõrẽba zocãrã ne ununaca waibΛada Paulodeba obadjia.

* **18:25** Marco 1:1-8. * **19:4** Jesu. Griego bedeade ãcΛΛΛ cartade "Crito" ßΛ ßΛa.

12 Pauloba baridua wua tånada ãberãrãba cacua biẽ ðeamaa edebad-jidaa. Maãba dji cacua biẽ ðeara biabibadjidaa idjaba jairã sida ãberãrã cacuadebemada ãyã jãretabadjidaa.

13 Maã ewaride ãcãrã judiorãba jai ãyã jãrecua panãda pãrrã nãbabadjidaa. Maãne dadji Boro Jesu trãneba jaira ãberãrã cacuadebemada ãyã jãreta quĩrãsidã. Nãwã jarasidaa: “Pauloba jaradia ðã Jesu trãneba mãa jaraya: ãyã wãdua.”

14 Mãwã o panãra judio Esceva warrarã basía. Ædjira siete panasidaa. Escevara sacerdote bororãnebema basía.†

15 Ewari aba jai ãyã jãreta panãne jaiba maãgãrã siete ãberãrãa jarasia:

–Jesura mãa cawa ðãa. Paulo sida mãa cawa ðãa. Baribãrã bãrãra ¿cai?–

16 Maãbe ãberã jai bara ðãba ãdjira orra edapeða jũma poyacuasia. Bio puocuada bẽrã ãdjirã cacuara jũma cõãcuasia. Maãbe dji jai bara ðã dedeba ãcada pira wãsidã.

17 Jũma Epesode ðea judiorãba, griegorã bida maã cawasida ne wayasidaa. Maãne dadji Boro Jesu trãnebemada bia bedeasidaa.

18 Maã ewaride zocãrãba Jesura ãjãsidã. Maãbe zedapeða ebuda jarasidaa ãdjia jaideba o pananada.

19 Æcãrãba ãdji carta jaidebemada enenapeða jũmarã quĩrãpita babuesidaa. Jũma maãgãrã carta nẽbãa cawasida ne cincuenta mil parata torro nẽbãade basia.‡

20 Mãwã Æcõrẽba idji ðããdeba oda carea dadji Boro Jesudebema bedeara tãmãara trã ðãgasia. Maãne Jesu ãjã ðeara yõ wãsidã.

21 Mãwãnacarea Pauloba idji soðeba crãchasia Macedonia druade, Acaya druade bida pãrrãapeða Jerusaleã puruðaa wãida. Idjaba jarasia: “Jerusaleãne ðapeða mãra Roma puruðaa wãida ðãa.”

22 Maã bẽrã idji carebabadarã Timoteoda, Erasto sida Macedonia druade na diabuesia baribãrã idjira Asia druade ðesia.

Epesode quĩrãbucapedada

23 Ara maã ewaride Jesu O carea ãberãrãda cãbana quĩrãbucasidaa.

24 Maãgãra nãwã basía: ãberã Demetrio abadada basia. Maã ãberãra paratadebema ne obari basía. Deda ãdji ãcõrẽwẽrã Artemisa de droma quĩrãca djuburi ocuabadjia. § Maã o ðãdeba Demetrioba, idji ume ne obadarã bida parata waibãa edabadjidaa.

25 Demetrioba maã ãberãrãra, dewarabema ne obadarã sida ãbaa dji jãresia. Maãbe nãwã jarasia:

–Achirã, bãrãba cawa panãa dadjirãba naã de zaque o panãneba parata waibãa edabadada.

26 Baribãrã bãrãba unu panãa idjaba ãrã panãa jãã Pauloba jãwaba oda ãcõrẽra dji wãrããana abarida. Idjia naã Epesode idjaba berara jũma Asia druade bida mãwã jara nãa. Maã bẽrã zocãrã ãberãrãba Artemisara igarabãdaa.

27 Maãba dadjirãba nẽdobue panãra ãberãrãba biẽ ununicada. Artemisa de droma sida waa trã ðãga ðããsica. Mãwãra Asia druade, jũma naã ãjũãne bida Artemisa ãpẽ panãba waa dji dromada crãchadaã.–

28 Maã bedea ãrãsidã bio quĩrãnapeda bia jara duanesidaa:

–¡Bio bia ðãa Artemisa Epesodebemara!–

† 19:14 Zocãrãmaarã maã Escevaba jai ãyã jãretabãrãde ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea. ‡ 19:19 Cincuenta mil parata torro edai careara ãberãba cincuenta mil ewari trajaida ðãa. § 19:24 Latãã bedea Artemisara Diana trã jarabadjidaa. Griegorãba jarabadjidaa Artemisara biogoa ðeidebema idjaba warra toidebema ãcõrẽda.

29 Māwā duanane jūma purudebemarāra cawa crīchadaē piraposidaa. Mañne λCARΛba Paulo ume nībabadada umé jidadapeda puru dji jarebadadaa edesidaa: aba Gayo basía, ababemara Aristarco basía. Ādjira Macedonia druadebema basía.

30 Paulora mama ēberārā ume bedeade wā quīrīā basía, baribARΛ Jesu ījā beaba iduaribidaē basía.

31 Mañ awara λCARΛ Asiadebema bororāba Pauloa bedeada diabuesidaa. Idji ume dji biarā bērā bedea djuburiasidaa dji jarebadadaa wārāmārēā.

32 Mañmisa ābaa dji jare panama jūmarāba cawa crīchadaē bērā bAga nūmesia. Jūmarāda quīrā awara bia duanasidaa. Zocārāba adua panasidaa cārē cārēā ābaa dji jare duanada.

33 Māwā duanane λCARΛba judio Alejandroda edasidaa puru quīrāpita bedeamārēā. Māwā osidaa dewara judiorāba idjira nocoda chābari edepedada bērā. Mañne Alejandroba jūmarāda jAWaba chupeabisia. Idjia jara quīrīā basía judiorāra bedeade panlēda.*

34 BaribARΛ idjira judioda cawasidade jūmarāba nāwā dārā bia jarasidaa:†
-¡Bio bia bAa Artemisa Epesodebemara!-

35 Mañbe Epesodebema carta bAbariba ēberārā powua nūmARA chu-peabipeda jarasia:

-Achirā Epesodebema, jūmarāba cawa panAA ācōrēwērā Artemisa de dromara, idji zaca bA bajāneba baeda sida dadji purude wagabadada.

36 Ni abaλba maλgARA poya sewaada adaēa. Mañ bērā biara bAa chu-peadida. Bio crīchadaēne ni cārē sida orānadua.

37 Nañ ēberārāba dadjirā ācōrēwērā de dromane ne drΛadaē panAMīna wa idjidebemada biē bedeadaē panAMīna bārāba namaa enesidaa.

38 Demetrioba idji ume ne obadarā bida djārāda jara quīrīā panABARΛ, nēbARA cawa obadarā quīrāpita wānida panAA.

39 Bārāba dewara nēBARada jara quīrīā panABARΛ, dji bororāba puru ābaa jare panane jaradadua. ĀdjiabARΛ cawa jaradia.

40 Idi quīrūbucapedada carea romanorāba jaradisicada dadjirāba ādji leyra igara panada. Ādjia cārē cārēā māwā osidaada adibARΛ, ni cārē sida poya panunaēa.-

41 Māwā jarapeda dji carta bAbariba jūmarāda wābigasia.‡

20

Paulo Macedonianaa, Greciadaa bida wāna

1 Māwā quīrū duananacarea Pauloba Jesu ījā beara trλcuapeda ādjirā ume bedeasia dadjirā Borora biara ījānamārēā. Mañbe wāyaana apeda ojūecuapeda Macedonia druadaa wāsia.*

2 Jūma mañ druade pARRA nībasiē djabarāda carebabadjia dadjirā Borora biara ījānamārēā.† MañbebARΛ Grecia druade jūēsia.

3 Mama jedeco ūbea basía. Paulo Siria druadaa barcode wāi basiē cawasia judiorāba idji biē odi carea bedea ausidada. Mañ carea Macedonia druareba wāsia.

4 Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Tiquico idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidaa.‡

* **19:33** Griego bedeade mañ versíclora ebuda bAēa. † **19:34** *Dārā*. Griego bedeade bA bAa “hora umé.” ‡ **19:41** λCARΛ cartade versículo 41ne bA bARA versículo 40de bAa. Mañne versículo 41ra neēa.

* **20:1** *Ojūecuapeda*. Griego bedeade zocārā cartade mañra neēa. † **20:2** Paulora poa aba ēsadra Macedonia druade basía. Mañne carta 2 Corinto abadada bASIA. ‡ **20:4** *Asia druadaa*. Griego bedeade λCARΛ cartade mañra neēa.

⁵ Mañ djabarãra dai na wãnapeda Troa purude jãã panasidaa.

⁶ Pañ ãsãbari neñ ð cobada ewari badacarea दौरa Pìlipo purudeba barcode wãsidea. Ewari juesumane ãdji ume Troade dji unusidaa. Mama siete ewari panesidaa.

Troa purude duanana

⁷ Mañbe nabema ewari domiane Jesu ìjã ðea ume ãbaa dji jΛresidaa Jesu quĩrãnebaði carea cobadara codi carea. § Mañne Pauloba jaradia basia. Nurẽma wãida ð ðẽrã wadi ariquẽtra bedea basia.

⁸ Dairãra ãtaarebema dejãne ãbaa dji jΛre panasidaa. Ìbĩrãda zocãrã coa nũmeasia.

⁹ Mañne cũdra Eutico abadada dajadaa acΛbadade chũmasia. Paulora dãrã bedea ð ðẽrã mañ cũdrara daupeaba cãì dogosia. Mãwã ð ðe dejã ùbeadeba udu wãsia. Idjira jaidadada ãberãrãba bara edasidaa.

¹⁰ Paulora udaa zepeda dji cũdra ãrã ðarru cobepeda ðΛrΛsia. Mañne jarasia:

-Dauperarãnadia. Idjira zocai ðΛa.-

¹¹ Paulora wayacusa dede eða wãpeda Jesu quĩrãnebaði carea cobadada ãdjirã ume cosia. Mañbe wadibida bedea ð ðe ãnadrapeda wãsia.

¹² Dji cũdrara diguidaa zocai edesidaa. Mañ carea jũmarãda ðΛsrida duanesidaa.

Troadeba Mileto purudaa wãpedada

¹³ Paulora Asoñ purudaa óare wã quĩrãsia. BaribΛrΛ दौरa barcode na wãbisia. Mama idjira ðadoyada asia. Daira ara mañda wãsidea.

¹⁴ Asoñne Paulo ume dji ununapeda barcode ðadosia. Mañbe Mitilené purudaa wãsidea.

¹⁵ Mama ðba wãnapeda nurẽma Quío morro quĩrãpe jũene wãsidea. Nurẽma Samo purude wibarisidaa. Mañbe Trogilode wibariðapeda nurẽma Mileto purude jũesidaa.*

¹⁶ Paulora Asia druade dãrã ða amaaba Epeso purude wibariẽ wãyã wãsia. Idjira isabe Jerusaleñne jũe quĩrã basia. Idjia crĩchasia poya jũeibΛrΛ Pentecoste ewaride mama ðaida.

Pauloba djabarã Epesodebemarãa bedeada

¹⁷ Mileto purude ð ðe Pauloba Epesodebema djabarã wagabadada trãbisia.

¹⁸ Idjima jũesidade Pauloba jarasia:

-Bãrãba cawa panΛa mã nañ Asia druade jũenaneba ðba wãbΛrΛdaa sãwã bãrã tãena nĩbabadjida.

¹⁹ Mãra dji dromada crĩchaẽ dadjirã Boroba quĩrã ðara o basia. Eðaude jãã ðabadjia idjaba judiorãba mãra biẽ o quĩrã panana ðẽrã bia mĩga ðabadjia.

²⁰ Mãwãmĩna mãra jũmarã quĩrãpita, bãrã deza bida bãrã carebai carea jaradia ðabadjia. Ni maãrĩ bida jaradia ama ðaca basia.

²¹ Judiorãa, judiorããa bida mãra jarasia cadjirua obadara igaradapeda ãcõrẽmaa zedamãrẽã idjaba dadjirã Boro Jesucritora ìjãnamãrẽã.

²² Jãñbe ãcõrẽ Jaureba mãra wãbi ð ðẽrã Jerusaleñnaa wãya. † BaribΛrΛ mãra adua ðΛa jãma cãrẽda sãwãida.

§ **20:7** Jesu quĩrãnebaði carea cobadada codi carea. Griego bedeade ð ðe ðΛa “pañ cõrãcuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26. * **20:15** Trogilode wibariðapeda. Griego bedeade zocãrã cartade mañra neña. † **20:22** ãcõrẽ Jaureba mãra wãbi ð ðẽrã. Griego bedeade mañba idjaba jara ðΛa: “Mã jaurede wãida ð ðe cawa ð ðẽrã.”

²³ Ababe cawa ðΛΛA Ācōrē Jaureba m̄Λa puruza ebuda jarabarida m̄Λra bia m̄ga baida idjaba preso baida.

²⁴ BaribΛΛΛ mañnebemada m̄Λa j̄mawāyā crīchacaa, m̄Λ bia ðaira jΛΛē ðΛ bērā. Ababe dadjirā Boro Jesuba m̄Λa obi ðΛra p̄rā quīrīā ðΛΛA. Mañ bērā bedea bia Ācōrēba idji biaðeba careba ðΛðebemada m̄Λa jara ðaya.

²⁵ Ācōrēba idji ēberārā bia pe eroðΛðebemada m̄Λa bārāa jara ðabadjia. BaribΛΛΛ idi cawa ðΛΛA bārāba m̄Λra waa ununaēda.

²⁶⁻²⁷ M̄Λa ne wayaa neē Ācōrēba bārā itea o quīrīā ðΛda j̄ma ebuda jara ðabadjia. Mañ carea idi m̄Λa jaraya: abaΛda aduaibΛΛΛ, m̄Λra bedeaðe ðΛēa.

²⁸ Ācōrēba idji Warra oadeba ēberārāra idji itea edasia.‡ Ācōrē Jaureba bārāra ðΛcārīa djabarāra waga pananamārēā. Mañ bērā ara bāduba bio quīrācuita beaðdua idjaba Ācōrē warrarā sida j̄ma waga pananadua.

²⁹ M̄Λa cawa ðΛΛA m̄Λ wānacarea ēberā cadjiruarāda usa cadΛΛa quīrāca bārā tāēna zedida djabarā j̄ma ārīni carea.

³⁰ Ara bādjidēbemarā bida sewada jaradiadia Jesu ījā ðearāba ēpēnamārēā.

³¹ Mañ carea quīrācuita beaðdua. Quīrānebaaðdua m̄Λa poa ūbea āsa, diamasi bida jīā ðΛba bādjiza sāwā nībaðida panΛda jaradia ðasida.

³² Jāλbe djabarā, m̄Λa bārāra Ācōrē jΛwade ðΛya. Idji biaðeba dadjirā careba ðΛðebema beðeara quīrānebaaðdua. Idji biaðeba λðΛada diabaria bārāba biara ījānamārēā. Idjia diai jaraðara idji biaðeba bārāba edadia. J̄ma idji itea bia ðΛðarāba mañra edadia.

³³ M̄Λa djārā paratada, oroda, cacuaðe jλbari sida ara m̄dji itea awuaē basía.

³⁴ Bārāba bio cawa panΛa ara m̄dji jΛwaba trajasida m̄Λa eroðaida ðΛra edai carea idjaba m̄Λ ume nīnaa diai carea.

³⁵ J̄ma m̄Λa oðadeba bārāa cawabisia λðΛa traja panΛneba dji poya trajadaē queðeada carebaðida panΛda. Quīrānebaðida panΛa dadjirā Boro Jesuba nāwā jarasida: “Djārāa ne dia ðΛra Ācōrē quīrāpita biara ðΛΛA djārāneba ne eda ðΛ cāyābara.”-

³⁶ Māwā jaradacarea Paulora chīrāborode cobepeda j̄ma ādjirā ume Ācōrēa iwidisia.

³⁷ Maλbe bia wābidi carea j̄marā bio jīā panΛba Paulora ojūēnapeda isōsidaa.

³⁸ Bio sopuasidaa waa ununaēana ada bērā. Maλbe idjira barcoðaa diaðe wāsidaa.

21

Jerusaleñnaa wāpedada

¹ Mañ djabarā amenapeda dairāra barcode Cos morroðaa jipa wāsidaa. Nurēma Roda morroðaa wānapeda Patará puruðe jūēne wāsidaa.

² Mañ Pataráde barco Penicia druadaa jipa wāi carea ðΛda unusidaa. MaλgΛde badodapeda wāsidaa.

³ WābΛdade Chipre morro dromada jΛwa acΛare unusidaa baribΛΛΛ Siria druadaa wāyā wāsidaa. Barcodebemarāba ne ameni carea Tiro puruðe wibarisidaa.

⁴ Mama dairāba Jesu ījā beada unupedada bērā ādjirā ume siete ewari panesidaa. Mañne ādjirāba Ācōrē Jaureðeba Pauloa jarasidaa Jerusaleñnaa wārāmārēā.

‡ **20:28** Ācōrēba idji Warra oadeba. Griego beðeade λcΛΛΛ cartade ðΛ ðΛΛA: “Dadji Boroba ara idji oadeba.”

⁵ Mañ siete ewari badacarea dairāra wāsidaa. Jūma djabarāra, ādji quimarā, ādji warrarā sida dairā ume puru dajadaa wāsidaa. Mama pusa ībade chīrāborode duanenapeda Ācōrēa iwīdisidaa.

⁶ Mañbe wāniana adapeda barcode badosidaa. Mañne ādjirāra diguidaa wāsidaa.

⁷ Mañbe Tirodeba barcode wānapeda Tolemaida purude jūesidaa. Mama djabarā acade wānapeda ādjirā ume ewari aba panesidaa.

⁸ Nurēma wānapeda Cesarea puru dromane jūesidaa. Mama Pelipe dede panesidaa. Mañ Pelipera bedea bia Jesudebema jarabari basía. Djabarā carebadamārēa siete edapedadadebema basía.*

⁹ Idjia caurāda wadi quima edadacada quīmārē erobasia. Mañ wērārāra Ācōrēneba bedeadadarā basía.

¹⁰ Mama dārā panane Ācōrēneba bedebari Agaboda Judea druadeba zesia.

¹¹ Dairā acade zeside Paulo bi trājābarida edasia. Mañba ara idji jīrūra, jawa sida jāpeda nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba nāwā jara bāa: nañ bi trājābari djibarida judiorāba Jerusaleñne nāwā jānia. Mañbe judiorāēa jida diaēia.–

¹² Mañ ūrīsidade dairāba, djabarā Cesaredebema bida Paulo bedea djuburiasidaa Jerusaleñnaa wārāmārēa.

¹³ Baribara Pauloba jarasia:

–¿Cārē cārēa jā panā? ¿Cārēa māra jāwā sopuabi panā? Ababe mā jānamārēa bāēa, ātebāra Mā Boro Jesu bedea carea Jerusaleñne beui carea bāa.–

¹⁴ Mañne dairāba idjia jara panesidaa wārāmārēa baribara idji crīchara poyadaē basía. Mañ bēra waa mañnebemada bededaē basía. Ātebāra jarasidaa:

–Māwā baibara, dadjirā Boroba quīrā bā quīrāca oya.–

¹⁵ Mañbe wāni carea jūma odapeda Jerusaleñnaa wāsidaa.

¹⁶ Acara Jesu ijā bea Cesaredebemada dairā ume wāsidaa. Ādjia ēberā Mnasol abadamaa edapeda dairāra idji dede panesidaa. Idjira Chipreddebema basía. Jesu ijānada dārābāra basía.

Paulo Jerusaleñne Santiago ume bededa

¹⁷ Jerusaleñne jūesidade djabarāba dairāra bio bāsrīda edasidaa.

¹⁸ Nurēma Paulora dairā ume Santiago acade wāsidaa.† Djabarā bororā sida jūma mama duanasidaa.

¹⁹ Mañbe Pauloba “mērā djabarā” apeda Ācōrēba idjideba judiorāēma odada jūma daucha nēbārasia.

²⁰ Mañ ūrīsidade djabarāba Ācōrēa bia bedeasidaa. Mañbe ādjia Paulo jarasidaa:

–Djaba, bā cawa bāa judiorā bio zocārāba Jesura ijā panāda. Ācōrēba Moisea diaēa ley sida ādjirāba bio ēpēbadaa.

²¹ Baribara ādjirāba bādebemada sewada ūrīsidaa. Acara ādjirāba jarasidaa bā jūma judiorā griego tāēna bearāa Moiserā igarabi bāda, ādji warrarāra cacua wēāgobicada, idjaba waabema dadjī judiorāba obada sida obicada.

²² ¿Sāwā odi māra sewada cawadamārēa? Bā jūēnara dārāēne cawādia. Mañbe wārāda bā biē odi carea powuādia.‡

* **21:8** Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40. † **21:18** Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrā bedede Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabādeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba bāsia. ‡ **21:22** Mañbe wārāda bā biē odi carea powuādia. Griego bedede acara cartade māra neēa.

²³ Mañ carea daimaarã bΛa nãwã oida bΛa: dairã tãēna djabarãda quĩmãrẽ panΛa. Ædjia Æcõrẽ quĩrãpita ne oi jarapedadara jũma obΛdaa.

²⁴ Mañ djabarãra Æcõrẽ de dromanaa ededua. Mama Æcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea odadua. Ædjia Æcõrẽa diadida panΛra bΛabΛrΛ diadua. Mãwãra Ædjira poya borobichia tΛdia cawabidi carea Ædjia ne oi jarapedadara jũma osidada. § Mañba jũmarãba cawadã bΛdebema jara panΛra sewada, idjaba cawadã bΛra wãrãda jipa nĩbabarida Moise leyba jara bΛ quĩrãca.

²⁵ BaribΛrΛ judiorãé Jesu ïjã beaba odida panΛra daiba cawa jaradapeda cartade bΛsidaa: Ædjirãba nedjara jΛwaba oda Æcõrẽa diadada codiẽ panΛa, oa sida codiẽ panΛa, animarã otrãjã beada sida codiẽ panΛa, idjaba audua nĩbadiẽ panΛa.-*

²⁶ Nurẽma Pauloba, mañ ēberãrã biãda jΛwa osidaa Æcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea. Mañne Æcõrẽ de dromanaa wãnapeda jarasidaa cãrẽ ewaride Æcõrẽ quĩrãpita bia pananida. Mañ ewaride Ædjiza Æcõrẽa animarãda babue diadida panasidaa.

Judiorãba Paulo jidapedada

²⁷ BaribΛrΛ siete ewari jũēbΛrΛ baside ÆcΛrΛ judiorã Asia druadebemada Æcõrẽ de droma dajada panasidaa. Mañ judiorãba Paulo unusidaa jũma ēberãrã arima duanΛra quĩrũbigadapeda Paulora jidasidaa.

²⁸ Mañne jĩgua jara panasidaa:

-¡Israelerã, dairãra carebaadua! NañgΛ ēberãba druaza jaradia bΛa dadji israelerãra, dadjirã leyra idjaba Æcõrẽ de droma sida biẽ tabeada. ¡Mañ awara griegorãda Æcõrẽ de droma caita edesia!† ¡Nañ de ababe Æcõrẽ itea bΛda biẽ bΛsia!-

²⁹ Ædjirãba mãwã jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude nĩda unupedada bẽrã. Crĩchasiãda Pauloba Tropimora Æcõrẽ de droma caita ede basida.

³⁰ Mañne jũma Jerusaleñnebemarã quĩrũnapeda piraposidaa. ΛcΛrΛba Paulora jidadapeda Æcõrẽ de droma dajadaa errebari edesidaa. Mañbe eãda wãbadara jũma jũãtrΛcuasidaa.

³¹ Paulo bea quĩrã panΛmisa abalaba romano sordaorã boro dji dromaa jarade wãsia jũma Jerusaleñne duanΛra quĩrũbucasiãda.

³² Ara mãda idji sordaorãda, Ædji bororã sida trãpeda ēberãrã quĩrũbuca duanΛmaa pira wãsiãda. Judiorãba Ædjirã zebΛda unusidaa Paulo puo pananada idu bΛsidaa.

³³ Sordaorã boro dji droma araa jũēside Paulora jidapeda carena umẽba jã bΛbisia. Mañbe ēberãrã powua nũmΛa iwĩdisia Paulora caida idjaba cãrẽda osi cawaya.

³⁴ Mañne jũmarãda quĩrã awara bia duanasidaa. BaribΛrΛ sordaorã boro dji dromaba cawa ùrĩca basia ēberãrã bio bΛga duanΛ bẽrã. Mañ carea Paulora sordaorã duanabadamaa edebisia.

³⁵ Dji dumema jũēsiãda mamaΛba sordaorãba Paulora jira edesidaa, judiorãra bio quĩrũ duanΛ bẽrã.

³⁶ Ædjirãba sordaorã caidu jĩgua jarabadjidaa:

-¡Idjira beatadadua!-

Pauloba judiorã powua duanΛa jarada

§ 21:24 Numero 6:13-20. * 21:25 Hecho 15:28-29. † 21:28 Judiorãra Æcõrẽ de droma caita wãnida panasidaa baribΛrΛ griegorãra jĩgabe panenida panasidaa.

³⁷ Sordaorãba Paulo ãdjirã duanabada dede eda edebΛdade Pauloba ãdjirã boro dji dromaa griego bedeadeba iwidisia:

–¿Bia bΛca mΛra bΛ ume bedeaída?–

Dji dromaba panusia:

–¿BΛa griego bedeara cawa bΛca?

³⁸ ¿BΛēca Egiptodebema, ēberãrã sãλbeda quĩrũbigadada? ¿Mĩã be-abadarãda ējũã põãsa ewaraga bΛdaa mil quĩmãrē pe edesiēca?–

³⁹ Maλne Pauloba jarasia:

–Mãwãēa, mΛra judioa. Cilicia druadebemaa. Tarso puru dromane tosidaa. MΛ quĩrã djaburia puru quĩrãpita idu bedeadidua.–

⁴⁰ Dji dromaba idu bedeadisia. Maλbe Paulo dumene λta nũmΛba idji jΛwaba ēberãrãra chupeabisia. Chupeasidade hebreo bedeadede bedeasia.

22

¹ Pauloba jarasia:

–MΛ djabarã, mΛ bororã, ũrĩnada. Ara mΛdjidebemada jaraya.–

² Idjira hebreode bedea bΛda ũrĩsida bẽrã ãdjirãra chupea duanesidaa. Maλne Pauloba jarasia:

³ –MΛra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidaa. BaribΛrΛ mΛra nama Jerusaleλne warisia. Jaradiabari Gamalielba mΛa jũma dadji drõã naēnabemarã leyba jara bΛra bio jaradisia.* MΛa Ācõrẽra bio ēpẽ bΛbadjia bãrãba ēpẽbada quĩrãca.

⁴ Maλba O Djiwidi iã bẽda biē oi carea mΛa ēpẽbadjia. Umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida preso bΛcuabisia. Idjaba λcΛrΛ beabisia.

⁵ MaλgΛra sacerdote dji dromaba, jũma judio drõãrã dji dromarã bida cawa panΛa. Ādjia mΛa cartada diasidaa judiorã Damascodēbemaba cawadãmãrẽã O Djiwidi ēpẽ beara mΛa jidaida bΛda. Maλba mΛra Damascodaa wãsia ãdjirã naλ Jerusaleλnaa jida enepeda dji bororãba cawa odãmãrẽã.

⁶ BaribΛrΛ Damascodē jũeboðode umatipa basica bΛa. Maλne cawaēne bajãneba uruada mΛma jãrã tẽũsia.

⁷ MΛ egode bæside bedeadada ũrĩsia. Maλ bedeaba mΛa jarasia: “Saulo, Saulo, ¿cãrẽ cãrẽã mΛra biē oi carea ēpẽ bΛ?”

⁸ MΛa iwidisia: “MΛ boro, ¿bΛra cai?” Idjia panusia: “MΛra Jesu Nazaredebemaa. BΛa biē oi carea ēpẽ bΛra mΛa.”

⁹ MΛ ume nĩnaba maλ urua unusidade dauperasidaa, baribΛrΛ mΛ ume bedeadΛrΛra ũrĩnaē basia.†

¹⁰ Maλne mΛa iwidisia: “MΛ Boro, ¿bΛa cãrẽda quĩrĩã bΛ mΛa oida?” Dadji Boroba panusia: “PiradrΛpeda Damascodaa wãdua. MΛa jãma jaraya cãrẽda oida bΛda.”

¹¹ Maλ urua jãrã tẽũbΛrΛba mΛra dauberreasia. Maλ bẽrã mΛ ume nĩnaba mΛ jΛwade jidaðpeda Damascodaa edesidaa.

¹² Mama ēberã Ananía abadada basia. Maλ Ananíaba Ācõrẽda waya bΛ bẽrã dadjirã leyra bio iã o basia. Jũma judiorã Damascodēbemaba idjidebemada bia bedeadadjidaa.

¹³ Maλ Ananíaba mΛra acΛde wãsia. Caita wãpeda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa bΛ dauba unu bẽdua.” Ara maλda mΛ daura biapeda idjira unusia.

¹⁴ Maλbe Ananíaba jarasia: “Ācõrẽ dadji drõã naēnabema ume badaba bΛra edasia idjia quĩrĩã bΛda cawamãrẽã, dji Jipa BΛda unumãrẽã, idjaba idji bedeadΛrΛda ũrĩmãrẽã.

* **22:3** Hecho 5:34-39. † **22:9** Dauperasidaa. Zocãrã carta griego bedeadede beade maλ bedeara neãa.

15 Jūma bla ununada, ũrīna sida jūmarāa jaraya.

16 ¡Waa jãrãdua! Piradrãpeða borocuedua. Idjía iwídidua. Bla cadjirua odara idjía jūma quĩrãdoaya.”

17-18 Māwānacarea m̃ra jēda Jerusaleñnaa zesia. Ewari aba Ācōrē de dro-manaa wãpeða idjía iwídi basia. Mañne m̃ra cãimocara quĩrãca dadji Boroda unusia. Idjía m̃ra jarasia: “Jerusaleñneba isabe ayã wãdua. Bla m̃nebema jara b̃ra namabemarāba ĩjãnaēa.”

19 ĩjãnida crīcha baða bēra m̃ra nãwã jarasia: “M̃ Boro, ãdjirāba bio cawa paña naēna m̃ra judiorā dji j̃rebada deza wãpeða b̃ ĩjã beara jidapeða puobadjida idjaba preso b̃badjida.

20 B̃debema beða b̃ carea Estebañ beasidade m̃ sida arima basia. Idji beab̃dada m̃ra bia unusia. Mañ awara ãdjía ãr̃ j̃badara m̃ra waga basia.”

21 Barib̃ra dadji Boroba m̃ra jarasia: “Wãdua. M̃ra b̃ra t̃m̃ judiorāēmaa diabueya.”-

Romanorāba Paulo soaba uđia panana

22 Pauloba jara b̃ra judiorāba chupea ũr̃ duanasidaa. Barib̃ra Ācōrēba idjira judiorāēmaa diabueyaða aside j̃gua jara duanesidaa:

-¡jãñ ēberāra zocai bacara b̃ra! ¡Beaðadua!-

23 Māwã bia duañe ãdjía ãr̃ j̃badara quĩr̃biðeba jãrãpe duanesia idjaba egoro porara ãtaa jãmãposidaa.

24 Mañ bēra sordaorā boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorā du-anabada dede eða ededapeða soaba uđamārēa. Māwã obisia Pauloba jaramārēa cãrē cãrē judiorāra idji ume quĩr̃ duañada.

25 Barib̃ra idji uđi carea j̃badade Pauloba sordaorā boro arima b̃ra jarasia:

-¿Bãrãba romanoda uđida pañca idji cawa ođi naēna?-

26 Mañ ũr̃side sordaorā borora dji dromamaa wãpeða jarasia:

-¿B̃ra cawa b̃ca cãrēda ob̃raða? Jãñ ēberāra romanoa.-

27 Mañbe sordaorā boro dji dromara Paulomaa wãpeða iwídisia:

-¿Wãrãda b̃ra romanoca?-

Pauloba panusia:

-Mãē, m̃ra romanoa.-

28 Sordaorā boro dji dromaba jarasia:

-Romano bai carea m̃ra paratada waib̃ra diasia.-

Pauloba jarasia:

-M̃ra todadeba romanoa.-

29 Ara mañda Paulo uđi carea pananaba idu b̃sidaa. Sordaorā boro dji dromaba Paulora romanoda cawaside bio ne wayasia romanoda ubi carea j̃biða bēra.

Paulo judio dji droma bearã quĩrãpita baða

30 Nurēma sordaorā boro dji dromaba waðibiða cawa quĩr̃ã basia cãrē cãrē judiorāba Paulora biē jara panasidaa. Mañ carea idjira carenaba j̃ badada ērã b̃sia.† Mañbe sacerdote bororãda, jūma judiorā dji dromarā sida ābaa j̃resia. Mañne Paulora enepeða ãdjirã quĩrãpita b̃sia.

23

1 Pauloba judiorā dji dromarāmaa ac̃peða jarasia:

-M̃ djabarã, m̃ra necai b̃ra cawa b̃ bēra idi biða Ācōrē quĩrãpita bia ñida.-

† 22:30 Carenaba jã badada. Griego bedede ãc̃ra cartade mañra neēa.

² Mañne sacerdote dji droma Ananíaba Paulo caita panáa jarasia idji itede udamārēã.*

³ Mañ carea Pauloba Ananíaa jarasia:

-¡Bada Ācōrēba uya! ¡Baa jaradiabari quĩrāca ocaa!† Baa jāma chūmaa Ācōrē leydeba māra cawa oi carea baribara imā ubi badeba ara mañ leyda igara baa!-

⁴ Mañne caita duanaba Pauloa jarasidaa:

-Sacerdote dji droma Ācōrēba badeba ¿baa jāwā quēāica?-

⁵ Pauloba jarasia:

-Djabarā, māa adua basia idjira sacerdote dji dromada. Cawadabara māa māwā jaraē bacasia, Ācōrē Bedeade nāwā bā bā bērā: “Bārā borora biē jararānada.”‡

⁶ Māwā bade Pauloba cawasia dji dromarāra ācāra saduceorāda, ācāra pariseorāda. Mañ carea ādjirāa jīgua jarasia:

-Djabarā, māra pariseoa. Mā drōā naēnabemarā sida pariseorā basía. Mañ bērā jīā baa beudarāra ārēbadida. Mañ carea ācāra māra cawa oda quĩrā panāa.-

⁷ Pauloba māwā jarada carea pariseorāra saduceorā ume caicayadapea awara awara crīcha duanesidaa. (

⁸ Saduceorāba jarabadaa beudarāra ārēbadacada, bajānebema nezocarā neēda, jaure sida neēda. Baribara pariseorāba jūma māgara jīā panāa.)

⁹ Caicaya duanā bērā bāga duanesidaa. Judiorā ley jaradiabada dji pariseorāba piradradapea jīgua jarasidaa:

-Dairāba unu panāa naē ēberāra bedeade bāēda. Ābērā jaureda wa bajānebema nezocada idji ume bedeasisicada. Māwā baibara ¿sāwā Ācōrē ume djōni?-§

¹⁰ Ādjirāra wetara caicaya duanā bērā sordaorā boro dji dromaba waya basia Paulora tā eubari beadida. Mañ bērā sordaorāda wābisia Paulora ādji tāēnabemada jārinapea sordaorā duanabada dede eda ededamārēã.

¹¹ Mañ diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nāwā jarasia: “Paulo, sobiada. Mānebema nama Jerusaleñne bedeada quĩrāca Roma purude bida bedeada baa.”

Judiorāba Paulo beadia panana

¹² Nurēma judiorāda ācāra bedea ausidaa Paulo beadi carea. Mañ ēberārāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba Paulo beabadaa.

¹³ Dji bedea bapedadara cuarenta auđu panasidaa.

¹⁴ Ādjirāra sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa bida wānapeda jarasidaa:

-Dairāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba jāā Paulo beabadaa.

¹⁵ Mañ bērā nāwā odadua. Bārāba, jūma dji bororā bida sordaorā boro dji dromaa iwididada nu Paulora wayacusa bārāmaa enebimārēã. Jaradada bārāba idjidebemada quĩrcuitaara iwidī quĩrā panāda. Enebade nama jūēi naēna dairāba idjira beadia.-

* **23:2** Mañ Ananíara sacerdoterā boro basía poa 47deba aba 59daa. Idjira bio cadjirua basia. Judioda māwā bāmīna judiorāba idjira beasidaa poa 66de. Capítulo 5de dewara Ananíanebemada bā baa. † **23:3** ¡Baa jaradiabari quĩrāca ocaa! Griego bedeade nāwā bā baa: “Baa de totroa soada quĩrāca baa.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16. ‡ **23:5** Exodo 22:28. § **23:9** Māwā baibara ¿sāwā Ācōrē ume djōni? Griego bedeade ācāra cartade māra neēa.

16 BaribΛΓΛ Paulo djabawērã warrada arima þasia. Mañ cūdraba ādjia jara panΛra ũrīpeða sordaorã duanabadamaa Pauloa jarade wāsia.

17 Mañ carea Pauloba sordao boroda aba trĭpeða jarasia:

–Nañ cūdrada dji dromaara þΛmaa ededua. Idjia ne jara quĩrĩã þΛa.–

18 Ara mañda cūdrara sordaorã boro dji dromamaa edepeða jarasia:

–Paulo, dji preso þΛba mĭra trĭpeða jarasia nañ cūdrada þΛmaa enemārẽã. Idjia bĭa ne jara quĩrĩã þΛa.–

19 Mañbe sordaorã boro dji dromaba cūdra jΛwade jidapeda āyã edesia. Mañbe iwidisia:

–¿Cārẽda mĭa jara quĩrĩã þΛ?–

20 Mañne cūdraba jarasia:

–Judiorãra bedea ausidãa nãwã odi carea: ādjia bĭa bedea djuburiadia Pauloda nu dji dromarã ābaa dji jΛre panΛmaa edebimārẽã. Jaradia idjidebemada quĩrĩcuitaara iwidi quĩrĩã panΛda.

21 BaribΛΓΛ ādji bedeara ĩjārãdua. Paulo beadi carea o caita cuarenta auðu mĩrũ panΛa. Ādjirãba wārãneba bedea þΛsidãa ne codaẽda idjaba baido dodaẽda aba Paulo beabΛdadaa. Ara nawena idji beadi carea panΛa. Ababe jãã panΛa þΛa Paulo edebimārẽã.–

22 Mañbe sordaorã boro dji dromaba cūdraa jarasia:

–BΛa mĭa jaraðara ni abΛΛa jararãdua.–

Mãwã jarapeða wãbisia.

Romanorãba Paulo Cesareadaa edepeðada

23 Mañbe sordaorã boro dji dromaba idjiare beada umé trĭpeða jarasia:

–Dosciento sordaorãda, setenta sordaorã cawayode wãbadada idjaba dosciento sordaorã mĩãsu catΛ beada edadapeða Cesarea puruðaa diamasi wãnadua.*

24 Mañ awara cawayoda Paulo itea edadadua nañ Judea druadebema boro Pelimaa bia ededi carea.–†

25 Sordaorã boro dji dromaba cartada nãwã þΛ diabuesia:

26 Mĭ, Claudio Lisiaba nañ cartara þΛbΛΓΛa mĭ boro dji droma Peli itea. Mĭa quĩrĩã þΛa þΛra bia baida.

27 Judiorãba nañ ĩberãra jidadapeða beadi basía. BaribΛΓΛ mĭa cawasia idjira romanoda. Mañ bẽrã sordaorã ume wãpeða judiorã jΛwaedabemada ĩdra edasia.

28 Mĭa cawa quĩrĩã þasia cārẽ cārẽã idjira biẽ jara panΛda. Mañ bẽrã idjira edesia judio dji dromarã ābaa dji jΛre panΛmaa.

29 Mañne mĭa cawasia ababe ādji ley carea idjira biẽ jara panΛda. BaribΛΓΛ idjia cadjiruada oẽ þΛ bẽrã beadiẽ panΛa ni preso þΛdiẽ panΛa.

30 Mãwãnacarea mĭa cawasia judiorãra bedea ausidada idji beadi carea. Ara mañda idjira þΛmaa diabuesia. Idjaba mĭa ādjirãa jarasia idjida biẽ jara quĩrĩã panΛbΛΓΛ þΛ quĩrãpita jarade wãnida panΛda.

Bia baðuã.‡

31 Ara mañda sordaorãba ādji boroba jaraðara osidãa. Diamasi Paulora Antipatri puruðaa edesidãa.

32 Nurẽma sordaorã jĩrũba wãbadara ādji duanabada dedaa jẽda wãsidãa. Mañne cawayode wãbadaba Paulora Cesareadaa edesidãa.

33 Cesareade jũesidade sordaorãba cartara dji boroa diasidãa. Idjaba Paulo sida idjimaa edesidãa.

* 23:23 *Diamasi*. Griego beedeade þĭ þΛa “diamasi a la nueve.” † 23:24 Mañ Pelira Judeadebema boro basía poa 52ðeba aba 60ðaa. Cesarea purude þabadjia. ‡ 23:30 *Bia baðuã*. Griego beedeade ĩcΛΓΛ cartade mãra neẽa.

34-35 Mañ carta ac Λ pe Λ dji boroba Pauloa iwidisia sãmabema cawaya. Paulora Ciliciadebemada cawaside nãwã jarasia:

–B Λ biẽ jara pan Λ da zesidara m Λ ã ãdjira, b Λ sida ùrĩya.–

Mañbe idjia sordaorãa jarasia Paulora Herodeba obida de dromane wa-gadamãrẽã. §

24

Paulo Peli quĩrãpita bedeada

¹ Ewari juesuma badacarea sacerdote dji droma Ananiãra ãc Λ r Λ judiorã dji dromarã ume Cesareade jũesidaa. ãdjire bedebari Tertuloda edesidaa. Mañne Peli quĩrãpita Paulodebemada biẽ jarasidaa.

² Peliba Paulo enebiside mañ Tertuloba Paulodebemada biẽ jara nũmesia. Nãwã jarasia:

–Dji droma Peli, b Λ dai boro beda ewarideba nañ druade dãrã necai pan Λ a. Idjaba b Λ crĩcha cawaadeba ne zocãrãda o b Λ a dairãra biara duananamãrẽã.

³ B Λ a o b Λ carea dai beaza ne jũmane bia b Λ ada abadaa.

⁴ Barib Λ r Λ dãrã mĩã sã amaaba m Λ ã b Λ a bedea djuburiaya b Λ biadeba dai bedeara ùrĩmãrẽã.

⁵ Dairãba cawa pan Λ a nañ ëberãba nẽb Λ rada o babarida. Idjia jũma nañ ëjũãne judiorãra quĩrũbiga babaria. Idjira dji nazareno ïjã beara boroa.

⁶ Mañ awara idjia ãcõrẽ de dromara biẽ b Λ quĩrĩãsia. Mañ carea daiba idjira jidasidaa. [Dai leydeba cawa odi basía.

⁷ Mãwãmĩna sordaorã boro Lisiaba idjira dai j Λ waedabemada jãrĩsia.

⁸ Mañ awara jarasia nañ ëberã biẽ jara pan Λ ra b Λ maa zedida pan Λ da.]* B Λ a idjia bio iwidib Λ r Λ cawaya jũma daiba jara pan Λ ra wãrãda.–

⁹ Judiorã mama duan Λ bida jũma mañ bedeara wãrãana asidaa.

¹⁰ Mañbe dji boroba j Λ waba Pauloa jarasia bedeamãrẽã. Ara mañda Pauloba jarasia:

–M Λ ã cawa b Λ a b Λ a poa zocãrã nañ druadebemada cawa obarida. Mañ bẽrã m Λ ra ara m Λ djidebemada b Λ srida bedeya.

¹¹ Doce ewari b Λ a m Λ ra ãcõrẽa bia bedesai carea Jerusaleñne jũenada. B Λ a bariduaa iwidib Λ r Λ cawaya mañra wãrãda.

¹² Za m Λ biẽ jara pan Λ ba m Λ ra ununaẽ basía djãrã ume caicaya nũm Λ da wa ëberãrã quĩrũbiga b Λ da. ãcõrẽ de dromane, judiorã dji j Λ rebada dede, ni purude bida m Λ ã mãwã o b Λ da ununaẽ basía.

¹³ Nañ ëberãrãba poya cawabidaãa ãdjia jara pan Λ ra wãrãda.

¹⁴ Barib Λ r Λ ebu Λ jaraya m Λ ã dai drõã nañabemarã ãcõrẽda ïjã b Λ da. M Λ ra O Djiwidi abadaebemaa. ãdjirãba jarabadaa mañ O Djiwidira abeda ãi b Λ da barib Λ r Λ m Λ ã ãcõrẽ leyra, ãcõrẽneba bedeadabada b Λ pedada sida jũma ïjã b Λ a.

¹⁵ M Λ ã cawa b Λ a beudarãra ãcõrẽba jũma ãrẽbabida: dji jipa beada, dji cadjiruarã sida.† Za m Λ biẽ jara pan Λ bida mañra cawa pan Λ a.

¹⁶ Mañ carea m Λ ã ne jũmada obaria ãcõrẽ quĩrãpita, ëberãrã quĩrãpita bida jipa nĩbai carea.

¹⁷ M Λ Jerusaleñneba ãyã wãnara poa zocãrã b Λ a. Mama nĩbape Λ m Λ purudebemarã dji ne neẽ quede Λ itea paratada dia Λ de zesia. Idjaba ãcõrẽa animarãda babue dia Λ de zesia.

§ 23:34-35 Mañ Herodera “Herode dji Droma” abadjidaa. Idjiab Λ r Λ warra zaquerãra Beleñ purude quenabisia. Mateo 2:13-18. * 24:8 Griego bedeadẽ ãc Λ r Λ cartade bedea corchetede b Λ ra neãa.

† 24:15 Daniel 12:2.

18-19 Maŕda Ācōrē de dromane o basia. Mamaa wāsīde idji quīrāpita bia basia. Maŕne ḷcḷḷ judiorā Asiadebemaba mḷra unusīdaa, baribḷḷ ēberā powua nībaē basīa idjaba ēberārāra quīrūbigaē basīa. Mḷ unupedaḷaba mḷda biē jara quīrīā panḷḷḷ, ādjidrḷ ḷ quīrāpita zedīda panḷḷ.

20 Māwāēbḷḷ za duanḷba jaraḷīda panḷḷa cārē cadjiruada unusīdada dji dromarā quīrāpita mḷ edesīdae.

21 Ababe poya jaraḷīa mḷa nāwā jīgua jarasīda: idi bārāba mḷra biē jara panḷḷa beudarāra ḷrēbaḷīda ījā ḷḷ carea.–‡

22 Peliba O Djiwidīdebemada bio cawa basia. Baribḷḷ ara maŕda Paulora cawa oē basīa. Ātebḷḷ jarasīa:

–Sordaorā boro Lisia zebḷḷde mḷa bārā nēbḷḷara cawa oya.–

23 Maŕbe idjia sordaorā boroa Paulora wagabisia, baribḷḷ jarasīa Pauloba o quīrīā ḷara idu obimārēā. Idjaba iduaribīsia Paulo ume dji biarāba idjira carebae zedamārēā.

24 Māwānacarea Pelira dji quīma Drusila ume wayacusa zesīa. Maŕ wērāra judio basīa. § Maŕne Peliba Paulora trḷsīa idjia Jesucrito ījāninebema beḷea ḷda ūrī carea.

25 Māwā ḷde Pauloba dadji jipa nībaidebemada, cacua jipa erobaidebemada, Ācōrēba cawa oi ewari zeidebema sīda bedeasīa. Peliba maḷgḷdebema ūrīside ne wayapeḷa nāwā jarasīa:

–Jāŕbe wādua. Mḷ bari ḷde wayacusa ḷara trḷya.–

26 Peliba crīcha basia Pauloba idjīa paratada diāda ēdrḷ ḷamārēā. Maŕ carea ara cadrḷa Paulora trḷbadjīa idji ume bedei carea.

27 Poa umé baḷacarea Pelira dji boro baḷada ēdrḷsīa. Maŕbe Porcio Pestoda dji boroda besīa. Baribḷḷ Peli ēdrḷside judiorā ume bia be quīrīā basia. Maŕ carea Paulora preso beesīa.

25

Paulo Pesto quīrāpita bada

1 Dji boro beḷacarea Pestora Cesarea purude jūēsīa. Ewari ūbea ḷapeḷa Jerusaleḷnaa wāsīa.*

2-3 Mama sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bīda Pestoa Pauloda biē jarasīdaa. Ādjirāba Pestoa beḷea djuburiasīdaa Paulora Jerusaleḷnaa enebimārēā. Māwā jarasīdaa Paulora ota cawaēne beḷīda crīcha panḷ bērā.

4 Baribḷḷ Pestoba panusīa:

–Paulora Cesareade preso ḷḷa. Mḷra dārāēne mamaa wāya.

5 Maŕ bērā bārā dji dromaara beara mḷ ume Cesareadaa wānīda panḷḷ. Maŕ ēberāba barīdua cadjiruada osibḷḷḷ, mamabḷḷḷ bārāba jaraḷīda panḷḷ.–

6 Pestora Jerusaleḷne ocho wa die ewari basīca ḷḷa. Maŕbebḷḷḷ Cesareadaa wāsīa. Nurēma cawa obada dede chūmepeda Paulora enebīsia.

7 Paulo enesīdae judiorā Jerusaleḷneba zepedaḷaba idjira jūrā edasīdaa. Maŕne jarasīdaa idjia cadjirua dromada zocārā osīda, baribḷḷ poya cawabīdaē basīa ādjia jara panḷra wārāda.

8 Maŕne Paulora ara idjiare bedeasīa:

–Mḷa ni abaḷ cadjiruada oē ḷḷa. Judiorā leyra igaraē ḷḷa, Ācōrē de dromara biē ḷḷē basīa idjaba Romanebema boro sīda igaraē ḷḷa.–

9 Baribḷḷ Pestora judiorā ume bia be quīrīā ḷ bērā Paulo a iwīdīsia:

–¿ḷara Jerusaleḷnaa wā quīrīā ḷca mḷa jāma cawa omārēā?–

‡ 24:21 Hecho 23:6. § 24:24 Maŕ Drusilara Herode Agripa Nabema cau basīa. Dji djabara Agripa Umēbema basīa. Hecho 25:13. * 25:1 Maŕ Pestora Judeadebema boro basīa poa 60ḷeba aba 62ḷaa.

¹⁰ Mañne Pauloba panusia:

–Mñra nama Romanebema boroba ðada cawa obari quĩrãpita ða. Namabara ða mñra cawa oida ða. ða bio cawa ða mña judiorãra biẽ oẽ ða.

¹¹ Mña cadjiruada osibara, ða mñra beaida ða. Mñra beacara ðada aẽa. Baribara naẽ eberãrãba mñ biẽ jara panara wãrãé bẽrã ni ababa mñra ãdji jawade ðacara ða. Mañ bẽrã mña quĩrã ða Romanebema borobara mñra cawa oida.–

¹² Mañne Pestora idjia crĩcha diabadarã ume bedeapeda Paulo jarasia:

–ða quĩrã ða Romanebema boroba bara cawa oida. Mãwã baibara, idjima diabueya.–

Pesto Agripa ume bedeada

¹³ Mãwãnacarea judiorã boro Agripada idji djabawẽrã Berenice ume Cesareada Pesto acade wãsidã.†

¹⁴ ãdjira mama dãrã panã bẽrã Pestoba Agripaa Paulodebemada nãwã jarasia:

–Peliba aba preso amenada nama ða.

¹⁵ Mñ Jerusaleña wã baside sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida mañ eberãnemada biẽ bedeapeda jarasidã idjira beamãrẽã.

¹⁶ Mña ãdjirã jarasia abada idji biẽ jara bea quĩrãpita ara idjiare poya bedeãbara, romanorãba beadacada.

¹⁷ Mañ carea judiorãra namaa zesidã. ãdji jũpedada nurẽma mñra cawa obada dede chũmepeda mañ eberãra enebisia.

¹⁸ Baribara idji biẽ jara panãba jaradãẽ basia idjia cadjiruara osida mña crĩcha bada quĩrãca.

¹⁹ ãtebara idjira biẽ jara panasidã ãdjia ãjã panã awara jaradia ða carea idjaba eberã Jesu abada carea. Mãgara beudãmña Pauloba jara ða zocai ða.

²⁰ Mña cawaẽ besia sãwã oida. Mañ carea mña Paulo iwidisia Jerusaleña wã quĩrã ða cawaya mama cawa oi carea.

²¹ Baribara idjia quĩrã basia Romanebema borobara idjira cawa oida. Mañ bẽrã mña idjira nama preso ðabisia aba dji boromaa diabuebarãda.–

²² Mañne Agripaba Pesto jarasia:

–Mña mañ eberã bedeada ãrĩ quĩrã ða.–

Pestoba jarasia:

–Nubara ða ãrĩa.–

Paulo Agripa quĩrãpita bedeada

²³ Nurẽma Agripa Berenice ume eã wãsidã ebuã basia ãdjira dji dromarãda. Mañne sordaorã bororãda, purudebema dji dromarã sida eã errubusidã. Mãbe Pestoba Paulora enebisia.

²⁴ Pestoba jarasia:

–Judiorã boro Agripa idjaba jũma eberãrã nama dai ume ãbaa dji jãre duana, za ða eberã bãrã quĩrãpita bara jũma judiorãba Jerusaleña, nañ Cesareade bida biẽ jara panã. ãdjirãba mña bia jara panasidã idjira beamãrẽã.

²⁵ Baribara mñaarã ni cãrẽ cadjiruara oẽ ða idji beadi carea. Mãne idjia iwidisia Romanebema boroba cawa omãrẽã. Mañ bẽrã mña idjira Romanaa diabuei carea ða.

²⁶⁻²⁷ Idjia cadjirua odara dadjirã boroba cawamãrẽã mña cartade ebuã ðida ða. Baribara cãrẽda ðida neẽ ða. Mãmaarã ni cãrẽ sida ðãbara

† **25:13** *Agripa*. Mañ eberãra Herode Agripa dji Nabema abada warra basia. Hecho 12:1-23. *Berenice*. Mañ wẽrãra Pesto quima Drusila djabawẽrã basia. Hecho 24:24.

crícha neē bΛ quĩrāca diabueya. Mañ carea idjira bārā quĩrāpita enebisia. Judiorā boro Agripa, mġa quĩrĩā bΛa bΛabΛrΛ biara ũrĩda. Māwā bārāba idjia bio iwidipedađacarea mġa dadjirā boro itea idjia cadjirua ođada poya cawa bΛisicada.-

26

¹ Mañbe Agripaba Pauloja jarasia:

-Ara bΛdjiare idu bedeabiya.-

Ara mañda Paulora jΛwa wapeda bedeasia:

² -Mġ boro Agripa, mġra bΛsrida bΛa idi bΛ quĩrāpita ara mġdjiare bedeai bērā. Mġa cawabiya judiorāba biē jara panΛmĩna mġra bedeade bΛēda.

³ BΛa bio cawa bΛa dadji judiorāra sāwā beabarida idjaba cārē cārēā caicayabadada. Mañ bērā bedeade djuburiaya mġ bedeara sēē ũrĩmārēā.

⁴ Jūma judiorāba cawa panΛa mġra cūdraeda sāwā bΛsida mġ druade idjaba Jerusaleġne bida.

⁵ Ādjirāba cawa panΛa mġra pariseoda. Bariduaba mañda bΛ quĩrāpita jara quĩrĩā bΛbΛrΛ jaraida bΛa. BΛa cawa bΛa judiorā ley ĩjā ođi carea pariseorāba quĩrācuitaara obadada.

⁶ BaribΛrΛ Ācōrēba dadji drōā naēnabemarā diai jarađada jġā bΛ carea idira ādjirāba mġra biē jara panΛa.

⁷⁻⁸ Wārāda jūma Israel doce warrarāneba yōpedadarāba ĩjā panΛa Ācōrēba dadjirāra ġrēbabida. Mañ carea dadjirāba āsa, diamasi bida Ācōrēba bia bedeabadaa. Mġ boro Agripa, mañ ĩjā bΛ carea dewara judiorāba mġra biē jara panΛa.-

Mañne Pauloba judiorā mama bearāja jarasia:

-Ācōrēba dadjirāra ġrēbabida ĩjā panΛbΛrΛ ġcārē cārēā ĩjānaē panΛ idjia beu badada aba ġrēbabisida?-

Māwā jarapeda Agripaa nēbΛrΛsia:

⁹ -Mġa naēna crícha bΛasia ne jūmada oida bΛda ēberārāba Jesu Nazaredebemara ĩjārānamārēā.

¹⁰ Mġa Jerusaleġne wārāda māwā osia. Sacerdote bororāba ādji trġneba mġa idu Jesu ĩjā beara zocārā preso bΛbisidaa. Idjaba mañ ēberārā beabisidaade mġa bida bia bΛađa asia.*

¹¹ Judiorā dji jΛrebada deza mġa ādjirāra cawa obibadjia. BΛarima zocārā ādjirāa Jesudebemada oġo biē bedeabisia. Mġra ādjirā ume bio quĩrū bađa bērā drua āibema puruđe bida biē oi carea ēpēbadjia.

¹² Ewari aba sacerdote bororāba mġra Damasco puruđaa diabuesidaa ādji trġneba Jesu ĩjā beara preso jidacuamārēā.

¹³ BaribΛrΛ, mġ boro, umatipa ođe nĩne uruada ġmāđau cāyābara dorrodorroara bΛda unusia. Mañ uruaba mġra, mġ ume nĩna sida bajāneba jġrā tēũsia.

¹⁴ Jūma dairāra egode baesidaa. Mañne mġa bedeada ũrĩsia. Mañ bedeaba mġa hebreode nāwā jarasia: “Saulo, Saulo, ġcārē cārēā mġra biē oi carea ēpē bΛ? Ara bΛduba puabΛrΛa cūmia ġrġ tġgabΛrΛ quĩrāca.”

¹⁵ Mañne mġa iwidisia: “Mġ boro, ġbΛra cai?” Mġ Boroba panusia: “Mġra Jesua. BΛa biē oi carea ēpē bΛra mġa.

¹⁶ BaribΛrΛ piradrΛdua. Ara mañda bġa unubisia mġ nezocada bΛi carea. BΛa ununada idjaba mġa unubi sida bedeaida bΛa.†

¹⁷⁻¹⁸ Mġa bΛra bΛ ēberārā jΛwadebemada idjaba judiorāē jΛwadebemada ēdrΛ edaya. Mġa bΛra judiorāēmaa diabueya mġ wārā bedeara

* **26:10** Hecho 8:1-3. † **26:16** BΛa ununada. Griego bedeade ġcΛrΛ cartađe bġ bΛa: “BΛa mġneba ununada.”

cawadamarēã.‡ Mañ bēã pãĩmane duananada ãnaane nĩbaeia. Diauru jãwaedabemada ēdrãdapeda Ācōrēmaa zedia. Mã ãjãbãda carea ādjia cadjirua opeɔɔɔara Ācōrēba quĩrãdoaya. Idjaba Ācōrēba ādjirãra ðaya idjia edaɔɔa purudebemarãda beadamãrēã.”

19 Mã boro Agripa, Jesuba mañ ewaride mãa jaraɔɔara jũma ãjã osia.§

20 Mãa naãrã Damasco purudebemarãa jarasia ādjia cadjirua obadara igaraɔɔapeda Ācōrēmaa zedamarēã. Mãwãnacarea Jerusaleã purude, jũma Judea druade, idjaba judiorãéma bida abarida jarasia. Jũmarãa jarasia bia o panãneba unubidida panãda ādjia cadjirua opeɔɔɔara wãrãda igarasidada.

21 Mañ careabãrã judiorãba mãra Ācōrē de dromane jidadaɔɔapeda bea quĩrãsiaa.

22 Baribãrã Ācōrēba mañ ewarideba ãtaa careba ðã bēã mãa dji dromarãa, dji dromarãéa bida wadibida Jesudebemada beɔɔa ðã. Ācōrēneba beɔɔabadaba, Moise bida cãrēda sãwãida jarasiaa. Maãdrã mãa jara ðã.

23 Ādjirãba jarabadjidaa Ācōrēba ēdrã edabari diai jaraɔɔara bia mĩgaida basida idjaba beuɔɔarãnebemada naãrã ãrēbaida basida ãnaa dadjirã ēdrãdidebemada judiorãa, judiorãéa bida jarai carea.-*

24 Pauloba mãwã idjiare beɔɔa ðãde Pestoba jĩgua jarasia:

-Paulo, ðãra quĩrãé ðã. ðãa jũmawãyã carta cawa ðãdeba quĩrãé besia.-

25 Baribãrã Pauloba jarasia:

-Dji droma Pesto, mãra dji quĩrã biala. Mãa jara ðãra wãrã bēã ariɔɔe ðã.

26 Mã boro Agripaba mãnebemada cawa ðã. Mañ bēã mãra idji quĩrãpita ne wayaa neé beɔɔa ðã. Mãmaarã idjia Jesu mãwãnara jũma cawa ðãa jũmarãba ebuda nēbãrãbada bēã.

27 Mã boro Agripa, Ācōrēneba beɔɔabadaba mãnebema ðãpeɔɔɔara ¿ðãa ãjã ðãca? Mãa cawa ðãa ðãa ãjã ðãda.-

28 Agripaba Paulo jarasia:

-¿ðãa ara naãda mãa Critora ãjãbica?-†

29 Pauloba jarasia:

-Mãa Ācōrēa iwidi ðãa dãrãéne wa dãrãbãrãde bida ðãra idjaba jũma za mã beɔɔa ãrã duanã sida mã quĩrãca beadamãrēã, baribãrã naã carena neé.-

30 Mãwã jaraɔɔacarea Agripara, Pestora, Berenicera, jũma mama chũmea sida piradrãsiaa.

31 Dajadaa wãnapeda ādjirãza jara duanasidaa:

-Jãã ēberãba cadjirua oé ðãa idji beadi carea wa preso ðãdi carea.-

32 Maãne Agripaba Pestoa jarasia:

-Romanebema boroba cawa omãrēã naã ēberãba iwidiɔɔaẽbara, ðãa idjira poya ēdrã ðãcasia.-

27

Paulo Roma puruɔɔa wãna

1 Mañ ewaride dji boroba jarasia dairãra Italia druadaa wãnida panãda. Mañ bēã Paulora, dewara preso bea sida Julio jãwaeda ðãsia. Mañ Juliora sordaorã Augusto abadaɔɔebema dji boro basia.

‡ 26:17-18 Mã wãrã beɔɔeara cawadamãrēã. Griego beɔɔeade ðã ðãa: “Ādjirã daura ogadamãrēã.”

§ 26:19 Jesuba mañ ewaride mãa jaraɔɔara. Griego beɔɔeade ðã ðãa: “Cãimocara quĩrãca ununara.”

* 26:23 Isaia 42:6-7; 49:6. † 26:28 Griego beɔɔeade mãba idjaba jara ðãa: “ðãa mãa berara crĩchabisia Crito ēberã baida.”

² Mañbe dairãra barco Adramitio purudebemane badodapeda wãsidaa. Mañ barcora Asia druade puruza wãbΛΓΛ basía. Djaba Aristarco Macedonia druadebemada dairã ume wãsia. Idjira Tesalonica purudebema basía.

³ Nurẽma Sidoñ purude wibarisiðaa. Mañne Julioba biadeba Paulora idji biarãmaa idu wãbisía idjia neẽ bΛra diaðamãrẽã.

⁴ Mañbe Sidoñneba wãnane nãurãra minijichia puá nũmΛ bẽrã Chipre morro idjaba Asia ãsi wãsidaa.

⁵ Cilicia drua quĩrãpe idjaba Panpilia quĩrãpe auðu tΛðapeda Liciadebema puru Mirade wibarisiðaa.

⁶ Mama sordaorã boroba dewara barco Alejandría purudebemada unusia. Mañ barcora Italia druadaa wãbΛΓΛ basía. Daira idji ume mañ barcode badodapeda wãsidaa.

⁷ Ewari zocãrã nãurã carea pĩãca wãsidaa. Gnido quĩrãpe jũene wãni carea bia mĩgasidaa. Wadi nãurãra minijichia puá nũmΛ bẽrã Creta morro icawa pΛΓΓΛga wãsidaa Salmoñ amia quĩrãpe.

⁸ Pusa icawa bia mĩga wãbΛdada Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jũene wãsidaa.

⁹ Bio dãrãbΛda bẽrã judiorã ne coðaca ewari dromada wãsia. Mañ ewarideba ãtaa pusade wãida minijichia babaria.* Mañ carea Pauloba dji bororãa jarasia nocodaa wãrãnamãrẽã.

¹⁰ Nãwã jarasia:

–Achirã, mãa cawa bΛa nawena wãnibΛΓΛ minijichiade wãnida. Barcora ãrĩya. Bãrãba edebΛda siða jũma aduadia.† Mañ awara dadjirã siða zocãrã quininia.–

¹¹ BaribΛΓΛ sordaorã boroba Paulo bedea cãyãbara barco djibari bedeeda, barco peratΛbari bedea siða ãjãsia.

¹² Doiðaaðe panani carea mañ Necai Wibaribadara biẽ basia. Mañ bẽrã zocãrãba crĩchasiðaa biara bΛda Penice puruðaa wãnida aba doiðaa jõbΛrΛðaa. Mañ puru siða Creta morrode bΛa. Mama nãurãra mãcua puáca bẽrã pusara tuma babaria.‡

Nãurã cadjiruaba barco ãyã ededa

¹³ Mañne nãurãda jΛwa acΛareba aride puá nũmesia. Mañ carea ãmãdau bæbariare bia wãnida crĩchasiðaa. Ancla jira edaðapeda Creta icawa wãsidaa.

¹⁴ BaribΛΓΛ dãrãéne nãurã cadjirua Euroclidoñ abadada jΛwa araareba dji cãbãyã tΛ nũmesia.

¹⁵ Mañba barcora ãyã edesia. Barco quẽbΛra poya araa bΛðaðẽ bẽrã nãurãa idu edebisiðaa.

¹⁶ Morro zaque Clauda abada ãbudecare wãsidade nãurãra maãrĩ tumasia.§ Mañne jãba zaque ãdauare ùmΛda barcode eða poya bΛðaðẽ pananapeda eða bΛsiðaa.

¹⁷ Jãba zaque eða bΛpedadacarea barcora sogaba bio bΛrasiðaa ãrĩrãmãrẽã. Mañne waya panasidaa Sirte ãbΛde poaðe wãnida. Mañ carea barcode wua ãtΛ jira bΛbadada eða bΛðapeda idu nãurãa edebisiðaa.*

* **27:9** Mañ ewari dromara ãcõrẽba cadjirua quĩrãdoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebΛΓΛza septiembre jedecode bæbaria. Septiembrede, octubrede biða pusade wãida minijichiaara bΛa. Idjaba noviembredeba aba febreroðaa wãnaca basía, jũmawãyã minijichia bΛ bẽrã. † **27:10** Mañ barco Alejandríaðebemane trigoda waiðaa edebadjidaa Romanaa. ‡ **27:12** Mama nãurãra mãcua puáca bẽrã pusara tuma babaria. Griego bedeede bΛ bΛa “mamaΛba ãmãdau bæbariare unubadaa.” ΛCΛΓΛ traduccioñne ãmãdau bæbariare cãyãbara “ãmãdau odjabariare” bΛ bΛa. § **27:16** Mañ Clauda idjaba Cauda trã jarabadaa. * **27:17** Barcode wua ãtaa jira bΛbadada. Griego bedeede mañra ebuða bΛãa.

18 Nurēma nāūrāra wadibida dji cābāyā puá nūmasia. Mañ carea barcode traja panaba netata edebadada daiđu batacuasiadaa barcora wēsaara ūmemārēā.

19 Nāūrāra wadibida dji cābāyā puá nūma bērā, ewari ūbeade ara ādji jawaba netata barcodebema dji zagaa beada daiđu batacuasiadaa.

20 Māwā panane ewari zocārā āmāda, chīda, sida ununaē panasiadaa. Mañ ewari cadjiruade wadi panā bērā dairāba crīchasiadaa ēdradaēda.

21 Zocārā ewari ne codaē duanasiadaa. Mañ bērā Paulora dji bororā ēsi nūmepeda jarasia:

–Achirā, māa bārāa jarasia Cretadeba wārānamārēā. Mā bedeada ijāpedadabara nañ minijichiade duananaē bacasia idjaba ne aduadaē bacasia.

22 Baribara sopuarānada. Nañ barcora jūma ārīmīna ni abada beudaēa.

23 Māra Ācōrēnea. Idjida ijā ba. Idi diamasi ara mañ Ācōrēba idji nezoca bajānebemada māmaa diabuesia.

24 Mañgaba māa jarasia: “Ne wayarādua, Paulo. Bāra Romanebema boro quīrāpita bedeada ba. Bā carea Ācōrēba jūmarā nañ barcode wābdara idu quinibiēa.”

25 Mañ carea, achirā, sopuarānada. Māa ijā ba Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemaba māa jarada quīrāca.

26 Baribara baridua morrode poade wānida panā.–

Barco ārīna

27 Domia umé babāde diamasi wadi nāūrāra dji cābāyā puá nūmasia. Mañba Adria pusade awacārī basidaa. Ariquētra babāde barcode trajabadaba crīchasiadaa ējūā caita jūēbdada.

28 Pusa nābuada zaside veinte braza basia. Wagabe wābdade wayacusa zasidea. Mañne quince braza basia.

29 Mōgaradaa tēūne wāni wayaaba anclada quīmārē barco ādauare batabuesidaa. Mañbe bio daupera duanaba isabe ānadrada quīrā panasiadaa.†

30 Māwā panane barcode trajabadara barcodeba chupea ēdrada crīchasiadaa. Mañ bērā jāba zaquera doeda basidaa ancla nocoarebemada doeda babada quīrāca.

31 Baribara Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorā bida jarasia:

–Jālgārāda barcode panenaēbā bārāra poya ēdradaēa.–

32 Mañ carea sordaorā jāba zaque jā bā jācarara tatasidaa. Ara māda jāba zaquera pusaba edesia.

33 Āsabode Pauloba jūmarāda ne codamārēā jarasia:

–Dadji sāwānida adua panā bērā domia umé bārāra ne codaē panā.

34 Māa bedea djuburiaya ne codamārēā. Māwā cacua abā beadia poya ēdradi carea. Ni abada cārē sida sāwānaēa.–‡

35 Māwā jarapeda Pauloba paāda jawade edapeda jūmarā quīrāpita Ācōrēba bia bada asia. Mañbe cōrācuapeda cosia.

36 Mañ unubade jūmarāda sobiadapeda ne cosidaa.

37 Dairāra barcode 276 panasiadaa.§

38 Ādjirā jāwūānapeda trigoda pusade batacuasiadaa barcora wēsaara ūmemārēā.

† 27:29 *Isabe ānadrada quīrā panasiadaa.* Griego bedeade mañ bedeaba idjaba jara ba ādji ācōrēā iwidiadada isabe ānadrāmārēā. ‡ 27:34 *Ni abada cārē sida sāwānaēa.* Griego bedeade bā bā: “Bārā budara ni aba bida aduaēa.” § 27:37 276. Griego bedeade ācā cartade 76 bā ba.

³⁹ Anadrasiē ādjirāba ējūāda unusidaa baribara cawadaē basia sāma panada. Mañ ējūāne jogoda basia ība bara bada. Crīchasiāa poyadibara, barcora mama poabidida.

⁴⁰ Mañ bērā ancla jācarara tucudapeda pusade jūma amesidaa. Idjaba barco bia ededi carea dji peratbari jā badada ērāsidaa. Mañbe nocoarebema wua āta jira badara eubarisidaa nāūrāba ībadaa edemārēā.

⁴¹ Baribara barco quēbara īchitade poa nūmepeda poya nocodaa wāé basia. Māwā bade pusaba jīawē nūmba barco ādaura ārī wāsia.

⁴² Mañne sordaorāba preso beara beadida crīchasiāa doyya ū wānapeda mīrū wārānamārēā.

⁴³ Baribara sordaorā boroba Paulora ēdra ba quīrīā basia. Mañ bērā idu quenabiē basia, ātebara jūma dji ūbi cawa beada naārā daidu tēūbicuasias doyya wānamārēā.

⁴⁴ Waabemara bacurude wa barcode ne beada ārā wābisias. Māwā jūmarāda drua bia jūesidaa.

28

Malta morrode duanana

¹ Drua jūepedacarea dairāba cawasidaa mañ morrora Malta abadada.

² Mamabemarāba dairāra bio bia edasidaa. Cue ze nūmba bērā idjaba cūrāsa nūmba bērā ādjirāba tlabada cajērānapeda coa nūmsidaa. Mañbe dairāa jarasidaa tlabā cāne zedamārēā.

³ Pauloba bacuru pōāsada jara pepeda tlabā uruadaa batacua basia. Mañne jāwāā carea dama arada ēdrasia. Mañba Paulo jāwade ca jira besia.

⁴ Mañ damaba Paulo jāwade ca jira ba unusidade morrodebemarāba ara ādjiduba jara duanesia: “jāā ēberāra mīā beadaa! Pusadeba ēdrādamīna dadji ācōrēwērā Jipa Cawa Obari abadaba idjira idu zocai babiēa.”

⁵ Mañne Pauloba damara tlabada jīāpetatasia. Idjira cārē sida sāwāé basia.

⁶ Jūmarāba acā duanasia Paulora ogoroi cawaya wa cawaēne beui cawaya, baribara māwā dārā acā panane Paulora ni maārī bida biē beē basia. Mañ bērā ādjirāba dewara crīchada edapeda jarasidaa Paulora ācōrēda.

⁷ Mañ morrode dji borora Publio abadjidaa. Mañ Publioba dairā duana caita ējūāda erobasia. Idjia dairāra idji dede ewari ūbea bio bia edasia.

⁸ Māwā panane Publio zezara amine ba bērā idjaba cawa nūmba bērā cadede basia. Mañne Pauloba idjira acāde wāsia. Ācōrēa iwidipeda idji jāwara ārā bapeda biabisias.

⁹ Mañ carea dewararā cacua biē beada zedapeda Pauloba biabisias.

¹⁰ Mañ ēberārāba dairāra dji dromarā quīrāca bia osidaa. Wayacusa barcode badosidade daiba neē pananara ādjirāba jūma diasidaa.

Romane jūepedada

¹¹ Malta morrode dewara barco Alejandriadebemada basia. Doidaa bērā mañ barcora āyā wāé basia. Jedeco ūbea badacarea dairāra mañ barcode wāsidaa. Dji barco quēbade ādji ācōrē zaca beada umé o erobasia: aba Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.*

¹² Wābdade Siracusa purude wibarisidaa. Ewari ūbea mama panasidaa.

¹³ Mamaaba pusa icawa wānane Regio purude wibarisidaa. Nurēma wānane nāūrāra ādauareba tā nūmba bērā ewari uméne Puteoli purude jūesidaa.

* **28:11** Acāra traduccioāne “Dioscuros” bā ba. Mañba jara ba mañ umēbema ācōrēda mīguiso basida. Mañ ewaride ēberārāba ādji ācōrēda barco quēbade obadjidaa.

14 Mama dairāba djabarāda ḶCΛΓΛ unusidaa. Ādjirāba dairāa jarasidaa ādji ume domia aba pananamārēā.

MamaḶba Roma puruḶdaa jīrūba wāsidaa.

15 Djabarā Romanebemaba dai wābḶda ūrīsidade audiabaride zesidaa. ḶCΛΓΛda Apio puruḶdaa zesidaa idjaba ḶCΛΓΛda Tres Taberna puruḶdaa zesidaa. Pauloba ādjirā unuside Ācōrēa bia bedeasia. Ādjirā carea ḶSridasia.

16 Romane jūēpedadacarea sordaorā boroba preso beara idji boroa diasia.† Idjia Paulora iduba bebisia. Sordaoda ababe ḶSia idji waga bamārēā.

Pauloba Romane bea judiorāa jarada

17 Ewari ūbea badacarea Pauloba judiorā dji droma bea Romanebemada trḶbisia. Jūma ābaa dji jḶresidade Pauloba jarasia:

–Djabarā, mḶra JerusaleḶneba preso enesidaa. Judiorāra biē oē basia. Idjaba dadji drōā naēnabemaba obada sida biē bedeaē basia. Māwāmīna judiorāba mḶra jidadapeda romanorā jḶwaeda ḶSidaa.

18 Romanorāba mḶa bio iwidisidade cawasidaa mḶra beacara panḶda cad-jirua oē Ḷa bērā. MaḶne mḶra ēdrḶ Ḷa quīrīā panasidaa.

19 BaribḶrḶ judiorāba maḶgḶra bia ūrīnaē basia. MaḶ carea mḶa iwidisia Romanebema boroba mḶra cawa omārēā. MḶa māwā osia ēdrḶi carea. MḶ purura dji boro quīrāpita biē jara quīrīāēa.

20 MaḶ bērā mḶa bārāra unu quīrīā basia bārā ume bedelai carea. Ācōrēba ēdrḶ edabari diai jaradara jūma israelerāba jḶā panḶ.‡ Idji carea mḶra nāwā carenaba jḶ Ḷa.–

21 MaḶne ādjirāba jarasidaa:

–Judeadebemarāba dairāa bḶdebema cartada diabuedaē panḶ. Dadji djabarā judiorā ni abaḶda jāmaḶba zeē Ḷa bḶdebema biē jarai carea.

22 BaribḶrḶ dairāba cawa panḶa jūma druaza maḶ crīcha djiwididebemada biē bedea panḶda. MaḶ carea ūrī quīrīā panḶa bḶa sāwā crīcha Ḷda.–

23 MaḶne ādjirāba ewarida ḶSidaa. MaḶ ewari jūēside ēberārāda zocārā Paulo Ḷmaa zesidaa. DiapedaḶba aba quewara Pauloba bedea basia Ācōrēba ēberārā pe erobḶdebemada. Ācōrēba Moisea diada leydeba, Ācōrēneba bedeadadaba Ḷpedadadeba bida jaradia basia Jesuda ijānamārēā.

24 Pauloba jaradara ḶCΛΓḶba ijāsidaa, baribḶrḶ ḶCΛΓḶba ijānaē basia.

25 MaḶ bērā caicayadapeda wābḶrḶbḶda basia. MaḶne Pauloba nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba bārā drōāenabemarāa wārā bedeada Ācōrēneba bedeadabari IsaiaḶdeba nāwā jarasia:

26 NaḶ purua nāwā jarade wādua:

Bārāba ūrī panḶmīna cawadaēa. Bio unu panḶmīna cawadaēa.

27 Ādjirāba soḶeba poya cawadaēa, ūrī quīrīānaēa idjaba unu quīrīānaēa.

Māwā beadaēbara ādjirāba unucasidaa, ūrīcasidaa idjaba soḶeba cawacasidaa.

MaḶbe mḶ ijānapeda mḶa ādjirāra biabicasia.§

28 JāḶbe cawadadua: Ācōrēba dadji ēdrḶ edaidebema jara beara judiorāēmaa diabueya. ĀdjirābḶrḶ bia ūrīnia.–

29 Pauloba māwā jaraside judiorāra āduba caicaya duanda āyā wābḶrḶsidaa.*

† 28:16 Preso beara idji boroa diasia. Griego bedeaḶe ḶCΛΓΛ cartade māra neēa. ‡ 28:20 Griego bedeaḶe maḶba idjaba jara Ḷa: “MḶa ijā Ḷa beudarāra ḶrēbaḶda jūma israelerāba ijā panḶ quīrāca.” Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8. § 28:27 Isaia 6:9-10. * 28:29 Griego bedeaḶe ḶCΛΓΛ cartade maḶ versículora neēa.

³⁰ Māwānacarea Paulora poa umé Romane ḥasia. Idji ḥa debari paratada djibaría diabadjia. Idji acḥde wāḥdara jūma bia edabadjia.

³¹ Idjia bedeabadjia Ācōrēba ēberārã pe eroḥdebemada idjaba dadji Boro Jesucritoḥbemada ebuda jaradiabadjia. Mañne ni aḥaḥba mĩã sēnaca basía.

ROMANO CARTA PAULOBA BΛΔA DJABARĀ ROMANEHEMA ITEA

Poa 56are Pauloba nañ cartada djabarā Roma purudebema itea ḅasia. Roma puruḅaa wǎé ḅaḅa bēra cartara ḅasia idjidebemada cawaḅamārēā. Jerusaleḅnaa wāi naēna Corinto puruḅeba diabuesica ḅΛA (Hecho 20:1-3).

Roma puruḅe djabarā judiorāda, judiorāé sida baraasia. Judiorāba Ācōrēba Moisea diaḅa leyra ēpē panabadjidaa baribΛΓΛ judiorāéba ēpēnaca basía. Mañ bēra Pauloba nañ crīcha dromada Romano 1:16-17ḅe ḅasia: “Mḅra peracaa beḅea bia Jesucritodebemada jaradiiai carea, mañ beḅea ĩjāḅΛdara Ācōrēba idji ΛḅΛḅeḅa jūma ēḅrΛ edabari bēra; judiorāda, judiorāé sida. Mañ beḅea biaḅeba Ācōrēba cawabi ḅΛA sǎwǎ ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda ĩjāsira māwǎ unubaría.”

Pauloba naārā ḅasia judiorāba, judiorāé biḅa cadjirua obada carea Ācōrēba cawa oida (1:18ḅeba aba 3:20ḅaa). Mañare ḅasia Ācōrēba idji biaḅeba Jesucrito ĩjāḅΛdarā jipa unu ḅΛḅebemada (3:21neba aba 5:21naa). Mañare ḅasia Ācōrēba Jesucrito ĩjā ḅeara idji Jaureḅeba ara idji itea bia ḅΛbarida (6:1neba aba 8:39ḅaa). Mañare ḅasia zocārā judiorāba Jesucritora ĩjānaē panΛmīna ewari aba ĩjānida (9:1neba aba 11:36ḅaa). Mañare ḅasia sǎwǎ dadjirāra jipa nīḅaḅida panΛda (12:1neba aba 15:13ḅaa). Jīrūare ḅasia España druḅaa wāi naēna djabarā Romanebemada acΛḅe wǎ quīrīā ḅΛda (15:14-28). Pauloba jīrūare ḅΛḅara 16:1-27ḅe ḅΛA.

Nañ cartade Pauloba naārā ḅΛda

¹ Mḅra Pauloa, Jesucrito nezocaa. Ācōrēba mḅra edasia Jesucritoba diabuedada ḅamārēā idjaba ḅasia beḅea bia Ācōrēnebemada jaradiade wāmārēā.

² Mañ beḅea biara Ācōrēba naēnaeḅa diai jarasia. Idjideba beḅeabadarāba mañra Idji Bedeade ḅΛsidaa.

³⁻⁴ Mañ beḅea biara idji Warradebemaa. Idji Warra dadjirā Boro Jesucritora nañ djarade Israelḅebema boro Davideba zeḅaa. BaribΛΓΛ idji beu ḅaḅada ārēbaside Ācōrē Jaureba unubisia Ācōrē Warra ΛḅΛA ḅΛda.

⁵ Jesucritodeba Ācōrēba mḅra ḅasia idjia diabuedada ḅamārēā. Idji biaḅeba māwǎ ḅasia jūma druazabemaba Jesucritoda ĩjānamārēā, idji beḅeada ĩjā oḅamārēā, idjaba idjida bia jaraḅamārēā.

⁶ Bārā sida Ācōrēba trḅsia Jesucrito itea beḅamārēā.

⁷ Mḅa nañ cartara ḅΛḅΛΓΛA jūma Romanebema djabarā itea. Ācōrēba bārāra quīrīā ḅΛA idjaba trḅsia idji ēberārāda beḅamārēā. Mḅa quīrīā ḅΛA dadjirā Zeza Ācōrēba dadjirā Boro Jesucrito ume ādji biaḅeba bārāra careba pananida idjaba necai ḅai sida dia pananida.

Paulo Romanaa wǎ quīrīā ḅada

⁸ Naārā mḅa jaraya: Jesucritodeba mḅa jūma bārā carea Ācōrēba bia ḅΛaḅa abaria bārāba Jesucrito ĩjā panΛnebemada druazabemaba beḅea panΛ bēra.

⁹ Ācōrēba quīrīā ḅΛra jūma mḅ sodeba o ḅΛA beḅea bia idji Warradebemada jaradia ḅΛ bēra. Idjia cawa ḅΛA mḅa iwidibΛΓΛza bārā carea iwidibarida.

¹⁰ Mḅa iwidibaría idjia quīrīā ḅΛḅΛΓΛ mḅra idu bārā acΛḅe wǎbimārēā.

11 Wārāda m̄a bārāra unu quĩrĩā ʙa Ācōrē Jauredeba carebai carea. Māwā bārāra zarea beadia.

12 M̄a quĩrĩā ʙa dadjirāba abarica Crito ĩjā pananeba dji careba pananida zarea panani carea.

13 Djabarā, m̄a quĩrĩā ʙa bārāba cawadida wārāda ʙarima zocārā bārāmaa wāida crīcha ʙabarida. Baribara wadibida poya wāé ʙa. Bārāmaa wā quĩrĩā ʙa m̄a jaradia ʙadeba jāmabemarāba Jesucritoda ĩjānamārēā dewara druadebemarāba ĩjāpedada quĩrāca.

14-15 M̄a bedea bia Jesucritodebemada jūmarāa jaradiada ʙa. Ne cawa bea, ne adua quedea, carta cawa bea, carta adua bea bida jaradiada ʙa.* Mañ carea bārā Romanebemarāa bida jaradiade wā quĩrĩā ʙa.

16 M̄ra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradai carea, mañ bedea ĩjābdara Ācōrēba idji ʙadeba jūma ēdra edabari bēā; judiorāda, judiorē sīda.†

17 Mañ bedea biadeba Ācōrēba cawabi ʙa sāvā ēberārā jipa unubarida. Jesucritoda ĩjāsira māwā unubaria. Ācōrē Bedeade nāvā ʙa ʙa: Ācōrē quĩrāpita jipa ʙara idji ĩjā ʙadeba zocai ʙaya.‡

Ēberārā Ācōrē quĩrāpita bedeade pananebema

18 Ācōrēba bajāneba cawabi ʙa cadjirua o ʙeara, jipaē bea sīda idji quĩrībideba jūma cawa oida. Ādjia cadjirua o pananeba wārā bedeara idu cawabidaca.

19 Ācōrēnebema poya cawaida ʙara ādjirāba bio cawa panā, idjia cawabi ʙa bēā.

20 Nañ ējūā odadeba āta Ācōrē ununacadebemada ēberārāba ebuā unubadaa. Idjia oda ac pananeba cawa panā idjira Ācōrēda idjāba ewariza ne jūma poya o ʙada. Mañ carea cadjirua o beaba poya jaradaēa Ācōrē adua panā bēā bedeade panāda.

21 Ādjirāba Ācōrēra cawa panasīdamīna idjia bia bedeadaē basīa idjāba bia ʙada adaē basīa. Ātebara crīcha neē bea quĩrāca crīcha panesīdaa. Māwā ādji crīchara biē bepeda pāimane panesīdaa.

22 Ādjirāba crīcha cawa beada asīdamīna crīcha neē beasia.

23 Ācōrē beuca bia quiruda igarasīdaa. Mañbe dadji beuida ʙa zaca ʙada odapeda maḡā bia bedea panesīdaa. ĩbana za quĩrāca, animarā jīrū quĩmārē bea za quĩrāca, idjāba jāne wābada animarā za quĩrāca odapeda maḡā bia bedea panesīdaa.

24 Mañ carea Ācōrēba iduaribisia ādji soba cadjirua o quĩrĩā ʙada odamārēā. Mañ bēā ādjirāba mīā perada o panesīdaa.

25 Wārā Ācōrēda igaradapeda sewadra ēpē panesīdaa. Ācōrēba ne jūmada odamīna idji cāyābara idjia odadra ēpē panesīdaa idjāba bia bedea panesīdaa. Baribara dadjirāba ababe Ācōrēbara ewariza bia bedadida panā. Bia ʙa māwā baida.§

26 Ādjirāba sewada ēpēpedada bēā Ācōrēba iduaribisia mīā perada odamārēā. Wērāra umaquĩrā ume baida ʙada idu ʙadapeda abarica wērā ume panesīdaa.

* **1:14-15** Ne cawa bea, ne adua quedea. Griego bedeade ʙa ʙa “griegorāa idjāba āibemarāa.” † **1:16** Judiorāda, judiorē sīda. Griego bedeade nāvā ʙa ʙa: “Naārā judiorāda, māare judiorē sīda.” ‡ **1:17** Habacuc 2:4. § **1:25** Bia ʙa māwā baida. Griego bedeade ʙa ʙa: “Amén.”

²⁷ Ara mañ quĩrãca umaquĩrãra wẽrã ume baida bΛda idu bΛdapeda abarica umaquĩrãda dji awuadapeda mĩã perada o panesidaa. Mañ cadjirua o panΛ carea Ācõrẽba ãdjirãra cawa oya idjia cawa oida bΛ quĩrãca.

²⁸ Ādjirãba Ācõrẽra igarapedada bẽrã idjia iduaribisia crĩcha cadjiruada epẽnapeda mĩã oiẽ beada o pananamãrẽã.

²⁹ Ne jũma cadjiruada obadaa. Mĩã peraida bΛda obadaa, ne jũma awuabadaa, djãrãra biẽ obadaa, djãrãba ero bΛ carea biẽ crĩchabadaa, mĩã beabadaa, caicayabadaa, djãrã cũrũgabadaa, djãrã biẽ jarabadaa, idjaba nẽbΛra obadaa.

³⁰ Djãrã ěcarraare biẽ bedeabadaa, Ācõrẽra quĩrãmabadaa, idjaba djãrã quĩrãpita biẽ bedeabadaa. Ādjirãra dji biara beada abadaa idjaba dji dro-maana abadaa. Djãrã biẽ odi carea jΛrΛbadaa. Ādji djibari bedeara ĩjãnacaa.

³¹ CΛWΛrΛ zarea beaa. Ādjia beada bΛpedadara odacaa. Quĩrã neẽ beaa, ãdji biẽ odara quĩrãdoadacaa idjaba djãrãra quĩrã djuburiadacaa.*

³² Ādjirãba bio cawa panΛa Ācõrẽba mãwã o beara bio cawa oida.† BaribΛrΛ ara mãwã o nĩnaa idjaba dewararãba abari quĩrãca cadjirua obΛdade bia crĩchabadaa.

2

Ācõrẽba cawa oid ebema

¹ Mañba ni abΛbΛ crĩchaiẽ bΛa Ācõrẽ quĩrãpita bedeade bΛẽda. Dji jipaara o bΛada a bΛ biẽda mãwã crĩchaiẽ bΛa. Djãrãba cadjirua o bΛda jarabΛrΛde ara idjida jara bΛa, idjia biẽda abari quĩrãca obari bẽrã.

² Dadjirãba cawa panΛa jũma cadjirua o beara Ācõrẽba jipa cawa obarida.

³ Mañ bẽrã djãrãba cadjirua o bΛda abΛbΛ jaraibΛrΛ, baribΛrΛ abarica o bΛbΛrΛ, idjia crĩchaiẽ bΛa Ācõrẽba cawa oẽda.

⁴ Mãwã crĩcha bΛba igara bΛa Ācõrẽba quĩrã djuburia bΛdebemada, jũma droa bΛdebemada, idjaba cadjirua oẽda isabe cawa ocadebemada. Idjia adua bΛa Ācõrẽba mãwã bio quĩrã djuburia bΛda cadjiruada igarapeda idjimaa zemãrẽã.

⁵ BaribΛrΛ cΛWΛrΛ zarea bΛ bẽrã idjia cadjiruada igaracaa Ācõrẽmaa ze amaaba. Mañ carea Ācõrẽba cawa oi ewaride idji quĩrũbiẽba wetara cawa oya. Mañ ewaride Ācõrẽba unubiya sãwã jũmarãda jipa cawa oida.

⁶ Idjia jũmarãa diaya ãdjia opedada quĩrãca.

⁷ ΛcΛrΛba biada o panΛa Ācõrẽba ãdjida bia unumãrẽã, bia jaramãrẽã, idjaba ewariza idji ume zocai bΛmãrẽã. Mañ ěberãrãra Ācõrẽba wãrãda bΛya ewariza idji ume zocai pananamãrẽã.

⁸ BaribΛrΛ ĩcΛrΛba crĩcha biẽ bΛdeba djãrã cãyãbara biara beadi carea jΛrΛbadaa. Mañ bẽrã wãrã bedeara ĩjã quĩrãnacaa idjaba cadjiruada obadaa. Mañ ěberãrãra Ācõrẽba idji quĩrũbiẽba bio cawa oya.

⁹ Idjia cawa obΛrΛde jũma cadjirua o beara bia mĩga beadia idjaba sopua beadia. Judiorãda, judiorãẽ sida mãwã beadia.*

¹⁰ BaribΛrΛ jũma bia o beara Ācõrẽba bia unuya, bia jaraya, idjaba necai bΛya. Judiorãda, judiorãẽ sida mãwã oya.

¹¹ Ācõrẽba ěberãrãra jũmaena abari quĩrãca jipa cawa oya.

* **1:31** Ādji biẽ odara quĩrãdoadacaa. Griego bedeade ebuda bΛẽa. † **1:32** Ācõrẽba mãwã o beara bio cawa oida. Griego bedeade nãwã bΛ bΛa: “Ācõrẽba jara bΛcãrĩa mãwã o beara beudida panΛda.” * **2:9** Judiorãda, judiorãẽ sida. Griego bedeade nãwã bΛ bΛa: “Naãrã judiorãda, mañare judiorãẽ sida.”

12 Ācōrēba Moisea diada ley adua beaba cadjiruara obada bēra maļ leyra adua panamīna Ācōrēba cawa oya. Idjaba maļ ley cawa beaba cadjiruara obada bēra Ācōrēba ara maļ leydeba cawa oya.

13 Ley ūrī pananeba ēberārāra Ācōrē quīrāpita jipa beaēa, ātebala ģjā o pananeba Ācōrē quīrāpita jipa beaa.

14 Judiorāēba maļ leyra adua panamīna ādji crīchadeba maļ leyba jara ba quīrāca edaude obadaa. Māwā unubibadaa biada, cadjirua sīda cawa panada.

15 Ara ādjia o pananeba unubi panla maļ leyba jara bāra sođeba cawa panada. Ādji crīchade cawa panla biada wa cadjiruada o panada, bedeade panada wa bedeade panlēda.

16 Jūmarāba ādji sođe mērā eropanara Ācōrēba cawa oi ewarīde Jesu-critodeba cawa oya. Māwāya bedeā bia māla jaradia bāba jara ba quīrāca.

Ācōrēba Moisea diada leydeba judiorāra jipa beadaēa

17 Bārā judiorāba dji biarāana abadaa. Ācōrēra biara cawa panana abadaa. Crīcha panla ēdrādida Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panla bēra.

18 Maļ leyra eropanla bēra cawa panla Ācōrēba cārēda quīrā bāda idjaba cārēda jipa bāda.

19 Bārāba crīcha panla Ācōrē adua bearāa poya bia jaradia pananida dauberrea bea jipa edebāda quīrāca, pāīmane bea ānaanaa edebāda quīrāca.

20 Ācōrēba Moisea diada leyra eropanla bēra crīcha panla jūma necawaada eropanada idjaba wārā bedeā sīda cawa panada. Maļ bēra crīcha panla crīcha neē bearāa, waēi bio adua bearāa biēda poya jaradia pananida.

21 Bārāba dewararāa jaradia panabala, ģcārē cārēā ara bāduba jaradiadaē? Bārāba jaradiabadaa ne drāacara bāda. Baribala bārāra ne drāabadaa.

22 Bārāba jaradiabadaa daunemacara bāda. Baribala bārāra daunemabadaa. Bārāba quīrānāca jāwaba oēa ācōrēa bia bedeadida. Baribala jāwaba oēa ācōrē dedebema nebiada drāabadaa.

23 Ācōrēba Moisea diada leyra bārāba bio cawa panana abadaa. Baribala maļ leyba jara ba ģjānaē panla bēra, bārā carea dewararāba Ācōrēnebemada biē bedēabadaa.

24 Maļ carea Ācōrē Bedeade nāwā ba ba: “Judiorāēba Ācōrēra biē jarabadaa bārāba biē obada carea.”†

25 Ācōrēba Moisea diada leyda bārāba ģjā osīdara, bārā cacua wēāgoēda bia ba Ācōrē ēberārā bēra. Baribala maļ leyra ģjā oēaēbala, bārāra Ācōrē quīrāpita cacua wēāgoē bea quīrāca panla.‡

26 Maļne judioēba maļ leyra ģjā o bābala, cacua wēāgoē bamīna Ācōrē quīrāpita cacua wēāgoē ba quīrāca ba.

27 Bārā judiorāra cacua wēāgobadaa unubidi carea Ācōrē ēberārāda. Idjaba Ācōrēba Moisea diada leyda cawa panla. Baribala maļ leyra ģjā oēaē panla. Maļ bēra cacua wēāgoē bāba maļ leyda ģjā oibala, cawabiya bārāra judiorāmīna bedeade panada.

28 Judio arara ababe naļ djaradeba māwā bāēa. Idjaba cacua wēāgoēda arara naļ djaradebemaēa.§

29 Ātebala sođe jipa bāra Ācōrēmaarā judio araa. Sođe jipa bādara Ācōrēmaarā cacua wēāgoēda araa. Ācōrē Jaureba māwā jipa bābaria.* Ācōrēba

† 2:24 Isaías 52:5; Ezequiel 36:20-23. ‡ 2:25 Cacua wēāgoē bea. Maļba jara ba: “Ācōrē ēberārāēa.”

§ 2:28 Judio araa idjaba cacua wēāgoēda araa. Maļba jara ba: “Ācōrē ēberārāa.” * 2:29 Jeremia 4:4; Ezequiel 36:26-27.

Moisea diada ley ēpē bΛdeba jipa baēa. Sođe jipa bΛra ēberārāba bia jaradacamīna Ācōrēba bia jarabaria.

3

¹ Mĵa mĵwĵa jara bΛ bĕrĵa bĵrĵba crĵcha panΛsicada judiora Ācōrē quĵrĵpita mĵcuaē bΛda. Crĵcha panΛsicada cacua wĕĵgo bΛ sĵda mĵcuaē bΛda.

² Mĵwĵĕĕa. Ne zocĵrĵneba judiorĵra dji biarĵa. Naĵrĵ mĵa jaraya mĵwĵ panΛda Ācōrēba idji bedeara ādjirĵa diada bĕrĵa.

³ Mĵwĵmĵna ĵcΛrĵ ādjirĵnebemaba idji bedeara ĵĵĵnaē basĵa. ĵMaĵgΛ carea Ācōrēba oi jaradara oēca?

⁴ Mĵwĵĕĕa. Ācōrēba oi jaradara wĵrĵda jĵma oya. Ēberĵrĵra jĵmaena sewaidā beamĵna Ācōrĕra bedea aba bΛa. Idji Bedeade nĵwĵ bĵ bΛa: BΛ bedeabΛrΛde jĵmarĵba cawadĵa bΛa jara bΛra jipa bΛda; abaΛba bΛ biē jarabΛrΛde bΛa cawabiya bΛra jipa bΛda.*

⁵ Mĵra bedeaya ēberĵrĵ bedeabada quĵrĵca. ΛcΛrΛba jarabadaa cadjirua o panΛne Ācōrĕra jipa bΛda ebuda unubidadada. Maĵne Ācōrēba cawa oibΛrΛ, idjira jipa bĵĕana abadaa. ĵDji mĵwĵ jara panĵa cĵrĕda jaradĵ? ĵJaradĵca Ācōrĕra jipa bĵĕda cadjirua o beara cawa oi bĕrĵa?

⁶ ĵWĵrĵda mĵwĵĕĕa! Ācōrĕda jipa bĵĕbara, ĵsĵwĵ naĵ ējĵĵnebemarĵra jipa cawa ocasĵ?

⁷ ΛcΛrΛba jarabadaa sewa o panΛneba Ācōrĕra sewa ocada ebuda unubidadada. Crĵchabadaa ādjia sewa o panΛ carea ēberĵrĵba Ācōrĕa auđuara bia bedeadida. Maĵ bĕrĵ ādjimaarĵ Ācōrēba cawa oiē bΛa.

⁸ Mĵwĵra ĵdadjirĵba auđuara cadjiruada odida panΛca ēberĵrĵba Ācōrĕa auđuara bia bedeadamĵrĕĕa? ΛcΛrΛba ādji crĵcha cadjiruadeba jarabadaa daiba mĵwĵ jaradia panΛda. Mĵwĵ jara beara Ācōrēba wĵrĵda biē bĵlida bΛa.

Ēberĵ jipa bΛra neēa

⁹ Maĵ bĕrĵ ĵcĵrĕda jaradĵ? ĵJaradĵca dai judiorĵda dewararĵ cĵyĵbara biara beada? ĵMĵwĵĕĕa! Mĵa naĵ cartade cawabisia judiorĵba, judiorĕē bĵda cadjiruara obadada.

¹⁰ MaĵgΛdebemada Ācōrē Bedeade nĵwĵ bĵ bΛa: Ēberĵ jipa bΛra ni aba bĵda neēa.

¹¹ Ni abaΛba adua bΛa cĵrĕda jipa bΛda. Ni abaΛba Ācōrĕra jΛrΛcaa.

¹² Jĵmarĵba Ācōrĕra igarasĵdaa. Jĵmarĵda Ācōrē quĵrĵpita biē panesĵdaa.

Ni abaΛba biada ocaa. Bia o bΛra ni aba bĵda neēa.†

¹³ Ādjia cadjirua bedeabadara beuda urĵa ewa nĵmΛ quĵrĵca bΛa. Ādji iteba sewada obadaa.‡

Ādjia jara panΛneba djĵrĵra biē obadaa damaba cabΛrΛ quĵrĵca.§

¹⁴ Djĵrĵ quĵrĵma panΛneba ādji iteba biē jarabadaa.*

¹⁵ Bĵridua carea mĵĵ beabadaa.

¹⁶ Ādji wĵbΛdaza djĵrĵ bia pananada ĵrĵnapeda bia mĵgabibadaa.

¹⁷ Djĵrĵ ume necai beadĵra adua panΛ.†

¹⁸ Ni maĵrĵ bĵda Ācōrĕra wayadacaa.‡

¹⁹ Maĵ bedea Ācōrē leyde bΛra dji ley ēpē bearĵa jara bΛa. Mĵwĵ ni abaΛba poya jaradaēa cadjirua neē bΛda. Maĵ leydeba cawa panΛa jĵma naĵ ējĵĵnebemarĵra Ācōrē quĵrĵpita bedeade panΛda.

* **3:4** Salmo 51:4. † **3:12** Salmo 14:1-3. ‡ **3:13** Salmo 5:9. § **3:13** Salmo 140:3. * **3:14** Salmo 10:7. † **3:17** Isaĵa 59:7-8. ‡ **3:18** Salmo 36:1.

²⁰ Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o badeba ni abada Ācōrē quĩrāpita jipa baēa. Mañ leyba cawabi ba dadjia cadjiruada obadada.

Ācōrēba Jesucritodeba ēberārā jipa unubaria

²¹ Baribara idira Ācōrēba cawabisia mañ ley odaēne sāwā ēberārāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada leyde idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba bapada cartade bida mañnebemada ba ba.

²² Ababa Jesucritoda ĩjāsira Ācōrēba idjira jipa unubaria. Jesu ĩjābdara idjia jūma māwā jipa unubaria. Ni abada quĩrā awara unucaa.

²³ Wārāda jūmarāba cadjiruada obadaa. Mañ bēra Ācōrē biya quirudebemada āi beaa.

²⁴ Baribara Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ēberāra jipa unubaria. Māwā unubaria Jesucritoba idji beudadeba cadjiruadebemada ēdra ba bēra.

²⁵ Ācōrēba Jesucritora basia cadjirua carea beumārēā. Dadjirā carea idji oara erozoasia. Mañ ĩjābdade Ācōrēba dadji cadjiruara quĩrādoabaria. Jesucrito dadjirā cadjirua carea beudaba cawabi ba Ācōrēba jipa cawa obarida. Crito zei naēna cadjirua opeadara Ācōrēba jūma droa badeba cawa oē basia.

²⁶ Baribara idira Jesucritodeba Ācōrēba cadjiruara jūma jipa cawa obaria. Mañ bēra Ācōrēba Jesu ĩjābdara jūma jipa unubaria. Māwā ebuēa ba Ācōrēra ne jūmane jipa ba.

²⁷ Mañ bēra ĩcārēā ara dadjidebemada bia bedeadi? Poya bia bedeadaēa. ĩsāwāērā? Poya bia bedeadaēa, Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o panneba idji quĩrāpita jipa panē bēra, ātebara Jesu ĩjā panneba dadjirāra idji quĩrāpita jipa pan.

²⁸ Dadjirāba jaradia pan Jesuda ĩjā pan bēra Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o panneba dadjirāra idji quĩrāpita jipa beadacaa.

²⁹⁻³⁰ ĩĀcōrēra ababe judiorā Ācōrēca? ĩIdjira judiorāē Ācōrēca? Wārāda Ācōrēra ababara ba bēra idjaba judiorāē Ācōrē. Idjia jūma Jesu ĩjābdara jipa unubaria. Cacia wēāgo beaba, cacia wēāgoē bea bida Jesuda ĩjāsīdara jipa unubaria.

³¹ Jesuda ĩjā pan bēra ĩĀcōrēba Moisea diada leyra igara panca? Māwāēa, ātebara mañ leyba jara bara obadaa.

4

Abrahaaba Ācōrē ĩjāna

¹ ĩCārēda jaradi drōā naēnabema Abrahaānebemada? ĩsāwā Ācōrēba jipa unusi?

² Abrahaāba ne bia o badeba Ācōrē quĩrāpita jipa badabara, ara idjidebemada poya bia bedeacasia. Baribara wārā arada ni cārē sida oē basia Ācōrē quĩrāpita bia bedeai carea.

³ Ācōrē Bedeade nāwā jara ba: “Abrahaāba Ācōrēra ĩjāsia. Mañ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”*

⁴ Ababa trajuda oibara, idjia edabara bari edaēa, ātebara idji trajubari dji boroba diaya.

* 4:3 Genesi 15:6.

⁵ BaribΛΓΛ Ācōrē quīrāpita jipa ɓai carea ne oē ɓaba Ācōrēda ijāibΛΓΛ, Ācōrēba maλ ēberāra jipa unuya. Cadjirua o ɓeaba Ācōrēda ijāsīdara Ācōrēba jipa unubaria.

⁶ Ara maλ quīrāca Daviba jarasia: Ācōrē quīrāpita jipa ɓai carea ne oē ɓara Ācōrēba jipa unusira bio bia ɓaya.

⁷ Nāwā jarasia:

Ēberārāba Ācōrē ley ijā odaē pananada idjaba cadjirua opedadada Ācōrēba quīrādoasira bio bia panania.

⁸ Ēberāba cadjirua oda carea Ācōrēba bedeade ɓāēana aibΛΓΛ, maλ ēberāra bio bia ɓaya.†

⁹ Maλba ¿ababe cacua wēāgo ɓeadrΛ bio bia pananica? ¿Cacua wēāgoē bea sida bio bia pananaēca? Daiba jarasīdaa Abrahaλba Ācōrēra ijāna bērā Ācōrēba idjira jipa unusida.

¹⁰ BaribΛΓΛ ¿Ācōrēba idjira sāλbe jipa unusi? ¿Jipa unusica idji cacua wēāgođacarea wa wēāgoi naēna? Wārāda idji cacua wēāgoi naēna Ācōrēba idjira jipa unusia.

¹¹ Abrahaλba Ācōrēra ijāna bērā, cacua wēāgoē ɓađamīna Ācōrēba idjira jipa unusia. Maλ cawabi carea Abrahaλba jīrūare idji cacuara wēāgosia.‡ Cacua wēāgoē ɓeaba Ācōrēda ijānibΛΓΛ, Abrahaλra ādjirā zezaa, aɓari quīrāca ijā panΛneba Ācōrēba jipa unu ɓΛ bērā.

¹² Idjaba Abrahaλba idji cacua wēāgoi naēna ijā ɓađa quīrāca cacua wēāgo ɓeaba ijānibΛΓΛ Abrahaλra ādjirā zezaa.

¹³ Ācōrēba Abrahaλa, idjideba zedi ēberārāa biđa naλ ējūāra diayađa asia. BaribΛΓΛ māwā jaraē basía Abrahaλba idji leyda ijā oda bērā. ĀtebΛΓΛ māwā jarasia Abrahaλra jipa ununa bērā. Māwā jipa unusia Abrahaλba idjida ijāna bērā.

¹⁴ Ācōrēba Moisea diada ley ijā o ɓeaba Ācōrēba diai jarađara edabΛdabara, dadji quīrīābe Critora ijā panacasīdaa idjaba Ācōrēba diai jarađara edađaē bacasia.

¹⁵ Maλ leydeba Ācōrēba cawa oya. Wārāda leyda neē ɓađabara, dadjirāra maλ ley igarabΛda carea bedeade pananaē bacasia.

¹⁶ Ācōrēba diai jarađara dadjirāba edađia idjida ijā panΛ bērā. Ācōrēba idji biađeba maλra bari dia ɓΛa. Maλ bērā jūma Abrahaλ ēberārāba maλra wārāda edađia. Ācōrēba Moisea diada leydeba panΛba Ācōrēda ijā panΛbΛΓΛ maλra edađia. BaribΛΓΛ ababe ādjiabΛΓΛ edađaēa, ātebΛΓΛ judiorāē biđa Abrahaλ quīrāca Ācōrēda ijānibΛΓΛ edađia. Māwā Abrahaλra jūma dadjirā, dji Ācōrē ijā bea zezaa.

¹⁷ Ācōrē Bedeade nāwā ɓΛ ɓΛa: “Māa ɓara ɓasia zocārā puru bea zezada ɓamārēā.”§ Wārāda Ācōrē quīrāpita Abrahaλra jūma dadjirā, dji Ācōrē ijā bea zezaa. Ācōrēba beupeđadara λrēbabibaria idjaba ne neēnebemada obaria. Ara maλ Ācōrēda Abrahaλba ijā ɓasia.

¹⁸ Ācōrēba nāwā jarasia: “BΛdeba yōbΛdarāda zocārā duanania.”* Abrahaλba poya warra unuēda cawa ɓΛmīna ijāsia Ācōrēba warra unubida idjia jarađa quīrāca. Māwā ijā ɓΛdeba zocārā puru bea zezada ɓesia Ācōrēba jarađa quīrāca.

† 4:8 Salmo 32:1-2. ‡ 4:11 Genesi capítulo 17. § 4:17 Genesi 17:5. * 4:18 Genesi 15:5.

19 Warra unui carea jūmawāyā drōāda ḅΛmīna Abrahaḷba maḷgΛra wadibiḁa bio ḷjā ḅasia. Idjira berara cien poa ḅasia. Idji quima Sara siḁa warra tocada cawa ḅΛmīna Abrahaḷba wadibiḁa bio ḷjā ḅasia.

20 Idjia ni maārī biḁa crīchaē ḅasia Ācōrēba diai jaraḁara diaēda. ĀtebΛrΛ soḁeba wārāda bio ḷjā ḅasia idjaba Ācōrēba bia beḁeabadjia.

21 Idjia cawa ḅasia Ācōrēba oi jaraḁara wārāda jūma poya oida.

22 Abrahaḷba māwā ḷjāna bēḙā Ācōrēba jipa unusia.†

23 Ācōrē Bedeade māwā ḅΛ ḅΛa. BaribΛrΛ maḷ beḁeara ababe idjidebemada beḁea ḅΛēa.

24 ĀtebΛrΛ dadjirānebema siḁa beḁea ḅΛa, dadjirāba ḷjā panΛneba Ācōrēba jipa unu ḅΛ bēḙā. Ācōrēba dadji Boro Jesura beu ḅaḁada ḷrēbabisia. Ara maḷ Ācōrēda dadjirāba ḷjā panΛa.

25 Idjia Jesura ḅΛsia dadjirā cadjirua carea beumārēā. Maḷbe beu ḅaḁada ḷrēbabisia dadjirāra idji quīrāpita jipa ḅΛi carea.

5

Jesuḁeba dadjirāra Ācōrē ume necai duanΛa

1 Jesucritoda ḷjā panΛ bēḙā Ācōrēba dadjirāra jipa unu ḅΛa. Maḷ bēḙā dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume necai duanΛa.

2 Maḷ awara Jesucrito ḷjā panΛ bēḙā Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ewariza carebaria. Idjaba ḅΛsriḁa panΛa cawa panΛ bēḙā Ācōrē biya quiruḁebemada edaḁida.

3 Maḷ awara dadjirā bia mīga panΛne ḅΛsriḁa panabadaa cawa panΛ bēḙā maḷgΛḁeba biara droa cawaḁida.

4 Maḷ droa panΛneba cawa panΛa Ācōrēba dadjirāra bia unu ḅΛda. MaḷgΛḁeba cawa panΛa Ācōrē bia quiruḁebemada edaḁida.

5 Maḷra sewaēa, ātebΛrΛ wārāda edaḁia. Māwā cawa panΛa Ācōrēba idji Jau-reda dadjirāa diḁa bēḙā. Idji Jaureḁeba dadjirā soḁe cawabi ḅΛa dadjirāra wārāda bio quīrīā ḅΛda.

6 Dadjirā cadjiruadebemada poya ēdrΛḁaē panasidade Ācōrēba ḅΛḁa ewaride Critora dadjirā dji cadjiruarā carea beusia.

7 Zarea ḅΛa ēberā jipa ḅΛ carea abaḷba ara idjida idu beabida. Āībērā ēberā bia carea abaḷba ara idjida idu beabiscada.

8 BaribΛrΛ Ācōrēba dadjirāra bio quīrīā ḅΛda unubisia waḁi cadjiruade panΛne Critora dadjirā carea beuḁa bēḙā.

9 Crito oa erozoaḁaḁeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu ḅΛa. Maḷ bēḙā Critodeba dadjirāra Ācōrēba cawa oidebemada wārāda ēdrΛḁia.

10 Dadjirā wadibiḁa Ācōrē ume dji quīrūda ḅeaside idji Warra beuḁaḁeba dadjirāra idji ume bia ḅΛsia. Māwā dadjirāra wārāda ēdrΛḁia Critora zocai ḅΛ bēḙā.

11 Maḷ awara dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume bia panΛ bēḙā idjideba Ācōrē ume ḅΛsriḁa panΛa.

Adaḷ idjaba Crito

12 Ēberā abaḷḁeba cadjiruara naḷ ējūāne zesia. Idjaba maḷ cadjiruadeba dadji beuḁira zesia. Jūmarāba cadjiruada obada bēḙā beubadaa.

† 4:22 Genesi 15:6.

13 Ācōrēba Moisea idji ley diai naēna ēberārāba naļ ējūāne cadjiruara obad-jidaa. BaribΛΛ maļ ley neē bađa bēra jaraca basía ēberāba cadjirua o panΛ carea bedeade panΛda.

14 Māwāmīna Adaļ ewarideba aba Moise ewaridaa ēberārāda beusidaa cadjiruara obadjida bēra. BaribΛΛ Adaļba cadjirua oda quīrāca odaē basía. Adaļba igarasia Ācōrēba idjía ebuđa jarađara baribΛΛ ādjirāba māwā odaē basía.

Adaļneba jūmarāda biē panena quīrāca dji zeida bađadeba jūmarāda poya bia panesidaa.*

15-16 Wārāda ēberā abaΛba cadjirua oda carea jūmarāda beusidaa. BaribΛΛ ēberā abaΛdeba Ācōrēba idji biađeba zocai baida bari diasia jūmarāda zocai beadamārēā.† Jesucritoba idji biađeba dadjirā itea odara Adaļba cadjirua odađeba zeđa cāyābara ΛbΛara bΛa. Maļ bēra Ācōrēba bari dia bΛra Adaļba cadjirua odađeba zeđa quīrāca bΛēa. Maļ awara Adaļba cadjirua ababe oda carea Ācōrēba cawa opeđa jūmarāda bedeade panΛana asia. BaribΛΛ ēberārāba cadjiruada zocārā opeđadamīna Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biađeba ādjirāra jipa unubaria.

17 Wārāda ēberā abaΛba cadjirua odađeba jūmarāda beubadaa. BaribΛΛ dewara ēberāda bΛa, Jesucritoda. Idjideba Ācōrēba ni cārē sida obiēne ēberārāra jipa unubaria. Idji biađeba bio carebabaria. Ācōrēba māwā erobΛra Jesucritodeba ewariza idji ume zocai panania.

18 Wārāda ēberā abaΛba cadjirua oda carea Ācōrēba cawa opeđa jūmarāda bedeade panΛana asia. Idjaba ēberā abaΛba jipa oda carea Ācōrēba jūmarāda poya jipa unuya ewariza idji ume zocai pananamārēā.

19 Wārāda ēberā abaΛba Ācōrēba jarađara ĩjā odaē bēra zocārā ēberāra dji cadjiruarāda panesidaa. Idjaba ēberā abaΛba jūma ĩjā oda bēra zocārā ēberāra Ācōrēba jipa unuya.

20 Ācōrēba Moisea idji leyra diasia ēberārāba cawađamārēā cadjiruara zocārā obadada. BaribΛΛ ēberārāba cadjiruara biara osiđade Ācōrēba idji biađeba biara quīrā djuburiasia.

21 Wārāda ēberārāba cadjiruada obada bēra beubadaa. BaribΛΛ Ācōrēba idji biađeba ēberārāra jipa unubaria dadjirā Boro Jesucritodeba ewariza idji ume zocai pananamārēā.

6

Cadjiruadebema ēdrΛpeđada

1 ¿Maļnebemada sāwā crīcha panΛ? ¿Dadjirāra wadibida cadjiruade nībađica Ācōrēba idji biađeba biara quīrā djuburiamārēā?

2 ¿Wārāda māwā odiē panΛ! Dadjirāra cadjiruadebemada beusidaa. Maļ bēra ¿sāwā cadjiruade nībađi?

3-4 Bārāba cawa panΛa borocuesiđade unubisiđada Crito ume ābaa panΛda. Māwā unubisiđada idji ume beusidaa idjaba jousiđada. Maļbe dadjirā Zeza Ācōrēba idji ΛbΛa waiΛba bΛdeba Crito ĩrēbabiđa quīrāca dadjirā sida ĩrēbabisia zocai bai djiwidide nībađamārēā.

5 Dadjirāra Crito ume beusida bēra idji ĩrēbada quīrāca zocai bai djiwidide nībađia.

* 5:14 Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Adaļra dji zeida bađa quīrāca basia.” † 5:15-16 *Jūmarā*. Griego bedeade bΛ bΛa “zocārā.”

6 Dadjirāba cawa panΛa dadji crīcha drōāra beusida Crito ume crude cachiāa quīrāca. MāwābΛrΛ dadjirā crīcha drōāba naļ cacuaba cadjirua o quīrā bΛda waa poya obiēa. Dadjirāra waa cadjirua nezocarāēa.

7 Wārāda abaΛda Crito ume ābaa beusibΛrΛ, cadjiruadebemada ēdrΛsia.*

8 Dadjirāra Crito ume ābaa beupedaā bērā ĩjā panΛa idji ume zocai pananida.

9 Dadjirāba cawa panΛa Critora beu baāda ārēbaā bērā waa beuēda. Beuba idjira waa poyaēa.

10 Crito barima aba beudaba jūma cadjiruada poyasia. Idjira waa beuēa ātebΛrΛ Ācōrē itea zocai bΛa.

11 Ara maļ quīrāca cawadida panΛa bārāra cadjiruadebemada beusidada idjaba dadjirā Boro Jesudeba Ācōrē itea zocai panΛda.

12 Maļ bērā cadjiruara idu bārā boro babirānada. Māwā bārā cacua beuida bΛba cadjirua o quīrā bΛda oāēa.

13 Bārā cacuaa idu cadjiruara obirānada. ĀtebΛrΛ ara bādjida Ācōrēa diaādua. Bārāra cadjiruade beu pananada Ācōrē itea zocai panesidaa. Maļ bērā bārā cacuada Ācōrēa diaādua jipa odi carea.

14 Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdrΛ bΛda bērā idjaba Ācōrēba Moisea diaā leydeba panΛē bērā, cadjiruara bārā boroda baiē bΛa.

Jipa odidebema

15 ¿Maļnebemada sāwā crīcha panΛ? Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ēdrΛ edāda bērā idjaba dadjirāra Moisea diaā leydeba panΛē bērā ¿cadjiruada odida panΛca? ¿Māwāēa!

16 Bārāba cawa panΛa ara bādjida djārā nezocada beadi carea diaābΛrΛ, dji boroba jarabΛrΛra jūma ĩjā odida panΛa. Ara maļ quīrāca bārāba cadjiruara bārā boroda bΛdibΛrΛ, cadjiruara oāpeda beudia. BaribΛrΛ Ācōrēda bārā boroda bΛdibΛrΛ, idji beāda ĩjā obādaē jipa nībādia.

17 Naēna bārāra cadjirua nezocarā basía. BaribΛrΛ jūma Ācōrēnebema jara diaāpedāra soēba ĩjā o panΛ bērā māa Ācōrēa bia bΛda abaria.

18 Bārāra cadjiruadebemada ēdrΛpeda Ācōrē nezocarāda panesidaa jipa odi carea.

19 Māa māwā nezocadebemada beāda bΛa naļ crīchada jaradiai carea. Ara bādjideba cawadida zarea bΛ bērā māwā jaradia bΛa. Wārāda naēna bārāba ara bādjida bΛsidaa cadjirua nezocada beadi carea. Māwā bārāba mīā peraidebemada, jūma cadjirua sida ewariza wetara o panabadjidaa. BaribΛrΛ idira Ācōrē nezocarā bērā ara bādjida bΛādua jipa odi carea. MāwābΛrΛ Ācōrē itea bia beādia.

20 Bārāra cadjirua nezocarā basiē jipa odida crīchaāca basía.

21 BaribΛrΛ cadjirua o panΛneba ¿cārē biada edasida? ¿Māwā o panana carea idira quīrā pera panΛēca? Cadjirua o panΛ carea ēberārāra beudia.

22 Idira bārāra cadjiruadebemada ēdrΛpeda bērā Ācōrē nezocada panesidaa. Māwā bārāra Ācōrē itea bia panesidaa. Maļ bērā idji ume ewariza zocai panania.

23 Wārāda cadjirua o panΛ carea ēberārāra beudia. BaribΛrΛ dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrēba ewariza zocai baida bari dia bΛa.

* **6:7** *Cadjiruadebemada ēdrΛsia.* Griego beādaē maļba idjaba jara bΛa: “Cadjirua o bΛdebemada Ācōrēba jipa bΛsia.”

7

Miã amacara pana leydeba Pauloba jaradiada

¹ Djabarã, Æcõrẽba Moisea diada leyra cawa pana bẽrã maã leydeba mãa bãrãa bedeaya. Bãrãba cawa pana ababe zocai pananebãrã dadjirãra maã leydeba pana.

²⁻³ Naã quĩrãca Æã. Maã leyba jara Æã wẽrã quima bara Æãra idji quima zocai Æãde idji ume baída Æãda. Idji quima wadi zocai Æãde maã wẽrãba dewara umaquĩrãda edaibãrã, leyba jara Æã wẽrãra daunemasida. Baribãrã idji quimada beusira wẽrãra idji quima ume baída Æã leydebemada ãdrãsia. Maãne idjia dewara umaquĩrãda edaibãrã, daunemaã Æã.

⁴ Djabarã, ara maã quĩrãca Crito beudadeba bãrãra Æcõrẽba Moisea diada leydebemada beusidaa. Mãwã dewaradeba poya panania. Idira bãrãra Crito dji ãrẽbadadea. Idjideba pana bẽrã Æcõrẽ itea poya bia odia.

⁵ Dadjirãra naã djaraba o quĩrã Æãdeba nĩbasidaa Æcõrẽba Moisea diada leyba jara Æã carea wetara cadjiruada o quĩrãsidaa. Maãne cadjirua o pana carea beudida panasidaa.*

⁶ Baribãrã Æcõrẽba Moisea diada leydeba pananada dadjirãra ãdrãsidaa. Maã leydebemada beusida bẽrã idira Æcõrẽra idji Jauredeba ãpẽnia. Waa crĩchadaã Moiseba Æãda leydeba ãpẽnida.

Cadjirua o quĩrã Æãdebema

⁷ ¿Maãnebemada sãwã crĩcha pana? ¿Æcõrẽba Moisea diada leyra cadjiruaca? ¡Mãwãã! Maã ley neã badabara mãa adua bæcasia cãrẽda cadjiruada. Maã leyba djãrãnera awuarãduada adaãbara, mãa djãrãne awuaira cadjiruada adua bæcasia.†

⁸ Baribãrã awuarãduada ada bẽrã cadjirua o quĩrã Æãdeba mãa ne jũmada wetara awusia. Wãrãda Æcõrẽba Moisea diada ley neã badabara wetara cadjiruara o quĩrãã bæcasia.‡

⁹ Naẽna maã ley adua bæside mãra necai babadjia. Baribãrã cawaside mãa cadjiruada o quĩrãsia. Maãbe cadjirua carea beuida basia.

¹⁰ Maã ley ãjã o Æãdeba mãra Æcõrẽ ume ewariza zocai baída basia. Baribãrã oca bẽrã maã leyba cawabisia mãra beuida Æãda.

¹¹ Maã leyba jara Æã carea mãa cadjiruada wetara o quĩrãsia. Maãbe cadjiruaba mãra cũrũgasia crĩchamãrẽã maã leydeba jipa baída. Baribãrã ãjã oca bẽrã beuida basia.

¹² Wãrãda maã leyra Æcõrẽnea. Maã leyba jara Æãra jũma bio bia Æã, jipa Æã, idjaba aride Æã.

¹³ Mãwãra ¿ley bia Æãba mãra beubisica? ¡Mãwãã! Ætebãrã cadjirua o Æã carea mãra mãwã beuida basia. Mãa cadjirua o Æã carea maã ley bia Æãba jara Æã mãra beuida Æãda. Mãwã ebuã Æã cadjiruara sãwãbãrã Æãda. Mãa cadjirua o Æãra wãrãda bio cadjirua Æã.

¹⁴ Dadjirãba cawa pana Æcõrẽba Moisea diada leyra Æcõrẽ Jauredeba zesida. Baribãrã mãra naã djarade Æã. Mãra cadjiruaba nẽdoã quĩrãca Æã idji nezocada bamãrẽã.

¹⁵ Mãa adua Æã cãrẽ cãrẽã jãwã obarida. Mãa ne bia o quĩrã Æãra oca, ãtebãrã mãa cadjirua o quĩrãã Æãda obaria.

* **7:5** *Beudida panasidaa.* Griego bedeade nãwã Æã Æã: “Beudira zau panasidaa.” † **7:7** Exodo 20:17. ‡ **7:8** *Wãrãda Æcõrẽba Moisea diada ley neã badabara wetara cadjiruara o quĩrãã bæcasia.* Griego bedeade nãwã Æã Æã: “Ley neãne cadjiruara beusia.”

16 BaribΛΓΛ m̄la cadjirua o bΛra o quĩrĩãé bΛ bẽrã ebuda bΛa Ācõrẽba Moisea diada leyra m̄la bia unu bΛda.

17 Maļ bẽrã ara m̄djia quĩrĩã bΛdeba cadjiruara o bΛẽa, ãtebΛΓΛ cadjirua m̄ sođe bΛba m̄wã obibaria.

18 M̄la cawa bΛa m̄ sođera biada neđda. Biara jaraibΛΓΛ, m̄ra naļ djarade bΛ bẽrã ara m̄djia quĩrĩã bΛdeba biada poya ocaa. M̄la biada o quĩrĩã bΛm̄na poya ocaa.

19 Wãrãda m̄la bia o quĩrĩã bΛra ocaa, ãtebΛΓΛ cadjirua o quĩrĩãé bΛda obaria.

20 M̄la cadjirua o quĩrĩãé bΛda o bΛm̄na, ara m̄djia quĩrĩã bΛdeba m̄wã o bΛẽa. ĀtebΛΓΛ cadjirua m̄ sođe bΛba m̄wã obi bΛa.

21 Maļ bẽrã naļda cawa bΛa: m̄la biada o quĩrĩã bΛm̄na cadjirua m̄ sođe bΛba cadjiruada obibaria.

22 Wãrãda m̄la sođeba Ācõrẽ leyra bio bia unu bΛa.

23 M̄wãm̄na dewara crĩcha sida m̄ sođe bΛa. MaļgΛba m̄ preso ero bΛ quĩrĩaca m̄la cadjiruada obibaria. M̄la bia o quĩrĩã bΛra maļ crĩchaba idu obi quĩrĩãcaa ne bia oi crĩcha ume djõ bΛ quĩrĩaca.

24 ¡M̄ra m̄ia djuburi bΛa! ¿Caiba m̄ra ědrΛ bΛi naļ cacua beuida bΛba cadjirua o quĩrĩã bΛdebe mada?

25 Ababe ĀcõrẽbΛΓΛ dadjirã Boro Jesucrito deba m̄ra ědrΛ bΛya. Maļ carea m̄la idjia bia bΛada aya. Wãrãda m̄ crĩchade Ācõrẽ leyra ĩjã o quĩrĩã bΛa, baribΛΓΛ naļ djarade bΛ bẽrã cadjirua m̄ sođe bΛba cadjiruada obibaria.

8

Ācõrẽ Jauredeba nĩbadidebema

1-2 Idira dadjirãra Jesucrito ume panΛ bẽrã ni maãrĩ bida bedede panΛẽa.* Ācõrẽ Jaureba dadjirãa zocai bΛi djiwidida Jesucrito deba diasia. Dadjirãa cadjiruadebemada idjaba beudebe mada ědrΛ bΛsia.

3 Ācõrẽba Moisea diada leyba dadjirãra cadjiruadebemada poya ědrΛ bΛẽ basia. Naļ djaraba o quĩrĩã bΛdeba nĩnaba maļ ley ĩjã ođi cãyãbara cadjiruada obadaa. BaribΛΓΛ Ācõrẽba idji Warrada diabuesia dadjirã dji cadjiruara quĩrĩaca bãmãrẽã. Maļne idji Warrara dadjirã cadjirua carea beusia. M̄wã Ācõrẽba idji Warradeba dadjirãra cadjiruadebemada ědrΛ bΛsia.

4 Idjia m̄wã osia dadjirãba poya jipa ođamãrẽã idji leyba jara bΛ quĩrĩaca. Idira dadjirãra poya jipa nĩbadia naļ djaraba o quĩrĩã bΛdeba nĩnaẽ bẽrã, ãtebΛΓΛ Ācõrẽ Jauredeba nĩna bẽrã.

5 Naļ djaraba o quĩrĩã bΛdeba nĩnaba ababe naļ djaraba cadjirua o quĩrĩã bΛdrΛ crĩchabadaa. BaribΛΓΛ Ācõrẽ Jauredeba nĩnaba Ācõrẽ Jaureba quĩrĩã bΛdrΛ crĩchabadaa.

6 Naļ djaraba o quĩrĩã bΛda ababΛ crĩcha bΛibΛΓΛ beuya. BaribΛΓΛ Ācõrẽ Jaureba quĩrĩã bΛda crĩcha bΛibΛΓΛ necai baya idjaba ewariza Ācõrẽ ume zocai baya.

7 AbabΛ naļ djaraba o quĩrĩã bΛda crĩcha bΛibΛΓΛ, Ācõrẽ ume dji quĩrũa. Ācõrẽ leyra ĩjã o quĩrĩãéa, ni poya ĩjã oẽa.

8 Naļ djaraba o quĩrĩã bΛdeba nĩnara Ācõrẽba bia unucaa.

9 BaribΛΓΛ Ācõrẽ Jaureda wãrãda bãrã sođe bΛbΛΓΛ, idjideba nĩnaa. Naļ djaraba o quĩrĩã bΛdeba nĩnaẽa. Wãrãda Crito Jaure neđ bΛra Critodeẽa.

* **8:1-2** Griego bedede ãcΛΓΛ cartade naļ sida bΛ bΛa: “Ādjirãra naļ cacuaba cadjirua o quĩrĩã bΛdeba nĩnaẽ bẽrã, ãtebΛΓΛ Ācõrẽ Jauredeba nĩna bẽrã.”

¹⁰ Barib_{ΛΓΛ} Critoda bārã sode b_Λb_{ΛΓΛ}, bārã jaurea zocai b_Λã Ācōrēba bārãra jipa unu b_Λ bēřã. Māwāmīna bārãba cadjirua o panana carea naã djarade beudia.

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} idji Jaureda bārã sode b_Λ bēřã, idjideba bārã cacua beuida b_Λra ĩrēbabiya Jesu ĩrēbabida quĩrãca.

¹² Djabarã, dadjirãra wārãda Ācōrē Jauredeba nĩbadida pan_Λ. Naã djaraba o quĩrĩã b_Λdeba nĩbadiē pan_Λ.

¹³ Bārãda naã djaraba o quĩrĩã b_Λdeba nĩbadib_{ΛΓΛ} beudia. Barib_{ΛΓΛ} naã djaraba cadjirua o quĩrĩã b_Λda Ācōrē Jauredeba igaradib_{ΛΓΛ}, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

¹⁴ Jũma Ācōrē Jauredeba nĩnara Ācōrē warrarãa.

¹⁵ Bārãba Ācōrē Jaure edasidade nezocada b_Λē basía. Āteb_{ΛΓΛ} b_Λsia Ācōrē warrarãda beadamãrēã. Idjideba ne wayadacaa āteb_{ΛΓΛ} Ācōrēa “mã Zeza” abadaa.

¹⁶ Dadjirã sode Ācōrē Jaureba cawabi b_Λã wārãda Ācōrē warrarãda.

¹⁷ Idji warrarã bēřã Crito ume ābaa idjia erob_Λdebemada edadia. Dadjirãda wārãda Crito bia mĩgãda quĩrãca bia mĩga pananib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba Crito ume ābaa bio bia b_Λya.

Bajãne bia pananinebema

¹⁸ Dadjirã naã ewaride bia mĩga pan_Λnebemada m_Λã mãcua crĩchacaa, nocoarebema ewaride Ācōrēba dadjirãra bia b_Λi bēřã.

¹⁹ Ne jũma Ācōrēba ocuadaba quĩrĩã b_Λã idji warrarã bia paneb_Λdada isabe unubida.

²⁰⁻²¹ Naēna ne jũma Ācōrēba bia ocuadara biē besia. Barib_{ΛΓΛ} iduba māwã biē beē basía, āteb_{ΛΓΛ} Ācōrēba biē b_Λsia. Māwāmīna ne jũma biē bedaba j_Λã b_Λã Ācōrēba idji warrarã bia b_Λi quĩrãca bia b_Λmãrēã. Maãbe waa berawaēa.

²² Dadjirãba cawa pan_Λã wērãba warra tob_{ΛΓΛ}de puã carea isabe to quĩrĩãbarida. Ara maã quĩrãca ne jũma Ācōrēba ocuadara puadaba beaca b_Λã. Maã carea isabe bia be quĩrĩã b_Λã. Ācōrēba ocuada biē beda ewarideba aba ididaa m_Λwã b_Λã.

²³ Maã awara Ācōrēba dadjirã cacuara bia b_Λmãrēã j_Λã pan_Λmisa dadjirã sida puadaba pan_Λã. Idji warrarã edab_{ΛΓΛ}de m_Λwã oya. Idji Jaureda dadjirãa naãrã diasia wārãda idji warrarãda cawadamãrēã.

²⁴ Ācōrēba dadjirãra ēdr_Λ edada bēřã maãg_Λra j_Λã pan_Λã. Dadjia j_Λã pan_Λra wadibida neē pan_Λã. Eropan_Λbara ¿cãrē cãrēã j_Λã panacasida? ¿Caiba idjia erob_Λ edai carea j_Λã b_Λi?

²⁵ Barib_{ΛΓΛ} dadjirãba j_Λã pan_Λra wadibida neē pan_Λã bēřã jũma droa pan_Λneba cawa pan_Λã wārãda edadida.

²⁶ Maã awara ara dadjiduba b_Λãã pan_Λã bēřã Ācōrē Jaureba dadjirãra careba b_Λã. Wārãda adua pan_Λã sãwã Ācōrēa aride iwididida. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrē Jaureba dadjia poya jaradaca bedadeba dadjirã carea Ācōrēa iwidibaria.

²⁷ Maãne Ācōrē dadji so ac_Λbariba idji Jaureba iwididi b_Λra cawa b_Λã, idjia quĩrĩã b_Λã quĩrãca idjiderã carea iwidibari bēřã.

Ācōrēba ne jũmaneba carebabilia

²⁸ Ācōrēba crĩcha baēda quĩrãca idji quĩrĩã beada tr_Λsia. Dadjirãba cawa pan_Λã maãg_Λrã itea Ācōrēba ne jũmaneba biada obarida.

²⁹ Idjia naēnaēda cawa basia cairãda idjiderã baida. Ādjirãra b_Λsia idji Warra Jesu quĩrãca beadamãrēã. M_Λwã idji Warra Jesura djabarã zocãrã pan_Λnebemada dji nabemaa.

³⁰ Ācōrēba idji Warra Jesu quīrāca beadamārēã naēnaeda bΛdara idjima trācuasia. Idjia trācuadara jipa unusia. Idjia jipa ununarāa idji biya quirudebemada diaya.

³¹ ¿MaļgΛdebemada sāwā crīcha panΛ? Ācōrēra dadjirāare bΛ bērā ¿caiba dadjirāra poyai?

³² Wārāda Ācōrēba idji Warra arada wāgaē basía ātebΛrΛ jūma dadjirā carea idu beabisia. Maļ bērā ¿idjia dadjirāa ne jūma biada Crito ume ābaa diaēca?

³³ ¿Caiba Ācōrēa idjia edadarāda poya biē jarai? Ācōrēba dadjirāra jipa unubaria.

³⁴ ¿Caiba dadjirāra bedeaΛe panΛana adi? Ni abaΛba māwā jaradaēa Jesu-critora dadjirā carea beuda bērā. Idjira beu baΛada lrēbasia. Idira Ācōrē jΛwa araare bΛa. Mama dadjirā carea Ācōrēa bedea djuburia bΛa.

³⁵ ¿Caiba dadjirāra Crito quīrīānebemada poya āyā bΛi? Ewari zarea zebΛrΛde, bia mīga panΛne, ēberārāba dadjirā biē odi carea ēpē panΛne, jarraba zebΛrΛde, cacuaΛe jΛni carea neē panΛne, minijīchiade panΛne, ēberārāba bea quīrīā panΛne ni abaΛba dadjirāra Crito quīrīānebemada poya āyā bΛēa.

³⁶ Ācōrē BedeaΛe nāwā bΛ bΛa: Ewariza bΛ carea दौरa bea quīrīā panΛa. Oveja beabΛda quīrāca beaΛida crīcha panΛa.†

³⁷ BaribΛrΛ Critoba dadjirāra quīrīā bΛa. Idjideba jūma maļgΛra dadjirāba poyabadaa.

³⁸⁻³⁹ Maļ carea mΛa cawa bΛa dadjirāda beuΛibΛrΛ wa zocai pananibΛrΛ, Ācōrē quīrīānebemada jīga pananaēda. Naļ ewaride, nubema ewaride biΛa jīga pananaēa. Idjaba bajānebema nezocarāba, jairāba, dji droma beaba, naļ dedaΛde ltΛara beaba, naļ dedaΛde jewedaara beaba, ni cārē Ācōrēba oΛaΛebema biΛa dadjirāra idji quīrīānebemada poya āyā bΛaΛa.‡ Ara maļ quīrīāra dadjirā Boro Jesucritodeba unubisia.

9

Ācōrēba israelerā edada

¹ MΛra CritoΛe bērā wārā bedeaΛa jaraya. Sewa oēa. Ācōrē Jaureba mΛ soΛe naļ bedeara wārā arada cawabi bΛa.

²⁻³ NaΛda jaraya: mΛ ēberārā judiorā carea ewariza bio sopua bΛbaria. Ādjirāra Ācōrē ume biē panΛnebemada poya bia bΛibara, mΛda ādjirā cacuabari CritoΛebemada jīga becasia.

⁴ Ādjirāra Israelēbema. Ācōrēba ādjirāra naārā edasia idji warrarāda beadamārēã.* Idji quīrāwārēã dorrodorroadā ādjirāa unubisia.† Ādji drōã naēnabemarā ume bedea bΛasia.‡ Idji ley siΛa MoiseΛeba ādjirāa diasia. Ādjirāa cawabisia idji dede cārēda oΛida panΛda idjaba jūma idjia diai jaraΛara ādjirā itea bΛasia.

⁵ Ādji drōã naēnabemarāra dji dromarāda beasia. Ādjirāneba Critora naļ djaraΛe zesia. IdjidrΛ jūmarā Ācōrēa. IdjīabΛrΛ dadjirāba ewariza bia bedeaΛida panΛa. Bia bΛa māwā baida.

⁶ MΛa jaraē bΛa Ācōrēba israelerā itea oyada adara oē bΛda. ĀtebΛrΛ mΛa jara bΛa jūma Israelēba yōpedaΛara Ācōrē quīrāpita israelerāēda.

† **8:36** Salmo 44:22. ‡ **8:38-39** *Jairā*. Griego bedeaΛe nāwā bΛ bΛa: “Dji dromarāba, jūma poya beaba.”

* **9:4** Exodo 4:22. † **9:4** Exodo 40:34-35. ‡ **9:4** Genesi 12:1-3.

⁷ Idjaba jūma Abrahaãneba yõpedadara Æcõrẽ quĩrãpita Abrahaã warrarã araẽa. Æcõrẽba Abrahaã nãwã jarasia: “Mãa warrarã diai jarađara ḇ warra Isadeba zedia.”§

⁸ Maã bedeaba dadjirãa cawabi ḇa jūma Abrahaãneba naã djarade topedadara Æcõrẽ warrarãeda. Æcõrẽba diai jarađa warrarãdṟ Abrahaã warrarã araa.

⁹ Æcõrẽba Abrahaã diai jarađa bedeara naãg̱a: “Za zeĩ poade ara naã ewari quĩrãca m̱ra wayacusa zeya. Maãne Saraba warrada to erobaya.”*

¹⁰⁻¹² Maã awara Æcõrẽba cawabisia idjia eda quĩrã ḇda edabarida. Idjaba cawabisia ni aḇada edacada ãdjia o paṉra bia unu ḇ bẽrã ãteḇra edabaria idjia tṟna bẽrã. Nãwã cawabisia: Rebecaba mĩguisoda tosia. Dji zezara dadji drõa naẽnabema Isa basia. Bariḇra maã warrarã tođi naẽna idjaba biada ni cadjiruada odi naẽna Æcõrẽba Rebecaa jarasia: “Dji nabemada dji tẽãbema j̱waeda baya.”†

¹³ Maã carea Æcõrẽ Bedeade nãwã ḇ ḇa: “Mãa Jacoboda quĩrãsia, maãne Esaúra unu amasia.”‡

¹⁴ ¿Maãnebemada sãwã crĩcha paṉ? ¿Æcõrẽba jipa ocada crĩcha paṉca? ¡Mãwãéa!

¹⁵ Æcõrẽba Moisea nãwã jarasia: Mãa quĩrã djuburia quĩrã ḇ eberãda quĩrã djuburiaya idjaba m̱a quĩrãneba careba quĩrã ḇ eberãda quĩrãneba carebaya.§

¹⁶ Wãrãda Æcõrẽba edaḇra eberãra edacaa maã eberãba o ḇda bia unu ḇ bẽrã ni dji eberãba mãwã quĩrã ḇ bẽrã. Æteḇra idjia quĩrã djuburia quĩrã ḇdṟ edabaria.

¹⁷ Æcõrẽ Bedeade idjia Egiptodebema boroa jarađada nãwã ḇ ḇa: Mãa ḇra dji boroda ḇsia ḇ mĩgabi ḇdeba m̱ ḇada unubi carea. Mãwã m̱ra jūma naã eĩũãne tṟ ḇga baya.*

¹⁸ Maãba cawabi ḇa Æcõrẽba aḇada quĩrã djuburia quĩrã ḇḇra mãwã obarida idjaba aḇada c̱w̱ra zarea ḇ quĩrã ḇḇra mãwã ḇbarida.

¹⁹ Maã bedea carea aḇaba nãwã jaraisicada: “Æcõrẽba mãwã obari bẽrã ¿cãrẽ cãrẽã dadjirãra bedeade paṉana a ḇ? ¿Idjia dadjirã ḇda quĩrãca paṉeca?”

²⁰ Bariḇra dji mãwã bedea ḇra ¿cai mãwã Æcõrẽa bedei carea? Zocoba dji cađaa jaraida ḇca: “Ḇa ¿cãrẽ cãrẽã m̱ra jãwã osi?”

²¹ ¿Dji egoro cabariba o quĩrã ḇ quĩrãca oiẽ ḇca? ¿Aḇari egoroba zoco ewari droma careabemada, baridua ewari careabema sida oida ḇeca?

²² Ara maã quĩrãca Æcõrẽba o quĩrãnada osia. Eberãrãba cadjirua o paṉ carea Æcõrẽba idji quĩrãbideba idjaba idji ḇadeba cawa opeđa ṯḇ uruade batabueida basia. Bariḇra ãdjia cadjirua o paṉra jūma droasia.

²³ Mãwã droasia idji biya quiru waiḇa ḇdebemada idjia quĩrã djuburia ḇ eberãrãa cawabi carea. Ædjirãra idjia naẽna edasia idji bia quirudebemada erobeadamãrẽã.

²⁴ Dadjirãra maã eberãrãnebema. Æc̱ra judiorã idjaba Æc̱ra judiorãea. Bariḇra Æcõrẽba jūma dadjirãra tṟsia.

²⁵ Æcõrẽba jarađada Osea cartade nãwã ḇ ḇa: M̱ puruẽ bađada m̱ puruada aya. Mãa quĩrãé bađa puruda m̱a quĩrã ḇ puruada aya.†

§ 9:7 Genesi 21:12. * 9:9 Genesi 18:10,14. † 9:10-12 Genesi 25:23. ‡ 9:13 Malaquia 1:2-3.

§ 9:15 Exodo 33:19. * 9:17 Exodo 9:16. † 9:25 Osea 2:23.

26 Idjaba nāwā bʌ bʌa:

Mʌa jarasia bārāra mʌ ēberārēda.

Māwā jaradama mʌa bārāra mʌ warrarāana aya.‡

27-28 Idjaba Isaíaba israelerānebemada nāwā jarasia:

Israelerāra zocārā panʌa pusa ʌbʌ quĩrāca. Māwāmīna ādjirāra zocārāēbe ēdrʌdia dadjirā Boro Ācōrēba naʌ ējūāne beara isabe jūma cawa oi bēra.§

29 Idjaba maʌ naēna Isaíaba nāwā jarasia:

Dadjirā Boro jūma poya bʌba dadji israelerāra ʌcʌrʌ zocai bʌdaēbara, Sodomanebemarā, Gomorraēbemarā quĩrāca ni aba bida neē bacasia.*

Judiorāba Crito ʌjānaē panʌnebema

30 ¿Maʌba cārēda jara bʌ? Judiorāēba jʌrʌdaca basía Ācōrē quĩrāpita jipa beadi carea. Baribʌrʌ Critora ʌjāpēdada bēra Ācōrēba ādjirāra jipa unusia.

31 Maʌne israelerāba Ācōrē quĩrāpita jipa beadi carea leydeba jʌrʌ pananamīna Ācōrēba jipa unuē basía.

32 ¿Cārē cārēā ādjirāra jipa unuē basi? Jipa unuē basía Crito ʌjāni cāyābara ādjia o panʌneba idji quĩrāpita jipa beadi carea jʌrʌ panana bēra.† Wārāda ādjirāba Critora ʌjānaē basía mōgarade tēnedrʌbʌda quĩrāca.

33 Ācōrē Bedeade maʌnebemada nāwā bʌ bʌa:

Ūrīnada. Mʌa Sioʌ purude de oi careabema mōgarada bʌbʌrʌa.‡

Maʌ mōgarade ēberārāra tēnedrʌdapeḁa baedia. Baribʌrʌ idji ʌjā bʌba idji quĩrābe ʌjā baēa.§

10

1 Djabarā, mʌa soḁeba quĩrīā bʌa Ācōrēba israelerāra ēdrʌ edaida. Maʌ carea mʌa Ācōrēa iwidi babaria.

2 Mʌa jaraya ādjirāba Ācōrēra wārāda ēpē quĩrīā panʌda. Māwāmīna Ācōrēba quĩrīā bʌḁebemada āi crīcha panʌa.

3 Ācōrēba sāwā ēberārā jipa unubarida ādjirāba cawaḁacaa. Maʌda igaradapeḁa ara ādjia o panʌneba jʌrʌ panʌa Ācōrē quĩrāpita jipa beadi carea.

4 Baribʌrʌ Crito ʌjābʌdara Ācōrēba jipa unubaria. Maʌ bēra ley ʌjā o panʌneba jipa beadi carea waa jʌrʌdiē panʌa.

5 Moiseba bʌsia sāwā ēberārāra Ācōrēba diada leydeba poya jipa beadida. Nāwā bʌsia: “Ēberāba naʌ leyba jara bʌra ʌjā o baibʌrʌ, zocai baya.”*

6 Baribʌrʌ Crito ʌjābʌrʌda Ācōrēba jipa unubaria. Maʌ ēberāba jarabaria: “Bʌ soḁe crīcharādua abʌada bajānaa wāida bʌda Crito naʌ duḁaa zebi carea.

7 Crīcharādua abʌada beuḁarā panabadamaa wāida bʌda Crito ʌrēbabi carea.”

8 Baribʌrʌ Ācōrē Bedeade nāwā bʌ bʌa: “Bʌa Ācōrē beḁeara cawaicha bʌa.† Bʌ iteba idji beḁeara jaraida bʌa idjaba bʌ soḁeba ʌjāida bʌa.”‡ Idji beḁeara ḁaiba nāwā jaradia panʌa jūmarāba ʌjānamārēā:

9 bʌ iteba Jesura jūmarā Boroada aibʌrʌ, idjaba Ācōrēba idjira ʌrēbabisida bʌ soḁeba ʌjāibʌrʌ, Ācōrēba ēdrʌ edaya.

‡ 9:26 Osea 1:10. § 9:27-28 Isaía 10:22,23. * 9:29 Isaía 1:9. † 9:32 *Ādjia o panʌneba*. Griego beḁeade ʌcʌrʌ cartade nāwā bʌ bʌa: “Ācōrēba Moisea diada ley ʌjā o panʌneba.” ‡ 9:33 Sioʌ purura idjaba Jerusaleʌ abadaa. § 9:33 *Idji quĩrābe ʌjā baēa*. Griego beḁeade bʌ bʌa: “Peraēa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6. * 10:5 Levitico 18:5. † 10:8 *Bʌa Ācōrē beḁeara cawaicha bʌa*. Griego beḁeade nāwā bʌ bʌa: “Idji beḁeara bʌ caita bʌa.” ‡ 10:8 Deuteronomio 30:14.

10 Wārāda abaλba soḏeba iḷāibλrλ, Ācōrēba jipa unuya. Iteba Jesura jūmarā Boroada aibλrλ Ācōrēba ēdrλ edaya.

11 Ācōrē Bedeade nāwā bλ bλa: “Idji iḷā bλba idji quīrīābe iḷā baēa.”§

12 Ācōrēra jūmarā Boro bēra judiorāra, judiorāé sīda abarica obaria. Idjía quīrā djoburia iwidibλdara bio carebabaria.

13 Ācōrē Bedeade nāwā bλ bλa: “Dadjirā Boro Ācōrēa quīrā djoburia iwidibλdara jūma ēdrλ edaya.”*

14 Baribλrλ ēberārāba wadi dadjirā Boro Jesucrito iḷānaē panλne ḷsāwā idjía quīrā djoburiada iwididi? Idjidebemada wadi ūrīnaē panλne ḷsāwā iḷāni? Idjaba ni abaλba ādjía jaradiade wāébλrλ ḷsāwā idjidebemada ūrīni?

15 Ācōrēba ni abaλda diabueēbλrλ, ḷsāwā jaradiade wāni? Ācōrē Bedeade nāwā bλ bλa: “Bedeā bia jarade zebλdara bio bia beaa.”†

16 Baribλrλ jūma judiorāba bedea bia Critodebemada iḷānaē basía. Isaía cartade nāwā bλ bλa: “Mλ Boro, daiba jarapedadara ḷcaiba iḷāsi?”‡

17 Wārāda ēberārāba Critodebemada naāra ūrīnida panλa poya iḷāni carea. §

18 Baribλrλ mλa iwidīya: ḷJudiorāba maḷ bedeara ūrīnaē basica? Wārāda ūrīsīdaa. Ācōrē Bedeade nāwā bλ bλa: Idjidebemada jūma naḷ ējūāne jarasīdaa. Maḷ bedeara tλmλeda jara wāsīdaa.*

19 Mλa wayacusa iwidīya: ḷjudiorāba maḷ bedeara cawadaca basica? Māē, cawasīdaa judiorāéba cawapedada quīrāca. Maḷ carea Moiseba Ācōrēneba judiorāa naāra jarasia:

Mλa edadaē puru careba bλdeba mλa bārāra jiwaida bλya mλda quīrīānamārēā.

Mλ adua bada puru careba bλdeba mλa bārāra quīrūbigaya mλda quīrīānamārēā.†

20 Idjaba Isaíaba Ācōrēneba ne wayaa neē nāwā jarasia:

Mλ jarλdaē pananaba mλra unusīdaa. Mλnebema iwidīdaē pananarāa ara mλdjidebemada cawabisia.‡

21 Baribλrλ israelerānebemada Isaíaba Ācōrēneba nāwā jarasia:

Ewariza mλa jλwa wabadjia ēberārā cλwλrλ zarea bea, mλ iḷāé beara mλmaa zedamārēā. §

11

λcλrλ judiorāba Crito iḷāpedada

1 Maḷ carea mλa naλda iwidīya: ḷĀcōrēba israelerā idji ēberārāda igarasica? iMāwāéa! Mλda israelerānebema, Abrahaḷ ēberārānebema, Benjamiλneba yōnaa.

2 Ācōrēba naēna israelerāra edasia idji puruda bamārēā. Maḷ bēra ādjirāra igaraē bλa. Bārāba Ācōrē Bedeade Elíadebema bλdada cawa panλa. Elíaba Ācōrēa israelerāra nāwā biē jarasia.

3 “Mλ Boro, bλdeba bedebadarāda jūma quenasīdaa idjaba bλa animarā babue diabadada jūma ārīsīdaa. Ababe mλdrλ bλa, baribλrλ mλ sīda beadi carea jarλ panλa.”*

§ 10:11 *Idji quīrīābe iḷā baēa.* Griego bedeade bλ bλa: “Peraēa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6. * 10:13 Joel 2:32. † 10:15 Griego bedeade nāwā bλ bλa: “Bedeā bia jarade zebλda jūrūra bio bia quedea.” Isaía 52:7. Griego bedeade λcλrλ cartade bλ bλa: “Necai bai bedea jarade zebλdara.” ‡ 10:16 Isaía 53:1.

§ 10:17 *Critodebema.* Griego bedeade λcλrλ cartade bλ bλa “Ācōrē Bedea.” * 10:18 Salmo 19:4. † 10:19 Deuteronomio 32:21. ‡ 10:20 Isaía 65:1. § 10:21 Isaía 65:2. * 11:3 1 Rey 19:10,14.

4 Mañne Ācōrēba nāwā panusia: “Mā siete mil ēberārāda māl itea waga erobla. Ādjirāra Baal quīrāpita chīrāborode barru cobeadaa.”†

5 Ara mañ quīrāca nañ ewaride biēda Ācōrēba idji biadeba dai judiorāda zocārāēbe edasia idjiderāda beadamārēā.

6 Māwā Ācōrēba idji biadeba edasibara, daiba o pan carea edaē basía. Daiba o pan carea edadabara, māwāra idji biadeba edaē bacasia.

7 ¿Mañnebemada sāwā crīcha pan? Israelerāba Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea jara pananamīna jipa beadaē basía. Baribara israelerā zocārāē panaba ijāsidaa, Ācōrēba edada bēra. Ādjirāda Ācōrēba jipa unusia. Waabemarāba ijā quīrānaē basía.

8 Ācōrē Bedeade nāwā bā bā:
Ācōrēba ādjirā crīchara basia poya cawarānamārēā, ādji dauba ununara poya cawarānamārēā,
idjaba ādji cawara bā ūrīnara poya cawarānamārēā. Ādjirāra wadibida ara māwā pan.‡

9 Idjaba judiorā boro Daviba mañgabemada Ācōrēa jarasia:

Ādjirā bia ne cobada carea idu crīchabidua bā cawa oēda.

Māwā āduba cūrūgadia animarā jidabadade edaa baebada quīrāca. Mañne ādjirāra cawa odua.

10 Ādjirāra dauberrea bea quīrāca bādua ādjia unu panara cawarānamārēā.
Idjaba ewariza bia mīgabidua.§

Ācōrēba judiorāē ēdra edada

11 Nañda mā iwidiya: ¿judiorāba Critora igarāsida bēra abeda waa Ācōrē ume poya bia beadaēca?* ¿Māwāē! Ātebāra Crito igarapedada bēra Ācōrēba judiorāēda ēdra edabaria. Māwā judiorāra jiwaida beadapeda idjida quīrānia.

12 Judiorāba Crito igarapedada bēra ādjirā cāyābara Ācōrēba jūma nañ ējūānebema judiorāēra bio careba bā. Mañ bēra judiorā wayacusa Ācōrē ume bia panebada ewaride ¿Ācōrēba jūmarāda biara carebaēca?

13 Mā judiorāēa ne jaraya. Ācōrēba māra bārāmaa diabuesia jaradia bamārēā. Mañda mā jūma jipa o quīrā bā.

14 Mā judiorāēa jaradia bādeba quīrā bā mā ēberārā judiorā bida mañ bedeara ūrī quīrānida jiwaida pan quīrāca. Māwā Ācōrēba ādjirāra ācāra ēdra edaya.

15 Ācōrēba judiorāra igarada bēra ācāra nañ ējūānebemarāra idji ume bia basia. Mañ bēra Ācōrēba judiorā wayacusa bia edabara de ¿cārēda sāwāi? Ādjirā sida beudarā quīrāca pananada Ācōrē ume zocai beadia.

16 Trigo nañ ewabada pañda ocuadapeda mañ pañnebemada Ācōrēa aba diadibara, waabema pañ sida Ācōrēnea. Ara mañ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā nañabemarāda idjide bada bēra. Idjaba bacuru carrada bia bābāra, dji jate sida bia bea. Ara mañ quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā nañabemarāda idjide bada bēra.

17 Ācāra judiorāra Ācōrēnebemada jiga panesidaa olivo bacuru jate tētauada quīrāca. Bārā judiorāēra Ācōrē neñ panasidaa olivo bacuru iduba

† 11:4 1 Rey 19:18. ‡ 11:8 Isaías 29:10. § 11:10 *Bia mīgabidua.* Griego bedeade nāwā bā bā: “Ādji ēcarrara jūrēā bādua.” Salmo 69:22-23. * 11:11 Griego bedeade nāwā bā bā: “¿Judiorāra tēnedrapada abeda baesidaca?”

měã wariđa quĩrãca. BaribΛΓΛ ḁcΛΓΛ bārã judiorãéera ḁcΛΓΛ judiorã cacuabari Ācōrē ēberārãda panesidaa iduba mẽã wariđa olivo bacuru jΛwatera dji tētacuadade cara ḁΛcuada quĩrãca. Māwã idira Ācōrēba bārã siđa careba ḁΛa judiorã careba ḁada quĩrãca.†

18 BaribΛΓΛ crīcharānadia bārã judiorãéera judiorã cāyābara Ācōrē quĩrãpita biara ḁeada. Quĩrānebadadia bārãra dji carradeba zocai panΛda. Dji carrara bārãneba zocai ḁΛēa.

19 Āibērã bārã judiorãéba crīchadadicada Ācōrēba judiorãra igarasida bārãda ādjirã cacuabari edai carea.

20 Wārãda māwã ḁΛa. BaribΛΓΛ Ācōrēba ādjirãra igarasia Critoda ĩjãpedadaē bērã. Maḁbe bārãda edasia Critoda ĩjãpedada bērã. Maḁ carea bārãra judiorã cāyābara biara ḁeada crīcharānadia, ātebΛΓΛ Ācōrēra waya pananadia.

21 Judiorãba ĩjãnaē panΛ carea Ācōrēba ādjirãra igarasia bacuru jΛwate tētacuabΛΓΛ quĩrãca. Ara maḁ quĩrãca bārã judiorãéba ĩjãnaēbΛΓΛ, Ācōrēba bārã siđa igaraya.

22 Bio crīchadadia sãwã Ācōrēba idji biadeba carebabarida idjaba sãwã cawa obarida. Judiorãba ĩjãpedadaē bērã Ācōrēba cawa opeđa ādjirãra igarasia. Maḁne bārã judiorãéera idji biadeba careba ḁΛa idjaba careba ḁaya. BaribΛΓΛ maḁneba pananida panΛa. Bārãba ĩjã pananaēbΛΓΛ, Ācōrēba bārã siđa cawa opeđa igaraya bacuru jΛwate tētacuabΛΓΛ quĩrãca.

23 Idjaba judiorã Crito ĩjãnaē pananaba ĩjãnibΛΓΛ, Ācōrēba ādjirãra wayacusa bia edaya dji jΛwate tētadade wayacusa cara ḁΛbΛΓΛ quĩrãca. Idji ḁḁadeba māwã poya oya.

24 Wārãda bārã judiorãéera olivo bacuru iduba mẽã wariđa quĩrãca panasidaa. Ācōrēba maḁ bacurudebemada tētacuapeda olivo bacuru uđade cara ḁΛcuasia. Māwã ḁaiē ḁΛmĩna Ācōrēba osia. Maḁ bērã ¿judiorãra wayacusa poya edaēca dji uđa bacuru jΛwatera wayacusa cara ḁΛcuabΛΓΛ quĩrãca?

Ācōrēba jũma israelerã ēdra edaidebema

25 Djabarã, mḁa quĩrã ḁΛa Ācōrēba naēna cawabiē ḁadada bārãba cawadida. Māwã judiorã cāyābara biara ḁeada crīchadaēa. Ācōrēba naēna cawabiē ḁadara naḁḁa: zocārã judiorãda cΛwΛΓΛ zarea panesidaa idjaba cΛwΛΓΛ zarea panenia ḁba jũma dji Crito ĩjãnida panΛ judiorãéba ĩjãḁadadaa.

26 Māwānacarea Israel purura Ācōrēba jũma ēdra edaya. Ācōrē Bedeade nãwã ḁΛ ḁΛa:

Dadjirã Ēdra Edabarira Sioḁ purudeba zeya.‡

Idjia Jacobodeba yōpedadarãba cadjirua opeđadara jũma quĩrãdoaya.

27 Mḁa ādjirã ume bedeã ḁadara oya. Ādjia cadjirua opeđadara quĩrãdoaya.§

28 Judiorãba bedeã bia Jesudebemada igara panΛ bērã Ācōrē ume dji quĩrã. Maḁ bērã bārã judiorãéera Ācōrē ēberārãda poya ḁeadiã. BaribΛΓΛ Ācōrēba ādjirã drõã naēnabemarãra edada bērã wađibiđa quĩrã ḁΛa.

29 Wārãda Ācōrēba diađara jārĩcaa. Idjia trḁnara igaracaa.

30 Bārã judiorãéba naēna Ācōrēra ĩjãnaca basía. BaribΛΓΛ judiorãba ĩjãnaē panΛ bērã idira Ācōrēba bārãra quĩrã djuburia ḁΛa.

31 Ādjirãba idira ĩjãnacaa nocoarebema ewaride Ācōrēba quĩrã djuburiamãrēã bārã judiorãé quĩrã djuburia ḁΛ quĩrãca.

† 11:17 Ācōrēba bārã siđa careba ḁΛa judiorã careba ḁada quĩrãca. Griego bedeade nãwã ḁΛ ḁΛa: “Bārã siđa bacuru ḁa dji carradeba ze ḁadaba bia panΛa.” ‡ 11:26 Sioḁ purura idjaba Jerusaleḁ abadaa.

§ 11:27 Isaía 59:20-21; 27:9.

32 Wārāda Ācōrēba iduaribisia jūmarāda ⱮⱮⱮⱮ zarea beadamārēã. Māwã jūmarāda quĩrã djuburiaya.

33 Ācōrēra bio ne cawa b̄ⱮⱮ idjaba crīcha cawa b̄ⱮⱮ.

Idjia oi crīcha b̄ⱮⱮ ni ab̄ⱮⱮ poya cawaðaëa. Idjia o b̄Ɱ sida poya cawaðaëa.

34 ¿Caiba Ācōrē crīchara cawa b̄Ɱ? ¿Caiba idjía crīchada jaradiabari?

35 ¿Caiba Ācōrēra ne diasia jēda diamārēã?

36 Ācōrēb̄ⱮⱮ ne jūmada osia. Ne jūmada idjideba b̄ⱮⱮ idjaba idji itea b̄ⱮⱮ.

Dadjirāba ewariza idjía bia bedeadida pan̄ⱮⱮ. Bia b̄ⱮⱮ māwã b̄ⱮⱮ.

12

Ācōrē itea beadedua

1 Māb̄Ɱ djabarã, Ācōrēba bārãra quĩrã djuburiaëa bēã, m̄Ɱ bārãa beëa djuburiaya ara b̄ⱮⱮⱮ Ācōrēra diadamārēã. Idji itea bia beadedua bārãra bia unumārēã. Māwã bārãba wārãda idji itea bia oëia.

2 Nā ãjũãnebemarãba quĩrã pan̄Ɱ quĩrãca nĩbarãnadua, ãteb̄ⱮⱮ crīcha dji-widi Ācōrēba dia b̄ⱮⱮdeba jipa nĩbaëadua. Māwã Ācōrēba quĩrã b̄ⱮⱮ bārãba cawaëia. Jūma idjia quĩrã b̄ⱮⱮ bia b̄ⱮⱮ, jipa b̄ⱮⱮ, idjaba idjía bia unu b̄ⱮⱮ.

3 Ācōrēba idji biãdeba m̄ⱮⱮ b̄ⱮⱮⱮ idji itea ne o bamārēã. Mā bēã m̄Ɱ bārãa nāda jaraya: ni ab̄ⱮⱮ crīchaië b̄ⱮⱮ ara idjida dji dromaara b̄ⱮⱮ. Bārãba Critora ãjãpeëada bēã Ācōrēba b̄ⱮⱮⱮ awara awara diasia ne oëamārēã. Mā bēã idjia diaëa quĩrãca b̄ⱮⱮⱮ o pan̄Ɱnebemada jipa crīchadua.

4 Dadjì cacuara ab̄Ɱ b̄Ɱm̄̄na dadjì cacuãde zocãrã eropan̄Ɱ, j̄Ɱwada, j̄rũda, boroda, ne jūmaa. Barib̄ⱮⱮ dadjì cacuãde beaba ab̄arida oëaca.

5 Ara mā quĩrãca dadjirãra zocãrã pan̄Ɱm̄̄na, Crito ume pan̄Ɱ bēã cacua ab̄Ɱ b̄Ɱ quĩrãca pan̄Ɱ. Māwã dadjirã jūmarãda cacua ab̄ⱮⱮ ãbaa pan̄Ɱ.

6 Ācōrēba idji biãdeba dadjirãza ne oëamārēã awara awara diasia. Idjia ãc̄ⱮⱮ diasia idjideba bedeadamārēã. Māwã diasib̄ⱮⱮ, ãdjia wārãda ãjã pan̄Ɱneba māwã bedeadida pan̄Ɱ.

7 Idjia ãc̄ⱮⱮ diasia djãrã carebadamārēã. Māwã diasib̄ⱮⱮ, djãrãra carebadida pan̄Ɱ. Idjia ãc̄ⱮⱮ diasia idji beëada jaradiadamārēã. Māwã diasib̄ⱮⱮ, idji beëara jaradiadida pan̄Ɱ.

8 Idjia ãc̄ⱮⱮ diasia djabarã careba pan̄Ɱneba biara ãjãnamārēã. Māwã diasib̄ⱮⱮ, djabarãra carebadida pan̄Ɱ biara ãjãnamārēã. ãc̄ⱮⱮ diasia ne dia pan̄Ɱneba djãrã carebadamārēã. Māwã diasib̄ⱮⱮ, sobiãdeba diaëida pan̄Ɱ. ãc̄ⱮⱮ diasia djabarã boroda beadamārēã. Māwã diasib̄ⱮⱮ, quĩrãcuia jipa o beadida pan̄Ɱ. Idjaba ãc̄ⱮⱮ diasia djãrã quĩrã djuburiadamārēã. Māwã diasib̄ⱮⱮ, b̄Ɱsrĩdeba quĩrã djuburiadida pan̄Ɱ.

9 Soëba dji quĩrã beadedua. Jūma cadjiruara igaraëadua. Biadrã ãpēnadua.

10 Wārã quĩrãneba dji quĩrã beadedua. Crīcha biãdeba dji waya beadedua idjaba djãrãda biara crīchadua.

11 Coa beãrãnadua, ãteb̄ⱮⱮ zoquea beadedua. Dadjirã Boro Jesuba quĩrã b̄ⱮⱮ soëba jūma oëadua.

12 Ācōrēneba ne edadida cawa pan̄Ɱ bēã b̄Ɱsrĩda beadedua. Bia m̄̄ga pan̄Ɱne droaëadua. Ewariza Ācōrēra iwiëidua.

13 Ācōrē ãberãrã dji ne neë queëara carebadua. Bãrã dede zeb̄ⱮⱮ bia edadua.

14 Bãrã bië oëi carea ãpē beãrãa bia jaraëadua. Wārãda biyab̄ⱮⱮ jaraëadua. Bië beadida jararãnadua.

15 B̄asrida bea ume b̄asrida beadadua. Sopua bea ume sopua beadadua.

16 Jūmarã ume bia beadadua. Djārã cãyãbara biara beada crīcharãnadua, ãteb̄arã mĩã djuburi quedea ume bia beadadua. Crīcharãnadua bārãba djārã cãyãbara biara cawa panãda.

17 Abaãba bārãda biẽ oib̄arã, abari quĩrãca orãnadua. Jūmarã quĩrãpita biada odadua.

18 Bārãareba jarãdadua jūmarã ume necai panani carea.

19 Djabarã, abaãba bārãda biẽ osira abarica biẽ orãnadua. ãteb̄arã iduaribidadua ãcõrẽba cawa omãrẽã. ãcõrẽ Bedeade nãwã b̄ã b̄ã: “M̄ab̄arã cadjirua o beara cawa oya. M̄ab̄arã cawa oya ãdjia cadjirua opedaã quĩrãca.”*

20 Idjaba ãcõrẽ Bedeade nãwã b̄ã b̄ã: “Bã dji quĩrũda jarra b̄ãde ne cobidua. Opichia b̄ãde baido diadua. Mãwã oib̄arã, idjira bio peraya.”†

21 Abaãba bārãda biẽ o baib̄arã abarica orãnadua. ãteb̄arã bia odadua idjira perapeda idjia biẽ o b̄ara idu b̄ãmãrẽã.‡

13

Dji bororã jarãdadua beadadua

1 Jūmarãda naã ãjũãnebema bororã jarãdadua beadida panã ãcõrẽba b̄ãda bẽrã. Neã ãcõrẽba b̄ãdaẽra.

2 Maã bẽrã naã ãjũãnebema bororã igara b̄ãba ãcõrẽba b̄ãdada igara b̄ã. Dji mãwã igara beara ãdji boroba cawa oya.

3 Wãrãda jipa o beaba ãdji boroba cawa oida wayadacaã, ãteb̄arã cadjirua o beab̄arã wayabadaã. Maã bẽrã bārã bororã ume ne wayaa neẽ ba quĩrã panãb̄arã, biada odadua ãdjia bia ununamãrẽã.

4 Wãrãda bārã bororã ãcõrẽba idji nezocarã quĩrãca b̄ãsia bārãda carebadamãrẽã. Barib̄arã bārãba cadjiruada odib̄arã, ãdjida wayadadua wãrãda bio cawa odida panã bẽrã.* ãdjira ãcõrẽ nezocarã quĩrãca panã cadjirua o beara cawa odi carea.

5 Maã bẽrã bārãra naã ãjũãnebema bororã jarãdadua beadida panã cawa orãnamãrẽã. Maã awara ãdjirã jarãdadua beadida panã, cawa panã bẽrã mãwã baira jipa b̄ãda.

6 Maã carea bārãba parata diaidida panãra bārã bororã diabadaã. Jūma dadjirã druara ãdjide b̄ã bẽrã idjaba ãdjirã ãcõrẽ nezocarã quĩrãca panã bẽrã, bārãba maã paratara diaidida panã.

7 Jūmarã diaidadua bārãba ãdjiza diaidida panã quĩrãca. Bārã bororã parata diaidida panãra diaidadua. Bārãba wayadida panãra wayadadua. Bārãba bia jaradida panãra bia jaradadua.

8 Bārãba diai bara panãb̄arã, jẽda diaidãẽ bearãnadua. Ababe dji quĩrã beadadua. Djārã quĩrã b̄ãba jūma ãcõrẽba Moisea diaidã leyrã ãjã o b̄ã.

9 Maã leyrã jara b̄ã: “Daunemarãdua, mã bearãdua, ne drãrãdua, djãrãba erob̄ara awuarãdua.”† Maãra idjaba jūma maã leyrã jara b̄ã sida naã crīcha abaãba jūma jara b̄ã: “Djãrãra quĩrãdua ara b̄ãdji quĩrã b̄ã quĩrãca.”‡

10 Quĩrã erob̄aba djãrãra biẽ ocaã. Djārã quĩrã b̄ãde jūma ãcõrẽba Moisea diaidã leyrã ãjã o b̄ã.

* **12:19** Deuteronomio 32:35. † **12:20** *Bio peraya*. Griego bedeade nãwã b̄ã b̄ã: “Tãbãdauda idji boro ãrã b̄ãya.” Proverbio 25:21-22. ‡ **12:21** Griego bedeade nãwã b̄ã b̄ã: “Cadjirũa idu poyabirãdua, ãteb̄arã b̄ã bia o b̄ãdeba cadjiruara poyadua.” * **13:4** *Wãrãda bio cawa odida panã*. Griego bedeade nãwã b̄ã b̄ã: “Necora idji quĩrãbe erobãcaã.” † **13:9** Exodo 20:13-15,17. ‡ **13:9** Levitico 19:18.

11 Jūma maḷgḷara o pananadua cawa panḷ bēṛā naḷ ewarira sāwā ḷḷada. ḷṛḷmanadua. Waa cāi bearānadua. Dadjirā naḷ ējūā cadjiruadebema ēdrḷḷi ewarira caitaara ḷḷa dadjia naārā ḷjāpedada cāyābara.

12 Naḷ ewari cadjiruara jōboḷoa diamasi nūmanada ḷnadrḷboḷo quīṛāca. Maḷ bēṛā dadjirāba cadjiruada idu ḷḷadapeḷa biada oḷida panḷa. Māwā dadjirāra cadjiruadebemada jūma jūātrḷ ḷeadi sordaoba jūātrḷbariba idji cacua jūātrḷ eroḷḷ quīṛāca.

13 Dadjirāra quīṛāipa nībadiḷa panḷa āsa nībabada quīṛāca. ḷḷsriḷa obadaḷe beu nībadiē panḷa, auḷuada o nībadiē panḷa, caicaya ḷeadiē panḷa, idjaba djārāba eroḷḷ carea biē crīchaḷiē panḷa.

14 Āteḷarḷ dadjirā Boro Jesucrito nībaḷa quīṛāca nībaḷadua. Naḷ djaraba cadjirua o quīṛā ḷḷara iduaribirānadua.

14

Djabarā biē jaradiē panḷ

1 Djaba abaḷba dadjia Jesucrito ḷjā panḷnebemada wadi bio adua ḷḷḷarḷ, idjira bia edaḷadua. Baribḷarḷ idjia adua ḷḷḷebema carea idji ume caicayarānadua.

2 Mā naḷda jara ḷḷa: ḷḷarḷ djabarāba cawa panḷa ne jūmada coḷida panḷa. Baribḷarḷ ḷḷarḷ djabarāba dadjia Jesucrito ḷjā panḷnebemada wadi bio adua panḷ bēṛā crīcha panḷa ababe néuḷebemada coḷida panḷa.

3 Baribḷarḷ ne jūma cobariba ne jūma cocada igaraiē ḷḷa. Idjaba ne jūma cocaba ne jūma cobarida biē jaraiē ḷḷa, umena Ācōrēba edada bēṛā.

4 ḷḷara cai māwā djārā nezocada biē jarai carea? Idji borobḷarḷ jaraya bia o ḷḷada wa biē o ḷḷada. Baribḷarḷ dadjirā Boro Ācōrēba jaraya jūma idji nezocarāba bia o panḷa, idji ḷḷḷadeba careba ḷḷ bēṛā bia o pananamārēā.

5 Idjaba ḷḷarḷ djabarāba crīcha panḷa ḷḷarḷ ewarira ewari dromada. ḷḷarḷ djabarāba crīcha panḷa ewarira jūmaena abarida. Baribḷarḷ ādjiza soḷeba crīcha panḷ quīṛāca oḷida panḷa.

6 Ewari droma waga ḷḷba dadjirā Boro Ācōrē itea māwā o ḷḷa.* Ne jūma cobariba māwā cobarida dadjirā Boro Ācōrēra waya ḷḷ bēṛā. Maḷ carea ne cobḷarḷde idjia Ācōrēa bia ḷḷada abaria. Idjaba ne jūma cocaba māwā cocaa dadjirā Boro Ācōrēra waya ḷḷ bēṛā. Maḷ carea ne cobḷarḷde idjia biḷa Ācōrēa bia ḷḷada abaria.

7 Ni abaḷda ara idji itea zocai ḷḷēa. Idjaba ni abaḷda ara idji itea beuēa.

8 Zocai panḷne dadjirā Boro Ācōrē itea zocai panḷa. Idjaba beusidara dadjirā Boro Ācōrē itea beuēa. Māwā zocai panḷne wa beubḷadaḷe biḷa dadjirā Boro Ācōrēnea.

9 Critora beusia beudarā Boro bai carea. Idjaba ḷṛēbasia zocai bea Boro bai carea.

10 Maḷ bēṛā ḷcārē cārēā ḷḷ djabada biē jara ḷḷ? ḷcārē cārēā idjira igara ḷḷ? Jūma dadjirāra Ācōrē quīṛāpita panania dadjiza opeḷadara cawa omārēā.†

11 Ācōrē Bedeade nāwā ḷḷ ḷḷa: Dadjirā Boroba nāwā jara ḷḷa: mḷra wārāda zocai ḷḷ bēṛā wārāneba jaraya jūmarāda

mḷ quīṛāpita chīrāborode cobeadiḷa mḷa bia bedeadi carea.

Idjaba jūmarāba jaraēia mḷra Ācōrēda.‡

* **14:6** Griego bedeade ḷḷarḷ cartade naḷ siḷa ḷḷ ḷḷa: “Ewari droma wagaē ḷḷba māwā o ḷḷa dadjirā Boro Ācōrē itea.” † **14:10** Ācōrē. Griego bedeade ḷḷarḷ cartade “Crito” ḷḷ ḷḷa. ‡ **14:11** Isaía 45:23.

12 Wārāda dadjiza opeḁadara Ācōrēa jūma jaradia.

13 Maļ bērā djārāba o ɓa carea waa biē bedeadie panla. Āteɓara sodeba nāwā crīchadida panla: dadjia o pananeba djaba abaada cadjiruade baebidibara, biara ɓa oḁaēda.

14 Māra dadjirā Boro Jesucrito ume ɓa bērā wārāda cawa ɓa ni aba djicoda cadjirua ɓaēda. Baribara abaaba baridua djico coida cadjiruada crīchaibara, maḅgara cocara ɓa.

15 ɓa co ɓaḁeba ɓa djabada idji soḁe biē ɓeibara, ɓara quīrīneba nīēa. ɓa co ɓaḁeba ɓa djaba crīchara ārīrādua Critora idji carea beuda bērā.

16 Bārāba o panara biada cawa panla. Baribara djārāba maḅda biē jaradibara, orānādua biē bedearānamārēa.

17 Ācōrēba pe eroɓaḁebemarāa jaracaa cārēda codida panada idjaba cārēda dodida panada. Āteɓara quīrī ɓa ādjirāba idji Jauredeba jipa o pananida, necai pananida, idjaba ɓasrida pananida.

18 Crito māwā ēpē beara Ācōrēba bia unu ɓa. Ēberārā biḁa bia unubadaa.

19 Maļ carea jaradida panla djabarā ume necai beadi carea. Māwā dji careba panania biara ijāni carea.

20 Bārāba co pananeba Ācōrēba djārā soḁe oḁara ārīrānādua. Wārāda Ācōrē quīrāpita jūma djicora bia ɓa. Baribara biē ɓa dadjia co pananeba dewarada cadjiruade baebidida.

21 Biara ɓa nedjara coēda, uva ɓa doēda, wa ni cārē siḁa oēda ɓa djabara cadjiruade baebi amaaba.

22 ɓa ne jūmada coida ɓaḁa crīcha ɓabara, wa ne jūmada cocara ɓaḁa crīcha ɓabara, ababe ɓabara Ācōrē ume ɓa crīchara cawaida ɓa. ɓa crīcha ɓa quīrāca djārā oḅo crīchabirādua. Wārāda dadjia o panla carea dadjia soḁe biē crīchadaēbara, bio ɓasrida panania.

23 Baribara abaaba nāwā crīchaisicada: “Āībērā naḅgara cocara ɓa.” Dji māwā crīcha ɓa maḅda coibara, idji soḁe biē beya, biē o ɓaḁa crīcha ɓa bērā. Wārāda abaaba o ɓara āībērā jipa ɓaēda crīchaibara, cadjiruada o ɓa.

15

Djārāra carebadua bia pananamārēa

1 Dadjia ijā ɓaḁebema bio cawa beaba mācua adua queḁeara carebadida panla. Ababe dadjia quīrī panada odiē panla.

2 Āteɓara djārāba quīrī panadra odida panla ādjida bia beadamārēa idjaba biara ijānamārēa.

3 Wārāda Crito biḁa ara idjia quīrī ɓara oē basía, āteɓara Ācōrē Bedeade ɓa ɓa quīrāca māwāsia. Nāwā ɓa ɓa: “Ācōrē, ādjirāba ɓa biē jarasidade mḅ siḁa biē jarasidaa.”*

4 Ne jūma Ācōrē Bedeade ɓadara dadjirāa jaradiai carea ɓa. Dadjirāa sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droaḁamārēa. Māwā dadjirāba wārāda cawa panla Ācōrē ume ewariza bia pananida.

5 Ācōrēba dadjirāa sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droaḁamārēa. Mḅa quīrī ɓa ara maļ Ācōrēba bārāra careba ɓaḁa abarica crīchadamārēa Jesucritoba quīrī ɓa quīrāca.

6 Māwā bārāba dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ābaa bia beḁa panania.

Beḁa bia Critoḁebema judiorāē itea biḁa ɓa

* 15:3 Salmo 69:9.

7 Critoba bārã bia edaða quĩrãca dji bia edaðadua. Mañ unubadae eberãrãba Ācõrẽa bia bedeadia.

8 Mļa jaraya: Critora zesia dai judiorã carebai carea. Mãwã Ācõrẽba judiorã drõã naẽnabemarã ume bedea b̄ada Jesucritoba osia. Małba unubisia Ācõrẽra wãrãda bedea aba b̄ada.

9 Idjaba Critora zesia judiorãéba Ācõrẽa bia bedeadamãrẽã ãdjirãra quĩrã djuburiada bẽrã. Mañnebemada Ācõrẽ Bedeade nãwã b̄a b̄a:

Mļa b̄ada judiorãé tãena bia jaraya. Mļa b̄a bia jara trããya.†

10 Idjaba nãwã b̄a b̄a:

Bãrã judiorãé, Ācõrẽ puru ume b̄asridadua.‡

11 Idjaba nãwã b̄a b̄a:

Jũma bārã judiorãé, dadjirã Boro Ācõrẽa bia bedeadadua.

Jũma puru bea, idjia bia bedeadadua.§

12 Idjaba Isaíaba idji cartade nãwã b̄asia:

Jesédeba aba zeya.* Małgara jũma puru bea Boroda beya.

Israelerãba idjira ĩjãnia ne jũma bia ãdjia jã panara diamãrẽã.†

13 Ne jũma bia dadjia jã panara Ācõrẽba diaya. Bãrãba idjida ĩjã panã bẽrã mļa quĩrã b̄a idjia bãrãra bio b̄asridabida idjaba necai b̄aida. Mãwã Ācõrẽ Jaure ab̄adeba bãrãba biara cawadia ne jũma bia dadjia jã panara wãrãda edadida.

Pauloba judiorãéa jaradiabaria

14 Djabarã, mļa cawa b̄a bãrãba biada wãrãda o panada idjaba bio cawa panã bẽrã poya dji jaradiadida.

15-16 Mãwãmĩna nañ cartade mļa łcala crĩchada ebuda b̄asia bãrãba quĩrãdoarãnamãrẽã. Mãwã b̄asia Ācõrẽba idji biadeba młra b̄ada bẽrã judiorãé tãena Jesucrito nezocada bamãrẽã. Mañ bẽrã bedea bia Ācõrẽnebemada ãdjirãa jaradia b̄a. ĩjãsidara sacerdoteba animarã babue diabara quĩrãca mļa ãdjirãra Ācõrẽa dia b̄a bia unumãrẽã. Mañne Ācõrẽ Jaureba ãdjirãra Ācõrẽ itea bia b̄aya.

17 Jesucrito ume b̄a bẽrã mļa Ācõrẽ itea o b̄a carea bio b̄asrida b̄a.

18-19 Baribara ara młdjidebemada ni maãrĩ bida bia bedeaéa. Ababe Critoba młneba odadebemada bia bedeaya. Wãrãda młneba Critoba carebasia judiorãéba Ācõrẽra ĩjãnamãrẽã. Mļa jaradia b̄adeba, o b̄adeba, ne ununaca o b̄adeba bida mãwã carebasia. Mļa Ācõrẽ Jaure ab̄adeba jũma małgara osia. Jerusaleñneba aba Ilirico druadaa bedea bia Critodebemada mļa jũma jaradiada badama jaradisia.

20 Wãrãda bedea bia Critodebemada mļa jaradia quĩrã b̄a wadi ũrĩnacama. Dewarabã jaradia b̄ama mļa jaradia quĩrãéa.

21 Mãwã mļa Ācõrẽ Bedeade b̄a b̄a quĩrãca o b̄a. Nãwã b̄a b̄a: Idjidebema jaradaca badama eberãrãba ũrĩnia. Idjidebema ũrĩnaca badaba cawadia.‡

Paulo Romanaa wãida crĩchada

22 Mañ carea b̄arima zocãrã młra bãrãmaa wã quĩrã b̄amĩna poya wãé b̄a.

23-24 Baribara namara jũma jaradiada bẽrã ara nama caitara neña sãma Critodebema jaradiada. Małba młra España druadaa wãida crĩcha b̄a. Wãbarãde bãrãma wibariya. Mãwã crĩcha b̄a dãrãbara bẽrã bãrã acade

† 15:9 Daviba mãwã b̄asia Salmo 18:49de. ‡ 15:10 Deuteronomio 32:43. § 15:11 Salmo 117:1.

* 15:12 Jesé. Jeséra judiorã boro Davi zeza basía. łcala cartade Jeséra Isaí abadaa. † 15:12 Isaía 11:10. ‡ 15:21 Isaía 52:15.

wã quĩrĩã ðada. Bãrã ume dãrã ðasriðadacarea ãibẽrã bãrãba poya carebadisicada mã bia wãmãrẽã.

²⁵ Baribãra ara nawena mãra Jerusaleãnaa wãya paratada ãcõrẽ ëberãrãa diai carea.

²⁶ Maã paratara djabarã Macedonia druadebemarãba, Acaya druadebemarã bida ðasriða jãra pesidaa ãcõrẽ ëberãrã Jerusaleãnebema dji ne neẽ quẽdeara carebaði carea.

²⁷ Maã djabarã judiorãéba ðasriða maã paratara djabarã judiorã itea jãra pesidaa. Wãrãda mãwã odida panasidaa judiorãa diai bara panã quĩrãca. Judiorãéba ne jũma bia ãcõrẽnebemada judiorãneba edasida bẽrã, djabarã judiorãa ne bia naã ëjũãnebemada diadida panãa.

²⁸ Maã parata djabarã Jerusaleãnebemarãa diadacarea mãra Espãña druadaa wãya. Wãbãraðe bãrãma wibariya.

²⁹ Mãa cawa ðaa bãrãma jũebãraðe Critoba dadjirãra bio carebaida. §

³⁰ Djabarã, ãcõrẽ Jauredeba dadjirãra dji quĩrĩã panãa. Maã bẽrã dadjirã Boro Jesucritoðeba mãa bãrãa beðea djuburiaya mã careba ãcõrẽa iwididamãrẽã.

³¹ Idjia iwididadua Judea druadebema Jesu ãjãé beaba mãra biẽ orãnamãrẽã. Idjaba iwididadua mãa parata ãcõrẽ ëberãrã Jerusaleãnebema itea edebãra bia edadamãrẽã.

³² Mãwãnacarea ãcõrẽba quĩrĩãibãra, mãra bãrãmaa ðasriða wãya idjaba bãrã tãena bia ãnãũ ðaya.

³³ Mãa quĩrĩã ðaa ãcõrẽ dadji necai bai diabarira jũma bãrã ume baida. Bia ðaa mãwã baida.

16

Pauloba naã cartade jĩũare ðada

¹ Mãa bãrãa dadjirã djabawẽrã Pebeda bia jaraya. Idjira Cencrea puruðe djabarã carebabarã.*

² Dadjirã Boro trãneba bia edaðadua ãcõrẽ ëberãrãba odida panã quĩrãca. Idjia ëberãrãda zocãrã carebasia. Mã sida bio carebasia. Maã bẽrã ne jũmaneba idjira carebaðadua.

³ Djabawẽrã Priscilaa, djaba Aquilaa bida jaraðadua mãa quĩrĩã ðada ãdjira bia pananida. ãdjia mã quĩrãca abarica Jesucrito trajura o panãa.

⁴ ãdjira mã carebaði carea minijichiaðe panasidaa. Mãa, jũma djabarã judiorãé bida ãdjia bia ðada abadaa.

⁵ Idjaba djabarã ãdji dede dji jãrebadarãa jaraðadua mãa quĩrĩã ðada ãdjirãra bia duananida. Mã djaba bio quĩrĩã ða Epenettoa abari quĩrãca jaraðadua. Acaya druade idjiabãra naãrã Jesucritora ãjãsia.

⁶ Djabawẽrã Mariaa jaraðadua mãa quĩrĩã ðada idjira bia baida. Idjia bãrãra bio careba ðaa.

⁷ Mã djabarã judiorã Andronicoa, Juniaa bida abari quĩrãca jaraðadua. ãdjira mã ume ãbaa preso panasidaa. ãdjidebemada Jesuba diabuedarãba bia crĩcha panãa. Mãa Crito ãjã naena ãdjia ãjãsidaa.

⁸ Mã djaba Ampliatoa jaraðadua mãa quĩrĩã ðada idjira bia baida. Dadjirã Boro Jesucritoðeba idjira bio quĩrĩã ðaa.

§ 15:29 Critoba. Griego beðeade ãcãra cartade ðã ðaa: “Beða bia Critoðebemaba.” * 16:1 Djabarã carebabarã. Griego beðeade ðã ðaa “diacono.” Pebera wẽrã basia. Maã carea cãpũrã beðeade “diaconisa” jarabadaa.

⁹ Djaba Urbanoa jaradadua m̄la quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Idjia dai ume ābaa Jesucritodebemada jaradia ðala. Djaba Estaquía biða abarica jaradadua. Idji siða m̄la quĩrĩã ðala.

¹⁰ Djaba Apelea jaradadua m̄la quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Idjia unubisia Critora wārāda ĩjã ðada. Jūma Aristobulo ēberārā biða abari quĩrāca jaradadua.

¹¹ M̄ djaba judio Herodioġa jaradadua m̄la quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Narciso ēberārā dadjirā Boro ĩjã ðeaa jaradadua m̄la quĩrĩã ðada ādjirāra bia duananida.

¹² Djabawērā Tripenaa, Triposaa biða jaradadua m̄la quĩrĩã ðada ādjira bia pananida. Ādjia dadjirā Boro itea bia o panla. Idjaba djabawērā Persidāa abarica jaradadua. Idjia biða dadjirā Boro itea bia o ðala.

¹³ Djaba Rupo dadjirā Boroba edadaa, idji papaa biða jaradadua m̄la quĩrĩã ðada ādjira bia pananida. Idji papara m̄ papaca ðala.

¹⁴ Djaba Asincritoa, Plegontea, Hermaa, Patrobāa, Hermea, idjaba djabarā ādjirā ume duanla biða jaradadua m̄la quĩrĩã ðada ādjirāra bia duananida.

¹⁵ Idjaba djaba Pilologoa, Juliaa, Olimpaa, Nereóa, idji djabawērā, idjaba jūma Ācōrē ēberārā ādjirā ume duanla biða jaradadua m̄la quĩrĩã ðada ādjirāra bia duananida.

¹⁶ Wārā quĩrĩãneba dji bia edadadua.† Jūma Crito ēberārāba quĩrĩã panla bārāra bia duananida.

¹⁷ Djabarā, m̄la bārāa beðea djuburiaya quĩrācuiteda beadamārēã. Λαγλαba djabarāa awara awara crīchabibadaa. Bārāba wārā beðea cawapedadara ādjirāba quĩrā awara jaradiabadaa. Mañ ēberārā ume ābaa ðearānadua.

¹⁸ Ādjirāba dadjirā Boro Jesucritoba quĩrĩã ðara o panlēa, āteβαγλ ādjia quĩrĩã panλδρλ o panla. Ādji beðea biya quiruðeba dji cūrūgaicha ðeara cūrūgabadaa.

¹⁹ Jūmarāba cawa panla bārāba Ācōrē beðeara wārāda ĩjã o panlda. Mañ carea m̄ra ðasriða ðala. Wārāda m̄la quĩrĩã ðala bārāba biða o cawadida idjaba cadjiruada oðadeda.

²⁰ Ācōrē dadji necai ðai diabariba dārāēne diaurura poyapeda bārā jλwaeda ðaya.‡ M̄la quĩrĩã ðala dadjirā Boro Jesucritoba idji biðeba bārāra careba ðaida.

²¹ Djaba Timoteo m̄ ume ābaa jaradia ðalba quĩrĩã ðala bārāra bia duananida. Idjaba m̄ djabarā judiorā Lucioba, Jasoġba, Sosipatero biða quĩrĩã panla bārāra bia duananida.

²² M̄ra Tercioa. Paulo ba m̄la nañ cartara ðalbi ðala. Dadjirā Boro Jesucritodeba m̄la quĩrĩã ðala bārāra bia duananida.

²³ Djaba Gayo biða quĩrĩã ðala bārāra bia duananida. M̄ra idji dede ðala. Djabarā jūmarāda idji dede ābaa dji jλrebadaa. Nañ puruðebema parata wagabari Erastoba, djaba Cuarto biða quĩrĩã panla bārāra bia duananida.

²⁴ M̄la quĩrĩã ðala dadjirā Boro Jesucritoba idji biðeba bārāra careba ðaida.

Pauloba Ācōrēba bia jarada

²⁵⁻²⁶ M̄la beðea bia Jesucritodebemada jaradia ðabaria. Ara mañ beðeadeba Ācōrēba bārāra poya carebaya zarea beadamārēã. Mañ beðeara Ācōrēba naēna cawabiē ðasia baribαγλ idira cawabisia. Idjiðeba beðeabadarāba mañra cartade ðasidaa. Ācōrē beucaba māwā ðalbisia

† **16:16** *Wārā quĩrĩãneba dji bia edadadua.* Griego beðeade nāwā ðá ðala: “Isō bia quiruðeba dji bia edadadua.” ‡ **16:20** *Diaurura poyapeda bārā jλwaeda ðaya.* Griego beðeade nāwā ðá ðala: “Diaurura bārā ĩrū edre berradαgaya.”

druazabemarãba ùrĩnapeda Jesucritoda ïñanamãrẽã. ãcõrẽa bia bedeadida panãa.

²⁷Idjira ababãrãã ããã. Ne jũmada cawa ããã. Jesucritodeba dadjirãba ewariza idjía bia bedeadida panãa. Bia ããã mãwã ããã.

1 CORINTO NABEMA CARTA PAULOBA BΛDΛ DJABARÃ CORINTO PURUDEBEMA ITEA

Pauloba nañ cartada djabarã Corinto purudebema itea bΛsia. Poa 55are Epeso purudeba diabuesia.

Pauloba Corinto purude bedea bia Jesucritodebemada naãrã jaradisia (Hecho 18:1-17). Judiorã dji jΛrebada dede jaradia bΛ bẽrã λCARλ judiorãba ijãsidaa. Dewara judiorãba Paulo ãyã jΛretapedadacarea dewara dede jaradia besia. Mãwã bΛde λCARλ griegorã bida ijãsidaa. Paulora Corintode poa aba êsidra basia.

Corintora puru droma basía. Ëberãrãda seisciento mil auðu duanasidaca bΛa. Mañ awara ãdjirã ãcõrẽ bea deda zocãrã eropanasidaa. BaribΛrλ mañ ãcõrẽ bea ëpẽni carea auðuada obadjidaa. λCARλba Jesucrito ijãpedadamina wadibida auðuwa nĩbabadjidaa. Djabarã tãẽna dewara nẽbΛra sida baraasia.

Naãrã Pauloba ãdjirãra quẽãsia ijara duana carea (1:1neba aba 4:21naa). Mañare bΛsia auðuwa nĩbarãnamãrẽã (5:1neba aba 6:20daa). Mañare djabarãba cartadeba iwidipeðadada panusia. Capítulo 7de quima edaðidebema iwidipeðadada panusia. Capítulo 8deba aba 11daa panusia ãdjia jΛwaba oða ãcõrẽ carea sãwã odida panΛda. Capítulo 12deba aba 14daa ãcõrẽ Jaureba obi bΛdebemada panusia.

Corintode λCARλba dadji λrẽbadidebemada ãi crĩcha panana bẽrã Pauloba capítulo 15de mañnebemada bΛsia. Capítulo 16de bΛsia sãwã parata jΛre peðida panΛda idjaba ãdjirã acΛde wãida.

Nañ cartade Pauloba naãrã bΛda

¹ MΛra Paulo. ãcõrẽba quĩrĩãna bẽrã mΛra trλsia Jesucritoba diabuedada bamãrẽã. Dadjirã djaba Sosteneda mΛ ume bΛa.

² MΛa nañ cartara bΛbΛrλa ãcõrẽ ëberãrã Corinto purudebema itea. Jesucritodeba ãcõrẽba bãrãra edasia idji itea bia beadamãrẽã. Ara mañ quĩrãca idjia druaza jũma dadjirã Boro Jesucrito iwidibadara edasia. Idjira ãdjirã Boroa idjaba dadjirã Boroa.

³ Daiba quĩrĩã panΛa dadjirã Zeza ãcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito bida ãdji biadeba bãrãra careba pananida idjaba necai baira dia pananida.

Pauloba djabarã carea ãcõrẽa bia bΛada ada

⁴ Bãrãra Jesucrito ume panΛ bẽrã ãcõrẽba idji biadeba careba bΛa. Mañ bẽrã mΛa ãcõrẽa iwidibΛrλza bãrã carea bia bΛada abaria.

⁵ Jesucrito ume panΛ bẽrã ãcõrẽba bãrãa jũma diasia bia odamãrẽã. Idji bedeara poya cawa jaradia panania idjaba idjidebemada poya bio cawa panania.

⁶ Jũma ãcõrẽba bãrãa diaðaba unubi bΛa Crito bedea daiba jaradipeðadara wãrã arada.

⁷ Bãrãba dadjirã Boro Jesucrito ununi carea jλã panΛmisa ãcõrẽba idji Jauredeba dia bΛra jũma eropana.

⁸ Mañba ãcõrẽba bãrãra zarea erobaya aba nañ ewari jõbΛrλdaa. Mãwãra dadjirã Boro Jesucritoba cawa ode zebΛrλde bãrãra biẽ jaradi neẽ beadia.

⁹ ãcõrẽra bedea aba bΛa. Idjia bãrãra trλsia idji Warra dadjirã Boro Jesucrito ume ãbaa beadamãrẽã.

Djabarã crīcha awara awara panΛnebema

¹⁰ Djabarã, dadjirã Boro Jesucritodeba mĭa bārãa bedea djuburiaya ābaa bia duananamārēã. Crīcha awara awara duananiē panΛa, ātebΛrΛ crīcha abaΛdeba ābaa bia duananida panΛa.

¹¹ Djabarã, mĭa ũrīna carea mĭwã jara bΛa. Djabawērã Cloe ēberārãba mĭa jarasidaa bārãra ijara duanabarida.

¹² Ebuða jaraibΛrΛ, ĩcΛrΛ bārãnebemaba jarabadaa: “Mĭra Paulodea.” Dewararãba jarabadaa: “Mĭra Apolodea.” Dewararãba jarabadaa: “Mĭra Pedrodea.”* Idjaba dewararãba jarabadaa: “Mĭra Critodea.”

¹³ Mĭwãra ¿Critora zocãrã bΛca? ¿Mĭda bārã carea crude cachisidaca? ¿Bārãra mĭ trĭneba borocuesidaca?

¹⁴ Mĭa ni abaΛ bārãnebemada borocuedaē bērã bΛsrida bΛa. Mĭa ababe djaba Crispoda, Gayo sida borocuesia.

¹⁵ Mĭwã ni abaΛba poya jaradaēa mĭ trĭneba borocuesidada.

¹⁶ Idjaba mĭa djaba Estepana ēberārã sida borocuesia. Ādjirã awara dewarada borocuesibΛrΛ mĭa quĩrãnebaēa.

¹⁷ Critoba mĭra diabueē basía ēberārã borocue bamārēã, ātebΛrΛ diabuesia bedea bia idjidebemada jaradiamārēã. BaribΛrΛ naĭ dudabema necawaadeba mĭa jaradiaē bΛa Crito crude beudada ara idji quĩrĩãbe beuða quĩrĩca berãmārēã.

Critora Ācõrē necawaa idjaba Ācõrē ΛbΛaa

¹⁸ TΛbΛ uruadaa wāni ēberārãmaarã Crito crude beudadebema bedeara siriē bΛa. BaribΛrΛ dadjirã, dji Ācõrēba ēdrΛ edaedarãba cawa panΛa maĭ bedeaba Ācõrē ΛbΛara cawabi bΛda.

¹⁹ Ācõrē Bedeade nãwã bΛ bΛa:

Ne cawa bea necawaada mĭa siriē bΛda unubiya. Crīcha cawa bea crīchara biē tabΛda cawabiya.†

²⁰ Wārãda Ācõrēba naĭ ējũãnebema necawaara siriē bΛda cawabisia. Jãlbe ¿ne cawa beara sãwãsida? ¿Judiorã ley jaradiabadara sãwãsida? ¿Naĭ ewariēde necawaadeba bedeabadara sãwãsida?

²¹ Ācõrēba idji necawaadeba oðaba idjida cawabi bΛa. BaribΛrΛ naĭ ējũãnebemarãba ara ādji necawaadeba idjira cawaðaca.‡ Ādjirãmaarã daiba jaradia panΛra siriē bΛmĩna Ācõrēmaarã bia bΛsia maĭneba jũma idji ĩjãbΛdara ēdrΛ edaida.

²² Crito ĩjãni carea judiorãba ne ununacada unu quĩrĩãbadaa. Judiorãēba naĭ ējũãnebema necawaada jΛrΛbadaa.

²³ BaribΛrΛ daiba Crito crude beudada jaradia panΛa. Maĭ bedeara judiorãba bia ũrĩnaca. Idjaba judiorãēba maĭ bedeara siriē bΛda crīchabadaa.

²⁴ BaribΛrΛ Ācõrēba ĩcΛrΛ judiorãda, ĩcΛrΛ judiorãé sida trĭsia Critodeba ēdrΛ edai carea. MaĭgΛrãba cawa panΛa Ācõrēba Critodeba idji ΛbΛada, necawaa sida unubisida.

²⁵ Ēberārãmaarã Critora crude beuða bērã Ācõrēra ne cawa bΛēa, ΛbΛaē bΛa. BaribΛrΛ ne adua bΛ quĩrĩca bΛmĩna Ācõrēra jũma naĭ ējũãnebemarã cãyãbara ne cawaara bΛa. Idjaba Ācõrēra ΛbΛaē bΛca bΛmĩna jũma naĭ ējũãnebemarã cãyãbara ΛbΛara bΛa.

* **1:12** Pedro. Griego bedeade “Cepa” bΛ bΛa. † **1:19** Isaía 29:14. ‡ **1:21** Ācõrēba idji necawaadeba oðaba idjida cawabi bΛa. BaribΛrΛ naĭ ējũãnebemarãba ara ādji necawaadeba idjira cawaðaca. Griego bedeade maĭba idjaba nãwã jara bΛa: “Ācõrēba idji necawaadeba bΛsia ēberārãba naĭ ējũãnebema necawaadeba idjira poya cawarãnamārēã.”

²⁶ Djabarã, crĩchadadua Ācõrẽba bãrã edaside sãwã ðeasida. Ēberãmaarã zocãrã bãrãnebemada ne cawa ðeadaẽ basía, dji dromada ðeadaẽ basía, dji droma ðeadeba todaẽ basía.

²⁷ Maã bãrã naã ãjũãnebema ne cawa ðeamaarã bãrãra ne adua quedeaa. BaribΛΓΛ ãdjirãba ne adua quedeaa abadara Ācõrẽba edasia. Mãwã naã ãjũãnebema ne cawa ðeara perabibaria. Ara maã quĩrãca naã ãjũãnebema ΛΒΛA ðeamaarã bãrãra ΛΒΛAẽ ðeaa. BaribΛΓΛ ãdjirãba ΛΒΛAẽ ðea abadara Ācõrẽba edasia. Mãwã naã ãjũãnebema ΛΒΛA ðeara perabibaria.

²⁸ Naã ãjũãnebemarãba dji edaara quedeaa abadara, ãdjia igarabada sida Ācõrẽba edasia. Mãwã dji dromaẽ ðeara edasia dji droma ðea edaara ðΛi carea.

²⁹ Maã bãrã ni aβαλba ara idjidebemada Ācõrẽ quĩrãpita poya bia ðedeadaẽa.

³⁰ BaribΛΓΛ Ācõrẽba bãrãra Jesucrito ume ābaa ðasia. Mãwã Critodeba Ācõrẽba idji necawaada dadjirãa cawabisia. Idjia dadjirãa jipa ðasia, ara idji itea bia ðasia, idjaba cadjiruadebemada ēdρΛ edasia.

³¹ Maã bãrã Ācõrẽ ðedeade ðΛ ðΛ quĩrãca dadjia odida panΛa. Nãwã ðΛ ðΛa: “Aβαλda bia ðedeaiβΛΓΛ, dadji Borodebemada bia ðedeaida ðΛa.”Š

2

Crito crude beudadebema Pauloba jaradiada

¹ Djabarã, mãa Ācõrẽnebemada bãrãmaa jaradiae wãside ðeaa bia quirudeba ni mã necawaadeba jaradiaẽ basía.

² Bãrã tãena baside mãa ababe Jesucritodebemada, idji crude beapedadada cawabi quĩrã ðasia.

³ Maãne mãra ΛΒΛAẽ ðΛda crĩchasia. Idjaba poya bia jaradiaẽda crĩcha ðada bãrã ne wayaaba cacua ure nũmabadjia.

⁴ Mãa Jesudebema nẽβΛΓΛ baside idjaba jaradia baside mã necawaadeba mãwã oẽ basía bãrãba ãjãnamãrẽã. ĀteβΛΓΛ jaradia ðΛde Ācõrẽ Jaureba idji ΛΒΛAdeba cawabisia maã ðeeara wãrã arada.

⁵ Mãwã bãrãba naã ãjũãnebema necawaadeba Jesucritora ãjãnaẽ basía, ãteβΛΓΛ Ācõrẽ ΛΒΛAdeba ãjãsideaa.

Ācõrẽba naẽna cawabiẽ ðadara idji Jauredeba cawabida

⁶ Mãwãmĩna daiba necawaada Ācõrẽ bio ãjã ðeaa jaradia panΛa. Maã necawaara naã ãjũãnebemaẽa, naã ãjũãnebema bororã necawaẽa. Ādjirãra dãrã pananaẽa.

⁷ Daiba Ācõrẽ necawaa naẽna cawabiẽ ðadada jaradia panΛa. Naã ãjũã oi naẽna Ācõrẽba maã necawaadeba ne oida ðasia dadjirãra idji ume ābaa bia ðeadamãrẽã.

⁸ Naã ãjũãnebema bororã ni aβαλba maã necawaara cawadaẽ basía. Cawa pananabara dadjirã Boro biya quirura crude ðeadaẽ bacasia.

⁹ BaribΛΓΛ cawadaẽ basía Ācõrẽ ðedeade ðΛ ðΛ quĩrãca. Nãwã ðΛ ðΛa: Ācõrẽba idji quĩrã ðea itea bia o eroβΛra ni aβαλba wadi ununacaa, cΛwΛΓΛba ũrĩnacaa, ni cawa crĩchadacaa.*

¹⁰ Jũma maãγΛra Ācõrẽba idji Jauredeba dadjirãa cawabisia. Idji Jaureba ne jũmada cawa ðΛa. Ācõrẽ crĩcha sida jũma cawa ðΛa.

Š 1:31 Jeremia 9:24. * 2:9 Isaía 64:4; 52:15.

¹¹ ¿Ēberã crīchara caiba cawa ɓɓa? Ara idjidubabɓɓa cawa ɓɓa. Ara maã quĩrãca ni abaɓba Ācõrẽ crīchara poya cawaɗaëa. Ababe Ācõrẽ Jaureɓɓa cawa ɓɓa.

¹² Dadjirãba naã ějũãnebema crīchada edadaë basía, ãteɓɓa Ācõrẽ Jauredra edasiɗa jũma Ācõrẽba idji biaɗeba diaɗada cawaɗamãrẽã.

¹³ Ara maãgɗebemada daiba beɗea panɓa. Baribɓɓa daiba naã ějũãnebema necawaɗeba beɗea panɓa, ãteɓɓa Ācõrẽ Jaureba daia jaradia ɓa quĩrãca beɗea panɓa. Mãwã Ācõrẽ Jaureba cawabi ɓɓa daiba jaradia panɓa idjia beɗeabi ɓa quĩrãca.†

¹⁴ Baribɓɓa Ācõrẽ Jaureba cawabi ɓɓa Ācõrẽ Jaure neë ɓɓa cawa quĩrãca, idjimaarã sirië ɓa bẽrã. Idjaba poya cawacaa, ababe Ācõrẽ Jaureɗeba cawaiɗa ɓa bẽrã.

¹⁵ Ācõrẽ Jaure neë ɓɓa Ācõrẽ Jaure eroɓa crīchara poya cawaëa. Baribɓɓa Ācõrẽ Jaure eroɓa Ācõrẽnebemada poya bio cawaya.

¹⁶ Ācõrẽ Beɗeade nãwã ɓɓa ɓɓa: “¿Caiba dadjirã Boro crīchara cawa ɓɓa? ¿Caiba idjia jaradai?”‡ Baribɓɓa dadjirãba Crito crīchada eropanɓa.

3

Pauloba, Apolo bida Ācõrẽ traji opedada

¹ Djabarã, mãa bãrãa jaradiaside Ācõrẽ Jaureɗeba nĩbabadarãa jaradia ɓa quĩrãca poya jaradiaë basía. Āteɓɓa naã ějũãnebemarãa, Crito ĩjãna djiwiɗi bearã jaradiida ɓa quĩrãca jaradisia.

² Mãa Critoɗebema zareaë ɓaɗa jaradisia warra zaquerãa juɓa dobi ɓa quĩrãca. Djico cobi ɓa quĩrãca zareara ɓaɗa jaradiaë basía, bãrãba poya cawaɗaë basi bẽrã. Idjaba waɗibida poya cawaɗaëa.

³ Bãrãa waɗibida naã djaraba o quĩrã ɓaɗeba nĩnaa: djãrãba eroɓa carea bië crīchabadaa idjaba caicayabadaa. Mãwã bea bẽrã ebuda ɓa waɗibida naã djaraba o quĩrã ɓaɗeba nĩnada naã ějũãnebemarã quĩrãca.

⁴ Abaɓba jarabaria: “Mãra Paulodea.” Dewaraba jarabaria: “Mãra Apolodea.” Bãrãba mãwã jarabada bẽrã naã ějũãnebemarã quĩrãca beaa.

⁵ Baribɓɓa ¿Paulora cai? ¿Apolora cai? Ababe daira Ācõrẽ nezocaa. Daɗeɗe bãrãba dadjirã Borora ĩjãsiɗa. Ācõrẽba daiza obida quĩrãca osiɗa.

⁶ Ne ubarã quĩrãca mãa bãrãa Jesuɗebemada naãrã jaradisia. Maãbe mãa uɗa cueɓɓa quĩrãca Apoloba Ācõrẽ beɗeara biara jaradisia. Baribɓɓa Ācõrẽɓɓa carebasia bãrãba ĩjãnamãrẽã mãa uɗa waribibɓɓa quĩrãca.

⁷ Maã bẽrã ne ubarira dji dromaëa. Cuebari siɗa dji dromaëa. Ācõrẽdra dji dromaa. Idjiabɓɓa néura waribibaria.

⁸ Ne ubarira, cuebari siɗa Ācõrẽ quĩrãpita abaria. Idjia dadjiza ne biada diaya dadjia o baɗa quĩrãca.

⁹ Mãa Apolo ume abarica Ācõrẽ trajura o panɓa. Bãrãa Ācõrẽ néua.

Maã awara bãrãa Ācõrẽba de quĩrãca o ɓa.

¹⁰ Mãra de obari bia quĩrãca ɓa. Ācõrẽba idji biaɗeba mãa diaɗaba de jĩrũda bio edu jousia. Dewararãba carawabadaa. Baribɓɓa dadjiza quĩrãcuɗa baɗa ɓa sãwã idji trajura o ɓa.

¹¹ De jĩrũra edu jouɗa bẽrã ni abaɓba dewara de jĩrũda poya ɓaɗaëa. Jesucritoda dji de jĩrũa.

† **2:13** *Idjia beɗeabi ɓa quĩrãca.* Griego beɗeade idjaba jara ɓa: “Ācõrẽ Jaure erobearãa.” ‡ **2:16** *Isaía 40:13.*

¹² Mañne ãcãrãba Æcõrẽ bedeara aride jaradiabadaa de bia o panã quĩrãca. Ædjia o panãra oro, parata, mõgara bia quedaa ãrĩca quĩrãca ðaya. Baribãrã ãcãrãba Æcõrẽ bedeara aride jaradiadãcaa de biẽ o panã quĩrãca. Ædjia o panãra bacuru, quedaa, chaba oða de quĩrãca ðaya.

¹³ Critoba cawa oi ewaride dadjiza oðara tãbã uruaba acã zaya droai cawaya. Mañba ebuda cawabiya dadjia oðara sãwã ðasida.

¹⁴ Dadjia oðaba mañ tãbã uruada droasira Critoba dji o ðadaa ne biada diaya.

¹⁵ Baribãrã dadjia oðara bá wãsira dji o ðadaba ni cãrẽ bia sida edaẽa. Idjira ãdrãimĩna de babãrãde ãdrãbãrã quĩrãca ãdrãya.

¹⁶ ¿Adua panãca Æcõrẽ Jaurera bãrã soðe ðãda? ¿Adua panãca bãrãra Æcõrẽ deda?

¹⁷ Bariduaba Æcõrẽ dera ãrĩbãrã, maãgã ãberãra Æcõrẽba bio cawa oya idji dera ababe idji itea ðã bẽrã. Idji dera bãrãa.

¹⁸ Ara bãdjiduba cũrũgarãnadua. Nañ ãjũãnebema necawaada wãrãda ðãa. Abããba mañ quĩrãca ne cawa ðãda crĩcha ðãbãrã, waa mãwã crĩchaiẽ ðãa. Ætebãrã wãrã necawaara erobai carea nañ ãjũãnebemarã quĩrãpita ne adua ðã quĩrãca ðaida ðãa.

¹⁹ Nañ ãjũãnebema necawaara Æcõrẽmarã siriẽ ðãa. Æcõrẽ Bedeade nãwã ðã ðãa: “Æcõrẽba nañ ãjũãne ne cawa ðeara ara ãdji necawaadeba cawabibaria ne cawa panãẽda.”*

²⁰ Idjaba nãwã ðã ðãa: “Æcõrẽba cawa ðãa nañ ãjũãne ne cawa ðea crĩchara siriẽ ðãda.”†

²¹ Mañ carea crĩcharãnadua abãã ãberã ãpẽ panãneba dewararã cãyãbara biara ðeada. Æcõrẽneba bãrãba ne jũmada eropanãa bia ðeadi carea.

²² Bãrãba mãda, Apoloda, Pedro sida eropanãa. Jũma nañ ãjũãne ðã sida eropanãa. Ara nawenabema, nubema sida eropanãa. Dadjirãra zocai pananibãrã wa beudibãrã Æcõrẽneba ne jũmada eropanania bia ðeadi carea.

²³ Jũma bãrãra Critoderãa. Idjaba Critora Æcõrẽnea.

4

Jesucrito nezocarã

¹ Bãrãba crĩchadida panãa दौरã Crito nezocarãda. Æcõrẽba दौरã ðãsia idjidebema cawabiẽ ðadada ebuda jaradiadãmãrẽã.

² Wãrãda nezocaba idji boroba obi ðãra jũma jipa o ðaida ðãa dji boroba bia unumãrẽã.

³ Mañ bẽrã bãrãba wa baridua ãberãba mãnebema biẽ jarabãdade mãcua crĩchacaa. Idjaba ara mãdjiduba jaraẽa mãã o ðãra sãwã ðãda.

⁴ Mãã ni mããrĩ bida ãĩ oẽ ðãda cawa ðãmĩna mãñba jaraẽ ðãa mãã jũma jipa osida. Dadjirã Borobãrã cawa jaraya.

⁵ Mañ carea idjia cawa oi ewari naẽna dadjia jaradiẽ panãa idji traju o ðãba jipa o ðãda wa jipa oẽ ðãda. Dadjirã Boro zebãrãde dadjia soðe crĩcha ðadada, ne jũma dadji soðe mẽrã ðeada ebuda cawabiya. Mañ ewaride Æcõrẽbãrã dadjirãza bia jaraya dadjia bia opeðada quĩrãca.

⁶ Djabarã, mãnebemada Apolodebema sida ðãsia bãrã carebai carea. Daideba cawadida panãa Æcõrẽ Bedeade ðã ðã auðu crĩchadiẽ panãda.* Mãwãra bãrãba ni abããda dewara cãyãbara biara ðãda crĩchadeã.

* **3:19** Job 5:13. † **3:20** Salmo 94:11. * **4:6** Æcõrẽ Bedeade ðã ðã auðu crĩchadiẽ panãda. Griego bedeade mããra ebuda ðããa.

⁷ ¿Caiba b̄ara dewara cāyābara biara b̄asi? Ācōrēba diada awara ¿b̄la cārēda erob̄a? B̄la Ācōrēneba ne jūmada edasib̄ara, ¿cārē cārēā ara b̄aduba edada quīrāca bedea b̄a?

⁸ Ācōrēneba eda quīrīā pananara bārāba jūma eropan̄ana abadaa. Ācōrēba dia b̄ara aduba eropan̄ana abadaa. Dai neē b̄aduba Ācōrē quīrāpita dji dromarāda panesidada crīcha pan̄a. Barib̄ara māwāéa. Bārāra wārāda dji dromarāda panenabara bia b̄acasia. Māwāra dai sida bārā ume ābaa dji dromarāda panecasidaa.

⁹ Barib̄ara mā crīcha b̄la dairā dji Jesucritoba diabuedarāda Ācōrēba jūmarā cāyābara edaara b̄asida. Dairāra dji cawa obariba jūmarā quīrāpita beade edeb̄ara quīrāca pan̄a. Ēberārāba, bajānebema nezocarāba, jūmarāba ac̄a duan̄a beudī cawaya.

¹⁰ Ēberārāmaara dairā Crito carea ne adua beaa idjaba b̄laē beaa. Barib̄ara bārāra Crito ume pan̄a b̄rā dji ne cawaara beada abadaa idjaba dji b̄la beada abadaa. Ēberārāba bārānebemada bia bedea pan̄a, barib̄ara dairā igara pan̄a.

¹¹ Wadi ara nā ewaride daiba jarrabada droa pan̄a, opichiada droa pan̄a, idjaba soresorea queeadr̄a j̄ni carea eropan̄a. Dai de arada neē pan̄a idjaba ēberārāba dairā biē obadaa.

¹² Daira ānāūnaē traja pan̄a ne eropanani carea. Ēberārāba daia biē bedeadade daiba ādjia bia bedeadada. Dai biē obadade droabadaa.

¹³ Sewadeba dai biē jarabadade bedea biadeba panubadaa. Wadi ara nā ewaride ēberārāba dairā ne batabueda quīrāca unubadaa, ne mititia quīrāca unubadaa.

¹⁴ Mā māḡara b̄lē b̄la bārā perabi carea. Āteb̄ara mā warrarā quīrāca bārāra quīrīā b̄ b̄rā māwā b̄ b̄la jipa crīchabi carea.

¹⁵ Bārāba Critodebema jaradiabadarāda zocārā eropan̄abara wadi zezada aba eropanacasiada.† Māneba bārāba bedea bia Jesucritodebema ijāpedada b̄rā idjideba māra bārā zezaa.

¹⁶ Mā carea mā bārāa bedea djuburiaya mā nībabari quīrāca nībadamārēā.

¹⁷ Mā b̄rā Timoteoda bārāmaa diabueb̄ara. Idjira dadjirā Boro ume jipa nībabaria. Dadjirā Borodeba mā warraca b̄la. Mā idjira bio quīrīā b̄la. Idjia bārāa quīrānebabiya māra Jesucrito ume sāwā jipa nīda. Mā māwā nībaira Jesucrito ēberārā beaza jaradia b̄la.

¹⁸ Ac̄ara bārānebemada dji dromarā quīrāca nīnaa, crīcha pan̄a b̄rā māra bārāmaa wāéda.

¹⁹ Barib̄ara dadjirā Boroba quīrīāib̄ara, māra bārāmaa isabe wāya. Māneba dji dromaana abadaba jara pan̄a awa ūrīne wāéa, āteb̄ara ac̄ade wāya ādjia wārāda Ācōrē b̄lada eropan̄a cawaya.

²⁰ Ācōrēba pe erob̄adebemarāba ara jāwā idjidebemada bedeadaca, āteb̄ara idji b̄ladaba jipa obadaa.

²¹ Māda ¿bārāba sāwā quīrīā pan̄a? ¿Quīrīā pan̄aca mā quēāne wāida wa quīrīneba, ibiadeba wāida?‡

5

Djababa cadjirua o b̄a iduaribipedada

† 4:15 *Zocārā*. Griego bedeadade b̄ b̄la “10 mil.” ‡ 4:21 *Quēāne wāida*. Griego bedeadade b̄ b̄la “soa bara wāida.”

¹ Ëberārāba jara panΛa bārā tāēna abΛada daunemaya bΛda. Jara panΛa maλba dji papacauda erobΛda. Wārāda Jesucrito ijāé bea bida maλ cadjiruara odāca.

² Māwāmīna bārāba wadibida jara panΛa dewararā cāyābara biara beada. BaribΛΓΛ ¿maλ cadjirua carea bio sopua beadida panΛēca? ¿Maλ cadjirua o bΛra bārā umebemada āyā bΛdida panasidaēca?

³ Māra bārā ume bΛēmīna crīchadeba bārā ume ābaa bΛa. Maλ carea bārā ume bΛ quīrāca maλ cadjirua o bΛ ēberāra dadjirā Boro Jesu trāneba cawa osia.

⁴ Bārā ābaa dji jΛrebΛdade māra crīchadeba bārā ume baya. Idjaba dadjirā Boro Jesuba ΛbΛada bārā diaya maλ ēberāra jipa cawa odamārēā.

⁵ Idjira āyā bΛdida panΛa diauruba bia mīgabimārēā. Māwāra naλ djaraba cadjirua o quīrā bΛda igaraya. Idjaba Ācōrēba cawa oi ewaride idjira ēdral edaya.

⁶ Ara bādjida dewararā cāyābara biara beada abadaa. BaribΛΓΛ māwā jaraira biē bΛa. ¿Bārāba adua panΛca harina ēsābibiari maārī bΛba harinara jūma ēsābibiari? Ara maλ quīrāca cadjirua maārī bΛba jūmarāda ārībaria.

⁷ Maλ bēra harina ēsābibiari drōā āyā batabuebΛda quīrāca maλ cadjirua o bΛra bārā tāēnabemada āyā bΛdadua.* Māwā bārāra cadjirua neē beadia harina djiwiēdi bΛratΛda ēsābibiari neē bΛ quīrāca. Bārāra maλ quīrāca beaa, Critora dadjirā cadjirua carea beuda bēra. Idjira dadjirā ēdral edai carea beapedada oveja basía.†

⁸ Dadjirāba cadjiruadebema ēdralpedadara quīrānebabada bēra crīcha biadeba, wārāneba nībadida panΛa.‡ Māwā nībaira paλ ēsābibiari neē bΛ quīrāca bΛa. Djārā quīrāma bΛdeba idjaba biē o bΛdeba waa nībadiē panΛa. Māwā nībaira harina ēsābibiari drōā quīrāca bΛa.

⁹ Naēna mā cartade bΛsia bārāra dji auđua bea ume ābaa beadiē panΛda.

¹⁰ BaribΛΓΛ maλba jaraē bΛa naλ ējūānebema auđua bea ume, parata awua bea ume, ne drΛabada ume, idjaba jΛwaba ođa ācōrē ēpēbada ume beadiē panΛda. Ādjirā ume pana quīrānaēbΛΓΛ, naλ ējūānebemada ēdraldida panΛa.

¹¹ ĀtebΛΓΛ mā bārā itea bΛsia bariduaba ara idjida djabaada aibΛΓΛ, baribΛΓΛ auđuada o nībaibΛΓΛ, parata awua baibΛΓΛ, jΛwaba ođa ācōrē ēpē baibΛΓΛ, sewadeba djārāda biē jara baibΛΓΛ, beu nībaibΛΓΛ, wa ne drΛa baibΛΓΛ, maλgΛ ēberā ume ābaa beadiē panΛda idjaba ābaa ne codiē panΛda.

¹²⁻¹³ Ācōrē ijāé beara cawa oi carea māra bΛēa. ĀcōrēbΛΓΛ idji ijāé beara cawa oya. BaribΛΓΛ bārā tāēna beara bārāba cawa odida panΛa. Ācōrē Bedeade bΛ bΛa: “Cadjirua o bΛra bārā tāēnabemada āyā bΛdadua.”§

6

Djabarāba ara ādji nēbΛra cawa odidebema

¹ Bārā ijarabΛdade ¿cārē cārēā Ācōrē adua bea cawa obadamaa jarađe wābada? ¿Biara bΛēca Ācōrē ēberārāba cawa odida?

² ¿Bārāba adua panΛca Jesu zebΛΓΛde Ācōrē ēberārāba naλ ējūāne beara cawa odida? Bārāba naλ ējūāne beara cawa odi bēra ¿sāwāērā nēbΛra maārī quedeada poya cawa ođaē?

³ ¿Adua panΛca dadjirāba bajānebema nezocarā sida cawa odida? Māwā bΛ bēra ¿naλ ewaride nēbΛra bārā tāēna beara poya cawa ođaēca?

* **5:7** Exodo 12:15. † **5:7** Exodo 12:3-13; Juaλ 1:29. ‡ **5:8** *Dadjirāba cadjiruadebema ēdralpedadara quīrānebabada*. Griego beadeade bΛ bΛa: “Ewari droma obada.” § **5:12-13** Deuteronomio 17:7.

4 Bārāda ijaradibΛΓΛ, ¿cārē cārēã Ācōrē adua beamaa wābadaa cawa odamārēã?*

5 Māa maḷgΛra jara bΛa bārā peradamārēã. ¿Bārā tāēna crīcha cawa bΛra ni aba bida neēca djabarā ijara panΛra ibiabi carea?

6 BaribΛΓΛ djabada djaba ume ijaradapeda naḷ ējūānebema cawa obadarāmaa wābadaa. Māwā odira wārāda bio biē bΛa Ācōrē ĩjāé bea quīrāpita ijarabada bērā.

7 Wārāda ḷcΛΓΛ bārānebemada ijarabada bērā unubi panΛa jipa nībadacada. ¿Biara bΛēca bΛ biē odara droaida cawa obadamaa edei cāyābara? ¿Biara bΛēca bΛa erobΛra bΛ djabaa idu drΛabida cawa obadamaa edei cāyābara?

8 BaribΛΓΛ bārāba ēberārāra biē obadaa idjaba ne drΛabadaa. Wārāda bio biē o panΛa ara bārā djabarāda māwā obada bērā.

9-10 ¿Bārāba adua panΛca cadjirua obadara Ācōrē purude beadaēda? Ara bādjiduba cūrūgarānada. Auđua nībabadara, jΛwaba ođa ācōrē ēpē beara, daunemabadara, umaquīrā wērā quīrāca beabadara, umaquīrāda abari umaquīrā ume beabadara, ne drΛabadara, parata awua beara, beu nībabadara, sewadeba djārā biē jarabadara, djārā cūrūgabada sida Ācōrē purude beadaēa.

11 ΛcΛΓΛ bārāra naēna māwā beasia. BaribΛΓΛ bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba sΛgasia, idji itea bia bΛsia, idjaba jipa unusia dadjirā Boro Jesu-critodeba idjaba idji Jauredeba.

Djabarāba auđuada odiē panΛa

12 ΛcΛΓΛba jarabadaa: “Crito ĩjā bΛ bērā māa quīrīã bΛ quīrāca jūma oida bΛa.” BaribΛΓΛ māa jaraya māa quīrīã bΛda jūma oida bΛmīna, jūma māa o quīrīã bΛba māra carebaca. Maḷ bērā jūma māa o quīrīã bΛa iduaribiēa.

13 Idjaba ḷcΛΓΛba jarabadaa: “Djicora dadji bi itea bΛa, idjaba dadji bira djico itea bΛa.” BaribΛΓΛ māa jaraya māwā bΛmīna Ācōrēba umena jōbiya. Dadji cacuara bΛēa auđua o bamārēã, ātebΛΓΛ dadjirā Boro Ācōrē itea bΛa. Idjaba dadjirā Boro Ācōrēra dadji cacua wagai carea bΛa.

14 Ācōrēba idji ḷbΛadeba dadjirā Boro Jesura beu badada ḷrēbabisia. Ara māa quīrāca idji ḷbΛadeba dadjirā sida ḷrēbabiya.

15 ¿Bārāba adua panΛca bārā cacuara Critodeba? Māwāra ¿māa Critodeba wērā auđua ume bΛica? Wārāda māwā oira biē bΛa.

16 ¿Bārāba adua panΛca wērā auđua ume bΛra maḷ wērā ume cacua aba bΛ quīrāca bΛda? Ācōrē Bedeade nāwā jara bΛa: “Ādjira cacua aba bΛ quīrāca panania.”†

17 BaribΛΓΛ dadjirā Boro Crito ume ābaa bΛra idji ume jaure aba bΛ quīrāca panΛa.

18 Ni maārī bida auđua nībarānada. Dewara cadjiruada oibΛΓΛ, maḷgΛba dadji cacuara ārīēa. BaribΛΓΛ auđuada oibΛΓΛ, dadji cacuada biē beya.

19 ¿Bārāba adua panΛca bārā cacuara Ācōrē Jaure deda? Ācōrēba idji Jaurera bārāa diasia. Idjira bārā sode bΛa. Bārāra ara bārāneēa ātebΛΓΛ Ācōrēnea.

20 Ācōrēba bārāra nēbΛa nēdosia. Ācōrēne bērā bārā cacuade, jaurede bida quīrāipa beadada.‡

7

Quima edabadadebema

* **6:4** Griego bedeade maḷ versícolora ebuđa bΛēa. † **6:16** Genesi 2:24. ‡ **6:20** Jaure. Griego bedeade ḷcΛΓΛ cartade māra neēa.

¹ Jãlbeberã bãrãba cartadeba iwidi pedada mla panuya. Wãrãda biara bla umaquãrãba wãrã edaãda.*

² Bariberã bãrã tãena audua obadara bara bãrã umaquãrãba idji quimada erobaida bla, idjaba wãrãba idji quimada erobaida bla.

³ Umaquãrãda idji quima ume cãida bla. Wãrã sida idji quima ume cãida bla.

⁴ Wãrãra ara idji cacua djibariã, ãteberã dji quimadrã djibaria. Ara mã quãrãca umaquãrãra ara idji cacua djibariã, ãteberã idji quimadrã djibaria.

⁵ Bãrã cacuara bãrã quimaa wãgarãnadua. Bariberã bãrãba ãbaa cãinaãda bedea audiberã, mãwã pananira bia bla. Bariberã dãrã mãwã pananiã panã idjaba ababe ãcõrã iwidi carea mãwã pananida panã. Mãwãnacarea wayacusa ãbaa cãinida panã bãrã cacuaba quãrã bla droadaãne diauruba audua obirãmãrã.

⁶ Mla jaraya: bãrãba mãwã o quãrã panãberã, bia bla. Bariberã mla õgo obiã.

⁷ Mlmarã jũmarãda mã quãrãca poya deu beadibara bia bacasia. Bariberã ãcõrãba dadjiza diasia sãwã baida. ãcõrãba ãcãra dia bla poya deu beadãmãrã. Idjaba ãcãra dia bla quima edãdamãrã.

⁸ Mla deu bearã, pãdrãra bida jaraya: biara bla mã quãrãca quima neã beadida.

⁹ Bariberã bãrã cacuaba quãrã bla poya droadaãberã, quima edãdida panã. Bãrã cacuaba quãrã bla debemada jũmawãyã crãcha bai cãyãbara biara bla quima edãdida.

¹⁰ Quima bara bearã mla naãda jaraya. Naã beadeara mlrã, ãteberã dadjirã Boroã. Wãrãba idji quimara amaiã bla.

¹¹ Bariberã idji quimara amaiberã, dewara umaquãrãda edaiã bla. ãteberã deu baida bla wa dji quima ume waya beadaida bla. Abari quãrãca umaquãrãba idji quimara amaiã bla.

¹² Waabema djabarã mla naãda jaraya. Naãgãra dadjirã Boro Jesuba jaradiãã: djababa wãrã Jesu ãcõrã bla erobãberã, idjaba mã wãrãra idji ume ba quãrã bla, mã djababa idjira amaiã bla.

¹³ Djabawãrãba quima Jesu ãcõrã bla erobãberã, idjaba mã umaquãrãba idjida ama quãrããberã, mã djabawãrãba idjira amaiã bla.

¹⁴ Mã umaquãrã Jesu ãcõrã bla ãcõrã itea besia idji quimaba ãcõrã bla bãrã. Abari quãrãca wãrã Jesu ãcõrã bla ãcõrã itea besia idji quimaba ãcõrã bla bãrã. Mãwããbara bãrã warrãrã ãcõrã itea beadã bacasia. Bariberã djibarãrã ãcõrã itea panã bãrã ãdjirã sida ãcõrã itea panã.

¹⁵ Jesu ãcõrã bla idji quimada ama quãrã bla, amaida bla. Mãwã djabada wa djabawãrãda mã amaiã bla leydebemada ãdrãya. ãcõrãba dadjirãra necai beadãmãrã trãsia.

¹⁶ Djabawãrã, bla adua bla. ãbãrã bla quimaba blaãda Jesura ãcõrããca ãcõrãba ãdrã edãmãrã. Djaba, bla bida adua bla. ãbãrã bla quimaba blaãda Jesura ãcõrããca ãcõrãba ãdrã edãmãrã.

¹⁷⁻¹⁸ ãcõrãba dadjirã trãside ara dadji panana quãrãca beadida panã. Cacua wããgo basiberã ara mãwã baida bla. Cacua wããgoã basiberã ara mãwã baida bla. Dadjirãza beadida panã dadjirã Boro ãcõrãba bla quãrãca. Mla ãcõrããca bãrã beaza mãwã jaradia bla.

* **7:1** Biara bla umaquãrãba wãrã edaãda. Griego beadãde mãwã bla: "Bia bla umaquãrãba wãrã tããda." † **7:10** Luca 16:18.

19 Cacia wēāgo baida biara bāēa. Cacia wēāgoē bai sida biara bāēa. Ācōrēba obi bāra iĵā o baida biara bāa.

20 Ācōrēba dadjirā trāside ara dadji panana quīrāca beadida panāa.

21 Ācōrēba bā trāside nezocada basibāra, jūmawāyā sopua bārādua. Baribāra bā nezoca bādebemada poya ēdrāibāra, māwā odua.

22 Nezoca Ācōrēba trānara dadjirā Boro Critoba cadjiruadebemada ēdra bāsia idji itea ne o bāmārēā. Māne nezocāē Ācōrēba trānara Crito nezocaa.

23 Ācōrēba bārāra nēbāa nēdosia. Mā carea djārā nezocada bēārānadia.

24 Djabarā, Ācōrēba dadjirā trāside ara dadji panana quīrāca beadida panāa. Māne ara dadji panā quīrāca Ācōrē quīrāpita jipa nībadida panāa.

25 Mā awara quima wadi edadacadebemada māa jaraya. Dadjirā Boro Jesucritoba māgādebemada jaradiadāē bēra māa crīcha bāda jaraya. Bārāba cawa panāa dadjirā Boroba māra quīrā djuburiada bēra māa wārāda jarabarida.

26 Nāwā jaraya: māmaarā naē ewaride bia mīga panā bēra dadji umaquīrā deu beara ara dadji bā quīrāca beadida panāa.

27 Baribāra quima erobābāra, bā quima amaida crīcharādua. Quima neē bābāra, quima edaida crīcharādua.

28 Baribāra quima edaibāra cadjiruaēa. Wērāda quima edaibāra cadjiruaēa. Baribāra quima edabāra naē ējūāne bia mīga baya. Bārā māwā bia mīga pananida māa quīrāē bāa.

29 Djabarā, māa naēgāda jara quīrā bāa: naē ewarira jōbodoa. Mā carea djabarā quima erobeaba ādjia Ācōrē ēpē panāra igaradiē panāa ādji quima ume beadi carea. Ātebāra quima neē bāba ēpēida bā quīrāca ēpēnida panāa.

30 Ara mā quīrāca djabarā sopua beara sopuaē bā quīrāca beadida panāa Ācōrēda bio ēpēni carea. Bāsrīda beara bāsrīdāē bā quīrāca beadida panāa. Ne nēdodaba idjia nēdodara ewariza erobāida crīcha bāiē bāa.

31 Naē ējūā dadjia unu panāra jūma jōbodo bēra ne bara beaba ne neē bā quīrāca crīcha beadida panāa.

32 Māa quīrā bāa bārāba naē ējūānebemada jūmawāyā crīchadaēda. Umaquīrā quima neē bāba biara crīcha bābaria dadjirā Boroba quīrā bāda oi carea. Dadjirā Borora bāsrīdabi quīrā bāa.

33 Baribāra umaquīrā quima erobāba naē ējūāne idji quima bia erobāida biara crīcha bābaria. Idji quimada bāsrīdabi quīrā bāa.

34 Māwā quima bara bāba crīchada umē erobābaria.† Abari quīrāca wērā quima erobāba naē ējūāne idji quima bia erobāida biara crīcha bābaria. Idji quimada bāsrīdabi quīrā bāa. Baribāra wērā quima neē bāba dadjirā Borodebemada biara crīcha bābaria. Naē cacuaē, jaurede biā idji itea bia bā quīrā bāa.

35 Māgāra māa jaraē bāa bārāba quīrā panā quīrāca bēārānāmārēā ātebāra bia beadamārēā. Māa ababe quīrā bāa bārāra quīrāipa beadida idjaba jūma bārā soēba dadjirā Boroba quīrā bāda oēida.

36 Abāa djabada awērā djora ume dji edadi carea beāda bia panābāra, dji edadi naēna poya droaēda crīchaibāra idjaba isabe eda quīrāibāra, edaida bāa. Māra cadjiruaēa.

37 Baribāra djabada dji edadi carea beāda bādacarea mā wērāra edaēda idji soēba wārāda crīcha bābāra idjaba idji cacuaba quīrā bāra poya droaibāra, bia bāa mā wērāra edaēda.

† 7:34 Crīchada umē erobābaria. Griego beādaē ācāra cartade māra neēa.

³⁸ Wārāda quima edabΛΓΛba bia o ʘΛΛ. BaribΛΓΛ m̄lmaarā quima edaēba biara o ʘΛΛ. §

³⁹ Djabawērā quima bara ʘΛra dji quima zocai ʘΛmisa idji ume ʘaida ʘΛΛ. BaribΛΓΛ dji quimara beuibΛΓΛ, dewara umaquīrāda eda quīrīāibΛΓΛ, edaida ʘΛΛ. BaribΛΓΛ ababe dadjirā Boro Jesucrito ījā ʘΛdrΛ edaida ʘΛΛ.

⁴⁰ M̄la crīcha ʘΛΛ idjira quima edaēbΛΓΛ ʘΛsrīdaara ʘaida. M̄lmaarā Ācōrē Jaureba māwā crīchabi ʘΛda.

8

JΛwaba oda ācōrēa djico diadadebema

¹ Idjaba jΛwaba oda ācōrēa djico diadadebemada m̄la jaraya. Dadjirāba cawa panΛΛ jūmarāda crīcha cawa panΛda. Māwāmīna crīcha cawaaba dadjira djārā cāyābara biara ʘΛda crīchabibaria. BaribΛΓΛ quīrīāba djārāra carebabaria.

² AbaΛba bio cawa ʘΛda crīcha ʘΛbΛΓΛ, wadibīda adua ʘΛΛ idjia cawaida ʘΛ quīrāca.

³ BaribΛΓΛ abaΛba Ācōrēda quīrīā ʘΛbΛΓΛ, Ācōrēba idjira cawa ʘΛΛ.*

⁴ Maļ bērā jΛwaba oda ācōrēa djico diada cobadadebemada m̄la jaraya. Dadjirāba cawa panΛΛ jΛwaba oda ācōrēra wārāēda. Idjaba cawa panΛΛ wārā Ācōrēra ababΛΓΛ ʘΛda.

⁵ Bajāne, naļ ējūāne bīda ēberārāba ācōrē abadara baraa. Wārāda maļgΛrāra idjaba ēberārāba ādji boro abada sīda zocārā baraa.

⁶ BaribΛΓΛ dadjirāmaarā Ācōrēra ababΛΓΛ ʘΛΛ. Idjira dadjirā Zezaa. IdjiabΛΓΛ ne jūmada osia. Dadjirāra idji itea zocai panΛΛ. Idjaba dadjirā Boro Jesucritora ababΛΓΛ ʘΛΛ. Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Idjideba dadjirāra zocai panΛΛ.

⁷ BaribΛΓΛ ācΛΓΛba maļgΛra cawadaē panΛΛ. ΛcΛΓΛ djabarāba wadibīda crīcha panΛΛ jΛwaba oda ācōrē ādjia naēna ēpē pananara zocai beada. Maļ bērā jΛwaba oda ācōrēa djico diadada cosīdara crīchabadaa jΛwaba oda ācōrēra wayacusa ēpēbΛdada. Wārā beēda bio adua panΛ bērā maļ djico co panΛneba crīchabadaa Ācōrē quīrāpita biē panebΛdada.

⁸ BaribΛΓΛ djicoba dadjirāra Ācōrē quīrāpita bia ʘΛcaa. Maļ bērā dadjia co panΛneba, cođaē panΛneba bīda Ācōrē quīrāpita biara beadaēa.

⁹ Wārāda dadjia co quīrīā panΛra cođida panΛΛ. BaribΛΓΛ quīrācuīta beadadua bārāba co panΛneba djaba bio adua ʘΛra cadjiruade ʘaerāmārēā.

¹⁰ Ne jūma coida ʘΛ cawa ʘΛ djabada jΛwaba oda ācōrē dede eda ne co chūmeibΛΓΛ, maļne ne jūma coida ʘΛ adua ʘΛba idjira mama chūmΛda unuibΛΓΛ, idjia bīda jΛwaba oda ācōrēa djico diadara coida crīchaya. BaribΛΓΛ jΛwaba oda ācōrēra ēpēbΛrΛda crīcha ʘΛ bērā idjima cadjiruada o ʘΛΛ.

¹¹ Māwā ne jūma coida ʘΛ cawa ʘΛba dji bio adua ʘΛ djabara cadjiruade ʘaebiya. BaribΛΓΛ quīrānebadadua Critora beusīda maļ adua ʘΛ djaba carea.

¹² Bārāba maļ adua ʘea djabarā cadjiruade ʘaebibΛdade Crito quīrāpita cadjiruada o panΛΛ.

¹³ Maļ carea m̄la co ʘΛdeba m̄ djabada cadjiruade ʘaebibΛΓΛ, waa coēa.

§ 7:38 Griego beedeade versículo 36-38 ebuđa ʘΛēa. Idjaba naļ quīrāca traducida ʘΛΛ: 36 BaribΛΓΛ djababa idji cau awērā djorada quīma diaē ʘΛdeba biē o ʘΛda crīcha ʘΛbΛΓΛ, idjimaarā bia ʘΛbΛΓΛ, quīma diai

* 8:3 Griego beedeade maļ versícolora ebuđa ʘΛēa.

9

Jaradia ɓɓari Pauloba edaca bada

¹ ¿Mɔ̃dji o quĩrĩã ɓɓ quĩrãca o cara ɓɓca? ¿Mɔ̃ra Jesucritoba diabuedaẽca? ¿Mɔ̃a bida dadjirã Boro Jesura unusiẽca?* ¿Bãrãba mɔ̃neba dadjirã Borora ïjãsideaẽca?

² ʌɓɓɓɓ djabarãba mɔ̃ra Jesucritoba diabuedada crĩchaãẽ panɔ̃mĩna bãrãba cawaẽda panɔ̃a mɔ̃ra wãrãda idjia diabuedada mɔ̃wã ɓɓda. Mɔ̃a jaraɗiaãdeba bãrãba dadjirã Boroda ïjãsidea bãrã maɔ̃gɓɓa ebuẽda ɓɓa.

³ Mɔ̃ biẽ jarabadarãa mɔ̃a naɔ̃gɓɓa iwiɗiya:

⁴ ¿mɔ̃a jaradia ɓɓari ne coi carea edaiẽ ɓɓca? ¿Doi carea bida edaiẽ ɓɓca?

⁵ Waabema Jesuba diabuedarãda, dadjirã Boro Jesu djabarãda, Pedro sida ãdji quima ume ãbaa nĩbabadaa.† Ara ãdjirã quĩrãca ¿mɔ̃ra Jesu ïjã ɓɓ wẽrã ume dji edapeda mɔ̃ ume ãbaa eronĩbaiẽ ɓɓca?

⁶ Bernabeba, mɔ̃a bida ãcõrẽ beɗea jaradia nĩnane dewara traju sida obadaa ne eropanani carea. Baribɓɓɓ ¿waabemarã quĩrãca daiba jaradia panɔ̃neba ne edaɗida panɔ̃ẽca?

⁷ ¿Sordaora ara idji parataba djõne wãbarica? ¿Uva uɗa eroɓɓba idji uvara jõcaca? ¿Oveja wagabariba oveja jubara docaca?

⁸ ¿Jũma maɔ̃gɓɓa ababe mɔ̃dji crĩchaãdeba jara ɓɓca? ¿ãcõrẽba Moisea diaɗa leyba abari quĩrãca jaracaca?

⁹ Maɔ̃ leyɗe nãwã ɓɓ ɓɓa: “ɓɓa paca ne ɓɓɓɓɓgabi ɓɓde idji itera jãrãɗua.”‡ ãcõrẽba maɔ̃ beɗea jaraside ¿ababe pacadebemada crĩcha ɓɓica?

¹⁰ ¿Dadjirãnebema sida crĩcha ɓɓiẽca? Wãrãda dadjirã careaɓɓɓ ãcõrẽba maɔ̃ leyra diasia. Ëjũã o ɓɓara, dji ewa ɓɓ sida trajabadaa maɔ̃neba ne eroɓeɗida cawa panɔ̃ bãrã.

¹¹ Ara maɔ̃ quĩrãca daiba bãrãa ãcõrẽ beɗeara jaradiasida bãrã ¿bia ɓɓẽca daiba bãrãneba ne edaɗida?

¹² Dewararãba bãrãneba ne edaɗida panɔ̃ɓɓɓɓ, daiba ãdjirã cãyãbara biara ne edaɗida panɔ̃a.

Mɔ̃wãmĩna ne iwididacaa. ãteɓɓɓɓ jũma droa panɔ̃a ẽberãrãba beɗea bia Critoɗebemada biẽ crĩcharãnamãrẽã.

¹³ Bãrãba cawa panɔ̃a ãcõrẽ de dromane trajabadarãba ãdjia o panɔ̃neba codira edabadada. Animarã babue diabadarãba maɔ̃ djaradebemada edabadaa codi carea.

¹⁴ Abari quĩrãca dadjirã Boro Jesuba jarasia beɗea bia idjiɗebema jaradia nĩnaba maɔ̃neba codira edaɗida panɔ̃da.§

¹⁵ Mɔ̃wãmĩna mɔ̃a edacaa. Idjaba maɔ̃gɓɓɗebemada naɔ̃ cartade ɓɓẽ ɓɓa bãrãba ne diaɗamãrẽã. Mɔ̃a jaradia ɓɓari ne edaca bãrã ɓɓsrida ɓɓa. Mɔ̃a quĩrĩãẽa ni abala ne dia ɓɓdeba maɔ̃ ɓɓsridara jõbida. Mɔ̃maarã bãrãneba ne edai cãyãbara beuida biara ɓɓa.

¹⁶ Mɔ̃a beɗea bia Critoɗebemada jaradia ɓɓmĩna mɔ̃ra dji dromaana acaa, ãcõrẽɓɓɓɓ jaradiabi ɓɓ bãrã. Wãrãda beɗea bia Critoɗebemada jaradiaẽɓɓɓɓ, mɔ̃ra mĩã djuburi beya.

¹⁷ Mɔ̃djiareba jaradia ɓaibɓɓɓ, ne edaida ɓɓa. Baribɓɓɓ mɔ̃djiareba jaraɗiaẽ ɓɓa. ãcõrẽɓɓɓɓ mɔ̃ra ɓɓasia jaradia ɓamãrẽã. Maɔ̃ bãrã mɔ̃a jaradia ɓaيدا ɓɓa.

* 9:1 Hecho 9:3-7. † 9:5 Pedro. Griego beɗeade ɓɓ ɓɓa “Cepa.” ‡ 9:9 Deuteronomio 25:4. § 9:14 Mateo 10:10.

¹⁸ Māwāra ¿mā jaradia ɓɓari cārēda edai? Ne edaēa. Ababe ɓɓsriɗa ɓaya ne iwidiēne bedea bia Critodebemada jaradia ɓɓ bēra. Mā jaradia ɓɓari ne edaida ɓɓmīna iwidiɗaa.

¹⁹ Māra djārā nezocaēmīna ara mādjiɗa jūmarā nezocada ɓesia zocārāba māneba Jesucritoda ijānamārēa.

²⁰ Māra judiorā tāēna ɓɓde judiorā quīrāca ɓabaria māneba Jesucritoda ijānamārēa. Ācōrēba Moisea diada leydeba ɓea tāēna ɓɓde māra mañ leydeba ɓɓēmīna mañneba ɓɓ quīrāca ɓabaria. Māwā ɓabaria ādjirāba māneba Jesucritoda ijānamārēa.

²¹ Idjaba Ācōrēba Moisea diada ley adua ɓea tāēna ɓɓde māra ādjirā quīrāca ɓabaria māneba Jesucritoda ijānamārēa. Baribɓɓ mā Ācōrē leyra igaracaa. Jūma Critoba obi ɓara ēpēbaria.

²² Māra djabarā wārā bedea mācua adua ɓea tāēna ɓɓde ādjirā quīrāca ɓabaria māneba Jesucritodebemada biara cawadamārēa. Mā wāɓɓɓɓɓa ēberārā tāēna ɓɓde ādjirā quīrāca ɓabaria māneba ɓɓɓɓɓɓ Critoda ijānapeda cadjiruadebemada ēɗɗɗamārēa.

²³ Mā jūma mañ quīrāca obaria bedea bia Critodebemada cawabi carea. Māwā mā bida Ācōrēneba ne biada edaya.

²⁴ Bārāba cawa panɓa ēberāra pirabadada caida jirū mēsraara ɓɓ cawaya. Mañne zocārā pirabadamīna ababe dji naārā jūenabɓɓ ne edabaria. Bārā siɗa isabe pirabada quīrāca jūma bia oɗadua Ācōrēba diai jaradada edadi carea.

²⁵ Jemenebadarāba ādji cacuara quīrācuiɗa wagabadaa zarea beadi carea. Māwā obadaa dewararā cāyābara biara jemenenapeɗa borobarida edadi carea. Mañ borobarira isabe ārībaria. Baribɓɓ dadjirāba ne jūmada bia obadaa Ācōrēba diai jarada ārīcada edadi carea.

²⁶ Mañ bēra ēberā baridua pira wāɓɓɓ quīrāca mā ocaa. Idjaba ēberā djō ɓɓde baridua djōbari quīrāca ocaa.

²⁷ Āteɓɓɓ mā cacua zarea o ɓɓ quīrāca idjaba mā cacuaba o ama ɓɓda obi ɓɓ quīrāca jūma o ɓɓa Ācōrēba diai jaradara edai carea. Māwā oēɓɓɓ, mā ēberārāa jaradia ɓadāmīna māabɓɓ Ācōrēba diai jaradara poya edaēa.

10

Jɓwaba oɗa ācōrēra igaradida panɓa

¹ Djabarā, mā quīrā ɓɓa bārāba Moise ewaride māwānada quīrādoadaēda. Mañ ewaride jūma dadjɗi drōāenabemarā Moise ume nībapedadara Ācōrēba diabueda jārārā edre nībasidaa idjaba Pusa Purruɗe chāsidaa.*

² Mañ pusade, jārārā edre biɗa jūma ādjirāra Moise ume ābaa panasiɗa bēra Moise trāneba borocuepedada quīrāca panasiɗa.

³ Idjaba jūmarāba abari djico Ācōrēba bajāneba diabuedada cobadjiɗaa.†

⁴ Jūmarāba abari baido Ācōrēba mōgaradeba weabiɗada dobadjiɗaa.‡ Mañ mōgarara Critoda māwā ɓasia, ādjirā wāɓɓɓɓ Critora jauredeba ādjirā ume bada bēra.

⁵ Baribɓɓ Ācōrēba zocārāda biē unusia ādjia o panana carea. Mañ bēra ējūā pōasa ewaraga ɓɓde quiniɗaa.

⁶ Mañ ewaride māwānaba dadjirāa cawabi ɓɓa ne cadjiruara awuadiē panɓa ādjirāba awuapedada quīrāca.

⁷ Jɓwaba oɗa ācōrēra ēpērānada ɓɓɓɓ ādjirāba ēpēpedada quīrāca.§ Ācōrē Bedeade ādjirānebemada nāwā ɓɓ ɓɓa: “Ēberārāra chūpanenapeɗa ɓɓsriɗa ābaa

* **10:1** Numero 10:34; Exodo 14:1-31. † **10:3** Exodo 16:4,35. ‡ **10:4** Exodo 17:6; Numero 20:11.

§ **10:7** Exodo 32:1-35.

ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. Māwānacarea pirabaridapeđa ādji cacuaba o quĩrĩã ßara o duanesidaa.”*

⁸ Dadjirāba auđuada odiē panΛa λcΛrΛ ādjirāba opeđuđa quĩrāca. Ādjia māwā o panΛ carea ewari abaΛde veintitres mil quinisidaa.†

⁹ Idjaba Ācōrēba sāwā oi cawaya dadjirāba biē odiē panΛa λcΛrΛ ādjirāba opeđuđa quĩrāca. Maλ carea ādjirāra ðamaba zocārã cácuapeđu quinisidaa.‡

¹⁰ Idjaba sobiē panΛneba Ācōrēnebemada biē bedearānada λcΛrΛ ādjirāba opeđuđa quĩrāca. Maλ carea bajānebema nezoca dadji quinibibariba ādjirāra zocārã quinibisia.§

¹¹ Jūma ādjirā māwānaba unubi ßa sāwā Ācōrēba cadjiruara cawa obarida. MaλgΛra Ācōrē Bedeade ßá ßa dadjirā naλ jĩrũarebema ewaride ßearāba abari quĩrāca orānamārēã.

¹² Maλ bērã abaΛba bio ĩjã ßada crĩcha ßabΛrΛ, ara iduba quĩrācuíta ßaida ßa cadjiruade ßae amaaba.

¹³ Dadji cadjiruade ßaebida ßa crĩchada bārāmaa zebaria jūmarāmaa zebari quĩrāca. BaribΛrΛ Ācōrēra bedeaba aba ßa. Maλ crĩchara poya droađuēbΛrΛ, idjia idu jūmawāyã zebiēa. Idjaba maλ crĩcha zebΛrΛde Ācōrēba carebaya droađupeđu ēdrΛdamārēã.

¹⁴ Maλ carea mλ djabarã, jΛwaba oða ācōrēra igarađuada.

¹⁵ Māa bārãa bedeabΛrΛa crĩcha cawa ßearãa bedeabΛrΛ quĩrāca. Bio crĩchadada mλa jara ßara wārã cawaya.

¹⁶ Crito quĩrānebaði carea cobadara co panΛne dadjirāba uva ßa tazade ßa carea Ācōrēa bia ßađuada adapeđu dobadaa. Maλ dobΛdade unubibadaa dadjirāra Crito oadeba idji ume ābaa panΛda. Idjaba paλ cōrācuada cobΛdade unubibadaa Crito naλ djarade bia mĩgaduaba dadjirāra idji ume ābaa panΛda.

¹⁷ Dadjirāba paλ aba ßada zocārã cōrācuapeđu cobadaa. Ara maλ quĩrāca dadjirāra zocārã panΛmĩna cacua aba ßa quĩrāca panΛa.

¹⁸ Israelerāba obadaðebemada crĩchadada. Ādjirāba animarã Ācōrēa babue diabΛdade maλ djaradebemada cobadaa. Maλ cobΛdade unubibadaa Ācōrēra ēpē panΛda. (Ara maλ quĩrāca abaΛba jΛwaba oða ācōrēa nedjara diadadebemada coibΛrΛ, unubiya maλ jΛwaba oða ācōrēra ēpē ßada.)

¹⁹ BaribΛrΛ mλa jaraē ßa jΛwaba oða ācōrēra wārã arada. JΛwaba oða ācōrēa nedjara diadara ara jāwābema djara quĩrāca ßa.

²⁰ Māwāmĩna Ācōrē adua ßeaba nedjarada ādji jΛwaba oða ācōrēa diabΛdade wārãda jairãa dia panΛa. Ācōrēa dia panΛēa. Bārãba maλ djarara codibΛrΛ, unubidãa jaida ēpē panΛda. MaλgΛra mλa quĩrĩãēa.

²¹ Jaia diada tazade ßada bārãba doðibΛrΛ, Jesucrito oa quĩrānebaði careabema tazade ßada doðiē panΛa. Jaia djico diadada bārãba codibΛrΛ, dadjirā Boro quĩrānebaði careabema cobadara codiē panΛa.

²² Māwā oðibΛrΛ ¿dadjirā Borora quĩrũbidaēca? ¿Dadjirāra idji cāyābara Λßara panΛca?

Jūma odadua djabarāba bia crĩchadamārēã

²³ ΛcΛrΛba jara panΛa dadjia o quĩrĩã ßara jūma oida ßada. BaribΛrΛ mλa jaraya: ne jūma oida ßamĩna jūma dadjia o quĩrĩã ßa dadjira carebaca. Wārãda jūma dadjia o quĩrĩã ßara oida ßamĩna jūma maλgΛba djabarāra carebaca.

* **10:7** Exodo 32:6. † **10:8** Numero 25:1-9. ‡ **10:9** Numero 21:4-9. § **10:10** Numero 16:41-50.

24 Ni abaaba ara idji bia baira jara baiẽ ba, atera dewararãda bia beadamãrẽã jara baida ba.

25 Nedjara nẽdobuebadama nẽdodada codida pana. Baribara bãrã cricha ãrina amaaba iwidirãna dua maã nedjarara jawaba oda acõrẽa diada basi cawaya.

26 Naã ejũara, ne jũma naã ejũane nũma sida dadjirã Boro Acõrẽba osia. Maã bẽrã ne jũmada codida pana.

27 Jesu ijãe ba ba bada ne comãrẽã edoibara, maãne wã quĩrãibara, wãdua. Idjia diabarara codua. Ba cricha ãri amaaba iwidirãna dua maã djicora jawaba oda acõrẽa diada basi cawaya.

28 Baribara abaaba nedjarara jawaba oda acõrẽa diadaada aibara, corãdua idji cricha ãri amaaba.*

29 Mãa jaraẽ ba bãrãmaãrã maã djicora cocara pana. Baribara dewaraba mãwã cricha baba, idji crichara ãrya.

Abaaba nãwã crichaiscada: “Mãa o quĩrã bada obara de abaaba biẽ crichaibara, zãgara ocara ba? Zããa o quĩrã ba quĩrãca oida baẽca?”

30 Mãa cobara carea Acõrẽa bia baada aibara, zãrẽ cãrẽã dewaraba mãda biẽ jaraida ba? Biẽ jaraiẽ ba.”

31 Baribara mãa jaraya: bãrã ne co pana, ne o pana beida jũma odadua eberãrãba Acõrẽda bia jaradamãrẽã.

32 Bãrãba ne o panabeba judiorã, judiorãera, Acõrẽ eberãrã sida cadjruade baebirãna dua.

33 Ara maã quĩrãca mãa o baaba jũmarãa bia crichabi quĩrã ba. Ababe mãdjidra bia bai carea jara ca, atera eberãrã zocãrã bia beadamãrẽã jarabaria. Mãwã mãa o baaba adjirãba Critora ijãnia Acõrẽba edra edamãrẽã.

11

1 Mãra Crito nãbaada quĩrãca nãbari bẽrã mã quĩrãca nãbadadua.

Djabawẽrãrã boro anẽbaribadadebema

2 Djabarã, ewariza mãra quĩrãneba pana bẽrã idjaba mãa jaradiadara epẽ pana bẽrã bãrãra bia jaraya.

3 Mãa quĩrã ba bãrãba cawadida Critora umaquĩrã Boroda, umaquĩrãra dji wẽrã boroda, idjaba Acõrẽra Crito Boroda.

4 Djabarã abaa dji jare pana umaquĩrãda boro anẽbaripeda Acõrẽa iwidibara wa Acõrẽneba bedeabara, idji Boro Critora wayaẽ bada unubi ba.

5 Baribara wẽrãba Acõrẽa iwidibara wa Acõrẽneba bedeaba boro anẽbariẽbãra, idji quimara wayaẽ bada unubi ba. Mãwã o bora borobichia ta ba quĩrãca ba.

6 Wẽrãda boro anẽbari quĩrãẽbãra, borobichia tãda ba. Baribara borobichia tsira peraida ba bẽrã boro anẽbarida ba.

7 Djabarã abaa dji jare pana umaquĩrãrãda boro anẽbaridẽ pana Acõrẽba ara idji quĩrãca oda bẽrã idjaba umaquĩrãrãba Acõrẽra adji boroda unubi pana bẽrã. Baribara wẽrãrãba unubi pana umaquĩrãra adji boroda.

8 Acõrẽba umaquĩrãra wẽrãneba oẽ basia, atera wẽrãra umaquĩrãneba osia.

9 Idjaba umaquĩrãra oẽ basia wẽrã carebamãrẽã, atera wẽrãda osia umaquĩrã carebamãrẽã.

* 10:28 Griego bedeade ara cartade idjaba naã sida ba ba: “Naã ejũara, ne jũma naã ejũane nũma sida dadjirã Boro Acõrẽba osia.”

10 Mañ carea djabarã äbaa dji jare panane wërãba idji borora änëbarida ða unubi carea dji quimara idji boroda. Mãwã oida ða bajãnebema nezocarãba bia ununamãrëã.

11 Baribara Jesucrito ïjã bea bërã wërãba idji quimada carebaida ða idjaba umaquãrãba idji quimada carebaida ða.

12 Naãrãbema wërãda umaquãrãneba zesia. Mamaaba ãtaa umaquãrãra wërãba tobaria. Baribara wãrãda jũmaena Æcõrëneba ze panã.

13 Bãrãmaarã, ¿bia ðaca wërãba boro änëbariëne Æcõrëa iwidida? Bio crichadadua bia ða cawaya.

14 Ara dadji beadeba cawa panã umaquãrãba buða ureabisira peraida ða.

15 Baribara wërã buða urea ðara bia unubadaa. Æcõrëba wërãa buðara diasia boro änëbarimãrëã.

16 Bariduada maãgã carea caicaya beibara, mã naãda idjia jaraya: daiba, Æcõrë ëberãrã biða awara oðaca.

Crito quãrãnebaði carea cobada djabarãba ãi opeada

17 Nañ ðabara de mã bãrãra poya bia jaraëa. Bãrã äbaa dji jarebadae quãrãipa oðaca. Bia panani cãyãbara bië panebadaa.

18 Naãrã jaraya mã ïrã ða bãrãra äbaa dji jare duane cricha awara awara duanabarida. Mañ bedeara jũma wãrãé sida mã ïjãbaria.

19 Wãrãda bãrãra cricha awara awara duanebeba ebuða ðaya cairãdra Æcõrëba bia unu ða.

20 Bãrã äbaa dji jare duane Crito quãrãnebaði carea cobadara quãrãipa coðaca. Æcõrëmaa mã co panãra wãrã araëa.

21 Jũmarã jũëni naëna bãdjiza enepeðadara cobadaa. Mañne ãcãra jarra duanebaria idjaba ãcãra beu duanebaria.

22 ¿Bãrãra de neë beaca mama ne coði carea? ¿Bãrãba Æcõrë ëberãrãra igara panëca? ¿Maãba dji ne neë quedeara perabi panëca? ¿Mã cãrëda jarai? ¿Maãgã carea mã bãrãra bia jaraica? Mañ carea bia jaraëa.

Crito quãrãnebaði carea cobada

23 Mã bãrãa jaradiadara dadjirã Boro Jesudeba cawasia. Maãgãra nãwã ða: diamasi dadjirã Boro Jesu jidabi naëna idji jawade paãda edasia.

24 Æcõrëa bia ðada apeða cõrãcuabara de jarasia: “Edadadua. Coðadua.* Naãra mã cacuaa, bãrã carea diabara. Mã quãrãnebaði carea ara nañ quãrãca o pananadua.”

25 Ara mã quãrãca ne copedadacarea tazara idji jawade edapeða jarasia: “Nañ tazade ðara mã oaa. Mã oadeba Æcõrëba bãrã ume beða djiwidida ðabara. Nañ dobdaza mã quãrãnebaði carea doðadua.”

26 Dadjirã Boro Jesu zebaramisa mã paã cobadaza idjaba mã tazade ða dobdaza bãrãba idji beuðadebemada jara panã.

27 Mañ carea bariduaba dadjirã Boro wayaë mã paãda coibara, mã tazade ða doibara, cadjiruada o ða. Dadjirã Boro cacuara, oa sida sirië ða cricha ða.

28 Mañ paã coi naëna, mã tazade ða doi naëna dadjiza bio acida ða wãrãda dadjirã Boro waya ða cawaya.

29 Dadjirã Boro Jesu cacua wayaë ða mã paãda coibara, mã tazade ða doibara, Æcõrëba cawa oya.†

* **11:24** *Edadadua. Coðadua.* Griego beðeade ãcãra cartade mãra neëa. † **11:29** ãcãra crichadada Pauloba “Jesu cacua wayaë ða” aside jara basida “Jesu ëberãrã wayaë ða.”

³⁰ Mañ carea zocārā bārāra cacua biē beaa, cacua norrabari beaa, idjaba Ḅ̄CΛΓΛ beusidaa.

³¹ BaribΛΓΛ ara dadjiza bio quīrācuīta acΛēida panΛa jipa o panΛ cawaya. Māwāra Ācōrēba cawa oēa.

³² Dadjirā Boroba ubaria jipa nībadamārēā. Māwā dadjirāra nañ ējūāne bea ume biē bΛēa.

³³ Mañ bērā mñ djabarā, dadjirā Boro quīrānebaēi carea cobadara obΛdaē jūmarāda jġānadua ābaa codi carea.

³⁴ AbΛda jarra bΛbΛΓΛ idji diguida ne coida bΛa. Māwā ābaa dji jΛrebΛdaē Ācōrēba bārāra cawa oēa biē o panΛ carea. Māa waēi jaradiāda bΛra jāmaa wābΛrΛde jūma jaradiaya.

12

Ācōrē Jaureba obi bΛdebema

¹ Djabarā, māa quīrīā bΛa Ācōrē Jaureba obi bΛdebemada bārāba bio cawaēida.

² Bārāba cawa panΛa Ācōrē adua beaside baridua carea āi crīchabadjidada. Mañ bērā jΛwaba oda ācōrē beada ēpēbadjidada. Mañra zocai beaē bērā beadaēadaa.

³ Mañ carea māa quīrīā bΛa bārāba nañda cawaēida: Ācōrē Jauredeba beēa bΛba Jesura biē bΛada acaa. Idjaba Ācōrē Jauredeba beēaē bΛba Jesura jūmarā Boroda acaa.

⁴ Ācōrē Jaure aba bΛba dadjirāa dia bΛa ne quīrātanoa oēdamārēā.

⁵ Dadjirā Boro aba bΛ itea ne quīrātanoa obadaa.

⁶ Ācōrē aba bΛba dadjirāa ne quīrātanoa obi bΛa. IdjiabΛΓΛ dadjirāneba mañra jūma obaria.

⁷ Ācōrē Jaureba dadjirāza ne obibaria djabarā jūmarāda carebaēdamārēā.

⁸ Ācōrē Jaureba Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa idji necawaēdeba poya beēadaēdamārēā. Abari Ācōrē Jaureba Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa idjiēba cawapeēadaēda poya jaraēdaēdamārēā.

⁹ Abari Ācōrē Jaureba Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa poya bio ġjā pananamārēā. Idjaba abari Ācōrē Jaureba Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa cacua biē beara poya biabiēdamārēā.

¹⁰ Idjaba Ācōrē Jaureba Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa ne ununacada poya oēdamārēā. Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa poya Ācōrēneba beēadaēdamārēā. Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa poya cawaēdamārēā abΛba Ācōrē Jauredeba beēa bΛda wa jaiēba beēa bΛda. Idjaba Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa quīrātanoa dadjia ūrīnaca beēade beēadaēdamārēā. Idjaba Ḅ̄CΛΓΛ dia bΛa dadjia ūrīnaca beēade jaraēdara cawa jaraēdamārēā.

¹¹ Abari Ācōrē Jaureba jūma mañra obi bΛa. Idjia dadjirāza obi bΛa idjia quīrīā bΛ quīrāca.

¹² Dadjia cacuara aba bΛa. BaribΛΓΛ dadjia cacuaē ne jūmada eropanΛa. Critora idji ġjā bea ume ara mañ quīrāca panΛa.

¹³ Ḅ̄CΛΓΛ dadjirāra judiorāa, Ḅ̄CΛΓΛra judiorāēa, Ḅ̄CΛΓΛra nezocarāa, Ḅ̄CΛΓΛra nezocarāēa. BaribΛΓΛ abari Ācōrē Jaureba dadjirā jūmarāda cacua abΛde bΛsia.* Jūma dadjirāba abari Ācōrē Jaureda edasidaa.

¹⁴ Dadjia cacuaē ne jūmada eropanΛa. BaribΛΓΛ dadjia cacuaē beara abarica beaēa.

¹⁵ Dadjia jirūba jaraibΛrΛ: “Māra jΛwaē bērā nañ cacuaēdebemaēa,” mañba ġwārāda dadjia cacuaēdebemaēca?

* **12:13** *Basia*. Griego beēade bΛ bΛa “borocuesia.” Nañ versículode mañ beēeba jaraē bΛa baidode borocuaēdebemada, ātebΛrΛ jara bΛa Ācōrē Jaureba Crito ġjā bΛra idji ume ābaa bΛdaēdebemada.

16 Idjaba cawaraba jaraibara: “Māra dauē bēra naļ cacuadebemaēa,” maība ģwārāda dadji cacuadebemaēca?

17 Dadji cacuade ababe dauda bābara ģcārēba ūrīcasi? Dadji cacuade ababe cawarāda bābara ģcārēba ācasi?

18 Ācōrēba dadji cacuade ne jūmada bāsia idjia quīrīā bađa quīrāca.

19 Dadji cacuade beara jūma abarica bađabara cacuara neē bacasia.

20 Dadji cacuade ne jūmada eropanmīna dadji cacuara aba bāa.

21 Maļ bēra dauba jawaa poya jaraēa: “Bā neē māra bia baya.” Idjaba boroba jīrūa poya jaraēa: “Bārā neē māra bia baya.”

22 Wārāda naļ cacuade beara ācāra dadjirāmaarā mācua siriē beaa. Baribara maļgā neē dadji cacuara bia baćaa.

23 Idjaba naļ cacuade bea dadjirāmaarā mācuaē beara biara djiobadaa bia ununamārēā. Idjaba naļ cacuade bea dadjia unubidiē panāra quīrācuīta mērābadaa.

24 Baribara dadji cacuade quīrāwārēā beara mērānāca. Ācōrēba dadji cacuade beara jūma aride osia. Dadjia unubiđaca siđa osia bia wagadamārēā.

25 Māwā osia dadji cacuara biē bēramārēā, ātebara dadji cacuade beara dji careba pananamārēā.

26 Dadji cacuadebemada aba puaibara, jūmaena puabaria. Ara maļ quīrāca dadji cacuadebemada aba bia jaradibara, jūmaena capipia babaria.

27 Ara maļ quīrāca bārāra jūma ābaa Crito cacua quīrāca panāa. Bārāra idji cacuadebemarāa.

28 Ācōrēba djabarā tāēna Jesucritoba diabueđarāda naārā bāsia. Maļare idjideba beđeabadarāda bāsia. Maļare idji beđea jaradiabadarāda bāsia. Maļare ācāra bāsia ne ununacada poya odamārēā, ācāra bāsia cacua biē beara poya biabiđamārēā, ācāra bāsia djabarā carebađamārēā, ācāra bāsia djabarā cawa jipa edeđamārēā, idjaba ācāra bāsia quīrātanoa dadjia ūrīnaca beđeade beđeadamārēā.

29 Ķjūmarāda Jesucritoba diabueđarāca? Ķjūmarāda Ācōrēneba beđeabadarāca? Ķjūmarāda Ācōrē beđea jaradiabadarāca? Ķjūmarāba ne ununacada poya obadaca?

30 ĶĀcōrēba jūmarāa diasica cacua biē beara poya biabiđamārēā? ĶĀcōrēba jūmarāa diasica dadjia ūrīnaca beđeade poya beđeadamārēā? Ķjūmarāba dadjia ūrīnaca beđeade jaradara poya cawa jaradica?

31 Ācōrē Jaureba obi bābebema dji biara carebaida beđra jaradadua.

Jāļbe mā bārā cawabiya sāwā ne jūmada poya biara o pananida.

13

Quīrīāda ne jūma cāyābara biara bāa

1 Māda naļ ējūāne bea beđeade beđeaibara idjaba bajānebema nezoca beđeade beđeaibara, maļne quīrīāda neē bābara, māra jiorro ođa jīguabari quīrāca wa pīrāchiru jīguabari quīrāca bāa.

2 Māda Ācōrēneba beđeaibara, Ācōrēba crīcha cawabiē bađada jūma cawa bābara, Ācōrē necawaada jūma cawa bābara, idjaba sođeba wārāda ījā bābeba eyada poya āyā bābara, maļne quīrīāda neē bābara, māra ara jāwābema quīrāca bāa.

3 Ne jūma māa erobāda ne neē queđeaa diaibara idjaba Ācōrē carea ara mādjidā idu bā beabibara, baribara quīrīāda neē bābara, māra ara jāwābema quīrāca bāa.

4 Quīrīā erobāba jūma droa bāa, djārāra quīrā djiuburiabaria, djārāba erobāra awuāca, djārā cāyābara biara bāda jarāca ni dji dromada crīchāca.

⁵ Quĩrĩã erobaba djārãra wayabaria, ababe idji iteabara crĩchacaa, maĩrĩã carea quĩrũcaa, djārãba idji biẽ odara quĩrãdoabaria.

⁶ Quĩrĩã erobara ne cadjirua carea basridacaa, atebara jũma wãrã careabara basridabaria.

⁷ Quĩrĩã erobaba djārãba biẽ odara jũma droabaria, ne jũma biada ijãbaria, jũma bia odjamãrẽã jãbaria, idjaba ne jũmane droa babaria.

⁸ Quĩrĩãra jõcaa. Baribara ewari aba Ācõrẽneba bedeabadara waa bedeadaẽa, dadjia ũrĩnaca bedeade bedeabadara waa bedeadaẽa, Ācõrẽ Jauredeba cawapedada jaradiabadaba waa jaradiadaẽa.

⁹ Dadjirãba ababe maĩrĩ cawa panãa idjaba Ācõrẽneba maĩrĩ bedeabadaa.

¹⁰ Baribara dji biara ba zebarede maã maĩrĩ bara jõya. Maãne ne jũmada cawadia.

¹¹ Mã wadi caibe queraside warra zaque quĩrãca bedeabadjia idjaba warra zaque quĩrãca crĩchabadjia. Baribara drõã bedacarea warra zaque quĩrãca badara idu basia.

¹² Ara nawena dadjirãba Ācõrẽnebemada jarijaria unu panãa quĩrã acabadade unu panãa quĩrãca. Baribara ewari aba dadjirãba jũma ebuãa ununia sãwãbara ba. Ara nawena mã maĩrĩ cawa ba, baribara ewari aba jũma cawaya Ācõrẽba mã cawa ba quĩrãca.

¹³ Naã ũbea panãra jõcaa: ne jũma biada ijã baida, jũma bia odjamãrẽã jã baida idjaba quĩrĩãda. Baribara maã ũbeadebemada quĩrĩãda biara ba.

14

Dadjia ũrĩnaca bedeade bedeabadadebema

¹ Quĩrĩãda biara epẽnadua. Idjaba Ācõrẽ Jaureba obi bara jũma o quĩrĩãnadua. Baribara biara Ācõrẽneba bedeadaida quĩrĩãnadua.

² Dadjia ũrĩnaca bedeade bedeaba ba eberãrãa bedeaba ba, idjia jarabara ni ababa cawa ũrĩnaca bẽrã. Ababe Ācõrẽba bedeaba ba. Dadjia cawadacada Ācõrẽ Jauredeba bedeaba ba.

³ Baribara Ācõrẽneba bedeaba ba eberãrãa bedeaba ba biara ijãnamãrẽã, zareaara beadamãrẽã, idjaba sobiadamãrẽã.

⁴ Dadjia ũrĩnaca bedeade bedeaba ba ara idjida careba ba biara ijãi carea. Baribara Ācõrẽneba bedeaba ba djabarãda careba ba biara ijãnamãrẽã.

⁵ Mãmaarã jũma bãrãra dadjia ũrĩnaca bedeade poya bedeabadabara bia bacasia. Baribara jũmarãda Ācõrẽneba poya bedeabadabara biara bacasia. Wãrãda dadjia ũrĩnaca bedeade bedeai cãyãbara Ācõrẽneba bedeadaida biara ba. Baribara ababa dadjia ũrĩnaca bedeade bedeapeda cawa jaraibara, maã sida bia ba. Djabarãba cawa ũrĩnapeda Ācõrẽra biara ijãnia.

⁶ Maã carea djabarã, mãda bãrãmaa wãpeda dadjia ũrĩnaca bedeade bedeai, ¿bãrãda sãwã carebai? Carebaẽa. Baribara dadjia ũrĩbada bedeade Ācõrẽba mã cawabidada jaraibara, wa Ācõrẽ necawaadeba bedeai, wa Ācõrẽneba bedeai, wa Ācõrẽ bedeada jaradiaibara poya carebaya.

⁷ Ara maã quĩrãca ababa chiruda wa arpada zaibara baribara jipa zaẽbara, jĩgua bamĩna dadjia cawadaẽa cãrẽ trãbida za ba.

⁸ Cachiru sida jipa zaẽbara, ¿sordaorãda sãwã isabe cobeadidjõni carea?

⁹ Ara maã quĩrãca bãrãba ũrĩbada bedeade bedeadaẽbara, eberãrãba ¿sãwã cawadi bãrãba jara panãda? Mãwã bedeaidibara, bãrãra ara jãwã bedeaba panãa.

¹⁰ Naã ejũãne bedeaba quĩrãtanoa baraa. Maã bedeaza dji cawa ba cawa ũrĩbaria.

11 Baribara mla maã bedeada adua baba, dji bedeabara maarã mra drua aibema quira baa, idjaba mmaarã idjida drua aibema quira baa.

12 Bãra ara maã quira beaa. Acõre Jaureba obi baba bãra bio o quira panã bẽra djabarã carebai careabemada biara o quiranadua adjirãba biara Acõreã ijãnamãrẽã.

13 Maã carea dadjia urinaca bedeade bedea baba Acõreã iwidida baa ara idjia jaraãara poya cawa jarai carea.

14 Dadjia urinaca bedeade mla Acõreã iwidibara, mã jaureba iwidi baa. Baribara mla adua baa cãrẽda iwidi bada.

15 Mãwãra çsãwã jipaara oi? Mã jaureba Acõreã iwidiya baribara mla cawa ba bedeade bida iwidiya. Mã jaureba Acõreã bia jara trãya, baribara mla cawa ba bedeade bida trãya.

16 Ba jaureba Acõreã bia bedeaibara, baa jaraãa cawa uricaba çsãwã wãrãana ai?*

17 Wãrãda baa mãwã bedeabara Acõreã bia bedea baa, baribara de-wararãda carebaẽ baa biara ijãnamãrẽã.

18 Mla Acõreã bia baãda abaria mra bãra cãyãbara dadjia urinaca bedeade auãuara bedeabari bẽra.

19 Baribara djabarã dji jare duanane mmaarã dadjia urinaca bedeade dãrã bedei cãyãbara biara baa dadjia uribada bedeade dãrãẽ jaradiaida.†

20 Djabarã, warra zaquerã quira beadaãdua. Adjirãba cadjiruada bio adua panã. Baribara Acõreã Jaureba obi badebemada drõãrã quira cricha beadaãdua. Waa warra zaquerã quira cricharãnadua.

21 Acõre Bedeade nãwã ba baa: “Dadjirã Boroba jara baa: mra naã puru ume drua aibemarã itedeba, adjia urinaca bedeabada eberãrãneba bedeyaa. Mãwãmĩna mã bedeara urĩ ama panania.”‡

22 Maãba cawa panã dadjia urinaca bedeade bedeira Jesu iã bea carea baãda, aãbãra Jesu iãẽ beaa unubi baa Acõreãba cawa oida.§ Baribara Acõreãneba bedeira Jesu iã bea carea baa, Jesu iãẽ bea carea baãda.

23 Maã carea djabarã abaa dji jare duanane jumarãda dadjia urinaca bedeade bedea duananibara, mãne çcãra Jesu iãẽ beada wa Acõreã bedea urĩ quira beada eãa zesidara çadjia jaraãaẽca bãrãra quiraẽ duanãda?

24 Baribara jumarãda Acõreãneba bedeaibara, mãne Jesu iãẽ bada wa Acõreã bedea urĩ quira bada eãa zesira bãrãba jara panã urĩ baãbeba idjia cawaya cadjirua obarida idjaba Acõreã quiraãpita bedeade bada.

25 Idji soãe mẽrã erobaãara ebuãa cawaya. Mãne chirãborode cobepeda Acõreã bia bedeyaa idjaba jaraya Acõreã wãrãda bãra ume bada.

Abaa dji jarebadaã jũma quiraãipa oãdua

26 Maã carea djabarã, çsãwã jipaara odi? Bãra abaa dji jare panane çcãra trãbi Acõreã Bedeadebemada trããnida panã, çcãra Acõreã bedeara jaradiaãda panã, çcãra Acõreãba cawabiãda jarããda panã, çcãra dadjia urinaca bedeade bedeaãda panã, idjaba çcãra maã bedeaãara

* **14:16** *Wãrãana ai.* Griego bedeade ba baa: “Amén.” Maã bedeara hebreo bedeaã. Crichada umẽ jara baa. Eãuãda jara baa “bia baa mãwã baãda” idjaba eãuãda jara baa “wãrã.” † **14:19** *Dãrã bedei.* Griego bedeade ba baa “bedea die mil.” *Dãrãẽ.* Griego bedeade ba baa “bedea juesumabe.” ‡ **14:21** Isaia 28:11-12. Acõreã israelerãa jarasiaã adjia ijãnaẽ panã carea drua aibemarãba adjirãra ayã edeãda. § **14:22** *Jesu iãẽ beaa unubi baa Acõreãba cawa oida.* Griego bedeade mãra ebuãa baãda.

cawa jaradida panla. Baribarla jūma maḡara odida panla djabarāba biara ijānamārēā.

²⁷ Dadjia ūrīnaca bedede bedeadibarla, djaba umé wa ūbeabe māwā bedeadida panla. Baribarla aba aba bedeadida panla. Bedeadacarea abalaba maḡ bedeadara cawa jaraida bla.

²⁸ Baribarla djabarā ābaa dji jare panane maḡ bededa cawa jarabarida neḡbala, dadjia ūrīnaca bedede bedea quīrīā bara chupea baida bla. Idji crīchade Ācōrēa chupea bedeaida bla.

²⁹ Ara maḡ quīrāca Ācōrēneba bedeadadara umé wa ūbea bedeadida panla. Maḡne jūmarāba ādjia bedea panara quīrācuīta ūrīnida panla wārā cawaya.

³⁰ Djaba aba bedea blade Ācōrēba dji ūrī duananebema abala ne cawabisira, dji bedea blaba maḡ djabara idu bedeadida bla.

³¹ Jūmarāda aba aba Ācōrēneba bedeadida panla cawa wānamārēā idjaba biara ijānamārēā.

³² Ācōrēneba bedeadarira cawaēne bedea nūmecaa, ātebala poya jḷābaria bedei carea.

³³ Ācōrēba bla nūmebicaa, ātebala necai baida diabarria.

³⁴ Ācōrē ēberārā ābaa dji jarebadaza wērārāra bedeadie panla, ātebala chupea ūrīnida panla. Ādji quima bedeara ijā beadida panla judiorā leyba jara bla quīrāca.

³⁵ Wērārāba iwīdi quīrānibarla, digūda panane ādji quimaa iwīdidida panla. Djabarā ābaa dji jare duanane wērā bedeara biē bla.

³⁶ Ācōrē bedeara bārāneba zesica? Ābabe bārāmaa zesica?

³⁷ Bariduaba Ācōrēneba bedeadarida crīcha balbala, wa Ācōrē Jauredēba ne o bada crīcha balbala, maḡ ēberāba jaraya māa naḡ cartade balbalarā dadjirā Boroba obi bada.

³⁸ Bariduaba maḡgāda igaraibarla, idji sida igaradadua.

³⁹ Maḡba djabarā, biara jaradadua Ācōrēneba bedeadida. Idjaba dadjia ūrīnaca bedede bedeadadara idu bedeadidadua.

⁴⁰ Baribarla jūmaena quīrācuīta quīrāipa odadua.

15

Crito ḡrēbadadebema

¹ Maḡ awara djabarā, māa bārāa quīrānebabīya bedea bia Jesucritodebema māa bārāa jaradiadada. Maḡ bedeara bārāba māneba cawasīdaa idjaba bio ijā panla.

² Māa jaradiadara wārāda ijā pananibarla, Ācōrēba ēdra edaya. Ijā pananaēbala, bādji quīrābe ijāsīdaa.

³ Māa cawada crīcha dramaara bada naārā bārāa jaradīasia. Naḡgā basīa: Critora dadjirā cadjirua carea beusia Ācōrē Bedede bā bla quīrāca.*

⁴ Idjira tḷbarisīdaa, maḡbe ewari ūbeade beu badada ḡrēbasīa Ācōrē Bedede bā bla quīrāca.†

⁵ ḡrēbadacarea ara idjida Pedroa unubīsīa.‡ Maḡare idjia doce edadarāa ara idjida unubīsīa.

⁶ Māwānacarea ara idjida djabarā quīnīento auḡu ābaa panāa unubīsīa. Ādjirānebemada ḡcala jaidasīdaa baribarla zocārā wadībīda zocai panla.

⁷ Maḡ quīnīento djabarāba Jesu unupedacarea ara idjida Santiagoa unubīsīa.§ Māwānacarea ara idjida jūma idjia diabuedarāa unubīsīa.

* 15:3 Isaía 53:5-12. † 15:4 Salmo 16:8-11; Isaía 26:19. ‡ 15:5 Pedro. Griego bedede bā bla "Cepa." § 15:7 Santiago. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Idjira Jesu djaba basīa.

8 Jīrũare m̄la unubisia. M̄ra warra ʌradʌgada quĩr̄ca dji biẽ badamĩna m̄w̄a unubisia.*

9 W̄r̄ada m̄ra Jesucritoba diabuedadebema dji edaara ʌʌa. Ācõrẽ eber̄r̄a biẽ oi carea ep̄e baða b̄er̄a bia ʌʌeã eber̄r̄aba m̄ra idjia diabuedada jaradam̄r̄eã.

10 Baribʌʌʌ Ācõrẽba idji biadeba m̄ra ʌsia Jesucritoba diabuedada bam̄r̄eã. Idji quĩr̄iãbe m̄ra m̄w̄a ʌe basía. Ātebʌʌʌ jũma Jesucritoba diabuedar̄a c̄yãbara m̄a idji itea auɖuara o ʌʌa. Baribʌʌʌ ara m̄djideba m̄w̄a oẽ ʌʌa. Ācõrẽbʌʌʌ idji biadeba m̄ra careba ʌʌa m̄w̄a om̄r̄eã.

11 Waabema Jesuba diabuedar̄aba idjidebemada jaradia panʌbʌʌʌ wa m̄a jaradia ʌʌbʌʌʌ, abarida jaradia panʌʌa. Idjaba b̄ar̄aba ara maĩ beɖeara ĩj̄asidaa.

Djabar̄a beupedada ʌr̄ebadebema

12 Dair̄aba Crito ʌr̄ebadebema jaradia panʌʌa. Maĩda ʒs̄aw̄a ʌcʌʌʌ b̄ar̄anebemaba beupedadara ʌr̄ebadeana a panʌʌ?

13 Beupedadada ʌr̄ebadebʌʌʌ, maĩba jara ʌʌa Crito sida ʌr̄ebaẽ basida.

14 Critoda ʌr̄ebaẽ basibʌʌʌ, m̄w̄ara dadji quĩr̄iãbe jaradia panʌʌa idjaba b̄ar̄aba b̄adji quĩr̄iãbe idjira ĩj̄a panʌʌa.

15-16 Critoda ʌr̄ebaẽ basibʌʌʌ, Ācõrẽba idji ʌr̄ebabisiada abʌdade daiba Ācõr̄enebemada sewada jara panʌʌa. W̄r̄ada beupedadada ʌr̄ebadebʌʌʌ, maĩba jara ʌʌa Crito sida ʌr̄ebaẽ basida.

17 Critoda ʌr̄ebaẽ basibʌʌʌ, b̄adji quĩr̄iãbe idjira ĩj̄a panʌʌa idjaba wadibiða cadjiruade panʌʌa.

18 M̄w̄ara jũma Crito ĩj̄a bea beupedadara aduasidaa.

19 Dadjir̄aba Critodeba ababe naĩ ejuãne bia beaðida cr̄icha panʌbʌʌʌ, jũmar̄a c̄yãbara m̄iã djuburiara panʌʌa.

20 Baribʌʌʌ Ācõrẽba w̄r̄ada Critora beu badada ʌr̄ebabisia. Beupedadebema idjidra dji naãr̄a ʌr̄ebadaa. M̄w̄a Ācõrẽba unubisia jũma idjider̄a sida w̄r̄ada ʌr̄ebadida.

21 Eber̄a abaʌba cadjirua oða carea dadjir̄ara beuɖia. Ara maĩ quĩr̄ca eber̄a abaʌba bia oða carea dadjir̄ara ʌr̄ebadida.

22 Jũmar̄ada Adaãneba zepedada b̄er̄a beubadaa. Ara maĩ quĩr̄ca Critodeba jũma idjider̄ada wayacusa zocai panania.

23 Critoda naãr̄a ʌr̄ebasia. Idji waya zebʌʌʌde idjider̄ada ʌr̄ebadida.

24 M̄w̄anacarea naĩ ejuãra jõya. Maĩ ewaride Critoba jai boror̄ada, jai dromar̄ada, jai m̄sr̄a bea sida jũma poyaya. Maĩbe idji puruda dadji Zeza Ācõr̄eã diaya.

25 W̄r̄ada Critora jũmar̄a boroda baída ʌʌa aba jũma idji dji quĩr̄ura poyabʌʌʌdaa.†

26 Jīrũare idjia dadji beuira jõbiya, maãgʌ sida idji ume dji quĩr̄u b̄er̄a.

27 Ācõrẽ Beɖeade jara ʌʌa: “ʌʌa ne jũmada idji jʌwaeða ʌsia.”‡ Ne jũma Crito jʌwaeða ʌsida jara ʌm̄ina ebuða ʌʌa Ācõrẽba ara idjida Crito jʌwaeða ʌe basida. Ācõrẽbʌʌʌ ne jũmada Crito jʌwaeða ʌsia.

28 Ācõrẽ Warra Critoba ne jũma poyadacarea ara idjida Ācõrẽ jʌwaeða beya Ācõrẽba ne jũmada idji jʌwaeða ʌeða quĩr̄ca. M̄w̄abʌʌʌ Ācõrẽba ne jũmada idji jʌwaeða erobaya.

* 15:8 Hecho 9:1-6. † 15:25 *Aba jũma idji dji quĩr̄ura poyabʌʌʌdaa.* Griego beɖeade n̄aw̄a ʌʌ ʌʌa: “Aba idji jīrũ edre ʌʌbʌʌʌdaa.” ‡ 15:27 Salmo 8:6.

²⁹ Beupedadada ãrëbadaëbΛΓΛ, ¿cãrë cãrëã ãcΛΓΛra beupedada cacuabari borocue panΛ? Æcõrëba beupedadara ãrëbabiëbΛΓΛ, ¿cãrë cãrëã ädjirã cacuabari borocuedi?§

³⁰ Idjaba beupedadada ãrëbadaëbΛΓΛ, ¿daira cãrë cãrëã Jesucrito bedeã carea ewariza minijïchiade bia mïga panΛ?

³¹ Djabarã, bãrãba dadjirã Boro Jesucrito ïjã panΛ carea mãra wãrãda Æsrida ÆΛa. Wãrãda jaraya: ewariza crïcha ÆΛa ëberãrãba mãra Jesu bedeã carea beadida.

³² Epeso purude Æcõrë bedeã jaradial carea mãra bia mïgasia animarã cadjirua bea ume djõ ÆΛ quïrãca.* Beupedadada ãrëbadaëbΛΓΛ, ¿mã bia mïgada carea cãrë biada edasi? Wãrãda dadjirãra ãrëbadaëbΛΓΛ, biara ÆΛa odida ãcΛΓΛba jarabada quïrãca: “Bia ne codia, itua dodia nu beudi bërã.”†

³³ Idu cÿrÿgabirãnadua. Bãrãda cadjirua obadarã ume äbaa nïbaëibΛΓΛ, ädjirãba bãrã bia nïbabadara ãrïnia.

³⁴ Jipa crïchadadua. Cadjiruada waa orãnadua. ΛcΛΓΛ bãrãnebemaba Æcõrëra adua Æea. Mã carea bãrãra peradida panΛa.

Djabarã ãrëbabΛdade ädji cacua sãwã baidebema

³⁵ ΛcΛΓΛba iwidiidiscada: “¿Beupedadada sãwãbΛΓΛ ãrëbadi? ¿Ädjirã cacuara sãwã beadi?”

³⁶ ¿Dji mãwã iwidi ÆΛra crïcha neë tabΛa! Ne uða tunubΛΓΛde dji tara berawabaria.

³⁷ Trigoda uibΛΓΛ wa baridua tada uibΛΓΛ, dji ÆΛwΛΓΛda ucaa ätebΛΓΛ dji tadrΛ ubaria.

³⁸ BaribΛΓΛ mã tadeba Æcõrëba dji ÆΛwΛΓΛda tunubibaria idji Æaida ÆΛ quïrãca.

³⁹ Naã ëjÿãne zocai Æeara abari cacua quïrãca Æeaë. Æberã cacuara awara ÆΛa, animarã cacuara awara ÆΛa, ïbana cacuara awara ÆΛa, Æeda cacuara awara ÆΛa.

⁴⁰ Idjaba bajãne ne quïrãtanoa baraa. Naã ëjÿãne bida ne quïrãtanoa baraa. BaribΛΓΛ bajãne ne biya quedeara awara Æea. Naã ëjÿãne ne biya quedeara awara Æea.

⁴¹ Λmãdau ãnaara awara ÆΛa, jedeco ãnaara awara ÆΛa, chïdau ãnaara awara ÆΛa. Chïdauza ãnaara awara Æea.

⁴² Beupedada ãrëbaëira ne uða quïrãca ÆΛa. Cacua berawabarida joubadaa baribΛΓΛ cacua berawacada ãrëbaya.

⁴³ Cacua biaëda joubadaa baribΛΓΛ cacua biya quiruda ãrëbaya. Cacua ÆÆaë ÆΛda joubadaa baribΛΓΛ cacua ÆÆa ÆΛda ãrëbaya.

⁴⁴ Naã ëjÿãnebema cacuada joubadaa baribΛΓΛ bajãnebema cacuada ãrëbaya. Naã ëjÿãnebema cacuada ÆbΛΓΛ bajãnebema cacua sida ÆΛa.

⁴⁵ Æcõrë Bedeade ÆÁ ÆΛa: “Nabema ëberã Adaã abadara Æcõrëba zocai Æabisia.” BaribΛΓΛ Crito dji jïrÿarebema Adaã abadada Æsria idji jauredeba zocai Æaida diamãrëã.

⁴⁶ Bajãnebema cacuada naãrãbema cacuaëa, ätebΛΓΛ naã ëjÿãnebema cacudrΛ dji naãrãbema. Dji naãrãbema cacua jõnacarea bajãnebema cacuada edaya.

⁴⁷ Nabema ëberã Adaã abadara egoro oða basía. Jïrÿarebema ëberã Jesucrito abadara bajãnebema.

§ 15:29 Corintodebema djabarãba dji beupedada cacuabari borocue pananamïna Æcõrë Bedeade jaraca dadjia mãwã odida panΛda. * 15:32 Hecho 19:23-41. † 15:32 Isaía 22:13.

⁴⁸ Adañ cacuara egoro oda basía. Ara mañ quĩrãca nañ ãjũãnebemarãba eropanãa. Baribãrã Critoba bajãnebema cacuada eroþã quĩrãca bajãnaa wãbãda ãberãrãba eropanania.

⁴⁹ Dadjirãra nabema ãberã egoro oda quĩrãca panãa idjaba bajãneba zeda ãberã Crito quĩrãca panania.

⁵⁰ Djabarã, mãa nañda jaraya: nañ ãjũãnebema cacuara ãcõrẽ bajãnebema purude poya baëa. Cacia ðerawabarira cacua ðerawacama poya baëa.

⁵¹ Ûrĩnadia. ãcõrẽba naëna cawabië ðaðara mãa cawabiya: jũma dadjirãra beuðaða, ãtebãrã cacua quĩrã awara panenia.

⁵² Cawaëne, daupica edabãrãde, jĩrũarebema cachiru jĩguabãrãde mãwã quĩrã awara panenia. Wãrãda ãcõrẽ cachirura jĩguaya. Mãne beupeðaðada cacua ãrĩnacade ãrẽbaðia. Idjaba dadjirã wadi zocai ðeara cacua quĩrã awara panenia.

⁵³ Dadjirã cacua ãrĩbarira cacua ãrĩcada ðeya. Dadji beuida þã cacuara beuca cacuada ðeya.

⁵⁴ Nañ cacua beuida þara cacua beuca ðebãrãde ãcõrẽ Bedeade þã þã quĩrãca wãrãda ðaya. Nãwã þã þãa: “ãcõrẽba dadji beuira jõbisía.”‡

⁵⁵ Idjaba þã þãa:

Beuba waa poya beubiëa. Beuba waa poya puabiëa. §

⁵⁶ ãcõrẽba Moisea diaða leyba cawabi þãa dadjirãba cadjirua obadada. Cadjiruada obada ðerã beuðia.

⁵⁷ Baribãrã ãcõrẽa bia þãaða aðida panãa dadjirã Boro Jesucritodeba beuðidebemada ãdrã edada ðerã.

⁵⁸ Mañ carea mã djabarã, bio ãjã pananadia. Dadjirã Boroba quĩrã þãra bio ãpẽ oðadia. Bãrãba cawa panãa dadjirã Boro itea o panãra ðãdji quĩrãbe o panãda.

16

Djabarã Jerusaleñnebema itea parata jãrã pepeðada

¹ Mañ awara ðãrãba djabarã Jerusaleñnebema itea parata jãrã pebãðadebemada mãa jaraya. Mãa djabarã Galacia druadebemara jaraða quĩrãca oðadia.

² Nabema ewari domiaza ðãdjiza edabãðadebemada waga þãðadia. Mãwãra mã jũëbãrãde ðãrãba ewabe jãrã peðaða.

³ Mã jũëbãrãde djabarã ðãrãba edabãðada mãa Jerusaleñnaa parata diaðe diabueya. Djabarã Jerusaleñnebemarãba ãdjira bia edaðamãrẽã mãa ãdji ume cartada þã diabueya.

⁴ Baribãrã ðãrãmaara mã sida wãida bia þãbãrã, ãdji ume wãya.

Paulo Corintodaa wãida crĩchada

⁵ Mãra naãrã Macedonia druaðaa wãida þãa. Mãbe ðãrãmaa wãya.

⁶ Mãra ðãrã ume ðãrãisicada. ãĩbãrã jũma nañ doidaara þaisicada. Mãbe ðãrãba mãra poya carebaðia mãdji wãbãrãmaa bia wãmãrẽã.

⁷ Ara nawena poya ðãrã ðaë ðerã mãa ðãrãra acãde wã quĩrãëa. Baribãrã dadjirã Boroba quĩrãibãrã, ðãrãmaa wãbãrãde ðãrãica þãa.

⁸ Nama Epeso purude ðaya aba Pentecoste ewari droma jõbãrãðaa.*

‡ **15:54** Isaía 25:8. ãcõrẽba dadji beuira jõbisía. Griego bedeade nãwã þã þãa: “Dji poya þãba beuira mĩbuesía.” § **15:55** Osea 13:14. Griego bedeade mãñ versícúloda nãwã þã þãa: “Beu, çba cũmiara sãma þã? Joubada uria, çba poya ðaðara sãma þã?” * **16:8** Judiorãba ãdji Egiptodeba ãdrãpeðada quĩrãnebada ewari oðacarea cincuenta ewari þãde ãdji néu naãrã ewapeðada carea þãsrída obada ewarida obadjíðaa. Mã ewari dromara Pentecoste abadjiðaa. Levitico 23:15-16.

⁹ Nama m̃ ume dji quĩrũda baramĩna nawena poya Ācõrẽ bedeara bia jaradia ðaya idjaba zocãrãba ïjãb̃daa.

¹⁰ Djaba Timoteoda bãrãma jũẽib̃ra, idjira bãrã tãena bia edadadua wayarãmãrẽã. Dadjirã Boroba quĩrĩã ðara idjia bia o ða m̃a o ða quĩrãca.

¹¹ Maã carea idjira igararãnadua, ãteb̃ra carebadadua m̃ acãde zeb̃ra necai zemãrẽã. M̃a, dewara djabarã biã idji zeida jãã panãa.

¹² Dadjirã djaba Apoloa m̃a bedea djuburiasia dewara djabarã ume bãrã acãde wãnamãrẽã. Barib̃ra ara nawena idjira wã quĩrĩãé ða. Poya wãb̃ra wãya.

Pauloba naã cartade jĩrũare ða

¹³ Quĩrãcuita ðadadua. Jesucritora bio ïjã pananadua. Idjideba sozarra ðadadua idjaba zarea ðadadua.

¹⁴ Ne jũma bãrãba ob̃dara quĩrĩãneba odadua.

¹⁵ Djabarã, bãrãba cawa panãa Acaya druade Estepanaba, idji ãberãrã biã naãrã Jesura ïjãsidada idjaba ãdji crĩchara ðacãdada jũma djabarã carebãdi carea.

¹⁶ M̃a bãrãa bedea djuburiaya ãdjira, jũma ãdji quĩrãca bea siã ãpẽnamãrẽã. Jũma Ācõrẽ traju o panãra, djabarã careba panã siã ãpẽnadua.

¹⁷ Djaba Estepanada, Fortunatoda, Acaico siã m̃ma jũẽpedada bẽrã ðasriã ða. Ādjirãba bãrã cacuabari m̃ra careba panãa.

¹⁸ Ādjirãba m̃ sora ðasridabisidaa bãrã so ðasridabipedada quĩrãca. Ādjirãnebemada, djabarã ãdjirã quĩrãca panã siã bia crĩchaadua.

¹⁹ Djabarã Asia druadebemaba quĩrĩã panãa bãrãra bia pananida. Djaba Aquilaba, djabawẽrã Priscilaba, djabarã ãdji dede ãbaa dji jãrebada biã dadjirã Boroãba quĩrĩã panãa bãrãra bia pananida.

²⁰ Djabarã jũmarãba quĩrĩã panãa bãrãra bia pananida. Wãrã quĩrĩãneba dji bia edadadua.†

²¹ M̃ra Paulo. Naãg̃ra bedeara ara m̃dji jãwaba ðab̃ra.

²² Bariduaba dadjirã Boro Jesucritoda quĩrĩãé b̃ra, Ācõrẽba maã ãberãra biẽ ðaya. ¡Zedua, dadjirã Boro!

²³ M̃a quĩrĩã ða dadjirã Boro Jesucritoba idji biãdeba bãrãra careba ðaida.

²⁴ Jesucritodeba m̃a bãrãra wãrãda quĩrĩã ða.‡

† 16:20 *Wãrã quĩrĩãneba.* Griego bedeadẽ ðã ða: “Isõ bia quĩrudẽba.” ‡ 16:24 Griego bedeadẽ ãcãra cartade jĩrũare ðã ða: “Bia ða mãwã ðaida.”

2 CORINTO UMÉBEMA CARTA PAULOBA BΛDΛ DJABARĀ CORINTO PURUÐEBEMA ITEA

Nabema carta djabarā Corintodebema itea bΛdacarea Pauloba naļ cartada bΛsia. Dewara carta bea cāyābara naļ cartade ara idjidebemada ebudaara bΛsia.

Djabarā Corintodebemaba carta Pauloba naārā bΛdada acΛdapeða ijāsīdaca bΛa. Maļ carea abaλba cadjirua o baðada Pauloba quīrādoasia (2:5-11). Idjaba Paulora sobiasia ādjia cadjirua o pananada igarapedaða bērā (7:2-16). BaribΛrΛ ācΛrΛ eða zedapeða jara panesīdaa Paulora wārāda Jesucritoba diabuedaēða. Ādjia jarabadjīdaa Pauloba mamaa wāyaana apeða wāē bΛ bērā sewaiða bΛda (1:15deba aba 2:4daa). Idjaba jarabadjīdaa ādjia parata djabarā Jerusaleñnebema itea jΛrΛ pebΛdara Pauloba ara idji itea edabarīda. Maļ awara jarabadjīdaa ādjida Jesucritoba diabuedarā dji dromarāda (11:4). Djabarāba maļ ēberārā beðeada ijāpeðaða bērā Pauloba cawa crīchaē besia (11:1-15).

Capítulo 1neba aba 7daa Pauloba bΛsia Jesucritoba idjira wārāda diabuedaðebemada. Capítulo 10deba aba 13daa abarīda bΛ bΛa. Maļ awara jara bΛa ādjirā acΛde wābΛrΛde waði cadjirua o beara quīrā djuburiaēða. Capítulo 8deba aba 9daa bΛ bΛa sāwā parata djabarā Jerusaleñnebema itea jΛrΛ peðīda panΛda.

Naļ cartade dji crīcha dromada 5:20de bΛ bΛa: “Daira Critoba diabuedarāa. Daīdeba Ācōrēba bārāa beðea djuburia bΛa idji ume ibīaðamārēā. Daība Crito trāneba bārāa beðea djuburiabΛdaa: Ācōrē ume ibīaðada.”

Naļ cartade Pauloba naārā bΛda

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bērā māra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mā ume bΛa. Naļ cartara bΛbΛrΛa Ācōrē ēberārā Corinto puruðebema itea, jūma idji ēberārā Acaya druade bea itea biða.

² Māa quīrīā bΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biða ādji biāðeba bārāa careba pananīda idjaba necai baira bārāa dia pananīda.

Paulo mīgaða

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa bia beðeāðīda panΛa. Idjira dadjirā quīrā djuburiabari Zezaa, dadjirā sobiabibari Ācōrēa.

⁴ Ne jūmane bia mīga panΛne idjia daira sobiabibaria dewara bia mīga beða sobiabīðamārēā idjia dai sobiabīða quīrāca.*

⁵ Wārāda Crito carea daira bio bia mīgabadamīna idjīdeba ne jūmane sobiabadaa.

⁶ BaribΛrΛ daira māwā bia mīga panΛa bārā sobīaðamārēā idjaba cadjiruadebemada ēðrΛðamārēā. Ācōrēba dai sobiabībΛrΛde bārā sīda daīdeba sobiabadaa. Māwā bārāa dai quīrāca bia mīgabΛdade poya droaða.

⁷ Daība cawa panΛa bārāba Ācōrēa wārāda bio ijā panΛda. Cawa panΛa bārāa dai quīrāca bia mīgabadamīna Ācōrēba bārāa dai quīrāca sobiabībarīda.

⁸ Djabarā, daība quīrīā panΛa bārāba cawāðīda daira Asia druade wārāda bia mīga panasīdaða. Jācua mīga panana bērā waa poya droadaēða crīchasīdaa. Abeða poya zocai ēðrΛðaēða crīchasīdaa.

* 1:4 Isaía 40:1.

9 Wārāda दौरā beaḍida crīchasiḍaa. Baribara jūma māwāsia ara daduba poya ēdraḍida crīcharānamārēā ātebara beupeḍada ārēbabibari Ācōrēba ēdra ḅaḍida iḅanamārēā.

10 Idjia dai beaḍibeḅemada ēdra ḅasia idjaba wayacusa beaḍida crīchasiḍara ēdra ḅaya. Daiba wārāda iḅa panla idjia dai beaḍibeḅemada ēdra ḅaḅaḍida.

11 Bārā biḍa dai carea Ācōrē iwidi pananeba careba panla. Zocārāba māwā iwidi panla bēra zocārāba Ācōrēa bia ḅaḍa adia idji biḍeba dai careba ḅa carea.

Paulo Corintoda wāi baḍa

12 Naḅ carea ḅasriḍa panla: daiba cawa panla so jipa pananeba, crīcha biḍeba naḅ ējūāneḅemārā tāēna, bārā tāēna biḍa bia nīnada. Maḅ so jipa baira, crīcha bia siḍa Ācōrēbara diabaria. Daira naḅ ējūāneḅema necawaḍeba māwā nīnaēa, ātebara Ācōrēba idji biḍeba careba ḅa bēra māwā nīnaa.

13-14 Daiba cartade ḅaḍaca bārāba poya cawaḍaḍa. Māa crīcha ḅa bārāba maārī cawapeḍadara biara cawa wānida. Māwā bārāra dai carea ḅasriḍaḍia idjaba dadjirā Boro Jesu zebraḍe दौरā carea ḅasriḍaḍia.

15 Bārāra mā carea wārāda ḅasriḍaḍida crīcha ḅa bēra, naārā māa crīcha basia ḅarima umé bārā acḅe wāida biara carebai carea.†

16 Māa crīcha basia Macedonia druadaa wābaraḍe naārā bārāda acḅe wāida. Maḅbe Macedonianaa wāpeḍa jēda bārā acḅe wāida crīcha basia. Māwā Judea druadaa wābaraḍe bārāba māra poya carebaḍida crīcha basia.

17 Baribara māa crīcha baḍa quīrāca oḍaē bēra ḅbārāmaārā māa wariwaria jarasica? ḅBārāmaārā māa oyada adara waya oēana abarica mādjia o quīrā ḅa quīrāca oi carea?

18 Ācōrēa beḍea aba ḅa. Idjia cawa ḅa daiba jarapeḍadara wārā basida. Daiba bārāmaa wāniana adapeḍa ara maḅne wānaēana aḍaē basia.

19 Silvanoba, Timoteoba, māa biḍa bārāa Ācōrē Warra Jesucritobeḅemada jaradia panasiḍaa. Jesucritoba oyada adara waya oēana aca. Idjia oyada adara jūma obaria. (Ara maḅ quīrāca दौरā panla.)

20 Wārāda Ācōrēba oi jaradara jūma Critoḍeba obaria. Maḅ carea dadjia Ācōrēa iwidiḅaḍade Critoḍeba wārāana abadaa.‡ Māwā idjida bia jara panla.

21 Ācōrēbara दौरā, bārā siḍa Crito ume bio waga eroḅa. Idjia dadjirāra edasia.

22 Idji Jaureda dadjirāza diasia sēyāda ḅamārēā. Māwā cawabi ḅa dadjirāra idjideda. Idjaba dadjirā soḍe ḅasia cawaḍamārēā jūma idjia diai jaradara wārāda eḍaḍida.

23 Māa Ācōrē quīrāpita jaraya: Corintoda wadi wāē ḅa bārā quēā ḅaḍeba sopuabi amaaba.

24 Bārāba Critora bio iḅa panla bēra daiba jara panara oḅo obidaēa. Ababe bārāra careba quīrā panla ḅasriḍa pananamārēā.

2

1 Maḅ carea māa crīchasia bārāra acḅe wāēda. Wayacusa bārā quēā ḅaḍeba sopuabi quīrāē basia.

2 Māa bārāda sopuabibara ḅcaiba māra ḅasriḍabi? ḅBārā sopua ḅeaba māra ḅasriḍabiḍica?

† 1:15 Carebai carea. Griego beḍeade ḅara cartade ḅa ḅa: “ḅasriḍabi carea.” ‡ 1:20 Wārāana abadaa. Griego beḍeade ḅa ḅa: “Amén.” Amén beḍeaba eḍaude jara ḅa “wārā” idjaba eḍaude jara ḅa “bia ḅa māwā ḅaḍida.”

³ Mañ carea bārã ac̣de wãĩ cãyãbara cartada diabuesia. Mãwã m̃ wãḅṛde bārãba m̃ra sopuabidaẽa. Bārãba m̃ra ḅsridabidida paṇa. M̃a cawa ḅa bārãba mãwã ođi ḅrã m̃ ume ãbaa ḅsrida pananida.

⁴ Wārãda mañ cartara ḅsia bārã quẽãĩ carea. Bariḅṛ mãwã ḅlẽ basia bārã sopuadamãrẽã, ãteḅṛ cawadamãrẽã m̃a bārãra wārãda quĩrã ḅda. Mañ carea m̃a sopuadeba, jũmawãyã cṛcha ḅdeba, idjaba jã ḅdeba mañ cartara ḅl basia.

Abaaba cadjirua odada Pauloba quĩrãdoada

⁵ Wārãda abaaaba cadjirua o ḅdeba m̃ra sopuabisia. Bariḅṛ ababe m̃dṛ sopuabiẽ basia, ãteḅṛ berara jũma bārã sida sopuabisia. (Berara jũma bārãda jara ḅa, idjia odara jũmawãyã cadjirua ḅada a quĩrãẽ ḅrã.)

⁶ Berara jũmarãba mañ ãberã cadjirua odara quẽãnapeda ãĩ ḅsidaa. Ara mañba bia ḅa.

⁷ Mañ ḅrã idjia odara quĩrãdoadida paṇa idjaba sobiabidida paṇa jũmawãyã sopua ḅba biẽ berãmãrẽã.

⁸ Mañ carea m̃a bārãa bedea djuburiaya wayacusa cawabidamãrẽã bārãba idjira quĩrã paṇda.

⁹ M̃a naẽna mañnebemada ḅsia bārãba wārãda jũma m̃a jaradada jã ođi cawaya.

¹⁰ Abaaaba cadjirua odada bārãba quĩrãdoasidara m̃a bida quĩrãdoaya. Cadjirua m̃a quĩrãdoaida ḅda wārãda basiḅṛ, mañ cadjiruara Crito quĩrãpita jũma quĩrãdoasia bārã bia duananamãrẽã.

¹¹ Mãwã quĩrãdoasia diauruba dadjirãra cũrũgarãmãrẽã. Idjia sãwã obarida dadjirãba bio cawa paṇa.

Critodeba dadjirãba ne jũma poya paṇa

¹² M̃ra Troa purudaa wãsia bedea bia Critodebemada jaradiai carea. Mama dadjirã Boroba eđa wãbadara ewaḅṛ quĩrãca osia ãberãrãba ũrĩ quĩrãnamãrẽã.

¹³ Bariḅṛ m̃ djaba Titoda unuẽ ḅrã sođe necai baẽ basia. Mañ carea djabarã ume dji j̣repeda m̃ra wãyaana asia. Ara mañda Macedonia druadãa Tito j̣ṛde wãsia.

¹⁴⁻¹⁵ Bariḅṛ ãcõrẽa bia ḅada adida paṇa. Jesucritoba jũma poyapeđa दौरa jũmarã quĩrãpita nocodaa edeḅṛa idjaba daideba druaza idjidebemada cawabi ḅa. Critodebema jaradia paṇne ãcõrẽ quĩrãpita दौरa quera quĩrãca tũãpa paṇa. Idjaba idjidebema cawaira quera quĩrãca ḅa. Mañ querara dji ãdṛdi ãberãrãba, dji aduadi ãberãrã bida ãbadaa.

¹⁶ Dji aduadimaarã mañ querara ãberã beuđa mĩguiaca ḅa, Jesu jãnaẽ paṇneba beuđi ḅrã. Bariḅṛ dji ãdṛdimaarã mañ querara bio tũãpa ḅa, Jesu jã paṇneba zocai panani ḅrã. ¿Caiba ara idji ãḅadeba ãcõrẽ bedeara poya jaradiai?

¹⁷ Daiba parata edadi carea ãcõrẽ bedeara jaradia nĩnaẽa zocãrãba obada quĩrãca. ãteḅṛ Crito ume paṇ ḅrã ãcõrẽba दौरa diabuesia. Mañne idji quĩrãpita cṛcha biadeba jaradiabadaa.

3

ãcõrẽba ãberã ume bedea ḅda djiwidi

¹ ¿Mañ jara paṇneba wayacusa ara daidebemada bia bedea paṇca? ¿Dai bia nĩnanebema cartada bārãa ac̣bidida paṇca jaradiadi carea? ¿Daiba bārãa cartada iwididida paṇca jaradiade wãni carea ãc̣ṛba obada quĩrãca?

² Bārãdr̃ carta dai sode b̃l̃ b̃l̃ quĩrãca pañla. Jũmarãba maã carta ac̃l̃dapẽda cawa pañla daiba jipa jaradiabadada.

³ Daideba bārãba Crito ãjãpedada b̃r̃ã b̃r̃ãra carta Critoba b̃l̃ diada quĩrãca pañla. Idjia maã cartara tintaba b̃l̃ẽ basía, ãteb̃l̃r̃l̃ zocai b̃l̃ ãcõrẽ Jauredeba b̃l̃asia. Mõgara pewedeade b̃l̃ẽ basía, ãteb̃l̃r̃l̃ dadjirã sode b̃l̃asia.*

⁴ ãcõrẽ quĩrãpita daiba Critodeba cawa pañla maãg̃l̃ra wãrãda.

⁵ Daiba poya jaradaẽa ara daduba ãcõrẽ trajura poya odida. ãteb̃l̃r̃l̃ cawa pañla ãcõrẽneba jũma poya odida.

⁶ ãcõrẽba दौरa b̃l̃asia idjia ãberãrã ume bedea b̃l̃da djiwidida poya jaradiadãmãrẽã. Maã bedea b̃l̃da djiwidira ãcõrẽba Moisea diada ley quĩrãca j̃l̃waba b̃l̃daẽa, ãteb̃l̃r̃l̃ ãcõrẽ Jaureba cawabidaa. ãcõrẽba Moisea diada leyba cawabi b̃l̃a cadjirua o pañl̃ carea ãberãrãra beudida pañl̃da, barib̃l̃r̃l̃ ãcõrẽ Jaureba dadjirã zocai b̃l̃aida diabaria.

⁷⁻⁸ ãcõrẽba Moisea diada leyra mõgara pewedeade b̃l̃da basía.† Maã leyba cawabisia cadjirua o pañl̃ carea ãberãrãra beudida pañl̃da. ãcõrẽba maã ley diaside idji dorrodorroaba Moise quĩrãra dorrodorroabisia. Maã carea israelerãba Moise quĩrãra poya ac̃l̃daẽ basía. Maã dorrodorroa b̃l̃ra pĩãca j̃b̃l̃r̃l̃ badãmĩna waðibida poya ac̃l̃daẽ panasidaa.‡ Wãrãda ãcõrẽba idji dorrodorroaba unubisia maã leyra bio bia b̃l̃da. Barib̃l̃r̃l̃ idjia bedea b̃l̃da djiwidira idji Jaureba cawabi b̃l̃ b̃r̃ã ¿Moisea diada ley cãyãbara biara b̃l̃ẽca?

⁹ Wãrãda maã leyba ãberãrãra beudida pañl̃da jara b̃l̃ãmĩna bio bia b̃l̃a. Barib̃l̃r̃l̃ ãcõrẽba bedea b̃l̃da djiwidira biara b̃l̃a. Maãba cawabi b̃l̃a sãwã ãcõrẽba dadjirãra jipa unubarida.

¹⁰ ãcõrẽba Moisea diada leyra bio bia badãmĩna idira mãcuaẽ b̃l̃a idjia bedea b̃l̃da djiwidira biara b̃l̃ b̃r̃ã.

¹¹ ãcõrẽba Moisea diada leyra naẽna bio bia badãmĩna ewariza bai careabe-maẽ basía. Barib̃l̃r̃l̃ idjia bedea b̃l̃da djiwidira j̃oca b̃r̃ã biara b̃l̃a.

¹² Maã bedea b̃l̃da djiwidira wãrãda j̃ocada cawa pañl̃ b̃r̃ã daiba maãg̃l̃ra ebuda jaradiabadaa.

¹³ Daiba ni cãrẽ sida m̃r̃ãnãcaa Moiseba idji quĩrã m̃r̃ãna quĩrãca. Moiseba idji quĩrãra b̃l̃r̃abadjia israelerãba idji quĩrã dorrodorroa j̃b̃l̃r̃l̃da unurãnamãrẽã.

¹⁴⁻¹⁵ Barib̃l̃r̃l̃ ãdjirãba maãg̃l̃debemada cawadaẽ basía. ãdji crĩchara wuaba b̃l̃r̃á eropañl̃ quĩrãca b̃l̃asia. Idi bida ãcõrẽba Moisea diada ley ac̃l̃badade judiorãba cawadãcaa. ãdji crĩchara waðibida wuaba b̃l̃r̃á eropañl̃ quĩrãca b̃l̃a. Ababe Critodeba poya cawadã. Idjiab̃l̃r̃l̃ ãdji crĩcha wuaba b̃l̃r̃á eropañl̃ra ãrã b̃l̃aya.

¹⁶ Wãrãda abãl̃ba ãjãb̃l̃r̃l̃de idji crĩcha wuaba b̃l̃r̃á ero b̃l̃ quĩrãca b̃l̃ra dadjirã Boroba ãrã b̃l̃aya.

¹⁷ Dadjirã Boro ab̃l̃r̃l̃de ãcõrẽ Jaureda jara b̃l̃a. Dadjirã Boro Jauredeba nĩbabarira cadjiruadãbemada, ãcõrẽba Moisea diada leydebeba sida ãdr̃l̃asia.

¹⁸ Dadjirãba Critoda ãjã pañl̃ b̃r̃ã dadji quĩrãra wuaba b̃l̃r̃á eropañl̃ quĩrãca pañl̃ã. Maã b̃r̃ã dadjirãneba dewararãba dadjirã Boro quĩrãwãrẽãra unu pañla quĩrã ac̃l̃badade ac̃l̃ pañl̃ quĩrãca. Maãne dadjirã Boro Jaureba dadjirãra ewariza biara o wãa dadjirã Boro quĩrãca pananamãrẽã.

* 3:3 Jeremia 31:31-34. † 3:7-8 Exodo 31:18. ‡ 3:7-8 Exodo 34:27-35.

4

¹ Ācōrēba quīrā djuburiađeba idji beđeara idu jaradiabi Ɂa bērā daiba poyadađe da crīchadacaa.

² Ne jūma cadjirua ēberārāba mērā obadada, mīā pera obada sida daiba igarasidaa. Djārāra cūrūgadacaa. Ācōrē beđeara āi jaradiadacaa, āteɁaɁa wārā beđeara ebuda jaradiabadaa. Māwā Ācōrē quīrāpita daiba jūmarāa cawabibadaa jipa o panɁa.

³ BaribɁaɁa beđea bia Critođebema daiba jaradia panɁa wadibida ebuda ɁaɁaɁa, ababe dji aduadimaarā māwā Ɂa.

⁴ Jipa jaraibɁaɁa, Ācōrē iĵāé beamaarā ebuda Ɂa. Naĵ ējūāne diauruda ādjirā boroa. Diauruba ādjirāa wārā beđea bia Critođebemada idu cawabié Ɂa dauberrea o Ɂa quīrāca.* Māwā ādjirāba Crito bia quiruđebemada poya cawadaéa. Critora Ācōrē bērā māwā bia quirua.

⁵ Ara daidebemada jaradia panɁa, āteɁaɁa jaradia panɁa Jesucritora jūmarā Boroda. Idjaba daiba jara panɁa Jesura quīrā panɁa bērā दौरā bārā nezocada.

⁶ Naĵ ējūāra jūma pāima Ɂadada Ācōrēba ānabisia.† Ara maĵ quīrāca idji ānaada dadjirā sođe ānabisia. Maĵba jara Ɂa idji biya quiruđebemada Critođeba dadjirāa cawabisida.

Crito iĵā Ɂađeba nībađi

⁷ Critođebema beđea biya quirura daiba eropanɁa. Māwāmīna naĵ cacuara ɁaɁa Ɂa idjaba ārīcha Ɂa zoco quīrāca. Maĵ bērā jūmarāba cawa panɁa dai Ɂađeba maĵ beđeara jaradia panɁa, āteɁaɁa Ācōrē Ɂa waiɁa Ɂađeba jaradia panɁa.

⁸ दौरā ne jūmane bia mīga panɁmīna poya ēdrɁađe da crīchadacaa. Sāwā odida cawadaé panɁne poya ođadē da crīchadacaa.

⁹ Ēberārāba दौरā bié o panɁmīna Ācōrēba igaraé Ɂa. Ādjirāba दौरā bia mīgabi panɁmīna poya beadaéa.

¹⁰ Dai wāɁadaza ēberārāba दौरā bea quīrā panɁa Jesu beapeđada quīrāca. BaribɁaɁa Jesuba दौरā careba Ɂa bērā ādjia daiđeba Jesu zocai Ɂa unubadaa.

¹¹ Wārāda dai wadi zocai panɁne Jesu carea ēberārāba दौरā bea quīrā panania. Māwā dai cacua beuida Ɂađeba jūmarāba Jesu zocai Ɂa ununia.

¹² Wārāda ēberārāba दौरā bea quīrā panɁmīna daiba jaradia panɁa bārāba iĵāsidaa. Maĵ bērā ewariza Ācōrē ume zocai panania.

¹³ Ācōrē Beđeade Ɂa Ɂa: “Mā Ācōrēra iĵāna bērā beđeasia.”‡ Abari quīrāca daiba Ācōrēra wārāda iĵā panɁ bērā idjidebemada beđea panɁa.

¹⁴ Ācōrēba dadjirā Boro Jesura ārēbabisia. Daiba cawa panɁa ara maĵ Ācōrēba dai sida Jesu quīrāca ārēbabida. Maĵbe दौरā bārā ume ābaa idji quīrāpita Ɂa.

¹⁵ दौरā bia mīga panɁa bārā bia beadamārēā. Maĵne Ācōrēba idji biđeba ēberārāda zocārā ēdrɁ edabɁaɁa. Māwā zocārāba idjia bia Ɂa adia idjaba idjida bia jaradia.

¹⁶ Maĵ bērā daiba waa jaradiadađe da crīchadacaa. दौरā ewariza cacua Ɂađara wānamīna Ācōrēba careba Ɂa dai sođe ɁaɁa beadamārēā.§

¹⁷ Dai ara nawena bia mīgabadora dārāéne jōya. BaribɁaɁa daiba bajānebema crīcha panɁne jūma maĵga droa panɁa mācua zarea Ɂa. Wārāda dai bia mīga panɁ carea bajāne bio bia panania. Maĵ bia pananira ewariza Ɂa.

* **4:4** Wārā. Griego beđeade Ɂa Ɂa “ānaa.” † **4:6** Genesi 1:3. ‡ **4:13** Salmo 116:10. § **4:16** Ācōrēba careba Ɂa dai sođe ɁaɁa beadamārēā. Griego beđeade nāwā Ɂa Ɂa: “Ācōrēba dai sora djiwidiara o Ɂa.”

¹⁸ Mañ carea dauba unubadara daiba crīcha panΛēa, ātebΛrΛ dauba ununacada crīcha panΛa. Dadji dauba unubadara isabe jōbaria, baribΛrΛ dauba ununacara jōcaa.

5

¹ Nañ ějũāne nañ cacuara dārā droaca bērā wua de quĩrāca bΛa.* Dadjirāba cawa panΛa nañ cacua beudacarea Ācōrēba dadjirāa cacua beucada bajāne diaida. Mañ cacuara ěberāba ođaa.

² Mañ carea nañ cacuađe panΛne dadjirāba cacua bajānebemada bio eda quĩrīā panΛa.

³ Mañ cacuara dadjirāba bajāne eropanania. Bajāne cacua neě beadaēa.

⁴ Wārāda dadjirā nañ cacuađe panΛne bia mīgabadaa idjaba mīā sopua bedeabadaa. BaribΛrΛ mΛa jaraē bΛa dadjirāra beu quĩrīā panΛda nañ cacua eroheada amaaba. ĀtebΛrΛ bajānebema cacuada eda quĩrīā panΛa. Māwā dadji cacua beuida bΛra jōpeđa dadji cacua beucadrΛ beya.

⁵ Wārāda Ācōrēba dadjirāra mañ carea osia. Idji Jaurera dadjirāa diasia cawađamārēā jūma idjia diai jarađara wārāda edađida.

⁶ Mañ bērā dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda bΛcārīnaa. Dadjirāba cawa panΛa nañ cacuađe panΛne dadjirā Boro bΛma panΛēda.

⁷ Dadji dauba unu panΛneba nīnaēa, ātebΛrΛ Ācōrē ĩjā panΛneba nīnaa.

⁸ Mañ carea dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda bΛcārīnaa. Dadjirāra biara nañ cacuađebemada ědrΛ quĩrīā panΛa dadjirā Boro ume ābaa beađi carea.

⁹ Mañ carea nañ cacuađe panΛne wa beusidara, dadjirāba jūma o quĩrīā panΛa Ācōrēba bia unumārēā.

¹⁰ Wārāda Critoba jūma dadjirāra cawa oya. Idjia dadjiza diaya dadjia nañ cacuađe o bađa quĩrāca. Bia o basibΛrΛ, ara mañ quĩrāca diaya. Biě o basibΛrΛ, ara mañ quĩrāca diaya.

Ācōrē ume ibiadidebema

¹¹ Dadjirā Borora waya panΛ bērā daiba ěberārāa jara panΛa idjida ĩjānamārēā. Ācōrēba cawa bΛa daiba crīcha biadeba jaradia nīnada. MΛa crīcha bΛa bārā bida cawa panΛda.

¹² Wayacusa daidebemada bārāa bia beđea panΛēa, ātebΛrΛ quĩrīā panΛa bārāba daidebemada poya bia crīchađida. Māwā ĩcΛrΛba dai biě jarabΛdađe bārāba daidebemada poya bia jaradia. MaĳΛrāba ādji dauba bia unu bΛda biara crīchabadaa. Sođebemada crīchađacaa.

¹³ ĩcΛrΛba jara panΛa दौरa quĩrāē panΛda. Daida māwā panΛbΛrΛ, Ācōrēba jara bΛ ođi carea māwā panΛa. Daida quĩrā biabΛrΛ, bārā carebađi carea māwā panΛa.

¹⁴ Critoba दौरa quĩrīā bΛ bērā idjia quĩrīā bΛdrΛ daiba o panΛa. Daiba cawa panΛa ěberā Aba beusida jūmarā carea. Mañ bērā Ācōrē quĩrāpita jūmarāda beusidaa.

¹⁵ Wārāda Critora jūmarā carea beupeđa ĩrēbasia dadji zocai beaba ara dadjia o quĩrīā panΛ quĩrāca waa orānamārēā, ātebΛrΛ idjia quĩrīā bΛ quĩrāca o pananamārēā.

* 5:1 Griego bedeađe versículo 1-4 nāwā bΛ bΛa: “1 Nañ ějũāne dadjirāra wua deđe panabadaa. Dadjirāba cawa panΛa mañ

¹⁶ Mañ carea nañ ãjũãnebemarãba djãrã acɭbada quĩrãca idira daiba ni abaɭda acɭdaca. Naẽna daiba Critodebemada mãwã crĩcha pananamĩna idira mãwã odaca.

¹⁷ Wãrãda abaɭda Crito ume bɭbɭrɭ, idjira ãberã djiwidida mãwã bɭa. Idji naẽna baɭda quĩrãca bɭãã ãtebɭrɭ ãberã djiwidia.

¹⁸ Jũma mãɭɭara ãcõrẽba osia. Critodeba dadjirãra idji ume bia bɭsia idjaba daira bɭsia mãɭɭdebemada ãberãrãa jaradiadamãrẽã.

¹⁹ Wãrãda Critodeba ãcõrẽba nañ ãjũãnebemarãra idji ume bia bɭsia. Dadjia cadjirua opeɭadara jũma quĩrãdoasia. Idjaba mãñ bedea idji ume bia baidebemada daia diasia jaradiadamãrẽã.

²⁰ Mañ bẽrã daira Critoba diabuedarãa. Daideba ãcõrẽba bãrãa bedea djuburia bɭa idji ume ibiadamãrẽã. Daiba Crito trãneba bãrãa bedea djuburiabɭdaa: ãcõrẽ ume ibiadada.

²¹ Critoba cadjiruada oca basia. Baribɭrɭ dadjirã carea ãcõrẽba idjira dji cadjirua quĩrãca unusia. Mãwã Critodeba ãcõrẽba dadjirãra jipa unu bɭa.

6

¹ Daiba ãcõrẽ ume ãbaa idji trajuda o panɭa. Mañ bẽrã daiba bãrãa bedea djuburiadia ãcõrẽba idji biadeba careba bɭda igararãnamãrẽã.

² ãcõrẽ Bedeade mãwã jara bɭa:

Mãa carebai carea bɭda ewaride bɭa iwididara mãa ãrĩa.

Bɭ ãdrɭ edada ewaride mãa bɭra carebasia.*

Wãrã arada mãa jaraya: idi ãcõrẽba idji biadeba careba bɭa. Idi ãcõrẽba ãdrɭ edabaria.

³ Ni cãrẽneba daidebemada biẽ unubidaẽ panɭa daiba jaradia panɭnebemada, ni abaɭba biẽ bedearãnamãrẽã.

⁴ ãtebɭrɭ ne jũmane unubi panɭa daira ãcõrẽ nezocarãda. Bia mãga panɭne, ne neẽ panɭne, minijĩchiade panɭne bida jũma droa panɭneba mãwã unubi panɭa.

⁵ ãberãrãba u eropanɭne, jida eropanɭne, dai ume quĩrũbɭca duanɭne bida mãwã unubi panɭa. Jũmawãyã traja panɭne, cãinaẽ panɭne, ne codaẽ panɭne bida mãwã unubi panɭa.

⁶⁻⁷ Dai jipa nĩnaneba, wãrã crĩcha cawaaɭeba, jũma droa panɭneba, sobiaɭeba, ãcõrẽ Jaure dai soɭe bɭɭeba, wãrã quĩrãneba, wãrã bedea jardiã panɭneba, idjaba ãcõrẽ ɭbɭaɭeba bida mãwã unubi panɭa. Dai jipa panɭneba cadjiruara poyabadaa idjaba ara mãɭba daida cadjiruadebemada jũãtrɭbadaa.

⁸ Eɭaude ãcɭrɭba daida bia jarabadaa. Eɭaude biẽ jarabadaa. Eɭaude daira biẽ trã bɭgabibadaa. Eɭaude bia trã bɭgabibadaa. Daiba wãrã bedeada jara panɭmĩna ãcɭrɭba jara panɭa daira sewaiɭa panɭa.

⁹ Daira bio cawa panɭmĩna ãdjia ununaca ãberãrã quĩrãca obadaa. Daira beuboɭodada crĩcha panɭmĩna waɭi zocai panɭa. Daira puobadamĩna beɭdaca.

¹⁰ Daira sopuabadamĩna ewariza bɭsrɭda panɭa. Daira ne neẽ panɭa. Mãwãmĩna daiba zocãrã ãberãrãa ãcõrẽnebemada cawabibadaa ãdjirãra ne bara bea quĩrãca beɭdamãrẽã. Daira ne neẽ panɭmĩna ãcõrẽneba ne jũmada eropanɭa.

¹¹ Djabarã Corintodebema, daiba soɭeba bãrãra bio quĩrã panɭ bẽrã ebuɭa mãwã jara panɭa.

* 6:2 Isaia 49:8.

12 Wārāda daiba bārāra soḏeba quĩrĩā panΛa, baribΛrΛ bārāba दौरा soḏeba quĩrĩāē panΛa.

13 Maλ bērā mλa bārāa beḏea djuburiaya zezaba idji warrarāa beḏea djuburiabari quĩrāca: daiba soḏeba bārā quĩrĩā panΛ quĩrāca bārā biḏa दौरा soḏeba quĩrĩā pananadua.

Crito ĩjāē bea ume beḏea bΛrānadua

14 Crito ĩjāē bea ume beḏea bΛrānadua. ĩĒberā jipa bΛda sāwā ēberā cadjirua ume bia hai? ĩĀnaada sāwā pāima ume bia hai?

15 ĩCritoda sāwā diauru ume bia hai?† ĩCrito ĩjā bΛra sāwā Crito ĩjāē bΛ ume bia nĩbai?

16 ĩΛwaba oḏa ācōrēda Ācōrē deḏe baida bΛca? Wārāda dadjirāra Ācōrē zocai bΛ de dromaa. Maλ carea Ācōrēba idji beḏeade nāwā jarasia:

Mλra ādjirā ume baya. Ādjirā tāēna nĩbaya.

Mλra ādji Ācōrē baya idjaba ādjirāra mλ ēberārāda beḏia.‡

17 Idjaba dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Ādjirāmabemada āyā wānadua. Ādjirā ume ābaa bearānadua.

Mλa bia unucara igaradadua. Maλbe mλa bārāra bia edaya.§

18 Mλra bārā Zeza baya. Bārāra mλ warrarāda beḏia idjaba mλ caurāda beḏia.

Dadjirā Boro jūma poya bΛba māwā jara bΛa.*

7

1 Djabarā, Ācōrēba dadjirāa maλgΛra jūma oyada ada bērā naλ cacuaba cadjirua obarira, dadji crīchaḏeba obari sida jūma igaradida panΛa. Ācōrē bio waya panΛneba idji itea bia beḏida panΛa.

Paulo djabarā Corintodebema carea bΛsridada

2 Soḏeba दौरा quĩrĩānadua. Daiba ni abaΛda biē oḏaē panΛa, cadjiruada crīchabiḏaē panΛa, cūrūgadaē panΛa.

3 Mλa maλgΛra jaraē bΛa bārā biē jarai carea. Mλa naēna jarasia daiba bārāra soḏeba quĩrĩā panΛda. Idjaba māwā quĩrĩā panania bārā ume ābaa panΛne wa beubΛdaē biḏa.

4 Mλa bārāa ebuda beḏea bΛa cawa bΛ bērā jipa odida. Bārā carea mλra bΛsrida bΛa. Dai bia mĩga panΛne mλra bārā carea sobia babaria idjaba bio bΛsrida babaria.

5 Macedonia druade jūēsidaē दौरा poya ĩnāũnaē panasidaa, ātebΛrΛ ne jūmane bia mĩga panasidaa. दौरा ne waya nĩbabadjidaa idjaba ēberārāra dai ume caicayabadjidaa.

6 BaribΛrΛ Tito jūēside दौरा sobiasidaa Ācōrēba sopua beara sobiabibari bērā.

7 दौरा ababe idji jūēna carea bΛsridadaē basía, ātebΛrΛ bārā carea bΛsridasidaa. Idjia jarasia bārā ume baside bārāba idjira sobiabisidada. Maλ awara nēbΛrΛsia bārāba दौरा unu quĩrĩā panΛda, cadjirua opeḏaḏa carea sopuaba jĩā panΛda, idjaba quĩrĩāneba mλra crīcha panΛda. Maλ carea mλra biara bΛsridasia.

8 Mλa carta naēna bΛḏaba bārāra sopuabidamĩna mλra sopuaē bΛa. Naārā sopua basia. Cawasia bārāra dārā sopuaē pananamĩna maλ cartadeba bārāra sopuabisida.

† 6:15 *Diauru*. Griego beḏeade bΛ bΛa “Belial.” ‡ 6:16 Levitico 26:12; Ezequiel 37:27. § 6:17 Isaía 52:11; Ezequiel 20:41. * 6:18 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13; Isaía 43:6.

⁹ BaribΛΓΛ idira mΛra bΛsrida bΛa. BΛsrida bΛēa bārāra sopuabida bērā, ātebΛΓΛ bΛsrida bΛa bārāba cadjirua o pananara sopuadeba igaradapeda wayacusa Ācōrēmaa zesida bērā. Wārāda Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca bārāra sopuasidaa. Māwā daiba quēāpedada carea bārāra biē beadaē basía.

¹⁰ AbaΛba cadjirua oda carea Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca sopuaibΛΓΛ, idjia cadjirua odara igarapeda Ācōrēmaa zeya. Maλbe Ācōrēba idjira ēdrΛ edaya. Ācōrē ume bia beda bērā maλ sopuadebemada biē crīchacaa. BaribΛΓΛ abaΛda naλ ējūānebemarā sopuabada quīrāca sopuaibΛΓΛ, cadjiruara igaraē bērā beuya.

¹¹ Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca bārāra sopuasida bērā maλ sopuaba bārāa jipa crīchabisia idjaba jipaara obisia. Maλ bērā bārāba jipa o panΛda jūmarāa cawabi quīrīā panΛa. Djababa cadjirua oda carea bārāra quīrūsidaa idjaba Ācōrēba cawa oidebemada wayasidaa. Maλ carea ara maλda dji cadjirua oda ēberāda quēānapeda āi bΛsidaa. Ne jūmaneba bārāba unubisidaa maλ cadjirua oda carea bedeade panΛēda. Maλ awara mΛra unu quīrīā panΛa.

¹² MΛa maλ cartara ababe dji cadjirua oda ēberāa quēāi carea bΛē basía. Idjaba dji biē beda ēberā carebai carea bΛē basía. ĀtebΛΓΛ bΛsia bārāba ijā o panΛneba Ācōrē quīrāpita cawadamārēā wārāda daiare panΛda.

¹³ Jūma maλgΛba दौरا sobiabisia.

Maλ awara bārāba Titora bΛsridabisidaa. Idjira bārāmaΛba bΛsrida zeda bērā दौरا biara bΛsridasidaa.

¹⁴ Tito bārāmaa wāi naēna mΛa bārānebemada idjia bia jarasia. MΛa jarada quīrāca Titoba unune wāna bērā mΛra bārā carea quīrā peraē bΛa. Jūma daiba bārāa jaradiapedadara wārā basía. Ara maλ quīrāca jūma daiba Titoa bārānebema bia jarapedadara wārā basía.

¹⁵ Titoba quīrāneba babaria bārāba idji bedeara ijā osidada idjaba waya panΛneba idjira bia edasidada. Maλ bērā bārāra biara quīrīā bΛa.

¹⁶ Idira mΛ sida bΛsrida bΛa. MΛa cawa bΛa bārāba wārāda jipa o pananida.

8

Djabarāba sobiadeba parata diapedada

¹ Maλ awara djabarā, daiba cawabi quīrīā panΛa Ācōrēba idji biadeba djabarā Macedonia druadebemada careba bΛda.

² Ādjirāra bio bia mīga panΛmīna bΛsrida panΛa. Ne neē panΛmīna bΛsridaba Ācōrēa paratada wai bΛa diasidaa.

³ MΛa jaraya: ādjia poya diabΛda quīrāca sobiadeba diasidaa. Idjaba ādjia poya diaēda panana auēdu diasidaa.

⁴ Ādjirāba daia bio beēda djuburiasidaa ādjia bida djabarā Jerusaleānebemada carebaēi carea.

⁵ Maλne ādjia ababe daiba crīcha panana quīrāca odaē basía. ĀtebΛΓΛ naārā ara ādjida diasidaa dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā bΛ quīrāca oēi carea. Maλare daiba jarapedadara osidaa. Māwā Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca aride osidaa.

⁶ Djaba Titoba naārā bārāa crīchada diasia bārā bida paratada djabarā Jerusaleānebema itea jΛΓΛ pedamārēā. Maλ carea daiba Titoa beēda djuburiasidaa bārāa jarade wāmārēā jūma bārāba sobiadeba diadiada apedadara wārāda jΛΓΛ pedamārēā.

⁷ Bārāba ne jūmane bio bia o panΛa; Jesura bio ijā panΛa, bio beēda cawa panΛa, Ācōrēneba bio ne cawa panΛa, Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca bio o quīrīā

panΛa, idjaba daira bio quĩrĩã panΛa. Maλ bẽrã bãrãba sobiaɔeba parata jΛra pe panΛra waibΛa diadadua.

⁸ Mλa maλgΛra õgo obiẽ ɔΛa, ãtebΛra mλa quĩrĩã ɔΛa bãrãba acΛbidida djabarã wãrãda quĩrĩã panΛda. Maλ carea mλa bãrãa cawabi ɔΛa sãwã dewararãba paratara djabarã Jerusaleλnebema itea jΛra pe panΛda. Bãrã bida ara maλ quĩrãca odibΛra, acΛbidia wãrãda djabarãra quĩrĩã panΛda.

⁹ Bãrãba bio cawa panΛa dadjirã Boro Jesucritoba idji biadɔeba bãrã carea odada. Idjira bajãne ne jũma bara ɔΛmĩna, bãrã carea naλ djaradɔ ne neẽ ɔΛ quĩrãca basia bãrãba ne jũma Æcõrẽba dia ɔΛɔebemada erobeadamãrẽã.

¹⁰ Bãrãba parata jΛra pe panΛnebemada mλa jaraya. Mλmaarã bãrãba nãwã odibΛra bia panania: za wãsi poadɔ bãrãbΛra naãrã jΛwa osidãa parata jΛra pedi carea idjaba maλgΛra o quĩrĩãsidãa.

¹¹ Bãrãba naãrã parata jΛra pe panasidãde sobiaɔeba mãwã o panasidãa. Ara maλ quĩrãca bãrãba sobiaɔeba diadiada apedadara jũma daucha diadadua. Bãdjiza poya diabΛda quĩrãca diadadua.

¹² Wãrãda abaΛba poya diabΛra quĩrãca sobiaɔeba diaibΛra, maλ diaɔara Æcõrẽba bia unuya. Dadjia neẽ ɔΛbΛra, Æcõrẽba diabicaa.

¹³ Mλa mãwã jaraẽ ɔΛa dewararã careba panΛneba bãrãra bia mĩgadamãrẽã. ÆtebΛra mλa quĩrĩã ɔΛa abarica dji carebadida.*

¹⁴ Mλa jara ɔΛa idira bãrãba aduba eropanΛ bẽrã djabarãra carebadida panΛda. Ara maλ quĩrãca bãrã ne neẽ panΛne ãdjirãba aduba eropanΛba bãrãra carebadida panΛa. Mãwã jũmarãda abarica dji careba beadia.

¹⁵ Æcõrẽ Bedeade nãwã jara ɔΛa: “Dji waitabeara jΛra pedaba aduba erobaẽ basía idjaba dji maãrĩara jΛra pedaba cΛrebaeẽ basía.”†

Pauloba Tito Corintodaa diabueda

¹⁶ Mλa Æcõrẽba bia ɔΛada abaria. Idjia djaba Tito sode ɔΛsia bãrãra quĩrĩã bamãrẽã mλa bãrã quĩrĩã ɔΛ quĩrãca.

¹⁷ Daiba idjía jarasidãa bãrã acΛde wãmãrẽã. Maλne idjia bia ɔΛada asia. Idjira wãrãda bãrã acΛde wã quĩrĩã ɔΛa.

¹⁸ Idji ume daiba djabada aba diabuebΛdaa. Maλ djababa bedea bia Critodebemada careba jaradia nĩbabari bẽrã djabarã puruzabemaba idjira bia jarabadaa.

¹⁹ Maλ awara djabarã puruzabemaba idjira edasidãa dai ume parata djabarã itea jΛra pepedada Jerusaleλnaa diadɔ wãmãrẽã. MaλgΛra daiba o panΛa djabarãba dadjirã Boroa bia bedeadamãrẽã idjaba daiba wãrãda careba quĩrĩã panΛda acΛbidi carea.‡

²⁰ Daiba quĩrãcuíta o panΛa maλ parata waibΛa jΛra pepedada edebΛdãde ni abaΛba biẽ jararãnamãrẽã.

²¹ Wãrãda daiba Æcõrẽ quĩrãpita, ãberãrã quĩrãpita bida jipa o quĩrĩã panΛa.

²² Umébema djabarã bãrãmaa wãbΛdãde dewara djabada ãdji ume diabuedia. Maλ djababa ɔΛarima zocãrã daia unubisia djabarãra bio careba quĩrĩã ɔΛda. Idira bãrãra biara careba quĩrĩã ɔΛa bãrãba jipa odida cawa ɔΛ bẽrã.

²³ Bariduaba Titodebemada iwidisidara jaradadua idjira mλ ume nĩbabarida idjaba mλ ume bãrã tãẽna Æcõrẽ trajura o ɔΛda. Bariduaba dewara djabarãnebemada iwidisidara jaradadua ãdjira djabarãba diabuepedadarãda idjaba ãdji carea ãberãrãba Critodebemada bia bedea panΛda.

* **8:13** ÆtebΛra mλa quĩrĩã ɔΛa abarica dji carebadida. Griego bedeadɔ ÆcΛra cartadɔ maλra neẽa.

† **8:15** Exodo 16:18. ‡ **8:19** Daiba wãrãda careba quĩrĩã panΛda. Griego bedeadɔ ÆcΛra cartadɔ nãwã bÁ ɔΛa: “Bãrãba wãrãda careba quĩrĩã panΛda.”

²⁴ Mañ djabarãa unubidadua bārãba ãdjira wārãda quĩrĩã panãda. Mãwã ãdjia cawadia daiba bārãnebema bia jarapedadara wārã basida. Mañne djabarã beaza bida ara mañ quĩrãca cawadia.

9

Djabarã Jerusaleñnebema itea parata jarã pepedada

¹ Bārãba djabarã Jerusaleñnebema itea parata jarã pe panãnebemada mña nañ cartade waa ãaiẽ ããa.

² Mña cawa ããa bārãba careba quĩrĩã panãda. Mañ carea nama Macedonia druade mña djabarãa bārãnebemada bia bedeabaria. Mña ãdjirãa jarabaria poa aba babarãda bārã Acaya druade panãba carebađi carea panãda. Mãwã ũrĩpedada bërã zocãrã djabarã Macedonianebemaba abari quĩrãca careba quĩrĩã panãa.

³ Mañ carea mña nañ djabarãda bārãmaa diabuebarãa bārãba diadiada apedadara wārãda jũma jarã pedamãrẽã. Mãwã mña bārãnebema bia jaradara sewa baẽa, ãtebarã bārãba wārãda diadi carea panania.

⁴ Mãwã ođãẽbarã, ãcarã Macedonianebemema djabarã mñ ume bārãmaa wãbãdade ãibërã ununiscada bārãba paratara jarã pedãẽ panãda. Mãwãra दौरã quĩrã peradia, crĩcha panana bërã bārãba wārãda jarã pedida. Idjaba bārã sida biara quĩrã peradia.

⁵ Mañ carea mña nañ djabarãa bedeã djuburiasia mñ na bārãa jarade wãnamãrẽã bārãba sobiadeba diadiada apedadara jũma jarã pedamãrẽã. Mãwã mñ jũẽbarãde bārãba sobiadeba diadiada apedadara jũma eropanania. Mañba cawabidã daiba õgo diabiãẽ panãda ãtebarã bārãba sobiadeba diasidada.

⁶ Nañda quĩrãnebadua: “Mañrĩ ubarãba mañrĩ ewaya. Waibã ubarãba waibã ewaya.”

⁷ Ëberãza diaida ããa idji sođe crĩcha ãã quĩrãca. Dia amaaneba diaiẽ ããa, idjaba õgo diabi panã carea diaiẽ ããa. Bãsrĩda dia ããa ãcõrẽba quĩrĩã ããa.

⁸ Wārãda ãcõrẽba ne jũmada bārãa aduba poya diaya. Mãwã ewariza ne jũmane bārãba erobeãđida panãda wārãda eropanania mañneba ne jũma biada ođi carea.

⁹ ãcõrẽ Bedeade nãwã ãã ããa:

Idjia jedecaside ne neẽ quedeãa waibã diasia. Ewariza idjia jipa obaria.*

¹⁰ ãcõrẽba netada diabaria udamãrẽã. Codã careabema sida diabaria. Neta udamãrẽã aduba diabarã quĩrãca idjia ne jũmada aduba bārãa diaya djãrãra bio carebađamãrẽã. Mañne jipa o panãneba ne biada zocãrã ununia ne uđã bio zau ãã quĩrãca.

¹¹ Wārãda ãcõrẽba bārãa ne jũmada aduba diaya djãrãra sobiadeba poya carebađamãrẽã. Mañbe bārãba dai ume parata diabuebarãda carea djabarãba ãcõrẽa bia ããada adia.

¹² Bārãba parata diabarãdaba ababe carebaẽã djabarã ne neẽ panãba erobeãdamãrẽã, ãtebarã mañgã carea djabarãba ãcõrẽa bio bia ããada a panania.

¹³ Bārãba careba panãneba unubi panãa bedeã bia Critodebemada wārãda ããã panãda. Mañ bërã ãdjirãba ãcõrẽa bia bedeãdia. Mañ awara ãcõrẽa bia bedeãdia bārãba sobiadeba ãdjirã itea diapedada carea idjaba dewararã sida sobiadeba carebabada bërã.

¹⁴ ãcõrẽba idji biãdeba bārãra bio carebasia ãdjirã carebađamãrẽã. Mañ bërã ãdjirãba bārã bio quĩrĩã panãneba ãcõrẽa bārã carea iwiđi panania.

* 9:9 Salmo 112:9.

15 Wārāda Ācōrēba diada carea dadjirāba Ācōrēba bia b̄lada adida pan̄la. Mañ diadara jācua bio biya quiru b̄rā dadjirāba poya cawa jaradaēa s̄wā b̄lada.

10

Pauloba ara idjidebema djabarāa cawabida

1 M̄ra Pauloa. Crito quīrīāneba, idji biadeba bida m̄la b̄rāa bedea djuburi-aya jipa ođamārēā. Λc̄r̄aba jara pan̄la b̄rā ume b̄de b̄rā quēāi carea m̄la waya b̄abarida, barib̄r̄a b̄rā ume b̄ēne cartadeba quēāi carea wayacada.

2 M̄wā jara pan̄m̄na b̄rāma jūēb̄r̄de dai biē jara pan̄ra m̄la wārāda quēāya. Ādjia jara pan̄la दौरa nañ djaraba quīrīā b̄ quīrāca n̄nada. Mañ b̄rā b̄rā sida quēā amaaba m̄la bedea djuburiaya jipa ođamārēā.

3 दौरa nañ djarade pan̄la barib̄r̄a cadjirua poyadi carea nañ djaradeba djō pan̄ēa.

4 Daiba djōni carea eropan̄ra nañ ējūānebemaēa, āteb̄r̄a Ācōrē b̄b̄adeba jūma idjidebema idu cawabidacara daiba poyabadaa.

5 Jūma crīcha āi b̄eara, jūma Ācōrēnebema idu cawabidaca crīcha droma bea sida daiba sewada cawabibadaa. Preso jidab̄da quīrāca daiba m̄wā crīcha b̄eara jipa crīchabibadaa Crito ijānamārēā.

6 Daiba djabarā c̄w̄r̄a zarea b̄eara quēāni carea pan̄la. Barib̄r̄a naārā j̄ā pan̄la b̄rāba ne jūmane ijā ođamārēā.

7 B̄rāba r̄r̄bemada ac̄ pan̄la. Bariduada wārāda Critodeda crīcha b̄b̄r̄a, cawa b̄aida b̄la dai sida Critoderāda.

8 Ācōrēba daia obi b̄debemada m̄la āib̄r̄a jūmawāyā bedea b̄m̄na maḡga carea quīrā pera b̄ēa. Dadjirā Boroba daia m̄wā obi b̄la b̄rāba biara ijānamārēā. Idjia दौरa b̄ē basia b̄rā biē b̄eadamārēā.

9 M̄la quīrīāēa b̄rāba crīchadida m̄ cartadeba b̄rāra dauperabi quīrīā b̄da.

10 Λc̄r̄aba jara pan̄la cartadeba m̄la bio quēābarida idjaba jūmawāyā obibarida. Barib̄r̄a b̄rā ume b̄de m̄ra, m̄ bedea sida mācuaē b̄ada abadaa.

11 M̄wā jara pan̄ba cawadida pan̄la daiba t̄m̄ba cartadeba jara pan̄ quīrāca b̄rā ume pan̄ne odida.

12 Λc̄r̄aba ara ādjidebemada bia bedeabadaa. Ādjirāra crīcha neē beaa. Ara ādjida ac̄badaa cārēda biara b̄ cawaya. Barib̄r̄a daiba jara quīrīānaēa ādji quīrāca pan̄da wa ādji cāyābara biara pan̄da.

13 Ara daidebemada jūmawāyā bedeadaēa, āteb̄r̄a Ācōrēba daia obi b̄debemada bia bedeadaia. Idjia obi b̄ra jūma o pan̄ b̄rā daiba b̄rāa bida jaradiabadaa.

14 Daib̄r̄a b̄rāa naārā bedea bia Critodebemada jaradiade wāsidaa. M̄wānaēbara idira b̄rāa jaradiab̄dade Ācōrēba diabuedaēma jaradia panacasidaa.

15 Djārāba opeḋada carea ara daidebemada bia bedeadaca daib̄r̄a opeḋada quīrāca. Āteb̄r̄a daiba quīrīā pan̄la b̄rāba Critora biara ijānida. M̄wā daiba b̄rā druade poya biara jaradiaia ara Ācōrēba obi b̄ quīrāca.

16 Mañbe bedea bia Critodebemara dewara druade bida jaradiaia. Barib̄r̄a djārāba jaradiapedadamaa wānaēa dewaraba odara daib̄r̄a osidaada ada amaaba.

17 Ācōrē Bedeade b̄ b̄la: “Ab̄ada bia bedeaib̄r̄a, dadi Borodebemada bia bedeaia b̄la.”*

* 10:17 Jeremia 9:24.

¹⁸ Abaaba ara idjida bia jaraibara, maaba jara baēa Ācōrēba maā ēberāra bia unu bada. Ātebara Ācōrēba bia jara ba ēberāra bia unu ba.

11

Jesucritoba diabuedarā quīrāca bea

¹ Māra crīcha neē ba quīrāca bedea bamīna quīrā ba bārāba droadida. Mā djuburia māa jara bara ūrīnada.

² Ācōrēba wagabi ba quīrāca māa bārāra bio waga quīrā ba. Ēberāba idji cau quīma diabara quīrāca māa bārāra Crito dia quīrā ba ababe idjiderāda beadamārēa. Māa quīrā ba bārāra idji itea bio bia bedida awērā umaquīrā adua quīru quīrāca.

³ Baribara māa waya ba ācāra bārāra cūrūgadaida damaba crīcha cawaadeba Eva cūrūgada quīrāca.* Māwāra bārāba Crito wārāda sodeba ijā panara igaradia.

⁴ Āiba zedaba Jesudebemada daiba jaradiapedada awara jaradiabara bārāba iduaribibadaa. Idjaba Ācōrē Jaure bārāba edapedadebemada awara jaradiabara bārāba iduaribibadaa. Idjaba bedea bia bārāba ijāpedada awara jaradiabara bārāba iduaribibadaa.

⁵ Māwā jaradia beara ba bārāmaarā Jesucritoba diabueda dji dromarāca? Māmaarā ādjirā cāyābara māra ni maārī bida edaara baēa.

⁶ Māra bedea biya quīrudeba bedecamīna wārā bedeara bio cawa ba. Maā wārā bedeara daiba ne jūmaneba bārāa ebuda cawabisidaa.

⁷ Māa bedea bia Ācōrēnebemada bārāa bari jaradiada bēra māra bārā quīrāpita edaara besia Ācōrē ume bia beadamārēa. Ba māwāra cadjirua osica?

⁸ Dewara djabarāba paratada māa diasidaa bārāa poya bio jaradia bamārēa.

⁹ Mā bārāma baside ne jūma erobadaēmīna bārāa ne iwidiē basia. Ātebara māa neē badara djabarā Macedonianebema zepedadaba jūma diasidaa. Māa ni maārī bida bārāa iwidiē basia idjaba iwidiē baya.

¹⁰ Wārā bedea Critodebemada mā sode ba bēra wārāneba jaraya: bārā drua Acayade māa ni ababa paratada iwidiēa. Māwā bārāneba parata edaē baada abara ni ababa poya jaradaēa māra jaracara bada.

¹¹ Ba māra cārē cārēa māwā bedea ba? Ba bārāda quīrāē ba bēra māwā bedea ba? Ācōrēba cawa ba māa bārāra quīrā ba.

¹² Ara mādjia obari quīrāca o baya. Māwā dai quīrāca o panana abadaba ni maārī bida poya jaradaēa dai quīrāca o panada.

¹³ Ādjira Critoba diabuedarāēa, ātebara djārā cūrūgabadarāa. Sewadeba ādjia crīchabibadaa ādjira Critoba diabuedarāda.

¹⁴ Baribara bārāba crīchadiē panā ādjira māwā zedaēda. Diauru sida bajānebema nezoca ānaanebema quīrāca zebaria.

¹⁵ Maā bēra idji nezocarā bida jipa o panā quīrāca zedibara bārāba crīchadiē panā sāwā jāwā zebadada. Baribara ādjirā beubada ewaride ādjia cadjirua opedada quīrāca edadia.

Paulo bia mīga ba carea basridada

¹⁶ Māa wayacusa jaraya: ni ababa crīchadiē ba māra crīcha neē bada. Baribara māwā crīchadibara, māra crīcha neē ba quīrāca idu bedebidada māa bida ara mādjidebemada maārī bia bedei carea.

* 11:3 Genesi 3:1-13.

17 Ara m̄djidebemada bia bedea b̄ade dadjirā Boroba m̄wā bedeabiē b̄a, āteb̄a m̄ra crīcha neē b̄a quīrāca bedea b̄a.

18 Zocārāba ara ādjidebemada bia bedeabadaa naļ ējūānebemarāba obada quīrāca. Maļ b̄erā m̄la bida ara m̄djidebemada bia bedeaya.

19 Bārāmaarā bārāra crīcha bara beaa. Barib̄a crīcha neē beaba jaradia pan̄a bārāba bia ūr̄badaa.

20 Ara ādji bedeada ōgo ijā obib̄ade, bārā orrodeba ne cob̄ade, bārā cūrūgab̄ade, bārā igarab̄ade, bārā uridarrade ub̄ade bida bārāba id-uaribibadaa.

21 M̄la jaraya: jāļ ēberārāba jācua bia o pan̄a b̄erā ādjidr̄a dji dromaca beaa. M̄wāra m̄ra pera b̄a daira ab̄aē quedea b̄erā. Maļ carea ādjia obada quīrāca poya oēaēca b̄a.

Ab̄aaba ara idjidebemada poya bia bedeaib̄a, m̄la bida ara m̄djidebemada poya bia bedeaya. Barib̄a m̄wā bedeaia crīcha neē b̄a quīrāca bedeaida b̄a.

22 Ādjira hebreorāana a pan̄a. ¿M̄l sida ab̄ariēca? Ādjira israelerāana a pan̄a. ¿M̄l sida ab̄ariēca? Ādjira Abrahā warrarāana a pan̄a. ¿M̄l sida ab̄ariēca?

23 Ādjira Crito nezocaada a pan̄a. Barib̄a ādjirā cāyābara m̄la biara Critoba quīrā b̄ada obaria. M̄wā bedea b̄ade crīcha neē b̄a quīrāca bedea b̄a. Wārāda ādjirā cāyābara m̄la Ācōrē trajura auđuara obaria. Ādjirā cāyābara ēberārāba m̄ra barima zocārā usidaa. Ādjirā cāyābara m̄ra barima zocārā preso b̄asidaa. Barima zocārā m̄ra beuidia basia.

24 Barima juesuma judiorāba m̄ra jidasidaa. Jidab̄daza soaba barima 39 usidaa.

25 Barima ūbea m̄ra jidadapeda bacuruba usidaa. Barima aba m̄ra mōgaraba tabari jidasidaa beadi carea. Barima ūbea m̄ra pusade barrusia. Maļne barima aba āsa, diamasi bida m̄ra pusade ūmasia.

26 M̄ra pi b̄aca basia, āteb̄a baridua p̄r̄a n̄babadjia. Do minijīchiade n̄babadjia idjaba ne dr̄abada barama minijīchiade n̄babadjia. Ara m̄l ēberārā judiorā tāēna, judiorāē tāēna bida m̄ra minijīchiade basia. Purude, puru jīga bida m̄ra minijīchiade basia. Pusade bida minijīchiade basia. Wārē djabarāma bida m̄ra minijīchiade basia.

27 Traja b̄ade m̄ra bia mīgabadjia. Barima zocārā cāē babadjia, jarra babadjia, opichia babadjia, ne coē babadjia. Cūrāsaba m̄ra jīsua babadjia, idjaba j̄i carea neē babadjia.

28 Maļ awara ewariza jūma djabarā druazabema carea m̄la bio crīcha babaria.

29 Aba cacua biē b̄ab̄a, m̄l sida cacua biē b̄aca babaria. Ab̄aaba dewara djabada cadjiruade baebib̄a, m̄ra maļ ēberā ume quīrūbaria.

30 Ara m̄djidebemada bia bedeaib̄a, m̄l ab̄aē b̄adebemada bia bedeaya.

31 Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ewariza bia bedeadida pan̄a. Idjia cawa b̄a m̄ra sewa oē b̄ada.

32 Damasco purude baside dji nocoba idji zarrarāa m̄ra jar̄abisia preso b̄i carea. Dji nocora dji druadebema boro Aretaba b̄ada basia.

33 Purura mōgaraba auđu jūrā ca basia. Maļne dajadaa ac̄badada ūt̄a basia. Djabarāba m̄ra ē waib̄ade b̄adapeda maļḡdeba uđaa arabari b̄asidaa puru dajada. M̄wā m̄ra dji noco jawadebemada ēdr̄asia.†

† 11:33 Hecho 9:23-25.

12

Pauloba bajãne ununa

¹ Waya ara mǎdjidebemada bia bedeaya, maľba djārãra carebacamĩna. Dadjirã Boroba mǎa cãimocara quĩrãca unubidada idjaba cawabida sida mǎa jaraya.

² Mǎa ěberãda unubaria Crito ĩjã ɓɓɓa.* Catorce poa babɓɓa Ācõrẽba maľ djabara bajãnaa idji ɓɓmaa ede baɓɓada.† Mǎa adua ɓɓa Ācõrẽba idji cacuada ede ɓasida wa ababe idji jaureda ede ɓasida. Ācõrẽɓɓɓa cawa ɓɓa.

³⁻⁴ Baribɓɓa mǎa cawa ɓɓa Ācõrẽba maľ djabara idji bajã biya quirumaa ede ɓasida. Mama maľ djababa ũrĩsia bedeã biya quiru dadjia poya cawa jaradaẽda idjaba naľ ějũãne jaracara panɓɓa. Wārãda mǎa adua ɓɓa Ācõrẽba idji cacuada ede ɓasida wa ababe idji jaureda ede ɓasida. Ācõrẽɓɓɓa cawa ɓɓa.

⁵ Maľ djabadebemada mǎa bia bedeaya, baribɓɓa ara mǎdjidebemada bia bedeãa. Ababe mǎ ɓɓaã ɓɓadebemada bia bedeaya.

⁶ Wārãda ara mǎdjidebemada bia bedeãa quĩrĩã ɓɓɓara mǎra crĩcha neẽ ɓɓa quĩrãca bedeãẽ bacasia, wārã bedeãda bedeã ɓɓa bẽrã. Baribɓɓa mǎra mǎwã bedeãẽa ni abaɓa crĩcharãnamãrẽã mǎra biara ɓɓa. Āteɓɓɓa mǎa quĩrĩã ɓɓa bārãba mǎnebemada aride crĩchaẽda mǎa o ɓɓa unu panɓ bẽrã idjaba mǎa jaradia ɓɓa ũrĩ panɓ bẽrã.

⁷ Ācõrẽba mǎa bajãne unubidara bio biya querasia. Mǎwãmĩna ara mǎdjidebemada jũmawãya bia crĩcharãmãrẽã Ācõrẽba mǎa puada idu unubi ɓɓa. Maľ puara ɓɓa su nũmɓ quĩrãca ɓɓa. Diauru nezocaba mǎwã o ɓɓa.

⁸ Mǎa ɓarima ũbea dadjirã Boro Jesucritoã bedeã djuburiasia maľ puara jõbimãrẽã.

⁹ Baribɓɓa idjia jarasia: “Mǎ biadeba ɓɓa carebaya jũma droa ɓamãrẽã. ɓɓa ɓɓaã ɓɓa mǎ ɓɓara ɓɓadeba biara unubi ɓɓa.” Mǎ ɓɓaã ɓɓa Crito ɓɓara erobabari bẽrã mǎ ɓɓaã ɓɓadebemada ɓɓaridaba bia bedeaya.

¹⁰ Crito carea bia mĩga ɓɓa, ɓɓaã ɓɓa, ne neẽ ɓɓa, ěberãrãba biẽ jara panɓne idjaba biẽ odi carea ěpẽ panɓne mǎra ɓɓarida ɓɓa. Wārãda mǎ ɓɓaã ɓɓa Critodeba ɓɓa ɓɓa.

Corintoɓema djabarã Pauloba crĩcha ɓaɓa

¹¹ Mǎra crĩcha neẽ ɓɓa quĩrãca ara mǎdjidebemada bia bedeã ɓɓa, baribɓɓa bārãɓɓa mǎra mǎwã bedeabisidaa. Bārãba mǎnebemada bia bedeãda panɓmĩna bia bedeãdaẽ panɓa. Crĩcha panɓa bārãba ěpẽ panɓ ěberãrãra Jesucritoã diabuedarã dji dromarãda. Mǎra dji dromaẽmĩna ãdjirã cãyaɓara eɓaara ɓɓa.

¹² Mǎ bārã tãẽna ɓaside jũma droa ɓasia. Idjaba ne ununaca waibɓa beada obadjia Jesucritoã diabuedarãba obada quĩrãca. Mǎwã cawabisia mǎra wārãda Jesucritoã diabuedada.

¹³ ¿Mǎa cãrẽneba bārãra dewara purudebema djabarã cãyaɓara biẽara osi? Ababe bārãba mǎra carebaɓamãrẽã iwidiãẽ bẽrã biẽ osisicadame. Mãẽteara jmaľ biẽ oɓara mǎ quĩrã djuburia quĩrãdoadada!

¹⁴ Mǎra bārãmaa wãĩ carea ɓɓa. Naľba ɓarima ũbea wãya. Baribɓɓa mǎa iwidiãẽ bārãba carebaɓamãrẽã. Bārãba erobeãra jɓɓa ɓɓa, ãteɓɓa quĩrĩã ɓɓa bārãba mǎra ěpẽnida. Warra zaquerãba ne jɓɓaɓaã ãdji djibarirãa ne diadi carea, ãteɓɓa djibarirãba ne jɓɓaɓaã ãdji warrarãa diadi carea.

* **12:2** Pauloba ara idjida mǎwã jara ɓɓa. Baribɓɓa mẽrãmẽrã jara ɓɓa ěberãrãba crĩcharãnamãrẽã idjira dji dromada jara ɓɓa. † **12:2** *Bajãnaa idji ɓɓamaa.* Griego bedeãe ɓɓa ɓɓa: “Ūbeabema bajãnaa.” Ūbeabema bajãda jarabɓaãe judiorãba jara panɓa “Ācõrẽ ɓɓamaa.”

15 Ara mǎdjida, jūma mǎa erobΛ sīda bΛsriḁa diaya bārā carebai carea. Mǎa bārāra bio quĩrĩā bΛ bērā ḁbārāba mǎra quĩrĩāé panebΛdaca? Mǎmaarā mǎwǎéa.

16 Bārāba cawa panΛa mǎa bārā paratara ni maārĩ bīda edaē basida. Mǎwāmĩna ḁcΛrΛ bārānebemaba jara panΛa mǎ crĩcha cawaadeba bārāra cūrūgasida parata edai carea.

17 Mǎa djabarā diabueside ḁādjideba bārāra cūrūgastica parata edai carea?

18 Mǎa Titoa bedea djuburiasia bārā acΛde wāmārēā. Dewara djaba sīda idji ume diabuesia. Ādji wāsīdade ḁTitoba bārāra cūrūgastica parata edai carea? ḁDaiba abari crĩchada eropananaē basica? ḁAbari quĩrāca nībadaē basica?

19 ḁBārāmaarā daiba mǎwā jara panΛca daidebemada biē crĩcharānamārēā? Mǎwǎéa. Djabarā, दौरa Critode bērā Ācōrē quĩrāpita jūma maḁgΛra jara panΛa bārāba biara ijānamārēā.

20 Mǎa waya bΛa bārāma jūēbΛrΛde bārāba jīpa o panΛda unune wǎéda mǎa unu quĩrĩā bΛ quĩrāca. Maḁne bārāba quĩrĩānaēmĩna mǎa quēāya. Wārāda mǎa waya bΛa unune wāida bārāra caicaya duanΛda, djārāba ne erobeā carea biē duanΛda, quĩrū duanΛda, ara bādji bia panani carea jΛrΛ duanΛda, nēbΛra o duanΛda, djārā biē jara duanΛda, dji dromaca crĩcha duanΛda, idjaba quĩrāipa oḁaē duanΛda.

21 Mǎa waya bΛa bārāma jūēbΛrΛde Ācōrēba mǎra bārā carea wayacusa quĩrā perabida. Maḁne zocārā bārāba naēna cadjirua o pananada wadībīda o panΛ bērā mǎra jīāya. Bārāba cadjirua obadara, auḁua nībabadara, naḁ cacuaba cadjirua o quĩrĩā bΛ obada sīda wadībīda igaradaē panΛ bērā jīāya.

13

Pauloba naḁ cartade jĩrūare bΛda

1 Ācōrē Bedeaba nǎwā jara bΛa: “Ababba biē oḁa cawa obΛdade ēberāda umé wa ūbea arima pananida panΛa. Maḁne idjia biē oḁadebemada abarida jaradībΛrΛ, cawaḁīa wārāda biē osida.”* Naḁba bΛrima ūbea mǎra bārāmaa wābΛrΛ bērā cawa oya Ācōrē Bedeaba jara bΛ quĩrāca.

2 BΛrima umé bārāmaa wāsīde mǎa cadjirua o bearāa jarasia waa orānamārēā. Mǎwā oḁaēbΛrΛ, wayacusa zebΛrΛde mǎa ādjirāra quĩrā djuburiaēana asia. Idjaba ara nawena mǎra bārā ume bΛēmĩna abarida jaraya: cadjirua o bearāba igaradaēbΛrΛ, mǎ wayacusa wābΛrΛde ādjirāra quĩrā djuburiaēa.

3 Mǎwā mǎa unubiya Critora wārāda mǎneba bedea bΛda. Bārāba maḁda cawa quĩrĩā panΛa. Critoba ara idjida ḁbΛaē bΛda bārāa unubīca, ātebΛrΛ ḁbΛa bΛda unubi bΛa.

4 Idjira ḁbΛaē bΛ quĩrāca crude cachipedadāmĩna Ācōrē ḁbΛadeba zocai bΛa. Dai sīda ḁbΛaē panΛa idji ḁbΛaē baḁa quĩrāca, barībΛrΛ idji ume दौरa Ācōrē ḁbΛadeba panania bārā carebaḁi carea.

5 Ara bādjiḁa bio crĩchadadua wārāda Jesura ijā panΛ cawaya. Ara bādjiḁa bio acΛadua jīpa nĩna cawaya. ḁBārāba adua panΛca Jesucritora bārā soḁe bΛda? Bārā soḁe bΛēbΛrΛ idjiderāéa.

6 BarībΛrΛ bārā soḁe bΛda cawasīdara mǎa crĩcha bΛa bārāba cawaḁīda दौरa wārāda Jesucritoba diabuedarāda.

7 Daiba Ācōrēa iwīḁi panΛa bārāba cadjirua orānamārēā. BarībΛrΛ mǎwā iwīḁi panΛēa acΛbīḁi carea दौरa Jesucritoba diabuedarāda. ĀtebΛrΛ

* 13:1 Deuteronomio 19:15.

iwiedi panΛa bārāba jūma biada ođamārēã, दौरa Jesucritoba diabueđarāda crīchadaē panΛ sīda.

⁸ Daiba wārā bedeara poya quĩrā awara ođaēã, ātebΛrΛ wārā bedeara jūma ĩjā ođīda panΛa.

⁹ Bārāba bio ĩjā pananībΛrΛ दौरa ΛbΛaē panΛmīna bΛsřīda panΛa. Maļ awara daiba Ācōrēã iwiedi panΛa bārāba jīpaara o pananamārēã.

¹⁰ Maļ carea bārāmaa wāi naēna mĶa naļ cartara bΛ diabuebΛrΛa. Bārāba ĩjāsīdara bārāma jūebΛrΛde mĶa quēēã. Wārāda dadjirā Boro Jesuba mĶra bΛē basía bārāra biē beadamārēã, ātebΛrΛ mĶra bΛsīa bārāba biara ĩjānamārēã.

¹¹ Djabarā, jĩrūare mĶa nāwā bΛya: bΛsřīda beađadua, wayacusa jīpa o pananadua, mĶa jara bΛra ĩjā o pananadua, abari crīchada erobeāđadua, idjaba ābaa necai beađadua. Māwāra Ācōrēra bārā ume baya. Idjideba quĩrīāda, necai bai sīda ze bΛa.

¹² Wārā quĩrīāneba dji bia eđađadua.†

¹³ Jūma namabema djabarāba quĩrīā panΛa bārāra bia duananīda.

¹⁴ MĶa quĩrīā bΛa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida, Ācōrēba bio quĩrīā baida, idjaba ewarīza Ācōrē Jaureba ābaa bia erobaida.

† **13:12** *Wārā quĩrīāneba.* Griego beđeade bΛ bΛa: “Isō bia quĩruđeba.”

GALATA CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARĀ GALACIA DRUADEBEMA ITEA

Pauloba naārã Jesucritodebema jarade wāsīde nałgarã puru Galacia druade beadaa wāsia: Antioquia Pisidiadebema, Iconio, Listra, idjaba Derbe (Hecho 13:1neba aba 14:23daa). Ēberārã maļ purude beara biara judiorē basia. Pauloba mama jaradiadacarea λcλrλ judiorāda jūenapeđa jaradia panesidaa Crito ĩjāni awara cacua wēāgođida panλda. Maļ awara jara panasidaa Pauloba ādji leyra jūma ĩjābica bērã Critoba diabuedaēda. Maļne djabarã Galaciade beaba ādjira ēpēbλda basia.

Maļ carea Pauloba naļ Galata cartada Ɓλsia. Poa 50de Ɓλsica Ɓλa. Naārã Pauloba djabarāra quēāsia beđa bia Critodebema ĩjānapeđa dewara crīcha ēpēbλda carea. Maļare Ɓλsia sāvã Jesucritoba idjira trλsida judiorāēa jaradia nībamārēã idjaba māwã o Ɓara djabarã dji dromarã Jerusalełne beaba bia unu panλda (Hecho 15). Maļ awara Ɓλsia Crito ĩjã panλ carea Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu Ɓλda. Jūma małgara 1:10deba aba 2:21naa Ɓλ Ɓλa.

Maļare Pauloba Ɓλsia Moise ley ĩjābi panλneba maļ judiorāba judiorāēa beđa bia Critodebemara igarabi panλda idjaba maļ ley ēpēbλdaba jūma ĩjã odida panλmīna poya odaēda. Maļ carea Ɓλsia Abrahałba maļ ley neē ĩjāna bērã Ācōrēba carebasida. Ɓλsia ādjirāba māwã ĩjānibλrλ Ācōrēba carebaida Abrahał carebađa quīrāca. Jūma małgara Ɓλ Ɓλa 3:1neba aba 4:31naa.

Pauloba jīrūare Ɓλsia beđa bia Critodebemada ĩjānibλrλ Ācōrēba dadjirāra leydebemada ēdrλ Ɓλida idji Jaureba pe eronībamārēã. Maļ carea Ɓλsia sāvã idji Jaurebeba nībađida panλda. Maļnebemada Ɓλ Ɓλa 5:1neba aba 6:18daa.

Naļ cartade Pauloba naārã Ɓλda

¹ Młra Paulo, Jesucritoba diabuedaa.* Ēberārāba młra Ɓλdaē basia idjaba edadaē basia Jesucritoba diabuedada Ɓamārēã. Ātebλrλ Jesucritoba idjaba idji Zeza Ācōrē, idji beu bađa λrēbabida młra māwã Ɓλsidaa.

²⁻³ Mła naļ cartara Ɓλbλrλa djabarã Galacia druadebema itea. Mła, jūma djabarã mł ume panλ biđa quīrīã panλa dadjirã Zeza Ācōrēba, dadjirã Boro Jesucrito biđa ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai Ɓai siđa bārā dia pananida.

⁴ Dadjirã Boro Jesucritoba ara idjida dadjirã cadjirua carea idu beabisia naļ ewari cadjiruađebemada ēdrλ edai carea. Māwã osia dadjirã Zeza Ācōrēba quīrīãna bērã.

⁵ Ewariza idjia bia bedeadida panλa. Bia Ɓλa māwã Ɓaida.†

Beđa bia Critodebemara ababλrλ Ɓλa

⁶ Mła cawa crīchaēa sāvã bārāra dārāēne Ācōrēnebemada āi wābλdada. Ācōrēba bārāra trλsia Crito biadeba ēdrλ edai carea, baribλrλ bārāba biara ēpē panλa dewararāba beđa bia quīrāca jara panλda.

⁷ Wārāda ādjia jaradia panλra beđa biaēa. Baribλrλ λcλrλba bārāa āi crīchabibadaa beđa bia Critodebemada āi jaradia panλ bērã.

* **1:1** *Jesucritoba diabueda.* Cāpūrīã beđeade jara Ɓλa “apóstol.” Maļ griego beđeaba jara Ɓλa “diabueda.” † **1:5** *Bia Ɓλa māwã Ɓaida.* Cāpūrīã beđeade Ɓλ Ɓλa: “Amén.”

⁸ Bariduaba beċea bia Critoċebemada daiba bārāa jaradiapedāda awara jaradiaibΛΓΛ, Ācōrēba idjira ewariza biē ḅΛya; daiba wa bajānebema nezoca biċa awara jaradiaēibΛΓΛ, dai siċa Ācōrēba ewariza biē ḅΛya.

⁹ Daiba naārā jarapedāċara mĵa wayacusa jaraya: bārāba beċea bia Critoċebema iĵāpedāċada bariduaba awara jaradiaibΛΓΛ, Ācōrēba idjira ewariza biē ḅΛya.

¹⁰ Māwā jara ḅΛċeba mĵa jΛΓΛē ḅΛa ēberārāba mĵra bia ununida, ātebΛΓΛ quīrīā ḅΛa Ācōrēba mĵra bia unuida. Crito iĵāi naēna mĵa jΛΓΛ ḅabadjia ēberārāba mĵra bia ununamārēā. Wadibiċa māwā o ḅΛbara, mĵra Crito nezocaē bacasia.

Jesucritoba Paulo trāna

¹¹ Djabarā, cawāċadua beċea bia Critoċebema mĵa bārāa jaradiaċara ēberā crīċaēċa.

¹² Maĵ beċeara mĵa ni abaΛ ēberāneba cawaē basía. Ni abaΛ ēberāba mĵa jaradiaē basía. ĀtebΛΓΛ JesucritobΛΓΛ mĵa cawabisia.

¹³ Bārāba ūrīsiċaa mĵra sāwā nībasida judiorāba jaradiabada jūma iĵā o ḅasiċe. Bārāba cawa panΛa mĵa Ācōrē ēberārāra bio biē obadjia. Aḅeċa jūma jōbi quīrīā basia.

¹⁴ Judiorāba jaradiabadara mĵa biara cawabΛΓΛ basía mĵ daucharā cāyābara. Dai drōā naēnabemaba obadara mĵa bio iĵā obadjia.

¹⁵⁻¹⁶ BaribΛΓΛ mĵ toċi naēna Ācōrēba mĵra edasia. Idji biāċeba mĵra trāsia idji nezocada ḅamārēā. Idjia crīċaċa quīrāca idji Warrara mĵa cawabisia judiorāēā idjiċebemada jaramārēā. Maĵne mĵa ni abaΛa iwiċiē basía sāwā oida ḅΛ cawaya.

¹⁷ Idjaba Jesucritoba mĵ naēna diabueċarāa Jerusaleĵnaa iwiċiċe wāē basía. ĀtebΛΓΛ mĵra Arabia druāċaa wāsia. Māwānacarea Damasco puruċaa jēda wāsia.

¹⁸ Poa ūbea baċacarea mĵra Jerusaleĵnaa Pedro cawai carea wāsia. Mama quince ewari idji ume basia.

¹⁹ Pedro awara dadji Boro Jesucritoba diabueċarānebemada ababe idji djaba Santiagoda unusia.‡ Dewararāra mĵa unuē basía.

²⁰ Ācōrē quīrāpita mĵa bārāa jaraya: mĵnebema ḅΛbΛΓΛra sewaēa.

²¹ Jerusaleĵnaa wānacarea mĵra Siria druāċaa idjaba Cilicia druāċaa wāsia.

²² Crito iĵā bea Judea druāċebemarāba mĵra ununaca basía.

²³ Ādjirāba ababe ūrībadjidaa djabarāba nāwā jara panΛda: “Dadjirā biē oi carea ēpē baċaba idira jaradia nīa jūmarāba Jesu iĵānamārēā. Naēna maĵgΛra idjia abeċa jōbi quīrīā basia.”

²⁴ Maĵ bērā mĵ carea ādjirāba Ācōrēa bia beċeasiċaa.

2

Jesucritoba diabueċarāba Paulo bia edapedāda

¹ Catorce poa baċacarea mĵra Bernabe ume wayacusa Jerusaleĵnaa wāsia. Tito siċa wāsia.

² Mĵra wāsia Ācōrēba cawabiċa bērā mama wāida ḅΛda. Jūēpeċa naārā mĵa ababe djabarā dji dromarāa jarasia beċea bia Critoċebema mĵa judiorāēā sāwā jaradia ḅΛda. Māwā osia mĵa o ḅΛra ādjirāba bia unu panΛ cawaya.*

‡ **1:19** Santiagora idjaba Jacobo abadaa. * **2:2** Māwā osia mĵa o ḅΛra ādjirāba bia unu panΛ cawaya. Griego beċeade nāwā ḅΛ ḅΛa: “Māwā osia mĵ pira wānara, pira wābΛΓΛ siċa ara jāwā ḅerāmārēā.”

³ Mañne Tito m̃ ume ðara judioẽm̃na ãdjia jaraðeã basía idji cacuara wẽãgoida ðada.

⁴ Mañnebemada bedesidaa λcλrλ wãrã djabarãeba jarabadjida bẽrã jũmarãda cacua wẽãgoðida panλda Æcõrẽ eberãrã ðeadi carea. Ædjirãra djabarã quĩrãca djabarãmaa zedapeða Jesucritoba êdrλ ðλðada igarabi quĩrãã panasidaa. Ædjirãba dadjirãa wayacusa judiorã leyda ãjã obi quĩrãã panasidaa nezoca quĩrãca.

⁵ Baribλrλ ãdjia jarapedadara daiba ni maãrĩ biða ãjãnaẽ basía bãrãba beða bia Critodebema dji wãrã arada ewariza erobeadamãrẽã.

⁶⁻⁷ Djabarã dji dromarãba dewara crĩchada jaraðeã basía m̃na jaradãmãrẽã. Ætebλrλ cawasidaa Æcõrẽba m̃ra diabuesida beða bia Critodebemada judiorãã jaradãmãrẽã Pedro judiorãmaa diabueða quĩrãca. (Ædjirãra dji dromarãda dãrãbλdam̃na m̃na quĩrãcuítaẽ ða, Æcõrẽba dadjira quĩrã awara unuca bẽrã.)

⁸ Wãrãda Æcõrẽba Pedrora edapeða judiorãmaa jaradãmãrẽã diabuesia. Ara mañ Æcõrẽba m̃ra edapeða judiorããmaa diabuesia.

⁹ Djabarã dji dromarã Santiagoba, Pedrora, Juañ biða cawasidaa Æcõrẽba idji biadeba wãrãda m̃ra judiorããmaa diabuesida. Mañne ãdjira m̃ ume, Bernabe ume biða jλwa jidasidaa cawabidi carea abari crĩchada eropanλda. Ædjia jarasidaa daiba judiorãã jaradia pananida, mañne ãdjia judiorãa jaradia pananida.

¹⁰ Ababe daia jarasidaa djabarã ne neẽ queðeara carebadãmãrẽã. Mañgλra m̃maarã bio bia ðasia mãwã o quĩrãã baða bẽrã.

Pauloba Pedro quẽãna

¹¹ Ewari aba Pedrora Antioquia puruðaa djabarã acλde wãsia. Mama m̃na idjira jũmarã djabarã quĩrãpita quẽãsia, idjia wãrãda biẽ oda bẽrã.

¹² Nãwã biẽ osia: λcλrλ djabarã judiorãra Santiago ðamaλba Antioquia puruðaa wãsidaa. Ædjirãba jarabadjidaa judiorããca cacua wẽãgoðida panλda Æcõrẽ eberãrã ðeadi carea. Ædji jũẽni naẽna Pedrora djabarã judiorãã ume ne cobadjia, baribλrλ mañ djabarã judiorã jũẽpedadacarea idjira waa djabarã judiorãã ume ne coẽ basía. Ætebλrλ jĩga nĩbaðe wãsia. Idjia wayasia djabarã judiorãba idjira biẽ jaraðida judiorãã ume ne co ða carea.†

¹³ Idjaba dewararã djabarã judiorã biða djabarã judiorããca igarasidaa Pedrora sewadeba o ða quĩrãca. Mãwã o panλ bẽrã Bernabe biða abari quĩrãca biẽ osia.

¹⁴ Baribλrλ m̃na unusia ãdjirãra wãrã beða bia Critodebemaba jara ða quĩrãca nĩnaẽda. Mañ bẽrã m̃na Pedrora jũmarã djabarã quĩrãpita nãwã quẽãsia: “Bãra judiom̃na judio quĩrãca ðaca. Ætebλrλ judioẽ quĩrãca ðabaria. Mañda çcãrẽ cãrẽã judiorãba obadara ða djabarã judiorããca obi ða?”

¹⁵ Æcõrẽba Moisea diða leyra judiorããca neẽ panλ bẽrã dadji judiorãba ãdjirãra cadjirua obadarãana abadaa. Dadjirãra toðaðeba judiorã bẽrã mañ leyra eropanλa.

¹⁶ Baribλrλ dadjirãba cawa panλa mañ ley ãjã o ðaðeba ni abaλda Æcõrẽ quĩrãpita jipa ðaẽda, ãtebλrλ Jesucrito ãjã ða carea Æcõrẽba jipa unuya. Dadjirã biða Jesucritora ãjãsidaa Æcõrẽba bia unumãrẽã. Wãrãda Æcõrẽba Moisea

† 2:12 Pedrora naẽna biẽ jaraðeã bẽrã wayacusa biẽ jaraðida crĩchasia. Hecho 11:1-18.

diada ley ijã o pananeba dadjirãra Ācõrẽ quĩrãpita jipa beadaẽa, ni abalada maã ley ijã o baldeba idji quĩrãpita jipa baẽ bẽrã.‡

17 Ācõrẽba Moisea ley diada cãyãbara dadjirãba jarasidaa Critodeba Ācõrẽba jipa unumãrẽã. Maã bẽrã ãcãrãmaara dadjirãra cadjirua obadarãa. Mãwãra ¿Critoba dadjirãa cadjiruada obi balca? ¡Mãwãẽa!

18 Mãa ley naẽna epẽ badada wayacusa epẽibalã, mãdrã bedeade beya.

19 Naẽna mãra Ācõrẽba Moisea diada leydeba basia. Baribalã maã leydebemada edrasia.‡ Mãwã mãra Ācõrẽ itea zocai besia.

20 Mãra Crito ume abaa crude cachisidaa. Maã bẽrã ara mãdjideba balã, atebãrã Critodrã mã sode balã. Naã djarade zocai balmisa mãra Ācõrẽ Warra Jesu ijã baldeba baya. Ara maã Jesuba mãra quĩrãsia idjaba mã carea ara idjida idu beabisia.

21 Ācõrẽba idji biadeba dadji jipa balada mã igaraẽa. Ācõrẽba Moisea diada ley ijã o pananeba idji quĩrãpita poya jipa beadibara, Critora idji quĩrãbe beucasia.”

3

Ababe Jesucritodrã ijãnida panãa

1 Djabarã Galacia druadebema, ¡bãrãra crĩcha neẽ beaa! ¿Caiba bãrãra cĩrũgasi wãrã bedeara idu baldamãrẽã? Daiba bãrã quĩrãpita ebuãa jaradiabadjidaa Jesucritora bãrã carea crude cachi beasidaa.

2 Mãa naãda bãrãa iwidiya: ¿Ācõrẽba Moisea diada ley ijã o pananeba bãrãba Ācõrẽ Jaurera edasidaca? ¿Bedeã bia Jesucritodebemada ũrĩnapeda ijãside edasidaẽca?

3 ¡Bãrãra wãrãda crĩcha neẽ beaa! Crito ijãside naãrã Ācõrẽ Jauredeba bia nĩbasidaa. ¿Idira ara bãdjia o pananeba jũma jipa beadica?*

4 Crito ijã panã carea bãrãra bio bia mĩgasidaa. Mãda Critoda igaradibalã, ¿bãdji quĩrãbe bia mĩgasidaẽca? Mãmaara bãdji quĩrãbe bia mĩgadaẽ basia.

5 Ācõrẽba idji Jaurera bãrãa diasia idjaba bãrã tãena ne ununacada o balã. ¿Ācõrẽba cãrẽ cãrẽã mãwã o balã? Mãwã o balã bãrãba bedea bia Critodebemada ũrĩnapeda ijãside bẽrã. Ācõrẽba mãwã oẽ balã idjia Moisea diada leyra bãrãba ijã o panã bẽrã.

6 Abrahaãnebemada crĩchadada. “Abrahaãba Ācõrẽra wãrãda ijãsia. Mã carea Ācõrẽba idjira jipa unusia.”†

7 Mãba cawadada wãrãda Ācõrẽ ijã beadrã Abrahaã warrarãda.

8 Naẽnaedaãba Ācõrẽ Bedeade balã balã judiorãẽba Ācõrẽda ijãside ara idjia adjirã sida jipa unuida. Mã carea naẽnaeda Ācõrẽba Abrahaãa bedea bia dadji edradidebemada bedesia. Idjia nãwã jarasia: “Baldeba mãa naã ejuãne bea purura jũma carebaya.”‡

9 Maã bẽrã Abrahaãba ijãna quĩrãca ijã beara Ācõrẽba jũma carebaya Abrahaã carebaãa quĩrãca.

10 Ācõrẽba Moisea diada ley ijã o pananeba jipa beadida crĩcha beara Ācõrẽba biẽ balã. Mã leyde nãwã balã balã: “Naã ley jũma ijã oẽ beara Ācõrẽba biẽ balã.”§

‡ 2:16 Salmo 143:2. § 2:19 Maã leydebemada edrasia. Griego bedeade nãwã balã balã: “Maã leydebemada beusia.” * 3:3 Ara bãdjia o pananeba. Griego bedeade balã balã “naã djaradeba.” † 3:6 Genesi 15:6. ‡ 3:8 Genesi 12:3. § 3:10 Deuteronomio 27:26.

11 Wārāda ebuḁa ḅḅa Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o ḅḅḁeba ni abaḅda Ācōrē quĩrāpita jipa ḅaḁda. Ācōrē Bedeade nāwā ḅḅ ḅḅa: “Ācōrē quĩrāpita jipa ḅḅ ēberāra Ācōrē ĩjā ḅḅḁeba ḅaya.”*

12 Baribḅḅḅ Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o ḅḅḁeba jipa ḅaida crīcha ḅḅba crīchacaa Ācōrē ĩjā ḅḅḁeba jipa ḅaida. Ātebḅḅḅ idjidebemada nāwā ḅḅ ḅḅa: “Naĩ ley ĩjā o ḅḅra maḅḅḁeba ḅaya.”†

13 Ācōrēba Moisea diada leyba biḁ ḅḅidebemada Jesucritoba dadjirāra ḁdra ḅḅsia. Idjidrḅ Ācōrēba dadjirā cacuari biḁ ḅḅsia. Ācōrē leyde nāwā ḅḅ ḅḅa: “Abaḅda bacurude jira ḅḅḁibḅḅḅ, Ācōrēba idjira biḁ ḅḅya.”‡

14 Maḅḅḅra māwāsia Ācōrēba Jesucritodeba judiorāḁ sida carebamārēā idjia naēna Abrahaḅa carebayaḁa aḁa quĩrāca. § Dadjirāba Jesucritoda ĩjā panḅ bēra Ācōrēba idji Jaure diai jaraḁara edasidaa.

Ācōrēba Abrahaḅ ume bedeḁa ḅḅḁara leyba āyā ḅḅcaa

15 Djabarā, māra ne jara ḅḅḁeba bedeaya: ēberāba dewara ume bedeḁa ḅḅḁara cartade ḅḅpeda idji trḅda maḅ cartade ḅḅsira, ni abaḅba maḅ bedeḁa ḅḅḁara poya āyā ḅḅḁaḁa, idjaba dewara crīchada poya eḁa ḅḅḁaḁa. Ara maḅ quĩrāca Ācōrēba wārāneba jaraḁara quĩrā awara oḁa.

16 Ācōrēba Abrahaḅa, idjideba yōida ḅḅa biḁa jarasia idjia jūmarāda carebaida.* Ācōrē Bedeade ḅḅḁ ḅḅa “Abrahaḅneba yōni ēberārāda” zocārā ēberārā jara ḅḅ quĩrāca. Ātebḅḅḅ ḅḅ ḅḅa Ācōrēba Abrahaḅneba yōida ḅḅa māwā jarasida abaḅdebemada bedeḁa ḅḅ bēra. Maḅḅḅra Critoa.

17 Mḅa jara ḅḅra naḅḅḅḅ: Ācōrēra Abrahaḅ ume bedeḁa ḅḅsia.† 430 poa baḁacarea idji leyra Moisea diasia. Baribḅḅḅ idjia Abrahaḅ ume naārā bedeḁa ḅḅḁara maḅ leyba āyā ḅḅḁ basía. Āyā ḅḅḁabara idjia carebayaḁa aḁara oḁ bacasia.

18 Ācōrēba Moisea diada ley ĩjā o panḅ carea idjia dadjirāda carebaibḅḅḅ, idjia carebayaḁa aḁa quĩrāca carebaḁa. Baribḅḅḅ Ācōrēba Abrahaḅra carebayaḁa aḁa bēra idji biḁdeba carebasia.

19 Maḅda ḁ Ācōrēba cārē cārēā idji leyra Moisea diasia? Idji leyra diasia ēberārāba cadjiruua obadada cawaḁamārēā. Ēberārāra maḅ leydeba panasidaa aba Abrahaḅneba yōida ḅaḁa zebḅḅḅḅ, idjideba Ācōrēba carebayaḁa aḁa bēra. Ācōrēba Moisea maḅ leyra bajānebema nezocarāneba diasia. Maḅbe Moiseba ēberārā diasia.

20 Baribḅḅḅ Ācōrēba Abrahaḅa carebayaḁa aside ni abaḅda maḅ bedeḁa jaraḁe diabueḁ basía, ātebḅḅḅ ara idjiabḅḅḅ Abrahaḅa māwā jarasia.

21 Māḁteara Ācōrēba idji ley Moisea diaside ḁ idjia Abrahaḅ ume bedeḁa ḅḅḁara igarasica? ¡Māwāḁa! Ācōrēba Moisea diada leydeba dadjirāda ewariza Ācōrē ume poya zocai beaḁibara, maḅ ley ĩjā o panḅneba Ācōrē quĩrāpita jipa panacasidaa.

22 Baribḅḅḅ Ācōrē Bedeade ḅḅ ḅḅa cadjiruaba jūmarāda preso erobḅḅda. Māwā Ācōrēba Abrahaḅa ēberārā carebayaḁa aḁara poya oya. Wārāda Jesucrito ĩjāḅḁara māwā careba ḅḅa.

* **3:11** Habacuc 2:4. † **3:12** Levitico 18:5. ‡ **3:13** *Bacurude*. Griego bedeade bacuru abḅḅḅḅ cru sida jara ḅḅa. Deuteronomio 21:23. § **3:14** Genesi 12:3. * **3:16** Genesi 22:18. † **3:17** Griego bedeade ḅḅḅḅḅ cartade nāwā ḅḅ ḅḅa: “Critodeba Ācōrēra Abrahaḅ ume bedeḁa ḅḅsia.”

23 Crito zei naēna dadjirāba idjida poya ĩjānaē basía. Mañne dadjirāra Ācōrēba Moisea diada ley jλwaeđa panasidaa. Mañ leydebemada poya ēdrλdaē basía aba Ācōrēba Crito cawabibrλdaa.

24 Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra pe eronĩbasia aba Crito zebλrλdaa. Crito zedacarea idji ĩjā panλ carea Ācōrēba dadjirāra jipa unu bλa.

25 Idira dadjirāba Critoda ĩjā panλ bērā Ācōrēba Moisea diada leyba pe eronĩēa.

26 Jesucritoda ĩjā panλ bērā jūma bārāra Ācōrē warrarāa.

27 Bārā borocuesidaē unubisidaa Crito ume ābaa panλda. Mañ bērā idji quĩrāca panesidaa.‡

28 Jūma bārāra Jesucrito ume ābaa panλ bērā Ācōrē quĩrāpita judiora griego ume abaria, nezocara nezocāē ume abaria, idjaba umaquĩrāra wērā ume abaria.

29 Bārāra Critode bērā wārāda Abrahañ warrarāa. Mañba Ācōrēba bārāra carebasia idjia Abrahaña carebayada ada bērā.

4

Dadjirāra Ācōrē warrarāa

1 Mñ jara bλara nañ quĩrāca bλa: warraba idji zezadera jūma edaida bλmĩna caibe bλde nezoca quĩrāca bλa.

2 Caibe bλara warra wagabada jλwaeđa bλa, idjaba idji zezade edaida bλara dewararāba wagabadaa aba dji zezaba jarada ewaridaa.

3 Ara mañ quĩrāca Crito ĩjāni naēna dadjirāra warra zaque quĩrāca beasia. Mañ ewaride dadjirāba nañ ējūānebema crĩchara ĩjā o panasidaa nezoca quĩrāca.

4 Baribrλrλ Ācōrēba jarada ewari jūēside idji Warrara nañ ējūānaa diabuesia. Mañ Warrara wērāba tosia, idjaba Ācōrēba Moisea diada leyra ĩjā oida basia.

5 Ācōrēba idjira diabuesia dadjirā mañ ley jλwaeđa beadara ēdrλ bλpeda idji warrarāda bλi carea.

6 Bārāra Ācōrē warrarā bērā idji Warra Jaureda diabuesia bārā sode bamārēā. Idji Jaure dadjirā sode bλba Ācōrēa “iMñ Zeza!” abaria cawađamārēā dadjirāra Ācōrē warrarāda.

7 Mañ bērā idira bārāra nezocarāēa, ātebrλrλ Ācōrē warrarāa. Ācōrē warrarā bērā idji warrarā itea erobλda edadia.*

Pauloba djabarā carea bio crĩcha beda

8 Naēna bārāba Ācōrē adua panasidade wārāē ācōrēda ēpē panasidaa ādji nezoca quĩrāca.

9 Baribrλrλ idira bārāba Ācōrēra cawa panλa. Jipa jaraibrλrλ, Ācōrēba bārāra cawa bλa. Mañda ¿cārē cārēā crĩcha λbλaē beada wayacusa ēpē panλ nezoca quĩrāca? Mañba bārāra carebaaa.

10 Bārāba quĩrātanoa ewarida, jedecoda, poa sida wagabadaa Ācōrēba bia unumārēā.

11 Mañ bērā mñ crĩcha bλa mñdji quĩrĩābe bārā jaradiasida.

12 Djabarā, bārā judiorāē quĩrāca bai carea mñra Ācōrēba Moisea diada leydebemada ēdrλsia. Mañ bērā mñ bārāa beđea djuburiaya mñ quĩrāca mañ leyde bearānamārēā. Naēna bārāba mñra biē odaē basía.

‡ 3:27 Idji quĩrāca panesidaa. Griego beđeade nāwā bλ bλa: “Critoba djio panesidaa.” * 4:7 Edadia. Griego beđeade λcλrλ cartade bλ bλa: “Critodeba edadia.”

13 Bārāba cawa panΛa mĀa bārāma bedea bia Critodebemada naārā jaradi-aside cacua biē ʙΛ bērā bārā druade jaradia besida.

14 Cacua biē ʙΛmīna bārāba mĀra igaradaē basía idjaba ʙΛretadaē basía.† ĀtebΛrΛ bia edasidaa Ācōrē nezoca bajānebema edabΛda quīrāca, Jesucrito edabΛda quīrāca.

15 ¿Sāwāsi bārā ʙΛsrīda naēna erobeada? MĀa wārāda jaraya bārāba poya opedadabara ara bādji daura nuētacasidaa mĀa diadi carea.

16 MĀa wārā bedeadeba quēā ʙΛ bērā ¿mĀra bārā ume dji quīrūca?

17 Bārā tāēna āi jaradia beaba ne jūma o panΛa bārāba ādji bedeara ĩjānamārēā. BaribΛrΛ ādjia jaradia panΛba bārāra carebacaa. Bārāra dai umebemada āi ede quīrā panΛa ādjidrΛ sodeba ēpēnamārēā.

18 Wārāda bia ʙΛa ewariza crīcha biada sodeba ēpē pananida. BaribΛrΛ māwā ēpēniē panΛa ababe mĀ bārā ume ʙΛdebΛrΛ. ĀtebΛrΛ mĀ neēne biā ewariza sodeba ēpē pananida panΛa.

19 Djabarā mĀ warrarāca bea, mĀra wayacusa bārā carea bia mīga ʙΛa wērā warra pua nūmΛ quīrāca. MĀra māwā bia mīga ʙaya aba bārā Crito quīrāca panebΛdadaa.

20 ¡MĀda ara nawena bārā ume badabara cawacasia sāwā bārā ume bedeaida ʙΛda! MĀa wārāda adua ʙΛa bārānebemada sāwā crīchaida.

Saradeba idjaba Agaradeba Pauloba cawabida

21 Ācōrēba Moisea diada leyde ʙa quīrā beaba mĀa jaradadua: ¿Ācōrē leyde ʙΛ ʙΛra adua panΛca?

22 Nāwā ʙΛ ʙΛa: AbrahaĀba warrada umé erobasia. Aba nezocawērā Agaraba tosia.‡ Dewarabemara idji quima Saraba tosia.§ Sarara nezocawērāē basía.

23 Nezoca wērāba warrara tosia AbrahaĀba naĀ djaradeba māwā quīrāna bērā. BaribΛrΛ dji quimaba todara Ācōrēba diai jarada basía.

24 MaĀgΛba crīcha dromada dia ʙΛa. Ācōrēba bedea ʙΛdada umé panΛa. MaĀ bedea ʙΛda umé panΛra Sara idjaba Agara quīrāca panΛa. Ācōrēba bedea ʙΛdara aba Sinai eyade diasia. MaĀ bedea ʙΛdara nezocawērā Agara quīrāca ʙΛa, maĀ bedea ʙΛda ēpē beara nezoca quīrāca panΛ bērā.

25 Sinai eya Arabia druade ʙΛra Agara quīrāca ʙΛa maĀ eyade diada leyde beara nezoca quīrāca panΛ bērā. Idjaba JerusaleĀ naĀ ējūāne ʙΛra Agara quīrāca ʙΛa maĀ purudebemarāra nezoca quīrāca panΛ bērā. Nezoca quīrāca panΛa Ācōrēba Moisea diada leyde panΛ bērā.

26 BaribΛrΛ bajānebema JerusaleĀra Sara quīrāca ʙΛa maĀ purudebemarāra nezoca quīrāca panΛē bērā. Māwā panΛa Ācōrēba Moisea diada leyde panΛē bērā. Dadjirāra mamabema bērā Sara warrarāca panΛa.

27 Ācōrē Bedeade nāwā ʙΛ ʙΛa:

Wērā warra tocara, ʙΛsrīdadua. Warra pua unucara, bio ʙΛsrīdadua.

Wērā umaquīrāba igaradaba warrarāda auđuara erobaya wērā quima bara ʙΛ cāyābara.*

28 Djabarā, dadjirāra Isa quīrāca panΛa. Isara tosidea Ācōrēba AbrahaĀ māwā jarada bērā. Ara maĀ quīrāca dadjirāra Ācōrē warrarāda panesidaa idjia māwā jarada bērā.

† 4:14 ΛcΛrΛba crīchabadaa Paulo cacua biē badaba Galacia debemarāra bia mīgabisida. ‡ 4:22 Genesi 16:1-16. § 4:22 Genesi 21:1-3. * 4:27 Isaía 54:1.

16 Mañ carea m̄la jaraya: Ācōrē Jauredeba n̄badadua. Māwāb̄ara bārā cacuaba cadjirua o quĩrĩā b̄ara odaēa.

17 Nañ djaraba cadjirua o quĩrĩā b̄ara Ācōrē Jaureba quĩrĩācaa. Idjaba Ācōrē Jaureba obi quĩrĩā b̄ara nañ djaraba quĩrĩācaa. Ādjira ābaa bia pananaca bēra bārāba o quĩrĩā pan̄ara poya odaēa.

18 Barib̄ara Ācōrē Jaureba bārāda eron̄b̄ara, Ācōrēba Moisea diada leyde pan̄āēa.

19 Nañ cacuaba cadjirua obarira ebuēa b̄la. Mañra nañḡla: daunemabadara, auēua n̄babadara, baridua ume auēua o quĩrĩābadara,

20 j̄awaba oda ācōrēa iwīdibadara, jāibanaba obadara, djārā quĩrāmabadara, ijarabadara, djārāne awuabadara, mañrĩā carea quĩrūbadara, ara ādji bia baidr̄a j̄ar̄abadara, caicayabadara, Ācōrē beēa quĩrā awara jaradia pan̄neba awara wābadara,

21 djārāba erob̄a carea biē crīchabadara, mĩā beabadara, beu n̄babadara, b̄srida ewari o pan̄ne jūmawāyā cadjirua obadara, idjaba ne jūma cadjirua mañ quĩrāca bea sida.‡ M̄la bārāna naēna jarada quĩrāca wayacusa jaraya: mañ cadjirua o b̄era Ācōrē purude beadaēa.

22-23 Barib̄ara Ācōrē Jaureba nañḡda diabaria: djārā quĩrĩā beadida, b̄sridaada, necai beadida, jūma droa beadida, ēberā biada beadida, sobiada, beēa aba beadida, jūmarā ume aduā beadida, idjaba dadji cacua jipa erobeadi sida. Jūma mañḡara ni ab̄a leyba cadjiruada acaa.

24 Nañ djaraba ne jūma cadjirua o quĩrĩā b̄abarira Critoderāba crude cachi beasidaa.

25 Dadjirāra Ācōrē Jauredeba zocai pan̄ bēra idjideba n̄badida pan̄a.

26 Djārā cāyābara biara beada crīchadiē pan̄a, caicaya duananiē pan̄a, idjaba djārāba erob̄a carea biē crīchadiē pan̄a.

6

Dji carebadadua

1 Djabarā, djabada cawaēne cadjiruade baesira, bārā dji Ācōrē Jauredeba n̄naba biadeba carebaēda pan̄a wayacusa jipa n̄bamārēā. Barib̄ara quĩrācuca beadaēda bārā sida ab̄ari quĩrāca cadjiruade baeda amaaba.

2 Bia m̄ga pan̄ne dji carebaēadua. Māwāb̄ara Critoba obi b̄ara bārāba jūma oda.

3 Dji dromaē b̄aba idjida dji dromada crīcha b̄ab̄ara, ara idjiduba cūrūga b̄la.

4 Djārāba o b̄a ac̄l̄i cāyābara ara dadjia o b̄adr̄a ac̄l̄ida b̄la jipa o b̄a cawaya. Māwā ara dadjia o b̄a carea b̄srida b̄aya.

5 Dadjiza oēda pan̄ara jūma jipa oēda pan̄a.

6 Ācōrē beēa cawab̄ar̄aba dji jaradiabarīa ne jūma bia idjia erob̄adebemada diada b̄la.

7 Ara b̄aduēa cūrūgarānada. Ni ab̄al̄ba Ācōrēra poya cūrūgaēa. Quĩrānebadadua: ne u b̄aba idjia ub̄ara quĩrāca ewaya.

8 Mañ carea nañ djaraba cadjirua o quĩrĩā b̄ada ab̄al̄ba o b̄ab̄ara, Ācōrēba mañ ēberāra biē b̄aya. Barib̄ara Ācōrē Jaureba quĩrĩā b̄ada ab̄al̄ba o b̄ab̄ara, Ācōrēba mañ ēberāra ewariza idji ume zocai b̄aya.

9 Mañ bēra sēnaē ne biada o pananadua. Sēnaēb̄ara, Ācōrēba b̄ada ewaride dadjirāba biada edaēa.

10 Mañ carea dadjirāba poya ob̄adaza jūmarāda bia carebaēda pan̄a. Biara Jesu ĩjā beada māwā carebaēda pan̄a.

‡ 5:21 *M̄la beabada.* Griego beēade ḁ̄ara cartade mañra neēa.

Pauloba naã cartade jĩũare b̃ada

¹¹ Ac̃dadua, ara m̃dji j̃waba letra waĩb̃aba naã cartara b̃ab̃ara.

¹² B̃arã cacua w̃ẽgobi quĩrĩã beaba Crito crude beud̃debemada jaradia-badaa barib̃ara cacua w̃ẽgobi paña judiorãba bia ununamãrẽã idjaba ãdjia jaradia paña carea biẽ orãnamãrẽã.

¹³ Barib̃ara dji cacua w̃ẽgopead̃aba ãcõrẽba Moisea diada leyra jũma ãjã od̃aca. M̃awãmĩna ãdjirãba b̃arã cacuada w̃ẽgobi quĩrĩã paña, b̃arãba m̃awã osidara ara ãdjidebemada bia bedead̃i carea.

¹⁴ Barib̃ara m̃ara m̃awã b̃arã. M̃ãnebemada ni maãrĩ bida bia bedeaã. ãteb̃ara ababe dadjirã Boro Jesucrito crude beud̃debemada bia bedeya. Critora crude beud̃a b̃erã naã ãjũãnebemaba bia unubadara m̃maarã jũma beusia. Idjaba naã ãjũãne beamaarã m̃ara beusia.

¹⁵ ãcõrẽmaarã cacua w̃ẽgo b̃aida wa cacua w̃ẽgoẽ bai sida biara b̃arã. Idjia eberã djiwidi od̃ara bia unu b̃ara.

¹⁶ M̃ã quĩrĩã b̃ara jũma m̃ã jara b̃a quĩrãca ãjã beara ãcõrẽba quĩrã djuburia b̃aida, necai bai sida ãdjirã dia b̃aida. Maãg̃ara ãcõrẽ eberãra ara.*

¹⁷ Idiba ãta m̃ã quĩrĩãã ab̃aba m̃ara m̃ã s̃ida. Jesudebema jaradia b̃a carea eberãrãba m̃ara biẽ osid̃a. M̃ã djara cõãcuada aninada erob̃a unubi carea m̃ara idjid̃a.

¹⁸ Djabarã, m̃ã quĩrĩã b̃ara dadjirã Boro Jesucritoba idji biad̃eba jũma b̃arãra careba b̃aida. Bia b̃ara m̃awã b̃aida.

* **6:16** Maãg̃ara ãcõrẽ eberãra ara. Griego bedead̃e b̃a b̃ara: “Maãg̃ara ãcõrẽ israelerã.”

EPESO CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARĀ EPESO PURUƁEBEMA ITEA

Paulo Romane preso Ɓaside nañ cartada djabarā Epeso puruƁebemarā itea Ɓasia. Poa 60de Ɓasica Ɓaa.

Paulo Epesode jũeside Aquila, Priscila ume Ɓadada awara wãsia (Hecho 18:19). ƁaƁaamaarā Priscilaba, Aquila ume Epesode naārã JesuƁebemada jarade wãsidea (Hecho 18:26). Paulo jeda zeside poa umé auđu djabarāa jaradia Ɓabadjia (Hecho 19:8-10). Zocārãba Critoda iƙãƁada bẽrã dji ãcõrẽwẽrã Artemisa epẽbadara quĩrũbucasidea (Hecho 19:21-41).

Pauloba Ɓasia judiorãda judiorãe sida Crito ume panã bẽrã ãdjirãra puru aba Ɓada. Capítulo 1ne Ɓã Ɓaa ãcõrẽba Critodeba odada, Pauloba ãcõrẽba bia bedeadada idjaba djabarã carea iwididada. Capítulo 2de, 3de bida Ɓã Ɓaa ãcõrẽba Crito eberãrãneba obi quĩrã ƁaƁebemada. Capítulo 4deba aba 6daa Ɓã Ɓaa sãwã dadjirãba maƙƙara odida.

Pauloba nañ cartade naārã Ɓada

¹ Mãra Pauloa. ãcõrẽba quĩrãna bẽrã mãra Jesucritoba diabueɗaa. Mãa nañ cartara ƁaƁaƙƙaa jũma ãcõrẽ eberãrã Jesucrito iƙã bea Epeso puruƁebema itea.

² Mãa quĩrã Ɓaa dadjirã Zeza ãcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito bida ãdji biadeba bãrãra careba pananida idjaba necai Ɓai sida bãrã dia pananida.

ãcõrẽba ne jũma bia dadji jaure itea dia Ɓa

³ Dadjirã Boro Jesucrito Zeza ãcõrẽba bia bedeadida panãa. Crito ume panã bẽrã idji Jauredeba ne jũma biada dadjirãa bajãneba dia Ɓaa.

⁴ Nañ eƙũã oi naẽna Critodeba dadjirãra edasia idji itea bia beadamãrẽã idjaba idji quĩrãpita cadjirua neẽ beadamãrẽã.

⁵ Naẽnaeɗa Jesucritodeba dadjirãra edasia idji warrarãda beadamãrẽã, mãwã o quĩrã Ɓada bẽrã idjaba dadjirãra quĩrãna bẽrã.

⁶ Idji bia waibãa ƁaƁeba dadjirãra bio carebasia idjia quĩrã Ɓa Warradeba. Mã carea idjia bia bedeadida panãa.

⁷ Idji Warra oa erozoadeba ãcõrẽba dadjirãra cadjiruadebemada eɗra edasia. Dadjirãba cadjirua opeɗadara idji biadeba jũma quĩrãdoasia.

⁸ Idji biadeba dadjirãra bio carebasia jũma idji necawaada, crĩcha cawaa sida diada bẽrã.

⁹⁻¹⁰ Idjia o quĩrã Ɓada naẽna cawabiẽ Ɓasia. Baribãra dadjirãa cawabisia idji biadeba quĩrãna bẽrã. Idjia Critodeba naẽnaeɗa oi crĩcha Ɓadara idjia Ɓada ewaride jũma oya. Mã ewaride ne jũma bajãnebemada, nañ eƙũãnebema sida Crito jãwaeɗa Ɓaya.

¹¹ ãcõrẽba naẽnaeɗa crĩcha Ɓada quĩrãca Critodeba dadjirãra edasia idjia diaidebemada edadamãrẽã.* Mãwã osia ne jũmada idjia o quĩrã Ɓa quĩrãca obari bẽrã.

¹² Idjia quĩrãsia dai judiorã dji naārã Crito iƙãpedadaba idji biya quĩruƁebemada bia bedeadida.

¹³ Mã awara bãrã judiorãe bida wãrã beɗea bia dadji eɗraɗidebemada ũrĩnapeda Critora iƙãsidea. Mãwã bãrã sida idji eberãrãda panesidaa. Crito

* **1:11** Edasia idjia diaidebemada edadamãrẽã. Griego bedeaɗe mãra ebuda Ɓaẽa. ƁaƁaamaarã nãwã jara Ɓaa: “Edasia idji eberãrãda beadamãrẽã.”

Ījāsidade Ācōrēba jarada quīrāca idji Jaureda bārāa diasia sēyāda ģamārēā. Maļba cawabi ģāa bārāra idjiderāda.

¹⁴ Ācōrē Jaurera edapedada bērā dadjirāba cawa panāa jūma Ācōrēba diai jaradara wārāda edadida idjiderā jūma bia ģāi ewarīde. Maļ carea idji biya quirudebemada bia bedeadida panāa.

Pauloba Ācōrēa iwidida

¹⁵⁻¹⁶ Maļ bērā mļa ewariza bārā carea Ācōrēa bia ģāada abaria. Dārāģāģā mļa ūrī ģāda bārāba dadjirā Boro Jesura ĳā panāda idjaba jūma Ācōrē ēberārāra quīrā panāda. Maļ ewarīdeba ātaa mļa bārā carea Ācōrēa iwidibaria.

¹⁷ Mļa dadjirā Boro Jesucrito Ācōrēa, dadjirā Zeza biya quirūa iwidibaria idji Jauredeba bārāa necawaada diamārēā idjaba idjidebemada cawabimārēā. Māwā bārāba idjida biara cawadā.

¹⁸ Idjaba iwidibaria Ācōrēba bārā crīchara ewamārēā. Māwā bārāba cawadā cārēda idjideba edadī carea ĳā panāda, maļ edadamārēā trāna bērā. Maļne bārāba cawadā idji ēberārāba edadira waiģāa bio biya quiruda.

¹⁹⁻²⁰ Idjaba mļa iwidibaria bārāba cawadamārēā idji āģāara jūmarā cāyābara āģāara ģāda. Maļ āģāadeba idjia dadjirā idji ĳā beara careba ģāa. Ara maļ āģāa waiģāa ģādeba Ācōrēba Critora beu ģadada ārēbabipeđa bajāne idji ĳāwa araare chumebisia.

²¹ Ācōrēba idjira jūma jai bororā cāyābara, bajānebema dji droma bea cāyābara, dji mēsra bea cāyābara, idjaba dji āģāa bea cāyābara dji dromaara ģāsia. Naļ ewarīde idjira jūmarā cāyābara dji dromaara ģāa, tēābema ewarīde bida māwā ģaya.

²² Ācōrēba ne jūmada Crito ĳāwaeda ģāsia, idjaba Critora ģāsia ne jūmane idji ēberārā Boroda ģamārēā.

²³ Crito ēberārāra idji cacuaa. Ādjirāra ne jūmane idjideba panāa. Idjaba ne jūmada idjideba ģāa.

2

Ācōrēba Jesucritodeba dadjirā ēdra edada

¹ Naēna bārāra Ācōrēnebemada beu beasia, ĳānaē panāneba cadjiruada obadjida bērā.*

² Māwā nībasīdaa naļ ējūānebema crīchada ēpē panana bērā idjaba naļ ējūā dedaade panā jairā boro sida ēpē panana bērā. Naļ ewarīde idjia Ācōrē bedea ĳāē beara idji ĳāwaeda eroģāa.

³ Naēna jūma dadjirāda ādji quīrāca nībasīdaa naļ cacuaba cadjirua oya ģāda ēpē panana bērā. Naļ cacuaba cadjirua o quīrā ģāda, cadjirua dadji crīchade ģā sida o panasīdaa. Dji cadjiruarā bērā Ācōrēba idji quīrūbideba dadjirāra cawa oida ģasia jūma cadjirua obadarā cawa obari quīrāca.

⁴⁻⁵ Baribāģā Ācōrēba bio quīrā djuburiabaria. Idjia dadjirāra bio quīrā ģā bērā cadjiruade beu ģadada Crito ume āģāa zocai ģāsia. Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia.

⁶ Jesucrito ume āģāa panā bērā Ācōrēba dadjirāra idji ume āģāa ārēbabisia idjaba idji ume āģāa bajāne chūmebisia.

⁷ Maļģāra jūma osia nocoarebema ewarīde unubi carea sāwā idji bia waiģāa ģādeba carebasida dadjirāra Jesucrito ume panā bērā.

* **2:1** ΛCΓΓΛ versioāne naļ sida ģā ģāa: "Idjia bārāa zocai ģāida diasia." Baribāģā maļra griego bedeadē neģa.

⁸ Jesuda iĵapedada bĕrã Ācōrēba idji biadeba bārãra ēdrã edasia. Ara bãdjia opedadadeba ēdrãdaē basía, ātebãrã Ācōrēbãrã bari ēdrã edasia.

⁹ Bārãba bia o panã carea Ācōrēba ēdrã edaē basía. Mãwã ni abãda ara idjidebemada poya bia bedeadaēa.

¹⁰ Ācōrēba dadjirãra Jesucritodeba djiwidida osia ne biada o pananamãrēã. Mañ ne biara idjiabãrã naēna ßasia dadjirãba odãmãrēã.

Critodeba judiorã, judiorãé sida Ācōrē ume bia panena

¹¹ Mañ carea quĩrãnebadadua bārãra nañ djarade judiorãé bĕrã judiorãba “cacua wĕãgoē ßea” abadaa Ācōrē neē ßea adi carea. Ara ādjida “cacua wĕãgo ßea” abadaa Ācōrē ēberãrã adi carea. Baribãrã ādji cacuara wĕãgosida bĕrã ababe nañ djarade quĩrã awara beaa.

¹² Quĩrãnebadadua naēna bārãra Crito neē ßeasida idjaba Israeldebemaē basida. Ācōrē ādjirã ume bedeã ßaside idjia bārãra ni cãrē sida diai jaraē basía. Mañ awara bārãra sãwã bia ßeaidida neē panasida idjaba nañ ĕjũãne Ācōrē neē ßeasia.

¹³ Baribãrã idira Jesucrito ume panã bĕrã, bārãra naēna tãmã beadada Ācōrēba Crito oadeba idji caita enesia.

¹⁴ Wãrãda Critoba dadjirãra necai ßasia. Idjia judiorãra judiorãé ume ābaa ßasia puru aba ßemãrēã. Idji beudadeba dadjirãra awara pananada ābaa ßasia.

¹⁵ Ācōrēba Moisea diada leyba ne zocãrã obibaria. Baribãrã idji beudadeba Critoba mañ leyra āyã ßasia judiorãda, judiorãé ume ābaa necai ßãi carea. Idjia puru umé pananada puru djiwidida aba osia.

¹⁶ Idji crude beudadeba puru umé ßadada puru aba opeãa umena Ācōrē ume bia ßasia. Mãwã dadjirãra awara pananada idjia ābaa bia ßasia.

¹⁷ Critoba bedeã bia Ācōrē ume necai ßaidebemada bārã dji Ācōrēnebema tãmã beadada, dai dji Ācōrē caita beaa bida jaraē zesia.†

¹⁸ Critodeba dadji umérãba abarica dadjirã Zeza Ācōrēã idji Jaure aba ßadeba poya iwididã.

¹⁹ Mañ bĕrã bārã judiorãéra waa Ācōrē purudebemada ãi ßeadaēa, ātebãrã Ācōrē purudebemarã ume ābaa panã. Idira bārãra Ācōrē ēberãrã.

²⁰ Bārãra mōgara de quĩrãca panã. Jesuba diabueðarãda, Ācōrēneba bedeabadarã sida mañ de edrebema mōgara quĩrãca panã. Bārãra mōgara ādjirã ãrã ca wãbãda quĩrãca panã. Mañ dedebema dji biara ßã mōgarara Jesucrito.

²¹ Idjideba mañ dera biya cara ßebaria idjaba waibãlara wari wãbaria dadjirã Boro itea bia ßemãrēã.

²² Crito ume panã bĕrã bārã sida jũma Ācōrē ēberãrã ume ābaa de quĩrãca panã. Mañ dede Ācōrēã idji Jauredeba ßabaria.

3

Ācōrēba Paulora ßasia judiorãéã jaradia ßamãrēã

¹ Mañ bĕrã mãa [bārã carea Ācōrēã iwidibaria.]* Mãra Pauloa. Bārã judiorãéã Jesucritodebemada jaradia ßã carea preso ßã.

† **2:17** Bārã dji Ācōrēnebema tãmã beadada, dai dji Ācōrē caita beaa bida jaraē zesia. Mañba jara ßã “judiorãéã, judiorãã bida jaraē zesia.” * **3:1** Bārã carea Ācōrēã iwidibaria. Mañra griego bedeade neã. Pauloba jarai ßadada jũma jaraē basía, ātebãrã dewara crĩchada jaradia ßesia. Baribãrã zocãrãmaarã idjia jarai basía mañ djabarã carea Ācōrēã iwidibarida 3:14de jara ßã quĩrãca.

² M̃lmaara b̃ar̃aba bio cawa paña Ācōrēba idji biaḁeba m̃ra ḁsida b̃ar̃a jaradim̃rēã.

³ Idjia naēna cawabiē ḁadada m̃a cawabisia. Maḁgḁebemada m̃a naḁ cartade maārī ḁasia.

⁴ Naḁ carta aḁ pañane b̃ar̃aba cawadia Ācōrēba Critoḁebema cawabiē ḁadara m̃a cawa ḁada.

⁵ Naārēda Ācōrēba ēberār̃a maḁra cawabiē ḁasia, baribara idira idjideba beḁeabadar̃a, Jesucritoba diabueḁar̃a bida idji Jaureḁeba cawabisia.

⁶ Idjia cawabiē ḁadara naḁgḁa: judiorāēba beḁea bia Critoḁebemada iḁā pañneba judior̃a ume ābaa Ācōrēba diaiḁebemada edadia, abari cacuaḁe duana, idjaba Ācōrēba Jesucritoḁeba diai jaradada ābaa eropaña.

⁷ Ācōrēba idji biaḁeba m̃ra idji nezocada ḁasia beḁea bia Critoḁebemada jaradim̃rēã. Idji ḁḁaḁeba m̃w̃a osia.

⁸ Jūma Ācōrē ēberār̃a tāēna eḁara ḁam̃ina Ācōrēba idji biaḁeba m̃ra ḁasia judiorāēma Critoba bio careba ḁḁebemada jaradim̃rēã. Critoba bio careba ḁara dadjir̃aba poya jūma cawa jaradēã.

⁹ Ācōrē ne jūma oḁaba m̃ra ḁasia jūmar̃a ebuḁa cawabim̃rēã s̃w̃a osida idjia naēna oi cr̃icha ḁadara. Maḁ oi cr̃icha ḁadara naēna cawabiē ḁasia.

¹⁰ Idira judior̃a judiorāē ume ābaa ḁada b̃er̃a ḁdjir̃aneba baj̃nebema dji droma bea, dji ḁḁa bea bida cawabisia idjira ne jūmane bio ne cawa ḁada.

¹¹ M̃w̃a osia idjia naārēda dadjir̃a Boro Jesucritoḁeba oida cr̃icha ḁada b̃er̃a.

¹² Dadjir̃aba ara maḁ Jesucritora iḁā pañ b̃er̃a idjaba idji ume ābaa pañ b̃er̃a Ācōrēba ne wayaa neḁ iwididida paña.

¹³ Maḁ carea m̃a b̃ar̃a ñw̃a beḁea djuburiaya: m̃ra b̃ar̃a carea bia m̃ga ḁam̃ina jūmaw̃ỹa sopuar̃anadua. M̃w̃a bia m̃ga ḁa b̃ar̃a Ācōrē ume bia beḁam̃rēã.

Pauloba Epesodebema djabar̃a carea Ācōrēba iwidida

¹⁴ Maḁ carea m̃ra dadjir̃a Boro Jesucrito Zeza qũr̃apita ch̃r̃aboroḁe cobebaria.†

¹⁵ Idjia jūma baj̃ne beara, naḁ ējūne bea sida osia idjaba idjideba paña.‡

¹⁶ Idjider̃a itea ne eroḁara bio biya quirua. Maḁ b̃er̃a m̃a iwidī ḁa idji Jaureḁeba idji ḁḁara b̃ar̃a soḁe diam̃rēã. M̃w̃a b̃ar̃a zarea beadia.

¹⁷ Idjaba iwidī ḁa iḁā pañ b̃er̃a Critora b̃ar̃a soḁe ḁam̃rēã. Iwidī ḁa b̃ar̃a ne jūmane qũr̃āneba pananam̃rēã. M̃w̃a zarea beadia bio carra jida pañ qũr̃aca.

¹⁸ Maḁne b̃ar̃aba jūma Ācōrē ēberār̃a ume poya cawadia Crito qũr̃āra waib̃ara ḁada, jeḁea ḁada, drasoa ḁada, ḁḁa ḁada, idjaba ñbua ḁada.

¹⁹ Ara dadji cr̃ichadeba poya cawadacam̃ina m̃a iwidī ḁa b̃ar̃aba maḁ qũr̃āra cawadam̃rēã. Cawasidara ne jūmane Ācōrē qũr̃aca beadia.

²⁰⁻²¹ ¡Ācōrēba bio bia quirua! Idji ḁḁa dadjir̃a soḁe ḁḁeba waib̃ara poya oya dadjir̃aba cr̃ichabada c̃ỹabara wa idjia iwidibada c̃ỹabara. Djabar̃a, Jesucrito ume pañ b̃er̃a jewariza Ācōrēba bia beḁeḁadua! Bia ḁa m̃w̃a baida.

4

Ācōrē Jaureḁeba djabar̃a cacua aba paña

† **3:14** *Dadjir̃a Boro Jesucrito.* Griego beḁeade ḁḁa cartade maḁra neḁa. ‡ **3:15** Griego beḁeade maḁ versículoda ñw̃a ḁḁa: “Idjideba jūma baj̃nebemar̃a, naḁ ējūnebemar̃a bida ḁdji tr̃ra edabadaa.”

¹ M̄ra dadjirā Boro Jesu carea preso ʘΛΛ. M̄la bārāa beḏea djuburiaya jipa n̄badamārēā. Ācōrēba bārāra tr̄ʘsia māwā n̄badamārēā.

² Crīcharānadua bārāra dji dromarāda, ātebΛΛ sobiaḏeba beaḏadua. Quīrīāneba abarica dji droaḏadua.

³ Jūma oḏadua ābaa necai beaḏi carea. Māwā Ācōrē Jaureba bārā ābaa bia ʘΛḏara ārīnaēa.

⁴ Dadjirāra cacua aba panΛΛ. Ācōrē Jaure aba ʘΛḏa eropanΛΛ. Ācōrēba bārāra tr̄ʘsia abarida j̄ā pananamārēā.

⁵ Dadjirā Boro Jesura ababΛΛΛ ʘΛΛ. Dadjirāba abari Jesuda j̄jā panΛΛ. Idjaba abari tr̄ʘneba borocuesidaa.

⁶ Ācōrēra ababΛΛΛ ʘΛΛ. Idjira jūmarā Zezaa, jūmarā Boroa. Jūma idjiderā soḏe ʘΛΛ idjaba dadjirāneba idjia o quīrīā ʘΛΛ obaria.

⁷ BaribΛΛΛ Critoba dia quīrīā beaḏa quīrāca idji biadeba dadjirāza idji itea ne oḏamārēā awara awara diasia.

⁸ Ācōrē Bedeade nāwā ʘΛ ʘΛΛ:

Idji ātaa wāsia idjia poyadara preso edesia. Maḗbe ne biada ēberārā diasia.*

⁹ Idjira ātaa wāsiaḏa a ʘΛba ¿cārēda jara ʘΛ? Jara ʘΛΛ ātaa wāi naēna idjira ātΛba naḗ ējūānaa zesida.

¹⁰ Dji ātΛba eḏaa zedadrΛ wayacusa bajā ātΛara ʘΛmaa wāsia ne jūmada idjiḏeba beaḏamārēā.

¹¹ IdjiabΛΛΛ ācΛΛΛ ʘΛsia idjia diabueḏarāda beaḏamārēā, ācΛΛΛ ʘΛsia Ācōrēneba beḏeabadarāda beaḏamārēā, ācΛΛΛ ʘΛsia beḏea bia Critoḏebemada jaradia n̄badamārēā, idjaba ācΛΛΛ ʘΛsia idji ēberārā wagabadada idjaba jaradiabadada beaḏamārēā.

¹²⁻¹³ Idjia māwā ʘΛsia Ācōrē ēberārā carebaḏamārēā, ādjirā bida Ācōrē itea poya bia oḏamārēā. Māwā jūma Crito ēberārā idji cacua abadara zareara wari wānia aba jūmarāda Ācōrē Warra j̄jā panΛneba idjaba cawa panΛneba ābaa bia panebΛḏadaa. Maḗne dadjirāra ne jūmane Crito quīrāca beaḏia.

¹⁴ Māwāra waa warra zaque quīrāca beaḏaēa. Warra zaqueba baridua beḏeada j̄jābaria. Maḗ awara ēberārā cūrūga cawa beaba jaradia panΛneba sewada j̄jābibadaa nāūrāba jāba āyā edebΛΛΛ quīrāca. BaribΛΛΛ dadjirāra maḗ quīrāca beaḏaēa.

¹⁵ ĀtebΛΛΛ quīrīāneba wārā beḏeada ēpēnida panΛΛ ne jūmane dadjirā Boro Crito quīrāca beaḏi carea.

¹⁶ Idjiḏeba jūma dadjirā idji cacua abadara ābaa cara panΛΛ dji carebaḏi carea. Dadjirāza oḏida panΛ quīrāca obΛḏaḏe jūmarāda quīrīāneba bia wari wānia.

Critoḏeba zocai bai djiwidi erobeara sāwā n̄badida panΛ

¹⁷ Bārāba wārāda oḏamārēā m̄la dadjirā Boro tr̄ʘneba naḗda jaraya: waa Ācōrē adua bea quīrāca n̄barānadua.† Ādjirāra crīcha siriē beaḏeba n̄babadaa.

¹⁸ Ādji crīchara pāimane ʘΛ bēḗ Ācōrēnebemada cawaḏacaa. Ādji so zareaba Ācōrēra adua panΛ bēḗ idjia zocai bai dia ʘΛḏa neē panΛΛ.

¹⁹ Ādjia cadjirua o panΛ carea peraḏacaa. Ababe cadjiruada o quīrīābadaa. Ne jūma m̄iā perada o panΛba sēnacaa.

²⁰ BaribΛΛΛ bārāba Crito j̄jāsiaḏe cawasidaa māwā beaḏiē panΛḏa.

²¹ Wārāda bārāba Jesucritoḏebemada ūrīnapeda j̄jāsidaa. J̄jāpedaḏacarea djabarāba wārā beḏea idjiḏebemada biara jaradiasidaa.

²² Ādjia jaradiapedaḏara naḗgΛΛ: bārā crīcha drōāneba waa n̄barānadua naēna o panana quīrāca. Bārā crīcha drōāra jūma ārī ʘΛΛ naḗ cacua cadjirua o awua ʘΛba cūrūga erobΛ bēḗ.

* **4:8** Salmo 68:18. † **4:17** Ācōrē adua bea quīrāca. Griego beḏeade ʘΛ ʘΛΛ: “Judiorāē n̄babada quīrāca.”

23 ĀtebΛΓΛ idu Ācōrēa bārā crīchara djiwidida obidada.

24 Mañ crīcha djiwidira Ācōrēba osia bārāra idji quīrāca beadamārēā. Mañ bērā wua djiwidi jΛ panΛ quīrāca crīcha djiwidideba nībadada. Māwā bārāra Ācōrē quīrāpita jipa, biya nībadia wārā bedeaba jara bΛ quīrāca.

25 Mañ bērā sewara idu bΛdadada. Ababe wārādrΛ djārā ume bedeadada, jūma dadjirāra abari cacuadebema bērā.

26 QuīrūnibΛΓΛ cadjiruada orānadada. Mañ quīrūbira sode ewari aba erobearānadada.‡

27 Diaurua idu cūrūgabirānadada.

28 Ne drΛabari badara waa ne drΛaiē bΛa, ātebΛΓΛ ara idji jΛwaba trajaida bΛa ne erobai carea. Māwā idjia erobaya ne neē quedebara carebai carea.

29 Bedea cadjiruara bedearānadada. ĀtebΛΓΛ djārā carebadi carea ababe bedea biadrΛ bedeadada. Māwā bārā bedea ūrī beara bia panania.

30 Cadjirua o panΛba Ācōrē Jaurera sopuabirānadada. Ācōrēba idji Jaureda bārāra diasia sēyāda bamārēā. Mañba cawabi bΛa bārāra idjiderāda. Idji Jaurera bārā ume baya aba Ācōrēba idji ēberārā jūma bia bΛi ewaridaa.

31 Jūma bārāba sode biē crīchabadara, sodeba quīrūbadara, quēguea bedebadara, caicayabadara, djārā biē jarabadara, idjaba jūma djārā biē odi crīchabada sida āyā bΛdadada.

32 Sobia beadada. Quīrā djuburiaya beadada. Bārā biē opedadara quīrādoadada Ācōrēba bārā cadjirua Critodeba quīrādoada quīrāca.

5

Ācōrē warrarā sāwā beadida panΛ

1 Ācōrēba bārā, idji warrarāra bio quīrīā bΛa. Mañ bērā idji quīrāca beadada.

2 Jūmarāda quīrīānadada Critoba dadjirā quīrīā bΛda unubida quīrāca. Quīrīāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia Ācōrēa animarā babue diabΛΓΛ quīrāca. Ācōrēba mañda bia unusia.

3 Bārāra Ācōrē ēberārā bērā daunemaniē panΛa, audua nībadiē panΛa, idjaba djārāneda awuadiē panΛa. Mañnebemada ni mañrī bida bedeadadiē panΛa.*

4 Bedea cadjiruada, siriē bΛ bedeada, ijaramia cadjirua sida bedearānadada māwā bedeara biē bΛ bērā.† ĀtebΛΓΛ Ācōrēba bia bΛada adada.

5 Bārāba cawa panΛa daunemabadara, audua nībabadara, ne jūma awuabada sida Critoba, Ācōrē bida ādji purude edadaēda. Ne jūma awua baira jΛwaba oda ācōrē ēpē bΛ quīrāca bΛa, Ācōrē cāyābara idjia awua bΛda biara ēpē bΛ bērā.

6 AbΛba sewadeba cadjiruada odida panΛana aibΛΓΛ, idu cūrūgabirānadada. Cadjirua o panΛ carea Ācōrēba idji bedea ĩjāē beara cawa oya.

7 Mañ bērā cadjirua obadarā ume abarica orānadada.

8 Naēna bārāra pāīmanebema basía, baribΛΓΛ idira dadjirā Boro ume panΛ bērā bārāra ānaanebema. Mañ bērā ānaanebema warrarā quīrāca nībadada.

9 Ānaane nībadibΛΓΛ sobia beadia, jipa odia, idjaba wārāneba nībadia.‡

10 Dadjirā Boro bΛda cawadi carea jΛrΛdadada.

‡ 4:26 Salmo 4:4. * 5:3 Ni mañrī bida bedeadadiē panΛa. Mañ bedeara idjaba nāwā traducida bΛa: “Nībadada dewararāba ni mañrī bida poya jararānamārēā bārāba cadjiruada o panΛda.” † 5:4 Bedea cadjiruada. ΛcΛΓΛ cartade “sewada” bΛ bΛa. ‡ 5:9 Ānaane nībadibΛΓΛ. Griego bedeadade ΛcΛΓΛ cartade bΛ bΛa: “Ācōrē Jauredeba nībadibΛΓΛ.”

11 Pãĩmanebemarába cadjirua obadaɗeɓa ne biada zecaa. Maĩ bẽrã abarica orãnadua, ãteɓɓa cawabiɗadua ãdjia obadara cadjiruada.

12 Wãrãda dadjira peradida panɓa ãdjia cadjirua mẽrã obadaɗebemada beɗeadi carea.

13-14 Baribɓa ne jũmada ãnaane ɓɓɓaɗe sãwãɓa ɓɓa ebuda unubadaa, ãnaane ne jũmada ebuda unubada bẽrã. Maĩ carea nãwã jarabadaa:

Arãmadua ɓa cãĩ ɓara. Cadjiruade beu ɓaɗada piradrɗua. Maĩbe Critoba ɓara ãnaane ɓaya.

15 Maĩ bẽrã quĩrãcuiɗa nĩɓaɗadua. Adua ɓea quĩrãca nĩbarãnadua, ãteɓɓa necawaɗeɓa nĩɓaɗadua.

16 Bãrãba poya obaɗaɗa bia oɗadua, naĩ ewaride eberãrãba ne jũma cadjiruada obada bẽrã.

17 Crĩcha neẽ ɓea quĩrãca ɓearãnadua, ãteɓɓa bio cawaɗadua cãrẽda dadjirã Boroba obi ɓaɗa.

18 Ituaba beu nĩbarãnadua. Maĩgɓa cadjiruada wetara obibaria. Beu nĩɓadi cãyaɓara Ācõrẽ Jaureɗeɓa ɓeadaɗua.

19 Ācõrẽ Beɗeade ɓa trããbida, djabarãba trããbadada, idjaba Ācõrẽ Jaureba trããbi ɓa siɗa dji careɓadi carea ãbaa trããnadua. Dadjirã Boroa soɗeɓa trããnadua bia beɗeadi carea.

20 Dadjirã Boro Jesucrito trãneɓa ewariza dadjirã Zeza Ācõrẽa ne jũma carea bia ɓaɗa aɗadua.

Dadji quima ume sãwã beadiɗa panɓa

21 Crito waya panɓeɓa abarica dji ãjãnadua. §

22 Wẽrã quima bara ɓea, bãrãba dadjirã Boro Crito beɗeã ãjã obada quĩrãca bãrã quima beɗeara ãjã oɗadua.

23 Umaquĩrãda idji quima boroa. Ara maĩ quĩrãca Critora idji eberãrã Boroa idjaba idji eberãrãra idji cacua quĩrãca panɓa. Idjira ãdjirã Ēɗra Edabaria.

24 Crito eberãrãba idji beɗeã ãjã obada quĩrãca wẽrãba idji quima beɗeara jũma ãjã ɓaɗa ɓa.

25 Umaquĩrãrã, bãrã quimara quĩrã beaɗadua Critoba dadjirã quĩrã ɓaɗa unubida quĩrãca. Quĩrãneɓa dadjirã carea ara idjida idu beabisia.

26 Idjia mãwã osia dadjirãra Ācõrẽ itea bia ɓaɗi carea. Idji beɗeaba dadjirã cadjiruara saɗasia baidoba saɗa quĩrãca.*

27 Jũma mãgɓara osia dadjirãra idji itea bio biya ɓaɗi carea, jaigua neẽ, bidrubidrua neẽ, ni baridua mititia neẽ biɗa. Idjia quĩrã ɓasia dadjirãra idji itea biya beadiɗa biẽ jaradi neẽ.

28 Ara maĩ quĩrãca umaquĩrãba idji quimara bio quĩrã ɓaɗa ɓa ara idji cacua quĩrã ɓa quĩrãca. Umaquĩrãba idji quimada quĩrã ɓaɓa, ara idjida quĩrã ɓa.

29-30 Ni abaɓa ara idji cacuada quĩrãmacaa, ãteɓɓa bia ne co ɓaɗeɓa bio wagabaria. Ara maĩ quĩrãca Critoba idji eberãrãra wagabaria, idji cacua quĩrãca panɓa bẽrã. †

31 Ācõrẽ Beɗeade nãwã ɓa ɓa: Maĩ carea umaquĩrãba dji zezara, dji papa siɗa amepeda idji quima ume ãbaa beya.

Mãwã cacua aba ɓa quĩrãca panania. ‡

§ 5:21 Crito waya panɓeɓa. Griego beɗeade λcaɓa cartade ɓa ɓa: “Ācõrẽ waya panɓeɓa.” * 5:26 Griego beɗeade nãwã ɓa ɓa: “Dadjirã cadjiruara saɗasia baidoba idjaba idji beɗeaba.” † 5:29-30 Griego beɗeade λcaɓa cartade naĩ siɗa ɓa ɓa: “Idji djara idjaba idji ɓawã quĩrãca panɓa bẽrã.” ‡ 5:31 Genesi 2:24.

³² Mañ bedeaba crīcha droma cawaē pananada cawabi ɓɓa. Māa jara ɓɓa Crito idji ēberārā ume ābaa pananebemada.

³³ Mañnebemada cawabi ɓɓamīna bādjiza bārā quimara quīrīā beadedida panla ara bādji quīrīā pan quīrāca. Idjaba wērāba idji quimara waya ɓaida ɓa.

6

Warrarā djibarirā ume sãwã beadedida panla

¹ Warrarā, bārā djibarirā bedeara ijānadua dadjirā Boroba quīrīā ɓɓa quīrāca. Mañgɓara jipa ɓɓa.

²⁻³ Ācōrē leyde nāwā jara ɓɓa: “Bārā zezara, bārā papa sida waya pananadua.”* Mañda ijā osidara Ācōrēba nāwā carebayaɗa asia: “Māwā bārāra nañ ējūāne dārā bia duania.”† Mañ basía idji leyde naārā carebayaɗa adara.

⁴ Zezarā, bārā warrarāra quīrūbirānadua. Ātebɓara quīrācuita jaradia pananeba idjaba jipa obi pananeba dadjirā Boroba quīrīā ɓɓa quīrāca daupēnadua.

Nezocarā ādji boro ume sãwã beadedida panla

⁵ Nezocarā, bārā boro nañ ējūānebema waya pananeba idjia jarabɓara soɗeba jūma ijā oɗadua Crito beɗea ijā o pan quīrāca.

⁶ Ababe idjia acɓa ɓɓe māwā orānadua idji ume bia beaɗi carea. Ātebɓara soɗeba ijā oɗadua bārāra Crito nezocarā bēra. Ācōrēba māwā quīrīā ɓɓa.

⁷ Bārā boroba jara ɓɓa o panane crīcha biadeba oɗadua dadjirā Boro Crito itea o pan quīrāca. Crīcharānadua ababe nañ dudabema boro itea māwā o panɗa.

⁸ Bārāba cawa panla nezocabɓara wa nezocaēbɓara, dadji Boro Critoba dadjirāza bajāne diaya dadjia oɗa quīrāca.

⁹ Nezoca bororā, bārā biɗa bārā nezocara bia oɗadua. Ādjira waragarānadua. Quīrānebaɗadua ādji Boro bajāne ɓara idjaba bārā Boroda. Idjia jūmarāda aride cawa obaria.

Dadjirā jūātrɓdamārēā Ācōrēba diada

¹⁰ Mañ awara djabarā, dadjirā Boro ɓɓa waibɓa ɓɓe zarea beaɗadua.

¹¹ Ācōrēba bārāa diasia cadjiruadebemada jūātrɓdamārēā. Mañgɓa jūātrɓ beaɗadua sordaoaba idji jūātrɓbari jɓbari quīrāca. Māwā bārāra zarea beaɗa diauruba cūrūgarāmārēā.

¹² Dadjirāra ēberārā ume djō panlēa.‡ Ātebɓara jairā cadjirua nañ ējūā deɗaɗe pan ume djō panla. Ādjirāra dji dromaa, ɓɓa bea, nañ ējūā cadjirua bororā.

¹³ Mañ carea Ācōrēba jūātrɓdamārēā diadaba jūātrɓ beaɗadua. Māwā diauruba mīā sēbɓara bārāba poya droaɗa. Poyadapeɗa biara zarea beaɗa.

¹⁴ Mañ bēra wārā beɗea ijā pananeba zarea beaɗadua sordaoaba jɓ ɓa bio trājɓ eroɓa quīrāca. Jipa nībaɗadua cadjiruadebemada jūātrɓdi carea sordaoaba ne zareaba idji so ɓrɓ jūātrɓbari quīrāca.

¹⁵ Beɗea bia Ācōrē ume necai ɓaidebema jarade wāni carea beaɗadua sordaoaba djōne wāi carea idji jīrūne jɓbari quīrāca.§

* **6:2-3** Exodo 20:12. † **6:2-3** Deuteronomio 5:16. ‡ **6:12** *Ēberārā ume djō panlēa.* Griego beɗeade nāwā ɓɓa ɓɓa: “Djara bara bea ume, oa bara bea ume djō panlēa.” § **6:15** Mañ versículora idjaba nāwā traducida ɓɓa: “Beɗea bia Ācōrē ume necai ɓaidebemada bio ijā pananadua zarea panani carea, sordaoaba chiradɓa amaaba idji jīrūne jɓbari quīrāca.”

¹⁶ Mañ awara ne jũmane Critora ãjã pananadua. Mañra sordaoba jũãtr̃bari idji j̃wade erob̃a quĩrãca ð̃a. Diauruba mĩã s̃b̃r̃de cha uruaba dr̃b̃r̃a quĩrãca ð̃a. Barib̃r̃ã b̃r̃ãba Critoda ãjã pananib̃r̃a, droaãia jũãtr̃bariba cha urua quiab̃da quĩrãca.

¹⁷ Idjaba sodeba bio cawadadua ãcõr̃eba b̃r̃ãra w̃r̃ãda ãdr̃ edasida. Mañ cawa ð̃ra sordaoba ne zarea idji borode j̃b̃bari quĩrãca ð̃a. Mañ awara ãcõr̃e beðeara idji Jaureðeba bio cawadadua. ãcõr̃e beðeaba cadjiruara poyabari b̃r̃ã djõbada neco quĩrãca ð̃a.

¹⁸ Ewariza ne jũma carea ãcõr̃e Jaureðeba idjía iwidi pananadua. Jũma idji ãberãrã carea quĩrãcuiã s̃naã idjía iwidi pananadua.

¹⁹ Idjaba m̃ã carea ãcõr̃e iwidi pananadua. Idjía iwidiãd̃dua m̃ã cawabimãr̃ã s̃wã Critoðebemada beðeaida ð̃da. M̃wã m̃ã ne wayaa neã ãberãrã cawabiya beðea bia Critoðebema ãcõr̃eba naãna cawabiã ð̃ada.

²⁰ Critoba m̃ãra diabuesia mañ beðea jaradãmãr̃ã. Jaradia ð̃ã carea idira m̃ãra preso ð̃a. ãcõr̃e iwidiãd̃dua m̃ã ne wayaa neã Critoðebemada beðeai carea m̃ã oida ð̃ã quĩrãca.

Nañ cartade Pauloba j̃r̃ũare ð̃da

²¹ Dadjia quĩr̃ã pañã djaba Tiquicoba m̃ãnebemada b̃r̃ãã jũma ñb̃r̃ãya cawadãmãr̃ã m̃ãra s̃wã ð̃da idjaba cãr̃ãda o ð̃da. Idjira dadjirã Boro nezocaa. Dadjirã Boro trajura ne jũmane bia obaria.

²² Idjira m̃ã b̃r̃ãmaa diabueb̃r̃ã cawadãmãr̃ã daira s̃wã pañda. Idjia b̃r̃ãra sobiabiya.

²³ Djabarã, m̃ã quĩr̃ã ð̃ã dadjirã Zeza ãcõr̃eba, dadjirã Boro Jesucrito biã b̃r̃ãra carebaðida dji quĩr̃ã pananamãr̃ã idjaba biara ãjã pananamãr̃ã. Idjaba quĩr̃ã ð̃ã ãdji necai bai sida b̃r̃ãã dia pananida.

²⁴ M̃ã quĩr̃ã ð̃ã ãcõr̃eba idji biãðeba jũma dadjirã Boro Jesucrito w̃r̃ãda bio quĩr̃ã beara careba ð̃da. Bia ð̃ã m̃wã ð̃da.

PILIPO CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARÃ PILIPO PURUƁEBEMA ITEA

Poa 61are Pauloba naã cartada Ɓasia. Romane preso Ɓaside Ɓasica Ɓaa (Hecho 28:16-31). Pilipo 1:13de maãra ebuɗa Ɓaa.

Hecho 16:6-40de Ɓa Ɓaa Paulo naãrã Pilipo puruɗaa wãnanebemada. Maã puru dajada Pauloba ãcãrã wẽrãrãda unupeɗa Jesucritodebemada jaradia-sia. Wẽrã Lidia abadaba naãrã ãjãsia. Idji dede Paulora, idji ume nãna sida panasidaa. Djabarãda ara maã dede dji jãre panasidaa Ɓaa.

Paulo preso Ɓaside djabarã Pilipo puruɗebemaba idjia paratada dia-buesidaa. ãdjia diapedaɗara djaba Eraproditoba edesia. Pauloba naã cartara Ɓasia ãdjirãa bia Ɓaɗa ai carea. Naãrã ãcõrẽa bia bedesia (1:1-11). Maãare ãdjirãa nẽɓãrãsia idji sãwã Ɓaɗebemada. Pauloba crĩcha Ɓasia dãrãẽne preso Ɓaɗebemada bia eɗrãida (1:12-26). Maãare Ɓasia Crito quĩrãca nĩɓaɗamãrẽã (1:27deba aba 2:18ɗaa). Maãare Ɓasia Eraproditoda isabe jẽda diabueida idjaba Timoteoba jaradia Ɓamãrẽã diabueida (2:19-30). Maãare Ɓasia ãi jaradia Ɓea carea quĩrãcuiɗamãrẽã (3:1neba aba 4:1naa). Pauloba jĩrũare Ɓaɗara 4:2-23de Ɓa Ɓaa.

Pauloba naã cartade naãrã Ɓaɗa

¹ Mãra Paulo. Timoteora mã ume Ɓaa. Daira Jesucrito nezocaa. Mãa naã cartara djabarã Pilipo puruɗebemara itea Ɓaɓãrã: djabarã wagabadarã, djabarã carebabadarã, jũma ãcõrẽ eberãrã Jesucrito ume Ɓearã itea.*

² Daiba quĩrã panãa dadjirã Zeza ãcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biɗa ãdji biadeba Ɓãrãra careba pananida idjaba ãdji necai Ɓai sida dia pananida.

Pauloba djabarã carea ãcõrẽa iwiɗida

³ Mãa Ɓãrã quĩrãneɓãrãza ãcõrẽa bia Ɓaɗa abaria.

⁴⁻⁵ ãcõrẽa iwiɗiɓãrãza mãa Ɓãrã carea Ɓasrida iwiɗibaria, Ɓãrãba idji beɗea ãjãsida ewarideba ãtaa beɗea bia Critodebemada mã careba jaradia panã bẽrã.

⁶ Mãa naãgãda wãrãda cawa Ɓaa: ãcõrẽba Ɓãrã soɗe traju bia jãwa oɗara biara o wãya aba Jesucrito zebãrãɗaa. Maãne idjia Ɓãrãra jũma biya o erobaya.

⁷ Bia Ɓaa mãa jũma Ɓãrãneɓemada mãwã crĩcha Ɓaɗa, Ɓãrãra bio quĩrã Ɓa bẽrã. Mã preso Ɓaɗe wa beɗea bia Critodebemada wãrã arada cawabi Ɓaɗe ãcõrẽba idji biadeba Ɓãrãra mã sida careba Ɓaa idji beɗea jaradia pananamãrẽã.

⁸ ãcõrẽba cawa Ɓaa mãa Jesucrito quĩrã waiɓãɗeɗe jũma Ɓãrãra bio quĩrã Ɓaɗa.

⁹ Mãa ãcõrẽa iwiɗi Ɓaa Ɓãrãra biara dji quĩrã beɗamãrẽã, idjida biara cawãdamãrẽã idjaba sãwã nĩɓaɗida panãda cawãdamãrẽã.

¹⁰ Mãwã Ɓãrãra bio cawãɗia cãrẽda biara Ɓaɗa idjaba Crito zebãrãɗe idji quĩrãpita cadjirua neẽ beɗia, biẽ jarai sida neẽ beɗia.

* **1:1 Djabarã wagabadarã.** Cãpũrã beɗeɗe “pastores” o “ancianos” abadaa. *Djabarã carebabadarã.* Cãpũrã beɗeɗe “diaconos” abadaa.

11 M̄la iwidi ʘla b̄ar̄ara Jesucritodeba ne j̄umane jipa ʘeadam̄r̄eā, ēber̄ar̄aba Ācōr̄era dji dromaara ʘlada adam̄r̄eā idjaba idj̄ia bia bedeadam̄r̄eā.

Ne j̄umane Paulora Crito carea ʘla

12 Djabarā, m̄la b̄ar̄a cawabi quĩr̄iā ʘla m̄l preso ʘara cadjiruaēda, āteb̄ara careba ʘla ēber̄ar̄aba bedea bia Critodebemada īj̄anam̄r̄eā.

13 Romanebema boro de wagabada sordaor̄aba, dewararā bida cawa pan̄la m̄ra Crito carea preso ʘada.

14 Māl carea zoc̄ar̄a djabar̄aba dadjir̄a Boro Jesudeba biara Ācōr̄e bedeara ne wayaa neē jara n̄naa.

15 W̄ar̄ada ʘc̄ara m̄l ume biē pan̄l b̄er̄a Critodebemada jara n̄naa m̄l c̄aȳabara cawara pan̄ana adi carea. Barib̄ara ʘc̄ara cr̄icha biadeba jara n̄naa.

16-17 Mālḡar̄aba quĩr̄iāneba m̄w̄a obadaa. Cawa pan̄la Ācōr̄eba m̄ra nama ʘsida bedea bia Critodebemada w̄ar̄a arada cawabim̄r̄eā. Barib̄ara ʘc̄ara idjidebemada jara n̄naa cawara beada cr̄icha pan̄l b̄er̄a. Cr̄icha biadeba m̄w̄a odaca. Ādjir̄aba cr̄icha pan̄la mālḡadeba m̄l nama preso ʘara wetara sopusidida.

18 Barib̄ara ʘmālda s̄aw̄ai? Cr̄icha biadeba wa cr̄icha biē pan̄neba jara n̄nabar̄a, Critodebemada jara pan̄la. Māl carea m̄ra ʘsrida ʘla.

Idjaba ʘsrida ʘaya.

19 B̄ar̄aba Ācōr̄e iwidi pan̄l b̄er̄a idjaba Jesucritoba diaēda Jaureba careba ʘl b̄er̄a m̄la cawa ʘla m̄ra nama ʘba bia ēdr̄ida.

20 Crito carea m̄ra ni mār̄i bida pera quĩr̄iāē ʘla, āteb̄ara idjidebemada bedei carea sozarra ʘa quĩr̄iā ʘla. M̄w̄a m̄la j̄umar̄a Critora dji dromaara ʘada cawabiya ewariza o ʘabari quĩr̄aca. Zocai beib̄ara wa beadib̄ara, m̄la quĩr̄iā ʘla j̄umar̄aba m̄neba cawadida Critora dji dromaara ʘada.

21 M̄lmaar̄a zocai ʘade ababe Crito carea ʘaida ʘla, barib̄ara beuib̄ara biara ʘaya.

22 M̄l zocai ʘade Critodebemada poya jaradia ʘaya. Māl carea m̄la adua ʘla s̄aw̄a quĩr̄iā ʘada, zocai ʘaida wa beuida.

23 Zarea ʘla jaraida māl umébebar̄a s̄alḡada biara ʘada. M̄lmaar̄a biara ʘla beuida Crito ume ʘai carea.

24 Barib̄ara b̄ar̄a carea biara ʘla m̄ra zocai ʘaida.

25 Māl b̄er̄a cawa ʘla b̄ar̄a carebai carea m̄ra wadibida zocai ʘaida idjaba waya b̄ar̄a ume ābaa ʘaida. M̄w̄a b̄ar̄aba Critora biara īj̄a pan̄neba ʘsrida panania.

26 Jesucritoba m̄ra wayacusa b̄ar̄amaa edeb̄araēde b̄ar̄ara idji carea biara ʘsridadapeda bia jaradia.

27 Jipa n̄badadua bedea bia Critodebemaba jara ʘl quĩr̄aca. M̄w̄ara m̄la b̄ar̄ada ac̄ade w̄aib̄ara, wa b̄ar̄a ume ʘl̄ene b̄ar̄anebemada ūr̄ib̄ara, cawaya b̄ar̄aba abari cr̄ichadeba ābaa bio īj̄a pan̄ada idjaba ābaa bio traja pan̄ada māl bedea biada cawabidi carea.

28 B̄ar̄a ume dji quĩr̄ura ni mār̄i bida wayar̄anadua. Mālba cawabiya Ācōr̄eba ādjir̄ara biē ʘlida, barib̄ara b̄ar̄ara ēdr̄a ʘlida. Mālḡara Ācōr̄eba j̄uma o ʘla.

29 Ācōr̄eba b̄ar̄ara edaē basia ababe Crito īj̄a pananam̄r̄eā, āteb̄ara edasia Crito carea bia m̄igadam̄r̄eā.

30 B̄ar̄aba unusidaa m̄ra bia m̄ga ʘada idjaba idi ūr̄i pan̄la wadibida m̄ga ʘada.† Ara māl quĩr̄aca b̄ar̄a sida bia m̄ga pan̄la.

† 1:30 Hecho 16:11-40.

2

Ācōrēba Crito jūmarā cāyābara dji dromaara bāda

¹⁻² Critoba bārā crīchara careba bā bērā, idji quīrīāba bārā sora biabi bā bērā, Ācōrē Jaurera bārā ume bā bērā, idjia bārāra quīrīā bā bērā, idjaba quīrā djuburia bā bērā māra nāwā bio bāsrīdabīdadua: abari crīchada erobeadadua, dji quīrīā pananadua, idjaba abari crīchadeba jūma odadua.

³ Djārā cāyābara biara beada crīcha pananeba ni cārē sīda orānadua. Idjaba orānadua ababe bādji iteabara bia beadi carea. Ātebāra crīchadadua dewararāda bārā cāyābara biara beada.

⁴ Ara bādji bia beadi carea jararānadua, ātebāra jaradadua djārā sīda bia beadamārēā.

⁵ Jesucritoba crīcha bada quīrāca crīchadadua:

⁶ Idjira Ācōrēmīna Ācōrēca baida crīchaca basīa.

⁷ Ātebāra idji badada idu bāsia nezoca bai carea. Maabe dadjirā quīrāca naā djarade besia.

⁸ Maabe edaara besia. Ācōrēba beuida bāda asīde idjia ījā osia. Crude bia mīga beumīna ījā osia.

⁹ Maā carea bajāne Ācōrēba idjira dji dromaara bāsia. Idjira jūmarā Boroda bāsia.*

¹⁰ Māwā jūma bajāne beara, naā ējūāne beara, beudarā panabadama bearā sīda Jesu quīrāpita chīrāborode cobeadia.

¹¹ Maāne jūmarāba ebuda jaradīa Jesucritora jūmarā Boroda idjaba jūmarāda dadjirā Zeza Ācōrēa bia bedeadia.

Djabarā naā ējūāne sāwā beadida panā

¹² Mā djabarā, mā bārā ume badadeba ātaā Ācōrē bedeara ījā o panā. Idī māra bārā ume bāēmīna Ācōrē bio waya pananeba ījā o pananadua idjia bārāra ēdra edada bērā.

¹³ Ācōrēbāra bārāra careba bā idjia quīrīā bāra o pananamārēā idjaba māwā o quīrīā beadamārēā.

¹⁴ Idarraadaēne, caicayadaēne jūma odadua.

¹⁵ Māwā bārāra biē jaradī neē beadia idjaba jipa beadia. Ēberārā bio cadjirua obada tāēna panamīna cadjirua neē beadadua. Ācōrē warrarā bērā ādjirā tāēna chīdau udjizua bea quīrāca panā.

¹⁶ Bedea zocai baidebemada ādjirā ebuda cawabi pananadua. Māwā Crito zebāra māra bārā carea bāsrīdaya. Maāne mā cawaya mādji quīrīābe nībaē basīda idjaba mādji quīrīābe trajaē basīda.

¹⁷ Dārāēne māra Crito carea beadisīcada. Māwā uva bā Ācōrēa wea diaēda quīrāca baya. Idjaba bārāba Crito ījā panāra animarā Ācōrēa babue diaēda quīrāca bā.† Maā carea māra bārā ume bio bāsrīda bā.

¹⁸ Ara mā quīrāca bārā sīda mā ume ābaa bāsrīda beadīda panā.

Timoteo idjaba Epaprodito

¹⁹ Dadjirā Boro Jesuba quīrīāsira mā Timoteoda isabe bārāmaa wābiya. Māwā idji wayacusa māmaa zebāra mā sīda bāsrīda baya bārā sāwā duanāda cawai bērā.

²⁰ Nama mā ume idji quīrāca bāda dewara neē. Idjia bārāra wārāda careba quīrīā bā.

* **2:9** Griego bedeadē nāwā bā bā: “Ācōrēba idjīa dji dromaara bā trāda diasia.” † **2:17** Levitico 23:18.

21 Jūmarāba ara ādji bia beadida jarabadaa Jesucritoba quīrīā bā jaradi cāyābara.

22 Baribara bārāba cawa panā Timoteoba biada obarida. Warraba idji zeza carebabari quīrīca idjia beāda bia Critodebemada careba jaradia bā.

23 Mā sāwā odida cawasira Timoteora bārāmaa diabueida crīcha bā.

24 Baribara crīcha bā dadjirā Boroba māra carebaida dārāēne mā sīda bārāmaa wāmārē.

25 Bārāba djaba Epaproditoda mā carebamārē diabuesīda. Idjia mā ume abarica Ācōrē beāda jaradia bā sordao djō bā quīrīca. Nawena mā idjira jēda wābiya.

26 Idjia bārāra wārāda unu quīrīā bā. Idjira bio sopua bā, bārāba idji cacua biē bāda ūrīsīda sopuasīda bē.

27 Wārāda idjira cacua biē basia. Berara beusia. Baribara Ācōrēba idjira quīrā djuburiasia. Ababe idjida quīrā djuburiaē basīa, ātebā mā sīda quīrā djuburiasia wetara sopuarāmārē.

28 Mā bē mā idjira isabe jēda wābi quīrīā bā bārāba idji unubāda wayacusa bāsridādamārē. Māwā māra bārā carea mācua sopua bā.

29 Idjira bio bāsrida edadua dadjirā Boro Jesucritode bē. Idjida, djabarā idji quīrīca bea sīda bia wayadua.

30 Critoba obi bā carea idjira berara beusia. Bārāba jāmba mā carea poya oāē panāda idjia beui adua osia.

3

Aba Critodra ēpēnida panā

1 Mā awara djabarā, dadjirā Boro Jesudeba bāsrida beadua. Mā naāga beāda naēna bādamīna sēca abarida wayacusa bāi carea. Māwā bārā cadjiruadebemada waga baya.

2 Ēberā usa quīrīca beadebemada quīrīcuidadua ādjia obadara biē bā bē. Ādjia jaradiabadaa umaquīrā cacuada wēāgōdida panāda Ācōrē ēberā beadi carea.

3 Baribara dadjirādra dji wārā wēāgopedadarā.* Dadjirābāra Ācōrē Jaurēba idjia bia beābadaa. Idjaba Jesucritoba dadjirā carea oāra bia jarabadaa. Dajia naā djarāde o panā carea Ācōrēba jipa unuida crīchadaca.

4 Mā naā djarāde bia oā carea māwā crīcha baida bāmīna māwā crīchaca. Wārāda bariduaba idjia o bā carea Ācōrēba jipa unuida crīcha bābāra, idji cāyābara mābāra biara māwā crīcha baida bā.

5 Mā topedadacarea ocho ewari bāde māra cacua wēāgosīda. Māra israelerānebamaa, Benjamiāneba yōnaa. Māda, mā djibarirā sīda hebreorā araa. Pariseo bē mā judiorā leyra quīrīcuītaara ijā obadjia.

6 Mā ley bio ēpē bāda bē Crito ijā beara biē oi carea ēpēbadjia. Judiorā leyra jūma ijā o bāda bē ni abāba poya jaradaca basīa māra jipaē bāda.

7 Baribara Critoda ijā bā bē ne jūma mā bia unu bāda idjira bia unuca.

8-9 Wārāda mā Boro Jesucrito cawaida ne jūma cāyābara biara bā. Mā crīcha bāda idji carea jūma igarasia. Jūma māāra nejarra quīrīca unusia Crito cawai carea idjaba idji ume bāi carea. Mā crīchaca Ācōrēba Moisea diaā leydeba māra idji quīrāpita jipa bāda. Ātebā cawa bā Crito ijā bā carea Ācōrēba māra jipa unu bāda.

* **3:3** Dji wārā wēāgopedadarā. Mā beāda jara bā dadjirā Ācōrē puruda. Naēna israelerāba jūma ādji umaquīrā cacuarā wēāgobadjīdaa cawabidi carea ādjirā Ācōrē puruda.

¹⁰ M̄la Critoda biara cawa quĩrĩã ðla. Idjira Ācōrē ðlaadeba ãrēbasia. M̄ra ara mañ ðlaadeba idji ume n̄ba quĩrĩã ðla. Mañ b̄rã idji bia m̄gada quĩrãca m̄ra m̄ga quĩrĩã ðla, idjaba idji beuda quĩrãca beu quĩrĩã ðla.

¹¹ M̄wã quĩrĩã ðla Ācōrēba m̄ra ãrēbabi b̄rã.

¹² M̄la jaraē ðla m̄ra abeda m̄wã ðda. Idjaba jaraē ðla m̄ra abeda jipa ðda. Baribãrã m̄wã bai carea m̄ra nocodaa wãa Jesucritoba m̄ra mañ carea edada b̄rã.

¹³ Djabarã, m̄la jaraē ðla m̄ra wãrãda m̄wã ðda baribãrã m̄la nañda o ðla: m̄la naēna o ðadara quĩrãdoapeda biara Crito quĩrãca bai carea nocodaa wãa.

¹⁴ Idji quĩrãca bai carea n̄a, Ācōrēba m̄ra m̄wã ðamãrēã Jesucritodeba trãna b̄rã.

¹⁵ J̄ma dadjirã Crito bio cawa ðeaba mañ quĩrãca cr̄chadida panã. Bãrãba quĩrã awara cr̄cha panãbãrã, sãwã cr̄chadida panãda Ācōrēba ebuã cawabiya.

¹⁶ Baribãrã dadjirãba cawapedadara j̄ma ãjã odida panã.

¹⁷ Djabarã, m̄ quĩrãca beadedua. Bãrã tãēna n̄basidãde daiba unubisidã sãwã beadida panãda. Djabarã m̄wã beada ēp̄e pananadua.

¹⁸ M̄la nañda ðarima zocãrã bãrãa jarasia idjaba j̄ã ðla wayacusa jaraya: zocãrã ēberãrãba ãdjia o panãneba unubibadaa Crito crude beudedebema beðara quĩrãnacada.

¹⁹ Mañ b̄rã beuðade Ācōrēba ãdjirãra j̄ma biē ðya. Ādji cacuaba quĩrĩã ðdrã ãdji ãcōrēa.† M̄ã pera o panãnebemada bia beðabadaa. Ababe nañ ējũãnebemada cr̄chabadaa.

²⁰ Baribãrã dadjirãra bajãnebemaa. Dadjirã Ēdrã Edabarira mamaðba zeida jã panã. Idjira dadjirã Boro Jesucrito.

²¹ Idji zebãrãde dadjirã cacua beuida ðra quĩrã awara oya. Mañne idji cacua quĩrãca bio biya ðeya. Idji ðlaadeba m̄wã oya. Mañ ðlaadeba idjia ne j̄mada poyaya.

4

¹ Mañ carea m̄ djabarã, m̄la jaraã quĩrãca dadjirã Boro Jesucritora bio ãjã pananadua. M̄la bãrãra bio quĩrĩã ðla idjaba unu quĩrĩã ðla. Bãrã carea m̄ra bio ðsrida ðla. Bãrãra m̄ ðsridaa.*

Pauloba djabarã obida

² M̄la djabawērã Evodiaa, djabawērã Sintiquea biã beða djuburiaya ibiãdamãrēã dadjirã Boro Jesucrito ume panã b̄rã.

³ Djaba, m̄ ume Ācōrē traju obari, m̄la bãa iwidiya mañ djabawērãrã carebamãrēã. Ādjida, Clementeda, waabemarã sida m̄ ume bio trajasidãa beða bia Critodebemada cawabidi carea. J̄ma ãdjirã trãra Ācōrēba idji zocai baiðebema cartãde ðã erobã.

⁴ Dadjirã Boro Jesucrito ume panã b̄rã ewariza ðsrida beadedua. M̄la wayacusa jaraya: j̄srida beadedua!

⁵ Bãrãra ēberã biada j̄marãa unubidãdua. Dadjirã Boro Jesucrito zeĩ ewarira caita ðla.

⁶ Baridua carea j̄mawãyã cr̄charãnadua, ãtebãrã Ācōrēa iwidiãdua, idjia beða djuburiãdua, idjaba ne j̄ma carea bia ðlaãda adãdua.

⁷ Mañba Ācōrēba bãrã sora, bãrã cr̄cha sida necai ðya Jesucrito ume panã b̄rã. Mañ necai ðaira ēberãrãba ãduã poya cawããã.

† **3:19** Ādji cacuaba quĩrĩã ðdrã ãdji ãcōrēa. Griego beðeãde nãwã ðã ðla: “Ādji ðdrã ãdji ãcōrēa.” * **4:1** Bãrãra m̄ ðsridaa. Griego beðeãde nãwã ðã ðla: “Bãrãra m̄ borobãria.”

⁸ Mañ awara djabarã, jũma wãrãnebemada, ne jũma dadjia bia unubadaðebemada, jũma jipa ðaðebemada, jũma cadjirua neñ ðaðebemada, jũmarãba quĩrĩãbadaðebemada, jũma bia trã ðaga ðaðebemada, ne jũma biadaðebemada, ne jũma dadjia bia jarabadaðebema sida crĩcha pananadua.

⁹ Mãa jaradiaðara, bãrãba mãneba cawapedaðara, mãneba ùrĩpedaðara, unupedaða sida jũma o pananadua. Mañne Æcõrẽra bãrã ume ðaya idjaba bãrãra necai ðaya.

Djabarãba ne diabuepedaða carea Pauloba bia ðaðaða ada

¹⁰ Dadjirã Boro Jesucritodeba mãra bio ðasrida ðaa, bãrãba mã crĩcha panãneba wayacusa ne diabuesida bãrã. Maãgara bãrãba naẽna o quĩrĩã pananamĩna poya oðaðe basía.

¹¹ Mãwã jarae ðaa mãra ne neñ ða bãrã. Mãa cawasia sãwãbãra necai ðaida ara mãdjia erobãba.

¹² Ne neñ ðaðe idjaba aduba erobãðe sãwã ðaida cawa ðaa. Mãa cawasia bariduade sãwã necai ðaida, jãwũã ðaðe idjaba jarra ðaðe, aduba erobãðe idjaba ne neñ ðaðe bida.

¹³ Critodeba jũma poya oya idjia mãa ðaðada dia ða bãrã.

¹⁴ Baribãra mãa bãrãa bia ðaða aya, mã bia mĩga ðaðe carebapedaða bãrã. Wãrãda bãrãba bia osidaa.

¹⁵ Djabarã Pilipodebema, bãrãba cawa panãa bedea bia Critodebemada naãrã ijãside mã sãwãnada. Macedonia druadeba dewara druadaa jaraðide wãside djabarã dewara purudebemarãba mãa ne diabuedaðe basía. Ababe bãrãbãra mãa ne diabuesidaa.†

¹⁶ Mã Tesalonica purude ðaside bãrãba ðarima zocãrã ne diabuesidaa carebaði carea.

¹⁷ Mãa iwidiẽ ðaa bãrãba ne diabuedamãrẽã, ãtebãra quĩrĩã ðaa bia o panã carea Æcõrẽba bãrãra biara carebaida.

¹⁸ Ne jũma bãrãba djaba Epaprodito ume diabuepedaðara mãa edasia. Mañ bãrã aduba erobãa. Maãgãba mãra bia ðaya. Bãrãba diabuepedaðara quera tũãpa Æcõrẽa diada quĩrãca ðaa. Maãra Æcõrẽba bia unu ðaa.

¹⁹ Wãrãda jũma bãrãba neñ panãda mã Æcõrẽba ne jũma erobãðebemada Jesucritodeba diaya.

²⁰ Mañ bãrã ewariza dadjirã Zeza Æcõrẽa bia beðeadaða panãa. Bia ðaa mãwã ðaida.

Pauloba jĩrũare ðaða

²¹ Jũma Æcõrẽ eberãrã Jesucrito ume ðeaa jaraðadua mãa quĩrĩã ðaða ãdjirãra bia duananida. Djabarã mã ume panã bida quĩrĩã panãa bãrãra bia duananida.

²² Jũma Æcõrẽ eberãrã namabemarãba quĩrĩã panãa bãrãra bia duananida. Djabarã Romanebema boro itea traja panãba biara mãwã jara panãa.

²³ Mãa quĩrĩã ðaa dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba bãrãra careba ðaida.‡

† 4:15 Hecho 18:5. ‡ 4:23 Griego beðeade ãcãra cartade naã sida ðã ðaa: “Bia ðaa mãwã ðaida.”

COLOSA CARTA PAULOBA ƁΛƁA DJABARÃ COLOSA PURUƁEBEMA ITEA

Poa 60are Paulo preso Ɓaside naƔ cartada ƁΛsia. Carta PilemoƔ itea diabueside naƔ carta sida Romaneba diabuesica ƁΛ. Djabarã Colosade beaba, Laodiceade bea biɔa ledamãrẽã diabuesia (4:16).

Paulora Colosadaa wãca basía (2:1). Epaproba naãrã beɔea bia Jesucritodebemada jarade wãsia (1:5-7). Djabarã Colosade, Laodiceade, Hierapolide bearãa jaradia Ɓabadjia (4:12-13). MaƔƔrã purura abari druade panasidaa.

Epapro Ɓaside ƔƔrãba crĩcha ãi beada ẽpẽ panesidaa. ƔƔrãba Ɣcõrẽa bia beɔeadi cãyãbara bajãnebema nezocarãa bia beɔeabadjidaa. Dewararãba jarabadjidaa abãba ãdji leyda ẽpẽibãrã cadjiruada oɔda. MaƔ carea Epaproba Pauloa jarade wãsia. Pauloba naƔ cartara ƁΛsia djabarãba sewara Ɣjãrãnamãrẽã idjaba Jesucritora dji dromaara Ɓada cawadamãrẽã (1:15-23; 2:6-23). MaƔ awara Pauloba naƔ cartade ƁΛsia djabarã carebai carea jaradia basida (1:24ɔeba aba 2:5ɔaa). MaƔare ƁΛsia djabarãra sãwã nĩbaɔida panɔda (3:1neba aba 4:6ɔaa). Djabarã itea jĩrũare Ɓadada 4:7-18ɔe ƁΛ.

NaƔ cartade Pauloba naãrã Ɓada

¹ Mãra Pauloa. Ɣcõrẽba quĩrĩana bẽrã mãra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirã djaba Timoteora mã ume ƁΛ.

² Mãa naƔ cartara Ɓabãrã Ɣcõrẽ ẽberãrã Jesucrito Ɣjã bea Colosa puruɔebema itea. Daiba quĩrĩã panãa dadjirã Zeza Ɣcõrẽba idji biadeba bãrãra careba Ɓaɔa, necai bai sida dia Ɓaɔa.*

Djabarã carea Pauloba Ɣcõrẽa iwidida

³ Dadjirã Boro Jesucrito Zeza Ɣcõrẽa iwidibɔdaza daiba bãrã carea bia Ɓada abadaa.

⁴ Daiba ũrĩ panãa bãrãba Jesucritora Ɣjã panɔda idjaba jũma Ɣcõrẽ ẽberãrãra bio quĩrĩã panɔda.

⁵⁻⁶ Bãrãra mãwã panãa, cawa panã bẽrã Ɣcõrẽba bãrã itea nebiada bajãne waga eroɔada. MaƔƔara bãrãba naẽna ũrĩsidaa wãrã beɔea Jesucritodebemada bãrãma jũeside. MaƔ beɔeara jũma druaza wari wãa idjaba zau ƁΛ bãrãma zau ƁΛ quĩrãca. Bãrãba maƔ beɔea naãrã ũrĩsidade Ɣcõrẽba idji biadeba bãrãra wãrãda ẽdrã edaɔa bio cawasidaa. MaƔ ewarideba Ɣtaa maƔ beɔeara bãrãma bio zau ƁΛ.

⁷ MaƔ beɔeara djaba Epaproba bãrãa cawabisia. Idjira daiba wãrãda quĩrĩã panãa. Dai ume abarida o ƁΛ. Idjira Crito nezocaa. Bãrã carebai carea ne jũmane jipa obaria.†

⁸ Idjia daia jarasia bãrãra Ɣcõrẽ Jaureɔeba wãrãda dji quĩrĩã panɔda.

⁹ Mãwã ũrĩpedaɔeɔeba Ɣtaa daiba bãrã carea ewariza Ɣcõrẽa iwidida panãa idjia obi quĩrĩã Ɓara bãrãra jũma cawabimãrẽã idjaba crĩcha cawaada, necawaa sida idji Jaureɔeba jũma diamãrẽã.

* **1:2** Dadjirã Zeza Ɣcõrẽba. Griego beɔeade ƔƔrã cartade ƁΛ ƁΛ: “Dadjirã Zeza Ɣcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biɔa.” † **1:7** Bãrã carebai carea. Griego beɔeade ƔƔrã cartade ƁΛ ƁΛ: “Dai carebai carea.”

²⁹ Mañ carea m̄ra ãnãúé traja ðla Critoba idji ðla waibla dia ðdeba.

2

¹ M̄a quĩrĩã ðla b̄rãba naãda cawadida: m̄ra bio traja ðla b̄rã Colosadebemarãda, djabarã Laodicea purudebemada, jũma djabarã m̄ ununaca sida carebai carea.

² M̄a quĩrĩã ðla jũmarãda sodeba zarea beadida, quĩrĩãneba ãbaa bia duananida, idjaba wãrã crĩcha cawaa eropanãneba bia duananida. M̄wãb̄ra ãcõrẽba naẽna cawabiẽ beadara cawadia. Mañra Critoa.

³ Idjiab̄ra ãcõrẽ necawaada, crĩcha cawaa sida poya diaya. Mañ necawaara, crĩcha cawaa sida bio bia panãa.

⁴ Jũma mañḡra m̄ra jara ðla ni abãba sewa jaradia panãneba b̄rãra cũrũgarãnamãrẽã.

⁵ M̄ra b̄rã ume ðlẽmĩna crĩchadeba b̄rã ume ðla. M̄a cawa ðla b̄rãra ãbaa bia duanãda idjaba Critora bio ãjã panãda. Mañ carea ðsrida ðla.

Zocai bai djiwidi Critodeba eropanãa

⁶ B̄rãba dadjirã Boro Jesucritora ãjãpedada b̄rã idjideba nĩbadadua.

⁷ Idjideba zarea pananadua bio carra jida panã quĩrãca, de baubawa ðla quĩrãca. Idjira bio ãjã pananadua djabarãba jaradiapedada quĩrãca. Mañ awara ewariza ãcõrẽa bia ðlaada adadua.

⁸ Quĩrãcuita beadadua ni abãba b̄rãra cũrũgarãnamãrẽã dadji carebaca wãrãé crĩchadeba. Jũma mañḡra drõã naẽnabema crĩchaa, nañ ãjũãnebema crĩchaa. Bedea Critodebemaẽa.

⁹ Critora nañ djarade basimĩna wãrãda ãcõrẽ basia.

¹⁰ B̄rãra Crito ãberãrã b̄rã idjideba ne jũmada eropanãa ãcõrẽ ume bia beadi carea. Idjidra jũma dadjia ununaca dji droma bea Boroa.

¹¹ B̄rãra idji ãberãrã b̄rã cacua wẽãgopedada quĩrãca panãa. Barib̄ra mañḡra jawaba odaẽa. ãteb̄ra jara ðla b̄rãra nañ djaraba cadjirua o quĩrĩã ðdebemada ãdrãsidada. Mañḡra cacua wẽãgodara Critob̄ra osia.

¹² ãcõrẽba idji ðlãdeba Critora ãrẽbabisia. B̄rãba ãcõrẽra m̄wã ðla ðda ãjãpedada b̄rã borocuesidade unubisidã Crito ume jousidada idjaba ãcõrẽba b̄rãra idji ume ãrẽbabisida.

¹³⁻¹⁴ Naẽna cadjirua o panãneba b̄rãra beu beasia. Mañne nañ djaraba cadjirua o quĩrĩã ðra ãpẽbadjidãa.* Barib̄ra ãcõrẽba b̄rãra Crito ume zocai ðasia. Wãrãda cadjirua o panã carea dadjirãba ãcõrẽa ne diai bara panasidãa. ãcõrẽ leyde ðã ðla dadjirãra beudida panãda. Barib̄ra Crito crude beuside ãcõrẽba mañ diai bara pananara jũma jõbisia. Jũma dadjia cadjirua opedadara idjia quĩrãdoasia.

¹⁵ Crito crude beuside ãcõrẽba jũma dadjia ununaca dji droma beara poyasia. M̄wã poyadara idjia jũmarãa cawabisia.

¹⁶ Mañ b̄rã b̄rãba cobada carea, dobada carea bida ãberãrãba biẽ jaradib̄ra, ãdji beðeara ãjãrãnadua. B̄rãba ewari droma wagadaca carea, jedeco djiwidi wagadaca carea, ãnãúbada ewari wagadaca carea bida ãdjirãba biẽ jaradib̄ra, ãjãrãnadua.

¹⁷ Jũma mañḡba ãcõrẽba oidebemada jarijaria unubi basia. Barib̄ra ãcõrẽba oi jaradara Critodeba jũma osia.

* **2:13-14** Nañ djaraba cadjirua o quĩrĩã ðra ãpẽbadjidãa. Griego bedeaðe ðã ðla: “Cacua wẽãgoẽ panãneba.”

¹⁸ Mañ carea abalɓa bārāba nebiada bajāne edadaēana adibɓɓa, ɓjārānada.† Māwā bedeabadara djārā cāyābara edaara bea quīrāca nībabadamīna dji dromarāda crīchabadaa. Ādjirāba bajānebema nezocarāa bia bedeabadara. Cāimocara quīrāca unupedadada biara jaradiabadara. Baribɓɓa ara ādji crīchadeba māwā jaradiabadara idjaba māwā crīcha pananeba djārā cāyābara biara beada crīchabadaa.

¹⁹ Ādjirāra dadjirā Boro Crito ume panāēa. Baribɓɓa Crito ēberārāba idjideba ne jūmada eropanā idji ume ābaa bia panani carea. Idjideba dadjirāra waribadaa Ācōrēba waribi ɓɓa quīrāca.

²⁰ Bārāra Crito ume ābaa beusida bēra nañ ējūānebema crīchara ēpēniē panā. Mañda ḡcārē cārēā wadibiɓa mañ crīchara ēpē panā nañ ējūānebemarāba ēpēbada quīrāca?

²¹ Nāwā jarabadaa: “Jāḡḡara tārānada, jari ɓɓara corānada, jidarānada.”

²² Jūma mañra nañ ējūānebema crīchaa. Mañ crīcha beara ēpēniē panā jūma dadjia copeɗadara, dopedada sida jōbari bēra.

²³ Wārāda mañ crīcha ēpē beara ne cawa beaca beaa. Ādjia jarabadaa ara dadjiduba ne obi pananeba Ācōrēra poya bia ēpēnida, djārā cāyābara edaara nībadida panāda, idjaba ara daduba puadeba bia mīga beadida panāda. Baribɓɓa jūma maḡḡba dadji cacuaba cadjirua o quīrā ɓɓara jōbicaa.

3

Bajānebemada jarāɗida panā

¹ Bārāra Crito ume ārēbapedada bēra bajānebemada jarā pananada. Mama Critora Ācōrē jarāwā araare chūmā.

² Bajānebemada crīcha pananada. Nañ ējūānebemada crīcharānada.

³ Bārāra Crito ume beupedada bēra idji ume zocai panā. Mañ zocai baidebemada ēberārāba cawadacaa. Baribɓɓa Critora Ācōrē ume zocai ɓɓa bēra, bārā sida Ācōrē ume zocai panā.

⁴ Bārāba Critoɗeba zocai baira eropanā.* Ara idjida waya unubibɓɓa bārāra idji ume panania. Mañne idji quīrāca quīrāwārēā panania.

Critoɗeba dadjirā djiwidida panena

⁵ Mañ bēra jūma nañ ējūānebema crīcha bārā sode ɓɓara igaradada. Aduwa nībarānada, mīā perada orānada, bārā cacuaba cadjirua o awua ɓɓara orānada, crīcha cadjiruara ēpērānada, idjaba ne awua bearānada. Ne awua ɓɓa Ācōrē cāyābara mañda biara ēpēbari bēra jarāwaba oɗa ācōrē ēpē ɓɓa quīrāca ɓɓa.

⁶ Jūma mañ cadjirua carea Ācōrēba idji ɓjāē beara cawa oya.†

⁷ Bārā sida naēna māwā nībabadjiɗaa.

⁸ Jāḡbe bārā sodeba quīrūbadara, quēguea bedeabadara, djārā biē obadara, djārā biē jarabadara, beɗa cadjirua jarabada sida jūma igaradada.

⁹ Djārā sewa orānada. Bārāra naēna cadjiruade pananada ēɗrāsidaa. Bārāba cadjirua obadapedadara idu ɓɓasidaa.

¹⁰ Wuwa djiwidi jarāda quīrāca bārāra djiwidida panesidaa. Ācōrēba māwā osia. Mañ awara bārāra biara o wāa idji quīrāca beadamārēā idjaba idjida biara cawadamārēā.

¹¹ Ācōrēba māwā oɗa bēra idji quīrāpita griegora judio ume abaria. Cacia wēāgo beara cacua wēāgoē bea ume abaria. Drua āibemada, ne adua ɓɓa

† **2:18** Bārāba nebiada bajāne edaēana adibɓɓa. Griego beɗeade mañba idjaba jara ɓɓa: “Abalɓa bārāda dji biaēana adibɓɓa.” * **3:4** Bārāba. Griego beɗeade ḡcārā cartade ɓɓa ɓɓa: “Dadjirāba.” † **3:6** Idji ɓjāē beara. Griego beɗeade ḡcārā cartade mañra neēa.

ēberāda, nezocada, nezocaē sida abaria. Critoda dji biara ḅΛa. Idjira jūmarā soḁe ḅΛa.

¹² Ācōrēba bārāra quīrīāneba edasia idji itea bia beadamārēā. Mañ bērā djārāra quīrā djuburia beadadua. Ēberā biada beadadua. Bārāra djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. Jūmarā ume crīcha biadeba beadadua. Ne jūmane droadadua.

¹³ Jūmarā ume droa cawa beadadua. AbaΛba biē osira mañ biē oḁara quīrādoadadua. Bārāba biē opeḁadara dadjirā Boroba quīrādoada quīrāca bārā biḁa quīrādoadadua.

¹⁴ Mañ awara biara jūmarā ume dji quīrīā duananadua. Māwā bārāra jūmarā ume ābaa bia duania.

¹⁵ Bārāra cacua aba ḅΛ quīrāca panΛ bērā Ācōrēba bārāra trāsia ābaa necai duananamārēā. Critoba necai baira bārā soḁe dia ḅΛa.‡ Mañba cawabiya cārēda oḁida panΛda. Mañneba beadadua. Idjaba Ācōrēa bia ḅΛaḁa adadua.

¹⁶ Bedea Critodebemara bārā soḁe erobeadadua. Jūma Ācōrē necawaadeba dji jaradiadadua idjaba dji carebaḁadua biara ĩjāni carea. Ācōrē Bedeade ḅΛ trāḁbida, djabarāba trāḁbadada, Ācōrē Jaureba trāḁbi ḅΛ sida Ācōrēa trāḁnadua. Soḁeba bia jara panΛneba trāḁnadua.

¹⁷ Bārā bedebadade, ne obΛdade biḁa jūma oḁadua dadjirā Boro Jesuba quīrīā ḅΛ quīrāca. Idjiḁeba dadjirā Zeza Ācōrēa bia ḅΛaḁa adadua.

Djabarā ādji ēberārā ume sāwā beadida panΛ

¹⁸ Wērā quima bara bea, bārā quimaba jara ḅΛra ĩjā oḁadua. Dadjirā Boro Jesu ume panΛ bērā māwā oḁida panΛa.

¹⁹ Umaquīrā quima bara bea, bārā quimada quīrīānadua. Ādjirā ume quīrū bearānadua.

²⁰ Warrarā, bārā djibarirā bedeara ne jūmane ĩjānadua. Ācōrēba mañgΛra bia unu ḅΛa.

²¹ Zezarā, bārā warrarāra quīrūbirānadua so ārīrānamārēā.

²² Nezocarā, bārā boro nañ ējūānebemaba obibΛrΛra jūma ĩjā oḁadua. Ababe idjia acΛ ḅΛde idji ume bia beaḁi carea orānadua. ĀtebΛrΛ Ācōrēra waya panΛ bērā biadeba jūma oḁadua.

²³⁻²⁴ Jūma bārāba o panΛra zoqueadeba oḁadua dadjirā Boro itea o panΛ quīrāca. Ababe ēberārāba bia ununamārēā orānadua. Bārāra dadjirā Boro Crito nezocarā. Bārāba cawa panΛa idji itea bia o panΛbari idjia bārā ne diaida.

²⁵ BaribΛrΛ dji biē o ḅΛra Ācōrēba cawa oya. Ācōrēba jūmarāda aride cawa obaria.

4

¹ Nezoca bororā, bārā nezocarā ume jipa oḁadua. Bārā biḁa Boroda bajāne eropanΛda cawa panΛa.

² Ewariza Ācōrēa iwidibΛdade dau ΛḅΛa beadadua idjaba bia ḅΛaḁa adadua.

³ Dai carea iwididadua Ācōrēba eḁa wābadara ewabΛrΛ quīrāca idu Critodebema naēna cawabiē baḁada jaradiabimārēā. Mañ jaradia ḅΛ carea mΛra preso ḅΛa.

⁴ Iwididadua mΛa ebuda jaradiai carea mΛa oida ḅΛ quīrāca.

⁵ Crito ĩjāē bea tāēna crīcha cawaadeba nībaḁadua. Ewariza jarΛḁadua idjiḁebemada ādjirā cawabiḁi carea.

‡ 3:15 Critoba. Griego beḁeade ΛcΛrΛ cartade ḅΛ ḅΛa: “Ācōrēba.”

⁶ Bedea biadeba bedeadadua jūmarāba bia ūrīnamārēā. Māwā Critodebema iwidibadade bārāba cawa beadia sāwā panunida panada.

Pauloba nañ cartade jīrūare bāda

⁷⁻⁸ Māa quīrīā bā djaba Tiquicoda bārāmaa diabuebala mānebemada cawadamārēā idjaba sobiadamārēā. Idjia mā ume ābaa Ācōrē trajura ne jūmane bia o bāa. Idjia daidebemada bārāa jūma cawabiya.

⁹ Jāmabema djaba Onesimoda djaba Tiquico ume diabuebala. Idjia ne jūmane jipa o bāa idjaba daiba idjira quīrīā panāa. Tiquicoba, Onesimo biā bārāa nēbala dia jūma nama sāwā nūmada.

¹⁰ Djaba Aristarcoda mā ume ābaa preso bāa. Idjia quīrīā bāa bārāra bia duananida. Bernabe djabawarra Marcoba quīrīā bāa bārāra bia duananida. Idjidebemada mā naēna cartade bāasia. Idjira bārāmaa wāibala, bia edadadua.

¹¹ Idjaba djaba Jesu, Justo abadaba quīrīā bāa bārāra bia duananida. Djabarā judiorānebema mā ūbeabe panaba nama mā careba jaradia panāa ēberārāba Ācōrēra ādjirā Boroda bādamārēā. Mā djabarāneba māra sobia babaria.

¹² Jesucrito nezoca jāmabema Epaproba quīrīā bāa bārāra bia duananida. Idjia ewariza Ācōrēa iwidī babaria bārāra ne jūmane zarea beadamārēā, bio iñā pananamārēā, idjaba jūma Ācōrēba obi quīrīā bāda cawadapeđa iñā odamārēā.

¹³ Māa jaraya: djaba Epaproda wārāda traja bāa bārāra, jūma djabarā Laodicea purudebemara, Hierapoli purudebema siđa carebai carea.

¹⁴ Djaba nēārā diabari Lucaba quīrīā bāa bārāra bia duananida. Idjira daiba quīrīā panāa. Djaba Demá biā quīrīā bāa bārāra bia duananida.

¹⁵ Dadjirā djabarā Laodicea purudebemarāa jaraadadua mā quīrīā bāda ādjirāra bia duananida. Dadjirā djabawērā Ninpaa, jūmarā djabarā idji dede ābaa dji jarebadarāa biā jaraadadua mā quīrīā bāda ādjirāra bia duananida.

¹⁶ Bārāba nañ carta acla pedadacarea djabarā Laodicea purudebemarāa biā acla biadadua. Bārā biā carta mā ādjirāa diabuedara acla adadua.

¹⁷ Djaba Arquipoa jaraadadua: “Dadji Boroba obi bāra jūma quīrācuīta o badua.”

¹⁸ Māra Paulo. Ara mā dji jawaba bābala mā quīrīā bāda bārāra bia duananida. Mā preso bā carea Ācōrēa iwidī pananadua. Mā quīrīā bāa Ācōrēba idji biadeba bārāra careba bāida.

1 TESALONICA NABEMA CARTA PAULOBA ƁΛƆA DJABARÃ TESALONICA PURUƉEBEMA ITEA

Paulo naãrã Tesalonica puruƉaa wãnanebemada ƁΛ ƁΛA Hecho 17:1-10de. TesalonicaƉeba BereaƉaa wãsia. MamaΛba Atena puruƉaa wãsia. Mama ƁΛƉe Timoteora jẽda TesalonicaƉaa diabuesia. Maãne Paulora CorintoƉaa wãsia. TesalonicaƉeba Timoteora Silvano ume Paulomaa wãsidaa. Djabarã TesalonicaƉebemada nẽƁΛƆAƉeƉaƉa bẽrã Pauloba nabema carta djabarã TesalonicaƉebema itea ƁΛsia. Poa 51ne CorintoƉeba diabuesia.

Maã nabema cartade Pauloba djabarã carea Æcõrẽa bia ƁΛƉa asia (1:1-10). Maãare quĩrãnebabisia ãdjirã tãena bia nĩbadadebemada (2:1-16). Maãare ƁΛsia ãdjirãda crĩcha ƁΛ bẽrã acΛƉe wã quĩrã ƁΛda (2:17Ɖeba aba 3:5Ɖaa). Maãare ƁΛsia Timoteoba ãdjirã bia jaraƉadebemada (3:6-13). Maãare ƁΛsia sãwã djabarãra nĩbadida panΛda (4:1-12). Maãare ƁΛsia Crito zeidebemada (4:13Ɖeba aba 5:11Ɖaa). Pauloba djabarã itea jĩrũare ƁΛƉada 5:12-28de ƁΛA.

Naã cartade Pauloba naãrã ƁΛƉa

¹ Mãra Pauloa. Naã cartara ƁΛƁΛƆA djabarã Tesalonica puruƉebemara itea. Bãrãra dadjirã Zeza Æcõrẽnea, dadjirã Boro JesucritoƉea. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mã ume panΛa. Daiba quĩrã panΛa dadjirã Zeza Æcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito bida ãdji biadeba bãrãra careba pananida, necai Ɓai sida bãrãa dia pananida.

Djabarãba bia opeƉaƉa

² Daiba ewariza Æcõrẽa iwidibΛƉade bãrã carea bia ƁΛƉa abadaa.

³ Daiba dadjirã Zeza Æcõrẽ quĩrãpita ewariza quĩrãneba panΛa bãrãba Æcõrẽ ãjã panΛneba biada o panΛda, quĩrãneba dji careba panΛda, idjaba bia mĩga panΛmĩna dadjirã Boro Jesucritoba nebia diamãrẽã jã panΛra quenatΛƉaẽ panΛda.

⁴ Djabarã, Æcõrẽba bãrãra bio quĩrã ƁΛA. Daiba cawa panΛa idjia bãrãra edasida.

⁵ Daiba beƉea bia CritoƉebema bãrãa jaradiasidaƉe ara jãwã beƉeaƉaẽ basia. ÆteƁΛƆA maã beƉeara wãrã arada cawa panΛ bẽrã Æcõrẽ Jaure ΛƁΛaƉeba beƉeasidaa. Bãrãba cawa panΛa दौरa sãwã bãrã tãena nĩbasidaƉa bia pananamãrẽã.

⁶ Ara maã quĩrãca bãrãba ãpẽsidaa. Dadjirã Boro nĩbada quĩrãca ãpẽsidaa. Bãrãra bio bia mĩga panΛmĩna Æcõrẽ Jaureba ƁΛsriƉa dia ƁΛƉeba beƉea CritoƉebemara ãjãsidaa.*

⁷ Mãwã jũma Crito ãjã Ɓea Macedonia druadebemaba, Acaya druadebemaba bida bãrãneba unusidaa sãwã nĩbadida panΛda.

⁸ Ædjirã awa bãrãneba dadjirã Boro beƉeara ãrĩnaẽ basia, ãteƁΛƆA druazabemaba cawasidaa bãrãba Æcõrẽra ãjã panΛda. Maã bẽrã ¿daiba bãrãnebemada cãrẽda jaradi?

⁹ ÆdjirãƁΛƆA jara panΛa sãwã bãrãba दौरa bia edasidaƉa, idjaba jΛwaba oƉa Æcõrẽ Ɓeara igarasidaƉa Æcõrẽ wãrãda zocai ƁΛ ãjãni carea.

* 1:6 Hecho 17:1-10.

¹⁰ Ādjirāba jara pan_Λ sāvā bārāba Ācōrē Warra Jesu bajāneba zeida j_Λā pan_Λda. Ara ma_Λ Jesuda Ācōrēba _Λrēbabisia. Idjia dadjirāra Ācōrēba cawa ode zeidebemada ēd_Λ edasia.

2

Pauloba Tesalonica purude oda

¹ Djabarā, bārāba cawa pan_Λ dai bārāma panasidade dadji quīrīābe pananaē basida.

² Cawa pan_Λ bārāmaa wāni naēna Pilipodebemarāba दौरā biē jarasidada idjaba biē osidada.* Ma_Λ awara bārāma jūēsidade zocārāba quīrīānaē basia daiba jaradiadida. Barib_ΛΓ_Λ Ācōrēba carebasia idji bedeā biada bārā ne wayaa neē jaradiadamārēā.

³ Daiba crīcha biaēneba wa sewadeba bārā jaradiadaē basia. Idjaba bārāra cūrūgadida crīchadaē basia.

⁴ Āteb_ΛΓ_Λ Ācōrēba bia ununa bēra दौरā b_Λsia idji bedeā bia Critodebemada jaradiadamārēā. Ma_Λ bēra daiba jaradia pan_Λ. Daiba j_ΛΓ_Λdaē pan_Λ ēberārāba bia ununamārēā āteb_ΛΓ_Λ quīrīā pan_Λ dadji so a_Λ b_Λ Ācōrēba bia unumārēā.

⁵ Bārāba cawa pan_Λ daiba bedeā bia quirudeba jaradiadaē panasidada. Idjaba parata edadi carea sewadeba jaradiadaē basia. Ma_Λra Ācōrēba cawa b_Λ.

⁶⁻⁷ Daiba j_ΛΓ_Λdaē panasidaa bārāba, dewararā bida daida bia jaradamārēā. Ma_Λ awara दौरā Critoba diabuedarā bēra iwidiidida panasidaa bārāba ne diadamārēā. Barib_ΛΓ_Λ iwidiidaē basia. Āteb_ΛΓ_Λ quīrīāneba daiba bārāra careba panasidaa dji papaba warra zaquerā wagabari quīrāca.

⁸ Daiba bārāra bio quīrīā pan_Λ bēra ababe bedeā bia Ācōrēnebemada bārā jaradiadaē basia, āteb_ΛΓ_Λ ne jūmaneba carebadi carea panasidaa.

⁹ Djabarā, bārāba cawa pan_Λ daiba bedeā bia Ācōrēnebemada bārā jaradia panasidade āsa diamasi bida _Λnāūnaē dewara traju sida obadjidada parata edadi carea. Quīrīānaē basia bārāba daia ōgo ne dia pan_Λneba bia mīgadida.

¹⁰ Bārāba cawa pan_Λ, Ācōrē bida cawa b_Λ दौरā bārā dji Crito ījā bea tāēna biya, jipa, biē jaradi neē nībasidada.

¹¹ Ma_Λ awara cawa pan_Λ zezaba idji warrarā ume obari quīrāca daiba bādjiza sobiabisidada idjaba jipa nībadamārēā jara panasidada.

¹² Daiba jarasidaa bārāra Ācōrēba quīrīā b_Λ quīrāca nībadamārēā. Idjia bārāra trāsia pe ero_Λai carea idjaba idji biya quirudebemada erobadamārēā.

¹³ Daiba ewariza bārā carea Ācōrēba bia b_Λada abadaa. Bārāba Ācōrē bedeada daideba ūrīside ēberā crīcha quīrāca ījānaē basia. Āteb_ΛΓ_Λ ma_Λ bedeāra wārāda Ācōrē bedeada cawape_Λda bēra ījāsidaa. Ara ma_Λ bedeāba bārā dji Crito ījā bea crīchara biara o wāa.

¹⁴ Djabarā, bārāba ījā pan_Λ carea ara bādji druadebemarāba biē o panasidaa Ācōrē ēberārā judiorā druade māwāna quīrāca. Mama Jesucrito ījā bea judiorāra dji ījāē beaba biē o panasidaa.

¹⁵ Dadjirā Boro Jesura, Ācōrēneba bedeabadarā sida beasidaa. Ma_Λ awara दौरā āyā j_Λretasidaa. Ādjirāra Ācōrēba bia unucaa. Ādjira jūmarā ume dji quīrūa.

* 2:2 Hecho 16:11-40.

16 Ācōrēba ēdrΛ edamārēā daiba judiorāēa jaradia quīrīā panΛne ādjirāba iduaribidacaa. Māwā cadjiruara waibΛada o panΛa. Maļ carea Ācōrēba idji quīrūbideba ādjirāra cawa oya.

Paulo Tesalonicadebema djabarā acΛde wā quīrīā baĉa

17-18 Djabarā, dārāē Λa दौरa bārā ume pananada āyā wāpedadada. Ara nawena daiba bārāra ununaē panΛmīna crīchadeba bārā ume panΛa. Daiba wārāda bārā acΛde wā quīrīā panasidaa baribΛrΛ diauruba mīā sē ģasia wārānamārēā. Māra wārāda ģarima zocārā bārāmaa wāi carea ģasia.

19 Bārā carea ģsrida panΛ bērā māwā panΛa. Maļ awara cawa panΛa dadjirā Boro Jesucrito zebΛrΛde daiba bārāra jipa panΛda idjīa unubidida. Maļne idji quīrāpita bārāda dai ģsridaa baya.†

20 Wārāda bārā carea ģsrida panΛa. Bārāra dai ģsridaa.

3

1-2 Daiba waa poya droadaē bērā crīchasiĉaa daduba Atena purude panΛmisa djaba Timoteoda bārāmaa wāida. Ara maļda idjira diabuesidaa Crito biara ījā panΛneba zarea ģadamārēā. Ācōrē nezoca Timoteoba dai ume abari beĉea bia Critodebemada jaradiabaria.*

3 Maļ awara idjira diabuesidaa bārā bia mīga panΛne jūmawāyā crīcharānamārēā. Bārāba cawa panΛa Crito ījā panΛ carea dadjirāra bia mīgaĉida panΛda.

4 Bārā ume panasidade daiba jarabadjidaa ēberārāba dadjirāra bia mīgabiĉida. Bārāba cawa panΛa maļgΛra wārāda māwāsida.

5 Maļ carea mīa waa poya droaē bērā Timoteora bārāmaa diabuesia waĉi Critora ījā panΛ cawaya. Mīa crīchasia āibērā diauruba bārāa Critora igarabisida. Māwānabara daiba bārāa Critodebema jaradiapedadara ara jāwā beĉasia.

6 BaribΛrΛ Timoteora bārāma ģadada daima jūēsia. Bārāba Crito ījā panΛnebemada, bārā quīrīānebema siĉa idjia mīā biya jarade zesia. Idjia jarasia bārāba quīrīāneba waĉibiĉa दौरa quīrīānebadada idjaba unu quīrīā panΛda daiba bārā unu quīrīā panΛ quīrāca.

7 Maļba djabarā, daiba cawasidaa bārāba Jesura waĉi ījā panΛda. Maļ bērā दौरa bia mīga panΛmīna sobiasidaa.

8 IdibΛrΛ दौरa wārāda so aduā panesidaa, cawa panΛ bērā bārāba waĉibiĉa dadjirā Borora ījā panΛda.

9 Bārā carea दौरa Ācōrē quīrāpita bio ģsrida panΛa. Jācua ģsrida panΛ bērā Ācōrēa bia ģΛada abΛdade waĉibiĉa maļra cΛrebae Λa.

10 Āsa, diamasi biĉa daiba Ācōrēa iwidibadaa bārā acΛde wāni carea. Māwā bārāba Critodebema waĉi adua panΛra daiba poya jaradiaĉia jūma daucha ījānamārēā.

11 Daiba dadjirā Zeza Ācōrēa, dadjirā Boro Jesua iwiĉi panΛa bārāmaa wayacusa wābiĉamārēā.

12 Daiba quīrīā panΛa dadjirā Boroba bārāra careba ģaida jūmarā ume biara dji quīrīā ģadamārēā daiba bārā bio quīrīā panΛ quīrāca.

13 Idjaba iwiĉi panΛa Critoba bārāra careba ģaida soĉeba bio ījānamārēā. Māwā dadjirā Boro Jesura jūma idjiderā ume zebΛrΛde bārāra dadjirā Zeza Ācōrē quīrāpita biya ģeĉia biē jaradi neē.

† **2:19** Bārāda dai ģsridaa baya. Griego beĉeade nāwā ģΛ Λa: “Bārāda dai borobaria.” Pauloba jara ģasia borobari jΛ ģΛ quīrāca idjira djabarā carea ģsrida ģaida. * **3:1-2** Ācōrē nezoca. Griego beĉeade ācΛrΛ cartade ģΛ Λa “Ācōrē ume trajabari.”

4

Sāwā nībađida panΛ Ācōrēba bia unumārēā

¹ Mañ awara djabarā, daiba bārāa jaradiasidaa sāwā Ācōrē quīrāpita nībađida panΛda idjia bia unumārēā. Dadjirā Boro Jesudeba daiba bārāa bedea djuburiađia ara mañ quīrāca nībađamārēā. Wārāda bārāba māwā o panΛa, baribΛrΛ biara ođadua.

² Dadjirā Boro Jesudeba daiba jaradiapedađada bārāba cawa panΛa.

³ Ācōrēba quīrīā bΛa bārāra idji itea bia beađida. Mañ bērā auđuada orānadua.

⁴ Bārā cacuara jipa cawa erobeadađua Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita biđa bia beađamārēā.

⁵ Nañ djaraba cadjirua o awua bΛra orānadua Ācōrē adua beaba obada quīrāca.*

⁶ MañgΛdeba djabarāda biē orānadua idjaba cūrūgarānadua. Jūma mañgΛra dadjirā Boroba cawa oya daiba bārāa jarapedađada quīrāca.

⁷ Ācōrēba dadjirāra edaē basía cadjiruade beađamārēā, ātebΛrΛ edasia idji itea bia beađamārēā.

⁸ Mañ igara bΛba ēberāba jaradada igaraē bΛa, ātebΛrΛ Ācōrēba jara bΛda igara bΛa. Ara mañ Ācōrēba idji Jaureda bārāa diasia cadjirua neē beađamārēā.

⁹ Mañ awara bārāra sāwā djabarā ume dji quīrīānida panΛda māa nañ cartade ¿cārēā bΛi? ĀcōrēbΛrΛ bārāa mañra jaradisia.

¹⁰ Bārāba jūma djabarā Macedonia druadebemara māwā quīrīā panΛa. BaribΛrΛ djabarā, daiba bārāa bedea djuburiađia biara dji quīrīā beađamārēā.

¹¹ Idjaba jΛrΛeadađua jūmarā ume necai duanani carea. Djārā nēbΛrađe bearānadua. Bārā jΛwaba trajadađua daiba jarapedađada quīrāca.

¹² MāwābΛrΛ bārāba ne erobeadađia idjaba Jesu ĩjāē beaba bārāra bia ununia.

Jesu ume ābaa dji jΛređidebema

¹³ Djabarā, daiba quīrīā panΛa bārāba Jesu ĩjā bea jaidapedađadebemada cawađida. Māwā bārāra sopuadeā Ācōrē ĩjāē bea sopuabada quīrāca. Ādjirāra sopuabadaa dji beupeđadara sāwābΛrΛ duananida cawađaē bērā.

¹⁴ BaribΛrΛ dadjirāba Jesura beu bađada ĩrēbasida ĩjā panΛa. Mañ bērā cawa panΛa Jesu ĩjā bea jaidapedađara Ācōrēba jūma ĩrēbabida idji ume beađamārēā.†

¹⁵ Mañ carea dadjirā Boroba jaradara daiba bārāa jarabΛdaa: dadjirā Boro zebΛrΛde dadjirā, dji wađi zocai beara dji jaidapedađada na idjima wānaēa.

¹⁶ Bajānaa dadjirā Borora bedeabΛrΛda jĭgua ũrīnia, bajānebema nezoca dji droma sida bedeabΛrΛda ũrīnia, idjaba Ācōrē cachiru jĭgua sida ũrīnia. Mañne dadjirā Borora bajāneba zeya. Idji ĩjā bea jaidapedađada naārā ĩrēbađia.

¹⁷ Ara mañda dadjirā, dji zocai beara, ādjirā ume ābaa ĩtaa wānia dadjirā Boro ume jΛrārāne dji ununi carea. Mañbe dadjirā Boro ume ewariza duania.

¹⁸ Mañ bedeaba bārāra dji sobiabidađua.

5

Dadjirā Boroba cawa oi ewari

* **4:5** *Bārā cacua.* Griego bedeade bΛ bΛa “bārā zoco.” ΛcΛrΛmaarā mañ bedeaba jara bΛa “bārā quima.”

† **4:14** *Jesu ĩjā bea jaidapedađara Ācōrēba jūma ĩrēbabida idji ume beađamārēā.* Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Ācōrēba Jesu ĩjā bea jaidapedađara idji ume eneya.”

¹ Djabarã, m̃a naã cartade b̃ãeã sããbe dadjirã Borora zeida.

² Bãrãba bio cawa paña dadjirã Boroba cawa oi ewarira cawaẽne zeida diamasi ne dr̃abari zebari quĩrãca.

³ Èberãrãba nãwã jara panania: “Jũma necai nũm̃a, dauperadira neãa.” Mãwã paña cawaẽne ãdjirã jũma ãrĩ ewarira zeya wẽrã biogoa b̃ã cawaẽne puabari quĩrãca. Maãne ãdjirãra ni abããda êdr̃ãdaẽa.

⁴ Barib̃r̃ã djabarã, bãrãra pãĩmane beaẽa. Maã bẽrã dadjirã Boroba cawa ode zeb̃r̃ã ewaride bãrãra dauperadaẽa ne dr̃abari zeb̃r̃ãde dauperabada quĩrãca.

⁵ Jũma bãrãra ãnaanebemaã, ãsabemaã. Dadjirãra diamasibemaã, pãĩmanebemaã.

⁶ Maã bẽrã dadjirãra cãĩ beadaẽa dewararã cãĩ bea quĩrãca, ãteb̃r̃ã dau ãb̃ãa beadia, quĩrãcuia jipa beadia.

⁷ Cãĩ beara diamasi cãĩ beaa, beu nĩmira diamasi beu nã.

⁸ Barib̃r̃ã dadjirãra ãsabema bẽrã quĩrãcuia jipa beadia paña. Critora ãjã pananida paña, dji quĩrã beadia paña, idjaba ãcõrẽba cawa oidebema êdr̃ãdira jãã pananida paña. Mãwã ara dadjida cadjiruadebemada jũãtr̃ã beadia sordaoba idji jãare ne zareaba jũãtr̃ãbari quĩrãca, idji boro sida ne zareaba jũãtr̃ãbari quĩrãca.

⁹ ãcõrẽba dadjirãra tr̃ãẽ basia cawa oi carea, ãteb̃r̃ã tr̃ãsia dadjirã Boro Jesucritodeba êdr̃ãdamãrẽã.

¹⁰ Idjira dadjirã carea beusia. Maã bẽrã dadjirãda zocai beadib̃r̃ã wa beudib̃r̃ã, idji zeb̃r̃ãde idji ume ãbaa zocai panania.

¹¹ Maã carea dji sobiabiada. Idjaba dji carebaada biara ãjãni carea bãrãba o paña quĩrãca.

Pauloba djabarãa jĩũare jaradiada

¹² Maã awara djabarã, daiba bedea djuburiadia djabarã bãrã tãena ãcõrẽ traju o paña bio wayadamãrẽã. ãdjirãra dadjirã Boro Jesucritodeba bãrã bororãa. Bãrãra sãwã nĩbeadia paña jaradiabadaa.

¹³ ãdjidebemada bia crĩchada. ãdjia o paña carea bio quĩrãnada. Jũmarã ume bia duananada.

¹⁴ Djabarã, daiba jaraãia bãrã tãena djuburia beara quẽãnamãrẽã. Sode b̃ãsridaẽ beara sobiabiada. Sode ãb̃ãã beara carebaada. Jũmarã ume droada.

¹⁵ jũrĩnada! Abããba bãrãda biẽ osira idjida abarica biẽ orãnada. ãteb̃r̃ã ewariza bãdjiza biadr̃ã odada. Jũmarã ume bia odada.

¹⁶ Ne jũmane b̃ãsrida beada.

¹⁷ ãnãũnaẽ ãcõrẽa iwidi pananada.

¹⁸ Ne jũma carea ãcõrẽa bia b̃ããã adada. Maãdr̃ã ãcõrẽba quĩrãã b̃ãã, bãrãra Jesucrito ãjã bea bẽrã.

¹⁹ ãcõrẽ Jaureba o b̃ãra idu obi ama bearãnada.*

²⁰ ãcõrẽneba bedebariba jara b̃ãra igararãnada.

²¹ Jũma maãra quĩrãcuia ãrĩnada, maãbe ababe dji wãrãdr̃ã ãjãnada.

²² Ni maãrĩ bida cadjiruara orãnada.

²³ Mãa quĩrãã b̃ãã dadji necai bai diabari ãcõrẽba bãrãra biara o wãida ne jũmane idji itea bia beadamãrẽã. Mãa quĩrãã b̃ãã ãcõrẽba bãrã jaureda, bãrã crĩchada, bãrã cacua sida jũma wagaida. Mãwã dadjirã Boro Jesucrito zeb̃r̃ãde bãrãra ni maãrĩ bida biẽ jaraãi neã beadia.

* 5:19 Griego bedeaãde maã versículoda nãwã b̃ããã: “ãcõrẽ Jaure uruada quiarãnada.”

²⁴ Bãrã Trãnara bedea abã ðΛ bẽrã jũma maλgΛra oya.

Pauloba jĩrũare ðΛda

²⁵ Djabarã, dai carea ãcõrẽa iwididãdua.

²⁶ Wãrã quĩrĩãneba jũma djabarãa nãwã jaradãdua: daiba quĩrĩã panΛa bãrãra bia ðuananida.†

²⁷ Mãa dadjirã Borõdeba jaraya: naλ cartara jũma djabarã quĩrãpita ledãdua.

²⁸ Mãa quĩrĩã ðΛa dadjirã Boro Jesucritoba idji biãdeba bãrãra careba baida.

† **5:26** *Wãrã quĩrĩãneba.* Griego bedeaðe ðÁ ðΛa: “Isõ bia quirudeba.”

2 TESALONICA

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BΛDΛ DJABARĀ TESALONICA PURUÐEBEMA ITEA

Nabema carta bΛdacarea Pauloba ũrīsica bΛa djabarāra bia mīga panΛda, sewa jaradiabadarāda ādji tāēna zesiēda, idjaba λcλrλ djabarāra coaida beada. Mañ carea umébema cartara bΛsia. Djabarā carea Ācōrēa bia bΛada apeða iwidisia ādjia biara ĩjānamārēā (1:1-12; 2:13-17). Mañ awara Ācōrēba cawa oi ewaridebemada ebuðaara bΛsia λcλrλba sewadeba jaradia pananada ĩjārānamārēā (2:1-12). Mañare bΛsia ādjirāba Ācōrēa iwidī pananida panΛda idjaba dji coaida beara trajadida panΛda (3:1-15). Idjia djabarā itea ĩrūare bΛdada 3:16-18de bΛa.

Pauloba nañ cartade nañrā bΛda

¹ Māra Pauloa. Nañ cartara bΛbλrλa djabarā Tesalonica puruðebema itea. Bārāra dadjirā Zeza Ācōrēnea, dadjirā Boro Jesucritoēa. Djaba Silvanoda, Timoteo siða mñ ume panΛa.

² Daiba quĩrĩā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biða ādji biadeba bārāra careba pananida, necai bai siða bārā dia pananida.

Ācōrēba idji bedeā ĩjānaca cawa oidebema

³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia bΛada abadaa. Daiba māwā obadara bia bΛa. Bārāba ewariza Critora biara ĩjā panΛa idjaba biara dji quĩrĩā panΛa.

⁴ Mañ carea daiba Ācōrē ēberārā duanΛza bārānebemada bΛsriēda nēbλrλbadaa. Jarabadaa ēberārāba biē oēi carea ēpē panΛmĩna bārāba Critora wadī ĩjā panΛda idjaba bia mīga panΛmĩna jūma droa panΛda.

⁵ Mañba cawabi bΛa Ācōrēba jipa cawa obarida. Idjia bārāra bia unu bΛa pe erobai carea. Mañ carea ara nawena bia mīga panΛa.

⁶ Ācōrēba jipa cawa obaria. Bārā bia mīgabi panΛra idjia bia mīgabiya.

⁷⁻⁸ Baribλrλ bārā, dji bia mīga beara λnāũbiya dai λnāũbi quĩrāca. Mañgλra māwāya dadjirā Boro Jesura idji nezocarā mēsra bea ume urua eradra nūmλne bajāneba zebλrλde. Mañne jūma Ācōrē ĩjāē beada, bedeā bia dadjirā Boro Jesuðebema ĩjānacada cawa oya.

⁹ Ādjirāra tλbλ uruade ewariza bia mīgabiya. Dadjirā Boro quĩrāpitabemada, idji λbΛa dromanebema siða tλmλ beadīa.

¹⁰ Mañ ewaride idjiderāba idjīa bia bedeadīa. Ādjirā ume bia oēa carea jūma idji ĩjā beaba idjira bio bia ununia. Daiba idjidebema jaradiapedadara bārāba ĩjāpedada bēra bārā siða mañ ēberārānebema.

¹¹ Mañ carea daiba ewariza dadjirā Ācōrēa iwidibadaa bārāda bia unumārēā. Idjia bārāra mañ carea trλsia. Daiba iwidī panΛa Ācōrēba idji λbΛadeba bārāra ne jūmane carebamārēā. Māwā idji ĩjā panΛneba bia o quĩrĩā panΛra bārāba jūma odīa.

¹² Māwāra bārāneba jūmarāba dadjirā Boro Jesucritora bia jaradīa idjaba idjideba bārāda bia jaradīa. Dadjirā Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biða ādji biadeba careba panΛ bēra māwā bia jaradīa.

2

Cadjiruadebema ēberā zeida bΛ

1-2 Mañ awara djabarã, daiba bãrãa bedea djuburiadia dadjirã Boro Jesucrito zeidebemada idjaba dadjirã idji ume ãbaa dji jaradidebemada ãi crĩcharãnamãrẽã. Abaaba dadjirã Boroba cawa oi ewarira jũesiaada aibara, dauperarãnadua. Bariduaba ãcõrẽneba bedea ba quĩrãca mãwã jaraibara, wa mãwã jaradiaibara, wa daiba cartade mãwã basidaada aibara, ãjãrãnadua.

3 Ni maãrĩ bida abaa idu cũrũgabirãnadua. Dadjirã Boroba cawa oi ewari ze naẽna zocãrã eberãrãba ãcõrẽra igaradia. Mañne cadjiruadebema eberãda odjaya. Mañ eberãra ãcõrẽba taba uruade batabueya.

4 Idjia ãcõrẽra idjaba ne jũma eberãrãba ãcõrẽ abada sida quĩrãca baya. Idjida jũma maãra cãyãbara dji dromaara bada aya. Mañ bẽrã ãcõrẽ de dromane chũmepeda jaraya idjidra ãcõrẽda.

5 Bãrãma basida mãa maãra jaraẽ basica? Quĩrãnebadaẽca?

6 Mañ bẽrã cawa panãa cãrẽba mañ eberãra idu odjabiẽ ba. Baribara idji ewari jũebarãde odjaya.

7 Nawena cadjiruara mẽrã o nãnaa, baribara dji iduaribiẽ baba mañ cadjiruadebema eberãra idu odjabiẽ ba. Mãwã baya aba ãcõrẽba dji iduaribiẽ baba ayã edebarãda.

8 Mañbebara cadjiruadebema eberãra odjaya. Baribara dadjirã Boro Jesu quĩrãwãrẽã dorrodorrea zebara ara bedebababa mañ eberãra beaya.

9 Cadjiruadebema eberãra diauruba zebiya. Diauru baba ne ununacada quĩrãtanoa ocuaya eberãrãba ãcõrẽba mãwã o ba crĩchadamãrẽã.

10 Ne quĩrãtanoa cadjirua o badeba eberãrã taba uruade bia mĩgadida panãra cũrũgaya. ãdjirãba wãrã bedeadã quĩrãnaca bẽrã ãcõrẽba edra edaẽa.

11 ãtebara idu sewada ãjãbiya. Mãwã ara ãdjiduba bio cũrũga beadia.

12 Mañ eberãrã wãrã bedea ãjãẽ beaba cadjiruada basidaa obada bẽrã ãcõrẽba biẽ baya.

ãcõrẽba idji ãjã bea edra edada

13 Djabarã, daiba ewariza bãrã carea ãcõrẽa bia bada abadaa. Dadjirã Boroba bãrãra quĩrã ba. Idjia bãrãra edra edai carea naẽnaeda edasia. Bãrãba idji wãrã bedea ãjã panã bẽrã idjaba idji Jaureba bãrãra idji itea bia bada bẽrã edra edaya.

14 Daiba bedea bia Critodebema jaradia panãneba ãcõrẽba bãrãra trãsia dadjirã Boro Jesucrito bia quirudebemada edadamãrẽã.

15 Mañ bẽrã djabarã, zarea beadadua. Daiba jaradiapedadara, cartade bapedada sida quĩrãdoarãnadua.

16-17 ãcõrẽba dadjirãra quĩrãsia. Idji badeba sobiabicuasias ewariza mãwã beadãdamãrẽã. Idjaba cawabisia wãrãda idjideba nebiada edadida. Daiba quĩrã panãa dadjirã Boro Jesucritoba, dadjirã Zeza ãcõrẽ bida bãrãra sobiabiadida idjaba zarea badida. Mãwã bãrãba bedea panãra, o panã sida jũma bia baya.

3

Djabarãba ãcõrẽa iwididãdamãrẽã Pauloba jarada

1 Mañ awara djabarã, dai carea ãcõrẽa iwididadua dadjirã Boro beleara druaza isabe jũemãrẽã idjaba eberãrãba mañnebemada bia jaradamãrẽã bãrã tãena mãwãna quĩrãca.

2 ãcõrẽa iwididadua दौरã eberã cadjiruãrãba biẽ o quĩrã panãnebemada wagamãrẽã. ãcõrẽ ãjã quĩrãẽ beada baraa.

³ BaribΛΓΛ dadjirā Borora bedeā aba bΛa. Idjia bārāra careba baya zarea beađamārēā idjaba cadjiruadebemada waga baya.

⁴ Dadjirā Borodeba cawa panΛa daiba jaradiapedadara bārāba wārāda o panΛda idjaba o pananida.

⁵ Quĩrĩā panΛa dadjirā Boro Ācōrēba cawabida bārāra bio quĩrĩā bΛda. Idjaba quĩrĩā panΛa idjia carebaida Critoba droada quĩrāca droađamārēā.

Coa neđ trajadida panΛ

⁶ Djabarā, dadjirā Boro Jesucrito trāneba daiba bārāa jaradia djabarā coaida bea ume ābaa beārānamārēā. Daiba jaradiapedada quĩrāca odacaa.

⁷ Bārāba cawa panΛa dai nĩbapedada quĩrāca bārāra nĩbaēida panΛda. Bārā tēna panasidaēe दौरa bari pananaca basía.

⁸ Daiba bārāneda bari cođaē basía, ātebΛΓΛ āsa, diamasi bida ānāũnaē dewara traju sida o panasidaa bārāba daia ōgo ne diarānamārēā.

⁹ Wārāda bārāba carebađamārēā iwididida pananamĩna iwididaē basía. ĀtebΛΓΛ दौरa trajasidaa cawabidi carea bārāba abari quĩrāca odida panΛda.

¹⁰ Bārā tēna panasidaēe daiba nađda jarasidaa: dji traja quĩrĩāē bΛra ne cobirānada.

¹¹ Daiba ũrĩ panΛa ācΛΓΛ bārānebemada coaida beada. Ādjirāra trajadacaa ātebΛΓΛ djārā nēbΛraēe panabadaa.

¹² Maā djabarāa daiba dadjirā Boro Jesucritodeba bedeā djuburiadia necai trajadāmārēā cođira erobeađamārēā.

¹³ BaribΛΓΛ djabarā, bia o panΛneba sērānada.

¹⁴ Daiba naā cartade jaradiapedadada abaΛba ĩjāēbΛΓΛ, jūmarāa cawabidada biē o bΛda. Idji ume ābaa beārānada peramārēā.

¹⁵ BaribΛΓΛ idjira bārā ume dji quĩrũ quĩrāca eroḃearānada, ātebΛΓΛ bārā djaba bēra jaradada jipa omārēā.

Pauloba jĩrũare bΛda

¹⁶ Daiba quĩrĩā panΛa dadjirā Boro necai bai diabariba idji necai baira bārāa ewariza ne jūmane dia baida. Quĩrĩā panΛa dadjirā Borora bārā ume baida.

¹⁷ Māra Paulo. NaāgΛ beēada mā jΛwaba bΛbΛΓΛ. Jūma mā cartade nāwā bΛbaria cawabi carea māabΛΓΛ bΛbΛΓΛda. Nāwā bΛ bΛbaria.

¹⁸ Māa quĩrĩā bΛa dadjirā Boro Jesucritoba idji biāēba bārāra careba baida.

1 TIMOTEO

NABEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BΛDA

Pauloba nañ cartara Timoteo itea bΛsia. Timoteora Listra purudebema basia. Paulora nañrã mañ puruḁaa wānanebemada bΛ bΛa Hecho 14:6-23ḁe. Pauloba Timoteoda idji ume jaradiade wāmārēã edadaḁebemada bΛ bΛa Hecho 16:1-3ḁe. Ādjia beḁea bia Jesucritoḁebemada zocārã puru beḁe ābaa jaradiasidaa.

Paulora Roma puruḁe preso baḁada poa 62ḁe ḁdrΛsica bΛa. Mañbe jēda Epeso puruḁaa wāsia. Timoteoda mama amesia djabarã nēbΛraḁe beḁa carebamārēã. Mañbe Macedonia druadaa wāsia. Nañ nabema cartara mamaΛba diabuesia Timoteoa crīcha biada diai carea.

Epesode ḁcΛrΛba drōānabema crīchada jaradia panasidaa. BaribΛrΛ Pauloba bΛsia ababe beḁea bia Critoḁebema ijã panΛneba dadjirãra cad-jiruḁebemada ḁdrΛḁida (1:1-20). Mañare bΛsia sãwã djabarãba Ācōrēã iwididida panΛda (2:1-8), djabawērãra sãwã beḁida panΛda (2:9-15), idjaba djabarã bororãda sãwã beḁida panΛda (3:1-16). Capitulo 4ḁe Pauloba bΛsia sewa jaradia beḁebemada idjaba sãwã Jesucrito nezocara nībaida bΛḁebemada. Mañare bΛsia djabarã boroba sãwã djabarãra wagaida bΛda (5:1neba aba 6:2ḁaa). Jirūare bΛsia Crito ijã bΛba sewada igarapeḁa wārã beḁeada ijãida bΛda. Mañ awara bΛsia paratada awua baiē bΛda ātebΛrΛ ne biada o baida bΛa bajãne ne biada erobai carea (6:3-21).

Pauloba nañ cartade nañrã bΛda

¹ Mñra Pauloa, Jesucritoba diabuedaa. Ācōrē dadji ĒdrΛ Edabariba dadji Boro Jesucrito ume mñra mãwã bΛsidaa. Ara mañ Jesucritoḁeba dadjira wārãda bia beḁida cawa panΛa.

² Timoteo, mñna nañ cartara bΛ itea bΛbΛrΛa. Mñneba Critora ijãna bērã bΛra wārãda mñ warraca bΛa. Mñna quĩrĩã bΛa dadji Zeza Ācōrēba dadji Boro Jesucrito bida quĩrã djuburia pananida, ādji biadeba careba pananida, idjaba necai bai sida dia pananida.

Āñ jaradia beaa idu jaradiabirãdua

³ Macedonia druadaa wã naēna mñna bΛa beḁea djuburiasia Epesode bemārēã. Mãwã osia bΛa quĩrã awara jaradia beaa waa idu jaradiabirãmārēã.

⁴ Ādjirãra jaradua drōã naēnabema nēbΛrΛbadara, dadji drōã naēnabemarã trΛ zocārã jaradiabada sida waa jaradiarãnamārēã. Mañba ababe caicaya duanebibaria. Dadjirãra carebacaa Ācōrēba obi bΛda odamārēã. Ababe idji beḁea ijã panΛneba poya oḁia.

⁵ Mñna mãwã jara bΛa djabarãba crīcha biadeba, sobiadeba, wārãda Ācōrē ijã panΛneba dji quĩrĩã duananamārēã.

⁶ BaribΛrΛ ḁcΛrΛra mañnebemada āñ wāsidaa. Mañbe baridua beḁea dadji carebacada ḁpēsidaa.

⁷ Ādjirãra Ācōrēba Moisea diada ley jaradiabadada ba quĩrĩã panΛa, baribΛrΛ bio cawa panΛ quĩrãca jaradiabadamĩna adua panΛa cãrēda jaradia panΛda.

⁸ Dadjirãba cawa panΛa mañ leyra biada. BaribΛrΛ aride jaradiadida panΛa.

⁹ Mañ bērã cawadida panΛa Ācōrēba mañ leyra diaē basida dji jipa o bea carea, ātebΛrΛ diasia dji ijã oḁaca carea, cΛwΛrΛ zarea bea carea, Ācōrē neē

bea carea, cadjirua o bea carea, Ācōrē wayadaca carea, Ācōrē igarabada carea, ādji djibarirā beabada carea, mīā beabada carea,

¹⁰ daunemabada carea, ara ādji abaricarā ume mīā perada obada carea, djārā nēdobuebada carea, sewaida bea carea, sewadeba djārā biē jarabada carea, idjaba wārā bedeaba jara bΛra odaca carea.

¹¹ Bedea bia quiru Ācōrēnebemaba maļ wārā bedeara cawabi bΛa. Dadji Ācōrē bia quiruba maļra mĀa diasia jaradia bamārēā.

Ācōrēba Paulo quīrā djuburiada

¹² Dadjirā Boro Jesucritoba mĀa ΛbΛada diasia idji bedea jaradia bamārēā. Idjia cawasia mĀa ne jūmada jipa oida. Maļ bērā mĀra bΛsia idjia quīrā bΛda o bamārēā. Maļ carea mĀa idjia bia bΛada aya.

¹³ Naēna mĀa idjidebemada biē bedeabadjia idjaba idjiderāda biē oi carea ēpēbadjia. Djārāa biē bedeabadjia. BaribΛra idjia mĀra quīrā djuburiasia. Idjida wadi ījāé bada bērā adua bΛdeba māwā biē obadjia.

¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba mĀra bio carebasia idjida ījāmārēā idjaba idji quīrāda erobamārēā.

¹⁵ Naļ bedeara wārā ara bērā jūmarāba ījānida panΛa: Jesucritora naļ ējūānaa zesia cadjirua obadarā ēdra edai carea. Cadjirua obadarānebemada mĀdra dji cadjiruaara basia.

¹⁶ BaribΛra Ācōrēba mĀra quīrā djuburiasia. Māwā Jesucritoba mĀ, dji cadjiruaara baadeba unubisia idjia jūma bia droa bΛda. MĀneba dji wadi ījāé beaa cawabisia sāwā ēberā cadjiruara quīrā djuburiabarida zocai bai jōcada erobeadamārēā.

¹⁷ Ācōrēda ewariza jūmarā Boroa. Idjira beucaa. Dadjirāba ununacaa. Ababe idjidra bΛa.* IdjibΛra dadjirāba ewariza bia bedeada panΛa idjaba wayadida panΛa. Bia bΛa māwā baida.

¹⁸⁻¹⁹ MĀ warra Timoteo, bΛa oida bΛra mĀa jara bΛbΛra. Ācōrēneba bΛdebema jarapedadara quīrānebadua. Māwā Crito ījā bΛdeba, crīcha biadeba bΛa wārā bedeara waga erobaya bia djō bΛ quīrāca. ΛcΛra crīcha bia erobeada igaradapeda ādjia Crito ījā panΛra idu bΛsidaa.

²⁰ MaļgΛ ēberārānebemarā aba Himeneo basía. Abara Alejandro basía. Ādjira mĀa diauru jΛwade bΛsia cawadamārēā Ācōrēnebemada waa biē bedeadiē panΛa.

2

Sāwā Ācōrēa iwidiidida panΛ

¹ Naļda biara jaraya: jūma ēberārā carea djabarāba Ācōrēa bedea djuburiadida panΛa, carebamārēā iwidiidida panΛa, idjaba bia bΛada adida panΛa.

² Jūma naļ ējūānebema bororā carea, zarra bea carea bida Ācōrēa iwidiidida panΛa dadjirāra necai beadi carea, aduā beadi carea, Ācōrē waya beadi carea, idjaba ne jūmane jipa beadi carea.

³ Māwā iwidi pananida bia bΛa. Ācōrē dadji Ēdra Edabariba maļgΛra bia unu bΛa.

⁴ Idjia quīrā bΛa jūmarāba wārā bedeada cawadapeda cadjiruadebemada ēdraidida.

⁵ Ācōrēa ababΛra bΛa. Idjaba ēberārā Ācōrē ume bia bΛbarida ababΛra bΛa. Maļ ēberāra Jesucrito.

* **1:17** Ababe idjidra bΛa. Griego bedeade ΛcΛra cartade bΛ bΛa: “Ababe idjidra ne cawa bΛ Ācōrēa.”

⁶ Ara idjida idu beabisia jūma ēberārāda ēdrΛ bΛi carea. Ācōrēba bΛda ewaride Jesucritoba maŕra cawabisia.

⁷ Maŕ carea mŕra idji bedeā jarabarida bΛsia. Mŕra idjia diabuedada bΛsia wārā bedeā idji ĩjānida panΛnebemada judiorāēā jaradiaē wāmārēā. Mŕa wārā bedeada jara bΛa.* Sewada oē bΛa.

⁸ Djabarā ābaa dji jΛrebΛdaza mŕa quĩrĩā bΛa umaquĩrārāba crĩcha biadeba Ācōrēa iwidiidida. Maŕne quĩrũ beadiē panΛa, caicaya beadiē panΛa.†

⁹ Mŕa quĩrĩā bΛa wērārāra quĩrāipa, aride djiodida. Ādji buđara jūmawāyā biya erudiē panΛa. Oroda wa neta nēbΛa beada jūmawāyā pēũniē panΛa.‡ Dji nēbΛa bΛ siđa jāniē panΛa.

¹⁰ ĀtebΛrΛ Ācōrē waya bea bērā wērārāba bia o panΛneba bio djiō panΛ quĩrāca beadida panΛa.

¹¹ Djabarā ābaa dji jΛre panΛne wērārāba chupea ũrĩnida panΛa idjaba dji bororāda waya beadida panΛa.

¹² Ābaa dji jΛrebΛdaē mŕa iduaribicaa wērāba jaradia baida wa umaquĩrāda idji jΛwaēda erobaida. ĀtebΛrΛ wērāba chupea ũrĩ baida bΛa.

¹³ Māwā baida bΛa Ācōrēba Adaŕda naārā oda bērā. Māwānacarea Evada osia.

¹⁴ Maŕ awara diauruba Adaŕra cūrūgaē basía, ātebΛrΛ wērāda cūrūgasia. Cūrūgaside wērāba cadjiruada osia.

¹⁵ BaribΛrΛ warra to panΛneba wērārāra ēdrΛēia Critoda ĩjā pananibΛrΛ, wārā quĩrĩāda eropanibΛrΛ, idjaba Ācōrē itea bia pananibΛrΛ. Jūma maŕgΛra quĩrāipa ēpēnida panΛa.§

3

Djabarā wagabari sāwā baida bΛ

¹ Naŕ bedeāra wārā araa: abaŕda djabarā wagabarida ba quĩrĩā bΛbΛrΛ, biada o quĩrĩā bΛa.*

² Maŕ bērā djabarā wagabarira biē jaraēi neē baida bΛa, quima aba erobaida bΛa, jūmawāyā baiē bΛa, crĩcha biadeba baida bΛa, quĩrāipa baida bΛa, idji dede jūēbΛdara bia edaida bΛa, idjaba jaradia cawa baida bΛa.

³ Idjira beu nĩbaiē bΛa. Quĩrũbi jΛrΛya baiē bΛa, ātebΛrΛ aduā baida bΛa. Jūmarā ume necai baida bΛa. Paratada awua baiē bΛa.

⁴ Idji dedebemarāra bio waga cawa baida bΛa, idji warrarāra cΛwΛrΛ ĩjā erobaida bΛa, idjaba ādjirāba idjira wayaēdida panΛa.

⁵ Ara idji dedebemarāda waga adua bΛbΛrΛ, ŷsāwā Ācōrē ēberārāda bia wagai?

⁶⁻⁷ Crito ĩjāē bea bida idjidebemada bia crĩchaēdida panΛa. Māwā ēberārāba idjidebemada biē bedeadaēa idjaba diauruba idjira ēberārā quĩrāpita biē bΛēa. Ācōrē bedeā ĩjāna djiwidi bΛra djabarā wagabarida baiē bΛa dji dromada crĩcharāmārēā. Māwā crĩchasira Ācōrēba idjira cawa oya diauru cawa oda quĩrāca.

* **2:7** *Mŕa wārā bedeada jara bΛa.* Griego bedeade λcΛrΛ cartade nāwā bΛ bΛa: “Mŕra Critode bērā wārā bedeada jara bΛa.” † **2:8** *Ācōrēa iwidiidida.* Griego bedeade bΛ bΛa: “JΛwa λtaa wadida.” Maŕ ewaride ēberārāba jΛwa λtaa wabadjidāa Ācōrēa iwidiibΛdade. Maŕ bērā edauē Ācōrēa iwidiidiada adi cāyābara jarabadjidāa: “JΛwa λtaa wadia.” ‡ **2:9** *Neta nēbΛa bea.* Griego bedeade bΛ bΛa “perla.” § **2:15** *Maŕ versícubloba jara bΛra ebuđa bΛēa.* Ācōrē Bedea bio cawa beamaarā Pauloba cawabi basia wērārāda dji bororāēmĩna bia beada. Idjia jaraē basía warrarāda todida panΛda ēdrΛdi carea. * **3:1** *Djabarā wagabari.* Griego bedeade bΛ bΛa “dji acΛbari.” Cāpūrĩā bedeade biara “pastor” jarabadaa.

Djabarã carebabari sãwã baida bΛ

⁸ Ara mañ quĩrãca djabarã carebabada sida jipa nĩbađida panΛa ěberãrãba wayađamãrẽã.† Ādjirãba sewada o beadiẽ panΛa, beu nĩbađiẽ panΛa, idjaba paratada awua beadiẽ panΛa.

⁹ Dadjia ãjã panΛ beđea Ācõrẽba cawabiđara crĩcha biadeba bio wagađida panΛa.

¹⁰ Djabarã carebabada bΛđi naẽna bio quĩrãcuĩta acΛđida panΛa. Mañbe biẽ jaradi neẽ beabΛrΛ, djabarã carebabadada beađida panΛa.

¹¹ Abari quĩrãca āđji quĩma sida jipa nĩbađida panΛa ěberãrãba wayađamãrẽã.‡ NẽbΛara o beadiẽ panΛa. Jũmawãyã beadiẽ panΛa ātebΛrΛ ne jũmane jipa beađida panΛa.

¹² Djabarã carebabariba wẽrãda aba erobaida bΛa. Idji warrarãra, idji dedebemara sida bio waga cawa baida bΛa.

¹³ Djabarã carebabadaba ođida panΛara jipa ođibΛrΛ, jũmarãba ādjirãnebemada bia beđeađia. Mãwã ne wayaa neẽ ādjirãba Jesucrito ãjã panΛnebemada poya beđeađia.

Wãrã beđea Ācõrẽba cawabiđa

¹⁴⁻¹⁵ MΛra isabe bΛ acΛđe wã quĩrã bΛa. Mãwãmĩna mΛra dãrãisicada. Mañ bẽrã nañ cartara bΛ itea bΛbΛrΛa Ācõrẽ ěberãrãra sãwã ābaa beađida panΛa cawamãrẽã. Dadjirãra Ācõrẽ zocai bΛ ěberãrãa. Idji wãrã beđeara quĩrãcuĩta jaradiabadaa ni ababΛa quĩrã awara jaradiarãnamãrẽã.§

¹⁶ Wãrãda Ācõrẽba nañ beđea cawabiđara bio bia bΛa: Critora nañ djarađe zesia.

Ācõrẽ Jaureba cawabisia idjira jipa bΛda.

Bajãnebema nezocarãba idjira unusiđaa.

Djabarãba idjidebemada judiorãéma jaradiasiđaa.

Zocãrãba nañ ějũãne idjira ãjãsiđaa.

Ācõrẽba idjira bajã bia quĩruđe wayacusa edasia.

4*Ājã jaradiabadarã*

¹ Ācõrẽ Jaureba ebuđa jara bΛa nañ jĩrũarebema ewariđe ĩcΛrΛba Crito ãjã pananara igarađapeđa jai cũrũgaya beada, āđjia jaradiabi panΛ sida ěpẽnida.

² Mañ jairãba jaradiabi panΛara ěberãrã dji biaca bea sewaiđa beaba jaradiabadaa. Cadjirua obadađeba mañ ěberãrã crĩchara jũma ãrĩ beaa.

³ Ādjirãba idu quĩma edabiđacaa. Ne jũma codi sida idu cobidacaa. BaribΛrΛ Ācõrẽba jũma diasia idji ãjã beaba, wãrã beđea cawa beaba idjia bia bΛađa adapeđa codamãrẽã.

⁴ Ne jũma Ācõrẽba ocuađara bia bΛa. Mañ bẽrã Ācõrẽa bia bΛađa asiđara ni ababΛ codidebemara igarađiẽ panΛa.

⁵ Mañ codira Ācõrẽ quĩrãpita bia bΛa Ācõrẽ beđeaba mãwã jara bΛ bẽrã idjaba idjia bia bΛađa abada bẽrã.

Jesucrito nezoca bia

† **3:8** *Djabarã carebada.* Griego beđeađe bΛ bΛa “nezoca.” Cãpũrã beđeađe biara “diacono” jarabadaa.

‡ **3:11** *Āđji quĩma.* Griego beđeađe bΛ bΛa “wẽrãrã.” ĩcΛrΛmaarã djabarã carebabada quĩmarãda jara bΛa idjaba ĩcΛrΛmaarã djabarã carebabada dji wẽrãrãda jara bΛa. § **3:14-15** *Wãrã beđeara quĩrãcuĩta jaradiabadaa.* Griego beđeađe nãwã bΛ bΛa: “Dadjirãra wãrã beđea de jĩrũa, de edrebemaa.”

⁶ BΛa jūma maλgΛda djabarāa jaradia baibΛrΛ, Jesucrito nezoca biada baya. Ācōrē wārā bedeā dadjia ĩjā panΛ ēpē bΛdeba bΛ jaurera ΛbΛa wari baya bia ne co bΛ quĩrāca.

⁷ Drōā naēnabema nēbΛrΛbada biē beara igaradua. Ācōrēba quĩrĩā bΛ quĩrāca nĩbai carea cawa wādua.

⁸ Wārāda naλ cacuara zarea o pananibΛrΛ, ara dadji cacuada carebaēdia. BaribΛrΛ Ācōrē ume nĩbaēi carea cawa wānibΛrΛ, maλba dadjira ne jūmane carebaya. Idibema ewaride, tēābema ewaride biēa carebaya.

⁹ Maλ bedeara wārā araa. Jūmarāba maλra ĩjānida panΛa.

¹⁰ Maλ carea dadjira traja panΛa idjaba bia mĩga panΛa. Ācōrē zocai bΛba ēdrΛ edamārēā jλā panΛa. Idjia jūmarāda ēdrΛ edabaria. Biara jaraibΛrΛ, idji ĩjābΛdadrΛ ēdrΛ edabaria.

¹¹ Jūma maλgΛra jaradiadua idjaba ĩjā odamārēā jaradua.

¹² BΛra cūdramĩna ni abΛa idu igarabirādua. ĀtebΛrΛ bΛa bedēabΛrΛdeba, ne o bΛdeba, wārā quĩrĩāneba, quĩrāipa bΛdeba, idjaba Crito ĩjā bΛdeba djabarāa unubidua sāvā beaēdia panΛda.

¹³ Jūmarā quĩrāpita Ācōrē Bedeara jĩgua ledua, jaradia badua, idjaba djabarāa careba badua biara ĩjānamārēā aba mλ jūēbΛrΛdaa.

¹⁴ Ācōrēba bΛa omārēā diaēara quĩrādoarādua. Djabarā wagabadaba ādji jΛwa bΛ λrλ bΛsidade Ācōrēneba jarasidaa idjia maλra diabΛrΛda.

¹⁵ Jūma maλgΛra quĩrāipa o badua jūmarāba cawaēdamārēā bΛa ewariza biara o wāda.

¹⁶ Ara bΛdjidebemada, bΛa jaradia bΛ sida quĩrācuīta badua. Jūma maλgΛra jipa o nĩbadua. Māvā o baibΛrΛ bΛra ēdrΛya. BΛa jaradia bΛ ũrĩ bea sida ēdrΛēdia.

5

Djabarā ume sāvā baida bΛ

¹ Drōārāra quēārādua, ātebΛrΛ bΛ zeza ume bedēabari quĩrāca ādji ume biadeba bedēadua ĩjānamārēā. Cūdrarāa bedēadua bΛ djabarā ume bedēabari quĩrāca.

² Djorarāa bedēadua bΛ papa ume bedēabari quĩrāca. Awērārāa crĩcha biadeba bedēadua bΛ djabawērā ume bedēabari quĩrāca.

³ Pēdra wērārā dji carebaēi neē beara carebadua.

⁴ BaribΛrΛ pēdra wērāba warrarāda erobΛbΛrΛ, wiuzaquērāda erobΛbΛrΛ, maλgΛrāba carebaēdia panΛa. Ādjirāba bio cawaēdia panΛa sāvā ādji ēberārāa carebaēdia panΛda. Ādji djibarirāa ne diaēdia panΛa djibarirāba ādjirāa dia panana quĩrāca. MaλgΛra Ācōrē quĩrāpita jipa bΛa.

⁵ Pēdra wērā wārāda iduba bΛba bio cawa bΛa jūma idjia erobaida bΛra ĀcōrēbΛrΛ diaida. Āsa, diamasi bida Ācōrēa iwidibaria carebamārēā.

⁶ BaribΛrΛ pēdra wērāba ababe bΛsridada jΛrΛ baibΛrΛ, zocai bΛmĩna beudaca bΛa. Maλ pēdra wērāra djabarāba carebaēiē panΛa.

⁷ Jūma maλgΛra djabarāa obidua pēdra wērārā carea biē jaradiē neē beaēdamārēā.

⁸ AbΛba ara idji ēberārāda, idji deēbemarā sida carebaca baibΛrΛ, Ācōrē bedeara igara bΛa. Idjia Crito ĩjāē bea cāyābara biēara o bΛa.

⁹ Djabarāba baridua pēdra wērā trλda cartade bΛdiē panΛa carebaēi carea. ĀtebΛrΛ nāvā beadrΛ bΛēdia panΛa: sesenta poa auēu beada, umaquĩrā ababe erobeada.

¹⁰ Ādjia bia opeḁada carea trā bāga beḁida panā. Ādji warrarāda bia daupēbadjidabāra, ādji dede zepedāda bia edabadjidabāra, djabarā jīrūra sāgabadjidabāra, bia mīga beara carebadjidabāra, idjaba ne jūma biada obadjidabāra, maā pēdra wērā trāra cartade bāḁida panā.*

¹¹ Baribāra pēdra wērā waḁi warrada bea trāra cartade bārānada. Ādji cacuaba o quīrīā bāḁeba wayacusa quima eda quīrīābadaa. Māwā ādjia Crito traju odi carea waa quima edadaēana apedāda igarabadaa.

¹² Ādjia naārā beḁa bāpedāda quīrāca beḁaca bērā beḁeade panebaria.

¹³ Maā awara ādjirāra deza nībabadaa idjaba coa panebadaa. Coa bea awara nēbārada o panebadaa, djārā nēbāraḁe panebadaa, idjaba ne jaraiē beḁa beḁa panebadaa.

¹⁴ Maā carea māa quīrīā bāa pēdra wērā waḁi warra beara quima edadida, warra todida, idjaba ādji de siḁa bia wagaḁida. Māwāra dadjirā dji quīrūba poya biē beḁeā.

¹⁵ Māa maāda jara bāa ācāra pēdra wērārāra āi wānapeda diauruda ēpē panā bērā.

¹⁶ Crito ījā bā wērāba pēdra wērā idji ēberārā tāēna beḁa carebaida bāa.† Maā pēdra wērāra djabarāba carebadiē panā. Ātebāra pēdra wērā ēberārā neē bādra carebaḁida panā.

Djabarā wagabadarā ume sāwā oḁida panā

¹⁷ Djabarā wagabadarāba bia o panā carea djabarāba crīcha biḁeba ādjirāda carebaḁida panā ara jāwā bearānamārēā. Biara Ācōrē beḁa jaraḁiabadara, dadji sāwā nībaḁebema jaradiabada siḁa carebaḁida panā.

¹⁸ Ācōrē Beḁeaba nāwā jara bāa: “Bāa paca ne cāradāgabi bāḁe idji itera jārādua.”‡ Idjaba nāwā jara bāa: “Ne o bāba paratada edaida bāa idjia o bābari.”§

¹⁹ Abābā djabarā wagabarida biē jaraibāra, baribāra ēberā umēba wa ūbeaba abarida jaraḁāēbāra, maā beḁeāra ījārādua.

²⁰ Baribāra djabarā wagabariba cadjiruada o bāibāra, jūmarā quīrāpita quēādua waabemarāba wayaḁamārēā.

²¹ Ācōrē quīrāpita, Crito quīrāpita, bajānebema nezocarā quīrāpita biḁa māa bāa jaraya: jūma māa jaraḁara ījā odua. Ni abāāare bārādua, ātebāra jūmarā ume quīrāpa o bādua.

²² Quīrācuḁa crīchaēne bā jāwāra ni abāā ārā bārādua djabarā wagabarida bāmārēā. Bāa māwā oibāra, idjia cadjiruada osira bā siḁa maā cadjirua carea beḁeade baya. Jūma cadjiruāḁebemada āi bādua.

²³ Bāra baridua cacua biē bābari bērā ababe baidoda dorādua. Ātebāra uva bā siḁa bā bi carea maārī dodua.

²⁴ Ācōrēba cawa oi naēna ācāra bā cadjirua o panāra dadjia ebuḁa unubadaa baribāra dewararāba cadjirua o panāra tēābe cawaḁa.

²⁵ Ara maā quīrāca ācāra bā bia o panāra dadjia ebuḁa unubadaa, idjaba ācāra bā bia o panāra ebuḁa ununacamīna mērā beēa.

6

Nezocarā sāwā beḁida panā

¹ Crito ījā panā nezocarāba ādji borora waya beḁida panā. Māwāra dewararāba Ācōrēda, dadjia jaradia panā siḁa biē jaraḁā.

* **5:10** *Jīrūra sāgabadjidabāra.* Maāba jara bāa nezoca quīrāca djabarāra carebadjidada. † **5:16** *Crito ījā bā wērāba.* Griego beḁeade ācāra cartade bā bāa: “Crito ījā bā wērāba wa umaquīrāba.” ‡ **5:18**

Deuteronomio 25:4. § **5:18** *Luca 10:7.*

² Ādjirā boroba Critoda iĵā b̄abara, crīchadiē panā djaba bēra wayadaēda. Ātebara idji itea biara trajadida panā. Ādji trajudeba Crito iĵā b̄aba parata edabari bēra quīrīneba idji itea trajadida panā. Maġara jaradia badua. Idjaba māwā odamārēā ādjirāa jaradua.

Parata awua bea

³⁻⁴ Ab̄aba quīrā awara jaradia baibara, dadjirā Boro Jesucritoba jipa jaradiadada āi b̄ada aibara, idjaba dadji jipa nībadidebema sida quīrā awara jaradia baibara, jūma cawa b̄ada crīcha b̄amīna wārāda adua b̄a. Sobiē b̄deba ijara bedea bebaria. Baridua bedea carea caicaya bebaria. Maġadeba zebaria djārāba erob̄a carea biē baida, djārā ume quīrūbi jara baida, djārā ēcarraare biē bedea baida, idjaba djārā ume biē crīcha baida.

⁵ Maġ ēberā crīcha āri beara, wārā bedea adua bea sida baridua ijara bedeadada. Ādjirāba crīchabadaa Ācōrē iĵā b̄deba parata edadida.*

⁶ Wārāda Ācōrē iĵā b̄deba nebia waib̄ada eropanā. Baribara ara dadjia naġ ējūne eropanāba necai beadida panā.

⁷ Tosidade dadjirāba naġ ējūnaa ni cārē sida enenaē basia. Beubade ni cārē sida ededaēa.

⁸ Maġ bēra codida eropanabara, cacuade j̄nida eropanabara, ara maġba necai beadida panā.

⁹ Baribara parata bara ba quīrā beaba ne jūma awua pananeba cadjiruade baebadaa. Maġne ne siriē bea awua pananeba, dadji ārida bea awua pananeba bida cadjiruade panebadaa animarā j̄caraba jidada quīrāca. Maġne ādjirāra bio ārīnapeba bio biē bebaria.

¹⁰ Ne jūma cadjiruara parata awua b̄deba zebaria. Ara maġ awua pananeba āc̄aba Crito iĵā pananara igarasidaa. Māwā ādjira bio biēara panesidaa.

Pauloba Timoteoa obida

¹¹ Baribara b̄a Critora iĵā b̄a bēra jūma maġadebemada āi nībadua.† Jipa nībadua. Ācōrēra ēpēdua. Sodeba wārāda Critora iĵā badua. Jūmarāda quīrā badua. Jūma droadua. Jūmarā ume aduā badua.

¹² Ne jūmane Critora iĵā badua bia djō b̄a quīrāca. Māwā b̄ara ewariza Ācōrē ume zocai baya. B̄a Crito iĵā b̄ada zocārā duana quīrāpita jaraside Ācōrēba b̄ara tr̄sia maġ zocai baira erobamārēā.

¹³⁻¹⁴ Jūma zocai beara Ācōrēneba zocai panā. Ara maġ Ācōrē quīrāpita mā bedeadada jaraya b̄a iĵā o bamārēā. Jesucrito quīrāpita bida abari bedeadada jaraya idjia wārā bedeadada Poncio Pilato quīrāpita jarada quīrāca. Mā naġada jaraya: mā jaradia b̄ara quīrāpa iĵā o badua biē jaradi neē aba dadjirā Boro Jesucrito zebara.

¹⁵ Ācōrēba b̄ada ewaride idjira unubiya.

Ācōrē biya quiruda jūmarā Boroa.

Idjira jūma bororā cāyābara dji dromaara b̄a idjaba jūma dji droma bea Boroa.

¹⁶ Ababe idjida beucāa. Idji b̄ama dorrodorrea nūma bēra ni ab̄ada caita poya wānaēa.

Idjira ni ab̄aba ununaē panā idjaba poya ununacāa.

Mā quīrā b̄a ewariza jūmarāba idjia bia bedea pananida idjaba jūmarāda poya erobaida.

Bia b̄a māwā baida.

* **6:5** Griego bedeadē āc̄aba cartade naġ sida b̄ā b̄a: “Maġara ume ābaa barādua.” † **6:11** Critora iĵā b̄a. Griego bedeadē “Ācōrē ēberā” b̄ā b̄a.

Parata bara beaba sãwã odida pan

¹⁷ Naã ejũãne parata bara bearaã jaradua dji dromarãda crĩcharãnamãrẽã. ãdjia ne eropanara dãrã droaca bẽrã jaradua maãneba bia beadida crĩcharãnamãrẽã. Biara ãcõrẽdr crĩchadida panada.‡ Idjiabara dadjirãa ne jũmada aduba dia bla necai beadamãrẽã.

¹⁸ Dji ne bara beaa jaradua jũmarã ume bia odamãrẽã. Idjaba jaradua ãdjia eropananebemada sobiadeba dewararãa diadi carea beadida panada.

¹⁹ Mãwã bia o pananeba ne waga wãbara quĩrãca o panana nocoarebema ewaride bia beadi carea. Maãne ãdjia wãrã zocai baira ero beadia.

Pauloba naã cartade jĩũare bada

²⁰ Timoteo, jũma ãcõrẽba jaradara bio wagadua. ãcõrẽ quĩrãpita biẽ bea nẽbarabadara igaradua. Idjaba jũma crĩcha ãcõrẽ beãe ume quĩrã awara beara igaradua. acaraba maã crĩcha beara necawaada abadaa. Baribara necawaãa.

²¹ acaraba maã necawaara eropanana abadaa. Maã carea ãdjia Crito ijã pananara igarasidaa. Mãa quĩrãã bla ãcõrẽba idji biadeba bara careba baida.§

‡ 6:17 ãcõrẽ. Griego beedeade acara cartade ba bla “ãcõrẽ zocai ba.”

§ 6:21 bara. Griego beedeade acara cartade ba bla “bãrãra.”

2 TIMOTEO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BΛDA

Pauloba umébema carta Timoteo itea bΛside wayacusa preso basia. Poa 67de basica bΛa. Idji preso bΛdebemada ēdrΛēda crīcha bΛ bērā naļ cartara bΛasia Timoteoba idji isabe acΛde zemārēā (4:6-13; 4:21).

Pauloba naārā bΛasia Timoteo carea Ācōrēa bia bΛada abarida (1:1-7). Maļare bΛasia Timoteora peraiē bΛda Jesucrito carea ni idji preso bΛ carea (1:8-18). Maļare bΛasia Jesucrito ĩjā bΛdeba zarea bamārēā idjaba ne jūmane Ācōrē itea bia bamārēā (2:1-26). Maļare bΛasia jīrūarebema ewaride minijīchiada zeimīna Timoteoba Ācōrē bedeada jipa jaradia baida bΛda (3:1neba aba 4:5daa). Maļare bΛasia idji cawa obΛda debemada idjaba jarasia Timoteora isabe zemārēā (4:6-22).

Dji crīcha dromada naļgΛa: “Ācōrē bedeara jaradia badua. Ēberārāba ūrī quīrīā panΛne, ūrī quīrīāē panΛne biða jaradiai carea badua.” (2 Timoteo 4:2).

Pauloba naļ cartade naārā bΛda

¹ Mļra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bērā mļra Jesucritoba diabuedaa. Idjia mļra diabuesia Ācōrēba diai jaraða zocai baidebemada jaraðe wāmārēā. Maļ zocai baira Jesucritodeba bΛa.

² Timoteo, naļ cartara bΛ itea bΛbΛrΛa. Mļa bΛra bio quīrīā bΛa mļ warra quīrāca. Quīrīā bΛa dadji Zeza Ācōrēba, dadji Boro Jesucrito biða bΛra quīrā djuburia pananida, ādji biadeba careba pananida, necai bai siða dia pananida.

Timoteo carea Pauloba Ācōrēa bia bΛada ada

³ Āsa, diamasi biða mļa Ācōrēa iwidibΛrΛde bΛ carea bia bΛada abaria. Ācōrēba jara bΛra crīcha biadeba obaria mļ drōā naēnabemarāba opeðaða quīrāca.

⁴ Mļ wābΛrΛ carea bΛra jīāsia. Maļ crīchabΛrΛde acΛde wā quīrīā babaria bio bΛsriða bai carea.

⁵ Mļa quīrāneba babaria bΛa Critora wārāda ĩjā bΛda bΛ papadjora Loidaba, bΛ papa Eunice biða bΛ naēna ĩjā panana quīrāca. Mļa cawa bΛa bΛa biða abari quīrāca Critora ĩjā bΛda.

⁶ Mļ jΛwara bΛ ĩrĳ bΛside Ācōrēba bĳa diasia idji itea ne omārēā. Maļ carea mļa jaraya: Ācōrēba diaðara biara ēpē odua.

⁷ Ācōrēba dadjīa ne waya bai soda diaē basía, ātebΛrΛ dadji soðe diasia jūma poya oðamārēā, quīrīāda eroðeaðamārēā, idjaba dadji cacuara jipa eroðea cawaðamārēā.

⁸ Maļ bērā dadji Boro Jesucritodebemada jarai carea perarādua. Mļa Jesucrito carea preso bΛmīna perarādua. ĀtebΛrΛ beðea bia Jesucritodebema jaradiabΛrΛde Ācōrē bΛadeba bΛ siða bia mĳgai carea badua.

⁹ Ācōrēba dadjirāra ēdrΛ edasia idjaba trĳsia idji itea bia beaðamārēā. Dadjia bia o panΛ carea māwā oē basía, ātebΛrΛ idji biadeba oida crīcha baða bērā māwā osia. Wārāda naļ ējūā bai naēna Ācōrēba idji biadeba crīchasia Jesucritodeba dadjirāra carebaida.

¹⁰ Maļbe Jesucrito dadji ĒdrΛ Edabari zeside unubisia sāwā idji biadeba carebabarida. Dadji beuida baðara Jesucritoba jōbipeða ewariza zocai baida diasia. Beðea bia idjidebemaba maļra ebuða cawabi bΛa.

11 Ācōrēba m̄ra b̄asia māl beḏea bia jarabarida b̄amārēā, Jesucritoba diabuedada b̄amārēā, idjaba judiorāēa jaradiabarida b̄amārēā.*

12 Māl carea m̄ra bia m̄iga b̄aa. Barib̄aḡa peraē b̄aa. M̄a cawa b̄aa caida ĩjā b̄ada. Idjaba cawa b̄aa m̄a idji j̄awade wagamārēā b̄adada idjia poya wagaida aba idjia cawa oi ewarid̄aa.†

13 M̄a jipa jaradia b̄ada quīrāca jaradia b̄adua. Jesucrito ĩjā b̄aḏeba, quīrīāneba n̄badua.

14 Ācōrē Jaure dadji soḏe b̄aba wārā beḏea Ācōrēba b̄a diadara bio waga b̄adua.

15 B̄aa cawa b̄aa berara j̄uma djabarā Asia druadebemaba m̄ra igarasidada. Djaba Pigeloba, Hermogene biḏa m̄wā osid̄aa.

16 Barib̄aḡa m̄a quīrīā b̄aa dadji Boroba djaba Onesiporo ēberārāra quīrā djuburia b̄aida. Idjia m̄ra b̄arima zocārā carebasia. M̄ra carenaba j̄ā b̄am̄ina m̄l carea quīrā peraē basia.

17 Āteb̄aḡa Roma puruḏe j̄ūpeḏa m̄ra quīrācuīta j̄aḡa n̄ne unusia.

18 M̄a quīrīā b̄aa dadji Boroba cawa oi ewaride idjira quīrā djuburiaida. B̄aa cawa b̄aa Onesiporoba Epesode bio carebasida.

2

Sāwā Jesucrito beḏea jaradiada b̄a

1 M̄l warra, Jesucrito biaḏeba zarea b̄adua.

2 M̄a zocārā ēberārā quīrāpita jaradia b̄adada b̄aa ūr̄isia. Ara māl jaradia b̄adara b̄aa biḏa djabarā jipa bea jaradia b̄adua ādjirāba abari quīrāca dewararā jaradiad̄amārēā.

3 B̄ara Jesucrito sordao bia b̄erā m̄l quīrāca bia m̄gai carea b̄adua.

4 Sordaoba ne baridua oca, āteb̄aḡa idji boroba quīrīā b̄adr̄a obaria bia unumārēā.

5 Idjaba dji jemenebarida idji jemeneida b̄a quīrāca jemeneēb̄aḡa, idjia poyab̄aḡa siḏa idjia edaida b̄adara edaēa.

6 Ējūā o b̄ara bia m̄igabaria. Māl b̄erā idjiab̄aḡa néu zauḏadebemada naārā edaida b̄aa.

7 M̄a jara b̄ara bio cr̄ichadua. Dadji Boro Jesuba b̄a j̄uma maḡaḡa cawabiya.

8 Jesucritoḏebemada quīrānebadua. Idjira Daviḏeba zed̄aa. Idjira beu b̄adada Ācōrēba ārēbabisia. Māl beḏea bia idjiḏebemada m̄a jaradia b̄aa.

9 Māl carea m̄ra bia m̄iga b̄aa. M̄ra ēberā cadjirua quīrāca carenaba j̄ā eropan̄aa. Barib̄aḡa Ācōrē beḏeara j̄ā eropan̄aēa.

10 Māl carea m̄a j̄uma droa b̄aa Ācōrēba edada ēberārā carebai carea. M̄wā Ācōrēba ādjirā siḏa Jesucritoḏeba ēdr̄a edaya ewariza idji bia quiruḏebemada eroḏead̄amārēā.

11 Nāl beḏeara wārā araa:

Dadjirāda Crito ume beusid̄ab̄aḡa, idji ume zocai panania.

12 Dadjirā bia m̄iga pan̄ada droad̄ib̄aḡa, idji ume dji bororāda beḏia.

Dadjirāba Critoda adua pan̄ana adib̄aḡa, idjia biḏa dadjirāra adua b̄ada aya.

13 Dadjirāda idji ume jipa n̄badaēb̄aḡa, idjida jipa b̄abaria ara idjia jaradara o ama b̄aca b̄erā.

Ācōrē nezoca sāwā baida b̄a

* **1:11** *Judiorāēa.* Griego beḏeade ḡaḡa cartade maḡra neēa. † **1:12** *Idji j̄awade wagamārēā b̄adada.* ḡaḡamaarā māl beḏeaba jara b̄aa: “Idjia m̄l j̄awade b̄adada.”

14 Jūma maľgara djabarāa quĩrānebabi b̄adua. Dadjirā Boro quĩrāpita jaradua ādjirāra baridua bedea carea caicaya beadiē pan̄ada. Maľ caicayaba biada diacaa, āteb̄ara dji ūrī bea crīchara ārībaria.

15 Ācōrē wārā bedeara jipa jaradia b̄ada unubi b̄adua. Ne obari bia quĩrāca quĩrācuita o b̄adua Ācōrēba b̄ara quĩrā pera neē bia unumārēā.

16 Ācōrē quĩrāpita biē bea nēb̄arab̄adara igaradua. Maľ ēpē beara Ācōrēnebemada t̄am̄ara wābadaa.

17 Ādjia jaradia pan̄aba ēberārāra ārī wābaria aidaba pea co wābari quĩrāca. Māwā jaradiabadarā tāēna Himeneoda, Pileto sida pan̄aa.

18 Ādjira wārā bedeadebemada āi wāsidaa. Ādjia jaradiabadaa ēberārā jaidapeđadara ĩrēbacuasidada. Maľgadeba ĩc̄araba Crito ĩjā pan̄ara ādjia ārīb̄adaa.

19 Barib̄ara Ācōrē ēberārāba Critora bio ĩjā pan̄aa de jīrūba dera zarea erob̄abari quĩrāca. Ācōrēba idjiderāda cawabi carea nāwā jarasia: “Dadjirā Boro b̄a jūma idjiderāra cawa b̄aa.” Idjaba jarasia: “Dadjirā Boro ĩjā pan̄ana a beaba jūma cadjiruara igaradida pan̄aa.”

20 De waib̄ade ababe oro odada, parata oda sida beaēa, āteb̄ara bacuru odada, egoro cada sida beaa. ĩc̄arara dji biara bea b̄erā baridua ewari carea beaēa, barib̄ara waabemara baridua ewari carea beaa.

21 Dadjirā sida ara maľ quĩrāca pan̄aa. Dadjirāba cadjiruara igaradib̄ara, dadjirā Boro itea dji biara beada panania. Māwā dadjirāneba idjia ne poya oya idjaba ne jūma biada odi carea beadia.

22 Cūdrarāba cadjirua awua pan̄anebemada āi b̄adua. Jipa oida ēpē b̄adua. Jesura ĩjā b̄adua. Jūmarāda quĩrā b̄adua. Jūmarā ume necai b̄adua. Dadjirā Boro Ācōrēa iwidibadarā ume so jipa b̄adeba jūma maľgara ēpē b̄adua.

23 Ēberārāba crīcha siriē bea bedea pan̄ane eđa bedearādua. B̄aa cawa b̄aa maľgadeba caicayabadada.

24 Dadjirā Boro nezocara ijara baiē b̄aa, āteb̄ara jūmarā ume aduá b̄aida b̄aa. Jaradia cawa b̄aida b̄aa. Jūmarā ume droa b̄aida b̄aa.

25 Idjia jaradia b̄a quĩrānaca ēberārā bea biadeba Ācōrē bedeara cawabida b̄aa. Māwāra Ācōrēba ādjirāra carebaisicada idjima jēda zedapeđa wārā bedeadada cawadāmārēā.

26 Quĩrāipa crīchasiđara ādjirāra diauruba jida erob̄adebemada ēdr̄adia. Ara nawena diauruba jida pe erob̄aa idjia quĩrā b̄ara ođamārēā.

3

Jīrūarebema ewaride ēberārā sāwā beadi

1 B̄aa naľgada cawa b̄aida b̄aa. Jīrūarebema ewaride minijīchiada zeya.

2 Ēberārāba ne jūmada ādji itea quĩrānāca, parata awua beadia, ādjida biara beada adia, dji dromada crīchadia, djārāda biē jaradia, ādji djibarirā bedeara ĩjānaca baya, ādji carebab̄ara ēberāa bia b̄ada adaca baya, idjaba Ācōrēra wayadaca baya.

3 Ādjirāba djārāda quĩrānaca baya, quĩrā djuburiadaca baya, nēb̄ara oya beadia, cadjirua ođira poya igaradaca baya, j̄awaichia beadia, idjaba ne jūma biada igaradia.

4 Ādji dji bia quĩrāca eropan̄ara cūrūga b̄adeba biē odia. Bio crīchadaēne ne bariduada o beadia. Jūmarā cāyābara ne cawaara beada adia. Ācōrē cāyābara b̄asridada biara quĩrā beadia.

5 Ācōrē ĩjā beaca beadia barib̄ara iduaribidaēa Ācōrēba idji b̄adeba ādjira jipa b̄amārēā. Maľgarā ume ābaa b̄arādua.

6 Māwā beara djārā deza wābadaa wērā crīcha neē bea, cadjiruaba bira beada cūrūgadi carea. Maḷgā wērārāba ne jūma cadjirua o quīrīā bādeba bariduada ḷjābadaa.

7 Ādjirāra ewariza ne cawa wānaa, baribāḷḷā wārā beđeara poya cawađacaa.

8 Janéba, Jambre biđa Moise beđea igarapeđada quīrāca āi jaradia bea biđa wārā beđeara igarabadaa.* Ādji crīchara cadjiruaba jūma āri beaa. Wārā beđeara cawađacaa.

9 Baribāḷḷā ādjia o panāra bia odjaēa. Jūmarāba ādjira crīcha neē beada ebuđa cawađia Moise ewaride Jané, Jambre māwāpeđada quīrāca.†

Pauloba Timoteoa obida

10-11 Baribāḷḷā bāabāḷḷā jūma māa jaradia bāra bio cawa bāa. Mā nībada, māa o quīrīā bāda, māa Crito ḷjā bāda, māa jūmarā ume droa bāda, māa quīrīā erobāda, mā biē odi carea ēpēbāda jūma droa bāda, mā bia mīga bā siđa bāa cawa bāa. Antioquíade, Iconione, Listrade biđa mā biē odi carea ēpēpeđada bāa bio cawa bāa.‡ Māra bio bia mīgasia. Baribāḷḷā dadji Boroba jūma maḷgālebemada ēdra bāasia.

12 Wārāda jūma Jesucrito ḷjā bea Ācōrē quīrāpita bia nīnada ēberārāba biē odi carea ēpēnia.

13 Baribāḷḷā ēberā cadjiruarāba, djārā cūrūgabada biđa wetara cadjiruara o wānia. Djārāra cūrūga beadia idjaba dewararāba ādjira cūrūgadia.

14 Baribāḷḷā bāa cawađara wārā arada cawa bā bērā maḷra ēpē wādua. Bāa cawa bāa bāa jaradiapedadaba jipa jaradiasidada.

15 Caibe eđa Ācōrē Beđeara cawasia. Maḷ beđeaba bāa cawabi baya abābā Critoda ḷjāsira Ācōrēba ēdra eđaida.

16 Ācōrēbāḷḷā jūma Idji Beđeara bābisia. Jūma maḷgāra bia bāa jaradiiai carea, cadjirua o beara quēāi carea, āi o beara jipa o cawabi carea, idjaba sāwā quīrāipa nībađida cawabi carea.

17 Māwā Ācōrē ēberārāba ne jūma biada o cawađapeđa poya o panania.

4

1 Jesucritora zeya jūmarā Boroda bai carea. Maḷne ēberārā zocai beara, beupeđada siđa cawa oya. Maḷ bērā Jesucrito quīrāpita, Ācōrē quīrāpita biđa māa naḷ beđeada jaraya bāa omārēā.

2 Ācōrē beđeara jaradia bādua. Ēberārāba ūri quīrīā panāne, ūri quīrīāē panāne biđa jaradiiai carea bādua. Āi o beara jipa o cawabidua. Cadjirua o beara quēādua. Idjaba djabarāra carebādua biara ḷjānamārēā. Jūma droa bādeba, quīrācuita jaradia bādeba māwā odua.

3 Ewari aba ēberārāba wārā beđeara ūri quīrīāē panania. Ātebāḷḷā ādjia quīrīā panāda ēpēnia. Maḷ bērā jaradiabadada zocārā jāḷādia ādjia ūri quīrīā panāra jaradiadāmārēā.

4 Ādjirāba wārā beđeara ūri ama beadia, maḷne naḷ duđabemaba nēbāḷḷābadada ēpēnia.

5 Baribāḷḷā bāra ne jūmane quīrāipa bādua. Bia mīga bāde droa bādua. Beđea bia Critođebemada jaradia bādua. Jūma bāa Ācōrē itea oida bāra jipa o bādua.

6 Dārāéne māra beadia.* Mā beui ewarira caita bāa.

* **3:8** Exodo 7:10-12. Janéra, Jambre siđa Egiptođebema ne cawa bea basia. † **3:9** Exodo 8:16-19. Janéba, Jambre biđa jūma poya ođae basia Moiseba Ācōrēneba ođa quīrāca. Māwā jūmarāba cawasiđaa ādjira sewaiđa beada. ‡ **3:10-11** Hecho 13:44deba aba 14:21naa. * **4:6** *Dārāéne māra beadia*. Griego beđeade nāwā bā bāa: “Māra uva ba Ācōrēa wea diabāda quīrāca bāa.” Maḷ beđeadeba Pauloba cawabi basia dārāéne ēberārāba idjira Crito carea beađida.

⁷ M̄la Ācōrē itea oida baɗara jūma osia. Jūma jipa osia bia djōna quĩrāca. M̄la Critora igaraē b̄la.

⁸ M̄la jipa o b̄la carea dadji Boroba m̄l itea nepeda waga erob̄la. Idjia jipa cawa obari b̄erā māl nepera m̄la diaya idjia cawa ob̄la. Barib̄la ababe m̄la diaēa, āteb̄la jūma idji ze ewari unu quĩrīā beara diaya.

Timoteo zemārēā Pauloba jarada

⁹ Isabe m̄l ac̄la zedua.

¹⁰ Djaba Cresentera Galacia druadaa wā b̄la. Titora Dalmacia druadaa wā b̄la. Māl awara djaba Demāba nāl ējūānebemada biara quĩrīāna b̄erā m̄ra igarapeɗa Tesalonica puruɗa wāsia.

¹¹ Ababe djaba Lucada m̄l ume b̄la. B̄la zeb̄la djaba Marcoda j̄la wāpeɗa enedua.† M̄la Ācōrē itea o b̄la idjia carebaida b̄la.

¹² Djaba Tiqicora m̄la Epesodaa wābisia.

¹³ B̄la zeb̄la m̄la j̄sua carea j̄barida enedua. Māda Troa puruɗe, djaba Carpo dede besia. Idjaba m̄l carta beara enedua. M̄la biara quĩrīā b̄la m̄l carta animarā eɗe b̄l beada.

¹⁴ Jiorroɗeba ne obari Alejandropa m̄l biē oɗa carea dadjirā Boroba cawa oya.

¹⁵ Idji ume quĩrācuɗa baɗua. Dadjia jaradia pan̄nebemada idjia bio biē jara b̄la.

¹⁶ Ara m̄ldji carea dji dromarā quĩrāpita beɗeasɗe ni abaɗda m̄lare beɗeadaē basia. Āteb̄la jūmarāba m̄ra igarasɗa. M̄la quĩrīāēa ādjira māl carea Ācōrē quĩrāpita beɗeade beaɗida.

¹⁷ Barib̄la dadji Borora m̄l ume basia. Idji ab̄la m̄la diasia idji beɗe jaramārēā. M̄wā jūma judiorāē arima duan̄ba ūr̄sɗa. Māne dadjirā Boroba m̄ra imama iteɗebemada ēɗr̄ edasia.

¹⁸ Māl awara dadjirā Boroba jūma m̄l biē ob̄la beɗeɗemada ēɗr̄ edaya. Idjia m̄ra waga eɗeya idji ēberāra bajāne bia pe erob̄la. Ewariza idjia bio bia beɗeadaɗa pan̄la. Bia b̄la m̄wā baɗa.

Pauloba j̄r̄ūare b̄la

¹⁹ Djaba Aquilaa, Prisca b̄la jaradua m̄la quĩrīā b̄la ādjira bia pananida. Ara māl quĩrāca djaba Onesiporo ēberārā jaradua.

²⁰ Djaba Erastora Corinto puruɗe besia. Djaba Tropimora cacua biē beɗa b̄erā idjira Mileto puruɗe amesia.

²¹ Cue jara bai naēna isabe zedua. Djabarā Eubuloba, Pudenteba, Linoba, Claudiaba, jūma djabarā b̄la quĩrīā pan̄la b̄la bia baɗa.

²² M̄la quĩrīā b̄la dadjirā Boro Jesucritora b̄la ume baɗa idjaba Ācōrēba idji biaɗeba b̄r̄a careba baɗa. Bia b̄la m̄wā baɗa.‡

† 4:11 Marco. Hecho 13:5; 13:13; 15:36-40. ‡ 4:22 Bia b̄la m̄wā baɗa. Griego beɗeade ḱc̄la cartade māra neēa.

TITO CARTA PAULOBA TITO ITEA BΛDA

Pauloba naļ cartada Tito itea bΛsia. Maļ Titoba Paulodeba Jesucritora iļāsia (1:4). MamaΛba λtaa Paulo ume nībabadjia. Paulo naārā Jerusaleλnaa djabarā bororā ume bedeađe wāsida Titora edesia (Galata 2:1-3). 2 Corintode 2:12-13de, 7:5-6de bida jara bΛa Titoba djabarā Corintodebemarāa jaradia babadjida. 2 Timoteo 4:10de jara bΛa Titora Dalmacia druadaa wāsida.

Romane preso bađa ēdrΛđacarea Pauloba wayacusa puruza djabarā acΛde wāsia. Tito ume bedea bia Jesucritodebemada Creta morro dromanaa jarade wāsidaa (1:5). ΛcΛrΛba iļāpedađacarea Pauloba Titora mama amesia jaradia bāmārēā. Māwānacarea Pauloba naļ cartara diabuesia Titora idji ume Nicopoli puruđaa wāmārēā (3:12). Tiquicoda wa Artemada diabuesia Tito cacuabari djabarāa jaradia bāmārēā. Poa 63de Pauloba naļ cartara Corintodeba diabuesica bΛa. Djaba Zenaba, Apolo bida Titomaa edesidaa (3:13).

Pauloba Ācōrēa bia bΛada apeda bΛsia djabarā wagabadarāda sāwā beađida panΛda (1:1-9) idjaba Titoba sewa jaradia bea carea quīrācuitaida bΛda (1:10-16). Maļare bΛsia drōārāda, djararāda, cūdrarāda, nezocarā sida sāwā beađida panΛda (2:1-10). Maļare bΛsia Ācōrēba ādjirā ēdrΛ edađa bērā jipa nībađida panΛda (2:11deba aba 3:10đaa). Jīrūare bΛsia Titora zemārēā (3:12-15).

Dji crīcha dromada 2:15de bΛ bΛa: “Jūma maλgΛra jaradia bađu. Carebadua djabarāba maļ bedeara iļā ođamārēā. Āī o beara quēāđu, Ācōrēba bΛra bΛda bērā māwā omārēā. Djabarāa bΛra idu igarabirāđu.”

Pauloba naļ cartade naārā bΛda

¹ Mλra Pauloa, Ācōrē nezocaa idjaba Jesucritoba diabuedaa. Mλra diabuesia Ācōrēba edađarāba idjida iļānamārēā idjaba wārā bedea cawađapeđa Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca beadamārēā.

² Ādjirāba ewariza Ācōrē ume zocai panani carea jλā panΛa. Naļ ējūā oi naēna Ācōrē sewa ocaba maļ zocai baira diaida jarasia.

³ Maļbe idjia bΛda ewaride mλa jaradia bΛdeba idji bedea Critodebemada ebuda cawabisia. Maļ bedeara Ācōrē dadji ĒdrΛ Edabariba mλa jaradiabisia.

⁴ Tito, mλa naļ cartara bΛ itea bΛbΛrΛa. Dadjia abari quīrāca Critora iļā panΛ bērā bΛra wārāda mλ warra quīrāca bΛa. Mλa quīrīā bΛa dadji Zeza Ācōrēba, dadji Boro Jesucrito bida ādji biađeba bΛra careba pananida, necai bai sida dia pananida.

Pauloba Titoa obi jarada

⁵ Mλa bΛra Creta morro dromane amesia ota o beđara jūma omārēā. Mλa jarada quīrāca djabarā wagabadada puruza bΛcuada.*

⁶ Djabarā wagabarira biē jaradi neē baida bΛa. Quima aba erobaida bΛa. Idji warrarāba Critora iļā beađida panΛa idjaba jipa nībađida panΛa. Māwāra ēberārāba jarađeā cadjirua o panΛda wa cΛwΛrΛ zarea panΛda.

⁷ Djabarā wagabariba Ācōrē trajura obari bērā biē jaradi neē baida bΛa. Idjira cawaara bΛ quīrāca baiē bΛa, caicaya baiē bΛa, beu nībaiē bΛa, jΛwaichia baiē bΛa idjaba parata awua baiē bΛa.

* **1:5 Djabarā wagabada.** Griego bedeađe bΛ bΛa “drōārā.” Cāpūrīā bedeađe māba jara bΛa “pastores” o “ancianos.”

⁸ ĀtebΛΛ idji dede jūēbΛdara jūma bia edaida bΛa, ne jūma biada o quĩrĩã baida bΛa, crĩcha biadeba baida bΛa, jipa baida bΛa, Ācõrẽ itea baida bΛa, idjaba idji cacuara jipa erobaida bΛa.

⁹ Wārã bedeã idjĩa jaradiapedadara bio ĩjã baida bΛa. Māwã idjia wārã bedeã jipa jaradia bΛdeba ēberārãra poya carebaya biara ĩjãnamārẽã, idjaba wārã bedeã biẽ tabΛada abadarãa poya cawabiya ãi crĩcha panΛda.

¹⁰ MΛa māwã jara bΛa wārã bedeã quĩrĩãnacada, dadji carebaca bedeã jaradiabadada, djārã cūrũgabada sida bara bẽrã. Dadji umaquĩrã cacua wẽãgoẽda panΛana abadara maĩ ēberārãnebemaã.

¹¹ Ādjia jaradiãiẽ beada jaradia panΛneba deza ēberārã crĩchara jūma ārĩbadaã. Ababe parata carea jaradiabadãã. MaĩgΛrãã idu jaradiabirãdua.

¹² Cretadebema drõã naẽnabema dji dromaba nãwã jarasia: “Cretadebemarãra sewaida beãã, animarã cadrΛa quĩrĩca beãã, ne coya beãã, djuburia beãã.”†

¹³⁻¹⁴ Maĩba jarađara wārãã. Maĩ carea maĩ ēberārãra quẽã badua wārã bedeada ĩjãnamārẽã, judiorãba drõã naẽna nẽbΛrΛbadara igarađamārẽã, idjaba wārã bedeã ĩjãnacaba jaradia panΛda ĩjãrãnamārẽã.

¹⁵ Ācõrẽ quĩrĩpita bia beamaarã ne jūmada Ācõrẽ quĩrĩpita bia bΛa. BaribΛrΛ Ācõrẽ ĩjãẽ beamaarã ni cãrẽ sida bia bΛẽã. Ādji crĩchara, ādji so sida cadjiruaba jūma ārĩ beãã.

¹⁶ Ādjia jarabadaã Ācõrẽra cawa panΛda, baribΛrΛ ādjia o panΛneba unubadaã idjira igara panΛda. Ādjirãra cΛwΛrΛ zarea beãã idjaba ne bia odi carea beađacaã. Ādjia obadara Ācõrẽba quĩrĩcaã.

2

Pauloba Titoa jaradiabida

¹ BaribΛrΛ bΛabΛrΛ wārã bedeãra jipa jaradia baida bΛa.

² Drõãrãã jaradiadua ādji cacuara jipa erobeãdamārẽã, quĩrĩipa beãdamārẽã, crĩcha biadeba nĩbeãdamārẽã, Critora bio ĩjã beãdamārẽã, wārã quĩrĩãneba beãdamārẽã, idjaba jūma droãdamārẽã.

³ Idjaba djorarãã jaradiadua Ācõrẽ quĩrĩpita jipa beãdamārẽã, nẽbΛra orãnamārẽã idjaba beu nĩbarãnamārẽã. ĀtebΛrΛ ne jūma biada jaradiadida panΛa.

⁴⁻⁵ Ādjirãba awērãrãã jaradiadida panΛa ādji quimara, ādji warrarã sida quĩrĩãnamārẽã, crĩcha biadeba jipa nĩbeãdamārẽã, wẽrã biada beãdamārẽã, ādji dera bia wagađamārẽã, sobia beãdamārẽã, idjaba ādji quimaba jara bΛra ĩjã ođamārẽã. Māwãra ni abaΛba Ācõrẽ bedeãra biẽ jarađãã.

⁶ Cũdrarãã jaradiadua crĩcha biadeba jipa nĩbeãdamārẽã.

⁷ Jūma bia o bΛdeba jūmarãã unubi badua sãwã nĩbeãdida panΛda. Crĩcha biadeba jipa jaradia badua.

⁸ Wārã bedeada jaradia badua ni abaΛba bΛra biẽ jararãnamārẽã. Māwã jaradia baibΛrΛ, bΛ ume dji quĩrũra perađia. Ādjia ni maãrĩ bida dadjirãra poya biẽ jarađãã.

⁹ Nezocarãã jaradiadua ādji boroba jara bΛra jūma ĩjã ođamārẽã. Ne jūmada bia ođida panΛa ādji boroba bia unumārẽã. Ādji boroba jarabΛrΛra daucha panuniẽ panΛa.

† 1:12 *Drõã naẽnabema dji droma.* Griego bedeãde bΛ bΛa “Ācõrẽneba bedeãbari.”

¹⁰ Ādji borodeda drΛadiē panΛa, ātebΛrΛ unubidida panΛa ādjia ne jūmada jipa o panΛda. Māwāra ēberārāba cawadia Ācōrē dadji ĒdrΛ Edabari bedeara bio bia bΛda.

¹¹ Ācōrēba jūmarāa unubisia idji biadeba ēberārāra ēdrΛ edabarida.

¹² MaλgΛba dadjirāa cawabi bΛa ne jūma cadjiruara, naļ ējūānebemarāba quīrībada sida igaradida panΛda. Idjaba cawabi bΛa dadjirā naļ ējūāne panΛne crīcha biadeba jipa nībadida panΛda Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca.

¹³ Dadjirā bia panani ewari jļā panΛmisa māwā pananida panΛa. Maļ ewaride dadjirā ĒdrΛ Edabari Jesucritora zeya. Maļne idji quīrāwārēāra ununia. Idjira dadjirā Ācōrē dji dromaa.

¹⁴ Dadjirā carea Jesucritoba ara idjida idu beabisia ne jūma cadjiruadebemada ēdrΛ edai carea. Dadjirāra ara idji itea bia bΛsia idji puruda beadamārēā idjaba ne jūma biada o quīrīā pananamārēā.

¹⁵ Jūma maλgΛra jaradia badua. Carebadua djabarāba maļ bedeara iļā odamārēā. Āi o beara quēādua, Ācōrēba bΛra bΛda bērā māwā omārēā. Djabarāa bΛra idu igarabirādua.

3

Ācōrēba idji biadeba dadjirā ēdrΛ edada

¹ Djabarāa quīrānebabidua naļ ējūānebema bororā jΛwaeda pananamārēā. Ādjia jarabΛdara iļā odida panΛa idjaba ne jūma biada odi carea beadida panΛa.

² Djabarāa jaradua: ni abaΛdebemada biē bedeadie panΛa, caicaya beadiē panΛa, ātebΛrΛ sobia beadida panΛa, jūmarā ume aduā beadida panΛa.

³ Wārāda naēna dadjirā bida crīcha biada neē panasidaa, Ācōrēra iļānaē panasidaa, āi crīcha panasidaa. Dadjia cadjirua o awua beara, bΛsrida o quīrīā bea sida nezoca quīrāca jūma obadjidaa. Baridua cadjiruade nībabadjidaa, djārāba erobΛ carea sode biē panebadjidaa, djārāba dadjirāra quīrāmabadjidaa, idjaba dadjirāba djārāda quīrāmabadjidaa.

⁴ BaribΛrΛ dadjirā ĒdrΛ Edabari Ācōrēba idji biada, idji quīrīā sida jūmarāa cawabisia.

⁵ Maļba dadjirāra ēdrΛ edasia. Dadjia bia opedada carea ēdrΛ edaē basia, ātebΛrΛ idji quīrā djuburiadeba ēdrΛ edasia. Dadjirā cadjiruara sΛgΛsia djiwidi toda quīrāca beadamārēā idjaba Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai bai djiwidida diasia.

⁶ Dadji ĒdrΛ Edabari Jesucritodeba Ācōrēba idji Jaurera dadjirāa wāgaē diasia.

⁷ Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu bΛ bērā ewariza idji ume zocai panania. Maļda jļā panΛa.

⁸ Maļ bedeara wārā araa. Mļa quīrīā bΛa bΛa maλgΛra bio jaradia baida Ācōrē iļā beaba ne jūma biada o wānamārēā. Maļ bedeara bio bia bΛa. Jūmarāda carebabaria.

⁹ BaribΛrΛ baridua bedea siriē bΛ carea caicayarādua. Ācōrēba Moisea diada ley carea bida caicayarādua. Idjaba dadji drōā naēnabemarā trļ jaradiabadara igaradua. Jūma maλgΛra biē bΛ bērā carebacaa.

¹⁰ AbaΛba djabarāda ijarabibΛrΛ, idjira quēādua waa māwā orāmārēā. Idjia iļāēbΛrΛ, wayacusa quēādua. Maļne wadibida iļāēbΛrΛ, idji ume bΛrādua.

¹¹ BΛa bio cawa bΛa maļ ēberāba wārā bedeara igarapeda biē o bΛda. Cadjirua o bΛdeba unubi bΛa ara idjida Ācōrē quīrāpita bedeadē bΛda.

Naã cartade Pauloba jĩrĩare b̃ada

¹² M̃a djaba Artemada wa djaba Tiquicoda b̃amaa w̃biya. J̃ama jũẽnacarea isabe Nicopoli purudaa m̃ ac̃de zedua. M̃a za uru cue jara mama b̃aida crĩcha b̃a.

¹³ Èberãare bedebari Zenada, Apolo sida b̃amaaba w̃b̃dade ne jũmaneba carebadua bia w̃namãrẽã.

¹⁴ Dadjirã dji Crito ãjã beaba biada o cawa w̃nida paña ne neẽ quedea carebadi carea. M̃wãra ara dadji quĩrĩãbe beadaẽa.

¹⁵ Jũma m̃ ume duañba quĩrĩã paña b̃ara bia b̃aida. Dai quĩrĩã pañ Crito ãjã beaa jaradua daiba quĩrĩã pañda ãdjirãra bia duananida. M̃a quĩrĩã b̃a Æcõrẽba idji biadeba jũma b̃ãra careba b̃aida.

PILEMOA CARTA PAULOBA PILEMOA ITEA BΛDA

Pauloba nañ cartada Pilemoñ itea bΛsia. Poa 60are Romane preso bΛside bΛsia. Carta djabarã Colosadebema itea diabueside nañ carta sida diabuesica bΛa (Colosa 4:11).

Mañ Pilemoñra Colosade babadjia idjaba ne bara bΛsia. Paulodeba Jesu-critoda ãjãsia (v. 19). Djabarãda idji dede dji jΛrebadjidaa (v. 2). Idjia nezoca Onesimo abadada erobΛsia. BaribΛrΛ mañ Onesimora ne drΛsica bΛ bẽrã mĩrũ wãsia (vv. 18-19). Paulo preso bΛmaa wãpeda careba bΛsia.

Onesimoba Crito ãjãnacarea Pauloba nañ cartara bΛsia. Critodeba djabarã bẽrã Pauloba Pilemoña bedea djuburiasia Onesimora wayacusa bia edamãrẽã (vv. 10-12, 15-20). Pauloba bΛsia Onesimoba drΛadara idjiabΛrΛ jẽda diaida.

Nañ carta bΛside Pauloba ãdrΛida crĩcha bΛsia. Ara ãdrΛpeda Pilemoñmaa wãida crĩcha bΛsia (v. 22).

Pauloba nañ cartade nañrã bΛda

¹ Mñra Paulo. Jesucrito carea preso bΛa. Dadjia djaba Timoteoda nama bΛa. Djaba Pilemoñ, daiba bΛra quĩrĩã panΛa. BΛa dai quĩrãca ãcõrẽ trajura o bΛ bẽrã mñ nañ cartara bΛ itea bΛbΛrΛa.

² Idjaba bΛbΛrΛa jũma djabarã bΛ dede ãbaa dji jΛrebadarã itea, dadjia djabawẽrã Apia itea, dadjia djaba Arquipo itea biãda. Arquipoba ãcõrẽ bedeara dai careba jaradiabaria.

³ Mñ quĩrĩã bΛa dadjirã Zeza ãcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biãda ãdji biãdeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai sida bãrã dia pananida.

Djaba Onesimo carea Pauloba bedea djuburiada

⁴ Mñ ãcõrẽa iwidibΛrΛza bΛ carea bia bΛadã abaria.

⁵ Mñ ãrĩsia bΛa dadjirã Boro Jesura bio ãjã bΛda idjaba jũma ãcõrẽ ãberãrãra quĩrĩã bΛda.

⁶ Mñ ãcõrẽa iwidibΛa Crito ãjã bea ume bΛra bio bia bamãrẽã.* Mãwã jũma ne bia dadjia Jesucritodeba eropanΛda bΛa bio cawaya.

⁷ Djaba, bΛa ãcõrẽ ãberãrãra quĩrĩãneba sobiabida bẽrã mñ sida sobiabisia idjaba bio bΛsrĩdabisia.

⁸ Mañ carea bΛa iwidiya mñ jarabΛrΛ quĩrãca omãrẽã. Critodeba mñ obida bΛmĩna obiã.

⁹ ãtebΛrΛ mñ bedea djuburiaya quĩrĩãneba mãwã omãrẽã. Mñra drõã Paulo. Jesucrito carea preso bΛa.

¹⁰ BΛ nezoca Onesimo carea mñ bedea djuburiaya. Idjira mñ warra quĩrãca bΛa. Mñ nama preso bΛde idjia mñneba Critora ãjãna bẽrã mñ warra quĩrãca bΛsia.

¹¹ Naẽna bΛ nezoca dji biaẽ basía, baribΛrΛ idira nezoca biada bΛsia. Mãwã idjia bΛ itea bia trajaya idjaba mñra bia carebaya.

¹² Idjira bΛmaa jẽda diabuebΛrΛa. Mñ idjira bio quĩrĩã bΛa. Mñ quĩrã djuburia idjira bia edadua mñ edabΛrΛ quĩrãca.†

¹³ Bedea bia Critodebema carea mñ preso bΛde idjira mñ ume eroba quĩrĩã bΛsia jũma bΛa mñ carea jãmaΛba poya oẽ bΛda omãrẽã.

* **1:6** Crito ãjã bea ume bΛra bio bia bamãrẽã. ΛcΛrΛmaarã maΛba jara bΛa: "Crito ãjã bΛdeba bΛra idji ãberãrã ume bio bia bamãrẽã." † **1:12** Griego bedeaẽ mañ versícolora ebuda bΛã.

¹⁴ BaribΛΓΛ bΛa bia bΛada aēne mǎwǎ o quĩrĩǎé basía. Mǎa quĩrǎ djuburia iwidĩ bΛra bΛa ōgo obiēa ātebΛΓΛ quĩrĩǎ bΛa bΛabΛΓΛ mǎwǎ o quĩrĩǎ baida.

¹⁵ Dǎrǎé bΛa bΛ nezoca Onesimora bΛ ume bađada mĩrũ wǎnada. Āĩbērǎ mǎwǎsia idji jēda wǎbΛΓΛde bΛa ewariza erobamǎrēa.

¹⁶ BaribΛΓΛ idjira nezoca quĩrǎca erobaiē bΛa, ātebΛΓΛ nezoca cǎyǎbara biara erobaida bΛa. Critodeba bΛ djaba bērǎ quĩrĩǎneba erobaida bΛa. Mǎa idjira bio quĩrĩǎ bΛa, baribΛΓΛ maǎ cǎyǎbara bΛa idjira biara quĩrĩǎida bΛa, bΛ nezoca bērǎ idjaba dadjirǎ Borođeba bΛ djaba bērǎ.

¹⁷ BΛmaarǎ dadjia Ācōrē itea abarida o panΛbΛΓΛ, Onesimora bia edadua mǎ edabΛΓΛ quĩrǎca.

¹⁸ Idjia bariduadeba bΛda biē osibΛΓΛ wa bΛa jēda diai bara bΛbΛΓΛ, mǎa iwidĩdua.

¹⁹ Ara mǎ jΛwaba nǎwǎ bΛbΛΓΛa: idjia jēda diaida bΛra mǎa diaya. Quĩrǎnebadua mǎneba Crito ĩjǎna bērǎ bΛa mǎa diai bara bΛda.

²⁰ Djaba, dadji Boro carea mǎ quĩrǎ djuburia iwidĩ bΛra odua. Dadjira Critodeba djabarǎ bērǎ mǎ sora bΛsriđabidua.

²¹ Mǎa mǎwǎ bΛbΛΓΛa cawa bΛ bērǎ bΛa mǎ beđeara ĩjǎida. Cawa bΛa mǎa jara bΛ cǎyǎbara bΛa biara oida.

²² Maǎ awara mǎa crĩcha bΛa bǎrǎba Ācōrēa iwidĩ panΛneba mǎra ēđrǎida. Mǎwǎ mǎra bǎrǎmaa poya wǎya. Maǎ bērǎ mǎ cǎi siđa waga erobadua.

Pauloba naǎ cartade ĩrũare bΛda

²³ Djaba Epaproda Jesucrito carea mǎ ume preso bΛa. Idjia quĩrĩǎ bΛa bΛra bia baida.

²⁴ Marcoba, Aristarcoba, Demába, Luca bida quĩrĩǎ panΛa bΛra bia baida. Ādjirǎba mǎ ume Ācōrē trajura o panΛa.

²⁵ Mǎa quĩrĩǎ bΛa dadjirǎ Boro Jesucritoba idji biadeba bǎrǎra careba baida.‡

‡ 1:25 Bǎrǎra. Griego beđeade bΛ bΛa “bǎrǎ jaurera.”

HEBREO CARTA HEBREORÃ ITEA

Naã cartada hebreorã itea ðada basía. Cawadaẽ panla caiba ðasida. ΛCΛΓΛmaarã Bernabeba, Apoloba, Silaba, Lucaba, Clemente Romanebemaba wa dewaraba ðasida. Naẽna zocãrãba crĩcha panasidaa Pauloba ðadada. Ababe cawa panla Hebreo carta ðadara judio basida. (Judiorãra hebreo bedeade bedeabada bẽrã hebreorã abadaa.) Naã carta ðadaba, dji carta edadarã bida Timoteora unubadjidaa (13:23). Maã awara djabarã Italia druadebemarã ume dji bia basía (13:24-25). Poa 70 bai naẽna ðasia.

Naã cartara djabarã judiorã bia mĩga ðea itea ðasia Jesucrito igararãnamãrẽã. Jesucrito ïjã panla carea ãdjia erobeara ãCΛΓΛba jãrĩsidaa (10:32-34). Jũma naã cartade dji ðadaba jara ðla Critora dji dromaara ðada.

Critora bajãnebema nezocarã cãyãbara biara ðla (1:1neba aba 2:18daa). Critora Moise cãyãbara biara ðla (3:1neba aba 4:13daa). Critora dadjirã Sacerdote dji Dromaara ðla (4:14deba aba 7:28daa). Critoba cadjirua carea odara sacerdoterãba obada cãyãbara biara ðla (8:1neba aba 10:39daa).

Jĩrũare dji carta ðadaba jara ðla Æcõrẽba dadjirã bia unumãrẽã idjida ïjãnida panlada (11:1neba aba 13:25daa). Dji crĩcha dromara 12:1ne ðla: “Maã ãberãrã zocãrãba unubisidaa Æcõrẽra wãrãda ïjãsidaa. Maãda cawa panla bẽrã dadjirã bida ara maã quĩrãca ïjã pananida panla. Dadjirãa idu ïjãbicara, cadjiruaba dadjirã ðarã edabari sida ãyã ðadapeða jũma droa panlneba nocodaa wãnadra dadjirã jũenida panlamaa.”

Æcõrẽ Warrara dji dromaara ðla

¹ Naẽnaeda Æcõrẽba dadji drõã naẽnabemarãa ðarima zocãrã quĩrãtanoaneba bedeabadjia. Idjideba bedeabadarãneba mãwã osia.

² BaribΛΓΛ naã jĩrũarebema ewaride idji Warradeba dadjirãa bedeasia. Idji Warradeba Æcõrẽba ne jũmada osia idjaba idjida ðasia ne jũma erobamãrẽã.

³ Idji Warraba Æcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroada unubibaria. IdjiabΛΓΛ Æcõrẽra sãwã ðada cawabibaria. Idji bedea ðla ðdeba ne jũma odara ara mãwã ðla. Idjia dadjirã cadjiruara sΛΓΛpeða Æcõrẽ dji droma ðla jΛwa araare bajãne chũmesia.

⁴ Æcõrẽba idjira bajãnebema nezocarã cãyãbara dji dromaara ðasia. Æcõrẽba idjira trã ðasia “mã Warra,” mãne ãdjirãra trã ðasia “mã nezocarã.” Mãwã Æcõrẽba idji trã ðadara ãdjirã trã ðada cãyãbara biara ðla.

⁵ Æcõrẽba ni abal bajãnebema nezocaa mãwã jaraẽ basía:

ðara mã Warraa. Idi ðara mã Warraada abΛΓΛ.*

Idjaba ãdjidebemada mãwã jaraẽ basía:

Mãra idji zeza baya, idjaba idjira mã warra baya.†

⁶ Æcõrẽba idji Warra iwina naã ãjũãnaa diabuebΛΓΛde mãwã jarasia:

Jũma Æcõrẽ bajãnebema nezocarãba idjia bia bedeadida panla.

⁷ Bajãnebema nezocarãnebemada Æcõrẽba mãwã jarasia:

Bajãnebema nezocarãda osia mãũrã quĩrãca ðeãdamãrẽã.‡

Ædjirãra osia tΛbΛ urua quĩrãca ðeãdamãrẽã.§

* **1:5** Salmo 2:7. *Idi ðara mã Warraada abΛΓΛ.* Griego bedeade ðá ðla: “Idi mã ðada unusia” wa “idi mãra ða zeza basía.” † **1:5** 2 Samuel 7:14. ‡ **1:7** Griego bedeade “nãũrã” idjaba “jaure” abari bedea. Maã carea ãCΛΓΛ traduccioãne mã versículo de mãwã ðá ðla: “Idji bajãnebema nezocarãda osia jaureda ðeãdamãrẽã.” § **1:7** Salmo 104:4.

⁸ Barib_{ΛΓΛ} idji Warradebemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Ācōrē, b_Λra ewariza jūmarā boroda baya. B_Λ purura jipa pe erobaya.

⁹ B_{ΛΛ} biadr_Λ quīrīāsia. Cadjiruara quīrāmasia.

Mañ carea Ācōrē, b_Λ Ācōrēba jūma b_Λ ume pan_Λ cāyābara b_Λdr_Λ dji dromaara b_Λsia. Māwā b_Λra bio b_Λsridabisia.*

¹⁰ Idjaba nāwā jarasia:

Jūmarā Boro, naārāeda b_{ΛΛ} nañ ējūāda, bajā sida osia.

¹¹ Jūma maḷg_Λra jōya barib_{ΛΓΛ} b_Λra ara māwā baya. Jūma maḷg_Λra dji sore baya wua dji sore babari quīrāca.

¹² Wua sore ērāpeda djiwidi j_Λb_{ΛΓΛ} quīrāca b_{ΛΛ} jūma maḷg_Λra āyā b_Λpeda djiwidida oya.

Barib_{ΛΓΛ} b_Λra ara b_Λdji b_Λda baya. B_Λra beucaa.†

¹³ Ācōrēba ni ab_{ΛΛ} bajānebema nezocaa jaraē basía:

M_Λ j_Λwa araare chūmedua ab_Λ b_Λ dji quīrūra m_{ΛΛ} jūma b_Λ j_Λwaeda b_Λb_Λr_Λdaa.‡

¹⁴ Jūma bajānebema nezocarāda Ācōrēba zocabaria. Ācōrēba ādjirāra diabuebaria dji ēdr_Λdirā carebadamārēā.

2

Quīrācuīta beadadua Crito igarada amaaba

¹ Mañ bērā āi wāna amaaba dadjirāba wārā bedea ūrīpedadara quīrācuīta biara ēpēnida pan_{ΛΛ}.

² Ācōrēba naēna obi b_Λda bedeara bajānebema nezocarāneba diasia. Mañ bedeara ēberārāba jūma ijā odida panasidaa. Jūma ijā oē beara, igara bea sida Ācōrēba aride cawa obadjia.

³⁻⁴ Ara mañ quīrāca Ācōrēba ēdr_Λ edaidebema bedeada dadjirāba igaradib_{ΛΓΛ}, ¿Ācōrēba cawa oidebemada sāwā ēdr_Λdi? Mañ bedea bio bia b_Λra dadjirā Boro Jesuba naārā jaradiasia. Mañ ūrīpedadaba dadjirāa jarasidaa maḷg_Λra wārāda. Mañ awara Ācōrēba ne ununaca waib_Λada quīrātanoa obisia. Idjia quīrīā b_Λda quīrāca idji Jaureba obi b_Λra idjiderāza diasia. Jūma maḷg_Λdeba cawabisia mañ bedeara wārāda. Mañda dadjirāba igaradib_{ΛΓΛ}, ¿sāwā ēdr_Λdi?

Jesucrito dadji quīrāca b_Λda

⁵ Ējūā djiwidi zeida b_Λ daiba jara pan_Λra Ācōrēba bajānebema nezocarā j_Λwaeda b_Λē basía.

⁶ Āteb_{ΛΓΛ} Ācōrē Bedeade nāwā b_Λ b_{ΛΛ}:

M_Λ Ācōrē, ēberāda ¿cārē? ¿Cārēā dairāma crīchabari?

Ēberāda ¿cārē? ¿Cārēā dairāda wagabari?

⁷ B_{ΛΛ} दौरa bajānebema nezocarā cāyābara edaara b_Λsia.

Māwāmīna दौरa nañ ējūāne bia b_Λsia idjaba dji dromarāda b_Λsia.*

⁸ B_{ΛΛ} ne jūmada dai j_Λwaeda b_Λsia.†

Ācōrēba ne jūmada dadji j_Λwaeda b_Λsia. Dadji j_Λwaeda b_Λdaēra neēa. Māwāmīna wađibida ununaēa ne jūma dadji j_Λwaeda b_Λda.

⁹ Barib_{ΛΓΛ} Jesudebemada cawa pan_{ΛΛ}.‡ Ācōrēba idjira bajānebema nezocarā cāyābara nañ ējūāne edaara b_Λsia. Ācōrēba idji biadeba māwā osia Jesura

* **1:9** Salmo 45:6-7. † **1:12** Salmo 102:25-27. ‡ **1:13** Salmo 110:1. B_Λ j_Λwaeda b_Λb_Λr_Λdaa. Griego bedeade b_Λ b_{ΛΛ}: “B_Λ jīrū edre b_Λb_Λr_Λdaa.” * **2:7** Griego bedeade ḷc_Λr_Λ cartade nañ sida b_Λ b_{ΛΛ}: “Daira b_Λsia ne jūma b_{ΛΛ} oda bororāda beadamārēā.” † **2:8** Salmo 8:4-6. Dai j_Λwaeda b_Λsia. Griego bedeade nāwā b_Λ b_{ΛΛ}: “Ne jūmada idji jīrū edre b_Λsia.” ‡ **2:9** Jesudebemada cawa pan_{ΛΛ}. Griego bedeade nāwā b_Λ b_{ΛΛ}: “Dadjirāba Jesura unu pan_{ΛΛ}.”

jūmarã carea beumãrẽã. Bia mĩga beuda bẽrã Ācõrẽba idjira bia ʘasia idjaba dji dromada ʘasia.

¹⁰ Ācõrẽba ne jūmada osia. Idjideba ne jūmada beaa. Ācõrẽmaarã bia ʘasia Jesura bia mĩgaida. Mãwã idjira ẽberãrã Ēdrʘ Edabarida aride ʘasia. Idjideba Ācõrẽba idji warrarãda zocãrã edasia idji biya quirudebemada edadãmãrẽã.

¹¹ Jesuba ẽberãrãda Ācõrẽ itea bia ʘabaria. Idjia, mañ ẽberãrã biða abari Zezada eropanʘa. Mañ carea Jesura peracaa ãdjirãra idji djabarã ai carea.

¹² Ācõrẽ Bedeade nãwã ʘʘ ʘʘa:
Mãa ʘadẽbemada mñ djabarãa bedeaya. Jūmarã ãbaa dji jʘre duanʘne mñ
ʘada bia jaraya. §

¹³ Idjaba nãwã ʘʘ ʘʘa:

Mãa idjidrʘ ãjã baya.*

Idjaba nañ siða ʘʘ ʘʘa:

Mãra nama ʘʘa, idjaba warrarã Ācõrẽba mñ diadara mñ ume ãbaa panʘa. †

¹⁴ Mañ warrarãba djarada, oa siða eropanʘ bẽrã Jesu biða abarida edasia idji beudãdeba diauru poyai carea. Diaurura beu djibaria.

¹⁵ Jesuba diaurura poyãda bẽrã, beudi carea waya beadara idjia jūma ẽdrʘ ʘasia. Ewariza beudi waya panʘneba ãdjirãra biẽ panasidaa nezoca quĩrãca.

¹⁶ Wãrãda Jesura bajãnebema nezocarã carebade zeẽ basía, ãtebrʘʘ Abrahãñ quĩrãca Ācõrẽ ãjã beadrʘ carebade zesia. ‡

¹⁷ Idji zeside ne jūmane dadji quĩrãca ʘasia djãrã quĩrã djuburiabari Sacerdote dji Droma bai carea. § Wãrãda Ācõrẽ quĩrãpita sacerdote dji droma jūma aride obarida ʘesia. Mañba ara idjida idu beabisia ẽberãrãba cadjirua obadara Ācõrẽba quĩrãdoamãrẽã.

¹⁸ Diauruba mñã sẽ ʘaside Jesura bia mĩgasia. Mañ bẽrã diauruba mñã sẽ beara careba cawa ʘʘa.

3

Moise cãyãbara Jesura dji dromaara ʘʘa

¹ Djabarã, bãrãra Ācõrẽ ẽberãrã bẽrã idjaba Ācõrẽba bãrãra trʘna bẽrã, Jesucritodebemada bio quĩrãcuita crĩchadadua. Idjira Ācõrẽba diabuedaa idjaba Sacerdote dji Dromaa. Dadjirãba ebuða jarabadaa idjidrʘ wãrãda ãjã panʘda.

² Ācõrẽba obidara Jesuba jūma aride osia Moiseba Ācõrẽ ẽberãrã ume oda quĩrãca.*

³ ẽberãrãba de bia obaridebemada dji de cãyãbara biara bedeabadaa. Ara mañ quĩrãca dadjirãba Moisedebema cãyãbara Jesudebemada biara bedeadaida panʘa.

⁴ Dera dji oda bara beaa. Baribrʘʘ Ācõrẽba ne jūmada osia.

⁵ Moiserã Ācõrẽ nezoca bẽrã Ācõrẽ ẽberãrã ume jūma aride osia. Mañne idjia cawabisia Ācõrẽba nocoarebema ewaride cãrẽda jaraida.

⁶ Baribrʘʘ Ācõrẽ warra Critora idji ẽberãrã boroa. Ādjirã ume jūma aride o ʘʘa. Dadjirãba Critoda ãjã pananibrʘʘ idjaba idjideba edadira ʘasrida jãã pananibrʘʘ, Ācõrẽ ẽberãrã. †

§ 2:12 Salmo 22:22. * 2:13 Isaía 8:17. † 2:13 Isaía 8:18. ‡ 2:16 Griego bedeade nãwã ʘʘ ʘʘa: “Abrahãñ ẽberãrãra carebade zesia.” § 2:17 Dadji quĩrãca. Griego bedeade ʘʘ ʘʘa: “Idji djabarã quĩrãca.” * 3:2 Ācõrẽ ẽberãrã ume. Griego bedeade ʘʘ ʘʘa “Ācõrẽ dede.” † 3:6 Griego bedeade ʘʘʘ cartade nañ siða ʘʘ ʘʘa: “Aba nañ ewari jõbrʘʘdaa.”

Critora igararānada

7-8 Mañ carea Ācōrē Jaureba nāwā jara ʙa:

Idi Ācōrē beɗea ũrībadaɗe bārā sora zarearānada bārā drōā naēnabemarā so zareapeɗaɗa quĩrāca.

Ādjirā ējūā pōāsa ewaraga ʙaɗe duanasidaɗe Ācōrēba jaraɗara igarasidaɗa idjia sāwā oi cawaya.

9 Mama idjia oɗara cuarenta poa unusidamīna ādjirāba ĩjānaē basía sāwā oi cawaya.

10 Mañ carea ādjirā ume quĩrūpeɗa Ācōrēba nāwā jarasia:

“Ādjirāba māra soɗeba wārāda ēpēnaca. Mā ora cawa quĩrānaca.”

11 Idjaba quĩrū ʙaɗe wārāneba nāwā jarasia: “Mā ĩnāūbima ādjirāra jūēnaēa.”‡

12 Djabarā, quĩrācuɗa beaɗada. So cadjiruaba Ācōrē ĩjānaē beaɗanada. So cadjiruaba Ācōrē zocai ʙara igarabaria.

13 Waɗi ewari ʙaɗe eɗa ewariza dji carebaɗada biara ĩjāni carea. Māwā ni abaɗa cadjiruaba cūrūgapeɗa so zarea beaɗaēa.

14 Dadjirāba naārā ĩjāpeɗaɗeɗa aba beubadaɗa Critoda ĩjā pananibaɗa, idji ume panania.

15 Mañ carea Ācōrē Beɗeade nāwā jara ʙa:

Idi Ācōrē beɗea ũrībadaɗe bārā sora zarearānada bārā drōā naēnabemarā so zareapeɗaɗa quĩrāca. §

16 Ācōrē beɗea ũrīpeɗaɗacarea ¿cairāda so zareasida? ¿Jūma Moiseba Egiptoɗeɗa ēɗra eɗaɗarāda māwā so zareasidaēca?

17 ¿Ācōrēra cairā ume cuarenta poa quĩrū basi? ¿Cadjirua opeɗaɗarā ume quĩrū basiēca? ¿Mañ carea ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga ʙaɗe quinisidaēca?

18 ¿Ācōrēba cairā wārāneba jarasi idjia ĩnāūbima jūēnaēda? ¿Idji beɗea ĩjānaē beaɗarā māwā jarasiēca?

19 Mañgɗeɗa dadjirāba cawa panɗa ādjirāba ĩjāpeɗaɗe bēra Ācōrēba ĩnāūbida beaɗama poya jūēnaē basida.

4

1 Ācōrēba wārāda jara ʙa dadjirāra waɗibida idjia ĩnāūbima poya jūēnida panɗa. Baribaɗa quĩrācuɗa beaɗada. Māwāéera ācaɗa bārāneɗemada mama jūēnaēa.

2-3 Beɗea bia Ācōrēba ĩnāūbideɗemada dadjirāba ũrīsidaɗa drōā naēnabemarāba ũrīpeɗaɗa quĩrāca. Dadjirāba soɗeba ĩjā panɗa bēra Ācōrēba ĩnāūbima jūēnia. Baribaɗa drōā naēnabemarāba ũrīnapeɗa ĩjāpeɗaɗe bēra mañ beɗeaba carebaē basía. Ādjirāneɗemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Quĩrū ʙaɗe māra wārāneba nāwā jarasia: “Mā ĩnāūbima ādjirāra jūēnaēa.”*

Māwā jarasia nañ ējūā oɗaɗeɗa ātaɗa idjia oida beaɗara jūma o eroɗamīna. †

4 Ācōrēba idji beɗeade ĩnāūbada ewarideɗemada nāwā jarasia:‡

Sietebema ewaride Ācōrēba jūma pārā eroɗasia. Mañ bēra sietebema ewaride ĩnāūsia. §

5 Idjaba Ācōrēba idji beɗeade nāwā jara ʙa:

Mā ĩnāūbima ādjirāra jūēnaēa.*

‡ 3:11 Salmo 95:7-11; Numero 14:21-35. § 3:15 Salmo 95:7-8. * 4:2-3 Salmo 95:11. † 4:2-3 Idjia oida beaɗara. Mañba cawabi ʙa Ācōrēba dadji ĩnāūni sida osida. ‡ 4:4 ĩnāūbada ewari. Griego beɗeade ʙa ʙa “séptimo día.” § 4:4 Genesi 2:2. * 4:5 Salmo 95:11.

6 Bedea bia Ācōrēba ḵnāūbidebema naārā ūrīpedadaba ḵjānaē basía. Maḵ bērá idjia ḵnāūbida badama jūēnaē basía. Baribḵḵḵ ḵḵḵḵ ēberārāda wadibida Ācōrēba ḵnāūbima poya jūēnia.

7 Maḵ carea Ācōrēba dewara ewarida ḵḵḵḵ idjia ḵnāūbima jūēnamārēā. Maḵ ewarira Ācōrēba trḵ ḵḵḵḵ “idi.” Maḵ ewari ḵḵḵḵcarea dārābḵḵḵḵḵ idjia Davideba maḵnebemada bedeasia. Maḵ bedeara mḵa naēna naḵ cartade ḵḵḵḵ. Nāwā ḵḵḵḵ:

Idi Ācōrē be dea ūrībḵḵḵḵḵ bārā sora zarearānada.†

8 Josueba israelerāra Ācōrēba wārāda ḵnāūbimaa ededabara Ācōrēba dewara ḵnāūbidebemada bedeaē bacasia.

9 Maḵ bērá ḵnāūbada ewarida Ācōrē ēberārā itea wadibida ḵḵḵḵ.

10 Abaḵda Ācōrēba ḵnāūbima ḵḵḵḵḵḵ, idjia o badadēbemada ḵnāūsia Ācōrēba ne jūma opeḵa ḵnāūna quīrāca.

11 Maḵ bērá dadjirāba biara jḵḵḵḵḵḵ panḵḵ ḵcōrēba ḵnāūbima jūēni carea. Māwāra ni abaḵda baedaēa drōā naēnabemarā ḵjānaē panḵneba baepedada quīrāca.

12 Wārāda Ācōrē be dea zocai ḵḵḵḵ idjaba ḵḵḵḵ ḵḵḵḵ. Idji be dea djōbada neco quida umé era ḵḵ cāyābara pewedeara ḵḵḵḵ. Idji be dea dadji crīchara, dadji soba o quīrā ḵḵ sida jūma ebuda cawabibaria dadji crīcha, dadji jaure, dadji so sida edu cōbḵḵḵḵḵ quīrāca.

13 Ācōrēba ne jūmada unubaria. Idjia unuē ḵḵḵḵ neēa. Idjia oḵara, dadjia mērā erobḵḵ sida ebuda unu ḵḵḵḵ. Idjia cawa obḵḵḵḵḵḵ jūma dadjia oḵara idjia jaradida panḵḵ.

Jesura dadjirā Sacerdote dji Droma

14 Ācōrē Warra Jesura bajānaa wāsia. Idjira dadjirā Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba idjira ḵjā panḵḵḵḵ a panḵḵ bērá wārāda ḵjā pananida panḵḵḵḵ.

15 Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba cawa ḵḵḵḵ dadjirāra ḵḵḵḵḵ panḵḵḵḵ. Di-auruba idjira mīa sēsia dadjirā mīa sēbari quīrāca. Baribḵḵḵḵ Jesuba cadjiruara oē basía.

16 Dadji ḵḵḵḵḵḵḵ be dea cawa ḵḵḵḵ bērá dadjirā idji bugue caita wābḵḵḵḵḵ quīrāca ne wayaa neē Ācōrēa iwididida panḵḵḵḵ. Māwā idjia dadjirāra quīrā djuburiaya idjaba idjia carebamārēā iwidibḵḵḵḵḵḵ idji biadeba carebaya.

5

1 Ācōrēba sacerdote dji droma ḵḵḵḵḵḵḵḵ ēberāda aba edapeḵa ḵḵḵḵḵḵḵ. Maḵ bērá ēberārāba cadjirua opeḵada carea sacerdoteba Ācōrēa ne diabaria idjaba animarāda babue diabaria.*

2 Ēberārāba adua panḵḵneba āi opeḵadara sacerdote dji dromaba poya cawa quīrā djuburiaya idjia bida abarica obari bērá.

3 Ēberārāba cadjirua opeḵada carea animarā babue diabḵḵḵḵḵḵ idjia oḵa carea bida animarā babue daida ḵḵḵḵ.

4 Ni abaḵda ara idjiduba sacerdote dji dromada beca, ātebḵḵḵḵ ḵcōrēbḵḵḵḵḵ aba trḵpeda ḵḵḵḵḵḵ Aaroḵ ḵḵḵḵ quīrāca.

5 Ara maḵ quīrāca Critora ara idjiduba Sacerdote dji Dromada beē basía, ātebḵḵḵḵ ḵcōrēbḵḵḵḵḵ idjira māwā ḵḵḵḵ. Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

Bḵḵḵḵ mḵ Warraa. Idi bḵḵḵḵ mḵ Warraada abḵḵḵḵḵḵ.†

6 Idjaba nāwā jarasia:

Bḵḵḵḵ ewariza sacerdoteda baya Melquisedé bada quīrāca.‡

† 4:7 Salmo 95:7-8. * 5:1 Levítico 1:1deba aba 6:7daa. † 5:5 Salmo 2:7. Idi bḵḵḵḵ mḵ Warraada abḵḵḵḵḵḵ. Griego be dea be ḵḵḵḵ: “Idi mḵa bḵḵḵḵ osia” wa “idi mḵra bḵḵḵḵ zeza basía.” ‡ 5:6 Salmo 110:4. Genesis 14:18.

⁷ Crito nañ djarade baside jĩã ðaba Ācõrẽba jĩgua bedea djuburiasia, Ācõrẽba idji beuida ðadebemada poya ědra ðaida ðada bẽrã. Mañne Ācõrẽba quĩrĩã ða quĩrãca ĩjã oyada ada bẽrã, Ācõrẽba idji bedeara ũrĩsia. §

⁸ Critora Ācõrẽ Warramĩna idji bia mĩga ðadeba ĩjã o cawasia.

⁹ Ne jũmane daucha ĩjã oda bẽrã, idjia jara ða ĩjã o beara jũma ědra edaya ewariza zocaj beadamãrẽã.

¹⁰ Mañ bẽrã Ācõrẽba idjira Sacerdote dji Dromada ðasia Melquisedé ðada quĩrãca.

Wãrã bedeara igararãnadua

¹¹ Mañgãdebemada daiba zocãrã jaradia quĩrĩã panãa. Baribãrã zarea ða ebuda cawabidida, bãrãba isabe cawadaca bẽrã.

¹² Bãrãba Jesu ĩjãpedadara dãrãbãdaa. Mañ bẽrã idira bãrãra Ācõrẽ bedea jaradiabadada beadida panasidaa. Mãwãmĩna Ācõrẽ bedeara mãcua adua panã bẽrã poya bia jaradiadaca. Aðaba bãrãa Ācõrẽ bedeadebema cawaichaara ðada wayacusa jaradiada ða juba dawabãrã quĩrãca. Bãrãra warra zaque quĩrãca bea bẽrã djico codi cãyãbara jubadrã dodida panãa.

¹³ Juba do beara wadi djuburi queda bẽrã sãwã jipa oira adua bea.

¹⁴ Baribãrã djico zareara drõãrã itea. Ādjirãba Ācõrẽ bedea quĩrãcuita crĩcha panãneba cawa panãa cãrẽda biada idjaba cãrẽda cadjiruada.

6

¹⁻² Mañ bẽrã nocodaa wãnia Critoda biara cawadi carea. Dadjirãba idjidebema naãrã cawapedada awa jaradiadaã. Wayacusa jaradiadaã cadjirua o panã carea beudida panãda, cadjirua igarapeda Ācõrẽmaa zedida panãda, Ācõrẽ ĩjãnebemada, borocuedidebemada, djabarã ãrã jãwa ðadidebemada, beudarã ãrẽbadidebemada, idjaba Ācõrẽba cawa odarã ewariza bia mĩgadidebema sida.

³ Ācõrẽba quĩrĩã ðabãrã, jũma mañgãdebemada wayacusa jaradiadi cãyãbara dadjirãra nocodaa wãnia Critoda biara cawadi carea.

⁴ Ñcãrãba wãrã bedeara cawa panasidaa. Ācõrẽba dia ða carea ðasrida panasidaa. Idji Jauredaba ne edasidaa.

⁵ Idji bedea bio bia ðada, idji ðaba nocoarebema ewaride unubi sida cawa panasidaa.

⁶ Ādjirãba Critoda igarapedada bẽrã wayacusa poya jẽda idjima zedaã. Zesidara Ācõrẽ Warra wayacusa crude cachibãda quĩrãca idjidebemada jũmarãa biẽ bedebidia.

⁷ Cue zebãrãza egoroba dobaria. Mañba egoro biade ne uðara dji uða itea bia zaubarã. Ācõrẽba mañ ějũãra bia jarabarã. Crito igaraẽ beara mañ ějũã quĩrãca panãa.

⁸ Baribãrã cue zedacarea ãrãda, chirua cadjirua sida tunuibãrã, mañ egorora biẽ ða. Ācõrẽba mañ ějũãra biẽ jarapeda jĩrũare jũma babueya. Crito igara beara mañ ějũã cadjirua quĩrãca panãa.

⁹ Djabarã, दौरã mãwã bedea panãmĩna cawa panãa Ācõrẽba bãrãra ědra edada bẽrã o biade wãbãdada.

¹⁰ Ācõrẽra jipa ða bẽrã bãrãba bia o panãra idjaba idji quĩrĩã panãra quĩrãdoãã. Idji ěberãrã careba panãneba unubisidaa idjira quĩrĩã panãda. Idi biã careba panãa.

¹¹ Daiba quĩrĩã panΛa bãdjiza mãwã o pananida aba beubΛdaɗaa. MãwãbΛra bãrãba Æcõrẽneba edadi carea jãã panΛra jũma edadia.

¹² Daiba quĩrĩãnaẽa bãrãra coa beadida, ãtebΛra quĩrĩã panΛa bãrãra de-wararã djabarã quĩrãca beadida. Ædjirãba Critoda ãjã panΛ bãrã idjaba jũma droa panΛ bãrã, Æcõrẽba diai jaradara jũma edadia.

Æcõrẽba bedea bΛdara wãrãda oya

¹³ Æcõrẽ cãyãbara dji dromaara bΛda neẽa. Mãã bãrã Abrahaã ume bedea bΛside ara idji trãneba wãrãda carebayada asia.

¹⁴ Nãwã jarasia: “Wãrãda mãã bΛra carebaya idjaba bΛdeba zocãrã yõbiya.”*

¹⁵ Abrahaãba jũma droa bΛdeba jãã bæpeda Æcõrẽba warra diai jaradada unusia.

¹⁶ Æberãrãba wãrãneba jarabΛdade ãdji cãyãbara dji dromaara bΛ trãneba mãwã jarabadaa. Mããne ni abalba poya sewaada adaca.

¹⁷ Ara mãã quĩrãca Æcõrẽba ebuɗa cawabi quĩrĩãsia idjia diai jarada edadi Æberãrãba mããra wãrãda edadida idjaba idjia crĩcha bΛ quĩrãca wãrãda obarida. Mãã carea ara idji trãneba diayada asia.

¹⁸ Æcõrẽra sewa oca bãrã idjia diai jaradara wãrãda diaya idjaba idji trãneba jaradara quĩrã awara oẽa. Mãã bãrã Æcõrẽba dadjirã waga bamãrẽã jΛrΛsidaa. Idjia jaradara wãrãda oida cawa panΛ bãrã dadjirãba poya sozarra ãjã panania. Mããba Jesudeba edadi carea jãã panΛra quenabaridaẽa.

¹⁹⁻²⁰ Dadjia jãã panΛra wãrãda edadida cawa panΛa. Mããba dadjirãra careba bΛa bio ãjã pananamãrẽã anclaba barco ero ãmabari quĩrãca. Dadjia jãã panΛra wãrãda edadida cawa panΛa Jesura bajãnaa dadjirã na wãna bãrã. Idjira Æcõrẽ dede wuaba eatΛ jira bΛ edaare wãsia dadjirã carebai carea. Mama idjira dadjirã Sacerdote dji Dromada besia Melquisedé baɗa quĩrãca. Ewariza mãwã bΛa.

7

Melquisedé

¹ Mãã Melquisedéra Saleã purudebema boro basia idjaba Æcõrẽ dji Dromaara bΛ sacerdote basia.* Mãã ewaride Abrahaãra ãcΛra puru bororã ume djõpeda jũma poyasia. Abrahaã jẽda zebΛrΛde Melquisedéba audiaɓaride wãpeda idjira bia jarasia Æcõrẽba carebamãrẽã.

² Mããbe Abrahaãba djõ bæpeda jãrĩnanebemada Melquisedéa diasia. Die juachabΛrΛza aba diasia. Melquisedé trãba jara bΛa “ẽberãrã boro jipa bΛ.” Idjaba idjira Saleãnebema boro abadjidaa. Mãã trãba jara bΛa “necai baidebema boro.”

³ Ni abalba adua panΛa Melquisedé zezara, dji papa sida cairã basida. Adua panΛa idji Æberãrã drõã naẽnabemara cairã basida. Idji toɗadebemada, beudadebema sida adua panΛa.† Mãwã idjira Æcõrẽ Warra quĩrãca ewariza sacerdotea.

⁴ jMelquisedédebemada bio crĩchadadua! Idjira wãrãda dji droma basia. Dadjirã drõã naẽnabema dji droma bΛ Abrahaãba djõ bæpeda jãrĩnanebemada idjia diasia. Die juachabΛrΛza aba diasia.

⁵ Mãwãnacarea Æcõrẽba Moisea diada leyde jarasia jũma israelerãba edabΛdadebemada Levideba yõpedada sacerdoterãa diadida panΛda. Die

* **6:14** Genesi 22:17. * **7:1** Genesi 14:17-20. † **7:3** Griego bedeaɗe mãã versiculoda nãwã bΛ bΛa: “Melquisedéra zeza neẽ bΛa, papa neẽ bΛa, Æberãrã drõã naẽnabema sida neẽ bΛa. Idji toɗa ewari neẽ bΛa, idji beuda ewari sida neẽ bΛa.”

edab_Λdaza aba diadida pan_ΛΛ. Israelerāra ma_Λ sacerdoterā djabarāmīna, abari Abraha_Λneba yōpedadamīna, māwā diadida pan_ΛΛ.

⁶ Barib_ΛΓ_Λ Melquisedéra Levideba yōnaē basía. Māwāmīna Abraha_Λba jārīnanebemada idjía diasia. Die juachab_ΛΓ_ΛZA aba diasia. Ma_Λne Melquisedéba Abraha_Λra bia jarasia Ācōrēba carebamārēã. Māwā osia Ācōrēba Abraha_Λna naēna wārāda carebayada adamīna.‡

⁷ Jūmarāba cawa pan_ΛΛ dji dromaara b_Λba dji edaara b_Λra bia jarabarida Ācōrēba carebamārēã.

⁸ Israelerāba edab_Λdadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diabadaa. Ma_Λ sacerdoterā beudimīna die edab_Λdaza ādjía aba diabadaa. Barib_ΛΓ_Λ Melquisedéra wadi zocai b_Λca b_ΛΛa Ācōrē bedeaba idjira beusida jaraē b_Λ bērā. Māwā Abraha_Λba jārīnanebemada ma_Λ beuca sacerdotea diasia. Die juachab_ΛΓ_ΛZA aba diasia.

⁹⁻¹⁰ Israelerāba die edab_Λdadebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa aba diabadaa. Barib_ΛΓ_Λ Melquisedéba Abraha_Λ audiabariside Abraha_Λ wiuzaque Levira wadi neē basía. Ma_Λ bērā dadjirāba nāwā jaradida pan_ΛΛ: Abraha_Λba die juachab_ΛΓ_ΛZA Melquisedéa aba diaside idji wiuzaque Levideba yōnirā bida ara ma_Λg_Λda diasidaa.

¹¹ Ācōrēba idji ley diaside Levideba yōpedada sacerdoterāda b_Λsia israelerā ma_Λ leydeba pe eronībadamārēã. Naārā Aaro_Λda sacerdote dji droma basía. Ma_Λ sacerdoterāba o pan_Λneba ēberārāda poya jipa beadibara, ¿cārē cārēã Aaro_Λ awara sacerdote Melquisedé quīrāca b_Λda zeida bási?

¹² Ma_Λ sacerdotera Levideba yōpedada sacerdoterā cacuabari besia. Ma_Λ bērā dji ley sida awara besia.

¹³ Jūma ma_Λg_Λba dadjirā Boro Jesudebemada bedeaba b_ΛΛa. Idjira Levideba yōnaē basía, āteb_ΛΓ_Λ Judadeba yōna basía. Ma_Λ naēna ni aba_Λ Judadeba yōnada sacerdote beadaē basía.

¹⁴ Moiseba jaraca basía sacerdoterāra ma_Λ ēberārāneba zedida. Barib_ΛΓ_Λ jūmarāba cawa pan_ΛΛ dadjirā Boro Jesura Judadeba yōna basida.

¹⁵ Jūma m_Λla jaradara ebudaara b_ΛΛa na_Λda cawadib_ΛΓ_Λ: Levideba yōpedadarā awara Jesuda sacerdoteda besia Melquisedé bada quīrāca.

¹⁶ Idjira sacerdoteda beē basía leyba b_Λda bērā. Leyba ababe Levideba yōpedadadr_Λ b_Λbaria. Jesura sacerdoteda besia idji _Λb_Λadeba beuca bērā.

¹⁷ Ma_Λ carea Ācōrē Bedeade nāwā b_Λ b_ΛΛa:

B_Λra ewariza sacerdoteda baya Melquisedé bada quīrāca.§

¹⁸ Naārā bada leyba ni aba_Λda carebadaē bērā Ācōrēba āyā b_Λsia.

¹⁹ Ma_Λ leyba ni aba bida jipa b_Λē basía. Ma_Λ ley cāyābara Ācōrēba ne biara b_Λda diasia dadjirā carebai carea. Ma_Λg_Λdeba dadjirāra Ācōrē caita wābadaa.

²⁰⁻²¹ Ācōrēba dji naārā panana sacerdoterā b_Λside ewariza beadida jaraē basía. Barib_ΛΓ_Λ Ācōrēba Jesura sacerdoteda b_Λside wārāneba jarasia ewariza māwā baida. Ācōrē Bedeade nāwā b_Λ b_ΛΛa:

Dadjirā Boroba wārāneba jarasia b_Λra ewariza sacerdoteda baida Melquisedé bada quīrāca.* Idjia jaradara quīrā awara oēa.

²² Ma_Λg_Λra Ācōrēba wārāneba jarada bērā dadjirāba cawa pan_ΛΛ Ācōrēba Jesudeba dadjirā ume bedeaba b_Λda wārāda oida. Ma_Λ bedeaba b_Λda idjia naārā diaada ley cāyābara biara b_ΛΛa.

‡ 7:6 Genesi 12:1-3. § 7:17 Salmo 110:4. * 7:20-21 Melquisedé bada quīrāca. Griego bedeade _Λca_Λ cartade ma_Λra neēa.

²³ Naãrã beada sacerdoterã beubadjidaa. Aba jaidasira idjia o badara waa poya oẽ bẽrã idji cacuabari dewarada bebadjia. Mãwã zocãrãda sacer-dote basidaa.

²⁴ Baribara Jesura beuca bẽrã ewariza sacerdote baya.

²⁵ Maã bẽrã idjideba ãcõrẽmaa zebadara jũma poya edra edaya ewariza zocai beadamãrẽã. Idjira beuca bẽrã ewariza dadjirã carea ãcõrẽa beãe djuburiabaria.

²⁶ Dadji Sacerdote dji Droma Jesuba cadjiruara ocaa, ne jũmane jipa ba. ãcõrẽba idjira bia unu ba. Cadjirua obadarã tãenabemada ayã bapeda bajãne dji dromada basia. Maã bẽrã ne jũmane dadjirãra poya carebaya.

²⁷ Idjia ocaa dewararã sacerdote dji dromarãba ewariza obada quĩrãca. Maã sacerdoterãba ara adjia cadjirua opedada carea naãrã ãcõrẽa animarãda babue diabadaa. Maãbebara dewara animarãda babue diabadaa eberãrãba cadjirua opedada carea. Baribara Jesuba animarã babue diabarã quĩrãca ara idjida idu beabisia eberãrãba cadjirua obada carea. Barima aba mãwã odaba cadjiruara jũma sagasia.

²⁸ ãcõrẽba Moisea diada leyba eberãrã ne jũmane jipaẽ beada balaria sacerdote dji dromarãda beadamãrẽã. Baribara mã ley diaacarea ãcõrẽba wãrãneba jarasia idji Warrara ewariza Sacerdote dji Dromada baida. Mãwã idji Warrara basia dadjirã carea sacerdote aride bada bemãrẽã.

8

Jesu dadjirã Sacerdote dji Dromaa

¹ Dji crĩcha droma daiba jara panara naãra: dadjirã Sacerdote dji Dromada bajãne ãcõrẽ bugue biya quiru jawa araare chũma.

² Bajãne ãcõrẽ de dji wãrã arade idjira sacerdotea. Maã dera eberãba odaã, atebara dadjirã Boro ãcõrẽba odaa.

³ Sacerdote dji dromarãda ãcõrẽba jũma balaria idjia ne diadamãrẽã idjaba animarãda babue diadamãrẽã. Maã bẽrã Jesucrito bida ne diaida basia.

⁴ Idjida naã ejũãne balaria sacerdote baẽ bacasia naã ejũãne sacerdoterã bara bẽrã. Maã sacerdoterãba ãcõrẽa ne diabadaa idji leyde ba ba quĩrãca.

⁵ Sacerdoterãba o pananeba unubibadaa bajãne sãwãbara bada. Maã carea Moiseba ãcõrẽ wua de oi naẽna ãcõrẽba idjia nãwã jarasia: “Jũma daucha odadua mã naã eyade unubida quĩrãca.”*

⁶ Baribara Jesu dadjirã Sacerdote dji Dromaba bajãne o bara sacerdoterãba naã ejũãne o panã cãyãbara biara ba. Ara mã quĩrãca ãcõrẽba Jesudeba beãe badara biara ba Moisedeba beãe bada cãyãbara. Mãwã biara ba mã beãe baside ãcõrẽba eberãrãra biara carebayada ada bẽrã.

⁷ ãcõrẽba Moisedeba naãrã beãe badaba wãrãda carebadabara waya dewara beãeada baẽ bacasia.

⁸ Baribara ãcõrẽba Moisedeba beãe badara eberãrãba jũma opedadaẽ bẽrã idjia beãeada panada unusia. Maã carea nãwã jarasia: Jũmarã Boroba nãwã jara ba: “Ewari aba mã israelerã ume, Judadebemarã ume bida beãe djiwidida ba.

⁹ Maã beãe djiwidira bãrã drõã naẽnabemarã ume beãe bada quĩrãca baãa. Bãrã drõã naẽnabemarã ume beãe basia Egiptodeba quĩrãcuita waga edra eneside.†

* **8:5** Exodo 25:40. † **8:9** Quĩrãcuita waga edra eneside. Griego beãeada ba ba: “Jawa jidapeda edra eneside.”

Barib_{ΛΓ} wārāda ĩjāpedaē bērā m_Λa ādjirāra igarasia.” Māwā jara b_Λa jūmarā Boroba.

¹⁰ Idjaba jūmarā Boroba nāwā jara b_Λa: “Nocoarebema ewaride m_Λa beēa djiwidida israelerā ume nāwā b_Λya:

m_Λ leyra ādjirā crīchade, ādjirā sode bida b_Λya.

M_Λra ādjirā Ācōrē baya, idjaba ādjirāra m_Λ puru baya.

¹¹ Ma_Λne jūmarāba m_Λra cawa panania. Dji edaara bēaba, dji dromarā bida cawa panania.

Ma_Λ bērā ni ababā idji druadebemarāa, idji ēberārāa bida waa jaradiadaēa m_Λ jūmarā Boroda cawadamārēa.

¹² Ādjirāba biē opeadara m_Λa jūma quīrādoaya. Ādjirāba cadjirua opeadara m_Λa waa crīcha baēa.”[‡]

¹³ Ācōrēba beēa djiwidī b_Λyada aside cawabisia idjia naārā beēa b_Λdara dji drōāda. Dji drōā bērā dārāēne āyā b_Λya. §

9

Ācōrē de na_Λ ējūānebema idjaba bajānebema

¹ Ācōrē israelerā ume naārā beēa b_Λside jarasia idji wua deda na_Λ ējūāne odida pan_Λda, ma_Λ dede sāwā odida pan_Λ sīda.

² Ma_Λ de odapeda dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea b_Λ dejā” abadjidāa. Ma_Λ dejāne ĩbīrāda, mesa sīda b_Λsia. Pa_Λ Ācōrē quīrāpita b_Λda sīda b_Λsia.

³ Dji edaara b_Λ dejāne wuaba eat_Λ jira b_Λsia. Ma_Λg_Λ dejāra “Ācōrē itea biara b_Λ dejā” abadjidāa.

⁴ Quera bá diabadada mama b_Λsia. Ma_Λra oroba jūma b_Λrā b_Λsia. Ācōrē baurude sīda b_Λsia. Ma_Λ sīda oroba jūma b_Λrā b_Λsia. Epedeco jūgurua oro odada manāba bira b_Λda ma_Λ baurude de eda b_Λsia.* Aaro_Λ bacuru tununa sīda eda b_Λsia.† Ācōrēba diada ley mōgara pewedeade b_Λda sīda eda b_Λsia.‡

⁵ Baurude _Λr_Λ bajānebema nezoca quīrāca i bara pan_Λda umé panasīdaa. Ādji iba dji baurude _Λr_Λ cob_Λra jūātr_Λ eropanasīdaa. § Ādji pan_Λmaa Ācōrē quīrāwārēa dorrodorroadā zebadjia. Ma_Λ baurude _Λr_Λ cob_Λmaa sacerdotēba oa jīāpob_Λr_Λde Ācōrēba ēberārāba cadjirua opeadara quīrādoabadjia. Ma_Λg_Λdebemada ara nawena daiba na_Λ cartade jūma jaradiadaēa.

⁶ Jūma ma_Λg_Λ pārpēdadacarea sacerdoterāra ewariza dji nocoarebema dejāne eda wābadjidāa ādjia Ācōrē itea odida pan_Λra jūma odi carea.

⁷ Barib_Λr_Λ dji edaara b_Λ dejāne ababe sacerdote dji dromadr_Λ poaza b_Λrima aba eda wābadjia. Eda wāb_Λr_Λde idjia cadjirua oēa carea idjaba ēberārāba adua pan_Λneba cadjirua opeadā carea bida animarā oada Ācōrē quīrāpita jīāpoi carea edebadjia.*

⁸ Ma_Λneba Ācōrē Jaureba cawabi b_Λsia ēberārāra waēi Ācōrē de bajāne b_Λde poya eda wānaēda. Sacerdoterāba waēi Ācōrē de na_Λ ējūāne b_Λde ne odida pan_Λmisa māwā b_Λsia.

⁹ Na_Λ ewaride jūma ma_Λg_Λba cawabi b_Λa Ācōrēa ne dia pan_Λneba idjaba animarā babue dia pan_Λneba bida dji māwā o bea crīchara poya jipa b_Λēda.

¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyba ababe cawabisia cārēda codida pan_Λda, cārēda dodida pan_Λda, idjaba Ācōrēba s_Λg_Λbi b_Λra sāwā s_Λg_Λdeida pan_Λda. Jūma ma_Λg_Λra na_Λ djarade obadjidāa aba Ācōrēba jūma quīrā awara ob_Λr_Λdaa.

‡ 8:12 Jeremia 31:31-34. § 8:13 *Dārāēne āyā b_Λya*. Griego beēade b_Λ b_Λa: “Dārāēne nēbaya.” * 9:4 Exodo 16:33. † 9:4 Numero 17:1-10. ‡ 9:4 Exodo 25:16. § 9:5 Exodo 25:17-22. * 9:7 Levitico 16:1-34.

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} Critora zesia dadjirã Sacerdote dji Droma bai carea. Jũma ne bia naã ewaride _Λda idjia dadjirã dia _ΛΛa.† Idjira Æcõrẽ de bajãne _Λde dadjirã carea ne o _ΛΛa. Maã dera dji araa. Æcõrẽ de naã ejũãne _Λ cãyãbara biara _ΛΛa. Ëberãba odaãa; naã ejũãnebemaãa.

¹² Critora Æcõrẽ de bajãne _Λde dji edaara _Λ dejãne _Λarima aba eda wãsia. Maã dejãra “Æcõrẽ itea biara _Λ dejã” abadaa. Wãside chiwatu oada, paca zaque oa sida Æcõrẽ quĩrãpita jĩãpoi carea edeẽ basia. Æteb_{ΛΓΛ} ara idji oada edesia. _Λarima aba mãwã odaba dadjirãra êdr_Λ _Λsia ewariza bedea neẽ beadamãrẽã.

¹³ Sacerdoteba paca dji umaquĩrã oada, chiwatu oada, paca zaque wẽrã babue diada pora sida Ëberãrã _Λã jĩãpobaria. Maãba Ëberãrã Æcõrẽ quĩrãpita biẽ beadara naã djarade bia _Λbaria.

¹⁴ Mãwã baib_{ΛΓΛ}, ¿Crito oaba dadjirãra biara _Λãca? Critora cadjirua neẽ basia. Æcõrẽ Jaure beucaba carebaãa bẽrã ara idjida idu beabisia animarã Æcõrẽa babue diab_{ΛΓΛ} quĩrãca. Cadjirua o pan_Λ carea dadjirãra beudida panasidaa. Barib_{ΛΓΛ} Critoba ara idjida idu beabida bẽrã dadjirãba cadjirua opeãdara Æcõrẽba quĩrãdoapeãa dadjirã crĩchara jipa _Λsia. Mãwã Æcõrẽ zocai _Λra dadjirãba poya jĩãnia.

¹⁵ Æcõrẽba naãrã bedea _Λdebeba panasidade Ëberãrãba cadjiruada obad-jidaa. Barib_{ΛΓΛ} Critodr_Λ beusia ãdjia cadjirua obadadebemada êdr_Λ _Λi carea. Critora beuda bẽrã idjideba Æcõrẽba bedea djiwidida _Λsia. Mãwã Æcõrẽba ne jũma bia jõca diai jaraãara idjia trãnarãba Critodeba poya edadia.

¹⁶ Naã quĩrãca _ΛΛa: Ëberãba cartade _Λbaria idji beudacarea caiba idjia ero_Λra edaida. Barib_{ΛΓΛ} dji edaida _Λba dji bedea _Λdara wãrãda beusida ac_Λbiẽb_{ΛΓΛ}, poya edaãa.

¹⁷ Dji bedea _Λda wadi zocai _Λmisa dji edaida _Λba mã cartade _Λ _Λra poya edaãa. Ababe beudacareab_{ΛΓΛ} poya edaya.

¹⁸ Ara mã quĩrãca Æcõrẽba israelerã ume naãrã bedea _Λsie animarã oada erozoasia. Maãba cawabisia ãdjirãba mã bedea _Λdara jã odida panasidada.

¹⁹ Mãra nãwã basia: Æcõrẽba diada leyra Moiseba naãrã Ëberãrã jũma jarasia. Maãbe paca zaque oada, chiwatu oa sida baidoãa puerasia. Hisopo bacuru j_Λwatede oveja cara purea odada jãpeãa oade beguea edasia. Mã oaba idjia Æcõrẽba diada ley cartara, Ëberãrã sida jĩãposia.

²⁰ Jĩãpob_{ΛΓΛ}de nãwã jarasia: “Naã oaba jara _Λ Æcõrẽ bãrã ume bedea _Λdara jũma jã odida pan_Λda.”‡

²¹ Ara mã quĩrãca Moiseba Æcõrẽ wua dera, jũma mã dede eda bea sida oaba jĩãposia.

²² Wãrãda Æcõrẽba Moisea diada leyba jara _Λ berara ne jũmada oaba jĩãpoida _Λda Æcõrẽ quĩrãpita bia _Λmãrẽã. Oada erozoaẽb_{ΛΓΛ} dadjia cadjirua opeãdara Æcõrẽba quĩrãdoãa.

Crito oaba dadjia cadjirua odara jũma s_Λg_Λbaria

²³ Æcõrẽ wua dera, mã dede eda bea sida Æcõrẽ de bajãne _Λ zaca basia. Jũma mãg_Λra animarã oaba jĩãpoida basia Æcõrẽ quĩrãpita bia _Λmãrẽã. Barib_{ΛΓΛ} Æcõrẽ de bajãne _Λra, mã dede eda bea sida animarã oa cãyãbara oa biara _Λba jĩãpoida basia.

† 9:11 *Jũma ne bia naã ewaride _Λda.* Griego bedeaãe _Λcaãã cartade _Λ _ΛΛa: “Jũma ne bia zeida _Λda.”

‡ 9:20 Exodo 24:8.

- 15 Ācōrē Jaure biḁa abarida dadjirāa cawabi ḁΛa. Naārā jarasia:
- 16 Jūmarā Boro Ācōrēba nāwā jara ḁΛa: “Nocoarebema ewaride mΛa bedea djiwidida israelerā ume nāwā ḁΛya: mΛ leyra ādjirā crīchade, ādjirā soḁe biḁa ḁΛya.”‡
- 17 Maļare nāwā jarasia:
Ādjirāba biē opeḁadara mΛa jūma quīrādoaya. Ādjirāba cadjirua opeḁadara mΛa waa crīcha baēa. §
- 18 Critodeba Ācōrēba dadjirā cadjiruara jūma quīrādoada bērā, waa dadjirā cadjirua carea idjia ne diadiē panΛa.

Jesucritodeba dadjirāra Ācōrē caita poya wānia

19 Maļ bērā djabarā, Ācōrē itea biara ḁΛ dejāne eḁa wāḁΛda quīrāca naļ ewaride Jesucrito oḁḁeba dadjirāra Ācōrē caita ne wayaa neē wānida panΛa.

20 Maļ dejāne wua eatΛ jira ḁΛ cōāḁΛrΛ quīrāca Jesucritoba idji beuḁadeba o djiwidida jarisia dadjirā Ācōrē caita poya wānamārēā. Maļ ode wāḁΛrΛara ewariza Ācōrē ume zocai baya.

21 Dadjirāba Sacerdote dji Dromada bajāne eropanΛa. Idjia Ācōrē ēberārāra jūma carebabaria.

22 Maļ bērā Ācōrē caita wānadrΛ. Critoba dadjirā crīcha cadjirua ḁadada jipa ḁΛsia dadjirā so idji oaba jīāpobΛrΛ quīrāca. Ācōrē quīrāpita bia ḁΛsia dadjirā cacuara baido pāpārā quiruba sΛgΛḁa quīrāca. Maļ bērā crīcha aba panΛneba idjaba wārāda iĵā panΛneba Ācōrē caita wānida panΛa.

23 Ācōrēra bedea aba ḁΛ bērā dadjirāba jļā panΛra idjaba maļnebema jūmarāa jara panΛ siḁa ni maārī biḁa quenabaridiē panΛa.

24 JΛrΛḁida panΛa sāwā dji carebaḁida biara dji quīrāni carea idjaba ne biada oḁi carea.

25 Ābaa dji jΛrebadara idu ḁΛḁiē panΛa ḁcΛrΛba idu ḁΛbada quīrāca. ĀtebΛrΛ dji carebaḁida panΛa biara iĵāni carea. Dadjirā Boro Ācōrēba cawa oi ewarira dārāēne zeida cawa panΛ bērā biara māwā oḁida panΛa.

26 Wārā bedea cawapeḁadacarea ara dadjiareba cadjiruada o pananibΛrΛ, waa neēa Ācōrēa diaḁi carea maļ cadjiruara quīrādoamārēā.

27 Māwā o ḁΛba ababe ne wayaḁdeba jļāida ḁΛa Ācōrēba cawa omārēā. Maļ ewaride Ācōrēba jūma idji ume dji quīrūra tΛḁΛ uruga nūmΛne ḁatabueya ewariza bá nūmamārēā.

28 Naēna abaΛba Ācōrēba Moisea diada leyda igarasira, maļne ēberā uméba wa ūbeaba jarasidara wārāda māwā ḁΛda, idjira abeḁa quīrā djuburia neē beabadjidaa.*

29 Maļba ḁsāwā crīcha panΛ? ḁĀcōrēba idji Warra igarabadara wetara cawa oēca? Ācōrēba idji Warra oḁḁeba bedea djiwidida ḁΛsia dadjirāra idji itea bia ḁΛi carea. Māwāra Ācōrē Warra oa erozoada siriē ḁΛda crīchabadara ḁidjia wetara cawa oēca? Maļ awara Ācōrē Jaureba idji biḁeḁa dadjirāra careba ḁΛa. Māwāra Ācōrē Jaure biē jarabadara ḁidjia wetara cawa oēca?

30 Dadjirāba cawa panΛa Ācōrēba nāwā jarasida: “MāabΛrΛ cawa oya. Jūmarāa diaya ādjirāba opeḁada quīrāca.”† Idjaba nāwā jarasia: “Jūmarā Boro Ācōrēba idji ēberārāra cawa oya.”‡

31 Ācōrē zocai ḁΛba dadjida cawa oibΛrΛ wārāda bio minijīchia ḁΛa.

‡ 10:16 Jeremia 31:33. § 10:17 Jeremia 31:34. * 10:28 Deuteronomio 17:2-6. † 10:30 Deuteronomio 32:35. ‡ 10:30 Deuteronomio 32:36.

11 Abrahaλra drōāda basia. Idji quima Sarara warra toca basía. Baribλraλ Abrahaλba ijāsia Ācōrēba idjía warrara unubida. Ācōrēba diai jaradara ijāna bēra warrada unusia.*

12 Māwā Abrahaλra beuyama badamīna idjideba ēberārāra zocārā yōsidaa chīdau zocārā λ quīrāca, pusa ībλ poya juachaiē λ quīrāca.

13 Jūma nama trλ odjapedadara Ācōrē ijā panλda beusidaa. Māwāmīna Ācōrēba diai jaradara ādjirāba naλ ējūāne edadaē basía. Baribλraλ cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida.† Maλ carea λsridasidaa idjaba ebuda jarasidaa naλ ējūāne ādjirāra drua āibemarāda, djārā druade pλrrλa beada.

14 Māwā jara panλneba ebuda cawabisidaa ādji drua arada edadi carea jλā panλda.

15 Ādji ēdrλpedada druada jēda crīchapedadabara poya jēda wānida panacasidaa.

16 Baribλraλ drua biara λ bajāne λda quīrīā panasidaa. Maλ carea Ācōrēra peracaa idjira ādjirā Ācōrē abλdade. Idjia puruda ādjirā itea bajāne o erobλa.

17-18 Abrahaλba wārāda ijā λ cawaya Ācōrēba jarasia idji warrada babue diamārēā. Abrahaλba Ācōrēra ijā bada bēra idji warra Isara babue diade wāsia. Baribλraλ maλ naēna Ācōrēba idjía nāwā jaradoasia: “λ warra Isadeba λ warrarāra zocārā yōnia.”‡ Ācōrēba māwā jaradamīna Abrahaλba idji warra ababe quiruda babue diai carea basia.

19 Abrahaλba crīchasia idji warra Isa beadacarea Ācōrēba idjira poya λrēbabida. Wārāda Ācōrēba Isa λrēbabibλraλ quīrāca idu beabiē basía. Māwā Abrahaλba Isara zocai erobesia.§

20 Isaba Ācōrēda ijā bada bēra idji warra Jacobora, Esaú sida bia jarasia Ācōrēba nocoarebema ewaride carebamārēā.*

21 Jacobo beuyama baside Ācōrēda ijā bada bēra idjia Jose warrarāra aba aba bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Maλbe idji bardonane jida nūmλba Ācōrēba bia bedeasia.†

22 Jose beuyama baside Ācōrēda ijā bada bēra israelerāra Egipto druadeba ēdrλdiada asia. Ēdrλbλdade idji λλwλraλra Canaaλ druadaa joude ededaduada asia.‡

23 Moise tosida ewaride Egiptodebema boroba israelerā warra umaquīrā zaquerāda jūma quenabisia. Baribλraλ Moise djibarirāba Ācōrēda ijā panana bēra dji boroba jaradara wayadaē basía. Moise todacarea unusidaa idjira warra quīrāwārēā λda. Maλ bēra dji boroba bearāmārēā jedeco ūbea mērā eropanasidaa.§

24 Moiseba Ācōrēda ijā bada bēra drōā badacarea quīrīāé basia ēberārāba idjira Egiptodebema boro cau warraada adida.*

25 Idjimaarā cadjirua o λdeba warrewarrea λsrida bai cāyābara biara basia Ācōrē ēberārā ume ābaa bia mīga baida.

26 Ācōrēba ēdrλ edabari diai jaradara wārāda zeida ijāna bēra, idjia crīchasia Egiptodebema ne biada erobai cāyābara biara λda bia mīga baida.† Ācōrēba

* **11:11** Griego bedeade maλ versícolora ebuda λāēa. Nāwā traducida λλa: “Abrahaλ quima Sara biāda Ācōrēra ijāna bēra biogoesia, warra tocamīna idjaba djorada λmīna. Ācōrēba diai jaradara wārāda diaida ijāna bēra warra tosia.” † **11:13** Cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida. Griego bedeade λ λλa: “Maλgλra tλmλba unusidaa.” ‡ **11:17-18** Genesi 21:12. § **11:19** Genesi 22:1-14.

* **11:20** Genesi 27:27-29; 39-40. † **11:21** Genesi 48:1-20. ‡ **11:22** Genesi 50:24-25. § **11:23** Exodo 1:22deba aba 2:2daa. * **11:24** Exodo 2:10-12. † **11:26** Ācōrēba ēdrλ edabari diai jarada. Griego bedeade λ λλa: “Crito.”

nocoarebema ewaride diai jarađada biara eda quĩrĩana bẽrã mãwã crĩcha basia.

²⁷ Moiseba Ācõrẽda ĩjã bada bẽrã Egiptodebema boro quĩrũbi wayaẽ ědrasia. Ācõrẽ ununacara unu ʘ quĩrãca idjia ĩjã ʘara igaraẽ basia.

²⁸ Moiseba Ācõrẽda ĩjã bada bẽrã israelerã Egiptodeba ědradi ewarida obisia.‡ Maĩne deza dji eda wãbada icawa oada jĩãpobisia dji beabariba ãdji umaquĩrã warra dji nabemarãda bearãmãrẽã. §

²⁹ Ācõrẽda ĩjã panana bẽrã israelerãra Ācõrẽba Pusa Purru ěsi ewada ode põãsa chãsidaa. Baribara Egiptodebemarã abari ode chãbadađe jũma nãbara quinisidaa.*

³⁰ Ācõrẽda ĩjã panana bẽrã israelerãra siete ewari Jerico puru auđu parragabadađe maĩ puru auđu jũrã ca ʘara jũma todogozoasia.†

³¹ Israelerã umeba Jerico puru sãwã ʘ cawaya acade wãsidade wẽrã auđu Rahãba Ācõrẽda ĩjã bada bẽrã ãdjira bia edasia. Maĩ carea israelerãba Ācõrẽ ĩjãẽ beara jũma quenasidade idjira beadaẽ basia.‡

³² ¿Ācõrẽ ĩjã beadađebemada mãa cãrẽda wadi jarai? Sansoĩnebemada, Gedeoĩnebemada, Baracodebemada, Jeptedebemada, Davidebemada, Samueldebemada, Ācõrẽneba bedeabadarãnebema sida bedeai carea ewariba araẽa.

³³ Ācõrẽda ĩjã panana bẽrã ʘcãra ddua beara poyasidaa, ʘcãra ãdji druara jipa erobeasia, idjaba ʘcãra naĩ ějũãne Ācõrẽba diai jarađara edasidaa. Ācõrẽda ĩjã panana bẽrã ʘcãra Ācõrẽba imamaa idu cobie basia.

³⁴ Ācõrẽda ĩjã panana bẽrã ʘcãra taba uruga nũmaba baẽ basia, ʘcãra necoba beadiđebemada ědrasidaa, ʘcãra cacua ʘbaẽ beadada cacua ʘbasidaa idjaba mẽsrã beasia dji quĩrũ ume djõni carea. Maĩba ãdji dji quĩrũra poyasidaa.

³⁵ ʘcãra wẽrãrãba Ācõrẽda ĩjã panana bẽrã ãdji ěberãrã beupedađara ʘrẽbasidaa. Baribara ʘcãra Ācõrẽ ĩjã panã carea ěberãrãba bio puodapeđa beasidaa. Ācõrẽda igarađibara ědra ʘadiada asidade igarađaẽ basia. Ātebara idu beabisidaa ʘrẽbadapeđa zocai bai biara ʘada edadi carea.

³⁶ ʘcãra Ācõrẽ ĩjã panã carea ěberãrãba ipida bie jarasidaa, soaba usidaa, idjaba carenaba jãnapeda preso ʘasidaa.

³⁷ ʘcãra mõgaraba tabari beasidaa. ʘcãra ěsidra ʘalã arrasidaa. ʘcãra necoba beasidaa. ʘcãra de neẽ bea bẽrã parra wãsidaa. Maĩne ãdjia jãni carea neẽ beada bẽrã oveja e odada, chiwatu e oda sida jãbadjidaa. Ādjirãra abeda ne neẽ beasia. ěberãrãba ãdjirãra bia mĩga eropanabadjidaa idjaba bie obadjidaa.

³⁸ Maĩ ěberãrãra Ācõrẽ quĩrãpita dji biara beasia. Maĩ bẽrã naĩ ějũãne beadiẽ panasidaa. Ādjirãra de neẽ bea bẽrã ějũã põãsa ewaraga ʘade, eyade bida parra nĩbadjidaa. Eya uriade, egoro uriade bida panabadjidaa.

³⁹ Jũma maĩ ěberãrãba Ācõrẽra ĩjã panana bẽrã Ācõrẽba ãdjirãra bia unusia. Mãwãmĩna idjia diai jarađara naĩ ějũãne edadaẽ basia.

⁴⁰ Ācõrẽba dadjirã itea ne biara ʘada eroʘa bẽrã quĩrĩasia ãdjirãra dadjirã ume ne jũmane bia pananida.

‡ 11:28 Egiptodeba ědradi ewarida. Cãpũrĩã bedeade ʘ ʘa “Pascua.” § 11:28 Exodo 12:21-30.

* 11:29 Exodo 14:21-31. † 11:30 Josue 6:1-21. ‡ 11:31 Josue 2:1-21; 6:22-25.

12

Jesucritoda crīcha pananadua

¹ Maļ ēberārā zocārāba unubisidaa Ācōrēra wārāda ījāsida. Maļda cawa pan_Λ bērā dadjirā bida ara maļ quīrāca ījā pananida pan_Λ. Dadjirāa idu ījābicara, cadjiruaba dadjirā b_Λrā edabari sīda āyā b_Λdapeḁa jūma droa pan_Λneba nocōḁa wānadr_Λ dadjirā jūēnida pan_Λmaa.

² Jesudr_Λ biara crīchaḁida pan_Λ. Idjiab_Λr_Λ carebasia dadjirāba naārā ījānamārēā idjaba carebabaria ewariza ījā pananamārēā. Crīchaḁadua sāvā idjira crude bia mīgasida. Maļ carea peraida b_Λḁamīna peraē basīa. Idjia cawasia māwānacarea bio b_Λsriḁa baida. Idira Ācōrē bugue biya quiru j_Λwa araare chūm_Λaa.

³ Bio crīchaḁadua ēberā cadjiruarāba Jesu biē osidaḁe sāvā droasida. Māwā bārāra sēnaēa idjaba bārāba ījā pan_Λra igaraḁida crīchaḁaēa.

⁴ Bārāra cadjirua ume djo pan_Λaa. Barib_Λr_Λ waḁibida bārāra beaḁaē pan_Λaa Jesu beapeḁada quīrāca.*

⁵ Biara ījānamārēā Ācōrē Beḁeade b_Λ b_Λra ŷbārāba quīrādoasida? Idji warrarāa nāvā jarasia:

M_Λ warra, Jūmarā Boroba quēāb_Λr_Λḁe sopuarādua. Jipa omārēā quēāb_Λr_Λḁe biē crīcharādua.

⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba quīrā b_Λ ēberārā quēābaria jipa oḁamārēā.

Idji warrarā beaḁamārēā edadarāba cadjirua osidara idjia ubaria.†

⁷ Bārā bia mīga pan_Λra droaḁadua Ācōrēba maḷg_Λḁeba jipa obi b_Λ bērā. Bārāra idji warrarā bērā, Ācōrēba māwā idu bia mīgabi b_Λaa cawa jipa oḁamārēā. ŷWarraba jipa omārēā dji zezaba quēācaca?

⁸ Ācōrēba idji warrarāra jūma quēābaria jipa oḁamārēā. Māwā oēb_Λr_Λ, bārāra idji warrarā araēa.

⁹ Dadjirāba naļ djarade zezada eropanasidaa. Ādjirāba dadjirāra quēābadjidaa jipa oḁamārēā. Maļ carea ādjirāra wayabadjidaa. Maļba ŷewariza zocai beaḁi carea dadjirā Zeza bajānebemara biara wayadiē pan_Λca?

¹⁰ Dadjirā zeza naļ ējūāne zocai panasidaḁe dadjirāra quēābadjidaa jipa oḁamārēā ara ādjia crīcha panana quīrāca. Barib_Λr_Λ Ācōrēba māwā obaria idji quīrāca cadjirua neē bia beaḁamārēā.

¹¹ Jipa oḁamārēā quēāb_Λḁadaḁe dadjirāra b_Λsriḁadacaa āteb_Λr_Λ sopuabadaa. Barib_Λr_Λ tēa b_Λḁacarea dji ījāpeḁadaba jipa obadaa idjaba necai beabadaa.

Ācōrēra ījā pananadua

¹² Maļ carea sē pan_Λmīna bārā j_Λwa norrabari beaḁa, bārā chīrāboro ureurea bea sīda wayacusa b_Λabib_Λda quīrāca biara ījā pananadua.

¹³ O jipa b_Λḁe nībaḁadua. Māwā dji sē pan_Λra āi wānaēa āteb_Λr_Λ biara ījā panania.‡

¹⁴ Jūmarā ume necai beaḁadua. Idjaba Ācōrē itea bia beaḁadua. Ācōrē itea bia beaēba idjira poya ununaēa.

¹⁵ Quīrācuīta beaḁadua Ācōrēba idji biadeba careba b_Λra ni aba_Λba igararānamārēā. Idjaba quīrācuīta beaḁadua bārā tāēna ni aba_Λda ne carra asea quīrāca bearānamārēā. Maļba djabarāa biē crīchabipeḁa ārībaria.

¹⁶ Quīrācuīta beaḁadua bārā tāēna ni aba_Λda auḁua nībarānamārēā ni Esaú quīrāca Ācōrēnebemada crīchaḁaē bearānamārēā. Esaúra warra iwina bērā

* **12:4** Bārāra beaḁaē pan_Λaa Jesu beapeḁada quīrāca. Griego beḁeade nāvā b_Λ b_Λaa: “Wadibida bārā oara erozoaē b_Λaa.” † **12:6** Proverbio 3:11-12. ‡ **12:13** Griego beḁeade nāvā b_Λ b_Λaa: “O jipa b_Λḁe nībaḁadua dji jīrū biē beara āi t_Λgarānamārēā āteb_Λr_Λ ādji jīrūra biadamarēā.”

dji zezaba erob_Λdebemada waib_Λara edaida basia. Māwāmīna idji djababa barima aba ne cobidabari idjia edaida badara jūma idji djabaa diasia. §

¹⁷ Bārāba cawa pan_{ΛΛ} māwānacarea Esaúba quírīā basida dji zezaba idjira bia jaraida Ācōrēba carebamārēā. Māwāmīna dji zezaba idjira igarasia. Esaúra jīānamīna idjia naārā odara poya bia b_Λē basía.*

¹⁸ Bārā Ācōrēmaa zepedadara israelerā zepedada quírāca b_Λēā. Israelerāra Sinai eyadaa wāsidaa. Ma_Λ eyara ādji dauba unusidaa. † Ma_Λne eyara uruga nūmasia, ewarira pāisosoa nūmesia, idjaba nāūrāda minijīchia pua nūmesia.

¹⁹ Ādjirāba cachiru jīguara, Ācōrēba jīgua bedēab_{ΛΛΛ} sida ūrīsidaa. Ma_Λ ūrīsidade ne wayaaba bedea djuburiasidaa Ācōrēra waa bedearāmārēā.

²⁰ Bio ne wayasidaa Ācōrēba nāwā jarada bērā: “Baridua ēberāda, animarā sida na_Λ eya caita zeib_{ΛΛΛ}, mōgaraba tabari beadida pan_{ΛΛ} wa chaba dr_Λ beadida pan_{ΛΛ}.” ‡

²¹ Israelerāba unu pan_{ΛΛ}ra bio minijīchia b_Λ bērā Moiseba nāwā jarasia: “M_Λra ne wayaaba ure nūm_{ΛΛ}.” §

²² Barib_{ΛΛΛ} bārāra Ācōrēmaa zesidade bajānebema Sio_Λ eyadaa, bajānebema Jerusale_Λnaa zesidaa. Ma_Λ purura Ācōrē zocai b_Λdeā. Mama bajānebema nezocarāda mil zocārā ābaa b_Λsrida dji j_Λre duan_{ΛΛ}.

²³ Bārāra Ācōrē warrarā dji j_Λre duan_{ΛΛ}maa zesidaa. Ācōrēmaarā jūmarāda warra iwinaa. Bajānebema bērā ādji tr_Λra mama b_Λ b_Λā. Bārāra jūmarā Cawa Obari Ācōrēmaa zesidaa. Ēberārā jipa bea Ācōrēba bia b_Λdamāa zesidaa.

²⁴ Bārāra Jesumaa zesidaa. Idjideba Ācōrēra ēberārā ume bedea djiwidida b_Λsia. Bārāra idji oa jīāpodamaa zesidaa. Jesu oa erozoadaba cawabi b_Λra Abel oa erozoadaba cawabi b_Λ cāyābara biara b_Λā. Jesu oa erozoadaba cawabi b_Λā Ācōrēba cadjiruara s_Λg_Λbarida. Barib_{ΛΛΛ} Abel oa erozoadaba cawabi b_Λā Ācōrēba cadjiruara cawa obarida.*

²⁵ Ma_Λ carea quírācuīta beadadua Ācōrēba jara b_Λra igarada amaaba. Idjia Sinai eyade jarada igarapedadara cawa oside ēdr_Λdaē basía. Ma_Λ bērā idjia bajāneba dadjirā sođe jara b_Λda igaradib_{ΛΛΛ} zēdr_Λdaēca? Ēdr_Λdaēā.

²⁶ Sinai eyade Ācōrē bedeaside de uremiada wāsia. Barib_{ΛΛΛ} na_Λ ewaride idjia nāwā jara b_Λā:

Wayacusa m_Λā de uremiara wābiya. Ma_Λne ababe na_Λ ējūāda urebiēā, āteb_{ΛΛΛ} bajā sida urebiya. †

²⁷ Wayacusa urebiyada aside Ācōrēba cawabisia ne jūma idjia ocuadara urepeda jōbida. Ma_Λne ababe jōcadr_Λ beya. ‡

²⁸ Dadjirāra Ācōrē puru jōcade panani bērā idjia bia b_Λada adida pan_{ΛΛ}. Bio waya pan_Λneba idjia bia bedeadida pan_{ΛΛ} idjia quírīā b_Λ quírāca.

²⁹ Māwā wayadida pan_{ΛΛ} dadji Ācōrēba idji jīāé beara cawa oi bērā tab_Λ uruaba jūma bábari quírāca.

13

Djabarāra sāwā nībadida pan_{ΛΛ}

¹ Bārāra djabarā bērā abarica dji quírīā beadadua.

§ **12:16** Genesi 25:27-34. * **12:17** Genesi 27:1-41. † **12:18** Eyara ādji dauba unusidaa. Griego bedeadē nāwā b_Λ b_Λā: “Eya dadjia poya tāida b_Λmaa zesidaa.” ‡ **12:20** Exodo 19:12-13. *Wa chaba dr_Λ beadida pan_{ΛΛ}*. Griego bedeadē *λ_{ΛΛ}* cartade ma_Λra neēā. § **12:21** Deuteronomio 9:19. * **12:24** Genesi 4:10-11. † **12:26** Hageo 2:6. ‡ **12:27** Griego bedeadē nāwā b_Λ b_Λā: “Ne jūma idjia ocuada ureida b_Λra urepeda jōbiya. Ma_Λne ababe ne jūma urecada beya.”

2 Quĩrãdoarãnadua bãrã dede zebΛdara bia edadida panΛda. ΛcΛrΛba cawadaẽne bajãnebema nezocarãda ãdji dede bia edasidaa.

3 Preso beara quĩrãdoarãnadua bãrã sida ãdjirã ume preso panΛ quĩrãca. Ëberãrãba biẽ o panΛneba bia mĩga beara quĩrãdoarãnadua bãrã sida ãdjirã ume bia mĩga panΛ quĩrãca.

4 Jũmarãba ãdji quimara waya beadida panΛa. Æcõrẽba auđuua obadara, daunemabada sida cawa oi bẽrã ababe bãrã quima ume cãinida panΛa.

5 Paratara awua bearãnadua. ÆtebΛrΛ bãdjia erobeaba bΛsrĩda beadadua Æcõrẽba nãwã jaraða bẽrã: “Mãa bΛra ameẽa idjaba igaraẽa.”*

6 Maλ carea dadjirãba ne wayaa neẽ nãwã jaraðida panΛa:

Mλ Boroba mλra careba bΛa. Maλ bẽrã mλra ne wayaẽ bΛa. ¿Ëberãba mλda sãwã biẽ oi?†

7 Bãrã bororãda quĩrãnebadadua. Ædjirãba Æcõrẽ bedeara bãrãa jaradiasidaa. Crĩchadadua sãwã ãdjira nĩbasidada idjaba maλgΛba cãrẽda sãwãsida. Ædjia Crito ïjã panana quĩrãca bãrã biða ïjã pananadua.

8 Jesucritora quĩrã awara bΛcaa. Nuena baða quĩrãca idi biða abarica bΛa, idjaba ewariza mãwã baya.

9 BaribΛrΛ ÆcΛrΛba ne quĩrãtanoa ãĩ jaradiabadaa. Ædjirãa idu cũrũgabirãnadua. Bãrãba co panΛneba wa codaẽ panΛneba Æcõrẽra biara ïjãnaẽa. Maλba ni abΛda carebaca. ÆtebΛrΛ Æcõrẽba idji biadeba careba bΛa bãrãba biara sodeba ïjãnamãrẽa.

10 Dadjirãba Jesuda eropanΛa animarã dadji cadjirua carea babue diapedada quĩrãca. BaribΛrΛ Æcõrẽ dede wadibida ãdji cadjirua carea animarã babue diabadarãba Jesura poya edadaẽa.‡

11 Cadjirua carea sacerdote dji dromaba animarã oara Æcõrẽ itea biara bΛ dejãne eda ïjãpode wãbaria. BaribΛrΛ dji animarãra puru ïjga ededapeða babuebadaa.

12 Ara maλ quĩrãca Jesura puru ïjga bia mĩgasia idji oaba ãberãrãra Æcõrẽ itea bia bΛi carea.

13 Maλ bẽrã puru ïjga Jesumaa wãbΛda quĩrãca idjira ãpẽnida panΛa. Ëberãrãba Jesu biẽ jarapedada quĩrãca dadjirã sida biẽ jarabΛdade droadida panΛa.

14 Naλ ãjũãne dadjirãra puru jõcade panΛẽa, ãtebΛrΛ jãã panΛa bajãnebema puru jõcade panani carea.

15 Maλ carea Jesucritodeba dadjirãba ewariza Æcõrẽa bia bedeadida panΛa. Dadji Æcõrẽ ïjã panΛana a panΛba idjia bia bedeadada animarã babue diabada quĩrãca o panΛa.

16 Quĩrãdoarãnadua bia odi carea idjaba bãrãba eropanΛneba dji careba panani carea. Jũma maλgΛra Æcõrẽba bia unu bΛa animarã babue diabada quĩrãca.

17 Djabarã, bãrã bororãba jara panΛra ïjã odadua. Bãrãra waga panΛ bẽrã ãdji jΛwaeða beadadua. Ædjirãba cawa panΛa Æcõrẽba cawa obΛrΛde jũma ãdjia opedadara idjia ebuda jaraðida. Maλ bẽrã ãdjia jara panΛra ïjã odadua. Mãwã ãdjirãba bΛsrĩda, sopua neẽ jũma odia. Bãrãba ïjã odaẽ panΛneba ãdjirãda sopuabidibΛrΛ, bãrãra poya bia carebadaẽa.

18 Dai carea Æcõrẽa iwididada. Daira ne jũmane jipa nĩba quĩrã panΛa. Cawa panΛa cadjiruara odaẽ panΛda.

* 13:5 Deuteronomio 31:6. † 13:6 Salmo 118:6. ‡ 13:10 Griego bedeadẽ maλ versĩculoda nãwã bΛ bΛa: “Dadjirãba animarã babue diabadada eropanΛa. Æcõrẽ dede ne o panΛba maλnebemada cocara panΛa.”

¹⁹ Mã djuburia, Æcõrẽa iwididua wayacusa isabe bãrãmaa wãbimãrẽã.

²⁰⁻²¹ Dadjirã Boro Jesucitora Oveja Wagabari dji Dromaa. Necai ðai dia-bari Æcõrẽba idjira beu ðadada ãrẽbabisia. Jesucrito oadeba Æcõrẽba ãberãrã ume bedeã ðasia. Mãra ewariza ðaya. Mãa quĩrĩã ðla Æcõrẽba ne jũma biada bãrãa o cawabida idjia quĩrĩã ð quĩrãca poya odamãrẽã. Idjaba quĩrĩã ðla Jesucritodeba idjia dadjirã soðe ne jũma oida idjia quĩrĩã ð quĩrãca beadamãrẽã. Dadjirãba ewariza Jesucritoã bia bedeadida panla. Bia ðla mãwã ðaida.

²² Djabarã, mãã naã carta zaqueda ðasia bãrãba biara ãjãnamãrẽã. Mãã bãrã mãã bãrãa bedeã djuburiaya naã bedeara bia edadamãrẽã.

²³ Cawadadua dadjirã djaba Timoteo preso ðadara ãdrãsida. Idjida isabe mããmaa zeibãrã, bãrã acãde wãbãrãde mãã idjira edeya.

²⁴ Djabarã, bãrã bororã, jũma Æcõrẽ ãberãrãa bida jaradadua mãã quĩrĩã ðla ãdjirãra bia duananida. Djabarã Italia druadebemarãba quĩrĩã panla bãrãra bia duananida.

²⁵ Mãã quĩrĩã ðla Æcõrẽba idji biadeba bãrãra jũma careba ðaida.

SANTIAGO CARTA SANTIAGOBA BΛΔA

Jesu djaba Santiagoba nañ cartada b̄asica b̄a. Mañ Santiagoba nañrã Jesura ñjãé b̄asia (Juañ 7:1-9). Barib̄ar̄a idjira Jesu ñjã b̄earã tãena dji dromada b̄esia. Hecho cartade mañra ebuda b̄a (12:17; 15:12-21; 21:17-19). Santi-
agora Jerusaleñne b̄abadjia. Poa 62de idjira Jesu ñjã b̄a carea beasidaa.

Santiagoba nañ cartara Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza b̄ea itea b̄asia. Λc̄ar̄amaarã mañba jara b̄a djabarã judiorã itea b̄asida. De-
wararãmaarã jara b̄a jũma Jesu ñjã b̄ea itea b̄asida.

Santiagoba nañ cartara b̄asia cawabi carea sãwã nañ ñjũãne nĩbadida pan̄a. 1:1-18de b̄a b̄a Ñcõrẽ necawaada, jũma droa b̄ai sida iwidida pan̄a. Mañare Ñcõrẽ wãrãda ñjã b̄aidebemada b̄a b̄a (1:19deba aba 2:26daa). Mañare b̄a b̄a dadji quĩrãme quĩrãcuitadidebemada idjaba nañ ñjũã awuadiẽ pan̄nebemada (3:1neba aba 5:6daa). Jĩrũare b̄a b̄a dadjia jũma droa pan̄ne djãrã bia odidebemada (5:7-20).

Dji crĩcha dromada 2:8de b̄a b̄a: “Bãrãba Ñcõrẽ leydebema dji dromaara b̄ada wãrãda ñjã o pan̄b̄ar̄a, bia o pan̄a. Ñcõrẽ Bedeade mañ leyba nãwã jara b̄a: djãrãra quĩrĩãdua ara b̄adji quĩrĩã b̄a quĩrãca.”

Bia mĩga b̄ade droa b̄aidebema

¹ M̄ara Santiagoa, Ñcõrẽ nezocaa idjaba dadjirã Boro Jesucrito nezocaa. Nañ cartara b̄ab̄ar̄a Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza b̄ea itea. M̄a quĩrĩã b̄a b̄arãra bia pananida.

² Djabarã, bariduadeba bia mĩga pan̄ne b̄asrida beadadua.

³ Bãrãba cawa pan̄a mãwã bia mĩga pan̄ne Ñcõrẽda ñjã pananib̄ar̄a, biara droa cawadida.

⁴ Mañ b̄erã jũma bia droa pananadua. Mãwã ne jũmane biya, jipa beadia. Ni mañrĩ bida biẽ beadãea.

⁵ Bãrãnebemaba crĩcha cawaada neẽ b̄ab̄ar̄a, Ñcõrẽa iwidida b̄a. Mañne Ñcõrẽba diaya. Idjia iwidisidara quẽãene jũmarãa aduba diabarã.

⁶ Barib̄ar̄a wãrãda ñjã b̄adeba iwidida b̄a. Ni mañrĩ bida crĩchaiẽ b̄a Ñcõrẽba diaẽda. Mãwã crĩcha b̄ara nãũrãba pusa bogozoa ãyã edebari quĩrãca b̄a.

⁷ Mãwã b̄aba crĩchaiẽ b̄a dadjirã Borodeba ne edaida.

⁸ Idjira crĩcha umé b̄a b̄erã abari crĩchade b̄acaa.

⁹ Djaba mĩã djuburi b̄ara b̄asrida b̄aida b̄a Ñcõrẽ quĩrãpita dji droma b̄erã.

¹⁰ Barib̄ar̄a parata bara b̄ara b̄asrida b̄aida b̄a Ñcõrẽba idjira mĩã djuburi unu b̄a b̄erã. Parata bara b̄ara dãrã b̄aẽa nepõnõ dãrã b̄aca quĩrãca.

¹¹ Amãdau odjadacarea j̄w̄ar̄ãba chiruara põpõnozoabarã. Mañbe dji põnõ jurrupeda idji biya quirura jõbarã. Ara mañ quĩrãca ne bara b̄ara ewariza parata edai carea b̄ade beuya.

¹² Abãba bia mĩga b̄ade jũma droa b̄ab̄ar̄a, Ñcõrẽ quĩrãpita bio bia b̄a.* Jũma droadacarea Ñcõrẽba borobari diab̄ar̄a quĩrãca idjira ewariza zocai b̄aya. Ñcõrẽba jũma idji quĩrĩã b̄earã wãrãneba mãwã zocai b̄ayada asia.

¹³ Cadjirua oi crĩcha zeb̄ar̄ade ni abãba jaraiẽ b̄a Ñcõrẽba mañra dia b̄ada. Cadjirua oi crĩchara Ñcõrẽmaa zeca b̄erã idjia ni abãba mañra diacaa.

* **1:12** *Bia mĩga b̄ade.* Griego bedeade mañba idjaba jara b̄a: “Cadjirua oi crĩcha zeb̄ar̄ade.”

14 ĀtebΛΓΛ cadjirua oi crīchara zebaria ara dadjia māwā o quīrīā bΛ bērā.

15 Cadjirua oi crīchara zepeda maīda o bebaria. Māwā o beda bērā beudacarea Ācōrēnebemada ewariza jīga baya.

16 Djabarā, ara bāduba cūrūgarānada.

17 Λtaareba dadjirā Zeza Ācōrēba ne jūma bio biya quedeadrΛ dadjirā diabaria. IdjiabΛΓΛ ne jūma bajāne uruabadara ocuasīa. Maīra ewariza abarica uruadacaa. BaribΛΓΛ Ācōrēra quīrā awara bācaa idjaba quīrā awara ocaa.

18 Idjia quīrīāna bērā idji wārā bedeadeba dadjirāra zocai bΛsīa. Māwā néudebema naārā ewada idjīa diada quīrāca dadjirāra jūma idjia ođadebemada idji itea biara panΛa.

19 Maī bērā djabarā, jūmarāba quīrācuīta ūrīni carea beadida panΛa, quīrācuīta bedeadida panΛa, idjaba baridua carea isabe quīrūniē panΛa.

20 Dadji quīrūbΛdade Ācōrēba jīpa obi bΛra ođacaa.

21 Maī bērā ne jūma cadjiruara, ne jūma jīpaē bΛ sīda igaradada. Maībe Ācōrēba idji bedea bārā sode bΛdada crīcha biadeba ījānada. Ara maī bedebaba bārāra Ācōrēba cawa oidebemada poya ēdrΛ edaya.

22 Ācōrē bedeara ījā o pananada. Ababe ūrībadada beārānada. Māwā beadibΛΓΛ, ara bāduba cūrūga beadīa.

23 Ācōrē bedea ūrī bΛba ījā oēbΛΓΛ, ēberāba quīrā acΛbadade idji quīrā acΛbΛΓΛ quīrāca bΛa.

24 AcΛbΛΓΛde idjira sāwā bΛda unubarimīna, āyā wāsira abeda quīrādoabaria.

25 BaribΛΓΛ bariduaba Ācōrē bedeadā ūrīpeda quīrādoabΛΓΛ, bio bia baya. Maī bedea jīpa bΛ dadji ēdrΛ bΛbarīda ewariza quīrācuīta crīchapeda ījā o baibΛΓΛ, idjia o bΛdeba bio bia baya.

26 AbaΛba Ācōrēda ījā bΛda crīcha bΛbΛΓΛ, baribΛΓΛ idji quīrāmeda quīrācuīta wagaēbΛΓΛ, ara idjiduba cūrūga bΛa. Wārāda ījāé bΛa.

27 Wārāda ījā bΛba nāwā oīda bΛa dadji Zeza Ācōrēba idjia o bΛra bia unumārēā idjaba jīpa unumārēā: jērāmārāda, pēdra wērārā sīda bia mīga panΛne carebaida bΛa, idjaba naī ējūāne bea cadjiruada oīē bΛa.

2

Ni abaΛ ume quīrā awara ođīē panΛ

1 Djabarā, bārāba dadjirā Boro biya quīru Jesucritoda ījā panΛ bērā ni abaΛ ume quīrā awara orānada.

2 Āībērā ewari aba bārā ābaa dji jΛre panΛne ēberāba jΛwade oro oda jΛ bΛda, djio nēbΛa jΛ bΛda eđa zeisicada. Maīne idjaba ēberā ne neē bΛba djio sore jΛ bΛda eđa zeisicada.

3-4 Bārāba bio djio nūmada bia ununapeda idjīa nama biara bΛma chūmeduada adibΛΓΛ, maīne dji ne neē quīrūa jāma āta nūmeduada adibΛΓΛ, wa nama mī jīrū caita egode chūmeduada adibΛΓΛ, ¿ara bārā tāēna quīrā awara o panΛēca? ¿Crīcha biē bΛdeba māwā o panΛēca?

5 Djabarā, jūrīnada! ¿Ācōrēba naī ējūāne ne neē quedeara Jesucrito ījānamārēā edasiēca? Māwā ādjirāra ne bara panΛ quīrāca beaa. Ācōrēba ādjirāra bia pe erobaya idji quīrā beārā wārāneba māwā jarada bērā.

6 Māwāmīna bārāba ne neē quedeara biē obadaa. Parata bara beadrΛ bia obadaa. BaribΛΓΛ ¿parata bara beabΛΓΛ bārāra biē ođacaca? ¿ĀdjiabΛΓΛ bārāra cawa obadamaa ōgo ededacaca?

7 Bārāra Jesucritodea. BaribΛΓΛ ¿ādjirāba idji trī biya quīruda biē jaradacaca?

8 Bārāba Ācōrē leydebema dji dromaara bāda wārāda ijā o panabara, bia o panā. Ācōrē Bedeade mañ leyba nāwā jara bāa: “Djārāra quīrādua ara badji quīrā bā quīrāca.”*

9 Baribara bārāba ācāra da quīrā awara o panabara, cadjiruada o panā. Ācōrē leyba jara bāa bārāra mañ carea bedeade panāda.

10 Abāba Ācōrē leydebemada aba ijā oēbāra, jūma ijā oē bā carea bedeade bāa.

11 Nañ quīrāca bāa. Ācōrēba jarasia “daunemarādua” idjāba “mīā bearādua.” Daunemaēmīna mīā beaibara, Ācōrē leyra ijā oē bāa.

12 Quīrācuīta bedeadadua idjāba jipa oēadua, Ācōrēba dadji ēdra bābari leydeba cawa oi bēā.

13 Djārā quīrā djuburiacara Ācōrēba cawa obāra de quīrā djuburiaēa. Mañne djārā quīrā djuburiabadara bia beāia.

Crito wārāda ijā bāba biada obaria

14 Djabarā, abāba Jesucritoda wārāda ijā bāada aibara, baribara biada oē bābāra, ħmañba carebaica? ħMañba idjira wārāda ēdrāca?

15 Nañ quīrāca bāa. Djababa wa djabawērāba cacuade jāi carea idjāba coi carea neē bāsicada.

16 Mañne aba bārānebemaba idjā jaraibara, “māa quīrā bāa bāra bia wāida, cacuade jāi careabemara eroāida, idjāba bia ne co bāida,” baribara ni cārē sīda diaēbāra, ħmañ jaraāba carebasica? Carebaē basīa.

17 Ara mañ quīrāca Jesucrito ijā bāada a bāba biada oēbāra, wārāda ijāē bāa. Idjia ijā bāada a bāra ēberā beūda quīrāca bāa.

18 Abāba jaraisicada: “Bāa Jesucritora ijā bāada abaria, mañne māa biada obaria.” Māa naāda jaraya: bāa bia oēne acābidua Jesucritora wārāda ijā bāda. Mañne māa bia o bādeba acābiya Jesucritora wārāda ijā bāda.

19 Bāa ijā bāa Ācōrēra abābāra bāda. ħBio bia bāa! Jārā bīda māwā ijā panā, baribara Ācōrē wayaaba urebāda.

20 Bāra crīcha neē bāa. ħMāa bāa cawabida bāca Jesucrito ijā bāada a bāba biada oēbāra wārāda ijāē bāda?†

21 ħDadji judiorā zeza Abrahāba oēa carea Ācōrēba idjira jipa unuē basica? Ācōrēba Abrahāba idji warra Isara babue diaduāda asīde Abrahāba māwā oē wāsīa.‡ ħĀcōrēba idjira mañ carea jipa unuē basica?

22 Bāa cawāida bāa Abrahāba wārāda Ācōrēra ijāna bēā māwā osīda. Idjāba māwā oēa bēā unubisīa Ācōrēra wārāda ijā bāda.

23 Abrahāba oēaba cawābi bāa Ācōrē Bedeade bā bāra wārāda. Nāwā bā bāa: “Abrahāba Ācōrēra ijāsīa. Mañ carea Ācōrēba idjira jipa unusīa.”§ Idjāba Abrahāra Ācōrē ume dji bīaāda abādīda.

24 Mañgādeba bārāba cawa panā Ācōrēba dadjira jipa unuē bāda abābe idjīda ijā panāna a panā bēā, ātebāra jipa unu bāa idjira ijānapēda biada o panā bēā.

25 Ara mañ quīrāca wērā auēua Rahāba oēa carea Ācōrēba idjira jipa unusīa. Josueba diabuedārāra idji dede bia edasīa idjāba dewara óare jēda wābisīa.*

26 Beūdara jaure neē bāa. Ara mañ quīrāca Ācōrē ijā bāada a bāba biada oēbāra, wārāda ijāē bāa. Idjia ijā bāada a bāra ēberā beūda quīrāca bāa.

* 2:8 Levitico 19:18. † 2:20 Griego bedeade ācāra cartade mañ versīculoda nāwā bā bāa: “ħMāa bāa cawabida bāca Jesucrito ijā bāada a bāba biada oēbāra, idjia ijā bāada adara ēberā beūda quīrāca bāda?”

‡ 2:21 Genesi 22:1-18. § 2:23 Genesi 15:6. * 2:25 Josue 2:1-24.

3

Quĩrãcuíta bedeadída panΛΛ

¹ Djabarã, bãrãba cawa panΛΛ Ācõrẽba dji jaradiabadada biara cawa oida. Mañ bãrã zocãrã bãrãnebemaba jΛΓΛdiẽ panΛΛ Ācõrẽ bedea jaradiabadada beadi carea.

² Jũma dadjirãba ßarima zocãrã ãi obadaa. AßΛΛba bedea ßΛde dewara soda ãrĩcabΛΓΛ, ne jũmane jipa ßΛΛ idjaba idji cacuara jũma jipa erobΛΛ.

³ Dadjirãba cawayo quẽbΛra jΛbadaa ãjã obidi carea. Mãwã cawayora dadji wã quĩrĩã panΛmaa edebadaa.

⁴ Idjaba barcodebemada crĩchadadua. Barcora waibΛΛ beamĩna, nãũrã dji cãbãyã puã nũmΛba edebarimĩna, dji edebΛΓΛba peratΛbari mãrĩ quiruba idji wã quĩrĩã ßΛmaa edebaria.

⁵ Ara mañ quĩrãca dadji quĩrãmera mãrĩ quirumĩna jũmawãyã bedebaria. Crĩchadadua sãwã urua mãrĩ quiruba oi waibΛada jũma bábibarida.

⁶ Dadji quĩrãmera tΛbΛ urua quĩrãca ßΛ bãrã jũmarãda ãrĩda ßΛΛ. Ne jũma cadjiruada bedebaria. Ara dadji cacuade ßΛ bãrã dadjira jũma ãrĩbaria aßa beubΛdadada. Idjaba diauruba cadjiruada bedebibaria tΛbΛ jidabibΛΓΛ quĩrãca.*

⁷ Quĩrãtanoa animarã beada, ãbana beada, ãdji jãne wãbada beada, pusaẽ bea sida eberãrãba jidadapeda ãmãmãrããbibadaa.

⁸ BaribΛΓΛ dadji quĩrãmera ni aßΛba poyadaca. Dadji quĩrãmeba cadjiruada baridua bedebaria. Nẽãrã cadjiruaba bira ßΛ quĩrãca ßΛΛ.

⁹ Dadji quĩrãmeba dadji Zeza Ācõrẽba bia bedebadaa, idjaba aßari quĩrãmeba eberãrãda biẽ jarabadaa Ācõrẽba ara idji quĩrãca odamĩna.

¹⁰ Aßari iteba bedea biada, bedea cadjiruã sida bedebaria. Djabarã, mãwã baiẽ ßΛΛ.

¹¹ Egorodeba ãtaã bogadrΛ ßΛ baidodeba ¿baido cũãda idjaba baido cΛyada zebarica?

¹² ¿Higojõ bacuruba olivoda zaubarica? ¿Uvaba higojõda zaubarica? Zauca. Ara mañ quĩrãca egorodeba ãtaã bogadrΛ ßΛ baidodeba baido cũãda idjaba baido cΛyada zecaa.

Wãrã necawaa

¹³ Bãrãra crĩcha cawa beada, ne cawa beada crĩcha panΛbΛΓΛ, bia nĩnaneba unubidadua wãrãda mãwã beada. Dji dromada crĩchadaẽne necawaadeba bia odida panΛΛ.

¹⁴ BaribΛΓΛ djãrãba erobΛ carea wa o ßΛ carea sobiẽ beadibΛΓΛ, idjaba djãrã cãyãbara biara beadi carea jΛΓΛdibΛΓΛ, jararãnadua bãrãra ne cawa beada. Mãwã jaradibΛΓΛ, wãrã bedeara igara panΛΛ.

¹⁵ Bãrã necawaadeba mãwã crĩcha panΛbΛΓΛ, mãñ necawaara Ācõrẽneba zecaa, ãtebΛΓΛ nañ eãjũãnebema necawaa, eberã necawaa, idjaba diauru necawaa.

¹⁶ Djãrãba erobΛ carea wa o ßΛ carea sobiẽ beara, djãrã cãyãbara biara beadi carea jΛΓΛ bea sida baridua caicayabadaa idjaba ne jũma cadjiruada obadaa.

¹⁷ BaribΛΓΛ Ācõrẽba dia ßΛ necawaa erobeaba ne jũmane jipa obadaa, jũmarãda ãbaa necai beadamãrẽã jΛΓΛbadaa, jũmarã ume bia panabadaa, dewaraba jara ßΛra ãrĩni carea panabadaa, djãrãra quĩrã djuburiabadaa idjaba ne jũma biada obadaa. Ni aßΛΛ ume quĩrã awara odaca. Idjia jaradia ßΛ quĩrãca wãrãda obaria.

* **3:6** *Diauruba*. Griego bedeadẽ bΛ ßΛΛ: “TΛbΛ uruaba.”

18 Ēberārā ābaa necai beadamārēā j̄l̄r̄l̄bariba ādjirāra ābaa necai b̄l̄baria necai bai bedea ub̄l̄r̄l̄ quīrāca. Māwā idjia unuya ēberārāba jipa o pan̄da ne bia ewab̄l̄r̄l̄ quīrāca.

4

Ācōrēba jara b̄l̄ra jūma ījā o pananadua

1 ¿Bārāra cārē cārēā djōbada idjaba ijarabada? Bārāba o quīrīā pan̄l̄ cadjirura bārā sode djō b̄l̄a māwā odamārēā.

2 Bārāra ne eda quīrīābadamīna poya edadacaa. Mañ bērā mīā beabadaa. Djārāneda eda quīrīābadaa. Barib̄l̄r̄l̄ poya edadaca bērā ijarabadaa idjaba djōbadaa. Bārāba quīrīā pan̄l̄ra edadacaa Ācōrēa iwididaca bērā.

3 Idjaba bārāba Ācōrēa iwidib̄l̄dade edadacaa crīcha biē b̄l̄deba iwidibada bērā. Bārāba ababe iwidibadaa edadapeda bād̄jia quīrīā pan̄l̄ quīrāca odi carea.

4 Daunemab̄l̄da quīrāca bārāba Ācōrēra igarasidaa nañ ējūānebemada ēpēni carea. ¿Bārāba wadibida adua pan̄l̄ca nañ ējūānebema quīrīā b̄l̄ra Ācōrē ume dji quīrūda? Wārāda bariduaba nañ ējūānebemada quīrīā b̄l̄b̄l̄r̄l̄, Ācōrē ume dji quīrūa.

5 Ācōrēba dadjirā sode b̄l̄da Jaureba quīrīā b̄l̄a ababe Ācōrēdr̄l̄ quīrīā pananida. ¿Bārāba crīcha pan̄l̄ca Ācōrē Bedeade ara idji quīrīābe māwā b̄l̄bisida?

6 Barib̄l̄r̄l̄ Ācōrēba idji biadeba dadjirāra bio careba b̄l̄a. Mañ carea Idji Bedeade nāwā b̄l̄ b̄l̄a:

Dji dromada crīcha beara Ācōrēba idu bia wābicaa.

Barib̄l̄r̄l̄ dji dromada crīchaē beara Ācōrēba idji biadeba carebabaria.*

7 Mañ carea Ācōrē j̄l̄waeda beadadua. Diaurura ījārānadua. Māwā idjira bārāmabemada āyā wāya.

8 Ācōrē caita zedadua, māwāra idjira bārā caita zeya. Bārā dji cadjirua obadarā, j̄l̄wa s̄l̄ḡl̄b̄l̄da quīrāca waa cadjiruara orānadua! Bārā dji crīcha umē erobeā, j̄crīcha cadjirua igaradapeda ababe Ācōrēdr̄l̄ crīchaadua!

9 Bārāba cadjirua opedada carea sopua beadadua, j̄iānadua, auj̄iānadua. Waa b̄l̄sr̄idaba ipidarānadua, āteb̄l̄r̄l̄ bārāba cadjirua opedada carea wārāda sopuadadua.

10 Crīcha edaara b̄l̄deba dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita zedadua. Māwā bārāra dji dromarāda b̄l̄ya.

Djārāra biē jararānadua

11 Djabarā, djārāra biē jararānadua. Abaalba idji djabada biē jaraib̄l̄r̄l̄ wa cadjiruade b̄l̄ada aib̄l̄r̄l̄, Ācōrē leyda biē jara b̄l̄a, idjaba mañ leyra biē b̄l̄da crīcha b̄l̄a.† Abaalba Ācōrē leyda biē b̄l̄da crīcha b̄l̄b̄l̄r̄l̄, mañ leyba jara b̄l̄ra ījā oē b̄l̄a. Ācōrē leyba jara b̄l̄ cāyābara idjidr̄l̄ djārā cawa obarida besia.

12 Barib̄l̄r̄l̄ mañ leyra Ācōrēb̄l̄r̄l̄ diasia. Idjiab̄l̄r̄l̄ cawa obaria. Ababe idjiab̄l̄r̄l̄ ēberārāra poya ēdr̄l̄ edaya idjaba poya biē b̄l̄ya. Mañ bērā ¿b̄l̄ra cai, b̄l̄ djaba cawa oi carea?

Bārānebemada aride crīchadadua

13 ¡Mā bedeara ūrīnadua! Λc̄l̄r̄l̄ba nāwā jarabadaa: “Nane wa nu dadjira dewara purudaa wānia. Mama poa aba panania. Mañne ne odia parata edadi carea.”

* 4:6 Proverbio 3:34. † 4:11 Ācōrē ley. Ebuada b̄l̄ēa sāl̄ḡl̄ leyda jara b̄l̄da. Λc̄l̄r̄l̄maara Ācōrēba Moisea diada leyda jara b̄l̄a. Dewararāmaara djārā quīrīāida b̄l̄ leyda jara b̄l̄a. Santiago 2:8.

¹⁴ BaribΛΓΛ bārāba adua panΛa nubema ewaride cārēda sāvāida. ¿Bārāba cawa panΛca nubema ewaride zocai beadida? Adua panΛa. Bārāra jārārā towaa quīrāca beaa. Jārārā towaa odjapeda isabe nēbabari quīrāca bārā sida dārā beadaēa.

¹⁵ Mañ bērā biara bΛa bārāba nāvā jaradida: “Dadji Boro Ācōrēba quīrāibΛΓΛ, dadjirāra zocai beadia. Mañbe ne ocuadia.”

¹⁶ BaribΛΓΛ bārāba māvā odacaa. ĀtebΛΓΛ dji dromada crīcha panΛ bērā jarabadaa bādja o quīrā panΛra poya odida. Wārāda mañ quīrāca bedeadira biē bΛa.

¹⁷ Bariduaba biada o cawa bΛmīna oēbΛΓΛ, cadjiruada o bΛa.

5

Ācōrēba parata bara bea cawa oidebema

¹ Parata bara bea, jmñ bedeara ūrīnadua! jīānadua! Dārāēne bārāra biē beadi bērā aujīānadua.

² Jūma bārāba eropanΛra berauada quīrāca bΛa. Bārāba cacuaēe jābadara chimiaba ārīna quīrāca bΛa.

³ Nañ jīrūarebema ewaride bārāba paratara wai bΛa waga panΛa. BaribΛΓΛ bārā oroda, parata sida menazau bΛa. Ācōrēba cawa obΛΓΛde bārā parata menazau bΛba cawabiya bārāba biē osidada. Mañ bērā tΛbΛ uruaēe bia mīga beadia.

⁴ Bārā néu ewapedadarāa paratada diadaē panΛa ādji trajubari. Mañ bērā ādjirāba Ācōrēa iwidi panΛa cawa omārēā. ¿Ūrīnadua! Ādja iwidi panΛra dadjirā Boro Ācōrē jūma poya o bΛba ūrīsia.

⁵ Nañ ējūāne bārāba ne jūmada eropanΛa idjaba bārāba o quīrā panΛra obadaa. Māvā bārāra paca boreguea bΛ quīrāca panΛa. BaribΛΓΛ paca beabΛΓΛ quīrāca dārāēne Ācōrēba bārāra biē bΛya.

⁶ Bārāba ēberā jipa beara cawa odapeda beasidaa. Mañne bearānamārēā ādja ni cārē sida oēāē basía.

Jūma droadadua

⁷ Mañ bērā djabarā, jūma droadadua aba dadjirā Boro Jesucrito zebΛΓΛdaa. Ēberā pea o bΛdebemada crīchadadua. Idji néu uđacarea cueda jāābaria tunupeda bia waragamārēā. Dārā jāābaria zaumārēā.

⁸ Ara mañ quīrāca jūma droa panΛneba jāā pananadua idjaba sodeba ijā pananadua, dadjirā Boro Jesucrito zeira caita bΛ bērā.

⁹ Djabarā, Jesucritoba bārā cawa orāmārēā djārāra biē jararānadua. Jesucrito dadji cawa obarira dārāēne zeya.*

¹⁰ Djabarā, crīchadadua sāvā Ācōrēneba bedeadadarāba droasidada. Dadjirā Boro Ācōrē trāneba bedea panΛ carea bia mīgapedadara jūma droasidaa. Ara mañ quīrāca bārā bida jūma droadida panΛa.

¹¹ Dadjirāba crīchabadaa bia mīga panΛne droa beara bio bia beada. Bārāba ūrībadaa Joba idji dārā bia mīgadara jūma droasida. Dārā mīgadacarea cawa panΛa dadjirā Boro Ācōrēba idjira bia bΛsida. Dadjirā Boro Ācōrēra quīrā djuburiaida bΛa idjaba quīrāneba carebaya bΛa.

Ācōrēa iwidadadua

¹² Mañ awara djabarā, ni abΛ trāneba wārāda odiada arānadua. Bajānebema trāneba, nañ ējūānebema trāneba, ni bariduadeba wārāda odiada arānadua.

* 5:9 Jesucrito dadji cawa obarira dārāēne zeya. Griego bedeadē nāvā bΛ bΛa: “Dadji cawa obarira dede eda wābadama bΛa.”

Odiada adibΛΓΛ, wārāda odadua. Idjaba odaēana adibΛΓΛ, wārāda orānadua. Māwā Ācōrēba cawa oēa.

¹³ Bārānebemada aba bia mīga bΛbΛΓΛ, Ācōrēa iwidida bΛa. Aba bΛsriđa bΛbΛΓΛ, trĭābideba Ācōrēa bia bedeaida bΛa.

¹⁴ Bārānebemada aba cacua biē bΛbΛΓΛ, djabarā wagabadarāda trĭida bΛa idji carea Ācōrēa iwididamārēā.† Ādjirāba iwidibΛdade dadjirā Boro Jesu trĭneba nedragaba maārī pΛΓΛđida panΛa.

¹⁵ Idjaba ĭjā pananida panΛa Ācōrēba idjira biabida. Māwā iwididibΛΓΛ dadjirā Boroba biabiya. Dji cacua biē bađaba cadjiruada osibΛΓΛ, dadjirā Boroba maĭΓara quĩrādoaya.

¹⁶ Maĭ carea bārāba cadjirua opedađara dji jaradadua. Idjaba ābaa Ācōrēa iwididadua bia duanani carea. Ĕberā jipa bΛba Ācōrēa iwidisira Ācōrē bΛađeba ne wai bΛada obaria.

¹⁷ Elíara dadjirā quĩrāca ēberā basía. Idjia sodeba Ācōrēa iwidisia cue zerāmārēā. Maĭbe Israel druade poa ũbea ēsidra cue zeē basía.

¹⁸ Māwānacarea idjia Ācōrēa iwidisia cuera zemārēā. Ara maĭda cue zesia.‡ Maĭba néura tunupeđa zausia.

¹⁹⁻²⁰ Djabarā, naĭda cawađadua: wārā bedeadebemada aba āĩ wāibΛΓΛ, maĭne aba bΛba idjía cadjiruada igarabipeđa jēda zebibΛΓΛ, maĭ ēberāba cadjirua zocārā o bađara Ācōrēa quĩrādoabiya idjaba ewariza Ācōrē jĭga baiđebemada ēdrΛ bΛya.§

† 5:14 *Djabarā wagabadarā.* Cāpūrĭā bedeade jara bΛa “ancianos” o “pastores.” ‡ 5:18 1 Rey capítulo 17–18. § 5:19-20 *Ācōrē jĭga baiđebemada.* Griego bedeade bΛ bΛa “beuidemada.”

1 PEDRO NABEMA CARTA PEDROBA BΛDA

Pedroba nañ cartada bΛsia. Jesuba idji trΛside beda beabari basía (Marco 1:16-18). BaribΛrΛ Jesuba diabuedadebemada Pedrora dji dromaara basia. IdjiabΛrΛ Jerusaleñne Ācōrē de dromane judiorāa Jesucritodebemada ebuđa jaradisia (Hecho 2:14-41) idjaba judiorāémaa biđa Jesudebemada jarađe wāsia (Hecho 10:1-48). Poa 67are romanorāba idjira quĩrā edaa crude cachi beasidaa.

Poa 64de Roma puruda bá wāsia. Zocārāmaara dji boro Neroñ abadaba bábisia de djiwidida ocuai carea. BaribΛrΛ nēbΛrade ba amaaba Neroñba jarasia Crito ñjā beadrΛ bedeade panΛda. Mañ bērā romanorāba drua beaza djabarāra biē odi carea ēpē panesidaa. Mañ carea Pedroba nañ cartada bΛsia. Romaneba djabarā drua beaza diabuesia bia mīga panΛmīna Critoda ñjā pananamārēã (2:18-25; 3:8-18; 4:12-19; 5:8-11).

Dji crīcha dromada 2:21ne nāwā bΛ bΛa: “Critora bārā carea bia mīgada bērā Ācōrēba bārāra trΛsia bia mīgamārēã. Crito bia mīgaside unubisia bārā mīgabΛdade sāwā nībadida panΛda.”

Nañ cartade Pedroba bΛsia Ācōrēba Jesucritodeba dadjirāra edasida idji puruda bamārēã (1:1-11; 2:1-10). Mañ bērā dadjirāra ne jūmane jipa nībadida panΛa (1:1neba aba 3:7daa, 4:1-11; 5:1-11). Dadji druadebema leyda, dji bororā sida ñjānida panΛa (2:13-17). BaribΛrΛ ne jūma cāyābara Jesucritoda ñjānida panΛa (3:13-16).

Pedroba nañ cartade nañrā bΛda

¹ MΛra Pedroa, Jesucritoba diabuedaa. MΛa nañ cartara bΛbΛrΛa Ācōrēba edadarā Ponto druade, Galacia druade, Capadocia druade, Asia druade, Bitinia druade biđa ãibemarā quĩrāca panabada itea.

² Dadjirā Zeza Ācōrēba bārāra edasia idjia naēnaeda crīcha bada quĩrāca. Ācōrē Jaureba bārāra idji itea bΛsia Jesucritoda ñjānamārēã idjaba idji oadeba Ācōrē quĩrāpita cadjirua neē beadamārēã. MΛa quĩrā bΛa Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida, necai bai sida bārāra dia baida.

Pedroba Ācōrēba bia bedeada

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeada panΛa. Idjia dadjirāra bio quĩrā djuburiada bērā Jesucrito beu bada ãrēbadadeba zocai bai djiwidida diasia. Mañ bērā idji ume bajāne pananida jΛã panΛa.

⁴ Ācōrēba zocai bai djiwidida diađa bērā idjia dadjirā itea bajāne waga erobΛra jūma edadia. MañgΛra ãrīcaa, jōcaa, idjaba cadjirua neē bΛa.

⁵ Jesucritoda ñjā panΛ bērā Ācōrēba idji bΛadeba bārāra waga erobaya aba jĩrũarebema ewaride ēdrΛ edabΛrΛdaa.

⁶ Mañ carea ara nawena ne quĩrātanoaneba bārāra bia mīga panΛmīna bio bΛsrida panΛa.

⁷ Māwā bia mīgadida panΛa mañ droa panΛneba unubiēi carea Jesucritora wārāda ñjā panΛda. Bārāba ñjā panΛra oro quĩrāca bΛa. Orora jΛwΛrΛãba dorrabaribibadaa idji awa bemārēã. Ara mañ quĩrāca bārā bia mīga panΛ droa panΛneba unubi panΛa Jesucritora wārāda ñjā panΛda. MañgΛra oro cāyābara biara bΛa orora ãrībari bērā. Bārāba Jesucritora wārāda ñjā panΛda unubi panΛ bērā, idji unubΛdade Ācōrēba bārāra bia unuya, bia jaraya idjaba dji dromarāda bΛya.

8 Bārāba ununacamīna Jesucritora quĩrĩã panΛa. Nawena ununaẽ panΛmĩna idjida ijã panΛa. Idji carea bio ʘΛsriɔa panΛa. Jãcua ʘΛsriɔa panΛ bẽrã maã ʘΛsriɔara sãwãbΛrΛ ʘΛda poya cawa jaradaẽa.

9 Māwã ʘΛsriɔa panΛa Jesucrito ijã panΛneba Ācõrẽba ẽdrΛ edai bẽrã.

10 Ācõrẽneba bedeadadarãba naẽnaeɔa jarabadjidaa Ācõrẽba idji biadeba bãrã ẽdrΛ edaida. MaãgΛdebema cawaɔi carea ãdjirãba quĩrãcuia crĩchabadjidaa idjaba iwidibadjidaa.

11 Crito Jaure ãdji soɔe ʘΛba bedebibadjia Crito bia mĩgapeda Ācõrẽba bia ʘΛidebemada. Bedeapedaɔacarea cawa quĩrĩã panasidaa caidebemada Crito Jaureba ãdjirãa bedebisida idjaba sããbe jũma maãgΛra mãwãida.

12 BaribΛrΛ Ācõrẽba cawabisia ãdjia bedeapedadara ãdji ewaride mãwãẽda, ãtebΛrΛ nocoarebema ewaride mãwãida jũma dadjirã carebai carea. Ādjia bedeapedadara idira bedea bia Critodebema jaradia panΛba dadjirãa ebuɔa cawabi panΛa Ācõrẽ Jaure bajãneba diabuedadeba. MaãgΛra bajãnebema nezocarã biɔa cawa quĩrĩã panΛa.

Ācõrẽ itea bia beadadua

13 Maã bẽrã bia odi carea crĩcha cawaadeba beadadua. Quĩrãipa beadadua. Sẽnaẽ jãã pananadua Jesucrito unubΛda ewaride Ācõrẽba idji biadeba bãrãra bia edamãrẽã.

14 Warra cΛwΛrΛ ijã ʘΛ quĩrãca beadadua. Naã cacuaba cadjirua o quĩrĩã ʘΛra waa orãnadua Ācõrẽ adua beaside obadapedaɔa quĩrãca.

15 Ācõrẽba bãrãra trãsia. Idjira ne jũmane jipa ʘΛa. Maã bẽrã bãdjia obΛdaza jipa beadadua.

16 Ācõrẽ Bedeade nãwã ʘΛ ʘΛa: “Jipa beadadua mãra jipa ʘΛ bẽrã.”*

17 Bārāba Ācõrẽa bedeadadaɔe bãrã Zeza abadaa. Dadjia opeɔada quĩrãca idjia jũmarãda cawa oya. Maã bẽrã waɔi naã ẽjũãne ãibemarã quĩrãca panΛmisa ewariza idji waya panΛneba jipa nĩbadadua.

18-19 Bãrãra naẽna siriẽ ʘea crĩchadeba nĩbabadjidaa bãrã drõã naẽnabemarãba mãwã jaradiabadjida bẽrã. BaribΛrΛ cawa panΛa Ācõrẽba bãrãra maãnebemada ẽdrΛ edasida. Idjia bãrãra nẽdoẽ basia oro ãrĩda ʘΛba wa parata ãrĩda ʘΛba, ãtebΛrΛ Crito oaba nẽbΛa nẽdosia. Critora dji biara ʘΛ oveja zaque Ācõrẽa babue diada quĩrãca basia.

20 Naã ẽjũã oi naẽna Ācõrẽba Critora edapeda naã jĩrũarebema ewaride diabuesia bãrãra bia beadamãrẽã.

21 Critodeba bãrãba Ācõrẽra ijã panΛa. Ācõrẽba idjira beu badada ãrẽbabipeda dji dromada ʘasia. Maã bẽrã bãrãba Ācõrẽra wãrãda ijã panΛa idjaba jãã panΛa Ācõrẽba jaradara jũma omãrẽã.

22 Wãrã bedeada ijã o panΛ bẽrã bãrãra cadjirua neẽ panesidaa. Maã bẽrã djabarãra wãrãda quĩrĩã panΛa. Soɔeba wãrãda bio dji quĩrĩã beadadua.

23 Naã djara beuida ʘΛdeba bãrãra djiwidida toɔaẽ basia, ãtebΛrΛ Ācõrẽ beucadeba djiwidida tosidaa. Ācõrẽ bedea jõcaba zocai baida diabaria. Maã bedeadeba bãrãra djiwidida tosidaa.

24 Ācõrẽ Bedeade nãwã ʘΛ ʘΛa:

Jũmarãda chirua quĩrãca bea. Ādji quĩrãwãrẽãra nepõnõ quĩrãca ʘΛa. Chirua purrubapeda dji põnõra jurrubaria.

25 BaribΛrΛ dadjirã Boro bedeara jõcaa.†

Maã bedea jõcara bedea bia Critodebema. MaãgΛra djabarãba bãrãra jarasidaa.

* 1:16 Levítico 11:45; 19:2. † 1:25 Isaía 40:6-8.

2

Ācōrēba edada ēberārā

¹ Djārā biē odira igaradadua. Djārāra cūrūgarānadua. ΛCΛΓΛba ara ādjia jarabada quīrāca ođacaa. Maļ ēberārā quīrāca bēarānadua. Djārāba eroβΛ carea biē crīcharānadua. Djārāra biē jararānadua.

²⁻³ Dadjirā Boroba biadeba bārāra carebabarida cawasidāa. Maļ bērā warra zaque djiwidi todaba ju do quīrīā babari quīrāca Ācōrē bedeara biara cawa quīrīānadua.* Idji bedeara juba idji awa quiru quīrāca βΛa. Idji bedeadā cawa wānibΛΓΛ waridia aba idjia bārā ēdrΛ edabΛΓΛdāa.

⁴ Dadjirā Boro Jesucritomaa zedadua. Idjira zocai βΛa, de oi careabema mōgara quīrāca βΛa.† Ēberārāba idjira igarasidāa, baribΛΓΛ Ācōrēba edasia mōgara biya quiru nēβΛa βΛ quīrāca.

⁵ Bārāra idjideba zocai bea bērā de oi careabema mōgara quīrāca beaa. Bārāneba Ācōrēba idji deda obΛΓΛa. Idjaba bārāra sacerdoterā idji itea βΛdāa. Bārāba Jesucritodeba Ācōrē itea ne o panΛne idjia animarā babue diabada quīrāca o panΛa. Māwā o panΛra idjia bia unu βΛa.

⁶ Ācōrē Bedeade Jesucritodebemada nāwā βΛ βΛa: Ūrīnadua, Sioļ purude mļa de oi careabema mōgara dji biara βΛda βΛbΛΓΛa.‡ Maļ mōgara biya quiru nēβΛa βΛda mļa edasia. Maļ bērā idji ĩjā βΛba idji quīrīābe ĩjā βΛēa.§

⁷ Bārā dji Crito ĩjā beamaarā idjira bio bia βΛa. BaribΛΓΛ idji ĩjāē beamaarā biē βΛa. Ādjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā βΛ βΛa:

De obadaba mōgara igarapeđadara dji biara βΛda besia.*

⁸ Idjaba nāwā βΛ βΛa:

Maļ mōgarade ēberārāra tenedrΛdapeda baedia.†

Ādjirāba Ācōrē bedeara ĩjānaē panΛ bērā mōgarade tenedrΛβΛda quīrāca panΛa. Ācōrēba ādjirāra βΛsia māwā beadamārēā.

⁹ BaribΛΓΛ bārāra Ācōrēba edadarāa, jūmarā Boro Ācōrē sacerdoterāa, idji itea βΛda ēberārāa, idji purua. Māwā Ācōrēba bio biya ođadebemada bārāba bedeadadaa. Ācōrēba bārāra pāīmanebemada trĀsia idji ĩnaa bio biya quirude beadamārēā.

¹⁰ Naēna bārāra Ācōrē puruē basia, baribΛΓΛ idira Ācōrē purua. Naēna Ācōrēba bārāra quīrā djuburiaē basia, baribΛΓΛ idira quīrā djuburia βΛa.

Naļ ējūānebema bororā bedeara ĩjānadua

¹¹ Mļ djabarā, naļ ējūāne bārāra drua āībemarāa. Maļ bērā mļa bārāa bedea djuburiaya naļ cacuaba cadjirua o quīrīā βΛda igaradāmārēā. MaļgΛra dadji jaure ume djō βΛa.

¹² Ācōrē adua bea tāēna jipa nībađadua. Ara nawena ādjirāba bārāra cadjirua obadarāana a panΛmīna, bārāba bia o panΛra unu panΛa. Maļbe Ācōrē zebΛΓΛde bārā carea idjia bia bedeadia.

¹³ Dadjirā Boro Jesucrito carea jūma naļ ējūānebema bororā bedeara ĩjānadua. Naļ druadebema boroba jarabΛrΛra ĩjānadua idjira dji dromaara βΛ bērā.

¹⁴ Idjiarebemarāba jarabΛda sida ĩjānadua. Dji boroba ādjirāra βΛsia cadjirua obadarāda cawa ođamārēā idjaba bia obadarāda bia jaradāmārēā.

* **2:2-3** Ju do quīrīā babari quīrāca Ācōrē bedeara biara cawa quīrīānadua. Griego bedeade βΛ βΛa: “Ācōrē Jaureba dia βΛ jubara do quīrīānadua.” † **2:4** Idjira zocai βΛa, de oi careabema mōgara quīrāca βΛa. Griego bedeade βΛ βΛa: “Idjira zocai βΛ mōgaraa.” ‡ **2:6** Sioļ purura idjaba Jerusaleā abadaa. § **2:6** Isaía 28:16. * **2:7** Salmo 118:22. † **2:8** Isaía 8:14.

15 Ācōrēba quīrīā b̄la bārāba biada o pananida. Māwā bārāba crīcha neē beada chupeabidīa adua pananeba bārāra biē jarabada bērā.

16 Critoba bārāra ēdr̄la b̄lda bērā, maļ ēdr̄la b̄lde nībaadua. Barib̄l̄l̄ ēdr̄la b̄lda bērā crīcharānada cadjiruara odida panada. Āteb̄l̄l̄ Ācōrē nezocarāda beadua.

17 Jūmarāda wayadua. Djabarāra bio quīrīānada. Ācōrēra wayadua. Naļ druadebema boro dji droma siā wayadua.

18 Nezocarā, bārā borora waya pananada. Idji bedeara ījā odua. Ababe bārā boro dji quīrā djuburiabari ume māwā bearānada, āteb̄l̄l̄ dji cadrl̄la ume biā māwā beadua.

19 Edauē bia o b̄l̄ carea dadjira bia mīgabarīa. Barib̄l̄l̄ Ācōrēba idu mīgabi b̄lda cawapeḍa jūma droaib̄l̄l̄, Ācōrēba bia unuya.

20 Bārāba biē o pan̄l̄ carea dji boroba uib̄l̄l̄, bārāba droadimīna ŷcaiba bārānebemada bia bedei? Barib̄l̄l̄ bia o pan̄l̄ carea mīga panane droadib̄l̄l̄, Ācōrēba bia unuya.

21 Critora bārā carea bia mīgada bērā Ācōrēba bārāra tr̄sīa bia mīgadamārēā. Crito bia mīgasīde unubisīa bārā mīgab̄l̄l̄de sāwā nībadīa panada.

22 Critoba cadjiruara oca basīa idjaba sewa oca basīa.‡

23 Ēberārāba idji biē jarasīde ādjirāra biē jaraē basīa. Idji biē osīde ādjirāra waragaē basīa. Āteb̄l̄l̄ Ācōrēba jīpa cawa obari bērā idji biē o panara Ācōrē j̄wade b̄l̄badjīa.

24 Critoba dadjirā cadjiruara idji ŗr̄l̄ crude edesia dadjirāra cadjiruaebemada beudapeḍa jīpa beadamārēā. Idji djara cōādr̄l̄cuapedadeba bārāra bia panesīdaa.

25 Bārāra naēna oveja adua nīna quīrāca nībasīdaa, barib̄l̄l̄ idira Critomaa jēda zesīdaa. Idjīa bārāra waga b̄la oveja wagabarība idji oveja wagabari quīrāca.

3

Quima bara bea sāwā beadidebema

1-2 Wērā quima bara bea, bārā quima bedeara ījā odua. Māwā ŗcl̄l̄ba Ācōrē beḍa ījāne panamīna bārāra quīrīpa beada, Ācōrē waya beada unapeḍa ījānia. Bārāba ādjīa ījānamārēā jaraḍemīna bia o pan̄l̄ carea ījābidīa.

3 Bārā quīrāwārēāra ababe ŗr̄l̄bemada baiē b̄la; buḍa biya erupeḍa ne jūma pēū j̄l̄ b̄ldeba baiē b̄la, djio oro oḍa j̄l̄ b̄ldeba baiē b̄la, wua biya quīru j̄l̄ b̄ldeba baiē b̄la.

4 Āteb̄l̄l̄ bārā quīrāwārēāra soḍeb̄l̄l̄ b̄aida b̄la; biya, necai b̄ldeba b̄aida b̄la. Maļ quīrāwārēāra ārīca idjaba Ācōrēba bia unu b̄la.

5 Ara maļ quīrāca drōā naēnabema wērārā Ācōrē itea beḍara quīrāwārēā beasia. Ācōrēba jaraḍara ādjirāba soḍeba wārāda ījā panasīdaa idjaba ādjī quima bedeara ījā obadjīdaa.

6 Saraba Abrahāļ bedeara ījā obadjīa idjaba m̄l̄ boroḍa abadjīa. Ne wayaa neē bārāba ne jūma biada o pananib̄l̄l̄, Sara cauda beḍīa.

7 Umaquīrārā quima bara bea, crīcha biḍeba bārā quima ume bia beadua. Bārā quima waya pananeba ādjira bia wagaḍua, wērāra umaquīrā cāyābara l̄b̄laē b̄l̄ bērā idjaba bārā ume ābaa Ācōrē biḍeba bajāne zocai beḍī bērā. Māwā oḍēb̄l̄l̄, bārāba iwīdib̄l̄l̄da Ācōrēba bia ŗrēā.

Bia o pan̄l̄ carea mīgāidebema

‡ 2:22 Isaía 53:9.

⁸ Mañ awara djabarã, abari crĩchadeba jũma bãrãra ãbaa bia duananadua. Djãrã carebai crĩchadeba beadadua. Djabarã bẽrã dji quĩrĩãnadua. Dji quĩrã djuburiadadua idjaba djãrã cãyãbara biara beada crĩcharãnadua.

⁹ Abaaba bãrãda biẽ osira abari quĩrãca orãnadua. Biẽ jarasira abari quĩrãca biẽ jararãnadua. Ætebãrã iwididadua Æcõrẽba idjira carebamãrẽã. Cawa panã Æcõrẽba bãrãra edasida mãwã beadamãrẽã. Mãwã beadibãrã, Æcõrẽba bãrã sida carebaya.

¹⁰ Æcõrẽ Bedeade nãwã bã bã: Bariduada bãsrída ba quĩrã bãbãrã, cadjirua beade amaaba idji quĩrãmera wagaida bã.

Dãrã bia ba quĩrã bãbãrã, sewa o amaaba idji itera wagaida bã.

¹¹ Idjia ne jũma cadjiruada igarapeda biada o baida bã.

Djãrã ume necai bai carea jarãpeda mãwã baida bã.

¹² Jũmarã Boro Æcõrẽba ãberã jipa beara waga bã. Ædjirãba iwidibãdara bia ãrã bã.

Baribãrã cadjirua obadara idu bia wãbicaa.*

¹³ Bãrãba biada o pananibãrã, ¿caiba bãrãda biẽ oi?

¹⁴ Baribãrã bãrãba bia o panã carea bia mĩgadibãrã, Æcõrẽ quĩrãpita bio bia beaa. Bãrã biẽ obãdara wayarãnadua. Jũmawãyã crĩcharãnadua.

¹⁵ Critora bãrã Boro bẽrã sodeba idjidrã wayadadua. Bãrãba Critodeba edadi carea jã panãnebemada abãba iwidisira aride panuni carea beadadua. Wayaadeba ijaradaẽ panunadua.

¹⁶ Ara bãduba cawa pananadua cadjiruada odaẽ panãda. Mãwãra bãrã Critodeba bia nĩnanebema biẽ bedeabadara peradia.

¹⁷ Æcõrẽba bãrãda idu bia mĩgabibãrã, biara bãa bia o panã carea bia mĩgadida biẽ o panã carea bia mĩgadi cãyãbara.

¹⁸ Critora jipa bãmĩna cadjirua carea bãrima aba beusia. Mañba dadjirã dji jipaẽ beara Æcõrẽ ume bia bãsia. Idjira nañ djarade beusia, baribãrã Æcõrẽ Jauredeba ãrẽbasia.

¹⁹ Idjaba Æcõrẽ Jauredeba idjira jaure preso beamaa wãsia. Wãpeda jarasia jũma cadjiruara poyasida.

²⁰ Mañgarã jaureba Noé ewaride Æcõrẽ bedeara ãjãnaẽ basia. Mañne Noéba jãba dromada o bãmisa Æcõrẽba jũma droa bãdeba jã basia Ædjirãba ãjãnamãrẽã. Baribãrã ãberã zocãrãẽbe dopapadebemada ãdrãsidaa. Jipa jarãibãrã, ochobe ãdrãsidaa.

²¹ Mañ dopapaba borocuebadadebemada jara bã. Borocuebadade Jesucrito ãrẽbadadeba dadjirãra ãdrãbadaa. Borocuebãrãba dadji cacua miti-tiara sagãca ãtebãrã mãwã obadaa dadjirãra Æcõrẽ quĩrãpita waa bedeade panãda cawa panã bẽrã.†

²² Jesucritora bajãnaa wãpeda Æcõrẽ jãwa araare bã. Jũma bajãnebema nezocarãra, jũma jairã dji dromarãra, dji lãba bea sida idji jãwaeda erobã.

4

Crito nĩbada quĩrãca nĩbadadua

¹ Critora nañ djarade bia mĩgada bẽrã bãrã bida abari crĩchada erobeadadua. Nañ djarade bia mĩga bãba cadjiruada igarasia.

* **3:12** Salmo 34:12-16. † **3:21** Ætebãrã mãwã obadaa dadjirãra Æcõrẽ quĩrãpita waa bedeade panãda cawa panã bẽrã. Æcãrãmaarã mañ bedeaba nãwã jara bã: “Borocuebadade dadjirãba Æcõrẽ iwidibadaa dadji cadjiruara quĩrãdoamãrẽã.”

² Maãba waði naã ejũãne ðade naã cacuaba cadjirua o quĩrã ðara o ðaãa, ãtebãrã ãcõrẽba quĩrã ðadrã o ðaya.

³ Naëna bãrãba cadjiruara o ðeasia ãcõrẽ adua ðeaba obada quĩrãca. ¡Þesia! ¡Waa mãwã orãnadua! Jũmawãyã auðuada obadjidaa, naã cacuaba cadjirua o quĩrã ðada obadjidaa, beu nĩbabadjidaa, ðasrĩa obadade jũmawãyã cadjiruada obadjidaa, itua do awua ðeasia, idjaba jãwaba oda ãcõrẽda epẽbadjidaa. Maãra ãcõrẽba quĩrãcaa.

⁴ Idira bãrãba waa ãcõrẽ adua ðea ume cadjiruada odaca bãrã ãdjirãba cawa crĩchadacaa. Maã carea bãrãnebemada biẽ bedebadaa.

⁵ Baribãrã ãcõrẽba cawa obãrãde ãdjia opedaðara idjã jũma jaradia. Idjia zocai ðeara, beuðarã sida cawa oi carea ðãa.

⁶ Maã bãrã bedea bia Critodebemada beuðarãa jaradiasidaa ãdji jaurera zocai beadamãrẽã ãcõrẽ zocai ðã quĩrãca.* Mãwãmĩna ãdjirãra naã djarade beusidaa ãcõrẽba jũmarãda beuðida panãana aða bãrã.

⁷ Ne jũma jõi ewarira caita ðãa. Maã bãrã jipa crĩcha beadadua idjaba quĩrãcuia beadadua. Mãwã ãcõrẽa poya iwididia.

⁸ Bio dji quĩrã beadadua. Maãgãra ne jũma cãyãbara biara ðãa. Quĩrã eroðãba cadjiruara ðarima zocãrã quĩrãdoabaria.

⁹ Bãdji diguĩda biẽ crĩchadaẽ dji bia edaðadua.

¹⁰ ãcõrẽba idji biadeba dadjirãza djãrã carebadamãrẽã awara awara diasia. ãcõrẽ nezoca biarã bãrã idjia bãdjiza diadaðeba djãrãra carebaðadua.

¹¹ Aðãba jaradiaibãrã, ãcõrẽ bedeaðada jaradia ðã bãrã quĩrãcuia jaradiaida ðãa. Aðãba djãrãda carebaibãrã, ãcõrẽba dia ðã ðãaðeba carebaida ðãa. Ne jũma oðadua jũmarãba Jesucritodeba ãcõrẽa bia bedeadamãrẽã. Idjãbãrã ewariza bia bedeaðida panãa. Bia ðãa ne jũmada idji jãwaeda eroðaida. Bio bia ðãa mãwã ðaida.†

Crito ijã ðã carea bia mĩgaida ðãdebema

¹² Djabarã, bãrã bia mĩga panã carea jũmawãyã crĩcharãnadua. Mãwã panãa Critoda biara ijãni carea. Maã bãrã bia mĩgaðiẽ panãda crĩcharãnadua.

¹³ ãtebãrã Crito quĩrãca bia mĩga panã bãrã ðasrĩa beadadua. Mãwã ãcõrẽba Critora dji dromaara ðada unubibãrãde bãrãra bio ðasrĩaðadia.

¹⁴ Bãrãda Crito ijã panã carea biẽ jaradibãrã, ãcõrẽ quĩrãpita bio bia ðeaa. ãcõrẽ Jaure quĩrãwãrẽã quirura bãrã ume ðãa.

¹⁵ Bãrãra bia mĩgaðimĩna ni aðãda mĩã beada carea, ne drãda carea, djãrã nẽbãrade eða ðaða carea, dewara cadjirua oda carea biða mĩgaiẽ ðãa.

¹⁶ Baribãrã aðãda Crito ijã ðã carea bia mĩgaibãrã, peraiẽ ðãa. ãtebãrã Critode bãrã ãcõrẽa bia bedeaida ðãa.

¹⁷ Ewarira jũesia ãcõrẽba idjiderãda cawa omãrẽã. ãcõrẽba dadjirãda naãrã cawa oibãrã, ¿bedea bia ãcõrẽnebema ijãẽ ðeara sãwã panani?

¹⁸ Eberã jipa ðada eðrãi carea zarea ðãbãrã, ¿ãcõrẽ igarapeða cadjirua obarira sãwã eðrãi?‡

¹⁹ Maã carea ãcõrẽba quĩrã ðã quĩrãca bia mĩga panãba ara ãdjida idji jãwaðe ðãdapeða ne biada oðida panãa. Dadjia Oðara bedea aða ðãa.

* **4:6** *Beuðarãa.* Ñcãrãmaarã jara ðãa djabarã zocai beasidaðe maã bedeara urĩsidaða. Dewarãrãmaarã jara ðãa Crito zeĩ naëñabemarãba urĩsidaða. † **4:11** Griego bedeaðe ðã ðãa: “Amén.” Amén bedeaða eðaude jara ðãa “wãrã” idjaba eðaude jara ðãa “bia ðãa mãwã ðaida.” ‡ **4:18** Proverbio 11:31.

5

Pedroba djabarã wagabadarãa jarada

¹ Bãrã wagabadarãa m̃la beɔea djuburiaya, m̃l sida djabarã wagabari bẽrã. Crito bia m̃gaɔara m̃la unusia. Idjaba Ācõrẽba Crito dji dromaara b̃lda unubib̃l̃r̃l̃de m̃l sida idji ume b̃aya. Mãl bẽrã nãwã beɔea djuburiaya:

² Ācõrẽba djabarã bãrã j̃l̃w̃aɔe b̃l̃ɔara bio wagadadua. Mãwã orãnadua dewararãba õgo obi pañl bẽrã. Āteb̃l̃r̃l̃ waga quĩrĩã pañl bẽrã mãwã oɔadua.* Parata awua pañlneba wagarãnadua, āteb̃l̃r̃l̃ soɔeba waga quĩrĩã pañl bẽrã mãwã oɔadua.

³ Bãrãba waga pañlra nezocarã quĩrãca erobearãnadua, āteb̃l̃r̃l̃ b̃ãdji ñibaɔeba unubid̃adua sãwã ñibaɔida pañlɔa.

⁴ Mãlbe Crito dadjirã Wagabari dji Droma zeb̃l̃r̃l̃de bãrãra dji dromarãda b̃l̃ya borobari ārĩcada diab̃l̃r̃l̃ quĩrãca.

⁵ Cũdrarã, drõãrãba jarab̃l̃ɔara ijã oɔadua. Jũmarãda dji careba beaɔida pañlɔa djãrã cãyãbara dji dromaara b̃lda crĩchaɔe. Ācõrẽ Bedeade nãwã b̃l̃ b̃la:

Dji dromada crĩcha beara Ācõrẽba idu bia wãbicaa.

Barib̃l̃r̃l̃ dji dromada crĩchaẽ beara Ācõrẽba idji biadeba carebabaria.†

⁶ Mãl bẽrã ne jũma poya o b̃l̃ Ācõrẽ quĩrãpita dji droma quĩrãca bearaãnadua. Mãwãb̃l̃r̃l̃ idjia quĩrĩã b̃l̃ ewariɔe bãrãra dji dromarãda b̃l̃ya.

⁷ Bãrãba jũmawãyã crĩcha pañlra Ācõrẽa jũma jaradadua, idjia bãrãra waga b̃l̃ bẽrã.

⁸ Quĩrãcuíta beaɔadua idjaba dau l̃b̃la beaɔadua. Diauru bãrã ume dji quĩrũra imama quĩrãca l̃r̃r̃l̃a ñia caia Ācõrẽda poya igarabi cawaya.‡

⁹ Barib̃l̃r̃l̃ diaurura ijãrãnadua. Critodr̃l̃ bio ijã pananadua, cawa pañl bẽrã bãrã djabarã jũma druaza beara abari quĩrãca bia m̃iga pañlɔa.

¹⁰ Barib̃l̃r̃l̃ bãrãra dãrã m̃igaɔeã. Mãwãnacarea Ācõrẽba ne jũmane bia b̃l̃ya. Idjia bãrãra carebaya biara ijãnamãrẽã, jũma droaɔamãrẽã idjaba zarea beaɔamãrẽã. Ācõrẽba idji biadeba ne jũmane carebabaria. Idjia bãrãra Jesucritoɔeba tr̃s̃ia idji ume ewariza bajãne dji dromada beaɔamãrẽã.

¹¹ Bia b̃la ewariza ne jũmada idji j̃l̃w̃aɔe erob̃aɔida. § Bia b̃la mãwã b̃aɔida.

Pedroba nãl cartade j̃r̃ũare b̃l̃ɔa

¹² Djaba Silvanoba nãl carta zaqueda careba b̃l̃sia. M̃la cawa b̃la idjia ne jũmane jipa obarida. Nãl cartadeba m̃la bãrãra careba quĩrĩã b̃la biara ijãnamãrẽã. Idjaba cawabi quĩrĩã b̃la wãrãda Ācõrẽba idji biadeba careba b̃l̃ɔa. Mãl̃g̃l̃ra ijã pananadua.

¹³ Djabarã Babilonianebe maba quĩrĩã pañlɔa bãrãra bia pananida.* Bãrã eɔada quĩrãca ādjirã sida Ācõrẽba eɔasia. M̃l warraca b̃l̃ Marco biɔa quĩrĩã b̃la bãrãra bia pananida.

¹⁴ Wãrã quĩrĩãneba dji bia eɔaɔadua.† M̃la quĩrĩã b̃la jũma bãrã, Jesucrito ume beara necai beaɔida.‡

* **5:2** Griego beɔeade ḗc̃l̃r̃l̃ cartade nãl sida b̃l̃ b̃la: “Ācõrẽba quĩrĩã b̃l̃ quĩrãca.” † **5:5** Proverbio 3:34. ‡ **5:8** Caia Ācõrẽda poya igarabi cawaya. Griego beɔeade b̃l̃ b̃la: “Caida poya cobuei cawaya.”

§ **5:11** Griego beɔeade ḗc̃l̃r̃l̃ cartade nãl sida b̃l̃ b̃la: “Ēberãrãba idjib̃l̃r̃l̃ bia beɔeadaɔida pañlɔa.”

* **5:13** Babilonianebe maba. Pedro ewariɔe djabarãba Roma purura Babilonia abadjiɔaa. † **5:14** Wãrã quĩrĩãneba dji bia eɔaɔadua. Griego beɔeade nãwã b̃l̃ b̃la: “Quĩrĩãneba isõnadua dji bia eɔadi carea.”

‡ **5:14** Griego beɔeade ḗc̃l̃r̃l̃ cartade nãl sida b̃l̃ b̃la: “Bia b̃la mãwã b̃aɔida.”

2 PEDRO UMÉBEMA CARTA PEDROBA BΛDA

Pedroba nañ carta sida BΛsia. Mañ bēřã Umébema Pedro abadaa. Poa 66are BΛsica BΛa. BΛdacarea dārãéne romanorãba idjira crude cachi beasidaa.

Pedroba nañ cartara biara BΛsia Crito ĩjã beaba sewa jaradiabadarã carea quĩrãcuitadamãrēã. Capítulo 2de mañnebemada BΛ BΛa. Capítulo 1ne BΛ BΛa dadjia wãrã beedeada cawa panΛ bēřã mañdrΛ ĩjãnida panΛda. Capítulo 3de BΛ BΛa dadjia Crito zeira jãñida panΛda.

Dji crĩcha dromada 3:14-15de nãwã BΛ BΛa: “Djabarã, bãrãba jũma mañra jãñ panΛ bēřã ne jũmane quĩrãipa nĩbadadua Ācõrēba bãrã biya, cadjirua neẽ, idji ume necai panΛda unumãrēã. Quĩrãnebadadua dadjirã Boroba ēberãrã ēdrΛ edai carea jũma droa BΛda.”

Pedroba nañ cartade naãrã BΛda

¹ Mãra Simoã Pedroa, Jesucrito nezocaa idjaba idjia diabuedaa. Mãa nañ cartara BΛBΛrΛa dai quĩrãca Jesucrito ĩjã bearã itea. Dadjirãba ĩjã panΛra bio biya quirua. Jesucritora dadjirã Ācõrēa idjaba ĒdrΛ Edabaria. Idjira jipa BΛ bēřã dadjirãra carebasia ĩjãnamãrēã.

² Bãrãba Ācõrēra, dadjirã Boro Jesu sida cawa panΛ bēřã, mãa quĩrã BΛa ãdji biaðeba bãrãra bio careba pananida idjaba necai ãai sida aduba dia pananida.

Ācõrēba trãnarã sãwã beadida panΛ

³⁻⁴ Ācõrēda cawa panΛ bēřã, idji BΛaðeba dadjirãa ne jũma diasia idjia quĩrã BΛ quĩrãca nĩbadamãrēã idjaba ewariza idji ume zocai beadamãrēã. Idjira dji droma bēřã idjaba jipa BΛ bēřã dadjirãra trãpeða ne waibΛa bio bia BΛda dadjirã itea oyaða asia. Mãwã o BΛ bēřã nañ ējũñnebemarãba cadjirua o quĩrã panΛra bãrãba igaradapeða poya idji quĩrãca jipa beaðia.

⁵ Mañba bãrãba nãwã oðida panΛa: Critoda ĩjã panΛ bēřã bio jΛrΛðadua jipa nĩbaði carea; jipa nĩnane jΛrΛðadua crĩcha cawaada erobeaði carea;

⁶ crĩcha cawaa eropanΛne jΛrΛðadua bãrã cacuara jipa erobeaði carea; bãrã cacua jipa eropanΛne jΛrΛðadua jũma droaði carea; jũma droa panΛne jΛrΛðadua Ācõrēba quĩrã BΛ quĩrãca beaði carea;

⁷ Ācõrēba quĩrã BΛ quĩrãca panΛne jΛrΛðadua djabarã cããgadi carea; djabarã cããga panΛne jΛrΛðadua jũmarãda quĩrãni carea.

⁸ Bãrãba mañda jũma biara o wãnibΛrΛ, dadjirã Boro Jesucritoda cawa panΛ bēřã ne bia oði carea zoquea beaðia.

⁹ BaribΛrΛ mãwã oẽ BΛra dau towa BΛ quĩrãca BΛa, dauberrea BΛ quĩrãca BΛa. Idjia quĩrãdoasia naẽna cadjirua o baðara Ācõrēba jũma saγasida.

¹⁰ Djabarã, Ācõrēba bãrãra trãpeða edasia. Wãrãda mãwã beada unubiði carea zoquea beaðadua. Mãwã oðibΛrΛ baedaða.

¹¹ Mañbe Ācõrēba bãrãra dadjirã Boro Jesucrito purude bio bia edaya. Mama dadjirã ĒdrΛ Edabariba ewariza bia pe erobaya.

¹² Jũma mañgΛra cawa panΛmĩna idjaba wãrã beða bãrãa jaradiapedaðara bio ĩjã panΛmĩna, mãa jũma mañgΛra bãrãa quĩrãnebabi baya.

¹³ Mãmaarã jipa BΛa waði zocai BΛmisa mañra quĩrãnebabi baída.

¹⁴ Dadjirã Boro Jesucritoba mãa ebuða cawabisia dārãéne mãra beuida.

15 Mañ bërã mña jüma oya mñ beudacarea bärãba jüma mañgara ewariza quĩrãnebadamãrẽã.

Jesudebema jarapedadara wãrã

16 Dadjirã Boro Jesucrito ðbãðebemada, idji waya zeidebema sida daiba bärãa jaradiasidade ëberãba ara ãdji crĩchadeba jarapedadada jaradiadaẽ basía. Ætebãrã dadjirã Boro Jesu quĩrãwãrẽã dorrodorroda unupeada bërã mãwã jaradiasidaa.

17 Dadjirã Zeza Æcõrẽba idjidebema bia jaraside idjaba dji dromada unubiside दौरa aria panasidaa. Mãne Æcõrẽ dji droma bio quĩrãwãrẽã ðbã nãwã jarasia: “Nañdrã mñ Warraa. Mña idjira bio quĩrã ðbã. Mãra idji carea ðãsrída ðbã.”*

18 Daiba mã bedeara wãrãda bajãnaa ùrĩsidaa Jesu ume Æcõrẽ eyade panasidade.

19 Mã awara cawa panã Æcõrẽneba bedeadadarãba jarapedadara wãrãda. Mã bedeara ïbĩrã pãĩmane urua ðã quĩrãca ðã bërã bärãba bio quĩrãcuíta ùrĩnida panã. ïbĩrãra urua ðabaria aña ãnadrãbãrãdaa, aña diapedabema chĩdau odjabãrãdaa. Ara mã quĩrãca dadjirã nañ ëjũã cadjiruade panãmisa mã bedebã dadjirã soðe cawabi ðã sãwã nĩbaída panãda aña Crito zebãrãdaa.

20 Nañda bio cawadadua: Æcõrẽneba bedeadadarãba Idji Bedeade ðãpedadara ara ãdji crĩchadeba ni mãrĩ bida ðãdaẽ basía.

21 Jüma ãdjia jarapedadara ëberã crĩchadeba zeẽ basía. Ætebãrã Æcõrẽ Jauredeba bedesidaa.†

2

Sewa jaradiabadarã

1 Israelerã tãëna ãcãrãba sewadeba jarabadjidaa Æcõrẽneba bedeadadada. Bärã tãëna bida sewa jaradiabadarãda baraya. Sewadeba ãdjirãba dadji ãrĩbari crĩchada Æcõrẽ bedea quĩrãca jaradiadia. Dadjirã Boro Jesuba ãdjirã ëdrã ðãda igaradia. Mã carea Æcõrẽba isabe cawa oya.

2 Ædjia mãã pera obadara zocãrãba bio ëpënia. Ædjirã carea ëberãrãba wãrã bedea ëpëbadadabemada biẽ bedeadia.

3 Ædjirãba paratada awua panã bërã, bärã parata edaði carea ara ãdji crĩchadeba sewada jaradiadia. Mã carea dãrãëne Æcõrẽba wãrãda cawa oya. Dãrãbãrã Æcõrẽba ãdjirã cawa oi carea ðãda.

4 Bajãnebema nezocarãba cadjirua osidade Æcõrẽba quĩrã djuburiaẽ basía. Ætebãrã preso ðãbada uria pãĩsooa ðãde ðatacuasia.* Mama carenaba jã bea aña Æcõrẽba cawa oi ewaridaa.

5 Idjaba drõã naë nabemarãba Æcõrẽ igarasidade idjia quĩrã djuburiaẽ basía. Ætebãrã dopapada zebisia mã ëberãrã jüma nãbãrã quininamãrẽã. Baribãrã Noëba dadji jipa nĩbaidebemada jaradiabadjia. Idjida, idji ëberãrã siete panã sida Æcõrẽba ëdrã edasia.†

6 Idjaba Æcõrẽba Sodoma puru, Gomorra puru sida cawa oside jüma babuesia. Abedã jüma pora babisia. Mãñgãdeba idjia cawabisia idji quĩrãnacara sãwãnida.

* **1:17** Mateo 17:5; Marco 9:7; Luca 9:35. † **1:21** Versículo 20-21 idjaba nãwã traducida ðã: “Baribãrã nañda bio cawadadua: Æcõrẽneba bedeadadarãba Idji Bedeade ðãpedadara ni añaãba ara idji crĩchadeba poya cawadaëa, mãñgãra ëberã crĩchadeba zeẽ basi bërã. Ætebãrã Æcõrẽ Jauredeba bedesidaa.” * **2:4** Preso ðãbada uria pãĩsooa ðã. Griego bedeade ðã ðã “Tártaro.” † **2:5** Genesi capítulo 6-8.

⁷ Barib_ΛΓ_Λ ēberā jipa _βΛ Lo abadara Ācōrēba Sodoma babueidebemada ēdr_Λ edasia.‡ Lora sopua _βabadjia maļ purudebemarāba ne jūma cadjirua o pan_Λ carea.

⁸ Maļ ēberā jipa _βΛra Sodomanebemarā tāēna _βabadjia. Jipa _βΛ bērā ādjia cadjirua o pan_Λ unub_ΛΓ_Λde idjaba ūrīb_ΛΓ_Λde ewariza sopua _βabadjia.

⁹ Maļba ebuḁa _βΛa jipa o _βeara dadjirā Boro Ācōrēba bia mīga pan_Λnebemada ēdr_Λ eda cawa _βΛda. Idjaba jipa oē _βeara sāwā erobaida cawa _βΛa aba idjia cawa oi ewaridaa.

¹⁰ Naļ cacuaba cadjirua o quīrīā _βΛ obadara idjaba Ācōrē ādji Boro bai quīrīānaca sida wetara cawa oya.

Sewa jaradiabadara cadjirua oḁi carea peradācaa. Cawaara _βea quīrāca panabadaa. Jairā dji droma _βea biē jaradi carea wayadācaa.

¹¹ Bajānebema nezocarāda ādji cāyābara _Λβ_Λara _βeamīna idjaba ne waib_Λara obadamīna, dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita jairā dji droma _βeara biē jaradācaa.

¹² Barib_ΛΓ_Λ sewa jaradiabadaba ādjia adua pan_Λnebemada biē bedeabadaa. Animarā quīrāca crīcha neē _βea. Ababe ādji cacuaba quīrīā _βΛdr_Λ obadaa. Animarāda tobaria ēberāba jidaḁapeda beaḁamārēā. Ara maļ quīrāca sewa jaradiabadara jūma beuḁia.

¹³ Ācōrēba ādjirāra bio biē _βΛya ara ādjia opeḁada quīrāca. Ādjirāra ne co awua _βea idjaba itua awua _βea. Maļdr_Λ ādji _βΛsriḁaa. Diamasi, āsa biḁa māwā obadaa. Djabarā ume ābaa ne co pan_Λne biḁa māwā obadaa. Māwā bārā tāēna wua jaigua mititia quīrāca _βea.

¹⁴ Ādjirāra daunemaya _βea. Ne jūma cadjirua o pan_Λba sēnacaa. Bio ījāē beada cūrūgabadaa. Ne jūmada awuabadaa. Maļ carea Ācōrēba ādjirāra biē _βΛya.

¹⁵ Ācōrē o jipa _βΛda igaradapeda āi wāsidaa. Beor warra Balaaļba oḁa quīrāca obadaa.§ Balaaļra parata awua _βada bērā parata carea cadjiruada oida crīchasia.

¹⁶ Barib_ΛΓ_Λ cadjirua ode wāb_ΛΓ_Λde burroba idjira quēāsia. Maļ animarā bedeacada ēberā quīrāca bedeasia. Ācōrēneba bedeabari Balaaļba crīcha neē _βΛ quīrāca biē ode wāida crīcha _βΛmīna burroba idu wābiē basía.

¹⁷ Sewa jaradiabadara do zaque baido neē _βΛ quīrāca _βea.* Ādjirāra jārārā nāūrāba āyā edeb_ΛΓ_Λ quīrāca _βea. Nāūrāba jārārā āyā edeb_ΛΓ_Λde cue zecaa. Ara maļ quīrāca ādjia jaradia pan_Λba carebaaa. Ācōrēba uria bio pāisosoa _βΛda o _βΛsia ādjirā biē _βΛi carea.

¹⁸ Ādjirāba beḁa biya quirudeba jaradiabadaa. Barib_ΛΓ_Λ maļba carebaaa. Ādjirāba jaradiabadaa naļ cacuaba cadjirua o quīrīā _βΛra oḁida pan_Λda. Māwā cadjiruadeba ēdr_Λpedada dārāé _βeara ādjirāba cūrūgabadaa wayacusa cadjiruada oḁamārēā.

¹⁹ Jarabadaa ādjida ēpēnib_ΛΓ_Λ, nezoca ēdr_Λ _βΛpedada quīrāca biara beadida. Māwāmīna cadjiruada poya igaradaca bērā biara _βeaēa. Maļba ādjirāda cadjirua nezocarāa. Wārāda baridua cadjiruada poya igaradaēb_ΛΓ_Λ, dadjirāra maļga nezocaa.

²⁰ Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdr_Λ Edabarira cawasida bērā naļ ējūāne _βΛ cadjiruadebemada ēdr_Λsiḁaa. Barib_ΛΓ_Λ jācarade _βΛrá paneb_Λda quīrāca wayacusa cadjiruada odib_ΛΓ_Λ, naārā panana cāyābara biēara panenia.

²¹ Maļ bērā Ācōrē beḁa cawapedada igaradi cāyābara biara _βacasia Ācōrē o jipa _βΛdebemada adua beadida.

‡ 2:7 Genesi 19:1-29. § 2:15 Numero 22:1-41. * 2:17 Do zaque baido neē _βΛ quīrāca _βea. Griego bedeade nāwā _βΛ _βΛa: “Baido egoroḁeba ātaa bogadr_Λ _βada jōna quīrāca _βea.”

22 Ādjirāra ēberāba jarabada quīrāca beaa. Nāwā jarabadaa: “Usaba weđara wayacusa cobaria.”† Idjaba nāwā jarabadaa: “Chinara cuipeđa wayacusa egoro ba susuade tabebaria.”

3

Dadjirā Boroba cawa ode zeidebema

1 Djabarā, naḷba cartara ɓarima umé mḷa bārā itea ɓaɓaɓa. Carta umerāne mḷa wārā beđeara quīrānebabi ɓa jipa crīchadamārēā.

2 Mḷa quīrīā ɓa Ācōrēneba beđeabadarāba naēna jarapeđadara bārāba quīrānebađida. Idjaba quīrīā ɓa Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdra Edabariba jaradada quīrānebađida. Maḷra idjia diabueđarāba bārāa jaradidasidaa.

3 Naḷda bio cawađadua: jīrūarebema ewaride Ācōrē ipiđa biē jarabadara baraya. Ādji cacuaba cadjirua o quīrīā ɓa o beađia.

4 Nāwā ipiđa jaradia: “Crito zeī jaradara ḷsāwāsi? Dadji drōā naēnabemarāra jūma beusidaa. Baribaḷa naḷ ējūā odađeba jūma ara māwā ɓa.”

5 Maḷ ēberārāba ījā quīrīānaēa naēnaeđa Ācōrē beđeabaḷaɓa bajāda osida, ējūāda pusade odjabisida, idjaba baidodeba māwā osida.*

6 Ara maḷ baidoba jūma naḷ ējūāne naēna beađara ūpeđa nābaḷa quinibisia.

7 Ara maḷ quīrāca Ācōrē beđeabaḷaɓa naḷ ējūāda, bajā sida waga eroɓa idjaba idjia cawa oi ewaride babueya. Maḷ ewaride idji quīrīānacara cawa opeđa jūma biē ɓa.

8 Baribaḷa djabarā, naḷda quīrādoarānada: dadjirā Boromaarā ewari aɓara mil poa quīrāca ɓa idjaba mil poara ewari aɓa quīrāca ɓa.

9 Dadjirā Boro zeyada adara dārābaḷa bēra ḷcaḷa crīcha panḷa zeđa. Baribaḷa māwāēa. Ātebaḷa bārā carea jūma droa ɓa bēra dārābaḷa. Idjia quīrīāē ɓa ni aɓaḷda aduaida. Quīrīā ɓa jūmarāba cadjiruada igarađapeđa idjimaa zedida.

10 Dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaēne zeya ne draɓari zebari quīrāca.† Maḷ ewaride minijīchia jururuapeđa bajāra nēbaya. Ne jūma dadjia bajāne unubadara bá wāya. Idjaba naḷ ējūāra, ne jūma naḷ ējūāne bea sida bá wāya.‡

11 Ne jūmada jōi bēra bārāra Ācōrēba quīrīā ɓa quīrāca jipa, cadjirua neē nībađida panḷa.

12 Ācōrēba cawa oi ewarira jḷā pananida panḷa. Maḷmisa Ācōrēba quīrīā ɓa o pananada maḷ ewarira isabeara zemārēā.§ Maḷ ewaride Ācōrēba bajāra babueya. Maḷne ne jūma dadjia bajāne unubadara, naḷ ējūāne unubada sida jḷwḷrḷāba dorraɓariya.

13 Baribaḷa Ācōrēba bajā djiwidida, ējūā djiwidi sida oyada asia. Maḷda dadjirāba jḷā panḷa. Mama jūmarāba jipa o beađia.

14 Djabarā, bārāba jūma maḷra jḷā panḷa bēra ne jūmane quīrīa nībađadua Ācōrēba bārā biya, cadjirua neē, idji ume necai panḷa unumārēā.

15 Quīrānebađadua dadjirā Boroba ēberārā ēdra edai carea jūma droa ɓa. Dadji djaba Paulo biđa aɓarida cartade bārāa ɓa diabuesia Ācōrēba idjia diađa necawađeba.

† 2:22 Proverbio 26:11. * 3:5 Baidodeba māwā osida. Griego beđeade maḷra ebuđa ɓaēa. † 3:10 Zebari quīrāca. Griego beđeade ḷcaḷa cartade “diamasi zebari quīrāca” ɓa ɓa. ‡ 3:10 Ne jūma naḷ ējūāne ɓa sida bá wāya. Griego beđeade maḷra ebuđa ɓaēa. ḷcaḷamaarā nāwā jara ɓa: “Idjaba Ācōrēba cawa oɓaḷde ne jūma ēberārāba naḷ ējūāne opeđadara unubiya.” § 3:12 Ācōrēba quīrīā ɓa o pananada maḷ ewarira isabeara zemārēā. Maḷ beđeara idjaba nāwā traducida ɓa: “Maḷ ewarira isabe zeida quīrīanida panḷa.”

¹⁶ Cartaza maãgãdebemada ðãsia. Λcãrã crĩcha idjia ðãðara cawadi carea zarea ðãa. Wãrã bedeã cawadacaba, bio ãjãé ðeaba idjia ðãðara ãĩ jaradiabadaã jũma ãcõrẽ Bedea ãĩ jaradiabada quĩrãca. Maã carea ãcõrẽba ãdjirãra biẽ ðãya.

¹⁷ Djabarã, bãrãba maãda cawa panã bãrã quĩrãcuiã ðeadãdua ãberã cadjiruarãba ãĩ jaradia panãneba cũrũgarãnamãrẽã. Mãwã bãrãba bio ãjã panãra igarãðãã.

¹⁸ Jesucrito dadjirã Boro, dadji Ëdrã Edabarira biara cawa wãnadua. Idji biãðeba waridãdua. Iði idjãba ewariza idjãã bia ðeadããda panãã. Bia ðãã mãwã ðãida.

1 JUAΛ NABEMA CARTA JUAΛBA BΛDA

Jesu ume nĩbada Juaλba naλ cartada bΛsia. BaribΛΓΛ cartade jaraē bΛa idjia BΛdada. Poa 90are bΛsica bΛa.

Naλ cartara jũma djabarā itea bΛsia sewada ĩjārānamārēā. Juaλ drōā baside λCΛΓΛba dewara crĩcha Jesudebemada ēpē panesidaa. Ādjia jarabadjidaa Jesu naλ ējũāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Dewararāba jarabadjidaa Jesura ēberā basida baribΛΓΛ borocueside Critoda idji ume ābaa besida. Idjaba dewararāba jarabadjidaa naλ djarara abeda cadjirua bΛda. Maλ bērā jaradiabadjidaa necawaada edadida panΛda naλ djaradebemada ēdrΛdi carea. BaribΛΓΛ maλ necawaa edapedadaba jarabadjidaa naλ djaraba cadjirua oida bia bΛda.

Maλ carea Juaλba naλ cartara bΛsia. Dji crĩcha dromada naλgΛa: Ācōrē Warrara ¿cai? Idjaba Ācōrē warrarāra ¿cairā? Juaλba naārā bΛsia dadjirāra Ācōrē λnaane nĩbabadaebemada (1:1ne aba 2:17daa). Maλare bΛsia diauru warrarāra sāwā beada idjaba Ācōrē warrarāra sāwā beada (2:18deba aba 3:11daa). Maλare bΛsia wārā quĩrĩā Ācōrēneba ze bΛdebemada (3:12deba aba 4:21naa). Jĩrũare bΛsia Jesu ĩjā panΛneba naλ ējũānebema cadjiruara poyadida (5:1-21).

Dji Zocai Bai Diabari Bedea

¹ Naārāeda basia Zocai Bai Diabari Bedea abadada. Idjira wadibida bΛa. Idjia jaradia bΛda daiba ũrĩsidaa. Idjira dai dauba unusidaa idjaba jΛwaba tāsidaa. Idjia o bΛra quĩrācuíta acΛsidaa. Idjidebemada mΛa naλ cartade bΛbΛΓΛa.

² Maλ zocai bai diabarira Ācōrēba naλ ējũāne unubisia. Daiba idjira unusidaa idjaba idjidebemada wārāda bedea panΛa. Daiba bārāa jara panΛa maλ zocai bai diabarira ewariza babarida. Naārāeda idjira dadji Zeza Ācōrē ume bajāne bΛbadjia. Idji bajāne bΛdada Ācōrēba daia naλ ējũāne unubisia.

³ Daiba unupedaada, ũrĩpedada sida bārāa jara panΛa bārā sida dai ume ābaa abarica dadjirā Zeza Ācōrē ume idjaba idji Warra Jesucrito ume bia pananamārēā.

⁴ Jũma maλgΛra mΛa bΛbΛΓΛa dadjirāra bio bΛsridadi carea.*

Ācōrēra cadjirua neē bΛa

⁵ Daiba Jesucritoeba ũrĩpedada bārāa jara panΛra naλgΛa: Ācōrēra λnaa quĩrāca bΛa ne jũmane jipa bΛ bērā. Maλba idjima pāĩmara ni maārĩ bida neēa.

⁶ Dadjirāda idji ume ābaa bia panΛana a panΛbΛΓΛ, baribΛΓΛ pāĩmane nĩnabΛΓΛ, sewa o panΛa. Wārā bedeara ēpēnaē panΛa.

⁷ BaribΛΓΛ idji λnaane bΛ quĩrāca dadjirāda λnaane nĩbaēibΛΓΛ, dadjirā djabarā ume ābaa bia panania. Idjaba idji Warra Jesucrito oa erozoadaa dadjirā cadjiruara jũma sΛgΛbaria.

⁸ Dadjirāda cadjirua neē panΛana a panΛbΛΓΛ, ara dadjiduba cūrũga panΛa idjaba wārā bedeara adua panΛa.

⁹ BaribΛΓΛ Ācōrēra bedea aba bΛ bērā idjaba jipa obari bērā, dadjirāba cadjirua opedadada idjia jaradibΛΓΛ, maλ cadjiruara idjia quĩrādoaya. Abeda jũma dadjirāba biē opedadara sΛgΛya.

* **1:4** *Dadjirāra*. Griego bedeaēde λCΛΓΛ cartade “bārāra” bΛ bΛa.

¹⁰ BaribΛΓΛ dadjirāba cadjiruada odacaada adibΛΓΛ, Ācōrēra sewaida bΛada a panΛa idjaba idji bedeara ijānaē panΛa.†

2

Dadjirā carea Ācōrēa bedea djuburiabari

¹ Djabarā, bārāra mΛ warrarā quīrāca beaa. MΛa naλgΛra bΛbΛΓΛa bārāba cadjiruara orānamārēā. BaribΛΓΛ abaΛba cadjiruada oibΛΓΛ, aba eropanΛa dadji Zeza Ācōrēa dadjirā carea bedea djuburiabarida. Maλ bedea djuburiabarira Jesucrito. Idjira ne jūmane jipa bΛa.

² Idjira beusia Ācōrēba dadjirā cadjiruada quīrādoamārēā. Ababe dadjirā cadjirua carea beuē basía, ātebΛΓΛ beusia jūma naλ ējūāne duanΛrā cadjirua carea bida.

³ Ācōrēba obi bΛda dadjirāba ijā o panΛbΛΓΛ, ebuada bΛa idjira wārāda cawa panΛda.

⁴ BaribΛΓΛ abaΛba jaraibΛΓΛ: “MΛa idjira cawa bΛa,” maλne idjia obi bΛda ijā oē bΛbΛΓΛ, maλ ēberāra sewaida bΛa. Idjia wārā bedeara adua bΛa.

⁵⁻⁶ BaribΛΓΛ Ācōrē bedea ijā o bΛba Ācōrēra wārāda quīrīā bΛa. Ācōrē ume ābaa bΛada a bΛra nībaida bΛa Jesucrito nībada quīrāca. Dadjirāda māwā nībaēibΛΓΛ, cawa panΛa wārāda idji ume ābaa panΛda.

Ācōrēba obi bΛ djiwidi

⁷ Djabarā, mΛa bārāa bΛē bΛa Ācōrēba obi bΛ bedea djiwidida, ātebΛΓΛ bΛ bΛa idjia naēna obi jaraēada.* Maλ obi jaraēara bārāba Crito ijāpedaēdeba ātaa cawa panΛa. Wārāda bārāba ūrīpedaēara Ācōrēba naēna obi jaraēa basía.

⁸ Māwāmīna mΛa bΛbΛΓΛra Ācōrēba obi bΛ bedea djiwidi quīrāca bΛa. Maλ bedeara djiwidi quīrāca bΛa Critoba ijā oda bērā idjaba bārā bida wārāda ijā o panΛ bērā. Djiwidi quīrāca bΛa pāima jārādrΛbΛΓΛ quīrāca bārāba cadjiruara igara wābΛda bērā. Idjaba djiwidi quīrāca bΛa wārā ānaa odjabΛΓΛ quīrāca bārāba quīrīāneba jipa o wābΛda bērā.

⁹ Bariduaba ānaane bΛada aibΛΓΛ, baribΛΓΛ idji djabada quīrāma baibΛΓΛ, waēibida pāimane bΛa.

¹⁰ Idji djaba quīrīā bΛra ānaane bΛa. Idji sode neēa cārēba cadjiruade baebida.

¹¹ BaribΛΓΛ idji djaba quīrāma bΛra pāimane bΛa. Pāimane nī bērā adua bΛa sāmaa wāda, pāimaba idjira dauberrea eroē bērā.

¹² Warrarā, mΛa naλ cartara bārāa bΛbΛΓΛa Ācōrēba Critodeba bārā cadjiruara quīrādoada bērā.

¹³ Drōārā, mΛa naλ cartara bārāa bΛbΛΓΛa naārāeda baēada waēibida bΛda cawa panΛ bērā.

Cūdrarā, mΛa naλ cartara bārāa bΛbΛΓΛa diaurura poyapeēada bērā.

Warrarā, mΛa naλ cartara bārāa bΛbΛΓΛa dadji Zeza Ācōrēra cawasida bērā.

¹⁴ Drōārā, mΛa naλ cartara bārāa bΛbΛΓΛa naārāeda baēada waēibida bΛda cawasida bērā.

Cūdrarā, mΛa naλ cartara bārāa bΛbΛΓΛa bio ijā panΛ bērā, Ācōrē bedeara bārā sode bΛ bērā, idjaba diaurura poyapeēada bērā.

¹⁵ Naλ ējūānebema crīchara, ne jūma cadjirua naλ ējūāne bΛ sida quīrīārānada. Naλ ējūānebema cadjirua quīrīā bΛba dadji Zeza Ācōrēra quīrīāē bΛa.

¹⁶ Naλ ējūānebema cadjiruara naλgΛa: naλ cacuaba awua bΛ cadjirua o baida, dadji dauba unu bΛ awua baida, idjaba dadjia eroē bΛ carea wa o bΛ carea ara

† **1:10** Ācōrēba jarasia jūmarāda cadjirua obadada. Romano 3:23. Maλ carea cadjirua neē bΛada a bΛba Ācōrēra sewaida bΛada a bΛa. * **2:7** Juaλ 13:34-35.

dadjida dji biara ɓΛda crīcha ɓai sida. Jūma maλgΛra dadjirā Zeza Ācōrēneba zeē ɓΛa, ātebΛrΛ naλ ējūā cadjiruadeba ze ɓΛa.

¹⁷ Naλ ējūā cadjiruara idjaba jūma cadjirua ēberārāba o awua panΛ sida jōya. BaribΛrΛ Ācōrēba jara ɓΛ ĩjā o ɓΛra ewariza idji ume zocai ɓaya.

Crito ume dji quīrū

¹⁸ Djabarā mλ warrarāca ɓea, naλ ewarira jōbodoa. Bārāba ūrīsidaa Crito ume dji quīrūda zeida.† Crito ume dji quīrūrā idira baraa. Maλ bērā dadjirāba cawa panΛa naλ ewarira jōbodoa.

¹⁹ Ādjirāra dadjirā ume pananada ēdrΛsidaa, baribΛrΛ wārāda dadjirānebemaē basía. Ādjirāda wārāda dadjirānebema baɗabara, dadjirā ume ābaa waɗi panacasidaa. BaribΛrΛ maλgΛra māwāsia ebuda ɓamārēē jūmarāda dadjirānebemaēda.

²⁰ BaribΛrΛ bārāba Ācōrē Jaure Critoba diaɗada eropanΛa. Idjideba jūma bārāba wārā beɗeara cawa panΛa.

²¹ Mλa naλ cartara ɓΛē ɓΛa bārāba wārā beɗeada adua panΛ bērā ātebΛrΛ ɓΛbΛrΛa cawa panΛ bērā. Idjaba bārāba cawa panΛa sewara wārāneba zecada.

²² ¿Caida sewaida ɓΛ? Jesura Ācōrēba diai jaraɗa ēdrΛ edabariēana a ɓΛda sewaida ɓΛa.‡ Idjira Crito ume dji quīrūa. Idjia dadji Zeza Ācōrēra, Ācōrē Warra sida igara ɓΛa.

²³ Ācōrē Warra igara ɓΛba dadji Zeza Ācōrēra neē ɓΛa. Jesura Ācōrē Warraaɗa a ɓΛba dadji Zeza Ācōrē sida eroɓΛa.

²⁴ Maλ bērā bārāba ĩjāpedadaɗeɓa λtaa Critodebema ūrī panΛra bārā soɗe bio waga eroɓeadaɗa. Maλda bio waga panΛbΛrΛ, bārāra dadji Zeza Ācōrē ume, idji Warra ume bida ābaa panΛa.

²⁵ Māwā ābaa panΛbΛrΛ, Critoba dadjirāa wārāneba jarasia ewariza Ācōrē ume zocai pananida.

²⁶ Mλa maλra ɓΛsia λcΛrΛba bārāra cūrūga quīrīā panΛ bērā.

²⁷ BaribΛrΛ bārāba Ācōrē Jaure Critoba diaɗara eropanΛa. Maλ bērā jarΛdiē panΛa dewararāba bārāa jaradiaɗamārēē. Ācōrē Jaureba bārāa ne jūmada jaradia ɓΛa. Idjia jaradia ɓΛra sewaēa, ātebΛrΛ wārā araa. Maλ carea Crito ume ābaa ɓeadaɗa Ācōrē Jaureba bārāa jaradiaɗa quīrāca.

²⁸ Djabarā mλ warrarāca ɓea, Crito ume ābaa ɓeadaɗa. Māwā idji zebΛrΛɗe dadjirāra ne wayaa neē, quīrā pera neē idji quīrāpita ɓeadi.

²⁹ Bārāba cawa panΛa Jesucritora jipa ɓΛda. Idjaba cawa panΛa jūma jipa o ɓeara Ācōrē warrarāda.

3

Ācōrē warrarā

¹ Crīchaɗaɗa sāwā dadji Zeza Ācōrēba dadjirāra jācua quīrīā ɓΛda. Jācua quīrīā ɓΛ bērā dadjirāra idji warrarāana abaria. Wārāda dadjirāra idji warrarāa. Naλ ējūānebemarāba dadjirāra Ācōrē warrarāda adua panΛa, Ācōrēra adua panΛ bērā.

² Djabarā, dadjirāra Ācōrē warrarāa. Māwāmīna Ācōrēba waɗibida cawabiē ɓΛa dadjirāra sāwā ɓeadiɗa. BaribΛrΛ dadjirāba cawa panΛa Crito zebΛrΛɗe idji quīrāca ɓeadiɗa, maλ ewaride idjira sāwābΛrΛ ɓΛda ununi bērā.

³ Crito quīrāca ɓai carea jλā ɓΛra cadjirua neē ɓabaria Crito cadjirua neē ɓΛ quīrāca.

† **2:18** *Crito ume dji quīrū*. Griego beɗeade “Anticrito” ɓΛ ɓΛa. ‡ **2:22** *Ācōrēba diai jaraɗa ēdrΛ edabari*. Griego beɗeade “Crito” ɓΛ ɓΛa.

⁴ Cadjirua o ɓaba Ācōrē bedeara ĩjā ocaa. Idjia maλ bedeara abeda igara ɓaa.

⁵ BaribΛrΛ bārāba cawa panΛa Jesucritora naλ ējūānaa zesida dadjirā cadjirua āyā ɓai carea. Ni maārī biēda idjira cadjirua neē ɓaa.

⁶ Idji ume ābaa ɓaba cadjiruara ocaa. BaribΛrΛ cadjirua o ɓaba Jesucritora adua ɓaa idjaba sāwābΛrΛ ɓada cawacaa.

⁷ Djabarā mλ warrarāca bea, ni abaa idu cūrūgabirānada. Jipa o ɓara Ācōrē quīrāpita jipa ɓaa Crito jipa ɓa quīrāca.

⁸ BaribΛrΛ cadjirua o ɓara diaurudea, diaurura naārēdaɓa cadjirua obari bērā. Ācōrē Warrara naλ ējūānaa zesia diauruba o ɓa poyai carea.

⁹ Ācōrēneba todaba cadjiruara o ɓacaa, idji Zeza Ācōrēba obari quīrāca o ɓa bērā. Ācōrēneba toda bērā cadjiruara o ɓaēa.

¹⁰ NaλgΛdeba dadjirāba cawa panΛa cairāda Ācōrē warrarāda idjaba cairāda diauru warrarāda. Jipa oē ɓara Ācōrē warraēa. Idjaba idji djaba quīrāē ɓara Ācōrē warraēa.

Dji quīrā beadida panΛa

¹¹ Bārāba ĩjāpedadadeba λtaa ũrī panΛ bedeara naλgΛa: dadjirāra dji quīrā beadida panΛa.

¹² Caiλ quīrāca beadiē panΛa.* Idjira diaurude basía. Maλ bērā idji djabara beasia. ¿Cārē cārēā idji djabara beasi? Beasia idji djababa o ɓadara Ācōrē quīrāpita bia ɓada bērā baribΛrΛ idjia odara biē ɓada bērā.

¹³ Djabarā, naλ ējūānebemarāba bārāda quīrāmanibΛrΛ, jūmawāyā crīcharānada.

¹⁴ Dadjirāba djabarāra quīrā panΛ bērā cawa panΛa dadjirāra beu pananada zocai panesidada. Idji djaba quīrāē ɓara wadibida beu ɓaa.

¹⁵ Idji djaba quīrāma ɓara Ācōrē quīrāpita mīā beabaria. Bārāba cawa panΛa mīā beabarira ewariza Ācōrē ume zocai ɓaēda.

¹⁶ Wārā quīrāra sāwābΛrΛ ɓada dadjirāba cawa panΛa naλgΛdeba: Jesucritora dadjirā carea beusia. Ara maλ quīrāca dadjirā sida quīrāneba djabarā carea beudi carea beadida panΛa.

¹⁷ Naλ ējūāne ne bara ɓa djababa ne neē ɓa djabada unu ɓada carebaēbΛrΛ, ¿Ācōrē quīrāra idji sode erobΛca? Neē ɓaa.

¹⁸ Djabarā mλ warrarāca bea, dadjirā quīrāra ababe bededebe baiē ɓaa, ātebΛrΛ dadjia o panΛneba wārāda quīrā bara panΛda unubidida panΛa.

¹⁹⁻²⁰ Maλneba cawa panΛa dadjirāra wārāda Ācōrēneda. Idjaba ara dadjirāda sode dji biaēda crīchadibΛrΛ, Ācōrē quīrāpita poya necai panania. Ācōrēba dadjirānebemada biara cawa ɓaa dadjirā sode crīcha panΛ cāyābara. Idjia abeda jūma cawa ɓaa.

²¹ Djabarā, dadjirā sode cawa panΛbΛrΛ cadjiruade panΛēda, ne wayaa neē Ācōrēa poya iwididida.

²² Maλne dadjirāba Ācōrēa iwidibΛdara idjia diaya, idjia obi ɓada idjaba bia unu ɓada ĩjā o panΛ bērā.

²³ Idjia obi ɓara naλgΛa: idji Warra Jesucritora ĩjānida idjaba dji quīrā beadida idjia dadjirā jarada quīrāca.

²⁴ Ācōrēba obi ɓa bedea ĩjā o ɓara Ācōrē ume ɓaa, idjaba Ācōrēra idji ume ɓaa. Dadjirāba cawa panΛa Ācōrēra dadjirā ume ɓada, idji Jaureda dadjirā diada bērā.

* 3:12 Genesi 4:1-15.

4

Sewa jaradia bea sãwã cawadi

¹ Djabarã, Æcõrẽ Jauredeba bedea panΛana abadara jũma ïjãrãnadua, ãtebΛrΛ quĩrãcuita acΛdadua ãdjia wãrãda Æcõrẽ Jauredeba wa dewaradeba bedea panΛ cawaya. Mãwã oedua zocãrãba naã ëjũãne sewadeba ãdjia Æcõrẽ Jauredeba bedea panΛana abada bẽrã.

² NãwãbΛrΛ bãrãba cawadia caida Æcõrẽ Jauredeba bedea bΛda: abaΛba Jesucritora naã djarade wãrãda zesiada aibΛrΛ, Æcõrẽ Jauredeba bedea bΛa.

³ BaribΛrΛ abaΛba Jesucritora naã djarade zeẽ basiada aibΛrΛ, Æcõrẽ Jauredeba bedea bΛã. Crito ume dji quĩrũneba bedea bΛa.* Bãrãba ùrĩsidaa Crito ume dji quĩrũra zeida bΛda. Wãrãda idjira ara nawena naã ëjũãne bΛa.

⁴ Djabarã mΛ warrarãca bea, bãrãra Æcõrẽnea. Bãrãba maã sewaida bea idu cùrũgabidaẽ basía bãrã sode bΛra naã ëjũãne bea sode bΛ cãyãbara ΛbΛara bΛ bẽrã.

⁵ Maã sewaida beara naã ëjũã cadjiruadebema. Maã bẽrã ãdjirãba naã ëjũãnebema crĩchada jaradiabadaa idjaba ãdjia jaradia panΛra naã ëjũãne Æcõrẽ adua beaba ïjãbadaa.

⁶ BaribΛrΛ dadjirãra Æcõrẽnea. Æcõrẽ cawa bΛba dadjia jaradia panΛra ïjãbaria. BaribΛrΛ Æcõrẽ adua bΛba dadjia jaradia panΛra ïjãcaa. Maãneba dadjirãba cawa panΛa caiba Æcõrẽ Jauredeba wãrã bedeara jaradia bΛda idjaba caiba dewara jauredeba sewara jaradia bΛda.

Æcõrẽba ëberãrã quĩrã bΛdebema

⁷ Djabarã, dadjirãra dji quĩrã beadida panΛa, wãrã quĩrãra Æcõrẽneba ze bΛ bẽrã. Jũma dji quĩrã erobeara Æcõrẽ warrarãa idjaba Æcõrẽra cawa panΛa.

⁸ Æcõrẽra ne jũmane quĩrã bara bΛ bẽrã quĩrã neẽ bΛba Æcõrẽra adua bΛa.

⁹ Æcõrẽba dadjirãra quĩrã bΛda unubisia idji Warra aba bΛda naã ëjũãnaa diabuesida idjideba ewariza zocai beadamãrẽã.

¹⁰ Wãrã quĩrãra nãwãbΛrΛ bΛa: quĩrãneba Æcõrẽba idji Warrara diabuesia beumãrẽã dadjirã cadjirua poya quĩrãdoai carea. Æcõrẽba mãwã oẽ basía dadjirãba idjira quĩrã panana bẽrã, ãtebΛrΛ mãwã osia idjia dadjirãra quĩrãna bẽrã.

¹¹ Djabarã, Æcõrẽba dadjirãra mãwã quĩrãna bẽrã dadjirã sida dji quĩrã beadida panΛa.

¹² Ni abaΛba Æcõrẽra ununacaa. BaribΛrΛ dadjirãda dji quĩrã panΛbΛrΛ, Æcõrẽra dadjirã ume bΛa idjaba idji quĩrãneba dadjirãba wãrãda jũmarãda quĩrã panΛa.

¹³ Æcõrẽba idji Jaureda dadjirãa diaada bẽrã cawa panΛa dadjirãra Æcõrẽ ume panΛda idjaba idjira dadjirã ume bΛda.

¹⁴ Daiba unusidaa idjaba jara panΛa dadjirã Zeza Æcõrẽba idji Warrara wãrãda diabuesida naã ëjũãnebemarã edra edamãrẽã.

¹⁵ Bariduaba Jesura wãrãda Æcõrẽ Warraada aibΛrΛ, Æcõrẽra idji ume bΛa idjaba idjira Æcõrẽ ume bΛa.

¹⁶ Dadjirãba cawa panΛa idjaba ïjã panΛa Æcõrẽba dadjirãra quĩrã bΛda. Æcõrẽba ne jũmane quĩrã bΛa. Wãrã quĩrã erobΛra Æcõrẽ ume bΛa idjaba Æcõrẽra idji ume bΛa.

* 4:3 Crito ume dji quĩrũ. Griego bedeadede "Anticrito" bΛ bΛa.

17 Māwā dadjirāba Ācōrēra, jūma ēberārā sīda wārāda quīrīā panΛa. Ācōrēba cawa oi ewarīde dadjirāra ne wayaa neē beadia, naļ ējūāne Jesucrito nībada quīrāca nībapedada bēra.

18 Dadjirāba Ācōrēda, jūma ēberārā sīda quīrīā panΛbΛrΛ, Ācōrēba cawa oidebemada wayadaē panΛa, wārā quīrīāba maļ wayadira jōbībari bēra. Ācōrēba cawa oi waya bΛba cawa bΛa Ācōrēba idjira cawa oida. Idjia Ācōrēra, jūma ēberārā sīda wadībīda wārāda quīrīā bΛēa.

19 Dadjirāba Ācōrēra quīrīā panΛa idjia dadjirāra naārā quīrīāna bēra.

20 AβαΛba Ācōrēda quīrīā bΛada aibΛrΛ, maļne idji djabada quīrīāma baibΛrΛ, idjira sewaida bΛa. Idji djaba unu bΛda quīrīāē baibΛrΛ, ¿sāwā Ācōrē unuē bΛda quīrīā bai?

21 Jesucritoba dadjirāa obi bΛra naļgΛa: Ācōrē quīrīā bΛba idji djabara quīrīā baida bΛa.

5

Ācōrē Warra ĩjānida panΛnebema

1 Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jarađada aβαΛba ĩjāibΛrΛ, maļ ēberāra Ācōrē warraa.* Dadji Zeza Ācōrē quīrīā bΛba idji warrarā sīda quīrīā bΛa.

2 Dadjirāba Ācōrēda quīrīā panΛbΛrΛ idjaba idjia obi bΛda ĩjā o panΛbΛrΛ, cawa panΛa idji warrarā sīda quīrīā panΛda.

3 Dadjirāba Ācōrēda wārāda quīrīā panΛbΛrΛ, idjia obi bΛra jūma ĩjā ođia. Idjia obi bΛra zareaē bΛa.

4 Jūma Ācōrē warrarāba naļ ējūānebema cadjiruara igarabadaa. Wārāda dadjia Jesucritoda ĩjā panΛ bēra naļ ējūānebema cadjiruara poya igaradia.

5 ¿Caiba naļ ējūānebema cadjiruara poya igarai? AβαΛba Jesura wārāda Ācōrē Warrada ĩjā bΛbΛrΛ, maļ ēberāba naļ ējūānebema cadjiruara poya igaraya.

Ācōrē Jaureba Jesura wārāda Ācōrē Warra cawabīda

6 Jesucritora naļ ējūānaa zepeda baidode borocuesia idjaba idji oara crude erozoasia. Naļ ējūānaa zepeda ababe baidode borocueē basía, ātebΛrΛ idji oa sīda crude erozoasia. Ācōrē Jaureba cawabi bΛa maļgΛra wārāda, idjia wārā beđeara cawabībari bēra. [

7 Idjaba bajāne ūbea panΛba maļgΛra wārā arada jara panΛa; dadji Zeza Ācōrēba māwā jara bΛa, “Beđea” abadaba māwā jara bΛa, idji Jaure bīda māwā jara bΛa. Maļ ūbeara aba bΛda māwā bΛa.†]

8 Naļ sēyā ūbea panΛba cawabībadaa Jesuđebema beđeara wārāda: Jesura borocueda bēra, idji oara crude erozoada bēra, idjaba Ācōrē Jaureba cawabi bΛ bēra. Maļ ūbea panΛba abarīda cawabi panΛa.

9 Ēberāba ununara wārāana aibΛrΛ dadjirāba ĩjābadaa. BarībΛrΛ Ācōrēba jara bΛra biara ĩjānida panΛa, idji Warradebemada wārāda jara bΛ bēra.

10 Ācōrē Warra ĩjā bΛba idji sođe cawa bΛa Ācōrēba jara bΛra wārāda. BarībΛrΛ Ācōrēba jara bΛ ĩjāē bΛba Ācōrēra sewaida bΛda crīcha bΛa, Ācōrēba idji Warradebema jara bΛra ĩjāē bΛ bēra.

11 Ācōrēba jara bΛra naļgΛa: idji Warradeba dadjirāa diasia ewarīza idji ume zocai beđīda.

* 5:1 Ācōrēba ēdra edabari diai jarađada. Griego beđeade “Crito” bΛ bΛa. † 5:7 Griego beđeade λcΛrΛ cartade versículo 7 neēa.

¹² Wārāda Ācōrē Warra ĩjā bΛara idji ume ewariza zocai baya. BaribΛrΛ Ācōrē Warra ĩjāé bΛba idji ume ewariza zocai baida neē bΛa.

Juaλba naλ cartade jĩrũare bΛda

¹³ MΛa naλ cartara bārā dji Ācōrē Warra ĩjā bea itea bΛbΛrΛa cawađamārēē ewariza Ācōrē ume zocai beađida.

¹⁴ Ācōrēba quĩrĩā bΛ quĩrĩca dadjirāba iwididibΛrΛ, cawa panΛa idjia bia ũrĩbarida. Maλ bērā poya ne wayaa neē idjía iwididida panΛa.

¹⁵ Dadjia iwidibΛdara ũrĩbarida cawa panΛ bērā, idjaba cawa panΛa maλ iwidibΛdara idjia diaida.

¹⁶ Cadjiruada bΛa Ācōrēba quĩrādoacada. Abaλba maλ cadjiruada osira beuya. Maλ bērā mΛa jaraē bΛa ēberā maλ cadjirua ođa carea iwididamārēē. BaribΛrΛ cadjiruada bΛa Ācōrēba quĩrādoabarida. Abaλba maλ cadjiruada osira wađibiđa poya ēdrΛya ewariza Ācōrē neē baiđebemada.‡ Maλ bērā abaλba idji djababa maλ cadjiruada o bΛda unuibΛrΛ, idji carea Ācōrēa iwidida bΛa. Maλne Ācōrēba dji ēberā cadjirua ođaa idji ume ewariza zocai baida diaya.

¹⁷ Jũma Ācōrē quĩrāpita biē o bΛara cadjiruua. BaribΛrΛ cadjiruada bΛa Ācōrēba quĩrādoabarida. Abaλba maλ cadjiruada osira wađibiđa beuđebemada poya ēdrΛya.

¹⁸ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē warrarāba cadjiruara o pananacada, Ācōrē Warra Jesucritoba ādjirāra waga bΛ bērā. Maλba diauruba ādjirāra poya biē oēa.

¹⁹ Dadjirāba cawa panΛa dadjirāra Ācōrēneda. Idjaba cawa panΛa jũma naλ ējũāne Ācōrē adua beara diauru jΛwaeđa panΛda.

²⁰ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē Warrara zesida idjaba crĩcha cawaada dadjirāa diasida wārā Ācōrēda cawađamārēē. Idji Warra Jesucrito ume panΛ bērā dadjirāra wārā Ācōrē ume panΛa. ĀcōrēdrΛ dji wārā Ācōrēa. IdjiabΛrΛ ēberārāa diabaria idji ume ewariza zocai beađida.

²¹ Djabarā mΛ warrarāca bea, jΛwaba ođa ācōrē beara ēpērānada.

‡ 5:16 Ewariza Ācōrē neē baiđebemada. Griego beđeade bΛ bΛa “beuđebemada.”

2 JUAΛ

UMÉBEMA CARTA JUAΛBA ΒΛΔΑ

Jesu ume nĩbaɗa Juaλba naλ cartada ɓasia. Poa 90are Epeso purude ɓaside ɓasia. Naλ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāna asia. Cartara ɓasia “wērā Ācōrēba ēdrɔ edaɗa itea, idji warrarā itea biɗa.” Λcɔrɔmaara maλba jara ɓaa djabarā abaλ purudebemada.

Naλ cartade Juaλba naārā ɓasia idjira ɓasrida ɓada wārā beɗeada ijā panɔ bērā idjaba wārā quĩrāra eropanɔ bērā (vv. 1-6). Maλbe ādjirā jarasia sewa jaradiabadarāda bia edarānamārēā (vv. 7-11). Juaλ drōā ɓaside λcɔrɔba jara panasidaa Jesu naλ ējūāne ɓaside ēberārāba ababe idji jaureda unubadjidada. Juaλba jarasia ādjida bia edarānamārēā (v. 7). Jirūare ɓasia dārēne dji ununida idjaba λcɔrɔ djabarāba quĩrā panɔda ādjira bia pananida (vv. 12-13).

Naλ cartade Juaλba naārā ɓada

¹ Mλra djabarā wagabari drōā.* Mλa naλ cartara ɓabɔrɔba wērā Ācōrēba ēdrɔ edaɗa itea, idji warrarā itea biɗa. Mλa bārāra wārāda quĩrā ɓaa. Baribɔrɔ ababe mλabɔrɔ bārāra quĩrā ɓaēa, ātebɔrɔ jūma wārā beɗeada cawa beaba bārāra quĩrā panɔ.

² Mλa bārāra quĩrā ɓaa, wārā beɗeada dadjirā sode ɓa bērā. Wārā beɗeada dadjirā sode ewariza ɓaya.

³ Dadjirāba wārā beɗeada ēpē panɔ bērā idjaba dji quĩrā panɔ bērā, mλa quĩrā ɓaa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Zeza Warra Jesucrito ume ādji biɗeada bārāra careba pananida, quĩrā djuburia pananida, ādji necai ɓai sida bārā sode ɓaɗa.†

Wārā beɗeada idjaba quĩrā

⁴ Mλa λcɔrɔ ɓa warrarānebemada ũrĩsia. Mλra ɓasridasia ādjirāra wārāneba nĩna bērā dadjirā Zeza Ācōrēba jara ɓa quĩrāca.

⁵ Djabawērā, mλa beɗeada djuburiaya dadjirāra dji quĩrānamārēā. Maλgɔra Ācōrēba obi ɓa beɗeada djiwidiēa, ātebɔrɔ maλ beɗeada dadjirāba naārēda ũrĩsidaa.‡

⁶ Maλ wārā quĩrāra naλgɔa: Ācōrēba obi ɓa beɗeada ijā o pananida. Maλ obi ɓa beɗeada bārāba naārēda ũrĩsidaa. Maλ beɗeada jara ɓaa quĩrāneba nĩbaɗida panɔda.

Djārā cūrūgabada

⁷ Djārā cūrūgabada naλ ējūāne zocārā nĩnaa. Ādjirāba ijānaɔa Jesucritora naλ djaraɗe dadjirā quĩrāca zesida. Dji māwā ɓara djārā cūrūgabaria idjaba Crito ume dji quĩrā.

⁸ Quĩrācuɗa beɗadua maλgɔrāba cūrūgarānamārēā. Māwā bārāba Ācōrē itea o panɔbari idjia diara aduɗaēa, ātebɔrɔ jūma daucha edaɗia.§

⁹ Bariduaba idji crĩchada Critoba jaradiaɗa auɗu jaradia nĩbaibɔrɔ, idjaba Critoba jaradiaɗada ijā ama ɓaibɔrɔ, maλba Ācōrēra neē ɓaa. Baribɔrɔ bariduaba Critoba jaradiaɗada ijā ɓaibɔrɔ, dji Zezara, dji Warra sida erobaa.

¹⁰ Bariduada bārāmaa wābɔrɔɗe Critoba jaradiaɗa quĩrāca jaradiaēbɔrɔ, maλgɔra bārā dede edarānada idjaba “bia ɓaa ɓara zesida” arānada.

* **1:1** *Djabarā wagabari drōā.* Maλ beɗeada jara ɓaa djabarā boroda. Cāpūrā beɗeada jara ɓaa “anciano” wa “pastor.” † **1:3** Juaλ 1:14-18. ‡ **1:5** Juaλ 13:34. § **1:8** *Bārāba Ācōrē itea o panɔbari.* Griego beɗeada λcɔrɔ cartade ɓa ɓaa: “Daiba Ācōrē itea o panɔbari.”

¹¹ “Bia ʙΛa ʙΛra zesida” a ʙΛba maĩ ēberãba cadjirua o ʙΛra idji ume ābaa o ʙΛa.

Juałba naĩ cartade jĩrũare ʙΛda

¹² Młã ne quiĩrãtanoa ʙãrãa jara quiĩrã ʙΛa. BaribΛrΛ naĩ cartade jũma ʙΛẽa. Młã ʙãrãra acΛde wã quiĩrã ʙΛa. Maĩne ʙãrã ume ābaa bedeadia bio ʙΛsridadi carea.

¹³ BΛ djabawẽrã warrarã Ācõrẽba ēdrΛ edađaba quiĩrã panΛa ʙãrãra bia duananida.*

* **1:13** Griego bedeadē ἄcαrα cartade idjaba βá ʙΛa: “Amén.” Małba jara ʙΛa “bia ʙΛa mãwã ʙaida.”

3 JUAΛ

ŨBEABEMA CARTA JUAΛBA ΒΛΔΑ

Jesu ume n̄baēa Juaλba naλ cartada ḅasia. Poa 90are Epeso purude ḅaside ḅasia. Naλ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāna asia. Cartara djaba Gayo itea ḅasia.

Naλ cartade Juaλba naārā ḅasia idjira ḅasriēa ḅada Gayoba wārā bedēada ījā ḅa bēra idjaba wārā quīrīāda eroḅa bēra (vv. 1-4). Maλare ḅasia idjia djabarā diabueḅadebemada. Gayoba ādjirā bia edapeḅa careba ḅa carea Juaλba idjira bia jarasia (vv. 5-8). BaribΛΓΛ Gayoma djabarā boro Diotrepeba ādjirā idu jaradiabica basia. Maλ awara ādjirā bia edabΛdara āyā jΛretabadjia idjaba Juaλra biē jarabadjia (vv. 9-10). BaribΛΓΛ Juaλba Gayoa jarasia Diotrepe quīrāca nībarāmārēā, ātebΛΓΛ djārā bia o ḅamārēā (vv. 11-12). Jīrūare ḅasia dārēēne dji ununida idjaba djabarāba quīrīā panΛda idjira bia ḅaida (vv. 13-15).

Djaba Gayoba bia oda

¹ Mλra djabarā wagabari drōāa.* Mλa naλ cartara ḅΛbΛΓΛa mλ djaba Gayo itea. Mλa ḅΛra wārāda quīrīā ḅΛa.

² Djaba, mλa Ācōrēa iwidi ḅΛa ḅΛra idji ume bia ḅa bēra ne jūmane bia ḅamārēā idjaba cacua bia ḅamārēā.

³ Mλra bio ḅΛsriēasia, λcΛΓΛ djabarā mλma jūḅepeḅadaba nēbΛrΛsida bēra ḅΛa wārā bedēada ēpē ḅada.

⁴ Mλ djabarāba wārā bedeara ēpē panΛda ūrībΛrΛde mλra biara ḅΛsriēa ḅabaria.†

⁵ Djaba, ḅΛa djabarā careba ḅΛḅeba bia o ḅΛa. ΒΛa unuca djabarā sida carebajari bēra wārāda bio bia o ḅΛa.

⁶ MaλgΛrāba ḅΛ quīrīānebemada namabema djabarāa nēbΛrΛsidaa ābaa dji jΛre panasidāde. Mλ quīrā djuburia, ādjirāra carebadua bia wānamārēā Ācōrēba idji traju o ḅea carebabibari quīrāca.

⁷ Ādjirāba Jesucritodebemada jaradia nīnaa. Maλne ādjia Ācōrē adua ḅea iwidiēacaa carebaḅamārēā.

⁸ Maλ carea dadjirāba maλ djabarāra bia edaēdida panΛa. Māwā ādjirā ume ābaa traja panΛa Ācōrē wārā bedēada cawabiēi carea.

Djaba Diotrepeba biē oda

⁹ Mλa cartada jūma djabarā jāmbema itea naēna ḅasia. BaribΛΓΛ djaba Diotrepeba dai bedeara ījāē ḅΛa. Idjira djabarā tāēna dji dromaara ḅa quīrīā ḅΛa.

¹⁰ Maλ carea jāmaa wābΛrΛde mλa jūmarāa cawabiya idjia biē o ḅada. Idjia daida sewāḅeba biē jarabaria. Maλ awara djabarā jāmaa wābΛdara idjia bia edacaa idjaba djabarāba ādji dede eda quīrīā panΛne iduaribicaa. Bia edasidara maλ djabarāra āyā jΛretabaria.

Djaba Demetriodebema bia bedeapeḅada

¹¹ Djaba, cadjiruara ēpērādua ātebΛrΛ biadrΛ ēpēdua. Bia obarira Ācōrēnea, baribΛΓΛ cadjirua obariba Ācōrēra adua ḅΛa.

* **1:1** *Djabarā wagabari drōā.* Maλ bedēaba jara ḅΛa djabarā boroda. Cāpūrīā bedēade jara ḅΛa “anciano” wa “pastor.” † **1:4** *Mλ djabarā.* Griego bedēade ḅΛ ḅΛa “mλ warrarā.”

¹² Djaba Demetriodebemada jūmarāba bia bedea panΛa. Wārā bedea ēpē bΛdeba unubi bΛa idjira jipa bΛda. Dai bida idjidebemada bia bedea panΛa. Bārāba cawa panΛa daiba jara panΛra wārāda.

Juaλba naλ cartade jīrūare bΛda

¹³ Mλa ne quīrātanoa bλa jara quīrīā bΛa baribΛrΛ cartade bΛēa.

¹⁴ Dārāéne bΛ acΛde wā quīrīā bΛa. Maλbe ābaa bedeadia.

¹⁵ Mλa quīrīā bΛa Ācōrēba idji necai baira bΛ sođe dia baida. Namabema djabarāba quīrīā panΛa bΛra bia baida. Jāmabema djabarāza jaradua mλa quīrīā bΛda ādjirāra bia duananida.

JUDA CARTA JUDABA BΛDΛ

Jesu djaba Judaba naλ cartada bΛsica bΛa. Dji bΛdaba jara bΛa idjira Santiago djabada (1:1). ΛcΛrΛmaara naλ cartara djabarā judiorā itea bΛsia. Poa 65are bΛsica bΛa.

Judaba naλ cartara bΛsia λcΛrΛba sewada jaradia panana bērā. Maλ ēberārāba jara panasidaa Ācōrēba idji biadeba ēdrΛ edada bērā baridua cadjiruada odida panΛda (1:4, 18-19). Maλ carea Judaba djabarāa jarasia ādjia ijā panΛra ni abaa idu quīrā awara jaradiabidiē panΛda (1:3). Maλ awara bΛsia djabarāra dji carebaēdida panΛda Jesucrito biara ijāni carea idjaba Ācōrē ijāē beada quīrā djuburiaēdida panΛda (1:20-23).

Naλ cartade Judaba naārā bΛda

¹ Māra Judaa, Santiago djabaa idjaba Jesucrito nezocaa.* Naλ cartara bΛbΛrΛ jūma dadjirā Zeza Ācōrēba trΛnarā itea. Idjia bārāra quīrā bΛa idjaba Jesucritodeba waga erobΛa.

² Māa quīrā bΛa idjia bārāra bio quīrā djuburia baida, necai baira aduba dia baida, idjaba bārāra bio quīrā baida.

Sewa jaradia bea

³ Djabarā, māa naλ cartade Ācōrēba dadjirā ēdrΛ edadaēbemada bΛ quīrā bΛsia. BaribΛrΛ mΛmaara biara bΛa ara nawena bΛida quīrācuīta beadamārēā. Bārāba ijā panΛra ni abaa idu quīrā awara jaradiabirānadua. Ācōrēba wārā bedeara jūma idji ēberārāa barima aba diasia. Quīrā awara diacaa.

⁴ Māwā bΛ bΛa λcΛrΛda djabarā quīrāca zedapeda bārā tāēna panΛ bērā. Maλ ēberārāba sewadeba jaradiabadaa Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ēdrΛ edada bērā dadji cacuaba cadjirua o quīrā bΛda odida panΛda. Ādjirāba dadjirā Boro aba bΛ Jesucritora igarabadaa. NaārāēdaΛba bΛ bΛsia Ācōrēba ādjirāra cawa oida.

⁵ Bārāba cawa panΛmīna māa quīrānebabiya dadjirā Boroba idji purura Egip-todeba ēdrΛ edasida. BaribΛrΛ ēdrΛ edadacarea idji ijāpedadaēra quinibisia.

⁶ Idjaba quīrānebadadua λcΛrΛ bajānebema nezocarāda Ācōrēba bΛda quīrāca beadaē basida. ĀtebΛrΛ ādji pananara igarasidaa. Maλ carea Ācōrēba uria pāisosa bΛde preso bΛcārīa aba idjia cawa oi ewaridaa.

⁷ Ara maλ quīrāca Ācōrēba Sodomanebemarāda, Gomorradebemarāda, ādji caita bea purudebemarā sida cawa osia. Maλ ēberārāba auēuada obadjidaa. Abeda ne jūma cadjirua dadji cacuaba oiē bΛda obadjidaa. Maλ carea Ācōrēba ādjirāra tΛbΛ urua quicaēde ewariza bia mīga erobΛa. Maλba cawabi bΛa jūma cadjirua obadara māwā bia mīga pananida.

⁸ Bārā tāēna zepedadara maλ ēberārā quīrāca panΛa. Ādjirāba cāīmocaradada ēpēbadaa. Ādji cacuaba cadjirua o quīrā bΛda obadaa, dadjirā Borora igarabadaa, idjaba jairā dji droma beada biē jarabadaa.

⁹ BaribΛrΛ bajānebema nezoca dji droma Miguelba māwā oca basía. Moise beudacarea Miguelera idji cacua carea diauru ume caicayasia. Māwāmīna di-aurura biē jaraida crīchaē basía, ātebΛrΛ jarasia: “Dadji Boroba bΛra quēāya.”

* 1:1 Santiagora idjaba Jacobo abadaa.

¹⁰ Barib_{ΛΓΛ} mañ ēberārā bārā tāēna zepedadaba ādjia adua pan_Λnebemada biē bedeabadaa. Ādjia cawa pan_Λra animarā crīcha quīrāca b_Λa. Animarā quīrāca ababe ādji cacuaba quīrīā b_Λda obadaa. Mañ carea Ācōrēba biē b_Λya.

¹¹ Ādjira mīā djuburi beaa. Cai_Λba oda quīrāca obadaa.† Parata awua pan_Λneba Balaa_Λba oda quīrāca āi o nīnaa. Coreba Moise igarada quīrāca Ācōrēda igara pan_Λ bērā ādjirā sida biē b_Λya.

¹² Quīrīāneba bārā ābaa ne co pan_Λne ādjirā sida ne wayaa neē b_Λsrida ne cobadaa. Māwā bārāba o pan_Λra ārībadaa. Ababe ādjidr_Λ crīchabadaa. Ādjirāra jārārā nāūrāba āyā edebari quīrāca beaa. Nāūrāba jārārā āyā edeb_{ΛΓΛ}de cue zecaa. Ara mañ quīrāca ādjia jaradia pan_Λba carebaca. Ādjirāra bacuru zauca quīrāca beaa. Nejō zauca cora wāna quīrāca beaa. Māwā b_Λrima ume beuda quīrāca beaa.

¹³ Ādjirāra pusa bogozoa quīrāca beaa. Pusa bogozoaba cōpepea do icawa batabuebari quīrāca ādjirāba mīā perada baridua obadaa. Āi wāpedada bērā chīdau b_Λeb_{ΛΓΛ} quīrāca beaa. Ācōrēba uria bio pāisosa b_Λda o b_Λsia ādjirā ewariza biē b_Λi carea.

¹⁴⁻¹⁵ Mañ ēberārānebemada Enocoba bedeasia. (Ada_Λneba aba Enocodaa siete drōēnabemarā panasidaa.) Enocora Ācōrēneba nāwā bedeasia: “jūrīnadia! Dadjirā Boroba jūmarā cawa oi carea idjiderā zocārā pan_Λ ume zeb_{ΛΓΛ}a. Mañne jūma idji quīrīānacara biē b_Λya. Idji quīrīānacadeba cadjirua opedada bērā idjaba idjidebemada bio biē bedeapedada bērā māwā oya.”

¹⁶ Mañ ēberārāra baridua carea biē duanebaria, idjaba baridua carea djārāra biē jarabadaa. Ababe ādjia quīrīā b_Λadr_Λ j_{ΛΓΛ}badaa. Dji droma quīrāca bedeabadaa. Ādji ēpēnamārēā djārāa bia bedeabadaa.

Djabarāba sāwā odida pan_Λ

¹⁷ Barib_{ΛΓΛ} djabarā, dadjirā Boro Jesucritoba diabuedarāba naēna jara-pedadara quīrānebadadua.

¹⁸ Bārāa nāwā jarasidaa: “Jūrūarebema ewaride Ācōrē ipida biē jarabadara baraya. Ācōrēda quīrīānaca bērā ādji cacuaba o quīrīā b_Λda o beadia.”

¹⁹ Ādjirāba djabarāa awara awara crīchabibadaa, baridua ādjia quīrīā pan_Λda obadaa, Ācōrē Jaureda neē beaa.

²⁰ Barib_{ΛΓΛ} djabarā, biara Critoda ijāni carea dji carebadadua. Ācōrēa idji Jauredaba iwididadua.

²¹ Ācōrē quīrīāneba nībadadua. Dadjirā Boro Jesucritoba quīrā djuburiadeba zocai bai jōcada diamārēā j_Λānadua.

²² Djabarā bio ijāé beara quīrā djuburiadadua.

²³ T_Λb_Λ uruadāa wāb_Λdara ēdr_Λdamārēā carebadadua. Djārāra quīrā djuburiadadua, barib_{ΛΓΛ} quīrācuīta beadadua. Ādjia cadjirua obadara jūma igaradadua.‡

Judaba Ācōrēa bia bedeada

²⁴ Ācōrēba bārāra poya wagaya cadjiruade b_Λerānamārēā. Idji quīrāwārēā quīrāpita cadjirua neē poya bia b_Λya. Mama bārāra b_Λsrida beadia.

²⁵ Ācōrēra abab_{ΛΓΛ} b_Λa. Idjira dadjirā Ēdr_Λ Edabaria. Idjidr_Λ dji dromaa, ne jūma poya o b_Λa. Idjira jūmarā Boroa. Naēnaeda māwā b_Λsia, idi māwā

† **1:11** Cai_Λ. Genesi 4:3-8. Balaa_Λ. Numero 22:1-35. Core. Numero 16:1-35. ‡ **1:23** Ādjia cadjirua obadara jūma igaradadua. Griego bedeade b_Λ b_Λa: “Ādjia j_Λ pan_Λra quīrāmanadia cadjirua o pan_Λneba jaigua b_Λ bērā.”

APOCALIPSI JESUCRITIBA JUAĽA CAWABIDA

Jesu ume nĩbada JuaĽba naĽ cartada bĽasia. Poa 95are bĽasia. Griego bedeade apocalipsiba jara bĽa “unubida” wa “cawabida.”

Domitiano abadada poa 81neba aba 96daa Romanebema boro basia. MaĽ ewaride leyda bĽsidaa jũmarãba Ācõrẽa bia bedeabada quĩrãca Romanebema boroa bia bedeadida panĽda. Mãwã oẽ bĽ carea JuaĽra preso basia.

MaĽne Jesucritoba JuaĽa naĽ cartara bĽabisia djabarã siete purude bearã itea. Jesuba bĽbidada JuaĽba jũma cãimocara quĩrãca unusia. JuaĽba Jesu ĩjã bearãa cawabisia Jesura wãrãda ãdjirã ume bĽda idjaba dãrãẽne dji quĩrũda jũma poyaida. Jarasia Jesucrito zedacarea Ācõrẽba diauruda, jũma idjiare bea sida babueida. Idjaba jarasia diauruba Critoderã beabĽĽ sida ewariza Ācõrẽ purude bia duananida.

Dadjirãba naĽ crĩcha droma 2:10de bĽ bĽara quĩrãnebadida panĽa: “Bãrã dãrãẽne bia mĩgãdira wayarãnadua. ĩŪrĩnadua! Diauruba ĽcĽĽã bãrãnebemada preso jidabiya ĩjã panani cawaya. Bãrãra dãrãnaẽ bia mĩgãdia. BaribĽĽ bãrã beabĽda sida ĩjã pananadua. MaĽbe mĽa bãrãra ewariza zocai bĽya.”

NaĽ cartade JuaĽba naãrã bĽda

¹ MĽra Jesucrito nezoca JuaĽa. NaĽ cartade bĽ bĽa Jesucritoba bajãneba mĽa cawabidada. MaĽ cawabidara Ācõrẽba Jesucritoa cawabisia idji ĩjã bea cawabimãrẽã dãrãẽne cãrẽda sãwãida.* Jesucritoba bajãnebema nezocada mĽmaa diabuesia maĽra cawabimãrẽã.

² Jũma mĽa ununara wãrãda jara bĽa. MĽa jaraya naĽ bedeara Ācõrẽneba ze bĽda idjaba Jesucritoba wãrãda cawabisida.

³ MaĽ sãwãinebema bedea djabarã quĩrãpita lebĽĽara bio bia baya. Idjaba naĽ bedea ũrĩnapeda ĩjã o beara bio bia beadia, naĽ bedeara dãrãẽne mãwãi bẽrã.

Djabarã Asia druadebema itea JuaĽba bĽda

⁴ MĽra JuaĽa. NaĽ cartara bĽbĽĽa djabarã Asia druadebemarã itea. Siete purudaa diabuebĽĽa. MĽa quĩrã bĽa Ācõrẽba idji biadeba bãrãra careba baida idjaba necai baira bãrãa dia baida. Idjira bĽa, naẽna basia, idjaba ewariza baya. Idjaba mĽa quĩrã bĽa Ācõrẽ bugue biya quiru quĩrãpita siete jaure panĽba mãwã o pananida.†

⁵ MaĽ awara quĩrã bĽa Jesucritoba mãwã o baida. Idjia Ācõrẽnebemada wãrãda jarabaria. Beu bađada naãrã Ľrẽbasia ewariza zocai bai carea. Jũma naĽ ĩjũãnebema bororã cãyãbara dji dromaara bĽa. Idjia dadjirãra quĩrã bĽa idjaba idji oadeba cadjiruadebemada eđrĽ bĽasia.

⁶ Dadjirãra bĽasia Ācõrẽ purude sacerdoteda beadamãrẽã. Mãwã idji Zea Ācõrẽba quĩrã bĽara o panania. Idjia bia bedeadida panĽa. Bia bĽa idjidrĽ ewariza jũmarã Boroda baida. Wãrãda bia bĽa mãwã baida.‡

⁷ Ūrĩnadua. Critora jĽrãrãne zeya. MaĽne jũmarãba ununia. Idji supedada bida ununia.

Idji unubĽdade jũma naĽ ĩjũãnebemara jĩãnia.§ Wãrãda mãwã baya.

* **1:1** Idji ĩjã bea. Griego bedeade bĽ bĽa “nezocarãa.” † **1:4** Siete jaure panĽba. ĽcĽĽamaarã maĽ siete jaure panĽra Ācõrẽ Jaureda mãwã bĽa. Idjaba ĽcĽĽamaarã maĽ jaure siete panĽra bajãnebema nezocarã dji dromada mãwã bea. ‡ **1:6** Wãrãda bia bĽa mãwã baida. Griego bedeade bĽ bĽa: “Amén.” § **1:7** Mateo 24:30; JuaĽ 19:34-37.

8 Dadjirã Boroba jarasia: “M̃ra ne jũma poya o ʘl Ācõrẽa. M̃ra dji Al-paa idjaba dji Omegaa.* Mãba jara ʘla m̃ra dji naãrãbemada idjaba dji jĩrũarebemada. M̃ra ʘla, naẽna ʘasia, idjaba ewariza baya.”

Juãba Crito ununa

9 M̃ra bãrã djaba Juãa. Dadjirãra Jesucrito ume panl bẽrã m̃ra bãrã ume Ācõrẽ puruðebemaa, bãrã ume bia mĩga ʘla, idjaba bãrã ume jũma droa ʘla. Ācõrẽ beðea jaradia ʘl carea idjaba Jesuðebema wãrãana a ʘl carea m̃ra morro droma Patmo abadade ʘl sɪdaa.

10 Dadjirã Boro Jesucrito itea wagabada ewaride m̃ra Ācõrẽ Jaureðeba ʘasia.† Mãne m̃l ěcarraare aʘalaba beðea ʘl da ùrĩsia. Idji beðeara cachiru jĩgua quĩrãca ʘasia.

11 Mãba jarasia: “ʘla unubalada cartade ʘl peda djabarã siete puru beaðe panlmaa diabuedua: Epesodaa, Esmirnanaa, Pergamonaa, Tiatiradaa, Sardidaa, Piladelpiadaa, idjaba Laodiceadaa.”‡

12 Mãne m̃l jẽda acalasia caida beðea ʘl cawaya. Acalbalade siete ìbĩrã oro odada unusia.

13 Mãl siete ìbĩrã ěsi ěberã zaca ʘl da unusia. § Idjia cacuade jã ʘl ara eðu jĩrũ daucha jũẽ ʘasia. Idji ju caita oro odada trãjã ʘasia.

14 Idji buðara totroa querasia oveja cara quĩrãca wa nieve quĩrãca. Idji daura talba urua quĩrãca ʘasia.

15 Idji jĩrũra bronca talbaðe dorrabaripeda alada quĩrãca urua ʘasia. Idji beðeara do jururua ʘl quĩrãca jĩguasia.

16 Idji jalwa araare chĩdauda siete eroʘasia. Idji iteðeba djõbada neco quida umena peweðea era ʘl da odja nũmasia. Idji quĩrãra ãmãdau dorrodorroa quĩrãca ʘasia.

17 Idji unuside ne wayaaba m̃ra idji jĩrũ caita beuda quĩrãca egode tabesia. Baribalal idji jalwa araarebemada m̃l ãrã ʘl peda jarasia: “Ne wayarãdua. M̃ra dji naãrãbemaa idjaba dji jĩrũarebemaa.

18 M̃ra dji Zocai ʘla. M̃ra beuðamĩna acaldua zocai ʘl da, idjaba ewariza zocai baya. M̃labalal beuðarãra ãrẽbabida ʘla.*

19 ʘla unu ʘl da cartade ʘl dua. Idi sãwã nũmalda idjaba jĩrũare sãwã nũmainebema sida ʘl dua.

20 M̃la cawabiya ʘla ununa siete chĩdau m̃l jalwa araarebemane eroʘalaba cãrẽda jara ʘl da idjaba mãl siete ìbĩrã oro odaba cãrẽda jara ʘl da. Mãl siete chĩdauba jara ʘla bajãnebema nezocarã siete panl da. Mãl siete panlba djabarã siete puru beaðe panl da wagabadaa. Ādjiza djabarã puru aʘalade panl da wagabadaa. Dji ìbĩrã siete panlba jara ʘla djabarã siete puru beaðe panl nebemada.”

2

Critoba djabarã Epeso puruðebemarã itea ʘal bida

1 Idjia m̃la nãwã jarasia: “Djabarã Epeso puruðebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã ʘl dua:

* **1:8** Griego alfabetode alpara dji naãrãbema letraa, omegara dji jĩrũarebema letraa. † **1:10** Dadjirã Boro Jesucrito itea wagabada ewaride. Jesu ãrẽbadacarea domiaza djabarãba idji ãrẽbadara quĩrãnebabadjidaa. Idira domingoza mãwã obadaa. ‡ **1:11** Griego beðeade ãcalal cartade naã sida ʘl ʘla: “M̃ra dji Al-paa idjaba dji Omegaa. Mãba jara ʘla m̃ra dji naãrãbemada idjaba dji jĩrũarebemada.” § **1:13** ěberã zaca ʘl da. Griego beðeade nãwã ʘl ʘla: “Naã djara edaðaca ʘl da unusia.” Abari quĩrãca jara ʘla Daniel 7:13ðe. * **1:18** M̃labalal beuðarãra ãrẽbabida ʘla. Griego beðeade nãwã ʘl ʘla: “M̃labalal ěberãra beuðidebema yavera eroʘla. Beuðeada duanlambema yavera eroʘla.”

Idji jawa araarebemane chĩdau siete erobaba, siete ĩbĩrã oro oda tãena nĩba nãwã jara ba:

² Bãrãba o panara mĩa cawa ba. Mã itea bio traja panada idjaba bia mĩga panane jũma droa panada cawa ba. Bãrãba dji cadjirua obadarãa iduaribidacada cawa ba. Acara bãrãmaa wãnapeda Jesucritoba diabuesiada abadjidaa.* Baribara bãrãba quĩrãcuíta ac pananeba cawasidaa ãdjirãra sewaida beada.

³ Bãrã mĩ carea bia mĩga panane jũma droa panada idjaba sãnaẽ mĩ itea bia traja panada.

⁴ Baribara naãgãda mĩa biẽ unu ba: bãrãba naãrã quĩrã erobeada idira mãcua neẽ panada.

⁵ Maã bẽrã quĩrãnebadua bãrãba naãrã quĩrã eropananada.† Wayacusa ãcõrẽmaa zedua. Oedua bãrãba naãrã bia o panana quĩrãca. Bãrãda wayacusa ãcõrẽmaa zedaẽbara, mĩa bãrã cawa ode wãya.‡ Maãne bãrã ĩbĩrãra ãyã ba.

⁶ Baribara naãgãda bia o panada: Nicolás epẽ beaba biẽ obadara bãrãba quĩrãnaaca. Mĩa biẽda quĩrãca.

⁷ Dji cawara bara baba urĩdua ãcõrẽ Jaureba djabarãa jara bara. Cadjirua poyapedarãa mĩa bacuru zocai bai diabaridebema nejõda idu jõbiya. Maã bacurura ãcõrẽ ejũã biya quirude ba.”

Critoba djabarã Esmirna purudebema itea baba

⁸ “Djabarã Esmirna purudebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã bada:

Dji beupeda wayacusa zocai bara dji naãrãbema idjaba jĩrũarebema. Idjia nãwã jara ba:

⁹ Bãrãba o panara mĩa cawa ba. § Bia mĩga panada idjaba ne neẽ beada cawa ba. Mãwãmĩna ãcõrẽneba bãrãra ne bara beaa. Mĩa cawa ba acara judiorãba bãrãnebemada biẽ bedeabadada. ãdjirãra ãcõrẽ eberãrana abadamĩna mãwãẽa.* ãtebara diauru eberãra.†

¹⁰ Bãrã dãrãene bia mĩgãdira wayarãnada. ¡Urĩnada! Diauruba acara bãrãnebemada preso jidabiya ĩjã panani cawaya. Bãrãra dãrãnaẽ bia mĩgãdia.‡ Baribara bãrã beabada sida ĩjã pananada. Maãbe mĩa bãrãra ewariza zocai ba. §

¹¹ Dji cawara bara baba urĩdua ãcõrẽ Jaureba djabarãa jara bara. Cadjirua poyapedara ewariza ãcõrẽnebemada jĩga beadaẽa.”*

Critoba djabarã Pergamo purudebema itea baba

¹² “Djabarã Pergamo purudebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã bada:

Djõbada neco quida umena pewedeera era erobaba nãwã jara ba:

¹³ Bãrãba o panara mĩa cawa ba.† Idjaba cawa ba bãrã panabadama diaurura dji droma chũmebada buguede chũmada. Mãwãmĩna bãrãba mĩda

* **2:2** Jesucritoba diabuesiada abadjidaa. Griego bedeade bá ba “apóstoles.” † **2:5** Griego bedeade nãwã bá ba: “Quĩrãnebadua sãmaaba baesidada.” ‡ **2:5** Bãrã cawa ode wãya. Griego bedeade acara cartade nãwã bá ba: “Dãrãene mĩa bãrã cawa ode wãya.” § **2:9** Bãrãba o panara mĩa cawa ba. Griego bedeade acara cartade mãra neẽa. * **2:9** ãcõrẽ eberãra. Griego bedeade bá ba “judiorã.” † **2:9** Diauru eberãra. Griego bedeade bá ba: “Diauru ume dji jãrebada dedebemara.” ‡ **2:10** Dãrãnaẽ. Griego bedeade “die ewari” bá ba. § **2:10** Ewariza zocai ba. Griego bedeade nãwã bá ba: “Mĩa borobari zocai baidebemada bãrãra diaya.” * **2:11** Ewariza ãcõrẽnebemada jĩga beadaẽa. Griego bedeade bá ba: “Barima umẽ beadaẽa.” † **2:13** Bãrãba o panara mĩa cawa ba. Griego bedeade acara cartade mãra neẽa.

wadibida ēpē panΛa. Bārā purude diauru bābarima djaba Antipa mλ carea beasidade bārāba mλ ijā panΛra igaradaē basía. Djaba Antipaba ne jūmane mλnebemada bedeabadjia.

¹⁴ BaribΛra naλgΛda mλa biē unu bΛa. ΛcΛra bārā tāēnabemaba Balaaλba jaradiadara ēpē panΛa.† Balaaλba Baláa jaradiasia sāvā israelerāra cadjiruade baebida. JΛwaba oda ācōrēa nedjara diađada cobibadjia idjaba auđuada obibadjia.

¹⁵ Idjaba λcΛra bārā tāēnabemaba Nicolá ēpē beaba jaradiabadara ēpē panΛa. Maλ jaradiabadara mλa quĩrĩāca.‡

¹⁶ Maλ bērā wayacusa Ācōrēmaa zedadua. Māwā odaēbΛra, mλa dārāéne bārā cawa ode wāya. Maλne neco mλ itedebe odja nūmλba maλ ēberārā ume djōya.

¹⁷ Dji cΛwΛra bara bΛba ūrĩdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bΛra. Cadjirua poyapedadarāa mλa maná mērā badara cobiya idjaba mōgara zaque totroa quiruda diaya.* Maλ mōgara zaquede trλ djiwidida bλ bΛa. Ni abaλba maλ trāra adua bΛa. BaribΛra dji edabΛra cawaya.”

Critoba djabarā Tiatira purudebema itea bΛbida

¹⁸ “Djabarā Tiatira purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bΛdua:

Ācōrē Warra daura tΛba urua quĩrāca bΛa, idji jĩrūra bronze Λrađa uru-abari quĩrāca bΛa. Idjia nāwā jara bΛa:

¹⁹ Bārāba o panΛra mλa cawa bΛa. Bārā quĩrĩānebemada, mλ ijā panΛnebemada, mλ itea o panΛnebemada, idjaba jūma droa panΛnebema sida cawa bΛa. Bārāba naārā o panana cāyābara iđi biara o panΛda cawa bΛa.

²⁰ BaribΛra naλgΛda mλa biē unu bΛa. Wērā Jezabel abadaba sewa jaradia bΛra bārāba iduaribi panΛa.† Idjira Ācōrēneba bedeabariada abaria. Maλne idjia jaradia bΛdeba mλ nezocarāra cūrūgabarā auđua nībadamārēā idjaba nedjara jΛwaba oda ācōrēa diađada codamārēā.

²¹ Mλa jā bΛsia idjia cadjiruara igarapeda Ācōrēmaa zemārēā baribΛra idji auđua nĩra igara quĩrĩāé basía.

²² Maλ bērā mλa idjira cacua piraba cΛdebe bΛya. Maλbe jūma idji ume daunemabadaba idji quĩrāca cadjirua o panΛda igaradaēbΛra, mλa bia mĩgabiya.

²³ Idji warrarāra mλa quinibiya. Māwā djabarā duanΛza cawadia mλa jūmarā crĩchara, jūmarāba sođeba o quĩrĩā panΛ sida cawa bΛda. Bādjiza opedada quĩrāca mλa cawa oya.

²⁴⁻²⁵ BaribΛra λcΛra bārā Tiatiradebemaba maλ wērāba jaradia bΛra ēpēnaē panΛa. Maλ awara diauruba idjiderāa cawabida mērā erobΛra jΛrađaē panΛa cawadi carea. Mλa ababe jaraya bārāba naλ ewaride ijā panΛ quĩrāca ijā pananamārēā aba mλ zebΛrađaa. Dewara bedeada ijā obiēa.

²⁶⁻²⁷ Cadjirua poyapedadara idjaba mλa quĩrĩā bΛ ewariza opedadara mλa druazabema bororāda beadamārēā bΛcuaya mλ Zezaba mλra jūmarā boroda bΛda quĩrāca. Maλbe ādjirāba quĩrā djuburia neē jūmarāa ijā obiđia.‡ Zoco todozoabibΛda quĩrāca jūmarāda poyadia.‡

‡ **2:14** Numero 22:1deba aba 25:3daa; 31:16. § **2:15** Maλ jaradiabadara mλa quĩrĩāca. Griego bedeade λcΛra cartade maλra neēa. * **2:17** Manára Ācōrēba diabueda paλ basía. Exodo 16:31-34.

† **2:20** Jezabel. 1 Rey 16:29-31; 18:4,19; 2 Rey 9:22. ‡ **2:26-27** Quĩrā djuburia neē jūmarāa ijā obiđia. Griego bedeade bλ bΛa: “Jiorroba ijā obiya.” § **2:26-27** Salmo 2:9.

28 M̄la diapedabema ch̄idauda ādjirāa diaya.*

29 Dji ⱱAWΛΓΛ bara ʘΛba ũr̄idua Ācōrē Jaureba djabarāa jara ʘΛra.”

3

Critoba djabarā Sardi purudebema itea ʘΛbida

1 “Djabarā Sardi purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ʘΛdua:

Ācōrē quīrāpita jaureda siete panΛa.* Ādji zocabariba ch̄idauda idji jΛwade siete eroʘΛa. Idjia nāwā jara ʘΛa:

Bārāba o panΛra m̄la cawa ʘΛa. Ēberārāba jara panΛa bārāba Ācōrēra bio ĩjā panΛ bērā zocai beada. BaribΛΓΛ wārā arada bārāba Ācōrēra ĩjānaē panΛ bērā dji beudarāa.

2 jQuīrācuitedadua! M̄la unu ʘΛa bārāba o panΛra Ācōrē quīrāpita jipa ʘΛēda. Bārāba bia o panΛra jūma idu ʘΛbo᱑o᱑aa. BaribΛΓΛ ma᱑Γra wayacusa bia ēpēnadua.

3 Wārā bedea bārāba ũr̄ipedadara quīrānebadadua. Ma᱑Γra bio ĩjānadua. Cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Bārāra quīrācuitedadua ēbΛΓΛ, ne drΛabari quīrāca m̄ra cawaēne zeya bārā cawa oi carea.

4 BaribΛΓΛ bārā Sardidebemarā zocārāēbe cadjiruade nīnaēa bārāba cacuade jΛ panΛra mititiabidaē panΛ quīrāca. BārādrΛ m̄l ume ābaa nība᱑i carea bia panΛ bērā totroa quiru jΛ panΛda m̄l ume ābaa nība᱑ia.

5 Cadjirua poyapedadaba ara ma᱑ quīrāca totroa quiruda jΛnia. Ādji tr̄ra ewariza zocai bea᱑i cartade e᱑a ʘΛ bea bērā m̄la āyā ʘΛēa. ĀtebΛΓΛ m̄l Zeza quīrāpita, idji nezocarā bajānebema quīrāpita bida ādjirāra m̄reana aya.

6 Dji ⱱAWΛΓΛ bara ʘΛba ũr̄idua Ācōrē Jaureba djabarāa jara ʘΛra.”

Critoba djabarā Piladelpia purudebema itea ʘΛbida

7 “Djabarā Piladelpia purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā ʘΛdua:

Ācōrē quīrāpita Bio Biya Quirura, Wārāda Bedea Aʘa ʘΛra Davi puru boroa.† Idjia ewabΛΓΛra ni abaΛba poya jūātrΛ ʘΛ᱑aēa. Idjia jūātrΛ ʘΛbΛrΛra ni abaΛba poya ewa᱑aēa.

8 Idjia nāwā jara ʘΛa:

Bārāba o panΛra m̄la cawa ʘΛa. jŪr̄inadua! E᱑a wābadada m̄la bārā na ewa nūmΛsia. Ma᱑Γra ni abaΛba poya jūātrΛ ʘΛ᱑aēa. Bārāra mācua Λʘaē panΛm̄ina m̄l be᱑ara bio ĩjā panΛa. M̄ra igaradaē panΛa.

9 jŪr̄inadua! Bārā j̄r̄ū caita m̄la diauru ēberārāda ch̄r̄āborode copanebiya.‡ Ma᱑ne ādjirāba cawa᱑ia m̄la bārāra quīr̄iā ʘΛda. Ādjirāra Ācōrē ēberārāana abadam̄ina wārāēa.§ Ādjirāra sewai᱑a beaa.

10 Bārā m̄l carea bia m̄ga panΛra jūma droa panΛa m̄la jara᱑a quīrāca. Ma᱑ bērā na᱑ ējūānebemarā bia m̄ga᱑i ewari zebΛrΛ᱑e m̄la bārāra wagaya. Ma᱑ ewari᱑e m̄la jūma na᱑ ējūāne beara bia m̄gabiya sāwā odi cawaya.

11 M̄ra dārāēne zeya. Ma᱑ bērā bārāba idi ĩjā panΛ quīrāca ĩjā pananadua. Māwā ni abaΛba bārā nepeda jār̄inaēa.

* 2:28 Diapededabema ch̄idauba jara ʘΛa Critoda. Apocalipsi 22:16. * 3:1 ΛcΛΓΛmaarā ma᱑ siete jaure panΛba jara ʘΛa Ācōrē Jaureda. Idjaba ΛcΛΓΛmaarā jara ʘΛa bajānebema nezocarā dji dromada. † 3:7 Davi puru. Ma᱑ba jara ʘΛa “Ācōrē puru.” Puru boroa. Griego be᱑eade nāwā ʘΛ ʘΛa: “Idjia Davi yavera eroʘΛa.” Ādji tāēna dji yave eroʘΛra puru boroa. ‡ 3:9 Diauru ēberārā. Griego be᱑eade ʘΛ ʘΛa: “Diauru ume dji jarebada de᱑ebemarāa.” § 3:9 Ācōrē ēberārā. Griego be᱑eade ʘΛ ʘΛa “judiorā.”

12 Cadjirua poyapedadara m̃ Ācōrē dedebema de j̃rũ quĩrāca b̃aya. Māwā idji dedebemada āyā wānaca baya. Ādji dratude m̃ Ācōrē tr̃da b̃aya idjiderāda cawabi carea. Idjaba m̃ Ācōrē puru tr̃ Jerusalẽ Djiwiđi abada sida ādji dratude b̃aya mã purudebemada cawabi carea. Mã purura bajāneba m̃ Ācōrē b̃amaaba zeya. Idjaba ādji dratude m̃ tr̃ djiwiđida b̃aya m̃reda cawabi carea.

13 Dji cawara bara b̃aba ũrĩdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara b̃ara.”

Critoba djabarā Laodicea purudebema itea b̃abida

14 “Djabarā Laodicea purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā b̃adua:

Wārā Bedea tr̃ jarabadaba Ācōrēnebemada wārāda jūma aride jarabaria.*

Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia.† Idjia nāwā jara b̃aa:

15 Bārāba o panara m̃a cawa b̃aa. M̃ra igaradaē panaa baribara sodeba ēpēnaē panaa. Māwā bārāra baido cūrāsa quĩrāca panāēa ni baido j̃w̃r̃ā j̃w̃r̃ā quĩrāca panāēa. Sodeba wārāda ēpēnaēb̃ara, m̃maarā biara b̃acasia m̃ra abeda ēpēnaēda.

16 Baribara baido j̃w̃r̃ā j̃w̃r̃ā b̃a quĩrāca panaa; m̃ra igaradaē panam̃ina sodeba wārāda ēpēnaē panaa. Mã b̃erā m̃a bārāra igaraya baido j̃w̃r̃ā j̃w̃r̃ā b̃a m̃ itedeba webara quĩrāca.

17 Bārāba jara panaa ne jūma eropanda, ne jūmada edasidada. Bārāba edadida panara waa neēana a panaa. Baribara adua panaa m̃a djuburi panda, biē panda, ne neē panda, dauberrea panda, idjaba ācada panda.

18 Mã b̃erā m̃a bārāra cr̃cha biada diaya: oro t̃b̃ade dorrabarida idji awa quiruda m̃neba nēdoḍadua. Māwā bārāra wārā arada ne bara beadia. Idjaba wua totroa quiruda m̃neba nēdoḍadua j̃ni carea. Māwā bārā ācada panana carea quĩrā peradaēa. Idjaba dau tada m̃neba nēdoḍadua bārā daude tadapeda bia ununi carea.

19 M̃a quĩrā b̃a ēberārāra quēābaria idjaba ubaria m̃ beḍea ĩjā oḍamārēā. Mã b̃erā wayacusa m̃maa zedapeda sodeba wārāda ēpē pananadua.

20 ¡Ūrĩnadua! M̃ra dede eda wābadama b̃aa. Dajadaareba tr̃ b̃aa bārāba ewadapeda m̃ra idu eda wābidamārēā. Bariduaba m̃ beḍeada ũr̃peda dji eda wābadara ewaibara, m̃ra eda wāpeda idji ume ne coya.

21 M̃a cadjiruara poyada b̃erā m̃ Zeza ume idji bugue biya quirude chūmesia. Ara mã quĩrāca cadjirua poyapedadara m̃ bugue biya quirude m̃ ume chūmebiya.

22 Dji cawara bara b̃aba ũrĩdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara b̃ara.”

4

Bajānebemarāba Ācōrēa bia beḍapedada

1 Māwānacarea wayacusa cāimocara quĩrāca m̃a unusia bajāne eda wābadada ewa nūmada. Mãne m̃a naārā ũr̃na cachiru j̃gua quĩrāca beḍea b̃aba jarasia: “Nama ātaa zedua. M̃a cawabiya nocoarebema ewaride cārēda sāwāida.”

2 Ara mãda m̃ra Ācōrē Jaureḍeba besia. Mãne m̃a unusia bugue biya quiru bajāne b̃ada. Mã buguede aba chūmasia.

* 3:14 Wārā beḍea. Griego beḍeade b̃a b̃aa: “Amén.” † 3:14 Griego beḍeade mãba idjaba nāwā jara b̃aa: “Idjira ne jūma Ācōrēba oḍa Boroa.”

³ Mañ buguede chūmΛra urua ðasia jaspe mōgara quĩrāca idjaba cornalina mōgara urua ðabari quĩrāca. Eumada mañ bugue biya quiru auðu jūrā ðasia. Mañ eumara esmeralda mōgara quĩrāca urua ðasia.

⁴ Bugue biya quiru auðu veinticuatro bugue biya quedeaba jūrā ðasia. Mañ bugue biya quedeade veinticuatro drōārāda chūpanasidaa. Ādjia cacuaðe jΛ panΛra totroa querasia. Idjaba oro oda nepeda jΛ panasidaa.

⁵ Mañne Ācōrē bugue biya quiru ēsi ðΛðeba baada purewa eda nūmabadjia, jururua nūmabadjia, dji cābāyā ðae nūmabadjia. Mañ bugue quĩrāpita ĩbĩrāda siete urua nūpanasidaa. Siete jaure Ācōrē quĩrāpita ðeada māwā panΛa.

⁶ Mañ bugue quĩrāpe pusa pāpārā ðΛ quĩrāca ðasia. Mañra vidrio ēsā quiru quĩrāca ðasia. Bugue jΛwa araare, jΛwa acΛare, jēdaare, nocoare biða animarā zaca zocai ðeada quĩmārē panasidaa. Ādjirāra jāare, ēcarraare biða dauba bira panasidaa.

⁷ Aða imama zaca ðasia. Aða paca zaca ðasia. Aða dji quĩrādarrara ēberā quĩrāca ðasia. Idjaba aða nejōbΛ waibΛa wāðari ðΛ zaca ðasia.

⁸ Mañ quĩmārēbema zocai panΛba ida sei eropanasidaa. Ādji cacuara jūma dauba bira panasidaa. I edre biða dauba bira panasidaa. Āsa, diamasi biða ādjirāba ĩnāũnaē nāwā jarabadaa:

Bio bia quirua, bio bia quirua, bio bia quirua dadjirā Boro Ācōrēra.

Idjia jūma poya o ðΛa. Idjira ðasia, idi ðΛa, idjaba ewariza ðaya.

⁹⁻¹⁰ Ācōrē ewariza zocai ðΛra idji bugue biya quirude chūmabaria. Mañne dji animarā zaca zocai ðeaba idjia bio bia quiruada abadaa, bia bedeabadaa, idjaba bia ðΛaða abadaa. Māwā jarabΛdaza veinticuatro drōārāda Ācōrē ewariza zocai ðΛ quĩrāpita chĩrāborode copanenapeda bia bedeabadaa. Mañbe ādji nepeda dji buguede chūmΛ quĩrāpita ðΛðapeda nāwā jarabadaa:

¹¹ Dairā Boro Ācōrē, ðΛdrΛ bia ðΛa jūmarāba bio biya quiruada adida, wayadida, idjaba ðΛa jūma poya erobaida bia ðΛaða adida.

ÞΛa ne jūmada oda bēra bia ðΛa jūmarāba māwā jaradida.

Wārāda ðΛa quĩrāna bēra ne jūmada osia idjaba ne jūmada ðΛðeba ðΛa.

5

Juaðba Oveja Zaque ununa

¹ Mañbe māa unusia bugue biya quirude chūmΛba carta tuyadada jΛwa araare erobΛda. Mañ cartara quĩrā umena ðΛ ðasia. Dji quĩrā tēũne siete ceraba cara panasidaa ni aþaΛba ewararānamārēā.

² Mañne māa bajānebema nezoca dji dromada unusia. Idjia jĩgua iwidiðia: “¿Caida bia ðΛ nañ cartade cara ðeara oguecuapeda ewarai carea?”

³ BaribΛrΛ ni aþaΛda bia ðaē basia mañ carta ewarapeda acΛi carea. Bajāne, nañ ējũāne, beuðarā panabadama biða neē basia.*

⁴ Mañne māra dji quĩāne jĩā ðesia ēberā biada neē bada bēra mañ carta ewarapeda acΛi carea.

⁵ BaribΛrΛ veinticuatro drōārānebema aþaΛba māa nāwā jarasia: “Waa jĩārādua. AcΛdua, Juda ēberārānebema Imama abadaba idji ume dji quĩrūda poyasia. Idjira Davideba zedaa. IdjiabΛrΛ nañ cartade siete cara ðeara oguecuapeda ewaraida ðΛa.”

⁶ Mañne Ācōrē bugue biya quiru caita, animarā zaca zocai ðea quĩmārē panΛ caita, idjaba veinticuatro drōārā panΛ ēsi māa Oveja Zaqueda ĩta nūmΛda unusia. Idjira beapedada quĩrāca ðasia. Idjia cachuda siete erobasia.

* **5:3** *Beuðarā panabadama.* Griego bedeade ðΛ ðΛa: “Nañ ējũā edre.”

Dau sida siete erobasia. Mañ siete dauba jara b̄la Ācōrē quīrāpita siete jaure pan̄da. Mañgarāra Ācōrēba jūma nañ ējūāne diabuebaria.

⁷ Mañne Oveja Zaquera bugue biya quirude chūm̄maa wāpeda carta idji j̄lwa araare erob̄ara edasia.

⁸ Mañ carta edadacarea animarā zaca zocai bea quīmārē pan̄ra idjaba veinticuatro drōārā sida idji quīrāpita chīrāborode copanesidaa. Jūma ādjirāba arpada, epedeco jūguruua sida eropanasidaa. Mañ epedeco jūguruuara incienso queraba bira beasia. Mañ incienso queraba jara b̄la Ācōrē ēberārāba idjía iwidib̄adada.

⁹ Veinticuatro drōārāba, animarā zaca zocai bea quīmārē pan̄l bida nañ tr̄ābi djiwidida tr̄āsidaa:

B̄ra beapedada b̄rā b̄dr̄a bia b̄la mañ carta edapeda dji cara beara oguecuaida.

B̄ oa erozoadaba ēberārāda Ācōrē itea nēdosia.

Bedeazabemada, puruzabemada, jūma druazabema sida ĩc̄l̄ra nēdosia.

¹⁰ B̄la ādjirāra b̄asia dadji Ācōrē purude sacerdoterāda beadamārēā.

Idjaba nañ ējūāne dji bororāda beadia.

¹¹ Mañbe m̄la ac̄l̄b̄l̄r̄de bajānebema nezocarāda tr̄ā duan̄da unusia. Mañgarāra zocārā pan̄l b̄rā m̄la poya juachaē basía.† Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru, dji animarā zaca zocai bea, idjaba veinticuatro drōārā auđu jūrā panasidaa.

¹² Nāwā j̄gua tr̄ā panasidaa:

¡Oveja Zaque beapedadada bio bia b̄la!

Jūmarāba idjía bia bedeadida pan̄la ne jūma poya erob̄a b̄rā, ne jūmada erob̄a b̄rā, jūma cawa b̄l b̄rā idjaba bio l̄b̄la b̄l b̄rā.

Idjidr̄a dji dromaara b̄lada adida pan̄la idjaba bio bia quiruada adida pan̄la.

¹³ Mañne m̄la ūr̄isia jūma Ācōrēba oda bajāne beaba, nañ ējūāne beaba, beudarā jaureba, pusade bea bida nāwā tr̄ā duan̄da:‡

Jūmarāba dji bugue biya quirude chūm̄la, Oveja Zaquea bida ewariza bia bedeadida pan̄la.

Ādjida dji dromaana adida pan̄la, bio bia quiruada adida pan̄la, idjaba ādjia jūma poya eropananida bia b̄lada adida pan̄la.

¹⁴ Mañbe animarā zaca zocai bea quīmārē pan̄ba nāwā jarasidaa: “Bia b̄la m̄wā b̄aida.” Ara mañda veinticuatro drōārāda chīrāborode copanenapeda dji ewariza zocai b̄la bia bedeasidaa.§

6

Cartade cara beada sei oguecuada

¹ Mañbe m̄la unusia Oveja Zaqueba cartade cara beada aba ogab̄l̄r̄da. Idjaba ūr̄isia animarā zaca zocai bea quīmārē pan̄nebema ab̄al̄ba nāwā jara b̄lda: “Ac̄de zedua.” Idji bedeara baa j̄guab̄l̄r̄a quīrāca basia.

² Araa ac̄l̄de wāsīde cawayo torroda unusia. Mañ cawayo ĩr̄l̄ chūm̄l̄ba idji j̄lwaē enedr̄m̄ada erob̄asia. Ab̄al̄ba idjía nepeda diasia. Ara mañda ĩc̄l̄ra poyapeda dewararā poyai carea wāsia.

³ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab̄l̄r̄de m̄la ūr̄isia dewarabema animarā zaca zocai b̄l̄ba nāwā jara b̄lda: “Ac̄de zedua.”

† **5:11** *Zocārā*. Griego bedeadē b̄l̄ b̄la “diez miles de diez miles, y miles de miles.” Cāpūr̄iā bedeadē jara b̄la “millones de millones.” ‡ **5:13** *Beudarā jaureba*. Griego bedeadē b̄l̄ b̄la: “Nañ ējūā edrecare beaba.” § **5:14** *Dji ewariza zocai b̄la*. Griego bedeadē ĩc̄l̄ra cartade mañra neēa.

⁴ Araa ac_Λde wāside cawaēne cawayo purea b_Λda odjasia. Aba_Λba ma_Λ cawayo _Λr_Λ chūm_Λa djōbada neco wai_Λb_Λada diasia. Ācōrēba idjia idu ārībisia ēberārā na_Λ ējūāne ābaa necai duan_Λda, māwā djō duan_Λba dji quena duan_Λnamārēā.

⁵ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_Λr_Λde m_Λa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai b_Λba nāwā jara b_Λda: “Ac_Λde zedua.” Araa ac_Λde wāside m_Λa cawayo pāimada unusia. Ma_Λ cawayo _Λr_Λ chūm_Λba ne z_Λg_Λa zabadada idji j_Λwade erobasia.

⁶ Ma_Λne m_Λa ūrīsia animarā zaca zocai bea ēsi aba be_Λda b_Λda. Ma_Λba dji cawayo _Λr_Λ chūm_Λa nāwā jarasia: “Trigoda idu bia zaubirādua. Māwā trigo libra ume nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida b_Λa. Cebada sida idu bia zaubirādua. Māwā cebada sei libra nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida b_Λa. Barib_Λr_Λ nedraga diabarida, uva sida idu bia zaubidua nedragada, uva b_Λa sida baramārēā.”

⁷ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_Λr_Λde m_Λa ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai b_Λba nāwā jara b_Λda: “Ac_Λde zedua.”

⁸ Araa ac_Λde wāside m_Λa unusia cawayo cuaracuara b_Λda. Ma_Λ cawayo _Λr_Λ chūm_Λ tr_Λr_Λa “Beuidebema” abadaa. Idji cai_Λdu aba nībabadjia “Beudarā panabada ējūā” abadada.* Jūma na_Λ ējūāne ēberārā quīmārē beaza Ācōrēba ādjia aba idu beabisia. Ma_Λ ēberārāra beasidaa djō duan_Λba, jarrababa, cacua biē duan_Λba, idjaba animarā na_Λ ējūānebema minijīchia bea bida.

⁹ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_Λr_Λde m_Λa unusia Ācōrē be_Λda jaradia pan_Λ carea beapedadarā jaureda. Ādjirāra bajāne Ācōrēa ne babue diabada edrecare duanasidaa.

¹⁰ Nāwā jīgua jarasidaa: “Jūmarā Boro, b_Λr_Λa bio bia quirua idjaba wārāda be_Λda aba b_Λa. ¿B_Λa sā_Λbe dudabemarāra cawa oi dairā beapedada carea?”

¹¹ Ācōrēba ādjiza wua torroda j_Λnamārēā diasia. Ma_Λbe nāwā panusia: “Wādī necai j_Λān_Λdua aba ēberārāba bārā beapedada quīrāca bārā djabarā Crito nezocarāda jūma daucha beab_Λadaa.”

¹² Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_Λr_Λda m_Λa ac_Λ basia. Ma_Λne de uremiada dji cābāyā uresia. Sopua carea j_Λbada pāima b_Λ quīrāca _Λmādaura pāimasia. Jedecora oa quīrāca jūma pureasia.

¹³ Nāūrā dji cābāyā puáb_Λr_Λde nejō dji ca jurrubari quīrāca chīdaura bajāneba egorōdaa jurrusia.

¹⁴ Bajāra carta b_Λr_Λt_Λb_Λr_Λ quīrāca nēbasia. Jūma eyara, pusade bea morro sida naārā beadama panenaē basia.

¹⁵ Ma_Λbe na_Λ ējūānebema bororāda, ādjarebemada, zarrarā bororāda, ne bara beada, na_Λ ējūāne dji dromarāda, nezoca beada, nezocaē bea sida eya uria_Λde idjaba eyade mōgara cobeade mīrūcuasidaa.

¹⁶ Ādjirāba nāwā jarasidaa: “Eya, mōgara, dai _Λr_Λ baed_Λdua. Daida mērān_Λdua jā_Λ bugue biya quirude chūm_Λ quīrāpitabemada idjaba Oveja Zaqueba cawa oidebemada.

¹⁷ Ādjia cawa odi ewari dromada jūēsia. ¿Caiba ma_Λg_Λra droai?”

7

Sēyā Ācōrē nezocarā dratude b_Λda

* **6:8** *Beudarā panabada ējūā.* Griego be_Λde b_Λ b_Λa “Hades.”

¹ Māwānacarea m̄la bajānebema nezocarāda quīmārē unusia. Ādjira naļ ējūā iquidaza nūmeasia. Ādjia nāūrāda ni abaλareba naļ ējūāne, pusade, ni abaλ bacurumaa bida idu puabidaē basia.

²⁻³ Maļne m̄la unusia dewara nezoca bajānebemada λmādaud odjabariareba zebλλada. Maļgλba dji zocai λλ Ācōrē sēyā λλbarida eroβasia. Idjia bajānebema nezocarā quīmārē panλa nāwā jīgua jarasia: “Naļ ējūāra, pusara, bacuru sida ārīrānada aβa daiba Ācōrē sēyāra idji nezocarā dratuēde jūma λλλadadaa.” Māwā jarasia Ācōrēba λλada bajānebema nezocarā quīmārē panλa diada bērā naļ ējūāra, pusa sida ārīnamārēā.

⁴ Maļne m̄la ūrīsia Ācōrē sēyā eroβeara jūmasāwā panλada. 144 mil panasidaa. Jūma ādjirāra Israel ēberārānebema basia.

⁵ Israel warra Judadeba yōpedadada doce mil panasidaa. Rubeļneba yōpedadada doce mil panasidaa. Gadeba yōpedadada doce mil panasidaa.

⁶ Aserdeba yōpedadada doce mil panasidaa. Neptalideba yōpedadada doce mil panasidaa. Manasedeba yōpedadada doce mil panasidaa.

⁷ Simeoļneba yōpedadada doce mil panasidaa. Levideba yōpedadada doce mil panasidaa. Isacardeba yōpedadada doce mil panasidaa.

⁸ Zabuloļneba yōpedadada doce mil panasidaa. Josedeba yōpedadada doce mil panasidaa. Idjaba Benjamiļneba yōpedadada doce mil panasidaa.

Ēberārā zocārā Ācōrē quīrāpita bea

⁹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca m̄la ēberārāda zocārā unusia. Ni abaλba ādjirāra poya juachadaē basia. Druazabemada, puruzabemada, bedeazabema sida λλλλ duanasidaa. Jūmarāba cacuade jλbada torroada jλ beasia idjaba λλsrida panλ bērā uruta queduaca beada ādji jλwade eroβasia. Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita idjaba Oveja Zaque quīrāpita bida λta duanasidaa.

¹⁰ Maļne jūmarāba nāwā jīgua jarasidaa: “jDai Ācōrē naļ bugue biya quirude chūmλba, Oveja Zaque bida dairāra ēdrλ edasidaa!”

¹¹ Maļne animarā zaca bea quīmārē panλra, veinticuatro drōārā sida Ācōrē bugue biya quiru caita panasidaa. Jūma bajānebema nezocarāda ādjirā auēdu jūrā λta duanasidaa. Maļne bugue biya quiru quīrāpita maļ bajānebema nezocarāra chīrāborode quīrā edaa barru copanapeda Ācōrēa bia bedeasidaa.

¹² Nāwā jarasidaa:

jBārāba jara panλ quīrāca wārāa!* Ewariza jūmarāba dairā Ācōrēa bia bedeadida panλa dji dromaara λλ bērā, ne cawaara λλ bērā, ne jūma poya eroβλ bērā idjaba bio λλλa λλ bērā. Idjia bia λλada adida panλa idjaba bio biya quiruada adida panλa. jWārāda bia λλa māwā baida!†

¹³ Maļbe veinticuatro drōārānebema abaλba m̄la iwidisia: “jBλa cawa λλca za cacuade jλbada torroa jλ beara cairāda jāwā beada? jCawa λλca sāmaλba zesidada?”

¹⁴ M̄la panusia: “Bλabλλλ cawa λλa.”

Maļne idjia jarasia: “Naļ ēberārāra jīrūarebema ewari bio minijichia λλdebema ēdrλpedadarāa. Oveja Zaque oaba ādjia cacuade jλbadara totroa tātosidaa.

¹⁵ Maļ bērā Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita duanλa. Idji dede āsa, diamasi bida idji itea ne o panλa. Maļ bugue biya quirude chūmλba ādjirāra waga baya.‡

* **7:12** *Wārāa*. Griego bedede bλ λλa: “Amén.” † **7:12** *Wārāda bia λλa māwā baida*. Griego bedede bλ λλa: “Amén.” ‡ **7:15** *Ādjirāra waga baya*. Griego bedede bλ λλa: “Ācōrēba idji wua dera ādjirā λrλ λya.”

16 Waa jarra beadaēa ni opichia beadaēa. Beseaba waa baē beadia idjaba j̄w̄x̄r̄āba mīā sēēa.

17 Oveja Zaqueba ādjirāra Ācōrē bugue biya quiruma waga baya. Ādjirāra edeya zocai bai dia b̄ baido bogadr̄ nūmeamaa dodamārēā. Mañne Ācōrēba ādjirā daubara jūma jareya.”

8

Cartade cara beada j̄r̄ūarebema ogada

1 Oveja Zaqueba cartade siete cara beada j̄r̄ūarebema ogaside bajāne dārā chupea nūmesia.*

2 Māwānacarea m̄ā unusia bajānebema nezocarāda Ācōrē quīrāpita siete l̄ta duan̄da. Siete cachiruda ādjirāa diasia.

3 Mañbe dewara nezoca bajānebemada zepeda Ācōrēa quera babadama l̄ta nūmesia. Mañ quera babada oro ođara Ācōrē bugue quīrāpita b̄la. Bajānebema nezocaba idji j̄w̄ade quera babada epedecoda erobasia. Mañ epedecora oro ođa basía. Ab̄l̄ba idjía incienso querada waīb̄la diasia jūma Ācōrē ēberārāba iwidipedada ume ābaa bá diamārēā. Ara mañda quera babada l̄r̄l̄ incienso querara bá nūm̄asia.

4 Ācōrē ēberārāba iwidipedadara mañ bajānebema nezocaba incienso quera bá nūm̄ cowaa ume ābaa Ācōrēmaa tūāpa cowasia.

5 Mañbe bajānebema nezocaba quera babada epedecoda edapeda quera babada l̄r̄l̄ t̄b̄l̄dau urua b̄l̄ba birasia. Mañ t̄b̄l̄dau uruara nañ ējūānaa peatasia. Mañba baada jururuasia, dji cābāyā j̄gua bae nūmesia, purewa eda nūmesia, idjaba nañ ējūāra ure nūmesia.

Bajānebema nezocarāba cachiru zapedada

6 Mañbe bajānebema nezocarā siete pan̄ba ādji siete cachiru edapedadara zadi carea eronūpanesidaa.

7 Ab̄l̄ba idji cachiruda zásia. Ara mañda hieloda cue quīrāca nañ ējūānaa jurrusia. Idjaba uruada oa ume puera b̄l̄da nañ ējūānaa jurrusia. Mañba nañ ējūāra, bacuru sida berara ēsidra bá wāsia.† Mama chiruara jūma bá wāsia.

8 Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara mañda eya waīb̄la quīrāca b̄l̄da purega jida nūm̄da ab̄l̄ba pusade batabuesia. Mañba pusara berara ēsidra oa babisia.

9 Mañne pusadebema animarāda berara ēsidra quinisidaa idjaba barcora berara ēsidra jūma ār̄sidaa.

10 Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara mañne ch̄idau waīb̄la uruga jida nūm̄da bajāneba baesia.‡ Berara ēsidra nañ ējūāne bea dode, baido bogadr̄ beade bida baesia.

11 Mañ ch̄idau tr̄ra Asea abadaa. Idji baedama baidora jūma aseasia. Mañ baidoba ēberārāra zocārā quinisidaa.

12 Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara mañda l̄m̄daura, jedeco sida berara ēsidra pāima nūmesia. Ch̄idau bea sida berara ēsidra pāimacuasidaa. Mañ b̄r̄ā āsa baida badada berara ēsidra pāima nūmasia. Diamasi bida jedecora, ch̄idau bea sida l̄na baida badada berara ēsidra l̄naē basía.

13 M̄ā l̄taa ac̄b̄l̄r̄l̄de ūr̄isia nejōb̄l̄ l̄t̄l̄ wāb̄ari b̄l̄ba j̄gua jara b̄l̄da:§ “j̄mīā

* **8:1 Dārā.** Griego bedede b̄l̄ b̄la “media hora.” † **8:7 Nañ ējūāra.** Griego bedede l̄c̄l̄r̄l̄ cartade mañra neēa. Berara ēsidra. Griego bedede b̄l̄ b̄la “la tercera parte.” Mañ bedeara versículo 7deba aba 12daa odja b̄la. ‡ **8:10 Urugajida nūm̄da.** Griego bedede b̄l̄ b̄la: “Ībīrā quīrāca uruga jida nūm̄da.” § **8:13 Nejōb̄l̄.** Griego bedede l̄c̄l̄r̄l̄ cartade b̄l̄ b̄la “bajānebema nezoca.”

djuburi beadia! ;Mĩã djuburi beadia! ;Mĩã djuburi beadia naļ ějũãne beara dewarabema nezoca ũbea panłba ādji cachiru zabłdade!”

9

¹ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Maļne młā chĩdau bajāneba naļ ějũānaa bædada unusia. Abałba uria dau cłre bł jũātrł bł ewabarida maļ chĩdaúa diasia.

² Maļ uria jũātrł bł ewaside uriadeba nārĩda łtaa cowasia pea bá wābłrł cowabari quĩrāca.* Maļ cowaaba łmādaura, bajā pāwārā bł sida jũma pāĩma nũmesia.

³ Maļne adichichi waiłbłada maļ cowaadeba naļ ějũānaa wāwāzoasia. Ācōrēba maļ adichichia łbłada diasia ěberārā cađamārēā drusōrēba cabłrł quĩrāca.

⁴ Idjia adichichia jarasia naļ ějũānebema chiruara, bacuru sida ārĩranamārēā. Ātebłrł ababe ěberārā Ācōrē sēyā ādji dratude neě beada cabisia.

⁵ Ācōrēba adichichia ěberārāra idu beabiě basía, ātebłrł jedeco juesumabe idu puabisia. Maļ puara drusōrēba cađa pua quĩrāca basia.

⁶ Maļ ewaride ěberārāra beu jłrłdia baribłrł beuđaěa. Wārāda beu quĩrĩā pananimĩna beuđaěa.

⁷ Maļ adichichira cawayo sordaoba djōne edebari quĩrāca beasia. Ādji borode nepe oro oda quĩrāca błda jł beasia. Ādji quĩrādarara ěberā quĩrāca beasia.

⁸ Ādji buđara wērā buđaca beasia. Ādji quidara imama quidaca beasia.

⁹ Ādji cacuara jiorro odaba jũātrł beasia. Ādji i jĩguara jururuga nũmasia cawayo zocārā ādji carreta bara ěberārā djō panłmaa pira wābłda quĩrāca.

¹⁰ Ādji drura drusōrēne quĩrāca quidā cũmia beasia. Jedeco juesuma ādji druba ěberārāra poya biě o panania.

¹¹ Maļ adichichi borora uria dau cłre bł wagabaria.† Idji trłra hebreo beđeade Abadoł abadaa. Griego beđeade Apolioł abadaa.‡

¹² Nabema mĩã djuburi beadi jarađara jōsia, baribłrł wađibida umé panła.Š

¹³ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Maļne Ācōrē quĩrāpita quera babada oro oda cachu quĩmārē panłareba aba beđe błda młā ũrĩsia.

¹⁴ Dji beđe błba bajānebema nezoca cachiru zađaa nāwā jarasia: “Do waiłbł Euprate abadama bajānebema nezoca quĩmārē jł panłda ěrā błdua.”

¹⁵ Ara małda idjia maļ quĩmārē panłra ěrā błsia naļ ějũãne beara berara ěsidra quenanamārēā.* Ācōrēba ādjira erobasia ara maļ poađe, ara maļ jedecode, ara maļ ewaride māwā quenanamārēā.

¹⁶ Maļne młā ũrĩsia abala jarađara cawayode wābada sordaorāda jũmasāwā enebłdada. Dosciento miyoł enebłdaađā asia.

¹⁷ Młā cāĩmocara quĩrāca ununa cawayora nāwā beasia: ādji borora imama boro quĩrāca beasia. Ādji iteđeba uruada, azupreda, idjaba nārĩda cowabadjia. Dji łrł chũmeaba ādji jāare jũātrłbarida jł beasia. Maļ jũātrłbarira purega basia, zapiro mōgara quĩrāca pāwārā basia idjaba azupre quĩrāca cuara basia.†

* **9:2** *Pea bá wābłrł cowabari quĩrāca.* Griego beđeade bł bł: “Jiorro dorrabaribada cowabari quĩrāca.” † **9:11** *Uria dau cłre bł wagabaria.* Cāpũrĩā beđeade bł bł “ángel del abismo.” ‡ **9:11** *Abadoł, Apolioł.* Maļ trłba jara panł: “Ne jũma ārĩbari.” Š **9:12** *Maļ mĩã djuburi beadi jarađara dadjirāba Apocalipsi 8:13de unubadaa.* * **9:15** *Berara ěsidra.* Griego beđeade bł bł “la tercera parte.” Ara maļ quĩrāca jara błla versículo 18de. † **9:17** *Zapiro mōgara.* Griego beđeade bł bł “jacinto nepõnõ.”

¹⁸ Cawayo itedeba cowa ɓΛ nārība, uruaba, azupre biɗa naļ ējūāne ɓeara berara ēsidra quenasidaa.

¹⁹ MaļgΛrā cawayoba ādji itedeba cowa ɓΛba, ādji dru biɗa ēberārāra beabadjidaa. Ādji drura dama quīrāca ɓasia. Maļba ēberārāra caɗapeɗa beabadjidaa.

²⁰ Māwāmīna ēberārā quininaē baɗaba waɗibiɗa ādjia cadjirua obadara igaradaē basía. Ādjia jai ēpēbadara igaradaē basía. JΛwaba oɗa ācōrēra igaradaē basía: dji oro oɗada, parata oɗada, bronce oɗada, mōgara oɗada, bacuru oɗa sida igaradaē basía. Maļ jΛwaba oɗa ācōrēba ununacamīna, ūrīnacamīna, idjaba nībaɗacamīna, ēberārāba maļra igaradaē basía.

²¹ Idjaba mīā beabadara, djārā nļgΛbadara, auɗua nībabadara, ne drΛabada siɗa ēberārāba igaradaē basía.

10

Bajānebema nezocaba carta zaque erobada

¹ Māwānacarea cāimocara quīrāca mļa unusia bajānebema nezoca dji dro-mada eɗaa zebΛrΛda. Idjia cacuade jļ ɓΛra jļrārā basía. Idji boro ļrļ eumada ɓasia. Idji quīrāra ļmāɗau quīrāca urua ɓasia. Idji jīrūra tɓbΛ eradrΛ nūmΛ quīrāca ɓasia.

² Idji jΛwade carta zaqueda ewara erobasia. Idji jīrū araarebemara pusade tΛga nūmasia. Jīrū acΛarebemara drua tΛga nūmasia.

³ Maļbe idjira imama jarragabari quīrāca jīgua biasia. Māwā biabΛrΛɗe baara ɓarima siete jururuasia.

⁴ Baa ɓarima siete jururuɗacarea maļ jururuaba jaraɗara mļa cartade ɓai basía. Maļne bajānaa mļa beɗeada ūrīsia nāwā jarabΛrΛda: “Baaba ɓarima siete jururuja jaraɗara mērā erobadua. Cartade ɓΛrāɗua.”

⁵ Maļbe mļa ununa bajānebema nezoca pusade idjaba drua tΛga nūmΛba idji jΛwa araarebemada ļtaa bajānaa wasia.

⁶ Māwā ɓɗe idjira naļ ējūānebema, bajānebema, pusadebema jūma oɗa Ācōrē trļneba beɗeasia. Nāwā jarasia Ācōrē ewariza zocai ɓΛ trļneba: “Ācōrēba jaraɗara dārāéne jūma māwāya.

⁷ Idjiɗeɓa beɗeabadarāda idji nezocarāa. Naēna Ācōrēba ādjirāa jarabadjia idjia cawabiē ɓɗa jīrūare jūma māwāida. Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba cachiru zabΛrΛɗe wārāda jūma māwāya.”

⁸ Maļbe bajānaa beɗea mļa naēna ūrīnaba wayacusa nāwā jarasia: “Bajānebema nezoca jīrū aba pusade jīrū aba drua tΛga nūmΛba carta zaque idji jΛwade ewara erobΛda eɗade wāɗua.”

⁹ Ara maļda bajānebema nezocamaa wāpeɗa mļa iwiɗisia carta zaquera diamārēā. Idjia panusia: “Eɗadua. Codua. BΛ iteɗera urrajō quīrāca cūā ɓaya, baribΛrΛ ɓΛ ɓiteɗa asea nūmeya.”

¹⁰ Maļ carta zaquera bajānebema nezoca jΛwadebemada eɗapeɗa cosia. Mā iteɗe urrajō quīrāca cūā ɓasia baribΛrΛ coɗacarea mļ ɓiteɗa asea nūmesia.

¹¹ Maļbe idjia mļa jarasia: “BΛa wayacusa Ācōrēneba beɗeaida ɓΛa zocārā puru sāwāninebemada, zocārā drua sāwāninebemada, beɗeaza sāwāninebemada, idjaba ēberārā bororā sāwāninebema siɗa.”

11

Ācōrēnebema beɗeabadarā umé panΛ

¹ Māwānacarea aβaλba de zabada bacuru quĩrāca βλda m̃la diasia. Idjia nāwā jarasia: “Ācōrē de dromara, animarā babue diabada siđa zađe wādua. Idjaba Ācōrēa mama bia beđe panλ siđa jūma juachadua.

² Baribλrλ Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca βλ eđaarebema ējūāda zarādua, maλgλra Ācōrē ĩjāé beaa diađa bērā. Ādjirāba Ācōrē puru Jerusaleλra 42 jeđeeco poya eropanania.*

³ Maλ ewaride m̃la ēberāda umé diabueya m̃nebemada ebuđa beđeadamārēā. Ādjia sopua carea jλbada jλ panλne 1,260 ewari Ācōrēneba beđeadia.”

⁴ Ācōrē naλ ējūānebema boro quĩrāpita olivo bacuruda umé panλa, ĩbĩrā siđa umé panλa. Maλba idjidebema beđeabada umé panλda jara βλa.†

⁵ Bariduaba ādjida biē o quĩrānibλrλ, ādji iteđeba urua eradrλbλrλba ādji ume dji quĩrūra bá beadia. Jūma ādji biē o quĩrābλdara ara maλ quĩrāca beadia.

⁶ Maλ ēberā umé panλba Ācōrēneba beđe panλne bajāra poya jūātrλđia cue zerāmārēā. Baido siđa ādjia poya oa babiđia idjaba naλ ējūā ārĩnira quĩrātanoa poya zebidia ādjia o quĩrā panλ quĩrāca.

⁷ Baribλrλ Ācōrēnebema jūma beđeapedadacarea animarā cadjirua uria dau care βλdeba zebλrλba ādjira orraya. Maλba ādjira poyapeđa beaya.

⁸ Dji bewārāra Jerusaleλ puru dromane tapanania. (Jerusaleλ puruđe dadjirā Boro Jesura crude cachi beasidaa. λcλrλba maλ purura trλ jarabadaa “Sodoma” idjaba “Egipto”, Jerusaleλnebemaba cadjiruara abarica obada bērā.)

⁹ Puruzabemaba, beđeazabemaba, druazabema biđa bēwārā mama tapanλda ewari ũbea ēsidra acλ panania. Maλ bewārāra idu joubiđeā.

¹⁰ Ādji beupeđađa carea naλ ējūāne beara βλsridāđia. βλsridā panλba ādjiza nebiada diadrūađia maλ Ācōrēneba beđeabada umé pananaba ādjirāra bia mĩga eropanana bērā.

¹¹ Baribλrλ ewari ũbea ēsidra bađacarea Ācōrēba ādjira λrēbabisia. Ādji piradrλbλda unupeđadara bio dauperasidaa.

¹² Maλbe dji Ācōrēneba beđeabadaba beđeada bajānaa jĩgua ũrĩsidaa. Nāwā jarasia: “Nama λtaa zedādua.” Ara maλda ādji ume dji quĩrūba acλ panλne jλrārāne bajānaa wāsidaa.

¹³ Maλbe de uremiada dji cābāyā uresia. Maλba Jerusaleλ puruđe deda zocārā coracuasia.‡ Ēberārāda siete mil quinisidaa. Maλne dji zocai beara bio daupera duanλba Ācōrē bajāne βλa bia beđeasidaa.

¹⁴ Maλ mĩā djuburi beađi jarađara jōsia. Baribλrλ jĩrūarebema mĩā djuburi beađi jarađara dārāéne zeya.§

Jĩrūarebema cachiru zada

¹⁵ Bajānebema nezoca dji jĩrūarebemaba idji cachirura zásia.* Maλne bajāne zocārā nāwā jĩgua beđeasidaa:

Dadjirā Boro Ācōrēda, idjia ēdrλ edabari diai jarađa ume naλ ējūānebema boroda panesidaa.†

Idiba λtaa Ācōrēra ewariza jūmarā Boroda bayā.

* **11:2** Griego beđeade nāwā βλ βλa: “Ādjirāra Ācōrē itea βλ purura 42 jeđeeco biwadλgadia.” † **11:4** Zacaria 4:1-14. ‡ **11:13** Zocārā. Griego beđeade βλ βλa “la décima parte.” § **11:14** Mĩā djuburi beađi jarađara ũbea panλa. Apocalipsi 8:13. * **11:15** Bajānebema nezoca dji jĩrūarebemaba. Cāpūrā beđeade βλ βλa “séptimo ángel.” † **11:15** Idjia ēdrλ edabari diai jarađa. Griego beđeade “idji Crito” βλ βλa.

16 Mañbe veinticuatro drõârãda ãdji bugue biya quirude Æcõrẽ quĩrãpita chũmeanada chĩrãborode ðarru copanenapeda Æcõrẽa bia bedeasidaa.

17 Nãwã jarasidaa:

Dairã Boro Æcõrẽ jũma poya ðΛ, ðΛra naãrãeda ðasia idjaba wadibida ðΛa.‡
 BΛ ΛðΛa waibΛa ðΛda unubi ðΛ ðẽrã idjaba jũmarã Boroda ðeda ðẽrã daiba bia ðΛada a panΛa.

18 Druazabemarãra ðΛ ume quĩrũbucasidaa. BaribΛrΛ ðΛa cawa oi ewarira jũesia. § IdibΛrΛ ðΛa beudarãra cawa oya.

Mañne ðΛ nezocarã ðΛdeba bedeapedadarãa, ðΛ ãberãrãa, ðΛ waya bea dji dromarãa, edaara ðearãa bida ðΛa ne biada diaya ãdjia opeðada quĩrãca.

BaribΛrΛ nañ ãjũãne cadjirua opeðadara ðΛa biẽ ðΛya.

19 Mañbe Æcõrẽ de droma bajãne ðΛra ewasia. Mañ dede eda Æcõrẽ ley wagabada baurudeda mñã unusia. Mañne baada purewa eda nũmesia, jururua nũmesia, idjaba dji câbãyã ðae nũmesia. Nañ ãjũãra ure nũmesia idjaba hieloda cue quĩrãca jurru nũmesia.

12

Wẽrã Juañba ununa

1 Ne jarai waibΛada bajãne odjasia. Mñã unusia wẽrãba ãmãdauda wua quĩrãca jñ ðΛda.* Idji jĩrũra jedeco ãrñ ðasia. Doce chĩdauda borobari quĩrãca jñ ðasia.

2 Mañ wẽrãra ðiogoa ðasia. Warra toide nũmΛ ðẽrã puaba biabadjia.

3 Mañbe dewara ne jaraida bajãne odjasia. Mñã je droma purega ðΛda unusia. Mañ jeba boroda siete erobasia idjaba cachuda die erobasia. Nepeda boroza jñ ðeasia.

4 Idji druba jãrãwẽbΛrΛba chĩdauda berara ãsidra bajãneba nañ ãjũãnaa jurrubisia.† Mañ jera wẽrã warra toi carea ðΛma nũmesia warra zaque ara tobΛrΛda mñ carea.

5 Mañne wẽrãba umaquĩrã warrada tosia. (Mañ warraba quĩrã djuburia neẽ jũma nañ ãjũãne ðeaa idji bedeada ãjã obiya.)‡ BaribΛrΛ jeba mñ naẽna Æcõrẽba mañ warrara ãtaa edesia idji bugue biya quirude chũmΛmaa.

6 Mañbe wẽrãra ãjũã põãsa ewaraga ðΛmaa mĩrũ wãsia. Mama 1,260 ewari idjira waga erobai carea Æcõrẽba jũma o erobasia.

7 Mãwãnacarea bajãnebema nezoca dji droma Miguel abadada idjiare panΛ nezocarã sida je ume bajãne djõbucasidaa. Mañne jera idjiare panΛ sida djõbucasidaa.

8 BaribΛrΛ jeba, idjiare panΛ bida poyadaẽ basía. Mañ ðẽrã ãdjira bajãne waa poya pananaẽ basía.

9 Mañne je dromara, jũma idjiare panΛ sida nañ ãjũãnaa ðatabuesidaa. Mañ jera naẽnaeda baða dama basía. Idji trãra Diauru idjaba Satana abadaa. § Idjia nañ ãjũãne ðeara jũma cũrũga erobΛa.

10 Mañbe mñã ãrñsia abΛada bajãne jĩgua bedea ðΛda. Mañba nãwã jarasia:

IdibΛrΛ dadji Æcõrẽba idji ãberãrãra ãdrΛ edabΛrΛa.

IdibΛrΛ idji ΛðΛaðeba jũmarã boroda ðaya.

Crito idjia ãdrΛ edabari diai jaraðaba jũma poya erobaya.

‡ 11:17 Griego bedeade ãcΛrΛ cartade idjaba ðΛ ðΛa: “Idjaba zeida ðΛa.” § 11:18 ðΛa cawa oi ewarira jũesia. Griego bedeade nãwã ðΛ ðΛa: “BΛ quĩrũbi ewarira jũesia.” * 12:1 Mañ wẽrãba judiorãnebemada jara ðΛa. † 12:4 Berara ãsidra. Griego bedeade ðΛ ðΛa “la tercera parte.” ‡ 12:5 Quĩrã djuburia neẽ. Griego bedeade ðΛ ðΛa: “Jiorroba ãjã obiya.” Salmo 2:7-9. § 12:9 Griegoðe bedea diauruba jara ðΛa: “Djãrã biẽ jarabari.” Satana trãba jara ðΛa: “Dji quĩrũ.”

Dadji djabarā biē jarabarida bajāneba uđaa batabuesidaa.

Idjia āsa, diamasi bida dadji Ācōrē quīrāpita djabarāra biē jarabadjia.

¹¹ Dadji djabarāba Oveja Zaque oa erozoadaaba idjaba idji bedea jara pananeba poyasidaa.

Ādjirā Crito carea beadira wayadaē basía, ātebala beudi carea panasidaa.

¹² Mañ bēra jūma bajāne beara bāsridadadua!

Baribala nañ ējūāne beara, pusade bea sida mīā djuburi beadia diaurura bārāmaa zeda bēra.

Idjira dārā baēda cawa ba bēra bio quīrū ba.

¹³ Jeba cawasia idjira nañ ējūānaa batabuesidada. Mañ carea wēra warra todara biē oi carea ēpēsia.

¹⁴ Baribala jeba biē orāmārēā Ācōrēba wēra nejōba droma ida diasia ējūā pōāsa ewaraga baāma wābari wāmārēā. Mama Ācōrēba idjira poa ūbea ēsidra waga erobai carea jūma o erobasia.

¹⁵ Mañ bēra jeba idji itedeba baidoda do quīrāca cumabuesia wēra do barrea edemārēā.

¹⁶ Baribala egoroba wēra carebasia. Egorora yā dogopeđa jeba itedeba do quīrāca cumabuedara jūma dosia.

¹⁷ Mañ carea jera wēra ume bio quīrūsia. Ara mañda idjira wēra neba yōpedada waabemarā ume djōne wāsia. Mañ yōpedadara Ācōrē bedea iñā o bearāa, Jesucritoba jaradiađa iñā bearāa.

13

Animarā minijīchia ba pusadeba odjada

¹ Māwānacarea jera pusa ībade nūmesia.* Mañne mña unusia animarā minijīchia bada pusadeba odjabalada. Mañ animarāra siete boroda idjaba die cachuda erobasia. Cachuza nepeda jñ beasia. Boroza Ācōrē biē jara ba bedeada trñ quīrāca ba erobeasia.

² Mañ animarā mña ununara imama gorogoroa quīrāca basia. Idji jīrūra wi jīrū quīrāca basia. Idji itera imama ite quīrāca basia. Jeba mañ animarā idji labada diasia. Idjaba idji bugue biya quirude chūmebisia nañ ējūāne beara poya erobamārēā.

³ Mañ animarā boro aba cōnara anina bara basia. Mañ cōnaba idjira wārāda beuida basia baribala dji cōnara ani basia. Mañ carea jūma nañ ējūāne beaba cawa crīchadaē basía. Mañ bēra idjira ēpēsidaa.

⁴ Ādjirāba jea bia bedeadadidaa, idji labalara mañ animarā diada bēra. Idjaba dji animarā bida bia bedeadadidaa. Nāwā jarabadjidaa: “¿Caida nañ animarā quīrāca ba? ¿Caida idji ume poya djōi?”

⁵ Ācōrēba mañ animarā idu jarabisia ara idjidra dji dromada idjaba Ācōrēra biē tabada. 42 jedeco nañ ējūāne beada idu poyabisia.

⁶ Mañne idjia Ācōrēda, Ācōrē trāda, Ācōrē bamabemada, jūma bajāne bea sida biē jarabadjia.

⁷ Idjaba Ācōrēba iduaribisia mañ animarāra idji ēberārā ume djōnapeda poyamārēā. Iduaribisia puruzabemada, bedezabemada, druazabema sida poya erobamārēā.

⁸ Mañne jūma nañ ējūāne beaba mañ animarā bia bedeadadidaa. Nañ ējūā oi naēna ādji trāra Oveja Zaqueba eroba cartade baē beasia. Mañ cartade ēberārā ewariza zocai beadi trāda jūma ba ba.

* **13:1** Jera pusa ībade nūmesia. Griego bedeade alala cartade ba ba: “Mña pusa ībade nūmesia.” alala Bibliade mañ bedeara 12:18de ba ba.

⁹ Dji cawara bara baba ūrīdua:

¹⁰ Abada preso beida Ācōrēba quīrīā balarā, preso beya.

Abada necoba beuida quīrīā balarā, necoba beuya.†

Mañ carea Ācōrē ēberārāba bio droadida panā idjaba bio ĩjā pananida panā.

Animarā minijīchia bā egorodeba odjada

¹¹ Māwānacarea mā dewara animarā minijīchia bāda egorodeba odjabarāda unusia. Mañ animarāba cachu zaqueda umé erobasia oveja zaque cachu quīrāca. Baribara je bedebara quīrāca bedebadja.

¹² Idjira pusadeba odjada animarāare basia. Mañne animarā pusadeba odjadaba jarabarā idjia ēberārā jūma ĩjā obibadja. Mañ bērā jarasia jūma nañ ējūāne beaba animarā pusadeba odjadaa bia bedeadamārēā. Mañ animarā boro cōna aninara beuida badamīna wadi zocai basia.

¹³ Animarā egorodeba odjadaba ne ununaca waibā beada ocuabadja. Ēberārāba acā panāne urua sīda bajāneba nañ ējūānaa baebisia.

¹⁴ Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba mañ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā.‡ Māwā egorodeba odjada animarāba nañ ējūāne beara cūrūgasia. Djōbada necoba animarā cōna wadi zocai bā za quīrāca bāda idjia obisia.§ Māwā ođacarea idjia jarasia jūmarāba maḡā bia bedeadamārēā.

¹⁵ Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jawaba ođaa zocai baira diaida.* Mañbe animarā jawaba ođara bedeasia. Mañ jawaba ođa animarāba idjia bia bedeadaēra jūma quenabisia.

¹⁶ Mañ awara egorodeba odjada animarāba jūmarā sēyāda ādji jawara arade wa dratude bābisia. Dji dromarā, dji edaara quedeaa, ne bara beaa, ne neē quedeaa, nezocarā, nezocarāēa bida mañ sēyāda bābisia.

¹⁷ Ababe mañ sēyā erobeaba poya ne nēdōdida panasīdaa idjaba poya nēdobuedida panasīdaa. Mañ sēyāra pusadeba odjada animarā trā wa idji trānebema numeroa.

¹⁸ Mañ numeroba caida jara bā cawai careara ne cawa baida bā. Crīcha cawa bāba poya cawaya caida jara bāda. Mañ numerora ēberā trāda māwā bā. Idji numerora naḡā: 666.

14

144 mil ēberārā trāpedada

¹ Māwānacarea mā unusia Oveja Zaquera Sioā eya borode nūmāda. Idji ume ēberārāda 144 mil panasīdaa. Ādjirā dratude Oveja Zaque trāda, dji Zeza trā sīda bā erobesia.

² Mañne bajānaa mā ūrīsia do būga nūmā quīrāca, baa jururua nūmā quīrāca. Mā ūrīnara arpa zabadarāba biya zá duanā quīrāca basia.

† **13:10** Jeremia 15:2; 43:11. ‡ **13:14** Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba mañ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā. Mañ bedeara idjaba nāwā traducida bā: “Diauruba egorodeba odjada animarā bāada diasia mañ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā.” § **13:14** Djōbada necoba animarā cōna wadi zocai bā za quīrāca bāda idjia obisia. Mañ bedeara idjaba nāwā traducida bā: “Djōbada necoba cōna waya zocai beba animarā quīrāca bāda idjia obisia.”

* **13:15** Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jawaba ođaa zocai baira diaida. Mañ bedeara idjaba nāwā traducida bā: “Diauruba idjia bāada diasia pusadeba odjada animarā zaca bā zocai bābimārēā.”

³ Mañne Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita, animarā zaca zocai bea quīmārē panΛ quīrāpita, veinticuatro drōārā quīrāpita bida trlābi djiwidida trlā duanasidaa. Ni abaΛba mañ trlābira poya trlā cawadaē basía. Ababe mañ 144 mil ēberārā Ācōrēba nañ ējūānebema ēdrΛ edadaba trlā cawasidaa.

⁴ Mañ ēberārāra wērā adua beasia. Ācōrē itea ni mañrī bida biē beadaē basía. Oveja Zaque wābΛrΛza ēpēbadaa. Ācōrēba ādjirāra idji itea, Oveja Zaque itea bida beadamārēñ nañ ējūānebemada ēdrΛ edasia. Néudebema nañrā ewada Ācōrēa diada quīrāca panΛa.

⁵ Sewara ni aba bida odacaa. Abeda cadjirua neē beaa.

Bajānebema nezoca ũbea panΛba jarapedada

⁶ Māwānacarea mñā bajānebema nezocada unusia bajāne wābaribusida. Idjia bedea biada eroḅasia jūma nañ ējūānebemarāa, druazabemarāa, bedezabemarāa, puruzabemarāa bida jarai carea. Mañ bedeara ewariza māwā baya.

⁷ Idjia nāwā jīgua jarasia: “ĪĀcōrēra wayadadua! Idjia cawa oi ewarira jūēna bērā idjidrΛ dji dromaana adadua. Bajāda, egoroda, pusada, baido bogadrΛ bea sida oda bērā idjía bia bedeadadua.”

⁸ Mañ bajānebema nezoca caidu dewarada zepeda nāwā jarasia: “Babilonia puru dromara jūma ārīsia. Wārāda jūma ārīsia. Mañ purudebemarāba audua o duanΛba druazabemarāa abarica cadjiruada obisidaa itua ōgo diabΛda quīrāca.”

⁹⁻¹⁰ Mañ bajānebema nezoca wānacarea dewarada wābari zesia. Idjia nāwā jīgua jarasia: “Bariduaba animarā minijīchia ḅΛa, jΛwaba oda idji za quīrāca ḅΛa bida bia bedeaibΛrΛ, idjaba dratude wa jΛwade mañ animarā sēyāda idu ḅΛbibΛrΛ, Ācōrēba quīrūbideba mañ ēberāra bio biē ḅΛya uva ḅa asega ḅΛ dawabΛrΛ quīrāca. Mañ ēberāra jūma bajānebema nezocarā quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita bida azupre uruaba bio bia mīga baya.

¹¹ Mañ ēberā bia mīga ḅΛma tΛbΛ uruara quica baya. Ewariza cowa nūmaya. Bariduaba animarā minijīchia ḅΛa, jΛwaba oda idji za quīrāca ḅΛa bida bia bedeaibΛrΛ, āñāñnira neē baya. Mañ animarā trl idu ḅΛbipedadaba āsa, diamasi bida āñāñnira neē panania.”

¹² Mañ carea Ācōrē ēberārāba nañ ējūāne bio droadida panΛa. Idjia ĩjā obi ḅΛ bedeadada ĩjā o beadida panΛa idjaba Jesura bio ĩjā pananida panΛa.

¹³ Māwānacarea mñā bajānaa ũrīsia aba nāwā bedebΛrΛda: “Cartade nāwā ḅΛdua: idiba ĩtaa bia beadia dadjirā Boro Jesu ĩjā panΛne beubΛdara.”

Mañne Ācōrē Jaureba nāwā jarasia: “Wārāda bia beadia. Ādjirāra bia mīga panananebemada āñāñnia. Ādjia bia opedada carea Ācōrēba ne biada bajāne diaya.”

Ācōrēba nañ ējūāne bea cawa oidebema

¹⁴ Māwānacarea mñā ĩtaa acΛbΛrΛde jlrārā torroda unusia. Ēberā zaca ḅΛda mañ jlrārā ĩrĩ chūmΛda unusia.* Nepe oro odada jΛ ḅasia. Idji jΛwade neco pewedea era ḅΛda eroḅasia.

¹⁵ Māwā ḅΛde Ācōrē de droma bajāne ḅΛdeba nezocada aba dajadaa zepeda dji jlrārā ĩrĩ chūmΛa nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema néura jūma purea tabΛa. Ewai jara nūmΛ bērā ḅΛ necoba ewadua.”

¹⁶ Ara mañda jlrārā ĩrĩ chūmΛba idji necoba nañ ējūānebema néura ḅarima ababe orrawe tubΛrΛba jūma ewasia.

* **14:14** Ēberā zaca ḅΛda. Griego bedeadē ḅΛ ḅΛa: “Nañ djara edadaca ḅΛda.” Abari quīrāca jara ḅΛa Daniel 7:13.

¹⁷ Małbe dewara nezocada Ācōrē de droma bajāne ɓɓɓeɓa dajadaa zesia. Idjia biɗa neco peweɗeɗa era ɓɓɓa erobasɓa.

¹⁸ Małne quera babada bajāne ɓɓmaɓba dewara nezocada zesia. Mał nezocaba quera babada uruada urua erobabaria. Idjia bajānebema nezoca neco peweɗeɗa era erobɓa nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema uvara jūma purea nūmɓa bērā ɓɓ neco peweɗeɗa era ɓɓba uvara dji ɓɓɓɓe ewadua.”

¹⁹ Ara małda bajānebema nezocaba idji necoba nał ējūānebema néura ɓarima ababe orrawe tubɓɓa uvara ɓɓɓɓe jūma ewasia. Małbe uvara dji biwadɓgabadaɗe cuabuesia dji ɓa piai carea. Małba jara ɓɓa Ācōrēba cawa oiɗebemada.

²⁰ Uvara Jerusaleł puru dajada biwadɓgasia. Małne oada mamaɓba mīga weabari wāsia.† Dji nābuada cawayo ite jɓbada ɓɓɓe jūēsia.

15

Bajānebema nezoca siete panɓba bia mīgabiɗiɗebema

¹ Wayacusa ne jarai waɓɓada mɓa bajāne unusia. Mał ne jarai carea mɓa cawa crīchaē ɓesia. Bajānebema nezocarāda siete panasɗaa. Ādjirāza jīrūarebema bia mīgabiɗira aba eropanasɗaa. Mał bia mīgabi siete panɓ jūma māwānacarea Ācōrē quīrūbiɗeɗa cawa oira jōya.

² Mał awara mɓa pusa quīrāca unusia vidrio quīrāca ēsā quiruda idjaba urua nūmɓda. Mał icawa jūma dji animarā minijīchia ɓɓ iɓɓeɗeɗeɗa du-anasɗaa. Ādjirāba mał animarāa, jɓwaba oɗa idji za quīrāca ɓɓa biɗa bia beɗeɗeɗeɗe basɗa idjaba idji trānebema numeroda ādji dratude, jɓwade biɗa idu ɓɓbiɗeɗe basɗa. Ācōrēba arpa diaɗada ādjirāba eropanasɗaa.

³ Arpa zabɓɗeɗe Ācōrē nezoca Moise trāɓbiɗa, Oveja Zaque trāɓi sɗa nāwā trāɓ panasɗaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya ɓɓ, ɓɓa o ɓɓa waɓɓa ɓɓa.

ɓɓa o ɓɓ carea ēberārāba cawa crīchaɗeɗe panabadaa.

Jūmarā Boro, ɓɓa o ɓɓa jipa ɓɓa idjaba arɗe ɓɓa.*

⁴ Dairā Boro, ¿caiba ɓɓa wayaē ɓai?

¿Caiba ɓɓa dji dromaana aē? ɓɓɗɗa dji wārā Ācōrēa.

Druazabemarāda zedapeɗa ɓɓa bia beɗeɗeɗeɗe ɓɓa jipa o ɓɓa unubiɗa bērā.

⁵ Māwānacarea ɓɓa aɓɓɓɓe mɓa Ācōrē deda bajāne unusia. Dji eɗaara ɓɓa deɗāne wua eatɓ jira ɓɓa ewa nūmasia.

⁶ Mał deɗeɗeɗeɗe bajānebema nezoca siete panɓra dajadaa zesɗaa. Bia mīgabiɗi siete panɓra eropanasɗaa. Lino wua oɗa totroa dorrodorroa quiruda jɓ panasɗaa. Ādji ju caita oro oɗaba trājɓ ɓesia.

⁷ Małbe animarā zaca zocai ɓea quīmārē panɓnebema abaaɓa ādjirāa epeɗeco jūgurua oro oɗada aba aba diasia. Mał epeɗecora ewariza zocai ɓɓ Ācōrē quīrūbiba bira ɓesia.†

⁸ Małbe Ācōrē dorrodorroaba, ɓɓa biɗa idji dede eɗa cowaga nūmesia. Małba ni abaaɓda mał dede eɗa poya wānaē basɗa aba bajānebema nezocarā siete panɓba bia mīgabiɗi siete panɓ jōɓɓɓeɗeɗe.

16

Ācōrēba jīrūarebema bia mīgabi siete panɓ

† **14:20** *Mīga weabari wāsia.* Griego beɗeɗeɗe nāwā ɓɓ ɓɓa: “1,600 estadia weabari wāsia.” Cāpūrīā beɗeɗeɗe jara ɓɓa “300 kilómetro weabari wāsia.” * **15:3** *Jūmarā Boro.* Griego beɗeɗeɗe ɓɓɓɓ cartade ɓɓ ɓɓa “Ācōrē ēberārā boro” wa “ewariza ɓɓ boro.” † **15:7** Epeɗeco Ācōrē quīrūbiba bira ɓɓa jara ɓɓa Ācōrēba cawa oiɗebemada.

1 Maḷbe mḷa ūrīsia abalḷda Ācōrē de bajāne ḷḷdeba jīgua bedeabḷḷḷda. Maḷba bajānebema nezocarā siete panḷa nāwā jarasia: “Jāḷ siete epedeco jūguruā Ācōrē quīrūbiba bira beara ējūānaa weabuede wānada.”

2 Ara maḷda aba wāpeda idji epedecode ḷḷda naḷ ējūānaa weabuesia. Maḷba animarā minijīchia ḷḷ trḷ dratude wa jḷwade ḷḷ erobeara, maḷ animarā za quīrāca ḷḷ jḷwaba oada bia bedeabada sida aida cadjirua minijīchia ḷḷba jūma birasia.

3 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḷḷda pusade weabuesia. Maḷba pusara oa babisia. Ēberā beuda oa quīrāca ūmesia. Maḷne jūma pusade zocai beara quinisidaa.

4 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḷḷda doza idjaba baido bogadrḷ beaza weabuesia. Maḷba baidora jūma oa bacuasias.

5 Maḷne mḷa ūrīsia baido wagabari bajānebema nezocaba Ācōrēa nāwā jarabḷḷḷda:

ḷḷḷḷḷ dji wārā Ācōrēa! Bḷra idi ḷḷa idjaba naēna basia. Bḷa ēberārāra jipa cawa osia.

6 Ādjirāba ḷḷ ēberārā oada, ḷḷdeba bedeabadarā oa sida erozoabisidaa.

Maḷ carea bḷa ādjirā oada dobibḷḷḷa ādjia biē opeḷada quīrāca.

7 Maḷbe mḷa ūrīsia abalḷba bajāne ḷḷ quera babadamaḷba nāwā jarabḷḷḷda: “Dai Boro Ācōrē jūma poya ḷḷ, wārāda bḷa jipa aride cawa obaria.”

8 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḷḷda ḷmādau ḷḷḷ weabuesia. Maḷba ḷmādaura wetara uruabisia ēberārāda bāmārēā.

9 ḷmādau jḷwḷḷḷāba ādjirā bio babḷda carea Ācōrēda biē jarabadjidaa, idjiabḷḷḷ māwā bia mīgabi ḷḷ bērā. Baribḷḷḷ ādjia cadjirua obadara igaraḷḷḷ basia idjaba Ācōrēdrḷ dji dromaana adaē basia.

10 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḷḷda animarā minijīchia ḷḷ bugue ḷḷḷ weabuesia. Ara maḷda maḷ animarāba poya ḷḷ druade ewarira pāima nūmesia. Maḷne puaba ēberārāba ādji quīrāmera cabadjidaa.

11 Ādji pua carea, ādji aida carea Ācōrē bajāne ḷḷda biē jarabadjidaa. Baribḷḷḷ ādjia cadjirua obadara igaraḷḷḷ basia.

12 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode ḷḷda Euprate do waiḷḷade weabuesia. Ara maḷda dora poasia ḷmādau odjabariareba druazabema bororā djōne zebḷḷade bia chānamārēā.

13 Idjaba mḷa jai cadjirua baujīā quīrāca beada ūbea unusia. Aba je itedeba ēdrḷasia. Aba animarā minijīchia ḷḷ itedeba ēdrḷasia. Idjaba Ācōrēneba bedeabari dji wārāē ḷḷ itedeba aba ēdrḷasia.*

14 Maḷ jairāba ne ununaca waiḷḷada quīrātanoa obadjidaa. Idjaba jūma druazabema bororāmaa wānapeda jarasidaa ābaa Ācōrē ume djōne wānamārēā. Ācōrē dji droma ḷḷba jūmarā poyai ewaride māwā djōnia.

15-16 Maḷ bororāra ējūā Armagedoḷ abadamaa djōne edesidaa. Maḷ trḷra hebreo bedeaa.

(Jesuba nāwā jarasia:) “ḷŪrīnada! Ne drḷabari quīrāca mḷra cawaēne zeya. Bio bia beadia dau ḷḷḷa beara idjaba cacuade jḷbada jḷ beara. Māwā mḷ zebḷḷḷde ādjira ācada beadaēa ni quīrā peradaēa.”

17 Māwānacarea jīrūarebema nezocaba idji epedecode ḷḷda naḷ dedaade weabuesia. Maḷne Ācōrē de bajāne ḷḷdeba idji bugue biya quirumaḷba bedeaba nāwā jīgua jarasia: “Ya jōsia. Waaēa.”

* 16:13 Ācōrēneba bedeabari dji wārāē. Ācōrēneba bedeabari dji wārāēra Juaḷba naārā unusia animarā minijīchia ḷḷ quīrāca egorodeba odjabḷḷḷda. Apocalipsi 13:11-18.

¹⁸ Ara maŕda baara purewa eda nŭmesia, dji cābāyā bae nŭmesia, jururua nŭmesia, idjaba de uremiada dji cābāyā ure nŭmasia. Ācōrēba ēberā oda ewarideba maŕ de uremia quĩrāca wadi urecaa.

¹⁹ Maŕ de uremiaba egorora drapeða puru droma baðada puru ũbea panŕ quĩrāca tabesia. Idjaba jŭma naŕ ējŭānebema purura ārĩsidaa. Ācōrēba quĩrādoae basía Babilonia puru dromada cawa oi carea. Idji quĩrŭbiðeba maŕ purura bio cawa osia uva ba bio asega bŕ dawabŕŕŕ quĩrāca.

²⁰ De uremiaba pusade morro beara, eya bea sida jŭma nēbabisia.

²¹ Bajāneba hieloda mōgara wai bŕa quĩrāca ēberārā ŕŕŕ jurrusia. Maŕ hielozŕgŕara berara cien libra beasia.† Maŕ hielozŕru nŭmŕba bio mĩga panŕ bēŕā ēberārāba Ācōrēda biē jarasidaa.

17

Juaŕba wēŕā auðua ununa

¹ Bajānebema nezocarā siete epeðeco eropananada aba mŕmaa zepeda nāwā jarasia: “Wāna. Mŕa acŕbiya sāwā Ācōrēba wēŕā auðua trŕ bŕga bŕda cawa oida. Maŕ wēŕāra do zocārā ŕŕŕ chŭmabaria.

² Naŕ ējŭānebema bororāba idji ume cadjiruada obadjidaa. Idjaba maŕ wēŕāba auðua o bŕda unu panŕ bēŕā naŕ ējŭānebemarāba auðuada obadjidaa ituaba beu duanŕ quĩrāca.”

³ Ara maŕda Ācōrē Jauredaba bŕde bajānebema nezocaba mŕra ējŭā pōāsa ewaraga bŕdaa edesia. Mama mŕa unusia wēŕāda animarā minijīchia bŕ ŕŕŕ chŭmŕda. Maŕ animarāra purea basia idjaba trŕ zocārā Ācōrē biē jara bŕda idji cacuade bŕ erobasia. Maŕ animarāba siete boroda idjaba die cachuda erobasia.

⁴ Maŕ wēŕāba wua pursupursua bŕda idjaba purea bŕda jŕ basia. Oroba, mōgara nēbŕaba, neta nēbŕa bŕ bida djio basia.* Taza oro odada idji jŕwade erobasia. Maŕ tazara ne jŭma Ācōrēba quĩrācaba idjaba jŭma maŕ wēŕāba auðua o bŕba bira basia.

⁵ Ēberāba cawaiē bŕ trŕda idji dratude erobasia. Nāwā bŕ basia: Mŕra Babilonia puru dromaa. Mŕra wēŕā auðuarā papaa, idjaba ne jŭma naŕ ējŭāne Ācōrēba quĩrāca papaa.

⁶ Acŕbŕŕŕde mŕa cawasia maŕ wēŕāra Ācōrē ēberārā oaba, Jesudebema jaradia panŕ carea beapedada oaba beu chŭmŕda.

Maŕ wēŕā ununa carea mŕa cawa crīchaē basia.

⁷ Maŕbe bajānebema nezocaba mŕa nāwā iwidisia: “¿Sāwāērā cawa crīchaē bŕ? Maŕ wēŕānebemada, idji edebŕŕŕ animarā minijīchia bŕdebema sida mŕa cawabiya. Animarā siete boro erobŕdebemada, die cachu erobŕdebema sida cawabiya.

⁸ Bŕa ununa animarā minijīchia bŕra naēna zocai basia, idira neēa, baribŕŕŕ ewari aba uria dau cŕre bŕðeba ēdrŕya. Māwānacarea Critoba idjira ewariza biē bŕya. Naŕ ējŭāne beaba idji unubŕdade cawa crīchadaē panenia. Naŕ ējŭā oi naēna ādjirā trŕra ewariza zocai beadi cartade bŕē beasia.

⁹ Bŕa ununaba ne jara quĩrā bŕ cawai careara ne cawa baida bŕa. Siete bororāba jara bŕa siete eyada. Maŕ siete eya ŕŕŕ dji wēŕā auðuada chŭmŕa.

¹⁰ Idjaba maŕ siete bororāba jara bŕa ēberārā bororāda siete panŕda. Maŕ siete bororānebemada juesuma beusidaa. Abŕbŕa wadi ēberārāra poya erobŕa.

† **16:21** Griego bedede bŕ bŕa “talento aba.” Cāpŭrīā bedede bŕ bŕa “cuarenta kilos.” * **17:4** Neta nēbŕa bŕa. Griego bedede bŕ bŕa “perla.”

Idjaba ababemada wadi odjaē ɓaa. Baribaɾa idji zebraɾde ēberārā boroda beimīna dārā baēa.

¹¹ Animarā minijīchia ɓa naēna baɗa idi neēba jara ɓaa ēberārā boro dewara zeidebemada. Idjira mañ siete bororānebema. Critoba idjira ewariza biē ɓaya.

¹² ɓaa die cachu ununaba jara ɓaa ēberārā bororā die pananinebemada. Ādjirāra wadibida ēberārā bororāēa. Baribaɾa animarā minijīchia ɓara ēberārā boroda bebɾde ādjirā sida ēberārā bororāda beadia. Māwāmīna dārānaēa.†

¹³ Mañ die bororāba abari crīchada edaēia. Ādji druara animarā minijīchia ɓa jawaēda ɓadia.

¹⁴ Mañne ādjirāra Oveja Zaque ume djōnia. Baribaɾa Oveja Zaqueba ādjirāra poyaya idjida jūma dji droma bea Boro bēra idjaba jūma bororā cāyābara dji dromaara ɓa bēra. Poyabɾde idji bio ĩjā panara idji ume panania. Ādjirāra trāsia idjaba edasia.”

¹⁵ Mañbe bajānebema nezocaba mā nāwā jarasia: “Wērā auɗua chūma ɓaa doda zocārā unusia. Mañ do zocārāba jara ɓaa puruzabemada, bedeazabemada, druazabema sida.

¹⁶ ɓaa die cachu ununaba, animarā minijīchia ɓa bida mañ wērā auɗua ɓara igaradapeɗa quīrāmania. Mañ bēra jūma idjia eroɓara jārīnia. Abeda ācaɗa ɓadia. Ādjirāba idji djarada codia idjaba babuedia.

¹⁷ Ācōrēba mañ die bororā soɗe ɓasia idjia quīrīā ɓa quīrāca oɗamārēa. Mañ carea abari crīchada edadapeɗa ādji druara animarā minijīchia ɓa jawaēda ɓadia aba Ācōrēba jaraɗara jūma māwāɓɾada.

¹⁸ ɓaa ununa wērā auɗuaba puru dromada jara ɓaa. Mañ purudebema boroba druazabema bororāda idji jawaēda eroɓaa.”

18

Ācōrēba Babilonia puru cawa oɗa

¹ Māwānacarea mā bajānebema nezocada unusia bajāneba eɗaa zebraɾda. Mañra dji droma basia. Idji dorrodorroaba nañ ējūāra ānaga nūmesia.

² Idjia nāwā jīgua jarasia:

¡Babilonia puru dromara ārīsia! ¡Wārāda jūma ārīsia! Ēberārā neēa, ātebaɾa jairāda mama panabadaa.

Jūma jai cadjirua beara mama panabadaa. Jūma ĩbana Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.*

³ Mañ purudebemarāba auɗua o duanba druazabemarāa abarica cadjirua obisiɗaa itua ōgo diabɗa quīrāca.

Druazabema bororāba abari quīrāca obadjidaa wērā auɗua ume daunemabɗa quīrāca.

Mañ carea Babilonia purura jūma ārīsia.

Mañ puruba ne bia waiɓɗa jūmawāyā eda quīrīā baɗa bēra nañ ējūānebema ne nēdobuebadarāda ne barasiɗaa.

⁴ Mañbe mā ūrīsia abalɓa bajāneba nāwā jarabɾada:

Mā ēberārā, Babilonia purudebemada āyā wāɓɾadadua jāɓ puruba cadjirua o ɓa quīrāca orānamārēa.

Māwāra Ācōrēba jāɓ puru cawa obɾde bārāra cawa oēa.

† **17:12** *Dārānaēa.* Griego beɗeade nāwā ɓa ɓaa: “Hora ababe ēberārā bororāda beadia.” * **18:2** Griego beɗeade ācaɾa cartade nañ sida ɓa ɓaa: “Jūma animarā Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.”

⁵ Jãl puruba jũmawãyã cadjiruada o ʘʘ. Ādji cadjiruara mōgara pã buebʘda quĩrãca bajãnaa jũesia.

Jũma ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quĩrãdoae ʘʘ.

⁶ Jãl purura biē oḏadua djārã biē oḏa quĩrãca.

Idjia djārã biē oḏa cãyãbara ʘarima umé biēara oḏadua.

Idjia djārãra biē osia uva ʘa asega ʘʘ ōgo diabʘʘ quĩrãca.

Mañ bēřã idjira ʘarima umé biēara oḏadua uva ʘa asega ʘʘ ʘarima umé ōgo diabʘda quĩrãca.

⁷ Jãl purura bio bia mĩgabidadua idjaba bio sopuabidadua ādji

purura dji dromaana a panʘ bēřã idjaba ne biada aḏuba eropanʘana a panʘ bēřã.

Jãl puruba nãwã crĩcha ʘʘ: “Mãra wēřã dji droma idji bugueḏe chũmʘ quĩrãca ʘʘ.

Mãra pēdra wēřã quĩrãca ʘʘ. Mãra sopua ʘaḗa.”

⁸ Mãwã crĩcha ʘʘ bēřã dārãéne jãl puruḏebemarãra quinia, sopuaba jĩãnia, idjaba jarrababa biē duanania.†

Dadjirã Boro Ācōrē jũma poya ʘʘba cawa obʘʘḏe jãl purura babueya.

⁹ Jãl puru ume druazabema bororãba cadjiruada obadjidãa daunemabʘda quĩrãca. Idjaba jãl puruba ne bia aḏuba eroḏḏebemada edapedada bēřã ne barasidãa. Mañ carea jãl puru bá nũmʘ cowaa unubʘḏe jĩãnia.

¹⁰ Waya panania Ācōrēba Babilonia puru cawa oḏa quĩrãca ādjirã sida cawa oida. Mañ carea tʘmʘba acʘ panʘne nãwã jaradãa:

¡Mĩã djuburi, mĩã djuburi Babilonia puru droma ne jũma obari baḏara!

Ācōrēba jãl purura isabe cawa osia.

¹¹ Nañ ējũãnebema ne nēdobuebadara mañ puru carea aujĩãnia ādjia nēdobue panʘ nēdodira neḗ ʘai bēřã.

¹² Mañ puruḏe ne jũmada nēdobuebadjidãa: oroda, paratada, mōgara nēbʘba beada, neta nēbʘba beada, dji biara ʘʘ lino wuada, seda wuada, wua pur-supursua ʘʘda, wua purea ʘʘda, bacuru tũã queḏeada, elepante quidã oḏada, bacuru nēbʘba ʘʘ oḏada, bronze oḏada, jiorro oḏada, marmol mōgara oḏa sida nēdobuebadjidãa.‡

¹³ Idjaba canelada, ne jũma tũãpa queḏeada, incienso querada, mirra querada, olibano querada, uva baḏa, olivo dragada, harina biada, trigoda, pacada, ovejada, cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidãa. Ēberãřã sida nēdobuebadjidãa nezocada beaḏamãrẽ.

¹⁴ Jũma mañ nēdobuebadarãba nãwã jaradãa: “Ne jũma jãl puruba awua baḏara neḗ ʘesia. Jãl puruba parata waibʘba eroḏadara, ne biya queḏea aḏuba eroḏada sida jũma jōsia. Waa edadaḗa.”

¹⁵ Wãřãda mañ puruḏaa ne jũma nēdobueḏe wãbadapedadara bio ne barasidãa. Ādjirãba waya panania Ācōrēba mañ puru cawa oḏa quĩrãca ādjirã sida cawa oida. Mañ carea tʘmʘba acʘ panʘne nãwã aujĩãnia:

¹⁶ ¡Mĩã djuburi, mĩã djuburi jãl puru droma baḏara!

Jãl purura wēřã lino wua dji biara ʘʘba djio ʘʘ quĩrãca ʘasia.

Wua pursupursua ʘʘba idjaba purea ʘʘba djio ʘʘ quĩrãca ʘasia.

Oro oḏaba, neta nēbʘba ʘʘba, mōgara nēbʘba queḏeaba djio ʘʘ quĩrãca ʘasia.§

¹⁷ Baribʘʘ jãl puruba ne bara baḏara isabe jōsia.

Jũma barcodebema bororãba, barcode wãbadaba, barcode trajabadaba, pu-saḏe trajabada bida tʘmʘba acʘ duanania.

† 18:8 *Dãrãéne*. Griego bedeadẽ ʘʘ ʘʘ: “Ewaridẽ abalḏe.” ‡ 18:12 *Elepante quidã*. Cãpũrĩã bedeadẽ ʘʘ ʘʘ “marfil.” § 18:16 *Neta nēbʘba ʘʘ*. Cãpũrĩã bedeadẽ ʘʘ ʘʘ “perla.”

18 Mañ puru bá nũmΛ cowaa unubΛdade nãwã jĩgua jaradia: “¿SãlgΛ puruda jãñ puru quĩrãca bΛ?”

19 Mañbe sopuaba ãdji boro ãrñ egoro porada jãmãpodapeda nãwã jĩgua aujĩãnia:

¡Mĩã djuburi, mĩã djuburi jãñ puru droma baðara! Jãñ purura ne bara baða bẽrã, barco erobeara

jãma ne barasidaa. BaribΛrΛ jãñ purura isabe jũma ãrĩsia.

20 ¡Jũma bajãne beara bΛsridaadaua jãñ purura ãrĩna bẽrã!

Ãcõrẽ eberãrã, Jesuba diabuedarã, Ãcõrẽneba bedeabadarã sida bΛsridaadaua.

Jãñ puruba bãrã biẽ oda carea Ãcõrẽba cawa osia.

21 Mañbe bajãnebema nezoca dji dromaba mõgara waiBΛada yu droma quĩrãca bΛda edapeda batabuesia. Mãwã obΛrΛde nãwã jarasia:

Mañ mõgara juerza pusadaa batabueda quĩrãca Babilonia puru dromara isabe jũma ãrĩya. Mañ purura waa ununaẽa.

22 Mañ purude arpa, chiru, cachiru zá duanΛ sida waa ùrĩnaẽa. Eberãrãra trãã duanΛ sida waa ùrĩnaẽa.

Mañ purude ne obadara waa ununaẽa. Yuðe ne ba duanΛ jĩguada waa ùrĩnaẽa.

23 Mañ purude ìbĩrã uruara waa ununaẽa. Quima edabΛdade bΛsrida bΛga nũmΛra waa ùrĩnaẽa.

Mamabema ne nẽdobuebadara nañ eñũãne dji dromada beasia.

Mamabema jãĩbanarãba druazabemarãda jũma cũrũgabadjidaa. Mañ carea purura jũma ãrĩsia.

24 Ãcõrẽneba bedeabadarã beapedada carea, Ãcõrẽ eberãrã beapedada carea, idjaba jũma nañ eñũãne beapedada carea bida mañ purura bedeade bΛa.

19

Bajãnebemarãba Ãcõrẽa bia bedeapedada

1 Mãwãnacarea mãa bajãnaa zocãrã nãwã bedeada duanΛda ùrĩsia.

¡Biya quirua dadjirã Boro Ãcõrẽra! IdjiabΛrΛ eberãrãra ãdrΛ edasia. IdjidrΛ dji dromaara bΛa idjaba dji ΛbΛara bΛa.

2 Idjia jipa aride cawa obaria. Wẽrã auðua trã bΛga baðara cawa osia mañ wẽrãba cadjirua o bΛðeba jũma nañ eñũãnebemarãa abarica cadjiruada obida bẽrã.

Ãcõrẽba mañ wẽrãra biẽ bΛsia idji nezocarãda quenana bẽrã.

3 Wayacusa nãwã jĩgua jarasidaa:

¡Biya quirua dadjirã Boro Ãcõrẽra! Jãñ puru bá nũmΛ cowaara ewariza cowa nũmaya.

4 Mañne veinticuatro drõãrãda, animarã zaca zocai bea quĩmãrẽ panΛ sida chĩrãne b̃arru copanesidaa Ãcõrẽa bia bedeadi carea. Ãcõrẽ idji bugue biya quirude chũmΛne ãdjirãba nãwã bia bedeasidaa:

¡MaãgΛra wãrãa!* ¡Dadjirã Boro Ãcõrẽra biya quirua!

5 Idjaba mãa ùrĩsia Ãcõrẽ bugue biya quirumaΛba aba nãwã bedeabΛrΛda:

¡Jũma Ãcõrẽ nezocarã, dadjirã Ãcõrẽa bia bedeadaua!

¡Ãcõrẽ waya beara, idjia bia bedeadaua! ¡Dji droma beaba, dji edaara bea bida bia bedeadaua!

Oveja Zaque quima edai ewari

* 19:4 Wãrãa. Griego bedeade bΛ bΛa: “Amén.”

⁶ Maãbe zocãrã jĩgua bedeã duanãda mãa ùrĩsia. Maãra do jururuga nũma quĩrãca ßasia, baa dji cãbãyã ßaebãrã quĩrãca ßasia. ãdjirãba nãwã jara duanasidaa:

¡Biya quirua dadjirã Boro ãcõrẽra!

¡Dadjirã Boro ãcõrẽba jũma poya o ßãa! ¡Idjidrã jũmarã Boroa!

⁷ ¡ßãsrĩdadia! ¡Capipiadia! Idjidrã dji Dromaana adia, Oveja Zaque quima edai ewarira jũena bẽrã. Idji quima baira djiosia.

⁸ ãcõrẽba idjira dji biara ßã lino wua totroa dorrodorroa quiruba djiobisia. (Maã biara ßã lino wuaba jara ßãa ãcõrẽ ãberãrãba jipa obadadebemada.)

⁹ Bajãnebema nezocaba mãa jarasia: “Cartade nãwã ßãdua: Oveja Zaque quima edabãrã carea ne cobãdamaa jãredarãda bio bia ßeaa.” Idjaba jarasia: “Maãgãra wãrã bedeã ãcõrẽba jaradaa.”

¹⁰ Ara maãda mãra bajãnebema nezoca jĩrũ caita chĩrãne ßarru cobesia idjia bia bedeai carea. Baribãrã idjia mãa jarasia: “Jãwã orãdua, ãtebãrã ãcõrẽbãrã bia bedeadua. Mãra ãcõrẽ nezocada jãwã quirua ßã quĩrãca idjaba djabarã Jesuba jaradiada ãjã ßeã quĩrãca.”

Jesuba jaradiadara ãcõrẽ Jaureba idji nezocarãa bedeabibaria.†

Cawayo torro ãrã zeda

¹¹ Mãwãnacarea mãa unusia bajãne eda wãbadada ewa nũmãda. Cawaẽne cawayo torroda odjasia. Maã cawayo ãrã chũmãra “Bedea Aba ßã” idjaba “Wãrã Ara” abadaa. Idjia ãberãrãba jipa cawa obaria idjaba jipa o ßãdeba dji quĩrũ ume djõbaria.

¹² Idji daura tãbã quĩrãca urua ßasia. Nepeda zocãrã jã ßasia. Idji borode trãda ßã erobasia baribãrã ababe idjiabãrã maã trãra cawa ßasia.

¹³ Idjia cacuade jã ßãra oade tã edada basia. Idji trãra ãcõrẽ Bedea abadaa.‡

¹⁴ Idji caidu bajãnebema sordaorãda cawayo torro ßeã ãrã zesidaa. ãdjia cacuade jã ßeãra dji biara ßã lino wua totroa quiru basia. Ni maãrĩ biã mititiaẽ beasia.

¹⁵ ãcõrẽ Bedea abada itedeba djõbada neco pewedeã ßãda odja ßasia druazabemarã poyai carea. Idji jãwade erobã jiorro odaba ãdjirãa ãjã obiã.§ Uva biwadãgabãrã quĩrãca ãdjirãra cawa oya ãcõrẽ jũma poya ßãba quĩrũbiãba mãwã cawa obi bẽrã.

¹⁶ Idjia ãrã jã ßãde idji ßacara ãrã naã trãda ßã erobãa: “Jũmarã bororã cãyãbara dji dromaara ßã, idjaba jũma dji droma ßeã Boro.”

¹⁷ Maãbe mãa unusia bajãnebema nezocada ãmãdau ãrã nũmãda. Idjia jũma ne mĩguia cobada ãtã wãbaribadarãa nãwã jĩgua jarasia: “Zedãdua. ãbaã dji jãredãdua ne codi waibãa ãcõrẽba o ßãma.

¹⁸ Mama ãberãrã boro djarada, sordaorã boro djarada, mẽsrã ßeã djarada, cawayo djarada, cawayo ãrã wãbada djara sida codia. Jũma ãberãrã djarada codia: nezocãẽ djarada, nezoca djarada, dji edaara queãda djarada, idjaba dji dromarã ßeã djara sida codia.”

¹⁹ Maãbe mãa unusia animarã minijichia ßãda, naã ãjũãnebema bororãda, jũma ãdji sordaorã sida ãbaã dji jãre duanãda. Cawayo ãrã chũmã ume, idjiare panã sordaorã ume djõni carea duanasidaa.

²⁰ Djõbãdaãde cawayo ãrã chũmãba animarã minijichia ßãra, ãcõrẽneba bedeabari dji wãrãẽ sida jidasia. Maã ãcõrẽneba bedeabari dji wãrãẽba animarã minijichia ßã trãneba ne ununaca waibãa beada obadjia. Mãwã

† 19:10 Jesuba jaradiadara ãcõrẽ Jaureba idji nezocarãa bedeabibaria. Griego bedeade mãra ebuã ßãã. ‡ 19:13 Juaã 1:1. § 19:15 Salmo 2:9.

animarã minijichia ßa sēyã idu ßabipedadara jūma cūrūgabadjia. Mañ animarã za quĩrãca ßa jlwaba oada bia bedepedadara cūrūgabadjia. Cawayo ãrã chūmaba mañ animarã minijichia ßara, Ñcōrēneba bedebari dji wārãé sida zocai panada tlab urua azupre bara uruga nūmāne ßatabuesia.

²¹ Djōbada neco idji iteðeba odja ßaba dewararãda jūma quenasia. Mañbe jūma ne mĩguia cobada ãta wãbaribadara mañ djara co duanaba jãwũãsidaa.

20

Mil poa

¹ Mãwãnacarea mãa bajãnebema nezocada edaa zebraada unusia. Idjia uria dau care ßa jũãtra ßa ewabarida erobasia. Idjaba carena omoga chūmāda idji jlwade erobasia.

² Jera jidapeda mil poa jã ßasia. Mañ jera drõã naēnabema damaa, diauru idjaba Satana abadaa.

³ Bajãnebema nezocaba idjira uria dau care ßade edaa ßatabuepeda jũãtra nūmasia ni abalaba poya ewarãnamãrẽã. Mañba diauruba druazabemarãda waa cūrūgaëa aba mil poa jōbrãdaa. Mil poa badacarea idjira ërã ßaya nañ ëjũãne dãrãé ßamãrẽã.

⁴ Mañbe mãa bugueda zocãrã unusia. Mañ ãrã chūmeara Ñcōrēba ßasia Crito ume dji bororãda beadamãrẽã. Idjaba mãa ëberãrã obalã tãpedada jaureda unusia. Mãwã obalã tãsidaa Jesuba jaradiada ijã panã carea idjaba Ñcōrẽ beðea jaradia panã carea. Ñdjirãba animarã minijichia ßala, idji za quĩrãca ßa jlwaba oada bida bia beðeadaë basia. Idji sēyãra ãdji dratude, jlwade bida idu ßabidaë basia. Ñdjirãra ãrëbaðapeda Crito ume dji bororãda mil poa panesidaa.

⁵ Mañ ãrëbapedadara Ñcōrēba naãrã ãrëbabida basia. Dewara beudarãra ãrëbadaë basia aba mil poa jōnacarea.

⁶ Ñcōrēba naãrã ãrëbabi ëberãrãra bio bia beadia. Ñdjirãra waa beudaëa, ãtebrã Ñcōrẽ sacerdoterãda, Crito sacerdoterã sida beadia.* Idjaba mil poa Crito ume dji bororãda beadia.

Ñcōrēba diauru tlab uruade ßatabueda

⁷ Mil poa jōnacarea diaurura jã ßadada ërã ßaya.

⁸ Mañne idjia jūma druaza cūrūgade wãya. Gog druadebemarãda, Magog druadebemarã sida cūrūgaya. Mañ druadebema sordaorãda pusa ãba quĩrãca zocãrã panada edeya Ñcōrẽ ëberãrã ume djōnamãrẽã.

⁹ Jūma nañ ëjũãra ãdjirãba biraya. Mañne Ñcōrēba quĩrã ßa puruda, idji ëberãrã duanamaa auðu jũrã edadia. Baribrã Ñcōrēba uruada bajãneba ßaebiya. Mañba ãdjirãra jūma bá quenaya.

¹⁰ Mãwãnacarea Ñcōrēba diaurura ëberãrã cūrūga erobaðada tlab urua azupre bara uruga nūmāne ßatabueya. Naëna Ñcōrēba animarã minijichia ßada, Ñcōrēneba bedebari dji wārãé sida mañ tlab uruade ßatabuesia. Mama ãdjira, diauru sida ewariza ãsa, diamasi bida bio bia mĩga panania.

Ñcōrēba bugue waibãa torroa ßadeba cawa oi

¹¹ Mãwãnacarea mãa bugue waibãa torroa ßada unusia. Mañ buguede chūmā sida unusia. Idji quĩrãpita jūma nañ ëjũãra, bajã sida nēbasidaa. Ni abalaba waa ununaë basia.

* **20:6** *Waa beudaëa.* Griego bedeade nãwã ßã ßã: “Barima umé beudaëa.” Barima umé beudiba jara ßã Ñcōrẽ neë tlab uruade bia mĩgaðida. Apocalipsi 20:14.

12 Idjaba m̄la unusia beupedadarā dji dromarāda, dji edaara quedea sida Ācōrē quīrāpita duanada. Mañne cartada ewaracuasia. Mañ cartade jūma ēberārāba opedadada b̄l beasia. Dewara carta sida ewarasia. Mañ cartade ewariza zocai beadi ēberārā tr̄lda b̄l beasia. Jūma beupedadara Ācōrēba cawa osia ādjirāba opedada quīrāca. Jūma ādjia opedadara cartade b̄l basia.

13 Jūma pusade beupedadara Ācōrē quīrāpita zesidaa. Abeda jūma beupedada jauratione ādji panabadamaaba Ācōrē quīrāpita zesidaa.† Mañbe Ācōrēba ādjiza cawa osia ādjia opedada quīrāca.

14 Beudira Ācōrēba jōbisia t̄ba uruade batabueb̄ra quīrāca. Beupedada panabada ējūā sida t̄ba uruade batabuesia. Ācōrēba bariduada t̄ba uruade batabueib̄ra, barima umé beusiada abadaa.

15 Ēberārā ewariza zocai beadi cartade tr̄ b̄l beara Ācōrēba t̄ba uruade batabuesia.

21

Ējūā djiwidi idjaba bajā djiwidi

1 Māwānacarea m̄la bajā djiwidida, ējūā djiwidi sida unusia. Mañne nañ ējūāra, bajā sida neē basia. Pusa sida neē basia.

2 Idjaba m̄la unusia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleā abadada idji b̄maaba bajāneba edaa zeb̄rada.* Mañ purura biya querasia wērā quima edab̄rade bio djiio b̄ quīrāca.

3 Mañbe m̄la ūr̄sia abaada Ācōrē bugue biya quirumaaba nāwā j̄gua bedeb̄rada:† “j̄r̄nada! Idira Ācōrēra ēberārā tāēna b̄la.‡ Idjira ādjirā ume baya. Mañne ādjirāra idji ēberārāda beadia. Wārāda idjir̄ ādjirā ume baya idjaba ādjirā Ācōrē baya.

4 Ādji daubara idjia jūma jareya. Jūma naēna badara jōna bērā waa beudaēa, j̄ānaēa, auj̄ānaēa, idjaba puara neē baya.”

5 Mañbe dji bugue biya quirude chūmaaba nāwā jarasia: “M̄la ne jūma djiwidida o b̄la.”

Idjaba nāwā jarasia: “Nañ bedeara cartade b̄dua wārā bedea bērā idjaba wārāda māwāi bērā.”

6 Māwānacarea idjia m̄la nāwā jarasia: “M̄la oida badara jūma osia. M̄ra dji Alpaa idjaba dji Omegaa.§ Mañba jara b̄la m̄ra dji naārābemada idjaba dji j̄r̄arebemada. Bariduada opichia b̄b̄ra, m̄la baido bogadr̄ b̄da bari dobiya. Mañ baidoba zocai baida diabarria.

7 Cadjirua poyapedadarāba jūma mañḡra edadia warraba dji zezaēba ne edabari quīrāca. M̄ra ādji Ācōrē baya idjaba m̄ warrarāda beadia.

8 Barib̄ra Crito ēpēni carea waya beara, m̄ bedea j̄ānaē beara, m̄la quīrāca o beara, m̄ beabadara, audua obadara, j̄ābanara, j̄waba oda ācōrē j̄ā beara, sewaida bea sida t̄ba urua azupre bara uruga nūmañe bia m̄ga beadia. Ācōrēba bariduada t̄ba uruade batabueib̄ra, barima umé beusiada abadaa.”*

Jerusaleā djiwidi

9 Mañbe bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba m̄maa zesia. Mañ bajānebema nezocarāba ādji epedecode siete eropananaba nañ

† 20:13 *Beupedada pananabada*. Griego bedeaēde b̄l b̄la “Hades.” * 21:2 *M̄la*. Griego bedeaēde ḅca cartade b̄l b̄la: “M̄la, Juaāba unusia.” † 21:3 *Ācōrē bugue biya quirumaaba*. Griego bedeaēde ḅca cartade b̄l b̄la: “Bajāneba.” ‡ 21:3 *Ācōrē*. Griego bedeaēde b̄l b̄la: “Ācōrē wua de.” § 21:6 Griego alfabetode alpara dji naārābema letraa, omegara dji j̄r̄arebema letraa. * 21:8 Apocalipsi 20:6,14.

ējūāne beara jīrūare bia mīgabisidaa.† Dji māmaa zedaba nāwā jarasia: “Wāna. Māa acabiya Oveja Zaqueba quima edabara.”

10 Ara maāda Ācōrē Jauredēba bade idjia māra eya waibaa āta bamaa edesia. Mama unubisia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleā abadada Ācōrē bamaaba bajāneba edaa zedabara.

11 Ācōrē dorrodorroaba maā purura dorrodorroa basia. Urua basia mōgara biya quiru nēbaa ba quīrāca, jaspe mōgara quīrāca. Ēsā querasia vidrio quīrāca.

12 Maā purura āta mōgaraba auđu jūrā ca basia. Eda wābadara doce panasidaa. Eda wābadaza bajānebema nezocada aba basia. Maā awara Israel warrarā doce panana trāda eda wābadaza aba bā beasia.

13 Eda wābadara āmādaudau odjabariare ūbea panasidaa, āmādaudau baebariare ūbea panasidaa, orro abaare ūbea panasidaa, idjaba dewarabema orroare ūbea panasidaa.‡

14 Maā puru auđu jūrā ca bāra doce mōgara ārā basia. Mōgaraza Oveja Zaqueba doce diabuedarā trāda aba bā beasia.

15 Bajānebema nezoca mā ume bedea badaba ējūā zabada oro odada erobasia. Puru, dji eda wābada, puru auđu jūrā ca ba sīda zai carea erobasia.

16 Maā ējūā zabadaba bajānebema nezocaba purura zasīa. Dji puru zadara jūmaena abarica basia. Dji drasoara, dji jedea sīda abarica basia. Dji zadara 2,200 kilómetro basia.§ Dji drasoada, dji ātāda, dji jedea sīda jūmaena abarica basia.

17 Maābe puru auđu jūrā ca ba sīda zasīa. Dji zadara bicaca 144 basia.* Naā ējūānebemarāba zabada quīrāca bajānebema nezocaba zasīa.

18 Maā purura jūmaena oro idji awa quiru oda basīa. Māra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Dji puru auđu jūrā ca bāra jaspe mōgaraba cada basīa.

19 Maā auđu jūrā ca bāra doce mōgara ārā basia. Maā mōgarara jūmaena biya quedēasia. Naārābemada jaspe mōgara basīa. Maāare zapiro mōgarada basia. Maāare ágata mōgarada basia. Maāare esmeralda mōgarada basia.

20 Maāare ónice mōgarada basia. Maāare cornalina mōgarada basia. Maāare crisólito mōgarada basia. Maāare berilo mōgarada basia. Maāare topacio mōgarada basia. Maāare crisoprasso mōgarada basia. Maāare jacinto mōgarada basia. Jīrūare amatista mōgarada basia.

21 Maā purude eda wābada doce panāra neta nēbaa ba oda basīa.† Eda wābadaza neta aba oda basīa. O puru ēsi bāra oro idji awa quiru oda basīa. Māra ēsā querasia vidrio quīrāca.

22 Maā purude Ācōrē de dromara māa unuē basīa neē bērā. Ēberārāba dadjirā Boro Ācōrē jūma poya ba quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita bīda bia bedēadia idji de dromane obadapedada quīrāca.

23 Amādaudau neē, jedeco neē bīda maā purura āna nūmabaria Ācōrē dorrodorroaba, Oveja Zaqueba dia ba ānaa bīda.

24 Maā puru ānaaba druaza āna beadīa jūmarāda maā ānaane nībadamārēā. Idjaba druazabema bororāba ne bia eropanāra maā purudaa ededīa.‡

25 Diamasira neē bai bērā maā purude eda wābadara ewariza jūātrāda baya.

† 21:9 Apocalipsi capítulo 16. ‡ 21:13 Orro abaare, dewarabema orroare. Griego bedēade nāwā bā bā: “Al lado norte y al lado sur.” § 21:16 2,200 kilómetro. Griego bedēade nāwā bā bā “12,000 estadia.” * 21:17 Bicaca 144. Cāpūrā bedēade bā bā “65 metros.” † 21:21 Neta nēbaa bāda. Griego bedēade bā bā “perla.” ‡ 21:24 Druazabema bororāba ne bia eropanāra maā purudaa ededīa. Maā bedēara idjaba nāwā traducida bā: “Druazabema bororāra maā purudaa wānia Ācōrēa bia bedēadi carea.”

26 Jūma druazabemarāba ne bia eropanara maļ puruḍaa ededia. §

27 Baribara ne jūma Ācōrēba bia unucara maļ puruḍe eḍa edecara panla. Cadjirua obadara, sewaida bea sida eḍa wācara panla. Ababe ewariza zocai beadi cartade trā bā beadrā poya eḍa wānia. Maļ cartara Oveja Zaqueba eroḅla.

22

Do zocai bai diabari

1-2 Māwānacarea bajānebema nezocaba do pāpārā quiruda māla unubisia. Ēsā querasia vidrio quīrāca. Maļ baidoba zocai baida diabaria. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quiruḍeba maļ dora puruḍebema o jēdea ḅā ēsi wea ḅla. Do orroza bacuru nejō zocai bai diabarida ḅasia. Maļ bacurura jedecoza zaubaria. Maļba jara ḅla poaza ḅarima doce zaubarida. Maļ bacuru queduada ḅla druazabemarā cacua bia pananamārēā.

3 Ācōrēba biē bai jaradada maļ puruḍe neē baya. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quirura maļ puruḍe ḅaya. Mama Ācōrē nezocarāba idjia bia beḍeada.

4 Idji quīrāra ununia idjaba idji trāra ādjirā dratude bā eroḅeada.

5 Diamasira neē baya. Dadji Boro Ācōrēba lnaada diai bērā, ībīrā neē idjaba āmāḍau neē biḍa ēberārāra bia beḍa. Ewariza ādjirāra idji ume ābaa dji bororāda beḍa.

Crito dārāēne zeidebema

6 Maļbe bajānebema nezocaba māla jarasia: “Jūma naļ beḍeara wārāa idjaba wārāda māwāya. Dadjirā Boro Ācōrēba idjideba beḍeabadarāa beḍeabibaria. Idjiabara bajānebema nezocada diabuesia idji nezocarāa cawabimārēā dārāēne cārēda sāwāida.”

7 Jesuba jarasia: “ĪŪrīnada, māra isabe zeya! Naļ cartade bā ḅla dārāēne cārēda sāwāida. Bio bia ḅla jūma naļ cartade jara ḅā ījā ḅara.”

8 Māra Juaā. Jūma maļgara unusia idjaba ūrīsia. Māwānacarea māra bajānebema nezoca jīrū caita chīrāne barru cobesia bia beḍeai carea. Māwā osia idjia jūma maļgara unubiḍa bērā.

9 Baribara idjia jarasia: “Jāwā orādua, ātebara Ācōrēabara bia beḍeada. Māra Ācōrē nezocada jāwā quirua ḅā quīrāca, djabarā Ācōrēneba beḍeabadarā quīrāca, idjaba jūma naļ cartade jara ḅā ījā bea quīrāca.”

10 Idjaba jarasia: “Naļ cartade bā ḅla dārāēne cārēda sāwāida. Maļra mērā eroḅarādua jūma dārāēne māwāi bērā.

11 Cadjirua o ḅara idji cawa cadjiruade ḅadua. Ne jūma Ācōrēba quīrāca o ḅara idji cawa maļne ḅadua. Baribara jipa o ḅaba ewariza jipa o baida ḅla. Idjaba Ācōrē itea bia ḅara ewariza Ācōrē itea bia baida ḅla.”

12 Jesuba jarasia: “ĪŪrīnada, māra isabe zeya! Zebara mā jūmarāa ne diai carea eneya ādjia opeḍada quīrāca.

13 Māra dji Alpaa idjaba dji Omegaa.* Maļba jara ḅla māra dji naārābemada idjaba dji jīrūarebemada.

14 Bio bia bea cacuade jābada tāto eroḅeara. Ādjirāra puruḍe eḍa wānida panla nejō zocai bai diabarida jōni carea.

§ 21:26 Maļ versicolora idjaba nāwā traducida ḅla: “Idjaba druazabemarāra maļ puruḍaa wānia Ācōrēa bia beḍeadi carea.” * 22:13 Griego alfabetode alpaa dji naārābema letraa, omegara dji jīrūarebema letraa.

¹⁵ Barib_{ΛrΛ} cadjirua obadara, jāībanara, auđua obadara, mĩã beabadara, j_Λwaba oda ãcõrẽ ĕpẽbadara, idjaba sewa oya ðeara jũma dajadaare duane-
nia.[†]

¹⁶ Mãra Jesua. Bajãnebema nezocada diabuesia jũma maãg_{Λra} djabarã beaza jaramãrẽã. Mãra Davideba zedaa, idjideba tununaa.[‡] Mãra Dia-
pedabema Chĩdau Uruga _{ΒΛ} abadaa.”

¹⁷ ãcõrẽ Jaureba, Oveja Zaque quima abada biđa nãwã jara pan_{Λa}: “¡Zedua!”
Maã ũrĩ _{ΒΛ}ba jaraida _{ΒΛa}: “¡Zedua!” Dji opichia _{ΒΛra} zeida _{ΒΛa} baido zocai ðai
diabarida domãrẽã. Maã baido do quĩrĩã _{ΒΛ}ba bari doida _{ΒΛa}.

¹⁸⁻¹⁹ Naã cartade _{ΒΛ} _{ΒΛa} dãrãẽne cãrẽda sãwãida. Naã cartade _{ΒΛ} _{ΒΛ} ũrĩ
ðearãa mãa jaraya: bariduaba naã cartade _{ΒΛ} _{ΒΛda} auđu jaraib_{ΛrΛ}, ãcõrẽba
naã cartade bia mĩgai jara _{ΒΛ}ba idjira bia mĩgabiya. Idjaba bariduaba
naã cartade _{ΒΛ} _{ΒΛda} maãrĩ awara jaraib_{ΛrΛ}, ãcõrẽba idjia nejõ zocai ðai
diabaridebemada idu jõbiẽa idjaba ãcõrẽ purude eda idu wãbiẽa. Maã
nejõnebemada, maã purudebema siđa naã cartade _{ΒΛ} _{ΒΛa}.

²⁰ Jũma naã cartade _{ΒΛ} _{ΒΛda} Jesuba wãrãana a _{ΒΛa}. Nãwã jara _{ΒΛa}: “¡Wãrãda
mãra isabe zeya!”

Bia _{ΒΛa} isabe zeida. [§] ¡Zedua dairã Boro Jesu!

²¹ Mãa quĩrĩã _{ΒΛa} dadjirã Boro Jesuba idji biadeba jũma bãrãra careba
ðaida.

[†] 22:15 *Cadjirua obadarã*. Griego bedede _{ΒΛ} _{ΒΛa} “usa.” [‡] 22:16 Isaía 11:1-10. [§] 22:20 Griego
bedede _{ΒΛ} _{ΒΛa}: “Amén.”